00048565

BOMBAY BRANCH
OF THE
ROYAL ASIATIC SOCIETY.
TOWN HALL, BOMBAY.

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 18 July, 2018

Die

Hymnen des Rigveda.

Herausgegeben

von

Theodor Aufrecht.

Erster Theil.

Mandala I—VI.

Zweite Auflage.

Bonn,

bei Adolph Marcus.

00048565

Ṛiksaṃhitā.

1.

Agníṃ īḷe puróhitaṃ yajñásya devám ṛitvíjam | hótāraṃ ratnadhātamam || 1 || agníḥ pūrvebhir ṛíshibhir ídyo nūtanair utá | sá devāṁ éhá vakshati || 2 || agnínā rayim aśnavat pósham evá divé-dive | yaśásaṃ vīrávattamam || 3 || ágne yáṃ yajñám adhvaráṃ viśvátaḥ paribhūr ási | sá íd devéshu gachati || 4 || agnír hótā kavíkratuḥ satyáś citráśravastamaḥ | devó devébhir á gamat || 5 || 1 ||

yád aṅgá dāśúshe tvám ágne bhadráṃ karishyási | távét tát satyám aṅgiraḥ || 6 || úpa tvāgne divé-dive dóshāvastar dhiyá vayám | námo bháranta émasi || 7 || rājantam adhvarāṇāṃ gopām ṛitásya dídivim | várdhamānaṃ své dáme || 8 || sá naḥ pitéva sūnávé 'gne sūpāyanó -bhava | sácasvā naḥ svastáye || 9 || 2 ||

2.

Váyav á yāhi darśatemé sómā áraṃkṛitāḥ | téshām pāhi śrudhí hávam || 1 || váya ukthébhir jarante tvām ácha jaritáraḥ | sutásomā aharvídaḥ || 2 || váyo táva prapṛiñcatí dhénā jigāti dāśúshe | urūcí sómapītaye || 3 || índravāyū imé sutá

1, 1 puráḥ-hitam. ratna-dhātamam. 2 ā́ ihá. 4 pari-bhūḥ. 5 kaví-kratuḥ. citráśravaḥ-tamaḥ. 6 táva ít. 7 tvā a°. dóshā-vastaḥ. á-i°. 9 pitā́-iva sūnávé á° su-upāyanáḥ. sácasva. — 2, 1 váyo *iti*. darśata imé. áram-kṛitāḥ. śrudhi. 2 váyo *iti*. ácha. sutá-somaḥ ahaḥ-vídaḥ. 3 váyo *iti*. pra-pṛiñcatí. sóma-pītaye. 4 índravāyū *iti*.

úpa práyobhir á gatam | índavo vām usánti hí || 4 || váyav índraś ca cetathaḥ sutánām vājinīvasū | táv á yātam úpa dravát || 5 || 3 ||

váyav índraś ca sunvatá á yātam úpa nishkṛitám | makshv itthá dhiyá narā || 6 || mitrám huve pūtádakshaṃ váruṇaṃ ca riśádasam | dhíyaṃ ghṛitácīṃ sádhantā || 7 || ṛténa mitrāvaruṇāv ṛitāvṛidhāv ṛitaspṛiśā | krátum bṛihántam āśāthe || 8 || kaví no mitrā́váruṇā tuvijātá uruksháyā | dákshaṃ dadhāte apásam || 9 || 4 ||

3.

Áśvinā yájvarīr ísho drávatpāṇī śúbhas patī | púrubhujā canasyátam || 1 || áśvinā púrudaṅsasā nárā śávīrayā dhiyá | dhíshṇyā vánataṃ gíraḥ || 2 || dásrā yuvákavaḥ sutá nā́satyā vṛiktábarhishaḥ | á yātaṃ rudravartanī || 3 || índrā yāhi citrabhāno sutá imé 'tvāyávaḥ | áṇvībhis tánā pūtásaḥ || 4 || índrā yāhi dhiyéshito víprajūtaḥ sutávataḥ | úpa bráhmāṇi vāghátaḥ || 5 || índrā yāhi tútujāna úpa bráhmāṇi harivaḥ | suté dadhishva naś cánaḥ || 6 || 5 ||

ómāsaś carshaṇīdhṛito víśve devāsa á gata | dāśvā́ṅso dāśúshaḥ sutám || 7 || víśve devā́so aptúraḥ sutám á ganta túrṇayaḥ | usrā́ iva svásarāṇi || 8 || víśve devā́so asrídha éhimāyāso adrúhaḥ | médhaṃ jushanta váhnayaḥ || 9 || pāvakā́ naḥ sárasvatī vā́jebhir vājínīvatī | yajñáṃ vashṭu dhiyā́vasuḥ || 10 || codayitrī́ sūnṛítānāṃ cétantī sumatīnā́m | yajñáṃ dadhe sárasvatī || 11 || mahó árṇaḥ sárasvatī prá cetayati ketúnā | dhíyo víśvā ví rājati || 12 || 6 ||

Prathamo 'nuvākaḥ.

2, 5 váyo *iti*. vājinīvasū *iti* vājinī-vasū. 6 vā́yo *iti*. nih -kṛitám makshú i°. 7 pūtá-dakshaṃ. 8 ṛita-vṛidhau ṛita -spṛiśā. āśāthe *iti*. 9 kavī́ *iti*. tuvi-jātaú uru-kshāyā. dadhāte *iti*. — 3, 1 drávatpāṇī *iti* drávat-pāṇī. patī *iti* púru-bhujā. 2 púru -daṅsasā. 3 sutā́ḥ. vṛiktá-barhishaḥ. rudravartanī *iti* rudra-vartanī. 4 índra á. citrabhāno *iti* citra-bhāno. 5 dhiyā́ i° víprajutaḥ sutá-vataḥ. 7 carshaṇi-dhṛitaḥ. 8 ap-túraḥ. usrā́ḥ-iva. 9 éhi-māyāsaḥ. 10 dhiyā́-vasuḥ. 11. su-matīnā́m. 12 víśvāḥ.

4.

Surūpakṛitnúm ūtáye sudúghām iva godúhe | juhūmásī dyávi-dyavi ‖ 1 ‖ úpa naḥ sávanā gahi sómasya somapāḥ piba | godā́ íd reváto mádaḥ ‖ 2 ‖ áthā te ántamānām vidyáma sumatīnám | má no áti khya á gahi ‖ 3 ‖ párehi vígram ástṛitam índram pṛichā vipaścítam | yás te sákhibhya á váram ‖ 4 ‖ utá bruvantu no nído nír anyátas cid ārata | dádhānā índra íd dúvaḥ ‖ 5 ‖ 7 ‖.

utá naḥ subhágāṅ arír vocéyur dasma kṛishṭáyaḥ | syāméd índrasya śármaṇi ‖ 6 ‖ ém āśúm āśáve bhara yajñaśríyam nṛimádanam | patayán mandayátsakham ‖ 7 ‖ asyá pītvā́ śatakrato ghanó vṛitrāṇām abhavaḥ | prā́vo vā́jeshu vājínam ‖ 8 ‖ tám tvā vā́jeshu vājínam vājáyāmaḥ śatakrato | dhánānām indra sātáye ‖ 9 ‖ yó rā́yo 'vánir mahā́n supā́rāḥ sunvatáḥ sákhā | tásmā índrāya gāyata ‖ 10 ‖ 8 ‖

5.

Á tv étā ní shīdaténdram abhí prá gāyata | sákhāya stómavāhasaḥ ‖ 1 ‖ purūtámam purūṇā́m íśānam vā́ryāṇām | índram sóme sácā suté ‖ 2 ‖ sá ghā no yóga á bhuvat sá rāyé sá púraṃdhyām | gámad vā́jebhir á sá naḥ ‖ 3 ‖ yásya saṃsthé ná vṛiṇváte hárī samátsu śátravaḥ | tásmā índrāya gāyata ‖ 4 ‖ sutapā́vne sutā́ imé śúcayo yanti vītáye | sómāso dádhyāśiraḥ ‖ 5 ‖ 9 ‖

tvā́m sutásya pītáye sadyó vṛiddhó ajāyathāḥ | índra jyaíshṭhyāya sukrato ‖ 6 ‖ ā́ tvā viśantv āśávaḥ sómāsa indra girvaṇaḥ | śáṃ te santu prácetase ‖ 7 ‖ tvā́m stómā

4, 1 surūpa-kṛitnúm. sudúghām-iva go-dúhe. 2 sávanā á. soma-pāḥ. go-dā́ḥ. 3 átha. su-matīnām. 4 párā ihi. pṛicha vipaḥ-cítam. 5 índre. 6 su-bhágān. syā́ma ít. 7 ā́ īm. yajña-śríyam nṛi-mā́danam patayát mandayát-sakham. 8 śatakrato *iti* śata-krato prá āvaḥ. 9 śatakrato *iti* śata-krato. 10 rāyáḥ a°. su-pā́raḥ. tásmai. — 5, 1 tú ā́ ita. sīdata í°. sákhāyaḥ. stóma-vāhasaḥ. 2 puru-támam. 3 gha. yóge. púram-dhyām. 4 sam-sthé. hárī *iti*. samát-su. 4b. *vgl.* 4, 10. 5 suta-pā́vne. dádhi-āśiraḥ. 6 sukrato *iti* su-krato. 7 prá-cetase.

avīvṛidhan tvám ukthá ṣatakrato | tvám vardhantu no gíraḥ || 8 || ákshitotiḥ saned imám vájam índraḥ sahasriṇam | yásmin víṣvāni paúṅsyā || 9 || má no mártā abhí druhan tanūnām indra girvaṇaḥ | íṣāno yavayā vadhám || 10 || [10] ||

6.

Yuñjánti bradhnám aruṣhám cárantam pári tasthúshaḥ | rócante rocaná diví || 1 || yuñjánty asya kámyā hárī vípakshasā ráthe | ṣóṇā dhṛishṇú nṛiváhasā || 2 || ketúm kṛiṇvánn aketáve péṣo maryā apeṣáse | sám ushádbhir ajāyathāḥ || 3 || ád áha svadhám ánu púnar garbhatvám eriré | dádhānā náma yajñíyam || 4 || vīḷú cid ārujatnúbhir gúhā cid índra váhnibhiḥ | ávinda usríyā ánu || 5 || [11] ||

devayánto yáthā matím áchā vidádvasum gíraḥ | mahám anūshata ṣrutám || 6 || índreṇa sám hí dṛíkshase samjagmānó ábibhyushā | mandú samānávarcasā || 7 || anavadyaír abhídyubhir makháḥ sáhasvad arcati | gaṇaír índrasya kámyaiḥ || 8 || átaḥ parijmann á gahi divó vā rocanád ádhi | sám asminn ṛiñjate gíraḥ || 9 || itó vā sātím ímahe divó vā párthivād ádhi | índram mahó vā rájasaḥ || 10 || [12] ||

7.

Índram íd gāthíno bṛihád índram arkébhir arkíṇaḥ | índram vāṇīr anūshata || 1 || índra íd dháryoḥ sácā sámmiṣla á vacoyújā | índro vajrí hiraṇyáyaḥ || 2 || índro dīrghāya cákshasa á sūryam rohayad diví | ví góbhir ádrim airayat || 3 || índra vájeshu no 'va sahásrapradhaneshu ca | ugrá ugrābhir ūtíbhiḥ || 4 || índram vayám mahādhaná índram árbhe havāmahe | yújam vṛitréshu vajríṇam || 5 || [13] ||

5, 8 ṣatakrato *iti* ṣata-krato. 9 ákshita-ūtiḥ. 10 yavaya. — 6, 2 hárī *iti* ví-pakshasā. dhṛishṇú *iti* nṛi-váhasā. 4 ā-īriré dádhānāḥ. 5 ārujatnú-bhiḥ. 6 ácha vidát-vasum. 7 sam-jagmānáḥ. mandú *iti* samāná-varcasā. 8 abhídyu-bhiḥ. 9 pari-jman. — 7, 2 háryoḥ. sám-miṣlaḥ. vácaḥ-yújā. 3 cákshase. 4 sahásra-pradhaneshu. 5 mahā-dhané.

sá no.vṛishann amúṃ carúṃ sátrādāvann ápā vṛidhi | asmábhyam ápratishkutaḥ || 6 || tuñjé-tuñje yá úttare stómā índrasya vajríṇaḥ | ná vindhe asya sushṭutím || 7 || vṛíshā yūthéva váṅsagaḥ kṛishṭír iyarty ójasā | íṣāno ápratishkutaḥ || 8 || yá ékaṣ carshaṇīnāṃ vásūnām irajyáti | índraḥ páñca kshitīnāṃ || 9 || índraṃ vo viśvátas pári hávāmahe jánebhyaḥ | asmā́kam astu kévalaḥ || 10 || 14 ||

Dvitīyo 'nuvākaḥ.

8.

Éndra sānasíṃ rayíṃ sajítvānaṃ sadāsáham | várshishṭham ūtáye bhara || 1 || ní yéna mushṭihatyáyā ní vṛitrā́ ruṇádhāmahai | tvótāso ny árvatā || 2 || índra tvótāsa ā́ vayáṃ vájraṃ ghaná dadīmahi | jáyema sáṃ yudhí spṛídhaḥ || 3 || vayáṃ śūrebhir ástṛibhir índra tváyā yujā́ vayám | sāsahyáma pṛitanyatáḥ || 4 || mahā́ṅ índraḥ paráś ca nú mahitvám astu vajríṇe | dyaúr ná prathinā́ śávaḥ || 5 || 15 ||

samohé vā yá āśata náras tokásya sánitau | víprāso vā dhiyāyávaḥ || 6 || yáḥ kukshíḥ somapā́tamaḥ samudrá́ iva pínvate | urvír ā́po ná kākúdaḥ || 7 || evā́ hy ásya sūnṛítā virapśī́ gómatī mahī́ | pakvā́ śā́khā ná dāśúshe || 8 || evā́ hí te víbhūtaya ūtáya indra mā́vate | sadyáś cit sánti dāśúshe || 9 || evā́ hy ásya kā́myā stóma ukthám ca śaṅsyā́ | índrāya sómapītaye || 10 || 16 ||

9.

Índrehi mátsy ándhaso víśvebhiḥ somapárvabhiḥ | mahā́ṅ abhishṭír ójasā || 1 || ém enaṃ sṛijatā suté mandím índrāya mandíne | cákriṃ víśvāni cákraye || 2 || mátsvā susi-

7, 6 sátrā-dāvan ápa. áprati-skutaḥ. 7 yé. su-stutím. 8 yūthā́ -iva. áprati-skutaḥ. — 8, 1 ā́ indra sa-jítvānam sadā-sáham. 2 mushṭi -hatyáyā. tvā́-ūtāsaḥ ní. 3 tvā́-ūtāsaḥ. 4 sasahyā́ma. 6 sam -ohé. yé. 7 soma-pā́tamaḥ. 8 evā́ hí a°. vi-rapśī́. 9 evá. ví -bhūtayaḥ. 10a *vgl.* 8. sóma-pītaye. — 9, 1 índra ā́ ihi. somapárva -bhiḥ. 2 ā́ īm. sṛijata. 3 mátsva.

pra mandíbhi stómebhir viṣvacarshaṇe | sácaishú sávaneshv á || 3 || ásṛigram indra te gíraḥ práti tvám úd ahāsata | ájoshā vṛishabhám pátim || 4 || sám codaya citrám arvág rádha indra váreṇyam | ásad ít te vibhú prabhú || 5 || 17 ||

asmán sú tátra codayéndra rāyé rábhasvataḥ | túvidyumna yáśasvataḥ || 6 || sám gómad indra vájavad asmé pṛithú śrávo bṛihát | viṣvāyur dhehy ákshitam || 7 || asmé dhehi śrávo bṛihád dyumnám sahasrasátamam | índra tá rathínīr íshaḥ || 8 || vásor índram vásupatim gīrbhír gṛiṇánta ṛigmíyam | hóma gántāram ūtáye || 9 || suté-sute nyòkase bṛihád bṛihatá éd aríḥ | índrāya śūshám arcati || 10 || 18 ||

10.

Gā́yanti tvā gāyatríṇó 'rcanty arkám arkíṇaḥ | brahmā́ṇas tvā śatakrata úd vaṅśám iva yemire || 1 || yát sā́noḥ sā́num áruhad bhúry áspashṭa kártvam | tád índro ártham cetati yūthéna vṛishṇír ejati || 2 || yukshvā́ hí keśínā hárī vṛíshaṇā kakshyaprā́ | áthā na indra somapā girā́m úpaśrutim̐ cara || 3 || éhi stómāṅ abhí svarābhí gṛiṇīhy á ruva | bráhma ca no vaso sácéndra yajñā́m̐ ca vardhaya || 4 || ukthám índrāya śáṅsyaṃ várdhanam purunishshídhe | śakró yáthā sutéshu no rārāṇat sakhyéshu ca || 5 || tám ít sakhitvá īmahe tám̐ rāyé tám̐ suvírye | sá śakrá utá naḥ śakad índro vásu dáyamānaḥ || 6 || 19 ||

suvivṛítam̐ sunirájam índra tvādātam íd yáśaḥ | gávām ápa vrajā́m̐ vṛidhi kṛiṇushvá rádho adrivaḥ || 7 || nahí tvā ródasī ubhé ṛighāyámāṇam ínvataḥ | jéshaḥ svàrvatīr apáḥ

9, 3 su-śipra mandí-bhiḥ. viśva-carshaṇe sácā eshú. 4 ájoshāḥ. 5 vi-bhú pra-bhú. 6 codaya íⁿ. túvi-dyumna. 7 asmé *iti*. viśvá -āyuḥ. 8 asmé *iti*. sahasra-sā́tamam. tā́ḥ. 9 vásu-patim. 10 ní -okase. bṛihaté ā́ ít. — 10, 1 gāyatríṇaḥ áⁿ. śata-krato *iti* śata-krato. 2 ā́ áⁿ. 3 yukshvá. hárī *iti*. kakshya-prā́ átha. soma-pāḥ. úpa -śrutim. 4 ā́ iⁿ. svara abhí. vaso *iti* sácā íⁿ. 5 puruniḥ-sídhe. naḥ rarāṇat. 6 sakhi-tvé. su-vírye. 7 su-vivṛítam suniḥ-ájam. tvā́-dātam. 8 ródasī *iti* ubhé *iti*.

sáṃ gá asmábhyaṃ dhūnuhi || 8 || áśrutkarṇa śrudhí hávaṃ nú cid dadhishva me gíraḥ | índra stómam imám máma kṛishvá yujáś cid ántaram || 9 || vidmá hí tvā vṛíshantamaṃ vájeshu havanaśrútam | vṛíshantamasya hūmaha ūtíṃ sahasrasátamāṃ || 10 || á tú na indra kauśika mandasānáḥ sutám piba | návyam áyuḥ prá sú tira kṛidhí sahasrasáṃ ṛíshiṃ || 11 || pári tvā girvaṇo gíra imá bhavantu viśvátaḥ | vṛiddháyum ánu vṛíddhayo júshṭā bhavantu júshṭayaḥ || 12 || [20] ||

11.

Índraṃ víśvā avīvṛidhan samudrávyacasaṃ gíraḥ | rathítamaṃ rathínāṃ vájānāṃ sátpatim pátim || 1 || sakhyé ta indra vājíno má bhema śavasas pate | tvám abhí prá ṇonumo jétāram áparājitam || 2 || pūrvír índrasya rātáyo ná ví dasyanty ūtáyaḥ | yádī vájasya gómata stotṛíbhyo máṁhate maghám || 3 || purám bhindúr yúvā kavír ámitaujā ajāyata | índro víśvasya kármaṇo dhartā vajrí purushṭutáḥ || 4 || tvám valásya gómató 'pāvar adrivo bílam | tvám devá ábibhyushas tujyámānāsa āvishuḥ || 5 || távāhaṃ śūra rātíbhiḥ práty āyaṃ síndhum āvádan | úpātishṭhanta girvaṇo vidúṣ ṭe tásya kārávaḥ || 6 || māyábhir indra māyínaṃ tvám śúshṇam ávātiraḥ | vidúṣ ṭe tásya médhirās téshāṃ śrávāṁsy út tira || 7 || índram íśānam ójasābhí stómā anūshata | sahásraṃ yásya rātáya utá vā sánti bhūyasīḥ || 8 || [21] ||

Tṛitīyo 'nuvākaḥ.

12.

Agníṃ dūtáṃ vṛiṇīmahe hótāraṃ viśvávedasam | asyá

10, 9 áśrut-karṇa śrudhí. nú. kṛishvá. 10 vidmá. havana-śrútam. hūmahe. sahasra-sātamām. 11 tú. sú. kṛidhí sahasra-sām. 12 imáḥ. vṛiddhá-āyum. júshṭāḥ. — 11, 1 samudrá-vyacasam. rathí-tamam rathínām. sát-patim. 2 te. nonumaḥ. áparā-jitam. 3 yádi. gó-mataḥ. 4 ámita-ojāḥ. puru-stutáḥ. 5 gó-mataḥ ápa avaḥ. 6 táva a°. ā-vádan. úpa a°. vidús te. 7 áva a°. v. t. t. *vgl.* 6, 8. ójasā abhí.

yajñásya sukrátum || 1 || agním-agnim hávīmabhiḥ sádā havanta viṣpátim | havyaváham purupriyám || 2 || ágne devā́n ihā́ vaha jajñānó vṛiktábarhishe | ási hótā na íḍyaḥ || 3 || tā́n uṣató ví bodhaya yád agne yā́si dūtyàm | devaír ā́ satsi barhíshi || 4 || ghṛitāhavana dīdivaḥ práti ṣma ríshato daha | ágne tvám rakshasvínaḥ || 5 || agnínāgníḥ sám idhyate kavír gṛihápatir yúvā | havyavā́ḍ juhvàsyaḥ || 6 || 22 ||

kavím agním úpa stuhi satyádharmāṇam adhvaré | devám amīvacā́tanam || 7 || yás tvám agne havíshpatir dūtám deva saparyáti | tásya sma prāvitā́ bhava || 8 || yó agním devávītaye havíshmāñ āvívāsati | tásmai pāváka mṛiḷaya || 9 || sá naḥ pāvaka dīdivó 'gne devā́n ihā́ vaha | úpa yajñám havíṣ ca naḥ || 10 || sá na stávāna ā́ bhara gāyatréṇa návīyasā | rayím vīrávatīm ísham || 11 || ágne ṣukréṇa ṣocíshā víṣvābhir devā́hūtibhiḥ | imám stómam jushasva naḥ || 12 || 23 ||

13.

Súsamiddho na ā́ vaha devā́n agne havíshmate | hótaḥ pāvaka yákshi ca || 1 || mádhumantam tanūnapād yajñám devéshu naḥ kave | adyā́ kṛiṇuhi vītáye || 2 || nárāśáṅsam ihá priyám asmín yajñá úpa hvaye | mádhujihvam havishkṛítam || 3 || ágne sukhátame ráthe devā́n īḷitā́ ā́ vaha | ási hótā mánurhitaḥ || 4 || striṇītā́ barhír ānushág ghṛitápṛishṭham manīshiṇaḥ | yátrāmṛítasya cákshaṇam || 5 || ví ṣrayantām ṛitāvṛídho dvā́ro devír asaścátaḥ | adyā́ nūnám ca yáshṭave || 6 || 24 ||

12, 1 su-krátum. 2 havya-vā́ham puru-priyám. 3 ihá ā́. vṛiktá-barhishe. 5 ghṛíta-āhavana. ṣma. 6 agnínā a°. gṛihá -patiḥ. havya-vā́ṭ juhú-āsyaḥ. 7 sā́tyā-dharmāṇam. amīva-cā́tanam. 8 havíḥ-patiḥ. pra-avitā́. 9 devá-vītaye. ā-vívāsati. 10 dīdi-vaḥ á°. ihá ā́. 11 naḥ. 12 devā́hūti-bhiḥ. — 13, 1 sú-samiddhaḥ. hótar *iti*. 2 tanū-napāt. adyá. 3 yajñó. mádhu-jihvam haviḥ -kṛítam. 4 mánuḥ-hitaḥ. 5 ghṛitá-pṛishṭham. yátra a°. 6 ṛita -vṛídhaḥ adyá.

náktoshásā supéśasāsmín yajñá úpa hvaye | idáṃ no barhír āsáde || 7 || tá sujihvá úpa hvaye hótārā daívyā kaví | yajñáṃ no yakshatām imáṃ || 8 || íḷā sárasvatī mahí tisró devír mayobhúvaḥ | barhíḥ sīdantv āsrídhaḥ || 9 || ihá tváshṭāram agriyáṃ viśvárūpam úpa hvaye | asmákam astu kévalaḥ || 10 || áva sṛijā vanaspate déva devébhyo havíḥ | prá dātúr astu cétanam || 11 || svāhā yajñáṃ kṛiṇotanéndrāya yájvano gṛihé || tátra devāñ úpa hvaye || 12 || [25] ||

14.

Aíbhir agne dúvo gíro víśvebhiḥ sómapītaye | devébhir yāhi yákshi ca || 1 || á tvā kaṇvā ahūshata gṛiṇánti vipra te dhíyaḥ | devébhir agna á gahi || 2 || indravāyū́ bṛíhaspátim mitrā́gnim pūshā́ṇam bhágam | ādityā́n mā́rutaṃ gaṇám || 3 || prá vo bhriyanta índavo matsarā́ mādayishṇávaḥ | drapsā́ mádhvaś camūshádaḥ || 4 || íḷate tvā́m avasyávaḥ kaṇvā́so vṛiktábarhishaḥ | havíshmanto araṃkṛítaḥ || 5 || ghṛitáprishṭhā manoyújo yé tvā váhanti vā́hnayaḥ | á devā́n sómapītaye || 6 || [26] ||

tā́n yájatrāñ ṛitāvṛídhó 'gne pátnīvatas kṛidhi | mádhvaḥ sujihva pāyaya || 7 || yé yájatrā yá íḍyās té te pibantu jihvā́yā | mádhor agne váshaṭkṛiti || 8 || ā́kīṃ sū́ryasya rocanā́d víśvān devā́ñ usharbúdhaḥ | vípro hótehá vakshati || 9 || víśvebhiḥ somyám mádhv ágna índreṇa vāyúnā | píbā mitrásya dhā́mabhiḥ || 10 || tvám hótā mánurhitó 'gne yajñéshu sīdasi | sémáṃ no adhvarám yaja || 11 || yukshvā́ hy áru-

---

13, 7 náktoshásā su-péśasā a° yajñé. ā-sáde. 8 su-jihvaú. kaví *iti*. 9 mayaḥ-bhúvaḥ. 10 viśvá-rūpam. a. a. k. *vgl.* 7, 10. 11 sṛija. 12 kṛiṇotana í°. — 14, 1 á e°. sóma-pītaye. 2 agne. 3 indra-vāyū *iti*. mitrā́ a°. 4 bhriyante. matsarā́ḥ. drapsā́ḥ. camūsádaḥ. 5 vriktá-barhishaḥ. aram-kṛítaḥ. 6 ghṛitá-pṛishṭhāḥ manaḥ-yújaḥ. sóma-pītaye. 7 ṛita-vṛídhaḥ ágne. su-jihva. 8 yájatrāḥ yé. váshaṭ-kṛiti. 9 ushaḥ-búdhaḥ hótā ihá. 10 ágne. píba. 11 mánuḥ-hitaḥ á°. sáḥ imám. 12 yukshvá hí árushiḥ.

shī ráthe haríto deva rohítaḥ | tā́bhir devā́ñ ihā́ vaha || 12 || 27 ||

15.

Índra sómam píba ṛitúnā́ tvā viṣantv índavaḥ | matsarā́sas tádokasaḥ || 1 || márutaḥ píbata ṛitúnā potrā́d yajñám punītana | yūyáṃ hí shṭhā́ sudānavaḥ || 2 || abhí yajñáṃ gṛiṇīhi no gnā́vo néshṭaḥ píba ṛitúnā | tváṃ hí ratnadhā́ ási || 3 || ágne devā́ñ ihā́ vaha sādáyā yónishu trishú | pári bhūsha píba ṛitúnā || 4 || brā́hmaṇād indra rā́dhasaḥ píbā sómam ṛitū́ñr ánu | távéd dhí sakhyám ástṛitam || 5 || yuváṃ dákshaṃ dhṛitavrata mítrāvaruṇa dūḷábham || ṛitúnā yajñám āṣāthe || 6 || 28 ||

draviṇodā́ dráviṇaso grā́vahastāso adhvaré | yajñéshu devám īḷate || 7 || draviṇodā́ dadātu no vásūni yā́ni ṣṛiṇviré | devéshu tā́ vanāmahe || 8 || draviṇodā́ḥ pipīshati juhóta prá ca tishṭhata | neshṭrā́d ṛitúbhir ishyata || 9 || yát tvā turī́yam ṛitúbhir dráviṇodo yájāmahe | ádha smā no dadír bhava || 10 || áṣvinā píbatam mádhu dī́dyagnī ṣucivratā | ṛitúnā yajñavāhasā || 11 || gā́rhapatyena santya ṛitúnā yajñanī́r asi | devā́n devayaté yaja || 12 || 29 ||

16.

Ā́ tvā vahantu hárayo vṛíshaṇaṃ sómapītaye | índra tvā sū́racakshasaḥ || 1 || imā́ dhānā́ ghṛitasnúvo hárī ihópa vakshataḥ | índraṃ sukhátame ráthe || 2 || índram prātár havāmaha índram prayaty ádhvaré | índraṃ sómasya pītáye || 3 || úpa naḥ sutám ā́ gahi háribhir indra keṣíbhiḥ | suté hí tvā

14, 12 ihá ā́. — 15, 1 píba ṛitúnā ā́. tát-okasaḥ. 2 píbata. sthá. 3 néshṭar *iti* píba. ratna-dhā́ḥ. 4 a. d. i. v. *vgl.* 12, 3. sādáya. píba. 5 píba. táva ít hí. 6 dhṛita-vratā mítrāvaruṇā duḥ-dábham. āṣāthe *iti*. 7—9 draviṇaḥ-dā́ḥ. 7 grā́va-hastāsaḥ. 10 dráviṇaḥ-daḥ. sma. 11 dī́dyagnī *iti* dī́di-agnī ṣuci-vratā. yajña-vāhasā. 12 santya. yajña-nī́ḥ. — 16, 1 sóma-pītaye. sū́ra-cakshasaḥ. 2 imā́ḥ dhānā́ḥ ghṛita-snúvaḥ hárī *iti* ihá úpa. 3 havāmahe. pra-yatí a°.

hávāmahe || 4 || sémáṃ na stómaṃ á gahy úpedáṃ sávanaṃ sutám | gauró ná tṛishitáḥ piba || 5 || 30 ||

imé sómāsa índavaḥ sutā́so ádhi barhíshi | tā́ṅ indra sáhase piba || 6 || ayáṃ te stómo agriyó hṛidispṛ́g astu śaṃtamaḥ | áthā sómaṃ sutám piba || 7 || víśvam ít sávanaṃ sutám índro mádāya gachati | vṛitrahā́ sómapītaye || 8 || sémáṃ naḥ kā́mam ā́ pṛiṇa góbhir áśvaiḥ śatakrato | stávāma tvā svādhyàḥ || 9 || 31 ||

17.

Índrāváruṇayor ahám samrā́jor áva ā́ vṛiṇe | tā́ no mṛilāta īdṛíśe || 1 || gántārā hí sthó 'vase hávaṃ víprasya mā́vataḥ | dhartā́rā carshaṇīnā́m || 2 || anukāmáṃ tarpayethām índrāvaruṇa rāyá ā́ | tā́ vāṃ nédishṭham īmahe || 3 || yuvā́ku hí śácīnāṃ yuvā́ku sumatīnā́m | bhūyā́ma vājadā́vnām || 4 || índraḥ sahasradā́vnāṃ váruṇaḥ śáṃsyānām | krátur bhavaty ukthyàḥ || 5 || 32 ||

táyor íd ávasā vayáṃ sanéma ní ca dhīmahi | syā́d utá prarécanam || 6 || índrāvaruṇa vām ahám huvé citrā́ya rā́dhase | asmā́n sú jigyúshas kṛitam || 7 || índrāvaruṇa nú nú vāṃ síshāsantīshv dhīshv ā́ | asmábhyaṃ śárma yachatam || 8 || prá vām aśnotu sushṭutír índrāvaruṇa yā́m huvé | yā́m ṛidhā́the sadhástutim || 9 || 33 ||

Caturtho 'nuvākaḥ.

18.

Somā́naṃ svāraṇaṃ kṛiṇuhí brahmaṇas pate | kakshīvantaṃ yá auśijáḥ || 1 || yó revā́n yó amīvahā́ vasuvít pushṭivárdhanaḥ | sá naḥ sishaktu yás turáḥ || 2 || mā́ naḥ śáṃso

16, 5 saḥ imám naḥ. úpa idám. 7 hṛidi-spṛ́k. átha. 8 vṛitra-hā́ sóma-pītaye. 9 s. n. *vgl.* 5. śatakrato *iti* śata-krato. su-ādhyàḥ. — 17, 1 sam-rā́joḥ. 2 ávase. 3 anu-kāmám. índrāvaruṇā. 4 su-matīnā́m. vāja-dā́vnām. 5 sahasra-dā́vnām. 6 pra -récanam. 7—9 índrāvaruṇā. 8 nú nú. śiśāsantīshu dhīshú. 9 su-stutíḥ. ṛidhā́the *iti* sadhá-stutim. — 18, 2 amīva-hā́ vasu-vít pushṭi-várdhanaḥ. sisaktu.

ávarushó dhūrtíḥ práṇañ mártyasya | rákshā ṇo brahmaṇas pate || 3 || sá ghā vīró ná rishyati yám índro bráhmaṇas pátiḥ | sómo hinóti mártyam || 4 || tvám tám brahmaṇas pate sóma índraś ca mártyam | dákshiṇā pātv áṅhasaḥ || 5 || [34] ||

sádasas pátim ádbhutam priyám índrasya kámyam | saním medhám ayāsisham || 6 || yásmād ṛité ná sídhyati yajñó vipaścítaś caná | sá dhīnáṃ yógam invati || 7 || ád ṛidhnoti havíshkṛitim práñcam kṛinoty adhvarám | hótrā devéshu gachati || 8 || nárāśáṅsam sudhríshṭamam ápasyam sapráthastamam | divó ná sádmamakhasam || 9 || [35] ||

19.

Prati tyám cárum adhvarám gopīthāya prá hūyase | marúdbhir agna á gahi || 1 || nahí devó ná mártyo mahás táva krátum paráḥ | ma° || 2 || yé mahó rájaso vidúr víśve devāso adrúhaḥ | ma° || 3 || yá ugrá arkám ānṛicúr ánādhrishṭāsa ójasā | ma° || 4 || yé śubhrā ghorávarpasaḥ sukshatrāso riśādasaḥ | ma° || 5 || [36] ||

yé nákasyādhi rocané diví devāsa āsate | ma° || 6 || yá īṅkhayanti párvatān tiráḥ samudrám arṇavám | ma° || 7 || á yé tanvánti raśmíbhis tiráḥ samudrám ójasā | ma° || 8 || abhí tvā purvápītaye sṛijāmi somyám mádhu | ma° || 9 || [37] ||

Prathamo 'dhyāyaḥ.

20.

Ayám devāya jánmane stómo víprebhir āsayā | ákāri ratnadhātamaḥ || 1 || yá índrāya vacoyújā tatakshúr mánasā hárī | śámībhir yajñám āśata || 2 || tákshan nāsatyābhyām párijmānam sukhám ratham | tákshan dhenúm sabardúghām

---

18, 3 práṇak. rákṣha naḥ. 4 gha. 7 vipaḥ-citaḥ. 8 haviḥ-kṛitim. 9 su-dhríshṭamam. sapráthaḥ-tamam. sádma-makhasam. — 19, 1 go-pīthāya. agne. 4 yé. 5 śubhrāḥ ghorá-varpasaḥ su-kshatrāsaḥ. 6 nākasya ádhi. 7 yé. 9 pūrvá-pītaye. — 20, 1 ratna-dhā-tamaḥ. 2 yé. vacaḥ-yújā. hárī *iti*. 3 pári-jmānam su-khám. sabaḥ-dúghām

‖ 3 ‖ yúvānā pitárā púnaḥ satyámantrā ṛijūyávaḥ | ṛibhávo vishṭy ákrata ‖ 4 ‖ sám vo mádāso agmaténdreṇa ca marútvatā | ādityébhiṣ ca rájabhiḥ ‖ 5 ‖ 1 ‖

utá tyám camasám návam tváshṭur devásya níshkṛitam | ákarta catúraḥ púnaḥ ‖ 6 ‖ té no rátnāni dhattana trír á sáptāni sunvaté | ékam-ekam suṣastíbhiḥ ‖ 7 ‖ ádhārayanta, váhnayó 'bhajanta sukṛityáyā | bhāgám devéshu yajñíyam ‖ 8 ‖ 2 ‖

21.

Ihéndrāgní úpa hvaye táyor ít stómam uṣmasi | tá sómam somapátamā ‖ 1 ‖ tá yajñéshu prá ṣaṅsatendrāgní ṣumbhatā naraḥ | tá gāyatréshu gāyata ‖ 2 ‖ tá mitrásya práṣastaya indrāgní tá havāmahe | somapá sómapītaye ‖ 3 ‖ ugrá sántā havāmaha úpedám sávanam sutám | indrāgní éhá gachatām ‖ 4 ‖ tá mahántā sádaspátī índrāgnī ráksha ubjatam | áprajāḥ santv atríṇaḥ ‖ 5 ‖ téna satyéna jāgṛitam ádhi pracetúne padé | índrāgnī ṣárma yachatam ‖ 6 ‖ 3 ‖

22.

Prātaryújā ví bodhayāṣvínāv éhá gachatām | asyá sómasya pītáye ‖ 1 ‖ yá suráthā rathítamobhá devá divispṛíṣā | aṣvínā tá havāmahe ‖ 2 ‖ yá vām kásā mádhumaty áṣvinā sūnṛítāvatī | táyā yajñám mimikshatam ‖ 3 ‖ nahí vām ásti dūraké yátrā ráthena gáchathaḥ | áṣvinā somíno gṛihám ‖ 4 ‖ hiraṇyapāṇim ūtáye savitáram úpa hvaye | sá céttā devátā padám ‖ 5 ‖ 4 ‖

20, 4 púnar *iti* satyá-mantrāḥ ṛiju-yávah. vishṭí a°. 5 agmata í°. 6 níḥ-kṛitam. púnar *iti*. 7 susastí-bhiḥ. 8 váhnayaḥ á° su -kṛityáyā. — 21, 1 ihá indrāgní *iti*. soma-pátamā. 2 ṣaṅsata indrāgní *iti* ṣumbhata. 3 prá-ṣastaye indrāgní *iti*. soma-pā sóma -pītaye. 4 havāmahe úpa idám. indrāgní *iti* á ihá. 5 sádaspátī *iti* índrāgnī *iti*. 6 pra-cetúne. índrāgní *iti*. — 22, 1 prātaḥ-yújā. bodhaya a° á ihá. 2 su-ráthā rathí-tamā ubhá. divi-spríṣā. 3 má -dhu-matī. 4 yátra. 5 hiraṇya-pāṇim.

apā́m nápātam ávase savitā́ram úpa stuhi | tásya vratā́ny uṣmasi || 6 || vibhaktā́ram havāmahe vásoṣ citrásya rā́dhasaḥ | savitā́ram nṛicákshasam || 7 || sákhāya á ní shīdata savitā́ stómyo nú naḥ | dā́tā rā́dhāṅsi śumbhati || 8 || ágne pátnīr ihā́ vaha devā́nām uśatír úpa | tváshṭāram sómapītaye || 9 || ā́ gnā́ agna ihávase hótrām yavishṭha bhāratīm | várūtrīm dhishā́ṇām vaha || 10 || 5 ||

abhí no devír ávasā mahā́ḥ śármaṇā nṛipátnīḥ | áchinnapatrāḥ sacantām || 11 || ihéndrāṇím úpa hvaye varuṇā́nīm svastáye | agnā́yīṃ sómapītaye || 12 || mahí dyaúḥ pṛithiví ca na imā́m yajñā́m mimikshatām | pipṛitā́m no bhárīmabhiḥ || 13 || táyor íd ghṛitávat páyo víprā rihanti dhītíbhiḥ | gandharvásya dhruvé padé || 14 || syoná pṛithivi bhavānṛikshará nivéśanī | yáchā naḥ śárma sapráthaḥ || 15 || 6 ||

áto devā́ avantu no yáto víshṇur vicakramé | pṛithivyā́ḥ saptá dhā́mabhiḥ || 16 || idā́m víshṇur ví cakrame tredhā́ ní dadhe padám | sámūḷham asya pāṅsuré || 17 || tríṇi padā́ ví cakrame víshṇur gopā́ ádābhyaḥ | áto dharmā́ṇi dhārāyan || 18 || víshṇoḥ kármāṇi paśyata yáto vratā́ni paspaśé | índrasya yújyaḥ sákhā || 19 || tád víshṇoḥ paramā́m padám sádā paśyanti sūráyaḥ | divī́va cákshur ā́tatam || 20 || tád víprāso vipanyávo jāgṛivā́ṅsaḥ sám indhate | víshṇor yát paramā́m padám || 21 || 7 ||

23.

Tīvrā́ḥ sómāsa á gahy āśī́rvantaḥ sutā́ imé | vā́yo tā́n prásthitān piba || 1 || ubhā́ devā́ divispṛíśendravāyū́ havāmahe | asyā́ sómasya pītáye || 2 || indravāyū́ manojúvā víprā

22, 7 vi-bhaktā́ram. nṛi-cákshasam. 8 sīdata. 9 ihá ā́. sóma-pītaye. 10 agne ihá á°. 11 nṛi-pátnīḥ áchinna-patrāḥ. 12 ihá i°. sóma-pītaye. 14 víprāḥ. 15 bhava a° ni-véśanī yácha. sa-práthaḥ. 16 vi-cakramé. 17 sám-ūḷham. 20 divi-iva. ā́-tatam. — 23, 1 vā́yo *iti*. prá-sthitān. 2 divi-spṛíśā indravāyū́ *iti*. 2b *vgl.* 22, 1. 3 indravāyū́ *iti* manaḥ-júvā víprāḥ.

.havanta ūtáye | sahasrākshā dhiyás pátī || 3 || mitrám vayám havāmahe váruṇam sómapītaye | jajñānā pūtádakshasā || 4 || ṛiténa yāv ṛitāvṛídhāv ṛitásya jyótishas pátī | tā mitrávāruṇā huve || 5 || 8 ||

váruṇaḥ prāvitā bhuvan mitró víṣvābhir ūtíbhiḥ | káratām naḥ surádhasaḥ || 6 || marútvantam havāmaha índram á sómapītaye | sajúr gaṇéna ṭrimpatu || 7 || índrajyeshṭhā márudgaṇā dévāsaḥ pūsharātayaḥ | víṣve máma ṣrutā hávam || 8 || hatá vṛitrám sudānava índreṇa sáhasā yujá | má no duḥṣáṅsa īṣata || 9 || víṣvān devān havāmahe marútaḥ sómapītaye | ugrá hí pṛiṣnimātaraḥ || 10 || 9 ||

jáyatām iva tanyatúr marútām eti dhṛishṇuyá | yác chúbham yāthánā naraḥ || 11 || haskārád vidyútas páry áto jātá avantu naḥ | marúto mṛiḷayantu naḥ || 12 || á pūshañ citrábarhisham ágh ṛiṇe dharúṇam diváḥ | ájā nashṭám yáthā paṣúm || 13 || pūshá rájānam ágh ṛiṇir ápagūḷham gúhā hitám | ávindac citrábarhisham || 14 || utó sá máhyam índubhiḥ shád yuktáñ anuséshidhat | góbhir yávam ná carkṛishat || 15 || 10 ||

ambáyo yanty ádhvabhir jāmáyo adhvarīyatām | pṛiñcatír mádhunā páyaḥ || 16 || amúr yá úpa súrye yábhir vā súryaḥ sahá | tā no hinvantv adhvarám || 17 || apó devír úpa hvaye yátra gávaḥ píbanti naḥ | síndubhyaḥ kártvam havíḥ || 18 || apsv àntár amṛítam apsú bheshajám apám utá práṣastaye | dévā bhávata vājínaḥ || 19 || apsú me ṣómo abravīd antár víṣvāni bheshajá | agníṃ ca viṣvásambhuvam ápaṣ ca viṣvábheshajīḥ || 20 || 11 ||

23, 3 havante. sahasra-akshā. pátī *iti*. 4 sóma-pītaye. pūtá-dakshasā. 5 ṛita-vṛídhau. pátī *iti*. 6 pra-avitā bhuvat. su-rādhasaḥ. 7 havāmahe. sóma-pītaye sa-jūḥ. 8 índra-jyeshṭhāḥ márut-gaṇāḥ. pūsha-rātayaḥ. ṣruta. 9 su-dānavaḥ. duḥ-ṣáṅsaḥ. 10 sóma-pītaye. ugrāḥ. pṛiṣni-mātaraḥ. 11 yát ṣº yāthána. 12 vi-dyútaḥ. 13 citrá-barhisham. ā aja. 14 ápa-gūḷham. ávindat citrá-barhisham. 15 utó *iti*. anu-sésidhat. 16 adhvarī-yatām. 17 tāḥ. 19 ap-sú aº. prá-ṣastaye. dévāḥ. 20 viṣvá-ṣambhuvam. viṣvá-bheshajīḥ.

ấpaḥ pṛiṇītá bheshajáṃ várūtham tanvè máma | jyók ca sū́ryaṃ dṛiśé || 21 || idám āpaḥ prá vahata yát kíṃ ca duritám máyi | yád vāháṃ abhidudróha yád vā śepá utā́nṛitam || 22 || ápo adyā́nv ácārisham rásena sám agasmahi | páyasvān agna ā́ gahi tám mā sáṃ sṛija várcasā || 23 || sám māgne várcasā sṛija sám prajáyā sám áyushā | vidyúr me asya devā́ índro vidyāt sahá ṛíshibhiḥ || 24 || 12 ||

Pañcamo 'nuvākaḥ.

24.

Kásya nūnáṃ katamásyāmṛítānām mánāmahe cā́ru devásya nā́ma | kó no mahyā́ áditaye púnar dāt pitáraṃ ca dṛiśéyam mātáraṃ ca || 1 || agnér vayám prathamásyāmṛítānām mánāmahe cā́ru devásya nā́ma | sá no mahyā́ áditaye púnar dāt pitáraṃ ca dṛiśéyam mātáraṃ ca || 2 || abhí tvā deva savitar íśānaṃ váryāṇām | sádāvan bhāgám īmahe || 3 || yáś cid dhí ta ittthā́ bhágaḥ śaśamānáḥ purā́ nidáḥ | adveshó hástayor dadhé || 4 || bhágabhaktasya te vayám úd aśema távávasā | mūrdhā́naṃ rāyá ārábhe || 5 || 13 ||

nahí te kshatráṃ ná sáho ná manyúṃ váyaś canāmī patáyanta āpúḥ | némā́ ápo animisháṃ cárantīr ná yé vā́tasya praminánty ábhvam || 6 || abudhné rā́jā váruṇo vánasyordhváṃ stū́paṃ dadate pūtádakshaḥ | nīcínā sthur upári budhná eshām asmé antár níhitāḥ ketávaḥ syuḥ || 7 || urúṃ hí rā́jā váruṇaś cakā́ra sū́ryāya pánthām ánvetavā́ u | apáde pādā́ prátidhātave 'kar utā́pavaktā́ hṛidayāvídhaś cit || 8 || śatáṃ te rājan bhishájaḥ sahásram urví gabhīrā́ sumatíṣh te astu | bā́dhasva dū́re nírṛitim parācaíḥ kṛitáṃ cid énaḥ

23, 22 duḥ-itám. vā ahám abhi-dudróha. śepé utá á°. 23 adyá ánu. agne. 24 mā a°. pra-jáyā. sahá. — 24, 1 katamásya a°. mahyaí. 2 prathamásya a°. mahyaí. 3 sádā a°. 4 hí te. 5 bhága -bhaktasya. táva á°. ā-rábhe. 6 caná amī *iti*. ná i°. ani-misháṃ. pra-minánti. 7 vánasya ūrdhvám. pūtá-dakshaḥ. nīcínāḥ. asmé *iti*. ní-hitāḥ. syur *iti* śyuḥ. 8 ánu-etavaí. práti-dhātave a°. utá apavaktā́ hṛidaya-vídhaḥ. 9 su-matíḥ te. níḥ-ṛitim.

prá mumugdhy asmát || 9 || amí yá ṛíkṣna níhitāsa uccá náktaṃ dádṛiśre kúha cid díveyuḥ | ádabdhāni váruṇasya vratáni vicákaṣac candrámā náktam eti || 10 || 14 ||

tát tvā yāmi bráhmaṇā vándamānas tád á śāste yájamāno havírbhiḥ | áheḷamāno varuṇeha bodhy úruśaṅsa má na áyuḥ prá moshīḥ || 11 || tád ín náktaṃ tád dívā máhyam āhus tád ayáṃ kéto hṛidá á ví cashṭe | śúnaḥśepo yám áhvad gṛibhītáḥ só asmán rájā váruṇo mumoktu || 12 || śúnaḥśepo hy áhvad gṛibhītás trishv ádityaṃ drupadéshu baddháḥ | ávainaṃ rájā váruṇaḥ sasṛijyād vidváṅ ádabdho ví mumoktu pāśán || 13 || áva te héḷo varuṇa námobhir áva yajñébhir īmahe havírbhiḥ | kshāyann asmábhyam asura pracetā rájann énāṅsi śiśrathaḥ kṛitáni || 14 || úd uttamáṃ varuṇa pāśam asmád ávādhamáṃ ví madhyamáṃ śrathāya | átha vayám āditya vraté távánāgaso áditaye syāma || 15 || 15 ||

25.

Yác cid dhí te víśo yathā prá deva varuṇa vratám | minīmási dyávi-dyavi || 1 || má no vadhāya hatnáve jihīḷānásya rīradhaḥ | má hṛiṇānásya manyáve || 2 || ví mṛiḷīkáya te máno rathír áśvaṃ ná saṃditam | gīrbhír varuṇa sīmahi || 3 || párā hí me vímanyavaḥ pátanti vásyaïshṭaye | váyo ná vasatír úpa || 4 || kadá kshatraśríyaṃ náram á váruṇaṃ karāmahe | mṛiḷīkáyorucákshasam || 5 || 16 ||

tád ít samānám āśāte vénantā ná prá yuchataḥ | dhṛitávratāya dāśúshe || 6 || védā yó vīnám padám antárikshena pátatām | véda nāváḥ samudríyaḥ || 7 || véda māsó dhṛitávrato dvádasa prajávataḥ | védā yá upajáyate || 8 || véda

---

24, 10 yé ṛikshāḥ ní-hitāsaḥ. dívā īyuḥ. vi-cákaṣat candrámāḥ. 11 varuṇa ihá úru-śaṅsa. 12 ít. 13 hí. trishú ā° dru-padéshu. áva enam. 14 pra-ceta *iti* pra-cetaḥ. 15 áva a°. śrathaya átha. táva á°. — 25, 1 yát. hí. 3 sám-ditam. 4 ví-manyavaḥ. vásyaḥ -ishṭaye. 5 kshatra-śríyam. mṛiḷīkáya uru-cákshasam. 6 āśāte *iti*. dhṛitá-vratāya. 7 véda. 8 dhṛitá-vrataḥ. véda. upa-jáyate.

vâtasya vartaním urór ṛishvásya bṛihatáḥ | védā yé adhyâsate || 9 || ní shasāda dhṛiṭávrato váruṇaḥ pastyàsv á | sámrājyāya sukrátuḥ || 10 || 17 ||

.áto víṣvāny ádbhuṭā cikitvâñ abhí paṣyati | kṛitáni yá ca kártvā || 11 || sá .no viṣváhā sukrátur ādityáḥ supáthā karat | prá ṇa áyūñshi tārishat || 12 || bíbhrad drāpíṃ hiraṇyáyaṃ váruṇo vasta nirṇíjam | pári spáṣo ní shedire || 13 || ná yáṃ dípsanti dipsávo ná drúhvāṇo jánānām | ná devám abhímātayaḥ || 14 || utá yó mānusheshv á yáṣaṣ cakré ásāmy á | asmákam udáreshv á || 15 || 18 ||

párā me yanti dhītáyo gávo ná gávyūtīr ánu | ichántīr urucákshasam || 16 || sáṃ nú vocāvahai púnar yáto me mádhv ábhṛitam | hóteva kshádase priyám || 17 || dárṣaṃ nú viṣvádarṣataṃ dárṣaṃ rátham ádhi kshámi | etá jushata me gíraḥ || 18 || imám me varuṇa ṣrudhī hávam adyá ca mṛiḷaya | tvám avasyúr á cake || 19 || tváṃ víṣvasya medhira diváṣ ca gmáṣ ca rājasi | sá yámani práti ṣrudhi || 20 || úd uttamám mumugdhi no ví pấṣam madhyamáṃ ṛita | ávādhamāni jīváse || 21 || 19 ||

26.

Vásishvā hí miyedhya vástrāṇy ūrjām pate | sémáṃ no adhvaráṃ yaja || 1 || ní no hótā váreṇyaḥ sádā yavishṭha mánmabhiḥ | ágne divítmatā vácaḥ || 2 || á hí shmā sūnáve pitấpír yájaty āpáye | sákhā sákhye váreṇyaḥ || 3 || á no barhí riṣádaso váruṇo mitró aryamá | sídantu mánusho yathā || 4 || púrvya hotar asyá no mándasva sakhyásya ca | imá u shú ṣrudhī gíraḥ || 5 || 20 ||

25, 9 véda. adhi-ấsate. 10 sasāda dhṛitá-vrataḥ. su-krátuḥ. 12 su-krátuḥ. su-páthā. naḥ. 13 niḥ-níjam. sedire. 14 abhí-mātayaḥ 16 uru-cákshasam. 17 á-bhṛitam hótā-iva. 18 viṣvá-darṣatam. etáḥ. 19 ṣrudhi. adyá. 21 áva a°. — 26, 1 vásishva. 1b. *vgl.* 14, 11. 3 sma. pitā āpíḥ. 4 barhíḥ. 5 sú ṣrudhi.

yáṣ cid dhí ṣáṣvatā tánā devám-devaṃ yájāmahe | tvé íd dhūyate havíḥ || 6 || priyó no astu viṣpátir hótā mandró várenyaḥ | priyáḥ svagnáyo vayám || 7 || svagnáyo hí váryaṃ devásо dadhiré ca naḥ | svagnáyo manāmahe || 8 || áthā na ubháyeshām ámṛita mártyānām | mithāḥ santu práṣastayaḥ || 9 || víṣvebhir agne agníbhir imáṃ yajñám idáṃ vácaḥ | cáno dhāḥ sahaso yaho || 10 || [21] ||

27.

Áṣvaṃ ná tvā váravantaṃ vandádhyā agníṃ námobhiḥ | samrájantam adhvaráṇām || 1 || sá ghā naḥ sūnúḥ ṣávasā pṛithúpragāmā 'suṣévaḥ | mīḍhváṅ asmákam babhūyāt || 2 || sá no dūrác cāsác ca ní mártyād aghāyóḥ | pāhí sádam íd viṣváyuḥ || 3 || imám ū shú tvám asmákaṃ saníṃ gāyatráṃ návyāṅsam | ágne devéshu prá vocaḥ || 4 || á no bhaja paraméshv á vájeshu madhyaméshu | ṣíkshā vásvo ántamasya || 5 || [22] ||

vibhaktási citrabhāno síndhor ūrmá upāká á | sadyó dāṣúshe ksharasi || 6 || yáṃ agne pṛitsú mártyam ávā vájeshu yáṃ junáḥ | sá yántā ṣáṣvatīr íshaḥ || 7 || nákir asya sahantya paryetá káyasya cit | vájo asti ṣravāyyaḥ || 8 || sá vājaṃ viṣvácarshaṇir árvadbhir astu tárutā | víprebhir astu sánitā || 9 || járābodha tád vividdhi viṣé-viṣe yajñíyāya | stómaṃ rudráya dṛiṣīkam || 10 || [23] ||

sá no mahāṅ animānó dhūmáketuḥ puruṣcandráḥ | dhiyé vājāya hinvatu || 11 || sá revāṅ iva viṣpátir daívyaḥ ketúḥ ṣṛiṇotu naḥ | ukthaír agnír bṛihádbhānuḥ || 12 || námo mahádbhyo námo arbhakébhyo námo yúvabhyo náma āṣiné-

---

26, 6 y. c. h. *vgl.* 25, 1. tvé *iti.* hūyate. 7. 8 su-agnáyaḥ. 9 átha. prá-ṣastayaḥ. 10 yaho *iti.* — 27, 1 vandádhyai. sam-rājantam. 2 gha. pṛithú-pragāmā su-ṣévaḥ. 3 dūrāt ca āsāt. agha-yóḥ. viṣvá-āyuḥ. 4 ūṃ *iti* sú. 5 ṣíksha. 6 vi-bhaktā asi citra-bhāno. urmaú upāké. 7 ávāḥ. 8 pari-etā. 9 viṣvá-carshaṇiḥ. 10 jára-bodha. 11 ani-mānáḥ dhumá-ketuḥ puru-candráḥ. 12 bṛihát-bhānuḥ.

bhyaḥ | yájāma devân yádi ṣaknávāma má jyáyasaḥ ṣáṅsam á vṛikshi devāḥ || 13 || [24] ||

28.

Yátra grávā pṛithúbudhna ūrdhvó bhávati sótave | ulúkhalasutānām ávéd v indra jalgulaḥ || 1 || yátra dvâv iva jaghánādhishavaṇyà kṛitá | ulū° || 2 || yátra nárya apacyavám upacyavám ca ṣíkshate | ulū° || 3 || yátra mánthām vibadhnáte raṣmín yámitavá iva | ulū° || 4 || yác cid dhí tvám gṛihégṛiha úlūkhalaka yujyáse | ihá dyumáttamaṃ vada jáyatām iva dundubhíḥ || 5 || [25] ||

utá sma te vanaspate váto ví vāty ágram ít | átho índrāya pátave sunú sómam ulūkhala || 6 || āyají vājasátamā tá hy ùccá vijarbhṛitáḥ | hárī ivándhāṅsi bápsatā || 7 || tá no adyá vanaspatī ṛishvâv ṛishvébhiḥ sotṛíbhiḥ | índrāya mádhumat sutam || 8 || úc chishṭâm camvòr bhara sómam pavítra á ṣrija | ní dhehi gór ádhi tvací || 9 || [26] ||

29.

Yác cid dhí satya somapā anāṣastá iva smási | á tú na indra ṣaṅsaya góshv áṣveshu subhríshu sahásreṣhu tuvīmagha || 1 || ṣíprin vājānām pate ṣácīvas táva daṅsánā | á — || 2 || ní shvāpayā mithūdṛíṣā sastám ábudhyamāne | á — || 3 || sasántu tyá árātayo bódhantu ṣūra rātáyaḥ | á — || 4 || sám indra gardabhám mṛiṇa nuvántam pāpáyāmuyá | á — || 5 || pátāti kuṇḍṛiṇácyā dūrám váto vánād ádhi | á — || 6 || sárvam parikroṣám jahi jambhāyā kṛikadāṣvàm | á — || 7 || [27] ||

28, 1 pṛithú-budhnaḥ. ulūkhala-sutānām áva ít ūṁ *iti*. 2 jaghánā adhi-savanyā. 3 nārī apa-cyavám upa-cyavám. 4 vi-badhnáte. yámitavaí-iva. 5 yát. hí. gṛihé-gṛihe. 6 átho *iti*. 7 ayajī *ity* ā-yajī vāja-sātamā. hí u° vi-jarbhṛitáḥ hárīveti hárī-iva á°. 8 vanaspatī *iti*. 9 út s°. pavítre. — 29, 1 y. c. h. *vgl.* 28, 5. soma-pāḥ ā. t. n. i. *vgl.* 10, 11. tuvi-magha. svāpaya mithu-dṛíṣā. ábudhyamāne *iti*. 5 pāpáyā a°. 7 pari-kroṣám. jambhāya.

30.

Á va índraṃ krívim yathā vājayántaḥ ṣatákratum | mánhishṭhaṃ siñca índubhiḥ || 1 || ṣatáṃ vā yáḥ ṣúcīnāṃ sahásraṃ vā sámāṣirām | éd u nimnáṃ ná rīyate || 2 || sáṃ yán mádāya ṣushmíṇa enā́ hy àsyodáre | samudró ná vyáco dadhé || 3 || ayáṃ u te sám atasi kapóta iva garbhadhím | vácas tác cin na ohase || 4 || stotráṃ rādhānām pate gírvāho vīra yásya te | víbhūtir astu sūnṛ́tā || 5 || [28] ||

ūrdhvás tishṭhā na ūtáye 'smín vāje ṣatakrato | sám anyéshu bravāvahai || 6 || yóge-yoge tavástaraṃ vāje-vāje havāmahe | sákhāya índram ūtáye || 7 || á́ ghā gamad yádi ṣrávat sahasríṇībhir ūtíbhiḥ | vājebhir úpa no hávam || 8 || ánu pratnásyaúkaso huvé tuvipratíṃ náraṃ | yáṃ te pū́rvam pitā́ huvé || 9 || táṃ tvā vayáṃ viṣvavārā́ ṣāsmahe puruhūta | sákhe vaso jaritṛ́bhyaḥ || 10 || [29] ||

asmā́kaṃ ṣipríṇīnāṃ sómapāḥ somapávnām | sákhe vajrin sákhīnām || 11 || táthā tád astu somapāḥ sákhe vajrin táthā kṛiṇu | yáthā́ ta uṣmásīshṭáye || 12 || revátīr naḥ sadhamā́da índre santu tuvívājāḥ | kshumánto yā́bhir mádema || 13 || á́ gha tvā́vān tmánāptā́ stotṛ́bhyo dhṛishṇav iyānáḥ | ṛiṇór áksham ná cakryòḥ || 14 || á́ yád dúvaḥ ṣatakratav á́ kámaṃ jaritṝṇā́m | ṛiṇór áksham ná ṣácibhiḥ || 15 || [30] ||

ṣáṣvad índraḥ pópruthadbhir jigāya nánadadbhiḥ ṣáṣvasadbhir dhánāni | sá no hiraṇyarathám daṅsánāvān sá naḥ sanitā́ sanáye sá no 'dāt || 16 || á́ṣvināv áṣvāvatyeshā́ yatam ṣávīrayā́ | gómad dasrā híraṇyavat || 17 || samānáyojano

---

30, 1 ṣatá-kratum. siñce. 2 sám-āṣirām ā́ ít. 3 yát. ṣushmíṇe. hí asya ūdáre. 4 garbha-dhím. tát cit. 5 ví-bhūtiḥ. 6 tishṭha. ṣatakrato *iti* ṣata-krato. 8 gha. 9 pratnásya ó°. tuvi-pratím. 10 viṣva-vāra ā́. puru-hūta. vaso *iti*. 11 soma-pāḥ soma-pávnām. 12 soma-pāḥ. te uṣmási i°. 13 sadha-mā́de. tuví-vājaḥ. 14 tmánā āptáḥ. dhṛishṇo *iti*. 15 ṣatakrato *iti* ṣata-krato. 16 hiraṇya-rathám. 17 á́ a° áṣva-vatyā i°. 18 samāná-yojanaḥ.

hí vāṃ rátho dasrāv ámartyaḥ | samudré aśvinéyate || 18 ||
ny àghnyásya mūrdhāni cakráṃ ráthasya yemathuḥ | pári dyáṃ anyád īyate || 19 || kás ta ushaḥ kadhapriye bhujé márto amartye | káṃ nakshase vibhāvari || 20 || vayáṃ hí te ámanmahy ántād á parākāt | áśve ná citre arushi || 21 || tváṃ tyébhir á gahi vájebhir duhitar divaḥ | asmé rayíṃ ní dhāraya || 22 || [31] ||

Shashṭho 'nuvākaḥ.

31.

Tvám agne prathamó áṅgirā ṛíshir devó devánām abhavaḥ śivàḥ sákhā | táva vraté kaváyo vidmanápasó 'jāyanta marúto bhrájadṛishṭayaḥ || 1 || tvám agne prathamó áṅgirastamaḥ kavír devánām pári bhūshasi vratám | vibhúr víśvasmai bhúvanāya médhiro dvimātá śayúḥ katidhá cid āyáve || 2 || tvám agne prathamó mātaríśvana āvír bhava sukratūyá vivásvate | árejetāṃ ródasī hotṛivūrye 'saghnor bhārám áyajo mahó vaso || 3 || tvám agne mánave dyám avāśayaḥ purūrávase sukṛíte sukṛíttaraḥ | śvātréṇa yát pitrór múcyase páry á tvā pūrvam anayann áparam púnaḥ || 4 || tvám agne vṛishabháḥ pushṭivárdhana údyatasruce bhavasi śravāyyaḥ | yá áhutim pári védā váshaṭkṛitim ékāyur ágre víśa āvívāsasi || 5 || [32] ||

tvám agne vṛijinávartaniṃ náraṃ sákman piparshi vidáthe vicarshaṇe | yáḥ śūrasātā páritakmye dháne dabhrébhiś cit sámṛitā háṅsi bhūyasaḥ || 6 || tváṃ tám agne amṛitatvá uttamé mártaṃ dadhāsi śrávase divé-dive | yás tātṛishāṇá ubháyāya jánmane máyaḥ kṛiṇóshi práya á ca sū-

---

30, 18 aśvinā íº. 19 ní aº. 20 te. kadha-priye. 21 á aº. 22 asmé *iti*. — 31, 1 vidmanā-apasaḥ áº. bhrájat-rishṭayaḥ. 2. 3. t. a. p. *vgl.* 1. 2 vi-bhúḥ, dvi-mātā. 3 mātaríśvane. sukratu-yā. ródasī *iti* hotṛi-vūrye áº. vaso *iti*. 4 su-kṛíte. á áº púnar *iti*. 5 pushṭi-várdhanaḥ údyata-sruce. ā-hutim. véda váshaṭ-kṛitim éka-āyuḥ. ā-vívāsasi. 6 vṛijiná-vartanim. vi-carshaṇe. śūra-sātā pári-takmye. sám-ṛitā. 7 amṛita-tvé. tatṛishāṇáḥ.

ráye || 7 || tváṃ no agne sanáye dhánānāṃ yaṣásaṃ kārúṃ kṛiṇuhi stávānaḥ | ṛidhyā́ma kármāpásā návena devaír dyāvāpṛithivī prā́vataṃ naḥ || 8 || tváṃ no agne pitrór upástha ā́ devó devéshv anavadya jā́gṛiviḥ | tanūkṛíd bodhi prámatiṣ ca kāráve tváṃ kalyāṇa vásu víṣvam ópishe || 9 || tvám agne prámatis tvám pitā́si nas tváṃ vayaskṛít táva jāmáyo vayám | sáṃ tvā rā́yaḥ ṣatínaḥ sáṃ sahasríṇaḥ suvíraṃ yanti vratapā́m adābhya || 10 || 33 ||

tvā́m agne prathamám āyúm āyáve devā́ akṛiṇvan náhushasya viṣpátim | íḷām akṛiṇvan mánushasya ṣā́sanīm pitúr yát putró mámakasya jā́yate || 11 || tváṃ no agne táva deva pāyúbhir maghóno raksha tanvàṣ ca vandya | trātā́ tokásya tánaye gávām asy ánimeshaṃ rákshamāṇas táva vraté || 12 || tvám agne yájyave pāyúr ántaro 'nishañgā́ya caturakshá idhyase | yó rātáhavyo 'vṛikā́ya dhā́yase kīréṣ cin mántram mánasā vanóshi tám || 13 || tvám agna uruṣáṅsaya vāgháte spārháṃ yád rékṇaḥ paramáṃ vanóshi tát | ādhrásya cit prámatir ucyase pitā́ prá pā́kaṃ ṣā́ssi prá díṣo vidúshṭaraḥ || 14 || tvám agne práyatadakshiṇaṃ náraṃ vármeva syūtám pári pāsi viṣvátaḥ | svādukshádmā yó vasataú syonakṛíj jīvayājáṃ yájate sópamā́ diváḥ || 15 || 34 ||

imā́m agne ṣaráṇim mīmṛisho na imám ádhvānaṃ yám ágāma dūrā́t | āpíḥ pitā́ prámatiḥ somyā́nām bhṛímir asy ṛishikṛín mártyānām || 16 || manushvád agne añgirasvád añgiro yayātivát sádane pūrvavác chuce | ácha yāhy ā́ vahā daívyaṃ jánam ā́ sādaya barhíshi yákshi ca priyám || 17|| eténāgne bráhmaṇā vāvṛidhasva ṣáktī vā yát te cakṛimā́

8 kárma a°. dyāvāpṛithivī *iti*. prá a°. 9 t. n. a. *vgl.* 8. upá-sthe. tanū-kṛít. prá-matiḥ. ā́ ū°. 10 prá-matiḥ. pitā́ a°. vayaḥ-kṛít. su-víram. vrata-pā́m. 12 t. n. a. *vgl.* 8. áni-mesham. 13 catuḥ-aksháḥ. ratá-havyaḥ. cit. 14 agne uru-ṣáṅsāya. prá-matiḥ. vidúḥ-taraḥ. 15 práyata-dakshiṇam. várma-iva. svādu-kshádmā. syona-kṛít jīva-yājám. sáḥ upa-mā́. 16 prá-matiḥ. ṛishi-kṛít. 17 purva-vát ṣ°. vaha. 18 eténa a°. vavṛidhasva. cakṛimá.

vidā́ vā | utá prá ṇeshy abhí vásyo asmā́n sā́ṃ naḥ sṛija sumatyā́ vā́javatyā || 18 || 35 ||

32.

Índrasya nú vīryā̀ṇi prá vocaṃ yā́ni cakā́ra prathamā́ni vajrī́ | áhann áhim ánv apás tatarda prá vakshā́ṇā abhinat párvatānām || 1 || áhann áhim párvate śiśriyāṇáṃ tváshṭāsmai vájraṃ svaryàṃ tataksha | vā́śrā́ iva dhenávaḥ syándamānā áñjaḥ samudrám áva jagmur ā́paḥ || 2 || vṛishāyámāṇo 'vṛiṇīta sómaṃ tríkadrukeshv apibat sutásya | ā́ sā́yakam maghávādatta vájram áhann enam prathamajā́m áhīnām || 3 || yád indrā́han prathamajā́m áhīnām ā́n māyínām ámināḥ prótā māyā́ḥ | ā́t sū́ryaṃ janáyan dyā́m ushā́sam tā́dítnā śátruṃ ná kílā vivitse || 4 || áhan vṛitrā́ṃ vṛitratáraṃ vyàṅsam índro vájreṇa mahatā́ vadhéna | skándhāṅsīva kúliśenā vívṛikṇāhiḥ śayata upapṛ́ik pṛithivyā́ḥ || 5 || 36 ||

ayoddhéva durmáda ā́ hí juhvé mahāvīrā́ṃ tuvibā́dhām ṛijīśhám | nā́tārīd asya sámṛitiṃ vadhā́nāṃ sā́ṃ rujā́nāḥ pipisha índraśatruḥ || 6 || apā́d ahastó apṛitanyad índram ásya vájram ádhi sā́nau jaghāna | vṛíshṇo vádhriḥ pratimā́nam búbhūshan purutrā́ vṛitró aśayad vyàstaḥ || 7 || nadā́ṃ ná bhinnā́m amuyā́ śáyānām máno rúhāṇā áti yanty ā́paḥ | yā́ś cid vṛitró mahinā́ paryátishṭhat tā́sām áhiḥ patsutaśśír babhūva || 8 || nīcā́vayā abhavad vṛitráputréndro asyā́ áva vádhar jabhāra | úttarā sū́r ádharaḥ putrā́ āsīd dā́nuḥ śaye sahávatsā ná dhenúḥ || 9 || átishṭhantīnām aṇi-

---

31, 18 neshi. su-matyā́. — 32, 2 tváshṭā a°. 3 vṛisha-yámāṇaḥ. trí-kadrukeshu. maghá-vā a°. prathama-jā́m. 4 indra á° prathama-jā́m. ā́t. prá utá. ushásam. kíla. 5 ví-aṅsam. skándhāṅsi -iva kúliśena ví-vṛikṇā á° śayate upa-pṛík. 6 ayoddhā́-iva duḥ -mádaḥ. mahā-vīrā́m tuvi-bā́dhām. ná a°. sám-ṛitim. pipishe índra -śatruḥ. 7 ā́ asya. prati-mā́nam. ví-astaḥ. 8 pari-átishṭhat. pátsutaḥ-śīḥ. 9 nīcā́-vayāḥ. vṛitrá-putrā í°. vádhaḥ. sahá-vatsā.

veṣanā́nāṃ kā́shṭhānām mádhye níhitaṃ ṣárīram | vṛitrásya niṇyáṃ ví caranty ā́po dīrgháṃ táma ā́ṣayad índraṣatruḥ || 10 || 37 ||

dāsápatnīr áhigopā atishṭhan níruddhā ā́paḥ paṇíneva gā́vaḥ | apā́m bílam ápihitaṃ yád ā́sīd vṛitráṃ jaghanvā́ñ ápa tád vavāra || 11 || áṣvyo vā́ro abhavas tád indra sṛiké yát tvā pratyáhan devá ékaḥ || ájayo gā́ ájayaḥ ṣūra sómam ávāsṛijaḥ sártave saptá síndhūn || 12 || nā́smai vidyún ná tanyatúḥ sishedha ná yā́m míham ákirad dhrādúniṃ ca | índraṣ ca yád yuyudhā́te áhiṣ cotā́parī́bhyo maghávā ví jigye || 13 || áher yātā́raṃ kám apaṣya indra hṛidí yát te jaghnúsho bhī́r ágachat | náva ca yán navatíṃ ca srávantīḥ ṣyenó ná bhītó átaro rájāṅsi || 14 || índro yātó 'vasitasya rā́jā ṣámasya ca ṣṛiñgíṇo vájrabāhuḥ | séd u rā́jā kshayati carshaṇīnā́m arā́n ná nemíḥ pári tā́ babhūva || 15 || 38 ||

Dvitīyo 'dhyāyaḥ.

33.

Étā́yāmópa gavyánta índram asmā́kaṃ sú prámatiṃ vāvṛidhāti | anāmṛiṇáḥ kuvíd ā́d asyá rāyó gávāṃ kétam páram āvárjate naḥ || 1 || úpéd aháṃ dhanadā́m ápratītaṃ júshṭāṃ ná ṣyenó vasatím patāmi | índraṃ namasyánn upamébhir arkaír yá stotṛíbhyo hávyo ásti yā́man || 2 || ní sárvasena ishudhī́ñr asakta sám aryó gā́ ajati yásya váshṭi | coshkūyámāṇa indra bhū́ri vāmám mā́ paṇír bhūr asmád ádhi pravṛiddha || 3 || vádhīr hí dásyuṃ dhanínaṃ ghanénañ ékaṣ cárann upaṣākébhir indra | dhánor ádhi vishuṇák té vy ā̀yann áyajvānaḥ sanakā́ḥ prétim īyuḥ || 4 || párā cic

32, 10 ani-veṣanā́nām. ní-hitam. ā́ a° índra-ṣatruḥ. 11 dasá-patnīḥ áhi-gopaḥ. ní-ruddhāḥ. paṇínā-iva. ápi-hitam. 12 prati-áhan. áva a°. 13 ná a° vi-dyút. sisedha. hrādúnim. yuyudháte *iti*. ca utá a°. 14 yát. 15 áva-sitasya. vájra-bāhuḥ sáḥ ít. — 33, 1 ā́ ita áyāma úpa. prá-matim vavṛidhāti. ā-várjate. 2 úpa ít. dhana-dā́m áprati-itam. upa-mébhiḥ. yáḥ. 3 sárva-senaḥ. pravṛiddha. 4 ghanéna. upa-ṣākébhiḥ. ví ā°. prá-itim.

chīrshā́ vavṛijus tá índrāyajvāno yajvabhi spárdhamānāḥ | prá yád divó hariva sthātar ugra nír avratā́n adhamo ródasyoḥ || 5 || 1 ||

áyuyutsann anavadyásya sénām áyātayanta kshitáyo návagvāḥ | vṛishāyúdho ná vádhrayo nírashṭaḥ pravádbhir índrāc citáyanta āyan || 6 || tvám etā́n rudató jákshataś cáyodhayo rájasa indra pāré | ávādaho divá ā́ dásyum uccā́ prá sunvatá stuvatáḥ śáṁsam āvaḥ || 7 || cakrāṇásaḥ parīṇáham pṛithivyā́ hiraṇyena maṇínā śúmbhamānāḥ | ná hinvānā́sas titirus tá índram pári spáśo adadhāt sū́ryeṇa || 8 || pári yád indra ródasī ubhé ábubhojīr mahinā́ viśvátaḥ sīm | ámanyamānāñ abhí mányamānair nír brahmábhir adhamo dásyum indra || 9 || ná yé diváḥ pṛithivyā́ ántam āpúr ná māyā́bhir dhanadā́m paryábhūvan | yújaṁ vájraṁ vṛishabhā́ś cakra índro nír jyótishā támaso gā́ adukshat || 10 || 2 ||

ánu svadhā́m aksharann ā́po asyā́vardhata mádhya ā́ nā́vyānām | sadhrīcī́nena mánasā tám índra ójishṭhena hánmanāhann abhí dyún || 11 || ny àvidhyad ilībíśasya dṛilhā́ ví śṛiṅgíṇam abhinac chúshṇam índraḥ | yā́vat táro maghavan yā́vad ójo vájreṇa śátrum avadhīḥ pṛitanyúm || 12 || abhí sidhmó ajigād asya śátrūn ví tigména vṛishabhéṇā púro 'bhet | sā́m vájreṇāsṛijad vṛitrám índraḥ prá svā́m matím atirac chā́śadānaḥ || 13 || ávaḥ kútsam indra yásmiñ cākán prā́vo yúdhyantaṁ vṛishabhā́m dāśádyum | śaphácyutó reṇúr nakshata dyā́m úc chvaitreyó nṛishā́hyāya tásthau || 14 || ávaḥ śámam vṛishabhā́m túgryāsu kshetra-

33, 5 cit ṣ°. té indra á° yájva-bhiḥ. hari-vaḥ. 6 náva-gvāḥ. vṛisha-yúdhaḥ. níḥ-ashṭaḥ. índrāt. 7 ca á°. áva a°. sunvatáḥ. 8 pari-náham pṛithivyā́ḥ. té. 9 ródasī *iti* ubhé *iti*. 10 dhana-dā́m pari-ábhūvan. cakre. adhukshat. 11 asya á° mádhye. hánmanā a°. 12 ní a°. abhinat ṣ°. 13 vṛishabhéṇa. vájreṇa a°. atirat ṣ°. 14 prá ā°. dāśa-dyum śaphá-cyutaḥ. út ṣ°. nṛi-sáhyāya. 15 kshetra-jeshé.

jeshé maghavañ chvitryaṃ gam | jyók cid átra tasthivấṅso akrañ chatrūyatấm ádharā védanākaḥ || 15 || 3 ||

34.

Tríṣ cin no adyấ bhavataṃ navedasā vibhúr vāṃ yáma utá rātír aṣvinā | yuvór hí yantráṃ himyéva vấsaso 'bhyāyaṅsényā bhavatam manīshíbhiḥ || 1 || tráyaḥ pavāyo madhuváhane ráthe sómasya venấm ánu víṣya íd viduḥ | tráya skambhấsa skabhitấsa ārábhe trír náktaṃ yāthás trír v aṣvinā dívā || 2 || samāné áhan trír avadyagohanā trír adyá yajñám mádhunā mimikshatam | trír vājavatīr ísho aṣvinā yuvấṃ doshấ asmábhyam ushásaṣ ca pinvatam || 3 || trír vartír yātaṃ trír ánuvrate jané tríḥ suprāvyè tredhéva ṣikshatam | trír nāndyàṃ vahatam aṣvinā yuvấṃ tríḥ príksho asmé aksháreva pinvatam || 4 || trír no rayíṃ vahatam aṣvinā yuvấṃ trír devátāta trír utávataṃ dhíyaḥ | tríḥ saubhagatvàṃ trír utá ṣrávāṅsi nas trishṭhàṃ vāṃ sūre duhitấ ruhad ráthaṃ || 5 || trír no aṣvinā divyáni bheshajấ tríḥ párthivāni trír u dattam adbhyáḥ | omānaṃ ṣaṃyór mámakāya sūnáve tridhấtu ṣárma vahataṃ ṣubhas patī || 6 || 4 ||

trír no aṣvinā yajatá divé-dive pári tridhấtu prithivíṃ aṣāyatam | tisró nāsatyā rathyā parāváta ātméva vấtaḥ svásarāṇi gachatam || 7 || trír aṣvinā síndhubhiḥ saptámātṛibhis tráya āhāvās tredhấ havísh kṛitám | tisráḥ prithivír upári pravấ divó nákaṃ rakshethe dyúbhir aktúbhir hitám || 8 || kvà trí cakrấ trivṛíto ráthasya kvà tráyo vandhúro yé sánīḷāḥ | kadấ yógo vājíno rấsabhasya yéna yajñáṃ nāsatyopayātháḥ || 9 || á nāsatyā gáchataṃ hūyáte havír mádhvaḥ

33, 15 svítryam. ṣatru-yatấm. védanā akar *ity* akaḥ. — 34, 1 cit. adyá. yi-bhúḥ. himyấ-iva. abhi-āyaṅsényā. 2 madhu-váhane. víṣvo tráyaḥ skambhāsaḥ, ā-rábhe. uṁ *iti*. 3 avadya-gohanā. 4 ánu -vrate. supra-avyè tredhấ-iva. asmó *iti* akshárā-iva. 5 utá a°. tri-sthám. duhitấ ấ. 6 ṣam-yóḥ. tri-dhấtu. patī *iti*. 7 t‹ n. a. *vgl.* 6. tri-dhấtu. ātmấ-iva. 8 saptámātṛi-bhiḥ. ā-hāvāḥ havíḥ. rakshethe *iti*. 9 tri-vṛítaḥ. sá-nīḷāḥ. nāsatyā upa-yāthāḥ.

pibatam madhupébhir āsábhiḥ | yuvór hí púrvaṃ savitóshaso rátham ṛitáya citráṃ ghṛitávantam íshyati || 10 || á nāsatyā tribhír ekādaśaír iha devébhir yātam madhupéyam aśvinā | práyus tárishṭaṃ ní rápāṅsi mṛikshataṃ sédhataṃ dvésho bhávataṃ sacābhúvā || 11 || á no aśvinā trivṛítā rátheneárvāñcaṃ rayíṃ vahataṃ suvíram | śṛiṇvántā vām ávase johavīmi vṛidhé ca no bhavataṃ vājasātau || 12 || 5 ||

35.

Hváyāmy agníṃ prathamáṃ svastáye hváyāmi mitrávāruṇāv ihávase | hváyāmi rátrīṃ jágato niveśanīṃ hváyāmi deváṃ savitáram ūtáye || 1 || á kṛishnéna rájasā vártamāno niveśáyann amṛítam mártyaṃ ca | hiraṇyáyena savitá ráthená devó yāti bhúvanāni páśyan || 2 || yáti devāḥ pravátā yáty udvátā yáti śubhrábhyāṃ yajató háribhyām | á devó yāti savitá parāvátó 'pa víśvā duritá bádhamānaḥ || 3 || abhívṛitaṃ kṛíśanair viśvárūpaṃ hiraṇyaśamyaṃ yajató bṛihántam | ásthād rátham savitá citrábhānuḥ kṛishṇá rájāṅsi távishīṃ dádhānaḥ || 4 || ví jánāñ chyāváḥ śitipádo akhyan rátham hiraṇyapraügam váhantaḥ | śáśvad víśaḥ savitúr daívyasyopásthe víśvā bhúvanāni tasthuḥ || 5 || tisró dyávaḥ savitúr dvá upásthāñ ékā yamásya bhúvane virāshāṭ | āṇíṃ ná ráthyam amṛítādhi tasthur ihá bravītu yá u tác cíketat || 6 || 6 ||

ví suparṇó antárikshāṇy akhyad gabhīrávepā ásuraḥ sunītháḥ | kvèdánīṃ súryaḥ káś ciketa katamáṃ dyáṃ rasmír asyā tatāna || 7 || ashṭaú vy ákhyat kakúbhaḥ pṛithivyás trí dhánva yójanā saptá síndhūn | hiraṇyākshāḥ savitá devá ágād dádhad rátnā dāśúshe váryāṇi || 8 || híraṇyapāṇiḥ sa-

34, 10 madhu-pébhiḥ. savitā́ ushásaḥ. 11 madhu-péyam. prá ā́°. níḥ. sacā-bhúvā. tri-vṛítā ráthena a°. su-víram. vā́ja-sātau. — 35, 1 ihá á°. ni-véśanīm. 2 ni-veśáyan. ráthena ā́. 3 parā-vátaḥ á°. 4 abhí-vṛitam. viśvá-rūpam hiraṇya-śamyam. ā́ a°. citrá-bhānuḥ. 5 śyāváḥ śiti-pā́daḥ. hiraṇya-praügam. daivyásya upá-sthe. 6 dvaú upá-sthā. amṛítā á°. tát. 7 su-parṇáḥ. gabhirá-vepāḥ. su-nītháḥ kvà i°. asya ā́. 8 ví a°. hiraṇya-akshāḥ. ā́ a°. 9 híraṇya-pāṇiḥ.

vitá vícarshaṇir ubhé dyávāpṛithiví antár īyate | ápámīvām bádhate véti súryam abhí kṛishṇéna rájasā dyám ṛiṇoti || 9 || hiraṇyahasto ásuraḥ sunīthāḥ sumṛiḷīkáḥ svávāñ yātv arvāñ | apasédhan rakshásо yātudhānān ásthād devāḥ pratidoshám gṛiṇānāḥ || 10 || yé te pánthāḥ savitaḥ pūrvyāso 'reṇávaḥ súkṛitā antárikshe | tébhir no adyā pathíbhiḥ sugébhī ṛákshā ca no ádhi ca brūhi deva || 11 || 7 ||

Saptamo 'nuvākaḥ.

36.

Prá vo yahvám purūṇāṃ viśāṃ devayatīnām | agníṃ sūktébhir vácobhir īmahe yáṃ sīm íd anyá íḷate || 1 || jánāso agníṃ dadhire sahovṛídhaṃ havíshmanto vidhema te | sá tváṃ no adyā sumánā ihávitā bhávā vājeshu santya || 2 || prá tvā dūtáṃ vṛiṇīmahe hótāraṃ viśvávedasam | mahás te sató ví caranty arcáyo diví spṛiśanti bhānávaḥ || 3 || devásas tvā váruṇo mitró aryamá sáṃ dūtáṃ pratnám indhate | víśvaṃ só agne jayati tváyā dhánaṃ yás te dadáśa mártyaḥ || 4 || mandró hótā gṛihápatir ágne dūtó viśām asi | tvé víśvā sáṃgatāni vratā dhruvá yáni devá ákṛiṇvata || 5 || 8 ||

tvé íd agne subhāge yavishṭhya víśvam á hūyate haviḥ | sá tváṃ no adyā sumánā utáparáṃ yákshi devān suvíryā || 6 || táṃ ghem itthá namasvína úpa svarájam āsate | hótrābhir agníṃ mánushaḥ sám indhate titirvāṅso áti sridhaḥ || 7 || ghnánto vṛitrám ataran ródasī apá urú kshayāya cakrire | bhúvat kāṇve vṛíshā dyumny áhutaḥ krándad áśvo gávishṭishu || 8 || sáṃ sīdasva mahāṅ asi śócasva devavíta-

---

35, 9 ví-carshaṇiḥ ubhé *iti* dyávāpṛithiví *iti* ápa á°. 10 hiraṇya-hastaḥ. su-nīthāḥ su-mṛiḷīkáḥ. apa-sédhan. yātu-dhānān. prati-doshám. 11 savitar *iti*. sú-kṛitāḥ. su-gébhiḥ raksha. — 36, 1 su-uktébhiḥ. anyé. 2 saḥaḥ-vṛídham. su-mánāḥ ihá a° bhava. 3 viśvá-vedasam. 5. grihá-patiḥ. tvé *iti*. sám-gatāni. 6 tvé *iti*. su-bhāge. sá-sumánā. *vgl.* 2. utá a°. su-víryā. 7 gha īm. sva-rájam. 8 ródasi *iti*. dyumní á-hutaḥ. gó-ishṭishu. 9 deva-vítamaḥ.

maḥ | ví dhūmám agne arushám miyedhya sṛijá prasasta darsatám || 9 || yám tvā devāso mánave dadhúr ihá yájishṭham havyavāhana | yám káṇvo médhyātithir dhanaspṛítam yám vṛíshā yám upastutáḥ || 10 || ९ ||

yám agním médhyātithiḥ káṇva īdhé ṛitád ádhi | tásya présho dīdiyus tám imá ṛícas tám agním vardhayāmasi || 11 || rāyás pūrdhi svadhāvó 'sti hí té 'gne devéshv ápyam | tvám vájasya sṛútyasya rājasi sá no mṛiḷa mahấṅ asi || 12 || ūrdhvá ū shú ṇa ūtáye tíshṭhā devó ná savitấ | ūrdhvó vájasya sánitā yád añjíbhir vāghádbhir vihváyāmahe || 13 || ūrdhvó naḥ pāhy áṁhaso ní ketúnā vísvam sám atríṇam daha | kṛidhí na ūrdhvấñ caráthāya jīváse vidá devéshu no dúvaḥ || 14 || pāhí no agne rakshásaḥ pāhí dhūrtér árāvṇaḥ | pāhí ríshata utá vā jíghāṁsato bṛíhadbhāno yávishṭhya || 15 || १० ||

ghanéva víshvag ví jahy árāvṇas tápurjambha yó asmadhrúk | yó mártyaḥ síśīte áty aktúbhir má naḥ sá ripúr īsata || 16 || agnír vavne suvíryam agníḥ káṇvāya saúbhagam | agníḥ právan mitrótá médhyātithim agníḥ sātá upastutám || 17 || agnínā turvásam yáduṃ parāváta ugrádevam havāmahe | agnír nayan návavāstvam bṛihádratham turvítiṃ dásyave sáhaḥ || 18 || ní tvấm agne mánur dadhe jyótir jánāya śáśvate | dīdétha káṇva ṛitájāta ukshitó yám namasyánti kṛishṭáyaḥ || 19 || tveshấso agnér ámavanto arcáyo bhīmáso ná prátītaye | rakshasvínaḥ sádam íd yātumávato víśvam sám atríṇam daha || 20 || ११ ||

36, 9 pra-śasta. 10 havya-vāhana. médhya-atithiḥ dhana-spṛítam. upa-stutáḥ. 11 médhya-atithiḥ. īdhé. prá ío. 12 svadhā-vaḥ ío. te áo. 13 ūṁ *iti* sú naḥ. tíshṭha. vi-hváyāmahe. 14 kṛidhí. vidáḥ. 15 ríshataḥ. bṛihadbhāno *iti* bṛihat-bhāno. 16 ghaná-iva. śápuḥ-jambha. asma-dhrúk. 17 su-víryam. prá āvat mitrá utá médhya-atithim. sātaú upa-stutám. 18 ugrá-devam. nayat náva-vāstvam bṛihát-ratham. 19 káṇve ṛitá-jātaḥ. 20 práti-itaye. yātu-mávataḥ. v. s. ą. d. *vgl.* 14.

37.

Krīḷáṃ vaḥ ṣárdho márutam anarvāṇaṃ rathesúbham | kāṇvā abhí prá gāyata || 1 || yé pṛishatībhir ṛishṭíbhiḥ sākáṃ vāṣībhir añjíbhiḥ | ájāyanta svábhānavaḥ || 2 || ihéva ṣṛiṇva eshāṃ kāṣā hásteshu yád vádān | ní yámañ citráṃ ṛiñjate || 3 || prá vaḥ ṣárdhāya ghṛíshvaye tveshádyumnāya ṣushmíṇe | devátṭam bráhma gāyata || 4 || prá ṣaṇsā góshv ághnyaṃ krīḷáṃ yác chárdho márutam | jámbhe rásasya vāvṛidhe || 5 || 12 ||

kó vo várshishṭha ā́ naro diváṣ ca gmáṣ ca dhūtayaḥ | yát sīm ántaṃ ná dhūnuthá || 6 || ní vo yámāya mánusho dadhrā́ ugráya manyáve | jíhīta párvato giríḥ || 7 || yéshām ájmeshu pṛithiví jujurvā́ṅ iva viṣpátiḥ | bhiyā́ yámeshu rejate || 8 || sthirám hí jánam eshāṃ váyo mātúr níretave | yát sīm ánu dvitā́ ṣávaḥ || 9 || úd u tyé sūnávo gíraḥ kā́shṭhā ájmeshv atnata | vāṣrā́ abhijñú yátave || 10 || 13 ||

tyáṃ cid ghā dīrghám pṛithúṃ mihó nápātam ámṛidhram | prá cyāvayanti yámabhiḥ || 11 || máruto yád dha vo bálaṃ jánāṅ acucyavītana | giríṃr acucyavītana || 12 || yád dha yánti marútaḥ sám ha bruvaté 'dhvann á | ṣṛiṇóti kāṣ cid eshām || 13 || prá yāta ṣíbham āṣúbhiḥ sánti kāṇveshu vo dúvaḥ | tátro shú mādayādhvai || 14 || ásti hí shmā mádāya vaḥ smási shmā vayáṃ eshām | víṣvaṃ cid áyur jīváse || 15 || 14 ||

38.

Kád dha nūnáṃ kadhapriyaḥ pitā́ putráṃ ná hástayoḥ | dadhidhvé vṛiktabarhishaḥ || 1 || kvà nūnáṃ kád vo ártham gántā divó ná pṛithivyā́ḥ | kvà vo gā́vo ná raṇyanti || 2 ||

37, 1 rathe-ṣúbham. 2 svá-bhānavaḥ. 3 ihá-iva ṣṛiṇve. kāṣāḥ. 4 tveshá-dyumnāya. 5 ṣaṇsa. yát ṣ°. vavṛidhe. 7 dadhré. 9 níḥ-etave. 10 abhi-jñú. 11 gha. cyavayanti. 12 ha. 13 ha. bruvate á°. 14 tátro *iti* sú. 15 sma. sma. — 38, 1 ha. kadha-priyaḥ. vṛikta-barhishaḥ. 2 ganta.

kvà vaḥ sumnā́ návyāṅsi márutaḥ kvà suvitā́ | kvò víṣvāni saúbhagā ‖ 3 ‖ yád yūyám pṛiṣnimātaro mártāsaḥ syātana | stotā́ vo amṛítaḥ syāt ‖ 4 ‖ mā́ vo mṛigó ná yávase jaritā́ bhūd ájoshyaḥ | pathā́ yamásya gād úpa ‖ 5 ‖ 15 ‖

mó shú ṇaḥ párā-parā nírṛitir durhāṇā́ vadhīt | padīshṭá tṛíshṇayā sahá ‖ 6 ‖ satyáṃ tveshā́ ámavanto dhánvañ cid ā́ rudríyāsaḥ | míhaṃ kṛiṇvanty avātā́m ‖ 7 ‖ vāśrèva vidyún mimāti vatsáṃ ná mātā́ sishakti | yád eshāṃ vṛishṭír ásarji ‖ 8 ‖ dívā cit támaḥ kṛiṇvanti parjányenodavāhéna | yát pṛithivíṃ vyundánti ‖ 9 ‖ ádha svanān marútām víṣvam ā́ sádma párthivam | árejanta prá mánushāḥ ‖ 10 ‖ 16 ‖

máruto vīḷupāṇíbhiś citrā́ ródhasvatīr ánu | yātém ákhidrayāmabhiḥ ‖ 11 ‖ sthirā́ vaḥ santu nemáyo ráthā áṣvāsa eshām | súsaṃskṛitā abhíṣavaḥ ‖ 12 ‖ áchā vadā tánā girā́ jaráyai bráhmaṇas pátim | agním mitráṃ ná darṣatám ‖ 13 ‖ mimīhí ṣlókam āsyè parjánya iva tatanaḥ | gā́ya gāyatrám ukthyàm ‖ 14 ‖ vándasva márutaṃ gaṇáṃ tveshám panasyúm arkíṇam | asmé vṛiddhā́ asann ihá ‖ 15 ‖ 17 ‖

39.

Prá yád itthā́ parāvátaḥ ṣocír ná mā́nam ásyatha | kásya krátvā marutaḥ kásya várpasā kám yātha kám ha dhūtayaḥ ‖ 1 ‖ sthirá vaḥ santv āyudhā́ parāṇúde vīḷú utá pratishkábhe | yushmā́kam astu távishī pánīyasī mā́ mártyasya māyínaḥ ‖ 2 ‖ párā ha yát sthirám hathá náro vartáyathā gurú | ví yāthana vanínaḥ pṛithivyā́ vy áṣāḥ párvatānām ‖ 3 ‖ nahí vaḥ ṣátrur vividé ádhi dyávi ná bhū́myāṃ riṣādasaḥ | yushmā́kam astu távishī tánā yujā́ rúdrāso nú cid ādhṛíshe

---

38, 3 kvò *iti*. 4 pṛiṣni-mātaraḥ. 6 mó *iti* sú naḥ. níḥ-ṛitiḥ duḥ-hánā. 8 vāśrā́-iva vi-dyút. sisakti. 9 parjányena uda-váhéna. vi-undánti. 10 svanāt. 11 vīḷupāṇí-bhiḥ citrāḥ. yātá ím ákhidrayāma-bhiḥ. 12 sthirāḥ. sú-samskṛitāḥ. 13 ácha vada. 15 asmé *iti*. — 39, 2 parā-núde vīḷú. prati-skábhe. 3 vartáyatha. pṛithivyā́ḥ ví. 4 y. a. t. *vgl.* 2. nú. ā-dhṛíshe.

|| 4 || prá vepayanti párvatān ví viñcanti vánaspátīn | pró ārata maruto durmádā iva dévāsaḥ sárvayā viśā́ || 5 || 18 ||

úpo rátheshu pṛíshatīr ayugdhvam práshṭir vahati róhitaḥ | á́ vo yā́māya pṛithiví cid aśrod ábhībhayanta mā́nushāḥ || 6 || á́ vo makshū́ tánāya kā́m rúdrā ávo vṛiṇīmahe | gántā nūnā́m nó 'vasā yáthā purétthá kā́ṇvāya bibhyúshe || 7 || yushméshito maruto mártyeshita á́ yó no ábhva íshate | ví tám yuyota śávasā vy ójasā ví yushmā́kābhir ūtíbhiḥ || 8 || ásāmi hí prayajyavaḥ kā́ṇvam dadá pracetasaḥ | ásāmibhir maruta á́ na ūtíbhir gántā vṛishtím ná vidyútaḥ || 9 || ásāmy ójo bibhṛithā sudānavó 'sāmi dhūtayaḥ śávaḥ | ṛishidvíshe marutaḥ parimanyáva íshum ná śṛijata dvísham || 10 || 19 ||

40.

Út tishṭha brahmaṇas pate devayántas tvemahe | úpa prá́ yantu marútaḥ sudā́nava índra prāśū́r bhavā sácā || 1 || tvā́m íd dhí sahasas putra mártya upabrūté dháne hité | suvíryam maruta á́ svaśvyam dádhīta yó va ācaké || 2 || praítu bráhmaṇas pátiḥ prá́ devy ètu sūnṛítā | áchā vīrā́m náryam paṅktírādhasam devā́ yajñā́m nayantu naḥ || 3 || yó vāghā́te dádāti sūnáram vásu sá dhatte ákshiti śrávaḥ | tásmā íḷām suvírām á́ yajāmahe suprátūrtim anehásam || 4 || prá́ nūnā́m bráhmaṇas pátir mántram vadaty ukthyàm | yásminn índro váruṇo mitró aryamā́ devā́ ókāṅsi cakriré || 5 || 20 ||

tám íd vocemā vidátheshu śambhúvam mántram devā́

39, 5 prô *iti*. durmádāḥ-iva. 6 úpo *iti*. 7 makshú. gánta. naḥ á°. purā́ i°. 8 yushmā́-ishitaḥ. mártya-ishitaḥ. ví ó°. 9 pra -yajyavaḥ. pra-cetasaḥ. gánta. vi-dyútaḥ. 10 bibhṛitha su-dānavaḥ á°. ṛishi-dvíshe. pari-manyáve. – 40, 1 tvā i°. su-dānavaḥ. bhava. 2 hí. upa-brūté. su-víryam. su-áśvyam. ā-caké. 3 prá́ etu. devy etu. ácha. paṅktí-rādhasam devā́ḥ. 4 tásmai. su-vírām. su-prátūrtim. 6 vocema. śam-bhúvam.

anehásam | imắṃ ca vácam pratiháryathā naro víṣvéd vāmá vo aṣnavat || 6 || kó devayántam aṣnavaj jánaṃ kó vṛiktábarhisham | prá-pra dāṣvắn pastyàbhir asthitāntarvávat kṣháyaṃ dadhe || 7 || upa kṣhatrám pṛiñcītá hánti rájabhir bhayé cit sukshitíṃ dadhe | nắsya vartá ná tarutá mahādhané nárbhe asti vajríṇaḥ || 8 || 21 ||

41.

Yáṃ rákshanti prácetaso váruṇo mitró aryamá | nú cit sá dabhyate jánaḥ || 1 || yám bāhúteva píprati pánti mártyaṃ riṣháḥ | árishṭaḥ sárva edhate || 2 || ví durgá ví dvíshaḥ puró ghnánti rājāna eshām | náyanti duritá tiráḥ || 3 || sugáḥ pánthā anrikshará ádityāsa ṛitáṃ yaté | nắtrāvakhādó asti vaḥ || 4 || yáṃ yajñáṃ náyathā nara ádityā ṛijúnā pathắ | prá vaḥ sá dhītáye naṣat || 5 || 22 ||

sá rátnam mártyo vásu víṣvaṃ tokám utá tmánā | áchā gachaty ástṛitaḥ || 6 || kathá rādhāma sakhāya stómam mitrásyāryamṇáḥ | máhi psáro váruṇasya || 7 || má vo ghnántam má ṣápantam práti voce devayántam | sumnaír íd va á vivāse || 8 || catúraṣ cid dádamānād bibhīyād á nídhātoḥ | ná duruktáya spṛihayet || 9 || 23 ||

42.

Sám pūshann ádhvanas tira vy áṅho vimuco napāt | sákshvā deva prá ṇas puráḥ || 1 || yó naḥ pūshann aghó vṛíko duḥṣéva ādídeṣati | ápa sma tám pathó jahi || 2 || ápa tyám paripanthínam mushīvắṇaṃ huraścítam | dūrám ádhi srutér aja || 3 || tvám tásya dvayāvíno 'ghāśaṅsasya kásya cit |

40, 6 prati-háryatha. víṣvā ít. 7 aṣnavat. vṛiktá-barhisham. asthita antaḥ-vắvat. 8 su-kshitím. ná a°. mahā-dhané ná á°. — 41, 1 prá-cetasaḥ. v. m. a. *vgl.* 36, 4. nú. 2 bāhútā-iva. 3 duḥ-gā. duḥ-itā. 4 su-gáḥ. ná átra ava-khādáḥ. 5 náyatha. 6 ácha. 7 sakhāyaḥ. mitrásya a°. 9 ní-dhātoḥ. duḥ-uktāya. — 42, 1 ví. vi-mucaḥ. sákshva. naḥ. 2 duḥ-ṣévaḥ ā-dídeṣati. 3 pari-panthínam. huraḥ-cítam. 4 aghá-ṣaṅsasya.

padábhí tishṭha tápushim || 4 || á tát te dasra mantumaḥ pūshann ávo vṛiṇīmahe | yéna pitṛín ácodayaḥ || 5 || 24 ||

ádhā no viṣvasaubhaga hiraṇyavāśīmattama | dhánāni sushánā kṛidhi || 6 || áti naḥ saścáto naya sugá naḥ supáthā kṛiṇu | púshann ihá krátum vidaḥ || 7 || abhí sūyávasam naya ná navajvāró ádhvane | pū° || 8 || ṣagdhí pūrdhí prá yaṅsi ca śiśīhí prāśy udáram | pū° || 9 || ná pūsháṇam methāmasi sūktaír abhí gṛiṇīmasi | vásūni dasmám īmahe || 10 || 25 ||

43.

Kád rudráya prácetase mīḷhúshṭamāya távyase | vocéma śáṃtamam hṛidé || 1 || yáthā no áditiḥ kárat páśve nṛíbhyo yáthā gáve | yáthā tokáya rudríyam || 2 || yáthā no mitró váruṇo yáthā rudráś cíketati | yáthā víśve sajóshasaḥ || 3 || gāthápatim medhápatim rudrám jálāshabheshajam | tác chamyóḥ sumnám īmahe || 4 || yáḥ śukrá iva sūryo hiraṇyam iva rócate | śréshṭho devánām vásuḥ || 5 || 26 ||

śám naḥ karaty árvate sugám meshāya meshyè | nṛíbhyo nāribhyo gáve || 6 || asmé soma śríyam ádhi ní dhehi śatásya nṛiṇám | máhi śrávas tuvinṛimṇám || 7 || má naḥ somaparibādho márātayo juhuranta | á na indo vāje bhaja || 8 || yás te prajá amṛítasya párasmin dhámann ṛitásya | mūrdhá nábhā soma vena ābhūshantīḥ soma vedaḥ || 9 || 27 ||

Aṣhṭamo 'nuvākaḥ.

44.

Ágne vívasvad ushásaś citrám rádho amartya | á dāśúshe jātavedo vahā tvám adyá devāṅ usharbúdhaḥ || 1 ||

42, 4 padā a°. 6 ádha. viśva-saubhaga hiraṇyavāśīmat-tama. su-śánā. 7 su-gā. su-páthā. 8 su-yávasam. nava-jvāráḥ. 10 su-uktaíḥ. — 43, 1 prá-cetase. 3 sa-jóshasaḥ. 4 gāthá-patim medhá-patim. jálāsha-bheshajam tát sam-yóḥ. 6 su-gám. 7 asmé *iti*. tuvi-nṛimṇám. 8 soma-paribādhaḥ mā á°. indo *iti*. 9 pra-jāḥ. ā-bhūshantīḥ. — 44, 1 jāta-vedaḥ vaha. adyá. ushaḥ-búdhaḥ.

júshṭo hí dūtó ási havyavāhanó 'gne rathír adhvarāṇām | sajūr aśvíbhyām ushásā suvíryam asmé dhehi śrávo bṛihát || 2 || adyā́ dūtáṃ vṛiṇīmahe vásum agníṃ purupriyám | dhūmáketum bhārijīkaṃ vyùshṭishu yajñānām adhvaraśríyam || 3 || śréshṭhaṃ yávishṭham átithiṃ svāhutaṃ júshṭaṃ jánāya dāśúshe | devā́ñ áchā yā́tave jātávedasam agním īḷe vyùshṭishu || 4 || stavishyā́mi tvā́m ahám víśvasyāmṛita bhojana | ágne trātāram amṛítam miyedhya yájishṭhaṃ havyavāhana || 5 || 28 ||

suśáṅso bodhi gṛiṇaté yavishṭhya mádhujihvaḥ svāhutaḥ | práskaṇvasya pratiránn áyur jīváse namasyā́ dvaívyaṃ jánam || 6 || hótāraṃ viśvávedasaṃ sám hí tvā víśa indháte | sá ā́ vaha puruhūta prácetasó 'gne devā́ñ ihá dravát || 7 || savitā́ram ushásam aśvínā bhágam agníṃ vyùshṭishu kshápaḥ | káṇvāsas tvá sutásomāsa indhate havyavāhaṃ svadhvara || 8 || pátir hy àdhvaráṇām ágne dūtó viśā́m ási | usharbúdha ā́ vāha sómapītaye devā́ñ adyá svardṛíśaḥ || 9 || ágne pū́rvā ánūshásо vibhāvaso dīdétha viśvádarśataḥ | ási grā́meshv avitā́ puróhitó 'si yajñéshu mā́nushaḥ || 10 || 29 ||

ní tvā yajñásya sā́dhanam ágne hótāram ṛitvíjam | manushvád deva dhīmahi prácetasaṃ jīráṃ dūtám ámartyam || 11 || yád devā́nām mitramahaḥ puróhitó 'ntaro yā́si dūtyàm | síndhor iva prásvanitāsa ūrmáyo 'gnér bhrājante arcáyaḥ || 12 || śrudhí śrutkarṇa váhnibhir devaír agne sayā́vabhiḥ | ā́ sīdantu barhíshi mitró aryamā́ prātaryā́vāṇo

---

44, 2 havya-vā́hanaḥ á°. sa-jū́ḥ. su-víryam asmé *iti*. 3 adyá. puru-priyám dhūmá-ketum bhā́ḥ-rijīkam ví-ushṭishu. adhvara-śríyam. 4 sú-āhutam ácha. jātá-vedasam. ví-ushṭishu. 5 víśvasya a°. havya-vāhana. 6 su-śáṅsaḥ. mádhu-jihvaḥ sú-āhutaḥ. pra-tirán. namasyá. 7 viśvá-vedasam. puru-hūta prá-cetasaḥ á°. 8 ví-ushṭishu. sutá-somāsaḥ. havya-vā́ham. su-adhvara. 9 hí a°. ushaḥ-búdhaḥ. sóma-pītaye. svaḥ-dṛíśaḥ. 10 ánu u° vibhāvaso *iti* vibhā-vaso. viśvá-darśataḥ. puráḥ-hitaḥ ási. 11 prá-cetasam. 12 mitra-mahaḥ puráḥ-hitaḥ á°. prá-svanitāsaḥ. 13 śrut-karṇa. sayā́va-bhiḥ. prātaḥ-yā́vāṇaḥ.

adhvarám || 13 || śriṇvántu stómam marútaḥ sudánavo 'gnijihvá ṛitāvṛídhaḥ | píbatu sómaṃ váruṇo dhṛitávrato 'śvíbhyām ushásā sajúḥ || 14 || 30 ||

45.

Tvám agne vásūūr ihá rudrấñ ādityấñ utá | yájā svadhvaráṃ jánam mánujātaṃ ghṛitaprúsham || 1 || śrushṭīváno hí dāśúshe devá agne vícetasaḥ | tấn rohidaśva girvaṇas tráyastriṅśatam á vaha || 2 || priyamedhavád atriváj jātavedo virūpavát | aṅgirasván mahivrata práskaṇvasya śrudhī hávam || 3 || máhikerava ūtáye priyámedhā ahūshata | rájantam adhvarāṇām agníṃ śukréṇa śocíshā || 4 || ghṛítāhavana santyemá u shú śrudhī gíraḥ | yấbhiḥ káṇvasya sūnávo hávante 'vase tvā || 5 || 31 ||

tvấṃ citraśravastama hávante vikshú jantávaḥ | śocíshkeśam purupriyấgne havyấya vóḷhave || 6 || ní tvā hótāram ṛitvíjaṃ dadhiré vasuvíttamam | śrútkarṇaṃ sapráthastamaṃ víprā agne dívishṭishu || 7 || á tvā víprā acucyavuḥ sutásomā abhí práyaḥ | bṛihád bhấ bíbhrato havír ágne mártāya dāśúshe || 8 || prātaryávṇaḥ sahaskṛita somapéyāya santya | ihádyá daívyaṃ jánam barhír á sādayā vaso || 9 || arvấñcaṃ daívyaṃ jánam ágne yákshva sáhūtibhiḥ | ayáṃ sómaḥ sudānavas tám pāta tiróahnyam || 10 || 32 ||

46.

Eshó ushấ ápūrvyā vy ùchati priyấ diváḥ | stushé vām aśvinā bṛihát || 1 || yấ dasrấ síndhumātarā manotárā rayī-

---

44, 14 su-dānavaḥ agni-jihvāḥ ṛita-vṛídhaḥ. dhṛitá-vrataḥ. sa-jūḥ. — 45, 1 yája su-adhvarám. mánu-jātam ghṛita-prúsham. 2 ví-cetasaḥ. rohit-aśva. tráyaḥ-triṅśatam. 3 atri-vát jāta-vedaḥ. aṅgirasvát mahi-vrata. śrudhi. 4 máhi-keravaḥ. priyá-medhāḥ. 5 ghṛita-āhavana santya i°. sú śrudhi. hávante á°. 6 citraśravaḥ-tama. socíḥ-keśam puru-priya á°. 7 vasuvít-tamam śrút-karṇam sapráthaḥ-tamam. 8 sutá-somāḥ. bhāḥ. 9 prātaḥ-yávnaḥ sahaḥ-kṛita soma-péyāya. ihá a°. sādaya vaso *iti*. 10 sáhuti-bhiḥ. su-dānavaḥ. tiráḥ-ahnyam. — 46, 1 eshó *iti*. ví u°. 2 síndhu-mātarā.

ṇám | dhiyá devá vasuvídā || 2 || vacyánte vāṃ kakuhāso jūrṇáyām ádhi vishṭápi | yád vāṃ rátho víbhish pátāt || 3 || havíshā jātó apám píparti pápurir narā | pitá kútasya carshaṇíḥ || 4 || ādāró vāṃ matīnáṃ násatyā matavacasā | pātáṃ sómasya dhṛishṇuyá || 5 || [33] ||

yá naḥ píparad aśvinā jyótishmatī támas tiráḥ | tám asmé rāsāthām ísham || 6 || á no návā matīnáṃ yāṭám pāráya gántave | yuñjáthām aśvinā rátham || 7 || arítraṃ vāṃ divás pṛithú tīrthé síndhūnāṃ ráthaḥ | dhiyá yuyujra índavaḥ || 8 || divás kaṇvāsa índavo vásu síndhūnām padé | svám vavrím kúha dhitsathaḥ || 9 || ábhūd u bhá u aṅśáve híraṇyam práti sūryaḥ | vy àkhyaj jihváyāsitaḥ || 10 || [34] ||

ábhūd u pārám étave pánthā ṛitásya sādhuyá | ádarśi ví srutír diváḥ || 11 || tát-tad íd aśvínor ávo jaritá práti bhūshati | máde sómasya pípratoḥ || 12 || vāvasāná vivásvati sómasya pītyá girá | manushvác chambhū á gatam || 13 || yuvór ushá ánu śríyam párijmanor upácarat | ṛitá vanatho aktúbhiḥ || 14 || ubhá pibatam aśvinobhá naḥ śárma yachatam | avidriyábhir ūtíbhiḥ || 15 || [35] ||

Tṛitīyo 'dhyāyaḥ.

47.

Ayáṃ vām mádhumattamaḥ sutáḥ sóma ṛitāvṛidhā | tám aśvinā pibatam tiróahnyam dhattám rátnāni dāśúshe || 1 || trivandhuréṇa trivṛítā supéśasā ráthenā yātam aśvinā | káṇvāso vām bráhma kṛiṇvanty adhvaré téshām sú śṛiṇutam hávam || 2 || áśvinā mádhumattamam pātám sómam ṛitāvṛidhā | áthādyá dasrā vásu bíbhratā ráthe dāśvánsam úpa

---

46, 2 vasu-vídā. 3 ví-bhiḥ. 5 ā-dāráḥ. mata-vacasā. 6 asmé *iti*. 8 yuyujre. 10 ūṁ *iti* a°. ví akhyat jihváyā á°. 13 vavasānā. manushvát śambhū *iti* śam-bhū. 14 pári-jmanoḥ upa-ácarat. 15 aśvinā ubhā. — 47, 1 ṛita-vṛidhā. tiráḥ-ahnyam. 2 tri-vandhuréṇa tri-vṛítā su-péśasā ráthena á. 3 ṛita-vṛidhā átha a°.

gachatam || 3 || trishadhasthé barhíshi viṣvavedasā mádhvā yajñám mimikshatam | káṇvāso vāṃ sutásomā abhídyavo yuvāṃ havante aṣvinā || 4 || yábhiḥ káṇvam abhíshṭibhiḥ pṛávatam yuvám aṣvinā | tábhiḥ shv àsmáṅ avatam ṣubhas patī pātám sómam ṛitāvṛidhā || 5 || [1] ||

sudáse dasrā vásu bíbhratā ráthe pṛíkṣho vahatam aṣvinā | rayíṃ samudrád utá vā divás páry asmé dhattam puruspṛíham || 6 || yán nāsatyā parāváti yád vā sthó ádhi turváṣe | áto ráthena suvṛítā na á gatam sākáṃ sūryasya raṣmíbhiḥ || 7 || arvāñcā vāṃ sáptayo 'dhvaraṣríyo váhantu sávanéd úpa | ísham pṛiñcántā sukṛíte sudánava á barhíḥ sīdatam narā || 8 || téna nāsatyā gatam ráthena sūryatvacā | yéna ṣáṣvad ūháthur dāṣúshe vásu mádhvaḥ sómasya pītáye || 9 || ukthébhir arvāg ávase purūvásū arkaíṣ ca ní hvayāmahe | ṣáṣvat káṇvānām sádasi priyé hí kam sómam papáthur aṣvinā || 10 || [2] ||

48.

Sahá vāména na usho vy ùchā duhitar divaḥ | sahá dyumnéna bṛihatā vibhāvari rāyá devi dāsvatī || 1 || áṣvāvatīr gómatīr viṣvasuvído bhúri cyavanta vástave | úd īraya práti mā sūnṛítā ushas códa rádho maghónām || 2 || uvāsoshá uchác ca nú devī jīrá ráthānām | yé asyā ācáraṇeshu dadhriré samudré ná ṣrávasyávaḥ || 3 || úsho yé te prá yámeshu yuñjáte máno dānáya sūráyaḥ | átrāha tát káṇva eshām káṇvatamo nāma gṛiṇāti nṛiṇām || 4 || á ghā yósheva sūnáry ushá yāti prabhuñjatī | jaráyantī vṛíjanam padvád īyatà út pātayati pakshínaḥ || 5 || [3] ||

47, 4 tri-sadhasthé. viṣva-vedasā. sutá-somāḥ abhí-dyavaḥ. 5 prá ā°. sú a°. patī *iti*. p. s. r. *vgl.* 3. 6 su-dāse d. v. b. r. *vgl.* 3. asmé *iti*. puru-spṛíham. 7 yát. su-vṛítā. 8 adhvara-ṣríyaḥ. sávanā ít. su-kṛíto su-dānavo. 9 nāsatyā ā. sūrya-tvacā. 10 purúvāsū *iti* puru-vāsū. — 48, 1 ví ucha. 2 áṣva-vatīḥ. viṣva-suvídaḥ. 3 uvāsa u° uchāt. ā-cāraṇeshu. 4 átra áha. 5 gha yóshā-iva sūnárī ushāḥ. pra-bhuñjatī. Iyate.

ví yấ srijáti sámanaṃ vy àrthínaḥ padáṃ ná vety ódatī | váyo nákish ṭe paptívấṅsa āsate vyùshṭau vājinīvati || 6 || eshấyukta parāvátaḥ sûryasyodáyanād ádhi | ṣatáṃ ráthebhiḥ subhágoshā́ iyáṃ ví yāty abhí mánuṣhān || 7 || víṣvam asyā nānāma cákshase jágaj jyótish kṛiṇoti sūnárī | ápa dvésho maghónī duhitā́ divá ushā́ uchad ápa srídhaḥ || 8 || úsha ā́ bhāhi bhānúnā candréṇa duhitar divaḥ | āváhantī bhūry asmábhyaṃ saúbhagaṃ vyuchántī dívishṭishu || 9 || víṣvasya hí práṇanaṃ jīvanaṃ tvé ví yád uchási sūnari | sā́ no ráthena bṛihatā́ vibhāvari ṣrudhí citrāmaghe hávam | 10 || 4 ||

úsho vấjaṃ hí vấṅsva yáṣ citró mánushe jáne | téna vaha sukṛíto adhvarā́ñ úpa yé tvā gṛiṇánti váhnayaḥ || 11 || víṣvān devā́ñ ā́ vaha sómapītaye 'ntárikshād ushas tvám | sā́smā́su dhā gómad áṣvāvad ukthyàm úsho vấjaṃ suvíryam || 12 || yásyā rúṣanto arcáyaḥ práti bhadrā́ ádṛikshata | sā́ no rayíṃ viṣvávāraṃ supéṣasam ushā́ dadātu súgmyam || 13 || yé cid dhí tvā́m ṛíshayaḥ pū́rva ūtáye juhūré 'vase mahi | sā́ na stómāñ abhí gṛiṇīhi rā́dhasóshaḥ ṣukréṇa ṣocíshā || 14 || úsho yád adyá bhānúnā ví dvárāv ṛiṇávo diváḥ | prá no ẏachatād avṛikám pṛithú chardíḥ prá devi gómatīr íshaḥ || 15 || sáṃ no rāyā́ bṛihatā́ viṣvápeṣasā mimikshvā́ sám íḷābhir ā́ | sáṃ dyumnéna viṣvatū́rosho mahi sáṃ vấjair vājinīvati || 16 || 5 ||

49.

Úsho bhadrébhir ā́ gahi diváṣ cid rocanā́d ádhi | váhantv aruṇápsava úpa tvā somíno gṛihám || 1 || supéṣasaṃ

48, 6 ví a°. nákiḥ te. ví-ushṭau. 7 ṣhā́ a°. sūryasya ut-áyanāt. su-bhágā u°. 8 asyāḥ nanāma. jágat jyótiḥ. 9 ā-váhantī. vi-uchántī. 10 tvé *iti*. citra-maghe. 11 téna ā́. su-kṛítaḥ. 12 sóma-pītaye. sā́ a° dhāḥ. áṣva-vat. su-víryam. 13 yásyāḥ. viṣvá-vāram su-péṣasam ushā́ḥ. 14 hí. pū́rve. ávase. naḥ. rā́dhasā ú°. 16 viṣvá-peṣasā mimikshvá. viṣva-túrā u°. — 49, 1 aruṇá-psavaḥ. 2 su-péṣasam.

sukháṃ ráthaṃ yám adhyásthā ushas tvám | ténā suṣrávasaṃ jánam prā́vādyá duhitar divaḥ || 2 || váyaṣ cit te patatríṇo dvipác cátushpad arjuni | úshaḥ prā́rann' ṛitū́ñr ánu divó ántebhyas pári || 3 || vyuchántī hí raṣmíbhir víṣvam ābhā́si rocanám | tā́ṃ tvā́m ushar vasūyávo gīrbhíḥ káṇvā ahūshata || 4 || 6 ||

50.

Úd u tyáṃ jātávedasaṃ deváṃ vahanti ketávaḥ | dṛiṣé víṣvāya sū́ryam || 1 || ápa tyé tāyávo yathā nákshatrā yanty aktúbhiḥ | sū́rāya viṣvácakshase || 2 || ádṛiṣram asya ketávo ví raṣmáyo jánāñ ánu | bhrā́janto agnáyo yathā || 3 || taráṇir viṣvádarṣato jyotishkṛ́íd asi sūrya | víṣvam ā́ bhāsi rocanám || 4 || pratyáñ devā́nāṃ víṣaḥ pratyáññ úd eshi mā́nushān | pratyáñ víṣvaṃ svàr dṛiṣé || 5 || 7 ||

yénā pāvaka cákshasā bhuraṇyántaṃ jánāñ ánu | tváṃ varuṇa páṣyasi || 6 || ví dyā́m eshi rájas pṛithv áhā mímāno aktúbhiḥ | páṣyañ jánmāni sūrya || 7 || saptá tvā haríto ráthe váhanti deva sūrya | ṣocíshkeṣaṃ vicakshaṇa || 8 || áyukta saptá ṣundhyúvaḥ sū́ro ráthasya naptyàḥ | tā́bhir yāti sváyuktibhiḥ || 9 || úd vayáṃ támasas pári jyótish páṣyanta úttaram | deváṃ devatrā́ sū́ryam áganma jyótir uttamám || 10 || udyánn adyá mitramaha āróhann úttarāṃ dívam | hṛidrogám máma sūrya harimā́ṇaṃ ca nāṣaya || 11 || ṣúkeshu me harimā́ṇaṃ ropaṇā́kāsu dadhmasi | átho hāridravéshu me harimā́ṇaṃ ní dadhmasi || 12 || úd agād ayám ādityó víṣvena sáhasā sahá | dvishántam máhyaṃ randháyan mó aháṃ dvishaté radham || 13 || 8 ||

Navamo 'nuvākaḥ.

49, 2 su-khám. adhi-ásthāḥ. téna su-ṣrávasam. prá ava a°. 3 dvi-pát cátuḥ-pat. prá ā°. 4 vi-uchántī. ā́-bhā́si. ushaḥ vasu-yávaḥ. — 50, 1 jātá-vedasam. 2 viṣvá-cakshase. 4 viṣvá-darṣataḥ jyotiḥ-kṛít. 6 yéna. 7 pṛithú. 8 ṣocíḥ-keṣam vi-cakshaṇa. 9 sváyukti-bhiḥ. 10 jyótiḥ. 11 ut-yán. mitra-mahaḥ ā-róhan. hṛit-rogám. 12 átho *iti*. 13 mó *iti*.

51.

Abhí tyám meshám puruhūtám ṛigmíyam índraṃ gīr-bhír madatā vásvo arṇavám | yásya dyávo ná vicáranti mánushā bhujé máṅhishṭham abhí vípram arcata || 1 || abhím avanvan svabhishṭím ūtáyo 'ntarikshaprāṃ távishībhir ávṛitam | índraṃ dákshāsa ṛibhávo madacyútaṃ ṣatákratuṃ jávanī sunṛítāruhat || 2 || tvám gotrám áṅgirobhyo 'vṛiṇor ápotátraye ṣatádureshū gātuvít | saséna cid vimadáyāvaho vásv ājáv ádriṃ vāvasānásya nartáyan || 3 || tvám apám apidhánāvṛiṇor ápādhārayaḥ párvate dánumad vásu | vṛitráṃ yád indra ṣávasāvadhīr áhim ād ít sū́ryaṃ divy árohayo dṛiṣé || 4 || tvám māyábhir ápa māyíno 'dhamaḥ svadhábhir yé ádhi ṣúptāv ájuhvata | tvám pípror nṛimaṇaḥ prárujaḥ púraḥ prá ṛijíṣvānaṃ dasyuhátyeshv āvitha || 5 || 9 ||

tvám kútsaṃ ṣushṇahátyeshv āvithárandhayo 'tithigvā́ya ṣámbaram | mahántaṃ cid arbudáṃ ní kramīḥ padā́ sanád evá dasyuhátyāya jajñúishe || 6 || tvé víṣvā távishī sadhryàg ghitā́ táva rā́dhaḥ somapīthā́ya harshate | táva vájraṣ cikite bāhvór hitó vṛiṣcá ṣátror áva víṣvāni vṛíshṇyā || 7 || ví jānīhy áryān yé ca dā́syavo barhíshmate randhayā ṣā́sad avratā́n | ṣā́kī bhava yájamānasya coditā́ víṣvēt tā́ te sadhamā́deshu cākana || 8 || ánuvratāya randháyann ápavratān ābhū́bhir índraḥ ṣnathā́yann ánābhuvaḥ | vṛiddhásya cid várdhato dyā́m ínakshata stávāno vamró ví jaghāna saṃdíhaḥ || 9 || tákshad yát ta uṣánā sáhasā sáho ví ródasī maj-

---

51, 1 puru-hūtám. madata. vi-cáranti. 2 abhí īm. su-abhishṭím. antariksha-prā́m. ā́-vṛitam. mada-cyútam ṣatá-kratum. sūnṛíta ā́ a°. 3 ápa utá á° ṣatá-dureshu gātu-vít. vi-madā́ya a°. vavasānásya. 4 api-dhā́nā a° ápa á°. ṣávasā á°. diví ā́ a°. 5 nṛi-manaḥ prá a°. prá. dasyu-hátyeshu. 6 ṣushṇa-hátyeshu āvitha á° atithi-gvā́ya. dasyu-hátyāya. 7 tvé *iti*. hitā́. soma-pīthā́ya. vṛiṣcá. 8 randhaya. víṣvā ít. sadha-mā́deshu. 9 ánu-vratāya. ápa-vratān ā-bhū́bhiḥ. ínakshataḥ. sam-díhaḥ. 10 te. ródasī *iti*.

mánā bādhate ṣávaḥ | á tvā vátasya ṛ́imaṇo manoyúja á
pūryamāṇam avahann abhí ṣrávaḥ || 10 || 10 ||

mándishṭa yád uṣáne kāvyé sácāñ índro vaṅkū́ vaṅkutárādhi tishṭhati | ugró yayíṃ nír apáḥ srótasāsṛijad ví
ṣúṣhṇasya dṛiṅhitā́ airayat púraḥ || 11 || á smā rátham vṛishapāṇeshu tishṭhasi ṣāryātásya prábhṛitā yéshu mándase |
índra yáthā sutásomeshu cākáno 'narvāṇam ṣlókam á rohase diví || 12 || ádadā árbhām mahaté vacasyáve kakshī́vate vṛicayā́m indra sunvaté | ménābhavo vṛishaṇaṣvásya
sukrato víṣvét tā́ te sávaneshu pravā́cyā || 13 || índro aṣrāyi sudhyò nireké pajréshu stómo dúryo ná yū́paḥ | aṣvayúr
gavyū́ rathayúr vasūyúr índra íd rāyáḥ kshayati prayantā́ || 14 || idā́m námo vṛishabhā́ya svarā́je satyáṣushmāya tavā́se 'vāci | asmínn indra vṛijáne sárvavīrāḥ smát sūríbhis
táva ṣárman syāma || 15 || 11 ||

52.

Tyā́m sú meshā́m mahayā svarvídaṃ ṣatā́m yásya subhvàḥ sākám írate | átyaṃ ná vā́jaṃ havanasyádaṃ rátham
índraṃ vavṛityām ávase suvṛiktíbhiḥ || 1 || sá párvato ná dharúneshv ácyutaḥ sahásramūtis távishīshu vāvṛidhe | índro yád vṛitrám ávadhīn nadīvṛ́itam ubjánn árṇāṅsi jáṛhṛishāṇo ándhasā || 2 || sá hí dvaró dvaríshu vavrá ū́dhani candrábudhno mádavṛiddho manīshíbhiḥ | índraṃ tám ahve
svapasyáyā dhiyā́ máṅhishṭharātim sá hí páprir ándhasaḥ || 3 || á yám pṛiṇánti diví sádmabarhishaḥ samudrā́m ná subhvàḥ svā́ abhíshṭayaḥ | tā́m vṛitrahátye ánu tasthur ūtá-

---

51, 10 nṛi-manaḥ manaḥ-yújaḥ. 11 sácā. vaṅkū́ *iti* vanku-tárā á°. srótasā a°. 12 sma. vṛisha-pā́neshu. prá-bhṛitāḥ. sutá-someshu. 13 ménā a°. sukrato *iti* su-krato. v. t. t. *vgl.* 8. pra-vā́cyā. 14 su-dhyàḥ. gavyúḥ. vasu-yúḥ. pra-yantā́. 15 sva-rā́je satyá-ṣushmāya. sárva-vīrāḥ. — 52, 1 mahaya svaḥ-vídam. su-bhvàḥ. havana-syádam. á í°. suvṛiktí-bhiḥ. 2 sahásram-ūtiḥ. vavṛidhe. ávadhīt nadī-vṛítam. 3 candrá-budhnaḥ máda-vṛiddhaḥ. su-apasyáyā. máṅhishṭha-rātim. 4 sádma-barhishaḥ. su-bhvàḥ. vṛitra-hátye.

yaḥ ṣúshmā índram avātā́ áhṛutapsavaḥ || 4 || abhí svávṛishṭim máde asya yúdhyato raghvír iva pravaṇé sasrur ūtáyaḥ | índro yád vajrī́ dhṛishámāṇo ándhasā bhinád valásya paridhī́ṅr iva tritáḥ || 5 || 12 ||

párīṃ ghṛiṇā́ carati titvishé ṣávo 'pó vṛitvī́ rájaso budhnám ā́ṣayat | vṛitrásya yát pravaṇé durgṛíbhiṣvano nijaghántha hánvor indra tanyatúm || 6 || hradáṃ ná hí tvā nyṛishánty ūrmáyo bráhmāṇīndra táva yā́ni várdhanā | tváshṭā cit te yújyaṃ vāvṛidhe ṣávas tatákṣha vájram abhíbhūtyojasam || 7 || jaghanvā́ṅ u háribhiḥ sambhṛitakratav índra vṛitrám mánushe gātuyánn apáḥ | áyachathā bāhvór vájram āyasám ádhārayo dívy ā́ sū́ryaṃ dṛiṣé || 8 || bṛihát svàṣcandram ámavad yád ukthyàm ákṛiṇvata bhiyásā róhaṇaṃ diváḥ | yán mā́nushapradhanā índram ūtáyaḥ svàr nṛishā́co marútó 'madann ánu || 9 || dyaúṣ cid asyā́mavāṅ áheḷ svanā́d áyoyavīd bhiyásā vájra indra te | vṛitrásya yád badbadhānásya rodasī máde sutásya ṣávasābhinac chíraḥ || 10 || 13 ||

yád ín nv índra pṛithivī́ dā́ṣabhujir áhāni víṣvā tatánanta kṛishṭáyaḥ | átrāha te maghavan víṣṛutaṃ sáho dyā́ṃ ánu ṣávasā barhāṇā́ bhuvat || 11 || tvám asyá pāré rájaso vyòmanaḥ svábhūtyojā ávase dhṛishanmanaḥ | cakṛishé bhū́mím pratimā́nam ójaso 'páḥ svàḥ paribhū́r eshy ā́ dívam || 12 || tvám bhuvaḥ pratimā́nam pṛithivyā́ ṛishvávīrasya bṛihatáḥ pátir bhūḥ | víṣvam ā́prā antárikṣham mahitvā́ satyám addhā́ nákir anyás tvā́vān || 13 || ná yásya dyā́vā-

---

52, 4 áhruta-psavaḥ. 5 svá-vṛishṭim. paridhīn-iva. ṓ pári īm. ā́ a°. duḥ-gṛíbhiṣvanaḥ ni-jaghántha. 7 ni-ṛishánti. bráhmāṇi i°. vavṛidhe. abhíbhūti-ojasam. 8 sambhṛitakrato *iti* sambhṛita-krato. áyachathāḥ. diví. 9 svá-candram. yát mā́nusha-pradhanāḥ. nṛi-sā́caḥ marútaḥ á°. 10 asya á°. rodasī *iti*. ṣávasā ábhinat ṣ°. 11 ít nú i°. dā́ṣa-bhujiḥ. átra áha. ví-ṣṛutam. 12 ví omanaḥ. svábhūti-ojāḥ. dhṛishat-manaḥ. prati-mā́nam. svàr *iti* svàḥ pari-bhūḥ. 13 prati-mā́nam. ṛishvá-vīrasya. ā́ a°.

pṛithiví ánu vyáco ná síndhavo rájaso ántam ānaśúḥ | nótá svávṛishṭim máde asya yúdhyata éko anyác cakṛishe víśvam ānushák || 14 || árcann átra marútaḥ sásminn ājaú víśve devāso amadann ánu tvā | vṛitrásya yád bhṛishṭimátā vadhéna ní tvám indra práty ānáṃ jaghántha || 15 || [14]

53.

Ny ù shú vácam prá mahé bharāmahe gíra índrāya sádane vivásvataḥ | nú cid dhí rátnaṃ sasatám ivávidan ná dushṭutír draviṇodéshu śasyate || 1 || duró áśvasya durá indra gór asi duró yávasya vásuna inás pátiḥ | śikshānaráḥ pradívo ákāmakarśanaḥ sákhā sákhibhyas tám idáṃ gṛiṇīmasi || 2 || śácīva indra purukṛid dyumattama távéd idám abhítaś cekite vásu | átaḥ saṃgṛíbhyābhibhūta á bhara mā́ tvāyató jaritúḥ kámam ūnayīḥ || 3 || ebhír dyúbhiḥ sumánā ebhír índubhir nírundhānó ámatiṃ góbhir aśvínā | índreṇa dásyuṃ daráyanta índubhir yutádveshasaḥ sám ishā́ rabhemahi || 4 || sám indra rāyā́ sám ishā́ rabhemahi sáṃ vā́jebhiḥ puruścandraír abhídyubhiḥ | sáṃ devyā́ prámatyā vīrá́śushmayā góagrayā́śvāvatyā rabhemahi || 5 || [15]

té tvā mádā amadan tā́ni vṛíshṇyā té sómāso vṛitrahá tyeshu satpate | yát kāráve dáśa vṛitrā́ny apratí barhíshmate ní sahásrāṇi barháyaḥ || 6 || yudhā́ yúdham úpa ghéd esha dhṛishṇuyā́ purā́ púraṃ sám idáṃ hanśy ójasā | námyā yá indra sákhyā parāváti nibarháyo námucim náma māyínam || 7 || tvám kárañjam utá parṇáyam vadhīs téjishṭhayātithigvásya vartaní | tvám śatā́ váṅgṛidasyābhinat púro 'nānu

---

52, 14 dyā́vāpṛithiví *iti*. ná utá svá-vṛishṭim. anyát. — 53, 1 ūṁ *iti* sú. nú. hí. sasatā́m-iva ávidat. duḥ-stutíḥ draviṇaḥ-déshu 2 śikshā-naráḥ pra-dívaḥ ákāma-karśanaḥ. 3 puru-kṛit. táva í. sam-gṛíbhya abhi-bhute. 4 su-mánāḥ. ni-rundhānáḥ. yutá-dveshasaḥ. 5 puru-candraíḥ abhídyu-bhiḥ. prá-matyā vīrá-śushmayā gó-agrayā áśva-vatyā. 6 vṛitra-hátyeshu sat-pate. 7 gha ít. ni-barháyaḥ. 8 téjishṭhayā atithi-gvásya. váṅgṛidasya a°. ananu-dáḥ.

dáḥ párishūtā ṛijíṣvanā || 8 || tvám etáñ janarájño dvír dáṣābandhúnā suṣrávasopajagmúshaḥ | shashṭíṃ sahásrā navatíṃ náva ṣrutó ní cakṛéṇa ráthyā dushpádāvṛiṇak || 9 || tvám āvitha suṣrávasaṃ távotíbhis táva trámabhir indra túrvayāṇam | tvám asmai kútsam atithigvám āyúm mahé rájñe yúne arandhanāyaḥ || 10 || yá udṛícīndra devágopāḥ sákhāyas te ṣivátamā ásāma | tváṃ stoshāma tváyā suvírā drágḥīya áyuḥ pratarám dádhānāḥ || 11 || [16] ||

54.

Má no asmín maghavan pṛitsv áṅhasi nahí te ántaḥ ṣávasaḥ parīṇáse | ákrandayo nadyò róruvad vánā kathá ná kshoṇír bhiyásā sám ārata || 1 || árcā ṣakráya ṣákíne ṣácīvate ṣriṇvántam índram maháyann abhí shṭuhi | yó dhrishṇúnā ṣávasā ródasī ubhé vṛíshā vṛishatvá vṛishabhó nyṛiñjáte || 2 || árcā divé bṛihaté ṣūshyàṃ vácaḥ svákshatraṃ yásya dhṛisható dhṛishán mánaḥ | bṛihácchravā ásuro barháṇā kṛitáḥ puró háribhyām vṛishabhó rátho hí sháḥ || 3 || tváṃ divó bṛihatáḥ sánu kopayó 'va tmánā dhṛishatá ṣámbaram bhinat | yán māyíno vrandíno mandínā dhṛishác chitáṃ gábhastim aṣánim pṛitanyási || 4 || ní yád vṛiṇákshi ṣvasanásya mūrdháni ṣúshṇasya cid vrandíno róruvad vánā | prācínena mánasā barháṇāvatā yád adyá cit kṛiṇávaḥ kás tvā pári || 5 || [17] ||

tvám āvitha náryaṃ turváṣaṃ yáduṃ tváṃ turvítiṃ vayyàṃ ṣatakrato | tváṃ rátham étaṣaṃ kṛítvye dháne tvám púro navatíṃ dambhayo náva || 6 || sá ghā rájā sátpatiḥ ṣūṣuvaj jáno rātáhavyaḥ práti yáḥ ṣásam ínvati | ukthá vā yó abhi-

---

53, 8 pári-sūtāḥ. 9 jana-rājñaḥ. dáṣa a° su-ṣrávasā upa-jagmúshaḥ. duḥ-pádā a°. 10 su-ṣrávasam táva ū°. atithi-gvám. 11 yé ut-ṛíci i° devá-gopāḥ. su-vírāḥ. — 54, 1 pṛit-sú. pari-náṣe. 2 árca. stuhi. ródasī *iti* ubhé *iti*. ni-ṛiñjáte. 3 árca. svá-kshatram. dhṛishát. bṛihát-ṣravāḥ. sáḥ. 4 kopayaḥ áva. yát. dhṛishát ṣ°. 5 adyá. 6 ṣatakrato *iti* ṣata-krato. 7 gha. sát-patiḥ ṣūṣuvat. rātá-havyaḥ.

gṛṇáti rádhasā dánur asmā úparā pinvate diváḥ || 7 || ásamaṃ kshatrám ásamā manīshā prá somapā ápasā santu néme | yé ta indra dadúsho vardháyanti máhi kshatrám stháviraṃ vṛíshṇyaṃ ca || 8 || túbhyéd eté bahulā ádridugdhāṣ camūshádaṣ camasā indrapānāḥ | vy àṣnuhi tarpáyā kámam eshām áthā máno vasudéyāya kṛishva || 9 || apām atishṭhad dharúṇahvaraṃ támo 'ntár vṛitrásya jaṭháreshu párvataḥ | abhím índro nadyò vavríṇā hitā víṣvā anushṭhāḥ pravaṇéshu jighnate || 10 || sá ṣévṛidham ádhi dhā dyumnám asmé máhi kshatrám janāshāḷ indra távyam | rákshā ca no maghónaḥ pāhí sūrín rāyé ca naḥ svapatyā ishé dhāḥ || 11 || 18 ||

55.

Diváṣ cid asya varimā ví papratha índraṃ ná mahnā pṛithiví caná práti | bhīmás túvishmāñ carshaṇíbhya ātapáḥ śíśīte vájraṃ téjase ná váṅsagaḥ || 1 || só arṇavó ná nadyàḥ samudríyaḥ práti gṛibhṇāti víṣritā várīmabhiḥ | índraḥ sómasya pītáye vṛishāyate sanát sá yudhmá ójasā panasyate || 2 || tváṃ tám indra párvataṃ ná bhójase mahó nṛimṇásya dhármaṇām irajyasi | prá vīryèṇa devátāti cekite víṣvasmā ugráḥ kármaṇe puróhitaḥ || 3 || sá íd váne namasyúbhir vacasyate cáru jáneshu prabruvāṇá indriyám | vṛíshā chándur bhavati haryató vṛíshā kshémeṇa dhénām maghávā yád ínvati || 4 || sá ín mahāni samithāni majmánā kṛiṇóti yudhmá ójasā jánebhyaḥ | ádhā caná ṣrád dadhati tvíshīmata índrāya vájraṃ nighánighnate vadhám || 5 || 19 ||

sá hí ṣravasyúḥ sádanāni kṛitrímā kshmayā vṛidhāná ójasā vināṣáyan | jyótīṅshi kṛiṇvánn avṛikāni yájyavé 'va

54, 7 abhi-gṛiṇáti. asmai. 8 soma-páḥ. te. 9 túbhya ít. ádri-dugdhāḥ camū-sádaḥ. indra-pānāḥ ví aṣnuhi tarpáya. átha. vasu-déyāya. 10 dharúṇa-hvaram. abhí ìm. hitāḥ. anu-sthāḥ. 11 sé-vṛidham. dhāḥ. asmé *iti*. ráksha. su-apatyaí. — 55, 1 paprathe. ā-tapáḥ. 2 ví-ṣritāḥ. vṛisha-yate. 3 devátā áti. víṣvasmai. puráḥ-hitaḥ. 4 pra-bruvāṇáḥ. 5 ít. sam-ithāni. ádha. tvíshi-mate. ni-ghánighnate. 6 vi-nāṣáyan. yájyave áva.

sukrátuḥ sártavā́ apáḥ sṛijat || 6 || dānā́ya mánaḥ somapāvann astu te 'rvā́ñcā hárī vandanaṣrud ā́ kṛidhi | yámishṭhāsaḥ sā́rathayo yá indra te ná tvā kétā ā́ dabhnuvanti bhū́rṇayaḥ || 7 || áprakshitaṃ vásu bibharshi. hástayor áshāḷhaṃ sáhas tanvì ṣrutó dadhe | ā́vṛitāso 'vatā́so ná kartṛíbhis tanū́shu te krátava indra bhū́rayaḥ || 8 || 20 ||

56.

Eshá prá pūrvī́r áva tásya camríshó 'tyo ná yóshām úd ayaṅsta bhurváṇiḥ | dáksham mahé pāyayate hiraṇyáyaṃ ratham āvṛítyā háriyogam ṛíbhvasam || 1 || táṃ gūrtáyo nemanníshaḥ párīṇasaḥ samudráṃ ná saṃcáraṇe sanishyávaḥ | pátiṃ dákshasya vidáthasya nū́ sáho giríṃ ná venā́ ádhi roha téjasā || 2 || sá turváṇir mahā́ñ areṇú paúṅsye girér bhṛishṭír ná bhrājate tujā́ ṣávaḥ | yéna ṣúshṇam māyínam āyasó máde dudhrá ābhū́shu rāmáyan ní dā́mani || 3 || devī́ yádi távishī tvā́vṛidhotáya índraṃ síshakty ushásaṃ ná sū́ryaḥ | yó dhṛishṇúnā ṣávasā bā́dhate táma íyarti reṇúm bṛihád arharishváṇiḥ || 4 || ví yát tiró dharúṇam ácyutaṃ rájó 'tishṭhipo divá ā́tāsu barháṇā | svàrmīḷhe yán máda indra hárshyā́han vṛitráṃ nír apā́m aubjo arṇavám || 5 || tváṃ divó dharúṇaṃ dhisha ójasā pṛithivyā́ indra sádaneshu mā́hinaḥ | tváṃ sutásya máde ariṇā apó vì vṛitrásya samáyā pāshyàrujaḥ || 6 || 21 ||

57.

Prá máṅhishṭhāya bṛihaté bṛihádraye satyáṣushmāya tavásè matím bhare | apā́m iva pravàṇé yásya durdháraṃ rā́dho viṣvā́yu ṣávase ápāvṛitam || 1 || ádha te víṣvam ánu

---

55, 6 su-krátuḥ sártavaí. 7 soma-pāvan. hárī *iti* vandana-ṣrut. yé. 8 ápra-kshitam. ā́-vṛitāsaḥ. — 56, 1 camríshaḥ á°. ā-vṛítya hári-yogaṃ. 2 neman-íshaḥ. sam-cáraṇe. nú. 3 ramáyat. 4 tvā́-vṛidhā ūtáye. sísakti. y. dh. ṣ. *vgl.* 54, 2. arhari-sváṇiḥ. 5 rájaḥ átisthipaḥ. svàḥ-mīḷhe yát máde. hárshyā á°. 6 dhishe. pāshyā a°. — 57, 1 bṛihát-raye satyá-ṣushmāya. duḥ-dháram. viṣvá-āyu. ápa-vṛitam.

hāsad ishṭáya ápo nimnéva sávanā havíshmataḥ | yát párvate ná samáśīta haryatá índrasya vájraḥ śnáthitā hiraṇyáyaḥ || 2 || asmaí bhīmáya námasā sám adhvará úsho ná śubhra á bharā pánīyase | yásya dhāma śrávase námendriyáṃ jyótir ákāri hariṭo náyase || 3 || imé ta indra té vayám purushṭuta yé tvārábhya cárāmasi prabhūvaso | nahí tvád anyó gírvaṇo gíraḥ sághat kshoṇír iva práti no harya tád vácaḥ || 4 || bhúri ta indra vīryàṃ táva smasy asyá stotúr maghavan kámam á pṛiṇa | ánu te dyaúr bṛihatí vīryàṃ mama iyáṃ ca te pṛithiví nema ójase || 5 || tváṃ tám indra párvatam mahám urúṃ vájreṇa vajrin parvaśáś cakartitha | ávāsṛijo nívṛitāḥ sártavá apáḥ satrá víśvaṃ dadhishe kévalaṃ sáhaḥ || 6 || 22 ||

Daśamo 'nuvākaḥ.

58.

Nú cit sahojá amṛíto ní tundate hótā yád dūtó ábhavad vivásvataḥ | ví sádhishṭhebhiḥ pathíbhī rájo mama á devátātā havíshā vivāsati || 1 || á svám ádma yuvámāno ajáras tṛishv àvishyánn ataséshu tishṭhati | átyo ná pṛishṭhám prushitásya rocate divó ná sánu stanáyann acikradat || 2 || kráṇā rudrébhir vásubhiḥ puróhito hótā níshatto rayishāḷ ámartyaḥ | rátho ná vikshv ṛiñjasānā āyúshu vy ànushág váryā devá ṛiṇvati || 3 || ví vátajūto ataséshu tishṭhate vṛithā juhúbhiḥ sṛíṇyā tuvishváṇiḥ | tṛishú yád agne vaníno vṛishāyáse kṛishṇám ta éma rúśadūrme ajara || 4 || tápurjambho vána á vátacodito yūthé ná sāhvấñ áva vāti váṅsagaḥ |

57, 2 ha asat ishṭáye. nimnā́-iva. sam-áśīta. 3 adhvaré. śubhre. bhara. nā́ma i°. ná á°. 4 te. puru-stuta. tvā ā-rábhya. prabhuvaso *iti* prabhu-vaso. 5 te. mame. neme. 6 t. t. i. p. *vgl.* 55, 3. áva a° ní-vṛitāḥ sártavaí. — 58, 1 nú. sahaḥ-jāḥ. pathí-bhiḥ. mame. 2 tṛishú a°. 3 puráḥ-hitaḥ. ní-sattaḥ. vikshú ṛi°. ví ā°. 4 vā́ta-jutaḥ. tuvi-svániḥ. vṛisha-yáse. te. rúśat-ūrme. 5 tápuḥ-jambhaḥ váne. vā́ta-coditaḥ. sahvā́n.

abhivrájann ákshitam pájasā rája sthātúṣ carátham bhayate patatríṇaḥ || 5 || 23 ||

dadhúsh ṭvā bhṛígavo mánusheshv á rayím ná cárum suhávam jánebhyaḥ | hótāram agne átithim várenyam mitrám ná ṣévam divyáya jánmane || 6 || hótāraṃ saptá juhvò yájishṭham yám vāgháto vṛiṇáte adhvaréshu | agním víṣveshām aratím vásūnām saparyámi práyasā yámi rátnam || 7 || áchidrā sūno sahaso no adyá stotṛíbhyo mitramahaḥ ṣárma yacha | ágne gṛiṇántam áṅhasa urushyórjo napāt pūrbhír áyasībhiḥ || 8 || bhávā várūtham gṛiṇaté vibhāvo bhávā maghavan maghávadbhyaḥ ṣárma | urushyágne áṅhaso gṛiṇántam prātár makshú dhiyávasur jagamyāt || 9 || 24 ||

59.

Vayá íd agne agnáyas te anyé tvé víṣve amṛítā mādayante | vaíṣvānara nábhir asi kshitīnām sthūṇeva jánāñ upamíd yayantha || 1 || mūrdhá divó nábhir agníḥ pṛithivyá áthābhavad aratí ródasyoḥ | tám tvā devāso 'janayanta devám vaíṣvānara jyótir íd áryāya || 2 || á sūrye ná raṣmáyo dhruvāso vaiṣvānaré dadhire 'gná vásūni | yá párvateshv óshadhīshv apsú yá mánusheshv ási tásya rājā || 3 || bṛihatí iva sūnáve ródasī gíro hótā manushyò ná dákshaḥ | svàrvate satyáṣushmāya pūrvír vaiṣvānaráya nṛítamāya yahvíḥ || 4 || diváṣ cit te bṛiható jātavedo vaíṣvānara prá ririce mahitvám | rājā kṛishṭīnām asi mánushīnām yudhá devébhyo várivaṣ cakartha || 5 || prá nú mahitvám vṛishabhásya vocam yám pūrávo vṛitraháṇam sácante | vaiṣvānaró dásyum agnír jaghanvāñ ádhūnot kāshṭhā áva ṣámbaram bhet || 6 ||

58, 5 abhi-vrájan. rájaḥ. 6 dadhúh tvā. su-hávam 8 sūno *iti*. mitra-mahaḥ. urushya ū°. 9 bháva. bháva. urushyá a°. makshú dhiyá-vasuḥ. — 59, 1 tvé *iti*. amṛítāḥ. sthūṇā-iva upa-mít. 2 átha a° aratíḥ. 4 bṛihatīíveti bṛihatī-iva. ródasī *iti*. satyá-ṣushmāya. 5 jāta-vedaḥ. 6 nú. vṛitra-hánam.

vaiśvānaró mahimnā viśvákṛishṭir bharádvājeshu yajató vibhāvā | śātavaneyé śatínībhir agníḥ puruṇīthé jarate sūnṛítāvān || 7 || 25 ||

60.

Váhnim yaśásam vidáthasya ketúm suprāvyàm dūtám sadyóartham | dvijánmānam rayím iva praśastám rātím bharad bhṛígave mātariśvā || 1 || asyá śásur ubháyāsaḥ sacante haviṣhmanta uśíjo yé ca mártāḥ | diváś cit púrvo ny àsādi hótāpṛichyo viśpátir vikshú vedhāḥ || 2 || tám návyasī hṛidá á jáyamānam asmát sukīrtír mádhujihvam aśyāḥ | yám ṛitvíjo vṛijáne mánushāsaḥ práyasvanta āyávo jíjananta || 3 || uśík pāvakó vásur mánusheshu várenyo hótādhāyi vikshú | dámūnā gṛihápatir dáma á́ agnír bhuvad rayipátī rayīṇám || 4 || tám tvā vayám pátim agne rayīṇám prá śaṁsāmo matíbhir gótamāsaḥ | āśúm ná vājambharám marjáyantaḥ prātár makshū́ dhiyā́vasur jagamyāt || 5 || 26 ||

61.

Asmā́ íd u prá taváse turā́ya práyo ná harmi stómam māhināya | ṛicīshamāyā́dhrigava óham índrāya bráhmāṇi rātátamā || 1 || asmā́ íd u práya iva prá yaṁsi bhárāmy āṅgūshám bā́dhe suvṛiktí | índrāya hṛidā́ mánasā manīshā́ pratnā́ya pátye dhíyo marjayanta || 2 || asmā́ íd u tyám upamā́m svarshā́m bhárāmy āṅgūshám āsyèna | máṁhishṭham áchoktibhir matīnā́m suvṛiktíbhiḥ sūrím vāvṛidhádhyai || 3 || asmā́ íd u stómam sā́m hinomi rátham ná táshṭeva tátsināya | gíraś ca gírvāhase suvṛiktíndrāya viśvaminvám médhirāya

---

59, 7 viśvá-kṛishṭiḥ bharát-vājeshu. puru-nīthé. — 60, 1 supra-avyàm. sadyáḥ-artham dvi-jánmānam. pra-śastám. 2 ni a° hótā ā-pṛíchyaḥ. 3 su-kīrtíḥ mádhu-jihvam. 4 hótā a°. dámūnāḥ gṛihá-patiḥ dáme á́. rayi-pátiḥ. 5 vājam-bharám. prātár m. dh. J. 58, 9. — 61, 1 asmaí. ṛicīshamāya ádhri-gave. 2 su-vṛiktí. 3 úpa-mām svaḥ-sā́m. áchokti-bhiḥ. suvṛiktí-bhiḥ. vavṛidhádhyai. 4 táshṭā-iva tát-sināya. su-vṛiktí i° viśvam-invám.

‖ 4 ‖ asmā́ íd u sáptim iva śravasyéndrāyārkám juhvà sám añje | vīrám dānaúkasam vandádhyai purā́m gūrtáśravasam darmā́ṇam ‖ 5 ‖ [27] |

asmā́ íd u tváshṭā takshad vájram svápastamam svaryàm ráṇāya | vṛitrásya cid vidád yéna márma tujánn íṣānas tujatā́ kiyedhā́ḥ ‖ 6 ‖ asyéd u mātúḥ sávaneshu sadyó mahā́ḥ pitúm papivā́ñ cárv ánnā | mushāyád víshṇuḥ paçatā́m sā́hīyān vídhyad varāhám tiró ádrim ástā ‖ 7 ‖ asmā́ íd u gnā́ś cid devápatnīr índrāyārkám ahihátya ūvuḥ | pári dyā́vāpṛithiví jabhra urví nā́sya té mahimā́nam pári shṭaḥ ‖ 8 ‖ asyéd evá prá ririce mahitvám divás pṛithivyā́ḥ pā́ry antárikshāt | svarā́ḷ índro dáma ā́ viśvágūrtaḥ svarír ámatro vavakshe ráṇāya ‖ 9 ‖ asyéd evá śávasā śushántam ví vṛiścad vájreṇa vṛitrám índraḥ | gā́ ná vrāṇā́ aváṇīr amuñcad abhí śrávo dāváne sácetāḥ ‖ 10 ‖ [28] ‖

asyéd u tveshásā ranta síndhavaḥ pári yád vájreṇa sīm áyachat | īṣānakṛíd dāśúshe daśasyán turvítaye gādhám turváṇiḥ kaḥ ‖ 11 ‖ asmā́ íd u prá bharā tū́tujāno vṛitrā́ya vájram íṣānaḥ kiyedhā́ḥ | gór ná párva ví radā tiraścéshyann árṇāṅsy apā́m carádhyai ‖ 12 ‖ asyéd u prá brūhi pūrvyā́ṇi turásya kármāṇi návya ukthaíḥ | yudhé yád ishṇāná áyudhāny ṛighāyámāṇo niriṇā́ti śátrūn ‖ 13 ‖ asyéd u bhiyā́ giráyaś ca dṛilhā́ dyā́vā ca bhū́mā janúshas tujete | úpo venásya jóguvāna oṇím sadyó bhuvad vīryàya nodhā́ḥ ‖ 14 ‖ asmā́ íd u tyád ánu dāyy eshām éko yád vavné bhū́rer íṣānaḥ | praítaśam sū́rye paspṛidhānā́m saúvaśvye súshvim āvad índraḥ ‖ 15 ‖ evā́ te hāriyojanā́ suvṛiktíndra bráhmāṇi

---

61, 5 śravasyā́ índrāya a°. dānā́-okasam. gūrtá-śravasam. 6 svá-pah-tamam. 7 asyá ít. 8 devá-patnīḥ índrāya a° ahi-hátye ūvur *ity* ūvuḥ. dyā́vāpṛithiví *iti* jabhre urví *iti* ná a° té *iti*. sta *iti* staḥ. 9 asyá ít. sva-rā́ṭ. dáme. viśvá-gūrtaḥ su-aríḥ. 10 gā́ḥ. sá-cetāḥ. 11 īṣāna-kṛít. kar *iti* kaḥ. 12 bhara. rada tiraścā́ í°. 13 ni -riṇā́ti. 14 dṛilhā́ḥ. bhū́ma. tujete *iti* úpo *iti*. 15 dāyi. prá é°. súsvim. 16 evā́. hāri-yojana su-vṛiktí í°.

gótamaso akran | aíshu viṣvápeṣasaṃ dhíyaṃ dhāḥ prātár m. dh. j. || 16 | 29 ||

Caturtho 'dhyāyaḥ.

62.

Prá manmahe ṣavasānáya ṣūshám āṅgūshám gírvaṇase aṅgirasvát | suvṛiktíbhi stuvatá ṛigmiyāyárcāmārkáṃ náre víṣrutāya || 1 || prá vo mahé máhi námo bharadhvam āṅgūshyàṃ ṣavasānáya sáma | yénā naḥ pū́rve pitáraḥ padajñā́ árcanto áṅgiraso gā́ ávindan || 2 || índrasyāṅgirasāṃ ceshṭaú vidát sarámā tánayāya dhāsím | bṛíhaspátir bhinád ádriṃ vidád gā́ḥ sám usríyābhir vāvaṣánta náraḥ || 3 || sá sushṭúbhā sá stubhā́ saptá víprāiḥ svaréṇādriṃ svaryò návagvaiḥ | saraṇyúbhiḥ phaligám indra ṣakra valáṃ ráveṇa darayo dáṣagvaiḥ || 4 || gṛiṇānó áṅgirobhir dasma ví var ushásā sū́ryeṇa góbhir ándhaḥ | ví bhūmyā aprathaya indra sánu divó rája úparam astabhāyaḥ || 5 || 1 ||

tád u práyakshatamam asya kárma dasmásya cārutamam asti dáṅsaḥ | upahvaré yád úparā ápinvan mádhvarṇaso nadyàṣ cátasraḥ || 6 || dvitā́ ví vavre sanájā sā́nīḷe ayā́sya stávamānebhir arkaíḥ | bhágo ná méne paramé vyòmann ádhārayad ródasī sudáṅsāḥ || 7 || sanā́d dívam pári bhūmā́ vírūpe punarbhúvā yuvatí svébhir évaiḥ | kṛishṇébhir aktóshā́ rúṣadbhir vápurbhir ā́ carato anyányā || 8 || sánemi sakhyáṃ svapasyámānaḥ sūnúr dādhāra ṣávasā sudáṅsāḥ | āmā́su cid dadhishe pakvám antáḥ páyaḥ kṛishṇā́su rúṣad róhiṇīshu || 9 || sanā́t sánīḷā avánīr avātā́ vratā́

61, 16 ā́ eshu viṣvá-peṣasam. — 62, 1 suvṛiktí-bhiḥ stuvaté ṛigmiyā́ya árcāma a°. ví-ṣrutāya. 2 yéna. pada-jñā́ḥ. 3 índrasya á° ca i°. 4 su-stúbhā. svaréṇa á°. náva-gvaiḥ. dáṣa-gvaiḥ. 6 práyaksha-tamam. upa-hvaré. ápinvat mádhu-arṇasaḥ. 7 saná-jā sā-nīḷe *iti* sá-nīḷe ayā́syaḥ. méne *iti*. ví-oman. ródasī *iti* su-dáṅsāḥ. 8 bhū́ma vírūpe *iti* ví-rupe punaḥ-bhúvā yuvatí *iti*. aktā́ ushā́ḥ. anyā́-anyā. 9 su-apasyámānaḥ. su-dáṅsāḥ. antár *iti*. 10 sá-nīḷaḥ. avātā́ḥ.

rakṣhante amṛítāḥ sáhobhiḥ | purú sahásrā jánayo ná pátnīr duvasyánti svásāro áhrayāṇam || 10 || 2 ||

sanāyúvo námasā návyo arkaír vasūyávo matáyo dasma dadruḥ | pátiṃ ná pátnīr uṣatír uṣántaṃ spṛiṣánti tvā ṣavasāvan manīshāḥ || 11 || sanād evá táva ráyo gábhastau ná kshíyante nópa dasyanti dasma | dyumāṅ asi krátumāṅ indra dhíraḥ ṣíkshā ṣacīvas táva naḥ ṣácībhiḥ || 12 || sanāyaté gótama indra návyam átakshad bráhma hariyójanāya | sunīthāya naḥ ṣavasāna nodhāḥ prātár m. dh. j. || 13 || 3 ||

63.

Tvám mahāṅ indra yó ha ṣúshmair dyávā jajñānáḥ prithiví áme dhāḥ | yád dha te víṣvā giráyaṣ cid ábhvā bhiyá dṛiḷhāsaḥ kiráṇā naíjan || 1 || á yád dhárī indra vívratā vér á te vájraṃ jaritá bāhvór dhāt | yénāviharyatakrato amítrān púra ishṇási puruhūta pūrvíḥ || 2 || tváṃ satyá indra dhṛishṇúr etán tvám ṛibhukshá náryas tváṃ shāṭ | tváṃ ṣúshṇaṃ vṛijáne prikshá āṇaú yúne kútsāya dyumáte sácāhan || 3 || tváṃ ha tyád indra codíḥ sákhā vṛitráṃ yád vajrin vṛishakarmann ubhnáḥ | yád dha ṣūra vṛishamaṇaḥ parācaír ví dásyūṅr yónāv ákṛito vṛithāshāṭ || 4 || tváṃ ha tyád indrárishaṇyan dṛiḷhásya cin mártānām ájushṭau | vy àsmád á káshṭhā árvate var ghanéva vajriñ chṇathihy amítrān || 5 || 4 ||

tváṃ ha tyád indrárṇasātau svàrmīḷhe nára ājá havante | táva svadhāva iyám á samaryá ūtír vájeshv atasáyyā bhūt || 6 || tváṃ ha tyád indra saptá yúdhyan púro vajrin purukútsāya dardaḥ | barhír ná yát sudáse vṛithā várg aṅhó

62, 10 purú. 11 vasu-yávaḥ. 12 ná úpa. síksha. 13 hari -yójanāya su-nīthāya. — 63, 1 prithiví *iti*. ha. kiráṇāḥ ná aí°. 2 hárī *iti*. ví-vratā. yéna aviharyatakrato *ity* aviharyata-krato. puru-hūta. 3 ṛibhukshāḥ. prikshé. sácā ahan. 4 vṛisha-karman. ha. vṛisha -manaḥ. dásyūn. 5 indra (*vgl.* 4) árishaṇyan. cit. ví a°. ghanā-iva vajrin ṣ°. 6 ha t. indra *vgl.* 4. árṇa-sātau svàḥ-mīḷhe. sa-maryé. 7 puru-kútsāya dardar *iti* dardaḥ. su-dáse. aṅhóḥ.

rājan várivaḥ pūráve kaḥ || 7 || tvám̐ tyám̐ na indra deva citrám íśham ấpo ná pīpayaḥ párijman | yáyā śūra práty asmábhyam̐ yáṅsi tmánam ūrjam̐ ná viśvádha kśhárādhyai || 8 || ákāri ta indra gótamebhir bráhmāṇy óktā námasā háribhyām | supéśasam̐ vấjam á bharā naḥ prātár m. dh. j. || 9 || 6 ||

64.

Vríshṇe śárdhāya súmakhāya vedháse nódhaḥ suvṛiktím prá bharā marúdbhyaḥ | apó ná dhīro mánasā suhástyo gíraḥ sám añje vidátheshv ābhúvaḥ || 1 || té jajñire diváḥ rishvấsa ukśhấṇo rudrásya máryā ásurā arepásaḥ | pāvakấsaḥ śúcayaḥ śūryā iva sátvāno ná drapsíno ghorávarpasaḥ || 2 || yúvāno rudrā ajárā abhoggháno vavakshúr ádhrigāvaḥ párvatā iva | dṛiḷhā cid víśvā bhúvanāni pārthivā prá cyāvayanti divyáni majmánā || 3 || citraír añjíbhir vápushe vy àñjate vákshassu rukmấṅ ádhi yetire śubhé ṕáṅseshv eshām̐ ní mimṛikshur ṛishṭáyaḥ sākám̐ jajñire svadháyā divó náraḥ || 4 || īśānakṛíto dhúnayo riśấdaso vấtān vidyútas távishībhir akrata | duhánty ūdhar divyáni dhūtayo bhūmim pinvanti ,páyasā párijrayaḥ || 5 || 6 ||

pínvanty apó marútaḥ sudấnavaḥ páyo ghṛitávad vidátheshv ābhúvaḥ | átyam̐ ná mihé ví nayanti vājínam útsam̐ duhanti stanáyantam ákshitam || 6 || mahishấso māyínaś citrábhānavo giráyo ná svátavaso raghushyádaḥ | mṛigấ iva hastínaḥ khādathā vánā yád áruṇīshu távishīr áyugdhvam || 7 || siṅhấ iva nānadati prácetasaḥ piśấ iva supíśo viśvávedasaḥ | kśhápo jínvantaḥ pṛíshatībhir ṛishṭíbhiḥ sám ít

---

63, 7 kar *iti* kaḥ. 8 pári-jman. 9 te. ấ-uktā. su-pésasam. bhara. — 64, 1 sú-makhāya. su-vṛiktím. bhara. sú-hástyaḥ. ā-bhúvaḥ. 2 ghorá-varpasaḥ. 3 abhok-hánaḥ. ádhri-gāvaḥ. cyavayanti. 4 ví a°. 5 iśāna-kṛitaḥ. vi-dyútaḥ. ūdhaḥ. pári-jrayaḥ. 6 su-dānavaḥ. ā-bhúvaḥ. 7 citrá-bhānavaḥ. svá-tavasaḥ raghu-syádaḥ. khādatha. 8 prá-cetasaḥ. su-píśaḥ viśvá-vedasaḥ.

sabâdhaḥ ṣávasâhimanyavaḥ || 8 || ródasī â vadatā gaṇaśriyo nṛíshācaḥ ṣūrāḥ ṣávasâhimanyavaḥ | â vandhúreshv amátir ná darṣatâ vidyún ná tasthau maruto rátheshu vaḥ || 9 || viṣvávedaso rayíbhiḥ sámokasaḥ sámmiślāsas távishībhir virapsínaḥ | ástāra íshuṃ dadhire gábhastyor anantáṣushmā vṛíshakhādayo náraḥ || 10 || 7 ||

hiraṇyáyebhiḥ pavíbhiḥ páyovṛídha új jighnanta āpathyò ná párvatān | makhâ ayâsaḥ svasṛíto dhruvacyúto dudhrakṛíto marúto bhrájadṛishṭayaḥ || 11 || ghṛíshum pāvakâṃ vanínaṃ víçarshaṇiṃ rudrásya sūnúṃ havásā gṛiṇīmasi | rajastúraṃ tavásam mārutaṃ gaṇám ṛijīshíṇaṃ vṛíshaṇaṃ saṣcata śriyé || 12 || prá nú sá mártaḥ ṣávasā jánāñ áti tasthâú va ūtí maruto yám âvata | árvadbhir vâjam bharate dhánā nṛíbhir āpṛíchyaṃ krátum â ksheti púshyati || 13 || carkṛítyam marutaḥ pṛitsú dushṭáraṃ dyumántaṃ ṣúshmam maghávatsu dhattana | dhanaspṛítam ukthyàṃ viṣvácarshaṇiṃ tokâṃ pushyema tánayaṃ ṣatâṃ hímāḥ || 14 || nú shṭhirâm maruto vīrávantam ṛitīsháham rayím asmâsu dhatta | sahasríṇaṃ ṣatínaṃ ṣūṣuvâṅsam prātár — || 15 || 8 ||

Ekādaṣo 'nuvākaḥ

65.

Paṣvâ ná tāyúṃ gúhā cátantaṃ námo yujānâṃ námo váhantam | sajóshā dhīráḥ padaír ánu gmann úpa tvā sīdan víṣve yájatrāḥ || 2 || ṛitásya devâ ánu vratâ gur bhúvat párishṭir dyaúr ná bhûma | várdhantīm âpaḥ panvâ súṣiṣvim ṛitásya yónā gárbhe sújātam || 4 || pushṭír ná raṇvâ kshitír

---

64, 8 sa-bâdhaḥ. ṣávasā áhi-manyavaḥ. 9 ródasī *iti*. vadata gaṇa-śriyaḥ nṛí-sācaḥ. ṣávasā áhī-manyavaḥ. vi-dyút. 10 viṣvá-vedasaḥ. sám-okasaḥ sám-miślāsaḥ. vi-rapsínaḥ. anantá-ṣushmāḥ vṛísha-khādayaḥ. 11 payaḥ-vṛídhaḥ út jighnante ā-pathyàḥ. sva-ṣṛítaḥ dhruva-cyútaḥ dudhra-kṛítaḥ. bhrājat-ṛishṭayaḥ. 12 ví-carshaṇim. rajaḥ-túram. 13 nú. ā-pṛíchyam. 14 dustáram. dhana-spṛítam. viṣvá-carshaṇim. 15 nú sthirám. ṛiti-sáham. — 65, 2 sa-jóshāḥ. 4 várdhanti īm. sú-ṣiṣvim. sú-jātam.

ná pṛithivī́ girír ná bhújma kshódo ná ṣambhú | átyo nájman sárgaprataktaḥ síndhur ná kshódaḥ ká īṃ varāte || 6 || jāmíḥ síndhūnām bhrā́teva svásrām íbhyān ná rā́jā ványny atti | yád vā́tajūto vánā vy ásthād agnír ha dāti rómā pṛithivyā́ḥ || 8 || ṣvásity apsú haṅsó ná sī́dan krátvā cétishṭho viṣā́m usharbhút | sómo ná vedhā́ ṛitáprajātaḥ paṣúr ná ṣíṣvā vibhúr dūréb hāḥ || 10 || 9 ||

66.

Rayír ná citrá sū́ro ná saṃdṛíg ā́yur ná prāṇó nítyo ná sūnúḥ | tákvā ná bhū́rṇir vánā sishakti páyo ná dhenúḥ ṣúcir vibhā́vā || 2 || dādhā́ra kshémam óko ná raṇvó yávo ná pakvó jétā jánānām | ṛíshir ná stúbhvā vikshú praṣastó vā́jī ná prītó váyo dadhāti || 4 || durókaṣociḥ krátur ná nítyo jāyéva yónāv áraṃ víṣvasmai | citró yád ábhrāṭ chvetó ná vikshú rátho ná rukmī́ tvesháḥ samátsu || 6 || séneva ṣrishṭā́maṃ dadhāty ástur ná didyút tveshápratīkā́ | yamó ha jātó yamó jánitvaṃ jārā́ḥ kanī́nām pátir jánīnām || 8 || tā́ṃ vaṣ carāthā vayáṃ vasatyā́staṃ ná gā́vo nákshanta iddhám | síndhur ná kshódaḥ prá nīcīr ainon návanta gávaḥ svàr dṛíṣīke || 10 || 10 ||

67.

Váneshu jāyúr márteshu mitró vṛiṇīté ṣrushṭī́ṃ rā́jevājuryám | kshémo ná sādhúḥ krátur ná bhadró bhúvat svādhī́r hótā havyavā́ṭ || 2 || háste dádhāno nṛimṇā́ víṣvāny áme devā́n dhād gúhā nishídan | vidántīm átra náro dhiyaṃdhā́ hṛidā́ yát tashṭā́n mántrāṅ áṣaṅsan || 4 || ajó ná

65, 5 sam-bhú. 6 ná ájman sárga-prataktaḥ. 7 bhrā́tā-iva. 8 vā́ta-jūtaḥ. vi. róma. 9 ushaḥ-bhút. 10 ṛitá-prajātaḥ. vi-bhúḥ dūré-bhāḥ. — 66, 1 sam-dṛík. 2 sisakti. 4 pra-ṣastáḥ. 5 duróka-ṣociḥ. jāyā́-iva. 6 ṣvetáḥ. samát-su. 7 séná-iva ṣrishṭā́ á°. tvesha-pratīkā. 9 vasatyā́ á°. nákshante. 10 ainot. — 67, 1 rā́jā -iva a°. 2 su-ādhī́ḥ. havya-vā́ṭ. 3 ni-sī́dan. 4 vidánti īm. dhiyam-dhā́ḥ.

kshắṃ dādhára pṛithivíṃ tastámbha dyắm mántrebhiḥ satyaíḥ | priyắ padắni paṣvó ní pāhi viṣvắyur agne guhắ gúhaṃ gāḥ || 6 || yá īṃ cikéta gúhā bhávantam ắ yáḥ sasắda dhárām ṛitásya | ví yé cṛitánty ṛitắ sápanta ắd íd vásūni prá vavācāsmai || 8 || ví yó vīrútsu ródhan mahitvótá prajắ utá prasúshv antáḥ | cíttir apắṃ dáme viṣvắyuḥ sádmeva dhírāḥ sammắya cakruḥ || 10 || 11 ||

68.

Ṣrīṇánn úpa sthād dívam bhuraṇyú sthātúṣ carátham aktűn vy ũrṇot | pári yád eshām éko víṣveshām bhúvad devó devắnām mahitvắ || 2 || ắd ít te víṣve krátuṃ jushanta ṣúshkād yád deva jīvó jánishṭhāḥ | bhájanta víṣve devatvắṃ nắma ṛitắṃ sápanto amṛítam évaiḥ || 4 || ṛitásya préshā ṛitásya dhītír viṣvắyur víṣve ápāṅsi cakruḥ | yás túbhyaṃ dắṣād yó vā te ṣíkshāt tásmai cikitvắn rayíṃ dayasva || 6 || hótā níshatto mánor ápatye sá cin nv ầsām pátī rayīṇắm | ichánta réto mithás tanúshu sám jānata svaír dákshair ámūrāḥ || 8 || pitúr ná putráḥ krátuṃ jushanta ṣróshan yé ầsya ṣắsaṃ turásaḥ | ví rắya aurṇod dúraḥ purukshúḥ pipéṣa nákaṃ stṛíbhir dámūnāḥ || 10 || 12 ||

69.

Ṣukráḥ ṣuṣukvắṅ ushó ná jāráḥ paprā samīcí divó ná jyótiḥ | pári prájātaḥ krátvā babhūtha bhúvo devắnām pitā putráḥ sán || 2 || vedhā ádripto agnír vijānánn ũdhar ná gónām svádmā pitūnắm | jáne ná ṣéva āhűryaḥ sán mádhye níshatto ranvó duroṇé || 4 || putró ná jātó ranvó duroṇé

67, 6 viṣvá-āyuḥ. 8 vavāca a°. 9 ródhat mahi-tvā utá pra-jāḥ pra-ṣūshu antár *iti*. 10 viṣvá-āyuḥ sádma-iva. sam-māya. — 68, 1 bhuraṇyúḥ. ví ū°. 4 nāma. 5 viṣvá-āyuḥ. 7 ní-sattaḥ. cit nú ā° pátiḥ. 10 puru-kshúḥ. — 69, 1 samīcí *iti* sam ici. 2 prá-jātaḥ. 3 vi-jānắn ũdhaḥ. svādma. 4 ā-hūryaḥ. ní-sattaḥ.

vājí ná prītó víṣo ví tārīt | víṣo yád áhve nṛíbhiḥ sánīḷā agnír devatvā́ víṣvāny aṣyāḥ || 6 || nákish ṭa etā́ vratā́ minanti nṛíbhyo yád ebhyáḥ ṣrushṭím cakártha | tát tú te dáṅso yád áhan samānaír nṛíbhir yád yuktó vivé rápāṅsi || 8 || ushó ná jāró vibhā́vosráḥ sáṃjñātarūpaṣ cíketad asmai | tmánā váhanto dúro vy ṛiṇvan návanta víṣve svàr dṛíṣīke || 10 || 13 ||

70.

Vanéma pūrvír aryó manīshā́ agníḥ suṣóko víṣvāny aṣyāḥ | ā́ daívyāni vratā́ cikitvā́n ā́ mā́nushasya jánasya jánma || 2 || gárbho yó apā́ṃ gárbho vánānāṃ gárbhaṣ ca sthātā́ṃ gárbhaṣ caráthām | ádrau cid asmā́ antár duroṇé viṣā́ṃ ná víṣvo amṛítaḥ svādhīḥ || 4 || sá hí kshapā́vāṅ agní rayīṇā́ṃ dā́ṣad yó asmā́ áraṃ sūktaíḥ | etā́ cikitvo bhū́mā ní pāhi devā́nāṃ jánma mártāṅṣ ca vidvā́n || 6 | várdhān yám pūrvíḥ kshapó vírūpā sthātúṣ ca rátham ṛitápravītam | árādhi hótā svàr níshattaḥ kṛiṇván víṣvāny ápāṅsi satyā́ || 8 || góshu práṣastiṃ váneshu dhishe bhárantā víṣve balíṃ svàr ṇaḥ | ví tvā́ náraḥ purutrā́ saparyan pitúr ná jívrer ví védo bharanta || 10 || sādhúr ná gṛidhnúr ásteva ṣū́ro yā́teva bhīmás tveshā́ḥ samátsu || 11 || 14 ||

71.

Úpa prá jinvann uṣatír uṣántam pátiṃ ná nítyaṃ jánayaḥ sánīḷāḥ | svásāraḥ ṣyā́vīm árushīm ajushrañ citrám uchántīm ushásaṃ ná gā́vaḥ || 1 || vīḷú cid dṛiḷhā́ pitáro na ukthaír ádriṃ ṛujann áṅgiraso rávena | cakrúr divó bṛihaté gātúm asmé áhaḥ svàr vividuḥ ketúm usráḥ || 2 || dádhann

---

69, 6 sá-nīḷāḥ. 7 nákiḥ te. 8 vivéḥ. 9 vibhā́-vā u° sáṃjñāta-rūpaḥ. 10 ví ṛi°. — 70, 1 manīshā́. su-ṣókaḥ. 4 asmai. su-ādhīḥ. 5 agníḥ asmai. su-uktaíḥ. 6 bhū́ma. 7 ví-rūpāḥ. ṛitá-pravītam. 8 ní-sattaḥ. 9 prá-ṣastim. naḥ. 11 ástā-iva. yā́tā-iva. samát-su. — 71, 1 sá-nīḷāḥ. 2 asmé *iti* áhar *iti*.

ṛitáṃ dhanáyann asya dhītím ād íd aryó didhishvò víbhṛitrāḥ | átṛishyantīr apáso yanty áchā devāñ jánma práyasā vardháyantīḥ || 3 || máthīd yád īṃ víbhṛito mātaríśvā gṛihé -gṛihe śyetó jényo bhút | ād īṃ rājñe ná sáhīyase sácā sánn ā dūtyàm bhṛígavāṇo vivāya || 4 || mahé yát pitrá īṃ rásaṃ divé kár áva tsarat pṛiṣanyàḥ cikitvān | sṛijád ástā dhṛishatā didyúm asmai svāyāṃ devó duhitári tvíshiṃ dhāt || 5 || 15 ||

svá ā yás túbhyaṃ dáma ā vibhāti námo vā dāśād uṣató ánu dyūn | várdho agne váyo asya dvibárhā yásad rāyā sarátham yáṃ junási || 6 || agníṃ víśvā abhi príkshaḥ sacante samudráṃ ná sravátaḥ saptá yahvíḥ | ná jāmíbhir ví cikite váyo no vidā devéshu prámatiṃ cikitvān || 7 || á yád 'ishé nṛipátiṃ téja ānaṭ chúci réto níshiktaṃ dyaúr abhīke | agníḥ ṣárdham anavadyáṃ yúvānaṃ svādhyàṃ janayat sūdáyac ca || 8 || máno ná yó 'dhvanaḥ sadyá éty ékaḥ satrā sūro vásva īṣe | rājānā mitrāváruṇā supāṇí góshu priyám amṛítaṃ rákshamāṇā || 9 || mā no agne sakhyā pítryāṇi prá marshishṭhā abhí vidúsh kavíḥ sán | nábho ná rūpáṃ jarimā mināti purā tásyā abhíṣaster ádhīhi || 10 || 16 ||

72.

Ní kávyā vedhásaḥ śāśvatas kar háste dádhāno náryā purūṇi | agnír bhuvad rayipátī rayīṇāṃ satrā cakrāṇó amṛítāni viśvā || 1 || asmé vatsám pári shántaṃ ná vindann ichánto víśve amṛítā ámūrāḥ | śramayúvaḥ padavyò dhiyaṃdhās tasthúḥ padé paramé cārv agnéḥ || 2 || tisró yád

---

71, 3 ví-bhṛitrāḥ. ácha. 4 ví-bhṛitaḥ. 5 pitré. 6 své. dáme. vi-bhāti. várdho *iti*. dvi-bárhāḥ. sa-rátham. 7 vidāḥ. prá -matim. 8 nṛi-pátim. śúci. ní-siktam. su-ādhyàm. sudáyat. 9 ádhvanaḥ. supāṇí *iti* su-páṇi. 10 vidúḥ. abhí-ṣasteḥ ádhi ihi. — 72, 1 rayi-pátiḥ. 2 asmé *iti*. śántam. pada-vyàḥ dhiyam-dhāḥ.

agne ṣarádas tvám íc chúciṃ ghṛiténa ṣúcayaḥ saparyán | námāni cid dadhire yajñíyāny ásūdayanta tanvàḥ súj̀ātāḥ || 3 || á ródasī bṛihatí vévidānāḥ prá rudríyā jabhrire yajñíyāsaḥ | vidán márto nemádhitā cikitván agníṃ padé paramé tasthiváṅsam || 4 || sāṃjānānā́ úpa sīdann abhijñú pátnīvanto namasyàṃ namasyan | ririkváṅsas tanvàḥ kṛiṇvata sváḥ sákhā sákhyur nimíshi rákshamāṇāḥ || 5 || 17 ||

tríḥ saptá yád gúhyāni tvé ít padávidan níhitā yajñíyāsaḥ | tébhī rakshante amṛítaṃ sajóshāḥ paṣúñ ca sthātṛ́ñ caráthaṃ ca pāhi || 6 || vidvā́ñ agne vayúnāni kshitīnā́ṃ vy ànushák.churúdho jīváse dhāḥ | antarvidvā́ñ ádhvano devayā́nān átandro dūtó abhavo havirvā́ṭ || 7 || svādhyò divá ā́ saptá yahvír rāyó dúro vy.ṛitajñā́ ajānan | vidád gávyaṃ sarámā dṛiḷhám ūrvā́ṃ yénā nú kam mā́nushī bhójate vít || 8 || á yé víṣvā svapatyáni tasthúḥ kṛiṇvānáso amṛitatvā́ya gātúm | mahnā́ mahádbhiḥ pṛithivír ví tasthe mātā́ putraír áditir dhā́yase véḥ || 9 || ádhi ṣríyaṃ ní dadhuṣ cā́rum asmin divó yád akshī́ amṛítā ákṛiṇvan | ádha ksharanti síndhavo ná ṣṛishṭā́ḥ prá nícīr agne árushīr ajānan || 10 || 18 ||

73.

Rayír ná yáḥ pitṛivittó vayodhā́ḥ suprāṇītiṣ cikitúsho ná ṣásuḥ | syonāṣ́ír átithir ná prīṇānó hóteva sádma vidható ví tārīt || 1 || devó ná yáḥ savitā́ satyámanmā krátvā nipā́ti vṛijánāni víṣvā | purupraṣastó amátir ná satyā́ ātméva ṣévo didhishā́yyo bhūt || 2 || devó ná yáḥ pṛithivíṃ viṣvádhāyā upakshéti hitámitro ná rā́jā | puraḥsádaḥ ṣarmasádo

---

72, 3 ít ṣ°. sú-jātāḥ. 4 ródasī *iti* bṛihatī *iti*. vidát. nemá-dhitā. 5 sam-jānānāḥ. abhi-jñú. namasyann *iti* namasyan. ni-míshi. 6 tvé *iti*. padā́ a° ní-hitā. tébhiḥ. sa-jóshāḥ. 7 ví ā° ṣurúdhaḥ. antaḥ-vidvā́n. deva-yā́nān. haviḥ-vā́ṭ. 8 su-ādhyàḥ. yahvíḥ. ví ṛita-jñā́ḥ. yénā. 9 su-apatyā́ni. vér *iti* véḥ. 10 akshī́ *iti*. — 73, 1 pitṛi-vittáḥ vayaḥ-dhāḥ su-prāṇītiḥ. syona-ṣíḥ. hótā-iva. 2 satyá-manmā. ni-pā́ti. puru-praṣastáḥ. ātmā́-iva. 3 viṣvá-dhāyāḥ upa-kṣhéti hitá-mitraḥ. puraḥ-sádaḥ ṣarma-sádaḥ.

ná vīrā́ anavadyā́ pátijushṭeva nā́rī || 3 || tā́m tvā náro dáma ā́ nítyam iddhám ágne sácanta kshitíshu dhruvā́su | ádhi dyumnā́m ní dadhur bhū́ry asmin bhávā vishvā́yur dharúṇo rayīṇā́m || 4 || ví pṛíkshó agne maghávāno aṣyur ví sū́ráyo dádato víṣvam áyuḥ | sanéma vā́jam samithéshv aryó bhāgā́m devéshu ṣrávase dádhānāḥ || 5 || 19 ||

ṛitásya hí dhenávo vāvaṣānā́ḥ smádūdhnīḥ pīpáyanta dyúbhaktāḥ | parāvátaḥ sumatím bhíkshamāṇā ví síndhavaḥ samáyā sasrur ádrim || 6 || tvé agne sumatím bhíkshamāṇā diví ṣrávo dadhire yajñíyāsaḥ | náktā ca cakrúr ushásā vírūpe kṛishṇā́m ca várṇam aruṇā́m ca sā́m dhuḥ || 7 || yā́n rāyé mártān súshūdo agne té syāma maghávāno vayā́m ca | chāyéva víṣvam bhúvanam sisakshy āpaprivā́n ródasī antárikṣham || 8 || árvadbhir agne árvato nṛíbhir nṛ́n vīraír vīrā́n vanuyāmā tvótāḥ | īṣānā́saḥ pitṛivittásya rāyó ví sū́ráyaḥ ṣatáhimā no aṣyuḥ || 9 || ctā́ te agna ucáthāni vedho júshṭāni santu mánase hṛidé ca | ṣakéma rāyáḥ sudhúro yámam té 'dhi ṣrávo devábhaktam dádhānāḥ || 10 || 20 ||

Dvādaṣo 'nuvākaḥ.

74.

Upaprayánto adhvarám mántram vocemāgnáye | āré asmé ca ṣṛiṇvaté || 1 || yáḥ sníhitīshu pūrvyáḥ samjagmānā́su kṛishṭíshu | árakshad dāṣúshe gáyam || 2 || utá bruvantu jantáva úd agnír vṛitrahā́jani | dhanamjayó ráṇe-raṇe || 3 || yásya dūtó ási ksháye véshi havyā́ni vītáye | dasmát kṛiṇóshy adhvarám || 4 || tám ít suhavyám āṅgiraḥ sudevā́m sahaṣo yaho | jánā āhuḥ subarhíṣham || 5 || 21 ||

73, 3 pátijushṭā-iva. 4 dáme. bháva vishvá-āyuḥ. 5 sam -ithéshu. 6 smát-ūdhnīḥ. dyú-bhaktāḥ. su-matím bhíkshamāṇāḥ. 7 tvé *iti*. su-matím bhíkshamāṇāḥ. vírūpe *iti* ví-rūpe. dhur *iti* dhuḥ. 8 súsūdaḥ. chāyā́-iva. āpapri-vā́n ródasī *iti* 9 vanuyāma tvā́-ūtāḥ. pitṛi-vittásya. ṣatá-himāḥ. 10 agne. su-dhúraḥ, te á°. devá-bhaktam. — 74, 1 upa-prayántaḥ. vocema a°. asmé *iti*. 2 sam-jagmānā́su. 3 vṛitra-há a° dhanam-jayáḥ. 5 su-havyám; su-devám. yaho *iti*. su-barhíṣham.

á ca váhāsi tấñ ihá devấñ úpa práṣastaye | havyấ suścandra vītáye || 6 || ná yór upabdír áśvyaḥ śṛiṇvé ráthasya kác caná | yád agne yási dūtyàm || 7 || tvóto vājy ábrayo 'bhí pūrvasmād áparaḥ | prá dāṣváñ agne asthāt || 8 || utá 'dyumát suvíryam bṛihád agne vivāsasi | devébhyo deva dāṣúshe || 9 || 22 ||

75.

Jushásva sapráthastamaṃ váco devápsarastamam | havyấ júhvāna āsáni || 1 || áthā te aṅgirastamágne vedhastama priyám | vocéma bráhma sānasí || 2 || kás te jāmír jánānām ágne kó dāṣvádhvaraḥ | kó ha kásminn asi śritáḥ || 3 || tváṃ jāmír jánānām ágne mitró asi priyáḥ | sákhā sákhibhya íḍyaḥ || 4 || yájā no mitrávaruṇā yájā devấñ ṛitám bṛihát | ágne yákshi svám dámam || 5 || 23 ||

76.

Kấ ta úpetir mánaso várāya bhúvad agne śámtamā kấ manīshấ | kó vā yajñaíḥ pári dákshaṃ ta āpa kéna vā te mánasā dāśema || 1 || éhy agna ihá hótā ní shīdādabdhaḥ sú puraëtấ bhavā naḥ | ávatāṃ tvā ródasī viśvaminvé yájā mahé saumanasấya devấn || 2 || prá sú víśvān rakshāso dhákshy agne bhávā yajñānām abhiśastipávā | áthấ vaha sómapatiṃ háribhyām ātithyám asmai cakṛimā sudấvne || 3 || prajávatā vácasā váhnir āsấ ca huvé ní ca satsīhá devaíḥ | véshi hotrám utá potrám yajatra bodhí prayantar janitar vásūnām || 4 || yáthā víprasya mánusho havírbhir devấñ áyajaḥ kavíbhiḥ kavíḥ sán | evấ hotaḥ satyatara tvám adyấgne mandráyā juhvà yajasva || 5 || 24 ||

74, 6 prá-śastaye. su-candra. 7 kát. 8 tvấ-ūtaḥ. vājí. 9 su-víryam. — 75, 1 sapráthaḥ-tamam. devápsaraḥ-tamam. 2 átha. aṅgiraḥ-tama á°. 3 dāśú-adhvaraḥ. 5 yája. yája. — 76, 1 te úpa-itiḥ. te. 2 á ihi agne. sīda á°. puraḥ-etấ bhava. ródasī *iti* viśvaminvé *iti* viśvaminvé yája. 3 bháva. abhiśasti-pāvā átha ấ. sóma-patim. cakṛima su-dấvne. 4 āsấ á. satsi ihá. pra-yantaḥ. 5 evá hotar *iti*. adyá á°.

77.

Kathā dāṣemāgnáye kásmai devájushṭocyate bhāmíne gíḥ | yó mártyeshv amṛíta ṛitávā hótā yájishṭha ít kṛiṇóti devắn || 1 || yó adhvaréshu sámtama ṛitávā hótā tám ū námobhir á kṛiṇudhvam | agnír yád vér mártāya devắn sá cā bódhāti mánasā yajāti || 2 || sá hí krátuḥ sá máryaḥ sá sādhúr mitró ná bhūd ádbhutasya rathíḥ | tám médheshu prathamám devayántīr víṣa úpa bruvate dasmám árīḥ || 3 || sá no nṛiṇắm nṛítamo riṣádā agnír gíró 'vasā vetu dhītím | tánā ca yé maghávānaḥ ṣávishṭhā vājaprasūtā isháyanta mánma || 4 || evắgnír gótamebhir ṛitávā víprebhir astoshṭa jātávedāḥ | sá eshu dyumnám pīpayat sá vājam sá pushṭím yāti jósham á cikitvắn || 5 || 25 ||

78.

Abhí tvā gótamā girá jātavedo vícarshaṇe | dyumnaír abhí prá ṇonumaḥ || 1 || tám u tvā gótamo girá rāyáskāmo duvasyati | dyumnaír — || 2 || tám u tvā vājasātamam aṅgirasvád dhavāmahe | dyumnaír — || 3 || tám u tvā vṛitrahántamam yó dásyūñr avadhūnushé | dyumnaír — || 4 || ávocāma ráhūgaṇā agnáye mádhumad vácaḥ | dyumnaír — || 5 || 26 ||

79.

Híraṇyakeṣo rájaso visāré 'hir dhúnir váta iva dhrájīmān | ṣúcibhrājā usháso ṇávedā yáṣasvatīr apasyúvo ná satyáḥ || 1 || á te suparṇá aminantaṅ évaiḥ kṛishṇó nonāva vṛíshabhó yádīdám | ṣivábhir ná smáyamānābhir ágāt pátanti míha stanáyanty abhrá || 2 || yád īm ṛitásya páyasā

77, 1 dāṣema a° kắ a° devá-jushṭā u°. ṛitá-vā. 2 ṛitá-vā. ūṁ *iti.* ca. 4 gíraḥ á°. ṣávishṭhāḥ vắja-prasūtāḥ. 5 evá a°. ṛitá-vā. jātá-vedaḥ. — 78, 1 gótamāḥ. jāta-vedaḥ ví-carshaṇe. nonumaḥ. 2 rāyáḥ-kāmaḥ. 3 vāja-sātamam. havāmahe. 4 vṛitrahán-tamam. ava-dhūnushé. — 79, 1 híraṇya-keṣaḥ. vi-sāré á°. ṣúci -bhrājaḥ. návedāḥ. 2 su-parṇắḥ aminanta. yádi i°. á a°. míhaḥ.

píyāno náyann ṛitásya pathíbhī rájishṭhaiḥ | aryamā́ mitró várunaḥ párijmā tvácam príñcanty úparasya yónau || 3 || ágne vā́jasya gómata íśānaḥ sahaso yaho | asmé dhehi jātavedo máhi śrávaḥ || 4 || sá idhanó vásush kavír agnír īḷényo girā́ | revád asmábhyam purvaṇīka dīdihi || 5 || kshapó rājann utá tmánāgne vástor utóshásaḥ | sá tigmajambha rakshásodaha práti || 6 || [27] ||

ávā no agna ūtíbhir gāyatrásya prábharmaṇi | víśvāsu dhīshú vandya || 7 || á no agne rayím bhara satrāsā́haṃ váreṇyam | víśvāsu pṛitsú dushṭáram || 8 || á no agne sucetúnā rayíṃ viśváyuposhasam | mārḍīkáṃ dhehi jīváse || 9 || prá pūtā́s tigmáśocishe váco gotamāgnáye | bhárasva sumnayúr gíraḥ || 10 || yó no agne 'bhidā́saty ánti dūré padīshṭá sáḥ | asmā́kam íd vṛidhé bhava || 11 || sahasrākshó vícarshaṇir agní rákshāṅsi sedhati | hótā gṛiṇīta ukthyàḥ || 12 || [28] ||

80.

Itthā́ hí sóma ín máde brahmā́ cakā́ra várdhanam | śávishṭha vajrinn ójasā pṛithivyā́ níḥ śaśā áhim árcann ánu svarā́jyam || 1 || sá tvāmadad vṛishā́ mádaḥ sómaḥ śyenā́bhṛitaḥ sutáḥ | yénā vṛitráṃ nír adbhyó jaghántha vajrinn ójasārcann — || 2 || préhy abhíhi dhṛishṇuhí ná te vájro ní yaṅsate | índra nṛimṇáṃ hí te śávo háno vṛitráṃ jáyā apó 'rcann — || 3 || nír indra bhū́myā ádhi vṛitráṃ jaghantha nír diváḥ | śrijā́ marútvatīr áva jīvádhanyā imā́ apó 'rcann — || 4 || índro vṛitrásya dódhataḥ sā́nuṃ vájreṇa hí-

---

79, 3 pathí-bhiḥ. pári-jmā. 4 yaho *iti* asmé *iti*. jāta-vedaḥ. 5 vásuḥ. puru-anīka. 6 tmánā á°. utá u°. tigma-jambha. 7 áva. agne. prá-bharmaṇi. 8 satrā-sáham. dustáram. 9 su-cetúnā. viśvāyu-poshasam. 10 tigmá-śocishe. gotama a°. 11 abhi-dā́sati. 12 sahasra-akshā́ḥ ví-carshaṇiḥ agníḥ. gṛiṇīte. — 80, 1 sóme ít. pṛithivyā́ḥ. sva-rā́jyam. 2 tvā a°. śyená-ābhṛitaḥ. yéna. ójasā (árcan a. s°. *so durchgängig*). 3 prá ihi abhí ihi. 4 śrijá. jīvá-dhanyāḥ.

ḷitáḥ | abhikrámyáva jighnate 'páḥ sármāya codáyann árcann — || 5 || [29] ||

ádhi sánau ní jighnate vájreṇa ṣatáparvaṇā | mandānā índro ándhasaḥ sákhibhyo gātúm ichaty árcann — || 6 || índra túbhyam íd adrivó 'nuttaṃ vajrin vīryàm | yád dha tyám māyínam mṛigáṃ tám u tvám māyáyāvadhīr árcann — || 7 || ví te vájrāso asthiran navatíṃ nāvyà ánu | mahát ta indra vīryàm bāhvós te bálaṃ hitám árcann — || 8 || sahásraṃ sākám arcata pári shṭobhata viṃśatíḥ | ṣataínam ánv anonavur índrāya bráhmódyatam árcann — || 9 || índro vṛitrásya távishīṃ nír ahan sáhasā sáhaḥ | mahát tád asya paúṃsyaṃ vṛitráṃ jaghanvāṅ asṛijad árcann — || 10 || [30] ||

imé cit táva manyáve vépete bhiyásā mahí | yád indra vajrinn ójasā vṛitrám marútvāṅ ávadhīr árcann — || 11 || ná vépasā ná tanyaténdraṃ vṛitró ví bībhayat | abhy ènaṃ vájra āyasáḥ sahásrabhṛishṭir āyatárcann — || 12 || yád vṛitráṃ táva cāṣánim vájreṇa samáyodhayaḥ | áhim indra jíghāṃsato diví te badbadhe ṣávó 'rcann — || 13 || abhishṭané te adrivo yát sthá jágac ca rejate | tváshṭā cit táva manyáva índra vevijyáte bhiyárcann — || 14 || nahí nú yád adhīmásíndraṃ kó vīryà paráḥ | tásmin nṛimṇám utá krátuṃ devá ójāṃsi sáṃ dadhur árcann — || 15 || yám átharvā mánush pitá dadhyáṅ dhíyam átnata | tásmin bráhmāṇi pūrváthéndra ukthá sám agmatárcann — || 16 || [31] ||

Pancamo 'dhyāyaḥ.

81.

Índro mádāya vāvṛidhe ṣávase vṛitrahá nṛíbhiḥ | tám

80, 5 abhi-krámya áva. 6 ṣatá-parvaṇā. 7 adri-vaḥ á°. ha. māyáyā a°. 8 te. 9 stobhata. ṣatá e°. bráhma út-yatam. 11 imé *iti*. vépete *iti*. mahí *iti*. 12 tanyatá í°. abhí e°. sahásra-bhṛishṭiḥ āyata. 13 ca a°. sam-áyodhayaḥ. ṣávaḥ. 14 abhi-stané. sthá́ḥ jágat. manyáve. bhiyá́. 15 adhi-imási í°. 16 mánuḥ. pūrvá-thā índre. agmata. — 81, 1 vavṛidhe. vṛitra-há́. ít.

ín mahátsv ājíshūtém árbhe havāmahe sá vájeshu prá no 'vishat || 1 || ási hí vīra sényó 'si bhūri parādadíḥ | ási dabhrásya cid vṛidhó yájamānāya śikshasi sunvaté bhūri te vásu || 2 || yád udírata ājáyo dhṛishṇáve dhīyate dhánā | yukshvá madacyútā hárī kám hánaḥ kám vásau dadho 'smáñ indra vásau dadhaḥ || 3 || krátvā mahán ánushvadhám bhīmá á vāvṛidhe śávaḥ | śriyá ṛishvá upākáyor ní śiprí hárivān dadhe hástayor vájram āyasám || 4 || á paprau pārthivaṃ rájo badbadhé rocaná diví | ná tvávāñ indra kás caná ná jātó ná janishyaté 'ti víśvaṃ vavakshitha || 5 || 1 ||

yó aryó martabhójanam parādádāti dāśúshe | índro asmábhyaṃ śikshatu ví bhajā bhūri te vásu bhakshīyá táva rádhasaḥ || 6 || máde-made hí no dadír yūthá gávām ṛijukrátuḥ | sám gṛibhāya purú śatóbhayāhastyá vásu śiśīhí rāyá á bhara || 7 || mādáyasva suté sácā śávase śūra rádhase | vidmá hí tvā purūvásum úpa kámān sasṛijmáhe 'thā no 'vitá bhava || 8 || eté ta indra jantávo víśvam pushyanti váryam | antár hí khyó jánānām aryó védo ádāśushām téshāṃ no véda á bhara || 9 || 2 ||

82.

Úpo shú śriṇuhí gíro mághavan mátathā iva | yadá naḥ sūnṛítāvataḥ kára ád arthāyāsa íd yójā nv índra te hárī || 1 || ákshann ámīmadanta hy áva priyá adhūshata | ástoshata svábhānavo víprā návishṭhayā matí yójā — || 2 || susaṃdṛíśaṃ tvā vayám mághavan vandishīmáhi | prá nūnám pūrṇávandhura stutó yāhi váśāñ ánu yójā — || 3 || sá ghā

81, 1 ājíshu utá īm. 2 sényaḥ ási. parā-dadíḥ. 3 ut-írate. yukshvá mada-cyútā hárī *iti*. 4 anu-svadhám. vavṛidhe. śriyé. 5 janishyate áti. 6 marta-bhójanam parā-dádāti. bhaja. 7 ṛiju-krátuḥ. purú śatá u°. 8 vidmá. puru-vásum. sasṛijmáhe átha. 9 te. — 82, 1 úpo *iti* sú śriṇuhí. mā átathāḥ-iva. arthāyāse. yója nú i°. hárī *iti*. 2 hí. svá-bhānavaḥ víprāḥ. 3 su-saṃdṛíśam. pūrṇá-vandhuraḥ. 4 gha.

tám vríshaṇam rátham ádhi tishṭhāti govídam | yáḥ pátram hāríyojanám pūrṇám indra cíketati yójā — || 4 || yuktás te astu dákshiṇa utá savyáḥ ṣatakrato | téna jāyám úpa priyám mandānó yāhy ándhaso yójā — || 5 || yunájmi te bráhmaṇā keṣínā hárī úpa prá yāhi dadhishé gábhastyoḥ | út tvā sutáso rabhasá amandishuḥ pūshaṇván vajrin sám u pátnyāmadaḥ || 6 || 3 ||

83.

Áṣvāvati prathamó góshu gachati suprāvír indra mártyas távotíbhiḥ | tám ít priṇakshi vásunā bhávīyasā síndhum ápo yáthābhíto vícetasaḥ || 1 || ápo ná devír úpa yanti hotríyam aváḥ paṣyanti vítatam yáthā rájaḥ | prācaír devásaḥ prá ṇayanti devayúm brahmapríyam joshayante varā iva || 2 || ádhi dváyor adadhā ukthyàm váco yatásrucā mithunā yá saparyátaḥ | ásaṃyatto vraté te ksheti púshyati bhadrá ṣaktír yájamānāya sunvaté || 3 || ád áṅgirāḥ prathamám dadhire váya iddhágnayaḥ ṣámyā yé sukṛityáyā | sárvam paṇéḥ sám avindanta bhójanam áṣvāvantam gómantam á paṣúm náraḥ || 4 || yajñaír átharvā prathamáḥ pathás tate tátaḥ sűryo vratapá vená ájani | á gá ājad uṣánā kāvyáḥ sácā yamásya jātám amṛítam yajāmahe || 5 || barhír vā yát svapatyáya vṛijyáte 'rkó vā ślókam āghóshate diví | grávā yátra vádati kārúr ukthyàs tásyéd índro abhipitvéshu raṇyati || 6 || 4 ||

84.

Ásāvi sóma indra te ṣávishṭha dhṛishṇav á gahi | á tvā

82, 4 go-vídam. 5 ṣatakrato *iti* ṣata-krato. 6 hárī *iti*. pátnyā a°. — 83, 1 ásva-vati. supra-avíḥ. táva úti-bhiḥ. yáthā abhítaḥ ví-cetasaḥ. 2 ví-tatam. nayanti. brahma-príyam. 3 yatá-srucā. ásam-yattaḥ. 4 iddhá-agnayaḥ. su-kṛityáyā. ásva-vantam. 5 vrata-páḥ. á ajani. 6 su-apatyáya. ā-ghóshate. tásya ít. abhi-pitvéshu. — 84, 1 dhṛishṇo *iti*.

pṛṇaktv indriyáṃ rájaḥ súryo ná raśmíbhiḥ || 1 || índram íd dhárī vaható 'pratidhṛishṭaśavasam | ṛíshīṇāṃ ca stutír úpa yajñáṃ ca mánushāṇām || 2 || á tishṭha vṛitrahan rátham yuktá te bráhmaṇā hárī | arvācínaṃ sú te máno grāvā́ kṛiṇotu vagnúnā || 3 || imám indra sutám piba jyéshṭham ámartyam mádam | śukrásya tvābhy àksharan dhárā ṛitásya sádane || 4 || índrāya nūnám arcatokthāni ca bravītana | sutá amatsur índavo jyéshṭhaṃ namasyatā sáhaḥ || 5 || 5 ||

nákish ṭvád rathítaro hárī yád indra yáchase | nákish ṭvánu majmánā nákiḥ śváśva ānaśe || 6 || yá éka íd vidáyate vásu mártāya dāśúshe | íśāno ápratishkuta índro aṅgá || 7 || kadá mártam arādhásam padā́ kshúmpam iva sphurat | kadá naḥ śuśravad gíra índro aṅgá || 8 || yáś cid dhí tvā bahúbhya á sutā́vāṁ āvívāsati | ugráṃ tát patyate śáva índro aṅgá || 9 || svādór itthā́ vishūváto mádhvaḥ pibanti gauryàḥ | yā́ índreṇa sayā́varīr vṛíshṇā mádanti śobháse vásvīr ánu svarā́jyam || 10 || 6 ||

tā́ asya pṛiśanāyúvaḥ sómaṃ śrīṇanti pṛíśnayaḥ | priyā́ índrasya dhenávo vájraṃ hinvanti sā́yakaṃ vásvīr — || 11 || tā́ asya námasā sáhaḥ saparyánti prácetasaḥ | vratā́ny asya sakṣire purū́ṇi pūrvácittaye vásvīr — || 12 || índro dadhīcó asthábhir vṛitrā́ṇy ápratishkutaḥ | jaghā́na navatī́r náva || 13 || ichánn áśvasya yác chíraḥ párvateshv ápaśritam | tā́d vidac charyaṇā́vati || 14 || átrā́ha gór amanvata nā́ma tváshṭur apīcyàm | itthā́ candrámaso gṛihé || 15 || 7 ||

kó adyá yuṅkte dhurí gā́ ṛitásya śímīvato bhāmíno

84, 2 hárī *iti* vahataḥ ápratidhṛishṭa-śavasam. 3 vṛitra-han. hárī *iti*. 4 tvā abhí a° sádane. 5 arcata u°. namasyata. 6 nákiḥ tvát rathí-taraḥ hárī *iti*. nákiḥ tvā ánu. su-áśvaḥ. 7 ví-dáyate. áprati-skutaḥ. 9 hí. sutá-vān ā-vívāsati. 10 vishu-vátaḥ. sa-yávarīḥ. sva-rā́jyam. 11 pṛiśana-yúvaḥ. 12 prá-cetasaḥ. pūrvá-cittaye. 13 áprati-skutaḥ. 14 yát ś°. ápa-śritam. vidat ś°. 15 átra áha.

durhṛiṇāyūn | āsánnishūn hṛitsváso mayobhún yá eshām bhrityám ṛiṇádhat sá jīvāt || 16 || ká īshate tujyáte kó bibhāya kó maṅsate sántam índram kó ánti | kás tokáya ká íbhāyotá rāyé 'dhi bravat tanvè kó jánāya || 17 || kó agním īṭṭe havíshā ghṛiténa srucā́ yajātā ṛitúbhir dhruvébhiḥ | kásmai devá ā́ vahān āśú hóma kó maṅsate vītíhotraḥ sudeváḥ || 18 || tvám aṅgá prá śaṅsisho deváḥ śavishṭha mártyam | ná tvád anyó maghavann asti marditéndra bravīmi te vácaḥ || 19 || mā́ te rā́dhāṅsi mā́ ta ūtáyo vaso 'smā́n kádā canā́ dabhan | víśvā ca na upamimīhí mānusha vásūni carshaṇíbhya ā́ || 20 || 8 ||

Trayodaśo 'nuvākaḥ.

85.

Prá yé śúmbhante jánayo ná sáptayo yā́man rudrásya sūnávaḥ sudáṅsasaḥ | ródasī hí marútaś cakriré vṛidhé mádanti vīrā́ vidátheshu ghṛíshvayaḥ || 1 || tá ukshitā́so mahimā́nam āśata diví rudrā́so ádhi cakrire sádaḥ | árcanto arkám janáyanta indriyám ádhi śríyo dadhire pṛíśnimātaraḥ || 2 || gómātaro yác chubháyante añjíbhis tanūshu śubhrā́ dadhire virúkmataḥ | bā́dhante víśvam abhimātínam ápa vártmāny eshām ánu rīyate ghṛitám || 3 || ví yé bhrā́jante súmakhāsa ṛishṭíbhiḥ pracyāváyanto ácyutā cid ójasā | manojúvo yán maruto rátheshv ā́ vṛíshavrātāsaḥ pṛíshatīr áyugdhvam || 4 || prá yád rátheshu pṛíshatīr áyugdhvam vā́je ádrim maruto raṅhāyantaḥ | utā́rushāsya ví shyanti dhā́rāś cármevodábhir vy ùndanti bhū́ma || 5 || ā́ vo vahantu sáptayo raghushyádo raghupátvānaḥ prá jigāta bā-

---

84, 16 duḥ-hṛiṇāyūn āsán-iśhūn hṛitsu-ásaḥ mayaḥ-bhūn. 17 íbhāya utá. ádhi. 18 yajātai. vīti-hotraḥ su-deváḥ. 19 marditā́ í°. 20 te. vaso *iti*. caná. upa-mimīhí. 85, 1 su-dáṅsasaḥ ródasī *iti*. vīrā́ḥ. 2 té. pṛíśni-mātaraḥ. 3 gó-mātaraḥ yát ś°. śubhrā́ḥ. abhi-mātínam. 4 sú-makhāsaḥ pra-cyaváyantaḥ. manaḥ-júvaḥ yát. vṛísha-vrātāsaḥ. 5 utá a°. syanti. cárma-iva u° ví u°. 6 raghu-syádaḥ raghu-pátvānaḥ.

húbhiḥ | sídatā barhír urú vaḥ sádas kṛitám mādáyadhvam maruto mádhvo ándhasaḥ || 6 || [9] ||

tè 'vardhanta svátavaso mahitvanā́ nā́kam tasthúr urú cakrire sádaḥ | víshṇur yád dhā́vad vṛíshaṇam madacyútam váyo ná sīdann ádhi barhíshi priyé || 7 || śū́rā iréd yúyudhayo ná jágmayaḥ śravasyávo ná pṛítanāsu yetire | bhā́yante víśvā bhúvanā marúdbhyo rā́jāna iva tveshásaṃdṛiśo náraḥ || 8 || tváshṭā yád vájraṃ súkṛitaṃ hiraṇyáyaṃ sahásrabhṛishṭiṃ svápā ávartayat | dhattā́ índro náry ápāṅsi kártavé 'han vṛitráṃ nír apā́m aubjad arṇavám || 9 || ūrdhvā́ṃ nunudre 'vatáṃ tá ójasā dā́dṛihāṇā́m cid bibhidur ví párvatam | dhámanto vāṇám marútaḥ sudā́navo máde sómasya rāṇyāni cakrire || 10 || jihmā́ṃ nunudre 'vatáṃ táyā diśā́siñcann útsaṃ gótamāya tṛishṇáje | ā́ gachantīm ávasā citrábhānavaḥ kā́maṃ víprasya tarpayanta dhā́mabhiḥ || 11 || yā́ vaḥ śárma śaśamānā́ya sánti tridhā́tūni dā́śúshe yachatā́dhi | asmábhyaṃ tā́ni maruto ví yanta rayíṃ no dhatta vṛishaṇaḥ suvī́ram || 12 || [10] ||

86.

Máruto yásya hí kshā́ye pāthā́ divó vimahasaḥ | sá sugopā́tamo jánaḥ || 1 || yajñaír vā yajñavā́haso víprasya vā matīnā́m | márutaḥ śṛiṇutā́ hávam || 2 || utá vā yásya vā́jíno 'nu vípram átakshata | sá gántā gómati vrajé || 3 || asyá vīrásya barhíshi sutáḥ sómo dívishṭishu | ukthā́m mádaś ca śasyate || 4 || asyá śroshantv ā́ bhúvo víśvā yáś carshaṇī́r abhí | śū́ram cit sasrúshīr íshaḥ || 5 || [11] ||

pūrvī́bhir hí dadāśimá śarádbhir maruto vayám | ávo-

85, 6 sídata ā́. 7 té a° svá-tavasaḥ mahi-tvanā́ ā́. ha ā́vat. mada-cyútam. 8 śū́rāḥ-iva ít. tveshá-saṃdṛiśaḥ. 9 sú-kṛitam. sahásra-bhṛishtim su-ápāḥ. dhatté. kártave á°. 10 té. dadṛihāṇám. su-dā́navaḥ. 11 diśā́ a°. tṛishṇá-je. gachanti ım. citrá-bhānavaḥ. 12 tri-dhā́tūni. yachata á°. su-vī́ram. — 86, 1 pāthá. vi-mahasaḥ. su-gopā́tamaḥ. 2 yajña-vā́hasaḥ. śṛiṇutá. 3 vā́jínaḥ ánu. 5 víśvāḥ.

bhiṣ carshaṇīnām || 6 || subhágaḥ sá prayajyavo máruto aṣtu mártyaḥ | yásya práyāṅsi párshatha || 7 || saṣamānásya vā naraḥ svédasya satyaṣavasaḥ | vidá kámasya vénataḥ || 8 || yūyám tát satyaṣavasa āvísh karta mahitvaná | vídhyatā vidyútā rákshaḥ || 9 || gúhatā gúhyam támo ví yāta víṣvam atríṇam | jyótiṣh kartā yád uṣmási || 10 || 12 ||

87.

Prátvakshasaḥ prátavaso virapsínó 'nānatā ávithurā ṛijīshíṇaḥ | júshṭatamāso nṛítamāso añjíbhir vy ànajre kó cid usrá iva stṛíbhiḥ || 1 || upahvaréshu yád ácidhvam yayím váya iva marutaḥ kéna cit pathā́ | ṣcótanti kóṣā úpa vo rátheshv ā́ ghṛitám ukshatā mádhuvarṇam árcate || 2 || praíshām ájmeshu vithuréva rejate bhúmir yámeshu yád dha yuñjáte ṣubhé | té krīḷáyo dhúnayo bhrājadṛishṭayaḥ svayám mahitvám panayanta dhūtáyaḥ || 3 || sá hí svasṛít pṛíshadaṣvo yúvā gaṇó 'yā́ īṣānás távishībhir ávṛitaḥ | ási satyá ṛiṇayāvánedyo 'syā́ dhiyáḥ prāvitáthā vṛíshā gaṇáḥ || 4 || pitúḥ pratnásya jánmanā vadāmasi sómasya jihvā́ prá jigāti cákshasā | yád īm índraṃ ṣámy ṛíkvāṇa āṣatā́d ín námāni yajñíyāni dadhire || 5 || ṣriyáse kám bhānúbhiḥ sám mimikshire té raṣmíbhis tá ṛíkvabhiḥ sukhādáyaḥ | té vā́ṣīmanta ishmíṇo ábhīravo vidré priyásya márutasya dhā́mnaḥ || 6 || 13 ||

88.

Á vidyúnmadbhir marutaḥ svarkaí ráthebhir yāta ṛishṭimádbhir áṣvaparṇaiḥ | ā́ várshishṭhayā na ishā́ váyo ná paptatā sumāyāḥ || 1 || té 'ruṇébhir váram ā́ piṣáṅgaiḥ ṣubhé

86, 7 su-bhágaḥ. pra-yajyavaḥ. 8 satya-ṣavasaḥ vidá. 9 satya-ṣavasaḥ āvíḥ. vídhyata vi-dyútā. 10 gūhata. jyótiḥ karta. — 87, 1 prá-tvakshasaḥ prá-tavasaḥ vi-rapsínaḥ á°. ví ā°. 2 upa-hvaréshu. ukshata mádhu-varṇam. 3 prá e°. vithurā́-iva. ha. bhrā́jat-ṛishṭáyaḥ. 4 sva-sṛít príshat-aṣvaḥ. gaṇáḥ ayā́. ā́-vṛitaḥ. ṛiṇa-yā́vā á° asyā́ḥ. pra-avitā́ átha. 5 ā́ṣata ā́t ít. 6 té. su-khādáyaḥ. — 88, 1 su-arkaíḥ. yāta. áṣva-parṇaiḥ. paptata su-māyāḥ. 2 té a°.

kám yánti rathatúrbhir áśvaiḥ | rukmó ná citráḥ svádhitīvān pavyā́ ráthasya jaṅghananta bhūma || 2 || śriyé kám vo ádhi tanūshu vā́śīr medhā́ vánā ná kṛiṇavanta ūrdhvā́ | yushmábhyaṃ kám marutaḥ sujātās tuvidyumnā́so dhanayante ádrim || 3 || áhāni gṛídhrāḥ páry ā́ va ā́gur imā́ṃ dhíyaṃ vārkāryā́ṃ ca devím | bráhma kṛiṇvánto gótamāso arkaír ūrdhvám nunudra utsadhím píbadhyai || 4 || etát tyán ná yójanam aceti sasvár ha yán maruto gótamo vaḥ | pā́śyan hiraṇyacakrān áyodaṅshṭrān vidhā́vato varāhūn || 5 || eshā́ syā́ vo maruto 'nubhartrī́ práti shṭobhati vāgháto ná vā́ṇī | ástobhayad vṛíthāsām ánu svadhā́ṃ gábhastyoḥ || 6 || 14 ||

89.

Ā́ no bhadrā́ḥ krátavo yantu viśvátó 'dabdhāso aparītāsa udbhídaḥ | devā́ no yáthā sádam íd vṛidhé ásann aprāyuvo rakshitā́ro divé-dive || 1 || devā́nām bhadrā́ sumatír ṛijūyatā́ṃ devā́nāṃ rātír abhí no ní vartatām | devā́nāṃ sakhyám úpa sedimā vayáṃ devā́ na ā́yuḥ prá tirantu jīváse || 2 || tán pū́rvayā nivídā hūmahe vayám bhágam mitrám áditiṃ dákshaṁ asridham | aryamā́ṇaṃ váruṇaṃ sómam aśvínā sárasvatī naḥ subhágā máyas karat || 3 || tán no vā́to mayobhú vātu bheshajā́ṃ tán mātā́ pṛithiví tát pitā́ dyaúḥ | tád grā́vāṇaḥ somasúto mayobhúvas tád aśvinā śṛiṇutaṃ dhishṇyā yuvám || 4 || tám íśānaṃ jágatas tasthúshas pátiṃ dhiyaṃjinvám ávase hūmahe vayám | pūshā́ no yáthā védasām ásad vṛidhé rakshitā́ pāyúr ádabdhaḥ svastáye || 5 || 15 ||

88, 2 rathatūḥ -bhiḥ. svádhiti-vān. 3 kṛiṇavante. su-jātāḥ tuvi-dyumnāsaḥ. 4 ā́ a°. nunudre utsa-dhím. 5 tyát. yát. hiraṇya -cakrān áyaḥ-daṅshṭrān vi-dhā́vataḥ. 6 anu-bhartrī. stobhati. vṛithā ā°. — 89, 1 viśvátaḥ á° ápari-itāsaḥ ut-bhídaḥ devā́ḥ. ápra -āyuvaḥ. 2 su-matíḥ ṛiju-yatā́m. sedima. devā́ḥ. 3 ni-vídā. su-bhágā. 4 tát. mayaḥ-bhú. tát. soma-sútaḥ mayaḥ-bhúvaḥ. 5 tasthúshaḥ. dhiyam-jinvám.

svastí na índro vṛiddháśravāḥ svastí naḥ pūshā́ viśvávedāḥ | svastí nas tárkshyo árishṭanemiḥ svastí no bṛíhaspátir dadhātu || 6 || pṛíshadaśvā marútaḥ pṛíśnimātaraḥ śubhaṃyávāno vidátheshu jágmayaḥ | agnijihvā́ mánavaḥ sū́racakshaso víśve no devā́ ávasā gamann ihá || 7 || bhadráṃ kárṇebhiḥ śṛiṇuyāma devā bhadrám paśyemākshábhir yajatrāḥ | sthiraír áṅgais tushṭuvā́ṅsas tanū́bhir vy àśema deváhitaṃ yád ā́yuḥ || 8 || śatám ín nú śarádo ánti devā́ yátrā naś cakrā́ jarásaṃ tanū́nām | putráso yátra pitáro bhávanti mā́ no madhyā́ rīrishatā́yur gántoḥ || 9 || áditir dyaúr áditir antárikśam áditir mātā́ sá pitā́ sá putráḥ | víśve devā́ áditiḥ páñca jánā áditir jātám áditir jánitvam || 10 || [16] ||

90.

Ṛijunītí no váruṇo mitró nayatu vidvā́n | aryamā́ devaíḥ sajóshāḥ || 1 || té hí vásvo vásavānās té ápramūrā máhobhiḥ | vratā́ rakshante viśvā́hā || 2 || té asmábhyaṃ śárma yaṅsann amṛítā mártyebhyaḥ | bā́dhamānā ápa dvíshaḥ || 3 || ví naḥ pathā́ḥ suvitā́ya ciyántv índro marútaḥ | pūshā́ bhágo vándyāsaḥ || 4 || utá no dhíyo góagrāḥ pū́shan víshṇav évayāvaḥ | kártā naḥ svastimátaḥ || 5 || [17] ||

mádhu vā́tā ṛitāyaté mádhu kṣharanti síndhavaḥ | mádhvīr naḥ santv óshadhīḥ || 6 || mádhu náktam utóśáso mádhumat pā́rthivaṃ rájaḥ | mádhu dyaúr astu naḥ pitā́ || 7 || mádhumān no vánaspátir mádhumāṅ astu sū́ryaḥ | mā́dhvīr gā́vo bhavantu naḥ || 8 || śáṃ no mitráḥ śáṃ váruṇaḥ śáṃ no bhavatv aryamā́ | śáṃ na índro bṛíhaspátiḥ śáṃ no víshṇur urukramā́ḥ || 9 || [18] ||

89, 6 vṛiddhá-śravāḥ. viśvá-vedāḥ. árishṭa-nemiḥ. 7 pṛíshat-aśvāḥ pṛíśni-mātaraḥ śubham-yā́vānaḥ. agni-jihvā́ḥ. sū́ra-cakshasaḥ. ávasā ā́. 8 devā́ḥ. paśyema a°. tustu-vā́ṅsaḥ. ví a° devá-hitam. 9 ít. devā́ḥ yátra. cakrá. ririshata ā́°. — 90. 1 ṛiju-nītí. sa-jóshāḥ. 2 ápra-mūrāḥ. 3 amṛítāḥ. 5 gó-agrāḥ. víshṇo *iti* éva-yāvaḥ kárta. 6 ṛita-yaté. 7 utá u°. 9 uru-kramā́ḥ.

91.

Tváṃ soma prá cikito manīshá tváṃ rájishṭham ánu neshi pánthām | táva práṇītī pitáro na indo devéshu rátnam abhajanta dhīráḥ || 1 || tváṃ sota krátubhiḥ sukrátur bhūs tváṃ dákshaiḥ sudáksho viṣvávedāḥ | tváṃ vṛíshā vṛishatvébhir mahitvá dyumnébhir dyumny àbhavo nṛicákshāḥ || 2 || rájño nú te váruṇasya vratáni bṛihád gabhīráṃ táva soma dhāma | ṣúcish ṭvám asi priyó ná mitró dakshāyyo aryamévāsi soma || 3 || yá te dhámāni diví yá pṛithivyáṃ yá párvateshv óshadhīshv apsú | tébhir no víṣvaiḥ sumánā áheḷan rájan soma práti havyá gṛibhāya || 4 || tváṃ somāsi sátpatis tváṃ rájotá vṛitrahá | tvám bhadró asi krátuḥ || 5 || 19 ||

tváṃ ca soma no váṣo jīvátuṃ ná marāmahe | priyástotro vánaspátiḥ || 6 || tváṃ soma mahé bhágaṃ tváṃ yúna ṛitāyaté | dákshaṃ dadhāsi jīváse || 7 || tváṃ naḥ soma viṣváto rákshā rājann aghāyatáḥ | ná rishyet tvávataḥ sákhā || 8 || sóma yás te mayobhúva ūtáyaḥ sánti dāṣúshe | tábhir no 'vitá bhava || 9 || imáṃ yajñám idáṃ váco jujushāṇá upāgahi | sóma tváṃ no vṛidhé bhava || 10 || 20 ||

sóma gīrbhísh ṭvā vayáṃ vardháyāmo vacovídaḥ | sumṛiḷīkó na á viśa || 11 || gayasphāno amīvahá vasuvít pushṭivárdhanaḥ | sumitráḥ soma no bhava || 12 || sóma rārandhí no hṛidí gávo ná yávaseshv á | márya iva svá okyè || 13 || yáḥ soma sakhyé táva rāráṇad deva mártyaḥ | tám dákshaḥ sacate kavíḥ || 14 || urushyá ṇo abhíṣasteḥ sóma ní pāhy áṅhasaḥ | sákhā suṣéva edhi naḥ || 15 || 21 ||

91, 1 prá-nītī. indo *iti*. 2 su-krátuḥ. su-dákshaḥ viṣvá-vedāḥ. dyumní a° nṛi-cákshaḥ. 3 ṣúciḥ tvám. aryamā-iva asi. 4 su-mánāḥ. 5 soma asi sát-patiḥ. rājā utá vṛitra-hā. 6 priyá-stotraḥ. 7 yúne ṛita-yaté. 8 ráksha. agha-yatáḥ. 9 mayaḥ-bhúvaḥ. 10 upa-āgahi. 11 gīḥ-bhíḥ tvā. vacaḥ-vídaḥ su-mṛiḷīkáḥ. 12 gaya-sphānaḥ amīva-hā vasu-vít pushṭi-várdhanaḥ su-mitráḥ 13 rarandhí. svá 14 raráṇat. 15 urushyá naḥ abhí-sasteḥ. su-ṣévaḥ.

ā́ pyāyasva sám etu te viṣvátaḥ soma vṛíshṇyam | bhávā vā́jasya saṃgathé || 16 || ā́ pyāyasva madintama sóma víṣvebhir aṅśúbhiḥ | bhávā naḥ suṣrávastamaḥ sákhā vṛidhé || 17 || sáṃ te páyāṅsi sám ú yantu vā́jāḥ sáṃ vṛíshṇyāny abhimātisáhaḥ | āpyā́yamāno amṛítāya soma diví ṣrávāṅsy uttamā́ni dhishva || 18 || yā́ te dhā́māni havíshā yájanti tā́ te víṣvā paribhū́r astu yajñám | gayasphā́naḥ pratáraṇaḥ suvī́ró 'vīrahā prá carā soma dúryān || 19 || sómo dhenúṃ sómo árvantam āśúṃ sómo vīráṃ karmaṇyàṃ dadāti | sādanyàṃ vidathyàṃ sabhéyam pitṛiṣrávaṇaṃ yó dádāśad asmai || 20 || 22 ||

áshāḷhaṃ yutsú pṛítanāsu páprim svarshā́m apsā́ṃ vṛijánasya gopā́m | bhareshujā́ṃ sukshitím suṣrávasaṃ jáyantaṃ tvā́m ánu madema soma || 21 || tvám imā́ óshadhīḥ soma víṣvās tvám apó ajanayas tváṃ gā́ḥ | tvám ā́ tatanthorv àntárikshaṃ tváṃ jyótishā ví támo vavartha || 22 || devéna no mánasā deva soma rāyó bhāgáṃ sahasāvann abhí yudhya | mā́ tvā́ tanad íṣishe vīryàsyobháyebhyaḥ prá cikitsā gávishṭau || 23 || 23 ||

92.

Etā́ u tyā́ ushásaḥ ketúm akrata pū́rve árdhe rájaso bhānúm añjate | nishkṛiṇvānā́ āyudhānīva dhṛishṇávaḥ práti gávo 'rushīr yanti mātáraḥ || 1 || úd apaptann aruṇā́ bhānávo vṛíthā svāyújo árushīr gā́ ayukshata | ákrann ushā́so vayúnāni pūrváthā rúṣantam bhānúm árushīr aśiśrayuḥ || 2 || árcanti nā́rīr apáso ná vishṭíbhiḥ samānéna yójanenā́

91, 16 bháva. sam-gathé. 17 bháva. suṣrávaḥ-tamaḥ. 18 abhimāti-sáhaḥ ā-pyāyamānaḥ. 19 y. t. dh. *vgl.* 4. pari-bhūḥ. gaya-sphā́naḥ pra-táraṇaḥ su-vī́raḥ ávīra-hā. cara. 20 sadanyàm. pitṛi-śrávaṇam. 21 svaḥ-sā́m. bhareshu-jā́m su-kshitím su-śrávasam. 22 tatantha urú a°. 23 tvā ā́. vīryàsya u°. cikitsa gó-ishṭau. — 92, 1 niḥ-kṛiṇvānāḥ āyudhāni-iva. gāvaḥ á°. 2 aruṇāḥ. su-āyújaḥ. ushásaḥ. 3 yójanena ā́.

parāvátaḥ | íshaṃ váhantīḥ sukṛíte sudánave víṣvéd áha yájamānāya sunvaté || 3 || ádhi péṣāṅsi vapate nṛitúr ivāpornute váksha uṣréva bárjaham | jyótir víṣvasmai bhúvanāya kṛiṇvatī gávo ná vrajáṃ vy ùshā āvar támaḥ || 4 || práty arcī rúṣad asyā adarṣi ví tishṭhate bádhate kṛishṇám ábhvam | svárum ná péṣo vidátheshv añjáñ citráṃ divó duhitā bhānúm aṣret || 5 || 24 ||

átārishma támasas pārám asyóshā uchántī vayúnā kṛinoti | ṣriyé chándo ná smayate vibhātī suprátīkā saumanasāyājīgaḥ || 6 || bhāsvatī netrī sūnṛítānāṃ divá stave duhitā gótamebhiḥ | prajávato nṛiváto áṣvabudhyān usho góagrāṅ úpa māsi vājān || 7 | úshas tám asyāṃ yaṣásaṃ suvíraṃ dāsápravargaṃ rayím áṣvabudhyam | sudáṅsasā ṣrávasā yā́ vibhāsi vājaprasūtā subhage bṛihántam || 8 || víṣvāni devī bhúvanābhicákshyā pratīcī cákshur urviyā́ ví bhāti | víṣvaṃ jīvám caráse bodháyantī víṣvasya vácam avidan manāyóḥ || 9 || púnaḥ-punar jáyamānā purāṇī́ samānáṃ várṇam abhí ṣúmbhamānā | ṣvaghnīva kṛitnúr víja āmināná mártasya devī́ jaráyanty áyuḥ || 10 || 25 ||

vyūrṇvatī́ divó ántāṅ abodhy ápa svásāraṃ sanutár yuyoti | praminatī́ manushyā̀ yugáni yóshā jārásya cákshasā ví bhāti || 11 || paṣū́n ná citrā́ subhágā prathānā́ síndhur ná kshóda urviyā́ vy àṣvait | áminatī daívyāni vratáni sū́ryasya ceti raṣmíbhir dṛiṣānā́ || 12 || úshas tác citráṃ ā́ bharāṣmábhyaṃ vājinīvati | yéna tokáṃ ca tánayaṃ ca dhā́mahe || 13 || úsho adyéhā́ gomaty áṣvāvati vibhāvari | revád asmé vy ùcha sūnṛitāvati || 14 || yukshvā́ hí vājinī-

92, 3 su-kṛíte su-dā́nave víṣvā ít. 4 nṛitū́ḥ-iva ápa ū°, usrā́ -iva. ví u° āvar *ity* āvaḥ. 5 arcíḥ. 6 asya u°. vi-bhātī su -prátīkā saumanasā́ya ajīgar *iti*. 7 diváḥ. áṣva-budhyān. gó-agrān. 8 su-víram dāsá-pravargam. áṣva-budhyam su-dáṅsasā. vi-bhā́si vā́ja -prasūtā su-bhage. 9 bhúvanā abhi-cákshya. avidat. 10 ṣvaghnī́-iva. ā́-minānā́. jaráyantī. 11 vi-ūrṇvatī́. pra-minatī́. 12 su-bhága. ví a°. 13 tát. bhara a°. 14 adyá ihá. áṣva-vati. asmé *iti* ví u°. 15 yukshvá.

vaty áśvāñ adyáruṇāñ ushaḥ | áthā no víśvā saúbhagāny á vaha || 15 || [26] ||

ásvinā vartír asmád á gómad dasrā hiraṇyavat | arvág ráthaṃ sámanasā ní yachatam || 16 || yáv itthá ślókam á divó jyótir jánāya cakráthuḥ | á na úrjaṃ vahatam aśvinā yuvám || 17 || éhá devá mayobhúvā dasrá hiraṇyavartanī | usharbúdho vahantu sómapītaye || 18 || [27] ||

93.

Ágnīshomāv imáṃ sú me śṛiṇutáṃ vṛishaṇā hávam | práti sūktáni haryatam bhávataṃ dāśúshe máyaḥ || 1 || ágnīshomā yó adyá vām idáṃ vácaḥ saparyáti | tásmai dhattaṃ suvíryaṃ gávām póshaṃ svāśvyam || 2 || ágnīshomā yá áhutiṃ yó vāṃ dáśād dhavíshkṛitim | sá prajáyā suvíryaṃ víśvam áyur vy àśnavat || 3 || ágnīshomā céti tád vīryàṃ vāṃ yád ámushṇītam avasám paníṃ gáḥ | ávātiratam bṛísayasya śéshó 'vindataṃ jyótir ékam bahúbhyaḥ || 4 || yuvám etáni diví rocanány agníṣ ca soma sákratū adhattam | yuváṃ síndhūñr abhíśaster avadyád ágnīshomāv ámuñcataṃ gṛibhītán || 5 || ányáṃ divó mātaríśvā jabhārámathnād anyám pári śyenó ádreḥ | ágnīshomā bráhmaṇā vāvṛidhānórúṃ yajñáya cakrathur u lokám || 6 || [28] ||

ágnīshomā havíshaḥ prásthitasya vītáṃ háryataṃ vṛishaṇā jushéthām | susármāṇā svávasā hí bhūtám áthā dhattaṃ yájamānāya śáṃ yóḥ || 7 || yó agníshómā havíshā saparyád devadrícā mánasā yó ghṛiténa | tásya vratáṃ rakshatam pātám áṅhaso viśé jánāya máhi śárma yachatam

---

92, 15 adyá a°. átha. 16 sá-manasā. 18 á ihá. mayaḥ -bhúvā. hiraṇya-vartanī *iti* hiraṇya-vartanī ushaḥ-búdhaḥ. sóma -pītaye. — 93, 1 su-uktáni. 2 su-víryam. su-áśvyam. 3 á-hutim. havíḥ-kṛitim. pra-jáyā su-víryam. ví a°. 4 áva a°. śéshaḥ á°. 5 sákratū *iti* sá-kratū. abhí-śasteḥ. 6 á a°. jabhāra á°. vavṛidhānáṃ u°. 7 prá-sthitasya. su-śármāṇā su-ávasā. átha.

|| 8 || ágnīshomā sávedasā sáhūtī vanatam gíraḥ | sám devatrā́ babhūvathuḥ || 9 || ágnīshomāv anéna vā́m yó vā́m ghṛiténa dā́śati | tásmai dīdayatam bṛihát || 10 || ágnīshomāv imā́ni no yuvám havyā́ jujoshatam | á yātam úpa naḥ sácā || 11 || ágnīshomā pipṛitám árvato na á pyāyantām usríyā havyasū́daḥ | asmé bálāni maghávatsu dhattam kṛiṇutám no adhvarā́m śrushṭimántam || 12 || [20] ||

Caturdaśo 'nuvākaḥ.

94.

Imā́m stómam árhate jātávedase rátham iva sám mahemā manīshā́yā | bhadrā́ hí naḥ prámatir asya saṃsády ágne sakhyé mā́ rishāmā vayám táva || 1 || yásmai tvám āyájase sá sādhaty anarvā́ ksheti dádhate suvī́ryam | sá tū́tāva naínam aśnoty aṁhatír ágne — || 2 || śakéma tvā samídham sādhā́yā dhíyas tvé devā́ havír adanty āhutam || tvám ādityā́ṁ ā́ vaha tā́n hy ùśmāsy ágne — || 3 || bhárāmedhmáṁ kṛiṇávāmā havī́ṁshi te citáyantaḥ párvaṇā-parvaṇā vayám | jīvā́tave pratarā́m sādhayā dhíyó 'gne — || 4 || viśā́m gopā́ asya caranti jantávo dvipā́c ca yā́d utá cátushpad aktúbhiḥ | citrā́ḥ praketā́ usháso mahā́ṁ asy ágne — || 5 || [30] ||

tvám adhvaryúr utá hótāsi pūrvyáḥ praśāstā́ pótā janúshā puróhitaḥ | víśvā vidvā́ṁ ártvijyā dhīra pushyasy ágne — || 6 || yó viśvátaḥ suprátīkaḥ sadṛ́ṅṅ ási dūré cit sán talíd ivā́ti rocase | rā́tryāś cid ándho áti deva paśyasy ágne — || 7 || pū́rvo devā́ bhavatu sunvató rátho 'smā́kam

93, 9 sá-vedasā sáhūtī *iti* sá-hūtī. 12 usríyāḥ havya-sūdaḥ asmé *iti*. — 94, 1 jātá-vedase. mahema. prá-matiḥ. sam-sádi. rishāma. 2 ā-yájase. su-vī́ryam. ná e°. 3 sam-ídham sādháya. tvé *iti* devā́ḥ. ā́-hutam. hí u°. 4 bhárāma i° kṛiṇávāma. sādhaya dhíyaḥ. 5 dvi-pā́t. cátuḥ-pat. pra-ketā́ḥ. 6 hótā asi. pra-śāstā́. purā́ḥ-hitaḥ. 7 su-prátīkaḥ sa-dṛ́ṅ. talít-iva áti. 8 devā́ḥ.

śáṅso abhy ástu dūḍhyàḥ | tád ā́ jānītotá pushyatā vácó 'gne — || 8 || vadhaír duḥśáṅsāñ ápa dūḍhyò jahi dūré vā yé ánti vā ké cid atríṇaḥ | áthā yajñā́ya gṛiṇaté sugáṃ kṛidhy ágne — || 9 || yád áyukthā arushā́ róhitā ráthe vā́tajūtā vṛishabhā́syeva te rávaḥ | ā́d invasi vaníno dhūmáketunāgne — || 10 || 31 ||

ádha svanā́d utá bibhyuḥ patatríṇo drapsā́ yát te yavasā́do vy ásthiran | sugáṃ tát te tāvakébhyo ráthebhyó 'gne — || 11 || ayám mitrásya váruṇasya dhā́yase 'vayātā́ṃ marútāṃ hélo ádbhutaḥ | mṛiḷā́ sú no bhūtv eshām mánaḥ púnar ágne — || 12 || devó devā́nām asi mitró ádbhuto vásur vásūnām asi cā́rur adhvaré | śárman syāma táva sapráthastamé 'gne — || 13 || tát te bhadráṃ yát sámiddhaḥ své dáme sómāhuto járase mṛiḷayáttamaḥ | dádhāsi rátnaṃ drāviṇaṃ ca dāśúshe 'gne — || 14 || yásmai tvā́ṃ sudraviṇo dádāśo 'nāgāstvám adite sarvátātā | yám bhadréṇa śávasā codáyāsi prajávatā rā́dhasā té syāma || 15 || sá tvám agne saubhagatvásya vidvā́n asmā́kam ā́yuḥ prá tirehá deva | tán no mitró váruṇo māmahantām áditiḥ síndhuḥ pṛithiví utá dyaúḥ || 16 || 32 ||

Shashṭho 'dhyāyaḥ.

95.

Dvé vírūpe caratáḥ svárthe anyā́nyā vatsáṃ úpa dhāpayete | hárir anyásyām bhávati svadhā́vāñ chukró anyásyāṃ dadṛiśe suvárcāḥ || 1 || dáśemāṃ tváshṭur janayanta gárbham átandrāso yuvatáyo víbhṛitram | tigmā́nīkaṃ svá-

94, 8 abhí a° duḥ-dhyàḥ. jānīta utá pushyata vácaḥ. 6 duḥ śáṅsāu. duḥ-dhyàḥ. átha. su-gám. 10 vā́ta-jūtā vṛishabhā́sya-iva. dhūmá-ketunā. 11 drapsā́ḥ. yavasa-ádaḥ ví. su-gám. ráthebhyaḥ. 12 ava-yātā́m. mṛiḷá. 13 śárman. sapráthaḥ-tame. 14 sám-iddhaḥ. sóma-āhutaḥ. daśúshe. 15 su-draviṇaḥ. 16 tira ihá. tát. mamahantām. pṛithiví. — 95, 1 dvé *iti* vírūpe *iti* ví-rūpe. svárthe *iti* su-árthe anyā́-anyā. dhāpayete *iti*. śukráḥ. su-várcāḥ. 2 dáśa i°. ví-bhṛitram tigmá-anīkam svá-yaśasam.

yaṣasaṃ jáneshu virócamānam pári shīṃ nayanti || 2 || tríṇi jánā pári bhūshanty asya samudrá ékaṃ divy ékam apsú | pūrvām áṇu prá díṣam pārthivānām ṛitún praṣásad ví dadhāv anushṭhú || 3 || ká imáṃ vo niṇyám á ciketa vatsó mātṛ́ír janayata svadhábhiḥ | bahvīnáṃ gárbho apásām upásthān mahán kavír níṣ carati svadhávān || 4 || āvíshṭyo vardhate cárur āsu jihmánām ūrdhváḥ sváyaṣā upásthe | ubhé tváshṭur bibhyatur jáyamānāt pratīcí sinhám práti joshayete || 5 || 1 ||

ubhé bhadré joshayete ná méne gávo ná vāṣrā́ úpa tasthur évaiḥ | sá dákshāṇāṃ dákshapatir babhūvāñjánti yáṃ dakshiṇató havírbhiḥ || 6 || úd yaṃyamīti savitéva bāhū́ ubhé sícau yatate bhīmá ṛiñján | úc chukrám átkam ajate simásmān návā mātṛíbhyo vásanā jahāti || 7 || tveshám rūpáṃ kṛiṇuta úttaraṃ yát sampriñcānáḥ sádane góbhir adbhíḥ | kavír budhnám pári marmṛijyate dhíḥ sá devátātā sámitir babhūva || 8 || urú te jráyaḥ páry eti budhnáṃ virócamānam mahishásya dhā́ma | víṣvebhir agne sváyaṣobhir iddhó 'dabdhebhiḥ pāyúbhiḥ pāhy asmā́n || 9 || dhánvan srótaḥ kṛiṇute gātúm ūrmíṃ ṣukraír ūrmíbhir abhí nakshati kshā́m | víṣvā sánāni jaṭháreshu dhatte 'ntár návāsu carati praṣú-shu || 10 || evá no agne samídhā vṛidhānó revát pāvaka ṣrávase ví bhāhi | tán no mitró — || 11 || 2 ||.

96.

Sá pratnáthā sáhasā jáyamānaḥ sadyáḥ kávyāni bál adhatta víṣvā | ápaṣ ca mitráṃ dhisháṇā ca sādhan devá

95, 2 vi-rócamānam. sīm. 3 samudré. diví. pra-sā́sat. 4 upá-sthāt. 5 āvíḥ-tyaḥ. svá-yaṣāḥ upá-sthe ubhé *iti*. pratīcí *iti*. joshayete *iti*. 6 ubhé *iti* bhadré *iti* joshayete *iti*. méne *iti*. dáksha-patiḥ babhūva a°. 7 savitá-iva bāhū́ *iti* ubhé *iti*. út ṣ°. simásmāt. 8 kṛiṇute. sam-priñcānáḥ. sám-itiḥ 9 vi-rócamānam. sváyaṣaḥ-bhiḥ. -ádabdhebhiḥ. 10 pra-sū́shu. 11 evá. sam-ídhā. — 96, 1 bát.

agníṃ dhārayan draviṇodáṃ || 1 || sá pūrvayā nivídā kavyátāyór imáḥ prajā́ ajanayan mánūnām | vivásvatā cákshasā dyā́m apáś ca devá a. dh. d. || 2 || tám īḷata prathamáṃ yajñasā́dhaṃ víśa árīr áhutam ṛiñjasānám | ūrjáḥ putrám bharatā́ṃ sṛiprádānuṃ devá — || 3 || sá mātarísvā puruvā́rapushṭir vidád gātúṃ tánayāya svarvít | viśā́ṃ gopā́ janitā́ ródasyor devá — || 4 || náktoshāsā várṇam āmémyāne dhāpáyete śíśum ékaṃ samīcí | dyávākshāmā rukmó antár ví bhāti devá — || 5 || 3 ||

rāyó budhnáḥ saṃgámano vásūnāṃ yajñásya ketúr manmasā́dhano véḥ | amṛitatvám rákshamāṇāsa enaṃ devá — || 6 || nú ca purā́ ca sádanaṃ rayīṇā́ṃ jātásya ca jā́yamānasya ca kshā́m | satáś ca gopā́m bhávataś ca bhū́rer devá — || 7 || draviṇodā́ drávinasas turásya draviṇodáḥ sánarasya prá yaṅsat | draviṇodā́ vīrávatīm íshaṃ no draviṇodā́ rāsate dīrghám áyuḥ || 8 || evá no agne — || 9 || 4 ||

97.

Ápa naḥ śóśucad aghám ágne śuśugdhy ā́ rayím | ápa naḥ śóśucad aghám || 1 || sukshetriyā́ sugātuyā́ vasūyā́ ca yajāmahe | ápa — || 2 || prá yád bhándishṭha eshām prā́smā́kāsaś ca sūráyaḥ | ápa — || 3 || prá yát te agne sūráyo jā́yemahi prá te vayám | ápa — || 4 || prá yád agnéḥ sáhasvato viśváto yánti bhānávaḥ | ápa — || 5 || tvám hí viśvatomukha viśvátaḥ paribhū́r ási | ápa — || 6 || dvísho no viśvatomukhā́ti nāvéva pāraya | ápa — || 7 || sá naḥ síndhum iva nāváyāti parshā svastáye | ápa — || 8 || 5 ||

96, 1 draviṇaḥ-dā́m. 2 ni-vídā kavyátā ā°. pra-jā́ḥ ajanayat. 3 yajña-sā́dham. ā́-hutam. sṛiprá-dānum. 4 puruvā́ra-pushṭiḥ. svaḥ-vít. gopā́ḥ. 5 náktoshāsā. āmémyāne *ity* ā-mémyāne dhāpáyete *iti*. samīcí *iti* sam-īcí. 6 sam-gámanaḥ. manma-sā́dhanaḥ vér *iti* véḥ. 7 nú. 8 draviṇaḥ-dā́ḥ. — 97, 1 śuśugdhí. 2 su-kshetriyā́ sugātu-yā́. vasu-yā́. 3 prá a°. 6 viśvataḥ-mukha. pari-bhū́ḥ. 7 viśvataḥ-mukha áti nāvā́-iva. 8 nāváyā áti parsha.

98.

Vaiṣvānarásya sumataú syāma rā́jā hí kam bhúvanānām abhiṣrī́ḥ | itó jātó víṣvam idáṃ ví cashṭe vaiṣvānaró yatate sū́ryeṇa || 1 || pṛishṭó diví pṛishṭó agníḥ pṛithivyā́m pṛishṭó víṣvā óshadhīr ā́ viveṣa | vaiṣvānaráḥ sáhasā pṛishṭó agníḥ sá no dívā sá risháḥ pātu náktam || 2 || vaíṣvānara táva tát satyám astv asmā́n rā́yo maghávānaḥ sacantām | tán no — || 3 || 6 ||

99.

Jātávedase sunavāma sómaṃ arātīyató ní dahāti védaḥ | sá naḥ parshad áti durgā́ṇi víṣvā nāvéva síndhuṃ duritā́ty agníḥ || 1 || 7 ||

100.

Sá yó vṛíshā vṛíshṇyebhiḥ sámokā mahó diváḥ pṛithivyā́ṣ ca samrā́ṭ | satīnásatvā hávyo bháreshu marútvān no bhavatv índra ūtí || 1 || yásyā́nāptaḥ sū́ryasyeva yā́mo bháre-bhare vṛitrahā́ ṣúshmo ásti | vṛíshantamaḥ sákhibhiḥ svébhir évair ma° || 2 || divó ná yásya rétaso dúghānāḥ pánthāso yánti ṣávasā́parītāḥ | taráddveshāḥ sāsahíḥ paúṅsyebhir ma° || 3 || só áṅgirobhir áṅgirastamo bhūd vṛíshā vṛíshabhiḥ sákhibhiḥ sákhā sán | ṛigmíbhir ṛigmī́ gātúbhir jyéshṭho ma° || 4 || sá ṣūnúbhir ná rudrébhir ṛíbhvā nṛishā́hye sāsahvā́ñ amítrān | sánīḷebhiḥ ṣravasyā́ni tū́rvan ma° || 5 || 8 ||

sá manyumī́ḥ samádanasya kartā́smā́kebhir nṛíbhiḥ sū́ryaṃ sanat | asmínn áhan sátpatiḥ puruhūtó ma° || 6 || tám ūtáyo raṇayañ chū́rasātau táṃ kshémasya kshitáyaḥ

98, 1 su-mataú. abhi-ṣrī́ḥ. — 99, 1 jātá-vedase. arāti-yatáḥ. duḥ-gā́ni. nāvā́-iva. duḥ-itā́ áti. — 100, 1 sám-okāḥ. sam-rā́ṭ satīná-satvā. 2 yásya á° sū́ryasya-iva. vṛitra-hā́. 3 ṣávasā ápari-itāḥ tarát-dveshāḥ sasahíḥ. 5 nṛi-sáhye sasahvā́n. sá-nīḷebhiḥ. 6 manyu-mī́ḥ sa-mádanasya kartā́ a°. sát-patiḥ puru-hūtáḥ. 7 ṣū́ra-sātau.

kṛiṇvata trā́m | sá víṣvasya karúṇasyeṣa éko ma°.|| 7 || tám apsanta ṣávasa utsavéshu náro náram ávase táṃ dhánāya | só andhé cit támasi jyótir vidan ma° || 8 || sá savyéna yamati vrā́dhataṣ cit sá dakshiṇé sáṃgṛibhītā kṛitā́ni | sá kīríṇā cit sánitā dhánāni ma° || 9 || sá grā́mebhiḥ sánitā sá ráthebhir vidé víṣvābhiḥ kṛishṭíbhir nv àdyá | sá naúṅsvebhir abhibhū́r áṣastīr ma° || 10 || 9 ||

sá jāmíbhir yát samájāti mīḷhé 'jāmíbhir vā puruhūtá évaiḥ | apā́ṃ tokásya tánayasya jeshé ma° || 11 || sá vajrabhṛíd dasyuhā́ bhīmá ugráḥ sahásracetāḥ ṣatánītha ṛíbhvā | camrīshó ná ṣávasā pā́ñcajanyo ma° || 12 || tásya vájraḥ krandati smát svarshā́ divó ná tveshó raváthaḥ ṣímīvān | táṃ sacante sanáyas táṃ dhánāni ma° || 13 || yásyā́jasraṃ ṣávasā mā́nam ukthám paribhujád ródasī viṣvátaḥ sīm | sá pārishat krátubhir mandasānó ma° || 14 || ná yásya devā́ devátā ná mártā ā́paṣ caná ṣávaso ántam āpúḥ | sá praríkvā tvákshasā kshmó diváṣ ca ma° || 15 || 10 ||

rohíc chyāvā́ sumádaṅṣur lalāmī́r dyukshā́ rāyá ṛijrā́ṣvasya | vṛíshaṇvantaṃ bíbhratī dhūrshú rátham mandrā́ ciketa nā́hushīshu vikshú || 16 || etát tyát ta indra vṛíshṇa ukthám vārshāgirā́ abhí gṛiṇanti rā́dhaḥ | ṛijrā́svaḥ práshṭibhir ambarī́shaḥ sahádevo bháyamānaḥ surā́dhāḥ || 17 || dásyūñ chímyūṅṣ ca puruhūtá évair hatvā́ pṛithivyā́ṃ ṣárvā ní barhīt | sánat kshétraṃ sákhibhiḥ ṣvitnyébhiḥ sánat sū́ryaṃ sánad apáḥ suvájraḥ || 18 || viṣvā́héndro adhivaktā́ no astv áparihvṛitāḥ sanuyāma vā́jam | tán no — || 19 || 11 ||

100, 7 karúṇasya īṣe 8 ut-savéshu. vidat. 9 sám-gṛibhītā. 10 nú a°. abhi-bhū́ḥ. 11 sam-ájāti. ájāmi-bhiḥ. puru-hūtáḥ. 12 vajra-bhṛít dasyu-hā́. 'sahásra-cetāḥ ṣatá-nīthaḥ. 13 svaḥ-sā́ḥ. 14 yásya á°. pari-bhuját ródasī *iti*. 15 devā́ḥ. pra-ríkvā. 16 rohít ṣ° sumát-aṅṣuḥ. rāyé ṛijrá-aṣvasya. 17 te. vṛíshṇe. ṛijrá-aṣvaḥ. sahá-devaḥ. su-rā́dhāḥ. 14 ṣímyun. puru-hūtáḥ. su-vájraḥ. 19 viṣvā́hā í° adhi-vaktā́ ápari-hvṛitāḥ.

101.

Prá mandíne pitumád arcatā váco yáḥ kṛishṇágarbhā niráhann ṛijíṣvanā | avasyávo vṛíshaṇaṃ vájradakshiṇaṃ marútvantaṃ sakhyáya havāmahe || 1 || yó vyàṅsaṃ jāhṛishāṇéna manyúnā yáḥ ṣámbaraṃ yó áhan píprum avratám | índro yáḥ ṣúshṇam aṣúshaṃ ny ávṛiṇāṅ ma° || 2 || yásya dyávāpṛithiví paúṅsyam mahád yásya vraté váruṇo yásya sū́ryaḥ | yásyéndrasya síndhavaḥ sáṣcati vratám ma° || 3 || yó áṣvānāṃ yó gávāṃ gópatir vaṣí yá āritáḥ kármaṇi-karmaṇi sthiráḥ | vīḷóṣ cid índro yó ásunvato vadhó ma° || 4 || yó víṣvasya jágataḥ prāṇatás pátir yó brahmáṇe prathamó gā́ ávindat | índro yó dásyūñr ádharāṅ avā́tiran ma° || 5 || yáḥ ṣū́rebhir hávyo yáṣ ca bhīrúbhir yó dhā́vadbhir hūyáte yáṣ ca jigyúbhiḥ | índraṃ yámī víṣvā bhúvanābhí samdadhúr ma° || 6 || 12 ||

rudrā́ṇām eti pradíṣā vicakshaṇó rudrébhir yóshā tanute pṛithú jráyaḥ | índram manīshā́ abhy àrcati ṣrutám ma° || 7 || yád vā marutvaḥ paramé sadhásthe yád vāvamé vṛijáne mādáyāse | áta ā́ yāhy adhvarám no áchā tvāyā́ havíṣ cakṛimā satyarādhaḥ || 8 || tvāyéndra sómaṃ sushumā́ sudaksha tvāyā́ havíṣ cakṛimā brahmavāhā́ḥ | ádhā niyutvaḥ ságaṇo marúdbhir asmín yajñé barhíshi mādayasva || 9 || mādáyasva háribhir yé ta indra ví shyasva ṣípre ví srijasva dhéne | ā́ tvā susipra hárayo vahantūṣán havyā́ni práti no jushasva || 10 || marútstotrasya vṛijánasya gopā́ vayám índreṇa sanuyāma vā́jam | tán no — || 11 || 13 ||

101, 1 arcata. kṛishṇá-garbhāḥ niḥ-áhan. vájra-dakshiṇam. 2 ví-aṅsam jahṛishāṇéna. ní ávṛiṇak. 3 dyávāpṛithiví *iti*. yásya i°. 4 gó-patiḥ. 5 ava-átirat. 6 bhúvanā a° sam-dadhúḥ. 7 pra-díṣā ví-cakshaṇáḥ manīshā́ abhí a°. 8 sadhá-sthe. vā́ a°. ácha. cakṛima satya-rādhaḥ. 9 tvā-yā́ i°. susuma su-dákṣha. t. h. c. *vgl.* 8. brahma-vāhaḥ ádha. sá-gaṇaḥ. 10 te. syasva ṣípre *iti*. dhéne *iti*. su-ṣipra. vahantu u°. 11 marút-stotrasya. gopā́ḥ.

102.

Imắṃ te dhíyam prá bhare mahó mahím asyá stotré dhisháṇā yát ta ānajé | tám utsavé ca prasavé ca sāsahím índraṃ devấsaḥ ṣávasāmadann ánu || 1 || asyá ṣrávo nadyàḥ saptá bibhrati dyávākshắmā prithiví darṣatáṃ vápuḥ | asmé sūryācandramásābhicákshe ṣraddhé kám indra carato vitarturám || 2 || tám smā rátham maghavann práva sātáye jaítraṃ yáṃ te anumádāma saṃgamé | ājấ na indra mánasā purushṭuta tvāyádbhyo maghavañ chárma yacha naḥ || 3 || vayáṃ jayema tváyā yujấ vṛítam asmákam áṇṣam úd avā bháre-bhare | asmábhyam indra várivaḥ sugáṃ kṛidhi prá ṣátrūṇāṃ maghavan vṛíshṇyā ruja || 4 || nắnā hí tvā hávamānā jánā imé dhánānāṃ dhartar ávasā vipanyávaḥ | asmákaṃ smā rátham á tishṭha sātáye jaítraṃ hìndra níbhṛitam mánas táva || 5 || 14 ||

gojítā bāhű ámitakratuḥ simáḥ kárman-karmañ chatámūtiḥ khajaṃkaráḥ | akalpá índraḥ pratimắnam ójasấthā jánā ví hvayante sishāsávaḥ || 6 || út te ṣatắn maghavann úc ca bhűyasa út sahásrād ririce kṛishṭíshu ṣrávaḥ | amātráṃ tvā dhisháṇā titvishe mahy ádhā vṛitráṇi jighnase puraṃdara || 7 || trivishṭidhắtu pratimắnam ójasas tisró bhűmīr nṛipate tríṇi rocaṇấ | átīdắṃ víṣvam bhúvanaṃ vavakshithāṣatrúr indra janúshā sanấd asi || 8 || tvắṃ devéshu prathamắṃ havāmahe tvám babhūtha pṛítanāsu sāsahíḥ | sémắṃ naḥ kārúm upamanyúm udbhídam índraḥ kṛiṇotu prasavé rátham puráḥ || 9 || tvắṃ jigetha ná dhánā rurodhithārbhẹshv ājấ

102, 1 te. ut-savé. pra-savé. sasahím. ṣávasā a°. 2 asmé *iti* sūryācandramásā abhi-cákshe. vi-tarturám. 3 sma. prá ava. anu-mádāma sam-gamé. puru-stuta. ṣárma. 4 ava. su-gám. 5 hávamānāḥ. sma. hí i° ní-bhṛitam. 6 go-jítā bāhű *iti* ámita -kratuḥ. ṣatám-ūtiḥ khajam-karáḥ. prati-mắnam ójasā átha jánāḥ. sisāsávaḥ. 7 ṣatắt. út. mahí ádha. puram-dara. 8 trivishṭi -dhắtu prati-mắnam. nṛi-pate. áti idám. vavakshitha a°. 9 sasahíḥ sáḥ i°. upa-manyúm ut-bhídam. pra-savé. 10 rurodhitha á°.

maghavan mahátsu ca | tvám ugrám ávase sám ṣiṣīmasy áthā na indra hávaneshu codaya || 10 || viṣváhéndro — || 11 || 16 ||

103.

Tát ta indriyám paramám parācaír ádhārayanta kavávayaḥ purédám | kshamédám anyád divy ànyád asya sám ī pṛicyate samanéva ketúḥ || 1 || sá dhārayat pṛithivím papráthac ca vájreṇa hatvā nír apáḥ sasarja | áhann áhim ábhinad rauhiṇám vy áhan vyànsam maghávā ṣácībhiḥ || 2 || sá jātúbharmā ṣraddádhāna ójaḥ púro vibhindánn acarad ví dāsīḥ | vidvān vajrin dásyave hetím asyáryaṃ sáho vardhayā dyumnám indra || 3 || tád ūcúshe mānushemā yugāni kīrtényam maghávā nāma bíbhrat | upaprayán dasyuhátyāya vajrī yád dha sūnúḥ ṣrávase nāma dadhé || 4 || tád asyedám paṣyatā bhūri pushṭám ṣrád índrasya dhattana vīryàya | sá gā avindat só avindad áṣvān sá óshadhīḥ só apáḥ sá vánāni || 5 || 16 ||

bhūrikarmaṇe vṛishabhāya vṛíshṇe satyáṣushmāya sunavāma sómam | yá ādṛityā paripanthíva ṣūró 'yajvano vibhájann éti védaḥ || 6 || tád indra prévа vīryàṃ cakartha yat sasántaṃ vájreṇābodhayó 'him | ánu tvā pátnīr hṛishitám váyaṣ ca víṣve devāso amadann ánu tvā || 7 || ṣúshṇam píprum kúyavaṃ vṛitrám indra yadávadhīr ví púraḥ ṣámbarasya | tán no — || 8 || 17 ||

104.

Yónish ṭa indra nisháde akāri tám ā ní shīda svānó

102, 10 átha. 103, 1 te. purā i°. kshamā i°. divi a°. Im *iti*. samanā-iva. 2 papráthat. ví. ví-aṅsam. 3 jātū-bharmā ṣrat-dádhānaḥ. vi-bhindán. asya āryam. vardhaya. 4 mānushā imā. upa-prayán dasyu-hátyāya. ha. 5 asya i° paṣyata. 6 bhūri-karmaṇe. satyá-ṣushmāya. ā-dṛítya paripanthī-iva ṣūraḥ á° vi-bhájan. 7 prá-iva. vájreṇa ábodhayaḥ á°. 8 yadā á°. 104, 1 yónīḥ te. ni-sáde. sīda.

nárvā | vimúcyā váyo 'vasáyāṣvān doshā́ vástor váhīyasaḥ prapitvé || 1 || ó tyé nára índram ūtáye gur nú cit tán sadyó ádhvano jagamyāt | devā́so manyúm dā́sasya ṣcamnan té na ā́ vakshan suvitā́ya várṇam || 2 || áva tmánā bharate kétavedā áva tmánā bharate phénam udán | kshīréṇa snātaḥ kúyavasya yóshe haté té syātām pravaṇé ṣíphāyāḥ || 3 || yuyópa nā́bhir úparasyāyóḥ prá pū́rvābhis tirate rā́shṭi ṣū́raḥ | añjasí kulisí vīrápatnī páyo hinvānā́ udábhir bharante || 4 || práti yát syā́ nī́ṭhādarṣi dā́syor óko nā́chā sádanaṃ jānatī́ gāt | ádha smā́ no maghavañ carkṛitā́d ín mā́ no maghéva nishshapī́ párā dāḥ || 5 || 18 ||

sá tvā́ṃ na indra sū́rye só apsv ànāgāstvā́ ā́ bhaja jīvaṣaṅsé | mā́ṇtarām bhújam ā́ rīrisho naḥ ṣráddhitaṃ te mahatá indriyā́ya || 6 || ádhā manye ṣrát te asmā́ adhāyi vṛíshā codasva mahaté dhánāya | mā́ no ákṛite puruhūta yónāv índra kshúdhyadbhyo váya āsutíṃ dāḥ || 7 || mā́ no vadhīr indra mā́ párā dā mā́ naḥ priyā́ bhójanāni prá moshīḥ | āṇḍā́ mā́ no maghavañ chakra nír bhen mā́ naḥ pā́trā bhet sahájānushāṇi || 8 || arvā́ñ éhi sómakāmaṃ tvāhur ayáṃ sutás tásya pibā mádāya | uruvyácā jaṭhára ā́ vṛishasva pitéva naḥ ṣṛiṇuhi hūyámānaḥ || 9 || 19 ||

105.

Candrámā apsv àntár ā́ suparṇó dhāvate diví | ná vo hiraṇyanemayaḥ padáṃ vindanti vidyuto vittám me asyá rodasī || 1 || ártham íd vā́ u arthína ā́ jāyā́ yuvate pátim | tuñjā́te vṛíshṇyam páyaḥ paridā́ya rásaṃ duhe vittám° || 2 || mó

104, 1 ná á° vi-múcya. ava-sā́ya á°. pra-pitvé. 2 ó *iti.* nú. 3 kéta-vedāḥ. yóshe *iti* haté *iti* té *iti.* 4 úparasya ā°. vīrá-patnī. 5 nī́thā á°. ná ácha. sma. ít. maghā́-iva. 6 ap-sú anāgāḥ-tvé. jīva-ṣaṅsé mā́ ántarām. ririshaḥ. mahaté. 7 ádha. asmai. puru-hūta. ā-sutím. 8 dāḥ. ṣakra. bhet. sahá-jānushāṇi. 9 ā́ ihi sóma-kāmam tvā ā°. piba. uru-vyácāḥ jaṭhára. pitā́-iva. — 105, 1 ap-sú a°. su-parṇáḥ. hiraṇya-nemayaḥ vi-dyutaḥ. rodasī *iti.* 2 vaí ūṃ *iti.* tuñjā́te *iti.* pari-dā́ya. 3 mó *iti.*

shú devā adáḥ svàr áva pādi divás pári | mā́ somyásya sambhúvaḥ ṣúne bhūma kádā caná vittám° || 3 || yajñám prichāmy avamā́m ṣá tád dūtó ví vocati | kvà ṛitám pūrvyā́m gatā́m kás tád bibharti nū́tano vi° || 4 || amí yé devā sthána trishv ā́ rocané diváḥ | kád va ṛitā́m kád ánṛitam kvà pratnā́ va āhutir vi° || 5 || 20 ||

kád va ṛitásya dharṇasí kád váruṇasya cákshaṇam | kád aryamṇó mahás pathā́ti krāmema dūḍhyò vi° || 6 || ahā́m só asmi yáḥ purā́ suté vádāmi kā́ni cit | tám mā vyanti ādhyò vṛíko ná trishṇájam mṛigám vi° || 7 || sám mā tapanty abhítaḥ sapátnīr iva párṣavaḥ | mū́sho ná ṣiṣnā́ vy àdanti mādhyà stotā́ram te ṣatakrato vi° || 8 || amí yé saptá raṣmáyas tátrā me nā́bhir ātatā | tritás tád vedāptyáḥ sá jāmitvā́ya rebhati vi° || 9 || amí yé páñcokṣháṇo mádhye tasthúr mahó diváḥ | devatrā́ nú pravā́cyam sadhrīcīnā́ ní vāvṛitur vi° || 10 || 21 ||

suparṇā́ 'etá āsate mádhya āródhane diváḥ | té sedhanti pathó vṛíkam tárantam yahvátīr apó vi° || 11 || návyam tád ukthyàm hitā́m devā́saḥ supravācanám | ṛitā́m 'arshanti síndhavaḥ satyā́m tātāna sū́ryo vi° || 12 || ágne táva tyád ukthyàm devéshv asty ā́pyam | sá naḥ sattó manushvád ā́ devā́n yakshi vidúshṭaro vi° || 13 || sattó hótā manushvád ā́ devā́ñ áchā vidúshṭaraḥ | agnír havyā́ sushūdati devó devéshu médhiro vi° || 14 || bráhmā kṛiṇoti váruṇo gātuvídam tám īmahe | vy ū̀rṇoti hṛidā́ matím návyo jāyatām ṛitā́m vi° || 15 || 22 ||

asaú yáḥ pánthā ādityó diví pravā́cyam kṛitáḥ | ná sá

105, 3 sú. sam-bhúvaḥ. 4 kvà. 5 amí *iti*. devā́ḥ. trishú ā́-hutiḥ. 6 pathā́ áti. duḥ-dhyàḥ. 7 ā-dhyàḥ. trishṇá-jam. 8 sapátnīḥ-iva. ví a° mā ā-dhyàḥ. ṣatakrato *iti* ṣata-krato. 9 amí *iti*. tátra. ā́-tatā. veda ā°. 10 amí *iti*. páñca u°. pra-vā́cyam. sadhrīcīnāḥ. vavṛituḥ. 11 su-parṇā́ḥ eté. mádhye ā-ródhane. 12 su-pravācanám. tatāna. 13 vidúḥ-taraḥ. 14 ácha vidúḥ-taraḥ. susudati. 15 bráhma. gātu-vídam. ví ū°. 16 pra-vā́cyam.

devā atikráme tám martāso ná paśyatha vi° ‖ 16 ‖ tritáḥ kūpé 'vahito devān̐ havata ūtáye | tác chuśrāva bṛíhaspátiḥ kṛiṇvánn aṁhūraṇād urú vi° ‖ 17 ‖ aruṇó mā sakṛíd vṛíkaḥ pathā́ yántaṃ dadárśa hí | új jihīte nicā́yyā táshṭeva pṛishṭyāmayí vi° ‖ 18 ‖ enā́ṅgūshéṇa vayám índravanto 'bhí shyāma vṛijáne sárvavīrāḥ ‖ tán no — ‖ 19 ‖ [23] ‖

Pañcadaśo 'nuvākaḥ.

106.

Índram mitráṃ váruṇam agníṃ ūtáye mā́rutaṃ śárdho áditiṃ havāmahe | rátha ṃ ná durgā́d vasavaḥ sudānavo víśvasmān no áṁhaso níṣh pipartana ‖ 1 ‖ tá ādityā́ ā́ gatā sarvátātaye bhūtá devā vṛitratū́ryeshu śambhúvaḥ ‖ rátha ṃ — ‖ 2 ‖ ávantu naḥ pitáraḥ supravācanā́ utá devī́ devápatnī ṛitāvṛídhā | rátha ṃ — ‖ 3 ‖ nárāśáṁsaṃ vājínaṃ vājáyann ihá kshayádvīram pūshā́ṇaṃ sumnaír īmahe | rátha ṃ — ‖ 4 ‖ bṛíhaspate sádam ín naḥ sugáṃ kṛidhi śáṃ yór yát te mánurhitaṃ tád īmahe | rátha ṃ — ‖ 5 ‖ índraṃ kútso vṛitrahā́ṇaṃ śácīpátiṃ kā́te níbāḷha ṛíshir ahvad ūtáye | rátha ṃ — ‖ 6 ‖ devaír no devy áditir ní pātu devás trātā́ trāyatām áprayuchan | tán no — ‖ 7 ‖ [24] ‖

107.

Yajñó devā́nām práty eti sumnám ādityā́so bhávatā mṛiḷayántaḥ | ā́ vo 'rvācī́ sumatír vavṛityād aṁhóś cid yā́ varivovíttarāsat ‖ 1 ‖ úpa no devā́ ávasā́ gamantv áṅgirasāṃ sā́mabhi stūyámānāḥ | índra indriyaír marúto marúdbhir

---

105, 16 ati-kráme. 17 kū́pe áva-hitaḥ. havate. tát ś°. 18 út. ni-cā́yya táshṭā-iva pṛishṭi-āmáyi. 19 enā́ ā°. syāma. sárva-vīrāḥ. — 106, 1 duḥ-gā́t. su-dānavaḥ víśvasmāt. níḥ. 2 té. gata. devā́ḥ vṛitra-tū́ryeshu sam-bhúvaḥ. 3 su-pravācanā́ḥ. devī́ *iti* devápatnī *iti* devá-patnī ṛita-vṛídhā. 4 kshayát-vīram. 5 ít. su-gám. mánuḥ-hitam. 6 vṛitra-hánam śácī-pátim. ní -bāḷhaḥ. 7 devī́. ápra-yuchan. — 107, 1 bhávata. su-matíḥ. varivovít-tarā á°. 2 ávasā ā́. sā́ma-bhiḥ.

ādityaír no áditiḥ śárma yaṅsat ‖ 2 ‖ tán na índras tád váruṇas tád agníś tád aryamá tát savitá cáno dhāt | tán no — ‖ 3 ‖ 25 ‖

108.

Yá indrāgnī citrátamo rátho vām abhí víśvāni bhúvanāni cáshṭe | téná yātaṃ sarátham tasthiváṅsáthā sómasya pibataṃ. sutásya ‖ 1 ‖ yávad idám bhúvanaṃ víśvam ásty uruvyácā varimátā gabhīrám | távāñ ayám pátave sómo astv áram indrāgnī mánase yuvábhyām ‖ 2 ‖ cakráthe hí sadhryàñ nāma bhadráṃ sadhrīcīná vṛitrahaṇā utá sthaḥ | táv indrāgnī sadhryàñcā nishádyā vṛíshṇaḥ sómasya vṛishaṇā vṛishethām ‖ 3 ‖ sámiddheshv agníshv ānajānā yatásrucā barhír u tistirāṇá | tīvraíḥ sómaiḥ párishiktebhir arvág éndrāgnī saumanasáya yātam ‖ 4 ‖ yánīndrāgnī cakráthur vīryàṇi yáni rūpáṇy utá vṛíshṇyāni | yá vām pratnáni sakhyá śivāni tébhiḥ sómasya pibataṃ sutásya ‖ 5 ‖ 26 ‖

yád ábravam prathamáṃ vāṃ vṛiṇānó 'yáṃ sómo ásurair no vihávyaḥ | tám satyáṃ sraddhám abhy á hí yātám áthā sómasya pibataṃ sutásya ‖ 6 ‖ yád indrāgnī mádathaḥ své duroṇé yád brahmáṇi rājani vā yajatrā | átaḥ pári vṛishaṇāv á hí yātám áthā sómasya pibataṃ sutásya ‖ 7 ‖ yád indrāgnī yádushu turváśeshu yád druhyúshv ánushu pūrúshu stháḥ | átaḥ — ‖ 8 ‖ yád indrāgnī avamásyām pṛithivyám madhyamásyām paramásyām utá stháḥ | átaḥ — ‖ 9 ‖ yád indrāgnī paramásyām pṛithivyám madhyamásyām avamásyāṃ utá stháḥ | átaḥ — ‖ 10 ‖ yád indrāgnī diví shṭhó yát pṛithivyáṃ yát párvateshv óshadhīshv apsú | átaḥ — ‖ 11 ‖ yád

---

107, 3 tát. — 108, 1 indrāgnī *iti*. téna á. sa-rátham tasthi-váṅsā átha. 2 uru-vyácā. indrāgnī *iti*. 3 cakráthe *iti*. sadhryàk. vṛitra-hanau. indrāgnī *iti*. ni-sádya. vṛishaṇā á. 4 sám-iddheshu. yatá-srucā. pári-siktebhiḥ. á indrāgnī *iti*. 5 yáni indrāgnī *iti*. 6 vṛiṇānáḥ a°. vi-hávyaḥ. abhí. 6. 7. a. s. p. s. *vgl.* 1. 7—12 indrāgnī *iti*. 11 stháḥ.

indrāgnī úditā sūryasya mádhye diváḥ svadháyā mādáyethe | átaḥ — || 12 || evéndrāgnī papivā́ṅsā sutā́syā víṣvāsmábhyaṃ sáṃ jayataṃ dhánāni | tán no — || 13 ||[27] ||

109.

Ví hy ákhyam mánasā vásya ichánn índrāgnī jñāsá utá vā sajātā́n | nā́nyā́ yuvát prámatir asti máhyaṃ sá vāṃ dhíyaṃ vājayántīm ataksham || 1 || áśravaṃ hí bhūridā́vattarā vāṃ víjāmātur utá vā ghā syālā́t | áthā sómasya prā́yatī yuvábhyām índrāgnī stómaṃ janayāmi návyam || 2 || mā́ chedma raśmī́ñr íti nā́dhamānāḥ pitṝṇā́ṃ śaktī́r anuyáchamānāḥ | indrāgníbhyāṃ kā́m vríshaṇo madanti tā́ hy ádrī dhisháṇāyā upásthe || 3 || yuvábhyāṃ devī́ dhisháṇā mádāyéndrāgnī sómam uśatī́ sunoti | tā́v aśvinā bhadrahastā́ supāṇī́ á dhāvatam mádhunā pṛiñktám apsú || 4 || yuvā́m indrāgnī vásuno vibhāgé tavástamā śuśrava vṛitrahátye | tā́v āsádyā barhíshi yajñé asmín prá carshaṇī mādayethāṃ sutásya || 5 || [28] ||

prá carshaṇíbhyaḥ pṛitanāháveshu prá pṛithivyā́ riricāthe diváś ca | prá síndhubhyaḥ prá giríbhyo mahitvā́ préndrāgnī víśvā bhúvanāty anyā́ || 6 || á́ bharatam śíkshatam vajrabāhū asmā́ñ indrāgnī avatam śácībhiḥ | imé nú té raśmáyaḥ sū́ryasya yébhiḥ sapitvā́m pitáro na ásan || 7 || púramdarā śíkshatam vajrahastāsmā́ñ indrāgnī avatam bháreshu | tán no — || 8 || [29] ||

110.

Tatám me ápas tád u tāyate púnaḥ svā́dishṭhā dhītír

108, 12 út-itā. mādáyethe *iti*. 13 evá indrāgnī *iti*. víśvā a°. — 109, 1 hí. índrāgnī *iti*. sa-jātā́n ná a°. prá-matiḥ. 2 bhūridā́vat -tarā. ví-jāmātuḥ. gha. átha. prá-yatī. índrāgnī *iti*. 3 anu -yáchamānāḥ. hí ádrī *iti*. upá-sthe. 4 mádāya índrāgnī *iti*. bhadra -hastā supāṇī *iti* su-pāṇī. 5 indrāgnī *iti*. vi-bhāgé. vṛitra-hátye. ā-sádya. carshaṇī *iti*. 6 pṛitanā-háveshu. pṛithivyā́ḥ riricāthe *iti*. prá indrāgnī *iti*. bhúvanā áti. vajrabāhū *iti* vajra-bāhū. indrāgnī *iti*. sa-pitvám. 7 púram-darā. vajra-hastā. asmā́n i. a. *vgl.* 7. — 110, 1 púnar *iti*.

ucáthāya śasyate | ayáṃ samudrá ihá viśvádevyaḥ svāhākṛitasya sám u tṛipṇuta ṛibhavaḥ || 1 || ābhogáyam prá yád ichánta aítanāpākāḥ práñco máma ké cid āpáyaḥ | saúdhanvanāsaś caritásya bhūmánāgachata savitúr dāśúsho gṛihám || 2 || tát savitá vo 'mṛitatvám áśuvad ágohyaṃ yác chravāyanta aítana | tyáṃ cic camasám ásurasya bhákshaṇam ékaṃ sántam akṛiṇutā cáturvayam || 3 || vishṭví śámī taraṇitvéna vāghāto mártāsaḥ sánto amṛitatvám ānaśuḥ | saudhanvaná ṛibhávaḥ śúracakshasaḥ saṃvatsaré sám apṛicyanta dhītíbhiḥ || 4 || kshétram iva ví mamus téjanenaṅ ékam pātram ṛibhávo jéhamānaṁ | úpastutā upamáṃ nádhamānā ámartyeshu śráva ichámānāḥ || 5 || 30 ||

á manīshám antárikshasya nṛíbhyaḥ srucéva ghṛitáṃ juhavāma vidmánā | taraṇitvá yé pitúr asya saścirá ṛibhávo vájam aruhan divó rájaḥ || 6 || ṛibhúr na índraḥ śávasā návīyān ṛibhúr vájebhir vásubhir vásur dadíḥ | yushmákaṃ devā ávasāhani priyé 'bhí tishṭhema pṛitsutír ásunvatām || 7 || níṣ cármaṇa ṛibhavo gắm apiṅśata sám vatsénāsṛijatā mātáram púnaḥ | saúdhanvanāsaḥ svapasyáyā naro jívrī yúvānā pitárākṛiṇotana || 8 || vájebhir no vájasātāv aviddhy ṛibhumáṅ indra citrám á darshi rádhaḥ | tán no — || 9 || 31 ||

111.

Tákshan ráthaṃ suvṛítaṃ vidmanápasas tákshan hárī indravāhā vṛíshaṇvasū | tákshan pitṛíbhyām ṛibhávo yúvad váyas tákshan vatsáya mātáraṃ sacābhúvam || 1 || á no yajñáya takshata ṛibhumád váyaḥ krátve dákshāya suprajá-

---

110. 1 viśvá-devyaḥ svāhā-kṛitasya. tṛipṇuta. 2 ā-bhogáyam. aítana á°. bhūmánā á°. 3 á a°. yát s°. cit. akṛiṇuta cátuḥ-vayam. 4 śúra-cakshasaḥ. 5 téjanena. úpa-stutāḥ upa-mám. 6 srucā-iva. saścire. 7 ávasā áhani priyé. 8 vatséna asṛijata. púnar *iti*. su-apasyáyā. jívrī *iti*. pitárā a°. 9 vája-sātau. — 111, 1 su-vṛítam vidmanā-apasaḥ. hárī *iti* indra-vāhā vṛishaṇvasū *iti* vṛishaṇ-vasū. sacā-bhúvam. 2 takshata. su-prajāvatīm.

vatīm ísham | yáthā kshayāma sárvavīrayā viśá tán naḥ śárdhāya dhāsathā sv índriyám || 2 || á takshata sātím asmábhyam ṛibhavaḥ sātím ráthāya sātím árvate naráḥ | sātím no jaítrīm sám maheta viśváhā jāmím ájāmim prítanāsu sakshánim || 3 || ṛibhukshánam índram á huva ūtáya ṛibhún vájān marútaḥ sómapītaye | ubhá mitrávárunā nūnám aśvínā té no hinvantu sātáye dhiyé jishé || 4 || ṛibhúr bhárāya sám śiśātu sātím samaryajíd vájo asmáñ avishṭu | tán no — || 5 || 32 ||

112.

Íle dyávāpṛithivī pūrvácittaye 'gním gharmám surúcam yámann ishṭáye | yábhir bháre kārám áṅśāya jínvathas tábhir ū shú ūtíbhir aśviná gatam || 1 || yuvór dānáya subhárā asaścáto ráthaṃ á tasthur vacasám ná mántave | yábhir dhíyó 'vathaḥ kármann ishṭáye tábhir — || 2 || yuvám tásām divyásya praśásane viśám kshayatho amṛítasya majmánā | yábhir dhenúm asvàm pínvatho narā tábhir — || 3 || yábhiḥ párijmā tánayasya majmánā dvimātā tūrshú taráṇir vibhūshati | yábhis trimántur ábhavad vicakshaṇás tábhir — || 4 || yábhī rebhám nívṛitam sitám adbhyá úd vándanam aírayatam svàr dṛiśé | yábhiḥ kánvam prá śíshāsantam ávatam tábhir — || 5 || 33 ||

yábhir ántakam jásamānam áraṇe bhujyúm yábhir avyathíbhir jíjinváthuḥ | yábhiḥ karkándhum vayyàm ca jínvathas tábhir — || 6 || yábhiḥ śucantím dhanasám sushaṃsádam taptám gharmám omyávantam átraye | yábhiḥ pṛíśnigum purukútsam ávatam tábhir — || 7 || yábhiḥ śácībhir

---

111, 2 sárva-vīrayā. tát. dhāsatha sú i°. 4 huve. sóma-pītayo. samarya-jít. — 112, 1 dyávāpṛithivī *iti* pūrvá-cittaye. su-rúcam. uṁ *iti* sú. aśvinā á. 2 su-bháraḥ. dhíyaḥ á°. 3 pra-śásane. 4 pári-jmā. dvi-mātā vi-bhūshati. tri-mántuḥ. vi-cakshaṇáḥ. 5 yábhiḥ ní-vṛitam. śiśāsantam. 6 ā-áraṇe. 7 dhana-sām su-saṃsádam. pṛíśni-gum puru-kútsam.

vṛishaṇā parāvṛíjam prándhám ṣroṇám cákshasa étave kṛithāḥ | yábhir vártikām grasitám ámuñcatam tábhir — ‖ 8 ‖ yábhiḥ síndhum mádhumantam ásaṣcatam vásishṭham yábhir ajarāv ájinvatam | yábhiḥ kútsam ṣrutáryam náryam ávatam tábhir — ‖ 9 ‖ yábhir vispálām dhanasám atharvyàm sahásramīḷha ājáv ájinvatam | yábhir vásam aṣvyám preṇím ávatam tábhir — ‖ 10 ‖ 34 ‖

yábhiḥ sudānū auṣijáya vaṇíje dīrghásravase mádhu kóṣo áksharat | kakshívantam stotáram yábhir ávatam tábhir — ‖ 11 ‖ yábhī rasám kshódasodnáḥ pipinváthur anaṣvám yábhī rátham ávatam jishé | yábhis triṣóka usríyā udájata tábhir — ‖ 12 ‖ yábhiḥ sūryam pariyāthāḥ parāváti mandhātáram kshaítrapatyeshv ávatam | yábhir vípram prá bharádvājam ávatam tábhir — ‖ 13 ‖ yábhir mahám atithigvám kaṣojúvam dívodāsam ṣambarahátya ávatam | yábhiḥ pūrbhídye trasádasyum ávatam tábhir — ‖ 14 ‖ yábhir vamrám vipipānám upastutám kalím yábhir vittájānim duvasyáthaḥ | yábhir vyàṣvam utá príthim ávatam tábhir — ‖ 15 ‖ 35 ‖

yábhir narā ṣayáve yábhir átraye yábhiḥ purá mánave gātúm īsháthuḥ | yábhiḥ ṣárīr ájatam syūmaraṣmaye tábhir — ‖ 16 ‖ yábhiḥ pátharvā játharasya majmánāgnír nádīdec citá iddhó ajmann á | yábhiḥ ṣáryātam ávatho mahādhané tábhir — ‖ 17 ‖ yábhir aṅgiro mánasā niraṇyáthó 'gram gáchatho vivaré góarṇasaḥ | yábhir mánum ṣúram ishá samávatam tábhir — ‖ 18 ‖ yābhiḥ pátnīr vimadáya nyūháthur á gha vā yábhir aruṇír áṣikshatam | yábhiḥ sudáse

112, 8 parā-vṛíjam prá a°. cákshase. 10 dhana-sám. sahásra-mīḷhe. 11 sudānū *iti* su-dānū. dīrghá-ṣravase. 12 yábhiḥ kshódasā u°. yábhiḥ. tri-ṣókaḥ. ut-ájata. 13 pari-yāthāḥ. bharád-vājam. 14 atithi-gvám kaṣaḥ-júvam dívaḥ-dāsam sambara-hátye puḥ-bhidye. 15 vi-pipānám upa-stutám. vittá-jānim. ví-aṣvam 16 syūma-raṣmaye. 17 majmánā a° ná ádīdet. mahā-dhané. 18 ni-raṇyáthaḥ á°. vi-varé gó-arṇasaḥ. sam-ávatam. 19 vi-madáya n-úháthuḥ. su-dáse.

ūháthuḥ sudevyàṃ tábhir — || 19 || yábhiḥ ṣámtātī bhávatho dadāṣúshe bhujyúṃ yábhir ávatho yábhir ádhrigum | omyávatīṃ subhárām ṛitastúbhaṃ tábhir — || 20 || 36 ||

yábhiḥ kṛiṣánum ásane duvasyátho javé yábhir yūno árvantam ávatam | mádhu priyám bharatho yát saráḍbhyas tábhir — || 21 || yábhir náraṃ goshuyúdhaṃ nṛishákhye kshétrasya sātá tánayasya jínvathaḥ | yábhī ráthāñ ávatho yábhir árvatas tábhir — || 22 || yábhiḥ kútsam ārjuneyáṃ ṣatakratū prá turvítim prá ca dabhítim ávatam | yábhir dhvasántim purushántim ávataṃ tábhir — || 23 || ápnasvatīṃ aṣvinā vácam asmé kṛitáṃ no dasrā vṛishaṇā manīshám | adyūtyé 'vase ní hvaye vāṃ vṛidhé ca no bhavataṃ vájasātau || 24 || dyúbhir aktúbhiḥ pári pātam asmán árishṭebhir aṣvinā saúbhagebhiḥ | tán no — || 25 || 37 ||

Saptamo 'dhyāyaḥ.

113.

Idám ṣréshṭhaṃ jyótishāṃ jyótir ágāc citráḥ praketó ajanishṭa víbhvā | yáthā prásūtā savitúḥ savāyaṅ evá rátry usháse yónim āraik || 1 || rúṣadvatsā rúṣatī ṣvetyágād áraig u kṛishṇá sádanāny asyāḥ | samānábandhū amṛíte anūcí dyāvā várṇaṃ carata āmināné || 2 || samānó ádhvā svásror anantás tám anyānyā carato devásishṭe | ná methete ná tasthatuḥ suméke náktoshásā sámanasā vírūpe || 3 || bhásvatī netrí sūnṛítānām áceti citrá ví dúro na āvaḥ | prárpyā jágad vy ù no rāyó akhyad ushá ajīgar bhúvanāni víṣvā || 4 ||

112, 10 su-devyàm. 20 ṣámtātī *iti* ṣám-tātī. ádhri-gum. su-bhárām ṛita-stúbham. 22 goshu-yúdham nṛi-sákhye. yábhiḥ. 23 ṣatakratū *iti* ṣata-kratū. puru-sántim. 24 asmé *iti*. adyūtyè ú°. vṛidhé etc. 34, 12. — 113, 1 ā́ agāt. pra-ketáḥ ví-bhvā. prá-sūtā savā́ya evá rā́trī araik. 2 rúṣat-vatsā ṣvetyā́ ā́ a°. áraik. samaná-bandhū *iti* samāná-bandhū amṛíte *iti* anucí *iti*. āmināné *ity* ā́-minānė. 3 anyā́-anyā. devásishṭe *iti* devá-ṣishṭe. methete *iti*. suméke *iti* su-méke náktoshásā sá-manasā vírūpe *iti* ví-rūpe. 4 bh. n. s. *vgl.* 92, 7 āvar *ity* āvaḥ pra-árpya. ví úṁ *iti*.

jihmaśyè cáritave maghóny ābhogáya ishṭáye rāyá u tvam | dabhrám páśyadbhya urviyá vicáksha ushá || 5 || 1 ||

kshatrấya tvaṃ śrávase tvam mahīyấ ishṭáye tvam ártham iva tvam ityaí | vísadṛiśā jīvitábhipracáksha ushá — || 6 || eshá divó duhitá práty adarśi vyuchántī yuvatíḥ śukrávāsāḥ | víśvasyéśānā pārthivasya vásva úsho adyéhá subhage vy ùcha || 7 || parāyatīnấm ánv eti pátha āyatīnấm prathamá śáśvatīnām | vyuchántī jīvám udīráyanty ushá mṛitáṃ kám caná bodháyantī || 8 || úsho yád agníṃ samídhe cakártha ví yád ấvaś cákshasā sūryasya | yán mānushān yakshyámāṇāṅ ájīgas tád devéshu cakṛishe bhadrám ápnaḥ || 9 || kíyāty ấ yát samáyā bhávāti yá vyūshúr yấś ca nūnáṃ vyuchấn | ánu pūrváḥ kṛipate vāvaśānấ pradídhyānā jósham anyábhir eti || 10 || 2 ||

īyúsh ṭé yé pūrvatarām ápaśyan vyuchántīm ushásam mártyāsaḥ | asmábhir ū nú praticákshyābhūd ó té yanti yé aparíshu páśyān || 11 || yāvayáddveshā ṛitapấ ṛitejấḥ sumnāvárī sūnṛítā īráyantī | sumaṅgalír bíbhratī devávītim ihádyóshaḥ śréshṭhatamā vy ùcha || 12 || śáśvat purósha vy ùvāsa devy átho adyédáṃ vy àvo maghónī | átho vy ùchād úttarāṅ ánu dyún ajárāmṛitā carati svadhábhiḥ || 13 || vy àñjíbhir divá átāsv adyaud ápa kṛishṇấṃ nirṇíjaṃ devy àvaḥ | prabodháyanty aruṇébhir áśvair óshā yāti suyújā ráthena || 14 || āváhantī póshyā vāryāṇi citráṃ ketúṃ kṛi-

---

113, 5 jihma-syè. maghónī ā-bhogáye. rāyé. vi-cákshe. 6 mahīyaí. ví-sadṛiśā jīvitā abhi-pracákshe. 7 vi-uchántī. śukrá-vāsāḥ víśvasya íśānā. adyá ihá su-bhage ví u°. 8 parā-yatīnấm. ā-yatīnấm. vi-uchántī. ut-īráyantī ushấḥ. 9 sam-ídhe. yát. ájīgar *iti*. 10 kíyati. yấḥ vi-ūshúḥ. vi-uchấn. pra-dídhyānā. 11 īyúḥ té. vi-uchántīm. ūṃ *iti*. prati-cákshyā a°. ó *iti*. 12 yavayát-dveshāḥ ṛita-pấḥ ṛite-jấḥ sumna-várī. su-maṅgalíḥ. devá-vītim ihá adyá ushaḥ. ví u°. 13 purā ushấḥ ví u° devī átho *iti* adyá i° ví ā°. átho *iti* ví u°. ajárā a°. 14 ví a°. niḥ-níjam devī āvar *ity* āvaḥ pra-bodháyantī. ấ ushấḥ. su-yújā. 15 ā-váhantī.

ṇute cékitānā | iyúshīṇām upamā́ ṣáṣvatīnāṃ vibhātīnā́m prathamóshā́ vy àṣvait || 15 || 3 ||

úd īrdhvaṃ jīvó áṣur na ā́gād ápa prā́gāt táma ā́ jyótir eti | áraik pánthāṃ yā́tave sū́ryāyā́ganma yátra pratiránta áyuḥ || 16 || syū́manā vācá úd iyarti váhni stávāno rebhá usháso vibhātíḥ | adyā́ tád ucha gṛiṇaté maghony asmé áyur ní didīhi prajā́vat || 17 || yā́ gómatīr ushā́saḥ sárvavīrā vyuchánti dāṣúshe mártyāya | vāyór iva sūnṛítānām udarké tā́ aṣvadā́ aṣnavat somasútvā || 18 || mātā́ devā́nām áditer ánīkaṃ yajñásya ketúr bṛihatí ví bhāhi | praṣastikṛíd bráhmaṇe no vy ùchā́ no jáne janaya viṣvavāre || 19 || yác cítrám ápna usháso váhantījānā́ya ṣaṣamānā́ya bhadrám | tán no — || 20 || 4 ||

114.

Imā́ rudrā́ya taváse kapardíne kshayádvīrāya prá bharāmahe matíḥ | yáthā ṣám ásad dvipáde cátushpade víṣvam pushṭáṃ grā́me asmínn anāturám || 1 || mṛiḷā́ no rudrotá no máyas kṛidhi kshayádvīrāya námasā vidhema te | yác chám ca yóṣ ca mánur āyejé pitā́ tád aṣyāma táva rudra práṇītishu || 2 || aṣyā́ma te sumatíṃ devayajyáyā kshayádvīrasya táva rudra mīḍhvaḥ | sumnāyánn íd víṣo asmā́kam ā́ carárishṭavīrā juhavāma te havíḥ || 3 || tveshā́ṃ vayáṃ rudrā́ṃ yajñasā́dhaṃ vaṅkúṃ kavím ávase ní hvayāmahe | āré asmád daívyaṃ hélo asyatu sumatím íd vayám asyā́ vṛiṇīmahe || 4 || divó varāhám arushā́ṃ kapardínaṃ

113, 15 upa-mā́. vi-bhātīnā́m prathamā́ ushā́ḥ ví a°. 16 ā́ a°. prá a°. áraik. sū́ryāya á°. pra-tiránte. 17 váhniḥ. vi-bhātíḥ. adyā́. asmé *iti*. 18 yā́ḥ. sárva-vīrāḥ vi-uchánti. ut-arké. aṣva-dā́ḥ. soma-sútvā. 19 praṣasti-kṛít. ví ucha ā́. viṣva-vāre. 20 yát. vahanti ī°. — 114, 1 imā́ḥ. kshayát-vīrāya. dvi-páde cátuḥ-pade. 2 mṛiḷā́. rudra utá. kshayát-vīrāya. yát ṣám. ā-yejé. prá-nītishu. 3 su-matím deva-yajyáyā kshayát-vīrasya. sumna-yán. cara árishṭa-vīrāḥ. 4 yajña-sádham. su-matím. asya ā́.

tveshám rūpám námasā ní hvayāmahe | háste bíbhrad bheshajá váryāṇi śárma várma chardír asmábhyaṃ yaṅsat || 5 || 5 ||

idám pitré marútām ucyate vácaḥ svādóḥ svādīyo rudráya várdhanam | rāsvā ca no amṛita martabhójanam tmáne tokáya tánayāya mṛiḷa || 6 || má no mahántam utá má no arbhakám má na úkshantam utá má na ukshitám | má no vadhīḥ pitáram mótá mātáram má naḥ priyás tanvò rudra rīrishaḥ || 7 || má nas tokè tánaye má na āyaú má no góshu má no áśveshu rīrishaḥ | vīrán má no rudra bhāmitó vadhīr havíshmantaḥ sádam ít tvā havāmahe || 8 || úpa te stómān paśupá iváhakaram rāsvā pitar marutām sumnám asmé | bhadrá hí te sumatír mṛiḷayáttamāthā vayám áva ít te vṛiṇīmahe || 9 || āré te goghnám utá pūrushaghnám kshávadvīra sumnám asmé te astu | mṛiḷá ca no ádhi ca brūhi devádhā ca naḥ śárma yacha dvibárhāḥ || 10 || ávocāma námo asmā avasyávaḥ śṛiṇótu no hávam rudró marútvān | tán no — || 11 || 6 ||

115.

Citrám devānām úd agād ánīkam cákshur mitrásya váruṇasyāgnéḥ | áprā dyávāpṛithiví antárikṣham sū́rya ātmā́ jágatas tasthúshaś ca || 1 || sū́ryo devím ushásam rócamānām máryo ná yóshām abhy èti paścāt | yátrā náro devayánto yugáni vitanvaté práti bhadráya bhadrám || 2 || bhadrá áśvā harítaḥ sū́ryasya citrá étagvā anumā́dyāsaḥ | namasyánto divá á pṛishṭhám asthuḥ pári dyávāpṛithiví yanti sadyáḥ || 3 || tát sū́ryasya devatvám tán mahitvám madhyá kártor vítatam sám jabhāra | yadéd áyukta harítaḥ sadhá-

114, 6 rāsva. marta-bhójanam. 7 mā́ utá. ririshaḥ. 8 ririshaḥ. 9 pasupā́ḥ-iva ā́ aº rāsva. asmé *iti*. su-matíḥ mṛiḷayát-tamā átha. 10 go-ghnám. purusha-ghnám kshávat-vīra. asmé *iti*. mṛiḷá. deva ádha. dvi-bárhāḥ. 11 asmai. — 115, 1 váruṇasya agnéḥ ā́ aprāḥ dyávāpṛithiví *iti*. 2 abhí eti. yátra. vi-tanvaté. 3 áśvāḥ. éta-gvāḥ anu-mā́dyāsaḥ. dyávāpṛithiví *iti*. 4 tát. ví-tatam. yadā́ ít. sadhá-sthāt.

sthād ád rátrī vásas tanute simásmai || 4 || tán mitrásya váruṇasyābhicákshe súryo rūpáṃ kṛiṇute dyór upásthe | anantám anyád rúśad asya pājaḥ kṛishṇám anyád dharítaḥ sám bharanti || 5 || adyā́ devā́ úditā́ súryasya nír áṅhasaḥ pipṛitā́ nír avadyāt | tán no — || 6 || 7 ||

Shoḍaśo 'nuvākaḥ.

116.

Nā́satyābhyām barhír iva prá vṛiñje stómāṅ iyarmy abhríyeva vā́taḥ | yā́v árbhagāya vimadā́ya jāyáṃ senājúvā nyūhátū ráthena || 1 || vīḷupátmabhir āśuhémabhir vā devā́nāṃ vā jūtíbhiḥ śā́śadānā́ | tád rā́sabho nāsatyā śahásram ājā́ yamásya pradháne jigāya || 2 || túgro ha bhujyúm aśvinodameghé rayíṃ ná kā́ś cin mamrivāṅ ávāhāḥ | tám ūhathur naubhír ātmanvátībhir antarikshaprúdbhir ápodakābhiḥ || 3 || tisráḥ kshápas trír áhātivrájadbhir nā́satyā bhujyúm ūhathuḥ pataṃgaíḥ | samudrásya dhánvann ārdrásya pāré tribhí ráthaiḥ śatápadbhiḥ shálaśvaiḥ || 4 || aṇāram-bhaṇé tád avīrayethām anāsthāné agrabhaṇé samudré | yád aśvinā́ ūháthur bhujyúm ástaṃ śatāritrāṃ nā́vam ātasthivāṅsam || 5 || 8 ||

yám aśvinā dadáthuḥ śvetám áśvam aghāśvāya śā́śvad ít svastí | tád vāṃ dātrám máhi kīrtényam bhūt paidvó vājī́ sádam íd dhávyo aryáḥ || 6 || yuvā́ṃ narā stuvaté pajriyā́ya kakshívate aradatam púraṃdhim | kārotarā́c chaphā́d áśvasya vṛishṇaḥ śatáṃ kumbhāṅ asiñcataṃ súrāyāḥ || 7 || himénāgníṃ ghraṅsám avārayethām pitumátīm ū́rjam asmā́ adhattam | ṛibíse átrim aśvinā́vanītam ún ninyathuḥ

115, 5 tát. váruṇasya abhi-cákshe. upá-sthe. harítaḥ. 6 adyá út-itā. pipṛitá. — 116, 1 abhríyā-iva. vi-madā́ya. senā-júvā ni-ūhátuḥ. 2 vīḷupátma-bhiḥ āśuhéma-bhiḥ. pra-dháne. 3 aśvinā uda-meghé. cit. áva ahāḥ. antarikshaprút-bhiḥ ápa-udakābhiḥ. 4 áhā ativrájat -bhiḥ. tri-bhíḥ. śatápat-bhiḥ shaṭ-aśvaiḥ. 5 aśvinau. śatá-aritrām. ātasthi-vāṅsam. 6 aghá-aśvāya. hávyaḥ. 7 púram-dhim kārotarā́t ś°. 8 hiména a°. asmai. aśvinā áva-nītam út.

sárvagaṇam svastí || 8 || párāvatám nāsatyānudethām uccá-budhnam cakrathur jihmábāram | ksháraṇn ápo ná pāyánāya rāyé sahásrāya tríshyate gótamasya || 9 || jujurúsho nāsatyotá vavrím prámuñcatam drāpím iva cyávānāt | prátiratam jahitásyáyur dasrád ít pátim akriṇutam kaníṇām || 10 || 9 ||

tád vām narā śáṁsyam rádhyam cābhishṭimán nāsatyā várūtham | yád vidváṁsā nidhím ivápagūḷham úd darśatád ūpáthur vándanāya || 11 || tád vām narā sanáye dáṁsa ugrám āvísh kriṇomi tanyatúr ná vríshṭím | dadhyáṅ ha yán mádhv átharvaṇó vām áśvasya śīrshṇá prá yád īm uváca || 12 || ájohavīn nāsatyā karā vām mahé yáman purubhujā púramdhiḥ | śrutám tác chásur iva vadhrimatyā híraṇyahastam aśvināv adattam || 13 || āsnó vríkasya vártikām abhíke yuvám narā nāsatyāmumuktam | utó kavím purubhujā yuvám ha kṛípamāṇam akriṇutam vicákshe || 14 || carítram hí vér ivāchedi parṇám ājā́ khelásya páritakmyāyām | sadyó jáṅghām áyasīm vispálāyai dháne hité sártave práty adhattam || 15 || 10 ||

śatám meshán vríkye cakshadānám ṛijrā́śvam tám pitándhám cakāra | tásmā akshí nāsatyā vicáksha ádhattam dasrā bhishajāv anarván || 16 || á vām ráthaṃ duhitā́ súryasya kárshmevātishṭhad árvatā jáyantī | víśve devā́ ánv amanyanta hṛidbhíḥ sám u śriyā́ nāsatyā sacethe || 17 || yád áyātam dívodāsāya vartír bharádvājāyāśvinā háyantā | revád uvāha sacanó rátho vām vríshabhás ca śiṅśumáraś

116, 8 sárva-gaṇam. 9 párā a° nāsatyā a° uccá-budhnam. jihmá-bāram. 10 nāsatyā utá. prá am°. prá at° jahitásya á° dasrā át. 11 ca abhishṭi-mát. nidhím-iva ápa-gūḷham. 12 āvíḥ. yát. 13 ájohavīt. puru-bhujā púram-dhiḥ. tát ś°. vadhri-matyāḥ híraṇya-hastam. 14 nāsatyā a° utó *iti*. puru-bhujā. vi-cákshe. 15 véḥ-iva á°. pári-takmyāyām. 16 ṛijrá-aśvam. pitā́ a°. tásmai akshí *iti*. vi-cákshe ā́ a°. 17 kárshma-iva a°. sacethe *iti*. 18 divaḥ-dāsāya. bharát-vājāya a°.

18565

ca yuktá || 18 || rayíṃ sukshatráṃ svapatyám áyuḥ suvíryaṃ nāsatyā váhantā | á jahnávīṃ sámanasópa vājais trír áhno bhāgáṃ dádhatīm ayātam || 19 || párivishṭaṃ jāhushám viṣvátaḥ sīṃ sugébhir náktam ūhathū rájobhiḥ | vibhindúnā nāsatyā ráthena ví párvatāñ ajarayū ayātam || 20 || 11 ||

ékasyā vástor āvaṭaṃ ráṇāya vāṣam aṣvinā sanáye sahásrā | nír ahataṃ duchúnā índravantā pṛithuṣrávaso vrishaṇāv árātīḥ || 21 || ṣarásya cid ārcatkásyāvatād á nīcád uccá cakrathuḥ pátave váḥ | ṣayáve cin nāsatyā ṣácībhir jásuraye staryàm pipyathur gám || 22 || avasyaté stuvaté kṛishṇiyáya ṛijūyaté nāsatyā ṣácībhiḥ | paṣúṃ ná nashṭám iva dárṣanāya vishṇāpvàṃ dadathur víṣvakāya || 23 || dáṣa rā́trīr áṣivenā náva dyūn ávanaddhaṃ ṣnathitám apsv ántáḥ | víprutaṃ rebhám udáni právṛiktam ún ninyathuḥ sómam iva sruvéṇa || 24 || prá vām dáṅsāṅsy aṣvināv avocam asyá pátiḥ syām sugávaḥ suvíraḥ | utá páṣyann aṣnuván dīrghám áyur ástam ivéj jarimáṇaṃ jagamyām || 25 || 12 ||

117.

Mádhvaḥ sómasyāṣvinā mádāya pratnó hótā vivāsate vām | barhíshmatī rātír víṣritā gír ishā́ yātaṃ nāsatyópa vājaiḥ || 1 || yó vām aṣvinā mánaso jávīyān ráthaḥ sváṣvo víṣa ājígāti | yéna gáchathaḥ sukṛíto duroṇám téna narā vartír asmábhyaṃ yātam || 2 || ríshiṃ narāv áṅhasaḥ páñcajanyam ṛibísād átrim muñcatho gaṇéna | minántā dásyor áṣivasya māyā́ anupūrvám vṛishaṇā codáyantā || 3 || áṣvaṃ ná gūḷhám aṣvinā durévair ríshiṃ narā vṛishaṇā rebhám

---

116, 19 su-kshatrám su-apatyám. su-víryam. sá-manasā úpa. 20 pári-vishṭam. su-gébhiḥ. ūhathuḥ. vi-bhindúnā. ajarayū *iti*. 21 ékasyāḥ. pṛithu-srávasaḥ. 22 ārcat-kásya a°. vār *iti* vāḥ. cit. 23 kṛishṇiyāya ṛiju-yaté. 24 áṣivena. áva-naddham. ap-sú antár *iti* ví-prutam. prá-vṛiktam út. 25 su-gávaḥ su-víraḥ. ástam-iva ít. — 117, 1 sómasya a°. hóta ā́. ví-ṣritā. nāsatyā úpa. 2 su-áṣvaḥ. ā-jígāti. su-kṛítaḥ. 3 anu-pūrvám. 4 duḥ-évaiḥ.

apsú |•sáṃ táṃ riṇītho víprutaṃ dáṅsobhir ná vāṃ jūryanti pūrvyā́ kṛitā́ni || 4 || sushupvā́ṅsaṃ ná níṛiter upásthe sū́ryaṃ ná dasrā támasi kshiyántam | ṣubhé ṛukmā́ṃ ná darṣatā́ṃ níkhātam úd ūpathur aṣvinā vándanāya || 5 || 13 ||

tád vāṃ narā ṣáṅsyam pajriyéṇa kakshī́vatā nāsatyā́ párijman | ṣaphā́d áṣvasya vājíno jánāya ṣatáṃ kumbhā́ṅ asiñcatam mádhūnām || 6 || yuvā́ṃ narā stuvaté kṛishṇiyā́ya vishṇāpvàṃ dadathur víṣvakāya | ghóshāyai cit pitṛishā́de duroné pátiṃ jū́ryantyā aṣvināv adattam || 7 || yuvā́ṃ ṣyā́vāya rúṣatīm adattam mahā́ḥ kshoṇásyāṣvinā kā́ṇvāya | pravā́cyaṃ tád vṛishaṇā kṛitā́ṃ vāṃ yán nārshadā́ya ṣrávo adhyádhattam || 8 || purū́ várpāṅsy aṣvinā dádhānā ní pedáva ūhathur āṣúm áṣvam | sahasrasā́ṃ vājínam ápratītam ahihánaṃ ṣravasyàṃ tárutram || 9 || etā́ni vāṃ ṣravasyā́ sudānū bráhmāṇīgūshā́ṃ sádanaṃ ródasyoḥ |•yád vàm pajráso aṣvinā hávante yātā́m ishā́ ca vidúshe ca vā́jam || 10 || 14 ||

sūnór mā́nenāṣvinā gṛiṇānā́ vā́jaṃ víprāya bhuraṇā rádantā | agástye bráhmaṇā vāvṛidhānā́ sā́m vispálāṃ nāsatyāriṇītam || 11 || kúha yā́ntā sushṭutím kāvyásya dívo napātā vṛishaṇā ṣayutrā́ | hiraṇyasyeva kaláṣaṃ níkhātam úd ūpathur daṣamé aṣvinā́han || 12 || yuvā́ṃ cyávānam aṣvinā járantam púnar yúvānaṃ cakrathuḥ ṣácībhiḥ | yuvó rátham duhitā́ sū́ryasya sahá ṣriyā́ nāsatyāvṛiṇīta || 13 || yuvā́ṃ túgrāya pūrvyébhir évaiḥ punarmanyā́v abhavataṃ yuvānā́ | yuvā́m bhujyúm árṇaso níḥ samudrā́d víbhir ūhathur ṛijrébhir áṣvaiḥ || 14 || ájohavīd aṣvinā taugryó vām prólhaḥ

117, 4 ví-prutam. 5 susupvā́ṅsam. níḥ-ṛiteḥ upá-sthe. ní-khātam. 6 t. v. n. ṣ. 116, 11. pári-jman. ṣ. k. a. 116, 7. 7 y. n. ṣ. 116, 7. vishṇā°. d. v. 116, 23. pitṛi-sáde. jū́ryantyai. 8 kshoṇásya a°. pra-vā́cyam. yát nārsadā́ya. adhi-ádhattam. 9 purú. pedáve. sahasra-sā́m. áprati-itam ahi-hánam. 10 sudānū *iti* su-dānū bráhma ā°. 11 mānéna a°. vavṛidhānā́. nāsātyā a°. 13 su-stutím. hiraṇyasya-iva. ní-khātam. aṣvinā á°. 13 yuvóḥ. nāsatyā a°. 14 punaḥ-manyaú. ví-bhiḥ. 15 prá-ūḷhaḥ.

samudrám avyathír jaganvā́n | nísh ṭám ūhathuḥ suyújā ráthena mánojavasā vṛishaṇā svastí || 15 || 15 ||

ájohavīd aṣvinā vártikā vām āsnó yát sīm ámuñcataṃ vṛíkasya | ví jayúshā yayathuḥ sā́nv ádrer jātáṃ vishvā́co ahataṃ vishéṇa || 16 || ṣatám meshā́n vṛikyè māmahānáṃ támaḥ práṇītam áṣivena pitrā́ | ā́kshī́ ṛijrā́ṣve aṣvināv adhattaṃ jyótir andhā́ya cakrathur vicákshe || 17 || ṣunám andhā́ya bháram ahvayat sā́ vṛikī́r aṣvinā vṛishaṇā náréti | jāráḥ kanī́na iva cakshadāná ṛijrā́ṣvaḥ ṣatám ékaṃ ca meshā́n || 18 || mahī́ vām ūtír aṣvinā mayobhū́r utá srāmáṃ dhishṇyā sáṃ riṇīthaḥ | áthā yuvā́m íd ahvayat púraṃdhir ā́gachataṃ sīṃ vṛishaṇāv ávobhiḥ || 19 || ádhenuṃ dasrā staryàṃ víshakṭām ápinvataṃ ṣayáve aṣvinā gā́m | yuváṃ ṣácībhir vimadā́ya jāyā́ṃ ny ū̀hathuḥ purumitrásya yóshām || 20 || 16 ||

yávaṃ vṛíkeṇāṣvinā vápantéshaṃ duhántā mánushāya dasrā | abhí dásyum bákureṇā dhámantorú jyótiṣ cakrathur ā́ryāya || 21 || ātharvaṇā́yāṣvinā dadhīcé 'ṣvyaṃ ṣíraḥ práty airayatam | sá vām mádhu prá vocad ṛitāyán tvāshṭráṃ yád dasrāv apikakshyàṃ vām || 22 || sádā kavī sumatím ā́ cake vāṃ víṣvā dhíyo aṣvinā prā́vatam me | asmé rayíṃ nāsatyā bṛihántam apatyasā́caṃ ṣrútyaṃ rarāthām || 23 || híraṇyahastam aṣvinā rárāṇā putráṃ narā vadhrimatyā́ adattam | trídhā ha ṣyā́vam aṣvinā víkastam új jīvása airayataṃ sudānū || 24 || etā́ni vām aṣvinā vīryā̀ṇi prá pūr-

---

117, 15 níḥ tám. su-yújā. mánaḥ-javasā. 17 ṣ. m. v. 116, 16. mamahānám. prá-nītam. ā́ akshī́ *iti* ṛijrá-aṣve. vi-cákshe. 18 nárā íti. ṛijrá-aṣvaḥ. 19 mayaḥ-bhū́ḥ. átha. púram-dhiḥ ā́ a°. 20 ví-saktām. vi-madā́ya. ní ū° puru-mitrásya. 21 vṛíkeṇa a° vápantā í°. bákureṇa dhámantā urú. 22 ātharvaṇā́ya a°. áṣvyam. ṛita-yán. api-kakshyàm. 23 kavī *iti* su-matím. víṣvāḥ. prá a°. asmé *iti*. apatya-sā́cam. 24 híraṇya-hastam. ví-kastam út jīváse. sudānū *iti* su-dānū.

vyáṇy āyávo 'vocan | bráhma kṛiṇvánto vṛishaṇā yuvábhyāṃ suvīrāso vidátham á vadema ‖ 25 ‖ 17 ‖

118.

Á vāṃ rátho aṣvinā ṣyenápatvā sumṛilīkáḥ svávāṅ yātv arvāṅ | yó mártyasya mánaso jávīyān trivandhuró vṛishaṇā vātaraṅhāḥ ‖ 1 ‖ trivandhuréṇa trivṛítā ráthena tricakréṇa suvṛítā yātam arvák | pínvatam gấ jínvatam árvato no vardháyatam aṣvinā vīrám asmé ‖ 2 ‖ pravádyāmanā suvṛítā ráthena dásrāv imáṃ ṣṛiṇutaṃ ṣlókam ádreḥ | kím aṅgá vām práty ávartiṃ gámishṭhāhúr víprāso aṣvinā purājáḥ ‖ 3 ‖ á vāṃ ṣyenáso aṣvinā vahantu ráthe yuktấsa āṣávaḥ pataṃgấḥ | yé aptúro divyáso ná gṛídhrā abhí práyo nāsatyā váhanti ‖ 4 ‖ á vāṃ rátham yuvatís tishṭhad átra jushṭví narā duhitá sūryasya | pári vām áṣvā vápushaḥ pataṃgấ váyo vahantv arushấ abhíke ‖ 5 ‖ 18 ‖

úd vándanam airatam daṅsánābhir úd rebhám dasrā vṛishaṇā ṣácībhiḥ | níṣh ṭaugryám pārayathaḥ samudrất púnaṣ cyávānaṃ cakrathur yúvānam ‖ 6 ‖ yuvám átraye 'vanītāya taptám úrjam ománam aṣvināv adhattam | yuvám káṇvāyāpiriptāya cákshuḥ práty adhattaṃ sushṭutím jujushāṇấ ‖ 7 ‖ yuvám dhenúṃ ṣayáve nādhitāyāpinvatam aṣvinā pūrvyāya | ámuñcatam vártikām áṅhaso níḥ práti jāṅghām viṣpálāyā adhattam ‖ 8 ‖ yuvám ṣvetám pedáva índrajūtam ahihánam aṣvināvadattam áṣvam | johūtram aryó abhíbhūtim ugrám sahasrasấṃ vṛíshaṇaṃ vīḍvāṅgam ‖ 9 ‖ tấ vām narā ṣv ávase sujātá hávāmahe aṣvinā nádhamānāḥ | á na úpa vásumatā ráthena gíro jushāṇấ suvitāya yātam ‖ 10 ‖ á ṣye-

---

117, 25 su-vīrāsaḥ. — 118, 1 ṣyená-patvā su-mṛilīkáḥ svá-vān. tri-vandhuráḥ. váta-raṅhāḥ. 2 tri-vandhuréṇa tri-vṛítā. tri-cakréṇa su-vṛítā á. gāḥ. asmé *iti*. 3 pravát-yāmanā su-vṛítā. gámishṭhā á°. purā-jāḥ. 4 ap-túraḥ. 5 ā. v. r. 116, 17. áṣvāḥ. pataṃgāḥ. 6 níḥ t°. púnar *iti*. 7 átraye áva-nītāya. káṇvāya ápi-riptāya. su-stutím. 8 nādhitāya á°. 9 pedáve índra-jūtam ahi-hánam aṣvinā a°. abhí-bhūtim. sahasra-sấm. vīḷú-aṅgam. 10 sú. su-jātấ.

násya jávasā nūtanenāsmé yātaṃ nāsatyā sajóshāḥ | háve hí vām aṣvinā rātáhavyaḥ ṣaṣvattamāyā usháso vyùshṭau ‖ 11 ‖ 19 ‖

119.

Á vāṃ rátham purumāyáṃ manojúvaṃ jīrāṣvaṃ yajñíyaṃ ajīváse huve | sahásraketuṃ vanínaṃ ṣatádvasuṃ ṣrushṭīvānaṃ varivodhām abhí práyaḥ ‖ 1 ‖ ūrdhvā dhītíḥ práty asya práyāmany ádhāyi ṣásman sám ayanta á díṣaḥ | svádāmi gharmám práti yanty ūtáya á vām ūrjānī rátham aṣvināruhat ‖ 2 ‖ sáṃ yán mithāḥ paspṛidhānāso ágmata ṣubhé makhā ámitā jāyávo ráne | yuvór áha pravaṇé cekite rátho yád aṣvinā váhathaḥ sūrím á váram ‖ 3 ‖ yuvám bhujyúm bhurámāṇaṃ víbhir gatáṃ sváyuktibhir niváhantā pitṛíbhya á | yāsishṭáṃ vartír vṛishaṇā vijenyàṃ dívodāsāya máhi ceti vām ávaḥ ‖ 4 ‖ yuvór aṣvinā vápushe yuvāyújaṃ rátham vāṇī yematur asya ṣárdhyam | á vām patitvám sakhyāya jagmúshī yóshāvṛiṇīta jényā yuvám pátī ‖ 5 ‖ 20 ‖

yuvám rebhám párishūter urushyatho hiména gharmám páritaptam átraye | yuvám ṣayór avasám pipyathur gávi prá dīrghéṇa vándanas tāry āyushā ‖ 6 ‖ yuvám vándanaṃ nírṛitaṃ jaraṇyāyā rátham ná dasrā karaṇā sám invathaḥ | kshétrād á vípraṃ janatho vipanyáyā prá vām átra vidhaté daṅsánā bhuvat ‖ 7 ‖ ágachataṃ kṛípamāṇam parāváti pitúḥ svásya tyájasā níbādhitam | svàrvatīr itá ūtír yuvór áha citrā abhíke abhavann abhíshṭayaḥ ‖ 8 ‖ utá syā vām mádhuman mákshikārapan máde sómasyauṣijó hu-

---

118, 11 nūtanena asmé *iti*. sa-jóshāḥ. rātá-havyaḥ. ví-ushṭau. 119. 1 ā́ v. r. 116, 17. puru-māyám manaḥ-júvam jīrá-aṣvam. sahásra-ketum. ṣatát-vasum. varivaḥ-dhām. 2 prá-yāmani. ayante. aṣvinā a°. 3 yát. ámitāḥ. 4 sváyukti-bhiḥ ni-váhantā. vi-jenyàm dívaḥ-dāsāya. 5 yuvā-yújam. vāṇī *iti*. yóshā a°. pátī *iti*. 6 pári-sūteḥ. pári-taptam. 7 níḥ-ṛitam. 8 ní-bādhitam. 9 mádhu-mat mákshikā a°. sómasya au°.

vanyati | yuvāṃ dadhīcó mána ā́ vivāsathó 'thā śíraḥ práti vām áśvyaṃ vadat || 9 || yuvám pedáve puruvā́ram aśvinā spridhā́ṃ śvetā́ṃ tarutā́raṃ duvasyathaḥ | śáryair abhídyüm prítanāsu dushṭáraṃ carkṛítyam índram iva carshaṇīsáham || 10 || 21 ||

120.

Ká rādhad dhótrāśvinā vāṃ kó vāṃ jósha ubháyoḥ | kathā́ vidhāty ápracetāḥ || 1 || vidvā́ṅsāv íd dúraḥ pricheḍ ávidvān itthā́paro acetā́ḥ | nú cin nú márte ákrau || 2 || tā́ vidvā́ṅsā havāmahe vāṃ tā́ no vidvā́ṅsā mánma vocetam adyá | prā́rcad dáyamāno yuvā́kuḥ || 3 || ví pṛichāmi pākyā́ ná devā́n váshaṭkṛitasyādbhutásya dasrā | pātā́ṃ ca sáhyaso yuvā́ṃ ca rā́bhyaso naḥ || 4 || prá yā́ ghóshe bhṛígavāṇe ná śóbhe yáyā vā́cā́ yájati pajriyó vām | praíshayúr ná vidvā́n || 5 || 22 ||

śrutā́ṃ gāyatrā́ṃ takavānasyāhā́ṃ cid dhí rirébhāśvinā vām | ā́kṣhī śubhas patī dán || 6 || yuvā́ṃ hy ástam mahó rán yuvā́ṃ vā yán nirátataṅsatam | tā́ no vasū sugopā́ syātam pātā́ṃ no vṛíkād aghāyóḥ || 7 || mā́ kásmai dhātam abhy àmitríṇe no mā́kútrā no gṛihébhyo dhenávo guḥ | stanābhújo áśiśvīḥ || 8 || duhīyán mitrádhitaye yuvā́ku rāyé ca no mimītā́m vā́javatyai | ishé ca no mimītāṃ dhenumátyai || 9 || aśvínor asanaṃ rátham anaśvā́ṃ vājínīvatoḥ | ténāhā́m bhū́ri cākana || 10 || ayā́ṃ samaha mā tanūhyā́te jánāṅ ánu | somapéyaṃ sukhó ráthaḥ || 11 || ádha svápnasya nír

---

119, 9 vivāsathaḥ a°. 10 puru-vā́ram abhí-dyum. dustáram. carshaṇi-sáham. — 120, 1 hótrā a°. jóshe. ápra-cetāḥ. 2 itthā́ á°. nú cit. 3 prá ā°. 4 váshaṭ-kṛitasya a°. 5 prá i°. 6 tákavānasya a°. hí rirébha. ā́ akshī *iti*. patī *iti*. 7 hí. yát niḥátataṅsatam. vasū *iti* su-gopā́. agha-yóḥ. 8 abhí a°. mā́ akútra. stana-bhújaḥ. 9 mitrá -dhitaye. 10 téna a°. 11 tanu ū° soma -péyam su-khá́ḥ.

vidé 'bhuñjataṣ ca revátaḥ | ubhā́ tā́ básri nasyataḥ || 12 || 23 ||

Saptadaṣo 'nuvākaḥ.

121.

Kád itthā́ nṛ́ñḥ pā́traṃ devayatā́ṃ ṣrávad gíro áñgirasāṃ turaṇyán | prá yád ā́naḍ víṣa ā́ harmyásyorú kraṅsate adhvaré yájatraḥ || 1 || stámbhīd dha dyā́ṃ sá dharúṇam prushāyad ṛibhúr vā́jāya dráviṇaṃ náro góḥ | ánu svajā́m mahisháṣ cakshata vrā́m ménām áṣvasya pári mātáraṃ góḥ || 2 || nákshad dhávam aruṇī́ḥ pūrvyáṃ rā́ṭ turó viṣā́m áñgirasām ánu dyū́n | tákshad vájraṃ níyutaṃ tastámbhad dyā́ṃ cátushpade náryāya dvipā́de || 3 || asyá máde svaryàṃ dā ṛitā́yā́pīvṛitam usríyāṇām ánīkam | yád dha prasárge trikakúm nivártad ápa drúho mā́nushasya dúro vaḥ || 4 || túbhyam páyo yát pitárāv ánītāṃ rā́dhaḥ surétas turáṇe bhuraṇyū́ | ṣúci yát te rékṇa ā́yajanta sabardúghāyāḥ páya usríyāyāḥ || 5 || 24 ||

ádha prá jajñe taráṇir mamattu prá rocy asyā́ usháso ná sū́raḥ | índur yébhir ā́shṭa svéduhavyaiḥ sruvéṇa siñcáñ jaráṇābhí dhā́ma || 6 || svidhmā́ yád vanádhitir apasyā́t sū́ro adhvaré pári ródhanā góḥ | yád dha prabhā́si kṛítvyāñ ánu dyū́n ánarviṣe paṣvíshe turā́ya || 7 || ashṭā́ mahó divá ā́do hárī ihá dyumnāsā́ham abhí yodhāná útsam | háriṃ yát te mandínaṃ dukshán vṛidhé górabhasam ádribhir vātā́pyam || 8 || tvám āyasám práti vartayo gór divó áṣmānam úpanītam ṛíbhvā | kútsāya yátra puruhūta vanváñ chúshṇam anantaíḥ pariyā́si vadhaíḥ || 9 || purā́ yát sū́raṣ

120, 12 vide á°. — 121, 1 harmyásya urú. 2 ha. sva-jā́m. 3 hávam. ní-yutam. cátuḥ-pade. dvi-pā́de. 4 ṛitā́ya ápi-vṛitam. ha pra-sárge tri-kakúp ni-vártat. var *iti* vaḥ. 5 su-rétaḥ. bhuraṇyū́ *iti*. ā-áyajanta sabaḥ-dúghāyāḥ. 6 svá-íduhavyaiḥ. jaráṇā a°. 7 su-idhmā́. vaná-dhitiḥ. ha pra-bhā́si. paṣu-íshe. 8 hárī *iti*. dyumna-sáham. dhukshán. gó-rabhasam. 9 úpa-nītam. puru-hūta. ṣúshṇam. pari-yā́si.

támaso ápītes tám adrivaḥ phaligám hetím asya | śúshṇasya cit párihitaṃ yád ójo divás pári súgrathitaṃ tád ádaḥ ‖ 10 ‖ 25 ‖

áhu tvā malī́ pā́jasī acakré dyā́vākshā́mā madatām indra kárman | tvám vṛitrám āśáyānaṃ sirásu mahó vájreṇa śishvapo varáhum ‖ 11 ‖ tvám indra náryo yā́ṁ ávo nṛ́ṁn tíshṭhā vā́tasya suyújo váhishṭhān | yáṃ te kāvyá uśánā mandínaṃ dā́d vṛitraháṇam pā́ryaṃ tataksha vájram ‖ 12 ‖ tvám śū́ro haríto rāmayo nṛ́ṁn bhárac cakrám étaśo nā́yám indra | prā́sya pārā́ṃ navatím nāvyā́nām ápi kartám avartayó 'yajyūn ‖ 13 ‖ tvám no asyā́ indra durhā́ṇāyāḥ pāhí vajrivo duritā́d abhī́ke | prá no vā́jān rathyò áśvabudhyān ishé yandhi śrávase śūnṛ́tāyai ‖ 14 ‖ má sā́ te asmát sumatír ví dasad vā́japramahaḥ sám ísho varanta | ā́ no bhaja maghavan góshv aryó mā́nhishṭhās te sadhamā́daḥ syāma ‖ 15 ‖ 26 ‖

Aṣhṭamo 'dhyāyaḥ.

PRATHAMO 'SHṬAKAḤ.

122.

Prá vaḥ pántaṃ raghumanyavó 'ndho yajñā́ṃ rudrā́ya mī́ḷhúshe bharadvam | divó astoshy ásurasya vīraír ishudhyéva marúto ródasyoḥ ‖ 1 ‖ pátnīva pūrvā́hūtiṃ vāvṛidhádhyā ushā́sānáktā purudhā́ vídāne | starír nā́tkaṃ vyùtaṃ vásānā śū́ryasya śriyā́ sudṛ́śī híraṇyaiḥ ‖ 2 ‖ mamáttu

---

121, 10 ápi-iteḥ. phali-gám. pári-hitam. sú-grathitam. ā́ ádar ity adaḥ. 11 mahī́ *iti* pā́jasī *iti* acakré *iti*. ā-śáyānam. śisvapaḥ. 12 tíshṭha. su-yújaḥ. vṛitra-hánam. 13 ramayaḥ. bhárat. ná ayám. pra-ásya. avartayaḥ á°. 14 duḥ-hánāyāḥ. duḥ-itā́t. áśva-budhyān. 15 su-matíḥ. vā́ja-pramahaḥ. sadha-mā́daḥ. — 122, 1 °raghu-manyavaḥ á°. ishudhyā́-iva. 2 pátnī-iva pūrvá-hūtim vavṛidhádhyai ushā́sānáktā. vídāne *iti*. ná á° ví-utam. su-dṛ́śī.

naḥ párijmā vasarhā́ mamáttu vā́to apā́m vṛ́ishaṇvān | ṣiṣītám indrāparvatā yuvā́m nā́s tán no víṣve varivasyantu devā́ḥ || 3 || utá tyā́ me yaṣásā ṣvetanā́yai vyántā pántauṣijó huvádhyai | prá vo nápātam apā́m kṛiṇudhvaṁ prá mātárā rāspinásyāyóḥ || 4 || ā́ vo ruvaṇyúm auṣijó huvádhyai ghósheva ṣáṅsam árjunasya náṅṣe | prá vaḥ pūshṇé dāváṇa ā́ṅ áchā voceya vasútātim agnéḥ || 5 || 1 ||

ṣrutám me mitrāvaruṇā́ hávemótā ṣrutam sádane viṣvátaḥ sīm | ṣrótu naḥ ṣróturātiḥ susrótuḥ sukshétrā síndhur adbhíḥ || 6 || stushé sā́ vām varuṇa mitra rātír gávām ṣatā́ pṛikshāyāmeshu pajré | ṣrutárathe priyárathe dádhānāḥ sadyáḥ pushṭím nirundhānā́so agman || 7 || asyá stushe máhimaghasya rā́dhaḥ sácā sanema náhushaḥ suvī́rāḥ | jáno yáḥ pajrébhyo vājínīvān áṣvāvato rathíno máhyam sūríḥ || 8 || jáno yó mitrāvaruṇāv abhidhrúg apó ná vām sunóty akshṇayādhrúk | svayám sá yákshmam hṛ́idaye ní dhatta ā́pa yád īm hótrābhir ṛitávā || 9 || sá vrā́dhato náhusho dámsujūtaḥ ṣárdhastaro narā́m gūrtáṣravāḥ | vísṛishṭarātir yāti bā́ḷhaṣṛítvā víṣvāsu pṛitsú sádam íc chū́raḥ || 10 || 2 ||

ádha gmántā náhusho hávam sūréḥ ṣrótā rājāno amṛ́itasya mandrā́ḥ | nabhojúvo yán niravásya rā́dhaḥ práṣastaye mahiná ráthavate || 11 || etā́m ṣárdham dhāma yásya sūrér íty avocan dáṣatayasya náṅṣe | dyumnā́ni yéshu vasútātī rārán víṣve sanvantu prabhṛithéshu vā́jam || 12 || mándāmahe dáṣatayasya dhāsér dvír yát páñca bíbhrato yánty ánnā | kím ishṭā́ṣva ishṭáraṣmir etá īṣānā́sas tárusha

---

122, 3 pári-jmā. tát. 4 pántā au°. rāspinásya ā°. 5 ghóshā -iva. dāváne ā́ ácha. 6 hávā imā́ utá. ṣrótu-rātiḥ su-ṣrótuḥ su -kshétrā. 7 pṛikshá-yāmeshu. ṣrutá-rathe priyá-rathe. ni-rundhānā́saḥ. 8 máhi-maghasya. su-vī́rāḥ. áṣva-vataḥ. 9 abhi-dhrúk. akshṇayā́ -dhrúk. dhatte. ṛitá-vā. 10 dám-sujūtaḥ. gūrtá-ṣravāḥ víṣṛishṭa -rātiḥ. bā́ḷha-ṣṛítvā. ít ṣ°. 11 gmánta. ṣróta. nabhaḥ-júvaḥ yát. prá-ṣastaye. 12 vasú-tātiḥ rarán. pra-bhṛithéshu. 13 ishṭá' -aṣvaḥ ishṭá-raṣmiḥ eté.

ṛiñjate nṛín || 13 || híraṇyakarṇam maṇigrīvam árṇas tán no víśve varivasyantu devấḥ | aryó gíraḥ sadyá á jagmúshīr ósrấs cākantūbháyeshv asmé || 14 || catváro mā maśarśárasya śíśvas tráyo rấjña ấyavasasya jishṇóḥ | rátho vām mitrāvaruṇā dīrghấpsāḥ syūmagabhastiḥ sūro nádyaut || 15 || 3 ||

123.

Pṛithū́ rátho dákshiṇāyā ayojy aínaṃ devấso amṛítāso asthuḥ | kṛishṇấd úd asthād aryà víhāyās cíkitsantī mấnushāya kshấyāya || 1 || pū́rvā víśvasmād bhúvanād abodhi jáyantī vấjam bṛihatí sánutrī | uccá vy àkhyad yuvatíḥ punarbhū́r óshā agan prathamá pūrváhūtau || 2 || yád adyá bhāgáṃ vibhájāsi nṛíbhya úsho devi martyatrā́ sujāte | devó no átra savitā́ dámūnā ánāgaso vocati sū́ryāya || 3 || gṛihám -gṛiham ahaná yāty áchā divé-dive ádhi nấmā dádhānā | síshāsantī dyotaná śáśvad ấgād ágram-agram íd bhajate vásūnām || 4 || bhágasya svásā váruṇasya jāmír úshaḥ sūnṛite prathamá jarasva | paścá sá daghyā yó aghásya dhātā́ jáyema tám dákshiṇayā ráthena || 5 || 4 ||

úd īratām sūnṛítā út púraṃdhīr úd agnáyaḥ śuśucānáso asthuḥ | spārhā́ vásūni támasāpagūḷhāvísh kṛiṇvanty usháso vibhātíḥ || 6 || ápānyád éty abhy ànyád eti víshurūpe áhanī sám carete | parikshítos támo anyā́ gúhākar ádyaud ushấḥ śóśucatā ráthenà || 7 || sadṛíśīr adyá sadṛíśīr íd u śvó dīrghám sacante váruṇasya dhấma | anavadyấs triṃśátaṃ yójanāny ékaikā krátum pári yanti sadyáḥ || 8 || jānaty áhnaḥ prathamásya nấma śukrā́ kṛishṇấd ajanishṭa

---

122, 14 híraṇya-karṇam maṇi-grīvam. tán-devấḥ 3. á u° cākantu u° asmé *iti*. 15 dīrghá-apsāḥ syūma-gabhastiḥ. ná a°. — 123, 1 pṛithúḥ. á e°. ví-hāyāḥ. 2 ví a°. punaḥ-bhūḥ á ushấḥ. pūrvá-hūtau. 3 ví -bhájāsi. su-jāte. 4 ácha. nấma. síśāsantī. á a°. 5 daghyāḥ. 6 púram-dhīḥ. támasā ápa-gūḷhā āvíḥ. vi-bhātíḥ. 7 ápa anyát. abhí a°. víshurūpe *iti* víshu-rūpe áhanī *iti*. carete *iti* pari-kshítoḥ. gúhā a°. 8 sa-dṛíśīḥ. ékā-ekā. 9 jānatí.

ṣvitīcí | ṛitásya yóshā ná mināti dhámāhar-ahar nishkṛitám ācárantī || 9 || kanyèva tanvà ṣáṣadānāñ éshi devi devám íyakshamāṇam | saṃsmáyamānā yuvatíḥ purástād āvír vákshāṅsi kṛiṇushe vibhātí || 10 || 5 ||

susaṃkāśā mātṛímṛishṭeva yóshāvís tanvàṃ kṛiṇushe dṛiṣé kám | bhadrā́ tvám usho vitarám vy ùcha ná tát te anyā́ usháso naṣanta || 11 || áṣvāvatīr gómatīr viṣvávārā yátamānā raṣmíbhiḥ sū́ryasya | párā ca yánti púnar ā́ ca yanti bhadrā́ nā́ma váhamānā ushā́saḥ || 12 || ṛitásya raṣmím anuyáchamānā bhadrám-bhadraṃ krátum asmā́su dhehi | úsho no adyá suhávā vy ùchāsmā́su rā́yo maghávatsu ca syuḥ || 13 || 6 ||

124.

Ushā́ uchántī samidhāné agnā́ udyán sū́rya urviyā́ jyótir aṣret | devó no átra savitā́ nv ártham prā́sāvīd dvipát prá cátushpad ityaí || 1 || áminatī daívyāni vratā́ni praminatī́ manushyà yugā́ni | īyúshīṇām upamā́ ṣáṣvatīnām āyatīnā́m prathamóshā́ vy àdyaut || 2 || eshā́ divó duhitā́ práty adarṣi jyótir vā́sānā samanā́ purástāt | ṛitásya pánthām ánv eti sādhú prajānatīva ná díṣo minā́ti || 3 || úpo adarṣi ṣundhyúvo ná váksho nodhā́ ivāvír akṛita priyā́ṇi | admasán ná sasató bodháyantī ṣaṣvattamā́gāt púnar eyúshīṇām || 4 || pū́rve árdhe rájaso aptyásya gávām jánitry akṛita prá ketúm | vy ù prathate vitarám várīya óbhā́ pṛiṇántī pitrór upásthā || 5 || 7 ||

123, 9 dhā́ma áhaḥ-ahaḥ niḥ-kṛitám ā-cárantī. 10 kanyā́-iva. ṣā́ṣadānā. sam-smáyamānā. vi-bhātí. 11 su-saṃkāśā́ mātṛímṛishṭā́-iva yóshā ā°. ví u°. 12 áṣva-vatīḥ. viṣvá-vārāḥ yátamānāḥ. ushā́saḥ. 13 anu-yáchamānā. su-hávā ví ucha a°. syur *iti* syuḥ. — 124, 1 sam-idhāné agnaú ut-yán. d. n. a. s. 123, 3. nú prá a° dvi-pát. cátuḥ-pat. 2 á. d. v. 92, 12. pr. m. y. 92, 11. ī. u. ṣ. 113, 15. ā-yatīnā́m. pr. u. ví. 113, 15. 3 éshā-adarṣi 113, 7. prajānatí-iva. 4 úpo *iti*. nodhā́ḥ-iva ā°. adma-sát. ṣaṣvat-tamā́ ā́ a°. ā-īyúshīṇam. 5 jánitrī. ví ūṃ *iti*. ā́ ubhā́. upá-sthā.

evéd eshā́ purutámā dṛiṣé kám̩ nā́jāmim̩ ná pári vṛiṇakti jāmím | arepásā tanvā̀ ṣā́ṣadānā nā́rbhād ī́shate ná mahó vibhātī́ || 6 || abhrātéva puṅsá eti pratīcī́ gartārúg iva sanáye dhánānām | jāyéya pátya uṣatī́ suvā́sā ushā́ hasréva ní riṇīte ápsaḥ || 7 || svásā svásre jyā́yasyai yónim āraig ápaity asyāḥ praticákshyeva | vyuchántī raṣmíbhiḥ sū́ryasyāñjy àñkte samanagā́ iva vrā́ḥ || 8 || āsā́m pū́rvāsām áhasu svásṛīṇām áparā pū́rvām abhy èti paṣcā́t | tā́ḥ pratnaván návyasīr nūnám asmé revád uchantu sudínā ushā́saḥ || 9 || prá bodhayoshaḥ pṛiṇató maghony ábudhyamānāḥ paṇáyaḥ sasantu | revád ucha maghávadbhyo maghoni revát stotré sūnṛite jāráyantī || 10 || 8 ||

áveyám aṣvaid yuvatíḥ purástād yuñkté gávām aruṇā́nām ánīkam | ví nūnám uchād áṣati prá ketúr gṛiháṃ-gṛiham úpa tishṭhāte agníḥ || 11 || út te váyaṣ cid vasatér apaptan náraṣ ca yé pitubhā́jo vyùshṭau | amā́ saté vahasi bhū́ri vāmám úsho devi dāṣúshe mártyāya || 12 || ástoḍhvaṃ stomyā bráhmaṇā mé 'vīvṛidhadhvam uṣatī́r ushā́saḥ | yushmā́kaṃ devīr ávasā sanema sahasríṇaṃ ca ṣatínaṃ ca vā́jam || 13 || 9 ||

125.

Prātā́ rátnam prātarítvā dadhāti táṃ cikitvā́n pratigṛíhyā ní dhatte | téna prajā́ṃ vardháyamāna ā́yū rāyás póshena sacate suvī́raḥ || 1 || sugúr asat suhiraṇyáḥ sváṣvo bṛihád asmai váya índro dadhāti | yás tvāyántaṃ vásunā prātaritvo mukshī́jayeva pádim utsinā́ti || 2 || ā́yam adyá su-

---

124, 6 evá ít. ná áj°. ná ár°. vi-bhātī́. 7 abhrātā́-iva. garta-ārúgiva. jāyā́-iva pátye. su-vā́sāḥ ushā́ḥ hasrā́-iva. 8 araik ápa eti. praticákshyā-iva vi-uchántī sū́ryasya añjí a° samanagā́ḥ-iva. 9 abhí eti. pratna-vát. asmé *iti*. su-dínāḥ ushásaḥ. 10 bodhaya u°. jaráyantī. 11 áva i°. 12 pitu-bhā́jaḥ ví-ushṭau. 13 stomyāḥ. me á°. ushasaḥ. — 125, 1 prātár *iti*. prātaḥ-ítvā. prati-gṛíhya. pra-jā́m. ā́yuḥ. su-vī́rāḥ. 2 su-gúḥ. su-hiraṇyáḥ su-áṣvaḥ. tvā ā-yántam. prātaḥ-itvaḥ. mukshī́jayā-iva. ut-sinā́ti.

kṛítam prātár ichánn ishṭéḥ putrám vásumatā ráthena | aṅśóḥ sutám pāyaya matsarásya kshayádvīram vardhaya sūnṛítābhiḥ || 3 || úpa ksharanti síndhavo mayobhúva ījānám ca yakshyámānam ca dhenávaḥ | priṇántam ca pápurim ca śravasyávo ghṛitásya dhárā úpa yanti viśvátaḥ || 4 || nákasya pṛishṭhé ádhi tishṭhati śritó yáḥ priṇáti sá ha devéshu gachati | tásmā ápo ghṛitám arshanti síndhavas tásmā iyám dákshiṇā pinvate sádā || 5 || dákshiṇāvatām íd imáni citrá dákshiṇāvatām diví sūryāsaḥ | dákshiṇāvanto amṛítam bhajante dákshiṇāvantaḥ prá tiranta áyuḥ || 6 || má priṇánto dúritam éna áran má jārishuḥ sūráyaḥ suvratásaḥ | anyás téshām paridhír astu kás cid ápriṇantam abhí sám yantu śókāḥ || 7 || 10 ||

126.

Ámandān stómān prá bhare manīshá síndhāv ádhi kshiyató bhāvyásya | yó me sahásram ámimīta saván atūrto rájā śráva ichámānaḥ || 1 || śatám rájño nádhamānasya nishkáñ chatám áśvān práyatān sadyá ádam | śatám kakshívāñ ásurasya gónām diví śrávo 'járam á tatāna || 2 || úpa mā śyāváḥ svanáyena dattá vadhúmanto dáśa ráthāso asthuḥ | shashṭíḥ sahásram ánu gávyam ágāt sánat kakshívāñ abhipitvé áhnām || 3 || catvāriṅśád dáśarathasya śóṇāḥ sahásrasyāgre śréṇim nayanti | madacyútaḥ kṛiśanávato átyān kakshívanta úd amṛikshanta pajráḥ || 4 || púrvām ánu práyatim á dade vas trín yuktáñ ashṭáv arídhāyaso gáḥ | subándhavo yé viśyà iva vrá ánasvantaḥ śráva aíshanta

---

125, 3 su-kṛítam. kshayát-vīram. 4 mayaḥ-bhúvaḥ. 5 tásmai. tásmai. 6 tirante. 7 dúḥ-itam. á a°. su-vratásaḥ. pari-dhíḥ. — 126, 2 śatám. prá-yatān. 3 dattáḥ. á a°. abhi-pitvé. 4 dáśa-rathasya. sahásrasya á°. mada-cyútaḥ kṛiśaná-vataḥ. 5 prá-yatim. arí-dhāyasaḥ. su-bándhavaḥ.

pājráḥ || 5 || ágadhitā párigadhitā yā́ kaṣīkéva jáūgahe | dádāti máhyam yáduri yā́ṣūnām bhojyà ṣatā́ || 6 || úpopa me párā mṛiṣa mā́ me dabhrā́ṇi manyathāḥ | sárvāhám asmi romaṣā́ gandhā́rīṇām ivāvikā́ || 7 || 11 ||

Aṣhṭādaṣo 'nuvākaḥ.

127.

Agnímṃ hótāram manye dā́svantam vásum sūnúm sáhaso jātávedasam vípram ná jātávedasam | yá ūrdhváyā svadhvaró devó devā́cyā kṛipā́ | ghṛitásya víbhrāshṭim ánu vashṭi ṣocíshājúhvānasya sarpíshaḥ || 1 || yájishṭham tvā yájamānā huvema jyéshṭham áṅgirasām vipra mánmabhir víprebhiḥ ṣukra mánmabhiḥ | párijmānam iva dyā́m hótāram carshaṇīnām | ṣocíshkeṣam vṛíshaṇam yám imá víṣaḥ právantu jūtáye víṣaḥ || 2 || sá hí purú cid ójasā virúkmatā dídyāno bhávati druhaṃtaráḥ paraṣúr ná druhaṃtaráḥ | vīḷú cid yásya sámṛitau ṣrúvad váneva yát sthirám | nihsháhamāṇo yamate nā́yate dhanvāsáhā nā́yate || 3 || dṛilhā́ cid asmā ánu dur yáthā vidé téjishṭhābhir aráṇibhir dāshṭy ávase 'gnáye dāshṭy ávase | prá yáḥ purūṇi gā́hate tákshad váneva ṣocíshā | sthirā́ cid ánnā ní riṇāty ójasā ní sthirā́ṇi cid ójasā || 4 || tám asya pṛikshám úparāsu dhīmahi náktam yáḥ sudárṣataro dívātarād áprāyushe dívātarāt | ā́d asyā́yur grábhaṇavad vīḷú ṣárma ná sūnáve | bhaktám ábhaktam ávo vyánto ajárā agnáyo vyánto ajárāḥ || 5 || 12 ||

sá hí ṣárdho ná mā́rutam tuvishvánir ápnasvatīshūrvárāsv ishṭánir ártanāsv ishṭániḥ | ádad dhavyā́ny ādadír ya-

---

126, 6 ā́-gadhitā pári-gadhitā. kaṣīkā́-iva. 7 úpa-upa. sárvā a°. gandhā́rīṇām-iva a°. — 127, 1 jātá-vedasam (2). su-adhvaráḥ. ví -bhrāshṭim. ṣocíshā ā-júhvānasya. 2 yájamānāḥ. párijmānam-iva. ṣocíḥ-keṣam. imáḥ. prá a°. 3 purú. druham-taráḥ (2). sám-ṛitau. váṇā-iva. niḥ-sáhamānaḥ. ná a° dhanva-sáhā ná a°. 4 asmai. váṇā-iva. 5 sudárṣa-taraḥ. ápra-āyushe. asya ā́°. 6 tuvi-svánih ápnasvatīshu u°. havyā́ni ā-dadíḥ.

jñásya ketúr arháṇā | ádha smāsya hárshato hṛíshīvato víṣve jushanta pánthāṃ náraḥ ṣubhé ná pánthām || 6 || dvitā́ yád īṃ kīstáso abhídyavo namasyánta upavócanta bhṛígavo mathnánto dāśá bhṛígavaḥ | agnír īṣe vásūnāṃ ṣúcir yó dharṇír eshām | priyáṅ apidhīṅr vanishīshṭa médhira ā́ vanishīshṭa médhiraḥ || 7 || víṣvāsāṃ tvā viṣā́m pátiṃ havāmahe sárvāsāṃ samānáṃ dámpatim bhujé satyágirvāhasam bhujé | átithim mánushāṇām pitúr ná yásyāsayā́ | amí ca víṣve amṛítāsa ā́ váyo havyā́ devéshv ā́ váyaḥ || 8 || tvám agne sáhasā sáhantamaḥ ṣushmíntamo jāyase devátātaye rayír ná devátātaye | ṣushmíṇtamo hí te mádo dyumníntama utá krátuḥ | ádha smā te pári caranty ajara ṣrushṭívāno nájara || 9 || prá vo mahé sáhasā sáhasvata usharbúdhe paṣushé nā́gnáye stómo babhūtv agnáye | práti yád īṃ haviśhmān víṣvāsu kshā́su jóguve | ágre rebhó ná jarata ṛishūṇā́ṃ jū́rṇir hóta ṛishūṇā́m || 10 || sá no nédishṭhaṃ dádṛiṣāna ā́ bharā́gne devébhiḥ sácanāḥ sucetúnā mahó rāyáḥ sucetúnā | máhi ṣavishṭha nas kṛidhi saṃcákshe bhujé asyaí | máhi stotṛíbhyo maghavan suvíryam mátlīr ugró ná ṣávasā || 11 || 13 ||

128.

Ayáṃ jāyata mánusho dhárīmaṇi hótā yájishṭha uṣíjām ánu vratám agníḥ svám ánu vratám | viṣvā́ṣrushṭiḥ sakhīyaté rayír iva ṣravasyaté | ádabdho hótā ní shadad iḷás padé párivīta iḷás padé || 1 || tā́ṃ yajñasā́dham ápi vātayāmasy ṛitásya pathā́ námasā haviśhmatā devátātā haviśhmatā | sá na ūrjā́m upábhṛity ayā́ kṛipā́ ná jūryati | yám

---

127, 6 sma a°. 7 abhí-dyavaḥ. upa-vócanta. api-dhíṅ. 8 dám-patim. satyá-girvāhasam. 7 abhí-dyavaḥ. upa-vócanta. api-dhíṅ. 8 dám-patim. satyá-girvāhasam. yásya ā° amí *iti*. 9 sma. ná a°. 10 sáhasvate ushaḥ-búdhe paṣu-sé ná a°. jarate. hótā. 11 bhara á°. sá-canāḥ su-cetúnā (2), sam-cákshe. su-víryam. — 128, 1 viṣvá-ṣrushṭiḥ sakhi-yaté. sadat. pári-vītaḥ. 2 yajña-sā́dham. upa-ábhṛiti.

mātariśvā mánave parāváto devám bhāḥ parāvátaḥ || 2 || évena sadyáḥ páry eti párthivam muhurgí réto vṛishabháḥ kánikradad dádhad rétaḥ kánikradat | śatám cákshāṇo akshábhir devó váneshu turváṇiḥ | sádo dádhāna úpareshu sānushv agníḥ páreshu sānushu || 3 || sá sukrátuḥ puróhito dáme-dame 'gnír yajñásyādhvarásya cetati krátvā yajñásya cetati | krátvā vedhā́ ishūyaté víśvā jātáni paspaśe | yáto ghṛitaśrír átithir ájāyata váhnir vedhā́ ájāyata || 4 || krátvā yád asya távishīshu pṛiñcáte 'gnér áveṇa marútām ná bhojyèshirāya ná bhojyā́ | sá hí shmā dā́nam ínvati vásūnām ca majmánā | sá nas trāsate duritā́d abhihrútaḥ śáṅsād aghā́d abhihrútaḥ || 5 || 14 ||

víśvo vīhāyā aratír vásur dadhe háste dákshiṇe taráṇir ná śiśrathac chravasyáyā ná śiśrathat | víśvasmā íd ishudhyaté devatrā́ havyám óhishe | víśvasmā ít sukṛíte vā́ram ṛiṇvaty agnír dvā́rā vy ṛiṇvati || 6 || sá mā́nushe vṛijáne śáṃtamo hitò 'gnír yajñéshu jényo ná viśpátiḥ priyó yajñéshu viśpátiḥ | sá havyā́ mā́nushāṇām ilā́ kṛitáni patyate | sá nas trāsate váruṇasya dhūrtér mahó devásya dhūrtéḥ || 7 || agníṃ hótāram īlate vásudhitim priyáṃ cétishṭham aratíṃ ny èrire havyavā́haṃ ny èrire | viśvā́yuṃ viśvávedasaṃ hótāraṃ yajatáṃ kavím | devā́so raṇvám ávase vasūyávo gīrbhí raṇvám vasūyávaḥ || 8 || 15 ||

129.

Yáṃ tvā́ rátham indra medhásātaye 'pāká sántam ishira praṇáyasi prā́ṇavadya náyasi | sadyáś cit tám abhíshṭaye kāro vā́saś ca vājínam | sā́smā́kam anavadya tūtu-

---

128, 2 bhā́r *iti* bhā́ḥ. 3 muhuḥ-gíḥ. 4 su-krátuḥ puráḥ -hitaḥ. yajñásya a°. ishu-yaté. ghṛita-śrīḥ. 5 ávena. bhojyā́ i°. sma. duḥ-itā́t abhi-hrútaḥ (2). 6 ví-hāyāḥ. śiśrathat ś°. víśvasmai. ā́ ū° víśvasmai. su-kṛíte. ví ṛi°. 7 hitáḥ a°. s. n. tr. 5. 8 vásu -dhitim. ní e° havya-vā́ham ní e° viśvá-āyum viśvá-vedasam. vasu -yávaḥ (2). gīḥ-bhíḥ. — 129, 1 medhá-sātaye. pra-náyasi prá a°. sáḥ a°.

jāna vedhásām imáṃ vácaṃ ná vedhásām || 1 || sá ṣrudhi yáḥ smā pṛítanāsu kásu cid dakshāyya indra bhárahūtaye nṛíbhir ási prátūrtaye nṛíbhiḥ | yáḥ ṣūraiḥ svàḥ sánitā yó víprair vājaṃ tárutā | tám īṣānāsa iradhanta vājínam pṛikshám átyaṃ ná vājínam || 2 || dasmó hí shmā vṛíshaṇam pínvasi tvácaṃ káṃ cid yāvīr arárum ṣūra mártyam parivṛiṇákshi mártyam | índrotá túbhyaṃ tád divé tád rudrāya sváyaṣase | mitrāya vocaṃ váruṇāya sapráthaḥ sumṛiḷīkāya sapráthaḥ || 3 || asmákaṃ va índram uṣmasīshṭáye sákhāyaṃ viṣvāyum prāsáhaṃ yújaṃ vājeshu prāsáhaṃ yújam | asmákam bráhmotáyé 'vā pṛitsúshu kásu cit | nahí tvā ṣátru stárate stṛiṇóshi yáṃ víṣvaṃ ṣátruṃ stṛiṇóshi yáṃ || 4 || ní shū namātimatiṃ káyasya cit téjishṭhābhir aráṇibhir nótíbhir ugrābhir ugrotíbhiḥ | néshi ṇo yáthā purāṇenāḥ ṣūra mányase | víṣvāni pūrór ápa parshi váhnir āsā́ váhnir no ácha || 5 || 16 ||

prá tád voceyam bhávyāyéndave hávyo ná yá ishávān mánma réjati rakshohā́ mánma réjati | svayáṃ só asmád ā́ nidó vadhaír ajeta durmatím | áva sraved aghāṣaṅso 'vatarám áva kshudrám iva sravet || 6 || vanéma tád dhótrayā citántyā vanéma rayím rayivaḥ suvíryaṃ raṇvám sántaṃ suvíryam | durmánmānaṃ sumántubhir ém ishā́ pṛicīmahi | ā́ satyābhir índraṃ dyumnáhūtibhir yájatraṃ dyumnáhūtibhiḥ || 7 || prá-prā vo asmé sváyaṣobhir ūtí parivargá índro durmatīnā́m dárīman durmatīnā́m | svayáṃ sā́ rishayádhyai yā́ na upeshé atraíḥ | hatém asan ná vakshati kshiptā́ jūr-

---

129, 2 sma. bhára-hūtaye. prá-tūrtaye. svàr *iti* svàḥ. 3 sma. pari-vṛiṇákshi. índra utá. svá-yaṣase. sa-práthaḥ. su-mṛiḷīkāya sa-práthaḥ. 4 uṣmasi i°. viṣvá-āyum pra-sáham (2). bráhma ūtáye áva. sátruḥ. 5 sú nama áti-matim. ná ū°. ugra ū°. naḥ. purā́ a°. 6 bhávyāya í°. rakshaḥ-hā́. duḥ-matím. aghá-saṅsaḥ. 7 hótraya. su ṛíyam (2). duḥ-mánmānam sumántu-bhiḥ ā́ ím. dyumnáhūti-bhiḥ (2). 8 prá-pra. asmé *iti* sváyaṣaḥ-bhiḥ. pari-vargé. duḥ-matīnā́m (2). upa-īshé. hatā́ ím asat.

ṇír ná vakshati || 8 || tváṃ na indra rāyā́ párīṇasā yāhí pathā́ṅ anehásā puró yā́hy arakshásā | sácasva naḥ parāká ā́ sácasvāstamīká ā́ | pāhí no dūrā́d ārā́d abhíshṭibhiḥ sádā pāhy abhíshṭibhiḥ || 9 || tváṃ na indra rāyā́ tárūshasográṃ cit tvā́ mahimā́ sakshad ávase mahé mitráṃ ná́vase | ójishṭha trā́tar ávitā ráthaṃ kám cid amarṭya | anyám asmád ririsheḥ kám cid adrivo ríriksha ntaṃ cid adrivaḥ || 10 || pāhí na indra sushṭuta sridhò 'vayātā́ sádam íd durmatīnā́ṃ deváḥ sán durmatīnā́m | hantā́ pāpásya rakshásas trātā́ víprasya ṇávataḥ | ádhā hí tvā jaṇitā́ jíjanad vaso rakshohā́ṇaṃ tvā jíjanad vaso || 11 || 17 ||

130.

Éndra yāhy úpa naḥ parāváto nā́yám áchā vidáthā-īva sátpatir ástaṃ rā́jeva sátpatiḥ | hávāmahe tvā vayám práyasvantaḥ suté sácā | puṭráso ná pitáraṃ vā́jasātaye mā́ṅhishṭhaṃ vā́jasātaye || 1 || píbā sómam indra suvānám ádribhiḥ kóṣena siktám avatáṃ ná vā́ṅsagas tātṛishāṇó ná vā́ṅsagaḥ | mádāya haryatā́ya te tuvíshṭamāya dhā́yase | ā́ tvā yachantu haríto ná sū́ryam áhā víṣveva sū́ryam || 2 || ávindad divó nihitaṃ gúhā nidhíṃ vér ná gárbham párivītam áṣmany ananté antár áṣmani | vrajáṃ vajrí gávām iva síshāsann áṅgirastamaḥ | ápāvṛiṇod ísha índraḥ párīvṛitā dvā́ra íshaḥ párīvṛitāḥ || 3 || dādṛihāṇó vájram índro gábhastyoḥ kshádmeva tigmám ásanāya sáṃ ṣyad ahihátyāya sáṃ ṣyat | saṃvivyānā́ ójasā ṣávobhir indra majmánā | táshṭeva vṛikshám vaníno ní vṛiścasi paraṣvéva ní

129, 9 pathā́. parāké. sácasva astam-īké. 10 tv. n. i. r. 9. tárūshasā u°. ná á°. ávitar *iti*. 11 su-stuta. ava-yātā́. duḥ-matīnā́m (2). ádha. vaso *iti* (2). rakshaḥ-hánam. — 130, 1 ā́ i°. ná a° ácha vidáthāni-iva sát-patiḥ. rā́jā-iva sát-patiḥ. vā́ja-sātaye (2). 2 píba. tatṛishāṇáḥ tuvíḥ-tamāya. víṣvā-iva. 3 ní-hitam. ni-dhím. pári-vītam. síṣāsan. ápa a°. pári-vṛitāḥ (2). 4 dadṛihāṇáḥ. kshádma-iva. ahi-hátyāya. sam-vívyānāḥ. táshṭā-iva. paraṣvā́-iva.

vṛiṣcasi || 4 || tvám vṛithā nadyà indra sártavé 'chā samudrám asṛijo ráthāṅ iva vājayató ráthāṅ iva | itá ūtír ayuñjata samānám ártham ákshitam | dhenúr iva mánave viṣvádohaso jánāya viṣvádohasaḥ || 5 || 18 ||

imám te vácam vasūyánta āyávo rátham ná dhíraḥ svápā atakshishuḥ sumnáya tvám atakshishuḥ | ṣumbhánto jéṇyam yathā vájeshu vipra vājínam | átyam iva ṣávase sātáye dhánā víṣvā dhánāni sātáye || 6 || bhinát púro navatím indra pūráve dívodāsāya máhi dāṣúshe nṛito vájreṇa dāṣúshe nṛito | atithigvāya ṣámbaram girér ugró ávābharat | mahó dhánāni dáyamāna ójasā víṣvā dhánāny ójasā || 7 || índraḥ samátsu yájamānam āryam právad víṣveshu ṣatámūtir ājíshu svàrmīḷheshv ājíshu | mánave ṣáṣad avratán tvácam kṛishṇám arandhayat | dákshan ná víṣvam tatṛishāṇám oshati ny àrṣasānám oshati || 8 || súraṣ cakrám prá vṛihaj jātá ójasā prapitvé vácam aruṇó mushāyatīṣāṇá á mushāyati | uṣánā yát parāvátó 'jagann ūtáye kave | sumnáni víṣvā mánusheva turváṇir áhā víṣveva turváṇiḥ || 9 || sá no návyebhir vṛishakarmann ukthaíḥ púrām dartaḥ pāyúbhiḥ pāhi ṣagmaíḥ | divodāsébhir indra stávāno vāvṛidhīthā́ áhobhir iva dyaúḥ || 10 || 19 ||

131.

Índrāya hí dyaúr ásuro ánamnaténdrāya mahí pṛithiví várīmabhir dyumnásātā várīmabhiḥ | índram víṣve sajóshaso devā́so dadhire puráḥ | índrāya víṣvā sávanāni mā́nushā rātáni santu mā́nushā || 1 || víṣveshu hí tvā sávaneshu tuñjáte samānám ékam vṛíshamaṇyavaḥ pṛíthak svàḥ sanishyávaḥ

120, 5 sártave ácha. viṣvá-dohasaḥ (2). 6 vasu-yántaḥ. su-ápāḥ. 7 dívaḥ-dāsāya. nṛito *iti* (2). atithi-gvā́ya. áva a°. 8 samát-su. prá ā°. ṣatám-ūtiḥ. svàḥ-mīḷheshu. dhákshat. ní a°. 9 vṛihat. pra-pitvé. mushāyati ī°. parā-vátaḥ á°. mánushā-iva. víṣvā-iva. 10 vṛisha-karman. dartar *iti* dartaḥ. divaḥ-dāsébhiḥ. vavṛidhīthā́ḥ. — 131, 1 ánamnata ī°. dyumná-sātā. sa-jóshasaḥ. 2 vṛisha-manyavaḥ. svàr *iti* svàḥ.

pṛthak | tám tvā návam ná parshánim ṣūshásya dhurí dhīmahi | índram ná yajñaíṣ citáyanta āyáva stómebhir índram āyávaḥ || 2 || ví tvā tatasre mithunā́ avasyávo vrajā́sya sātā́ gávyasya niḥsṛ́jaḥ sákshanta indra niḥsṛ́jaḥ | yád gavyántā dvā́ jánā svàr yántā samū́hasi | āvísh kárikrad vṛ́shaṇam sacābhúvam vájram indra sacābhúvam || 3 || vidúsh ṭe asyá vīryàsya pūrávaḥ púro yád indra ṣā́radīr avátiraḥ sāsahānó avátiraḥ | ṣā́sas tám indra mártyam áyajyum ṣavasas pate | mahím amushṇāḥ pṛthivím imā́ apó mandasānā́ imā́ apáḥ || 4 || ā́d ít te asyá vīryàsya carkiran mádeshu vṛishann uṣíjo yā́d ávitha sakhīyató yā́d ávitha | cakártha kārám ebhyaḥ pṛ́tanāsu právantave | té anyā́m -anyām nadyàm sanishṇata ṣravasyántaḥ sanishṇata || 5 || utó no asyā́ uṣā́so jushéta hy àrkásya bodhi havísho hávīmabhiḥ svàrshātā hávīmabhiḥ | yád indra hántave mṛ́dho vṛ́shā vajriñ cíketasi | ā́ me asyá vedháso návīyaso mánma ṣrudhi návīyasaḥ || 6 || tvā́m tám indra vāvṛidhānó asmayúr amitrayántam tuvijāta mártyam vájreṇa ṣūra mártyam | jahí yó no aghāyáti ṣṛiṇushvá susrávastamaḥ | rishṭā́m ná yā́mann ápa bhūtu durmatír víṣvāpa bhūtu durmatíḥ || 7 || 20 ||

132.

Tváyā vayám maghavan pū́rvye dhána índratvotāḥ sāsahyāma pṛitanyató vanuyáma vanushyatáḥ | nédishṭhe asmínn áhany ádhi vocā nú sunvaté | asmín yajñé ví cayemā bháre kṛitā́m vājayánto bháre kṛitám || 1 || svarjeshé bhára āprásya vákmany usharbúdhaḥ svásminn áñjasi krā-

---

131, 2 āyávaḥ. 3 niḥ-sṛ́jaḥ (2). sam-ū́hasi āvíḥ. sacā-bhúvam (2). 4 vidúḥ te. ava-átiraḥ (2) sasahānáḥ. 5 sakhi-yataḥ. prá -vantave. 6 utó *iti*. hí a°. svàḥ-sātā. 7 vavṛidhānáḥ. tuvi -jāta. agha-yáti. susrávaḥ-tamaḥ. duḥ-matíḥ (2) víṣvā ápa. — 132, 1 dháne índratvā-ūtāḥ sa°. voca. cayema. 2 svaḥ-jeshé bháre. ushaḥ-búdhaḥ.

ṇásya svásminn áñjasi | áhann índro yáthā vidé ṣīrshṇā-ṣīrshṇopavácyaḥ | asmatrā́ te ṣadhryàk santu rātáyo bhadrā́ bhadrásya rātáyaḥ || 2 || tát tú práyaḥ pratnáthā te ṣuṣukvanáṃ yásmin yajñé váram ákṛiṇvata kṣháyam ṛitásya vā́r asi kṣháyam | ví tád vocer ádha dvitā́ntáḥ paṣyanti raṣmíbhiḥ | sá ghā vide ánv índro gavéṣhaṇo bandhukṣhídbhyo gavéṣhaṇaḥ || 3 || nú itthā́ te pūrváthā ca pravácyaṃ yád áṅgirobhyó 'vṛiṇor ápa vrajám índra ṣíkṣhann ápa vrajám | aíbhyaḥ samānyā́ diṣásmábhyaṃ jeshi yótsi ca | sunvádbhyo randhayā káṃ cid avratáṃ hṛiṇāyántaṃ cid avratám || 4 || sáṃ yáj jánān krátubhiḥ ṣū́ra īkṣháyad dháne hité tarushanta ṣravasyávaḥ prá yakshanta ṣravasyávaḥ | tásmā áyuḥ prajā́vad íd bā́dhe arcanty ójasā | índra okyàṃ didhishanta dhītáyo devā́ṅ áchā ná dhītáyaḥ || 5 || yuvā́ṃ tám indrāparvatā puroyúdhā yó naḥ pṛitanyā́d ápa tám-tam íd dhataṃ vájreṇa tám-tam íd dhatam | dūré cattā́ya chantsad gáhanaṃ yád ínakshat | asmā́kaṃ ṣátrūn pári ṣūra viṣváto darmā́ darshīṣhṭa viṣvátaḥ || 6 || 21 ||

133.

Ubhé punāmi ródasī ṛiténa drúho dahāmi sáṃ mahír anindrā́ḥ | abhivlágya yátra hatā́ amítrā vailasthānám pári triḷhā́ áṣeran || 1 || abhivlágyā cid adrivaḥ ṣīrshā́ yātumátīnām | chindhí vaṭūríṇā padā́ mahā́vaṭūriṇā padā́ || 2 || ávāsām maghavañ jahi ṣárdho yātumátīnām | vailasthānaké armaké mahā́vailasthe armaké || 3 || yā́sāṃ tisráḥ pañcāṣáto 'bhivlāṅgaír apā́vapaḥ | tát sú te manāyati takát sú te manāyati || 4 || piṣáṅgabhṛishṭim ambhṛiṇám piṣácim in-

---

132, 2 ṣīrshṇā́-ṣīrshṇā upa-vácyaḥ. bhadrā́ḥ. 3 dvitā́ antár *iti*. gha. go-éshaṇaḥ (2) bandhukshít-bhyaḥ. 4 nú. pra-vácyam. áṅgiraḥ-bhyaḥ á°. ā́ e°. diṣā́ a°. randhaya. 5 yát. tásmai. ácha. 6 puraḥ-yúdhā. hatam (2). — 133, 1 ubhé *iti*. ródasī *iti*. abhi-vlágya. amítrāḥ vaila-sthānám. 2 abhí-vlágya. mahā́-vaṭūriṇā. 3 áva ā°. vaila-sthānaké. mahā́-vailasthe. 4 abhi-vlāṅgaíḥ apa-ávapaḥ. 5 piṣáṅga-bhṛishṭim.

dra sám mṛiṇa | sárvaṃ ráksho ní barhaya ‖ 5 ‖ avár mahá indra dádṛihí ṣrudhí naḥ ṣuṣóca hí dyaúḥ kshá ná bhīshấñ adrivo ghṛiṇấn ná bhīshấñ adrivaḥ | ṣushmíntamo hí ṣuṣhmíbhir vadhaír ugrébhir íyase | ápūrushaghno apratīta ṣūra sátvabhis trisaptaíḥ ṣūra sátvabhiḥ ‖ 6 ‖ vanóti hí sunván kshấyam párīṇasaḥ sunvānó hí shmā yájaty áva dvísho devấnām áva dvíshaḥ | sunvāná ít sishāsati sahásrā vājy ávṛitaḥ | sunvānáyéndro dadāty ābhúvaṃ rayíṃ dadāty ābhúvam ‖ 7 ‖ 22 ‖

Ekonaviṅṣo 'nuvākaḥ.

134.

Á tvā júvo rārahāṇấ abhí práyo váyo váhantv ihá pūrvápītaye sómasya pūrvápītaye | ūrdhvấ te ánu sūnṛítā mánas tishṭhatu jānatí | niyútvatā ráthenā yāhi dāváne váyo makhásya dāváne ‖ 1 ‖ mándantu tvā mandíno vāyav índavo 'ṣmát krāṇấsaḥ súkṛitā abhídyavo góbhiḥ krāṇấ abhídyavaḥ | yád dha krāṇấ irádhyai dáksham sácanta ūtáyaḥ | sadhrīcīnấ niyúto dāváne dhíya úpa bruvata īṃ dhíyaḥ ‖ 2 ‖ vāyúr yuṅkte róhitā vāyúr aruṇấ vāyú ráthe ajirấ dhurí vólhave váhishṭhā dhurí vólhave | prá bodhayā púramdhiṃ jārá á sasatíṃ iva | prá cakshaya ródasī vāsayoshásaḥ ṣrávase vāsayoshásaḥ ‖ 3 ‖ túbhyam ushấsaḥ ṣúcayaḥ parāváti bhadrấ vástrā tanvate dáṃsu raṣmíshu citrấ návyeshu raṣmíshu | túbhyaṃ dhenúḥ sabardúghā víṣvā vásūni dohate | ájanayo marúto vakshấṇābhyo divá á vakshấṇābhyaḥ ‖ 4 ‖ túbhyaṃ ṣukrấsaḥ ṣúcayas turaṇyávo mádeshūgrā ishaṇanta bhurváṇy apấm ishanta bhurváṇi |

133, 6 aváḥ. dadṛihí ṣrudhí. kshấḥ. bhīshấ (2). ghṛiṇất. ápurusha-ghnaḥ aprati-ita. tri-saptaíḥ. 7 sma. sisāsati. vājí. sunvānấya í°. ā-bhúvam (2). — 134, 1 rarahāṇấḥ. váyo *iti* (2). pūrvá-pītaye (2). ráthena ấ. 2 vāyo *iti*. sú-kṛitāḥ abhí-dyavaḥ (2). ha. sácante. sadhrīcīnấḥ ni-yútaḥ. bruvate. 3 vāyúḥ r°. bodhaya púram-dhim. ródasī *iti* vāsaya u°. vāsaya u°. 4 ushásaḥ. dáṃ-su. sabaḥ-dúghā. 5 mádeshu u°.

tvắṃ tsārí dásamāno bhágam ītte takvavíye | tváṃ víśvasmād bhúvanāt pāsi dhármaṇāsuryāt pāsi dhármaṇā || 5 || tváṃ no vāyav eshām ápūrvyaḥ sómānām prathamáḥ pītím arhasi sutānām pītím arhasi | utó vihútmatīnāṃ viśắṃ vavarjúshīṇām | víśvā ít te dhenávo duhra āśíraṃ ghṛitáṃ duhrata āśíram || 6 || 23 ||

135.

Stīrṇám barhír úpa no yāhi vītáye sahásreṇa niyútā niyutvate śatínībhir niyutvate | túbhyaṃ hí pūrvápītaye devá devắya yemiré | prá te sutắso mádhumanto asthiran mádāya krátve asthiran || 1 || túbhyāyáṃ sómaḥ páripūto ádribhi spārhá vásānaḥ pári kóśam arshati śukrá vásāno arshati | távāyám bhāgá āyúshu sómo devéshu hūyate | váha vāyo niyúto yāhy asmayúr jushāṇó yāhy asmayúḥ || 2 || á no niyúdbhiḥ śatínībhir adhvarám sahasríṇībhir úpa yāhi vītáye vắyo havyáni vītáye | távāyám bhāgá ṛitvíyaḥ sáraśmiḥ sūrye sácā | adhvaryúbhir bháramāṇā ayaṅsata vắyo śukrá ayaṅsata || 3 || á vāṃ rátho niyútvān vakshad ávase 'bhí práyāṅsi súdhitāni vītáye vắyo havyáni vītáye | píbatam mádhvo ándhasaḥ pūrvapéyaṃ hí vāṃ hitám | vắyav á candréṇa rắdhasá gatam índraś ca rắdhasá gatam || 4 || á vāṃ dhíyo vavṛityur adhvaráṅ úpemám índum marmṛijanta vājínam āśúm átyaṃ ná vājínam | téshām pibatam asmayú á no gantam ihótyá | índravāyū sutānām ádribhir yuvám mádāya vājadā yuvám || 5 || 24 ||

imé vāṃ sómā apsv á sutá ihádhvaryúbhir bháramāṇā

134, 5 takva-víye. dhármaṇā a°. 6 vāyo *iti*. utó *iti*. duhre ā-śíram. duhrate ā-śíram. — 135, 1 ni-yútā. pūrvá-pītaye devắḥ. 2 túbhya a°. pári-pūtaḥ ádri-bhiḥ. táva a°. vāyo *iti* ni-yútaḥ. 3 niyút-bhiḥ. vắyo *iti*. táva a. bh. 2. sá-raśmiḥ. vắyo *iti*. 4 śú-dhitāni. vắyo *iti*. pūrva-péyam. vắyo *iti*. rắdhasā á (2). úpa i°. asmayū *ity* asmá-yū. ihá ū° índravāyū *iti*. vāja-dā. 6 ap-sú. ihá a°.

ayaṅsata vấyo ṣukrấ ayaṅsata | eté vām abhy àṣṛikshata tiráḥ pavítram āṣávaḥ | yuvāyávó 'ti rómāṇy avyáyā sómāso áty avyáyā || 6 || áti vāyo sasató yāhi ṣáṣvato yátra gṛấvā vádati tátra gachatam gṛihám índraṣ ca gachatam | ví sūnṛítā dádṛiṣe ríyate ghṛitám á pūrṇáyā niyútā yātho adhvarám índraṣ ca yātho adhvarám || 7 || átrấha tád vahethe mádhva áhutim yám aṣvatthám upatíshṭhanta jāyávo 'smé té santu jāyávaḥ | sākám gấvaḥ súvate pácyate yávo ná te vāya úpa dasyanti dhenávo nấpa dasyanti dhenávaḥ || 8 || imé yé te sú vāyo bāhvòjaso 'ntár nadí te patáyanty uksháṇo máhi vrádhanta ukshấṇaḥ | dhánvaũ cid yé anāṣávo jīrấṣ cid ágiraukasaḥ | sũryasyeva raṣmáyo durniyántavo hástayor durniyántavaḥ || 9 || [25] ||

136.

Prá sú jyéshṭham nicirábhyām bṛihán námo ḫavyám matím bharatā mṛiḷayádbhyāṃ svádishṭham mṛiḷayádbhyām | tấ samrājā ghṛitấsutī yajñé-yajña úpastutā | áthainoḥ kshatrám ná kútaṣ canádhṛishe devatvám nú cid ādhṛishe || 1 || ádarṣi gātúr uráve várīyasī pánthā ṛitásya sám ayaṅsta raṣmíbhiṣ cákshur bhágasya raṣmíbhiḥ | dyukshám mitrásya sádanam aryamṇó váruṇasya ca | áthā dadhāte bṛihád ukthyàm váya upastútyam bṛihád vayaḥ || 2 || jyótishmatīm áditim dhārayátkshitim svàrvatīm á ṣacete divé-dive jāgṛivấṅsā divé-dive | jyótishmat kshatrám āṣāte ādityấ dánunas pátī mitrás táyor váruṇo yātayájjano aryamấ yātayájjanaḥ || 3 || ayám mitrấya váruṇāya ṣámtamaḥ sómo bhūtv avapấneshv ábhago devó devéshv ábhagaḥ | tám devấso ju-

135, 6 vấyo *iti*. abhí a°. yuvā-yávaḥ áti. 7 vāyo *iti*. ni -yútā. 8 átra áha. vahethe *iti*. á-hutim. upa-tíshṭhanta. asmé *iti*. vāyo *iti*. ná ápa. 9 vāyo *iti* bāhú-ojasaḥ. nadí *iti*. ágirā-okasaḥ sũryasya-iva. duḥ-niyántavaḥ (2). — 136, 1 ni-cirābhyām bṛihát. bharata. sam-rājā ghṛitāsutī *iti* ghṛitá-āsutī yajñé-yajñe úpa-stutā átha e°. caná ā-dhṛishe. nú. ā-dhṛishe. 2 sádanam. átha dadhāte *iti*. upa-stútyam. 3 dhārayát-kshitim. sacete *iti*. āṣāte *iti*, pátī *iti*. yātayát-janaḥ (2). 4 ava-pấneshu á-bhagaḥ (2).

sherata víṣve adyá sajóshasaḥ | táthā rājānā karatho yád ímaha ṛítāvānā yád ímahe ‖ 4 ‖ yó mitráya váruṇāyávidhaj jáno 'narvāṇaṃ tám pári pāto áṅhaso dāṣvāṅsam mártam áṅhasaḥ | tám aryamábhí rakshaty ṛijūyántam ánu vratám | ukthaír yá enoḥ paribhūshati vratáṃ stómair ābhūshati vratám ‖ 5 ‖ námo divé bṛihaté ródasībhyām mitráya vocaṃ váruṇāya mīḷhúshe sumṛiḷīkáya mīḷhúshe | índram agním úpa stuhi dyukshám aryamáṇam bhágam | jyóg jívantaḥ prajáyā sacemahi sómasyotí sacemahi ‖ 6 ‖ útí devānāṃ vayám índravanto manāmáhi sváyaṣaso marúdbhiḥ | agnír mitró váruṇaḥ ṣárma yaṅsan tád aṣyāma maghávāno vayáṃ ca ‖ 7 ‖ 26 ‖

Prathamo 'dhyāyaḥ.

137.

Suṣhumā yātam ádribhir góṣṛītā matsarā imé sómāso matsarā imé | á rājānā divispṛiṣāsmatrā gantam úpa naḥ | imé vām mitrāvaruṇā gávāṣiraḥ sómāḥ ṣukrā gávāṣiraḥ ‖ 1 ‖ imá á yātam índavaḥ sómāso dádhyāṣiraḥ sutāso dádhyāṣiraḥ | utá vām usháso budhí sākáṃ sūryasya raṣmíbhiḥ | sutó mitráya váruṇāya pītáye cárur ṛitáya pītáye ‖ 2 ‖ tấṃ vāṃ dhenúṃ ná vāsarím aṅṣúṃ duhanty ádribhiḥ sómaṃ duhanty ádribhiḥ | asmatrā gantam úpa no 'rvāñcā sómapītaye | ayáṃ vām mitrāvaruṇā nṛíbhiḥ sutáḥ sóma á pītáye sutáḥ ‖ 3 ‖ 1 ‖

138.

Prá-pra pūshṇás tuvijātásya ṣasyate mahitvám asya tavāso ná tandate stotrám asya ná tandate | árcāmi sumnayánn ahám ántyūtim mayobhúvam | víṣvasya yó mána āyu-

136, 4 sa-jóshasaḥ. ímahe ṛíta-vānā. 5 váruṇāya ávidhat. aryamā́ a°. ṛiju-yántam. parí-bhūshati. ā-bhūshati. 6 su-mṛiḷīkāya. pra-jáyā. sómasya útí. 7 svá-yaṣasaḥ. — 137, 1 susumā́ ā. gó-ṣṛītāḥ. divi-spṛiṣā́ a°. gó-āṣiraḥ (2). ṣukrā́ḥ. 2 imé. dádhi-āṣiraḥ (2). 3 sóma-pītaye. — 138, 1 tuvi-jātásya. ánti-útim mayaḥ-bhúvam. ā-yuyuvé (2).

yuvé makhó devá āyuyuvé makháḥ ‖ 1 ‖ prá hí tvā pūshann ajirám ná yámani stómebhiḥ kṛiṇvá ṛiṇávo yáthā mṛídha úshṭro ná pīparo mṛídhaḥ | huvé yát tvā mayobhúvaṃ devám sakhyáya mártyaḥ | asmákam āṅgūshán dyumnínas kṛidhi vájeshu dyumnínas kṛidhi ‖ 2 ‖ yásya te pūshan sakhyé vipanyávaḥ krátvā cit sántó 'vasā bubhujrirá íti krátvā bubhujriré | tám ánu tvā návīyasīṃ niyútaṃ rāyá īmahe | áheḷamāna urushaṅsa sárī bhava váje-vāje sárī bhava ‖ 3 ‖ asyā́ ū shú ṇa úpa sātáye bhuvó 'heḷamāno rarivā́ṅ ajāṣva ṣravasyatā́m ajāṣva | ó shú tvā vavṛitīmahi stómebhir dasma sādhúbhiḥ | nahí tvā pūshann atimánya āghṛiṇe ná te sakhyám apahnuvé ‖ 4 ‖ 2 ‖

139.

Ástu ṣraúshaṭ puró agníṃ dhiyā́ dadha ā́ nú tác chárdho divyáṃ vṛiṇīmaha indravāyū́ vṛiṇīmahe | yád dha krāṇā́ vivásvati nā́bhā saṃdā́yi návyasī | ádha prá sū́ na úpa yantu dhītáyo devā́ṅ áchā ná dhītáyaḥ ‖ 1 ‖ yád dha tyán mitrāvaruṇāv ṛitā́d ádhy ādadā́the ánṛitaṃ svéna manyúnā dákshasya svéna manyúnā | yuvór itthā́dhi sádmasv ápaṣyāma hiraṇyáyam | dhībhíṣ caná mánasā svébhir akshábhiḥ sómasya svébhir akshábhiḥ ‖ 2 ‖ yuvā́ṃ stómebhir devayánto aṣvināṣrāváyanta iva ṣlókam āyávo yuvā́ṃ havyā́bhy ā́yávaḥ | yuvór víṣvā ádhi ṣríyaḥ pṛíkshaṣ ca viṣvavedasā | prushāyánte vām pavāyo hiraṇyáye ráthe dasrā hiraṇyáye ‖ 3 ‖ áceti dasrā vy ù nā́kam ṛiṇvatho yuñjáte vāṃ rathayújo dívishṭishv adhvasmáno dívishṭishu | ádhi vāṃ sthā́ma vandhúre ráthe dasrā hiraṇyáye | pathéva yán-

---

138, 2 kṛiṇvé. mayaḥ-bhúvam. 3 sántaḥ á° bubhujriré. ni -yútam. uru-saṅsa. 4 ūṁ *iti* sú naḥ. bhuvaḥ á°. aja-aṣva (2). ó *iti* sú. ati-mánye. apa-hnuvé. — 139, 1 dadhe. tát ṣ°. vṛiṇīmahe indravāyū́ *iti*. ha. sam-dā́yi. sú. ácha. 2 ha tyát. ādadā́the *ity* ā-dadā́the. itthā́ á°. 3 aṣvinā āṣraváyantaḥ-iva. havyā́ abhí ā°. viṣva-vedasā. 4 ví ūṁ *iti*. ratha-yújaḥ. pathā́-iva.

tāv anuṣáṣatā rájo 'ñjasā ṣáṣatā rájaḥ || 4 || ṣácībhir naḥ ṣacīvasū dívā náktaṃ daṣasyatam | mā́ vāṃ rātír úpa dasat kádā canā́smád rātíḥ kádā caná || 5 || 3 ||

vríshann indra vṛishapāṇāsa índava imé sutā́ ádrishutāsa udbhídas túbhyaṃ sutā́sa udbhídaḥ | té tvā́ mandantu dāváne mahé citráya rā́dhase | gīrbhír girvāha stávamāna á gahi sumṛilīkó na á gahi || 6 || ó shú ṇo agne ṣṛiṇuhi tvám īḷitó devébhyo bravasi yajñíyebhyo rájabhyo yajñíyebhyaḥ | yád dha tyā́m áṅgirobhyo dhenúṃ devā́ ádattana | ví tā́ṃ duhre aryamā́ kartárī sácāṉ eshá tā́ṃ veda me sácā || 7 || mó shú vo asmád abhí tā́ni paúṃsyā sánā bhūvan dyumnā́ni mótá jārishur asmát purótá jārishuḥ | yád vaṣ citrā́ṃ yugé-yuge návyaṃ ghóshād ámartyam | asmā́su tā́n maruto yā́c ca dushṭárītṃ didhṛitā́ yā́c ca dushṭáram || 8 || dadhyáṉ ha me janúsham pū́rvo áṅgirāḥ priyámedhaḥ kā́ṇvo átrir mánur vidus té me pū́rve mánur viduḥ | téshāṃ devéshv āyatīr asmā́kaṃ téshu nā́bhayaḥ | téshām padéna máhy ā́ name girénd rāgní ā́ name girā́ || 9 || hótā yakshad vaníno vanta vā́ryam bṛíhaspátir yajati venó ukshábhiḥ puruvā́rebhir ukshábhiḥ | jagṛibhmā́ dūráādisaṃ ṣlókam ádrer ádha tmánā | ádhārayad araríndāni sukrátuḥ purū́ sádmāni sukrátuḥ || 10 || yé devā́so divy ékādaṣa sthá pṛithivyā́m ádhy ékādaṣa sthá | apsukshíto mahinaíkādaṣa sthá té devā́so yajñám imáṃ jushadhvam || 11 || 4 ||

Viṅṣo 'ṇuvākaḥ.

139, 4 anu-ṣáṣatā rájaḥ á°. 5 ṣacīvasū *iti* ṣacī-vasū. caná a°. 6 vṛisha-pā́ṇāsaḥ. ádri-sutāsaḥ ut-bhídaḥ (2). girvāhaḥ. su-mṛilīkáḥ. 7 ó *iti* sú naḥ. ha. kartári sácā. 8 mó *iti* sú. mā́ utá. purā́ utá. tát. yát. dustáram (2). didhṛitá yát. 9 priyá-medhaḥ. ā́-yatīḥ. girā́ indrāgní *iti*. 10 puru-vā́rebhiḥ. jagṛibhmá dūré-ādiṣam. su-krátuḥ (2) purú. 11 diví. apsu-kshítaḥ mahinā́ é°.

140.

Vedisháde priyádhāmāya sudyúte dhāsím iva prá bharā yónim agnáye | vástreṇeva vāsayā mánmanā śúcim jyotírātham śukrávarṇam tamohánam || 1 || abhí dvijánmā trivṛíd ánnam ṛijyate saṃvatsaré vāvṛidhe jagdhám ī púnaḥ | anyásyāsā jihváyā jényo vṛíshā ny ànyéna vaníno mṛishṭa vāraṇáḥ || 2 || kṛishṇaprútau vevijé asya sakshítā ubhā tarete abhí mātárā śíśum | prācájihvaṃ dhvasáyantaṃ tṛishucyútam á sácyaṃ kúpayaṃ várdhanam pitúḥ || 3 || mumukshvò mánave mānavasyaté raghudrúvaḥ kṛishṇásītāsa ū júvaḥ | asamanā ajiráso raghuṣhyádo vātajūtā úpa yujyanta āśávaḥ || 4 || ád asya té dhvasáyanto vṛítherate kṛishṇám ábhvam máhi várpaḥ kárikrataḥ | yát sīm mahím avánim prábhí mármṛiṣad abhiṣvasán stanáyann éti nánadat || 5 || 6 ||

bhúshan ná yó 'dhi babhrúshu námnate vṛísheva pátnīr abhy èti róruvat | ojāyámānas tanvàṣ ca śumbhate bhīmó ná śṛíṅgā davidhāva durgṛíbhiḥ || 6 || sá saṃstíro vishṭíraḥ sáṃ gṛibhāyati jānánn evá jānatír nítya á śaye | púnar vardhante ápi yanti devyàm anyád várpaḥ pitróḥ kṛiṇvate sácā || 7 || tám agrúvaḥ keśínīḥ sám hí rebhirá ūrdhvás tasthur mamrúshīḥ práyáve púnaḥ | tásāṃ jarám pramuñcánn eti nánadad ásum páraṃ janáyañ jīvám ástṛitam || 8 || adhīvāsám pári mātúḥ rihánn áha tuvigrébhiḥ sátvabhir yāti ví jráyaḥ | váyo dádhat padváte rérihat sádánu śyénī sacate vartaníḥ áha || 9 || asmákam agne maghávatsu dīdihy ádha

---

140, 1 vedi-sáde priyá-dhāmāya su-dyúte. bhara. vástreṇa-iva vāsaya. jyotíḥ-ratham śukrá-varṇam tamaḥ-hánam. 2 dvi-jánmā tri-vṛít. vavṛidhe. īm *iti* púnar *iti* anyásya āsā. ní a°. 3 kṛishṇa-prútau vevijé *iti*. sa-kshítau. tarete *iti*. prācā-jihvam. tṛishu-cyútam. 4 raghu-drúvaḥ kṛishṇá-sītāsaḥ. ūṃ *iti*. raghu-syádaḥ vāta-jūtāḥ. yujyante. 5 vṛithā ī°. prá abhí. abhi-śvasán. 6 ádhi. vṛishā -iva. abhí eti. duḥ-gṛíbhiḥ. 7 sam-stíraḥ vi-stíraḥ. 8 rebhiré. prá ā° púnar *iti*. pra-muñcán. 9 mātúḥ. tuvi-grébhiḥ. sádā ánu. vartaníḥ.

ṣvásīvān vṛishabhó dámūnāḥ | avásyā ṣíṣumatīr adīder vármeva yutsú parijárbhurāṇaḥ || 10 || 6 ||

idám agne súdhitaṃ dúrdhitād ádhi priyád u cin mánmanaḥ préyo astu te | yát te ṣukráṃ tanvò rócate ṣúci ténāsmábhyaṃ vanase rátnam á́ tvám || 11 || ráthāya návam utá no gṛihấya nítyāritrām padvátīṃ rāsy agne | àsmákaṃ vīrấṅ utá no maghóno jánāṅṣ ca yấ pāṛáyāc chárma yấ ca || 12 || abhí no agna ukthám íj juguryā dyávākshámā sindhavaṣ ca ṣvágūrtāḥ | gávyaṃ yávyaṃ yánto dīrghấhéshaṃ váram aruṇyò varanta || 13 || 7 ||

141.

Bál itthấ tád vápushe dhāyi darṣatấṃ devásya bhárgaḥ sáhaso yáto jáni | yád īm úpa hvárate sấdhate matír ṛitásya dhénā anayanta sasrútaḥ || 1 || prikshó vápuḥ pitumấn nítya á́ ṣaye dvítíyam á́ saptáṣivāsu mātṛíshu | tṛitíyam asya vṛishabhásya doháse dáṣapramatim janayanta yóshaṇaḥ || 2 || nír yád īm budhnấn mahishásya várpasa īṣānấsaḥ ṣávasā kránta sūráyaḥ | yád īm ánu pradívo mádhva ādhavé gúhā sántam mātaríṣvā mathāyáti || 3 || prá yát pitúḥ paramấn nīyáte páry á́ prikshúdho vīrúdho dáṃsu rohati | ubhá yád asya janúsham yád ínvata ấd íd yávishṭho abhavad ghṛiṇá́ ṣúciḥ || 4 || ấd ín mātṛír ávishad yấsv á́ ṣúcir áhiṅsyamāna urviyá ví vāvṛidhe | ánu yát púrvā áruhat sanājúvo ní návyasīshv ávarāsu dhāvate || 5 || 8 ||

ấd íd dhótāram vṛiṇate dívishṭishu bhágam iva papṛicānấsa ṛiñjate | devấn yát krátvā majmánā purushṭutó mártam sáṅsam viṣvádhā véti dhấyase || 6 || ví yád ásthād ya-

---

140, 10 ava-ásya. várma-iva. pari-járbhurāṇaḥ. 11 sú-dhitam dúḥ-dhitāt. cit. téna a°. 12 nítya-aritrām. pāráyāt ṣ°. 13 abhí agne. ít juguryāḥ. svá-gurtāḥ. dīrghấ áhā í°. — 141, 1 sa-srútaḥ. 2 saptá-ṣivāsu. dáṣa-pramatim. 3 budhnất. pradívaḥ. ā-dhavé. 4 paramất. dám-su. 5 ít. á́ a°. vavṛidhe. sanā-júvaḥ. 6 hótāram. puru-stutáḥ.

jató vātacodito hvāró ná vákvā jaráṇā ánākṛitaḥ | tásya pátman dakshúshaḥ kṛishṇájaṅhasaḥ śúcijanmano rája á vyàdhvanaḥ || 7 || rátho ná yātáḥ śíkvabhiḥ kṛitó dyấm áṅgebhir arushébhir īyate | ấd asya té kṛishṇấso dakshi sūráyaḥ śúrasyeva tveshấthād īshate váyaḥ || 8 || tváyā hy àgne váruṇo dhṛitávrato mitráḥ śāśadré aryamấ sudấnavaḥ | yát sīm ánu krátunā viśváthā vibhúr arấn ná nemíḥ paribhūr ájāyathāḥ || 9 || tvám agne śaśamānáya sunvaté rátnaṃ yavishṭha devátātim invasi | tám tvā nú návyaṃ sahaso yuvan vayám bhágaṃ ná kāré mahiratna dhīmahi || 10 || asmé rayíṃ ná svártham dámūnasam bhágaṃ dákshaṃ ná papṛicāsi dharṇasím | rasmíṅr iva yó yámati jánmanī ubhé devấnāṃ śáṅsam ṛitá á ca sukrátuḥ || 11 || utá naḥ sudyótmā jīráśvo hótā mandráḥ śṛiṇavac candrárathaḥ | sá no neshan néshatamair ámūro 'gnír vāmáṃ suvitáṃ vásyo ácha || 12 || ástāvy agníḥ śímīvadbhir arkaíḥ sấmrājyāya prataráṃ dádhānaḥ | amí ca yé maghávāno vayám ca míhaṃ ná śúro áti níśh ṭatanyuḥ || 13 || 9 ||

142.

Sámiddho agna á vaha devấṅ adyá yatásruce | tántuṃ tanushva pūrvyáṃ sutásomāya dāśúshe || 1 || ghṛitávantam úpa māsi mádhumantaṃ taṅūnapāt | yajñáṃ víprasya mấvataḥ śaśamānásya dāśúshaḥ || 2 || śúciḥ pāvakó ádbhuto mádhvā yajñám mimikshati | nárāśáṅsaḥ trír á divó devó devéshu yajñíyaḥ || 3 || īḷitó agna á vahéndraṃ citrám ihá priyám | iyáṃ hí tvā matír mámāchā sujihva vacyáte || 4 ||

141, 7 vấta-coditaḥ. dhakshúshaḥ kṛishṇá-jaṅhasaḥ śúci-janmanaḥ. ví-adhvanaḥ. 8 ất a. t. 140, 5. dhakshi. śúrasya-iva. 9 hí a°. dhṛitá-vrataḥ. su-dấnavaḥ. vi-bhúḥ. a. n. ṇ. 32, 15. pari-bhūḥ. 10 mahi-ratna. 11 asmé *iti*. su-ártham. jánmanī *iti* ubhé *iti*. ṛité. su-krátuḥ. 12 su-dyótmā jīrá-aśvaḥ. śṛiṇavat candrá-rathaḥ. neshat. 13 amí *iti*. níḥ ta°. — 142, 1 sám-iddhaḥ agne. yatá-śruce. sutá-somāya. 2 tanū-napāt. 4 agne. vaha í°. máma ácha su-jihva.

striṇānáso yatásruco barhír yajñé svadhvaré | vriñjé devávyacastamam índrāya sárma sapráthaḥ || 5 || ví śrayantām ṛitāvṛídhaḥ prayaí devébhyo mahíḥ | pāvakásaḥ purusprího dvāro devír asaścátaḥ || 6 || 10 ||

á bhándamāne úpāke náktoshāsā supéśasā | yahví ṛitásya mātárā sídatām barhír á sumát || 7 || mandrájihvā jugurvánī hótārā daívyā kaví | yajñám no yakshatām imám sidhrám adyá divispríśam || 8 || śúcir devéshv árpitā hótrā marútsu bhāratī | íḷā sárasvatī mahí barhíḥ sīdantu yajñíyāḥ || 9 || tán nas turípam ádbhutam purú váram purú tmánā | tváshṭā póshāya ví shyatu rāyé nábhā no asmayúḥ || 10 || avasṛijánn úpa tmánā devān yakshi vanaspate | agnír havyá sushūdati devó devéshu médhiraḥ || 11 || pūshaṇváte marútvate viśvádevāya vāyáve | svāhā gāyatrávepase havyám índrāya kartana || 12 || svāhākṛitāny á gahy úpa havyáni vītáye | índrā gahi śrudhí hávam tvām havante adhvaré || 13 || 11 ||

143.

Prá távyasīm návyasīm dhītím agnáye vācó matím sáhasaḥ sūnáve bhare | apām nápād yó vásubhiḥ sahá priyó hótā prithivyām ny ásīdad ṛitvíyaḥ || 1 || sá jāyamānaḥ paramé vyòmany āvír agnír abhavan mātaríśvane | asyá krátvā samidhānásya majmánā prá dyāvā śocíḥ prithiví arocayat || 2 || asyá tveshā ajárā asyá bhānávaḥ susaṃdṛíśaḥ suprátīkasya sudyútaḥ | bhātvakshaso áty aktúr ná síndhavo 'gné rejante ásasanto ajárāḥ || 3 || yám ériré bhṛígavo vi-

142, 5 yatá-srucaḥ. su-adhvaré. devávyacaḥ-tamam. sa-práthaḥ. 6 v. s. ṛi. 13, 6. pra-yaí. puru-spríhaḥ. 7 bhándamāne *iti* úpāke *iti* náktoshāsā su-péśasā yahví *iti*. 8 mandrá-jihvā jugurvánī *iti*. hótārā-imám 13, 8. divi-spríśam. 9 íḷā-mahí 13, 9. 10 tát. vā áram. syatu. 11 ava-sṛiján. agnír-médhiraḥ 105, 14. 12 viśvá-devāya. gāyatrá-vepase. 14 svāhā-kṛitāni. índra á. śrudhí. — 143, 1 ní. 2 ví-omani. abhavat. sam-idhānásya. prithiví *iti*. 3 su-saṃdríśaḥ suprátīkasya su-dyútaḥ bhā-tvakshasaḥ. agnéḥ. 4 ā-īriré.

ṣvávedasaṃ nábhā pṛithivyā́ bhúvanasya majmánā | agníṃ táṃ gīrbhír hinuhi svá ā́ dáme yá éko vásvo váruṇo ná rā́jati || 4 || ná yó várāya marútām íva svanáḥ séneva sṛishṭā́ divyā́ yáthāṣániḥ | agnír jámbhais tigitaír atti bhárvati yodhó ná ṣátrūn sá vánā ny ṛiñjate || 5 || kuvíṇ no agnír ucáthasya vír ásad vásuṣh kuvíd vásubhiḥ kámaṁ āvárat | codáḥ kuvít tutujyā́t sātáye dhíyaḥ ṣúcipratīkaṃ tám ayā́ dhiyā́ gṛiṇe || 6 || ghṛitápratīkaṃ va ṛitásya dhūrshádam agním mitráṃ ná samidhānā́ ṛiñjate | índhāno akró vidátheshu dī́dyac chukrávarṇām úd u no yaṅsate dhíyam || 7 || áprayuchann áprayuchadbhir agne ṣivébhir naḥ pāyúbhiḥ pāhi ṣagmaíḥ | ádabdhebhir ádṛipitebhir ishṭé 'nimishadbhiḥ pári pāhi no jā́ḥ || 8 || 12 ||

144.

Éti prá hótā vratám asya māyáyordhvā́ṃ dádhānaḥ ṣúcipeṣasaṃ dhíyam | abhí srúcaḥ kramate dakshiṇāvṛíto yā́ asya dhā́ma prathamā́ṃ ha níṅsate || 1 || abhím ṛitásya dohánā anūshata yónau devásya sádane párīvṛitāḥ | apā́m upásthe víbhṛito yád ávasad ádha svadhā́ adhayad yā́bhir íyate || 2 || yúyūshataḥ sávayasā tád íd vápuḥ samānám ártham vitáritratā mithā́ḥ | ā́d īm bhágo ná hávyaḥ sám asmád ā́ vólhur ná raṣmín sám ayaṅsta sā́rathiḥ || 3 || yám īṃ dvā́ sávayasā saparyátaḥ samāné yónā mithunā́ sámokasā | dívā ná náktam palitó yúvājani purú cárann ajáro mā́nushā yugā́ || 4 || tám īṃ hinvanti dhītáyo dáṣa vríṣo devā́m mártāsa ūtáye havāmahe | dhánor ádhi praváta ā́ sá

143, 4 viṣvá-vedasam. pṛithivyā́ḥ. své. 5 sénā-iva. yáthā a°. ní ṛi°. 6 kuvít. vásuḥ. ā-várat. súci-pratīkam. 7 ghṛitá-pratīkam. dhūḥ-sádam. sam-idhānā́ḥ. dī́dyat ṣukrá-varṇām. 8 ápra-yuchan áprayuchat-bhiḥ. ishṭe ánimishat-bhiḥ. — 144, 1 māyáyā u°. ṣúci peṣasam. dakshiṇā-āvṛítaḥ. 2 abhí īm. pári-vṛitāḥ. upá-sthe ví-bhṛitaḥ. ā́ á°. 3 sá-vayasā. vi-táritratā. 4 sá-vayasā. sám-okasā. yúvā a° purú.

ṛiṇvaty abhivrájadbhir vayúnā návādhita || 5 || tváṃ hy àgne divyásya rā́jasi tvám pā́rthivasya paṣupā́ iva tmánā | énī ta eté bṛihatī́ abhiṣríyā hiraṇyáyī vákvarī barhír āṣāte || 6 || ágne jushásva práti harya tád váco mándra svádhāva ṛítajāta súkrato | yó viṣvátaḥ partyáñ̄ ási darṣató raṇváḥ sáṃdṛishṭau pitumā́ñ iva ksháyaḥ || 7 || 13 ||

145.

Tám pṛichatā sá jagāmā sá veda sá cikitvā́ñ īyate sā́ nv ìyate | tásmin santi praṣíshas tásminn ishṭáyaḥ sá vā́jasya ṣávasaḥ ṣushmíṇas pátiḥ || 1 || tám ít pṛichanti ná simó ví pṛichati svéneva dhī́ro mánasā yád ágrabhīt | ná mṛishyate prathamáṃ nā́paraṃ váco 'syá krátvā sacate ápradṛipitaḥ || 2 || tám íd gachanti juhvàs tám árvatīr víṣvāny ékaḥ ṣṛiṇavad vácāṅsi me | purupraishás táturir yajñasā́dhanó 'chidrotiḥ ṣíṣur ā́datta sáṃ rábhaḥ || 3 || upasthā́yaṃ carati yát samā́rata sadyó jātás tatsāra yújyebhiḥ | abhí ṣvāntám mṛiṣate nāndyè mudé yád īṃ gáchanty uṣatī́r apishṭhitám || 4 || sá īm mṛigó ápyo vanargúr úpa tvacy ùpamásyāṃ ní dhāyi | vy àbravīd vayúnā mártyebhyo 'gnír vidvā́ñ ṛitacíd dhí satyáḥ || 5 || 14 ||

146.

Trimūrdhā́naṃ saptáraṣmiṃ gṛiṇīshé 'nūnam agním pitrór upásthe | nishattám asya cárato dhruvásya víṣvā divó rocanā́paprivā́ṅsam || 1 || ukshā́ mahā́ñ abhí vavaksha ene ajáras tasthāv itáūtir ṛishváḥ | urvyā́ḥ padó ní dadhāti sā́-

---

144, 5 abhivrájat-bhiḥ. náva a°. 6 hí a°. paṣupā́ḥ-iva. énī *iti* te eté *iti* bṛihatī́ *iti* abhi-ṣríyā hiraṇyáyī *iti* vákvarī *iti*. āṣāte *iti*. 7 ṛíta-jāta súkrato *iti* sú-krato. sám-dṛishṭau. — 145, 1 pṛichata. jagāma. sáḥ nú ī°. pra-ṣíshaḥ. 2 svéna-iva. ná á°. ápra-dripitaḥ. 3 puru-praisháḥ. yajña-sā́dhanaḥ áchidra-ūtiḥ. ā́ a°. 4 upa-sthā́yam. sam-ā́rata. api-sthitám. 5 tvací upa-másyām. ví a°. ṛita-cít hí. — 146, 1 tri-mūrdhā́nam saptá-raṣmim gṛiṇīshe á°. upá-sthe ni-sattám. rocanā́ āpapri-vā́ṅsam. 2 vavakshe ene *iti*. itáḥ-ūtiḥ.

nau rihánty údho arushấso asya || 2 || samānám vatsám abhí saṃcárantī víshvag dhenú ví caratah suméke | anapavṛijyấn ádhvano mímāne víṣvān kétāñ ádhi mahó dádhāne || 3 || dhírāsaḥ padám kaváyo nayanti nấnā hṛidấ rákshamāṇā ajuryám | síshāsantaḥ páry apaśyanta síndhum āvír ebhyo abhavat sűryo nṛín || 4 || didṛikshéṇyaḥ pári kấshṭhāsu jénya íḷényo mahó árbhāya jīváse | purutrấ yád ábhavat sűr áhaibhyo gárbhebhyo maghávā viṣvádarśataḥ || 5 || 15 ||

147.

Kathấ te agne śucáyanta āyór dadāśúr vấjebhir āśushāṇáḥ | ubhé yát toké tánaye dádhānā ṛitásya sáman raṇáyanta devấḥ || 1 || bódhā me asyá vácaso yavishṭha mán hishṭhasya prábhṛitasya svadhāvaḥ | píyati tvo ánu tvo gṛiṇāti vandárus te tanvàm vande agne || 2 || yé pāyávo māmateyám te agne páśyanto andhám duritấd árakshan | raráksha tấn sukṛíto viśvávedā dípsanta íd ripávo náha debhuḥ || 3 || yó no agne árarivāñ aghāyúr arātīvấ marcáyati dvayéna | mántro gurúḥ púnar astu só asmā ánu mṛikshīshṭa tanvàm duruktaíḥ || 4 || utá vā yáḥ sahasya pravidvấn márto mártam marcáyati dvayéna | átaḥ pāhi stavamāna stuvántam ágne mákir no duritấya dhāyīḥ || 5 || 16 ||

148.

Máthīd yád īm vishṭó mātariśvā hótāram viśvápsum viśvádevyam | ní yám dadhúr manushyàsu vikshú svàr ṇá citrám vápushe vibhấvam || 1 || dadānám ín ná dadabhanta

---

146, 3 saṃcárantī *iti* sam-cárantī. dhenú *iti*. suméke *iti* su-méke anapa-vṛijyấn. mímāne *iti*. dádhāne *iti*. 4 śiśāsantaḥ. 5 áha ebhyaḥ. viśvá-darśataḥ. — 147, 1 ubhé *iti*. toké *iti*. 2 bódha. prá-bhṛitasya. 3 duḥ-itāt. su-kṛítaḥ viśvá-vedāḥ. ná áha. 4 agha-yúḥ arāti-vấ. asmai. duḥ-ukthaíḥ. 5 pra-vidvấn. duḥ-itấya. — 148, 1 m. y. īm 71, 4. viśvá-apsum viśvá-devyam. ná. vibhấ-vam. 2 ít.

mánmāgnír várūtham máma tásya cākan | jushánta víśvāny asya kármópastutim bháramāṇásya kāróḥ || 2 || nítye cin nú yáṃ sádane jagribhré práśastibhir dadhiré yajñíyāsaḥ | prá sú nayanta gribháyanta ishṭáv áśvāso ná rathyò rārahāṇáḥ || 3 || purūṇi dasmó ní riṇāti jámbhair ád rocate vána á vibhávā | ád asya váto ánu vāti śocír ástur ná śáryām asanām ánu dyūn || 4 || ná yáṃ ripávo ná rishaṇyávo gárbhe sántaṃ reshaṇá resháyanti | andhá apaśyá ná dabhann abhikhyá nítyāsa īm pretáro arakshan || 5 || [17] ||

149.

Maháḥ sá rāyá éshate pátir dánn iná inásya vásunaḥ padá á | úpa dhrájantam ádrayo vidhánn ít || 1 || sá yó vríshā narāṃ ná ródasyoḥ śrávobhir ásti jīvápītasargaḥ | prá yáḥ sasrāṇáḥ śiśrītá yónau || 2 || á yáḥ púraṃ nármiṇīm ádīded átyaḥ kavír nabhanyò nárvā | śúro ná rurukváñ chatátmā || 3 || abhí dvijánmā trí roçanáni víśvā rájāṅsi śuśucānó asthāt | hótā yájishṭho apáṃ sadhásthe || 4 || ayáṃ sá hótā yó dvijánmā víśvā dadhé váryāṇi śravasyá | márto yó asmai sutúko dadáśa || 5 || [18] ||

150.

Purú tvā dāśvān voce 'rír agne táva svid á | todásyeva śaraṇá á mahásya || 1 || vy àninásya dhanínaḥ prahoshé cid árarushaḥ | kadá caná prajígato ádevayoḥ || 2 || sá candró vipra mártyo mahó vrádhantamo diví | prá-prét te agne vanúshaḥ syāma || 3 || [19] ||

148, 2 mánma a°. kárma úpa-stutim. 3 cit. práśasti -bhiḥ. śú. rarahāṇáḥ. 4 váne. vibhá-vā. 5 reshaṇáḥ. apaśyáḥ. abhi-khyá. — 149, 1 á 1°. padé. 2 jīvápīta-sargaḥ. 3 ná árvā. śatá-ātmā. 4 dvi-jánmā. sadhá-sthe. 5 dvi-jánmā. su -túkaḥ. — 150, 1 todásya-iva śáraṇe. 2 ví a°. pra-hoshé. pra -jígataḥ. 3 prá-pra ít.

151.

Mitráṃ ná yáṃ śímyā góshu gavyávaḥ svādhyò vidáthe apsú jíjanan | árejetāṃ ródasī pájasā girá práti priyáṃ yajatáṃ janúshām ávaḥ || 1 || yád dha tyád vām purumīḷhásya somínaḥ prá mitráso ná dadhiré svābhúvaḥ | ádha krátuṃ vidataṃ gātúm árcata utá śrutaṃ vṛishaṇā pastyàvataḥ || 2 || á vām bhūshan kshitáyo jánma ródasyoḥ pravácyaṃ vṛishaṇā dákshase mahé | yád īm ṛitáya bháratho yád árvate prá hótrayā śímyā vītho adhvarám || 3 || prá sá kshitír asura yá máhi priyá ṛítāvānāv ṛitám á ghoshatho bṛihát | yuvám divó bṛiható dáksham ābhúvaṃ gáṃ ná dhury úpa yuñjāthe apáḥ || 4 || mahí átra mahiná váram ṛinvatho 'reṇávas túja á- sádman dhenávaḥ | sváranti tá uparátāti-śūryam á nimrúca ushásas takvavír iva || 5 || 20 ||

á vām ṛitáya keśínīr anūshata mítra yátra váruṇa gātúm árcathaḥ | áva tmánā sṛijátam pínvataṃ dhíyo yuvám víprasya mánmanām irajyathaḥ || 6 || yó vāṃ yajñaíḥ śaśamānó ha dāśati kavír hótā yájati manmasādhanaḥ | úpāha táṃ gáchatho vīthó adhvarám áchā gíraḥ sumatíṃ gantam asmayú || 7 || yuvāṃ yajñaíḥ prathamā góbhir añjata ṛítāvānā mánaso ná práyuktishu | bháranti vām mánmanā saṃyátā gíró 'dripyatā mánasā revád āśāthe || 8 || revád váyo dadhāthe revád āśāthe nárā māyābhir itáūti máhinam | ná vāṃ dyāvó 'habhir nótá síndhavo ná devatvám panáyo nānaśur maghám || 9 || 21 ||

152.

Yuvám vástrāṇi pīvasā vasāthe yuvor áchidrā mántavo

151, 1 su-ādhyàḥ. ródasī *iti*. 2 ha. puru-mīḷhásya. su-ābhúvaḥ. árcate. pastyà-vataḥ. 3 pra-vācyam. 4 asurā. priyā ṛíta-vānau. ā-bhúvam. dhurí. yuñjāthe *iti*. 5 mahí *iti*. ni-mrúcaḥ. takvavíḥ -iva. 7 manma-sādhanaḥ úpa áha. ácha. su-matím. asmayū *ity* asma-yū. 8 añjate ṛíta-vānā. prá-yuktishu. sam-yátā gíraḥ á°. āśāthe *iti*. 9 dadhāthe *iti*. āśāthe *iti*. itáḥ-ūti. dyāvaḥ á° nā utá. ná ā°. — 152, 1 vasāthe *iti*. áchidrāḥ.

ha sárgāḥ | ávātiratam ánṛitāni. víśva ṛiténa mitrāvaruṇā sacethe || 1 || etác caná tvo ví ciketad eshāṃ satyó mántraḥ kaviśastá ṛíghāvān | tiráśriṃ hanti cáturaśrir ugró devanído há prathamá ajūryan || 2 || apád eti prathamá padvátīnāṃ kás tád vām mitrāvaruṇā ciketa | gárbho bhárám bharaty á cid asya ṛitám píparty ánṛitam ní tārīt || 3 || prayántam ít pári jārám kanínām páśyāmasi nópanipádyamānam | ánavapṛigṇā vítatā vásānam priyám mitrásya váruṇasya dhāma || 4 || anaśvó jātó anabhīśúr árvā kánikradat patayad ūrdhvásānuḥ | ácittam bráhma jujushur yúvānaḥ prá mitré dhāma váruṇe gṛiṇántaḥ || 5 || á dhenávo māmateyám ávantīr brahmapríyam pīpayan sásminn ūdhan | pitvó bhiksheta vayúnāni vidván āsávívāsann áditim urushyet || 6 || á vām mitrāvaruṇā havyájushṭiṃ námasā devāv ávasā vavṛityām | asmákam bráhma pṛítanāsu sahyā asmákam vṛishṭír divyá supārá || 7 || 22 ||

153.

Yájāmahe vām mahāḥ sajóshā havyébhir mitrāvaruṇā námobhiḥ | ghṛitaír ghṛitasnū ádha yád vām asmé adhvaryávo ná dhīṭíbhir bháranti || 1 || prástutir vāṃ dhāma ná práyuktir áyāmi mitrāvaruṇā suvṛiktíḥ | anákti yád vāṃ vidátheshu hótā sumnáṃ vām sūrír vṛishaṇāv íyakshan || 2 || pīpáya dhenúr áditir ṛitáya jánāya mitrāvaruṇā havirdé | hinóti yád vāṃ vidáthe saparyán sá rātáhavyo mánusho ná hótā || 3 || utá vāṃ vikshú mádyāsv ándho gáva ápaś ca pīpayanta devíḥ | utó no asyá pūrvyáḥ pátir dán vītám pāyám páyasa usríyāyāḥ || 4 || 23 ||

152, 1 áva a°. víśvā. sacethe *iti*. 2 etát. kavi-śastáḥ. triḥ áśrim. cátuḥ-aśriḥ. deva-nīdaḥ. 3 mitrāvaruṇā ā. asya. 4 prayántam. ná upa-nipádyamānam ánava-pṛigṇā ví-tatā. 5 ūrdhvá sānuḥ. 6 brahma-príyam. āsā ā-vívāsan. 7 havyá-jushṭim. u-pārā. — 153, 1 sa-jóshāḥ. ghṛitasnū *iti* ghṛita-snū. asmé *iti*. prá-stutiḥ. prá-yuktiḥ. su-vṛiktíḥ. 3 haviḥ-dé. rātá-havyaḥ. utó *iti*.

154.

Víshṇor nú kaṃ vīryāṇi prá vocaṃ yáḥ pārthivāni vimamé rájāṅsi | yó áskabhāyad úttaraṃ sadhástham vicakramāṇás tredhórugāyáḥ ‖ 1 ‖ prá tád víshṇu stavate vīryèṇa mṛigó ná bhīmáḥ kucaró girishṭhāḥ | yásyorúshu trishú vikrámaṇeshv adhikshiyánti bhúvanāni víśvā ‖ 2 ‖ prá víshṇave śūshám etu mánma girikshíta urugāyáya vṛíshṇe | yá idáṃ dīrghám práyataṃ sadhástham éko vimamé tribhír ít padébhiḥ ‖ 3 ‖ yásya trí pūrṇā́ mádhunā padány ákshīyamāṇā svadháyā mádanti | yá u tridhā́tu pṛithivím utá dyā́m éko dādhára bhúvanāni víśvā ‖ 4 ‖ tád asya priyám abhí pātho asyāṃ náro yátra devayávo mádanti | urukramásya sá hí bándhur itthā́ víshṇoḥ padé paramé mádhva útsaḥ ‖ 5 ‖ tā́ vāṃ vāstūny uśmasi gámadhyai yátra gā́vo bhū́risṛiṅgā áyāsaḥ | átrāha tád urugāyásya vṛíshṇaḥ paramám padám áva bhāti bhū́ri ‖ 6 ‖ 24 ‖

155.

Prá vaḥ pántam ándhaso dhiyāyaté mahé śū́rāya víshṇave cārcata | yā́ sānuni párvatānām ádābhyā mahás tasthátur árvateva sādhúnā ‖ 1 ‖ tveshám itthā́ samáraṇaṃ śímīvator índrāvishṇū sutapā́ vām urushyati | yā́ mártyāya pratidhīyámānam ít kriśánor ástur asanā́m urushyáthaḥ ‖ 2 ‖ tā́ īṃ vardhanti máhy asya paúṅsyaṃ ní mātárā nayati rétase bhujé | dádhāti putró 'vā́ram páram pitúr nā́ma tṛitíyam ádhi rocané diváḥ ‖ 3 ‖ tát-tad íd asya paúṅsyaṃ gṛiṇīmasīnásya trātúr avṛikásya mīḷhúshaḥ | yáḥ pārthivāni

---

154, 1 vi-mamé. sadhá-stham vi-cakramāṇáḥ tredhā́ uru-gāyáḥ. 2 víshṇuḥ. giri-sthā́ḥ yásya u°. vi-krámaṇeshu adhi-kshiyánti. 3 giri-kshíte uru-gāyā́ya. prá-yatam sadhá-stham. vi-mamé. 4 tri-dhātu. 5 uru-kramásya. 6 bhū́ri-śriṅgāḥ. átra áha. uru-gāyásya. — 155, 1 pra v. p. 122, 1. ca a°. árvatā-iva. 2 sam-áraṇam. índrā-víshṇū *iti* suta-pā́ḥ. prati-dhīyámānam. 3 ávaram. 4 gṛiṇīmasi i°.

tribhír íd vígāmabhir urú krámishṭorugāyāya jīváse || 4 || dvé íd asya krámaṇe svardríṣo 'bhikhyāya mártyo bhuraṇyati | tritíyam asya nákir ā́ dadharshati váyaś caná patáyantaḥ patatríṇaḥ || 5 || catúrbhiḥ sākáṃ navatíṃ ca námabhiś cakráṃ ná vrittáṃ vyátīṁr avīvipat | bṛiháccharīro vimímāna ṛíkvabhir yúvākumāraḥ práty ety āhavám || 6 || 25 ||

156.

Bhávā mitró ná śévyo ghṛitásutir víbhūtadyumna evayā́ u sapráthāḥ | ádhā te vishṇo vidúshā cid árdhya stómo yajñáś ca rā́dhyo havíshmatā || 1 || yáḥ pūrvyā́ya vedháse návīyase sumájjānaye víshṇave dádāśati | yó jātám asya maható máhi brávat séd u śrávobhir yújyaṃ cid abhy àsat || 2 || tám u stotāraḥ pūrvyáṃ yáthā vidá ṛitásya gárbhaṃ janúshā pipartana | ásya jānánto náma cid vivaktana mahás te vishṇo sumatím bhajāmahe || 3 || tám asya rā́jā váruṇas tám aśvínā krátuṃ sacanta mā́rutasya vedhásaḥ | dādhā́ra dákṣham uttamám aharvídaṃ vrajáṃ ca víshṇuḥ sákhivāṁ apornuté || 4 || ā́ yó vivā́ya sacáthāya daívya índrāya víshṇuḥ sukṛíte sukṛíttaraḥ | vedhā́ ajinvat trishadhasthá áryam ṛitásya bhāgé yájamānam, ā́bhajat || 5 || 26 ||

Ekaviṅśo 'nuvākaḥ.

157.

Ábodhy agnír jmá úd éti sū́ryo vy ùshā́ś candrā́ mahy ā̀vo arcíshā | ā́yukshātām aśvínā yātave rátham prā́śāvīd deváḥ savitā́ jágat pṛíthak || 1 || yád yuñjáthe vṛíshaṇam

---

155, 4 vígāma-bhiḥ. krámishṭa uru-gāyā́ya. 5 dvé *iti*. krámaṇe *iti* svaḥ-dṛíśaḥ abhi-khyā́ya. 6 bṛihát-śarīraḥ vi-mímānaḥ. yúvā á°. ā́ -havám. — 156, 1 bháva. ghṛitá-āsutiḥ víbhūta-dyumnaḥ eva-yā́ḥ. sa-práthāḥ ádha. vishṇo *iti*. árdhyaḥ. 2 sumát-jānaye. sáḥ ít. abhí a°. 3 vidá. ā́ a°. vishṇo *iti* su-matím. 4 ahaḥ-vídam. apa-ūrṇuté. 5 sukṛíte sukṛít-taraḥ. tri-sadhasthā́ḥ. ā́ a°. — 157, 1 ví u°. mahí ā°. áyukshāthām. prá a°. 2 yuñjáthe *iti*.

aṣvinā rátham ghṛiténa no mádhunā kshatrám ukshatam | asmákam bráhma pṛítanāsu jinvatam vayám dhánā ṣúrasātā bhajemahi ‖ 2 ‖ arvāñ tricakró madhuváhano rátho jīráṣvo aṣvínor yātu súshṭutaḥ | trivandhuró maghávā viṣvásaubhagaḥ ṣám na á vakshad dvipáde cátushpade ‖ 3 ‖ á na úrjam vahatam aṣvinā yuvám mádhumatyā naḥ káṣayā mimikshatam | práyus tárishṭam ní rápāṅsi mṛikshatam sédhatam dvésho bhávatam sacābhúvā ‖4‖ yuvám ha gárbham jágatīshu dhattho yuvám víṣveshu bhúvaneshv antáḥ | yuvám agním ca vṛishaṇāv apáṣ ca vánaspátīṅr aṣvināv airayethām ‖ 5 ‖ yuvám ha stho bhishájā bheshajébhir átho ha stho rathyà ráthyebhiḥ | átho ha kshatrám ádhi dhattha ugrā yó vām havíshmān mánasā dadáṣa ‖ 6 ‖ 27 ‖

Dvitīyo 'dhyāyaḥ.

158.

Vásū rudrā purumántū vṛidhántā daṣasyátam no vṛishaṇāv abhíshṭau | dásrā ha yád rékṇa aucathyó vām prá yát sasráthe ákavābhir ūtí ‖ 1 ‖ kó vām dāṣat sumatáye cid asyaí vásū yád dhéthe námasā padé góḥ | jigṛitám asmé revátīḥ púraṃdhīḥ kāmapréṇeva mánasā cárantā ‖ 2 ‖ yuktó ha yád vām taugryáya perúr ví mádhye árṇaso dhāyi pajráḥ | úpa vām ávaḥ ṣaraṇám gameyam ṣúro nájma patáyadbhir évaiḥ ‖ 3 ‖ úpastutir aucathyám urushyen má mám imé patatríṇī ví dugdhām | má mám édho dáṣatayaṣ citó dhāk prá yád vām baddhás tmáni khádati kshám ‖ 4 ‖ ná mā garan nadyò mātṛítamā dāṣā yád īm súsamubdham avá-

157, 2 ṣūra-sātā. 3 tri-cakráḥ madhu-váhanaḥ. jīrá-aṣvaḥ. sú-stutaḥ tri-vandhuráḥ. viṣvá-saubhagaḥ. dvi-páde cátuḥ-pade. 4 á yuvám 92, 17. práyus-sacābhúvā 34, 11. 5 antár *iti*. 6 átho *iti* (2). ráthyebhir *iti* ráthyebhiḥ. — 158, 1 vásū *iti* purumántū *iti* puru-mántū. sasráthe *iti*. 2 su-matáye. vásū *iti*. dhéthe *iti*. asmé *iti*. púram-dhīḥ kāmapréṇa-iva. 3 ná ájma. 4 úpa-stutiḥ. urushyet. imé *iti* patatríṇī *iti*. 5 mātṛi-tamāḥ dāṣāḥ. sú-samubdham ava-ádhuḥ.

dhuḥ | śíro yád asya traitanó vitákshat svayáṃ dāsá úro áṅsāv ápi gdha || 5 || dīrghátamā māmateyó jujurvấn daśamé yugé | apấm ártham yatínām brahmấ bhavati sárathiḥ || 6 || 1 ||

159.

Prá dyávā yajñaíḥ pṛithiví ṛitāvṛídhā mahí stushe vidátheshu prácetasā | devébhir yé devápatre sudáṅsasetthấ dhiyấ váryāṇi prabhūshataḥ || 1 || utá manye pitúr adrúho máno mātúr máhi svátavas tád dhávīmabhiḥ | surétasā pitárā bhūma cakratur urú prajấyā amṛítaṃ várīmabhiḥ || 2 || té sūnávaḥ svápasaḥ sudáṅsaso mahí jajñur mātárā pūrvácittaye | sthātúś ca satyáṃ jágataś ca dhármaṇi putrásya pāthaḥ padám ádvayāvinaḥ || 3 || té māyíno mamire suprácetaso jāmí sáyonī mithuná sámokasā | návyaṃ-navyaṃ tántum á tanvate diví samudré antáḥ kaváyaḥ sudītáyaḥ || 4 || tád rấdho adyá savitúr váreṇyaṃ vayáṃ devásya prasavé manāmahe | asmábhyaṃ dyāvāpṛithivī sucetúnā rayíṃ dhattaṃ vásumantaṃ śatagvíṇam || 5 || 2 ||

160.

Té hí dyávāpṛithiví viśváśambhuva ṛitávarī rájaso dhārayátkavī | sujánmanī dhisháṇe antár īyate devó devī dhármaṇā sūryaḥ śúciḥ || 1 || uruvyácasā mahínī asaścátā pitá mātá ca bhúvanāni rakshataḥ | sudhríshṭame vapushyè ná ródasī pitá yát sīm abhí rūpaír ávāsayat || 2 || sá yáhniḥ putráḥ

158, 5 vi-tákshat. gdheti gdha. 6 dīrghá-tamāḥ. — 159, 1 ṛithivī *iti* ṛita-vṛídhā mahī *iti*. prá-cetasā. yé *iti* devápatre *iti* devá-putre su-dáṅsasā i°. pra-bhūshathāḥ. 2 svá-tavaḥ. hávīma-bhiḥ su-rétasā. pra-jấyāḥ. 3 su-ápasaḥ su-dáṅsasaḥ mahī *iti* pūrvá-cittaye. 4 su-prácetasaḥ jāmī *iti* sáyonī *iti* sá-yonī. sám-okasā. mātár *iti*. su-dītáyaḥ. pra-savé. dyāvāpṛithivī *iti* su-cetúnā. — 160, 1 té *iti*. dyāvāpṛithivī *iti* viśvá-śambhuvā ṛitávarī *ity* ṛitá-varī. dhārayátkavī *iti* dhārayát-kavī sujánmanī *iti* su-jánmanī dhisháṇe *iti*. devī *iti*. 2 uru-vyácasā mahínī *iti*. sudhríshṭame *iti* su-dhríshṭáme vapushyè *iti*. ródasī *iti*.

pitróḥ pavítravān punāti dhíro bhúvanāni māyáyā | dhenúṃ ca príśniṃ vṛishabháṃ surétasaṃ viśváhā śukrám páyo asya dukshata || 3 || ayáṃ devánām apásām apástamo yó jajāna ródasī viśváśambhuvā | ví yó mamé rájasī sukratūyáyājárebhi skámbhanebhiḥ sám ānṛice ||4|| té no gṛiṇāné mahinī máhi śrávaḥ kshatráṃ dyāvāpṛithivī dhāsatho bṛihát | yénābhí kṛishṭís tatánāma viśváhā panāyyam ójo asmé sám invatam || 5 || 3 ||

161.

Kím u śréshṭhaḥ kím yávishṭho na ájagan kím īyate dūtyàṃ kád yád ūcimá | nā́ nindima camasáṃ yó mahākuló 'gne bhrātar drúṇa íd bhūtím ūdima || 1 || ékaṃ camasáṃ catúraḥ kṛiṇotana tád vo devā́ abruvan tád va ā́gamam | saúdhanvanā yády evā́ karishyátha sākáṃ devaír yajñíyāso bhavishyatha || 2 || agníṃ dūtám práti yád ábravītanā́śvaḥ kártvo rátha utéhá kártvaḥ | dhenúḥ kártvā yuvaśā́ kártvā dvā́ tā́ni bhrātar ánu vaḥ kṛitvy émasi || 3 || çakṛivā́ṅsa ṛibhavas tád apṛichata kvéd abhūd yáḥ syá dūtó na ájagan | yadávākhyac camasā́ñ catúraḥ kṛitā́n ā́d ít tváshṭā gnā́sv antár ny ā̀naje || 4 || hánāmainā́ñ íti tváshṭā yád ábravīc camasáṃ yé devapā́nam ánindishuḥ | anyā́ nā́māni kṛiṇvate suté sácāñ anyaír enān kanyà nā́mabhi sparat || 5 || 4 ||

índro hárī yuyujé aśvínā rátham bṛíhaspátir viśvárūpām úpājata | ṛibhúr víbhvā vā́jo devā́ñ agachata svápaso yajñíyam bhāgám aitana || 6 || nís cármaṇo gā́m ariṇīta dhītíbhir yā́ járantā yuvaśā́ tā́kṛiṇotana | saúdhanvanā áśvā́d

160, 3 su-rētasam. dhukshata. 4 ródasī *iti* viśvá-śambhuvā. rájasī *iti* sukratu-yáyā ajárebhiḥ. 5 té *iti*. gṛiṇāné *iti* mahinī *iti*. dyāvāpṛithivī *iti*. yéna a°. asmé *iti*. — 161, 1 ā́ a°. mahā-kuláḥ á°. 2 ā́ a°. saúdhanvanāḥ. evá. 3 ábravītana á°. utá ihá. kṛitví ā́ i°. 4 kvà ít. ā́ á° yadā́ ava-ákhyat. ní ā°. 5 hánāma e°. ábravīt. deva-pā́nam. sácā. nā́ma-bhiḥ. 6 hárī *iti*. viśvárūpām úpa ā°. ví-bhvā. su-ápasaḥ. tā́ a°.

áśvam atakshata yuktvā́ rátham úpa devā́ṅ ayātana || 7 || idám udakám pibatéty abravītanedám vā ghā́ pibatā́ muñjanéjanam | saúdhanvanā yádi tán néva háryatha tṛitíye ghā́ sávane mādayādhvai || 8 || ā́po bhū́yishṭhā íty éko abravīd agnír bhū́yishṭha íty anyó abravīt | vadharyántīm bahúbhyaḥ praíko abravīd ṛitā́ vadantaṣ camasā́ṅ apiṅśata || 9 || śroṇā́m éka udakā́m gā́m ávājati mā́ṅsām ékaḥ piṅśati sūnáyābhṛitam | ā́ nimrúcaḥ śákṛid éko ápābharat kím svit putrébhyaḥ pitárā úpāvatuḥ || 10 || 5 ||

udvátsv asmā akṛiṇotanā tṛíṇam nivátsv apáḥ svapasyáyā naraḥ | ágohyasya yád ásastanā gṛihé tád adyédám ṛibhavo nánu gachatha || 11 || sammílya yád bhúvanā paryásarpata kvà svit tātyā́ pitárā va āsatuḥ | áśapata yáḥ karásnam va ādadé yáḥ prábravīt pró tásmā abravītana || 12 || sushupvā́ṅsa ṛibhavas tád aprichatā́gohya ká idā́m no abūbudhat | śvánam bastó bodhayitā́ram abravīt saṃvatsará idā́m adyā́ vy àkhyata || 13 || divā́ yānti marúto bhū́myāgnír ayā́m vā́to antárikshena yāti | adbhír yāti váruṇaḥ samudraír yushmā́ṅ ichántaḥ śavaso napātaḥ || 14 || 6 ||

162.

Mā́ no mitró váruṇo aryamā́yúr índra ṛibhukshā́ marútaḥ pári khyan | yád vājíno devájātasya sápteḥ pravakshyā́mo vidáthe vīryā̀ṇi || 1 || yán nirṇíjā rékṇasā prā́vṛitasya rātím gṛibhītā́m mukható náyanti | súprāṅ ajó mémyad viśvárūpa indrāpūshṇóḥ priyám ápy eti pā́thaḥ || 2 ||

161, 8 pibata íti abravītana i°. gha pibata muñja-néjanam saúdhanvanāḥ. tát ná-iva. gha. 9 vadhaḥ-yántīm. prá é°. 10 áva a°. sūnáyā ā́-bhṛitam. ni-mrúcaḥ. ápa a°. pitárau úpā ā°. 11 asmai akṛiṇotana. su-apasyáyā. ásastana. adyá i°. ná ánu. 12 sam-mílya. pari-ásarpata. ā-dadé. prá á° pró *iti* tásmai. 13 susupvā́ṅsaḥ. aprichata á°. saṃvátsaré. adyá ví a°. 16 bhū́myā a°. — 162, 1 aryamā́ ā°. ṛibhukshā́ḥ. devá-jātasya. pra-vakshyā́maḥ. 2 yát niḥ-níjā. sú-prāṅ. viśvá-rūpaḥ.

eshá chágaḥ puró áśvena vājínā pūshṇó bhāgó nīyate viśvádevyaḥ | abhipríyaṃ yát puroḷáśam árvatā tváshṭéd enaṃ sauśravasāya jinvati || 3 || yád dhavishyàm ṛituśó devayā́naṃ trír mā́nushāḥ páry áśvaṃ náyanti | átrā pūshṇáḥ prathamó bhāgá eti yajñā́ṃ devébhyaḥ prativedáyann ajáḥ || 4 || hótādhvaryúr ā́vayā agnimindhó grāvagrābhá uṭá śaṁstā́ súviprāḥ | téna yajñéna svàraṃkṛitena svíshṭena vakshā́ṇā ā́ pṛiṇadhvam || 5 || 7 ||

yūpavraskā́ utá yé yūpavāhā́ś cashálaṃ yé aśvayūpā́ya tákshati | yé cárvate pácanaṃ sambhárānty utó téshām abhígūrtir na invatu || 6 || úpa prā́gāt sumán me 'dhāyi mánma devā́nām āśā́ úpa vītápriśthaḥ | ánv enaṃ víprā ṛíshayo madanti devā́nām pushṭé cakṛimā subándhum || 7 || yád vājíno dā́ma saṃdā́nam árvato yā́ śīrshaṇyā́ . raśanā́ rájjur asya | yád vā ghāsya prábhṛitam āsyé tṛíṇaṃ sárvā tā́ te ápi devéshv astu || 8 || yád áśvasya kravísho mákshikā́śa yád vā svárau svádhitau riptám ásti | yád dhástayoḥ śamitúr yán nakhéshu sárvā tā́ te ápi devéshv astu || 9 || yád úvadhyam udárasyāpavā́ti yá āmásya kravísho gandhó ásti | sukṛitā́ tác chamitā́raḥ kṛiṇvantūtá médhaṃ śṛitapā́kam pacantu || 10 || 8 ||

yát te gā́trād agnínā pacyámānād abhí śū́laṃ níhatasyāvadhā́vati | mā́ tád bhū́myām ā́ śrishan mā́ tṛíṇeshu devébhyas tád uśádbhyo rātám astu || 11 || yé vājínam paripáśyanti pakvā́ṃ yá īm āhúḥ surabhír nír haréti | yé

162, 3 viśvá-devyāḥ abhi-príyam. tváshṭā́ ít. 4 havishyàm. deva-yā́nam. átra. prati-vedáyan. 5 hótā a° ā́-vayāḥ agnim -indháḥ grāva-grābháḥ. sú-viprāḥ. sú-araṃkṛitena sú-ishṭena. 6 yūpa-vraskā́ḥ. yūpa-vā́hāḥ. aśva-yūpā́ya. ca á°. sàm-bháranti utó *iti*. abhí-gūrtiḥ. 7 prá a° su-mát. vītá-pṛishṭhaḥ. cakṛima su-bándhum. 8 sam-dā́nam. gha a° prá-bhṛitam. 9 mákshikā ā́śa. svá-dhitau. hástayoḥ. yát. 10 udárasya apa-vā́ti. su-kṛitā́ tát ś° kṛiṇvantu utá. śṛita-pākam. 11 ní-hatasya ava-dhā́vati. śrishat. 12 pari -páśyanti. yé. hara íti.

cárvato māṅsabhikshấm upásata utó téshām abhígūrtir na invatu || 12 || yán níkshaṇam mấṅspácanyā ukhấyā yấ pấtrāṇi yūshṇá āsécanāni | ūshmaṇyấpidhānā carūṇấm aṅkấḥ sūnấḥ pári bhūshanty ásvam || 13 || nikrámaṇam nishádanam vivártanam yác ca pádbīsam árvataḥ | yác ca papaú yác ca ghāsím jaghấsa sárvā tấ te ápi devéshv astu || 14 || mấ tvāgnír dhvanayīd dhūmágandhir mókhấ bhrājanty abhí vikta jághriḥ | ishṭấm vītám abhígūrtam váshaṭkṛitam tấm devấsaḥ práti gribhṇanty ásvam || 15 || [9] ||

yád ásvāya vāsa upastṛiṇánty adhīvāsấm yấ hiraṇyāny asmai | samdấnam árvantam pádbīsam priyấ devéshv á yāmayanti || 16 || yát te sādé máhasā śúkṛitasya párshṇyā vā kấṣayā vā tutóda | srucéva tấ havísho adhvaréshu sárvā tấ te bráhmaṇā sūdayāmi || 17 || cátustriṅsad vājíno devábandhor váṅkrīr ásvasya svádhitiḥ sám eti | áchidrā gấtrā vayúnā kṛiṇota párush-parur anughúshyā ví sasta || 18 || ékas tváshṭur ásvasyā visastấ dvấ yantấrā bhavatas tátha ṛitúḥ | yấ te gấtrāṇām ṛituthấ kṛiṇómi tấ-tā píṇḍānām prá juhomy agnaú || 19 || mấ tvā tapat priyá ātmấpiyántam mấ svádhitis tanvà á tishṭhipat te | mấ te gṛidhnúr aviṣastấtihấya chidrấ gấtrāṇy asinā míthū kaḥ || 20 || ná vấ u etán mriyase ná rishyasi devấṅ íd eshi pathíbhiḥ sugébhiḥ | hárī e yúñjā príshatī abhūtām úpāsthād vājí dhurí rásabhasya 21 || sugávyam no vājí svásvyam puṅsáḥ putrấṅ utá vivāpúsham rayím | anāgāstvám no áditiḥ kṛiṇotu kshatrám o ásvo vanatām havíshmān || 22 || [10] ||

162, 12 ca á° māṅsa-bhikshấm upa-āsate. utó-invatu 6. 13 t ni-ikshaṇam. ukhấyāḥ. ā-sécanāni ūshmaṇyấ api-dhānā. 14 ni rámaṇam ni-sádanam vi-vártanam yát. yát. yát. sárvā-astu 8. 15 tvā . dhūmá-gandhiḥ mấ ukhấ bhrājantī. abhí-gūrtam váshaṭ-kṛitam. upa-stṛiṇánti. sam-dānam. yamayanti. 17 srucấ-iva. sárvā-te 8. cátuḥ-triṅsat. devá-bandhoḥ. svá-dhitiḥ. páruḥ-paruḥ anu-ghúshya. ásvasya ví-sastā. táthā. 20 ātmấ api-yántam. svá-dhitiḥ. tisthit. avi-sastā ati-hāya. míthu kar *iti* kaḥ. 21 vaí. etát. su-gébhiḥ rī *iti*. príshatī *iti*. úpa a°. 22 su-gávyam. su-ásvyam. visva-púsham.

163.

Yád ákrandaḥ prathamáṃ jáyamāna udyán samudrád utá vā púrīshāt | syenásya pakshá hariṇásya bāhū́ upastútyam máhi jātáṃ te arvan || 1 || yaména dattáṃ tritá enam āyunag índra enam prathamó ádhy atishṭhat | gandharvó asya raśanā́m agribhnāt sū́rād áśvaṃ vasavo nír atashṭa || 2 || ási yamó ásy ādityó arvann ási tritó gúhyena vraténa | ási sómena samáyā víprikta āhús te tríṇi diví bándhanāni || 3 || tríṇi ta āhur diví bándhanāni tríṇy apsú tríṇy antáḥ samudré | utéva me váruṇas chantsy arvan yátrā ta āhúḥ paramáṃ janítram || 4 || imá́ te vājinn avamárjanānīmá́ śaphā́nāṃ sanitúr nidhā́nā | átrā te bhadrā́ raśaná́ apaśyam ṛitásya yá́ abhirákshanti gopā́ḥ || 5 || 11 ||

ātmā́naṃ te mánasārād ajānām avó divá́ patáyantam pataṃgám | śíro apaśyam pathíbhiḥ sugébhir areṇúbhir jéhamānam patátrí || 6 || átrā te rūpám uttamám apaśyaṃ jígīshamāṇam ishá á́ padé góḥ | yadá́ te márto ánu bhógam ā́naḷ ā́d íd grásishṭha óshadhīr ajīgaḥ || 7 || ánu tvā rátho ánu máryo arvann ánu gā́vó 'nu bhágaḥ kanī́nām | ánu vrā́tāsas táva sakhyám īyur ánu devá́ mamire vīryàṃ te || 8 || hiraṇyaśṛiṅgó 'yo asya pā́dā mánojavā ávara índra āsīt | devá́ íd asya havirádyam āyan yó árvantam prathamó adhyátishṭhat || 9 || īrmā́ntāsaḥ sílikamadhyamāsaḥ sáṃ śū́raṇāso divyáso átyāḥ | haṅsá́ iva śreṇiśó yatante yád ā́kshishur divyám ájmam áśvāḥ || 10 || 12 ||

táva śárīram patayishṇv àrvan táva cittáṃ vā́ta iva dhrájīmān | táva śṛíṅgāṇi víshṭhitā purutrā́raṇyeshu járbhu-

---

163, 1 ut-yán. bāhū́ *iti* upa-stútyam. 2 ayunak. enam. 3 ví-priktaḥ. 4 te. antár *iti*. utá-iva. yátra te. 5 ava -mā́rjanāni imā́. ni-dhā́nā átra. bhadrā́ḥ. abhi-rákshanti. 6 mánasā ā́rūt. su-gébhiḥ. 7 átra. ajīgar *iti*. 8 gā́vaḥ ánu. devā́ḥ. 9 hiraṇya-śṛiṅgaḥ á°. pā́dāḥ mánaḥ-javāḥ. haviḥ-ádyam. adhi-átishṭhat. 10 īrmá-antāsaḥ sílika-madhyamāsaḥ. 11 patayishṇú a°. ví-sthitā puru-trā́ á°.

rāṇā caranti || 11 || úpa prāgāc chásanaṃ vājy árvā deva-drīcā mánasā dídhyānaḥ | ajáḥ puró nīyate nábhir asyánu paścāt kaváyo yanti rebháḥ || 12 || úpa prāgāt paramáṃ yát sadhástham árvāṅ áchā pitáraṃ mātáraṃ ca | adyā devāñ júshṭatamo hí gamyā́ áthā śāste dāśúshe váryāṇi || 13 || 13 ||

164.

Asyá vāmásya palitásya hótus tásya bhrātā madhyamó asty áśnaḥ | tṛtīyo bhrātā ghṛtápṛishṭho asyātrāpasyaṃ vispátiṃ saptáputram || 1 || saptá yuñjanti rátham ékacakram éko áśvo vahati saptánāmā | trināábhi cakrám ajáram anarvāṃ yátremā́ víśvā bhúvanādhi tasthúḥ || 2 || imáṃ rátham ádhi yé saptá tasthúḥ saptácakraṃ saptá vahanty áśvāḥ | saptá svásāro abhí sáṃ navante yátra gávāṃ níhitā saptá nā́ma || 3 || kó dadarśa prathamáṃ jā́yamānam asthanvántaṃ yád anasthā́ bíbharti | bhúmyā ásur ásṛig ātmā́ kvà svit kó vidvāńsam úpa gāt práshṭum etát || 4 || pā́kaḥ pṛichāmi mánasāvijānan devánām enā́ níhitā padā́ni | vatsé bashkáyé 'dhi saptá tántūn ví tatnire kaváya ótavā́ u || 5 || 14 ||

ácikitvāñ cikitúshaṣ cid átra kavín pṛichāmi vidmáne ná vidvā́n | ví yás tastámbha shaḷ imā́ rájāṅsy ajásya rūpé kím ápi svid ékam || 6 || ihá bravītu yá īm aṅgá védāsyā́ vāmásya níhitam padáṃ véḥ | śīrshṇáḥ kshīráṃ duhrate gā́vo asya vavrím vásānā udakám padāpuḥ || 7 || mātā́ pitáram ṛitá ā́ babhāja dhīty ágre mánasā sáṃ hí jagmé | sā́ bībhatsúr gárbharasā níviddhā námasvanta íd upavākám

---

163, 12 u. pr. 162, 7. śásanam vājī́. asya ánu. 13 sadhá-stham. ácha. adyá. átha ā́. — 164, 1 ghṛitá-pṛishṭhaḥ asya átra a°. saptá -putram. 2 éka-cakram. saptá-nāmā tri-nā́bhi. yátra imā́. bhúvanā á°. 3 saptá-cakram. ní-hitā. 5 mánasā ávi-jānan. ní -hitā. bashkáye á°. ótavaí. 7 véda a°. ní-hitam. vér *iti* véḥ. padā́ a°. 8 ṛité. dhitī́. gárbha-rasā ní-viddhā. upa-vākám.

īyuḥ || 8 || yuktā́ mātā́sīd dhurí dákshiṇāyā átishṭhad gárbho vṛijanīshv antáḥ | ámīmed vatsó ánu gā́m apaśyad viśvarūpyàṃ trishú yójaneshu || 9 || tisró mātṛ́īs tríṇ pitṛ́īn bíbhrad éka ūrdhvás tasthau néṃ áva glāpayanti | mantráyante divó amúshya pṛishṭhé viśvavídaṃ vā́cam áviśvaminvām || 10 || 15 ||

dvádaśāraṃ nahí táj járāya várvarti cakrám pári dyā́m ṛitásya | ā́ putrā́ agne mithunáso átra saptá śatā́ni viṃśatíś ca tasthuḥ || 11 || páñcapādam pitáraṃ dvádaśākṛitiṃ divá āhuḥ páre árdhe purīshíṇam | áthemé anyá úpare vicakshaṇā́m saptácakre shálara āhur árpitam || 12 || páñcāre cakré parivártamāne tásminn ā́ tasthur bhúvanāni víśvā | tásya nákshas tapyate bhū́ribhāraḥ sanā́d evá ná śīryate sánābhiḥ || 13 || sánemi cakrám ajáraṃ ví vāvṛita uttānáyāṃ dáśa yuktā́ vahanti | sū́ryasya cákshū rájasaity ā́vṛitaṃ tásminn ā́rpitā bhúvanāni víśvā || 14 || sākaṃjā́nāṃ saptátham āhur ekajáṃ shā́ḷ íd yamā́ ríshayo devajā́ íti | téshām ishṭā́ni víhitāni dhāmaśá sthātré rejante víkṛitāni rūpaśáḥ || 15 || 16 ||

stríyaḥ satís tā́ṃ u me puṃsá āhuḥ páśyad akshaṇvā́n ná ví cetad andháḥ | kavír yáḥ putráḥ sá īm ā́ ciketa yás tā́ vijānā́t sá pitúṣh pitā́sat || 16 || aváḥ páreṇa pará enā́vareṇa padā́ vatsáṃ bíbhratī gaúr úd asthāt | sā́ kadrícī kā́ṃ svid árdham párāgāt kvà svit sūte nahí yūthé antáḥ || 17 || aváḥ páreṇa pitáraṃ yó asyānuvéda pará enā́vareṇa | kavīyámānaḥ ká ihá prá vocad devám mánaḥ kúto ádhi.

164, 9 mātā́ a°. antár *iti*. viśva-rūpyàm. 10 ná īm. glapayanti. viśva-vídam. áviśva-minvām. 11 dvādaśa-aram. tát. 12 páñca-pādam. dvādaśa-ākṛitim. átha imé anyé. vi-cakshaṇám saptá-cakre shāṭ-are. 13 páñca-are. pari-vártamāne. ná á°. bhūri-bhāraḥ. sá-nābhiḥ. 14 sá-nemi. vavṛite. yuktā́ḥ. cákshuḥ rájasā eti ā́-vṛitam. 15 sākam-jā́nām. eka-jám. deva-jā́ḥ. vi-hitāni dhāma-śáḥ. ví-kṛitāni. 16 vi-jānā́t. pitúḥ pitā́ a°. 17 enā́ á°. párā a°. antár *iti*. 18 asya anu-véda. enā́ á° kavi-yámānaḥ.

prájātam || 18 || yé arvā́ñcas tā́ñ u párāca āhur yé párāñcas tā́ñ u arvā́ca āhuḥ | índraṣ ca yā́ cakráthuḥ soma táni dhurā́ ná yuktā́ rájaso vahanti || 19 || dvā́ suparṇā́ sayújā sákhāyā samānáṃ vṛikshám pári shasvajāte | táyor anyáḥ píppalaṃ svādv átty ánaṣnann anyó abhí cākaṣīti || 20 || 17

yátrā suparṇā́ amṛítasya bhāgám ánimeshaṃ vidáthābhisváranti | inó víṣvasya bhúvanasya gopā́ḥ sá mā dhī́raḥ pā́kam átrā́ viveṣa || 21 || yásmin vṛikshé madhvádaḥ suparṇā́ niviṣánte súvate cā́dhi víṣve | tásyéd āhuḥ píppalaṃ svādv ágre tán nón naṣad yáḥ pitáraṃ ná véda || 22 || yád gāyatré ádhi gāyatrám ā́hitaṃ traíshṭubhād vā traíshṭubhaṃ nirátakshata | yád vā jágaj jágaty ā́hitam padáṃ yá ít tád vidús té amṛitatvám ānaṣuḥ || 23 || gāyatréṇa práti mimīte arkám arkéṇa sā́ma traíshṭubhena vākám | vākéna vākáṃ dvipádā cátushpadāksháreṇa mimate saptá vā́ṇīḥ || 24 || jágatā síndhuṃ divy ástabhāyad rathaṃtaré sū́ryam páry apaṣyat | gāyatrásya samídhas tisrá āhus táto mahnā́ prá ririce mahitvā́ || 25 || 18 ||

úpa hvaye sudúghāṃ dhenúm etā́ṃ suhásto godhúg utá dohad enām | ṣréshṭhaṃ saváṃ savitā́ sāvishan no 'bhīddho gharmás tád u shú prá vocam || 26 || hiñkṛiṇvatī́ vasupátnī vásūnāṃ vatsám ichántī mánasābhy ā́gāt | duhā́m aṣvíbhyām páyo aghnyéyáṃ sā́ vardhatām mahaté saúbhagāya || 27 || gaúr amīmed áṇu vatsám mishántam mūrdhā́naṃ híññ akṛiṇon mā́tavā́ u | sṛíkvāṇaṃ gharmám abhí vāvaṣānā́ mímāti māyúm páyate páyobhiḥ || 28 || ayáṃ sá ṣiñ-

164, 18 prá-jātam. 19 yuktā́ḥ. 20 su-parṇā́ sa-yújā. sa-svajāte *iti*. svādú. 21 yátra su-parṇā́ḥ. áni-mesham vidáthā abhi -sváranti. átra ā́. 22 madhu-ádaḥ su-parṇā́ḥ ni-viṣánte. ca á°. tásya ít. svādú. tát ná út. 23 ā́-hitam traístubhāt. traístubham niḥ-átakshata. jágat. ā́-hitam. yé. 24 traístubhena. dvi-pádā cátuḥ-padā a°. 25 diví a°. ratham-taré. sam-ídhaḥ. 26 su -dúghām. su-hástaḥ go-dhúk. sāvishat. abhí-iddhaḥ. sú. 27 hiñ -kṛiṇvatī́ vasu-pátnī. mánasā abhí ā́ a°. aghnyā́ í°. 28 akṛiṇot mā́tavaí.

kte yéna gaúr abhívṛitā mímāti māyúm dhvasánāv ádhi śritā | sá cittíbhir ní hí cakára mártyam vidyúd bhávantī práti vavrím auhata || 29 || anác chaye turágātu jīvám éjad dhruvám mádhya á pastyānām | jīvó mṛításya carati svadhábhir ámartyo mártyenā sáyoniḥ || 30 || [19] ||

ápaśyam gopām ánipadyamānam á ca párā ca pathíbhiś cárantam | sá sadhrīcīḥ sá víshūcīr vásāna á varīvarti bhúvaneshv antáḥ || 31 || yá īm cakára ná só asyá veda yá īm dadárśa hírug ín nú tásmāt | sá mātúr yónā párivīto antár bahuprajá nírṛitim á viveśa || 32 || dyaúr me pitā́ janitā́ nábhir átra bándhur me mātā́ pṛithivī́ mahīyám | uttānáyoś camvòr yónir antár átrā pitā́ duhitúr gárbham ádhāt || 33 || pṛichámi tvā páram ántam pṛithivyáḥ pṛichámi yátra bhúvanasya nábhiḥ | pṛichámi tvā vṛíshṇo áśvasya rétaḥ pṛichámi vācáḥ paramám vyòma || 34 || iyám védiḥ páro ántaḥ pṛithivyá ayám yajñó bhúvanasya nábhiḥ | ayám sómo vṛíshṇo áśvasya réto brahmā́yam vācáḥ paramám vyòma || 35 || [20] ||

saptárdhagarbhā́ bhúvanasya réto víshṇos tishṭhanti pradíśā vídharmaṇi | té dhītíbhir mánasā té vipaścítaḥ paribhúvaḥ pári bhavanti viśvátaḥ || 36 || ná ví jānāmi yád ivedám ásmi niṇyáḥ sámnaddho mánasā carāmi | yadā́ mā́gan prathamajā́ ṛitásyād íd vācó aśnuve bhāgám asyáḥ || 37 || ápān prā́ñ eti svadhávā gribhītó 'martyo mártyenā sáyoniḥ | tā́ śáśvantā vishūcínā viyántā ny ànyám cikyúr ná ní cikyur anyám || 38 || ṛicó akshāre paramé vyòman yásmin devā́ ádhi víśve nishedúḥ | yás tán ná véda kím ricā́

164, 29 abhí-vritā. vi-dyút. 30 anát ś° turá-gātu. mádhye. mártyena sá-yoniḥ. 31 áni-padyamānam. antár iti. 32 ít. pári-vītaḥ. bahu-prajāḥ níḥ-ritim. 33 mahi-ī°. átra. á a°. 34 ví-oma. 35 brahmā́ a°. ví-oma. 36 saptá ardha-garbhāḥ. pra-díśā ví-dharmaṇi. vipaḥ-citaḥ pari-bhúvaḥ. yát-iva ī°. sam-naddhaḥ. mā́ á a° prathama-jāḥ ṛitásya āt. 38 ámartyaḥ mártyena sá-yoniḥ. ví-yantā ní a°. 39 ví-oman. ni-sedúḥ. tát.

karishyati yá ít tád vidúṣ tá imé sám āsate || 39 || sūyavasād bhágavatī hí bhūyā átho vayám bhágavantaḥ syāma | addhí tṛ́ṇam aghnye viṣvadānīm píba ṣuddhám udakám ācárantī || 40 || 21 ||

gaurír mimāya salilāni tákshaty ékapadī dvipádī sā́ cátushpadī | ashṭā́padī návapadī babhūvúshī sahásrākṣharā paramé vyòman || 41 || tásyāḥ samudrā́ ádhi ví kṣharanti téna jīvanti pradíṣaṣ cátasraḥ | tátaḥ kṣharaty akṣháraṃ tád víṣvam úpa jīvati || 42 || ṣakamáyaṃ dhūmám ārād apaṣyam vishūvátā pará enāvareṇa | ukṣhā́ṇam pṛ́ṣnim apacanta vīrā́s tā́ni dhármāṇi prathamā́ny āsan || 43 || tráyaḥ keṣína ṛituthā́ ví cakshate saṃvatsaré vapata éka eshām | víṣvam éko abhí cashṭe ṣácībhir dhrājir ékasya dadṛiṣe ná rūpám || 44 || catvā́ri vā́k párimitā padáni tā́ni vidur brāhmaṇā́ yé manīshíṇaḥ | gúhā tṛ́ṇi níhitā néṅgayanti turíyaṃ vā́có manushyà vadanti || 45 || índram mitrám váruṇam agním āhur átho divyáḥ sá suparṇó garútmān | ékaṃ sád víprā bahudhā́ vadanty agníṃ yamám mātaríṣvānam āhuḥ || 46 || 22 ||

kṛishṇáṃ niyā́naṃ hárayaḥ suparṇā́ apó vásānā dívam út patanti | tá ā́vavṛitran sádanād ṛitásyā́d íd ghṛiténa pṛithiví vy ùdyate || 47 || dvā́daṣa pradhā́yaṣ cakrám ékaṃ tṛ́ṇi nábhyāni ká u tác ciketa | tásmin sākáṃ triṣatā́ ná ṣaṅkávo 'rpitā́ḥ shashṭír ná calācalāsaḥ || 48 || yás te stánaḥ ṣaṣayó yó mayobhū́r yéna víṣvā púshyasi vā́ryāṇi | yó ratnadhā́ vasuvíd yáḥ sudátraḥ sárasvati tám ihá dhátave

---

164, 39 yé. té. 40 suyavasa-át. átho *iti*. ā-cárantī. 41 tákshatī. éka-padī dvi-pádī. cátuḥ-padī ashṭā-padī náva-padī. sahásra-akṣharā. ví-oman. 42 pradíṣaḥ. 43 vishu-vátā. enā́ á°. 44 vapate. 45 pári-mitā. brāhmaṇāḥ. ní-hitā ná i°. manushyāḥ. 46 índram-agním 106, 1. átho *iti*. su-parṇáḥ. víprāḥ. 47 ni yānam. su-parṇāḥ. vásānāḥ. té ít a°. ṛitásya út. ví u°. 48 pra-dhā́yaḥ. tát. tri-satā́ḥ. 49 mayaḥ-bhūḥ. ratna-dhāḥ vasu-vít. su-dātraḥ.

kaḥ ‖ 49 ‖ yajñéna yajñám ayajanta devás táni dhármāṇi prathamány āsan | té ha nákam mahimánaḥ sacanta yátra pūrve sādhyāḥ sánti devāḥ ‖ 50 ‖ samānám etád udakám úc caíty áva cáhabhiḥ | bhūmim parjányā jínvanti dívam jinvanty agnáyaḥ ‖ 51 ‖ divyám suparṇám vāyasám bṛihántam apām gárbham darśatám óshadhīnām | abhīpató vṛishṭíbhis tarpáyantam sárasvantam ávase johavīmi ‖ 52 ‖ 23 ‖

Dvāviṅśo 'nuvākaḥ.

165.

Káyā śubhā sávayasaḥ sánīḷāḥ samānyā marútaḥ sám mimikshuḥ | káyā matí kúta étāsa eté 'rcanti śúshmam vṛíshaṇo vasūyā ‖ 1 ‖ kásya bráhmāṇi jujushur yúvānaḥ kó adhvaré marúta ā vavarta | śyenā́ṅ iva dhrájato antárikshe kéna mahā́ mánasā rīramāma ‖ 2 ‖ kútas tvám indra mā́hinaḥ sánn éko yāsi satpate kím ta itthā́ | sám pṛichase samarāṇáḥ śubhānaír vocés tán no harivo yát te asmé ‖ 3 ‖ bráhmāṇi me matáyaḥ śám sutāsaḥ śúshma iyarti prábhṛito me ádriḥ | ā́ śāsate práti haryanty ukthémā́ hárī vahatas tā́ no ácha ‖ 4 ‖ áto vayám antamébhir yujānā́ḥ svákshatrebhis tanvàḥ śúmbhamānāḥ | máhobhir étāṅ úpa yujmahe nv índra svadhā́m ánu hí no babhū́tha ‖ 5 ‖ 24 ‖

kvà syā́ vo marutaḥ svadhā́sīd yán mā́m ékam samádhattāhihátye | ahám hy ū̃grás tavishás túvishmān víśvasya śátror ánamam vadhasnaíḥ ‖ 6 ‖ bhū́ri cakartha yújyebhir asmé samānébhir vṛishabha paúṁsyebhiḥ | bhū́rīṇi hí kṛiṇávāmā śavishṭhéndra krátvā maruto yád vāśāma ‖ 7 ‖ vádhīm vṛitrám maruta indriyéṇa svéna bhā́mena tavishó ba-

---

164, 49 kar *iti* kaḥ. 51 út ca éti. ca á°. parjányāḥ. 52 su-parṇám. — 165, 1 śá-vayasaḥ sá-nīḷāḥ ā́-itāsaḥ. árcanti. vasu-yā́. 3 sat-pate. te. sam-arāṇáḥ. tát. asmé *iti*. 4 prá-bhṛitaḥ. ukthā́ imā́ hárī *iti*. 5 svá-kshatrebhiḥ. nú. 6 svadhā́ ā° yát. sam-ádhatta ahi-hátye. hí u°. 7 asmé *iti*. kṛiṇávāma śavishṭha i°.

bhūvân | ahám etá mánave viṣváścandrāḥ sugá apáṣ cakara vájrabāhuḥ || 8 || ánuttam á te maghavan nákir nú ná tvávāñ asti devátā vídānaḥ | ná jáyamāno náṣate ná jātó yáni karishyá kṛiṇuhí pravṛiddha || 9 || ékasya cin me vibhv àstv ójo yá nú dadhṛishvân kṛiṇávai manīshá | ahám hy ùgró maruto vídāno yáni cyávam índra íd īṣa eshām || 10 || 25 ||

ámandan mā maruta stómo átra yán me naraḥ śrútyam bráhma cakrá | índrāya vṛíshṇe súmakhāya máhyaṃ sákhye sákhāyas tanvè tanúbhiḥ || 11 || evéd eté práti mā rócamānā ánedyaḥ śráva ésho dádhānāḥ | saṃcákshyā marutaṣ candrávarṇā áchānta me chadáyāthā ca nūnám || 12 || kó nv átra maruto māmahe vaḥ prá yātana sákhīñr áchā sakhāyaḥ | mánmāni citrā apivātáyanta eshám bhūta návedā ma ṛitánām || 13 || á yád duvasyād duváse ná kārúr asmáñ cakré mānyásya medhá | ó shú vartta maruto vípram áchemá bráhmāṇi jaritá vo arcat || 14 || eshá va stómo maruta iyáṃ gír māndāryásya mānyásya kāróḥ | éshá yāsīshṭa tanvè vayáṃ vidyámeshám vṛijánaṃ jīrádānum || 15 || 26 ||

Tṛitīyo 'dhyāyaḥ.

166.

Tán nú vocāma rabhasáya jánmane pūrvam mahitvám vṛishabhásya ketáve | aidhéva yáman marutas tuvishvaṇo yudhéva śakrās tavishāṇi kartana || 1 || nítyaṃ ná sūnúm mádhu bíbhrata úpa kṛīḷanti kṛīḷá vidátheshu ghṛíshvayaḥ | nákshanti rudrá ávasā namasvínaṃ ná mardhanti svátavaso

---

165, 8 etāḥ. viṣvá-candraḥ su-gāḥ. vájra-bāhuḥ. 9 pra-vṛiddha. 10 cit. vi-bhú a°. a. h. u. 6. iṣe. 11 ámandat. marutaḥ. yát. sú -makhāya. 12 evá ít. á í°. sam-cákshya. candrá-varṇāḥ. chadáyātha. 13 nú. mamahe. ácha. api-vātáyantaḥ. ná-vedāḥ me. 14 ó *iti* sú. ácha imā. 15 vaḥ. á i°. vidyáma i°. jīrá-dānum. — 166, 1 tát. aidhā-iva. tuvi-svanaḥ yudhā-iva. 2 kṛīḷāḥ. svá -tavasaḥ.

haviṣhkṛítam || 2 || yásmā úmāso amṛítā árāsata rāyás pósham ca havíshā dadāśúshe | ukshánty asmai marúto hitā́ iva purú rájāṅsi páyasā mayobhúvaḥ || 3 || ā́ yé rájāṅsi tá-yiṣhībhir ávyata prá va évāsaḥ svàyatāso adhrajan | bhá-yante víśvā bhúvanāni harmyā́ citró vo yā́maḥ práyatāsv ṛishṭíshu || 4 || yát tveshāyāmā nadáyanta párvatān divó vā́ pṛishṭhám náryā ácucyavuḥ | víśvo vo ájman bhayate vánaspátī rathīyántīva prá jihīta óshadhiḥ || 5 || [1] ||

yūyám na ugrā́ marutaḥ sucetúnārishṭagrāmāḥ sumatím pipartana | yátrā vo didyúd rádati kṛívirdatī riṇáti paśváḥ súdhitevа barháṇā || 6 || prá skambhádeshṇā anavabhrárā-dhaso 'lātṛiṇáso vidátheshu súshṭutāḥ | árcanty arkám ma-dirásya pītáye vidúr vīrásya prathamā́ni paúṅsyā || 7 || ṣa-tábhujibhis tám abhíhruter aghā́t pūrbhí rakshatā maruto yám ā́vata | jánaṃ yám ugrā́s tavaso virapśinaḥ pāthánā śáṅsāt tánayasya pushṭíshu || 8 || víśvāni bhadrā́ maruto rá-theshu vo mithaspṛídhyeva tavishā́ny áhitā | áṅseshv ā́ vaḥ prápatheshu khādáyó 'ksho yaṣ cakrā́ samáyā ví vāvṛite || 9 || bhū́rīṇi bhadrā́ náryeshu bāhúshu vákshassu rukmā́ rabhasā́so añjáyaḥ | áṅseshv étāḥ pavíshu kshurā́ ádhi váyo ná pakshā́n vy ánu śríyo dhire || 10 || [2] ||

mahā́nto mahnā́ vibhvò víbhūtayo dūredṛíśo yé divyā́ iva stṛíbhiḥ | mandráḥ sujihvā́ḥ svàritāra āsábhiḥ sámmiślā índre marútaḥ parishṭúbhaḥ || 11 || tád vaḥ sujātā́ maruto mahitvanā́ṃ dīrghā́ṃ vo dātrám áditer iva vratám | índraṣ caná tyájasā ví hruṇāti tāj jánāya yásmai sukṛíte árādhvam

166, 2 haviḥ-kṛítam. 3 yásmai. purú. mayaḥ-bhúvaḥ. 4 svá-yatāsaḥ. prá-yatāsu. 5 tveshá-yāmāḥ. vánaspátiḥ rathiyántī-iva. jihīte. 6 ugrāḥ. su-cetúnā árishṭa-grāmāḥ su-matím. yátra. kṛívi-datī. súdhitā-iva. 7 skambhá-deshṇāḥ anavabhrá-rādhasaḥ. sú-stutāḥ. 8 ṣatábhuji-bhiḥ. abhí-hruteḥ. pūḥ-bhiḥ rakshata. vi-rapsinaḥ pāthána. 9 mithaspṛídhyā-iva. ā́-hitā. prá-patheshu khādáyaḥ á°. vavṛite 10 rukmā́ḥ. ví. 11 vi-bhvàḥ ví-bhūtayaḥ dūre-dṛíśaḥ. su-jihvā́ḥ. sám-miślāḥ. pari-stúbhaḥ. 12 su-jātā́ḥ. tát. su-kṛíte.

|| 12 || tád vo jāmitvám marutaḥ páre yugé purú yác cháṅsam amṛitāsa ávata | ayā́ dhiyā́ mánave ṣrushṭím ávyā sākáṃ náro daṅsánair á cikitrire || 13 || yéna dīrghám marutaḥ ṣūṣávāma' yushmā́kena párīṇasā turāsaḥ | ā́ yát tatánan vṛijáne jánāsa ebhír yajñébhis tád abhíshṭim aṣyām || 14 || eshá va stómo — || 15 || 3 ||

167.

Sahásraṃ ta indrotáyo naḥ sahásram ísho harivo gūrtátamāḥ | sahásraṃ rā́yo mādayádhyai sahasríṇa úpa no yantu vā́jāḥ || 1 || á nó 'vobhir marúto yāntv ácha jyéshṭhebhir vā bṛihádditaiḥ sumāyā́ḥ | ádha yád eshāṃ niyútaḥ paramā́ḥ samudrásya cid dhanáyanta pā́ré || 2 || mimyáksha yéshu súdhitā ghṛitā́cī hiraṇyanirṇig úparā ná ṛishṭíḥ | gúbhā cárantī mánusho ná yóshā sabhā́vatī vidathyèva sám vā́k || 3 || párā ṣubhrā́ ayā́so yavyā́ sādhāraṇyéva marúto mimikshuḥ | ná rodasí ápa nudanta ghorá jushánta vṛídhaṃ sakhyā́ya devā́ḥ || 4 || jóshad yád īm asuryà sácādhyai víshitastukā rodasí nṛimáṇāḥ | á sūryéva vidható rátham gāt tveshápratīkā nábhaso nétyā́ || 5 || 4 ||

ástāpayanta yuvatím yúvānaḥ ṣubhé nímiṣlām vidátheshu pajrā́m | arkó yád vo maruto havíshmān gā́yad gāthā́m sutásomo duvasyán || 6 || prá tā́m vivakmi vákmyo yá eshām marútām mahimā́ satyó ásti | sácā yád īm vṛíshamaṇā ahaṃyú sthirā́ cij jánīr váhate subhāgā́ḥ || 7 || pánti mitrā́váruṇāv avadyā́c cáyata īm aryamó ápraṣastān | utá cyavante ácyutā dhruvā́ṇi vāvṛidhá īm maruto dā́tivāraḥ

166, 13 purú yát ṣ°. ā́vya. 14 ábhí ī°. — 167, 1 te indra u°. 2 naḥ á°. ácha. bṛihát-divaiḥ su-māyā́ḥ. ni-yútaḥ. 3 sú-dhitā. hiraṇya-nirnik. ná. vidathyā́-iva. 4 sādhāraṇyā́-iva. rodasí *iti*. ghorā́ḥ. 5 vísita-stukā. nṛi-mánāḥ. sūryā́-iva. tveshá-pratīkā. ná ityā́. 6 ā́ a°. ní-miṣlām. suṭá-somaḥ. 7 vṛísha-manāḥ aham -yúḥ. cit. su-bhāgā́ḥ. 8 avadyā́t cáyate. aryamó *iti* ápra-ṣastān. vavṛidhé. dā́ti-vāraḥ.

|| 8 || nahí nú vo maruto ánty asmé ārāttāc cic chávaso ántam āpúḥ | té dhṛishṇúnā ṣávasā ṣūṣuvāṅsó 'rṇo ná dvésho dhṛishatā pári shṭhuḥ || 9 || vayám adyéndrasya préshṭhā vayáṃ ṣvó vocemahi samaryé | vayám purā máhi ca no ánu dyūn tán na ṛibhukshā narām ánu shyāt || 10 || eshá va stómo — || 11 || 5 ||

168.

Yajñā-yajñā vaḥ samaná tuturvāṇir dhíyaṃ-dhiyaṃ vo devayā u dadhidhve | ā́ vo 'rvācaḥ suvitāya ródasyor mahé vavṛityām ávase suvṛiktíbhiḥ || 1 || vavrāso ná yé svajāḥ svátavasa íshaṃ svàr abhijāyanta dhūtayaḥ | sahasríyāso apāṃ nórmáya āsā́ gávo vándyāso nókshāṇaḥ || 2 || sómāso ná yé sutās tṛiptāṅsavo hṛitsú pītāso duváso nā́sate | aíshām āṅseshu rambhíṇīva rārabhe hásteshu khādíṣ ca kṛitíṣ ca sā́m dadhe || 3 || áva sváyuktā divá ā́ vṛithā yayur ámartyāḥ kā́ṣayā codata tmánā́ | areṇávas tuvijātā́ acucyavur dṛilhā́ni cin marúto bhrā́jadṛishṭayaḥ || 4 || kó vo 'ntár maruta ṛishṭividyuto réjati tmánā hánveva jihváyā | dhanvacyúta ishā́ṃ ná yā́mani purupraíshā ahanyò naítaṣaḥ || 5 || 6 ||

kvà svid asyá rájaso mahás páraṃ kvávaram maruto yásminn āyayá | yác cyāváyatha vithuréva sáṃbhitaṃ vy ádriṇā patatha tveshám arṇavám || 6 || sātír ná vó 'mavatī svàrvatī tveshā́ vípākā marutaḥ pípishvatī | bhadrā́ vo rātíḥ pṛiṇató ná dákshiṇā pṛithujrāyī asuryèva jáñjatī || 7 ||

167, 9 nahí. asmé *iti* ārāttāt cit ṣ°. ṣūṣu-vāṅsaḥ á°. sthuḥ. 10 adyá í° préshṭhāḥ. sa-maryé. tát. ṛibhukshā́ḥ. syāt. — 168, 1 deva-yā́ḥ. suvṛiktí-bhiḥ. 2 sva-jā́ḥ svá-tavasaḥ. abhi-jā́yanta. ná ū°. ná u°. 3 tṛiptā́-aṅsavaḥ. ná ā́° ā́ e°. rambhíṇī-iva rarabhe. 4 svá-yuktāḥ. tuvi-jātā́ḥ. cit. bhrā́jat-ṛishṭayaḥ. 5 ṛishṭi-vidyutaḥ. hánvā-iva. dhanva-cyútaḥ. puru-praíshāḥ. ná é°. 6 kvà á°. ā́ -yayá yát cyaváyatha vithurā́-iva sám-hitam ví. 7 vaḥ á°. ví-pākā. pṛithu-jrāyī asuryā́-iva.

práti shṭobhanti síndhavaḥ pavíbhyo yád abhríyāṃ vácam udīráyanti | áva smayanta vidyútaḥ pṛithivyā́ṃ yádī ghṛitám marútaḥ prushṇuvánti || 8 || ásūta pṛíśnir mahaté rāṇāya tveshám ayā́sām marútām ánīkam | té sapsaráso 'janayantā́bhvam ā́d ít svadhā́m ishirā́m páry apaśyan || 9 || eshá va stómo — || 10 || 7 ||

169.

Mahā́ṣ cit tvám indra yatá etā́n mahā́ṣ cid asi tyájaso varūtā́ | sá no vedho marútāṃ cikitvā́n sumná vanushva táva hí préshṭhā || 1 || áyujran ta indra viśvákṛishṭīr vidānáso nishshídho martyatrā́ | marúṭām pṛitsutír hā́samānā svàrmīḷhasya pradhánasya sātaú || 2 || ámyak sā́ ta indra ṛishṭír asmé sánemy ábhvam marúto junanti | agníṣ cid dhí shmātasé ṣuṣukvā́n ā́po ná dvīpáṃ dádhati práyāṅsi || 3 || tvám tú na indra táṃ rayíṃ dā ójishṭhayā dákshiṇayeva rātím | stútaṣ ca yā́s te cakánanta vāyó stánaṃ ná mádhvaḥ pīpayanta vā́jaiḥ || 4 || tvé rā́ya indra toṣátamāḥ praṇetā́raḥ kásya cid ṛitāyóḥ | té shú ṇo marúto mṛiḷayantu yé smā purā́ gātūyántīva devā́ḥ || 5 || 8 ||

práti prá yāhīndra mīḷhúsho nṛ́n maháḥ pā́rthive sádane yatasva | ádha yád eshām pṛithubudhnā́sa étās tīrthé náryāḥ paúṅsyāni tasthúḥ || 6 || práti ghorā́ṇām étānām ayā́sām marútāṃ śṛiṇva āyatā́m upabdíḥ | yé mártyam pṛitanāyántam ū́mair ṛiṇāvánam ná patáyanta sárgaiḥ || 7 || tvám mā́nebhya indra viśvájanyā rádā marúdbhiḥ ṣurúdho góagrāḥ | stávānebhi stavase deva devaír vidyā́meshā́ṃ vṛijánam jīrádānum || 8 || 9 ||

168, 8 stobhanti. ut-īráyanti. vi-dyútaḥ. yádi. 9 ajanayanta á°. — 169, 2 te. viśvá-kṛishṭīḥ. niḥ-sídhaḥ. svàḥ-mīḷhasya pra-dhánasya. 3 te indra. asmé *iti*. hí sma atasé. 4 tú. dákshiṇayā-iva. vāyóḥ. 5 tvé *iti*. pra-netā́raḥ. ṛita-yóḥ. sú naḥ. sma. gātuyánti-iva. 6 yāhi i°. á. y. e. 167, 2. pṛithu-budhnā́saḥ. ná a°. 7 śṛiṇve ā -yatā́m. ṛiṇa-vā́nam. 8 viśvá-janyā rádā. gó-agrāḥ stávānebhiḥ.

170.

Ná nūnám ásti nó śváḥ kás tád veda yád ádbhutam | anyásya cittám abhí saṃcaréṇyam utádhītaṃ ví naśyati || 1 || kíṃ na indra jighāṅsasi bhrátaro marútas táva | tébhiḥ kalpasva sādhuyā́ mā́ naḥ samáraṇe vadhīḥ || 2 || kíṃ no bhrātar agastya sákhā sánn áti manyase | vidmā́ hí te yáthā máno 'smábhyam ín ná ditsasi || 3 || áraṃ kṛiṇvantu védiṃ sám agníṃ indhatām puráḥ | tátrāmṛítasya cétanaṃ yajñáṃ te tanavāvahai || 4 || tvám īśishe vasupate vásūnāṃ tvám mitrā́ṇāṃ mitrapate dhéshṭhaḥ | índra tvám marúdbhiḥ sáṃ vadasvādha práśāna ṛitathā́ haviṅshi || 5 || 10 ||

171.

Práti va enā́ námasāhám emi sūkténa bhikshe sumatíṃ turā́ṇām | rarāṇátā maruto vedyábhir ní héḷo dhattā́ ví mucadhvam áśvān || 1 || eshá va stómo maruto námasvān hṛidā́ tashṭó mánasā dhāyi devā́ḥ | úpem ā́ yāta mánasā jushāṇā́ yūyáṃ hí shṭhā́ námasa íd vṛidhā́saḥ || 2 || stutáso no marúto mṛiḷayantūtá stutó maghávā śámbhavishṭhaḥ | ūrdhvā́ naḥ santu komyā́ vánāny áhāni víśvā maruto jigīshā́ || 3 || asmā́d ahám tavishā́d íṣhamāṇa índrād bhiyā́ maruto réjamānaḥ | yushmábhyaṃ havyā́ níṣitāny āsan tā́ny āré cakṛimā mṛiḷátā naḥ || 4 || yéna mā́nāsaś citáyanta usrā́ vyùshṭishu śávasā śáśvatīnām | sá no marúdbhir vṛishabha śrávo dhā ugrá ugrébhi sthávirāḥ sahodā́ḥ || 5 || tvám pāhīndra sáhīyaso nṛín bhávā marúdbhir ávayātaheḷāḥ | supraketébhiḥ sāsahír dádhāno vidyā́meshám v. j. || 6 || 11 ||

170, 1 nó *íti*. sam-carényam utá ā́-dhītam. 2 sam-áraṇe. 3 vidmá. ít. 4 tátra a°. 5 vasu-pate. mitra-pate. vadasva ádha prá aśāna. — 171, 1 námasā a°. su-ukténa. su-matím. 2 e. v. s. m. 165, 15. úpa īm. jushāṇā́ḥ. sthá. 3 mṛiḷayantu utá. śám -bhavishṭhaḥ. 4 ní-śitāni. cakṛima mṛiḷáta. 5 citáyante usrā́ḥ ví-ushṭishu. ugrébhiḥ. sahaḥ-dā́ḥ. 6 pāhí i°. bháva. ávayāta-heḷāḥ su-praketébhiḥ sasahíḥ.

172.

Citró vo 'stu yámas citrá ūtí sudānavaḥ | máruto áhibhānavaḥ || 1 || āré sá vaḥ sudānavo máruta ṛiñjatí ṣáruḥ | āré áṣmā yám ásyatha || 2 || tṛiṇaskandásya nú víṣaḥ pári vṛiñkta sudānavaḥ | ūrdhvấn naḥ karta jīváse || 3 || 12 ||

173.

Gấyat sáma nabhanyàṃ yáthā vér árcāma táḍ vāvṛidhānáṃ svàrvat | gávo dhenávo barhíshy ádabdhā á yát sadmấnam ḍivyáṃ vívāsān || 1 || árcad vṛíshā vṛíshabhiḥ svéduhavyair mṛigó nấṣno áti yáj juguryất | prá mandayúr manấṃ gūrta hótā bhárate máryo mithunấ yájatraḥ || 2 || nákshad dhótā pári sádma mitấ yán bhárad gárbham á ṣarádaḥ pṛithivyấḥ | krándad áṣvo náyamāno ruvád gaúr antár dūtó ná ródasī carad vấk || 3 || tá karmấshatarāsmai prá cyautnáni devayánto bharante | jújoshad índro dasmávarcā nấsatyeva súgmyo ratheshṭhấḥ || 4 || tám u shṭuhíndraṃ yó ha sátvā yáḥ ṣū́ro maghávā yó ratheshṭhấḥ | pratīcáṣ cid yódhīyān vṛíshanvān vavavrúshaṣ cit támaso vihantấ || 5 || 13 ||

prá yád itthấ mahinấ nṛíbhyo ásty áraṃ ródasī kakṣhyè nấsmai | sáṃ vivya índro vṛijánaṃ ná bhūmā bhárti svadhấvāñ opaṣám iva dyấm || 6 || samátsu tvā ṣūra satấm urāṇám prapathíntamam paritaṃsayádhyai | sajóshasa índram máde kshoṇíḥ sūríṃ cid yé anumádanti vấjaiḥ || 7 || evấ hí te ṣáṃ sávanā samudrá ấpo yát ta āsú mádanti devíḥ | víṣvā te ánu jóshyā bhūḍ gaúḥ sūríṃṣ cid yádi

---

172, 1—3 su-dānavaḥ. 1 áhi-bhānavaḥ. 3 tṛiṇa-skandásya. — 173, 1 vavṛidhānám. 2 svá-íduhavyaiḥ. ná á°. yát. 3 hótā. ródasī *iti*. 4 karma ásha-tarā a°. dasmá-varcāḥ nấsatyā-iva. rathe-sthấḥ. 5 stuhi í°. rathe-sthấḥ. vi-hantấ. 6 ródasī *iti* kakshyè *iti* ná a°. vivye. bhūma. 7 samát-su. pari-taṃsayádhyai sa-jóshasaḥ. anu-mádanti. 8 evá. samudré. te.

dhishā́ véshi jánān || 8 || ásāma yáthā sushakhā́ya ena svabhishṭáyo narā́m ná ṣáṅsaiḥ | ásad yáthā na índro vandaneshṭhā́s turó ná kárma náyamāna ukthā́ || 9 || víshpardhaso narā́m ná ṣáṅsair asmā́kāsad índro vájrahastaḥ | mitrāyúvo ná pū́rpatim súṣishṭau madhyāyúva úpa ṣikshanti yajñáiḥ || 10 || 14 ||

yajñó hí shmēndrā́m kā́ṣ cid ṛindhā́ñ juhurāṇáṣ cin mánasā pariyán | tīrthé nā́chā tātṛishāṇám óko dīrghó ná sidhrám ā́ kṛinoty ádhvā || 11 || mó shú ṇa indrátra pṛitsú devaír ásti hí shmā te ṣushminn avayā́ḥ | maháṣ cid yásya mī́ḷhúsho yavyā́ havíshmato marúto vándate gíḥ || 12 || eshá stóma indra túbhyam asmé eténa gātúm harivo vido naḥ | á no vavṛityāḥ suvitā́ya deva vidyā́meshám v. j. || 13 || 15 ||

174.

Tvā́m rā́jendra yé ca devā́ rákshā nṛ́n pāhy ásura tvám asmā́n | tvā́m sátpatir maghávā nas tárutras tvā́m satyó vásavānaḥ sahodā́ḥ || 1 || dáno víṣa indra mṛidhrávācaḥ saptá yát púraḥ ṣárma ṣā́radīr dárt | ṛiṇór apó anavadyárṇā yū́ne vṛitrám purukútsāya randhīḥ || 2 || ájā vríta indra ṣū́rapatnīr dyā́m ca yébhiḥ puruhūta nūnám | rákṣho agním aṣúṣham tū́rvayāṇam siṅhó ná dáme ápāṅsi vástoḥ || 3 || ṣéshan nú tá indra sásmin yónau práṣastaye pávīravasya mahnā́ | ṣṛijád árṇāṅsy áva yád yudhā́ gā́s tíshṭhad dhárī dhṛishatā́ mṛishṭa vā́jān || 4 || váha kútsam indra yásmiñ cākán syūmanyū́ ṛijrā́ vā́tasyā́ṣvā | prá sū́raṣ cakrám vṛihatād abhíke 'bhí spṛídho yāsishad vájrabāhuḥ || 5 || 16 ||

173, 9 su-sakhā́yaḥ. su-abhishṭáyaḥ. vandane-sthā́ḥ. 10 ví -spardhasaḥ. asmā́ka aº. vájra-hastaḥ mitra-yúvaḥ. pū́ḥ-patim sú -ṣishṭau madhya-yúvaḥ. 11 sma íº. cit. pari-yán. ná áº tatṛishāṇám. 12 mó *iti* sú naḥ indra áº. sma. ava-yā́ḥ. 13 asmé *iti*. — 174, 1 rā́jā iº. devā́ḥ rákṣha. pāhí aº. sát-patiḥ. sahaḥ-dā́ḥ. 2 mṛidhrá-vācaḥ. anavadya árṇāḥ. puru-kútsāya. 3 úja. ṣū́ra -patnīḥ. puru-hūta. rákṣho *iti*. 4 té. prá-ṣastaye. hárī *iti*. 5 syūmanyū́ *iti*. vā́tasya áº. vájra-bāhuḥ.

jaghanvā́ñ indra mitrérūñ codápravṛiddho harivo ádāṣūn | prá yé páṣyann aryamáṇaṃ sácāyós tváyā ṣūrtā́ váhamānā ápatyam || 6 || rápat kavír indrārkásātau kshā́ṃ dāsā́yopabárhaṇīṃ kaḥ | kárat tisró maghávā dā́nucitrā ní duryoṇé kúyavācam mṛidhí ṣret || 7 || sánā tā́ ta indra návyā ā́guḥ sáho nábhó 'viraṇāya pūrvī́ḥ | bhinát púro ná bhído ádevīr nanámo vádhar ádevasya pīyóḥ || 8 || tváṃ dhúnir indra dhúnimatīr ṛiṇór apáḥ sīrā́ ná srávantīḥ | prá yát samudrám áti ṣūra párshi pāráyā turváṣaṃ yáduṃ svastí || 9 || tvám asmā́kam indra viṣvádha syā avṛikátamo narā́ṃ nṛipātā́ | sá no víṣvāsāṃ spṛidhā́ṃ sahodā́ vi° || 10 || 17 ||

175.

Mátsy ápāyi te máhaḥ pā́trasyeva harivo matsaró mádaḥ | vṛíshā te vṛíshṇa índur vājī́ sahasrasā́tamaḥ || 1 || ā́ nas te gantu matsaró vṛíshā mádo váreṇyaḥ | sahā́vāñ indra sānasíḥ pṛitanāshā́ḷ ámartyaḥ || 2 || tváṃ hí ṣū́raḥ sánitā codáyo mánusho rátham | sahā́vān dásyum avratám óshaḥ pā́traṃ ná ṣocíshā || 3 || mushāyá sū́ryaṃ kave cakrám ī́ṣāna ójasā | váha ṣúshṇāya vadháṃ kútsaṃ vā́tasyā́ṣvaiḥ || 4 || ṣushmíntamo hí te mádo dyumníntama utá krátuḥ | vṛitraghnā́ varivovídā maṅsīshṭhā́ aṣvasā́tamaḥ || 5 || yáthā pū́rvebhyo jaritṛíbhya indra máya ivā́po ná tṛíshyate babhū́tha | tā́m ánu tvā nivídaṃ johavīmi vi° || 6 || 18 ||

176.

Mátsi no vásyaïshṭaya índram indo vṛíshā́ viṣa | ṛighā-

174, 6 codá-pravṛiddhaḥ. sácā ā°. ṣūrtā́ḥ. 7 indra arká-sātau. dāsā́ya upa-bárhaṇīm kar *iti* kaḥ. dā́nu-citrāḥ. 8 te. ā́ a°. nábhaḥ ávi-raṇāya. vádhaḥ. 9 sīrā́ḥ. pāráya. 10 nṛi-pātā́. sáhaḥ-dā́ḥ. — 175, 1 pā́trasya-iva. vṛíshṇe. sahasra-sā́tamaḥ. 2. 3 sahá-vān. 4 vā́tasya á°. 5ª. 127, 9. vṛitra-ghnā́ varivaḥ-vídā. aṣva-sā́tamaḥ. 6 máyaḥ-iva ā́paḥ. ni-vídam. — 176, 1 vásyaḥ-ishṭaye. indo *iti* vṛíshā ā́.

yámāṇa invasi śátrum ánti ná vindasi || 1 || tásminn ā́ veśayā gíro yá ékaś carshaṇīnā́m | ánu svadhā́ yám upyáte yávaṃ ná cárkṛishad vṛíshā || 2 || yásya víśvāni hástayoḥ páñca kshitīnā́m vásu | spāśáyasva yó asmadhrúg divyévāśánir jahi || 3 || ásunvantaṃ samaṃ jahi dūṇā́śaṃ yó ná te máyaḥ | asmábhyam asya védanaṃ daddhí sūríṣ cid ohate || 4 || ávo yásya dvibárhaso 'rkéshu sānushág ásat | ājáv índrasyendo prā́vo vā́jeshu vājínam || 5 || yáthā pū́rvebhyo — || 6 || 10 ||

177.

Á carshaṇiprā́ vṛishabhó jánānāṃ rā́jā kṛishṭīnā́m puruhūtá índraḥ | stutáḥ śravasyánn ávasópa madríg yuktvā́ hárī vṛíshaṇā́ yāhy arvā́ñ || 1 || yé te vṛíshaṇo vṛishabhā́sa indra brahmayújo vṛísharathāso átyāḥ | tā́ṅ ā́ tishṭha tébhir ā́ yāhy arvā́ñ hávāmahe tvā sutá indra sóme || 2 || ā́ tishṭha rátham vṛíshaṇaṃ vṛíshā te sutáḥ sómaḥ párishiktā mádhūni | yuktvā́ vṛíshabhyām vṛishabha kshitīnā́m háribhyāṃ yāhi pravátópa madríkᵃ || 3 || ayáṃ yajñó devayā́ ayám miyédha imā́ bráhmāṇy ayám indra sómaḥ | stīrṇáṃ barhír ā́ tú śakra prá yāhi píbā nishádya ví mucā hárī ihá || 4 || ó súshṭuta indra yāhy arvā́ñ úpa bráhmāṇi mānyásya kāróḥ | vidyáma vástor ávasā gṛiṇánto viᵛ || 5 || 20 ||

178.

Yád dha syā́ ta indra śrushṭír ásti yáyā babhū́tha jaritṛíbhya ūtí | mā́ naḥ kā́mam maháyantam ā́ dhag víśvā te asyām páry ā́pa āyóḥ || 1 || ná ghā rā́jéndra ā́ dabhan

---

176, 2 vesaya. y. e. c. 7, 9. 3 asma-dhrúk divyā́-iva aᵛ. 4 duḥ-náśam. 5 dvi-bárhasaḥ. índrasya indo *iti*. p. v. v. 4, 8. — 177, 1 carshaṇi-prāḥ. puru-hūtáḥ. ávasā úpa. hárī *iti* vṛíshaṇā ā́. 2 brahma-yújaḥ vṛíśha-rathāsaḥ. suté. 3 pári-siktā. pra-vátā úpa. 4 deva-yā́ḥ. píba ni-sádya. muca hárī *iti*. 5 ó *iti* su-stuta. — 178, 1 ha. te. 2 gha rā́jā íᵛ. dabhat.

no yā́ nú svásārā kṛiṇávanta yónau | ā́pas cid asmai sutúkā aveshan gáman na índraḥ sakhyā́ váyas ca || 2 || jétā nṛíbhir índraḥ pṛitsú śū́raḥ śrótā hávam nádhamānasya kāróḥ | prábhartā rátham dāśúsha upāká údyantā gíro yádi ca tmánā bhūt || 3 || evā́ nṛíbhir índraḥ susravasyā́ prakhādáḥ prikshó abhí mitríṇo bhūt | samaryá ishá stavate vívāci satrākaró yájamānasya śáṁsaḥ || 5 || tváyā vayám maghavann indra śátrūn abhí shyāma maható mányamānān | tvám trātā́ tvám u no vṛidhé bhūr vi° || 4 || 21 ||

179.

Pūrvír ahám śarádaḥ śasramāṇā́ doshā́ vástor usháso jaráyantīḥ | minā́ti śríyam jarimā́ tanū́nām ápy ū nú pátnīr vríshaṇo jagamyuḥ || 1 || yé cid dhí pū́rva ṛitasā́pa ā́san sākám devébhir ávadann ṛitā́ni | té cid ávāsur nahy ántam āpúḥ sám ū nú pátnīr vríshabhir jagamyuḥ || 2 || ná mríshā śrāntám yád ávanti devā́ víśvā ít spṛídho abhy àśnavāva | jáyāvéd átra śatánītham ājím yát samyáñcā mithunā́v abhy ájāva || 3 || nadásya mā rudhataḥ kā́ma ágann itá ájāto amútaḥ kútas cit | lópāmudrā́ vríshaṇam ní riṇāti dhíram ádhīrā dhayati śvasántam || 4 || imā́m nú sómam ántito hṛitsú pītám úpa bruve | yát sīm ā́gas cakṛimā́ tát sú mṛilatu pulukámo hí mártyaḥ || 5 || agástyaḥ khánamānaḥ khanítraiḥ prajā́m ápatyam bálam ichámānaḥ | ubhaú várṇāv ṛíshir ugráḥ puposha satyā́ devéshv āśísho jagāma || 6 || 22 ||

Trayoviṅśo 'nuvākaḥ.

178, 2 su-túkāḥ. gámat. 3 prá-bharṭā. upāké út-yantā. 4 evá. su-śravasyā́ pra-khādáḥ. sa-maryé isháḥ. ví-vāci satrā-karáḥ. 5 syāma. — 179, 1 doshā́ḥ. ūṁ *iti*. 2 hí pū́rve ṛita-sā́paḥ. áva a° nahí. 3 devā́ḥ. abhí a° jáyāva ít. śatá-nītham. abhí. 4 ā́ a°. ā́-jātaḥ. níḥ. 5 cakṛimá. pulu-kā́maḥ. 6 pra-jā́m. satyā́ḥ. ā-śíshaḥ.

180.

Yuvó rájāṅsi suyámāso áśvā rátho yád vām páry árṇāṅsi díyat | hiraṇyáyā vām pavávyaḥ prushāyan mádhvaḥ píbantā ushásaḥ sacethe || 1 || yuvám átyasyáva nakshatho yád vípatmano náryasya práyajyoḥ | svásā yád vāṃ viśvagūrtī bhárāti vājāyéṭṭe madhupāv ishé ca || 2 || yuvám páya usríyāyām adhattam pakvám āmáyām áva pūrvyaṃ góḥ | antár yád vaníno vām ṛitapsū hvāró ná śúcir yájate haví-shmān || 3 || yuvám ha gharmám mádhumantam átraye 'pó ná kshódo 'vṛiṇītam eshé | tád vāṃ narāv aśvinā pāśvaśishṭī ráthyeva cakrā práti yanti mádhvaḥ || 4 || ā́ vāṃ dānáya vavṛitīya dasrā gór óheṇa taugryó ná jívriḥ | apáḥ kshoṇī́ sacate máhinā vāṃ jūrṇó vām ákshur áṅhaso yajatrā || 5 || 23 ||

ní yád yuvéthe niyútaḥ sudānū úpa svadhábhiḥ sṛijathaḥ púraṃdhim | préshad véshad váto ná sūrír ā́ mahé dade suvrató ná vájam || 6 || vayám cid dhí vāṃ jaritárāḥ satyā́ vipanyámahe ví paṇír hitā́vān | ádhā cid dhí shmāśvināv anindyā páthó hí shmā vṛishaṇāv ántidevam || 7 || yuvā́ṃ cid dhí shmāśvināv ánu dyūn vírudrasya prasrávaṇasya sātaú | agástyo narā́ṃ nríshu práśastaḥ kā́rādhunīva citayat sahásraiḥ || 8 || prá yád váhethe mahiná ráthasya prá syandrā yātho mánusho ná hótā | dhattáṃ sūríbhya utá vā svàśvyaṃ nāsatyā rayishā́caḥ syāma || 9 || tám vāṃ rátham vayám adyā́ huvema stómair aśvinā suvitā́ya návyam | árishṭanemim pári dyā́m iyānáṃ vi° || 10 || 24 ||

180, 1 yuvóḥ. su-yámāsaḥ áśvāḥ. hiraṇyáyāḥ. píbantau. sacethe *iti*. 2 átyasya áva. ví-patmanaḥ. prá-yajyoḥ. viśvagūrtī *iti* viśva-gūrtī. vājāya i° madhu-pau. 3 ṛitapsū *ity* ṛita-psu. 4 páśvaḥ-ishṭiḥ ráthyā-iva. 5 óheṇa. kshoṇī́ *iti*. 6 yuvéthe *iti* ni-yútaḥ sudānū *iti* su-dānū. púram-dhim. su-vratáḥ. 7 hí. satyā́ḥ. hitā́-vān ádha. hí sma a°. sma. ánti-devam. 8 hí sma a°. ví-rudrasya pra-srávaṇasya. prá-śastaḥ kā́rādhunī-iva. 9 váhethe *iti*. su-áśvyam. rayi-śā́caḥ. 10 adyá. árishṭa-nemim.

181.

Kád u préshṭāv ishám rayīṇám adhvaryántā yád unninīthó apám | ayám vāṃ yajñó akṛita práśastiṃ vásudhitī ávitārā janānām || 1 || á vām áśvāsaḥ śúcayaḥ payaspā́ vátaraṅhaso divyáso átyāḥ | manojúvo vṛíshaṇo vītápṛishṭhā éhá svarájo aśvínā vahantu || 2 || á vāṃ rátho 'vánir ná pravátvān sṛiprávandhuraḥ suvitáya gamyāḥ | vṛíshṇa sthātārā mánaso jávīyān ahampūrvó yajató dhishṇyā yáḥ || 3 || iháha jātā́ sám avāvaśītām arepásā tanvà nā́mabhiḥ svaíḥ | jishṇúr vām anyáḥ súmakhasya sūrír divó anyáḥ subhágaḥ putrá ūhe || 4 || prá vāṃ niceróḥ kakuhó vā́śāṅ ánu piśáṅgarūpaḥ sádanāni gamyāḥ | hárī anyásya pīpáyanta vā́jair mathrā́ rájāṅsy aśvinā ví ghóshaiḥ || 5 || 25 ||

prá vāṃ śarádvān vṛishabhó ná nishshā́ṭ pūrvír íshaṣ carati mádhva ishṇán | évair anyásya pīpáyanta vā́jair véshantīr ūrdhvā́ nadyò na ā́guḥ || 6 || ásarji vāṃ sthávirā vedhasā gír bāḷhé aśvinā tredhā́ kshárantī | úpastutāv avatam nā́dhamānam yā́mann áyāmañ chṛiṇutam hávam me || 7 || utá syā́ vāṃ rúśato vápsaso gís tribarhíshi sádasi pinvate nṛín | vṛíshā vām meghó vṛishaṇā pīpāya gór ná séke mánuśho daśasyán || 8 || yuvā́m pūshévāśvinā púraṃdhir agním ushā́ṃ ná jarate havíshmān | huvé yád vāṃ varivasyā́ gṛiṇānó vi° || 9 || 26 ||

182.

Ábhūd idáṃ vayúnam ó shú bhūshatā rátho vṛíshaṇvān mádatā manīshiṇaḥ | dhiyaṃjinvā́ dhíshṇyā viśpálāvasū

181, 1 ut-nīnīthāḥ. prá-śastim vásudhitī *iti* vásu-dhitī. 2 payaḥ -pāḥ vā́ta-raṅhasaḥ. manaḥ-júvaḥ. vītá-pṛishṭhāḥ á ihá sva-rā́jaḥ. 3 á. v. r. 118, 1. sṛiprá-vandhuraḥ. vṛíshṇaḥ. aham-pūrváḥ. 4 ihá -iha. sú-makhasya. su-bhágaḥ. 5 ni-ceróḥ. piśáṅga-rūpaḥ. hárī *iti* 6 ūrdhvā́ḥ. á a°. 7 úpa-stutau. śṛiṇutam. 8 tri-barhíshi. 9 pūshā́-iva a°. púram-dhiḥ. — 182, 1 ó *iti* sú bhūshata. mádata. dhiyam-jinvā́. viśpálāvasū *iti*.

divó nápātā sukṛíte ṣúcivratā || 1 || índratamā hí dhíshṇyā marúttamā dasrā́ dáṅsishṭhā rathyā́ rathítamā | pūrṇáṃ rátham vahethe mádhva ácitam téna dāṣvā́ṅsam úpa yātho aṣvinā || 2 || kím átra dasrā kṛiṇuthaḥ kím āṣāthe jáno yáḥ kás cid áhavir mahīyáte | áti kramishṭam jurátam paṇér ásum jyótir víprāya kṛiṇutam vacasyáve || 3 || jambháyatam abhíto rā́yataḥ ṣúno hatám mṛídho vidáthus tā́ny aṣvinā | vā́cam-vācam jaritū́ ratnínīm kṛitam ubhā́ ṣáṅsam nāsatyāvatam máma || 4 || yuvám etā́m cakrathuḥ síndhushu plavám ātmanvántam pakshíṇam taugryā́ya kám | yéna devatrā́ mánasā nirūháthuḥ supaptaní petathuḥ kshódaso mahā́ḥ || 5 || 27 ||

ávaviddham taugryám apsv ántár anārambhaṇé támasi práviddham | cátasro nā́vo játhalasya júshṭā úd aṣvíbhyām ishitā́ḥ pārayanti || 6 || káḥ svid vṛikshó níshṭhito mádhye árṇaso yám taugryó nādhitáḥ paryáshasvajat | parṇā́ mṛigásya patáror ivārábha úd aṣvinā ūhathuḥ ṣrómatāya kám || 7 || tád vām narā nāsatyāv ánu shyād yád vām mánāsa ucátham ávocan | asmā́d adyá sádasaḥ somyā́d ā́ vi⁰ || 8 || 28 ||

183.

Tā́m yuñjāthām mánaso yó jávīyān trivandhuró vṛishaṇā yás tricakráḥ | yénopayāthāḥ sukṛíto duroṇā́m tridhátunā patatho vír ná parṇaíḥ || 1 || suvṛíd rátho vartate yánn abhí kshā́m yát tíshṭhathaḥ krátumantánu prikshé | vápur vapushyā́ sacatām iyā́m gī́r divó duhitróshásā sacethe || 2 || ā́ tishṭhatam suvṛítam yó rátho vām ánu vratā́ni

---

182, 1 su-kṛíte ṣúci-vratā. 2 rathí-tamā. vahethe *iti*. ā́-citam. 3 āsāthe *iti*. 4 jaritúḥ. ṇāsatyā a⁰. 5 niḥ-ūháthuḥ su-paptaní. 6 áva-viddham. ap-sú a⁰. prá-viddham. 7 níḥ-sthitaḥ. pari -ásasvajat. patároḥ-iva ā-rábhe. aṣvinau. 8 syāt. — 183, 1 tri -vandhuráḥ. tri-cakráḥ yéna upa-yāthāḥ su-kṛítaḥ. tri-dhātunā. 2 su-vṛít. krátu-mantā ánu. duhitrā u⁰ sacethe *iti*. 3 su-vṛítam.

vártate havíshmān | yéna narā nāsatyeshayádhyai vartír yāthás tánayāya tmáne ca || 3 || mā́ vāṃ vṛíko mā́ vṛikír ā́ dadharshīn mā́ pári varktam útá máti dhaktam | ayáṃ vām bhāgó níhita iyáṃ gír dásrāv imé vāṃ nidháyo mádhūnām || 4 || yuvā́ṃ gótamaḥ purumīḷhó átrir dásrā hávaté 'vase havíshmān | díṣaṃ ná dishṭā́m ṛijūyéva yántā me hávaṃ nāsatyópa yātam || 5 || átāriṣhma támasas pārám asyá práti vāṃ stómo aṣvināv adhāyi | éhá yātam pathíbhir devayā́nair· vi° || 6 || 29 ||

Caturtho 'dhyāyaḥ.

184.

Tā́ vām adyá tā́v aparā́ṃ huvemochántyām ushási váhnir ukthaíḥ | nā́satyā kúha cit sántāv aryó divó nápātā sudástarāya || 1 || asmé ū shú vṛishaṇā mādayethām út paṇíṃr hatam ūrmyā́ mádantā | ṣrutám me áchoktibhir matīnā́m éshṭā narā nícetārā ca kárṇaiḥ || 2 || ṣriyé pūshann ishukṛíteva devā́ nā́satyā vahatúṃ sūryā́yāḥ | vacyánte vāṃ kakuhā́ apsú jātā́ yugā́ jūrṇéva váruṇasya bhū́reḥ || 3 || asmé sā́ vām mādhvī rātír astu stómaṃ hinotam mānyásya kāróḥ | ánu yád vāṃ ṣravasyā́ sudānū suvíryāya carshaṇáyo mádanti || 4 || eshá vāṃ stómo aṣvināv akāri mā́nebhir maghavānā suvṛiktí | yātā́ṃ vartís tánayāya tmáne cāgástye nāsatyā mádantā || 5 || átārishma — || 6 || 1 ||

185.

Katarā́ pū́rvā kataráparāyóḥ kathā́ jāté kavayaḥ kó ví

183, 3 nāsatyā i°. 4 dadharshīt. mā́ áti. ní-hitaḥ. ni-dhāyaḥ. 5 puru-mīḷháḥ. hávate á°. ṛijuyā́-iva yántā ā́. nāsatyā úpa. 6 á. t. p. a. 92, 6. ā́ ihá. deva-yā́naiḥ. — 184, 1 huvema u°. 2 asmé *iti* ūṃ *iti* sú. paṇī́n. áchokti-bhiḥ. ní-cetārā. ishukṛítā-iva. 3 jātā́ḥ. jūrṇā́-iva. 4 asmé *iti*. mādhvī *iti*. sudānū *iti* su-dānū su-víryāya. 5 su-vṛiktí. ca a°. — 185, 1 katarā́ áparā a°. jāté *iti*.

veda | víṣvaṃ tmánā bibhṛito yád dha náma ví vartete áhanī cakríyeva || 1 || bhúriṃ dvé ácarantī cárantam padvántaṃ gárbham apádī dadhāte | nítyaṃ ná sūnúm pitrór upásthe dyávā rákshatam pṛithivī no ábhvāt || 2 || anehó dātrám áditer anarvāṇ huvé svàrvad avadháṃ námasvat | tád rodasī janayataṃ jaritré dyávā — || 3 || átapyamāne ávasāvantī ánu shyāma ródasī devápatre | ubhé devánām ubháyebhir áhnāṃ dyávā — || 4 || saṃgáchamāne yuvatí sámante svásārā jāmí pitrór upásthe | abhijíghrantī bhúvanasya nábhiṃ dyávā — || 5 ||[2] ||

urví sádmanī bṛihatí ṛiténa huvé devánām ávasā jánitrī | dadháte yé amṛítaṃ suprátīke dyávā — || 6 || urví pṛithví bahulé dūréante úpa bruve námasā yajñé asmín | dadháte yé subháge suprátūrtī dyávā — || 7 || deván vā yác cakṛimá kác cid ágaḥ sákhāyaṃ vā sádam íj jáspatiṃ vā | iyáṃ dhír bhūyā avayánam eshāṃ dyávā — || 8 || ubhá ṣáṅsā náryā mám avishṭām ubhé mám ūtí ávasā sacetām | bhúri cid aryáḥ sudástarāyeshá mádanta ishayema devāḥ || 9 || ṛitáṃ divé tád avocam pṛithivyá abhiṣrāváya prathamáṃ sumedháḥ | pātám avadyád duritád abhíke pitá mātá ca rakshatām ávobhiḥ || 10 || idáṃ dyāvāpṛithivī satyám astu pítar mátar yád ihópabruvé vām | bhūtáṃ devánām avamé ávobhir vidyá° || 11 ||[3] ||

185, 1 ha. vartete *iti* áhanī *iti* cakríyā-iva. 2 dvé *iti* ácarantī *iti*. apádī *iti* dadhāte *iti*. upá-sthe. pṛithivī *iti*. 3 rodasī *iti*. 4 átapyamāne *iti* ávasā ávantī *iti*. syāma ródasī *iti* devápatre *iti* devá-patre ubhé *iti*. 5 saṃgáchamāne *iti* sam-gáchamāne yuvatí *iti* sámante *iti* sám-ante. jāmī *iti*. upá-sthe abhijíghrantī *ity* abhi -jíghrantī. 6 urví *iti* sádmanī *iti* bṛihatí *iti*. jánitrī *iti* dadháte *iti* yé *iti*. suprátīke *iti* su-prátīke. 7 urví *iti* pṛithví *iti* bahulé *iti* dūréante *iti* dūré-ante. dadháte *iti* yé *iti* subháge *iti* su-bháge suprátūrtī *iti* su-prátūrtī. 8 yát cakṛimá kát. ít jáḥ-patim. ava -yánam. 9 ubhé *iti*. ūtí *iti*. sudáḥ-tarāya ī°. 10 pṛithivyaí abhi-ṣrāváya. su-medháḥ. duḥ-itát. 11 dyāvāpṛithivī *iti*. ihá upa -bruvé. avamé *iti*.

186.

Á na íḷābhir vidáthe suṣastí viṣvánaraḥ savitá devá etu | ápi yáthā yuvāno mátsathā no víṣvaṃ jágad abhipitvé manīshā || 1 || á no víṣva áskrā gamantu devá mitró aryamá váruṇaḥ sajóshāḥ | bhúvan yáthā no víṣve vṛidhásaḥ káran sushāhā vithuráṃ ná ṣávaḥ || 2 || préshṭhaṃ vo átithiṃ gṛiṇīshe 'gníṃ ṣastíbhis turváṇiḥ sajóshāḥ | ásad yáthā no váruṇaḥ sukīrtír íshaṣ ca parshad arigūrtáḥ sūríḥ || 3 || úpa va éshe námasā jigīshóshāsānáktā sudúgheva dhenúḥ | samāné áhan vimímāno arkáṃ víshurūpe páyasi sásminn ūdhan || 4 || utá nó 'hir budhnyò máyas kaḥ ṣíṣuṃ ná pipyúshīva veti síndhuḥ | yéna nápātam apāṃ junáma manojúvo vṛíshaṇo yáṃ váhanti || 5 || 4 ||

utá na īṃ tváshṭā gantv ácha smát sūríbhir abhipitvé sajóshāḥ | á vṛitrahéndraṣ carshaṇiprás tuvíshṭamo narāṃ na ihá gamyāḥ || 6 || utá na īm matáyó 'ṣvayogāḥ ṣíṣuṃ ná gávas táruṇaṃ rihanti | tám īṃ gíro jánayo ná pátnīḥ surabhíshṭamaṃ narāṃ nasanta || 7 || utá na īm marúto vṛiddhásenāḥ smád ródasī sámanasaḥ sadantu | príshadaṣvāso 'vánayaḥ ná ráthā riṣádaso mitrayújo ná devāḥ || 8 || prá nú yád eshām mahiná cikitré prá yuñjate prayújas té suvṛiktí | ádha yád eshāṃ sudíne ná ṣárur víṣvam ériṇam prushāyánta sénāḥ || 9 || pró aṣvínāv ávase kṛiṇudhvam prá pūshánaṃ svátavaso hí sánti | adveshó víshṇur váta ṛibhukshá ácha sumnáya vavṛitīya devān || 10 || iyáṃ sá vo asmé dídhitir yajatrā apiprāṇī ca sádanī ca bhūyāḥ | ní yá deveshu yátate vasūyúr vi° || 11 || 5 ||

186, 1 su-ṣastí. mátsatha. abhi-pitvé. 2 víṣve áskrāḥ. devāḥ sa-jóshāḥ. su-sáhā. 3 sa-jóshāḥ. su-kīrtíḥ. ari-gūrtáḥ. 4 á í°. jigīshá ushásānáktā sudúghā-iva. vi-mímānaḥ. víshu-rūpe. 5 naḥ á°. kar *iti* kaḥ. pipyúshī-iva. manaḥ-júvaḥ. 6 tváshṭā á. ácha. abhi-pitvé sa-jóshāḥ. vṛitra-há í° carshaṇi-prāḥ. 7 matáyaḥ áṣva -yogāḥ. 8 vṛiddhá-senāḥ. ródasī *iti* sá-manasaḥ. príshat-aṣvāsaḥ ráthāḥ. mitra-yújaḥ. 9 pra-yújaḥ. su-vṛiktí. á. y. e. 167, 2. su -díne. á í°. 10 pró *iti*. svá-tavasaḥ. ácha. 11 asmé *iti*. api -prāṇī. vasu-yúḥ.

187.

Pitúṃ nú stosham mahó dharmā́ṇaṃ távishīm | yásya tritó vy ójasā vṛitráṃ víparvam ardáyat || 1 || svā́do pito mádho pito vayáṃ tvā vavṛimahe | asmā́kam avitā́ bhava || 2 || úpa naḥ pitav ā́ cara ṣiváḥ ṣivā́bhir ūtíbhiḥ | mayobhúr advisheṇyáḥ sákhā suṣévo ádvayāḥ || 3 || táva tyé pito rásā rájāṅsy ánu víshṭhitāḥ | diví vā́tā iva ṣritā́ḥ || 4 || táva tyé pito dádatas táva svādishṭha té pito | prá svādmā́no rásānāṃ tuvigrī́vā iverate || 5 || 6 ||

tvé pito mahā́nāṃ devā́nām máno hitám | ákāri cā́ru ketúnā távā́him ávasāvadhīt || 6 || yád adó pito ájagan vivásva párvatānām | átrā cin no madho pitó 'ram bhakshā́ya gamyāḥ || 7 || yád apā́m óshadhīnām pariṅṣám āriṣā́mahe | vā́tāpe pī́va íd bhava || 8 || yát te soma gávāṣiro yávāṣiro bhájāmahe | vā́tāpe — || 9 || karambhá oshadhe bhava pī́vo vṛikká udārathíḥ | vā́tāpe — || 10 || táṃ tvā vayám pito vácobhir gā́vo ná havyā́ sushūdima | devébhyas tvā sadhamā́dam asmábhyaṃ tvā sadhamā́dam || 11 || 7 ||

188.

Sámiddho adyá rājasi devó devaíḥ sahasrajit | dūtó havyā́ kavír vaha || 1 || tánūnapād ṛitáṃ yaté mádhvā yajñáḥ sám ajyate | dádhat sahasríṇīr íshaḥ || 2 || ājúhvāno na ī́ḍyo devā́ñ ā́ vakshi yajñíyān | ágne sahasrasā́ asi || 3 || prācī́nam barhír ójasā sahásravīram astṛiṇan | yátrādityā virā́jatha || 4 || virā́ṭ samrā́ḍ vibhvī́ḥ prabhvī́r bahvī́ṣ ca bhū́yasīṣ ca yā́ḥ | dúro ghṛitā́ny aksharan || 5 || 8 ||

187, 1 ví. ví-parvam. 2 svā́do *iti* pito *iti* mádho *iti* pito *iti*. 3 pito *iti*. mayaḥ-bhúḥ. su-ṣévaḥ. 4 pito *iti*. rásāḥ. ví-sthitāḥ. 5 pito *iti*. tuvigrī́vāḥ-iva ī°. 6 tvé *iti* pito *iti*. táva á° ávasā a°. 7 pito *iti*. átra cit. madho *iti* pito *iti* áram. 8 ā-riṣā́mahe. 9 gó -āṣiraḥ yáva-āṣiraḥ. 11 pito *iti*. susūdima. sadha-mā́dam (2). — 188, 1 sám-iddhaḥ. sahasra-jit. 2 tánu-napāt. 3 ā-júhvānaḥ. sahasra-sā́ḥ. 4 sahásra-vīram. yátra ādityāḥ vi-rā́jatha. 5 vi-rā́ṭ sam-rā́ṭ vi-bhvī́ḥ pra-bhvī́ḥ.

surukmé hí supéṣasādhi śriyā́ virājataḥ | ushásāv éhá sīdatām || 6 || prathamā́ hí suvácasā hótārā daívyā kaví | yajñáṃ no yakshatām imám || 7 || bhāratíḷe sárasvati yā́ vaḥ sárvā upabruvé | tā́ naṣ codayata śriyé || 8 || tváshṭā rūpā́ṇi hí prabhúḥ paśū́n víṣvān samānajé | téshāṃ naḥ sphātím ā́ yaja || 9 || úpa tmányā vanaspate pátho devébhyaḥ śrija | agnír havyā́ni sishvadat || 10 || purogā́ agnír devā́nāṃ gāyatréṇa sám ajyate | svāhākṛitīshu rocate || 11 || 9 ||

189.

Ágne náya supáthā rāyé asmā́n víṣvāni deva vayúnāni vidvā́n | yuyodhy asmáj juhurāṇám éno bhūyishṭhāṃ te nāmaüktiṃ vidhema || 1 || ágne tvám pārayā návyo asmā́n svastíbhir áti durgā́ṇi víṣvā | pū́ṣ ca pṛithví bahulā́ na urví bhávā tokā́ya tánayāya śáṃ yóḥ || 2 || ágne tvám asmád yuyodhy ámīvā ánagnitrā abhy ámanta kṛishṭíḥ | púnar asmábhyaṃ suvitā́ya deva kshā́ṃ víṣvebhir amṛítebhir yajatra || 3 || pāhí no agne pāyúbhir ájasrair utá priyé sádana ā́ śuśukvā́n | mā́ te bhayáṃ jaritā́raṃ yavishṭha nūnáṃ vidan mā́parāṃ sahasvaḥ || 4 || mā́ no agné 'va sṛijo aghā́yāvishyáve ripáve duchúnāyai | mā́ datváte dáśate mā́dáte no mā́ ríshate sahasāvan párā dāḥ || 5 || 10 ||

ví gha tvā́vāṅ ṛitajāta yaṅsad gṛiṇánó agne tanvè várūtham | víṣvād ririkshór utá vā ninitsór abhihrútām ási hí deva vishpáṭ || 6 || tváṃ tā́ṅ agna ubháyān ví vidvā́n véshi prapitvé mánusho yajatra | abhipitvé mánave śā́syo bhūr marmṛijénya uśígbhir nā́kráḥ || 7 || ávocāma niváca-

188, 6 surukmé *iti* su-rukmé. su-péśasā ā°. vi-rā́jataḥ ushásau ā́ ihá. 7 su-vā́casā. hótārā-imám 13, 8. 8 bhā́rati íḷe. yā́ḥ. upa-bruvé tā́ḥ. 9 pra-bhúḥ. sam-ānajé. 10 sisvadat. 11 purāḥ -gā́ḥ. svā́hā-kṛitīshu. — 189, 1 su-páthā. yuyodhí asmát. námaḥ -uktim. 2 pāraya. duḥ-gā́ni. bháva. 3 ánagni-trāḥ abhí. 4 sádane. vidat mā́ a°. 5 ágne áva. aghā́ya a°. mā́ a°. ríshate. 6 ṛita-jāta. abhi-hrútām. 7 agne. pra-pitvé. abhi-pitvé. ná akráḥ. 8 ni-vácanāni.

nāny asmin mánasya sūnúḥ sahasāné agnaú | vayáṃ sahásraṃ ṛíshibhiḥ sanema vi° || 8 || 11 ||

190.

Anarvāṇaṃ vṛishabhám mandrájihvam bṛíhaspátiṃ vardhayā návyam arkaíḥ | gāthānyàḥ surúco yásya devā́ āśṛiṇvánti návamānasya mártāḥ || 1 || tám ṛitvíyā úpa vácaḥ sacante sárgo ná yó devayatā́m ásarji | bṛíhaspátiḥ sá hy áñjo várāṅsi víbhvābhavat sám ṛité mātaríśvā || 2 || úpastutiṃ námasa údyatiṃ ca ślókaṃ yaṅsat savitéva prá bāhū́ | asyá krátvāhanyò yó ásti mṛigó ná bhīmó arakshásas túvishmān || 3 || asyá ślóko divíyate pṛithivyā́m átyo ná yaṅsad yakshabhṛíd vícetāḥ | mṛigā́ṇāṃ ná hetáyo yánti cemā́ bṛíhaspáter áhimāyāñ abhí dyū́n || 4 || yé tvā devosrikā́m mányamānāḥ pāpā́ bhadrám upajívanti pajrā́ḥ | ná dūḍhyè ánu dadāsi vāmám bṛíhaspate cáyasa ít píyārum || 5 || 12 ||

supraítuḥ sūyávaso ná pánthā durniyántuḥ páripṛīto ná mitráḥ | anarvā́ṇo abhí yé cákshate nó 'pīvṛitā apornuvánto asthuḥ || 6 || sā́ṃ yā́ṃ stúbho 'vánayo ná yánti samudrā́ṃ ná sraváto ródhacakrāḥ | sá vidvā́ñ ubháyaṃ cashṭe antár bṛíhaspátis tára ā́pas ca gṛídhraḥ || 7 || evā́ mahás tuvijātás túvishmān bṛíhaspátir vṛishabhó dhāyi devā́ḥ | sá nā stutó vīrávad dhātu gómad vi° || 8 || 13 ||

191.

Kā́ṅkato ná kāṅkató 'tho satīnákaṅkataḥ | dvā́v íti plúshī íti ny àdṛíshṭā alipsata || 1 || adṛíshṭān hanty āyaty átho hanti parāyatí | átho avaghnatí hanty átho pinashṭi piṅshatí || 2 || sarā́saḥ kúsarāso darbhā́saḥ sairyā́ utá | mauñjā́

190, 1 mandrá-jihvam. vardhaya. su-rúcaḥ. ā-śṛiṇvánti. 2 hí. ví-bhvā á°. 3 úpa-stutim. út-yatim. savitā́-iva. bāhū́ *iti*. krátvā a°. 4 diví ī°. yaksha-bhṛít ví-cetāḥ. ca ṛmā́ḥ. áhi-māyān. 5 deva u°. pāpā́ḥ. upa-jívanti. duḥ-dhyè. cáyase. 6 su-praítuḥ su-yávasaḥ. pánthāḥ duḥ-niyántuḥ pári-pṛitaḥ. naḥ ápi-vṛitāḥ apa -urnuvántaḥ. 7 ródha-cakrāḥ. 8 evá. tuvi-jātáḥ. naḥ. — 191, 1 kā́ṅkataḥ átho *iti* satīná-kaṅkataḥ. plúshī *iti* ní a°. 2 ā-yatí átho *iti*. parā-yatí átho *iti* ava-ghnatí. átho *iti*.

adríshṭā vairiṇāḥ sárve sākám ny àlipsata || 3 || ní gávo goshṭhé asadan ní mṛigáso avikshata | ní ketávo jánānām ny àdríshṭā alipsata || 4 || etá u tyé práty adṛiṣran pradoshám táskarā iva | ádrishṭā víṣvadṛishṭāḥ prátibuddhā abhūtana || 5 || 14 ||

dyaúr vaḥ pitá pṛithiví mātá sómo bhrátáditiḥ svásā | ádṛishṭā víṣvadṛishṭās tíshṭhateláyatā sú kam || 6 || yé áṅsyā yé áṅgyāḥ sūcíkā yé prakaṅkatáḥ | ádṛishṭāḥ kím canéhá vaḥ sárve sākám ní jasyata || 7 || út purástāt sűrya eti viṣvádṛishṭo adṛishṭahá | adríshṭān sárvāñ jambháyan sárvāṣ ca yātudhānyàḥ || 8 || úd apaptad asaú sűryaḥ purú víṣvāni jűrvan | ādityáḥ párvatebhyo viṣvádṛishṭo adṛishṭahá || 9 || sűrye vishám á sajāmi dṛítim súrāvato gṛihé | só cin nú ná marāti nó vayám marāmāré asya yójanam harishṭhá mádhu tvā madhulá cakāra || 10 || 15 ||

iyattiká ṣakuntiká saká jaghāsa te vishám | só cin nú —|| 11 || tríḥ saptá vishpulíṅgaká vishásya púshyam akshan | tás cin nú ná maranti nó vayám ma° || 12 || navānām navatīnām vishásya rópushīṇām | sárvāsām agrabham nāmāré asya yó° || 13 || tríḥ saptá mayūryàḥ saptá svásāro agrúvaḥ | tás te vishám ví jabhrira udakám kumbhínīr iva || 14 || iyattakáḥ kushumbhakás takám bhinadmy áṣmanā | táto vishám prá vāvṛite párācīr ánu saṃvátaḥ || 15 || kushumbhakás tád abravīd giréḥ pravartamānakáḥ | vṛiṣcikasyārasám vishám arasám vṛiṣcika te vishám || 16 || 16 ||

Caturviṅṣo 'nuvākaḥ.

PRATHAMAM MAṆḌALAM.

191, 3 adríshṭāḥ. ní a°. 4 go-sthé. ní a°. 5 eté. pra-doshám. ádṛishṭāḥ víṣva-dṛishṭāḥ práti-buddhāḥ. 6 bhrātā á°. ádṛishṭāḥ víṣva-dṛishṭāḥ tíshṭhata iláyata. 7 áṅsyāḥ. sūcíkāḥ. pra-kaṅkatāḥ. caná iha. 8 viṣvá-dṛishṭaḥ adṛishṭa-hā. yātu-dhānyàḥ. 9 viṣvá-dṛishṭaḥ adṛishṭa-hā. 10 sáḥ cit. nó *iti*. marāma āré. hari-sthāḥ. 11 só *iti*. 12 vishpulíṅgakāḥ. 13 nāma āré. 14 jabhrire. 15 vávṛite. sam-vátaḥ. 16 pra-vartamānakáḥ vṛiṣcikasya a°.

1.

Tvám agne dyúbhis tvám āśuśukṣháṇis tvám adbhyás tvám áśmanas pári | tvám vánebhyas tvám óshadhībhyas tvám nṛiṇắm nṛipate jāyase śúciḥ || 1 || távāgne hotrắm táva potrắm ṛitvíyam táva neshṭrắm tvám agníd ṛitāyatáḥ | táva praśāstrắm tvám adhvarīyasi brahmắ cási gṛihápatiś ca no dáme || 2 || tvám agna índro vṛishabháḥ satắm asi tvám víshṇur urugāyó namasyàḥ | tvám brahmắ rayivíd brahmaṇas pate tvám vidhartaḥ sacase púraṃdhyā || 3 || tvám agne rấjā váruṇo dhṛitávratas tvám mitró bhavasi dasmá íḍyaḥ | tvám aryamắ sátpatir yásya sambhújam tvám áṅśo vidáthe deva bhājayúḥ || 4 || tvám agne tváshṭā vidhaté suvíryam táva gnắvo mitramahaḥ sajātyàm | tvám āśuhémā rarishe svấśvyam tvám narắm śárdho asi purūvásuḥ || 5 || 17 ||

tvám agne rudró ásuro mahó divás tvám śárdho mấrutam pṛikshá īśishe | tvám vấtair aruṇaír yāsi śaṃgayás tvám pūshắ vidhataḥ pāsi nú tmánā || 6 || tvám agne draviṇodắ araṃkṛíte tvám devắḥ savitắ ratnadhắ asi | tvám bhágo nṛipate vásva īśishe tvám pāyúr dáme yás té 'vidhat || 7 || tvám agne dáma ấ viśpátim víśas tvắm rấjānam

---

1, 1 nṛi-pate 2 táva a°. ṛita-yataḥ. pra-śāstrám. adhvari -yasi. ca ási gṛihá-patiḥ. 3 agne. uru-gāyáḥ. rayi-vít. vidhartar *iti* vi-dhartaḥ. púram-dhyā. 4 dhṛitá-vrataḥ. sát-patiḥ sam -bhújam. 5 su-víryam. mitra-mahaḥ. sa-jātyắm. āśú-hémā. su -áśvyam. puru-vásuḥ. 6 śam-gayáḥ. 7 draviṇaḥ-dắḥ aram-kṛíte. ratna-dhắḥ. nṛi-pate. te á°. 8 dáme.

suvidátram ṛiñjate | tvám víśvāni svanīka patyase tvám sahásrāṇi śatā́ dáśa práti || 8 | tvā́m agne pitáram ishṭíbhir nárās tvám bhrātrā́ya śámyā tanūrúcam | tvám putró bhavasi yás té 'vidhat tvám sákhā suśévaḥ pāsy ādhríshaḥ || 9 || tvám agna ṛibhúr ākė́ namasyás tvám vā́jasya kshumáto rāyá īśishe | tvám ví bhāsy ánu dakshi dāváne tvám viśíkshur asi yajñám ātániḥ || 10 || 18 ||

tvám agne áditir deva dāśúshe tvám hótrā bhā́ratī vardhase girā́ | tvám íḷā śatáhimāsi dákshase tvám vṛitrahā́ vasupate sárasvatī || 11 || tvám agne súbhṛita uttamā́m vā́yas táva spārhé várṇa ā́ samdṛíśi śríyaḥ | tvā́m vā́jaḥ pratáraṇo bṛihánn asi tvám rayír bahuló viśvátas pṛithúḥ || 12 || tvám agna ādityā́sa āsyā́m tvā́m jihvā́m śúcayaś cakrire kave | tvā́m rātisháco adhvaréshu saścire tvé devā́ havír adanty ā́hutam || 13 || tvé agne víśve amṛítāso adrúha āśā́ devā́ havír adanty ā́hutam | tváyā mártāsaḥ svadanta āsutím tvā́m gárbho vīrúdhā́m jajñishe śúciḥ || 14 || tvā́m tā́n sā́m ca práti cāsi majmánāgne sujāta prá ca deva ricyase | prikshó yád átra mahinā́ ví te bhúvad ánu dyā́vāpṛithiví ródasī ubhé || 15 || yé stotṛíbhyo góagrām áśvapeśasam ágne rātím upasṛijánti sūráyaḥ | asmā́ñ ca tā́ṅś ca prá hí néshi vásya ā́ bṛihád vadema vidáthe suvī́rāḥ || 16 || 19 ||

2.

Yajñéna vardhata jātávedasam agnim yajadhvam haviśhā tánā girā́ | samidhānā́m suprayásam svàrṇaram dyu-

1, 8 su-vidátram. su-anīka. 9 tanū-rúcam. te á°. su-śévaḥ. ā-dhríshaḥ. 10 agne. dhakshi. vi-śíkshuḥ. ā-tániḥ. 11 śatá-himā asi. vṛitra-hā́ vasu-pate. 12 sú-bhṛitaḥ. várṇe. sam-dṛíśi. pra-táraṇaḥ. 13 agne. rāti-sā́caḥ. tvé *iti* devā́ḥ. ā́-hutam. 14 tvé *iti*. devā́ḥ. ā́-hutam. svadante ā-sutím. 15 ca asi majmánā á° su-jāta. dyā́vāpṛithiví *iti* ródasī *iti* ubhé *iti*. 16 gó-agrām áśva-peśasam upa-sṛijánti. su-vī́rāḥ. — 2, 1 jātá-vedasam. sam-idhānā́m su-práyasam svàḥ-nāram.

kshám hótāraṃ vṛijáneshu dhūrshádam || 1 || abhí tvā náktūr usháso vavāśiré 'gne vatsáṃ ná svásareshu dhenávaḥ | diváḥ ivéd aratír mánushā yugā́ kshápo bhāsi puruvāra samyátaḥ || 2 || táṃ devā́ budhné rájasaḥ sudáṅsasaṃ divásprithivyór aratíṃ ny èrire | rátham iva védyaṃ śukrásocisham agním mitráṃ ná kshitíshu praśáṅsyam || 3 || tám ukshámāṇaṃ rájasi svá ā́ dáme candrám iva surúcaṃ hvārá ā́ dadhuḥ | príśnyāḥ patarā́ṃ citáyantam akshábhiḥ pāthó ná pāyúṃ jánasī ubhé ánu || 4 || sá hótā víśvam pári bhūtv adhvaráṃ tám u havyaír mánusha ṛiñjate girā́ | hiriśipró vṛidhasānā́su járbhurad dyaúr ná stṛ́bhiś citayad ródasī ánu || 5 || 20 ||

sá no revát samidhānáḥ svastáye saṃdadasvā́n rayím asmā́su dīdihi | ā́ naḥ kṛiṇushva suvitā́ya ródasī ágne havyā́ mánusho deva vītáye || 6 || dā́ no agne bṛihaté dā́ḥ sahasríṇo duró ná vā́jaṃ śrútyā ápā vṛidhi | prā́cī dyā́vāprithiví bráhmaṇā kṛidhi svàr ṇá śukrám usháso ví didyutaḥ || 7 || sá idhāná usháso rā́myā ánu svàr ṇá dīded arushéṇa bhānúnā | hótrābhir agnír mánushaḥ svadhvaró rā́jā viśā́m átithiś cārur āyáve || 8 || evā́ no agne amṛíteshu pūrvya dhíśh pīpāya bṛiháddiveshu mā́nushā | dúhānā dhenúr vṛijáneshu kāráve tmánā śatínam pururū́pam isháṇi || 9 || vayám agne árvatā vā suvíryam bráhmaṇā vā citayemā jánāṅ áti | asmā́kaṃ dyumnám ádhi pā́ñca kṛishṭíshūccā́ svàr ṇá śuśucīta dushṭáram || 10 || sá no bodhi sahasya praśáṅsyo yásmin sujātā́ isháyanta sūráyaḥ | yám agne yajñám upayánti vājíno nítye toké dīdivā́ṅsaṃ své dáme || 11 || ubhá-

---

2, 1 dhūḥ-sádam. 2 vavāśire á°. diváḥ-iva ít. yugā́ ā́. puru-vāra sam-yátaḥ. 3 devā́ḥ. su-dáṅsasam diváḥ-prithivyóḥ. ní e°. śukrá-socisham. pra-śáṅsyam. 4 své. su-rúcam hvāré. jánasī *iti* ubhé *iti*. 5 hiri-śipráḥ. ródasī *iti*. 6 sam-idhānáḥ. sam-dadasvā́n. ródasī *iti*. 7 dā́ḥ. śrútyai ápa. prā́cī *iti* dyā́vāprithiví *iti*. ná. 8 ná. su-adhvaráḥ. 9 evá. dhíḥ. bṛihát-diveshu. puru-rū́pam. 10 su-vī́ryam. citayema. kṛishṭíshu u°. ná. dushṭáram. 11 pra-śáṅsyaḥ. su-jātā́ḥ. upa-yánti.

yāso jātavedaḥ syāma te stotāro agne sūráyaṣ ca ṣármaṇi | vásvo rāyáḥ puruṣcandrásya bhūyasaḥ prajávataḥ svapatyásya ṣagdhi naḥ || 12 || yé stotṛíbhyo — || 13 || 21 ||

3.

Sámiddho agnír níhitaḥ pṛithivyām pratyáñ víṣvāni bhúvanāny asthāt | hótā pāvakáḥ pradívaḥ sumedhā devó devān yajatv agnír árhan || 1 || nárāṣáṅsaḥ práti dhāmāny añján tisró dívaḥ práti mahnā svarcíḥ | ghṛitaprúshā mánasā havyám undán mūrdhán yajñásya sám anaktu devān || 2 || ílito agne mánasā no árhan devān yakshi mánushāt pūrvo adyá | sá ā vaha marútāṃ ṣárdho ácyutam índraṃ naro barhishádaṃ yajadhvam || 3 || déva barhir várdhamānaṃ suvíraṃ stīrṇáṃ rāyé subháraṃ védy asyām | ghṛiténāktāṃ vasavaḥ sīdatedáṃ víṣve devā ādityā yajñíyāsaḥ || 4 || ví ṣrayantām urviyā hūyámānā dvāro devíḥ suprāyaṇā námobhiḥ | vyácasvatīr ví prathantām ajuryā várṇaṃ punānā yaṣásaṃ suvíram || 5 || 22 ||

sādhv ápāṅsi sanátā na ukshité ushásānáktā vayyèva raṇvité | tántuṃ tatáṃ saṃváyantī samīcí yajñásya péṣaḥ sudúghe páyasvatī || 6 || daívyā hótārā prathamā vidúshṭara ṛijú yakshataḥ sám ṛicā vapúshṭarā | devān yájantāv ṛituthā sám añjato nábhā pṛithivyā ádhi sánushu trishú || 7 || sárasvatī sādháyantī dhíyaṃ na ílā devī bhāratī viṣvátūrtiḥ | tisró devíḥ svadháyā barhír édám ácchidram pāntu ṣaraṇáṃ nishádya || 8 || piṣáṅgarūpaḥ subháro vayodhāḥ ṣrushṭí vīró jāyate devákāmaḥ | prajāṃ tváshṭā ví shyatu nā-

2, 12 jāta-vedaḥ. puru-candrásya. su-apatyásya. — 3, 1 sám -iddhaḥ. ní-hitaḥ. pra-dívaḥ su-medhāḥ. 2 su-arcíḥ ghṛita-prúshā. 3 barhi-sádam. 4 su-víram. su-bháram védi *iti*. ghṛiténa a°. sīdata i°. ādityāḥ. 5 hūyámānāḥ. supra-ayaṇāḥ. ajuryāḥ. punānāḥ. su-víram. 6 sādhú. ukshité *iti* ushásānáktā vayyā-iva raṇvité *iti*. saṃváyantī *iti* sam-váyantī samīcī *iti* sam-īcī. sudúghe *iti* su-dúghe páyasvatī *iti*. 7 vidúḥ-tarā. 8 visvá-tūrtiḥ. á i°. ni-sádya. 9 piṣáṅga-rūpaḥ su-bháraḥ vayaḥ-dhāḥ. devá-kāmaḥ pra-jām. syatu.

bhim asmé áthā devánām ápy etu páthaḥ || 9 || vánaspátir avasṛijann úpa sthād agnír havíḥ sūdayāti prá dhībhíḥ | trídhā sámaktaṃ nayatu prajānán devébhyo daívyaḥ samitópa havyám || 10 || ghṛitám mimikshe ghṛitám asya yónir ghṛité śritó ghṛitám v asya dhāma | anushvadhám á vaha mādáyasva svāhākṛitaṃ vṛishabha vakshi havyám || 11 || [28] ||

4.

Huvé vaḥ sudyótmānaṃ suvṛiktím viśām agním átithiṃ suprayásam | mitrá iva yó didhishāyyo bhūd devá ádeve jáne jātávedāḥ || 1 || imáṃ vidhánto apāṃ sadhásthe dvitā-dadhur bhṛígavo vikshv āyóḥ | eshá víśvāny abhy àstu bhūmā devánām agnír aratír jīrāśvaḥ || 2 || agním devāso mánushīshu vikshú priyám dhuḥ ksheshyánto ná mitrám | sá dīdayad uśatír úrmyā á dakshāyyo yó dāsvate dáma á || 3 || asyá ranvā svāsyeva pushṭíḥ sámdṛishṭir asya hiyā-nāsya dákshoḥ | ví yó bháribhrad óshadhīshu jihvām átyo ná ráthyo dodhavīti vārān || 4 || á yán me ábhvaṃ vanádaḥ pánantośgíbhyo nāmimīta várṇam | sá citréṇa cikite rāṃsu bhāsā jujurvāñ yó múhur á yúvā bhūt || 5 || [24] ||

á yó vánā tātṛishāṇó ná bhāti vār ṇá pathā ráthyeva svānīt | kṛishṇādhvā tápū ranvāś ciketa dyaúr iva smáya-māno nábhobhiḥ || 6 || sá yó vy ásthād abhí dákshad urvīm paśúr naíti svayúr ágopāḥ | agníḥ śocíshmāñ atasāny ushnán kṛishṇávyathir asvadayan ná bhūma || 7 || nú te pūr-vasyāvaso ádhītau tṛitíye vidáthe mánma śaṃsi | asmé agne saṃyádvīram bṛihántaṃ kshumántaṃ vājaṃ svapatyám ra-

3, 9 asmé *iti* átha. 10 ava-sṛijān. sám-aktam. pra-jānán. samitā úpa. 11 anu-svadhām. svāhā-kṛitam. — 4, 1 su-dyótmānam su-vṛiktím. su-prayásam. á-deve. jātá-vedāḥ. 2 sadhá-sthe dvitā a°. vikshú ā°. abhí a° bhūma. jīrá-aśvaḥ. 3 dáme. 4 svásya -iva. sám-dṛishṭiḥ. dhákshoḥ. 5 yát. pánanta u° ná a°. rám-su. 6 tatṛishāṇáḥ. ná. ráthyā-iva. kṛishṇá-adhvā tápuḥ. 7 ví. dhákshat. ná eti. kṛishṇá-vyathiḥ asvadayat. 8 nú. pūrvasya á° ádhi-itau. asmé *iti*. saṃyát-vīram. su-apatyám.

yíṃ dāḥ || 8 || tváyā yáthā gṛitsamadáso agne gúhā vanvánta úparāñ abhí shyúḥ | suvírāso abhimātishāháḥ smát sūríbhyo grinaté tád váyo dhāḥ || 9 || 25 ||

5.

Hótājanishṭa cétanaḥ pitā́ pitṛ́bhya ūtáye | prayákshañ jényaṃ vásu ṣakéma vājíno yámam || 1 || á yásmin saptá raṣmáyas tatā́ yajñásya netári | manushvád daívyam ashṭamám pótā víṣvaṃ tád invati || 2 || dadhanvé vā yád īm ánu vócad bráhmāṇi vér u tát | páṛi víṣvāni kā́vyā nemíṣ cakrám ivābhavat || 3 || sākáṃ hí ṣúcinā ṣúciḥ praṣāstá krátunājani | vidvā́ñ asya vratā́ dhruvā́ vayā́ ivánu rohate || 4 || tā́ asya várṇam āyúvo néshṭuḥ sacanta dhenávaḥ | kuvít tisṛ́bhya á váraṃ svásāro yā́ idáṃ yayúḥ || 5 || yádī mātúr úpa svásā ghṛitám bháranty ásthita | tā́sām adhvaryúr ā́gatau yávo vṛishṭíva modate || 6 || sváḥ svā́ya dhā́yase kṛiṇutā́m ṛitvíg ṛitvíjām | stómaṃ yajñáṃ cā́d áraṃ vanémā rarimā́ vayám || 7 || yáthā vidvā́ñ áraṃ kárad víṣvebhyo yajatébhyaḥ | ayám agne tvé ápi yáṃ yajñáṃ cakṛimā́ vayám || 8 || 26 ||

6.

Imā́m me agne samídham imā́m upasádaṃ vaneḥ | imā́ u shú ṣrudhī gíraḥ || 1 || ayā́ te agne vidhemórjo napād ā́ṣvamishṭe | enā́ sūkténa sujāta || 2 || tám tvā gīrbhír gírvaṇasaṃ draviṇasyúṃ draviṇodaḥ | saparyéma saparyávaḥ || 3 || sá bodhi sūrír maghávā vásupate vásudāvan | yuyodhy àsmád dvéshāṅsi || 4 || sá no vṛishṭíṃ divás pári sá no vā́jam anarvā́ṇam | sá naḥ sahasríṇīr íshaḥ || 5 || íḷānāyāva-

4, 9 gṛitsa-madā́sah. syúr *iti* syúḥ su-vírāsah abhimāti-sā́haḥ. — 5, 1 hótā a°. pra-yákshan. 2 tatā́ḥ. 3 cakrám-iva a°. 4 pra -ṣāstā́ krátunā á°. vayúḥ-iva ánu. 6 yádi. bhárantī. á-gatau. vṛishṭí-iva. 7 ca át. vanéma rarimá. 8 tvé *iti*. cakrimá. — 6, 1 sam-ídham. upa-sádam vaner *iti* vaneḥ. imā́ — gíraḥ 26, 5. 2 vidhema ū°. ásvam-ishṭe. su-ukténa su-jāta. 3 draviṇaḥ-daḥ. 4 vásu-pate vásu-dāvan yuyodhí a°. 6 íḷānāya a°.

syáve yávishṭha dūta no girā́ | yájishṭha hotar á gahi ‖ 6 ‖ antár hy àgna íyase vidvā́ñ jánmobhāyā kave | dūtó jányeva mítryaḥ ‖ 7 ‖ sá vidvā́ñ á ca piprayo yákshi cikitva ānushák | á cāsmín satsi barhíshi ‖ 8 ‖ [27] ‖

7.

Śréshṭham yavishṭha bhāratā́gne dyumántam á bhara | váso puruspṛíham rayím ‖ 1 ‖ mā́ no árātir īśata devásya mártyasya ca | párshi tásyā utá dvisháḥ ‖ 2 ‖ víśvā utá tváyā vayáṃ dhárā udanyà iva | áti gāhemahi dvíshaḥ ‖ 3 ‖ śúciḥ pāvaka vándyó 'gne bṛihád ví rocase | tvám ghṛitébhir ā́hutaḥ ‖ 4 ‖ tvám no asi bhāratā́gne vaśā́bhir ukshábhiḥ | ashṭā́padībhir ā́hutaḥ ‖ 5 ‖ drvànnaḥ sarpírāsutiḥ pratnó hótā váreṇyaḥ | sáhasas putró ádbhutaḥ ‖ 6 ‖ [28] ‖

8.

Vājayánn iva nú ráthān yógāñ agnér úpa stuhi | yaśástamasya mīḷhúshaḥ ‖ 1 ‖ yáḥ sunīthó dadāśúshe 'juryó jaráyann arím | cárupratīka ā́hutaḥ ‖ 2 ‖ yá u śriyá dámeshv á doshóshási praśasyáte | yásya vratáṃ ná míyate ‖ 3 ‖ á yáḥ svàr ṇá bhānúnā citró vibhā́ty arcíshā | añjānó ajárair abhí ‖ 4 ‖ átrim ánu svarā́jyam agním ukthā́ni vāvṛidhúḥ | víśvā ádhi śríyo dadhe ‖ 5 ‖ agnér índrasya sómasya devā́nām ūtíbhir vayám | árishyantaḥ sacemahy abhí shyāma pṛitanyatā́ḥ ‖ 6 ‖ [29] ‖

Pañcamo 'dhyāyaḥ.

9.

Ní hótā hotṛishádane vídānas tveshó dīdivā́ñ asadat su-

6, 7 hí agne. jánma u°. jányā-iva. 8 ca a°. — 7, 1 bhārata á°. váso *iti* puru-spṛíham. 4 vándyaḥ á°. ā́-hutaḥ. 5 bhārata á°. ashṭā́-padībhiḥ ā́-hutaḥ. 6 drú-annaḥ sarpíḥ-āsutiḥ. — 8, 1 nú. 2 su-nīthá̀ḥ. cā́ru-pratīkaḥ ā́-hutaḥ. 3 doshā́ u° pra-śasyáte. 4 ná. ví-bhāti. 5 sva-rā́jyam. vavṛidhuḥ. 6 syāma. — 9, 1 hotṛi-sádane. su-dákshaḥ.

dákshaḥ | ádabdhavratapramatir vásishṭhaḥ sahasrambharáḥ ṣúcijihvo agníḥ || 1 || tvám dūtás tvám u naḥ paraspā́s tvám vásya ā́ vṛishabha praṇetā́ | ágne tokásya nas táne tanū́nām áprayuchan dī́dyad bodhi gopā́ḥ || 2 || vidhéma te paramé jánmann agne vidhéma stómair ávare sadhásthe | yásmād yóner udā́rithā yáje tám prá tvé havī́ṅshi juhure sámiddhe || 3 || ágne yájasva havíshā yájīyāñ chrushṭī́ deshṇám abhí gṛiṇīhi rā́dhaḥ | tvám hy ási rayipátī rayīṇā́m tvám ṣukrásya vácaso manótā || 4 || ubháyam te ná kshīyate vasavyàm divé-dive jā́yamānasya dasma | kṛidhí kshumántam jaritā́ram agne kṛidhí pátim svapatyásya rāyáḥ || 5 || sainā́nīkena suvidátro asmé yáshṭā devā́ñ ā́yajishṭhaḥ svastí | ádabdho gopā́ utá naḥ paraspā́ ágne dyumád utá revád didīhi || 6 || 1 ||

10.

Johū́tro agníḥ prathamáḥ pitévelás padé mánushā yát sámiddhaḥ | ṣríyam vásāno amṛíto vícetā marmṛijényaḥ ṣravasyàḥ sá vājī́ || 1 || ṣrūyā́ agníṣ citrábhānur hávam me víṣvābhir gīrbhír amṛíto vícetāḥ | ṣyāvā́ rátham vahato róhitā votā́rushā́ha cakre víbhṛitraḥ || 2 || uttānā́yām ajanayan súshūtam bhúvad agníḥ purupéṣāsu gárbhaḥ | ṣíriṇāyām cid aktúnā máhobhir áparīvṛito vasati prácetāḥ || 3 || jígharmy agním havíshā ghṛiténa pratikshiyántam bhúvanāni víṣvā | pṛithúm tiraṣcā́ váyasā bṛihántam vyácishṭham ánnai rabhasám dṛíṣānam || 4 || ā́ viṣvátaḥ pratyáñcam jigharmy arakshásā mánasā táj jusheta | máryaṣrī spṛiha-

9, 1 ádabdhavrata-pramatiḥ. sahasram-bharáḥ ṣúci-jihvaḥ. 2 paraḥ-pā́ḥ. pra-netā́. ápra-yuchan. 3 sadhá-sthe. ut-ā́ritha. tvé *iti*. sám-iddhe. 4 ṣrushṭī́. hí. rayi-pátiḥ. 5 su-apatyásya. 6 sáḥ enā́ ā́° su-vidátraḥ asmé *iti*. ā́-yajishṭhaḥ. paraḥ-pā́ḥ. — 10, 1 pitā́-iva i°. sám-iddhaḥ. ví-cetāḥ. 2 ṣruyā́ḥ. citrá-bhānuḥ. ví-cetāḥ. vā utá arushā́ áha. ví-bhṛitraḥ. 3 sú-sūtam. puru-péṣāsu. ápari-vṛitaḥ. prá-cetāḥ. 4 prati-kshiyántam. ánnaiḥ. 5 tát. márya-ṣrīḥ spṛihayát-varṇaḥ.

yádvarṇo agnír nábhimṛíṣe tanvà járbhurāṇaḥ || 5 || jñeyá bhāgáṃ sahasānó váreṇa tvádūtāso manuvád vadema | ánūnam agníṃ juhvà vacasyá madhuprícaṃ dhanasá johavīmi || 6 || 2 ||

11.

Śrudhí hávam indra má rishaṇyaḥ syáma te dāváne vásūnām | imá hí tvám úrjo vardháyanti vasūyávaḥ síndhavo ná kshárantaḥ || 1 || sṛijó mahír indra yá ápinvaḥ párishṭhitā áhinā śūra pūrvíḥ | ámartyaṃ cid dāsám mányamānam ávābhinad ukthaír vāvṛidhānáḥ || 2 || ukthéshv ín nú śūra yéshu cākán stómeshv indra rudríyeshu ca | túbhyéd etá yásu mandasānáḥ prá vāyáve sisrate ná śubhráḥ || 3 || śubhráṃ nú te śúshmaṃ vardháyantaḥ śubhráṃ vájram bāhvór dádhānāḥ | śubhrás tvám indra vāvṛidhānó asmé dāśīr víśaḥ súryeṇa sahyāḥ || 4 || gúhā hitáṃ gúhyaṃ gūḷhám apsv ápīvṛitam māyínaṃ kshiyántam | utó apó dyáṃ tastabhvāṅsam áhann áhiṃ śūra vīryèṇa || 5 || 3 ||

stávā nú ta indra pūrvyá mahāny utá stavāma nūtanā kṛitáni | stávā vájram bāhvór uśántaṃ stávā hárī súryasya ketú || 6 || hárī nú ta indra vājáyantā ghṛitaścútaṃ svārám asvārshṭām | ví samaná bhúmir aprathishṭāraṅsta párvatas cit sarishyán || 7 || ní párvataḥ sādy áprayuchan sám mātṛíbhir vāvaśānó akrān | dūré pāré vāṇīṃ vardháyanta índreshitāṃ dhamánim paprathan ní || 8 || índro mahāṃ síndhum āśáyānam māyāvínaṃ vṛitrám asphuran níḥ | árejetāṃ ródasī bhiyāné kánikradato vríshṇo asya vájrāt || 9 ||

10, 5 ná abhi-mṛíṣe. 6 jñeyāḥ. tvā-dūtāsaḥ. madhu-prícam dhana-sāḥ. — 11, 1 śrudhí. imāḥ. vasu-yávaḥ. 2 pári-sthitāḥ. áva a°. vavṛidhānáḥ. 3 ít. túbhya ít etāḥ. 4 vavṛidhānáḥ asmé *iti*. 5 ap-sú ápi-vṛitam. utó *iti*. 6 stáva (3). te. hárī *iti*. ketú *iti*. 7 hárī *iti*. te. ghṛita-scútam. aprathishṭa á°. 8 ápra-yuchan. índra-ishitām. 9 ā-śáyānam. asphurat. ródasī *iti* bhiyāné *iti*.

ároravīd vṛíshṇo asya vájró 'mānushāṃ yán mánusho nijúrvāt | ní māyíno dānavásya māyā ápādayat papivā́n sutásya || 10 || 4 ||

píbā-pibéd indra śūra sómam mándantu tvā mandínaḥ sutā́saḥ | pṛiṇántas te kukshí vardhayantv itthā́ sutáḥ paurá índram āva || 11 || tvé indrā́py abhūma víprā dhíyaṃ vanema ṛitayā́ sápantaḥ | avasyávo dhīmahi práśastiṃ sadyás te rāyó dāváne syāma || 12 || syā́ma té ta indra yé ta ūtí avasyáva úrjaṃ vardháyantaḥ | śushmíntamaṃ yáṃ cākánāma devāsmé rayíṃ rāsi vīrávantam || 13 || rā́si kshā́yaṃ rā́si mitrám asmé rā́si śárdha indra mā́rutaṃ naḥ | sajóshaso yé ca mandasānā́ḥ prá vāyávaḥ pānty ágraṇītim || 14 || vyántv ín nú yéshu mandasānás tripát sómam pāhi drahyád indra | asmā́n sú pṛitsv ā́ tarutrávardhayo dyā́m bṛihádbhir arkaíḥ || 15 || 5 ||

bṛihánta ín nú yé te tarutrokthébhir vā sumnám āvívāsān | stṛiṇānáso barhíḥ pastyàvat tvótā íd indra vā́jam agman || 16 || ugréshv ín nú śūra mandasānás tríkadrukeshu pāhi sómam indra | pradódhuvac chmáśrushu prīṇānó yāhí háribhyāṃ sutásya pītím || 17 || dhishvā́ śávaḥ śūra yéna vṛitrám avábhinad dánum aurṇavābhám | ápāvṛiṇor jyótir āryāya ní savyatáḥ sādi dásyur indra || 18 || sánema yé ta ūtíbhis táranto víśvā spṛídha āryeṇa dásyūn | asmábhyaṃ tát tvāshṭráṃ viśvárūpam árandhayaḥ sākhyásya tritā́ya || 19 || asyá suvānásya mandínas tritásya ny árbudam vāvṛidhānó astaḥ | ávartayat sū́ryo ná cakrám bhi-

---

11, 10 vájraḥ á° yát. ni-jū́rvāt. 11 píba-piba ít. kukshí *iti*. 12 tvé *iti* indra ápi. víprāḥ. vanema. prá-śastim. 13 te. te ūtí. deva asmé *iti*. 14 asmé *iti*. sa-jóshasaḥ. ágra-nītim. 15 ít. pṛit-sú. tarutra á°. 16 ít. tarutra u°. ā-vívāsān. pastyà-vat tvā́-ūtāḥ. 17 ít. trí-kadrukeshu. pra-dódhuvat ś°. 18 dhishvá. ava-ábhinat. ápa a°. 19 te. viśvāḥ. viśvá-rūpam. 20 ní. vavṛidhānáḥ astar *ity* astaḥ.

nád valám índro áṅgirasvān || 20 || nūnáṃ sá te práti váraṃ jaritré duhīyád indra dákshiṇā maghónī | śíkshā stotṛíbhyo máti dhag bhágo no bṛihád vadema v. s. || 21 || 6 ||

Prathamo 'nuvākaḥ.

12.

Yó jātá evá prathamó mánasvān devó devắn krátunā paryábhūshat | yásya śúshmād ródasī ábhyasetāṃ nṛimṇásya mahnā́ sá janāsa índraḥ || 1 || yáḥ pṛithivíṃ vyáthamānām ádṛiṃhad yáḥ párvatān prákupitāṅ́ áramṇāt | yó antárikshaṃ vimamé várīyo yó dyā́m ástabhnāt sá janāsa índraḥ || 2 || yó hatvā́him áriṇāt saptá síndhūn yó gā́ udā́jad apadhā́ valásya | yó áśmanor antár agníṃ jajā́na saṃvṛík samátsu s. j. í. || 3 || yénemā́ víśvā cyávanā kṛitā́ni yó dā́saṃ várṇam ádharaṃ gúhākaḥ | śvaghnívа yó jigīvā́ṅ́ lakshám ádad aryáḥ pushṭā́ni s. j. í. || 4 || yáṃ smā prichánti kúha séti ghorám utémа āhur naíshó astíty enam | só aryáḥ pushṭír víja ivā́ mināti śrád asmai dhatta s. j. í. || 5 || 7 ||

yó radhrásya coditā́ yáḥ kṛiśásya yó brahmáṇo nā́dhamānasya kīréḥ | yuktágrāvṇo yó 'vitā́ susipráḥ sutásomasya s. j. í. || 6 || yásyā́śvāsaḥ pradíśi yásya gávo yásya grā́mā yásya víśve ráthāsaḥ | yáḥ sū́ryaṃ yá ushásaṃ jajā́na yó apā́ṃ netā́ s. j. í. || 7 || yáṃ krándasī saṃyatī́ vihváyete páre 'vara ubháyā amítrāḥ | samānáṃ cid rátham ātasthivā́ṃsā nā́nā havete s. j. í. || 8 || yásmān ná ṛité vijáyante jánāso yáṃ yúdhyamānā ávase hávante | yó víśvasya pratimā́nam babhū́va yó acyutacyút s. j. í. || 9 || yáḥ sá-

11, 21 śíksha. mā́ áti. — 12, 1 pari-ábhūshat. ródasī *iti*. 2 prá -kupitān. vi-mamé. 3 hatvā́ á°. ut-ā́jat apa-dhā́. sam-vṛík samát -su. 4 yéna imā́. gúhā ákar *ity* ákaḥ śvaghnī́-iva. 5 sma. sáḥ íti. utá ım. ná eshāḥ asti íti. víjaḥ-iva ā́. 6 yuktá-grāvṇaḥ. su-śipráḥ sutá-somasya. 7 yásya á° pra-díśi. grā́māḥ. 8 krándasī *iti* saṃyatī́ *iti* sam-yatī́ vihváyete *iti* vi-hváyete páre ávare. ātasthi -vā́ṃsā. havete *iti*. 9 yásmāt ná. vi-jáyante. prati-mā́nam. acyuta -cyút.

ṣvato máhy éno dádhānān ámanyamānāñ chárvā jaghána | yáḥ ṣárdhate nánudádāti ṣridhyáṃ yó dásyor hantá s. j. í. || 10 || 8 ||

yáḥ ṣámbaram párvateshu kshiyántaṃ catvāriṅśyáṃ ṣarády anvávindat | ojāyámānaṃ yó áhiṃ jaghána dánuṃ ṣáyānaṃ s. j. í. || 11 || yáḥ saptáraṣmir vṛishabhás túvishmān avāsṛijat sártave saptá síndhūn | yó rauhiṇám ásphurad vájrabāhur dyáṃ āróhantaṃ s. j. í. || 12 || dyávā cid asmai pṛithiví namete ṣúshmāc cid asya párvatā bhayante | yáḥ somapá nicitó vájrabāhur yó vájrahastaḥ s. j. í. || 13 || yáḥ sunvántam ávati yáḥ pácantaṃ yáḥ ṣáṅsantaṃ yáḥ ṣaṣamānám ūtí | yásya bráhma várdhanaṃ yásya sómo yásyedáṃ rádhaḥ s. j. í. || 14 || yáḥ sunvaté pácate dudhrá á cid vájaṃ dárdarshi sá kílāsi satyáḥ | vayáṃ ta indra viṣváha priyáṣaḥ suvírāso vidátham á vadema || 15 || 9 ||

13.

Ṛitúr jánitrī tásyā apás pári makshú jātá ávishad yásu várdhate | tád āhaná abhavat pipyúshī páyo 'ṅśóḥ pīyúsham prathamáṃ tád ukthyàm || 1 || sadhrím á yanti pári bíbhratīḥ páyo viṣvápsnyāya prá bharanta ḅhójanam | samānó ádhvā pravátām anushyádhe yás tákṛiṇoḥ prathamáṃ sásy ukthyàḥ || 2 || ánv éko vadati yád dádāti tád rūpá minán tádapā éka īyate | víṣvā ékasya vinúdas titikshate yás tákṛi° || 3 || prajábhyaḥ pushtíṃ vibhájanta ásate rayím iva pṛishthám prabhávantam āyaté | ásinvan dáṅshṭraiḥ pitúr atti bhójanaṃ yás tákṛi° || 4 || ádhākṛiṇoḥ pṛithivíṃ

12, 10 ṣárvā. nú anu-dádāti. 11 anu-ávindat. 12 saptá-raṣmiḥ. ava-ásṛijat. vájra-bāhuḥ. ā-róhantam. 13 pṛithiví iti nameto *iti* ṣúshmāt. párvatāḥ. soma-páḥ ni-citáḥ vájra-bāhuḥ. vájra-hastaḥ. 14 yásya i°. 15 kíla asi. te. su-vírāsaḥ. — 13, 1 makshú. á a°. 2 sadhrí īm. viṣvá-psnyāya. anu-syádhe. tá á°. sáḥ asi. 3 tát-apāḥ. vi -núdaḥ. 4 pra-ḅábhyaḥ. vi-bhájantaḥ. pra-bhávantam ā-yaté. 5 ádha a°.

saṃdṛíṣe divé yó dhautīnām ahihann áriṇak pathāḥ | tám tvā stómebhir udábhir ná vājínaṃ devám devā ajanan sāsy ukthyàḥ || 5 || 10 ||

yó bhójanaṃ ca dáyase ca várdhanam ārdrād á ṣúshkam mádhumad dudóhitha | sá ṣevadhím ní dadhishe vivásvati víṣvasyaíka īṣishe sāsy u. || 6 || yáḥ pushpíṇīṣ ca prasvàṣ ca dhármaṇādhi dáne vy àvánīr ádhārayaḥ | yáṣ cā́samā ájano didyúto divá urúr ūrvā́ abhítaḥ s. u. || 7 || yó nārmarám sahávasuṃ níhantave prikshā́ya ca dāsáveṣāya cā́vahaḥ | ūrjáyantyā áparivishṭam āsyàm utaívádyá purukṛit s. u. || 8 || ṣatám vā yásya dáṣa sākám ā́dya ékasya śrushṭaú yád dha codám ávitha | arajjaú dásyūn sám unab dabhítaye suprāvyò abhavaḥ s. u. || 9 || víṣvéd ánu rodhanā́ asya paúṅsyaṃ dadúr asmai dadhiré kṛitnáve dhánam | shá̤ astabhnā vishṭíraḥ páñca saṃdṛíṣaḥ pári paró abhāvaḥ s. u. || 10 || 11 ||

supravācanám táva vīra vīryàṃ yád ékena krátunā vindáse vásu | jātúshṭhirasya prá váyaḥ sáhasvato yā́ cakártha séndra víṣvāsy ukthyàḥ || 11 || áramayaḥ sárapasas tárāya kám turvítaye ca vayyàya ca srutím | nīcā́ sántam úd anayaḥ parāvṛíjam prā́ndhám ṣroṇám ṣraváyan s. u. || 12 || asmábhyaṃ tád vaso dānā́ya rā́dhaḥ sám arthayasva bahú te vasavyàm | índra yác citrám ṣravasyā́ ánu dyūn bṛihád vadema v. s. || 13 || 12 ||

14.

Ádhvaryavo bhāraténdrāya sómam ámatrebhiḥ siñcatā

13, 5 sam-dṛíṣe. ahi-han á°. 6 ṣeva-dhím. víṣvasya é°. 7 pra -svàḥ. dhármaṇā á°. ví a°. ca á°. 8 sahá-vasum ní-hantave. dasá-veṣāya ca ā́°. ápari-vishṭam. utá evá a° puru-kṛit. 9 ā́ adyaḥ, ha. supra-avyàḥ. 10 víṣvā ít. astabhnāḥ vi-stíraḥ. sam-dṛíṣaḥ. 11 su-pravācanám. jātū-sthirasya. sáḥ i° víṣvā asi. 12 sára-apasaḥ. parā-vṛíjam prá a°. 13 vaso *iti*. yát. — 14, 1 bhárata í°. ā́ á° siñcata.

mádyam ándhaḥ | kāmí hí vīráḥ sádam asya pītím juhóta vríshṇe tád íd eshá vashṭi || 1 || ádhvaryavo yó apó vavrivā́ṅsam vritrám jaghā́nāśányeva vṛikshám | tásmā etám bharata tadvaśā́yaṅ eshá índro arhati pītím asya || 2 || ádhvaryavo yó dṛíbhīkam jaghā́na yó gā́ udájad ápa hí valám váḥ | tásmā etám antárikshe ná vā́tam índram sómair órṇuta jū́r ná vástraiḥ || 3 || ádhvaryavo yá úraṇam jaghā́na náva cakhvā́ṅsam navatím ca bāhū́n | yó árbudam áva nīcā́ babādhé tám índram sómasya bhṛithé hinota || 4 || ádhvaryavo yáḥ sv áśnam jaghā́na yáḥ śúshṇam aśúsham yó vyáṅsam | yáḥ píprum námucim yó rudhikrā́m tásmā índrāyā́ndhaso juhota || 5 || ádhvaryavo yáḥ śatám śámbarasya púro bibhédā́śmaneva pūrvíḥ | yó varcínaḥ śatám índraḥ sahásram apávapad bháratā sómam asmai || 6 || [13] ||

ádhvaryavo yáḥ śatám ā́ sahásram bhū́myā upásthé 'vapaj jaghanvā́n | kútsasyāyór atithigvásya vīrā́n ny āvṛinag bháratā sómam asmai || 7 || ádhvaryavo yán naraḥ kāmáyādhve śrushṭí váhanto naśathā tád índre | gábhastipūtam bharata śrutā́yéndrāya sómam yajyavo juhota || 8 || ádhvaryavaḥ kártanā śrushṭím asmai váne nípūtam vána ún nayadhvam | jushāṇó hástyam abhí vāvaśe va índrāya sómam madirā́m juhota || 9 || ádhvaryavaḥ páyasódhar yáthā góḥ sómebhir īm pṛiṇatā bhojám índram | védāhám asya nír bhṛitam ma etád dítsantam bhū́yo yajatā́ś ciketa || 10 || ádhvaryavo yó divyásya vásvo yáḥ pā́rthivasya kshámyasya rā́jā | tám ū́rdaram ná pṛiṇatā yávenéndram sómebhis tád ápo vo astu || 11 || asmábhyam tád — || 12 || [14] ||

14, 2 jaghā́na aśányā-iva. tásmai. tat-vaśā́ya. 3 ut-ā́jat. vár *iti* váḥ tásmai. ā́ ū°. 5 sú. ví-aṅsam. rudhi-krā́m. tásmai índrāya á°. 6 bibhéda áśmanā-iva. apa-ávapat bhárata. 7 upá-sthe ávapat. kútsasya ā° atithi-gvásya. ní á° bhárata. 8 yát. naśatha. gábhasti-pūtam. śrutā́ya í°. 9 kártana. ní-pūtam váne út. 10 páyasā ū́dhaḥ. pṛiṇata. véda a°. ní-bhṛitam me. 11 pṛiṇata yávena-í°.

15.

Prá ghā nv àsya maható mahāni satyā satyasya karaṇāni vocam | tríkadrukeshv apibat sutásyāsyá máde áhim índro jaghāna || 1 || avaṅśé dyām astabhāyad bṛihántam ā ródasī apṛiṇad antárikṣham | sá dhārayad pṛithivīm papráthac ca sómasya tā máda índraś cakāra || 2 || sádmeva práco ví mimāya mānair vájreṇa khāny atṛiṇan nadīnām | vṛithāsṛijat pathíbhir dīrghayāthaiḥ sómasya tā — || 3 || sá pravolhṛín parigátyā dabhíter víśvam adhāg āyudham iddhé agnaú | sám góbhir āśvair asṛijad ráthebhiḥ sóº || 4 || sá īm mahīm dhúnim étor aramṇāt só asnātṛín apārayat svastí | tá utsnáya rayím abhí prá tasthuḥ sóº || 5 || 15 ||

sódañcam síndhum ariṇān mahitvā vájreṇāna ushásaḥ sám pipesha | ajaváso javínībhir vivṛiścán sóº || 6 || sá vidvāñ apagohám kanínām āvír bhávann úd atishṭhat parāvṛík | práti śroṇá sthād vy ànág acashṭa sóº || 7 || bhinád valám áṅgirobhir gṛiṇānó ví párvatasya dṛiṅhitāny airat | riṇág ródhāṅsi kṛitrímāṇy eshām sóº || 8 || svápnenābhyúpyā cúmurim dhúnim ca jaghántha dásyum prá dabhítim āvaḥ | rambhí cid átra vivide hiraṇyam sóº || 9 || nūnám sá te práti — || 10 || 16 ||

16.

Prá vaḥ satām jyéshṭhatamāya sushṭutím agnāv iva samidhāné havír bhare | índram ajuryám jaráyantam ukshitám sanād yúvānam ávase havāmahe || 1 || yásmād índrād bṛihataḥ kím caném ṛité víśvāny asmin sámbhṛitādhi vīr-

---

* 15, 1 gha nú aº. trí-kadrukeshu. sutásya aº. 2 ródasī *iti.* sa-ca 103, 2. máde. 3 sádma-iva. atṛiṇat. vṛithā aº. dīrgha -yathaiḥ. 4 pra-volhṛín pari-gátya. 5 té ut-snāya. 6 sáḥ údañcam. ariṇāt. vájreṇa áº. vi-vṛiścán. 7 apa-gohám. parā -vṛík. śroṇáḥ. ví aº. 9 svápnena abhi-úpya. — 16, 1 su-stutím. sam-idhāné. 2 caná īm. sám-bhṛitā áº.

yā́ | jaṭháre sómaṃ tanvì sáho máho háste vájram bhárati śīrshā́ṇi krátum || 2 || ná kshoṇíbhyām paribhvè ta indriyáṃ ná samudraíḥ párvatair indra te ráthaḥ | ná te vájram ánv aśnoti kás caná yád āśúbhiḥ pátasi yójanā purú || 3 || víśve hy ásmai yajatā́ya dhṛishṇáve krátum bháranti vṛishabhā́ya sáścate | vṛíshā yajasva háviśhā vidúshṭaraḥ píbendra sómaṃ vṛishabhéṇa bhānúnā || 4 || vṛíshṇaḥ kóśaḥ pavate mádhva ūrmír vṛishabhā́nnāya vṛishabhā́ya pā́tave | vṛíshaṇādhvaryū́ vṛishabhā́so ádrayo vṛíshaṇaṃ sómaṃ vṛishabhā́ya sushvati || 5 || 17 ||

vṛíshā te vájra utá te vṛíshā rátho vṛíshaṇā hárī vṛishabhā́ṇy áyudhā | vṛíshṇo mádasya vṛishabha tvám īśisha índra sómasya vṛishabhásya tṛipṇuhi || 6 || prá te nā́vaṃ ná sámane vacasyúvam bráhmaṇā yāmi sávaneshu dā́dhṛishiḥ | kuvín no asyá vácaso nibódhishad índram útsaṃ ná vásunaḥ sicāmahe || 7 || purā́ sambā́dhād abhy ā́ vavṛitsva no dhenúr ná vatsáṃ yávasasya pipyúshī | sakṛ́t sú te sumatíbhiḥ śatakrato sám pátnībhir ná vṛíshaṇo nasīmahi || 8 || nūnáṃ sā́ — || 9 || 18 ||

17.

Tád asmai návyaṃ āṅgirasvád arcata śúślokā yád asya pratnáthodírate | víśvā yád gotrā́ sáhasā párīvṛitā máde sómasya dṛiṅhitā́ny aírayat || 1 || sá bhūtu yó ha pratha-mā́ya dhā́yasa ójo mímāno mahimā́nam átirat | śū́ro yó yutsú tanvàm parivyáta śīrshā́ṇi dyā́m mahinā́ práty amuñcata || 2 || ádhākṛiṇoḥ prathamā́ṃ vīryàm mahád yád asyā́gre

16, 2 tanvì. 3 pari-bhvè te. 4 hí a°. píba i°. 5 vṛishabhā́-annāya. vṛíshaṇā adhvaryū́ *iti*. susvati. 6 hárī *iti*. iśishe. 7 dádhṛishiḥ kuvít. ni-bódhishat. 8 sam-bā́dhāt abhí. sumatí-bhiḥ śatakrato *iti* śata-krato. — 17, 1 śúshmāḥ. pratná-thā ut-írate. pári-vṛitā. 2 dhā́yase. ā́ á°. pari-vyáta. 3 ádha a°. asya á°.

bráhmaṇā śúshmam aírayaḥ | ratheshṭhéna háryaśvena ví-cyutāḥ prá jīráyaḥ sisrate sadhryàk príthak || 3 || ádhā yó víśvā bhúvanābhí majmáneṣānakṛít právayā abhy ávardhata | ád ródasī jyótishā váhnir átanot sívyan támāṅsi dúdhitā sám avyayat || 4 || sá prācínān párvatān dṛiṅhad ójasādharācínam akṛinod apám ápaḥ | ádhārayat prithivím víśvádhāyasam ástabhnān māyáyā dyám avasrásaḥ || 5 || 19 ||

sásmā áram bāhúbhyāṃ yám pitákṛinod víśvasmād á janúsho védasas pári | yénā prithivyáṃ ní krívim śayádhyai vájreṇa hatvy ávṛinak tuvishváṇiḥ || 6 || amājúr iva pitróḥ sácā satí samānád á sádasas tvám iye bhágam | kṛidhí praketám úpa māsy á bhara daddhí bhāgám tanvò yéna māmáhaḥ || 7 || bhojáṃ tvám indra vayáṃ huvema dadíśh ṭvám indrápāṅsi vājān | aviddhîndra citráyā na ūtí kṛidhí vṛishann indra vásyaso naḥ || 8 || nūnáṃ sá — || 9 || 20 ||

18.

Prātá rátho návo yoji sásniṣ cáturyugas trikaśáḥ saptáraśmiḥ | dáśāritro manushyàḥ svarshāḥ sá ishṭíbhir matíbhī ráṅhyo bhūt || 1 || sásmā áram prathamáṃ sá dvitíyam utó tṛitíyam ṇánushaḥ sá hótā | anyásyā gárbham anyá ū jananta só anyébhiḥ sacate jónyo vríshā || 2 || hárī nú kaṃ rátha índrasya yojam āyaí sūkténa vácasā návena | mó shú tvaṃ átra bāhávo hí víprā ní rīraman yájamānāso anyé || 3 || á dvábhyāṃ háribhyām indra yāhy á catúrbhir á shaḍ-

---

17, 3 rathe-sthéna hári-aśvena ví-cyutāḥ. 4 ádha. bhúvanā a° majmánā Iśāna-kṛít prá-vayāḥ abhí. ródasī *iti*. á a°. 5 ójasā á°. viśvá-dhāyasam ástabhnāt. ava-srásaḥ. 6 sáḥ asmai. pitā á°. yéna. hatví. tuvi-svániḥ. 7 amājúḥ-iva. pra-ketám. mamáhaḥ. 8 daddíḥ tvám indra á°. aviddhí i°. — 18, 1 prātár *iti*. cátuḥ-yugaḥ tri-kasáḥ saptá-rasmiḥ dáśa-aritraḥ. svaḥ-śāḥ. matí-bhiḥ. 2 sásmā á°. II, 17, 6. utó *iti*. anyásyāḥ. anyé ūṃ *iti*. 3 hárī *iti*. rátho. ā-yaí su-ukténa. mó *iti* sú. víprāḥ.

bhír hūyámānaḥ | áshṭābhír daṣábhiḥ somapéyam ayáṃ sutáḥ sumakha mā́ mṛ́dhas kaḥ || 4 || á viṃśatyā́ triṃśátā yāhy arvā́ñ á catvāriṃśátā háribhir yujānáḥ | á pañcāśátā suráthebhir indrā́ shashṭyā́ saptatyā́ somapéyam || 5 || 21 ||

áśītyā́ navatyā́ yāhy arvā́ñ á ṣaténa háribhir uhyámānaḥ | ayáṃ hí te ṣunáhotreshu sóma índra tvāyā́ pári-shikto mádāya || 6 || máma bráhmendra yāhy áchā víṣvā hárī dhurí dhishvā ráthasya | purutrā́ hí vihávyo babhū́thāsmíñ chūra sávane mādayasva || 7 || ná ma índreṇa sakhyáṃ ví yoshad asmábhyam asya dákshiṇā duhīta | úpa jyéshṭhe várūthe gábhastau prāyé-prāye jigīvā́ṃsaḥ syāma || 8 || nūnáṃ sā́ — || 9 || 22 ||

19.

Ápāyy asyā́ndhaso mádāya mánīshiṇaḥ suvānásya práyasaḥ | yásminn índraḥ pradívi vāvṛidhānā́ óko dadhé brahmaṇyántaṣ ca náraḥ || 1 || asyá mandānó mádhvo vájraḥastó 'him índro arṇovṛítaṃ ví vṛiṣcat | prá yád váyo ná svásarāṇy áchā práyāṅsi ca nadínāṃ cákramanta || 2 || sá máhina índro árṇo apā́m praírayad ahiháchā samudrám | ájanayat sū́ryaṃ vidád gā́ aktúnāhnāṃ vayúnāni sādhat || 3 || só apratī́ni mánave purū́ṇíndro dāṣad dāṣúshe hánti vṛitrám | sadyó yó nṛíbhyo atasā́yyo bhū́t paspṛidhānébhyaḥ sū́ryasya sātaú || 4 || sá sunvatá índraḥ sū́ryam á devó riṇā́ mártyāya stavā́n | á yád rayíṃ guhádavadyam asmai bhárad áṅṣaṃ naítaṣo daṣasyán || 5 || 23 ||

sá randhayat sadívaḥ sárathaye ṣúshṇam aṣúsham kú-

18, 4 ā́ ashṭābhíḥ. soma-péyam. su-makha. kar *iti* kaḥ. 5 su-ráthebhiḥ indra ā́. soma-péyam. 6 ā́ aº. ṣunā́-hotreshu. pári-siktaḥ. 7 bráhma iº. ácha. hárī *iti*. dhishva. vi-hávyaḥ babhū́tha aº ṣº. 8 me. — 19, 1 asyá áº. pra-dívi vaº. 2 vájra-hastaḥ áº. arṇaḥ-vṛítam. ácha. 3 prá aiº ahi-hā́ ácha. aktúnā áº. 4 purū́ṇi íº. 5 sunvaté. ṛiṇak. guhát-avadyam. ná éº. 6 sa-dívaḥ.

yavaṃ kútsāya | dívodāsāya navatíṃ ca návéndraḥ púro vy airac·chámbarasya || 6 || evá ta indrocátham ahema ṣravasyá ná tmánā vājáyantaḥ | asyáma tát sáptam āṣushāṇá nanámo vádhar ádevasya pīyóḥ || 7 || evá te gṛitsamadáḥ ṣūra mámnāvasyávo ná vayúnāni takshuḥ | brahmaṇyánta indra te návīya ísham úrjaṃ sukshitíṃ sumnám aṣyuḥ || 8 || nūnáṃ sá — || 9 || 24 ||

20.

Vayáṃ te váya indra viddhí shú naḥ prá bharāmahe vājayúr ná rátham | vipanyávo dídhyato manīshá sumnám íyakshantas tvávato nṛín || 1 || tvám na indra tvábhir ūtí tvāyató abhishṭipási jánān | tvám inó dāṣúsho varūtétthā-dhīr abhí yó nákshati tvā || 2 || sá no yúvéndro johūtraḥ sákhā ṣivó narām astu pātā | yáḥ ṣáṅsantaṃ yáḥ ṣaṣamānám ūtí pácantaṃ ca stuvántaṃ ca praṇéshat || 3 || tám u stusha índraṃ tám gṛiṇīshe yásmin purā vāvṛidhúḥ ṣāṣadúṣ ca | sá vásvaḥ kámam pīparad iyānó brahmaṇyató nūtanasyāyóḥ || 4 || só áṅgirasām ucáthā jujushvān bráhmā tūtod índro gātúm ishṇán | mushṇánn ushásaḥ sūryeṇa stavān ásnasya cic chiṣnathat pūrvyáṇi || 5 || 25 ||

sá ha ṣrutá índro náma devá ūrdhvó bhuvan mánushe dasmátamaḥ | áva priyám arṣasānásya sāhvāñ chíro bharad dāsásya svadhávān || 6 || sá vṛitrahéndraḥ kṛishṇáyoniḥ puraṃdaró dāsīr airayad ví | ájanayan mánave kshām apáṣ ca satrā ṣáṅsaṃ yájamānasya tūtot || 7 || tásmai tavasyàm ánu dāyi satréndrāya devébhir árṇasātau | práti yád asya

---

19, 6 dívaḥ-dāsāya. náva íº. ví airat ṣº: 7 evá te indra uº. āṣushāṇāḥ. vádhaḥ. 8 evá. gṛitsa-madāḥ. mánma áº. su-kshitím. — 20, 1 sú naḥ. 2 abhishṭi-pá asi. varūtá itthá-dhīḥ. 3 yúvā íº. pra-néshat. 4 stushe. vavṛidhúḥ. nūtanasya āº. 5 bráhma. cit ṣº. 6 bhuvat. sahvān ṣº. 7 vṛitra-há íº kṛishṇá-yoniḥ puram-daráḥ. ájanayat. 8 satrā íº. árṇa-sātau.

vájram bāhvór dhúr hatví dásyūn púra áyasīr ní tārīt ‖ 8 ‖ nūnáṃ sá — ‖ 9 ‖ [26] ‖

21.

Viṣvajíte dhanajíte svarjíte satrājíte nṛijíta urvarājíte | aṣvajíte gojíte abjíte bharéndrāya sómaṃ yajatáya haryatám ‖ 1 ‖ abhibhúve 'bhibhaṅgáya vanvaté 'shāḷhāya sáhamānāya vedháse | tuvigráye váhnaye dushṭárītave satrāsáhe náma índrāya vocata ‖ 2 ‖ satrāsāhó janabhakshó janaṃsahás cyávano yudhmó ánu jósham ukshitáḥ | vṛitaṃcayáḥ sáhurir vikshv àritá índrasya vocam prá kṛitáni vīryà ‖ 3 ‖ anānudó vṛishabhó dódhato vadhó gambhīrá ṛishvó ásamashṭakāvyaḥ | radhracodáḥ snáthano vīḷitás pṛithúr índraḥ suyajñá ushásaḥ svàr janat ‖ 4 ‖ yajñéna gātúm aptúro vividrire dhíyo hinvānā uṣíjo manīshíṇaḥ | abhisvárā nishádā gā avasyáva índre hinvānā dráviṇāny āṣata ‖ 5 ‖ índra śréshṭhāni dráviṇāni dhehi cíttiṃ dákshasya subhagatvám asmé | póshaṃ rayīṇáṃ árishṭiṃ tanūnāṃ svādmānaṃ vācáḥ sudinatvám áhnām ‖ 6 ‖ [27] ‖

22.

Tríkadrukeshu mahishó yávāṣiraṃ tuviṣúshmas tṛipát sómam apibad víshṇunā sutáṃ yáthāvaṣat | sá īṃ mamāda máhi kárma kártave mahắṃ urúṃ saínaṃ sascad devó devắṃ satyám índraṃ satyá índuḥ ‖ 1 ‖ ádha tvíshīmāñ abhy ójasā krívim yudhắbhavad á ródasī āpṛiṇad asya majmánā

21, 1 viṣva-jíte dhana-jíte svaḥ-jíte satrā-jíte nṛi-jíte urvarā-jíte aṣva-jíte go-jíte ap-jíte bhara í°. 2 abhi-bhúve abhi-bhaṅgāya. áshāḷhāya. tuvi-gráye. dustárītave satrā-sáhe. 3 satrā-saháḥ jana-bhakshāḥ janam-sahāḥ. vṛitam-cayáḥ. vikshú ā°. 4 ananu-dáḥ. ásamashṭa-kāvyaḥ radhra-codáḥ. su-yajñáḥ. 5 ap-túraḥ. abhi-svárā ni-sádā. hinvānāḥ. 6 asmé *iti*. — 22, 1 trí-kadrukeshu. yáva-āṣiram tuvi-súshmaḥ. yáthā á°. sáḥ enam. 2 tvíshi-mān abhí. yudhā a°. ródasī *iti*.

prá vāvṛidhe | ádhattānyáṃ jaṭháre préṃ aricyata saínaṃ —|| 2 || sākáṃ jātáḥ krátunā sākám ójasā vavakshitha sākáṃ vriddhó vīryaìḥ sāsahír mṛídho vícarshaṇiḥ | dātā rā́dha stuvaté kā́myaṃ vásu saínaṃ — || 3 || táva tyán náryaṃ nṛitó 'pa indra prathamám pūrvyáṃ divi. pravā́cyaṃ kṛitám | yád devásya ṣávasā prā́riṇā ásuṃ riṇáun apáḥ | bhúvad víṣvam abhy ā́devam ójasā vidā́d úrjaṃ ṣatákratur vidā́d ísham || 4 || [28] ||

Dvitīyo 'nuvākaḥ.

23.

Gaṇā́nāṃ tvā gaṇápatiṃ havāmahe kavíṃ kavīnā́m upamáśravastamam | jyeshṭharā́jam bráhmaṇām brahmaṇas pata ā́ naḥ ṣṛiṇvánn ūtíbhiḥ sīda sā́danam || 1 || devā́ṣ cit te asurya prácetaso bṛíhaspate yajñíyam bhāgám ānaṣuḥ | usrā́ iva sū́ryo jyótishā mahó víṣveshām íj janitā́ bráhmaṇām asi || 2 || á vibā́dhyā parirā́pas támāṅsi ca jyótishmantaṃ rátham ṛitásya tishṭhasi | bṛíhaspate bhīmám amitradámbhanaṃ rakshohā́ṇaṃ gotrabhídaṃ svarvídam || 3 || sunītíbhir nayasi trā́yase jánaṃ yás túbhyaṃ dā́ṣān ná tám áṅho aṣnavat | brahmadvíshas tápano manyumír asi bṛíhaspate máhi tát te mahitvanám || 4 || ná tám áṅho ná duritáṃ kútaṣ caná nā́rātayas titirur ná dvayāvínaḥ | víṣvā íd asmād dhvaráso ví bādhase yáṃ sugopā́ rákshasi brahmaṇas pate || 5 || [29] ||

tváṃ no gopā́ḥ pathikríd vicakshaṇás táva vratā́ya matíbhir jarāmahe | bṛíhaspate yó no abhí hváro dadhé

22, 2 vavṛidhe ádhatta a°. prá īm. 3 sasahíḥ. ví-carshaṇiḥ, rā́dhaḥ. 4 tyát. nṛito *iti* á°. pra-vā́cyam. prá á°. abhí á°. ṣatá-kratuḥ. — 23, 1 gaṇá-patim. upamáśarvaḥ-tamam jyeshṭha-rā́jam. pate. sádanam. 2 prá-cetasaḥ. ít. 3 vi-bā́dhya pari-rā́paḥ. amitra-dámbhanam rakshaḥ-hánam gotra-bhídam svaḥ-vídam. 4 sunītí-bhiḥ. dā́ṣāt. brahma-dvíshaḥ. manyu-mī́ḥ. 5 duḥ-itám. ná á°. su-gopā́ḥ. 6 pathi-kṛít vi-cakshaṇā́ḥ.

svá tám marmartu duchúnā hárasvatī || 6 || utá vā yó no marcáyād ánāgaso 'rātīvā mártaḥ sānukó vṛíkaḥ | bṛíhaspate ápa tám vartayā patháḥ sugám no asyaí devávītaye kṛidhi || 7 || trātāram tvā tanūnām havāmahé 'vaspartar adhivaktāram asmayúm | bṛíhaspate devanído ní barhaya mā durévā úttaram sumnám ún naśan || 8 || tváyā vayám suvṛídhā brahmaṇas pate spārhā vásu manushyā dadīmahi | yā́ no dūré taḷíto yā́ árātayo 'bhí sánti jambhāyā tā́ anapnásaḥ || 9 || tváyā vayám uttamám dhīmahe váyo bṛíhaspate páprinā sásninā yujā́ | mā́ no duḥśáṅso abhidipsúr īśata prá suśáṅsā matíbhis tārishīmahi || 10 || 30 ||

anānudó vṛishabhó jágmir āhavám níshṭaptā śátrum prítanāsu sāsahíḥ | ási satyá ṛiṇayā́ brahmaṇas pata ugrásya cid damitā́ vīḷuharshíṇaḥ || 11 || ádevena mánasā yó rishanyáti śāśám ugró mányamāno jíghāṅsati | bṛíhaspate mā́ práṇak tásya no vadhó ní karma manyúm durévasya śárdhataḥ || 12 || bháreshu hávyo námasopasádyo gántā vā́jeshu sánitā dhánaṃ-dhanam | víśvā íd aryó abhidipsvò mṛídho bṛíhaspátir ví vavarhā ráthāṅ iva || 13 || téjishṭhayā tapaní rakshásas tapa yé tvā nidé dadhiré dṛishṭávīryam | āvís tát kṛishva yád ásat ta ukthyàm bṛíhaspate ví parirápo ardaya || 14 || bṛíhaspate áti yád aryó árhād dyumád vibhā́ti krátumaj jáneshu | yád dīdáyac chávasa ṛitaprajāta tád asmā́su drávinaṃ dhehi citrám || 15 || 31 ||

mā́ na stenébhyo yé abhí druhás padé nirāmíṇo ripávó 'nneshu jāgṛidhúḥ | ā́ devā́nām óhate ví vráyo hṛidí bṛí-

---

23, 7 arāti-vā́. vartaya. su-gám. devá-vītaye. 8 havāmahe áva-spartaḥ adhi-vaktāram. deva-nídaḥ. duḥ-éyāḥ. út. 9 su-vṛídhā. manushyā́ ā́. yā́ḥ. jambhāya. 10 duḥ-śáṅsaḥ abhi-dipsúḥ. su-śáṅsāḥ. 11 ananu-dáḥ. ā-havám níḥ-taptā. sasahíḥ. ṛiṇa-yā́ḥ. pate. vīḷu-harshíṇaḥ. 12 práṇak. duḥ-évasya. 13 námasā upa-sádyaḥ. abhi-dipsvàḥ. vavarha. 14 dṛishṭá-vīryam. te. pari-rápaḥ. 15 vi-bhā́ti krátu-mat. dīdáyat śávasā ṛita-prajāta. 16 naḥ. ripávaḥ ā́° jagṛidhúḥ.

haspate ná paráḥ sámno viduḥ ‖ 16 ‖ víśvebhyo hí tvā bhúvanebhyas pári tváshṭājanat sámnaḥ-sāmnaḥ kavíḥ | sá ṛinācíd ṛināyā bráhmaṇas pátir druhó hantā mahá ṛitásya dhartári ‖ 17 ‖ táva śriyé vy àjihīta párvato gávām gotrám udásṛijo yád aṅgiraḥ | índreṇa yujā támasā párīvṛitam bṛíhaspate nír apám aubjo arṇavám ‖ 18 ‖ bráhmaṇas pate tvám asyá yantā sūktásya bodhi tánayaṃ ca jinva | víśvaṃ tád bhadrám yád ávanti devá bṛihád vadema — ‖ 19 ‖ [32] ‖

Shashṭho 'dhyāyaḥ.

24.

Sémám aviddhi prábhṛitiṃ yá íśishe 'yā vidhema návayā mahā girā | yáthā no mīdhvān stávate sákhā táva bṛíhaspate śíshadhaḥ sótā no matím ‖ 1 ‖ yó nántvāny ánaman ny ójasotādardar manyúnā śámbarāṇi ví | prācyāvayad ácyutā bráhmaṇas pátir ā́ cāvisad vásumantaṃ ví párvatam ‖ 2 ‖ tád devā́nāṃ devátamāya kártvam áśrathnan dṛiḷhāvradanta vīḷitā́ | úd gā́ ājad ábhinad bráhmaṇā valám ágūhat támo vy àcakshayat svàḥ ‖ 3 ‖ áśmāsyam avatám bráhmaṇas pátir mádhudhāram abhí yám ójasātṛiṇat | tám evá víśve papire svardríśo bahú sākáṃ sisicur útsam udríṇam ‖ 4 ‖ sánā tā́ kā́ cid bhúvanā bhávītvā mādbhíḥ śarádbhir dúro varanta vaḥ | áyatantā carato anyád-anyad íd yā́ cakā́ra vayúnā bráhmaṇas pátiḥ ‖ 5 ‖ [1] ‖

abhinákshanto abhí yé tám ānaśúr nidhím paṇīnā́m paramā́m gúhā hitám | té vidvā́ṅsaḥ praticákshyānṛitā púnar yáta u ā́yan tád úd īyur āvíśam ‖ 6 ‖ ṛitā́vānaḥ praticá-

---

23, 17 tváshṭā á°. ṛiṇa-cít ṛiṇa-yā́ḥ. 18 ví a°. ut-ásṛijaḥ. pári-vṛitam. 19 su-uktásya. devā́ḥ. — 24, 1 śáḥ i°. prá-bhṛitim. śíśadhaḥ śáḥ utá. 2 ánamat ní ójasā utá a°. prá acyavayat. ca á°. 3 dṛiḷhā́ á°. ví a° svàr *iti* svàḥ. 4 áśma-āsyam. mádhu-dhāram. ójasā á°. svaḥ-dṛíśaḥ. 6 abhi-nákshantaḥ. ni-dhím. prati-cákshya á°. ā-víśam. 7 ṛitá-vānaḥ prati-cákshya á°.

kshyáṅṛitā púnar áta á tasthuḥ kaváyo mahás patháḥ | té bāhúbhyāṃ dhamitám agním áśmani nákiḥ shó asty áraṇo jahúr hí tám || 7 || ṛitájyena kshipréṇa bráhmaṇas pátir yátra váshṭi prá tád aśnoti dhánvanā | tásya sādhvír íshavo yábhir ásyati nṛicákshaso dṛiśáye kárṇayonayaḥ || 8 || sá samnayáḥ sá vinayáḥ puróhitaḥ sá súshṭutaḥ sá yudhí bráhmaṇas pátiḥ | cākshmó yád vájam bhárate matí dhánād ít sūryas tapati tapyatúr vṛithā || 8 || vibhú prabhú prathamám mehánāvato bṛíhaspáteḥ suvidátrāṇi rádhyā | imá śātáni venyásya vājíno yéna jánā ubháye bhuñjaté víśaḥ || 10 || 2 ||

yó 'vare vṛijáne viśváthā vibhúr mahấṃ u raṇváḥ śávasā vavákshitha | sá devó devấn práti paprathe pṛithú víśvéd u tá paribhúr bráhmaṇas pátiḥ || 11 || víśvaṃ satyám maghavānā yuvór íd ápaś caná prá minanti vratám vām | áchendrābrahmaṇaspatī havír nó 'nnaṃ yújeva vājínā jigātam || 12 || utáśishṭhā ánu śṛiṇvanti váhnayaḥ sabhéyo vípro bharate matí dhánā | viḷudvéshā ánu váśa ṛiṇám ādadíḥ śá ha vājí samithé bráhmaṇas pátiḥ || 13 || bráhmaṇas páter abhavad yathāvaśám satyó manyúr máhi kármā karishyataḥ | yó gá udājat sá divé ví cābhajan mahíva rītíḥ śávasāsarat pṛíthak || 14 || bráhmaṇas pate suyámasya viśváhā rāyáḥ syāma rathyò váyasvataḥ | vīréshu vīrấṅ úpa pṛiñdhi nas tvám yád íśāno bráhmaṇā véshi me hávam || 15 || bráhmaṇas pate tvám asya — || 16 || 3 ||

25.

Índhāno agním vanavad vanushyatáḥ kṛitábrahmā śū-

---

24. 7 á átaḥ. sáḥ. 8 ṛitá-jyena. nṛi-cákshasaḥ. kárṇa-yonayaḥ. 9 sam-nayáḥ. vi-nayáḥ puráḥ-hitaḥ. sú-stutaḥ. dhánā át. 10 vi -bhú pra-bhú. su-vidátrāṇi. 11 ávare. vi-bhúḥ. víśvā ít. pari -bhūḥ. 12 ácha indrābrahmaṇaspatī *iti*. naḥ á° yújā-iva. 13 utá á. viḷu-dvéshāḥ. vásā. ā-dadíḥ. sam-ithé. 14 yathā-vaśám. kárma. ut-ájat. ca abhajat mahí-iva. śávasā a°. 15 su-yámasya. — 25, 1 kṛitá-brahmā.

ṣuvad rātáhavya ít | jāténa jātám áti sá prá-sarsṛite yáṃ -yaṃ yújaṃ kṛiṇuté bráhmaṇas pátiḥ || 1 || vīrébhir vīráṇ vanavád vanushyató góbhī rayím papratha d bódhati tmánā | tokáṃ ca tásya tánayaṃ ca vardhate yáṃ-yaṃ — || 2 || síndhur ná kshódaḥ ṣímīvāñ ṛighāyató vṛísheva vádhrīñr abhí vashṭy ójasā | agnér iva prásitir náha vártave yáṃ -yaṃ — || 3 || tásmā arshanti divyā́ asaṣcátaḥ sá sátvabhiḥ prathamó góshu gachati | ánibhṛishṭatavishir hanty ójasā yáṃ-yaṃ — || 4 || tásmā íd vísve dhunayanta síndhavó 'chidrā ṣárma dadhire purūṇi | devánāṃ sumné subhágaḥ sá edhate yáṃ-yaṃ — || 5 || 4 ||

26.

Ṛijúr íc cháṅso vanavad vanushyató devayánn íd ádevayantam abhy àsat | suprāvír íd vanavat pṛitsú dushṭáraṃ yájvéd áyajyor ví bhajāti bhójanam || 1 || yájasva vīra prá vihi manāyató bhadrám mánaḥ kṛiṇushva vṛitratū́rye | havísh kṛiṇushva subhágo yáthā́sasi bráhmaṇas páter áva ā́ vṛiṇīmahe || 2 || sá' íj jánena sá viṣā́ sá jánmanā sá putraír vā́jam bharate dhánā nṛíbhiḥ | devánāṃ yáḥ pitáram āvívāsati ṣraddhámanā havíshā bráhmaṇas pátim || 3 || yó asmai havyaír ghṛitávadbhir ávidhat prá tám prācā́ nayati bráhmaṇas pátiḥ | urushyátīm áṅhaso rákshatī rishò 'ṅhóṣ cid asmā urucákṛir ádbhutaḥ || 4 || 5 ||

27.

Imā́ gíra āditvébhvo ghṛitásnūḥ sanād rā́jabhyo juhvà

25, 1 rātá-havyaḥ. 2 góbhiḥ. 3 vṛishā-iva. prá-sitiḥ ná áha. 4 tásmai. ánibhṛishṭa-tavishiḥ. 5 tásmai. síndhavaḥ á°. su-bhágaḥ. — 26, 1 ít s°. abhí a° supra-avīḥ. dustáram yájvā ít. 2 vṛitra-tū́rye havíḥ. su-bhágaḥ yáthā á°. 3 ít. ā-vívāsati ṣraddhā -manāḥ. 4 urushyáti īm. rákshati -rishāḥ a°. asmai uru-cákriḥ. — 27, 1 imā́ḥ. ghṛitá-snuḥ.

juhomi | śṛiṇótu mitró aryamā́ bhágo nas tuvijātó váruṇo dáksho áṅśaḥ || 1 || imáṃ stómaṃ sákratavo me adyá mitró aryamā́ váruṇo jushanta | ādityā́saḥ śúcayo dhā́rapūtā ávṛijinā anavadyā́ árishṭāḥ || 2 || tá ādityā́sa urávo gabhīrā́ ádabdhāso dípsanto bhūryakshā́ḥ | antáḥ paśyanti vṛijinótā sādhú sárvaṃ rā́jabhyaḥ paramā́ cid ánti || 3 || dhāráyanta ādityā́so jágat sthā́ devā́ víśvasya bhúvanasya gopā́ḥ | dīrghā́dhiyo rákshamāṇā asuryàm ṛitā́vānaś cáyamānā ṛiṇā́ni || 4 || vidyā́m ādityā́ ávaso vo asyā́ yád aryaman bhayā́ ā́ cin mayobhú | yushmā́kam mitrāvaruṇā prāṇītau pári śvábhreva duritā́ni vṛijyām || 5 || 6 ||

sugó hí vo aryaman mitra pánthā anṛikshará varuṇa sādhúr ásti | ténādityā ádhi vocatā no yáchatā no dushparihántu śárma || 6 || pípartu no áditī rā́japutrā́ti dvéshāṅsy aryamā́ sugébhiḥ | bṛihán mitrásya váruṇasya śármópa syāma puruvī́rā árishṭāḥ || 7 || tisró bhū́mīr dhārayan trī́ṃr utá dyū́n trī́ṇi vratā́ vidáthe antár eshām | ṛiténādityā máhi vo mahitvám tád aryaman varuṇa mitra cāru || 8 || trí rocaná divyā́ dhārayanta hiraṇyáyāḥ śúcayo dhā́rapūtāḥ | ásvapnajo animishā́ ádabdhā uruśáṅsā ṛijáve mártyāya || 9 || tvā́m víśveshām varuṇāsi rā́jā yé ca devā́ asura yé ca mártāḥ | śatám no rāsva śarádo vicákshe 'cyā́mā́yūṅshi súdhitāni pū́rvā || 10 || 7 ||

ná dakshiṇā́ ví cikite ná savyā́ ná prācínam ādityā nótā paścā́ | pākyà cid vasavo dhīryà cid yushmā́nīto ábhayaṃ jyótir asyām || 11 || yó rā́jabhya ṛitaníbhyo dadā́śa

---

27, 1 tuvi-jātáḥ. 2 sá-kratavaḥ. dhā́ra-pūtāḥ. 3 té. bhūri-akshāḥ antár *iti*. vṛijinā́ utá. 4 sthā́ḥ devā́ḥ. dīrghá-dhiyaḥ. ṛitá-vānaḥ. 5 bhaye. cit mayaḥ-bhú. prá-nītau. śvábhrā-iva duḥ-itā́ni. 6 su-gáḥ. téna ā°. vocata. yáchata. duḥ-parihántu. 7 áditiḥ rā́ja-putrā áti. su-gébhiḥ bṛihát. śárma úpa. puru-vī́rāḥ. 8 ṛiténa ādityāḥ. 9 dhā́ra-pūtāḥ ásvapna-jaḥ ani-mishā́ḥ. uru-śáṅsāḥ. 10 varuṇa asi. vi-cákshe aśyā́ma ā° sú-dhitāni. 11 ādityāḥ nú utá. yushmā́-nītaḥ. 12 ṛitaní-bhyaḥ.

yáṃ vardháyanti pushṭáyaṣ ca nítyāḥ | sá revắn yāti prathamó ráthena vasudắvā vidátheshu praṣastáḥ || 12 || ṣúcir apáḥ sūyávasā ádabdha úpa ksheti vṛiddhávayāḥ suvíraḥ | nákish ṭáṃ ghnanty ántito ná dūrắd yá ādityắnām bhávati práṇītau || 13 || ádite mítra váruṇotá mṛiḷa yád vo vayáṃ cakṛimắ kác cid ágaḥ | urv àṣyām ábhayaṃ jyótir indra mắ no dīrghắ abhí naṣan támisrāḥ || 14 || ubhé asmai pīpayataḥ samīcí divó vṛishṭíṃ subhágo náma púshyan | ubhắ ksháyāv ājáyan yāti pṛitsūbhắv árdhau bhavataḥ sādhū́ asmai || 15 || yắ vo māyắ abhidrúhe yajatrāḥ pắṣā ādityā ripáve víciṛittāḥ | aṣvíva tắñ áti yeshaṃ ráthenārishṭā urắv á ṣárman syāma || 16 || máhāṃ maghóno varuṇa priyásya bhūridắvna á vidaṃ ṣū́nam āpéḥ | mắ rāyó rājan suyámād áva sthām bṛihád vadema — || 17 || 8 ||

28.

Idáṃ kavér ādityásya svarắjo víṣvāni sánty abhy àstu mahnắ | áti yó mandró yajáthāya devắḥ sukīrtím bhikshe váruṇasya bhū́reḥ || 1 || táva vraté subhágāsaḥ syāma svādhyò varuṇa tushṭuvắṅsaḥ | upáyana ushásām gómatīnām agnáyo ná járamāṇā ánu dyū́n || 2 || táva syāma puruvírasya ṣármann uruṣáṅsasya varuṇa praṇetaḥ | yūyáṃ naḥ putrā aditér adabdhā abhí kshamadhvaṃ yújyāya devắḥ || 3 || prá sīm ādityó asṛijad vidhartắñ ṛitáṃ síndhavo váruṇasya yanti | ná ṣrāmyanti ná ví mucanty eté váyo ná paptū́ raghuyắ párijman || 4 || ví mác chrathāya raṣanắm

---

27, 12 vasu-dắvā. pra-ṣastáḥ. 13 su-yávasāḥ. vṛiddhá-vayāḥ su-víraḥ nákiḥ tám. prá-nītau. 14 váruṇa utá. cakṛimá kát. urú aº. 15 ubhé *iti*. samīcí *iti* sam-ící. su-bhágaḥ. ā-jáyan. pṛit-sú uº. sādhū́ *iti*. 16 yắḥ. abhi-drúhe. ví-cṛittāḥ aṣví-iva. ráthena áº. 17 mắ ahám. bhūri-dắvnaḥ. su-yámāt. — 28, 1 sva-rắjaḥ. sánti abhí aº. su-kīrtím. 2 su-bhágāsaḥ. su-ádhyàḥ. tustu-vắṅsaḥ upa-áyane. 3 puru-vírasya. uru-ṣáṅsasya. pranetar *iti* pra-netaḥ. 4 vi-dhartā́. paptuḥ. pári-jman. 5 mát ṣrathaya raṣanām-iva āº.

ivága ṛidhyáma te varuṇa khám ṛitásya | má tántuṣ chedi váyato dhíyam me. má mátrā ṣāry apásaḥ purá ṛitóḥ || 5 || 9 ||

ápo sú myaksha varuṇa bhiyásam. mát sámrāḷ ṛítāvó 'nu mā gṛibhāya | dámeva vatsád ví mumugdhy áṅho nahí tvád āré nimíshaṣ canéṣe || 6 || má no vadhaír varuṇa yé ta ishṭáv énaḥ kṛiṇvántam asura bhrīṇánti | má jyótishaḥ pravasathāni ganma ví shú mṛídhaḥ ṣiṣratho jīváse naḥ || 7 || námaḥ purā́ te varuṇotá .nūnám utáparám tuvijāta bravāma | tvé hí kam párvate ná ṣritány ápracyutāni dūḷabha vratáni || 8 || pára ṛiṇā́ sāvīr ádha mátkṛitāni máháṃ rājann anyákṛitena bhojam | ávyushṭā ín nú bhūyasīr ushā́sa ā́ no jīván varuṇa tā́su ṣādhi || 9 || yó me rājan yújyo vā sákhā vā svápne bhayám bhīráve máḥyam áha | stenó vā yó dípsati no vṛíko vā́ tvám tásmād varuṇa pāhy asmán || 10 || máhám maghóno — || 11 || 10 ||

29.

Dhṛítavratā ádityā íshirā āré mát karta rahasū́r ivágaḥ | ṣṛiṇvató vo váruṇa mítra dévā bhadrásya vidvā́ṅ ávase huve vaḥ || 1 || yūyáṃ devāḥ prámatir yūyám ójo yūyáṃ dvéshāṅsi sanutár yuyota | abhikshattā́ro abhí ca kshámadhvam adyā́ ca no mṛiḷáyatāparám ca || 2 || kím ū́ nú vaḥ kṛiṇavāmāpareṇa kím sánena vasava ápyena | yūyáṃ no mitrāvaruṇādite ca svastím indrāmaruto dadhāta || 3 || hayé devā yūyám íd āpáya stha té mṛiḷata nā́dhamānāya máhyam | má vo rátho madhyamavā́ḷ ṛité bhūn

---

28, 5 purā́. 6 ápo *iti*. sám-rāṭ ṛíta-vaḥ ánu. dā́ma-iva. ni -míshaḥ caná íṣe. 7 te. pra-vasathā́ni. sú. 8 varuṇa utá. utá a° tuvi-jāta. tvé *iti*. ápra-cyutāni duḥ-dabha. 9 párā. mát-kṛitāni mā́ a°. anyá-kṛitena. ávi-ushṭāḥ ít. ushásaḥ. — 29, 1 dhṛíta-vratāḥ. rahasūḥ-iva ā́°. dévāḥ. 2 prá-matiḥ. abhi-kshattā́raḥ. adyá. mṛiḷayata a°. 3 ūṃ *iti*. kṛiṇavāma á°. mitrāvaruṇā a°. 4 devāḥ. āpáyaḥ. madhyama-vā́ṭ. bhūt.

má yushmávatsv āpíshu śramishma || 4 || prá va éko mimaya bhúry ágo yán mā pitéva kitavám śaśāsá | āré pāśā āré aghāni devā má mādhi putré vím iva grabhīshṭa || 5 || arvāñco adyá bhavatā yajatrā á vo hārdi bháyamāno vyayeyam | trādhvam no devā nijúro vṛíkasya trādhvam kartād avapádo yajatrāḥ || 6 || máhám maghóno — || 7 || 11 ||

30.

Ṛitám devāya kṛiṇvaté savitrá índrāyāhighné ná rámanta āpaḥ | áhar-ahar yāty aktúr apām kíyāty á prathamáḥ sárga āsām || 1 || yó vṛitráya sínam átrābharishyat prá tám jánitrī vidúsha uvāca | pathó rádantīr ánu jósham asmai divé-dive dhúnayo yanty ártham || 2 || ūrdhvó hy ásthād ádhy antárikshé 'dhā vṛitráya prá vadhám jabhāra | míham vásāna úpa hím ádudrot tigmáyudho ajayac chátrum índraḥ || 3 || bṛíhaspate tápushāśneva vidhya vṛíkadvaraso ásurasya vīrán | yáthā jaghántha dhṛishatā purá cid evá jahi śátrum asmákam indra || 4 || áva kshipa divó áśmānam uccá yéna śátrum mandasānó nijúrvāḥ | tokásya sātaú tánayasya bhúrer asmáñ ardhám kṛiṇutād indra gónām || 5 || 12 ||

prá hí krátum vṛihátho yám vanuthó radhrásya stho yájamānasya codaú | índrāsomā yuvám asmáñ avishṭam asmín bhayásthe kṛiṇutam u lokám || 6 || ná mā taman ná śraman nótá tandran ná vocāma má sunotéti sómam | yó me príṇād yó dádad yó nibódhād yó mā sunvántam úpa góbhir áyat || 7 || sárasvati tvám asmáñ aviddhi marútvatī dhṛishatí jeshi śátrūn | tyám cic chárdhantam tavishīyámā-

29, 5 yát. pitā́-iva. devāḥ. mā ádhi. 6 adyá bhavata. devāḥ ni-júraḥ. ava-pádaḥ. — 30, 1 savitré índrāya ahi-ghné. ramante. áhaḥ-ahaḥ. kíyati 2 átra á°. vidúshe. 3 hí. antárikshe á°. hí im. tigmá-āyudhaḥ ajayat ś°. 4 tápushā áśnā-iva. vṛíka-dvarasaḥ. evá. 5 ni-jūrvāḥ. 6 bhayá-sthe. 7 tamat. śramat. ná utá tandrat. sunota íti. ni-bódhāt. ā́ áyat. 8 cit ś°.

ṇam índro hanti vṛishabhám ṣáṇḍikāṇām || 8 || yó naḥ sánutya utá vā jighatnúr abhikhyáya tám tigiténa vidhya | bṛíhaspata áyudhair jeshi ṣátrūn druhé ríshantam pári dhehi rājan || 9 || asmákebhiḥ sátvabhiḥ ṣūra ṣúrair vīryà kṛidhi yáni te kártvāni | jyóg abhūvann ánudhūpitāso hatví téshām á bharā no vásūni || 10 || tám vaḥ ṣárdham márutam sumnayúr girópa bruve námasā daívyam jánam | yáthā rayím sárvavīram náṣāmahā apatyasácam ṣrútyam divé -dive || 11 || 13 ||

31.

Asmákam mitrāvaruṇāvatam rátham ādityaí rudraír vásubhiḥ sacābhúvā | prá yád váyo ná páptan vásmanas pári ṣravasyávo hríshīvanto vanarshádaḥ || 1 || ádha smā na úd avatā sajoshaso rátham devāso abhí vikshú vājayúm | yád āṣávaḥ pádyābhis títrato rájaḥ pṛithivyáḥ sánau jáṅghananta pāṇíbhiḥ || 2 || utá syá na índro viṣvácarshaṇir diváḥ ṣárdhena márutena sukrátuḥ | ánu nú sthāty avṛikábhir ūtíbhī rátham mahé sanáye vájasātaye || 3 || utá syá devó bhúvanasya saksháṇis tváshṭā gnábhiḥ sajóshā jūjuvad rátham | íḷā bhágo bṛihaddivótá ródasī pūshá púraṃdhir aṣvínāv ádhā pátī || 4 || utá tyé devī subháge mithūdríṣoshásānáktā jágatām apījúvā | stushé yád vām pṛithivi návyasā váca sthātúṣ ca váyas trívayā upastíre || 5 || utá vaḥ ṣáṅsam uṣíjām iva ṣmasy áhir budhnyò 'já ékapād utá | tritá ṛibhukshāḥ savitá cáno dadhe 'pấṃ nápād āṣuhémā dhiyá ṣámi || 6 || etá vo vaṣmy údyatā yajatrā átakshann āyávo návyase

---

30, 9 abhi-khyáya. bṛihaspate. ríshaṇṭam. 10 ánu-dhūpitāsaḥ. bhara. 11 girā úpa. sárva-vīram náṣāmahai apatya-sácam. — 31, 1 mitrāvaruṇā a°. ādityaíḥ. sacā-bhúvā. vana-sádaḥ. 2 sma. avata sa-joshasaḥ. 3 viṣvá-carshaṇiḥ. su-krátuḥ. ūtí-bhiḥ. vája -sātaye. 4 sa-jóshāḥ. bṛihat-divā utá ródasī *iti*. púram-dhiḥ. ádha pátī *iti*. 5 tyé *iti* devī *iti* subháge *iti* su-bháge mithu-dṛíṣā ushásānáktā. api-júvā. vácaḥ. trí-vayāḥ upa-stíre. 6 éka-pāt. āṣu-hémā. 7 út-yatā.

sám | śravasyávo vā́jaṃ cakānā́ḥ sáptir ná rátheyo áha dhītím aśyāḥ || 7 || 14 ||

32.

Asyá me dyāvāpṛithivī ṛitāyató bhūtám avitrī́ vácasaḥ síshāsataḥ | yáyor āyuḥ prataráṃ té idám purá úpastute vasūyúr vām mahó dadhe || 1 || mā́ no gúhyā rípa āyór áhan dabhan mā́ na ābhyó rīradho duchúnābhyaḥ | mā́ no ví yauḥ sakhyā́ viddhí tásya naḥ sumnāyatā́ mánasā tát tvemahe || 2 || áheḷatā mánasā śrushṭím ā́ vaha dúhānāṃ dhenúm pipyúshīm asaścátam | pádyābhir āśúṃ vácasā ca vā́jinaṃ tvā́ṃ hinomi puruhūta viśváhā || 3 || rākā́m ahám suhávām sushṭutī́ huve śṛiṇótu naḥ subhágā bódhatu tmánā | sī́vyatv ápaḥ sūcyā́chidyamānayā dádātu vīrám śatádāyam ukthyàm || 4 || yā́s te rāke sumatáyaḥ supéśaso yā́bhir dádāsi dāśúshe vásūni | tā́bhir no adyá sumánā upā́gahi sahasraposhám subhage rárāṇā || 5 || sínīvāli pṛíthushṭuke yā́ devā́nām ási svásā | jushásva havyám āhutam prajā́ṃ devi dидiddhi naḥ || 6 || yā́ subā́huḥ svaṅgurír sushūmā́ bahusū́varī | tásyai viśpátnyai havíḥ sinīvā́lyaí juhotana || 7 || yā́ guṅgū́r yā́ sinīvā́lī yā́ rā́kā́ yā́ sárasvatī | indrāṇī́m ahva ūtáye varuṇānīṃ svastáye || 8 || 15 ||

Tṛitīyo 'nuvākaḥ.

33.

Á te pitar marutā́ṃ sumnám etu mā́ naḥ sū́ryasya saṃdríśo yuyothāḥ | abhí no vīró árvati kshameta prá jā yemahi rudra prajā́bhiḥ || 1 || tvā́dattebhī rudra śáṃtame

32, 1 dyāvāpṛithivī *iti* ṛita-yatā́ḥ. avitrī́ *iti*. sísāsataḥ. té *iti*. úpastute *ity* úpa-stute vasu-yúḥ. 2 gúhyāḥ. sumna-yatā́. tvā ī°. 3 puru-hūta. 4 su-hávām su-stutī́. su-bhágā. sūcyā́ á°. śatá -dāyam. 5 su-matáyaḥ su-péśasaḥ. su-mánāḥ upa-ā́gahi sahasra -poshám su-bhage. 6 pṛíthu-stuke. ā́-hutam pra-jā́m. 7 su -bāhúḥ su-aṅgurír su-sūmā́ bahu-sū́varī. 8 ahve. — 33, 1 sam-dríśaḥ. pra-jā́bhiḥ. 2 tvā́-dattebhiḥ.

bhiḥ ṣatám hímā aṣīya bheshajébhiḥ | vy àsmád dvésho vitarám vy áṅho vy ámīvāṣ cātayasvā víshūcīḥ || 2 || ṣréshṭho jātásya rudra ṣriyási tavástamas tavásām vajrabāho | párshi ṇaḥ pārám áṅhasaḥ svastí víṣvā abhîtī rápaso yuyodhi || 3 || mā́ tvā ṛudra cukrudhāmā námobhir mā́ dúshṭutī vṛishabha mā́ sáhūtī | ún no vīrā́ṅ arpaya bheshajébhir bhisháktamam tvā bhishájām ṣriṇomi || 4 || hávīmabhir hávate yó havírbhir áva stómebhī rudrám dishīya | ṛidūdáraḥ suhávo mā́ no asyaí babhrúḥ susípro rīradhan manā́yai || 5 || 16 ||

ún mā mamanda vṛishabhó marútvān tvákshīyasā váyasā nádhamānam | ghṛíṇīva chāyā́m arapā́ aṣīyá vivāseyam rudrásya sumnám || 6 || kvà syá te rudra mṛiḷayákur hásto yó ásti bheshajó jálāshaḥ | apabhartā́ rápaso daívyasyābhí nú mā vṛishabha cakshamīthāḥ || 7 || prá babhráve vṛishabhā́ya ṣvitīcé mahó mahím sushṭutím īrayāmi | namasyā́ kalmalīkínam námobhir gṛiṇīmási tveshám rudrásya nā́ma || 8 || sthirébhir áṅgaiḥ pururū́pa ugró babhrúḥ sukrébhiḥ pipiṣe híraṇyaiḥ | íṣānād asyá bhúvanasya bhū́rer ná vā́ u yoshad rudrā́d asuryàm || 9 || árhan bibharshi sā́yakāni dhánvārhan nishkám yajatám viṣvárūpam | árhann idám dayase víṣvam ábhvaṃ ná vā́ ójīyo rudra tvád asti || 10 || 17 ||

stuhí ṣrutám gratasádam yúvānam mṛigám ná bhīmám upahatnúm ugrám | mṛiḷā́ jaritré rudra stávāno 'nyám te asmán ní vapantu sénāḥ || 11 || kumārā́ṣ cit pitáram vándamānam práti nānāma rudropayántam | bhū́rer dātā́ram

---

33, 2 ví a°. ví. ví. cātayasva. 3 ṣriyā́ asi. vajrabaho *iti* vajra-bāho. naḥ. abhí-itīḥ. 4 cukrudhāma. dúḥ-stutī. sá-hūtī út. 5 stómebhiḥ. su-hávaḥ. su-sípraḥ rīradhat. 6 út. ghṛíṇi -iva. aṣīya ā́. 7 apa-bhartā́. daívyasya abhí. 8 su-stutím. namasyā́. 9 puru-rū́paḥ. vaí. 10 dhánva á°. viṣvá-rūpam. vaí. 11 garta-sádam. upa-hatnúm. mṛiḷā́. asmát. 12 nanāma rudra upa-yántam.

sátpatim griṇīshe stutás tvám bheshajá rāsy asmé || 12 || yá vo bheshajá marutaḥ śúcīni yá śáṃtamā vṛishaṇo yá mayobhú | yáni mánur ávṛiṇītā pitá nas tá śáṃ ca yóś ca rudrásya vaṣmi || 13 || pári ṇo hetí rudrásya vṛijyāḥ pári tveshásya durmatír maṇhí gāt | áva sthirá maghávadbhyas tanushva míḍhvas tokáya tánayāya mṛiḷa || 14 || evá babhro vṛishabha cekitāna yáthā deva ná hṛiṇīshé ná háṅsi | havanaśrún no rudreḥá bodhi bṛihád v. v. s. || 15 || 18 ||

34.

Dhārāvará marúto dhṛishṇvójaso mṛigá ná bhīmás távishībhir arcínaḥ | agnáyo ná śuśucānáṃ ṛijīshíṇo bhṛímiṃ dhámanto ápa gá avṛiṇvata || 1 || dyávo ná stṛíbhiś citayanta khādíno vy àbhríyā ná dyutayanta vṛishṭáyaḥ | rudró yád vo maruto rukmavakshaso vṛíshājani príśnyāḥ śukrá úḍhani || 2 || ukshánte áśvāṅ átyāṅ ivājíshu nadásya kárṇais turayanta āśúbhiḥ | híraṇyaśiprā maruto dávidhvataḥ pṛikshám yātha príshatībhiḥ samanyavaḥ || 3 || pṛikshé tá víśvā bhúvanā vavakshire mitráya vā sádam á jīrádānavaḥ | príshadaśvāso anavabhrárādhasa ṛijipyáso ná vayúneshu dhūrshádaḥ || 4 || índhanvabhir dhenúbhī rapśádūdhabhir adhvasmábhiḥ pathíbhir bhrājadṛishṭayaḥ | á haṅsáso ná svásarāṇi gantana mádhor mádāya marutaḥ samanyavaḥ || 5 || 19 ||

á no bráhmāṇi marutaḥ samanyavo narám ná śáṅsaḥ sávanāni gantana | áśvām iva pipyata dhenúm úḍhani kártā dhíyaṃ jaritré vájapeśasam || 6 || tám no dāta maruto vā-

---

33, 12 sát-patim. asmé *iti*. 13 mayaḥ-bhú. ávṛiṇīta. 14 naḥ hetíḥ. duḥ-matíḥ. 15 evá babhro *iti*. havana-śrút. rudra iha. — 34, 1 dhārāvarāḥ. dhṛishṇú-ojasaḥ mṛigáḥ. 2 ví abhríyāḥ. rukma-vakshasaḥ vṛishā á°. śukré. 3 átyān-iva ā°. turayante. híraṇya-śiprāḥ. sa-manyavaḥ. 4 jīrá-dānavaḥ príshat-aśvāsaḥ anavabhrá-rādhasaḥ. dhuḥ-sádaḥ. 5 dhenú-bhiḥ rapśádūdha-bhiḥ. bhrājat-ṛishṭayaḥ. sa-manyavaḥ. 6 sa-manyavaḥ. kárta. vāja -peśasam.

jínaṃ rátha āpānám bráhma citáyad divé-dive | ísham stotṛíbhyo vṛijáneshu kāráve saním medhám árishṭaṃ dushṭáram sáhaḥ || 7 || yád yuñjáte marúto rukmávakshasó 'śvān rátheshu bhága á sudānavaḥ | dhenúr ná śíśve svásareshu pinvate jánāya rātáhavishe mahím ísham || 8 || yó no maruto vṛikátāti mártyo ripúr dadhé vasavo rákshatā rishāḥ vartáyata tápushā cakríyābhí tám áva rudrā aśáso hantanā vádhaḥ || 9 || citráṃ tád vo maruto yáma cekite pṛíśnyā yád ūdhar ápy āpáyo duhúḥ | yád vā nidé návamānasya rudriyās tritáṃ járāya juratām adābhyāḥ || 10 || 20 ||

tán vo mahó marúta evayávno víshṇor eshásya prabhṛithé havāmahe | hiraṇyavarṇān kakuhán yatásruco brahmaṇyántaḥ śáṅsyaṃ rádha īmahe || 11 || té dáśagvāḥ prathamá yajñám ūhire té no hinvantūśáso vyùshṭishu | ushá́ ná rāmír aruṇaír áporṇute mahó jyótishā śucatá́ góarṇasā || 12 || té kshoṇíbhir aruṇébhir náñjibhī rudrá ṛitásya sádaneshu vāvṛidhuḥ | niméghamānā átyena pájasā suścandráṃ várṇaṃ dadhire supéśasam || 13 || tá́ṅ iyānó máhi várūtham ūtáya úpa ghéd enā́ námasā gṛiṇīmasi | tritó ná yán páñca hótṛīn abhíshṭaya āvavártad ávarāñ cakríyávase || 14 || yáyā radhrám pāráyathā́ty áṅho yáyā nidó muñcátha vanditā́ram | arvā́cī sā́ maruto yá́ va ūtír ó́ shú vāśréva sumatír jigātu || 15 || 21 ||

35.

Úpem asṛikshi vājayúr vacasyā́ṃ cáno dadhīta nādyó

34, 7 rátheṣ. dustáram. 8 rukmá-vakshasaḥ á°. bhágeṣu. -dā́navaḥ. rātá-havishe. 9 rákshata. cakríyā a°. hantana vádhar *iti*. 10 pṛíśnyāḥ. ūdhaḥ. 11 eva-yávnaḥ. pra-bhṛithé. híraṇya-varnān. yatá-srucaḥ. 12 dáśa-gvāḥ prathamā́ḥ. hinvantu u° ví-ushṭishu ushā́ḥ. ápa ū°. gó-arṇasā. 13 ná añjí-bhiḥ. vavṛidhuḥ ni-méghamānāḥ. su-candrám. su-péśasam. 14 ūtáye. ghá ít. abhíshṭaye ā-vavártat. cakríyā á°. 15 pāráyatha áti. ó *iti* sú vāśrā́-iva su-matíḥ. — 35, 1 úpa īm.

gíro me | apấṃ nápād āśuhémā kuvít sá supéśasas karati jóshishad dhí || 1 || imáṃ sv àsmai hṛidá á sútashṭam mántraṃ vocema kuvíd asya védat | apấṃ nápād asuryàsya mahnấ víśvāny aryó bhúvanā jajāna || 2 || sám anyấ yánty úpa yanty anyấḥ samānám ūrvấṃ nadyàḥ pṛiṇanti | tám ū śúciṃ śúcayo dīdivấṅsam apấṃ nápātam pári tasthur ấpaḥ || 3 || tám ásmerā yuvatáyo yúvānam marmṛijyámānāḥ pári yanty ấpaḥ | sá śukrébhiḥ śíkvabhī revád asmé dīdáyānidhmó ghṛitánirṇig apsú || 4 || asmaí tisró avyathyấya nārīr devấya devír didhishanty ánnam | kṛítā ivópa hí prasarsré apsú sá pīyūśhaṃ dhayati pūrvasūnām || 5 || 22 ||

áśvasyātra jánimāsyá ca svàr druhó rishấḥ samprícaḥ pāhi sūrín | āmásu pūrshú paró apramṛishyáṃ nárātayo ví nashan nánṛitāni || 6 || svá á dáme sudúghā yásya dhenúḥ svadhấṃ pīpāya subhv ánnam atti | só apấṃ nápād ūrjáyann apsv àntár vasudéyāya vidhaté ví bhāti || 7 || yó apsv á śúcinā daívyena ṛitávājasra urviyấ vibhấti | vayấ íd anyấ bhúvanāny asya prá jāyante vīrúdhaś ca prajấbhiḥ || 8 || apấṃ nápād á hy ásthād upástham jihmánām ūrdhvó vidyútaṃ vásānaḥ | tásya jyéshṭham mahimánaṃ váhantīr híraṇyavarṇāḥ pári yanti yahvíḥ || 9 || híraṇyarūpaḥ sá híraṇyasaṃdṛig apấṃ nápāt séd u híraṇyavarṇaḥ | hiraṇyáyāt pári yóner nishádyā hiraṇyadá dadāty ánnam asmai || 10 || 23 ||

tád asyānīkam utá cāru nấmāpīcyàṃ vardhate náptur

35, 1 āśu-hémā. su-péśasaḥ. hí. 2 sú a°. sú-tashṭam. 3 anyấḥ. ūṃ *iti*. 4 ásmerāḥ. śíkva-bhiḥ. asmé *iti* dīdấya a° ghṛitá-nirnik. 5 kṛitấḥ-iva úpa. pra-sarsré. pūrva-sūnām. 6 áśvasya á° jánima a°. sam-prícaḥ. apra-mṛishyám ná á°. ná á°. 7 své. su-dúghā. su-bhú. ap-sú a° vasu-déyāya. 8 ap-sú. daívyena ṛitá-vā á°. vi-bhấti. pra-jấbhiḥ. 9 hí. upá-stham. vi-dyútam. híraṇya-varṇāḥ. 10 híraṇya-rūpaḥ. híraṇya-samdṛik. sáḥ ít. híraṇya-varṇaḥ. ni-sádya hiraṇya-dấḥ. 11 asya á°. nấma a°.

apấm | yám indháte yuvatáyaḥ sám itthấ hiraṇyavarṇam ghṛitám ánnam asya || 11 || asmaí bahūnấm avamấya sákhye yajñaír vidhema námasā havírbhiḥ | sám sánu márjmi dídhishāmi bílmair dádhāmy ánnaiḥ pári vanda ṛigbhíḥ || 12 || sá īṃ vṛíshājanayat tấsu gárbham sá īṃ síṣur dhayati tấṃ rihanti | só apấṃ nápād ánabhimlātavarṇo 'nyásyevehá tanvà vivesha || 13 || asmín padé paramé tasthivấṅsam adhvasmábhir viṣváhā dīdivấṅsām | ápo náptre ghṛitám ánnam váhantīḥ svayám átkaiḥ pári dīyanti yahvíḥ || 14 || áyāṅsam agne sukshitíṃ jánāyấyāṅsam u maghávadbhyaḥ suvṛiktím | víṣvaṃ tád — || 15 || 24 ||

36.

Túbhyam hinvānó vasishṭa gấ apó 'dhukshan sīm ávibhir ádribhir náraḥ | píbendra svấhā práhutam váshaṭkṛitam hotrấd ấ sómam prathamó yá íṣishe || 1 || yajñaíḥ sámmiślāḥ príshatībhir ṛishṭíbhir yámañ chubhráso añjíshu priyấ utá | āsádyā barhír bharatasya sūnavaḥ potrấd ấ sómam pibatā divo naraḥ || 2 || améva naḥ suhavā ấ hí gántana ní barhíshi sadatanā ránishṭana | áthā mandasva jujushāṇó ándhasas tváshṭar devébhir jánibhiḥ sumádgaṇaḥ || 3 || ấ vakshi devấṅ ihá vipra yákshi coṣán hotar ní shadā yónishu trishú | práti vīhi prásthitaṃ somyám mádhu píbāgnīdhrāt táva bhāgásya ṭripnuhi || 4 || eshá syá te tanyò nṛimṇavárdhanaḥ sáha ójaḥ pradívi bāhvór hitáḥ | túbhyam sutó maghavan túbhyam ấbhṛitas tvám àsya brấhmaṇād ấ ṭripát piba || 5 || jushéthām yajñám bódhatam hávasya me

35, 11 hiraṇya-varṇam. 12 vande. 13 vṛishā a°. s. a. n. 7. ánabhimlāta-varṇaḥ anyásya-iva ihá. 15 su-kshitím jánāya á°. su-vṛiktím. — 36, 1 ádhukshan. píba i°. prá-hutam váshaṭ-kṛitam. 2 sám-miślāḥ. subhrāsaḥ. ā-sádya. pibata. 3 amấ-iva. su-havāḥ. sadatana. átha. sumát-gaṇaḥ. 4 ca usán. sada. prá-sthitam. píba ấ°. 5 nṛimṇá-vardhanaḥ. pra-dívi. ấ-bhṛitaḥ.

sattó hótā nivídaḥ pūrvyā́ ánu | áchā rā́jānā náma ety āvṛ́tam praṣāstrā́d ā́ pibataṃ somyám mádhu || 6 || 25 ||

Saptamo 'dhyāyaḥ.

37.

Mándasva hotrā́d ánu jóshaṃ ándhasó 'dhvaryavaḥ sá pūrṇā́ṃ vashṭy āsícam | tásmā etám bharata tadvaṣó dadír hotrā́d sómaṃ draviṇodaḥ píba ṛitúbhiḥ || 1 || yám u pū́rvam áhuve tám idáṃ huve séd u hávyo dadír yó nā́ma pátyate | adhvaryúbhiḥ prásthitaṃ somyám mádhu potrā́t sómaṃ d. p. ṛi. || 2 || médyantu te váhnayo yébhir ī́yasé 'rishaṇyan vīḷayasvā vanaspate | āyū́yā dhṛishṇo abhigū́ryā tváṃ neshṭrā́t sómaṃ — || 3 || ápād dhotrā́d utá potrā́d amattotá neshṭrā́d ajushata práyo hitám | turī́yam pā́tram ámṛiktam ámartyaṃ draviṇodā́ḥ pibatu drāviṇodasáḥ || 4 || arvā́ñcam adyá yayyàṃ nṛivā́haṇaṃ ráthaṃ yuñjāthām ihá vāṃ vimócanam | pṛiñktáṃ havī́ṅshi mádhunā́ hí kaṃ gatám áthā sómam pibataṃ vājinīvasū || 5 || jóshy agne samídhaṃ jóshy ā́hutiṃ jóshi bráhma jányaṃ jóshi sushṭutím | víṣvebhir víṣvāñ ṛitúnā vaso mahá uṣán devā́ñ uṣatáḥ pāyayā havíḥ || 6 || 1 ||

38.

Úd u shyá deváḥ savitā́ savā́ya ṣaṣvattamáṃ tádapā váhnir asthāt | nūnáṃ devébhyo ví hí dhā́ti rátnam áthā́bhajad vītíhotraṃ svastaú || 1 || víṣvasya hí ṣrushṭáye devá ūrdhváḥ prá bāhávā pṛithúpāṇiḥ sísarti | ā́paṣ cid asya

36, 6 ni-vídaḥ. ácha. ā-vṛ́tam pra-ṣāstrā́t. — 37, 1 ándhasaḥ á°. ā-sícam tásmai. tat-vaṣáḥ. draviṇaḥ-daḥ piba. 2 sáḥ ít. prá-sthitam. 3 ī́yase á° vīḷayasva. ā-yū́ya dhṛishṇo *iti* abhi-gū́rya. 4 hotrā́t. amatta utá. draviṇaḥ-dā́ḥ. 5 nṛi-vā́hanam. vi-mócanam. mádhunā ā́. átha. vājinīvasū *iti* vājinī-vasū. 6 sam-ídham. ā́-hutim. su-stutím. vaso *iti*. pāyaya. — 38, 1 syáḥ. tát-apāḥ. átha á a° vītí-hotram. 2 pṛithú-pāṇiḥ.

vratá ấ nímṛigrā ayáṃ cid váto ramate párijman || 2 || āṣúbhiṣ cid yấn ví mucāti nūnám árīramad átamānaṃ cid étoḥ | ahyárshūṇāṃ cin ny àyāñ avishyám ánu vratáṃ savitúr móky ấgāt || 3 || púnaḥ sám avyad vítataṃ váyantī madhyấ kártor ny àdhāc chákma dhíraḥ | út saṃhấyāsthād vy ṛitūñr adardhar arámatiḥ savitấ devá ấgāt || 4 || nánaṅkāñsi dúryo víṣvam áyur ví tishṭhate prabhaváḥ ṣóko agnéḥ | jyéshṭham mātấ sūnáve bhāgám ấdhād ánv asya kétam ishitáṃ savitrá || 5 || 2 ||

samấvavarti víshṭhito jigīshúr víṣveshāṃ kấmaṣ cáratām amấbhūt | ṣáṣvāñ ápo víkṛitaṃ hitvy ấgād ánu vratáṃ savitúr daívyasya || 6 || tváyā hitám ápyam apsú bhāgáṃ dhánvánv á mṛigayáso ví tasthuḥ | vánāni víbhyo nákir asya tấni vratấ devásya savitúr minanti || 7 || yādrādhyàṃ váruṇo yónim ápyam ániṣitaṃ nimíshi járbhurāṇaḥ | víṣvo mārtāṇḍó vrajám ấ paṣúr gāt sthaṣó jánmāni savitấ vy ấkaḥ || 8 || ná yásyéndro váruṇo ná mitró vratám aryamấ ná mināṇti rudráḥ | nárātayas tám idáṃ svastí huvé devám savitáraṃ námobhiḥ || 9 || bhágaṃ dhíyaṃ vājáyantaḥ púraṃdhiṃ nárāṣáṅso gnáspátir no avyāḥ | āyé vāmásya saṃgathé rayīṇấm priyấ devásya savitúḥ syāma || 10 || asmábhyaṃ tád divó adbhyáḥ pṛithivyấs tváyā dattáṃ kấmyaṃ rấdha ấ gāt | ṣáṃ yát stotṛíbhya āpáye bhávāty uruṣáṅsāya savitar jaritré || 11 || 3 ||

39.

Grấvāṇeva tád íd árthaṃ jarethe gṛídhreva vṛikshấṃ

38, 2 vraté. ni-mṛigrāḥ. pári-jman. 3 cit ní aº. mókī ấ aº. 4 púnar *iti*. ví-tatam. ní adhāt ṣº. sam-hấya aº ví ṛiº. ấ aº. 5 nấnā óº. pra-bhaváḥ. ấ aº. 6 sam-ávavarti ví-sthitaḥ amấ aº. ví-kṛitam hitví ấ aº. 7 dhánva ánu. 8 yāt-rādhyàṃ áni-ṣitam ni-míshi. ví ấ akar *ity* akaḥ. 9 yásya íº. nấ áº. 10 púram-dhim. gnấḥpátiḥ. ā-ayé. sam-gathé. priyấḥ. 11 uru -ṣáṅsāya. — 39, 1 grấvāṇā-iva. jarethe *iti* gṛídhrā-iva.

nidhimántam ácha | brahmáṇeva vidátha ukthaśásā dūtéva hávyā jánya purutrā́ || 1 || prātaryāvāṇā rathyèva vīrājéva yamā́ váram ā́ sacethe | méne iva tanvà śúmbhamāne dúmpatīva kratuvídā jáneshu || 2 || śríṅgeva naḥ prathamā́ gantam arvā́k chaphā́v iva járbhurāṇā tárobhiḥ | cakravākéva práti vástor uśrārvā́ñcā yātam rathyèva śakrā || 3 || nāvéva naḥ pārayatam yugéva nábhyeva na upadhíva pradhíva | śváneva no árishaṇyā tanū́nām khrígaleva visrásaḥ pātam asmā́n || 4 || vā́tevājuryā́ nadyèva rītír akshí iva cákshushā́ yātam arvā́k | hástāv iva tanvè śámbhavishṭhā pā́deva no nayatam vásyo ácha || 5 || 4 ||

óshṭhāv iva mádhv āsné vádantā stánāv iva pipyatam jīváse naḥ | nā́seva nas tanvò rakshitárā kárṇāv iva suśrútā bhūtam asmé || 6 || hásteva śaktím abhí samdadí naḥ kshā́meva naḥ sám ajatam rájāṅsi | imā́ gíro aśvinā yushmayántīḥ kshnótreṇeva svádhitim sám śiśītam || 7 || etā́ni vām aśvinā́ várdhanāni bráhma stómam gritsamadā́so akran | tā́ni narā jujushāṇópa yātam bṛihád — || 8 || 5 ||

40.

Sómāpūshaṇā jánanā rayīṇā́m jánanā divó jánanā pṛithivyā́ḥ | jātaú víśvasya bhúvanasya gopaú devā́ akṛiṇvann amṛítasya nā́bhim || 1 || imaú devaú jā́yamānāu jushantemaú támāṅsi gūhatām ájushṭā | ābhyā́m índraḥ pakvám āmā́sv antáḥ somāpūshábhyām janad usríyāsu || 2 || sóma-

39, 1 brahmā́ṇā-iva vidáthe uktha-śásā dūtā́-iva. 2 prātaḥ-yā́vānā rathyā́-iva vīrā́ ajā́-iva. sacethe *iti* méneiveti méne-iva. śúmbhamāne *iti* dámpatīiveti dámpatī-iva kratu-vídā. 3 śríṅgā-iva. śaphaú-iva. cakravākā́-iva. usrā́ a°. rathyā́-iva. 4 nāvā́-iva. yugā́-iva nábhyā-iva. upadhíivety upadhí-iva pradhíiveti pradhí-iva śvā́nā-iva. khrígalā-iva vi-srásaḥ. 5 vā́tā-iva a° nadyā́-iva. akshíivety akshí-iva cákshushā ā́. śám-bhavishṭhā pā́dā-iva. 6 nā́sā-iva. su-śrútā. asmé *iti*. 7 hástā-iva. samdadí *iti* sam-dadí. kshā́ma-iva. imā́ḥ. kshnótreṇa-iva svá-dhitim. 8 e. v. a. 117, 25. gritsa-madā́saḥ. jujushāṇā́ úpa. — 40, 2 jushanta i°. antár *iti*.

pūshaṇā rājaso vimānam saptácakram rátham áviṣvaminvam | vishūvṛítam mánasā yujyámānam tám jinvatho vṛishaṇā páñcaraśmim || 3 || divy ànyáḥ sádanam cakrá uccá pṛithivyām anyó ádhy antárikshe | táv asmábhyam puruvāram purukshúm rāyás póshaṃ ví shyatām nábhim asmé || 4 || víṣvāny anyó bhúvanā jajāna víṣvam anyó abhicákshāṇa eti | sómāpūshaṇāv ávataṃ dhíyam me yuvábhyām víṣvāḥ pṛítanā jayema || 5 || dhíyam pūshā́ jinvatu viṣvaminvó rayím sómo rayipátir dadhātu | ávatu devy áditir anarvā́ bṛi° || 6 || 6 ||

41.

Vā́yo yé te sahasríṇo ráthāsas tébhir ā́ gahi | niyútvān sómapītaye || 1 || niyútvān vāyav ā́ gahy ayám śukró ayāmi te | gántāsi sunvató gṛihám || 2 || śukrásyādyá gávāśira índravāyū niyútvataḥ | ā́ yātam píbatam narā || 3 || ayám vām mitrāvaruṇā sutáḥ sóma ṛitāvṛidhā | mámed ihá śrutam hávam || 4 || rā́jānāv ánabhidruhā dhruvé sádasy uttamé | sahásrasthūṇa āśāte || 5 || 7 ||

tā́ samrā́jā ghṛitā́sutī ādityā́ dánunas pátī | sácete ánavahvaram || 6 || gómad ū shú nāsatyā́śvāvad yātam aśvinā | vartí rudrā nṛipáyyam || 7 || ná yát páro nántara ādadhárshad vṛishaṇvasū | duḥśáṅso mártyo ripúḥ || 8 || tā́ na ā́ voḷham aśvinā rayím piśáṅgasaṃdṛiśam | dhíshṇyā varivovídam || 9 || índro aṅgá mahád bhayám abhí shád ápa cucyavat | sá hí sthiró vícarshaṇiḥ || 10 || 8 ||

40, 3 vi-mā́nam saptá-cakram. ávisva-minvam vishu-vṛítam. páñca-raśmim. 4 diví a°. cakré. puru-vā́ram puru-kshúm. syatām. asmé *iti*. 5 abhi-cákshāṇaḥ. pṛítanāḥ. 6 viśvam-invā́ḥ. rayi-pátiḥ. devī́. — 41, 1 vā́yo *iti*. sóma-pītaye. 2 vāyo *iti*. gántā asi. 3 śukrásya a° gó-āśiraḥ índravāyū *iti*. 4 ṛita-vṛidhā máma ít. 5 ánabhi-druhā. sahásra-sthūne āśāte *iti*. 6 t. s. gh. 136, 1. ā. d. p. 136, 3. sácete *iti* ánava-hvaram. 7 ūṁ *iti* sú nāsatyā́ áśva-vat. vartíḥ. nṛi-pā́yyam. 8 ná á° ā-dadhárshat vṛishaṇvasū *iti* vṛishaṇ-vasū duḥ-śáṅsaḥ. 9 piśáṅga-saṃdṛiśam. varivaḥ-vídam. 10 abhí sát. ví-carshaṇiḥ.

índraṣ ca mṛiḷáyāti no ná naḥ paścád aghám naśat | bhadrám bhavāti naḥ puráḥ || 11 || índra áṣābhyas pári sárvābhyo ábhayam karat | jétā ṣátrūn vícarshaṇiḥ || 12 || víṣve devāsa á gata śṛiṇutá ma imám hávam | édám barhír ní shīdata || 13 || tīvró vo mádhumāñ ayám ṣunáhotreshu matsaráḥ | etám pibata kámyam || 14 || índrajyeshṭhā — || 15 || 9 ||

ámbitame nádītame dévitame sárasvati | apraśastā iva smasi práśastim amba nas kṛidhi || 16 || tvé víṣvā sarasvati śritāyūṅshi devyàm | ṣunáhotreshu matsva prajām devi dididdhi naḥ || 17 || imā bráhma sarasvati jushásva vājinīvati | yā te mánma gṛitsamadā ṛitāvari priyā devéshu júhvati || 18 || prétām yajñásya śambhúvā yuvám íd á vṛiṇīmahe | agním ca havyavāhanam || 19 || dyávā naḥ pṛithiví imám sidhrám adyá divispríṣam | yajñám devéshu yachatām || 20 || á vām upástham adruhā devāḥ sīdantu yajñíyāḥ | ihādyá sómapītaye || 21 || 10 ||

42.

Kánikradaj janúsham prabruvāṇá íyarti vácam aritéva návam | sumaṅgálaṣ ca śakune bhávāsi mā tvā kā cid abhibhā víṣvyā vidat || 1 || mā tvā śyená úd vadhīn mā suparṇó mā tvā vidad íshumān vīró ástā | pítryām ánu pradíśam kánikradat sumaṅgálo bhadravādí vadehá || 2 || áva kranda dakshiṇató gṛihāṇām sumaṅgálo bhadravādí śakunte | mā na stená īśata māghāśaṅso bṛihád — || 3 || 11 ||

41, 12 ví-carshaṇiḥ. 13 śṛiṇutá me. ā i°. sīdata. ṣuná -hotreshu. 15 = 23, 8. 16 prá-śastim. 17 tvé *iti*. śritā ā°. ṣuná-hotreshu. pra-jām. 18 gṛitsa-madāḥ ṛita-vari. 19 prá i°. śam-bhúvā. havya-vāhanam. 20 pṛithiví *iti*. divi-spṛiśam. 21 upá -stham. ihá a° sóma-pītaye. — 42, 1 kánikradat. pra-bruvāṇáḥ. aritā-iva. su-maṅgálaḥ. abhi-bhā. 2 vadhit. su-parṇáḥ. pra -diśam. su-maṅgálaḥ bhadra-vādí vada ihá. 3 su-maṅgálaḥ bhadra -vādí. naḥ. mā aghá-śaṅsaḥ.

43.

Pradakshiṇíd abhí gṛiṇanti kārávo váyo vádanta ṛitutháṣakúntayaḥ | ubhé váćau vadati sāmagá iva gāyatráṃ ca traíshṭubhaṃ cánu rājati || 1 || udgātéva ṣakune sáma gāyasi brahmaputrá iva sávaneshu ṣaṅsasi | vṛísheva vājí ṣíṣumatīr apítyā sarváto naḥ ṣakune bhadrám á vada viṣváto naḥ ṣakune púṇyam á vada || 2 || āvádaṅs tváṃ ṣakune bhadrám á vada tūshṇím ásīnaḥ sumatíṃ cikiddhi naḥ | yád utpátan vádasi karkarír yathā bṛihád — || 3 || 12 ||

Caturtho 'nuvākaḥ.

DVITĪYAM MAṆḌALAM.

43, 1 pra-dakshiṇít. ubhé *iti*. sāmagáḥ-iva. traíṣṭubham ca ánu. 2 udgātā-iva. brahmaputráḥ-iva. vṛíshā-iva. api-ítya. 3 ā-vádan. su-matím. ut-pátan.

1.

Sómasya mā tavásaṃ vákshy agne váhniṃ cakartha vidáthe yájadhyai | devấñ áchā dídyad yuñjé ádriṃ ṣamāyé agne tanvàṃ jushasva || 1 || práñcaṃ yajñáṃ cakṛima várdhatāṃ gíḥ samídbhir agníṃ námasā duvasyan | diváḥ ṣaṣāsur vidáthā kavīnấṃ gṛítsāya cit taváse gātúm īshuḥ || 2 || máyo dadhe médhiraḥ pūtádakṣho diváḥ subándhuḥ janúshā pṛithivyáḥ | ávindann u darṣatám apsv àntár devấso agníṃ apási svásṛīṇām || 3 || ávardhayan subhágaṃ saptá yahvíḥ ṣvetáṃ jajñānám arushám mahitvấ | ṣíṣuṃ ná jātám abhy ârur áṣvā devấso agníṃ jániman vapushyaṃ || 4 || ṣukrébhir áṅgai rája ātatanvấn krátum punānáḥ kavíbhiḥ pavítraiḥ | ṣocír vásānaḥ páry âyur apấṃ ṣríyo mimīte bṛihatír ánūnāḥ || 5 || 13 ||

vavrājā sīm ánadatīr ádabdhā divó yahvír ávasānā ánagnāḥ | sánā átra yuvatáyaḥ sáyonīr ékaṃ gárbhaṃ dadhire saptá vấṇīḥ || 6 || stīrṇấ asya saṃháto viṣvárūpā ghṛitásya yónau sraváthe mádhūnām | ásthur átra dhenávaḥ pínvamānā mahí dasmásya mātárā samīcí || 7 || babhrāṇáḥ sūno sahaso vy àdyaud dádhānaḥ ṣukrấ rabhasấ vápūṅshi | ṣcó-

1, 1 ácha. sam-āyé. 2 samít-bhiḥ. 3 pūtá-dakshaḥ. su-bándhuḥ. ap-sú a°. 4 su-bhágam. abhí a° áṣvāḥ. 5 áṅgaiḥ. ā-tatanvấn. 6 vavrấja. ádabdhāḥ. sá-yoniḥ. 7 sam-hátaḥ víṣva-rūpāḥ. pínvamānāḥ mahí *iti*. samīcí *iti* sam-icí. 8 sūno *iti*. ví a°.

tanti dhárā mádhuno ghṛitásya vṛíshā yátra vāvṛidhé kávyena || 8 || pitúṣ cid ūdhar janúshā viveda vy àsya dhárā asṛijad ví dhénāḥ | gúhā cárantaṃ sákhibhiḥ śivébhir divó yahvíbhir ná gúhā babhūva || 9 || pitúṣ ca gárbhaṃ janitúṣ ca babhre pūrvír éko adhayat pípyānāḥ | vṛíshṇe sapátnī śúcaye sábandhū ubhé asmai manushyè ní pāhi || 10 || 14 ||

uraú mahấṃ anibādhé vavardhấpo agníṃ yaśásaḥ sáṃ hí pūrvíḥ | ṛitásya yónāv aśayad dámūnā jāmīnấṃ agnír apási svásṛīṇām || 11 || akró ná babhríḥ samithé mahínāṃ didṛikshéyaḥ sūnáve bhárijīkaḥ | úd usríyā jánitā yó jajấnāpấṃ gárbho nṛítamo yahvó agníḥ || 12 || apấṃ gárbhaṃ darśatám óshadhīnāṃ vánā jajāna subhágā vírūpam | devấsaś cin mánasā sáṃ hí jagmúḥ pánishṭhaṃ jātáṃ tavásaṃ duvasyan || 13 || bṛihánta íd bhānávo bhárijīkam agníṃ sacanta vidyúto ná śukrấḥ | gúheva vṛiddhám sádasi své antár apārá ūrvé amṛítaṃ dúhānāḥ || 14 || íḷe ca tvā yájamāno havírbhir íḷè sakhitvám sumatíṃ níkāmaḥ | devaír ávo mimīhi sáṃ jaritré rákshā ca no dámyebhir ánīkaiḥ || 15 || 15 ||

upakshetáras táva supraṇīté 'gne víśvāni dhányā dádhānāḥ | surétasā śrávasā túñjamānā abhí shyāma pṛitanāyūñr ádevān || 16 || á devánām abhavaḥ ketúr agne mandró víśvāni kávyāni vidvấn | práti mártāñ avāsayo dámūnā ánu devấñ rathiró yāsi sádhan || 17 || ní duroné amṛíto mártyānāṃ rấjā sasāda vidáthāni sádhan | ghṛitápratīka urviyấ vy àdyaud agnír víśvāni kávyāni vidvấn || 18 || á no gahi sakhyébhiḥ śivébhir mahấn mahíbhir ūtíbhiḥ saraṇyán | asmé

1, 8 dhárāḥ. vavṛidhé. 9 ūdhaḥ. ví a°. 10 sapátnī *iti* sa-pátnī. sábandhū *iti* sá-bandhū ubhé *iti*. manushyè *iti*. 11 aui -būdhé vavardha ā°. dámunāḥ. 12 sam-ithé. bhāḥ-ṛijīkaḥ. usríyāḥ. jajāna a°. 13 su-bhágā ví-rūpam. cit. 14 bhāḥ-ṛijīkam. vi-dyútaḥ. gúha-iva. apāré. 15 su-matím ní-kāmaḥ. rákshа. 16 upa-kshetárah. su-praníte á°. su-rétasā. syāma. 18 ghṛitá -pratīkaḥ. ví a°. 19 asmé *iti*.

rayím bahuláṃ sáṃtarutraṃ suvā́cam bhāgáṃ yaṣásaṃ kṛidhī naḥ || 19 || etā́ te agne jánimā sánāni prá pūrvyā́ya nū́tanāni vocam | mahā́nti vṛíshṇe sávanā kṛitémā́ jánmañ-janman níhito jātávedāḥ || 20 || jánmañ-janman níhito jātávedā viṣvā́mitrebhir idhyate ájasraḥ | tásya vayáṃ sumataú yajñíyasyā́pi bhadré saumanasé syāma || 21 || imáṃ yajñáṃ sahasāvan tváṃ no devatrā́ dhehi sukrato rárāṇaḥ | prá yaṅsi hotar bṛihatī́r ísho nó 'gne máhi drávinam ā́ yajasva || 22 || íḷām agne purudáṅsaṃ saníṃ góḥ ṣaṣvattamáṃ hávamānāya sādha | syā́n naḥ sūnús tánayo vijā́vā́gne sā́ te sumatír bhūtv asmé || 23 || 16 ||

2.

Vaiṣvānarā́ya dhisháṇām ṛitāvṛídhe ghṛitáṃ ná pūtám agnáye janāmasi | dvitā́ hótāram mánushaṣ ca vāgháto dhiyā́ ráthaṃ ná kúliṣaḥ sám ṛiṇvati || 1 || sá rocayaj janúshā ródasī ubhé sá mātrór abhavat putrá ī́ḍyaḥ | havyavā́ḷ agnír ajáraṣ cánohito dūḷábho viṣā́m átithir vibhā́vasuḥ || 2 || krátvā dákshasya tárusho vídharmaṇi devā́so agníṃ janayanta cíttibhiḥ | rurucānám bhānúnā jyótishā mahā́m átyaṃ ná vā́jaṃ sanishyánn úpa bruve || 3 || ā́ mandrásya sanishyánto váreṇyaṃ vṛiṇīmáhe áhrayaṃ vā́jam ṛigmíyam | rātím bhṛígūṇām uṣíjaṃ kavíkratum agníṃ rā́jantaṃ divyéna ṣocíshā || 4 || agníṃ sumnā́ya dadhire puró jánā vā́jaṣravasam ihá vṛiktábarhishaḥ | yatásrucaḥ surúcaṃ viṣvádevyaṃ rudráṃ yajñā́nāṃ sā́dhadishṭim apásām || 5 || 17 ||

1, 19 sám-tarutram su-vā́cam. kṛidhi. 20 jánima. kṛitā́ imā́. ní-hitaḥ jātá-vedāḥ. 21 j.—j. 20. su-mataú yajñíyasya ápi. 22 su-krato *iti* su-krato. naḥ á°. 23 puru-dáṅsam. syā́t. vijā́-vā á°. su-matíḥ. asmé *iti*. — 2, 1 ṛita-vṛídhe. 2 rocayat. ródasī *iti* ubhé *iti*. havya-vā́ṭ. cánaḥ-hitaḥ duḥ-dábhaḥ. vibhā́-vasuḥ. 3 ví-dharmaṇi. 4 kaví-kratum. 5 jánāḥ vā́ja-ṣravasam. vṛiktá-barhishaḥ yatá-srucaḥ su-rúcam viṣvá-devyam. sā́dhat-ishṭim.

pávakaśoce táva hí kshávam pári hótar yajñéshu vṛiktábarhisho náraḥ | ágne dúva ichámānāsa ấpyam úpāsate dráviṇam dhehi tébhyaḥ || 6 || á ródasī apṛiṇad á svàr maháj jātáṃ yád enam apáso ádhārayan | só adhvaráya pári ṇīyate kavír átyo ná vấjasātaye cánohitaḥ || 7 || namasyáta havyádātiṃ svadhvaráṃ duvasyáta ḍámyaṃ jātávedasam | rathír ṛitásya bṛihaté vícarshaṇir agnír devấnām abhavat puróhitaḥ || 8 || tisró yahvásya samídhaḥ párijmano 'gnér apunann uśíjo ámṛityavaḥ | tấsām ékāṃ ádadhur mártye bhújam u lokám u dvé úpa jāmím īyatuḥ || 9 || viśấṃ kavíṃ vispátim mấnushīr íshaḥ sáṃ sīm akṛiṇvan svádhitiṃ ná téjase | sá udváto niváto yáti vévishat sá gárbham eshú bhúvaneshu dīdharat || 10 || [18] ||

sá jinvate jaṭháreshu prajajñivấṃ vríshā citréshu nánadan ná siṅháḥ | vaiśvānaráḥ pṛithupájā ámartyo vásu rátnā dáyamāno ví dāśúshe || 11 || vaiśvānaráḥ pratnáthā nákam ấruhad diváś pṛishṭhám bhándamānaḥ sumánmabhiḥ | sá pūrvaváj janáyañ jantáve dhánaṃ samānám ájmam páry eti jágṛivir || 12 || ṛitávānaṃ yajñíyaṃ vípram ukthyàm á yáṃ dadhé mātaríśvā diví ksháyam | táṃ citráyāmaṃ hárikeśam īmahe sudītím agníṃ suvitấya návyase || 13 || śúciṃ ná yấmann ishiráṃ svardṛíśaṃ ketúṃ divó rocanasthấm usharbúdham | agníṃ mūrdhấnaṃ divó ápratishkutaṃ tám īmahe námasā vājínam bṛihát || 14 || mandrấṃ hótāraṃ śúcim ádvayāvinaṃ dámūnasam ukthyàṃ viśvácarshaṇim | rátham ná citráṃ vápushāya darśatám mánurhitaṃ sádam íd rāyá īmahe || 15 || [19] ||

2, 6 pấvaka-soce. vṛiktá-barhishaḥ. úpa ā°. 7 ródasī *iti*. mahát. nīyate. vấja-sātaye cánaḥ-hitaḥ. 8 havyá-dātim su-adhvarám. jatá-vedasam. ví-carshaṇiḥ. puráḥ-hitaḥ. 9 sam-ídhaḥ pári-jmanaḥ. dvé *iti*. 10 svá-dhitim. 11 prajajñi-vấn. nấnadat. pṛithu-pājāḥ. 12 á a°. sumánma-bhiḥ. pūrva-vát. 13 ṛitá-vānam. citrá-yāmam hári-keśam. su-dītím. 14 svaḥ-dṛíśam. rocana-sthấm ushaḥ-búdham. áprati-skutam. 15 viśvá-carshaṇim. mánuḥ-hitam.

3.

Vaiśvānaráya pṛithupájase vípo rátnā vidhanta dharúṇeshu gātave | agnír hí devấñ amṛíto duvasyáty áthā dhármāṇi sanátā ná dūdushat || 1 || antár dūtó ródasī dasmá īyate hótā níshatto mánushaḥ puróhitaḥ | kshấyam bṛihántam pári bhūshati dyúbhir devébhir agnír ishitó dhiyávasuḥ || 2 || ketúṃ yajñấnāṃ vidáthasya sádhanaṃ víprāso agním mahayanta cíttibhiḥ | ápāṅsi yásminn ádhi saṃdadhúr gíras tásmin sumnáni yájamāna á cake || 3 || pitấ yajñấnām ásuro vipaścítāṃ vimánam agnír vayúnaṃ ca vāghátām | á viveśa ródasī bhúrivarpasā purupriyó bhandate dhấmabhiḥ kavíḥ || 4 || candrám agníṃ candráratham hárivrataṃ vaiśvānarám apsushádaṃ svarvídam | vigāhám tūrṇiṃ távishībhir ávṛitam bhúrṇiṃ devásа ihá suśríyaṃ dadhuḥ | 5 || 20 ||

agnír devébhir mánushaś ca jantúbhis tanvānó yajñám purupéśasaṃ dhiyá | rathír antár īyate sádhadishṭibhir jīró dámūnā abhiśasticátanaḥ || 6 || ágne járasva svapatyá áyuny ūrjá pinvasva sám íśho didīhi naḥ | váyāṅsi jinva bṛihatáś ca jāgṛiva uśíg devấnām ási sukrátur vipấm || 7 || viśpátiṃ yahvám átithiṃ náraḥ sádā yantáraṃ dhīnấm uśíjaṃ ca vāghátām | adhvarấṇāṃ cétanaṃ jātávedasam prá śaṅsanti námasā jūtíbhir vṛidhé || 8 || vibhấvā devấḥ suráṇaḥ pári kshitír agnír babhūva śávasā sumádrathaḥ | tásya vratáni bhūriposhíṇo vayám úpa bhūshema dáma á suvṛiktíbhiḥ || 9 || vaiśvānara táva dhấmāny á cake yébhiḥ svarvíd

---

3, 1 pṛithu-pājase. átha. 2 ródasī *iti*. ní-sattaḥ. puráḥ-hitaḥ. dhiyā-vasuḥ. 3 saṃ-dadhúḥ. 4 vipaḥ-cítām vi-mānam. ródasī *iti* bhūri-varpasā puru-priyáḥ. 5 candrá-ratham hári-vratam. apsu -sádam svaḥ-vídam vi-gāhám. ā-vṛitam. su-śríyam. 6 puru-péśasam. sádhadishṭi-bhiḥ. abhiśasti-cátanaḥ. 7 su-apatyé. jāgṛive. su -krátuḥ. 8 jātá-vedasam. 9 su-ráṇaḥ. sumát-rathaḥ. bhūri -poshíṇaḥ. dáme. suvṛiktí-bhiḥ. 10 svaḥ-vít.

ábhavo vicakshaṇa | jātá ápriṇo bhúvanāni ródasī ágne tá víśvā paribhúr asi tmánā || 10 || vaiśvānarásya daṅsánābhyo bṛihád áriṇād ékaḥ svapasyáyā kavíḥ | ubhá pitárā mahá-yann ajāyatāgnír dyávāpṛithiví bhúriretasā || 11 || 21 ||

4.

Samít-samit sumánā bodhy asmé śucá-śucā sumatím rāsi vásvaḥ | á deva devān yajáthāya vakshi sákhā sákhīn sumánā yakshy agne || 1 || yám devásas trír áhann āyájante divé-dive váruṇo mitró agníḥ | sémám yajñám mádhumantam kṛidhī-nas tánūnapād ghṛitáyonim vidhántam || 2 || prá dídhitir viśvávārā jigāti hótāram iḷáḥ prathamám yájadhyai | áchā námobhir vṛishabhám vandádhyai sá devān yakshad ishitó yájīyān || 3 || ūrdhvó vām gātúr adhvaré akāry ūrdhvá śocíṣhi prásthitā rájāṅsi | divó vā nábhā ny àsādi hótā striṇīmáhi devávyacā ví barhíḥ || 4 || saptá hotráṇi mánasā vṛiṇānā ínvanto víśvam práti yann ṛiténa | nṛipéśaso vidátheshu prá jātá abhīmám yajñám ví caranta pūrvíḥ || 5 || 22 ||

á bhándamāne ushásā úpāke utá smayete tanvà vírūpe | yáthā no mitró váruṇo jújoshad índro marútvāṅ utá vā máhobhiḥ || 6 || daívyā hótārā prathamá ny ṛiñje saptá pṛikshásaḥ svadháyā madanti | ṛitám śáṅsanta ṛitám ít tá āhur ánu vratám vratapá dídhyānāḥ || 7 || á bháratī bháratībhiḥ sajóshā íḷā devaír manushyèbhir agníḥ | sárasvatī sārasvatébhir arvák tisró devír barhír édám sadantu || 8 || tán nas turípam ádha poshayitnú déva-tvashṭar ví rarāṇáḥ

3, 10 vi-cakshaṇa. á a°. ródasī *iti*. pari-bhúḥ. 11 su-apasyáyā. ajāyata a° dyávāpṛithiví-*iti* bhúri-retasā. — 4, 1 samít-samit su-mánāḥ (2). asmé *iti*. su-matím. 2 ā-yájante. sáḥ i°. kṛidhi. tánu-napāt ghṛitá-yonim. 3 viśvá-vārā. ácha. 4 prá-sthitā. ní a°. devá-vyacāḥ. 5 nṛi-péśasaḥ. abhí i°. 6 bhándamāne *iti* ushásau úpāke *iti*. smayete *iti*. vírūpe *iti* ví-rūpe. 7 ní ṛi°. té. vrata-pấḥ. 8 sa-jóshāḥ. ấ i°. 9 tát.

syasva | yáto vīráḥ karmaṇyàḥ sudáksho yuktágrāvā jáyate devákāmaḥ || 9 || vánaspaté 'va sṛijópa devān agnír havíḥ ṣamitā sūdayāti | séd u hótā satyátaro yajāti yáthā devánāṃ jánimāni véda || 10 || á yāhy agne samidhānó arvāñ índreṇa devaíḥ saráthaṃ turébhiḥ | barhír na āstām áditiḥ suputrā svāhā devā amṛitā mādayantām || 11 || [23] ||

5.

Práty agnír ushásaṣ cékitānó 'bodhi víprah padavíḥ kavīnām | pṛithupājā devayádbhiḥ sámiddhó 'pa dvárā támaso váhnir āvaḥ || 1 || préd v agnír vāvṛidhe stómebhir gīrbhí stotṛīṇāṃ namasyà ukthaíḥ | pūrvír ṛitásya saṃdṛíṣaṣ cakānáḥ sám dūtó adyaud usháso viroké || 2 || ádhāyy agnír mánushīshu vikshv àpāṃ gárbho mitrá riténa sádhan | á haryató yajatáḥ sánv asthād ábhūd u vípro hávyo matīnām || 3 || mitró agnír bhavati yát sámiddho mitró hótā váruṇo jātávedāḥ | mitró adhvaryúr ishiró dámūnā mitráḥ síndhūnām utá párvatānām || 4 || páti priyáṃ ripó ágraṃ padáṃ véḥ páti yahváṣ cáraṇaṃ súryasya | páti nábhā saptáṣīrshāṇam agníḥ páti devánām upamádam ṛishváḥ || 5 || [24] ||

ribhúṣ cakra ídyaṃ cáru náma víṣvāni devó vayúnāni vidván | sasásya cárma ghṛitávat padáṃ vés tád íd agní rakshaty áprayuchan || 6 || á yónim agnír ghṛitávantam asthāt pṛithúpragāṇam uṣántam uṣānáḥ | dídyānaḥ ṣúcir ṛishváḥ pāvakáḥ púnaḥ-punar mātárā návyasī kaḥ || 7 || sadyó jātá óshadhībhir vavakshe yádī várdhanti prasvò ghṛi-

---

4, 9 syasveti syasva. su-dákshaḥ yuktá-grāvā. devá-kāmaḥ. 10 vánaspate áva sṛija úpa. sáḥ ít 11 sam-idhānáḥ. sa-ráthaṃ. su-putrā. amṛitāḥ. — 5, 1 cékitānaḥ á°. pada-víḥ pṛithu-pājāḥ. sám-iddhaḥ ápa. āvar *ity* āvaḥ. 2 prá ít. vavṛidhe. gīḥ-bhíḥ. sam-dṛiṣaḥ. vi-roké. 3 vikshú a°. 4 sám-iddhaḥ. jātá-vedaḥ. dámunāḥ. 5 saptá-ṣīrshāṇam. upa-mádam: 6 cakre. agníḥ. ápra-yuchan. 7 pṛithú-pragānam. návyasī *iti* kar *iti* kaḥ. 8 yádi. pra-svàḥ.

téna | ā́pa iva pravátā ṣúmbhamānā urushyā́ḍ agníḥ pitrór upásthe || 8 || úd u shṭutáḥ samíḍhā yahvó adyaud várshman divó ádhi nā́bhā pṛithivyā́ḥ | mitró agnír ī́ḍyo mātaríṣvā́ dūtó vakshad yajáthāya devā́n || 9 || úd astambhīt samídhā nā́kam ṛishvò 'gnír bhávann uttamó rocanā́nām | yádī bhṛígubhyaḥ pári mātaríṣvā gúhā sántaṃ havyavā́haṃ samīdhé | 10 || íḷām agne — || 11 || 25 ||

6.

Prá kāravo mananā́ vacyámānā devadrī́cīṃ nayata devayántaḥ | dakshiṇāvā́ḍ vājínī prā́cy eti havír bháranty agnáye ghṛitā́cī || 1 || ā́ ródasī apṛiṇā jā́yamāna utá prá rikthā ádha nú prayajyo | diváṣ cid agne mahinā́ pṛithivyā́ vacyántāṃ te váhnayaḥ saptájihvāḥ || 2 || dyaúṣ ca tvā pṛithivī́ yajñíyāso ní hótāraṃ sādayante dámāya | yádī víṣo mā́nushīr devayántīḥ práyasvatīr íḷate ṣukrám arcíḥ || 3 || mahā́n sadhásthe dhruvá ā́ níshatto 'ntár dyā́vā mā́hine háryamāṇaḥ | ā́skre sapátnī ajáre ámṛikte sabardúghe urugāyásya dhenū́ || 4 || vratā́ te agne maható mahā́ni táva krátvā ródasī ā́ tatantha | tváṃ dūtó abhavo jā́yamānas tváṃ netā́ vṛishabha carshaṇīnā́m || 5 || 26 ||

ṛitásya vā keṣínā yogyā́bhir ghṛitasnúvā róhitā dhurí dhishva | áthā́ vaha devā́n deva víṣvān svadhvarā́ kṛiṇuhi jātavedaḥ || 6 || diváṣ cid ā́ te rucayanta rokā́ ushó vibhātī́r ánu bhāsi pūrvī́ḥ | apó yád agna uṣádhag váneshu hótur mandrásya panáyanta devā́ḥ || 7 || uraú vā yé antárikshe mádanti divó vā yé rocané sánti devā́ḥ | ū́mā vā yé

5, 8 upá-sthe. 9 stutáḥ sam-ídhā. mātaríṣvā ā́. 10 sam-ídhā. ṛishvā́ḥ a°. yádi. havya-vā́ham sam-īdhé. — 6, 1 vacyámānāḥ. dakshiṇā-vā́ṭ. prā́cī. bhárantī. 2 ródasī *iti* apṛiṇāḥ. prayajyo *iti* pra-yajyo. pṛithivyā́ḥ. saptá-jihvāḥ. 3 yádi. 4 sadhá-sthe. ní-sattaḥ. mā́hine *iti*. ā́skre *iti* sapátnī *iti* sa-pátnī ajáre *iti* ámṛikte *iti* sabardúghe *iti* sabaḥ-dúghe uru-gāyásya dhenū́ *iti*. 5 ródasī *iti*. 6 ghṛita-snúvā. átha ā́. su-adhvarā́. jāta-vedaḥ. 7 vi-bhātī́ḥ. agne. 8 ū́māḥ.

suhávāso yájatrā āyemiré rathyò agne áśvāḥ || 8 || aíbhir agne sarátham yāhy arvāñ nānārátham vā vibhávo hy áśvāḥ | pátnīvatas triṇśátam tríṇṣ ca devān anushvadhám ā́ vaha mādáyasva || 9 || sá hótā yásya ródasī cid urví yajñáṃ-yajñam abhí vṛidhé gṛiṇītáḥ | prā́cī adhvaréva tasthatuḥ suméke ṛitávarī ṛitájātasya satyé || 10 || íḷām agne — || 11 || 27 ||

Ashṭamo 'dhyāyaḥ.

DVITĪYO 'SHṬAKAḤ.

7.

Prá yá ārúḥ śitipṛishṭhásya dhāsér ā́ mātárā viviśuḥ saptá vā́ṇīḥ | parikshítā pitárā sám carete prá sarsrāte dīrghám ā́yuḥ prayákshe || 1 || divákshaso dhenávo vríshṇo áśvā devír ā́ tasthau mádhumad váhantīḥ | ṛitásya tvā sádasi kshemayántam páry ékā carati vartaním gaúḥ || 2 || ā́ sīm arohat suyámā bhávantīḥ pátiś cikitvā́n rayivíd rayīṇā́m | prá nílapṛishṭho atasásya dhāsés tā́ avāsayat purudhápratīkaḥ || 3 || máhi tvāshṭrám ūrjáyantīr ajuryám stabhūyámānanam vaháto vahanti | vy áṅgebhir didyutānáḥ sadhástha ékām iva ródasī ā́ viveśa || 4 || jānánti vríshṇo arushásya śévam utá bradhnásya śā́sane raṇanti | divorúcaḥ surúco rócamānā íḷā yéshāṃ gáṇyā máhinā gíḥ || 5 || 1 ||

utó pitṛíbhyām pravídānu ghóśham mahó mahádbhyām anayanta śūshám | ukshā́ ha yátra pári dhā́nam aktór ánu

6, 8 su-hávāsaḥ. ā-yemiré. 9 aí a°. 14, 1. sa-rátham. nānā-rathám. vi-bhávaḥ hí. anu-svadhám. 10 ródasī *iti*. urví *iti*. prā́cī *iti* adhvarā́-iva. suméke *iti* su-méke ṛitávarī *ity* ṛitá-varī ṛitá-jātasya satyé *iti*. — 7, 1 yé. śiti-pṛishṭhásya. pari-kshítā. carete *iti*. sarsrāte *iti*. pra-yákshe. 2 áśvāḥ. 3 su-yámāḥ. rayi-vít. nílа-pṛishṭhaḥ. purudhá-pratīkaḥ. 4 stabhu-yámānam. ví. sadhá-sthe. ródasī *iti*. 5 divaḥ-rúcaḥ su-rúcaḥ. 6 utó *iti*. pra-vídā ánu.

svám dhâma jaritúr vaváksha || 6 || adhvaryúbhiḥ pañcábhiḥ saptá víprāḥ priyám rakshante níhitam padám véḥ | práñco madanty uksháṇo ajuryá devá devánām ánu hí vratá gúḥ || 7 || daívyā hótārā prathamá — || 8 || vṛishāyánte mahé átyāya pūrvír vṛíshṇe citráya raṣmáyaḥ suyāmáḥ | déva hotar mandrátaraṣ cikitván mahó deván ródasī éhá vakshi || 9 || prikshápṛayajo draviṇaḥ suvácaḥ suketáva usháso revád ūshuḥ | utó cid agne mahiná pṛithivyáḥ kṛitám cid énaḥ sám mahé daṣasya || 10 || íḷām agne — || 11 || 2 ||

8.

Añjánti tvám adhvaré devayánto vánaspate mádhunā daívyena | yád ūrdhvás tíshṭhā dráviṇehá dhattād yád vā kshayo mātúr asyá upásthe || 1 || sámiddhasya ṣráyamāṇaḥ purástād bráhma vanvānó ajáram suvíram | āré asmád ámatim bádhamāna úc chrayasva mahaté saúbhagāya || 2 || úc chrayasva vanaspate várshman pṛithivyá ádhi | súmitī mīyámāṇo várco dhā yajñávāhase || 3 || yúvā suvásāḥ párivīta ágāt sá u ṣréyān bhavati jáyamānaḥ | tám dhīrāsaḥ kaváya ún nayanti svādhyò mánasā devayántaḥ || 4 || jātó jāyate sudinatvé áhnām samaryá á vidáthe várdhamānaḥ | punánti dhīrā apáso manīshá devayá vípra úd iyarti vácam || 5 || 3 ||

yán vo náro devayánto nimimyúr vánaspate svádhitir vā tatáksha | té devásaḥ sváravas tasthivánsaḥ prajávad asmé didhishantu rátnam || 6 || yé vṛiknáso ádhi kshámi nímitāso yatásrucaḥ | té no vyantu váryam devatrá kshe-

---

7, 7 ní-hitam. vér *iti* véḥ. ajuryáḥ devāḥ. gúr *iti* gúḥ. 8 = II, 4, 7. 9 vṛisha-yánte. su-yāmāḥ. ródasī *iti* á ihá. 10 pṛikshá-prayajaḥ. su-váchaḥ. su-ketávaḥ. utó *iti*. — 8, 1 tíshṭhāḥ dráviṇā ihá. upá-sthe. 2 sám-iddhasya. su-víram. út ṣ°. 3 út ṣ°. sú-mitī. dhāḥ yajñá-vāhase. 4 su-vásāḥ pári-vītaḥ á a°. út. su-ādhyàḥ. 5 sa-maryé. deva-yáḥ. 6 ni-mimyúḥ. svá-dhitiḥ asmé *iti*. 7 ní-mitāsaḥ yatá-srucaḥ.

trasā́dhasaḥ || 7 || ādityā́ rudrā́ vásavaḥ sunīthā́ dyā́vā-kshā́mā pṛithivī́ antáriksham | sajóshaso yajñám avantu devā́ ūrdhvám kṛiṇvantv adhvarásya ketúm || 8 || haṅsā́ iva ṣreṇiṣó yátānāḥ ṣukrā́ vásānāḥ sváravo na ā́guḥ | unnīyá-mānāḥ kavíbhiḥ purástād devā́ devā́nām ápi yanti pā́thaḥ || 9 || ṣṛíñgāṇīvéc chṛiñgíṇāṃ sáṃ dadṛiṣre cashā́lavantaḥ sváravaḥ pṛithivyā́m | vāghádbhir vā vihavé ṣróshamāṇā asmā́ñ avantu pṛitanā́jyeshu || 10 || vánaspate ṣatávalṣo ví roha sahásravalṣā ví vayáṃ ruhema | yáṃ tvā́m ayáṃ svá-dhitis téjamānaḥ praṇinā́ya mahaté saúbhagāya || 11 || 4 ||

9.

Sákhāyas tvā vavṛimahe devám mártāsa ūtáye | apā́ṃ nápātaṃ subhágaṃ sudī́ditiṃ suprátūrtim anehásam || 1 || kā́yamāno vanā́ tváṃ yán mātṛī́r ájagann apáḥ | ná tát te agne pramṛíshe nivártanaṃ yád dūré sánn ihā́bhavaḥ || 2 || áti tṛishṭáṃ vavakshithā́thaivá sumánā asi | prá-prānyé yánti páry anyá āsate yéshāṃ sakhyé ási ṣritáḥ || 3 || īyi-vā́ṅsam áti srídhaḥ ṣáṣvatīr áti saṣcátaḥ | ánv īm avindan nicirā́so adrúho 'psú siṅhám iva ṣritám || 4 || sasṛivā́ṅsam iva tmánāgním itthā́ tiróhitam | aínaṃ nayan mātaríṣvā parāváto devébhyo mathitám pári || 5 || 5 ||

táṃ tvā mártā agṛibhṇata devébhyo havyavāhana | víṣvān yád yajñā́ñ abhipā́si mānusha táva krátvā yavi-shṭhya || 6 || tád bhadráṃ táva daṅsánā pā́kāya cic chada-yati | tvā́ṃ yád agne paṣávaḥ samā́sate sámiddham api-ṣarvaré || 7 || ā́ juhotā svadhvaráṃ ṣīrám pāvakáṣocisham |

8, 7 kshetra-sā́dhasaḥ. 8 ādityā́ḥ rudrā́ḥ. su-nīthā́ḥ. pṛithivī́. sa-jóshasaḥ. 9 ā́ a° ut-nīyámānāḥ. devā́ḥ. 10 ṣṛíñgāṇi-iva ít ṣ°. vi-havé. 11 ṣatá-valṣaḥ. sahásra-valṣāḥ. svá-dhitiḥ. pra -ninā́ya. — 9, 1 su-bhágam su-dī́ditim su-prátūrtim. 2 yát. pra -mṛíshe ni-vártanam. ihá á°. 3 vavakshitha átha evá su-mánāḥ. prá-pra a°. anyé. 4 ni-cirā́saḥ. 5 tmánā a°. tiráḥ-hitam ā́ e° nayat. 6 havya-vāhana. abhi-pā́si. 7 cit. sam-ā́sate sám-iddham api-ṣarvaré. 8 juhota su-adhvarám. pāvaká-ṣocisham.

āṣúṃ dūtám ajirám pratnám íḍyaṃ ṣrushṭí devám saparyata || 8 || tríṇi ṣatā trí sahásrāṇy agníṃ triṅṣác ca devá náva cāsaparyan | aúkshan ghṛitaír ástṛiṇan barhír asmā ád íd dhótāraṃ ny àsādayanta || 9 || 6 ||

10.

Tvám agne manīshíṇaḥ samrājaṃ carshaṇīnām | devám mártāsa indhate sám adhvaré || 1 || tvāṃ yajñéshv ṛitvíjam ágne hótāram īḷate | gopā́ ṛitásya dīdihi své dáme || 2 || sá ghā́ yás te dádāṣati samídhā jātávedase | só agne dhatte suvíryaṃ sá pushyati || 3 || sá kétúr adhvarāṇām agnír devébhir ā́ gamat | añjānáḥ saptá hótṛibhir havíshmate || 4 || prá hótre pūrvyáṃ váco 'gnáye bharatā bṛihát | vipā́ṃ jyótīṅshi bíbhrate ná vedháse || 5 || 7 ||

agníṃ vardhantu no gíro yáto jā́yata ukthyàḥ | mahé vā́jāya drāviṇāya darṣatáḥ || 6 || ágne yájishṭho adhvaré devā́n devayaté yaja | hótā mandró ví rājasy áti sridhaḥ || 7 || sá naḥ pāvaka dīdihi dyumád asmé suvíryam | bhávā stotṛíbhyo ántamaḥ svastáye || 8 || tā́m tvā víprā vipanyávo jāgṛivā́ṅsaḥ sám indhate | havyavā́haṃ ámartyaṃ sahovṛídham || 9 || 8 ||

11.

Agnír hótā puróhito 'dhvarásya vícarshaṇiḥ | sá veda yajñám ānushák || 1 || sá havyavā́ḷ ámartya uṣíg dūtáṣ cánohitaḥ | agnír dhiyā́ sám ṛiṇvati || 2 || agnír dhiyā́ sá cetati ketúr yajñásya pūrvyáḥ | ártham hy àsya taráṇi || 3 || agníṃ sūnúṃ sánaṣrutam sáhaso jātávedasam | váhnim

9, 9 triṅśát. devā́ḥ. ca a°. asmai. hótāram ní a°. — 10, 1 sam -rā́jam. 3 gha. sam-ídhā jātá-vedase. su-víryam. 5 bharata. 6 jā́yate. 7 d. d. y. 15, 12. 8 asmé *iti* su-víryam bhávā. 9 víprāḥ. havya-vā́ham. sahaḥ-vṛídham. — 11, 1 puráḥ-hitaḥ. ví -carshaṇiḥ. 2 havya-vā́ṭ. cánaḥ-hitaḥ. 3 hí a°. 4 sána-ṣrutam. jātá-vedasam.

devā́ akṛiṇvata || 4 || ádābhyaḥ puraetā́ viśā́m agnír mā́nushīṇām | tū́rṇī ráthaḥ sádā návaḥ || 5 || 9 ||

sāhyā́n víśvā abhiyújaḥ krátur devā́nām ámṛiktaḥ | agnís tuvíśravastamaḥ || 6 || abhí práyāṅsi vā́hasā dāśvā́ṅ aśnoti mártyaḥ | kśháyam pāvakáśocishaḥ || 7 || pári víśvānī śúdhitāgnér aśyāma mánmabhiḥ | víprāso jātávedasaḥ || 8 || ágne víśvāni vā́ryā vā́jeshu sanishāmahe | tvé devā́sa érire || 9 || 10 ||

12.

Índrāgnī ā́ gatam sutā́m gīrbhír nábho váreṇyam | asyá pātam dhiyéshitā́ || 1 || índrāgnī jaritúḥ sácā yajñó jigāti cétanaḥ | ayā́ pātam imā́m sutám || 2 || índram agnī́m kavichádā yajñásya jūtyā́ vṛiṇe | tā́ sómasyehá tṛimpatām || 3 || tośā́ vṛitraháṇā huve sajítvānāparājitā | indrāgnī́ vājasā́tamā || 4 || prá vām arcanty ukthíno nīthāvído jaritā́raḥ | índrāgnī ísha ā́ vṛiṇe || 5 || 11 ||

índrāgnī navatím púro dāsápatnīr adhūnutam | sākám ékena kármaṇā || 6 || índrāgnī ápasas páry úpa prá yanti dhītáyaḥ | ṛitásya pathyā́ ánu || 7 || índrāgnī tavishā́ṇi vām sadhásthāni práyāṅsi ca | yuvór aptū́ryam hitám || 8 || índrāgnī rocaná diváḥ pári vā́jeshu bhūshathaḥ | tád vām ceti prá vīryàm || 9 || 12 ||

Prathamo 'nuvākaḥ.

13.

Prá vo devā́yāgnáye bárhishṭham arcāsmai | gámad devébhir á sá no yájishṭho barhír ā́ sadat || 1 || ṛitávā yá-

11, 5 puraḥ-etā́. tū́rṇiḥ. 6 sahvā́n abhi-yújaḥ. tuvíśravaḥ -tamaḥ. 7 pāvaká-śocishaḥ. 8 sú-dhitā a°. jātá-vedasaḥ. 9 tvé *iti*. ā́ 1°. — 12, 1 índrāgnī *iti* (2. 5—9). dhiyā́ ishitā́. 3 kavi -chádā. sómasya ihá. 4 vṛitra-hánā. sa-jítvānā áparā-jitā indrāgnī *iti* vāja-sā́tamā. 5 nītha-vídaḥ. 6 dāsá-patnīḥ. 8 sadhá -sthāni. ap-tū́ryam. — 13, 1 devā́ya a°. arca a°. 2 ṛitá-vā́.

sya ródasī dákshaṃ sácanta ūtáyaḥ | havíshmantas tám īḷate táṃ sanishyántó 'vase || 2 || sá yantá vípra eshāṃ sá yajñánām áthā hí sháḥ | agníṃ táṃ vo duvasyata dátā yó vánitā maghám || 3 || sá naḥ ṣármāṇi vītáye 'gnír yachatu ṣáṃtamā | yáto naḥ prushṇávad vásu diví kshitíbhyo apsv á́ || 4 || dīdivā́ṅsam ápūrvyaṃ vásvībhir asya dhītíbhiḥ | ṛíkvāṇo agníṃ indhate hótāraṃ vispátiṃ visā́ṃ || 5 || utá no bráhmann avisha ukthéshu devahūtamaḥ | ṣám naḥ ṣocā marúdvridhó 'gne sahasrasātamaḥ || 6 || nú́ no rāsva sahásravat tokávat pushṭimád vásu | dyumád agne suvíryaṃ várshishṭham ánupakshitam || 7 || 13 ||

14.

Á́ hótā mandró vidáthāny asthāt satyó yájvā kavítamaḥ sá vedhā́ḥ | vidyúdrathaḥ sáhasas putró agníḥ ṣocíshkeṣaḥ prithivyā́m pā́jo aṣret || 1 || áyāmi te námauktim jushasva ṛítāvas túbhyaṃ cétate sahasvaḥ | vidvā́ṅ á́ vakshi vidúsho ní shatsi mádhya á́ barhír ūtáye yajatra || 2 || drávatāṃ ta ushásā vājáyantī ágne vátasya pathyàbhir ácha | yát sīm añjánti pūrvyáṃ havírbhir á́ vandhúreva tasthatur duroné́ || 3 || mitrá́ṣ ca túbhyaṃ váruṇaḥ sahasvó 'gne víṣve marútaḥ sumnám arcan | yác chocíshā sahasas putra tíshṭhā abhí kshitī́ḥ pratháyan sū́ryo nṛ́n || 4 || vayáṃ te adyá rarimā́ hí kā́mam uttānáhastā námasopasádya | yájishṭhena mánasā yakshi devā́n ásredhatā mánmanā vípro agne || 5 || tvád dhí putra sahaso ví pūrvī́r devásya yánty ūtáyo ví vā́jāḥ | tvā́ṃ dehi sahasríṇaṃ rayíṃ no 'droghéṇa

---

13, 2 ródasī *iti*. sácante. sanishyántaḥ á°. 3 átha. sáḥ. 4 ap-sú. 6 deva-hūtamaḥ. ṣoca marút-vridhaḥ á° sahasra-sātamaḥ. 7 nú. su-víryam. ánupa-kshitam. — 14, 1 vidyút-rathaḥ. ṣocíḥ-keṣaḥ. 2 námaḥ-uktim. ṛíta-vaḥ. satsi mádhya. 3 te. vājáyantī *iti*. vandhúrā-iva. 4 sahasvaḥ á°. yát ṣ°. 5 rarimā. uttānā-hastāḥ námasā upa-sádya. 6 hí.

vácasā satyám agne || 6 || túbhyaṃ daksha kavikrato yā́nīmā́ déva mártāso adhvaré ákarma | tváṃ víṣvasya suráthasya bodhi sárvaṃ tád agne amṛita svadehá || 7 || 14 ||

15.

Ví pā́jasā pṛithúnā ṣóṣucāno bā́dhasva dvishó raksháso ámīvāḥ | suṣármaṇo bṛihatáḥ ṣármaṇi syām agnér aháṃ suhávasya práṇītau || 1 || tváṃ no asyā́ usháso vyùshṭau tváṃ sū́ra údite bodhi gopā́ḥ | jánmeva nítyaṃ tánayaṃ jushasva stómam me agne tanvā̀ sujāta || 2 || tváṃ nṛicákshā vṛishabhā́nu pūrvī́ḥ kṛishṇā́sv agne arushó ví bhāhi | váso néshi ca párshi cā́ty áṅhaḥ kṛidhī́ no rāyá uṣíjo yavishṭha || 3 || áshāḷho agne vṛishabhó didīhi púro víṣvāḥ saúbhagā saṃjigīvā́n | yajñásya netā́ prathamásya pāyór játavedo bṛihatáḥ supraṇīte || 4 || áchidrā ṣárma jaritaḥ purū́ṇi devā́ṅ áchā dī́dyānaḥ sumedhā́ḥ | rátho ná sásnir abhí vakshi vā́jam ágne tváṃ ródasī naḥ suméke || 5 || prá pīpaya vṛishabha jínva vā́jān ágne tváṃ ródasī naḥ sudóghe | devébhir deva surúcā rucānó mā́ no mártasya durmatíḥ pári shṭhāt || 6 || íḷām agne — || 7 || 15 ||

16.

Ayám agníḥ suvī́ryasyéṣe maháḥ saúbhagasya | rāyá īṣe svapatyásya gómata ī́ṣe vṛitraháthānām || 1 || imáṃ naro marutaḥ saṣcatā vṛídhaṃ yásmin rā́yaḥ ṣévṛidhāsaḥ | abhí yé sánti pṛítanāsu dūḍhyò viṣvā́hā ṣátrum ādabhúḥ

14, 7 kavikrato *iti* kavi-krato yā́ni imā́. su-ráthasya. svada ihá. — 15, 1 su-ṣármaṇaḥ. su-hávasya prá-nītau. 2 ví-ushṭau. sū́re út-ite. jánma-iva. su-jāta. 3 nṛi-cákshāḥ vṛishabha ánu. váso *iti*. ca áti. kṛidhí. rāyé. 4 sam-jigīvā́n. jā́ta-vedaḥ. su-pranīte. 5 jaritar *iti*. ácha. su-medhā́ḥ. ródasī *iti*. suméke *iti* su-méke. 6 á. t. r. n. 5. sudóghe *iti* su-dóghe. su-rúcā. duḥ-matíḥ. sthāt. — 16, 1 su-vī́ryasya ī́ṣe. su-apatyásya. vṛitra-háthānām. 2 saṣcata. ṣé-vṛidhāsaḥ. duḥ-dhyàḥ. ā-dabhúḥ.

|| 2 || sá tvám no rāyáḥ śiśīhi mídhvo agne suvíryasya | túvidyumna várshishṭhasya prajávato 'namīvásya śushmíṇaḥ || 3 || cákrir yó víśvā bhúvanābhí sāsahíṣ cákrir devéshv á dúvaḥ | á devéshu yátata á suvírya á śáṅsa utá nṛiṇám || 4 || má no agné 'mataye mávíratāyai rīradhaḥ | mágótāyai sahasas putra má nidé 'pa dvéshāṅsy á kṛidhi || 5 || śagdhí vájasya subhaga prajávató 'gne bṛiható adhvaré | sám rāyá bhúyasā śrija mayobhúnā túvidyumna yáśasvatā || 6 || 16 ||

17.

Samidhyámānaḥ prathamánu dhármā sám aktúbhir ajyate viśvávāraḥ | śocíshkeśo ghṛitánirṇik pāvakáḥ suyajñó agnír yajáthāya deván || 1 || yáthāyajo hotrám agne pṛithivyá yáthā divó jātavedas cikitván | evánéna havíshā yakshi deván manushvád yajñám prá tiremám adyá || 2 || tríṇy áyūṅshi táva jātavedas tisrá ājánīr ushásas te agne | tábhir devánām ávo yakshi vidván áthā bhava yájamānāya śám yóḥ || 3 || agním sudītím sudṛíśam gṛiṇánto namasyámas tvédyam jātavedaḥ | tvám dūtám aratím havyaváham devá akṛiṇvann amṛítasya nábhim || 4 || yás tvád dhótā pūrvo agne yájīyān dvitá ca sáttā svadháyā ca śambhúḥ | tásyánu dhárma prá yajā cikitvó 'thā no dhā adhvarám devávītau || 5 || 17 ||

18.

Bhávā no agne sumánā úpetau sákheva sákhye pitáreva

16, 3 su-víryasya túvi-dyumna. 4 bhúvanā abhí sasahíḥ. yátate. su-vīrye. śáṅse. 5 agne á° má a°. má a°. ápa. 6 su-bhaga prajá-vataḥ á°. mayaḥ-bhúnā túvi-dyumna. — 17, 1 sam-ídhyámānaḥ prathamā́ ánu dhárma. viśvá-vāraḥ śocíḥ-keśaḥ ghṛitá-nirnik. su-yajñáḥ. 2 yátha á°. pṛithivyáḥ. jāta-vedaḥ. evá a°. tira i°. 3 jāta-vedaḥ. ā-jáníḥ. átha. 4 su-dītím su-dṛíśam. tvā ít° jāta-vedaḥ. havya-váham. 5 hótā. śam-bhúḥ tásya ánu. yaja cikitvaḥ átha. devá-vītau. — 18, 1 bháva. su-mánāḥ úpa-itau sákhā-iva. pitárā-iva.

sādhúḥ | purudrúho hí kshitáyo jánānām práti pratīcír dahatād árātīḥ || 1 || tápo shv àgne ántarāñ amítrān tápā ṣáṅsam áṛarushaḥ párasya | tápo vaso cikitānó acittāṉ ví te tishṭhantām ajárā ayāsaḥ || 2 || idhménāgna ichámāno ghṛiténa juhómi havyáṃ tárase bálāya | yávad íṣe ·brāhmaṇā vándamāna imáṃ dhíyaṃ ṣataséyāya devím || 3 || úc chocíshā sahasas putra stutó bṛihád ·váyaḥ ṣaṣamānéshu dhehi | revád agne viṣvámitreshu ṣáṃ yór marmṛijmá te tánvàm bhúri kṛítvaḥ || 4 || kṛidhí rátnaṃ susanitar dhánānāṃ sá ghéd agne bhavasi yát sámiddhaḥ | stotúr duroné subhágasya revát ṣṛiprā́ karásnā dadhishe vápūṅshi || 5 || 18 ||

19.

Agníṃ hótāram prá vṛiṇe miyédhe gṛítsaṃ kavíṃ viṣvavídam ámūram | sá no yakshad devátātā yájīyān rāyé vā́jāya vanate maghā́ni || 1 || prá te agne havíshmatīm iyarmy áchā sudyumnā́ṃ rātínīṃ ghṛitācīm | pradakshiníd devátātim urāṇáḥ sáṃ rātíbhir vásubhir yajñám aṣret || 2 || sá téjīyasā mánasā tvóta utá ṣiksha svapatyásya ṣikshóḥ | ágne rāyó nṛítamasya prábhūtau bhūyáma te sushṭutáyaṣ ca vásvaḥ || 3 || bhúrīṇi hí tvé dadhiré ánīkágne devásya yájyavo jánāsaḥ | sá ā́ vaha devátātiṃ yavishṭha ṣárdho yád adyá divyáṃ yájāsi || 4 || yát tvā hótāram anájan miyédhe nishādáyanto yajáthāya devā́ḥ | sá tvám no agne 'vitéhá bodhy ádhi ṣrávāṅsi dhehi nas tanūshu || 5 || 19 ||

20.

Agníṃ ushásam aṣvínā dadhikrā́ṃ vyùshṭishu havate

18, 1 puru-drúhaḥ. 2 tápo *iti* sú a°. tápa. tápo *iti* vaso *iti*. 3 idhména a°. ṣata-séyāya. 4 út ṣ°. marmṛijmá. 5 su-sanitaḥ. gha ít. sám-iddhaḥ. su-bhágasya. — 19, 1 viṣva-vídam. 2 ácha su-dyumnā́m. pra-dakshinít. 3 tvā́-ūtaḥ. su-apatyásya. prá-bhūtau. su-stutáyaḥ. 4 tvé *iti*. ánīkā á°. 5 ni-sādáyantaḥ. avitā́ ihá. 20, 1 dadhi-krā́m ví-ushṭishu.

váhnir ukthaíḥ | sujyótisho naḥ śṛiṇvantu devấḥ sajóshaso adhvarám̐ vāvaśānấḥ || 1 || ágne trí te vấjinā trí shadhásthā tisrás te jihvā́ ṛitajāta pūrvíḥ | tisrá u te tanvò devávātās tấbhir naḥ pāhi gíro áprayuchan || 2 || ágne bhū́rīṇi táva jātavedo déva svadhāvo 'mṛítasya nấma | yấś ca māyā́ māyínām̐ viśvaminva tvé pūrvíḥ saṃdadhúḥ pṛishṭabandho || 3 || agnír netā́ bhága iva kshitīnấm̐ daívīnām̐ devá ṛitupā́ ṛitávā | sá vṛitrahā́ sanáyo viśvávedāḥ párshad víśvāti duritā́ gṛiṇántam || 4 || dadhikrā́m agním ushásam̐ ca devím bṛíhaspátim̐ savitā́ram̐ ca devám̐ | aśvínā mitrā́váruṇā bhágam̐ ca vásūn rudrā́ñ ādityā́ñ ihá huve || 5 || 20 ||

21.

Imā́m̐ no yajñám amṛíteshu dhehīmā́ havyā́ jātavedo jushasva | stokā́nām agne médaso ghṛitásya hótaḥ prā́śāna prathamó nishádya || 1 || ghṛitávantaḥ pāvaka te stokā́ ścotanti médasaḥ | svádharman devávītaye śréshṭham̐ no dhehi vā́ryam̐ || 2 || túbhyam̐ stokā́ ghṛitaścútó 'gne víprāya santya | ríshiḥ śréshṭhaḥ sám idhyase yajñásya prāvitā́ bhava || 3 || túbhyam̐ ścotanty ádhrigo śacīva stokā́so agne médaso ghṛitásya | kaviśastó bṛihatā́ bhānúnā́gā havyā́ jushasva medhira || 4 || ójishṭham̐ te madhyató méda údbhṛitam̐ prá te vayám̐ dadāmahe | ścótanti te vaso stokā́ ádhi tvací práti tā́n devaśó vihi || 5 || 21 ||

22.

Ayám̐ só agnír yásmin sómam̐ índraḥ sutám̐ dadhé

20, 1 su-jyótishaḥ. sa-jóshasaḥ. 2 sadhá-sthā. ṛita-jāta. devá-vātāḥ. ápra-yuchan. 3 jāta-vedaḥ. māyāḥ. viśvam-inva tvé *iti*. sam-dadhúḥ pṛishṭabandho *iti* pṛishṭa-bandho. 4 ṛitu-pā́ḥ ṛitá-vā. vṛitra-hā́. viśvá-vedāḥ. víśvā áti duḥ-itā́. 5 dadhi-krā́m. — 21, 1 dhehi imā́. jāta-vedaḥ. hótar *iti* prá aśāna. ni-sádya. 2 stokā́ḥ. svá-dharman devá-vītaye. 3 stokā́ḥ ghṛita-scútaḥ á°. pra-avitā́. 4 adhrigo *ity* adhri-go śacī-vaḥ. kavi-śastáḥ. bhānúnā́ ā́ agāḥ. 5 út-bhṛitam. vaso *iti*.

jaṭhāre vāvaśānáḥ | sahasríṇaṃ vā́jam átyaṃ ná sáptiṃ sasavā́n sán stūyase jātavedaḥ || 1 || ágne yát te diví várcaḥ pṛithivyā́ṃ yád óshadhīshv apsv ā́ yajatra | yénāntárikshaṃ urv ā́tatántha tvesháḥ sá bhānúr arṇavó nṛicákshāḥ || 2 || ágne divó árṇam áchā jigāsy áchā devā́ṅ ūcishe dhíshṇyā yé | yā́ rocané parástāt sū́ryasya yā́ś cāvástād upatíshṭhanta ā́paḥ || 3 || purīshyā́so agnáyaḥ prāvaṇébhiḥ sajóshasaḥ | jushántāṃ yajñám adrúho 'namīvā́ ísho mahíḥ || 4 || íḷām agne — || 5 || 22 ||

23.

Nírmathitaḥ súdhita ā́ sadhásthe yúvā kavír adhvarásya praṇetā́ | jū́ryatsv agnír ajáro váneshv átrā dadhe amṛítaṃ jātávedāḥ || 1 || ámanthishṭām bhāratā revád agníṃ devā́śravā devávātaḥ sudáksham | ágne ví paśya bṛihatā́bhí rāyéshā́ṃ no netā́ bhavatād ánu dyū́n || 2 || dáśa kshípaḥ pū́rvyaṃ sīm ajījanan sújātam mātṛíshu priyám | agníṃ stuhi daivavātám devaśravo yó jánānām ásad vaśī́ || 3 || ní tvā dadhe vára ā́ pṛithivyā́ íḷāyās padé sudinatvé áhnām | dṛishádvatyām mánuṣha āpayā́yāṃ sárasvatyāṃ revád agne didīhi || 4 || íḷām agne — || 5 || 23 ||

24.

Ágne sáhasva pṛítanā abhímātīr ápāsya | dushṭáras táran árātīr várco dhā yajñávāhase || 1 || ágna iḷā́ sám idhyase vītíhotro ámartyaḥ | jushásva sū́ no adhvarám || 2 || ágne dyumnéna jāgṛive sáhasaḥ sūnav āhuta | édám

---

22, 1 jāta-vedaḥ. 2 ap-sú. yéna a° urú ā-tatántha. nṛi -cákshāḥ. 3 ácha (2). dhíshṇyāḥ. yā́ḥ. ca a° upa-tíshṭhante. 4 pravaṇébhiḥ sa-jóshasaḥ. — 23, 1 níḥ-mathitaḥ sú-dhitaḥ. sadhá -sthe. pra-netā́. átra. jātá-vedāḥ. 2 devā́-śravāḥ devá-vātaḥ su-dáksham. bṛihatā́ abhí rāyā́ í°. 3 sú-jātam. deva-śravaḥ. 4 váre. mā́nushe. — 24, 1 abhí-mātīḥ ápa a° dustáraḥ. dhāḥ yajñá -vāhase. 2 ágne. vītí-hotraḥ. sú. 3 sūno *iti* ā́-huta ā́ í°.

barhíḥ sado máma || 3 || ágne víṣvebhir agníbhir devébhir mahayā gíraḥ | yajñéshu yá u cāyávaḥ || 4 || ágne dā́ dāṣúshe rayíṃ vīrávantam párīṇasam | ṣiṣīhí naḥ sūnumátaḥ || 5 || 24 ||

25.

Ágne diváḥ sūnúr asi prácetās tánā pṛithivyā́ utá viṣvávedāḥ | ṛídhag devā́ñ ihá yajā cikitvaḥ || 1 || agníḥ sanoti vīryā̀ṇi vidvā́n sanóti vā́jam amṛítāya bhū́ṣhan | sá no devā́ñ éhá vahā puruksho || 2 || agnír dyā́vāpṛithiví viṣvájanye á bhāti devī́ amṛíte ámūraḥ | kṣháyan vā́jaiḥ puruṣcandró námobhiḥ || 3 || ágna índraṣ ca dāṣúsho duroṇé sutā́vato yajñám ihópa yātam | ámardhantā somapéyāya devā || 4 || ágne apā́ṃ sám idhyase duroṇé nítyaḥ sūno sahaso jātavedaḥ | sadhásthāni maháyamāna ūtí || 5 || 25 ||

26.

Vaiṣvānarám mánasāgníṃ nicā́yyā havíṣhmanto anushatyáṃ svarvídam | sudā́nuṃ devā́ṃ rathirā́ṃ vasūyávo gīrbhí raṇvā́ṃ kuṣikā́so havāmahe || 1 || tā́ṃ ṣubhrā́m agníṃ ávase havāmahe vaiṣvānarám mātariṣvānam ukthyàm | bṛíhaspátim mánusho devátātaye vípraṃ ṣrótāram átithiṃ raghushyádaṃ || 2 || áṣvo ná krándañ jánibhiḥ sám idhyate vaiṣvānaráḥ kuṣikébhir yugé-yuge | sá no agníḥ suvíryaṃ svā́ṣvyaṃ dádhātu rátnam amṛíteshu jā́gṛiviḥ || 3 || prá yantu vā́jās távishībhir agnáyaḥ ṣubhé sámmiṣlāḥ pṛíshatīr ayukshata | bṛihadúksho marúto viṣvávedasaḥ prá vepa-

---

24, 4 mahaya. yé. 5 dā́ḥ. — 25, 1 prá-cetāḥ. viṣvá-vedāḥ. yaja. 2 ā́ ihá vaha puruksho *iti* puru-kṣho. 3 dyā́vāpṛithiví *iti* viṣvájanye *iti* viṣvá-janye. devī́ *iti* amṛíte *iti*. puru-candráḥ. 4 ágne. sutá-vataḥ. ihá úpa. soma-péyāya. 5 sūno *iti*. jāta -vedaḥ sadhá-sthāni. — 26, 1 mánasā a° ni-cā́yya. anu-satyám svaḥ -vídam su-dā́num. vasu-yávaḥ gīḥ-bhíḥ. 2 raghu-syádam. 3 sú -víryam su-áṣvyam. 4 sám-miṣlāḥ. bṛihat-úkshaḥ. viṣvá-vedasaḥ.

yanti párvatāñ ádābhyāḥ || 4 || agniśríyo marúto viśvákṛishṭaya á tveshám ugrám áva īmahe vayám | té svāníno rudríyā varshánirṇijaḥ siṅhá ná heshákratavaḥ sudánavaḥ || 5 || 26 ||

vrátaṃ-vrātaṃ gaṇám-gaṇaṃ susastíbhir agnér bhámnam. marútām ója īmahe | príshadaśvāso anavabhrárādhaso gántāro yajñáṃ vidátheshu dhírāḥ || 6 || agnír asmi jánmanā jātávedā ghṛitám me cákshur amṛítam ma āsán | arkás tridhātū rájaso vimáno 'jasro gharmó havír asmi náma || 7 || tribhíḥ pavítrair ápupod dhy àrkáṃ hṛidá matíṃ jyótir ánu prajānán | várshishṭhaṃ rátnam akṛita svadhábhir ád íd dyávāpṛithiví páry apaśyat || 8 || śatádhāram útsam ákshīyamāṇaṃ vipaścítam pitáraṃ váktvānām | melím mádantam pitrór upásthe tám rodasī pipṛitaṃ satyavácam || 9 || 27 ||

27.

Prá vo vájā abhídyavo havíshmanto ghṛitácyā | devāñ jigāti sumnayúḥ || 1 || íle agníṃ vipaścítaṃ girá yajñásya sádhanam | śrushṭīvánaṃ dhitávānam || 2 || ágne śakéma te vayáṃ yámaṃ devásya vājínaḥ | áti dvéshāṅsi tarema || 3 || samidhyámāno adhvarè 'gníḥ pāvaká ídyaḥ | śocíshkeśas tám īmahe || 4 || pṛithupájā ámartyo ghṛitánirṇik svàhutaḥ | agnír yajñásya havyavāṭ || 5 || 28 ||

tám sabádho yatásruca itthá dhiyá yajñávantaḥ | á cakrur agníṃ ūtáye || 6 || hótā devó ámartyaḥ purástād eti māyáyā | vidáthāni pracodáyan || 7 || vājí vájeshu dhīyate

---

26, 5 agni-śríyaḥ. viśvá-kṛishṭayaḥ. rudríyāḥ. varshá-nirnijaḥ siṅhāḥ. heshá-kratavaḥ su-dānavaḥ. 6 susastí-bhiḥ. pṛishat-aśvāsaḥ anavabhrá-rādhasaḥ. 7 jātá-vedāḥ. me. tri-dhātuḥ. vi-mānaḥ á°. 8 hí a°. pra-jānán. dyávāpṛithiví *iti*. 9 śatá-dhāram. vipaḥ -cítam. upá-sthe. rodasī *iti*. satya-vācam. — 27, 1 abhí-dyavaḥ. 2 vipaḥ-cítam. dhitá-vānam. 4 sam-idhyámānaḥ adhvaré a°. śocíḥ -keśaḥ. 5 pṛithu-pājāḥ. ghṛitá-nirnik sú-āhutaḥ. havya-vāṭ. 6 sa-bádhaḥ yatá-srucaḥ. 7 pra-codáyan.

'dhvaréshu prá ṇīyate | vípro yajñásya sā́dhanaḥ || 8 || dhiyā́ cakre váreṇyo bhūtā́nāṃ gárbham ā́ dadhe | dákshasya pitáraṃ tánā || 9 || ní tvā dadhe váreṇyaṃ dákshasyeḷā́ sahaskṛita | ágne sudītím uṣíjam || 10 || 29 ||

agníṃ yantúram aptúram ṛitásya yóge vanúshaḥ | víprā vā́jaiḥ sám indhate || 11 || ūrjó nápātam adhvaré dīdivā́ṅsam úpa dyávi | agním īḷe kavíkratum || 12 || īḷényo namasyàs tirás támāṅsi darṣatáḥ | sáṁ agnír idhyate vṛíshā || 13 || vṛísho agníḥ sám idhyaté 'ṣvo ná devavā́hanaḥ | táṃ havíshmanta īḷate || 14 || vṛíshaṇaṃ tvā vayáṃ vṛishan vṛíshaṇaḥ sám idhīmahi | ágne dī́dyatam bṛihát || 15 || 30 ||

28.

Ágne jushásva no havíḥ puroḷā́ṣaṃ jātavedaḥ | prātaḥsāvé dhiyāvaso || 1 || puroḷā́ agne pacatás túbhyaṃ vā ghā párishkṛitaḥ | táṃ jushasva yavishṭhya || 2 || ágne vīhí puroḷā́ṣaṃ ā́hutaṃ tiróahnyam | sáhasaḥ sūnúr asy adhvaré hitáḥ || 3 || mā́dhyaṃdine sávane jātavedaḥ puroḷā́ṣam ihá kave jushasva | ágne yahvásya táva bhāgadhéyaṃ ná prá minanti vidátheshu dhī́rāḥ || 4 || ágne tṛitī́ye sávane hí kā́nishaḥ puroḷā́ṣaṃ sahasaḥ sūnav ā́hutam | áthā devéshv adhvaráṃ vipanyáyā dhā́ rátnavantam amṛíteshu jā́gṛivim || 5 || ágne vṛidhāná ā́hutim puroḷā́ṣaṃ jātavedaḥ | jushásva tiróahnyam || 6 || 31 ||

29.

Ástīdám adhimánthanam ásti prajánanaṃ kṛitám | etā́ṃ viṣpátnīm ā́ bharāgním manthāma pūrváthā || 1 || aráṇyor

---

27. 8 nīyate. 10 dákshasya iḷā́ sahaḥ-kṛita. su-dītím. 11 ap-túram. víprāḥ. 12 kaví-kratum. 14 vṛísho *iti*. idhyate á°. deva-vā́hanaḥ. — 28, 1 jāta-vedaḥ prātaḥ-sāvé dhiyāvaso *iti* dhiyā-vaso. 2 gha pári-kṛitaḥ. 3 ā-hutam tiráḥ-ahnyam. 4 jāta-vedaḥ. bhāga-dhéyam. 5 sūno *iti* ā́-hutam átha. dhā́ḥ. 6 ā́-hutim. jāta-vedaḥ. tiráḥ-ahnyam. — 29, 1 ásti i° adhi-mánthanam. pra-jánanam. bhara a°.

níhito jātávedā gárbha iva súdhito garbhíṇīshu | divé-diva ídyo jāgrivádbhir havíshmadbhir manushyèbhir agníḥ || 2 || uttānáyām áva bharā cikitván sadyáḥ právītā vríshaṇam jajāna | arushástūpo rúśad asya pāja íḷāyās putró vayúne 'janishṭa || 3 || íḷāyās tvā padé vayám nábhā pṛithivyā́ ádhi | jātavedo ní dhīmahy ágne havyáya vóḷhave || 4 || mánthatā naraḥ kavím ádvayantam prácetasam amṛítaṃ suprátīkam | yajñásya ketúm prathamám purástād agníṃ naro janayatā suśévam || 5 || 32 ||

yádī mánthanti bāhúbhir ví rocaté 'śvo ná vājy àrushó váneshv ā́ | citró ná yā́mann aśvínor ánivṛitaḥ pári vṛiṇakty áśmanas tríṇā dáhan || 6 || jātó agní rocate cékitāno vājī́ víprah kaviśastáḥ sudā́nuḥ | yám devā́sa íḍyam viśvavídam havyavā́ham ádadhur adhvaréshu || 7 || sída hotaḥ svá u loké cikitván sādáyā yajñáṃ sukṛitásya yónau | devāvír devā́n havíshā yajāsy ágne bṛihád yájamāne váyo dhāḥ || 8 || kṛiṇóta dhūmáṃ vríshaṇam sakhāyó 'sredhanta itana vā́jam ácha | ayám agníḥ pṛitanāshāṭ suvíro yéna devā́so ásahanta dásyūn || 9 || ayáṃ te yónir ṛitvíyo yáto jātó árocathāḥ | tám jānánn agna ā́ sīdāthā no vardhayā gíraḥ || 10 || 33 ||

tánūnápād ucyate gárbha āsuró nárāśáṅso bhavati yád vijā́yate | mātarísvā yā́d ámimīta mātári vā́tasya sárgo abhavat sárīmaṇi || 11 || sunirmáthā nírmathitaḥ sunīdhā́ ní-hitaḥ kavíḥ | ágne svadhvarā́ kṛiṇu devā́n devayaté yaja || 12 || ájījanann amṛítam mártyāso 'sremā́ṇam taráṇiṃ vīḷú-

---

29, 2 ní-hitaḥ jātá-vedāḥ. sú-dhitaḥ. divé-dive. 3 bhara. prá-vītā. arushá-stūpaḥ. 4 jāta-vedaḥ. 5 mánthata. prá-cetasam. su-prátīkam. janayata su-śévam. 6 yádi. rocate á° vājī́ a°. áni -vṛitaḥ. 7 agníḥ. kavi-śastáḥ su-dā́nuḥ. viśva-vídam havya-vā́ham. 8 hotar *iti* své. sādáya. su-kritásya. deva-avíḥ. 9 sákhāyaḥ á°. su-vīraḥ. 10 agne. sída átha. vardhaya. 11 tánū-nápāt. ví -jāyate. 12 sunīḥ-máthā, níḥ-mathitaḥ su-nidhā́ ní-hitaḥ. su -adhvarā́. d. d. y. 15, 12.

jambham ⌊ dáṣa svásāro agrúvaḥ samīcíḥ púmāṅsaṃ jātám abhí sáṃ rabhante || 13 || prá saptáhotā sanakād arocata mātúr upásthe yád áṣocād ūdhani | ná ní mishati suráṇo divé-dive yád ásurasya jaṭhárād ájāyata || 14 || amitrāyúdho marútām iva prayāḥ prathamajā́ bráhmaṇo víṣvam íd viduḥ | dyumnávad bráhma kuṣikāsa érira éka-eko dáme agníṃ sám īdhire || 15 || yád adyá tvā prayatí yajñé asmín hótaṣ cikitvó 'vṛiṇīmahīhá | dhruvám ayā dhruvám utā́ṣa-mishṭhāḥ prajānán vidvā́ṅ úpa yāhi sómam || 16 || [34] ||

Dvitīyo 'nuvākaḥ.

Prathamo 'dhyāyaḥ.

30.

Ichánti tvā somyāsaḥ sákhāyaḥ sunvánti sómaṃ dádhati práyāṅsi | títikshante abhíṣastiṃ jánānām índra tvád ā́ kā́ṣ caná hí praketáḥ || 1 || ná te dūré paramā́ cid rájāṅsy ā́ tú prá yāhi harivo háribhyām | sthirā́ya vríshṇe sávanā kṛitémā́ yuktā́ grā́vāṇaḥ samidhāné agnaú || 2 || índraḥ suṣípro maghávā tárutro mahā́vrātas tuvikūrmír ṛ́ghāvān | yád ugró dhā́ bādhitó mártyeshu kvà tyā́ te vṛishabha vīryā̀ṇi || 3 || tvám hí shmā cyāváyann ácyutāny éko vṛitrā́ cárasi jíghnamānaḥ | táva dyā́vāpṛithiví párvatāsó 'nu vratā́ya níṃiteva tasthuḥ || 4 || utā́bhaye puruhūta śrávobhir éko dṛiḷhám avado vṛitrahā́ sán | imé cid indra ródasī apāré yát saṃgṛibhṇā́ maghavan kāṣ́ír ít te || 5 || 1 ||

prá sú ta indra pravátā háribhyām prá te vájraḥ pramṛiṇánn etu ṣátrūn | jahí pratīcó anūcáḥ párāco víṣvaṃ

29, 13 vṛiḷú-jambham. sam-īciḥ. 14 saptá-hotā. upá-sthe. su-ráṇaḥ. 15 amitra-yúdhaḥ. pra-yā́ḥ prathama-jā́ḥ. ā́ īrire. 16 pra-yatí. hótar *iti* cikitvaḥ ávṛiṇīmahi ihá. ayāḥ. utá a° pra-jānán. — 30, 1 abhí-ṣastim. pra-ketā́ḥ. 2 kṛitā́ imā́ yuktā́ḥ. sam-idhāné. 3 su-ṣípraḥ. mahā́-vrātaḥ tuvi-kūrmíḥ. dhā́ḥ. 4 sma cyaváyan. dyā́vāpṛithiví *iti* párvatāsaḥ ánu. nímitā-iva. 5 utá á° puru-hūta. vṛitra-hā́. imé *iti*. ródasī *iti* apāré *iti*. sam-gṛibhṇā́ḥ. 6 sú te. pra-mṛiṇán.

satyáṃ kṛiṇuhi vishṭám astu || 6 || yásmai dhâyur ádadhā mártyāyâbhaktaṃ cid bhajate gehyàṃ sáḥ | bhadrâ ta indra sumatír ghṛitâcī sahásradānā puruhūta rātíḥ || 7 || sahádānum puruhūta kshiyántam ahastám indra sám piṇak kúṇārum | abhí vṛitráṃ várdhamānam píyārum apádam indra tavásā jaghantha || 8 || ní sāmanám ishirám indra bhūmim mahím apārâṃ sádane sasattha | ástabhnād dyâṃ vṛishabhó antárikṣam árshantv ápas tváyehá prásūtāḥ || 9 || alātṛiṇó valá indra vrajó góḥ purâ hántor bháyamāno vy àra | sugân pathó akṛiṇon niráje gâḥ právan vâṇīḥ puruhūtáṃ dhámantīḥ || 10 || 2 ||

éko dvé vásumatī samīcí índra â paprau pṛithivîṃ utá dyâm | utântárikshād abhí naḥ samīká ishó rathíḥ sayújaḥ ṣūra vâjān || 11 || díṣaḥ súryo ná mināti prádishṭā divé-dive háryaṣvaprasūtāḥ | sáṃ yád ánaḥ ádhvana âd íd áṣvair vimócanaṃ kṛiṇute tát tv àsya || 12 || dídṛikshanta usháso yámann aktór vivásvatyā máhi citrám ánīkam | víṣve jānanti mahiná yád âgād índrasya kárma súkṛitā purūṇi || 13 || máhi jyótir níhitaṃ vakshánāsv āmâ pakvám carati bíbhratī gaúḥ | víṣvaṃ svádma sámbhṛitam usríyāyāṃ yát sīm índro ádadhād bhójanāya || 14 || índra dṛíhya yāmakoṣâ abhūvan yajñáya ṣiksha gṛiṇaté sákhibhyaḥ durmāyávo durévā mártyāso nishaṅgíṇo ripávo hántvāsaḥ || 15 || 3 ||

sáṃ ghóshaḥ ṣṛiṇve 'vamaír amítrair jahí ny èshv aṣánim tápishṭhām | vṛiścém adhástād ví rujā sáhasva jahí ráksho maghavan randháyasva || 16 || úd vṛiha rákshaḥ sa-

30, 7 ádadhāḥ mártyāya á°. te. su-matíḥ. sahásra-dānā puru-hūta. 8 sahá-dānum puru-hūta 9 tváyā ihá prá-sūtāḥ. 10 ví āra su-gân. akṛiṇot niḥ-áje. prá ā°. puru-hūtám. 11 dvé *iti* vásumatī *iti* vásu-matī samīcí *iti* sam-īcí. utá a°. sam-íké. sa-yújaḥ. 12 prá-dishṭāḥ. háryaṣva-prasūtāḥ. vi-mócanam. tá a°. 13 dídṛikshante. vivásvatyāḥ. â á°. sú-kṛitā. 14 ní-hitam. sám-bhṛitam. 15 yāma-koṣâḥ. duḥ-māyávaḥ duḥ-évāḥ. 16 jahí ní e°. vṛiścá īm. ruja.

hámūlam indra vṛiṣcá mádhyam práty ágrām śriṇīhi | á kívataḥ salalúkam cakartha brahmadvíshe tápushim hetímasya || 17 || svastáye vājíbhis ca praṇetaḥ sám yán mahír ísha āsátsi pūrvíḥ | rāyó vantáro bṛihatáḥ syāmāsmé astu bhága indra prajávān || 18 || á nō bhara bhágam indra dyumántam ní te deshṇásya dhīmahi prareké | ūrvá iva paprathe kámo asmé tám á pṛiṇa vasupate vásūnām || 19 || imám kámam mandayā góbhir áśvais candrávatā rádhasā papráthaś ca | svaryávo matíbhis túbhyam víprā índrāya vāhaḥ kuśikáso akran || 20 || á no gotrā dardṛihi gopate gāḥ sám asmábhyam sanáyo yantu vājāḥ | divákshā asi vṛishabha satyáśushmo 'smábhyam sú maghavan bodhi godáḥ || 21 || śunám huvema maghávānam índram asmín bhāre nṛítamam vājasātau | śriṇvántam ugrám ūtáye samátsu ghnántam vṛitráṇi samjítam dhánānām || 22 || 4 ||

31.

Śásad váhnir duhitúr naptyàm gād vidvāñ ṛitásya dídhitim saparyán | pitā́ yátra duhitúḥ sékam ṛiñján sám śagmyèna mánasā dadhanvé || 1 || ná jāmáye tánvo riktháṃ āraik cakára gárbham sanitúr nidhānam | yádī mātáro janáyanta váhnim anyáḥ kartā́ sukṛítor anyá ṛindhán || 2 || agnír jajñe juhvà́ réjamāno mahás putrā́ñ arushásya prayákshe | mahā́n gárbho máhy á jātám eshām mahī́ pravṛíd dhāryaśvasya yajñaíḥ || 3 || abhí jaítrīr asacanta spṛidhānām máhi jyótis támaso nír ajānan | tám jānatíḥ práty úd āyann ushā́saḥ pátir gávām abhavad éka índraḥ || 4 || vīḷaú satír abhí dhīrā́ atṛindan prācáhinvan mánasā saptá víprāḥ |

30, 17 sahá-mūlam. vṛiṣcá. brahma-dvíshe. 18 pranetar *iti* pra-netaḥ. yát. ā-sátsi. syāma asmé *iti*. 19 pra-reké. asmé *iti*. vasu-pate. 20 mandaya. 21 go-pate. satyá-śushmaḥ. go-dā́ḥ. 22 vāja-sātau. samát-su. sam-jítam. — 31, 2 araik. ni-dhā́nam yádi. su-kṛítoḥ. 3 pra-yákshe. pra-vṛít hári-aśvasya. 4 ushásaḥ. 5 prācā́ a°.

víṣvām aviṇdán pathyàm ṛitásya prajānánn ít tá námasā viveṣa || 5 || 5 ||

vidád yádī sarámā rugṇám ádrer máhi páthaḥ pūrvyáṃ sadhryàk kaḥ | ágraṃ nayat supády ákṣharāṇām áchā rávam prathamā́ jānatī́ gāt || 6 || ágachad u víprataṃaḥ sakhīyánn ásūdayat sukṛíte gárbham ádriḥ | sasā́na máryo yúvabhir makhasyánn áthābhavad áṅgirāḥ sadyó árcan || 7 || satáḥ-sataḥ pratimā́nam purobhúr víṣvā veda jánimā hánti ṣúṣhṇam | prá ṇo diváḥ padavíṛ gavyúr árcan sákhā sákhīṁr amuñcan níṛ avadyā́t || 8 || ní gavyatā́ mánasā sedur arkaíḥ kṛiṇvānáso amṛitatvā́ya gātúm | idáṃ cin nú sádanam bhūry eshāṃ yéna mā́sāñ ásishāsann ṛiténa || 9 || sampáṣyamānā amadann abhí svám páyaḥ pratnásya rétaso dúghānāḥ | ví ródasī atapad ghóṣha eshāṃ jāté nishṭhā́m ádadhur góshu vīrán || 10 || 6 ||

sá jātébhir vṛitrahā́ séd u havyaír úd usríyā asṛijad índro arkaíḥ | urúcy àsmai ghṛitávad bhárantī mádhu svádma duduhe jényā gaúḥ || 11 || pitré cic cakruḥ sádanaṃ sám asmai máhi tvíshīmat sukṛíto ví hí khyán | vishkabhnánta skámbhanenā jánitrī ā́sīnā ūrdhvā́m rabhasā́m ví minvan || 12 || malī́ yádi dhiṣhā́ṇā ṣiṣnáthe dhā́t sadyovṛídhaṃ vibhvàṃ ródasyoḥ | gíro yásminn anavadyā́ḥ samīcír víṣvā índrāya távishīr ánuttāḥ || 13 || máhy ā́ te sakhyā́ṃ vaṣmi ṣaktír ā́ vṛitraghné niyúto yanti pūrvíḥ | máhi stotrám áva ā́ganma sūrér asmā́kaṃ sú maghavan bodhi gopā́ḥ || 14 || máhi kshétram purú ṣcandrā́ṃ vividvā́n ā́d ít

31, 5 prá-jānán. námasā ā́. 6 yádi. kar *iti* kaḥ. su-pádī. ácha. 7 sakhi-yán. su-kríte. átha a°. 8 prati-mā́nam puraḥ -bhū́ḥ. jánima. naḥ. pada-víḥ. amuñcat. 9 cit. ásisāsan. 10 sam -páśyamānāḥ. ródasī *iti*. niḥ-sthā́m. 11 vṛitra-há́ sáḥ ít. urúcī a°. 12 cit. tvíshi-mat su-kṛítaḥ. vi-skabhnántaḥ skámbhanena jánitrī *iti*. 13 sadyaḥ-vṛídham vi-bhvàm sam-ícíḥ. 14 vṛitra -ghné ni-yútaḥ. ā́ a°. 15 candrám.

sákhibhyaṣ caráthaṃ sám airat | índro nṛíbhir ajanad dídyānaḥ sākáṃ sū́ryam ushásaṃ gātúm agním || 15 || 7 ||

apáṣ cid eshá vibhvò dámūnāḥ prá sadhrīcīr asṛijad viṣváścandrāḥ | mádhvaḥ punānáḥ kavíbhiḥ pavítrair dyúbhir hinvanty aktúbhir dhánutrīḥ || 16 || ánu kṛishṇé vásudhitī jihāte ubhé sū́ryasya maṅhánā yájatre | pári yát te mahimā́naṃ vṛijádhyai sákhāya indra kámyā ṛijipyáḥ || 17 || pátir bhava vṛitrahan sūnṛ́tānāṃ girā́ṃ viṣváyur vṛishabhó vayodhā́ḥ | á no gahi sakhyébhiḥ ṣivébhir mahā́n mahíbhir ūtíbhiḥ saraṇyán || 18 || tám aṅgirasván námasā saparyán návyaṃ kṛiṇomi sányase purājā́m | drúho ví yāhi bahulā́ ádevīḥ ṣvàṣ ca no maghavan sātáye dhāḥ || 19 || míhaḥ pāvakā́ḥ prátatā abhūvan svastí naḥ piprihi pārám āsām | índra tvā́ṃ rathiráḥ pāhi no rishó makshū́ -makshū kṛiṇuhi gojíto naḥ || 20 || ádedishṭa vṛitrahā́ gópatir gā́ antáḥ kṛishṇā́ṃ arushaír dhā́mabhir gāt | prá sūnṛ́tā diṣámāna ṛiténa dúraṣ ca víṣvā avṛiṇod ápa svā́ḥ || 21 || ṣunā́ṃ huvema — || 22 || 8 ||

32.

Índra sómaṃ somapate píbemā́m mādhyaṃdinaṃ sávanaṃ cā́ru yát te | praprúthyā ṣípre maghavann ṛijīshin vimúcyā hárī ihá mādayasva || 1 || gávāṣiram manthínam indra ṣukrám píbā sómaṃ rarimā́ te mádā́ya | brahmakṛítā mā́rutenā gaṇéna sajóshā rudraís tripád á vṛishasva || 2 || yé te ṣúshmāṃ yé távishīm ávardhann árcanta indra marútas ta ójaḥ | mádhyaṃdine sávane vajrahasta píbā rudré-

---

31, 16 vi-bhvàḥ. viṣvá-candrāḥ.. 17 kṛishṇé *iti* vásudhitī *iti* vásu-dhitī jihāte *iti* ubhé *iti*. yájatre *iti*. 18 vṛitra-han. viṣvá -āyuḥ. vayaḥ-dhāḥ. 18b = III, 1, 19. 19 aṅgirasvát. purā-jā́m. svàr *iti* svàḥ. 20 prá-tatāḥ. makshú-makshu. go-jítaḥ. 21 vṛitra -hā́ gó-patiḥ. antár *iti*. sūnṛ́tāḥ. — 32, 1. soma-pate píba ic. pra -prúthya ṣípre *iti*. vi-múcya hárī *iti*. 2 gó-āṣiram. píba. rarimā́. brahma-kṛítā mā́rutena. sa-jóshāḥ. 3 te. vajra-hasta píbā.

bhiḥ ságanaḥ susipra || 3 || tá ín nv àsya mádhumad vivipra índrasya śárdho marúto yá ásan | yébhir vṛitrásyeshitó vivédāmarmáṇo mányamānasya márma ||4|| manushvád índra sávanaṃ jushāṇáḥ píbā sómaṃ śáśvate vīryàya | sá á vavṛitsva haryaśva yajñaíḥ saraṇyúbhir apó árṇā sisarshi || 5 || 9 ||

tvám apó yád dha vṛitráṃ jaghanvāṅ átyāṅ iva prá-sṛijaḥ sártavājaú | śáyānam indra cáratā vadhéna vavrivāṅ-sam pári devír ádevam || 6 || yájāma ín námasā vṛiddhám índram bṛihántam ṛishvám ajáraṃ yúvānam | yásya priyé mamátur yajñíyasya ná ródasī mahimānam mamāte || 7 || índrasya kárma súkṛitā purūṇi vratāni devá ná minanti víśve | dādhára yáḥ pṛithivíṃ dyām utémāṃ jajāna sūryam ushásaṃ sudáṅsāḥ || 8 || ádrogha satyáṃ táva tán mahitvám sadyó yáj jātó ápibo ha sómam | ná dyāva indra tavásas ta ójo nāhā ná māsāḥ śarádo varanta || 9 || tváṃ sadyó apibo jātá indra mádāya sómam paramé vyòman | yád dha dyāvāpṛithiví āviveśīr áthābhavaḥ pūrvyáḥ kārúdhāyāḥ || 10 || 10 ||

áhann áhim pariśáyānam árṇa ojāyámānaṃ tuvijāta távyān | ná te mahitvám ánu bhūd ádha dyaúr yád anyáyā sphigyà kshám ávasthāḥ || 11 || yajñó hí ta indra várdhano bhúd utá priyáḥ sutásomo miyédhaḥ | yajñéna yajñám ava yajñíyaḥ sán yajñás te vájram ahihátya āvat || 12 || yajñénéndram ávasā cakre arvāg aínaṃ sumnáya návyase vavṛityām | yá stómebhir vāvṛidhé pūrvyébhir yó madhyamébhir utá nūtanebhiḥ || 13 || vivésha yán mā dhisháṇā jajāna stávai purā páryād índram áhnaḥ | áṅhaso yátra pī-

---

1° 32, 3 sá-gaṇaḥ su-śipra. 4 té ít nú a°. vivipre. yé. vṛitrásya 7 vivéda a°. 5 píba. hari-aśva. 6 ha. prá á° sártavaí ājaú. 1° ít. priyé *iti*. ródasī *iti*. mamāte *iti*. 8 sú-kṛitā. devāḥ. utá su-dáṅsāḥ. 9 tát. yát. te. ná áhā. 10 ví-oman. ha dyāvāpṛithiví *iti* á á° átha a°. kārú-dhāyāḥ. 11 pari-śáyānam. tuvi-jāta. 12 te. sutá-somaḥ. ahi-hátye. 13 yajñéna 1° ávasā á. á e°. yáḥ. vavṛidhé. 14 yát.

párad yáthā no nāvéva yántam ubháye havante || 14 || ā́pūrṇo asya kalā́śaḥ svā́hā sékteva kóśaṃ sisice píbadhyai | sám u priyā́ ā́vavṛitran mádāya pradakshiṇíd abhí sómāsa índram || 15 || ná tvā gabhīráḥ puruhūta síndhur nā́drayaḥ pári shánto varanta | itthā́ sákhibhya ishitó yád indrá dṛiḷhám cid árujo gávyam ūrvám || 16 || sunáṃ huvema — || 17 || 11 ||

33.

Prá párvatānām uṣatī́ upásthād áśve iva víshite hā́samāne | gáveva śubhré mātárā rihāṇé vípāṭ chutudrī́ páyasā javete || 1 || índreshite prasavám bhíkshamāṇe áchā samudrám rathyèva yāthaḥ | samārāṇé ūrmíbhiḥ pínvamāne anyā́ vām anyā́m ápy eti śubhre || 2 || áchā síndhum mātṛítamām ayāsaṃ vípāśam urvíṃ subhágām aganma | vatsám iva mātárā saṃrihāṇé samānā́m yónim ánu saṃcárantī || 3 || enā́ vayám páyasā pínvamānā ánu yóniṃ devákṛitaṃ cárantīḥ | ná vártave prasaváḥ sárgataktaḥ kiṃyúr vípro nadyò johavīti || 4 || rámadhvam me vácase somyā́ya ṛítāvarīr úpa muhūrtám évaiḥ | prá síndhum áchā bṛihatī́ manīshā́vasyúr ahve kuśikásya sūnúḥ || 5 || 12 ||

índro asmā́ṅ aradad vájrabāhur ápāhan vṛitrám paridhím nadīnām | devò 'nayat savitā́ supāṇís tásya vayám prasavé yāma urvíḥ || 6 || pravā́cyaṃ śaśvadhā́ vīryàṃ tád índrasya kárma yád áhiṃ vivṛiścát | ví vájreṇa parishádo jaghānā́yann ā́pó 'yanam ichámānāḥ || 7 || etád váco jaritar

---

32, 14 nāvā́-iva. 15 ā́-pūrṇaḥ. sékta-iva. ā́ a°. pra-dakshiṇít. 16 puru-hūta. ná á°. sántaḥ. índra ā́. — 33, 1 uṣatī́ *iti* upá-sthāt. áśveivety áśve-iva víśite *iti* ví-site hā́samāne *iti* gávā-iva śubhré *iti*. rihāṇé *iti* ví-pāṭ ś°. javete *iti*. 2 índreshite itīndra-ishite pra-savám bhíkshamāṇe *iti* ácha. rathyā́-iva. samārāṇé *iti* sam-ārāṇé. pínvamāne *iti*. śubhre *iti*. 3 ácha. ví-pāśam. su-bhágām. saṃrihāṇé *iti* sam-rihāṇé. saṃcárantī *iti* sam-cárantī. 4 devá-kṛitam. pra-saváḥ sárga-taktaḥ. 5 ṛíta-varīḥ. ácha. manīshā́ a°. 6 vájra-bāhuḥ ápa a°. pari-dhím. deváḥ a°. su-pāṇíḥ. pra-savé. 7 pra-vā́cyam. ví-vṛiścát. pari-sádaḥ jaghāna ā́° ā́paḥ á°.

mápi mṛishṭhā á yát te ghóshān úttarā yugáni | ukthéshu kāro práti no jushasva má no ní kaḥ purushatrā námas te ‖ 8 ‖ ó shú svasāraḥ kāráve śṛiṇota yayaú vo dūrád ánasā ráthena | ní shū namadhvam bhávatā supārā adhoakshāḥ sindhavaḥ srotyábhiḥ ‖ 9 ‖ á te kāro śṛiṇavāmā vácāṅsi yayátha dūrád ánasā ráthena | ní te naṅsai pīpyānéva yóshā máryāyeva kanyà śaśvacaí te ‖ 10 ‖ [13] ‖

yád aṅgá tvā bharatáḥ saṃtáreyur gavyán grāma ishitá índrajūtaḥ | árshād áha prasaváḥ sárgatakta á vo vṛiṇe sumatíṃ yajñíyānām ‖ 11 ‖ átārishur bharatā́ gavyávaḥ sám ábhakta víprah sumatíṃ nadínām | prá pinvadhvam ishāyantīḥ surādhā á vakshāṇāḥ pṛiṇádhvaṃ yātá śíbham ‖ 12 ‖ úd va ūrmíḥ śámyā hantv ápo yóktrāṇi muñcata | mádushkṛitau vyènasāghnyaú śúnam áratām ‖ 13 ‖ [14] ‖

34.

Índraḥ pūrbhíd átirad dásam arkaír vidádvasur dáyamāno ví śátrūn | bráhmajūtas tanvà vāvṛidhānó bhū́ridātra ápṛiṇad ródasī ubhé ‖ 1 ‖ makhásya te tavishásya prá jūtím íyarmi váca amṛítāya bhū́shan | índra kshitīnā́m asi mā́nushīṇāṃ viśā́ṃ daívīnām utá pūrvayāvā ‖ 2 ‖ índro vṛitrám avṛiṇoc chárdhanītiḥ prá māyínām aminād várpaṇītiḥ | áhan vyàṅsam uśádhag váneshv āvír dhénā akṛiṇod rāmyā́ṇām ‖ 3 ‖ índraḥ svarshā́ janáyann áhāni jigā́yosígbhiḥ prítanā abhishṭíḥ | prárocayan mánave ketúṃ áhnām ávindaj jyótir bṛihaté ráṇāya ‖ 4 ‖ índras túje barháṇā á viveśa

33, 8 mā́ ápi. kāro *iti*. kar *iti* kaḥ. 9 ó *iti* sú. sú. bhávata su-párāḥ adhaḥ-akshāḥ. 10 kāro *iti* śṛiṇavāma. pīpyàṇā́-iva. máryāya-iva. ta *iti* te. 11 sam-táreyuḥ. índra-jūtaḥ. pra-saváḥ sárga-taktaḥ. su-matím. 12 bharatā́ḥ. su-matím. su-rā́dhāḥ. 13 śámyāḥ. mā́ áduḥ-kṛitau ví-enasā a°. á a°. — 34, 1 pūḥ-bhít á a°. vidát-vasuḥ. bráhma-jūtaḥ. vavṛidhānáḥ bhūri-dātraḥ á a° ródasī *iti* ubhé *iti*. 2 pūrva-yāvā. 3 avṛiṇot śárdha-nītiḥ. várpa-nītiḥ. ví-aṅsam. 4 svaḥ-śāḥ. jigāya u°. prá arocayat. ávindat.

nṛivád dádhāno náryā purūṇi | ácetayad dhíya imā́ jaritré prémāṃ várṇam atirac chukrám āsā́m || 5 || 15 ||

mahó mahā́ni panayanty asyéndrasya kárma súkṛitā purū́ṇi | vṛijánena vṛijinā́n sám pipesha māyā́bhir dásyūñr abhíbhūtyojāḥ || 6 || yudhéndro mahnā́ várivaḥ cakāra devébhyaḥ sátpatiḥ carshaṇipráḥ | vivásvataḥ sádane asya tā́ni víprā ukthébhiḥ kaváyo gṛiṇanti || 7 || satrāsā́haṃ váreṇyaṃ sahodā́ṃ sasavā́ṅsaṃ svàr apáś ca devíḥ | sasā́na yáḥ pṛithivī́ṃ dyā́m utémā́m índram madanty ánu dhíraṇāsaḥ || 8 || sasā́nā́tyāñ utá sū́ryaṃ sasānéndraḥ sasāna purubhójasaṃ gā́m | hiraṇyáyam utá bhógaṃ sasāna hatví dásyūn prā́ryaṃ várṇam āvat || 9 || índra óshadhīr asanod áhāni vánaspátīñr asanod antárikṣham | bibhéda valáṃ nunudé vívāco 'thābhavad damitā́bhíkratūnām || 10 || ṣunáṃ huvema — || 11 || 16 ||

35.

Tíshṭhā hárī rátha ā́ yujyámānā yāhí vāyúr ná niyúto no ácha | píbāsy ándho abhíṣṛishṭo asmé índra svā́hā rarimā́ te mádāya || 1 || úpājirā́ puruhūtā́ya sáptī hárī rátha-sya dhūrshv á yunajmi | dravád yáthā sámbhṛitaṃ viṣvátaṣ cid úpemā́ṃ yajñā́m á vahāta índram || 2 || úpo nayasva vṛíshaṇā tapushpótém ava tvā́ṃ vṛishabha svadhāvaḥ | grásetām áṣvā ví mucchá ṣóṇā divé-dive sadṛíṣīr addhi dhānā́ḥ || 3 || bráhmaṇā te brahmayújā yunajmi hárī sákhāyā sadhamā́da āṣú | sthirā́ṃ rátham sukhám indrādhitíshṭhan prajānán vidvā́ñ úpa yāhi sómam || 4 || mā́ te hárī vṛíshaṇā

34, 5 imā́ḥ. prá i°. atirat s°. 6 asya i°... sú-kṛitā. abhíbhūti -ojāḥ. 7 yudhā́ i°. sát-patiḥ carshaṇi-práḥ. 8 satrā-sáham. sahaḥ-dā́m. utá i°. dhī-raṇāsaḥ. 9 sasā́na á°. sasāna i°. puru -bhójasam. prá ā́°. 10 ví-vācaḥ átha a° damitā́ abhí-kratūnām. — 35, 1 tíshṭha hárī *iti* ráthe. ni-yútaḥ. abhí-sṛishṭaḥ asmé *iti*. rarimā́. 2 úpa a° puru-hūtā́ya sáptī *iti* hárī *iti*. dhuḥ-sú. sám -bhṛitam. úpa i°. 3 úpo *iti*. tapuḥ-pā́ utá īm. muca ihá. sa -dṛíṣīḥ. 4 brahma-yújā. hárī *iti*. sadha-mā́de āṣú *iti*. su-khám indra adhi-tíshṭhan. pra-sómam III, 29, 16. 5 hárī *iti*.

vītāpṛishṭhā ní rīraman yájamānāso anyé | atyāyāhi śaśvato vayáṃ té 'raṃ sutébhiḥ kṛiṇavāma sómaiḥ || 5 || 17 ||

távāyáṃ sómas tvám éhy arvāñ chaśvattamáṃ sumánā asyá pāhi | asmín yajñé barhíshy á nishádyā dadhishvémáṃ jaṭhára índum indra || 6 || stīrṇáṃ te barhíḥ sutá indra sómaḥ kṛitā́ dhānā́ áttave te háribhyām | tádokase puruśākāya vṛíshṇe marútvate túbhyaṃ rātā́ havíṃshi || 7 || imáṃ náraḥ párvatās túbhyam ápaḥ sám indra góbhir mádhumantam akran | tásyāgátyā sumánā ṛishva pāhi prajānán vidvā́n pathyà ánu svā́ḥ || 8 || yā́ṃ ábhajo marúta indra sóme yé tvā́m ávardhann ábhavan ganás te | tébhir etáṃ sajóshā vāvaśānò 'gnéḥ piba jihváyā sómam indra || 9 || índra píba svadháyā cit sutásyāgnér vā pāhi jihváyā yajatra | adhvaryór vā práyataṃ śakra hástād dhótur vā yajñáṃ havísho jushasva || 10 || śunáṃ huvema — || 11 || 18 ||

36.

Imā́m ū shú prábhṛitiṃ sātáye dhāḥ śáśvac-chaśvad ūtíbhir yádamānaḥ | suté-sute yāvṛidhe várdhanebhir yáḥ kármabhir mahádbhiḥ súśruto bhū́t || 1 || índrāya sómāḥ pradívo vídānā ṛibhúr yébhir vṛíshaparvā víhāyāḥ | prayamyámānān práti shú gṛibhāyéndra píba vṛíshadhūtasya vṛíshṇaḥ || 2 || píbā várdhasva táva ghā sutā́sa índra sómāsaḥ prathamā́ utémé | yáthāpibaḥ pūrvyā́ṃ indra sómāṃ evā́ pāhi pányo adyā́ návīyān || 3 || mahā́ṃ ámatro vṛijáne virapśy ùgráṃ śávaḥ patyate dhṛishṇv ójaḥ | nā́ha vivyāca pṛithiví canainaṃ yát sómāso háryaśvam ámandan || 4 ||

35, 5 vītā-pṛishṭhā. ní-anyé II, 18, 3. ati-āyāhi. te á°. 6 táva a°. ā́ ihi arvāṃ̃ ś° su-mánāḥ. ni-sádya dadhishvá i° jaṭhāre. 7 kṛitā́ḥ. tát-okase puru-śā́kāya. 8 tásya ā-gátya su-mánāḥ. pra-jānán. 9 ā́ á°. sa-jóshāḥ vāvaśānáḥ a°. 10 sutásya a°. prá-yatam. hótuḥ. — 36, 1 ūṃ̃ *iti* sú prá-bhṛitim. śáśvat-śaśvat. vavṛidhe. sú-śrutaḥ. 2 pra-dívaḥ. vṛísha-parvā ví-hāyāḥ pra-yamyámānān. sú gṛibhāya í°. vṛísha-dhūtasya. 3 píba. ghā. utá imé yáthā á°. evá. adyá. 4 vi-rapśí u°. dhṛishṇú. ná áha. caná e°. hári-aśvam.

mahắñ ugró vāvṛidhe vīryāya samắcakre vṛishabhháḥ kávyena | índro bhágo vājadắ asya gắvaḥ prá jāyante dákshiṇā asya pūrvíḥ || 5 || [19] ||

prá-yát síndhavaḥ prasavắṃ yáthāyann ắpaḥ samudrắṃ rathyèva jagmuḥ | átas cid índraḥ sádaso várīyān yád īṃ sómaḥ pṛiṇáti dugdhó aṃśúḥ || 6 || samudréṇa síndhavo yádamānā índrāya sómaṃ súshutam bhárantaḥ | aṃśúṃ duhanti hastíno bharítṛair mádhvaḥ punanti dhárayā pavítraiḥ || 7 || hradắ iva kuksháyaḥ somadhắnāḥ sám ī vivyāca sávanā purūṇi | ánnā yád índraḥ prathamắ vy ắśa vṛitrắṃ jaghanvắñ avṛiṇīta sómam || 8 || á tū bhara mákir etát pári shṭhād vidmá hí tvā vásupatiṃ vásūnām | índra yát te mắhinaṃ dátram ásty asmábhyaṃ tád dharyaṣva prá yandhi || 9 || asmé prá yandhi maghavann ṛijīshinn índra rāyó viṣvávārasya bhūreḥ | asmé ṣatắṃ ṣarádo jīváse dhā asmé vīrắñ cháśvata indra ṣiprin || 10 || ṣunắṃ huvema — || 11 || [20] ||.

37.

Vártrahatyāya ṣávase pṛitanāshắhyāya ca | índra tvā vartayāmasi || 1 || arvācínaṃ sú te mána utá cákshuḥ ṣatakrato | índra kṛiṇvántu vāghátaḥ || 2 || námāni te ṣatakrato víṣvābhir gīrbhír īmahe | índrābhimātishắhye || 3 || purushṭutásya dhắmabhiḥ ṣaténa mahayāmasi | índrasya carshaṇīdhṛítaḥ || 4 || índraṃ vṛitráya hántave puruhūtám úpa bruve | bháreshu vájasātaye || 5 || [21] ||

vájeshu sāsahír bhava tvắṃ īmahe ṣatakrato | índra vṛitráya hántave || 6 || dyumnéshu pṛitanắjye pṛitsutūrshu

---

36, 5 vavṛidhe. sam-ắcakre. vāja-dắḥ. 6 pra-savắm yáthā ắ°. rathyắ-iva. 7 sú-sutam. 8 soma-dhắnaḥ. īm *iti*. ví. 9 tú. sthāt vidmá. vásu-patim. hari-aṣva. 10 asmé *iti* (3). viṣvá-vārasya. śáśvataḥ. — 37, 1 pṛitanā-sáhyāya. tvā ắ. 2. 3. 6. 8. 9 ṣatakrato *iti* ṣata-krato. 3 índra abhimāti-sáhye. 4 puru-stutásya. carshaṇi-dhṛítaḥ. 5 puru-hūtám, vāja-sātaye. 6 sasahíḥ.

ṣrávassu ca | índra sákshvābhímātishu || 7 || ṣushmíntamaṃ na ūtáye dyumnínam pāhi jágṛivim | índra sómaṃ ṣatakrato || 8 || indriyáṇi ṣatakrato yá te jánceshu pañcásu | índra táni ta á vṛiṇe || 9 || ágann indra ṣrávo bṛihád dyumnáṃ dadhishva dushṭáram | út te ṣúshmaṃ tirāmasi || 10 || arvāváto na á gahy átho ṣakra parāvátaḥ | u lokó yás te adriva índrehá táta á gahi || 11 || 22 ||

38.

Abhí táshṭeva dīdhayā manīshám átyo ná vājí sudhúro jihānaḥ | abhí priyáṇi mármṛiṣat párāṇi kavír ichāmi saṃdṛíṣe sumedháḥ || 1 || inótá pṛicha jánimā kavīnám manodhṛítaḥ sukṛítas takshata dyám | imá u te praṇyò várdhamānā mánovātā ádha nú dhármaṇi gman || 2 || ní shīm íd átra gúhyā dádhānā utá kshatráya ródasī sám añjan | sám mātrābhir mamiré yemúr urví antár mahí sámṛite dháyase dhuḥ || 3 || ātíshṭhantam pári víṣve abhūshañ chríyo vásānaṣ carati svárociḥ | mahát tád vṛíshṇo ásurasya náma vishvárūpo amṛítāni tasthau || 4 || ásūta púrvo vṛishabhó jyáyān imá asya ṣurúdhaḥ santi pūrvíḥ | dívo napātā vidáthasya dhībhíḥ kshatráṃ rājānā pradívo dadhāthe || 5 || 23 ||

tríṇi rājānā vidáthe purúṇi pári víṣvāni bhūshathaḥ sádāṅsi | ápaṣyam átra mánasā jaganvā́ṁ vraté gandharvā́ñ ápi vāyúkeṣān || 6 || tád ín nv àsya vṛishabhásya dhenór á námabhir mamire sákmyaṃ góḥ | anyád-anyad asuryàṃ vásānā ní māyíno mamire rūpám asmin || 7 || tád ín nv àsya savitúr nákir me hiraṇyáyīm amátiṃ yám áṣiṣret | á

37, 7 sákshva abhí-mātishu. 9 te. 10 dustáram. 11 átho *iti*. índra ihá. — 38, 1 táshṭā-iva dīdhaya. su-dhúraḥ. sam-dṛíṣe su-medhā́ḥ. 2 iná utá. jánima. manaḥ-dhṛítaḥ su-kṛítaḥ. pra-ṇyàḥ várdhamānāḥ mánaḥ-vātāḥ. 3 sīm. ródasī *iti*. urví *iti*. mahí *iti* sámṛite *iti* sám-ṛite. dhur *iti* dhuḥ. 4 ā-tíshṭhantam. ṣríyaḥ. svá-rociḥ. náma ā́ víṣvá-rūpaḥ. 5 pra-dívaḥ dadhāthe *iti*. 6 vāyú-keṣān. 7 ít nú a°. vásānaḥ.

sushṭutí ródasī viṣvaminvé ápīva yóshā jánimāni vavre || 8 || yuvám pratnásya sādhatho máhó yád daívī svastíḥ pári naḥ syātam | gopājihvasya tasthúsho vírūpā víṣve paṣyanti māyínaḥ kṛitáni || 9 || ṣunám huvema — || 10 || 24 ||

Tṛitīyo 'nuvākaḥ.

39.

Indram matír hṛidá á vacyámānāchā pátiṃ stómatashṭā jigāti | yá jágṛivir vidáthe ṣasyámānéndra yát te jáyate viddhí tásya || 1 || diváṣ cid á pūrvyá jáyamānā ví jágṛivir vidáthe ṣasyámānā | bhadrá vástrāṇy árjunā vásānā séyám asmé sanajá pítryā dhíḥ || 2 || yamá cid átra yamasúr asūta jihváyā ágram pátad á hy ásthāt | vápūṅshi jātá mithuná sacete tamohánā tápusho budhná étā || 3 || nákir eshām nindítā mártyeshu yé asmákam pitáro góshu yodháḥ | índra eshāṃ dṛiṅhitá máhināvān úd gotráṇi sasṛije daṅsánāvān || 4 || sákhā ha yátra sákhibhir návagvair abhijñv á sátvabhir gá anugmán | satyám tád índro daṣábhir dáṣagvaiḥ súryaṃ viveda támasi kshiyántam || 5 || 25 ||

índro mádhu sámbhṛitam usríyāyām padvád viveda ṣaphávan náme góḥ | gúhā hitáṃ gúhyaṃ gūḷhám apsú háste dadhe dákshiṇe dákshiṇāvān || 6 || jyótir vṛiṇīta támaso vijānánn āré syāma duritád abhíke | imá gíraḥ somapāḥ 'somavṛiddha jushásvendra purutámasya kāróḥ || 7 || jyótir yajñáya ródasī ánu shyād āré syāma duritásya bhúreḥ | bhúri cid dhí tujató mártyasya sūpāráso vasavo barháṇāvat || 8 || ṣunám huvema — || 9 || 26 ||

Dvitīyo 'dhyāyaḥ.

38, 8 su-stutí ródasī *iti* viṣvaminvé *iti* viṣvam-invé ápi-iva. 9 naḥ. ví-rūpā. — 39, 1 vacyámānā ácha. stóma-tashṭā. ṣasyámānā i°. 2 sá i° asmé *iti* sana-jā. 3 yama-sūḥ. hí. sacete *iti* tamaḥ -hánā. budhné á-itā. 4 máhina-vān. 5 náva-gvaiḥ abhi-jñú. anu-gmán. dáṣa-gvaiḥ. 6 sám-bhṛitam. ṣaphá-vat. gúhā-apsú II, 11, 5. dákshiṇa-vān. 7 vi-jánan. duḥ-itāt. imáḥ. soma-pāḥ soma-vṛiddha jushásva i°. 8 ródasī *iti*. syāt. duḥ-itásya. hí. su-paráṣaḥ.

40.

Índra tvā vṛishabhám vayám suté sóme havāmahe | sá pāhi mádhvo ándhasaḥ || 1 || índra kratuvídaṃ sutám sómaṃ harya purushṭuta | píbā vṛishasva tátṛipim || 2 || índra prá ṇo dhitāvānaṃ yajñáṃ víṣvebhir devébhiḥ | tirá stavāna viṣpate || 3 || índra sómāḥ sutá imé táva prá yanti satpate | kshāyaṃ candrāsa índavaḥ || 4 || dadhishvā́ jaṭháre sutám sómam indra váreṇyam | táva dyukshā́sa índavaḥ || 5 || 1 ||

gírvaṇaḥ pāhí naḥ sutám mádhor dhārābhir ajyase | índra tvādātam íd yáṣaḥ || 6 || abhí dyumnáni vanína índraṃ sacante ákshitā | pītví sómasya vāvṛidhe || 7 || arvāváto na ā́ gahi parāvátaṣ ca vṛitrahan | imā́ jushasva no gíraḥ || 8 || yád antarā́ parāvátam arvāvátaṃ ca hūyáse | índreha táta ā́ gahi || 9 || 2 ||

41.

A tū na indra madryàg ghuvānáḥ sómapītaye | hári-bhyāṃ yāhy adrivaḥ || 1 || sattó hótā na ṛitvíyas tistiré barhír ānushák | áyujran prātár ádrayaḥ || 2 || imā́ bráhma brahmavāhaḥ kriyánta ā́ barhíḥ sīda | vīhí ṣūra puroḷā́ṣam || 3 || rārandhí sávaneshu ṇa eshú stómeshu vṛitrahan | ukthéshv indra girvaṇaḥ || 4 || matáyaḥ somapā́m urúṃ rihánti ṣávasas pátim | índraṃ vatsáṃ ná mātáraḥ || 5 || 3 ||

sá mandasvā hy ándhaso rā́dhase tanvà mahé | ná stotā́raṃ nidé karaḥ || 6 || vayám indra tvāyávo havíshmanto jarāmahe | utá tvám asmayúr vaso || 7 || mā́ré asmád ví mu-

---

40, 2 kratu-vídam. puru-stuta píba ā́. tátṛipim. 3 naḥ dhitā́-vānam. 4 sat-pate. 5 dadhishvá. 6 tvā́-dātam. 7 vavṛidhe. 8 a-gahi III. 37, 11. vṛitra-han imā́ḥ. 9b. III, 37, 11. — 41, 1 ā́-indra 10, 11. huvānáḥ sóma-pītaye. 3 brahma-vāhaḥ kriyánte. 4 rarandhí. naḥ. vṛitra-han. 5 soma-pā́m. 6 mandasva hí. 7 vaso *iti*. 8 mā́ āré.

muco háripriyārvāñ yāhi | índra svadhāvo mátsvehá || 8 || arvāñcaṃ tvā sukhé ráthe váhatām indra keśínā | ghṛitásnū barhír āsáde || 9 || 4 ||

42.

Úpa naḥ sutám á gahi sómam indra gávāśiram | háribhyāṃ yás te asmayúḥ || 1 || tám indra mádam á gahi barhishṭhāṃ grāvabhiḥ sutám | kuvín nv àsya tripnávaḥ || 2 || índram itthā́ gíro mámáchāgur ishitā́ itáḥ | āvríte sómapītaye || 3 || índraṃ sómasya pītáye stómair ihá havāmahe | ukthébhiḥ kuvíd āgámat || 4 || índra sómāḥ sutā́ imé tā́n dadhishva ṣatakrato | jaṭháre vājinīvaso || 5 || 5 ||

vidmā́ hí tvā dhanaṃjayáṃ vájeshu dadhṛishā́ṃ kave | ádhā te sumnám īmahe || 6 || imám indra gávāśiraṃ yávāśiraṃ ca naḥ piba | āgátyā vṛíshabhiḥ sutám || 7 || túbhyéd indra svá okyè sómaṃ codāmi pītáye | eshá rārantu te hṛidí || 8 || tvā́ṃ sutásya pītáye pratnám indra havāmahe | kuśikā́so avasyávaḥ || 9 || 6 ||

43.

Á yāhy arvā́ñ úpa vandhureshṭhā́s távéd ánu pradívaḥ somapéyam | priyā́ sákhāyā ví mucópa barhís tvā́m imé havyavā́ho havante || 1 || á yāhi pūrvír áti carshaṇír ā́ṅ aryá āśísha úpa no háribhyām | imā́ hí tvā matáya stómatashṭā́ índra hávante sakhyáṃ jushāṇā́ḥ || 2 || á no yajñā́ṃ namovṛídhaṃ sajóshā índra deva háribhir yāhi tū́yam | ahā́ṃ hí tvā matíbhir jóhavīmi ghṛitáprayāḥ sadha-

---

41, 8 hári-priya arvā́ñ. mátsva ihá. 9 su-khé. ghṛitásnū *iti* ghṛitá-snū. ā-sáde. — 42, 1 úpa-gahi 16, 4. gó-āśiram. 2 barhiḥ -sthā́m. kuvít nú a°. 3 máma ácha a°. ā-vríte sóma-pītaye. 4 ā-gámat. 5 índra-imé III, 40, 4. ṣatakrato *iti* ṣata-krato. vājinīvaso *iti* vājinī-vaso. 6 vidmā́. dhanam-jayám. ádha. 7 gó -āśiram yáva-āśiram. ā-gátya. 8 túbhya ít. své. rarantu. — 43, 1 vandhure-sthā́ḥ táva ít. pra-dívaḥ soma-péyam. muca úpa. havya -vā́haḥ. 2 ā́. ā-śíshaḥ. imā́ḥ. matáyaḥ stóma-tashṭāḥ. 3 namaḥ -vṛídham sa-jóshāḥ. ghṛitá-prayāḥ sadha-mā́de.

mádc mádhūnām || 3 || á ca tvám etá vṛíshaṇā váhāto hárī sákhāyā sudhúrā svāṅgā | dhānávad índraḥ sávanaṃ jushāṇáḥ sákhā sákhyuḥ sṛiṇavad vándanāni ||4|| kuvín mā gopáṃ kárase jánasya kuvíd rājānam maghavann ṛijīshin | kuvín ma ṛíshim papivāṅsaṃ sutásya kuvín me vásvo amṛítasya ṣíkshāḥ || 5 || á tvā bṛihánto hárayo yujāná arvāg indra sadhamādo vahantu | prá yé 'dvitá divá ṛiñjánty átāḥ súsammṛishṭāso vṛishabhásya mūráḥ || 6 || índra píba vṛíshadhūtasya vṛíshṇa á yáṃ te ṣyená uṣaté jabhára | yásya máde cyāváyasi prá kṛishṭír yásya máde ápa gotrá vavártha || 7 || ṣunáṃ huvema — || 8 || 7 ||

44.

Áyāṃ te astu haryatáḥ sóma á háribhiḥ sutáḥ | jushāṇá indra háribhir na á gahy á tishṭha háritaṃ ráthaṃ || 1 || haryánn ushásam arcayaḥ sūryaṃ haryánn arocayaḥ | vidvāṅṣ cikitvān haryaṣva vardhasa índra víṣvā abhí ṣríyaḥ || 2 || dyām índro háridhāyasam pṛithivíṃ hárivarpasam | ádhārayad dharítor bhúri bhójanaṃ yáyor antár háriṣ cárat || 3 || jajñānó hárito vṛíshā víṣvam á bhāti rocanám | háryaṣvo háritaṃ dhatta áyudham á vájram bāhvór hárim ||4|| índro haryántam árjunaṃ vájraṃ ṣukraír abhívṛitam | ápāvṛinod dháribhir ádribhiḥ sutám úd gā háribhir ājata ||5||8||

45.

Á mandraír indra háribhir yāhí mayūraromabhiḥ | má tvā ké cin ní yaman víṃ ná pāṣíno 'ti dhánveva tāṅ ihi

---

43, 4 hárī *iti*. su-dhúrā su-áṅgā. 5 kuvít. kuvít mā. kuvít. 6 sadha-mādaḥ. sú-sammṛishṭāsaḥ. 7 vṛísha-dhūtasya. cyaváyasi. — 44, 2 hari-aṣva vardhase. 3 hári-dhāyasam. hári-varpasam. harítoḥ. 4 hári-aṣvaḥ. dhatte. 5 abhí-vṛitam ápa a° hári-bhiḥ. gāḥ. — 45, 1 mayūraroma-bhiḥ. cit. pāṣínaḥ áti dhánva-iva.

|| 1 || vṛitrakhādó valaṃrujáḥ purāṃ darmó apām ajáḥ | sthātā ráthasya háryor abhisvará índro dṛiḷhá cid ārujáḥ || 2 || gambhīrāñ udadhīñr iva krátum pushyasi gā́ iva | prá sugopā́ yávasaṃ dhenávo yathā hradáṃ kulyā́ ivāśata || 3 || ā́ nas túajaṃ rayím bharāńśaṃ ná pratijānaté | vṛikshám pakvám phálam aṅkíva dhūnuhíndra sampā́raṇaṃ vásu || 4 || svayúr indra svarā́ḷ asi smáddishṭiḥ sváyaśastaraḥ | sá vāvṛidhānó ójasā purushṭuta bhávā naḥ suśrávastamaḥ || 5 || 9 ||

46.

Yudhmásya te vṛishabhásya svarája ugrásya yúna sthávirasya ghṛíshveḥ | ájūryato vajríṇo vīryāṇíndra śrutásya maható mahā́ni || 1 || mahā́ñ asi mahisha vṛíshṇyebhir dhanaspṛíd ugra sáhamāno anyā́n | éko víśvasya bhúvanasya rā́jā sá yodháyā ca kshayáyā ca jánān || 2 || prá mā́trābhī ririce rócamānaḥ prá devébhir viśváto ápratītaḥ | prá majmánā divá índraḥ pṛithivyā́ḥ prórór mahó antárikshād ṛijīshí || 3 || urúṃ gabhīrā́m janúshābhy ùgrā́m viśvávyacasam avatā́m matīnā́m | índraṃ sómāsaḥ pradívi sutā́saḥ samudrā́m ná sravāta ā́ viśanti || 4 || yā́ṃ sómam indra pṛithivídyāvā gárbhaṃ ná mātā́ bibhṛitás tvāyā́ | tā́ṃ te hinvanti tám u te mṛijanty adhvaryávo vṛishabha pátavā́ u || 5 || 10 ||

47.

Marútvāñ indrā́ vṛishabhó rā́ṇāya píbā sómam anushva-

45, 2 vṛitra-khādáḥ valam-rujáḥ. abhi-svaré. ā-rujáḥ. 3 su-gopā́ḥ. kulyā́ḥ-iva ā°. 4 bhára á°. prati-jānaté. aṅkí-iva dhūnuhi í°, sam-pā́raṇam. 5 sva-rā́ṭ. smád-dishṭiḥ sváyaśaḥ-taraḥ. vavṛidhānáḥ. puru-stuta bháva. suśrávaḥ-tamaḥ. — 46, 1 sva-rā́jaḥ. yúnaḥ. vīryā́ṇi í°. 2 dhana-spṛít. yodháya. kshayáya. 3 mā́trābhiḥ. áprati-itaḥ. prá urúṃ. 4 janúshā abhí u° viśvá-vyacasam. pra-dívi. 5 pā́tavaí. — 47, 1 píba. anu-svadhám.

dhám mádāya | á siñcasva jaṭháre mádhva ūrmím tvám rájāsi pradívaḥ sutánām || 1 || sajóshā indra ságaṇo marúdbhiḥ sómam piba vṛitrahá ṣūra vidván | jahí ṣátrūñr ápa mṛídho nudasváthábhayam kṛiṇuhi viṣváto naḥ || 2 || utá ṛitúbhir ṛitupāḥ pāhi sómam índra devébhiḥ sákhibhiḥ sutám naḥ | yáñ ábhajo marúto yé tvánv áhan vṛitrám ádadhus túbhyam ójaḥ || 3 || yé tvāhihátye maghavann ávardhan yé ṣāmbaré harivo yé gávishṭau | yé tvā nūnám anumádanti víprāḥ píbendra sómam ságaṇo marúdbhiḥ || 4 || marútvantam vṛishabhám vāvṛidhānám ákavārim divyám ṣāsám índram | viṣvāsáham ávase nūtanāyográm sahodám ihá tám huvema || 5 || 11 ||

48.

Sadyó ha jātó vṛishabháḥ kanínaḥ prábhartum āvad ándhasaḥ sutásya | sādhóḥ piba pratikāmám yáthā te rásāṣiraḥ prathamám somyásya || 1 || yáj jáyathās tád áhar asya kāme 'ṅsóḥ pīyūsham apibo girishṭhám | tám te mātā pári yóshā jánitrī maháḥ pitúr dáma āsiñcad ágre || 2 || upasthāya mātáram ánnam aitta tigmám apaṣyad abhí sómam údhaḥ | prayāváyann acarad gṛítso anyán mahāni cakre purudhápratīkaḥ || 3 || ugrás turāshāḷ abhíbhūtyojā yathāvaṣám tanvàṃ cakra eshāḥ | tváshṭāram índro janúshābhibhūyāmúshyā sómam apibac camūshu || 4 || ṣunám huvema — || 5 || 12 ||

49.

Ṣáṅsā mahám índram yásmin víṣvā á kṛishṭáyaḥ so-

47, 1 rājā ási pra-dívaḥ. 2 sa-jóshāḥ. sá-gaṇaḥ. vṛitra-há. nudasva átha-á°. 3 utá. ṛitu-pāḥ. á á°. tvā ánu. 4 tvā ahi-hátye. gó-ishṭau. anu-mádanti. píba i°. sá-gaṇaḥ. 5 vavṛidhānám ákava-arim. viṣva-sáham. nūtanāya u° sahaḥ-dām. — 48, 1 prá-bhartum. prati-kāmám. rása-āsiraḥ. 2 yát. áhaḥ. giri-sthām. dáme á a°. 3 upa-sthāya. pra-yaváyan. purudhá-pratīkaḥ. 4 abhíbhūti-ojāḥ yathā-vaṣám cakre. janúshā abhi-bhūya ā-múshya. apibat. — 49, 1 ṣáṅsa.

mapáḥ kámam ávyan | yáṃ sukrátuṃ dhisháṇe vibhvataṣṭáṃ ghanáṃ vṛitráṇāṃ janáyanta devấḥ || 1 || yáṃ nú nákiḥ pṛítanāsu svarấjaṃ dvitấ tárati nṛítamaṃ harishṭhấṃ | inátamaḥ sátvabhir yó ha ṣūshaíḥ pṛithujráyā aminād áyur dásyoḥ || 2 || sahávā pṛitsú taráṇir nárvā vyānaṣí ródasī mehánāvān | bhágo ná kāré hávyo matīnấṃ pitéva cấruḥ suhávo vayodhấḥ || 3 || dhartấ divó rájasas pṛishṭá ūrdhvó rátho ná vāyúr vásubhir niyútvān | kshapấṃ vastấ janitấ sū́ryasya víbhaktā bhāgáṃ dhisháṇeva vấjam || 4 || ṣunáṃ huvema — || 5 || 13 ||

50.

Índraḥ svấhā pibatu yásya sóma āgátyā túmro vṛishabhó marútvān | óruvyácāḥ pṛiṇatām ebhír ánnair. ásya havís tanvàḥ kámam ṛidhyāḥ || 1 || á te saparyū́ javáse yunajmi yáyor ánu pradívaḥ ṣrushṭím ávaḥ | ihá tvā dheyur hárayaḥ susipra píbā tv àsyá ṣúshutasya cấroḥ || 2 || góbhir mimikshúṃ dadhire supārám índraṃ jyaíshṭhyāya dhấyase gṛiṇānấḥ | mandānáḥ sómam papivấñ ṛijīshin sám asmábhyaṃ purudhấ gấ ishaṇya || 3 || imáṃ kámam — || 4 || ṣunáṃ huvema — || 5 || 14 ||

51.

Carshaṇīdhṛítam maghávānam ukthyàm índraṃ gíro bṛihatír abhy ànūshata | vāvṛidhānám puruhūtáṃ suvṛiktíbhir ámartyaṃ járamāṇaṃ divé-dive || 1 || ṣatákratum arṇavám ṣākínaṃ náraṃ gíro ma índram úpa yanti viṣvátaḥ |

49, 1 soma-pấḥ. su-krátum dhisháṇe *iti* vibhva-tashṭám. 2 sva-rājam. hari-sthấm. pṛithu-jráyāḥ. 3 sahá-vā. ná árvā vi-ānaṣíḥ ródasī *iti*. pitấ-iva. su-hávaḥ vayaḥ-dhấḥ. 4 ví-bhaktā. dhisháṇā-iva. — 50, 1 ā-gátya. á uru-vyácāḥ. á a°. 2 saparyū́ *iti*. pra-dívaḥ. su-sipra píba tú a° sú-sutasya. 3 su-pārám. 4 = III, 30, 20. — 51, 1 carshaṇi-dhṛítam. abhí a° vavṛidhānám puru-hūtám suvṛiktí-bhiḥ. 2 ṣatá-kratum. me.

vājasánim pūrbhídam tūrṇim aptúram dhāmasácam abhishácam svarvídam || 2 || ākaré vásor jaritā́ panasyate 'nehásā stúbha índro duvasyati | vivásvataḥ sádana ā́ hí pipriyé satrāsáham abhimātihánam stuhi || 3 || nṛiṇā́m u tvā nṛítamaṃ gīrbhír ukthaír abhí prá vīrám arcatā sabádhaḥ | sáṃ sáhase purumāyó jihīte námo asya pradíva éka īṣe || 4 || pūrvír asya nishshídho mártyeshu purú vásūni pṛithiví bibharti | índrāya dyáva óshadhīr utā́po rayíṃ rakshanti jīráyo vánāni || 5 || [15] ||

túbhyam bráhmāṇi gíra indra túbhyaṃ satrā́ dadhire harivo jushásva | bodhy ā́pír ávaso nútanasya sákhe vaso jaritṛíbhyo váyo dhāḥ || 6 || índra marutva ihá pāhi sómaṃ yáthā ṣāryāté ápibaḥ sutásya | táva práṇītī táva ṣūra śármann ā́ vivāsanti kaváyaḥ suyajñā́ḥ || 7 || sá vāvaśāná ihá pāhi sómam marúdbhir indra sákhibhiḥ sutáṃ naḥ | jātáṃ yát tvā pári devā́ ábhūshan mahé bhárāya puruhūta víśve || 8 || aptūrye maruta āpír eshó 'mandann índram ánu dátivārāḥ | tébhiḥ sākám pibatu vṛitrakhādáḥ sutáṃ sómaṃ dāśúshaḥ své sadhásthe || 9 || idáṃ hy ánv ójasā sutáṃ rādhānām pate | píbā tv àsyá girvaṇaḥ || 10 || yás te ánu svadhā́m ásat suté ní yacha tanvàm | sá tvā mamattu somyám || 11 || prá te aśnotu kukshyóḥ préndra bráhmaṇā śíraḥ | prá bāhū́ ṣūra rā́dhase || 12 || [16] ||

52.

Dhānávantaṃ karambhíṇam apūpávantam ukthínam | índra prātár jushasva naḥ || 1 || puroḷā́śam pacatyàṃ jushá-

---

51, 2 vāja-sánim pūḥ-bhídam. ap-túram dhāma-sácam abhi-sácam svaḥ-vídam. 3 ā-karé. anehásaḥ. sádane. satrā-sáham abhimāti-hánam. 4 arcata sá-bādhaḥ. puru-māyáḥ pra-dívaḥ. 5 niḥ-sídhaḥ. purú. utá ā°. 6 bodhí ā°. vaso *iti*. 7 prá-nīti. su-yajñāḥ. 8 puru-hūta. 9 ap-tūrye. ámandan. dāti-vārāḥ. vṛitra-khādáḥ. sadhá-sthe. 10 hí. píba tú a°. 12 prá i°. bāhū́ *iti*. — 52, 2 jushásva indra ā́.

svendrā́ gurasva ca | túbhyaṃ havyā́ni sisrate ‖ 2 ‖ puroḷā́ṣaṃ ca no ghā́so joshā́yāse gíraś ca naḥ | vadhūyúr iva yóshaṇām ‖ 3 ‖ puroḷā́ṣaṃ sanaśrutā prātaḥsāvé jushasva naḥ | índra krátur hí te bṛihán ‖ 4 ‖ mā́dhyaṃdinasya sávanasya dhānā́ḥ puroḷā́ṣam indra kṛishvehā́ cārum | prá yát stotā́ jaritā́ tū́rṇyartho vṛishāyámāṇa úpa gīrbhír ī́ṭṭe ‖ 5 ‖ 17 ‖

tṛitī́ye dhānā́ḥ sávane purushṭuta puroḷā́ṣam ā́hutam māmahasva naḥ | ṛibhumántaṃ vā́javantaṃ tvā kave práyasvanta úpa ṣikshema dhītíbhiḥ ‖ 6 ‖ pūshaṇváte te cakṛimā karambhā́ṃ hárivate háryaśvāya dhānā́ḥ | apūpā́m addhi ságanto marúdbhiḥ sómam piba vṛitrahā́ ṣūra vidvā́n ‖ 7 ‖ práti dhānā́ bharata tū́yam asmai puroḷā́ṣaṃ vīrátamāya nṛiṇā́m | divé-dive sadṛíśīr indra túbhyaṃ várdhantu tvā somapéyāya dhṛishṇo ‖ 8 ‖ 18 ‖

53.

Índrāparvatā bṛihatā́ ráthena vāmī́r ísha ā́ vahataṃ suvī́rāḥ | vītā́ṃ havyā́ny adhvaréshu devā́ várdhethāṃ gīrbhír úḷayā mádantā ‖ 1 ‖ tíshṭhā sú kam maghavan mā́ párā gāḥ sómasya nú tvā súshutasya yakshi | pitúr ná putráḥ sícam ā́ rabhe ta índra svādishṭhayā girā́ śacīvaḥ ‖ 2 ‖ śáṁsāvādhvaryo práti me gṛiṇīhíndrāya vā́haḥ kṛiṇavāva jú-shṭam | édā́m barhír yájamānasya sīdā́thā ca bhūd ukthám índrāya śastā́m ‖ 3 ‖ jāyéd ástam maghavan séd u yónis tád ít tvā yuktā́ hárayo vahantu | yadā́ kadā́ ca sunávāma sómam agníṣ ṭvā dūtó dhanvāty ácha ‖ 4 ‖ párā yāhi ma-

---

52, 4 śana-śruta prātaḥ-sāvé. 5 kṛishva ihá. tū́rṇi-arthaḥ vṛisha-yámāṇaḥ. 6 puru-stuta. ā́-hutam mamahasva. 7 cakṛima. hári-aśvāya. sá-gaṇaḥ. vṛitra-hā́. 8 dhānā́ḥ. sa-dṛíśīḥ. soma-péyāya dhṛishṇo *iti*. — 53, 1 su-vī́rāḥ. 2 tíshṭha. sú-sutasya. te. 3 śáṁsāva adhvaryo *iti*. gṛiṇīhi í°. ā́ i°. sīda átha. 4 jāyā́ ít. sā́ ít. yuktā́ḥ. agníḥ ṭvā

ghavann á ca yāhíndra bhrātar ubhayátrā te ártham | yátrā ráthasya bṛiható nidhánaṃ vimócanaṃ vājíno rásabhasya || 5 || 19 ||

ápāḥ sómam ástam indra prá yāhi kalyāṇír jāyá suráṇaṃ gṛihé te | yátrā ráthasya bṛiható nidhánaṃ vimócanaṃ vājíno dákshiṇāvat || 6 || imé bhojá áṅgiraso vírūpā divás putráso ásurasya vīráḥ | viśvámitrāya dádato maghāni sahasrasāvé prá tiranta áyuḥ || 7 || rūpáṃ-rūpam maghávā bobhavīti māyáḥ kṛiṇvānás tanvàm pári svám | trír yád diváḥ pári muhūrtám ágāt svaír mántrair ánṛitupā ṛitávā || 8 || mahấṅ ríshir devajá devájūtó 'stabhnāt síndhum arṇavám nṛicákshāḥ | viśvámitro yád ávahat sudásam ápriyāyata kuśikébhir índraḥ || 9 || haṅsá iva kṛiṇutha ślókam ádribhir mádanto gīrbhír adhvaré suté sácā | devébhir viprā ṛishayo nṛicakshaso ví pibadhvaṃ kuśikāḥ somyám mádhu || 10 || 20 ||

úpa préta kuśikāś cetáyadhvam áśvaṃ rāyé prá muñcatā sudásaḥ | rájā vṛitráṃ jaṅghanat prág ápāg údag áthā yajāte vára á pṛithivyấḥ || 11 || yá imé ródasī ubhé ahám índram átushṭavam | viśvámitrasya rakshati bráhmedám bháratam jánam || 12 || viśvámitrā arāsata bráhméndrāya vajríṇe | kárad ín naḥ surádhasaḥ || 13 || kím te kṛiṇvanti kíkaṭeshu gávo náśiraṃ duhré ná tapanti gharmám | á no bhara prámagandasya védo naicāśākhám maghavan randhayā naḥ || 14 || sasarparīr ámatim bádhamānā bṛihán mimāya jamádagnidattā | á súryasya duhitá tatāna śrávo devéshv amṛitam ajuryám || 15 || 21 ||

53, 5 yāhi íº. ubhayátra. yátra. ni-dhānam vi-mócanam. 6 su-ráṇam. yátrā-vājíṇaḥ. 7 ví-rūpāḥ. sahasra-sāvé. tirante. 8 á áº. ánṛitu-pāḥ ṛitá-vā. 9 deva-jāḥ devá-jūtaḥ áº. nṛi-cákshaḥ. su-dāsam. 10 nṛi-cakshasaḥ. 11 prá ita. muñcata su-dāsaḥ. átha. váre. 12 imé *iti* ródasī *iti* ubhé *iti*. átustavam. bráhma íº. 13 bráhma íº. ít. su-rádhasaḥ. 14 ná ā-śíram. prá-magandasya. randhaya. 15 bṛihát. jamádagni-dattā.

sasarparír abharat tűyam ebhyó 'dhi ṣrávaḥ páñcajanyāsu kṛishṭíshu | sá pakshyà návyam áyur dádhānā yám me palastijámadagnáyo dadúḥ || 16 || sthiraú gávau bhavatāṃ vīḷúr áksho méshā ví varhi má yugám ví ṣāri | índraḥ pātalyè dadatāṃ ṣárītor árishṭaneme abhí naḥ sacasva || 17 || bálaṃ dhehi tanúshu no bálam indrānaḷútsu naḥ | bálaṃ tokáya tánayāya jīváse tvám hí baladá ási || 18 || abhí vyáyasva khadirásya sáram ójo dhehi spandané ṣiṅṣápāyām | áksha vīḷo vīḷita vīḷáyasva má yámād asmád áva jīhipo naḥ || 19 || ayám asmán vánaspátir má ca há má ca rīrishat | svasty á gṛihébhya ávasá á vimócanāt || 20 || [22] ||

índrotíbhir bahulábhir no adyá yāccheshṭhábhir maghavañ chūra jinva | yó no dvéshṭy ádharaḥ sás padīshṭa yám u dvishmás tám u prāṇó jahātu || 21 || paraṣúṃ cid ví tapati ṣimbaláṃ cid ví vṛiścati | ukhá cid indra yéshantī práyastā phénam asyati || 22 || ná sáyakasya cikite janāso lodhám nayanti páṣu mányamānāḥ | návājinaṃ vājínā hāsayanti ná gardabhám puró áṣvān nayanti || 23 || imá indra bharatásya putrá apapitvám cikitur ná prapitvám | hinvánty áṣvam áraṇaṃ ná nítyam jyāvājam pári ṇayanty ājaú || 24 || [23] ||

Caturtho 'nuvākaḥ.

54.

Imám mahé vidathyàya ṣūshám ṣáṣvat kṛítva íḍyāya prá jabhruḥ | ṣriṇótu no dámyebhir ánīkaiḥ ṣriṇótv agnír divyaír ájasraḥ || 1 || máhi mahé divé arcā pṛithivyaí kámo

---

53, 16 ebhyaḥ á°. palasti-jamadagnáyaḥ. 17 má īshā. pātalyè *iti*. árishṭa-neme. 18 indra a°. bala-dāḥ. 19 vīḷo *iti*. 20 hā́ḥ. ririshat svastí. á ava-saí. vi-mócanat. 21 índra ū°. yāt -ṣreshṭhābhiḥ. ṣura. 22 prá-yastā. 23 ná á°. áṣvāt. 24 imé. apa-pitvám. pra-pitvám. jyā-vājam. nayanti. — 54, 1 n. d. á. III, 1, 15. 2 arca.

ma icháñ carati prajānán | yáyor ha stóme vidátheshu deváḥ saparyávo mādáyante sácāyóḥ || 2 || yuvór ṛitáṃ rodasī satyám astu mahé shú ṇaḥ suvitā́ya prá bhūtam | idáṃ divé námo agne pṛithivyaí saparyā́mi práyasā yā́mi rátnam || 3 || utó hí vām pūrvyā́ āvividrá ṛítāvarī rodasī satyavā́caḥ | náraṣ cid vāṃ samithé ṣū́rasātau vavandiré pṛithivi vévidānāḥ || 4 || kó addhā́ veda ká ihá prá vocad devā́ñ áchā pathyā̀ kā́ sám eti | dádṛiṣra eshām avamā́ sádāṅsi páreshu yā́ gúhyeshu vratéshu || 5 || 24 ||

kavír nṛicákshā abhí shīm acashṭa ṛitásya yónā víghṛite mádantī | nā́nā cakrāte sádanaṃ yáthā véḥ samānéna krátunā saṃvidāné || 6 || samānyā́ víyute dūréante dhruvé padé tasthatur jāgarū́ke | utá svásārā yuvatī́ bhávantī ā́d u bruvāte mithunā́ni nā́ma || 7 || víṣvéd eté jánimā sáṃ vivikto mahó devā́n bíbhratī ná vyathete | éjad dhruvám patyate víṣvam ékaṃ cárat patatrí víshuṇaṃ ví jātám || 8 || sánā purāṇám ádhy emy ārā́n maháḥ pitúr janitúr jāmí tán naḥ | devā́so yátra panitā́ra évair uraú pathí vyùte tasthúr antáḥ || 9 || imáṃ stómaṃ rodasī prá bravīmy ṛidūdárāḥ ṣṛiṇavann agnijihvā́ḥ | mitráḥ samrā́jo váruṇo yúvāna ādityā́saḥ kaváyaḥ paprathānā́ḥ || 10 || 25 ||

híraṇyapāṇiḥ savitā́ sujihvás trír ā́ divó vidáthe pátyamānaḥ | devéshu ca savitaḥ ṣlókam áṣrer ā́d asmábhyam ā́ suva sarvátātim || 11 || sukṛít supāṇíḥ svávāñ ṛitā́vā devás tváshṭā́vase tā́ni no dhāt | pūshaṇvánta ṛibhavo mādaya-

54, 2 me. pra-jānán. sáca ā°. 3 ródasī *iti* sú naḥ. 4 utó *iti*. ā-vividré ṛítavarī *ity* ṛíta-varī rodasī *iti* satya-vā́caḥ. sam-ithé ṣū́ra-sātau. 5 ácha dádṛiṣre. 6 nṛi-cákshāḥ. sīm acashṭa. víghṛite *iti* ví-ghṛite mádantī *iti*. cakrāte *iti*. saṃvidāne *iti* sam-vidāné 7 víyute *iti* ví-yute dūréante *iti* duré-ante. jāgarū́ke *iti*. yuvatī́ *iti* bhávantī *iti*. bruvāte *iti*. 8 víṣvā ít eté *iti* jánima. bíbhratī *iti*. vyathete *iti*. 9 ārā́t. tát. ví-ute. antár *iti*. 10 rodasī *iti*. agni-jihvā́ḥ. ā́dam-rā́jaḥ. 11 híraṇya-pāṇiḥ. su-jihváḥ. savitar *iti*. 12 su-kṛít su-pāṇíḥ svá-vān ṛitá-vā. tváshṭā á°.

dhvam ūrdhvágrāvāṇo adhvarám atashṭa || 12 || vidyúdrathā marúta ṛishṭimánto divó máryā ṛitájātā ayásaḥ | sárasvatī śriṇavan yajñíyāso dhátā rayíṃ sahávīraṃ turāsaḥ || 13 || víshṇuṃ stómāsaḥ purudasmám arkā bhágasyeva kāríṇo yámani gman | urukramáḥ kakuhó yásya pūrvír ná mardhanti yuvatáyo jánitrīḥ || 14 || índro víśvair vīryaìḥ pátyamāna ubhé ā́ paprau ródasī mahitvā́ | puraṃdaró vṛitrahá dhṛishṇúsheṇaḥ saṃgṛíbhyā na ā́ bharā bhū́ri paśváḥ || 15 || [26] ||

nā́satyā me pitárā bandhupṛíchā sajātyàm aśvínoś cāru nā́ma | yuvā́m hí sthó rayidaú no rayīṇā́m dātrā́m rakshethe ákavair ádabdhā || 16 || mahát tád vaḥ kavayaś cāru nā́ma yád dha devā bhávatha víśva índre | sákha ṛibhúbhiḥ puruhūta priyébhir imā́m dhíyaṃ sātáye takshatā naḥ || 17 || aryamā́ ṇo áditir yajñíyāsó 'dabdhāni váruṇasya vratā́ni | yuyóta no anapatyā́ni gántoḥ prajā́vān naḥ paśumā́ṅ astu gātúḥ || 18 || devā́nāṃ dūtáḥ purudhá prásūtó 'nāgān no vocatu sarvátātā | śriṇótu naḥ pṛithiví dyaúr utā́paḥ sū́ryo nákshatrair urv àntárikśam || 19 || śriṇvántu no vṛíshaṇaḥ párvatāso dhruvákshemāsa ílayā mádantaḥ | ādityaír no áditiḥ śriṇotu yáchantu ṇo marútaḥ śárma bhadrám || 20 || sádā sugáḥ pitumā́ṅ astu pánthā mádhvā devā́ ósha-dhīḥ sám pipṛikta | bhágo me agne sakhyé ná mṛidhyā́ úd rāyó aśyāṃ sádanam purukshóḥ || 21 || svádasva havyā́ sám ísho didīhy asmadryàk sám mimīhi śrávāṅsi | víśvāṅ agne pṛitsú tā́ñ jeshi śátrūn áhā víśvā sumánā dīdihī naḥ || 22 || [27] ||

54, 12 ūrdhvá-grāvāṇaḥ. 13 vidyút-rathāḥ. ṛitá-jātāḥ. dhā́ta. sahá-vīram. 14 puru-dasmám arkā́ḥ bhágasya-iva. uru-kramáḥ. 15 ubhé *iti*. ródasī *iti*. puram-daráḥ vṛitra-hā́ dhṛishṇú-senaḥ sam-gṛíbhya. bhara. 16 bandhu-pṛíchā sa-jātyàm. rayi-daú. rakshethe *iti*. 17 ha devāḥ. víśve. sákhā. puru-hūta. takshata. 18 naḥ. yajñíyāsaḥ. á°—vratā́ni 24, 10. 19 prá-sūtaḥ á°. utá ā́°. urú a°. 20 dhruvá-kshemāsaḥ. 21 su-gáḥ. pánthāḥ. puru-kshóḥ. 22 su-mánāḥ dīdihi.

55.

Ushásaḥ pūrvā ádha yád vyūshúr mahád ví jajñe aksháram padé góḥ | vratá devánāṁ úpa nú prabhūshan mahád devánām asuratvám ékam || 1 || mó shú ṇo átra juhuranta devá má pūrve agne pitáraḥ padajñáḥ | purāṇyóḥ sádmanoḥ ketúr antár ma° || 2 || ví me purutrā patayanti kámāḥ ṣámy áchā dīdye pūrvyáṇi | sámiddhe agnāv ṛitám íd vadema ma° || 3 || samānó rājā víbhṛitaḥ purutrā ṣáye ṣayásu práyuto ványánu | anyā vatsám bhárati kshéti mātā ma° || 4 || ākshít pūrvāsv áparā anūrút sadyó jātāsu táruṇīshv antáḥ | antárvatīḥ suvate ápravītā ma° || 5 || 28 ||

ṣayúḥ parástād ádha nú dvimātábandhanáṣ carati vatsá ékaḥ | mitrásya tā váruṇasya vratáni ma° || 6 || dvimātā hótā vidátheshu samrāḷ ánv ágraṃ cárati kshéti budhnáḥ | prá ráṇyāni raṇyavāco bharante ma° || 7 || ṣūrasyeva yúdhyato antamásya pratīcínaṃ dadṛiṣe víṣvam āyát | antár matíṣ carati nishshídhaṃ gór ma° || 8 || ní veveti palitó dūtá āsv antár mahāṅṣ carati rocanéna | vápūṅshi bíbhrad abhí no ví cashṭe ma° || 9 || víshṇur gopāḥ paramám pāti pāthaḥ priyā dhámāny amṛítā dádhānaḥ | agníṣh ṭā víṣvā bhúvanāni veda ma° || 10 || 29 ||

nānā cakrāte yamyà vápūṅshi táyor anyád rócate kṛishṇám anyát | ṣyávī ca yád árushī ca svásārau ma° || 11 || mātā ca yátra duhitā ca dhenú sabardúghe dhāpáyete samīcí | ṛitásya té sádasīḷe antár ma° || 12 || anyásyā vatsám rihatí mimāya káyā bhuvā ní dadhe dhenúr údhaḥ | ṛitásya sā páyasāpinvatéḷā ma° || 13 || pádyā vaste pururūpā vápūṅshy ūr-

55, 1 vi-ūshúḥ. pra-bhūshan. -2 mó *iti* sú naḥ. devāḥ. pada-jñāḥ. 3 ácha. sám-iddhe. 4 ví-bhṛitaḥ. prá-yutaḥ vánā ánu. 5 ā-kshít. antár *iti*. ápra-vītāḥ. 6 dvi-mātā a°. 7 dvi-mātā. sam-rāṭ. raṇya-vācaḥ. 8 ṣūrasya-iva. ā-yát. nih-sídham. 10 agníḥ tā. 11 cakrāte *iti*. 12 dhenū *iti* sabardúghe *iti* sabaḥ-dúghe dhāpáyete *iti* samīcí *iti* sam-īcí. té *iti* sádasi ḷe. 13 anyásyāḥ. páyasā apinvata íḷā. 14 ṭáru-rūpā.

.dhvā́ tasthau tryávim rérihāṇā | ṛitásya sádma ví carāmi vidvā́n ma° || 14 || padé iva níhite dasmé antás táyor anyád gúhyam āvír anyát | sadhrīcīnā́ pathyā́ sā́ víshūcī ma° || 15 || 30 ||

ā́ dhenávo dhunayantām áśiśvīḥ sabardúghāḥ śaśayā́ ápradugdhāḥ | návyā-navyā yuvatáyo bhávantīr ma° || 16 || yád anyā́su vṛishabhó róravīti só anyásmin yūthé ní dadhāti rétaḥ | sá hí kshápāvān sá bhágaḥ sá rā́jā ma° || 17 || vīrásya nú śváśvyam janāsaḥ prá nú vocāma vidúr asya devā́ḥ | shoḷhá yuktā́ḥ páñca-pañcā́ vahanti ma° || 18 || devás tváshṭā savitā́ viśvárūpaḥ pupóśha prajā́ḥ purudhā́ jajāna | imā́ ca víśvā bhúvanāny asya ma° || 19 || mahí sám airac camvā́ samīcí ubhé té asya vásunā nyṛishṭe | śriṇvé vīró vindámāno vásūni ma° || 20 || imā́m ca naḥ pṛithivīm viśvádhāyā úpa ksheti hitámitro ná rā́jā | puraḥsádaḥ śarmasádo ná vīrā́ ma° || 21 || nishshídhvarīs ta óshadhīr utā́po rayím ta indra pṛithiví bibharti | sákhāyas te vāmabhā́jaḥ syāma ma° || 22 || 31 ||

Tṛitīyo 'dhyāyaḥ.

56.

Ná tā́ minanti māyíno ná dhī́rā vratā́ devā́nām prathamā́ dhruvā́ṇi | ná ródasī adrúhā vedyā́bhir ná párvatā ninā́me tasthivā́ṅsaḥ || 1 || shā́ḍ bhārā́ṅ éko ácaran bibharty ṛitám várshishṭham úpa gā́va āguḥ | tisró mahī́r úparās tasthur átyā gúhā dvé níhite dárśy ékā || 2 || tripājasyó vṛishabhó viśvárūpa utá tryudhā́ purudhā́ prajā́vān | tryanīkáḥ patyate mā́hināvān sá retodhā́ vṛishabhā́ḥ śā́śvatīnām

55. 14 tri-ávim. 15 padé iveti padé-iva níhite *iti* ní-hite. antár *iti*. 16 sabaḥ-dúghāḥ. ápra-dugdhāḥ návyāḥ-navyāḥ. 18 su-áśvyam. páñca-pañca ā́. 19 víśvā-rūpāḥ. pra-jā́ḥ. 20 mahī́ *iti*. airat. samīcí *iti* sam-īcí ubhé *iti* té *iti*. nyṛishṭe *iti* ní-ṛishṭe. 21 viśvá-dhāyāḥ. hita°—vīrā́ḥ 73, 3. 22 niḥ-sídhvarīḥ te. óshadhīr-rayím III, 51, 5. te. vāma-bhājaḥ. — 56, 1 dhī́rāḥ. ródasī *iti*. párvatāḥ ni-náme. 2 ā́ a°. átyāḥ. dvé *iti* níhite *iti* ní-hite. 3 tri-pājasyáḥ. viśvá-rupaḥ. tri-udhā́. tri-anikáḥ. mā́hina-van. retaḥ-dhā́ḥ.

‖ 3 ‖ abhíka āsām padavír abodhy ādityánām ahve cáru. náma | ápaṣ cid asmā aramanta devíḥ prithag vrájantīḥ pári shīm avṛiñjan ‖ 4 ‖ trí shadhásthā sindhavas tríḥ kavīnām utá trimātá vidátheshu samrāṭ | ṛitávarīr yóshaṇās tisró ápyās trír á divó vidáthe pátyamānāḥ ‖ 5 ‖ trír á divāḥ savitar váryāṇi divé-diva á suva trír no áhnaḥ | tridhátu rāyá á suvā vásūni bhága trātar dhishaṇe sātáye dhāḥ ‖ 6 ‖ trír á divāḥ savitá soshavīti rájānā mitrāváruṇā supāṇí | ápaṣ cid asya ródasī cid urví rátnam bhikshanta savitúḥ savāya ‖ 7 ‖ trír uttamā dūṇáśā rocanáni tráyo rājanty ásurasya vīráḥ | ṛitávāna ishirā dūḷábhāsas trír á divó vidáthe santu devāḥ ‖ 8 ‖ 1 ‖

57.

Prá me vivikvāṅ avidan manīshām dhenúm cárantīm prá-yutām ágopām | sadyáṣ cid yā duduhé bhúri dhāsér índras tád agníḥ panitáro asyāḥ ‖ 1 ‖ índraḥ sú pūshā vríshaṇā suhástā divó ná prītáḥ saṣayám duduhre | víṣve yád asyām raṇáyanta devāḥ prá vó 'tra vasavaḥ sumnám aṣyām ‖ 2 ‖ yā jāmáyo vríshṇa ichánti ṣaktím namasyántīr jānate gárbham asmin | áchā putrám dhenávo vāvaṣānā mahíṣ caranti bíbhratam vápūṅshi ‖ 3 ‖ áchā vivakmi ṛódasī sumétke grávṇo yujānó adhvaré manīshā | imā u te mánave bhūrivārā ūrdhvā bhavanti darṣatā yájatrāḥ ‖ 4 ‖ yā te jihvā mádhumatī sumedhā ágne devéshūcyáta urūcí | táyehá víṣvāṅ ávase yájatrān á sādaya pāyáyā cā mádhūni ‖ 5 ‖ yā te agne párvatasyeva dhārāsaṣcantī pīpáyad deva

56, 4 abhí'ke. pada-víḥ. asmai. sīm. 5 sadhá-sthā. tri-mātā. sam-rāṭ ṛitá-varīḥ. 6 divé-dive. tri-dhātu. suva. 7 sosaviti r. m. s. 71, 9. ródasi *iti*. urví *iti*. 8 duḥ-náśā. ṛitá-vānaḥ ishirāḥ duḥ-dábhāsaḥ. — 57, 1 avidat. prá-yutām. 2 su-hástā. vaḥ á°. 3 yāḥ vríshṇe. ácha. vāvaśānāḥ. 4 ácha. ródasī *iti* sumétke *iti* su-méke. bhúri-vārāḥ urdhvāḥ. darṣatāḥ. 5 su-medhāḥ. devéshu ucyáte. táyā ihá. pāyáya-'ca. 6 párvatasya-iva dhárā á°.

citrá | tắm asmábhyam prámatim jātavedo váso rásva sumatím viṣvájanyām || 6 || 2 ||

58.

Dhenúḥ pratnásya kắmyam dúhānāntáḥ putráṣ carati dákshiṇāyāḥ | ắ dyotaním vahati ṣubhráyāmoshása stómo aṣvínāv ajīgaḥ || 1 || suyúg vahanti práti vām ṛténordhvắ bhavanti pitáreva médhāḥ | járethām asmád ví paṇér manīshắm yuvór ávaṣ cakṛimắ yātam arvắk || 2 || suyúgbhir áṣvaiḥ suvṛítā ráthena dásrāv imắm ṣṛiṇutam ṣlókam ádreḥ | kím aṅgá vām práty ávartim gámishṭhāhúr víprāso aṣvinā purājắḥ || 3 || ắ manyethām ắ gatam kác cid évair víṣve jánāso aṣvínā havante | imắ hí vām góṛijīkā mádhūni prá mitráso ná dadúr usró ágre || 4 || tiráḥ purú cid aṣvinā rájāṅsy āṅgūshó vām maghavānā jáneshu | éhá yātam pathíbhir devayắnair dásrāv imé vām nidháyo mádhūnām || 5 || 3 ||

purāṇám ókaḥ sakhyám ṣivám vām yuvór narā drávinam jahnávyām | púnaḥ kṛiṇvāṇắḥ sakhyắ ṣivắni mádhvā madema sahá nú samānắḥ || 6 || áṣvinā vāyúnā yuvám sudakshā niyúdbhiṣ ca sajóshasā yuvānā | nắsatyā tiróahnyam jushāṇắ sómam pibatam asṛídhā sudānū || 7 || áṣvinā pári vām íṣliaḥ purūcír īyúr gīrbhír yátamānā ámṛidhrāḥ | rátho ha vām ṛitajá ádrijūtaḥ pári dyắvāpṛithiví yāti sadyáḥ || 8 || áṣvinā madhushúttamo yuvákuḥ sómas tám pātam ắ gatam duroṇé | rátho ha vām bhúri várpaḥ kárikrat sutávato nishkṛitám ắgamishṭhaḥ || 9 || 4 ||

57, 6 prá-matim jāta-vedaḥ váso *iti*. su-matím viṣvá-janyām. — 58, 1 dúhānā antár *iti*. ṣubhrá-yāmā ushásaḥ. ajīgar *iti*. 2 su-yúk. ṛiténa ūrdhvắḥ. pitárā-iva. cakṛima ắ. 3 suyúk-bhiḥ. suvṛítā — purājắḥ 118, 3. 4 kát. gó-ṛijīkā. 5 purú. éhá — °yắnair 183, 6. imé — mádhūnām 183, 4. 6 púnar *iti*. nú. 7 su-dakshā niyút-bhiḥ. sa-jóshasā. tiráḥ-ahnyam. sudānu *iti* su-dānū. 8 ṛita-jắḥ ádri-jūtaḥ. dyắvāpṛithiví *iti*. 9 madhusút-tamaḥ. sutá-vataḥ niḥ-kṛitám ắ-gamishṭhaḥ.

59.

Mitró jánān yātayati bruvāṇó mitró dādhāra pṛithivīm utá dyām | mitráḥ kṛishṭīr ánimishābhí cashṭe mitráya havyám ghṛitávaj juhota ‖ 1 ‖ prá sá mitra márto astu prá-yasvān yás ta āditya śíkshati vraténa | ná hanyate ná jīyate tvóto naínam áṅho aśnoty ántito ná dūrát ‖ 2 ‖ anamīvása íḷayā mádanto mitájñavo várimann á pṛithivyáḥ | ādityásya vratám upakshiyánto vayám mitrásya sumataú syāma ‖ 3 ‖ ayám mitró namasyàḥ suśévo rájā sukshatró ajanishṭa vedhấḥ | tásya vayám — ‖ 4 ‖ mahấṅ ādityó námasopasádyo yātayájjano gṛiṇaté suśévaḥ | tásmā etát pányatamāya júshtam agnaú mitráya havír á juhota ‖ 5 ‖ 5

mitrásya carshaṇīdhṛitó 'vo devásya sānasí | dyumnám citráśravastamam ‖ 6 ‖ abhí yó mahiná dívam mitró babhūva sapráthāḥ | abhí śrávobhiḥ pṛithivīm ‖ 7 ‖ mitráya páñca yemire jánā abhíshṭiśavase | sá devấn víśvān bibharti ‖ 8 ‖ mitró devéshv āyúshu jánāya vṛiktábarhishe | ísha ishṭávratā akaḥ ‖ 9 ‖ 6 ‖

60.

Ihéha vo mánasā bandhútā nara uśíjo jagmur abhí táni védasā | yábhir māyábhiḥ prátijūtivarpasaḥ saúdhanvanā yajñíyam bhāgám ānaśá ‖ 1 ‖ yábhiḥ śácībhiś camasấṅ ápiṅśata yáyā dhiyá gám áriṇīta cármaṇaḥ | yéna hárī mánasā nirátakshata téna devatvám ṛibhavaḥ sám ānaśa ‖ 2 ‖ índrasya sakhyám ṛibhávaḥ sám ānaśur mánor nápāto apáso dadhanvire | saudhanvanáso amṛitatvám érire vishṭví

59, 1 áni-mishā a°. ghṛitá-vat. 2 tvā́-ūtaḥ ná e°. 3 mitá-jñavaḥ. upa-kshiyántaḥ. su-mataú. 4 su-śévaḥ. su-kshatráḥ. 4 b III, 1, 21. 5 námasā upa-sádyaḥ yātayát-janaḥ. su-śévaḥ tásmai. 6 carshaṇi-dhṛítaḥ á°. citráśravaḥ-tamam. 7 sa-práthāḥ. 8 abhíshṭi-śavase. 9 vṛiktá-barhishe. ishṭá-vratāḥ akar *ity* akaḥ. — 60, 1 ihá-iha. prátijūti-varpasaḥ saúdhanvanāḥ. 2 hárī *iti*. niḥ-átakshata. 3 á i°.

ṣámībhiḥ sukṛítaḥ sukṛityáyā || 3 || índreṇa yātha saráthaṃ suté sácāṅ átho váṣānām bhavathā sahá ṣriyā́ | ná vaḥ pratimaí sukṛitáni vāghataḥ saúdhanvanā ṛibhavo vīryāṇi ca || 4 || índra ṛibhúbhir vā́javadbhiḥ sámukshitaṃ sutáṃ sómam ā́ vṛishasvā gábhastyoḥ | dhiyéshito maghavan dāṣúsho gṛihé saudhanvanébhiḥ sahá matsvā nṛíbhiḥ || 5 || índra ṛibhumán vā́javān matsvehá no 'smín sávane ṣácyā purushṭuta | imáni túbhyaṃ svásarāṇi yemire vratā́ devā́nām mánushaṣ ca dhármabhiḥ || 6 || índra ṛibhúbhir vājíbhir vājáyann ihá stómaṃ jaritúr úpa yāhi yajñíyam | ṣatáṃ kétebhir ishirébhir āyáve sahásraṇītho adhvarásya hómani || 7 || 7 ||

61.

Úsho vā́jena vājini prácetā stómaṃ jushasva gṛiṇató maghoni | purāṇí devi yuvatíḥ púraṃdhir ánu vratáṃ carasi viṣvavāre || 1 || úsho devy ámartyā ví bhāhi candrárathā sūnṛítā īráyantī | ā́ tvā vahantu suyámāso áṣvā hiraṇyavarṇām pṛithupā́jaso yé || 2 || úshaḥ pratīcí bhúvanāni víṣvordhvā́ tishṭhasy amṛítasya ketúḥ | samānám árthaṃ caraṇīyámānā cakrám iva navyasy ā́ vavṛitsva || 3 || áva syūmeva cinvatī́ maghóny ushā́ yāti svásarasya pátnī | svàr jánantī subhágā sudáṅsā ántād diváḥ papratha ā́ pṛithivyáḥ || 4 || áchā vo devím ushásaṃ vibhā́tīm prá vo bharadhvaṃ námasā suvṛiktím | ūrdhvám madhudhā́ divī́ pā́jo aṣret prá rocaṇā́ ruruce raṇvásaṃdṛik || 5 || ṛitā́varī divó arkaír abodhy ā́ revátī ródasī citráṅ asthāt | āyatím agna

---

60, 3 su-kṛítaḥ su-kṛityáyā. 4 sa-rátham. sácā́ átho *iti*. bhavatha. prati-mai su-kṛitāni. 5 índra. sám-ukshitam. vṛishasva. dhiyā́ i°. matsva. 6 índra. matsva ihá. puru-stuta. 7 índra. sahásra-nīthaḥ. — 61, 1 prá-cetāḥ. púram-dhiḥ. viṣva-vāre. 2 candrá-rathā. su-yámāsaḥ áṣvāḥ hiraṇya-varṇām pṛithu-pā́jasaḥ. 3 víṣvā ūrdhvā́. 4 syūma-iva. maghónī ushā́ḥ. su-bhágā su-dáṅsāḥ ā́ á°. paprathe. 5 ácha. vi-bhatīm. su-vṛiktīm. raṇvá-saṃdṛik. 6 ṛitá-varī. ródasī *iti*. ā-yatīm agne.

ushásaṃ vibhātíṃ vāmám eshi drávinam bhíkshamāṇaḥ || 6 || ṛitásya budhná ushásām ishaṇyán vṛíshā mahí ródasī á viveśa | mahí mitrásya váruṇasya māyā́ candréva bhānúṃ ví dadhe purutrā́ || 7 || 8 ||

62.

Imā́ u vām bhṛimáyo mányamānā yuvávate ná túj yā abhūvan | kvà tyád indrāvaruṇā yáso vāṃ yéna smā sínam bhárathaḥ sákhibhyaḥ || 1 || ayám u vām purutámo rayīyáñ chaśvattamám ávase johavīti | sajóshāv indrāvaruṇā marúdbhir divā́ pṛithivyā́ śṛiṇutaṃ hávam me || 2 || asmé tád indrāvaruṇā vásu shyād asmé rayír marutaḥ sárvavīraḥ | asmā́n várūtrīḥ śaraṇaír avantv asmā́n hótrā bhā́ratī dákshiṇābhiḥ || 3 || bṛíhaspate jushásva no havyā́ni viśvadevya | rā́sva rátnāni dāśúshe || 4 || śúcim arkaír bṛíhaspátim adhvaréshu namasyata | ánāmy ójа á cake || 5 || 9 ||

vṛishabhā́ṃ carshaṇīnā́ṃ viśvárūpam ádābhyam | bṛíhaspátiṃ váreṇyam || 6 || iyáṃ te pūshann āghṛiṇe sushṭutír deva návyasī | asmā́bhis túbhyaṃ śasyate || 7 || tā́ṃ jushasva gíram máma vājayántīm avā dhíyam | vadhūyúr iva yóshaṇām || 8 || yó víśvābhí vipáśyati bhúvanā sáṃ ca páśyati | sá naḥ pūshávitā bhuvat || 9 || tát savitúr váreṇyam bhárgo devásya dhīmahi | dhíyo yó naḥ pracodáyāt || 10 || 10 ||

devásya savitúr vayáṃ vājayántaḥ púraṃdhyā | bhágasya rātím īmahe || 11 || devā́ṃ náraḥ savitā́raṃ víprā yajñáiḥ suvṛiktíbhiḥ | namasyánti dhiyéshitā́ḥ || 12 || sómo jigāti gātuvíd devā́nām eti nishkṛitám | ṛitásya yónim āsá-

---

61, 6 vi-bhātím. 7 budhné. mahí *iti* ródasī *iti*. candrā́-iva. — 62, 1 mányamānāḥ. sma. 2 rayi-yán s°. sa-jóshau. 3 asmé *iti*. syāt asmé *iti*. sárva-vīraḥ. 4 viśva-devya. 6 viśvá-rūpam. 7 su-stutíḥ. 8 ava. 9 víśvā a° vi-páśyati. pūshā́ a°. 10 pra -codáyat. 11 púram-dhyā. 12 víprāḥ. suvṛiktí-bhiḥ. dhiyā́ i°. 13 gātu-vít. niḥ-kṛitám.

dam || 13 || sómo asmábhyaṃ dvipáde cátushpade ca paśáve | anamīvá íshas karat || 14 || asmákam áyur vardháyann abhímātīḥ sáhamānaḥ | sómaḥ sadhástham ásadat || 15 || á no mitrāvaruṇā ghṛitaír gávyūtiṃ ukshatam | mádhvā rájāṅsi sukratū || 16 || uruśáṅsā namovṛídhā mahná dákshasya rājathaḥ | drāghishṭhābhiḥ śucivratā || 17 || gṛiṇānā jamádagninā yónāv ṛitásya sīdatam | pātáṃ sómam ṛitāvṛidhā || 18 || 11 ||

Pañcamo 'nuvākaḥ.

TṚITĪYAM MAṆḌALAM.

62, 13 ā-sádam. 14 dvi-páde cátuḥ-pade. 15 abhí-mātīḥ. sadhá-stham ā a°. 16 sukratu *iti* su-kratu. 17 uru-śáṅsā namaḥ -vṛídha. śuci-vratā. 18 jamát-agninā. ṛita-vṛidhā.

1.

Tvắṃ hy àgne sádam ít samanyávo devắso devám aratíṃ nyerirá íti krátvā nyeriré | ámartyaṃ yajata mártyeshv. ấ devám ádevaṃ janata prắcetasaṃ víṣvam ádevaṃ janata prácetasam || 1 || sá bhrắtaraṃ váruṇam agna ấ vavṛitsva devắṅ áchā sumatí yajñávanasaṃ jyéshṭhaṃ yajñávanasam | ṛitávānam ādityám carshaṇīdhṛítaṃ rấjānaṃ carshaṇīdhṛítam || 2 || sákhe sákhāyam abhy ấ vavṛitsvāṣúṃ ná cakrám ráthyeva ráṅhyāsmábhyaṃ dasma ráṅhyā | ágne mṛiḷīkáṃ váruṇe sácā vido marútsu viṣvábhānushu | tokắya tujé ṣuṣucāna ṣáṃ kṛidhy asmábhyaṃ dasma ṣáṃ kṛidhi || 3 || tvắṃ no agne váruṇasya vidvắn devásya héḷó 'va yāsisīshṭhāḥ | yájishṭho váhnitamaḥ ṣóṣucāno víṣvā dvéshāṅsi prá mumugdhy asmát || 4 || sá tvắṃ no agne 'vamó bhavotí nédishṭho asyắ usháso vyùshṭau | áva yakshva no váruṇaṃ rárāṇo vīhí mṛiḷīkáṃ suhávo na edhi || 5 || 12 ||

asyá ṣréshṭhā subhágasya saṃdṛíg devásya citrátamā mártyeshu | ṣúci ghṛitáṃ ná taptám ághnyāyā spārhắ devásya maṅhắneva dhenóḥ || 6 || trír asya tắ paramắ santi satyắ spārhắ devásya jánimāny agnéḥ | ananté antáḥ pári-

1, 1 hí a°. sa-manyávaḥ. ni-eriré (2). ắ-devam (2). prá-cetasam (2). 2 agne. ácha su-matī́ yajñá-vanasam (2). ṛitá-vānam. carshaṇi -dhṛítam (2). 3 abhí. vavṛitsva ā°. ráthyā-iva ráṅhyā a°. viṣvá -bhānushu. 4 héḷaḥ áva. 5 bhava ūtí. ví-ushṭau. su-hávaḥ. 6 su-bhágasya sam-dṛík. ághnyāyāḥ. maṅhánā-iva. 7 antár *iti*.

vīta ā́gāc chúciḥ ṣukró aryó rórucānaḥ || 7 || sá dūtó víṣvéd abhí vashṭi sádmā hótā hiraṇyaratho rā́mṣujihvaḥ | rohídaṣvo vapushyò vibhā́vā sádā raṇváḥ pitumátīva saṃsát || 8 || sá cetayan mánusho yajñábandhuḥ prá tám mahyā́ raṣanáyā nayanti | sá kshety asya dúryāsu sádhan devó mártasya sadhanitvám āpa || 9 || sá tú no agnír nayatu prajānánn áchā rátnaṃ devábhaktaṃ yád asya | dhiyā́ yád víṣve amṛítā ákṛiṇvan dyaúsh pitā́ janitā́ satyám ukshan || 10 || 13 ||

sá jāyata prathamáḥ pastyā̀su mahó budhné rájaso asyā́ yónau | apā́d aṣīrshā́ guhámāno ántāyóyuvāno vṛishabhásya nīḷé || 11 || prá ṣárdha ārta prathamā́ṃ vipanyā́ṃ ṛítāsya yónā vṛishabhásya nīḷé | spārhó yúvā vapushyò vibhā́vā saptá priyā́so 'janayanta vṛíshṇe || 12 || asmā́kam átra pitáro manushyā̀ abhí prá sedur ṛitám āṣushāṇā́ḥ | áṣmavrajāḥ sudúghā vavré antár úd usrā́ ājann usháso huvānā́ḥ || 13 || té marmṛijata dadrivā́ṅso ádrim tád eshām anyé abhíto ví vocan | paṣváyantrāso abhí kā́rám arcan vidánta jyótiṣ cakripánta dhībhíḥ || 14 || té gavyatā́ mánasā dṛidhrám ubdhā́ṃ gā́ yemānám pári shántam ádrim | dṛiḷhā́ṃ náro vácasā daívyena vrajā́ṃ gómantam uṣíjo ví vavruḥ || 15 || 14 ||

té manvata prathamā́ṃ nā́ma dhenós tríḥ saptá mātúḥ paramā́ṇi vindan | táj jānatīr abhy ànūshata vrā́ āvír bhuvad aruṇír yaṣásā góḥ || 16 || nésat támo dúdhitaṃ rócata dyaúr úd devyā́ usháso bhānúr arta | ā́ sū́ryo bṛihatás tishṭhad ájrāṅ ṛijú márteshu vṛijiná ca pā́ṣyan || 17 || ā́d ít paścā́ bubudhānā́ vy àkhyann ā́d íd rátnaṃ dhārayanta

---

1, 7 pári-vītaḥ ā́ agāt ṣ°. 8 víṣvā ít sádma. hiraṇya-rathaḥ rám-ṣujihvaḥ rohít-aṣvaḥ. pitumátī-iva sam-sát. 9 cetayat. yajñá-bandhuḥ. 10 tú pra-jānán ácha. devá-bhaktam. dyaúḥ. 11 ántā ā-yóyuvānaḥ. 12 vipanyā́. 13 áṣma-vrajāḥ su-dúghāḥ. 14 paṣvá-yantrāsaḥ. 15 gā́ḥ. sántam. vavrur *iti* vavruḥ. 16 tát. abhí a°. 18 bubudhānā́ḥ ví a°.

dyúbhaktam | víṣve víṣvāsu dúryāsu devā́ mítra dhiyé varuṇa satyám astu || 18 || áchā voceya ṣuṣucānám agníṃ hótāraṃ viṣvábharasaṃ yájishṭham | ṣúcy ūdho atṛiṇan ná gávām ándho ná pūtám párishiktam aṅṣóḥ || 19 || víṣveshām áḍitir yājñíyānāṃ víṣveshām átithir mā́nushāṇām | agnír devā́nām áva āvṛiṇānáḥ sumṛiḷīkó bhavatu jātávedāḥ || 20 || 15 ||

2.

Yó mártyeshv amṛíta ṛitávā devó devéshv aratír nidhā́yi | hótā yájishṭho mahnā́ ṣucádhyai havyaír agnír mánusha īrayádhyai || 1 || ihá tvám sūno sahaso no adyá jātó jātā́ṅ ubháyāṅ antár agne | dūtá īyase yuyujāná ṛishva ṛijumushkā́n vṛíshaṇaḥ ṣukrā́ṅṣ ca || 2 || átyā vṛidhasnū́ róhitā ghṛitásnū ṛitásya manye mánasā jávishṭhā | antár īyase arushā́ yujānó yushmā́ṅṣ ca devā́n víṣa ā́ ca mártān || 3 || aryamáṇaṃ váruṇam mitrám eshām índrāvíshṇū marúto aṣvínotá | svàṣvo agne suráthaḥ surā́dhā éd u vaha suhavíshe jánāya || 4 || gómāṅ agné 'vimāṅ aṣví yajñó nṛivátsakhā sádam íd apramṛishyáḥ | ḷā́vāṅ eshó asura prajā́vān dīrghó rayíḥ pṛithubudhnáḥ sabhā́vān || 5 || 16 ||

yás ta idhmáṃ jabhárat sishvidānó mūrdhā́naṃ vā tatápate tvāyā́ | bhúvas tásya svátavāṅḷ pāyúr agne víṣvasmāt sīm aghāyatá urushya || 6 || yás te bhárād ánniyate cid ánnaṃ nisíshan mandrám átithim udírat | ā́ devayúr inádhate duroṇé tásmin rayír dhruvó astu dā́svān || 7 || yás tvā doshā́ yá ushási praṣā́ṅsāt priyáṃ vā tvā kṛiṇávate

1, 18 dyú-bhaktam. devā́ḥ. 19 ácha. viṣvá-bharasam. atṛiṇat. pári-siktam. 20 ā́-vṛiṇānāḥ su-mṛiḷīkáḥ. jātá-vedāḥ. — 2, 1 ṛitá -vā. 2 sūno *iti*. ni-dhā́yi. ṛishva ṛiju-mushkā́n. 3 vṛidhasnū́ *iti* vṛidha-snū́. ghṛitásnū *iti* ghṛitá-snū. 4 índrāvíshṇū *iti*. aṣvínā utá su-áṣvaḥ. su-ráthaḥ su-rā́dhāḥ ā́ ít. su-havíshe. 5 agne á°. nṛivát-sakhā. apra-mṛishyáḥ. pṛithu-budhnáḥ. 6 te. sisvidānáḥ. svá-tavān. agha-yatáḥ. 7 ni-ṣíshat. ut-írat. 8 pra-ṣáṅsāt.

havíshmān | áśvo ná své dáma á hemyávān tám áṅhasaḥ pīparo dāśvāṅsam || 8 || yás túbhyam agne amṛítāya dáśad dúvas tvé kṛiṇávate yatásruk | ná sá rāyā́ śaśamānó vi yoshan naínam áṅhaḥ pári varad aghāyóḥ || 9 || yásya tvám agne adhvaráṃ jújosho devó mártasya súdhitaṃ rárāṇaḥ | prītéd asad dhótrā sā́ yavishṭhā́sāma yásya vidhaté vṛidhā́saḥ || 10 || 17 ||

cíttiṃ ácittiṃ cinavad ví vidvā́n pṛishṭhéva vītā́ vṛijinā́ ca mártān | rāyé ca naḥ svapatyā́ya deva dítiṃ ca rā́svāditim urushya || 11 || kavíṃ śaśāsuḥ kaváyó 'dabdhā nidhāráyanto dúryāsv āyóḥ | átas tvám dṛíśyāṅ agna etā́n padbhíḥ paśyer ádbhutāṅ aryá évaiḥ || 12 || tvám agne vāghāte suprāṇītiḥ sutásomāya vidhaté yavishṭha | rátnam bhara śaśamānā́ya ghṛishve pṛithú ścandrám ávase carshaṇiprā́ḥ || 13 || ádhā ha yád vayám agne tvāyā́ padbhír há-stebhiṣ cakṛimā́ tanūbhiḥ | rátham ná kránto ápasā bhurí-jor ṛitáṃ yemúḥ sudhyà āśushāṇā́ḥ || 14 || ádhā mātúr ushá-saḥ saptá víprā jáyemahi prathamā́ vedháso nṛín | divás putrā́ áṅgiraso bhavemádriṃ rujema dhanínaṃ śucántaḥ || 15 || 18 ||

ádhā yáthā naḥ pitáraḥ párāśaḥ pratnáso agna ṛitám āśushāṇā́ḥ | śúcíd ayan dídhitim ukthaśā́saḥ kshā́mā bhin-dánto aruṇír ápa vran || 16 || sukármāṇaḥ surúco devayántó 'yo ná devā́ jánimā dhámantaḥ | śucánto agníṃ vavri-dhánta índram ūrvā́ṃ gávyam parishádanto agman || 17 || ā́ yūthéva kshumáti paśvó akhyad devā́nāṃ yáj jánimánty

---

2, 8 dáme. 9 tvé *iti*. yatá-sruk. yoshat ná e°. agha-yóḥ. 10 sú-dhitam. prītā́ ít. hótrā. yavishṭha á°. 11 pṛishṭhā́-iva. su-apatyā́ya. rā́śva á°. 12 kaváyaḥ ádabdhāḥ ni-dhāráyantaḥ. agne. 13 su-prāṇītiḥ sutá-somāya. cā́ndrám. carshaṇi-prā́ḥ. 14 ádha. cakṛimā́. su-dhyàḥ. 15 ádha. víprāḥ. prathamā́ḥ. bhavema á°. 16 ádha. agne. súci ít. uktha-śā́saḥ kshā́ma. 17 su-kármāṇaḥ su-rúcaḥ deva-yántaḥ á°. devā́ḥ jánima. pari-sádantaḥ. 18 yūthā́-iva. yát jánima á°.

ugra | mártānām cid urváśīr akṛipran vṛidhé cid aryá úparasyāyóḥ ‖ 18 ‖ ákarma te svápaso abhūma ṛitám avasrann uśháso vibhātíḥ | ánūnam agním purudhā́ suścandrám devásya mármṛijataś cáru cákshuḥ ‖ 19 ‖ etā́ te agna ucáthāni vedhó 'vocāma kaváye tā́ jushasva | úc chocasva kṛinuhí vásyaso no mahó rāyáḥ puruvāra prá yandhi ‖ 20 ‖ [19] ‖

3.

Á vo rā́jānam adhvárasya rudrám hótāram satyayájam ródasyoḥ | agním purā́ tanayitnór acíttād dhíranyarūpam ávase kṛinudhvam ‖ 1 ‖ ayám yónis cakṛimā́ yám vayám te jāyéva pátya uśatī́ suvā́sāḥ | arvācīnáḥ párivīto ní shīdemā́ u te svapāka pratīcíḥ ‖ 2 ‖ āśṛiṇvaté ádṛipitāya mánma nṛicákshase sumṛilīkā́ya vedhaḥ | devā́ya śastím amṛitā́ya śaṁsa grā́veva sótā madhushúd yám ī́ḷé ‖ 3 ‖ tvám cin naḥ śámyā agne asyā́ ṛitásya bodhy ṛitacit svādhīḥ | kadā́ ta ukthā́ sadhamādyāni kadā́ bhavanti sakhyā́ gṛihé te ‖ 4 ‖ kathā́ ha tád váruṇāya tvám agne kathā́ divé garhase kán na ā́gaḥ | kathā́ mitrā́ya mī́ḷhúshe pṛithivyaí brávaḥ kád aryamṇé kád bhágāya ‖ 5 ‖ [20] ‖

kád dhíshṇyāsu vṛidhasānó agne kád vā́tāya prátavase śubhaṃyé | párijmane nā́satyāya kshé brávaḥ kád agne rudrā́ya nṛighné ‖ 6 ‖ kathā́ mahé pushṭimbharā́ya pūshṇé kád rudrā́ya súmakhāya havirdé | kád víshṇava urugāyā́ya réto brávaḥ kád agne śárave bṛihatyaí ‖ 7 ‖ kathā́ śárdhāya marútām ṛitā́ya kathā́ sūré bṛihaté pṛichyámānaḥ | práti bravó 'ditaye turā́ya sā́dhā divó jātavedas cikitvā́n ‖ 8 ‖ ṛi-

2, 18 úparasya ā°. 19 su-ápasaḥ abhūma. vi-bhātíḥ. su-candrám. 20 etā́ — vedhaḥ 73, 10. ávocāma. út ś°. puru-vāra. — 3, 1 satya-yájam. híraṇya-rūpam. 2 cakṛimā́. j. p. u. s. 124, 7. pári-vītaḥ. sīda i°. su-apāka. 3 ā-śṛiṇvaté. nṛi-cákshase su-mṛilīkā́ya. grā́vā-iva. madhu-sút. 4 cit. śámyai. ṛita-cit su-ādhīḥ. te. sadha-mādyāni. 5 kát. 6 prá-tavase śubham-yé pári-jmane. nṛi-ghné. 7 pushṭim-bharā́ya. sú-makhāya haviḥ-dé. víshṇave uru-gāyā́ya. 8 bravaḥ á°. sā́dha. jāta-vedaḥ.

téna ṛitáṃ níyatam īḷa á gór āmā́ sácā mádhumat pakvám agne | kṛishṇā́ satí rúśatā dhāsínaishā́ jámaryeṇa páyasā pīpāya || 9 || ṛiténa hí shmā vṛishabhā́ś cid aktáḥ púmāṅ agníḥ páyasā pṛishṭhyèna | áspandamāno acarad vayodhā́ vṛíshā śukrám duduhe pṛíśnir ū́dhaḥ || 10 || 21 ||

ṛiténā́drim vy àsan bhidántaḥ sám áṅgiraso navanta góbhiḥ | śunáṃ náraḥ pári shadann ushā́sam āvíḥ svàr abhavaj jāté agnaú || 11 || ṛiténa devír amṛítā ámṛiktā árṇobhir ā́po mádhumadbhir agne | vājí ná sárgeshu prastubhānáḥ prá sádam ít srávitave dadhanyuḥ || 12 || mā́ kásya yakshám sádam íd dhuró gā́ mā́ veśásya praminató mā́péḥ | mā́ bhrā́tur agne ánṛijor ṛiṇáṃ ver mā́ sákhyur dákshaṃ ripór bhujema || 13 || rákshā ṇo agne táva rákshaṇebhī rārakshāṇáḥ sumakha prīṇānáḥ | práti shphura ví ruja vīḍv áṅho jahí ráksho máhi cid vāvṛidhānám || 14 || ebhír bhava sumánā agne arkaír imā́n spṛiśa mánmabhiḥ śūra vā́jān | utá bráhmāṇy aṅgiro jushasva sáṃ te śastír devávātā jareta || 15 || etā́ víśvā vidúshe túbhyaṃ vedho nīthā́ny agne niṇyā́ vácāṅsi | nivácanā kaváye kā́vyāny áśaṅsisham matíbhir vípra ukthaíḥ || 16 || 22 ||

4.

Kṛiṇushvá pā́jaḥ prásitiṃ ná pṛithvíṃ yāhí rā́jevámavāṅ íbhena | tṛishvím ánu prásitiṃ drūṇānó 'stāsi vídhya rakshásas tápishṭhaiḥ || 1 || táva bhramā́sa āśuyā́ patanty ánu spṛiśa dhṛishatā́ śóśucānaḥ | tápūṅshy agne juhvā́ patamgā́n ásaṃdito ví sṛija víshvag ulkā́ḥ || 2 || práti spáśo

---

3, 9 ṛiténa. ní-yatam īḷe. dhāsínā e°. 10 sma. vayaḥ-dhā́ḥ. 11 ṛiténa á° ví a°. sadan ushásam. abharat. 12 pra-stubhānáḥ. 13 huráḥ gāḥ. pra-minatáḥ mā́ ā°. 14 ráksha naḥ. rákshaṇebhiḥ rarakshāṇáḥ su-makha. sphura. vīḷú. vavṛidhānám. 15 su-mánāḥ. devá-vātā. 16 ni-vácanā. — 4, 1 prá-sitim (2). rā́jā-iva á°. ástā asi. 2 ásam-ditaḥ.

ví sṛija tū́rṇitamo bhávā pāyúr viṣó asyá ádabdhaḥ | yó no dūré agháṣaṅso yó ánty ágne mā́kish ṭe vyáthir ā́ dadharshīt || 3 || úd agne tishṭha práty ā́ tanushva ny àmítrāñ oshatāt tigmahete | yó no árātiṃ samidhāna cakré nīcā́ táṃ dhakshy atasáṃ ná ṣúshkam || 4 || ūrdhvó bhava práti vidhyā́dhy asmád āvísh kṛiṇushva daívyāny agne | áva sthirā́ tanuhi yātujū́nāṃ jāmím ájāmim prá mṛiṇīhi ṣátrūn || 5 || 23 ||

sá te jānāti sumatíṃ yavishṭha yá ī́vate bráhmaṇe gātúm aírat | víṣvāny asmai sudínāni rāyó dyumnā́ny aryó ví dúro abhí dyaut || 6 || séd agne astu subhágaḥ sudā́nur yás tvā nítyena havíshā yá ukthaíḥ | píprīshati svá ā́yushi duroṇé víṣvéd asmai sudínā sā́sad ishṭíḥ || 7 || árcāmi te sumatíṃ ghóshy arvā́k sáṃ te vāvā́tā jaratām iyáṃ gī́ḥ | sváṣvās tvā suráthā marjayemāsmé kshatrā́ṇi dhārayer ánu dyū́n || 8 || ihá tvā bhū́ry ā́ cared úpa tmán dóshāvastar dīdivā́ṅsam ánu dyū́n | krī́ḷantas tvā sumánasaḥ sapemābhí dyumnā́ tasthivā́ṅso jánānām || 9 || yás tvā sváṣvaḥ suhiraṇyó agna upayā́ti vásumatā ráthena | tásya trātā́ bhavasi tásya sákhā yás ta ātithyám ānushág jújoshat || 10 || 24 ||

mahó rujāmi bandhúṭā vácobhis tán mā pitúr gótamād ánv iyāya | tváṃ no asyá vácasaṣ cikiddhi hótar yavishṭha sukrato dámūnāḥ || 11 || ásvapnajas taráṇayaḥ suṣévā átandrāso 'vṛikā́ áṣramishṭhāḥ | té pāyávaḥ sadhryàñco nishádyā́gne táva naḥ pāntv amūra || 12 || yé pāyávo māmateyáṃ te agne páṣyanto andháṃ duritā́d árakshan | raráksha tā́n sukṛíto viṣvávedā dípsanta íd ripávo nā́ha debhuḥ || 13 || tváyā vayáṃ sadhanyàs tvótās táva práṇīty aṣyāma

4, 3 bháva. aghá-ṣaṅsaḥ. mā́kiḥ te. 4 ní a°. tigma-hete. sam-idhāna. 5 vidhya á°. āvíḥ. yātu-jū́nām. 6 su-matím. su-dínāni. 7 sáḥ ít. su-bhágaḥ su-dā́nuḥ. své. víṣvā ít. su-dínā sā́ a°. 8 su-matím. vavā́tā. su-áṣvāḥ. su-ráthāḥ marjayema asmé *iti*. 9 dóshā-vastaḥ. su-mánasaḥ sapema a°. su-áṣvaḥ su-hiraṇyáḥ agne upa-yā́ti. te. 11 tát. sukrato *iti* su-krato. 12 ásvapna-jaḥ. su-ṣévāḥ. ni-sádya á°. 13 = 147, 3. 14 sa-dhanyàḥ tvā́-ūtāḥ. prá-nītī.

vā́jān | ubhā́ ṣáṅsā sūdaya satyatāte 'nushṭhuyā́ kṛiṇuhy ahrayāṇa || 14 || ayā́ te agne samídhā vidhema práti stómaṃ ṣasyámānaṃ gṛibhāya | dáhāṣáso rakshásaḥ pāhy àsmā́n druhó nidó mitramaho avadyā́t || 15 || 25 ||

Caturtho 'dhyāyaḥ.

5.

Vaiṣvānarā́ya mīḷhúshe sajóshāḥ kathā́ dāṣemāgnáye bṛihád bhā́ḥ | ánūnena bṛihatā́ vaksháthenópa stabhāyad upamín ná ródhaḥ || 1 || mā́ nindata yá imā́m máhyaṃ rātíṃ devó dadaú mártyāya svadhā́vān | pā́kāya gṛítso amṛíto vícetā vaiṣvānaró nṛítamo yahvó agníḥ || 2 || sā́ma dvibárhā máhi tigmábhṛishṭiḥ sahásraretā vṛishabhás túvishmān | padáṃ ná gór ápagūḷhaṃ vividvā́n agnír máhyam préd u vocan manīshā́m || 3 || prá tā́ṅ agnír babhasat tigmájambhas tápishṭhena ṣocíshā yáḥ surā́dhāḥ | prá yé minánti váruṇasya dhā́ma priyā́ mitrásya cétato dhruvā́ṇi || 4 || abhrātáro ná yóshaṇo vyántaḥ patirípo ná jánayo durévāḥ | pāpā́saḥ sánto anṛitā́ asatyā́ idám padám ajanatā gabhīrám || 5 || 1 ||

idám me agne kíyate pāvakā́minate gurúm bhāráṃ ná mánma | bṛihád dadhātha dhṛishatā́ gabhīráṃ yahvám pṛishṭhám práyasā saptádhātu || 6 || tám ín nv èvá samanā́ samānám abhí krátvā punatī́ dhītír aṣyāḥ | sasásya cármann ádhi cā́ru pṛíṣner ágre rupá ā́rupitaṃ jábāru || 7 || pravā́cyaṃ vácasaḥ kím me asyá gúhā hitám úpa niṇíg vadanti | yád usríyāṇām ápa vā́r iva vrán pā́ti priyáṃ rupó ágram padám véḥ

4, 15 sam-ídhā. dáha a°. pāhí a°. mitra-mahaḥ. — 5, 1 sa-jóshāḥ. dāṣema a°. vaksháthena úpa. upa-mít. 2 ví-cetāḥ. 3 dvi-bárhāḥ. tigmá-bhṛishṭiḥ sahásra-retāḥ. ápa-gūḷham. prá ít. vocat. 4 tigmá-jambhaḥ. su-rā́dhāḥ. 5 pati-rípaḥ. duḥ-évāḥ. ajanata. 6 pāvaka á°. saptá-dhātu. 7 ít nú evá. árupitam. 8 pra-vā́cyam. vér *iti* véḥ.

|| 8 || idám u tyán máhi mahắm ánīkaṃ yád usríyā sácata pūrvyáṃ gaúḥ | ṛitásya padé ádhi dídyānaṃ gúhā raghushyád raghuyád viveda || 9 || ádha dyutānáḥ pitróḥ sácāsámanuta gúhyaṃ cắru príṣṇeḥ | mātúsh padé paramé ánti shád gór vríshṇaḥ socíshaḥ práyatasya jihvắ || 10 || 2 ||

ṛitáṃ voce námasā prichyámānas távāṣásā jātavedo yádīdám | tvám asyá kshayasi yád dha víṣvaṃ diví yád u dráviṇaṃ yát pṛithivyắm || 11 || kím no asyá dráviṇaṃ kád dha rátnaṃ ví no voco jātavedas cikitvắn | gúhādhvanaḥ paramáṃ yán no asyá réku padáṃ ná nidānắ áganma || 12 || kắ maryādā vayúnā kád dha vāmám áchā gamema raghávo ná vắjam | kadắ no devír amṛítasya pátnīḥ sūro várṇena tatanann ushásaḥ || 13 || aniréṇa vácasā phalgvèna pratítyena kṛidhúnātṛipāsaḥ | ádhā té agne kím ihắ vadanty anāyudhắsa ásatā sacantām || 14 || asyá ṣriyé samidhānásya vríshṇo vásor ánīkaṃ dáma á ruroca | rúṣad vāsānaḥ sudṛíṣīkarūpaḥ kshitír ná rāyắ puruvắro adyaut || 15 || 3 ||

6.

Ūrdhvá ū shú ṇo adhvarasya hotar ágne tíṣṭha devátātā yájīyān | tvắṃ hí víṣvam abhy ási mánma prá vedhásas cit tirasi manīshắm || 1 || ámūro hótā ny àsādi vikshv àgnír mandró vidátheshu prácetāḥ | ūrdhvám bhānúṃ savitévāṣren méteva dhūmáṃ stabhāyad úpa dyắm || 2 || yatắ sujūrṇí rātínī ghṛitācī pradakshiṇíd devátātim urāṇáḥ | úd u svárur navajắ nắkṛāḥ paṣvó anakti súdhitaḥ sumékaḥ || 3 ||

5, 9 tyát. raghu-syát raghu-yát. 10 sácā āsắ á°. mātúḥ. sát. prá-yatasya. 11 táva ā-sásā jāta-vedaḥ yádi i°. ha. 12 ha. jāta-vedaḥ. gúhā á°. yát. 13 ha. ácha. ushásaḥ. 14 kṛidhúnā a° ádha. ihá. ásatā. 15 sam-idhānásya. dáme. sudṛíṣīka-rūpaḥ. puru-vắraḥ. — 6, 1 ū° — ṇo 36, 13. abhí. 2 ní a° vikshú a°. prá-cetāḥ. savitắ-iva asret métā-iva. 3 su-jūrṇíḥ. pra-dakshiṇít. nava-jắḥ ná a°. sú-dhitaḥ su-mékaḥ.

stīrṇé barhíshi samidhāné agnā́ ūrdhvó adhvaryúr jujushāṇó asthāt | páry agníḥ paṣupā́ ná hótā trivishṭy èti pradíva urāṇáḥ || 4 || pári tmánā mitádrur eti hótāgnír mandró mádhuvacā ṛitā́vā | drávanty asya vājíno ná ṣókā bháyante víṣvā bhúvanā yád ábhrāṭ || 5 || 4 ||

bhadrā́ te agne svanīka saṃdṛíg ghorásya sató víshuṇasya cā́ruḥ | ná yát te ṣocís támasā váranta ná dhvasmā́nas tanvì répa ā́ dhuḥ || 6 || ná yásya sā́tur jánitor ávāri ná mātárāpitárā nū́ cid ishṭaú | ádhā mitró ná súdhitaḥ pāvakò 'gnír dīdāya mā́nushīshu vikshu || 7 || dvír yám páñca jī́janan saṃvásānāḥ svásāro agním mā́nushīshu vikshú | usharbúdham atharyò ná dántaṃ ṣukráṃ svā́sam paraṣúṃ ná tigmám || 8 || táva tyé agne haríto ghṛitasnā́ róhitāsa ṛijváñcaḥ sváñcaḥ | arushā́so vṛíshaṇa ṛijumushkā́ ā́ devátātim ahvanta dasmā́ḥ || 9 || yé ha tyé te sáhamānā ayā́sas tveshā́so agne arcáyaṣ cáranti | ṣyenā́so ná duvasanā́so árthaṃ tuvishvaṇáso mā́rutaṃ ná ṣárdhaḥ || 10 || ákāri bráhma samidhāna túbhyaṃ ṣáṅsāty ukthā́ṃ yájate vy ū̀ dhāḥ | hótāram agním mánusho ní shedur namasyánta uṣíjaḥ ṣáṅsam āyóḥ || 11 || 5 ||

7.

Ayám ihá prathamó dhāyi dhātṛíbhir hótā yájishṭho adhvaréshv ī́ḍyaḥ | yám ápnavāno bhṛígavo virurucúr váneshu citráṃ vibhvàṃ viṣé-viṣe || 1 || ágne kadā́ ta ānuṣhág bhúvad devásya cétanam | ádhā hí tvā jagṛibhriré mártāso vikshv ī́ḍyam || 2 || ṛitā́vānaṃ vícetasam páṣyanto dyā́m iva

6, 4 sam-idhāné agnaú. paṣu-pā́ḥ. tri-vishṭí eti pra-dívaḥ. 5 mitá-druḥ. hótā a°. mádhu-vacāḥ ṛitá-vā. ṣókāḥ. 6 su-anīka sam-dṛík. tanvì. dhur *iti* dhuḥ. 7 nú. ádha. sú-dhitaḥ pāvakáḥ a°. 8 sam-vásānāḥ. ushaḥ-búdham. su-ā́sam. 9 ghṛita-snā́ḥ. ṛiju-áñcaḥ su-áñcaḥ ṛiju-mushkā́ḥ. 10 tuvi-svanásaḥ. 11 sam-idhāna. ví ū̃m *iti*. seduḥ. — 7, 1 vi-rurucúḥ. vi-bhvàm. 2 te. ádha. vikshú. 3 ṛitá-vānam ví-cetasam.

stṛíbhiḥ | víśveshām adhvarāṇāṃ haskartāraṃ dáme-dame || 3 || āśúṃ dūtáṃ vivásvato víśvā yáś carshaṇír abhí | á jabhruḥ ketúm āyávo bhṛígavāṇaṃ viśé-viśe || 4 || tám īṃ hótāram ānushák cikitvāṅsaṃ ní shedire | raṇvám pāvaká-śocishaṃ yájishṭhaṃ saptá dhāmabhiḥ || 5 || 6 ||

tám śáśvatīshu mātṛíshu vána ā́ vītám áśritam | citráṃ sántaṃ gúhā hitáṃ suvédaṃ kūcidarthínam || 6 || sasásya yád víyutā sásminn ū́dhann ṛitásya dhāman raṇáyanta devā́ḥ | mahā́ṅ agnír námasā rātáhavyo vér adhvārāya sádam íd ṛítávā || 7 || vér adhvarásya dūtyā̀ni vidvā́n ubhé antā́ ródasī saṃcikitvā́n | dūtá īyase pradíva urāṇó vidúshṭaro divá āródhanāni || 8 || kṛishṇáṃ ta éma rúśataḥ puró bhā́ś carishṇv àrcír vápushām íd ékam | yád ápravītā dádhate ha gárbhaṃ sadyáś cij jātó bhávasíd u dūtáḥ || 9 || sadyó jātásya dádṛiśānam ójo yád asya vā́to anuvā́ti śocíḥ | vṛiṇákti tigmā́m ataséshu jihvā́ṃ sthirá́ cid ánnā dayate ví jámbhaiḥ || 10 || tṛishú yád ánnā tṛishúṇā vaváksha tṛishúṃ dūtáṃ kṛiṇute yahvó agníḥ | vā́tasya melíṃ sacate nijū́rvann āśúṃ ná vājayate hinvé árvā || 11 || 7 ||

8.

Dūtáṃ vo viśvávedasaṃ havyavā́haṃ ámartyam | yájishṭham ṛiñjase girā́ || 1 || sá hí védā vásudhitiṃ mahā́ṅ ā́ródhanaṃ diváḥ | sá devā́ṅ éhā vakshati || 2 || sá veda devá ānámaṃ devā́ṅ ṛitāyaté dáme | dā́ti priyā́ṇi cid vásu || 3 || sá hótā séd u dūtyàṃ cikitvā́ṅ antár īyate | vidvā́ṅ ā́ródhanaṃ diváḥ || 4 || té syāma yé agnáye dadāśúr havyádā-

---

7, 4 víśvāḥ. 5 sedire. pāvaká-śocisham. 6 váne. su-védam kūcit-arthínam. 7 ví-yutā. rātá-havyaḥ. ṛitá-vā. 8 ubhé *iti* antár *iti* ródasī *iti* sam-cikitvā́n. pra-dívaḥ. ā-ródhanāni. 9 te. carishṇú a°. ápra-vītā. cit. bhávasi ít. 10 anu-vā́ti. 11 ni -jū́rvan. — 8, 1 viśvá-vedasam havya-vā́ham. 2 véda vásu-dhitim. ā-ródhanam. 2b = 1, 2. 3 ā-námam. ṛita-yaté. 4 sáḥ ít. ā -ródhanam. 5 havyádāti-bhiḥ.

tibhiḥ | yá īm púshyanta indhaté || 5 || té rāyá té suvíryaiḥ sasavāṅso ví śriṇvire | yé agnā́ dadhiré dúvaḥ || 6 || asmé rā́yo divé-dive sám carantu puruspṛíhaḥ | asmé vā́jāsa īratām || 7 || sá vípraś carshaṇīnā́m śávasā mā́nushāṇām | áti kshipréva vidhyati || 8 || 8 ||

9.

Ágne mṛiḷá mahā́ṅ asi yá īm ā́ devayúm jánam | iyétha barhír āsádam || 1 | sá mā́nushīshu dūḷábho vikshú prāvír ámartyaḥ | dūtó víśveshām bhuvat || 2 || sá sádma pári ṇīyate hótā mandró dívishṭishu | utá pótā ní shīdati || 3 || utá gnā́ agnír adhvará utó gṛihápatir dáme | utá brahmā́ ní shīdati || 4 || véshi hy àdhvarīyatā́m upavaktā́ jánānām | havyā́ ca mā́nushāṇām || 5 || véshíd v asya dūtyàm yásya jújosho adhvarám | havyám mártasya vóḷhave || 6 || asmā́kam joshy adhvarám asmā́kam yajñám aṅgiraḥ | asmā́kam śriṇudhī ḥávam || 7 || pári te dūḷábho rátho 'smā́ṅ aśnotu viśvátaḥ | yéna rákshasi dāśúshaḥ || 8 || 9 ||

10.

Ágne tám adyā́śvam ná stómaiḥ krátum ná bhadrám hṛidispṛíśam | ṛidhyā́mā ta óhaiḥ || 1 || ádhā hy àgne krátor bhadrásya dákshasya sādhóḥ | rathír ṛitásya bṛiható babhū́tha || 2 || ebhír no arkaír bhávā no arvā́ṅ svàr ṇá jyótiḥ | ágne víśvebhiḥ sumánā ánīkaiḥ || 3 || ābhíṣh ṭe adyá gīrbhír gṛiṇántó 'gne dā́śema | prá te divó ná stanayanti śúshmāḥ || 4 || táva svádishṭhāgne sámdṛishṭir idā́ cid áhna idā́ cid

---

8, 5 yé. 6 su-víryaiḥ. 7 asmé *iti* (2). puru-spṛíhaḥ. 8 kshiprā́-iva. — 9, 1 ā-sádam. 2 duḥ-dábhaḥ. pra-avíḥ. 3 nīyate. śīdati. 4 adhvaré utó *iti* gṛihá-patiḥ. śidati. 5 hí adhvari-yatā́m upa-vaktā́. 6 véshi ít. 7 śṛiṇudhi. 8 duḥ-dábhaḥ. — 10, 1 adyá á°. hṛidi-spṛíśam ṛidhyā́ma te. 2 ádha hí a°. 3 bhávaṇá. su-mánāḥ. 4 ābhíḥ te. gṛiṇántaḥ á°. 5 svádishṭhā á° sám-dṛishṭiḥ.

aktóḥ | śriyé rukmó ná rocata upāké ‖ 5 ‖ ghṛitáṃ ná pūtáṃ tanūr arepáḥ śúci hiraṇyam | tát te rukmó ná ṛocata svadhāvaḥ ‖ 6 ‖ kṛitáṃ cid dhí shmā sánemi dvéshó 'gna inóshi mártāt | itthā́ yájamānād ṛitāvaḥ ‖ 7 ‖ śivā́ naḥ sakhyā́ sántu bhrātrā́gne devéshu yushmé | sā́ no nā́bhiḥ sádane sásminn ū́dhan ‖ 8 ‖ 10 ‖

Prathamo 'nuvākaḥ.

11.

Bhadráṃ te agne sahasinn ánīkam upāká á rocate sū́ryasya | rúśad dṛiśé dadṛiśe naktayā́ cid árūkshitaṃ dṛiśá á rūpé ánnam ‖ 1 ‖ ví shāhy agne gṛiṇaté manīshā́ṃ kháṃ vépasā tuvijāta stávānaḥ | víśvebhir yád vāvánaḥ śukra devaís tán no rāsva sumaho bhū́ri mánma ‖ 2 ‖ tvád agne kā́vyā tván manīshā́s tvád ukthā́ jāyante rā́dhyāni | tvád eti drávinaṃ vīrápeśā itthā́dhiye dāśúshe mártyāya ‖ 3 ‖ tvā́d vā́jī vājambharó víhāyā abhishṭikṛ́ij jāyate satyáśushmaḥ | tvád rayír devájūto mayobhú́s tvád āśúr jūjuvā́ṅ agne árvā ‖ 4 ‖ tvā́m agne prathamā́ṃ devayánto devā́m mártā amṛita mandrájihvam | dveshoyútam á vivāsanti dhībhír dā́mūnasaṃ gṛihápatim ámūram ‖ 5 ‖ āré asmád ámatim āré áṅha āré víśvāṃ durmatíṃ yán nipā́si | doshā́ śivā́ḥ sahasaḥ sūno agne yā́ṃ devá á cit sácase svastí ‖ 6 ‖ 11 ‖

12.

Yás tvā́m agna inádhate yatáśruk trís te ánnaṃ kṛiṇávat sásminn áhan | sá sú dyumnaír abhy àstu prasákshat

---

10, 5 rocate. 7 hí sma. dvéshaḥ ágne. ṛita-vaḥ. 8 bhrātrā́ á°. yushmé *iti*. — 11, 1 upāké. dṛiśé. 2 sāhi. tuvi-jāta. vavánaḥ. tát. su-mahaḥ. 3 tvát. vīrá-peśāḥ itthā́-dhiye. 4 vājam -bharáḥ ví-hāyāḥ abhishṭi-kṛít. satyá-śushmaḥ. devá-jūtaḥ mayaḥ-bhúḥ. 5 mandrá-jihvam dveshaḥ-yútam. gṛihá-patim. 6 duḥ-matím yát ni-pā́si. sūno *iti*. — 12, 1 agne. yatá-sruk. abhí. pra-sákshat.

táva krátvā jātavedaṣ cikitván || 1 || idhmáṃ yás te jabhárac chaṣramāṇó mahó agne ánīkam ā́ saparyán | sá-idhānáḥ práti doshā́m ushā́sam púshyan rayíṃ sacate ghnánn amítrān || 2 || agnír īṣe bṛihatáḥ kshatríyasāgnír vā́jasya paramásya rāyáḥ | dádhāti rátnaṃ vidhaté yávishṭho vy ànushā́ṇ mártyāya svadhā́vān || 3 || yác cid dhí te purushatrá yavishṭhā́cittibhiṣ cakṛimá kác cid ā́gaḥ | kṛidhí shv àsmā́ṅ áditer ánāgān vy énāṅsi ṣiṣratho víshvag agne || 4 || mahā́ṣ cid agna énaso abhíka ūrvā́d devā́nām utá mártyānām | mā́ te sákhāyaḥ ṣádam íd rishā́ma yáchā tokā́ya tánayāya ṣáṃ yóḥ || 5 || yáthā ha tyád vasavo gauryàṃ cit padí shitā́m ámuñcatā yajatrāḥ | evó shv àsmán muñcatā vy áṅhaḥ prá tāry agne pratarā́ṃ na ā́yuḥ || 6 || 12 ||

13.

Práty agnír ushā́sām ágram akhyad vibhātīnā́ṃ sumánā ratnadhéyam | yātā́m aṣvinā sukṛíto duroṇám út sū́ryo jyótishā devá eti || 1 || ūrdhvám bhānúṃ savitā́ devó aṣred drapsáṃ dávidhvad gavishó ná sátvā | ánu vratáṃ váruṇo yanti mitró yát sū́ryaṃ divy à́rohāyanti || 2 || yáṃ sīm ákṛiṇvan támase vipṛíce dhruvákshemā ánavasyanto ártham | tá́ṃ sū́ryaṃ harítaḥ saptá yahvíṃ spā́ṣaṃ víṣvasya jágato vahanti || 3 || váhishṭhebhir viháran yāsi tántum avavyáyann ásitaṃ deva vásma | dávidhvato raṣmáyaḥ sū́ryasya cármevā́vādhus támo apsv àntáḥ || 4 || ánāyato ánibaddhaḥ kathā́-

---

12, 1 jāta-vedaḥ. 2 jabhárat ṣ°. ushásam. 3 kshatríyasya a°. ví ānushák. 4 yát. hí. yavishṭha á° cakṛimá kát. kṛidhí sú a°. ví. . 5 agne. abhíke. yácha. 6 sitā́m ámuñcata. evó *iti* sú a° muñcata ví. — 13, 1 vi-bhātīnā́m su-mánāḥ ratna-dhéyam. su -kṛítaḥ. 2 go-ishā́ḥ. divi ā-rohāyanti. 3 vi-pṛíce dhruvá -kshemāḥ ánava-syantaḥ. yahvíḥ. 4 vi-háran. ava-vyáyan. cárma -iva áva a°. ap-sú antár *iti*. 5 áni-baddhaḥ kathā́ a°.

yáṃ nyàñṅ uttānó 'va padyate ná | káyā yāti svadháyā kó dadarśa divá skambháḥ sámṛitaḥ pāti nákam || 5 || 13 ||

14.

Práty agnír usháso jātávedā ákhyad devó rócamānā máhobhiḥ | á nāsatyorugāyā ráthenemáṃ yajñám úpa no yātam ácha || 1 || ūrdhvám ketúṃ savitā devó aśrej jyótir víśvasmai bhúvanāya kṛiṇván | áprā dyávāpṛithivī antárikshaṃ ví súryo raśmíbhiś cékitānaḥ || 2 || āváhanty aruṇír jyótishāgān mahī citrá raśmíbhiś cékitānā | prabodháyantī suvitáya devy ùshá īyate suyújā ráthena || 3 || á vāṃ váhishṭhā iha té vahantu ráthā áśvāśa usháso vyùshṭau | imé hí vām madhupéyāya sómā asmín yajñé vṛishaṇā mādayethām || 4 || ánāyato — || 5 || 14 ||

15.

Agnír hótā no adhvaré vājī sán pári nīyate | devó devéshu yajñíyaḥ || 1 || pári trivishṭy àdhvarám yáty agnī rathír iva | á devéshu práyo dádhat || 2 || pári vājapatiḥ kavír agnír havyány akramīt | dádhad rátnāni dāśúshe || 3 || ayáṃ yáḥ sṛíñjaye puró daivavāté samidhyáte | dyumáṅ amitradámbhanaḥ || 4 || ásya ghā vīrá íyato 'gnér īśīta mártyaḥ | tigmájambhasya mīḷhúshaḥ || 5 || 15 ||

tám árvantaṃ ná sānasím arushám ná diváḥ śíśum | marmṛijyánte divé-dive || 6 || bódhad yán mā háribhyāṃ kumāráḥ sāhadevyáḥ | ácha ná hūtá úd aram || 7 || utá tyá yajatá harī kumārát sāhadevyát | práyatā sadyá á dade

---

13, 5 áva. diváḥ. sám-ṛitaḥ. — 14, 1 p. a. u. III, 5, 1. jātá-vedāḥ. nāsatyā uru-gāyā ráthena i°. 2 s. d. a. IV, 13, 5. j. v. bh. 92, 4. á. d. a. 115, 1. 3 ā-váhantī. jyótishā ā agāt.- pra-bodháyantī. devī u°. su-yújā. 4 ví-ushṭau. madhu-péyāya. — 15, 1 nīyate. 2 tri-vishṭí a°. agníḥ. 3 vāja-patiḥ. 4 sam-idhyáte. amitra -dámbhanaḥ. 5 gha. tigmá-jambhasya. 7 yát. ácha. 8 harī *iti*. prá-yatā.

|| 8 || eshá vāṃ devāv aṣvinā kumāráḥ sāhadevyáḥ | dīrghā-yur astu sómakaḥ || 9 || tám yuvám devāv aṣvinā kumārám sāhadevyám | dīrghāyushaṃ kṛiṇotana || 10 || [16] ||

16.

Á satyó yātu maghávāñ ṛijīshí drávantv asya hárayа úpa naḥ | tásmā íd ándhaḥ sushumā sudáksham ihābhipitvám karate gṛiṇānáḥ || 1 || áva sya ṣūrádhvano nánte 'smín no adyá sávane mandádhyai | ṣáṅsāty ukthám uṣáneva vedhás cikitúshe asuryàya mánma || 2 || kavír ná niṇyám vidáthāni sádhan vṛishā yát sékaṃ vivipānó árcāt | divá itthá jījanat saptá kārúṅ áhnā cic cakrur vayúnā gṛiṇántaḥ || 3 || svàr yád védi sudṛíṣīkam arkaír máhi jyótī rurucur yád dha vástoḥ | andhá támāṅsi dúdhitā vicákshe nṛíbhyaṣ cakāra nṛítamo abhíshṭau || 4 || vavakshá índro ámitam ṛijīshy ùbhé á paprau ródasī mahitvá | átaṣ cid asya mahimá ví recy abhí yó víṣvā bhúvanā babhúva || 5 || [17] ||

víṣvāni ṣakró náryāṇi vidván apó rireca sákhibhir níkāmaiḥ | áṣmānaṃ cid ye bibhidúr vácobhir vrajáṃ gómantam uṣíjo ví vavruḥ || 6 || apó vṛitráṃ vavriváṅsam párāhan právat te vájram pṛithiví sácetāḥ | prárṇāṅsi samudríyāṇy ainoḥ pátir bhávañ chávasā ṣūra dhṛishṇo || 7 || apó yád ádrim puruhūta dárdar āvír bhuvat sarámā pūrvyáṃ te | sá no netā vájam á darshi bhúriṃ gotrá rujánn áṅgirobhir gṛiṇānáḥ || 8 || áchā kavíṃ nṛimaṇo gā abhíshṭau svàrshātā maghavan nádhamānam | ūtíbhis tám ishaṇo dyumnáhūtau ní māyávān ábrahmā dásyur arta || 9 || á dasyu-

---

13, 9 dīrghá-āyuḥ. 10 dīrghá-āyusham. — 16, 1 tásmai. susuma su-dáksham ihá abhi-pitvám. 2 ṣūra á° ná á°. uṣánā-iva. 3 vi-pipānáḥ. cit. 4 su-dṛíṣīkam. jyótiḥ. ha. vi-cákshe. 5 vavakshé. ṛijīshí ubhé *iti*. ródasī *iti*. 6 ní-kāmaiḥ. vavrur *iti* vavruḥ. 7 párā a° prá ā°. sa-cétāḥ prá á°. sávasā. dhṛishṇo *iti*. 8 puru-hūta. 9 ácha. nṛi-manaḥ. svàḥ-sātā. dyumná -hūtau.

ghnā́ mánasā yāhy ástam bhúvat te kútsaḥ sakhyé níkāmaḥ | své yónau ní shadatam sárūpā ví vām cikitsad ṛitacíd dha nárī || 10 || [18] ||

yā́si kútsena saráthaṃ avasyús todó vā́tasya háryor íṣānaḥ | ṛijrā́ vā́jaṃ ná gádhyaṃ yúyūshan kavír yád áhan páryāya bhúshāt || 11 || kútsāya ṣúshṇam aṣúsham ní barhīḥ prapitvé áhnaḥ kúyavam sahásrā | sadyó dásyūn prá mṛiṇa kutsyéna prá sū́raṣ cakráṃ vṛihatād abhíke || 12 || tvám píprum mṛígayaṃ ṣūṣuvā́ṅsam ṛijíṣvane vaidathinā́ya randhīḥ | pañcāṣát kṛishṇā́ ní vapaḥ sahásrātkam ná púro jarimā́ ví dardaḥ || 13 || sū́ra upāké tanvàṃ dádhāno ví yát te céty amṛítasya várpaḥ | mṛigó ná hastí távishīm ushāṇáḥ siṅhó ná bhīmá áyudhāni bíbhrat || 14 || índram kámā vasūyánto agman svàrmīḷhe ná sávane cakānā́ḥ | ṣravasyávaḥ ṣaṣamānā́sa ukthaír óko ná ranvā́ sudṛíṣīva pushṭíḥ || 15 || [19] ||

tám íd va índram suhávam huvema yás tā́ cakā́ra náryā purū́ṇi | yó mā́vate jaritré gádhyaṃ cin makshū́ vā́jam bhárati spārhárādhāḥ || 16 || tigmā́ yád antár aṣánir pátāti kā́smiñ cic chūra muhuké jánānām | ghorā́ yád arya sámṛitir bhávāty ádha smā nas tanvò bodhi gopā́ḥ || 17 || bhúvo 'vitā́ vāmádevasya dhīnā́m bhúvaḥ sákhāvṛikó vā́jasātau | tvā́m ánu prámatim ā́ jaganmoruṣáṅso jaritré viṣvádha syāḥ || 18 || ebhír nṛíbhir indra tvāyúbhish ṭvā maghávadbhir maghavan víṣva ājaú | dyā́vo ná dyumnaír abhí sánto aryáḥ kshapó madema ṣarádaṣ ca pūrvíḥ || 19 || evéd índrāya vṛishabhā́ya vṛíshṇe bráhmākarma bhṛígavo ná rátham | nú

16, 10 dasyu-ghnā́. ní-kāmaḥ. sadatam sá-rūpā. ṛita-cít ha. 11 sa-rátham. 12 pra-pitvé. 13 sahásrā á°. dardar *iti* dardaḥ. 15 kā́māḥ vasu-yántaḥ. svàḥ-mīḷhe. sudṛíṣī-iva. 16 su-hávam. cit makshú. spārhá-rādhāḥ. 17 cit ṣ°. sám-ṛitiḥ. sma. 18 vāmá -devasya. sákhā a° vā́ja-sātau. prá-matim. jaganma uru-ṣánsaḥ. 19 tvāyú-bhiḥ tvā. víṣve. 20 evá ít. bráhma a°. nú.

cid yáthā naḥ sakhyā́ viyóshad ásan na ugrò 'vitā́ tanū-pā́ḥ || 20 || nú shṭutá indra nú gṛiṇāná íshaṃ jaritré nadyò ná pīpeḥ | ákāri te harivo bráhma návyaṃ dhiyā́ syāma rathyàḥ sadāsā́ḥ || 21 || [20] ||

17.

Tvám mahā́ñ indra túbhyaṃ ha kshā́ ánu kshatrám manhánā manyata dyaúḥ | tvám vṛitráṃ śávasā jaghanvā́n sṛijáḥ síndhūñr áhinā jagrasānā́n || 1 || táva tvishó jániman rejata dyaú réjad bhū́mir bhiyásā svásya manyóḥ | ṛighāyánta subhvàḥ párvatāsa árdan dhánvāni saráyanta ā́paḥ || 2 || bhinád girím śávasā vájram ishṇánn āvishkṛiṇvānáḥ sahasāná ójaḥ | vádhīd vṛitráṃ vájreṇa mandasānáḥ sárann ápo jávasā hatávṛishṇīḥ || 3 || suvíras te janitā́ manyata dyaúr índrasya kartā́ svápastamo bhūt | yá īṃ jajā́na svaryàṃ suvájram ánapacyutaṃ śádaso ná bhū́ma || 4 || yá éka ic cyāváyati prá bhū́mā rā́jā kṛishṭīnā́m puruhūtá índraḥ | satyám enam ánu víśve madanti rātím devásya gṛiṇató maghónaḥ || 5 || [21] ||

satrā́ sómā abhavann asya víśve satrā́ mádāso bṛihaté mádishṭhāḥ | satrā́bhavo vásupatir vásūnāṃ dátre víśvā adhithā indra kṛishṭíḥ || 6 || tvám ádha prathamáṃ jā́yamānó 'me víśvā adhithā indra kṛishṭíḥ | tvám práti pravā́ta āśáyānam áhiṃ vájreṇa maghavan ví vṛiścaḥ || 7 || satrāhā́ṇaṃ dā́dhṛishiṃ túmram índram mahā́m apārā́ṃ vṛishabhā́ṃ suvájram | hántā yó vṛitráṃ sánitotā́ vā́jaṃ dā́tā maghā́ni maghávā surā́dhāḥ || 8 || ayáṃ vṛítaś cātayate sa-

16, 20 vi-yóshat ásat. ugráḥ a° tanū-pā́ḥ. 21 nú stutáḥ. nú. pīper *iti* pīpeḥ. sadā-sā́ḥ. — 17, 1 tv. m. j. 63, 1. 2 dyaúḥ. su-bhvàḥ. saráyante. 3 āviḥ-kṛiṇvānáḥ. hatá-vṛishṇīḥ. 4 su-víraḥ. svápaḥ-tamaḥ. su-vájram ánapa-cyutam. 5 ít cyaváyati. bhū́ma. puru-hūtáḥ. 6 sátrā a° vásu-patiḥ. 7 jā́yamānaḥ áme. ā-śáyānam. 8 satrā-hánaṃ dā́dhṛishim. su-vájram. sánitā utá. su-rā́dhāḥ.

mīcír yá ājíshu maghávā sṛiṇvá ékaḥ | ayáṃ vājam bharati yáṃ sanóty asyá priyāsaḥ sakhyé syāma || 9 || ayáṃ sṛiṇve ádha jáyann utá ghnánn ayám utá prá kṛiṇute yudhā́ gáḥ | yadā́ satyáṃ kṛiṇuté manyúm índro víśvaṃ dṛiḷhám bhayata éjad asmāt || 10 || [22] ||

sám índro gā́ ajayat sáṃ híraṇyā sám aśviyā́ maghávā yó ha pūrvíḥ | ebhír nṛíbhir nṛítamo asya śākaí rāyó vibhaktā́ sambharāś ca vásvaḥ || 11 || kíyat svid índro ádhy eti mātúḥ kíyat pitúr janitúr yó jajána | yó asya śúshmam muhukaír íyarti vā́to ná jūtá stanáyadbhir abhraíḥ || 12 || kshiyántaṃ tvam ákshiyantaṃ kṛiṇotíyarti reṇúṃ maghávā samóham | vibhañjanúr aśánimāṁ̃ iva dyaúr utá stotā́ram maghávā vásau dhāt || 13 || ayáṃ cakrám ishaṇat sū́ryasya ny étaśaṃ rīramat sasṛimāṇám | ā́ kṛishṇá īṃ juhurāṇó jigharti tvacó budhné rájaso asyá yónau || 14 || ásiknyāṃ yájamāno ná hótā || 15 || [23] ||

gavyánta índraṃ sakhyā́ya víprā aśvāyánto vṛíshaṇaṃ vājáyantaḥ | janīyánto janidā́m ákshitotim ā́ cyāvayāmo 'vaté ná kóśam || 16 || trātā́ no bodhi dádṛiśāna āpír abhikhyātā́ marḍitā́ somyā́nām | sákhā pitā́ pitṛítamaḥ pitṛīṇā́ṃ kártem u lokám uśaté vayodhā́ḥ || 17 || sakhīyatā́m avitā́ bodhi sákhā gṛiṇāná indra stuvaté váyo dhāḥ | vayáṃ hy ā́ te cakṛimā́ sabā́dha ābhíḥ śámībhir maháyanta indra || 18 || stutá índro maghávā yád dha vṛitrā́, bhū́rīṇy éko apratīni hanti | asyá priyó jaritā́ yásya śárman nákir devā́ vāráyante ná mártāḥ || 19 || evā́ na índro maghávā virapśí kárat satyā́ carshaṇīdhṛíd anarvā́ | tvā́m rā́jā janúshāṃ

17, 9 sam-ícíḥ. sṛiṇvé. 10 bhayate. 11 śākaíḥ. vi-bhaktā́ sam-bharáḥ. 12 jūtáḥ. 13 kṛiṇoti íº. sam-óham vi-bhañjanúḥ. 14 ní. 16 aśva-yántaḥ. jani-yántaḥ jani-dā́m ákshita-ūtim. cyavayāmaḥ. 17 abhi-khyātā́. kártā īm. vayaḥ-dhāḥ. 18 sakhi-yatā́m. hí. cakṛimá sa-bā́dhaḥ. 19 ha. devā́ḥ. 20 evá. vi-rapśí. carshaṇi-dhṛít.

dhehy asmé ádhi śrávo máhinaṃ yáj jaritré || 20 || nú shṭutá indra — || 21 || [24] ||

18.

Ayám pánthā ánuvittaḥ purāṇó yáto devá udájāyanta víśve | átaś cid á janishīshṭa právriddho ná mātáram amuyá páttave kaḥ || 1 || náhám áto nír ayā durgáhaitát tiraścátā pārśvān nír gamāni | bahúni me ákṛitā kártvāni yúdhyai tvena sáṃ tvena práchai || 2 || parāyatím mātáram ánv acashṭa ná nánu gāny ánu nú gamāni | tváshṭur gṛihé apibat sómam índraḥ śatadhanyàṃ camvòḥ sutásya || 3 || kíṃ sá ṛídhak kṛiṇavad yáṃ sahásram māsó jabhára śarádaś ca pūrvíḥ | nahí nv àsya pratimánam ásty antár jātéshūtá yé jánitvāḥ || 4 || avadyám iva mányamānā gúhākar índram mātá vīryèṇā nyṛishṭam | áthód asthāt svayám átkaṃ vásāna á ródasī apṛiṇāj jáyamānaḥ || 5 || [25] ||

etá arshanty alalābhávantīr ṛitávarīr iva saṃkróśamānāḥ | etá ví pricha kím idám bhananti kám ápo ádrim paridhíṃ rujanti || 6 || kím u shvid asmai nivído bhananténdrasyāvadyáṃ didhishanta ápaḥ | mámaítán putró mahatá vadhéna vṛitráṃ jaghanvāñ asṛijad ví síndhūn || 7 || mámac caná tvā yuvatíḥ parāśa mámac caná tvā kushávā jagāra | mámac cid ápaḥ śíśave mamṛidyur mámac cid índraḥ sáhasód atishṭhat || 8 || mámac caná te maghavan vyàṅso nivividhvāñ ápa hánū jaghāna | ádhā níviddha úttaro babhūvāñ chíro dāsásya sám piṇak vadhéna || 9 || gṛishṭíḥ sasūva

---

17, 20 asmé *iti*. yát. — 18, 1 ánu-vittaḥ. ut-ájāyanta. prá -vriddhaḥ. kar *iti* kaḥ. 2 ná a°. aya duḥ-gáhā e°. pārśvāt.-gamāni. 3 parā-yatím. ná ánu. nú. śata-dhanyàṃ 4 nahí nú a° prati-mānam. jātéshu utá. 5 gúhā a°. vīryèṇa ní-ṛishṭam átha út. ródasī *iti* apṛiṇāt. 6 alalā-bhávantīḥ ṛitávarīḥ-iva sam -króśamānāḥ etáḥ. pari-dhím. 7 svit. ni-vídaḥ bhananta índrasya a° didhishante. máma e°. 8 mámat (4). parā-áśa. sáhasā út. 9 mámat. ví-aṅsaḥ ni-vividhvāñ. hánū *iti*. ádha ní-viddhaḥ. śíraḥ.

stháviraṃ tavāgám anādhṛishyáṃ vṛishabhám túmram índram | árīḷhaṃ vatsáṃ caráthāya mātā́ svayáṃ gātúṃ tanvà ichámānam || 10 || utá mātā́ mahishám ánv avenad amī́ tvā jahati putra devā́ḥ | áthābravīd vṛitrám índro hanishyán sákhe vishṇo vitaráṃ ví kramasva || 11 || kás te mā́táraṃ vidhávām acakrac chayúṃ kás tvā́m ajighāṅsac cárantam | kás te devó ádhi mārḍīkā́ āsīd yát prákshiṇāḥ pitáram pādagṛíhya || 12 || ávartyā śúna āntrā́ṇi pece ná devéshu vivide marḍitāram | ápaśyaṃ jāyā́m ámahīyamānām ádhā me śyenó mádhv ā́ jabhāra || 13 || 26 ||

Pañcamo 'dhyāyaḥ.

19.

Evā́ tvā́m indra vajrinn átra víśve devā́saḥ śuhávāsa ūmā́ḥ | mahā́m ubhé ródasī vṛiddhám ṛishvā́ṃ nír ékam íd vṛiṇate vṛitrahátye || 1 || ávāsṛijanta jívrayo ná devā́ bhúvaḥ samrā́ḷ indra satyáyoniḥ | áhann áhim pariśáyānam árṇaḥ prá vartanír arado viśvádhenāḥ || 2 || átṛipnuvantaṃ víyatam abudhyám ábudhyamānaṃ sushupāṇám indra | saptá práti praváta āśáyānam áhiṃ vájreṇa ví riṇā aparván || 3 || ákshodayac chávasā kshā́ma budhnáṃ vā́r ṇá vā́tas távishībhir índraḥ | dṛiḷhā́ny aubhnād uśámāna ójó 'vābhinat kakúbhaḥ párvatānām || 4 || abhí prá dadrur jánayo ná gárbhaṃ ráthā iva prá yayuḥ sākám ádrayaḥ | átarpayo viśríta ubjá ūrmín tvā́m vṛitā́ñ ariṇā indra síndhūn || 5 || 1 ||

tvám mahím aváninṃ viśvádhenāṃ turvítaye vayyàya kshárantīm | áramayo námasaíjad árṇaḥ sutaraṇā́ñ akṛinor

---

18, 10 tanvè. 11 amī́ *iti*. átha a°. vishṇo *iti*. acakrat ś°. ajighāṅsat. mārḍīké. prá á°. pāda-gṛíhya. 13 ádha. — 19, 1 evá. su-hávāsaḥ. ubhé *iti* ródasī *iti*. vṛitra-hátye. 2 áva a°. devā́ḥ. sam-rā́ṭ. satyá-yoniḥ. a. a. p. a. III, 32, 11. viśvá-dhenāḥ. 3 ví -yatam. susupānám. ā-śáyānam. 4 ákshodayat ś°. ná. ójaḥ áva a°. 5 vi-śritaḥ. 6 viśvá-dhenām. námasā é°. su-taraṇā́ñ.

indra síndhūn || 6 || prágrúvo nabhanvò ná vákvā dhvasrā́ apinvad yuvatír ṛitajñā́ḥ | dhánvāny ájrāñ apriṇak tṛishā́ṇāñ ádhog índra staryò dáṃsupatnīḥ || 7 || pūrvír ushásaḥ śarádaś ca gūrtā́ vṛitráṃ jaghanvā́ñ asṛijad ví síndhūn | párishṭhitā atṛiṇad badbadhānā́ḥ sīrā́ índraḥ srávitave pṛithivyā́ || 8 || vamríbhiḥ putrám agrúvo adānáṃ nivéśanād dhariva ā́ jabhartha | vy àndhó akhyad áhim ādadānó nír bhūd ukhachít sám aranta párva || 9 || prá te pū́rvāṇi kāraṇāni viprāvidvā́ñ āha vidúshe kárāṇsi | yáthā-yathā vṛíshṇyāni svágūrtāpāṇsi rājan náryāviveshīḥ || 10 || nú shṭutá — || 11 || [2] ||

20.

Á na índro dūrā́d ā́ na āśā́d abhishṭikṛ́id ávase yāsad ugráḥ | ójishṭhebhir nṛipátir vájrabāhuḥ saṃgé samátsu turváṇiḥ pṛitanyū́n || 1 || ā́ na índro háribhir yātv áchārvācīnó 'vase rā́dhase ca | tíshṭhāti vajrī́ maghávā virapśímáṃ yajñám ánu no vā́jasātau || 2 || imáṃ yajñáṃ tvám asmā́kam indra puró dádhat sanishyasi krátuṃ naḥ | śvaghnī́va vajrin sanáye dhánānāṃ tváyā vayám aryá ājíṃ jayema || 3 || uśánn u shú ṇaḥ sumánā upāké sómasya nú súshutasya svadhāvaḥ | pā́ indra prátibhṛitasya mádhvaḥ sám ándhasā mamadaḥ pṛishṭhyèna || 4 || ví yó rarapśé ṛíshibhir návebhir vṛikshó ná pakváḥ śríṇyo ná jétā | máryo ná yóshām abhí mányamānó 'chā vivakmi puruhūtám índram || 5 || [3] ||

girír ná yáḥ svátavāñ ṛishvá índraḥ sanā́d evá sáhase jātá ugráḥ | ádartā vájraṃ sthávirāṃ ná bhīmá udnéva

---

19, 7 prá a°. vákvāḥ. ṛita-jñā́ḥ. índraḥ. dám-supatnīḥ. 8 gūr-tā́ḥ. pári-sthitāḥ. 9 ni-véśanāt hari-vaḥ. ví a°. ā́-dadānáḥ. ukha-chít. 10 vípra ā-vidvā́n. svá-gūrtā á°. náryā á°. — 20, 1 abhishṭi-kṛ́it. ṛi-pátiḥ vájra-bāhuḥ sam-gé samát-su. 2 ácha a° ávase. vi-rapśí i°. vā́ja-sātau. 3 śvaghnī́-iva. 4 sú ṇaḥ su-mánāḥ. sú-sutasya. práti-bhṛitasya. 5 rarapśé. mányamānaḥ ácha. puru-hūtám. 6 svá-tavān. ā́-dartā. udnā́-iva.

kóṣam vásunā nyṛ̀ishṭam || 6 || ná yásya vartā́ janúshā nv ásti ná rā́dhasa āmarītā́ maghásya | udvāvṛishāṇás tavishīva ugrāsmábhyam daddhi puruhūta rāyáḥ || 7 || íkshe rāyáḥ kshā́yasya carshaṇīnā́m utá vrajám apavartāsi gónām | śikshānaráḥ samithéshu prahā́vān vásvo rāśím abhinetāsi bhū́rim || 8 || káyā tác chṛiṇve śácyā śácishṭho yáyā kṛiṇóti múhu kā́ cid ṛishvā́ḥ | purú dāśúshe vícayishṭho áṅhó 'ṭhā dadhāti dráviṇam jaritré || 9 || mā́ no mardhīr á bharā́ daddhí tán naḥ prá dāśúshe dātave bhū́ri yát te | návye deshṇé śasté asmín ta ukthé prá bravāma vayám indra stuvántaḥ || 10 || nū́ shṭutá — || 11 || 4 ||

21.

Ā́ yātv índro 'vasa úpa na ihá stutáḥ sadhamā́d astu śū́raḥ | vāvṛidhānás távishīr yásya pūrvī́r dyaúr ná kshatrám abhíbhūti púshyāt || 1 || tásyéd ihá stavatha vṛíshṇyāni tuvidyumnásya tuvirā́dhaso nṛ́n | yásya krátur vidathyò ná samrā́ṭ sāhvā́n tárutro abhy ásti kṛishṭíḥ || 2 || á yātv índro divá ā́ pṛithivyā́ makshū́ samudrā́d utá vā púrīshāt | svàr-ṇarād ávase no marútvān parāváto vā sádanād ṛitásya || 3 || sthūrásya rāyó bṛiható yá íśe tám u shṭavāma vidátheshv índram | yó vāyúnā jáyati gómatīshu prá dhṛishṇuyā́ náyati vásyo ácha || 4 || úpa yó námo námasi stabhāyánn íyarti vā́cam janáyan yájadhyai | ṛiñjasāná́ḥ puruvā́ra ukthaír éndram kṛiṇvīta sádaneshu hótā || 5 || 5 ||

dhishā́ yádi dhishaṇyántaḥ saraṇyā́n sádanto ádrim aúsijásya góhe | ā́ duróshāḥ pāstyásya hótā yó no mahā́n

---

20, 6 ní-ṛishṭam. 7 nú. ā-marītā́. ut-vavṛishāṇáḥ. ugra a°. puru-huta. 8 apa-vartā́ asi. śikshā-naráḥ sam-ithéshu. abhi-netā́ asi. 9 tát s°. ví-cayishṭhaḥ áṅhaḥ átha. 10 bhara. tát. te. — 21, 1 índraḥ ávase. sadha-mā́t. vavṛidhānáḥ. abhí-bhūti. 2 tásya ít. tuvi-dyumnásya tuvi-rā́dhasaḥ. sam-rā́ṭ sahvā́n. abhí. 3 pṛithivyā́ḥ makshú. svàḥ-narāt. 4 stavāma. 5 puru-vā́raḥ. ā́ ī°.

saṃvāraṇeshu váhniḥ || 6 || satrā́ yád īm bhārvarásya vṛíshṇaḥ síshakti ṣúshma stuvaté bhárāya | gúhā yád īm aṣijásya góhe prá yád dhiyé práyase mā́dāya || 7 || ví yád várāṅsi párvatasya vṛiṇvé páyobhir jinvé apā́ṃ jávāṅsi | vidád gaurásya gavayásya góhe yádī vā́jāya sudhyò váhanti || 8 || bhadrā́ te hástā súkṛitotá pāṇí prayantárā stuvaté rā́dha indra | kā́ te níshattiḥ kím u nó mamatsi kím nód-ud u harshase dā́tavā́ u || 9 || evā́ vásva índraḥ satyáḥ samrā́ḍ dhántā vṛitrám várivaḥ pūráve kaḥ | púrushṭuta krátvā naḥ ṣagdhi rāyó bhakshīyá té 'vaso daívyasya || 10 || nú shṭutá — || 11 || 6 ||

Dvitīyo 'nuvākaḥ.

22.

Yán na índro jujushé yác ca váshṭi tán no mahā́n karati ṣushmy á cit | bráhma stómam maghávā sómam ukthá́ yó áṣmānam ṣávasā bíbhrad éti || 1 || vṛíshā vṛíshandhim cáturaṣrim ásyann ugró bāhúbhyām nṛítamaḥ ṣácīvān | ṣriyé párushnīm ushámāna úrṇām yásyāḥ párvāṇi sakhyáya vivyé || 2 || yó devó devátamo jā́yamāno mahó vā́jebhir mahádbhiṣ ca ṣúshmaiḥ | dádhāno vájram bāhvór uṣántaṃ dyā́m ámena rejayat prá bhū́ma || 3 || víṣvā ródhāṅsi pravátaṣ ca pūrvír dyaúr ṛishvā́j jániman rejata kshā́ḥ | á mātárā bhárati ṣushmy á gór nṛivát párijman nonuvanta vā́tāḥ || 4 || tá tí ta indra maható mahā́ni víṣveshv ít sávaneshu pravā́cyā | yác chūra dhṛishṇo dhṛishatá dadhṛishvā́n áhiṃ vájreṇa ṣávasāviveshīḥ || 5 || 7 ||

21, 6 sam-váraṇeshu. 7 sísakti ṣúshmaḥ. prá ā́yase. 8 yádi. su-dhyàḥ. 9 sú-kṛitā utá pāṇí *iti* pra-yantárā. ní-sattiḥ. nó *iti*. ná út-ut. dā́tavaí. 10 evá. sam-rā́ṭ hántā. kar *iti* kaḥ púru -stuta. te á°. — 22, 1 yát. yát. tát. ṣushmí. 2 cátuḥ-aṣrim. 4 ṛishvā́t. ṣushmí. pári-jman. 5 tú te. pra-vā́cyā yát ṣ° dhṛishṇo *iti*. ṣávasā á°.

tā́ tū́ te satyā́ tuvinṛimṇa víṣvā prá dhenávaḥ sisrate vṛíshṇa ū́dhnaḥ | ádhā ha tvád vṛishamaṇo bhiyānā́ḥ prá síndhavo jávasā cakramanta || 6 || átráha te harivas tā́ u devír ávobhir indra stavanta svásāraḥ | yát sīm ánu prá mucó badbadhānā́ dīrghā́m ánu prásitiṃ syandayádhyai || 7 || pipīḷé aṅśúr mádyo ná síndhur ā́ tvā ṣámī ṣaṣamānásya ṣaktíḥ | asmadryàk chuṣucānásya yamyā āṣúr ná raṣmíṃ tuvyójasaṃ góḥ || 8 || asmé várshishṭhā kṛiṇuhi jyéshṭhā nṛimṇā́ni satrā́ sahure sáhāṅsi | asmábhyaṃ vṛitrā́ suhánāni randhi jahí vádhar vanúsho mártyasya || 9 || asmā́kam ít sú ṣṛiṇuhi tvám indrāsmábhyaṃ citrā́ṅ úpa māhi vā́jān | asmábhyaṃ víṣvā ishaṇaḥ púraṃdhīr asmā́kaṃ sú maghavan bodhi godā́ḥ || 10 || nú shṭutá — || 11 || 8 ||

23.

Kathā́ mahā́m avṛidhat kásya hótur yajñā́ṃ jushāṇó abhí sómām ū́dhaḥ | píbann uṣānó jushámāṇo ándho vavakshá ṛishváḥ ṣucaté dhánāya || 1 || kó asya vīráḥ sadhamā́dam āpa sám ānaṅṣa sumatíbhiḥ kó asya | kád asya citrā́ṃ cikite kád ū́tī vṛidhé bhuvac chaṣamānásya yájyoḥ || 2 || kathā́ ṣṛiṇoti hū́yámānam índraḥ kathā́ ṣṛiṇvánn ávasām asya veda | ká asya pū́rvīr úpamātayo ha kathaínam āhuḥ pápurim jaritré || 3 || kathā́ sabā́dhaḥ ṣaṣamānó asya náṣad abhí dráviṇaṃ dídhyānaḥ | devó bhuvan návedā ma ṛitā́nāṃ námo jagṛibhvāṅ abhí yáj jújoshat || 4 || kathā́ kád asyā́ ushā́so vyùshṭau devó mártasya sakhyā́ṃ jujosha | kathā́ kád asya sakhyā́ṃ sákhibhyo yé asmin kā́mam suyújam tatasré || 5 || 9 ||

22, 6 t. t. t. 5. tuvi-nṛimṇa. ádha. vṛisha-manaḥ. 7 átra áha. badbadhānā́ḥ. prá-sitim. 8 ṣuṣucānásya. tuvi-ójasam. 9 asmé *iti*. su-hánāni. vádhaḥ. 10 indra a°. púram-dhīḥ. go-dā́ḥ. — 23, 1 vavakshé. 2 sadha-mā́dam. sumatí-bhiḥ. bhuvat ṣ°. 3 úpa-mātayaḥ. kathā́ e°. 4 sa-bā́dhaḥ. bhuvat návedāḥ me. yát. 5 ví-ushṭau. su-yújam.

kím ād ámatram sakhyám sákhibhyaḥ kadā nú te bhrātrám prá bravāma | śriyé sudríśo vápur asya sárgāḥ svàr ná citrátamam isha ā góḥ || 6 || drúham jíghāṅsan dhvarásam anindrām tétikte tigmā tujáse ánīkā | riṇā cid yátra riṇayā na ugró dūré ájñātā usháso babādhé || 7 || ṛitásya hí śurúdhaḥ sánti pūrvír ṛitásya dhītír vṛijināni hanti | ṛitásya śloko badhirā tatarda kárṇā budhānáḥ śucámāna āyóḥ || 8 || ṛitásya dṛilhā dharúṇāni santi purūṇi candrā vápushe vápūṅshi | ṛiténa dīrgham ishaṇanta príksha ṛiténa gáva ṛitám ā vivesuḥ || 9 || ṛitám yemāná ṛitám íd vanoty ṛitásya śúshmas turayā u gavyúḥ | ṛitáya pṛithví bahulé gabhīré ṛitáya dhenū paramé duhāte || 10 || nū shṭutá — || 11 || 10 ||

24.

Kā sushṭutíḥ śávasaḥ sūnúm índram arvācīnám rādhasa ā vavartat | dadír hí vīró gṛiṇaté vásūni sá gópatir nishshídhām no janāsaḥ || 1 || sá vṛitrahátye hávyaḥ sá íḍyaḥ sá śúshṭuta índraḥ satyárādhāḥ | sá yámann ā maghávā mártyāya brahmaṇyaté śúshvaye várivo dhāt || 2 || tám ín náro ví hvayante samīké ririkvāṅsas tanvàḥ kṛiṇvata trām | mithó yát tyāgám ubháyāso ágman náras tokásya tánayasya sātaú || 3 || kratūyánti kshitáyo yóga ugrāśushāṇáso mithó árṇasātau | sám yád víśo 'vavṛitranta yudhmā ād ín néma indrayante abhíke || 4 || ād íd dha néma indriyám yajanta ād ít paktíḥ puroḷāśam riricyāt | ād ít sómo ví papṛicyād ásushvīn ād íj jujosha vṛishabhám yájadhyai || 5 || 11 ||

kṛiṇóty asmai várivo yá itthéndrāya sómam usaté su-

23, 6 su-dṛisaḥ. ná. ishe. 7 yátra ṛiṇa-yāḥ. 10 tura-yāḥ. pṛithvī *iti* bahulé *iti* gabhīré *iti*. dhenū *iti* paramé *iti* duhāte *iti*. — 24, 1 su-stutíḥ. rādhase. gó-patiḥ niḥ-sídhām. 2 vṛitra-hátye. sú-stutaḥ. satyá-rādhāḥ. súsvaye. 3 ít. sam-íké. 4 kratu-yánti. yóge ugra ā°. árṇa-sātau. víśaḥ á°. ít néme. 5 ha néme. yajante. ásusvīn. ít. 6 itthā í°.

nóti | sadhrīcínena mánasāvivenan tám ít sákhāyaṃ kṛiṇute samátsu || 6 || yá índrāya sunávat sómam adyá pácāt paktír utá bhṛijjáti dhānáḥ | práti manāyór ucáthāni háryan tásmin dadhad vṛíshaṇaṃ ṣúshmam índraḥ || 7 || yadā́ samaryáṃ vy áced ríghāvā dīrghám yád ājím abhy ákhyad aryáḥ | ácikradad vṛíshaṇam pátny áchā duroṇá á níṣitaṃ somasúdbhiḥ || 8 || bhū́yasā vasnám acarat kánīyo 'vikrīto akānisham púnar yáṅ | sá bhū́yasā kánīyo nárirecīd dīnā́ dákshā ví duhanti prá vāṇám || 9 || ká imám daṣábhir máméndraṃ krīṇāti dhenúbhiḥ | yadā́ vṛitrā́ṇi jáṅghanad áthainam me púnar dadat || 10 || nú shṭutá — || 11 ||[12] ||

25.

Kó adyá náryo devákāma uṣánn índrasya sakhyáṃ jujosha | kó vā mahé 'vase pā́ryāya sámiddhe agnaú sutásoma īṭṭe || 1 || kó nānāma vácasā somyā́ya manāyúr vā bhavati vásta usráḥ | ká índrasya yújyaṃ káḥ sakhitvám kó bhrātrā́m vashṭi kaváye ká ūtí || 2 || kó devā́nām ávo adyā́ vṛiṇīte ká ādityā́ṅ áditim jyótir īṭṭe | kásyāṣvínāv índro agníḥ sutásyāṅśóḥ pibanti mánasāvivenam || 3 || tásmā agnír bhárataḥ ṣárma yaṅsaj jyók pasyāt sū́ryaṃ uccárantam | yá índrāya sunávāméty áha náre náryāya nṛítamāya nṛiṇā́m || 4 || ná tám jinanti bahávo ná dabhrā́ urv àsmā áditiḥ ṣárma yaṅsat | priyáḥ sukṛít priyá índre manāyúḥ priyáḥ suprāvíḥ priyó asya somí || 5 ||[13] ||

suprāvyàḥ prāṣushā́ḷ eshá vīráḥ súshveḥ paktím kṛiṇute

24, 6 mánasā áyi-venan. samát-su. 8 sa-maryám ví. abhi. pátnī ácha duroṇé. ní-ṣitam somasút-bhiḥ. 9 kánīyaḥ ávi-kṛītaḥ. ná a° dīnā́ḥ dákshāḥ. 10 máma í°. átha c°. — 25. 1 devá-kāmaḥ. ávase. sám-iddhe. sutá-somaḥ. 2 nanāma. vásta. 3 adyá. kásya á°. sutásya a°. mánasā ávi-venam. 4 túsmai. yaṅsat. ut -cárantam. sunávāma íti. 5 urú asmai. su-kṛít. supra-avíḥ. 6 supra-avyàḥ. súsveḥ.

kévaléndraḥ | násushver āpír ná sákhā ná jāmír dushprāvyò 'vahantéd ávācaḥ || 6 || ná revátā paṇínā sakhyám índró 'sunvatā sutapāḥ sáṃ gṛṇīte | ásya védaḥ khidáti hánti nagnáṃ ví súshvaye paktáye kévalo bhūt || 7 || índram páre 'vare madhyamāsa índraṃ yántó 'vasitāsa índram | índraṃ kshiyánta utá yúdhyamānā índraṃ náro vājayánto havante || 8 || 14 ||

26.

Ahám mánur abhavaṃ sūryaṣ cāháṃ kakshívāñ ríshir asmi víprah | aháṃ kútsam ārjuneyáṃ ny ṛñje 'háṃ kavír uṣánā pásyatā mā || 1 || ahám bhúmim adadām áryāyāháṃ vṛishtíṃ dāśúshe mártyāya | ahám apó anáyaṃ vāvaṣānā máma devāso ánu kétam āyan || 2 || ahám púro mandasānó vy airaṃ náva sākáṃ navatíḥ śámbarasya | śatatamáṃ vesyàṃ sarvátātā dívodāsam atithigvám yád ávam || 3 || prá sú shá víbhyo maruto vír astu prá śyenáḥ śyenébhya āśupátvā | acakráyā yát svadháyā suparṇó havyám bháran mánave devájushṭam || 4 || bhárad yádi vír áto vévijānaḥ pathórúṇā mánojavā asarji | tūyaṃ yayau mádhunā somyénotá śrávo vivide śyenó átra || 5 || ṛijīpí śyenó dádamāno aṃśúm parāvátaḥ śakunó mandrám mádam | sómam bharad dādṛihāṇó devávān divó amúshmād úttarād ādáya || 6 || ādáya śyenó abharat sómaṃ sahásraṃ savāñ ayútaṃ ca sākám | átrā púraṃdhir ajahād árātīr máde sómasya mūrā ámūrah || 7 || 15 ||

25, 6 kévalā í° ná ásusvaḥ. duḥpra-avyàḥ ava-hantā́ ít. 7 índraḥ á° suta-pāḥ. ā́ a°. súsvaye. 8 páre á°. yā́ntaḥ áva-sitāsaḥ. — 26, 1 ca a°. ní ṛi°. pásyata. 2 áryāya a°. vāvaṣānāḥ. 3 ví ai°. dívaḥ-dāsam atithi-gvám. 4 sáḥ. āśu-pátvā. śu-parṇáḥ. bhárat. devá-jushṭam. 5 pathā́ u° mánaḥ-javāḥ. somyéna utá. 6 dadṛihāṇáḥ devá-vān. ā-dā́ya. 7 ā-dā́ya. átra púram-dhiḥ.

27.

Gárbhe nú sánn ánv eshām avedam ahám devánām jánimāni víśvā | śatám mā púra áyasīr arakshann ádha śyenó javásā nír adīyam || 1 || ná ghā sá mám ápa jósham jabhārābhíṁ āsa tvákshasā vīryèṇa | īrmá́ púramdhir ajahād árātīr utá vátāñ atarac chúśuvānaḥ || 2 || áva yác chyenó ásvanīd ádha dyór ví yád yádi váta ūhúḥ púramdhim | śrijád yád asmā áva ha kshipáj jyám kṛiśánur ástā mánasā bhuraṇyán || 3 || ṛijipyá īm índrāvato ná bhujyúm śyenó jabhāra bṛiható ádhi shṇóḥ | antáḥ patat patatry àsya parṇám ádha yámani prásitasya tád véḥ || 4 || ádha śvetám kalásam góbhir aktám āpipyānám maghávā śukrám ándhaḥ | adhvaryúbhiḥ práyatam mádhvo ágram índro mádāya práti dhat píbadhyai śúro mádāya práti dhat píbadhyai || 5 || 16 ||

28.

Tvá yujá táva tát soma sakhyá índro apó mánave sasrútas kaḥ | áhann áhim áriṇāt saptá síndhūn ápāvṛiṇod ápihiteva khāni || 1 || tvá yujá ní khidat súryasyéndraś cakrám sáhasā sadyá indo | ádhi shṇúnā bṛihatá vártamānam mahó druhó ápa viśváyu dhāyi || 2 || áhann índro ádahad agnír indo purá dásyūn madhyámdinād abhíke | durgé duroṇé krátvā ná yātám purú sahásrā śárvā ní barhīt || 3 || víśvasmāt sīm adhamáñ indra dásyūn víśo dásīr akṛiṇor apraśastáḥ | ábādhethām ámṛiṇatam ní śátrūn ávindethām ápacitim vádhatraiḥ || 4 || evá satyám maghavānā yuvám tád índraś ca somorvám áśvyam góḥ | ádardṛitam ápihitāny ásnā riricáthuḥ kshás cit tatṛidānā́ || 5 || 17 ||

27, 2 gha. jabhāra abhí īm. púram-dhiḥ. atarat ṣ°. 3 yát ṣ°. vā átaḥ. púram-dhim. asmai. kshipát. 4 índra-vataḥ. snóḥ antár *iti*. patatrí a°. prá-sitasya. vér *iti* véḥ. 5 ā-pipyānám. prá-yatam. — 28, 1 sakhyé. sa-srútaḥ kar *iti* kaḥ. ápa a° ápi-hitā iva. 2 súryasya í°. indo *iti*. snúnā. viśvá-āyu. 3 indo *iti*. duḥ-gé. purú. 4 apra-śastāḥ. ápa-citim. 5 evá. soma ū°. ā́ a° ápi-hitāni.

29.

Á na stutá úpa vájebhir ūtí índra yāhí háribhir mandasānáḥ | tiráś cid aryáḥ sávanā purūṇy āṅgūshébhir gṛiṇānáḥ satyárādhāḥ || 1 || á hí shmā yáti náryas cikitvān hūyámānaḥ sotṛíbhir úpa yajñám | svāśvo yó áblurur mányamānaḥ sushvāṇébhir mádati sám ha vīraíḥ || 2 || śrāvāyéd asya kárṇā vājayádhyai júshṭām ánu prá díśam mandayádhyai | udvāvṛishāṇó rádhase túvishmān káran na índraḥ sutīrthábhayaṃ ca || 3 || áchā yó gántā nádhamānam ūtí itthá vípraṃ hávamānaṃ gṛiṇántam | úpa tmáni dádhāno dhury áśūn sahásrāṇi śatáni vájrabāhuḥ || 4 || tvótāso maghavann indra víprā vayáṃ te syāma sūráyo gṛiṇántaḥ | bhejānáso bṛiháddivasya rāyá ākāyyàsya dāváne purukshóḥ || 5 || 18 ||

30.

Nákir indra tvád úttaro ná jyáyāṅ asti vṛitrahan | nákir evā́ yáthā tvám || 1 || satrā́ te ánu kṛishṭáyo víśvā cakréva vāvṛituḥ | satrā́ mahā́ṅ asi śrutáḥ || 2 || víśve canéd aná tvā devā́sa indra yuyudhuḥ | yád áhā náktam átiraḥ || 3 || yátrotá bādhitébhyaś cakrám kútsāya yúdhyate | mushāyá indra sū́ryam || 4 || yátra devā́ṅ ṛighāyató víśvāṅ áyudhya éka ít | tvám indra vanúṣ áhan || 5 || 19 ||

yátrotá mártyāya kám áriṇā indra sū́ryam | právaḥ śácībhir étaśam || 6 || kím ā́d utā́si vṛitrahan mághavan manyumáttamaḥ | átrā́ha dā́num átiraḥ || 7 || etád ghéd utá vīryàm índra cakártha paúṃsyam | stríyaṃ yád durhaṇāyú-

---

29. 1 naḥ. ūtí. satyá-rādhāḥ. 2 sma. su-áśvaḥ. susvānébhiḥ. 3 śravāya ít. ut-vavṛishāṇáḥ. kárat. su-tīrthā́ á°. 4 ácha. ūtí. dhurí ā°. vájra-bāhuḥ. 5 tvā́-ūtāsaḥ. víprāḥ. bṛihát-divasya. ā-kāyyàsya. puru-kshóḥ. — 30, 1 vṛitra-han. evā́. 2 cakrā́-iva vavṛituḥ. 3 caná ít. ā́ á°. 4 yátra utá. 6 yátra utá. prá ā°. 7 utá asi vṛitra-han. átra áha. ā́ a°. 8 gha ít. duḥ-hanāyúvam.

vaṃ vádhīr duhitáraṃ diváḥ ‖ 8 ‖ diváṣ cid ghā duhitáram mahán mahīyámānām | ushásam indra sám piṇak ‖ 9 ‖ áposhā́ ánaṣaḥ sarat sámpishṭād áha bibhyúshī | ní yát sīṃ ṣiṣnáthad vṛíshā ‖ 10 ‖ [20] ‖

etád asyā́ ánaḥ ṣaye súsampishṭaṃ vípāsy ā́ | ṣasára sīm parāvátaḥ ‖ 11 ‖ utá síndhuṃ vibālyàṃ vítasthānām ádhi kshámi | pári shṭhā indra māyáyā ‖ 12 ‖ utá ṣúshṇasya dhṛishṇuyā́ prá mṛiksho abhí védanam | púro yád asya sampiṇák ‖ 13 ‖ utá dāsáṃ kaulitarám bṛihatáḥ párvatād ádhi | ávāhann indra ṣámbaram ‖ 14 ‖ utá dāsásya varcínaḥ sahásrāṇi ṣatávadhīḥ | ádhi páñca pradhíīr iva ‖ 15 ‖ [21] ‖

utá tyám putrám agrúvaḥ párāvṛiktaṃ ṣatákratuḥ | ukthéshv índra ábhajat ‖ 16 ‖ utá tyā́ turváṣāyádū asnātārā́ ṣácīpátiḥ | índro vidvā́ṅ apāṛayat ‖ 17 ‖ utá tyā́ sadyá áryā saráyor indra pārátaḥ | árṇācitrárathávadhīḥ ‖ 18 ‖ ánu dvá jahitā́ nayo 'ndhám ṣroṇáṃ ca vṛitrahan | ná tát te sumnám áshṭave ‖ 19 ‖ ṣatám aṣmanmáyīnām purā́m índro vy àsyat | dívodāsāya dāṣúshe ‖ 20 ‖ [22] ‖

ásvāpayad dabhítaye sahásrā triṅṣátaṃ háthaiḥ | dāsā́nām índro māyáyā ‖ 21 ‖ sá ghéd utā́si vṛitrahan samāná indra gópatiḥ | yás tā́ viṣvāni cicyushé ‖ 22 ‖ utá nūnáṃ yád indriyáṃ karishyā́ indra paúṅsyam | adyā́ nákish ṭád ā́ minat ‖ 23 ‖ vāmáṃ-vāmaṃ ta ādure devó dadātv aryamā́ | vāmám pūshā́ vāmám bhágo vāmáṃ devā́ḥ kárūḷatī ‖ 24 ‖ [23] ‖

31.

Káyā naṣ citrá ā́ bhuvad ūtī́ sadā́vṛidhaḥ sákhā | káyā

30, 9 gha. ushásam. 10 ápā u°. sám-pishṭāt. 11 sú-sampishṭam ví-pāṣi. 12 vi-bālyàm vi-tasthānām. sthāḥ. 13 sam-piṇák. 14 áva a°. 15 ṣatā́ a°. pradhín-iva. 16 párā-vṛiktam ṣatá-kratuḥ. ā́ a°. 17 turvāṣāyádū *iti*. ṣácī-pátiḥ. 18 árṇā-citráratha a°. 19 vṛitra-han. 20 ví ā° dívaḥ-dāsāya. 22 gha ít utá asi vṛitra-han. gó-patiḥ. 23 adyá nákiḥ tát. 24 ā́-dure. — 31, 1 sadā́-vṛidhaḥ.

ṣácishṭhayā vṛitā́ || 1 || kás tvā satyó mádānām máṅhishṭho matsad ándhasaḥ | dṛiḷhā́ cid ārúje vásu || 2 || abhí shú ṇaḥ sákhīnām avitā́ jaritṝṇā́m | ṣatám bhavāsy ūtíbhiḥ || 3 || abhí na ā́ vavṛitsva cakrā́m ná vṛittám árvataḥ | niyúdbhiṣ carshaṇīnā́m || 4 || pravátā hí krátūnām ā́ hā padéva gáchasi | ábhakshi sū́rye sácā || 5 || 24 ||

sā́m yát ta indra manyávaḥ sā́m cakrā́ṇi dadhanviré | ádha tvé ádha ṣū́rye || 6 || utá smā hí tvā́m āhúr in maghávānam ṣacīpate | dā́tāram ávidīdhayum || 7 || utá smā sadyá ít pári ṣaṣamānā́ya sunvaté | purū́ cin maṅhase vásu || 8 || nahí shmā te ṣatám caná rā́dho váranta āmúraḥ | ná cyautnā́ni karishyatáḥ || 9 || asmā́ṅ avantu te ṣatám asmā́n sahásram ūtáyaḥ | asmā́n víṣvā abhíshṭayaḥ || 10 || 25 ||

asmā́ṅ ihā́ vṛiṇīshva sakhyā́ya svastáye | mahó rāyé divítmate || 11 || asmā́ṅ aviddhi viṣváhéndra rāyā́ párīṇasā | asmā́n víṣvābhir ūtíbhiḥ || 12 || asmábhyam tā́ṅ ápā vṛidhi vrajā́ṅ ásteva gómataḥ | návābhir indrotíbhiḥ || 13 || asmā́kam dhṛishṇuyā́ rátho dyumā́ṅ indrā́napacyutaḥ | gavyúr aṣvayúr īyate || 14 || asmā́kam uttamā́m kṛidhi ṣrávo devéshu sūrya | várshishṭham dyā́m ivopári || 15 || 26 ||

32.

Ā́ tū́ na indra vṛitrahann asmā́kam ardhám ā́ gahi | mahā́n mahíbhir ūtíbhiḥ || 1 || bhrímiṣ cid ghāsi tū́tujir ā́ citra citríṇīshv ā́ | citrā́m kṛiṇoshy ūtáye || 2 || dabhrébhiṣ cic chāṣīyāṅsam háṅsi vrā́dhantam ójasā | sákhibhir yé tvé sácā || 3 || vayám indra tvé sácā vayā́m tvābhí nonumaḥ |

31, 2 ā-rúje. 3 abhí sú naḥ. 4 abhí. niyū́t-bhiḥ. 5 ha padā́ -iva. 6 te. tvé *iti*. 7 sma. ít. ṣacī-pate. ávi-dīdhayum. 8 sma. purú cit. 9 sma. várante ā-múraḥ. 11 ihá. viṣváhā í°. 13 ápa. ástā-iva. indra ū°. 14 indra ánapa-cyutaḥ. 15 dyā́m-iva u°. — 32, 1 ā́. t. B. i. 10, 11. vṛitra-han. 2 gha asi. 3 cit ṣ°. tvé *iti*. 4 tvé *iti*. tvā a°.

asmā́ṅ-asmā́ṅ íd úd ava || 4 || sá naḥ citrā́bhir adrivo 'navadyā́bhir ūtíbhiḥ | ánādhṛishṭābhir ā́ gahi || 5 || 27 ||

bhūyā́mo shú tvā́vataḥ sákhāya indra gómataḥ | yújo vā́jāya ghṛíshvaye || 6 || tvā́ṃ hy éka íṣisha índra vā́jasya gómataḥ | sá no yandhi mahī́m ísham || 7 || ná tvā varante anyáthā yád dítsasi stutó maghám | stotṛ́bhya indra girvaṇaḥ || 8 || abhí tvā gótamā girā́nushata prá dāváne | índra vā́jāya ghṛíshvaye || 9 || prá te vocāma vīryà yā́ mandasāná ā́ṛujaḥ | púro dā́sīr abhítya || 10 || 28 ||

tā́ te gṛiṇanti vedháso yā́ni cakártha paúṃsyā | sutéshv indra girvaṇaḥ || 11 || ávīvṛidhanta gótamā índra tvé stómavāhasaḥ | aíshu dhā vīrávad yáśaḥ || 12 || yác cid dhí śáśvatām ásīndra sā́dhāraṇas tvám | tā́ṃ tvā vayā́ṃ havāmahe || 13 || arvā́cīnó vaso bhavāsmé sú matsvā́ndhasaḥ | sómānām indra somapāḥ || 14 || asmā́kaṃ tvā matīnā́m ā́ stóma indra yachatu | arvā́g ā́ vartayā hárī || 15 || puroḷā́śaṃ ca no ghāso josháyāse gíraś ca naḥ | vadhūyúr iva yóshaṇām || 16 || 29 ||

sahásraṃ vyátīnāṃ yuktā́nām índram īmahe | śatā́ṃ sómasya khāryàḥ || 17 || sahásrā te śatā́ vayā́ṃ gávām ā́ cyāvayāmasi | asmatrā́ rā́dha etu te || 18 || dáśa te kalā́śānāṃ hiraṇyā́nām adhīmahi | bhūridā́ asi vṛitrahan || 19 || bhū́ridā bhū́ri dehi no mā́ dabhrám bhū́ry ā́ bhara | bhū́ri ghéd indra ditsasi || 20 || bhūridā́ hy ási śrutáḥ purutrā́ śūra vṛitrahan | ā́ no bhajasva rā́dhasi || 21 || prá te babhrū́ vicakshaṇa śaṃsāmi goshaṇo napāt | mā́bhyāṃ gā́ ánu śiśra-

32, 6 bhūyā́mo *iti* sú. 7 hí. íṣishe. 9 a. t. g. g. 78, 1. ánūshata. 10 yāḥ. ā́ á°. abhi-ítya. 12 tvé *iti* stóma-vāhasaḥ. ā́ e° dhāḥ. 13 y. c. dhí 25, 1. ási í°. 14 vaso *iti* bhava asmé *iti*. matsva á°. soma-pāḥ. 15 vartaya hárī *iti*. 16 = III, 52. 3. 18 cyavayāmasi. 19 bhūri-dā́ḥ. vṛitra-han. 20 bhū́ri-dāḥ. gha it. 21 bhūri-dā́ḥ hí. vṛitra-han. 22 babhrū́ *iti* vi-cakshaṇa. go-sanaḥ. mā́ ā°.

thaḥ || 22 || kanīnakéva vidradhé náve drupadé arbhaké | babhrū́ yā́meshu ṣobhete || 23 || áram ma usráyāmṇe 'ram ánusrayāmṇe | babhrū́ yā́meshv asrídhā || 24 || 30 ||

Shashṭho 'dhyāyaḥ.

Tṛitīyo 'nuvākaḥ.

33.

Prá ṛibhúbhyo dūtám iva vácam ishya upastíre ṣvaitarīṃ dhenúm īḷe | yé vā́tajūtās taráṇibhir évaiḥ pári dyā́ṃ sadyó apáso babhūvúḥ || 1 || yadáram ákrann ṛibhávaḥ pitṛíbhyām párivishṭī vesháṇā daṅsánābhiḥ | ā́d íd devā́nām úpa sakhyám āyan dhírāṣaḥ pushṭím avahan manā́yai || 2 || púnar yé cakrúḥ pitárā yúvānā sánā yúpeva jaraṇā́ ṣáyānā | té vā́jo ṽíbhvāṅ ṛibhúr índravanto mádhupsaraso no 'vantu yajñám || 3 || yát saṃvátsam ṛibhávo gā́m árakshan yát saṃvátsam ṛibhávo mā́ ápiṅṣan | yát saṃvátsam ábharan bháso asyās tábhiḥ ṣámībhir amṛitatvám āṣuḥ || 4 || jyeshṭhá āha camasá́ dvā́ karéti kánīyān trín kṛiṇavāméty āha | kanishṭhá āha catúras karéti tváshṭa ṛibhavas tát panayad váco vaḥ || 5 || 1 ||

satyā́m ūcur nára evā́ hí cakrúr ánu svadhā́m ṛibhávo jagmur etā́m | vibhrājamānāṅṣ camasā́ṅ áhevā́venat tváshṭā catúro dadṛiṣvā́n || 6 || dvā́daṣa dyūn yád ágohyasyātithyé rā́ṇann ṛibhávaḥ sasántaḥ | sukshétrākṛiṇvann ánayanta síndhūn dhánvātishṭhann óshadhīr nimnám ā́paḥ || 7 || rátham yé cakrúḥ suvṛítam nareshṭhā́m yé dhenúṃ viṣvajúvam viṣvárūpām | tá ā́ takshantv ṛibhávo rayíṃ naḥ svávasaḥ

32, 23 kanīnakā́-iva. dru-padé. babhrū́ *iti*. ṣobhete *iti*. 24 me usrá-yāmne á° ánusra-yāmne babhrū́ *iti*. — 33, 1 pra. ishye upa -stíre. vā́ta-jūtāḥ. 2 yadā́ á°. pári-vishṭī. 3 yū́pā-iva. ví-bhvā. mádhu-psarasaḥ. 4 sam-vátsam (3). 5 kara íti (2). kṛiṇavāma íti. tváshṭā. 6 evá. vi-bhrājamānān. áhā-iva á°. 7 ágohyasya ā°. su-kshétrā a°. dhánva ā́ a°. 8 su-vṛítam nare-sthā́m. viṣva -júvam viṣvá-rūpām té. su-ávasaḥ.

svápasaḥ suhástāḥ || 8 || ápo hy èshām ájushanta devā́ abhí krátvā mánasā dī́dhyānāḥ | vā́jo devā́nām abhavat sukárméndrasya ṛibhukshā́ váruṇasya víbhvā || 9 || yé hárī medháyokthā́ mádanta índrāya cakrúḥ suyújā yé áṣvā | té rāyás pósham dráviṇāny asmé dhattá ṛibhavaḥ kshemayánto ná mitrám || 10 || idā́hnaḥ pītím utá vo mádaṃ dhur ná ṛité ṣrāntásya sakhyā́ya devā́ḥ | té ṇūnám asmé ṛibhavo vásūni tṛitī́ye asmín sávane dadhāta || 11 || 2 ||

34.

Ṛibhúr víbhvā vā́ja índro no áchemáṃ yajñáṃ ratnadhéyópa yāta | idā́ hí vo dhisháṇā devy áhnām ádhāt pītíṃ sám mádā agmatā vaḥ || 1 || vidānā́so jánmano vājaratnā utá ṛitúbhir ṛibhavo mādayadhvam | sáṃ vo mádā ágmata sám púraṃdhiḥ suvī́rām asmé rayím érayadhvam || 2 || ayáṃ vo yajñá ṛibhavo 'kāri yám ā́ manushvát pradívo dadhidhvé | prá vó 'chā jujushāṇáso asthur ábhūta víṣve agriyótá vājāḥ || 3 || ábhūd u vo vidhaté ratnadhéyam idā́ naro dāṣúshe mártyāya | píbata vājā ṛibhavo dadé vo máhi tṛitī́yaṃ sávanam mádāya || 4 || ā́ vājā yātópa na ṛibhukshā mahó naro dráviṇaso gṛiṇānā́ḥ | ā́ vaḥ pītáyo 'bhipitvé áhnām imā́ ástaṃ navasvà iva gman || 5 || 3 ||

ā́ napātaḥ ṣavaso yātanópemáṃ yajñáṃ námasā hūyámānāḥ | sajóshasaḥ sūrayo yásya ca sthá mádhvaḥ pāta ratnadhā́ índravantaḥ || 6 || sajóshā indra váruṇena sómaṃ sajóshāḥ pāhi girvaṇo marúdbhiḥ | agrepā́bhir ṛitupā́bhiḥ sa-

---

33, 8 su-ápasaḥ su-hástāḥ. 9 hí e°. su-kármā índrasya ṛibhukshā́ḥ. ví-bhvā. 10 hárī *iti* medháyā u°. su-yújā. asmé *iti* dhattá. 11 idā́ á°. ná. asmé *iti*. — 34, 1 ví-bhvā. ácha í°. ratna-dhéyā úpa. devī́. agmata. 2 vāja-ratnāḥ utá. púram-dhiḥ su-vī́rām asmé *iti*. ā́ ī°. 3 pra-dívaḥ. vaḥ ácha. agriyā́ utá. 4 ratna-dhéyam. 5 vājāḥ yāta úpa. ṛibhukshāḥ. abhi-pitvé. navasvàḥ -iva. 6 yātana úpa i°. sa-jóshasaḥ. ratna-dhā́ḥ. 7 sa-jóshāḥ (4). agre-pā́bhiḥ ṛitu-pā́bhiḥ.

jóshā gnāspátnībhī ratnadhábhiḥ sajóshāḥ || 7 || sajóshasa ādityaír mādayadhvaṃ sajóshasa ṛibhavaḥ párvatebhiḥ | sajóshaso daívyenā savitrā́ sajóshasaḥ síndhubhī ratnadhébhiḥ || 8 || yé aṣvínā yé pitárā yá ūtí dhenúṃ tatakshúr ṛibhávo yé áṣvā | yé áṅsatrā yá ṛídhag ródasī yé víbhvo náraḥ svapatyáni cakrúḥ || 9 || yé gómantaṃ vā́javantaṃ suvíraṃ rayíṃ dhatthá vásumantam purukshúm | té agrepā́ ṛibhavo mandasānā́ asmé dhatta yé ca rātíṃ gṛiṇánti || 10 || nápābhūta ná vo 'tītṛishāmāniḥṣastā ṛibhavo yajñé asmín | sám índreṇa mádatha sám marúdbhiḥ sám rā́jabhī ratnadhéyāya devāḥ || 11 || 4 ||

35.

Ihópa yāta ṣavaso napātaḥ saúdhanvanā ṛibhavo mā́pa bhūta | asmín hí vaḥ sávane ratnadhéyaṃ gámantv índram ánu vo mádāsaḥ || 1 || ā́gann ṛibhūṇā́m ihá ratnadhéyam ábhūt sómasya súshutasya pītíḥ | sukṛityáyā yát svapasyáyā caṅ ékaṃ vicakrá camasáṃ caturdhā́ || 2 || vy àkṛiṇota camasáṃ caturdhā́ sákhe ví ṣikshéty abravīta | áthaita vājā amṛítasya pánthāṃ gaṇáṃ devā́nām ṛibhavaḥ suhastāḥ || 3 || kimmáyaḥ svic camasá eshá āsa yáṃ kā́vyena catúro vicakrá | áthā sunudhvaṃ sávanam mádāya pātá ṛibhavo mádhunaḥ somyásya || 4 || ṣácyākarta pitárā yúvānā ṣácyākarta camasáṃ devapā́nam | ṣácyā hárī dhánutarāv atashṭendravā́hāv ṛibhavo vājaratnāḥ || 5 || 5 ||

yó vaḥ sunóty abhipitvé áhnāṃ tīvrā́ṃ vājāsaḥ sávanam mádāya | tásmai rayíṃ ṛibhavaḥ sárvavīram ā́ takshata

34, 7 gnā́ḥpátnībhiḥ ratna-dhā́bhiḥ. 8 sa-jóshasaḥ (4). daívyena. síndhu-bhiḥ ratna-dhébhiḥ. 9 yé. yé. ródasī *iti*. ví -bhvaḥ. su-apatyā́ni. 10 su-víram. puru-kshúm. agre-pā́ḥ. asmé *iti*. 11 ná ápa a°. atītṛishāma ánih-ṣastāḥ. rā́ja-bhiḥ ratna-dhéyāya. — 35, 1 ihá úpa. mā́ ápa. ratna-dhéyam. 2 ā́ a°. ratna-dhéyam. sú-sutasya. su-kṛityáyā. su-apasyáyā ca. vi-cakrá. 3 ví a°. ṣiksha íti. átha aita. su-hastāḥ. 4 svit. vi-cakrá átha. pātá. 5 ṣácyā a° (2). deva-pā́nam. hárī *iti*. atashṭa indra-vā́hau. vāja-ratnāḥ. 6 abhi-pitvé. sárva-vīram.

vṛishaṇo mandasānāḥ || 6 || prātáḥ sutám apibo haryaśva mádhyaṃdinaṃ sávanaṃ kévalaṃ te | sám ṛibhúbhiḥ pibasva ratnadhébhiḥ sákhīñr yáñ indra cakṛishé sukṛityá || 7 || yé devāso ábhavatā sukṛityá śyená ivéd ádhi diví nishedá | té rátnaṃ dhāta śavaso napātaḥ saúdhanvanā ábhavatāmṛítāsaḥ || 8 || yát tṛitíyaṃ sávanaṃ ratnadhéyam ákṛiṇudhvaṃ svapasyá suhastāḥ | tád ṛibhavaḥ párishiktaṃ va etát sám mádebhir indriyébhiḥ pibadhvam || 9 || 6 ||

36.

Anaśvó jātó anabhīśúr ukthyò ráthas tricakráḥ pári vartate rájaḥ | mahát tád vo devyàsya pravácanaṃ dyáṃ ṛibhavaḥ pṛithivíṃ yác ca púshyatha || 1 || rátham yé cakrúḥ suvṛítaṃ sucétasó 'vihvarantam mánasas pári dhyáyā | táñ ū nv àsyá sávanasya pītáya á vo vājā ṛibhavo vedayāmasi || 2 || tád vo vājā ṛibhavaḥ supravācanáṃ devéshu vibhvo abhavan mahitvanám | jívrī yát sántā pitárā sanājúrā púnar yúvānā caráthāya tákshatha || 3 || ékaṃ ví cakra camasáṃ cáturvayaṃ níś cármaṇo gắm ariṇīta dhītíbhiḥ | átḥā devéshv amṛitatvám ānaśa śrushṭí vājā ṛibhavas tád va ukthyàm || 4 || ṛibhutó rayíḥ prathamáśravastamo vājaśrutāso yám ájījanan náraḥ | vibhvatashṭó vidátheshu pravácyo yáṃ devāsó 'vathā sá vícarshaṇiḥ || 5 || 7 ||

sá vājy árvā sá ríshir vacasyáyā sá śúro ástā pṛítanāsu dushṭáraḥ | sá rāyás póshaṃ sá suvíryaṃ dadhe yáṃ vājó víbhvāñ ṛibhávo yám ắvishuḥ || 6 || śréshṭhaṃ vaḥ péso ádhi dhāyi darśatám stómo vājā ṛibhavas táṃ jujushṭana |

35, 7 prātár *iti*. hari-aśva. ratna-dhébhiḥ. su-kṛityắ. 8 ábhavata su-kṛityắ. śyenắḥ-iva ít. ni-sedá. ábhavata a°. 9 ratna-dhéyam. su-apasyá su-hastāḥ. pári-siktam. — 36, 1 a. j. a. 152, 5. tri-cakráḥ. pra-vắcanam. yát. 2 rátham — suvṛítam IV, 33, 8. su-cétasaḥ ávi-hvarantam. ūṃ *iti* nú a°. pītáye. 3 su-pravācanám. vi-bhvaḥ abhavat. jívrī *iti*. sanā-júrā. 4 cátuḥ-vayam. átha. 5 prathamáśravaḥ-tamaḥ vắja-śrutāsaḥ. vibhva-tashṭắḥ. pra-vắcyaḥ. devāsaḥ ávatha. ví-carshaṇiḥ. 6 vājī. dustáraḥ. su-vīryam. ví-bhvā.

dhírāso hí shṭhá kaváyo vipaścítas tán ya enā́ bráhmaṇā vedayāmasi || 7 || yūyám asmábhyaṃ dhisháṇābhyas pári vidvā́ṅso víśvā náryāṇi bhójanā | dyumántaṃ vā́jaṃ vṛíshaśushmam uttamā́m ā́ no rayím ṛibhavas takshatā́ váyaḥ || 8 || ihá prajā́m ihá rayím rárāṇā ihá śrávo vīrávat takshatā naḥ | yéna vayáṃ citáyemā́ty anyā́n tā́ṃ vā́jaṃ citrám ṛibhavo dadā naḥ || 9 || 8 ||

37.

Úpa no vājā adhvarám ṛibhukshā dévā yātá pathíbhir devayā́naiḥ | yáthā yajñám mánusho vikshv āśú dadhidhvé raṇvāḥ sudíneshv áhnām || 1 || té vo hṛidé mánase santu yajñā́ júshṭāso adyá ghṛitánirṇijo guḥ | prá vaḥ sutā́so harayanta pūrṇā́ḥ krátve dákshāya harshayanta pītā́ḥ || 2 || tryudāyáṃ devā́hitaṃ yáthā va stómo vājā ṛibhukshaṇo dadé vaḥ | juhvé manushvád úparāsu vikshú yushmé sácā bṛihā́ddiveshu sómam || 3 || pívoaśvāḥ śucádrathā hí bhūtā́yaḥśiprā vājinaḥ sunishkā́ḥ | índrasya sūno śavaso napātó 'nu vaś cety agriyám mádāya || 4 || ṛibhúm ṛibhukshaṇo rayím vā́je vājíntamaṃ yújam | índrasvantaṃ havāmahe sadāśā́tamam aśvínam || 5 || 9 ||

séd ṛibhavo yám ávatha yūyám índraś ca mártyam | sá dhībhír astu sánitā medhásātā só árvatā || 6 || ví no vājā ṛibhukshaṇaḥ pathā́ś citana yáshṭave | asmábhyaṃ sūraya stutā́ víśvā āśā́s tarīsháṇi || 7 || tā́m no vājā ṛibhukshaṇa índra nā́satyā rayím | sám áśvaṃ carshaṇíbhya ā́ purú śasta magháttaye || 8 || 10 ||

36, 7 sthá. vipaḥ-cítaḥ. bráhmaṇā ā́. 8 vṛísha-śushmam. takshata ā́. 9 pra-jā́m. takshata. citáyema áti. dada. — 37, 1 ṛibhukshāḥ dévāḥ. deva-yā́naiḥ. vikshú āśú. su-díneshu. 2 yajñā́ḥ. ghṛitá-nirṇijaḥ. 3 tri-udāyám devá-hitam. vaḥ. yushmé *iti*. bṛihát-diveshu. 4 pívaḥ-aśvāḥ śucát-rathāḥ. bhūtá áyaḥ-śiprāḥ. su-nishkā́ḥ. sūno *iti*. napātaḥ ánu. 5 sadā-sā́tamam. 6 sáḥ ít. medhá-sātā. 7 sūrayaḥ stutā́ḥ.

38.

Utó hí vāṃ dātrā́ sánti pū́rvā yā́ pūrúbhyas trasádasyur nitoṣé | kshetrāsā́ṃ dadathur urvarāsā́ṃ ghanáṃ dā́syubhyo abhíbhūtim ugrám || 1 || utá vājínam purunishshídhvānaṃ dadhikrā́m u dadathur viṣvákṛishṭim | ṛ́ijipyāṃ ṣyenám prushitápsum āṣúṃ carkṛ́ityam aryó nṛipátiṃ ná ṣū́ram || 2 || yáṃ sīm ánu praváteva drávantaṃ víṣvaḥ pūrúr mádati hárshamāṇaḥ | padbhír gṛ́idhyantam medhayúṃ ná ṣū́raṃ rathatúraṃ vā́tam iva dhrájantam || 3 || yáḥ smārundhānó gádhyā samátsu sánutaraṣ cárati góshu gáchan | āvírṛijīko vidáthā nicíkyat tiró aratíṃ páry ā́pa āyóḥ || 4 || utá smainā́ṃ vastramáthiṃ ná tāyúm ánu kroṣanti kshitáyo bháreshu | nīcā́yamānaṃ jásurim ná ṣyenáṃ ṣrávaṣ cā́chā paṣumác ca yūthám || 5 || 11 ||

utá smāsu prathamáḥ sarishyán ní veveti ṣréṇibhī rā́thānām | srájaṃ kṛiṇvānó jányo ná ṣúbhvā reṇúṃ rérihat kiráṇaṃ dadaṣvā́n || 6 || utá syá vājí sáhurir ṛitā́vā ṣúṣrūshamāṇas tanvà samaryé | túraṃ yatíshu turáyann ṛijipyó 'dhi bhruvóḥ kirate reṇúṃ ṛiñján || 7 | utá smāsya tanyatór iva dyór ṛighāyató abhiyújo bhayante | yadā́ sahásram abhí shīm áyodhīd durvártuḥ smā bhavati bhīmá ṛiñján || 8 || utá smāsya panayanti jánā jūtíṃ kṛishṭipró abhíbhūtim āṣóḥ | utaínam āhuḥ samithé viyántaḥ párā dadhikrā́ asarat sahásraiḥ || 9 || ā́ dadhikrā́ḥ ṣávasā páñca kṛishṭī́ḥ sū́rya iva jyótishāpās tatāna | sahasrasā́ḥ ṣatasā́ vājy árvā pṛiṇáktu mádhvā sám imā́ vácāṅsi || 10 || 12 ||

38, 1 utó *iti*. ni-toṣé kshetra-sā́m. urvarā-sā́m. abhí-bhūtim. 2 puruniḥ-sídhvānam dadhi-krā́m. viṣvá-kṛishṭim. prushitá-psum. nṛi-pátim. 3 pravátā-iva. ratha-túram. 4 sma ā-rundhānáḥ. samát-su. āvíḥ-ṛijīkaḥ. ni-cíkyat. 5 sma e° vastra-máthim. nīcā́ á°. ca ácha paṣu-mát. 6 sma āsu. ṣréṇi-bhiḥ. 7 ṛitá-vā. sa-maryé. ádhi. 8 sma asya. abhi-yújaḥ. sīm duḥ-vártuḥ sma. 9 jánāḥ. kṛishṭi-práḥ abhí-bhūtim. utá e°. sam-ithé vi-yántaḥ. dadhi-krā́ḥ. 10 dadhi-krā́ḥ. jyótishā a°. sahasra-sā́ḥ ṣata-sā́ḥ vājī́.

39.

Āṣúṃ dadhikrā́ṃ táṃ u nú shṭavāma divás prithivyā́ utá carkirāma | uchántīr mā́m ushásaḥ sūdayantv áti víṣvāni duritā́ni parshan || 1 || maháṣ carkarmy árvataḥ kratuprā́ dadhikrā́vṇaḥ puruvárasya vríshṇaḥ | yám pūrúbhyo dīdiváṅsaṃ nā́gnim dadáthur mitrāvaruṇā táturim || 2 || yó áṣvasya dadhikrā́vṇo ákārīt sámiddhe agnā́ usháso vyùshṭau | ánāgasaṃ tám áditiḥ kṛiṇotu sá mitréṇa váruṇenā sajóshāḥ || 3 || dadhikrā́vṇa ishá ūrjó mahó yád ámanmahi marútāṃ nā́ma bhadrám | svastáye váruṇam mitrám agnínṃ hávāmaha índraṃ vájrabāhum || 4 || índram ivéd ubháye vi hvayanta udírāṇā yajñám upaprayántaḥ | dadhikrā́m u sūdanam mártyāya dadáthur mitrāvaruṇā no áṣvam || 5 || dadhikrā́vṇo akārisham jishṇór áṣvasya vājínaḥ | surabhí no múkhā karat prá ṇa āyūṅshi tārishat || 6 || 13 ||

40.

Dadhikrā́vṇa íd u nú carkirāma víṣvā ín mā́m ushásaḥ sūdayantu | apā́m agnér ushásaḥ sū́ryasya bṛíhaspáter āṅgirasásya jishṇóḥ || 1 || sátvā bharishó gavishó duvanyasāc chravasyā́d ishá ushásas turaṇyasát | satyó dravó dravaráḥ pataṃgaró dadhikrávésham ū́rjaṃ svàr janat || 2 || utá smāsya drávatas turaṇyatáḥ parṇáṃ ná vér ánu vāti pragardhínaḥ | ṣyenásyeva dhrájato aṅkasám pári dadhikrā́vṇaḥ sahórjā́ táritratāḥ || 3 || utá syá vājí kshipaṇím turaṇyati grīvā́yām baddhó apikakshá āsáni | krátuṃ dadhikrā́ ánu saṃtávītvat pathā́m áṅkāṅsy ánv āpánīphaṇat || 4 || haṅsáḥ ṣu-

39, 1 dadhi-krā́m. stavāma. duḥ-itā́ni. 2 kratu-prā́ḥ dadhi-krā́vṇaḥ puru-vā́rasya. ná aº. 3 dadhi-krā́vṇaḥ...sám-iddhe agnaú. ví-ushṭau. váruṇena sa-jóshāḥ. 4 dadhi-krā́vṇaḥ. hávāmahe. vájra-bāhum. 5 índram-iva ít. hvayante ut-ī́rāṇāḥ. upa-prayántaḥ dadhi-krā́m. 6 dadhi-krā́vṇaḥ. naḥ. — 40, 1 dadhi-krā́vṇaḥ. ít. 2 go-isháḥ duvanya-sát sº. turaṇya-sát. dadhi-krā́vā íº. 3 sma aº. pra-gardhínaḥ ṣyenásya-iva. dadhi-krā́vṇaḥ sahá ūº. 4 api-kakshé. dadhi-krā́ḥ. sam-távītvat. ā-pánīphaṇat.

cishád vásur antarikshasád dhótā vedishád átithir duroṇasát | nṛishád varasád ṛitasád vyomasád abjá gojá ṛitajá adrijá ṛitám || 5 || 14 ||

41.

Índrā kó vāṃ varuṇā sumnám āpa stómo havíshmāṅ amṛíto ná hótā | yó vāṃ hṛidí krátumāṅ asmád uktáḥ paspárṣad indrāvaruṇā námasvān || 1 || índrā ha yó váruṇā cakrá āpí devaú mártaḥ sakhyáya práyasvān | sá hanti vṛitrá samithéshu ṣátrūn ávobhir vā mahádbhiḥ sá prá ṣṛiṇve || 2 || índrā ha rátnaṃ váruṇā dhéshṭhetthá nṛíbhyaḥ ṣaṣamānébhyas tá | yádī sákhāyā sakhyáya sómaiḥ sutébhiḥ suprayásā mādáyaite || 3 || índrā yuvám varuṇā didyúm asmiṅ ójishṭham ugrā ní vadhishṭaṃ vájram | yó no durévo vṛikátir dabhítis tásmin mimāthām abhíbhūty ójaḥ || 4 || índrā yuvám varuṇā bhūtám asyá dhiyáḥ pretárā vṛishabhéva dhenóḥ | sá no duhīyad yávaseva gatví sahásradhārā páyasā mahí gaúḥ || 5 || 15 ||

toké hité tānaya urvárāsu sūro dṛíṣīke vṛíshaṇaṣ ca paúṅsye | índrā no átra váruṇā syātām ávobhir dasmá páritakmyāyām || 6 || yuvám íd dhy ávase pūrvyáya pári prábhūtī gavíshaḥ svāpī | vṛiṇīmáhe sakhyáya priyáya ṣūrā máṅhishṭhā pitáreva ṣambhū || 7 || tá vāṃ dhíyó 'vase vājayántīr ājím ná jagmur yuvayúḥ sudānū | ṣriyé ná gáva úpa sómam asthur índraṃ gíro váruṇam me manīshāḥ || 8 || imá índraṃ váruṇam me manīshá ágmann úpa drávinam ichámānāḥ | úpem asthur joshṭára iva vásvo raghvír iva ṣrávaso bhíkshamāṇāḥ || 9 || ásvyasya tmánā ráthyasya pu-

40, 5 ṣuci-sát. antariksha-sát hótā vedi-sát. durona-sát nṛi-sát vara-sát ṛita-sát vyoma-sát ap-jáḥ go-jáḥ ṛita-jáḥ adri-jáḥ. — 41, 2 cakré āpí *iti*. sam-ithéshu. 3 dhéshṭhā i°. yádi. su-prayásā mādáyaite *iti*. 4 duḥ-évaḥ. abhí-bhūti. 5 asyáḥ. vṛishabhā-iva. yávasā-iva. sahásra-dhārā. 6 tánaye. pári-takmyāyām. 7 hí. prábhūtī *iti* prá-bhūtī go-íshaḥ svāpī *iti* su-āpī. pítárā-iva ṣambhū *iti* ṣam-bhū. 8 táḥ. dhíyaḥ á°. sudānū *iti* su-dānū. 9 úpa īm.

shṭér nítyasya rāyáḥ pátayaḥ syāma | tā́ cakrāṇā́ ūtíbhir návyasībhir asmatrā́ rā́yo niyútaḥ sacantām || 10 || á no bṛihantā́ bṛihatíbhir ūtí índra yātám varuṇa vā́jasātau | yád didyávaḥ pṛítanāsu prākṛílān tásya vām syāma sanitā́ra ājéḥ || 11 || 16 ||

42.

Máma dvitā́ rāshṭrám kshatríyasya viśvā́yor víśve amṛítā yáthā naḥ | krátum sacante váruṇasya devā́ rā́jāmi kṛishṭér upamásya vavréḥ || 1 || ahám rā́jā váruṇo máhyaṃ tā́ny asuryā́ṇi prathamā́ dhārayanta | krátum sacante — || 2 || ahám índro váruṇas té mahitvórví gabhīré rájasī sumé́ke | tváshṭeva víśvā bhúvanāni vidvā́n sám airayam ródasī dhāráyam ca || 3 || ahám apó apinvam ukshámāṇā dhāráyam dívam sádana ṛitásya | ṛiténa putró áditer ritā́votá tridhā́tu prathayad ví bhúma || 4 || mā́m náraḥ svásvā vājáyanto mā́m vṛitā́ḥ samáraṇe havante | kṛiṇómy ājím maghávāhám índra íyarmi reṇúm abhíbhūtyojāḥ || 5 || 17 ||

ahám tā́ víśvā cakaram nákir mā daívyam sáho varate ápratītam | yā́n mā sómāso mamádan yád ukthóbhé bhayete rájasī apā́re || 6 || vidúsh ṭe víśvā bhúvanāni tásya tā́ prá bravīshi váruṇāya vedhaḥ | tvám vṛitráṇi śṛinvishe jaghanvā́n tvám vṛitā́ñ ariṇā indra síndhūn || 7 || asmákam átra pitáras tā́ āsan saptá ṛíshayo daurgahé badhyámāne | tá ā́yajanta trasádasyum asyā́ índram ná vṛitratúram ardhadevám || 8 || purukútsānī hí vām ádāsad dhavyébhir in-

---

41, 10 cakrāṇaú. ni-yútaḥ. 11 ūtí. vā́ja-sātau. pra-kṛílān. — 42, 1 viśvá-āyoḥ. amṛítāḥ. devā́ḥ. upa-másya. 3 té *iti* mahi -tvā́ urví *iti* gabhīré *iti* rájasī *iti* sumé́ke *iti* su-mé́ke tváshṭā-iva. ródasī *iti*. 4 ukshámāṇāḥ. sádane. ṛitá-vā utá tri-dhā́tu. 5 su -áśvāḥ. sam-áraṇe. maghá-vā a°. abhíbhūti-ojāḥ. 6 áprati-itam yát ukthā́ ubhé *iti* bhayete *iti* rájasī *iti* apā́re *iti*. 7 vidúḥ te. 8 a. a. p. IV, 1, 13. té. saptá. té ā́ a°. vṛitra-túram ardha-devám. 9 puru-kútsānī. havyébhiḥ.

drāvaruṇā námobhiḥ | áthā rājānaṃ trasádasyum asyā vṛitrahánaṃ dadathur ardhadevám || 9 || rāyā́ vayáṃ sasavā́ṅso madema havyéna devā́ yávasena gā́vaḥ | tā́ṃ dhenúm indrāvaruṇā yuvám no viṣvā́hā dhattam ánapasphurantīm || 10 || 18 ||

43.

Ká u śravat katamó yajñíyānāṃ vandā́ru devā́ḥ katamó jushāte | kásyemā́ṃ devī́m amṛíteshu préshṭhāṃ hṛidí śreshāma sushṭutím suhavyā́m || 1 || kó mṛiḷāti katamá ā́gamishṭho devā́nām u katamáḥ śámbhavishṭhaḥ | rátham kám āhur dravádaśvam āśúṃ yáṃ sū́ryasya duhitā́vṛiṇīta || 2 || makshū́ hí shmā gáchatha ívato dyū́n índro ná śaktím páritakmyāyām | divá ā́jātā divyā́ suparṇā́ káyā śácīnām bhavathaḥ śácishṭhā || 3 || ká vām bhūd úpamātiḥ káyā na áśvinā gamatho hūyámānā | kó vām maháś cit tyájaso abhíka urushyátam mādhvī dasrā na ūtī́ || 4 || urú vāṃ ráthaḥ pári nakshati dyā́m á́ yát samudrā́d abhí vártate vām | mádhvā mādhvī́ mádhu vām prushāyan yát sīṃ vām príksho bhurájanta pakvā́ḥ || 5 || síndhur ha vāṃ rasáyā siñcad áśvān ghṛiṇā́ váyo 'rushā́saḥ pári gman | tád ū shú vām ajirā́m ceti yā́naṃ yéna pátī bhávathaḥ sūryā́yāḥ || 6 || ihéha yád vāṃ samaná paprikshé séyám asmé sumatír vājaratnā | urushyátam jaritā́raṃ yuvā́ṃ ha śritáḥ kā́mo nāsatyā yuvádrik || 7 || 19 ||

44.

Tám vāṃ ráthaṃ vayám adyā́ huvema pṛithujráyam

42, 9 átha. asyāḥ vṛitra-hánam. ardha-devám. 10 devā́ḥ. ánapa-sphurantīm. — 43, 1 kásya i°. su-stutím su-havyā́m. 2 ā́-gamishṭhaḥ. śám-bhavishṭhaḥ. dravát-aśvam. duhitā́ á°. 3 makshú. sma. pári-takmyāyām. ā́-jātā. su-parṇā́. 4 úpa-mātiḥ. ā́ a°. abhíke mādhvī *iti*. 5 mādhvī *iti*. 6 ū́ṃ *iti* sú. pátī *iti*. 7 ihá-iha. sā́ i° asmé *iti* su-matíḥ vā́ja-ratnā. — 44, 1 tám-huvema 180, 10. pṛithu-jráyam.

aśviṇā sáṃgatiṃ góḥ | yáḥ sūryáṃ váhati vandhurāyúr gírvāhasam purutámaṃ vasūyúm || 1 || yuvám śríyam aśvinā devátā táṃ dívo napātā vaṇathaḥ śácībhiḥ | yuvór vápur abhí príkshaḥ sacante váhanti yát kakuháso ráthe vām || 2 || kó vām adyá karate rātáhavya ūtáye vā sutapéyāya vārkaíḥ | ṛitásya vā vanúshe pūrvyáya námo yemānó aśviná vavartat || 3 || hiraṇyáyena purubhū ráthenemáṃ yajñáṃ nāsatyópa yātam | píbātha ín mádhunaḥ somyásya dádhatho rátnaṃ vidhaté jánāya || 4 || á no yātaṃ dívó áchā príthivyá hiraṇyáyena suvṛítā ráthena | má vām anyé ní yaman devayántaḥ sáṃ yád dadé nábhiḥ pūrvyá vām || 5 || nú no rayím puruvíram bṛihántaṃ dásrā mímāthām ubháyeshv asmé | náro yád vām aśvinā stómam ávan sadhástutim ājamīḷháso agman || 6 || ihéha yád vāṃ — || 7 || 20 ||

45.

Éshá syá bhānúr úd iyarti yujyáte ráthaḥ párijmā divó asyá sánavi | príkshāso asmin mithuná ádhi tráyo dṛítis turíyo mádhuno ví rapśate || 1 || úd vām príkshāso mádhumanta īrate ráthā áśvāsa usháso vyùshṭishu | aporṇuvántas táma á párīvṛitaṃ svàr ṇá śukráṃ tanvánta á rájaḥ || 2 || mádhvaḥ pibatam madhupébhir āsábhir utá priyám mádhuno yuñjāthāṃ rátham | á vartaním mádhunā jinvathas pathó dṛítiṃ vahethe mádhumantam aśvinā || 3 || haṁsáso yé vām mádhumanto asrídho híraṇyaparṇā uhúva usharbúdhaḥ | udaprúto mandíno mandinispríśo mádhvo ná mákshaḥ sávanāni gachathaḥ || 4 || svadhvaráso mádhumanto

---

44, 1 sám-gatim. vandhura-yúḥ. vasu-yúm. 3 adyá. rātá -havyaḥ. sutá-peyāya vā aº. aśvinā á. 4 purubhū *iti* puru-bhū ráthena iº. nāsatyā úpa. ít. 5 ácha príthivyáḥ. su-vṛítā. 6 nú. puru-víram. asmé *iti*. sadhá-stutim. — 45, 1 pári-jmā. 2 ví -ushṭishu apa-ūrṇuvántaḥ. pári-vṛitam. ná. 3 madhu-pébhiḥ. vahethe *iti*. 4 híraṇya-parṇāḥ. ushaḥ-búdhaḥ uda-prútaḥ. mandi -nispríśaḥ. 5 su-adhvaráśaḥ.

agnáya usrā́ jarante práti vástor aṣvínā | yán niktáhastas taráṇir vicakshaṇáḥ sómaṃ sushā́va mádhumantam ádribhiḥ || 5 || ākenipā́so áhabhir dávidhvataḥ svàr ṇá ṣukráṃ tanvánta ā́ rájaḥ | sū́raṣ cid āṣvā́n yuyujānā́ īyate víṣvāñ ánu svadhā́yā cetathas patháḥ ||6 || prá vām avocam aṣvinā dhiyaṃdhā́ ráthaḥ svā́ṣvo ajáro yó ásti | yéna sadyáḥ pári rájāṅsi yāthó havíshmantaṃ taráṇim bhojám ácha || 7 || 21 ||

Caturtho 'nuvākaḥ.

46.

Ágram pibā mádhūnāṃ sutáṃ vāyo dívishṭishu | tvā́ṃ hí pūrvapā́ási || 1 || ṣaténā no abhíshṭibhir niyútvāñ índrasārathiḥ | vā́yo sutásya tṛimpatam || 2 || ā́ vāṃ sahásraṃ hāraya índravāyū abhí práyaḥ | váhantu sómapītaye || 3 || rátham hiraṇyavandhuram índravāyū svadhvarám | ā́ hí sthātho divispṛíṣam || 4 || ráthena pṛithupā́jasā dāṣvā́ṅsam úpa gachatam | índravāyū ihā́ gatam || 5 || índravāyū ayáṃ sutás táṃ devébhiḥ sajóshasā | píbataṃ dāṣúsho gṛihé || 6 || ihá prayā́ṇam astu vām índravāyū vimócanam | ihá vāṃ sómapītaye || 7 || 22 ||

47.

Vā́yo ṣukró ayāmi te mádhvo ágraṃ dívishṭishu | ā́ yāhi sómapītaye spārhó deva niyútvatā || 1 || índraṣ ca vāyav eshā́ṃ sómānām pītím arhathaḥ | yuvā́ṃ hí yántíndavo nimnā́m ā́po ná sadhryàk || 2 || vā́yav índraṣ ca ṣushmíṇā saráthaṃ ṣavasas patī | niyútvantā na ūtáya ā́ yātaṃ sóma-

---

45, 5 yát niktá-hastaḥ. vi-cakshaṇáḥ. susā́va. 6 āke-nipā́saḥ. svàr-rájaḥ 2. 7 dhiyaṃ-dhā́ḥ. su-áṣvaḥ. — 46, 1 piba. vāyo *iti*. pūrva-pā́ḥ. 2 ṣaténa. índra-sārathiḥ vā́yo *iti*. 3 índravāyū *iti* (4—7). sóma-pītaye. 4 hiraṇya-vandhuram. su-adhvarám. divi-spṛiṣam. 5 pṛithu-pā́jasā. ihá ā́. 6 sa-jóshasā. 7 pra -yā́ṇam. vi-mócanam. sóma-pītaye. — 47, 1 vā́yo *iti*. sóma-pītaye. 2 vāyo *iti*. yánti í°. 3 vā́yo *iti*. sa-rátham. patī *iti*. ūtáye.

pītaye || 3 || yā́ vām sánti puruspŕiho niyúto dāśúshe narā | asmé tā́ yajñavāhasēndravāyū ní yachatam || 4 || 23 ||

48.

Vihí hótrā ávītā vípo ná rā́yo aryáḥ | vā́yav ā́ candréṇa ráthena yāhí sutásya pītáye || 1 || niryuvāṇó áśastīr niyútvāṅ índrasārathiḥ | vā́yav — || 2 || ánu kṛishṇé vásudhitī yemā́te viśvápeśasā | vā́yav — || 3 || váhantu tvā manoyújo yuktā́so navatír náva | vā́yav — || 4 || vā́yo śatám hárīṇām yuvásva póshyāṇām | utá vā te sahasríṇo rátha ā́ yātu pā́jasā || 5 || 24 ||

49.

Idám vām āsyè haviḥ priyám indrābṛihaspatī | ukthám mádaś ca śasyate || 1 || ayā́m vām pári shicyate sóma indrābṛihaspatī | cā́rur mádāya pītáye || 2 || ā́ na indrābṛihaspatī gṛihám índraś ca gachatam | somapā́ sómapītaye || 3 || asmé indrābṛihaspatī rayím dhattaṃ śatagvínam | áśvāvantaṃ sahasríṇam || 4 || índrābṛíhaspátī vayám suté gīrbhír havāmahe | asyá sómasya pītáye || 5 || sómam indrābṛihaspatī píbataṃ dāśúsho gṛihé | mādáyethām tádokasā || 6 || 25 ||

50.

Yás tastámbha sáhasā ví jmó ántān bṛíhaspátis trishadhasthó rávṇena | tám pratnása ṛíshayo dídhyānāḥ puró víprā dadhire mandrájihvam || 1 || dhunétayaḥ supraketám mádanto bṛíhaspate abhí yé nas tatasré | príshantaṃ śriprám ádabdham ūrvám bṛíhaspate rákshatād asya yónim

47, 3 sóma-pītaye. 4 yā́ḥ. puru-spṛíhaḥ. ni-yútaḥ. asmé *iti* tā́ḥ yajña-vāhasā índravāyū *iti*. — 48, 1 ávītā́ḥ. vā́yo *iti*. 2 niḥ -yuvānáḥ. índra-sārathiḥ. 3 kṛishṇé *iti* vásudhitī *iti* vásu-dhitī yemā́te *iti* viśvá-peśasā. 4 manaḥ-yújaḥ. 5 vā́yo *iti*. — 49, 1 indrābṛihaspatī iti (2—4. 6). 2 sicyate. soma-pā́ sóma-pītaye. 4 asmé *iti*. śata-gvínam áśva-vantam. 5 índrābṛíhaspátī *iti*. a. s. p. 22, 1. 6 tát-okasā. — 50, 1 tri-sadhasthā́ḥ. víprāḥ. mandrá -jihvam. 2 dhuná-itayaḥ su-praketám.

|| 2 || bṛíhaspate yā́ paramā́ parāvád áta ā́ ta ṛitaspríśo ní sheduḥ | túbhyam khātā́ avatā́ ádridugdhā mádhva ścotanty abhíto virapśám || 3 || bṛíhaspátiḥ prathamā́m jā́yamāno mahó jyótishaḥ paramé vyòman | saptā́syas tuvijātó rávena ví saptáraśmir adhamat támāṅsi || 4 || sá sushṭúbhā sá ṛíkvatā gaṇéna valám ruroja phaligám rávena | bṛíhaspátir usríyā havyasū́daḥ kánikradad vā́vaśatīr úd ājat || 5 || 26.||

evā́ pitré viśvádevāya vṛíshṇe yajñaír vidhema námasā havírbhiḥ | bṛíhaspate suprajā́ vīrávanto vayám syāma pátayo rayīṇā́m || 6 || sá íd rā́jā prátijanyāni víśvā śúshmeṇa tasthāv abhí vīryèṇa | bṛíhaspátim yáḥ súbhṛitam bibhárti valgūyáti vándate pūrvabhā́jam || 7 || sá ít ksheti súdhita ókasi své tásmā íḷā pinvate viśvadā́nīm | tásmai víśaḥ svayám evā́ namante yásmin brahmā́ rā́jani pū́rva éti || 8 || ápratīto jayati sám dhánāni prátijanyāny utá yā́ sájanyā | avasyáve yó várivaḥ kṛiṇóti brahmáṇe rā́jā tám avanti devā́ḥ || 9 || índraś ca sómam pibatam bṛihaspate 'smín yajñé mandasānā́ vṛishaṇvasū | ā́ vām viśantv índavaḥ svābhúvo 'smé rayím sárvavīram ní yachatam || 10 || bṛíhaspata indra várdhatam naḥ sácā sā́ vām sumatír bhūtv asmé | avishṭám dhíyo jigṛitám púraṃdhīr jajastám aryó vanúshām árātīḥ || 11 || 27 ||

Saptamo 'dhyāyaḥ.

51.

Idám u tyát purutámam purástāj jyótis támaso vayú-

50, 3 te ṛita-spríśaḥ. seduḥ. ádri-dugdhāḥ mádhvaḥ. vi-rapśám. 4 ví-oman saptá-āsyaḥ tuvi-jātáḥ. saptá-raśmiḥ. 5 s. s. s. 62, 4. phali-gám. usríyāḥ havya-sū́daḥ. 6 evá. viśvá-devāya. su-prajā́ḥ. 7 práti-janyāni. sú-bhṛitam. valgu-yáti. pūrva-bhā́jam. 8 sú -dhitaḥ. tásmai. evá. 9 áprati-itaḥ. práti-janyāni. sá-janyā. 10 vṛishaṇvasū *iti* vṛishaṇ-vasū. su-ābhúvaḥ asmé *iti*. sárva-vīram. 11 bṛíhaspate. su-matíḥ. asmé *iti*. púraṃ-dhīḥ. — 51, 1 purástāt.

nāvad asthāt | nūnáṃ divó duhitáro vibhātī́r gātúṃ kṛiṇavann usháso jánāya || 1 || ásthur u citrā́ ushásaḥ purástān mitā́ iva sváravo 'dhvaréshu | vy ū̀ vrajásya támaso dvā́rochántīr avrañ chúcayaḥ pāvakā́ḥ || 2 || uchántīr adyá citayanta bhojā́n rādhodéyāyosháso maghónīḥ | acitré antáḥ paṇáyaḥ sasantv ábudhyamānās támaso vímadhye || 3 || kuvít sá devīḥ sanáyo návo vā yā́mo babhūyā́d ushaso vo adyá | yénā návagve áñgire dáṣagve saptā́sye revatī revád ūshá || 4 || yūyáṃ hí devīr ṛitayúgbhir áṣvaiḥ pariprayāthá bhúvanāni sadyáḥ | prabodháyantīr ushasaḥ sasántaṃ dvipā́c cátusphāc caráthāya jīvám || 5 || 1 ||

kvà svid āsāṃ katamā́ purāṇī́ yáyā vidhā́nā vidadhúr ṛibhūṇā́m | ṣúbhaṃ yác chubhrā́ ushásaṣ cáranti ná ví jñāyante sadṛíṣīr ajuryā́ḥ || 6 || tā́ ghā tā́ bhadrā́ ushásaḥ purā́sur abhishṭídyumnā ṛitájātasatyāḥ | yā́sv ījānáḥ ṣaṣamāná ukthaí stuváñ cháṅsan dráviṇaṃ sadyá ā́pa || 7 || tā́ ā́ caranti samanā́ purástāt samānátaḥ samanā́ paprathānā́ḥ | ṛitásya devī́ḥ sádaso budhānā́ gávāṃ ná sárgā usháso jarante || 8 || tā́ ín nv èvá samanā́ samānī́r ámītavarṇā ushásaṣ caranti | gū́hantīr ábhvam ásitaṃ rúṣadbhiḥ ṣukrā́s tanū́bhiḥ ṣúcayo rucānā́ḥ || 9 || rayíṃ divo duhitaro vibhātī́ḥ prajā́vantaṃ yachatāsmā́su devīḥ | syonā́d ā́ vaḥ pratibúdhyamānāḥ suvī́ryasya pátayaḥ syāma || 10 || tád vo divo duhitaro vibhātī́r úpa bruva ushaso yajñáketuḥ | vayáṃ syāma yaṣáso jáneshu tád dyaúṣ ca dhattā́m pṛithivī́ ca devī́ || 11 || 2 ||

51, 1 vayúna-vat. vi-bhātī́ḥ. 2 purástāt. ví ūm̐ *iti*. dvā́rā uchántīḥ. ṣúcayaḥ. 3 rādhaḥ-déyāya u°. antár *iti*. ví-madhye. 4 yéna náva-gve. dáṣa-gve saptá-āsye revatīḥ. 5 ṛitayúk-bhiḥ pari-prayāthá. pra-bodháyantīḥ. dvi-pā́t cátuḥ-pāt. 6 vi-dhā́nā vi-dadhúḥ. yát ṣ°. sa-dṛíṣīḥ. 7 tā́ḥ gha tā́ḥ. purā́ ā° abhishṭí-dyumnāḥ ṛitájāta-satyāḥ. ukthaíḥ. ṣáṅsan. 8 budhānā́ḥ. 9 ít nú evá. ámīta-varṇāḥ. 10 vi-bhātī́ḥ. yachata a°. prati-búdhyamānāḥ su-vī́ryasya. 11 vi-bhātī́ḥ. bruve. yajñá-ketuḥ.

52.

Práti shyā́ sūnárī jánī vyuchántī pári svásuḥ | divó adarṣi duhitā́ || 1 || áṣveva citrā́rushī mātā́ gávām ṛitā́varī | sákhābhūd aṣvínor ushā́ḥ || 2 || utá sákhāsy aṣvínor utá mātā́ gávām asi | utósho vásva īṣishe || 3 || yāvayáddveshasaṃ tvā cikitvít sūnṛitāvari | práti stómair abhutsmahi || 4 || práti bhadrā́ adrikshata gávāṃ sárgā ná raṣmáyaḥ | óshā́ aprā́ urú jráyaḥ || 5 || āpaprúshī vibhāvari vy ā̀var jyótishā támaḥ | úsho ánu svadhā́m ava || 6 || ā́ dyā́ṃ tanoshi raṣmíbhir ántárikṣham urú priyám | úshaḥ ṣukréṇa ṣocíshā || 7 || 3 ||

53.

Tád devásya savitúr váryam mahád vṛiṇīmáhe ásurasya prácetasaḥ | chardír yéna dāṣúshe yáchati tmánā tán no mahā́ṅ úd ayān devó aktúbhiḥ || 1 || divó dhartā́ bhúvanasya prajā́patiḥ piṣáṅgaṃ drāpím práti muñcate kavíḥ | vicakshaṇáḥ pratháyann āpṛiṇánn urv ájījanat savitā́ sumnám ukthyàṁ || 2 || ā́prā rájāṅsi divyā́ni párthivā ṣlókaṃ deváḥ kṛiṇute svā́ya dhármaṇe | prá bāhū́ asrāk savitā́ sávīmani niveṣáyan prasuvánn aktúbhir jágat || 3 || ádābhyo bhúvanāni pracákaṣad vratā́ni deváḥ savitā́bhí rakshate | prā́srāg bāhū́ bhúvanasya prajā́bhyo dhṛitávrato máhó ájmasya rājati || 4 || trír antárikṣhaṃ savitā́ mahitvaná trí rájāṅsi paribhū́s tríṇi rocaná | tisró dívaḥ pṛithivís tisrá invati tribhír vrataír abhí no rakshati tmánā || 5 || bṛihátsumnaḥ prasavītā́ niveṣano jágata sthātúr ubháyasya yó vaṣí | sá no

52, 1 syā́. vi-uchántī. 2 áṣvā-iva citrā́ á°. ṛitá-varī sákhā a°. 3 sákhā asi. utá u°. 4 yavayát-dveshasam. 5 sárgāḥ. ā́ u°. 6 ā-paprúshī. ví āvaḥ. 7 ā́ a°. — 53, 1 prá-cetasaḥ. tát. 2 prajā́-patiḥ. vi-cakshaṇáḥ. ā-pṛiṇán urú. 3 ā́ aprāḥ. bāhū́ *iti*. ni-veṣáyan pra-suván. 4 pra-cā́kaṣat. savitā́ a°. prá a° bāhū́ *iti*. pra-jā́bhyaḥ dhṛitá-vrataḥ. 5 pari-bhū́ḥ. 6 bṛihát-súmnaḥ pra-savitā́ ni-véṣanaḥ jágataḥ.

devấḥ savitấ ṣárma yachatv asmé kshấyāya triváruṭham áṅhasaḥ || 6 || ấgan devá ṛitúbhir várdhatu kshấyaṃ dádhātu naḥ savitấ suprajấṃ íṣham | sá naḥ kshapấbhir áhabhiṣ ca jinvatu prajávantaṃ rayíṃ asmé sám invatu || 7 || 4 ||

54.

Ábhūd devấḥ savitấ vándyo nú na idánīm ábna upavấcyo nṛíbhiḥ | ví yó rátnā bhájati mānavébhyaḥ ṣréshṭhaṃ no átra dráviṇaṃ yáthā dádhat || 1 || devébhyo hí prathamấṃ yajñíyebhyo 'mṛitatvấṃ suvási bhāgám uttamấṃ | ấd íd dāmánaṃ savitar vy ùrṇushe 'nūcīnấ jīvitấ mánushebhyaḥ || 2 || ácittī yác cakṛimấ daívye jáne dīnaír dákshaiḥ prábhūtī pūrushatvátā | devéshu ca savitar mánusheshu ca tvấṃ no átra suvatād ánāgasaḥ || 3 || ná pramíye savitúr daívyasya tád yáthā víṣvam bhúvanaṃ dhārayishyáti | yát pṛithivyấ várimann ấ svaṅgurír várshman diváḥ suváti satyám asya tát || 4 || índrajyeshṭhān bṛihádbhyaḥ párvatebhyaḥ kshấyāṅ ebhyaḥ suvasi pastyàvataḥ | yáthā-yathā patáyanto viyemirá evaívá tasthuḥ savitaḥ savấya te || 5 || yé te trír áhan savitaḥ savấso divé-dive saúbhagam āsuvánti | índro dyấvāpṛithivī síndhur adbhír ādityaír no áditiḥ ṣárma yaṅsat || 6 || 5 ||

55.

Kó vas trātấ vasavaḥ kó varūtấ dyấvābhūmī adite trấsīthāṃ naḥ | sáhīyaso varuṇa mitra mártāt kó vo 'dhvaré várivo dhāti devāḥ || 1 || prá yé dhấmāni pūrvyấṇy árcān ví

53, 6 asmé *iti.* tri-várūtham. 7 ấ a°. su-prajấm. asmé *iti.* — 54, 1 upa-vācyaḥ. 2 ví ū°. 3 yát cakṛimá. prá-bhūtī purushatvátā. 4 pra-míye. pṛithivyấḥ. su-aṅguríḥ. 5 índra-jyeshṭhān. pastyà-vataḥ. vi-yemiré evá evá. savitar *iti.* 6 savitar *iti.* ā -suvánti. dyấvāpṛithivī *iti.* — 55, 1 dyấvābhumī *iti.*

yád uchán viyotāro ámūrāḥ | vidhātāro ví té dadhur ájasrā ṛitádhītayo rurucanta dasmāḥ || 2 || prá pastyàm áditim sindhum arkaíḥ svastím īḷe sakhyáya devím | ubhé yáthā no áhanī nipāta ushāsānáktā karatām ádabdhe || 3 || vy àryamā váruṇaś ceti pánthām ishás pátiḥ suvitáṃ gātúm agníḥ | índrāvishṇū nṛivád u shú stávānā śárma no yantam ámavad várūtham || 4 || á párvatasya marútām ávāṅsi devásya trātúr avri bhágasya | pāt pátir jányād áṅhaso no mitró mitríyād utá na urushyet || 5 || 6 ||

nú rodasī áhinā budhnyèna stuvītā devī ápyebhir ishṭaíḥ | samudráṃ ná saṃcáraṇe sanishyávo gharmásvaraso nadyò ápa vran || 6 || devaír no devy áditir ní pātu devás trātā trāyatām áprayuchan | nahí mitrásya váruṇasya dhāsím árhāmasi pramíyaṃ sánv agnéḥ || 7 || agnír īṣe vasavyàsyāgnír maháḥ saúbhagasya | tány asmábhyaṃ rāsate || 8 || úsho maghony á vaha sūnṛite váryā purú | asmábhyaṃ vājinīvati || 9 || tát sú naḥ savitā bhágo váruṇo mitró aryamā | índro no rādhasā gamat || 10 || 7 ||

56.

Mahí dyāvāpṛithiví ihá jyéshṭhe rucā bhavatāṃ śucáyadbhir arkaíḥ | yát sīṃ váriṣṭhe bṛihatí viminván ruvád dhokṣhā paprathānébhir évaiḥ || 1 || devī devébhir yajaté yájatrair áminatī tasthatur ukṣhámāṇe | ṛitávarī adrúhā devápatre yajñásya netrī śucáyadbhir arkaíḥ || 2 || sá ít svápā bhúvaneshv āsa yá imé dyāvāpṛithiví jajāna | urví gabhīré

55, 2 vi-yotāraḥ. vi-dhātāraḥ. ṛitá-dhītayaḥ. 3 ubhé *iti*. áhanī *iti* ni-pātaḥ ushāsānáktā. ádabdhe *iti*. 4 ví a°. índrāvishṇū *iti*. sú. 6 nú rodasī *iti*. devī *iti*. sam-cáraṇe. gharmá-svarasaḥ. 7ª = 106, 7. pra-míyam. 8 vasavyàsya a°. 10 v. m. a. 26, 4. rādhasā ā. — 56, 1 mahí *iti* dyāvāpṛithiví *iti*. jyéshṭhe *iti*. váriṣṭhe *iti* bṛihatí *iti* vi-minván. ha ukṣhā. 2 devī *iti*. yajaté *iti*. áminatī *iti*. ukṣhámāṇe *iti* ṛitávarī *ity* ṛitá-varī. devápatre *iti* devá-putre. netrī *iti*. 3 su-ápāḥ. imé *iti* dyāvāpṛithiví *iti*. urví *iti*. gabhīré *iti*.

rájasī suméke avaṅṣé dhíraḥ ṣácyā sám airat || 3 || nú rodasī bṛihádbhir no várūthaiḥ pátnīvadbhir isháyantī sajóshāḥ | urūcí víṣve yajaté ní pātam dhiyá -syāma rathyàḥ sadāṣāḥ || 4 || prá vām máhi dyávī abhy úpastutim bharāmahe | ṣúcī úpa práṣastaye || 5 || punāné tanvà mitháḥ svéna dákṣheṇa rājathaḥ | ūhyáthe sanād ṛitám || 6 || mahí mitrásya sādhathas táranti pípratī ṛitám | pári yajñám ní shedathuḥ || 7 || 8 ||

57.

Kshétrasya pátinā vayám hiténeva jayāmasi | gấm áṣvam poshayitnv á sá no mṛiḷātīdṛíṣe || 1 || kshétrasya pate mádhumantam ūrmím dhenúr iva páyo asmásu dhukṣhva | madhuṣcútam ghṛitám iva súpūtam ṛitásya naḥ pátayo mṛiḷayantu || 2 || mádhumatīr óshadhīr dyáva ấpo mádhuman no bhavatv antárikṣham | kshétrasya pátir mádhumān no astv árishyanto ánv enam carema || 3 || ṣunám vāháḥ ṣunám náraḥ ṣunám kṛishatu lấṅgalam | ṣunám varatrá badhyantām ṣunám âṣhṭrām úd iṅgaya || 4 || ṣúnāsīrāv imám vácam jushethām yád diví cakráthuḥ páyaḥ | ténemám úpa siñcatam || 5 || arvácī subhage bhava síte vándāmahe tvā | yáthā naḥ subhágāsasi yáthā naḥ sùphálāsasi || 6 || índraḥ sítām ní gṛihṇātu tấm pūshấnu yachatu | sá naḥ páyasvatī duhām úttarām-uttarām sámām || 7 || ṣunám naḥ phálā ví kṛishantu bhúmim ṣunám kīnáṣā abhí yantu vāhaíḥ | ṣunám parjányo mádhunā páyobhiḥ ṣúnāsīrā ṣunám asmásu dhattam || 8 || 9 ||

56, 3 rájasī *iti* suméke *iti* su-méke. 4 nú rodasī *iti.* isháyantī *iti* sa-jóshāḥ. urūcī *iti* víṣve *iti* yajaté *iti.* dhiyá *etc.* IV, 16, 21. dyávī *iti* abhí úpa-stutim. ṣúcī *iti.* prá-ṣastaye. 6 punāné *iti.* uhyáthe *iti.* 7 mahī *iti.* tárantī *iti* pípratī *iti.* sedathuḥ. — 57, 1 hiténa-iva. poshayitnú. mṛiḷāti ı°. 2 madhu-ṣcútam. sú-pūtam. 3 mádhu-mat. 4 varatrāḥ. 5 téna i°. 6 su-bhage. su-bhágā á°. su-phálā á°. pūshā ánu. 8 phálāḥ.

58.

Samudrád ūrmír mádhumāñ úd árad úpāṅśúnā sám amṛitatvám ānaṭ | ghṛitásya náma gúhyaṃ yád ásti jihvá devánām amṛítasya nábhiḥ || 1 || vayáṃ náma prá bravāmā ghṛitásyāsmín yajñé dhārayāmā námobhiḥ | úpa brahmá śṛiṇavac chasyámānaṃ cátuḥśṛiṅgo 'vamīd gaurá etát || 2 || catvári śṛíṅgā tráyo asya pádā dvé śīrshé saptá hástāso asya | trídhā baddhó vṛishabhó roravīti mahó devó mártyāñ á viveśa || 3 || trídhā hitám paṇíbhir guhyámānaṃ gávi devásо ghṛitám ánv avindan | índra ékaṃ sūrya ékaṃ jajāna venád ékaṃ svadhāyā níśh ṭatakshuḥ || 4 || etá arshanti hṛídyāt samudrác chatávrajā ripúṇā návacákshe | ghṛitásya dhárā abhí cākaśīmī hiraṇyáyo vetasó mádhya āsām || 5 || 10 ||

samyák sravanti saríto ná dhénā antár hṛidá mánasā pūyámānāḥ | eté arshanty ūrmáyo ghṛitásya mṛigá iva kshipaṇór íshamāṇāḥ || 6 || síndhor iva prādhvané śūghanáso vátapramiyaḥ patayanti yahváḥ | ghṛitásya dhárā arushó ná vājí kāshṭhā bhindánn ūrmíbhiḥ pínvamānaḥ || 7 || abhí pravanta sámanеva yóshāḥ kalyāṇyàḥ smáyamānāso agním | ghṛitásya dhárāḥ samídho nasanta tā́ jushāṇó haryati jātávedāḥ || 8 || kanyā́ iva vahatúm étavá u añjy àñjānā́ abhí cākaśīmi | yátra sómaḥ sūyáte yátra yajñó ghṛitásya dhárā abhí tát pavante || 9 || abhy àrshata sushṭutíṃ gávyam ājím asmásu bhadrā́ drávināni dhatta | imáṃ yajñáṃ nayata devátā no ghṛitásya dhárā mádhumat pavante || 10 || dhāman

---

58, 1 úpa a°. 2 bravāma ghṛitásya a°. dhārayāma śṛiṇavat s° cátuḥ-śṛiṅgaḥ. 3 pādāḥ dvé *iti* śīrshé *iti*. 4 niḥ t°. 5 samudrāt śatá-vrajāḥ. ná ava-cákshe. mádhye. 7 pra-adhvané. vāta-pramiyaḥ. kāshṭhāḥ. 8 sámanā-iva. sam-ídhaḥ. tā́ḥ. jātá-vedāḥ. 9 étavaí ūṃ *iti* añjí a°. 10 abhí a° su-stutím. dhārāḥ.

te víṣvam bhúvanam ádhi ṣritám antáḥ samudré hṛidy àntár āyushi | apām ánīke samithé yá ábhṛitas tám aṣyāma mádhumantaṃ ta ūrmím || 11 || 11 ||

Pañcamo 'nuvākaḥ.

CATURTHAM MAṆḌALAM.

58, 11 antár *iti*. hṛidí a°. sam-ithé. ā-bhṛitaḥ. te.

1.

Ábodhy agníḥ samídhā jánānām práti dhenúm ivāyatím ushásam | yahvá iva prá vayám ujjíhānāḥ prá bhānávaḥ sisrate nákam ácha || 1 || ábodhi hótā yajáthāya deván ūrdhvó agníḥ sumánāḥ prātár asthāt | sámiddhasya rúśad adarśi pájo mahán devás támaso nír amoci || 2 || yád īṃ gaṇásya raśanām ájīgaḥ śúcir aṅkte śúcibhir góbhir agníḥ | ád dákshiṇā yujyate vājayánty uttānám ūrdhvó adhayaj juhúbhiḥ || 3 || agním ácha devayatám mánāṅsi cákshūṅshīva sűrye sám caranti | yád īṃ súvāte ushásā vírūpe śvetó vājí jāyate ágre áhnām || 4 || jánishṭa hí jényo ágre áhnāṃ hitó hitéshv arushó váneshu | dáme-dame saptá rátnā dádhāno 'gnír hótā ní shasādā yájīyān || 5 || agnír hótā ny àsīdad yájīyān upástha mātúḥ surabhá u loké | yúvā kavíḥ purunishṭhá ṛitávā dhartā kṛishṭīnām utá mádhya iddháḥ || 6 || 12 ||

prá ṇú tyáṃ vípram adhvaréshu sādhúm agníṃ hótāram īḷate námobhiḥ | á yás tatána ródasī ṛiténa nítyam mṛijanti vājínaṃ ghṛiténa || 7 || mārjālyò mṛijyate své dámūnāḥ kaviprashastó átithiḥ śivó naḥ | sahásraśṛiṅgo vṛi-

1, 1 sam-ídhā. dhenúm-iva ā-yatím ushásam. ut-jíhānāḥ. 2 su-mánāḥ. sám-iddhasya. 3 ájīgar *iti*. vāja-yántī. adhayat. 4 ácha. cákshūṅshi-iva. súvāte *iti*. vírūpe *iti* ví-rūpe. 5 sasāda. 6 ní a°. upá-sthe. surabhaú. puruniḥ-sthāḥ ṛitá-vā. mádhye. 7 nú. ródasī *iti*. 8 kavi-prashastáḥ. sahásra-śṛiṅgaḥ.

shabhás tádojā víṣvāñ agne sáhasā prásy anyán || 8 || prá sadyó agne áty eshy anyán āvír yásmai cárutamo babhū́tha | īḷényo vapushyò vibhávā priyó viṣám átithir mánushīṇām || 9 || túbhyam bharanti kshitáyo yavishṭha balím agne ántita ótá dūrát | á bhándishṭhasya sumatím cikiddhi bṛihát te agne máhi ṣárma bhadrám || 10 || ádyá rátham bhānumo bhānumántam ágne tíshṭha yajatébhiḥ sámantam | vidván pathīnám urv àntárikṣham éhá ḍeván havirádyāya vakshi || 11 || ávocāma kaváye médhyāya váco vandáru vṛishabhā́ya vṛíshṇe | gávishṭhiro námasā stómam agnaú divìva rukmám uruvyáñcam aṣret || 12 ||[13] ||

2.

Kumārám mātā́ yuvatíḥ sámubdham gúhā bibharti ná dadāti pitré | ánīkam asya ná mináj jánāsaḥ puráḥ paṣyanti níhitam aratáu || 1 || kám etám tvám yuvate kumārám péshī bibharshi máhishī jajāna | pūrvír hí gárbhaḥ ṣarádo vavárdhāpaṣyam jātám yád ásūta mātā́ || 2 || híraṇyadantam ṣúcivarṇam ārā́t kshétrād apaṣyam áyudhā mímānam | dadānó asmā amṛítam vipṛíkvat kím mām anindráḥ kṛiṇavann anukthā́ḥ || 3 || kshétrād apaṣyam sanutáṣ cárantam sumád yūthám ná purú ṣóbhamānam | ná tā agribhrann ájanishṭa hí sháḥ páliknīr íd yuvatáyo bhavanti || 4 || ké me maryakám ví yavanta góbhir ná yéshām gopā́ áraṇaṣ cid ā́sa | yá īm jagṛibhúr áva té ṣrijantv ā́jāti paṣvá úpa naṣ cikitvān || 5 || vasā́m rā́jānam vasatím jánānām árātayo ní dadhur mártyeshu | bráhmāṇy átrer áva tám ṣrijantu ninditā́ro níndyāso bhavantu || 6 ||[14] ||

1, 8 tát-ojāḥ. prá asi. 10 ā́ utá. su-matim. 11 ā́ a°. sám-antam. urú a° ā́ ihá. havih-ádyāya.. 12 divi-iva. uru-vyáñcam. — 2, 1 sám-ubdham. minát. ní-hitam. 2 vavárdha á°. 3 híraṇya -dantam ṣúci-varṇam. asmai. 4 sanutár *iti*. sáḥ. 5 yé. ā́ a°.

ṣúnaṣ cic chépaṃ níditaṃ sahásrād yúpād amuñco áṣamishṭa hí sháḥ | evấsmád agne ví mumugdhi pấṣān hótaṣ cikitva ihá tú nishádya || 7 || hriṇīyámāno ápa hí mád aíyeḥ prá me devánāṃ vratapấ uvāca | índro vidvấñ ánu hí tvā cacáksha ténāhám agne ánuṣishṭa ágām || 8 || ví jyótishā bṛihatấ bhāty agnír āvír víṣvāni kṛiṇute mahitvấ | prấdevīr māyấḥ sahate durévāḥ ṣíṣīte ṣríṅge rákshase viníkshe || 9 || utá svānáso diví shantv agnés tigmấyudhā rákshase hántavấ u | máde cid asya prá rujanti bhấmā ná vaṛante paribấdho ádevīḥ || 10 || etáṃ te stómaṃ tuvijāta vípro rátham ná dhíraḥ svápā atakshaṃ | yádíd agne práti tvám deva háryāḥ svàṛvatīr apá enā jayema || 11 || tuvigrívo vṛishabhó vāvṛidhānò 'ṣatrv àryáḥ sám ajāti védaḥ | ítīmám agním amṛítā avocan barhíshmate mánave ṣárma yaṅsad dhavíshmate mánave ṣárma yaṅsat || 12 || [15] ||

3.

Tvám agne váruṇo jấyase yát tvám mitró bhavasi yát sámiddhaḥ | tvé víṣve sahasas putra devấs tvám índro dāṣúshe mártyāya || 1 || tvám aryamấ bhavasi yát kanínāṃ nấma svadhāvan gúhyam bibharshi | añjánti mitráṃ súdhitaṃ ná góbhir yád dámpatī sámanasā kṛiṇóshi || 2 || táva ṣriyé marúto marjayanta rúdra yát te jánima cấru citrám | padáṃ yád víshṇor upamáṃ nidhấyi téna pāsi gúhyaṃ nấma gónām || 3 || táva ṣriyấ sudṛíṣo deva devấḥ purū́ dádhānā amṛítaṃ sapanta | hótāram agním mánusho ní shedur daṣasyánta uṣíjaḥ ṣáṅsam āyóḥ || 4 || ná tvád dhótā pū́rvo agne yájī-

2, 7 súnaḥṣépam cit ní-ditam. sáḥ evá a°. hótar *iti*. tú ni -sádya. 8 vrata-pāḥ. téna a°. ánu-ṣishṭaḥ á a°. 9 prá á°. duḥ-évāḥ. ṣríṅge *iti*. vi-níkshe. 10 santu. tigmá-āyudhāḥ. hántavaí. bhấmāḥ. pari-bấdhaḥ. 11 tuvi-jāta. su-ápāḥ. yádi ít. ena. 12 tuvi-grīvaḥ. vavṛidhānáḥ asatrú a°. íti i°. havíshmate. — 3, 1 sám-iddhaḥ tvé *iti*. 2 sú-dhitam. dámpatī *iti* dám-patī sá-manasā. 3 upa-mám ni-dhấyi. 4 su-dṛíṣaḥ. purú. hótāram — shedur. u. ṣ. ā. IV, 6, 11. 5 tvád — yájīyān III, 17, 5.

yān ná kā́vyaiḥ paró asti svadhāvaḥ | viśáś ca yásyā átithir bhávāsi sá yajñéna vanavad deva mártān || 5 || vayám agne vanuyāma tvótā vasūyávo havíshā búdhyamānāḥ | vayáṃ samaryé vidátheshv áhnāṃ vayáṃ rāyā́ sahasas putra mártān || 6 || [16] ||

yó na ā́go abhy éno bhárāty ádhīd aghám aghā́śaṅse dadhāta | jahī́ cikitvo abhíśastim etā́m ágne yó no marcáyati dvayéna || 7 || tvā́m asyā́ vyúshi deva pū́rve dūtā́ṃ kṛiṇvā́nā́ ayajanta havyaíḥ | saṃsthé yád agna íyase rayīṇā́ṃ devó mártair vā́subhir idhyámānaḥ || 8 || áva spṛidhi pitáraṃ yódhi vidvā́n putró yás te sahasaḥ sūna ūhé | kadā́ cikitvo abhí cakshase nó 'gne kadā́ṅ ṛitacíd yātayāse || 9 || bhū́ri nā́ma vándamāno dadhāti pitā́ vaso yádi tā́j joshā́yāse | kuvíd devásya sā́hasā cakā́náḥ sumnám agnír vanate vāvṛidhānáḥ || 10 || tvám aṅgá jaritā́ram yavishṭha vísvāny agne duritā́ti parshi | stená adriśran ripávo jánāsó 'jñātaketā vṛijiná abhūvan || 11 || imé yámāsas tvadríg abhūvan vásave vā tád íd ā́go avāci | nā́hāyám agnír abhíśastaye no ná ríshate vāvṛidhānáḥ párā dāt || 12 || [17] ||

4.

Tvā́m agne vásupatiṃ vásūnām abhí prá mande adhvaréshu rājan | tváyā vā́jaṃ vājayánto jayemābhí ṣhyāma pṛitsutír mártyānām || 1 || havyavā́ḷ agnír ajáraḥ pitā́ no vibhúr vibhā́vā sudríśīko asmé | sugārhapatyā́ḥ sám ísho didīhy asmadryàk sám mimīhi śrávāṅsi || 2 || viśā́m kavíṃ viśpátim mā́nushīṇāṃ śúcim pāvakā́ṃ ghṛitáprishṭham agním |

3, 5 yásyaḥ. 6 tvā́-utāḥ vasu-yávaḥ. sa-maryó. 7 abhí. ádhi ít. aghá-śaṅse. jahí. abhí-śastim. 8 asyā́ḥ vi-úshi. sam -sthé. agne. 9 suno *iti*. naḥ á° kadā́ ṛita-cit. 10 vaso *iti*. tát. vavṛidhānáḥ. 11 duḥ-itā́ áti. jánāsaḥ ájñāta-ketāḥ. 12 ná áha a°. abhí-śastaye. ríshate va°. — 4, 1 vásu-patim. jayema a° syāma. 2 havya-vā́ṭ. vi-bhúḥ. su-dṛíśīkaḥ asmé *iti* su-gārhapatyā́ḥ. 3 ghṛitá-pṛishṭham.

ní hótāraṃ viśvavídaṃ dadhidhve śá devéshu vanate vāryāṇi || 3 || jushásvāgna íḷayā sajóshā yátamāno raśmíbhiḥ sūryasya | jushásva naḥ samídhaṃ jātaveda á ca devān havirádyāya vakshi || 4 || júshṭo dámūnā átithir duroṇá imáṃ no yajñám úpa yāhi vidvān | víśvā agne abhiyújo vihátyā śatrūyatām á bharā bhójanāni || 5 || 18 ||

vadhéna dásyuṃ prá hí cātáyasva váyaḥ kṛiṇvānás tanvè svāyai | píparshi yát sahasas putra devān só agne pāhi nṛitama váje asmān || 6 || vayáṃ te agna ukthaír vidhema vayáṃ havyaíḥ pāvaka bhadraśoce | asmé rayíṃ viśvávāraṃ sám invāsmé víśvāni drāviṇāni dhehi || 7 || asmākam agne adhvaráṃ jushasva sáhasaḥ sūno trishadhastha havyám | vayáṃ devéshu sukṛítaḥ syāma śármaṇā nas trivárūthena pāhi || 8 || víśvāni no durgáhā jātavedaḥ síndhuṃ ná nāvá duritáti parshi | ágne atriván námasā gṛiṇānò 'smákam bodhy avitā tanūnām || 9 || yás tvā hṛidā kīríṇā mányamānó 'martyam mártyo jóhavīmi | jātavedo yáśo asmāsu dhehi prajābhir agne amṛitatvám aśyām || 10 || yásmai tvám sukṛíte jātaveda u lokám agne kṛiṇávaḥ syonám | aśvínaṃ sá putríṇaṃ vīrávantaṃ gómantaṃ rayíṃ naśate svastí || 11 || 19 ||

5.

Śúśamiddhāya śocíshe ghṛitáṃ tīvráṃ juhotana | agnáye jātávedase || 1 || nárāśáṅsaḥ sushūdatīmáṃ yajñám ádābhyaḥ | kavír hí mádhuhastyaḥ || 2 || īḷitó agna á vahéndraṃ citrám ihá priyám | sukhaí ráthebhir ūtáye || 3 || úr-

---

4, 3 viśva-vídam. 4 jushásva agne. śa-jóshāḥ. sam-ídham jāta-vedaḥ. haviḥ-ádyāya. 5 duroṇé. abhi-yújaḥ vi-hátya śatru-yatām. bhara. 7 agne. bhadra-śoce asmé *iti*. viśvá-vāram. inva asmé *iti*. 8 suno *iti* tri-sadhastha. su-kṛítaḥ. tri-váruthena. 9 duḥ-gáhā jāta-vedaḥ. duḥ-itā áti. atri-vát. gṛiṇānáḥ a°. 10 mányamānaḥ á°. jāta-vedaḥ. pra-jābhiḥ. 11 su-kṛíte jāta-vedaḥ. — 5, 1 sú-samiddhāya. jātá-vedase. 2 susudati i°. mádhu-hastyaḥ. 3a = 142, 4. su-khaíḥ.

ṇamṛadā ví prathasvābhy àrkā́ anūshata | bhávā naḥ ṣubhra sātáye || 4 || dévīr dvāro ví ṣrayadhvaṃ suprāyaṇā́ na ūtáye | prá-pra yajñám pṛiṇītana || 5 || 20 ||

suprátīke vayovṛ́idhā yahví ṛitásya mātárā | doshā́m ushā́sam īmahe || 6 || vā́tasya pátmann īḷitā́ daívyā hótārā mánushaḥ | imā́ṃ no yajñám ā́ gatam || 7 || íḷā sárasvatī — || 8 || ṣivás tvashṭar ihā́ gahi vibhúḥ pósha utá tmánā | yajñé-yajñe na úd ava || 9 || yátra véttha vanaspate devā́nāṃ gúhyā nā́māni | tátra havyā́ni gāmaya || 10 || svā́hāgnáye váruṇāya svā́héndrāya marúdbhyaḥ | svā́hā devébhyo havíḥ || 11 || 21 ||

6.

Agníṃ tám manye yó vásur ástaṃ yáṃ yánti dhenávaḥ | ástam árvanta āṣávó 'staṃ nítyāso vājína íshaṃ stotṛíbhya ā́ bhara || 1 || só agnír yó vásur gṛiṇé sā́ṃ yám āyánti dhenávaḥ | sám árvanto raghudrúvaḥ sā́ṃ sujātā́saḥ sūráya íshaṃ — || 2 || agnír hí vājínaṃ viṣé dádāti viṣvácarshaṇiḥ | agní rāyé svābhúvaṃ sá prītó yāti váryam íshaṃ — || 3 || ā́ te agna idhīmahi dyumántaṃ devājáram | yád dha syā́ te pánīyasī samíd dīdáyati dyávíshaṃ — || 4 || ā́ te agna ṛicā́ havíḥ ṣúkrasya ṣocishas pate | ṣúṣcandra dásma víṣpate hávyavāṭ túbhyaṃ hūyata íshaṃ — || 5 || 22 ||

pró tyé agnáyo 'gníshu víṣvam pushyanti váryam | té hinvire tá invire tá ishaṇyanty ānushág íshaṃ — || 6 || táva

---

5, 4 ūrṇa-mṛadāḥ. prathasva abhí a°. bhávam 5 supra-ayanāḥ. 6 suprátīke *iti* su-prátīke vayaḥ-vṛ́idhā yahví *iti*. ushásam. 8 = 13, 9. 9 ihá ā́. vi-bhúḥ póshe. 10 gamaya. 11 svā́hā a°. svā́hā í°. — 6, 1 āṣávaḥ á°. 2 ā-yánti. raghu-drúvaḥ. su-jātā́saḥ. 3 viṣvá-carshaṇiḥ agníḥ. su-ābhúvam. 4 agne. deva a°. ha. sam-it. dyávi í°. 5 ā́. t. a. 4. ṣú-candra. hávya-vāṭ. hūyate. 6 pró *iti*. té. té.

tyé agne arcáyo máhi vrādhanta vājínaḥ | yé pátvabhiḥ ṣaphā́nāṃ vrajā́ bhuránta gónām ísham — || 7 || návā no agna ā́ bhara stotṛíbhyaḥ sukshitī́r íshaḥ | té syáma yá ānṛicús tvā́dūtāso dáme-dama ísham — || 8 || ubhé suṣcandra sarpísho dárvī ṣrīṇīsha āsáni | utó na út pupūryā ukthéshu ṣavasas pata ísham — || 9 || evā́ñ agním ajuryamur gīrbhír yajñébhir ānushák | dádhad asmé suvī́ryam utá tyád āṣváṣvyam ísham — || 10 || 23 ||

7.

Sákhāyaḥ sáṃ vaḥ samyáñcam ísham stómaṃ cāgnáye | várshishṭhāya kshitīnā́m ūrjó náptre sáhasvate || 1 || kútrā cid yásya sámṛitau raṇvā́ náro nṛishádane | árhantaṣ cid yám indhaté saṃjanáyanti jantávaḥ || 2 || sáṃ yád ishó vánāmahe sáṃ havyā́ mā́nushāṇām | utá dyumnásya ṣávasa ṛitásya raṣmím ā́ dade || 3 || sá smā kṛiṇoti ketúm ā́ náktaṃ cid dūrá ā́ saté | pāvakó yád vánaspátīn prá smā minā́ty ajáraḥ || 4 || áva sma yásya véshaṇe svédam pathíshu júhvati | abhī́m áha svájenyam bhū́mā pṛishṭhéva ruruhuḥ || 5 || 24 ||

yám mártyaḥ purúspṛíhaṃ vidád víṣvasya dhā́yase | prá svā́danam pitūnā́m ástatātiṃ cid āyáve || 6 || sá hí shmā dhánvā́kshitaṃ dā́tā ná dā́ty ā́ paṣúḥ | híriṣmaṣruḥ ṣúcidann ṛibhúr ánibhṛishṭatavishiḥ || 7 || ṣúciḥ shma yásmā atrivát prá svádhitīva rī́yate | sushū́r asūta mātā́ krāṇā́ yád ānaṣé bhágam || 8 || ā́ yás te sarpirāsuté 'gne ṣám ásti dhā́yase | aíshu dyumnám utá ṣráva ā́ cittám mártyeshu dhāḥ

6, 8 návāḥ. agne. su-kshitī́ḥ. yé. tvā́-dūtāsaḥ dáme-dame. 9 ubhé *iti* su-candra. dárvī *iti* ṣrīṇīshe. utó *iti*. pate. 10 evá. asmé *iti* su-vī́ryam. āṣu-áṣvyam. — 7, 1 ca a°. 2 kútra. sám-ṛitau raṇvā́ḥ. nṛi-sádane. sam-janáyanti. 3 ṣávasā. 4 sma. dūré. sma. 5 abhí īm. svá-jenyam bhū́ma pṛishṭhā́-iva. 6 puru-spṛíham. 7 sma dhánva ā́-kshitam. híri-ṣmaṣruḥ ṣúci-dan. ánibhṛishṭa-tavishiḥ. 8 sma yásmai. svádhitiḥ-iva. su-sū́ḥ. 9 sarpiḥ-ásute á°. ā́ e°.

|| 9 || íti cin manyúm adhríjas tvádātam á paśúm dade | ád agne ápriṇató 'triḥ sāsahyād dásyūn iśháḥ sāsahyān nṛín || 10 || 25 ||

8.

Tvám agna ṛitāyávaḥ sám īdhire pratnám pratnása ūtáye sahaskṛita | puruścandrám yajatám viśvádhāyasam dámūnasam gṛihápatim váreṇyam || 1 || tvám agne átithim pūrvyám víśaḥ śocíshkeśam gṛihápatim ní shedire | bṛihátketum pururūpam dhanasprítam suśármāṇam svávasam jaradvísham || 2 || tvám agne mánushīr ílate víśo hotrāvídam vívicim ratnadhátamam | gúhā sántam subhaga viśvádarśatam tuvishvaṇásam suyájam ghṛitaśríyam || 3 || tvám agne dharṇasím viśvádhā vayám gīrbhír gṛiṇánto námasópa sedima | sá no jushasva samidhānó aṅgiro devó mártasya yaśásā sudītíbhiḥ || 4 || tvám agne pururūpo viśé-viśe váyo dadhāsi pratnáthā purushṭuta | purūṇy ánnā sáhasā ví rājasi tvíshiḥ sá te titvishāṇásya nádhríshe || 5 || tvám agne samidhānám yavishṭhya devá dūtám cakrire havyaváhanam | urujráyasam ghṛitáyonim áhutam tveshám cákshur dadhire codayánmati || 6 || tvám agne pradíva áhutam ghṛitaíḥ sumnāyávaḥ sushamídhā sám īdhire | sá vāvṛidhāná óshadhībhir ukshitó 'bhí jráyāṅsi párthivā ví tishṭhase || 7 || 26 ||

Ashṭamo 'dhyāyaḥ.

TṚITĪYO 'SHṬAKAḤ.

7, 10 cit. tvā-dātam. áprṇataḥ á° sa°. sasahyāt. — 8, 1 agne ṛitá-yavaḥ. sahaḥ-kṛita puru-candrám. viśvá-dhāyasam. gṛihá-patim. 2 śocíḥ-keśam gṛihá-patim. sedire bṛihát-ketuṁ puru-rūpam dhana-sprítam su-śármāṇam su-ávasam jarat-víśham. 3 hotrā-vídam. ratna-dhātamam. su-bhaga viśvá-darśatam tuvi-svanásam su-yájam ghṛita-śríyam. 4 námasā úpa. sam-idhānáḥ. sudītí-bhiḥ. 5 puru-rūpaḥ. puru-stuta. ná ā-dhríshe. 6 sam-idhānám. devā́ḥ. havya-váhanam uru-jráyasam ghṛitá-yonim ā́-hutam. codayát-mati. 7 pra-dívaḥ ā́-hutam. sumna-yávaḥ su-samidhā. vavṛidhānáḥ. ukshitáḥ a°.

9.

Tvám agne havíshmanto devám mártāsa ílate | mánye tvā jātávedasaṃ sá havyá vakshy ānushák || 1 || agnír hótā dásvataḥ ksháyasya vṛiktábarhishaḥ | sám yajñásas cáranti yám sám vájāsaḥ śravasyávaḥ || 2 || utá sma yám śíśum yathā návaṃ jánishṭāráṇī | dhartáram mánushīṇāṃ viśám agníṃ svadhvarám || 3 || utá sma durgṛibhīyase putró ná hvāryáṇām | purú yó dágdhási vánāgne paśúr ná yávase || 4 || ádha sma yásyārcáyaḥ samyák saṃyánti dhūmínaḥ | yád īm áha tritó divy úpa dhmáteva dhámati śíśīte dhmātárī yathā || 5 || távāhám agna ūtíbhir mitrásya ca práśastibhiḥ | dveshoyúto ná duritá turyáma mártyānām || 6 || táṃ no agne abhí náro rayíṃ sahasva á bhara | sá kshepayat sá poshayad bhúvad vájasya sātáya utaídhi pṛitsú no vṛidhé || 7 || [1] ||

10.

Ágna ójishṭham á bhara dyumnám asmábhyam adhrigo | prá no rāyá párīṇasā rátsi vájāya pánthām || 1 || tvám no agne adbhuta krátvā dákshasya mahánā | tvé asuryàm áruhat krāṇá mitró ná yajñíyaḥ || 2 || tvám no agna eshāṃ gáyam pushṭíṃ ca vardhaya | yé stómebhiḥ prá sūráyo náro maghány ānaśúḥ || 3 || yé agne candra te gíraḥ sumbhánty áśvarādhasaḥ | śúshmebhiḥ śushmíṇo náro diváś cid yéshām bṛihát sukīrtír bódhati tmánā || 4 || táva tyé agne arcáyo bhrájanto yanti dhṛishṇuyá | párijmāno ná vidyútaḥ svānó rátho ná vājayúḥ || 5 || nú no agna ūtáye sabádha-

9, 1 jātá-vedasam. 2 vṛiktá-barhishaḥ. 3 jánishṭa aráṇī *iti*. su-adhvarám. 4 duḥ-gṛibhīyase. purú. dágdhā ási vánā á°. 5 yásya a°. sam-yánti. diví. dhmātā-iva. dhmātári. 6 táva a° agne. práśasti-bhiḥ dveshaḥ-yútaḥ. duḥ-itā. 7 abhí. sātáye utá e°. — 10, 1 ágne. adhrigo *ity* adhri-go. 2 tvé *iti*. ā a°. 3 t. n. a. 2. 4 áśva-rādhasaḥ. su-kīrtíḥ. 5 t. t. a. a. V, 6, 7. pári-jmānaḥ. vi-dyútaḥ. 6 nú. agne. sa-bádhasaḥ.

saṣ ca rātáye | asmākāsaṣ ca sūráyo víṣvā áṣās tarīshāṇi || 6 || tvám no agne aṅgira stutá stávāna ā́ bhara | hótar vibhvāsáham rayím stotríbhya stávase ca na utaídhi pṛitsú no vṛidhé || 7 || 2 ||

11.

Janasya gopa ajaniṣhṭa jāgṛivir agníḥ sudákshaḥ suvitáya návyase | ghṛitápratīko bṛihatā́ divispṛíṣā dyumád ví bhāti bharatébhyaḥ śúciḥ || 1 || yajñásya ketúm prathamám puróhitam agním náras trishadhasthé sám īdhire | índreṇa devaíḥ saráthaṃ sá barhíshi sídan ní hótā yajáthāya sukrátuḥ || 2 || ásammṛishṭo jāyase mātróḥ śúcir mandráḥ kavír úd atishṭho vivásvataḥ | ghṛiténa tvāvardhayann agna āhuta dhūmás te ketúr abhavad diví śritáḥ || 3 || agnír no yajñám úpa vetu sādhuyā́gním náro ví bharante gṛihé-gṛihe | agnír dūtó abhavad dhavyavā́hano 'gním vṛiṇānā́ vṛiṇate kavíkratum || 4 || túbhyedám agne mádhumattamaṃ vácas túbhyam manīshā́ iyám astu śáṃ hṛidé | tvā́m gíraḥ síndhum ivāvánīr mahír ā́ pṛiṇanti śávasā vardháyanti ca || 5 || tvám agne áṅgiraso gúhā hitám ánv avindañ chiśriyāṇā́m váne -vane | sá jāyase mathyámānaḥ sáho mahát tvā́m āhuḥ sáhasas putrám aṅgiraḥ || 6 || 3 ||

12.

Prā́gnáye bṛihaté yajñíyāya ṛitásya vṛíshṇe ásurāya mánma | ghṛitáṃ ná yajñá āsyè súpūtaṃ gíram bhare vṛishabhā́ya pratīcím || 1 || ṛitáṃ cikitva ṛitám íc cikiddhy

---

10, 7 aṅgiraḥ stutáḥ. vibhva-sáham. stotrí-bhyaḥ. utaídhi *etc.* V, 9, 7. — 11, 1 su-dákshaḥ. ghṛitá-pratīkaḥ. divi-spṛiśā. 2 puráḥ -hitam. tri-sadhasthé. sa-rátham. sídat. su-krátuḥ. 3 ásam -mṛishṭaḥ. tvā a°. agne ā-huta. 4 sādhu-yā a°. havya-vā́hanaḥ. vṛiṇānā́ḥ. kaví-kratum. 5 túbhya i°. manīshā́. síndhum-iva a°. 6 śiśriyāṇám. — 12, 1 prá a°. yajñíyāya. yajñé. sú-putam. 2 ít.

ṛitásya dhấrā ánu tṛindhi pūrvíḥ | náhám yātúm sáhasā ná dvayéna ṛitám sapāmy arushásya vṛíshṇaḥ || 2 || káyā no agna ṛitáyann ṛiténa bhúvo návedā ucáthasya návyaḥ | védā me devá ṛitupấ ṛitūnấm náhám pátim sanitúr asyá rāyáḥ || 3 || ké te agne ripáve bándhanāsaḥ ké pāyávaḥ sanishanta dyumántaḥ | ké dhāsím agne ánṛitasya pānti ká ấsato vácasaḥ santi gopấḥ || 4 || sákhāyas te víshṇā agna eté ṣivấsaḥ sánto ấṣivā abhūvan | ádhūrshata svayám eté vácobhir ṛijūyaté vṛijināni bruvántaḥ || 5 || yás te agne námasā yajñám íṭṭa ṛitám sá pāty arushásya vṛíshṇaḥ | tásya kshấyaḥ pṛithúr ấ sādhúr etu prasársrāṇasya náhushasya ṣéshaḥ || 6 || 4 ||

13.

Árcantas tvā havāmahé 'rcantaḥ sám idhīmahi | ágne árcanta ūtáye || 1 || agné stómam manāmahe sidhrám adyá divispṛíṣaḥ | devấsya dravíṇasyávaḥ || 2 || agnír jushata no gíro hótā yó mấnusheshv ấ | sá yakshad daívyam jánam || 3 || tvám agne sapráthā asi júshṭo hótā várenyaḥ | tváyā yajñấm ví tanvate || 4 || tvấm agne vājasấtamam víprā vardhanti súshṭutam | sá no rāsva suvíryam || 5 || ágne nemír arấñ iva devấṁs tvám paribhúr asi | á rấdhaṣ citrám ṛiñjase || 6 || 5 ||

14.

Agním stómena bodhaya samidhānó ámartyam | havyấ devéshu no dadhat || 1 || tám adhvaréshv īḷate devám mártā ámartyam | yájishṭham mấnushe jáne || 2 || tám hí ṣásvanta

---

12, 2 ná a°. dvayéna. 3 agne. véda. ṛitu-pấḥ. ná a°. 4 ké ásataḥ. 5 agne. ṛiju-yaté. 6 íṭṭe. pra-sársrāṇasya. — 13, 1 havāmahe á°. 2 agnéḥ. divi-spṛíṣaḥ. 4 sa-práthāḥ. 5 vāja-sấtamam víprāḥ. sú-stutam. su-víryam. 6 pari-bhūḥ. — 14, 1 sam-idhānáḥ.

ī́ḷate srucā́ deváṃ ghṛitaṣcútā | agníṃ havyā́ya vóḷhave || 3 || agnír jātó arocata ghnán dásyūñ jyótishā támaḥ | ávindad gā́ apáḥ svàḥ || 4 || agním īḷényaṃ kavíṃ ghṛitá-pṛishṭhaṃ saparyata | vétu me ṣṛiṇávad dhávam || 5 || agníṃ ghṛiténa vāvṛidhu stómebhir viṣvácarshaṇim | svādhī́bhir vacasyúbhiḥ || 6 || 6 ||

Prathamo 'nuvākaḥ.

15.

Prá vedháse kaváye védyāya gíram bhare yaṣáse pūrvyā́ya | ghṛitáprasatto ásuraḥ suṣévo rāyó dhartā́ dharúṇo vásvo agníḥ || 1 || ṛiténa ṛitáṃ dharúṇaṃ dhārayanta yajñásya ṣāké paramé vyòman | divó dhárman dharúṇe sedúsho nṛī́ñ jātaír ájātāñ abhí yé nanakshúḥ || 2 || aṅhoyúvas tanvàs tanvate ví váyo mahád dushṭáram pūrvyā́ya | sá saṃváto návajātas tuturyāt siṅháṃ ná kruddhám abhítaḥ pári shṭhuḥ || 3 || mātéva yád bhárase paprathānó jánaṃ-janaṃ dhā́yase cákshase ca | váyo-vayo jarase yád dádhānaḥ pári tmánā víshurūpo jigāsi || 4 || vā́jo nú te ṣávasas pātv ántam urúṃ dóghaṃ dharúṇaṃ deva rāyáḥ | padáṃ ná tāyúr gúhā dádhāno mahó rāyé citáyann átrim aspaḥ || 5 || 7 ||

16.

Bṛihád váyo hí bhānávé 'rcā devā́yāgnáye | yám mitráṃ ná práṣastibhir mártāso dadhiré puráḥ || 1 || sá hí dyúbhir jánānāṃ hótā dákshasya bāhvóḥ | ví havyám agnír ānushág bhágo ná vā́ram ṛiṇvati || 2 || asyá stóme maghónaḥ sakhyé vṛiddháṣocishaḥ | víṣvā yásmin tuvishváṇi sám

14, 3 ghṛita-ṣcútā. 4 svàr *iti* svàḥ. 5 ghṛitá-pṛishṭham. hávam. 6 vavṛidhuḥ. viṣvá-carshaṇim su-ādhī́bhiḥ. — 15, 1 ghṛitá-prasattaḥ. su-ṣévaḥ. 2 ṛiténa. ví-oman. 3 dustáram. náva-jātaḥ. sthuḥ. 4 mātā́-iva. víshu-rūpaḥ. 5 aspar *ity* aspaḥ. — 16, 1 bhānáve árca devā́ya a°. práṣasti-bhiḥ. 3 vṛiddhá-ṣocishaḥ. tuvi-sváni.

aryé ṣúshmam ādadhúḥ || 3 || ádhā hy àgna eshāṃ suvíryasya maṅhánā | tám íd yahvám ná ródasī pári ṣrávo babhūvatuḥ || 4 || nú na éhi váryam ágne gṛiṇáná á bhara | yé vayáṃ yé ca sūráyaḥ svastí dhámahe sácotaídhi pṛitsú no vṛidhé || 5 || 8 ||

17.

Á 'yajñaír deva mártya itthá távyāṅsam ūtáye | agníṃ kṛité svadhvaré pūrúr īḷītávase || 1 || ásya hí sváyaṣastara āsá vidharman mányase | táṃ nákaṃ citráṣocisham mandrám páro manīsháyā || 2 || asyá vāsá u arcíshā yá áyukta tujá girá | divó ná yásya rétasā bṛihác chócanty arcáyaḥ || 3 || asyá krátvā vícetaso dasmásya vásu rátha á | ádhā víṣvāsu hávyo 'gnír vikshú prá ṣasyate || 4 || nú na íd dhí váryam āsá sacanta sūráyaḥ | úrjo napād abhíshṭaye pāhí ṣagdhí svastáya utaídhi — || 5 || 9 ||

18.

Prātár agníḥ purúpriyó viṣá stavetátithiḥ | víṣvāni yó ámartyo havyá márteshu ráṇyati || 1 || dvitáya mṛiktávāhase svásya dákshasya maṅhánā | índuṃ sá dhatta ānushák stotá cit te amartya || 2 || táṃ vo dīrghấyuṣocisham girá huve maghónām | árishṭo yéshāṃ rátho vy àṣvadāvann íyate || 3 || citrá vā yéshu dídhitir āsánn ukthá pánti yé | stīrṇám barhíḥ svàrṇare ṣrávāṅsi dadhire pári || 4 || yé me pañcāṣátaṃ dadúr áṣvānāṃ sadhástuti | dyumád agne máhi ṣrávo bṛihát kṛidhi maghónāṃ nṛivád amṛita nṛiṇám || 5 || 10 ||

16, 3 ā-dadhúḥ. 4 ádha hí agne. su-víryasya. ródasī *iti*. 5 nú. á ihi. sácā utaídhi *etc.* V, 9, 7. — 17, 1 su-adhvaré. ḷīta-á°. 2 sváyasaḥ taraḥ. vi-dharman. citrá-socisham. 3 vaí asaú. áyukta. bṛihát ṣ°. 4 ví-cetasaḥ. ráthe. ádha. 5 nú. hí. svastáye. — 18, 1 puru-priyáḥ. viṣáḥ staveta á°. 2 mṛiktá-vāhase. dhatte. 3 dīrghấyu-ṣocisham. ví aṣva-dāvan. 4 svàḥ-nare. 5 sadhá-stuti.

19.

Abhy àvasthāḥ prá jāyante prá vavrér vavríṣ ciketa | upásthe mātúr ví cashṭe || 1 || juhuré ví citáyanto 'nimisham nṛimṇám pānti | á dṛilhám púram vivisuḥ || 2 || á svaitreyásya jantávo dyumád vardhanta kṛishṭáyaḥ | nishkágrīvo bṛiháduktha enā́ mádhvā ná vājayúḥ || 3 || priyám dugdhám ná kā́myam ájāmi jāmyóḥ sácā | gharmó ná vā́jajaṭharó 'dabdhaḥ sáśvato dábhaḥ || 4 || krīḷan no rasma á bhuvaḥ sám bhásmanā vāyúnā vévidānaḥ | tá asya san dhṛishájo ná tigmā́ḥ súsaṃsitā vakshyò vakshaṇesthā́ḥ || 5 || 11 ||

20.

Yám agne vājasātama tvám cin mányase rayím | tám no gīrbhíḥ śravā́yyam devatrā́ panayā yújam || 1 || yé agne nérāyanti te vṛiddhā́ ugrásya śávasaḥ | ápa dvésho ápa hváro 'nyávratasya sascire || 2 || hótāram tvā vṛiṇīmahé 'gne dákshasya sádhanam | yajñéshu pūrvyám girā́ práyasvanto havāmahe || 3 || itthā́ yáthā ta ūtáye sáhasāvan divé-dive | rāyā́ ṛitā́ya sukrato góbhiḥ shyāma sadhamā́do vīraíḥ syāma sadhamā́daḥ || 4 || 12 ||

21.

Manushvát tvā ní dhīmahi manushvát sám idhīmahi | ágne manushvád aṅgiro devā́n devayaté yaja || 1 || tvám hí mā́nushe jáné 'gne súprīta idhyáse | srúcas tvā yanty ānushák sújāta sárpirāsute || 2 || tvám víśve sajóshaso devā́so dūtám akrata | saparyántas tvā kave yajñéshu devám īḷate

---

19, 1 abhí ava-sthāḥ. upá-sthe. 2 citáyantaḥ áni-misham. 3 nishká-grīvaḥ bṛihát-ukthaḥ. 4 vāja-jaṭharaḥ á°. 5 rasme. sú-saṃsitāḥ. vakshaṇe-sthā́ḥ. — 20, 1 vāja-sātama. cit. panaya. 2 ná 1°. anyá-vratasya. 3 vṛiṇīmahe á°. 4 te. rāyé. sukrato *iti* su-krato. syāma. sadha-mā́daḥ (2). — 21, 1 d. d. y. 15, 12. 2 jáne á°. sú-prītaḥ. sú-jāta sárpiḥ-āsute. 3 sa-jóshasaḥ.

|| 3 || devám vo devayajyáyāgním ílita mártyaḥ | sámiddhaḥ śukra dīdihy ṛitásya yónim ásadaḥ sasásya yónim ásadaḥ || 4 || 13 ||

22.

Prá viśvasāmann atrivád árcā pāvakáśocishe | yó adhvaréshv ídyo hótā mandrátamo viśí || 1 || ny àgním jātávedasaṃ dádhātā devám ṛitvíjam | prá yajñá etv ānushág adyā́ devávyacastamaḥ || 2 || cikitvínmanasaṃ tvā devám márṭāsa ūtáye | váreṇyasya té 'vasa iyānáso amanmahi || 3 || ágne cikiddhy àsyá na idáṃ vácaḥ sahasya | táṃ tvā susipra dampate stómair vardhanty átrayo gīrbhíḥ śumbhanty átrayaḥ || 4 || 14 ||

23.

Ágne sáhantam á bhara dyumnásya prāsáhā rayím | víśvā yáś carshaṇír abhy àśā́ vājeshu sāsáhat || 1 || tám agne pṛitanāsháham rayím sahasva á bhara | tvám hí satyó ádbhuto dātā́ vā́jasya gómataḥ || 2 || víśve hí tvā sajóshaso jánāso vṛiktábarhishaḥ | hótāraṃ sádmasu priyám vyánti váryā purú || 3 || sá hí shmā viśvácarshaṇir abhímāti sáho dadhé | ágna éshú kshayeshv á reván naḥ śukra dīdihi dyumát pāvaka dīdihi || 4 || 15 ||

24.

Ágne tvám no ántama utá trātā́ śivó bhavā varūthyàḥ | vásur agnír vásuśravā áchā nakshi dyumáttamaṃ rayím

---

21, 4 deva-yajyáyā a°. sám-iddhaḥ. á asadaḥ (2). — 22, 1 viśva-sāman. árca pāvaka-śocishe. 2 ní a° jātá-vedasam dádhāta. adyá devávyacaḥ-tamaḥ. 3 cikitvít-manasam. te á°. 4 cikiddhí a°. su-śipra dam-pate. — 23, 1 pra-sáhā. víśvāḥ. abhí āśā́. sasáhat. 2 pṛitanā-sáham. 3 sa-jóshasaḥ. vṛiktá-barhishaḥ. 4 sma viśvá-carshaṇiḥ abhí-māti. ágne. revát. — 24, 1 bhava. 2 vásu-śravāḥ ácha.

dāḥ ‖ 2 ‖ sá no bodhi ṣrudhí hávam urushyá ṇo aghāyatáḥ samasmāt | tám tvā ṣocishṭha dīdivaḥ sumnáya nūnám īmahe sákhibhyaḥ ‖ 4 ‖ [16] ‖

25.

Áchā vo agním ávase devám gāsi sá no vásuḥ | rāsat putrá ṛishūṇām ṛitávā parshati dvisháḥ ‖ 1 ‖ sá hí satyó yám pūrve cid devāsaṣ cid yám īdhiré | hótāram mandrájihvam ít sudītíbhir vibhāvasum ‖ 2 ‖ sá no dhītí várishṭhayā ṣréshṭhayā ca sumatyā | ágne rāyó didīhi naḥ suvṛiktíbhir vareṇya ‖ 3 ‖ agnír devéshu rājaty agnír márteshv āviṣán | agnír no havyaváhano 'gním dhībhíḥ saparyata ‖ 4 ‖ agnís tuvíṣravastamam tuvíbrahmāṇam uttamám | atūrtaṃ ṣrāvayátpatim putrám dadāti dāṣúshe ‖ 5 ‖ [17] ‖

agnír dadāti sátpatim sāsáha yó yudhā nṛíbhiḥ | agnír átyam raghushyádam jétāram áparājitam ‖ 6 ‖ yád váhishṭhaṃ tád agnáye bṛihád arca vibhāvaso | máhishīva tvád rayís tvád vājā úd īrate ‖ 7 ‖ táva dyumánto arcáyo grāvevocyate bṛihát | utó te tanyatúr yathā svānó arta tmánā diváḥ ‖ 8 ‖ evā́ṅ agním vasūyávaḥ sahasānám vavandima | sá no víṣvā áti dvíshaḥ párshan nāvéva sukrátuḥ ‖ 9 ‖ [18] ‖

26.

Ágne pāvaka rocíshā mandráyā deva jihváyā | á devā́n vakshi yákshi ca ‖ 1 ‖ tám tvā ghṛitasnav īmahe cítrabhāno svardṛíṣam | devā́ṅ á vītáye vaha ‖ 2 ‖ vītíhotram tvā kave dyumántam sám idhīmahi | ágne bṛihántam adhvaré ‖ 3 ‖

24, 3 ṣrudhí. urushyá naḥ agha-yatáḥ. — 25, 1 ácha. ṛitá-vā. 2 mandrá-jihvam. sudītí-bhiḥ vibhā́-vasum. 3 su-matyā́. suvṛiktí -bhiḥ. 4 ā-viṣán. havya-váhanaḥ. 5 tuvíṣravaḥ-tamam tuví -brahmāṇam. ṣravayát-patim. 6 sát-patim. sasā́ha. raghu-syádam. áparā-jitam 7 vibhāvaso *iti* vibhā-vaso máhishī-iva. 8 grā́vā -iva u°. utó *iti*. 9 evá. vasu-yávaḥ. párshat nāvā́-iva su-krátuḥ. — 26, 2 ghṛitasno *iti* ghṛita-sno. cítra-bhāno *iti* cítra-bhāno svaḥ -dṛiṣam. 3 vītí-hotram.

ágne víṣvebhir á gahi devébhir havyádātaye | hótāraṃ tvā vṛiṇīmahe || 4 || yájamānāya sunvatá ágne suvíryaṃ vaha | devaír á satsi barhíshi || 5 || 19 ||

samidhānáḥ sahasrajid ágne dhármāṇi pushyasi | devā nāṃ dūtá ukthyàḥ || 6 || ny àgníṃ jātávedasaṃ hotravāhaṃ yávishṭhyam | dádhātā devám ṛitvíjam || 7 || prá yajñá etv ānushág adyá devávyacastamaḥ | stṛiṇītá barhír āsáde || 8 || édám marúto aṣvínā mitráḥ sīdantu váruṇaḥ | devásaḥ sárvayā viṣá || 9 || 20 ||

27.

Ánasvantā sátpatir māmahe me gávā cétishṭho ásuro maghónaḥ | traivṛishṇó agne daṣábhiḥ sahásrair vaíṣvānara tryàruṇas ciketa || 1 || yó me ṣatá ca viṃṣatíṃ ca gónāṃ hárī ca yuktā sudhúrā dádāti | vaíṣvānara súshṭuto vāvṛidhānó 'gne yácha tryàruṇāya ṣárma || 2 || evá te agne sumatíṃ cakānó návishṭhāya navamáṃ trasádasyuḥ | yó me gíras tuvijātásya pūrvír yukténābhí tryàruṇo gṛiṇáti || 3 || yó ma íti pravócaty áṣvamedhāya sūráye | dádad ṛicá saníṃ yaté dádan medhám ṛitāyaté || 4 || yásya mā parushāḥ ṣatám uddharshāyanty ukshāṇaḥ | áṣvamedhasya dānāḥ sómā iva tryáṣiraḥ || 5 || índrāgnī ṣatadāvny áṣvamedhe suvíryam | kshatrám dhārayatam bṛihád diví sūryam ivājáram || 6 || 21 ||

28.

Sámiddho agnír aivi ṣocír aṣret pratyáñī ushásam urviyá ví bhāti | éti prācī viṣvávārā námobhir devā́ íḷānā

26, 4 havyá-dātaye. 5 sunvaté á a° su-víryam. d. á. s. b. 12, 4. 6 sam-idhānáḥ sahasra-jit. 7 n. a. j. V, 22, 2. hotra-vāham. d. d. ṛi. V, 22, 2. 8a = V, 22, 2. ā-sáde. 9 á i°. — 27, 1 sát-patiḥ mamahe. trí-aruṇaḥ. 2 hárī *iti*. su-dhúrā. sú-stutaḥ va°. ágne. trí-aruṇāya. 3 evá. su-matím. tuvi-jātásya. yukténa a° trí-aruṇaḥ. 4 me. pra-vócati áṣva-medhāya. dádat. ṛita-yaté. 5 ut-harshāyanti. áṣva-medhasya. trí-āsiraḥ. 6 índrāgnī *iti* ṣata-dāvni áṣva-medhe su-víryam. sūryam-iva a°. — 28, 1 sám-iddhaḥ viṣvá-vārā.

haviśhā ghṛitācī || 1 || samidhyámāno amṛítasya rājasi haviśh kṛiṇvántaṃ sacase svastáye | viśvaṃ sá dhatte drávi-ṇaṃ yám ínvasy ātithyám agne ní ca dhatta ít puráḥ || 2 || ágne śárḍha mahaté saúbhagāya táva dyumnány uttamáni santu | sám jāspatyáṃ suyámam á kṛiṇushva śatrūyatám abhí tishṭhā máhāṅsi || 3 || sámiddhasya prámahasó 'gne vánde táva śríyam | vṛishabhó dyumnávāñ asi sám adhvaréshv idhyase || 4 || sámiddho agna āhuta devắn yakshi svadhvara | tvám hí havyavắḷ ási || 5 || á juhotā duvasyátāgním prayaty àdhvaré | vṛiṇīdhvaṃ havyavắhanam || 6 || 22 ||

29.

Try àryamắ mánusho devátātā trí rocaná divyá dhārayanta | árcanti tvā marútaḥ pūtádakshās tvám eshām ṛíshir indrāsi dhíraḥ || 1 || ánu yád īm marúto mandasānám árcann índram papivắṅsaṃ sutásya | ádatta vájram abhí yád áhiṃ hánn apó yahvír asrijat sártavá u || 2 || utá brahmāṇo maruto me asyéndraḥ sómasya súshutasya peyāḥ | tád dhí havyám mánushe gá ávindad áhann áhim papivắñ índro asya || 3 || ắd ródasī vitaráṃ ví shkabhāyat saṃvivyānáś cid bhiyáse mṛigáṃ kaḥ | jígartim índro apajárgurāṇaḥ práti śvasántam áva dānavám han || 4 || ádha krátvā maghavan túbhyaṃ devá ánu víśve adaduḥ somapéyam | yát sűryasya harítaḥ pátantīḥ puráḥ satír úparā étaśe káḥ || 5 || 23 ||

náva yád asya navatíṃ ca bhogắn sākáṃ vájreṇa maghávā vivṛiścát | árcantíndram marútaḥ sadhásthe traíshṭu-

28, 2 sam-idhyámānaḥ. haviḥ. dhatte. 3 jāḥpatyám su-yámam satru-yatắm. tishṭha. 4 sám-iddhasya prá-mahasaḥ á°. 5 sám-iddhaḥ agne ā-huta. su-adhvara. havya-vāt. 6 juhota duvásyata a° pra-yatí a°. havya-vāhanam. — 29, 1 trí a°. pūtá-dakshāḥ. indra asi. 2 ắ adatta. sártavaí. 3 asya í°. sú-sutasya. hí 4 ródasī *iti*. skabhāyat sam-vivyānáḥ. kar *iti* kaḥ. apa-járgurāṇaḥ hann *iti* han. 5 soma-péyam. kár *iti* káḥ. 6 vi-vṛiścát árcant í°. sadhá-sthe traístubhena.

bhena vácasā bādhata dyám || 6 || sákhā sákhye apacat tū́yam agnír asyá krátvā mahishā́ trí ṣatā́ni | trí sākám índro mánushaḥ sárāṅsi sutám pibad vṛitrahátyāya sómam || 7 || trí yác chatā́ mahishā́ṇām ágho más trí sárāṅsi maghávā somyā́pāḥ | kárāṃ ná víṣve ahvanta devā́ bhā́ram índrāya yád áhiṃ jaghā́na || 8 || uṣánā yát sahasyaìr áyātaṃ gṛihám indra jūjuvānébhir áṣvaiḥ | vanvānó átra sarátham yayātha kútsena devaír ávanor ha ṣúshṇam || 9 || prā́nyác cakrám avṛihaḥ sū́ryasya kútsāyānyád várivo yā́tave 'kaḥ | anā́so dā́syūū́r amṛiṇo vadhéna ní duryoṇá āvṛiṇān mṛidhrávācaḥ || 10 || 24 ||

stómāsas tvā gaúrivīter avardhann árandhayo vaidathinā́ya píprum | ā́ tvā́m ṛijíṣvā sakhyā́ya cakre pácan paktír ápibaḥ sómam asya || 11 || návagvāsaḥ sutásomāsa índraṃ dáṣagvāso abhy àrcanty arkaíḥ | gávyaṃ cid ūrvám apidhā́navantaṃ tā́ṃ cin náraḥ ṣaṣamānā́ ápa vran || 12 || kathó nú te pári carāṇi vidvā́n vīryà maghavann yā́ cakártha | yā́ co nú návyā kṛiṇávaḥ ṣavishṭha préd u tā́ te vidátheshu bravāma || 13 || etā́ víṣvā cakrivā́ṅ indra bhū́ry áparīto janúshā vīryèṇa | yā́ cin nú vajriṇ kṛiṇávo dadhṛishvā́n ná te vartā́ távishyā asti tásyāḥ || 14 || índra bráhma kriyámāṇā jushasva yā́ te ṣavishṭha návyā ákarma | vástreva bhadrā́ súkṛitā vasūyú rátham ná dhíraḥ svápā ataksham || 15 || 25 ||

30.

Kvà syá vīráḥ kó apaṣyad índraṃ sukhárātham íya-

29, 7 vṛitra-hátyāya. 8 yát ṣ°. somyā́ á°. devā́ḥ. 9 sa -rátham. 10 prá anyát. kútsāya a°. akar *ity* akaḥ. duryoṇé avṛiṇak mṛidhrá-vācaḥ. 11 gaúri-viteḥ. 12 náva-gvāsaḥ sutá -somāsaḥ. dáṣa-gvāsaḥ abhí a°. apidhā́na-vantam. cit. 13 kathó *iti*. co *iti*. prá ít. 14 ápari-itaḥ. cit. 15 vástrā-iva. sú -kṛitā vasu-yúḥ. su-ápāḥ. — 30, 1 sukhá-ratham.

mānaṃ háribhyām | yó rāyá vajrí sutásomam ichán tád óko gántā puruhūtá ūtí || 1 || ávācacaksham padám asya sasvár ugráṃ nidhātúr ánv āyam ichán | ápricham anyáñ utá té ma āhur índraṃ náro bubudhānā́ aṣema || 2 || prá nú vayáṃ suté yā́ te kṛitā́níndra brávāma yáni no jújoshaḥ | védad ávidvāñ chṛiṇávac ca vidvā́n váhate 'yám maghávā sárvasenaḥ || 3 || sthirám mánaṣ cakṛishe jātá indra véshíd éko yudháye bhū́yasaṣ cit | áṣmānaṃ cic chávasā didyuto ví vidó gávām ūrvám usríyāṇām || 4 || paró yát tvám.paramá ājánishṭhāḥ parāváti ṣṛútyaṃ nā́ma bíbhrat | átaṣ cid índrād abhayanta devā́ víṣvā apó ajayad dāsápatnīḥ || 5 || 26 ||

túbhyéd eté marútaḥ suṣévā árcanty arkáṃ sunvánty ándhaḥ | áhim ohānám apá āṣáyānam prá māyā́bhir māyínaṃ sakshad índraḥ || 6 || ví shú mṛídho janúshā dā́nam ínvann áhan gávā maghavan saṃcakānáḥ | átrā dāsásya námuceḥ ṣíro yád ávartayo mánave gātúm ichán || 7 || yújaṃ hí mā́m ákṛithā ā́d íd indra ṣíro dāsásya námucer mathāyán | áṣmānaṃ cit svaryàṃ vártamānam prá cakríyeva ródasī marúdbhyaḥ || 8 || stríyo hí dāsá áyudhāni cakré kím mā karann abalā́ asya sénāḥ | antár hy ákhyad ubhé asya dhéne áthópa praíd yudháye dásyum índraḥ || 9 || sám átra gā́vo 'bhíto 'navantehéha vatsaír víyutā yád ā́san | sā́ṃ tā́ índro asṛijad asya ṣā́kaír yád īṃ sómāsaḥ súshutā ámandan || 10 || 27 ||

yád īṃ sómā babhrúdhūtā ámandann ároravīd vṛishabháḥ sā́daneshu | puraṃdaráḥ papivā́ñ índro asya púnar

---

30, 1 sutá-somam. puru-hūtáḥ. 2 áva a°. ni-dhātúḥ. me. 3 kṛitáni í°. ṣriṇávat. sárva-senaḥ. 4 véshi ít. cit ṣ°. 5 ā -jánishṭhāḥ. devā́ḥ. dāsá-patnīḥ. 6 túbhya ít. su-ṣévāḥ. ā -ṣáyānam. 7 sú. sam-cakānáḥ átra. 8 cakríyā-iva ródasī *iti*. 9 hí. ubhé *iti*. dhéne *iti* átha úpa prá ait. 10 anavanta ibá-iha. ví-yutāḥ. sú-sutāḥ. 11 sómāḥ babhrú-dhūtāḥ. sádaneshu puram -daráḥ.

gávām adadād usríyāṇām || 11 || bhadrám idáṃ ruṣámā agne akran gávāṃ catvári dádataḥ sahásrā | ṛiṇaṃcayásya práyatā maghấni práty agrabhīshma nṛítamasya nṛiṇấm || 12 || supéśasam máva sṛijanty ástaṃ gávāṃ sahásrai ruṣámāso agne | tīvrấ índraṃ amamanduḥ sutấso 'któr vyùshṭau páritakmyāyāḥ || 13 || aúchat sấ rấtrī páritakmyā yấñ ṛiṇaṃcayé rấjani ruṣámānām | átyo ná vājí raghúr ajyámāno babhrúṣ catvấry asanat sahásrā || 14 || cátuḥsahasraṃ gávyasya paṣváḥ práty agrabhīshma ruṣámeshv agne | gharmấṣ cit taptáḥ pravṛíje yá ấsīd ayasmáyas tám v ấdāma víprāḥ || 15 || 28 ||

31.

Índro ráthāya pravátaṃ kṛiṇoti yám adhyásthān maghávā vājayántam | yūthéva paśvó vy ùnoti gopấ árishṭo yāti prathamáḥ síshāsan || 1 || ấ prá drava harivo mấ ví venaḥ píśaṅgarāte abhí naḥ sacasva | nahí tvád indra vásyo anyád ásty amenấṅṣ cij jánivataṣ cakartha || 2 || úd yát sáhaḥ sáhasa ájanishṭa dédishṭa índra indriyấṇi víśvā | prấcodayat sudúghā vavré antár ví jyótishā saṃvavṛitvát támo 'vaḥ || 3 || ánavas te rátham áśvāya takṣhan tváṣhṭā vájram puruhūta dyumántam | brahmấṇa índram maháyanto arkaír ávardhayann áhaye hántavấ u || 4 || vríshṇe yát te vríshaṇo arkám árcān índra grấvāṇo áditiḥ sajóshāḥ | anaśvấso yé paváyo 'rathấ índreshitā abhy ávartanta dásyūn || 5 || 29 ||

prá te pūrvāṇi káraṇāni vocam prá nūtanā maghavan yấ cakártha | śáktīvo yád vibhárā ródasī ubhé jáyann apó

30, 12 ṛiṇam-cayásya prá-yatā. 13 su-péśasam mā áva. sahásraiḥ. ví-ushṭau pári-takmyāyāḥ. 14 pári-takmyā yấ ṛiṇam -cayé. 15 cátuḥ-sahasram. pra-vríje. — 31, 1 adhi-ásthāt. yūthấ -iva. ví u°. śíśāsan. 2 píśaṅga-rāte. cit. 3 ś á° dédishṭe. prá a° su-dúghāḥ. sam-vavṛitvát. avar *ity* avaḥ. 4 puru-hūta. hántavaí. 5 sa-jóshāḥ. índra-ishitāḥ abhí. 6 śákti-vaḥ. vi-bhárāḥ ródasī *iti* ubhé *iti*.

mánave dánucitrāḥ || 6 || tád ín nú te káraṇaṃ dasma viprā́hiṃ yád ghnánn ójo átrā́mimīthāḥ | ṣúshṇasya cit pári māyā́ agṛibhṇāḥ prapitvám yánn ápa dásyūñr asedhaḥ || 7 || tvám apó yádave turvā́ṣāyā́ramayaḥ sudúghāḥ pārá indra | úgrám ayātam ávaho ha kútsaṃ sáṃ ha yád vām uṣánā́ranta devā́ḥ || 8 || índrākutsā váhamānā ráthenā́ vām átyā ápi kárṇe vahantu | níḥ shīm adbhyó dhámatho níḥ shadhásthān maghóno hṛidó varathas támāṅsi || 9 || vátasya yuktā́n suyújaṣ cid áṣvān kavíṣ cid eshó ajagann avasyúḥ | víṣve te átra marútaḥ sákhāya índra bráhmāṇi távishīm avardhan || 10 || [30] ||

sū́raṣ cid rátham páritakmyāyām pū́rvaṃ karad úparaṃ jūjuvāṅsam | bhárac cakrám étaṣaḥ sáṃ riṇāti puró dádhat sanishyati krátuṃ naḥ || 11 || ā́yaṃ janā abhicákshe jagāméndraḥ sákhāyaṃ sutásomam ichán | vádan grā́vā́va védim bhriyāte yásya jīrám adhvaryávaṣ cáranti || 12 || yé cākánanta cākánanta nū́ té mártā amṛita mó té áṅha áran | vāvandhí yájyūñr utá téshu dhehy ójo jáneshu yéshu te syā́ma || 13 || [31] ||

32.

Ádardar útsam ásṛijo ví khā́ni tvám arṇavā́n badbadhānā́ñ aramṇāḥ | mahā́ntam indra párvataṃ ví yád vāḥ ṣṛijó ví dhā́rā áva dānavā́ṃ han || 1 || tvám útsāñ ṛitúbhir badbadhānā́ñ áraṅha ūdhaḥ párvatasya vajrin | áhiṃ cid ugra práyutaṃ ṣáyānaṃ jaghanvā́ñ indra távishīm adhatthāḥ || 2 || tyásya cin maható nír mṛigásya vádhar jaghāna

---

31, 6 dā́nu-citrāḥ. 7 ít. vipra á°. átra á°. pra-pitvám. turvā́ṣāya á° su-dúghāḥ. uṣánā á°. 9 ráthena ā́. shīm. sadhá-sthāt. 10 su-yújaḥ. 11 pári-takmyāyām. bhárat. 12 ā́ayám. abhi-cákshe jagāma í°. sutá-somam. grā́vā áva. 13 nú. mó *iti*. ā́ a° vavandhí. — 32, 1 vár *iti* váḥ. hann *iti* han. 2 prá-yutam. 3 cit. vádhaḥ.

távishībhir índraḥ | yá éka íd apratír mányamāna ā́d asmād anyó ajanishṭa távyān || 3 || tyáṃ cid eshāṃ svadháyā mádantam mihó nápātaṃ suvṛ́idhaṃ tamogā́m | vṛ́ishaprabharmā dānavásya bhā́maṃ vájreṇa vajrī́ ní jaghāna śúshṇam || 4 || tyáṃ cid asya krátubhir níshattam amarmā́ṇo vidád ít asya márma | yád īṃ sukshatrá prábhṛitā mádasya yúyutsantaṃ támasi harmyé dhā́ḥ || 5 || tyáṃ cid itthā́ katpayáṃ śáyānam asūryé támasi vāvṛidhānám | táṃ cin mandānó vṛishabhā́ḥ sutásyoccaír índro apagū́ryā jaghāna || 6 || 32 ||

úd yád índro mahaté dānavā́ya vádhar yámishṭa sáho ápratītam | yád īṃ vájrasya prábhṛitau dadábha víśvasya jantór adhamā́ṃ cakāra || 7 || tyáṃ cid árṇam madhupā́ṃ śáyānam asinvā́ṃ vavrám máhy ā́dad ugráḥ | apā́dam atrám mahatā́ vadhéna ní duryoṇá āvṛiṇañ mṛidhrávācam || 8 || kó asya śúshmaṃ távishīṃ varāta éko dhánā bharate ápratītaḥ | imé cid asya jráyaso nú devī́ índrasyaújaso bhiyásā jihāte || 9 || ny àsmai devī́ svádhitir jihīta índrāya gātúr uṣatíva yeme | sā́ṃ yád ójo yuváte víśvam ābhir ánu svadhā́vne kshitáyo namanta || 10 || ékaṃ nú tvā sátpatim pā́ñcajanyaṃ jātā́ṃ śṛiṇomi yaśásaṃ jáneshu | tám me jagribhra āśáso návishṭhaṃ doshā́ vástor hávamānāsa índram || 11 || evā́ hí tvā́m ṛituthā́ yātáyantam maghā́ víprebhyo dádataṃ śṛiṇómi | kíṃ te brahmā́ṇo gṛibate sákhāyo yé tvāyā́ nidadhúḥ kā́mam indra || 12 || 33 ||

Prathamo 'dhyāyaḥ.

Dvitīyo 'nuvākaḥ.

32, 4 su-vṛ́idham tamaḥ-gā́m vṛ́isha-prabharmā. 5 ní-sattam. su-kshatra prá-bhṛitā. 6 vavṛidhānám. cit. sutásya u°. apa -gū́rya. 7 vádhaḥ. áprati-itam. prá-bhṛitau. 8 madhu-pā́m. duryoṇé avṛiṇak mṛidhrá-vācam. 9 varāte. áprati-itaḥ imé *iti*. devī́ *iti* índrasya ó°. jihāte *iti*. 10 ní a°. svá-dhitiḥ jihīte. uṣatí -iva. 11 sát-patim. jagribhre ā-śásaḥ. 12 evá. ni-dadhúḥ.

33.

Máhi mahé tavāse dīdhye nṛín índrāyetthā́ tavāse átavyān | yó asmai sumatím vā́jasātau stutó jáne samaryàṣ ciké́ta || 1 || sá tvā́m na indra dhiyasānó arkaír hárīṇā́m vṛishan yóktram aṣreḥ | yā́ itthā́ maghavann ánu jóshaṃ vā́kṣho abhí prā́ryāḥ sakshi jánān || 2 || ná té ta indrābhy àsmád ṛishvāyuktāso abrahmátā yád ásan | tíshṭhā́ ráthaṃ ádhi tā́m vajrahastā́ raṣmím devā yamase svā́ṣvaḥ || 3 || purū́ yát ta indra sánty ukthā́ gáve cakárthorvárāsu yúdhyan | tatakshé sū́ryāya cid ókasi své vṛíshā samátsu dāsásya nā́ma cit || 4 || vayáṃ té ta indra yé ca náraḥ ṣárdho jajñānā́ yātā́ṣ ca ráthāḥ | ásmā́ñ jagamyād ahiṣushma sátvā bhágo ná hávyaḥ prabhṛithéshu cā́ruḥ || 5 || 1 ||

paprikshéṇyam indra tvé hy ójo nṛimṇā́ni ca nṛitámāno ámartaḥ | sá na énīṃ vasavāno rayíṃ dāḥ práryā stushe tuvimaghásya dā́nam || 6 || evā́ na indrotíbhir ava pāhí gṛiṇatáḥ ṣūra kārū́n | utá tvácaṃ dádato vā́jasātau piprīhí mádhvaḥ súshutasya cā́roḥ || 7 || utá tyé mā paurukutsyásya sūrés trasádasyor hiraṇíno rárāṇāḥ | váhantu mā dā́ṣa ṣyétāso asya gairikshitā́sya krátubhir nú saṣce || 8 || utá tyé mā mārutā́ṣvasya ṣóṇāḥ krátvāmaghāso vidáthasya rātaú | sahásrā me cyávatāno dádāna ānūkā́m aryó vápushe nā́rcat || 9 || utá tyé mā dhvanyàsya júshṭā lakshmaṇyàsya surúco yátānāḥ | mahnā́ rāyáḥ saṃváraṇasya ṛísher vrajā́ṃ ná gā́vaḥ práyatā ápi gman || 10 || 2 ||

33, 1 índrāya i°. su-matím vā́ja-sātau. sa-maryàḥ. 2 prá a°. 3 te indra abhí a° ṛishva á°. tíshṭhā. vajra-hasta ā́. su-áṣvaḥ. 4 purú. te. cakártha u°. samát-su. 5 te. jajñānā́ḥ. ā́ a°. ahi-ṣushma. pra-bhṛithéshu. 6 tvé *iti* hí. prá aryáḥ tuvi-maghásya. 7 evā́. índra ū°. vā́ja-sātau. sú-sutasya. 9 mārutá-ṣvasya. krátvā-maghāsaḥ. ná a°. 10 júshṭāḥ. su-rúcaḥ. sam-váraṇasya. prá-yatāḥ.

34.

Ájātaśatrum ajárā svàrvaty ánu svadhấmitā dasmám īyate | sunótana pácata bráhmavāhase purushṭutấya prataráṃ ḍadhātana || 1 || ấ yáḥ sómena jaṭháram ápipratấmandata maghávā mádhvo ándhasaḥ | yád īm mṛigấya hántave mahấvadhaḥ sahásrabhṛishṭim uṣánā vadháṃ yámat || 2 || yó asmai ghraṅsá utá vā yá ũdhani sómaṃ sunóti bhávati dyumấñ áha | ápāpa ṣakrás tatanúshṭim ūhati tanũṣubhram maghávā yáḥ kavāsakháḥ || 3 || yásyấvadhīt pitáraṃ yásya mātáraṃ yásya ṣakró bhrấtaraṃ nấta īshate | vétíd v asya práyatā yataṃkaró ná kílbishād īshate vásva ākaráḥ || 4 || ná pañcábhir daṣábhir vashṭy ārábhaṃ nấsunvatā sacate púshyatā caná | jināti véd amuyấ hánti vā dhúnir ấ devayúm bhajatì gómati vrajé || 5 || 3 ||

vitvákshaṇaḥ sámṛitau cakramāsajó 'sunvato víshuṇaḥ sunvató vṛidháḥ | índro víṣvasya damitấ vibhíshaṇo yathāvaṣáṃ nayati dấsaṃ áryaḥ || 6 || sám īm paṇér ajati bhójanam mushé ví dāṣúshe bhajati sūnáraṃ vásu | durgé caná dhriyate víṣva ấ purú jáno yó asya távishīm ácukrudhat || 7 || sáṃ yáj jánau sudhánau viṣvấṣardhasāv áved índro maghávā góshu ṣubhríshu | yújaṃ hy ànyám ákṛita pravepany úd īṃ gávyaṃ ṣṛijate sátvabhir dhúniḥ || 8 || sahasrasấṃ ấgniveṣiṃ gṛiṇīshe ṣátrim agna upamấṃ ketúm aryáḥ | tásmā ấpaḥ saṃyátaḥ pīpayanta tásmin kshatrám ámavat tveshám astu || 9 || 4 ||

34, 1 ájāta-śatrum. svàḥ-vatī. svadhấ á°. bráhma-vāhase puru-stutấya. 2 ápiprata á°. mahấ-vadhaḥ sahásra-bhṛishṭim. 3 ghraṅsé. ápa-apa. tanũ-śubhram. kava-sakháḥ. 4 yásya á°. ná á°. véti ít. prá-yatā yatam-karáḥ. ā-karáḥ. 5 ā-rábham ná á° vā ít. 6 ví-tvákshaṇaḥ sám-ṛitau cakram-āsajáḥ á°. vi-bhíshaṇaḥ yathā-vaṣám. 7 duḥ-gé. 8 yát. su-dhánau viṣvá-ṣardhasau. hí a°. pra-vepanī. 9 sahasra-sấm. agne upa-mấm. tásmai. sam-yátaḥ.

35.

Yás te sádhishṭho 'vasa índra krátush ṭám ấ bhara | asmábhyaṃ carshaṇīsáhaṃ sásniṃ vájeshu dushṭáram || 1 || yád indra te cátasro yác chūra sánti tisráḥ | yád vā páñca kshitīnám ávas tát sú na ấ bhara || 2 || ấ té 'vo váreṇyaṃ vṛíshantamasya hūmahe | vṛíshajūtir hí jajñishá ābhūbhir indra turváṇiḥ || 3 || vṛíshā hy ási rádhase jajñishé vṛíshṇi te ṣávaḥ | svákshatram te dhṛishán mánaḥ satrāhám indra paúṃsyam || 4 || tváṃ tám indra mártyam amitrayántam adrivaḥ | sarvarathá ṣatakrato ní yāhi ṣavasas pate || 5 || 5 ||

tvám íd vṛitrahantama jánāso vṛiktábarhishaḥ | ugrám pūrvíshu pūrvyáṃ hávante vájasātaye || 6 || asmákam indra dushṭáram puroyávānam ājíshu | sayávānaṃ dháne-dhane vājayántam avā rátham || 7 || asmákam indréhi no rátham avā púraṃdhyā | vayáṃ ṣavishṭha váryaṃ diví ṣrávo dadhīmahi diví stómam manāmahe || 8 || 6 ||

36.

Sá ấ gamad índro yó vásūnāṃ cíketad dátuṃ dámano rayīṇấm | dhanvacaró ná váṅsagas tṛishāṇáṣ cakamānáḥ pibatu dugdhám aṅsúm || 1 || ấ te hánū harivaḥ ṣūra ṣípre rúhat sómo ná párvatasya pṛishṭhé | ánu tvā rājann árvato ná hinván gīrbhír madema puruhūta víṣve || 2 || cakráṃ ná vṛittám puruhūta vepate máno bhiyấ me ámater íd adrivaḥ | ráthād ádhi tvā jaritấ sadāvṛidha kuvín nú stoshan maghavan purūvásuḥ || 3 || eshá grāveva jaritấ ta indréyarti vácam bṛihád āṣushāṇáḥ | prá savyéna maghavan

*35, 1 sádhishṭhaḥ ávase. krátuḥ tám. carshaṇi-sáham. dustáram. 2 yát ṣ°. 3 te á°. vṛísha-jūtiḥ. jajñishé ā-bhūbhiḥ. 4 hí. svá-kshatram. dhṛishát. satrā-hám. 5 sarva-rathá ṣata-krato *iti* ṣata-krato. 6 vṛitrahan-tama. vṛiktá-barhishaḥ. vấja-sātaye. 7 dustáram puraḥ-yávānam. sa-yávānam. ava. 8 indra ấ ihi. ava púram-dhyā. — 36, 1 dhanva-caráḥ. 2 hánū *iti*. ṣípre *iti*. puru-hūta. 3 puru-hūta. sadā-vṛidha kuvít. stoshat. puru-vásuḥ. 4 grāvā-iva. te indra í°.

yáṅsi rāyáḥ prá dakshiṇíd dharivo mā́ ví venaḥ || 4 || vṛíshā tvā vṛíshaṇaṃ vardhatu dyaúr vṛíshā vṛíshabhyāṃ vahase háribhyām | sá no vṛíshā vṛísharathaḥ susipra vṛíshakrato vṛíshā vajrin bhára dhāḥ || 5 || yó róhitau vājínau vājívīvān tribhíḥ ṣataíḥ sácamānāv ádishṭa | yū́ne sám asmai kshitáyo namantāṃ ṣrutárathāya maruto duvoyā́ || 6 || 7 ||

37.

Sám bhānúnā yatate sū́ryasyājúhvāno ghṛitápriṣṭhaḥ sváñcāḥ | tásmā ámṛidhrā usháso vy ùchān yá índrāya sunávāméty áha || 1 || sámiddhāgnir vanavat stīrṇábarhir yuktágrāvā sutásomo jarāte | grā́vāṇo yásyeshirāṃ vádanty áyad adhvaryúr havíshā́va síndhum || 2 || vadhū́r iyám pátim ichánty eti yá īṃ váhāte máhishīm ishirā́m | ā́sya ṣravasyād rátha ā́ ca ghoshāt purū́ sahásrā pári vartayāte || 3 || ná sá rā́jā vyathate yásminn índras tīvrā́ṃ sómam píbati gósakhāyam | ā́ satvanaír ájati hánti vṛitrā́ṃ kshéti kshitíḥ subhágo nā́ma púshyan || 4 || púshyāt kshéme abhí yóge bhavāty ubhé vṛítau saṃyatí sáṃ jayāti | priyáḥ sū́rye priyó agnā́ bhavāti yá índrāya sutásomo dádāṣat || 5 || 8 ||

38.

Urósh ṭa indra rā́dhaso vibhvī́ rātíḥ ṣatakrato | ádhā no viṣvacarshaṇe dyumnā́ sukshatra manhaya || 1 || yád īm indra ṣravā́yyam ísham ṣavishṭha dadhishé | paprathé dīrghaṣrúttamaṃ hiraṇyavarṇa dushṭáram || 2 || ṣúshmāso yé

36, 4 hari-vaḥ. 5 vṛísha-rathaḥ su-ṣipra vṛíshakrato *iti* vṛísha -krato. 6 ṣrutá-rathāya. duvaḥ-yā́. — 37, 1 sū́ryasya ā́-júhvānaḥ ghṛitá-priṣṭhaḥ su-áñcāḥ tásmai. ví u°. sunávāma íti. 2 sámiddha -agniḥ. stīrṇá-barhiḥ yuktá-grāvā sutá-somaḥ. yásya i°. havíshā áva. 3 ichánti. ā́ a°. purú. 4 gó-sakhāyam su-bhágaḥ. 5 ubhé *iti*. saṃyatī́ *iti* sam-yatī́. sutá-somaḥ. — 38, 1 uróḥ te. vi -bhvī́. ṣatakrato *iti* ṣata-krato ádha. viṣva-carshaṇe. su-kshatra. 2 dīrghaṣrút-tamam hiraṇya-varṇa dustáram.

te adrivo mehánā ketasápaḥ | ubhá devấv abhíshṭaye diváṣ ca gmáṣ ca rājathaḥ || 3 || utó no asyá kásya cid dákshasya táva vṛitrahan | asmábhyaṃ nṛimṇám á bharāsmábhyaṃ nṛimaṇasyase || 4 || nú ta ābhír abhíshṭibhis táva ṣármañ chatakrato | índra syáma sugopáḥ ṣūra syáma sugopáḥ || 5 || 9 ||

39.

Yád indra citra mehánásti tvádātam adrivaḥ | rádhas tán no vidadvasa ubhayāhasty á bhara || 1 || yán mányase váreṇyam índra dyukṣhám tád á bhara | vidyáma tásya te vayám ákūpārasya dāváne || 2 || yát te ditsú prarádhyam máno ásti ṣrutám bṛihát | téna dṛiḷhá cid adriva á vájaṃ darshi sātáye || 3 || máṅhishṭhaṃ vo maghónāṃ rájānaṃ carshaṇīnām | índram úpa práṣastaye pūrvíbhir jujushe gíraḥ || 4 || ásmā ít kávyaṃ váca ukthám índrāya ṣáṅsyam | tásmā u bráhmavāhase gíro vardhanty átrayo gíraḥ ṣumbhanty átrayaḥ || 5 || 10 ||

40.

Á yāhy ádribhiḥ sutám sómaṃ somapate piba | vṛíshann indra vṛíshabhir vṛitrahantama || 1 || vṛíshā grávā vṛíshā mádo vṛíshā sómo ayáṃ sutáḥ | vṛíshann indra — || 2 || vṛíshā tvā vṛíshaṇaṃ huve vájriñ citrábhir ūtíbhiḥ | vṛíshann indra — || 3 || ṛijīshí vajrí vṛishabhás turāshấṭ chushmí rấjā vṛitrahấ somapávā | yuktvấ háribhyām úpa yāsad arvấñ mádhyaṃdine sávane matsad índraḥ || 4 || yát tvā sūrya svàrbhānus

38, 3 keta-sápaḥ. 4 utó *iti*. vṛitra-han. bhara a° nṛi-manasyase. 5 nú te. ṣatakrato *iti* ṣata-krato. su-gopấḥ (2). — 39, 1 mehánā ásti tvā-dātam. tát. vidadvaso *iti* vidat-vaso ubhayāhastí. 2 yát. 3 pra-rấdhyam. 4 prá-ṣastaye. 5 ásmai. tásmai. bráhma-vāhase. — 40, 1 soma-pate. vṛitrahan-tama. 4 ṣushmí. vṛitra-hấ soma-pấvā. 5 svàḥ-bhānuḥ.

támasávidhyad āsuráḥ | ákshetravid yáthā mugdhó bhúvanāny adīdhayuḥ || 5 || 11 ||

svàrbhānor ádha yád indra māyā́ avó divó vártamānā avā́han | gūḷhám sū́ryam támasāpavratena turíyeṇa bráhmaṇāvindad átriḥ || 6 || mā́ mā́m imā́m táva sántam atra irasyā́ drugdhó bhiyásā ní gārīt | tvám mitró asi satyárādhās taú mehávatam váruṇaś ca rā́jā || 7 || grā́vṇo brahmā́ yuyujānáḥ saparyán kīríṇā devā́n námosopaśíkshan | átriḥ sū́ryasya diví cákshur ā́dhāt svàrbhānor ápa māyā́ aghukshat || 8 || yā́m vaí sū́ryam svàrbhānus támasāvidhyad āsuráḥ | átrayas tám ánv avindan nahy ànyé ásaknuvan || 9 || 12 ||

41.

Kó nú vām mitrāvaruṇāv ṛitāyán divó vā maháḥ pā́rthivasya vā dé | ṛitásya vā sádasi trā́sīthām no yajñāyaté vā paśushó ná vā́jān || 1 || té no mitró váruṇo aryamā́yúr índra ṛibhukshā́ marúto jushanta | námobhir vā yé dádhate suvṛiktíṃ stómam rudrā́ya mī́ḷhúshe sajóshāḥ || 2 || ā́ vām yéshṭhāśvinā huvádhyai vátasya pátman rā́ṭhyasya pushṭaú | utá vā divó á́surāya mánma prā́ndhāṅsīva yájyave bharadhvam || 3 || prá sakshā́ṇo divyáḥ káṇvahotā tritó diváḥ sajóshā vā́to agníḥ | pūshā́ bhágaḥ prabhṛithé viśvábhojā ājím ná jagmur āśvàśvatamāḥ || 4 || prá vo rayím yuktā́śvam bharadhvam rāyá éshé 'vase dadhīta dhíḥ | suśéva évair auśijásya hótā yé va évā́ marutas turā́ṇām || 5 || 13 ||

40, 5 támasā á°. ákshetra-vit. 6 svàḥ-bhānoḥ. ava-áhan. támasā ápa-vratena. bráhmaṇā a°. 7 atre. satyá-rādhāḥ. mā ibhá a°. 8 námasā upa-śíkshan. ā́ a° svàḥ-bhānoḥ. 9 s. t. ā. 5. nahí a°. — 41, 1 ṛita-yán. yajña-yaté. paśu-sáḥ. 2 no — marúto 162, 1. su-vṛiktím. sa-jóshāḥ. 3 yéshṭha a°. prá ándhāṅsi -iva. 4 káṇva-hotā. sa-jóshāḥ. pra-bhṛithé viśvá-bhojāḥ. āśvàśva -tamāḥ. 5 yuktá-aśvam. éshe á°. su-śévaḥ. évāḥ.

prá vo vāyúṃ rathayújaṃ kṛiṇudhvam prá devám vípram panitáram arkaíḥ | ishudhyáva ṛitasápaḥ púraṃdhīr vásvīr no átra pátnīr á dhiyé dhuḥ || 6 || úpa va éshe vándyebhiḥ ṣūshaíḥ prá yahví diváḥ citáyadbhir arkaíḥ | ushásānáktā vidúshīva víṣvam á hā vahato mártyāya yajñám || 7 || abhí vo arce poshyávato nṛín vástosh pátiṃ tváshṭāraṃ rárāṇaḥ | dhányā sajóshā dhishánā námobhir vánaspátīñr óshadhī rāyá éshe || 8 || tujé nas táne párvatāḥ santu svaítavo yé vásavo ná vīráḥ | panitá āptyó yajatáḥ sádā no várdhān naḥ ṣáṃsaṃ náryo abhíshṭau || 9 || vríshṇo astoshi bhūmyásya gárbhaṃ tritó nápātaṃ apáṃ suvṛiktí | gṛiṇīté agnír etárī ná ṣūshaíḥ ṣocíshkeṣo ní riṇāti vánā || 10 || 14 ||

kathā́ mahé rudríyāya bravāma kád rāyé cikitúshe bhágāya | ápa óshadhīr utá no 'vantu dyaúr vánā giráyo vṛikshákeṣāḥ || 11 || ṣṛiṇótu na ūrjám pátir gíraḥ sá nábhas tárīyāñ ishiráḥ párijmā | ṣṛiṇvántv ápaḥ púro ná ṣubhráḥ pári srúco babṛihāṇásyádreḥ || 12 || vidá cin nú mahānto yé va évā brávāma dasmā váryaṃ dádhānāḥ | váyaṣ caná subhvà áva yanti kṣhubhá mártam ánuyatam vadhasnaíḥ || 13 || á daívyāni párthivāni jánmāpáṣ cáchā súmakhāya vocam | várdhantāṃ dyávo gíraṣ candrágrā udá vardhantām abhíshātā árṇāḥ || 14 || padé-pade me jarimá ní dhāyi várūtrī vā ṣakrá yá pāyúbhiṣ ca | síshaktu mātá mahí rasá naḥ smát sūríbhir ṛijuhásta ṛijuvániḥ || 15 || 15 ||

kathā́ dāṣema námasā sudánūn evayá marúto áchoktau

41, 6 ratha-yújam. ṛita-sápaḥ púram-dhīḥ. dhur *iti* dhuḥ. 7 ú. v. é. 186, 4. yahvī *iti*. ushásānáktā vidúshīveti vidúshī-iva. ha. 8 vástoḥ. sa-jóshāḥ. óshadhīḥ. 9 svá-etavaḥ. várdhāt. 10 su -vṛiktí. etári. -ṣociḥ-keṣaḥ. 11 vṛikshá-keṣāḥ. 12 pári-jmā. babṛihāṇásya á°. 13 vidá cit. évāḥ. dasmāḥ. su-bhvàḥ á áva. ánu-yatam. 14 jánma a° ca ácha sú-makhāya. candrá-agrāḥ. abhí-sātāḥ. 15 sisaktu. ṛiju-hástā ṛiju-vániḥ. 16 su-dānūn. ácha-uktau (2).

práśravaso marúto áchoktau | mấ nó 'hir budhnyò rishé dhād asmákam bhūd upamātivániḥ || 16 || íti cin nú prajấyai paśumátyai dévāso vánate mártyo va ấ devāso vanate mártyo vaḥ | átrā śivấṃ tanvò dhāsím asyấ jarấṃ cin me nírṛitir jagrasīta || 17 || tấṃ vo devāḥ sumatím ūrjáyantīm ísham aśyāma vasavaḥ śásā góḥ | sấ naḥ sudánur mṛiḷáyantī devī práti drávantī suvitấya gamyāḥ || 18 || abhí na íḷā yūthásya mātấ smán nadíbhir urvấśī vā gṛiṇātu | urvấśī vā bṛihaddivấ gṛiṇānấbhyūrṇvānấ prabhṛithásyāyóḥ || 19 || síshaktu na ūrjavyàsya pushṭéḥ || 20 || 16 ||

42.

Prá śáṃtamā váruṇaṃ dídhitī gír mitrám bhágam áditiṃ nūnám aśyāḥ | príshadyonih páñcahotā śṛiṇotv átūrtapanthā ásuro mayobhúḥ || 1 || práti me stómam áditir jagṛibhyāt sūnúṃ ná mātấ hṛídyaṃ suśévam | bráhma priyáṃ deváhitaṃ yád ásty ahám mitré váruṇe yán mayobhú || 2 || úd īraya kavítamaṃ kavīnấm unáttainam abhí mádhvā ghṛiténa | śá no vásūni práyatā hitấni candrấṇi devấḥ savitấ suvāti || 3 || sám indra ṇo mánasā neshi góbhiḥ sáṃ sūríbhir harivaḥ sám svastí | sám bráhmaṇā devấhitaṃ yád ásti sáṃ devấnāṃ sumatyấ yajñíyānām || 4 || devó bhágaḥ savitấ rāyó áṅśa índro vṛitrásya saṃjíto dhánānām | ṛibhukshấ vấja ṷtá vā púraṃdhir ávantu no amṛítāsas turấsaḥ || 5 || 17 ||

marútvato ápratītasya jishṇór ájūryataḥ prá bravāmā kṛitấni | ná te pūrve maghavan nấparāso ná́ vīryàṃ nūta-

---

41, 16 prá-śravasaḥ. naḥ á°. upamấti-vániḥ. 17 cit. pra -jấyai. átra. aśyấḥ. cit. níḥ-ṛitiḥ. 18 su-matím. su-dấnuḥ. 19 smát. bṛihat-divấ gṛiṇānấ abhi-ūrṇvānấ pra-bhṛithásya ā°. 20 śi-śaktu. — 42, 1 príshat-yonih páñca-hotā. átūrta-panthāḥ. mayaḥ -bhúḥ. 2 su-śévam. devá-hitam. yát mayaḥ-bhú. 3 unátta e°. prá-yatā. 4 naḥ. devá-hitam. su-matyấ. 5 sam-jítaḥ. ṛibhu -kshāḥ. púram-dhiḥ. 6 áprati-itasya. bravāma. ná á°.

naḥ káṣ canápa || 6 || úpa stuhi prathamáṃ ratnadhéyam bṛíhaspátiṃ sanitáraṃ dhánānām | yáḥ ṣáṅsate stuvaté ṣámbhavishṭhaḥ purūvásur āgámaj jóhuvānam || 7 || távotíbhiḥ sácamānā árishṭā bṛíhaspate maghávānaḥ suvírāḥ | yé aṣvadā́ utá vā sánti godā́ yé vastradā́ḥ subhágās téshu rā́yaḥ || 8 || visarmā́ṇaṃ kṛiṇuhi vittáṃ eshāṃ yé bhuñjáte ápṛiṇanto na ukthaíḥ | ápavratān prasavé vāvṛidhānā́ñ brahmadvíshaḥ sū́ryād yāvayasva || 9 || yá óhate rakshāso devávītāv acakrébhis tám maruto ní yāta | yó vaḥ ṣámīṃ ṣaṣamānásya níndāt tuchyā́n kā́mān karate sishvidānáḥ || 10 || 18 ||

tám u shṭuhi yáḥ svishúḥ sudhánvā yó víṣvasya kshā́yati bheshajásya | yákshvā mahé saumanasā́ya rudráṃ námobhir devám ásuraṃ duvasya || 11 || dámūnaso apáso yé suhástā vṛíshṇaḥ pátnīr nadyò vibhvatashṭā́ḥ | sárasvatī bṛihaddivótā rāká daṣasyántīr varivasyantu ṣubhrā́ḥ || 12 || prá sú mahé suṣaraṇā́ya medhā́ṃ gíram bhare návyasīṃ jā́yamānām | yá āhaná duhitúr vakshā́ṇāsu rūpā́ minānó ákṛiṇod idáṃ naḥ || 13 || prá sushṭutí stanáyantam ruvántam ilás pátiṃ jaritar nūnám aṣyāḥ | yó abdimā́ñ udanimā́ñ íyarti prá vidyútā ródasī ukshámāṇaḥ || 14 || eshá stómo mā́rutaṃ ṣárdho áchā rudrásya sūnū́ñr yuvanyū́ñr úd aṣyāḥ | kā́mo rāyé havate mā svasty úpa stuhi pṛíshadaṣvāñ ayā́saḥ || 15 || praíshá stómaḥ pṛithivím antárikshaṃ vánaspátīñr óshadhī rāyé aṣyāḥ | devó-devaḥ suhávo bhūtu máhyam mā́ no mātā́ pṛithiví durmataú dhāt || 16 || uraú

---

42. 6 caná āpa. 7 ratna-dhéyam. ṣám-bhavishṭhaḥ puru -vásuḥ ā-gámat. 8 táva ū°. árishṭāḥ. su-vī́rāḥ. aṣva-dā́ḥ. go -dā́ḥ. vastra-dā́ḥ su-bhágaḥ. 9 vi-sarmā́ṇaṃ. ápa-vratān pra -savé va° brahma-dvíshaḥ. yavayasva. 10 devá-vītau. sisvidānáḥ. 11 stuhi. su-ishúḥ su-dhánvā. yákshva. 12 su-hástāḥ. vibhva -tashṭā́ḥ. bṛihat-divā́ utá. 13 sú. su-ṣaraṇā́ya. āhanā́ḥ. 14 su -stutíḥ. vi-dyútā ródasī *iti*. 15 ácha. sunū́n. svastí. pṛíshat -aṣvān. 16 prá eshā́ḥ. óshadhīḥ. su-hávaḥ. duḥ-mataú.

devā anibādhé syāma ‖ 17 ‖ sám aśvínor ávasā nūtanena mayobhúvā suprāṇītī gamema | á no rayím vahatam ótá vīrán á víśvāny amṛitā saúbhagāni ‖ 18 ‖ [19] ‖

43.

Á dhenávaḥ páyasā tūrṇyarthā ámardhantīr úpa no yantu mádhvā | mahó rāyé bṛihatīḥ saptá vípro mayobhúvo jaritá johavīti ‖ 1 ‖ á śushṭutí námasā vartayādhyai dyávā vājāya pṛithiví ámṛidhre | pitá mātá mádhuvacāḥ suhástā bháre-bhare no yaśásāv avishṭām ‖ 2 ‖ ádhvaryavaś cakṛivāṅso mádhūni prá vāyáve bharata cāru śukrám | hóteva naḥ prathamáḥ pāhy asyá déva mádhvo rarimá te mádāya ‖ 3 ‖ dáśa kshípo yuñjate bāhū ádrim sómasya yá śamitārā suhástā | mádhvo rásam sugábhastir girishṭhām cániścadad duduhe śukrám aṅśúḥ ‖ 4 ‖ ásāvi te jujushāṇāya sómaḥ krátve dákshāya bṛihaté mádāya | hárī ráthe sudhúrā yóge arvāg índra priyá kṛiṇuhi hūyámānaḥ ‖ 5 ‖ [20] ‖

á no mahím arámatim śajóshā gnām devím námasā rātáhavyām | mádhor mádāya bṛihatím ṛitajñām ágne vaha pathíbhir devayānaiḥ ‖ 6 ‖ añjánti yám prathāyanto ná víprā vapāvantam nāgnínā tápantaḥ | pitúr ná putrá upási préshṭha á gharmó agním ṛitāyann asādi ‖ 7 ‖ áchā mahí bṛihatí śámtamā gír dūtó ná gantv aśvínā huvádhyai | mayobhúvā saráthā yātam arvāg gantám nidhím dhúram āṇír ná nābhim ‖ 8 ‖ prá távyaso námaūktim turāsyāhám pūshṇá utá vāyór adikshi | yá rādhasā coditārā matīnām yá vāja-

---

42, 17 ani-bādhé. 18 mayaḥ-bhúvā su-prāṇītī. á utá. — 43, 1 tūrṇi-arthāḥ. mayaḥ-bhúvaḥ. 2 su-stutí. pṛithiví *iti* ámṛidhre *iti*. mádhu-vacāḥ su-hástā. hótā-iva. rarimá. 4 bāhū *iti*. su-hástā. su-gábhastiḥ giri-sthām. 5 hárī *iti*. su-dhúrā. 6 śa-jóshāḥ. rātá-havyām. ṛita-jñām á a°. deva-yānaiḥ. 7 víprāḥ. ná a°. 8 ácha. mayaḥ-bhúvā sa-ráthā á. ni-dhím. 9 námaḥ-uktim turásya a°.

sya draviṇodā́ utá tmán || 9 || á nā́mabhir marúto vakshi víṣvān á rūpébhir jātavedo huvānáḥ | yajñáṃ gíro jaritúḥ sushṭutíṃ ca víṣve ganta maruto víṣva ūtí || 10 || 21 ||

á no divó bṛihatáḥ párvatād á sárasvatī yajatā́ gantu yajñám | hávaṃ devī́ jujushāṇā́ ghṛitā́cī ṣagmā́ṃ no vā́cam uṣatī́ ṣṛiṇotu || 11 || á vedhā́sam nílapṛishṭham bṛihántam bṛíhaspátiṃ sádane sādayadhvam | sādā́dyoniṃ dáma á dīdivā́ṅsam hiraṇyavarṇam arushā́m sapema || 12 || á dharṇasír bṛihāddivo rárāṇo víṣvebhir gantv ómabhir huvānáḥ | gnā́ vā́sāna óshadhīr ámṛidhras tridhā́tuṣṛiṅgo vṛishabhó vayodhā́ḥ || 13 || mātúsh padé paramé ṣukrá āyór vipanyávo rāspirā́so agman | suṣévyaṃ námasā rātáhavyāḥ ṣíṣum mṛijanty āyávo ná vā́sé || 14 || bṛihád váyo bṛihaté túbhyam agne dhiyājúro mithunā́saḥ sacanta | devó-devaḥ suhávo bhūtu máhyam mā́ no mātā́ pṛithiví durmataú dhāt || 15 || uraú devā — || 16 || sám aṣvínor ávasā — || 17 || 22 ||

44.

Tám pratnáthā pūrváthā viṣváthemáthā jyeshṭhátātim barhishádam svarvídam | pratīcīnā́m vṛijánam dohase girā́ṣúṃ jáyantam ánu yā́su várdhase || 1 || ṣriyé sudṛíṣīr úparasya yā́ḥ svàr virócamānaḥ kakúbhām acodáte | sugopā́ asi ná dábhāya sukrato paró māyā́bhir ṛitá āsa nā́ma te || 2 || átyaṃ hávíḥ sacate sác ca dhā́tu cā́rishṭagātuḥ sá hótā sahobhā́riḥ | prasā́rsrāṇo ánu barhír vṛíshā ṣíṣur mádhye yúvājáro visrúhā hitáḥ || 3 || prá va èté suyújo yā́mann ishṭáye nícīr amúshmai yamyà ṛitāvṛídhaḥ | suyántubhiḥ

43, 9 draviṇaḥ-daú. 10 jāta-vedaḥ. su-stutím. víṣve. 12 nīla-pṛishṭham. sādāt-yonim dáme. hiraṇya-varṇam. 13 bṛihát-divaḥ. gnā́ḥ. sudhā́tu-ṣṛiṅgaḥ vayaḥ-dhā́ḥ. 14 m. p. p. IV, 5, 10. sukré. su-sévyam. rātá-havyāḥ. 15 dhiyā-júraḥ. devó-devaḥ *etc.* V, 42, 16. — 44, 1 viṣvá-thā i°. barhi-sádam svaḥ-vídam. girā́ ā°. 2 su-dṛíṣīḥ. vi-rócamānaḥ. su-gopā́ḥ. sukrato *iti* su-krato. ṛité. 3 sát. ca árishṭa-gātuḥ. sahaḥ-bhā́riḥ pra-sárṣrāṇaḥ. yúvā a° vi-ṣrúhā. 4 su-yújaḥ. ṛita-vṛídhaḥ suyántu-bhiḥ.

sarvasāsaír abhíṣubhiḥ krívir nāmāni pravaṇé mushāyati | 4 || saṃjárbhurāṇas tárubhiḥ sutegṛíbhaṃ vayākínaṃ cittágarbhāsu susváruḥ | dhāravākéshv ṛijugātha ṣobhase várdhasva pátnīr abhí jīvó adhvaré || 5 || 23 ||

yādṛíg evá dádṛiṣe tādṛíg ucyate sám chāyáyā dadhire sidhráyāpsv á | mahím asmábhyam urushám urú jráyo bṛihát suvíram ánapacyutaṃ sáhaḥ || 6 || véty ágrur jánivān vá áti sprídhaḥ samaryatá mánasā sūryaḥ kavíḥ | ghraṅsáṃ rákshantam pári viṣváto gáyam asmákaṃ ṣárma vanavat svávasuḥ || 7 || jyáyāṅsam asyá yatúnasya ketúna ṛishisvarám carati yásu nāma te | yādṛíṣmin dhāyi tám apasyáyā vidad yá u svayáṃ váhate só áraṃ karat || 8 || samudrám āsām áva tasthe agrimá ná rishyati sávanaṃ yásminn áyatā | átrā ná hárdi kravaṇásya rejate yátrā matír vidyáte pūtabándhanī || 9 || sá hí kshatrásya manasásya cíttibhir evāvadásya yajatásya sádhreḥ | avatsārásya spṛiṇavāma ráṇvabhiḥ ṣávishṭhaṃ vājaṃ vidúshā cid árdhyam || 10 || 24 ||

ṣyená āsām áditiḥ kakshyò mádo viṣvávārasya yajatásya māyínaḥ | sám anyám-anyam arthayanty étave vidúr vishāṇam paripāṇam ánti té || 11 || sadāpṛiṇó yajató ví dvísho vadhīd bāhuvṛiktáḥ ṣrutavít táryo vaḥ sácā | ubhá sá várā práty eti bháti ca yád īṃ gaṇám bhájate suprayávabhiḥ || 12 || sutambharó yájamānasya sátpatir víṣvāsām ūdhaḥ sá dhiyám udāñcanaḥ | bhárad dhenú rásavac chiṣriye páyo 'nubruvāṇó ádhy eti ná svapán || 13 || yó jāgāra tám ṛícaḥ kāmayante yó jāgāra tám u sāmāni yanti | yó jāgāra tám ayáṃ sóma āha távāhám asmi sakhyé nyòkāḥ || 14 ||

44, 4 sarva-ṣāsaíḥ. 5 sam-járbhurāṇaḥ. sute-gṛíbham. citá-garbhāsu su-svāruḥ dhāra-vākéshu ṛiju-gātha. 6 sidhráyā ap-sú. uru-sā́m. su-víram ánapa-cyutam. 7 vaí. sa-maryatā́. svá-vasuḥ. 8 ketúnā ṛishi-svarám. 9 ā́-yatā átra. yátra. pūta-bándhanī. 10 eva-vadásya. ava-tsārásya. 11 viṣvá-vārasya. vi-sā́nam pari-pā́nam. 12 sadā-pṛiṇáḥ. bāhu-vṛiktáḥ ṣruta-vít. suprayáva-bhiḥ. 13 sutam-bharáḥ. sát-patiḥ. ut-áñcanaḥ. dhenúḥ rása-vat ṣ°. anu-bruvāṇáḥ. 14 táva a°. ní-okāḥ.

agnír jāgāra tám ṛícaḥ kāmayante 'gnír jāgāra tám ú sámāni yanti | agnír jāgāra tám ayám sóma āha távāhám asmi sakhyé nyòkāḥ || 15 || 25 ||

Tṛitīyo 'nuvākaḥ.

45.

Vidá divó vishyánn ádrim ukthaír āyatyā́ usháso arcíno guḥ | ápāvṛita vrajínīr út svàr gād ví dúro mánushīr devá āvaḥ || 1 || ví súryo amátim ná ṣríyam sād órvād gávām mātā́ jānatī́ gāt | dhánvarṇaso nadyàḥ khádoarṇā sthūṇeva súmitā dṛiṅhata dyaúḥ || 2 || asmā́ ukthā́ya párvatasya gárbho mahínām janúshe pūrvyā́ya | ví párvato jíhīta sádhata dyaúr āvívāsanto dasayanta bhū́ma || 3 || sūktébhir vo vácobhir devájushṭair índrā nv àgnī́ ávase huvádhyai | ukthébhir hí shmā kaváyaḥ suyajñā́ āvívāsanto marúto yájanti || 4 || éto nv àdyá sudhyò bhávāma prá duchúnā́ minavāmā várīyaḥ | āré dvéshāṅsi sanutár dadhāmáyāma práñco yájamānam ácha || 5 || 26 ||

étā dhíyam kṛinávāmā sakhāyó 'pa yā́ mātā́ṅ ṛiṇutá vrajám góḥ | yáyā mánur viṣiṣiprám jigā́ya yáyā vaṇíg vaṅkúr ā́pā púrīsham || 6 || ánūnod átra hástayato ádrir árcan yéna dáṣa māsó návagvāḥ | ṛitám yatī́ sarámā gā́ avindad víṣvāni satyā́ṅgirāṣ cakāra || 7 || víṣve asyā́ vyúshi máhināyāḥ sám yád góbhir áṅgiraso návanta | útsa āsām paramé sadhástha ṛitásya pathā́ sarámā vidad gáḥ || 8 || á sū́ryo yātu saptáṣvaḥ kshétram yád asyorviyā́ dīrghayāthé | raghúḥ ṣyenáḥ patayad ándho áchā yúvā kavír dīdayad

---

45, 1 vidā́ḥ. vi-syán. ā-yatyā́ḥ. ápa a°. ā́var *ity* āvaḥ. 2 á u°. dhánva-arṇasaḥ. khā́daḥ-arṇāḥ sthūṇā́-iva sú-mitā. 3 asmai. ā́-vívāsantaḥ. 4 su-uktébhiḥ. devá-jushṭaiḥ. nú agnī́ *iti*. sma. su-yajñā́ḥ ā́-vívāsantaḥ. 5 éto *iti* nú a° su-dhyàḥ. duchúnāḥ minavāma. dadhāma á°. 6 ā́ ita. kṛiṇávāma sakhāyaḥ ápa. mātā́. viṣi-ṣiprám. ā́pa. 7 hásta-yataḥ. náva-gvāḥ. satyā́ á°. 8 asyā́ḥ vi-úshi. sadhá-sthe. 9 saptá-aṣvaḥ. asya ú° dirgha-yāthé. ácha.

góshu gáchan || 9 || á sûryo aruhac chukrám árṇó 'yukta yád dharíto vītáprishṭhāḥ | udná ná návam anayanta dhírā āsṛiṇvatír ápo arvâg atishṭhan || 10 || dhíyaṃ vo apsú dadhishe svarshâṃ yáyātaran dáśa māsó návagvāḥ | aỹá dhiyá syāma devágopā áyá dhiyá tuturyāmâty áṅhaḥ || 11 || 27 ||

46.

Háyo ná vidvâñ ayuji svayáṃ dhurí tâṃ vahāmi pratáraṇīm avasyúvam | násyā vaṣmi vimúcaṃ nâvṛítam púnar vidvân pathâḥ puraetá ṛijú neshati || 1 || ágna índra váruṇa mítra dévāḥ ṣárdhaḥ prá yanta mârutotá vishṇo | ubhá nâsatyā rudró ádha gnâḥ pūshá bhágaḥ sárasvatī jushanta || 2 || indrāgní mitrâváruṇâditiṃ svàḥ pṛithivíṃ dyâṃ marútaḥ párvatāñ apáḥ | huvé víshṇuṃ pūshâṇaṃ bráhmaṇas pátim bhágaṃ nú śaṅsaṃ savitâram ūtáye || 3 || utá no víshṇur utá váto asrídho draviṇodá utá sómo máyas karat | utá ṛibháva utá rāyé no aṣvínotá tváshṭotá víbhvânu manṣate || 4 || utá tyán no mârutaṃ ṣárdha á gamad divikshayáṃ yajatám barhír āsáde | bṛíhaspátiḥ ṣárma pūshótá no yamad varūthyàṃ váruṇo mitró aryamâ || 5 || utá tyé naḥ párvatāsaḥ susastáyaḥ sudītáyo nadyàs trâmaṇe bhuvan | bhágo vibhaktá ṣávasâvasâ gamad uruvyácā áditiḥ ṣrotu me hávam || 6 || devânām pátnīr uṣatír avantu naḥ právantu nas tujáye vâjasātaye | yâḥ pârthiyāso yá apâṃ ápi vraté tá no devīḥ suhavāḥ ṣárma yachata || 7 || utá gnâ

45, 10 aruhat ṣ° árṇaḥ á°. harítaḥ vītá-prishṭhāḥ. ā-ṣriṇvatîḥ. 11 svaḥ-sâṃ yáyā á°. náva-gvāḥ. devá-gopāḥ. tuturyāma áti. — 46, 1 pra-táraṇīm. ná asyāḥ. vi-múcam ná ā-vṛítam. puraḥ-etâ. 2 ágne. mârutа utá vishṇo *iti*. 3 indrāgnî *iti* mitrâváruṇā á° svàr *iti* svàḥ. 4 draviṇaḥ-dâḥ. utá ṛi°. aṣvína utá tváshṭa utá ví-bhvā ánu. 5 tyát. divi-kshayáṃ. ā-sáde. pushâ utá. 6 su-ṣastáyaḥ su-dītáyaḥ. vi-bhaktâ ṣávasā ávasā â. uru-vyácāḥ. 7 prá a°. vāja-sātaye. tâḥ. su-havāḥ. 8 gnâḥ.

vyantu devápatnīr indrāṇy àgnāyy aśvínī rāṭ | á ródasī varuṇānī śṛṇotu vyántu devír yá ṛitúr jánīnām || 8 || [28] ||

Dvitîyo 'dhyâyaḥ.

47.

Prayuñjatī́ divá eti bruvāṇā́ mahī́ mātā́ duhitúr bodhā́yantī | āvívāsantī yuvatír manīshā́ pitṛ́bhya ā́ sádane jóhuvānā || 1 || ajirā́sas tádapa íyamānā ātasthivā́ṅso amṛ́tasya nā́bhim | anantā́sa urávo viśvátaḥ sīm pári dyā́vāpṛithivī́ yanti pánthāḥ || 2 || ukshā́ samudró arushā́ḥ suparṇáḥ pū́rvasya yónim pitúr ā́ viveśa | mádhye divó níhitaḥ pṛíśnir áśmā ví cakrame rájasas pāty ántau || 3 || catvā́ra īm bibhrati kshemayánto dáśa gárbham caráse dhāpayante | tridhā́tavaḥ paramā́ asya gā́vo diváś caranti pári sadyó ántān || 4 || idā́m vápur nivácanam janāsaś cáranti yán nadyàs tasthúr ā́paḥ | dvé yád īm bibhṛitó mātúr anyé ihéha jāté yamyà sábandhū || 5 || ví tanvate dhíyo asmā́ ápāṅsi vástrā putrā́ya mātáro vayanti | upaprakshé vṛíshaṇo módamānā divás pathā́ vadhvò yanty ácha || 6 || tád astu mitrāvaruṇā́ tád agne śám yór asmábhyam idám astu śastám | aśīmáhi gādhám utá pratishṭhā́m námo divé bṛihaté sā́danāya || 7 || 1 ||

48.

Kád u priyā́ya dhā́mne manāmahe svákshatrāya svā́yaśase mahé vayám | āmenyásya rájaso yád abhrá ā́ṅ apó vṛiṇānā́ vitanóti māyínī || 1 || tā́ atnata vayúnam vīrávakshaṇam samānyā́ vṛitáyā víśvam ā́ rájaḥ | ápo ápācīr áparā ápejate prá pū́rvābhis tirate devayúr jánaḥ || 2 || ā́ gráva-

---

46, 8 devá-patnīḥ indrāṇī agnāyī. ródasī *iti*. — 47, 1 pra-yuñjatī. ā-vívāsantī. 2 tát-apaḥ. ātasthi-vā́ṅsaḥ. dyā́vāpṛithivī *iti*. 3 su-parṇáḥ. ní-hitaḥ. 4 tri-dhā́tavaḥ. 5 ni-vácanam. yát. dvé *iti*. anyé *iti* ihá-iha jāté *iti*. sábandhū *iti* sá-bandhū. 6 asmai. upa-prakshé. módamānāḥ. 7 prati-sthā́m. sádanāya. — 48, 1 svá-kshatrāya svá-yaśase. ā-menyásya. abhré ā́. vi-tanóti. 2 vīrá-vakshaṇam. ápo *iti*. ápa 1°.

bhir ahanyèbhir aktúbhir várishṭhaṃ vájram á jigharti māyíni | ṣatáṃ vā yásya pracáran své dáme saṃvartáyanto ví ca vartayann áhā || 3 || tám asya rītím paraṣór iva práty ánīkam akhyam bhujé asya várpasaḥ | sácā yádi pitumántam iva kṣháyaṃ rátnaṃ dádhāti bhárahūtaye viṣé || 4 || sá jihváyā cáturanīka ṛiñjate cáru vásāno váruṇo yátann arím | ná tásya vidma purushatvátā vayáṃ yáto bhágaḥ savitá dáti váryam || 5 || 2 ||

49.

Devám vo adyá savitáram éshe bhágaṃ ca rátnaṃ vibhájantam āyóḥ | á vāṃ narā purubhujā vavṛityāṃ divédive cid aṣvinā sakhīyán || 1 || práti prayáṇam ásurasya vidván sūktaír devám savitáraṃ duvasya | úpa bruvīta námasā vijānáñ jyéshṭhaṃ ca rátnaṃ vibhájantam āyóḥ || 2 || adatrayá dayate váryāṇi pūshá bhágo áditir vásta usráḥ | índro víshṇur váruṇo mitró agnír áhāni bhadrá janayanta dasmáḥ || 3 || tán no anarvá savitá várūtham tát síndhava isháyanto ánu gman | úpa yád vóce adhvarásya hótā rāyáḥ syāma pátayo vājaratnāḥ || 4 || prá yé vásubhya ívad á námo dúr yé mitré váruṇe sūktávācaḥ | ávaitv ábhvaṃ kṛiṇutá várīyo divásprithivyór ávasā madema || 5 || 3 ||

50.

Víṣvo devásya netúr márto vurīta sakhyám | víṣvo rāyá ishudhyati dyumnáṃ vṛiṇīta pushyáse || 1 || té te deva netar yé cemáñ anuṣáse | té rāyá té hy ádhrice sácemahi sacathyaìḥ || 2 || áto na á nṛín átithīn átaḥ pátnīr daṣasyata | āré víṣvam patheshṭhāṃ dvishó yuyotu yúyuviḥ

48, 3 pra-cáran. sam-vartáyantaḥ. 4 bhára-hūtaye. 5 cátuḥ-anīkaḥ. — 49, 1 ū īshe. vi-bhájantam. puru-bhujā. sakhi-yán. 2 pra-yáṇam. su-uktaíḥ. vi-jānán. vi-bhájantam. 3 váste. 4 tát. vāja-ratnāḥ. 5 sūktá-vācaḥ áva etu. kṛiṇutá. divāḥprithivyóḥ. — 50, 1 rāyé. 2 ca iº anu-ṣáse. hí ā-price. 3 pathe-sthām. yúyuviḥ.

|| 3 || yátra váhnir abhíhito dudrávad dróṇyaḥ paśúḥ | nṛimáṇā vīrápastyó 'rṇā dhíreva sánitā || 4 || eshá te deva netā ráthaspátiḥ ṣám rayíḥ | ṣám rāyé ṣám svastáya ishastúto manāmahe devastúto manāmahe || 5 || [4] ||

51.

Ágne sutásya pītáye víṣvair ūmebhir á gahi | devébhir havyádātaye || 1 || ṛítadhītaya á gata sátyadharmāṇo adhvarám | agnéḥ pibata jihváyā || 2 || víprebhir vipra santya prātaryāvabhir á gahi | devébhiḥ sómapītaye || 3 || ayáṃ sómas camū́ sutó 'matre pári shicyate | priyá índrāya vāyáve || 4 || váyav á yāhi vītáye jushāṇó havyádātaye | píbā sutásyāndhaso abhí práyaḥ || 5 || [5] ||

índraṣ ca vāyav eshāṃ sutánām pītím arhathaḥ | tā́ jushethām arepáśāv abhí práyaḥ || 6 || sutā́ índrāya vāyáve sómāso dádhyāśiraḥ | nimnáṃ ná yanti síndhavo 'bhí práyaḥ || 7 || sajū́r víṣvebhir devébhir aṣvíbhyām ushásā sajū́ḥ | á yāhy agne atrivát suté raṇa || 8 || sajū́r mitrā́váruṇābhyāṃ sajū́ḥ sómena víshṇunā | á yāhy — || 9 || sajū́r ādityaír vásubhiḥ sajū́r índreṇa vāyúnā | á yāhy — || 10 || [6] ||

svastí no mimītām aṣvínā bhágaḥ svastí devy áditir anarvánaḥ | svastí pūshā́ ásuro dadhātu naḥ svastí dyā́vāpṛithiví sucetúnā || 11 || svastáye vāyúm úpa bravāmahai sómaṃ svastí bhúvanasya yás pátiḥ | bṛíhaspátiṃ sárvaganaṃ svastáye svastáya ādityā́so bhavantu naḥ || 12 || víṣve devā́ no adyá svastáye vaiṣvānaró vásur agníḥ svastáye | devā́ avantv ṛibhávaḥ svastáye svastí no rudráḥ pātv áṅ-

50, 4 abhí-hitaḥ. nṛi-mánāḥ vīrá-pastyaḥ á° dhírā-iva. 5 netar *iti* ráthaḥpátiḥ. svastáye ishaḥ-stútaḥ. deva-stútaḥ. — 51, 1 havyá-dātaye. 2 ṛíta-dhītayaḥ. sátya-dharmāṇaḥ. 3 prātaryā́va-bhiḥ. sóma-pitaye. 4 camū́ *iti*. ámatre. sicyate. 5 váyo *iti*. havyá-dātaye píba sutásya á°. 6 i. c. v. e. IV, 47, 2. 7 dádhi-āśiraḥ. 8 sa-jū́ḥ (9. 10). 11 devī́. pūshā́. dyā́vāpṛithiví *iti* su-cetúna. 12 sárva-gaṇam. svastáye. 13 devā́ḥ. adyá.

hasaḥ || 13 || svastí mitrāvaruṇā svastí pathye revati | svastí na índraś cāgníś ca svastí no adite kṛidhi || 14 || svastí pánthām ánu carema sūryācandramásāv iva | púnar dádatāghnatā jānatá sám gamemahi || 15 || 7 ||

52.

Prá ṣyāvāṣva dhṛishṇuyārcā marúdbhir ṛíkvabhiḥ | yé adroghám anushvadhám ṣrávo mádanti yajñíyāḥ || 1 || té hí sthirásya ṣávasaḥ sákhāyaḥ sánti dhṛishṇuyá | té yámann á dhṛishadvínas tmánā pānti ṣáṣvataḥ || 2 || té syandráso nókshánó 'ti shkandanti ṣárvarīḥ | marútām ádhā máho diví kshamá ca manmahe || 3 || marútsu vo dadhīmahi stómam yajñám ca dhṛishṇuyá | víṣve yé mánushā yugá pánti mártyam risháḥ || 4 || árhanto yé sudánavo náro ásāmiṣavasaḥ | prá yajñám yajñíyebhyo divó arcā marúdbhyaḥ || 5 || 8 ||

á rukmaír á yudhá nára ṛishvá ṛishṭír asṛikshata | ánv enāñ áha vidyúto marúto jájhjhatīr iva bhānúr arta tmánā diváḥ || 6 || yé vāvṛidhánta pārthivā yá urāv antáriksha á | vṛijáne vā nadínām sadhásthe vā mahó diváḥ || 7 || ṣárdho mārutam úc chaṅsa satyáṣavasam ṛíbhvasam | utá sma té ṣubhé náraḥ prá syandrá yujata tmánā || 8 || utá sma té párushṇyām úrṇā vasata ṣundhyávaḥ | utá pavyá ráthānām ádrim bhindanty ójasā || 9 || ápathayo vípathayó 'ntaspathā ánupathāḥ | etébhir máhyam námabhir yajñám vishṭárā ohate || 10 || 9 ||

ádhā náro ny ohaté 'dhā niyúta ohate | ádhā párāvatā íti citrá rūpáni dárṣyā || 11 || chandastúbhaḥ kubhanyáva

---

51, 14 ca a°. 15 dádatā á°. — 52, 1 syāva-asva dhṛishṇu-yā árca. anu-svadhám. 3 ná ukshánaḥ áti sk°. ádha. 5 su -dānavaḥ. ásāmi-ṣavasaḥ. arca. 6 vi-dyútaḥ. 7 vavṛidhánta pārthivāḥ yé. antárikshe. sadhá-sthe. 8 út ṣ°. satyá-ṣavasam. syandrāḥ. 9 úrṇāḥ. 10 á-pathayaḥ ví-pathayaḥ ántaḥ-pathāḥ ánu-pathāḥ. vi-stáraḥ. 11 ádha (3). ní o°. ni-yútaḥ. 12 chandaḥ -stúbhaḥ.

útsam á kīríṇo nṛituḥ | té me ké cin ná tāyáva úmā āsan dṛiṣí tvishé || 12 || yá ṛishvá ṛishṭívidyutaḥ kaváyaḥ sánti vedhásaḥ | tám ṛishe márutaṃ gaṇáṃ namasyá ramáyā girá || 13 || ácha ṛishe márutaṃ gaṇáṃ dāná mitráṃ ná yoshánā | divó vā dhṛishṇava ójasā stutá dhībhír ishaṇyata || 14 || nú manvānā eshāṃ devấñ áchā ná vakshánā | dāná saceta sūríbhir yámasṛutebhir añjíbhiḥ || 15 || prá yé me bandhveshé gấṃ vócanta sūráyaḥ pṛíṣniṃ vocanta mātáraṁ | ádhā pitáram ishmíṇaṃ rudráṃ vocanta śíkvasaḥ || 16 || saptá me saptá śākína ékam-ekā śatá daduḥ | yamúnāyām ádhi śrutám úd rádho gávvam mṛije ní rádho áśvyam mṛije || 17 || 10 ||

53.

Kó veda jánam eshāṃ kó vā purá sumnéshv āsa marútām | yád yuyujré kilāsyàḥ || 1 || aítáñ rátheshu tasthúshaḥ káḥ śuśrāva kathá yayuḥ | kásmai sasruḥ sudáse ánv āpáya ílābhir vṛishṭáyaḥ sahá || 2 || té ma āhur yá āyayúr úpa dyúbhir víbhir máde | náro máryā arepása imấn páśyann íti shṭuhi || 3 || yé añjíshu yé vāśīshu svábhānavaḥ srakshú rukméshu khādíshu | śrāyá rátheshu dhánvasu || 4 || yushmákam smā ráthāñ ánu mudé dadhe maruto jīradānavaḥ | vṛishṭí dyávo yatír iva || 5 || 11 ||

á yáṃ náraḥ sudánavo dadāśúshe diváḥ kóśam ácucyavuḥ | ví parjányam śrijanti ródasī ánu dhánvanā yanti vṛishṭáyaḥ || 6 || tatṛidānáḥ síndhavaḥ kshódasā rájaḥ prá sasrur dhenávo yathā | syanná áśvā ivádhvano vimócane

---

52, 12 cit. 13 yé. ṛishtí-vidyutaḥ. namasyá ramáya. 14 ácha. stutấḥ. 15 nú. ácha. yáma-śrutebhiḥ. 16 bandhu-eshé. ádha. — 53, 2 á e. su-dáse. 3 me. yé ā-yayúḥ. stuhi. 4 svá-bhānavaḥ. śrāyáḥ. 5 sma. jīra-dānavaḥ. 6 su-dānavaḥ. ródasī *iti*. 7 áśvāḥ-iva á° vi-mócane.

ví yád vártanta eṇyàḥ || 7 || á yāta maruto divá áṇtárikshād amád utá | máva sthāta parāvátaḥ || 8 || má vo rasánitabhā kúbhā krúmur má vaḥ síndhur ní rīramat | má vaḥ pári shṭhāt saráyuḥ purīshíṇy asmé ít sumnám astu vaḥ || 9 || táṃ vaḥ ṣárdhaṃ ráthānāṃ tveshám gaṇám márutaṃ návyasīnām | ánu prá yanti vṛishṭáyaḥ || 10 || 12 ||

ṣárdhaṃ-ṣardhaṃ va eshāṃ vrátaṃ-vrātaṃ gaṇáṃ-gaṇaṃ susastíbhiḥ | ánu krāmema dhītíbhiḥ || 11 || kásmā adyá sújātāya rātáhavyāya prá yayuḥ | enā́ yámena marútaḥ || 12 || yéna tokā́ya tánayāya dhānyàm bíjaṃ váhadhve ákshitam | asmábhyaṃ tád dhattana yád va ímahe rádho viṣvā́yu saúbhagam || 13 || átīyāma nidás tiráḥ svastíbhir hitvávadyám árātīḥ | vṛishṭví ṣáṃ yór ā́pa usrí bheshajáṃ syáma marutaḥ sahá || 14 || sudevā́ḥ samahāsati suvíro naro marutaḥ sá mártyaḥ | yáṃ trā́yadhve syáma té || 15 || stubhí bhojáṇ stuvató asya yámani ráṇan gávo ná yávase | yatáḥ pū́rvāṇ iva sákhīṇ́r ánu hvaya girā́ gṛiṇīhi kāmínaḥ || 16 || 13 ||

54.

Prá ṣárdhāya mārutāya svábhānava imā́ṃ vácam anajā parvatacyúte | gharmastúbhe divá á̀ prishṭhayájvane dyumnáṣravase máhi nṛimṇám arcata || 1 || prá vo marutas tavishā́ udanyávo vayovṛ́dho aṣvayújaḥ pārijrayaḥ | sám vidyútā dádhati vā́ṣati tritáḥ svárantȳ ápo 'vánā pārijrayaḥ || 2 || vidyúnmahaso náro áṣmadidyavo vātatvisho marútaḥ parvatacyútaḥ | abdayā́ cin múhur á̀ hrādunīvṛ́ita staná-

---

53, 7 vártante. 8 á̀ aº. má áva. 9 rasá áº. sthāt. purīshíṇī asmé *iti*. 11 susastí-bhiḥ. 12 kásmai. sú-jātāya rātá-havyāya. 13 viṣvá-āyu. 14 áti iº. hitvā́ aº. 15 su-devā́ḥ samaha aº su-vī́raḥ. — 54, 1 svá-bhānave. anaja parvata-cyúte gharma-stúbhe. prishṭha-yájvane dyumná-ṣravase. 2 vayaḥ-vṛidhaḥ aṣva-yújaḥ pári-jrayaḥ (2). vi-dyútā. 3 vidyút-mahasaḥ. áṣma-didyavaḥ vāta-tvishaḥ. parvata-cyútaḥ. cit. hrāduni-vṛítaḥ.

yadamā rabhasá údojasaḥ || 3 || vy àktún rudrā vy áhāni ṣikvaso vy àntárikṣham ví rájāṅsi dhūtayaḥ | ví yád ájrāñ ájatha nāva īm yathā ví durgāṇi maruto náha rishyatha || 4 || tád vīryàṃ vo maruto mahitvanáṃ dīrghám tatāna sūryo ná yójanaṃ | étā ná yāme ágṛibhītaṣocishó 'naṣvadāṃ yán ny áyātanā girím || 5 || 14 ||

ábhrāji ṣárdho maruto yád arṇasám móshathā vṛikshám kapanéva vedhasaḥ | ádha smā no arámatiṃ sajoshasaṣ cákshur iva yántam ánu neshathā sugám || 6 || ná sá jīyate maruto ná hanyate ná sredhati ná vyathate ná ṛishyati | nāsya rāya úpa dasyanti nótáya ríshiṃ vā yáṃ rājānaṃ vā súshūdatha || 7 || niyútvanto grāmajíto yáthā náro 'ryamáṇo ná marútaḥ kabandhínaḥ | pínvanty útsaṃ yád ináso ásvaran vy ùndanti pṛithivím mádhvo ándhasā || 8 || pravátvatīyám pṛithiví marúdbhyaḥ pravátvatī dyaúr bhavati prayádbhyaḥ | pravátvatīḥ pathyā antárikshyāḥ pravátvantaḥ párvatā jīrádānavaḥ || 9 || yán marutaḥ sabharasaḥ svarṇaraḥ sūrya údite mádathā divo naraḥ | ná vó 'ṣvāḥ ṣrathayantáha sísrataḥ sadyó asyádhvanaḥ pārám aṣnutha || 10 || 15 ||

áṅseshu va ṛishṭáyaḥ patsú khādáyo vákshassu rukmā maruto ráthe ṣúbhaḥ | agníbhrājaso vidyúto gábhastyoḥ ṣípraḥ ṣīrshásu vítatā hiraṇyáyīḥ || 11 || táṃ nákam aryó ágṛibhītaṣocisham rúṣat píppalam maruto ví dhūnutha | sám acyanta vṛijánátitvishanta yát sváranti ghóshaṃ vítatam ṛitāyávaḥ || 12 || yushmádattasya maruto vicetaso rā-

---

54, 3 stanáyat-amāḥ. út-ojasaḥ. 4 ví a° rudrāḥ ví. ví a°. duḥ-gāni. ná áha. 5 étāḥ. ágṛibhīta-ṣócishaḥ ánaṣva-dām yát ní áyātana. 6 móshatha. kapanā-iva. sma. sa-joshasaḥ. neshatha su-gám. 7 ná a°. ná ū°. súsūdatha. 8 grāma-jítaḥ. ví u°. 9 pravátvatī i°. prayát-bhyaḥ. párvatāḥ jīrá-dānavaḥ. 10 yát. sa-bharasaḥ svaḥ-naraḥ sūrye út-ite mádatha. vaḥ á° ṣrathayanta áha. asya á°. 11 rukmāḥ. agní-bhrājasaḥ vi-dyútaḥ. ví-tatāḥ. 12 ágṛibhīta-ṣocisham. vṛijánā á°. ví-tatam ṛita-yávaḥ. 13 yushmā-dattasya. vi-cetasaḥ.

yáḥ syāma rathyò váyasvataḥ | ná yó yúchati tishyò yáthā divò 'smé rārántā marutaḥ sahasríṇam || 13 || yūyáṃ rayím maruta spārhávīraṃ yūyám ríshim avatha sámavipram | yūyám árvantam bharatáya vājaṃ yūyáṃ dhattha rājānaṃ sṛushṭimántam || 14 || tád vo yāmi dráviṇaṃ sàdyaūtayo yénā svàr ṇá tatánāma nṛíñr abhí | idáṃ sú me maruto haryatā váco yásya tárema tárasā satáṃ hímāḥ || 15 || 16 ||

55.

Práyajyavo maruto bhrájadṛishṭayo bṛihád váyo dadhire rukmávakshasaḥ | íyante áśvaiḥ suyámebhir āśúbhiḥ śúbhaṃ yātám ánu ráthā avṛitsata || 1 || svayáṃ dadhidhve távishīṃ yáthā vidá bṛihán mahānta urviyā ví rājatha | utántárikśham mamire vy ójasā śúbhaṃ yātám — || 2 || sākáṃ jātāḥ subhvàḥ sākám ukshitāḥ śriyé cid á pratarám vāvṛidhur náraḥ | virokíṇaḥ sūryasyeva raśmáyaḥ śúbhaṃ yātám — || 3 || ābhūshéṇyaṃ vo maruto mahitvanáṃ didṛikshéṇyaṃ sūryasyeva cákshaṇam | utó asmā́ṅ amṛitatvé dadhātana śúbhaṃ yātám — || 4 || úd īrayathā marutaḥ samudrató yūyáṃ vṛishṭíṃ varshayathā purīshiṇaḥ | ná vo dasrā úpa dasyanti dhenávaḥ śúbhaṃ yātám — || 5 || 17 ||

yád áśvān dhūrshú príshatīr áyugdhvaṃ hiraṇyáyān práty átkāṅ ámugdhvam | víśvā ít sprídho maruto vy àsyatha śúbhaṃ yātám — || 6 || ná párvatā ná nadyò varanta vo yátrācidhvam maruto gáchathéd u tát | utá dyávāpṛithiví yāthanā pári śúbhaṃ yātám — || 7 || yát pūrvyám

---

54, 13 diváḥ asmé *iti* raranta. 14 marutaḥ spārhá-vīram. sáma-vipram. 15 sadyaḥ-ūtayaḥ yéna. ná. haryata. — 55, 1 prá -yajyavaḥ. bhrājat-ṛishṭayaḥ. rukmá-vakshasaḥ. su-yámebhiḥ. 2 bṛihát. utá a°. ví. 3 su-bhvàḥ. vavṛidhuḥ. vi-rokíṇaḥ sūryasya-iva. 4 ā-bhūshéṇyam. sūryasya-iva. utó *iti*. 5 īrayatha. varshayatha. 6 ví a°. 7 párvatāḥ. yátra á°. gáchatha ít. dyávāpṛithiví *iti* yāthana.

maruto yác ca nūtanaṃ yád udyáte vasavo yác ca sasyáte | víṣvasya tásya bhavathā návedasaḥ śúbhaṃ yātám — || 8 || mṛḷáta no maruto mā́ vadhishṭanāsmábhyaṃ śárma bahulā́ṃ ví yantana | ádhi stotrásya sakhyásya gātana śúbhaṃ yātám — || 9 || yūyám asmā́n nayata vásyo áchā nír aṁhatíbhyo maruto gṛiṇānā́ḥ | jushádhvaṃ no havyádātiṃ yajatrā vayáṃ syāma pátayo rayīṇā́m || 10 || 18 ||

56.

Ágne śárdhantam ā́ gaṇám pishṭáṃ rukmébhir añjíbhiḥ | víṣo adyá marútām áva hvaye diváś cid rocanā́d ádhi || 1 || yáthā cin mányase hṛidā́ tád ín me jagmúr āśásaḥ | yé te nédishṭhaṃ hávanāny āgáman tā́n vardha bhīmásaṃdṛiśaḥ || 2 || mīḷhúshmatīva pṛithiví párāhatā mádanty ety asmád ā́ | ṛíksho ná vo marutaḥ śímīvāṉ ámo dudhró gaúr iva bhīmayúḥ || 3 || ní yé riṇánty ójasā vṛíthā gā́vo ná durdhúraḥ | áśmānaṃ cit svaryàṃ párvataṃ girím prá cyāvayanti yā́mabhiḥ || 4 || út tishṭha nūnám eshā́ṃ stómaiḥ sámukshitānām | marútām purutámam ápūrvyaṃ gávāṃ sárgam iva hvaye || 5 || 19 ||

yuñgdhváṃ hy árushī ráthe yuñgdhváṃ rátheshu rohítaḥ | yuñgdhváṃ hárī ajirā́ dhurí vóḷhave váhishṭhā dhurí vóḷhave || 6 || utá syá vājy àrushás tuvishváṇir ihá sma dhāyi darśatáḥ | mā́ vo yā́meshu marutaś cirám karat prá tā́ṃ rátheshu codata || 7 || rátham nú mārutaṃ vayáṃ śravasyúm ā́ huvāmahe | ā́ yásmin tasthaú suráṇāni bíbhratī sácā marútsu rodasī́ || 8 || tā́ṃ vaḥ śárdhaṃ ratheśúbhaṃ

55, 8 yát (2). bhavatha. 9 vadhishṭana a°. 10 ácha. havyá-dātim yajatrāḥ. — 56, 1 d. c. r. á. 6, 9. 2 cit. ít. ā-śásaḥ. ā-gáman. bhīmá-saṃdṛiśaḥ. 3 mīḷhúshmatī-iva. párā-hatā mádantī. 4 duḥ -dhúraḥ. á. c. s. V, 30, 8. p. c. y. 37, 11. 5 sám-ukshitānām. 6 h. á. r. 14, 12. hárī *iti*. 7 vājī a° tuvi-svániḥ. 8 su-ráṇāni. 9 rathe-śúbham.

tveshám panasyúm á huve | yásmin sújātā subhágā mahīyáte sácā marútsu mīḷhushí ‖ 9 ‖ 20 ‖

Caturtho 'nuvākaḥ.

57.

Á rudrāsa índravantaḥ sajóshaso híraṇyarathāḥ suvitáya gantana | iyáṃ vo asmát práti haryate matís tríshṇáje ná divá útsā udanyáve ‖ 1 ‖ vāśīmanta ṛishṭimánto manīshíṇaḥ sudhánvāna íshumanto nishaṅgíṇaḥ | svàśvā stha suráthāḥ pṛiśnimātaraḥ svāyúdhā maruto yāthanā śúbham ‖ 2 ‖ dhūnuthá dyáṃ párvatān dāśúshe vásu ní vó vánā jihate yámano bhiyā | kopáyatha pṛithivíṃ pṛiśnimātaraḥ śubhé yád ugrāḥ príshatīr áyugdhvam ‖ 3 ‖ vātatvisho marúto varshánirṇijo yamā́ iva súsadṛiśaḥ supéśasaḥ | piśáṅgāsvā aruṇáśvā arepásaḥ prátvakshaso mahiná dyaúr ivorávaḥ ‖ 4 ‖ purudrapsá añjimántaḥ sudánavas tveshásaṃdṛiśo anavabhrárādhasaḥ | sujātáso janúshā rukmávakshaso divó arká amṛítaṃ náma bhejire ‖ 5 ‖ 21 ‖

ṛishṭáyo vo maruto áṅsayor ádhi sáha ójo bāhvór vo bálaṃ hitám | nṛimṇá śīrshásv áyudhā rátheshu vo víśvā vaḥ śrír ádhi tanūshu pipiśe ‖ 6 ‖ gómad áśvāvad ráthavat suvíraṃ candrávad rádho maruto dadā naḥ | práśastiṃ naḥ kṛiṇuta rudriyāso bhakshīyá vó 'vaso daívyasya ‖ 7 ‖ hayé náro máruto mṛiḷátā nas túvīmaghāso ámṛitā ṛitajñāḥ | sátyaśrutaḥ kávayo yúvāno bṛíhadgirayo bṛihád ukshámāṇāḥ ‖ 8 ‖ 22 ‖

56, 9 sú-jātā su-bhágā. — 57, 1 sa-jóshasaḥ híraṇya-rathāḥ. tríshṇá-je. 2 su-dhánvānaḥ. su-áśvāḥ. su-ráthāḥ pṛiśni-mātaraḥ su-āyudhāḥ. yāthana. 3 pṛiśni-mātaraḥ. 4 vāta-tvishaḥ. varshá-nirnijaḥ. sú-sadṛiśaḥ su-péśasaḥ piśáṅga-aśvāḥ aruṇá-aśvāḥ. prá-tvakshasaḥ. dyaúr-iva u°. 5 puru-drapsāḥ. su-dānavaḥ tveshá-saṃdṛiśaḥ anavabhrá-rādhasaḥ su-jātāsaḥ. rukmá-vakshasaḥ. 7 áśva-vat. su-víram. dada. prá-śastim. vaḥ á°. 8 mṛiḷáta. túvi-maghāsaḥ. ṛita-jñāḥ sátya-śrutaḥ. bṛíhat-girayaḥ.

58.

Tám u nūnáṃ távishīmantam eshāṃ stushé gaṇám márutaṃ návyasīnām | yá āṣvàṣvā ámavad váhanta utéṣire amṛítasya svarájaḥ || 1 || tveshám gaṇám tavásaṃ khádihastaṃ dhúnivratam māyínaṃ dátivāram | mayobhúvo yé ámitā mahitvá vándasva vipra tuvirádhaso nṛín || 2 || á vo yantūdavāháso adyá vṛishṭím yé víṣve marúto junánti | ayáṃ yó agnír marutaḥ sámiddha etám jushadhvam kavayo yuvānaḥ || 3 || yūyáṃ rājānam íryaṃ jánāya vibhvatashṭám janayathā yajatrāḥ | yushmád eti mushṭihá bāhújūto yushmád sádaṣvo marutaḥ suvíraḥ || 4 || arā ivéd ácaramā áheva prá-pra jāyante ákavā máhobhiḥ | príṣneḥ putrā upamáso rábhishṭhāḥ svāyā matyā marútaḥ sám mimikshuḥ || 5 || yát práyāsishṭa príshatībhir áṣvair vīḷupavíbhir maruto ráthebhiḥ | kṣhódanta ápo riṇaté vánāny ávosríyo vṛishabháḥ krandatu dyaúḥ || 6 || práthishṭa yámman pṛithiví cid eshām bhárteva gárbham svám íc chávo dhuḥ | vátān hy áṣvān dhury áyuyujré varshám svédaṃ cakrire rudríyāsaḥ || 7 || hayé náro máruto — || 8 || 23 ||

59.

Prá va spáḷ akran suvitáya dāváné 'rcā divé prá pṛithivyá ṛitám bhare | ukshánte áṣvān tárushanta á rájo 'nu svám bhānúṃ ṣrathayante arṇavaíḥ || 1 || ámād eshām bhiyásā bhúmir ejati naúr ná pūrṇā ksharati vyáthir yatí | dūredṛíṣo yé citáyanta émabhir antár mahé vidáthe yetire

58, 1 yé āṣú-aṣvāḥ. váhante utá ī°. sva-rājaḥ. 2 khādi-hastam dhúni-vratam. dāti-vāram mayaḥ-bhúvaḥ. ámṛitāḥ. tuvi-rādhasaḥ. 3 yantu uda-vāhāsaḥ. sám-iddhaḥ. 4 vibhva-tashṭám janayatha. mushṭi-hā bāhú-jutaḥ. sát-aṣvaḥ. su-vīraḥ. 5 arāḥ-iva ít. áhā -iva. ákavāḥ. upa-māsaḥ. 6 prá á°. vīḷupaví-bhiḥ. kshódante. áva u°. 7 bhártā-iva. ít ṣ°. hí. dhurí ā-yuyujré. — 59, 1 vaḥ. dāváne árca. pṛithivyaí. tárushante. rájaḥ ánu. 2 dure-dṛiṣaḥ. citáyante.

náraḥ || 2 || gávām iva ṣriyáse ṣṛíñgam uttamā́ṃ sū́ryo ná cákshū rájaso visárjane | átyā iva subhvàṣ cā́rava sthana máryā iva ṣriyáse cetathā naraḥ || 3 || kó vo mahā́nti mahatā́m úd aṣnavat kás kā́vyā marutaḥ kó ha paúṅsyā | yūyáṃ ha bhū́miṃ kiráṇaṃ ná rejatha prá yád bháradhve suvitā́ya dāváne || 4 || áṣvā ivéd arushā́saḥ sábandhavaḥ ṣū́rā iva prayúdhaḥ prótá yuyudhuḥ | máryā iva suvṛídho vāvṛidhur náraḥ sū́ryasya cákshuḥ prá minanti vṛishṭíbhiḥ || 5 || té ajyeshṭhā́ ákanishṭhāsa udbhídó 'madhyamāso máhasā ví vāvṛidhuḥ | sujātā́so janúshā pṛíṣnimātaro divó máryā ā́ no áchā jigātana || 6 || váyo ná yé ṣréṇīḥ paptúr ójasā́ntān divó bṛihatáḥ sā́nunas pári | áṣvāsa eshām ubháye yáthā vidúḥ prá párvatasya nabhanū́ñr acucyavuḥ || 7 || mímātu dyaúr áditir vītáye naḥ sáṃ dā́nucitrā uṣháso yatantāṃ | ā́cucyavur divyáṃ kóṣam etá ṛíshe rudrásya marúto gṛiṇānā́ḥ || 8 || 24 ||

60.

Ī́ḷe agníṃ svávasaṃ námobhir ihá prasattó ví cayat kṛitáṃ naḥ | ráthair iva prá bhare vājayádbhiḥ pradakshiṇín marútāṃ stómam ṛidhyām || 1 || ā́ yé tasthúḥ pṛíshatīshu ṣrutā́su sukhéshu rudrā́ marúto rátheshu | vánā cid ugrā jihate ní vo bhiyā́ pṛithivī́ cid rejate párvataṣ cit || 2 || párvataṣ cin máhi vṛiddhó bibhāya diváṣ cit sā́nu rejata svané vaḥ | yát krī́ḷatha maruta ṛishṭimánta ā́pa iva sadhryàñco dhavadhve || 3 || varā́ ivéd raivatā́so híraṇyair abhí svadhā́bhis tanvàḥ pipiṣre | ṣriyé ṣréyāṅsas taváso

---

59, 3 cákshuḥ. vi-sárjane. su-bhvàḥ cā́ravaḥ. cetatha. 5 áṣvāḥ -iva ít. sá-bandhavaḥ. pra-yúdhaḥ prá utá. su-vṛídhaḥ va°. 6 ut -bhídaḥ á°. vavṛidhuḥ su-jātā́saḥ. pṛíṣni-mātaraḥ. ácha. 7 ójasā á°. 8 dā́nu-citrāḥ. ā́ a°. eté. — 60, 1 su-ávasam. pra-sattáḥ. pra-dakshiṇít. 2 su-khéshu rudrā́ḥ. ugrāḥ. 3 cit. 4 varā́ḥ -iva ít.

rátheshu satrā́ máhāṅsi cakrire tanū́shu || 4 || ajyeshṭhā́so ákanishṭhāsa eté sám bhrā́taro vāvṛidhuḥ saúbhagāya | yúvā pitā́ svápā rudrá eshāṃ sudúghā pṛíśniḥ sudínā marúdbhyaḥ || 5 || yád uttamé maruto madhyamé vā yád vāvamé subhagāso diví shṭhá | áto no rudrā utá vā nv àsyágne vittā́d dhavísho yád yájāma || 6 || agníṣ ca yán maruto viśvavedaso divó váhadhva úttarād ádhi shṇúbhiḥ | té mandasānā́ dhúnayo riṣādaso vāmáṃ dhatta yájamānāya sunvaté || 7 || ágne marúdbhiḥ śubháyadbhir ṛíkvabhiḥ sómam piba mandasānó gaṇaśríbhiḥ | pāvakébhir viśvaminvébhir āyúbhir vaíśvānara pradívā ketúnā sajū́ḥ || 8 || [25] ||

61.

Ké shṭhā naraḥ śréshṭhatamā yá éka-eka āyayá | paramásyāḥ parāvátaḥ || 1 || kvà vó 'śvāḥ kvàbhíśavaḥ kathā́ṃ śeka kathā́ yaya | prishṭhé sádo nasór yámaḥ || 2 || jaghánе códa eshāṃ ví sakthā́ni náro yamuḥ | putrakṛithé ná jánayaḥ || 3 || párā vīrāsa etana máryāso bhádrajānayaḥ | agnitápo yáthāsatha || 4 || sánat sā́śvyam paśúm utá gávyaṃ śatā́vayam | śyāvā́śvastutāya yā́ dór vīrā́yopabárbṛihat || 5 || [26] ||

utá tvā stṛī́ śáśīyasī puṅsó bhavati vásyasī | ádevatrād arādhásaḥ || 6 || ví yā́ jānā́ti jásurim ví tríshyantaṃ ví kāmínam | devatrá kṛiṇuté mánaḥ || 7 || utá ghā némo ástutaḥ púmāṅ íti bruve paníḥ | sá vaíradeya ít samáḥ || 8 || utá me 'rapad yuvatír mamandúshī práti śyāvā́ya vartaním |

60, 5 vavṛidhuḥ. su-ápāḥ. su-dúghā. su-dínā. 6 vā a° su -bhagāsaḥ. sthá. nú asya á°. havíshaḥ. 7 *yát. viśva-vedasaḥ. váhadhve. snú-bhiḥ. mandasānā́ḥ. 8 gaṇaśrí-bhiḥ. viśvam -invébhiḥ. pra-dívā. sa-jū́ḥ. — 61, 1 stha. śréshṭha-tamāḥ yé. ā -yayá. 2 vaḥ á° kvà a°. 3 putra-kṛithé. 4 itana. bhádra -jānayaḥ agni-tápaḥ yáthā á°. 5 sā́ á°. śatá-avayam śyāvā́śva -stutāya. vīrā́ya upa-bárbṛihat. 6 ádeva-trāt. 8 gha. vaíra-deye.

ví róhitā purumīḷháya yematur víprāya dīrghāyaṣase || 9 || yó me dhenūnáṃ ṣatáṃ vaídadaṣvir yáthā dádat | tarantá iva maṅhánā || 10 || 27 ||

yá īṃ ꜛváhanta āṣúbhiḥ píbanto madirám mádhu | átra ṣrávāṅsi dadhire || 11 || yéshāṃ ṣriyádhi ródasī vibhrājante rátheshv á | diví rukmá ivopári || 12 || yúvā sá máruto gaṇás tvesháratho ánedyaḥ | ṣubhaṃyāvápratishkutaḥ || 13 || kó veda nūnám eshāṃ yátrā mádanti dhūtayaḥ | ṛitájātā arepásaḥ || 14 || yūyám mártaṃ vipanyavaḥ praṇetára itthā dhiyā́ | ṣrótāro yāmahūtishu || 15 || 28 ||

té no vásūni kāmyā puruṣcandrā́ riṣādasaḥ | á yajñiyāso vavṛittana || 16 || etám me stómam ūrmye dārbhyāya párā vaha | gíro devi rathír iva || 17 || utá me vocatād íti sutásome ráthavītau | ná kā́mo ápa ꜛveti me || 18 || eshá ksheti ráthavītir maghávā gómatīr ánu | párvateshv ápaṣritaḥ || 19 || 29 ||

62.

Ṛiténa ṛitám ápihitaṃ dhruvā́ṃ vāṃ sū́ryasya yátra vimucánty áṣvān | dáṣa ṣatā́ sahá tasthus tád ékaṃ devā́nāṃ ṣréshṭhaṃ vápushām apaṣyam || 1 || tát sú vām mitrāvaruṇā mahitvám īrmā́ tasthúshīr áhabhir duduhre | víṣvāḥ pinvathaḥ svásarasya dhénā ánu vām ékaḥ pavír á vavarta || 2 || ádhārayatam pṛithivīṃ utá dyā́m mítrarājānā varuṇā máhobhiḥ | vardháyatam óshadhīḥ pínvataṃ gā́ áva vṛishṭíṃ ṣṛijataṃ jīradānū || 3 || á vām áṣvāsaḥ suyújo vahantu yatáraṣmaya úpa yantv arvā́k | ghṛitásya nirṇíg ánu

---

61, 9 puru-mīḷhāya dīrghá-yasase. 11 yé. váhante. 12 ṣriyā́ á° ródasī *iti* vi-bhrājante. rukmáḥ-iva u°. 13 tveshá-rathaḥ. ṣubham-yāvā áprati-skutaḥ. 14 yátra. ṛitá-jātāḥ. 15 pra-netāraḥ. yāma-hūtishu. 16 puru-candrāḥ. 18 sutá-some rátha-vītau. 19 rátha-vītiḥ. ápa-ṣritaḥ. — 62, 1 ṛiténa. ápi-hitam. vi-mucánti. 3 mítra-rājānā. jīradānū *iti* jīra-dānū. 4 ā́ v. á. 181, 2. su-yújaḥ. yatá-raṣmayaḥ. niḥ-ník.

vartate vām úpa síndhavaḥ pradívi ksharanti || 4 || ánu śrutám amátim várdhad urvím barhír iva yájushā rákshamāṇā | námasvantā dhṛitadakshádhi gárte mítrāsāthe varuṇélāsv antáḥ || 5 || 30 ||

ákravihastā sukríte paraspá yám trāsāthe varuṇélāsv antáḥ | rājānā kshatrám áhriṇīyamānā sahásrasthūṇam bibhṛithaḥ sahá dvaú || 6 || hiraṇyanirṇig áyo asya sthūṇā ví bhrājate divy àśvājanīva | bhadré kshétre nímitā tílvile vā sanéma mádhvo ádhigartyasya || 7 || hiraṇyarūpam usháso vyùshṭāv áyasthūṇam úditā súryasya | á rohatho varuṇa mitra gártam átaś cakshāthe áditim dítim ca || 8 || yád báṅhishṭham nátivídhe sudānū áchidram śárma bhuvanasya gopā | téna no mitrāvaruṇāv avishṭam síshāsanto jigīvāṅsaḥ syāma || 9 || 61 ||

Tṛitīyo 'dhyāyaḥ.

63.

Ṛítasya gopāv ádhi tishṭhatho ráthaṃ sátyadharmāṇā paramé vyòmani | yám átra mitrāvaruṇāvatho yuvám tásmai vṛisbṭír mádhumat pinvate diváḥ || 1 || samrājāv asyá bhúvanasya rājatho mítrāvaruṇā vidáthe svardṛíśā | vṛishṭím vāṃ rádho amṛitatvám īmahe dyāvāpṛithiví ví caranti tanyávaḥ || 2 || samrājā ugrá vṛishabhá divás pátī pṛithivyá mitrávaruṇā vícarshaṇī | citrébhir abhraír úpa tishṭhatho rávaṃ dyáṃ varshayatho ásurasya māyáyā || 3 || māyá vām mitrāvaruṇā diví śritá súryo jyótiṣ carati citrám áyudham |

62, 4 pra-divi. 5 dhṛita-dakshā á°. mítra āsāthe *iti* varuṇā í° antár *iti*. 6 ákravi-hastā su-kríte paraḥ-pā. trāsāthe *iti*. varuṇā í° antár *iti*. sahásra-sthūṇam. 7 hiraṇya-nirnik. diví aśvājanī-iva. ní-mitā. ádhi-gartyasya. 8 hiraṇya-rūpam. ví-ushṭau áyaḥ-sthūṇam út-itā. cakshāthe *iti*. 9 ná ati-vídhe sudānū *iti* su -dānū. śísāsantaḥ. — 63, 1 sátya-dharmāṇā. ví-omani. mitrāvaruṇā á°. 2 sam-rājau. svaḥ-dṛiśā. dyāvāpṛithiví *iti*. 3 sam-rājau. pátī *iti* pṛithivyāḥ. vícarshaṇī *iti* ví-carshaṇī.

tám abhréṇa vṛishṭyā́ gūhatho diví párjanya drapsā́ mádhumanta īrate || 4 || rátham yuñjate marútaḥ ṣubhé sukhám ṣū́ro ná mitrāvaruṇā́ gávishṭishu | rájāṅsi citrā́ ví caranti tanyávo diváḥ samrājā́ páyasā na ukshatam || 5 || vā́cam sú mitrāvaruṇāv íṛāvatīm parjányaṣ citrā́m vadati tvíshīmatīm | abhrā́ vasata marútaḥ sú māyáyā dyā́m varshayatam aruṇā́m arepásam || 6 || dhármaṇā mitrāvaruṇā́ vipaṣcitā vratā́ rakshethe ásurasya māyáyā | ṛiténa víṣvam bhúvanam ví rājathaḥ sū́ryam ā́ dhattho diví cítryam rátham || 7 || 1 ||

64.

Váruṇam vò riṣā́dasam ṛicā́ mitrám havāmahe | pári vrajéva bāhvór jaganvā́ṅsā svàrṇaram || 1 || tā́ bāhávā sucetúnā prá yantam asmā árcate | ṣévam hí jāryàm, vām víṣvāsu kshā́su jóguve || 2 || yán nūnám aṣyā́m gátim mitrásya yāyām pathā́ | ásya priyásya ṣármaṇy áhiṅsānasya saṣcire || 3 || yuvábhyām mitrāvaruṇopamā́m dheyām ṛicā́ | yád dha kshā́ye maghónām stotṛīṇā́m ca spūrdháse || 4 || ā́ no mitra sudītíbhir váruṇaṣ ca sadhā́stha ā́ | své kshā́ye maghónām sákhīnām ca vṛidháse || 5 || yuvā́m no yéshu varuṇa kshatrám bṛihác ca bibhṛithā́ḥ | urú ṇo vā́jasātaye kṛitā́m rāyé svastáye || 6 || uchántyām me yajatā́ devákshatre rúṣadgavi | sutā́m sómam ná hastíbhir ā́ padbhír dhāvatam narā bíbhratāv arcanā́nasam || 7 || 2 ||

65.

Yáṣ cikétā sá sukrátur devatrā́ sá bravītu naḥ | váruṇo

63, 4 drapsā́ḥ. 5 su-khám. gó-ishṭishu. sam-rājā. 6 tvíshi -matīm. 7 vipaḥ-citā. rakshethe *iti*. — 64, 1 vrajā́-iva. svàḥ-naram. 2 su-cetúnā. asmai. 3 yát. 4 mitrāvaruṇā́ upa-mā́m. ha. 5 sudīti -bhiḥ. sadhā́-sthe. 6 varuṇā. bṛihát. naḥ vā́ja-sātaye. 7 devá -kshatre rúṣat-gavi. — 65, 1 su-krátuḥ.

yásya darṣató mitró vā vánate gíraḥ || 1 || tā́ hí śréshṭhavarcasā rā́jānā dīrghaśrúttamā | tā́ śátpatī ṛitāvṛídha ṛitā́vānā jáne-jane || 2 || tā́ vām iyānó 'vase pū́rvā úpa bruve sácā | svā́śvāsaḥ sú cetúnā vā́jāṅ abhí prá dāváne || 3 || mitró aṅhóś cid ā́d urú kṣháyāya gātúm vanate | mitrásya hí pratū́rvataḥ sumatír ásti vidhatáḥ || 4 || vayám mitrásyā́vasi syā́ma sapráthastame | anehásas tvótayaḥ satrā́ váruṇaśeshasaḥ || 5 || yuvám mitremā́m jánam yátathaḥ sā́m ca nayathaḥ | mā́ maghónaḥ pári khyatam mó asmā́kam ṛíshīṇā́m gopīthé na urushyatam || 6 || 3 ||

66.

Ā́ cikitāna sukrátū devaú marta riśā́dasā | váruṇāya ṛitápeśase dadhītā́ práyase mahé || 1 || tā́ hí kshatrám ávihrutam samyág asuryàm āśāte | ádha vratéva mā́nusham svàr ṇá dhāyi darśatā́m || 2 || tā́ vām éshe ráthānām urvíṃ gávyūtim eshām | rātáhavyasya sushṭutím dadhṛík stómair manāmahe || 3 || ádhā hí kā́vyā yuvā́m dákshasya pūrbhír adbhutā́ | ní ketúnā jánānām cikéthe pūtadakshasā || 4 || tád ṛitám prithivi bṛihác chravaēshā́ ṛíshīṇām | jrayasānā́v áram prithv áti ksharanti yā́mabhiḥ || 5 || á yád vām īyacakshasā mítra vayám ca sūráyaḥ | vyácishṭhe bahupā́yye yátemahi svarā́jye || 6 || 4 ||

67. .

Bā́ḷ itthā́ deva nishkṛitám ā́dityā yajatā́m bṛihát | váruṇa mítrāryaman várshishṭham kshatrám āśāthe || 1 || á

65, 2 śréshṭha-varcasā. dīrghaśrút-tamā. śátpatī *iti* śát-patī ṛitá-vṛidhā ṛitā́-vānā. 3 ávase pū́rvau. su-áśvāsaḥ. 4 pra-tū́rvataḥ su-matíḥ. 5 mitrásya á°. sapráthaḥ-tame. tvā́-ūtayaḥ. váruṇa-śeshasaḥ. 6 mitrā́ i°. mó *iti*. go-pīthé. — 66, 1 sukrátū *iti* su-krátū. váruṇāya ṛitá-peśase. 2 ávi-hrutam. āśāte *iti*. vratā́-iva. ná. 3 rātá-havyasya su-stutím. 4 ádha. cikéthe *iti* pūta-dakshasā. 5 bṛihát śravaḥ-eshé. prithú. 6 īya-cakshasā mítrā. babu-pā́yye. sva-rā́jye. — 67, 1 devā niḥ-kṛitám. mítra á°. āśāthe *iti*.

yád yonim hiraṇyáyam váruṇa mítra sádathaḥ | dhartárā carshaṇīnām yantám sumnám riṣādasā || 2 || víṣve hí viṣvávedaso váruṇo mitró aryamá | vratá padéva saścire pánti mártyam riśháḥ || 3 || té hí satyá ṛitaspṛíśa ṛitávāno jáne -jane | sunīthásaḥ sudánavo 'ṅhóś cid urucákrayaḥ || 4 || kó nú vām mitrástuto váruṇo vā tanūnām | tát sú vām éshate matír átribhya éshate matíḥ || 5 || 5 ||

68.

Prá vo mitráya gāyata váruṇāya vipá girá | máhikshatrāv ṛitám bṛihát || 1 || samrājā yá ghṛitáyonī mitráś cobhá váruṇaś ca | devá devéshu praśastá || 2 || tá naḥ śaktam pārthivasya mahó rāyó divyásya | máhi vām kshatrám devéshu || 3 || ṛitám ṛiténa sápanteshirám dáksham āśāte | adrúhā devaú vardhete || 4 || vṛishṭídyāvā rītyàpeshás pátī dánumatyāḥ | bṛihántam gártam āśāte || 5 || 6 ||

69.

Trí rocaná varuṇa trír utá dyún tríṇi mitra dhārayatho rájāṅsi | vāvṛidhānāv amátim kshatríyasyánu vratám rákshamāṇāv ajuryám || 1 || írāvatīr varuṇa dhenávo vām mádhumad vām síndhavo mitra duhre | tráyas tasthur vṛishabhásas tisṛiṇām dhisháṇānām ṛetodhá ví dyumántaḥ || 2 || prātár devím áditim johavīmi madhyámdina úditā súryasya | rāyé mitrāvaruṇā sarvátātéle tokáya tánayāya śám yóḥ || 3 || yá dhartárā rájaso rocanásyotádityá divyá

67, 3 viśvá-vedasaḥ. v. m. a. 26, 4. padā-iva. 4 ṛitá-spṛiśaḥ ṛitá-vānaḥ. su-nīthásaḥ su-dānavaḥ. uru-cákrayaḥ. 5 mitra á°. ā īshate (2). — 68, 1 máhi-kshatrau. 2 sam-rājā. ghṛitáyonī *iti* ghṛitá-yonī. ca u°. pra-śastā. 4 sápantā i°. āśāte *iti*. vardhete *iti*. 5 vṛishṭí-dyāvā rītí-āpā i° pátī *iti*. āśāte *iti*. — 69, 1 vavṛidhānaú. kshatríyasya ánu. 2 retaḥ-dhāḥ. 3 madhyámdine út-itā. sarvá-tātā íḷe. 4 rocanásya utá ā°.

pārthivasya | ná vāṃ devā́ amṛ́tā ā́ minanti vratā́ni mitrā-varuṇā-dhruvā́ṇi ‖ 4 ‖ 7 ‖

70.

Purūrúṇā cid dhy ásty ávo nūnáṃ vāṃ varuṇa | mítra vā́ṅsi vāṃ sumatím ‖ 1 ‖ tā́ vāṃ samyág adruhvāṇésham aṣyāma dhā́yase | vayáṃ té rudrā syāma ‖ 2 ‖ pātáṃ no rudrā pāyúbhir utá trāyethāṃ sutrātrā́ | turyáma dásyūn tanū́bhiḥ ‖ 3 ‖ mā́ kásyādbhutakratū yakshám bhujemā tanū́bhiḥ | mā́ ṣéshasā mā́ tánasā ‖ 4 ‖ 8 ‖

71.

Ā́ no gantaṃ riṣādasā váruṇa mítra barhā́ṇā | úpemā́ṃ cā́rum adhvarám ‖ 1 ‖ víṣvasya hí pracetasā váruṇa mítra rā́jathaḥ | īṣāṇā́ pipyataṃ dhíyaḥ ‖ 2 ‖ upá naḥ sutám ā́ gatam váruṇa mítra dāṣúshaḥ | asyá sómasya pītáye ‖ 3 ‖ 9 ‖

72.

Ā mitré váruṇe vayáṃ gīrbhír juhumo atrivát | ní barhíshi sadatam sómapītaye ‖ 1 ‖ vraténa stho dhruvákshemā dhármaṇā yātayájjanā | ní barhíshi — ‖ 2 ‖ mitrás ca no váruṇas ca jushétāṃ yajñám ishṭáye | ní barhíshi sadatāṃ sómapītaye ‖ 3 ‖ 10 ‖

Pañcamo 'nuvākaḥ.

73.

Yád adyá sthāḥ parāváti yád arvāváty aṣvinā | yád vā

70, 1 puru-urúṇā. hí. su-matím. 2 adruhvāṇā i°. 3 su-trātrā. 4 kásya adbhutakratū *ity* adbhuta-kratū. bhujema. — 71, 1 úpa i°. 2 pra-cetasā. 3 a. s. p. 22, 1. — 72, 1 sóma-pītaye. 2 dhruvá-kshemā. yātayát-janā. 3 sóma-pītaye.

purú purubhujā yád antáriksha á gatam || 1 || ihá tyá purubhútamā purú dáṅsāṅsi bíbhratā | varasyá yāmy ádhrigū huvé tuvíshṭamā bhujé || 2 || īrmányád vápushe vápuṣ cakráṃ ráthasya yemathuḥ | páry anyá náhushā yugá mahná rájāṅsi dīyathaḥ || 3 || tád ū shú vām aná kṛitáṃ víśvā yád vām ánu shṭáve | nánā jātáv arepásā sám asmé bándhum éyathuḥ || 4 || á yád vāṃ sūryá ráthaṃ tíshṭhad raghushyádaṃ sádā | pári vām arushá váyo ghṛiṇá varanta ātápaḥ || 5 || 11 ||

yuvór átriṣ ciketati nárā sumnéna cétasā | gharmáṃ yád vām arepásaṃ násatyāsnā bhuraṇyáti || 6 || ugró vāṃ kakuhó yayíḥ śṛiṇvé yámeshu saṃtaníḥ | yád vāṃ dáṅsobhir aśvinátrir narāvavártati || 7 || mádhva ū shú madhūyuvā rúdrā síshakti pipyúshī | yát samudráti párshathaḥ pakváḥ príkṣho bharanta vām || 8 || satyám íd vá u aśvinā yuvám āhur mayobhúvā | tá yámaṃ yāmahūtamā yámann á mṛiḷayáttamā || 9 || imá bráhmāṇi várdhanāśvíbhyāṃ santu śáṃtamā | yá tákshāma ráthāṅ ivávocāma bṛihán námaḥ || 10 || 12 ||

74.

Kúshṭho devāv aśvinādyá divó manāvasū | tác chravatho vṛishaṇvasū átrir vām á vivāsati || 1 || kúha tyá kúha nú śrutá diví devá násatyā | kásminn á yatatho jáne kó vāṃ nadínāṃ sácā || 2 || káṃ yāthaḥ káṃ ha gachathaḥ kám áchā yuñjāthe ráthaṃ | kásya bráhmāṇi raṇyatho va-

---

73, 1 purú puru-bhujā. antárikshe. 2 puru-bhūtamā purú. ádhrigū *ity* ádhri-gū. 3 īrmá a°. 4 ūṃ *iti* sú. stáve. asmé *iti*. á 1°. 5 raghu-syádam. arushā́ḥ. varante ā-tápaḥ. 6 nā́satyā ā°. 7 sam-taníḥ. aśvinā á° narā ā-vavártati. 8 ūṃ *iti* sú madhu-yuvā. síśakti. samudrā́ áti. 9 vaí ūṃ *iti*. mayaḥ -bhúvā. yāma-hūtamā. 10 várdhanā a°. ráthān-iva á° bṛihát. — 74, 1 kú-sthaḥ. aśvinā adyá. manāvasū *iti* tát ṣ° vṛishaṇvasū *iti* vṛishaṇ-vasū. 3 ácha yuñjāthe *iti*.

yáṃ vām uṣmasīshṭáye || 3 || puráṃ cid dhy ùdaprútam paúra puráya jínvathaḥ | yád īṃ gṛibhītátātaye siṅhám iva druhás padé || 4 || prá cyávānāj jujurúsho vavrím átkaṃ ná muñcathaḥ | yúvā yádī kṛitháḥ púnar á kámam ṛinve vadhvàḥ || 5 || 13 ||

ásti hí vām ihá stotá smási vāṃ saṃdṛíṣi śriyé | nú śrutám ma á gatam ávobhir vājinīvasū || 6 || kó vām adyá purūṇáṃ á vavne mártyānām | kó vípro vipravāhasā kó yajñaír vājinīvasū || 7 || á vāṃ ratho ráthānāṃ yéshṭho yātv aśvinā | purú cid asmayús tirá āṅgūshó mártyeshv á || 8 || śám ū shú vām madhūyuvāsmákam astu carkṛitíḥ | arvācīná vicetasā víbhiḥ śyenéva dīyatam || 9 || áśvinā yád dha kárhi cic chuśrūyátam imáṃ hávam | vásvīr ū shú vām bhújaḥ pṛiñcánti sú vām pṛícaḥ || 10 || 14 ||

75.

Práti priyátamaṃ ráthaṃ vṛíshaṇaṃ vasuváhanam | stotá vām aśvināv ṛíshi stómena práti bhūshati mádhvī máma śrutaṃ hávam || 1 || atyáyātam aśvinā tiró víśvā aháṃ sánā | dásrā híraṇyavartanī súshumnā síndhuvāhasā mádhvī máma — || 2 || á no rátnāni bíbhratāv áśvinā gáchatam yuvám | rúdrā híraṇyavartanī jushāṇá vājinīvasū mádhvī máma — || 3 || sushṭúbho vāṃ vṛishaṇvasū ráthe vāṇīcy áhitā | utá vāṃ kakuhó mṛigáḥ príkshaḥ kṛiṇoti vāpushó mádhvī máma — || 4 || bodhínmanasā rathyèshirá havanaśrútā | víbhiś cyávānam aśvinā ní yātho ádvayāvinam mádhvī máma — || 5 || 15 ||

74, 3 uṣmasi i°. 4 hí uda-prútam. 5 cyávānāt. yádi. 6 sam-dṛíṣi. nú. me. vājinīvasū *iti* vājinī-vasū (7). 7 vipra -vāhasā. 8 purú. 9 ūṃ *iti* sú (10) madhū-yuvā a°. vi-cetasā. śyená-iva. 10 ha. cit śuśruyātam. — 75, 1 vasu-váhanam. ṛíshiḥ. mádhvī *iti*. 2 ati-āyātam. híraṇyavartanī *iti* híraṇya-vartanī (4) sú-sumnā síndhu-vāhasā. 3 vājinīvasū *iti* vājinī-vasū. 4 su -stúbhaḥ. vṛishaṇvasū *iti* vṛishaṇ-vasū. vāṇīcī á-hitā. 5 bodhít--manasā rathyà i° havana-śrútā.

á vām narā manoyújó 'ṣvāsaḥ prushitápsavaḥ | váyo vahantu pītáye sahá sumnébhir aṣvinā mádhvī máma — || 6 || áṣvināv éhá gachatam násatyā má ví venatam | tiráṣ cid aryayá pári vartír yātam adābhyā mádhvī máma — || 7 || asmín yajñé adābhyā jaritáram ṣubhaṣ patī | avasyúm aṣvinā yuvám gṛiṇántam úpa bhūshatho mádhvī máma — || 8 || ábhūd ushá rúṣatpaṣur ágnír adhāyy ṛitvíyaḥ | áyoji vām vṛishaṇvasū rátho dasrāv ámartyo mádhvī máma — || 9 || 16 ||

76.

Á bhāty agnír ushásām ánīkam úd víprāṇām devayá váco asthuḥ | arvāñcā nūnám rathyehá yātam pīpiváṅsam aṣvinā gharmám ácha || 1 || ná saṃskṛitám prá mimīto gámishṭhānti nūnám aṣvínópastutehá | dívābhipitvé 'vaságamishṭhā práty·ávartim dāṣúshe ṣámbhavishṭhā || 2 || utá yātam saṃgavé prātár áhno madhyámdina úditā sūryasya | dívā náktam ávasā ṣámtamena nédánīm pītír aṣvínā tatāna || 3 || idám hí vām pradívi sthánam óka imé gṛihá aṣvinedám duroṇám | á no divó bṛihatáḥ párvatād ádbhyó yātam ísham úrjam váhantā || 4 || sám aṣvínor — || 5 || 17 ||

77.

Prātaryávāṇā prathamá yajadhvam purá gṛídhrād 'ára-rushaḥ pibātaḥ | prātár·hí yajñám aṣvínā dadháte prá ṣaṅsanti kaváyaḥ pūrvabhájaḥ || 1 || prātár yajadhvam aṣvínā

75, 6 manaḥ-yújaḥ á° prushitá-psavaḥ. 7 á ihá. 8 patī *iti*. 9 ushāḥ rúṣat-paṣuḥ á a°. vṛishaṇvasū *iti* vṛishaṇ-vasu. — 76, 1 deva-yā́ḥ. rathyā ihá. 2 gámishṭhā á°. aṣvínā úpa-stutā ihá dívā abhi-pitvé ávasā á-gamishṭhā. ṣám-bhavishṭha. 3 utá á. sam-gavé. madhyámdine út-itā. ná i°. aṣvínā á. 4 pra-dívi. aṣvina i°. á — á V, 30, 11. at-bhyáḥ. 5 = V, 42, 18. — 77, 1 prātaḥ-yā́vānā. dadhā́te *iti*. purva-bhājaḥ.

hinota ná sāyám asti devayá ájushṭam | utányó asmád yajate ví cāvaḥ pūrvaḥ-pūrvo yájamāno vánīyān || 2 || híraṇyatvaṉ mádhuvarṇo ghṛitásnuḥ príksho váhann á rátho vartate vām | mánojavā aṣvinā vātaraṅhā yénātiyāthó duritáni víṣvā || 3 || yó bhūyishṭhaṃ nāsatyābhyāṃ vivésha cánishṭham pitvó rárate vibhāgé | sá tokám asya pīparac chámībhir ánūrdhvabhāsaḥ sádam ít tuturyāt || 4 || sám aṣvínor — || 5 || 18 ||

78.

Áṣvināv éhá gachataṃ nāsatyā mā ví venatam | haṅsāv iva patatam á sutāṉ úpa || 1 || áṣvinā hariṇāv iva gaurāv ivānu yávasam | haṅsāv iva — || 2 || áṣvinā vājinīvasū jushéthāṃ yajñám ishṭáye | haṅsāv iva — || 3 || átrir yád vām avaróhann ṛibísam ájohavīn nādhamāneva yóshā | ṣyenásya cij jávasā nūtanenágachatam aṣvinā ṣámtamena || 4 || 19 ||

ví jihīshva vanaspate yónih sūshyantyā iva | ṣrutám me aṣvinā hávam saptávadhriṃ ca muñcatam || 5 || bhītáya nādhamānāya ṛíshaye saptávadhraye | māyābhir aṣvinā yuvám vṛikshám sám ca ví cācathaḥ || 6 || yáthā vātaḥ pushkariṇīṃ samiṅgáyati sarvátaḥ | evā te gárbha ejatu niraítu dáṣamāsyaḥ || 7 || yáthā váto yáthā vánaṃ yáthā samudrá éjati | evā tvám daṣamāsya sahávehi jaráyuṇā || 8 || dáṣa māsāṉ chaṣayānáḥ kumāró ádhi mātári | niraítu jīvó ákshato jīvó jívantyā ádhi || 9 || 20 ||

77, 2 deva-yāḥ. utá aº. cā á º. 3 híraṇya-tvak mádhu-varṇaḥ ghṛitá-snuḥ. mánaḥ-javāḥ. vāta-raṅhāḥ yéna ati-yāthāḥ duḥ-itāni. 4 vi-bhāgé. pīparat ṣº ánūrdhva-bhāsaḥ. — 78, 1 áṣvināv-venatam V., 75, 7. 2 gauraú-iva ánu. 3 vājinīvasū *iti* vājinī-vasū. 4 ava-róhan. ájohavīt nādhamānā-iva. cit. nūtanena á aº. 5 saptá-vadhrim. 6 nādhamānāya. saptá-vadhraye. ca aº. 7 sam-iṅgáyati. evá. niḥ-aítu dáṣa-māsyaḥ. 8 evá. daṣa-māsya sahá áva ihi. 9 ṣaṣayānáḥ. niḥ-aítu.

79.

Mahé no adyá bodhayósho rāyé divítmatī | yáthā cin no ábodhayaḥ satyáśravasi vāyyé sújāte áśvasūnṛite || 1 || yā́ sunīthé śaucadrathé vy aúcho duhitar divaḥ | sā́ vy ùcha sáhīyasi satyáśravasi v. s. á. || 2 || sā́ no adyā́bharád-vasur vy ùchā duhitar divaḥ | yó vy aúchaḥ sáhīyasi satyáśravasi — || 3 || abhí yé tvā vibhāvari stómair gṛiṇánti váhnayaḥ | maghaír maghoni suśríyo dā́manvantaḥ surātáyaḥ sújāte áśvasūnṛite || 4 || yác cid dhí te gaṇá imé chadáyanti magháttaye | pári cid váshṭayo dadhur dádato rā́dho áhrayaṃ sújāte áśvasūnṛite || 5 || 21 ||

aíshu dhā vīrávad yáśa úsho maghoni sūríshu | yé no rā́dhāṅsy áhrayā maghávāno árāsata sújāte áśvasūnṛite || 6 || tébhyo dyumnám bṛihád yáśa úsho maghony ā́ vaha | yé no rā́dhāṅsy áśvyā gavyā́ bhájanta sūráyaḥ sújāte áśvasūnṛite || 7 || utá no gómatīr ísha ā́ vahā duhitar divaḥ | sākáṃ sū́ryasya raśmíbhiḥ śukraíḥ śócadbhir arcíbhiḥ sújāte áśvasūnṛite || 8 || vy ùchā duhitar divo má ciráṃ tanuthā ápaḥ | nét tvā stenáṃ yáthā ripúṃ tápāti sū́ro arcíshā sújāte áśvasūnṛite || 9 || etávad véd ushas tvám bhūyo vā dā́tum arhasi | yā́ stotṛ́bhyo vibhāvary uchántī ná pramíyase sújāte áśvasūnṛite || 10 || 22 ||

80.

Dyutádyāmānam bṛihatím ṛiténa ṛitā́varīm aruṇápsuṃ vibhātím | devím ushásaṃ svàr āváhantīm práti víprāso matíbhir jarante || 1 || eshā́ jánaṃ darśatā́ bodháyantī sugā́n

---

79, 1 bodhaya ú°. cit. satyá-śravasi. sú-jāte áśva-sūnṛite. 2 su-nīthé. ví. ví u°. 3 adyá ābharát-vasuḥ ví ucha. yó *iti* ví. 4 su-śríyaḥ. su-rātáyaḥ. 5 yác — te 25, 1. 6 ā́ e° dhāḥ. 8 vaha. 9 ví ucha. ná ít. 10 vā́ ít. pra-míyase. — 80, 1 dyutát-yāmānam. ṛiténa ṛitá-varīm aruṇá-psum vi-bhātím. ā-váhantīm. 2 su-gā́n.

pathāḥ kṛiṇvatī yāty ágre | bṛihadrathā bṛihatī viṣvamin-vóshā jyótir yachaty ágre áhnām || 2 || eshā góbhir aruṇébhir yujānásredhantī rayím áprāyu cakre | pathó rádantī suvitáya devī purushṭutā viṣvávārā ví bhāti || 3 || eshā vyènī bhavati dvibárhā āvishkṛiṇvānā tanvàm purástāt | ṛitásya pánthām ánv eti sādhú prajānatīva ná díṣo mināti || 4 || eshā ṣubhrā ná tanvò vidānórdhvéva snātī dṛiṣáye no asthāt | ápa dvésho bádhamānā támāṅsy ushā divó duhitā jyótishāgāt || 5 || eshā pratīcī duhitā divó nṛín yósheva bhadrā ní riṇīte ápsaḥ | vyūrṇvatī dāṣúshe váryāṇi púnar jyótir yuvatíḥ pūrváthākaḥ || 6 || 23 ||

81.

Yuñjáte mána utá yuñjate dhíyo víprā víprasya bṛiható vipaścítaḥ | ví hótrā dadhe vayunāvíd éka ín mahī devásya savitúḥ párishṭutiḥ || 1 || víṣvā rūpáṇi prátī muñcate kavíḥ prásāvīd bhadrám dvipáde cátushpade | ví nákam akhyat savitā váreṇyo 'nu prayáṇam usháso ví rājati || 2 || yásya prayáṇam ánv anyá íd yayúr devā devásya mahimānam ójasā | yáḥ párthivāni vimamé sá étaso rájāṅsi devāḥ savitā mahitvaná || 3 || utá yāsi savitas tríṇi rocanótā sū́ryasya raṣmíbhiḥ sám ucyasi | utá rātrīm ubhayátaḥ pārīyasa utá mitró bhavasi deva dhármabhiḥ || 4 || utéṣishe prasavásya tvám éka íd utá pūshā bhavasi deva yámabhiḥ | utédám víṣvam bhúvanam ví rājasi ṣyāváṣvas te savita stómam ānaṣe || 5 || 24 ||

80, 2 bṛihat-rathā. viṣvam-invā ushā́ḥ. 3 yujānā á°. ápra -āyu. puru-stutā viṣvá-vārā. 4 ví-enī. dvi-bárhāḥ āviḥ-kṛiṇvānā. ṛitásya-mināti 124, 3. 5 vidānā́ ūrdhvā́-iva. ushā́ḥ. jyótishā ā́ a°. 6 yóshā-iva. vi-ūrṇvatī. purvá-thā akar *ity* akaḥ. — 81, 1 víprāḥ. vipaḥ-citaḥ. hótrāḥ. vayuna-vít. ít. pári-stutiḥ. 2 prá a°. dvi-páde cátuḥ-pade. váreṇyaḥ ánu pra-yā́nam. 3 pra-yā́nam. anyé. devā́ḥ. vi-mamé. 4 savitar *iti*. rocanā́ utá. pári īyase. 5 utá i° pra-savásya. utá i°. ṣyāvá-aṣvaḥ. savitar *iti*.

82.

Tát savitúr vṛiṇīmahe vayáṃ devásya bhójanam | ṣréshṭhaṃ sarvadhā́tamaṃ túram bhágasya dhīmahi || 1 || ásya hí sváyaṣastaraṃ savitúḥ kác caná priyám | ná minánti svarā́jyam || 2 || sá hí rátnāni dāṣúshe suvā́ti savitā́ bhágaḥ | tám bhāgáṃ citrám īmahe || 3 || adyā́ no deva savitaḥ prajā́vat sāvīḥ saúbhagam | párā dushvápnyaṃ suva || 4 || víṣvāni deva savitar duritā́ni párā suva | yád bhadráṃ tán na ā́ suva || 5 || 25 ||

ánāgaso áditaye devásya savitúḥ savé | víṣvā vāmā́ni dhīmahi || 6 || ā́ viṣvádevaṃ sátpatiṃ sūktaír adyā́ vṛiṇīmahe | satyásavaṃ savitā́ram || 7 || yá imé ubhé áhanī purá éty áprayuchan | svādhī́r deváḥ savitā́ || 8 || yá imā́ víṣvā jātā́ny āṣrāváyati ṣlókena | prá ca suvā́ti savitā́ || 9 || 26 ||

83.

Áchā vada tavásaṃ gīrbhír ābhí stuhí parjányaṃ námasā́ vivāsa | kánikradad vṛishabhó jīrádānū réto dadhāty óshadhīshu gárbham || 1 || ví vṛikshā́n hanty utá hanti raksháso víṣvam bibhāya bhúvanam mahā́vadhāt | utā́nāgā īshate vṛíshṇyāvato yát parjánya stanáyan hánti dushkṛítaḥ || 2 || rathī́va káṣayā́ṣvāñ abhikshipánn āvír dūtā́n kṛiṇute varshyā̀ñ áha | dūrā́t siṅhásya stanáthā úd īrate yát parjányaḥ kṛiṇuté varshyàṃ nábhaḥ || 3 || prá vā́tā vā́nti patáyanti vidyúta úd óshadhīr jíhate pínvate svàḥ | írā víṣvasmai bhúvanāya jāyate yát parjányaḥ pṛithivī́ṃ rétasā́vati || 4 || yásya vraté pṛithivī́ nánnamīti yásya vraté

82, 1 sarva-dhā́tamam. 2 sváyaṣaḥ-taram. kát: sva-rā́jyam. 4 adyá. savitar *iti*. duḥ-svápnyam. 5 duḥ-itā́nì. tát. 7 viṣvá -devam sát-patim su-uktaíḥ adyá. satyá-savam. 8 imé *iti* ubhé *iti* áhanī *iti*. ápra-yuchan su-ādhī́ḥ. 9 ā-ṣraváyati. — 83, 1 ácha. ābhíḥ. námasā ā́. jīrá-dānuḥ. 2 mahā́-vadhāt utá a°. vṛíshṇya -vataḥ. parjányaḥ. duḥ-kṛítaḥ. 3 rathī́-iva káṣayā á° abhi-kshipán. 4 vā́tāḥ. vi-dyútaḥ. svàr *iti* svàḥ. rétasā á°.

saphávaj járbhurīti | yásya vratá óshadhīr viśvárūpāḥ sá naḥ parjanya máhi śárma yacha || 5 || 27 ||

divó no vṛishṭím maruto rarīdhvam prá pinvata vṛíshṇo áśvasya dhárāḥ | arvāñ cténa stanayitnúnéhy apó nishiñcánn ásuraḥ pitā́ naḥ || 6 || abhí kranda stanáya gárbham ā́ dhā udanvátā pári dīyā ráthena | dṛítim sú karsha víshitam nyàñcam samā́ bhavantūdváto nipādāḥ || 7 || mahántam kóśam úd acā ní shiñca syándantām kulyā́ víshitāḥ purástāt | ghṛiténa dyā́vāpṛithiví vy ùndhi suprapāṇám bhavatv aghnyā́bhyaḥ || 8 || yát parjanya kánikradat stanáyan háṅsi dushkṛítaḥ | prátīdám víśvam modate yát kím ca pṛithivyā́m ádhi || 9 || ávarshīr varshám úd u shū́ gṛibhāyákar dhánvāny átyetavā́ u | ájījana óshadhīr bhójanāya kám utá prajā́bhyo 'vido manīshā́m || 10 || 28 ||

84.

Bā́ḷ itthā́ párvatānām khidrám bibharshi pṛithivi | prá yā́ bhū́mim pravatvati mahná jinóshi mahini || 1 || stómāsas tvā vicāriṇi práti shṭobhanty aktúbhiḥ | prá yā́ vā́jam ná héshantam perúm ásyasy arjuni || 2 || dṛiḷhā́ cid yā́ vánaspátīn kshmayā́ dárdharshy ójasā | yát te abhrásya vidyúto divó várshanti vṛishṭáyaḥ || 3 || 29 ||

85.

Prá samrā́je bṛihád arcā gabhīrám bráhma priyám váruṇāya śrutā́ya | ví yó jaghā́na śamitéva cármopastíre pṛi-

---

83, 5 saphá-vat. vraté. viśvá-rūpāḥ. 6 stanayitnúnā ā́ ihi. ni-siñcán. 7 dīya. ví-sitam. samā́ḥ bhavantu u° ni-pādā́ḥ. 8 aca. siñca. kulyā́ḥ ví-sitaḥ. dyā́vāpṛithiví *iti* ví u° su-prapāṇám. 9 duḥ. -kṛitaḥ práti i°. 10 sú gṛibhāya á°. áti-etavai. pra-jā́bhyaḥ. — 84, 2 vi-cāriṇi. stobhanti. 3 vi-dyútaḥ. — 85, 1 sam-rā́je. arca. śamitā́-iva cárma upa-stíre.

thivíṃ súryāya || 1 || váneshu vy àntárikshaṃ tatāna vájam árvatsu páya usríyāsu | hṛitsú krátuṃ váruṇo apsv àgníṃ diví súryam adadhāt sómam ádrau || 2 || nīcínabāraṃ váruṇaḥ kávandhaṃ prá sasarja ródasī antárikshaṃ | téna víśvasya bhúvanasya rájā yávaṃ ná vṛishtír vy ùnatti bhúma || 3 || unátti bhūmim pṛithivíṃ utá dyáṃ yadá dugdháṃ váruṇo váshṭy ād ít | sám abhréṇa vasata párvatāsas taviṣhīyántaḥ śrathayanta vīráḥ || 4 || imám ū shv àsurásya śrutásya mahím māyáṃ váruṇasya prá vocam | máneneva tasthiváṅ antárikshe ví yó mamé pṛithivíṃ súryeṇa || 5 || 30 ||

imám ū nú kavítamasya māyám mahíṃ devásya nákir á dadharsha | ékaṃ yád udnā́ ná pṛiṇánty énīr āsiñcántīr avánayaḥ samudrám || 6 || aryamyàṃ varuṇa mitryàṃ vā sákhāyaṃ vā sádam íd bhrátaraṃ vā | veśáṃ vā nítyaṃ varuṇāraṇaṃ vā yát sīṃ ágaś cakṛimā́ śiśráthas tát || 7 || kitaváso yád riripúr ná dīví yád vā ghā́ satyám utá yán ná vidmá | sárvā tá ví shya śithiréva devádhā te syāma varuṇa priyásaḥ || 8 || 31 ||

86.

Índrāgnī yám ávatha ubhā́ vájeshu mártyam | dṛilhā́ cit sá prá bhedati dyumnā́ vā́ṇīr iva tritáḥ || 1 || yá pṛítanāsu dushṭárā yá vájeshu śravā́yyā | yā́ páñca carshaṇír abhīndrāgnī́ tā́ havāmahe || 2 || táyor íd ámavac chávas tigmā́ didyún maghónoḥ | práti drúṇā gábhastyor gávāṃ vṛitraghnā́ éshate || 3 || tā́ vām éshe ráthānām indrāgnī́ havā-

---

85, 2 yí a°. ap-sú a°. 3 nīcína-bāram. ródasī *iti*. ví u°. 5 uṁ *iti* sú ā°. mánena-iva. 6 uṁ *iti*. ā-siñcántīḥ. 7 varuṇa ā°. cakṛimā́. 8 gha. yát. sya śithirā́-iva deva ádha. — 86, 1 indrāgnī *iti*. 2 dustárā. abhí indrāgnī́ *iti*. 3 áma-vat ś°. didyút. vṛitra-ghné. ā́ ī°. 4 t. v. c. r. V, 66, 3. índrāgnī́ *iti*.

mahe | pátī turásya rádhaso vidvấṅsā gírvaṇastamā ‖4‖ tấ vṛidhántāv ánu dyúṅ mártāya devấv adábhā | árhantā cit puró dadhé 'ṅśeva devấv árvate ‖ 5 ‖ evéndrāgníbhyām áhāvi havyáṃ ṣūshyàṃ ghṛitáṃ ná pūtám ádribhiḥ | tấ sūríshu ṣrávo bṛihád rayíṃ gṛiṇátsu didhṛitam ísham gṛiṇátsu didhṛitam ‖ 6 ‖ 32 ‖

87.

Prá vo mahé matáyo yantu víshṇave marútvate girijấ evayấmarut | prá ṣárdhāya práyajyave sukhādáye tavấse bhandádishṭaye dhúnivratāya ṣávase ‖ 1 ‖ prá yé jātấ mahinấ yé ca nú svayám prá vidmánā bruváta evayấmarut | krátvā tád vo maruto nádhṛíshe ṣávo dānấ mahnấ tád eshām ádhṛishṭāso nádrayaḥ ‖ 2 ‖ prá yé divó bṛihataḥ ṣṛiṇviré girấ suṣúkvānaḥ subhvà evayấmarut | ná yéshām írī sadhástha íshṭa ấṅ agnáyo ná svávidyutaḥ prá syandráso dhúnīnām ‖ 3 ‖ sá cakrame maható nír urukramáḥ samānásmāt sádasa evayấmarut | yadáyukta tmánā svấd ádhi shṇúbhir víshpardhaso vímahaso jígāti ṣévṛidho nṛíbhiḥ ‖ 4 ‖ svanó ná vó 'mavān rejayad vṛíshā tveshó yayís tavishá evayấmarut | yénā sáhanta ṛiñjáta svárocisha sthấraṣmāno hiraṇyáyāḥ svāyudhấsa ishmíṇaḥ ‖ 5 ‖ 33 ‖

apāró vo mahimấ vṛiddhaṣavasas tveshám ṣávo 'vatv evayấmarut | sthātāro hí prásitau samdṛíṣi sthána té na urushyatā nidáḥ ṣuṣukvấṅso nấgnáyaḥ ‖ 6 ‖ té rudrấsaḥ súmakhā agnáyo yathā tuvidyumnấ avantv evayấmarut | dīr-

---

86, 4 pátī *iti*. 5 dadhe áṅṣā-iva. 6 evá i°. — 87, 1 giri -jāḥ. prá-yajyave su-khādáye. bhandát-ishṭaye dhúni-vratāya. 2 jātấḥ. bruváte. ná ā-dhṛíshe. ná á°. 3 su-ṣúkvānaḥ su-bhvàḥ. sadhá-sthe íshṭe ấ. svá-vidyutaḥ. 4 uru-kramáḥ. yadấ á°. sṇú -bhiḥ ví-spardhasaḥ ví-mahaṣaḥ. ṣé-vṛidhaḥ. 5 vaḥ á°. yéna. svá-rocishaḥ sthấḥ-raṣmānaḥ. su-āyudhấsaḥ. 6 vṛiddha-ṣavasaḥ. prá-sitau sam-dṛíṣi. urushyata. ná a°. 7 sú-makhāḥ. tuvi -dyumnāḥ.

ghám pṛithú paprathe sádma pārthivaṃ yéshām ájmeshv á maháḥ ṣárdhāṅsy ádbhutainasām || 7 || adveshó no maruto gātúm étana ṣrótā hávaṃ jaritúr evayāmarut | víshṇor maháḥ samanyavo yuyotana smád rathyò ná daṅsánāpa dvéshāṅsi sanutáḥ || 8 || gántā no yajñáṃ yajñiyāḥ suṣámi ṣrótā hávam arakshá evayāmarut | jyéshṭhāso ná párvatāso vyòmani yūyáṃ tásya pracetasaḥ syāta durdhártavo nidáḥ || 9 || 34 ||

Shashṭho 'nuvākaḥ.

PAÑCAMAM MAṆḌALAM.

87, 7 ádbhuta-enasām. 8 ā i° ṣróta. sa-manyavaḥ. daṅsánā ápa. sanutár *iti*. 9 gánta. su-ṣámi ṣróta. ví-omani. pra-cetasaḥ. duḥ-dhártavaḥ.

1.

Tvám hy àgne prathamó manótāsyá dhiyó ábhavo dasma hótā | tvám sīm vṛisbann akṛiṇor dushṭárītu sáho víśvasmai sáhase sáhadhyai || 1 || ádhā hótā ny àsīdo yájīyān iḷás padá ishāyann íḍyaḥ sán | tám tvā náraḥ prathamám devayánto mahó rāyé citáyanto ánu gman || 2 || vṛitéva yántam bahúbhir vasavyaìs tvé rayím jāgṛivāṅso ánu gman | rúśantam agním darśatám bṛihántam vapávantam viśváhā dīdivāṅsam || 3 || padám devásya námasā vyántaḥ śravasyávaḥ śráva āpanu ámṛiktam | námāni cid dadhire yajñíyāni bhadrāyām te raṇayanta sámdṛishṭau || 4 || tvám vardhanti kshitáyaḥ pṛithivyām tvám ráya ubháyāso jánānām | tvám trātá taraṇe cétyo bhūḥ pitā mātā sádam ín mánushāṇām || 5 || [35] ||

saparyényaḥ sá priyó vikshv àgnír hótā mandró ní shasādā yájīyān | tám tvā vayám dáma á dīdivāṅsam úpa jñubádho námasā sadema || 6 || tám tvā vayám sudhyò návyam agne sumnāyáva īmahe devayántaḥ | tvám víśo anayo dídyāno divó agne bṛihatā rocanéna || 7 || viśām kavím viśpátim śáśvatīnām nitóśanam vṛishabhám carshaṇīnām | prétī-

---

1, 1 hí a°. manótā asyāḥ. dustárītu. 2 ádhā. ní a°. padé. 3 vṛitā-iva. tvé *iti*. 4 n. c. d. y. 72, 3. sám-dṛishṭau. 5 ít. 6 vikshú a°. sasāda. dáme. jñu-bādhaḥ. 7 su-dhyàḥ. sumna-yávaḥ. 8 v. k. v. III, 2, 10. ni-tóśanam.

shaṇim ishāyantam pāvakám rājantam agním yajatám rayīṇám || 8 || só agna īje ṣaṣamé ca márto yás ta ánaṭ samídhā havyádātim | yá áhutim pári védā námobhir víṣvét sá vāmā́ dadhate tvótaḥ || 9 || asmā́ u te máhi mahé vidhema námobhir agne samídhotá havyaíḥ | védī sūno sahaso gīrbhír ukthaír á te bhadrā́yām sumataú yatema || 10 || á yás tatántha ródasī ví bhāsā́ ṣrávobhiṣ ca ṣravasyàs tárutraḥ | bṛihádbhir vājai sthávirebhir asmé revádbhir agne vitarā́m ví bhāhi || 11 || nṛivád vaso sádam íd dhehy asmé bhū́ri tokā́ya ṭánayāya paṣváḥ | pūrvír íṣho bṛihatír āréaghā asmé bhadrā́ sauṣravasā́ni santu || 12 || purū́ṇy agne purudhā́ tvāyā́ vásūni rājan vasútā te aṣyām | purū́ṇi hí tvé puruvāra sánty ágne vásu vidhaté rā́jani tvé || 13 || 36 ||

Caturtho 'dhyāyaḥ.

2.

Tvā́ṃ hí kshaítavad yáṣó 'gne mitró ná pátyase | tvā́m vícarshaṇe ṣrávo váso pushṭím ná pushyasi || 1 || tvā́m hí shmā carshaṇáyo yajñébhir gīrbhír ílate | tvā́m vājí yāty avṛikó rajastū́r viṣvácarshaṇiḥ || 2 || sajóshas tvā divó náro yajñásya ketúm indhate | yád dha syá mā́nusho jánaḥ sumnāyúr juhvé adhvaré || 3 || ṛídhad yás te sudā́nave dhiyā́ mártaḥ ṣaṣámate | ūtí shá bṛiható divó dvishó áṅho ná tarati || 4 || samídhā yás ta áhutim níṣitim mártyo náṣat | vayávantam sá pushyati kshā́yam agne ṣatā́yusham || 5 || 1 ||

tveshás te dhūmá ṛiṇvati diví sháñ chukrá átataḥ | sū́ro ná hí dyutā́ tvā́m kṛipā́ pāvaka rócase || 6 || ádhā hí vikshv

---

1, 8 préti-ishaṇim. 9 agne. te. sam-ídhā havyá-dātim. y. ā. p. v. 31, 5. víṣvā ít. tvā́-ūtaḥ. 10 asmai. sam-ídhā utá. sūno *iti*. su-mataú. 11 ródasī *iti*. vā́jaiḥ. asmé *iti*. 12 vaso *iti*. asmé *iti* (2). āré-aghāḥ. 13 tvé *iti* (2) puru-vāra. — 2, 1 yáṣaḥ á°. vi-carshaṇe. váso *iti*. 2 sma. rajaḥ-tū́ḥ viṣvá-carshaṇiḥ. 3 sa -jóshaḥ. ha. sumna-yúḥ. 4 su-dā́nave. sáḥ. 5 sam-ídhā. te ā́-hutim ní-ṣitim. ṣatá-āyusham. 6 sán ṣ° ā́-tataḥ. 7 ádha, vikshú.

íḍyó 'si priyó no átithiḥ | raṇváḥ purîva jûryaḥ sūnúr ná trayayâyyaḥ || 7 || krátvā hí dróṇe ajyáse 'gne vājî ná kṛítvyaḥ | párijmeva svadhâ gáyo 'tyo ná hvāryáḥ śíśuḥ || 8 || tvâṃ tyâ cid ácyutâgne paśúr ná yávase | dhâmā ha yát te ajara vánā vṛiścánti śíkvasaḥ || 9 || véshi hy àdhvarīyatâṃ ágne hótā dáme viśâm | samṛídho viśpate kṛiṇu jushásva havyám aṅgiraḥ || 10 || áchā no mitramaho deva devân ágne vócaḥ sumatíṃ ródasyoḥ | vîhí svastíṃ sukshitíṃ divó nṛín dvishó áṅhāṅsi duritâ tarema tâ tarema távâvasā tarema || 11 || 2 ||

3.

Ágne sá kshesha̱d ṛitapâ ṛitejâ urú jyótir naśate devayúsh te | yáṃ tvám mitréṇa váruṇaḥ sajóśhā déva pási tyájasā mártam áṅhaḥ || 1 || îjé yajñébhiḥ śaśamé śámībhir ṛidhádvārāyāgnáye dadāśa | evâ caná táṃ yaśásām ájushṭir naṅho mártaṃ naśate ná prádṛiptiḥ || 2 || śúro ná yásya dṛiśatír arepâ bhīmâ yád éti śucátás ta â dhîḥ | héshasvataḥ śurúdho nâyám aktóḥ kútrā cid raṇvó vasatír vanejáḥ || 3 || tigmáṃ cid éma máhi várpo asya bhásad áśvo ná yamasāná āśâ | vijéhamānaḥ paraśúr ná jihvâṃ dravír ná drāvayati dáru dhákshat || 4 || sá íd ásteva práti dhād asishyáñ chíśīta téjó 'yaso ná dhârām | citrádhrajatir aratír yó aktór vér ná drushádvā raghupátmajaṅhāḥ || 5 || 3 ||

sá īṃ rebhó ná práti vasta usráḥ śocíśhā rārapīti mitrámahāḥ | náktaṃ yá īṃ arushó yó dívā nṛín ámartyo

---

2, 7 íḍyaḥ ási. purí-iva. 8 ajyáse á°. párijmā-iva. gáyaḥ á°. 9 ácyutā á°. dhâma. 10 v. h. à. IV, 9, 5. sam-ṛídhaḥ. 11 ácha. mitra-mahaḥ. su-matím. su-kshitím. duḥ-itâ. táva á°. — 3, 1 ṛita-pâḥ ṛite-jâḥ. deva-yúḥ te. sa-jóshāḥ. 2 ṛidhát-vārāya a°. evá. ná á°. prá-dṛiptiḥ. 3 arepâḥ. ná a°. kútra. vane-jáḥ. 4 vi-jéhamānaḥ. dravayati. 5 ástā-iva. śíśīta téjaḥ á°. citrá -dhrajatiḥ. dru-sádvā raghupátma-jaṅhāḥ. 6 vaste. rarapīti mitrá-mahāḥ.

arushó yó dívā nṛ́n || 6 || divó ná yásya vidható návīnod vṛ́shā rukshá óshadhīshu nūnot | ghṛ́ṇā ná yó dhrájasā pátmanā yánn ā́ ródasī vásunā dáṃ supátnī || 7 || dhā́yobhir vā yó yújyebhir arkaír vidyún ná davidyot svébhiḥ ṣúshmaiḥ | ṣárdho vā yó marútāṃ tatáksha ṛibhúr ná tveshó rabhasānó adyaut || 8 || 4 ||

4.

Yáthā hotar mánusho devátātā yajñébhiḥ sūno sahaso yájāsi | evā́ no adyá samanā́ samānā́n uṣánn agna uṣató yakshi devā́n || 1 || sá no vibhā́vā cakshā́ṇir ná vástor agnír vandā́ru védyaṣ cáno dhāt | viṣvā́yur yó amṛ́to mártyeshūsharbhúd bhū́d átithir jātávedāḥ || 2 || dyā́vo ná yásya panáyanty ábhvam bhā́sāṅsi vaste sū́ryo ná ṣukráḥ | ví yá inóty ajáraḥ pāvakó 'ṣnasya cic chiṣnathat pūrvyā́ṇi || 3 || vadmā́ hí sūno ásy admasádvā cakré agnír janúshā́jmā́nnam | sá tváṃ na ūrjasana ū́rjaṃ dhā rā́jeva jer avṛiké ksheshy antáḥ || 4 || nítikti yó vāraṇám áṅnam átti vāyúr ná rā́shṭry áty ety aktū́n | turyā́ma yás ta ādíṣām árātīr átyo ná hrútaḥ pátataḥ parihrút || 5 || 5 ||

ā́ sū́ryo ná bhānumádbhir arkaír ágne tatántha ródasī ví bhāsā́ | citró nayat pári támāṅsy aktáḥ ṣocíshā pátmann auṣijó ná dī́yan || 6 || tvā́ṃ hí mandrátamam arkaṣokaír vavṛimáhe máhi naḥ ṣróshy agne | índraṃ ná tvā ṣávasā devátā vāyúm pṛiṇanti rā́dhasā nṛ́tamāḥ || 7 || nū́ no agne 'vṛikébhiḥ svastí véshi rāyáḥ pathíbhiḥ párshy áṅhaḥ | tā́ sūríbhyo gṛiṇaté rāsi sumnám mádema ṣatáhimāḥ suvī́rāḥ || 8 || 6 ||

3, 7 ródasī *iti*. supátnī *iti* su-pátnī. 8 vi-dyút. tatáksha. — 4, 1 sūno *iti*. evá. agne. 2 viṣvá-āyuḥ. mártyeshu ushaḥ -bhút. jātá-vedāḥ. 3 áṣnasya cit ṣ°. 4 suno *iti*. adma-sádvā. janúshā ájma á°. ūrja-sane. dhāḥ rā́jā-iva. antár *iti*. 5 ní-tikti. rashṭri. te ā-díṣām. pari-hrút. 6 ródasī *iti*. 7 arka-ṣokaíḥ. 8 nú. ṣatá-himāḥ su-vī́rāḥ.

5.

Huvé vaḥ sūnúṃ sáhaso yúvānam ádroghavācam matíbhir yávishṭham | yá ínvati dráviṇāni prácetā viṣvávārāṇi puruváro adhrúk || 1 || tvé vásūni purvaṇīka hotar doshā́ vástor érire yajñíyāsaḥ | kshā́meva víṣvā bhúvanāni yásmin sáṃ saúbhagāni dadhiré pāvaké || 2 || tváṃ vikshú pradívaḥ sīda āsú krátvā rathír abhavo váryāṇām | áta inoshi vidhaté cikitvo vy ânushág jātaveḍo vásūni || 3 || yó naḥ sánutyo abhidā́sad agne yó ántaro mitramaho vanushyā́t | tám ajárebhir vríshabhis táva svaís tápā tapishṭha tápasā tápasvān || 4 || yás te yajñéna samídhā yá ukthaír arkébhiḥ sūno sahaso dádāṣat | sá mártyeshv amṛita prácetā rāyā́ dyumnéna ṣrávasā ví bhāti || 5 || sá tát kṛidhīshitás tūyam agne spṛídho bādhasva sáhasā sáhasvān | yác chasyáse dyúbhir aktó vácobhis táj jushasva jaritúr ghóshi mánma || 6 || aṣyáma táṃ kā́mam agne távotí aṣyáma rayíṃ rayivaḥ suvíram | aṣyáma vā́jam abhí vājáyanto 'ṣyáma dyumnám ajarājáraṃ te || 7 || 7 ||

6.

Prá návyasā sáhasaḥ sūnúm áchā yajñéna gātúm áva ichámānaḥ | vṛiṣcádvanaṃ kṛishṇáyāmaṃ rúṣantaṃ vītí hótāraṃ divyáṃ jigāti || 1 || sá ṣvitānás tanyatū́ rocanasthā́ ajárebhir nánadadbhir yávishṭhaḥ | yáḥ pāvakáḥ purutámaḥ purūṇi pṛithū́ny agnír anuyā́ti bhárvan || 2 || ví te víshvag vā́tajūtāso agne bhā́māsaḥ ṣucc ṣúcayaṣ caranti | tuvimrakshā́so divyā́ návagvā vánā vananti dhṛishatā́ rujántaḥ || 3 ||

5, 1 ádrogha-vācam. prá-cetāḥ viṣvá-vārāṇi puru-várāḥ. 2 tvé *iti*. puru-anīka. ā́ i°. kshā́ma-iva. 3 pra-dívaḥ. ví ā° jāta-vedaḥ. 4 abhi-dā́sat. mitra-mahaḥ. tápa. 5 sam-ídhā. sūno *iti*. prá-cetāḥ. 6 kṛidhi i°. yát ṣ°. tát. 7 táva ūtí. su-víram. ajara a°. — 6, 1 ácha. vṛiṣcát-vanam kṛishṇá-yāmam. 2 tanyatúḥ rocana-sthā́ḥ. anu-yā́ti. 3 vā́ta-jūtāsaḥ. tuvi-mrakshā́saḥ divyā́ḥ náva-gvāḥ.

yé te ṣukrásaḥ ṣúcayaḥ ṣucishmaḥ kshấṃ vápanti víshitāso áṣvāḥ | ádha bhramás ta urviyấ ví bhāti yātáyamāno ádhi sánu príṣṇeḥ || 4 || ádha jihvấ pāpatīti prá vríshṇo goshuyúdho náṣánīḥ sṛijānấ | ṣúrasyeva prásitiḥ kshātír agnér durvártur bhīmó dayate vánāni || 5 || á bhānúnā párthivāni jráyāṅsi mahás todásya dhrishatấ tatantha | sá bādhasvấpa bhayấ sáhobhi spṛídho vanushyán vanúsho ní jūrva || 6 || sá citra citráṃ citáyantam asmé cítrakshatra citrátamaṃ vayodhấm | candráṃ rayím puruvíram bṛihántaṃ cándra candrấbhir gṛiṇaté yuvasva || 7 || 8 ||

7.

Mūrdhấnaṃ divó aratím pṛithivyấ vaiṣvānarám ṛitá ấ jātám agním | kavíṃ samrājam átithiṃ jánānām āsánn ấ pátraṃ janayanta devấḥ || 1 || nábhiṃ yajñánāṃ sádanaṃ rayīṇấm mahấm āhāvám abhí sáṃ navanta | vaiṣvānaráṃ rathyàm adhvarấṇāṃ yajñásya ketúṃ janayanta devấḥ || 2 || tvád vípro jāyate vājy àgne tvád vīráso abhimātisháhaḥ | vaiṣvānara tvám asmásu dhehi vásūni rājan spṛihayáyyāṇi || 3 || tvấṃ víṣve amṛita jáyamānaṃ ṣíṣuṃ ná devấ abhí sáṃ navante | táva krátubhir amṛitatvám āyan vaiṣvānara yát pitrór ádīdeḥ || 4 || vaiṣvānara táva tấni vratấni mahấny agne nákir á dadharsha | yáj jáyamānaḥ pitrór upásthé 'vindaḥ ketúṃ vayúneshv áhnām || 5 || vaiṣvānarásya vímitāni cákshasā sánūni divó amṛítasya ketúnā | tásyéd u víṣvā bhúvanādhi mūrdháni vayấ iva ruruhuḥ saptá visrúhaḥ || 6 || ví yó rájāṅsy ámimīta sukrátur vaiṣvānaró ví divó

6, 4 ví-sitāsaḥ. te. 5 goshu-yúdhaḥ ná a°. ṣúrasya-iva prá-sitiḥ. duḥ-vártuḥ. 6 bādhasva ápa. sáhaḥ-bhiḥ. 7 asmé *iti* cítra -kshatra. vayaḥ-dhām. puru-víram. — 7, 1 pṛithivyấḥ. ṛité. sam -rājam. 2 ā-hāvám. 3 vājí a°. abhimāti-sáhaḥ. 5 yát. upá-sthe á°. 6 ví-mitāni. tásya ít. bhúvanā á°. vi-srúhaḥ. 7 su-krátuḥ.

rocaná kavíḥ | pári yó víṣvā bhúvanāni paprathé 'dabdho gopâ amṛítasya rakshitâ || 7 || 9 ||

8.

Prikshásya vṛíshṇo arushásya nú sáhaḥ prá nú vocam vidáthā jātávedasaḥ | vaiṣvānaráya matír návyasī ṣúciḥ sóma iva pavate cárur agnáye || 1 || sá jáyamānaḥ paramé vyòmani vratány agnír vratapâ arakshata | vy àntárikṣham amimīta sukrátur vaiṣvānaró mahiná nákam aspṛiṣat || 2 || vy àstabhnād ródasī mitró ádbhuto 'ntarvávad akṛiṇoj jyótishā támaḥ | ví cármaṇīva dhishánе avartayad vaiṣvānaró víṣvam adhatta vṛíshṇyam || 3 || apám upásthe mahishá agribhṇata víṣo rājānam úpa tasthur ṛigmíyam | á dūtó agním abharad vivásvato vaiṣvānarám mātaríṣvā parāvátaḥ || 4 || yugé-yuge vidathyàm gṛiṇádbhyó 'gne rayím yaṣásam dhehi návyasīm | pavyéva rājann aghāṣaṅsam ajara nīcá ní vṛiṣca vanínam ná téjasā || 5 || asmákam agne maghávatsu dhārayánāmi kshatrám ajáram suvíryam | vayám jayema ṣatínam sahasríṇam vaiṣvānara vájam agne távotíbhiḥ || 6 || ádabdhebhis táva gopábhir ishṭe 'smákam pāhi trishadhastha sūrín | rákshā ca no dadúshām ṣárdho agne vaiṣvānara prá ca tārī stávānaḥ || 7 || 10 ||

9.

Áhaṣ ca kṛishṇám áhar árjunam ca ví vartete rájasī vedyábhiḥ | vaiṣvānaró jáyamāno ná rájāvātiraj jyótishāgnís támāṅsi || 1 || náhám tántum ná ví jānāmy ótum ná yám

7, 7 ádabdhaḥ. — 8, 1 nú. jātá-vedasaḥ. 2 sá — vyòmani 143, 2. vrata-pāḥ. ví a°. su-krátuḥ. 3 ví 'a° ródasī *iti*. antaḥ -vāvat akṛiṇot. cármaṇīveti cármaṇī-iva dhishánе *iti*. 4 upá-sthe. 5 gṛiṇát-bhyaḥ á°. pavyā́-iva. aghā́-saṅsam. 6 a. a. m. 140, 10. dhāraya á°. su-víryam. táva ū°. 7 tri-sadhastha. rákṣha. tāríḥ. — 9, 1 áhar *iti* ca. vartete *iti* rájasī *iti*. rājā́ áva atirat jyótishā a°. 2 ná a°.

váyanti samaré 'tamānāḥ | kásya svit putrá ihá váktvāni paró vadāty ávareṇa pitrā́ || 2 || sá ít tántuṃ sá ví jānāty ótuṃ sá váktvāny ṛitúthā́ vadātī | yá īṃ cíketad amṛítasya gopā́ avás cáran paró anyéna pásyan || 3 || ayáṃ hótā prathamáḥ pásyatemám idáṃ jyótir amṛítam mártyeshu | ayáṃ sá jajñe dhruvá ā́ níshattó 'martyas tanvà várdhamānaḥ || 4 || dhruvám jyótir níhitaṃ dṛiśáye kám máno jávishṭham patáyatsv antáḥ | víśve devā́ḥ sámanasaḥ sáketā ékaṃ krátum abhí ví yanti sādhú || 5 || ví me kárṇā patayato ví cákshur vìdáṃ jyótir hṛídaya áhitaṃ yát | ví me mánas carati dūráādhīḥ kím svid vakshyā́mi kím u nú manishye || 6 || víśve devā́ anamasyan bhiyānás tvā́m agne támasi tasthiváṅsam | vaiśvānarò 'vatūtáye nó 'martyo 'vatūtáye naḥ || 7 || 11 ||

10.

Puró vo mandrā́m divyā́m suvṛiktím prayatí yajñé agním adhvaré dadhidhvam | purá ukthébhiḥ sá hí no vibhā́vā svadhvarā́ karati jātávedāḥ || 1 || tám u dyumaḥ purvaṇīka hotar ágne agníbhir mánusha idhānáḥ | stómaṃ yám asmai mamáteva śūshám ghṛitā́m ná śúci matáyaḥ pavante || 2 || pīpā́ya sá śrávasā mártyeshu yó agnáye dadā́śa víprā ukthaíḥ | citrā́bhis tám ūtíbhiś citrásocir vrajásya sātā́ gómato dadhāti || 3 || ā́ yáḥ papraú jā́yamāna urví dūredṛíśā bhāsā́ kṛishṇádhvā | ádha bahú cit táma ūrmyāyās tiráḥ śocíshā dadṛiśe pāvakáḥ || 4 || nú nas citrám puruvā́jābhir ūtí ágne rayím maghávadbhyaś ca dhehi | yé rā́dhasā śrá-

---

9, 2 sam-aré á°. 4 pasyata i°. ní-sattah á°. 5 ní-hitam. antár *iti*. sá-manasah sá-ketāh. 6 ví i°. hṛidaye á-hitam. dūré -ādhīḥ. nú. 7 vaiśvānaráḥ. avatu ū° (2) naḥ á°. — 10, 1 su -vṛiktím pra-yatí. su-adhvarā́. jātá-vedāḥ. 2 puru-anīka. mamátā -iva. 3 citrá-socih. 4 urví *iti* dūre-dṛíśā. kṛishṇá-adhvā. 5 nú. puru-vā́jabhiḥ ūtí.

vasā cāty anyán suvíryebhiṣ cābhí sánti jánān || 5 || imáṃ yajñáṃ cáno dhā agna uṣán yáṃ ta āsānó juhuté havíshmān | bharádvājeshu dadhishe suvṛiktím ávīr vájasya gádhyasya sātaú || 6 || ví dvéshāṅsīnuhí vardháyéḷām mádema ṣatáhimāḥ suvírāḥ || 7 || 12 ||

11.

Yájasva hotar ishitó yájīyān ágne bádho marútāṃ ná práyukti | á no mitrāváruṇā nāsatyā dyávā hotrāya pṛithiví vavṛityāḥ || 1 || tváṃ hótā mandrátamo no adhrúg antár devó vidáthā mártyeshu | pāvakáyā juhvā́ váhnir āsā́gne yájasva tanvàṃ táva svā́ṃ || 2 || dhányā cid dhí tvé dhiṣháṇā váshṭi prá devā́ñ jánma gṛiṇaté yájadhyai | vépishṭho áṅgirasāṃ yád dha vípro mádhu chandó bhánati rebhá ishṭaú || 3 || ádidyutat sv ápāko vibhávāgne yájasva ródasī urūcí | āyúṃ ná yáṃ námasā rātáhavyā añjánti suprayásam páñca jánāḥ || 4 || vṛiñjé ha yán nâmasā barhír agnā́v áyāmi srúg ghṛitávatī suvṛiktíḥ | ámyakshi sádma sádane pṛithivyā́ áṣrāyi yajñáḥ sū́rye ná cákshuḥ || 5 || daṣasyā́ naḥ purvaṇīka hotar devébhir agne agníbhir idhānáḥ | rāyáḥ sūno sahaso vāvasānā́ áti srasema vṛijánaṃ nā́ṅhaḥ || 6 || 13 ||

12.

Mádhye hótā duroṇé barhísho rā́ḷ agnís todásya ródasī yájadhyai | ayáṃ sá sūnúḥ sáhasa ṛitávā dūrā́t sū́ryo ná ṣocíshā tatāna || 1 || á yásmin tvé sv ápāke yajatra yá-

---

10, 5 ca áti. su-víryebhiḥ ca a°. 6 agne te. bharát-vājeshu. su-vṛiktím. 7 dvéshāṅsi i°. mádema s. s. VI, 4, 8. — 11, 1 prá -yukti. pṛithiví *iti*. 2 āsá á°. 3 hí tvé *iti*. ha. 4 sú. vibhā́-vā á°. ródasī *iti* urūcí *iti*. rātá-havyāḥ. su-prayásam. 5 yát. su-vṛiktíḥ. 6 daṣasyá. puru-anika. sūno *iti*. vavasānā́ḥ. ná á°. — 12, 1 ródasī *iti*. ṛitá-vā. 2 tvé *iti* sú.

kshad rājan sarvátāteva nú dyaúḥ | trishadhásthas tatarúsho ná jáṅho havyā́ maghā́ni mā́nushā yájadhyai || 2 || téjishṭhā yásyāratír vanerā́ṭ todó ádhvan ná vṛidhasānó adyaut | adroghó ná dravitā́ cetati tmánn ámartyo 'vartrá óshadhīshu || 3 || sā́smākebhir etárī ná ṣūshaír agní shṭave dáma ā́ jātávedāḥ | drvànno vanván krátvā nárvosráḥ pitéva jārayáyi yajñaíḥ || 4 || ádha smāsya panayanti bhā́so vṛithā yát tákshad anuyáti pṛithvím | sadyó yáḥ syandró víshito dhávīyān ṛiṇó ná tāyúr áti dhánvā rā́ṭ || 5 || sá tvā́m no' arvan nídāyā víṣvebhir agne agníbhir idhānáḥ | véshi rāyó ví yāsi duchúnā mádema ṣatáhimāḥ suvírāḥ || 6 || [14] ||

13.

Tvád víṣvā subhaga saúbhagāny ágne ví yanti vaníno ná vayáḥ | ṣrushṭí rayír vā́jo vṛitratū́rye divó vṛishṭír ídyo rītír apā́m || 1 || tvā́m bhágo na ā́ hí rátnam ishé párijmeva kshayasi dasmávarcāḥ | ágne mitró ná bṛihatá ṛitásyā́si. kshattā́ vāmásya deva bhū́reḥ || 2 || sá sátpatiḥ ṣáyasā hanti vṛitrám ágne vípro ví panér bharti vā́jam | yā́m tvám praceta ṛitajāta rāyā́ sajóshā náptrāpā́m hinóshi || 3 || yás te sūno sahaso gīrbhír ukthaír yajñaír márto níṣitim vedyā́nat | víṣvam sá deva práti vā́ram agne dhatté dhānyàm pátyate vasavyaìḥ || 4 || tā́ nṛíbhyā ā́ sausravasā́ suvírāgne sūno sahasaḥ pushyáse dhāḥ | kṛiṇóshi yác chávasā bhū́ri paṣvó váyo vṛíkāyāráye jásuraye || 5 || vadmā́ sūno sahaso no víhāyā ágne tokā́m tánayam vā́jí no dāḥ | víṣvābhir gīr-

---

12, 2 sarvátātā-iva. tri-sadhásthaḥ. 3 yásya a° vane-rā́ṭ. 4 sáḥ a° etári. agníḥ stave dáme. jātá-vedāḥ drú-annaḥ. ná árvā u° pitā́-iva. 5 sma a°. anu-yā́ti. ví-sitaḥ. dhánva. 6 nídāyāḥ. duchúnāḥ. — 13, 1 su-bhaga. vṛitra-tū́rye. 2 párijmā-iva. dasmá-varcāḥ. ṛitásya ási. 3 sát-patiḥ. pra-cetaḥ ṛita-jāta. sa-jóshāḥ náptrā a°. 4 sūno *iti*. ní-ṣitim vedyā́ ā°. vā áram. 5 su-vírā á° sūno *iti*. yát ṣ°. vṛíkāya a°. 6 sūno *iti*. ví-hāyāḥ.

bhír abhí pūrtím aṣyām mádema ṣatáhimāḥ suvírāḥ || 6 || 15 ||

14.

Agnā́ yó mártyo dúvo dhíyaṃ jujóshaṃ dhītíbhiḥ | bhásan nú shá prá pūrvyá íshaṃ vurītávase || 1 || agnír íd dhí prácetā agnír vedhástama ṛíshiḥ | agníṃ hótāraṃ īḷate yajñéshu mánusho víṣaḥ || 2 || nánā hy àgné 'vase spárdhante rā́yo aryáḥ | tū́rvanto dásyum āyávo vrataíḥ síkshanto avratám || 3 || agnír apsā́m ṛitīsháhaṃ vīráṃ dadāti sátpatim | yásya trásanti ṣávasaḥ saṃcákshi ṣátravo bhiyā́ || 4 || agnír hí vidmánā nidó devó mártam urushyáti | sahávā yásyā́vṛito rayír vā́jeshv ávṛitaḥ || 5 || áchā no mitramaho — || 6 || 16 ||

15.

Imám ū shú vo átithim usharbúdhaṃ víṣvāsāṃ viṣā́m pátim ṛiñjase girā́ | vétīd divó janúshā kác cid ā́ súcir jyók cid atti gárbho yád ácyutam || 1 || mitráṃ ná yáṃ sú-dhitam bhṛígavo dadhúr vánaspátāv ídyam ūrdhvā́ṣocisham | sá tváṃ súprīto vītáhavye adbhuta práṣastibhir mahayase divé-dive || 2 || sá tváṃ dákshasyāvṛikó vṛidhó bhūr aryáḥ párasyāntarasya tárushaḥ | rāyáḥ sūno sahaso mártyeshv ā́ chardír yacha vītáhavyāya saprátho bharádvājāya sapráthaḥ || 3 || dyutānáṃ vo átithiṃ svàrṇaram agníṃ hótāram mánushaḥ svadhvarám | vípraṃ ná dyukshávacasaṃ suvṛiktíbhir havyavā́haṃ aratíṃ devám ṛiñjase || 4 || pāva-

---

14, 1 bhásat. sáḥ. vurīta á°. 2 hí prá-cetāḥ. 3 hí agne á°. 4 ṛiti-sáham. sát-patim. sam-cákshi. 5 sahá-vā yásya á°. 6 = V, 2, 11. — 15, 1 ūṃ *iti* sú. ushaḥ-búdham. véti ít. kát. 2 sú-dhitam. ūrdhvá-ṣocisham. sú-prītaḥ vītá-havye. práṣasti -bhiḥ. 3 dákshasya a°. párasya á°. sūno *iti*. vītá-havyāya sa-práthaḥ (2) bharát-vājāya. 4 svàḥ-naram. su-adhvarám. dyukshá-vacasam suvṛiktí-bhiḥ havya-vā́ham.

káyā yáṣ citáyantyā kṛipá kshámman rurucá usháso ná bhānúnā | tűrvan ná yámann étaṣasya nű ráṇa á yó ghṛiṇé ná tatṛishāṇó ajáraḥ || 5 || 17 ||

agním-agniṃ vaḥ samídhā duvasyata priyám-priyaṃ vo átithiṃ gṛiṇīsháṇi | úpa vo gīrbhír amṛítaṃ vivāsata devó devéshu vánate hí váryaṃ devó devéshu vánate hí no dúvaḥ || 6 || sámiddham agníṃ samídhā girá gṛiṇe ṣúcim pāvakám puró adhvaré dhruvám | vípraṃ hótāram puruvāraṃ adrúhaṃ kavíṃ sumnaír īmahe jātávedasam || 7 || tvāṃ dūtám agne amṛítaṃ yugé-yuge havyaváhaṃ dadhire pāyúm íḍyaṃ | devāsaṣ ca mártāsaṣ ca jāgṛivim vibhúṃ viṣpátiṃ námasā ní shedire || 8 || vibhűshann agna ubháyāñ ánu vratá dūtó devánāṃ rájasī sám īyase | yát te dhītíṃ sumatím āvṛiṇīmáhe 'dha smā nas trivárūthaḥ ṣivó bhava || 9 || táṃ suprátīkaṃ sudṛíṣaṃ sváñcam ávidvāñso vidúshṭaraṃ sapema | sá yakshad víṣvā vayúnāni vidván prá havyám agnír amṛíteshu vocat || 10 || 18 ||

táṃ agne pāsy utá tám piparshi yás ta ánaṭ kaváye ṣūra dhītím | yajñásya vā níṣitiṃ vóditiṃ vā tám ít pṛiṇakshi ṣávasotá rāyá || 11 || tvám agne vanushyató ní pāhi tvám u naḥ sahasāvann avadyát | sáṃ tvā dhvasmanvád abhy ètu páthaḥ sáṃ rayí spṛihayáyyaḥ sahasrí || 12 || agnír hótā gṛíhápatiḥ sá rájā víṣvā veda jánimā jātávedāḥ | devánāṃ utá yó mártyānāṃ yájishṭhaḥ sá prá yajatām ṛitávā || 13 || ágne yád adyá viṣó adhvarasya hotaḥ pávakaṣoce vésh tvám hí yájvā | ṛitá yajāsi mahiná ví yád bhűr havyá vaha yavishṭha yá te adyá || 14 || abhí práyāñsi

---

15, 5 rurucé. nú ráṇe. 6 sam-idhā. 7 sám-iddham. sam-idhā. puru-váram. jātá-vedasam. 8 havya-váham. vi-bhúm. sedire. 9 vi-bhūshan agne. rájasī *iti*. su-matím ā-vṛiṇīmáhe ádha sma. tri-várūthaḥ. 10 su-prátīkam su-dṛíṣam su-áñcam. 11 te. ní-ṣitim vā út-itim. ṣávasā utá. 12 abhí etu. rayíḥ. 13 gṛihá-patiḥ. jánima jātá-vedāḥ. ṛitá-vā. 14 hotar *iti* pávaka-ṣoce véḥ tvám.

súdhitāni hí khyó ní tvā dadhīta ródasī yájadhyai | ávā no maghavan vājasātāv ágne víśvāni duritā́ tarema tá tarema távávasā tarema || 15 || 19 ||

ágne víśvebhiḥ svanīka devaír ṛ́ṇāvantam prathamáḥ sīda yónim | kulāyínaṃ ghṛitávantaṃ savitré yajñáṃ naya yájamānāya sādhú || 16 || imám u tyám atharvavád agním manthanti vedhásaḥ | yám aṅkūyántam ánayann ámūraṃ śyāvyā̀bhyaḥ || 17 || jánishvā devávītaye sarvátātā svastáye | á devā́n vakshy amṛ́tāñ ṛitāvṛ́dho yajñáṃ devéshu pispṛiśaḥ || 18 || vayám u tvā gṛihapate janānām ágne ákarma samídhā bṛihántam | asthūrí no gárhapatyāni santu tigména nas téjasā sáṃ śiśādhi || 19 || 20 ||

Prathamo 'nuvākaḥ.

16.

Tvám agne yajñánāṃ hótā víśveshāṃ hitáḥ | devébhir mánushe jáne || 1 || sá no mandrábhir ádhvaré jihvábhir yajā mahā́ḥ | á devā́n vakshi yákshi ca || 2 || véttha hí vedho ádhvanaḥ pathā́ś ca devā́ñjasā | ágne yajñéshu sukrato || 3 || tvā́m īḷe ádha dvitā́ bharató vā́jibhiḥ śunám | ījé yajñéshu yajñíyam || 4 || tvám imā́ vā́ryā purú dívodāsāya sunvaté | bharádvājāya dāśúshe || 5 || 21 ||

tváṃ dūtó ámartya á vahā daívyaṃ jánam | śṛiṇván víprasya sushṭutím || 6 || tvā́m agne svādhyò mártāso devá vītaye | yajñéshu devám īḷate || 7 || táva prá yakshi samdṛíśam utá krátuṃ sudā́navaḥ | víśve jushanta kāmínaḥ || 8 || tvám hótā mánurhito váhnir āśā́ vidúshṭaraḥ | ágne yákshi

---

15, 15 sú-dhitāni. ródasī *iti*. áva. vā́ja-sātau. duritā́-tarema VI, 2, 11. 16 su-anīka. 17 aṅku-yántam ā́ á°. 18 jánishva devá-vītaye. ṛita-vṛídhaḥ. 19 gṛiha-pate. sam-ídhā. — 16, 2 yaja. ā́ — ca V, 26, 1. 3 véttha. deva á°. sukrato *iti* su-krato. 5 dívaḥ-dāsāya. bharát-vājāya. 6 vaha. su-stutím. 7 su-ādhyàḥ. devá-vītaye. 8 sam-dṛíśam. su-dā́navaḥ. 9 mánuḥ-hitaḥ.

divó víṣaḥ || 9 || ágna ā́ yāhi vītáye gṛiṇānó havyádātaye | ní hótā satsi barhíshi || 10 || 22 ||

tám tvā samídbhir aṅgiro ghṛiténa vardhayāmasi | bṛihác chocā yavishṭhya || 11 || sá naḥ pṛithú śravā́yyam ácha deva vivāsasi | bṛihád agne suvíryam || 12 || tvā́m agne púshkarād ádhy átharvā nír amanthata | mūrdhnó víśvasya vāghátaḥ || 13 || tám u tvā dadhyáṅṅ ṛíshiḥ putrá īdhe átharvaṇaḥ | vṛitrahā́ṇam puramdarám || 14 || tám u tvā pāthyó vṛíshā sám īdhe dasyuhántamam | dhanaṃjayáṃ ráṇe -raṇe || 15 || 23 ||

éhy ū shú brávāṇi té 'gna itthétarā gíraḥ | ebhír vardhāsa índubhiḥ || 16 || yátra kvà ca te máno dákshaṃ dadhasa úttaram | tátrā sádaḥ kṛiṇavase || 17 || nahí te pūrtám akshipád bhúvan nemānāṃ vaso | áthā dúvo vanavase || 18 || ágnír agāmi bhárato vṛitrahā́ purucétanaḥ | dívodāsasya sátpatiḥ || 19 || sá hí víśvāti pā́rthivā rayíṃ dā́śan mahitvanā́ | vanvánn ávāto ástṛitaḥ || 20 || 24 ||

sá pratnaván návīyasāgne dyumnéna saṃyátā | bṛihát tatantha bhānúnā || 21 || prá vaḥ sakhāyo agnáye stómaṃ yajñáṃ ca dhṛishṇuyā́ | árca gā́ya ca vedháse || 22 || sá hí yó mā́nushā yugā́ sídad dhótā kavíkratuḥ | dūtáś ca havyavā́hanaḥ || 23 || tā́ rā́jānā śúcivratādityān mā́rutaṃ gaṇám | váso yákshīhá ródasī || 24 || vásvī te agne sáṃdṛishṭir ishayaté mártyāya | ū́rjo napād amṛítasya || 25 || 25 ||

krátvā dā́ astu śréshṭho 'dyá tvā vanván surékṇāḥ |

16, 10 agne. havyá-dātaye. 11 samít-bhiḥ. bṛihát śoca. 12 ácha. su-víryam. 14 vṛitra-hánam puram-darám. 15 dasyuhán-tamam dhanam-jayám. 16 ā́ ihi ūḿ *iti* sú. te ágne itthā́ itarāḥ. vardhāse. 17 dadhase. tátra. 18 akshi-pát bhúvat. vaso *iti* átha. 19 ā́ ā°. vṛitra-hā́ puru-cétanaḥ dívaḥ-dāsasya sát-patiḥ. 20 víśvā áti. dā́śat. 21 pratna-vát návīyasā á°. sam-yátā. 23 hótā kaví-kratuḥ. havya-vā́hanaḥ. 24 śúci-vratā. ā. m. g. 14, 3. váso *iti* yákshi ihá ródasī *iti*. 25 sám-dṛishṭíḥ isha-yaté. 26 su-rékṇāḥ.

márta ānāṣa suvṛiktím || 26 || té te agne tvótā ishāyanto víṣvam āyuḥ | táranto aryó árātīr vanvánto aryó árātīḥ || 27 || agnís tigména ṣocíshā yāṣad víṣvaṃ ny àtríṇam | agnír no vanate rayím || 28 || suvíraṃ rayím ā́ bhara jātavedo vícarshaṇe | jahí rákshāṅsi sukrato || 29 || tvā́ṃ naḥ pāhy áṅhaso jātavedo aghāyatáḥ | rákshā ṇo brahmaṇas kave || 30 || 26 ||

yó no agne duréva ā́ márto vadhā́ya dā́ṣati | tásmān naḥ pāhy áṅhasaḥ || 31 || tvā́ṃ tā́ṃ deva jihváyā pári bādhasva dushkṛítam | márto yó no jíghāṅsati || 32 || bharádvājāya sapráthaḥ ṣárma yacha sahantya | ágne váreṇyaṃ vásu || 33 || agnír vṛitrā́ṇi jaṅghanad draviṇasyúr vipanyáyā | sámiddhaḥ ṣukrá āhutaḥ || 34 || gárbhe mātúḥ pitúsh pitā́ vididyutānó aksháre | sídann ṛitásya yónim ā́ || 35 || 27 ||

bráhma prajávad ā́ bhara jātavedo vícarshaṇe | ágne yád dīdáyat diví || 36 || úpa tvā raṇvásaṃdṛiṣam práyasvantaḥ sahaskṛita | ágne sasṛijmáhe gíraḥ || 37 || úpa chāyā́m iva ghṛíṇer áganma ṣárma te vayám | ágne hiraṇyasaṃdṛiṣaḥ || 38 || yá ugrá iva ṣaryahā́ tigmáṣṛiṅgo ná vā́ṅsagaḥ | ágne púro rurójitha || 39 || ā́ yáṃ háste ná khādínaṃ ṣíṣuṃ jātáṃ ná bíbhrati | viṣā́m agníṃ svadhvarā́m || 40 || 28 ||

prá devā́ṃ devávītaye bháratā vasuvíttamam | ā́ své yónau ní shīdatu || 41 || ā́ jātáṃ jātávedasi priyáṃ ṣiṣītātithim | syoná ā́ gṛihápatiṃ || 42 || ágne yukshvā́ hí yé távā-

---

16, 26 su-vṛiktím. 27 tvā́-ūtāḥ. 28 ní a°. 29 su-vírām. jā́ta-vedaḥ ví-carshaṇe (36). sukrato *iti* su-krato. 30 jā́ta-vedaḥ agha-yatáḥ rákṣha naḥ. 31 duḥ-évaḥ. tásmāt. 32 duḥ-kṛítam. 33 bharát-vājāya sa-práthaḥ. 34 sám-iddhaḥ. ā́-hutaḥ. 35 pitúḥ. vi-didyutānáḥ. 37 raṇvá-saṃdṛiṣam. sahaḥ-kṛita. 38 hiraṇya-saṃdṛiṣaḥ. 39 ṣarya-hā́ tigmá-ṣṛiṅgaḥ. 40 su-adhvarā́m. 41 devá-vītaye bhárata vasuvít-tamam. sīdatu. 42 jātá-vedasi. ṣiṣīta á°. syoné. gṛihá-patim. 43 yukshvá. táva á°.

ṣvāso deva sādhávaḥ | áraṃ váhanti manyáve || 43 || áchā no yāhy á vahābhí práyāṅsi vītáye | á devā́n sómapītaye || 44 || úd agne bhārata dyumád ájasreṇa dávidyutat | ṣócā ví bhāhy ajara || 45 || 29 ||

vītí yó devám márto duvasyéd agním ílītādhvaré haviṣhmān | hótāraṃ satyayájaṃ ródasyor uttānáhasto námasā́ vivāset || 46 || á te agna ṛicá havír hṛidá tashṭám bharāmasi | té te bhavantūkshāṇa ṛishabhā́so vaṣā́ utá || 47 || agníṃ devā́so agriyám indháte vṛitrahántamam | yénā vā́sūny ā́bhṛitā tríḷhā rákshāṅsi vājínā || 48 || 30 ||

Pañcamo 'dhyāyaḥ.

17.

Píbā sómam abhí yám ugra tárda ūrvā́ṃ gávyam máhi gṛiṇāná indra | ví yó dhṛishṇo vádhisho vajrahasta víṣvā vṛitrám amitríyā ṣávobhiḥ || 1 || sá īm pāhi yá ṛijīshí tárutro yáḥ ṣípravān vṛishabhó yó matīnā́m | yó gotrabhíd vajrabhṛíd yó harishṭhā́ḥ sá indra citrā́ṅ abhí tṛindhi vā́jān || 2 || evā́ pāhi pratnáthā mándatu tvā ṣrudhí bráhma vāvṛidhásvotá gīrbhíḥ | āvíḥ sū́ryaṃ kṛiṇuhí pīpihí́sho jahí ṣátrūṅr abhí gā́ indra tṛindhi || 3 || té tvā mádā bṛihád indra svadhāva imé pītā́ ukshayanta dyumántam | mahā́m ánūnaṃ tavásaṃ víbhūtim matsaráso jarhṛishanta prasā́ham || 4 || yébhiḥ sū́ryam ushásam mandasānó 'vāsayó 'pa dṛiḷhā́ni dárdrat | mahā́m ádrim pári gā́ indra sántaṃ nutthā́ ácyutaṃ sádasas pári svā́t || 5 || 1 ||

táva krátvā táva tád daṅsánābhir āmā́su pakvā́ṃ ṣácyā ní dīdhaḥ | aúrṇor dúra usríyābhyo ví dṛiḷhód ūrvā́d gā́

16, 44 ácha. vaha a°. ā́. d. s. 14, 6. 45 ṣóca. 46 ílita a°. ṣatya-yájam. uttāná-hastaḥ námasā ā́. 47 ā́ — havír V, 6, 5. bhavantu u°. 48 vṛitrahán-tamam yéna. ā́-bhṛitā. — 17, 1 píba. dhṛishṇo *iti*. vajra-hasta. 2 gotra-bhít vajra-bhṛít. hari-sthā́ḥ. 3 evá. vavṛidhásva utá. pīpihí í°. 4 mádāḥ. ví-bhūtim. pra -sáham. 5 ávāsayaḥ ápa. 6 dīdhar *iti* dīdhaḥ. dṛiḷhā́ út.

asṛijo áṅgirasvān || 6 || paprátha kshấm máhi dáṃso vy ùrvím úpa dyấm ṛishvó bṛihád indra stabhāyaḥ | ádhārayo ródasī deváputre pratné mātárā ɣahví ṛitásya || 7 || ádha tvā víṣve purá indra devấ ékaṃ tavásaṃ dadhire bhárāya | ádevo yád abhy aúhishṭa devấn svàrshātā vṛiṇata índram átra || 8 || ádha dyaúṣ cit te ápa sấ nú vájrād dvitấnamad bhiyásā svásya manyóḥ | áhiṃ yád índro abhy óhasānaṃ ní cid viṣvấyuḥ ṣayáthe jaghấna || 9 || ádha tváshṭā te mahá ugra vájraṃ sahásrabhṛishṭiṃ vavṛitac chatấśrim | níkāmam arámaṇasaṃ yéna návantam áhiṃ sám piṇag ṛijīshin || 10 || 2 ||

várdhān yáṃ víṣve marútaḥ sajóshāḥ pácac chatám mahishấṅ indra túbhyam | pūshấ víshṇus tríṇi sárāṅsi dhāvan vṛitraháṇam madirám aṅsúm asmai || 11 || á ḳshódo máhi vṛitáṃ ṇadínām párishṭhitam asṛija ūrmím apấm | tásām ánu praváta indra pánthām prárdayo nícīr apásaḥ samudrám || 12 || evấ tấ víṣvā cakṛivấṅsam índram mahấm ugrám ajuryáṃ sahodấm | suvíraṃ tvā svāyudháṃ suvájram á bráhma návyam ávase vavṛityāt || 13 || sá no vấjāya ṣrávasa ishé ca rāyé dhehi dyumáta indra víprān | bharádvāje nṛiváta indra sūríṅ diví ca smaidhi párye ṇa indra || 14 || ayấ vấjaṃ deváhitaṃ sanema mádema ṣatáhimāḥ suvírāḥ || 15 || 3 ||

18.

Tám u shṭuhi yó abhíbhūtyojā vanvánn ávātaḥ puruhūtá índraḥ | áshāḷham ugráṃ sáhamānam ābhíṛ gīrbhír

---

17, 7 ví u°. ródasī *iti* deváputre *iti* devá-putre pratné *iti*. ɣahví *iti*. 8 abhí. svàḥ-sātā vṛiṇate. 9 dvitấ à°. abhí. viṣvá-āyuḥ. 10 sahásra-bhṛishṭim vavṛitat ṣatá-aṣrim ní-kāmam arámanasam. 11 sa-jóshāḥ pácat ṣ°. vṛitra-hánam. 12 pári-sthitam. prá ā°. 13 evá. sahaḥ-dấm su-víram. su-āyudhám su-vájram. 14 ṣrávase. bharát-vāje. sma e°. 15 devá-hitam. — 18, 1 tám — yó V, 42, 11. abhíbhūti-ojāḥ. puru-hūtáḥ.

vardha vṛishabhám carshaṇīnám || 1 || sá yudhmáḥ sátvā khajakṛít samádvā tuvimrakshó nadanumáṅ ṛijīshí | bṛihádreṇuṣ cyávano mánushīnām ékaḥ kṛishṭīnám abhavat sahávā || 2 || tvám ha nú tyád adamāyo dásyūñr ékaḥ kṛishṭír avanor áryāya | ásti svin nú vīryàm tát ta indra ná svid asti tád ṛituthá ví vocaḥ || 3 || sád íd dhí te tuvijātásya mánye sáhaḥ sahishṭha turatás turásya | ugrám ugrásya tavásas távīyó 'radhrasya radhratúro babhūva || 4 || tán naḥ pratnám sakhyám astu yushmé itthá vádadbhir valám áṅgirobhiḥ | hánn acyutacyud dasmesháyantam ṛiṇóḥ púro ví dúro asya víṣvāḥ || 5 || 4 ||

sá hí dhībhír hávyo ásti ugrá īṣānakṛín mahatí vṛitratūrye | sá tokásātā tánaye sá vajrí vitantasáyyo abhavat samátsu || 6 || sá majmánā jánima mánushāṇām ámartyena námnāti prá sarsre | sá dyumnéna sá ṣávasotá rāyá sá vīryèṇa nṛítamaḥ ṣámokāḥ || 7 || sá yó ná muhé ná míthū jáno bhút sumántunāmā cúmurim dhúnim ca | vṛiṇák píprum ṣámbaram ṣúshṇam índraḥ purám cyautnáya ṣayáthāya nú cit || 8 || udávatā tvákshasā pányasā ca vṛitrahátyāya rátham indra tishṭha | dhishvá vájram hásta á dakshiṇatrábhí prá manda purudatra māyáḥ || 9 || agnír ná ṣúshkam vánam indra hetí ráksho ní dhakshy asánir ná bhīmá | gambhīráya ṛishváyā yó rurójádhvānayad duritá dambháyac ca || 10 || 5 ||

á sahásram pathíbhir indra rāyá túvidyumna tuvivájebhir arvák | yāhí sūno sahaso yásya nú cid ádeva íṣe pu-

---

18, 2 khaja-kṛít. tuvi-mrakshāḥ. bṛihát-reṇuḥ. sahá-vā. 3 adamayaḥ. svit. te. 4 hí. tuvi-jātásya. távīyaḥ á° radhra-túraḥ. 5 tát. yushmé *iti*. acyuta-cyut dasma i°. 6 īṣāna-kṛít. vṛitra-tūrye. toká-sātā. samát-su. 7 nāmnā áti. ṣávasā utá. sám-okāḥ. 8 míthu. sumántu-nāmā. nú. 9 ut-áyatā. vṛitra-hátyāya. háste. dakshiṇa-trā a°. puru-datra. 10 hetíḥ. gambhīráyā. rurója ádhvanayat duḥ-itā dambháyat. 11 túvi-dyumna tuvi-vājebhiḥ. sūno *iti*. nú. puru-huta.

ruhūta yótoḥ || 11 || prá tuvidyumnásya sthávirasya ghṛishver divó rarapse mahimā́ pṛithivyā́ḥ | nā́sya ṣátrur ná pratimā́nam asti ná pratishṭhíḥ purumāyásya sáhyoḥ || 12 || prá tát te adyā́ kā́raṇam kṛitám bhūt kútsam yád āyúm atithigvám asmai | purū́ sahásrā ní ṣiṣā abhí kshā́m út tū́rvayāṇam dhṛishatā́ ninetha || 13 || ánu tvā́highne ádha deva devā́ mádan víṣve kavítamam kavīnā́m | kā́ro yáṭra várivo bā́dhitāya divé jánāya tanvè gṛiṇānáḥ || 14 || ánu dyā́vāpṛithiví tát ta ójo 'martyā jihata indra devā́ḥ | kṛishvā́ kṛitno ákṛitam yát te ásty ukthā́m návīyo janayasva yajñaíḥ || 15 || 6 ||

19.

Mahā́ñ índro nṛivā́d ā́ carshaṇiprā́ utá dvibárhā aminā́ḥ sáhobhiḥ | asmadryàg vāvṛidhe vīryā́yorúḥ pṛithúḥ sú-kṛitaḥ kartṛíbhir bhūt || 1 || índram cvá dhishā́ṇā sātáye dhād bṛihántam ṛishvā́m ajáram yúvānam | áshāḷhena ṣávasā ṣūṣuvā́ṅsam sadyā́ṣ cid yó vāvṛidhé ásāmi || 2 || pṛithū́ karásnā bahulā́ gábhastī asmadryàk sám mimīhi ṣrávāṅsi | yūthéva paṣváḥ paṣupā́ dámūnā asmā́ñ indrābhy ā́ vavṛitsvājaú || 3 || tā́m va índram catínam asya ṣākaír. ihá nūnā́m vājayánto huvema | yáthā cit pū́rve jaritā́ra āsúr ánedyā anavadyā́ árishṭāḥ || 4 || dhṛitávrato dhanadā́ḥ sómavṛiddhaḥ sá hí vāmásya vásunaḥ purukshúḥ | sā́m jagmire pathyā́ rā́yo asmin samudré ná síndhavo yā́damānāḥ || 5 || 7 ||

ṣávishṭham na ā́ bhara ṣūra ṣáva ójishṭham ójo abhi-

18, 12 tuvi-dyumnásya. ná a°. - prā́ti-mānam. prati-sthíḥ puru-mā́yasya. 13 adyá. atithi-gvam. purú. 14 tvā áhi-ghne. devā́ḥ. 15 dyā́vāpṛithiví *iti*. te ójaḥ ámartyāḥ jihate. kṛishvá kṛitno *iti*. — 19, 1 carshaṇi-prā́ḥ. dvi-bárhāḥ. vavṛidhe vīryā́ya u°. sú-kṛitaḥ. 2 vavṛidhé. 3 pṛithū́ *iti*. gábhastī *iti*. yūthā́-iva. paṣu-pā́ḥ. indra abhí. vavṛitsva ā°. 5 dhṛitá-vrataḥ dhana-dā́ḥ sóma-vṛiddhaḥ. puru-kshúḥ. pathyā́ḥ.

bhūta ugrám | víśvā dyumná vṛíshṇyā mánushāṇām asmábhyaṃ dā harivo mādayádhyai || 6 || yás te mádaḥ pṛitaṇāshāḷ ámṛidhra índra tám na á bhara ṣūṣuvāṅsam | yéna ṭokásya tánayasya sātaú manśīmáhi jigīvāṅsas tvótāḥ || 7 || á no bhara vṛíshaṇaṃ ṣúshmam indra dhanasprítaṃ ṣūṣuvāṅsaṃ sudákṣham | yéna váṅsāma pṛítanāsu ṣátrūn távotíbhir utá jāmíùr ájāmīn || 8 || á te ṣúshmo vṛishabhá etu paṣcád óttarād adharád á purástāt | á viṣváto abhí sám etv arvāñ índra dyumnáṃ svàrvad dhehy asmé || 9 || nṛivát ta indra nṛítamābhir ūtí vaṅsīmáhi vāmáṃ ṣrómatebhiḥ | íkshe hí vásva ubháyasya rājan dhā rátnam máhi sthūrám bṛihántam || 10 || marutvántaṃ vṛishabháṃ — || 11 || jánaṃ vajrin máhi cin mányamānam ebhyó nṛíbhyo randhayā yéshv ásmi | ádhā hí tvā pṛithivyāṃ ṣūrasātau hávāmahe tánaye góshv apsú || 12 || vayáṃ ta ebhíḥ puruhūta sakhyaíḥ ṣátroḥ-ṣatror úttara ít syāma | ghnántó vṛitrāṇy ubháyāni ṣūra rāyā́ mademā bṛihatā́ tvótāḥ || 13 || 8 ||

20.

Dyaúr ná yá indrābhí bhūmāryás tasthaú rayíḥ ṣávasā pṛitsú jánān | tám naḥ sahásrabharam urvarāsāṃ daddhí sūno sahaso vṛitratúram || 1 || divó ná túbhyam ánv indra satrásuryàṃ devébhir dhāyi víṣvam | áhiṃ yád vṛitráṃ apó vavrivāṅsaṃ hánn ṛijīshin víshṇunā sacānáḥ || 2 || túrvann ójīyān tavásas távīyān kṛitábrahméndro vṛiddhámahāḥ | rājābhavan mádhunaḥ somyásya víṣvāsāṃ yát purāṃ dartnúm ā́vat || 3 || ṣataír apadran paṇáya indrā́tra dáṣo-

---

19, 6 abhi-bhūte. dāḥ. 7 tvā́-ūtāḥ. 8 dhana-sprítam. su-dákṣham. táva u°. 9 ā́ u. asmé *iti*. 10 te. dhā́ḥ. 11 = III, 47, 5. 12 cit. randhaya. ádha. ṣūra-sātau. 13 te. puru-hūta. út-tare. tvā́-ūtāḥ. — 20, 1 indra a° bhūma a°. sahásra-bharam urvarā-sām. sūno *iti*. vṛitra-túram. 2 satrā́ ā°. 3 kṛitá-brahmā i° vṛiddhá-mahāḥ rā́jā abhavat. 4 indra á°.

ṇaye kaváye 'rkásātau | vadhaíḥ ṣúshṇasyāṣúshasya māyā́ḥ pitvó nā́rirecīt kíṃ caná prá || 4 || mahó druhó ápa viṣvā́yu dhāyi vájrasya yát pátane pā́di ṣúshṇaḥ | urú shá sarátham sā́rathaye kar índraḥ kútsāya sū́ryasya sātaú || 5 || 9 ||

prá ṣyenó ná madirám aṅṣúm asmai ṣíro dāsásya námucer mathāyán | prā́van námīṃ sāpyáṃ sasántam pṛiṇág rāyā́ sám ishā́ sáṃ svastí || 6 || ví pípror áhimāyasya dṛiḷhā́ḥ púro vajriñ chávasā ná dardaḥ | súdāman tád rékṇo apramṛishyám ṛijíṣvane dātráṃ dāṣúshe dāḥ || 7 || sá vetasúṃ dáṣamāyaṃ dáṣoṇiṃ tū́tujim índraḥ svabhishṭísumnaḥ | ā́ túgraṃ ṣáṣvad íbhaṃ dyótanāya mātúr ná sīm úpa sṛijā iyádhyai || 8 || sá īṃ spṛídho vanate ápratīto bíbhrad vájraṃ vṛitraháṇaṃ gábhastau | tíshṭhad dhárī ádhy ásteva gárte vacoyújā vahata índram ṛishvám || 9 || sanéma té 'vasā návya indra prá pūráva stavanta enā́' yajñaíḥ | saptá yát púraḥ ṣárma ṣā́radīr dárd dhán dā́sīḥ purukútsāya ṣíkshan || 10 || tváṃ vṛidhá indra pūrvyó bhūr varivasyánn uṣáne kāvyā́ya | párā návavāstvam anudéyam mahé pitré dadātha sváṃ nápātam || 11 || tváṃ dhúnir indra — || 12 || táva ha tyád indra víṣvam ājaú sastó dhúnīcúmurī yā́ ha síshvap | dīdáyad ít túbhyaṃ sómebhiḥ sunván dabhī́tir idhmábhṛitiḥ pakthy àrkaíḥ || 13 || 10 ||

21.

Imā́ u tvā purutámasya kārór hávyaṃ vīra hávyā havante | dhíyo ratheshṭhā́m ajáraṃ návīyo rayír víbhūtir

---

20, 4 dáṣa-oṇaye. arká-sātau. súshṇasya a°. ná a°. 5 viṣvá-āyu. sáḥ sa-rátham. 6 prá āvat. 7 áhi-māyasya. ṣávasā. dardar *iti* dardaḥ sú-dāman. apra-mṛishyám. 8 dáṣa-māyam dáṣa-oṇim. svabhishṭí-sumnaḥ. ṣṛija. 9 áprati-itaḥ. vṛitra-hánam. hárī *iti*. ástā-iva. vacaḥ-yújā. 10 te á°. pūrávaḥ stavante. hán. puru-kútsāya. 11 náva-vāstvam anu-déyam. 12 = 174, 9. 13 dhúnīcúmurī *iti*. sísvap. idhmá-bhṛitiḥ pakthī́ a°. — 21, 1 hávyāḥ. rathe-sthā́m. ví-bhūtiḥ.

īyate vacasyā́ || 1 || tám u stusha índraṃ yó vídāno gírvāhasaṃ gīrbhír yajñávṛiddham | yásya dívam áti mahnā́ pṛithivyā́ḥ purumāyásya riricé mahitvám || 2 || sá ít támo 'vayunáṃ tatanvát sū́ryeṇa vayúnavac cakāra | kadā́ te mártā amṛítasya dhā́méyakshanto ná minanti svadhāvaḥ || 3 || yás tā́ cakā́ra sá kúha svid índraḥ kám ā́ jánaṃ carati kā́su vikshú | kás te yajñó mánase śáṃ várāya kó arkā́ indra katamā́ḥ sá hótā || 4 || idā́ hí te vévishataḥ purājā́ḥ pratnā́sa āsúḥ purukṛit sákhāyaḥ | yé madhyamā́sa utá nū́tanāsa utā́vamāsya puruhūta bodhi || 5 || 11 ||

tám pṛichántó 'varāsaḥ párāṇi pratnā́ ta indra śrútyānu yemuḥ | árcāmasi vīra brahmavāho yā́d evá vidmá tā́t tvā mahā́ntam || 6 || abhí tvā pā́jo rakshā́so ví tasthe máhi jajñānám abhí tát sú tishṭha | táva pratnéna yújyena sákhyā vájreṇa dhṛishṇo ápa tā́ nudasva || 7 || sá tú śrudhīndra nū́tanasya brahmaṇyató vīra kārudhāyaḥ | tvám hy ā̀píḥ pradívi pitṛīṇā́m śáśvad babhū́tha suhávaḥ éshṭau || 8 || prótáye vā́ruṇam mitrám índram marútaḥ kṛishvā́vase no adyá | prá pūshā́ṇaṃ víshṇum agnim púraṃdhiṃ savitā́ram óshadhīḥ párvatāṃś ca || 9 || imá u tvā puruśāka prayajyo jaritā́ro abhy àrcanty arkaíḥ | śrudhí hávam ā́ huvató huvānó ná tvā́vāñ anyó amṛita tvád asti || 10 || nū́ ma ā́ vā́cam úpa yāhi vidvā́n víśvebhiḥ sūno sahaso yájatraiḥ | yé agnijihvā́ ṛitasā́pa āsúr yé mánuṃ cakrúr úparaṃ dā́sāya || 11 || sá no bodhi puraetā́ sugéshūtá durgéshu pathikṛíd vídānaḥ |

21, 2 tám — índram II, 20, 4. yajñá-vṛiddham. puru-māyásya. 3 vayúna-vat. dhā́ma íº. 5 purā-jā́ḥ. puru-kṛit. utá aº puru-hūta. 6 prichántaḥ áº. te. śrútyā ánu. brahma-vāhaḥ. 7 dhṛishṇo *iti*. 8 śrudhi iº. kāru-dhāyaḥ. hí āº pra-dívi. su-hávaḥ ā́-ishṭau. 9 prá ūº. kṛishva áº. púram-dhim. 10 imé. puru-śāka prayajyo *iti* pra-yajyo. abhí aº. śrudhí. 11 nú me. sūno *iti*. agni-jihvāḥ ṛita-sāpaḥ. 12 puraḥ-etā́ su-géshu utá duḥ-géshu pathi-kṛít.

yé áśramāsa urávo váhishṭhās tébhir na indrābhí vakshi vājam || 12 || 12 ||

22.

Yá éka íd dhávyaś carshaṇīnām índraṃ tám gīrbhír abhy àrca ābhíḥ | yáḥ pátyate vṛishabhó vṛíshṇyāvān satyáḥ sátvā purumāyáḥ sáhasvān || 1 || tám u naḥ pūrve pitáro návagvāḥ saptá víprāso abhí vājáyantaḥ | nakshaddābhaṃ táturim parvateshṭhām ádroghavācam matíbhiḥ śávishṭham || 2 || tám īmaha índram asya rāyáḥ puruvīrasya nṛivátaḥ purukshóḥ | yó áskṛidhoyur ajáraḥ svàrvān tám á bhara harivo mādayádhyai || 3 || tán no ví voco yádi te purā cij jaritāra ānaśúḥ sumnám indra | kás te bhāgáḥ kím váyo dudhra khidvaḥ púruhūta purūvaso 'suraghnáḥ || 4 || tám prichántī vájrahastaṃ ratheshṭhām índraṃ vépī vákvarī yásya nú gīḥ | tuvigrābhám tuvikūrmím rabhodám gātúm ishe nákshate túmram ácha || 5 || 13 ||

ayā́ ha tyám māyáyā vāvṛidhānám manojúvā svatavaḥ párvatena | ácyutā cid vīlitā́ svojo rujó ví dṛilhā́ dhrishatā́ virapśin || 6 || tám vo dhiyā́ návyasyā śávishṭham pratnám pratnavát paritaṅsayádhyai | sá no vakshad animānáḥ suváhméndro víśvāny áti durgáhāṇi || 7 || á jánāya drúhvane párthivāni divyáni dīpayo 'ntárikshā | tápā vṛishan viśvátaḥ śocíshā tán brahmadvíshe śocaya kshā́m apáś ca || 8 || bhúvo jánasya divyásya rā́jā párthivasya jágatas tveshasaṃdṛik | dhishvá vájraṃ dákshiṇa indra háste víśvā ajurya dayase ví māyáḥ || 9 || á saṃyátam indra ṇaḥ svastím śa-

---

21, 12 indra a°. — 22, 1 hávyaḥ. abhí arce. vṛíshṇya-vān. puru-māyáḥ. 2 náva-gvāḥ. nakshat-dābhám. parvate-sthām ádrogha-vācam. 3 īmahe. puru-vīrasya. puru-kshóḥ. 4 tát. cit. púru-hūta puruvaso *iti* puru-vaso asura-ghnáḥ. 5 vájra-hastam rathe-sthām. nú. tuvi-grābhám tuvi-kūrmím rabhaḥ-dām. 6 vavṛidhānám manaḥ-júvā sva-tavaḥ. su-ojaḥ. vi-rapśin. 7 pari-tańsayádhyai. ani-mānáḥ su-váhmā i°. duḥ-gáhāni. 8 tápa. brahma-dvishe. 9 tvesha-saṃdṛik. dákshiṇe. 10 sam-yátam. naḥ.

trutúryāya bṛihatím ámṛidhrām | yáyā dásāny áryāṇi vṛitrá káro vajrin sutúkā náhushāṇi || 10 || sá no niyúdbhiḥ puruhūta vedho viṣvávārābhir á gahi prayajyo | ná yá ádevo várate ná devá ábhir yāhi tūyam á madryadríṅ || 11 || 14 ||

23.

Sutá ít tvám nímiśla indra sóme stóme bráhmaṇi śasyámāna ukthé | yád vā yuktábhyām maghavan háribhyām bíbhrad vájram bāhvór indra yási || 1 || yád vā divi párye súshvim indra vṛitrahátyé 'vasi śúrasātau | yád vā dákshasya bibhyúsho ábibhyad árandhayaḥ śárdhata indra dásyūn || 2 || pátā sutám índro astu sómam praṇeníṛ ugró jaritáram ūtí | kártā vīráya súshvaya u lokám dátā vásu stuvaté kīráye cit || 3 || gántéyānti sávanā háribhyām babhrír vájram papíḥ sómam dadír gáḥ | kártā vīrám náryam sárvavīram śrótā hávam gṛiṇatá ṡtómavāhāḥ || 4 || ásmai vayám yád vāvāna tád vivishma índrāya yó naḥ pradívo ápas káḥ | suté sóme stumási śáṁsad ukthéndrāya bráhma várdhanam yáthāsat || 5 || 15 ||

bráhmāṇi hí cakṛishé várdhanāni táva ta indra matíbhir vivishmaḥ | suté sóme sutapāḥ śámtamāni ráṇḍyā kriyāsma vákshaṇāni yajñaíḥ || 6 || sá no bodhi puroḷáśam rárāṇaḥ píbā tú sómam góṛijīkam indra | édám barhír yájamānasya sīdorúm kṛidhi tvāyatá u lokám || 7 || sá mandasvā hy ánu jósham ugra prá tvā yajñáśa imé aśnuvantu | prémé hávāsaḥ puruhūtám asmé á tveyám dhír ávasa indra

---

22, 10 śatru-tūryāya. su-túkā. 11 niyút-bhiḥ puru-hūta. viśvá vārābhiḥ. prayajyo *iti* pra-yajyo. á ā°. — 23, 1 suté. ní-miślaḥ. śasyámāne. 2 súsvim. vṛitra-hátye á° śūra-sātau. 3 pra-neníḥ. súsvaye. 4 gántā íyanti. sárva-vīram. gṛiṇatáḥ stóma-vāhāḥ. 5 vavāna. pra-dívaḥ. kár *iti* káḥ. ukthā í°. yáthā á°. 6 te. suta-pāḥ. 7 s. n. b. II, 2, 11. píba. gó-ṛijīkam. édám — sīda III, 53, 3. urúm. 8 mandasva hí. prá imé. puru-hūtám asmé *iti*. tvā i°. ávase.

yamyāḥ || 8 || táṃ vaḥ sakhāyaḥ sáṃ yáthā sutéshu sómebhir īm pṛiṇatā bhojáṃ índram | kuvít tásmā ásati no bhárāya ná súshvim índró 'vase mṛidhātī || 9 || evéd índraḥ suté astāvi sóme bharádvājeshu kshāyad ín maghónaḥ | ásad yáthā jaritrá utá sūrír índro rāyó viṣvávārasya dātā || 10 || 16 ||

Dvitīyo 'nuvākaḥ.

24.

Vṛíshā máda índre ślóka ukthā́ sácā sómeshu sutapā́ ṛijīshī́ | arcatryò maghávā nṛíbhya ukthaír dyukshó rā́jā girā́m ákshitotiḥ || 1 || táturir vīró náryo vícetāḥ ṣṛótā hávaṃ gṛiṇatá urvyùtiḥ | vásuḥ ṣáṅso narā́ṃ kārúdhāyā vā̀jī́ stutó vidáthe dāti vā́jam || 2 || áksho ná cakryòḥ ṣūra brihán prá te mahnā́ ririce ródasyoḥ | vṛikshásya nú te puruhūta vayā́ vy ùtáyo ruruhur indra pū́rvīḥ || 3 || ṣácīvatas te purusāka ṣákā gávām iva srutáyaḥ saṃcáraṇīḥ | vatsā́nāṃ ná tántāyas ta indra dámanvanto adāmánaḥ sudāman || 4 || anyád adyá kárvaram anyád u ṣvó 'sac ca sán múhur ācakrír índraḥ | mitró no átra váruṇaṣ ca pūshā́ryó vā́ṣasya paryetā́sti || 5 || 17 ||

ví tvád ā́po ná párvatasya prishṭhā́d ukthébhir indrānayanta yajñaíḥ | táṃ tvābhíḥ sushṭutíbhir vājáyanta ājíṃ ná jagmur girvāho áṣvāḥ || 6 || ná yáṃ járanti ṣarádo ná másā ná dyáva índram avakarṣáyanti | vṛiddhásya cid vardhatām asya tanū́ stómebhir ukthaíṣ ca ṣasyámānā || 7 || ná vīḷáve námate ná sthirā́ya ná ṣárdhate dā́syujūtāya sta-

---

23, 9 sómebhir — índram II, 14, 10. tásmai. súsvim índraḥ á°. 10 evá. ít. bharát-vājeshu. ít. jaritré. viṣvá-vārasya. — 24, 1 suta-pā́ḥ. ákshita-ūtiḥ. 2 ví-cetāḥ. urví-ūtiḥ. kārú-dhāyāḥ. 3 puru-hūta vayā́ḥ ví ū°. 4 puru-ṣāka ṣákāḥ. sam-cáraṇiḥ. te. su-dāman. 5 ásat. sát. ā-cakriḥ. pūshā́ a°. pari-etā́ a°. 6 indra a°. tvā ā° sustutí-bhiḥ. 7 másāḥ. ava-karṣáyanti. tanúḥ. 8 dā́syu-jūtāya.

vấn | ájrā índrasya girāyaṣ cid ṛishvấ gambhīré cid bhavati gādhám asmai || 8 || gambhīréṇa na urúṇāmatrin préshó yandhi sutapāvan vấjān | sthấ ū shú ūrdhvá ūtí árishaṇyann aktór vyùshṭau páritakmyāyām || 9 || sácasva nāyám ávase abhíka itó vā tám indra pāhi risháḥ | amấ cainam áraṇye pāhi rishó mádema ṣatáhimāḥ suvírāḥ || 10 || [18] ||

25.

Yấ ta ūtír avamấ yấ paramấ yấ madhyaméndra ṣushminn ásti | tábhir ū shú vṛitrahátye 'vīr na ebhíṣ ca vấjair mahán na ugra || 1 || ábhi spṛídho mithatír árishaṇyann amítrasya vyathayā manyúm indra | ábhir víṣvā abhiyújo víshūcīr áryāya víṣó 'va tārīr dấsīḥ || 2 || índra jāmáya utá yé 'jāmayo 'rvācīnấso vanúsho yuyujré | tvám eshāṃ vithurấ ṣávāṅsi jahí vṛíshṇyāni kṛiṇuhí párācaḥ || 3 || ṣū́ro vā ṣū́raṃ vanate ṣárīrais tanūrúcā tárushi yát kṛiṇvaíte | toké vā góshu táuaye yád apsú ví krándasī urvárāsu brávaite || 4 || nahí tvā ṣū́ro ná turó ná dhṛishṇúr ná tvā yodhó mányamāno yuyódha | índra nákish ṭvā práty asty eshāṃ víṣvā jātấny abhy àsi tấni || 5 || [19] ||

sá patyata ubháyor nṛimṇám ayór yádī vedhásaḥ samithé hávante | vṛitré vā mahó nṛiváti ksháye vā vyácasvantā yádi vitantasaíte || 6 || ádha smā te carshaṇáyo yád éjān índra trātótá bhavā varūtấ | asmákāso yé nṛítamāso aryá índra sūráyo dadhiré puró naḥ || 7 || ánu te dāyi mahá indriyấya satrấ te víṣvam ánu vṛitrahátye | ánu kshatrám

---

24, 8 ṛishvấḥ. 9 urúṇā a° prá í°. suta-pāvan. ūm̃ *iti* sú. ūtí. ví-ushṭau pári-takmyāyām. 10 abhíke. ca e°. — 25, 1 te. madhyamấ i°. ūm̃ *iti* sú vṛitra-hátye. 2 ábhiḥ. vyathaya. abhi ·yújaḥ. víṣaḥ áva. 3 yé á°. kṛiṇuhí. 4 tanū-rúcā. kṛiṇvaíte *iti*. krándasī *iti*. brávaite *iti*. 5 nákiḥ tvā. abhí asi. 6 patyate. yádi. sam-ithé. vitantasaíte *iti*. 7 sma. trātấ utá bhava. 8 mahé. vṛitra-hátye.

ánu sáho yajatréndra devébhir ánu te nṛisháhye || 8 || evá na spṛídhaḥ sám ajā samátsv índra rārandhí mithatír ádevīḥ | vidyáma vástor ávasā gṛiṇánto bharádvājā uṭá ta indra nūnám || 9 || 20 ||

26.

Ṣrudhí na indra hváyāmasi tvā mahó vájasya sātaú vāvṛishāṇáḥ | sám yád víṣó 'yanta ṣúrasātā ugráṃ nó 'vaḥ párye áhan dāḥ || 1 || tváṃ vājí havate vājineyó mahó vájasya gádhyasya sātaú | tváṃ vṛitréshv indra sátpatiṃ tárutraṃ tváṃ cashṭe mushṭihá góshu yúdhyan || 2 || tváṃ kavíṃ codayo 'rkásātau tváṃ kútsāya ṣúshṇaṃ dāṣúshe vark | tváṃ ṣíro amarmáṇaḥ párāhann atithigvāya ṣáṅsyaṃ karishyán || 3 || tváṃ rátham prá bharo yodhám ṛishvám ávo yúdhyantaṃ vṛishabháṃ dáṣadyum | tváṃ túgraṃ vetasáve sácāhan tváṃ túji gṛiṇántam indra tūtoḥ || 4 || tváṃ tád ukthám indra barháṇā kaḥ prá yác chatá sahásrā ṣūra dárshi | áva girér dásaṃ ṣámbaraṃ han právo dívodāsaṃ citrábhir ūtí || 5 || 21 ||

tváṃ ṣraddhábhir mandasānáḥ sómair dabhítaye cúmurim indra sishvap | tváṃ rajím píṭhīnase daṣasyán shashṭíṃ sahásrā ṣácyā sácāhan || 6 || aháṃ caná tát ṣūríbhir ānaṣyāṃ táva jyáya indra sumnám ójaḥ | tváyā yát stávante sadhavīra vīrás tivárūthena náhushā ṣavishṭha || 7 || vayáṃ te asyám indra dyumnáhūtau sákhāyaḥ syāma mahina préshṭhāḥ | prátardaniḥ kshatraṣrír astu ṣréshṭho ghané vṛitráṇāṃ sanáye dhánānām || 8 || 22 ||

25, 8 yajatra í°. nṛi-sáhye. 9 evá naḥ. aja samát-su. rarandhí. v. v. á. g. 177, 5. bharát-vājāḥ. te. — 26, 1 ṣrudhí. vavṛishāṇáḥ. víṣaḥ á° ṣūra-sātau. naḥ á°. 2 sát-patim. mushṭi-há. 3 arká-sātau. párā a° atithi-gváya. 4 dása-dyum. sácā a°. tūtor *iti* tūtoḥ. 5 kar *iti* kaḥ. yát ṣ°. prá ā° dívaḥ-dāsam. 6 sisvap. sácā a°. 7 sadha-vīra. tri-várūthena. 8 dyumná-hūtau. kshatra-ṣríḥ.

27.

Kím asya máde kím v asya pītáv índraḥ kím asya sakhyé cakāra | ráṇā vā yé nishádi kím té asya purá vividre kím u nūtanāsaḥ || 1 || sád asya máde sád v asya pītáv índraḥ sád asya sakhyé cakāra | ráṇā vā yé nishádi sát té asya purá vividre sád u nūtanāsaḥ || 2 || nahí nú te mahimánaḥ samasya ná maghavan maghavattvásya vidmá | ná rádhaso-rādhaso nūtanasyéndra nákir dadriṣa indriyáṃ te || 3 || etát tyát ta indriyám accti yénávadhīr varáṣikhasya ṣéshaḥ | vájrasya yát te níhatasya ṣúshmāt svanác cid indra paramó dadára || 4 || vádhīd índro varáṣikhasya ṣésho 'bhyāvartíne cāyamānāya ṣíkshan | vṛicívato yád dhariyūpíyāyāṃ hán púrve árdhe bhiyásáparo dárt || 5 || 23 ||

triṅṣácchatam varmíṇa indra sākáṃ yavyávatyām puruhūta ṣravasyá | vṛicívantaḥ ṣárave pátyamānāḥ pátrā bhindāná nyarthāny āyan || 6 || yásya gávāv arushá sūyavasyú antár ū shú cárato rérihāṇā | sá ṣríñjayāya turváṣam párādād vṛicívato daivavātáya ṣíkshan || 7 || dvayáñ agne rathíno viṅṣatím gá vadhūmato maghávā máhyam samrāṭ | abhyāvartí cāyamānó dadāti dūṇāṣeyám dákshiṇā pārthavānām || 8 || 24 ||

28.

Á gávo agmann utá bhadrám akran sídantu goshṭhé raṇáyantv asmé | prajávatīḥ pururūpā ihá syur índrāya pūrvír usháso dúhānāḥ || 1 || índro yájvane pṛiṇaté ca ṣikshaty úpéd dadāti ná svám mushāyati | bhūyo-bhūyo rayím íd asya vardháyann ábhinne khilyé ní dadhāti deva-

27, 1 ráṇāḥ. ni-sádi. 2 máde *etc.* 1. 3 nūtanasya i°. dadriṣe. 4 te. yéna á° varáṣikhasya (5). ní-hatasya. svanát. 5 abhi-āvartíne. hari-yūpíyāyām. bhiyásá á°. 6 triṅṣát-ṣatam. puru-huta. bhindānáḥ ni-arthāni. 7 suyavasyú *iti* su-yavasyú. ūṃ *iti* sú. párā a°. 8 gáḥ. sam-rāṭ abhi-āvartí. duḥ-nāṣā i°. — 28, 1 go-sthé. asmé *iti*. puru-rūpāḥ. 2 úpa ít.

yúm || 2 || ná tá naṣanti ná dabhāti táskaro násām āmitró vyáthir á dadharshati | devấṅṣ ca yấbhir yájate dádāti ca jyóg ít tábhiḥ sacate gópatiḥ sahá || 3 || ná tá árvā reṇúkakāṭo aṣnute ná saṃskṛitatrám úpa yanti tá abhí | urugāyám ábhayaṃ tásya tá ánu gấvo mártasya ví caranti yájvanaḥ || 4 || gấvo bhágo gấva índro me achān gấvaḥ sómasya prathamásya.bhakshấḥ | imấ yấ gấvaḥ sá janāsa índra ichấmíd dhṛidấ mánasā cid índram || 5 || yūyáṃ gāvo medayathā kṛiṣáṃ cid aṣrīráṃ cit kṛiṇuthā suprátīkam | bhadráṃ gṛihám kṛiṇutha bhadravāco bṛihád vo váya ucyate sabhāsu || 6 || prajấvatīḥ sūyávasaṃ riṣántīḥ ṣuddhấ apáḥ suprapāṇé píbantīḥ | mấ va stená īṣata mấghāṣaṅsaḥ pári vo hetí rudrásya vṛijyāḥ || 7 || úpedám upapárcanam āsú góshūpa pṛicyatām | úpa ṛishabhásya rétasy úpendra táva vīryè || 8 || [25] ||

Shashṭho 'dhyāyaḥ.

29.

Índraṃ vo náraḥ sakhyấya sepur mahó yántaḥ sumatáye cakānấḥ | mahó hí dātấ vájrahasto ásti mahấm u raṇvám ávase yajadhvam || 1 || á yásmin háste náryā mimikshúr á ráthe hiraṇyáye ratheshṭhấḥ | á raṣmáyo gábhastyo sthūráyor ấdhvann áṣvāso vṛíshaṇo yujānấḥ || 2 || ṣriyé te pádā dúva á mimikshur dhṛishṇúr vajrī ṣávasā dákshiṇāvān | vásāno átkaṃ ṣurabhíṃ dṛiṣé kám svàr ṇá nṛitav ishiró babhūtha || 3 || sá sóma ámiślatamaḥ sutó bhūd yásmin paktíḥ pacyáte sánti dhānấḥ | índraṃ nára stu-

28, 3 tấḥ. ná ā°. gó-patiḥ. 4 reṇú-kakāṭaḥ. uru-gāyám. 5 imấḥ yấḥ. s. j. í. II, 12, 1. ichấmi ít hṛidấ. 6 medayatha. kṛiṇutha su-prátīkam. bhadra-vācaḥ. 7 su-yávasam. su-prapāné. vaḥ. st. I. m. II, 42, 3. hetíḥ. 8 úpa i° úpa-párcanam. góshu úpa. úpa. úpa i°. — 29, 1 su-matáye. vájra-hastaḥ. 2 náryāḥ. rathe-sthāḥ. gábhastyoḥ. á á°. 3 dákshiṇa-vān. ná nṛito *iti*. 4 ámiśla-tamaḥ. náraḥ.

vánto brahmakārā́ ukthā́ ṣáṅsanto devávātatamāḥ || 4 || ná te ántaḥ ṣávaso dhāyy asyá ví tú bābadhe ródasī mahitvā́ | á tā́ sūríḥ pṛiṇati tū́tujāno yūthévāpsú samíjamāna ūtí || 5 || evéd índraḥ suháva ṛishvó astūtí ánūtī hiriṣipráḥ sátvā | evā́ hí jātó ásamātyojāḥ purū́ ca vṛ́itrā́ hanati ní dásyūn || 6 || 1 ||

30.

Bhū́ya íd vāvṛidhe vīryā̀yaṅ éko ajuryó dayate vásūni | prá ririce divá índraḥ pṛithivyā́ ardhám íd asya práti ródasī ubhé || 1 || ádhā manye bṛihád asuryàm asya yā́ni dādhā́ra nákir ā́ mināti | divé-dive sū́ryo darṣató bhūd ví sádmāny urviyā́ sùkrátur dhāt || 2 || adyā́ cin nú cit tád ápo nadínāṃ yád ābhyo árado gātúm indra | ní párvatā adma-sádo ná sedus tváyā dṛiḷhā́ni sukrato rájāṅsi || 3 || satyám ít tán ná tvā́vāṅ anyó astíndra devó ná mártyo jyā́yān | áhann áhim pariṣáyānam árṇó 'vāsṛijo apó áchā samudrám || 4 || tvám apó ví dúro víshūcīr índra dṛiḷhám arujaḥ párvatasya | rā́jābhavo jágataṣ carshaṇīnāṃ sākáṃ sū́ryaṃ janáyan dyā́m ushā́sam || 5 || 2 ||

31.

Ábhūr éko rayipate rayīṇā́m ā́ hástayor adhithā indra kṛishṭíḥ | ví toké apsú tánaye ca sū́ré 'vocanta carshaṇáyo vívācaḥ || 1 || tvád bhiyéndra párthivāni víṣvācyutā cic cyāvayante rájāṅsi | dyā́vākshā́mā párvatāso vánāni víṣvaṃ

29, 4 brahma-kārā́ḥ. devávāta-tamāḥ. 5 ródasī *iti*. yūthā́ -iva a° sam-ī́jamānaḥ. 6 evá ít. su-hávaḥ. astu ūtí. hiri-ṣipráḥ. evá. ásamāti-ojāḥ purú. — 30, 1 vavṛidhe vīryā́ya. ródasī *iti* ubhé *iti*. 2 ádha. su-krátuḥ. 3 adyá cit nú. adma-sádaḥ. sukrato *iti* su-krato. 4 tát. asti í°. áhan — árṇo III, 32, 11. áva a°. ácha. 5 rā́jā a°. ushásam. — 31, 1 rayi-pate. sū́re á°. ví-vācaḥ. 2 bhiyā́ i°. víṣvā á° cit cyavayante.

dṛiḷhám bhayate ájmann á te || 2 || tvám kútsenābhí ṣúshṇam indrāṣúsham yudhya kúyavam gávishṭau | dáṣa prapitvé ádha sūryasya mushāyáṣ cakrám ávive rápāṅsi || 3 || tvám ṣatány áva ṣámbarasya púro jaghanthāpratíni dásyoḥ | áṣiksho yátra ṣácyā ṣacīvo dívodāsāya sunvaté sutakre bharádvājāya gṛiṇaté vásūni || 4 || sá satyasatvan mahaté ráṇāya rátham á tishṭha tuvinṛimṇa bhīmám | yāhí prapathinn ávasópa madrík prá ca ṣruta ṣrāvaya carshaṇíbhyaḥ || 5 || 3 ||

32.

Ápūrvyā purutámāny asmai mahé vīráya taváse turáya | virapṣíne vajríṇe ṣámtamāni vácāṅsy āsá sthávirāya takṣham || 1 || sá mātárā sūryeṇā kavīnám ávāsayad rujád ádrim gṛiṇānáḥ | svādhíbhir ṛíkvabhir vāvaṣāná úd usríyāṇām asṛijan nidānam || 2 || sá váhnibhir ṛíkvabhir góshu ṣáṣvan mitájñubhiḥ purukṛítvā jigāya | púraḥ purohá sákhibhiḥ sakhīyán dṛiḷhā ruroja kavíbhiḥ kavíḥ sán || 3 || sá nīvyàbhir jaritáram áchā mahó vájebhir mahádbhiṣ ca ṣúshmaiḥ | puruvīrābhir vṛishabha kṣhitīnám á girvaṇaḥ suvitáya prá yāhi || 4 || sá sárgeṇa ṣávasā taktó átyair apá índro dakshiṇatás turāshāṭ | itthá ṣrijānā ánapāvṛid ártham divé-dive vivishur apramṛiṣhyám || 5 || 4 ||

33.

Yá ójishṭha indra tám sú no dā mádo vṛishan svabhishṭír dāsvān | saúvaṣvyam yó vanávat svāṣvo vṛitrá sa-

---

31, 3 kútsena a°. indra a°. gó-ishṭau. pra-pitvé. áviveḥ. 4 jaghantha a°. dívaḥ-dāsāya. suta-kre bharát-vājāya. 5 satya-satvan. tuvi-nṛimṇa. pra-pathin ávasā úpa. ṣravaya. — 32, 1 vi-rapsíne. 2 sūryeṇa. su-ādhíbhiḥ. asṛijat ni-dānam. 3 ṣáṣvat mitájñu-bhiḥ puru-kṛítvā. puraḥ-hā. sakhi-yán. dṛiḷhāḥ. 4 ácha. puru-vīrābhiḥ. 5 ánapa-vṛit. apra-mṛishyám. — 33, 1 dāḥ. su-abhishṭíḥ. su-áṣvaḥ.

mátsu sāsáhad amítrān || 1 || tvám híndrávase vívāco hávante carshaṇáyaḥ śūrasātau | tvám víprebhir ví paṇír aṣāyas tvóta ít sánitā vájam árvā || 2 || tvám táñ indrobháyāñ amítrān dāsā vṛitráṇy áryā ca śūra | vádhīr váneva súdhitebhir átkair á pṛitsú darshi nṛiṇám nṛitama || 3 || sá tvám na indrákavābhir ūtí sákhā viśváyur avitá vṛidhé bhūḥ | svàrshātā yád dhváyāmasi tvā yúdhyanto nemádhitā pṛitsú śūra || 4 || nūnám na indrāparáya ca syā bhávā mṛiḷīká utá no abhíshṭau | itthá gṛiṇánto mahínasya śárman diví shyāma párye goshátamāḥ || 5 || 6 ||

34.

Sám ca tvé jagmúr gíra indra pūrvír ví ca tvád yanti vibhvò manīshāḥ | purā nūnám ca stutáya ṛíshīṇām paspridhrá índre ádhy ukthārkā || 1 || puruhūtó yáḥ purugūrtá ṛíbhvāñ ékaḥ purupraśastó ásti yajñaíḥ | rátho ná mahé śávase yujānò 'smábhir índro anumádyo bhūt || 2 || ná yám hiṁsanti dhītáyo ná vāṇīr índram nákshantíd abhí vardháyantīḥ | yádi stotáraḥ śatám yát sahásram gṛiṇánti gírvaṇasam śám tád asmai || 3 || ásmā etád divy àrcéva māśā mimikshá índre ny àyāmi sómaḥ | jánam ná dhánvann abhí sám yád ápaḥ satrā vāvṛidhur hávanāni yajñaíḥ || 4 || ásmā etán máhy āṅgūshám asmā índrāya stotrám matíbhir avāci | ásad yáthā mahatí vṛitratūrya índro viśváyur avitá vṛidhaś ca || 5 || 6 ||

33, 1 samát-su sasáhat. 2 hí indra á° ví-vācaḥ. śūra-sātau. tvā-ūtaḥ. 3 indra u°. vánā-iva sú-dhitebhiḥ. 4 indra á°. viśvá-āyuḥ. svàḥ-sātā. hváyāmasi. nemá-dhitā. 5 indra a°. śyaḥ bháva. syāma. gosá-tamāḥ. — 34, 1 tvé *iti*. vi-bhvàḥ. paspṛidhré. uktha-arkā. 2 puru-hūtáḥ. puru-gūrtáḥ ṛíbhvā. puru-praśastáḥ. yujānáḥ a°. anu-mádyaḥ. 3 nákshanti ít. 4 ásmai. diví arcā́-iva. ní a°. vavṛidhuḥ. 5 ásmai etát. asmai. vṛitra-tūrye. viśvá-āyuḥ.

35.

Kadā́ bhuvan ráthakshayāṇi bráhma kadā́ stotré sahasraposhyàṃ dāḥ | kadā́ stómaṃ vāsayo 'sya rāyā́ kadā́ dhíyaḥ kárasi vā́jaratnāḥ || 1 || kárhi svit tád indra yán nṛíbhir nṛ́n vīraír vīrā́n nīḷáyāse jáyājín | tridhátu gā́ ádhi jayāsi góshv índra dyumnáṃ svàrvad dhehy asmé || 2 || kárhi svit tád indra yáj jaritré viṣvápsu bráhma kṛiṇávaḥ ṣavishṭha | kadā́ dhíyo ná niyúto yuvāse kadā́ gómaghā hávanāni gachāḥ || 3 || sá gómaghā jaritré áṣvaṣcandrā vā́jaṣravaso ádhi dhehi pṛ́kshaḥ | pīpihíshaḥ sudúghām indra dhenúm bharádvājeshu surúco rurucyāḥ || 4 || tám á nūnáṃ vṛijánam anyáthā cic chúro yác chakra ví dúro gṛiṇīshé | mā́ nír aram ṣukradúghasya dhenór āṅgirasā́n bráhmaṇā vipra jinva || 5 || 7 ||

36.

Satrā́ mádāsas táva viṣvájanyāḥ satrā́ ráyó 'dha yé pā́rthivāsaḥ | satrā́ vā́jānām abhavo vibhaktā́ yád devéshu dhārāyathā asuryàm || 1 || ánu prá yeje jána ójo asya satrā́ dadhire ánu vīryàya | syūmagṛíbhe dúdhayé 'rvate ca krátuṃ vṛiñjanty ápi vṛitrahátye || 2 || tám sadhrícīr ūtáyo vṛíshṇyāni paúṅsyāni niyútaḥ saṣcur índram | samudráṃ ná síndhava ukthā́ṣushmā uruvyácasam gíra ā́ viṣanti || 3 || sá rāyás khā́m úpa ṣrijā gṛiṇānáḥ puruṣcandrásya tvám indra vásvaḥ | pátir babhūthā́samo jánānām éko víṣvasya bhúvanasya rā́jā || 4 || sá tú ṣrudhi ṣrútyā yó duvoyúr dyaúr ná bhū́mābhí rā́yo aryáḥ | áso yáthā naḥ ṣávasā cakānó yugé-yuge váyasā cékitānaḥ || 5 || 8 ||

35, 1 rátha-kshayāṇi. sahasra-poshyàm. vā́ja-ratnāḥ. 2 yát. jáya ā° tri-dhā́tu. asmé *iti*. 3 yát. viṣvá-psu. ni-yútaḥ. gó-maghā. 4 gó-maghāḥ. áṣva-candrāḥ vāja-ṣravasaḥ. pīpihí í° su-dúghām. bharát-vājeshu su-rúcaḥ. 5 cit ṣ° yát ṣ°. ṣukra-dúghasya. — 36, 1 viṣvá-janyāḥ. rā́yaḥ á°. vi-bhaktā́. 2 syūma-gṛíbhe dúdhaye á°. vṛitra-hátye. 3 ni-yútaḥ. ukthá-ṣushmāḥ uru-vyácasam. 4 ṣrija. puru-candrásya. babhūtha á°. 5 bhū́ma abhí.

37.

Arvâg ráthaṃ viṣvávāraṃ ta ugréndra yuktáso hárayo vahantu | kīríṣ cid dhí tvā hávate svàrvān ṛidhīmáhi sadhamádas te adyá || 1 || pró dróṇe hárayaḥ kármāgman punānâsa ṛíjyanto ábhūvan | índro no asyá pūrvyáḥ papīyād dyukshó mádasya somyásya rā́jā || 2 || āsasrāṇâsaḥ ṣavasānám áchéndraṃ sucakré rathyàso áṣvāḥ | abhí ṣráva ṛíjyanto vaheyur nú cin nú vāyór amṛítaṃ ví dasyet || 3 || várishṭho asya dákshiṇām iyartíndro maghónāṃ tuvikūrmítamaḥ | yáyā vajrivaḥ pariyâsy áṅho maghā́ ca dhṛishṇo dáyase ví sūríṇ || 4 || índro vā́jasya-sthávirasya dāténdro gīrbhír vardhatāṃ vṛiddhámahāḥ | índro vṛitráṃ hánishṭho astu sátvā́ tā́ sūríḥ pṛiṇati tū́tujānaḥ || 5 || [9] ||

38.

Ápād itá úd u naṣ citrátamo mahím bharshad dyumátīm índrahūtim | pányasīṃ dhītíṃ daívyasya yā́mañ jánasya rātíṃ vanate sudā́nuḥ || 1 || dūrā́c cid ā́ vasato asya kárṇā ghóshād índrasya tanyati bruvā́náḥ | éyám enaṃ devā́hūtir vavṛityān madryàg índram iyám ṛicyámānā || 2 || táṃ vo dhiyā́ paramáyā purājā́m ajáram índram abhy ànūshy arkaíḥ | bráhmā ca gíro dadhiré sám asmin mahā́ṇṣ ca stómo ádhi vardhad índre || 3 || várdhād yáṃ yajñá utá sóma índraṃ várdhād bráhma gíra ukthā́ ca mánma | várdhāhainam usháso yā́mann aktór várdhān mā́sāḥ ṣarádo dyā́va índram || 4 || evā́ jajñānáṃ sáhase ásāmi vāvṛidhānáṃ rā́dhase ca ṣrutáya | mahā́m ugrám ávase vipra nūnám ā́ vivāsema vṛitratū́ryeshu || 5 || [10] ||

37, 1 viṣvá-vāram te ugra í°. hí. sadha-mā́dah. 2 pró *iti*. kárma a°. 3 ā-sasrāṇā́sah. ácha' í° su-cakré. nú cit. 4 iyarti í°. tuvikūrmí-tamah. pari-yā́si. dhṛishṇo *iti*. 5 dātā́ í°. vṛiddhá -mahāḥ. sátvā ā́. — 38, 1 índra-hūtim. su-dā́nuḥ. 2 dūrā́t. ā́ i°. devá-hūtiḥ vavṛityāt. 3 purā-jā́m. abhí a°. bráhma. 4 várdha áha e°. 5 evá. vavṛidhānám. vṛitra-tūryeshu.

39.

Mandrásya kavér divyásya váhner vípramanmano vacanásya mádhvaḥ | ápā nas tásya sacanásya devésho yuvasva gṛiṇaté góagrāḥ || 1 || ayám uṣānáḥ páry ádrim usrá ṛitádhītibhir ṛitayúg yujānáḥ | rujád árugṇaṃ ví valásya sánum paṇíṃr vácobhir abhí yodhad índraḥ || 2 || ayáṃ dyotayad adyúto vy àktúṅ doshá vástoḥ saráda índur indra | imáṃ ketúm adadhur nú cid áhnāṃ súcijanmana ushásaṣ cakāra || 3 || ayáṃ rocayad arúco rucānò 'yáṃ vāsayad vy ṛiténa pūrvíḥ | ayám īyata ṛitayúgbhir áṣvaiḥ svarvídā nábhinā carshaṇiprāḥ || 4 || nú gṛiṇānó gṛiṇaté pratna rājann íshaḥ pinva vasudéyāya pūrvíḥ | apá óshadhīr aviṣhā vánāni gā árvato nṛín ṛicáse rirīhi || 5 || 11 ||

40.

Índra píba túbhyaṃ sutó mádāyáva sya hárī ví mucā sákhāyā | utá prá gāya gaṇá ā́ nishádyáthā yajñáya gṛiṇaté váyo dhāḥ || 1 || ásya piba yásya jajñāná indra mádāya krátve ápibo virapśin | tám u te gávo nára ápo ádrir índuṃ sám ahyan pītáye sám asmai || 2 || sámiddhe agnaú sutá indra sóma ā́ tvā vahantu hárayo váhishṭhāḥ | tvāyatā́ mánasā johavīmíndrá yāhi suvitā́ya mahé naḥ || 3 || ā́ yāhi sáṣvad uṣatā́ yayāthéndra mahā́ mánasā somapéyam | úpa bráhmāṇi śṛiṇava imā́ nó 'thā te yajñás tanvè váyo dhāt || 4 || yád indra diví párye yád ṛídhag yád vā své sádane yátra vā́si | áto no yajñám ávase niyútvān sajóshāḥ pāhi girvaṇo marúdbhiḥ || 5 || 12 ||

39, 1 vípra-manmanaḥ. ápāḥ. deva íº. gó-agrāḥ. 2 ṛitádhīti-bhiḥ ṛita-yúk. paṇín. 3 ví aº. nú. súci-janmanaḥ. 4 rucānáḥ aº. ví ṛiº. iyate ṛitayúk-bhiḥ. svaḥ-vídā. carshaṇi-práḥ. 5 nú. vasu-déyāya. — 40, 1 mádāya áva. hárī *iti*. muca. gaṇé. ni-sádya átha. 2 vi-rapśin. 3 sám-iddhe. suté. sómo. johavīmi índra ā́. 4 yayātha íº. soma-péyam. naḥ átha. 5 vā́si. sa-jóshāḥ.

41.

Áheḷamāna úpa yāhi yajñáṃ túbhyam pavanta índavaḥ sutāsaḥ | gávo ná vajrin svám óko áchéndrā gahi prathamó yajñíyānām || 1 || yā́ te kākút súkṛitā yā́ várishṭhā yáyā śáśvat píbasi mádhva ūrmím | táyā pāhi prá te adhvaryúr asthāt sáṃ te vájro vartatām indra gavyúḥ || 2 || eshá drapsó vṛishabhó viśvárūpa índrāya vṛíshṇe sám akāri sómaḥ | etám piba hariva sthātar ugra yásyéśishe pradívi yás te ánnam || 3 || sutáḥ sómo ásutād indra vásyān ayáṃ śréyāñ cikitúshe ráṇāya | etáṃ titirva úpa yāhi yajñáṃ téna víśvās távishīr ā́ pṛiṇasva || 4 || hváyāmasi tvéndra yāhy arvā́ñ áraṃ te sómas tanvè bhavāti | śátakrato mādáyasvā sutéshu prā́smā́ṅ ava pṛítanāsu prá vikshú || 5 || 13 ||

42.

Práty asmai pípīshate víśvāni vidúshe bhara | araṃgamā́ya jágmayé 'paścāddaghvane náre || 1 || ém enam pratyétana sómebhiḥ somapātamam | ámatrebhir ṛijīshíṇam índraṃ sutébhir índubhiḥ || 2 || yádī sutébhir índubhiḥ sómebhiḥ pratibhū́shatha | védā víśvasya médhiro dhṛishát tā́ṃ -tam íd éshate || 3 || asmā́-asmā íd ándhasó 'dhvaryo prá bharā sutám | kuvít samasya jényasya śárdhato 'bhíśaster avaspárat || 4 || 14 ||

43.

Yásya tyác chámbaram máde dívodāsāya randháyaḥ | ayáṃ sá sóma indra te sutáḥ píba || 1 || yásya tīvrasútam

---

41, 1 pavante. ácha índra ā́. 2 sú-kṛitā. 3 viśvá-rūpaḥ. hari-vaḥ. yásya ī° pra-dívi. 5 tvā ā́ i°. śátakrato *iti* śáta-krato mādáyasva. prá a°. — 42, 1 aram-gamā́ya jágmaye ápaścāt-daghvane. 2 ā́ ím. prati-étana. soma-pātamam. 3 yádi. prati-bhū́shatha véda. ā́ ī°. 4 asmaí-asmai. ándhasaḥ ádhvaryo *iti*. bhara. abhí -śasteḥ ava-spárat. — 43, 1 tyát ś°. dívaḥ-dāsāya. 2 tīvra-sútam.

mádam mádhyam ántaṃ ca rákshase | ayáṃ sá — || 2 || yásya gấ antár áśmano máde dṛiḷhấ avásṛijaḥ | ayáṃ sá — || 3 || yásya mandānó ándhaso mấghonaṃ dadhishé śávaḥ | ayáṃ sá — || 4 || [15] ||

Tṛitīyo 'nuvākaḥ.

44.

Yó rayivo rayímṭamo yó dyumnaír dyumnávattamaḥ | sómaḥ sutáḥ sá indra té 'sti svadhāpate mádaḥ || 1 || yáḥ śagmás tuviśagma te rāyó dāmấ matīnấm | sómaḥ sutáḥ — || 2 || yéna vṛiddhó ná śávasā turó ná svábhir ūtíbhiḥ | sómaḥ sutáḥ — || 3 || tyám u vo áprahaṇaṃ gṛiṇīshé śávasas pátim | índraṃ viśvāsáhaṃ náram máṅhishṭhaṃ viśvácarshaṇim || 4 || yáṃ vardháyantíd gíraḥ pátiṃ turásya rádhasaḥ | tám ín nv àsya ródasī devíṃ śúshmaṃ saparyataḥ || 5 || [16] ||

tád va ukthásya barháṇéndrāyopastṛiṇīsháṇi | vípo ná yásyotáyo ví yád róhanti sakshítaḥ || 6 || ávidad dákshaṃ mitró návīyān papānó devébhyo vásyo acait | sasavấn staulábhir dhautárībhir urushyấ pāyúr abhavat sákhibhyaḥ || 7 || ṛitásya pathí vedhấ apāyi śriyé mánāṅsi devấso akran | dádhāno nấma mahó vácobhir vápur dṛiśáye venyó vy ầvaḥ || 8 || dyumáttamaṃ dákshaṃ dhehy asmé sédhā jánānām pūrvír árātīḥ | várshīyo váyaḥ kṛiṇuhi śácībhir dhánasya sātấv asmấṅ aviddhi || 9 || índra túbhyam ín maghavann abhūma vayáṃ dātré harivo mấ ví venaḥ | nákir āpír dadṛiśe martyatrấ kím aṅgá radhracódanaṃ tvāhuḥ || 10 || [17] ||

43, 3 ava-áśrijaḥ. — 44, 1 te á° svadhā-pate. 2 tuvi-śagma. 4 ápra-hanam. viśva-sáham. viśvá-carshaṇim. 5 vardháyanti ít. ít nú a° ródasī *iti* devíṃ *iti*. 6 barháṇā índrāya upa-stṛiṇīsháṇi. yásya ū°. sa-kshítaḥ. 8 ví āvar *ity* āvaḥ. 9 asmé *iti* sédha. 10 ít. radhra-códanam tvā ā°.

mā́ jásvane vṛishabha no rarīthā mā́ te revátaḥ sakhyé rishāma | pūrvíṣ ṭa indra nishshídho jáneshu jahy ásushvīn prá vṛihāpṛiṇataḥ || 11 || úd abhrāṇīva stanáyann iyartīndro rā́dhāṅsy áṣvyāni gávyā | tvā́m asi pradívaḥ kārúdhāyā mā́ tvādāmāna ā́ dabhan maghónaḥ || 12 || ádhvaryo vīra prá mahé sutā́nām índrāya bhara sá hy àsya rā́jā | yáḥ pūrvyábhir utá nū́tanābhir gīrbhír vāvṛidhé gṛiṇatā́m ṛíshīṇām || 13 || asyá máde purú várpāṅsi vidvā́n índro vṛitráṇy aprati jaghāna | tám u prá hoshi mádhumantam asmai sómaṃ vīráya ṣipríṇe píbadhyai || 14 || pā́tā sutám índro astu sómaṃ hántā vṛitráṃ vájreṇa mandasānáḥ | gántā yajñā́m parāvátaṣ cid áchā vásur dhīnā́m avitā́ kārúdhāyāḥ || 15 || 18 ||

idáṃ tyát pā́tram indrapā́nam índrasya priyám amṛítam apāyi | mátsad yáthā saumanasā́ya devā́ṃ vy àsmád dvésho yuyávad vy áṅhaḥ || 16 || enā́ mandānó jahí ṣūra ṣátrūñ jāmím ájāmim maghavann amítrān | abhishenā́ñ abhy àdédiṣānān párāca indra prá mṛiṇā jahí ca || 17 || āsú shmā ṇo maghavann indra pṛitsv àsmábhyam máhi várivaḥ sugáṃ kaḥ | apā́ṃ tokásya tánayasya jeshá índra sūríñ kṛiṇuhí smā ṇo ardhám || 18 || ā́ tvā hárayo vṛíshaṇo yujānā́ vṛísharathāso vṛísharaṣmayó 'tyāḥ | asmatrāñco vṛíshaṇo vajraváho vṛíshṇe mádāya suyújo vahantu || 19 || ā́ te vṛishan vṛíshaṇo drónam asthur ghṛitaprúsho nórmáyo mádantaḥ | índra prá túbhyaṃ vṛíshabhiḥ sutā́nāṃ vṛíshṇe bharanti vṛishabhā́ya sómam || 20 || 19 ||

44, 11 rarīthāḥ. pūrvíḥ te. niḥ-sídhaḥ. jahí ásusvīn. vṛiha á°. 12 abhrā́ṇi-iva. iyarti í°. pra-dívaḥ kārú-dhāyāḥ. tvā a°. 13 ádhvaryo *iti*. hí a°. vavṛidhé. 14 aprati. 15 pā́tā — sómam VI, 23, 3. v. v. m. IV, 17, 3. ácha. kārú-dhāyaḥ. 16 indra -pā́nam. ví a°. ví á°. 17 abhi-senā́n abhí ā-dédiṣānān. mṛiṇa jahí. 18 sma naḥ. pṛit-sú a°. su-gám kar *iti* kaḥ. jeshé. sma. 19 yujānā́ḥ vṛisha-rathāsaḥ vṛisha-raṣmayaḥ á°. vajra-váhaḥ. su-yújaḥ. 20 ghṛita-prúshaḥ ná ū°.

vṛíshāsi divó vṛishabháḥ pṛithivyā́ vṛíshā síndhūnāṃ vṛishabhá stíyānām | vṛíshṇe ta índur vṛishabha pīpāya svādú ráso madhupéyo várāya || 21 || ayáṃ devā́ḥ sáhasā jā́yamāna índreṇa yujā́ ṣaṇím astabhāyat | ayáṃ svásya pitúr ā́yudhānīndur amushṇā́d ā́ṣivasya māyā́ḥ || 22 || ayám akṛiṇod ushásaḥ supátnīr ayáṃ sū́rye adadhāj jyótir antáḥ | ayáṃ tridhā́tu diví rocanéshu tritéshu vindad amṛítaṃ nígūḷham || 23 || ayáṃ dyā́vāpṛithivī ví shkabhāyad ayáṃ rátham ayunak saptáraṣmim | ayáṃ góshu ṣácyā pakvám antáḥ śómo dādhāra dā́ṣayantram útsam || 24 || [20] ||

45.

Yá ā́nayat parāvátaḥ súnītī turvā́ṣaṃ yádum | índraḥ sá no yúvā sákhā || 1 || avipré cid váyo dádhad anā́ṣúnā cid árvatā | índro jétā hitáṃ dhánam || 2 || mahír asya práṇītayaḥ pūrvír utá práṣastayaḥ | nā́sya kshīyanta ūtáyaḥ || 3 || sákhāyo bráhmavāhasé 'rcata prá ca gāyata | sá hí naḥ prámatir mahī́ || 4 || tvám ékasya vṛitrahann avitā́ dvā́yor asi | utédṛíṣe yáthā vayám || 5 || [21] ||

náyasīd v áti dvíshaḥ kṛiṇóshy ukthaṣaṅsínaḥ | nṛíbhiḥ suvíra ucyase || 6 || brahmā́ṇam bráhmavāhasaṃ gīrbhíḥ sákhāyam ṛigmíyam | gā́m ná dohase huve || 7 || yásya víṣvāni hástayor ūcúr vásūni ní dvitā́ | vīrásya pṛitanāsā́haḥ || 8 || ví dṛiḷhā́ni cid adrivo jánānāṃ ṣacīpate | vṛihá māyā́ anānata || 9 || tám u tvā satya somapā́ índra vājānām pate | áhūmahi ṣravasyávaḥ || 10 || [22] ||

44, 21 vṛíshā asi. pṛithivyā́ḥ. vṛishabháḥ. te. svādúḥ. madhu -péyaḥ. 22 ā́yudhāni í°. 23 su-pátnīḥ. adadhāt. antár *iti*. tri-dhā́tu. ní-gūḷham. 24 dyā́vāpṛithivī *iti*. skabhāyat. saptá -raṣmim. antár *iti*. dā́ṣa-yantram. — 45, 1 ā́ á°. sú-nītī. 3 prá -nītayaḥ. prá-ṣastayaḥ ná a° kshīyante. 4 bráhma-vāhase á°. prá -matiḥ. 5 vṛitra-han. utá í°. 6 náyasi ít. uktha-ṣaṅsínaḥ. su -vīraḥ. 7 bráhma-vāhasam. 8 pṛitanā-sā́haḥ. 9 ṣacī-pate. 10 soma-pāḥ.

tám u tvā yáḥ purāsitha yó vā nūnáṃ hité dháne | hávyaḥ sá ṣrudhī hávam || 11 || dhībhír árvadbhir árvato vājāñ indra ṣravāyyān | tváyā jeshma hitáṃ dhánam || 12 || ábhūr u vīra girvaṇo mahāñ indra dháne hité | bháre vitantasāyyaḥ || 13 || yā́ ta ūtír amitrahan makṣhūjavastamāsati | táyā no hinuhī rátham || 14 || sá ráthena rathítamo 'smákenābhiyúgvanā | jéshi jishṇo hitáṃ dhánam || 15 || [23] ||

yá éka ít tám u shṭuhi kṛishṭīnáṃ vícarshaṇiḥ | pátir jajñé vṛíshakratuḥ || 16 || yó gṛiṇatám íd ásithāpír ūtí ṣiváḥ sákhā | sá tvám na indra mṛiḷaya || 17 || dhishvá vájraṃ gábhastyo rakshohátyāya vajrivaḥ | sāsahīshṭhā́ abhí spṛídhaḥ || 18 || pratnáṃ rayīṇáṃ yújaṃ sákhāyaṃ kīricódanam | bráhmavāhastamaṃ huve || 19 || sá hí víṣvāni pā́rthivāñ éko vásūni pátyate | gírvaṇastamo ádhriguḥ || 20 || [24] ||

sá no niyúdbhir á pṛiṇa kámaṃ vájebhir aṣvíbhiḥ | gómadbhir gopate dhṛishát || 21 || tád vo gāya suté sácā puruhūtāya sátvane | ṣáṃ yád gáve ná ṣākíne || 22 || ná ghā vásur ní yamate dā́náṃ vā́jasya gómataḥ | yát sīm úpa ṣrávad gíraḥ || 23 || kuvítsasya prá hí vrajáṃ gómantaṃ dasyuhā́ gámat | ṣácībhir ápa no varat || 24 || imā́ u tvā ṣatakrato 'bhí prá ṇonuvur gíraḥ | índra vatsáṃ ná mātáraḥ || 25 || [25] ||

dūnáṣaṃ sakhyáṃ táva gaúr asi vīra gavyaté | áṣvo aṣvāyaté bhava || 26 || sá mandasvā hy ándhaso — || 27 || imā́ u tvā suté-sute nákshante girvaṇo gíraḥ | vatsáṃ gā́vo ná

45, 11 purā́ ā°. ṣrudhi. 14 y. t. ū. IV, 25, 1. amitra-han makshūjavaḥ-tamā á°. hinuhi. 15 rathí-tamaḥ asmákena abhi -yúgvanā. jishṇo *iti*. 16 yā — ít 84, 7. tám — shṭuhi 173, 5. ví-carshaṇiḥ. vṛisha-kratuḥ. 17 ā́sitha ā°. 18 gábhastyoḥ rakshaḥ-hátyāya. sasahīshṭhā́ḥ. 19 kīri-códanam bráhmavāhaḥ -tamam. 20 pā́rthivā. ádhri-guḥ. 21 niyút-bhiḥ. go-pate. 22 puru-hūtā́ya. 23 gha. 24 kuvít-sasya. dasyu-hā́. 25 ṣata-krato *iti* ṣata-krato. nonuvuḥ. 26 duḥ-náṣam. aṣva-yaté. 27 = III, 41, 6. 28 i. u. t. 25.

dhenávaḥ || 28 || purūtámam purūṇāṃ stotṛīṇāṃ vívāci | vā́jebhir vājayatā́m || 29 || asmákam indra bhūtu te stómo vā́hishṭho ántamaḥ | asmā́n rāyé mahé hinu || 30 || ádhi bṛibúḥ paṇīnā́m várshishṭhe mūrdhánn asthāt | urúḥ kákṣho ná gā́ṅgyāḥ || 31 || yásya vāyór iva dravád bhadrā́ rātíḥ sahasríṇī | sadyó dānā́ya máṅhate || 32 || tát sú no víśve aryá ā́ sádā gṛiṇanti kārávaḥ | bṛibúṃ sahasradā́tamaṃ sūríṃ sahasrasā́tamam || 33 || 26 ||

46.

Tvā́m íd dhí hávāmahe sātā́ vā́jasya kārávaḥ | tvā́ṃ vṛitréshv indra sátpatiṃ náras tvā́ṃ kā́shṭhāsv árvataḥ || 1 || sá tvám naś citra vajrahasta dhṛishṇuyā́ mahā́ stavānó adrivaḥ | gā́m áśvaṃ rathyàm indra sā́ṃ kira satrā́ vā́jaṃ ná jigyúshe || 2 || yáḥ satrāhā́ vícarshaṇir índraṃ tā́ṃ hūmahe vayám | sáhasramushka túvinṛimṇa sátpate bhávā samátsu no vṛidhé || 3 || bā́dhase jánān vṛishabhéva manyúnā ghṛíshau mīḷhá ṛicīshama | asmā́kam bodhy avitā́ mahādhané tanūshv apsú sū́rye || 4 || índra jyéshṭhaṃ na ā́ bharaṅ ójishṭham pápuri śrávaḥ | yénemé citra vajrahasta ródasī óbhé susipra prā́ḥ || 5 || 27 ||

tvā́m ugrám ávase carshaṇīsáhaṃ rā́jan devéshu hūmahe | víśvā sú no vithurā́ pibdanā́ vaso 'mítrān sushā́hān kṛidhi || 6 || yád indra náhushīshv ā́ṅ ójo nṛimṇā́m ca kṛishṭíshu | yád vā páñca kshitīnā́ṃ dyumnám ā́ bhara satrā́ víśvāni paúṃsyā || 7 || yád vā ṭrikshaú maghavan druhyā́v ā́ jáne yát pūraú kác ca vṛíshṇyaṃ | asmábhyaṃ tád ririhi sā́ṃ nṛisháhye 'mítrān pṛitsú turvā́ṇe || 8 || índra tri-

45, 29 puru-támam. ví-vāci. 33 sahasra-dā́tamam. sahasra-sā́tamam. — 46, 1 hí. sát-patim. 2 vajra-hasta. mahā́ḥ. 3 satrā-hā́ ví-carshaṇiḥ. sáhasra-mushka túvi-nṛimṇa sát-pate bháva samát-su. 4 vṛishabhā́-iva. mīḷhé. mahā́-dhané. 5 bhara. yéna imé *iti*. vajra-hasta ródasī *iti* ā́ ubhé *iti* su-ṣipra. 6 carshaṇi-sáham. vaso *iti*. su-sáhān. 7 ā́. 8 kát. nṛi-sáhye.

dhâtu ṣaraṇâṃ trivárûthaṃ svastimát | chardír yacha maghávadbhyaṣ ca máhyaṃ ca yāváyā didyúm ebhyaḥ || 9 || yé gavyatá mánasā ṣátrum ādabhúr abhipraghnánti dhṛishṇuyâ | ádha smā no maghavann indra girvaṇas tanūpấántamo bhava || 10 || 28 ||

ádha smā no vṛidhé bhavéndra nāyám avā yudhí | yád antárikshe patáyanti parṇíno didyávas tigmámūrdhānaḥ || 11 || yátra ṣúrāsas tanvò vitanvaté priyâ ṣárma pitṛīṇâṃ | ádha smā yacha tanvè táne ca chardír acíttaṃ yāváya dvéshaḥ || 12 || yád indra sárge árvataṣ codáyāse mahādhané | asamané ádhvani vṛijiné pathí ṣyenấṅ iva ṣravasyatáḥ || 13 || síndhūṅr iva pravaṇá āṣuyấ yató yádi klóṣam ánu shváṇi | á yé váyo ná várvṛitaty âmishi gribhītấ bāhvór gávi || 14 || 29 ||

47.

Svādúsh kílāyám mádhumāṅ utấyaṃ tīvráḥ kílāyáṃ rásavāṅ utấyam | utó nv àsyá papivấṅsam índraṃ ná káṣ caná sahata āhavéshu || 1 || ayáṃ svādúr ihá mádishṭha āsa yásyéndro vṛitrahátye mamấda | purûṇi yáṣ cyautnấ sámbarasya ví navatíṃ náva ca dehyò hán || 2 || ayám me pītá úd iyarti vâcam ayám manīshấm uṣatîṃ ajīgaḥ | ayáṃ shâḷ urvír amimīta dhíro ná yábhyo bhúvanaṃ kác canấré || 3 || ayáṃ sá yó varimấṇam pṛithivyấ varshmấṇaṃ divó ákṛinod ayáṃ sáḥ | ayám pīyúshaṃ tisríshu pravátsu sómo dādhārorv àntárikṣam || 4 || ayáṃ vidac citradṛíṣīkam árṇaḥ ṣukrásadmanām ushásām ánīke | ayám mahấn ma-

---

46, 9 tri-dhâtu. tri-várûtham. yaváya. 10 â-dabhúḥ abhi-praghnánti. sma. tanū-pâḥ. 11 á. s. n. 10. bhava íº. ava. tigmá-mūrdhānaḥ. 12 vi-tanvaté. sma. yaváya. 13 mahā-dhané. 14 pravaṇé. sváni. gṛibhītâḥ. — 47, 1 svādúḥ. kíla aº (2). utá aº (2). utó *iti* nú aº. sahate â-havéshu. 2 yásya íº vṛitra-hátye. 3 ajīgar *iti*. kát caná āré. 4 pṛithivyâḥ. dādhāra urú aº. 5 vidat citra-dṛíṣṭkam. ṣukrá-sadmanām.

hatá skámbhanenód dyám astabhnād vṛishabhó marútvān || 5 || 30 ||

dhṛishát piba kaláse sómam indra vṛitrahá śūra samaré vásūnām | mádhyamdine sávana á vṛishasva rayisthấno rayím asmásu dhehi || 6 || índra prá ṇaḥ puraetéva paśya prá no naya pratarám vásyo ácha | bhávā supāró atipārayó no bhávā súnītir utá vāmánītiḥ || 7 || urúṃ no lokám ánu neshi vidván svàrvaj jyótir ábhayaṃ svastí | ṛishvá ta indra sthávirasya bāhū úpa stheyāma śaraṇá bṛihántā || 8 || várishṭhe na indra vandhúre dhā váhishṭhayoḥ śatāvann áśvayor á | ísham á vakshīshám várshishṭhām má nas tārīn maghavan ráyo aryáḥ || 9 || índra mṛiḷá máhyaṃ jīvátum icha codáya dhíyam áyaso ná dhārām | yát kíṃ cāhám tvāyúr idám vádāmi táj jushasva kṛidhí mā devávantam || 10 || 31 ||

trātáram índram avitáram índram háve-have suhávam śūram índram | hváyāmi śakrám puruhūtám índram svastí no maghávā dhātv índraḥ || 11 || índraḥ sutrámā svávāñ ávobhiḥ sumṛiḷīkó bhavatu viśvávedāḥ | bádhatām dvésho ábhayaṃ kṛiṇotu suvíryasya pátayaḥ syāma || 12 || tásya vayám sumataú yajñíyasyápi bhadré saumanasé syāma | sá sutrámā svávāñ índro asmé ārāc cid dvéshaḥ sanutár yuyótu || 13 || áva tvé indra praváto nórmír gíro bráhmāṇi niyúto dhavaṇte | urú ná rádhaḥ sávanā purúṇy apó gā vajrin yuvase sám índūn || 14 || ká īṃ stavat káḥ priṇāt kó yajāte yád ugrám íṇ maghávā viśváhávet | pádāv iva

---

47, 5 skámbhanena út. 6 vṛitra-hā. sam-aré. sávane. rayi-sthānaḥ. 7 naḥ puraetā-iva. bhāva su-pārāḥ ati-pārayāḥ. bhāva sú-nītiḥ. vāmá-nītiḥ. 8 svàḥ-vat. te. bāhū *iti*. 9 dhāḥ. śata-van. vakshi i°. tārīt. 10 ca a°. tát. 11 su-hávam. puru-hūtám. 12 su-trámā svá-vān (13). su-mṛiḷīkáḥ. viśvá-vedāḥ. su-víryasya. 13 tásya — syāma III, 1, 21. asmé *iti* ārāt. 14 tvé *iti*. ná ū°. ni-yútaḥ. urú. gāḥ. 15 ít. viśváhā á°.

praháraun anyám-anyaṃ kṛiṇóti púrvam áparaṃ ṣácībhiḥ || 15 || 32 ||

ṣriṇvé vīrá ugrám-ugraṃ damāyánn anyám-anyam atinenīyámānaḥ | edhamānadvíḷ ubháyasya rā́jā coshkūyáte víṣa índro manushyàn || 16 || párā púrveshāṃ sakhyā́ vṛiṇakti vitárturāṇo áparebhir eti | ánānubhūtīr avadhūnvānáḥ pūrvír índraḥ ṣarádas tartarīti || 17 || rūpáṃ-rūpam prátirūpo babhūva tád asya rūpáṃ praticákshaṇāya | índro māyā́bhiḥ pururū́pa īyate yuktā́ hy àsya hárayaḥ ṣatā́ dáṣa || 18 || yujānó harítā ráthe bhū́ri tváshṭehá rājati | kó viṣvā́hā dvishataḥ páksha āsata utā́sīneshu sūríshu || 19 || agavyūtí kshétram á́ganma devā́ urví́ satí́ bhū́mir aṅhūraṇā́bhūt | bṛíhaspate prá cikitsā gávishṭāv itthā́ saté jaritrá indra pánthām || 20 || 33 ||

divé-dive sadṛíṣīr anyám árdhaṃ kṛishṇá asedhat ápa sádmano já́ḥ | áhan dāsá́ vṛishabhó vasnayántodávraje varcínaṃ ṣámbaraṃ ca || 21 || prastoká ín nú rā́dhasas ta indra dáṣa kóṣayīr dáṣa vājíno 'dāt | dívodāsād atithigvásya rā́dhaḥ ṣāmbarā́ṃ vásu práty agrabhīshma || 22 || dáṣā́ṣvān dáṣa kóṣān dáṣa vástrā́dhibhojanā | dáṣo hiraṇyapiṇḍā́n dívodāsād asānisham || 23 || dáṣa ráthān práshṭimataḥ ṣatáṃ gā́ átharvabhyaḥ | aṣvathā́ḥ pāyáve 'dāt || 24 || máhi rā́dho viṣvájanyaṃ dádhānān bharádvājān sārñjayó abhy àyashṭa || 25 || 34 ||

vánaspate vīḍvàṅgo hí bhūyā́ asmátsakhā pratáraṇaḥ suvíraḥ | góbhiḥ sáṃnaddho asi vīḷáyasvāsthātā́ te jayatu

47, 15 pra-háran. 16 dama-yán. ati-nenīyámānaḥ edhamāna-dvíṭ. 17 vi-tárturāṇaḥ. ánanu-bhūtīḥ ava-dhūnvānáḥ. 18 práti-rūpaḥ. prati-cákshaṇāya. puru-rūpaḥ. yuktā́ḥ. hí a°. 19 tváshṭā ihá. āsate utá ā°. 20 ā́ a°. aṅhūraṇā́ a°. cikitsa gó-ishṭau. jaritré. 21 sa-dṛíṣīḥ. vasna-yántā udá-vraje. 22 pra-stokáḥ ít. te. dívaḥ-dāsat atithi-gvásya. 23 dáṣa á°. vástrā ádhi-bhojanā dáṣo *íti* hiraṇya-piṇḍā́n dívaḥ-dāsāt. 25 viṣvá-janyam. bharát-vājān. abhí a°. 26 vīḷú-aṅgaḥ. asmát-sakhā pra-táraṇaḥ su-víraḥ. sám-naddhaḥ. vīḷáyasva ā-sthātā́.

jétvāni || 26 || divás pṛithivyáḥ páry ójа údbhṛitaṃ vánaspátibhyaḥ páry ábhṛitaṃ sáhaḥ | apấm ojmấnam pári góbhir ávṛitam índrasya vájraṃ havíshā rátham yaja || 27 || índrasya vájro marútām ánīkam mitrásya gárbho váruṇasya nábhiḥ | sémấṃ no havyádātiṃ jushāṇó déva ratha práti havyấ gṛibhāya || 28 || úpa ṣvāsaya pṛithivíṃ utá dyấm purutrấ te manutāṃ víshṭhitaṃ jágat | sá dundubhe sajúr índreṇa devaír dūrấd dávīyo ápa sedha ṣátrūn || 29 || á krandaya bálam ójo na á dhā ní shṭanihi duritấ bádhamānaḥ | ápa protha dundubhe duchúnā itá índrasya mushṭír asi vīláyasva || 30 || ámūr ajā̀ pratyávartayemấḥ ketumád dundubhír vāvadīti | sám áṣvaparṇāṣ cáranti no náro 'smấkam indra rathíno jayantu || 31 || 35 ||

Saptamo 'dhyāyaḥ.

48.

Yajñấ-yajñā vo agnáye girá-girā ca dákshase | prá-pra vayám amṛítaṃ jātávedasam priyám mitrám ná ṣaṅsisham || 1 || ūrjó nápātaṃ sá hinấyám asmayúr dấṣema havyádātaye | bhúvad vājeshv avitấ bhúvad vṛidhá utá trātấ tanūnām || 2 || vṛíshā hy àgne ajáro mahấn vibhấsy arcíshā | ájasreṇa ṣocíshā ṣóṣucac chuce sudītíbhiḥ sú dīdihi || 3 || mahó devấn yájasi yákshy ānushák táva krátvotá daṅsánā | arvácaḥ sīm kṛiṇuhy agné 'vase rấsva vấjotá vaṅsva || 4 || yám ấpo ádrayo vánā gárbham ṛitásya píprati | sáhasā yó mathitó jấyate nṛíbhiḥ pṛithivyấ ádhi sánavi || 5 || 1 ||

á yáḥ papraú bhānúnā ródasī ubhé dhūména dhāvate

47, 27 út-bhṛitam. ấ-bhṛitam. ấ-vṛitam. 28 sáḥ imấm. havyá-dātim. 29 ví-sthitam. sa-jū́ḥ. 30 dhāḥ níḥ stanihi duḥ-itấ. 31 ấ a°. prati-ávartaya i°. áṣva-parṇāḥ. — 48, 1 jātá-vedasam. 2 hiná a°. havyá-dātaye. 3 hí a°. vi-bhấsi. ṣóṣucat ṣ° sudīti-bhiḥ. 4 krátvā utá. agne á°. vấja utá. 6 ródasī *iti* ubhé *iti*.

diví | tirás támo dadṛiṣa ū́rmyāsv ā́ ṣyāvā́sv arushó vṛíshā́ ṣyāvā́ arushó vṛíshā || 6 || bṛihádbhir agne arcíbhiḥ ṣukréṇa deva ṣocíshā | bharádvāje samidhānó yavishṭhya reván naḥ ṣukra dīdihi dyumát pāvaka dīdihi || 7 || víṣvāsāṃ gṛihápatir viṣā́m ási tvám agne mā́nushīṇām | ṣatám pūrbhír yavishṭha pāhy áṅhasaḥ sameddhā́raṃ ṣatáṃ hímā stotṛíbhyo yé ca dádati || 8 || tváṃ naṣ citrá ūtyā́ váso rā́dhāṅsi codaya | asyá rāyás tvám agne rathī́r asi vidā́ gādháṃ tucé tú naḥ || 9 || párshi tokáṃ tánayaṃ partṛíbhish ṭvám ádabdhair áprayutvabhiḥ | ágne héḷāṅsi daívyā yuyodhi nó 'devāni hvárāṅsi ca || 10 || 2 ||

ā́ sakhāyaḥ sabardúghāṃ dhenúm ajadhvam úpa návyasā vácaḥ | sṛijádhvaṁ ánapasphurām || 11 || yā́ ṣárdhāya mā́rutāya svábhānave ṣrávó 'mṛityu dhúkshata | yā́ mṛiḷīké marútāṃ turā́ṇāṃ yā́ sumnaír evayā́varī || 12 || bharádvājāyā́va dhukshata dvitā́ | dhenúṃ ca viṣvádohasam íshaṃ ca viṣvábhojasam || 13 || táṃ va índraṃ ná sukrátuṃ váruṇam iva māyínam | aryamáṇaṃ ná mandráṃ sṛiprábhojasaṃ víshṇuṃ ná stusha ādíṣe || 14 || tveshám ṣárdho ná mā́rutaṃ tuvishváṇy anarvā́ṇaṁ pūsháṇaṃ sáṃ yáthā ṣatā́ | sáṃ sahásrā kā́rishac carshaṇíbhya ā́ṅ āvír gūḷhā́ vásū karat suvédā no vásū karat || 15 || ā́ mā pūshann úpa drava ṣáṅsishaṃ nú te apikarṇá āghṛiṇe | aghā́ aryó árātayaḥ || 16 || 3 ||

mā́ kākambī́ram úd vṛiho vánaspátim áṣastīr ví hí nínaṣaḥ | mótá sū́ro áha evā́ caná grīvā́ ādádhate véḥ || 17 ||

48, 6 dadṛiṣe. vṛíshā ā́. 7 bharát-vāje sam-idhānáḥ. revát. 8 gṛihá-patiḥ. sam-eddhā́ram. hímāḥ. 9 váso *iti*. vidā́ḥ. 10 partṛí-bhiḥ tvám. áprayutva-bhiḥ. naḥ á°. 11 sabaḥ-dúghām. ánapa-sphurām. 12 svá-bhānave ṣrávaḥ á°. eva-yā́varī. 13 bharát-vājāya áva. viṣvá-dohasam. viṣvá-bhojasam. 14 su-krátum. ṣriprá-bhojasam. stushe ā-díṣe. 15 tuvi-sváni. kā́rishat. ā́. vásu (2). su-védā. 16 api-karṇé. 17 mā́ utá. áhar *iti* evá. ā-dádhate vér *iti* véḥ.

dṛíter iva te 'vṛikám astu sakhyám | áchidrasya dadhanvátaḥ súpūrṇasya dadhanvátaḥ || 18 || paró hí mártyair ási samó devaír utá śriyá | abhí khyaḥ pūshan pṛítanāsu nas tvám ávā nūnám yáthā purá || 19 || vāmí vāmásya dhūtayaḥ práṇītir astu sūnṛítā | devásya vā maruto mártyasya vejānásya prayajyavaḥ || 20 || sadyáś cid yásya carkṛitíḥ pári dyấṃ devó naíti sū́ryaḥ | tveshám śávo dadhire nāma yajñíyam marúto vṛitrahám śávo jyéshṭham vṛitrahám śávaḥ || 21 || sakṛíd dha dyaúr ajāyata sakṛíd bhū́mir ajāyata | pṛíśnyā dugdhám sakṛít páyas tád anyó nānu jāyate || 22 || 4 ||

49.

Stushé jánam suvratám návyasībhir gīrbhír mitrávaruṇā sumnayántā | tá á gamantu tá ihá śruvantu sukshatrā́so váruṇo mitró agníḥ || 1 || viśó-viśa ídyam adhvaréshv ádṛiptakratum aratím yuvatyóḥ | diváḥ śíśum sáhasaḥ sūnúm agním yajñásya ketúm arushám yájadhyai || 2 || arushásya duhitárā vírūpe stṛíbhir anyá pipiśé sū́ro anyá | mithastúrā vicárantī pāvaké mánma śrutám nakshata ṛicyámāne || 3 || prá vāyúm áchā bṛihatí manīshá bṛihádrayim viśvávāram rathaprā́m | dyutádyāmā niyútaḥ pátyamānaḥ kavíḥ kavím iyakshasi prayajyo || 4 || sá me vápuś chadayad aśvínor yó rátho virúkmān mánasā yujānáḥ | yéna narā nāsatyeshayádhyai vartír yāthás tánayāya tmáne ca || 5 || 5 ||

párjanyavātā vṛishabhā pṛithivyáḥ pūrīshāṇi jinvatam ápyāni | sátyaśrutaḥ kavayo yásya gīrbhír jágata sthātar

48, 18 sú-pūrṇasya. 19 áva. 20 prá-nītiḥ. vā I° pra -yajyavaḥ. 21 ná éti. vṛitra-hám (2). 22 ha. pṛíśnyāḥ. ná ánu. — 49, 1 su-vratám. té (2). su-kshatrāsaḥ. 2 ádṛipta-kratum. 3 vírūpe *iti* ví-rūpe. mithaḥ-túrā vicárantī *iti* vi-cárantī pāvaké *iti*. ṛicyámāne *iti*. 4 ácha. bṛihát-rayim viśvá-vāram ratha-prā́m dyutát-yāmā ni-yútaḥ. prayajyo *iti* pra-yajyo. 5 yéna — ca 183, 3. 6 sátya-śrutaḥ. jágataḥ.

jágad á kṛiṇudhvam || 6 || pávīravī kanyà citráyuḥ sárasvatī vīrápatnī dhíyaṃ dhāt | gnábhir áchidraṃ śaraṇáṃ sajóshā durādhárshaṃ gṛiṇaté śárma yaṅsat || 7 || pathás-pathaḥ páripatiṃ vacasyá kāmena kṛitó abhy ànaḷ arkám | sá no rāsac churúdhas candrágrā dhíyaṃ-dhiyaṃ sīshadhāti prá pūshá || 8 || prathamabhájaṃ yaśásaṃ vayodhāṃ supāṇíṃ devám sugábhastim ṛibhvam | hótā yakshad yajatám pastyànām agnís tváshṭāraṃ suhávaṃ vibhávā || 9 || bhúvanasya pitáraṃ gīrbhír ābhí rudráṃ dívā vardháyā rudrám aktaú | bṛihántam ṛishvám ajáraṃ sushumnám ṛídhag ghuvema kavíneshitāsaḥ || 10 || 6 ||

á yuvānaḥ kavayo yajñiyāso máruto gantá gṛiṇató varasyám | acitráṃ cid dhí jínvathā vṛidhánta itthá nákshanto naro aṅgirasvát || 11 || prá vīráya prá tavāse turāyājā yūthéva paśurákshir ástam | sá pispṛiśati tanvì śrutásya stríbhir ná nákaṃ vacanásya vípaḥ || 12 || yó rájāṅsi vimamé párthivāni tríṣ cid víshṇur mánave bādhitāya | tásya te śármann upadadyámāne rāyá mademā tanvà tánā ca || 13 || tán nó 'hir budhnyò adbhír arkaís tát párvatas tát savitā cáno dhāt | tád óshadhībhir abhí rātishāco bhágaḥ púraṃdhir jinvatu prá rāyé || 14 || nú no rayíṃ rathyàṃ carshaṇiprāṃ puruvíram mahá ṛitásya gopām | kshāyaṃ dātājáraṃ yéna jánān spṛídho ádevīr abhí ca krámāma víśa ádevīr abhy àśnávāma || 15 || 7 ||

Caturtho 'nuvākaḥ.

50.

Huvé vo devím áditiṃ námobhir mṛiḷīkāya váruṇam

49, 7 citrá-āyuḥ. vīrá-patnī. sa-jóshāḥ duḥ-ādhársham. 8 pári -patim. abhí ā°. rāsat ṣ° candrá-agrāḥ. sīsadhāti. 9 prathama -bhājam. vayaḥ-dhām su-pāṇím. su-gábhastim. su-hávam. 10 ābhíḥ. vardháya. su-sumnám. huvema kavíne ī°. 11 hí jínvatha. 12 turāya ája yūthā-iva paśu-rákshiḥ. 13 vi-mamé. upa-dadyámāne. 14 naḥ á°. rāti-sācaḥ. púram-dhiḥ. 15 nú. carshaṇi-prām puru -víram. dāta a°. á-deviḥ abhí a°.

mitrám agním | abhikshadā́m aryamáṇaṃ suṣévaṃ tratrī́n devā́n savitáram bhágaṃ ca || 1 || sujyótishaḥ sūrya dákshapitṛīn anāgāstvé sumaho vīhi devā́n | dvijánmāno yá ṛitasā́paḥ satyā́ḥ svàrvanto yajatā́ agnijihvā́ḥ || 2 || utá dyāvāpṛithivī kshatrám urú bṛihád rodasī ṣaraṇáṃ sushumne | mahás karatho várivo yáthā no 'smé ksháyāya dhishaṇe aneháḥ || 3 || ā́ no rudrásya sūnávo namantām adyā́ hūtā́so vásavó 'dhṛishṭāḥ | yád īm árbhe mahatí vā hitā́so bādhé marúto áhvāma devā́n || 4 || mimyáksha yéshu rodasī́ nú devī́ síshakti pūshā́ abhyardhayájvā | ṣrutvā́ hávam maruto yád dha yāthá bhū́mā rejante ádhvani právikte || 5 || 8 ||

abhí tyáṃ vīráṃ gírvaṇasam arcéndram bráhmaṇā jaritar návena | ṣrávad íd dhávam úpa ca stávāno rā́sad vā́jāñ úpa mahó gṛiṇānáḥ || 6 || omā́nam āpo mānushīr ámṛiktaṃ dhā́ta tokā́ya tánayāya ṣáṃ yóḥ | yūyáṃ hí shṭhā́ bhishájo mātṛítamā víṣvasya sthātúr jágato jánitrīḥ || 7 || ā́ no deváḥ savitā́ trā́yamāṇo híraṇyapāṇir yajató jagamyāt | yó dátravāñ usháso ná prátīkaṃ vyūrṇuté dāṣúshe vā́ryāṇi || 8 || utá tváṃ sūno sahaso no adyā́ devā́ñ asmínn adhvaré vavṛityāḥ | syā́m aháṃ te sádam íd rātaú táva syām agné 'vasā suvī́raḥ || 9 || utá tyā́ me hávam ā́ jagmyātaṃ nā́satyā dhībhír yuvám añgá viprā | átriṃ ná mahás támaso 'mumuktaṃ tū́rvataṃ naṛā duritā́d abhī́ke || 10 || 9 ||

té no rāyó dyumáto vā́javato dātā́ro bhūta nṛivátaḥ purukshóḥ | daṣasyánto divyā́ḥ pā́rthivāso gójātā ápyā mṛilátā ca devāḥ || 11 || té no rudráḥ sárasvatī sajóshā mīḷhúsh-

---

50, 1 abhì-kshadā́m. su-ṣévam. 2 su-jyótishaḥ. dáksha-pitṛīn. su-mahaḥ. dvi-jánmānaḥ yé ṛita-sā́paḥ. agni-jihvā́ḥ. 3 dyāvāpṛithivī *iti*. rodasī *iti*. susumne *iti* su-sumne. asmé *iti*. dhishaṇe *iti*. 4 adyá. vásavaḥ á°. 5 sísàkti. pūshā́ abhyardha-yájvā. ha. bhū́ma. prá-vikte. 6 arca í°. hávam. 7 sthá. mātṛí-tamāḥ. 8 híraṇya-pāṇiḥ. vi-urṇuté. 9 suno *iti*. adyá ā́. agne á° su-vī́raḥ. 10 duḥ-itā́t. 11 puru-kshóḥ. gó-jātāḥ ápyāḥ mṛiḷáta. 12 sa-jóshāḥ (13).

manto víshṇur mṛilantu vāyúḥ | ṛibhukshā́ vā́jo daívyo vidhātā́ parjányāvā́tā pipyatām íshaṃ naḥ || 12 || utá syá devásya savitá bhágo no 'pā́ṃ nápād avatu dā́nu pápriḥ | tváshṭā devébhir jánibhiḥ sajóshā dyaúr devébhiḥ pṛithiví samudraíḥ || 13 || utá nó 'hir budhnyàḥ śṛiṇotv ajá ékapāt pṛithiví samudráḥ | víśve devā́ ṛitāvṛídho huvānā́ stutá mántrāḥ kaviśastá́ avantu || 14 || evā́ nápāto máma tásya dhībhír bharádvājā abhy àrcanty arkaíḥ | gnā́ hutā́so vásavó 'dhṛishṭā víśve stutā́so bhūtā́ yajatrā́ḥ || 15 || 10 ||

51.

Úd u tyác cákshur máhi mitráyor á̃ éti priyáṃ váruṇayor ádabdham | ṛitásya śúci darśatám ánīkaṃ rukmó ná divá úditā vy àdyaut || 1 || véda yás tríṇi vidáthāny eshāṃ devā́nāṃ jánma sanutár ā́ ca víprāḥ | ṛijú márteshu vṛijiná ca páśyann abhí cashṭe śúro aryá évān || 2 || stushá u vo mahá ṛitásya gopā́n áditim mitráṃ váruṇaṃ sujātā́n | aryamáṇam bhágam ádabdhadhītīn áchā voce sadhanyàḥ pāvakā́n || 3 || riśā́dasaḥ sátpatīñr ádabdhān mahó rā́jñaḥ suvasanásya dātṛ́n | yū́naḥ sukshatrā́n kshā́yato divó nṛ́n ādityā́n yāmy áditiṃ duvoyú́ || 4 || dyaùsh pítaḥ pṛithivi mā́tar ádhrug ágne bhrātár vasavo mṛilátā naḥ | víśva ādityā́ adite sajóshā asmábhyaṃ śárma bahulā́ṃ ví yanta || 5 || 11 ||

mā́ no vṛíkāya vṛikyè samasmā aghāyaté rīradhatā yajatrā́ḥ | yūyáṃ hí shṭhā́ rathyò nas tanū́nāṃ yūyáṃ dákshasya vácaso babhūvá́ || 6 || mā́ va éno anyákṛitam bhujema mā́ tát karma vasavo yác cáyadhve | víśvasya hí

50, 12 ṛibhukshā́ḥ. vi-dhātā́. 14 naḥ á°. éka-pāt. ṛita-vṛídhaḥ huvānā́ḥ stutā́ḥ. kavi-śastā́ḥ. 15 evā́. bharát-vājāḥ abhí a°. gnā́ḥ. vásavaḥ ádhṛishṭāḥ. bhūta. — 51, 1 tyát. ā́. út-itā ví a°. 3 stushé. su-jātā́n. ádabdha-dhītīn ácha. sa-dhanyàḥ. 4 sát-patīn. su-vasanásya. su-kshatrā́n. 5 dyaùḥ pítar iti. mṛilátā. víśve. sa-jóshāḥ. 6 samasmai agha-yaté rīradhata. y. h. sh. 15, 2. 7 anyá-kṛitam. yát.

kshấyatha viṣvadevāḥ svayấṃ ripús tanvàṃ rīrishīshṭa || 7 ||
náma íd ugráṃ náma ấ vivāse námo dādhāra pṛithivīṃ utá dyấm | námo devébhyo náma īṣa eshāṃ kṛitấṃ cid éno námasấ vivāse || 8 || ṛitásya vo rathyàḥ pūtádakshān ṛitásya pastyasádo ádabdhān | tấñ ấ námobhir urucákshaso nṛín víṣvān va ấ name mahó yajatrāḥ || 9 || té hí ṣréshṭhavarcasas tá .u nas tiró víṣvāni duritấ náyanti | sukshatráso váruṇo mitró agnír ṛitádhītayo vakmarấjasatyāḥ || 10 || 12 ||

té na índraḥ pṛithiví kshấma vardhan pūshấ bhágo áditiḥ páñca jánāḥ | suṣármāṇaḥ svávasaḥ sunīthấ bhávantu naḥ sutrātrấsaḥ sugopấḥ || 11 || nú sadmánaṃ divyáṃ náṅṣi devā bhấradvājaḥ sumatíṃ yāti hótā | āsānébhir yájamāno miyédhair devánāṃ jánma vasūyúr vavanda || 12 || ápa tyáṃ vṛijináṃ ripúṃ stenám agne durādhyàm | davishṭhám asya satpate kṛidhí sugám || 13 || grávāṇaḥ soma no hí kaṃ sakhitvanấya vāvaṣúḥ | jahí ny àtríṇaṃ paṇíṃ vríko hí shấḥ || 14 || yūyáṃ hí shṭhấ sudānava índrajyeshṭhā abhídyavaḥ | kártā no ádhvann ấ sugáṃ gopấ amấ || 15 || ápi pánthām aganmahi svastigấm anehásam | yéna víṣvāḥ pári dvísho vṛiṇákti vindáte vásu || 16 || 13 ||

52.

Ná tád divấ ná pṛithivyánu manye ná yajñéna nótá ṣámībhir ābhíḥ | ubjántu tấṃ subhvàḥ párvatāso ní hīyatām atiyājásya yashṭấ || 1 || áti vā yó maruto mányate no bráhma vā yáḥ kriyámāṇaṃ nínitsāt | tápūṅshi tásmai vṛi-

---

51, 7 viṣva-devāḥ. ririshīshṭa. 8 īṣe. námasā ấ. 9 pūtá -dakshān. pastya-sádaḥ. uru-cákshasaḥ. 10 ṣréshṭha-varcasaḥ té. duḥ-itấ. su-kshatrấsaḥ. ṛitá-dhītayaḥ vakmarấja-satyāḥ. 11 su -ṣármāṇaḥ su-ávasaḥ su-nīthấḥ. su-trātrấsaḥ su-gopấḥ. 12 nú. devāḥ. su-matím. vasu-yúḥ. 13 duḥ-ādhyàm. sat-pate kṛidhí su -gám. jahí ní a°. sáḥ. 15 y. h. sh. s. 15, 2. índra-jyeshṭhāḥ abhí-dyavaḥ kárta. su-gám. 16 svasti-gấm. — 52, 1 pṛithivyấ ánu. ná utá. su-bhvàḥ. ati-yājásya.

jinâni santu brahmadvísham abhí tám ṣocatu dyaúḥ || 2 || kím aṅgá tvā bráhmaṇaḥ soma gopâṃ kím aṅgá tvâhur abhiṣastipâṃ naḥ | kím aṅgá naḥ paṣyasi nidyámānān brahmadvíshe tápushiṃ hetím asya || 3 || ávantu mâm usháso jáyamānā ávantu mā síndhavaḥ pínvamānāḥ | ávantu mā párvatāso dhruvâṣṣ 'vantu mā pitáro devâhūtau || 4 || viṣvadânīṃ sumánasaḥ syāma páṣyema nú sûryam uccárantam | táthā karad vásupatir vásūnāṃ devâñ óhānó 'vasâgamishṭhaḥ || 5 || 14 ||

índro nédishṭham ávasâgamishṭhaḥ sárasvatī síndhubhiṇ pínvamānā | parjányo na óṣadhībhir mayobhúr agníḥ suṣáṇsaḥ suhávaḥ pitéva || 6 || víṣve devāsa ấ gata ṣṛiṇutâ ma imáṃ hávam | édám barhír ní shīdata || 7 || yó vo devā ghṛitásnunā havyéna pratibhûshati | tám víṣva úpa gachatha || 8 || úpa naḥ sūnávo gíraḥ ṣṛiṇvántv amṛítasya yé | sumṛilīkâ bhavantu naḥ || 9 || víṣve devâ ṛitāvṛídha ṛitúbhir havanaṣrútaḥ | jushántāṃ yújyam̐ páyaḥ || 10 || 16 ||

stotrám índro marúdganas tváshṭṛimān mitró aryamâ | imâ havyâ jushanta naḥ || 11 || imáṃ no agne adhvarâṃ hótar vayunaṣó yaja | cikitvân daívyaṃ jánam || 12 || víṣve devāḥ ṣṛiṇutémáṃ hávam me yé antárikshe yá úpa dyávi shṭhá | yé agnijihvâ utá vā yájatrā āsádyāsmín barhíshi mādayadhvam || 13 || víṣve devâ máma ṣṛiṇvantu yajñíyā ubhé ródasī apâṃ nápāc ca mánma | mâ vo vácāṅsi paricákshyāṇi vocaṃ sumnéshv íd vo ántamā madema || 14 || yé ké ca jmâ mahíno áhimāyā divó jajñiré apâṃ sadhá-

---

52, 2 brahma-dvísham. 3 tvā ā° abhiṣasti-pâm. brahma-dvíshe. 4 dhruvâsaḥ á°. devá-hutau. 5 su-mánasaḥ. ut-cárantam. vásu-patiḥ. óhānaḥ. ávasā ấ-gamishṭhaḥ (6). 6 mayaḥ-bhúḥ. su-ṣáṇsaḥ su-hávaḥ pitâ-iva. 7 = II, 41, 3. 8 devāḥ ghṛitá-snunā. prati-bhûshati. víṣve. 9 su-mṛilīkāḥ. 10 ṛita-vṛídhaḥ. havana-srútaḥ. 11 marút-ganaḥ. 13 ṣṛiṇutá i°. yé. sthá. agni-jihvâḥ. ā-sádya a°. 14 devâḥ. ubhé *iti* ródasī *iti*. nápāt. pari-cákshyāṇi. ántamāḥ. 15 áhi-māyāḥ.

sthe | té asmábhyam isháye víṣvam áyuḥ kshápa usrā́ varivasyantu devā́ḥ || 15 || ágnīparjanyāv ávatam dhíyam me 'smín háve suhavā sushṭutím naḥ | íḷām anyó janáyad gárbham anyáḥ prajávatīr ísha ā́ dhattam asmé || 16 || stīrṇé barhíshi samidhāné agnaú sūkténa mahā́ námasā́ vivāse | asmín no adyá vidáthe yajatrā víṣve devā́ havíshi mādayadhvam || 17 || 16 ||

53.

Vayám u tvā pathas pate rátham ná vā́jasātaye | dhiyé pūshann ayujmahi || 1 || abhí no náryam vásu vīrám práyatadakshiṇam | vāmám gṛihápatim naya || 2 || áditsantam cid āghṛiṇe pūshan dā́nāya codaya | paṇés cid ví mradā mánaḥ || 3 || ví pathó vā́jasātaye cinuhí ví mṛídho jahi | sā́dhantām ugra no dhíyaḥ || 4 || pári tṛindhi paṇīnā́m árayā hṛídayā kave | áthem asmábhyam randhaya || 5 || 17 ||

ví pūshann árayā tuda paṇér icha hṛidí priyám | áthem — || 6 || ā́ rikha kikirā́ kṛiṇu paṇīnā́m hṛídayā kave | áthem — || 7 || yā́m pūshan brahmacódanīm ā́rām bíbharshy āghṛiṇe | táyā samasya hṛídayam ā́ rikha kikirā́ kṛiṇu || 8 || yā́ te áshṭrā góopaśāghṛiṇe paśusā́dhanī | tā́syās te sumnám īmahe || 9 || utá no goshánim dhíyam aśvasā́m vājasā́m utá | nṛivát kṛiṇudhi vītáye || 10 || 18 ||

54.

Sā́m pūshan vidúshā naya yó ā́ñjasānuśā́sati | yá evédám íti brávat || 1 || sā́m u pūshṇā́ gamemahi yó gṛihā́ñ abhiśā́sati | imā́ evéti ca brávat || 2 || pūshṇás cakrám ná

52, 15 sadhá-sthe usrā́ḥ. 16 su-havā su-stutím. asmé *iti*. 17 stīrṇé — agnaú IV, 6, 4. su-ukténa. námasā ā́. yajatrāḥ. devā́ḥ. — 53, 1 vā́ja-sātaye (4). 2 práyata-dakshiṇam. gṛihá-patim. 3 mrada. 5 átha īm. 8 brahma-códanīm. 9 gó-opaśā ā́° paśu-sā́dhanī. 10 go-sánim. aśva-sā́m vāja-sā́m. — 54, 1 ā́ñjasā anu-śā́sati. evá i°, 2 abhi-śā́sati. imé evá íti.

rishyati ná kóṣó 'va padyate | nó asya vyathate pavíḥ || 3 || yó asmai havíshávidhan ná tám pūshápi mṛishyate | prathamó vindate vásu || 4 || pūshā́ gā́ ánv etu naḥ pushā́ rakshatv árvataḥ | pūshā́ vā́jaṃ sanotu naḥ || 5 || 19 ||

pū́shann ánu prá gā́ ihi yájamānasya sunvatáḥ | asmā́kaṃ stuvatā́m utá || 6 || mā́kir neśan mā́kīṃ rishan mā́kīṃ sáṃ ṣāri kévate | átháriṣṭābhir ā́ gahi || 7 || ṣṛiṇvántam pūshā́ṇaṃ vayám íryam ánashṭavedasam | íṣā́naṃ rāyá īmahe || 8 || pū́shan táva vraté vayáṃ ná rishyema kádā caná | stotā́ras ta ihá smasi || 9 || pā́ri pūshā́ parástād dhástaṃ dadhātu dákshiṇam | púnar no nashṭā́m ājatu || 10 || 20 ||

55.

Éhi vā́ṃ vimuco napād ā́ghriṇe sáṃ sacāvahai | rathír ṛitásya no bhava || 1 || rathítamaṃ kapardínam íṣā́naṃ rā́dhaso mahā́ḥ | rāyáḥ sákhāyam īmahe || 2 || rāyó dhā́rāsy āghriṇe váso rāśír ajāśva | dhívato-dhīvataḥ sákhā || 3 || pūshā́ṇaṃ nv àjā́śvam úpa stoshāma vā́jínam | svásur yó jārá ucyáte || 4 || mātúr didhishúm abravaṃ svásur jā́ráḥ ṣṛiṇotu naḥ | bhrā́téndrasya sákhā máma || 5 || ā́jā́saḥ pūshā́ṇaṃ ráthe niṣṛimbhā́s té janaṣríyam | devā́ṃ vahantu bíbhrataḥ || 6 || 21 ||

56.

Yá enam ādídeṣati karambhā́d íti pūshā́ṇam | ná téna devá ādíṣe || 1 || utá ghā sá rathítamaḥ sákhyā sátpatir

---

54, 3 kóṣaḥ áva. nó *iti*. 4 havíshā ávidhat. pūshā́ ápi. 7 neśat. rishat. átha á°. 8 ánashṭa-vedasam. 9 te. 10 hástam. ā́ a°. — 55, 1 ā́ ihi. vi-mucaḥ. 2 rathí-tamam. 3 dhā́rā asi. vásoḥ. aja-aśva. 4 nú ajá-aśvam. 5 bhrā́tā í°. 6 ā́ a°. ni-ṣṛimbhā́ḥ. jana-ṣríyam. — 56, 1 ā-dídeṣati karambha-át. ā-díṣe. 2 ghā. rathí-tamaḥ (3). sát-patiḥ.

yujā́ | índro vṛitráṇi jighnate || 2 || utádáḥ parushé gávi sū́raṣ cakráṃ hiraṇyáyam | ny aìrayad rathítamaḥ || 3 || yád adyá tvā purushṭuta brávāma dasra mantumaḥ | tát sú no mánma sādhaya || 4 || imáṃ ca no gavéshaṇaṃ sātáye sīshadho gaṇám | ārā́t pūshann asi ṣrutáḥ || 5 || ā́ te svastím īmahe āréaghām úpāvasum | adyā́ ca sarvátātaye ṣváṣ ca sarvátātaye || 6 || 22 ||

57.

Índrā nú pūsháṇā vayáṃ sakhyáya svastáye | huvéma vā́jasātaye || 1 || sómam anyá úpāsadat pā́tave camvòḥ sutám | karambhám anyá ichati || 2 || ajā́ anyásya váhnayo hárī anyásya sámbhṛitā | tábhyāṃ vṛitráṇi jighnate || 3 || yád índro ánayad ríto mahír apó vṛíshantamaḥ | tátra pūshábhavat sácā́ || 4 || tā́m pūshṇáḥ sumatím vayáṃ vṛikṣhásya prá vayā́m iva | índrasya cā́ rabhāmahe || 5 || út pūsháṇam yuvāmahe 'bhíṣūr̃ iva sárathiḥ | mahyā́ índraṃ svastáye || 6 || 23 ||

58.

Ṣukráṃ te anyád yajatám te anyád víshurūpe áhanī dyaúr ivāsi | víṣvā hí māyā́ ávasi svadhā́vo bhadrā́ te pūshann ihá rātír astu || 1 || ajáṣvaḥ paṣupā́ vā́japastyo dhiyaṃjinvó bhúvane víṣve árpitaḥ | áshṭrām pūshā́ ṣithirā́m udvárīvṛijat saṃcákshāṇo bhúvanā devá īyate || 2 || yás te pūshan nā́vo antáḥ samudré hiraṇyáyīr antárikshe cáranti | tábhir yāsi dūtyā́m sū́ryasya kā́mena kṛita ṣráva ichámānaḥ || 3 || pūshā́ subándhur divá ā́ pṛithivyā́ iḷás pátir ma-

56, 3 utá a°. ní ai°. 4 puru-stuta. 5 go-éshaṇam. sīsadhaḥ. 6 īmahe āré-aghām úpa-vasum adyá. — 57, 1 vā́ja-sātaye. 2 úpa a°. 3 hárī *iti*. sám-bhṛitā. 4 pūshā́ a°. 5 su-matím. ca ā́. 6 mahyaí. — 58, 1 víshurūpe *iti* víshu-rūpe áhanī *iti* dyaúḥ-iva asi víṣvāḥ. 2 ajá-aṣvaḥ paṣu-pā́ḥ vā́ja-pastyaḥ dhiyam-jinvā́ḥ. ut -várīvṛijat sam-cákshāṇaḥ. 3 antár *iti*. 4 su-bándhuḥ.

ghávā dasmávarcāḥ | yáṃ devāso ádaduḥ sūryāyai kámena kṛitáṃ tavásaṃ sváñcam || 4 || 24 ||

59.

Prá nú vocā sutéshu vāṃ vīryà yáni cakráthuḥ | hatáso vām pitáro devášatrava índrāgnī jívatho yuvám || 1 || bálṃ itthá mahimá vām índrāgnī pánishṭha á | samānó vāṃ janitá bhrátarā yuvám yamáv ihéhamātarā || 2 || okivā́ṅsā suté sácāṅ áśvā sáptī ivádane | índrā nv àgní ávasehá vajríṇā vayáṃ devá havāmahe || 3 || yá indrāgnī sutéshu vāṃ stávat téshv ṛitāvṛidhā | joshavākáṃ vádataḥ pajrahoshiṇā ná devā bhasáthaṣ caná || 4 || índrāgnī kó asyá vāṃ dévau mártaṣ ciketati | víshūco áśvān yuyujāná īyata ékaḥ samāná á ráthe || 5 || 25 ||

índrāgnī apā́d iyám pū́rvāgāt padvátībhyaḥ | hitví śíro jihváyā vávadac cárat triṇśát padā́ ny àkramīt || 6 || índrāgnī á hí tanvaté náro dhā́nvāni bāhvóḥ | má no asmín mahādhané párā varktaṃ gávishṭishu || 7 || índrāgnī tápanti māghā́ aryó árātayaḥ | ápa dvéshāṅsy á́ kṛitaṃ yuyutáṃ sū́ryād ádhi || 8 || índrāgnī yuvór ápi vásu divyáni pā́rthivā | á́ na ihá prá yachataṃ rayíṃ viśvā́yuposhasam || 9 || índrāgnī ukthavāhasā stómebhir havanaśrutā | víśvābhir gīrbhír á́ gatam asyá sómasya pītáye || 10 || 26 ||

60.

Śnáthad vṛitrám utá sanoti vā́jam índrā yó agní sáhurī saparyát | irajyántā vasavyàsya bhū́reḥ sáhastamā sáhasā

58, 4 dasmá-varcāḥ. su-áñcam. — 59, 1 voca. devá-śatravaḥ. índrāgnī *iti* (2. 5—10). 2 ihéha-mātarā. 3 sácā. sáptī iveti sáptī-iva ā́dane. nú agní *iti* ávasā ihá. 4 indrāgnī *iti*. ṛita-vṛidhā josha-vākám pajra-hoshiṇā. 5 īyate. samāné. 6 pū́rvā á́. a°. vávadat. ní a°. 7 mahā-dhané. gó-ishṭishu. 8 mā a°. 9 viśvā́yu -poshasam. 10 uktha-vāhasā. havana-śrutā. a. s. p. 22, 1. — 60, 1 agní *iti* sáhurī *iti*.

vājayántā || 1 || tā́ yodhishṭam abhí gā́ indra nūnám apáḥ svàr usháso agna ūḷháḥ | díṣaḥ svàr ushása indra citrā́ apó gā́ agne yuvase niyútvān || 2 || á vṛitrahaṇā vṛitrahábhiḥ ṣúshmair índra yātám námobhir agne arvā́k | yuvā́m rā́dhobhir ákavebhir indrāgne asmé bhavatam uttamébhiḥ || 3 || tā́ huve yáyor idám papné víṣvam purā́ kṛitám | indrāgnī́ ná mardhataḥ || 4 || ugrā́ vighanínā mṛídha indrāgnī́ havāmahe | tā́ no mṛiḷāta īdṛíṣe || 5 || 27 ||

haté vṛitrā́ṇy áryā haté dā́sāni sátpatī | haté víṣvā ápa dvíshaḥ || 6 || índrāgnī yuvā́m imè 'bhí stómā anūshata | píbatam ṣambhuvā sutám || 7 || yā́ vām sánti puruspṛího niyúto dāṣúshe narā | índrāgnī tā́bhir ā́ gatam || 8 || tā́bhir ā́ gachatam narópedám sávanam sutám | índrāgnī sómapītaye || 9 || tám īḷishva yó arcíshā vánā víṣvā parishvájat | kṛishṇā́ kṛiṇóti jihvā́yā || 10 || 28 ||

yá iddhá āvívāsati sumnám índrasya mártyaḥ | dyumnā́ya sutárā apáḥ || 11 || tā́ no vājavatīr ísha āṣū́n pipṛitam árvataḥ | índram agním ca vóḷhave || 12 || ubhā́ vām indrāgnī āhuvádhyā ubhā́ rā́dhasaḥ sahá mādayádhyai | ubhā́ dātā́rāv ishā́m rayīṇā́m ubhā́ vā́jasya sātáye huve vām || 13 || ā́ no gávyebhir áṣvyair vasavyaìr úpa gachatam | sákhāyau devaú sakhyā́ya ṣambhúvendrāgnī́ tā́ havāmahe || 14 || índrāgnī ṣṛiṇutám hávam yájamānasya sunvatáḥ | vītā́m havyā́ny ā́ gatam píbatam somyám mádhu || 15 || 29 ||

61.

Iyám adadād rabhasám ṛiṇacyútam dívodāsam vadhry-

60, 2 agne. 3 vṛitra-hanā vṛitrahá-bhiḥ. indra á° asmé *iti*. 4 indrāgnī́ *iti* (5). 5 vi-ghanínā. tā́ — īdṛíṣe 17, 1. 6 sátpatī *iti* sát-patī. 7 índrāgnī *iti* (8. 9. 15). imé abhí. sam-bhuvā. 8 yā́ — narā IV, 47, 4. 9 narā. úpe° — sutám 16, 5. sóma-pītaye. 10 pari-svájat. 11 iddhé ā-vívāsati. su-tárāḥ. 13 indrāgnī *iti* ā-huvádhyai. 14 sam-bhúvā indrāgnī *iti*. — 61, 1 ṛina-cyútam dívaḥ-dāsam vadhri-aṣvā́ya.

aṣváya dāṣúshe | yấ ṣáṣvantam ācakhấdāvasám paṇíṃ tấ te dātráṇi tavishấ sarasvati || 1 || iyáṃ ṣúshmebhir bisakhấ ivārujat sánu girīṇấṃ tavishébhir ūrmíbhiḥ | pārāvataghnîm ávase suvṛiktíbhiḥ sárasvatīm á vivāsema dhītíbhiḥ || 2 || sárasvati devanído ní barhaya prajấṃ víṣvasya bṛísayasya māyínaḥ | utá kshitíbhyo 'váīr avindo vishám ebhyo asravo vājinīvati || 3 || prá ṇo devî sárasvatī vấjebhir vājínīvatī | dhīnấm avitry àvatu || 4 || yás tvā devi sarasvaty upabrūté dháne hité | índraṃ ná vṛitratűrye || 5 || 30 ||

tvấṃ devi sarasvaty ávā vấjeshu vājini | rádā pūshéva naḥ sanîm || 6 || utá syấ naḥ sárasvatī ghorấ hiraṇyavartaniḥ | vṛitraghnî vashṭi sushṭutîm || 7 || yásyā anantó áhrutas tveshấṣ carishṇúr arṇaváḥ | ámas cárati róruvat || 8 || sấ no víṣvā áti dvíshaḥ svásṛīr anyấ ṛitávarī | átann áheva sűryaḥ || 9 || utá naḥ priyấ priyásu saptásvasā sújushṭā | sárasvatī stómyā bhūt || 10 || 31 ||

āpaprúshī pārthivāny urú rájo antáriksham | sárasvatī nidás pātu || 11 || trishadhásthā saptádhātuḥ páñca jātấ vardháyantī | vấje-vāje hávyā bhūt || 12 || prá yấ mahimnấ mahínāsu cékite dyumnébhir anyấ apásām apástamā || rátha iva bṛihatî vibhváne kṛitópastutyā cikitúshā sárasvatī || 13 || sárasvaty abhí no neshi vásyo mấpa spharīḥ páyasā má na á dhak | jushásva naḥ sakhyấ veṣyà ca mấ tvát kshétrāṇy áraṇāni ganma || 14 || 32 ||

Pañcamo 'nuvākaḥ.

Ashṭamo 'dhyāyaḥ.

CATURTHO 'SHṬAKAḤ.

61, 1 ā-cakhāda a°. 2 bisakhāḥ-iva a°. pārāvata-ghnîm. suvṛiktí-bhiḥ. 3 deva-nídaḥ. pra-jām. 4 naḥ. avitrî a°. 5 upa-brūté. vṛitra-tūrye. 6 áva. ráda pūshấ-iva. 7 hiraṇya-vartaniḥ vṛitra-ghnî. su-stutîm. 9 ṛitá-varī. áhā-iva. 10 saptá-svasā sú-jushṭā. 11 ā-paprúshī. 12 tri-sadhásthā saptá-dhātuḥ. 13 mahínā āsu. vi-bhváne kṛitấ upa-stútyā. 14 mấ ápa.

62.

Stushé nárā divó asyá prasántāṣvínā huve járamāṇo arkaíḥ | yā́ sadyá usrā́ vyúshi jmó ántāṇ yúyūshataḥ páry urú várāṅsi || 1 || tā́ yajñám ā́ ṣúcibhiṣ cakramāṇā́ ráthasya bhānúṃ rurucū rájobhiḥ | purū́ várāṅsy ámitā mímānāpó dhánvāny áti yātho ájrān || 2 || tā́ ha tyád vartír yád áradhram ugretthā́ dhíya ūhathuḥ ṣáṣvad áṣvaiḥ | mánojavebhir ishiraíḥ ṣayádhyai pári vyáthir dāṣúsho mártyasya || 3 || tā́ návyaso járamāṇasya mánmópa bhūshato yuyujānásaptī | ṣúbham príksham ísham úrjaṃ váhantā hótā yakshat pratnó adhrúg yúvānā || 4 || tā́ valgū́ dasrā́ puruṣákatamā pratnā́ návyasā vácasā́ vivāse | yā́ ṣáṅsate stuvaté ṣámbhavishṭhā babhūvátur gṛiṇaté citrárātī || 5 || 1 ||

tā́ bhujyúṃ víbhir adbhyáḥ samudrā́t túgrasya sūnúm ūhathū rájobhiḥ | areṇúbhir yójanebhir bhujántā patatríbhir árṇaso nír upásthāt || 6 || ví jayúshā rathyā́ yātam ádriṃ ṣrutā́m hávaṃ vṛishaṇā vadhrimatyā́ḥ | daṣasyántā ṣayáve pipyathur gā́m íti cyavānā́ sumatím bhuraṇyū́ || 7 || yád rodasī́ pradívo ásti bhū́mā héḷo devā́nām utá martyatrā́ | tád ādityā́ vasavo rudriyāso rakshoyúje tápur aghā́ṃ dadhāta || 8 || yá īṃ rā́jānāv ṛituthā́ vidádhad rájaso mitró váruṇaṣ cíketat | gambhīrā́ya rákshase hetím asya dróghāya cid vā́casa ā́navāya || 9 || ántaraiṣ cakraís tánayāya vartír dyumátā́ yātaṃ nṛivátā ráthena | sánutyena tyájasā́ mártyasya vanushyatā́m ápi ṣīrshā́ vavṛiktam || 10 || ā́ paramā́bhir utá madhyamā́bhir niyúdbhir yātam avamā́bhir arvā́k |

62, 1 pra-sántā a°. vi-úshi. urú. 2 rurucuḥ. purú. mímānā a°. 3 ugrā i°. mánaḥ-javebhiḥ. 4 mánma úpa. yuyujānásaptī *iti* yuyujāná-saptī. 5 valgū *iti*. puruṣā́ka-tamā. vácasā ā́. sám -bhavishṭhā. citrárātī *iti* citrá-rātī. 6 ūhathuḥ. upá-sthāt. 7 su -matím bhuraṇyu *iti*. 8 rodasī *iti* pra-dívaḥ. bhū́ma. ādityā́ḥ. rakshaḥ-yúje. 9 vi-dádhat. vácase. 10 dyu-mátā ā́. 11 niyút -bhiḥ.

driḷhásya cid gómato ví vrajásya dúro vartaṃ gṛiṇaté citrarātī || 11 || 2 ||

63.

Kvà tyá valgú puruhūtádyá dūtó ná stómo 'vidan námasvān | á yó arvấñ násatyā vavárta préshṭhā hy ásatho asya mánman || 1 || áram me gantaṃ hávanāyāsmaí gṛiṇānấ yáthā píbātho ándhaḥ | pári ha tyád vartír yātho rishó ná yát páro nántaras tuturyát || 2 || ákāri vām ándhaso várīmann ástāri barhíḥ suprāyaṇátamam | uttānáhasto yuvayúr vavandá vāṃ nákshanto ádraya āñjan || 3 || ūrdhvó vām agnír adhvaréshv asthāt prá rātír eti jūrṇíṇī ghṛitácī | prá hótā gūrtámanā urāṇó 'yukta yó násatyā hávīman || 4 || ádhi ṣriyé duhitấ sū́ryasya rátham tasthau purubhujā ṣatótim | prá māyábhir māyinā bhūtam átra nárā nṛitū jánīman yajñíyānām || 5 || 3 ||

yuvám ṣrībhír-darṣatábhir ābhíḥ ṣubhé pushṭím ūhathuḥ sūryáyāḥ | prá vāṃ váyo vápushé 'nu paptan nákshad vánī súshṭutā dhishṇyā vām || 6 || á vāṃ váyó 'ṣvāso váhishṭhā abhí práyo nāsatyā vahantu | prá vāṃ rátho mánojavā asarjīsháḥ prikshá ishídho ánu pūrvíḥ || 7 || purú hí vām purubhujā deshṇáṃ dhenúṃ na ísham pinvatam ásakrām | stútaṣ ca vām mādhvī sushṭutíṣ ca rā́sāṣ ca yé vām ánu rātím ágman || 8 || utá mā ṛijré púrayasya raghvī sumīḷhé ṣatám peruké ca pakvá | ṣāṇḍó dād dhiraṇínaḥ smáddishṭīn dáṣa vaṣáso abhishấca ṛishvấn || 9 || sám vāṃ ṣatấ nāsatyā sahásrāṣvānām purupánthā giré dāt | bharád-

62, 11 citrarātī *iti* citra-rātī. — 63, 1 valgū *iti* puru-hūtā a°. avidat. arvāk. hí. 2 hávanāya a°. ná á°. 3 supra-ayanátamam uttāná-hastaḥ. vavanda ā. 4 gūrtá-manāḥ urāṇáḥ á°. 5 puru-bhujā ṣatá-ūtim. nṛitū *iti*. 6 vápushe ánu. sú-stutā. 7 váyaḥ á°. mánaḥ-javāḥ asarji i°. 8 puru-bhujā. mādhvī *iti* su-stutíḥ. 9 me ṛijré *iti*. raghvī *iti* su-mīḷhé. hiraṇinaḥ smát-dishṭīn. abhi-ṣācaḥ. 10 sahásra á° puru-pánthāḥ. bharát-vājāya.

vājāya vīra nú giré dād dhatá rákshāṅsi purudaṅsasā syuḥ || 10 || á vāṃ sumné váriman sūríbhiḥ shyām || 11 || 4 ||

64.

Úd u ṣriyá usháso rócamānā ásthur apáṃ nórmáyo ruṣantaḥ | kṛiṇóti víṣvā supáthā sugány ábhūd u vásvī dákshiṇā maghónī || 1 || bhadrá dadṛiksha urviyá ví bhāsy út te ṣocír bhānávo dyáṃ apaptan | āvír vákshaḥ kṛiṇushe ṣumbhámānósho devi rócamānā máhobhiḥ || 2 || váhanti sīm aruṇáso rúṣanto gávaḥ subhágām urviyá prathānám | ápejate ṣúro ásteva ṣátrūn bádhate támo ajiró ná vólhā || 3 || sugótá te supáthā párvateshv avāté apás tarasi svabhāno | sá na á vaha pṛithuyāmann ṛishve rayíṃ divo duhitar ishayádhyai || 4 || sá vaha yókshábhir ávātósho váraṃ váhasi jósham ánu | tváṃ divo duhitar yá ha devī pūrváhūtau maṅháṇā darṣatá bhūḥ || 5 || út te váyaṣ — || 6 || 5 ||

65.

Eshá syá no duhitá divojáḥ kshitír uchántī mánushīr ajīgaḥ | 'yá bhānúnā rúṣatā rāmyásv ájñāyi tirás támasaṣ cid aktún || 1 || ví tád yayur aruṇayúgbhir áṣvaiṣ citrám bhānty ushásaṣ candráratháḥ | ágraṃ yajñásya bṛiható náyantīr ví tá bādhante táma úrmyāyāḥ || 2 || ṣrávo vájam ísham úrjaṃ váhantīr ní dāṣúsha ushaso mártyāya | maghónīr vīrávat pátyamānā ávo dhāta vidhaté rátnam adyá || 3 || idá hí vo vidhaté rátnam ástīdá vīráya dāṣúsha ushāsaḥ | idá víprāya járate yád ukthá ní shma mávate vaha-

---

63, 10 nú. hatá. puru-daṅsasā syur *iti* syuḥ. 11 syām. — 64, 1 ṣriyé. ná u°. su-páthā su-gáni. 2 dadṛikshe. ṣumbhámānā ú°. 3 su-bhágām. ápa ī°. ástā-iva. 4 su-gá utá. su-páthā. svabhāno *iti* sva-bhāno. pṛithu-yāman. 5 sá ā, yá u°. ávātā ú°. pūrvá-hūtau. 6 = 124, 12. — 65, 1 divaḥ-jāḥ. ajīgar *iti*. 2 aruṇayúk-bhiḥ. candrá-rathāḥ. tāḥ. 3 dāṣúshe. 4 ásti idá. dāṣúshe ushasaḥ. sma. vahatha.

thā purá cit || 4 || idá hí ta usho adrisāno gotrá gávām áṅgiraso gṛiṇánti | vy àrkéṇa bibhidur bráhmaṇā ca satyá nṛiṇám abhavad devāhūtiḥ || 5 || uchá divo duhitaḥ pratnaván no bharadvājavád vidhaté māghoni | suvíraṃ rayíṃ gṛiṇaté rirīhy urugāyám ádhi dhehi śrávo naḥ || 6 || 6 ||

66.

Vápur nú tác cikitúshe cid astu samānáṃ náma dhenú pátyamānam | márteshv anyád doháse pīpāya sākṛíc chukráṃ duduhe príśnir ūdhaḥ || 1 || yé agnáyo ná śóśucann idhānā́ dvír yát trír marúto vāvṛidhánta | areṇávo hiraṇyáyāsa eshāṃ sākáṃ nṛimṇaíḥ paúṃsyebhiṣ ca bhūvan || 2 || rudrásya yé mīḷhúshaḥ sánti putrā́ yā́ṇṣ co nú dā́dhṛivir bhāradhyai | vidé hí mātā́ mahó mahí shā́ sét príśniḥ subhvè gárbham ádhāt || 3 || ná yá íshante janúshó 'yā nv àntáḥ sánto 'vadyáni punānāḥ | nír yád duhré śúcayó 'nu jósham ánu śriyā́ tanvàm ukshámāṇāḥ || 4 || makshú ná yéshu dohāse cid ayā́ ā́ náma dhṛishṇú mārutaṃ dádhānāḥ | ná yé staunā́ ayāso mahnā́ nú cit sudānur áva yāsad ugrā́n || 5 || 7 ||

tá íd ugrā́ḥ śávasā dhṛishṇúsheṇā ubhé yujanta ródasī suméke | ádha smaishu rodasí svāśocir āmavatsu tasthau ná rókaḥ || 6 || anenó vo maruto yā́mo astv anaśvā́ś cid yám ájaty árathīḥ | anavasó anabhīśū́ rajastū́r ví ródasī pathyā́ yāti sādhan || 7 || nā́sya vartā́ ná tarutā́ nv àsti māruto yám ávatha vā́jasātau | toké vā́ góshu tánaye yám apsú sá vrajā́m dártā pā́rye ádha dyóḥ || 8 || prá citrám

65, 5 te. adrisāno *ity* adri-sāno. ví a°. devá-hūtiḥ. 6 uchá. duhitar *iti* pratna-vát. su-víram. uru-gāyám. — 66, 1 tát. sakṛít ś°. 2 idhānā́ḥ. vavṛidhánta. 3 putrā́ḥ. co *iti*. sā́ sā́ ít. su -bhvè. ā́ a°. 4 yé. janúshaḥ áyā nú antár *iti*. śúcayaḥ ánu. 5 makshú. nú. su-dānuḥ. 6 té. dhṛishṇú-senāḥ ubhé *iti*. ródasī *iti* suméke *iti* su-méke. sma e°. svá-śociḥ ā́ á°. 7 anabhīśúḥ rajaḥ-tū́ḥ. ródasī *iti* pathyā́ḥ. 8 n. v. n. t. 40, 8. nú a°. vā́ja -sātau. toké — tánaye VI, 25, 4.

arkáṃ gṛiṇaté turáya mārutāya svátavase bharadhvam | yé sáhāṅsi sáhasā sáhante réjate agne pṛithiví makhébhyaḥ || 9 || tvíshīmanto adhvarásyéva didyút tṛishucyávaso juhvò nāgnéḥ | árcátrayo dhúnayo ná vīrā bhrājajjanmāno marúto ádhṛishṭāḥ || 10 || táṃ vṛidhántam mārutam bhrājadṛishṭiṃ rudrásya sūnúṃ havásā vivāse | diváḥ ṣárdhāya ṣúcayo manīshā giráyo nāpa ugrā aspṛidhran || 11 || 8 ||

67.

Víṣveshāṃ vaḥ satāṃ jyéshṭhatamā gīrbhír mitrāváruṇā vāvṛidhádhyai | sáṃ yā raṣméva yamátur yámishṭhā dvā jánāñ ásamā bāhúbhiḥ svaíḥ || 1 || iyám mád vām prá stṛiṇīte manīshópa príyā námasā barhír ácha | yantáṃ no mitrāvaruṇāv ádhṛishṭaṃ chardír yád vāṃ varūthyàṃ sudānū || 2 || á yātam mitrāvaruṇā suṣasty úpa priyā námasā hūyámānā | sáṃ yāv apnasthó apáseva jánāñ chrudhīyatáṣ cid yatatho mahitvā || 3 || áṣvā ná yā vājínā pūtábandhū ṛitā yád gárbham áditir bhárādhyai | prá yā máhi mahántā jáyamānā ghorā mártāya ripáve ní dīdhaḥ || 4 || víṣve yád vām maṅhánā mándamānāḥ kshatráṃ devāso ádadhuḥ sajóshāḥ | pári yád bhūthó ródasī cid urví sánti spáṣo ádabdhāso ámūrāḥ || 5 || 9 ||

tā hí kshatráṃ dhāráyethe ánu dyūn dṛiṅhéthe sánum upamād iva dyóḥ | dṛiḷhó nákshatra utá viṣvádevo bhūmim átān dyāṃ dhāsínāyóḥ || 6 || tā vigráṃ dhaithe jaṭháram pṛiṇádhyā á yát sádma sábhṛitayaḥ pṛiṇánti | ná-mṛish-

66, 9. svá-tavase. 10 tvíshi-mantaḥ adhvarásya-iva. tṛishu -cyávasaḥ. ná aº. vīrāḥ bhrājat-janmānāḥ. 11 bhrājat-ṛishṭim. havásā ā. manīshāḥ. ná āº. — 67, 1 vavṛidhádhyai. raṣmā-iva. 2 manīshā úpa., sudānū *iti* su-dānū. 3 su-ṣastí. apnaḥ-sthāḥ apāsā -iva. ṣrudhi-yataḥ. 4 pūtábandhu *iti* pūtá-bandhū. dīdhar *iti* dīdhaḥ. 5 sa-jóshāḥ. ródasī *iti*. urví *iti*. 6 dhāráyethe *iti*. dṛiṅhéthe *iti*. upamāt-iva. viṣvá-devaḥ. ā aº. dhāsínā āº. 7 dhaithe *iti*. pṛiṇádhyai. sá-bhṛitayaḥ.

yante yuvatáyó 'vātā ví yát páyo viṣvajinvā bhárante || 7 || tā́ jihváyā sádam édā́m sumedhā́ ā́ yád vā́m satyó aratír ṛité bhū́t | tád vām mahitvā́m ghṛitānnāv astu yuvā́m dā́ṣúshe ví cayishṭam áṅhaḥ || 8 || prá yád vā́m mitrāvaruṇā spūrdhán priyā́ dhā́ma yuvádhitā minánti | ná yé devā́sa óhasā ná mártā áyajñasāco ápyo ná putrā́ḥ || 9 || ví yád vā́cam kīstā́so bhárante ṣáṅsanti ké cin nivído manānā́ḥ | ā́d vām bravāma satyā́ny ukthā́ nákir devébhir yatatho mahitvā́ || 10 || avór itthā́ vā́m chardísho abhíshṭau yuvór mitrāvaruṇāv áskṛidhoyu | ánu yád gā́va sphurán ṛijipyā́m dhṛishṇúm yád rā́ṇe vríshaṇam yunájan || 11 || [10] ||

68.

Ṣrushṭí vā́m yajñā́ údyataḥ sajóshā manushvád vṛiktábarhisho yájadhyai | ā́ yá índrāvāruṇāv ishé adyá mahé sumnā́ya mahā́ āvavártat || 1 || tā́ hí ṣréshṭhā devátātā tujā́ ṣū́rāṇām ṣávishṭhā tā́ hí bhū́tám | maghónām máṅhishṭhā tuviṣúshma ṛiténa vṛitratúrā sárvasenā || 2 || tā́ gṛiṇīhi namasyèbhiḥ ṣūshaíḥ sumnébhir índrāvāruṇā cakānā́ | vájreṇānyáḥ ṣávasā hánti vṛitrā́m síshakty anyó vṛijáneshu víprah || 3 || gnā́ṣ ca yán náraṣ ca vāvṛidhánta víṣve devā́so narā́m svágūrtāḥ | praíbhya indrāvaruṇā mahitvā́ dyaúṣ ca pṛithivi bhūtam urví || 4 || sá ít sudánuḥ svávāṅ ṛitávéndrā yó vā́m varuṇa dā́ṣati tmán | ishā́ sá dvishás tared dā́svān váṅsad rayím rayivátaṣ ca jánān || 5 || [11] ||

yā́m yuvā́m dāṣvàdhvarāya devā rayím dhatthó vásumantam purukshúm | asmé sá indrāvaruṇāv ápi shyāt prá

67, 7 yuvatáyaḥ ávātāḥ. viṣva-jinvā. 8 ā́ i° su-medhā́ḥ. ghṛita-annau. 9 yuvá-dhitā. áyajña-sācaḥ. 10 cit ni-vídaḥ. — 68, 1 út-yatah sa-jóshāḥ. vṛiktá-barhishaḥ. mahé ā-vavártat. 2 tuvi-ṣúshmā. vṛítra-túrā sárva-senā. 3 vájreṇa a°. sísakti. 4 yát. vavṛidhánta. svá-gūrtaḥ prá e°. urví *iti*. 5 su-dánuḥ svá-vān ṛitá-vā i°. varuṇā. 6 dāṣú-adhvarāya. puru-kshúm asmé *iti*. syāt.

yó bhanákti vanúshām áṣastīḥ || 6 || utá naḥ sutrātró devá-gopāḥ sūríbhya indrāvaruṇā rayíḥ shyāt | yéshāṃ ṣúshmaḥ prítanāsu sāhvấn prá sadyó dyumná tiráte táturiḥ || 7 || nú na indrāvaruṇā gṛiṇấná priñktáṃ rayíṃ sauṣravasấya devā | itthấ gṛiṇánto mahínasya ṣárdho 'pó ná nāvá duritá tarema || 8 || prá samrấje bṛihaté mánma nú priyám árca devấya váruṇāya sapráthaḥ | ayáṃ yá urví mahiná mábivrataḥ krátvā vibháty ajáro ná ṣocíshā || 9 || índrāvaruṇā sutapāv imáṃ sutáṃ sómam pibatam mádyaṃ dhṛitavratā | yuvó rátho adhvaráṃ devávītaye práti svásaram úpa yāti pītáye || 10 || índrāvaruṇā mádhumattamasya vṛíshṇaḥ sómasya vṛishaṇā vṛishéthām | idáṃ vām ándhaḥ párishiktam asmé āsádyāsmín barhíshi mādayethām || 11 || 12 ||

69.

Sáṃ vāṃ kármaṇā sám ishā hinomíndrāvishṇū ápasas pāré asyá | jushéthāṃ yajñáṃ dráviṇaṃ ca dhattam árishṭair naḥ pathíbhiḥ pāráyantā || 1 || yá víṣvāsāṃ janitárā matīnấm índrāvíshṇū kaláṣā somadhấnā | prá vāṃ gíraḥ ṣasyámānā avantu prá stómāso gīyámānāso arkaíḥ || 2 || índrāvishṇū madapatī madānām á sómaṃ yātaṃ dráviṇo dádhānā | sám vām añjantv aktúbhir matīnấṃ sáṃ stómāsaḥ ṣasyámānāsa ukthaíḥ || 3 || á vām áṣvāso abhimātishấha índrāvishṇū sadhamấdo vahantu | jushéthāṃ víṣvā hávanā matīnấm úpa bráhmāṇi ṣṛiṇutaṃ gíro me || 4 || índrāvishṇū tát panayấyyaṃ vāṃ sómasya máda urú cakramāthe | ákriṇutam antárikṣham várīyo 'prathataṃ jīvásc no rájāṅsi

68, 7 su-trātráḥ devá-gopāḥ. syāt. sahvấn. 8 nú. duḥ-itấ. 9 sam-rấje. sa-práthaḥ. urví *iti*. máhi-vrataḥ. vi-bhấti. 10 suta -pau. dhṛita-vratā yuvóḥ. devá-vītaye. 11 vṛishaṇā ấ. pári -siktam asmé *iti* ā-sádya a°. — 69, 1 hinomi índrāvishṇū *iti*. 2 índrāvíshṇū *iti*. soma-dhấnā. 3 índrāvishṇū *iti* (4—7). madapatī *iti* mada-patī. dráviṇo *iti*. 4 ấ v. á. 181, 2. abhimāti-sáhaḥ. sadha-mādaḥ. 5 máde. cakramāthe *iti*. várīyaḥ á°.

|| 5 || índrāvishṇū haviṣhā vāvṛidhānāgrādvānā námasā rātahavyā | ghṛítāsutī dráviṇaṃ dhattam asmé samudrá sthaḥ kalaśaḥ somadhānaḥ || 6 || índrāvishṇū píbatam mádhvo asyá sómasya dasrā jaṭháram pṛiṇcthām | á yām ándhāṅsi madirány agmann úpa bráhmāṇi śṛiṇutaṃ hávam me || 7 || ubhá jigyathur ná párā jayethe ná párā jigye kataráś canaínoḥ | índraś ca vishṇo yád ápaspṛidhethāṃ tredhá sahásraṃ ví tád airayethām || 8 || [13] ||

70.

Ghṛitávatī bhúvanānām abhiśríyorví pṛithví madhudúghe supéśasā | dyāvāpṛithiví váruṇasya dhármaṇā víshkabhite ajáre bhúriretasā || 1 || ásaścantī bhúridhāre páyasvatī ghṛitáṃ duhāte sukṛíte śúcivrate | rájantī asyá bhúvanasya rodasī asmé rétaḥ siñcataṃ yán mánurhitam || 2 || yó vām ṛijáve krámaṇāya rodasī márto dadáśa dhishaṇe sá sādhati | prá prajábhir jāyate dhármaṇas pári yuvóḥ siktá víshurūpāṇi sávratā || 3 || ghṛiténa dyāvāpṛithiví abhívṛite ghṛitaśríyā ghṛitapṛícā ghṛitāvṛídhā | urví pṛithví hotṛivūrye puróhite té íd víprā íḷate sumnám ishṭáye || 4 || mádhu no dyāvāpṛithiví mimikshatām madhuścútā madhudúghe mádhuvrate | dádhāne yajñáṃ dráviṇaṃ ca devátā máhi śrávo vájam asmé suvíryam || 5 || ūrjaṃ no dyaúś ca pṛithiví ca pinvatām pitá mātá viśvavídā sudáṅsasā | saṃrarāṇé ró-

69, 6 vavṛidhāná ágra-advānā. rāta-havyā ghṛítāsutī *iti* ghṛíta-āsutī. asmé *iti* samudráḥ. soma-dhānaḥ. 7 u. b. ṣ. 4. 8 jayethe *iti*. cana e°. vishṇo *iti*. — 70, 1 ghṛitávatī *iti* ghṛitá-vatī. abhi-śriyā urví *iti* pṛithví *iti* madhudúghe *iti* madhu-dúghe su-péśasā dyāvāpṛithiví *iti*. víshkabhite *iti* ví-shkabhite ajáre *iti* bhūri-retasā. 2 ásaścantī *iti* bhúridhāre *iti* bhūri-dhāre páyasvatī *iti*. duhāte *iti* su-kṛíte śúcivrate *iti* śúci-vrate rájantī *iti*. rodasī *iti* asmé *iti*. yát mánuḥ-hitam. 3 rodasī *iti*. dhishaṇe *iti*. pra-jābhiḥ. vishu-rūpāṇi sá-vratā. 4 dyāvāpṛithiví *iti* abhívṛite *ity* abhí-vṛite ghṛita-śríyā ghṛita-pṛícā ghṛita-vṛídhā urví *iti* pṛithví *iti* hotṛi-vūrye puróhite *iti* puráḥ-hite té *iti*. 5 dyāvāpṛithiví *iti*. madhu-scútā madhudúghe *iti* madhu-dúghe mádhuvrate *iti* mádhu-vrate dádhāne *iti*. asmé *iti* su-víryam. 6 viśva-vídā su-dáṅsasā saṃrarāṇé *iti* sam-rarāṇé.

dasī viṣvásambhuvā saníṃ vájaṃ rayím asmé sám invatām || 6 || 14 ||

71.

Úd u shyá devấḥ savitấ hiraṇyáyā bāhū́ ayaṅsta sávanāya sukrátuḥ | ghṛiténa pāṇí abhí prushṇute makhó yúvā sudáksho rájaso vídharmaṇi || 1 || devásya vayáṃ savitúḥ sávīmani śréshṭhe syāma vásunaṣ ca dāváne | yó víṣvasya dvipádo yáṣ cátushpado nivéṣane prasavé cási bhū́manaḥ || 2 || ádabdhebhiḥ savitaḥ pāyúbhish ṭváṃ ṣivébhir adyá pári pāhi no gáyam | hiraṇyajihvaḥ suvitấya návyase rákshā mấkir no aghấṣaṅsa īṣata || 3 || úd u shyá devấḥ savitấ dámūnā hiraṇyapāṇiḥ pratidoshám asthāt | áyohanur yajató mandrájihva ấ dāṣúshe suvati bhū́ri vāmám || 4 || úd ū ayāñ upavaktéva bāhū́ hiraṇyáyā savitấ suprátīkā | divó róhāṅsy aruhat pṛithivyấ árīramat patáyat kác cid ábhvam || 5 || vāmám adyá savitar vāmám u ṣvó divé-dive vāmám asmábhyaṃ sāvīḥ | vāmásya hí ksháyasya deva bhū́rer ayấ dhiyấ vāmabhājaḥ syāma || 6 || 15 ||

72.

Índrāsomā máhi tád vām mahitvám yuvám mahấni prathamấni cakrathuḥ | yuvám sū́ryaṃ vividáthur yuváṃ svàr víṣvā támāṅsy ahataṃ nidáṣ ca || 1 || índrāsomā vāsáyatha ushásam út sū́ryaṃ nayatho jyótishā sahá | úpa dyấṃ skambháthu skámbhanenấpraṭhatam pṛithivím mātáraṃ ví || 2 || índrāsomāv áhim apáḥ parishṭhấṃ hathó vṛitrám ánu vāṃ dyaúr amanyata | prấrṇāṅsy airayatam nadínām ấ samudráṇi paprathuḥ purū́ṇi || 3 || índrāsomā pakvám āmásv

70, 6 ródasī *iti* viṣvá-sambhuvā asmé *iti*. — 71, 1 úd-savitấ (4) II, 38, 1. bāhū *iti*. su-krátuḥ. pāṇí *iti*. su-dákshaḥ. ví-dharmaṇi. 2 dvi-pádaḥ. cátuḥ-padaḥ ni-véṣane pra-savé ca ási. 3 savitar *iti* pāyú-bhiḥ tvám. hiraṇya-jihvaḥ. rákṣha. aghá-saṅsaḥ. 4 dámūnāḥ hiraṇya-pāṇiḥ prati-doshám. áyaḥ-hanuḥ. mandrá-jihvaḥ. 5 uṁ *iti*. upa-vaktấ-iva bāhū *iti*. su-prátīkā. kát. 6 vāma-bhājaḥ. — 72, 2 ushásam. skambhátuḥ skámbhanena á°. 3 pari-sthāṃ. prá á°.

antár ní gávām íd dadhathur vakshāṇāsu | jagṛibhāthur ánapinaddham āsu rúṣac citrāsu jágatīshv antáḥ || 4 || índrāsomā yuvám aṅgá tárutram apatyasácam ṣrútyam rarāthe | yuvám ṣúshmam náryam carshaṇíbhyaḥ sám vivyathuḥ pṛitanāsháham ugrā || 5 || 16 ||

73.

Yó adribhít prathamajá ṛitávā bṛíhaspátir āṅgirasó haviṣhmān | dvibárhajmā prāgharmasát pitā́ na á ródasī vṛishabhó roravīti || 1 || jánāya cid yá ívata u lokám bṛíhaspátir devāhūtau cakára | ghnán vṛitráṇi ví púro dardarīti jáyañ chátrūñr amítrān pṛitsú sáhan || 2 || bṛíhaspátiḥ sám ajayad vásūni mahó vrajáṅ gómato devá eṣháḥ | apáḥ síṣhāsan svàr ápratīto bṛíhaspátir hánty amítram arkaíḥ | 3 || 17 ||

74.

Sómārudrā dhāráyethām asuryàm prá yām ishṭáyó 'ram iṣnuvantu | dáme-dame saptá rátnā dádhānā ṣám no bhūam dvipáde ṣám cátushpade || 1 || sómārudrā ví vṛihatām víṣhūcīm ámīvā yá no gáyam āvivéṣa | āré bādhethām nírṛitim parācaír asmé bhadrá sauṣravasáni santu || 2 || sómārudrā yuvám etáṅy asmé víṣvā tanúshu bheshajáni dhattam | áva syatam muñcátam yán no ásti tanúshu badhám kṛitám éno asmát || 3 || tigmáyudhau tigmáhetī suévau sómārudrāv ihá sú mṛiḷatam naḥ | prá no muñcatam váruṇasya pāṣād gopāyátam naḥ sumanasyámānā 4 || 18 ||

72, 4 ánapi-naddham. rúṣat. antár *iti*. 5 apatya-sácam. rarāthe *i.* pṛitanā-sáham. — 73, 1 adri-bhít prathama-jāḥ ṛitá-vā. dvibárhamā prāgharma-sát. ródasī *iti*. 2 ívate. devá-hutau. sátrūn. han. 3 síṣāsan. áprati-itaḥ. — 74, 1 ishṭáyaḥ á°. dvi-páde. tuḥ-pade. 2 ā-vivéṣa. níḥ-ṛitim. asmé *iti* (3). 3 yát. tigmá-āyudhau tigmáhetī *iti* tigmá-hetī su-ṣévau. su-manasyámānā.

75.

Jīmūtasyeva bhavati prátīkaṃ yád varmī́ yáti samádām upásthe | ánāviddhayā tanvà jaya tvám sá tvā vármaṇo mahimā́ pipartu || 1 || dhánvanā gā́ dhánvanājím jayema dhánvanā tīvrā́ḥ samádo jayema | dhánuḥ ṣátror apakāmám kṛiṇoti dhánvanā sárvāḥ pradíṣo jayema || 2 || vakshyántīvéd ā́ ganīganti kárṇam priyám sákhāyam parishasvajānā́ | yóshevaṇ ṣiṅkte vítatādhi dhánvañ jyā́ iyám sámane pārā́yantī || 3 || té ācárantī sámaneva yóshā mātéva putrám bibhṛitām upásthe | ápa ṣátrūn vidhyatām saṃvidāné ártnī imé vishphurántī amítrān || 4 || bahvīnām pitā́ bahúr asya putrā́ṣ ciṣcā́ kṛiṇoti sámanāvagátya | ishudhíḥ sáṅkāḥ pṛítanāṣ ca sárvāḥ pṛishṭhé nínaddho jayati prásūtaḥ || 5 || 10 ||

ráthe tíshṭhan nayati vājínaḥ puró yátra-yatra kāmáyate sushārathíḥ | abhíṣūnām mahimánam panāyata mánaḥ paṣcād ánu yachanti raṣmáyaḥ || 6 || tīvrán ghóshān kṛinvate vṛíshapāṇayó 'ṣvā ráthebhiḥ sahá vājáyantaḥ | avakrámantaḥ prápadair amítrān kshiṇánti ṣátrūñr ánapavyayantaḥ || 7 || rathavā́hanaṃ havír asya náma yátrā́yudhaṃ níhitam asya várma | tátrā rátham úpa ṣagmám sadema viṣvā́hā vayám sumanasyámānāḥ || 8 || svādushaṃsádaḥ pitáro vayodhā́ḥ kṛichreṣrítaḥ ṣáktīvanto gabhīrā́ḥ | citrásenā íshubalā ámṛidhrāḥ satóvīrā urávo vrātasāhā́ḥ || 9 || bráhmaṇāsaḥ pítaraḥ sómyāsaḥ ṣivé no dyā́vāpṛithivī́ anehásā |

75, 1 jīmūtasya-iva. sa-mádām upá-sthe. 2 gā́ḥ dhánvanā ā°. sa-mádaḥ. apa-kāmám. pra-díṣaḥ. 3 vakshyántī-iva ít. pari-sasvajānā́ yóshā-iva. ví-tatā á°. jyā́. 4 té *iti* ācárantī *ity* ā-cárantī sámanā-iva. mātā́-iva. úpa-sthe. saṃvidāné *iti* sam-vidāné ártnī *iti* imé *iti* visphurántī *iti* ví-sphurántī. 5 sámanā ava-gátya ishu-dhíḥ. ní-naddhaḥ. prá-sūtaḥ. 6 su-sārathíḥ. 7 vṛísha-pāṇayaḥ áśvāḥ. ava-krámantaḥ prá-padaiḥ. ánapa-vyayantaḥ. 8 ratha-vā́hanam. yátra ā° ní-hitam. tátra. su-manasyámānāḥ. 9 svādu-saṃsádaḥ. vayaḥ-dhā́ḥ kṛichre-ṣrítaḥ ṣákti-vantaḥ. citrá-senāḥ íshu-balāḥ. saták-vīrāḥ. vrāta-sahā́ḥ. 10 ṣivé *iti*. dyā́vāpṛithivī *iti*.

pūshā́ naḥ pātu duritā́d ṛitāvṛidho rákshā mákir no aghá-śaṅsa īśata || 10 || [20] ||

suparṇáṃ vaste mṛigó asyā́ dánto góbhiḥ sáṃnaddhā pátati prásūtā | yátrā náraḥ sám ca ví ca drávanti tátrāsmábhyam íshavaḥ śárma yaṅsan || 11 || ṛíjīte pári vṛiṅdhi nó 'smā́ bhavatu nas tanū́ḥ | sómo ádhi bravītu nó 'ditiḥ śárma yachatu || 12 || á jaṅghanti sánv eshāṃ jaghánāṅ úpa jighnate | áśvājani prácetasó 'śvān samátsu codaya || 13 || áhir iva bhogaíḥ páry eti bāhúṃ jyáyā hetíṃ paribā́dhamānaḥ | hastaghnó víśvā vayúnāni vidvā́n púmān púmāṅsam pári pātu viśvátaḥ || 14 || á́lāktā yā́ rúruśīrshny átho yásyā áyo múkham | idám parjányaretasa íshvai devyaí bṛihán námaḥ || 15 || [21] ||

ávasṛishṭā párā pata śáravye bráhmasaṃśite | gáchāmítrān prá padyasva mámíshāṃ káṃ canóc chishaḥ || 16 || yátra bāṇā́ḥ sampátanti kumārā́ viśikhā́ iva | tátrā no bráhmaṇas pátir áditiḥ śárma yachatu viśvā́hā śárma yachatu || 17 || mármāṇi te vármaṇā chādayāmi sómas tvā rā́jāmṛítenánu vastām | urór váriyo váruṇas to kṛiṇotu jáyantaṃ tvánu devā́ madantu || 18 || yó naḥ svó áraṇo yáś ca níshṭyo jíghāṅsati | devā́s táṃ sárve dhūrvantu bráhma várma mámāntaram || 19 || [22] ||

Shaṣhṭho 'nuvākaḥ.

SHASHṬHAM MAṆḌALAM.

75, 10 duḥ-itā́t ṛita-vṛidhaḥ. rákshā — īśata VI, 71, 3. 11 su-parṇám. asyāḥ. sám-naddhā. prá-sūtā yátra. tátra a°. 12 náḥ a° (2). 13 áśva-ajani prá-cetasaḥ á° samát-su. 14 jyā́yāḥ. pari-bā́dhamānaḥ hasta-ghnáḥ. 15 ā́la-aktā. rúru-śīrshṇī átho *iti*. parjánya-retase. bṛihát. 16 áva-sṛishṭā. bráhma-saṃśite gácha a°. mā́ a°. caná út ś°. 17 sam-pátanti kumārā́ḥ viśikhā́ḥ-iva tátra. 18 rā́jā amṛítena ánu. tvā ánu devā́ḥ. 19 máma á°.

Universitäts-Buchdruckerei von Carl Georgi in Bonn.

Das Bestreben des Herausgebers war bei dieser Ausgabe den Text genau so wiederzugeben, wie er in zuverlässigen Handschriften sich findet. Obwohl in England eine Anzahl von guten Manuscripten vorhanden ist, waren sie zur Zeit des Druckes der ersten Ausgabe dem grösseren Theile nach unter Schloss und Riegel, und die Entfernung des Druckortes führte manche Misslichkeiten herbei. Bei dieser Ausgabe bin ich Herrn Geheimrath Lepsius dafür zu Danke verpflichtet, dass die Benutzung der Berliner Handschriften für die ganze Dauer des Druckes des Textes mir gestattet war. Diese sind:

Saṃhitā Text.

Chambers 44ª. Aṣhṭaka I. II. Das erste Aṣhṭaka ist Saṃvat 1533 datirt.

Chambers 44ᵇ. Aṣhṭaka III. IV.

Chambers 44ᶜ. Aṣhṭaka V. VI.

Ausserdem verdanke ich der stets bereitwilligen Freundlichkeit von Dr. Reinhold Rost in London die Benutzung von Colebrooke 129—132 von Saṃvat 1802.

Pada Text.

Chambers 60. Aṣhṭaka I—IV Saṃvat 1718

Chambers 61ª. Aṣhṭaka V. Saṃvat 1710. Aṣhṭaka VI. Saṃvat 1712.

Chambers 61^{b}. Aṣhṭaka VII. — Aṣhṭaka VIII. Saṃvat 1649.

Chambers 41^{a}. Aṣhṭaka I—IV.

Chambers 41^{b}. Aṣhṭaka V—VIII. Nach VI findet sich das Datum Saṃvat 1695. Diese fünf Handschriften zeichnen sich dadurch aus, dass sie fast jede Veränderung, die in dem gebundenen Texte nach den Angaben des Prātiṣākhya stattfinden muss, durch Röthel oder doppelte Striche über der Linie bezeichnen.

Chambers 73—76, von denen jeder einzelne Band je zwei Aṣhṭaka enthält.

Mit Hülfe dieser Handschriften sind die Druckfehler, die in die erste Ausgabe sich eingeschlichen hatten, hoffentlich insgesammt beseitigt worden. Um den Herren, die diese Druckfehler in majorem gloriam suam mit so grosser Schonung hervorgehoben haben, einen Gegendienst zu erweisen, bemerke ich einige derselben.

In I, 161, 2 hat Herr M. Müller dreimal caturas kṛiṇotana gedruckt. Keine Handschrift liest so und es fehlt darüber jede Angabe im Prātiṣākhya.

I, 181, 5. mathnā Sāyaṇa, Colebrooke 129, Chambers 73 und Herr Müller. mathrā lesen Chambers 41^{a} (pr. m. mathā), 44. 60. 67. 69. 113. 400^{a}. 408. Das Wort findet sich VIII, 46, 23. wieder.

II, 11, 10 liest Herr Müller zweimal nijūrvīt. Alle Handschriften und der Scholiast haben nijūrvāt.

III, 9, 4. apsu, Herr Müller zweimal. Diese Lesart ist unzulässig.

III, 25, 2. vaha. Herr Müller zweimal gegen die Handschriften und das Prātiṣākhya.

IV, 19, 4. dṛiḷhā ni aubhnāt. Herr Müller zweimal gegen alle Handschriften.

VII, 33, 2. avṛiṇītā. Herr Müller zweimal gegen die Handschriften und das Prātiśākhya.

VII, 35, 13. devagopāḥ. Herr Müller zweimal gegen die Handschriften und die Grammatik.

VII, 42, 2. yuṅkshvā. Herr Müller zweimal gegen die Handschriften.

VIII, 2, 30. Die Handschriften lesen dadhiré, nicht dadhire.

VIII, 51, 3. arishyantam, nicht avishyantam, lesen alle Handschriften.

VIII, 55, 5. carkiran | na | anūnasya | Herr Müller zweimal. Die Handschriften lesen carkiran | ā | anūnasya |

IX, 108, 7 lesen alle Handschriften vanakraksham. Herr Müller hat aus eigener Machtvollkommenheit eine Lesart vanarikṣham eingeführt.

X, 28, 11. Das Pada hat godhāḥ, nicht godhā. Anderen Falles würde das Wort vom Prātiśākhya mit ähnlichen erwähnt worden sein [1]).

In unbekannten Wörtern bereitet zuweilen die grosse Aehnlichkeit zwischen p und y in der Nāgarī Schrift Schwierigkeiten. In VIII, 22, 2 habe ich mit dem Scholiasten und mehreren Handschriften pūrvāpusham geschrieben. Andere Hss. lesen pūrvāyusham. Der Sinn des Wortes ist noch zu finden; wer abenteuerliche Erklärungen liebt, wird mit der einen oder anderen Lesart leicht fertig werden. Nicht viel leichter ist spandanè in

1) In II, 29 zählt das Prātiśākhya eine Reihe von Wörtern auf, bei denen Hiatus stattfindet. Von sprachlichem Standpunkte aus glaube ich, dass Wörter wie jyā, nidrā, prapā, śraddhā, svadhā, die die reine Wurzel darstellen, allerdings im Nominativ ein s annahmen. Bei anderen Femininen auf ā für die Urzeit ein s vorauszusetzen, gehört zu den Träumen der Sprachvergleicher.

III, 53, 19. So lesen alle Handschriften, die ich eingesehen habe. Das ist um so befremdlicher, weil den Abschreibern das Wort syandana in der Bedeutung von Wagen gang und gäbe war. Wer diese Bedeutung in der Stelle finden will, wird zu erwägen haben, dass selbst in der Sūtra-Periode dieses Wort noch nicht vorkommt. Herr Benfey springt über die Schwierigkeiten mit gewohnter Behändigkeit hinüber. Ich meinerseits sehe keinen Grund, weshalb man bei dem spandana genanten Baume nicht verharren solle.

In der Orthographie habe ich mich in dieser Ausgabe strenger an die Vorschriften des Prātiśākhya gehalten, jedoch ohne das in der Schrift wiederzugeben, was nur für die Aussprache bestimmt war, wie z. B. die yama. Die Einschiebung eines t zwischen n und s in einem folgenden Worte, habe ich gänzlich aufgegeben, weil Śaunaka IV, 6 (P. VIII, 3, 30) diese nicht als seine eigene Regel aufstellt, weil sie sprachlich unbegründet ist und lautlich oft harte Verbindungen hervorruft. Es erfordert eigenen Geschmack an Ungethümen wie nṛīnt stotṛīnt striyaṣ ca Gefallen zu finden. Ueber die Verdoppelung von ch stellt das Prātiśākhya VI, I eine feste Regel auf, und giebt VI, 3 zum Theil sehr eigenthümliche Ausnahmen. Die indischen Grammatiker haben nicht erkannt, dass ch, gerade so wie das griechische ζ, die Natur eines Doppelconsonanten habe, weil es durchweg aus sk hervorgegangen ist. Da nun nach kurzem Vokale das ch Position bildet, so gebieten sie Verdoppelung (cch). In vedischen und nichtvedischen Schriften ist mir die Schreibung gaṣchati, aṣchinat vorgekommen, und diese kommt der Wahrheit viel näher als gacchati, acchinat.

Die Vālakhilya Hymnen, die, wie Triśanku zwischen

Himmel und Erde, zwischen dem sechsten und siebenten Anuvāka im achten Maṇḍala schweben, ohne zu einem der beiden hinzugezählt zu werden [1]), habe ich in dieser Ausgabe an der Stelle gelassen, wo sie in den Handschriften sich vorfinden. Nicht als sei ich jetzt minder von ihrer verhältnissmässig späteren Abfassung überzeugt, sondern weil ich weiss, dass man mit demselben Rechte etwa ein Fünftel der vorhandenen Hymnen aus dem Texte verweisen müsste. Vor allem müsste dann der Plunder, der schon in das erste Aṣhṭaka als Hymnen 65—70 eingeschoben worden ist, beseitigt werden. Gleiches Schicksal würden manche Hymnen des achten Maṇḍala zu theilen haben, die lediglich zur Erlangung von bakhshīsh von Bänkelsängern aus Brocken von ältern Liedern zusammengefügt sind. Ueber die Vālakhilya Hymnen will ich noch bemerken, dass in 49. 50 und in 51. 52 zwei Recensionen desselben Stoffes vorliegen. Sie nehmen sich wie zwei Schüleraufsätze aus:

Hymnen 49. 50.

49. abhí prá vaḥ surádhasam índram arca yáthā vidé |
50. pra sú śrutám surádhasam árcā śakrám abhíshṭaye |
49. yó jaritríbhyo maghávā purūvásuḥ sahásreṇeva síkshati || 1 ||
50. yáḥ sunvaté stuvaté kámyaṃ vasu sahásreṇeva máṅhate || 1 ||
49. śatánīkeva prá jigāti dhṛishṇuyá hánti vṛitráṇi dāśúshe |
50. śatánīkā hetáyo asya dushṭárā índrasya samísho mahíḥ |
49. girér iva prá rásā asya pinvire dátrāṇi purubhójasaḥ ||3||
50. girír ná bhujmá maghávatsu pinvate yád īṃ sutá ámandishuḥ || 2 ||

1) Herr Müller, obgleich er selbst gedruckt hat, dass der sechste Anuvāka nur sechs Hymnen enthalte, dehnt trotzdem diesen auf siebzehn aus.

49. á tvā sutása índavo mádā yá indra girvaṇaḥ |
50. yád īṃ sutása índavo 'bhí priyám ámandishuḥ |
49. ápo ná vajrinn ánv okyàṃ sáraḥ pṛiṇánti ṣūra rá-
dhase || 3 ||
50. ápo ná dhāyi sávanam ma á vaso dúghā ivópa dā-
ṣúshe || 3 ||
49. anehásam pratáranaṃ vivákshaṇam mádhvaḥ svádi-
shṭham īm piba |
50. anehásaṃ vo hávamānaṃ ūtáye mádhvaḥ ksharanti
dhītáyaḥ |
49. á yáthā mandasānáḥ kirási naḥ prá kshudréva tmánā
dhṛishát || 4 ||
50. á tvā vaso hávamānāsa índava úpa stotréshu dadhire || 4 ||
49. á na stómam úpa dravád dhiyānó áṣvo ná sótṛibhiḥ |
50. á naḥ sóme svadhvará iyānó átyo ná toṣate |
49. yáṃ te svadhāvan svadáyanti dhenáva índra káṇveshu
rātáyaḥ || 5 ||
50. yáṃ te svadāvan svádanti gūrtáyaḥ pauré chandayase
hávam || 5 ||
49. ugráṃ ná vīráṃ námasópa sedima víbhūtiṃ ákshitā-
vasum |
50. prá vīrám ugráṃ vívicim dhanasprítaṃ víbhūtim rá-
dhaso maháḥ |
49. udríva vajrinn avató ná siñcaté kshárantīndra dhī-
táyaḥ || 6 ||
50. udríva vajrinn avató vásutvaná sádā pīpetha dāṣúshe || 6 ||
49. yád dha nūnáṃ yád vā yajñé yád vā pṛithivyáṃ ádhi |
50. yád dha nūnám parāváti yád vā pṛithivyáṃ diví |
49. áto no yajñám āṣúbhir mahemata ugrá ugrébhir á
gahi || 7 ||
50. yujāná indra háribhir mahemata ṛishvá ṛishvébhir á
gahi || 7 ||

49. ajiráso hárayo yé ta āṣávo vātā iva prasakshiṇaḥ |
50. rathiráso hárayo yé te asrídha ójo vátasya píprati |
49. yébhir ápatyam mánushaḥ paríyase yébhir víṣvaṃ svàr dṛiṣé || 8 ||
50. yébhir ní dásyum mánusho nighóshayo yébhiḥ svàḥ paríyase || 8 ||
49. etávatas ta īmaha índra sumnásya gómataḥ |
50. etávatas te vaso vidyáma ṣūra návyasaḥ |
49. yáthā právo maghavan médhyātithiṃ yáthā nípātithiṃ dháne || 9 ||
50. yáthā práva étaṣaṃ kṛítvye dháne yáthā vásaṃ dáṣavraje || 9 ||
49. yáthā káṇve maghavan trasádasyavi yáthā pakthé dáṣavraje |
50. yáthā káṇve maghavan médhe adhvaré dīrghánīthe dámūnasi |
49. yáthā góṣarye ásanor ṛijíṣvanindra gómad dhíraṇyavat || 10 ||
50. yáthā góṣarye ásishāso adrivo máyi gotráṃ harishríyam || 10 ||

Hymnen 51. 52.

51. Yáthā mánau sámvaraṇau sómam indrápibaḥ sutám |
52. Yáthā mánau vívasvati sómaṃ ṣakrápibaḥ sutám |
51. nípātithau maghavan médhyātithau púshṭigau ṣrúshṭigau sácā || 1 ||
52. yáthā tríté chánda indra jújoshasy āyaú mādayase sácā || 1 ||
51. pārshadvāṇáḥ práskaṇvaṃ sám aṣādayac cháyānaṃ jívrim úddhitam |
52. príshadhre médhye mātaríṣvanindra suvāné ámandathāḥ |

51. sahásrāṇy asishāsad gávām ṛíshis tvóto dásyave vṛíkaḥ || 2 ||
52. yáthā sómaṃ dáṣaṣipre dáṣoṇye syūmaraśmāv ṛíjūnasi || 2 ||
51. yá ukthébhir ná vindháte cikíd yá ṛishicódanaḥ |
52. yá ukthá kévalā dadhé yáḥ sómaṃ dhṛishitápibat |
51. índraṃ tám áchā vada návyasyā maty árishyantaṃ ná bhójase || 3 ||
52. yásmai víshṇus tríṇi padá vicakramá úpa mitrásya dhármabhiḥ || 3 ||
51. yásmā arkáṃ saptáśīrshāṇam ānṛicús tridhátum uttamé padé |
52. yásya tvám indra stómeshu cākáno vāje vājiñ chatakrato |
51. sá tv ìmá víṣvā bhúvanāni cikradad ád íj janishṭa paúṅsyam || 4 ||
52. táṃ tvā vayáṃ sudúghām iva godúho juhūmási śravasyávaḥ || 4 ||
51. yó no dātá vásūnām índraṃ táṃ hūmahe vayám |
52. yó no dātá sá naḥ pitā mahán ugrá īśānakṛít |
51. vidmá hy àsya sumatíṃ návīyasīṃ gaméma gómati vrajé || 5 ||
52. áyāmann ugró maghávā purūvásur gór áśvasya prá dātu naḥ || 5 ||
51. yásmai tváṃ vaso dānáya śíkshasi sá rāyás pósham aśnute |
52. yásmai tváṃ vaso dānáya máṅhase sá rāyás pósham invati |
51. táṃ tvā vayám maghavann indra girvaṇaḥ sutávanto havāmahe || 6 ||
52. vasūyávo vásupatiṃ śatákratuṃ stómair índraṃ havāmahe || 6 ||

51. kadā́ caná starír asi néndra sasćasi dāśúshe |
52. kadā́ caná prá yuchasy ubhé ní pāsi jánmanī |
51. úpopén nú maghavan bhúya ín nú te dánaṃ devásya pṛićyate || 7 ||
52. túrīyādītya hávanaṃ ta indriyám ā́ tasthāv amṛítaṃ diví || 7 ||
51. prá yó nanakshé abhy ójasā krívim vadhaíḥ śúshṇaṃ nighosháyan | Vgl. 50, 8
52. yásmai tvám maghavann indra girvaṇaḥ śíksho śíkshasi dāśúshe |
51. yadéd ástambhīt pratháyann amúṃ dívam ā́d ij janishṭa pā́rthivaḥ || 8 ||
52. asmákaṃ gíra utá sushṭutím vaso kaṇvavác chṛiṇudhī hávam || 8 ||
51. yásyāyám víśva áryo dásaḥ śevadhipā́ aríḥ |
52. ástāvi mánma pūrvyám bráhméndrāya vocata |
51. tiráś cid aryé rúśame párīravi túbhyét só ajyate rayíḥ ||9||
52. pūrvír ṛitásya bṛihatír anūshata stotúr medhā́ asṛikshata || 9 ||
51. turaṇyávo mádhumantaṃ ghṛitaścútaṃ víprāso arkám ānṛicuḥ |
52. sám índro ráyo bṛihatír adhūnuta sáṃ kshoṇí sám u sū́ryam |
51. asmé rayíḥ paprathe vṛíshṇyaṃ śávo 'smé suvānā́sa índavaḥ || 10 ||
52. sáṃ śukrā́saḥ śúcayaḥ sáṃ gávāśiraḥ sómā índram amandishuḥ || 10 ||

Dasselbe Verhältniss scheint ursprünglich zwischen Hymnen 53. 54 und 55. 56 vorgewaltet zu haben. Es wirft dieses ein scharfes Licht auf die Entstehung anderer Lieder, die dieselben Gedanken mit etwas verändertem Style darstellen.

Der Atharvaveda fabelt von einem ältesten oder ursprünglichen Veda (jyeshṭhám bráhma), von dem die bestehenden Vedas nur Abfälle seien [1]). Es unterliegt keinem Bedenken, dass nur wenige Hymnen in der Gestalt uns vorliegen, in der sie ursprünglich gedichtet waren. Alle die Gebrechen, welche die gegenwärtige Sammlung verunzieren, weisen auf eine Gestalt zurück, die den auf uns gekommenen Brāhmaṇa und Sūtra vorausgieng. Auch das lässt sich mit Bestimmtheit erklären, dass nur ein Ueberbleibsel der alten Lieder Indiens bewahrt ist, gerade so wie in den vorhandenen die Verehrung der ältesten Götter Savitṛi, Varuṇa, Dyo, Vishṇu gegen die eines jüngeren Geschlechtes zurücktritt. Wenn in verschiedenen Theilen des Ṛigveda ganze Redensarten sich wiederholen oder leichthin variirt werden, so glaube ich, dass dieses minder direkter Nachahmung oder unbewussten Reminiscenzen des wirklich bestehenden, sondern des ehemals vorhandenen zuzuschreiben ist. Im Folgenden stelle ich einige dieser Wiederholungen zusammen, ohne Vollständigkeit anzustreben. Uebergangen ist die Aufnahme ganzer Verse von einem Maṇḍala in das andere, obgleich auch diese für die Geschichte des Textes ihre Bedeutung hat. Man vergleiche X, 9 und die āprīsūkta. In der dritten Beigabe sind diese Verse vollständig verzeichnet.

1.

1, 64, 4: citrair añjibhir vapushe vy añjate vakshassu rukmāṅ̃ adhi yetire ṣubhe |
aṅ̃seshv eshāṃ ni minṛikshur ṛishṭayaḥ — Vgl. 1, 166, 9. 10.

5, 54, 11: aṅ̃seshu va ṛishṭayaḥ patsú khādayo vakshassu rukmā maruto rathe ṣubhaḥ |

1) Vgl. Muir, Sanskrit Texts V, 378.

agnibhrājaso vidyuto gabhastyoḥ ṣiprāḥ ṣīrshasu
vitatā hiraṇyayīḥ ||
7, 56, 13: aṅseshv ā marutaḥ khādayo vo vakshassu rukmā
upaṣiṣriyāṇāḥ |
vi vidyuto na vṛishṭibhī [1]) rucānā anu svadhām
āyudhair yachamānāḥ ||

2.

1, 40, 4. 8, 92, 5: sa dhatte akshiti ṣravaḥ |
9, 66, 7: dadhāno akshiti ṣravaḥ |

3.

1, 93, 4: agnīshomā ceti tad vīryaṃ vām —
3, 12, 9: tad vāṃ ceti pra vīryam |

4.

3, 1, 22. 10, 80, 7: agne mahi draviṇam ā yajasva ||

5.

1, 92, 6: atārishma tamasas pāraṃ asya —
1, 183, 6: atārishma tamasas pāram asya prati vāṃ stomo
aṣvināv adhāyi |
7, 73, 1: atārishma tamasas pāram asya prati stomaṃ devā-
yanto dadhānāḥ |

6.

1, 24, 10. 3, 54, 18: adabdhāni varuṇasya vratāni

7.

6, 44, 5: tam in nv asya rodasī devī ṣushmaṃ saparyataḥ ||
8, 93, 12: adhā te apratishkutaṃ dévī ṣushmaṃ saparyataḥ |
ubhe susipra rodasī ||

8.

5, 55, 9: adhi stotrasya sakhyasya gātana —
10, 78, 8: adhi stotrasya sakhyasya gāta —
9, 72, 9: adhi stotrasya pavamāna no gahi ||

---

1) Das ist ṛishṭibhi.

9.

1, 152, 5: anaśvo jāto anabhīśur arvā —
4, 36, 1: anaśvo jāto anabhīśur ukthyo rathas — Vgl. 6, 66, 7.

10.

7, 6, 4. 10, 74, 5: anānataṃ damayantam pṛitanyūn

11.

3, 55, 9: antar mahāṅś carati rocanena |
10, 4, 2: antar mahāṅś carasi rocanena ||

12.

3, 55, 13. 10, 27, 14: anyasyā vatsaṃ rihatī mimaya kaya bhuvā ni dadhe dhenur ūdhaḥ |

13.

6, 68, 8. 7, 65, 3: apo na nāvā duritā tarema ||
8, 83, 3: ati no vishpitā puru naubhir apo na parshatha |
8, 97, 15: apo na vajrin duritāti parshi bhūri |

14.

6, 8, 7: adabdhebhis tava gopābhir ishṭe 'smākam pāhi trishadhastha sūrīn |

Dieser Gedanke ist breitgetreten in 1, 143, 8: aprayuchann aprayuchadbhir agne śivebhir naḥ pāyubhiḥ pāhi śagmaiḥ | adabdhebhir adṛipitebhir ishṭe 'nimishadbhiḥ pari pāhi no jāḥ ||

15.

1, 71, 10. VII, 18, 2: abhi vidush kaviḥ san |

16.

1, 144, 2. IX, 75, 3: abhīm ṛitasya dohanā anūshata —

17.

1, 32, 15: arān na nemiḥ pari tā babhūva ||
5, 13, 6: agne nemir arāṅ iva devāṅs tvam paribhūr asi |
1, 141, 9: yat sīm anu kratunā viśvathā vibhur arān na nemiḥ paribhūr ajāyathāḥ ||

18.

2, 12, 3: yo hatvāhim ariṇāt sapta sindhūn —
4, 28, 1. 10, 67, 12: ahann ahim ariṇāt sapta sindhūn —
4, 19, 5. 42, 7: tvaṃ vṛitāñ ariṇā indra sindhūn ||

19.

6, 15, 3. 10, 115, 5: aryaḥ parasyāntarasya tarushaḥ |

20.

1, 47, 8: arvāñcā vāṃ saptayo 'dhvaraśriyo vahantu savaned upa |
8, 4, 14: arvāncaṃ tvā saptayo 'dhvaraśriyo vahantu savaned upa ||

21.

3, 37, 11: arvāvato na ā gahy atho śakra parāvataḥ |
3, 40, 8: arvāvato na ā gahi parāvataś ca vṛitrahan |
8, 82, 1: ā pra drava parāvato 'rvāvataś ca vṛitrahan |
8, 13, 15. 86, 4: yac chakrāsi parāvati yad arvāvati vṛitrahan |

22.

2, 20, 5. 6, 4, 3: aśnasya cic chiśnathat pūrvyāṇi ||

23.

2, 21, 2. 7, 46, 1: ashāḷhāya sahamānāya vedhase |

24.

8, 100, 2: dadhāmi te madhuno bhaksham agre hitas te bhāgaḥ suto astu somaḥ |
asaś ca tvaṃ dakshiṇato sakhā mé 'dhā vṛitrāṇi jaṅghanāva bhūri ||
10, 83, 7: abhi prehi dakshiṇato bhavā me 'dhā vṛitrāṇi jaṅghanāva bhūri |
juhomi te dharuṇam madhvo agram ubhā upāṅśu prathamā pibāva ||

25.

3, 30, 21: asmabhyaṃ su maghavan bodhi godāḥ ||

4, 22, 10: asmākaṃ su maghavan bodhi godāḥ ||
8, 45, 19: godā id indra bodhi naḥ ||

26.

1, 102, 4: asmabhyam indra varivaḥ sugaṃ kṛidhi —
6, 44, 18: asmabhyam mahi varivaḥ sugaṃ kaḥ |
Die beiden Verse stimmen auch sonst zusammen.

27.

5, 55, 9: mṛiḷata no maruto mā vadhishṭanāsmabhyaṃ ṣarma bahulaṃ vi yantana |
Benutzt in 6, 51, 5:
dyaush pitaḥ pṛithivi mātar adhrug (= mā vadhishṭana) agne bhrātar vasavo mṛiḷatā naḥ |
viṣve ādityā adite ṣajoshā asmabhyaṃ ṣarma bahulaṃ vi yanta ||

28.

6, 45, 30: asmākam indra bhūtu te stomo vāhishṭho antamaḥ |
8, 5, 18: asmākam adya vām ayaṃ stomo vāhishṭho antamaḥ |
Dazu der klägliche Schluss: yuvābhyām bhūtv Aṣvinā ||

29.

3, 32, 11. 4, 19, 2. 6, 30, 4: ahann ahim pariṣayānam arṇaḥ —

30.

4, 38, 10: ā dadhikrāḥ ṣavasā pañca kṛishṭīḥ sūrya iva jyotishāpas tatāna |
10, 178, 3: sadyaṣ cid yaḥ ṣavasā pañca kṛishṭīḥ sūrya iva jyotishāpas tatāna |

31.

1, 107, 2. 4, 54, 6: ādityair nò aditiḥ ṣarma yaṅsat ||

32.

1, 92, 17. 157, 4: ā na ūrjaṃ vahatam aṣvinā yuvam

33.

8, 5, 7. Vāl. 1, 5: ā na stomam upa dravat —

34.

6, 60, 14: ā no gavyebhir aṣvyair vasavyair upa gachatam |
8, 73, 14: ā no gavyebhir aṣvyaiḥ sahasrair upa gachatam |

Die Entlehnung hätte sich der Beobachtung entzogen, wenn blos der folgende schwache Vers stehen geblieben wäre.

35.

7, 92, 5: ā no niyudbhiḥ ṣatinībhir adhvaraṃ sahasriṇībhir upa yāhi yajñam |
1, 135, 3: ā no niyudbhiḥ ṣatinībhir adhvaraṃ sahasriṇībhi upa yāhi vītaye

36.

1, 81, 5: ā paprau pārthivaṃ rajo —
6, 61, 11: āpaprushī pārthivāny uru rajo —

37.

„O sage mir, wie geht es zu, gibt weisse Milch die rothe Kuh", heisst es in einem deutschen Kinderliede. Auch einen indischen Weisen hat es mit Wunder geschlagen, dass die rohe rothe Kuh gare weisse Milch gebe. Dieses Mirakel wurde dann aber und aber verkündet.

1, 62, 9: āmāsu cid dadhishe pakvam antaḥ payaḥ kṛishṇāsu ruṣad rohiṇīshu |
1, 180, 3: yuvam paya usriyāyām adhattam pakvam āmāyām —
2, 40, 2: ābhyām indraḥ pakvam āmāsv antaḥ somāpūshabhyāṃ janad usriyāsu ||
4, 3, 9: āmā sacā madhumat pakvam agne |
kṛishṇā satī ruṣatā dhāsinaishā jāmaryeṇa payasā pīpāya ||
6, 72, 4: indrāsomā pakvam āmāsv antar ni gavām id dadhathur vakshaṇāsu |

jagribhathur anapinaddham āsu ruṣac citrāsu jagatīshv antaḥ ||

6, 17, 6: āmāsu pakvaṃ ṣacyā ni dīdhaḥ |

6, 44, 24: ayaṃ goshu pakvam antaḥ somo dādhāra —

8, 89, 7: āmāsu pakvam airayaḥ —

8, 32, 25: yo goshu pakvam dhārayat ||

38.

5, 73, 5: ā yad vāṃ sūryā ratham tishṭhad raghushyadaṃ sadā |

8, 8, 5: ā yad vāṃ yoshaṇā ratham atishṭhad vājinīvasū |

39.

7, 67, 6: ā vāṃ toke tanaye tūtujānāḥ suratnāso devavītiṃ gamema ||

7, 84, 5: prāvat toke tanaye tūtujānā |
suratnāso devavītiṃ gamema —

40.

1, 95, 5: āvishṭyo vardhate cārur āsu jihmānām ūrdhvaḥ svayaṣā upasthe |

2, 35, 9: apāṃ napād ā hy asthād upastham jihmānām ūrdhvo vidyutaṃ vasānaḥ |

41.

5, 45, 10. 7, 60, 4: ā sūryo aruhac chukram arṇaḥ —

42.

8, 38, 3: idaṃ vām madiram madhv adhukshann adribhir naraḥ |

8, 65, 8: idaṃ te somyam madhv adhukshann adribhir naraḥ |

43.

1, 10, 7. 3, 40, 6: indra tvādātam id yaṣaḥ |

44.

3, 32, 7: yajāma in namasā vriddham indram bṛihantam ṛishvam ajaraṃ yuvānam |

6, 19, 2: indram eva dhishaṇā sātaye dhād bṛihantam ṛishvam ajaraṃ yuvānam |
sadyaṣ cid yo vāvṛidhe asāmi ||

45.

4, 47, 2: indraṣ ca vāyav eshāṃ somānām pītim arhathaḥ |
5, 51, 6: indraṣ ca vāyav eshāṃ sutānām pītim arhathaḥ |
1, 134, 6: tvaṃ no vāyav eshām apūrvyaḥ somānām prathamaḥ pītim arhasi sutānām pītim arhasi |[1])
2, 14, 2: esha indro arhati pītim asya ||

46.

5, 34, 6: indro viṣvasya damitā vibhīshaṇo yathāvaṣaṃ nayati dāsam āryaḥ |
2, 23, 11: asi satya ṛiṇayā brahmaṇas pata ugrasya cid damitā vīḷuharshiṇaḥ ||
6, 47, 16: ṣṛiṇve vīra ugram-ugraṃ damāyan anyam-anyam atinenīyamānaḥ |

47.

1, 91, 10. 10, 150, 2: imaṃ yajñam idaṃ vaco jujushāṇa upāgahi |

48.

2, 4, 2: imáṃ vidhanto apāṃ sadhasthe dvitā dadhur bhṛigavo vikshv āyoḥ |
10, 46, 2: imaṃ vidhanto apāṃ sadhasthe paṣuṃ na nashṭam padair anu gman |
guhā catantam uṣijo namobhir ichanto dhīrā bhṛigavo 'vindan ||

49.

2, 42, 1. 9, 95, 2: iyarti vācam ariteva nāvam |

---

1) Was hat der gute Parucchepa dabei gedacht, als er die beiden adjectiva setzte? Der Vers musste ausgefüllt werden.

50.

1, 142, 4. 5, 5, 3: īḷito agna ā vahendraṃ citram iha priyam |

51.

1, 25, 15: uta yo mānusheshv ā yaṣaṣ cakre asāmy ā |
10, 22, 2: mitro na yo janeshv ā yaṣaṣ cakre asāmy ā |

52.

1, 32, 5: ahiḥ ṣayata upapṛik pṛithivyāḥ ||
10, 89, 14: mitraṃkruvo yac chasane na gāvaḥ pṛithivyā āpṛig amuyā ṣayante ||

53.

1, 39, 6: upo ratheshu pṛishatīr ayugdhvam prashṭir vahati rohitaḥ |
8, 7, 28: yad eshām pṛishatī rathe prashṭir vahati rohitaḥ |

54.

1, 114, 9: upa te stomān paṣupā ivākaram —
10, 127, 8: upa te gā ivākaraṃ vṛiṇīshva duhitar divaḥ | rātri stomaṃ na jigyushe ||

55.

1, 36, 8: ghnanto vṛitram ataran rodasī apa uru kshayāya cakrire |
7, 60, 11: sīkshanta manyum maghavāno arya uru kshayāya cakrire sudhātu ||
8, 68, 12: uru kshayāya nas kṛidhi |
6, 50, 3: mahas karatho varivo yathā no asme kshayāya —

56.

1, 117, 21: uru jyotiṣ cakrathur āryāya ||
7, 5, 6: uru jyotir janayann āryāya ||
6, 3, 1: uru jyotir naṣate devayush ṭe |

57.

1, 93, 6. 7, 99, 4: uruṃ yajñāya cakrathur u lokam

58.

6, 19, 1: uruḥ pṛithuḥ sukṛitaḥ kartṛibhir bhūt ||
7, 62, 1: kratvā kṛitaḥ sukṛitaḥ kartṛibhir bhūt ||

59.

4, 42, 3. 56, 3: urvī gabhīre rajasī sumeke

60.

7, 77, 4: antivāmā dūre amitram uchorvīm gavyūtim abhayaṃ kṛidhī naḥ |
9, 78, 5: jahi śatrum antike dūrake ca ya urvīm gavyūtim abhayaṃ ca nas kṛidhi ||

61.

3, 62, 16: ā no mitrāvaruṇā ghṛitair gavyūtim ukshatam |
7, 62, 5: ā no gavyūtim ukshataṃ ghṛitena |
7, 65, 4: ā no mitrāvaruṇā havyajushtiṃ ghṛitair gavyūtim ukshatam iḷābhiḥ |
8, 5, 6: tā sudevāya dāśushe — ghṛitair gavyūtim ukshatam |

62.

4, 1, 17. 6, 51, 2. 7, 60, 2: ṛiju marteshu vṛijinā ca paśyan |

63.

10, 5, 2. 177, 2: ṛitasya pade kavayo ni pānti

64.

1, 12, 6. 7, 15, 2. 8, 102, 1: kavir gṛihapatir yuvā |
8, 44, 26: yuvānaṃ viśpatiṃ kaviṃ —

65.

10, 81, 4. 31, 7: kiṃ svid vanaṃ ka u sa vṛiksha āsa yato dyāvāpṛithivī nishṭatakshuḥ |

66.

1, 36, 14: kṛidhī na ūrdhvāñ carathāya jīvase —
1, 172, 3: ūrdhvān naḥ karta jīvase ||

67.

3, 54, 5. 10, 129, 6: ko addhā veda ka iha pra vocat —

68.

1, 64, 15. 100, 8: grāvā yatra madhushud ucyate bṛihat —

69.

8, 77, 1. 2: jajñāno nu śatakratur vi pṛichad iti mātaram |
ka ugrāḥ ke ha śṛiṇvire || 1 ||
ād īm śavasy abravīd —

8, 45, 4. 5: ā bundaṃ vṛitrahā dade jātaḥ pṛichad vi mātaram |
ka ugrāḥ ke ha śṛiṇvire || 4 ||
prati tvā śavasī vadad —

Aus einer und derselben Sage über die Thaten des jugendlichen Indra.

70.

1, 124, 7. 4, 3, 2. 10, 71, 4. 91, 13: jāyeva patya uśatī suvāsāḥ |

71.

7, 66, 16: jīvema śaradaḥ śatam |
10, 18, 4: śataṃ jīvantu śaradaḥ purūcīr —
10, 85, 39: dīrghāyur asyā yaḥ patir jīvāti śaradaḥ śatam ||

Sind schon die beiden letzten Stellen pleonastisch, so breitet ein Schwätzer den einfachen Gedanken zum Ueberdrusse aus in 10, 161, 4:

śataṃ jīva śarado vardhamānaḥ śataṃ hemantāñ chatam u vásantān |

72.

1, 23, 21. 10, 57, 4: jyok ca sūryaṃ dṛiśe ||
4, 25, 4: jyok paśyāt sūryam uccarantam |
9, 4, 6: jyok paśyema sūryam |
10, 59, 4: paśyema nu sūryam uccarantam |
10, 59, 6: jyok paśyema sūryam uccarantam ||
9, 91, 6: jyoñ naḥ sūryaṃ dṛiśaye rirīhi ||

10, 37, 7: udyantaṃ tvā mitramaho dive-dive jyog jīvāḥ
prati paśyema sūrya ||

73.

1, 180, 10. 4, 44, 1: taṃ vāṃ rathaṃ vayam adyā huve-
ma —

74.

1, 106, 2. 10, 35, 11: ta ādityā ā gatā sarvatātaye —

75.

1, 36, 7. 8, 69, 17: taṃ ghem itthā namasvina upa svarājam
āsate |

76.

1, 155, 4. 10, 23, 5: tad-tad id asya pauṅsyaṃ gṛṇīmasi —

77.

1, 17, 1. 6, 60, 5: tā no mṛḷāta īdṛśe ||
4, 57, 1: sa no mṛḷātīdṛśe ||

78.

1, 53, 8: tvaṃ karañjam uta parṇayaṃ vadhīs —
10, 48, 8: yat parṇayaghna uta vā karañjahe prāham mahe
vṛitrahatye aśuśravi ||

Diese beiden Baumdämonen erscheinen nicht wieder.

79.

1, 51, 3: tvaṃ gotram aṅgirobhyo 'vṛinor apa —
1, 132, 4: yad aṅgirobhyo 'vṛinor apa vrajam —
9, 86, 23: soma gotram aṅgirobhyo 'vṛinor apa ||

80.

1, 53, 11. 10, 115, 8: tvāṃ stoshāma tvayā suvīrā drāghī-
ya āyuḥ prataraṃ dadhānāḥ ||

81.

5, 35, 6: tvām id vṛitrahantama janāso vṛiktabarhishaḥ |
ugram pūrvīshu pūrvyaṃ havante vājasātaye ||

8, 6, 37: tvām id vṛitrahantama janāso vṛiktabarhishaḥ | havante vājasātaye ||

82.

7, 11, 2: tvām īḷate ajirāṇ dūtyāya havishmantaḥ ṣadam in mānushāsaḥ |

10, 70, 3: ṣaṣvattamam īḷate dūtyāya havishmanto manushyāso agnim |

83.

1, 94, 3. 2, 1, 13: tve devā havir adanty āhutam |

Ein Epigone begnügt sich damit nicht, sondern legt sich dieses in 2, 1, 14 so zurecht:

tve agne viṣve amṛitāso adruha āsā devā havir adanty āhutam |

84.

1, 155, 3: dadhāti putro 'varam param pitur nāma tṛitīyam adhi rocane divaḥ ||

9, 75, 2: dadhāti putraḥ pitror apīcyaṃ nāma tṛitīyam adhi rocane divaḥ ||

85.

7, 104, 7: dushkṛite mā sugam bhūd —

10, 86, 5: na sugaṃ dushkṛite bhuvam —

86.

4, 1, 15: dṛiḷhaṃ naro vacasā daivyena vrajaṃ gomantam uṣijo vi vavṛuḥ ||

4, 16, 6: aṣmānaṃ cid ye bibhidur vacobhir vrajaṃ gomantam uṣijo vi vavruḥ ||

10, 45, 11: tvayā saha draviṇam ichamānā vrajaṃ gomantam uṣijo vi vavruḥ ||

87.

1, 37, 4: pra vaḥ ṣardhāya ghṛishvaye tveshadyumnāya ṣushmiṇe | devattam brahma gāyata ||

8, 32, 27: pra va ugrāya nishṭure 'shāḷhāya prasakshiṇe |
devattam brahma gāyata ||

Das gottgegebene Lied hat der Nachahmer geraubt.

88.

1, 106, 7. 4, 55, 7: devair no devy aditir ni pātu devas
trātā trāyatām aprayuchan |

89.

1, 73, 3: devo na yaḥ pṛithivīṃ viṣvadhāyā upaksheti hita-
mitro na rājā |
puraḥsadaḥ ṣarmasado na vīrāḥ —

3, 55, 21: imāṃ ca naḥ pṛithivīṃ viṣvadhāyā upa ksheti
hitamitro na rājā |
puraḥsadaḥ ṣarmasado na vīrāḥ —

90.

1, 53, 11. 10, 18, 2. 3. 115, 8: drāghīya āyuḥ prataraṃ
dadhānāḥ |

91.

3, 52, 1. 8, 91, 2: dhānāvantaṃ karambhiṇam apūpavantam
ukthinam |

92.

8, 32, 22: dhenā indrāvacākaṣat ||
10, 43, 6: janānāṃ dhenā avacākaṣad vṛishā |

93.

1, 174, 8. 2, 19, 7: nanamo vadhar adevasya pīyoḥ ||

94.

1, 154, 5. 7, 97, 1: naro yatra devayavo madanti |

95.

1, 117, 9: ni pedava ūhathur āṣum aṣvam |
1, 117, 13: yuvaṃ cyavānam aṣvinā jarantam punar yuvā-
naṃ cakrathuḥ ṣacībhiḥ |
7, 71, 5: yuvaṃ cyavānaṃ jaraso 'mumuktaṃ ni pedava
ūhathur āṣum aṣvam |

96.

4, 47, 2. 8, 32, 23: nimnam āpo na sadhryak ||

97.

1, 56, 5. 85, 9. 2, 23, 18: nir apām aubjo arṇavam ||

98.

1, 25, 10: ni shasāda dhṛitavrato varuṇaḥ pastyāsv ā |
sāmrājyāya sukratuḥ ||

Der Nachkömmling nimmt den Mund zu voll, 8, 25, 8:

ṛitāvānā ni shedatuḥ sāmrājyāya sukratū |
dhṛitavratā kshatriyā kshatram āśatuḥ ||

Ueberdies hatte er bereits in 7 das Götterpaar ṛitāvānā samrājā genannt. Aber wenig Wunder, denn dort kommt selbst die Phrase: adhi yā bṛihato divo 'bhi yūtheva paśyataḥ | überein mit

4, 2, 18: ā yūtheva kshumati paśvo akhyad devānām yaj janimānti

7, 60, 3: saṃ yo yūtheva janimāni cashṭe "

99.

2, 33, 14: pari ṇo hetī rudrasya vṛijyāḥ —
6, 28, 7: pari vo hetī rudrasya vṛijyāḥ ||
7, 84, 2: pari ṇo heḷo varuṇasya vṛijyāḥ -

100.

7, 72, 5: ā paścātān nāsatyā purastād āśvinā yātam adha rād udaktāt |
7, 104, 19: prāktād apāktād adharād udaktād abhi jahi rakshasaḥ —
10, 87, 21: paścāt purastād adharād udaktāt kaviḥ kāvyena pari pāhi rājan |
10, 87, 20: tvaṃ no agne adharād udaktāt tvam paścād uta rakshā purastāt |

101.

1, 36, 15: pāhi no agne rakshasaḥ pāhi dhūrter arāvṇaḥ |
pāhi rīshata uta vā jighāṅsato —
7, 1, 13: pāhi no agne rakshaso ajushṭāt pāhi dhūrter ararusho aghāyoḥ |
8, 60, 10: pāhi viṣvasmād rakshaso arāvṇaḥ —

102.

1, 94, 7: yo viṣvataḥ supratīkaḥ sadṛiṅṅ asi —
8, 11, 8. 43, 21: purutrā hi sadṛiṅṅ asi viṣo viṣvā anu prabhuḥ |

103.

9, 57, 1: pra te dhārā asaṣcato divo na yanti vṛishṭayaḥ |
9, 62, 28: pra te divo na vṛishṭayo dhārā yanty asaṣcataḥ |

104.

6, 47, 7: pra no naya prataraṃ vasyo acha |
10, 45, 9: pra taṃ naya prataraṃ vasyo acha —

105.

1, 41, 2: arishṭaḥ sarva edhate ||
6, 70, 3: sa sādhati |
pra prajābhir jāyate dharmaṇas pari —
8, 27, 16: pra prajābhir jāyate dharmaṇas pary arishṭaḥ sarva edhate ||
10, 63, 3: arishṭaḥ sa marto viṣva edhate pra prajābhir jāyate dharmaṇas pari |

106.

1, 118, 3: pravadyāmanā suvṛitā rathena dasrāv imaṃ ṣṛiṇutaṃ ṣlokam adreḥ |
kim aṅga vām praty avartiṃ gamishṭhāhur viprāso aṣvinā purājāḥ ||
3, 58, 3: suyugbhir aṣvaiḥ suvṛitā rathena, etc.

107.

7, 59, 2. 8, 27, 16: pra sa kshayaṃ tirate vi mahīr isho
yo vo varāya dāṣati |

Siehe oben 105.

108.

1, 174, 5. 4, 16, 12: pra sūraṣ cakraṃ vṛihatād abhīke
Vgl. 11 und 12 durchweg mit 5, und 1, 33, 14.

109.

4, 12, 6: pra tāry agne prataraṃ na āyuḥ ||
10, 59, 1: pra tāry āyuḥ prataraṃ navīyaḥ —
1, 44, 6: praskaṇvasya pratiraṇn āyur jīvase —
1, 89, 2: devā na āyuḥ pra tirantu jīvase.
8, 18, 22: pra sū na āyur jīvase tiretana ||
8, 48, 4: pra ṇa āyur jīvase soma tārīḥ ||
10, 59, 5: jīvātave su pra tira na āyuḥ |
10, 144, 5: enā vayo vi tāry āyur jīvase —
8, 18, 18: tuce tanāya tat su no drāghīya āyur jīvase |
kṛiṇotana
10, 18, 6: iha tvashṭā — dīrgham āyuḥ karati jīvase vaḥ ||
10, 14, 14: sa no deveshv ā yamad dīrgham āyuḥ pra jī-
vase ||
1, 34, 11. 157, 4: prāyus tārishṭaṃ nī rapāṅsi mṛikshataṃ
sedhataṃ dvesho bhavataṃ sacābhuvā ||

110.

1, 118, 4: prācīnam barhir ojasā sahasravīram astṛiṇan |
9, 5, 4: barhiḥ prācīnam ojasā pavamāna stṛiṇan hariḥ |

111.

1, 24, 9: bādhasva dūre nirṛitim parācaiḥ
6, 74, 2: āre bādhethāṃ nirṛitim parācaiḥ

112.

1, 62, 3. 10, 68, 11: bṛihaspatir bhinad adriṃ vidad gāḥ

113.

3, 30, 17. 6, 52, 3: brahmadvishe tapushim hetim asya ||

114.

4, 50, 3: tubhyam khātā avatā adridugdhā madhva ścotanty abhito virapśam ||

7, 101, 4: trayaḥ koṣāsa upasecanāso madhva ścotanty abhito virapśam ||

115.

7, 4, 4: ayam kavir akavishu praccetā marteshv agnir amṛito ni dhāyi |

10, 45, 7: uṣik pāvako aratiḥ sumedhā marteshv agnir amṛito ni dhāyi |

116.

1, 114, 6: rāsvā ca no amṛita martabhojanam

7, 38, 2: vy urvīm pṛithvīm amatim sṛijāna ā nṛibhyo martabhojanam suvānaḥ ||

7, 45, 3: viśrayamāṇo amatim urūcīm martabhojanam adha rāsate naḥ || Vgl. 7, 16, 4. 81, 5.

117.

1, 18, 3: mā naḥ śaṅso araruśho dhūrtiḥ praṇañ martyasya |

7, 94, 8: mā kasya no araruśho dhūrtiḥ praṇañ martyasya ||

118.

2, 42, 3: mā na stena īśata māghaśaṅsaḥ

6, 28, 7: mā va stena īśata māghaśaṅsaḥ

119.

1, 104, 8: mā no vadhīr indra mā parā dāḥ

7, 46, 4: mā no vadhī rudra mā parā dāḥ

120.

6, 50, 7: mā va eno anyakṛitam bhujema mā tat karma vasavo yac cayadhve |

7, 52, 2: mā vo bhujemānyajātam eno mā tat karma vasavo yac cayadhve |

121.

4, 44, 5. 7, 69, 6: mā vām anye ni yaman devayantaḥ —

Derselbe Wunsch den Gott für eigensten Bedarf zu behalten, einfach mit „asmākam astu kevalaḥ" ausgedrückt (vgl. die römische evocatio, besonders bei Macrobius Sat. III, 9), findet sich auch

2, 18, 3: mo shu tvām atra bahavo hi viprā ni rīraman yajamānāso anye ||

3, 35, 5: mā te harī vṛishaṇā vītapṛishṭhā ni rīraman yajamānāso anye |

atyāyāhi śaśvato —

10, 160, 1: indra mā tvā yajamānāso anye ni rīraman —

122.

3, 59, 1: mitro janān yātayati bruvāṇaḥ —

7, 36, 2: janaṃ ca mitro yatati bruvāṇaḥ ||

123.

1, 154, 2. 10, 180, 2: mṛigo na bhīmaḥ kucaro girishṭhāḥ

In der zweiten Stelle scheint das Gleichniss mir schlecht zu passen.

124.

4, 25, 4. 5, 37, 1: ya indrāya sunavāmety āha

125.

1, 114, 2: yac chaṃ ca yoś ca manur āyeje pitā tad aśyāma tava rudra praṇītishu ||

2, 33, 13. yāni manur avṛiṇītā pitā nas tā śaṃ ca yoś ca rudrasya vaśmi ||

126.

1, 142, 8: hotārā daivyā kavī |

yajñaṃ no yakshatām imaṃ sidhram adya divispṛiśam ||

2, 41, 20: dyāvā naḥ pṛithivī imaṃ sidhram adya divispṛiṣam |
yajñaṃ deveshu yachatām ||
5, 13, 2: agne stomam manāmahe sidhram adya divispṛiṣaḥ |

127.

8, 4, 1. 65, 1: yad indra prāg apāg udaṅ nyag vā hūyase nṛibhiḥ |

128.

7, 57, 4. 10, 15, 6: yad va āgaḥ purushatā karāma |
4, 12, 4 yac cid dhi te purushatā [1]) yavishṭhā-
cittibhiṣ cakṛimā kac cid āgaḥ |

129.

1, 22, 3: yā vāṃ kaśā madhumaty aśvinā sūnṛitāvatī |
tayā yajñam mimikshatam ||
1, 157, 4: madhumatyā naḥ kaśayā mimikshatam |

130.

1, 59, 5. 7, 98, 3: yudhā devebhyo varivaś cakartha ||
3, 34, 7: yudhendro mahnā varivaś cakāra devebhyaḥ

131.

1, 116, 7: yuvaṃ narā stuvate pajriyāya kakshīvate aradatam puraṃdhim |
kārotarāc chaphād aśvasya vṛishṇaḥ śataṃ kumbhāṅ asiñcataṃ surāyāḥ ||
1, 117, 6: tad vāṃ narā śaṅsyaṃ pajriyeṇa kakshīvatā nāsatyā parijman |
śaphād aśvasya vājino janāya śataṃ kumbhāṅ asiñcatam madhūnām ||

1) Text: purushatrā.

132.

8, 93, 6. 9, 65, 22: ye soṃāsaḥ parāvati ye arvāvati sunvire |
Vāl. 5, 3: ye parāvati sunvire janeshv ā ye arvāvatīndavaḥ ||

133.

1, 4, 10: yo rāyo 'vanir mahān supāraḥ sunvataḥ sakhā |
tasmā indrāyā gāyata ||
8, 32, 13: yo rāyo 'vānir mahān supāraḥ sunvataḥ sakhā |
tam indram abhi gāyata ||

134.

1, 77, 1: yo martyeshv amṛitā ṛitāvā hotā yajishṭha it kṛiṇoti devān ||
4, 2, 1: yo martyeshv amṛita ṛitāvā devo deveshv aratir nidhāyi |
hotā yajishṭho —

135.

1, 18, 2: yo revān yo amīvahā vasuvit pushṭivardhanaḥ |
1, 91, 12: gayasphāno amīvahā vasuvit pushṭivardhanaḥ |

136.

1, 117, 2: yo vām aṣvinā manasā javīyān rathaḥ svaṣvo viṣa ājigāti |
yena gachathaḥ sukṛito duroṇam —
1, 183, 1: tam yuñjāthām manaso yo javīyān trivandhuro vṛishaṇā yas tricakraḥ |
yenopayāthaḥ sukṛito duroṇam —
4, 13, 1: yātam aṣvinā sukṛito duroṇam —

137.

3, 62, 9: yo viṣvābhi vipaṣyati bhuvanā saṃ ca paṣyati |
sa naḥ pūshāvitā bhuvat ||
10, 187, 4: yo viṣvābhi vipaṣyati bhuvanā saṃ ca paṣyati |
sa naḥ parshad ati dvishaḥ ||

138.

10, 4, 7: rakshota nas tanvo aprayuchan ||
10, 7, 7: trāsvota nas tanvo aprayuchan ||

139.

1, 91, 13: soma rārandhi no hṛidi gāvo na yavaseshv ā |
5, 53, 16. 10, 25, 1: raṇan gāvo na yavase

140.

1, 144, 7. 10, 64, 11: raṇvaḥ saṃdṛishṭau pitumāñ iva kshayaḥ |

141.

4, 46, 4: ratham hiraṇyavandhuram indravāyū svadhvaram |
ā hi sthātho divispṛiśam ||
8, 5, 28: ratham hiraṇyavandhuram hiraṇyābhīśum aśvinā |
ā hi sthātho divispṛiśam ||

142.

1, 177, 1. 4, 17, 5: rājā kṛishṭīnām puruhūta indraḥ |

143.

1, 96, 6. 10, 139, 3: rāyo budhnaḥ saṃgamano vasūnām —

144.

1, 1, 2. 4, 8, 2: sa devāñ eha vakshati ||

145.

4, 17, 3: vadhīd vṛitram vajreṇa mandasānaḥ —
10, 28, 7: vadhīṃ vṛitram vajreṇa mandasānaḥ —

146.

1, 63, 7: aṅho rājan varivaḥ pūrave kaḥ ||
4, 21, 10: hantā vṛitram varivaḥ pūrave kaḥ |

147.

7, 39, 7. 62, 3: varuṇo mitro agniḥ | yachantu candrā upamaṃ no arkam —

148.

8, 50, 10. Vāl. 4, 6: vasūyavo vasupatiṃ śatakratuṃ stomair indraṃ havāmahe ||

149.

1, 134, 3: vāyur yuṅkte rohitā vāyur aruṇā vāyū rathe ajirā dhuri voḷhave vahishṭhā dhuri voḷhave |

5, 56, 6: yuṅgdhvaṃ hy arushā rathe yuṅgdhvaṃ ratheshu rohitaḥ |
yuṅgdhvaṃ harī ajirā dhuri voḷhave vahishṭhā dhuri voḷhave ||

150.

10, 45, 2: vidmā tam utsaṃ yata ājagantha ||

10, 84, 5: vidmā tam utsaṃ yata ābabhūtha ||

151.

1, 13, 6: vi śrayantām ṛitāvṛidho dvāro devīr asaśchataḥ |
adyā nūnaṃ cha yashṭave ||

1, 142, 6: vi śrayantām ṛitāvṛidhaḥ prayai devebhyo mahīḥ |
pāvakāsaḥ puruspṛiho dvāro devīr asaśchataḥ ||

152.

7, 55, 1. 8, 15, 13. 9, 25, 4: viśvā rūpāṇy āviśan

153.

9, 16, 6: punāno rūpe avyaye viśvā arshann abhi śriyaḥ |
śūro na goshu tishṭhati ||

9, 62, 19: āviśan kalaśaṃ suto viśvā arshann abhi śriyaḥ |
śūro na goshu tishṭhati ||

154.

3, 60, 3: saudhanvanāso amṛitatvam erire vishṭvī śamībhiḥ sukṛitaḥ sukṛityayā ||

7, 35, 12: śaṃ na ṛibhavaḥ sukṛitaḥ suhastāḥ —

10, 94, 2: vishṭvī grāvāṇaḥ sukṛitaḥ sukṛityayā —

155.

5, 40, 2. 8, 13, 32: vṛishā grāvā vṛishā mado vṛishā somo ayaṃ sutaḥ |

5, 40, 3. 8, 13, 33: vṛishā tvā vṛishaṇam huve vajriñ citrābhir ūtibhiḥ |

156.

4, 7, 8: ver adhvarasya dūtyāni vidvān ubhe antā rodasī saṃcikitvān |
dūta īyase pradiva urāṇo vidushṭaro diva ārodhanāni ||

4, 8, 4: sa hotā sed u dūtyaṃ cikitvāñ antar īyate |
vidvāñ ārodhanaṃ divaḥ ||

8, 39, 1: ubhe hi vidathe kavir (= cikitvān) antaś carati dūtyam —

157.

9, 58, 5: vy avyayaṃ samayā vāraṃ arshasi |

9, 97, 56: vi vāram avyaṃ samayāti yāti ||

158.

7, 20, 3: vy āsa indraḥ pṛitanāḥ svojāḥ —

10, 29, 8: vy ānaḷ indraḥ pṛitanāḥ svojāḥ —

159.

1, 124, 5. 10, 110, 4: vy u prathate vitaraṃ varīyaḥ

160.

5, 30, 8. 6, 20, 6: śiro dāsasya namucer mathāyan |

Dieser Brocken passt an keiner der beiden Stellen.

161.

1, 142, 3. 9, 24, 6: śuciḥ pāvako adbhutaḥ

8, 13, 19: śuciḥ pāvaka ucyate so adbhutaḥ ||

Wer? der stotṛi oder Indra? In dem Kopfe der Uebersetzer steigt keine Ahnung von einer Schwierigkeit auf. Die Attribute passen nur auf Agni oder Soma.

162.

1, 127, 9. 175, 5: śushmintamo hi te mado dyumnintama uta kratuḥ |

163.

4, 18, 11. 8, 100, 12: sakhe vishṇo vitaraṃ vi kramasva —

164.

1, 103, 2. 2, 15, 2: sa dhārayat pṛithivīm paprathac ca —

165.

1, 58, 7. 3, 54, 3: saparyāmi prayasā yāmi ratnam ||

166.

1, 174, 2. 6, 20, 10: sapta yat puraḥ ṣarma ṣāradīr dart
Vgl. 1, 131, 4: puro yad indra ṣāradīr avātiraḥ —

167.

1, 105, 8. 10, 33, 2: sam mā tapanty abhitaḥ sapatnīr iva parṣavaḥ |
1, 105, 8. 10, 33, 3: mūsho na ṣiṣnā vy adanty mādhya stotāraṃ te ṣatakrato |

168.

9, 36, 5: sa viṣvā dāṣushe vasu somo divyāni pārthivā | pavatām āntarikshyā ||
9, 64, 6: te viṣvā dāṣushe vasu somā divyāni pārthivā | pavantām āntarikshyā ||

169.

4, 41, 5. 10, 101, 9: sā no duhīyad yavaseva gatvī sahasradhārā payasā mahī gauḥ ||

170.

1, 4, 1: surūpakṛitnum ūtaye sudughām iva goduhe | juhūmasi dyavi-dyavi ||
Vāl. 4, 4: taṃ tvā vayaṃ sudughām iva goduho juhūmasi ṣravasyavaḥ ||
8, 1, 10: ā tv adya sabardughāṃ huve gāyatravepasam | indraṃ dhenuṃ sudughām —

171.

6, 48, 15: suvedā no vasū karat ||

7, 32, 25: suvedā no vasū kṛidhi |
Vgl. 8, 4, 16: tve tan naḥ suvedam usriyaṃ vasu —

172.

4, 41, 6. 10, 92, 7: sūro dṛiṣīke vṛishaṇaṣ ca pauṅsye |

173.

4, 17, 1. 10, 111, 9: sṛijaḥ sindhūṅr ahinā jagrasānān

174.

1, 72, 1. 7, 45, 1: haste dadhāno naryā purūṇi

175.

4, 6, 11: hotāram agnim manusho ni shedur namasyanta
uṣijaḥ ṣaṅsam āyoḥ ||
5, 3, 4: hotāram agnim manusho ni shedur daṣasyanta uṣi-
jaḥ ṣaṅsam āyoḥ ||

176.

1, 36, 7: hotrābhir agnim manushaḥ sam indhate —
2, 2, 8: sa idhāna ushaso rāmyā anu —
hotrābhir agnir manushaḥ svadhvaraḥ —
10, 11, 5: sadāsi ranvo yavaseva pushyate hotrābhir agne
manushaḥ svadhvaraḥ |

Die hebräischen Psalme, wiewohl in dichterischer und sittlicher Eigenschaft erhabener, lassen sich in mancher Beziehung mit den vedischen Hymnen vergleichen. Hier wie da begegnet uns die Erscheinung, dass Lieder in weit aus einander liegenden Zeiträumen gedichtet zuletzt in eine abgegränzte Sammlung vereinigt und gewissen vorragenden Persönlichkeiten zugeschrieben wurden. In beiden finden wir, dass aus ganz bestimmten privaten Verhältnissen entsprungene Hymnen theologischen Zwecken angepasst, oder in dieselben gewaltsam eingezwängt werden. Auch das ist nachweislich, dass in beiden ein jüngeres Geschlecht sich der alten Stoffe bemächtigte und sie seinem Geschmacke

nach verarbeitete. Endlich kam eine Generation geistesarm genug sich zu der wörtlichen Wiederholung ganzer Stellen älterer Dichter herabzulassen. In letzter Beziehung ist bekannt, dass Psalm LIII mit XIV, Ps. LXX mit XL, 14—18, Ps. CVIII mit LVII, 8—12. LX, 7—14 übereinstimmt, und dass II. Sam. XXII von Ps. XVIII sich nur in Lesarten unterscheidet.

In dem Āpastambīya Dharmasūtra I, 3, 10, 17 heisst es: „Der Lärm von Hunden und Eseln, das Geschrei von Sālāvṛikī, Ekasṛika und Eulen, alle Töne von musikalischen Instrumenten, der Schall von Geweine, Gesang und Sāman verursachen die Unterbrechung des Hersagens der heiligen Schrift". Noch entschiedener im Mānavīya Dharmaśāstra IV, 123. 124: „Hört man den Klang des Sāman, dann unterbreche man die Recitation des Ṛigveda und Yajurveda — —. Der Ṛigveda hat die Götter zur Gottheit, der Yajurveda ist für den Bedarf der Menschen bestimmt; der Sāmaveda ist den Manen geweiht, deshalb ist sein Klang unrein" [1]). Woher rührt diese Vorstellung von der Unreinheit des Sāmaveda? Sie beruht, nach meiner Ansicht, auf der Kenntniss von der Willkür und der zum Theil unwürdigen Weise, in welcher der alte Text des Ṛigveda in diesem Gesangbuche behandelt ist. Denn das Sāma Ārcika besteht aus einer Auswahl von Ṛigversen zum Behufe musikalischen Vortrages beim Soma-opfer [2]). Bei Gesangbüchern jedoch walten in Bezug auf die Gestaltung des Urtextes eine Anzahl von Rücksichten vor, rhythmische, ästhetische, rituelle, sprachliche, gefolgt von vorsätzlicher oder zufäl-

1) Vgl. Muir, Sanskrit Texts III, 26.

2) Das Ārcika enthält nur 75 (nicht 78) eigene Verse, und diese finden sich zum Theil in anderen Sammlungen. Mehrere dieser Verse enthalten sachlichen und mithin auch sprachlichen Blödsinn.

liger Nachlässigkeit, und diese wirken zur Verderbniss der ursprünglichen Beschaffenheit zusammen. Der Sāmaveda unterscheidet sich hierin nicht von unseren eigenen Gesangbüchern. Zum Vergleiche gebe ich ein wohlbekanntes Lied von Paulus Gerhardt 1) in der ursprünglichen Fassung (Gedichte von Paulus Gerhardt. Herausgegeben von Karl Goedeke. Leipzig 1877), 2) in der Bearbeitung in der: Sammlung alter und neuer auserlesener geistlicher Gesänge. Mit Chur-Fürstl. Sächs. gnädigsten Privilegio. Budiszin 1775:

Gerhardt.	Gesangbuch.
Nun ruhen alle Wälder,	Nun ruht schon in den Wäldern,
Vieh, Menschen, Stadt und Felder,	in Städten, auf den Feldern,
Es schläft die ganze Welt;	ein Theil [1]) der müden Welt.
Ihr aber, meine Sinnen,	Ihr aber meine Sinnen!
Auf, auf, ihr sollt beginnen,	sollt noch vorher beginnen,
Was eurem Schöpfer wolgefällt!	was eurem Schöpfer wohlgefällt.
Wo bist du, Sonne, blieben?	Der Sonnen Licht und Glänzen
Die Nacht hat dich vertrieben,	entweicht von unsern Gränzen,
Die Nacht des Tages Feind;	und Dunkelheit tritt ein.
Fahr hin! ein ander Sonne,	Geh immer unter, Sonne!
Mein JEsus, meine Wonne,	wenn Jesus, mir zur Wonne,
Gar hell in meinem Herzen scheint.	mich nur erfreut mit seinem Schein.
Der Tag ist nun vergangen,	Der Tag ist nun vergangen,
Die güldnen Sterne prangen	die hellen Sterne prangen
Am blauen Himmelsaal;	am blauen Himmelssaal:
Also werd ich auch stehen,	also werd ich auch stehen,
Wenn mich wird heißen gehen	wenn du mich heissest gehen,
Mein Gott aus diesem Jammerthal.	mein Gott! aus diesem Jammerthal.
Der Leib eilt nun zur Ruhe,	Was jetzt der Leib noch träget,
Legt ab das Kleid und Schuhe,	wird nunmehr abgeleget,
Das Bild der Sterblichkeit,	das Bild der Sterblichkeit:

1) So richtig, denn die Antipoden wachen! Ein rationalistischer Küster soll aus gleicher Erwägung „es schläft die halbe Welt“ gedruckt haben.

Die ich zieh aus. Dagegen
Wird Chriſtus mir anlegen
Den Rock der Ehr und Herrlichkeit.

Das Häupt, die Füß und Hände
Sind froh, daß nu zum Ende
Die Arbeit kommen ſei;
Herz, freu dich, du ſollt werden
Vom Elend dieſer Erden
Und von der Sünden Arbeit frei.

Nun geht, ihr matten Glieder,
Geht hin und legt euch nieder,
Der Betten ihr begehrt;
Es kommen Stund und Zeiten,
Da man euch wird bereiten
Zur Ruh ein Bettlein in der Erd.

Mein Augen ſtehn verdroſſen,
Im Hui ſind ſie geſchloſſen,
Wo bleibt denn Leib und Seel?
Nimm ſie zu deinen Gnaden,
Sei gut für allem Schaden,
Du Aug und Wächter Iſrael.

Breit aus die Flügel beide,
O JEſu, meine Freude,
Und nimm dein Küchlein ein!
Will Satan mich verſchlingen,
So laß die Englein ſingen:
Dies Kind ſoll unverletzet ſein.

Auch euch, ihr meine Lieben,
Soll heinte nicht betrüben
Ein Unfall noch Gefahr.
GOtt laß euch ſelig ſchlafen,
Stell euch die güldne Waffen
Ums Bett und ſeiner Engel Schaar.

Doch Chriſtus wird dagegen
ein beßres mir anlegen
das Kleid der Ehr und Herrlichkeit

Das Haupt, die Füſſ' und Hände
ſind froh, daß nun zum Ende
die Arbeit kommen ſey.
Wohl mir! denn ich ſelbſt werde
vom Elend dieſer Erde,
und von der Sündenarbeit frey.

Nun geht, ihr müden Glieder!
geht hin und legt euch nieder,
da ihr die Ruh begehrt.
Nach dieſen Prüfungszeiten
wird man euch zubereiten
die Ruhekammer in der Erd.

In deine treuen Hände,
befehl ich bis ans Ende
mich ganz mit Leib und Seel.
Ach! nimm mich auf zu Gnaden,
bewahre mich vor Schaden,
in dieſer Nacht, Immanuel!

Herr Jeſu! meine Freude,
ſchleuß mich vor allem Leide
in deine Vorſicht ein:
ſo ruh ich ohne Kummer,
und kann im ſanften Schlummer
ſelbſt vor dem Satan ſicher ſein.

Laß auch, Herr! meine Lieben
nichts dieſe Nacht betrüben,
kein Unfall noch Gefahr.
Laß keine Noth, kein Schrecken
uns aus dem Schlafe wecken:
ſo preiſen wir dich immerdar.

Nach dem gesagten kann ich Weber durchaus nicht beistimmen, wenn er sich [1]) über den Sāmaveda folgendermassen äussert: „Ueber das Alterthümliche der Lesarten der Sāmasaṃhitā im Verhältniss zu denen der Ṛiksaṃhitā habe ich bereits früher (p. 10)[2]) gesprochen. Es ergiebt sich daraus jedenfalls wohl, dass die Ṛic, welche die erstere bilden, ihren Liedern in einer ältern Zeit entlehnt worden sind, wo deren Zusammenstellung als Ṛiksaṃhitā noch nicht stattgefunden hatte, so dass bis zu der letzteren hin dieselben im Munde des Volkes noch manche Abschleifungen erhielten, welche den als Sāman verwendeten und so durch den Cultus geschützten Ṛic erspart wurde". Weder von den alterthümlicheren grammatischen Formen, noch den variantes doctiores, die der Göttinger Herausgeber gefunden hat, ist mir bei genauer Prüfung des ersten Ārcika eine Spur aufgestossen. Dagegen sind mir viele Lesarten dieses Ārcika allerdings „dunkler und unverständlicher", sogar zum Theil entweder so unverständig oder so seicht erschienen, dass ich die auf die Vergleichung verwendete Zeit für verloren erachte. Vielfach ist die dem gemeinen Sinn entsprechende Form und Construction gegeben, ohne Rücksicht auf die Umgebung, die Bedeutung und den Zusammenhang zu nehmen.

Es würde eine besondere Abhandlung erfordern das gesagte im einzelnen zu erhärten. Hier muss ich mich auf einige Beispiele beschränken.

---

1) Akademische Vorlesungen über Indische Literaturgeschichte, 2te Auflage, p. 70.

2) Dort heisst es: „Die in der Sāmasaṃhitā vorkommenden Ṛic erweisen im Allgemeinen durch ihre alterthümlicheren grammatischen Formen sich als die älteren und ursprünglicheren".

8, 62, 16.

ṣrutàṃ vo vṛitrahantamaṃ pra-ṣardhaṃ carshaṇīnāṃ |
ā ṣushe rādhase mahe ||

B. (Sv.) erkannte eben so wenig wie der Rv. Scholiast, dass ṣushe eine Form von ṣvas sei, und corrigirte deshalb āṣíshe (zu Segen), wodurch der Satz ohne Prädicat bleibt und āṣis eine Bedeutung erhält, die im Rv. noch nicht entwickelt ist.

8, 32, 21.

atīhi manyushāviṇaṃ sushuvāṅsam upāraṇe |
imaṃ rātaṃ sutam piba ||

„Wenn jemand aus Bosheit an einem anstossenden (evocandi causa) Orte Soma spendet, so geh' an ihm vorüber" [1]). B. verstand das seltene upāraṇa nicht und conjicirte uperaya in dem Sinne von preraya, obwohl upa nie mit ir verbunden wird. Nachdem er einmal sushuvāṅsam von manyushāviṇam abgetrennt hatte, so folgte das den gottesfürchtigen Opferer hervorhebende asya rātau von selbst.

8, 93, 25.

tubhyaṃ somāḥ sutā ime, stīrṇam barhir vibhāvaso |
stotṛibhya indram ā vaha ||

Es lag nicht auf der Oberfläche, dass Indra nur in dem ersten pāda angeredet, in den beiden letzten Agni aufgefordert werde Indra auf den geweihten Rasen zu bringen. B. bezog den ganzen Vers auf Indra, und da dieser nicht

1) Ein ähnlicher Gedanke findet sich 5, 75, 2: atyāyātam aṣvinā tiro viṣvā aham sanā | Für ahám sánā ist ahaṃsanāḥ zu lesen und die Stelle lautet: „Geht, o Aṣvin, über alle selbstsüchtigen Schaaren hinweg", nicht wie Herr Grassmann tiefsinnig aber gründlich falsch übersetzt: „Hindurch zu uns, o Ritter, dringt, und ich durch allo stets zu euch". ahaṃsana besteht aus der zusammengedrängten Redensart: ahaṃ sa na. So ist naghārishá aus na ghā rishat, naghamārá aus na gha mārayāt, vimṛidhá aus vi mṛidho jahi entstanden.

füglich sich selbst herbeiführen konnte, so wurde der Schluss aus Vers 28 genommen.

8, 1, 5.

mahe cana tvām adrivaḥ parā ṣulkāya deyām |

Der Vers ist in seinem Maasse bedenklich. Denn statt – ◡ ◡ – in tvām adrivaḥ war ◡ – ◡ – oder – ◡ ◡ – zu erwarten, und die Auflösung des sprachwidrigen deyām zu deïām ist hart. deyām für deyāsam wird daher von B. einfach in das regelrechte dīyase verändert. Dass statt tvām sodann nicht tvam gesetzt wurde, geschah bloss um der staunenden Nachwelt eine alterthümlichere grammatische Form aufzubewahren.

10, 10, 1.

Yamī fordert ihren Bruder zu Incest auf und beginnt:

o cit sakhāyam sakhyā vavṛityām tiraḥ purū cid arṇavam jaganvān |
pitur napātam ā dadhīta vedhā adhi kshami prataram dīdhyānaḥ ||

Dieser Vers wird in vollem Ernste von B. zu einer Anrufung an Indra angepasst. Beispiele von ähnlichen Verstandverrückungen liegen uns Europäern so nahe, dass wir uns über B. nicht wundern wollen.

7, 32, 14.

kas tam indra tvāvasum ā martyo dadharshati |

B. nimmt an dem sonderbaren ἅ. λ. tvāvasu (gebildet wie tvādūta) Anstoss, und gestachelt von der prurigo divinandi setzt er das leichtere tvā vaso, unbekümmert um das sonstige Schicksal des Verses.

5, 39, 1.

yad indra citra mehanāsti tvādātam adrivaḥ |
rādhas tan na vidadvaso ubhayāhasty ā bhara ||

Verse wie diese konnte kein Ṛishi geschrieben haben.

Denn zählen wir die Sylben ab, so muss hinter mehanā eine Pause eintreten. Liest man mehanā asti, so entsteht ein unleidlicher Hiatus. Auch der Sinn fügt sich schlecht. „Die Güter, die von dir in Fülle gegeben sind, bringe uns mit beiden Händen“ ist mild gesprochen unlogisch. Lesen wir ma iha nāsti, so sind alle Schwierigkeiten glücklich gehoben. „Was, Indra, mir noch nicht von dir geschenkt ist, die Güter all bring mit beiden Händen uns herbei“, q. e. d.

1, 84, 16.

ko adya yuṅkte dhuri gā ṛitasya ṣimīvato bhāmino durhṛiṇāyūn |
āsannishūn hṛitsvaso mayobhūn —

Rinder, die Pfeile im Munde führen und mit diesen die Herzen treffen, finden sich in keiner Naturgeschichte. Auch die Frage, wer denn eigentlich mit den Rindern gemeint sei, hat grössere Geister als B. tribulirt. Was nicht verstanden wird, wird am besten eliminirt. Man hielt sich so weit als möglich an dem Wortlaut und aus āsannishūn hṛitsvaso entsteht āsann eshām (aus dem letzten Viertel) apsuvāho, was dieses immer heisse. Die sonderbare Construktion: ko yuṅkte dhuri gā āsann eshām apsuvāhaḥ, für welche Bhagavān Pāṇinis seine Quartaner gepeitscht hätte, stört einen B. nicht. Weder Herr Benfey (Orient und Occident II, 246), noch Herr Ludwig haben die Stelle richtig aufgefasst. Die Stiere sind die das Opfer besorgenden Priester, der wer irgend ein Gottesfürchtiger. Doch genug!

So viel ist zuzugeben, dass eine Anzahl von Ārcikaversen aus einer von der vorliegenden Ṣākala-Recension abweichenden Saṃhitā herrühren, sei es aus der unbekannten Bāshkala Ṣākhā, oder wahrscheinlicher der Āṣvalāyana Ṣākhā. Aber die Behauptung, dass der Sāmaveda zu einer

Zeit zusammengestellt worden sei, wo die Ṛiksaṃhitā als solche noch keinen Bestand hatte, gehört zu jenen wildschiessenden Unkräutern, von denen der wenig bebaute Boden der Sanskrit-Literatur starrt und überwuchert. Weber scheint für die Alterthümlichkeit des Ārcika auch den Umstand geltend zu machen, „dass wir aus den, als die spätesten zu erkennenden, Liedern der Ṛiksaṃhitā z. B. aus dem Purushasūkta, keine Verse in die Sāmasaṃhitā aufgenommen finden“ [1]). Das Purushasūkta können wir wohl aus dem Spiel lassen, denn dieses trägt einen didaktischen Character, der sich für das lyrische Ārcika wenig eignete. Aber es zeigt sich bei genauer Zählung der eigenthümliche Umstand, dass aus den 354 Hymnen der vier ersten Maṇḍala Sāma-verse nur aus 86 Hymnen ausgehoben sind, ein Verhältniss, dass bis zum achten Maṇḍala sich durchaus nicht ändern dürfte. Von den letzten 49 Hymnen des zehnten Maṇḍala sind dagegen 15 in Contribution genommen. Bei der Auswahl hat eher die Jugend als das Alter der Hymnen zum Bestimmungsgrunde gedient.

Als Beschluss folgt ein Verzeichniss der dem Ārcika eigenthümlichen Verse.

agniḥ priyeshu dhāmasu 2, 1060. Av. 6, 36, 3. Vs. 12, 117. Āśv. Śr. 8, 10, 3
agnir indrāya pavate 2, 1175
agnir jyotir jyotir 2, 1181. Vs. 3, 9
agne vivasvad ā bharā 1, 10
agne viśvebhir agnibhir 1, 853. Aus Ṛv. 3, 24, 4. 8, 43, 16. 2, 37, 6 zusammengesetzt.
andhā amitrā 2, 1221. Khila 18
apsu retaḥ śiśriye 2, 1194
abhi tyaṃ devaṃ savitāram 1, 464. Av. 7, 14, 1. 2. Ts. 1, 2, 6, 1. Vs. 4, 25. Āśv. Śr. 4, 6, 3
abhi vājī viśvarūpo 2, 1193
amitrasenām maghavann 2, 1215. Av. 3, 1, 3

1) „Dass die Sammlung sehr alt ist, erhellt daraus, dass von den späteren Liedern des Rik (im zehnten Mandala) keine im Sāma sich finden“. So nach Weber ein Herr Wurm.

ayaṃ sahasramānavo 1, 458. Av. 7, 22, 1. 2
ayaṃ sahasrā pari yuktā 2, 1195
araṃ ta indra śravase 1, 209
arcanty arkaṃ marutaḥ 1, 445. 2, 464
15 asau yā senā 2, 1210. Av. 3, 2, 6. Vs. 17, 47. Khila 18
ā juhotā haviṣhā 1, 63
ā no vayovayaḥśayām 1, 553. Sinnlos.
āvir maryā ā vājaṃ 1, 435. Lose zusammengesetzte Brocken.
ita eta udāruhan 1, 92. Av. 18, 1, 61
20 indra uktheṣhbhir mandishṭho 1, 226
indra jaṭharaṃ navyaṃ 2, 303. Āśv. Śr. 6, 3, 1
indra jushasva pra vahā 2, 302. Āśv. Śr. 6, 3, 1
indras turāshāṃ 2, 304. Āśv. Śr. 6, 3, 1
indrasya bāhū sthavirau 2, 1219. Av. 19, 13, 1. Die letztere Fassung älter.
25 indro viśvasya rājati || 1, 456. Vs. 36, 8
ima indra madāya te 1, 294. rāsva stotrāya ist aus missverstandenem rāsva stotre entstanden.
ime ta indra somāḥ 1, 212. Aus 10, 160, 2 und 7, 22, 2 geschmiedet.
upa prakshe madhumati 1, 444. 2, 465 [1])
ūrjā mitro varuṇaḥ 1, 455
30 ṛicaṃ sāma yajāmahe 1, 369. Av. 7, 54, 1
ṛitāvānaṃ vaiśvānaram 2, 1058. Av. 6, 36, 1. Ts. 1, 5, 11, 1. Vs. 26, 6. Āśv. Śr. 8, 10, 3
endra pṛikshu (lies pṛitsu) kāsu cin 1, 231
esha brahmā ya 1, 438. 2, 1118. Tb. 2, 4, 3, 10. 3, 7, 9, 5. Āśv. Śr. 6, 2, 6
ka imaṃ nāhushīshv ā 1, 190
35 kaṅkāḥ suparṇā 2, 1214
kad u pracetase mahe 1, 224
kaśyapasya svarvido 1, 361
ku shṭhaḥ ko vām 1, 305. Unsinnig.
gāyatraṃ traishṭubhaṃ 2, 1180. Der schliessende pāda in 1178. 1179 bildet den Anfangs-pāda des folgenden Verses.
40 jātaḥ pareṇa dharmaṇā 1, 90
tvashṭā no daivyaṃ vacaḥ 1, 299. Av. 6, 4, 1
tvām ic chavasas pate 2, 1119. Āśv. Śr. 6, 2, 6
dosho āgād bṛihad gāya 1, 177. Av. 6, 1, 1. Āśv. Śr. 8, 1, 18
namaḥ sakhibhyaḥ 2, 1178
45 nīva śīrshāṇi 2, 1006
pāvamānīḥ svastyayanīḥ sudughā 2, 650. Tb. 1, 4, 8, 5. Khila 13
pāvamānīḥ svastyayanīs tābhir 2, 653
pāvamānīr dadhantu na 2, 651. Tb. 1, 4, 8, 5. Khila 13
punar ūrjā ni vartasva 2, 1182. Ts. 1, 5, 3, 3. 4, 2, 1, 3. Vs. 12, 9. 40

1) Der Vers lautet: Im Schatten des honigreichen Plaksha weilend, mögen wir unseren Wohlstand mehren, und den von dir verliehenen bewahren, Indra. Anders Benfey S. 234.

50 pra va indrāya vṛitrahantamāya 1, 446. 2, 463. Vgl. 8, 62, 1
pra sa viṣvebhir agnibhir 2, 854. Unsinn.
brahma jajñānam 1, 321. Av. 4. 1, 1. 5, 6, 1. Vs. 13, 3. Ts. 4, 2, 8, 2. Tb. 2, 8, 8, 8. Ait. Br. 1, 19. Āṣv. Ṣr. 4, 6, 3
bhago na citro 1, 449
meḍiṃ na tvā vajriṇam 1, 327
55 ya idam pratipaprathe 2, 1059 Av. 6, 36, 2. Āṣv. Ṣr. 8, 9, 7 (stimmt mehr mit Av.)
yaṃ vṛitreshu kṣhitaya 1, 337. Ist ein verdorbener Khila-Vers zu Rv. 2, 12, wie in Av. 20, 34, 16. 17 zwei andere vorliegen.
yadā kadā ca mīḍhushe 1, 288
yadi vīro anu shyād 1, 82
yad indra ṣāso 1, 298 (áṅṣam zu lesen)
60 yadī vahanty āṣavo 1, 856
yuñje vācaṃ ṣatapadīṃ 2, 1179
ye te panthā adho divo 1, 172
yena devāḥ pavitreṇā 2, 652. Tb. 1, 4, 8, 6. Khila 13. Nir. 5, 6
yo no vanushyann abhidāti 1, 336. Wimmelt von Fehlern. Lies abhidāsad āryān ugro (i. e. ugaro), jahī für kshidhī.
65 rāye agne mahe 1, 93
viṣvatodāvan viṣvato 1, 437
viṣvasya pra stobha 1, 450
vi ṣrutayo yathā pathā 1, 453. 2, 1120. Āṣv. Ṣr. 6, 2, 6
ṣam padam maghaṁ 1, 441
70 sadā gāvaḥ ṣucayo 1, 442
sameta viṣvā ojasā 1, 372. Unsinn.
sarūpa vṛishann ā gahī 2, 1005
saha rayyā ni vartasvā 2, 1183. Ts. 1, 5, 3, 3. 4, 2, 1, 3. Vs. 12, 10. 41
sumanmā vasvī 2, 1004
75 somaḥ pūshā ca cetatuḥ 1, 154

Aus dem Pada ist so viel herausgehoben, als zum klaren Verständnisse des gebundenen Textes erforderlich war. Zu befürchten ist, dass in dieser Beziehung eher zu viel als zu wenig geschehen sei. Namentlich sind alle Composita ohne Ausnahme, soweit das Pada sie abtrennt, angegeben worden. Veränderungen von Vokalen vor anderen, Dualformen auf ī ū e, Wechsel von Accent in Folge eines Zusammentreffens von betonten mit unbetonten Sylben, und anderes Bemerkenswerthe, sind durchweg bemerkt worden. Der Hiatus, der durch Verlust eines s nach a vor ā und ungleichartigen Vokalen entsteht, und der analoge von ā für ās vor allen Vokalen, konnte unbezeichnet bleiben, weil einem Missverständnisse durchgängig vorgebeugt ist.

Die Auflösung von i zu y und u zu v vor unähnlichen Vokalen ist nicht besonders bemerkt worden, hingegen regelmässig, wenn y und v für ī und ū eingetreten waren.

Schrifttabelle.

Vokale	a	ā	i	ī	u	ū	ṛi	ṛī	ḷi	e	ai	o	au
Gutturale	k	kh	g	gh	ṅ								
Palatale	c	ch	j	jh	ñ								
Linguale	ṭ	ṭh	ḍ	ḍh	ṇ	(ḷ, ḷh)							
Dentale	t	th	d	dh	n								
Labiale	p	ph	b	bh	m								
Halbvokale	y	r	l	v									
Zischlaute	ṣ	sh	s.	Spirans h.									

Anusvāra im Inlaute eines einfachen Wortes vor ṣ sh s h ist durch ṅ bezeichnet, in allen anderen Fällen durch ṃ, der Anunāsika durch ṁ̃, Visarga durch ḥ. Die beiden Accente sind Udātta ˊ, Svarita ˋ.

Berichtigungen.

Band I.

1, 75, 5 Text lies dámam. 95, 1 lies vírūpe, 162, 13 lies māṁspacanyā. S. 239 Ueberschrift lies 29.

Band II.

VIII, 46, 5 lies áṣvavat. 49, 1 lies jaritṛíbhyo. X, 32, 3 lies chantsad. S. 165 Ueberschrift lies 61, ebenso S. 169 lies 66.

S. 252[b] lies apasyuva. S. 560[a] lies nāke asthād. S. 622[a] lies ṣribindam. S. 624[a] lies yathā viprasya. S. 679 L. 2. 3 von unten lies 8, 5 statt 8, 6, und in L. 2 streiche X. Khila 21, 4 lies piṅgāksha.

In dem pratīka: imā u tvā sute-sute ist Sv. 1, 201, und in sacāyor indraṣ Sv. 1, 196 zuzufügen.

1.

Agníṃ náro dídhitibhir aráṇyor hástacyutī janayanta praśastám | dūredṛíśaṃ gṛihápatim atharyúm || 1 || tám agníṃ áste vásavo ny ṛiṇvan supraticáksham ávase kútaś cit | dakshāyyo yó dáma āsa nítyaḥ || 2 || préddho agne dīdihi puró nó 'jasrayā sūrmyā yavishṭha | tvāṃ śáśvanta úpa yanti vā́jāḥ || 3 || prá te agnáyo 'gníbhyo vṛáṃ níḥ suvīrāsaḥ śośucanta dyumántaḥ | yátrā náraḥ samásate sujātā́ḥ || 4 || dā́ no agne dhiyā́ rayíṃ suvíraṃ svapatyáṃ sahasya praśastám | ná yáṃ yā́vā tárati yātumā́vān || 5 || [23] ||

úpa yám éti yuvatíḥ sudáksham doshā́ vástor haviśmatī ghṛitā́cī | úpa svaínam arámatir vasūyúḥ || 6 || víśvā agné 'pa dahārātīr yébhis tápobhir ádaho járūtham | prá nisvarāṃ cātayasvāmīvām || 7 || á yás te agna idhaté ánīkaṃ vásiṣṭha śúkra dídivaḥ pā́vaka | utó na ebhí staváthair ihá syāḥ || 8 || ví yé te agne bhejiré ánīkam mártā náraḥ pítryāsaḥ purutrā́ | utó na ebhíḥ sumánā ihá syāḥ || 9 || imé náro vṛitrahátyeshu śūrā́ víśvā ádevīr abhí santu māyáḥ | yé me dhíyam panáyanta praśastā́m || 10 || [24] ||

1, 1 hásta-cyutī. pra-śastám dūre-dṛíśam gṛihá-patim. 2 ní ṛi° su-praticáksham. dáme. 3 prá-iddhaḥ. naḥ á°. 4 su -vīrāsaḥ. yátra. sam-ā́sate su-jātā́ḥ. 5 dā́ḥ. su-víram su-apatyám. pra -śastám. yātu-mā́vān. 6 su-dáksham. svā́ e°. vasu-yúḥ. 7 agne ápa daha á°. ni-svarám cātayasva á°. 8 agne. utó *iti*. ebhíḥ. 9 mártāḥ. su-mánāḥ. 10 vṛitra-hátyeshu śū́rāḥ. pra-śastā́m.

mā́ ṣū́ne agne ní shadāma nṛiṇā́m māṣéshaso 'vīratā́ pári tvā́ | prajā́vatīshu dúryāsu durya || 11 || yám aṣvī́ nítyam upayáti yajñám prajā́vantaṃ svapatyā́ṃ kṣháyaṃ naḥ | svá-janmanā ṣéshasā vāvṛidhānám || 12 || pāhí no agne rakṣháso ájushṭāt pāhí dhūrtéṙ árarusho aghāyóḥ | tvā́ yujā́ pṛitanā-yū́ṅṙ abhí shyām || 13 || séd agnír agnī́ṅṙ áty astv anyā́n yátra vā́jī tánayo vīḷúpāṇiḥ | sahásrapāthā akshárā saméti || 14 || séd agnír yó vanushyató nipā́ti sameddhā́ram áṅhasa urushyā́t | sujātā́saḥ pári caranti vīrā́ḥ || 15 || 25 ||

ayáṃ só agnír āhutaḥ purutrā́ yám íṣānaḥ sám íd indhé havíshmān | pári yám éty adhvaréshu hótā || 16 || tvé agna āhávanāni bhū́rīṣānā́sa ā́ juhuyāma nítyā | ubhā́ kṛiṇvánto vahatū́ miyédhe || 17 || imó agne vītátamāni havyā́-jasro vakshi devátātim ácha | práti na īṃ surabhíṇi vyantu || 18 || mā́ no agne 'vírate párā dā durvā́sasé 'mataye mā́ no asyaí | mā́ naḥ kshudhé mā́ rakshā́sa ṛitāvo mā́ no dáme mā́ váṅa ā́ juḥūrthāḥ || 19 || nū́ me bráhmāṇy agna úc chaṣādhi tvā́ṃ deva maghávadbhyaḥ sushūdaḥ | rātaú syāmo-bhā́yāsa ā́ te yūyám pāta svastíbhiḥ sádā naḥ || 20 || 26 ||

tvám agne suhávo raṇvásaṃdṛik sudītí sūno ṣahaso didīhi | mā́ tvé sácā tánaye nítya ā́ dhaṅ mā́ vīró asmā́n náryo ví dāsīt || 21 || mā́ no agne durbhṛitā́ye sácaishú deveddheshv agníshu prá vocaḥ | mā́ te asmā́n durmatáyo bhṛimā́c cid devásya sūno sahaso naṣanta || 22 || sá márto agne svanīka revā́n ámartye yá ājuhóti havyám | sá devátā vasuvánim dadhāti yā́ṃ sūrír arthí prichámāna éti || 23 ||

1, 11 sadāma. mā́ a°. 12 upa-yā́ti. sū-apatyā́m. svá-janmanā-vavṛidhānā́m. 13 agha-yóḥ. syām. 14 sáḥ ít (15). vīḷú-pāṇiḥ sahásra-pāthāḥ. sam-éti. 15 ni-pā́ti sam-eddhā́ram. su-jātā́saḥ. 16 ā́-hutaḥ. 17 tvé *iti* agne ā-hávanāni *bhūri i°*. *vahatū iti*. 18 imó *iti*. havyā́ á°. 19 dāḥ duḥ-vā́sase á°. *rakshā́se ṛita-vaḥ*. váne. 20 nú. agne út ṣ°. susūdaḥ. *syāma u°*. *21 su-hávaḥ* raṇvá-saṃdṛik su-dītí sūno *iti*. *tvé iti*. *nítye*. *dhak*. *asmā́t*. *22 duḥ* -bhṛitā́ye sácā e° devá-iddheshu. duḥ-matáyaḥ bhṛimā́t. sūno *iti*. 23 su-anīka. ā́-juhóti. vasu-vánim.

mahó no agne suvitásya vidván rayím sūríbhya á vahā bṛihántam | yéna vayám sahasāvan mádemāvikshitāsa áyushā suvírāḥ || 24 || nú me bráhmāṇy agna — || 25 || [27] ||

Prathamo 'dhyāyaḥ.

2.

Jushásva naḥ samídham agne adyá śócā bṛihád yajatám dhūmám ṛiṇván | úpa spṛiśa divyám sánu stúpaiḥ sám rasmíbhis tatanaḥ súryasya || 1 || nárāśáṅsasya mahimánam eshām úpa stoshāma yajatásya yajñaíḥ | yé sukrátavaḥ śúcayo dhiyaṃdhāḥ svádanti devá ubháyāni havyá || 2 || īḷényam vo ásuram sudáksham antár dūtám ródasī satyavácam | manushvád agním mánunā sámiddham sám adhvaráya sádam ín mahema || 3 || saparyávo bháramāṇā abhijñú prá vṛiñjate námasā barhír agnaú | ājúhvānā ghṛitápṛishṭham príshadvad ádhvaryavo havíshā marjayadhvam || 4 || svādhyò ví dúro devayántó 'śiśrayū rathayúr devátātā | pūrvír śíśum ná mātárā rihāṇé sám agrúvo ná sámaneshv añjan || 5 || [1] ||

utá yóshaṇe divyé mahí na ushásānáktā sudúgheva dhenúḥ | barhishádā puruhūté maghónī á yajñíye suvitáya śrayetām || 6 || víprā yajñéshu mánusheshu kārú mánye vām jātávedasā yájadhyai | ūrdhvám no adhvarám kṛitam háveshu tá devéshu vanatho váryāṇi || 7 || á bháratī bháratībhiḥ — || 8 || tán nas turípam — || 9 || vánaspaté 'va — || 10 || á yāhy agne — || 11 || [2] ||

1, 24 vaha. mádema ávi-kshitāsaḥ. su-vírāḥ. 25 = 20. — 2, 1 sam-ídham. śóca. 2 su-krátavaḥ. dhiyaṃ-dhāḥ. 3 su-dáksham. ródasī *iti* satya-vácam. sám-iddham. ít. 4 abhi-jñú. ā-júhvānāḥ ghṛitá-pṛishṭham. 5 su-ādhyàḥ. deva-yántaḥ áśiśrayuḥ. pūrvír *iti*. rihāṇé *iti*. 6 yóshaṇe *iti* divyé *iti* mahí *iti*. ushásānáktā sudúghā-iva. barhi-sádā puruhūté *iti* puru-hūté maghónī *iti*. yajñíye *iti*. 7 kārú *iti*. jātá-vedasā. 8—11 = III, 4, 8—11.

3.

Agníṃ vo devám agníbhiḥ sajóshā yájishṭhaṃ dūtám adhvaré kṛiṇudhvam | yó mártyeshu nídhruvir ṛitávā tápurmūrdhā ghṛitánnaḥ pāvakáḥ || 1 || próthad áśvo ná yávase 'vishyán yadā́ maháḥ saṃváraṇād vy ásthāt | ád asya váto ánu vāti śocír ádha sma te vrájanaṃ kṛishṇám asti || 2 || úd yásya te návajātasya vṛíshṇó 'gne cáranty ajárā idhānā́ḥ | áchā dyā́ṃ arushó dhūmá eti sáṃ dūtó agna íyase hí devā́n || 3 || ví yásya te pṛithivyā́ṃ pā́jo áśret tṛishú yád ánnā samávṛikta jámbhaiḥ | séneva sṛishṭā́ prásitiṣh ṭa eti yávaṃ ná dasma juhvā́ vivekshi || 4 || tám íd doshā́ tám ushási yávishṭhaṃ agníṃ átyaṃ ná marjayanta nā́raḥ | nisíṣānā átithim asya yónau dīdā́ya śocír áhutasya vṛíshṇaḥ || 5 || 3 ||

susaṃdṛík te svanīka prátīkaṃ ví yád rukmó ná rócasa upāké | divó ná te tanyatúr eti śúshmaś citró ná sū́raḥ práti cakshi bhānúm || 6 || yáthā vaḥ sváhāgnáye dā́śema párīḷābhir ghṛitávadbhiś ca havyaíḥ | tébhir no agne ámitair máhobhiḥ śatám pūrbhír áyasībhir ní pāhi || 7 || yā́ vā te sánti dāśúshe ádhṛishṭā gíro vā yā́bhir nṛivátīr urushyā́ḥ | tā́bhir naḥ sūno sahaso ní pāhi smát sūríñ jaritṛ́ñ jātavedaḥ || 8 || nír yát pūtéva svádhitiḥ śúcir gā́t sváyā kṛipā́ tanvà rócamānaḥ | ā́ yó mātrór uśényo jánishṭa devayájyāya sukrátuḥ pāvakáḥ || 9 || etā́ no agne saúbhagā didīhy ápi krátuṃ sucétasaṃ vatema | víśvā stotṛ́bhyo gṛiṇaté ca santu yūyám pātá — || 10 || 4 ||

3, 1 sa-jóshāḥ. ní-dhruviḥ ṛitá-vā tápuḥ-mūrdhā ghṛitá-annaḥ. 2 śam-váraṇāt ví. ā́d — śocír 148, 4. 3 náva-jātasya vṛíshṇaḥ á°. ácha. agne. 4 sam-ávṛikta. sénā-iva. prá-sitiḥ te. 5 ni -síṣānāḥ. ā́-hutasya. 6 su-saṃdṛík. su-anīka. rócase. 7 svā́hā a°. pári í°. 8 yā́ḥ. ádhṛishṭaḥ. sūno *iti*. jāta-vedaḥ. 9 pūtā́ -iva svá-dhitiḥ. deva-yájyāya su-krátuḥ. 10 su-cétasam.

4.

Prá vaḥ ṣukráya bhānáve bharadhvaṃ havyám matíṃ cāgnáye súpūtam | yó daívyāni mānuṣhā jaúñshy antár víṣvāni vidmánā jígāti || 1 || sá gṛítso agnís táruṇaṣ cid astu yáto yávishṭho ájanishṭa mātúḥ | sáṃ yó vánā yuváte ṣúcidan bhúri cid ánnā sám íd atti sadyáḥ || 2 || asyá devásya saṃsády ánīke yám mártāsaḥ ṣyetáṃ jagṛibhré | ní yó gṛíbham paúrusheyīm uvóca durókam agnír āyáve ṣuṣoca || 3 || ayáṃ kavír ákavishu prácetā márteshv agnír amṛíto ní dhāyi | sá mā́ no átra juhuraḥ sahasvaḥ sádā tvé sumánasaḥ syāma || 4 || á yó yónim devákṛitaṃ sasáda krátvā hy àgnír amṛítāñ átārīt | tám óshadhīṣ ca vanínaṣ ca gárbham bhúmiṣ ca viṣvádhāyasam bibharti || 5 || 6 ||

íṣe hy àgnír amṛítasya bhúrer íṣe rāyáḥ suvíryasya dátoḥ | mā́ tvā vayáṃ sahasāvann avírā mā́psavaḥ pári shadāma mā́duvaḥ || 6 || parishádyaṃ hy áraṇasya rékṇo nítyasya rāyáḥ pátayaḥ syāma | ná ṣésho agne anyájātam asty ácetānasya mā́ pathó ví dukshaḥ || 7 || nahí grábhāyáraṇaḥ suṣévo 'nyódaryo mánasā mántavā́ u | ádhā cid ókaḥ púnar ít sá ety á́ no vājy àbhīshā́ḷ etu návyaḥ || 8 || tvám agne vanushyató — || 9 || etā́ no agne saúbhagā — || 10 || 6 ||

5.

Prágnāye taváse bharadhvaṃ gíraṃ divó aratáye pṛithivyā́ḥ | yó víṣveshām amṛítānām upásthe vaiṣvānaró vāvṛidhé jāgrivádbhiḥ || 1 || prishṭó diví dhā́yy agníḥ pṛithivyā́ṃ netā́ síndhūnāṃ vṛishabhá stíyānām | sá mānushīr

---

4, 1 ca a° sú-pūtam. 2 ṣúci-dan. 3 sam-sádi. duḥ-ókam. 4 prá-cetāḥ. tvé *iti* su-mánasaḥ. 5 devá-kṛitam. hí a°. viṣvá -dhāyasam. 6 hí a°. su-víryasya. avírāḥ mā́ á°. sadāma mā́ á°. 7 pari-sádyam hí. anyá-jātam. 8 grábhāya á° su-ṣévaḥ anyá -udaryaḥ. mántavaí. ádha. vājí a°. 9 = VI, 15, 12. — 5, 1 prá a°. upá-sthe. vavṛidhé. 2 vṛishabháḥ.

abhí víṣo ví bhāti vaiṣvānaró vāvṛidhānó váreṇa || 2 || tvád bhiyā́ víṣa āyann ásiknīr asamanā́ jáhatīr bhójanāni | vaiṣvānara pūráve ṣóṣucānaḥ púro yád agne daráyann ádīdeḥ || 3 || táva tridhā́tu pṛithiví utá dyaúr vaíṣvānara vratám agne sacanta | tvám bhāsā́ ródasī ā́ tatanthā́jasreṇa ṣocíshā ṣóṣucānaḥ || 4 || tvám agne haríto vāvaṣānā́ gíraḥ sacante dhúnayo ghṛitā́cīḥ | pátiṃ kṛishṭīnā́ṃ rathyàṃ rayīṇā́ṃ vaiṣvānarám ushásāṃ ketúm áhnām || 5 || 7 ||

tvé asuryàṃ vásavo ny ṛiṇvan krátuṃ hí te mitramaho jushánta | tvā́ṃ dásyūñr ókaso agna āja urú jyótir janáyann āryāya || 6 || sá jā́yamānaḥ paramé vyòman vāyúr ná pā́thaḥ pári pāsi sadyáḥ | tvám bhúvanā janáyann abhí krann ápatyāya jātavedo daṣasyán || 7 || tā́m agne asmé ísham érayasva vaiṣvānara dyumátīṃ jātavedaḥ | yáyā rā́dhaḥ pínvasi viṣvavāra pṛithú ṣrávo dāṣúshe mártyāya || 8 || tā́ṃ no agne maghávadbhyaḥ purukshúṃ rayíṃ ní vā́jaṃ ṣrútyaṃ yuvasva | vaiṣvānara máhi naḥ ṣárma yacha rudrébhir agne vásubhiḥ sajóshāḥ || 9 || 8 ||

6.

Prá samrā́jo ásurasya prā́ṣastim puṁsā́ḥ kṛishṭīnā́m anumā́dyasya | índrasyeva prá tavā́sas kṛitā́ni vánde dārúṃ vándamāno vivakmi || 1 || kavíṃ ketúṃ dhāsíṃ bhānúm ádrer hinvánti ṣáṃ rājyā́ṃ ródasyoḥ | puraṃdarā́sya gīrbhír ā́ vivāse 'gnér vratā́ni pūrvyā́ mahā́ni || 2 || ny àkratūn grathíno mṛidhrávācaḥ paṇíñr aṣraddhā́ñ avṛidhā́ñ ayajñā́n | prá-pra tā́n dásyūñr agnír vivāya pū́rvaṣ cakārāparā́ñ

5, 2 vavṛidhānā́ḥ. 3 asamanā́ḥ. 4 tri-dhā́tu pṛithivī. ródasī *iti*. tatantha á°. 5 vāvaṣānā́ḥ. 6 tvé *iti*. ní ṛi°. mitra-mahaḥ. agne. 7 ví-oman. jāta-vedaḥ (8). 8 asmé *iti*. ā́ ṛi°. viṣva-vāra. 9 puru -kshúm. sa-jóshāḥ. — 6, 1 sam-rā́jaḥ. prá-ṣastim. anu-mā́dyasya índrasya-iva. 2 puram-darásya. 3 ní a°. mṛidhrá-vācaḥ. cakāra á°.

áyajyūn || 3 || yó apācíne támasi mádantīḥ prácīṣ cakára nṛítamaḥ ṣácībhiḥ | tám íṣānam vásvo agním gṛiṇīshé 'nānatam damáyantam pṛitanyūn || 4 || yó dehyò ánamayad vadhasnaír yó aryápatnīr ushásaṣ cakára | sá nirúdhyā náhusho yahvó agnír víṣaṣ cakre balihṛítaḥ sáhobhiḥ || 5 || yásya ṣármann úpa víṣve jánāsa évais tasthúḥ sumatím bhíkshamāṇāḥ | vaiṣvānaró váram ā́ ródasyor ágníḥ sasāda pitrór upástham || 6 || á devó dade budhnyà vásūni vaiṣvānará úditā sūryasya | á samudrā́d ávarād á párasmād ágnír dade divá á pṛithivyā́ḥ || 7 || 9 ||

7.

Prá vo devā́m cit sahasānám agním áṣvam ná vā́jinam hishe námobhiḥ | bhávā no dūtó adhvarásya vidvā́n tmánā devéshu vivide mitádruḥ || 1 || á yāhy agne pathyà ánu svā́ mandró devā́nām sakhyám jushāṇáḥ | á sánu ṣúshmair nadáyan pṛithivyā́ jámbhebhir víṣvam uṣádhag vánāni || 2 || prācíno yajñáḥ súdhitam hí barhíḥ prīṇité agnír īlitó ná hótā | á mātárā viṣvávāre huvānó yáto yavishṭha jajñishé suṣévaḥ || 3 || sadyó adhvaré rathirā́m jananta mā́nushāso vícetaso yá eshām | viṣā́m adhāyi viṣpátir duroṇè 'gnír mandró mádhuvacā ṛitávā || 4 || ásādi vṛitó váhnir ājagan-vā́n agnír brahmā́ nṛishádane vidhartā́ | dyaúṣ ca yám pṛithiví vāvṛidhā́te á yám hótā yájati viṣvávāram || 5 || eté dyumnébhir víṣvam átiranta mántram yé vā́ram náryā átakshan | prá yé víṣas tiránta ṣróshamāṇā ā́ yé me asyá dídhayann ṛitásya || 6 || nú tvā́m agna īmahe vásishṭhā īṣā-

---

6, 4 gṛiṇīshe á°. 5 aryá-patnīḥ. ni-rúdhya. bali-hṛítaḥ. 6 su-matím. ā́ a°. upá-stham. 7 út-itā. ā́ a°. — 7, 1 bhávа. mitá-druḥ. 2 svā́ḥ. pṛithivyā́ḥ. 3 sú-dhitam. viṣvávāre *iti* viṣvá-vāre. su-ṣévaḥ. 4 ví-cetasaḥ. duroṇé a°. mádhu-vacāḥ ṛitá-vā. 5 ā-jaganvā́n. nṛi-sádane vi-dhartā́. vavṛidhā́te *iti*. viṣvá-vāram. 6 ā́ a°. vā á°. 7 nú. agne.

nám ṣūno sahaso vásūnām | íshaṃ stotṛíbhyo maghávadbhya ānaḍ yūyám pāta svastíbhiḥ sádā naḥ || 7 || 10 ||

8.

Indhé rā́jā sám aryó námobhir yásya prátīkam áhutaṃ ghṛiténa | náro havyébhir ī́late sabā́dha ā́gnír ágra ushā́sām aṣoci || 1 || ayám u shyá súmahāñ avedi hótā mandró mánusho yahvó agníḥ | ví bhā́ akaḥ sasṛijānáḥ pṛithivyā́ṃ kṛishṇápavir óshadhībhir vavakshe || 2 || káyā ṇo agne ví vasaḥ suvṛiktím kám u svadhā́m ṛiṇavaḥ ṣasyámānaḥ | kadā́ bhavema pátayaḥ sudatra rāyó vantā́ro dushṭárasya sādhóḥ || 3 || prá-prāyam agnír bharatásya ṣṛiṇve ví yát sū́ryo ná rócate bṛihád bhā́ḥ | abhí yáḥ pūrúm pṛítanāsu tasthaú dyutānó daívyo átithiḥ ṣuṣoca || 4 || ásann ít tvé āhávanāni bhū́ri bhúvo víṣvebhiḥ sumánā ánīkaiḥ | stutā́ṣ cid agne ṣṛiṇvishe gṛiṇānáḥ svayā́m vardhasva tanvàṃ sujāta || 5 || idā́m vácaḥ ṣatasā́ḥ sā́mṣahasram úd agnáye janishīshṭa dvibárhāḥ | ṣā́m yát stotṛíbhya āpáye bhávāti dyumád amīvacā́tanam rakshohā́ || 6 || nú tvā́m agna īmahe — || 7 || 11 ||

9.

Ábodhi jārá ushā́sām upásthād dhótā mandráḥ kavítamaḥ pāvakáḥ | dádhāti ketúm ubháyasya jantór havyá devéshu drávinam sukṛítsu || 1 || sá sukrátur yó ví dúraḥ paṇīnā́m punānó arkám purubhójasam naḥ | hótā mandró viṣā́m dámūnās tirás támo dadṛiṣe rāmyā́ṇām || 2 || ámūraḥ kavír áditir vivásvān susaṃsán mitró átithiḥ ṣivó naḥ | citrábhānur ushā́sām bhāty ágre 'pā́ṃ gárbhaḥ prasvà ā́

7, 7 sūno *iti*. — 8, 1 ā́-hutam. sa-bā́dhaḥ ā́ a° ágre. 2 syáḥ sú-mahān. akar *ity* akaḥ. kṛishṇá-paviḥ. 3 su-vṛiktím. su-datra. dustárasya. 4 prá-pra a°. 5 tvé *iti* ā-hávanāni. su-mánāḥ. su-jāta. 6 ṣata-sā́ḥ sám-sahasram. dvi-bárhāḥ. ṣám — bhávāti II, 38, 11. amīva-cā́tanam rakshaḥ-hā́. — 9, 1 upá-sthāt hótā. sukṛít-su. 2 su-krátuḥ. puru-bhójasam. 3 su-saṃsát. citrá-bhānuḥ. pra-svàḥ.

viveṣa || 3 || īḷényo vo mánusho yugéshu samanagā́ aṣucaj jātávedāḥ | susaṃdṛíśā bhānúnā yó vibhā́ti práti gā́vaḥ samidhānám budhanta || 4 || ágne yā́hí dūtyàm mā́ rishaṇyo devā́ñ áchā brahmakṛ́tā gaṇéna | sárasvatīm marúto aṣvínāpó yákshi devā́n ratnadhéyāya víṣvān || 5 || tvā́m agne samidhānó vásishṭho járūthaṃ han yákshi rāyé púraṃdhim | púruṇīthā́ jātavedo jarasva yūyám pāta — || 6 || 12 ||

10.

Ushó ná jārā́ḥ pṛithú pā́jo aṣred dávidyutad dídyac chóṣucānaḥ | vṛíṣhā háriḥ ṣúcir ā́ bhāti bhāsā́ dhíyo hinvānā́ uṣatír ajīgaḥ || 1 || svàr ṇá vástor ushásām aroci yajñáṃ tanvānā́ uṣíjo ná mánma | agnír jánmāni devá ā́ ví vidvā́n dravád dūtó devayā́vā vánishṭhaḥ || 2 || áchā gíro matáyo devayántīr agníṃ yanti dráviṇam bhíkshamāṇāḥ | susaṃdṛíśaṃ suprátīkaṃ sváñcaṃ havyaváham aratím mānushāṇām || 3 || índraṃ no agne vásubhiḥ sajóshā rudráṃ rudrébhir ā́ vahā bṛihántam | ādityébhir áditiṃ viṣvájanyām bṛíhaspátim ṛ́kvabhir viṣvávāram || 4 || mandráṃ hótāram uṣíjo yávishṭham agníṃ víṣa īḷate adhvaréshu | sá hí kshápāvāñ ábhavad rayīṇā́m átandro dūtó yajáthāya devā́n || 5 || 13 ||

11.

Mahā́ñ asy adhvarásya praketó ná ṛité tvád amṛítā mādayante | ā́ víṣvebhiḥ sarátham yāhi devaír ny àgne hótā prathamáḥ sadehá || 1 || tvā́m īḷate ajirám dūtyàya ha-

---

9, 4 samana-gā́ḥ aṣucat jātá-vedāḥ su-saṃdṛíśā. vi-bhā́ti. sam-idhānám. 5 ácha brahma-kṛ́tā. aṣvínā a°. ratna-dhéyāya. 6 sam-idhānáḥ. púram-dhim puru-níthā́ jāta-vedaḥ. — 10, 1 dídyat ṣ°. ajīgar *iti*. 2 ná. deva-yā́vā. 3 ácha. su-saṃdṛíśam su-prátīkam su-áñcam havya-váham. 4 sa-jóshāḥ. vaha. viṣvá-janyām. viṣvá-vāram. — 11, 1 pra-ketáḥ ná. amṛítāḥ. sa-rátham. ní a°. sada ihá.

víshmantaḥ sádam ín mánushāsaḥ | yásya devaír ásado barhír agné 'hāny asmai sudínā bhavanti || 2 || tríṣ cid aktóḥ prá cikitur vásūni tvé antár dāśúshe mártyāya | manushvád agna ihá yakshi devắn bhávā no dūtó abhiṣastipắvā || 3 || agnír īṣe bṛiható adhvarásyāgnír víṣvasya haviṣhaḥ kṛitásya | krátuṃ hy àsya vásavo jushántáthā devá dadhire havyavắham || 4 || ắgne vaha havirádyāya devắn índrajyeshṭhāsa ihá mādayantām | imáṃ yajñáṃ diví devéshu dhehi yūyám pāta — || 5 || 14 ||

12.

Áganma mahắ námasā yávishṭhaṃ yó dīdáya sámiddhaḥ své duroṇé | citrábhānuṃ ródasī antár urví svàhutaṃ viṣvátaḥ pratyáñcam || 1 || sá mahnắ víṣvā duritắni sāhvắn agní shṭave dáma á jātávedāḥ | sá no rakshishad duritád avadyád asmắn gṛiṇatá utá no maghónaḥ || 2 || tváṃ váruṇa utá mitró agne tvắṃ vardhanti matíbhir vásishṭhāḥ | tvé vásu sushaṇaṇắni santu yūyám pāta — || 3 || 15 ||

13.

Prắgnáye viṣvaṣúce dhiyaṃdhé 'suraghné mánma dhītím bharadhvam | bháre havír ná barhíshi prīṇānó vaiṣvānaráya yátaye matīnắm || 1 || tvám agne ṣocíshā ṣóṣucāna ắ ródasī apṛiṇā jáyamānaḥ | tváṃ devắñ abhíṣaster amuñco vaíṣvānara jātavedo mahitvắ || 2 || jātó yád agne bhúvanā

11, 2 ít. ắ á°. agne á°. su-dínā. 3 tvé *iti*. agne. bháva. abhiṣasti-pắvā. 4 a. 1. b. IV, 12, 3. adhvarásya a°. hí a°. jushánta átha devắḥ. havya-vắham. 5 ắ a°. haviḥ-ádyāya. índra-jyeshṭhāsaḥ. — 12, 1 sám-iddhaḥ. citrá-bhānum ródasī *iti*. urví *iti* sú-āhutam. 2 duḥ-itắni sahvắn agníḥ stave dáme. jātá-vedāḥ. duḥ-itắt. 3 tvé *iti*. su-sananắni. — 13, 1 prá a° viṣva-ṣúce dhiyam-dhé asura-ghné. 2 ródasī *iti* apṛiṇaḥ. abhí-ṣasteḥ. jāta-vedaḥ.

vy ákhyaḥ paśún ná gopá íryaḥ párijmā | vaiśvānara bráh maṇe vinda gātúṃ yūyám pāta — || 3 || 16 ||

14.

Samídhā jātávedase devāya devāhūtibhiḥ | havírbhiḥ śukrāśocishe namasvíno vayáṃ dāśemāgnáye || 1 || vayáṃ te agne samídhā vidhema vayáṃ dāśema sushṭutí yajatra | vayáṃ ghṛiténādhvarasya hotar vayáṃ deva havíshā bhadraśoce || 2 || á no devébhir úpa devāhūtim ágne yāhí váshaṭkṛitiṃ jushāṇáḥ | túbhyaṃ devāya dāśatah syāma yūyám pāta — || 3 || 17 ||

15.

Upasádyāya mīḷhúsha āsyè juhutā havíḥ | yó no nédishṭham ápyam || 1 || yáḥ páñca carshaṇír abhí nishasāda dáme-dame | kavír gṛihápatir yúvā || 2 || sá no védo amátyam agní rakshatu viśvátaḥ | utāsmán pātv áṅhasaḥ || 3 || návaṃ nú stómam agnáye divāḥ śyenāya jījanam | vásvaḥ kuvíd vanáti naḥ || 4 || spārhā́ yásya śríyo dṛiśé rayír vīrávato yathā́ | ágre yajñásya śócataḥ || 5 || 18 ||

sémāṃ vetu váshaṭkṛitim agnír jushata no gíraḥ | yájishṭho havyaváhanaḥ || 6 || ní tvā nakshya viśpate dyumántaṃ deva dhīmáhi | suvíram agna āhuta || 7 || kshápa usráś ca dīdihi svagnáyas tváyā vayám | suvíras tvám asmayúḥ || 8 || úpa tvā sātáye náro víprāso yanti dhītíbhiḥ | úpākshárā sahasríṇī || 9 || agní rákshāṅsi sedhati śukráśocir ámartyaḥ | śúciḥ pāvaká íḍyaḥ || 10 || 19 ||

13, 3 ví. pári-jmā. — 14, 1 sam-ídhā jātá-vedase. devāhūti -bhiḥ. śukrá-śocishe. dāśema a°. 2 sam-ídhā. su-stutí. ghṛiténa a°. bhadra-śoce. 3 devá-hūtim. váshaṭ-kṛitim. — 15, 1 upa -sádyāya mīḷhúshe. juhuta. 2 ni-sasāda. k. g. y. 12, 6. 3 agníḥ. utá a°. ṓ spārhā́ḥ. 6 sáḥ i°. váshaṭ-kṛitim. havya-váhanaḥ. 7 su-víram agne ā-huta. 8 su-agnáyaḥ. su-víraḥ. 9 úpa á°. 10 agníḥ. śukrá-śociḥ.

sá no rádhāṅsy ā bharéṣānaḥ sahaso yaho | bhágaṣ ca dātu váryam || 11 || tvám agne vīrávad yáṣo devás ca savitá bhágaḥ | dítiṣ ca dāti váryam || 12 || ágne rákshā ṇo áṅhasaḥ práti shma deva ríshataḥ | tápishṭhair ajáro daha || 13 || áḍhā mahí ná áyasy ánādhṛishṭo nṛípītaye | púr bhavā ṣatábhujiḥ || 14 || tvám naḥ pāhy áṅhaso dóshāvastar aghāyatáḥ | dívā náktam adābhya || 15 || 20 ||

16.

Enā́ vo agníṃ námasorjó nápātam ā́ huve | priyáṃ cétishṭham aratíṃ svadhvarám víṣvasya dūtám amṛítam || 1 || sá yojate arushā́ viṣvábhojasā sá dudravat svàhutaḥ | subráhmā yajñáḥ susámī vásūnāṃ devám rádho jánānām || 2 || úd asya ṣocír asthād ājúhvānasya mīḷhúshaḥ | úd dhūmā́so arushā́so divispṛíṣaḥ sám agním indhate náraḥ || 3 || tám tvā dūtám kṛiṇmahe yaṣástamaṃ devā́ñ á vītáye vaha | víṣvā sūno sahaso martabhójanā rā́sva tád yát tvémahe || 4 || tvám agne gṛihápatis tvám hótā no adhvaré | tvám pótā viṣvavāra prácetā yákshi véshi ca váryam || 5 || kṛidhí rátnaṃ yájamānāya sukrato tvám hí ratnadhā́ ási | á́ na ṛité ṣiṣīhi víṣvam ṛitvíjaṃ susáṅso yáṣ ca dákshate || 6 || 21 ||

tvé agne svāhuta priyásaḥ santu sūráyaḥ | yantā́ro yé maghávāno jánānām ūrvā́n dáyanta gónām || 7 || yéshām íḷā ghṛitáhastā duroṇá ā́ṅ ápi prātā́ nishídati | tā́ṅs trāyasva sahasya druhó nidó yáchā naḥ ṣárma dīrghaṣrút || 8 || sá mandráyā ca jihváyā váhnir āsā́ vidúshṭaraḥ | ágne rayím maghávadbhyo na á vaha havyádātiṃ ca sūdaya || 9 ||

15, 11 bhara íº. yaho *iti*. 13 ráksha naḥ. sma. ríshataḥ. 14 ádha. áyasī. nṛí-pītaye. bhava ṣatá-bhujiḥ. 15 t. n. p. á. VI, 16, 30. dóshā-vastaḥ agha-yatáḥ. — 16, 1 námasā úº. su-adhvarám. 2 viṣvá-bhojasā. sú-āhutaḥ su-bráhmā. su-sámī. 3 ā-júhvānasya. divi-spríṣaḥ. 4 sūno *iti*. marta-bhójanā. tvā íº. 5 gṛihá-patiḥ. viṣva-vāra prá-cetāḥ. 6 sukrato *iti* su-krato. tvám — ási 15, 3. su-sáṅsaḥ. 7 tvé *iti*. su-āhuta. 8 ghṛitá-hastā duroṇé ā́. ni-sídati. yácha. dīrgha-ṣrút. 9 havyá-dātim.

yé rā́dhāṅsi dádaty áṣvyā maghā́ kā́mena ṣrávaso mahā́ḥ
tā́ṅ áṅhasaḥ pipṛihi partṛ́bhish ṭvám ṣatám pūrbhír yavi-
shṭhya || 10 || devó vo draviṇodā́ḥ pūrṇā́m vivāshṭy āsícam
úd vā siñcádhvam úpa vā pṛiṇadhvam ā́d íd vo devá ohate
|| 11 || tám hótāram adhvarásya prácetasam váhnim devā́
akṛiṇvata | dádhāti rátnam vidhaté suvíryam agnír jánāya
dāṣúshe || 12 || [22] ||

17.

Ágne bhā́va sushamídhā sámiddha utá barhír urviyā́
ví ṣtṛiṇītām || 1 || utá dvā́ra uṣatír ví ṣrayantām utá devā́ḥ
uṣatá ā́ vahehá || 2 || ágne vīhí havíshā yákshi devā́n sva-
dhvarā́ kṛiṇuhi jātavedaḥ || 3 || svadhvará karati jātávedā
yákshad devā́ṅ amṛítān pipráyac ca || 4 || váṅsva víṣvā vā́r-
yāṇi pracetaḥ satyā́ bhavantv āṣísho no adyá || 5 || tvā́m u
té dadhire havyavā́ham devā́so agna ūrjá ā́ nápātam || 6 |
té te devā́ya dā́ṣataḥ syāma mahó no rátnā ví dadha iyā́-
náḥ || 7 || [23] ||

Prathamo 'nuvākaḥ.

18.

Tvé ha yát pitáraṣ cin na indra víṣvā vāmā́ jaritā́ro
ásanvan | tvé gā́vaḥ sudúghās ṭvé hy áṣvās tvám vásu de-
vayaté vánishṭhaḥ || 1 || rā́jeva hí jánibhiḥ kshéshy evā́va
dyúbhir abhí vidúsh kavíḥ sán | piṣā́ gíro maghavan gó-
bhir áṣvais tvāyatā́ḥ ṣiṣīhi rāyé asmā́n || 2 || imā́ u tvā pa-
spṛidhānā́so átra mandrā́ gíro devayántīr úpa sthuḥ | arvācī

16, 10 partṛí-bhiḥ tvám. 11 draviṇaḥ-dā́ḥ. ā-sícam. 12 prá
-cetasam. su-víryam. — 17, 1 su-samídhā sám-iddhaḥ. 2 vaha ihá.
3 su-adhvarā́ (4). jāta-vedaḥ. 4 jātá-vedāḥ. pipráyat. 5 pra-
ceta *iti* pra-cetaḥ satyā́ḥ × "ā-ṣíshaḥ. 6 havya-vā́ham. agne. —
18, 1 tvé *iti* (3). cit. su-dúghāḥ. hí. 2 rā́jā-iva. evā́ áva.
vidúḥ. 3 mandrā́ḥ.

te pathyà rāyá etu syáma te sumatáv indra ṣárman || 3 || dhenúṃ ná tvā sūyávase dúdukshann úpa bráhmāṇi sasṛije vásishṭhaḥ | tvám ín me gópatiṃ víṣva āhá na índraḥ sumatíṃ gantv ácha || 4 || árṇāṅsi cit paprathāná sudása índro gādhány akṛiṇot supárā | ṣárdhantaṃ ṣimyúm ucáthasya návyaḥ ṣápaṃ síndhūnām akṛiṇod áṣastīḥ || 5 || 24 ||

puroḷá ít turváṣo yákshur āsīd rāyé mátsyāso níṣitā ápīva | ṣrushṭíṃ cakrur bhṛígavo druhyávaṣ ca sákhā sákhāyam atarad víshūcoḥ || 6 || á pakthāso bhalānáso bhanantálināso vishāṇínaḥ ṣivāsaḥ | á yó 'nayat sadhamá áryasya gavyá tṛítsubhyo ajagan yudhá nṛín || 7 || durādhyò áditiṃ sreváyanto 'cetáso ví jagṛibhre párushṇīm | mahnávivyak pṛithivíṃ pátyamānaḥ paṣúsh kavír aṣayac cáyamānaḥ || 8 || īyúr ártham ná nyarthám párushṇīm āṣúṣ canéd abhipitvám jagāma | sudása índraḥ sutúkāṅ amítrān árandhayan mánushe vádhrivācaḥ || 9 || īyúr gávo ná yávasād ágopā yathākṛitám abhí mitráṃ citáṣaḥ | pṛiṣnigāvaḥ pṛiṣninipreshitāsaḥ ṣrushṭíṃ cakrur niyúto ránta yaṣ ca || 10 || 25 ||

ékaṃ ca yó viṃṣatíṃ ca ṣravasyá vaikarṇáyor jánān rājā ny ástaḥ | dasmó ná sádman ní ṣiṣāti barhíḥ ṣúraḥ sárgam akṛiṇod índra eshām || 11 || ádha ṣrutáṃ kavásham vṛiddhám apsv ánu druhyúṃ ní vṛiṇag vájrabāhuḥ | vṛiṇānā átra sakhyáya sakhyám tvāyánto yé ámadann ánu tvā || 12 || ví sadyó víṣvā dṛiṃhitány eshām índraḥ púraḥ sáhasā saptá dardaḥ | vy ánavasya tṛítsave gáyam bhāg jéshma pūrúṃ vidáthe mṛidhrávācam || 13 || ní gavyávó 'navo

---

18, 3 su-mataú. 4 su-yávase dúdhukshan. ít. gó-patim. āha á. su-matím. 5 su-dāse. su-pārā. 6 ní-ṣitāḥ ápi-iva. 7 bhánanta ā á°. ánayat sadha-māḥ. 8 duḥ-ādhyàḥ. mahnā a°. paṣúḥ. aṣayat. 9 ni-arthám. caná ít abhi-pitvám. su-dāse. su-túkān. árandhayat. vádhri-vācaḥ. 10 agopāḥ yathā-kṛitám. pṛiṣni-gāvaḥ pṛiṣni-nipreshitāsaḥ. ni-yútaḥ. 11 ní ástar *ity* ástaḥ. 12 ap-sú. vájra-bāhuḥ. 13 dardar *iti* dardaḥ ví. mṛidhrá-vācam. 14 gavyávaḥ á°.

druhyávaṣ ca shashṭíḥ ṣatā́ sushupuḥ shát sahásrā | shashṭír vīráso ádhi shád duvoyú víṣvéd índrasya vīryā̀ kṛitā́ni || 14 || índreṇaité tṛítsavo vévishāṇā ápo ná ṣṛishṭā́ adhavanta nícīḥ | durmitrā́saḥ prakalavín mímānā jahúr víṣvāni bhójanā sudā́se || 15 || [26] ||

ardhám vīrásya ṣṛitapā́m anindrám párā ṣárdhantam nunude abhí kshā́m | índro manyúm manyumyò mimāya bhejé pathó vartaním pátyamānaḥ || 16 || ādhréṇa cit tád v ékam cakāra siṅhyàm cit pétvenā jaghāna | áva sraktír veṣyàvṛiṣcad índraḥ práyachad víṣvā bhójanā sudā́se || 17 || ṣáṣvanto hí ṣátravo rāradhúsh ṭe bhedásya cic chárdhato vinda rándhim | mártāñ éna stuvató yáḥ kṛiṇóti[e] tigmám tásmin ní jahi vájram indra || 18 || ávad índram yamúnā tṛítsavaṣ ca prā́tra bhedám sarvátātā mushāyat | ajā́saṣ ca ṣígravo yákshavaṣ ca balím ṣīrshā́ṇi jabhrur áṣvyāni || 19 || ná ta indra sumatáyo ná rā́yaḥ samcákshe pū́rvā usháso ná nū́tnāḥ | dévakam cin mānyamānā́m jaghanthā́va tmánā bṛihatáḥ ṣámbaram bhet || 20 || [27] ||

prá yé gṛihā́d ámamadus tvāyā́ parāṣaráḥ ṣatáyātur vā́sishṭhaḥ | ná te bhojásya sakhyám mṛishantā́dhā sūríbhyaḥ sudínā vy ùchān || 21 || dvé náptur devávatāḥ ṣaté gór dvā́ráthā vadhū́mantā sudā́saḥ | árhann agne paijavanásya dā́nam hóteva sádma páry emi rébhan || 22 || catvā́ro mā paijavanásya dā́nāḥ smáddishṭayaḥ kṛiṣaníno nireké | ṛijrā́so mā pṛithivishṭhā́ḥ sudā́sas tokám tokā́ya ṣrávase vahanti || 23 || yásya ṣrávo ródasī antár urví ṣīrshṇé-ṣīrshṇe vi-

---

18, 14 susupuḥ. víṣvā ít. 15 índreṇa eté. duḥ-mitrā́saḥ prakala-vít mímānāḥ. su-dā́se (17). 16 ṣṛita-pā́m. manyu-myàḥ. 17 pétvena. veṣyā́ a°. prá a°. 18 raradhúḥ te. cit ṣ°. énaḥ. 19 prá á°. 20 te. su-matáyaḥ. sam-cákshe. cit. jaghantha áva. 21 parā-saráḥ ṣatá-yātuḥ. mṛishanta ádha. su-dínā ví u°. 22 dvé *iti*. saté *iti*. su-dā́saḥ (23). hótā-iva. 23 smát-dishṭayaḥ. pṛithivi-sthā́ḥ. 24 ródasī *iti*. urví *iti*.

babhājā vibhaktā́ | saptéd índraṃ nā́ sravāto gṛṇanti ní yudhyāmadhíṃ aṣiṣād abhíke || 24 || imā́ṃ naro marutaḥ saścatānu dívodāsaṃ ná pitáraṃ sudā́saḥ | avishṭánā paijavanásya kétaṃ dūṇā́ṣaṃ kshatrā́m ajáraṃ duvoyú || 25 || [28] ||

19.

Yás tigmáśṛiṅgo vṛishabhó ná bhīmá ékaḥ kṛishṭíṣ cyāváyati prá víṣvāḥ | yáḥ ṣā́ṣvato ádāṣusho gáyasya prayantā́si súshvitarāya védaḥ || 1 || tvā́ṃ ha tyád indra kútsam āvaḥ śúśrūshamāṇas tanvā́ samaryé | dā́saṃ yác chúshṇaṃ kúyavaṃ ny àsmā árandhaya ārjuneyā́ya ṣíkshan || 2 || tvā́ṃ dhṛishṇo dhṛishatā́ vītáhavyam prā́vo víṣvābhir ūtíbhiḥ sudā́sam | prá paúrukutsiṃ trasádasyum āvaḥ kshétrasātā́ vṛitrahátyeshu pūrúm || 3 || tvā́ṃ nṛíbhir nṛimaṇo devávītau bhū́rīṇi vṛitrā́ haryaśva hanśi | tvā́ṃ ní dásyuṃ cúmuriṃ dhúniṃ cā́svāpayo dabhītaye suhántu || 4 || táva cyautnā́ni vajrahasta tā́ni náva yát púro navatíṃ ca sadyáḥ | nivéṣane ṣatatamāviveshīr áhañ ca vṛitrā́m nā́mucim utā́han || 5 || [29] ||

sánā tā́ ta indra bhójanāni rātáhavyāya dāśúshe sudā́se | vṛíshṇe te hárī vṛíshaṇā yunajmi vyántu bráhmāṇi puruṣāka vā́jam || 6 || mā́ te asyā́ṃ sahasāvan párishṭāv aghā́ya bhūma harivaḥ parādaí | trā́yasva no 'vṛikébhir vā́rūthais táva priyā́saḥ sūríshu syāma || 7 || priyā́sa ít te maghavann abhíshṭau náro mádema ṣaraṇé sákhāyaḥ | ní turvā́ṣaṃ ní yā́dvaṃ ṣiṣīhy atithigvā́ya ṣáṅsyaṃ karishyán || 8 || sadyáṣ cin nú té maghavann abhíshṭau náraḥ saṅ-

18, 24 vi-babhā́ja vi-bhaktā́ saptá ít. 25 saścata ánu dívaḥ -dā́sam. su-dā́saḥ avishṭána. duḥ-nā́sam. — 19, 1 tigmá-ṣṛiṅgaḥ. cyaváyati. pra-yantā́ asi súsvi-tarāya. 2 tvā́m — indra 63, 4. sa-maryé. yát ṣ°. ní asmai. 3 dhṛishṇo *iti*. vītá-havyam prá ā°. su-dā́sam. kshétra-sātā vṛitra-hátyeshu. 4 nṛi-manaḥ devá-vītau. hari-aśva. ca á°. su-hántu. 5 vajra-hasta. ni-véṣane ṣata-tamā́ a°. utá a°. 6 sánā — indra 174, 8. rātá-havyāya. su-dā́se. hárī *iti*. puru-ṣāka. 7 parā-daí. 8 atithi-gvā́ya. 9 cit.

santy ukthaśáśa ukthá | yé te hávebhir ví paníṁr ádāśann asmán vṛiṇīshva yújyāya tásmai || 9 || eté stómā narām nṛitama túbhyam asmadryàñco dádato maghāni | téshām indra vṛitrahátye śivó bhūḥ sákhā ca śūro 'vitá ca nṛiṇām || 10 || nú indra śūra stávamāna ūtí bráhmajūtas tanvà vāvṛidhasva | úpa no vājān mimīhy úpa stín yūyám pāta — || 11 || 30 ||

Dvitīyo 'dhyāyaḥ.

20.

Ugró jajñe vīryàya svadhávāñ cákrir ápo náryo yát karishyán | jágmir yúvā nṛishádanam ávobhis trātá na índra énaso maháś cit || 1 || hántā vṛitrám índraḥ śūśuvānaḥ právīn nú vīró jaritāram ūtí | kártā sudáse áha vá u lokám dátā vásu múhur á dāśúshe bhūt || 2 || yudhmó anarvá khajakṛít samádvā śūraḥ satrāshāḍ janúshem áshāḷhaḥ | vy àsa índraḥ prítanāḥ svójā ádhā víśvam śatrūyántam jaghāna || 3 || ubhé cid indra ródasī mahitvá paprātha távishībhis tuvishmaḥ | ní vájram índro hárivān mímikshan sám ándhasā mádeshu vá uvoca || 4 || vṛíshā jajāna vṛishaṇam ráṇāya tám u cin nárī náryam sasūva | prá yáḥ senānír ádha nṛíbhyo ástīnāḥ sátvā gavéshaṇaḥ sá dhṛishṇúḥ || 5 || 1 ||

nú cit sá bhreshate jáno ná reshan máno yó asya ghorám āvívāsāt | yajñaír yá índre dádhate dúvāṅsi kshāyat sá rāyá ṛitapā ṛitejāḥ || 6 || yád indra púrvo áparāya śíkshann áyaj jyāyān kánīyaso deshṇám | amṛíta ít páry

19, 9 uktha-śāsaḥ. 10 stómāḥ. vṛitra-hátye. 11 nú. bráhma -jūtaḥ. vavṛidhasva. — 20, 1 nṛi-sádanam. 2 prá āvīt. su-dāse. vaí. 3 khaja-kṛít. janúshā ım. ví āse. su-ójāḥ ádha. śatru-yántam. 4 ubhé *iti*. ródasī *iti* mahi-tvá ā. vaí. 5 cit. senā-níḥ. ásti iº. go-éshaṇaḥ. 6 nú, reshat. ā-vívāsāt. rāyé ṛita-pāḥ ṛite-jāḥ. 7 áyat.

āsīta dūṛám á citra citryam bharā rayím naḥ || 7 || yás ta indra priyó jáno dádāṣad ásan nireké adrivaḥ sákhā te | vayám te asyām sumataú cánishṭhāḥ syáma várūthe ághnato nṛípītau || 8 || eshá stómo acikradad vṛíshā ta utá stāmúr maghavann akrapishṭa | rāyás kámo jaritāram ta ágan tvám aṅgá ṣakra vásva á ṣako naḥ || 9 || sá na indra tváyatāyā ishé dhās tmánā ca yé maghávāno junánti | vásvī shú te jaritré astu ṣaktír yūyám pāta — || 10 || 2 ||

21.

Asāvi devám górijīkam ándho ny àsminn índro janúshem uvoca | bódhāmasi tvā haryaṣva yajñaír bódhā na stómam ándhaso mádeshu || 1 || prá yanti yajñám vipáyanti barhíḥ somamádo vidáthe dudhrávācaḥ | ny ù bhriyante yaṣáso gribhád á dūráūpabdo vṛíshaṇo nṛishácaḥ || 2 || tvám indra srávitavá apás kaḥ párishṭhitā áhinā ṣūra pūrvíḥ | tvád vāvakre rathyò ná dhénā réjante víṣvā kṛitrímāṇi bhīshá || 3 || bhīmó viveshāyudhebhir eshām ápāṅsi víṣvā náryāṇi vidván | índraḥ púro járhṛishāṇo ví dūdhod ví vájrahasto mahiná jaghāna || 4 || ná yātáva indra jūjuvur no ná vándanā ṣavishṭha vedyábhiḥ | sá ṣardhad aryó víshuṇasya jantór má ṣiṣnádevā ápi gur ṛitám naḥ || 5 || 3 ||

abhí krátvendra bhūr ádha jmán ná te vivyañ mahimánam rájāṅsi | svénā hí vṛitrám ṣávasā jaghántha ná ṣátrur ántam vividad yudhá te || 6 || devás cit te asuryàya púrve 'nu kshatráya mamire sáhāṅsi | índro maghóni dayate vi-

---

20, 7 bhara. 8 te. ásat. su-mataú. nṛí-pītau. 9 te. te á a°. 10 tvá-yatāyai. sú. — 21, 1 gó-ṛijīkam. ní a°. janúshā ím. hari-aṣva. bódha naḥ. 2 soma-mādaḥ. dudhrá-vācaḥ ní ūṁ *iti*. dūré-upabdaḥ. nṛi-sácaḥ. 3 srávitavai. kar *iti* kaḥ pári-sthitāḥ. dhénāḥ. 4 vivesha á°. vájra-hastaḥ. 5 ṣiṣná-devāḥ. 6 krátvā i°. vivyak. svéna. 7 púrve ánu.

sáhyéndraṃ vájasya johuvanta sātaú || 7 || kīríṣ cid dhí tvám ávase juhávéṣānam indra saúbhagasya bhúreḥ | ávo babhūtha ṣatamūte asmé abhikshattús tvávato varūtā || 8 || sákhāyas ta indra viṣváha syāma namovṛidháso mahiná tarutra | vanvántu smā té 'vasā samīkè 'bhìtim aryó vanúshāṃ ṣávāṅsi || 9 || sá na indra tváyatāyā — || 10 || 4 ||

22.

Píbā sómam indra mándatu tvā yáṃ te sushāva haryaṣvádriḥ | sotúr bāhúbhyāṃ súyato nárvā || 1 || yás te mádo yújyaṣ cárur ásti yéna vṛitráṇi haryaṣva háṅsi | sá tvám indra prabhūvaso mamattu || 2 || bódhā sú me maghavan vácam émāṃ yáṃ te vásishṭho árcati práṣastim | imá bráhma sadhamáde jushasva || 3 || ṣrudhí hávaṃ vipipānásyádrer bódhā víprasyárcato manīshám | kṛishvá dúvāṅsy ántamā sácemá || 4 || ná te gíro ápi mṛishye turásya ná sushṭutím asuryàsya vidván | sádā te náma svayaṣo vivakmi || 5 || 5 ||

bhúri hí te sávanā mánusheshu bhúri manīshí havate tvám ít | máre asmán maghavañ jyók kaḥ || 6 || túbhyéd imá sávanā ṣūra víṣvā túbhyam bráhmāṇi várdhanā kṛiṇomi | tvám nṛíbhir hávyo viṣvádhāsi || 7 || nú cin nú te mányamānásya dasmód aṣnuvanti mahimánam ugra | ná vīryàm indra te ná rádhaḥ || 8 || yé ca púrva ṛíshayo yé ca nútnā índra bráhmāṇi janáyanta víprāḥ | asmé te santu sakhyá ṣivāni yūyám pāta — || 9 || 6 ||

21, 7 vi-sáhya íº. 8 hí. juhāva íº. ṣatam-ūte asmé *iti* abhi-kshattúḥ. 9 te. namaḥ-vṛidhāsaḥ. sma te áº sam-īké abhí-itim. — 22, 1 píba. susāva hari-aṣva áº. sú-yataḥ ná áº. 2 hari-aṣva. prabhuvaso *iti* prabhu-vaso. 3 bódha. ā íº. prá-ṣastim. sadha-māde. 4 ṣrudhí. vi-pipānásya áº bódha víprasya áº. kṛishvá. sácā imā. 5 su-stutím. sva-yaṣaḥ. 6 mā āré asmát. kar *iti* kaḥ. 7 túbhya ít. viṣvádhā asi. 8 nú cit. dasma út. 9 pūrve. asmé *iti*.

23.

Úd u bráhmāṇy airata ṣravasyéndraṃ samaryé mahayā vasishṭha | ā́ yó víṣvāni ṣávasā tatā́nopaṣrotā́ ma ívato vácāṅsi || 1 || áyāmi ghósha indra devájāmir irajyánta yác churúdho vívāci | nahí svám ā́yuṣ cikité jáneshu tā́níd áṅhāṅsy áti parshy asmā́n || 2 || yujé ráthaṃ gavéshaṇaṃ háribhyām úpa bráhmāṇi jujushāṇám asthuḥ | ví bādhishṭa syá ródasī mahitvéndro vṛitrā́ṇy apratí jaghanvā́n || 3 || ā́paṣ cit pipyu staryò ná gā́vo nákshann ṛitáṃ jaritā́ras ta indra | yāhí vāyúr ná niyúto no áchā tváṃ hí dhībhír dáyase ví vā́jān || 4 || té tvā mádā indra mādayantu ṣushmíṇaṃ tuvirā́dhasaṃ jaritré | éko devatrā́ dáyase hí mártān asmíñ chūra sávane mādayasva || 5 || evéd índraṃ vṛíshaṇaṃ vájrabāhuṃ vásishṭhāso abhy àrcanty arkaíḥ | sá na stutó vīrávat dhātu gómad yūyám pāta — || 6 || 7 ||

24.

Yónish ṭa indra sádane akāri tám ā́ nṛíbhiḥ puruhūta prá yāhi | áso yáthā no 'vitā́ vṛidhé ca dádo vásūni mamádaṣ ca sómaiḥ || 1 || gṛibhītáṃ te mána indra dvibárhāḥ sutáḥ sómaḥ párishiktā mádhūni | vísṛishṭadhenā bharate suvṛiktír iyám índraṃ jóhuvatī manīshā́ || 2 || ā́ no divá ā́ pṛithivyā́ ṛijīshinn idám barhíḥ somapéyāya yāhi | váhantu tvā hárayo madryàñcam āñgūshám áchā tavásam mádāya || 3 || ā́ no víṣvābhir ūtíbhiḥ sajóshā bráhma jushāṇó haryaṣva yāhi | várīvṛijat sthávirebhiḥ ṣuṣiprāsmé dádhad

23, 1 ṣravasyā́ í° sa-maryé mahaya. tatā́na upa-ṣrotā́ me. 2 devá-jāmiḥ. yát ṣ° ví-vāci. tā́ni ít. 3 go-éshaṇam. ródasī *iti* mahi-tvā́ í°. apratí. 4 pipyuḥ. te. ni-yútaḥ. ácha. 5 tuvi-rā́dhasam. ṣura. 6 evá ít. vájra-bāhum. abhí a°. sá — gómad 190, 8. — 24, 1 y. ṭ. i. 104, 1. a. t. ā́ 104, 1. puru-hūta. 2 dvi-bárhāḥ. pári-siktā. vísṛishṭa-dhenā. su-vṛiktíḥ. 3 soma-péyāya. ácha. 4 sa-jóshāḥ. hari-aṣva. su-ṣipra asmé *iti*.

vṛíshaṇaṃ śúshmam indra || 4 || eshá stómo mahá ugráya váhe dhuríváṭyo ná vājáyann adhāyi | índra tvāyám arká íṭṭe vásūnāṃ divíva dyám ádhi naḥ śrómataṃ dhāḥ || 5 || evá na indra váryasya pūrdhi prá te mahíṃ sumatíṃ vevidāma | ísham pinva maghávadbhyaḥ suvírāṃ yūyám pāta — || 6 || 8 ||

25.

Á te mahá indrōty ùgra sámanyavo yát samáranta sénāḥ | pátāti didyún náryasya bāhvór mấ te máno vishvadryàg ví cārīt || 1 || ní durgá indra śnathihy amítrān abhí yé no mártāso amánti | āré tám śáṁsaṃ kṛṇuhi ninitsór ấ no bhara sambháraṇaṃ vásūnām || 2 || śatám te śiprinn ūtáyaḥ sudāse sahásraṃ śáṁsā utá rātír astu | jahí vádhar vanúsho mártyasyāsmé dyumnám ádhi rátnaṃ ca dhehi || 3 || tvávato hìndra krátve ásmi tvávato 'vitúḥ śūra rātaú | víśvéd áhāni tavishīva ugraú ókaḥ kṛṇushva harivo ná mardhīḥ || 4 || kútsā eté háryaśvāya śūshám índre sáho devájūtam iyānāḥ | satrā́ kridhi suhánā śūra vṛitrā́ vayáṃ tárutrāḥ sanuyāma vājam || 5 || evá na indra váryasya — || 6 || 9 ||

26.

Ná sóma índram ásuto mamāda nábrahmāṇo maghávānaṃ sutāsaḥ | tásmā ukthám janaye yáj jújoshan nṛiván návīyaḥ śṛiṇávad yáthā naḥ || 1 || ukthá-ukthe sóma índram mamāda nīthé-nīthe maghávānaṃ sutāsaḥ | yád īṃ sabā-

24, 5 mahé. dhurí-iva á°. tvā a°. divi-iva. 6 evá. su-matím. su-vírām. — 25, 1 indra ūtí u° sá-manyavaḥ. sam-áranta. didyút. 2 duḥ-gé. sam-bháraṇam. 3 su-dāse. vádhaḥ. mártyasya asmé *iti*. 4 hí i°. víśvā ít. ugra. 5 hári-aśvāya. devá-jūtam. su-hánā. — 26, 1 ná á°. tásmai. yát jújoshat nṛi-vát. 2 ukthé-ukthe. sa-bādhaḥ.

dhaḥ pitáraṃ ná putráḥ samānádakshā ávase hávante || 2 || cakára tā́ kṛiṇávan nūnám anyā́ yā́ni bruvánti vedhā́saḥ sutéshu | jánīr iva pátir ékaḥ samānó ní māmṛije púra índraḥ sú sárvāḥ || 3 || evā́ tám āhur utá ṣṛiṇva índra éko vibhaktā́ taráṇir maghā́nām | mithastúra ūtáyo yásya pūrvī́r asmé bhádrāṇi sasçata priyā́ṇi || 4 || evā́ vásishṭha índram ūtáye nṛín kṛishṭīnā́ṃ vṛishabhā́ṃ suté gṛiṇāti | sahasríṇa úpa no māhi vā́jān yūyám pāta — || 5 || 10 ||

27.

Índraṃ náro nemádhitā havante yát pā́ryā yunájate dhíyas tā́ḥ | ṣū́ro nṛíshātā ṣávasaṣ cakānā́ ā́ gómati vrajé bhajā́ tvā́ṃ naḥ || 1 || yá indra ṣúshmo maghavan te ásti ṣíkshā sákhibhyaḥ puruhūta nṛíbhyaḥ | tvā́ṃ hí dṛiḷhā́ maghavan vícetā ápā vṛidhi párivṛitaṃ ná rā́dhaḥ || 2 || índro rā́jā jágataṣ carshaṇīnā́m ádhi kshámi víshurūpaṃ yád ásti | táto dadāti dāṣúshe vásūni códad rā́dha úpastutaṣ cid arvā́k || 3 || nú cin na índro maghávā sáhūtī dānó vā́jaṃ ní yamate na ūtí | ánūnā yásya dákshiṇā pīpā́ya vā́māṃ nṛíbhyo abhívītā sákhibhyaḥ || 4 || nú indra rāyé várivas kṛidhī na ā́ te máno vavṛityāma maghā́ya | gómad áṣvāvad ráthavad vyánto yūyám pāta — || 5 || 11 ||

28.

Bráhmā ṇa indrópa yāhi vidvā́n arvā́ñcas te hárayaḥ santu yuktā́ḥ | víṣve cid dhí tvā vihávanta mártā asmā́kam

---

• 26, 2 samāná-dakshāḥ. 3 kṛiṇávat. mamṛije. 4 evá (5). ṣṛiṇve. vi-bhaktā́. mithaḥ-túraḥ. asmé *iti*. — 27, 1 nemá-dhitā. pāryāḥ. nṛí-sātā. bhaja. 2 ṣíksha. puru-huta. ví-cetāḥ ápa. pári-vṛitam. 3 víshu-rūpam. úpa-stutaḥ. 4 nú cit. sá-hūtī. abhí-vītā. 5 nú. kṛidhi. áṣva-vat. — 28, 1 bráhma naḥ indra úpa. hí. vi-hávanta.

íc chṛiṇuhi viśvaminva || 1 || hávam ta indra mahimá vy ànaḍ bráhma yát pási śavasinn ṛíshīṇām | á yád vájram dadhishé hásta ugra ghoráḥ sán krátvā janishṭhā áshāḷhaḥ || 2 || táva prá́nītīndra jóhuvānān sám yán nṛín ná ródasī ninétha | mahé kshatráya śávase hí jajñé 'tūtujim cit tū-tujir aśiśnat || 3 || ebhír na indrábhir daśasya durmitrā́so hí kshitáyaḥ pávante | práti yác cáshṭe ánṛitam anená áva dvitā́ váruṇo mā́yī naḥ sāt || 4 || vocéméd índram maghávānam enam mahó rā́yó rā́dhaso yád dádan naḥ | yó árcato bráhmakṛitim ávishṭho yūyám pāta — || 5 || 12 ||

29

Ayám sóma indra túbhyam sunva á tú prá yāhi harivas tádokāḥ | píbā tv àsyá súshutasya cáror dádo maghā́ni maghavann iyānáḥ || 1 || bráhman vīrá bráhmakṛitim jushāṇò 'rvācīnó háribhir yāhi tū́yam | asmínn ū shú sávane mādayasvópa bráhmāṇi śṛiṇava imā́ naḥ || 2 || kā́ te asty áraṃkṛitiḥ sūktaíḥ kadā́ nūnā́m te maghavan dāśema | víśvā matír á tatane tvāyádhā ma indra śṛiṇavo hávemā́ || 3 || utó ghā té purushyà íd āsan yéshām pū́rveshām áśṛiṇor ṛíshīṇām | ádhāhám tvā maghavañ johavīmi tvā́m na indrāsi prámatiḥ pitéva || 4 || vocéméd índram — || 5 || 13 ||

30.

Ā́ no deva śávasā yāhi śushmin bhávā vṛidhá indra rāyó asyá | mahé nṛimṇā́ya nṛipate suvajra máhi kshatrā́ya

---

28, 1 ít ṣ° viśvam-inva. 2 te. ví ā°. háste. 3 prá-nītī i°. yát. ródasī *iti*. átūtujim. 4 indra á°. duḥ-mitrāsaḥ. yát. 5 vócema ít. dádat. bráhma-kṛitim. — 29, 1 sunve. tát-okāḥ píba tú a° sú-sutasya. 2 bráhma-kṛitim jushāṇáḥ a°. uṁ *iti* sú. mā-dayasva úpa. 3 áram-kṛitiḥ su-uktaíḥ. víśvāḥ. tvā-yā́ ádha me. hávā imā́. 4 utó *iti* gha. ádha a°. indra asi prá-matiḥ pitā́-iva. — 30, 1 bháva. nṛi-pate su-vajra.

paúṁsyāya ṣūra || 1 || hávanta u tvā hávyaṃ vívāci tanúshu ṣúrāḥ sūryasya sātaú | tváṃ víṣveshu sényo jáneshu tváṃ vṛitráṇi randhayā suhántu || 2 || áhā yád indra sudínā vyuchán dádho yát ketúm upamáṃ samátsu | ny àgníḥ sīdad ásuro ná hótā huvānó átra subhágāya devấn || 3 || vayáṃ té ta indra yé ca deva ṣtávanta ṣūra dádato maghấni | yáchā sūríbhya upamáṃ várūthaṃ svābhúvo jaraṇấm aṣnavanta || 4 || vocéméd índram — || 5 || 14 ||

31.

Prá va índrāya mádanaṃ háryaṣvāya gāyata | sákhāyaḥ somapấvne || 1 || ṣáṁséd ukthấṃ sudấnava utá dyukshấṃ yáthā náraḥ | cakṛimấ satyárādhase || 2 || tváṃ na indra vājayús tváṃ gavyúḥ ṣatakrato | tváṃ hiraṇyayúr vaso || 3 || vayám indra tvāyávo 'bhí prá ṇonumo vṛishan | viddhí tv àsyá no vaso || 4 || mấ no nidé ca váktave 'ryó randhīr árāvṇe | tvé ápi krátur máma || 5 || tváṃ vármāsi sapráthaḥ puroyodhấṣ ca vṛitrahan | tváyā práti bruve yujấ || 6 || 15 ||

mahấṅ utási yásya té 'nu svadhấvarī sáhaḥ | mamnáte indra ródasī || 7 || tấṃ tvā marútvatī pári bhúvad vấṇī sayávarī | nákshamāṇā sahá dyúbhiḥ || 8 || ūrdhvásas tvấnv indavo bhúvan dasmám úpa dyávi | sáṃ te namanta kṛishṭáyaḥ || 9 || prá vo mahé mahivṛídhe bharadhvam prácetase

---

30, 2 hávante. ví-vāci. randhaya su-bántu. 3 su-dínā vi-uchấn. upa-mám (5). samát-su ní a°. su-bhágāya. 4 te. yácha. su-ābhúvaḥ. — 31, 1 hári-asvāya. soma-pấvne. 2 ṣáṁsa ít. su-dấnave. cakṛimá satyá-rādhase. 3 ṣatakrato *iti* ṣata-krato. vaso *iti* (4). 4 v. i. t. III, 41, 7. nonumaḥ. viddhí tú a°. 5 tvé *iti*. 6 várma asi sa-práthaḥ puraḥ-yodháḥ. vṛitra-han. 7 utá asi. te ánu svadhávarī *iti* svadhấ-varī. mamnáte *iti*. ródasī *iti*. 8 sa-yấvarī. 9 tvā ánu. 10 p. v. m. 62, 2. mahi-vṛídhe. prá-cetase.

prá sumatím kṛṇudhvam | víśaḥ pūrvíḥ prá carā carshaṇiprāḥ || 10 || uruvyácase mahíne suvṛiktím índrāya bráhma janayanta víprāḥ | tásya vratáni ná minanti dhīráḥ || 11 || índram vāṇīr ánuttamanyum evá satrā rājānam dadhire sáhadhyai | háryaśvāya barhayā sám āpín || 12 || [16] ||

32.

Mó shú tvā vāghátas canáré asmán ní rīraman | ārāttāc cit sadhamādam na á gahīhá vā sánn úpa śrudhi || 1 || imé hí te brahmakṛítaḥ suté sácā mádhau ná máksha ásate | índre kámam jaritāro vasūyávo ráthe ná pādam á dadhuḥ || 2 || rāyáskāmo vájrahastam sudákshiṇam putró ná pitáram huve || 3 || imá índrāya sunvire sómāso dádhyāśiraḥ | tấn á mádāya vajrahasta pītáye háribhyām yāhy óka á || 4 || śrávac chrútkarṇa īyate vásūnām nú cin no mardhishad gíraḥ | sadyáś cid yáḥ sahásrāṇi śatá dádan nákir dítsantam á minat || 5 || [17] ||

sá vīró ápratishkuta índreṇa śūśuve nṛíbhiḥ | yás te gabhīrá sávanāni vṛitrahan sunóty á ca dhávati || 6 || bhávā várūtham maghavan maghónām yát samájāsi śárdhataḥ | ví tváhatasya védanam bhajemahy á dūṇáśo bharā gáyam || 7 || sunótā somapávne sómam índrāya vajríṇe | pácatā paktír ávase kṛiṇudhvám ít priṇánn ít priṇaté máyaḥ || 8 || má sredhata somino dákshatā mahé kṛiṇudhvám rāyá ātúje | taráṇir íj jayati kshéti púshyati ná devāsaḥ kavatnáve || 9 ||

31, 10 su-matím. cara carshaṇi-prāḥ. 11 uru-vyácase. su-vṛiktím. 12 ánutta-manyum. hári-aśvāya barhaya. — 32, 1 mó *iti* sú. caná āré asmát. ārāttāt. sadha-mādam. gahi ihá. 2 brahma-kṛítaḥ. vasu-yávaḥ. 3 rāyáḥ-kāmaḥ vájra-hastam su-dákshiṇam. 4 imé. dádhi-āśiraḥ. vajra-hasta. 5 śrávat śrút-karṇaḥ. nú cit. dádat. 6 áprati-skutaḥ. vṛitra-han. 7 bhāva. sam-ájāsi. tvā-hatasya. duḥ-náśaḥ bhara. 8 sunóta soma-pāvne. pácata. 9 dákshata. rāyé ā-túje. ít.

nákiḥ sudáso rátham páry āsa ná rīramat | índro yásyāvitā́ yásya marúto gámat sá gómati vrajé || 10 || 18 ||

gámad vā́jaṃ vājáyann indra mártyo yásya tvám avitā́ bhúvaḥ | asmā́kam bodhy avitā́ ráthānām asmā́kaṃ ṣūra nṛiṇā́m || 11 || úd ín nv àsya ricyaté 'ṅṣo dhánaṃ ná jigyúshaḥ | yá índro hárivān ná dabhanti táṃ rípo dáksham dadhāti somíni || 12 || mántram ákharvaṃ súdhitaṃ supéṣasaṃ dádhāta yajñíyeshv ā́ | pūrvīṣ caná prásitayas taranti táṃ yá índre kármaṇā bhúvat || 13 || kás tám indra tvā́vasum ā́ mártyo dadharshati | ṣraddhā́ ít te maghavan pā́rye diví vā́jī vā́jaṃ sishāsati || 14 || maghónaḥ sma vṛitrahátyeshu codaya yé dádati priyā́ vásu | táva práṇītī haryaṣva sūríbhir víṣvā tarema duritā́ || 15 || 19 ||

távéd indrāvamā́ṃ vásu tvám pushyasi madhyamā́m | satrā́ víṣvasya paramásya rājasi nákish ṭvā góshu vṛiṇvate || 16 || tvā́ṃ víṣvasya dhanadā́ asi ṣrutó yá īm bhávanty ājáyaḥ | távāyáṃ víṣvaḥ puruhūta pā́rthivo 'vasyúr náma bhikshate || 17 || yád indra yā́vatas tvám etā́vad ahám íṣīya | stotā́raṃ íd didhisheya radāvaso ná pāpatvā́ya rāsīya || 18 || ṣíksheyam ín mahayaté divé-dive rāyá ā́ kuhacidvíde | nahí tvád anyán maghavan na ā́pyaṃ vásyo ásti pitā́ caná || 19 || taráṇir ít sishāsati vā́jam púraṃdhyā yujā́ | ā́ va índram puruhūtáṃ name girā́ nemíṃ táshṭeva sudrvàm || 20 || 20 ||

ná dushṭutī́ mártyo vindate vásu ná srédhantaṃ rayír naṣat | suṣáktir ín maghavan túbhyam mā́vate deshṇáṃ yát pā́rye diví || 21 || abhí tvā ṣūra nonumó 'dugdhā iva

32, 10 su-dā́sah. yásya a°. 11 a. b. a. V, 4, 9. 12 ít nú a° ricyate á°. 13 sú-dhitam su-péṣasam. prá-sitayah. 14 tvā́ -vasum. ṣraddhā́. sisāsati (20). 15 vṛitra-hátyeshu. prá-nītī hari -aṣva. duḥ-itā́. 16 táva ít indra a°. nákiḥ tvā. 17 dhana-dā́ḥ. yé. táva a°. puru-hūta. 18 radavaso *iti* rada-vaso. 19 ít. kuhacit-víde. anyát. 20 púram-dhyā. puru-hūtám. táshṭā-iva su -drvàm. 21 duḥ-stutí. su-ṣáktiḥ ít. 22 nonumaḥ á°.

dhenávaḥ | íṣānam asyá jágataḥ svardṛíṣam íṣānam indra tasthúshaḥ || 22 || ná tvávān anyó divyó ná pārthivo ná jātó ná janishyate | aṣvāyánto maghavann indra vājíno gavyántas tvā havāmahe || 23 || abhí shatás tád á bharéndra jyáyaḥ kánīyasaḥ | purūvásur hí maghavan sanád ási bháre-bhare ca hávyaḥ || 24 || párā ṇudasva maghavann amítrān suvédā no vásū kṛidhi | asmákam bodhy avitā mahādhané bhávā vṛidháḥ sákhīnām || 25 || índra krátuṃ na á bhara pitā putrébhyo yáthā | ṣíkshā ṇo asmín puruhūta yámani jīvá jyótir aṣīmahi || 26 || má no ájñātā vṛijánā durādhyò máṣivāso áva kramuḥ | tváyā vayám pravátaḥ ṣáṣvatīr apó 'ti ṣūra tarāmasi || 27 || 21 ||

33.

Ṣvityáñco mā dakshiṇatáskapardā dhiyaṃjinváso abhí hí pramandúḥ | uttíshṭhan voce pári barhísho nṛín ná me dūrād ávitave vásishṭhāḥ || 1 || dūrād índram anayann á ṣuténa tiró vaiṣantám áti pántam ugrám | pāṣadyumnasya vāyatásya sómāt sutād índro 'vṛiṇītā vásishṭhān || 2 || evén nú kaṃ síndhum ebhis tatārevén nú kam bhedám ebhir jaghāna | evén nú kaṃ dāṣarājñé sudásam právad índro bráhmaṇā vo vasishṭhāḥ || 3 || júshṭī naro bráhmaṇā vaḥ pitṛīṇām áksham avyayam ná kílā rishātha | yác chákvarīshu bṛihatā ráveṇéndre ṣúshmam ádadhātā vasishṭhāḥ || 4 || úd dyám ivét tṛishṇájo nāthitāsó 'dīdhayur dāṣarājñé vṛitāsaḥ | vásishṭhasya stuvatá índro aṣrod urúṃ tṛítsubhyo akṛiṇod u lokám || 5 || 22 ||

32, 22 svaḥ-dṛíṣam. 23 aṣva-yántaḥ. 24 abhí sataḥ. bhara í°. puru-vásuḥ. 25 nudasva. su-védā. vásu. a. b. a. m. VI, 46. 4. bháva. 26 ṣíksha naḥ. purū-hūta. jīváḥ. 27 ájñātāḥ vṛijánāḥ. duḥ-ādhyàḥ mā á°. áti. — 33, 1 dakshiṇatáḥ-kapardāḥ dhiyaṃ-jinvāsaḥ. pra-mandúḥ ut-tíshṭhan. 2 pāṣa-dyumnasya. avṛiṇīta. 3 evá ít (3). tatāra. su-dāsam prá a°. 4 kíla. yát ṣ°. ráveṇa í°. ádadhāta. 5 dyáṃ-iva ít tṛishṇá-jaḥ nāthitāsaḥ á°.

daṇḍā́ ivéd goájanāsa āsan párichinnā bharatā́ arbhakā́saḥ | ábhavac ca puraetā́ vásishṭha ā́d ít tŕítsūnāṃ víśo aprathanta || 6 || tráyaḥ kṛiṇvanti bhúvaneshu rétas tisráḥ prajā́ áryā jyótiragrāḥ | tráyo gharmā́sa ushásaṃ sacante sárvāñ ít tā́ñ ánu vidur vásishṭhāḥ || 7 || sū́ryasyeva vakshátho jyótir eshāṃ samudrásyeva mahimā́ gabhīráḥ | vā́tasyeva prajavó nā́nyéna stómo vasishṭhā ánvetave vaḥ || 8 || tá ín niṇyáṃ hṛídayasya praketaíḥ sahásravalśam abhí sáṃ caranti | yaména tatáṃ paridhíṃ váyanto 'psarása úpa sedur vásishṭhāḥ || 9 || vidyúto jyótiḥ pári saṃjíhānam mitrā́váruṇā yád ápaśyatāṃ tvā | tát te jánmoteíkaṃ vasishṭhāgástyo yát tvā viśá ājabhára || 10 || [23] ||

utā́si maitrāvaruṇó vasishṭhorváśyā brahman mánasó 'dhi jātáḥ | drapsáṃ skannám brā́hmaṇā daívyena víśve devā́ḥ púshkare tvādadanta || 11 || sá praketá ubhā́yasya pravidvā́n sahásradāna utá vā sádānaḥ | yaména tatáṃ paridhíṃ vayishyánn apsarásaḥ pári jajñe vásishṭhaḥ || 12 || satré ha jātā́v ishitā́ námobhiḥ kumbhé rétaḥ sishicatuḥ samānám | táto ha mā́na úd iyāya mádhyāt táto jātám ŕíshiṃ āhur vásishṭham || 13 || ukthabhŕítaṃ sāmabhŕítam bibharti grā́vāṇam bíbhrat prá vadāty ágre | úpainam ādhvaṃ sumanasyámānā ā́ vo gachāti pratŕído vásishṭhaḥ || 14 || [24] ||

Dvitīyo 'nuvā́kaḥ.

34.

Prá śukraítu devī́ manīshā́ asmát sútashṭo rátho ná

33, 6 daṇḍā́ḥ-iva ít go-ájanāsaḥ. pári-chinnāḥ. ábhavat. puraḥ -etā́. 7 pra-jā́ḥ āryāḥ jyótiḥ-agrāḥ. 8 sū́ryasya-iva. samudrásya -iva. vā́tasya-iva pra-javā́ḥ nā́ a°. ánu-etave. 9 té ít. pra-ketaíḥ. sahásra-valśam. pari-dhím. 10 vi-dyútaḥ. sam-jíhānam. jánma utá e° vasishṭha a°. ā-jabhā́ra. 11 utá asi. vasishṭha urváśyāḥ. mánasaḥ á°, tvā a°. 12 pra-ketā́ḥ. pra-vidvā́n sahásra-dānaḥ. sá-dānaḥ. y. t. p. 9. 13 sisicatuḥ. 14 uktha-bhŕítam sāma -bhŕítam. úpa e°. su-manasyámānāḥ. pra-tŕidaḥ. — 34, 1 śukrā́ e°. manīshā́. sú-tashṭaḥ.

vājí || 1 || vidúḥ pṛithivyá divó janítraṃ ṣṛiṇvánty ápo ádha kshárantīḥ || 2 || ápaṣ cid asmai pínvanta pṛithvír vṛitréshu ṣūrā máṅsanta ugráḥ || 3 || á dhūrshv àsmai dádhātāṣvān índro ná vajrí hiraṇyabāhuḥ || 4 || abhí prá sthātāheva yajñáṃ yáteva pátman tmánā hinota || 5 || tmánā samátsu hinóta yajñáṃ dádhāta ketúṃ jánāya vīrám || 6 || úd asya ṣúshmād bhānúr nárta bíbharti bhārám pṛithiví ná bhúma || 7 || hváyāmi devắñ áyātur agne sádhann ṛiténa dhíyaṃ dadhāmi || 8 || abhí vo devíṃ dhíyaṃ dadhidhvam prá vo devatrá vắcaṃ kṛiṇudhvam || 9 || á cashṭa āsām pátho na-dínāṃ váruṇa ugráḥ sahásracakshāḥ || 10 || [25] ||

rājā rāshṭrắnām péṣo nadínām ánuttam asmai kshatrám viṣváyu || 11 || ávishṭo asmắn víṣvāsu vikshv ádyuṃ kṛiṇota ṣáṅsaṃ ṇinitsóḥ || 12 || vy ètu didyúd dvishắm áṣevā yuyóta víshvag rápas tanūnām || 13 || ávīn no agnír havyắu námobhiḥ préshṭho asmā adhāyi stómaḥ || 14 || sajúr devébhir apắṃ nápātaṃ sákhāyaṃ kṛidhvaṃ ṣivó no astu || 15 || abjắm ukthaír áhiṃ gṛiṇīshe budhné nadínāṃ rájassu shídan || 16 || má nó 'hir budhnyò rishé dhān má yajñó asya sridhad ṛitāyóḥ || 17 || utá na eshú nṛíshu ṣrávo dhuḥ prá rāyé yantu ṣárdhanto aryáḥ || 18 || tápanti ṣátruṃ svàr ṇá bhúmā mahásenāso ámebhir eshām || 19 || á yán naḥ pátnīr gámanty áchā tváshṭā supāṇír dádhātu vīrắn || 20 || [26] ||

práti na stómaṃ tváshṭā jusheta syād asmé arámatir vasūyúḥ || 21 || tá no rāsan rātishắco vásūny á ródasī varuṇānī ṣṛiṇotu | várūtrībhiḥ susaraṇó no astu tváshṭā su-

---

34, 2 pṛithivyắḥ. 3 ṣūrāḥ máṅsante. 4 dhuḥ-sú a° dádhāta á°. hiraṇya-bāhuḥ. 5 sthāta áha-iva. yắtā-iva. 6 samát-su. 7 ná ā°. 10 cashṭe. sahásra-cakshāḥ. 11 viṣvá-āyu. 12 ávishṭo *iti*. vikshú. 13 ví etu. 14 ávīt. havya-át. asmai. 15 sa -jūḥ. 16 ap-jắm. sídan. 17 mā-dhāt V, 41, 16. ṛita-yóḥ. 19 ná bhúma mahắ-senāsaḥ. 20 yát. ácha. su-pāṇíḥ. 21 naḥ. asmé *iti*. vasu-yúḥ. 22 rāti-sācaḥ (23). á — ṣṛiṇotu V, 46, 8. su-ṣaraṇáḥ.

dát dadhātu ráyaḥ || 22 || tán no ráyaḥ párvatās tán na ấpas tád rātishấca óshadhīr utá dyaúḥ | vánaspátibhiḥ pṛithiví sajóshā ubhé·ródasī pári pāsato naḥ || 23 || ánu tád urví ródasī jihātām ánu dyukshó váruṇa índrasakhā | ánu víṣve marúto yé sahấso rāyáḥ syāma dharúṇaṃ dhiyádhyai || 24 || tán na índro váruṇo mitró agnír ấpa óshadhīr vaníno jushanta | ṣárman syāma marútām upásthe yūyám pāta — || 25 || [27] ||

35.

Ṣáṃ na indrāgní bhavatām ávobhiḥ ṣáṃ na índrāváruṇā rātáhavyā | ṣám índrāsómā suvitấya ṣáṃ yóḥ ṣáṃ na índrāpūshấṇā vấjasātau || 1 || ṣáṃ no bhágaḥ ṣám u naḥ ṣáṅso astu ṣáṃ naḥ púraṃdhiḥ ṣám u santu ráyaḥ | ṣáṃ naḥ satyásya suyámasya ṣáṅsaḥ ṣáṃ no aryamấ purujātó astu || 2 || ṣáṃ no·dhātấ ṣám u dhartấ no astu ṣáṃ na urūcí bhavatu svadhấbhiḥ | ṣáṃ ródasī bṛihatí ṣáṃ no ádriḥ ṣáṃ no devánāṃ suhávāni santu || 3 || ṣáṃ no agnír jyótiranīko astu ṣáṃ no mitrấváruṇāv aṣvínā ṣám | ṣáṃ naḥ sukṛítāṃ sukṛitấni santu ṣáṃ na ishiró abhí vātu vấtaḥ || 4 || ṣáṃ no dyấvāpṛithiví pūrváhūtau ṣám antárikshaṃ dṛiṣáye no astu | ṣáṃ na óshadhīr vaníno bhavantu ṣáṃ no·rájasas pátir astu jishṇúḥ || 5 || [28] ||

ṣáṃ na índro vásubhir devó astu ṣám ādityébhir váruṇaḥ suṣáṅsaḥ | ṣáṃ no rudró rudrébhir jálāshaḥ ṣáṃ nas tváshṭā gnấbhir ihá ṣṛiṇotu || 6 || ṣáṃ naḥ sómo bhavatu bráhma ṣáṃ naḥ ṣáṃ no grấvāṇaḥ ṣám u santu yajñấḥ | ṣáṃ naḥ ṣvárūṇām mitáyo bhavantu·ṣáṃ naḥ prasvàḥ ṣám

---

34, 22 su-dátraḥ. 23 tát (2). sa-jóshāḥ ubhé *iti* ródasī *iti*. 24 urví *iti* ródasī *iti*. índra-sakhā. 25 tát. upá-sthe. — 35, 1 indrāgní *iti*. rātá-havyā. vấja-sātau. 2 púram-dhiḥ. su-yámasya. puru-jātáḥ. 3 ródasī *iti* bṛihatī *iti*. su-hávāni. 4 jyótiḥ-anīkaḥ. su-kṛitām su-kṛitấni. 5 dyấvāpṛithiví *iti* pūrvá-hūtau. 6 su-ṣáṅsaḥ. 7 pra-svàḥ.

v astu védiḥ || 7 || śáṃ naḥ sūrya urucákshā úd etu śáṃ nas cátasraḥ pradíśo bhavantu | śáṃ naḥ párvatā dhruváyo bhavantu śáṃ naḥ síndhavaḥ śám u santv ápaḥ || 8 || śáṃ no áditir bhavatu vratébhiḥ śáṃ no bhavantu marútaḥ svarkáḥ | śáṃ no víshṇuḥ śáṃ u pūshá no astu śáṃ no bhavítraṃ śám v astu vāyúḥ || 9 || śáṃ no devá́ḥ savitá trāyamāṇaḥ śáṃ no bhavantūsháso vibhātíḥ | śáṃ naḥ parjányo bhavatu prajábhyaḥ śáṃ naḥ kshétrasya pátir astu śambhúḥ || 10 || [29] ||

śáṃ no devā́ viśvádevā bhavantu śáṃ sárasvatī sahá dhībhír astu | śám abhishā́caḥ śám u rātishā́caḥ śáṃ no divyáḥ pā́rthivāḥ śáṃ no ápyāḥ || 11 || śáṃ naḥ satyásya pátayo bhavantu śáṃ no árvantaḥ śám u santu gávaḥ | śáṃ na ṛibhávaḥ sukṛítaḥ suhástāḥ śáṃ no bhavantu pitáro háveshu || 12 || śáṃ no ajá ékapād devó astu śáṃ nó 'hir budhnyàḥ śáṃ samudráḥ | śáṃ no apā́ṃ nápāt perúr astu śáṃ naḥ pṛíśnir bhavatu devágopā || 13 || ādityā́ rudrā́ vásavo jushantedám bráhma kriyámāṇaṃ návīyaḥ | śṛiṇvántu no divyáḥ párthivāso gójātā utá yé yajñíyāsaḥ || 14 || yé devā́nām yajñíyā yajñíyānām mánor yájatrā amṛítā ṛitajñā́ḥ | té no rāsantām urugāyám adyá yūyám pāta — || 15 || [30] ||

Tṛitīyo 'dhyāyaḥ.

36.

Prá bráhmaitu sádanād ṛitásya ví rasmíbhiḥ sasṛije sū́ryo gā́ḥ | ví sānunā pṛithiví́ sasra urví́ pṛithú prátīkam

---

35, 8 uru-cákshāḥ. pra-díśaḥ. párvatāḥ. 9 su-arkáḥ. 10 bhavantu u° vi-bhātíḥ. pra-jā́bhyaḥ. śam-bhúḥ. 11 devā́ḥ viśvá-devāḥ. abhi-sā́caḥ. rāti-sā́caḥ. 12 ś. n. s. 2. su-kṛítaḥ su-hástāḥ. 13 éka-pāt. naḥ á°. devá-gopā. 14 ā. r. v. III, 8, 8. jushanta i°. gó-jātāḥ. 15 yajñíyāḥ. ṛita-jñā́ḥ. uru-gāyám. — 36, 1 bráhma etu. sasre.

ádhy édhe agníḥ || 1 || imắṃ vām mitrāvaruṇā suvṛiktím ísham ná kṛiṇve asurā návīyāḥ | inó vām anyáḥ padavír ádabdho jánaṃ ca mitró yatati bruvāṇáḥ || 2 || ắ vátasya dhrájato ranta ityắ ápīpayanta dhenávo ná sūdāḥ | mahó diváḥ sádane jāyamānó 'cikradad vṛishabháḥ sásminn ūdhan || 3 || girá yá etắ yunájad dhárī ta índra priyá surāthā ṣūra dhāyú | prá yó manyúṃ rírikshato mināty ắ sukrátum aryamáṇaṃ vavṛityām || 4 || yájante asya sakhyáṃ váyaṣ ca namasvínaḥ svá ṛitásya dhāman | ví príksho bābadhe nṛíbhi stávāna idáṃ námo rudrāya préshṭham || 5 || [1] ||

ắ yát sākáṃ yaṣáso vāvaṣānắḥ sárasvatī saptáthī síndhumātā | yắḥ sushváyanta sudúghāḥ sudhārá abhí svéna páyasā pípyānāḥ || 6 || utá tyé no marúto mandasānắ dhíyaṃ ṭokáṃ ca vājíno 'vantu | mắ naḥ pári khyad áksharā cáranty ávīvṛidhan yújyaṃ té rayíṃ naḥ || 7 || prá vo mahím arámatiṃ kṛiṇudhvam prá pūshánaṃ vidathyàṃ ná vīrám | bhágaṃ dhiyò 'vitāraṃ no asyắḥ sātaú vājaṃ rātishắcam púraṃdhim || 8 || áchāyáṃ vo marutaḥ ṣlóka etv áchā víshṇuṃ nishiktapám ávobhiḥ | utá prajắyai gṛiṇaté váyo dhur yūyám pāta — || 9 || [2] ||

37.

Á vo váhishṭho vahatu stavádhyai rátho vājā ṛibhukshaṇo ámṛiktaḥ | abhí tripṛishṭhaíḥ sávaneshu sómair máde suṣiprā mahábhiḥ pṛiṇadhvam || 1 || yūyáṃ ha rátnam maghávatsu dhattha svardṛíṣa ṛibhukshaṇo ámṛiktam | sáṃ

36, 2 ắ 1°. su-vṛiktím. pada-víḥ. 3 rante. jāyamānaḥ á°. 4 hárī *iti* te. su-rátha. dhāyú *iti*. su-krátum. 5 své. nṛí-bhiḥ. 6 síndhu -mātā. susváyanta su-dúghāḥ su-dhārắḥ. 7 mandasānắḥ. cárantī. 8 dhiyáḥ a°. rāti-sắcam púram-dhim. 9 ácha a°. ácha. nisikta -pắm. pra-jắyai. — 37, 1 tri-pṛishṭhaíḥ. su-ṣiprāḥ. 2 svaḥ -dṛíṣaḥ.

yajñéshu svadhāvantaḥ pibadhvaṃ ví no rā́dhāṅsi matíbhir dayaḍhvam || 2 || uvócitha hí maghavan deshṇám mahó árbhasya vásuno vibhāgé | ubhā́ te pūrṇā́ vásunā gábhastī ná sūnṛ́tā ní yamate vasavyà̀ || 3 || tvám indra sváyaśā ṛibhukshā́ vā́jo ná sā́dhur ástam eshy ṛ́ikvā́ | vayáṃ nú te dā́śvāṅsaḥ syāma bráhma kṛiṇvánto harivo vásishṭhāḥ || 4 || sánitāsi praváto dā́śúshe cid yā́bhir vívesho haryaśva dhībhíḥ | vavanmā́ nú te yújyābhir ūtí kaḍā́ na indra rāyá ā́ daśasyeḥ || 5 || [3] ||

vāśáyasīva vedhásas tvám naḥ kadā́ na indra vácaso bubodhaḥ | ástaṃ tātyā́ dhiyā́ rayíṃ suvíram pṛikshó ṇo árvā ny ùhīta vājī́ || 6 || abhí yáṃ devī́ nírṛitiś cid íṣe nákshanta índraṃ ṣarádaḥ supríkshaḥ | úpa tribandhúr jarádashṭim ety ásvaveśaṃ yáṃ kṛiṇávanta mártāḥ || 7 || ā́ no rā́dhāṅsi savita stavádhyā ā́ rā́yo yantu párvatasya rātaú | sádā no divyáḥ pāyúḥ sishaktu yūyám pāta — || 8 || [4] ||

38.

Úd u shyá deváḥ savitā́ yayāma hiraṇyáyīm amátiṃ yā́m áśiśret | nūnám bhágo hávyo mā́nushebhir ví yó rátnā purūvásur dádhāṭi || 1 || úd u tishṭha savitaḥ ṣrudhy àsyá hiraṇyapāṇe prábhṛitāv ṛitásya | vy ùrvíṃ pṛithvíṃ amátiṃ sṛijānā́ ā́ nṛíbhyo martabhójanaṃ suvānáḥ || 2 || ápi shṭutáḥ savitā́ devó astu yám ā́ cid víśve vásavo gṛiṇánti | sá na stómān namasyàś cáno dhād víśvebhiḥ pātu pāyúbhir ní sūríṃ || 3 || abhí yáṃ devy áditir gṛiṇáti savā́ṃ devásya sa-

---

37, 3 vi-bhāgé. gábhastī *iti*. 4 svá-yaśāḥ ṛibhukshā́ḥ. 5 sánitā asi. hari-aśva. vavanmá. 6 vāśáyasi-iva. su-víram. ní u°. 7 níḥ-ṛitiḥ. nákshante. su-príkshaḥ. tri-bandhúḥ jarát-ashṭim. ásva-veśam. 8 savitar *iti* stavádhyai. sisaktu. — 38, 1 úd — savitā́ II, 38, 1. hiraṇyáyīm — áśiśret III, 38, 8. puru-vásuḥ. 2 savitar *iti* ṣrudhí a° hiraṇya-pāṇe prá-bhṛitau. ví u°. márta-bhójanam. 3 stutáḥ. naḥ. 4 a. y. d. VII, 37, 7.

vitúr jushāṇá | abhí samrā́jo váruṇo gṛiṇanty abhí mitráso aryamā́ sajóshāḥ || 4 || abhí yé mithó vanúshaḥ sápante rātím divó rātishā́caḥ pṛithivyā́ḥ | áhir budhnyà utá naḥ śṛiṇotu várūtry ékadhenubhir ní pātu || 5 || ánu tán no jā́spátir manśīshṭa rátnaṃ devásya savitúr iyānáḥ | bhágam ugró 'vase jóhavīti bhágam ánugro ádha yāti rátnam || 6 || śáṃ no bhavantu vā́jino háveshu devátātā mitádravaḥ svarkā́ḥ | jambháyantó 'hiṃ vṛíkaṃ rákshāṅsi sánemy asmád yuyavann ámīvāḥ || 7 || vā́je-vāje 'vata vājino no dháneshu viprā amṛitā ṛitajñā́ḥ | asyá mádhvaḥ pibata mādáyadhvaṃ tṛiptā́ yāta pathíbhir devayánaiḥ || 8 || 5 ||

39.

Ūrdhvó agníḥ sumatím vásvo aśret prátīcī jūrṇír devátātim eti | bhejáte ádrī rathyèva pánthām ṛitáṃ hótā na ishitó yajāti || 1 || prá vāvṛije suprayā́ barhír eshām ā́ viśpátīva bíriṭa iyāte | viśā́m aktór ushásaḥ pūrváhūtau vā́yúḥ pūshā́ svastáye niyútvān || 2 || jmayā́ átra vásavo ranta devā́ urā́v antárikshe marjayanta śubhrā́ḥ | arvā́k pathá urujrayaḥ kṛiṇudhvaṃ śrótā dūtásya jagmúsho no asyá || 3 || té hí yajñéshu yajñíyāsa ūmā́ḥ sadhástham víśve abhí sánti devā́ḥ | tā́ṅ adhvará uśató yakshy agne śrushṭī́ bhágam nā́satyā púraṃdhim || 4 || ā́gne gíro divá ā́ pṛithivyā́ mitrám vaha váruṇam índram agním | áryamáṇam áditiṃ víshṇum eshā́m sárasvatī marúto mādayantām || 5 || raré havyám matíbhir yajñíyānām nákshat kā́mam mártyānām ásinvan | dhā́tā rayím avidasyám sadāsā́m sakshīmáhi yújyebhir nú

38, 4 sam-rā́jaḥ. sa-jóshāḥ. 5 rāti-sā́caḥ. várūtrī ékadhenu-bhiḥ. 6 tát. jā́ḥpátiḥ. ávase. 7 mitá-dravaḥ su-arkā́ḥ jambháyantaḥ á°. 8 ṛita-jñā́ḥ. tṛiptā́ḥ. deva-yā́naiḥ. — 39, 1 su-matím. bhejáte *iti* ádrī *iti* rathyā́-iva. 2 vavṛije su-prayā́ḥ. viśpátīveti viśpátī-iva bíriṭe iyāte *iti*. pūrvá-hūtau. 3 uru-jrayaḥ. śróta. 4 sadhá-stham. adhvaré. púram-dhim. 5 ā́ a°. pṛithivyā́ḥ. ā́ a°. 6 dhā́ta. avi-dasyám sadā-sā́m.

devaíḥ || 6 || nú ródasī ablíshṭute vásishṭhair ṛitávāno váruṇo mitró agníḥ | yáchantu candrā́ upamā́m no arkā́m yūyám pāta — || 7 || 6 ||

40.

Ó ṣrushṭír vidathyà sám etu práti stómaṃ dadhīmahi turā́ṇām | yád adyá devā́ḥ savitā́ suvā́ti syā́māsya ratníno vibhāgé || 1 || mitrás tán no váruṇo ródasī ca dyúbhaktam índro aryamā́ dadātu | dídeshṭu devy áditī rékṇo vāyúṣ ca yán niyuvaíte bhágaṣ ca || 2 || séd ugró astu marutaḥ sá ṣushmí yám mártyam prishadaṣvā ávātha | utém agníḥ sárasvatī junánti ná tásya rāyáḥ paryetā́sti || 3 || ayā́m hí netā́ váruṇa ṛitásya mitró rā́jāno aryamā́po dhúḥ | suhávā devy áditir anarvā́ tó no áṅho áti parshann árishṭān || 4 || asyá devásya mīḷhúsho vayā́ víshṇor eshásya prabhṛithé havírbhiḥ | vidé hí rudró rudríyam mahitvā́m yāsishṭā́m vartír aṣvināv írāvat || 5 || mā́tra pūshann āghṛiṇa irasyo várūtrī yád rātishā́caṣ ca rā́san | mayobhúvo no árvanto ní pāntu vṛishṭím párijmā vā́to dadātu || 6 || nú ródasī — || 7 || 7 ||

41.

Prātár agním prātár índraṃ havāmahe prātár mitrā́váruṇā prātár aṣvínā | prātár bhágam pūshā́ṇam bráhmaṇas pátim prātáḥ sómam utá rudrā́m huvema || 1 || prātarjítam bhágam ugrā́m huvema vayám putrám áditer yó vidhartā́ | ādhrā́ṣ cid yám mányamānas turā́ṣ cid rā́jā cid yám bhá-

---

39, 7 nú ródasī *iti* abhíṣtute *ity* abhí-ṣtute. ṛitá-vāṇaḥ. upa -mām. — 40, 1 ó *iti*. syāma a°. vi-bhāgé. 2 tát. ródasī *iti*. dyú-bhaktam. devī́ áditiḥ. yát niyuvaíte *iti* ni-yuvaíte. 3 sáḥ ít. ṛishat-aṣvāḥ. utá īm. pari-etā́ a°. 4 aryamā́ á° dhúr *iti* dhúḥ su-hávā devī́. 5 vayā́ḥ. pra-bhṛithé. 6 mā́ á°. āghṛiṇe. rāti -sā́caḥ. mayaḥ-bhúvaḥ. pári-jmā. — 41, 1 prātár *iti* s°. 2 prātaḥ -jítam. vi-dhartā́.

gam bhakshíty âha || 2 || bhága práṇetar bhága sátyarādho bhágemāṃ dhíyam úd avā dádan naḥ | bhága prá ṇo janaya góbhir áśvair bhága prá nṛíbhir nṛivántaḥ syāma || 3 || utédānīm bhágavantaḥ syāmotá prapitvá utá mádhye áhnām | utóditā maghavan sūryasya vayáṃ devānāṃ sumataú syāma || 4 || bhága eva bhágavāñ astu devās téna vayám bhágavantaḥ syāma | táṃ tvā bhaga sárva íj johavīti sá no bhaga puraetā bhavehá || 5 || sám adhvaráyosháso namanta dadhikráveva śúcaye padáya | arvācīnáṃ vasuvídam bhágaṃ no rátham iváśvā vājína á vahantu || 6 || áśvāvatīr gómatīr na ushāso vīrávatīḥ sádam uchantu bhadráḥ | ghritáṃ dúhānā viśvátaḥ prápītā yūyám pāta — || 7 || 8 ||

42.

Prá brahmāṇo áṅgiraso nakshanta prá kradanūr nabhanyàsya vetu | prá dhenáva udaprúto navanta yujyátām ádrī adhvarásya péśaḥ || 1 || sugás te agne sánavitto ádhvā yukshvā́ suté haríto rohítaś ca | yé vā sádmann aruśā́ vīravāho huvé devānāṃ jánimāni sattáḥ || 2 || sám u vo yajñám mahayan námobhiḥ prá hótā mandró ririca upāké | yájasva sú purvaṇīka devā́n á yajñíyām arámatiṃ vavṛityāḥ || 3 || yadā́ vīrásya revāto duroṇé syonaśīr átithir ācíketat | súprīto agníḥ súdhito dáma á́ sá viśé dāti váryam íyatyai || 4 || imáṃ no agne adhvarám jushasva marútsv índre yaśásaṃ kṛidhī naḥ | á́ náktā barhíḥ sadatām ushāso-

---

41, 2 bhakshi íti. 3 pránetar *iti* prá-netaḥ. sátya-rādhaḥ bhága i°. ava dádat. naḥ. 4 utá i°. syāma utá pra-pitvé. utá út-itā. su-matā. 5 ít. puraḥ-etā bhava ihá. 6 adhvaráya u°. dadhikrā́vā-iva. -vasu-vídam. rátham-iva áśvāḥ. 7 áśva-vatīḥ. ushāsaḥ. dúhānāḥ. prá-pītāḥ. — 42, 1 uda-prútaḥ. ádrī *iti*. 2 su -gáḥ. sána-vittaḥ. yukshvá. aruśā́ḥ vīra-vā́haḥ. 3 ririce. puru -aníka. 4 syona-śíḥ. ā-cíketat sú-pritaḥ. sú-dhitaḥ dáme. 5 kṛidhi. ushāsā.

ṣántā mitrā́váruṇā yajehá || 5 || evā́gníṃ sahasyàṃ vásishṭho rāyáskāmo viṣvápsnyasya staut | íshaṃ rayíṃ paprathad vā́jam asmé yūyáṃ pāta — || 6 || 9 ||

43.

Prá vo yajñéshu devayánto arcan dyā́vā námobhiḥ pṛithiví ishádhyai | yéshām bráhmāṇy ásamāni víprā víshvag viyánti vaníno ná ṣā́khāḥ || 1 || prá yajñá etu hétvo ná sáptir úd yachadhvaṃ sámanaso ghṛitácīḥ | stṛiṇītá barhír adhvaráya sādhū́rdhvā́ ṣocíṅshi devayúny asthuḥ || 2 || ā́ putrā́so ná mātáraṃ víbhṛitrāḥ sánau devā́so barhíshaḥ sadantu | ā́ viṣvácī vidathyàm anaktv ágne mā́ no devátātā mṛídhas kaḥ || 3 || té śishapanta jósham ā́ yájatrā ṛitásya dhárāḥ sudúghā dúhānāḥ | jyéshṭhaṃ vo adyá máha ā́ vásūnām ā́ gantana sámanaso yáti shṭhá || 4 || evā́ no agne vikshv ā́ daṣasya tváyā vayáṃ sahasāvann áskrāḥ | rāyā́ yujā́ sadhamā́do árishṭā yūyám pāta — || 5 || 10 ||

44.

Dadhikrā́ṃ vaḥ prathamám aṣvínoshásam agníṃ sámiddham bhágam ūtáye huve | índraṃ víshṇum pūshā́ṇam bráhmaṇas pátim ādityā́n dyā́vāpṛithiví apáḥ svàḥ || 1 || dadhikrā́m u námasā bodháyanta udī́rāṇā yajñám upaprayántaḥ | íḷāṃ devím barhíshi sādáyanto ṣvínā víprā suhávā huvema || 2 || dadhikrā́vāṇam bubudhānó agníṃ úpa bruva ushásaṃ sū́ryaṃ gā́m | bradhnám māñṣcatór váruṇasya ba-

---

42, 5 uṣántā. yaja ihá. 6 evá a°. rāyáḥ-kāmaḥ viṣvá-psnyasya. asmé *iti*. — 43, 1 pṛithiví *iti*. vi-yánti. 2 sá-manasaḥ (4). sādhú ū°. 3 ví-bhṛitrāḥ. kar *iti* kaḥ. 4 su-dúghāḥ. sthá. 5 evá. vikshú. sadha-mā́daḥ árishṭaḥ. — 44, 1 dadhi-krā́m (2). aṣvínā u°. sám-iddham. dyā́vāpṛithiví *iti*. svàr *iti* svàḥ. 2 ut-īrāṇāḥ. upa -prayántaḥ. su-hávā. 3 dadhi-krā́vāṇam. bruve. mañcatóḥ.

bhrúṃ té víṣvāsmád duritā́ yāvayantu || 3 || dadhikrā́vā prathamó vājy árvā́gre ráthānām bhavati prajānán | saṃvidāná ushásā sū́ryeṇādityébhir vásubhir áṅgirobhiḥ || 4 || á no dadhikrā́ḥ pathyā́m anaktv ṛitásya pánthām ánvetavá u | sṛiṇótu no daívyaṃ sárdho agníḥ ṣṛiṇvántu víṣve mahishā́ ámūrāḥ || 5 || 11 ||

45.

Á devó yātu savitā́ surátno 'ntarikshaprā́ váhamāno áṣvaiḥ | háste dádhāno náryā purū́ṇi `niveṣáyañ ca prasuvā́ñ ca bhū́ma || 1 || úd asya bāhū́ ṣithirā́ bṛihántā hiraṇyáyā divó ántāṅ anashṭām | nūnáṃ só asya mahimā́ panishṭa sū́raṣ cid asmā́ ánu dād apasyā́m || 2 || sá ghā nó deváḥ savitā́ sahávā́ sāvishad vásupatir vásūni | viṣráyamāṇo amátim urūcím martabhójanam ádha rāsate naḥ || 3 || imā́ gíraḥ savitā́raṃ sujihvám pūrṇágabhastim ūlate supāṇím | citrám váyo bṛihád asmé dadhātu yūyám pāta — || 4 || 12 ||

46.

Imā́ rudrā́ya sthirádhanvane gíraḥ kshipréshave devā́ya svadhā́vne | áshāḷhāya sáhamānāya vedháse tigmā́yudhāya bharatā ṣṛiṇótu naḥ || 1 || sá hí kshā́yeṇa kshā́myasya jánmanaḥ sā́mrājyena divyásya cétati | ávann ávantīr úpa no dúraṣ carānamīvó rudra jāsu no bhava || 2 || yā́ te didyúd ávasṛishṭā diváṣ pári kshmayā́ cárati pári sā́ vṛiṇaktu naḥ | sahásraṃ te svapivāta bheshajā́ mā́ nas tokéshu tánayeshu

---

44, 3 víṣvā a° duḥ-itā́ ya°. 4 dadhi-krā́vā. vā́jī árvā á°. pra-jānán sam-vidānáḥ sū́ryeṇa ā°. 5 dadhi-krā́ḥ. ánu-etavaí. — 45, 1 su-rátnaḥ antariksha-prā́ḥ. ni-veṣáyan. pra-suván. 2 bāhū́ *iti*. asmai. 3 gha. sahá-vā á. vásu-patiḥ. vi-ṣráyamāṇaḥ. marta-bhójanam. 4 imā́ḥ. su-jihvám pūrṇá-gabhastim. su-pāṇím. asmé *iti*. — 46, 1 imā́ḥ. sthirá-dhanvane. kshiprá-ishave. tigmá-āyudhāya bharata. 2 cara a°. 3 áva-ṣṛishtā. su-apivāta.

rīrishaḥ || 3 || mā́ no vadhī rudra mā́ párā dā mā́ te bhūma prásitau hīḷitásya | á no bhaja barhíshi jīvaśaṅsé yūyám pāta — || 4 || 13 ||

47.

Ápo yáṃ vaḥ prathamáṃ devayánta indrapā́nam ūrmím ákṛiṇvateḷáḥ | táṃ vo vayáṃ śúcim ariprám adyá ghṛitaprúsham mádhumantaṃ vanema || 1 || tám ūrmím āpo mádhumattamaṃ vo 'pā́ṃ nápād avatv āśuhémā | yásminn índro vásubhir mādáyāte tám aśyāma devayánto vo adyá || 2 || śatápavitrāḥ svadháyā mádantīr devír devā́nām ápi yanti páthaḥ | tā́ índrasya ná minanti vratā́ni síndhubhyo havyáṃ ghṛitávaj juhota || 3 || yā́ḥ sū́ryo raśmíbhir ātatā́na yā́bhya índro áradad gātúm ūrmím | té sindhavo várivo dhātanā no yūyám pāta — || 4 || 14 ||

48.

Ṛíbhukshaṇo vājā mādáyadhvam asmé naro maghavānaḥ sutásya | á vo 'rvā́caḥ krátavo ná yātā́m víbhvo rátham náryaṃ vartayantu || 1 || ṛibhúr ṛibhúbhir abhí vaḥ syāma víbhvo vibhúbhiḥ śávasā śávāṅsi | vā́jo asmā́ṅ avatu vā́jasātāv índreṇa yujā́ tarushema vṛitrám || 2 || té cid dhí pūrvír abhí sánti śāśā́ víśvāṅ aryá uparátāti vanvan | índro víbhvāṅ ṛibhukshā́ vā́jo aryáḥ śátror mithatyā́ kṛiṇavan ví nṛimṇám || 3 || nū́ devā́so várivaḥ kartanā no bhūtā́ no víśvé 'vase sajóshāḥ | sám asmé íshaṃ vásavo dadīran yūyám pāta — || 4 || 15 ||

46, 3 ririshaḥ. 4 vadhīḥ. dāḥ. prá-sitau. jīva-śaṅsé. — 47, 1 indra-pā́nam. ákṛiṇvata i°. ghṛita-prúsham. 2 āśu-hémā. 3 śatá-pavitrāḥ. ghṛitá-vat. 4 ā-tatā́na. dhātana. — 48, 1 vājāḥ. asmé *iti*. ví-bhvaḥ. 2 ví-bhvaḥ vibhú-bhiḥ. vā́ja-sātau. 3 hí. ví-bhvā ṛibhukshā́ḥ. 4 nú. kartana. víśve á° sa-jóshāḥ. asmé *iti*.

49.

Samudrájyeshṭhāḥ salilásya mádhyāt punāná yanty ániviśamānāḥ | índro yá vajrí vṛishábhó rarāda tá ápo devír ihá mám avantu || 1 || yá ápo divyá utá vā srávanti khanítrimā utá vā yáḥ svayamjáḥ | samudrárthā yáḥ śúcayaḥ pāvakás tá ápo — || 2 || yásām rájā váruṇo yáti mádhye satyānṛité ávapaśyañ jánānām | madhuścútaḥ śúcayo yáḥ pāvakás tá ápo — || 3 || yásu rájā váruṇo yásu sómo víśve devá yásūrjam mádanti | vaiśvānaró yásv agníḥ právishṭas tá ápo — || 4 || 16 ||

50.

Á mám mitrāvaruṇehá rakshatam kulāyáyad viśváyaṅ má na á gan | ajakāvám durdṛíśīkam tiró dadhe má mám pádyena rápasā vidat tsáruḥ || 1 || yád vijáman párushi vándanam bhúvad ashṭhīvántau pári kulphaú ca dévat | agníśh ṭác chócann ápa bādhatām itó má mám pádyena — || 2 || yác chalmalaú bhávati yán nadíshu yád óshadhībhyaḥ pári jáyate vishám | víśve devá nír itás tát suvantu má mám pádyena — || 3 || yáḥ praváto niváta udváta udanvátīr anudakáś ca yáḥ | tá asmábhyam páyasā pínvamānāḥ śivá devír aśipadá bhavantu sárvā nadyò aśimidá bhavantu || 4 || 17 ||

51.

Ādityánām ávasā nūtanena sakshīmáhi śármaṇā śámtamena | anāgāstvé adititvé turása imám yajñám dadhatu śróshamāṇāḥ || 1 || ādityáso áditir mādayantām mitró aryamá

49, 1 samudrá-jyeshṭhāḥ. punānáḥ. áni-viśamānāḥ. yáḥ. 2 svayam-jáḥ samudrá-arthāḥ. 3 satyānṛité *iti* ava-páśyan. madhu-ścútaḥ. 4 devāḥ yásu ū°. prá-vishṭaḥ. — 50, 1 mitrāvaruṇā ihá. vi-śváyat. duḥ-dṛíśīkam. 2 vi-jáman. agníḥ tát ś°. 3 yát ś°. yát. devāḥ. 4 śivāḥ. aśipadāḥ. sárvaḥ. aśimidāḥ.

váruṇo rájishṭhāḥ | asmákaṃ santu bhúvanasya gopáḥ pí-bantu sómam ávase no adyá || 2 || ādityá víśve marútaś ca víśve devás ca víśva ṛibhávaś ca víśve | índro agnír aśvínā tushṭuvānā́ yūyám pāta — || 3 || [18] ||

52.

Ādityáso áditayaḥ syāma púr devatrā́ vasavo martya-trā́ | sáṇema mitrāvaruṇā́ sánanto bhávema dyāvāpṛithivī́ bhávantaḥ || 1 || mitrás tán no váruṇo māmahanta śárma tokā́ya tánayāya gopā́ḥ | mā́ vo bhujemānyájātam éno mā́ tát karma vasavo yác cáyadhve || 2 || turaṇyávo 'ṅgiraso nakshanta rátnaṃ devásya savitúr iyānā́ḥ | pitā́ ca tán no mahā́n yájatro víśve devā́ḥ sámanaso jushanta || 3 || [19] ||

53.

Prá dyā́vā yajñaíḥ pṛithivī́ námobhiḥ sabā́dha īḷe bṛi-hatī́ yájatre | té cid dhí pū́rve kaváyo gṛiṇántaḥ puró mahī́ dadhiré devā́putre || 1 || prá pūrvajé pitárā návyasībhir gīr-bhíḥ kṛiṇudhvaṃ sádane ṛitásya | ā́ no dyāvāpṛithivī́ daí-vyena jánena yātam máhi vāṃ várūtham || 2 || utó hí vāṃ ratnadhéyāni sánti purūṇi dyāvāpṛithivī́ sudā́se | asmé dhat-taṃ yád ásad áskṛidhoyu yūyám pāta — || 3 || [20] ||

54.

Vā́stosh pate práti jānīhy asmā́n svāveśó anamīvó bhavā naḥ | yát tvémahe práti tán no jushasva śáṃ no bhava

---

51, 3 ādityā́ḥ. víśve. tustuvānā́ḥ. — 52, 1 dyāvāpṛithivī *iti*. 2 m. t. n. v. VII, 40, 2. mamahanta. bhujema anyá-jātam. yát. 3 turaṇyávaḥ á°. tát. sá-manasaḥ. — 53, 1 p. d. y. p. 159, 1. sa-bā́dhaḥ. bṛihatī *iti* yájatre *iti* té *iti*. hí. mahī *iti*. devá́putre *iti* devá-putre. 2 pūrvajé *iti* pūrva-jé. sádane *iti*. dyāvāpṛithivī *iti* (3). 3 uto *iti*. ratna-dhéyānī. su-dā́se asmó *iti*. — 54, 1 vā́stoḥ (2. 3). su-āveśáḥ. bhava. tvā ī°. tát.

dvipáde ṣáṃ cátushpade || 1 || vā́stosh pate pratáraṇo na edhi gayasphā́no góbhir áṣvebhir indo | ajárāsas te sakhyé syāma pitéva putrā́n práti no jushasva || 2 || vā́stosh pate ṣagmáyā saṃsádā te sakshīmáhi raṇváyā gātumátyā | pāhí kshéma utá yóge váraṃ no yūyám pāta — || 3 || 21 ||

55.

Amīvahā́ vāstosh pate víṣvā rūpā́ṇy āviṣán | sákhā suṣéva edhi naḥ || 1 || yád arjuna sārameya datáḥ piṣañga yáchase | vīva bhrājanta ṛishṭáya úpa srákveshu bápsato ní shú svapa || 2 || stenáṃ rāya sārameya táskaraṃ vā punaḥsara | stotṛī́n índrasya rāyasi kím asmā́n duchunāyase ní shú svapa || 3 || tváṃ sūkarásya dardṛihi táva dardartu sūkaráḥ | stotṛī́n índrasya — || 4 || sástu mātā́ sástu pitā́ sástu ṣvā́ sástu viṣpátiḥ | sasántu sárve jñātáyaḥ sástv ayám abhíto jánaḥ || 5 || yá ā́ste yáṣ ca cárati yáṣ ca páṣyati no jánaḥ | téshāṃ sáṃ hanmo akshā́ṇi yáthedáṃ harmyáṃ táthā || 6 || sahásraṣṛiñgo vṛishabhó yáḥ samudrā́d udā́carat | ténā sahasyènā vayáṃ ní jánān svāpayāmasi || 7 || proshṭheṣayā́ vahyeṣayā́ nā́rīr yā́s talpaṣī́varīḥ | stríyo yā́ḥ púṇyagandhās tā́ḥ sárvāḥ svāpayāmasi || 8 || 22 ||

Tritīyo 'nuvākaḥ.

56.

Ká īṃ vyàktā náraḥ sánīḷā rudrásya marya adha svaṣvāḥ || 1 || nákir hy èshāṃ janū́ṅshi véda té añgá vidre mi-

---

54, 1 dvi-páde. cátuḥ-pade. 2 pra-táraṇaḥ. gaya-sphā́naḥ. indo *iti*. pitā́-iva. 3 sam-sádā. kshéme. — 55, 1 amīva-hā́ vāstoḥ. ā-viṣán. su-ṣévaḥ. 2 ví-iva bhrājante. sú. 3 punaḥ-sara. duchuna-yase. 6 yáthā i°. 7 sahásra-ṣṛiñgaḥ. ut-ā́carat téna sahasyèna. 8 proshṭhe-ṣayā́ḥ vahye-ṣayā́ḥ. talpa-ṣī́varīḥ. púṇya-gandhāḥ. — 56, 1 ké. ví-aktāḥ. sá-nīḷāḥ. ádha su-áṣvāḥ. 2 hí e°.

thó janítram || 2 || abhí svapúbhir mithó vapanta vátasvanasaḥ syená aspridhran || 3 || etáni dhíro niṇyá ciketa príśnir yád údho mahí jabhára || 4 || sá ví suvírā marúdbhir astu sanát sáhantī púshyantī nṛimṇám || 5 || yámam yéshṭhāḥ śubhá śóbhishṭhāḥ śriyá sámmiślā ójobhir ugráḥ || 6 || ugrám va ója sthirá śávāṅsy ádhā marúdbhir ganás túvishmān || 7 || śubhró vaḥ súshmaḥ krúdhmī mánāṅsi dhúnir múnir iva śárdhasya dhṛishṇóḥ || 8 || sánemy asmád yuyóta didyúm má vo durmatír ihá práṇañ naḥ || 9 || priyá vo náma huve turāṇām á yát tṛipán maruto vāvaśānáḥ || 10 || [28] ||

svāyudhása ishmíṇaḥ sunishká utá svayám tanvàḥ śúmbhamānāḥ || 11 || śúcī vo havyá marutaḥ śúcīnām śúcim hinomy adhvarám śúcibhyaḥ | ṛiténa satyám ṛitasápa āyañ chúcijanmānaḥ śúcayaḥ pāvakáḥ || 12 || áṅseshv á marutaḥ khādáyo vo vákshassu rukmá upaśiśriyāṇáḥ | ví vidyúto ná vṛishṭíbhī rucānā ánu svadhám áyudhair yáchamānāḥ || 13 || prá budhnyà va īrate máhāṅsi prá námāni prayajyavas tiradhvam | sahasríyam dámyam bhāgám etám gṛihamedhíyam maruto jushadhvam || 14 || yádi stutásya maruto adhīthétthā víprasya vājíno hávīman | makshú rāyáḥ suvíryasya dāta nú cid yám ànyá ādábhad árāvā || 15 || [24] ||

átyāso ná yé marútaḥ sváñco yakshadṛíśo ná śubháyanta máryāḥ | té harmyeshṭhāḥ śíśavo ná śubhrá vatsáso ná prakrīḷínaḥ payodháḥ || 16 || dasasyánto no marúto mṛiḷantu varivasyánto ródasī suméke | āré gohá nṛihá vadhó vo astu sumnébhir asmé vasavo namadhvam || 17 || á vo

---

56, 3 sva-púbhiḥ. váta-svanasaḥ. 5 su-vírā. 6 sám-miślāḥ. 7 ójaḥ. ádha. 9 duḥ-matíḥ. práṇak. 10 tṛipát. 11 su-āyudhāsaḥ. su-nishkāḥ. 12 ṛita-sāpaḥ. śúci-janmānaḥ. 13 upa-śiśriyāṇāḥ. vi-dyútaḥ. vṛishṭí-bhiḥ. 14 pra-yajyavaḥ. gṛiha-medhíyam. 15 adhi-ithá i°. makshú. su-víryasya. nú. á-dábhat. 16 su-áñcaḥ yaksha-dṛísaḥ. harmye-sthāḥ. śubhrāḥ. pra-krīḷínaḥ payaḥ-dhāḥ. 17 ródasī *iti* suméke *iti* su-méke. go-há nṛi-há, asmé *iti*.

hótā johavīti sattáḥ satrācīṃ rātím maruto ·gṛiṇānáḥ | yá ívato vṛishaṇo ásti gopáḥ só ádvayāvī havate va ukthaíḥ || 18 || imé turám marúto rāmayantīmé sáhaḥ sáhasa á namanti | imé ṣáṅsaṃ vanushyató ní pānti gurú dvésho árarushe dadhanti || 19 || imé radhrám cin marúto junantī bhrímiṃ cid yáthā vásavo jushánta | ápa bādhadhvaṃ vṛishaṇas támāṅsi dhattá víṣvaṃ tánayaṃ tokám asmé || 20 || 25 ||

mā́ vo dātrān maruto nír arāma mā́ paścā́d daghma rathyo vibhāgé | á na spārhé bhajatanā vasavyè yád īṃ sujātáṃ vṛishaṇo vo ásti || 21 || sáṃ yád dhánanta manyúbhir jánāsaḥ ṣū́rā yahvíshv óshadhīshu vikshú | ádha smā no maruto rudriyāsas trātā́ro bhūta prítanāsv aryáḥ || 22 || bhū́ri cakra marutaḥ pítryāṇy ukthā́ni yā́ vaḥ ṣasyánte purā́ cit | marúdbhir ugráḥ prítanāsu sā́ḷhā marúdbhir ít sánitā vā́jam árvā || 23 || asmé vīró marutaḥ ṣushmy àstu jā́nānāṃ yó ásuro vidhartā́ | apó yéna sukshitáye táremā́dha svám óko abhí vaḥ syāma || 24 || tán na índro váruṇo mitró agnír — || 25 || 26 ||

57.

Mádhvo vo nā́ma mārutaṃ yajatrāḥ prá yajñéshu ṣávasā madanti | yé rejáyanti ródasī cid urví pínvanty útsaṃ yád áyāsur ugrā́ḥ || 1 || nicetā́ro hí marúto gṛiṇántam praṇetā́ro yájamānasya mánma | asmā́kam adyá vidátheshu barhír á vītáye sadata pipriyāṇā́ḥ || 2 || naítávad anyé marúto yáthemé bhrā́jante rukmaír āyudhais tanū́bhiḥ | á ródasī viṣvapíṣaḥ piṣānā́ḥ samānám añjy àñjate ṣubhé kám || 3 || ṛídhak sā́ vo maruto didyúd astu yád va āgaḥ puru-

---

56, 19 ramayanti imé. 20 cít. asmé *iti*. 21 dātrā́t. vi-bhāgé. naḥ. bhajatana. su-jātám. 22 hánanta. ṣū́rāḥ. sma. 24 asmé *iti*. ṣushmí a°. vi-dhartā́. su-kshitáye tárema á°. 25 = VII, 34, 25. — 57, 1 ródasī *iti*. urví *iti*. 2 ni-cetā́raḥ. pra-netā́raḥ. 3 ná e°. yáthā imé. ródasī *iti* viṣva-píṣaḥ. añjí a°.

shátā kárāma | mā́ vas tásyām ápi bhūmā yajatrā asmé vo astu sumatíṣ cánishṭhā || 4 || kṛité cid átra marúto raṇantā-navadyā́saḥ ṣúcayaḥ pāvakā́ḥ | prá ṇo 'vata sumatíbhir yajatrāḥ prá vā́jebhis tirata pushyáse naḥ || 5 || utá stutā́so marúto vyantu víṣvebhir nā́mabhir náro havíṁshi | dádāta no amṛítasya prajā́yai jigṛitá rāyáḥ sūnṛítā maghā́ni || 6 || ā́ stutā́so maruto víṣva ūtí áchā sūríṁ sarvátātā jigāta | yé nas tmánā ṣatíno vardháyanti yūyám pāta — || 7 || [27] ||

58.

Prá sākamúkshe arcatā gaṇā́ya yó daívyasya dhā́mnas túvishmān | utá kshodanti ródasī mahitvā́ nákshante nā́kaṃ nírṛiter avaṁṣā́t || 1 || janū́ṣ cid vo marutas tveshyèṇa bhímāsas túvimanyavó 'yāsaḥ | prá yé máhobhir ójasotá sánti víṣvo vo yā́man bhayate svardṛ́ik || 2 || bṛihád váyo maghávadbhyo dadhāta jújoshann ín marútaḥ sushṭutíṃ naḥ | gató nā́dhvā ví tirāti jantúm prá ṇa spārhā́bhir ūtíbhis tireta || 3 || yushmóto vípro marutaḥ ṣatasvī́ yushmóto árvā sáhurir sahasrī́ | yushmótaḥ samrā́ḷ utá hanti vṛitrám prá tád vo astu dhūtayo deshṇám || 4 || tā́ū́ ā́ rudrásya mī́ḷhúsho vivāse kuvín náṁsante marútaḥ pū́nar naḥ | yát sasvártā jihīḷiré yád āvír áva tád éna īmahe turā́ṇā́m || 5 || prá sā́ vāci sushṭutír maghónām idáṃ sūktám marúto jushanta | ārā́c cid dvésho vṛishaṇo yuyota yūyám pā́ta — || 6 || [28] ||

59.

Yáṃ trā́yadhva idám-idaṃ dévāso yáṃ ca náyatha |

57, 4 bhūma. asmé *iti*. su-matíḥ. 5 raṇanta a°. naḥ. sumatí -bhiḥ. 6 pra-jā́yai. 7 víṣve ūtí ácha. — 58, 1 sākam-úkshe arcata. ródasī *iti*. níḥ-ṛiteḥ. 2 túvi-manyavaḥ á°. ójasā utá. svaḥ-dṛík. 3 ít. su-stutím. ná ádhvā. naḥ. 4 yushmā́-ūtaḥ (3). sam-rā́ṭ. 5 kuvít. 6 su-stutíḥ. su-uktám. ārā́t. — 59, 1 trā́yadhve.

tásmā agne váruṇa mítráryaman márutaḥ śárma yachata || 1 || yushmákaṃ devā ávasāhani priyá ījānás tarati dvíshaḥ | prá sá kshayaṃ tirate ví mahír ísho yó vo várāya dāśati || 2 || nahí vaḥ caramáṃ caná vásishṭhaḥ parimáṅsate | asmákam adyá marutaḥ suté sácā víśve pibata kāmínaḥ || 3 || nahí va ūtíḥ prítanāsu márdhati yásmā árādhvaṃ naraḥ | abhí va ávart sumatír návīyasī túyaṃ yāta pipīshavaḥ || 4 || ó shú ghṛishvirādhaso yātánándhāṅsi pītáye | imá vo havyá maruto raré hí kam mó shv ànyátra gantana || 5 || á ca no barhíḥ sádatāvitá ca na spārháṇi dātave vásu | ásredhanto marutaḥ somyé mádhau svāhehá mādayādhvai || 6 || 29 ||

sasvāś cid dhí tanvàḥ śúmbhamānā á haṅsáso nílaprishṭhā apaptan | víśvaṃ śárdho abhíto mā ní sheda náro ná raṇváḥ sávane mádantaḥ || 7 || yó no maruto abhí durhṛiṇāyús tiráś cittáni vasavo jíghāṅsati | druháḥ pāśān práti sá mucīshṭa tápishṭhena hánmanā hantanā tám || 8 || sámtapanā idáṃ havír márutas táj jujushṭana | yushmákotí riśādasaḥ || 9 || gṛíhamedhāsa á gata máruto mápa bhūtana | yushmákotí sudānavaḥ || 10 || ihéḷa vaḥ svatavasaḥ kávayaḥ śúryatvacaḥ | yajñám maruta á vṛiṇe || 11 || tryàmbakaṃ yajāmahe sugándhim pushṭivárdhanam | urvārukám iva bándhanān mṛityór mukshīya mámṛítāt || 12 || 30 ||

Caturtho 'dhyāyaḥ.

60.

Yád adyá sūrya brávo 'nāgā udyán mitráya váruṇāya

59, 1 tásmai. mítra á°. 2 y. d. á. p. 110, 7. 3 pari -máṅsate. 4 yásmai. ā a° su-matíḥ. 5 ó *iti* sú ghṛishvi -rādhasaḥ yātána á°. mó *iti* sú a°. 6 sádata avitá. naḥ. svāhā ihá. 7 sasvár *iti*. hí. níla-prishṭhāḥ. seda. 8 duḥ-hṛiṇāyúḥ. hantana. 9 tát. yushmáka ūtí (10). 10 gṛíha-medhāsaḥ. mā ápa. su-dānavaḥ. 11 ihá-iha. sva-tavasaḥ. sūrya-tvacaḥ. 12 *Im pada nicht abgetrennt.* — 60, 1 brávaḥ á°. ut-yán.

satyám | vayám devatrádite syāma
gṛiṇántaḥ || 1 || eshá syá mitrāvaruṇā
eti sūryo abhí jmán | víṣvasya sthātúr
ṛijú márteshu vṛijiná ca pásyan || 2 || áyukta
sadhásthād yá īm váhanti sūryam ghṛitácīḥ | d
trāvaruṇā yuvákuḥ sám yó yūthéva jánimāni cá
úd vām pṛikshāso mádhumanto asthur á sūryo aruhac
rám árṇaḥ | yásmā ādityá ádhvano rádanti mitró arya
váruṇaḥ sajóshāḥ || 4 || imé cetāro ánṛitasya bhūrer mitró
aryamá váruṇo hí sánti | imá ṛitásya vāvṛidhur duroṇé
ṣagmāsaḥ putrá áditer ádabdhāḥ || 5 || imé mitró váruṇo
dūḷábhāso 'cetásaṃ cic citayanti dákshaiḥ | ápi krátuṃ su-
cétasam vátantas tiráṣ cid áṅhaḥ supáthā nayanti || 6 || 1 ||

imé divó ánimishā pṛithivyáṣ cikitváṅso acetásaṃ na-
yanti | pravrājé cin ṅadyò gādhám asti párāṃ no asyá vi-
shpitásya parshan || 7 || yád gopávad áditīḥ ṣárma bhadrám
mitró yáchanti váruṇaḥ sudáse | tásminn á tokáṃ tánayaṃ
dádhānā má karma devahélanam turāsaḥ || 8 || áva védim
hótrābhir yajeta rípaḥ káṣ cid varuṇadhrútaḥ sáḥ | pári
dvéshobhir aryamá vṛinaktūrúṃ sudáse vṛishaṇā u lokám
|| 9 || sasváṣ cid dhí sámṛitis tveshy èshām apīcyèna sáhasā
sáhante | yushmád bhiyá vṛishaṇo réjamānā dákshasya cin
mahiná mṛiḷátā naḥ || 10 || yó bráhmaṇe sumatím āyájāte
vájasya sātaú paramásya rāyáḥ | síkshanta manyúm magha-
vāno aryá urú ksháyāya cakrire sudhátu || 11 || iyám deva
puróhitir yuvábhyām yajñéshu mitrāvaruṇāv ākāri | víṣvāni
durgá pipṛitam tiró no yūyám pāta — || 12 || 2 ||

60, 1 deva-trā a°. 2 nṛi-cákshāḥ ubhé *iti*. 3 sadhá-sthāt. yūthā-iva. 4 aruhat ṣ°. yásmai. sa-jóshāḥ. 5 imé. vavṛidhuḥ. 6 duḥ-dábhāsaḥ. cit. su-cétasam. su-páthāḥ. 7 áni-mishā. pra -vrājé cit. 8 su-dáse. dádhānāḥ. deva-hélanam. 9 varuṇa -dhrútaḥ. vṛinaktu u° su-dáse vṛishaṇau. 10 s. c. dh. VII, 59, 7. sám-ṛitiḥ tveshí e°. réjamānāḥ. cit. mṛiḷáta. 11 su-matím ā -yájāte. su-dhā́tu. 12 devā puráḥ-hitiḥ. duḥ-gā́.

.. 61.

[redacted]shur varuṇa suprátīkam deváyor eti súryas
[redacted]i yó víṣvā bhúvanāni cáshṭe sá mahyúm
[redacted] ciketa || 1 || prá vām sá mitrāvaruṇāv ṛitávā
[redacted]māni dīrghaṣrúd iyarti | yásya bráhmāṇi sukratū
[redacted] á yát krátvā ná ṣarádaḥ pṛiṇaíthe || 2 || prórór mi-
[redacted]varuṇā pṛithivyáḥ prá divá ṛishvád bṛihatáḥ sudānū |
spáṣo dadhāthe óshadhīshu vikshv ṛídhag yató ánimisham
rákshamāṇā || 3 || ṣáṅsā mitrásya váruṇasya dhāma ṣúshmo
ródasī badbadhe mahitvá | áyan másā áyajvanām avírāḥ
prá yajñámanmā vṛijánam tirāte || 4 || ámūrā víṣvā vṛishaṇāv imá vām ná yásu citrám dádṛiṣe ná yakshám | drúhaḥ
sacante ánṛitā jánānām ná vām niṇyány acíte abhūvan || 5 ||
sám u vām yajñám mahayam námobhir huvé vām mitrāvaruṇā sabádhaḥ | prá vām mánmāny ṛicáse návāni kṛitáni
bráhma jujushann imáni || 6 || iyám deva puróhitir — || 7 || [a] ||

62.

Út súryo bṛihád arcíṅshy aṣret purú víṣvā jánima mánushāṇām | samó divá dadṛiṣe rócamānaḥ krátvā kṛitáḥ
súkṛitaḥ kartṛíbhir bhūt || 1 || sá sūrya práti puró na úd
gā ebhí stómebhir etaṣébhir évaiḥ | prá no mitráya váruṇāya vocó 'nāgaso aryamṇé agnáye ca || 2 || ví naḥ sahásram ṣurúdho radantv ṛitávāno váruṇo mitró agníḥ | yáchantu candrá upamám no arkám á naḥ kámam pūpurantu
stávānāḥ || 3 || dyávābhūmī adite trāsīthām no yé vām ja-

61, 1 varuṇā su-prátīkam. 2 ṛitá-vā. dīrgha-ṣrút. sukratū *iti* su-kratū. pṛiṇaíthe *iti*. 3 prá u°. sudānū *iti* su-dānū. dalhāthe *iti*. vikshú. áni-misham. 4 ṣáṅsa. ródasī *iti*. yajñá manmā. 5 imáḥ. 6 sa-bádhaḥ. — 62, 1 sú-kṛitaḥ. 2 ebhíḥ. ocaḥ á°. 3 ṛitá-vānaḥ. yáchantu — arkám VII, 39, 7. 4 dyā-ābhūmī *iti*.

jñúḥ sujánimānā ṛishve | mā́ héḷe bh
mā́ mitrásya priyátamasya nṛiṇā́m || 4 ||
jīváse na ā́ no gávyūtim ukshatam ghṛitéṉ
vayatam yuvānā śrutám me mitrāvaruṇā hā
mitró váruṇo aryamā́ nas tmáne tokā́ya váriv
sugā́ no víśvā supáthāni santu yūyám pāta — || 6

63.

Úd v eti subhágo viśvácakshāḥ sādhāraṇaḥ sū́ryo mā-
nushāṇām | cákshur mitrásya váruṇasya devás cármeva yáḥ
samávivyak támāṅsi || 1 || úd v eti prasavītā́ jánānām ma-
hā́n ketúr aṛṇaváḥ sū́ryasya | samānā́m cakrám paryāvívṛit-
san yád etaśó váhati dhūrshú yuktáḥ || 2 || vibhrājamāna
ushásām upásthād rebhaír úd ety anumadyámānaḥ | eshá
me deváḥ savitā́ cachanda yáḥ samānā́m ná práminā́ti
dhā́ma || 3 || divó rukmá urucákshā úd eti dūréarthas tará-
ṇir bhrājamānaḥ | nūnā́m jánāḥ sū́ryeṇa prásūtā áyann ár-
thāni kṛiṇávann ápāṅsi || 4 || yátrā cakrúr amṛítā gātúm
asmai śyenó ná díyann ánv eti páthaḥ | práti vām sū́ra
údite vidhema námobhir mitrāvaruṇotá havyaíḥ || 5 || nú
mitró váruṇo aryamā́ — || 6 || 5 ||

64.

Divi kṣnayantā rájasaḥ pṛithivyā́m prá vām ghṛitásya
nirṇíjo dadīran | havyám no mitró aryamā́ sújāto rā́jā su-
kshatró váruṇo jushanta || 1 || ā́ rājānā maha ṛitasya gopā

62, 4 su-jánimānaḥ ṛishve *iti*. 5 hávā imā́. 6 nú. su-gā́. su-páthāni. — 63, 1 su-bhágaḥ viśvá-cakshāḥ. cárma-iva. sam-ávivyak. 2 pra-savitā́. pari-āvívṛitsan. 3 vi-bhrājamānaḥ. upá-sthāt. anu -madyámānaḥ. pra-mināti. 4 uru-cákshāḥ. dūré-arthaḥ. prá -sūtāḥ. 5 yátra. amṛítāḥ. sū́re út-ite. mitrāvaruṇā utá. — 64, 1 niḥ-níjaḥ. sú-jātaḥ. su-kshatráḥ.

[illegible] yātam arvā́k | íḷāṃ ṇo mitrāvaruṇotá [illegible] invataṃ jīradānū || 2 || mitrás tán no vá- [illegible]ṇ prá sā́dhishṭhebhiḥ pathíbhir nayantu | [illegible] na ā́d aríḥ sudā́sa ishā́ madema sahá devá- [illegible] yó vāṃ gártam mánasā tákshad etám ūrdhvā́ṃ [illegible]ṛiṇávad dhāráyac ca | ukshéthām mitrāvaruṇā ghṛi- [illegible]ā́ rājānā sukshitī́s tarpayethām || 4 || eshá stómo va- [illegible]a mitra túbhyaṃ sómaḥ ṣukró ná vāyáve 'yāmi | avi- [illegible]shṭáṃ dhíyo jigṛitám púramdhīr yūyám pāta || 5 || 6 ||

65.

Práti vāṃ sū́ra údite sūktaír mitráṃ huve váruṇam pūtádaksham | yáyor asuryàm ákshitaṃ jyéshṭhaṃ víṣvasya yā́mann ācítā jigatnú || 1 || tā́ hí devā́nām ásurā tā́v aryā́ tā́ naḥ kshitī́ḥ karatam ūrjáyantīḥ | aṣyā́ma mitrāvaruṇā vayáṃ vāṃ dyā́vā ca yátra pīpáyann áhā ca || 2 || tā́ bhū́ripāṣāv ánṛitasya sétū duratyétū ripáve mártyāya | ṛitásya mitrāvaruṇā pathā́ vām apó ná nāvā́ duritā́ tarema || 3 || ā́ no mitrāvaruṇā havyájushṭiṃ ghṛitaír gávyūtim ukshatam íḷābhiḥ | práti vām átra váram ā́ jánāya pṛiṇītám udnó divyásya cā́roḥ || 4 || eshá stómo varuṇa mitra — || 5 || 7 ||

66.

Prá mitráyor váruṇayo stómo na etu ṣūshyàḥ | námasvān tuvijātáyoḥ || 1 || yā́ dhāráyanta devā́ḥ sudákshā dákshapitarā | asuryā̀ya prámahasā || 2 || tā́ na stipā́ ta-

---

64, 2 síndhupatī *iti* síndhu-patī. mitrāvaruṇā utá. jīradānū *iti* jīra-dānū. 3 m. t. n. v. VII, 40, 2. su-dā́se. devá-gopāḥ. 4 dhāráyat. su-kshitī́ḥ. 5 avishṭám — púraṃdhīr IV, 50, 11. — 65, 1 p. v. s. ú. VII, 63, 5. su-uktaíḥ. pūtá-daksham. ā-cítā. 3 bhū́ri-pāṣau. sétū *iti* duratyétū *iti* duḥ-atyétū. duḥ-itā́. 4 havyá-jushṭim. — 66, 1 váruṇayoḥ. tuvi-jātáyoḥ. 2 su-dákshā dáksha-pitarā. prá-mahasā. 3 naḥ sti-pā́.

nūpā́ váruṇa jāritṛīṇā́m | mítra sādha
adyá sū́ra údité 'nāgā mitró aryamā́ | s
|| 4 || suprāvī́r astu sá ksháyaḥ prá nú ya
yé no áṅho 'tipíprati || 5 || 8 ||

utá svarā́jo áditir ádabdhasya vratásya ye
jāna īṣate || 6 || práti vāṃ sū́ra údite mitráṃ gṛiṇī
ṇam | aryamáṇaṃ riṣā́dasam || 7 || rāyā́ hiraṇyayā
iyám avṛikā́ya ṣávase | iyáṃ víprā medhásātaye || 8
syāma deva varuṇa té mitra sūríbhiḥ sahá | íshaṃ svàṣ
dhīmahi || 9 || bahávaḥ sū́racakshaso 'gnijihvā́ ṛitāvṛ́ídhaḥ |
trī́ṇi yé yemúr vidáthāni dhītíbhir víṣvāni páribhūtibhiḥ
|| 10 || 9 ||

ví yé dadhúḥ ṣarádam mā́sam ā́d áhar yajñám aktúṃ
cā́d ṛícam | anāpyáṃ váruṇo mitró aryamā́ kshatráṃ rā́jāna
āṣata || 11 || tád vo adyá manāmahe sūktaíḥ sū́ra údite |
yád óhate váruṇo mitró aryamā́ yūyám ṛitásya rathyaḥ
|| 12 || ṛitā́vāna ṛitájātā ṛitāvṛ́ídho ghorā́so anṛitadvíshaḥ |
téshāṃ vaḥ sumné suchardíshṭame naraḥ syā́ma yé ca sū-
ráyaḥ || 13 || úd u tyád darṣatáṃ vápur divá eti prati-
hvaré | yád īm āṣúr váhati devá étaṣo víṣvasmai cákshase
áram || 14 || ṣīrshṇáḥ-ṣīrshṇo jágatas tasthúshas pátiṃ sa-
máyā víṣvam ā́ rájaḥ | saptá svásāraḥ suvitā́ya sū́ryaṃ vá-
hanti haríto ráthe || 15 || 10 ||

tác-cákshur deváhitaṃ ṣukrám uccárat | páṣyema ṣará-
daḥ ṣatáṃ jī́vema ṣarádaḥ ṣatám || 16 || kā́vyebhir adābhyā́
yātaṃ varuṇa dyumát | mitráṣ ca sómapītaye || 17 || divó

66, 3 tanū-pā́. 4 sū́re út-ite ánāgāḥ. 5 supra-avī́ḥ. su-dānavaḥ. ati-píprati. 6 sva-rā́jaḥ. 7 p. v. s. ú. VII, 63, 5. 8 medhá-sātaye. 9 svàr *iti* svàḥ. 10 sū́ra-cakshasaḥ agni-jihvā́ḥ ṛita-vṛ́ídhaḥ. páribhūti-bhiḥ. 11 áhaḥ, ca ā́t. 12 su-uktaíḥ sū́re út-ite. 13 ṛitá-vānaḥ ṛitá-jātāḥ ṛita-vṛ́ídhaḥ. anṛita-dvíshaḥ. suchardíḥ-tame. 14 prati-hvaré. 16 tát. devá-hitam. ut-cárat. 17 adābhyā ā́. sóma-pītaye.

...itráṣ cā́ yātam adrúhā | píbataṃ só-
...ā́ yātam mitrāvaruṇā jushāṇā́v ā́hutiṃ
...nam ṛitāvṛidhā || 19 || 11 ||

67.

...ti vāṃ ráthaṃ nṛipatī jarádhyai havíshmatā mánasā
...yena | yó vāṃ dūtó ná dhishṇyāv ájīgar áchā sūnúr
...pitárā vivakmi || 1 || áṣocy agníḥ samidhānó asmé úpo
...adṛiṣran támasaṣ cid ántāḥ | áceti ketúr ushásaḥ purástāc
chriyé divó duhitúr jā́yamānaḥ || 2 || abhí vāṃ nūnám aṣvinā
súhotā stómaiḥ sishakti nāsatyā vivakvā́n | pūrvī́bhir yā-
tam pathyā̀bhir arvā́k svarvídā vásumatā ráthena || 3 || avór
vāṃ nūnám aṣvinā yuvā́kur huvé yád vāṃ suté mādhvī
vasūyúḥ | ā́ vāṃ vahantu sthávirāso áṣvāḥ píbātho asmé
súshutā mádhūni || 4 || prā́cīm u devāṣvinā dhíyam mé 'mṛi-
dhrāṃ sātáye kṛitaṃ vasūyúm | víṣvā avishṭaṃ vā́ja ā́ pú-
raṃdhīs tā́ naḥ ṣaktaṃ ṣacīpatī ṣácībhiḥ || 5 || 12 ||

avishṭáṃ dhīshv àṣvinā na āsú prajā́vad réto áhrayaṃ
no astu | ā́ vāṃ toké tánaye tū́tujānāḥ surátnāso devávītiṃ
gamema || 6 || eshá syá vām pūrvagátveva sákhye nidhír
hitó mādhvī rātó asmé | áheḷatā mánasā́ yātam arvā́g aṣ-
nántā havyám mā́nushīshu vikshú || 7 || ékasmin yóge bhu-
raṇā samāné pári vāṃ saptá sraváto rátho gāt | ná vāyanti
subhvò deváyuktā yé vāṃ dhūrshú taráṇayo váhanti || 8 ||
asaṣcátā maghávadbhyo hí bhūtáṃ yé rāyā́ maghadéyaṃ
junánti | prá yé bándhuṃ sūnṛítābhis tiránte gávyā pṛiñ-

66, 18 ca ā́. ātujī́ *ity* ā-tujī́. 19 ā́-hutim. p. s. ṛi. 47, 3. — 67, 1 nṛipatī *iti* nṛi-patī. ácha. 2 sam-idhānáḥ asmé *iti* úpo *iti*. purástāt ṣ°. 3 sú-hotā. sisakti. svaḥ-vídā. 4 mādhvī *iti* vasu-yúḥ. asmé *iti* sú-sutā. 5 devā a°. me á°. vasu-yúm. vā́je. púram-dhīḥ. ṣacīpatī *iti* ṣacī-patī. 6 dhīshú a°. su-rátnāsaḥ devá-vītim. 7 pūrvagátvā-iva. ni-dhíḥ. mādhvī *iti*. asmé *iti*. mánasā ā́. 8 su-bhvàḥ devá-yuktāḥ. 9 magha-déyam.

cánto áśvyā maghấni || 9 || nú me h[illegible]
vānā yāsishṭáṃ vartír aśvināv írāvat | d[illegible]
ratam ca sūríṇ yūyám pāta — || 10 || 13 ||

68.

Á śubhrā yātam aśvinā śváśvā gíro dasrā juj[illegible]
yuvákoḥ | havyáni ca prátibhṛitā vītáṃ naḥ || 1 || prá [illegible]
ándhāṅsi mádyāny asthur áraṃ gantaṃ havísho vītáye m[illegible]
tiró aryó hávanāni śrutám naḥ || 2 || prá vāṃ rátho mánojavā íyarti tiró rájāṅsy aśvinā śatótiḥ | asmábhyaṃ sūryāvasū iyānáḥ || 3 || ayám ha yád vāṃ devayá u ádrir ūrdhvó vívakti somasúd yuvábhyām | á valgú vípro vavṛitīta havyaíḥ || 4 || citrám ha yád vām bhójanam nv ásti ny átraye máhishvantaṃ yuyotam | yó vām ománaṃ dádhate priyáḥ sán || 5 || 14 ||

utá tyád vāṃ juraté aśvinā bhūc cyávānāya pratítyaṃ havirdé | ádhi yád várpa itáūti dhatthấḥ || 6 || utá tyám bhujyúm aśvinā sákhāyo mádhye jahur durévāsaḥ samudré | nír īm parshad árāvā yó yuvákuḥ || 7 || vṛikāya cij jásamānāya śaktam utá śrutaṃ śayáve hūyámānā | yấv aghnyấm ápinvatam apó ná staryàṃ cic chakty àśvinā śácībhiḥ || 8 || eshá syá kārúr jarate sūktaír ágre budhāná ushásāṃ sumánmā | ishấ tám vardhad aghnyấ páyobhir yūyám pāta — || 9 || 15 ||

69.

Á vāṃ rátho ródasī badbadhānó hiraṇyáyo vṛíshabhir

67, 10 nú. — 68, 1 su-áśvā. práti-bhṛitā. 3 mánaḥ-javāḥ. śatá-ūtiḥ. sūryāvasū *iti*. 4 deva-yấḥ ūṃ *iti*. soma-sút. valgú *iti*. 5 nú. ní. 6 bhūt. haviḥ-dé. itáḥ-ūti. 7 duḥ-évāsaḥ. 8 cit. cit śaktí a°. 9 su-uktaíḥ. su-mánmā. — 69, 1 ródasī *iti*.

[illegible]artaniḥ pavíbhī rucāná ishā́ṃ voḷhā́ [illegible] || 1 || sá paprathānó abhí páñca bhū́mā [illegible]asā́ yātu yuktáḥ | víṣo yéan gáchatho de- [illegible]a cid yā́mam aṣviṇā dádhānā || 2 || sváṣvā [illegible]m arvā́g dásrā nidhím mádhumantam pibāthaḥ | [illegible]átho vadhvā̀ yā́damānó 'ntān divó bādhate varta- [illegible]m || 3 || yuvóḥ ṣríyam pári yóshāvṛiṇīta sū́ro duḥitā́ [illegible]takmyāyām | yád devayántam ávathaḥ ṣácībhiḥ pári [illegible]hraṅsám ománā vāṃ váyo gāt || 4 || yó ha syá vāṃ ra- thirā vásta usrā́ rátho yujānáḥ pariyā́ti vartíḥ | téna naḥ ṣáṃ yór ushásọ vyùshṭau ny àṣvinā vahataṃ yajñé asmín || 5 || nárā gauréva vidyútaṃ tṛishāṇā́smā́kam adyá sáva- nópa yātam | purutrā́ hí vām matíbhir hávante mā́ vām anyé ní yaman devayántaḥ || 6 || yuvám bhujyúm ávavid- dhaṃ samudrá úd ūhathur árṇaso ásridhānaiḥ | patatríbhir aṣramaír avyathíbhir daṅsánābhir aṣvinā pāráyantā || 7 || nū́ me hávam ā́ ṣṛiṇutaṃ yuvānā — || 8 || 16 ||

70.

Ā́ viṣvavārāṣvinā gataṃ naḥ prá tát sthā́nam avāci vām pṛithivyā́m | áṣvo ná vājī́ ṣunápṛishṭho asthād ā́ yát sedáthur dhruváse ná yónim || 1 || síshakti sā́ vāṃ sumatíṣ cánishṭhā́tāpi gharmó mánusho duroṇé | yó vāṃ samudrā́n sarítaḥ píparty étagvā cin ná suyújā yujānáḥ || 2 || yā́ni sthā́nāny aṣvinā dadhā́the divó yahvī́shv óshadhīshu vi- kshú | ṇí párvatasya mūrdháni sádantéshaṃ jánāya dāṣúshe

---

69, 1 ghṛitá-vartaniḥ paví-bhiḥ. nṛi-pátiḥ. 2 bhū́ma tri vandhuráḥ mánasā ā́. kū́tra. 3 su-áṣvā yaṣásā ā́. ni-dhím. yā́- lamānaḥ á°. 4 yóshā a°. pári-takmyāyām. 5 váste usrā́ḥ. pari-yā́ti. ví-ushṭau ní a°. 6 gaurā́-iva vi-dyútam tṛishāṇā́ a°. ávanā úpa. 7 áva-viddham samudré. — 70, 1 viṣva-vārā a°. ṣuná pṛishṭhaḥ. 2 sísakti. su-matíḥ cánishṭhā á°. éta-gvā cit. su yújā. 3 dadhā́the *iti*. sádantā í°.

váhantā || 3 || canishṭáṃ devā óshadh[illegible]
aṣnávaithe ṛíshīṇām | purūṇi rátnā dádh[illegible]
pūrvāṇi cakhyathur yugāni || 4 || ṣuṣruvāṅs[illegible]
rūṇy abhí bráhmāṇi cakshāthe ṛíshīṇām | pi[illegible]
váram á jánāyāsmé vām astu sumatíṣ cánishṭh[illegible]
vāṃ yajñó nāsatyā havíshmān kṛitábrahmā samar[illegible]
vāti | úpa prá yātaṃ váram á vásishṭham imá brá[illegible]
ṛicyante yuvábhyām || 6 || iyám manīshá iyám aṣvin[illegible]
imáṃ suvṛiktíṃ vṛishaṇā jushethām | imá bráhmāṇi yuv[illegible]
yūny agman yūyám pāta — || 7 || [17] ||

Caturtho 'nuvākaḥ.

71.

Ápa svásur usháso nág jihīte riṇákti kṛishṇír arushāya pánthām | áṣvāmaghā gómaghā vāṃ huvema dívā náktaṃ ṣárum asmád yuyotam || 1 || upáyātaṃ dāṣúshe mártyāya ráthena vāmám aṣvinā váhantā | yuyutám asmád ánirām ámīvāṃ dívā náktam mādhvī trāsīthāṃ naḥ || 2 || á vāṃ rátham avamāsyāṃ vyùshṭau sumnāyávo vṛíshaṇo vartayantu | syūmagabhastim ṛitayúgbhir áṣvair áṣvinā vásumantaṃ vahethām || 3 || yó vāṃ rátho nṛipatī ásti volhā trivandhuró vásumāñ usráyāmā | á na enā nāsatyópa yātam abhí yád vāṃ viṣvápsnyo jígāti || 4 || yuvám cyávānaṃ jaráso 'mumuktaṃ ní pedáva ūhathur āṣúm áṣvam | nír áṅhasas támasa spartam átriṃ ní jāhushám ṣithiré dhātam antáḥ || 5 || iyám manīshá iyám aṣvinā gír — || 6 || [18] ||

70, 4 devau. aṣnávaithe *iti*. ní asmé *iti*. 5 cakshāthe *iti*. jánāya asmé *iti*. su-matíḥ. 6 kṛitá-brahmā sa-maryàḥ. p. y. v. á 5. 7 manīshá. su-vṛiktím. — 71, 1 áṣva-maghā gó-maghā. 2 upa-áyātam. mādhvī *iti*. 3 ví-ushṭau sumna-yávaḥ. syūma -gabhastim ṛitayúk-bhiḥ á a°. 4 nṛipatī *iti* nṛi-patī. tri-vandhuráḥ. usrá-yāmā. nāsatyā úpa. viṣvá-psnyaḥ. 5 ní — áṣvam 117, 9. támasaḥ. antár *iti*.

72.

[redacted]āsatyā ráthenā́ṣvāvatā puruṣcandréṇa yā-
[redacted] víṣvā niyútaḥ sacante spārháyā ṣriyā́ tanvā̀
[redacted] || ā́ no devébhir úpa yātam arvā́k sajóshasā
[redacted]ráthena | yuvór hí naḥ sakhyā́ pítryāṇi samānó
[redacted]ur utá tásya vittam || 2 || úd u stómāso aṣvínor abudh-
[redacted]jāmí bráhmāṇy ushásaṣ ca devī́ḥ | āvívāsan ródasī
[redacted]íshṇyemé áchā vípro nā́satyā vivakti || 3 || ví céd uchánty
aṣvinā ushā́saḥ prá vām bráhmāṇi kārávo bharante | ūrdh-
vám bhānúṃ savitā́ devó aṣred bṛihád agnáyaḥ samídhā
jarante || 4 || ā́ paṣcā́tān nāsatyā́ purástād ā́ṣvinā yātam
adharā́d údaktāt | ā́ viṣvátaḥ pā́ñcajanyena rāyā́ yūyám
pāta — || 5 || 19 ||

73.

Átārishma támasas pārám asyá práti stómaṃ devayánto
dádhānāḥ | purudáṅsā purutámā purājā́martyā havate aṣvínā
gī́ḥ || 1 || ny ù priyó mánushaḥ sādi hótā nā́satyā yó yá-
jate vándate ca | aṣnītám mádhvo aṣvinā́ upāká ā́ vāṃ voce
vidátheshu práyasvān || 2 || áhema yajñám pathā́m urāṇā́
imā́ṃ suvṛiktíṃ vṛishaṇā jushethām | ṣrushṭīvéva préshito
vām abodhi práti stómair járamāṇo vásishṭhaḥ || 3 || úpa tyā́
váhnī gamato víṣaṃ no rakshoháṇā sámbhṛitā vīḷúpāṇī |
sám ándhāṅsy agmata matsarā́ṇi mā́ no mardhishṭam ā́ ga-
taṃ ṣivéna || 4 || ā́ paṣcā́tān nāsatyā́ purástād — || 5 || 20 ||

72, 1 ráthena áṣva-vatā puru-candréṇa. víṣvāḥ ni-yútaḥ. 2 sa-jóshasā. 3 ā-vívāsan ródasī *iti* dhíshṇye *iti* imé *iti* ácha. 4 ca ít. ushásaḥ. ūrdhvám — aṣret IV, 13, 2 sam-ídhā. 5 paṣcā́tāt nāsatyā ā́. ā́ a°. — 73, 1 átārishma — práti 183, 6. puru-dáṅsā. purā-jā́ á°. 2 ní ūm̐ *iti*. upāké. 3 su-vṛiktím. ṣrushṭīvā́-iva prá-ishitaḥ. 4 váhnī *iti*. rakshaḥ-hánā sám-bhṛitā vīḷúpāṇī *iti* vīḷú-pāṇī.

74.

Imā́ u vām dívishṭaya usrā́ havante [redacted]
ahvé 'vase ṣacīvasū víṣam-viṣam hí gáchathi[redacted]
citrám dadathur bhójanam narā́ códethām sū[redacted]
vā́g rátham sámanasā ní yachatam píbatam somya[redacted]
|| 2 || ā́ yātam úpa bhūshatam mádhvaḥ pibatam [redacted]
dugdhám páyo vṛishaṇā jenyāvasū mā́ no mardhisht[redacted]
gatam || 3 || áṣvāso yé vām úpa dāṣúsho gṛihám yuvā́m[redacted]
yanti bíbhrataḥ | makshūyúbhir narā́ háyebhir aṣviná deva[redacted]
yātam asmayú || 4 || ádhā ha yánto aṣvínā pṛíkshaḥ sacanta
sūráyaḥ | tā́ yaṅsato maghávadbhyo dhruvā́m yáṣaṣ chardír asmábhyam nā́satyā || 5 || prá yé yayúr avṛikā́so ráthā iva nṛipātā́ro jánānām | utá svéna ṣávasā ṣūṣuvur nára utá kshiyanti sukshitím || 6 || 21 ||

75.

Vy ùshā́ āvo divijā́ ṛiténāvishkṛiṇvānā́ mahimā́nam ā́gāt | ápa drúhas táma āvar ájushṭam áṅgirastamā pathyā́ ajīgaḥ || 1 || mahé no adyá suvitā́ya bodhy úsho mahé saúbhagāya prá yandhi | citrám rayím yaṣásam dhehy asmé dévi márteshu mānushi ṣravasyúm || 2 || eté tyé bhānávo darṣatā́yāṣ citrā́ usháso amṛítāsa ā́guḥ | janáyanto daívyāni vratā́ny āpṛiṇánto antárikshā vy àsthuḥ || 3 || eshā́ syā́ yujānā́ parākā́t páñca kshitíḥ pári sadyó jigāti | abhipáṣyantī vayúnā jánānām divó duhitā́ bhúvanasya pátnī || 4 || vājínīvatī ṣū́ryasya yóshā citrámaghā rāyá īṣe vásūnām | ṛíshishṭutā jaráyantī maghóny ushā́ uchati váhnibhir gṛiṇānā́ || 5 ||

74, 1 i. u. v. III, 62, 1. ahve á° ṣacīvasū *iti* ṣacī-vasū. 2 sá -manasā. p. s. m. VI, 60, 15. 3 jenyāvasū *iti*. mā́ — gatam VII, 73, 4. 4 makshuyú-bhiḥ. aṣvinā-ā́. asmayū́ *ity* asma-yū́. 5 ádha. 6 nṛi-pātā́raḥ. su-kshitím. — 75, 1 ví u°. divi-jā́ḥ ṛiténa āviḥ-kṛiṇvānā́. ā́ a°. āvaḥ. ajīgar *iti*. 2 asmé *iti*. 3 ā́ a°. ā-pṛiṇántaḥ. ví a°. 4 abhi-páṣyantī. 5 citrá-maghā. ṛíshi -stutā. maghónī.

[illegible]sháso áṣvāṣ citrā́ adṛiṣrann ushásaṃ [illegible]bhrā́ viṣvapíṣā ráthena dádhāti rátnaṃ vi- [illegible]6 || satyā́ satyébhir mahatī́ mahádbhir devī́ [illegible]tā́ yájatraiḥ | rujád dṛiḷhā́ni dádad usríyāṇām [illegible] ushásaṃ vāvaṣanta || 7 || nū́ no gómad vīrávad [illegible]tnam úsho áṣvāvad purubhójo asmé | mā́ no bar- [illegible]urushátā nidé kar yūyám pāta — || 8 || 22 ||

76.

Úd u jyótir amṛítaṃ viṣvájanyaṃ viṣvā́naraḥ savitā́ devó aṣret | krátvā devā́nām ajanishṭa cákshur āvír akar bhúvanaṃ víṣvam ushā́ḥ || 1 || prá me pánthā devayā́nā adṛiṣrann ámardhanto vásubhir íshkṛitāsaḥ | ábhūd u ketúr ushásaḥ purástāt pratīcy ā́gād ádhi harmyébhyaḥ || 2 || tā́ní́d áhāni bahulā́ny āsan yā́ prācī́nam úditā sū́ryasya | yátaḥ pári jārá ivācáranty úsho dadṛikshé ná púnar yatī́va || 3 || tá íd devā́nāṃ sadhamā́da āsann ṛitā́vānaḥ kaváyaḥ pūrvyā́saḥ | gūḷháṃ jyótiḥ pitáro ánv avindan satyámantrā ajanayann ushā́sam || 4 || samāná ūrvé ádhi sáṃgatāsaḥ sáṃ jānate ná yatante mithás té | té devā́nāṃ ná minanti vratā́ny ámardhanto vásubhir yā́damānāḥ || 5 || práti tvā stómair īḷate vásishṭhā usharbúdhaḥ subhage tushṭuvā́ṅsaḥ | gávāṃ netrī́ vā́japatnī na uchóshaḥ sujāte prathamā́ jarasva || 6 || eshā́ netrī́ rā́dhasaḥ sūnṛítānām ushā́ uchántī ribhyate vásishṭhaiḥ | dīrghaṣrútaṃ rayím asmé dádhānā yūyám pāta — || 7 || 23 ||

75, 6 viṣva-píṣā. 8 nú. áṣva-vat puru-bhójaḥ asmé *iti*. — 76, 1 viṣvá-janyam. 2 pánthāḥ deva-yā́nāḥ. pratīcī́ ā́ a°. 3 tā́ni ít. út-itā. jāráḥ-iva ā-cárantī. yatī́-iva. 4 té. sadha-mā́daḥ. ṛitá-vānaḥ. satyá-mantrāḥ. ushásam. 5 samáné. sám-gatāsaḥ. 6 ushaḥ-búdhaḥ su-bhage tustu-vā́ṅsaḥ. vā́ja-patnī. ucha ú° su-jāte. 7 dīrgha-ṣrútam. asmé *iti*.

77.

Úpo ruruce yuvatír ná yóshā víṣvaṃ [redacted] carâyai | ábhūd agníḥ samídhe mánushāṇām [redacted] dhamānā támāṅsi || 1 || víṣvam pratīcí saprátī [redacted] rúṣad váso bíbhratī ṣukrám aṣvait | híraṇyavarṇ [redacted] kasaṃdṛig gávām mātā netry áhnām aroci || 2 || d [redacted] cákshuḥ subhágā váhantī ṣvetáṃ náyantī sudṛíṣīkam á [redacted] ushā́ adarṣi raṣmíbhir vyàktā citrámaghā víṣvam ánu [redacted] bhūtā || 3 || ántivāmā dūré amítram uchorvíṃ gávyūtim [redacted] ábhayaṃ kṛidhī naḥ | yāváya dvéshā á bharā vásūni codáya rádho gṛiṇaté maghoni || 4 || asmé ṣréshṭhebhir bhānúbhir ví bhāhy úsho devi pratirántī na áyuḥ | íshaṃ ca no dádhatī viṣvavāre gómad áṣvāvad ráthavac ca rádhaḥ || 5 || yáṃ tvā divo duhitar vardháyanty úshaḥ sujāte matíbhir vásishṭhāḥ | sásmāsu dhā rayím ṛishvám bṛihántaṃ yūyám pāta — || 6 || 24 ||

78.

Práti ketávaḥ prathamā́ adṛiṣrann ūrdhvā́ asyā añjáyo ví ṣrayante | úsho arvācā́ bṛihatā́ ráthena jyótishmatā vāmám asmábhyaṃ vakshi || 1 || práti shīm agnír jarate sámiddhaḥ práti víprāso matíbhir gṛiṇántaḥ | ushā́ yāti jyótishā bā́dhamānā víṣvā támāṅsi duritā́pa devī́ || 2 || etā́ u tyā́ḥ práty adṛiṣran purástāj jyótir yáchantīr usháso vibhātíḥ | ájījanan sū́ryaṃ yajñám agním apācínaṃ támo agād ájushṭam || 3 || áceti divó duhitā́ maghónī víṣve paṣyanty ushásaṃ vibhātím | ásthād rátham svadháyā yujyámānam ā́

77, 1 úpo *iti*. pra-suvántī. sam-ídhe. 2 sa-práthāḥ. híraṇya-varṇā sudṛíṣīka-saṃdṛik. netrī́. 3 su-bhágā. su-dṛíṣīkam. ví-aktā́ citrá-maghā. prá-bhūtā. 4 ánti-vāmā. ucha u°. kṛidhi. yaváya. bhara. 5 asmé *iti*. pra-tirántī. viṣva-vāre. áṣva-vat ráṭha-vat. 6 su-jāte. sā́ a° dhāḥ. — 78, 2 sīm. sám-iddhaḥ. ushā́ḥ. duḥ-itā́ ápa. 3 e. u. t. 92, 1. purástāt. vi-bhātíḥ. 4 vi-bhātím. ā́. r. 35, 4.

[redacted]váhanti || 4 || práti tvādyá sumánaso [redacted]maghávāno vayáṃ ca | tilvilāyádhvam [redacted]yūyám pāta — || 5 || 25 ||

79.

[redacted]ùshá āvaḥ pathyà jánānām páñca kshitír mánushīr [redacted]áyantī | susaṃdṛígbhir ukshábhir bhānúm aśred ví súryo [redacted]dasī cákshasāvaḥ || 1 || vy àñjate divó ánteshv aktún víṣo ná yuktá usháso yatante | sáṃ te gávas táma ā́ vartayanti jyótir yachanti savitéva bāhú || 2 || ábhūd ushá índratamā maghóny ájījanat suvitáya śrávāṅsi | ví divó devī́ duhitá dadhāty áṅgirastamā sukṛíte vásūni || 3 || távad usho rádho asmábhyaṃ rāsva yávat stotṛíbhyo árado gṛiṇānā́ | yā́ṃ tvā jajñúr vṛishabhásyā ráveṇa ví dṛilhásya dúro ádrer aurṇoḥ || 4 || devám-devaṃ rádhase codáyanty asmadryàk sūnṛítā īráyantī | vyuchántī naḥ sanáye dhíyo dhā yūyám pāta — || 5 || 26 ||

80.

Práti stómebhir ushásaṃ vásiṣṭhā gīrbhír víprāsaḥ prathamā́ abudhran | vivartáyantīṃ rájasī sámante āvishkṛiṇvatī́m bhúvanāni víśvā || 1 || eshá syá návyam áyur dádhānā gūḍhví támo jyótishoshā́ abodhi | ágra eti yuvatír áhrayāṇā prā́cikitat sū́ryaṃ yajñám agním || 2 || áśvāvatīr gómatīr na ushā́so — || 3 || 27 ||

Pañcamo 'dhyāyaḥ.

78, 4 su-yújaḥ. 5 tvā a° su-mánasaḥ budhanta a°. vi-bhātíḥ. — 79, 1 v. ù. ā. VII, 75, 1. susaṃdṛík-bhiḥ. ródasī *iti* cákshasā āvar *ity* āvaḥ. 2 ví a°. savitā́-iva bāhú *iti*. 3 maghónī. su-kṛíte. 4 vṛishabhásya. 5 codáyantī. vi-uchántī. dhāḥ — 80, 1 vásishṭhāḥ. vi-vartáyantīm rájasī *iti* sámante *iti* sám-ante āviḥ-kṛiṇvatīm. 2 jyótishā u°. ágre. prá a°. 3 = VII, 41, 7.

81.

Práty u adarśy āyaty ùchántī duhitā d
vyayati cákshase támo jyótish kṛiṇoti sūnárī
yāḥ sṛijate sū́ryaḥ sácāṅ udyáṇ nákshatram arc
usho vyúshi sū́ryasya ca sám bhakténa gamema
práti tvā duhitar diva úsho jīrā́ abhutsmahi | yā́
purú spārháṁ vananvati rátnaṁ ná dāśúshe máyaḥ ||
uchántī yā́ kṛiṇóshi maṅhánā mahi prakhyaí devi svà
dṛiśé | tásyās te ratnabhā́ja īmahe vayáṁ syā́ma mātúr ná
sūnávaḥ || 4 || tác citráṁ rā́dha ā́ bharósho yád dīrghaśrút-
tamam | yát te divo duhitar martabhójanaṁ tád rāsva bhu-
nájāmahai || 5 || śrávaḥ sūríbhyo amṛítaṁ vasutvanáṁ vā́jāṅ
asmábhyaṁ gómataḥ | codayitrī́ maghónaḥ sūnṛítāvaty ushā́
uchad ápa srídhaḥ || 6 || 1 ||

82.

Índrāvaruṇā yuvám adhvarā́ya no viśé jánāya máhi
śárma yachatam | dīrgháprayajyum áti yó vanushyáti vaya-
yáṁ jayema pṛítanāsu dūḍhyàḥ || 1 || samrā́ḷ anyáḥ svarā́ḷ
anyá ucyate vām mahántāv índrāváruṇā mahā́vasū | víśve
devā́saḥ paramé vyòmani sáṁ vām ójo vṛishaṇā sám bá-
laṁ dadhuḥ || 2 || ánv apā́ṁ khā́ny atṛintam ójasā́ sū́ryam
airayatam diví prabhúm | índrāvaruṇā máde asya māyínó
'pinvatam apítaḥ pínvatam dhíyaḥ || 3 || yuvā́m íd yutsú pṛí-
tanāsu váhnayo yuvā́ṁ kshémasya prasavé mitájñavaḥ |
īśānā́ vásva ubháyasya kāráva índrāvaruṇā suhávā havā-
mahe || 4 || índrāvaruṇā yád imā́ni cakráthur víśvā jātā́ni

81, 1 ūṁ *iti*. ā-yatī u°. ápo *iti*. jyótiḥ. 2 sácā ut-yát. táva ít. vi-úshi. 4 pra-khyaí. ratna-bhājaḥ. 5 tát. bhara u°. dīrghaśrút-tamam. marta-bhójanam. 6 sūnṛítā-vatī. — 82. 1 dīrghá-prayajyum. duḥ-dhyàḥ. 2 sam-rā́ṭ. sva-rā́ṭ. mahā-vasū *iti* mahā́-vasū. ví-omani. 3 ójasā ā́. pra-bhúm. māyínaḥ á°. 4 pra-savé mitá-jñavaḥ. su-hávā.

[redacted]ānā | kshémeṇa mitró váruṇaṃ duvasyáti
[redacted] śúbham anyá īyate || 5 || 2 ||
[redacted]kāya váruṇasya nú tvishá ójo mimāte dhru-
[redacted]át svám | ájāmim anyáḥ snatháyantam átirad
[redacted]r anyáḥ prá vriṇoti bhūyasaḥ || 6 || ná tám áṅho
[redacted]itáni mártyam índrāvaruṇā ná tápaḥ kútas caná | yá-
devā gáchatho vīthó adhvaráṃ ná tám mártasya na-
[redacted]te párihvṛitiḥ || 7 || arvāñ narā daívyenāvasā́ gataṃ śṛiṇu-
táṃ hávaṃ yádi me jújoshathaḥ | yuvór hí sakhyám utá
vā yád ā́pyam mārḍīkám indrāvaruṇā ní yachatam || 8 ||
asmā́kam indrāvaruṇā bhára-bhare puroyodhā́ bhavataṃ
kṛishṭyojasā | yád vāṃ hávanta ubháye ádha spṛidhí náras
tokásya tánayasya sātíshu || 9 || asmé índro váruṇo mitró
aryamā́ dyumnáṃ yachantu máhi śárma sapráthaḥ | avadh-
rā́ṃ jyótir áditer ṛitāvṛídho devásya ślókaṃ savitúr manā-
mahe || 10 || 3 ||

83.

Yuvā́ṃ narā pāśyamānāsa ā́pyam prācā́ gavyántaḥ pṛi-
thupárṣavo yayuḥ | dā́sā ca vṛitrā́ hatám áryāṇi ca sudā́-
sam indrāvaruṇā́vasāvatam || 1 || yátrā náraḥ samáyante kṛi-
tádhvajo yásminn ājā́ bhávati kíṃ caná priyám | yátrā
bháyante bhúvanā svardṛíśas tátrā na indrāvaruṇā́dhi vo-
catam || 2 || sám bhūmyā́ántā dhvasirā́ adṛikshaténdrāva-
ruṇā divíi ghóśha áruhat | ásthur jánānām úpa mā́m árā-
tayo 'rvā́g ávasā havanaśrutā́ gatam || 3 || índrāvaruṇā́ va-
dhánābhir aprátí bhedáṃ vanvántā prá sudā́sam āvatam |

82, 6 tvishé. mimāte *iti*. ā́ á°. 7 ná — ná II, 23, 5. duḥ -itáni. pári-bvṛitiḥ. 8 arvā́k. daívyena ávasā ā́. 9 puraḥ -yodhā́. kṛishṭi-ojasā. hávantē. 10 asmé *iti*. sa-práthaḥ. ṛita -vṛídhaḥ. — 83, 1 pṛithu-párṣavaḥ. su-dā́sam indrāvaruṇā ávasā a°. 2 yátra (2). sam-áyante kṛitá-dhvajaḥ. svaḥ-dṛíśaḥ tátra. indrāva-ruṇā á°. 3 ántāḥ. adṛikshata í°. ā́ a°. havana-śrutā ā́. 4 su -dā́sam.

bráhmāṇy esḥām ṣṛiṇutam hávīmani sa[redacted]
vat puróhitiḥ. || 4 || índrāvaruṇāv abhy á t[redacted]
aryó vanúshām árātayaḥ | yuvám hí vásva [redacted]
jathó 'dha smā no 'vatam párye diví || 5 || 4 ||

yuvám havanta ubháyāsa ājíshv índram ca v[redacted]
ruṇam ca sātáye | yátra rājabhir daṣábhir níbādhita[redacted]
sudásam ávatam tṛítsubhiḥ sahá || 6 || dáṣa rājānaḥ sá[redacted]
áyajyavaḥ sudásam indrāvaruṇā ná yuyudhuḥ | satyá nṛ[redacted]
ṇām admasádām úpastutir devá eshām abhavan devāhūtishu || 7 || dāṣarājñé páriyattāya viṣvátaḥ sudása indrāvaruṇāv asikshatam | ṣvityáñco yátra námasā kapardíno dhiyá dhívanto ásapanta tṛítsavaḥ || 8 || vṛitráṇy anyáḥ samithéshu jíghnate vratány anyó abhí rakshate sádā | hávāmahe vāṃ vṛishaṇā suvṛiktíbhir asmé indrāvaruṇā ṣárma yachatam || 9 || asmé índro váruṇo mitró — || 10 || 5 ||

84.

Á vām rājānāv adhvaré vavṛityām havyébhir indrāvaruṇā námobhiḥ | prá vām ghṛitācī bāhvór dádhānā pári tmánā víshurūpā jigāti || 1 || yuvó rāshṭrám bṛihád invati dyaúr yaú setṛíbhir arajjúbhiḥ sinīthāḥ | pári no hélo váruṇasya vṛijyā urúṃ na índraḥ kṛiṇavad u lokám || 2 || kritám no yajñám vidátheshu cáruṃ kṛitám bráhmāṇi sūríshu praṣastá | úpo rayír devájūto na etu prá ṇa spārhābhir ūtíbhis tiretam || 3 || asmé indrāvaruṇā viṣvávāraṃ rayím dhattam vásumantam purukshúm | prá yá ādityó ánṛitā mināty ámitā ṣúro dayate vásūni || 4 || iyám índram váru-

---

83, 4 puráḥ-hitiḥ. 5 abhí. mā a°. rājathaḥ á° sma. 6 havante. ní-bādhitam. su-dāsam. 7 sám-itāḥ. su-dāsam. adma-sádām úpa-stutiḥ. devá-hūtishu. 8 pári-yattāya. su-dāse. 9 sam-ithéshu. suvṛiktí-bhiḥ asmé *iti*. — 84, 1 víshu-rūpā. 2 yuvóḥ. 3 pra-ṣastā úpo *iti*. devá-jūtaḥ. naḥ. 4 asmé *iti*. viṣvá-vāram. puru-kshúm.

[redacted] právat toké tánaye tūtujānā | surátnāso [redacted]ma yūyám pāta — || 5 || 6 ||

85.

[redacted]nīshé vām arakshásam manīshām sómam índrāya vá[redacted]ya júhvat | ghṛitápratīkām ushásam ná devīm tā́ no [redacted]mann urushyatām abhīke || 1 || spárdhante vā́ u devahūye átra yéshu dhvajéshu didyávaḥ pátanti | yuvám tā́ṅ indrāvaruṇāv amítrān hatám párācaḥ ṣárvā víshūcaḥ || 2 || ápaṣ cid dhī́ sváyaṣasaḥ sádassu devī́r índram váruṇam devátā dhúḥ | kṛishṭī́r anyó dhāráyati práviktā vṛitráṇy anyó apratīni hanti || 3 || sá sukrátur ṛitacíd astu hótā yá āditya ṣávasā vāṃ námasvān | āvavártad ávase vāṃ havíshmān ásad ít sá suvitā́ya práyasvān || 4 || iyám índram váruṇam ashṭa me gíḥ — || 5 || 7 ||

86.

Dhī́rā tv àsya mahiná janūṅshi ví yás tastámbha ródasī cid urví | prá nā́kam ṛishvám nunude bṛihántaṃ dvitā́ nákshatram papráthac ca bhúma || 1 || utá sváyā tanvà sám vade tát kadā́ nv àntár váruṇe bhuvāni | kím me havyám áhṛiṇāno jushetā kadā́ mṛilīkám sumánā abhí khyam || 2 || ,priché tád éno varuṇa didṛíkshūpo emi cikitúsho vipṛ́ícham | samānám ín me kaváyaṣ cid āhur ayám ha túbhyaṃ váruṇo hṛiṇīte || 3 || kím ā́ga āsa varuṇa jyéshṭhaṃ yát stotā́raṃ jíghāṅsasi sákhāyam | prá tán me voco dūḷabha svadhāvó 'va tvānenā́ námasā turā́ iyām || 4 || áva drugdhā́ni

---

84, 5 prá ā°. su-rátnāsaḥ devá-vītim. — 85, 1 ghṛitá-pratīkām. 2 vaí. deva-hūye. 3 hí svá-yaṣasaḥ. dhúr *iti* dhúḥ. prá-viktāḥ. 4 ādityā. su-krátuḥ ṛita-cít. ā-vavártat. — 86, 1 tú a°. ródasī *iti*. urví *iti*. papráthat. 2 nú a°. su-mánāḥ. 3 didṛíkshu úpo *iti*. vi-pṛ́ícham. ít. 4 tát. duḥ-dabha svadhā-vaḥ áva tvā anenā́ḥ.

pítryā sṛijā nó 'va yā́ vayáṃ cakṛimā t
paśutṛ́paṃ ná tāyúṃ sṛijā́ vatsáṃ ná d
‖ 5 ‖ ná sá svó dáksho varuṇa dhrútiḥ sā́ s
bhídako ácittiḥ | ásti jyā́yān kánīyasa upāré s
ánṛitasya prayotā́ ‖ 6 ‖ áraṃ dāsó ná mīḷhús
ahā́ṃ devā́ya bhū́rṇayé 'nāgāḥ | ácetayad acíto de
gṛ́tsaṃ rāyé kavítaro junāti ‖ 7 ‖ ayáṃ sú túbhyaṃ
ruṇa svadhāvo hṛidí stóma úpaśritaś cid astu | śáṃ n
kshéme śám u yóge no astu yūyám pāta — ‖ 8 ‖ 8 ‖

87.

Rádat pathó váruṇaḥ sū́ryāya prā́ṛṇāṅsi samudríyā nadínām | sárgo ná sṛishṭó árvatīr ṛitāyáñ cakā́ra mahír avánīr áhabhyaḥ ‖ 1 ‖ ātmā́ te vā́to rája ā́ navīnot paśúr ná bhū́ṛṇir yávase sasavā́n | antár mahí bṛihatí ródasīmé víśvā te dhā́ma varuṇa priyā́ṇi ‖ 2 ‖ pári spáśo váruṇasya smádishṭā ubhé paśyanti ródasī suméke | ṛitā́vānaḥ kaváyo yajñádhīrāḥ prácetaso yá ishāyanta mánma ‖ 3 ‖ uvā́ca me váruṇo médhirāya tríḥ saptá nā́māghnyā bibharti | vidvā́n padásya gúhyā ná vocad yugā́ya vípra úparāya śíkshan ‖ 4 ‖ tisró dyā́vo níhitā antár asmin tisró bhū́mīr úparāḥ shádvidhānāḥ | gṛ́tso rā́jā váruṇaś cakra etā́ṃ diví preṅkhā́ṃ hiraṇyáyaṃ śubhé kám ‖ 5 ‖ áva síndhuṃ váruṇo dyaúr iva sthād drapsó ná́ śvetó mṛigás túvishmān | gambhīrā́ṣaṅso rājaso vimā́naḥ supārákshatraḥ sató asyā́ rā́jā ‖ 6 ‖ yó mṛiḷáyāti cakrúshe cid ā́go vayáṃ syāma váruṇe

---

86, 5 śrija naḥ áva. cakṛimá. paśu-tṛípam. śrijá. 6 ví -bhídakaḥ. upa-aré. caná ít. pra-yotā́. 7 bhū́rṇaye á°. 8 úpa -śritaḥ. — 87, 1 prá á°. ṛita-yán. 2 mahí *iti* bṛihatí *iti* ródasī *iti* imé *iti*. 3 smád-ishṭāḥ ubhé *iti*. ródasī *iti* suméke *iti* su-méke ṛitá-vānaḥ. yajñá-dhīrāḥ prá-cetasaḥ yé. 4 nā́ma á°. 5 ní -hitāḥ. shaṭ-vidhānāḥ. cakre. pra-lū́khám. 6 gambhīrá-śaṅsaḥ. vi-mā́naḥ supārá-kshatraḥ.

[redacted]tány áditer ṛidhánto yūyám pāta —

88.

[redacted]ndhyúvaṃ váruṇāya préshṭhām matíṃ vasishṭha [redacted]e bharasva | yá īm arváñcaṃ kárate yájatraṃ sa-[redacted]maghaṃ vṛíshaṇam bṛihántam || 1 || ádhā nv àsya sam-[redacted]ṣaṃ jaganván agnér ánīkaṃ váruṇasya maṇsi | svàr yád áṣmann adhipá u ándho 'bhí mā vápur dṛiṣáye ninīyāt || 2 || á yád ruhāva váruṇaṣ ca nāvaṃ prá yát samudrám īráyāva mádhyam | ádhi yád apāṃ snúbhiṣ cárāva prá preṅkhá īṅkhayāvahai ṣubhé kám || 3 || vásishṭhaṃ ha vá-ruṇo nāvy ádhād ṛíshiṃ cakāra svápā máhobhiḥ | stotáraṃ víprāḥ sudinatvé áhnāṃ yán nú dyávas tatánan yád ushā-saḥ || 4 || kvà tyáni nau sakhyá babhūvuḥ sácāvahe yád avṛikám purā́ cit | bṛihántam mánaṃ varuṇa svadhāvaḥ sa-hásradvāraṃ jagamā gṛihāṃ te || 5 || yá āpír nítyo varuṇa priyáḥ sán tvā́m ā́gāṅsi kṛiṇávat sákhā te | mā́ ta énasvanto yakshin bhujema yandhí shmā vípra stuvaté várūtham || 6 || dhruvā́su tvāsú kshitíshu kshiyánto vy àsmát pā́ṣaṃ váruṇo mumocat | ávo vanvānā́ áditer upásthād yūyám pāta || 7 || 10 ||

89.

Mó shú varuṇa mṛinmáyaṃ gṛihā́ṃ rājann ahā́ṃ ga-mam | mṛiḷā́ sukshatra mṛiḷáya || 1 || yád émi prasphuránn iva dṛítir ná dhmātó adrivaḥ | mṛiḷā́ s. m. || 2 || krátvaḥ sa-maha dīnátā pratīpā́ṃ jagamā ṣuce | mṛiḷā́ s. m. || 3 || apā́ṃ

88, 1 sahásra-magham. 2 ádha nú a° sam-dṛíṣam. adhi-pāḥ ūm̃ *iti*. 3 pra-īṅkhé. 4 nāví ā́ a°. su-ápāḥ. yā́t. ushásaḥ. 5 sácāvahe *iti*. sahásra-dvāram jagama. 6 te. sma víprāḥ. 7 tvā āsú. ví a°. upá-sthāt. — 89, 1 mó *iti* sú. mṛit-máyam. mṛiḷá su -kshatra. 2 prasphurán-iva. 3 prati-īpám jagama.

mádhye tasthiváṅsaṃ tṛíshṇāvidaj jar
‖ 4 ‖ yát kíṃ cedáṃ varuṇa daívye jáne
shyàṣ cárāmasi | ácittī yát táva dhármā yu
tásmād ́énaso deva rīrishaḥ ‖ 5 ‖ 11 ‖

Pañcamo 'nuvākaḥ.

90.

Prá vīrayá ṣúcayo dadrire vām adhvaryúbhir mádhu
mantaḥ sutásaḥ | váha vāyo niyúto yāhy áchā píbā sutá-
syándhaso mádāya ‖ 1 ‖ īṣāṇáya práhutiṃ yás ta ánaṭ chúciṃ
sómaṃ ṣucipās túbhyaṃ vāyo | kriṇóshi tám mártyeshu
praṣastáṃ jātó-jāto jāyate vājy àsya ‖ 2 ‖ rāyé nú yáṃ
jajñátū ródasīmé rāyé devī dhishánā dhāti devám | ádha
vāyúṃ niyútaḥ saṣcata svá utá ṣvetáṃ vásudhitiṃ nireké
‖ 3 ‖ uchánn ushásaḥ sudínā ariprá urú jyótir vividur dí-
dhyānāḥ | gávyaṃ cid ūrvám uṣíjo ví vavrus téshām ánu
pradívaḥ sasrur ápaḥ ‖ 4 ‖ té satyéna mánasā dídhyānāḥ
svéna yuktáṣaḥ krátunā vahanti | índravāyū vīraváham rá-
thaṃ vām īṣāṇáyor abhí príkshaḥ sacante ‖ 5 ‖ īṣāṇáso yé
dádhate svàr ṇo góbhir áṣvebhir vásubhir híraṇyaiḥ | ín-
dravāyū sūráyo víṣvam áyur árvadbhir vīraíḥ pṛítanāsu sah-
yuḥ ‖ 6 ‖ árvanto ná ṣrávaso bhíkshamāṇā indravāyú su-
shṭutíbhir vásishṭhāḥ | vājayántaḥ sv ávase huveṃa yūyám
pāta — ‖ 7 ‖ 12 ‖

91.

Kuvíd aṅgá námasā yé vṛidhásaḥ purá devá anavadyása

89, 4 tṛíshṇā avidat. 5 ca i°. abhi-drohám. dhárma. ririshaḥ. — 90, 1 vāyo *iti* ni-yútaḥ. ácha píba sutásya á°. 2 prá-hutim. te. ṣúcim. ṣuci-pāḥ. vāyo *iti*. pra-ṣastám. vājí a°. 3 jajñátuḥ ródasī *iti* imé *iti*. ni-yútaḥ. vásu-dhitim. 4 su-dínāḥ. pra-dívaḥ. 5 índravāyū *iti* (6) vīra-váham. 6 naḥ. 7 indravāyú *iti* sushṭutí -bhiḥ. sú.

ánave bādhiṭāyāvāsayann ushásaṃ sūr- dūtā́ ná dábhāya gopā́ māsáṣ ca pāthā́ḥ víḥ | índravāyū sushṭutír vām iyānā́ mārdī- ṭáṃ ca návyam || 2 || pívoannāṃ rayivṛ́dhaḥ su- veṭáḥ sishakti niyútām abhiṣṛ́ḥ | té vāyáve sá- ví tasthur víṣvén náraḥ svapatyā́ni cakruḥ || 3 || t táras tanvò yávad ójo yávan náraṣ cákshasā dídhyā- áḥ | ṣúciṃ sómaṃ ṣucipā pātam asmé índravāyū sádatam barhír édám || 4 || niyuvānā́ niyúta spārhávīrā índravāyū sarátham yātam arvā́k | idáṃ hí vām prábhṛitam mádhvo ágram ā́dha prīṇānā́ ví mumuktam asmé || 5 || yā́ vām ṣatáṃ niyúto yā́ḥ sahásram índravāyū viṣvávārāḥ sácante | ábhir yāṭam suvidátrābhir arvā́k pātáṃ narā prátibhṛitasya mádhvaḥ || 6 || árvanto ná ṣrávaso — || 7 || 13 ||

92.

Ā́ vāyo bhūsha ṣucipā úpa naḥ sahásraṃ te niyúto viṣvavāra | úpo te ándho mádyam ayāmi yásya devá dadhishé pūrvapéyam || 1 || prá sótā jīró adhvaréshv asthāt sómam índrāya vāyáve píbadhyai | prá yád vām mádhvo agriyám bhárānty adhvaryávo devayántaḥ ṣácībhiḥ || 2 || prá yábhir yási dāṣvā́ṅsam áchā niyúdbhir vāyav ishṭáye duroné | ní no rayíṃ subhójasaṃ yuvasva ní vīrā́ṃ gávyam áṣvyaṃ ca rā́dhaḥ || 3 || yé vāyáva indramā́danāsa ā́devāso nitóṣanāso aryáḥ | ghnánto vṛitrā́ni sūríbhiḥ shyāma

---

91, 1 bādhiṭā́ya á°. 2 índravāyū *iti* su-stutíḥ. 3 ,pívaḥ -annān rayi-vṛ́dhaḥ su-medhā́ḥ. sisakti ni-yútām abhi-ṣṛ́ḥ sa -manasaḥ. víṣvā íṭ. su-apatyā́ni. 4 yā́vat n°. ṣuci-pā. asmé *iti* índravāyū *iti*. ā́ i°. 5 ni-yuvānā́ ni-yútaḥ spārhá-vīrāḥ índravāyū *iti* sa-rátham. prá-bhṛitam. asmé *iti*. 6 yā́ḥ. ni-yútaḥ. índravāyū *iti* viṣvá-vārāḥ. ā́ ā°. su-vidátrābhiḥ. práti-bhṛitasya. — 92, 1 vāyo *iti*. ṣuci-pāḥ. ni-yútaḥ viṣva-vāra úpo *iti*. pūrva-péyam. 3 ácha niyút-bhiḥ vāyo *iti*. su-bhójasam. 4 vāyáve indra-mā́danāsaḥ ā́-devāsaḥ ni-tóṣanāsaḥ. syāma sa°.

sāsahvā́ṅso yudhā́ nṛ́bhir amítrān || 4 || á
tínībhir adhvarā́ṃ sahasríṇībhir úpa yāhi
asmín sávane mādayasva yūyám pāta — || 5

93.

Ṣúciṃ nú stómaṃ návajātam adyéndrāgnī vṛ́t
jushéthām | ubhā́ hí vāṃ suhávā jóhavīmi tā́ vā́jaṃ s
uṣaté dhéshṭhā || 1 || tā́ sānasí ṣavasānā́ hí bhūtáṃ sāka
vṛ́dhā ṣávasā ṣūṣuvā́ṅsā | kshā́yantau rāyó yávasasya bhū́
reḥ priṅktáṃ vā́jasya sthávirasya ghṛ́ishveḥ || 2 || úpo ha
yád vidátham vājíno gúr dhībhír víprāḥ prámatim ichámā
nāḥ | árvanto ná kā́shṭhāṃ nákshamāṇā indrāgní jóhuvato
náras té || 3 || gīrbhír víprāḥ prámatim ichámāna íṭṭe rayím
yaṣásam pūrvabhā́jam | índrāgnī vṛitrahaṇā.suvajrā prá no
návyebhis tiratam deshṇaíḥ || 4 || sáṃ yán mahí mithatí
spárdhamāne tanūrúcā ṣúrasātā yátaite | ádevayum vidáthe
devayúbhiḥ satrā́ hatam somasútā jánena || 5 || 15 ||

imā́m u shṭú sómasutim úpa na éndrāgnī saumanasā́ya
yātam | nú́ cid dhí parimamnáthe asmā́n ā́ vām ṣáṣvadbhir
vavṛitīya vā́jaiḥ || 6 || só agna eṇā́ námasā sámiddhó 'chā
mitrám váruṇam índram voceḥ | yát sīm ágaṣ cakṛimā́ tát
sú mṛiḷa tád aryamáditiḥ ṣiṣrathantu || 7 || etā́ agna āṣushā
ṇā́sa ishṭír yuvóḥ sácābhy àṣyāma vā́jān | méndro no víshṇur marútaḥ pári khyan yūyám pāta — || 8 || 16 ||

94.

Iyám vām asyā́ mánmana índrāgnī pūrvyástutiḥ | abhrā́d

92, 5 ā́ — sahasríṇībhiḥ 135, 3. ú. y. y. VI, 41, 1. vā́yo *iti*. — 93, 1 náva-jātam adyá índrāgnī *iti* vṛitra-hanā. su-hávā. 2 sānasí *iti*. sākam-vṛídhā. 3 úpo *iti*. prá-matim (4). indrāgní *iti*. 4 pūrva-bhā́jam índrāgnī *iti* vṛitra-hanā su-vajrā. 5 yát mahí *iti* mithatí *iti* spárdhamāne *iti* tanū-rúcā ṣúra-sātā yátaite *iti*. soma-sútā. 6 sú sóma-sutim. ā́ indrāgnī *iti*. nú. hí parimamnáthe *iti* pari-mamnáthe. 7 agne (8). sám-iddhaḥ ácha yát-sú 179, 5. aryamā́ a°. 8 sácā abhí a°. mā́ í°. — 94, 1 índrāgnī *iti* (2. 7—9). pūrvyá-stutiḥ.

[redacted] || śṛiṇutám jaritúr hávam índrāgnī vána-
[redacted]á pipyatam dhíyaḥ || 2 || mā́ pāpatvā́ya no
[redacted]ábhíṣastaye | mā́ no rīradhatam nidé || 3 || ín-
[redacted]ámo bṛihát suvṛiktím érayāmahe | dhiyā́ dhénā
[redacted]ḥ || 4 || tā́ hí ṣáṣvanta ílata itthā́ víprāsa ūtáye |
[redacted]o vā́jasātaye || 5 || tā́ vām gīrbhír vipanyávaḥ prá-
[redacted]vanto havāmahe | medhásātā sanishyávaḥ || 6 || 17 ||

índrāgnī ávasā́ gatam asmábhyam carshaṇīsahā | mā́ no duḥṣáṅsa īṣata || 7 || mā́ kásya no áraruṣo dhūrtíḥ prá-ṇañ mártyasya | índrāgnī ṣárma yachatam || 8 || gómad dhí-raṇyavad vásu yád vām áṣvāvad ímahe | índrāgnī tád va-nemahi || 9 || yát sóma ā́ suté nára indrāgní ájohavuḥ | sáptīvantā saparyávaḥ || 10 || ukthébhir vṛitrahántamā yā́ mandānā́ cid ā́ girā́ | āṅgūshaír āvívāsataḥ || 11 || táv íd duḥṣáṅsam mártyam dúrvidvāṅsam rakshasvínam | ābhogám hánmanā hatam udadhím hánmanā hatam || 12 || 18 ||

95.

Prá kshódasā dhā́yasā sasra eshā́ sárasvatī dharúṇam ā́yasī pū́ḥ | prabā́badhānā rathyèva yāti víṣvā apó mahinā́ síndhur anyā́ḥ || 1 || ékācetat sárasvatī nadīnā́m ṣúcir yatí giríbhya ā́ samudrā́t | rāyáṣ cétantī bhúvanasya bhū́rer ghṛitám páyo duduhe nā́hushāya || 2 || sá vāvṛidhe náryo yóshaṇāsu vṛíshā ṣíṣur vṛishabhó yajñíyāsu | sá vājínam maghávadbhyo dadhāti ví sātáye tanvàm māmṛijīta || 3 || utá syā́ naḥ sárasvatī jushāṇópa ṣravat subhágā yajñé asmín |

94, 1 vṛishṭíḥ-iva a°. 3 narā índrāgnī *iti* mā́ abhí-ṣastaye. 4 su-vṛiktím ā́ ī°. 5 ílate. sa-bā́dhaḥ vā́ja-sātaye. 6 medhá-sātā. 7 ávasā ā́. carshaṇi-sahā. m. n. d. ī. 23, 9. 8 árarusho — mártyasya 18, 3. í. ṣ. y. 21, 6. 9 híraṇya-vat. áṣva-vat. 10 somé. indrāgnī *iti*. sápti-vantā. 11 vṛitrahán-tamā. ā-vívāsataḥ. 12 duḥ-ṣáṅsam. dúḥ-vidvāṅsam. ā-bhogám. uda-dhím. — 95, 1 sasre. pra-bā́badhānā rathyā́-iva. 2 ékā a°. 3 vavṛidhe. mamṛijīta. 4 jushāṇā́ úpa. su-bhágā.

mitájñubhir namasyaìr iyānā́ rāyá yujā́ [redacted]
bhyaḥ || 4 || imā́ júhvānā yushmád ā́ námo [redacted]
mam sarasvati jushasva | táva ṣárman priyá[redacted]
úpa stheyāma ṣaraṇám ná vṛikshám || 5 || ayám [redacted]
vati vásishṭho dvárāv ṛitásya subhage vy àvaḥ |
ṣubhre stuvaté rāsi vā́jān yūyám pāta — || 6 || 19 ||

96.

Bṛihád u gāyishe váco 'suryā́ nadínām | sárasvatīm ín mahayā suvṛiktíbhi stómair vasishṭha ródasī || 1 || ubhé yát te mahiná ṣubhre ándhasī adhikshiyánti pūrávaḥ | sā́ no bodhy avitrī́ marútsakhā códa rā́dho maghónām || 2 || bhadrám íd bhadrā́ kṛiṇavat sárasvaty ákavārī cetati vā́jinīvatī | gṛiṇānā́ jamadagnivát stuvānā́ ca vasishṭhavát || 3 || janīyánto nv ágravaḥ putrīyántaḥ sudā́navaḥ | sárasvantam havāmahe || 4 || yé te sarasva ūrmáyo mádhumanto ghṛitaṣcútaḥ | tébhir no 'vitā́ bhava || 5 || pīpivā́ṅsam sárasvata stánam yó viṣvádarṣataḥ | bhakshīmáhi prajā́m ísham || 6 || 20 ||

97.

Yajñé divó nṛishádane pṛithivyā́ náro yátra devayávo mádanti | índrāya yátra sávanāni sunvé gáman mádāya prathamā́m váyaṣ ca || 1 || ā́ daívyā vṛiṇīmahé 'vā́ṅsi bṛíhaspátir no maha ā́ sakhāyaḥ | yáthā bhávema mīḷhúshe ánāgā yó no dātā́ parāvátaḥ pitéva || 2 || tám u jyéshṭham

---

95, 4 mitájñu-bhiḥ. 5 júhvānaḥ. 6 su-bhage ví āvar *ity* āvaḥ. — 96, 1 *ít* mahaya suvṛiktí-bhiḥ. ródasī *iti*. 2 ubhé *iti*. ándhasī *iti* adhi-kshiyánti. marút-sakhā. 3 sárasvatī ákava-arī. 4 jani-yántaḥ nú. putri-yántaḥ su-dā́navaḥ. 5 ghṛita-ṣcútaḥ. 6 sárasvataḥ. viṣvá-darṣataḥ. pra-jā́m. — 97, 1 nṛi-sádane pṛithivyā́ḥ. gámat. 2 vṛiṇīmahe á°. mahe. ánāgāḥ. pitā́-iva.

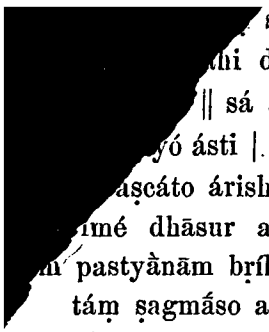

suṣévam bráhmaṇas pátiṃ gṛiṇīshe | ín-
hi daívyaḥ sishaktu yó bráhmaṇo devákṛi-
|| sá ā́ no yóniṃ sadatu préshṭho bṛíhaspátir
yó ásti | kā́mo rāyáḥ suvíryasya tám dāt párshan
aṣcáto árishṭān || 4 || tám ā́ no arkám amṛítāya júsh-
ímé dhāsur amṛítāsaḥ purājā́ḥ | ṣúcikrandaṃ yaja-
m pastyā̀nām bṛíhaspátim anarvā́ṇam huvema || 5 || 21 ||

tám ṣagmā́so arushā́so áṣvā bṛíhaspátiṃ sahavā́ho va-
hanti | sáhaṣ cid yásya nílavat sadhástham nábho 'ná rū-
pám arushā́m vásānāḥ || 6 || sá hí ṣúciḥ ṣatápatraḥ sá
ṣundhyúr híraṇyavāṣīr iṣhirā́ḥ svarshā́ḥ | bṛíhaspátiḥ sá
svāveṣá ṛishváḥ purū́ sákhibhya āsutím kárishṭhaḥ || 7 ||
devī́ devásya ródasī jánitrī bṛíhaspátiṃ vāvṛidhatur ma-
hitvā́ | dakshā́yyāya dakshatā sakhāyaḥ kárad bráhmaṇe
sutárā sugādhā́ || 8 || iyáṃ vām brahmaṇas pate suvṛiktír
bráhmēndrāya vajríṇe akāri | avishṭáṃ dhíyo jigṛitám pú-
raṃdhīr jajastám aryó vanúshām árātīḥ || 9 || bṛíhaspate yu-
vám índraṣ ca vásvo divyásyeṣā́the utá pā́rthivasya | dhat-
tám rayíṃ stuvaté kīráye cid yūyám pāta — || 10 || 22 ||

98.

Ádhvaryavo 'ruṇā́m dugdhā́m aṃṣúṃ juhótana vṛisha-
bhā́ya kshitīnā́m | gaurā́d védīyāṅ avapā́nam índro viṣvā́-
héd yāti sutásomam ichán || 1 || yád dadhishé pradívi cā́rv
ánnaṃ divé-dive pītím íd asya vakshi | utá hṛidótá mánasā
jushāṇá uṣánn indra prásthitān pāhi sómān || 2 || jajñānáḥ

97, 3 su-ṣévam. sisaktu. devá-kṛitasya. 4 viṣvá-vāraḥ. su
-vī́ryasya. párshat. 5 purā-jā́ḥ ṣúci-krandam. 6 áṣvāḥ. saha
-vā́haḥ. sadhá-stham. 7 ṣatá-patraḥ. híraṇya-vāṣīḥ. svaḥ-sā́ḥ.
su-āveṣáḥ. purú. ā-sutím. 8 devī́ *iti*. ródasī *iti* jánitrī *iti*. vavṛi-
dhatuḥ. dakshata. su-tárā su-gādhā́. 9 su-vṛiktíḥ bráhma íº.
9ᵇ = IV, 50, 11. 10 divyásya iṣā́the *iti*. — 98, 1 ava-pā́nam.
viṣvā́hā ít. sutá-somam. 2 pra-dívi. hṛidā́ utá. prá-sthitān.

sómam sáhase papātha prá te mātá ma
éndra paprāthorv àntárikṣham yudhá devébi
kartha || 3 || yád yodháyā maható mányamāṇ
tán bāhúbhiḥ ṣáṣadānān | yád vā nṛíbhir vṛítā
yúdhyās tám tváyājím sausravasám jayema || 4 || p
sya vocam prathamá kṛitáni prá nútanā maghávā y
kára | yadéd ádevīr ásahishṭa māyá áthābhavat kéval
sómo asya || 5 || távedám víṣvam abhítaḥ paṣavyàm yát
páṣyasi cákshasā sūryasya | gávām asi gópatir éka indra
bhakshīmáhi te práyatasya vásvaḥ || 6 || bṛíhaspate yuvám
índraṣ ca vásvo — || 7 || 23 ||

99.

Paró mātrayā tanvà vṛidhāna ná te mahitvám ánv aṣnuvanti | ubhé te vidma rájasī pṛithivyá víshṇo deva tvám paramásya vitse || 1 || ná te vishṇo jáyamāno ná jātó déva mahimnáḥ páram ántam āpa | úd astabhnā nákam ṛishvám bṛihántam dādhártha prácīm kakúbham pṛithivyáḥ || 2 || íṛāvatī dhenumátī hí bhūtám sūyavasínī mánushe daṣasyá | vy àstabhnā ródasī vishṇav eté dādhártha pṛithivím abhíto mayúkhaiḥ || 3 || urúm yajñáya cakrathur u lokám janáyantā sūryam ushásam agním | dásasya cid vṛishaṣiprásya māyá jaghnáthur narā pṛitanájyeshu || 4 || índrāvishṇū dṛiṅhitáḥ ṣámbarasya náva púro navatím ca ṣnathishṭam | ṣatám varcínaḥ sahásram ca sākám hathó apraty ásurasya vīrán || 5 || iyám manīshá bṛihatī bṛihántorukramá tavásā vardháyantī |

98, 3 ā i° paprátha urú a°. 4 yodháyāḥ. índra abhi-yúdhyāḥ. tváyā ājím. 5 prá i°. yadá ít. átha a°. 6 táva i°. gó-patiḥ. prá-yatasya. — 99, 1 ubhé *iti*. rájasī *iti* pṛithivyáḥ víshṇo *iti*. 2 vishṇo *iti* (3) astabhnāḥ. 3 íṛāvatī itíṛā-vatī dhenumátī *iti* dhenu-mátī. suyavasínī *iti* su-yavasínī. ví astabhnāḥ ródasī *iti*. eté *iti*. 4 ushásam. vṛisha-ṣiprásya māyáḥ. 5 índrāvishṇū *iti*. aprati. 6 bṛihántā uru-kramá.

vidátheshu vishṇo pínvatam ísho vṛijá-
ó || váshaṭ te vishṇav āsá ā́ kṛiṇomi tán me
vishṭa havyám | várdhantu tvā sushṭutáyo gíro
pāta — || 7 || 24 ||

100.

Nū́ márto dayate sanishyán yó víshṇava urugāyā́ya dā́ṣat | prá yáḥ satrā́cā mánasā yájāta etā́vantaṃ náryam āvívāsāt || 1 || tváṃ vishṇo sumatíṃ viṣvájanyām áprayutām evayāvo matíṃ dāḥ | párco yáthā naḥ suvitásya bhū́rer áṣvāvataḥ puruṣcandrásya rāyáḥ || 2 || trír deváḥ pṛithivī́m eshá etā́ṃ ví cakrame ṣatárcasam mahitvā́ | prá víshṇur astu tavásas távīyān tvesháṃ hy àsya sthávirasya nā́ma || 3 || ví cakrame pṛithivī́m eshá etā́ṃ kshétrāya víshṇur mánushe daṣasyán | dhruvā́so asya kīráyo jánāsa urukshitíṃ sujánimā cakāra || 4 || prá tát te adyá ṣipivishṭa nā́māryáḥ ṣaṅsāmi vayúnāni vidvā́n | táṃ tvā gṛiṇāmi tavásam átavyān ksháyantam asyá rájasaḥ parāké || 5 || kím ít te vishṇo paricákshyam bhūt prá yád vavakshé ṣipivishṭó asmi | mā́ várpo asmád ápa gūha etád yád anyárūpaḥ samithé babhū́tha || 6 || váshaṭ te vishṇav — || 7 || 25 ||

Shashṭho 'dhyāyaḥ.

101.

Tisró vā́caḥ prá vada jyótiragrā yā́ etád duhré madhudoghám ū́dhaḥ | sá vatsáṃ kṛiṇván gárbham óshadhīnāṃ

99, 6 vishṇo *iti* (7). 7 tát. ṣipi-vishṭa. su-stutáyaḥ. — 100, 1 nú. víshṇave uru-gāyā́ya. yájāte. ā-vívāsāt. 2 vishṇo *iti* (6). sú-matím viṣvá-janyām ápra-yutām eva-yāvaḥ. áṣva-vataḥ puru-candrásya. 3 ṣatá-arcasam. hí a°. 4 uru-kshitím su-jánimā. 5 ṣipi-vishṭa nā́ma a°. 6 pari-cákshyam. ṣipi-vishṭáḥ. anyá-rūpaḥ sam-ithé. — 101, 1 jyótiḥ-agrāḥ. madhu-doghám.

sadyó jātó vṛishabhó roravīti || 1 || yó várū[redacted]
nāṃ yó apāṃ yó víṣvasya jágato devá íṣe[redacted]
ṣaraṇáṃ ṣárma yaṅsat trivártu jyótiḥ svabhishṭy[redacted]
starír u tvad bhávati sūta u tvad yathāvaṣáṃ tanv[redacted]
kra eshāḥ | pitúḥ páyaḥ práti gribhṇāti mātā ténā[redacted]
vardhate téna putráḥ || 3 || yásmin víṣvāni bhúvanāni[redacted]
sthús tisró dyávas tredhā́ sasrúr ápaḥ | tráyaḥ kóṣāsa upa-
sécanāso mádhva ṣcotanty abhíto virapṣám || 4 || idáṃ
vácaḥ parjányāya svaráje hṛidó astv ántaraṃ táj jujoshat |
mayobhúvo vṛishṭáyaḥ santv asmé supippalā́ óshadhīr devá-
gopāḥ || 5 || sá retodhā́ vṛishabháḥ ṣáṣvatīnāṃ tásminn ātmā́
jágatas tasthúshaṣ ca | tán ma ṛitám pātu ṣatáṣāradāya
yūyáṃ pāta — || 6 || 1 ||

102.

Parjányāya prá gāyata divás putráya mīḷhúshe | sá no
yávasam ichatu || 1 || yó gárbham óshadhīnāṃ gávāṃ kṛi-
ṇóty árvatām | parjányaḥ purushíṇām || 2 || tásmā íd āsyè
havír juhótā mádhumattamam | íḷāṃ naḥ saṃyátaṃ karat
|| 3 || 2 ||

103.

Saṃvatsaráṃ ṣaṣayānā́ brāhmaṇā́ vratacāríṇaḥ | vácam
parjányajinvitām prá maṇḍūkā avādishuḥ || 1 || divyā́ ápo
abhí yád enam áyan dṛítiṃ ná ṣúshkaṃ sarasī́ ṣáyānam |
gávām áha ná māyúr vatsínīnām maṇḍūkānāṃ vagnúr átrā
sám eti || 2 || yád īm enāṅ uṣató abhy ávarshīt tṛishyávataḥ

101, 2 tri-dhātu. tri-vártu. su-abhishṭí asmé *iti*. 3 sūte. yathā-vaṣám. cakre. 4 upa-sécanāsaḥ mádhvaḥ. vi-rapṣám. 5 sva-rāje. tát. mayaḥ-bhúvaḥ. asmé *iti* su-pippalāḥ. devá-gopāḥ. 6 retaḥ-dhāḥ. tát mā. ṣatá-ṣāradāya. — 102, 3 tásmai. juhóta. sam-yátam. — 103, 1 ṣaṣayānāḥ brāhmaṇāḥ vrata-cāríṇaḥ. parjánya-jinvitām. 2 sarasí *iti*. átra. 3 abhí.

[redacted]ayām | akhkhalīkṛítyā pitáraṃ ná putró anyó
vádantam eti || 3 || anyó anyám ánu gribhnāty
prasargé yád ámandishātām | maṇḍúko yád
shṭaḥ kánishkan príśniḥ sampriúkté háritena váçam
yád eshām anyó anyásya váçaṃ śāktásyeva vádati
kṣhamāṇaḥ | sárvaṃ tád eshāṃ samṛídheva párva yát su-
váco vádathanádhy apsú || 5 || 3 ||

gómāyur éko ajámāyur ékaḥ príśnir éko hárita éka eshām | samānáṃ náma bíbhrato vírūpāḥ purutrá váçam pipiśur vádantaḥ || 6 || brāhmaṇáso atirātré ná sóme sáro ná pūrṇám abhíto vádantaḥ | saṃvatsarásya tád áhaḥ pári shṭha yán maṇḍūkāḥ prāvṛishíṇam babhúva || 7 || brāhmaṇā-saḥ somíno váçam akrata bráhma kriṇvántaḥ parivatsarí-ṇam | adhvaryávo gharmíṇaḥ sishvidāná āvír bhavanti gúhyā ná ké cit || 8 || devāhitiṃ jugupur dvādaśásya ṛitúṃ náro ná prá minanty eté | saṃvatsaré prāvṛíshy ágatāyāṃ taptá gharmá aśnuvate visargám || 9 || gómāyur adād ajá-māyur adāt príśnir adād dhárito no vásūni | gávām maṇḍ-úkā dádataḥ śatáni sahasrasāvé prá tiranta áyuḥ || 10 || 4 ||

104.

Índrāsomā tápataṃ ráksha ubjátaṃ ny àrpayataṃ vṛi-shaṇā tamovṛídhaḥ | párā śriṇītam acíto ny òshataṃ hatáṃ nudéthāṃ ní śiśītam atríṇaḥ || 1 || índrāsomā sám agháśaṅ-sam abhy àghám tápur yayastu carúr agnivāñ iva | brahmadvíshe kravyáde ghorácakshase dvésho dhattam anavā-

---

103, 3 ā-gatāyām akhkhalīkṛítya. 4 pra-sargé. abhí-vṛishṭaḥ kániskan. sam-priūkté. 5 śāktásya-iva. samṛídhā-iva. su-váçaḥ vádathana á°. 6 gó-māyuḥ (10). ajá-māyuḥ (10). ví-rupāḥ. 7 ati-rātré. áhar *iti*. stha yát. 8 sisvidāṇāḥ. gúhyāḥ. 9 devá-hitim. dvādaśásya. ā-gatāyām taptāḥ. vi-sargám. 10 háritaḥ. maṇḍūkāḥ. sahasra-sāvé. tirante. — 104, 1 ní a°. tamaḥ-vṛídhaḥ. ní o°. 2 aghá-śaṅsam abhí a°. brahma-dvíshe kravya-áde ghorá-cakshase.

yáṃ kimīdíne || 2 || índrāsomā dushkṛíto vavré antár anārambhaṇé támasi prá vidhyatam | yáthā nátaḥ púnar ékaṣ canódáyat tád vām astu sáhase manyumác chávaḥ || 3 || índrāsomā vartáyataṃ divó vadháṃ sám pṛithivyā aghásaṅsāya tárhaṇam | út takshataṃ svaryàm párvatebhyo yéna ráksho vāvṛidhānáṃ nijúrvathaḥ || 4 || índrāsomā vartáyataṃ divás páry agnitaptébhir yuvám áśmahanmabhiḥ | tápurvadhebhir ajárebhir atríṇo ní párṣāne vidhyataṃ yántu nisvarám || 5 || 6 ||

índrāsomā pári vām bhūtu viṣváta iyám matíḥ kakshyáṣveva vājínā | yáṃ vāṃ hótrām parihinómi medháyemā bráhmāṇi nṛipátīva jinvatam || 6 || práti smarethāṃ tujáyadbhir évair hatáṃ druhó rakshásо, bhaṅgurávataḥ | índrāsomā dushkṛíte mā sugám bhūd yó naḥ kadā́ cid abhidásati druhā́ || 7 || yó mā pā́kena mánasā cárantam abhicáshṭe áṇṛitebhir vácobhiḥ | ā́pa iva kāśínā sáṃgṛibhītā ásann astv ā́sata indra vaktā́ || 8 || yé pākaśaṅsáṃ viháranta évair yé vā bhadráṃ dūsháyanti svadhā́bhiḥ | áhaye vā tā́n pradádātu sóma ā́ vā dadhātu nírṛiter upásthe || 9 || yó no rásaṃ dípsati pitvó agne yó áśvānāṃ yó gávāṃ yás tanū́nām | ripú stená steyakṛíd dabhrám etu ní shá hīyatāṃ tanvà tánā ca || 10 || 6 ||

paráḥ só astu tanvà tánā ca tisráḥ pṛithivír adhó astu víśvāḥ | práti śushyatu yáso asya devā́ yó no dívā dípsati yáś ca náktam || 11 || suvijñānáṃ cikitúshe jánāya sác cā́sac ca vácasī paspṛidhāte | táyor yát satyáṃ yatarád ṛíjīyas

---

104, 3 duḥ-kṛítaḥ. ná á°. caná ut-áyat. manyu-mát ś°. 4 aghá-saṅsāya. vavṛidhānám ni-júrvathaḥ. 5 agni-taptébhiḥ. áśmahanma-bhiḥ tápuḥ-vadhebhiḥ. ni-svarám. 6 kakshyā́ áśvā-iva. pari-hinómi medháyā imā́. nṛipátīiveti nṛipátī-iva. 7 bhaṅgurá-vataḥ. duḥ-kṛíte. su-gám. abhi-dā́sati. 8 abhi-cáshṭe. sám-gṛibhītāḥ. ásataḥ. 9 pāka-śaṅsám vi-hárante. pra-dádātu. níḥ-ṛiteḥ upá-sthe. 10 ripúḥ stenáḥ steya-kṛít. sáḥ. 11 devā́ḥ. 12 su-vijñānám. sát ca ásat. vácasī *iti* paspṛidhāte *iti*.

tád ít sómo 'vati hánty ásat || 12 || nā́ vā́ u sómo vṛijinám hinoti ná kshatríyam mithuyā́ dhārāyantam | hánti rákṣho hánty ásad vádantam ubhā́v índrasya prásitau ṣayāte || 13 || yádi vāhám ánṛitadeva ása móghaṃ vā devā́ apyūhé agne | kím asmábhyaṃ jātavedo hṛiṇīshe droghavácas te nirṛithám sacantām || 14 || adyā́ murīya yádi yātudhā́no ásmi yádi vā́yus tatápa pū́rushasya | ádhā sá vīraír daṣábhir ví yūyā yó mā móghaṃ yātudhānéty áha || 15 || 7 ||

yó mā́yātuṃ yātudhānéty áha yó vā rakshā́ṇ ṣúcir asmíty áha | índras tám hantu mahatā́ vadhéna víṣvasya jantór adhamás padīshṭa || 16 || prá yā́ jígāti khargáleva náktam ápa druhā́ tanvàṃ gū́hamānā | vavrā́ṅ anantā́ṅ áva sā́ padīshṭa grávāṇo ghnantu rakshása upabdaíḥ || 17 || ví tishṭhadhvam maruto vikshv ìcháta gṛibhāyáta rakshásaḥ sám pinashṭana | váyo yé bhūtví patáyanti naktábhir yé vā rípo dadhiré devé adhvaré || 18 || prá vartaya divó áṣmānam indra sómaṣitam maghavan sám ṣiṣādhi | prā́ktād ápāktād adharā́d údaktād abhí jahi rakshásaḥ párvatena || 19 || etá u tyé patayanti ṣváyātava índraṃ dipsanti dipsávó 'dābhyam | ṣíṣīte ṣakráḥ píṣunebhyo vadhám nūnáṃ ṣṛijad aṣánim yātumádbhyaḥ || 20 || 8 ||

índro yātūnā́m abhavat parāṣaró havirmáthīnām abhy ā̀vívāsatām | abhíd u ṣakráḥ paraṣúr yáthā vánam pátreva bhindán satá eti rakshásaḥ || 21 || úlūkayātuṃ ṣuṣulūkayātuṃ jahí ṣváyātum utá kókayātum | suparṇáyātum utá gṛídhrayātuṃ dṛishádeva prá mṛiṇa ráksha indra || 22 || mā́

104, 12 ásat (13). 13 vaí. prá-sitau ṣayāte *iti*. 14 vā a° ánṛita-devaḥ. api-ūhé. jāta-vedaḥ. drogha-vācaḥ. niḥ-ṛithám. 15 adyā́. yātu-dhānaḥ. vā ā°. púrushasya ádha. yūyāḥ. yātu-dhāna íti (16). 16 mā́ á°. asmi íti. 17 khargálā-iva. 18 vikshú i°. 19 sóma-ṣitam. 20 eté. ṣvá-yātavaḥ. dipsávaḥ á°. 21 parā-ṣaráḥ haviḥ-máthīnām abhí ā-vívāsatām abhí ít. pā́tra-iva. 22 úluka-yātum ṣuṣulūka-yātum. ṣvá-yātum. kóka-yātum suparṇá-yātum. gṛídhra-yātum dṛishádā-iva.

no rákṣo abhí naḍ yātumā́vatām ápochatu mithunā́ yā́ kimīdínā | pṛithiví naḥ pā́rthivāt pātv áṅhaso 'ntárikṣaṃ divyā́t pātv asmā́n || 23 || índra jahí púmāṅsaṃ yātudhā́nam utá stríyam māyáyā ṣā́ṣadānām | vígrīvāso mū́radevā ṛidantu mā́ té dṛiṣan sū́ryaṃ uccárantam || 24 || práti cakṣhva ví cakṣhvéndraṣ ca soma jāgṛitam | rákṣhobhyo vadhám asyatam aṣánim yātumádbhyaḥ || 25 || 9 ||

Shashṭho 'nuvākaḥ.

SAPTAMAM MANḌALAM.

104, 23 yātu-mā́vatām ápa u°. 24 yātu-dhā́nam. ví-grīvāsaḥ mū́ra-devāḥ. ṳt-cárantam. 25 cakṣhva í°.

1.

Má cid anyád ví śaṁsata sákhāyo má rishaṇyata | índram ít stotā vṛíshaṇaṃ sácā suté múhur ukthá ca śaṁsata || 1 || avakrakshíṇaṃ vṛishabháṃ yathājúraṃ gáṃ ná carshaṇīsáham | vidvéshaṇaṃ saṃvánanobhayaṃkarám máṁhishṭham ubhayāvínam || 2 || yác cid dhí tvā jánā imé nánā hávanta ūtáye | asmákam bráhmedám indra bhūtu té 'hā víśvā ca várdhanam || 3 || ví tartūryante maghavan vipaścíto 'ryó vípo jánānām | úpa kramasva púrurúpam á bhara vájaṃ nédishṭham ūtáye || 4 || mahé caná tvám adrivaḥ párā śulkáya deyām | ná sahásrāya náyútāya vajrivo ná śatáya śatāmagha || 5 || 10 ||

vásyāṁ indrāsi me pitúr utá bhrátur ábhuñjataḥ | mātá ca me chadayathaḥ samá vaso vasutvanáya rádhase || 6 || kvèyatha kvéd asi purutrá cid dhí te mánaḥ | álarshi yudhma khajakṛit puraṃdara prá gāyatrá agāsishuḥ || 7 || prásmai gāyatrám arcata vāvátur yáḥ puraṃdaráḥ | yábhiḥ kāṇvásyópa barhír āsádaṃ yásad vajrí bhinát púraḥ || 8 || yé te sánti daśagvínaḥ śatíno yé sahasríṇaḥ | áśvāso yé te vṛíshaṇo raghudrúvas tébhir nas tūyam á gahi || 9 || á tv

---

1, 1 stota. 2 ava-krakshíṇam. yathā a°. carshaṇi-sáham vi-dvéshaṇam sam-vánanā ubhayam-karám. 3 yát. hí. hávante. bráhma i°. te áhā. 4 vipaḥ-citaḥ. puru-rūpam. 5 ná a°. śata-magha. 6 indra asi. vaso *iti*. 7 kvà i° kvà ít. hí. khaja -kṛit puram-dara. 8 prá a°. vavṛituḥ. puram-daráḥ. kāṇvásya úpa. ā-sádam. 9 daśa-gvínaḥ. raghu-drúvaḥ.

àdyá sabardúghām huvé gāyatrávepasam | índraṃ dhenúṃ sudúghām ányām ísham urúdhārām araṃkṛítam || 10 || 11 ||

yát tudát sūra étaśaṃ vaṅkú vátasya parṇínā | váhat kútsam ārjuneyáṃ śatákratuḥ tsárad gandharvám ástṛitam || 11 || yá ṛité cid abhiśríshaḥ purā́ jatrúbhya ātṛ́idaḥ | sáṃdhātā saṃdhím maghávā purūvásur íshkartā víhrutam púnaḥ || 12 || mā́ bhūma níshṭyā ivéndra tvád áraṇā iva | vánāni ná prajahitā́ny adrivo duróshāso amanmahi || 13 || ámanmahíd anāśávo 'nugrā́sas ca vṛitrahan | sakṛ́it sú te mahatā́ śūra rā́dhasānu stómam mudīmahi || 14 || yádi stómam máma śrávad asmā́kam índram índavaḥ | tiráḥ paví-tram sasṛivā́ṅsa āśávo mándantu tugryāvṛ́idhaḥ || 15 || 12 ||

ā́ tv àdyá sadhástutiṃ vāvātuḥ sákhyur ā́ gahi | úpastutir maghónām prá tvāvatv ádhā te vaśmi sushṭutím || 16 || sótā hí sómam ádribhir ém enam apsú dhāvata | gavyā́ vástreva vāśáyanta ín náro nír dhukshan vakshaṇā́bhyaḥ || 17 || ádha jmó ádha vā divó bṛiható rocanā́d ádhi | ayā́ vardhasva tanvà girā́ mamā́ jātā́ sukrato pṛiṇa || 18 || índrāya sú madíntamaṃ sómaṃ sotā váreṇyam | śakrá enam pīpayad víśvayā dhiyā́ hinvānā́ṃ ná vājayúm || 19 || mā́ tvā śómasya gáldayā sádā yácann ahám girā́ | bhū́rṇim mṛigáṃ ná sávaneshu cukrudhaṃ ká íśānaṃ ná yācishat || 20 || 13 ||

mádeneshitám mádam ugrám ugréṇa śávasā | víśveshāṃ tarutā́ram madacyútam máde hí shmā dádāti naḥ || 21 || śévāre váryā purú devó mártāya dāśúshe | sá sunvaté ca

---

1, 10 tú a° sabaḥ-dúghām. gāyatrá-vepasam. su-dúghām. urú-dhārām aram-kṛítam. 11 vaṅkú *iti*. śatá-kratuḥ. 12 abhi-śríshaḥ. ā-tṛ́idaḥ sám-dhātā sam-dhím. puru-vásuḥ. ví-hrutam púnar *iti*. 13 níshṭyāḥ-iva í°. pra-jahitā́ni. 14 ámanmahi ít. vṛitra-han. rā́dhasā ánu. 15 tugrya-vṛ́idhaḥ. 16 ā́. t. à. 10. sadhá-stutim vavātuḥ. úpa-stutiḥ, tvā a° ádha. su-stutím. 17 sóta. ā́ 1m. vástrā-iva. ít. 18 máma ā́. sukrato *iti* su-krato. 19 sota. enam. 21 mádena i°. mada-cyútam. sma.

stuvaté ca rāsate viṣvágūrto arishṭutáḥ || 22 || éndra yāhi mátsva citréṇa deva rádhasā | sáro ná prāsy udáraṃ sápītibhir á sómebhir urú sphirám || 23 || á tvā sahásram á ṣatáṃ yuktá ráthe hiraṇyáye | brahmayújo háraya indra keṣíṇo váhantu sómapītaye || 24 || á tvā ráthe hiraṇyáye hári mayūraṣepyā | ṣitipṛishṭhá vahatām mádhvo ándhaso vivákshaṇasya pītáye || 25 || 14 ||

píbā tv àsyá girvaṇaḥ sutásya pūrvapá iva | párishkritasya rasína iyám āsutíṣ cárur mádāya patyate || 26 || yá éko ásti dańsánā mahấṅ ugró abhí vrataíḥ | gámat sá ṣiprí ná sá yoshad á gamad dhávaṃ ná pári varjati || 27 || tvám púraṃ carishṇvàṃ vadhaíḥ ṣúshṇasya sám piṇak | tvám bhá ánu caro ádha dvitá yád indra hávyo bhúvaḥ || 28 || máma tvā sūra údite máma madhyáṃdine diváḥ | máma prapitvé apiṣarvaré vasav á stómāso avṛitsata || 29 || stuhí stuhíd eté ghā te máṅhishṭhāso maghónām | ninditáṣvaḥ prapathí paramajyá maghásya medhyātithe || 30 || 15 ||

á yád áṣvān vánanvataḥ ṣraddháyāháṃ ráthe ruhám | utá vāmásya vásunaṣ ciketati yó ásti yádvaḥ paṣúḥ || 31 || yá ṛijrá máhyam māmahé sahá tvacá hiraṇyáyā | eshá víṣvāny abhy àstu saúbhagāsaṅgásya svanádrathaḥ || 32 || ádha pláyogir áti dāsad anyấn āsaṅgó agne daṣábhiḥ sahásraiḥ | ádhokshánṇo dáṣa máhyaṃ rúṣanto naḷá iva sáraso nír atishṭhan || 33 || ánv asya sthūráṃ dadriṣe purástād anasthá ūrúr avarámbamāṇaḥ | ṣáṣvatī nấry abhicákshyāha súbhadram arya bhójanam bibharshi || 34 || 16 ||

1, 22 viṣvá-gūrtaḥ ari-stutáḥ. 23 á i°. sápīti-bhiḥ. 24 yuktấḥ. brahma-yújaḥ. sóma-pītaye. 25 hárī *iti* mayūra-ṣepyā ṣiti-pṛishṭhā. 26 píbā tú a°. pūrvapấḥ-iva pári-kṛitasya. ā-sutíḥ. 27 hávam. 29 sūre út-ite. pra-pitvé api-ṣarvaré vaso *iti*. 30 stuhí ít. gha. ninditá-aṣvaḥ pra-pathí parama-jyáḥ. medhya-atithe. 31 ṣraddháyā a°. 32 mamahé. abhí a° saúbhagā ā-saṅgásya svanát-rathaḥ. 33 ā-saṅgáḥ. ádha u°. 34 ava-rámbamāṇaḥ. nárī abhi-cákshya āha sú-bhadram.

2.

Idáṃ vaso sutám ándhaḥ píbā súpūrṇam udáram | ánābhayin rarimā́ te || 1 || nṛíbhir dhūtáḥ sutó áṣṇair ávyo vā́raiḥ páripūtāḥ | áṣvo ná niktó nadíshu || 2 || táṃ te yávaṃ yáthā góbhiḥ svādúm akarma ṣrīṇántaḥ | índra tvāsmín sadhamā́de || 3 || índra ít somapā́ éka índraḥ sutapā́ viṣvā́yuḥ | antár devā́n mártyāṅṣ ca || 4 || ná yáṃ ṣukró ná dúrāṣīr ná tripā́ uruvyácasam | apaspṛiṇvaté suhā́rdam || 5 || 17 ||

góbhir yád īm anyé asmán mṛigáṃ ná vṛā́ mṛigáyante | abhitsáranti dhenúbhiḥ || 6 || tráya índrasya sómāḥ sutā́saḥ santu devásya | své kshāye sutapā́vnaḥ || 7 || tráyaḥ kóṣāsa ṣcotanti tisráṣ camvàḥ súpūrṇāḥ | samāné ádhi bhā́rman || 8 || ṣúcir asi purunishṭhā́ḥ kshīraír madhyatá āṣīrtaḥ | dadhnā́ mándishṭhaḥ ṣū́rasya || 9 || imé ta indra sómās tīvrā́ asmé sutā́saḥ | ṣukrā́ āṣíraṃ yācante || 10 || 18 ||

tā́ṅ āṣíram puroḷā́ṣam índremā́ṃ sómaṃ ṣrīṇīhi | revántaṃ hí tvā ṣriṇómi || 11 || hṛitsú pītā́so yudhyante durmádāso ná súrāyām | ū́dhar ná nagnā́ jarante || 12 || revā́ṅ íd reváta stotā́ syāt tvā́vato maghónaḥ | préd u harivaḥ ṣrutásya || 13 || ukthā́ṃ caná ṣasyámānam ágor arír á ciketa | ná gāyatrā́ṃ gīyámānam || 14 || mā́ na indra pīyatnáve mā́ ṣárdhate párā dāḥ | ṣíkshā ṣácīvaḥ ṣácībhiḥ || 15 || 19 ||

vayám u tvā tadídarthā índra tvāyántaḥ sákhāyaḥ | kā́ṇvā ukthébhir jarante || 16 || ná ghem anyád á papana vájrinn apáso návishṭau | távéd u stómaṃ ciketa || 17 ||

2, 1 vaso *iti*. píba sú-pūrṇam. rarimā́. 2 pári-pūtaḥ. 3 tvā a° sadha-mā́de. 4 soma-pā́ḥ. suta-pā́ḥ viṣvá-āyuḥ. 5 dúḥ-āṣīḥ. uru-vyácasam apa-spṛiṇvaté su-hā́rdam. 6 asmā́t. vrā́ḥ. abhi -tsáranti. 7 suta-pā́vnaḥ. 8 kósāsaḥ. sú-pūrṇāḥ. 9 purunih -sthā́ḥ. ā́-ṣīrtaḥ. 10 te. asmé *iti*. ā-ṣíram (11). 11 índra i°. 12 duḥ-mádāsaḥ. ū́dhaḥ. nagnā́ḥ. 13 revátaḥ. prá ít. 15 ṣíksha. 16 v. u. t. VI, 15, 19. tadít-arthāḥ. 17 gha ím. táva ít.

'ichánti devấḥ sunvántaṃ ná svápnāya spṛihayanti | yánti pramấdam átandrāḥ || 18 || ó shú prá yāhi vấjebhir mấ hṛiṇīthā abhy àsmấn | mahấṅ iva yúvajāniḥ || 19 || mó shv àdyá durháṇāvān sāyáṃ karad āré asmát | aṣṛīrá iva jấmātā || 20 || 20 ||

vidmấ hy àsya vīrásya bhūridấvarīṃ sumatím | trishú jātásya mánāṅsi || 21 || á tū shiñca káṇvamantaṃ ná ghā vidma ṣavasānất | yaṣástaraṃ ṣatámūteḥ || 22 || jyéshṭhena sotar índrāya sómaṃ vīráya ṣakráya | bhárā píban náryāya || 23 || yó védishṭho avyathíshv ásvāvantaṃ jaritṛíbhyaḥ | vấjaṃ stotṛíbhyo gómantam || 24 || pányam-panyam ít sotāra á dhāvata mádyāya | sómaṃ vīráya ṣūráya || 25 || 21 ||

pấtā vṛitrahấ sutám á ghā gaman náré asmát | ní yamate ṣatámūtiḥ || 26 || éhá hárī brahmayújā ṣagmấ vakshataḥ sákhāyam | gīrbhíḥ ṣrutám gírvaṇasam || 27 || svādávaḥ sómā á yāhi ṣrītấḥ sómā á yāhi | ṣíprinn ríshīvaḥ ṣácīvo nấyám áchā sadhamádam || 28 || stútaṣ ca yấs tvā várdhanti mahé rấdhase nṛimṇấya | índra kārínaṃ vṛidhántaḥ || 29 || gíraṣ ca yấs te girvāha ukthấ ca túbhyaṃ tấni | satrấ dadhiré ṣávāṅsi || 30 || 22 ||

evéd eshá tuvikūrmír vấjāṅ éko vájrahastaḥ | sanấd ámṛikto dayate || 31 || hántā vṛitrám dákshiṇenéndraḥ purú puruhūtáḥ | mahấn mahíbhiḥ ṣácībhiḥ || 32 || yásmin víṣvāṣ carshaṇáya utá cyautnấ jráyāṅsi ca | ánu ghén mandí maghónaḥ || 33 || eshá etấni cakāréndro víṣvā yó 'ti ṣṛiṇvé | vājadấvā maghónām || 34 || prábhartā rátham gavyántam apākấc cid yám ávati | inó vásu sá hí vólhā || 35 || 23 ||

2, 18 pra-mấdam. 19 ó *iti* sú. abhí a°. yúva-jāniḥ. 20 mó *iti* sú a° duḥ-háṇāvān. 21 vidmá hí a°. bhūri-dấvarīm su-matím. 22 tú siñca. gha. ṣatám-ūteḥ. 23 bhára píbat. 24 ásva-vantam. 26 vṛitra-hấ. gha gamat ná a°. ṣatám-ūtiḥ. 27 á ihá hárī *iti* brahma-yújā. 28 ṛishi-vaḥ. ná a° ácha sadha-mấdam. 31 evá ít. tuvi-kūrmíḥ. vájra-hastaḥ. 32 dákshiṇena í° purú puru-hutáḥ. 33 ghá ít. 34 cakāra í°. áti. vāja-dấvā. 35 prá-bhartā. apākất.

sánitā vípro árvadbhir hántā vṛitráṃ nṛíbhiḥ śúraḥ | satyò 'vitā́ vidhántam || 36 || yájadhvainam priyamedhā índraṃ satrā́cā mánasā | yó bhū́t sómaiḥ satyámadvā || 37 || gāthā́śravasaṃ sátpatiṃ śrávaskāmam purutmā́nam | káṇvāso gātá vājínam || 38 || yá ṛité cid gā́s padébhyo dā́t sákhā nṛíbhyaḥ śácīvān | yé asmin kā́mam áśriyan || 39 || itthā́ dhívantam adrivaḥ kāṇvám médhyātithim | meshó bhūtò 'bhí yánn áyaḥ || 40 || śíkshā vibhindo asmai catvā́ry ayútā dádat | ashṭā́ paráḥ sahásrā || 41 || utá sú tyé payovṛ́dhā mākí ráṇasya naptyà | janitvanā́ya māmahe || 42 || 24 ||

3.

Píbā sutásya rasíno mátsvā na indra gómataḥ | āpír no bodhi sadhamā́dyo vṛidhè 'smā́ṅ avantu te dhíyaḥ || 1 || bhūyā́ma te sumataú vājíno vayám mā́ na star abhímātaye | asmā́ñ citrā́bhir avatād abhíshṭibhir ā́ naḥ sumnéshu yāmaya || 2 || imā́ u tvā purūvaso gíro vardhantu yā́ máma | pāvakā́varṇāḥ śúcayo vipaścíto 'bhí stómair anūshata || 3 || ayáṃ sahásram ṛíshibhiḥ sáhaskṛitaḥ samudrá iva paprathe | satyáḥ só asya mahimā́ gṛiṇe śávo yajñéshu viprarā́jye || 4 || índram íd devátātaya índram prayaty àdhvaré | índraṃ samīké vaníno havāmaha índraṃ dhánasya sātáye || 5 || 25 ||

índro mahnā́ ródasī paprathac cháva índraḥ sū́ryam arocayat | índre ha víśvā bhúvanāni yemira índre suvānā́sa

---

2, 36 satyáḥ a°. 37 yájadhva e° priya-medhāḥ. satyá-madvā. 38 gāthá-śravasam sát-patim śrávaḥ-kāmam puru-tmā́nam. 40 médhya -atithim. bhūtáḥ a°. 41 śíksha vibhindo *iti* vi-bhindo. ashṭá. 42 tyé *iti* payaḥ-vṛídhā mākí *iti*. mamahe. — 3, 1 píba. mátsva. sadha-mā́dyaḥ vṛidhé a°. 2 su-mataú. naḥ. abhí-mātaye. yamaya. 3 puruvaso *iti* puru-vaso. yā́ḥ. pāvaká-varṇaḥ. vipaḥ-citaḥ. 4 sáhaḥ -kṛitaḥ. vipra-rā́jye. 5 devá-tātaye. pra-yatí a°. sam-íké. havā́mahe. 6 ródasī *iti* paprathat ś°. yemire.

índavaḥ || 6 || abhí tvā pūrvápītaya índra stómebhir āyávaḥ | samīcīnāsa ṛibhávaḥ sám asvaran rudrā́ gṛiṇanta pū́rvyam̄ || 7 || asyéd índro vāvṛidhe vṛíshṇyaṃ ṣávo máde sutásya víshṇavi | adyā́ tám asya mahimā́nam āyávó 'nu shṭuvanti pūrváthā || 8 || tát tvā yāmi suvíryaṃ tád bráhma pūrvácittaye | yénā yátibhyo bhṛígave dháne hité yéna práskaṇvam ā́vitha || 9 || yénā samudrám ásṛijo mahír apás tád indra vṛíshṇi te ṣávaḥ | sadyáḥ só asya mahimā́ ná saṃnáṣe yáṃ kshoṇír anucakradé || 10 || [26] ||

ṣagdhí na indra yát tvā rayíṃ yā́mi suvíryam | ṣagdhí vā́jāya prathamā́ṃ síshāsate ṣagdhí stómāya pūrvya || 11 || ṣagdhí no asyá yád dha paurám ávitha dhíya indra síshāsataḥ | ṣagdhí yáthā rúṣamaṃ ṣyā́vakaṃ kṛípaṃ índra prā́vaḥ svàr ṇaram || 12 || kán návyo atasínāṃ turó gṛiṇīta mártyaḥ | nahí nv àsya mahimā́nam indriyáṃ svàr gṛiṇánta ānaṣúḥ || 13 || kád u ṣtuvánta ṛitayanta devā́ta ṛíshiḥ kó víprā ohate | kadā́ hávam maghavann indra sunvatáḥ kád u stuvatá ā́ gamaḥ || 14 || úd u tyé mádhumattamā gíra stómāsa īrate | satrājíto dhanasā́ ákshitotayo vājayánto rátha iva || 15 || [27] ||

káṇvā iva bhṛígavaḥ sū́ryā iva víṣvam íd dhītám ānaṣuḥ | índraṃ stómebhir maháyanta āyávaḥ priyámedhāso asvaran || 16 || yukshvā́ hí vṛitrahantama hárī indra parāvátaḥ | arvācīnó maghavan sómapītaya ugrá ṛishvébhir ā́ gahi || 17 || imé hí te kārávo vāvaṣúr dhiyā́ víprāso medhásātaye | sá tvám no maghavann indra girvaṇo venó ná

3, 7 a. t. p. 19, 9. sam-īcīnā́saḥ. rudrā́ḥ. 8 asyá ít. vavṛidhe. adyá. āyávaḥ ánu stuvanti. 9 su-vī́ryam (11). pūrvá-cittaye yéna. 10 yéna. sam-náse. anu-cakradé. 11 ṣagdhí. síṣāsate. 12 ṣagdhí. ha. síṣāsataḥ. prá ā́° svàḥ-naram. 13 kát. nahí nú a°. 14 devátā. 15 mádhumaṭ-tamāḥ gíraḥ. satrā-jítaḥ dhana-sā́ḥ ákshita-ūtayaḥ. 16 priyá-medhāsaḥ. 17 yukshvá. vṛitrahan-tama hárī *iti*. sóma-pītaye. 18 medhá-sātaye.

śṛṇudhī hávam || 18 || nír indra bṛihatíbhyo vṛitráṃ dhánubhyo asphuraḥ | nír árbudasya mṛígayasya māyíno níḥ párvatasya gấ ājaḥ || 19 || nír agnáyo rurucur nír u sū́ryo níḥ sóma indriyó rásaḥ | nír antárikshād adhamo mahấm áhiṃ kṛishé tád indra paúṅsyam || 20 || 28 ||

yám me dúr índro marútaḥ pā́kasthāmā kaúrayāṇaḥ | víśveshāṃ tmánā śóbhishṭham úpeva diví dhā́vamānam || 21 || róhitaṁ me pā́kasthāmā sudhúraṃ kakshyaprā́m | ádād rāyó vibódhanam || 22 || yásmā anyé dáśa práti dhúraṃ váhanti váhnayaḥ | ástaṃ váyo ná túgryam || 23 || ātmā́ pitús tanū́r vā́sa ojodā́ abhyáñjanam | turíyam.íd róhitasya pā́kasthāmānam bhojáṃ dātā́ram abravam || 24 || 29 ||

4.

Yád indra prā́g ápāg údañ nyàg vā hūyáse nṛíbhiḥ | símā purū́ nṛíshūto asy ā́navé 'si praśardha turváśe || 1 || yád vā rúme rúśame śyā́vake kṛípa índra mādáyase sácā | káṇvāsas tvā bráhmabhi stómavāhasa índrā yachanty ā́ gahi || 2 || yáthā gauró apā́ kṛitáṃ tríshyaṇn éty ávériṇam | āpitvé naḥ prapitvé tū́yam ā́ gahi káṇveshu sú sácā píba || 3 || mándantu tvā maghavann indréndavo rādhodéyāya sunvaté | āmúshyā sómam apibaś camū́ sutáṃ jyéshṭhaṃ tád dadhishe sáhaḥ || 4 || prá cakre sáhasā sáho babhā́ñja manyúm ójasā | víśve ta indra pṛitanāyávo yaho ní vṛikshā́ iva yemire || 5 || 30 ||

sahásreṇeva sacate yavīyúdhā yás ta ā́naḷ úpastutim

3, 18 śṛiṇudhi. 21 pā́ka-sthāmā (22). úpa-iva. 22 su -dhúram kakshya-prā́m. vi-bódhanam. 23 yásmai. 24 ojaḥ -dā́ḥ abhi-áñjanam. pā́ka-sthāmānam. — 4, 1 údak. síma purú nṛí -sutaḥ. ā́nave ási pra-śardha. 2 kṛípe. bráhma-bhiḥ stóma-vāhasaḥ índra ā́. 3 áva ío ā-pitvé. pra-pitvé. 4 índra ío rādhaḥ -déyāya. ā-múshya. camū́ *iti*. 5 te. yaho *iti*. 6 sahásreṇa-iva. yavi-yúdha. te. úpa-stutim.

putrám prāvargám kṛiṇute suvírye dāṣṇóti námaüktibhiḥ || 6 || má bhema má ṣramishmonrásya sakhyé táva | mahát te vríshṇo abhicákshyam kṛitám páṣyema turváṣam yádum || 7 || savyám ánu sphigyàṃ vāvase vríshā ná dānó asya roshati | mádhvā sámpriktāḥ sāraghéṇa dhenávas tűyam éhi drávā píba || 8 || aṣví rathí surūpá íd gómāń íd indra te sákhā | ṣvātrabhājā váyasā sacate sádā candró yāti sabhấm úpa || 9 || ríṣyo ná tríshyann avapánam á gahi píbā sómam váṣāń ánu | nimégham̐āno maghavan divé-diva ójishṭham dadhishe sáhaḥ || 10 || 31 ||

ádhvaryo drāváyā tvám sómam índraḥ pipāsati | úpa nūnám yuyuje vríshaṇā hárī á ca jagāma vṛitrahấ || 11 || svayám cit sá manyate dấṣurir jáno yátrā sómasya tṛimpási | idám te ánnam yújyam sámukshitam tásyéhi prá dravā píba || 12 || ratheshṭhấyādhvaryavaḥ sómam índrāya sotana | ádhi bradhnásyấdrayo ví cakshate sunvánto dāṣvàdhvaram || 13 || úpa bradhnám vāvātā vríshaṇā hárī índram apásu vakshataḥ | arvấñcam tvā sáptayo 'dhvaraṣríyo váhantu sávanéd úpa || 14 || prá pūsháṇam vṛiṇīmahe yújyāya purūvásum | sá ṣakra ṣiksha puruhūta no dhiyấ túje rāyé vimocana || 15 || 32 ||

sám naḥ ṣiṣīhi bhuríjor iva kshurám rásva rāyó vimocana | tvé tán naḥ suvédam usríyam vásu yám tvám hinóshi mártyam || 16 || vémi tvā pūshann ṛiñjáse vémi stótava āghṛiṇe | ná tásya vemy áraṇam hí tád vaso stushé pajráya sámne || 17 || párā gávo yávasam kác cid āghṛiṇe

---

4, 6 su-vírye. námaükti-bhiḥ. 7 ṣramishma u°. abhi-cákshyam. 8 vavase. sám-priktāḥ. á ihi dráva. 9 su-rūpáḥ. ṣvātra-bhājā. 10 ava-pánam. píba. ni-méghamānaḥ. divé-dive. 11 adhvaryo *iti* draváya. hárī *iti* (14). vṛitra-há. 12 yátra. sám-ukshitam tásya á ihi. drava. 13 rathe-sthấya a°. bradhnásya á°. dāṣú -adhvaram. 14 vavātā. apá-su. sáptayo — úpa 47, 8. 15 puru -vásum. puru-hūta. vi-mocana (16). 16 tvé *iti* tát. su-védam. 17 stótave. vaso *iti*. 18 kát.

nítyaṃ rékṇo amartya | asmákam pūshann avitá ṣivó bhava máṅhishṭho vājasātaye || 18 || sthūráṃ rádhaḥ ṣatáṣvaṃ kuruṅgásya dívishṭishu | rājñas tveshásya subhágasya rātíshu turváṣeshv amanmahi || 19 || dhībhíḥ sātáni kāṇvásya vājínaḥ priyámedhair abhídyubhiḥ | shashṭíṃ sahásrānu nírmajām aje nír yūthāni gávām ṛíshiḥ || 20 || vṛikshás cin me abhipitvé arāraṇuḥ | gắm bhajanta mehánāṣvam bhajanta mehánā || 21 || [35] ||

Saptamo 'dhyāyaḥ.

5.

Dūrád ihéva yát saty àruṇápsur ásiṣvitat | ví bhānúṃ viṣvádhātanat || 1 || nṛivád dasrā manoyújā ráthena pṛithupājasā | sácethe aṣvinoshásam || 2 || yuvábhyāṃ vājinīvasū práti stómā adṛikshata | vácaṃ dūtó yáthohishe || 3 || purupriyá ṇa ūtáye purumandrá purūvásū | stushé káṇvāso aṣvínā || 4 || máṅhishṭhā vājasātamesháyantā ṣubhás pátī | gántārā dāṣúsho gṛihám || 5 || [1] ||

tá ṣudevāya dāṣúshe sumedhám ávitāriṇīm | ghṛitaír gávyūtim ukshatam || 6 || á na stómam úpa dravát tūyaṃ ṣyenébhir āṣúbhiḥ | yātám áṣvebhir aṣvinā || 7 || yébhis tisráḥ parāváto divó víṣvāni rocaná | tríṇṛ aktūn paridíyathaḥ || 8 || utá no gómatīr ísha utá sātír aharvidā | ví pathắḥ sātáye ṣitam || 9 || á no gómantam aṣvinā suvíraṃ surátham rayím | voḷhám áṣvāvatīr íshaḥ || 10 || [2] ||

vāvṛidhāná ṣubhas patī dásrā hiraṇyavartanī | píbatam

4, 18 vāja-sātaye. 19 ṣatá-aṣvam. su-bhágasya. 20 priyá-medhaiḥ abhídyu-bhiḥ. sahásrā ánu níḥ-majām. 21 cit. abhi-pitvé araraṇuḥ. mehánā á°. — 5, 1 ihá-iva. satí aruṇá-psuḥ. viṣvádhā a°. 2 manaḥ-yújā. pṛithu-pājasā sácethe *iti* aṣvinā u°. 3 vājinīvasū *iti* vājinī-vasū. yáthā ohishe. 4 puru-priyā naḥ. puru-mandrā puruvásū *iti* puru-vásū. 5 vāja-sātamā i°. pátī *iti*. 6 su-devāya. su-medhām ávi-tāriṇīm. 7 naḥ. 8 pari-díyathaḥ. 9 ahaḥ-vidā. 10 su-vīram su-rátham. áṣva-vatīḥ. 11 vavṛidhānā. patī *iti*. hiraṇyavartanī *iti* hiraṇya-vartanī.

somyám mádhu || 11 || asmábhyaṃ vājinīvasū maghávadbhyaṣ ca sapráthaḥ | chardír yantam ádābhyam || 12 || ní shú bráhma jánānāṃ yávishṭaṃ tūyam á gatam | mó shv ànyáṅ úpāratam || 13 || asyá pibatam aṣvinā yuvám mádasya cárunaḥ ↓ mádhvo rātásya dhishṇyā || 14 || asmé á vahataṃ rayíṃ ṣatávantaṃ sahasríṇam | purukshúṃ viṣvádhāyasam || 15 || 3 ||

purutrā cid dhí vāṃ narā vihváyante manīshíṇaḥ | vāghádbhir aṣviná gatam || 16 || jánāso vṛiktábarhisho havíshmanto araṃkṛítaḥ | yuvāṃ havante aṣvinā || 17 || asmákam adyá vām ayáṃ stómo váhishṭho ántamaḥ | yuvábhyām bhūtv aṣvinā || 18 || yó ha vām mádhuno dṛítir áhito rathacárshaṇe | tátaḥ pibatam aṣvinā || 19 || téna no vājinīvasū páṣve tokáya ṣáṃ gáve | váhatam pívarīr íshaḥ || 20 || 4 ||

utá no divyá ísha utá síndhūñr aharvidā | ápa dvāreva varshathaḥ || 21 || kadā vāṃ taugryó vidhat samudré jahitó narā | yád vāṃ rátho víbhish pátāt || 22 || yuvám káṇvāya nāsatyāpiriptāya harmyé | ṣáṣvad ūtír daṣasyathaḥ || 23 || tábhir á yātam ūtíbhir návyasībhiḥ suṣastíbhiḥ | yád vāṃ vṛishaṇvasū huvé || 24 || yáthā cit káṇvam ávatam priyámedham upastutám | átriṃ ṣiñjáram aṣvinā || 25 || 5 ||

yáthotá kṛítvye dháne 'ṇṣúṃ góshv agástyam | yáthā vájeshu sóbharim || 26 || etávad vāṃ vṛishaṇvasū áto vā bhūyo aṣvinā | gṛiṇántaḥ sumnám īmahe || 27 || rátham hiraṇyavandhuraṃ hiraṇyābhīṣum aṣvinā | á hí sthātho divispṛíṣam || 28 || hiraṇyáyī vāṃ rábhir īshá ákshó hiraṇyá-

---

5, 12 vājinīvasū *iti* vājinī-vasū (20). sa-práthaḥ. 13 sú. yá á°. mó *iti* sú a° úpa a°. 15 asmé *iti*. puru-kshúm viṣvá-dhāyasam. 16 hí. vi-hváyante. aṣvinā á. 17 vṛiktá-barhishaḥ. aram-kṛítaḥ. 19 á-hitaḥ ratha-cárshaṇe. 21 ahaḥ-vidā. dvárā-iva. yád — pátāt 46. 3. 23 nāsatyā ápi-riptāya. 24 suṣastí-bhiḥ. vṛishaṇvasū *iti* vṛishaṇ-vasū (27. 36). 25 priyá-medham upa-stutám. 26 yáthā utá. 28 hiraṇya-vandhuram hiraṇya-abhīṣum. divi-spṛíṣam. 29 ishā.

yaḥ | ubhā́ cakrā́ hiraṇyáyā || 29 || téna no vājinīvasū parāvátaṣ cid ā́ gatam | úpemā́m sushṭutím máma || 30 || 6 ||

ā́ vahethe parākā́t pūrvír aṣnántāv aṣvinā | ísho dā́sīr amartyā || 31 || ā́ no dyumnaír ā́ ṣrávobhir ā́ rāyā́ yātam aṣvinā | púruṣcandrā nā́satyā || 32 || éhá vām prushitápsavo váyo vahantu parṇínaḥ | áchā svadhvarā́m jánam || 33 || rátham vām ánugāyasam yá ishā́ vártate sahá | ná cakrám abhí bā́dhate || 34 || hiraṇyáyena ráthena dravátpāṇibhir áṣvaiḥ | dhíjavanā nā́satyā || 35 || 7 ||

yuvám mṛigā́m jāgrivā́ṅsam svádatho vā vṛishaṇvasū | tā́ naḥ pṛiñktam ishā́ rayím || 36 || tā́ me aṣvinā sanīnā́m vidyātam návānām | yáthā cic caidyáḥ kaṣúḥ ṣatám úshṭrānām dádat sahásrā dáṣa gónām || 37 || yó me hiraṇyasamdṛiṣo dáṣa rā́jño ámaṅhata | adhaspadā́ ic caidyásya kṛishṭáyaṣ carmamnā́ abhíto jánāḥ || 38 || mā́kir enā́ pathā́ gād yénemé yánti cedáyaḥ | anyó nét sūrír óhate bhūridā́vattaro jánaḥ || 39 || 8 ||

Prathamo 'nuvākaḥ.

6.

Mahā́ṅ índro yá ójasā parjányo vṛishṭimā́ṅ iva | stómair vatsásya vāvṛidhe || 1 || prajā́m ṛitā́sya pípratāḥ prá yád bhárānta vā́hnayaḥ | víprā ṛitásya vā́hasā || 2 || kā́ṇvā índram yád ákrata stómair yajñásya sā́dhanam | jāmí bruvata ā́yudham || 3 || sám asya manyáve víṣo víṣvā namanta kṛishṭáyaḥ | samudrā́yeva síndhavaḥ || 4 || ójas tád asya titviṣha ubhé yád samávartayat | índraṣ cármeva ródasī || 5 || 9 ||

ví cid vṛitrásya dódhato vájreṇa ṣatáparvaṇā | ṣíro bi-

5, 30 t. n. v. 20. upá i° su-stutím. 31 vahethe *iti*. 32 púru -candrā. 33 ā́ ihá. prushitá-psavaḥ. ácha su-adhvarám. 34 ánu -gāyasam. 35 dravátpāṇi-bhiḥ. dhī-javanā. 37 cit. 38 hiraṇya -saṃdṛiṣaḥ. adhaḥ-padā́ḥ ít. carma-mnā́ḥ. 39 yéna imé. ná ít. bhūridā́vat-taraḥ. — 6, 1 vavṛidhe. 2 pra-jā́m. 3 bruvate. 4 víṣvāḥ. samudrā́ya-iva. 5 titvishe ubhé *iti*. sam-ávartayat. cárma-iva ródasī *iti*. 6 ṣatá-parvaṇā.

bheda vṛishṇínā || 6 || imá́ abhí prá ṇonumo vipā́m ágreshu dhītáyaḥ | agnéḥ ṣocír ná didyútaḥ || 7 || gúhā satír úpa tmánā prá yác chócanta dhītáyaḥ | káṇvā ṛitásya dhárayā || 8 || prá tám indra naṣīmahi rayím gómantam aṣvínam | prá bráhma pūrvácittaye || 9 || ahám íd dhí pitúṣh pári medhā́m ṛitásya jagrábha | ahám sū́rya ivājani || 10 || 10 ||

ahám pratnéna mánmanā gíraḥ ṣumbhāmi kaṇvavát | yénéndraḥ ṣúshmam íd dadhé || 11 || yé tvā́m indra ná tushṭuvúr ṛíshayo yé ca tushṭuvúḥ | mámēd vardhasva súshṭutaḥ || 12 || yád asya manyúr ádhvanīd ví vṛitrám parvaṣó ruján | apáḥ samudrám aírayat || 13 || ní ṣúshṇa indra dharṇasím vájram jaghantha dásyavi | vṛíshā hy ùgra ṣṛiṇvishé || 14 || ná dyáva índram ójasā nántárikshāṇi vajríṇam | ná vivyacanta bhū́mayaḥ || 15 || 11 ||

yás ta indra mahír apá stabhūyámāna ā́ṣayat | ní tám pádyāsu ṣiṣnathaḥ || 16 || yá imé ródasī mahí samīcí samájagrabhīt | támobhir indra tā́m guhaḥ || 17 || yá indra yátayas tvā bhṛígavo yé ca tushṭuvúḥ | mámēd ugra ṣrudhī hávam || 18 || imā́s ta indra pṛíṣnayo ghṛitā́m duhata āṣíram | enā́m ṛitásya pipyúshīḥ || 19 || yā́ indra prasvàs tvāsā́ gárbham ácakriran | pári dhármeva sū́ryam || 20 || 12 ||

tvā́m íc chavasas pate káṇvā ukthéna vāvṛidhuḥ | tvā́m sutā́sa índavaḥ || 21 || távēd indra práṇītishūtā́ prā́ṣastir adrivaḥ | yajñó vitantasā́yyaḥ || 22 || ā́ na indra mahím íṣham púram ná darshi gómatīm | utá prajā́m suvíryam || 23 || utá tyád āṣvā́ṣvyam yád indra nā́hushīshv ā́ | ágre

---

6, 7 nonumaḥ. 8 yát ṣ°. 9 pūrvá-cittaye. 10 hí pitúḥ. sū́ryaḥ-iva a°. 11 yéna í°. 12 tustuvúḥ (2). máma ít. sú-stutaḥ. 14 ṣúshṇe. hí u°. 15 ná a°. 16 te. apáḥ stabhu-yámānaḥ ā́ á°. 17 imé *iti ródasī iti* mahī́ *iti* samīcī́ *iti* sam-ī́cī sam-ájagrabhīt. 18 yé. tustuvúḥ máma ít. ṣrudhi. 19 te. duhate ā-ṣíram. 20 pra-svàḥ tvā āsā́. dhárma-iva. 21 ít ṣ°. vavṛidhuḥ. 22 táva ít. prá-nītishu utá prá-ṣastiḥ. 23 pra-jā́m su-vī́ryam. 24 āṣu-áṣvyam.

vikshú pradídayat || 24 || abhí vrajáṃ ná tatnishe sū́ra upākácakshasam | yád indra mṛḷáyāsi naḥ || 25 || 13 ||

yád aṅgá tavishīyása índra prarā́jasi kshitíḥ | mahā́ṅ apārá ójasā || 26 || táṃ tvā· havíshmatīr víśa úpa bruvata ūtáye | urujráyasam índubhiḥ || 27 || upahvaré girīṇā́ṃ saṃgathé ca nadínām | dhiyā́ vípro ajāyata || 28 || átaḥ samudrám udvátaś cikitvā́ṅ áva paśyati | yáto vipāná éjati || 29 || ā́d ít pratnásya rétaso jyótish paśyanti vāsarám | paró yád idhyáte divā́ || 30 || 14 ||

káṇvāsa indra te matíṃ víśve vardhanti paúṃsyam | utó ṣavishṭha vríshṇyam || 31 || imā́m ma indra sushṭutíṃ jushásva prá sú mā́m ava | utá prá vardhayā matím || 32 || utá brahmaṇyā́ vayáṃ túbhyam pravṛiddha vajrivaḥ | víprā atakshma jīváse || 33 || abhí káṇvā anūshatā́po ná pravátā yatíḥ | índraṃ vánanvatī matíḥ || 34 || índram ukthā́ni vāvṛidhuḥ samudrám iva síndhavaḥ | ánuttamanyum ajáram || 35 || 15 ||

ā́ no yāhi parāváto háribhyāṃ haryatā́bhyām | imā́m indra sutā́m piba || 36 || tvā́m íd vṛitrahantama jánāso vṛiktábarhishaḥ | hávante vā́jasātaye || 37 || ánu tvā ródasī ubhé cakráṃ ná varty étaśam | ánu suvānā́sa índavaḥ || 38 || mándasvā sú svàrṇara uténdra śaryaṇā́vati | mátsvā vívasvato matí || 39 || vāvṛidhānā́ úpa dyávi vríshā vajry àroravīt | vṛitrahā́ somapātamaḥ || 40 || 16 ||

ṛíshir hí pūrvajā́ ásy ékā́ ísāna ójasā | índra coshkūyáse vásu || 41 || asmā́kaṃ tvā sutā́ṅ úpa vītápṛishṭhā abhí práyaḥ | śatáṃ vahantu hárayaḥ || 42 || imā́m sú pūrvyā́ṃ

6, 24 pra-dídayat. 25 upāká-cakshasam. 26 tavishī-yáse. pra-rā́jasi. 27 bruvate. uru-jráyasam. 28 upa-hvaré. sam-gathé. 30 jyótiḥ. 31 utó *iti*. 32 me. su-stutím. vardhaya. 33 pra-vṛiddha. 34 anūshata ā́°. 35 vavṛidhuḥ. ánutta-manyum. 37 vṛitrahan-tama. vṛiktá-barhishaḥ. vā́ja-sātaye. 38 ródasī *iti* ubhé *iti*. 39 mándasva. svàḥ-nare utá i°. mátsva. 40 vavṛidhānáḥ. vajrí a° vṛitra-hā́ soma-pātamaḥ. 41 pūrva-jā́ḥ. 42 vītá-pṛishṭhāḥ.

dhíyam mádhor ghṛitásya pipyúshīm | káṇvā ukthéna vāvṛidhuḥ || 43 || índram íd vímahīnām médhe vṛiṇīta mártyaḥ | índraṃ sanishyúr ūtáye || 44 || arváñcaṃ tvā purushṭuta priyámedhastutā hárī | somapéyāya vakshataḥ || 45 || ṣatám aháṃ tríndire sahásram párṣāv á dade | ṛ́ádhāṅsi yádvānām || 46 || tríṇi ṣatány árvatāṃ sahásrā dáṣa gónām | dadúsh pajráya sámne || 47 || úd ānaṭ kakuhó dívam úshṭrāñ caturyújo dádat | ṣrávasā yádvaṃ jánam || 48 || [17] ||

7.

Prá yád vas trishṭúbham ísham máruto vípro áksharat | ví párvateshu rājatha || 1 || yád aṅgá tavishīyavo yámaṃ ṣubhrā ácidhvaṃ | ní párvatā ahāsata || 2 || úd īrayanta vāyúbhir vāṣrásaḥ pṛíṣnimātaraḥ | dhukshánta pipyúshīm ísham || 3 || vápanti marúto míham prá vepayanti párvatān | yád yámaṃ yánti vāyúbhiḥ || 4 || ní yád yámāya vo girír ní síndhavo vídharmaṇe | mahé ṣúshmāya yemiré || 5 || [18] ||

yushmáñ u náktam ūtáye yushmán dívā havāmahe | yushmán prayaty àdhvaré || 6 || úd u tyé aruṇápsavaṣ citrá yámebhir īrate | vāṣrá ádhi shṇúnā diváḥ || 7 || ṣrijánti raṣmím ójasā pánthāṃ ṣúryāya yátave | té bhānúbhir ví tasthire || 8 || imám me maruto gíram imáṃ stómam ṛibhukshaṇaḥ | imám me vanatā hávam || 9 || tríṇi sárāṅsi pṛíṣnayo duduhré vajríṇe mádhu | útsaṃ kávandham udríṇam || 10 || [19] ||

máruto yád dha vo diváḥ sumnāyánto hávāmahe | á tú na úpa gantana || 11 || yūyáṃ hí shṭhá sudānavo rúdrā ṛibhukshaṇo dáme | utá prácetaso máde || 12 || á no rayím

---

6, 43 vavṛidhuḥ. 44 ví-mahīnām. 45 puru-stuta priyámedha-stutā hárī *iti* soma-péyāya. 47 dadúḥ. 48 catuḥ-yújaḥ. — 7, 1 tri-stúbham. 3 pṛiṣni-mātaraḥ. 5 ví-dharmaṇe. 6 pra -yatí a°. 7 aruṇá-psavaḥ citrā́ḥ. snúnā. 9 vanata. 11 ha. sumna-yántaḥ. tú. 12 y. h. ṣh. s. 15, 2. prá-cetasaḥ.

madacyútam purukshúṃ viṣvádhāyasam | íyartā maruto diváḥ || 13 || ádhīva yád girīṇáṃ yámaṃ ṣubhrā ácidhvam | suvānaír mandadhva índubhiḥ || 14 || etávataṣ cid eshāṃ sumnám bhiksheta mártyaḥ | ádābhyasya mánmabhiḥ || 15 || [20] ||

yé drapsā́ iva ródasī dhámanty ánu vṛishṭíbhiḥ | útsaṃ duhánto ákshitam || 16 || úd u svānébhir īrata úd ráthair úd u vāyúbhiḥ | út stómaiḥ pṛíṣnimātaraḥ || 17 || yénāvá turváṣaṃ yáduṃ yéna káṇvaṃ dhanaspṛítam | rāyé sú tásya dhīmahi || 18 || imā́ u vaḥ sudānavo ghṛitáṃ ná pipyúshīr íshaḥ | várdhān kāṇvásya mánmabhiḥ || 19 || kvà nūnáṃ sudānavo mádathā vṛiktabarhishaḥ | brahmā́ kó vaḥ saparyati || 20 || [21] ||

nahí shma yád dha vaḥ purā́ stómebhir vṛiktabarhishaḥ | ṣárdhāṅ ṛitásya jínvatha || 21 || sám u tyé mahatír apáḥ sáṃ kshoṇī́ sám u sū́ryam | sáṃ vájram parvaṣó dadhuḥ || 22 || ví vṛitrám parvaṣó yayur ví párvatāṅ arājínaḥ | cakrāṇā́ vṛíshṇi paúṅsyam || 23 || ánu tritásya yúdhyataḥ ṣúshmam āvann utá krátum | ánv índraṃ vṛitratū́rye || 24 || vidyúddhastā abhíḍyavaḥ ṣíprāḥ ṣīrshán hiraṇyáyīḥ | ṣubhrā́ vy àñjata ṣriyé || 25 || [22] ||

uṣánā yát parāváta ukshṇó ráṇdhram áyātana | dyaúr ná cakradad bhiyā́ || 26 || ā́ no makhásya dāváné 'ṣvair híraṇyapāṇibhiḥ | dévāsa úpa gantana || 27 || yád eshām pṛíshatī ráthe práshṭir váhati róhitaḥ | yā́nti ṣubhrā́ riṇánn apáḥ || 28 || sushóme ṣaryaṇā́vaty ārjīké pastyàvati | yayúr

---

7, 13 mada-cyútam puru-kshúm viṣvá-dhāyasam íyarta. 14 ádhi -iva. mandadhve. 16 ródasī *iti*. 17 īrate. pṛiṣni-mātaraḥ. 18 yéna āvá. dhana-spṛítam. 19 su-dānavaḥ (20). 20 mádatha vṛikta-barhishaḥ (21). 21 sma. ha. 22 kshoṇī *iti*. 23 cakrāṇā́ḥ. 24 vṛitra-tū́rye. 25 vidyút-hastāḥ abhí-dyavaḥ. ṣubhrā́ḥ ví a°. 27 dāváne á° hiraṇyapāṇi-bhiḥ. 28 pṛíshatīḥ. ṣubhrā́ḥ. 29 su-sóme. pastyà-vati.

nícakrayā náraḥ || 29 || kadā́ gachātha maruta itthā́ vípraṃ hávamānam | mārḍīkébhir nā́dhamānam || 30 || 23 ||

kád dha nūnáṃ kadhapriyo yád índram ájahātana | kó vaḥ sakhitvá ohate || 31 || sahó shú ṇo vájrahastaiḥ káṇvāso agním marúdbhiḥ | stushé híraṇyavāṣībhiḥ || 32 || ó shú vṛíshṇaḥ práyajyūn ā́ návyase suvitā́ya | vavṛityā́ṃ citrávājān || 33 || giráyaṣ cin ní jihate párṣānāso mányamānāḥ | párvatāṣ cin ní yemire || 34 || ā́kshṇayā́vāno vahanty antárikshena pátataḥ | dhā́tāra stuvaté váyaḥ || 35 || agnír hí jā́ni pūrvyáṣ chándo ná sū́ro arcíshā | té bhānúbhir ví tasthire || 36 || 24 ||

8.

Ā́ no víṣvābhir ūtíbhir áṣvinā gáchataṃ yuvám | dásrā híraṇyavartanī píbataṃ somyám mádhu || 1 || ā́ nūnáṃ yātam aṣvinā ráthena sū́ryatvacā | bhújī híraṇyapeṣasā kávī gámbhīracetasā || 2 || ā́ yātaṃ náhushas páry ā́ntárikshāt suvṛiktíbhiḥ | píbātho aṣvinā mádhu káṇvānāṃ sávane sutám || 3 || ā́ no yātaṃ divás páry ā́ntárikshād adhapriyā | putráḥ káṇvasya vām ihá sushā́va somyám mádhu || 4 || ā́ no yātam úpaṣruty áṣvinā sómapītaye | svā́hā stómasya vardhanā prá kavī dhītíbhir narā || 5 || 25 ||

yác cid dhí vām purá ṛíshayo juhūré 'vase narā | ā́ yātam aṣvinā́ gatam úpemā́ṃ sushṭutím máma || 6 || diváṣ cid rocanā́d ádhy ā́ no gantaṃ svarvidā | dhībhír vatsapracetasā stómebhir havanaṣrutā || 7 || kím anyé páry āsate

---

7, 29 ní-cakrayā. 31 k. dh. n. k. 38, 1. sakhi-tvé. 32 sahó *iti* sú naḥ vájra-hastaiḥ. híraṇya-vāṣībhiḥ. 33 ó *iti* sú. prá-yajyūn. citrá-vājān. 34 cit (2). 35 ā́ akshṇa-yā́vānaḥ. dhā́tāraḥ. 36 jáni. te *etc.* 8. — 8, 1 híraṇyavartanī *iti* híraṇya-vartanī́. 2 sū́rya -tvacā bhújī *iti* híraṇya-peṣasā kávī *iti* gámbhīra-cetasā. 3 ā́ a° suvṛiktí-bhiḥ. 4 ā́ a° adha-priyā. susā́va. 5 úpa-ṣruti. sóma -pītaye. kavī *iti*. 6 yát. hí. purā́. ávase. aṣvinā ā́. úpa i° su-stutím. 7 svaḥ-vidā. vatsa-pracetasā. havana-ṣrutā.

'smát stómebhir aṣvínā | putráḥ káṇvasya vām ṛíshir gīrbhír vatsó avīvṛidhat || 8 || á vāṃ vípra ihávasé 'hvat stómebhir aṣvinā | áriprā vṛítrahantamā tá no bhūtam mayobhúvā || 9 || á yád vāṃ yóshaṇā ráthaṃ átishṭhad vājinīvasū | víṣvāny aṣvinā yuvám prá dhītány agachatam || 10 || 26 ||

átaḥ sahásranirṇijā ráthenā yātam aṣvinā | vatsó vām mádhumad vácó 'ṣaṅsīt kāvyáḥ kavíḥ || 11 || purumandrā purūvásū manotárā rayīṇáṃ | stómam me aṣvínāv imám abhí váhnī anūshātām || 12 || á no víṣvāny aṣvinā dhattáṃ rádhāṅsy áhrayā | kṛitáṃ na ṛitvíyāvato má no rīradhataṃ nidé || 13 || yán nāsatyā parāváti yád vā sthó ádhy ámbare | átaḥ sahásranirṇijā ráthenā yātam aṣvinā || 14 || yó vāṃ nāsatyāv ṛíshir gīrbhír vatsó ávīvṛidhat | tásmai sahásranirṇijam íshaṃ dhattaṃ ghṛitaścútam || 15 || 27 ||

prāsmā ūrjaṃ ghṛitaścútam áṣvinā yáchataṃ yuvám | yó vāṃ sumnáya tushṭávad vasūyád dānunas patī || 16 || á no gantaṃ riṣādasemáṃ stómam purubhujā | kṛitáṃ naḥ susríyo naremá dātam abhíshṭaye || 17 || á vāṃ víṣvābhir ūtíbhiḥ priyámedhā ahūshata | rājantāv adhvaráṇām áṣvinā yámahūtishu || 18 || á no gantam mayobhúvāṣvinā ṣambhúvā yuvám | yó vāṃ vipanyū dhītíbhir gīrbhír vatsó ávīvṛidhat || 19 || yábhiḥ káṇvam médhātithiṃ yábhir vāṣaṃ dāṣavrajam | yábhir góṣaryam ávataṃ tábhir no 'vataṃ narā || 20 || 28 ||

yábhir narā trasádasyum ávataṃ kṛítvye dháne | tábhiḥ

8, 9 ihá ávase á°. vṛítrahan-tamā. mayaḥ-bhúvā. 10 vājinīvasū *iti* vājinī-vasū. 11 sahásra-nirnijā ráthena á. vácaḥ á°. 12 puru-mandrā puruvásū *iti* puru-vásū. váhnī *iti*. 13 ṛitvíya -vataḥ. 14 yát — ádhy 47, 7. átaḥ — aṣvinā 11. 15 sahásra -nirnijam. ghṛita-ścútam (16). 16 prá asmai. tustávat vasu-yát. patī *iti*. 17 riṣādasā i°. puru-bhujā. su-sríyaḥ narā i°. 18 priyá -medhāḥ. yáma-hūtishu. 19 á n. gantam 17. mayaḥ-bhúvā á° ṣam-bhúvā. vipanyū *iti*. 20 médha-atithim. dáṣa-vrajam. gó -ṣaryam.

shv àsmáñ aṣvinā právatam vájasātaye || 21 || prá vām stómāḥ suvṛiktáyo gíro vardhantv aṣvinā | púrutrā vṛítrahantamā tā́ no bhūtam puruspṛíhā || 22 || tríṇi padā́ny aṣvínor āvíḥ sántī gúhā paráḥ | kaví ṛitásya pátmabhir arvā́g jīvébhyas pári || 23 || [29] ||

9.

Ā́ nūnám aṣvinā yuvā́m vatsásya gantam ávase | prā́smai yachatam avṛikám pṛithú chardír yuyutā́m yā́ árātayaḥ || 1 || yád antárikshe yád diví yát páñca mā́nushāñ ánu | nṛimṇā́m tád dhattam aṣvinā || 2 || yé vām dáṅsāṅsy aṣvinā víprāsaḥ parimāmṛiṣúḥ | evét kāṇvásya bodhatam || 3 || ayā́m vām gharmó aṣvinā stómena pári shicyate | ayā́m sómo mádhumān vājinīvasū yéna vṛitrā́m cíketathaḥ || 4 || yád apsú yád vánaspátau yád óshadhīshu purudaṅsasā kṛitā́m | téna māvishṭam aṣvinā || 5 || [30] ||

yán nāsatyā bhuraṇyátho yád vā deva bhishajyáthaḥ | ayā́m vām vatsó matíbhir ná vindhate havíshmantam hí gáchathaḥ || 6 || ā́ nūnám aṣvínor ṛíshi stómam ciketa vāmáyā | ā́ sómam mádhumattamam gharmā́m siñcād átharvaṇi || 7 || ā́ nūnā́m raghúvartanim ráthaṃ tishṭhātho aṣvinā | ā́ vām stómā imé máma nábho ná cucyavīrata || 8 || yád adyá vām nāsatyokthaír ācucyuvīmáhi | yád vā vā́ṇībhir aṣvinevét kāṇvásya bodhatam || 9 || yád vām kakshívāñ utá yád vyàṣva ṛíshir yád vām dīrghátamā juhā́va | pṛíthī yád vām vainyáḥ sā́daneshv evéd áto aṣvinā cetayethām || 10 || [31] ||

8, 21 sú a°. prá a° vā́ja-sātaye. 22 su-vṛiktáyaḥ. púru-trā. v. t. n. bh. 9. puru-spṛíhā. 23 sánti. kaví *iti*. — 9, 1 prá a°. 3 pari-mamṛiṣúḥ evá ít. 4 sicyate. vājinīvasū *iti* vājinī-vasū. 5 puru-daṅsasā. mā a°. 6 yát. devā. 7 ṛíshiḥ. 8 raghú-vartanim. 9 nāsatyā u° ā-cucyuvīmáhi. aṣvinā. e. k. b. 3. 10 ví-aṣvaḥ. dīrghá-tamāḥ. sádaneshu evá ít.

yātáṃ chardishpā́ utá naḥ paraspā́ bhūtáṃ jagatpā́ utá nas tanūpā́ | vartís tokā́ya tánayāya yātam || 11 || yā́d índreṇa saráthaṃ yāthó aṣvinā́ yā́d vā́ vāyúnā bhávathaḥ sámokasā | yā́d ādityébhir ṛibhúbhiḥ sajóshasā yā́d vā́ víshṇor vikrámaṇeshu tíshṭhathaḥ || 12 || yā́d adyā́ṣvínāv ahám huvéya vā́jasātaye | yā́t pṛitsú turváṇe sáhas tác chréshṭham aṣvínor ávaḥ || 13 || á nūnáṃ yātam aṣvinemā́ havyā́ni vāṃ hitā́ | imé sómāso ádhi turváṣe yádāv imé káṇveshu vām átha || 14 || yán nāsatyā parāké arvāké ásti bheshajám | téna nūnáṃ vimadā́ya pracetasā chardír .vatsā́ya yachatam || 15 || [32] ||

ábhutsy u prá devyā́ sākáṃ vācā́hám aṣvínoḥ | vy àvar devy á matím ví rātím mártyebhyaḥ || 16 || prá bodhayosho aṣvínā prá devi sūnṛite mahi | prá yajñahotar ānushák prá mádāya ṣrávo bṛihát || 17 || yā́d usho yā́si bhānúnā sáṃ sū́ryeṇa rocase | á hāyám aṣvíno rátho vartír yāti nṛipā́yyam || 18 || yā́d ā́pītāso aṅṣávo gā́vo ná duhrā́ údhabhiḥ | yā́d vā́ vā́ṇīr ánūshata prá devayánto aṣvínā || 19 || prá dyumnā́ya prá ṣávase prá nṛishā́hyāya ṣármaṇe | prá dákshāya pracetasā || 20 || yán nūnáṃ dhībhír aṣvinā pitúr yónā nishídathaḥ | yā́d vā sumnébhir ukthyā́ || 21 || [33] ||

10.

Yā́t sthó dīrghā́prasadmani yā́d vā́dó rocané diváḥ | yā́d vā samudré ádhy ā́kṛite gṛihé 'ta á yātam aṣvinā || 1 ||

9, 11 chardiḥ-paú. paraḥ-pā́. jagat-paú. tanū-pā́. 12 sa -rátham. sám-okasā. sa-jóshasā. vi-krámaṇeshu. 13 adyá a°. vā́ja-sātaye. tát ṣ°. 14 aṣvinā i°. 15 yát. vi-madā́ya pra -cetasā. 16 vā́cā́ a°. ví āvaḥ. 17 bodhaya u°. yajña-hotaḥ. 18 ha a° aṣvínoḥ. nṛi-pā́yyam. 19 ā́-pītāsaḥ. duhré. 20 nṛi -sā́hyāya. pra-cetasā. 21 yát. ni-sídathaḥ. — 10, 1 dīrghá -prasadmani. vā́ a°. ā́-kṛite. átaḥ.

yád vā yajñám mánave sammimikshátur evét kāṇvásya bodhatam | bṛíhaspátiṃ víśvān devấṅ aháṃ huva índrāvíshṇū aśvínāv āśuhéshasā || 2 || tyấ nv àśvínā huve sudáṅsasā gribhé kṛitấ | yáyor ásti prá ṇaḥ sakhyáṃ devéshv ádhy ápyam || 3 || yáyor ádhi prá yajñấ asūré sánti sūráyaḥ | tấ yajñásyādhvarásya prácetasā svadhábhir yấ píbataḥ somyám mádhu || 4 || yád adyấśvināv ápāg yát prák sthó vājinīvasū | yád druhyávy ánavi turváṣe yádau huvé vām átha má gatam || 5 || yád antárikshe pátathaḥ purubhujā yád vemé ródasī ánu | yád vā svadhábhir adhitíshṭhatho rátham áta á yātam aśvinā || 6 || [34] ||

11.

Tvám agne vratapấ asi devá á mártyeshv á | tvám yajñéshv íḍyaḥ || 1 || tvám asi praśásyo vidátheshu sahantya | ágne rathír adhvaráṇām || 2 || sá tvám asmád ápa dvísho yuyodhí jātavedaḥ | ádevīr agne árātīḥ || 3 || ánti cit sántam áha yajñám mártasya ripóḥ | nópa veshi jātavedaḥ || 4 || mártā ámartyasya te bhúri náma manāmahe | víprāso jātávedasaḥ || 5 || [35] ||

vípraṃ víprāsó 'vase devám mártāsa ūtáye | agníṃ gīrbhír havāmahe || 6 || á te vatsó máno yamat paramấc cit sadhástʰāt | ágne tvámkāmayā girá || 7 || purutrá hí sadṛíṅū ási víśo víśvā ánu prabhúḥ | samátsu tvā havāmahe || 8 || samátsv agním ávase vājayánto havāmahe | vấjeshu citrárādhasam || 9 || pratnó hí kam íḍyo adhvaréshu sanấc ca

---

10, 2 sam-mimikshátuḥ. e. k. b. VIII, 9, 3. huve indrāvishṇū *iti*. āśu-héshasā. 3 nú aº. su-dáṅsasā. naḥ. 4 yajñásya aº prá-cetasā. 5 adyá aº. vājinīvasū *iti* vājinī-vasū. mā á. 6 puru -bhujā. vā imé *iti* ródasī *iti*. adhi-tíshṭhathaḥ. á. á y. a. 1. — 11, 1 vrata-pấḥ. 2 pra-śásyaḥ. 3 jāta-vedaḥ (4). 4 ná úpa. 5 jātá-vedasaḥ. 6 víprāsaḥ áº. 7 paramất. sadhá-sthāt. tvám -kāmayā. 8 sa-dṛíṅ. prabhúḥ samát-su. 9 samát-su. citrá -rādhasam. 10 sanất.

hótā návyaṣ ca sátsi | svấṃ cāgne tanvàm pipráyasvāsmábhyaṃ ca saúbhagam ấ yajasva || 10 || [36] ||

Ashṭamo 'dhyàyaḥ.

PAÑCAMO 'SHṬAKAḤ.

12.

Yá indra somapátamo mádaḥ ṣavishṭha cétati | yénā háṅsi nṛ̀ àtríṇaṃ tám īmahe || 1 || yénā dáṣagvam ádhrigum vepáyantaṃ svàrṇaram | yénā samudrám ávithā tám̀ īmahe || 2 || yéna síndhum mahír apó ráthāṅ iva pracodáyaḥ | pánthām ṛitásya yấtave tám īmahe || 3 || imáṃ stómam abhíshṭaye ghṛitáṃ ná pūtám adrivaḥ | yénā nú sadyá ójasā vavákshitha || 4 || imáṃ jushasva girvaṇaḥ samudrá iva pinvate | índra víṣvābhir ūtíbhir vavákshitha || 5 || 1 ||

yó no devấḥ parāvátaḥ sakhitvanấya māmahé | divó ná vṛishṭím pratháyan vavákshitha || 6 || vavakshúr asya ketávo utá vájro gábhastyoḥ | yát sū́ryo ná ródasī ávardhayat || 7 || yádi pravṛiddha satpate sahásram mahíshāṅ ágahaḥ | ấd ít ta indriyám máhi prá vāvṛidhe || 8 || índraḥ sū́ryasya raṣmíbhir ny àrṣasānám oshati | agnír váneva sāsahíḥ prá vāvṛidhe || 9 || iyáṃ ta ṛitvíyāvatī dhītír eti návīyasī | saparyántī purupriyấ mímīta ít || 10 || 2 ||

gárbho yajñásya devayúḥ krátum punīta ānushák | stómair índrasya vāvṛidhe mímīta ít || 11 | sanír mitrásya

---

10, 10 ca a°. pipráyasvà a°. — 12, 1 soma-pấtamaḥ. yéna. ní a°. 2 yéna (2). dáṣa-gvam ádhri-gum. svàḥ-naram. ấvitha. 3 pra-codáyaḥ. 4 yéna. 6 mamahé. 7 ródasī *iti*. 8 pra -vṛiddha sat-pate. te. vavṛidhe (9. 11). 9 ní a°. vánā-iva sa°. 10 te ṛitvíya-vatī. puru-priyā́ mímīte (11. 12). 11 punīte.

paprathā índraḥ sómasya pītáye | prācī vāśva sunvaté mímīta ít || 12 || yáṃ víprā ukthávāhaso 'bhipramandúr āyávaḥ | ghṛitáṃ ná pipya āsány ṛitásya yát || 13 || utá svaráje áditi stómam índrāya jījanat | puruprāśastám ūtáya ṛitásya yát || 14 || abhí váhnaya ūtáyé 'nūshata práśastaye | ná deva vívratā hárī ṛitásya yát || 15 || 3 ||

yát sómam indra víshṇavi yád vā gha tritá āptyé | yád vā marútsu mándase sám índubhiḥ || 16 || yád vā śakra parāváti samudré ádhi mándase | asmákam ít suté raṇā sám índubhiḥ || 17 || yád vāsi sunvató vṛidhó yájamānasya satpate | ukthé vā yásya ráṇyasi sám índubhiḥ || 18 || devám-devaṃ vó 'vasa índram-indraṃ gṛiṇīsháṇi | ádhā yajñáya turváṇe vy ànaśuḥ || 19 || yajñébhir yajñávāhasaṃ sómebhiḥ somapātamam | hótrābhir índraṃ vāvṛidhur vy ànaśuḥ || 20 || 4 ||

mahír asya práṇītayaḥ pūrvír utá práśastayaḥ | víśvā vásūni dāśúshe vy ànaśuḥ || 21 || índraṃ vṛitráya hántave devāso dadhire puráḥ | índraṃ vāṇīr anūshatā sám ójase || 22 || mahántam mahiná vayáṃ stómebhir havanaśrútam | arkaír abhí prá ṇonumaḥ sám ójase || 23 || ná yáṃ viviktó ródasī nántárikshāṇi vajríṇam | ámād íd asya titvishe sám ójasaḥ || 24 || yád indra pṛitanājye devás tvā dadhiré puráḥ | ád ít te haryatā hárī vavakshatuḥ || 25 || 5 ||

yadā́ vṛitráṃ nadīvṛítaṃ śávasā vajrinn ávadhīḥ | ád ít te — || 26 || yadā́ te víshṇur ójasā tríṇi padā́ vicakramé | ád ít te — || 27 || yadā́ te haryatā́ hárī vāvṛidhāte divé

12, 12 paprathe. vāśī-iva. 13 ukthá-vāhasaḥ abhi-pramandúḥ. pipye. 14 sva-rā́je áditiḥ. puru-praśastám ūtáye. 15 ūtáye á° prá-śastaye. ví-vratā hárī *iti*. 16 tríté. 17 raṇa. 18 vā ási. sat-pate. 19 vaḥ ávase. ádha. ví ā° (20. 21). 20 yajñá-vāhasam. soma-pā́tamam. vavṛidhuḥ. 21ª = VI, 45, 3. 22 anūshata. 23 havana-śrútam. nonumaḥ. 24 ródasī *iti* ná a°. 25 hárī *iti* (28). 26 nadī-vṛítam. 27 vi-cakramé. 28 vavṛidhāte *iti*.

-dive | ád ít te víśvā bhúvanāni yemire || 28 || yadá te mā-rutīr víśas túbhyam indra niyemiré | ád ít te v. — || 29 || yadá sū́ryam amúṃ diví śukráṃ jyótir ádhārayaḥ | ád ít te v. — || 30 || imā́ṃ ta indra sushṭutíṃ vípra iyarti dhītí-bhiḥ | jāmím padéva pípratīm prā́dhvare || 31 || yád asya dhámani priyé samīcīnā́so ásvaran | nā́bhā yajñásya dohánā prā́dhvare || 32 || suvíryaṃ svā́śvyaṃ sugávyaṃ indra dad-dhi naḥ | hóteva pūrvácittaye prā́dhvare || 33 || 6 ||

Dvitīyo 'nuvākaḥ.

13.

Índraḥ sutéshu sómeshu krátum punīta ukthyàm | vidé vṛidhásya dákshaso mahā́n hí shā́ḥ || 1 || sá prathamé vyò-mani devā́nāṃ sádane vṛidhā́ḥ | supā́ráḥ susrávastamaḥ sám apsujít || 2 || tám ahve vā́jasātaya índram bhárāya śushmíṇam | bhávā naḥ sumné ántamaḥ sákhā vṛidhé || 3 || iyáṃ ta indra girvaṇo rā́tiḥ ksharati sunvatáḥ | mandānó asyā́ barhísho ví rājasi || 4 || nūnáṃ tád indra daddhi no yát tvā́ sunvánta ímahe | rayíṃ nas citrā́ṃ ā́ bharā svarvídam || 5 || 7 ||

stotā́ yát te vícarshaṇir atiprāśardhā́yad gíraḥ | vayā́ ivā́nu rohate jushánta yát || 6 || pratnavā́j janayā́ gíraḥ śṛi-ṇudhí jaritúr hávam | máde-made vavakshithā sukṛítvane || 7 || krílanty asya sūnṛítā ā́po ná pravátā yatíḥ | ayā́ dhiyā́ yá ucyáte pátir divā́ḥ || 8 || utó pátir yá ucyáte kṛishṭī́nām éka íd vaśí | namovṛidhair avasyúbhiḥ suté raṇa || 9 || stuhí śrutáṃ vipaścítaṃ hárī yásya prasakshíṇā | gántārā dā-śúsho gṛihā́ṃ namasvínaḥ || 10 || 8 ||

12, 29 ni-yemiré. 31 te. su-stutím. padā́-iva. prá a° (32. 33). 32 sam-icīnā́saḥ. 33 su-vī́ryàm su-áśvyam su-gávyam. hótā-iva purvá-cittaye. — 13, 1 punīte. saḥ. 2 ví-omani. su-pā́ráḥ susrávaḥ -tamaḥ. apsu-jít. 3 vā́ja-sātaye. bháva. 4 te. 5 bhara svaḥ -vídam. 6 ví-carshaṇiḥ ati-prasardhā́yat. vayā́ḥ-iva ánu. 7 pratna -vát janaya. śṛiṇudhí. vavakshitha su-kṛítvane. 9 utó *iti*. namaḥ -vṛidhaíḥ. 10 vipaḥ-citam hárī *iti*. pra-sakshíṇa.

tūtujānó mahematé 'svebhiḥ prushitápsubhiḥ | á yāhi yajñám āṣúbhiḥ ṣám íd dhí te || 11 || índra ṣavishṭha satpate rayím gṛiṇátsu dhāraya | ṣrávaḥ sūríbhyo amṛítaṃ vasutvanám || 12 || háve tvā súra údite háve madhyáṃdine diváḥ | jushāṇá indra sáptibhir na á gahi || 13 || á tū gahi prá tú drava mátsvā sutásya gómataḥ | tántuṃ tanushva pūrvyáṃ yáthā vidé || 14 || yác chakrási parāváti yád arvāváti vṛitrahan | yád vā samudré ándhaso 'vitéd asi || 15 || 9 ||

índraṃ vardhantu no gíra índraṃ sutása índavaḥ | índre havíshmatīr víṣo arāṇishuḥ || 16 || tám íd víprā avasyávaḥ pravátvatībhir ūtíbhiḥ | índraṃ kshoṇír avardhayan vayā́ iva || 17 || tríkadrukeshu cétanaṃ devā́so yajñám atnata | tám íd vardhantu no gíraḥ sadā́vṛidham || 18 || stotá yát te ánuvrata ukthā́ny ṛitathā́ dadhé | ṣúciḥ pāvaká ucyate só ádbhutaḥ || 19 || tád íd rudrásya cetati yahvám pratnéshu dhámasu | máno yátrā ví tád dadhúr vícetasaḥ || 20 || 10 ||

yádi me sakhyám āvára imásya pāhy ándhasaḥ | yéna víṣvā áti dvísho átārima || 21 || kadā́ ta indra girvaṇa stotā́ bhavāti ṣámtamaḥ | kadā́ no gávye áṣvye vásau dadhaḥ || 22 || utá te súshṭutā hárī vṛíshaṇā vahato ráthaṃ | ajuryásya madíntamaṃ yám ímahe || 23 || tám īmahe purushṭutáṃ yahvám pratnā́bhir ūtíbhiḥ | ní barhíshi priyé sadad ádha dvitā́ || 24 || várdhasvā sú purushṭuta ṛíshishṭutābhir ūtíbhiḥ | dhukshásva pipyúshīm ísham ávā ca naḥ || 25 || 11 ||

índra tvám avitéd asītthá stuvató adrivaḥ | ṛitā́d iyarmi

13, 11 mahe-mate á° prushitápsu-bhiḥ. hí. 12 sat-pate. 13 sūre út-ite. 14 tú. mátsva. 15 yát ṣakra ási. vṛitra-han. avitā́ ít. 18 trí-kadrukeshu. sadā́-vṛidham. 19 s. y. t. 6. ánu-vrataḥ. 20 yátra. ví-cetasaḥ. 21 ā-váraḥ. 22 te. girvaṇaḥ. 23 sú -stutā hárī *iti*. 24 puru-stutáṃ. 25 várdhasva. puru-stuta ṛíshi-stutābhiḥ. áva. 26 avitā́ ít asi i°.

te dhíyam manoyújam || 26 || ihá tyá sadhamádyā yujānáḥ sómapītaye | hárī indra pratádvasū abhí svara || 27 || abhí svarantu yé táva rudrásaḥ sakshata śríyam | utó marútvatīr víśo abhí práyaḥ || 28 || imá asya prátūrtayaḥ padám jushanta yád diví | nábhā yajñásya sám dadhur yáthā vidé || 29 || ayám dīrghāya cákshase práci prayaty ādhvaré | mímīte yajñám ānushág vicákshya || 30 || 12 ||

vṛíshāyam indra te rátha utó te vṛíshaṇā hárī | vṛíshā tvám śatakrato vṛíshā hávaḥ || 31 || vṛíshā grávā vṛíshā mádo vṛíshā sómo ayám sutáḥ | vṛíshā yajñó yám ínvasi vṛíshā hávaḥ || 32 || vṛíshā tvā vṛíshaṇam huve vájriñ citrábhir ūtíbhiḥ | vāvántha hí prátishṭutim vṛíshā hávaḥ || 33 || 13 ||

14.

Yád indrāhám yáthā tvám íśīya vásva éka ít | stotá me góshakhā syāt || 1 || śíksheyam asmai dítseyam śácīpate manīshíṇe | yád ahám gópatiḥ syām || 2 || dhenúsh ṭa indra sūnṛítā yájamānāya sunvaté | gām áśvam pipyúshī duhe || 3 || ná te vartásti rádhasa índra devó ná mártyaḥ | yád dítsasi stutó maghám || 4 || yajñá índram avardhayad yád bhúmim vy ávartayat | cakrāṇá opaśám diví || 5 || 14 ||

vāvṛidhānásya te vayám víśvā dhánāni jigyúshaḥ | ūtím indrā vṛiṇīmahe || 6 || vy àntárikśam atiran máde sómasya rocaná | índro yád ábhinad valám || 7 || úd gā ājad áṅgirobhya āvísh kṛiṇván gúhā satíḥ | arvāñcam nunude valám || 8 || índreṇa rocaná divó dṛilhāni dṛiṇhitāni ca | sthirāṇi

---

13, 26 manaḥ-yújam. 27 sadha-mādyā. sóma-pītaye hárī *iti*. pratádvasū *iti* pratát-vasū. 28 utó *iti*. 29 prá-tūrtayaḥ. 30 pra-yatí a°. vi-cákshya. 31 vṛishā a°. utó *iti*. hárī *iti*. śatakrato *iti* śata-krato. 32ª = V, 40, 2. 33ª = V, 40, 3. vavántha. práti-stutim. — 14, 1 indra a°. gó-sakhā. 2 sácī-pate. gó-patiḥ. 3 dhenúḥ te. 4 vartā a°. 5 ví. 6 vavṛidhānásya. indra ā. 7 ví a° atirat. 8 āvíḥ.

ná parāṇúde || 9 || apám ūrmír mádann iva stóma índrājirāyate | ví te mádā arājishuḥ || 10 || 15 ||

tvám hí stomavárdhana índrāsy ukthavárdhanaḥ | stotṝṇám utá bhadrakṛ́t || 11 || índram ít kesínā hárī somapéyāya vakshataḥ | úpa yajñám surádhasam || 12 || apám phénena námuceḥ śíra indród avartayaḥ | víśvā yád ájaya spṛ́dhaḥ || 13 || māyā́bhir utsísṛipsata índra dyám ārúrukshataḥ | áva dásyūñr adhūnuthāḥ || 14 || asunvám indra saṃsádaṃ víshūcīṃ vy ànāśayaḥ | somapā́ úttaro bhávan || 15 || 16 ||

15.

Tám v abhí prá gāyata puruhūtám purushṭutám | índraṃ gīrbhís tavishám ā́ vivāsata || 1 || yásya dvibárhaso bṛihát sáho dādhára ródasī | giríñr ájrāñ apáḥ svàr vṛishatvaná || 2 || sá rājasi purushṭutaṅ éko vṛitráṇi jighnase | índra jaítrā śravasyà ca yántave || 3 || táṃ te mádaṃ gṛiṇīmasi vṛíshaṇam pṛitsú sāsahím | u lokakṛitnúm adrivo hariśríyam || 4 || yéna jyótīñshy āyáve mánave ca vivéditha | mandānó asyá barhísho ví rājasi || 5 || 17 ||

tád adyā́ cit ta ukthíno 'nu shṭuvanti pūrváthā | vṛíshapatnīr apó jayā́ divé-dive || 6 || táva tyád indriyám bṛihát táva śúshmam utá krátum | vájraṃ śiśāti dhishánā váreṇyam || 7 || táva dyaúr indra paúñsyam pṛithiví vardhati śrávaḥ | tvā́m ā́paḥ párvatāsaś ca hinvire || 8 || tvā́m víshṇur bṛihán kshā́yo mitró gṛiṇāti váruṇaḥ | tvā́m śárdho madaty

---

14, 9 parā-núde. 10 indra ajira-yate. 11 stoma-várdhanaḥ índra asi uktha-várdhanaḥ. bhadra-kṛit. 12 hárī *iti* soma-péyāya. su-rā́dhasam. 13 indra út. víśvāḥ. ájayaḥ. 14 ut-śiśripsataḥ. ā-rúrukshataḥ. 15 sam-sádam. ví a° soma-pāḥ. — 15, 1 puru-hūtám puru-stutám. 2 dvi-bárhasaḥ. ródasī *iti*. 3 puru-stuta. 4 sasahím. loka-kṛitnúm. hari-śriyam. 6 adyá. te ukthínaḥ ánu stuvanti. vṛísha-patnīḥ. jaya.

ánu mā́rutám || 9 || tvám vṛ́shā jánānām máṅhishṭha indra jajñishe | satrā́ víṣvā svapatyā́ni dadhishe || 10 || 18 ||

satrā́ tvám purushṭutaṅ éko vṛitrā́ṇi toṣase | nā́nyá índrāt káraṇam bhū́ya invati || 11 || yád indra manmaṣás tvā nā́nā hávanta ūtáye | asmā́kebhir nṛ́bhir átrā svàr jaya || 12 || áraṃ ksháyāya no mahé víṣvā rūpā́ṇy āviṣán | índraṃ jaítrāya harshayā ṣácīpátim || 13 || 19 ||

16.

Prá samrā́jaṃ carshaṇīnā́m índraṃ stotā návyaṃ gīrbhíḥ | náraṃ nṛishā́ham máṅhishṭham || 1 || yásminn ukthā́ni ráṇyanti víṣvāni ca ṣravasyā̀ | apā́m ávo ná samudré || 2 | táṃ sushṭutyā́ vivāse jyeshṭharā́jam bháre kṛitnúm | mahó vājínaṃ saníbhyaḥ || 3 || yásyā́nūnā gabhīrā́ mádā urávas tárutrāḥ | harshumántaḥ ṣū́rasātau || 4 || tám íd dháneshu hitéshv adhivākā́ya havante | yéshām índras té jayanti || 5 || tám íc cyautnaír ā́ryanti táṃ kṛitébhiṣ carhaṇáyaḥ | eshá índro varivaskṛ́t || 6 || 20 ||

índro brahméndra ṛ́shir índraḥ purū́ puruhūtáḥ | mahā́n mahíbhiḥ ṣácībhiḥ || 7 || sá stómyaḥ sá hávyaḥ satyáḥ sátvā tuvikūrmíḥ | ékaṣ cit sánn abhíbhūtiḥ || 8 || tám arkébhis táṃ sā́mabhis táṃ gāyatraíṣ carshaṇáyaḥ | índraṃ vardhanti kshitáyaḥ || 9 || praṇetā́raṃ vásyo áchā kártāraṃ jyótiḥ samátsu | sāsahvā́ṅsaṃ yudhā́mítrān || 10 || sá naḥ pápriḥ pārayāti svastí nāvā́ puruhūtáḥ | índro víṣvā áti dvíshaḥ || 11 || sá tváṃ na indra vā́jebhir daṣasyā́ ca gātuyā́ ca | áchā ca naḥ sumnáṃ neshi || 12 || 21 ||

15, 10 su-apatyā́ni. 11 puru-stuta. ná a°. 12 hávante. átra. 13 ā-viṣán. harshaya ṣácī-pátim. — 16, 1 sam-rā́jam. stota. nṛi-sáham. 3 su-stutyā́ ā́. jyeshṭha-rā́jam. 4 yásya ánūnāḥ gabhīrā́ḥ. ṣū́ra-sātau. 5 adhi-vākā́ya. 6 ít. varivaḥ-kṛit. 7 brahmā́ í°. purú puru-hūtáḥ. 8 tuvi-kūrmíḥ. abhí-bhūtiḥ. 10 pra-netā́ram. ácha. samát-su sa° yudhā́ a°. 11 puru-hūtáḥ. 12 daṣasyá. gātu-yá. ácha.

17.

Á yāhi sushumá hí ta índra sómam píbā imám | édám barhíḥ sado máma || 1 || á tvā brahmayújā hárī váhatām indra keśínā | úpa bráhmaṇi naḥ śṛiṇu || 2 || brahmáṇas tvā vayám yujá somapám indra somínaḥ | sutávanto havāmahe || 3 || á no yāhi sutávato 'smákam sushṭutír úpa | píbā sú śiprinn ándhasaḥ || 4 || á te siñcāmi kukshyór ánu gātrā ví dhāvatu | gṛibhāyá jihváyā mádhu || 5 || 22 ||

svādúsh ṭe astu saṃsúde mádhumān ṭanvè táva | sómaḥ śám astu te hṛidé || 6 || ayám u tvā vicarshaṇe jánīr ivābhí sáṃvṛitaḥ | prá sóma indra sarpatu || 7 || tuvigrívo vapódaraḥ subāhúr ándhaso máde | índro vṛitráṇi jighnate || 8 || índra préhi purás tvám víśvasyéśāna ójasā | vṛitráṇi vṛitrahañ jahi || 9 || dīrghás te astv aṅkuśó yénā vásu prayáchasi | yájamānāya sunvaté || 10 || 23 ||

ayáṃ ta indra sómo nípūto ádhi barhíshi | ehīm asyá drávā píba || 11 || śácigo śácipūjanāyám ráṇāya te sutáḥ | ákhaṇḍala prá hūyase || 12 || yás te śṛiṅgavṛisho napāt prá-ṇapāt kuṇḍapáyyaḥ | ny àsmin dadhra á mánaḥ || 13 || vástosh pate dhruvá sthūṇáṅsatram somyánām | drapsó bhettá purám śáśvatīnām índro múnīnāṃ sákhā || 14 || prídākusānur yajató gavéshaṇa ékaḥ sánn abhí bhūyasaḥ | bhūrṇim áśvaṃ nayat tujá puró gribhéndram sómasya pītáye || 15 || 24 ||

18.

Idáṃ ha nūnám eshām sumnám bhiksheta mártyaḥ |

17, 1 susumá. te. píba. á i°. 2 brahma-yújā hárī *iti*. 3 soma -pām. sutá-vantaḥ. 4 sutá-vataḥ. su-stutíḥ. píba. 6 svādúḥ te. sam-súde. 7 vi-carshaṇe jánīḥ-iva a° sám-vṛitaḥ. 8 tuvi -grívaḥ vapā-udaraḥ su-bāhúḥ. 9 prá ihi. víśvasya í°. vṛitra-han. 10 yéna. pra-yáchasi. 11 te. ní-putaḥ. á ihi ím. dráva. 12 śácigo *iti* śáci-go śáci-pūjana a°. 13 śṛiṅga-vṛishaḥ. pránapād *iti* prá -napāt kuṇḍa-páyyaḥ ní a° dadhre. 14 vástoḥ. sthūṇā á°. 15 pṛídāku-sānuḥ. go-éshaṇaḥ. gṛibhá í°.

ādityánām ápūrvyaṃ sávīmani || 1 || anarváṇo hy èshām pánthā ādityánām | ádabdhāḥ sánti pāyávaḥ sugevṛídhaḥ || 2 || tát sú naḥ savitā bhágo váruṇo mitró aryamā | śárma yachantu saprátho yád ímahe || 3 || devébhir devy adité 'rishṭabharmann á gahi | smát sūríbhiḥ purupriye suśármabhiḥ || 4 || té hí putráso áditer vidúr dvéshāṅsi yótave | aṅhóś cid urucákrayo 'nehásaḥ || 5 || 25 ||

áditir no dívā paśúm áditir náktam ádvayāḥ | áditiḥ pātv áṅhasaḥ sadāvṛidhā || 6 || utá syā́ no dívā matír áditir ūtyā́ gamat | sā́ śáṃtāti máyas karad ápa srídhaḥ || 7 || utá tyā́ daívyā bhishájā śáṃ naḥ karato aśvínā | yuyuyātām itó rápo ápa srídhaḥ || 8 || śám agnír agníbhiḥ karac chám nas tapatu sūryaḥ | śáṃ vā́to vātv arapā́ ápa srídhaḥ || 9 || ápāmīvām ápa srídham ápa sedhata durmatím | ádityāso yuyótanā no áṅhasaḥ || 10 || 26 ||

yuyótā śárum asmád ā́ṅ ádityāsa utā́matim | ṛídhag dvéshaḥ kṛiṇuta viśvavedasaḥ || 11 || tát sú naḥ śárma yachatādityā yán múmocati | énasvantaṃ cid énasaḥ sudānavaḥ || 12 || yó naḥ kás cid ríriksha̱ti rakshastvéna mártyaḥ | svaíḥ shá évai ririshīshṭa yúr jánaḥ || 13 || sám ít tám aghám aśnavad duḥśáṅsam mártyaṃ ripúm | yó asmatrā́ durháṇāvāṅ úpa dvayúḥ || 14 || pākatrā́ sthana devā́ hṛitsú jānītha mártyam | úpa dvayúṃ cā́dvayuṃ ca vasavaḥ || 15 || 27 ||

ā́ śárma párvatānām ótā́pāṃ vṛiṇīmahe | dyā́vākshāmāré asmád rápas kṛitam || 16 || té no bhadréṇa śármaṇā yushmā́kaṃ nāvā́ vasavaḥ | áti víśvāni duritā́ pipartana || 17 ||

18, 2 hí e°. suge-vṛídhaḥ. 3ª = IV, 55, 10. śa-práthaḥ. 4 adite árishṭa-bharman. puru-priye suśárma-bhiḥ. 5 uru-cákrayaḥ. 6 sadā́-vṛidhā. 7 ūtyā́ ā́. 9 karat ś°. 10 ápa á°. duḥ-matím. yuyótana. 11 yuyóta. ā́. utá á°. viśva-vedasaḥ. 12 yachata ádityāḥ yát. su-dānavaḥ. 13 sáḥ évaiḥ. 14 duḥ-śáṅsam. duḥ-hánāvān. 15 devāḥ. ca á°. 16 ā́ utá a°. dyā́vākshāmā ā́°. 17 duḥ-itā́.

tucé tánāya tát sú no drāghīya áyur jīváse | ádityāsaḥ sumahasaḥ kṛiṇótana || 18 || yajñó hīḷó vo ántara ádityā ásti mṛiḷáta | yushmé íd vo ápi shmasi sajātyè || 19 || bṛihád vārūtham marútām devám trātāram aśvínā | mitrám īmahe váruṇam svastáye || 20 || anehó mitrāryaman nṛivád varuṇa śáṅsyam | trivárūtham maruto yanta naś chardíḥ || 21 || yé cid dhí mṛityúbandhava ádityā mánavaḥ smási | prá sú na áyur jīváse tiretana || 22 || [28] ||

19.

Tám gūrdhayā svàrṇaram devāso devám aratím dadhanvire | devatrā́ havyám óhire || 1 || víbhūtarātim vipra citráśocisham agním īḷishva yantúram | asyá médhasya somyásya sobhare prém adhvarāya pūrvyam || 2 || yájishṭham tvā vavṛimahe devám devatrā́ hótāram ámartyam | asyá yajñásya sukrátum || 3 || ūrjó nápātam subhágam sudíditim agním śréshṭhaśocisham | sá no mitrásya váruṇasya só apā́m á sumnám yakshate diví || 4 || yáḥ samídhā yá áhutī yó védena dadā́śa márto agnáye | yó námasā svadhvaráḥ || 5 || [29] ||

tásyéd árvanto raṁhayanta āśávas tásya dyumnítamam yáśaḥ | ná tám áṁho devákṛitam kútaś caná ná mártyakṛitam naśat || 6 || svagnáyo vo agníbhiḥ syā́ma sūno sahasa ūrjām pate | suvíras tvám asmayúḥ || 7 || praśáṁsamāno átithir ná mitríyo 'gní rátho ná védyaḥ | tvé kshémāso ápi santi sādhávas tvám rā́jā rayīṇā́m || 8 || só addhā́ dāśvà-

---

18, 18 su-mahasaḥ. 19 yushmé *iti*. smasi sa-jātyè. 21 mitra a°. tri-várūtham. 22 hí mṛityú-bandhavaḥ ádityāḥ. sú. — 19, 1 gūrdhaya svàḥ-naram. ā ū°. 2 víbhūta-rātim. citrá-socisham. prá īm. 3 su-krátum. 4 su-bhágam su-díditim. śréshṭha-socisham. 5 sam-ídhā. ā́-hutī. su-adhvaráḥ. 6 tásya ít. raṁhayante. devá-kṛitam. mártya-kṛitam. 7 su-agnáyaḥ. sūno *iti*. su-vírāḥ. 8 pra-śáṁsamānaḥ. agníḥ. tvé *iti*.

dhvaró 'gne mártaḥ subhaga sá praśáṅsyaḥ | sá dhībhír astu sánitā || 9 || yásya tvám ūrdhvó adhvaráya tíshṭhasi kshayádvīraḥ sá sādhate | só árvadbhiḥ sánitā sá vipanyúbhiḥ sá śūraiḥ sánitā kṛitám || 10 || 30 ||

yásyāgnír vápur gṛihé stómaṃ cáno dádhīta víśvávāryaḥ | havyá vā vévishad víshaḥ || 11 || víprasya vā stuvatáḥ sahaso yaho makshūtamasya rātíshu | avódevam upárimartyaṃ kṛidhi váso vividúsho vácaḥ || 12 || yó agníṃ havyádātibhir námobhir vā sudáksham āvívāsati | girá vājirá-ṣocisham || 13 || samídhā yó níśitī dāśad áditiṃ dhámabhir asya mártyaḥ | víśvét sá dhībhíḥ subhágo jánāñ áti dyumnaír udná iva tārishat || 14 || tád agne dyumnám ā́ bhara yát sāsáhat sádane kám cid atríṇam | manyúṃ jánasya dūḍhyàḥ || 15 || 31 ||

yéna cáshṭe váruṇo mitró aryamá yéna násatyā bhágaḥ | vayáṃ tát te śávasā gātuvíttamā índratvotā vidhemahi || 16 || té ghéd agne svādhyò yé tvā vipra nidadhiré nṛicákshasam | víprāso deva sukrátum || 17 || tá íd védiṃ subhaga tá áhutiṃ té sótuṃ cakrire diví | tá íd vájebhir jigyur mahád dhánaṃ yé tvé kámaṃ nyeriré || 18 || bhadró no agnír áhuto bhadrá rātíḥ subhaga bhadró adhvaráḥ | bhadrá utá práśastayaḥ || 19 || bhadrám mánaḥ kṛiṇushva vṛitratūrye yénā samátsu sāsáhaḥ | áva sthirá tanuhi bhūri śárdhatāṃ vanémā te abhíshṭibhiḥ || 20 || 32 ||

íḷe girá mánurhitaṃ yáṃ devá dūtáṃ aratíṃ nyeriré |

19, 9 dāśú-adhvaraḥ á°. su-bhaga. pra-śáṅsyaḥ. 10 kshayát -vīraḥ. 11 yásya a°. viśvá-vāryaḥ. 12 yaho *iti* makshú-tamasya. avá-ḥ-devam upári-martyam. váso *iti*. 13 havyádāti-bhiḥ. su -dáksham ā-vívāsati. vā ajirá-ṣocisham. 14 sam-ídhā. ní-śitī. víśvā ít. su-bhágaḥ. 15 sasáhat. duḥ-dhyàḥ. 16 v. m. a. 26, 4. gātuvít-tamāḥ índratvā-ūtāḥ. 17 gha ít. su-ādhyàḥ. ni-dadhiré nṛi-cákshasam. su-krátum. 18 té (3). su-bhaga (19). á-hutim. tvó *iti*. ni-eriré (21). 19 á-hutaḥ. prá-śastayaḥ. 20 vṛitra -tūrye yéna samát-su sa°. á. s. t. IV, 4, 5. vanéma. 21 mánuḥ -hitam. devá-ḥ.

yájishṭhaṃ havyaváhanam || 21 || tigmájambhāya táruṇāya rājate práyo gāyasy agnáye | yáḥ piṅśáte sūnṛítābhiḥ suvíryam agnír ghṛitébhir áhutaḥ || 22 || yádī ghṛitébhir áhuto vāśīm agnír bhárata úc cáva ca | ásurā iva nirṇíjam || 23 || yó havyány aírayatā mánurhito devá āśā sugandhínā | vívāsate váryāṇi svadhvaró hótā devó ámartyaḥ || 24 || yád agne mártyas tváṃ syām ahám mitramaho ámartyaḥ | sáhasaḥ sūnav āhuta || 25 || [33] ||

ná tvā rāsīyābhíśastaye vaso ná pāpatváya santya | ná me stotámatīvā ná dúrhitaḥ syād agne ná pāpáyā || 26 || pitúr ná putráḥ súbhṛito duroṇá ā devāñ etu prá ṇo havíḥ || 27 || távāhám agna ūtíbhir nédishṭhābhiḥ saceya jósham ā vaso | sádā devásya mártyaḥ || 28 || táva krátvā saneyaṃ táva rātíbhir ágne táva práśastibhiḥ | tvám íd āhuḥ prámatiṃ vaso mámāgne hárshasva dātave || 29 || prá só agne távotíbhiḥ suvírābhis tirate vājabharmabhiḥ | yásya tváṃ sakhyám āváraḥ || 30 || [34] ||

táva drapsó nílavān vāśá ṛitvíya índhānaḥ sishṇav ā dade | tvám mahīnām ushásām asi priyáḥ kshapó vástushu rājasi || 31 || tám áganma sóbharayaḥ sahásramushkaṃ svabhishṭím ávase | samrājaṃ trāsadasyavam || 32 || yásya te agne anyé agnáya upakshíto vayā́ iva | vípo ná dyumnā́ ní yuve jánānāṃ táva kshatrāṇi vardháyan || 33 || yám ādityāso adruhaḥ pārāṃ náyatha mártyam | maghónāṃ víśveshāṃ sudānavaḥ || 34 || yūyáṃ rājānaḥ kám cic carshaṇīsahaḥ

19, 21 havya-váhanam. 22 tigmá-jambhāya. su-víryam. ā́-hutaḥ (23). 23 yádi. bhárate út ca áva. niḥ-níjam. 24 aíra-yata mánuḥ-hitaḥ. su-gandhínā. su-adhvaráḥ. 25 mitra-mahaḥ. sūno *iti* ā-huta. 26 rāsīya abhí-śastaye vaso *iti*. stotā́ amati-vā́. dúḥ-hitaḥ. 27 sú-bhṛitaḥ duroṇé. naḥ. 28 táva ahám agne. vaso *iti* (29). 29 práśasti-bhiḥ. prá-matim. máma á°. 30 táva ū° su-vírābhiḥ. vā́jabharma-bhiḥ. ā́-váraḥ. 31 sishṇo *iti*. 32 ā́ a°. sahásra-mushkam su-abhishṭím. sam-rā́jam. 33 upa-kshítaḥ. 34 su-dānavaḥ. 35 cit carshaṇi-sahaḥ.

kshāyantam mānushāṅ ánu | vayám té vo váruṇa mítrāryaman syāméd ṛitásya rathyàḥ || 35 || ádān me paurukutsyáḥ pañcāśátaṃ trasádasyur vadhūnām | máṅhishṭho aryáḥ sátpatiḥ || 36 || utá me prayíyor vayíyoḥ suvástvā ádhi túgvani | tisṛīṇáṃ saptatīnáṃ syāváḥ praṇetā́ bhuvad vásur díyānām pátiḥ || 37 || [35]

20.

Ā́ gantā mā́ rishaṇyata prásthāvāno mā́pa sthātā samanyavaḥ | sthirā́ cin namayishṇavaḥ || 1 || vīlupavíbhir maruta ṛibhukshaṇa á rudrāsaḥ sudītíbhiḥ | ishā́ no adyá gatā puruspṛiho yajñā́m á sobharīyávaḥ || 2 || vidmā́ hí rudríyāṇām śúshmam ugrám marútāṃ śímīvatām | víshṇor eshásya mīḷhúshām || 3 || ví dvīpáni pā́patan tíshṭhad duchúnobhé yujanta ródasī | prá dhánvāny airata śubhrakhādayo yád éjatha svabhānavaḥ || 4 || ácyutā cid vo ájmann á nā́nadati párvatāso vánaspátiḥ | bhū́mir yā́meshu rejate || 5 || [36]

ámāya vo maruto yā́tave dyaúr jíhīta úttarā ḅṛihát | yátrā náro dédiśate tanūshv á tvákshāṅsi bāhvòjasaḥ || 6 || svadhā́m ánu śríyaṃ náro máhi tveshā́ ámavanto vṛíshapsavaḥ | váhante áhrutapsavaḥ || 7 || góbhir vāṇó ajyate sóbharīṇāṃ ráthe kóśe hiraṇyáye | góbandhavaḥ sujātā́sa ishé bhujé mahā́nto na spárase nú || 8 || práti vo vṛishadaṅjayo vṛíshṇe śárdhāya mā́rutāya bharadhvam | havyā́ vṛíshaprayāvṇe || 9 || vṛishaṇaśvéna maruto vṛíshapsunā ráthena vṛí-

---

19, 35 mítra á° syā́ma ít. 36 ádāt. sát-patiḥ. 37 su-vā́stvāḥ. pra-netā́. — 20, 1 ganta. prá-sthāvānaḥ mā́ ápa sthāta sa-manyavaḥ. cit. 2 vīlupaví-bhiḥ. sudīti-bhiḥ. adyá ā́ gata puru-spṛihaḥ. sobharī-yavaḥ. 3 vidmā́. 4 ḍuchúnā ubhé *iti*. ródasī *iti*. śubhra-khādayaḥ. sva-bhānavaḥ. 6 jíhīte. yátra. bāhú-ojasaḥ. 7 vṛísha-psavaḥ. áhruta-psavaḥ. 8 gó-bandhavaḥ. su-jātā́saḥ. naḥ. 9 vṛishat-aṅjayaḥ. vṛísha-prayāvne. 10 vṛísha-psunā.

shanābhinā | á syenáso ná pakshíṇo vṛithā naro havyá no vītáye gata || 10 || 37 ||

samānám añjy èshām ví bhrājante rukmáso ádhi bāhúshu | dávidyutaty ṛishṭáyaḥ || 11 || tá ugráso vṛíshaṇa ugrábāhavo nákish ṭanúshu yetire | sthirá dhánvāny áyudhā rátheshu vó 'nīkeshv ádhi śríyaḥ || 12 || yéshām árṇo ná saprátho náma tveshám śáśvatām ékam íd bhujé | váyo ná pítryam sáhaḥ || 13 || tán vandasva marútas táñ úpa stuhi téshām hí dhúnīnām | aráṇām ná caramás tád eshām dānā mahná tád eshām || 14 || subhágaḥ sá va ūtíshv ásа púrvāsu maruto vyùshṭishu | yó vā nūnám utásati || 15 || 38 ||

yásya vā yūyám práti vājíno nara á havyá vītáye gathá | abhí shá dyumnaír utá vájasātibhiḥ sumná vo dhūtayo naśat || 16 || yáthā rudrásya sūnávo divó vásanty ásurasya vedhásaḥ | yúvānas táthéd asat || 17 || yé cárhanti marútaḥ sudánavaḥ smán mīḷhúshas cáranti yé | átas cid á na úpa vásyasā hṛidá yúvāna á vavṛidhvam || 18 || yúna ū shú návishṭhayā vṛíshṇaḥ pāvakáñ abhí sobhare girá | gáya gá iva cárkṛishat || 19 || sáhā yé sánti mushṭihéva hávyo víśvāsu pṛitsú hótṛishu | vṛíshṇas candrán ná susrávastamān girá vándasva marúto áha || 20 || 39 ||

gávas cid ghā samanyavaḥ sajātyèna marutaḥ sábandhavaḥ | rihaté kakúbho mitháḥ || 21 || mártas cid vo nṛitavo rukmavakshasa úpa bhrātṛitvám áyati | ádhi no gāta marutaḥ sádā hí va āpitvám ásti nídhruvi || 22 || máruto mārutasya na á bheshajásya vahatā sudānavaḥ | yūyáṃ sakhāyaḥ saptayaḥ || 23 || yábhiḥ síndhum ávatha yábhis

---

20, 10 vrisha-nābhinā. 11 añjí e°. 12 té. ugrá-bāhavaḥ nákiḥ t°. vaḥ á°. 13 sa-práthaḥ. 15 su-bhágaḥ. ví-ushṭishu. utá á°. 16 sáḥ. vājasāti-bhiḥ. 17 táthā ít. 18 ca á°. su-dānavaḥ smát. 19 ūṃ *iti* sú. 20 sahāḥ. mushṭihá-iva. susrávaḥ -tamān. 21 gha sa-manyavaḥ sa-jātyèna. sá-bandhavaḥ. 22 rukmavakshasaḥ. á a°. ní-dhruvi. 23 vahata su-dānavaḥ.

tūrvatha yābhir daṣasyáthā krívim | máyo no bhūtotíbhir mayobhuvaḥ ṣivābhir asacadvishaḥ || 24 || yát síndhau yád ásiknyām yát samudréshu marutaḥ subarhishaḥ | yát párvateshu bheshajám || 25 || víṣvam páṣyanto bibhṛithā tanūshv á ténā no ádhi vocata | kshamá rápo maruta áturasya na íshkartā víhrutam púnaḥ || 26 || 40 ||

Prathamo 'dhyāyaḥ.

Tṛitīyo 'nuvākaḥ.

21.

Vayám u tvām apūrvya sthūráṃ ná kác cid bháranto 'vasyávaḥ | váje citráṃ havāmahe || 1 || úpa tvā kármann ūtáye sá no yúvográṣ cakrāma yó dhṛishát | tvām íd dhy àvitāraṃ vavṛimáhe sákhāya indra sānasím || 2 || á yāhīmá índavó 'ṣvapate gópata úrvarāpate | sómaṃ somapate piba || 3 || vayáṃ hí tvā bándhumantam abandhávo víprāsa indra yemimá | yá te dhámāni vṛishabha tébhir á gahi víṣvebhiḥ sómapītaye || 4 || sídantas te váyo yathā góṣrīte mádhau madiré vivákshaṇe | abhí tvām indra nonumaḥ || 5 || 1 ||

áchā ca tvainá námasā vádāmasi kím múhuṣ cid ví dīdhayaḥ | sánti kámāso harivo dadísh ṭvám smó vayáṃ sánti no dhíyaḥ || 6 || nūtnā íd indra te vayám ūtí abhūma nahí nú te adrivaḥ | vidmá purá párīṇasaḥ || 7 || vidmá sakhitvám utá ṣūra bhojyàm á te tá vajrinn īmahe | utó samasminn á ṣiṣīhi no vaso váje suṣipra gómati || 8 || yó na idám-idam purá prá vásya āninâya tám u va stushe | sákhāya índram ūtáye || 9 || háryaṣvaṃ ṣátpatiṃ carshaṇīsá-

---

20, 24 daṣasyátha. bhūta ū°. mayaḥ-bhuvaḥ. asaca-dvishaḥ. 25 su-barhishaḥ. 26 bibhṛitha. téna. íshkarta ví-hrutàm púnar *iti*. — 21. 1 kát. 2 yúvā u°. hí a°. 3 yāhi imé índavaḥ áṣva -pate gó-pate úrvarā-pate. soma-pate. 4 sóma-pītaye. 5 gó -ṣrīte. 6 ácha. tvā enā. dadíḥ tvám. 7 utí. nú. vidmá (8). 8 utó *iti*. vaso *iti*. su-ṣipra. 9 ā-ninâya. vaḥ. 10 hári-aṣvam sát-patim carshaṇi-sáham.

haṃ sá hí shmā yó ámandata | á tú naḥ sá vayati gávyam ásvyaṃ stotríbhyo maghávā śatám || 10 || 2 ||

tváyā ha svid yujā́ vayám práti śvasántaṃ vṛishabha bruvīmahi | saṃsthé jánasya gómataḥ || 11 || jáyema kāré puruhūta kāríṇo 'bhí tishṭhema dūḍhyàḥ | nṛíbhir vṛitráṃ hanyáma śūśuyáma cáver indra prá ṇo dhíyaḥ || 12 || abhrātṛivyó anā́ tvám ánāpir indra janúshā sanā́d asi | yudhéd āpítvám ichase || 13 || nákī revántaṃ sakhyáya vindase píyanti te surāśvàḥ | yadā́ kṛiṇóshi nadanúṃ sám ūhasy ā́d ít pitéva hūyase || 14 || mā́ te amājúro yathā́ mūrā́sa indra sakhyé tvā́vataḥ | ní shadāma sácā suté || 15 || 3 ||

mā́ te godatra nír arāma rā́dhasa índra mā́ te gṛihāmahi | dṛiḷhā́ cid aryáḥ prá mṛiśābhy á bhara ná te dāmána ādábhe || 16 || índro vā́ ghéd íyan maghám sárasvatī vā́ subhágā dadír vásu | tvám vā́ citra dāśúshe || 17 || cítra íd rā́jā rājakā́ íd anyaké yaké sárasvatīm ánu | parjánya iva tatánad dhí vṛishṭyā́ sahásram ayútā dádat || 18 || 4 ||

22.

Ó tyám ahva á rátham adyā́ dā́śishṭham ūtáye | yám aśvinā́ suhavā́ rudravartanī á sūryā́yai tastháthuḥ || 1 || pūrvāpúsham suhávam puruspṛíham bhujyúṃ vā́jeshu pū́rvyam | sacanā́vantaṃ sumatíbhiḥ sobhare vídveshasam anehásam || 2 || ihá tyā́ purubhū́tamā devā́ námobhir aśvínā | arvācīnā́ sv ávase karāmahe gántārā dāśúsho gṛihám || 3 || yuvó ráthasya pári cakrám īyata īrmā́nyād vām ishaṇyati | asmā́ṉ ácha sumatír vāṃ śubhas patī́ á dhenúr iva dhā-

---

21, 10 sma. 11 sam-sthé. 12 puru-hūta. duḥ-dhyàḥ. ca á°. naḥ. 13 yudhā́ ít. 14 nákiḥ. pitā́-iva. 15 amā-júraḥ. sadāma. 16 go-datra. mṛiśa abhí. ā-dábhe. 17 gha ít íyat. su-bhágā. 18 hí. — 22, 1 ó *iti*. ahve. adyá. su-havā rudravartanī *iti* rudra-vartanī. 2 pūrva-āpúsham su-hávam puru-spṛíham. sacaná-vantam sumatí-bhiḥ. ví-dveshasam. 3 i. t. p. V, 73, 2. sú. 4 yuvóḥ. īyate īrmā́ a°. ácha su-matíḥ. patī *iti*.

vatu ‖ 4 ‖ rátho yó vāṃ trivandhuró hiraṇyābhīṣur aṣvinā | pári dyávāpṛithiví bhúshati ṣrutás téna nāsatyā gatam ‖ 5 ‖ 5 ‖

daṣasyántā mánave pūrvyáṃ diví yávaṃ vṛíkeṇa karshathaḥ | tā́ vām adyá sumatíbhiḥ ṣubhas patī áṣvinā prá stuvīmahi ‖ 6 ‖ úpa no vājinīvasū yātám ṛitásya pathíbhiḥ | yébhis tṛikshíṃ vṛishaṇā trāsadasyavám mahé kshatráya jínvathaḥ ‖ 7 ‖ ayáṃ vām ádribhiḥ sutáḥ sómo narā vṛishaṇvasū | ā́ yātaṃ sómapītaye píbataṃ dāṣúsho gṛihé ‖ 8 ‖ ā́ hí ruhátam aṣvinā ráthe kóṣe hiraṇyáye vṛishaṇvasū | yuñjáthām pívarīr íshaḥ ‖ 9 ‖ yábhiḥ pakthám ávatho yábhir ádhriguṃ yábhir babhrúṃ víjoshasam | tábhir no makshū́ tūyam aṣviná gatam bhishajyátaṃ yád āturam ‖ 10 ‖ 6 ‖

yád ádhrigāvo ádhrigū idā́ cid áhno aṣvínā hávāmahe | vayáṃ gīrbhír vipanyávaḥ ‖ 11 ‖ tábhir ā́ yātaṃ vṛishaṇópa me hávaṃ viṣvápsuṃ viṣvávāryam | ishā́ máṅhishṭhā purubhū́tamā narā yábhiḥ krívim vāvṛidhús tábhir ā́ gatam ‖ 12 ‖ táv idā́ cid áhānāṃ táv aṣvínā vándamāna úpa bruve | tā́ ū námobhir īmahe ‖ 13 ‖ táv íd doshā́ tā́ ushási ṣubhás pátī tā́ yā́man rudrávartanī | mā́ no mártāya ripáve vājinīvasū paró rudrāv áti khyatam ‖ 14 ‖ ā́ súgmyāya súgmyam prātā́ ráthenāṣvínā vā sakshā́ṇī | huvé pitéva sóbharī ‖ 15 ‖ 7 ‖

mánojavasā vṛishaṇā madacyutā makshumgamābhir ūtíbhiḥ | ārā́ttā́c cid bhūtam asmé ávase pūrvíbhiḥ purubhojasā ‖ 16 ‖ ā́ no áṣvāvad aṣvinā vartír yāsishṭam madhu-

22, 5 tri-vandhuráḥ hiraṇya-abhīṣuḥ. dyā́vāpṛithiví *iti*. nāsatyā ā́. 6 sumatí-bhiḥ. patī *iti*. 7 vājinīvasū *iti* vājinī-vasū (14. 18). 8 vṛishaṇvasū *iti* vṛishaṇ-vasū (9). sóma-pītaye. 10 ádhri-gum. ví-joshasam. makshú. aṣvinā ā́. 11 ádhri-gāvaḥ ádhrigū *ity* ádhri-gū. 12 vṛishaṇā úpa. viṣvá-psum viṣvá-vāryam. puru-bhūtamā. vavṛidhúḥ. 13 taú um̐ *iti*. 14 taú u°. pátī *iti*. rudrávartanī *iti* rudrá-vartanī. 15 prātár *iti* ráthena a°. sakshā́ṇī *iti*. pitā́-iva. 16 mánaḥ-javasā. mada-cyutā makshum-gamābhiḥ. ārā́ttāt. asmé *iti*. puru-bhojasā. 17 áṣva-vat. madhu-pātamā.

pātamā narā | gómad dasrā híraṇyavat || 17 || suprāvargáṃ suvíryaṃ sushṭhú váryam ánādhṛishṭaṃ rakshasvínā | asmínn á vām āyáne vājinīvasū víśvā vāmáni dhīmahi || 18 || 8 ||

23.

Íḷishvā hí pratīvyàṃ yájasva jātávedasam | carishṇúdhūmam ágṛibhītaśocisham || 1 || dāmánaṃ viśvacarshaṇe 'gníṃ viśvamano girā | utá stushe víshpardhaso ráthānām || 2 || yéshām ābādhá ṛigmíya ishāḥ prikshás ca nigrábhe | upavídā váhnir vindate vásu || 3 || úd asya śocír asthād dīdiyúsho vy àjáram | tápurjambhasya sudyúto gaṇaśríyaḥ || 4 || úd u tiṣhṭha svadhvara stávāno devyā́ kṛipā́ | abhikhyā́ bhāsā́ bṛihatā́ śuśukvániḥ || 5 || 9 ||

ágne yāhí suśastíbhir havyā́ júhvāna ānushák | yáthā dūtó babhū́tha havyaváhanaḥ || 6 || agníṃ vaḥ pūrvyáṃ huve hótāraṃ carshaṇīnām | tám ayā́ vācā́ gṛiṇe tám u va stushe || 7 || yajñébhir ádbhutakratuṃ yáṃ kṛipā́ sūdáyanta ít | mitráṃ ná jáne súdhitam ṛitávani || 8 || ṛitávānam ṛitāyavo yajñásya sā́dhanaṃ girā́ | úpo enaṃ jujushur námasas padé || 9 || áchā no áṅgirastamaṃ yajñáso yantu saṃyátaḥ | hótā yó ásti vikshv ā́ yaśástamaḥ || 10 || 10 ||

ágne táva tyé ajaréndhānāso bṛihád bhāḥ | áśvā iva vṛíshaṇas tavishīyávaḥ || 11 || sá tváṃ na ūrjām pate rayíṃ rāsva suvíryam | práva nas toké tánaye samátsv ā́ || 12 || yád vā́ u viśpátiḥ śitáḥ súprīto mánusho viśí | víśvéd agníḥ práti rákshāṅsi sedhati || 13 || śrushty àgne návasya

---

22, 18 su-prāvargám su-víryam. ā-yáne. — 23, 1 íḷishva. jātá-vedasam carishṇú-dhūmam ágṛibhīta-śocisham. 2 viśva-carshaṇe. viśva-manaḥ. ví-spardhasaḥ. 3 ā-bādháḥ. ni-grábhe upa-vídā. 4 ū. a. ś. a. VII, 16, 3. ví aº tápuḥ-jambhasya su-dyútaḥ gaṇa-śriyaḥ. 5 su-adhvara. abhi-khyā́. 6 suśastí-bhiḥ. havya-váhanaḥ. 7 vaḥ. 8 ádbhuta-kratum. sūdáyante. sú-dhitam ṛitá-vani. 9 ṛitá-vānam ṛita-yavaḥ. úpo *iti*. 10 ácha. sam-yátaḥ. vikshú. 11 ajara íº. 12 su-víryam prá ava. samát-su. 13 vaí. sú-prītaḥ. víśvā ít. 14 śrushṭí aº.

me stómasya vīra viṣpate | ní māyínas tápushā rakshāso daha || 14 || ná tásya māyáyā caná ripúr īṣīta mártyaḥ | yó agnáye dadāśa havyádātibhiḥ || 15 || 11 ||

vyàṣvas tvā vasuvídam ukshaṇyúr aprīṇād ṛíshiḥ | mahó rāyé tám u tvā sám idhīmahi || 16 || uṣánā kāvyás tvā ní hótāram asādayat | āyajím tvā mánave jātávedasam || 17 || víṣve hí tvā sajóshaso devāso dūtám ákrata | śrushṭí deva prathamó yajñíyo bhuvaḥ || 18 || imáṃ ghā vīró amṛítaṃ dūtáṃ kṛiṇvīta mártyaḥ | pāvakáṃ kṛishṇávartaniṃ víhāyasam || 19 || táṃ huvema yatásrucaḥ subhāśaṃ śukráśocisham | viśām agním ajáram pratnám ídyam || 20 || 12 ||

yó asmai havyádātibhir āhutim mártó 'vidhat | bhūri póshaṃ sá dhatte vīrávad yáśaḥ || 21 || prathamáṃ jātávedasam agním yajñéshu pūrvyám | práti srúg eti námasā havíshmatī || 22 || ábhir vidhemāgnáye jyéshṭhābhir vyaṣvavát | máṅhishṭhābhir matíbhiḥ śukráśocishe || 23 || nūnám arca víhāyase stómebhi sthūrayūpavát | ṛíshe vaiyaṣva dámyāyāgnáye || 24 || átithim mānushāṇām sūnúṃ vānaspátīnām | víprā agním ávase pratnám īḷate || 25 || 13 ||

mahó víṣvāñ abhí shatò 'bhí havyāni mānushā | ágne ní shatsi námasādhi barhíshi || 26 || váṅsvā no vāryā purú váṅsva rāyáḥ puruspṛíhaḥ | suvíryasya prajāvato yáśasvataḥ || 27 || tvám varo sushāmṇé 'gne jánāya codaya | sádā vaso rātím yavishṭha śāśvate || 28 || tvám hí supratūr ási tvám no gómatīr-íshaḥ | mahó rāyáḥ sātím agne ápā vṛidhi || 29 || ágne tvám yaśā asy ā mitrāváruṇā vaha | ṛitāvānā samrājā pūtádakshasā || 30 || 14 ||

23, 15 havyádāti-bhiḥ. 16 ví-asvaḥ. vasu-vídam. 17 ā-yajím. jātá-vedasam (22). 18 sa-jóshasaḥ. 19 gha. kṛishṇá-vartanim ví-hāyasam. 20 yatá-srucaḥ su-bhāsam śukrá-socisham. 21 havyádāti-bhiḥ ā-hutim mártaḥ á°. 23 vidhema a°. śukrá-socishe. 24 ví-hāyase stómebhiḥ. dámyāya a°. 26 satáḥ a°. sātsi námasā á°. 27 váṅsva. puru-spṛíhaḥ su-víryasya. 28 varo *iti* su-sāmne á°. vaso *iti*. 29 su-pratūḥ. ápa. 30 ṛitá-vānā sam-rājā pūtá-dakshasā.

24.

Sákhāya á ṣishāmahi bráhméndrāya vajríṇe | stushá ū shú vo nṛítamāya dhṛishṇáve || 1 || ṣávasā hy ási ṣrutó vṛitrahátyena vṛitrahā́ | maghaír maghóno áti ṣūra dāṣasi || 2 || sá na stávāna á bhara rayíṃ citráṣravastamam | nirké cid yó harivo vásur dadíḥ || 3 || á nirekám utá priyám índra dárshi jánānāṃ | dhṛishatā́ dhṛishṇo stávamāna á bhara || 4 || ná te savyáṃ ná dákshiṇaṃ hástaṃ varanta āmúraḥ | ná paribā́dho harivo gávishṭishu || 5 || [15] ||

á tvā góbhir iva vrajáṃ gīrbhír ṛiṇomy adrivaḥ | á smā kámaṃ jaritúr á mánaḥ pṛiṇa || 6 || víṣvāni viṣvámanaso dhiyā́ no vṛitrahantama | úgra praṇetar ádhi shú vaso gahi || 7 || vayáṃ te asyá vṛitrahan vidyáma ṣūra návyasaḥ | váso spārhásya puruhūta rā́dhasaḥ || 8 || índra yáthā hy ásti té 'parītaṃ nṛito ṣávaḥ | ámṛiktā rātíḥ puruhūta dāṣúshe || 9 || á vṛishasva mahāmaha mahé nṛitama rā́dhase | dṛiḷhā́ṣ cid dṛihya maghavan magháttaye || 10 || [16] ||

nú anyátrā cid ádrivas tván no jagmur āṣásaḥ | mághavañ chagdhí táva tán na ūtíbhiḥ || 11 || nahy àñgá nṛito tvád anyáṃ vindā́mi rā́dhase | rāyé dyumnā́ya ṣávase ca girvaṇaḥ || 12 || éndum índrāya siñcata píbāti somyám mádhu | prá rā́dhasā codayāte mahitvanā́ || 13 || úpo hárīṇām pátiṃ dákshaṃ priñcántam abravam | nūnáṃ ṣrudhi stuvató aṣvyásya || 14 || nahy àñgá purā́ caná jajñé vīrátaras tvát | nákī rāyā́ naíváthā ná bhandánā || 15 || [17] ||

éd u mádhvo madíntaraṃ siñcā́ vādhvaryo ándhasaḥ |

24, 1 bráhma íº. stushé úm *iti* sú. 2 hí. vṛitra-hátyena vṛitra-hā́. 3 sá — bhara 12, 11. citráṣravaḥ-tamam. 4 dhṛishṇo *iti*. 5 varante ā-múraḥ. pari-bā́dhaḥ. gó-ishṭishu. 6 sma. 7 viṣvá-manasaḥ. vṛitrahan-tama. praṇetar *iti* pra-netaḥ. sú vaso *iti*. 8 vṛitra-han. vásoḥ. puru-hūta (9). 9 hí. te ápari-itam nṛito *iti*. 10 mahā-maha. 11 nú anyátra. tvát. ā-ṣásaḥ. ṣagdhí. tát. 12 nahí aº nṛito *iti*. 13 á íº. 14 úpo *iti*. 15 nahí aº. nákiḥ. ná evá-thā. 16 á ít. vā adhvaryo *iti*.

evā́ hí vīrá stávate sadā́vṛidhaḥ || 16 || índra sthātar harīṇā́m nákish ṭe pūrvyástutim | úd ānaṅsa ṣávasā ná bhandánā || 17 || tā́m vo vā́jānām pátim áhūmahi ṣravasyávaḥ | áprāyubhir yajñébhir vā́vṛidhényam || 18 || éto nv índram stávāma sákhāya stómyam náram | kṛishṭír yó víṣvā abhy ásty éka ít || 19 || ágorudhāya gavíshe dyukshā́ya dā́smyam vácaḥ | ghṛitā́t svādīyo mádhunaṣ ca vocata || 20 || [18] ||

yásyā́mitāni vīryā́ ná rā́dhaḥ páryetave | jyótir ná víṣvam abhy ásti dákshiṇā || 21 || stuhíndram vyaṣvavád ánūrmim vā́jinam yámam | aryó gáyam máṅhamānam ví dāṣúshe || 22 || evā́ nūnám úpa stuhi vaíyaṣva daṣamā́m návam | súvidvāṅsam carkṛítyam carā́ṇām || 23 || véttthā hí nírṛitīnām vájrahasta parivṛíjam | áhar-ahaḥ ṣundhyúḥ paripádām iva || 24 || tád indrāva á bhara yénā daṅsishṭha kṛítvane | dvitā́ kútsāya ṣiṣnatho ní codaya || 25 || [19] ||

tā́m u tvā nūnám īmahe návyaṃ daṅsishṭha sányase | sá tvám no víṣvā abhímātīḥ sakshā́ṇiḥ || 26 || yá ṛíkshād áṅhaso mucád yó vā́ryāt saptá síndhushu | vádhar dāsásya tuvinṛimṇa nīnamaḥ || 27 || yáthā varo sushā́mne saníbhya ā́vaho rayím | vyàṣvebhyaḥ subhage vājinīvati || 28 || ā́ nāryásya dákshiṇā vyàṣvāṅ etu somínaḥ | sthūrā́m ca rā́dhaḥ ṣatávat sahásravat || 29 || yát tvā prichā́d ījānáḥ kuhayā́ kuhayākṛite | eshó ápaṣrito való gomatím áva tishṭhati || 30 || [20] ||

25.

Tā́ vām víṣvasya ǧopā́ devā́ devéshu yajñíyā | ṛitā́vānā

24, 16 evā́. vīráḥ. sadā́-vṛidhaḥ. 17 nákiḥ te pūrvyá-stutim. 18 áprāyu-bhiḥ. vavṛidhényam. 19 éto *iti* nú. sákhāyaḥ. abhí. 20 ágo-rudhāya go-íshe. 21 yásya á°. pári-etave. abhí. 22 stuhí í°. 23 evā́. sú-vidvāṅsam. 24 véttha. níḥ-ṛitīnām vájra-hasta pari-vṛíjam áhaḥ-ahaḥ. paripádām-iva. 25 indra á°. yéna. 26 abhí-mātīḥ. 27 vā ā°. vádhaḥ. tuvi-ṇṛimṇa. 28 varo *iti* su-sā́mne. ā́ á°. ví-aṣvebhyaḥ su-bhage. 29 ví-aṣvān. 30 kuhayā́ -kṛite. ápa-ṣritaḥ. — 25, 1 ṛitā́-vānā.

yajase pūtádakshasā || 1 || mitrá tánā ná rathyà váruṇo yás ca sukrátuḥ | sanát sujātá tánayā dhṛitávratā || 2 || tá mātá viśvávedasāsuryàya prámahasā | mahí jajānáditir ṛitávarī || 3 || mahántā mitrāváruṇā samrājā devāv ásurā | ṛitāvānāv ṛitám ā́ ghoshato bṛihát || 4 || nápātā śávaso maháḥ sūnú dákshasya sukrátū | śriprádānū ishó vástv ádhi kshitaḥ || 5 || 21 ||

sám yā́ dánūni yemáthur divyáḥ párthivīr íshaḥ | nábhasvatīr ā́ vām carantu vṛishṭáyaḥ || 6 || ádhi yā́ bṛiható divò 'bhí yūthéva páśyataḥ | ṛitávānā samrājā námase hitā́ || 7 || ṛitávānā ní shedatuḥ sámrājyāya sukrátū | dhṛitávratā kshatríyā kshatrám āśatuḥ || 8 || akshṇáś cid gātuvíttarānulbaṇéna cákshasā | ní cin mishántā nicirā́ ní cikyatuḥ || 9 || utá no devy áditir urushyátām nāsatyā | urushyántu marúto vṛiddháśavasaḥ || 10 || 22 ||

té no nāvám urushyata dívā náktam sudānavaḥ | árishyanto ní pāyúbhiḥ sacemahi || 11 || ághnate víshṇave vayám árishyantaḥ sudā́nave | śrudhí svayāvan sindho pūrvácittaye || 12 || tád váryam vṛiṇīmahe várishṭham gopayátyam | mitró yát pánti váruṇo yád aryamā́ || 13 || utá naḥ síndhur apā́m tán marútas tád aśvínā | índro víshṇur mīḍhvā́ṁsaḥ sajóshasaḥ || 14 || té hí shmā vanúsho náro 'bhímātim káyasya cit | tigmám ná kshódaḥ pratighnánti bhū́rṇayaḥ || 15 || 23 ||

ayám éka itthā́ purū́rú cashṭe ví vispátiḥ | tásya vratā́ny ánu vaś carāmasi || 16 || ánu pū́rvāṇy okyà sāmrājyá-

---

25, 1 pūtá-dakshasā. 2 su-krátuḥ. su-jātá. dhṛitá-vratā (8). 3 viśvá-vedasā a° prá-mahasā. jajāna á° ṛítá-varī. 4 sam-rājā (7). ṛitá-vānāu. 5 sūnū *iti*. sukrátū *iti* su-krátū śriprádānū *iti* śriprá-dānū. 7 diváḥ a° yūthā́-iva. ṛitá-vānā (8). 8 sedatuḥ. sukrátū *iti* su-krátū. 9 gātuvít-tarā a°. cit. ni-cirá. 10 devī. vṛiddhá-śavasaḥ. 11 su-dānavaḥ. 12 su-dā́nave. sva-yāvan sindho *iti* pūrvá-cittaye. 14 tát. sa-jóshasaḥ. 15 sma. abhí-mātim. prati-ghnánti. 16 purú urú.

sya saṣcima | mitrásya vratā́ váruṇasya dīrghaṣrút || 17 || pári yó raṣmínā divó 'ntān mamé pṛithivyā́ḥ | ubhé ā paprau ródasī mahitvā́ || 18 || úd u shyá ṣaraṇé divó jyótir ayaṅsta sū́ryaḥ | agnír ná ṣukráḥ samidhāná ā́hutaḥ || 19 || váco dīrgháprasadmanī́ṣe vā́jasya gómataḥ | ī́ṣe hí pitvò 'vishásya dāváne || 20 || 24 ||

tát sū́ryaṃ ródasī ubhé doshā́ vástor úpa bruve | bhojéshv asmā́ñ abhy úc carā sádā || 21 || ṛijrám ukshaṇyā́yane rajatáṃ hárayāṇe | ráthaṃ yuktám asanāma sushā́maṇi || 22 || tā́ me áṣvyānāṃ hárīṇāṃ nitóṣanā | utó nú kṛítvyānāṃ nṛivā́hasā || 23 || smádabhīṣū káṣāvantā víprā návishṭhayā matī́ | mahó vājínāv árvantā sácāsanam || 24 || 25 ||.

26.

Yuvór u shū́ ráthaṃ huve sadhástutyāya sūríshu | átūrtadakshā vṛishaṇā vṛishaṇvasū || 1 || yuváṃ varo sushā́mṇe mahé táne nāsatyā | ávobhir yātho vṛishaṇā vṛishaṇvasū || 2 || tā́ vām adyá havāmahe havyébhir vājinīvasū | pūrvī́r ishá isháyantāv áti kshapáḥ || 3 || ā́ vāṃ vā́hishṭho aṣvinā rátho yātu ṣrutó narā | úpa stómān turásya darṣathaḥ ṣriyé || 4 || juhurāṇā́ cid aṣvinā́ manyethāṃ vṛishaṇvasū | yuváṃ hí rudrā párshatho áti dvíshaḥ || 5 || 26 ||

dasrā́ hí víṣvam ānushā́ñ makshū́bhiḥ paridī́yathaḥ | dhiyaṃjinvā́ mádhuvarṇā ṣubhás pátī || 6 || úpa no yātam aṣvinā rāyā́ viṣvapúshā sahá | maghávānā suvī́rāv ánapacyutā || 7 || ā́ me asyá pratīvyàm índranāsatyā gatam |

25, 17 dīrgha-ṣrút. 18 ántān. ubhé *iti*. ródasī *iti*. 19 syáḥ. sam-idhānáḥ ā́-hutaḥ. 20 dīrghá-prasadmani ī́ṣe. pitváḥ a°. 21 ródasī *iti* ubhé *iti*. abhí út cara. 22 su-sā́mani. 23 ni -tóṣanā utó *iti*. nṛi-vā́hasā. 24 smádabhīṣū *iti* smát-abhīṣū. sácā a°. — 26, 1 sú. sadhá-stutyāya. átūrta-dakshā. vṛishaṇvasū *iti* vṛishaṇ-vasū (2. 5). 2 varo *iti* su-sā́mne. 3 vājinīvasū *iti* vājinī-vasū. 5 aṣvinā ā́°. 6 ānushák makshú-bhiḥ pari-dī́yathaḥ dhiyam-jinvā́ mádhu-varṇā. pátī *iti*. 7 viṣva-púshā. su-vī́rau ánapa-cyutā.

devá devébhir adyá sacánastamā || 8 || vayáṃ hí vāṃ hávāmaha ukshaṇyánto vyaṣṭavát | sumatíbhir úpa viprāv ihá gatam || 9 || aṣvínā sv ṛishe stuhi kuvít te ṣrávato hávam | nédīyasaḥ kūḷayātaḥ paṇíṃr utá || 10 || 27 ||

vaiyaṣvásya ṣrutaṃ narotó me asyá vedathaḥ | sajóshasā váruṇo mitró aryamā́ || 11 || yuvádattasya dhishṇyā yuvánītasya sūríbhiḥ | áhar-ahar vṛishaṇā máhyaṃ ṣikshatam || 12 || yó vāṃ yajñébhir ávṛito 'dhivastrā vadhúr iva | saparyántā ṣubhé cakrāte aṣvínā || 13 || yó vām uruvyácastamaṃ cíketati nṛipáyyam | vartír aṣvinā pári yātam asmayú || 14 || asmábhyaṃ sú vṛishaṇvasū yātáṃ vartír nṛipáyyam | vishudrúheva yajñám ūhathur girā́ || 15 || 28 ||

vā́hishṭho vāṃ hávānāṃ stómo dūtó huvaṅ narā | yuvā́bhyām bhūtv aṣvinā || 16 || yád adó divó arṇavá ishó vā mádatho gṛihé | ṣrutám ín me amartyā || 17 || utá syā́ ṣvetayávarī vā́hishṭhā vāṃ nadínām | síndhur hiraṇyavartaniḥ || 18 || smád etáyā sukīrtyā́ṣvinā ṣvetáyā dhiyā́ | váhethe ṣubhrayāvānā || 19 || yukshvā́ hí tvám rathāsáhā yuvásva póshyā vaso | ā́n no vāyo mádhu pibāsmā́kaṃ sávanā gahi || 20 || 29 ||

táva vāyav ṛitaspate tváshṭur jāmātar adbhuta | ávāṅsy ā́ vṛiṇīmahe || 21 || tváshṭur jā́mātaraṃ vayám ī́ṣānaṃ rāyá īmahe | sutávanto vāyúṃ dyumnā́ jánāsaḥ || 22 || vā́yo yā́hi ṣivā́ divó váhasvā ṣú svā́ṣvyam | váhasva maháḥ pṛithupákshasā ráthe || 23 || tvā́ṃ hí supsárastamaṃ nṛishā́danesheu

---

26, 8 sacánaḥ-tamā. 9 hávāmahe. sumatí-bhiḥ. ihá á. 10 sú ṛi°. 11 narā utó *iti*. sa-jóshasā. 12 yuvā́-dattasya. yuvā́-nītasya. áhaḥ-ahaḥ. 13 ā́-vṛitaḥ ádhi-vastrā. cakrāte *iti*. 14 uruvyácaḥ-tamam. nṛi-pā́yyam (15). asmayú *ity* asma-yú. 15 vṛishaṇvasū *iti* vṛishaṇ-vasū. vishudrúhā-iva. 16 huvat. 17. arṇavé. ít. 18 ṣveta-yā́varī. hiraṇya-vartaniḥ. 19 su-kīrtyā́ á°. váhethe *iti* ṣubhra-yāvānā. 20 yukshvá. ratha-sáhā. vaso *iti* ā́t. vāyo *iti*. piba a° sávanā ā́. 21 vāyo *iti* ṛitaḥpate. 22 sutá -vantaḥ. 23 vā́yo *iti* (25). ṣiva ā́. váhasva. su-áṣvyam. pṛithu -pákshasā. .24 supsáraḥ-tamam nṛi-sádaneshu.

hūmáhe | grā́vāṇaṃ nā́ṣvapṛishṭham maṅhánā || 24 || sá tváṃ no deva mánasā vā́yo mandānó agriyáḥ | kṛidhí vā́jāñ apó dhíyaḥ || 25 || 30 ||

27.

Agnír ukthé puróhito grā́vāṇo barhír adhvaré | ṛicā́ yāmi marúto bráhmaṇas pátiṃ devā́ñ ávo vareṇyam || 1 || ā́ paṣúṃ gāsi pṛithivī́ṃ vánaspátīn ushā́sā náktam óshadhīḥ | víṣve ca no vasavo viṣvavedaso dhīnā́m bhūta prāvitā́raḥ || 2 || prá sū́ na etv adhvarò 'gnā́ devéshu pūrvyáḥ | ādityéshu prá váruṇe dhṛitávrate marútsu viṣvábhānushu || 3 || víṣve hí shmā mánave viṣvávedaso bhúvan vṛidhé riṣā́dasaḥ | árishṭebhiḥ pāyúbhir viṣvavedaso yántā no 'vṛikáṃ chardíḥ || 4 || ā́ no adyá sámanaso gántā víṣve sajóshasaḥ | ṛicā́ girā́ máruto dévy ádite sádane pástye mahi || 5 || 31 ||

abhí priyā́ maruto yā́ vo áṣvyā havyā́ mitra prayāthána | ā́ barhír índro váruṇas turā́ nára ādityā́so sadantu naḥ || 6 || vayáṃ vo vṛiktábarhisho hitáprayasa ānushák | sutásomāso varuṇa havāmahe manushvád iddhā́gnayaḥ || 7 || ā́ prá yāta máruto víshṇo áṣvinā pū́shan mā́kīnayā dhiyā́ | índra ā́ yātu prathamáḥ sanishyúbhir vṛíshā yó vṛitrahā́ gṛiṇé || 8 || ví no devāso adruhó 'chidraṃ ṣárma yachata | ná yád dūrā́d vasavo nū́ cid ántito várūtham ādadhárshati || 9 || ásti hí vaḥ sajātyàṃ riṣādaso dévāso ásty ā́pyam | prá ṇaḥ pū́rvasmai suvitā́ya vocata makshū́ sumnā́ya návyase || 10 || 32 ||

26, 24 ná áṣva-pṛishṭham. — 27, 1 puráḥ-hitaḥ. 2 ushásā. viṣva-vedasaḥ (4. 11). pra-avitā́raḥ. 3 sú. adhvaráḥ a°. dhṛitá-vrate. viṣvá-bhānushu. 4 sma. viṣvá-vedasaḥ. yánta. 5 sá-manasaḥ gánta. sa-jóshasaḥ. 6 pra-yāthána. turā́ḥ. 7 vṛiktá-barhishaḥ hitá-prayasaḥ. sutá-somāsaḥ. iddhá-agnayaḥ. 8 víshṇo *iti*. vṛitra-hā́. 9 adruhaḥ á°. nú. ā-dadhárshati. 10 sa-jātyàm. naḥ. makshú.

idá hí va úpastutim idá vāmásya bhaktáye | úpa vo viśvavedaso namasyúr áṁ ásṛikshy ányām iva || 11 || úd u shyá vaḥ savitá supraṇītayó 'sthād ūrdhvó váreṇyaḥ | ní dvipádaś cátushpādo arthínó 'viśran patayishṇávaḥ || 12 || devám-devaṃ vó 'vase devám-devam abhíshṭaye | devám-devaṃ huvema vājasātaye gṛiṇánto devyā dhiyā || 13 || devāso hí shmā mánave sámanyavo víśve sākáṃ sárātayaḥ | té no adyá té aparáṃ tucé tú no bhávantu varivoyídaḥ || 14 || prá vaḥ saṅsāmy adruhaḥ saṃsthá úpastutīnām | ná tám dhūrtír varuṇa mitra mártyaṃ yó vo dhāmabhyó 'vidhat || 15 || prá sá kshāyaṃ tirate ví mahír íśho yó vo várāya dāśati | prá prajābhir jāyate dharmaṇas páry árishṭaḥ sárva edhate || 16 || 33 ||

ṛité sá vindate yudháḥ sugébhir yāty ádhvanaḥ | aryamā mitró váruṇaḥ sárātayo yáṃ trāyante sajóshasaḥ || 17 || ájre cid asmai kṛiṇuthā nyáñcanaṃ dúrge cid á susaraṇám | eshā cid asmād aśánir paró nú sāsredhantī ví naśyatu || 18 || yád adyá sūrya udyatí príyakshatrā ṛitáṃ dadhá | yán nimrúci prabúdhi viśvavedaso yád vā madhyáṃdine diváḥ || 19 || yád vābhipitvé asurā ṛitáṃ yaté chardír yemá ví dāśúshe | vayáṃ tád vo vasavo viśvavedasa úpa stheyāma mádhya á || 20 || yád adyá sūra údite yán madhyáṃdina ātúci | vāmáṃ dhatthá mánave viśvavedaso júhvānāya prácetase || 21 || vayáṃ tád vaḥ samrāja á vṛiṇīmahe putró ná bahupáyyam | aśyāma tád ādityā júhvato havír yéna vásyo 'náśāmahai || 22 || 34 ||

27, 11 úpa-stutim. á. 12 syāḥ. su-pranītayaḥ á°. dvi-pādaḥ cátuḥ-pādaḥ arthínaḥ á°. 13 d. vgl. v. VIII, 12, 19. vāja-sātaye. 14 sma. sá-manyavaḥ. sá-rātayaḥ (17). varivaḥ-vídaḥ. 15 sam-sthé úpa-stutīnām. dhāma-bhyaḥ á°. 16ª = VII, 59, 2. prá-pári VI, 70, 3. árishṭaḥ s. e. 41, 2. 17 su-gébhiḥ. sa-jóshasaḥ. 18 kṛiṇutha ni-áñcanam duḥ-gé. su-saraṇám. sā á°. 19 sūrye ut-yati príya-kshatrāḥ. yát ni-mrúci pra-búdhi viśva-vedasaḥ (20. 21). 20 vā abhi-pitvé. mádhye. 21 sūre út-ite yát madhyáṃdine ā-túci. prá-cetase. 22 v. t. v. 20. sam-rājaḥ. bahu-páyyam. ādityāḥ.

28.

Yé triṅśáti tráyas paró devāso barhír āsadan | vidánn áha dvitāsanan || 1 || váruṇo mitró aryamā smádrātishāco agnáyaḥ | pátnīvanto vāshaṭkṛitāḥ || 2 || té no gopā apācyās tá údak tá itthā nyàk | purástāt sárvayā viṣā || 3 || yáthā vāsanti devās táthéd asat tád eshām nákir ā minat | árāvā caná mártyaḥ || 4 || saptānām saptá ṛishṭáyaḥ saptá dyumnány eshām | saptó ádhi ṣríyo dhire || 5 || 35 ||

29.

Babhrúr éko víshuṇaḥ sūnáro yúvāñjy àūkte hiraṇyáyam || 1 || yónim éka ā sasāda dyótano 'ntár devéshu médhiraḥ || 2 || vāsīm éko bibharti hásta āyasīm antár devéshu nídhruviḥ || 3 || vájram éko bibharti hásta āhitam téna vṛitráṇi jighnate || 4 || tigmám éko bibharti hásta áyudham śúcir ugró jálāshabheshajaḥ || 5 || pathā ékaḥ pīpāya táskaro yathāñ eshá veda nidhīnām || 6 || tríṇy éka urugāyó ví cakrame yátra devāso mádanti || 7 || víbhir dvā carata ékayā sahá prá pravāséva vasataḥ || 8 || sádo dvā cakrāte upamā diví samrājā sarpírāsutī || 9 || árcanta éke máhi sāma manvata téna sūryam arocayan || 10 || 36 ||

30.

Nahí vo ásty arbhakó dévāso ná kumārakāḥ | víśve satómahānta ít || 1 || íti stutāso asathā riṣādaso yé sthā tráyaṣ ca triṅśác ca | mánor devā yajñiyāsaḥ || 2 || té nas trādhvam tè 'vata tá u no ádhi vocata | mā naḥ pathāḥ pítryān mā-

28, 1 ā á°. dvitā a°. 2 v. m. a. 26, 4. smádrāti-sūcaḥ. vāshaṭ-kṛitāḥ. 3 té (2). 4 táthā ít. 5 saptá ṛi°. saptó *iti*. — 29, 1 yúvā aūjí a°. 3 háste (4. 5). ní-dhruviḥ. 4 ā-hitam. 5 jálāsha-bheshajaḥ. 6 yathā. ni-dhīnām. 7 uru-gāyáḥ. 8 pravāsā-iva. 9 cakrāte *iti* upa-mā. sam-rājā sárpírāsutī *iti* sarpíḥ-āsutī. — 30, 1 satáḥ-mahāntaḥ. 2 asatha. triṅśát. devāḥ. 3 té a° té. pítryāt.

navā́d ádhi dūrám naishṭa parāvátaḥ || 3 || yé devāsa ihá sthána víśve vaiśvānarā́ utá | asmábhyaṃ śárma saprátho gávé 'śvāya yachata || 4 || 37 ||

Caturtho 'nuvākaḥ.

31.

Yó yájāti yájāta ít sunávac ca pácāti ca | brahméd índrasya cākanat || 1 || puroḷā́śam yó asmai sómam rárata āśíram | pā́d ít tám śakró áṅhasaḥ || 2 || tásya dyumā́n asad rátho devájūtaḥ sá śūśuvat | víśvā vanvánn amitríyā || 3 || ásya prajā́vatī gṛihé 'saścantī divé-dive | íḷā dhenumátī duhe || 4 || yā́ dámpatī sámanasā sunutá ā́ ca dhávataḥ | dévāso nítyayāśírā || 5 || 38 ||

práti prāśavyā́ṅ itaḥ samyáñcā barhír āśāte | ná tā́ vájeshu vāyataḥ || 6 || ná devā́nām ápi hnutaḥ sumatím ná jugukshataḥ | śrávo bṛihád vivāsataḥ || 7 || putríṇā tā́ kumāríṇā víśvam áyur vy àśnutaḥ | ubhā́ hiraṇyapeśasā || 8 || vītíhotrā kṛitádvasu daśasyántāmṛítāya kám | sám ū́dho romaśā́m hato devéshū kṛiṇuto dúvaḥ || 9 || ā́ śárma párvatānām vṛiṇīmáhe nadínām | ā́ víshṇoḥ sacābhúvaḥ || 10 || 39 ||

aítu pūshā́ rayír bhágaḥ svastí sarvadhā́tamaḥ | urúr ádhvā svastáye || 11 || arámatir anarváṇo víśvo devásya mānasā | ādityā́nām anehá ít || 12 || yáthā no mitró aryamā́ váruṇaḥ sánti gopā́ḥ | sugā́ ṛitásya pánthāḥ || 13 || agním vaḥ pūrvyám girā́ devám īḷe vásūnām | saparyántaḥ purupriyám mitrám ná kshetrasā́dhasam || 14 || makshū́ devávato rátho śū́ro vā pṛitsú kā́su cit | devā́nām yá ín máno yá-

30, 4 sa-práthaḥ gáve á°. — 31, 1 yájāte. sunávat. brahmā́ ít. rárate ā-śíram. 3 devá-jūtaḥ. 4 ásaścantī. 5 dámpatī *iti* dám-patī sá-manasā. nítyayā ā-śírā. 6 āśāte *iti*. 7 su-matím. ughukshataḥ. 8 ví a°. hiraṇya-peśasā. 9 vītí-hotrā kṛitádvasū *iti* kṛitát-vasū daśasyántā a°. 10 ā́ s. p. VIII, 18, 16. sacā bhúvaḥ. 11 ā́ etu. sarva-dhā́tamaḥ. 13 su-gā́ḥ. 14 a. v. p. VIII, 23, 7. puru-priyám. kshetra-sā́dhasam. 15 makshú. ít.

jamāna íyakshaty abhíd áyajvano bhuvat || 15 || ná yajamāna ríshyasi ná sunvāna ná devayo | devánāṃ yá ín máno — || 16 || nákish ṭáṃ kármaṇā naśan ná prá yoshan ná yoshati | devánāṃ yá ín máno — || 17 || ásad átra suvíryam utá tyád āśváśvyam | devánāṃ yá ín máno — || 18 || [40] ||

Dvitîyo 'dhyâyaḥ.

32.

Prá kṛitány ṛijīshíṇaḥ káṇvā índrasya gáthayā | máde sómasya vocata || 1 || yáḥ śríbindam ánarśanim píprum dāsám ahīśúvam | vádhīd ugró riṇánn apáḥ || 2 || ny árbudasya vishṭápaṃ varshmáṇam bṛihatás tira | kṛishé tád indra paúṁsyam || 3 || práti śrutáya vo dhṛishát túrṇāśaṃ ná girér ádhi | huvé suśiprám ūtáye || 4 || sá gór áśvasya ví vrajám mandānáḥ somyébhyaḥ | púraṃ ṇá śūra darshasi || 5 || [1] ||

yádi me rāráṇaḥ sutá ukthé vā dádhase cánaḥ | ārád úpa svadhā́ gahi || 6 || vayáṃ ghā te ápi shmasi stotára indra girvaṇaḥ | tváṃ no jinva somapāḥ || 7 || utá naḥ pitúm á bhara saṃrarāṇó ávikshitam | mághavan bhū́ri te vásu || 8 || utá no gómatas kṛidhi hiraṇyavato aśvínaḥ | íḷābhiḥ sáṃ rabhemahi || 9 || bṛibáduktham havāmahe śriprákarasnam ūtáye | sádhu kṛiṇvántam ávase || 10 || [2] ||

yáḥ saṃsthé cic chatákratur á́d īṃ kṛiṇóti vṛitrahā́ | jaritṛíbhyaḥ purūvásuḥ || 11 || sá naḥ śakráś cid á́ śakad dánavāṅ antarābharáḥ | índro víśvābhir ūtíbhiḥ || 12 || yó rāyò 'vánir mahán supāráḥ sunvátáḥ sákhā | tám índram

---

31, 15 abhí ít. 16 devayo *iti* deva-yo. 17 nákiḥ tám. naśat. yoshat. 18 su víryam. āśu-áśvyam. — 32, 3 ní. 4 su-śiprám. 6 raráṇaḥ-suté. svadhā́ á. 7 ghá. smasi. soma-pāḥ. 8 sam-rarāṇáḥ ávi-kshitam. 10 bṛibát-uktham. śriprá-karasnam. 11 sam-sthé cit śatá-kratuḥ. vṛitra-há. puru-vásuḥ. 12 antara-ābharáḥ. 13[a] = 4, 10.

abhí gāyata || 13 || āyantāram máhi sthirám prítanāsu śravojítam | bhūrer íṣānam ójasā || 14 || nákir asya ṣácīnāṃ niyantā sūnṛítānām | nákir vaktā ná dād íti || 15 || 3 ||

ná nūnám brahmáṇām ṛiṇám prāṣūnām asti sunvatām | ná sómo apratā pape || 16 || pánya íd úpa gāyata pánya ukthāni śaṅsata | bráhmā kṛiṇota pánya ít || 17 || pánya á dardirac chatā sahásrā vājy ávṛitaḥ | índro yó yájvano vṛidháḥ || 18 || ví shū cara svadhā ánu kṛishṭīnām ánv āhúvaḥ | índra píba sutānām || 19 || píba svádhainavānām utá yás túgrye sácā | utāyám indra yás táva || 20 || 4 ||

átīhi manyushāvíṇaṃ sushuvāṅsam upāraṇe | imāṃ rātāṃ sutám piba || 21 || ihí tisráḥ parāváta ihí páñca jánāṅ áti | dhénā indrāvacākaṣat || 22 || sūryo raṣmíṃ yáthā sṛijā tvā yachantu me gíraḥ | nimnám āpo ná sadhryàk || 23 || ádhvaryav á tú hí shiñcá sómaṃ vīrāya śipríṇe | bhárā sutásya pītáye || 24 || yá udnáḥ phaligám bhinán nyàk síndhūūr avāsṛijat | yó góshu pakvám dhāráyat || 25 || 5 ||

áhan vṛitrám ṛícīshama aurṇavābhám ahīṣúvam | himénāvidhyad árbudam || 26 || prá va ugrāya nishtúré 'shāḷhāya prasakshíṇe | devāttam bráhma gāyata || 27 || yó víṣvāny abhí vratā sómasya máde ándhasaḥ | índro devéshu cétati || 28 || ihá tyā sadhamādyā hárī híraṇyakeṣyā | voḷhām abhí práyo hitám || 29 || arvāñcaṃ tvā purushṭuta priyámedhastutā hárī | somapéyāya vakshataḥ || 30 || 6 ||

33.

Vayám gha tvā sutāvanta āpo ná vṛiktábarhishaḥ | pa-

32, 14 ā-yantāram. śravaḥ-jítam. 15 ni-yantā. 17 pánye (3). bráhma. 18 dardirat ṣ°. vājí. 19 sú. ā-húvaḥ. 20 svá -dhainavānām. utá a°. 21 áti ihi manyu-sāvínam susu-vāṅsam upa-áraṇe. 22 indra ava-cākaṣat. 23 sṛija ā. 24 adhvaryo *iti*. siñcá. bhára. 25 phali-gám bhinát. ava-ásṛijat. 26 hiména a°. 27 nih-túre ā° pra-sakshíṇe. d. b. g. 37, 4. 29 i. t. s. VIII, 13, 27. hárī *iti* híraṇya-keṣyā. 30 = VIII, 6, 45. — 33, 1 sutá-vantaḥ. vṛiktá-barhishaḥ.

vítrasya prasrávaṇeshu vṛitrahan pári stotára āsate || 1 || sváranti tvā suté náro váso nireká ukthínaḥ | kadā́ sutám tṛishāṇá óka ā́ gama índra svabdíva váṅsagaḥ || 2 || káṇvebhir dhṛishṇav á dhṛishád vā́jam darshi sahasríṇam | piśáṅgarūpam maghavan vicarshaṇe makshū́ gómantam īmahe || 3 || pāhí gāyándhaso máda índrāya medhyātithe | yáḥ sámmiślo háryor yáḥ suté sácā vajrī́ rátho hiraṇyáyaḥ || 4 || yáḥ sushavyáḥ sudákshiṇa inó yáḥ sukrátūr gṛiṇé | yá ākaráḥ sahásrā yáḥ śatámagha índro yáḥ pūrbhíd āritáḥ || 5 || [7] ||

yó dhṛishitó yó 'vṛito yó ásti śmáśrushu śritáḥ | ví-bhūtadyumnaṣ cyávanaḥ purushṭutáḥ krátvā gaúr iva ṣā-kináḥ || 6 || ká īm veda suté sácā píbantam kád váyo dadhe | ayáṃ yáḥ púro vibhinátty ójasā mandānáḥ śipry ándhasaḥ || 7 || dānā́ mṛigó ná vāraṇáḥ purutrā́ carátham dadhe | nákish ṭvā ní yamad ā́ suté gamo mahā́ṇṣ carasy ójasā || 8 || yá ugráḥ sánn ánishṭrita sthiró ránāya sáṃskṛitaḥ † yádi stotúr maghávā śṛiṇávad dhávam néndro yoshaty ā́ gamat || 9 || satyám itthā́ vṛishéd asi vṛíshajūtir nó 'vṛitaḥ | vṛíshā hy ùgra śṛiṇvishé parāváti vṛísho arvāváti śrutáḥ || 10 || [8] ||

vṛíshaṇas te abhíṣavo vṛíshā kā́ṣā hiraṇyáyī | vṛíshā rátho maghavan vṛíshaṇā hárī vṛíshā tvám śatakrato || 11 || vṛíshā sótā sunotu te vṛíshann ṛijīpinn ā́ bhara | vṛíshā dadhanve vṛíshaṇam nadíshv ā́ túbhyaṃ sthātar harīṇām || 12 || éndra yāhi pītáye mádhu śavishṭha somyám | nā́yám áchā maghávā śṛiṇávad gíro bráhmokthā́ ca sukrátuḥ || 13 ||

33, 1 pra-srávaṇeshu vṛitra-han. 2 váso *iti* nireké. svabdī́ -iva. 3 dhṛishṇo *iti*. piśáṅga-rūpam. ví-carshaṇe makshú. 4 gā́ya á° máde. medhya-atithe. sám-miślaḥ. 5 su-savyáḥ su-dákshiṇaḥ. su-krátuḥ (13). ā́-karaḥ. śatá-maghaḥ. pūḥ-bhít. 6 ávṛitaḥ. vibhūta-dyumnaḥ. puru-stutáḥ. 7 ví-bhinátti. śiprí. 8 nákiḥ tvā. 9 ánih-stritaḥ. hávam ná í°. 10 vṛíshā ít. vṛísha -jūtiḥ naḥ á°. hí u°. vṛísho *iti*. 11 hárī *iti*. śatakrato *iti* śata -krato (14). 13 ā́ í°. ná a° ácha. bráhma u°.

váhantu tvā ratheshṭhām á hárayo rathayújaḥ | tiráś cid aryám sávanāni vṛitrahann anyéshāṃ yá śatakrato || 14 || asmákam adyántamaṃ stómaṃ dhishva mahāmaha | asmákaṃ te sávanā santu śáṃtamā mádāya dyuksha somapāḥ || 15 || 9 ||

nahí shás táva nó máma śāstré anyásya ráṇyati | yó asmán vīrá ánayat || 16 || índraś cid ghā tád abravīt striyá aśāsyám mánaḥ | utó áha krátuṃ raghúm || 17 || sáptī cid ghā madacyútā mithunā vahato rátham | evéd dhúr vṛíshṇa úttarā || 18 || adháḥ paśyasva mópári saṃtarām pādakaú hara | má te kaśaplakaú dṛiśan strí hí brahmá babhūvitha || 19 || 10 ||

34.

Éndra yāhi háribhir úpa káṇvasya sushṭutím | divó amúshya śásato divám yayá divāvaso || 1 || á tvā grávā vádann ihá somí ghóśheṇa yachatu | divó amúshya — || 2 || átrā ví nemír eshām úrāṃ ná dhūnute vṛíkaḥ | divó amúshya — || 3 || á tvā káṇvā ihávase hávante vájasātaye | divó amúshya — || 4 || dádhāmi te sutánāṃ vṛíshṇe ná pūrvapáyyam | divó amúshya — || 5 || 11 ||

smátpuraṃdhir na á gahi viśvátodhīr na ūtáye | divó amúshya — || 6 || á no yāhi mahemate sáhasrote śátāmagha | divó amúshya — || 7 || á tvā hótā mánurhito devatrá vakshad ídyaḥ | divó amúshya — || 8 || á tvā madacyútā hárī śyenám pakshéva vakshataḥ | divó amúshya —

33, 14 rathe-sthām. ratha-yújaḥ. vṛitra-han. 15 adyá á°. mahā-maha. soma-pāḥ. 16 sáḥ. nó *iti*. á á°. 17 gha. utó *iti*. 18 sáptī *iti*. ghā mada-cyútā. evá ít. 19 mā. u°. kaśa-plakaú. — 34, 1 é. y. 130, 1. su-stutím. divāvaso *iti* divā-vaso. 3 átra. 4 ihá á°. vāja-sātaye. 5 pūrva-pāyyam. 6 smát-puraṃdhiḥ. viśvátaḥ-dhīḥ. 7 mahe-mate sáhasra-ūte śáta-magha. 8 mánuḥ -hitaḥ. 9 mada-cyútā hárī *iti*. pakshā-iva.

|| 9 || á yāhy aryá á pári svāhā sómasya pītáye | divó amúshya — || 10 || 12 ||

á no yāhy úpaśruty ukthéshu raṇayā ihá | divó amúshya — || 11 || sárūpair á sú no gahi sámbhṛitaiḥ sámbhṛitāśvaḥ | divó amúshya — || 12 || á yāhi párvatebhyaḥ samudrásyādhi vishṭápaḥ | divó amúshya — || 13 || á no gávyāny áśvyā sahásrā śūra dardṛihi | divó amúshya — || 14 || á naḥ sahasraśó bharāyútāni śatáni ca | divó amúshya — || 15 || á yád índraś ca dádvahe sahásraṃ vásurocishaḥ | ójishṭham áśvyam paśúm || 16 || yá ṛijrá vátaraṅhaso 'rushāso raghushyádaḥ | bhrájante sūryā iva || 17 || párāvatasya rātíshu draváccakreshv āśúshu | tíshṭhaṃ vánasya mádhya á || 18 || 13 ||

35.

Agnínéndreṇa váruṇena víshṇunādityaí rudraír vásubhiḥ sacābhúvā | sajóshasā ushásā sūryeṇa ca sómam pibatam aśvinā || 1 || víśvābhir dhībhír bhúvanena vājinā divá pṛithivyádribhiḥ sacābhúvā | sajóshasā ushásā — || 2 || víśvair devaís tribhír ekādaśaír ihádbhír marúdbhir bhṛígubhiḥ sacābhúvā | sajóshasā ushásā — || 3 || jushéthāṃ yajñám bódhataṃ hávasya me víśvehá devau sávanāva gachatam | sajóshasā ushásā sūryeṇa césham no volham aśvinā || 4 || stómaṃ jushethāṃ yuvaśéva kanyánāṃ víśvehá devau sávanāva gachatam | sajóshasā ushásā sūryeṇa césham — || 5 || gíro jushethām adhvarám jushethāṃ víśvehá devau

---

34, 11 úpa-śruti. raṇaya. 12 sá-rūpaiḥ. sám-bhṛitaiḥ sámbhṛita-aśvaḥ. 13 samudrásya á°. 15 bhara á°. 16 dádvahe *iti*. vásu-rocishaḥ. 17 yé ṛijráḥ vāta-raṅhasaḥ. raghu-syádaḥ. 18 dravát-cakreshu. mádhye. — 35, 1 agnínā í°. víshṇunā ādityaiḥ. sacā-bhúvā. sa-jóshasau. 2 pṛithivyā á°. 3 ihá a°. 4 víśvā ihá. sávanā áva. ca ā́ísham. 5 yuvaśā́-iva.

sávanāva gachatam | sajóshasā ushásā sūryeṇa césham — || 6 || 14 ||

hāridravéva patatho vánéd úpa. sómaṃ sutám mahishévāva gachathaḥ | sajóshasā ushásā sūryeṇa ca trír vartír yātam aṣvinā || 7 || haṅsāv iva patatho adhvagāv iva sómaṃ sutám mahishévāva gachathaḥ | sajóshasā ushásā sūryeṇa ca trír — || 8 || ṣyenāv iva patatho havyádātaye sómaṃ sutám mahishévāva gachathaḥ | sajóshasā ushásā sūryeṇa ca trír — || 9 || píbatam ca tripṇutám cā ca gachatam prajāṃ ca dhattáṃ drávinaṃ ca dhattam | sajóshasā ushásā sūryeṇa córjaṃ no dhattam aṣvinā || 10 || jáyatam ca prá stutaṃ ca prá cāvatam prajāṃ ca dhattáṃ drávinaṃ ca dhattam | sajóshasā ushásā sūryeṇa córjaṃ — || 11 || hatáṃ ca ṣátrūn yátatam ca mitríṇaḥ prajāṃ ca dhattáṃ drávinaṃ ca dhattam | sajóshasā ushásā sūryeṇa córjaṃ — || 12 || 15 ||

mitrāváruṇavantā utá dhármavantā marútvantā jaritúr gachatho hávam | sajóshasā ushásā sūryeṇa cādityaír yātam aṣvinā || 13 || áṅgirasvantā utá víshṇuvantā marútvantā jaritúr gachatho hávam | sajóshasā ushásā sūryeṇa cādityaír — || 14 || ṛibhumántā vṛishaṇā vājavantā marútvantā jaritúr gachatho hávam | sajóshasā ushásā sūryeṇa cādityaír — || 15 || bráhma jinvatam utá jinvataṃ dhíyo hatáṃ rákshāṅsi sédhatam ámīvāḥ | sajóshasā ushásā sūryeṇa ca sómaṃ sunvató aṣvinā || 16 || kshatráṃ jinvatam utá jinvataṃ nṛín hatáṃ rákshāṅsi sédhatam ámīvāḥ | sajóshasā ushásā sūryeṇa ca sómaṃ — || 17 || dhenúr jinvatam utá jinvataṃ víṣo hatáṃ rákshāṅsi sédhatam ámīvāḥ | sajóshasā ushásā sūryeṇa ca sómaṃ — || 18 || 16 ||

35, 7 hāridravá-iva. vánā ít. mahishá-iva áva. 8 adhvagaú -iva. 9 havyá-dātaye. 10 ca ā. pra-jām. ca ū°. 11 ca a°. 13 mitrāváruṇa-vantau. ca ā°. 14 áṅgirasvantau.

átrer iva śṛṇutam pūrvyástutiṃ syāvāśvasya sunvató madacyutā | sajóshasā ushásā sūryeṇa cāśvinā tiróahnyam || 19 || sárgāṅ iva śṛjatam sushṭutír úpa syāvāśvasya sunvató madacyutā | sajóshasā ushásā sūryeṇa cāśvinā || 20 || raśmíṅr iva yachatam adhvaráṅ úpa syāvāśvasya sunvató madacyutā | sajóshasā ushásā sūryeṇa cāśvinā — || 21 || arvāg rátham ní yachatam píbatam somyám mádhu | ā́ yātam aśvinā́ gatam avasyúr vām ahám huve dhattám rátnāni dāśúshe || 22 || namovāké prásthite adhvaré narā vivákshaṇasya pītáye | ā́ yātam — || 23 || svāhākṛitasya tṛimpatam sutásya devāv ándhasaḥ | ā́ yātam — || 24 || 17 ||

36.

Avitā́si sunvató vṛiktábarhishaḥ píbā sómam mádāya kám śatakrato | yáṃ te bhāgám ádhārayan víśvāḥ sehānáḥ pṛítanā urú jráyaḥ sám apsujín marútvāṅ indra satpate || 1 || práva stotāram maghavann áva tvám píbā sómam mádāya kám śatakrato | yáṃ te bhāgám — || 2 || ūrjā́ devāṅ ávasy ójasā tvám píbā sómam mádāya kám śatakrato | yáṃ te bhāgáṃ — || 3 || janitā́ divó janitā́ pṛithivyā́ḥ píbā sómam mádāya kám śatakrato | yáṃ te bhāgám — || 4 || janitā́śvānāṃ janitā́ gávām asi píbā sómam mádāya kám śatakrato | yáṃ te bhāgám — || 5 || átrīṇāṃ stómam adrivo mahás kṛidhi píbā sómam mádāya kám śatakrato | yáṃ te bhāgám — || 6 || syāvāśvasya sunvatás táthā śṛiṇu yáthā-śṛiṇor átreḥ kármāṇi kṛiṇvatáḥ | prá trasádasyum āvitha tvám éka ín nṛishā́hya índra bráhmāṇi vardháyan || 7 || 18 ||

35, 19 pūrvyá-stutim. syāvá-aśvasya. mada-cyutā. ca á° tiráḥ -ahnyam. 20 su-stutíḥ. 22 p. s. m. VI, 60, 15. ā́ — gatam VIII, 8, 6. 23 namaḥ-vāké prá-sthite. 24 svāhā-kṛitasya. — 36, 1 avitā́ asi. vṛiktá-barhishaḥ píba. śatakrato *iti* śata-krato. apsu -jít. sat-pate. 2 prá ava. 5 janitā́ á°. 7 syāvá-aśvasya. yáthā á°. ít nṛi-sáhye.

37.

Prédám bráhma vṛitratūryeshv āvitha prá sunvatáḥ ṣacīpata índra víṣvābhir ūtíbhiḥ | mádhyaṃdinasya sávanasya vṛitrahann anedya píbā sómasya vajrivaḥ || 1 || sehāná ugra pṛítanā abhí drúhaḥ ṣacīpata índra víṣvābhir ūtíbhiḥ | mádhyaṃdinasya — || 2 || ekarāḷ asyá bhúvanasya rājasi ṣacīpata índra víṣvābhir ūtíbhiḥ | mádhyaṃdinasya — || 3 || ṣaṣṭhāvānā yavayasi tvám éka íc chacīpata índra víṣvābhir ūtíbhiḥ | mádhyaṃdinasya — || 4 || kshémasya ca prayújaṣ ca tvám īṣishe ṣacīpata índra víṣvābhir ūtíbhiḥ | mádhyaṃdinasya — || 5 || kshatráya tvam ávasi ná tvam āvitha ṣacīpata índra víṣvābhir ūtíbhiḥ | mádhyaṃdinasya — || 6 || ṣyāvāṣvasya rébhatas táthā ṣṛiṇu yáthāṣṛiṇor átreḥ kármāṇi kṛiṇvataḥ | prá trasádasyum āvitha tvám éka ín nṛishāhya índra kshatrāṇi vardháyan || 7 || [19] ||

38.

Yajñásya hí sthá ṛitvíjā sásnī vājeshu kármasu | índrāgnī tásya bodhatam || 1 || toṣāsā rathayāvānā vṛitraháṇāparājitā | índrāgnī tásya bodhatam || 2 || idáṃ vām madirám mádhv ádhukshann ádribhir naraḥ | índrāgnī tásya bodhatam || 3 || jushéthāṃ yajñám ishṭáye sutáṃ sómaṃ sadhastutī | índrāgnī á gataṃ narā || 4 || imā́ jushethāṃ sávanā yébhir havyány ūháthuḥ | índrāgnī á gataṃ narā || 5 || imā́ṃ gāyatrávartaniṃ jushéthāṃ sushṭutím máma | índrāgnī á gataṃ narā || 6 || [20] ||

37, 1 prá í°. vṛitra-tūryeshu. ṣacī-pate. vṛitra-han. píba. 3 eka-rāṭ. 4 sa-sthāvānā. ít ṣ°. 5 pra-yújaḥ. 7 ṣyāvá-aṣvasya. táthā-índra VIII, 36, 7. — 38, 1 sásnī *iti*. índrāgnī *iti*. 2 ratha-yāvānā vṛitra-hánā áparā-jitā. 4 sadhastutī *iti* sadha-stutī. 6 gāyatrá-vartanim. su-stutím.

prātaryávabhir á gatam devébhir jenyāvasū | índrāgnī sómapītaye || 7 || syāváśvasya sunvató 'trīṇām śṛiṇutam hávam | índrāgnī sómapītaye || 8 || evá vām ahva ūtáye yáthāhuvanta médhirāḥ | índragnī sómapītaye || 9 || áhám sárasvatīvator indrāgnyór ávo vṛiṇe | yábhyām gāyatrám ṛicyáte || 10 || [21] ||

39.

Agním astoshy ṛigmíyam agním ílā yajádhyai | agnír devāñ anaktu na ubhé hí vidáthe kavír antáś cárati dūtyàm nábhantām anyaké same || 1 || ny àgne návyasā vácas tanūshu śáṁsam eshām | ny árātī rárāvṇām víśvā aryó árātīr itó yuchantv āmúro nábhantām anyaké same || 2 || ágne mánmāni túbhyam kám ghṛitám ná juhva āsáni | sá devéshu prá cikiddhi tvám hy ási pūrvyáḥ śivó dūtó vivásvato nábhantām anyaké same || 3 || tád-tad agnír váyo dadhe yáthā-yathā kṛipaṇyáti | ūrjáhutir vásūnām śám ca yóś ca máyo dadhe víśvasyai devāhūtyai nábhantām anyaké same || 4 || sá ciketa sáhīyasāgníś citréṇa kármaṇā | sá hótā śáśvatīnām dákshiṇābhir abhívṛita inóti ca pratīvyàm nábhantām anyaké same || 5 || [22] ||

agnír jātá devánām agnír veda mártānām apīcyàm | agníḥ sá draviṇodá agnír dvárā vy ùrṇute svāhuto návīyasā nábhantām anyaké same || 6 || agnír devéshu sámvasuḥ sá vikshú yajñíyāsv á | sá mudá kávyā purú víśvam bhūmeva pushyati devó devéshu yajñíyo nábhantām anyaké

38, 7 prātaryāva-bhiḥ. jenyāvasū *iti*. sóma-pītaye. 8 syāvá-aśvasya. átrīṇām. 9 evá. ahve. yáthā á°. 10 á a°. — 39, 1 ubhé *iti*. vidáthe *iti*. antár *iti*. 2 ní a°. ní árātīḥ. ā-múraḥ. 3 juhve. hí. 4 ūrjā-āhutiḥ. devá-hūtyai. 5 sáhīyasā a°. abhí-vṛitaḥ. 6 draviṇaḥ-dāḥ. ví u° sú-āhutaḥ. 7 sám-vasuḥ. bhūma-iva.

same || 7 || yó agníḥ saptámānushaḥ ṣritó víṣveshu síndhushu | tám ấganma tripastyám mandhātúr dasyuhántamam agnim yajñéshu pūrvyám nábhantām anyaké same || 8 || agnís tríṇi tridhấtūny ấ ksheti vidáthā kavíḥ | sá tríṇr ekādaṣấṇ ihá yákshac ca pipráyac ca nó vípro dūtáḥ párishkṛito nábhantām anyaké same || 9 || tvám no agna āyúshu tvám devéshu pūrvya vásva éka irajyasi | tvám ấpaḥ parisrútaḥ pári yanti svásetavo nábhantām anyaké same || 10 || 23 ||

40.

Índrāgnī yuvám sú naḥ sáhantā dāsatho rayím | yéna dṛiḷhấ samátsv ấ vīḷú cit sāhishīmáhy agnír váneva vấta ín nábhantām anyaké same || 1 || nahí vām vavráyāmahé 'théndram íd yajāmahe ṣávishṭham nṛiṇấm náram | sá naḥ kadấ cid árvatā gámad ấ vājasātaye gámad ấ medhásātaye nábhantām anyaké same || 2 || tấ hí mádhyam bhárāṇām indrāgnī adhikshitáḥ | tấ u kavitvanấ kaví prichyámānā sakhīyaté sám dhītám aṣnutam narā nábhantām anyaké same || 3 || abhy àrca nabhākavád indrāgnī yajásā girấ | yáyor víṣvam idám jágad iyám dyaúḥ pṛithiví mahy ùpásthe bibhṛitó vásu nábhantām anyaké same || 4 || prá bráhmāṇi nabhākavád indrāgníbhyām irajyata | yấ saptábudhnam arṇavám jihmábāram aporṇutá índra íṣāna ójasā nábhantām anyaké same || 5 || ápi vṛiṣca purāṇavád vratáter iva gushpitám ójo dāsásya dambhaya | vayám tád asya

---

39, 8 saptá-mānushaḥ. ấ a° tri-pastyám. dasyuhán-tamam. 9 tri-dhấtūni. yákshat. pipráyat. pári-kṛitaḥ. 10 agne. pari -srútaḥ. svá-setavaḥ. — 40, 1 índrāgnī *iti*. samát-su. sahishīmáhi. vánā-iva vāte ít. 2 vavráyāmahe átha í°. vāja-sātayo. medhá -sātaye. 3 indrāgnī *iti* (4. 7) adhi-kshitáḥ taú. kaví *iti*. sakhi -yaté. 4 abhí a°. mahí upá-sthe. 5 saptá-budhnam. jihmá -bāram apa-ūrṇutáḥ.

sámbhṛitaṃ vásv índreṇa ví bhajemahi nábhantām anyaké same || 6 || 24 ||

yád indrāgní jánā imé vihváyante tánā girā́ | asmákebhir nṛíbhir vayáṃ sāsahyáma pṛitanyató vanuyáma vanushyató nábhantām anyaké same || 7 || yá́ nú ṣvetā́v avó divá́ uccárāta úpa dyúbhiḥ | indrāgnyór ánu vratám úhānā́ yanti síndhavo yā́n sīm bandhā́d ámuñcatāṃ nábhantām anyaké same || 8 || pūrvíṣh ṭa indrópamātayaḥ pūrvír utá práṣastayaḥ sū́no hinvásya harivaḥ | vásvo vīrásyāpṛíco yá́ nú sā́dhanta no dhíyo nábhantām anyaké same || 9 || tám ṣiṣītā suvṛiktíbhis tveshā́ṃ sátvānam ṛigmíyam | utó nú cid yá́ ójasā ṣúshṇasyāṇḍā́ni bhédati jéshat svàrvatīr apó nábhantām anyaké same || 10 || tám ṣiṣītā svadhvarā́ṃ satyā́ṃ sátvānam ṛitvíyam | utó nú cid yá́ óhata āṇḍā́ ṣúshṇasya bhédaty ájaiḥ svàrvatīr apó nábhantām anyaké same || 11 || evéndrāgníbhyām pitṛivā́n návīyo mandhātṛivád aṅgirasvád avāci | tridhā́tunā ṣármaṇā pātam asmā́n vayáṃ syāma pátayo rayīṇā́m || 12 || 25 ||

41.

Asmā́ ū shú prábhūtaye váruṇāya marúdbhyó 'rcā vidúshṭarebhyaḥ | yó dhītā́ mā́nushāṇām paṣvó gā́ iva rákshati nábhantām anyaké same || 1 || tám ū shú samaná girā́ pitṛīṇā́ṃ ca mánmabhiḥ | nābhākásya práṣastibhir yáḥ síndhūnām úpodayé saptásvasā sá madhyamó nábhantām anyaké same || 2 || sá kshápaḥ pári shasvaje ny ùsró māyáyā dadhe sá víṣvam pári darṣatáḥ | tásya vénīr ánu vra-

---

40, 6 sám-bhṛitam. 7 vi-hváyante. sasahyáma. 8 ut-cárātaḥ. úhānāḥ. 9 pūrvíḥ te indra úpa-mātayaḥ. prá-ṣastayaḥ sū́no *iti*. vīrásya ā-pṛícaḥ yā́ḥ. 10 ṣiṣīta suvṛiktí-bhiḥ. utó *iti*. ṣúshṇasya ā°. 11 ṣiṣīta su-adhvarā́m. u. n. c. 10. óhate. 12 evá i° pitṛi-vát. tri-dhā́tunā. vayám *etc.* IV, 50, 6. — 41, 1 asmai ūṁ *iti* sú prá-bhūtaye. marút-bhyaḥ árca. 2 uṁ *iti* sú. práṣasti-bhiḥ. úpa ut-ayé saptá-svasā. 3 sasvaje ní u°.

tám usháś tisró avardhayan nábhantām anyaké same || 3 || yáḥ kakúbho nidhārayáḥ pṛithivyām ádhi darśataḥ | sá mātā pūrvyám padám tád váruṇasya sáptyaṃ sá hí gopā ivéryo nábhantām anyaké same || 4 || yó dhartā bhúvanānāṃ yá usráṇām apīcyā véda námāni gúhyā | sá kavíḥ kávyā purú rūpáṃ dyaúr iva pushyati nábhantām anyaké same || 5 || [26] ||

yásmin víśvāni kávyā cakré nábhir iva śritā | tritáṃ jūtí saparyata vrajé gávo ná saṃyúje yujé áśvāṅ ayukshata nábhantām anyaké same || 6 || yá āsv átka āśáye víśvā jātány eshām | pári dhámāni mármṛiśad váruṇasya puró gáye víśve devá ánu vratáṃ nábhantām anyaké same || 7 || sá samudró apīcyàs turó dyām iva rohati ní yád āsu yájur dadhé | sá māyā arcínā padāstṛiṇān nákam áruhan nábhantām anyaké same || 8 || yásya śvetā vicakshaṇā tisró bhūmīr adhikshitáḥ | trír úttarāṇi paprátur váruṇasya dhruvám sádaḥ sá saptānām irajyati nábhantām anyaké same || 9 || yáḥ śvetāṅ ádhinirṇijaś cakré kṛishṇāṅ ánu vratā | sá dhāma pūrvyám mame yá skambhéna ví ródasī ajó ná dyām ádhārayan nábhantām anyaké same || 10 || [27] ||

42.

Ástabhnād dyām ásuro viśvávedā ámimīta varimāṇam pṛithivyāḥ | āsīdad víśvā bhúvanāni samrāḍ víśvét tāni váruṇasya vratāni || 1 || evā vandasva váruṇam bṛihántaṃ namasyā dhīram amṛítasya gopām | sá naḥ śárma triváruthaṃ ví yaṅsat pātáṃ no dyāvāpṛithivī upásthe || 2 || imāṃ

41, 4 ni-dhārayáḥ. gopāḥ-iva íryaḥ. 6 sam-yúje. 7 ā -śáye. 8 padā ástṛiṇāt. ā aruhat. 9 vi-cakshaṇā. adhi-kshitáḥ. 10 ádhi-nirnijaḥ. yáḥ. ródasī *iti*. ádhārayat. — 42, 1 viśvá-vedāḥ. ā a°. sam-rāṭ víśvā ít. 2 evá. namasyá. tri-váruthaṃ. dyāvā-pṛithivī *iti* úpa-sthe.

dhíyaṃ śikshamāṇasya deva krátuṃ dákshaṃ varuṇa sáṃ śiśādhi | yáyāti víśvā duritā́ tárema sutármāṇam ádhi nā́vaṃ ruhema || 3 || ā́ vāṃ grā́vāṇo aśvinā dhībhír víprā acucyavuḥ | nā́satyā sómapītaye nábhantām anyaké same || 4 || yáthā vām átrir aśvinā gīrbhír vípro ájohavīt | nā́satyā sómapītaye nábhantām anyaké same || 5 || evā́ vām ahva ūtáye yáthāhuvanta médhirāḥ | nā́satyā sómapītaye nábhantām anyaké same || 6 || 28 ||

Pañcamó 'nuvākaḥ.

43.

Imé víprasya vedháso 'gnér ástṛitayajvanaḥ | gíra stómāsa īrate || 1 || á́smai te pratiháryate jātavedo vícarshaṇe | ágne jánāmi sushṭutím || 2 || ārokā́ iva ghéd áha tigmā́ agne táva tvíshaḥ | dadbhír vánāni bapsati || 3 || hárayo dhūmáketavo vā́tajūtā úpa dyávi | yátante vṛíthag agnáyaḥ || 4 || eté tyé vṛíthag agnáya iddhā́saḥ sám adṛikshata | ushásām iva ketávaḥ || 5 || 29 ||

kṛishṇā́ rájāṅsi patsutáḥ prayáṇe jātávedasaḥ | agnír yád ródhati kshámi || 6 || dhāsíṃ kṛiṇvāná óshadhīr bápsad agnír ná vāyati | púnar yán táruṇīr ápi || 7 || jihvā́bhir áha nánnamad arcíshā jaṅjaṇābhávan | agnír váneshu rocate || 8 || apsv àgne sádhish ṭáva saúshadhīr ánu rudhyase | gárbhe sáñ jāyase púnaḥ || 9 || úd agne táva ṭád ghṛitā́d arcí rocata áhutam | níṁsānaṃ juhvò múkhe || 10 || 30 ||

ukshā́nnāya vaśā́nnāya sómapṛishṭhāya vedháse | stó-

42, 3 yáyā áti. duḥ-itā́. su-tármāṇam. 4 sóma-pītaye. 6a = VIII, 38, 9. — 43, 1 ástṛita-yajvanaḥ gíraḥ. 2 prati-háryate jāta-vedaḥ ví-carshaṇe. su-stutím. 3 ārokā́ḥ-iva gha ít. 4 dhūmá-ketavaḥ vā́ta-jūtāḥ. 6 pra-yáṇe jātá-vedasaḥ. 8 jaṅjaṇā-bhávan. 9 ap-sú a° sádhiḥ táva sáḥ ó°. púnar *iti*. 10 arcíḥ rocate á-hutam. 11 ukshá-annāya vaśā́-annāya sóma-pṛishṭhāya.

mair vidhemāgnáye || 11 || utá tvā námasā vayám hótar vāreṇyakrato | ágne samídbhir īmahe || 12 || utá tvā bhṛiguvāc chuce manushvád agna āhuta | aṅgirasvád dhavāmahe || 13 || tvám hy àgne agnínā vípro vípreṇa sán satā́ | sákhā sákhyā samidhyáse || 14 || sá tvám víprāya dāśúshe rayím dehi sahasríṇam | ágne vīrávatīm ísham || 15 || 31 ||

ágne bhrátaḥ sáhaskṛita róhidaśva śúcivrata | imám stómam jushasva me || 16 || utá tvāgne máma stúto vāśráya pratiháryate | goshṭhám gáva ivāśata || 17 || túbhyam tā́ aṅgirastama víśvāḥ sukshitáyaḥ príthak | ágne kámāya yemire || 18 || agním dhībhír manīshíṇo médhirāso vipaścítaḥ | admasádyāya hinvire || 19 || tám tvám ájmeshu vājínam tanvānā́ agne adhvarám | váhnim hótāram īlate || 20 || 32 ||

purutrā́ hí sadríñ ási víśo víśvā ánu prabhúḥ | samátsu tvā havāmahe || 21 || tám īlishva yá áhuto 'gnír vibhrājate ghṛitaíḥ | imám naḥ śriṇavad dhávam || 22 || tám tvā vayám havāmahe śriṇvántam jātávedasam | ágne ghnántam ápa dvíshaḥ || 23 || viśā́m rā́jānam ádbhutam ádhyakṣham dhármaṇām imám | agním īḷe sá u śravat || 24 || agním víśvāyuvepasam máryam ná vājínam hitám | sáptim ná vājayāmasi || 25 || 33 ||

ghnán mṛidhrā́ny ápa dvísho dáhan rákshāṅsi víśvāhā ágne tigména dīdihi || 26 || yám tvā jánāsa indhaté manushvád aṅgirastama | ágne sá bodhi me vácaḥ || 27 || yád agne divijā́ ásy apsujā́ vā sahaskṛita | tám tvā gīrbhír ha-

---

43, 11 vidhema a°. 12 váreṇyakrato *iti* váreṇya-krato. samít-bhiḥ. 13 bhṛigu-vát ś°. agne ā-huta. havāmahe. 14 hí a°. sam-idhyáse. 16 bhrā́tar *iti* sáhaḥ-kṛita róhit-aśva śúci-vrata. 17 tvā a°. prati-háryate go-sthám gā́vaḥ-iva ā°. 18 su-kshitáyaḥ (29). 19 vipaḥ-citaḥ adma-sádyāya. 21 = VIII, 11, 8. 22 t. ī. y. VI, 60, 10. ā́-hutaḥ. vi-bhrājate. hávam. 23 jātá-vedasam. 24 ádhi-aksham. 25 viśvā́yu-vepasam. 28 divi-jāḥ. apsu-jāḥ. sahaḥ-kṛita.

vāmahe || 28 || túbhyaṃ ghét té jánā imé víṣvāḥ sukshitáyaḥ pṛíthak | dhāsíṃ hinvanty áttave || 29 || té ghéd agne svādhyó 'hā víṣvā nṛicákshasaḥ | tárantaḥ syāma durgáhā || 30 || 34 ||

agníṃ mandrám purupriyáṃ ṣīrám pāvakáṣocisham | hṛidbhír mandrébhir īmahe || 31 || sá tvám agne vibhāvasuḥ sṛiján sūryo ná raṣmíbhiḥ | ṣárdhan támāṅsi jighnase || 32 || tát te sahasva īmahe dātráṃ yán nópadásyati | tvád agne váryaṃ vásu || 33 || 35 ||

44.

Samídhāgníṃ duvasyata ghṛitaír bodhayatātithim | ásmin havyá juhotana || 1 || ágne stómaṃ jushasva me várdhasvānéna mánmanā | práti sūktáni harya naḥ || 2 || agníṃ dūtám puró dadhe havyaváham úpa bruve | devāṅ á sādayād ihá || 3 || út te bṛihánto arcáyaḥ samidhānásya dīdivaḥ | ágne ṣukrása īrate || 4 || úpa tvā juhvò máma ghṛitācīr yantu haryata | ágne havyá jushasva naḥ || 5 || 36 ||

mandrám hótāram ṛitvíjaṃ citrábhānuṃ vibhávasum | agníṃ īḷe sá u ṣravat || 6 || pratnáṃ hótāram ídyaṃ júshṭam agníṃ kavíkratum | adhvarāṇām abhiṣríyam || 7 || jushānó aṅgirastamemá havyány ānushák | ágne yajñáṃ naya ṛitutha || 8 || samidhāná u santya ṣúkraṣoca ihá vaha | cikitván daívyaṃ jánam || 9 || vípraṃ hótāram adrúham dhūmáketuṃ vibhávasum | yajñānāṃ ketúm īmahe || 10 || 37 ||

ágne ní pāhi nas tvám práti shma deva ríshataḥ | bhin-

43, 29 gha ít. 30 ṭ. gh. a. svādhyàḥ VIII, 19, 17. áhā. nṛi-cákshasaḥ. duḥ-gáhā. 31 puru-priyám. pāvaká-ṣocisham. 32 vibhā-vasuḥ. 33 yát ná upa-dásyati. — 44, 1 sam-ídhā a°. bodhayata á° ā a°. 2 várdhasva a°. su-uktáni. 3 havya-váham. 4 sam-idhānásya. 6 citrá-bhānum vibhā-vasum. agnim *etc.* VIII, 43, 24. 7 kaví-kratum. abhi-ṣríyam. 8 aṅgiraḥ-tama imā. naya. 9 sam-idhānáḥ. ṣúkra-ṣoce ihá ā. 10 dhumá-ketum vibhā-vasum. 11 sma. ríshataḥ.

dhí dvéshaḥ sahaskṛita || 11 || agníḥ pratnéna mánmanā ṣúmbhānas tanvàṃ svàṃ | kavír víprena vāvṛidhe || 12 || ūrjó nápātam á huve 'gním pāvakáṣocisham | asmín yajñé svadhvaré || 13 || sá no mitramahas tvám ágne ṣukréṇa ṣocíshā | devaír á satsi barhíshi || 14 || yó agníṃ tanvò dáme devám mártaḥ saparyáti | tásmā íd dīdayad vásu || 15 || [38] ||

agnír mūrdhá diváḥ kakút pátiḥ pṛithivyá ayám | apáṃ rétāṅsi jinvati || 16 || úd agne ṣúcayas táva ṣukrá bhrájanta īrate | táva jyótīṅshy arcáyaḥ || 17 || íṣishe váryasya hí dātrásyāgne svàrpatiḥ | stotá syāṃ táva ṣármaṇi || 18 || tvám agne manīshíṇas tvám hinvanti cíttibhiḥ | tvám vardhantu no gíraḥ || 19 || ádabdhasya svadhávato dūtásya rébhataḥ sádā | agnéḥ sakhyám vṛiṇīmahe || 20 || [39] ||

agníḥ ṣúcivratatamaḥ ṣúcir víprāḥ ṣúciḥ kavíḥ | ṣúcī rocata áhutaḥ || 21 || utá tvā dhītáyo máma gíro vardhantu viṣváhā | ágne sakhyásya bodhi naḥ || 22 || yád agne syám ahám tvám tvám vā ghā syá ahám | syúsh te satyá ihāśíshaḥ || 23 || vásur vásupatir hí kam ásy agne vibhávasuḥ | syáma te sumatáv ápi || 24 || ágne dhṛitávratāya te samudráyeva síndhavaḥ | gíro vāśrása īrate || 25 || [40] ||

yúvānaṃ viṣpátiṃ kavíṃ viṣvádam puruvépasam | agníṃ ṣumbhāmi mánmabhiḥ || 26 || yajñánāṃ rathyè vayáṃ tigmájambhāya vīláve | stómair ishemāgnáye || 27 || ayám agne tvé ápi jaritá bhūtu santya | tásmai pāvaka mṛiḷaya || 28 || dhíro hy ásy admasád vípro ná jāgṛiviḥ sádā | ágne dīdáyasi dyávi || 29 || purágne duritébhyaḥ purá mṛidhrébhyaḥ kave | prá ṇa áyur vaso tira || 30 || [41] ||

44, 11 sahaḥ-kṛita. 12 vavṛidhe. 13 pāvaká-ṣocisham. su-adhvaré. 14 mitra-mahaḥ. d. á s. b. 12, 4. 15 tásmai. 17 ṣukrāḥ. 18 dātrásya a° svàḥ-patiḥ. 21 ṣúcivrata-tamaḥ. ṣúciḥ rocate á-hutaḥ. 23 gha. syúḥ te. ihá ā-śishaḥ. 24 vásu-patiḥ. vibhā-vasuḥ. su-mataú. 25 dhṛitá-vratāya. samudrāya-iva. 26 viṣva-ádam puru-vépasam. 27 tigmá-jambhāya. ishema a°. 28 tvé *iti*. t. p. m. 12, 9. 29 hí. adma-sát. 30 purā a° duḥ-itébhyaḥ. naḥ. vaso *iti*.

45.

Ā́ ghā yé agním indhaté stṛiṇánti barhír ānushák | yéshām índro yúvā sákhā || 1 || bṛihánn íd idhmá eshām bhū́ri ṣastám pṛithúḥ sváruḥ | yéshām índro yúvā sákhā || 2 || áyuddha íd yudhā́ vṛítaṃ ṣū́ra ā́jati sátvabhiḥ | yéshām índro yúvā sákhā || 3 || ā́ bundáṃ vṛitrahā́ dade jātáḥ pṛichad ví mātáram | ká ugrā́ḥ ké ha ṣṛiṇvire || 4 || práti tvā ṣavasī́ vadad girā́v ápso ná yodhishat | yás te ṣatrutvám ācaké || 5 || 42 ||

utá tvám maghavañ chṛiṇu yás te váshṭi vavákshi tát | yád vīḷáyāsi vīḷú tát || 6 || yád ājíṃ yā́ty ājikṛíd índraḥ svaṣvayúr úpa | rathī́tamo rathī́nām || 7 || ví shú víṣvā abhiyújo vájrin víshvag yáthā vṛiha | bhávā naḥ suṣrávastamaḥ || 8 || asmā́kaṃ sú rátham purá índraḥ kṛiṇotu sātáye | ná yáṃ dhū́rvanti dhūrtáyaḥ || 9 || vṛijyā́ma te pári dvíshó 'raṃ te ṣakra dāváne | gaméméd indra gómataḥ || 10 || 43 ||

ṣánaiṣ cid yánto adrivó 'ṣvāvantaḥ ṣatagvínaḥ | vivákshaṇā anehásaḥ || 11 || ūrdhvā́ hí te divé-dive sahásrā sūnṛítā ṣatā́ | jaritṛíbhyo vimáṅhate || 12 || vidmā́ hí tvā dhanaṃjayám índra dṛiḷhā́ cid ārujám | ādāríṇaṃ yáthā gáyam || 13 || kakuháṃ cit tvā kave mándantu dhṛishṇav índavaḥ | ā́ tvā paṇíṃ yád ī́mahe || 14 || yás te revā́ñ ádāṣuriḥ pramamársha magháttaye | tásya no véda ā́ bhara || 15 || 44 ||

imá u tvā ví cakshate sákhāya indra somínaḥ | pushṭā́vanto yáthā paṣúm || 16 || utá tvā́badhiraṃ vayáṃ ṣrútkar-

---

45, 1 gha. 3 ā́ a°. 4 vṛitra-hā́. ké. 5 ā-caké. 6 ṣṛiṇu. 7 āji-kṛít. svaṣva-yúḥ. rathí-tamaḥ rathínām. 8 sú. abhi-yújaḥ. bháva. suṣrávaḥ-tamaḥ. 10 dvíshaḥ á°. gaméma ít. 11 adri-vaḥ áṣva-vantaḥ ṣata-gvínaḥ. 12 vi-máṅhate. 13 vidmá. dhanam-jayám. ā-rujám ā-dāríṇam. 14 dhṛishṇo *iti*. 15 pra-mamársha. 16 imé. pushṭá-vantaḥ. 17 tvā á°. ṣrút-karṇam.

ṇaṃ sántam ūtáye | dūrád ihá havāmahe || 17 || yác chuṣrūyā́ imáṃ hávaṃ durmársham cakriyā utá | bháver āpír no ántamaḥ || 18 || yác cid dhí te ápi vyáthir jaganvā́ṅso ámanmahi | godā́ íd indra bodhi naḥ || 19 || á tvā rambháṃ ná jívrayo rarabhmā́ ṣavasas pate | usmási tvā sadhástha ā́ || 20 || [45] ||

stotrám índrāya gāyata purunṛimṇā́ya sátvane | nákir yáṃ vṛiṇvaté yudhí || 21 || abhí tvā vṛishabhā́ suté sutáṃ sṛijāmi pītáye | tṛimpā́ vy àṣnuhī mádam || 22 || mā́ tvā mūrā́ avishyávo mópahásvāna ā́ dabhan | mákīm brahmadvísho vanaḥ || 23 || ihá tvā góparīṇasā mahé mandantu rā́dhase | sáro gauró yáthā piba || 24 || yā́ vṛitrahā́ parāváti sánā návā ca cucyuvé | tā́ saṃsátsu prá vocata || 25 || [46] ||

ápibat kadrúvaḥ sutám índraḥ sahásrabāhve | átrādedishṭa paúṅsyam || 26 || satyáṃ tát turváṣe yádau vídāno ahnavāyyám | vy ā̀nat turváṇe ṣámi || 27 || taráṇiṃ vo jánānāṃ tradáṃ vā́jasya gómataḥ | samānám u prá ṣaṅsisham || 28 || ṛibhukshā́ṇaṃ ná vártava ukthéshu tugryāvṛídham | índraṃ sóme sácā suté || 29 || yáḥ kṛintád íd ví yonyáṃ triṣókāya girím pṛithúm | góbhyo gātúṃ níretave || 30 || [47] ||

yád dadhishé manasyási mandānáḥ préd íyakshasi | mā́ tát kar indra mṛiḷáya || 31 || dabhrám cid dhí tvávataḥ kṛitáṃ ṣṛiṇvé ádhi kshámi | jígātv indra te mánaḥ || 32 || táved u tā́ḥ sukīrtáyó 'sann utá práṣastayaḥ | yád indra mṛiḷáyāsi naḥ || 33 || mā́ na ékasminn ā́gasi mā́ dváyor utá trishú | vádhīr mā́ ṣūra bhū́rishu || 34 || bibhā́yā hí tvā́-

---

45, 18 yát ṣusruyā́ḥ. duḥ-mársham. 19 yát. hí. go-dā́ḥ. 20 rarabhmā́. sadhá-sthe. 21 puru-nṛimṇā́ya. 22 vṛishabhā́. tṛimpā́ ví aṣnuhi. 23 mā́ upa-hásvānaḥ. brahma-dvísbaḥ. 24 gó-parīṇasā. 25 vṛitra-hā́. saṃsát-su. 26 sahásra-bāhve átra a°. 27 ví ā°. 29 vártave. tugrya-vṛídham. i. s. s. s. 5, 2. 30 tri-ṣókāya. níḥ-etave. 31 prá ít. 32 hí. 33 táva ít. su-kīrtáyaḥ á°. prá-ṣastayaḥ. yád — naḥ VIII, 6, 25. 35 bibhāya.

vata ugrād abhiprabhaṅgíṇaḥ | dasmād ahám ṛitīsháhaḥ || 35 || 48 ||

má sákhyuḥ ṣūnam á vide má putrásya prabhūvaso | āvṛítvad bhūtu te mánaḥ || 36 || kó nú maryā ámithitaḥ sákhā sákhāyam abravīt | jahá kó asmád īshate || 37 || evāre vṛishabhā sutó 'sinvan bhūry āvayaḥ | ṣvaghnīva nivátā cáran || 38 || á ta etá vacoyújā hárī gṛibhṇe sumádrathā | yád īm brahmábhya íd dádaḥ || 39 || bhindhí víṣvā ápa dvíshaḥ pári bádho jahí mṛídhaḥ | vásu spārháṃ tád á bhara || 40 || yád vīḷāv indra yát sthiré yát párṣāne párābhṛitam | vásu spārháṃ tád á bhara || 41 || yásya te viṣvámānusho bhūrer dattásya védati | vásu spārháṃ tád á bhara || 42 || 49 ||

Tṛitīyo 'dhyāyaḥ.

46.

Tvāvataḥ purūvaso vayám indra praṇetaḥ | smási sthātar harīṇām || 1 || tvāṃ hí satyám adrivo vidmá dātāraṃ ishām | vidmá dātāraṃ rayīṇām || 2 || á yásya te mahimánaṃ ṣátamūte ṣátakrato | gīrbhír gṛiṇánti kārávaḥ || 3 || sunīthó ghā sá mártyo yám maruto yám aryamá | mitráḥ pánty adrúhaḥ || 4 || dádhāno gómad áṣvavad suvíryam ādityájūta edhate | ṣádā rāyá puruspṛíhā || 5 || 1 ||

tám índraṃ dānam īmahe ṣavasānām ábhīrvam | íṣāṇaṃ rāyá īmahe || 6 || tásmin hí sánty ūtáyo víṣvā ábhīravaḥ sácā | tám á vahantu sáptayaḥ purūvásum mádāya hárayaḥ sutám || 7 || yás te mádo váreṇyo yá indra vṛitra-

---

45, 35 abhi-prabhaṅgínaḥ. ṛiti-sáhaḥ. 36 prabhuvaso *iti* prabhu-vaso ā-vṛítvat. 38 vṛishabha. ásinvan. ṣvaghnī-iva. 39 te. vacaḥ-yújā hárī *iti*. sumát-rathā. 40 jahí. 41 párā -bhṛitam. 42 viṣvá-mānushaḥ. — 46, 1 puruvaso *iti* puru-vaso. pranetar *iti* pra-netaḥ. 3 ṣátam-ūte ṣátakrato *iti* ṣáta-krato. 4 su-nīthāḥ gha. 5 su-vīryam. ādityá-jūtaḥ. puru-spṛíhā. 7 puru-vásum. 8 vṛitrahán-tamaḥ.

hántamaḥ | yá ādadíḥ svàr nṛíbhir yáḥ pṛítanāsu duṣhṭáraḥ || 8 || yó duṣhṭáro viṣvavāra śravā́yyo vā́jeshv ásti tarutā́ | sá naḥ ṣavishṭha sávanā́ vaso gahi gaméma gómati vrajé || 9 || gavyó shú ṇo yáthā purā́ṣvayótā rathayā́ | varívasyā́ mahāmaha || 10 || 2 ||

nahí te ṣūra rā́dhasó 'ntaṃ vindā́mi satrā́ | dā́ṣasyā́ no maghavan nṝ́ cid adrivo dhíyo vā́jebhir āvitha || 11 || yá ṛishváḥ śrāvayátsakhā víṣvét sá veda jánimā purushṭutáḥ | tā́ṃ víṣve mā́nushā yugéndraṃ havante taviṣhā́ṃ yatásrucaḥ || 12 || sá no vā́jeshv avitā́ purūvásuḥ purasthātā́ maghávā vṛitrahā́ bhuvat || 13 || abhí vo vīrā́m ándhaso mádeshu gāya girā́ mahā́ vícetasam | índraṃ nā́ma śrútyaṃ ṣākínaṃ váco yáthā || 14 || dadí rékṇas tanvè dā́dir vásu dadír vā́jeshu puruhūta vājínam | nūnā́m átha || 15 || 3 ||

víṣveshām irajyántaṃ vásūnāṃ sāsahvā́ṅsaṃ cid asyā́ várpasaḥ | kṛipayató nūnā́ṃ áty átha || 16 || mahā́ḥ sú vo áram ishe stávāmahe mīḷhúshe araṃgamā́ya jágmaye | yajñébhir gīrbhír viṣvámanushām marútām iyakshasi gā́ye tvā námasā girā́ || 17 || yé pātáyante ájmabhir girīṇā́ṃ snúbhir eshā́m | yajñā́m mahishvā́ṇīnāṃ sumnáṃ ṭuvishvā́ṇīnām prā́dhvaré || 18 || prabhāṅgáṃ durmatīnā́m índra ṣavishṭhā́ bhara | rayím asmábhyaṃ yújyaṃ codayanmate jyéshṭhaṃ codayanmate || 19 || sánitaḥ sú sanitar úgra cítra cétishṭha sūnṛita | prāsáhā samrāṭ sáhurim sáhantam bhujyúṃ vā́jeshu pū́rvyam || 20 || 4 ||

46, 8 ā-dadíḥ. dustáraḥ (9). 9 viṣva-vāra. sávanā ā́ vaso *iti*. 10 gavyó *iti* sú naḥ. purā́ aṣva-yā́ utá. mahā-maha. 11 rā́dhasaḥ á°. dāsasyá. nú. 12 śravayát-sakhā víṣvā ít. jánima puru-stutáḥ. yugā́ i°. yatá-srucaḥ. 13 puru-vásuḥ puraḥ-sthātā́. vṛitra-hā́. 14 ví-cetasam. 15 dadíḥ r°. puru-hūta. 16 sasahvā́ṅsam. 17 aram-gamáya. viṣvá-manushām. 18 mahi-svánīnām. tuvi-svánīnam prá a°. 19 pra-bhāṅgám duḥ-matīnā́m. ṣavishṭha ā́. codayat-mate (2). 20 sánitar *iti* sú-sanitaḥ. pra-sáhā sam-rāṭ.

ā́ sá etu yá ívad āṅ́ ádevaḥ pūrtám ādadé | yáthā cid váso aṣvyáḥ pṛithuṣrávasi kānītè 'syā́ vyúshy ādadé || 21 || 'shashṭím sahásrāṣvyasyāyútāsanam úshṭrānāṃ viṅsatím ṣatā́ | dáṣa ṣyāvīnāṃ ṣatā́ dáṣa tryàrushīṇāṃ dáṣa gávāṃ sahásrā || 22 || dáṣa ṣyāvā́ ṛidhádrayo vītávārāsa āṣávaḥ | mathrā́ nemím ní vāvṛituḥ || 23 || dā́nāsaḥ pṛithuṣrávasaḥ kānītásya surádhasaḥ | rátham hiraṇyáyaṃ dádan máṅhishṭhaḥ sūrír abhūd várshishṭham akṛita ṣrávaḥ || 24 || ā́ no vāyo mahé táne yāhí makhā́ya pā́jase | vayáṃ hí te cakṛimā́ bhū́ri dāváne sadyáṣ cin máhi dāváne || 25 || 6 ||

yó áṣvebhir váhate vásta usrā́s tríḥ saptá saptatīnā́m | ebhíḥ sómebhiḥ soṃasúdbhiḥ somapā dānā́ya ṣukrapūtapāḥ || 26 || yó ma imā́ṃ cid u tmánā́mandac citrā́ṃ dāváne | aratvé ákshe náhushe sukṛítvani sukṛíttarāya sukrátuḥ || 27 || ucathyè vápushi yáḥ svarā́ḷ utá vāyo ghṛitasnā́ḥ | áṣveshitaṃ rājeshitaṃ ṣúneshitam prā́jma tád idā́ṃ nú tát || 28 || ádha priyā́m ishirā́ya shashṭím sahásrāsanam | áṣvānām ín ná vríshṇām || 29 || gā́vo ná yūthám úpa yanti vádhraya úpa mā́ yanti vádhrayaḥ || 30 || ádha yác cárathe gané ṣatám úshṭrāṅ́ ácikradat | ádha ṣvítneshu viṅsatím ṣatā́ || 31 || ṣatám dāsé balbūthé vípras táruksha ā́ dade | té te vāyav imé jánā mádantíndragopā mádanti devágopāḥ || 32 || ádha syā́ yóshaṇā mahí pratīcí vā́ṣam aṣvyám | ádhirukmā́ ví nīyate || 33 || 6 ||

46, 21 ā́. ā-dadé (2). pṛithu-ṣrávasi kānīté asyā́ḥ vi-úshi. 22 sahásrā áṣvyasya ayútā a°. trí-arushīṇām. 23 ṛidhát-rayaḥ vītá-vārāsaḥ. mathrā́ḥ. vavṛituḥ. 24 pṛithu-ṣrávasaḥ. su-rā́dhasaḥ. dádat. 25 vāyo *iti* (28. 32). cakṛimá. cit. 26 vā́ste. somasút-bhiḥ soma-pāḥ. ṣukrapūta-pāḥ. 27 me. tmánā ámandat. su-kṛítvani sukṛít-tarāya su-krátuḥ. 28 sva-rā́ṭ. ghṛita-snā́ḥ áṣva-ishitam rā́jaḥ-ishitam ṣúnā-ishitam prá á°. 29 sahásrā a°. ít. 30 mā ā́. 31 yát. 32 táruksha. jánāḥ mádanti índra-gopāḥ. devá-gopāḥ. 33 ádhi-rukmā.

47.

Máhi vo mahatắm ávo váruṇa mítra dāṣúshe | yám ādityā abhí druhó rákshathā ném aghám naṣad aneháso va ūtáyaḥ suūtáyo va ūtáyaḥ || 1 || vidā devā aghānām ádityāso apákṛitim | pakshā váyo yáthopári vy àsmé ṣárma yachatāneháso va ūtáyaḥ suūtáyo va ūtáyaḥ || 2 || vy àsmé ádhi ṣárma tát pakshā váyo ná yantana | víṣvāni viṣvavedaso varūthyà manāmahe 'neháso va ūtáyaḥ suūtáyo va ūtáyaḥ || 3 || yásmā árāsata ksháyam jīvátum ca prácetasaḥ | mánor víṣvasya ghéd imá ādityā rāyá īṣate 'neháso va ūtáyaḥ suūtáyo va ūtáyaḥ || 4 || pári ṇo vṛiṇajann aghā durgāṇi rathyò yathā | syāméd índrasya ṣármaṇy ādityānām utávasy aneháso va ūtáyaḥ suūtáyo va ūtáyaḥ || 5 || 7 ||

parihvṛitéd aná jáno yushmádattasya vāyati | dévā ádabhram āṣa vo yám ādityā áhetanāneháso va ūtáyaḥ suūtáyo va ūtáyaḥ || 6 || ná tám tigmám caná tyájo ná drāsad abhí tám gurú | yásmā u ṣárma saprátha ádityāso árādhvam aneháso va ūtáyaḥ suūtáyo va ūtáyaḥ || 7 || yushmé devā ápi shmasi yúdhyanta iva vármasu | yūyám mahó na énaso yūyám árbhād urushyatāneháso va ūtáyaḥ suūtáyo va ūtáyaḥ || 8 || áditir na urushyatv áditiḥ ṣárma yachatu | mātā mitrásya reváto 'ryamṇó váruṇasya cāneháso va ūtáyaḥ suūtáyo va ūtáyaḥ || 9 || yád devāḥ ṣárma ṣaraṇám yád bhadrám yád anāturám | tridhātu yád varūthyàm tád asmāsu ví yantanāneháso va utáyaḥ suūtáyo va ūtáyaḥ || 10 || 8 ||

47, 1 rákshatha ná ṁ. su-ūtáyaḥ. 2 vidā. apa-ākṛitim. yáthā u° ví asmé *iti*. yachata. 3 ví asmé *iti*. viṣva-vedasaḥ. 4 yásmai. prá-cetasaḥ. gha ít imé ādityāḥ. 5 naḥ. duḥ-gāni. s. i. ṣ. 4, 6. utá á°. 6 pari-hvṛitā ít. yushmā-dattasya. áhetana. 7 yásmai. sa-práthaḥ. 8 yushmé *iti*. smasi. urushyata. 9 ca. 10 tri-dhātu. yantana.

ādityā áva hí khyátādhi kúlād iva spáśaḥ | sutīrthám árvato yathānu no neshathā sugám aneháso va ūtáyaḥ suūtáyo va ūtáyaḥ || 11 || néhá bhadrám rakshasvíne návayaí nópayā utá | gáve ca bhadrám dhenáve vīráya ca śravasyatè 'neháso va ūtáyaḥ suūtáyo va ūtáyaḥ || 12 || yád āvír yád apīcyàm dévāso ásti dushkṛitám | trité tád víśvam āptyá āré asmád dadhātanāneháso va ūtáyaḥ suūtáyo va ūtáyaḥ || 13 || yác ca góshu dushvápnyam yác cāsmé duhitar divaḥ | tritáya tád vibhāvary āptyáya párā vahāneháso va ūtáyaḥ suūtáyo va ūtáyaḥ || 14 || nishkám vā ghā kṛiṇávate srájam vā duhitar divaḥ | trité dushvápnyam sárvam āptyé pári dadmasy aneháso va ūtáyaḥ suūtáyo va ūtáyaḥ || 15 || 9 ||

tádannāya tádapase tám bhāgám upasedúshe | tritáya ca dvitáya cósho dushvápnyam vahāneháso va ūtáyaḥ suūtáyo va ūtáyaḥ || 16 || yáthā kalám yáthā śapháṃ yátha ṛiṇám samnáyāmasi | evá dushvápnyam sárvam āptyé sám nayāmasy aneháso va ūtáyaḥ suūtáyo va ūtáyaḥ || 17 || ájaishmādyásanāma cábhūmánāgaso vayám | úsho yásmād dushvápnyād ábhaishmápa tád uchatv aneháso va ūtáyaḥ suūtáyo va ūtáyaḥ || 18 || 10 ||

48.

Svādór abhakshi váyasaḥ sumedháḥ svādhyò varivovíttarasya | víśve yám devá utá mártyāso mádhu bruvánto abhí samcáranti || 1 || antáś ca prágā áditir bhavāsy ava-

---

47, 11 khyáta á°. su-tīrthám. yathā ánu. neshatha su-gám. 12 ná ihá. ná ava-yaí ná upa-yaí. śravasyaté. 13 duḥ-kṛitám. āptyé. dadhātana. 14 yát. duḥ-svápnyam (15—17) yát ca asmé *iti*. vaha. 15 gha. 16 tát-annāya tát-apase. upa-sedúshe. ca ú°. vaha. 17 yáthā ṛi° sam-náyāmasi evá. 18 ájaishma adyá á° ca ábhuma á°. duḥ-svápnyāt ábhaishma ápa. — 48, 1 su-medháḥ su-ādhyàḥ varivovít-tarasya. sam-cárauti. 2 antár *iti*. prá a°. ava-yātā.

yātā́ háraso daívyasya | índav índrasya sakhyáṃ jushāṇáḥ ṣraúshṭīva dhúram ánu rāyá ṛídhyāḥ || 2 || ápāma sómam amṛítā abhūmāganma jyótir ávidāma devā́n | kíṃ nūnám asmā́n kṛiṇavad árātiḥ kím u dhūrtír amṛita mártyasya || 3 || ṣáṃ no bhava hṛidá ā́ pītá indo pitéva soma sūnáve suṣévaḥ | sákheva sákhya uruṣaṅsa dhíraḥ prá ṇa áyur jīváse soma tārīḥ || 4 || imé mā pītā́ yaṣásā urushyávo rátham ná gávaḥ sám anāha párvasu | té mā rakshantu visrásas carítrād utá mā srámād yavayantv índavaḥ || 5 || [11] ||

agníṃ ná mā mathitáṃ sáṃ didīpaḥ prá cakshaya kṛinuhí vásyaso naḥ | áthā hí te máda ā́ soma mányve revā́ṅ iva prá carā pushṭím ácha || 6 || ishiréṇa te mánasā sutásya bhakshīmáhi pítryasyeva rāyáḥ | sóma rājan prá ṇa áyūṅshi tārīr áhānīva sū́ryo vāsarā́ṇi || 7 || sóma rājan mṛiḷáyā naḥ svastí táva smasi vratyā́s tásya viddhi | álarti dáksha utá manyúr indo mā́ nó aryó anukāmám párā dāḥ || 8 || tváṃ hí nas tanvàḥ soma gopā́ gā́tre-gātre nishasátthā nṛicákshāḥ | yát te vayám praminā́ma vratā́ni sá no mṛiḷa sushakhā́ deva vásyaḥ || 9 || ṛidūdáreṇa sákhyā saceya yó mā ná ríshyed dharyaṣva pītáḥ | ayáṃ yáḥ sómo ny ádhāyy asmé tásmā índram pratíram emy áyuḥ || 10 || [12] ||

ápa tyā́ asthur ánirā ámīvā nír atrasan támishīcīr ábhaishuḥ | ā́ sómo asmā́ṅ aruhad víhāyā áganma yátra pratiránta áyuḥ || 11 || yó na índuḥ pitaro hṛitsú pītó 'martyò mártyāṅ āvivéṣa | tásmai sómāya havíshā vidhema mṛiḷīké asya sumataú syāma || 12 || tváṃ soma pitṛíbhiḥ saṃvidānó

48, 2 índo *iti*. ṣraúshṭī-iva. rāyé. 3 abhūma á°. 4 hṛidé. indo *iti* pitā́-iva. su-ṣévaḥ sákhā-iva sákhye uru-saṅsa. naḥ. 5 pītā́ḥ. vi-srásaḥ. 6 átha. máde. cara. 7 pítryasya-iva. naḥ. áhāni-iva. 8 mṛiḷáya. indo *iti* (13). anu-kāmám. 9 gopā́ḥ. ni-sasáttha nṛi-cákshāḥ. pra-minā́ma. su-sakhā́. 10 hári-aṣva. ní. asmé *iti* tásmai. pra-tíram. 11 ámīvāḥ. ví-hāyāḥ. pra-tiránte. 12 ámartyaḥ. ā-vivéṣa. su-mataú. 13 sam-vidānáḥ.

'nu dyávāpṛithiví á tatantha | tásmai ta indo havíshā vidheṃma vayáṃ syāma pátayo rayīṇáṃ || 13 || trátāro devā ádhi vocatā no má no nidrá īṣata mótá jálpiḥ | vayáṃ sómasya viṣváha priyásaḥ suvírāso vidátham á vadema || 14 || tváṃ naḥ soma viṣváto vayodhás tváṃ svarvíd á viṣā nṛicákshāḥ | tváṃ na inda ūtíbhiḥ sajóshāḥ pāhí paścátād utá vā purástāt || 15 || 13 ||

Shashṭho 'nuvākaḥ.

48, 13 ánu dyávāpṛithiví *iti*. te. v. s. p. r. IV, 50, 6. 14 vocata. ni-drā. mā́ utá. su-vīrāsaḥ. 15 vayaḥ-dhā́ḥ. svaḥ-vít. viṣa nṛi-cákshāḥ. indo *iti*. sa-jóshāḥ.

Atha Vālakhilyam.

49.

Abhí prá vaḥ surádhasam índram arca yáthā vidé | yó jaritríbhyo maghávā purūvásuḥ sahásreṇeva síkshati || 1 || ṣatánīkeva prá jigāti dhṛishṇuyā́ hánti vṛitrā́ṇi dāśúshe | girér iva prá rásā asya pinvire dátrāṇi purubhójasaḥ || 2 || ā́ tvā sutā́sa índavo mádā yá indra girvaṇaḥ | ápo ná vajrinn ánv okyàṃ sáraḥ pṛiṇánti ṣūra rádhase || 3 || aneháṣam pratáraṇaṃ vivákshaṇam mádhvaḥ svádishṭham īm piba | ā́ yáthā mandasānáḥ kirási naḥ prá kshudréva tmánā dhṛishát || 4 || ā́ na stómam úpa dravád dhiyānó áśvo ná sótṛibhiḥ | yáṃ te svadhāvan svadáyanti dhenáva índra káṇveshu rātáyaḥ || 5 || 14 ||

ugráṃ ná vīráṃ námasópa sedima víbhūtim ákshitāvasum | udríva vajrinn avató ñá siñcaté kshárantīndra dhītáyaḥ || 6 || yád dha nūnáṃ yád vā yajñé yád vā pṛithivyā́m ádhi | áto no yajñám āśúbhir mahemata ugrá ugrébhir ā́ gahi || 7 || ajirā́so hárayo yé ṭa āśávo vā́tā iva prasakshíṇaḥ | yébhir ápatyam mánushaḥ paríyase yébhir víṣ-

49, 1 su-rā́dhasam. puru-vásuḥ sahásreṇa-iva. 2 ṣatánīkā-iva. puru-bhójasaḥ. 3 mádāḥ yé. 4 pra-táraṇam. kshudrā́-iva. 5 naḥ. hiyānáḥ. 6 námasā úpa. ví-bhutim ákshita-vasum udrí -iva. kshárantī i°. 7 ha. mahe-mate. 8 te. pra-sakshíṇaḥ. pari-íyase.

vaṃ svàr dṛiṣé || 8 || etávatas ta īmaha índra sumnásya gómataḥ | yáthā právo maghavan médhyātithiṃ yáthā nípātithiṃ dháne || 9 || yáthā káṇve maghavan trasádasyavi yáthā pakthé dáśavraje | yáthā góṣarye ásanor ṛijíśvanindra gómad dhíraṇyavat || 10 || [15] ||

50.

Prá sú śrutáṃ surádhasam árcā śakrám abhíshṭaye | yáḥ sunvaté stuvaté kámyaṃ vásu sahásreṇeva máṅhate || 1 || śatánīkā hetáyo asya dushṭárā índrasya samísho mahíḥ | girír ná bhujmá maghávatsu pinvate yád īṃ sutá ámandishuḥ || 2 || yád īṃ sutása índavo 'bhí priyám ámandishuḥ | ápo ná dhāyi sávanam ma á vaso dúghā ivópa dāśúshe || 3 || anehásaṃ vo hávamānam ūtáye mádhvaḥ ksharanti dhītáyaḥ | á tvā vaso hávamānāsa índava úpa stotréshu dadhire || 4 || á naḥ sóme svadhvará iyānó átyo ná toṣate | yáṃ te śvadāvan svádanti gūrtáyaḥ pauré chandayase hávam || 5 || [16] ||

prá vīrám ugráṃ vívicim dhanasprítaṃ víbhūtiṃ rádhaso maháḥ | udríva vajrinn avató vasutvaná sádā pípetha dāśúshe || 6 || yád dha nūnám parāváti yád vā prithivyáṃ diví | yujáná indra háribhir maheṃata ṛishvá ṛishvébhir á gahi || 7 || rathiráso hárayo yé te asrídha ójo vátasya píprati | yébhir ní dásyum mánusho nighóshayo yébhiḥ svàḥ paríyase || 8 || etávatas te vaso vidyáma śūra návyasaḥ | yáthā práva étaśaṃ kṛítvye dháne yáthā vásaṃ dáśavraje || 9 || yáthā káṇve maghavan médhe adhvaré dīrghánīthe

49, 9 te imahe. prá ā°. médhya-atithim. nípa-atithim. 10 dáśa-vraje. gó-śarye. ṛijíśvani í°. hiraṇya-vat. — 50, 1 su-rádhasam árca. sahásreṇa-iva. 2 śatá-anīkāḥ. dustárāḥ. śam-íshaḥ. 3 me. vaso *iti* (4. 9). dúghāḥ-iva úpa. 5 su-adhvaré. svadā-van. 6 dhana-śprítam ví-bhūtim. u. v. u. VIII, 49, 6. 7 y. dh. n. — y. v. p. VIII, 49, 7. mahe-mate. 8 h. y. t. VIII, 49, 8. ni-ghóshayaḥ. svàr *iti* svàḥ pari-íyase. 9 y. p. VIII, 49, 9. dáśa-vraje. 10 y. k. m. VIII, 49, 10. dīrghá-nīthe.

dámūnasi | yáthā góṣarye ásiṣāso adrivo máyi gotráṃ harisríyam || 10 || [17] ||

51.

Yáthā mánau sáṃvaraṇau sómam indrāpibaḥ sutám | nípātithau maghavan médhyātithau púshṭigau śrúshṭigau sácā || 1 || pārshadvāṇáḥ práskaṇvaṃ sám asādayac cháyānaṃ jívrim úddhitam | sahásrāṇy asiṣāsad gávām ríshis ṭvóto dásyave vríkaḥ || 2 || yá ukthébhir ná vindháte cikíd yá ṛishicódanaḥ | índraṃ tám áchā vada návyasyā maty árishyantaṃ ná bhójase || 3 || yásmā arkáṃ saptáśīrshāṇam ānṛicús tridhātum uttamé padé | sá tv ìmā víśvā bhúvanāni cikradad ād íj janishṭa paúṃsyam || 4 || yó no dātá vásūnām índraṃ tám hūmahe vayám | vidmá hy àsya sumatíṃ návīyasīṃ gaméma gómati vrajé || 5 || [18] ||

yásmai tvám vaso dānáya śíkshasi sá rāyás pósham aśnute | tám tvā vayám maghavann indra girvaṇaḥ sutávanto havāmahe || 6 || kadā caná 'starír asi néndra saścasi dāśúshe | úpopén nú maghavan bhūya ín nú te dānaṃ devásya pṛicyate || 7 || prá yó nanakshé abhy ójasā krívim vadhaíḥ śúshṇaṃ nighosháyan | yadéd ástambhīt pratháyann amúṃ dívam ād íj janishṭa párthivaḥ || 8 || yásyāyám víśva áryo dásaḥ śevadhipā aríḥ | tiráś cid aryé rúśame párīravi túbhyét só ajyate rayíḥ || 9 || turaṇyávo mádhumantaṃ ghṛitaścútaṃ víprāso arkám ānṛicuḥ | asmé rayíḥ paprathác vríshṇyaṃ śávo 'smé suvānāsa índavaḥ || 10 || [19] ||

50, 10 gó-sarye ásisāsaḥ. hari-śríyam. — 51, 1 indra° á°. nípa-atithau. médhya-átithau púshṭi-gau śrúshṭi-gau. 2 asādayat ś°. asisāsat. tvā-ūtaḥ. 3 ṛishi-códanaḥ. ácha. matí. 4 yásmai. saptá-śīrshāṇam. tri-dhātum. tú i°. ít. 5 vidmá hí a° su-matím. 6 vaso *iti*. sutá-vantaḥ. 7 ná i°. úpa-upa ít. ít. 8 abhí. ni-ghosháyan yadā́ ít. ít. 9 yásya a°. śevadhi-pāḥ. túbhya ít. 10 ghṛita-scútam. asmé *iti* (2).

52.

Yáthā mánau vívasvati sómaṃ ṣakrápibaḥ sutám | yáthā tritḗ chánda indra jújoshasy āyaú mādayase sácā ‖ 1 ‖ pṛíshadhre médhye mātaríṣvanīndra suvāné ámandathāḥ | yáthā sómaṃ dáṣaṣipre dáṣoṇye syūmaraṣmāv ṛíjūnasi ‖ 2 ‖ yá ukthá kévalā dadhḗ yáḥ sómaṃ dhṛishitápibat | yásmai víshṇus tríṇi padá vicakramá úpa mitrásya dhármabhiḥ ‖ 3 ‖ yásya tvám indra stómeshu cākáno váje vājiñ chatakrato | táṃ tvā vayáṃ sudúghām iva godúho juhūmási ṣravasyávaḥ ‖ 4 ‖ yó no dātá sá naḥ pitá mahấñ ugrá īṣānakṛít | áyāmann ugró maghávā purūvásur gór áṣvasya prá dātu naḥ ‖ 5 ‖ 20 ‖

yásmai tvám vaso dānáya máṁhase sá rāyás pósham invati | vasūyávo vásupatiṃ ṣatákratuṃ stómair índraṃ havāmahe ‖ 6 ‖ kadá caná prá yuchasy ubhé ní pāsi jánmanī | túrīyāditya hávanaṃ ta indriyám ấ tasthāv amṛítaṃ diví ‖ 7 ‖ yásmai tvám maghavann indra girvaṇaḥ ṣíksho ṣíkshasi dāṣúshe | asmákaṃ gíra utá sushṭutíṃ vaso kaṇvavác chṛiṇudhī hávam ‖ 8 ‖ ástāvi mánma pūrvyám bráhméndrāya vocata | pūrvír ṛitásya bṛihatír anūshata stotúr medhá asṛikshata ‖ 9 ‖ sám índro ráyo bṛihatír adhūnuta sáṃ kshoṇí sám u sūryam | sáṃ ṣukrấsaḥ ṣúcayaḥ sáṃ gávāṣiraḥ sómā índram amandishuḥ ‖ 10 ‖ 21 ‖

53.

Upamáṃ tvā maghónāṃ jyéshṭhaṃ ca vṛishabhāṇāṃ |

52, 1 ṣakra á°. 2 mātaríṣvani í°. dáṣa-ṣipre dáṣa-oṇye syūma-raṣmau. 3 dhṛishitấ á°. vi-cakramé. 4 ṣatakrato *iti* ṣata-krato. t. tv. v. 30, 10. sudúghām-iva go-dúhaḥ. 5 y. n. d. VIII, 51, 5. īṣāna-kṛít. puru-vásuḥ. 6 y. t. v. d. VIII, 51, 6. s. r. p. VIII, 51, 6. vasu-yávaḥ vásu-patim ṣatá-kratum. 7 ubhé *iti*. jánmanī *iti* túrīya ā°. te. 8 ṣíksho *iti*. su-stutím vaso *iti* kaṇva-vát ṣṛiṇudhi. 9 bráhma í°. 10 kshoṇí *iti*. gó-āṣiraḥ. — 53, 1 upa-mám.

pūrbhíttamam maghavann indra govídam íṣānaṃ rāyá īmahe || 1 || yá āyúṃ kútsam atithigvám árdayo vāvṛidhānó divédive | táṃ tvā vayáṃ háryaṣvaṃ ṣatákratuṃ vājayánto havāmahe || 2 || á no víṣveshāṃ rásam mádhvaḥ siñcantv ádrayaḥ | yé parāváti sunviré jáneshv á yé arvāvátíndavaḥ || 3 || víṣvā dvéshāṅsi jahí cáva cá kṛidhi víṣve sanvantv á vásu | ṣíshṭeshu cit te madiráso aṅṣávo yátrā sómasya tṛimpási || 4 || 22 ||

índra nédīya éd ihi mitámedhābhir ūtíbhiḥ | á ṣaṃtama ṣáṃtamābhir abhíshṭibhir á svāpe svāpíbhiḥ || 5 || ājitúraṃ sátpatiṃ viṣvácarshaṇiṃ kṛidhí prajásv ábhagam | prá sú tirā ṣácībhir yé ta ukthínaḥ krátum punatá ānushák || 6 || yás te sádhishṭhó 'vase té syāma bháreshu te | vayáṃ hótrābhir utá devahūtibhiḥ sasaváṅso manāmahe || 7 || aháṃ hí te harivo bráhma vājayúr ājíṃ yámi sádotíbhiḥ | tvám íd evá tám áme sám aṣvayúr gavyúr ágre mathīnām || 8 || 23 ||

54.

Etát ta indra vīryàṃ gīrbhír gṛiṇánti kārávaḥ | té stóbhanta úrjam āvan ghṛitaṣcútam pauráso nakshan dhītíbhiḥ || 1 || nákshanta índram ávase sukṛityáyā yéshāṃ sutéshu mándase | yáthā saṃvarté ámado yáthā kṛiṣá evāsmé indra matsva || 2 || á no víṣve sajóshaso dévāso gántanópa naḥ | vásavo rudrā ávase na á gamañ chṛiṇvántu marúto hávam || 3 || pūshā víshṇur hávanam me sárasvaty ávantu saptá

53, 1 pūrbhít-tamam. go-vídam. 2 atithi-gvám. vavṛidhānáḥ. t. tv. v. 30, 10. hári-aṣvam ṣatá-kratum. 3 arvā-váti í°. 4 ca áva ca á. yátra. 5 á ít. mitá-medhābhiḥ. su-āpe svāpí-bhiḥ. 6 āji-túram sát-patim viṣvá-carshaṇim. pra-jāsu á-bhagam. sú tira. te. punaté. 7 sádhishṭhaḥ á°. devahūti-bhiḥ. 8 sádā ū°. — 54, 1 te. ghṛita-ṣcútam. 2 nákshante. su-kṛityáyā. sam-varté. kṛiṣé evá asmé *iti*. 3 sa-jóshasaḥ. gántana úpa. ṣṛiṇvántu. 4 sárasvatī.

síndhavaḥ | ấpo vấtaḥ párvatāso vánaspátiḥ ṣṛiṇótu pṛithiví hávam || 4 || 24 ||

yád indra rấdho ásti te mấghonam maghavattama | téna no bodhi sadhamấdyo vṛidhé bhágo dānấya vṛitrahan || 5 || ấjipate nṛipate tvám íd dhí no vấja ấ́ vakshi sukrato | vītí hótrābhir utá devávītibhiḥ sasavấṅso ví ṣṛiṇvire || 6 || sánti hy àryá āṣísha índra áyur jánānām | asmấn nakshasva maghavann úpāvase dhukshásva pipyúshīm ísham || 7 || vayám ta indra stómebhir vidhema tvám asmákam ṣatakrato | máhi sthūrám ṣaṣayám rấdho áhrayam práskaṇvāya ní toṣaya || 8 || 25 ||

55.

Bhūríd índrasya vīryàṃ vy ákhyam abhy áyati | rấdhas te dasyave vṛika || 1 || ṣatám ṣvetấsa ukṣháṇo diví tấro ná rocante | mahnấ dívam ná tastabhuḥ || 2 || ṣatám veṇúñ chatám ṣúnaḥ ṣatám cármāṇi mlātấni | ṣatám me balbajastukấ árushīṇām cátuḥṣatam || 3 || sudevấ stha kāṇvāyanā váyo-vayo vicaránta ḥ | áṣvāso ná caṅkramata || 4 || ád ít sāptásya carkirann ấnūnasya máhi ṣrávaḥ | ṣyấvīr atidhvasán pathấṣ cákshushā caná saṃnáṣe || 5 || 26 ||

56.

Práti te dasyave vṛika rấdho adarṣy áhrayam | dyaúr ná prathinấ ṣávaḥ || 1 || dáṣa máhyam pautakratấḥ sahásrā dásyave vṛíkaḥ | nítyād rāyó amaṅhata || 2 || ṣatám me gardabhấnām ṣatám úṛṇāvatīnām | ṣatám dāsấṅ áti srájaḥ || 3 || tátro ápi prấṇīyata pūtákratāyai vyàktā | áṣvānām ín ná

54, 5 sadha-mấdyaḥ. vṛitra-han. 6 ấji-pate nṛi-pate. hí. vấje. ṣukrato *iti* su-krato. devávīti-bhiḥ. 7 hí aryé ā-ṣíshaḥ índre. úpa á°. 8 te. ṣatakrato *iti* ṣata-krato. — 55, 1 bhūri ít. ví. abhí ấ ayati. 3 ṣatám ṣ°. balbaja-stukấḥ. cátuḥ-ṣatam. 4 su -devấḥ. kāṇvāyanāḥ. vi-caránta ḥ. 5 ấ á°. ati-dhvasán. sam-náṣe. — 56, 4 tátro *iti* prá anīyata pūtá-kratāyai ví-aktā. ít.

yūthyàm || 4 || ácety agníṣ cikitúr havyavāṭ sá sumádrathaḥ | agníḥ ṣukréṇa ṣocíshā bṛihát sūro arocata diví sūryo arocata || 5 || 27 ||

57.

Yuvám devā krátunā pūrvyéṇa yuktā ráthena tavishám yajatrā | ágachatam nāsatyā ṣácībhir idám tritíyam sávanam pibāthaḥ || 1 || yuvám devás tráya ekādaṣáṣaḥ satyáḥ satyásya dadṛiṣe purástāt | asmákam yajñám sávanam juṣhāṇā pātám sómam aṣvinā dídyagnī || 2 || panáyyam tád aṣvinā kṛitám vām vṛishabhó divó rájasaḥ pṛithivyáḥ | sahásram ṣáṅsā utá yé gávishṭau sárvāñ ít tāñ úpa yātā píbadhyai || 3 || ayám vām bhāgó níhito yajatremā gíro nāsatyópa yātam | píbatam sómam mádhumantam asmé prá dāṣváṅsam avatam ṣácībhiḥ || 4 || 28 ||

58.

Yám ṛitvíjo bahudhā kalpáyantaḥ sácetaso yajñám imám váhanti | yó anūcānó brāhmaṇó yuktá āsīt kā́ svit tátra yájamānasya samvít || 1 || éka evāgnír bahudhā sámiddha ékaḥ sūryo víṣvam ánu prábhūtaḥ | ékaivóshāḥ sárvam idám ví bhāty ékam vā́ idám ví babhūva sárvam || 2 || jyótishmantam ketumántam tricakráṃ sukhám rátham sushádam bhūrivāram | citrámaghā yásya yóge 'dhijajñe tám vām huvé áti riktam píbadhyai || 3 || 29 ||

59.

Imáni vām bhāgadhéyāni sisrata índrāvaruṇā prá mahé sutéshu vām | yajñé-yajñe ha sávanā 'bhuraṇyátho yát su-

---

56, 5 havya-vāṭ. sumát-rathaḥ. — 57, 1 ā́ a°. 2 dídyagnī *iti* dídi-agnī. 3 gó-ishṭau. yāta. 4 ní-hitaḥ yajatrā imā́ḥ. nāsatyā úpa. asmé *iti*. — 58, 1 sá-cetasaḥ. sam-vít. 2 evá a°. sám-iddhaḥ. prá-bhūtaḥ ékā evá u°. vaí. 3 tri-cakrám su-khám. su-sádam bhūri-vāram citrá-maghā. adhi-jajñe. — *Dieser Hymnus fehlt in mehreren Handschriften.* — 59, 1 bhāga-dhéyāni sisrate.

nvaté yájamānāya ṣíkshathaḥ || 1 || nishshídhvarīr ósḥadhīr ápa āstām índrāvaruṇā mahimánam áṣata | yá sísratū rájasaḥ pāré ádhvano yáyoḥ ṣátrur nákir ádeva óhate || 2 || satyáṃ tád indrāvaruṇā kṛiṣásya vām mádhva ūrmíṃ duhate saptá.vāṇīḥ | tábhir dāṣváṅsam avataṃ ṣubhas patī yó vām ádabdho abhí páti cíttibhiḥ || 3 || ghṛitaprúshaḥ saúmyā jīrádānavaḥ saptá svásāraḥ sádana ṛitásya | yá ha vām indrāvaruṇā ghṛitaṣcútas tábhir dhattaṃ yájamānāya ṣikshatam || 4 || 30 ||

ávocāma mahaté saúbhagāya satyáṃ tveshábhyām mahimánam indriyám | asmán sv ìndrāvaruṇā ghṛitaṣcútas tríbhiḥ sāptébhir avataṃ ṣubhas patī || 5 || índrāvaruṇā yád ṛishíbhyo manīshấṃ vācó matíṃ ṣrutám adattam ágre | yáni sthánāny asṛijanta dhírā yajñáṃ tanvānás tápasābhy àpaṣyam || 6 || índrāvaruṇā saumanasám ádṛiptaṃ rāyás póshaṃ yájamāneshu dhattam | prajấm pushṭím bhūtim asmásu dhattaṃ dīrghāyutváya prá tirataṃ na áyuḥ || 7 || 31 ||

VĀLAKHILYAṂ SAMĀPTAM.

59, 2 niḥ-sídhvarīḥ. sísratuḥ. ádevaḥ. 3 patī *iti* (5). 4 ghṛita-prúshaḥ saúmyāḥ jīrá-dānavaḥ. sádane. yáḥ. ghṛita-ṣcútaḥ (5). 6 sú i°. dhírāḥ. tápasā abhí a°. 7 pra-jām.

60.

Agna á yāhy agníbhir hótāraṃ tvā vṛṇīmahe | á tvám anaktu práyatā havíshmatī yájishṭhaṃ barhír āsáde || 1 || áchā hí tvā sahasaḥ sūno aṅgiraḥ srúcaṣ cáranty adhvaré | ūrjó nápātaṃ ghṛitákeṣam īmahe 'gníṃ yajñéshu pūrvyám || 2 || ágne kavír vedhā́ asi hótā pāvaka yákshyaḥ | mandró yájishṭho adhvaréshv íḍyo víprebhiḥ ṣukra mánmabhiḥ || 3 || ádrogham á vahoṣató yavishṭhya devā́ñ ajasra vītáye | abhí práyāṅsi súdhitā́ vaso gahi mándasva dhītíbhir hitáḥ || 4 || tvám ít sapráthā asy ágne trātar ṛitás kavíḥ | tvā́ṃ víprāsaḥ samidhāna dīdiva á vivāsanti vedhásaḥ || 5 || 32 ||

ṣócā ṣocishṭha dīdihí viṣé máyo rā́sva stotré mahā́ṅ asi | devā́nāṃ ṣármān máma santu sūráyaḥ ṣatrūshā́haḥ svagnáyaḥ || 6 || yáthā cid vṛiddhám atasám ágne saṃjū́rvasi kshámi | evā́ daha mitramaho yó asmadhrúg durmánmā káṣ ca vénati || 7 || mā́ no mártāya ripáve rakshasvíne mā́ghāṣaṅsāya rīradhaḥ | ásredhadbhis taráṇibhir yavishṭhya ṣivébhiḥ pāhi pāyúbhiḥ || 8 || pāhí no agna ékayā pāhy ùtá dvitīyayā | pāhí gīrbhís tisṛíbhir ūrjām pate pāhí catasṛíbhir vaso | 9 || pāhí víṣvasmād rakshāso árāvṇaḥ prá sma vā́jeshu no 'va | tvā́m íd dhí nédishṭhaṃ devátātaya 'āpíṃ nákshāmahe vṛidhé || 10 || 33 ||

á no agne vayovṛídhaṃ rayím pāvaka ṣáṅsyam | rā́svā

60, 1 ágne. prá-yatā. ā-sáde. 2 ácha. sūno *iti*. ghṛitá -kesam. 4 vaha u°. sú-dhitā á vaso *iti*. 5 sa-práthāḥ. sam -idhāna. 6 ṣóca. ṣatru-sáhaḥ su-agnáyaḥ. 7 sam-jū́rvasi. evá. mitra-mahaḥ. asma-dhrúk duḥ-mánmā. 8 mā́ aghá-saṅsāya. 9 agne. pāhí utá. vaso *iti*. 10 hí. devá-tataye. 11 vayaḥ -vṛídham. rā́sva.

ca ná upamāte puruspṛíham súnītī sváyaśastaram || 11 || yéna váṅsāma pṛítanāsu śárdhatas táranto aryá ādíśaḥ | sá tvám no vardha práyasā śacīvaso jínvā dhíyo vasuvídaḥ || 12 || śíśāno vṛishabhó yathāgníḥ śṛíṅge dávidhvat | tigmá asya hánavo ná pratidhṛíshe sujámbhaḥ sáhaso yahúḥ || 13 || nahí te agne vṛishabha pratidhṛíshe jámbhāso yád vitíshṭhase | sá tvám no hotaḥ súhutam havísh kṛidhi váṅsvā no váryā purú || 14 || śéshe váneshu mātróḥ sám tvā mártāsa indhate | átandro havyá vahasi havishkṛíta ád íd devéshu rājasi || 15 || 34 ||

saptá hótāras tám íd ílate tvágne sutyájam áhrayam | bhinátsy ádrim tápasā ví śocíshā prágne tishṭha jánāṅ áti || 16 || agním-agnim vo ádhriguṃ huvéma vṛiktábarhishaḥ | agníṃ hitáprayasaḥ śaśvatíshv á hótāram carshaṇīnām || 17 || kétena śárman sacate sushāmány ágne túbhyam cikitvánā | ishaṇyáyā naḥ pururúpam á bhara vájam nédishṭham ūtáye || 18 || ágne járitar vispátis tepānó deva rakshásaḥ | áproshivān gṛihápatir maháṅ asi divás pāyúr duroṇayúḥ || 19 || má no ráksha á veśīd āghṛiṇīvaso má yātúr yātumávatām | parogavyūty ánirām ápa kshúdham ágne sédha rakshasvínaḥ || 20 || 35 ||

61.

Ubháyam śṛiṇávac ca na índro arvāg idáṃ vácaḥ | satrācyā maghávā sómapītaye dhiyá śávishṭha á gamat || 1 || tám hí svarājam vṛishabhám tám ójase dhisháṇe nishṭata-

---

60, 10 upa-māte. puru-spṛíham sú-nītī sváyaśaḥ-taram. 12 ā -díśaḥ. śacīvaso *iit* śacī-vaso jínva. vasu-vídaḥ. 13 yathā a° śṛíṅge *iti*. prati-dhṛíshe (14) su-jámbhaḥ. 14 vi-tíshṭhase. s. tv. n. 12. hotar *iti* sú-hutam haviḥ. váṅsva. 15 haviḥ-kṛítaḥ. 16 tvā a° su-tyájam. prá a°. 17 ádhri-gum. vṛiktá-barhishaḥ. hitá -prayasaḥ. 18 su-sāmáni. puru-rūpam. 19 gṛihá-patiḥ. 20 āghṛiṇivaso *ity* āghṛiṇi-vaso. yātu-mávatām paraḥ-gavyūtí. — 61, 1 śṛiṇávat. sóma-pītaye. 2 sva-rājam. dhisháṇe *iti* niḥ -tatakshátuḥ.

kshátuḥ | utópamánām prathamó ní shīdasi sómakāmam hí te mánaḥ || 2 || á vṛishasva purūvaso sutásyendrándhasaḥ | vidmá hí tvā harivaḥ pṛitsú sāsahím ádhṛishṭam cid dadhṛishváṇim || 3 || áprāmisatya maghavan táthéd asad índra krátvā yáthā vāsaḥ | sanéma vājam táva ṣiprinn ávasā makshú cid yánto adrivaḥ || 4 || ṣagdhy ū shú ṣacīpata índra víṣvābhir ūtíbhiḥ | bhágam ná hí tvā yaṣásam vasuvídam ánu ṣūra cárāmasi || 5 || 36 ||

pauró áṣvasya purukṛíd gávām asy útso deva hiraṇyáyaḥ | nákir hí dánam parimárdhishat tvé yád-yad yámi tád á bhara || 6 || tvám hy éhi cérave vidá ṇhágam vásuttaye | úd vāvṛishasva maghavan gávishṭaya úd indrāṣvamishṭaye || 7 || tvám purú sahásrāṇi ṣatáni ca yūthá dānáya manhase | á puramdarám cakṛima vípravacasa índram gāyantó 'vase || 8 || avipró vā yád ávidhad vípro vendra te vácaḥ | sá prá mamandat tvāyá ṣatakrato práchāmanyo áhaṃsana || 9 || ugrábāhur mrakshakṛítvā puramdaró yádi me ṣṛiṇávad dhávam | vasūyávo vásupatim ṣatákratum stómair índram havāmahe || 10 || 37 ||

ná pāpáso manāmahe nárāyāso ná jáṛhavaḥ | yád ín nv índram vṛíshaṇam sácā suté sákhāyam kṛiṇávāmahai || 11 || ugrám yuyujma prítanāsu sāsahím ṛiṇákātim ádābhyam | védā bhṛimám cit sánitā rathítamo vājínam yám íd ū náṣat || 12 || yáta indra bháyāmahe táto no ábhayam kṛidhi |

61, 2 utá upa-mánām. sīdasi sóma-kāmam. 3 puruvaso *iti* puru-vaso sutásya indra á° vidmá. sasahím. 4 áprāmi-satya. táthā ít. makshú. 5 ṣagdhí ūṃ *iti* sú ṣacī-pate. vasu-vídam. 6 puru-kṛít. pari-márdhishat tvé *iti*. 7 hí á ihi. vidáḥ. vavṛishasva. gó-ishṭaye. indra áṣvam-ishṭaye. 8 purú. puram-darám. vípra-vacasaḥ. gāyantaḥ á°. 9 vā i°. ṣatakrato *iti* ṣata-krato práchāmanyo *iti* práchā-manyo áham-sana. 10 ugrá-bāhuḥ mraksha-kṛítvā puram-daráḥ. hávam vasu-yávaḥ vásu-patim ṣatá-kratum. 11 ná á°. ít nú. 12 sasahím ṛiṇá-kātim. véda. rathí-tamaḥ. ūṃ *iti*.

mághavañ chagdhí táva tán na ūtíbhir ví dvísho ví mṛídho jahi || 13 || tváṃ hí rādhaspate rā́dhaso maháḥ ksháyasyā́si vidhatáḥ | táṃ tvā vayám maghavann indra girvaṇaḥ sutā́vanto havāmahe || 14 || índra spáḷ utá vṛitrahā́ paraspā́ no várcṇyaḥ | sá no rakshishac caramáṃ sá madhyamáṃ sá paṣcā́t pātu naḥ puráḥ || 15 || 38 ||

tváṃ naḥ paṣcā́d adharā́d uttarā́t purá índra ní pāhi viṣvátaḥ | āré asmát kṛiṇuhi daívyam bhayám āré hetír ádevīḥ || 16 || adyā́dyā ṣváḥ-ṣva índra trā́sva paré ca naḥ | víṣvā ca no jaritṛī́n satpate áhā dívā náktaṃ ca rakshishaḥ || 17 || prabhañgī́ ṣū́ro maghávā tuvímaghaḥ sámmiṣlo vīryā̀ya kám | ubhā́ te bāhū́ vṛíshaṇā ṣatakrato ní yā́ vájram mimikshátuḥ || 18 || 39 ||

62.

Pró asmā úpastutim bháratā yáj jújoshati | ukthaír índrasya mā́hinaṃ váyo vardhanti somíno bhadrā́ índrasya rātáyaḥ || 1 || ayujó ásamo nṛíbhir ékaḥ kṛishṭī́r ayā́syaḥ | pūrvī́r áti prá vāvṛidhe víṣvā jātā́ny ójasā bhadrā́ índrasya rātáyaḥ || 2 || áhitena cid árvatā jīrádānuḥ sishāsati | pravā́cyam indra tát táva vīryā̀ṇi karishyató bhadrā́ índrasya rātáyaḥ || 3 || ā́ yāhi kṛiṇávāma ta índra bráhmāṇi várdhanā | yébhiḥ ṣavishṭha cākáno bhadrám ihá ṣravasyaté bhadrā́ índrasya rātáyaḥ || 4 || dhṛishatáṣ cid dhṛishán mánaḥ kṛiṇóshīndra yát tvám | tīvraíḥ sómaiḥ saparyató námobhiḥ pratibhū́shato bhadrā́ índrasya rātáyaḥ || 5 || áva

61, 13 ṣagdhi. tat. 14 rādhaḥ-pate. ksháyasya ási. sutá-vantaḥ. 15 índraḥ. vṛitra-hā́ paraḥ-pā́ḥ. rakshishat. 17 adyá-adya. sat-pate. 18 pra-bhañgī́. tuví-maghaḥ sám-miṣlaḥ. bāhū́ *iti*. ṣatakrato *iti* ṣata-krato. — 62, 1 pró *iti* asmai úpa-stutim bhárata yát. 2 vavṛidhe. 3 jīrá-dānuḥ sisāsati pra-vā́cyam. 4 te. 5 dhṛishát kṛiṇóshi i°. prati-bhū́shataḥ.

cashṭa ṛícīshamo 'vatáṅ iva mánushaḥ | jushṭví dákshasya sominaḥ sákhāyaṃ kṛiṇute yújaṃ bhadrá índrasya rātáyaḥ || 6 || 40 ||

víṣve ta indra vīryàṃ devá ánu krátuṃ daduḥ | bhúvo víṣvasya gópatiḥ purushṭuta bhadrá índrasya rātáyaḥ || 7 || gṛiṇé tád indra te ṣáva upamáṃ devátātaye | yád dhánsi vṛitrám ójasā ṣacīpate bhadrá índrasya rātáyaḥ || 8 || sámaneva vapushyataḥ kṛiṇávan mánushā yugá | vidé tád índraṣ cétanam ádha ṣrutó bhadrá índrasya rātáyaḥ || 9 || új jātám indra te ṣáva út tváṃ út táva krátum | bhūrigo bhūri vāvṛidhur mághavan táva ṣármaṇi bhadrá índrasya rātáyaḥ || 10 || ahám ca tváṃ ca vṛitrahan sáṃ yujyāva saníbhya á | arātīvá cid adrivó 'nu nau ṣūra manṣate bhadrá índrasya rātáyaḥ || 11 || satyám íd vá u táṃ vayám índraṃ stavāma nánṛitam | maháṅ ásunvato vadhó bhūri jyótīṅshi sunvató bhadrá índrasya rātáyaḥ || 12 || 41 ||

63.

Sá pūrvyó mahánāṃ venáḥ krátubhir ānaje | yásya dvárā mánush piṭá devéshu dhíya ānajé || 1 || divó mánaṃ nót sadan sómapṛishṭhāso ádrayaḥ | ukthá bráhma ca ṣáṅsyā || 2 || sá vidváṅ áṅgirobhya índro gá avṛiṇod ápa | stushé tád asya paúṅsyam || 3 || sá pratnáthā kavivṛidhá índro vākásya vakshánīḥ | ṣivó arkásya hómany asmatrá gantv ávase || 4 || ád ū nú te ánu krátuṃ svāhā várasya yájyavaḥ | ṣvātrám arká anūshaténdra gotrásya dāváne || 5 || ín-

---

62, 6 cashṭe. 7 te. gó-patiḥ puru-stuta. 8 upa-mám. háṅsi. sacī-pate. 9 sámanā-iva. kṛiṇávat. 10 út. bhūrigo *iti* bhūri-go. vavṛidhuḥ. 11 vṛitra-han. arāti-vā. adrivaḥ ánu. 12 vaí. ná á°. — 63, 1 mánuḥ. 2 ná út. sóma-pṛishṭhāsaḥ. 4 kavi-vṛidháḥ. 5 ūṃ *iti*. anūshata í°.

dre víṣvāni vīryā̀ kṛitáni kártvāni ca | ȳ́am arkā́ adhvarā́m viḍúḥ || 6 || 42 ||

yát pā́ñcajanyayā viṣéndre ghóshā ásṛikshata | ástṛiṇād barháṇā vipò 'ryó mā́nasya sá kshā́yaḥ || 7 || iyám u te ánushṭutiṣ cakṛishé tā́ni paúṁsyā | prā́vas cakrā́sya vartaním || 8 || asyá vṛíshṇo vyódana urú kramishṭa jīváse | yávam ná paṣvá ā́ dade || 9 || tád dádhānā avasyávo yushmā́bhir dákshapitaraḥ | syā́ma marútvato vṛidhé || 10 || bā́ḷ ṛitvíyāya dhā́mna ṛíkvabhiḥ ṣūra nonumaḥ | jéshāmendra tváyā yujā́ || 11 || asmé rudrā́ mehánā párvatāso vṛitrahátye bhárahūtau saȷóshāḥ | yáḥ ṣáṁsate stuvaté dhā́yi pajrá índrajyeshṭhā asmā́ṁ avantu devā́ḥ || 12 || 43 ||

64.

Út tvā mandantu stómāḥ kṛiṇushvá rā́dho adrivaḥ | áva brahmadvísho jahi || 1 || padā́ paṇī́ṁr arādhā́so ní bādhasva mahā́ṁ asi | nahí tvā kā́ṣ caná práti || 2 || tvám īṣishe sutā́nām índra tvám ásutānāṃ | tvā́m rā́jā jánānām || 3 || éhi préhi kshā́yo divy ā̀ghóshaṁ carshaṇīnā́m | óbhé pṛiṇāsi ródasī || 4 || tyā́m cit párvatam girím ṣatávantam sahasríṇam ví stotṛíbhyo rurojitha || 5 || vayā́m u tvā dívā suté vayā́m náktaṁ havāmahe | asmā́kam kā́mam ā́ pṛiṇa || 6 || 44 ||

kvà syá vṛishabhó yúvā tuvigrīvo ánānataḥ | brahmā́ kā́s tā́m saparyati || 7 || kásya svit sávanam vṛíshā jujushvā́ṁ áva gachati | índram ká u svid ā́ cake || 8 || kā́m te dāné asakshata vṛítrahan kā́m suvíryā | ukthé ká u svid ánta-

---

63, 7 viśā́ i°. vipā́ḥ a°. 8 ánu-stutiḥ. prá ā°. 9 vi-ódane. 10 dáksha-pitaraḥ. 11 dhā́mne. jéshāma i°. 12 asmé *iti* rudrā́ḥ. vṛitra-hátye bhára-hūtau sa-jóshāḥ. y. ṣ. s. V, 42, 7. índra-jyeshṭhāḥ. — 64, 1 brahma-dvíshaḥ. 4 ā́ ihi prá ihi. diví ā-ghóshan. ā́ ubhé *iti*. ródasī *iti*. 7. tuvi-grīvaḥ. 9 vṛitra-han. su-vīryā́.

maḥ || 9 || ayáṃ te mánushe jáne śómaḥ pūrúshu sūyate | tásyéhi prá dravā píba || 10 || ayáṃ te ṣaryaṇávati sushómāyām ádhi priyáḥ | ārjīkíye madíntamaḥ || 11 || tám adyá rádhase mahé cárum mádāya ghṛíshvaye | éhīm indra drávā píba || 12 || 45 ||

65.

Yád indra prág ápāg údaṅ nyàg vā hūyáse nṛíbhiḥ | á yāhi tūyam āsúbhiḥ || 1 || yád vā prasrávaṇe divó mādáyāse svàrṇare | yád vā samudré ándhasaḥ || 2 || á tvā gīrbhír mahám urúṃ huvé gám iva bhójase | índra śómasya pītáye || 3 || á ta indra mahimánaṃ hárayo deva te máhaḥ | ráthe vahantu bíbhrataḥ || 4 || índra gṛiṇīshá u stushé mahán ugrá īṣānakṛít | éhi naḥ sutám píba || 5 || sutávantas tvā vayám práyasvanto havāmahe | idáṃ no barhír āsáde || 6 || 46 ||

yác cid dhí ṣáṣvatām ásīndra sádhāraṇas tvám | tám tvā vayáṃ havāmahe || 7 || idáṃ te somyám mádhv ádhukṣhann ádribhir náraḥ | jushāṇá indra tát piba || 8 || víṣvāṅ aryó vipaścító 'ti khyas tūyam á gahi | asmé dhehi ṣrávo bṛihát || 9 || dātá me príshatīnāṃ rájā hiraṇyavīnām | má devā maghávā rishat || 10 || sahásre príshatīnām ádhi ṣcandrám bṛihát prithú | ṣukráṃ híraṇyam á dade || 11 || nápāto durgáhasya me sahásreṇa surádhasaḥ | ṣrávo devéshv akrata || 12 || 47 ||

66.

Tárobhir vo vidádvasum índraṃ sabádha ūtáye | bṛihád

64, 10 tásya á ihi. drava. 11 su-sómāyām. 12 á ihi im. dráva. — 65, 1 yát — nṛíbhiḥ VIII, 4, 1. 2 pra-srávaṇe. svàḥ -nare. 4 te. 5 gṛiṇīshé. iṣāna-kṛít á ihi. 6 sutá-vantaḥ. i. n. b. ā. 13. 7. 7 = IV, 32, 13. 9 vipaḥ-citaḥ áti. a. dh. ṣ. b. 9, 8. 10 hiraṇya-vīnām. devāḥ. 11 candrám. 12 duḥ -gáhasya. su-rádhasaḥ. — 66, 1 vidát-vasum. sa-bádhaḥ.

gáyantaḥ sutásome adhvaré huvé bháraṃ ná kāríṇam || 1 || ná yáṃ dudhrā́ várante ná sthirā́ múro máde suṣiprám ándhasaḥ | yá ādṛ́ityā ṣaṣamānā́ya sunvaté dā́tā jaritrá ukthyàm || 2 || yáḥ ṣakró mṛikshó áṣvyo yó vā kíjo hiraṇyáyaḥ | sá ūrvásya rejayaty ápāvṛitim índro gávyasya vṛitrahā́ || 3 || níkhātaṃ cid yáḥ purusambhṛitáṃ vásū́d íd vápati dāṣúshe | vajrí suṣipró háryaṣva ít karad índraḥ krátvā yáthā vāṣat || 4 || yád vāvántha purushṭuta purā́ cic chūra nṛiṇā́m | vayáṃ tát ta indra sám bharāmasi yajñā́m ukthā́ṃ turáṃ vácaḥ || 5 || 48 ||

sácā sómeshu puruhūta vajrivo mádāya dyuksha somapāḥ | tvám íd dhí brahmakṛíte kā́myaṃ vásu déshṭhaḥ sunvaté bhúvaḥ || 6 || vayám enam idā́ hyó 'pīpemehá vajríṇam | tásmā u adyá samanā́ sutám bharā́ nūnám bhūshata ṣruté || 7 || vṛíkaṣ cid asya vāraṇá urāmáthir ā́ vayúneshu bhūshati | sémā́ṃ na stómaṃ jujushāṇá ā́ gahíndra prá citráyā dhiyā́ || 8 || kád ū nv àsyā́kṛitam índrasyāsti paúṃsyam | kéno nú kaṃ ṣrómatena ná ṣuṣruve janúshaḥ pári vṛitrahā́ || 9 || kád ū mahír ádhṛishṭā asya távishīḥ kád u vṛitraghnó ástṛitam | índro víṣvān bekanā́tāñ ahardṛíṣa utá krátvā paṇī́ṃr abhí || 10 || 49 ||

vayáṃ ghā te ápūrvyéndra bráhmāṇi vṛitrahan | purūtámāsaḥ puruhūta vajrivo bhṛitíṃ ná prá bharāmasi || 11 || pūrvíṣ cid dhí tvé tuvikūrminn āṣáso hávanta indrotáyaḥ | tiráṣ cid aryáḥ sávanā́ vaso gahi ṣávishṭha ṣrudhí me há-

---

66, 1 sutá-some. 2 dudhrā́ḥ. sthirā́ḥ. su-ṣiprám. ā-dṛítya. jaritré. 3 ápa-vṛitim. vṛitra-hā́. 4 ní-khātam. puru-sambhṛitám vásu út. su-ṣipráḥ hári-aṣvaḥ. 5 vavántha puru-stuta. cit ṣ°. te. 6 puru-hūta. soma-pāḥ. hí brahma-kṛíte. 7 ápīpema ihá. tásmai. bhara ā́. 8 urā-máthiḥ. sáḥ imám naḥ. gahi í°. 9 ūṃ *iti* nú asya á° índrasya a°. kéno *iti*. vṛitra-hā́. 10 ūṃ *iti*. vṛitra-ghnáḥ. beka-nā́ṭān ahaḥ-dṛíṣaḥ. 11 gha. ápūrvya í°. vṛitra-han puru-támāsaḥ puru-hūta. 12 hí tvé *iti* tuvi-kūrmin ā-ṣásaḥ hávante indra ū°. sávanā ā́ vaso *iti*.

vam || 12 || vayáṃ ghā te tvé íd v índra víprā ápi shmasi | nahí tvád anyáḥ puruhūta káṣ caná mághavann ásti mardítā || 13 || tváṃ no asyā́ámater utá kshudhò 'bhíṣaster áva spṛidhi | tváṃ na ūtí táva citráyā dhiyā́ śíkshā sacishṭha gātuvít || 14 || sóma íd vaḥ sutó astu kálayo mā́ bibhītana | ápéd eshá dhvasmā́yati svayáṃ ghaishó ápāyati || 15 || 50 ||

67.

Tyā́n nú kshatríyāñ áva ādityā́n yācishāmahe | sumṛilīkā́ñ abhíshṭaye || 1 || mitró no áty aṅhatíṃ váruṇaḥ pārshad aryamā́ | ādityā́so yáthā vidúḥ || 2 || téshāṃ hí citrám ukthyàṃ várūtham ásti dāśúshe | ādityā́nām araṃkṛíte || 3 || máhi vo mahatā́m ávo váruṇa mítráryaman | ávāṅsy ā́ vṛiṇīmahe || 4 || jīvā́n no abhí dhetanā́dityāsaḥ purā́ háthāt | kád dha stha havanaśrutaḥ || 5 || 51 ||

yád vaḥ śrāntā́ya sunvaté várūtham ásti yác chardíḥ | ténā no ádhi vocata || 6 || ásti devā aṅhór urv ásti rátnam ánāgasaḥ | ádityā ádbhutainasaḥ || 7 || mā́ naḥ sétuḥ sished aryám maṃhé vṛiṇaktu nas pári | índra íd dhí śrutó vaśí || 8 || mā́ no mṛicā́ ripūṇā́ṃ vṛijinā́nām avishyavaḥ | dévā abhí prá mṛikshata || 9 || utá tvā́m adite mahy ahā́ṃ devy úpa bruve | sumṛilīkā́m abhíshṭaye || 10 || 52 ||

párshi dīné gabhīrā́ ā́ñ úgraputre jighāṅsataḥ | mā́kis tokásya no rishat || 11 || anehó na uruvraja úrūci ví prásartave | kṛidhí tokā́ya jīváse || 12 || yé mūrdhā́naḥ kshitīnā́m ádabdhāsaḥ sváyaśasaḥ | vratā́ rákshante adrúhaḥ || 13 ||

66, 13 v. gh. t. 11. tvé *iti.* smasi. puru-hūta. 14 kshudhā́ḥ abhí-śasteḥ. śíksha. gātu-vít. 15 ápa ít. dhvasmā́ a°. gha eshā́ḥ ápa a°. — 67, 1 su-mṛilīkā́n. 3 aram-kṛíte. 4 máhi — ávo VIII, 47, 1. v. m. V, 67, 1. ā́. ā́ v. VIII, 27, 21. 5 dhetana ā́°. ha. havana-śrutaḥ. 6 yát. téna. 7 urú. ádbhuta-enasaḥ. 8 siset. hí. 10 su-mṛilīkā́m. 11 gabhīré ā́ úgra-putre. 12 uru -vraje. prá-sartave. 13 svá-yaśasaḥ.

té na āsnó vṛíkāṇām ādityāso mumócata | stenám baddhám ivādite || 14 || ápo shú ṇa iyáṃ ṣárur ādityā ápa durmatíḥ | asmád etv ájaghnushī || 15 ||[53] ||

ṣáṣvad dhí vaḥ sudānava ādityā ūtíbhir vayám | purā́ nūnám bubhujmáhe || 16 || ṣáṣvantaṃ hí pracetasaḥ pratiyántaṃ cid énasaḥ | dévāḥ kṛiṇutha jīváse || 17 || tát sú no návyaṃ sányasa ādityā yán múmocati | bandhā́d baddhám ivādite || 18 || nā́smākam asti tát tára ādityāso atishkáde | yūyám asmábhyam mṛilata || 19 || mā́ no hetír vivásvata ādityāḥ kṛitrímā ṣáruḥ | purā́ nú jaráso vadhīt || 20 || ví shú dvésho vy àṅhatím ādityāso ví sáṃhitam | víshvag ví vṛihatā rápaḥ || 21 ||[54] ||

Caturtho 'dhyāyaḥ.

68.

Ā́ tvā ráthaṃ yáthotáye sumnā́ya vartayāmasi | tuvikūrmím ṛitīsháham índra ṣávishṭha sátpate || 1 || túviṣushma túvikrato ṣácīvo víṣvayā mate | ā́ paprātha mahitvaná || 2 || yásya te mahinā́ maháḥ pári jmāyántam īyátuḥ | hástā vájraṃ hiraṇyáyam || 3 || viṣvā́narasya vas pátim ánānatasya ṣávasaḥ | évaiṣ ca carshaṇīnā́m ūtí huve ráthānām || 4 || abhíshṭaye sadā́vṛidhaṃ svàrmīḷheshu yáṃ náraḥ | nā́nā hávanta ūtáye || 5 ||[1] ||

parómātram ṛícīshamam índram ugráṃ surā́dhasam | íṣāṇaṃ cid vásūnām || 6 || táṃ-tam íd rā́dhase mahá índraṃ codāmi pītáye | yáḥ pūrvyā́m ánushṭutim íṣe kṛishṭīnā́m nṛitúḥ || 7 || ná yásya te ṣavasāna sakhyám ānáṅṣa már-

67, 14 baddhám-ivadite (18). 15 ápo *iti* sú naḥ. duḥ-matíḥ 16 hí. su-dānavaḥ. 17 pra-cetasaḥ prati-yántam. 18 t. s. n. IV, 55, 10. sányase. ā́. y. m. VIII, 18, 12. 19 ná a°. ati-skáde 21 sú. ví a°. sám-hitam. vṛihata. — 68, 1 yáthā ū°. tuvi-kūrmím ṛiti-sáham. sát-pate. 2 túvi-ṣushma túvikrato *iti* túvi-krato. sadā́-vṛidham svàḥ-mīḷheshu. hávante. 6 paráḥ-mātram. su-rā́dhasam. 7 mahé. ánu-stutim.

tyaḥ | nákiḥ ṣávāṅsi te naṣat || 8 || tvótāsas tvá yujápsú sūrye mahád dhánam | jáyema pṛitsú vajrivaḥ || 9 || táṃ tvā yajñébhir īmahe táṃ gīrbhír girvaṇastama | índra yáthā cid ávitha vájeshu purumáyyam || 10 || 2 ||

yásya te svādú sakhyáṃ svādvī práṇītir adrivaḥ | yajñó vitantasáyyaḥ || 11 || urú ṇas tanvè táva urú kṣháyāya nas kṛidhi | urú ṇo yandhi jīváse || 12 || urúṃ nṛíbhya urúṃ gáva urúṃ ráthāya pánthām | devávītim manāmahe || 13 || úpa mā sháḍ dvá-dvā náraḥ sómasya hárshyā | tíshṭhanti svādurātáyaḥ || 14 || ṛijrāv indrotá ā́ dade hárī ṛíkshasya sūnávi | āṣvamedhásya róhitā || 15 || 3 ||

suráthāṅ ātithigvé svabhīṣṭíṅr árkshe | āṣvamedhé supéṣasaḥ || 16 || shál áṣvāṅ ātithigvá indroté vadhū́mataḥ | sácā pūtákratau sanam || 17 || aíshu cetad vṛíshaṇvaty antár ṛijréshv árushī | svabhīṣṭíḥ kā́ṣāvatī || 18 || ná yushmé vājabandhavo ninitsúṣ cáná mártyaḥ | avadyám ádhi dīdharat || 19 || 4 ||

69.

Prá-pra vas trishṭúbham ísham mandádvīrāyéndave | dhiyā́ vo medhásātaye púraṃdhyā́ vivāsati || 1 || nadáṃ va ódatīnāṃ nadáṃ yóyuvatīnām | pátiṃ vo ághnyānāṃ dhenūnā́m ishudhyasi || 2 || tā́ asya sū́dadohaṣaḥ sómaṃ ṣrīṇanti pṛíṣṇayaḥ | jánman devā́nāṃ víṣas trishv ā́ rocané diváḥ || 3 || abhí prá gópatiṃ giréndram arca yáthā vidé | sūnúṃ satyásya sátpatim || 4 || ā́ hárayaḥ sasṛijriré 'rushīr ádhi barhíshi | yátrābhí saṃnávāmahe || 5 || 5 ||

68, 9 tvā́-ūtāsaḥ. yujā́ aº. 10 puru-mā́yyam. 11 prá-nītiḥ. 12 naḥ (2). táne. 13 gáve. devá-vītim. 14 svādu-rātáyaḥ. 15 indroté. hárī, *iti*. 16 su-ráthān. su-abhīṣū́n. su-péṣasaḥ. 17 ātithi-gvé. pūtá-kratau. 18 ā́ eº. vṛíshaṇ-vatī. su-abhīṣúḥ. 19 yushmé *iti* vāja-bandhavaḥ. — 69, 1 v. t. í. VIII, 7, 1. mandát -vīrāya íº. medhá-sātaye púram-dhyā ā́. 3 sū́da-dohasaḥ. trishú. gó-patim girā́ íº. sát-patim. 5 sasṛijrire áº. yátra aº sam-návāmahe.

índrāya gáva āṣíraṃ duduhré vajríṇe mádhu | yát sīm upahvaré vidát || 6 || úd yád bradhnásya vishṭápaṃ gṛihám índraṣ ca gánvahi | mádhvaḥ pītvā́ sacevahi tríḥ saptá sákhyuḥ padé || 7 || árcata prárcata príyamedhāso árcata | árcantu putrakā́ utá púraṃ ná dhṛishṇv àrcata || 8 || áva svarāti gárgaro godhā́ pári sanishvaṇat | píṅgā pári canishkadad índrāya bráhmódyatam || 9 || ā́ yát pátanty enyàḥ sudúghā ánapasphuraḥ | apasphúraṃ gṛibhāyata sómam índrāya pátave || 10 || 6 ||

ápād índro ápād agnír víṣve devā́ amatsata | váruṇa íd ihá kshayat tám ápo abhy ànūshata vatsáṃ saṃṣíṣvarīr iva || 11 || sudevó asi varuṇa yásya te saptá síndhavaḥ | anukṣháranti kākúdaṃ sūrmyàṃ sushirā́m iva || 12 || yó vyátīṁr áphāṇayat súyuktāṁ úpa dāṣúshe | takvó netā́ tád íd vápur upamā́ yó ámucyata || 13 || átíd u ṣakrá ohata índro víṣvā áti dvíshaḥ | bhinát kanína odanám pacyámānam paró girā́ || 14 || arbhakó ná kumārakó 'dhi tishṭhan návaṃ rátham | sá pakshan mahishám mṛigám pitré mātré vibhukrátum || 15 || ā́ tū́ suṣipra dampate rátham tishṭhā hiraṇyáyam | ádha dyukshám sacevahi sahásrapādam arushám svastigā́m anehásam || 16 || tám ghem itthā́ namasvína úpa svarā́jam āsate | ártham cid asya súdhitaṃ yád étava āvartáyanti dāváne || 17 || ánu pratnásyaukasaḥ priyámedhāsa eshām | pū́rvām ánu práyatiṃ vṛiktábarhisho hitáprayasa āṣata || 18 || 7 ||

Saptamó 'nuvākaḥ.

69, 6 ā-ṣíram. upa-hvaré. 8 prá a° príya-medhāsaḥ. dhṛishṇú a°. 9 sanisvanat. caniskadat. bráhma út-yatam. 10 su-dúghāḥ ánapa-sphuraḥ apa-sphúram. 11 abhí a°. saṃṣíṣvariḥ-iva. 12 su-devā́ḥ. anu-ksháranti. sushirā́m-iva. 13 sú-yuktān. upa-mā́. 14 áti it. ohate. 15 ádhi tishṭhat. pakshat. vibhu-krátum. 16 tú su-ṣipra dam-pate. tishṭha. sahásra-pādam. svasti-gā́m. tam — āsate 36, 7. sú-dhitam. étave ā-vartáyanti. 18 á. p. 30, 9. priyá-medhāsaḥ. p. á. p. 126, 5. vṛiktá-barhishaḥ. hitá-prayasaḥ.

70.

Yó rājā carshaṇīnāṃ yātā ráthebhir ádhriguḥ | víśvāsāṃ tarutā pṛítanānāṃ jyéshṭho yó vṛitrahā gṛiṇé || 1 || índraṃ táṃ śumbha puruhanmann ávase yásya dvitā́ vidhartári | hástāya vájraḥ práti dhāyi darśató mahó divé ná sū́ryaḥ || 2 || nákish ṭáṃ kármaṇā naśad yáś cakā́ra sadā́vṛidham | índraṃ ná yajñaír viśvágūrtam ṛíbhvasam ádhṛishṭaṃ dhṛishṇvòjasam || 3 || áśhāḷham ugrám pṛítanāsu sāsahíṃ yásmin mahír urujráyaḥ | sáṃ dhenávo jā́yamāne anonavur dyā́vaḥ kshā́mo anonavuḥ || 4 || yád dyáva indra te śatáṃ śatám bhū́mīr utá syúḥ | ná tvā vajrin sahásraṃ sū́ryā ánu ná jātám ashṭa ródasī || 5 || 8 ||

ā́ paprātha mahiná vṛíshṇyā vṛishan víśvā śavishṭha śávasā | asmā́ṉ ava maghavan gómati vrajé vájriṉ citrábhir ūtíbhiḥ || 6 || ná sīm ádeva āpad íshaṃ dīrghā́yo mártyaḥ | étagvā cid yá étaśā yuyójate hárī índro yuyójate || 7 || táṃ vo mahó mahā́yyam índraṃ dānā́ya śakshánim | yó gādhéshu yá áraṇeshu hávyo vā́jeshv ásti hávyaḥ || 8 || úd ū shú ṇo vaso mahé mṛiśásva śūra rádhase | úd ū shú mahyaí maghavan magháttaya úd indra śrávase mahé || 9 || tváṃ na indra ṛitayús tvānído ní tṛimpasi | mádhye vasishva tuvinṛimṇorvór ní dāśáṃ śiśnatho háthaiḥ || 10 || 9 ||

anyávratam ámānusham áyajvānam ádevayum | áva svàḥ sákhā dudhuvīta párvataḥ sughnā́ya dā́syum párvataḥ || 11 || tváṃ na indrāśāṃ háste śavishṭha dāváne | dhānā́nāṃ ná

70, 1 ádhri-guḥ. vṛitra-há. 2 puru-hanman. vi-dhartári. 3 n. ṭ. k. n., VIII, 31, 17. sadā́-vṛidham. viśvá-gūrtam. dhṛishṇú-ojasam. 4 sasahím. uru-jráyaḥ. 5 syúr *iti* syúḥ. ródasī *iti*. 7 dīrghā́yo *iti* dīrgha-āyo. éta-gvā. hárī *iti*. 8 ā-áraṇeshu. 9 ūṃ *iti* sú (2) naḥ vaso *iti*. magháttaye. 10 indra. tvā-nídaḥ. tuvi-nṛimṇa ū°. 11 anyá-vratam. su-ghnā́ya. 12 t. n. i. 9. āsām.

sám gṛibhāyāsmayúr dvíḥ sám gṛibhāyāsmayúḥ || 12 || sákhāyaḥ krátum ichata kathā́ rādhāma ṣarásya | úpastutim bhojáḥ sūrír yó áhrayaḥ || 13 || bhū́ribhiḥ samaha ṛíshibhir barhíshmadbhi stavishyase | yád itthám ékam-ekam íc chára vatsā́n parādádaḥ || 14 || karṇagṛíhyā maghávā ṣauradevyó vatsám nas tribhyá ánayat | ajā́m sūrír ná dhátave || 15 || 10 ||

71.

Tvám no agne máhobhiḥ pāhí víṣvasyā árāteḥ | utá dvishó mártyasya || 1 || nahí manyúḥ paúrusheya íṣe hí vaḥ priyajāta | tvám íd asi kshápāvān || 2 || sá no víṣvebhir devébhir úrjo napād bhádraṣoce | rayím dehi viṣvávāram || 3 || ná tám agne árātayo mártam yuvanta rāyáḥ | yám trā́yase dāṣvā́ṅsam || 4 || yám tvám vipra medhásātāv ágne hinóshi dhánāya | sá távotí góshu gántā || 5 || 11 ||

tvám rayím puruvíram ágne dāṣúshe mártāya | prá ṇo naya vásyo ácha || 6 || urushyā́ ṇo mā́ párā dā aghāyaté jātavedaḥ | durādhyè mártāya || 7 || ágne mákish te devásya rātím ádevo yuyota | tvám īṣishe vásūnām || 8 || sá no vásva úpa māsy úrjo napān máhinasya | sákhe vaso jaritṛíbhyaḥ || 9 || áchā naḥ ṣīráṣocisham gíro yantu darṣatám | áchā yajñā́so námasā purūvásum purupraṣastám ūtáye || 10 || 12 ||

agním sūnúm sáhaso jātávedasam dānā́ya vā́ryāṇām | dvitā́ yó bhū́d amṛíto mártyeshv ā́ hótā mandrátamo viṣí || 11 || agním vo devayajyáyāgním prayaty àdhvaré | agním

---

70, 12 gṛibhāya a° (2). 13 úpa-stutim. 14 samaha. barhíshmat-bhiḥ. ít ṣ°. parā-dádaḥ. 15 karṇa-gṛíhya. ā́ a°. — 71, 1 tv. n. a. 31, 9. 2 priya-jāta. 3 bhádra-ṣoce. viṣvá-vāram. 5 medhá-sātau. táva ūtí. 6 puru-víram. naḥ. 7 urushyá naḥ. agha-yaté jāta-vedaḥ duḥ-ādhyè. 8 mā́kiḥ te. 9 napāt. vaso *iti*. 10 ácha (2). ṣīrá-ṣocisham (14). puru-vásum puru-praṣastám. 11 jātá-vedasam. 12 deva-yajyáyā a° pra-yatí a°.

dhīshú prathamám agním árvaty agním kshaítrāya sádhase || 12 || agnír ishám sakhyé dadātu na íṣe yó váryāṇām | agním toké tánaya ṣáṣvad īmahe vásum sántam tanūpám || 13 || agním īḷishvávase gáthābhiḥ ṣīráṣocisham | agním rāyé purumīḷha ṣrutám náro 'gním sudītáye chardíḥ || 14 || agním dvésho yótavaí no gṛiṇīmasy agním ṣám yóṣ ca dátave | víṣvāsu vikshv àvitéva hávyo bhúvad vástur ṛishūṇám || 15 || 13 ||

72.

Havísh kṛiṇudhvam á gamad adhvaryúr vanate púnaḥ | vidvấñ asya praṣáṣanam || 1 || ní tigmám abhy àṇṣúm sídad dhótā manáv ádhi | jushāṇó asyá sakhyám || 2 || antár ichanti tám jáne rudrám paró manīsháyā | gṛibhṇánti jihváyā sasám || 3 || jāmy àtītape dhánur vayodhấ aruhad vánam | dṛishádam jihváyávadhīt || 4 || cáran vatsó rúṣann ihá nidātāram ná vindate | véti stótava ambyàm || 5 || 14 ||

utó nv àsya yán mahád áṣvāvad yójanam bṛihád | dāmá ráthasya dádṛiṣe || 6 || duhánti saptaíkām úpa dvá páñca ṣṛijataḥ | tīrthé síndhor ádhi svaré || 7 || á daṣábhir vivásvata índraḥ kóṣam acucyavīt | khédayā trivṛítā̃ diváḥ || 8 || pári tridhấtur adhvarám jūrṇír eti návīyasī | mádhvā hótāro añjate || 9 || siñcánti námasāvatám uccấcakram párijmānam | nīcínabāram ákshitam || 10 || 15 ||

abhyấram íd ádrayo níshiktam púshkare mádhu | avatásya visárjane || 11 || gáva úpāvatāvatám mahí yajñásya

---

71, 13 tanū-pām. 14 īḷishva á°. puru-mīḷha. su-dītáye. 15 vikshú avitā̃-iva. — 72, 1 haviḥ. púnar *iti*. pra-ṣā̃sanam. 2 abhí a°. hótā. 4 jāmí a°. vayaḥ-dhāḥ. jihváyā ā́ a°. 5 ni-dātā̃ram. stótave. 6 utó *iti* nú a° yát. áṣva-vat. 7 saptá é°. 8 tri-vṛítā. 9 tri-dhātuḥ. 10 námasā a° uccā̃-cakram pári-jmānam nīcína-bāram. 11 abhi-ā́ram. ní-siktam. vi-sárjane. 12 úpa avata a° mahí *iti*.

rapsúdā | ubhá kárṇā hiraṇyáyā || 12 || á suté siñcata śríyam ródasyor abhiśríyam | rasá dadhīta vṛishabhám || 13 || té jānata svàm okyàṃ sáṃ vatsáso ná mātṛíbhiḥ | mithó nasanta jāmíbhiḥ || 14 || úpa srákveshu bápsataḥ kṛiṇvaté dharúṇam diví | índre agnā́ námaḥ svàḥ || 15 || [16] ||

ádhukshat pipyúshīm ísham úrjaṃ saptápadīm aríḥ | sū́ryasya saptá raśmíbhiḥ || 16 || sómasya mitrāvaruṇóditā sū́ra á dade | tád áturasya bheshajám || 17 || utó nv àsya yát padáṃ haryatásya nidhānyàm | pári dyā́ṃ jihváyātanat || 18 || [17] ||

73.

Úd īrāthām ṛitāyaté yuñjáthām aśvinā rátham | ánti shád bhūtu vām ávaḥ || 1 || nimíshaś cij jávīyasā rátheṇā́ yātam aśvinā | ánti shád — || 2 || úpa stṛiṇītam átraye hiména gharmám aśvinā | ánti shád — || 3 || kúha sthaḥ kúha jagmathuḥ kúha śyenéva petathuḥ | ánti shád — || 4 || yád adyá kárhi kárhi cic chuśrūyātam imáṃ hávam | ánti shád — || 5 || [18] ||

aśvínā yāmahūtamā nédishṭhaṃ yāmy ápyam | ánti shád — || 6 || ávantam átraye gṛihám kṛiṇutáṃ yuvám aśvinā | ánti shád — || 7 || várethe agním ātápo vádate valgv átraye | ánti shád — || 8 || prá saptávadhrir āśásā dhárām agnér aśāyata | ánti shád — || 9 || ihā́ gataṃ vṛishaṇvasū śṛiṇutám ma imáṃ hávam | ánti shád — || 10 || [19] ||

kím idám vām purāṇavāj járator iva śasyate | ánti shád

72, 13 abhi-śríyam. 15 svàr *iti* svàḥ. 16 saptá-padīm. 17 mitrāvaruṇā út-itā sūre. 18 utó — yát 6. ni-dhānyàm. jihváyā a°. — 73, 1 ṛita-yaté. sát. 2 ni-míshaḥ cit. ráthena á. 4 śyeṇá-iva. 5 cit śuśruyātam. 6 yāma-hūtamā. 8 várethe *iti*. ā-tápaḥ. valgú. 9 saptá-vadhriḥ ā-śásā. 10 ihá á. vṛishaṇvasū *iti* vṛishaṇ-vasū. me. 11 purāṇa-vát.

— || 11 || samānáṃ vāṃ sajātyàṃ samānó bándhur aṣvinā | ánti shád — || 12 || yó vāṃ rájāṅsy aṣvinā rátho viyā́ti ródasī | ánti shád — || 13 || ā́ no gávyebhir áṣvyaiḥ sahásrair úpa gachatam | ánti shád — || 14 || mā́ no gávyebhir áṣvyaiḥ sahásrebhir áti khyatam | ánti shád — || 15 || aruṇápsur ushā́ abhūd ákar jyótir ṛitā́varī | ánti shád — || 16 || aṣvínā sú vicā́kaṣad vṛikshám paraṣumā́ñ iva | ánti shád — || 17 || púraṃ ná dhṛishṇav ā́ ruja kṛishṇáyā bādhitó viṣā́ | ánti shád || 18 || 20 ||

74.

Viṣó-viṣo vo átithiṃ vājayántaḥ purupriyám | agníṃ vo dúryaṃ váca stushé ṣūshásya mánmabhiḥ || 1 || yáṃ jánāso havíshmanto mitráṃ ná sarpírāsutim | praṣáṅsanti práṣastibhiḥ || 2 || páñyāṅsaṃ jātávedasaṃ yó devátāty údyatā | havyā́ny aírayat diví || 3 || ā́ganma vṛitrahántamaṃ jyéshṭham agním ā́navam | yásya ṣrutárvā bṛihánn ārkshó ánīka édhate || 4 || amṛítaṃ jātávedasaṃ tirás támāṅsi darṣatám | ghṛitā́havanam ī́ḍyam || 5 || 21 ||

sabā́dho yáṃ jánā imè 'gníṃ havyébhir ī́ḷate | júhvānāso yatásrucaḥ || 6 || iyáṃ te návyasī matír ágne ádhāyy asmád ā́ | mándra sújāta súkrató 'mūra dásmā́tithe || 7 || sā́ te agne ṣáṃtamā cánishṭhā bhavatu priyā́ | táyā vardhasva súshṭutaḥ || 8 || sā́ dyumnaír dyumnínī bṛihád úpopa ṣrávasi ṣrávaḥ | dádhīta vṛitratū́rye || 9 || áṣvam íd gā́m rathaprā́m

---

73, 12 sa-jātyàm. 13 vi-yā́ti ródasī *iti*. 16 aruṇá-psuḥ. ṛitá-varī. 17 vi-cā́kaṣat. 18 dhṛishṇo *iti*. — 74, 1 puru-priyám. vácaḥ. 2 sarpíḥ-āsutim pra-ṣáṅsanti práṣasti-bhiḥ. jātá-vedasam (5). 3 út-yatā. 4 ā́ a° vṛitrahán-tamam. ánīke. 5 ghṛitá-āhavanam. 6 sa-bā́dhaḥ (12). imé a°. yatá-srucaḥ. 7 sú-jāta súkrato *iti* sú-krato á° dásma á°. 8 sú-ṣtutaḥ. 9 úpa-upa. vṛitra-tū́rye (12). 10 ratha-prā́m.

tveshám índraṃ ná sátpatiṃ | yásya śrávāṅsi tűrvatha pányam-panyaṃ ca kṛishṭáyaḥ || 10 || 22 ||

yáṃ tvā gopávano girā́ cánishṭhad agne aṅgiraḥ | sá pāvaka śrudhī hávam || 11 || yáṃ tvā jánāsa íḷate sabā́dho vā́jasātaye | sá bodhi vṛitratűrye || 12 || ahám huvānā́ árkshé śrutárvaṇi madacyúti | śárdhāṅsīva stukāvínām mrikshá śīrshá caturṇā́m || 13 || mā́ṃ catvára āśávaḥ śávishṭhasya dravitnávaḥ | surā́thāso abhí práyo vákshaṇ váyo ná túgryam || 14 || satyám ít tvā mahenadi párushṇy áva dediśam | ném āpo aśvadātaraḥ śávishṭhād asti mártyaḥ || 15 || 23 ||

75.

Yukshvā́ hí devahűtamāṅ áśvāṅ agne rathír iva | ní hótā pūrvyáḥ sadaḥ || 1 || utá no deva devā́ṅ ácha voco vidúshṭaraḥ | śrád víśvā vāryā́ kṛidhi || 2 || tvám ha yád yavishṭhya sáhasaḥ sūnav āhuta | ṛitávā yajñíyo bhúvaḥ || 3 || ayám agníḥ sahasríṇo vā́jasya śatínas pátiḥ | mūrdhā́ kavír rayīṇā́m || 4 || tám nemím ribhávo yathā́ namasva sáhūtibhiḥ | nédīyo yajñā́m aṅgiraḥ || 5 || 24 ||

tásmai nūnám abhídyave vācā́ virūpa nítyayā | vṛíshṇe codasva sushṭutím || 6 || kám u shvid asya sénayāgnér ápākacakshasaḥ | paṇím góshu tarāmahe || 7 || mā́ no devā́nāṃ víśaḥ prasnātír ivosráḥ | kṛiśā́m ná hāsur ághnyāḥ || 8 || mā́ naḥ samasya dūḍhyàḥ páridveshaso aṅhatíḥ | ūrmír ná nā́vam ā́ vadhīt || 9 || námas te agna ójase gṛiṇánti deva kṛishṭáyaḥ | ámair amítram ardaya || 10 || 25 ||

74, 10 sát-patim. 11 śrudhi. 12 vā́ja-sātaye. 13 mada -cyúti śárdhāṅsi-iva. 14 su-rā́thāsaḥ. 15 mahe-nadi. ná ím. aśva-dātaraḥ. — 75, 1 yukshvá. deva-hūtamān. 2 ácha. 3 sūno *iti* ā-huta ṛitá-vā. 4 kavíḥ. 5 yathā ā́. sáhūti-bhiḥ. 6 abhí -dyave. vi-rūpa. su-stutím. 7 svit. sénayā a° ápāka-cakshasaḥ. 8 prasnātíḥ-iva u°. 9 duḥ-dhyàḥ pári-dveshasaḥ. 10 agne.

kuvít sú no gávishṭayé 'gne saṃvéshisho rayím | úru-kṛid urú ṇas kṛidhi || 11 || mā́ no asmín mahādhané párā varg bhārabhṛíd yathā | saṃvárgaṃ sáṃ rayíṃ jaya || 12 || anyám asmád bhiyā́ iyám ágne síshaktu duchúnā | várdhā no ámavac chávaḥ || 13 || yásyājushan namasvínaḥ ṣámīm ádurmakhasya vā | táṃ ghéd agnír vṛidhávati || 14 || párasyā ádhi saṃvátó 'varā́ṅ abhy ā́ tara | yátrāhám ásmi tā́ṅ ava || 15 || vidmā́ hí te purā́ vayám ágne pitúr yáthāvasaḥ | ádhā te sumnám īmahe || 16 || [26] ||

76.

Imáṃ nú māyínaṃ huva índram íṣānam ójasā | marút-vantaṃ ná vṛiñjáse || 1 || ayám índro marútsakhā ví vṛitrásyābhinac chíraḥ | vájreṇa ṣatáparvaṇā || 2 || vāvṛidhānó marútsakhéndro ví vṛitrám airayat | ṣriján samudríyā apáḥ || 3 || ayáṃ ha yéna vā́ idáṃ svàr marútvatā jitám | índreṇa sómapītaye || 4 || marútvantam ṛijīshínam ójasvantaṃ virapṣínam | índraṃ gīrbhír havāmahe || 5 || índram pratnéna mánmanā marútvantaṃ havāmahe | asyá sómasya pītáye || 6 || [27] ||

márutvāṅ indra mīḍhvaḥ píbā sómaṃ ṣatakrato | asmín yajñé purushṭuta || 7 || túbhyéd indra marútvate sutā́ḥ sómāso adrivaḥ | hṛidā́ hūyanta ukthínaḥ || 8 || píbéd indra marútsakhā sutáṃ sómaṃ dívishṭishu | vájraṃ ṣíṣāna ójasā

75, 11 gó-ishṭaye á° sam-véshishaḥ. úru-kṛit. ṇaḥ. 12 mahā-dhané. bhāra-bhṛít. sam-várgam. 13 bhiyaí. sísaktu. várdha. áma-vat ṣ°. 14 yásya ájushat. áduḥ-makhasya. gha ít. vṛidhā́ a°. 15 sam-vátaḥ á° abhí. yátra a°. 16 vidmá. yáthā á° ádha. — 76, 1 huve. 2 marút-sakhā (9). vṛitrásya abhinat ṣ°. ṣatá-parvaṇā. 3 vavṛidhānáḥ marút-sakhā í°. 4 vaí. sóma-pītaye. 5 vi-rapṣínam. 6 a. s. p. 22, 1. 7 píba. ṣatakrato *iti* ṣata-krato. puru-stuta. 8 túbhya ít. hūyante. 9 píba ít.

|| 9 || uttíshṭhann ójasā sahá pītví ṣípre avepayaḥ | sómam indra camū́ sutám || 10 || ánu tvā ródasī ubhé krákshamāṇam akṛipetām | índra yád dasyuhábhavaḥ || 11 || vácam ashṭápadīm aháṃ návasraktim ṛitaspṛíṣam | índrāt pári tanvàm mame || 12 || [28] ||

77.

Jajñānó nú ṣatákratur ví prichad íti mātáram | ká ugráḥ ké ha ṣṛiṇvíre || 1 || ā́d īṃ ṣavasy àbravīd aurṇavābhám ahīṣúvam | té putra santu nishṭúraḥ || 2 || sám ít tā́n vṛitrahákhidat khé arā́ṇ iva khédayā | právṛiddho dasyuhábhavat || 3 || ékayā pratidhā́pibat sākáṃ sárāṅsi triṅṣátam | índraḥ sómasya kāṇukā́ || 4 || abhí gandharvám atṛiṇad abudhnéshu rájassv ā́ | índro brahmábhya íd vṛidhé || 5 || [29] ||

nír āvidhyad giríbhya ā́ dhāráyat pakvám odanám | índro bundáṃ svàtatam || 6 || ṣatábradhna íshus táva ṣahásraparṇa éka ít | yám indra cakṛishé yújam || 7 || téna stotríbhya ā́ bhara nṛíbhyo nā́ribhyo áttave | sadyó jātá ṛibhushṭhira || 8 || etā́ cyautnā́ni te kṛitā́ várshishṭhāni párīṇasā | hṛidā́ vīḍv àdhārayaḥ || 9 || víṣvét tā́ víshṇur ábharad urukramás tvéshitaḥ | ṣatám mahishā́n kshīrapākám odanáṃ varāhám índra emushám || 10 || tuvikshám te súkṛitaṃ sūmáyaṃ dhánuḥ sādhúr bundó hiraṇyáyaḥ | ubhā́ te bāhū́ ráṇyā súsaṃskṛita ṛidūpé cid ṛidūvṛídhā || 11 || [30] ||

76, 10 ut-tíshṭhan. ṣípre *iti*. camū́ *iti*. 11 ánu-ubhé VIII, 6, 38. dasyu-hā́ a°. 12 ashṭā́-padīm. náva-sraktim ṛita-spṛíṣam. — 77, 1 ṣatá-kratuḥ. ké. 2 ṣavasī́ a°. niḥ-túraḥ. 3 vṛitra-hā́ a°. prá-vṛiddhaḥ dasyu-hā́ a°. 4 prati-dhā́ a°. 6 avidhyat. sú-ātatam. 7 ṣatá-bradhnaḥ. sahásra-parṇaḥ. 8 ṛibhu-sthira. 9 vīḷú a°. 10 víṣvā ít. ā́ a° uru-kramāḥ tvā́-ishitaḥ. kshīra-pākám. 11 tuvi-kshám. sú-kṛitam su-máyam. ú. t. b. VIII, 61, 18. sú-saṃskṛitā ṛidu-pé. ṛidu-vṛídhā.

78.

Puroḷáśam no ándhasa índra sahásram á bhara | śatá ca śūra gónām || 1 || á no bhara vyáñjanam gắm áśvam abhyáñjanam | sácā manā́ hiraṇyáyā || 2 || utá naḥ karṇaśóbhanā purūṇi dhrishṇav á bhara | tvám hí śriṇvishé vaso || 3 || nákīm vṛidhīká indra te ná sushā́ ná sudā́ utá | nắnyás tvác chūra vāghátaḥ || 4 || nákīm índro níkartave ná śakráḥ párīśaktave | víśvam śriṇoti pāśyati || 5 || 31 ||.

śá manyúm mártyānām ádabdho ní cikīshate | purā́ nidáś cikīshate || 6 || krátva ít pūrṇám udáram turásyāsti vidhatáḥ | vṛitraghnáḥ somapā́vnaḥ || 7 || tvé vásūni sáṃgatā víśvā ca soma saúbhagā | sudā́tv áparihvṛitā || 8 || tvắm íd yavayúr máma kắmo gavyúr hiraṇyayúḥ | tvắm aśvayúr éshate || 9 || távéd indrāhám āśásā háste dā́tram caná dade | dinásya vā maghavan sámbhṛitasya vā pūrdhí yávasya kāśínā || 10 || 32 ||

79.

Ayám kṛitnúr ágribhīto viśvajíd udbhíd ít sómaḥ | ṛíshir víprah kā́vyena || 1 || abhy ūrṇoti yán nagnám bhishákti víśvam yát turám | prém andháḥ khyan níḥ śroṇó bhūt || 2 || tvám soma tanūkṛídbhyo dvéshobhyo 'nyákṛitebhyaḥ | urú yantási várūtham || 3 || tvám cittí táva dákshair divá á pṛithivyā́ ṛijīshin | yávīr aghásya cid dvéshaḥ || 4 ||

78, 2 vi-áñjanam. abhi-áñjanam. 3 karṇa-śóbhanā. dhṛishṇo *iti*. vaso *iti*. 4 su-śā́ḥ. su-dā́ḥ. ná a° tvát ś°. 5 ní-kartave. pári-śaktave. 7 turásya a°. vṛítra-ghnáḥ soma-pā́vnaḥ. 8 tvé *iti*. sám-gatā. su-dā́tu ápari-hvṛitā. 9 á i°. 10 táva ít indra a° ā-śásā. caná á°. sám-bhṛitasya. — 79, 1 viśva-jít ut-bhít. 2 abhí ū° yát. prá ṛm (6). khyat. 3 tanūkṛít-bhyaḥ. anyá -kṛitebhyaḥ. yantā́ asi.

arthíno yánti céd árthaṃ gáchān íd dadúsho rātím | vavṛijyús tríshyataḥ kámam ‖ 5 ‖ 33 ‖

vidád yát pūrvyáṃ nashṭám úd īm ṛitāyúm īrayat | prém áyus tārīd átīrṇam ‖ 6 ‖ susévo no mṛiḷayákur ádṛiptakratur avātáḥ | bhávā naḥ soma sáṃ hṛidé ‖ 7 ‖ má naḥ soma sám vīvijo má ví bībhishathā rājan | má no hárdi tvishá vadhīḥ ‖ 8 ‖ áva yát své sadhásthe devánāṃ durmatír íkshe | rájann ápa dvíshaḥ sedha mídhvo ápa srídhaḥ sedha ‖ 9 ‖ 34 ‖

80.

Nahy ànyám baḷákaram marditáraṃ śatakrato | tvám na indra mṛiḷaya ‖ 1 ‖ yó naḥ śáśvat purávithāmṛidhro vájasātaye | sá tváṃ na indra mṛiḷaya ‖ 2 ‖ kím aṅgá radhracódanaḥ sunvānásyāvitéd asi | kuvít sv ìndra naḥ śákaḥ ‖ 3 ‖ índra prá ṇo rátham ava paścác cit sántām adrivaḥ | purástād enam me kṛidhi ‖ 4 ‖ hánto nú kím āsase prathamáṃ no ráthaṃ kṛidhi | upamáṃ vājayú śrávaḥ ‖ 5 ‖ 35 ‖

ávā no vājayúṃ ráthaṃ sukáraṃ te kím ít pári | asmán sú jigyúshas kṛidhi ‖ 6 ‖ índra dṛíhyasva púr asi bhadrá ta eti nishkṛitám | iyáṃ dhír ṛitvíyāvatī ‖ 7 ‖ má sīm avadyá á bhāg urví káshṭhā hitám dhánam | apávṛiktā aratnáyaḥ ‖ 8 ‖ turíyaṃ náma yajñíyaṃ yadá káras tád usmasi | ád ít pátir na ohase ‖ 9 ‖ ávīvṛidhad vo amṛitā ámandīd ekadyúr devā utá yás ca devīḥ | tásmā u rádhaḥ kṛiṇuta praśastám prātár makshú dhiyávasur jagamyāt ‖ 10 ‖ 36 ‖

Ashṭamo 'nuvākaḥ.

79, 5 ca ít. 6 ṛita-yúm. 7 su-śévaḥ. ádṛipta-kratuḥ. bháva. 8 bībhishathāḥ. 9 sadhá-sthe. duḥ-matíḥ. — 80, 1 nahí a° baḷá á°. śatakrato *iti*. śata-krato. 2 purá ávitha á° vája -sātaye. śá *etc.* VI, 45, 17. 3 radhra-códanaḥ sunvānásya avitá ít. sú i° naḥ. 4 naḥ. paścát. 5 hánto *iti*. upa-mám. 6 áva. su-káram. 7 te. niḥ-kṛitám. ṛitvíya-vatī. 8 avadyé. apa-ávṛiktāḥ. 10 eka-dyúḥ. tásmai. prá-śastám. prātár *etc.* 58, 9.

81.

Á tú na indra kshumántam citrám grābhám sám gṛibhāya | mahāhastí dákshiṇena || 1 || vidmá hí tvā tuvikūrmím tuvídeshṇam tuvímagham | tuvimātrám ávobhiḥ || 2 || nahí tvā śūra devá ná mártāso dítsantam | bhīmám ná gắm vāráyante || 3 || éto nv índram stávāméśānam vásvaḥ svarājam | ná rádhasā mardhishan naḥ || 4 || prá stoshad úpa gāsishac chrávat sáma gīyámānam | abhí rádhasā jugurat || 5 || 37 ||

á no bhara dákshiṇenābhí savyéṇa prá mṛiśa | índra má no vásor nír bhāk || 6 || úpa kramasvā bhara dhṛishatā dhṛishṇo jánānām | ádāśūshṭarasya védaḥ || 7 || índra yá u nú te ásti vắjo víprebhiḥ sánitvaḥ | asmábhiḥ sú tám sanuhi || 8 || sadyojúvas te vājā asmábhyam viśváścandrāḥ | vásaiś ca makshú jarante || 9 || 38 ||

Pañcamo 'dhyāyaḥ.

82.

Á prá drava parāváto 'rvāvátaś ca vṛitrahan | mádhvaḥ práti prábharmaṇi || 1 || tīvráḥ sómāsa á gahi sutáso mādayishṇávaḥ | píbā dadhríg yáthocishé || 2 || ishá mandasvád u té 'ram várāya manyáve | bhúvat ta indra śám hṛidé || 3 || á tv àśatrav á gahi ny ùkthắni ca hūyase | upamé rocané diváḥ || 4 || túbhyāyám ádribhiḥ sutó góbhiḥ śrītó mádāya kám | prá sóma indra hūyate || 5 || 1 ||

81, 1 á t. n. i. 10, 11. mahā-hastí. 2 vidmá. tuvi-kūrmím tuví-deshṇam tuví-magham tuvi-mātrám. 3 devắḥ. 4 é. n. í. stávāma VIII, 24, 19. íśānam. sva-rājam. mardhishat. 5 gāsishat s°. 6 á n. b. III, 30, 19. dákshiṇena a°. 7 kramasva ā. dhṛishṇo *iti*. ádāśuḥ-tarasya. 9 sadyaḥ-júvaḥ. viśvá-candrāḥ. makshú. — 82, 1 vṛitra-han. prá-bharmaṇi. 2 t. s. ā g. 23, 1. píba. yátha o°. 3 mandasva át. te á°. to. 4 tú aśatro *iti*. ní u°. upa-mé. 5 túbhya a°.

índra śrudhí sú me hávam asmé sutásya gómataḥ | ví pītím tṛiptím aśnuhi || 6 || yá indra camaséshv ā́ sómaś camūshu te sutáḥ | píbéd asya tvám īśishe || 7 || yó apsú candrámā iva sómaś camūshu dádriśe | píbéd asya tvám īśishe || 8 || yáṃ te śyenáḥ padábharat tiró rájāṅsy áspṛitam | píbéd asya tvám īśishe || 9 || 2 ||

83.

Devā́nām íd ávo mahát tád ā́ vṛiṇīmahe vayám | vṛíshṇām asmábhyam ūtáye || 1 || té nāḥ santu yújaḥ sádā váruṇo mitró aryamā́ | vṛidhā́saś ca prácetasaḥ || 2 || áti no vishpitā́ purú naubhír apó ná parshatha | yūyám ṛitásya rathyaḥ || 3 || vāmám no astv aryaman vāmám varuṇa śáṅsyam | vāmám hy ā́vṛiṇīmáhe || 4 || vāmásya hí pracetasa íśānāso riśādasaḥ | ném ādityā aghásya yát || 5 || 3 ||

vayám íd vaḥ sudānavaḥ kshiyánto yā́nto ádhvann ā́ | dévā vṛidhā́ya hūmahe || 6 || ádhi na indraishāṃ víshṇo sajātyā́nām | itā́ máruto áśvinā || 7 || prá bhrātṛitvám sudānavó 'dha dvitā́ samānyā́ | mātúr gárbhe bharāmahe || 8 || yūyám hí shṭhā́ sudānava índrajyeshṭhā abhídyavaḥ | ádhā cid va utá bruve || 9 || 4 ||

84.

Préshṭham vo átithim stushé mitrám iva priyám | agním rátham ná védyam || 1 || kavím iva prácetasam yáṃ devā́so ádha dvitā́ | ní mártyeshv ādadhúḥ || 2 || tvám yavishṭha

---

82, 6 asmé *iti*. 7 píba ít. 9 padā ā. á°. — 83, 2 v. m. a. 26, 4. prá-cetasaḥ. 4 hí ā-vṛiṇīmáhe. 5 pra-cetasaḥ. ná ím. 6 su-dānavaḥ. dévāḥ. 7 índra e° víshṇo *iti* sa-jātyānām itá. 8 su-dānavaḥ á°. 9ª = VI, 51, 15. ádha. — 84, 2 prá-cetasam. ā-dadhúḥ.

dāśúsho nṛ́ṁ̃ḥ pāhi śṛiṇudhí gíraḥ | rákshā tokám utá tmánā ‖ 3 ‖ káyā te agne aṅgira ū́rjo napād úpastutim | várāya deva manyáve ‖ 4 ‖ dáśema kásya mánasā yajñásya sahaso yaho | kád u voca idáṃ námaḥ ‖ 5 ‖ 5 ‖

ádhā tváṃ hí nas kháro víśvā asmábhyaṃ sukshitī́ḥ | vā́jadraviṇaso gíraḥ ‖ 6 ‖ kásya nūnám párīṇaso dhíyo jinvasi dampaté | góshātā yásya te gíraḥ ‖ 7 ‖ tám marjayanta sukrátum puroyā́vānam ājíshu | svéshu kshā́yeshu vā́jínam ‖ 8 ‖ kshéti kshémebhiḥ sādhúbhir nákir yáṃ ghnánti hánti yáḥ | ágne suvíra edhate ‖ 9 ‖ 6 ‖

85.

Á me hávaṃ nāsatyā́śvinā gáchataṃ yuvám | mádhvaḥ sómasya pītáye ‖ 1 ‖ imám me stómam aśvinemám me śṛiṇutaṃ hávam | mádhvaḥ sómasya pītáye ‖ 2 ‖ ayáṃ vāṃ kríshṇo aśvinā hávate vājinīvasū | mádhvaḥ sómasya pītáye ‖ 3 ‖ śṛiṇutáṃ jaritúr hávaṃ kṛíshṇasya stuvató narā | mádhvaḥ sómasya pītáye ‖ 4 ‖ chardír yantam ádābhyaṃ víprāya stuvaté narā | mádhvaḥ sómasya pītáye ‖ 5 ‖ 7 ‖

gáchataṃ dāśúsho gṛihám itthā́ stuvató aśvinā | mádhvaḥ sómasya pītáye ‖ 6 ‖ yuñjáthāṃ rā́sabhaṃ ráthe vīḍvàṅge vṛishaṇvasū | mádhvaḥ sómasya pītáye ‖ 7 ‖ trivandhuréṇa trivṛítā ráthenā́ yātam aśvinā | mádhvaḥ sómasya pītáye ‖ 8 ‖ nú́ me gíro nāsatyā́śvinā prā́vataṃ yuvám | mádhvaḥ sómasya pītáye ‖ 9 ‖ 8 ‖

84, 3 śṛiṇudhí. rákśha. 4 úpa-stutim. 5 yaho *iti*. voce. 6 ádha. su-kshitī́ḥ vā́ja-draviṇasaḥ. 7 dam-pate gó-sātā. 8 su-krátum puraḥ-yā́vānam. 9 su-víraḥ. — 85, 1 nāsatyā á° (9). 2 aśvinā í°. 3 vājinīvasū *iti* vājinī-vasū. 7 vīḷú-aṅge vṛishaṇvasū *iti* vṛishaṇ-vasū. 8 tri-vandhuréṇa tri-vṛítā ráthena ā. 9 nú. prá a°.

86.

Ubhā́ hí dasrā́ bhishájā mayobhúvobhā́ dákshasya vácaso babhūváthuḥ | tā́ vāṃ víṣvako havate tanūkṛithé má no ví yaushṭaṃ sakhyā́ mumócatam ‖ 1 ‖ kathā́ nūnáṃ vāṃ vímanā úpa stavad yuvā́ṃ dhíyaṃ dadathur vásyaïshṭaye | tā́ vāṃ víṣvako — ‖ 2 ‖ yuvā́ṃ hí shmā purubhujemā́m edhatúṃ vishṇāpvè dadáthur vásyaïshṭaye | tā́ vāṃ víṣvako — ‖ 3 ‖ utá tyáṃ vīrā́ṃ dhánasāṃ ṛijīshíṇaṃ dūré cit sántam ávase havāmahe | yásya svádishṭhā sumatíḥ pitúr yathā́ má no ví yaushṭaṃ sakhyā́ mumócatam ‖ 4 ‖ ṛiténa devā́ḥ savitā́ ṣamāyata ṛitásya ṣríṅgam urviyā́ ví paprathe | ṛitáṃ sāsāha máhi cit pṛitanyató má no ví yaushṭaṃ sakhyā́ mumócatam ‖ 5 ‖ 9 ‖

87.

Dyumní vāṃ stómo aṣvinā krívir ná séka ā́ gatam | mádhvaḥ sutásya sá diví priyó narā pātáṃ gaurā́v ivériṇe ‖ 1 ‖ píbataṃ gharmā́m mádhumantam aṣviná barhíḥ sīdataṃ narā | tā́ mandasānā́ mánusho duroṇá ā́ ní pātaṃ védasā váyaḥ ‖ 2 ‖ ā́ vāṃ víṣvābhir ūtíbhiḥ priyámedhā ahūshata | tā́ vartír yātam úpa vṛiktábarhisho júshṭaṃ yajñā́m dívishṭishu ‖ 3 ‖ píbataṃ sómam mádhumantam aṣviná barhíḥ sīdataṃ sumát | tā́ vāvṛidhānā́ úpa sushṭutíṃ divó gantā́m gaurā́v ivériṇam ‖ 4 ‖ ā́ nūnáṃ yātam aṣvināṣvebhiḥ prushitápsubhiḥ | dásrā hiraṇyavartanī ṣubhas patī pātáṃ sómam ṛitāvṛidhā ‖ 5 ‖ vayā́ṃ hí vāṃ hávāmahe vipanyávo

---

86, 1 mayaḥ-bhúvā u°. tanū-kṛithé. 2 ví-manāḥ. -vásyaḥ -ishṭaye (3). 3 sma puru-bhujā i°. 4 dhana-sā́m. su-matíḥ. 5 sam-āyate. sasāha. — 87, 1 séke. gauraú-iva i° (4). 2 aṣvinā ā́. duroṇé. 3 ā́ — ahūshata VIII, 8, 18. vṛiktá-barhishaḥ. 4 m. a. b. s. 2. vavṛidhānaú. su-stutím. 5 ā́ — aṣvinā VIII, 8, 2. áṣvebhiḥ prushitápsu-bhiḥ. hiraṇyavartanī *iti* hiraṇya-vartanī. patī *iti*. p. s. ṛi. 47, 3. 6 v. h. v. h. VIII, 26, 9.

víprāso vājasātaye | tā́ valgū́ dasrā́ purudáṁsasā dhiyáśvinā śrushṭy ā́ gatam || 6 || 10 ||

88.

Tám vo dasmám ṛitīṣháham vásor mandānám ándhasaḥ | abhí vatsám ná svásareshu dhenáva índram gīrbhír navāmahe || 1 || dyukshám sudánum távishībhir āvṛitam girím ná purubhójasam | kshumántam vājam śatínam sahasríṇam makshū́ gómantam īmahe || 2 || ná tvā bṛihánto ádrayo váranta indra vīḷávaḥ | yád dítsasi stuvaté mā́vate vásu nákish ṭád ā́ mināti te || 3 || yóddhāsi krátvā śávasotá daṁsánā víśvā jātā́bhí majmánā | ā́ tvāyám arká ūtáye vavartati yáṁ gótamā ájījanan || 4 || prá hí ririkshá ójasā divó ántebhyas pári | ná tvā vivyāca rája indra pā́rthivam ánu svadhā́m vavakshitha || 5 || nákiḥ párishṭir maghavan maghásya te yád dāśúshe daśasyási | asmā́kam bodhy ucáthasya coditā́ máṁhishṭho vājasātaye || 6 || 11 ||

89.

Bṛihád índrāya gāyata máruto vṛitrahántamam | yéna jyótir ájanayann ṛitāvṛídho devā́m devā́ya jāgṛivi || 1 || ápādhamad abhíśastīr aśastihā́théndro dyumny ā́bhavat | devā́s ta indra sakhyā́ya yemire bṛíhadbhāno márudgaṇa || 2 || prá va índrāya bṛihaté máruto bráhmārcata | vṛitrā́m hanati vṛitrahā́ śatákratur vájreṇa śatáparvaṇā || 3 || abhí prá bhara dhṛishatā́ dhṛishanmanaḥ śrávaś cit te asad bṛihát | ár-

87, 6 vā́ja-sātaye. t. v. d. VI, 62, 5. puru-dáṁsasā dhiyā́ á° śrushṭí. — 88, 1 ṛiti-sáham. 2 su-dā́num. ā́-vṛitam. puru-bhójasam. makshú. 3 váranta. nákiḥ tát. 4 yóddhā asi. śávasā utá. jātā́ a°. tvā́ a°. 5 ririkshé. 6 vā́ja-sātaye. — 89, 1 vṛitrahán-tamam. ṛita-vṛídhaḥ. 2 ápa a° abhí-śastīḥ aśasti-hā́ átha í° dyumní ā́ a°. te. bṛíhadbhāno *iti* bṛíhat-bhāno márut-gaṇa. 3 bráhma a°. vṛitra-hā́ śatá-kratuḥ. śatá-parvaṇā. 4 dhṛishat-manaḥ.

shantv ấpo jávasā ví mātáro háno vṛitráṃ jáyā svàḥ || 4 || yáj jấyathā apūrvya mághavan vṛitrahátyāya | tát pṛithivíṃ aprathayas tád astabhnā utá dyấm || 5 || tát te yajñó ajāyata tád arká utá háskṛitiḥ | tád víṣvam abhibhūr asi yáj jātáṃ yác ca jántvam || 6 || āmásu pakvám aíraya ấ sūryaṃ rohayo diví | gharmáṃ ná sáman tapatā suvṛiktíbhir júshṭaṃ gírvaṇase. bṛihát || 7 || 12 ||

90.

Ấ no víṣvāsu hávya índraḥ samátsu bhūshatu | úpa bráhmāṇi sávanāni vṛitrahấ paramajyấ ṛícīshamaḥ || 1 || tváṃ dātá prathamó rấdhasām asy ási satyá īṣānakṛít | tuvidyumnásya yújyấ vṛiṇīmahe putrásya ṣávaso maháḥ || 2 || bráhmā ta indra girvaṇaḥ kriyánte ánatidbhutā | imấ jushasva haryaṣva yójanéndra yấ te ámanmahi || 3 || tváṃ hí satyó maghavann ánānato vṛitrấ bhúri nyṛiñjáse | sá tváṃ ṣavishṭha vajrahasta dāṣúshe 'rvấñcaṃ rayím ấ kṛidhi || 4 || tvám indra yaṣấ asy ṛijīshí ṣavasas pate | tváṃ vṛitráṇi hanṣy apratíny éka íd ánuttā carshaṇīdhṛítā || 5 || tám u tvā nūnám asura prácetasaṃ rấdho bhāgám ivemahe | mahíva kṛíttiḥ ṣaraṇấ ta indra prá te sumnấ no aṣnavan || 6 || 13 ||

91.

Kanyà vấr avāyatí sómam ápi srutávidat | ástam bhấranty abravīd índrāya sunavai tvā ṣakrấya sunavai tvā || 1 ||

89, 4 jáya svàr *iti* svàḥ. 5 yát. vṛítra-hátyāya. 6 abhi -bhūḥ. yát (2). tapata suvṛiktí-bhiḥ. — 90, 1 samát-su. vṛitra-hấ parama-jyấḥ. 2 īṣāna-kṛít tuvi-dyumnásya yújyā ấ. 3 bráhma te. hari-aṣva yójanā í°. 4 ni-ṛiñjáse. vajra-hasta. 5 carshaṇi -dhṛítā. 6 prá-cetasam. bhāgám-iva í°. mahí-iva. te. — 91, 1 ava -yatí. srutā a°. bhárantī.

asaú yá éshi vīrakó gṛihám-gṛiham vicákaṣad | imám jámbhasutam piba dhānávantaṃ karambhíṇam apūpávantam ukthínam || 2 || á caná tvā cikitsāmó 'dhi caná tvā némasi | ṣánair iva ṣanakaír ivéndrāyendo pári srava || 3 || kuvíc chákat kuvít kárat kuvín no vásyasas kárat | kuvít patidvísho yatír índreṇa saṃgámāmahai || 4 || imáni tríṇi vishṭápā tánīndra ví rohaya | ṣíras tatásyorvárām ád idám ma úpodáre || 5 || asaú ca yá na urvárād imám tanvàm máma | átho tatásya yác chíraḥ sárvā tā́ romaṣā́ kṛidhi || 6 || khé ráthasya khé 'nasaḥ khé yugásya ṣatakrato | apālám indra tríṣh pūtvy ákṛiṇoḥ sūryatvacam || 7 || 14 ||

92.

Pántam á vo ándhasa índram abhí prá gāyata | viṣvāsáham ṣatákratum máṅhishṭham carshaṇīnām || 1 || puruhūtám purushṭutám gāthānyàm sánaṣrutam | índra íti bravītana || 2 || índra ín no mahā́nām dātá vā́jānāṃ nṛitúḥ | mahā́ṅ abhijñv á yamat || 3 || ápād u ṣipry ándhasaḥ sudákshasya prahoshíṇaḥ | índor índro yávāṣiraḥ || 4 || tám v abhí prárcaténdram sómasya pītáye | tád íd dhy àsya várdhanam || 5 || 15 ||

asyá pītvā́ mádānām devó devásyaújasā | víṣvābhí bhúvanā bhuvat || 6 || tyám u vaḥ satrāsáham víṣvāsu gīrshv áyatam | á cyāvayasy ūtáye || 7 || yudhmám sántam anarvā́ṇam somapā́m ánapacyutam | náram avāryákratum || 8 || ṣí-

91, 2 vi-cākaṣat. jámbha-sutam. dh. k. a. u. III, 52, 1. 3 cikitsāmaḥ á°. ná i°. ṣanakaíḥ-iva índrāya indo *iti*. 4 kuvít ṣ°. kuvít naḥ. pati-dvíshaḥ. sam-gámāmahai. 5 tā́ni i°. tatásya u°. me úpa u°. 6 urvárā ā́t. átho *iti*. yát ṣ°. 7 ánasaḥ. ṣatakrato *iti* ṣata-krato. tríḥ pūtví. sūrya-tvacam. — 92, 1 í. a. p. g. 5, 1. viṣva-sáham ṣatá-kratum. 2 puru-hūtám puru-stutám. sána-ṣrutam. 3 ít. abhi-jñú. 4 ṣiprí. su-dákshasya pra-hoshíṇaḥ. yáva-āṣiraḥ. 5 tám — prá VIII, 15, 1. arcata í°. hí a°. 6 devásya ó° víṣvā a°. 7 satrā-sáham. gīrshú á-yatam. cyavayasi. 8 soma-pā́m ánapa-cyutam. avāryá-kratum.

kshā ṇa indra rāyá á purú vidvấñ ṛicīshama | ávā naḥ pārye dháne || 9 || átaṣ cid indra ṇa úpā yāhi ṣatávājayā | ishấ sahásravājayā || 10 || [16] ||

áyāma dhívato dhíyó 'rvadbhiḥ ṣakra godare | jáyema pṛitsú vajrivaḥ || 11 || vayám u tvā ṣatakrato gấvo ná yávaseshv á | ukthéshu raṇayāmasi || 12 || víṣvā hí martyatvanánukāmấ ṣatakrato | áganma vajrinn āṣásaḥ || 13 || tvé sú putra ṣavasó 'vṛitran kámakātayaḥ | ná tvám indrấti ricyate || 14 || sá no vṛishan sánishṭhayā sám ghoráyā dravitnvấ | dhiyáviddhi púraṃdhyā || 15 || [17] ||

yás te nūnáṃ ṣatakratav índra dyumnítamo mádaḥ | téna nūnám máde madeḥ || 16 || yás te citráṣravastamo yá indra vṛitrahántamaḥ | yá ojodấtamo mádaḥ || 17 || vidmá hí yás te adrivas tvádattaḥ satya somapāḥ | víṣvāsu dasma kṛishṭíshu || 18 || índrāya mádvane sutám pári shṭobhantu no gíraḥ | arkám arcantu kārávaḥ || 19 || yásmin víṣvā ádhi ṣríyo ráṇanti ṣaptá saṃsádaḥ | índraṃ suté havāmahe || 20 || [18] ||

tríkadrukeshu cétanaṃ devấso yajñám atnáta | tám íd vardhantu no gíraḥ || 21 || á tvā viṣantv índavaḥ samudrám iva síndhavaḥ | ná tvám indrấti ricyate || 22 || vivyáktha mahiná vṛishan bhakshám sómasya jāgṛive | yá indra jaṭháreshu te || 23 || áraṃ ta indra kukshấye sómo bhavatu vṛitrahan | áraṃ dhấmabhya índavaḥ || 24 || áram áṣvāya gāyati ṣrutákaksho áraṃ gáve | áram índrasya dhấmne || 25 || áraṃ hí shmā sutéshu ṇaḥ sómeshv indra bhūshasi | áraṃ te ṣakra dāváne || 26 || [19] ||

92, 9 ṣíksha naḥ. áva. 10 naḥ úpa ấ. ṣatá-vājayā. sahásra-vājayā. 11 dhíyaḥ á°. go-dare. 12 ṣatakrato *iti* ṣata-krato (13. 16). 13 martya-tvanấ anu-kāmấ. ā-ṣásaḥ. 14 tvé *iti*. ṣavasaḥ á° kấma-kātayaḥ. indra áti. 15 dhiyấ a° púram-dhyā. 16 mader *iti* madeḥ. 17 citráṣravaḥ-tamaḥ. vṛitrahán-tamaḥ. ojaḥ-dātamaḥ. 18 vidmá. tvấ-dattaḥ. soma-pāḥ. 19 stobhantu. 20 sam-sádaḥ. 21 = VIII, 13, 18. 22 ấ t. v. í. 15, 1. ná *etc.* 14. 24 te. vṛitra-han. 25 ṣrutá-kakshaḥ. 26 sma. naḥ.

parākā́ttāc cid adrivas tvā́ṃ nakshanta no gíraḥ | áraṃ gamāma te vayám || 27 || evā́ hy ási vīrayúr evā́ ṣū́ra utá sthiráḥ | evā́ te rā́dhyam mánaḥ || 28 || evā́ rātís tuvīmagha víṣvebhir dhāyi dhātṛíbhiḥ | ádhā cid indra me sácā || 29 || mó shú brahméva tandrayúr bhúvo vājānām pate | mátsvā sutásya gómataḥ || 30 || mā́ na indra abhy ā̀díṣaḥ sū́ro aktúshv ā́ yaman | tvā́ yujā́ vanema tát || 31 || tváyéd indra yujā́ vayám práti bruvīmahi spṛ́dhaḥ | tvám asmā́kaṃ táva smasi || 32 || tvā́m íd dhí tvāyávo 'nunónuvataṣ cárān | sákhāya indra kārávaḥ || 33 || 20 ||

93.

Úd ghéd abhí ṣrutā́maghaṃ vṛishabháṃ náryāpasam | ástāram eshi sūrya || 1 || náva yó navatím púro bibhéda bāhvòjasā | áhiṃ ca vṛitrahā́vadhīt || 2 || sá na índraḥ ṣiváḥ sákhā́ṣvāvad gómad yávamat | urúdhāreva dohate || 3 || yád adyá kác ca vṛitrahann udágā abhí sūrya | sárvaṃ tád indra te váṣe || 4 || yád vā pravṛiddha satpate ná marā íti mányase | utó tát satyám ít táva || 5 || 21 ||

yé sómāsaḥ parāváti yé arvāváti sunviré | sárvāṅs tā́ṅ indra gachasi || 6 || tám índraṃ vājayāmasi mahé vṛitrā́ya hántave | sá vṛíshā vṛishabhó bhuvat || 7 || índraḥ sá dā́mane kṛitá ójishṭhaḥ sá máde hitáḥ | dyumní ṣlokí sá somyáḥ || 8 || girā́ vájro ná sámbhṛitaḥ sábalo ánapacyutaḥ | vavakshá ṛishvó ástṛitaḥ || 9 || durgé cin naḥ sugáṃ kṛidhi gṛiṇāná indra girvaṇaḥ | tváṃ ca maghavan váṣaḥ || 10 || 22 ||

92, 27 parākā́ttāt. 28 evá (3). hí. 29 evá. tuvi-magha. ádha. 30 mó *iti* sú brahmā́-iva. mátsva. 31 abhí ā-díṣaḥ. 32 tváyā ít. 33 hí. anu-nónuvataḥ. — 93, 1 gha ít. ṣrutá-magham. nárya-apasam. 2 bāhú-ojasā. vṛitra-hā́ a°. 3 sákhā áṣva-vat. urúdhārā-iva. 4 kát. vṛítra-han ut-ágāḥ. 5 pra-vṛiddha sat-pate. marai. utó *iti*. 9 sám-bhṛitaḥ sá-balaḥ ánapa-cyutaḥ vavakshé. 10 duḥ-gé cit. su-gám.

yásya te nú cid ādíṣaṃ ná mināti svarájyam | ná devó nádhrigur jánaḥ || 11 || ádhā te ápratiṣhkutaṃ devī́ súshmaṃ saparyataḥ | ubhé susipra ródasī || 12 || tvám etád adhārayaḥ kṛishṇā́su róhiṇīshu ca | párushṇīshu rúṣat páyaḥ || 13 || ví yád áher ádha tvishó víṣve devā́so ákramuḥ | vidán mṛigásya tā́ṇ ámaḥ || 14 || ád u me nivaró bhuvad vṛitrahā́dishṭa paúṃsyam | ájātaṣatrur ástṛitaḥ || 15 || [23] ||

ṣrutáṃ vo vṛitrahántamam prá ṣárdhaṃ carshaṇīnā́m | ā́ ṣushe rádhase mahé || 16 || ayā́ dhiyā́ ca gavyayā́ púruṇāman púrushṭuta | yát sóme-soma ábhavaḥ || 17 || bodhínmanā íd astu no vṛitrahā́ bhū́ryāsutiḥ | ṣṛiṇótu ṣakrá āśísham || 18 || káyā tváṃ na ūtyā́bhí prá mandase vṛishan | káyā stoṭríbhya ā́ bhara || 19 || kásya vṛíshā-suté sácā niyútvān vṛishabhó raṇat | vṛitrahā́ sómapītaye || 20 || [24] ||

abhí shú ṇas tváṃ rayím mandasānáḥ sahasríṇam | prayantā́ bodhi dāśúshe || 21 || pátnīvantaḥ sutā́ imá uṣánto yanti vītáye | apā́ṃ jágmir nicumpuṇáḥ || 22 || ishṭā́ hótrā asṛikshaténdraṃ vṛidhā́so adhvaré | áchāvabhṛithám ójaṣā || 23 || ihá tyá sadhamā́dyā hárī híraṇyakeṣyā | volhā́m abhí práyo hitám || 24 || túbhyaṃ sómāḥ sutā́ imé stīrṇám barhír vibhāvaso | stoṭríbhya índram ā́ vaha || 25 || [25] ||

ā́ te dákshaṃ ví rocaṇā́ dádhad rátnā ví dāśúshe | stoṭríbhya índram arcata || 26 || ā́ te dadhāmīndriyám ukthā́ víṣvā ṣatakrato | stoṭríbhya indra mṛiḷaya || 27 || bhadrám -bhadraṃ na ā́ bharéṣham ū́rjaṃ ṣatakrato | yád indra

---

93, 11 nú. ā-díṣam. sva-rā́jyam. ná ádhri-guḥ. 12 ádha. ápratiṣkutam devī́ *iti*. ubhé *iti* su-ṣipra ródasī *iti*. 14 vidát. 15 ni-varáḥ. vṛitra-hā́ a°. ájāta-ṣatruḥ. 16 vṛitrahán-tamam. 17 púru-nāman púru-stuta. sóme-some ā́ á°. 18 bodhít-manāḥ. vṛitra-hā́ bhū́ri-āsutiḥ. ā-śísham. 19 ūtyā́ a°. 20 vṛitra-hā́ sóma-pītaye. 21 abhí sú naḥ. pra-yantā́. 22 imé. ni-cumpuṇáḥ. 23 ishṭā́ḥ. asṛikshata í°. ácha ava-bhṛithám. 24 = VIII, 32, 29. 25 vibhāvaso *iti* vibhā-vaso. 27 dadhāmi í°. ṣatakrato *iti* ṣata-krato (28. 29). 28 bhara í°. yát — naḥ VIII, 6, 25.

mṛiḷáyāsi naḥ || 28 || sá no víṣvāny á bhara suvitáni ṣatakrato | yád indra mṛiḷáyāsi naḥ || 29 || tvám íd vṛitrahantama sutávanto havāmahe | yád indra mṛiḷáyāsi naḥ || 30 || 26 ||

úpa no háribhiḥ sutám yāhí madānām pate | úpa no háribhiḥ sutám || 31 || dvitá yo vṛitrahántamo vidá índraḥ ṣatákratuḥ | úpa no háribhiḥ sutám || 32 || tvám hí vṛitrahann eshām pātá sómānām ási | úpa no háribhiḥ sutám || 33 || índra ishé dadātu na ṛibhukshánam ṛibhúm rayím | vājí dadātu vājínam || 34 || 27 ||

Navamo 'nuvākaḥ.

94.

Gaúr dhayati marútām ṣravasyúr mātá maghónām | yuktá váhnī ráthānām || 1 || yásyā devá upásthe vratá víṣve dhāráyante | súryāmāsā dṛiṣé kám || 2 || tát sú no víṣve aryá á sádā gṛiṇanti kārávaḥ | marútaḥ sómapītaye || 3 || ásti sómo ayám sutáḥ píbanty asya marútaḥ | utá svarájo aṣvínā || 4 || píbanti mitró aryamá tánā pūtásya váruṇaḥ | trishadhasthásya jávataḥ || 5 || utó nv àsya jósham á́ índraḥ sutásya gómataḥ | prātár hóteva matsati || 6 || 28 ||

kád atvishanta sūráyas tirá ápa iva srídhaḥ | árshanti pūtádakshasaḥ || 7 || kád vo adyá mahánām devánām ávo vṛiṇe | tmánā ca dasmávarcasām || 8 || á́ yé víṣvā párthivāni papráthan rocaná diváḥ | marútaḥ sómapītaye || 9 || tyán nú pūtádakshaso divó vo maruto huvé | asyá sómasya pītáye || 10 || tyán nú yé ví ródasī tastabhúr marúto huve | asyá

93, 30 tv. í. v. V, 35, 6. sutá-vantaḥ. 32 vṛitrahán-tamaḥ vidé. ṣatá-kratuḥ. 33 vṛitra-han. — 94, 1 váhniḥ. 2 yásyāḥ. upá-sthe. 3 tát — kārávaḥ VI, 45, 33. sóma-pītaye (9). 4 sva -rājaḥ. 5 tri-sadhasthásya. 6 u. n. a. VIII, 72, 6. á́. hótā -iva. 7 pūtá-dakshasaḥ (10). 8 dasmá-varcasām. 10 a. s. p. 22, 1. 11 ródasī *iti*.

sómasya pītáye || 11 || tyáṃ nú mārutaṃ gaṇáṃ girishthāṃ vṛíshaṇaṃ huve | asyá sómasya pītáye || 12 || [29] ||

95.

Ā́ tvā gíro rathír ivāsthuḥ sutéshu girvaṇaḥ | abhí tvā sám anūshaténdra vatsáṃ ná mātáraḥ || 1 || á tvā śukrā́ acucyavuḥ sutā́sa indra girvaṇaḥ | píbā tv àsyándhasa índra víśvāsu te hitáṃ || 2 || píbā sómam mádāya kám índra śyenā́bhṛitaṃ sutáṃ | tváṃ hí śā́śvatīnām pátī rā́jā viśā́m ási || 3 || śrudhí •hávaṃ tiraścyā́ índra yás tvā saparyáti | suvíryasya gómato rāyás pūrdhi mahā́ṅ asi || 4 || índra yás te návīyasīṃ gíram mandrā́m ájījanat | cikitvínmanasaṃ dhíyam pratnā́m ṛitásya pipyúshīm || 5 || [30] ||

tám u shṭavāma yáṃ gíra índram ukthā́ni vāvṛidhúḥ | purū́ṇy asya paúṃsyā śishāsanto vanāmahe || 6 || éto nv índraṃ stávāma śuddhā́ṃ śuddhéna sā́mnā | śuddhaír ukthaír vāvṛidhvāṅsaṃ śuddhá āśírvān mamattu || 7 || índra śuddhó na á gahi śuddhā́ḥ śuddhā́bhir ūtíbhiḥ | śuddhó rayíṃ ní dhāraya śuddhó mamaddhi somyā́ḥ || 8 || índra śuddhó hí no rayíṃ śuddhó rátnāni dāśúshe | suddhó vritrā́ni jighnase śuddhó vā́jaṃ śishāsasi || 9 || [31] ||

96.

Asmā́ ushā́sa ātiranta yā́mam índrāya náktam ū́rmyāḥ suvā́caḥ | asmā́ ā́po mātáraḥ saptá tasthur nṛíbhyas tárāya síndhavaḥ supārā́ḥ || 1 || átividdhā vithuréṇā cid ástrā tríḥ saptá sā́nu sā́mhitā girīṇā́m | ná tád devó ná mártyas turyād yā́ni právṛiddho vṛishabhā́s cakā́ra || 2 || índrasya

---

94, 12 giri-sthā́m. — 95, 1 rathī́ḥ-iva á°. anūshata í°. 2 píba tú asyá á°. 3 píba. śyená-ābhṛitam. pátiḥ. 4 śrudhí. su -víryasya. 5 cikitvít-manasam. 6 stavāma. vavṛidhúḥ. śiśā-santaḥ. 7 éto — stávāma VIII, 81, 4. vavṛidhvā́ṅsam. 9 śiśā-sasi. — 96, 1 asmaí ushā́saḥ á a°. su-vā́caḥ asmaí. su-pārā́ḥ. 2 áti -viddhā vithuréṇa. sám-hitā prá-vṛiddhaḥ.

vájra āyasó nímiśla índrasya bāhvór bhūyishṭham ójaḥ | śīrshánn índrasya krátavo nireká āsánn éshanta śrútyā upāké || 3 || mánye tvā yajñíyaṃ yajñíyānām mánye tvā cyávanam ácyutānām | mánye tvā sátvanām indra ketúm mánye tvā vṛishabháṃ carshaṇīnáṃ || 4 || á yád vájram bāhvór indra dhátse madacyútam áhaye hántavá u | prá párvatā ánavanta prá gávaḥ prá brahmáṇo abhinákshanta índram || 5 || 32 ||

tám u shṭavāma yá imá jajāna víśvā jātány ávarāṇy asmāt | índreṇa mitráṃ didhishema gīrbhír úpo námobhir vṛishabháṃ viśema || 6 || vṛitrásya tvā śvasáthād íshamāṇā víśve devá ajahur yé sákhāyaḥ | marúdbhir índra sakhyáṃ te astv áthemá víśvāḥ pṛitanā jayāsi || 7 || tríḥ shashṭís tvā marúto vāvṛidhānā usrá iva rāśáyo yajñíyāsaḥ | úpa tvémaḥ kṛidhí no bhāgadhéyaṃ śúshmaṃ ta enā́ havíshā vidhema || 8 || tigmám áyudham marútām ánīkaṃ kás ta indra práti vájraṃ dadharsha | anāyudhāso ásurā adevā́s cakréṇa tā́ṅ ápa vapa ṛijīshin || 9 || mahá ugráya taváse suvṛiktím préraya śivátamāya paśváḥ | gírvāhase gíra índrāya pūrvír dhehí tanvè kuvíd aṅgá védat || 10 || 33 ||

ukthávāhase vibhvè manīshā́ṃ drúṇā ná pārám īrayā nadínām | ní spṛiśa dhiyā́ tanvì śrutásya júshṭatarasya kuvíd aṅgá védat || 11 || tád vividdhi yát ta índro jújoshat stuhí sushṭutím náṃasā́ vivāsa | úpa bhūsha jaritar mā́ ruvanyaḥ śrāváyā vácaṃ kuvíd aṅgá védat || 12 || áva drapsó aṃśumátīm atishṭhad iyānáḥ kṛishṇó daśábhiḥ sahásraiḥ | ā́vat tám índraḥ śácyā dhámanṭam ápa snéhitīr nṛimáṇā

96, 3 ní-miślaḥ. nireké. ā́ 1° śrútyai. 5 mada-cyútam. hántavaí. abhi-nákshantaḥ. 6 stavāma. úpo *iti*. 7 íshamāṇāḥ. átha imā́ḥ. pṛitanāḥ. 8 vāvṛidhānā́ḥ. tvā ā́ 1°. bhāga-dhéyam. te. 9 te. vapa. 10 mahé. su-vṛiktím prá 1°. 11 ukthá-vāhase vi-bhvè. īraya. 12 te. su-stutím námasā ā́. śraváya. 13 nṛi-mánāḥ.

adhatta || 13 || drapsám apaṣyam víshuṇe cárantam upahvaré nadyò aṅṣumátyāḥ | nábho ná kṛishṇám avatasthivāṅsam íshyāmi vo vṛishaṇo yúdhyatājaú || 14 || ádha drapsó aṅṣumátyā upásthé 'dhārayat tanvàṃ titvishāṇáḥ | víṣo ádevīr abhy ācárantīr bṛíhaspátinā yujéndraḥ sasāhe || 15 || [34] ||

tváṃ ha tyát saptábhyo jấyamāno 'ṣatrúbhyo abhavaḥ ṣátrur indra | gūḷhé dyāvāpṛithiví ánv avindo vibhumádbhyo bhúvanebhyo ráṇaṃ dhāḥ || 16 || tváṃ ha tyád apratimānám ójo vájreṇa vajrin dhṛiṣhitó jaghantha | tváṃ ṣúshṇasyāvātiro vádhatrais tváṃ gấ indra ṣácyéd avindaḥ || 17 || tváṃ ha tyád vṛishabha carshaṇīnấṃ ghanó vṛitrấṇāṃ tavishó babhūtha | tváṃ síndhūṅṛ asṛijas tastabhānấn tvám apó ajayo dāsápatnīḥ || 18 || sá sukrátū ráṇitā yáḥ sutéshv ánuttamanyur yó áheva revấn | yá éka ín náry ápāṅsi kártā sá vṛitrahấ prátíd anyám āhuḥ || 19 || sá vṛitrahéndraṣ carshaṇīdhṛít tám sushṭutyấ hávyaṃ huvema | sá prāvitấ maghávā no 'dhivaktấ sá vājasya ṣravasyàsya dātấ || 20 || sá vṛitrahéndra ṛibhukshấḥ sadyó jajñānó hávyo babhūva | kṛiṇvánn ápāṅsi náryā puṟūṇi sómo ná pītó hávyaḥ sákhibhyaḥ || 21 || [35] ||

97.

Yấ indra bhúja ábharaḥ svàrvāṅ ásurebhyaḥ | stotấram ín maghavann asya vardhaya yé ca tvé vṛiktábarhishaḥ || 1 || yám indra dadhishé tvám áṣvaṃ gấm bhāgám ávyayam | yájamāne sunvatí dákshiṇāvati tásmin táṃ dhehi mấ paṇaú || 2 || yá indra sásty avratò 'nushvápam ádeva-

96, 14 upa-hvaré. avatasthi-vāṅsam. yúdhyata ā°. 15 upá -sthe á°. abhí ā-cárantīḥ. yujấ í° sasahe. 16 tv. h. t. 63, 4. gūḷhé *iti* dyāvāpṛithiví *iti*. 17 aprati-mānám. ṣúshṇasya áva a°. ṣácyā ít. 18 dāsá-patnīḥ. 19 su-krátuḥ. ánutta-manyuḥ. áhā -iva. y. é. ít. 84, 7. vṛitra-hấ práti ít. 20 s. v. (21) II, 20, 7. carshaṇi-dhṛít. su-stutyā. pra-avitā. adhi-vaktấ. — 97, 1 ấ á°. ít. tvé *iti* vṛiktá-barhishaḥ. 3 avratáḥ anu-svápam.

yuḥ | svaíḥ shá évair mumurat póshyaṃ rayíṃ sanutár dhehi táṃ tátaḥ || 3 || yác chakrási parāváti yád arvāváti vṛitrahan | átas tvā gīrbhír dyugád indra kesíbhiḥ sutávāñ á vivāsati || 4 || yád vási rocané diváḥ samudrásyádhi vishṭápi | yát pārthive sádane vṛitrahantama yád antáriksha á gahi || 5 || 36 ||

sá naḥ sómeshu somapāḥ sutéshu savasas pate | mādáyasva rádhasā sūnṛítāvaténdra rāyá párīṇasā || 6 || má na indra párā vṛiṇag bhávā naḥ sadhamádyaḥ | tvám na ūtí tvám ín na ápyam má na indra párā vṛiṇak || 7 || asmé indra sácā suté ní shadā pītáye mádhu | kṛidhí jaritré maghavann ávo mahád asmé indra sácā suté || 8 || ná tvā devása āsata ná mártyāso adrivaḥ | víśvā jātáni sávasābhibhūr asi ná tvā devása āsata || 9 || víśvāḥ pṛítanā abhibhūtaraṃ náraṃ sajúś tātakshur índraṃ jajanúś ca rājáse | krátvā várishṭhaṃ vára āmúrim utógrám ójishṭhaṃ tavásaṃ tarasvínam || 10 || 37 ||

sám īṃ rebháso asvarann índraṃ sómasya pītáye | svàrpatiṃ yád īṃ vṛidhé dhṛitávrato hy ójasā sám ūtíbhiḥ || 11 || nemíṃ namanti cákshasā meshám víprā abhisvárā | sudītáyo vo adrúhó 'pi kárṇe tarasvínaḥ sám ṛíkvabhiḥ || 12 || tám índraṃ johavīmi maghávānam ugráṃ satrá dádhānam ápratishkutaṃ śávāṅsi | máṅhishṭho gīrbhír á ca yajñíyo vavártad rāyé no víśvā supáthā kṛiṇotu vajrí || 13 || tvám púra indra cikíd enā vy ójasā śavishṭha śakra nāśayádhyai | tvád víśvāni bhúvanāni vajrin dyávā rejete pṛi-

---

97, 3 sáh. 4ª = VIII, 3, 15. dyu-gát. sutá-vān. 5 vā ási. samudrásya á°. vṛitrahan-tama. antárikshe. 6 soma-pāḥ. sūnṛítā-vatā í°. 7 bháva. sadha-mádyaḥ. ít. 8 asmé *iti*. sada. kṛidhí. [9 śávasā abhi-bhūḥ. 10 abhi-bhūtaram. sa-jūḥ. váre ā-múrim utá ú°. 11 svàḥ-patim. dhṛitá-vrataḥ hí. 12 abhi-svárā su-dītáyaḥ. adrúhaḥ ápi. 13 áprati-skutam. su-páthā. 14 enāḥ ví. rejete *iti* pṛithiví *iti*.

thiví ca bhīshā́ || 14 || tán ma ṛitám indra ṣūra citra pātv apó ná́ vajrin duritā́ti parshi bhū́ri | kadā́ na indra rāyá ā́ dasasyer viṣvápsnyasya spṛihayā́yyasya rājan || 15 || 38 ||

Shashṭho 'dhyāyaḥ.

98.

Índrāya sáma gāyata víprāya bṛihaté bṛihát | dharmakṛíte vipaścíte panasyáve || 1 || tvám indrābhibhū́r asi tvám sū́ryam arocayaḥ | viṣvákarmā viṣvádevo mahā́ń asi || 2 || vibhrā́jañ jyótishā svàr ágacho rocanám diváḥ | devā́s ta indra sakhyā́ya yemire || 3 || éndra no gadhi priyáḥ satrājíd ágohyaḥ | girír ná viṣvátas pṛithúḥ pátir diváḥ || 4 || abhí hí satya somapā ubhé babhū́tha ródasī | índrā́si sunvató vṛidháḥ pátir diváḥ || 5 || tvám hí ṣā́ṣvatīnām índra dártā purā́m ási | hantā́ dā́syor mánor vṛidháḥ pátir diváḥ || 6 || 1 ||

ádhā hīndra girvaṇa úpa tvā kā́mān mahā́ḥ sasṛijmáhe | udéva yánta udábhiḥ || 7 || vā́r ná tvā yavyā́bhir várdhanti ṣūra bráhmāṇi | vāvṛidhvā́ńsam cid adrivo divé-dive || 8 || yuñjánti hárī ishirā́sya gā́thayoraú ráthe urúyuge | indravā́hā vacoyújā || 9 || tvám na indrā́ bharaṅ ójo nṛimṇā́m ṣatakrato vicarshaṇe | ā́ vīrā́m pṛitanāsā́haam || 10 || tvám hí naḥ pitā́-vaso tvám mātā́ ṣatakrato babhū́vitha | ádhā te sumnā́m īmahe || 11 || tvā́m ṣushmin-puruhūta vājayántam úpa bruve ṣatakrato | sá no rāsva suvíryam || 12 || 2 ||

97, 15 tát mā. duḥ-itā́ ātí. kadā́ — daṣasyer VII, 37, 5. viṣvá-psnyasya. — 98. 1 dharma-kṛíte vipaḥ-cíte. 2 indra abhi-bhūḥ. viṣvá-karmā viṣvá-devaḥ. 3 vi-bhrā́jan. te. 4 ā́ i°. satrā-jít. 5 soma-pāḥ ubhé *iti*. ródasī *iti*. índrā ási. 6 tv. h. ṣ. VIII, 95, 3. 7 ádha hí i°. udā́-iva. 8 ná. vavṛidhvā́ńsam. 9 hárī *iti*. gā́thayā u° ráthe urú-yuge indra-vā́hā vacaḥ-yújā. 10 indra ā́ bhara. ṣatakrato *iti* ṣata-krato (11. 12) vi-carshaṇe. pṛitanā-sáham. 11 vaso *iti*. ádha. 12 puru-hūta. su-víryam.

99.

Tvám idá hyó náró 'pīpyan vajrin bhúrṇayaḥ | sá indra stómavāhasām ihá ṣrudhy úpa svásaram á gahi || 1 || mátsvā susipra harivas tád īmahe tvé á bhūshanti vedhásaḥ | táva ṣrávāṅsy upamány ukthyà sutéshv indra girvaṇaḥ || 2 || ṣráyanta iva sūryam víṣvéd índrasya bhakshata | vásūni jāté jánamāna ójasā práti bhāgám ná dīdhima || 3 || ánarṣarātim vasudám úpa stuhi bhadrá índrasya rātáyaḥ | só asya kámam vidható ná roshati máno dānáya codáyan || 4 || tvám indra prátūrtishv abhí víṣvā asi spṛídhaḥ | aṣastihá janitá viṣvatúr asi tvám tūrya tarushyatáḥ || 5 || ánu te ṣúshmam turáyantam īyatuḥ kshoṇí ṣíṣum ná mātárā | víṣvās te spṛídhaḥ ṣnathayanta manyáve vṛitrám yád indra túrvasi || 6 || itá ūtí vo ajáram prahetáram áprahitam | āṣúṃ jétāram hétāram rathítamam átūrtam tugryāvṛídham || 7 || ishkartáram ánishkṛitam sáhaskṛitam ṣatámūtim ṣatákratum | samānám índram ávase havāmahe vásavānam vasūjúvam || 8 || 3 ||

100.

Ayám ta emi tanvà purástād víṣve devá abhí mā yanti paṣcāt | yadá máhyam dídharo bhāgám indrād ín máyā kṛiṇavo vīryàṇi || 1 || dádhāmi te mádhuno bhakshám ágre hitás te bhāgáḥ sutó astu sómaḥ | ásaṣ ca tvám dakshiṇatáḥ sákhā mé 'dhā vṛitrāṇi jaṅghanāva bhūri || 2 || prá sú stómam bharata vājayánta índrāya satyám yádi satyám ásti | néndro astíti néma u tva āha ká īm dadarṣa kám

---

99, 1 náraḥ á°. stóma-vāhasām. 2 mátsva su-ṣipra. tvé *iti*. upa-mā́ni. 3 víṣvā ít. jánamāne. 4 ánarṣa-rātim vasu-dām. bh. í. r. VIII, 62, 1. 5 prá-tūrtishu. aṣasti-há. viṣva-tūḥ. 6 kshoṇí *iti*. 7 pra-hetāram ápra-hitam. rathí-tamam. tugrya-vṛídham. 8 ániḥ-kṛitam sáhaḥ-kṛitam ṣatám-ūtim ṣatá-kratum. vasu-júvam. — 100, 1 te. indra āt ít. 2 me·ádha. 3 ná í° asti íti.

abhí shṭavāma || 3 || ayám asmi jaritaḥ pásya mehá víṣvā jātány abhy àsmi mahnā́ | ṛitásya mā pradíṣo vardhayanty ādardiró bhúvanā dardarīmi || 4 || ā́ yán mā venā́ áruhann ṛitásyaṅ ékam ā́sīnaṃ haryatásya pṛishṭhé | mánaṣ cin me hṛidá ā́ práty avocad ácikradañ chíṣumantaḥ sákhāyaḥ || 5 || víṣvét tā́ te sávaneshu pravā́cyā yā́ cakártha maghavann indra sunvaté | párāvataṃ yát purusambhṛitáṃ vásv apā́vṛiṇoḥ ṣarabhā́ya ṛíshibandhave || 6 || 4 ||

prá nūnáṃ dhāvatā pṛíthāñ néhá yó vo ávāvarīt | ní shīṃ vṛitrásya mármaṇi vájram índro apīpatat || 7 || mánojavā́ áyamāna āyasím atarat púram | dívaṃ suparṇó gatvā́ya sómaṃ vajríṇa ā́bharat || 8 || samudré antáḥ ṣayata udnā́ vájro abhívṛitaḥ | bhárānty asmai saṃyátaḥ puráḥprasravaṇā balím || 9 || yád vā́g vádanty avicetanā́ni rā́shṭrī devā́nāṃ nishasā́da mandrā́ | cátasra ū́rjaṃ duduhe páyāṅsi kvà svid asyāḥ paramā́ṃ jagāma || 10 || devī́ṃ vā́cam ajanayanta devā́s tā́ṃ viṣvárūpāḥ paṣávo vadanti | sā́ no mandréṣham ū́rjaṃ dúhānā dhenúr vā́g asmā́n úpa súshṭutaítu || 11 || sákhe vishṇo vitarā́ṃ ví kramasva dyaúr dehí lokā́ṃ vájrāya vishkábhe | hánāva vṛitrā́ṃ riṇácāva síndhūn índrasya yantu prasavé víṣṛishṭāḥ || 12 || 5 ||

101.

Ṛídhag itthā́ sá mártyaḥ ṣaṣamé devátātaye | yó nūnáṃ mitrā́váruṇāv abhíshṭaya ācakré havyádātaye || 1 || várshishṭhakshatrā urucákshasā nárā rā́jānā dīrghaṣrúttamā | tā́

100, 3 stavāma. 4 jaritar *iti*. mā ihá. abhí a°. pra-díṣaḥ. ā-dardiráḥ. 5 yát. ṛitásya. cit. hṛidé. ṣíṣu-mantaḥ. 6 v. t. t. s. p. 51, 13. puru-sambhṛitám. apa-ávṛiṇoḥ ṣarabhā́ya ṛíshi-bandhave. 7 dhāvata pṛíthak ná ihá. sīm. 8 mánaḥ-javāḥ. su-parṇáḥ. vajríṇe ā́ a°. 9 antár *iti* ṣayate. abhí-vṛitaḥ. sam-yátaḥ puráḥ-prasravaṇāḥ. 10 vádantī avi-cetanā́ni. ni-sasā́da. 11 víṣvā-rūpāḥ. mandrā́ ī°. sú-stutā ā́ etu. 12 sakhe — kramāsva IV, 18, 11. vi-skábhe. pra-savé ví-ṣṛishṭāḥ. — 101, 1 abhíshṭaye ā-cakré havyá-dātaye. 2 várshishṭha-kshatrau uru-cákshasā. dīrghaṣrút-tama.

bāhútā ná daṅsánā ratharyataḥ sākáṃ sūryasya raśmíbhiḥ || 2 || prá yó vām mitrāvaruṇājiró dūtó ádravat | áyaḥśīrshā máderaghuḥ || 3 || ná yáḥ sampríche ná púnar hávītave ná saṃvādáya rámate | tásmān no adyá sámṛiter urushyatam bāhúbhyāṃ na urushyatam || 4 || prá mitráya prāryamṇé sacathyàm ṛitāvaso | varūthyàṃ váruṇe chándyaṃ váca stotráṃ rājasu gāyata || 5 || 6 ||

té hinvire aruṇáṃ jényaṃ vásv ékam putráṃ tisṛīṇām | té dhāmāny amṛítā mártyānām ádabdhā abhí cakshate || 6 || á me vácāṅsy údyatā dyumáttamāni kártvā | ubhá yātaṃ nāsatyā sajóshasā práti havyáni vītáye || 7 || rātíṃ yád vām arakshásaṃ hávāmahe yuvábhyāṃ vājinīvasū | prácīṃ hótrām pratirántāv itaṃ narā gṛiṇāná jamádagninā || 8 || á no yajñáṃ divispríśaṃ váyo yāhí sumánmabhiḥ | antáḥ pavítra upári śrīṇānò 'yáṃ śukró ayāmi te || 9 || vétỹ adhvaryúḥ pathíbhī rájishṭhaiḥ práti havyáni vītáye | ádhā niyutva ubháyasya naḥ piba śúciṃ sómaṃ gávāśiram || 10 || 7 ||

bán mahấñ asi sūrya bál āditya mahấñ asi | mahás te sató mahimá panasyáte 'ddhá deva mahấñ asi || 11 || bát sūrya śravasā mahấñ asi satrá deva mahấñ asi | mahná devánām asuryàḥ puróhito vibhú jyótir ádābhyam || 12 || iyáṃ yá nícy arkíṇī rūpá róhiṇyā kṛitá | citréva práty adarśy āyaty àntár daśásu bāhúshu || 13 || prajá ha tisró atyáyam īyur ny ànyá arkám abhíto vivisre | bṛihád dha tasthau bhúvaneshv antáḥ pávamāno haríta á viveśa || 14 || mātá rudrấṇām duhitá vásūnām svásādityānām amṛítasya nábhiḥ |

101, 3 mitrāvaruṇā a°. áyaḥ-śīrshā máde-raghuḥ. 4 sam -príche. sam-vādāya. tásmāt. sám-ṛiteḥ. 5 prá a°. ṛitavaso *ity* ṛita-vaso. vácaḥ. 6 amṛítāḥ. 7 út-yatā. sa-jóshasā. 8 vājinīvasū *iti* vājiní-vasū. pra-tirántau. jamát-agninā. 9 divi-spríśam váyo *iti*. sumánma-bhiḥ antár *iti* pavítre. śrīṇānáḥ a°. 10 pathí -bhiḥ. ádha. gó-aśiram. 11 bát. 12 puráḥ-hitaḥ vi-bhú. 13 nícī. citrá-iva. ā-yatí a°. 14 pra-jáḥ. ati-áyam. ní a°. ha. antár *iti*. 15 svásā ā°.

prá nú vocaṃ cikitúshe jánāya má gắm ánāgām áditiṃ vadhishṭa || 15 || vacovídaṃ vácam udīráyantīṃ víśvābhir dhībhír upatíshṭhamānām | devíṃ devébhyaḥ páry eyúshīṃ gắm á māvṛikta mártyo dabhrácetāḥ || 16 || 8 ||

102.

Tvám agne bṛihád váyo dádhāsi deva dāśúshe | kavír gṛihápatir yúvā || 1 || sá na íḷānayā sahá devắñ agne duvasyúvā | cikíd vibhānav á vaha || 2 || tváyā ha svid yujấ vayáṃ códishṭhena yavishṭhya | abhí shmo vájasātaye || 3 || aurvabhṛiguvác chúcim apnavānavád á huve | agníṃ samudrávāsasam || 4 || huvé vátasvanaṃ kavím parjányakrandyaṃ sáhaḥ | agníṃ samudrávāsasam || 5 || 9 ||

á saváṃ savitúr yathā bhágasyeva bhujíṃ huve | agníṃ samudrávāsasam || 6 || agníṃ vo vṛidhántam adhvarāṇām purūtámam | áchā náptre sáhasvate || 7 || ayáṃ yáthā na ābhúvat tváshṭā rūpéva tákshyā | asyá krátvā yáśasvataḥ || 8 || ayáṃ víśvā abhí śríyo 'gnír devéshu patyate | á vájair úpa no gamat || 9 || víśveshām ihá stuhi hótṛīṇāṃ yaśástamam | agníṃ yajñéshu pūrvyám || 10 || 10 ||

śīrám pāvakáśocishaṃ jyéshṭho yó dámeshv á | dīdáya dīrghaśrúttamaḥ || 11 || tám árvantaṃ ná sānasíṃ gṛiṇīhí vipra śushmíṇam | mitráṃ ná yātayájjanam || 12 || úpa tvā jāmáyo gíro dédiśatīr havishkṛítaḥ | vāyór ánīke asthiran || 13 || yásya tridhắtv ávṛitam barhís tasthắv ásaṃdinam |

101, 16 vacaḥ-vidam. ut-īráyantīm. upa-tíshṭhamānām. ā-īyúshīm. mā a°. dabhrá-cetāḥ. — 102, 1 k. g. y. 12, 6. 2 vibhāno *iti* vi -bhāno. 3 tváyā — vayám VIII, 21, 11. smaḥ vāja-sātaye. 4 aurvabhṛigu-vát ś°. samudrá-vāsasam. 5 vāta-svanam. parjánya -krandyam. 6 bhágasya-iva. 7 puru-támam ácha. 8 ā-bhúvat. rūpā-iva. 11 pāvaká-śocisham. dīrghaśrút-tamaḥ. 12 t. á. n. s. IV, 15, 6. yātayát-janam. 13 haviḥ-kṛitaḥ. 14 tri-dhātu. ásam-dinam.

ấpaṣ cin ní dadhā padám || 14 || padáṃ devásya mīḷhúshó 'nādhṛishṭābhir ūtíbhiḥ | bhadrā́ sū́rya ivopadṛík || 15 || 11 ||

ágne ghṛitásya dhītíbhis tepānó deva ṣocíshā | ấ devā́n vakshi yákshi ca || 16 || táṃ tvājananta mātáraḥ kavíṃ devā́so aṅgiraḥ | havyavā́haṃ ámartyam || 17 || prácetasaṃ tvā kavé 'gne dūtáṃ váreṇyam | havyavā́haṃ ní shedire || 18 || nahí me ásty ághnyā ná svádhitir vánanvati | áthaitādṛíg bharāmi te || 19 || yád agne kā́ni kā́ni cid ấ te dā́rūṇi dadhmási | tā́ jushasva yavishṭhya || 20 || yád átty upajíhvikā yád vamró atisárpati | sárvaṃ tád astu te ghṛitám || 21 || agníṃ índhāno mánasā dhíyaṃ saceta mártyaḥ | agníṃ īdhe vivásvabhiḥ || 22 || 12 ||

103.

Ádarṣi gātuvíttamo yásmin vratā́ny ādadhúḥ | úpo shú jātám ā́ryasya várdhanam agníṃ nakshanta no gíraḥ || 1 || prá daívodāso agnír devā́ñ áchā ná majmánā | ánu mātáram pṛithivíṃ ví vāvṛite tasthaú nā́kasya sā́navi || 2 || yásmād réjanta kṛishṭáyaṣ carkṛítyāni kṛiṇvatáḥ | sahasrasā́m medhásātāv iva tmánāgníṃ dhībhíḥ saparyata || 3 || prá yáṃ rāyé nínīshasi márto yás te vaso dā́ṣat | sá vīrā́ṃ dhatte agna ukthaṣaṅsínaṃ tmánā sahasraposhíṇam || 4 || sá dṛiḷhé cid abhí tṛiṇatti vā́jam árvatā sá dhatte ákshiti ṣrávaḥ | tvé devatrā́ sádā purūvaso víṣvā vāmā́ni dhīmahi || 5 || 13 ||

yó víṣvā dáyate vásu hótā mandró jánānām | mádhor ná pā́trā prathamā́ny asmai prá stómā yanty agnáye || 6 || áṣvaṃ ná gīrbhí rathyàṃ sudā́navo marmṛijyánte devayá-

---

102, 14 cít. dadha. 15 mīḷhúshaḥ á°. sūryaḥ-iva upa-dṛík. 16 ấ — ca V, 26, 1. 17 tvā a°. havya-vāham (18). 18 prá -cetasam. kave á°. sedire. 19 svá-dhitiḥ vánan-vati átha c°. 21 upa-jihvikā. ati-sárpati. — 103, 1 gātuvít-tamaḥ. ā-dadhúḥ úpo *iti* sú. 2 ácha. vavṛite. 3 sahasra-sām medhásātau-iva tmánā a°. 4 vaso *iti*. ague uktha-saṅsínam. sahasra-poshiṇam. 5 tvé *iti*. puruvaso *iti* puru-vaso. 7 gīḥ-bhíḥ. su-dānavaḥ.

vaḥ | ubhé toké tánaye dasma viṣpate párshi rádho maghónām || 7 || prá máṅhishṭhāya gāyata ṛitávne bṛihaté ṣukráṣocishe | úpastutāso agnáye || 8 || á vaṅsate maghávā vīrávad yáṣaḥ sámiddho dyumny áhutaḥ | kuvín no asya sumatír návīyasy áchā vājebhir āgámat || 9 || préshṭham u priyāṇāṃ stuhy àsāvátithim | agníṃ ráthānāṃ yámam || 10 || 14 ||

úditā yó níditā véditā vásv á yajñíyo vavártati | dushṭárā yásya pravaṇé nórmáyo dhiyá vājaṃ síshāsataḥ || 11 || má no hṛiṇītām átithir vásur agníḥ purupraṣastá eshāḥ | yáḥ suhótā svadhvaráḥ || 12 || mó té rishan yé áchoktibhir vasó 'gne kébhiṣ cid évaiḥ | kīríṣ cid dhí tvām íṭṭe dūtyàya rātáhavyaḥ svadhvaráḥ || 13 || ágne yāhi marútsakhā rudrébhiḥ sómapītaye | sóbharyā úpa sushṭutím mādáyasva svàrṇare || 14 || 15 ||

Daṣamo 'nuvākaḥ.

ASHṬAMAM MANḌALAM.

103, 7 ubhé *iti* toké *iti*. 8 gāyata ṛitá-vne. ṣukrá-ṣocishe úpa-stutāsaḥ. 9 sám-iddhaḥ dyumní á-hutaḥ kuvít. su-matíḥ návīyasī ácha. ā-gámat. 10 stuhí ā-sāva á°. 11 út-itā. ní-ditā. dustárāḥ. ná ū°. sísāsataḥ. 12 puru-praṣastáḥ. su-hótā su-adhvaráḥ. 13 mó *iti*. áchokti-bhiḥ vaso *iti* á°. hí. rātá-havyaḥ su-adhvaráḥ. 14 á a°. marút-sakhā. sóma-pītaye. su-stutím. svàḥ-nare.

1.

Svádishṭhayā mádishṭhayā pávasva soma dhárayā | índrāya pátave sutáḥ || 1 || rakshohá viṣvácarshanir abhí yónim áyohatam | drúṇā sadhástham ásadat || 2 || varivodhátamo bhava máṅhishṭho vṛitrahántamaḥ | párshi rádho maghónām || 3 || abhy àrsha mahánām devánāṃ vītím ándhasā | abhí vájam utá śrávaḥ || 4 || tvám áchā carāmasi tád íd ártham divé-dive | índo tvé na āśásaḥ || 5 || 16 ||

punáti te parisrútaṃ sómaṃ sūryasya duhitā́ | váreṇa śáśvatā tánā || 6 || tám īm ánvīḥ samaryá á gribhṇánti yóshaṇo dáśa | svásāraḥ pārye diví || 7 || tám īṃ hinvánty agrúvo dhámanti bākuráṃ dṛítim | tridhátu vāraṇám mádhu || 8 || abhīmám ághnyā utá śrīṇánti dhenávaḥ śíśum | sómaṃ índrāya pátave || 9 || asyéd índro mádeshv á víśvā vṛitráṇi jighnate | śūro maghā́ ca maṅhate || 10 || 17 ||

2.

Pávasva devavír áti pavítraṃ soma ráṅhyā | índram indo vṛíshā́ viśa || 1 || á vacyasva máhi pśáro vṛíshendo dyumnávattamaḥ | á yónim dharṇásíḥ sadaḥ || 2 || ádhu-

---

1, 2 rakshaḥ-hā́ viśvá-carshaṇiḥ. áyaḥ-hatam. sadhá-stham á a°. 3 varivaḥ-dhā́tamaḥ. vṛitrahán-tamaḥ. 4 abhí a°. 5 ácha. índo *iti* tvé *iti*. ā-śásaḥ. 6 pari-srútam. 7 sa-maryé. 8 tri-dhátu. 9 abhí i°. 10 asyá ít. — 2, 1 deva-víḥ. indo *iti* vṛíshā á. 2 vṛíshā indo *iti*.

kshata priyám mádhu dhárā sutásya vedhásaḥ | apó vasishṭa sukrátuḥ || 3 || mahántaṃ tvā mahír ánv ápo arshanti síndhavaḥ | yád góbhir vāsayishyáse || 4 || samudró apsú māmṛije vishṭambhó dharúṇo diváḥ | sómaḥ pavítre asmayúḥ || 5 || 18 ||

ácikradad vṛíshā hárir mahán mitró ná darṣatáḥ | sáṃ sūryeṇa rocate || 6 || gíras ta inda ójasā marmṛijyánte apasyúvaḥ | yábhir mádāya śúmbhase || 7 || táṃ tvā mádāya ghṛíshvaya u lokakṛitnúm īmahe | táva práśastayo mahíḥ || 8 || asmábhyam indav indrayúr mádhvaḥ pavasva dhárayā | parjányo vṛishṭimáṅ iva || 9 || goshá indo nṛishá asy aśvasá vājasá utá | ātmá yajñásya pūrvyáḥ || 10 || 19 ||

3.

Eshá devó ámartyaḥ parṇavír iva dīyati | abhí dróṇāny āsádam || 1 || eshá devó vipá kṛitó 'ti hvárāṅsi dhāvati | pávamāno ádābhyaḥ || 2 || eshá devó vipanyúbhiḥ pávamāna ṛitāyúbhiḥ | hárir vājāya mṛijyate || 3 || eshá víśvāni vāryā śūro yánn iva sátvabhiḥ | pávamānaḥ sishāsati || 4 || eshá devó ratharyati pávamāno daśasyati | āvísh kṛiṇoti vagvanúm || 5 || 20 ||

eshá víprair abhíshṭuto 'pó devó ví gāhate | dádhad rátnāni dāśúshe || 6 || eshá dívaṃ ví dhāvati tiró rájāṅsi dhárayā | pávamānaḥ kánikradat || 7 || eshá dívaṃ vy ásarat tiró rájāṅsy áspṛitaḥ | pávamānaḥ svadhvaráḥ || 8 || eshá pratnéna jánmanā devó devébhyaḷ sutáḥ | háriḥ pavítre arshati || 9 || eshá u syá puruvratá jajñānó janáyann íshaḥ | dhárayā pavate sutáḥ || 10 || 21 ||

2 3 su-krátuḥ. 5 mamṛije. 7 te indo *iti* (9. 10). 8 ghṛishvāye. loka-kṛitnúm. prá-śastayaḥ. 10 go-sáḥ. nṛi-sáḥ. aśva -sáḥ vāja-sáḥ. — 3, 1 parṇavíḥ-iva. ā-sádam. 2 áti. 3 ṛitayú -bhiḥ. 4 sisāsati. 5 āviḥ. 6 abhí-stutaḥ. 8 ví á aº. su -adhvaráḥ. 10 puru-vratáḥ.

4.

Sánā ca soma jéshi ca pávamāna máhi ṣrávaḥ | áthā no vásyasas kṛidhi || 1 || sánā jyótiḥ sánā svàr víṣvā ca soma saúbhagā | áthā — || 2 || sánā dáksham utá krátum ápa soma mṛídho jahi | áthā — || 3 || pávītāraḥ punītána sómam índrāya pā́tave | áthā — || 4 || tvám sū́rye na ā́ bhaja táva krátvā távotíbhiḥ | áthā — || 5 || 22 ||

táva krátvā távotíbhir jyók paṣyema sū́ryam | áthā — | 6 || abhy àrsha svāyudha sóma dvibárhasaṃ rayíṃ | áthā — || 7 || abhy àrshā́napacyuto rayíṃ samátsu sāsahíḥ | áthā — || 8 || tvā́ṃ yajñaír avīvṛidhan pávamāna vídharmaṇi | áthā — || 9 || rayíṃ naṣ citrám aṣvínam índo viṣvā́yum ā́ bhara | áthā — || 10 || 23 ||

5

Sámiddho viṣvátas pátiḥ pávamāno ví rājati | prīṇán vṛíshā kánikradat || 1 || tánūnápāt pávamānaḥ ṣṛíñge ṣíṣāno arshati | antárikshena rā́rajat || 2 || īḷényaḥ pávamāno rayír ví rājati dyumā́n | mádhor dhā́rābhir ójasā || 3 || barhíḥ prācī́nam ójasā pávamāna stṛiṇán háriḥ | devéshu devá īyate || 4 || úḍ ā́tair jihate bṛihád dvā́ro devī́r hiraṇyáyīḥ | pávamānena súshṭutāḥ || 5 || 24 ||

suṣilpé bṛihatī́ mahī́ pávamāno vṛishaṇyati | náktoshā́sā ná darṣaté || 6 || ubhā́ devā́ nṛicákshasā hótārā daívyā huve | pávamāna índro vṛíshā || 7 || bhā́ratī pávamānasya sárasvatī́ḷā mahī́ | imáṃ no yajñám ā́ gaman tisró devī́ḥ supéṣasaḥ || 8 || tváshṭāram agrajā́ṃ gopā́m puroyā́vānam ā́ huve |

4, 1 sána (2. 3). átha. 4 pávitāraḥ. 5 táva ū°. 7 abhí a° su-āyudha. dvi-bárhasam. 8 abhí a° ánapa-cyutaḥ. samát-su sasahíḥ. 9 ví-dharmaṇi. 10 índo *iti* viṣvá-āyum. — 5, 1 sám -iddhaḥ. 2 tánū-nápāt. ṣṛíñge *iti*. 4 pávamānaḥ. 5 sú -stutāḥ. 6 suṣilpé *iti* su-ṣilpé bṛihatī́ *iti* mahī́ *iti*. náktoshásā. darṣaté *iti*. 7 nṛi-cákshasā. 8 sárasvatī íḷā. su-péṣasaḥ. 9 agra-jā́m. puraḥ-yā́vānam.

índur índro vṛíshā háriḥ pávamānaḥ prajápatiḥ || 9 || vánaspátim pavamāna mádhvā sám aṅgdhi dhárayā | sahásravalśam háritam bhrájamānaṃ hiraṇyáyam || 10 || víśve devāḥ svấhākṛitim pávamānasyấ gata | vāyúr bṛíhaspátiḥ sűryo 'gnír índraḥ sajóshasaḥ || 11 || [25] ||

6.

Mandráyā soma dhárayā vṛíshā pavasva devayúḥ | ávyo vấreshv asmayúḥ || 1 || abhí tyám mádyam mádam índav índra íti kshara | abhí vājíno árvataḥ || 2 || abhí tyám pūrvyám mádaṃ suvānó arsha pavítra ấ | abhí vấjam utá śrávaḥ || 3 || ánu ḍrapsấsa índava ấpo ná pravátāsaran | punānấ índram āśata || 4 || yám átyam iva vājínam mṛijánti yóshaṇo dáśa | váne krīḷantam átyavim || 5 || [26] ||

tấṃ góbhir vṛíshaṇaṃ rásam mádāya devávītaye | sutám bhárāya sám śrija || 6 || devó devấya dhárayéndrāya pavate sutáḥ | páyo yád asya pīpáyat || 7 || ātmấ yajñásya ráṅhyā sushvāṇáḥ pavate sutáḥ | pratnáṃ ní pāti kávyam || 8 || evấ punānấ indrayúr mádam madishṭha vītáye | gúhā cid dadhishe gíraḥ || 9 || [27] ||

7.

Ásṛigram índavaḥ pathấ dhármann ṛitásya suśríyaḥ | vidānấ asya yójanam || 1 || prá dhárā mádhvo agriyó mahír apó ví gāhate | havír haviśhshu vándyaḥ || 2 || prá yujó vācó agriyó vṛíshấva cakradad váne | sádmābhí satyó adhvaráḥ || 3 || pári yát kávyā kavír nṛimṇấ vásāno árshati | svàr vājí

4, 9 prajấ-patiḥ. 10 sahásra-valśam. 11 svấhā-kṛitim pávamānasya ấ. sa-jóshasaḥ. — 6, 2 índo *iti*. 3 pavítre. 4 pra -vátā a°. 5 áti-avim. 6 devá-vītaye. 7 dhárayā í°. 8 su-svānáḥ. 9 evá. — 7, 1 su-śríyaḥ. 3 vṛíshā áva. sádma a°.

sishāsati || 4 || pávamāno abhí spṛídho víṣo rā́jeva sīdati | yád īm ṛiṇvánti vedhásaḥ || 5 || 28 ||

ávyo vā́re pári priyó hárir váneshu sīdati | rebhó vanushyate matī́ || 6 || sá vāyúm índram aṣvínā sākám mádena gachati | ráṇā yó asya dhármabhiḥ || 7 || ā́ mitrā́váruṇā bhágam mádhvaḥ pavanta ūrmáyaḥ | vidānā́ asya ṣákmabhiḥ || 8 || asmábhyaṃ rodasī rayím mádhvo vā́jasya sātáye | ṣṭávo vásūni sáṃ jitam || 9 || 29 ||

8.

Eté sómā abhí priyám índrasya kā́mam aksharan | várdhanto asya vīryàm || 1 || punānā́saṣ camūshádo gáchanto vāyúm aṣvínā | té no dhāntu suvī́ryam || 2 || índrasya soma rā́dhase punānó hárdi codaya | ṛitásya yónim āsádam || 3 || mṛijánti tvā dáṣa kshípo hinvánti saptá dhītáyaḥ | ánu víprā amādishuḥ || 4 || devébhyas tvā mádāya kā́ṃ ṣṛijānám áti meshyàḥ | sáṃ góbhir vāsayāmasi || 5 || 30 ||

punānáḥ kaláṣeshv ā́ vástrāṇy arushó hárīḥ | pári gávyāny avyata || 6 || maghóna ā́ pavasva no jahí víṣvā ápa dvíshaḥ | índo sákhāyam ā́ viṣa || 7 || vṛishṭíṃ diváḥ pári srava dyumnám pṛithivyā́ ádhi | sáho naḥ sóma pṛitsú dhāḥ || 8 || nṛicákshasaṃ tvā vayám índrapītaṃ svarvídam | bhakshīmáhi prajā́m ísham || 9 || 31 ||

9.

Pári priyā́ diváḥ kavír váyāṅsi naptyòr hitáḥ | suvānó yāti kavíkratuḥ || 1 || prá-pra kshayā́ya pányase jánā̃ya júshṭo adrúhe | vīty àrsha cánishṭhayā́ || 2 || sá sūnúr mātárā

---

7. 4 sisāsati. 5 rā́jā-iva. 7 ráṇa. 8 pavante. 9 rodasī *iti*. — 8, 2 camū-sádaḥ. su-vī́ryam. 3 ā-sádam. 7 índo *iti*. 9 nṛi-cákshasam. índra-pītam svaḥ-vídam. pra-jā́m. — 9, 1 kaví -kratuḥ. 2 vītí a°.

ṣúcir jātó jāté arocayat | mahán mahí ṛitāvṛídhā || 3 || sá saptá dhītíbhir hitó nadyò ajinvad adrúhaḥ | yá ékam ákshi vāvṛidhúḥ || 4 || tá abhí sántam ástṛitam mahé yúvānam á dadhuḥ | índum indra táva vraté || 5 || 32 ||

abhí váhnir ámartyaḥ saptá paṣyati vā́vahiḥ | krívir devír atarpayat || 6 || ávā kálpeshu naḥ pumas támāṅsi soma yódhyā | táni punāna jaṅghanaḥ || 7 || nú návyase návīyase sūktā́ya sādhayā pathā́ḥ | pratnavád rocayā rúcaḥ || 8 || pávamāna máhi ṣrávo gā́m áṣvaṃ rāsi vīrávat | sánā medhā́ṃ sánā svàḥ || 9 || 33 ||

10.

Prá svānā́so rátha ivā́rvanto ná ṣravasyávaḥ | sómāso rāyé akramuḥ || 1 || hinvānā́so rátha iva dadhanviré gábhastyoḥ | bhárāsaḥ kā́rṇām iva || 2 || rā́jāno ná prāṣastibhiḥ sómāso góbhir añjate | yajñó ná saptá dhātṛíbhiḥ || 3 || pári suvānā́sa índavo mádāya barhāṇā girá | sutā́ arshanti dhārayā || 4 || āpānā́so vivásvato jánanta usháso bhágam | sū́rā áṇvaṃ ví tanvate || 5 || 34 ||

ápa dvā́rā matīnā́m pratnā́ ṛiṇvanti kārávaḥ | vṛíshṇo hárasa āyávaḥ || 6 || samīcīnā́sa āsate hótāraḥ saptájāmayaḥ | padám ékasya pípratah || 7 || nā́bhā nā́bhiṃ na á́ dade cákshuṣ cit sū́rye sácā | kavér ápatyam á́ duhe || 8 || abhí priyā́ divás padám adhvaryúbhir gúhā hitám | sū́raḥ paṣyati cákshasā || 9 || 35 ||

11.

Úpāsmai gāyatā naraḥ pávamānāyéndave | abhí devā́ṃ

9, 3 jāté *iti*. mahí *iti* ṛita-vṛídhā. 4 vavṛidhúḥ. 7 áva. 8 nú. su-uktā́ya sādhaya. rocaya. 9 sána (2). svàr *iti* svàḥ. — 10, 1 ráthāḥ-iva á°. 3 práṣasti-bhiḥ. 6 hárase. 7 sam -icīnā́saḥ. saptá-jāmayaḥ. — 11, 1 úpa a° gāyata. pávamānāya í°.

íyakshate || 1 || abhí te mádhunā páyó 'tharvāṇo aśisrayuḥ | devám dévāya devayú || 2 || sá naḥ pavasva śám gáve śám jánāya śám árvate | śám rājann óshadhībhyaḥ || 3 || babhráve nú svátavase 'ruṇáya divispríśe | sómāya gāthám arcata || 4 || hástacyutebhir ádribhiḥ sutám sómam punītana | mádhāv á dhāvatā mádhu || 5 || 36 ||

námaséd úpa sīdata dadhnéd abhí śrīṇītana | índum índre dadhātana || 6 || amitrahá vícarshaṇiḥ pávasva soma śám gáve | devébhyo anukāmakṛít || 7 || índrāya sóma pātave mádāya pári shicyase | manaścín mánasas pátiḥ || 8 || pávamāna suvíryam rayím soma ririhi naḥ | índav índreṇa no yujá || 9 || 37 ||

12.

Sómā asṛigram índavaḥ sutá ṛitásya sádane | índrāya mádhumattamāḥ || 1 || abhí víprā anūshata gávo vatsám ná mātáraḥ | índram sómasya pītáye || 2 || madacyút ksheti sádane síndhor ūrmá vipaścít | sómo gaurí ádhi śritáḥ || 3 || divó nábhā vicakshaṇó 'vyo váre mahīyate | sómo yáḥ sukrátuḥ kavíḥ || 4 || yáḥ sómaḥ kaláseshv á antáḥ pavítra áhitaḥ | tám índuḥ pári shasvaje || 5 || 38 ||

prá vácam índur ishyati samudrásyádhi vishṭápi | jínvan kóśam madhuścútam || 6 || nítyastotro vánaspátir dhīnám antáḥ sabardúghaḥ | hinvānó mánushā yugá || 7 || abhí priyá divás padá sómo hinvānó arshati | víprasya dhárayā kavíḥ || 8 || á pavamāna dhāraya rayím sahásravarcasam | asmé indo svābhúvam || 9 || 39 ||

Saptamo 'dhyāyaḥ.

11, 2 páyaḥ á°. 4 svá-tavase. divi-spríse. 5 hásta-cyutebhiḥ. dhāvata. 6 námasā ít. dadhnā ít. 7 amitra-hā ví-carshaṇiḥ. anukāma-kṛít. 8 sicyase manaḥ-cít. 9 su-víryam. índo *iti*. — 12, 1 sádane (3). 3 mada-cyút. vipaḥ-cít. gaurí *iti*. 4 vi-cakshaṇáḥ-á°. su-kṛátuḥ. 5 á antár *iti* pavítre á-hitaḥ. sasvaje. 6 samudrásya á°. madhu-scútam. 7 nítya-stotraḥ. antár *iti* sabaḥ-dúghaḥ. 9 sahásra-varcasam asmé *iti* indo *iti* su-ābhúvam.

13.

Sómaḥ punānó arshati sahásradhāro átyaviḥ | vāyór índrasya nishkṛitám || 1 || pávamānam avasyavo vípram abhí prá gāyata | sushvāṇáṃ devávītaye || 2 || pávante vājasātaye sómāḥ sahásrapājasaḥ | gṛiṇānā́ devávītaye || 3 || utá no vājasātaye pávasva. bṛihatír íshaḥ | dyumád indo suvíryam || 4 || té naḥ sahasríṇaṃ rayím pávantām ā́ suvíryam | suvānā́ devā́sa índavaḥ || 5 || 1 ||

átyā hiyānā́ ná hetṛíbhir asṛigram vājasātaye | ví váram avyam āśávaḥ || 6 || vāśrā́ arshantíndavo 'bhí vatsáṃ ná dhenávaḥ | dadhanviré gábhastyoḥ || 7 || júshṭa índrāya matsaráḥ pávamāna kánikradat | víśvā ápa dvísho jahi || 8 || apaghnánto árāvṇaḥ pávamānāḥ svardṛíśaḥ | yónāv ṛitásya sīdata || 9 || 2 ||

14.

Pári prā́sishyadat kavíḥ síndhor ūrmā́v ádhi śritáḥ | kārám bíbhrat puruspṛíham || 1 || girā́ yádī sábandhavaḥ páñca vrātā́ apasyávaḥ | párishkṛiṇvánti dharṇasím || 2 || ā́d asya śushmíṇo ráse víśve devā́ amatsata | yádī góbhir vasāyáte || 3 || niriṇānó ví dhāvati jáhac cháryāṇi tánvā | átrā sáṃ jighnate yujā́ || 4 || naptíbhir yó vivásvataḥ śubhró ná māmṛijé yúvā | gā́ḥ kṛiṇvānó ná nirṇíjam || 5 || 3 ||

áti śritī́ tiraścátā gavyā́ jigāty áṇvyā | vagnúm iyarti yáṃ vidé || 6 || abhí kshípaḥ sám agmata mārjáyantīr ishás pátim | pṛishṭhā́ gṛibhṇata vājínaḥ || 7 || pári divyā́ṇi mármṛiśad víśvāni soma pā́rthivā | vásūni yāhy asmayúḥ || 8 || 4 ||

13, 1 sahásra-dhāraḥ áti-aviḥ. niḥ-kṛitám. 2 susvānám devá-vītaye (3). 3 vā́ja-sātaye (4. 6). sahásra-pājasaḥ. gṛiṇānā́ḥ. 4 indo *iti* su-víryam (5). 5 suvānā́ḥ. 6 átyāḥ hiyānā́ḥ. 7 arshanti í°. 9 apa-ghnántaḥ. svaḥ-dṛíśaḥ. — 14, 1 prá asisyadat. puru-spṛíham. 2 yádi sá-bandhavaḥ. pari-kṛiṇvánti. 3 yádi. 4 ni-riṇānáḥ. jáhat s°. átra. 5 mamṛijé. niḥ-nijam.

15.

Eshá dhiyā́ yāty áṇvyā ṣū́ro ráthebhir āṣúbhiḥ | gáchann índrasya nishkṛitám || 1 || éshá purū́ dhiyāyate bṛihaté devátātaye | yátrāmṛítāsa ā́sate || 2 || eshá hitó ví nīyate 'ntáḥ ṣubhrávatā pathā́ | yádī tuñjánti bhū́rṇayaḥ || 3 || eshá ṣṛíñgāṇi dódhuvac chíṣīte yū́thyò vṛíshā | nṛimṇá dádhāna ójasā || 4 || eshá rukmíbhir īyate vājí ṣubhrébhir aṇṣúbhiḥ | pátiḥ síndhūnām bhávan || 5 || eshá vásūni pibdaná párushā yayivā́ñ áti | áva ṣádeshu gachati || 6 || etám mṛijanti márjyam úpa dróṇeshv āyávaḥ | pracakrāṇám mahír íshaḥ || 7 || etā́m u tyā́m dáṣa kshípo mṛijánti saptá dhītáyaḥ | svāyudhám madíntamam || 8 || 5 ||

16.

Prá te sotā́ra oṇyò rásam mádāya ghṛíshvaye | sárgo ná takty étaṣaḥ || 1 || krátvā dákshasya rathyàm apó vásānam ándhasā | goshā́ṁ áṇveshu saṣcima || 2 || ánaptam apsú dushṭáram sómam pavítra ā́ sṛija | punīhíndrāya pā́tave || 3 || prá punānásya cétasā sómaḥ pavítre arshati | krátvā sadhástham ā́sadat || 4 || prá tvā námobhir índava índra sómā asṛikshata | mahé bhárāya kāríṇaḥ || 5 || punānó rūpé avyáye víṣvā árshann abhí ṣríyaḥ | ṣū́ro ná góshu tishṭhati || 6 || divó ná sā́nu pipyúshī dhā́rā sutásya vedhásaḥ | vṛíthā pavítre arshati || 7 || tvā́m soma vipaṣcítam tánā punāná āyúshu | ávyo vā́ram ví dhāvasi || 8 || 6 ||

17.

Prá nimnéneva síndhavo ghnánto vṛitrā́ṇi bhū́rṇayaḥ |

15, 1 niḥ-kṛitám. 2 purú. yátra a°. 3 antár *iti* ṣubhrá -vatā. yádi. 4 dódhuvat ṣ°. 7 pra-cakrāṇám. 8 su-āyudhám. — 16, 1 oṇyòḥ. 2 go-sā́m. 3 dustáram. pavítre. punīhí í°. 4 sadhá-stham ā́ a°. 8 vipaḥ-cítam. — 17, 1 nimnéna-iva.

sómā asṛigram āṣávaḥ || 1 || abhí suvānāsa índavo vṛishṭáyaḥ pṛithivím iva | índraṃ sómāso aksharan || 2 || átyūrmír matsaró mádaḥ sómaḥ pavítre arshati | vighnán . rákshāṅsi devayúḥ || 3 || á kaláṣeshu dhāvati pavítre pári shicyate | ukthaír yajñéshu vardháte || 4 || áti trí soma rocaṇā róhan ná bhrājase dívam | ishṇán sū́ryaṃ ná codayaḥ || 5 || abhí víprā anūshata mūrdhán yajñásya kārávaḥ | dádhānāṣ cákshasi priyám || 6 || tám u tvā vājínaṃ náro dhībhír víprā avasyávaḥ | mṛijánti devátātaye || 7 || mádhor dhā́rām ánu kshara tīvráḥ sadhástham ā́sadaḥ | cā́rur ṛitáya pītáye || 8 || 7 ||

18.

Pári suvānó girishṭhā́ḥ pavítre sómo akshāḥ | mádeshu sarvadhā́ asi || 1 || tváṃ vípras tváṃ kavír mádhu prá jātám ándhasaḥ | mádeshu — || 2 || táva víṣve sajóshaso devā́saḥ pītím āṣata | mádeshu — || 3 || á yó víṣvāni vā́ryā vásūni hástayor dadhé | mádeshu — || 4 || yá imé ródasī mahí sám mātáreva dóhate | mádeshu — || 5 || pári yó ródasī ubhé sadyó vā́jebhir árshati | mádeshu — || 6 || sá ṣushmí kaláṣeshv ā́ punānó acikradat | mádeshu — || 7 || 8 ||

19.

Yát soma citrám ukthyàṃ divyám pā́rthivaṃ vásu | tán naḥ punāná á bhara || 1 || yuvám hí sthāḥ svàrpatī índraṣ ca soma gópatī | īṣāṇā́ pipyatam dhíyaḥ || 2 || vṛishā́ punāná āyúshu stanáyann ádhi barhíshi | hárih sán yónim ā́sadat

17, 3 áti-ūrmiḥ. vi-ghnán. 4 sicyate. 8 sadhá-stham ā́ a°. — 18, 1 giri-sthāḥ. akshār *iti*. sarva-dhāḥ. 3 sa-jóshasaḥ. 5 imé *iti* ródasī *iti* mahí *iti*. mātárā-iva. 6 ródasī *iti* ubhé *iti*. — 19, 1 tát. 2 svàḥpatī *iti* svàḥ-patī. gópatī *iti* gó-patī. 3 ā́ a°.

|| 3 || ávāvaśanta dhītáyo vṛishabhásyādhi rétasi | sūnór vatsásya mātáraḥ || 4 || kuvíd vṛishaṇyántībhyaḥ punānó gárbham ādádhat | yáḥ śukráṃ duhaté páyaḥ || 5 || úpa śikshāpatasthúsho bhiyásam á dhehi śátrushu | pávamāna vidá rayím || 6 || ní śátroḥ soma vṛíshṇyaṃ ní śúshmaṃ ní váyas tira | dūré vā sató ánti vā || 7 || 9 ||

20.

Prá kavír devávītayé 'vyo várebhir arshati | sāhvấn víśvā abhí spṛídhaḥ || 1 || sá hí shmā jaritṛíbhya á vājaṃ gómantam ínvati | pávamānaḥ sahasríṇam || 2 || pári víśvāni cétasā mṛiśáse pávase matí | sá naḥ somá śrávo vidaḥ || 3 || abhy àrsha bṛihád yáśo maghávadbhyo dhruvấṃ rayím | íshaṃ stotṛíbhya á bhara || 4 || tvám rājeva suvrató gíraḥ somá viveśitha | punānó vahne adbhuta || 5 || sá váhnir apsú dushṭáro mṛijyámāno gábhastyoḥ | sómaś camúshu sīdati || 6 || krīḷúr makhó ná manhayúḥ pavítram soma gachasi | dádhat stotré suvíryam || 7 || 10 ||

21.

Eté dhāvantíndavaḥ sómā índrāya ghṛíshvayaḥ | matsarāsaḥ svarvídaḥ || 1 || pravṛiṇvánto abhiyújaḥ súshvaye varivovídaḥ | svayáṃ stotré vayaskṛítaḥ || 2 || vṛíthā krīḷanta índavaḥ sadhástham abhy ékam ít | síndhor ūrmā́ vy àkṣharan || 3 || eté víśvāni váryā pávamānāsa āśata | hitā́ ná sáptayo ráthe || 4 || ásmin piśáṅgam indavo dádhātā venám ādíśe | yó asmábhyam árāvā || 5 || ṛibhúr ná ráthyaṃ ná-

---

19, 4 vṛishabhásya á°. 5 ā-dádhat. 6 śiksha apa-tasthúshaḥ. vidáḥ. — 20, 1 devá-vītaye á°. sahvấn. 2 sma. 4 abhí a°. 5 rấjā-iva su-vratáḥ. soma ấ. 6 dustáraḥ. 7 su-víryam. — 21, 1 dhāvanti í°. svaḥ-vídaḥ. 2 pra-vṛiṇvántaḥ abhi-yújaḥ súsvaye varivaḥ-vídaḥ. vayaḥ-kṛítaḥ. 3 sadhá-stham abhí. ví a°. 4 hitāḥ. 5 á a°. dádhāta (6). ā-díśe (6).

vaṃ dádhātā kétam ādíṣe | ṣukráḥ pavadhvam árṇasā ‖ 6 ‖ etá u tyé avīvaṣan kāṣṭhāṃ vājíno akrata | sataḥ prāsāvishur matím ‖ 7 ‖ 11 ‖

22.

Eté sómāsa āṣávo ráthā iva prá vājínaḥ | sárgāḥ sṛishṭā aheshata ‖ 1 ‖ eté vātā ivorávaḥ parjányasyeva vṛishṭáyaḥ | agnér iva bhramá vṛíthā ‖ 2 ‖ eté pūtā vipaścítaḥ sómāso dádhyāṣiraḥ | vipá vy ànaṣur dhíyaḥ ‖ 3 ‖ eté mṛishṭā ámartyāḥ sasṛivāṅso ná ṣaṣramuḥ | íyakshantaḥ pathó rájaḥ ‖ 4 ‖ eté pṛishṭhāni ródasor viprayánto vy ànaṣuḥ | utédám uttamáṃ rájaḥ ‖ 5 ‖ tántuṃ tanvānám uttamám ánu pravāta āṣata | utédám uttamāyyam ‖ 6 ‖ tváṃ soma paṇíbhya ā́ vásu gávyāni dhārayaḥ | tatáṃ tántum acikradaḥ ‖ 7 ‖ 12 ‖

23.

Sómā asṛigram āṣávo mádhor mádasya dhārayā | abhí víṣvāni kā́vyā ‖ 1 ‖ ánu pratnā́sa āyávaḥ padáṃ návīyo akramuḥ | rucé jananta sū́ryam ‖ 2 ‖ ā́ pavamāna no bhārāryó ádāṣusho gáyam | kṛidhí prajā́vatīr íshaḥ ‖ 3 ‖ abhí sómāsa āyávaḥ pávante mádyam mádam | abhí kóṣam madhuṣcútam ‖ 4 ‖ sómo arshati dharṇasír dádhāna indriyáṃ rásam | suvíro abhiṣastipā́ḥ ‖ 5 ‖ índrāya soma pavase devébhyaḥ sadhamā́dyaḥ | índo vā́jaṃ sishāsasi ‖ 6 ‖ asyá pītvā́ mádānām índro vṛitrā́ṇy apratí | jaghā́na jaghánac ca nú ‖ 7 ‖ 13 ‖

21, 7 eté. prá a°. — 22, 2 vā́tāḥ-iva u° parjányasya-iva. bhramā́ḥ. 3 pūtā́ḥ vipaḥ-cítaḥ. dádhi-āṣiraḥ. ví ā°. 5 vi-prayántaḥ ví ā° utá i°. 6 utá i°. — 23, 3 bhara a°. 4 madhu-ṣcútam. 5 su-vírah abhiṣasti-pā́ḥ. 6 sadha-mā́dyaḥ índo *iti*. sisāsasi. 7 jaghánat.

24.

Prá sómāso adhanvishuḥ pávamānāsa índavaḥ | śrīṇānā́ apsú mṛiñjata || 1 || abhí gávo adhanvishur ā́po ná pravátā yatíḥ | punānā́ índram āśata || 2 || prá pavamāna dhanvasi sóméndrāya pā́tave | nṛíbhir yató ví nīyase || 3 || tvā́m soma nṛimā́danaḥ pávasva carhaṇīsā́he | sā́snir yó anumā́dyaḥ || 4 || índo yád ádribhiḥ sutáḥ pavítram paridhā́vasi | áram índrasya dhā́mne || 5 || pávasva vṛitrahantamokthébhir anumā́dyaḥ | śúciḥ pāvakó ádbhutaḥ || 6 || śúciḥ pāvaká ucyate sómaḥ sutásya mádhvaḥ | devā́vīr aghaśaṅsahā́ || 7 || 14 ||

Prathamo 'nuvākaḥ.

25.

Pávasva dakshasā́dhano devébhyaḥ pītáye hare | marúdbhyo vāyáve mádaḥ || 1 || pávamāna dhiyā́ hitò 'bhí yónim kánikradat | dhármaṇā vāyúm á viśa || 2 || sā́m devaíḥ śobhate vṛíshā kavír yónāv ádhi priyáḥ | vṛitrahā́ devavítamaḥ || 3 || víśvā rūpā́ny āviśán punānó yāti haryatáḥ | yátrāmṛítāsa ā́sate || 4 || arushó janáyan gíraḥ sómaḥ pavata āyushák | índram gáchan kavíkratuḥ || 5 || á pavasva madintama pavítram dhārayā́ kave | arkásya yónim āsádam || 6 || 15 ||

26.

Tā́m amṛikshanta vā́jinam upásthe áditer ádhi | víprāso áṇvyā dhiyā́ || 1 || tā́m gávo abhy ànūshata sahásradhāram ákshitam | índum dhartā́ram á diváḥ || 2 || tā́m vedhā́m

---

24, 3 sóma í°. 4 nṛi-mādanaḥ. carshaṇi-sahe. anu-mā́dyaḥ (6). 5 índo *iti*. pari-dhā́vasi. 6 vṛitrahan-tamá u°. 7 deva-avíḥ aghaśaṅsa-hā́. — 25, 1 daksha-sā́dhanaḥ. 2 hitáḥ a°. 3 vṛitra-hā́ deva-vítamaḥ. 4 ā-viśán. yátra a°. 5 pavate. kaví-kratuḥ. 6 ā-sádam. — 26, 1 upá-sthe. 2 abhí a° sahásra-dhāram.

medháyābhyan pávamānam ádhi dyávi | dharṇasím bhūridhāyasam || 3 || tám ahyan bhuríjor dhiyá saṃvásānaṃ vivásvataḥ | pátiṃ vāco ádābhyam || 4 || táṃ sānāv ádhi jāmáyo háriṃ hinvanty ádribhiḥ | haryatám bhūricakshasam || 5 || táṃ tvā hinvanti vedhásaḥ pávamāna girāvṛídham | índav índrāya matsarám || 6 || [16] ||

27.

Eshá kavír abhíshṭutaḥ pavítre ádhi toṣate | punānó ghnánn ápa srídhaḥ || 1 || eshá índrāya vāyáve svarjít pári shicyate | pavítre dakshasādhanaḥ || 2 || eshá nṛíbhir ví nīyate divó mūrdhā́ vṛíshā sutáḥ | sómo váneshu viṣavít || 3 || eshá gavyúr acikradat pávamāno hiraṇyayúḥ | índuḥ satrājíd ástṛitaḥ || 4 || eshá sūryeṇa hāsate pávamāno ádhi dyávi | pavítre matsaró mádaḥ || 5 || eshá ṣushmy àsishyadad antárikshe vṛíshā háriḥ | punāná índur índram á || 6 || [17] ||

28.

Eshá vājí hitó nṛíbhir viṣvavín mánasas pátiḥ | ávyo váraṃ ví dhāvati || 1 || eshá pavítre aksharat sómo devébhyaḥ sutáḥ | víṣvā dhā́māny āviśán || 2 || eshá deváḥ ṣubhāyaté 'dhi yónāv ámartyaḥ | vṛitrahā́ devavítamaḥ || 3 || eshá vṛíshā kánikradad daṣábhir jāmíbhir yatáḥ | abhí dróṇāni dhāvati || 4 || eshá sūryam arocayat pávamāno vícarshaṇiḥ | víṣvā dhā́māni viṣvavít || 5 || eshá ṣushmy ádābhyaḥ sómaḥ punānó arshati | devāvír aghaśaṅsahā́ || 6 || [18] ||

26, 3 medháyā a°. bhūri-dhāyasam. 4 sam-vásānam. 5 bhūri-cakshasam. 6 girā-vṛídham índo *iti*. — 27, 1 abhí-stutaḥ. 2 svaḥ-jít. sicyate. daksha-sādhanaḥ. 3 viṣva-vít. 4 satrā-jít. 6 ṣushmí asiṣyadat. — 28, 1 viṣva-vít (5). 2 ā-viśán. 3 ṣubhāyate á°. vṛitra-hā́ deva-vítamaḥ. 5 ví-carshaṇiḥ. 6 ṣushmí. deva-avíḥ aghaśaṅsa-hā́.

29.

Prásya dhárā aksharan vṛíshṇaḥ sutásyaújasā | devắñ ánu prabhűshataḥ || 1 || sáptim mṛijanti vedháso gṛiṇántaḥ kārávo girá | jyótir jajñānám ukthyàm || 2 || susháhā soma táni te punānáya prabhūvaso | várdhā samudrám ukthyàm || 3 || víṣvā vásūni samjáyan pávasva soma dhárayā | inú dvéshāṅsi sadhryàk || 4 || rákshā sú no árarushaḥ svanắt samasya kásya cit | nidó yátra mumucmáhe || 5 || éndo párthivam rayím divyám pavasva dhárayā | dyumántam ṣúshmam á bhara || 6 || [19] ||

30.

Prá dhárā asya ṣushmíṇo vṛíthā pavítre aksharan | punānó vắcam ishyati || 1 || índur hiyānáḥ sotṛíbhir mṛijyámānaḥ kánikradat | íyarti vagnúm indriyám || 2 || á naḥ ṣúshmam nṛishắhyam vīrávantam puruspṛíham | pávasva soma dhárayā || 3 || prá sómo áti dhárayā pávamāno asishyadat | abhí dróṇāny āsádam || 4 || apsú tvā mádhumattamam háriṃ hinvanty ádribhiḥ | índav índrāya pītáye || 5 || sunótā mádhumattamam sómam índrāya vajríṇe | cárum ṣárdhāya matsarám || 6 || [20] ||

31.

Prá sómāsaḥ svādhyàḥ pávamānāso akramuḥ | rayím kṛiṇvantī cétanam || 1 || divás pṛithivyá ádhi bhávendo dyumnavárdhanaḥ | bhávā vắjānām pátiḥ || 2 || túbhyam vắtā abhipríyas túbhyam arshanti síndhavaḥ | sóma várdhanti te

---

29, 1 prá a°. sutásya ó°. pra-bhűshataḥ. 3 su-sáhā. prabhuvaso *iti* prabhu-vaso várdha. 4 sam-jáyan. 5 ráksha. 6 á indo *iti*. — 30, 3 nṛi-sáhyam. puru-spṛíham. 4 asisyadat. ā-sádam. 5 índo *iti*. 6 sunóta. — 31, 1 su-ādhyàḥ. 2 bháva indo *iti* dyumna-várdhanaḥ bháva. 3 abhi-príyaḥ.

máhaḥ || 3 || á pyāyasva sám etu te viṣvátaḥ soma vṛíshṇyam | bhávā vájasya saṃgathé || 4 || túbhyaṃ gávo ghṛitám páyo bábhro duduhré ákshitam | várshishṭhe ádhi sánavi || 5 || svāyudhásya te sató bhúvanasya pate vayám | índo sakhitvám uṣmasi || 6 || [21] ||

32.

Prá sómāso madacyútaḥ śrávase no maghónaḥ | sutá vidáthe akramuḥ || 1 || ád īṃ tritásya yóshaṇo háriṃ hinvanty ádribhiḥ | índum índrāya pītáye || 2 || ád īṃ haṅsó yáthā gaṇáṃ víṣvasyāvīvaśan matím | átyo ná góbhir ajyate || 3 || ubhé somāvacākaśan mṛigó ná taktó arshasi | sídann ṛitásya yóniṃ á || 4 || abhí gávo anūshata yóshā jārám iva priyám | ágann ājíṃ yáthā hitám || 5 || asmé dhehi dyumád yáśo maghávadbhyaś ca máhyaṃ ca | saníṃ medhám utá śrávaḥ || 6 || [22] ||

33.

Prá sómāso vipaścíto 'pāṃ ná yanty ūrmáyaḥ | vánāni mahishā́ iva || 1 || abhí dróṇāni babhrávaḥ śukrā́ ṛitásya dhárayā | vájaṃ gómantam aksharan || 2 || sutá índrāya vāyáve váruṇāya marúdbhyaḥ | sómā arshanti víshṇave || 3 || tisró váca úd īrate gávo mimanti dhenávaḥ | hárir eti kánikradat || 4 || abhí bráhmīr anūshata yahvír ṛitásya mātáraḥ | marmṛijyánte diváḥ śíśum || 5 || rāyáḥ samudrā́ṃś catúro 'smábhyaṃ soma viśvátaḥ | á pavasva sahasríṇaḥ || 6 || [23] ||

34.

Prá suvānó dhárayā tánéndur hinvānó arshati | rujád

31, 4 = 91, 16. 5 bábhro *iti*. 6 su-āyudhásya. índo *iti*. — 32, 1 mada-cyútaḥ. sutā́ḥ. 3 víśvasya avīvaśat. 4 ubhé *iti* soma ava-cākaśat. 6 asmé *iti*. — 33, 1 vipaḥ-citaḥ. — 34, 1 tánā i°.

dṛilhā́ vy ójasā || 1 || sutá índrāya vāyáve váruṇāya marúdbhyaḥ | sómo árshati víshṇave || 2 || vríshāṇaṃ vríshabhir yatáṃ sunvánti sómam ádribhiḥ | duhánti śákmanā páyaḥ || 3 || bhúvat tritásya márjyo bhúvad índrāya matsaráḥ | sáṃ rūpaír ajyate háriḥ || 4 || abhím ṛitásya vishṭápaṃ duhaté príṣnimātaraḥ | cáru priyátamaṃ havíḥ || 5 || sám enam áhrutā imā́ gíro arshanti sasrútaḥ | dhenúr vāśró avīvaśat || 6 || 24 ||

35.

Ā́ naḥ pavasva dhārayā́ pávamāna rayím pṛithúm |. yáyā jyótir vidási naḥ || 1 || índo samudramīṅkhaya pávasva viśvamejaya | rāyó dhartā́ na ójasā || 2 || tváyā vīréṇa vīravo 'bhí shyāma pṛitanyatáḥ | kshárā ṇo abhí vā́ryam || 3 || prá vā́jam índur ishyati síshāsan vājasā́ ṛíshiḥ | vratā́ vidāná āyudhā || 4 || táṃ gīrbhír vācamīṅkhayám punānáṃ vāsayāmasi | sómaṃ jánasya gópatim || 5 || víśvo yásya vraté jáno dādhára dhármaṇas páteḥ | punānásya prabhúvasoḥ || 6 || 25 ||

36.

Ásarji ráthyo yathā pavítre camvòḥ sutáḥ | kárshman vājí ny àkramīt || 1 || sá váhniḥ soma jāgṛiviḥ pávasva devavī́r áti | abhí kóśam madhuścútam || 2 || sá no jyótīṅshi pūrvya pávamāna ví rocaya | krátve dákshāya no hinu || 3 || śumbhámāna ṛitāyúbhir mṛijyámāno gábhastyoḥ | pávate vā́re avyáye || 4 || sá víśvā dāśúshe vásu sómo divyā́ni

---

34, 1 ví. 5 abhí īm. príṣni-mātaraḥ. 6 imā́ḥ. sa-srútaḥ. — 35, 2 índo *iti* samudram-īṅkhaya. viśvam-ejaya. 3 vīra-vaḥ. syāma. kshára naḥ. 4 śíśāsan vāja-sā́ḥ. 5 vācam-īṅkhayám. gó-patim. prabhú-vasoḥ. — 36, 1 ní a°. 2 deva-vī́ḥ. madhu-ścútam. 4 ṛítayú-bhiḥ.

pārthivā | pávatām āntárikshyā || 5 || á divás pṛishṭhám aśvayúr gavyayúḥ soma rohasi | vīrayúḥ śavasas pate ||'6 || 26 ||

37.

Sá sutáḥ pītáye vṛishā sómaḥ pavítre arshati | vighnán rákshāṅsi devayúḥ || 1 || sá pavítre vicakshaṇó hárir arshati dharṇasíḥ | abhí yónim kánikradat || 2 || sá vājí rocaná diváḥ pávamāno ví dhāvati | rakshohá vāram avyáyam || 3 || sá tritásyādhi sānavi pávamāno aroćayat | jāmíbhiḥ sūryaṃ sahá || 4 || sá vṛitrahā vṛishā sutó varivovíd ádābhyaḥ | sómo vājam ivāsarat || 5 || sá devāḥ kavíneshitò 'bhí dróṇāni dhāvati | índur índrāya maṅhánā || 6 || 27 ||

38.

Eshá u syá vṛishā ráthó 'vyo vārebhir arshati | gáchan vājaṃ sahasríṇam || 1 || etáṃ tritásya yóshaṇo hárim hinvanty ádribhiḥ | índum índrāya pītáye || 2 || etáṃ tyáṃ haríto dáśa marmṛijyánte apasyúvaḥ | yābhir mádāya śúmbhate || 3 || eshá syá mānushīshv á śyenó ná vikshú sīdati | gáchañ jāró ná yoshítam || 4 || eshá syá mádyo rásó 'va cashṭe diváḥ śíśuḥ | yá índur vāram ávishat || 5 || eshá syá pītáye sutó hárir arshati dharṇasíḥ | krándan yónim abhí priyám || 6 || 28 ||

39.

Āśúr arsha bṛihanmate pári priyéṇa dhāmnā | yátra

36, 5 á a°. — 37, 1 vi-ghnán. 2 vi-cakshaṇáḥ. 3 rakshaḥ -hā. 4 tritásya á°. 5 vṛitra-hā. varivaḥ-vít. vājam-iva a°. 6 kavínā ishitáḥ a°. — 38, 1 ráthaḥ á°. 5 rásaḥ áva. á á°. — 39, 1 bṛihat-mate.

devá íti brávan || 1 || parishkṛiṇvánn ánishkṛitam jánāya yā-
táyann íshaḥ | vṛishṭíṃ diváḥ pári srava || 2 || sutá eti pa-
vítra á tvíshiṃ dádhāna ójasā | vicákshāṇo virocáyan || 3 ||
ayáṃ sá yó divás pári raghuyámā pavítra á | síndhor ūrmá
vy áksharat || 4 || āvívāsan parāváto átho arvāvátaḥ sutáḥ |
índrāya sicyate mádhu || 5 || samīcīná anūshata háriṃ hin-
vanty ádribhiḥ | yónāv ṛitásya sīdata || 6 || [29] ||

40.

Punānó akramīd abhí víṣvā mṛídho vícarshaṇiḥ | ṣum-
bhánti vípraṃ dhītíbhiḥ || 1 || á yónim aruṇó ruhad gámad
índraṃ vṛishā sutáḥ | dhruvé sádasi sīdati || 2 || nú no ra-
yím mahám indo 'smábhyaṃ soma viṣvátaḥ | á pavasva
sahasríṇam || 3 || víṣvā soma pavamāna dyumnánīndav á
bhara | vidáḥ sahasríṇīr íshaḥ || 4 || sá naḥ punāná á bhara
rayíṃ stotré suvíryam | jaritúr vardhayā gíraḥ || 5 || punāná
indav á bhara sóma dvibárhasaṃ rayím | vṛíshann indo ;a
ukthyàm || 6 || [30] ||.

41.

Prá yé gávo ná bhúrṇayas tveshá ayáso ákramuḥ | |
ghnántaḥ kṛishṇám ápa tvácam || 1 || suvitásya manāmahé
'ti sétuṃ durāvyàm | sāhvā́nso dásyum avratám || 2 || ṣriṇvé
vṛishṭér iva svanáḥ pávamānasya ṣushmíṇaḥ | cáranti vi-
dyúto diví || 3 || á pavasva mahím íshaṃ gómad indo híraṇ-
yavat | áṣvāvad vā́javat sutáḥ || 4 || sá pavasva vicarshaṇa-
á mahí ródasī priṇa | ushā́ṣ sū́ryo na raṣmíbhiḥ || 5 || pári

---

39, 2 pari-kṛiṇván ániḥ-kṛitam. 3 pavítre. vi-cákshāṇaḥ vi
-rocáyan. 4 raghu-yā́mā pavítre. ví. 5 ā-vívāsan. átho *iti*.
6 sam-ícīnāḥ. — 40, 1 víṣvāḥ. ví-carshaṇiḥ. 3 nú. indo *iti*.
4 dyumnā́ni indo *iti*. 5 su-víryam. vardhaya. 6 indo *iti* (2).
dvi-bárhasam. — 41, 2 manāmahe áti. duḥ-āvyàm sahvā́ṅsaḥ. 3 vi
-dyútaḥ. 4 indo *iti*. áṣva-vat. 5 vi-carshaṇe. mahí *iti* ródasī *iti*.

ṇaḥ ṣarmayántyā dhárayā soma viṣvátaḥ | sárā raséva vishtápam || 6 || 31 ||

42.

Janáyan rocaná divó janáyann apsú sūryam | vásāno gá apó háriḥ || 1 || eshá pratnéna ṃánmanā devó devébhyas pári | dhárayā pavate sutáḥ || 2 || vāvṛidhānáya túrvaye pávante vájasātaye | sómāḥ sahásrapājasaḥ || 3 || duhānáḥ pratnám ít páyaḥ pavítre pári shicyate | krándan devāñ ajījanat || 4 || abhí víṣvāni váryābhí devāñ ṛitāvṛídhaḥ | sómaḥ punānó arshati || 5 || góman naḥ soma vīrávad áṣvāvad vájavat sutáḥ | pávasva bṛihatír íshaḥ || 6 || 32 ||

43.

Yó átya iva mṛijyáte góbhir mádāya haryatáḥ | tám gīrbhír vāsayāmasi || 1 || tám no víṣvā avasyúvo gíraḥ ṣumbhanti pūrváthā | índum índrāya pītáye || 2 || punānó yāti haryatáḥ sómo gīrbhíḥ párishkṛitaḥ | víprasya médhyātitheḥ || 3 || pávamāna vidā́ rayím asmábhyam soma susríyam | índo sahásravarcasam || 4 || índur átyo ná vājasrít kánikranti pavítra ā́ | yád ákshār áti devayúḥ || 5 || pávasva vājasātaye víprasya gṛiṇató vṛidhé | sóma rásva suvíryam || 6 || 33 ||

Ashṭamo 'dhyāyaḥ.

SHASHṬHO 'ṢṬAKAḤ.

41, 6 naḥ. sára rasā́-iva. — 42, 3 vavṛidhānáya. vā́ja-sātaye, sahásra-pājasaḥ. 4 sicyate. 5 vā́ryā a°. ṛita-vṛídhaḥ. 6 gó-mat. áṣva-vat. — 43, 3 pári-kṛitaḥ. médhya-atitheḥ. 4 vidā́ḥ. su-ṣríyam índo *iti* sahásra-varcasam. 5 vāja-sṛít. pavítre. 6 vā́ja-sātaye. su-víryam.

44.

Prá ṇa indo mahé tána ūrmíṃ ná bíbhrad arshasi | abhí devā́ñ ayā́syaḥ || 1 || matī́ jushṭó dhiyā́ hitáḥ sómo hinve parāváti | víprasya dhā́rayā kavíḥ || 2 || ayáṃ devéshu jā́gṛiviḥ sutá eti pavítra ā́ | sómo yāti vícarshaṇiḥ || 3 || sá naḥ pavasva vājayúṣ cakrāṇáṣ cā́rum adhvarám | barhíshmāñ ā́ vivāsati || 4 || sá no bhágāya vāyáve vípravīraḥ sadā́vṛidhaḥ | sómo devéshv ā́ yamat || 5 || sá no adyá vásuttaye kratuvíd gātuvíttamaḥ | vā́jaṃ jeshi ṣrávo bṛihát || 6 || 1 ||

45.

Sá pavasva mádāya káṃ nṛicákshā devávītaye | índav índrāya pītáye || 1 || sá no arshābhí dūtyàṃ tvám índrāya toṣase | devā́n sákhibhya ā́ váram || 2 || utá tvā́m aruṇáṃ vayáṃ góbhir añjmo mádāya kám | ví no rāyé dúro vṛidhi || 3 || áty ū pavítram akramīd vājī́ dhúraṃ ná yā́mani | índur devéshu patyate || 4 || sám ī sákhāyo asvaran váne krī́ḷantam átyavim | índuṃ nāvā́ anūshata || 5 || táyā pavasva dhā́rayā yáyā pītó vicákshase | índo stotré suvī́ryam || 6 || 2 ||

46.

Ásṛigran devávītayé 'tyāsaḥ kṛítvyā iva | kshárantaḥ parvatāvṛídhaḥ || 1 || párishkṛitāsa índavo yósheva pítryāvatī | vāyúṃ sómā asṛikshata || 2 || eṭé sómāsa índavaḥ práyasvantaḥ camū́ sutā́ḥ | índraṃ vardhanti kármabhiḥ || 3 ||

44, 1 naḥ indo *iti.* táne. 3 pavítre. ví-carshaṇiḥ. 5 vípra-vīraḥ sadā́-vṛidhaḥ. 6 kratu-vít gātuvít-tamaḥ. — 45, 1 nṛi-cákshāḥ devá-vītaye índo *iti.* 2 arsha a°. 4 ūm̐ *iti.* 5 īm *iti.* áti-avim. 6 vi-cákshase índo *iti.* su-vī́ryam. — 46, 1 devá-vītaye á°. parvata-vṛídhaḥ. 2 pári-kṛitāsaḥ. yóshā-iva pítrya-vatī. 3 camū́ *iti.*

á dhāvatā suhastyaḥ ṣukrá gṛibhṇīta manthínā | góbhiḥ ṣrīṇīta matsarám || 4 || sá pavasva dhanaṃjaya prayantá rádhaso maháḥ | asmábhyaṃ soma gātuvít || 5 || etám mṛijanti márjyam pávamānaṃ dáṣa kshípaḥ | índrāya matsarám mádam || 6 || 3 ||

47.

Ayá sómaḥ sukṛityáyā maháṣ cid abhy. àvardhata | mandāná úd vṛishāyate || 1 || kṛitáníd asya kártvā cétante dasyurtárhaṇā | ṛiṇá ca dhṛishṇúṣ cayate || 2 || át sóma indriyó ráso vájraḥ sahasrasá bhuvat | ukthám yád asya jáyate || 3 || svayáṃ kavír vidhartári víprāya rátnam ichati | yádī marmṛijyáte dhíyaḥ || 4 || sishāsátū rayīṇáṃ vájeshv árvatām iva | bháreshu jigyúshām asi || 5 || 4 ||

48.

Tám tvā nṛimṇáni bíbhratam sadhástheshu mahó diváḥ | cárum sukṛityáyemahe || 1 || sáṃvṛiktadhṛishṇum ukthyàm mahámahivratam mádam | ṣatám púro rurukshánim || 2 || átas tvā rayím abhí rájānaṃ sukrato diváḥ | suparṇó avyathír bharat || 3 || víṣvasmā ít svàr dṛiṣé sádhāraṇaṃ rajastúram | gopám ṛitásya vír bharat || 4 || ádhā hinvāná indriyám jyáyo mahitvám ānaṣe | abhishṭikṛíd vícarshaṇiḥ || 5 || 5 ||

49.

Pávasva vṛishṭím á sú no 'pám ūrmím divás pári | aya-

46, 4 dhāvata su-hastyaḥ. 5 dhanam-jaya pra-yantá. gātu-vít. — 47, 1 su-kṛityáyā. abhí a°. vṛisha-yate. 2 kṛitáni ít. dasyu-tárhaṇā. 3 sahasra-sáḥ. 4 vi-dhartári. yádi. 5 sisāsátuḥ. — 48, 1 sadhá-stheshu. su-kṛityáyā i°. 2 sáṃvṛikta-dhṛishṇum. mahá-mahivratam. 3 sukrato *iti* su-krato. su-parṇáḥ. 4 víṣvasmai. rajaḥ-túram. 5 ádha. abhishṭi-kṛít ví-carshaṇiḥ. — 49, 1 ayakshmáḥ.

kshmā́ bṛihatī́r íshaḥ || 1 || táyā pavasva dhárayā yáyā gáva ihā́gáman | jányāsa úpa no gṛihám || 2 || ghṛitám pavasva dhárayā yajñéshu devavítamaḥ | asmábhyaṃ vṛishṭím á pava || 3 || sá na ūrjé vy àvyáyam pavítraṃ dhāva dhárayā | devā́saḥ ṣṛiṇávan hí kam || 4 || pávamāno asishyadad rákshāṅsy apajáṅghanat | pratnavád rocáyan rúcaḥ || 5 || 6 ||

50.

Út te ṣúshmāsa īrate síndhor ūrmér iva svanáḥ | vāṇásya codayā pavím || 1 || prasavé ta úd īrate tisró váco makhasyúvaḥ | yád ávya éshi sánavi || 2 || ávyo váre pári priyáṃ hárim hinvanty ádribhiḥ | pávamānam madhuṣcútam || 3 || á pavasva madintama pavítraṃ dhárayā kave | arkásya yónim āsádam || 4 || sá pavasva madintama góbhir añjānó aktúbhiḥ | índav índrāya pītáye || 5 || 7 ||

51.

Ádhvaryo ádribhiḥ sutáṃ sómam pavítra á ṣṛija | punīhíndrāya pā́tave || 1 || diváḥ pīyūṣham uttamáṃ sómam índrāya vajríṇe | sunótā mádhumattamam || 2 || táva tyá indo ándhaso devá mádhor vy àṣnate | pávamānasya marútaḥ || 3 || tváṃ hí soma vardháyan sutó mádāya bhū́rṇaye | vṛíshan stotáram ūtáye || 4 || abhy àrsha vicakshaṇa pavítraṃ dhárayā sutáḥ | abhí vā́jam utá ṣrávaḥ || 5 || 8 ||

52.

Pári dyukshā́ḥ sanádrayir bhárad vā́jaṃ no ándhasā |

49, 2 ihá ā-gáman. 3 deva-vítamaḥ. 4 ví a°. 5 asisyadat. apa-jáṅghanat. — 50, 1 codaya. 2 pra-savé te. ávye. 3 madhu-ṣcútam. 4 = IX, 25, 6. 6 índo *iti*. — 51, 1 ádhvaryo *iti*. pavítre. punīhí í°. 2 sunóta. 3 tyé indo *iti*. devā́ḥ. ví a°. 5 abhí a° vi-cakshaṇa. — 52, 1 sanát-rayiḥ.

suvānó arsha pavítra á || 1 || táva pratnébhir ádhvabhir ávyo vāre pári priyáḥ | sahásradhāro yāt tánā || 2 || carúr ná yás tám īṅkhayéndo ná dānam īṅkhaya | vadhaír vadhasnav īṅkhaya || 3 || ní ṣúshmam indav eshām púruhūta jánānām | yó asmāñ ādídeṣati || 4 || ṣatám na inda ūtíbhiḥ sahásraṃ vā ṣúcīnām | pávasva maṅhayádrayiḥ || 5 || 9 ||

53.

Út te ṣúshmāso asthū ráksho bhindánto adrivaḥ | nudásva yáḥ parispṛídhaḥ || 1 || ayā́ nijaghnír ójasā rathasaṃgé dháne hité | stávā ábibhyushā hṛidā́ || 2 || ásya vratáni nádhṛishe pávamānasya dūḍhyà | rujá yás tvā pṛitanyáti || 3 || táṃ hinvanti madacyútaṃ hárim nadíshu vājínam | índum índrāya matsarám || 4 || 10 ||

54.

Asyá pratnā́m ánu dyútaṃ ṣukrā́m duduhre áhrayaḥ | páyaḥ sahasrasā́m ríshim || 1 || ayáṃ sū́rya ivopadṛíg ayáṃ sárāṅsi dhāvati | saptá praváta á́ dívam || 2 || ayáṃ víṣvāni tishṭhati punānó bhúvanopári | sómo devó ná sū́ryaḥ || 3 || pári ṇo devávītaye vā́jāñ arshasi gómataḥ | punāná indav indrayúḥ || 4 | 11 ||

55.

Yávaṃ-yavaṃ no ándhasā pushṭam-pushṭam pári srava | sóma víṣvā ca saúbhagā || 1 || índo yáthā táva stávo yáthā te jātám ándhasaḥ | ní barhíshi priyé sadaḥ || 2 || utá no

52, 1 pavítre. 2 sahásra-dhāraḥ. 3 īṅkhaya indo *iti*. vadhasno *iti* vadha-sno. 4 indo *iti* (5). púru-hūta. ā-dídeṣati. 5 maṅhayát-rayiḥ. — 53, 1 asthuḥ. pari-spṛídhaḥ. 2 ni-jaghníḥ. ratha-saṃgé. stávai. 3 ná ā-dhṛíshe. duḥ-dhyā́. 4 mada-cyútam. — 54, 1 sahasra-sā́m. 2 sū́ryaḥ-iva upa-dṛík. 3 bhúvanā u° 4 naḥ devá-vītaye. indo *iti*. — 55, 2 índo *iti*.

govíd aṣvavít pávasva somándhasā | makshūtamebhir áhabhiḥ || 3 || yó jināti ná jíyate hánti ṣátrum abhítya | sá pavasva sahasrajit || 4 || 12 ||

56.

Pári sóma ṛitám bṛihád āṣúḥ pavítre arshati | vighnán rákshāṅsi devayúḥ || 1 || yát sómo vájam árshati ṣatám dhárā apasyúvaḥ | índrasya sakhyám āviṣán || 2 || abhí tvā yóshaṇo dáṣa jāráṃ ná kanyànūshata | mṛijyáse soma sātáye || 3 || tvám índrāya víshṇave svādúr indo pári srava | nṛín stotṛín pāhy áṅhasaḥ || 4 || 13 ||

57.

Prá te dhárā asaṣcáto divó ná yanti vṛishṭáyaḥ | áchā vájaṃ sahasríṇam || 1 || abhí priyáṇi kávyā víṣvā cákshāṇo arshati | háris tuñjāná áyudhā || 2 || sá marmṛijāná āyúbhir íbho ráṇeva suvrataḥ | ṣyenó ná váṅsu shīdati || 3 || sá no víṣvā divó vásūtó pṛithivyā ádhi | punāná indav ā́ bhara || 4 || 14 ||

58.

Tárat sá mandí dhāvati dhárā sutásyándhasaḥ | tárat sá mandí dhāvati || 1 || usrā́ veda vásūnām mártasya devy ávasaḥ | tárat sá mandí dhāvati || 2 || dhvasráyoḥ puruṣhántyor ā́ sahásrāṇi dadmahe | tárat sá mandí dhāvati || 3 || ā́ yáyos triṅṣátaṃ tánā sahásrāṇi ca dádmahe | tárat sá mandí dhāvati || 4 || 15 ||

55, 3 go-vít aṣva-vít. soma á° makshú-tamebhiḥ. 4 abhi-ítya. sahasra-jit. — 56, 1 vi-ghnán. 2 ā-viṣán. 3 kanyā́ a°. 4 indo *iti*. — 57, 1 ácha. 3 ráṇā-iva su-vratáḥ. ṣīdati. 4 vásu utó *iti*. indo *iti*. — 58, 1 sutásya á°. 2 devī́. 3 puru-sántyoḥ.

59.

Pávasva gojíd aṣvajíd viṣvajít soma raṇyajít | prajávad 'rátnam á bhara || 1 || pávasvādbhyó ádābhyaḥ pávasvauśhadhībhyaḥ | pávasva dhishánābhyaḥ || 2 || tvám soma pávamāno víṣvāni duritá tara | kavíḥ sīda ní barhíshi || 3 || pávamāna svàr vido jáyamāno 'bhavo mahán | índo víṣvāñ abhíd asi || 4 || 16 |

60.

Prá gāyatréṇa gāyata pávamānam vícarshaṇim | índum sahásracakshasam || 1 || tám tvā sahásracakshasam átho sahásrabharṇasam | áti vāram apāvishuḥ || 2 || áti vārāñ pávamāno asishyadat kaláṣāñ abhí dhāvati | índrasya hárdy āviṣán || 3 || índrasya soma rádhase ṣám pavasva vicarshaṇe | prajávad réta á bhara || 4 || 17 ||

Dvitīyo 'nuvākaḥ.

61.

Ayá vītí pári srava yás ta indo mádeshv á | avāhan navatír náva || 1 || púraḥ sadyá itthádhiye dívodāsāya ṣámbaram | ádha tyám turváṣam yádum || 2 || pári ṇo áṣvam aṣvavíd gómad indo hiraṇyavat | kshárā sahasríṇīr íshaḥ || 3 || pávamānasya te vayám pavítram abhyundatáḥ | sakhitvám á vṛiṇīmahe || 4 || yé te pavítram ūrmáyo 'bhiksháranti dhárayā | tébhir naḥ soma mṛiḷaya || 5 || 18 ||

sá naḥ punaná á bhara rayím vīrávatīm ísham | íṣānaḥ soma viṣvátaḥ || 6 || etám u tyám dáṣa kshípo mṛijánti sín-

---

59, 1 go-jít aṣva-jít viṣva-jít. raṇya-jít. 2 pávasva a°. pávasva ó°. 3 duḥ-itā. 4 índo *iti*. abhí ít. — 60, 1 ví-carshaṇim. sahásra-cakshasam (2). 2 átho *iti* sahásra-bharṇasam. 3 asishyadat. ā-viṣán. 4 vi-carshaṇe. — 61, 1 te indo *iti*. ava-áhan. 2 itthá-dhiye dívaḥ-dāsāya. 3 naḥ. aṣva-vít. indo *iti*. kshára. 4 abhi-undatáḥ. 5 abhi-ksháranti. 7 síndhu-mātaram.

dhumātaram | sám ādityébhir akhyata || 7 || sám índreṇotá vāyúnā sutá eti pavítra á | sáṃ súryasya raśmíbhiḥ || 8 || sá no bhágāya vāyáve pūshṇé pavasva mádhumān | cárur mitré váruṇe ca || 9 || uccá te jātám ándhaso diví shád bhúmy á dade | ugráṃ śárma máhi śrávaḥ || 10 || 19 ||

enā́ víśvāny aryá á dyumnáni mánushāṇām | síshāsanto vanāmahe || 11 || sá na índrāya yájyave váruṇāya marúdbhyaḥ | varivovít pári srava || 12 || úpo shú jātám aptúraṃ góbhir bhāṅgám párishkṛitam | índuṃ devá ayāsishuḥ || 13 || tám íd vardhantu no gíro vatsáṃ saṃśíśvarīr ivá | yá índrasya hṛidaṃsániḥ || 14 || árshā ṇaḥ soma śáṃ gáve dhukshásva pipyúshīm ísham | várdhā samudrám ukthyàm || 15 || 20 ||

pávamāno ajījanad diváś citráṃ ná tanyatúm | jyótir vaiśvānarám bṛihát || 16 || pávamānasya te ráso mádo rājann aduchunáḥ | ví váram ávyam arshati || 17 || pávamāna rásas táva dáksho ví rājati dyumán | jyótir víśvaṃ svàr dṛiśé || 18 || yás te mádo váreṇyas téná pavasvándhasā | devāvír aghaśaṅsahā́ || 19 || jághnir vṛitrám amitríyaṃ sásnir vā́jaṃ divé-dive | goshá́ u aśvasá́ asi || 20 || 21 ||

sámmiślo arushó bhava sūpasthā́bhir ná dhenúbhiḥ | sídañ chyenó ñá yónim á́ || 21 || sá pavasva yá ávithéndraṃ vṛitráya hántave | vavrivā́ńsam mahír apáḥ || 22 || suvírāso vayáṃ dhánā jáyema soma mīḍhvaḥ | punánó vardha no gíraḥ || 23 || tvótāsas távávasā syáma vanvánta āmúraḥ | sóma vratéshu jāgṛihi || 24 || apaghnán pavate mṛídhó 'pa sómo árāvṇaḥ | gáchann índrasya nishkṛitám || 25 || 22 ||

61, 8 índreṇa utá. pavítre. 10 sát bhūmiḥ. 11 síśāsantaḥ. 12 varivaḥ-vít. 13 úpo *iti* sú. ap-túram. pári-kṛitam. 14 saṃ-śíśvarīḥ-iva. hṛidam-saníḥ. 15 árśha naḥ. várdha. 19 téna pavasva á° deva-avíḥ aghaśaṅsa-hā́. 20 go-śā́ḥ. aśva-śā́ḥ. 21 sám -miślaḥ. su-upasthā́bhiḥ. śyenáḥ. 22 ávitha í°. 23 su-vírāsaḥ. 24 tvā́-ūtāsaḥ táva á°. ā-múraḥ. 25 apa-ghnán. mṛídhaḥ ápa. niḥ-kṛitám.

mahó no rāyá á bhara pávamāna jahí mṛídhaḥ | rā-svendo vīrávad yáśaḥ || 26 || ná tvā śatáṃ caná hrúto rádho ,dítsantam á minan | yát punānó makhasyáse || 27 || páva-svendo vṛíshā sutáḥ kṛidhí no yaśáso jáne | víśvā ápa dvísho jahi || 28 || ásya te sakhyé vayáṃ távendo dyumná uttamé | sāsahyáma pṛitanyatáḥ || 29 || yá te bhīmány áyudhā tigmáni sánti dhūrvaṇe | rákshā samasya no nidáḥ || 30 || 23 ||

62.

Eté asṛigram índavas tiráḥ pavítram āśávaḥ | víśvāny abhí saúbhagā || 1 || vighnánto duritá purú sugá tokáya vājínaḥ | tánā kṛiṇvánto árvate || 2 || kṛiṇvánto várivo gáve 'bhy àrshanti sushṭutím | íḷām asmábhyaṃ saṃyátam || 3 || ásāvy aṅśúr mádāyāpsú dáksho girishṭháḥ | śyenó ná yónim ásadat || 4 || śubhrám ándho devávātam apsú dhūtó nṛíbhiḥ sutáḥ | svádanti gávaḥ páyobhiḥ || 5 || 24 ||

ád īm áśvaṃ ná hétāro 'śūśubhann amṛítāya | mádhvo rásaṃ sadhamáde || 6 || yás te dhárā madhuścúto 'sṛigram inda ūtáye | tábhiḥ pavítram ásadaḥ || 7 || só arshéndrāya pītáye tiró rómāny avyáyā | sídan yónā váneshv á || 8 || tvám indo pári srava svádishṭho áṅgirobhyaḥ | varivovíd ghṛitám páyaḥ || 9 || ayáṃ vícarshaṇir hitáḥ pávamānaḥ sá cetati | hinvānó ápyam bṛihát || 10 || 25 ||

eshá vṛíshā vṛíshavrataḥ pávamāno aśastihá | kárad vásūni dāśúshe || 11 || á pavasva sahasríṇaṃ rayím gómantam aśvínam | puruścandrám puruspṛíham || 12 || eshá syá pári

---

61, 26 jahí. rāsva indo *iti*. 28 pávasva indo *iti*. kṛidhí. 29 táva indo *iti* dyumné. sasahyáma. 30 rákshа. — 62, 2 vi-ghnántaḥ duḥ-itá. su-gá. 3 abhí a° su-stutím. sam-yátam. 4 mádāya a°. giri-sthāḥ. á a°. 5 devá-vātam. 6 hétāraḥ á°. sadha-máde. 7 dhárāḥ madhu-scútaḥ á° indo *iti*. á a°. 8 arsha í°. 9 indo *iti*. varivaḥ-vít. 10 ví-carshaṇiḥ. 11 vṛísha-vrataḥ. aśasti-há. 12 puru-candrám puru-spṛiham.

shicyate. marmṛijyámāna āyúbhiḥ | urugāyáḥ kavíkratuḥ || 13 || sahásrotiḥ śatámagho vimáno rájasaḥ kavíḥ | índrāya pavate mádaḥ || 14 || girá jātá ihá stutá índur índrāya dhīyate | vír yónā vasatáv iva || 15 || [26] ||

pávamānaḥ sutó nṛíbhiḥ sómo vájam ivāsarat | camūshu śákmanāsádam || 16 || tám tripṛishṭhé trivandhuré ráthe yuñjanti yátave | ṛíshīṇām saptá dhītíbhiḥ || 17 || tám sotāro dhanaspṛítam āśúm vájāya yátave | háriṃ hinota vājínam || 18 || āviśán kaláśam sutó víśvā árshann abhí śríyaḥ | śúro ná góshu tishṭhati || 19 || á ta indo mádāya kám páyo duhanty āyávaḥ | devá devébhyo mádhu || 20 || [27] ||

á naḥ sómam pavítra á śrijátā mádhumattamam | devébhyo devaśrúttamam || 21 || eté sómā asṛikshata gṛiṇānáḥ śrávase mahé | madíntamasya dhárayā || 22 || abhí gávyāni vītáye nṛimṇá punānó arshasi | sanádvājaḥ pári srava || 23 || utá no gómatīr ísho víśvā arsha parishṭúbhaḥ | gṛiṇānó jamádagninā || 24 || pávasva vācó agriyáḥ sóma citrábhir ūtíbhiḥ | abhí víśvāni kávyā || 25 || [28] ||

tvám samudríyā apó 'griyó váca īráyan | pávasva viśvamejaya || 26 || túbhyemā bhúvanā kave mahimné soma tasthire | túbhyam arshanti síndhavaḥ || 27 || prá te divó ná vṛishṭáyo dhárā yanty asaścátaḥ | abhí śukrám upastíram || 28 || índrāyéndum punītanográm dákshāya sádhanam | īśānám vītírādhasam || 29 || pávamāna ritáḥ kavíḥ sómaḥ pavítram ásadat | dádhat stotré suvíryam || 30 || [29] ||

62, 13 sicyate. uru-gāyáḥ kaví-kratuḥ. 14 sahásra-ūtiḥ satá-maghaḥ vi-mánaḥ. 16 vájam-iva a°. śákmanā ā-sádam. 17 tri-pṛishṭhé tri-vandhuré. 18 dhana-spṛítam. 19 ā-viśán. 20 te indo *iti*. devā́ḥ. 21 pavítre. śrijáta. devaśrút-tamam. 23 sanát-vājaḥ. 24 parí-stúbhaḥ. jamát-agninā. 26 viśvam-ejaya. 27 túbhya imā́. 28 dhárāḥ. upa-stíram. 29 índrāya í° puniṭana u°. vítí-rādhasam. 30 á a°. su-víryam.

63.

Ā́ pavasva sahasríṇaṃ rayíṃ soma suvíryam | asmé śrávāṅsi dhāraya || 1 || íśham ū́rjaṃ ca pinvasa índrāya matsaríntamaḥ | camū́shv ā́ ní shīdasi || 2 || sutá índrāya víshṇave sómaḥ kaláśe ákṣharat | mádhumāṅ astu vāyáve || 3 || eté asṛigram āśávó 'ti hvárāṅsi babhrávaḥ | sómā ṛitásya dhā́rayā || 4 || índraṃ várdhanto aptúraḥ kṛiṇvánto víśvam ā́ryam | apaghnánto árāvṇaḥ || 5 || [30] ||

sutā́ ánu svám ā́ rájo 'bhy àrshanti babhrávaḥ | índraṃ gáchanta índavaḥ || 6 || ayā́ pavasva dhā́rayā yáyā śū́ryam árocayaḥ | hinvānó mánushīr apáḥ || 7 || áyukta śū́ra étaśam pávamāno manāv ádhi | antárikśheṇa yā́tave || 8 || utá tyā́ haríto dáśa śū́ro ayukta yā́tave | índur índra ít bruván || 9 || párītó vāyáve sutáṃ gíra índrāya matsarám | ávyo vā́reshu siñcata || 10 || [31] ||

pávamāna vidā́ rayím asmábhyaṃ soma dushṭáram | yó dū́ṇāśo vanushyatā́ || 11 || abhy àrsha sahasríṇaṃ rayíṃ gómantam aśvínam | abhí vā́jam utá śrávaḥ || 12 || sómo devó ná sū́ryó 'dribhiḥ pavate sutáḥ | dádhānaḥ kaláśe rásam || 13 || eté dhā́māny ā́ryā śukrā́ ṛitásya dhā́rayā | vā́jaṃ gómantam aksharan || 14 || sutā́ índrāya vajríṇe sómāso dádhyāśiraḥ | pavítram áty aksharan || 15 || [32] ||

prá soma mádhumattamo rāyé arsha pavítra ā́ | mádo yó devavítamaḥ || 16 || tám ī mṛijanty āyávo hárim nadíshu vājínam | índum índrāya matsarám || 17 || ā́ pavasva hiranyavad áśvāvat soma vīrávat | vā́jaṃ gómantam ā́ bhara || 18 || pári vā́je ná vājayúm ávyo vā́reshu siñcata | índrāya

---

63, 1 su-víryam asmé *iti*. 2 pinvase. sīdasi. 4 āśávaḥ áti. 5 ap-túraḥ. apa-ghnántaḥ. 6 abhí a°. 9 tyā́ḥ. 10 pári i°. 11 vidā́ḥ. dustáram. duḥ-náśaḥ. 12 abhí a°. 13 sū́ryaḥ á°. 15 dádhi-āśiraḥ. 16 pavítre. deva-vítamaḥ. 17 ṃ *iti*. 18 áśva-vat.

mádhumattamam || 19 || kavím mṛijanti márjyam dhībhír víprā avasyávaḥ | vṛíshā kánikrad arshati || 20 || 33 ||

vṛíshaṇam dhībhír aptúram sómam ṛitásya dhárayā | matí víprāḥ sám asvaran || 21 || pávasva devāyushág índram gachatu te mádaḥ | vāyúm á roha dhármaṇā || 22 || pávamāna ní toṣase rayím soma śravāyyam | priyáḥ samudrám á viśa || 23 || apaghnán pavase mṛídhaḥ kratuvít soma matsaráḥ | nudásvādevayum jánam || 24 || pávamānā asṛikshata sómāḥ śukrāsa índavaḥ | abhí víśvāni kávyā || 25 || 34 ||

pávamānāsa āśávaḥ śubhrā asṛigram índavaḥ | ghnánto víśvā ápa dvíshaḥ || 26 || pávamānā divás páry antárikshād asṛikshata | pṛithivyá ádhi sánavi || 27 || punānáḥ soma dhárayéndo víśvā ápa sridhaḥ | jahí rákshāṅsi sukrato || 28 || apaghnán soma rakshásо 'bhy àrsha kánikradat | dyumántam śúshmam uttamám || 29 || asmé vásūni dhāraya sóma divyáni párthivā | índo víśvāni váryā || 30 || 35 ||

64.

Vṛíshā soma dyumáñ asi vṛíshā deva vṛíshavrataḥ | vṛíshā dhármāṇi dadhishe || 1 || vṛíshṇas te vṛíshṇyam śávo vṛíshā vánam vṛíshā mádaḥ | satyám vṛishan vṛíshéd asi || 2 || áśvo ná cakrado vṛíshā sám gā indo sám árvataḥ | ví no rāyé dúro vṛidhi || 3 || ásṛikshata prá vājíno gavyá sómāso aśvayá | śukrāso vīrayāśávaḥ || 4 || śumbhámānā ṛitāyúbhir mṛijyámānā gábhastyoḥ | pávante váre avyáye || 5 || 36 ||

té víśvā dāśúshe vásu sómā divyáni párthivā | pávantām ántárikshyā || 6 || pávamānasya viśvavit prá te sárgā

63, 21 ap-túram. 22 deva ā°. 24 apa-ghnán (29). kratu -vít. nudásva á°. 27 pávamānāḥ. 28 dhárayā indo *iti*. śukrato *iti* su-krato. 29 abhí a°. 30 asmé *iti*. índo *iti*. — 64, 1 vṛísha -vrataḥ. 2 vṛíshā ít. 3 indo *iti*. 4 vīra-yā ā°. 5 ṛitayú -bhiḥ mṛijyámānaḥ. 6 sómāḥ. ā a°. 7 viśva-vit.

asṛikshata | sûryasyeva ná raśmáyaḥ || 7 || ketúṃ kṛiṇván divás pári víśvā rūpábhy àrshasi | samudráḥ soma pinvase || 8 || hinvānó vácam ishyasi pávamāna vídharmaṇi | ákrān devó ná sûryaḥ || 9 || índuḥ pavishṭa cétanaḥ priyáḥ kavīnām matí | sṛijád áśvaṃ rathír iva || 10 || 37 ||

ūrmír yás te pavítra á devāvíḥ paryáksharat | sídann ṛitásya yónim á || 11 || sá no arsha pavítra á mádo yó devavítamaḥ | índav índrāya pītáye || 12 || ishé pavasva dhárayā mṛijyámāno manīshíbhiḥ | índo rucábhí gā ihi || 13 || punānó várivas kṛidhy ūrjaṃ jánāya girvaṇaḥ | háre sṛijāná āśíram || 14 || punānó devávītaya índrasya yāhi nishkṛitám | dyutānó vājíbhir yatáḥ || 15 || 38 ||

prá hinvānāsa índavó 'chā samudrám āśávaḥ | dhiyá jūtā asṛikshata || 16 || marmṛijānāsa āyávo vṛithā samudrám índavaḥ | ágmann ṛitásya yónim á || 17 || pári ṇo yāhy asmayúr víśvā vásūny ójasā | pāhí naḥ śárma vīrávat || 18 || mímāti váhnir étaśaḥ padáṃ yujāná ṛíkvabhiḥ | prá yát samudrá áhitaḥ || 19 || á yád yónim hiraṇyáyam āśúr ṛitásya sídati | jáhāty ápracetasaḥ || 20 || 39 ||

abhí vená anūshatéyakshanti prácetasaḥ | májjanty ávicetasaḥ || 21 || índrāyendo marútvate pávasva mádhumattamaḥ | ṛitásya yónim āsádam || 22 || tám tvā víprā vacovídaḥ párish kṛiṇvanti vedhásaḥ | sám tvā mṛijanty āyávaḥ || 23 || rásaṃ te mitró aryamá píbanti várunaḥ kave | pávamānasya marútaḥ || 24 || tvám soma vipaścítam punānó vácam ishyasi | índo sahásrabharṇasam || 25 || 40 ||

utó sahásrabharṇasaṃ vácaṃ soma makhasyúvam | pu-

64, 7 sûryasya-iva. 8 rūpā́ abhí a°. 9 ví-dharmaṇi. 11 pavítre (12). deva-avíḥ pari-áksharat. 12 deva-vítamaḥ índo *iti*. 13 índo *iti* rucā́ a°. 14 ā-śíram. 15 devá-vītaye. nih-kṛitám. 16 índavaḥ ácha. 18 naḥ. 19 samudré ā́-hitaḥ. 20 ápra-cetasaḥ. 21 anūshata í° prá-cetasaḥ. ávi-cetasaḥ. 22 índrāya indo *iti*. ā-sádam. 23 víprāḥ vacaḥ-vídaḥ pári. 25 vipaḥ-cítam. índo *iti* sahásra-bharṇasam (26). 26 utó *iti*.

nāná indav á bhara || 26 || punāná indav eshām púruhūta jánānām | priyáḥ samudrám á viśa || 27 || dávidyutatyā rucá parishṭóbhantyā kṛipá | somáḥ śukrá gávāśiraḥ || 28 || hinvānó hetṛíbhir yatá á vājam vājy àkramīt | sídanto vanúsho yathā || 29 || ṛidhák soma svastáye saṃjagmānó diváḥ kavíḥ | pávasva sūryo dṛiśé || 30 || 41 ||

Prathamo 'dhyāyaḥ.

65.

Hinvánti sūram úsrayaḥ svásāro jāmáyas pátim | mahám índum mahīyúvaḥ || 1 || pávamāna rucá-rucā devó devébhyas pári | víśva vásūny á viśa || 2 || á pavamāna sushṭutím vṛishṭím devébhyo dúvaḥ | ishé pavasva saṃyátam || 3 || vṛíshā hy ási bhānúnā dyumántaṃ tvā havāmahe | pávamāna svādhyàḥ || 4 || á pavasva suvíryam mándamānaḥ svāyudha | ihó shv ìndav á gahi || 5 || 1 ||

yád adbhíḥ parishicyáse mṛijyámāno gábhastyoḥ | drúṇā sadhástham aśnushe || 6 || prá sómāya vyaśvavát pávamānāya gāyata | mahé sahásracakshase || 7 || yásya várṇam madhuścútam háriṃ hinvánty ádribhiḥ | índum índrāya pītáye || 8 || tásya te vājíno vayám víśvā dhánāni jigyúshaḥ | sakhitvám á vṛiṇīmahe || 9 || vṛíshā pavasva dhárayā marútvate ca mátsaraḥ | víśvā dádhāna ójasā || 10 || 2 ||

tám tvā dhartáram oṇyòḥ pávamāna svardṛíśam | hinvé vájeshu vājínam || 11 || ayá cittó vipánáyā háriḥ pavasva dhárayā | yújaṃ vájeshu codaya || 12 || á na indo mahím ísham pávasva viśvádarśataḥ | asmábhyaṃ soma gātuvít

64, 26 indo *iti* (27). 27 púru-hūta. 28 pari-stóbhantyā. śukráḥ gó-āśiraḥ. 29 vājí a°. 30 sam-jagmānáḥ. — 65, 3 su-stutím. sam -yátam. 4 hí. su-ādhyàḥ. 5 su-víryam. su-āyudha ihó *iti* sú indo *iti*. 6 pari-sicyáse. sadhá-stham. 7 sahásra-cakshase. 8 madhu -scútam. 11 svaḥ-dṛíśam. 12 vipá a°. 13 indo *iti*. viśvá -darśataḥ. gātu-vít.

|| 13 || á kaláśā anūshaténdo dhárābhir ójasā | éndrasya pītáye viśa || 14 || yásya te mádyaṃ rásaṃ tīvráṃ duhánty ádribhiḥ | sá pavasvābhimātihá || 15 || 3 ||

rā́jā medhā́bhir īyate pávamāno manāv ádhi | antárikśheṇa yā́tave || 16 || á na indo śatagvínaṃ gávām póshaṃ svāśvyam | váhā bhágattim ūtáye || 17 || á naḥ soma sáho júvo rūpáṃ ná várcase bhara | sushvāṇó devávītaye || 18 || árshā soma dyumáttamo 'bhí dróṇāni róruvat | sídañ chyenó ná yónim á || 19 || apsá índrāya vāyáve váruṇāya marúdbhyaḥ | sómo arshati víshṇave || 20 || 4 ||

íshaṃ tokā́ya no dádhad asmábhyaṃ soma viśvátaḥ | á pavasva sahasríṇam || 21 || yé sómāsaḥ parāváti yé arvāváti sunviré | yé vādáḥ śaryaṇā́vati || 22 || yá ārjīkéshu kṛítvasu yé mádhye pastyànām | yé vā jáneshu pañcásu || 23 || té no vṛishṭíṃ divás pári pávantām á suvíryam | suvāná devā́sa índavaḥ || 24 || pávate haryató hárir gṛiṇānó jamádagninā | hinvānó gór ádhi tvací || 25 || 5 ||

prá śukrā́so vayojúvo hinvānā́so ná sáptayaḥ | śrīṇānā́ apsú mṛiñjata || 26 || táṃ tvā sutéshv ābhúvo hinviré devátātaye | sá pavasvānāyā́ rucā́ || 27 || á te dáksham mayobhúvaṃ váhnim adyā́ vṛiṇīmahe | pántam á puruspṛíham || 28 || á mandrám á váreṇyam á vípram á manīshíṇam | pántam á puruspṛíham || 29 || á rayím á sucetúnam á śukrato tanūshv á | pántam á puruspṛíham || 30 || 6 ||

66.

Pávasva viśvacarshaṇe 'bhí víśvāni kā́vyā | sákhā sá-

65, 14 anūshata índo *iti*. á í°. 15 pavasva abhimāti-hā. 17 indo *iti* śata-gvínam.. su-áśvyam váha. 18 susvānáḥ devá-vītaye. 19 ársha. syenáḥ. 22 yé — sunviré VIII, 93, 6. vā a°. 23 yé. 24 su-víryam suvānáḥ. 25 jamát-agninā. 26 vayaḥ-júvaḥ. 27 ā-bhúvaḥ. pavasva a°. 28 mayaḥ-bhúvam. adyá. puru-spṛíham. 30 su-cetúnam. śukrato *iti* su-krato. — 66, 1 viśva-carshaṇe.

khibhya ídyaḥ || 1 || tábhyām víṣvasya rājasi yé pavamāna dhámanī | pratīcí soma tasthátuḥ || 2 || pári dhámāni yáni te tvám somāsi viṣvátaḥ | pávamāna ṛitúbhiḥ kave || 3 || pávasva janáyann íśo 'bhí víṣvāni váryā | sákhā sákhibhya ūtáye || 4 || táva ṣukráso arcáyo divás pṛishṭhé ví tanvate | pavítram soma dhámabhiḥ || 5 || 7 ||

távemé saptá síndhavaḥ praśísham soma sisrate | túbhyam dhāvanti dhenávaḥ || 6 || prá soma yāhi dhárayā sutá índrāya matsaráḥ | dádhāno ákshiti śrávaḥ || 7 || sám u tvā dhībhír asvaran hinvatíḥ saptá jāmáyaḥ | vípram ājá vivásvataḥ || 8 || mṛijánti tvā sám agrúvó 'vye jīráv ádhi shváṇi | rebhó yád ajyáse váne || 9 || pávamānasya te kave vájin sárgā asṛikshata | árvanto ná śravasyávaḥ || 10 || 8 ||

áchā kóṣam madhuścútam ásrigram vâre avyáye | ávāvaśanta dhītáyaḥ || 11 || áchā samudrám índavó 'staṃ gávo ná dhenávaḥ | ágmann ṛitásya yónim ấ || 12 || prá ṇa indo mahé ráṇa ấpo arshanti síndhavaḥ | yád góbhir vāsayishyáse || 13 || ásya te sakhyé vayám íyakshantas tvótayaḥ | índo sakhitvám uṣmasi || 14 || ấ pavasva gáviṣhṭaye mahé soma ṇṛicákshase | éndrasya jaṭháre viśa || 15 || 9 ||

maháň asi soma jyéshṭha ugrấṇām inda ójishṭhaḥ | yúdhvā sáñ cháśvaj jigetha || 16 || yá ugrébhyaś cid ójīyāñ chűrebhyaś cic chűrataraḥ | bhūridấbhyaś cin máṅhīyān || 17 || tvám soma sűra éshas tokásya sātấ tanűnām | vṛiṇīmáhe sakhyáya vṛiṇīmáhe yújyāya || 18 || ágna áyūṅshi pavasa ấ suvórjam íśham ca naḥ | āré bādhasva duchúnām

---

66, 2 yé *iti*. dhámanī *iti* pratīcí *iti*. 3 soma asi. pávamāna. 6 táva imé. pra-śísham. 9 agrúvaḥ á°. śváni. 11 ácha (12). madhu-ścútam. 12 índavaḥ á°. 13 naḥ indo *iti*. ráṇe. 14 tvấ-ūtayaḥ índo *iti*. 15 gó-ishṭaye. ṇṛi-cákshase ấ í°. 16 indo *iti*. śáśvat. 17 śűrebhyaḥ cit ś° bhūri-dấbhyaḥ cit. 18 ấ íshaḥ. 19 ágne. pavase. suva ű°.

|| 19 || agnír ṛíshiḥ pávamānaḥ páñcajanyaḥ puróhitaḥ | tám īmahe mahāgayám || 20 || 10 ||

ágne pávasva svápā asmé várcaḥ suvíryam | dádhad rayím máyiṣ pósham || 21 || pávamāno áti srídho 'bhy àrshati sushṭutím | súro ná visvádarsatah || 22 || sá marmṛijāná āyúbhiḥ práyasvān práyase hitáḥ | índur átyo vicakshaṇáḥ || 23 || pávamāna ṛitám bṛihác chukrám jyótir ajījanat | kṛishṇá támāṅsi jáṅghanat || 24 || pávamānasya jáṅghnato háreṣ candrá asṛikshata | jīrá ajiráṣocishaḥ || 25 || 11 ||

pávamāno rathítamaḥ ṣubhrébhiḥ ṣubhráṣastamaḥ | háriṣcandro marúdgaṇaḥ || 26 || pávamāno vy àṣnavad raṣmíbhir vājasátamaḥ | dádhat stotré suvíryam || 27 || prá suvaná índur akshāḥ pavítram áty avyáyam | punāná índur índram á || 28 || eshá sómo ádhi tvací gávām krīḷaty ádribhiḥ | índram mádāya jóhuvat || 29 || yásya te dyumnávat páyaḥ pávamānábhṛitam diváḥ | téna no mṛiḷa jīváse || 30 || 12 ||

67.

Tvám somāsi dhārayúr mandrá ójishṭho adhvaré | pávasva maṅhayádrayiḥ || 1 || tvám sutó nṛimádano dadhanvān matsaríntamaḥ | índrāya sūríṛ ándhasā || 2 || tvám sushvāṇó ádribhir abhy àrsha kánikradat | dyumántam ṣúshmam uttamám || 3 || índur hinvānó arshati tiró várāṇy avyáyā | hárir vájam acikradat || 4 || índo vy ávyam arshasi ví śrávāṅsi ví saúbhagā | ví vájān soma gómataḥ || 5 || 13 ||

á na indo ṣatagvínam rayím gómantam aṣvínam | bhárā soma sahasríṇam || 6 || pávamānāsa índavas tiráḥ pavítram

---

66, 20 puráḥ-hitaḥ. mahā-gayám. 21 su-ápāḥ asmé *iti*. su -víryam. 22 abhí a° su-stutím. visvá-darsataḥ. 23 vi-cakshaṇáḥ. 24 bṛihát ṣ°. 25 ajirá-ṣocishaḥ. 26 rathí-tamaḥ. ṣubhráṣas -tamaḥ hári-candraḥ marút-gaṇaḥ. 27 ví a°. vāja-sátamaḥ. su -víryam. 28 akshār *iti*. 30 pávamāna á-bhritam. — 67, 1 soma asi. maṅhayát-rayiḥ. 2 nṛi-mádanaḥ. 3 susvānáḥ. abhí a°. 5 índo *iti* ví. 6 indo *iti* ṣata-gvínam. bhára.

āṣávaḥ | índram yámebhir āṣata || 7 || kakuháḥ somyó rása índur índrāya pūrvyáḥ | āyúḥ pavata āyáve || 8 || hinvánti sūram úsrayaḥ pávamānam madhuścútam | abhí girā sám asvaran || 9 || avitā́ no ajáṣvaḥ pūshā́ yámani-yāmani | ā́ bhakshat kanyàsu naḥ || 10 || [14] ||

ayám sómaḥ kapardíne ghṛitám ná pavate mádhu | ā́ bhakshat kanyàsu naḥ || 11 || ayám ta āghṛiṇe sutó ghṛitám ná pavate ṣúci | ā́ bhakshat kanyàsu naḥ || 12 || vācó jantúḥ kavīnā́m pávasva soma dhā́rayā | devéshu ratnadhā́ asi || 13 || ā́ kaláṣeshu dhāvati ṣyenó várma ví gāhate | abhí dróṇā kánikradat || 14 || pári prá soma te rásó 'sarji kaláṣe sutáḥ | ṣyenó ná taktó arshati || 15 || [15] ||

pávasva soma mandáyann índrāya mádhumattamaḥ || 16 || ásṛigran devávītaye vājayánto ráthā iva || 17 || té sutā́so madíntamāḥ ṣukrā́ vāyúm asṛikshata || 18 || grā́vṇā tunnó abhíshṭutaḥ pavítram soma gachasi | dádhat stotré suvíryam || 19 || eshá tunnó abhíshṭutaḥ pavítram áti gāhate | rakshohā́ vā́ram avyáyam || 20 || [16] ||

yád ánti yác ca dūraké bhayám vindáti mā́m ihá | pávamāna ví táj jahi || 21 || pávamānaḥ só adyá naḥ pavítreṇa vícarshaṇiḥ | yáḥ potā́ sá punātu naḥ || 22 || yát te pavítram arcíshy ágne vítatam antár ā́ | bráhma téna punīhi naḥ || 23 || yát te pavítram arcivád ágne téna punīhi naḥ | brahmasavaíḥ punīhi naḥ || 24 || ubhábhyām deva savitaḥ pavítreṇa savéna ca | mā́m punīhi viṣvátaḥ || 25 || [17] ||

tribhíṣ ṭvám deva savitar várshiṣṭhaiḥ soma dhā́mabhiḥ | ágne dákshaiḥ punīhi naḥ || 26 || punántu mā́m deva-

---

67, 8 pavate. 9 madhu-ścútam. 10 ajá-aṣvaḥ. 12 te. 13 ratna-dhā́ḥ. 15 rásaḥ á°. 17 devá-vītaye. 18 ṣukrā́ḥ. 19 abhí-stutaḥ (20). su-víryam. 20 rakshaḥ-hā́. 21 yát. tát. 22 ví-carshaṇiḥ. 23 ví-tatam. 24 brahma-savaíḥ. 25 savitar *iti*. 26 tri-bhíḥ tvám. 27 deva-janā́ḥ.

janáḥ punántu vásavo dhiyá | víṣve devāḥ punītá mā játavedaḥ punīhí mā || 27 || prá pyāyasva prá syandasva sóma víṣvebhir aṅśúbhiḥ | devébhya uttamáṃ haviḥ || 28 || úpa priyám pánipnataṃ yúvānam āhutīvṛídham | áganma bíbhrato námaḥ || 29 || alāyyasya paraśúr nanāśa tám á pavasva deva soma | ākhúṃ cid evá deva soma || 30 || yáḥ pāvamānír adhyéty ṛíshibhiḥ sámbhṛitaṃ rásam | sárvaṃ sá pūtám aśnāti svaditám mātaríśvanā || 31 || pāvamānír yó adhyéty ṛíshibhiḥ sámbhṛitaṃ rásam | tásmai sárasvatī duhe kshīrám sarpír mádhūdakám || 32 || [18] ||

Tṛitīyo 'nuvākaḥ.

68.

Prá devám áchā mádhumanta índavó 'sishyadanta gávā á ná dhenávaḥ | barhishádo vacanávanta údhabhiḥ parisrútam usríyā nirṇíjaṃ dhire || 1 || sá róruvad abhí púrvā acikradad upārúhaḥ sratháyan svādate háriḥ | tiráḥ pavítram pariyánn urú jráyo ní śáryāṇi dadhate devá á váram || 2 || ví yó mamé yamyā́ saṃyatī́ mádaḥ sākaṃvṛídhā páyasā pinvad ákshitā | mahī́ apāré rájasī vivévidad abhivrájann ákshitam pā́ja á́ dade || 3 || sá mātárā vicáran vājáyann apáḥ prá médhiraḥ svadháyā pinvate padám | aṅśúr yávena pipiśe yató nṛíbhiḥ sáṃ jāmíbhir násate rákshate śíraḥ || 4 || sáṃ dákshēṇa mánasā jāyate kavír ṛitásya gárbho níhito yamā́ paráḥ | yúnā ha sántā prathamáṃ ví jajñatur gúhā hitáṃ jánima némam údyatam || 5 || [19] ||

mandrásya rūpáṃ vividur manīshíṇaḥ śyenó yád ándho ábharat parāvátaḥ | tám marjayanta suvṛídhaṃ nadíshv ā́

67, 27 jāta-vedaḥ. 29 āhuti-vṛídham. 31 adhi-éti (32). sám -bhṛitam (32). 32 mádhu u°. — 68, 1 ácha. índavaḥ ásisyadanta. barhi-sádaḥ. pari-srútam usríyāḥ niḥ-níjam. 2 upa-ārúhaḥ. pari -yán. 3 saṃyatī́ *iti* sam-yatī́. sākam-vṛídhā. mahī́ *iti* apāré *iti* rájasī *iti* ví-vévidat abhi-vrájan. 4 vi-cáran. 5 ní-hitaḥ. út-yatam. 6 su-vṛídham. á́.

uṣántam aṅśúm pariyántam ṛigmíyam || 6 || tvắm mṛijanti dáśa yóshaṇaḥ sutám sóma ṛíshibhir matíbhir dhītíbhir hitám | ávyo vắrebhir utá devắhūtibhir nṛíbhir yató vắjam ấ darshi sātáye || 7 || pariprayántam vayyàṃ sushaṃsádam sómam manīshắ abhy ànūshata stúbhaḥ | yó dhắrayā mádhumāñ ūrmíṇā divá íyarti vắcam rayishắḷ ámartyaḥ || 8 || ayám divá iyarti víśvam ấ rájaḥ sómaḥ punānáḥ kaláśeshu sīdati | adbhír góbhir mṛijyate ádribhiḥ sutáḥ punāná índur várivo vidat priyám || 9 || evắ naḥ soma parishicyámāno váyo dádhac citrátamam pavasva | adveshé dyávāpṛithivī huvema dévā dhattá rayím asmé suvíram || 10 || 20 ||

69.

Íshur ná dhánvan práti dhīyate matír vatsó ná mātúr úpa sarjy ūdhani | urúdhāreva duhe ágra āyaty ásya vratéshv ápi sóma ishyate || 1 || úpo matíḥ pṛicyáte sicyáte mádhu mandrájanī codate antár āsáni | pávamānaḥ saṃtaníḥ praghnatắm iva mádhumān drapsáḥ pári vắram arshati || 2 || ávye vadhūyúḥ pavate pári tvací śrathnīté naptír áditer ṛitám yaté | hárir akrān yajataḥ saṃyató mádo nṛimṇá śíśāno mahishó ná śobhate || 3 || ukshắ mimāti práti yanti dhenávo devásya devír úpa yanti nishkṛitám | áty akramīd árjunaṃ vắram avyáyam átkaṃ ná niktám pári sómo avyata || 4 || ámriktena rúśatā vắsasā hárir ámartyo nirṇíjānáḥ pári vyata | divás pṛishṭhám barháṇā nirṇíje kṛitopastáraṇam camvòr nabhasmáyam || 5 || 21 ||

sūryasyeva raśmáyo drāvayitnávo matsarásaḥ prasúpaḥ sākám īrate | tántuṃ tatám pári sárgāsa āśávo néndrād

---

68, 6 pari-yántam. 7 sóma. devắhūti-bhiḥ. 8 pari-prayántam. su-saṃsádam. abhí a°. 10 evá. pari-sicyámānaḥ. dádhat. adveshé *iti* dyávāpṛithivī. dévāḥ. asmé *iti* su-víram. — 69, 1 urúdhārā -iva. ágre ā-yatī. 2 úpo *iti*. mandra-ájanī. sam-taníḥ praghnatắm -iva. 3 sam-yatáḥ. 4 niḥ-kṛitám. 5 niḥ-nijānáḥ. niḥ-níje kṛita upa-stáraṇam. 6 sūryasya-iva. dravayitnávaḥ. pra-súpaḥ. ná í°.

ṛité pavate dhấma kím caná || 6 || síndhor iva pravaṇé nimná āṣ́ávo vríshacyutā mádāso gātúm āṣ́ata | ṣ́ám no niveṣ́é dvipáde cátushpade 'smé vấjāḥ soma tishṭhantu kṛishṭáyaḥ || 7 || á naḥ pavasva vásumad dhíraṇyavad áṣ́vāvad gómad yávamat suvíryam | yūyám hí soma pitáro máma sthána divó mūrdhánaḥ prásthitā vayaskṛítaḥ || 8 || eté sómāḥ pávamānāsa índraṃ ráthā iva prá yayuḥ sātím ácha | sutấḥ pavítram áti yanty ávyaṃ hitví vavrím haríto vṛishṭím ácha || 9 || índav índrāya bṛihaté pavasva sumṛilīkó anavadyó riṣ́ādāḥ | bhárā candráṇi gṛiṇaté vásūni devaír dyāvāpṛithivī právataṃ naḥ || 10 || 22 ||

70.

Trír asmai saptá dhenávo duduhre satyấm āṣ́íram pūrvyé vyòmani | catváry anyá bhúvanāni nirṇíje cárūṇi cakre yád ṛitaír ávardhata || 1 || sá bhíkshamāṇo amṛítasya cáruṇa ubhé dyávā kấvyenā ví ṣasrathe | téjishṭhā apó maṅhánā pári vyata yádī devásya ṣ́rávasā sádo vidúḥ || 2 || té asya santu ketávó 'mṛityavó 'dābhyāso janúshī ubhé ánu | yébhir nṛimṇá ca devyà ca punatá ád íd rấjānam manánā agribhṇata || 3 || sá mṛijyámāno daṣ́ábhiḥ sukármabhiḥ prá madhyamāsu mātríshu pramé sácā | vratáni pānó amṛítasya cáruṇa ubhé nṛicákshā ánu paṣyate víṣ́au || 4 || sá marmṛijāná indriyáya dhāyasa óbhé antá ródasī harshate hitáḥ | vríshā ṣ́úshmeṇa bādhate ví durmatír ādédiṣ́ānaḥ ṣ́aryahéva ṣ́urúdhaḥ || 5 || 23 ||

sá mātárā ná dádṛiṣ́āna usríyo nánadad eti marútām

69, 7 nimné. vṛisha-cyutāḥ. ni-veṣé dvi-páde cátuḥ-pade asmé *iti*. 8 híraṇya-vat áṣva-vat. su-vîryam. prá-sthitāḥ vayaḥ-kṛítaḥ. 10 índo *iti*. su-mṛiḷīkáḥ. bhára. devaír *etc.* 31, 8. — 70, 1 ā-ṣ́iram. ví-omani. nih-níje. 2 ubhé *iti*. kấvyena. yádi. 3 ketávaḥ ámṛityavaḥ á° janúshī *iti* ubhé *iti*. punaté. 4 sukárma-bhiḥ (8). pra-mé. ubhé *iti* nṛi-cákshāḥ. 5 dhāyase ấ ubhé *iti* antár *iti* ródasī *iti*. duḥ-matíḥ ā-dédiṣ́ānaḥ ṣ́aryahấ-iva.

iva svanáḥ | jānánn ṛitám prathamáṃ yát svàrṇaram prá-ṣastaye kám avriṇīta sukrátuḥ || 6 || ruváti bhīmó vṛishabhás tavishyáyā śrīṅge śiśāno háriṇī vicakshaṇáḥ | á yóniṃ sómaḥ sūkṛitaṃ ní shīdati gavyáyī tvág bhavati nirṇíg avyáyī || 7 || śúciḥ punānás tanvàm arepásam ávye hárir ny àdhāvishṭa sánavi | júshṭo mitráya váruṇāya vāyáve tridhátu mádhu kriyate sukármabhiḥ || 8 || pávasva soma devávītaye vṛíshéndrasya hárdi somadhānam á viśa | purá no bādhād duritáti pāraya kshetravíd dhí díśa áhā viprichaté || 9 || hitó ná sáptir abhí vājam arshéndrasyendo jaṭháram á pavasva | nāvá ná síndhum áti parshi vidvāñ chúro ná yúdhyann áva no nidá spaḥ || 10 || 24 ||

71.

Ā dákshiṇā śrijyate śushmy àsádaṃ véti druhó rakshásaḥ pāti jāgṛiviḥ | hárir opaśáṃ kriṇute nábhas páya upastíre camvòr bráhma nirṇíje || 1 || prá kṛishṭihéva śūshá eti róruvad asuryàṃ várṇaṃ ní riṇīte asya tám | jáhāti vavrím pitúr eti nishkṛitám upaprútaṃ kriṇute nirṇíjaṃ tánā || 2 || ádribhiḥ sutáḥ pavate gábhastyor vṛishāyáte nábhasā vépate matí | sá modate násate sādhate girá nenikté apsú yájate párīmaṇi || 3 || pári dyukshám sáhasaḥ parvatāvṛídham mádhvaḥ siñcanti harmyásya sakshánim | á yásmin gávaḥ suhutáda údhani mūrdhán chrīṇánty agriyáṃ várīmabhiḥ || 4 || sám ī ráthaṃ ná bhuríjor aheshata dáśa svásāro áditer upástha á | jígād úpa jrayati gór apīcyàm padáṃ yád asya matúthā ájījanan || 5 || 25 ||

70, 6 svàḥ-naram prá-śastaye. su-krátuḥ. 7 śrīṅge *iti*. háriṇī *iti* vi-cakshaṇáḥ. sú-kṛitam. śīdati. niḥ-ník. 8 ní a°. tri-dhātu. 9 devá-vītaye vṛishā í°. soma-dhānam. duḥ-itā áti. kshetra-vít hí. áha vi-prichaté. 10 arsha índrasya indo *iti*. śūraḥ. nidáḥ spar *iti* spaḥ. — 71, 1 śushmí ā-sádam. upa-stíre. niḥ-níje. 2 kṛishṭihá -iva. niḥ-kṛitám upa-prútam. niḥ-níjam. 3 vṛisha-yáte. 4 parvata -vṛídham. suhuta-ádaḥ. śrīṇánti. 5 Im *iti*. upá-sthe.

syenó ná yónim sádanam dhiyā́ kṛitám hiraṇyáyam āsádam devá éshati | é riṇanti barhíshi priyám girā́svo ná devā́ṅ ápy eti yajñíyaḥ || 6 || párā vyàkto arushó diváḥ kavír vríshā tripríshṭhó anavishṭa gā́ abhí | sahásraṇītir yátiḥ parāyátī rebhó ná pūrvír usháso ví rājati || 7 || tveshám rūpám kṛiṇute várṇo asya sá yátrā́sayat sámṛitā sédhati sridháḥ | apsā́ yāti svadháyā daívyam jánam sám sushṭutí násate sám góagrayā || 8 || ukshéva yūthā́ parivyánn arāvīd ádhi tvíshīr adhita sū́ryasya | divyáḥ suparṇó 'va cakshata kshā́m sómaḥ pári krátunā paśyate jā́ḥ || 9 || [26] ||

72.

Hárim mṛijanty arushó ná yujyate sám dhenúbhiḥ kaláse sómo ajyate | úd vácam īráyati hinváte matí purushṭutásya káti cit paripríyaḥ || 1 || sākám vadanti bahávo manīshíṇa índrasya sómam jaṭhára yád āduhúḥ | yádī mṛijánti súgabhastayo náraḥ sánīḷābhir daśábhiḥ kā́myam mádhu || 2 || áramamāṇo áty eti gā́ abhí sū́ryasya priyám duhitús tiró rávam | ánv asmai jósham abharad vinaṃgṛisáḥ sám dvayíbhiḥ svásṛibhiḥ ksheti jāmíbhiḥ || 3 || nṛídhūto ádrishuto barhíshi priyáḥ pátir gávām pradíva índur ṛitvíyaḥ | púraṃdhivān mánusho yajñasā́dhanaḥ śúcir dhiyā́ pavate sóma indra te || 4 || nṛíbāhúbhyām coditó dhárayā sutò 'nushvadhám pavate sóma indra te | á́prāḥ krátūn sám ajair adhvaré matír vér ná drushác camvòr ā́sadad dhárīḥ || 5 || [27] ||

aṅśúm duhanti stanáyantam ákshitam kavím kaváyo

71, 6 ā-sádam. ā́ ishati ā́ im *iti.* girā́ á°. 7 ví-aktaḥ. tri-pṛishṭháḥ. sahásra-nītiḥ. parā-yátiḥ. 8 yátra á° sám-ṛitā. apsā́ḥ. su-stutí. gó-agrayā. 9 ukshā́-iva. pari-yán. su-parṇáḥ áva. — 72, 1 puru-stutásya. pari-príyaḥ. 2 'ā-duhúḥ yádi.' sú-gabhastayaḥ. sá-nīḷābhiḥ. 3 vinam-gṛisáḥ. 4 nṛí-dhūtaḥ ádri-sutaḥ. pra-dívaḥ. púraṃdhi-vān. yajña-sā́dhanaḥ. 5 nṛíbāhú-bhyām. sutáḥ anu-svadhám. ā́ a°. dru-sát. ā́ a° hárīḥ.

'páso manīshíṇaḥ | sám ī gávo matáyo yanti saṃyáta ṛitásya yónā sádane punarbhúvaḥ || 6 || nábhā pṛithivyā́ dharúṇo mahó divó 'pā́m ūrmaú síndhushv antár ukshitáḥ | índrasya vájro vṛishabhó vibhū́vasuḥ sómo hṛidé pavate cā́ru matsaráḥ || 7 || sá tū́ pavasva pári pārthivaṃ rája 'stotré śíkshann ādhūnvaté ca sukrato | mā́ no nír bhāg vásunaḥ sādanaspṛíśo rayím piśáṅgam bahulā́m vasīmahi || 8 || á tū́ na indo śatádātv áśvyaṃ sahásradātu paśumád dhíraṇyavat | úpa māsva bṛihatī́ revátīr íshó 'dhi stotrásya pavamāna no gahi || 9 || [28] ||

73.

Srákve drapsásya dhámataḥ sám asvaraṇn ṛitásya yónā sám aranta nábhayaḥ | trín sá mūrdhnó ásuraś cakra ārábhe satyásya nā́vaḥ sukṛítam apīparan || 1 || samyák samyáñco mahishā́ aheshata síndhor ūrmā́v ádhi venā́ avīvipan | mádhor dhā́rābhir janáyanto arkám ít priyā́m índrasya tanvàm avīvṛidhan || 2 || pavítravantaḥ pári vā́cam āsate pitaíshām pratnó abhí rakshati vratám | mahā́ḥ samudrā́ṃ váruṇas tiró dadhe dhírā íc chekur dharúṇeshv ārábham || 3 || sahásradhāré 'va té sám asvaran divó nā́ke mádhujihvā asaścátaḥ | ásya spáśo ná ní mishanti bhū́rṇayaḥ padé-pade pāśínaḥ santi sétavaḥ || 4 || pitúr mātúr ádhy ā́ yé samásvaraṇn ṛicā́ śócantaḥ saṃdáhanto avratā́n índradvishṭām ápa dhamanti māyáyā tvácam ásiknīm bhúmano divás pári || 5 || [29] ||

pratnā́n mā́nād ádhy ā́ yé samásvarañ chlókayantrāso

72, 6 ım *iti*. sam-yátaḥ. punaḥ-bhúvaḥ. 7 pṛithivyā́ḥ. vibhú-vasuḥ. 8 tú. rájaḥ. ā-dhūnvaté. sukrato *iti* su-krato. sadana-spríśaḥ. 9 tú. indo *iti* śatá-dātu. sahásra-dātu. híraṇya-vat. bṛihatī́ḥ. íshaḥ á°. — 73, 1 cakre ā-rábhe. su-kṛítam. 3 pitā́ e°. ít ś°. ā-rábham. 4 sahásra-dhāre áva. mádhu-jihvāḥ. 5 sam-ásvaran. sam-dáhantaḥ. índra-dvishṭām. 6 pratnā́t. á. ā́ y. s. 5. ślóka-yantrāsaḥ.

rabhasásya mántavaḥ | ápānakshāso badhirā́ ahāsata ṛitásya pánthāṃ ná taranti dushkṛ́itaḥ || 6 || sahásradhāre vítate pavítra ā́ vácam punanti kaváyo manīshíṇaḥ | rudrā́sa esha̱ām ishirā́so adrúha spáśaḥ sváñcaḥ sudṛ́śo nṛicákshasaḥ || 7 || ṛitásya gopā́ ná dábhāya sukrátus trí shá pavítrā hṛidy àntár ā́ dadhe | vidvā́n sá víśvā bhúvanābhí paśyaty ávājushṭān vidhyati karté avratā́n || 8 || ṛitásya tántur vítataḥ pavítra ā́ jihvā́yā ágre váruṇasya māyáyā | dhírāś cit tát samínakshanta āśatā́trā kartā́m áva padāty áprabhuḥ || 9 || 30 ||

74.

Śíśur ná jātó 'va cakradad vánē svàr yád vājy àrushā́ḥ síshāsati | divó rétasā sacate payovṛ́idhā tám īmahe sumatí śárma sapráthaḥ || 1 || divó yá skambhó dharúṇaḥ svàtata ā́pūrṇo aṅśúḥ paryéti viśvátaḥ | sémé mahī́ ródasī yakshad āvṛ́itā samīcīné dādhāra sám íshaḥ kavíḥ || 2 || máhi psáraḥ súkṛitam somyā́m mádhūrvī́ gávyūtir áditer ṛitā́m yaté | íśe yó vṛishṭér itá usríyo vríshāpā́m netā́ yá itáūtir ṛigmíyaḥ || 3 || ātmanvā́n nábho duhyate ghṛitā́m páya ṛitásya nā́bhir amṛítam ví jāyate | samīcīnā́ḥ sudā́navaḥ prīṇanti tā́m náro hitā́m áva mehanti péravaḥ || 4 || árāvīd aṅśúḥ sácamāna ūrmíṇā devā́vyàm mánushe pinvati tvácam | dádhāti gárbham áditer upástha ā́ yéna tokā́m ca tánayam ca dhā́mahe || 5 || 31 ||

sahásradhāré 'va tā́ asaścátas tṛitíye santu rájasi pra-

73, 6 ápa a°. ahāsata. duḥ-kṛítaḥ. 7 sahásra-dhāre ví-tate pavítre. adrúhaḥ. su-áñcaḥ su-dṛíśaḥ nṛi-cákshasaḥ. 8 gopā́ḥ. su-krátuḥ. sáḥ hṛidí a°. bhúvanā a°. áva á°. 9 ví-tataḥ pavítre. sam-ínakshantaḥ āśata átra. ápra-bhuḥ. — 74, 1 áva. vā́jī a° síśāsati. payaḥ-vṛídhā. su-matī́. sa-práthaḥ. 2 yáḥ. sú-ātataḥ ā́-pūrṇaḥ. pari-éti. sáḥ imé *iti* mahī́ *iti* ródasī *iti*. ā-vṛítā samīcīné *iti* sam-īcīné. 3 sú-kṛitam. mádhu u°. vríshā a°. itáḥ-ūtiḥ. 4 ātman-vát. sam-īcīnā́ḥ su-dā́navaḥ. 5 deva-avyàm. upá-sthe. 6 sahásra-dhāre áva.

jávatīḥ | cátasro nábho níhitā avó divó havír bharanty amṛítaṃ ghṛitaścútaḥ || 6 || śvetáṃ rūpáṃ kṛiṇute yát síshāsati sómo mīḍhváñ ásuro veda bhūmanaḥ | dhiyá śámī sacate sém abhí pravád divás kávandham áva darshad udríṇam || 7 || ádha śvetáṃ kaláśaṃ góbhir aktáṃ kárshmann á vājy àkramīt sasaván | á hinvire mánasā devayántaḥ kakshívate śatáhimāya gónām || 8 || adbhíḥ soma papṛicānásya te rásó 'vyo váraṃ ví pavamāna dhāvati | sá mṛijyámānaḥ kavíbhir madintama svádasvéndrāya pavamāna pītáye || 9 || 32 ||

75.

Abhí priyáṇi pavate cánohito námāni yahvó ádhi yéshu várdhate | á sūryasya bṛiható bṛihánn ádhi ráthaṃ víshvañcam aruhad vicakshaṇáḥ || 1 || ṛitásya jihvá pavate mádhu priyáṃ vaktá pátir dhiyó asyá ádābhyaḥ | dádhāti putráḥ pitrór apīcyàṃ náma tṛitíyam ádhi rocané diváḥ || 2 || áva dyutānáḥ kaláśāñ acikradan nṛíbhir yemānáḥ kóśa á hiraṇyáye | abhím ṛitásya dohánā anūshatádhi tripṛishṭhá usháso ví rājati || 3 || ádribhiḥ sutó matíbhiś cánohitaḥ pra-rocáyan ródasī mātárā śúciḥ | rómāṇy ávyā samáyā ví dhāvati mádhor dhárā pínvamānā divé-dive || 4 || pári soma prá dhanvā svastáye nṛíbhiḥ punānó abhí vāsayāśíram | yé te mádā āhanáso víhāyasas tébhir índraṃ codáya dátave maghám || 5 || 33 ||

Dvitīyo 'dhyāyaḥ.

76.

Dhartá diváḥ pavate kṛítvyo ráso dáksho devánām anu-

4, 6 ní-hitāḥ. ghṛita-scútaḥ. 7 sísāsati. sáḥ ím. 8 ádha — aktáṃ IV, 27, 5. vājí aº. śatá-himāya. 9 rásaḥ áº. svádasya íº. — 75, 1 cánaḥ-hitaḥ (4). vi-cakshaṇáḥ. 3 acikradat. kóśe. abhím — anūshata 144, 2. ádhi tri-pṛishṭháḥ. 4 pra-rocáyan ródasī *iti*. 5 dhanva. vāsaya ā-śíram. ví-hāyasaḥ. — 76, 1 anu-mádyaḥ.

mádyo nṛíbhiḥ | háriḥ sṛijānó átyo ná sátvabhir vṛíthā pājāṅsi kṛiṇute nadíshv ā́ || 1 || śúro ná dhatta áyudhā gábhastyoḥ svàḥ síshāsan rathiró gávishṭishu | índrasya śúshmam īrayann apasyúbhir índur hinvānó ajyate manīshíbhiḥ || 2 || índrasya soma pávamāna ūrmíṇā tavishyámāṇo jaṭháreshv ā́ viśa | prá ṇaḥ pinva vidyúd abhréva ródasī dhiyā́ ná vā́jāṅ úpa māsi śáśvataḥ || 3 || víśvasya rā́jā pavate svardṛíśa ṛitásya dhītím ṛishishā́l avīvaśat | yáḥ sū́ryasyāśireṇa mṛijyáte pitā́ matīnā́m ásamashṭakāvyaḥ || 4 || vṛísheva yūthā́ pári kóśam arshasy apā́m upásthe vṛishabhā́ḥ kánikradat | sá índrāya pavase matsaríntamo yáthā jéshāma samithé tvótayaḥ || 5 || 1 ||

77.

Eshá prá kóśe mádhumāṅ acikradad indrasya vájro vápusho vápushṭaraḥ | abhím ṛitásya sudúghā ghṛitaścúto vā́śrā́ arshanti páyaseva dhenávaḥ || 1 || sá pūrvyáḥ pavate yā́m diváś pári śyenó mathāyád ishitás tiró rájaḥ | sá mádhva ā́ yuvate vévijāna it kṛiśánor ástur mánasā́ha bibhyúshā || 2 || té naḥ pū́rvāsa úparāsa índavo mahé vā́jāya dhanvantu gómate | īkśheṇyāso ahyò ná cā́ravo bráhma-brahma yé jujushúr havír-haviḥ || 3 || ayā́m no vidvā́n vanavad vanushyatá índuḥ śatrā́cā́ mánasā purushṭutáḥ | inásya yáḥ sádane gárbham ādadhé gávām urubjám abhy árshati vrajám || 4 || cákrir diváḥ pavate kṛítvyo ráso mahā́ṅ ádabdho váruṇo hurúg yaté | ásāvi mitró vṛijáneshu yajñíyó 'tyo ná yūthé vṛishayúḥ kánikradat || 5 || 2 ||

76, 2 dhatte. svàr *iti* svàḥ sísāsan. gó-ishṭishu. 3 naḥ. vi -dyút abhrā́-iva ródasī *iti*. 4 svaḥ-dṛíśaḥ. sū́ryasya ā́°. ásamashṭa -kāvyaḥ. 5 vṛíshā-iva. upá-sthe. sam-ithé tvā́-ūtayaḥ. — 77, 1 abhí ım. su-dúghāḥ ghṛita-scútaḥ. páyasā-iva. 2 mánasā áha. 4 puru -stutáḥ. ā-dadhé. abhí a°. 5 yajñíyaḥ ā́°.

78.

Prá rájā vácam janáyann asishyadad apó vásāno abhí gā́ iyakshati | gṛibhṇáti riprám ávir asya tánvā śuddhó devā́nām úpa yāti nishkṛitám || 1 || índrāya soma pári shicyase nṛíbhir nṛicákshā ūrmíḥ kavír ajyase váne | pūrvír hí te srutáyaḥ sánti yā́tave sahásram áśvā hárayaś camūshádaḥ || 2 || samudríyā apsaráso manīshíṇam ā́sīnā antár abhí sómam aksharan | tā́ īm hinvanti harmyásya sakshā́ṇim yā́cante sumnám pávamānam ákshitam || 3 || gojín naḥ sómo rathajíd dhiraṇyajít svarjíd abjít pavate sahasrajít | yám devā́sas cakriré pītáye mádam svādishṭham drapsám aruṇám mayobhúvam || 4 || etáni soma pávamāno asmayúḥ satyā́ni kṛiṇván drāviṇāny arshasi | jahí śátrum antiké dūraké ca yá urvíṃ gávyūtim ábhayam ca nas kṛidhi || 5 || 3 ||

79.

Acc'láso no dhanvantv índavaḥ prá suvānā́so bṛihádiveshu hárayaḥ | ví ca nā́śan na ishó árātayo 'ryó naśanta sánishanta no dhíyaḥ || 1 || prá ṇo dhanvantv índavo madacyúto dhánā vā yébhir árvato junīmási | tiró mártasya kásya cit párihvṛitim vayám dhánāni viśvádhā bharemahi || 2 || utá svásyā árātyā arír hí shá utā́nyásyā árātyā vṛíko hí sháḥ | dhánvan ná tṛíshṇā sám arīta tā́ abhí sóma jahí pavamāna durādhyàḥ || 3 || diví te nā́bhā paramó yá ādadé pṛithivyā́s te ruruhuḥ sā́navi kshípaḥ | ádrayas tvā bapsati gór ádhi tvacy àpsú tvā hástair duduhur manīshíṇaḥ || 4 || evā́ ta indo subhvàm supéśasam rásam tuñjanti prathamā́ abhiśríyaḥ | nídam-nidam pavamāna ní tārisha āvís te śúshmo bhavatu priyó mádaḥ || 5 || 4 ||

78, 1 asisyadat. niḥ-kritám. 2 ajcyase. nṛi-cákshāḥ. áśvāḥ. camū-sádaḥ. 4 go-jít. ratha-jít hiraṇya-jít svaḥ-jít ap-jít sahasra-jít. mayaḥ-bhúvam. — 79, 1 bṛihát-diveshu. 2 naḥ. mada-cyútaḥ. pári-hvṛitim. 3 sáḥ (2). utá aº árātyāḥ. duḥ-ādhyàḥ. 4 ā-dadé. tvací aº. 5 evá. indo *iti* su-bhvàm su-péśasam. abhi-śríyaḥ.

80.

Sómasya dhárā pavate nṛicákshasa ṛiténa devấn havate divás pári | bṛíhaspáte ravátheṇā ví didyute samudráso ná sávanāni vivyacuḥ ‖ 1 ‖ yáṃ tvā vājinn aghnyấ abhy ánūshatấyohataṃ yónim ấ rohasi dyumấn | maghónām áyuḥ pratirán máhi śráva índrāya soma pavase vṛíshā mádaḥ ‖ 2 ‖ éndrasya kukshấ pavate madíntama úrjaṃ vásānaḥ śrávase sumaṅgálaḥ | pratyáñ sá_víśvā bhúvanābhí paprathe kṛíḷan hárir átyaḥ syandate vṛíshā ‖ 3 ‖ táṃ tvā devébhyo mádhumattamaṃ náraḥ sahásradhāraṃ duhate dáśa kshípaḥ | nṛíbhiḥ soma prácyuto grávabhiḥ sutó víśvān devấṅ ấ pavasvā sahasrajit ‖ 4 ‖ táṃ tvā hastíno mádhumantam ádribhir duhánty apsú vṛishabhám dáśa kshípaḥ | índraṃ soma mādáyan daívyaṃ jánaṃ síndhor ivormíḥ pávamāno arshasi ‖ 5 ‖ 6 ‖

81.

Prá sómasya pávamānasyormáya índrasya yanti jaṭháraṃ supéśasaḥ | dadhnấ yád īm úpnītā yaśásā gávāṃ dānáya śúram udámandishuḥ sutấḥ ‖ 1 ‖ áchā hí sómaḥ kaláśāṅ ásishyadad átyo ná vóḷhā raghúvartanir vṛíshā | áthā devánām ubháyasya jánmano vidvấṅ aśnoty amúta itáś ca yát ‖ 2 ‖ ấ naḥ soma pávamānaḥ kirā vásv índo bháva maghávā rádhaso mahấḥ | śíkshā vayodho vásave sú cetúnā mấ no gáyam āré asmát párā sicaḥ ‖ 3 ‖ ấ naḥ pūshấ pávamānaḥ surātáyo mitró gachantu váruṇaḥ sajóshasaḥ | bṛíhaspátir marúto vāyúr aśvínā tváshṭā savitấ suyámā sá-

80, 1 nṛi-cákshasaḥ. bṛíhaspáteḥ ravátheṇa. 2 abhí ánūshata áyaḥ-hatam. pra-tiráṇ. 3 ấ íº. su-maṅgálaḥ. bhúvanā aº. 4 sahásra-dhāram. prá-cyutaḥ. pavasva sahasra-jit. 5 síndhor-iva ūº. — 81, 1 pávamānasya ūº. su-péśasaḥ. út-nītāḥ. ut-ámandishuḥ. 2 ácha. ásisyadat. raghú-vartaniḥ. átha. 3 kira. índo *iti*. śíksha vayaḥ-dhaḥ. 4 su-rātáyaḥ. sa-jóshasaḥ. su-yámā.

rasvatī || 4 || ubhé dyávāpṛithiví viṣvaminvé aryamā́ devó áditir vidhātā́ | bhágo nṛ́ṣáṅsa urv àntárikṣam viśve devā́ḥ pávamānam jushanta || 5 || 6 ||

82.

Ásāvi sómo arushó vṛíshā hárī rā́jeva dasmó abhí gā́ acikradat | punānó váram páry ety avyáyam ṣyenó ná yónim ghṛitávantam āsádam || 1 || kavír vedhasyā́ páry eshi máhinam átyo ná mṛishṭó abhí vā́jam arshasi | apasédhan duritā́ soma mṛiḷaya ghṛitám vásānaḥ pári yāsi nirṇíjam || 2 || parjányaḥ pitā́ mahishásya parṇíno nábhā pṛithivyā́ giríshu kshayam dadhe | svásāra ápo abhí gā́ utásaran sám grā́vabhir nasate vīté adhvaré || 3 || jāyéva pátyāv ádhi ṣéva maṅhase pájrāyā garbha ṣṛiṇuhí brávīmi te | antár vā́ṇīshu prá carā sú jīváse 'nindyó vṛijáne soma jāgṛihi || 4 || yáthā pū́rvebhyaḥ ṣatasā́ ámṛidhraḥ sahasrasā́ḥ paryáyā vā́jam indo | evā́ pavasva suvitā́ya návyase táva vratám ánv ā́paḥ sacante || 5 || 7 ||

83.

Pavítram te vítatam brahmaṇas pate prabhúr gā́trāṇi páry eshi viṣvátaḥ | átaptatanūr ná tád āmó aṣnute ṣṛitā́sa íd váhantas tát sám āṣata || 1 || táposh pavítram vítatam divás padé ṣócanto asya tántavo vy àsthiran | ávanty asya pavītā́ram āṣávo divás pṛishṭhám ádhi tishṭhanti cétasā || 2 || árūrucad ushā́saḥ pṛíṣnir agriyā́ ukshā́ bibharti bhúvanāni vā́jayúḥ | māyāvíno mamire asya māyáyā nṛicákshasaḥ pi-

---

81, 5 ubhé *iti* dyā́vāpṛithiví *iti* viṣvaminvé *iti* viṣvam-invé. vi -dhātā́. nṛí-ṣáṅsaḥ urú a°. — 82, 1 hárīḥ rā́jā-iva. ā-sádam. 2 apa -sédhan duḥ-itā́. niḥ-níjam. 3 pṛithivyā́ḥ. utá a°. 4 jāyā́-iva. pájrāyāḥ. cara. 5 ṣata-sā́ḥ. sahasra-sā́ḥ pari-áyāḥ. indo *iti* evá. — 83, 1 ví-tatam (2). pra-bhúḥ. átapta-tanūḥ. 2 tápoḥ. ví a°. pavitā́ram. 3 nṛí-cákshasaḥ.

táro gárbham á dadhuḥ || 3 || gandharvá itthá padám asya rakshati páti devánāṃ jánimāny ádbhutaḥ | gribhṇáti ripúṃ nidháyā nidhápatiḥ sukríttamā mádhuno bhakshám āsata || 4 || havír havishmo máhi sádma daívyaṃ nábho vásānaḥ pári yāsy adhvarám | rájā pavítraratho vájam áruhaḥ sahásrabhṛishṭir jayasi srávo bṛihát || 5 || 8 ||

84.

Pávasva devamádano vícarshaṇir apsá índrāya váruṇāya vāyáve | kṛidhí no adyá várivaḥ svastimád urukshitaú gṛiṇīhi daívyaṃ jánam || 1 || á yás tasthaú bhúvanāny ámartyo víśvāni sómaḥ pári tány arshati | kṛiṇván samcṛítaṃ vicṛítam abhíshṭaya índuḥ sishakty ushásaṃ ná sūryaḥ || 2 || á yó góbhiḥ sṛijyáta óshadhīshv á devánāṃ sumná ishávann úpāvasuḥ | á vidyútā pavate dhárayā sutá índraṃ sómo mādáyan daívyaṃ jánam || 3 || eshá syá sómaḥ pavate sahasrajíd dhinvānó vácam ishirám usharbúdham | índuḥ samudrám úd iyarti vāyúbhir éndrasya hárdi kaláśeshu sīdati || 4 || abhí tyáṃ gávaḥ páyasā payovrídhaṃ sómaṃ śrīṇanti matíbhiḥ svarvídam | dhanaṃjayáḥ pavate kṛítvyo ráso víprah kavíḥ kávyenā svàrcanāḥ || 5 || 9 ||

85.

Índrāya soma súshutaḥ pári sravápāmīvā bhavatu rákshasā sahá | má te rásasya matsata dvayāvíno drávinasvanta ihá santv índavaḥ || 1 || asmán saṃaryé pavamāna codaya dáksho devánām ási hí priyó mádaḥ | jahí śátrūñr abhy á bhandanāyatáḥ píbendra sómam áva no mṛídho jahi || 2 ||

83, 4 ni-dháyā nidhá-patiḥ sukrít-tamāḥ. 5 pavítra-rathaḥ. á a° sahásra-bhrishṭiḥ. — 84, 1 deva-mádanaḥ ví-carshaṇiḥ. kṛidhí. uru-kshitaú. 2 sam-cṛítam vi-cṛítam abhíshṭaye. sisakti. 3 sṛijyáte. sumné. úpa-vasuḥ. vi-dyútā. 4 sahasra-jít hinvānáḥ. ushaḥ-búdham. á í°. 5 payaḥ-vṛídham. svaḥ-vídam dhanam-jayáḥ. kávyena svàḥ-canāḥ. — 85, 1 sú-sutaḥ. srava ápa á°. 2 sa-maryé. abhí. píba í°.

ádabdha indo pavase madíntama ātméndrasya bhavasi dhā-
sír uttamáḥ | abhí svaranti bahávo manīshíṇo rājānam asyá
bhúvanasya niṅsate || 3 || sahásraṇīthaḥ ṣatádhāro ádbhuta
índrāyéndúḥ pavate kā́myam mádhu | jáyan kshétram abhy
àrshā jáyann apá urúṃ no gātúṃ kṛiṇu soma mīḍhvaḥ || 4 ||
kánikradat kaláṣe góbhir ajyase vy àvyáyaṃ samáyā vā́-
ram arshasi | marmṛijyámāno átyo ná sānasír índrasya
soma jaṭháre sám aksharaḥ || 5 || svādúḥ payasva divyā́ya
jánmane svādúr índrāya suhávītunāmne | svādúr mitrā́ya
váruṇāya vāyáve bṛíhaspátaye mádhumāṅ ádābhyaḥ || 6 || 10 ||

átyam mṛijanti kaláṣe dáṣa kshípaḥ prá víprāṇām ma-
táyo vā́ca īrate | pávamānā abhy àrshanti sushṭutím én-
draṃ viṣanti madirā́sa índavaḥ || 7 || pávamāno abhy àrshā
suvíryam urvíṃ gávyūtiṃ máhi ṣárma sapráthaḥ | mā́kir
no asyá párishūtir īṣaténdo jáyema tváyā dhánaṃ-dhanam
|| 8 || ádhi dyā́m asthād vṛishabhó vicakshaṇó 'rūrucad ví
divó rocaṇā́ kavíḥ | rā́jā pavítram áty eti róruvad diváḥ
pīyūṣhaṃ duhate nṛicákshasaḥ || 9 || divó nā́ke mádhujihvā
asaṣcáto veṇā́ duhanty ukshā́ṇaṃ girishṭhā́m | apsú drapsā́ṃ
vāvṛidhānā́ṃ samudrá ā́ síndhor ūrmā́ mádhumantam pa-
vítra ā́ || 10 || nā́ke suparṇám upapaptivā́ṅsaṃ gíro venā́nām
akṛipanta pūrvíḥ | ṣíṣuṃ rihanti matáyaḥ pánipnataṃ hi-
raṇyáyaṃ ṣakunā́ṃ kshā́maṇi sthā́m || 11 || ūrdhvó gan-
dharvó ádhi nā́ke asthād víṣvā rūpā́ praticákshāṇo asya |
bhānúḥ ṣukréṇa ṣocíshā vy àdyaut prárūrucad ródasī mā-
tárā ṣúciḥ || 12 || 11 ||

Caturtho 'nuvākaḥ.

85, 3 indo *iti*. ātmā́ í°. 4 sahásra-nīthaḥ ṣatá-dhāraḥ. ín-
drāya í°. abhí arsha. 5 ví a°. 6 suhávītu-nāmne. 7 abhí a°
su-stutím ā́ í°. 8 abhí arsha su-víryam. sa-práthaḥ. pári-sūtiḥ
ṣata índo *iti*. 9 vi-cakshaṇā́ḥ á°. nṛi-cákshasaḥ 10 mádhu
-jihvāḥ. venā́ḥ. giri-sthā́m. vavṛidhānā́m samudré. pavítre. 10 su
-parṇā́m upapapti-vā́ṅsam. 12 prati-cákshāṇaḥ. ví a° prá a° ró-
dasī *iti*.

86.

Prá ta āṣávaḥ pavamāna dhījávo mádā arshanti raghujá iva tmánā | divyáḥ suparṇá mádhumanta índavo madíntamāsaḥ pári kóṣam āsate || 1 || prá te mádāso madirása āṣávó 'ṣrikshata ráthyāso yáthā príthak | dhenúr ná vatsám páyasābhí vajríṇam índram índavo mádhumanta ūrmáyaḥ || 2 || átyo ná hiyānó abhí vájam arsha svarvít kóṣam divó ádrimātaram | vríshā pavítre ádhi sáno avyáye sómaḥ punāná indriyáya dháyase || 3 || prá ta áṣvinīḥ pavamāna dhījúvo divyá asṛigran páyasā dhárīmaṇi | prántár ṛíshaya sthávirīr asṛikshata yé tvā mṛijánty ṛishishāṇa vedhásaḥ || 4 || víṣvā dhámāni viṣvacaksha ṛíbhvasaḥ prabhós te satáḥ pári yanti ketávaḥ | vyānaśíḥ pavase soma dhármabhiḥ pátir víṣvasya bhúvanasya rājasi || 5 || 12 ||

ubhayátaḥ pávamānasya raṣmáyo dhruvásya satáḥ pári yanti ketávaḥ | yádī pavítre ádhi mṛijyáte háriḥ sáttā ní yónā kaláṣeshu sīdati || 6 || yajñásya ketúḥ pavate svadhvaráḥ sómo devánām úpa yāti nishkṛitám | sahásradhāraḥ pári kóṣam arshati vríshā pavítram áty eti róruvat || 7 || rájā samudrám nadyò ví gāhate 'pám ūrmím sacate síndhushu sritáḥ | ádhy asthāt sánu pávamāno avyáyam nábhā pṛithivyá dharúṇo mahó diváḥ || 8 || divó ná sánu stanáyann acikradad dyaúṣ ca yásya pṛithiví ca dhármabhiḥ | índrasya sakhyám pavate vivévidat sómaḥ punānáḥ kaláṣeshu sīdati || 9 || jyótir yajñásya pavate mádhu priyám pitá devánām janitá vibhúvasuḥ | dádhāti rátnam svadháyor apīcyàm madíntamo matsará indriyó rásaḥ || 10 || 13 ||

86, 1 te. dhī-jávaḥ. raghujáḥ-iva. su-parṇáḥ. 2 āṣávaḥ á°. páyasā a°. 3 svaḥ-vít. ádri-mātaram. sánau. 4 te. dhī-júvaḥ. prá a° ṛíshayaḥ. ṛishi-sāna. 5 viṣva-cakshaḥ. pra-bhóḥ. vi-ānaśíḥ. 6 yádi. 7 su-adhvaráḥ. niḥ-kṛitám sahásra-dhāraḥ. 8 pṛithivyáḥ. 9 vi-vévidat. 10 vibhú-vasuḥ.

abhikrándan kaláṣam vājy àrshati pátir diváḥ ṣatádhāro vicakshaṇáḥ | hárir mitrásya sádaneshu sīdati marmṛijānó 'vibhiḥ síndhubhir vṛíshā || 11 || ágre síndhūnām pávamāno arshaty ágre vācó agriyó góshu gachati | ágre vājasya bhajate mahādhanám svāyudháḥ sotṛíbhiḥ pūyate vṛíshā || 12 || ayám matávāñ chakunó yáthā hitó 'vye sasāra pávamāna ūrmíṇā | táva krátvā ródasī antarā́ kave ṣúcir dhiyā́ pavate sóma indra te || 13 || drāpím vásāno yajató divispṛíṣam antarikshaprā́ bhúvaneshv árpitaḥ | svàr jajñānó nábhasābhy àkramīt pratnám asya pitáram ā́ vivāsati || 14 || só asya viṣé máhi ṣárma yachati yó asya dhā́ma prathamā́m vyānaṣé | padám yád asya paramé vyòmany áto víṣvā abhí sám yāti saṃyátaḥ || 15 ||[14] ||

pró ayāsīd índur índrasya nishkṛitám sákhā sákhyur ná prá mināti saṃgíram | márya iva yuvatíbhiḥ sám arshati sómaḥ kaláṣe ṣatáyāmnā pathā́ || 16 || prá vo dhíyo mandrayúvo vipanyúvaḥ panasyúvaḥ saṃvásaneshv akramuḥ | sómam mànīshā́ abhy ànūshata stúbho 'bhí dhenávaḥ páyasem aṣiṣrayuḥ || 17 || ā́ naḥ soma saṃyátam pipyúshīm ísham índo pávasva pávamāno asrídham | yā́ no dóhate trír áhann ásaṣcushī kshumád vājavan mádhumad suvíryam || 18 || vṛíshā matīnā́m pavate vicakshaṇáḥ sómo áhnaḥ pratarītósháso diváḥ | krāṇā́ síndhūnām kaláṣāñ avīvaṣad índrasya hárdy āviṣán manīshíbhiḥ || 19 || manīshíbhiḥ pavate pūrvyáḥ kavír nṛíbhir yatáḥ pári kóṣāñ acikradat | tritásya nā́ma janáyan mádhu ksharad índrasya vāyóḥ sakhyáya kártave ||[20] || [15] ||

86, 11 abhi-krándan. vājí a°. ṣatá-dhāraḥ vi-cakshaṇáḥ (19). ávi-bhiḥ. 12 mahā-dhanám su-āyudháḥ. 13 ṣakunáḥ. ávye. ródasī *iti*. 14 divi-spṛíṣam. antariksha-prā́ḥ. nábhasā abhí a°. 15 vi-ānaṣé. ví-omani. sam-yátaḥ. 16 pró *iti*. nih-kṛitám. sam-gíram. ṣatá-yāmnā. 17 sam-vásaneshu. abhí a°. páyasā īm. 18 sam-yátam. índo *iti*. vā́ja-vat. su-víryam. 19 pra-tarītā́ u°. ā-viṣán.

ayám punāná usháso ví rocayad ayáṃ síndhubhyo abhavad u lokakṛít | ayáṃ tríḥ saptá duduhāná āśíraṃ sómo hṛidé pavate cáru matsaráḥ || 21 || pávasva soma divyéshu dhámasu śrijāná indo kaláṣe pavítra á | sídann índrasya jaṭháre kánikradan nṛíbhir yataḥ sūryam árohayo diví || 22 || ádribhiḥ sutáḥ pavase pavítra áṅ índav índrasya jaṭhāreshv āviśán | tváṃ nṛicákshā abhavo vicakshaṇa sóma gotrám áṅgirobhyo 'vṛiṇor ápa || 23 || tváṃ soma pávamānaṃ svādhyó 'nu víprāso amadann avasyávaḥ | tváṃ suparṇá ábharad divás párīndo víśvābhir matíbhiḥ párishkṛitam || 24 || ávye punānám pári vára ūrmíṇā hárim navante abhí saptá dhenávaḥ | apám upásthe ádhy āyávaḥ kavím ṛitásya yónā mahishá aheshata || 25 || 16 ||

índuḥ punānó áti gāhate mṛídho víśvāni kṛiṇván supáthāni yájyave | gáḥ kṛiṇvānó nirṇíjaṃ haryatáḥ kavír átyo ná kríḷan pári váram arshati || 26 || asaścátaḥ śatádhārā abhiśríyo hárim navanté 'va tā udanyúvaḥ | kshípo mṛijanti pári góbhir āvṛitaṃ tritíye prishṭhé ádhi rocané diváḥ || 27 || távemāḥ prajā divyásya rétasas tváṃ víśvasya bhúvanasya rājasi | áthedáṃ víśvam pavamāna te váśe tvám indo prathamó dhāmadhā asi || 28 || tváṃ samudró asi viśvavít kave távemāḥ páñca pradíśo vídharmaṇi | tváṃ dyāṃ ca pṛithivíṃ cāti jabhrishe táva jyótīṃshi pavamāna sūryaḥ || 29 || tvám pavítre rájaso vídharmaṇi devébhyaḥ soma pavamāna pūyase | tváṃ uśíjaḥ prathamā agribhnata túbhyemā víśvā bhúvanāni yemire || 30 || 17 ||

prá rebhá ety áti váram avyáyaṃ vṛíshā váneshv áva

86, 21 loka-kṛít. ā-śíram. 22 indo *iti*. pavítre. kánikradat. ā a°. 23 pavítre ā índo *iti*. ā-viśán. nṛi-cákshāḥ. vi-cakshaṇa. 24 su-ādhyàḥ ánu. su-parṇáḥ ā a°. pári índo *iti*. pári-kṛitam. 25 váre. upá-sthe. 26 su-páthāni. niḥ-níjam. 27 śatá-dhārāḥ abhi-śríyaḥ. navante áva. ā-vṛitam. 28 táva i° pra-jāḥ. átha i°. indo *iti*. dhāma-dhāḥ. 29 viśva-vít. táva i°. pra-díśaḥ ví-dharmaṇi (30). ca áti. 30 túbhya imā.

cakradad dhárih | sám dhītáyo vāvaśānā anūshata śíśum rihanti matáyah pánipnatam || 31 || sá sūryasya raśmíbhih pári vyata tántum tanvānás trivṛítam yáthā vidé | náyann ṛitásya praśísho návīyasīh pátir jánīnām úpa yāti nishkṛitám || 32 || rājā síndhūnām pavate pátir divá ṛitásya yāti pathíbhih kánikradat | sahásradhārah pári shicyate háriḥ punānó vācam janáyann úpāvasuh || 33 || pávamāna máhy árno ví dhāvasi sūro ná citró ávyayāni pávyayā | gábhastipūto nṛíbhir ádribhih sutó mahé vājāya dhányāya dhanvasi || 34 || ísham ūrjam pavamānābhy àrshasi śyenó ná váṅsu kaláśeshu sīdasi | índrāya mádvā mádyo mádah sutó divó vishṭambhá upamó vicakshaṇáh || 35 || 18 ||

saptá svásāro abhí mātárah śíśum návam jajñānám jényam vipaścítam | apām gandharvám divyám nṛicákshasam sómam víśvasya bhúvanasya rājáse || 36 || īśāná imā bhúvanāni víyase yujāná indo harítah suparṇyàh | tás te kshárantu mádhumad ghṛitám páyas táva vraté soma tishṭhantu kṛishṭáyah || 37 || tvám nṛicákshā asi soma viśvátah pávamāna vṛishabha tā ví dhāvasi | sá nah pavasva vásumad dhiraṇyavad vayám syāma bhúvaneshu jīváse || 38 || govít pavasva vasuvíd dhiraṇyavíd retodhā indo bhúvaneshv árpitah | tvám suvíro asi soma viśvavít tám tvā víprā úpa girémā āsate || 39 || úṅ madhva ūrmír vanánā atishṭhipad apó vásāno mahishó ví gāhate | rājā pavítraratho vājam áruhat sahásrabhṛishṭir jayati śrávo bṛihát || 40 || 19 ||

sá bhandánā úd iyarti prajāvatīr viśvāyur víśvāh subhárā áhardivi | bráhma prajāvad rayím áśvapastyam pītá

86, 31 háriḥ. 32 tri-vṛítam. pra-śíshaḥ. niḥ-kṛitám. 33 sahásra-dhāraḥ. sicyate. úpa-vasuḥ. 34 gábhasti-pūtaḥ. 35 pavamāna abhí a°. upa-máḥ vi-cakshaṇáḥ. 36 vipaḥ-citam. nṛi-cákshasam. 37 ví 1°. indō *iti*. su-parṇyàḥ. 38 nṛi-cákshāḥ. hiraṇya-vat. 39 go-vít. vasu-vít hiraṇya-vít retaḥ-dhāḥ indo *iti*. su-víraḥ. viśva-vít. girā imé. 40 út. atisthipat. pavítra-rathaḥ. ā a° sahásra-bhṛishṭiḥ. 41 viśvā-āyuḥ. su-bhárāḥ áhaḥ-divi. áśva-pastyam.

indav índram asmábhyaṃ yācatāt || 41 || só ágre áhnāṃ hárir haryató mádaḥ prá cétasā cetayate ánu dyúbhiḥ | dvá jánā yātáyann antár īyate nárā ca ṣáṅsaṃ daívyaṃ ca dhartári || 42 || añjáte vy àñjate sám añjate krátuṃ rihanti mádhunābhy àñjate | síndhor ucchvāsé patáyantam ukshánaṃ hiraṇyapāvā́ḥ paṣúm āsu gṛibhṇate || 43 || vipaścíte pávamānāya gāyata mahī́ ná dhārā́ty ándho arshati | áhir ná jūrṇā́m áti sarpati tvácam átyo ná-krīḷann asarad vṛíshā háriḥ || 44 || agregó rā́jā́pyas tavishyate vimáno áhnām bhúvaneshv árpitaḥ | hárir ghṛitásnuḥ sudṛíṣīko arṇavó jyotírathaḥ pavate rāyá okyàḥ || 45 || 20 ||

ásarji skambhó divá údyato mádaḥ pári tridhā́tur bhúvanāny arshati | aṅṣúṃ rihanti matáyaḥ pánipnataṃ girā́ yádi nirṇíjam ṛigmíṇo yayúḥ || 46 || prá te dhā́rā áty áṇvāni meshyàḥ punānásya saṃyáto yanti ráṅhayaḥ | yád góbhir indo camvòḥ samajyása ā́ suvānáḥ soma kaláṣeshu sīdasi || 47 || pávasva soma kratuvín na ukthyó 'vyo vā́re pári dhāva mádhu priyám | jahí víṣvān rakshásа indo atríṇo bṛihád vadema vidáthe suvírāḥ || 48 || 21 ||

87.

Prá tú drava pári kóṣaṃ ní shīda nṛíbhiḥ punānó abhí vā́jam arsha | áṣvaṃ ná tvā vājínam marjáyantó 'chā barhí raṣanā́bhir nayanti || 1 || svāyudháḥ pavate devá índur aṣastihā́ vṛijánaṃ rákshamāṇaḥ | pitā́ devā́nāṃ janitā́ sudáksho vishṭambhó divó dharúṇaḥ pṛithivyā́ḥ || 2 || ṛíshir víprāḥ puraetā́ jánānām ṛibhúr dhíra uṣánā kā́vyena | sá cid vi-

86, 41 indo *iti*. 42 nárāṣáṅsam ca. 43 ví a°. mádhunā abhí a°. ut-ṣvāsé. hiraṇya-pāvā́ḥ. 44 vipaḥ-cite. dhā́rā áti. 45 agre-gā́ḥ rā́jā a°. vi-mānaḥ. ghṛitá-snuḥ su-dṛíṣīkaḥ. jyotíḥ -rathaḥ. rāyé. 46 út-yataḥ. tri-dhā́tuḥ. niḥ-níjam. 47 sam -yátaḥ. indo *iti* (48). sam-ajyáse. 48 kratu-vít. ukthyàḥ á°. bṛihád *etc.* II, 1, 16. — 87, 1 sīda. marjayántaḥ ácha barhíḥ. 2 su -āyudháḥ. aṣasti-hā́. su-dákṣhaḥ. 3 puraḥ-etā́.

veda níhitaṃ yád āsām apīcyàṃ gúhyaṃ náma gónām || 3 || eshá syá te mádhumāñ indra sómo vṛíshā vṛíshṇe pári pavítre akshāḥ | sahasrasáḥ ṣatasá bhūridávā ṣaṣvattamám barhír á vājy àsthāt || 4 || eté sómā abhí gavyá sahásrā mahé vājāyāmṛítāya ṣrávāṅsi | pavítrebhiḥ pávamānā asṛigrañ chravasyávo ná pṛitanājo átyāḥ || 5 || 22 ||

pári hí shmā puruhūtó jánānāṃ víṣvāsarad bṛ́hajanā pūyámānaḥ | áthā bhara ṣyenabhṛita práyāṅsi rayíṃ túñjāno abhí vájam arsha || 6 || eshá suvānáḥ pári ṣómaḥ pavítre sárgo ná ṣrishṭó adadhāvad árvā | tigmé ṣíṣāno mahishó ná ṣṛíñge gá gavyánn abhí ṣúro ná sátvā || 7 || eshá yayau paramád antár ádreḥ kúcit satír ūrvé gá viveda | divó ná vidyút stanáyanty abhraiḥ ṣómasya te pavata indra dhárā || 8 || utá sma rāṣím pári yāsi gónām índreṇa soma sarátham punānáḥ | pūrvír ísho bṛihatír jīradāno ṣíkshā ṣacīvas táva tá upashṭút || 9 || 23 ||

88.

Ayáṃ sóma indra túbhyaṃ sunve túbhyam pavate tvám asya pāhi | tváṃ ha yáṃ cakṛishé tváṃ vavṛishá índum mádāya yújyāya sómam || 1 || sá īṃ rátho ná bhurishā́ ayoji maháḥ purūṇi sātáye vásūni | ád īṃ víṣvā nahuṣhyàṇi jātā́ svàrshātā vána ūrdhvā́ navanta || 2 || vāyúr ná yó niyútvāñ ishṭáyāmā nā́satyeva háva á ṣámbhavishṭhaḥ | viṣvávāro draviṇodā́ iva tmán pūshéva dhījávano 'si soma || 3 || índro ná yó mahā́ kármāṇi cákrir hantā́ vṛitrā́ṇām asi soma pūrbhít | paidvó ná hí tvám áhināmnāṃ hantā́ víṣvasyāsi soma

87, 3 ní-hitam. 4 akshār *iti* sahasra-sā́ḥ ṣata-sā́ḥ bhūri-dā́vā. vājí a°. 5 vā́jāya a°. ṣravasyávaḥ. 6 sma puru-hūtáḥ. víṣvā á°. átha á. ṣyena-bhṛita. 7 tigmé *iti*. ṣṛíñge *iti* gā́ḥ. 8 eshá á. gā́ḥ. vi-dyút stanáyantī. pavate. 9 sa-rátham. jīradāno *iti* jīra-dāno ṣíksha. upa-stút. — 88, 1 aýáṃ — sunve VII, 29, 1. vavṛishé. 2 svàḥ-sātā váne. 3 ishṭá-yāmā nā́satyā-iva háve. ṣám-bhavishṭhaḥ viṣvá-vāraḥ draviṇodā́ḥ-iva. pūshā́-iva dhī-jávanaḥ. 4 pūḥ-bhít. áhi-nāmnām. víṣvasya asi.

dásyoḥ || 4 || agnír ná yó vána ā́ sṛijyámāno vṛíthā pā́jāṅsi kṛiṇute nadíshu | jáno ná yúdhvā mahatá upabdír íyarti sómaḥ pávamāna ūrmím || 5 || eté sómā áti várāṇy ávyā divyā́ ná kóṣāso abhrávarshāḥ | vṛíthā samudrám síndhavo ná níchīḥ sutā́so abhí kalā́śāṅ asṛigran || 6 || śushmí śárdho ná mā́rutam pavasvánabhiśastā divyā́ yáthā vít | ápo ná makshū́ sumatír bhavā naḥ sahásrāpsāḥ pṛitanāshā́ṅ ná yajñáḥ || 7 || rā́jño nú te váruṇasya vratā́ni — || 8 || 24 ||

89.

Pró syá váhniḥ pathyàbhir asyān divó ná vṛishṭíḥ pávamāno akṣhāḥ | sahásradhāro asadan ny àsmé mātúr upásthe vána ā́ ca sómaḥ || 1 || rā́jā síndhūnām avasishṭa vā́sa ṛitásya nā́vam áruhad rájishṭhām | apsú drapsó vāvṛidhe śyenájūto duhá īm pitā́ duhá īm pitúr jā́m || 2 || siṅhám nasanta mádhvo ayā́sam hárim arushám divó asyá pátim | śū́ro yutsú prathamáḥ pṛichate gā́ ásya cákshasā pári pāty ukshā́ || 3 || mádhuprishṭham ghorám ayā́sam áśvam ráthe yuñjanty urucakrá ṛishvám | svásāra īm jāmáyo marjayanti sánābhayo vājínam ūrjayanti || 4 || cátasra īm ghṛitadúhaḥ sacante samāné antár dharúṇe níshattāḥ | tā́ īm arshanti námasā punānā́s tā́ īm viśvátaḥ pári shanti pūrvíḥ || 5 || vishṭambhó divó dharúṇaḥ pṛithivyā́ víśvā utá kshitáyo háste asya | ásat ta útso gṛiṇaté niyútvān mádhvo aṅśúḥ pavata indriyā́ya || 6 || vanvánn ávāto abhí devávītim índrāya soma vṛitrahā́ pavasva | śagdhí mahā́ḥ puruścandrā́sya rāyáḥ suvíryasya pátayaḥ syāma || 7 || 25 ||

88, 5 váne. 6 divyā́ḥ. abhrá-varshāḥ. 6 pavasva ánabhi-śastā. makshú su-matíḥ bhava. sahásra-apsāḥ pṛitanāshā́ṭ. 8 = 91, 3. — 89, 1 pró *iti*. akshār *iti* sahásra-dhāraḥ asadat ní asmé *iti*. upá-sthe váne. 2 ā́ a°. vavṛidhe śyená-jūtaḥ duhé (2). 4 mádhu-pṛishṭham. uru-cakré. sá-nābhayaḥ. 5 ghṛita-dúhaḥ. ní-sattāḥ. santi. 6 pṛithivyā́ḥ. te. pavate. 7 devá-vītim. vṛitra-hā́. puru-candrásya. su-vīryasya.

90.

Prá hinvānó janitā ródasyo rátho ná vājaṃ sanishyánn ayāsīt | índraṃ gáchann áyudhā saṃśíśāno víśvā vásu hástayor ādádhānaḥ || 1 || abhí tripṛishṭhám vṛíshaṇaṃ vayodhā́m āīgūshā́ṇām avāvaśanta vā́ṇīḥ | vánā vásāno váruṇo ná síndhūn ví ratnadhā́ dayate váryāṇi || 2 || śū́ragrāmaḥ sárvavīraḥ sáhāvāñ jétā pavasva sánitā dhánāni | tigmā́yudhaḥ kshiprádhanvā samátsv áshāḷhaḥ sāhvā́n pṛítanāsu śátrūn || 3 || urúgavyūtir ábhayāni kṛiṇván samīcīné ā́ pavasvā́ púraṃdhī | apáḥ síshāsann ushásaḥ svàr gā́ḥ sám cikrado mahó asmábhyaṃ vā́jān || 4 || mátsi soma váruṇam mátsi mitrám mátsíndram indo pavamāna víshṇum | mátsi śárdho mā́rutam mátsi devā́n mátsi mahā́m índram indo mádāya || 5 || evā́ rā́jeva krátumāñ ámena víśvā ghánighnad duritā́ pavasva | índo sūktā́ya vácase váyo dhā yūyám pāta svastíbhiḥ sádā naḥ || 6 || 26 ||

Tṛitīyo 'dhyāyaḥ

91.

Ásarji vákvā ráthye yáthājaú dhiyā́ manótā prathamó manīshī́ | dáśa svásāro ádhi sā́no ávyé 'janti váhnim sádanāny ácha || 1 || vītí jánasya divyásya kavyaír ádhi suvāṇó nahushyèbhir índuḥ | prá yó nṛíbhir amṛíto mártyebhir marmṛijānó 'vibhir góbhir adbhíḥ || 2 || vṛíshā vṛíshṇe róruvad aṇśúr asmai pávamāno rúśad īrte páyo góḥ | sahásram ṛíkvā pathíbhir vacovíd adhvasmábhiḥ śúro ánvaṃ ví yāti || 3 || rujā́ dṛiḷhā́ cid rakshásaḥ sádāṅsi punāná inda

90, 1 ródasyoḥ. sam-śíśānaḥ. ā-dádhānaḥ. 2 tri-pṛishṭhám. vayaḥ-dhā́m. ratna-dhā́ḥ. 3 śū́ra-grāmaḥ sárva-vīraḥ. tigmá-āyudhaḥ kshiprá-dhanvā samát-su. sahvā́n. 4 urú-gavyūtiḥ. samīcīné *iti* sam-īcīné. pavasva. púraṃdhī *iti* púram-dhī. śisāsan. 5 mátsi ī° indo *iti* (2). 6 evá rā́jā-iva. duḥ-itā́. índo *iti* su-uktā́ya. dhāḥ. — 91, 1 yáthā ā°. sā́nau ávye á°. 2 ávi-bhiḥ. 3 vacaḥ-vít. 4 rujá. indo *iti*.

ūrṇuhi ví vājān | vṛiṣcópárishṭāt tujatā vadhéna yé ánti dūrād upaṇāyám eshām || 4 || sá pratnaván návyase viṣvavāra sūktāya pathāḥ kṛiṇuhi prācaḥ | yé duḥsháhāso vanúshā bṛihántas tāṅs te aṣyāma purukṛit puruksho || 5 || evā́ punānó apáḥ svàr gā́ asmábhyaṃ tokā́ tánayāni bhū́ri | ṣáṃ naḥ kshétram urú jyótīṅshi soma jyóṅ naḥ sū́ryaṃ dṛiṣáye rirīhi || 6 || 1 ||

92.

Pári suvānó hárir aṅsúḥ pavítre rátho ná sarji sanáye hiyānáḥ | ā́pac chlókam indriyám pūyámānaḥ práti devā́ṅ ajushata práyobhiḥ || 1 || áchā nṛicákshā asarat pavítre nā́ma dádhānaḥ kavír asya yónau | sídan hóteva sádane camū́shū́pem agmann ṛíshayaḥ saptá víprāḥ || 2 || prá sumedhā́ gātuvíd viṣvádevaḥ sómaḥ punānáḥ sáda eti nítyam | bhúvad víṣveshu kā́vyeshu rántánu jánān yatate páñca dhíraḥ || 3 || táva tyé soma pavamāna ninyé víṣve devā́s tráya ekādaṣásaḥ | dáṣa svadhābhir ádhi sā́no ávye mṛijánti tvā nadyàḥ saptá yahvíḥ || 4 || tán nú satyám pávamānasyāstu yátra víṣve kārávaḥ saṃnásanta | jyótir yád áhne ákṛinod u lokám prā́van mánuṃ dā́syave kar abhī́kam || 5 || pári sádmeva paṣumánti hótā rā́jā ná satyáḥ sámitīr iyānáḥ | sómaḥ punānáḥ kalaṣā́ṅ ayāsīt sídan mṛigó ná mahishó váneshu || 6 || 2 ||

93.

Sākamúksho marjayanta svásāro dáṣa dhírasya dhītáyo

91, 4 vṛiscá u°. upa-nāyám. 5 pratna-vát. viṣva-vāra su-uktāya. duḥ-sáhāsaḥ. puru-kṛit puruksho *iti* puru-ksho. 6 evá. jyók. — 92, 1 ā́pat ṣ°. 2 ácha nṛi-cákshāḥ. hótā-iva. camū́shu úpa ṣm. 3 su-medhā́ḥ gātu-vít viṣvá-devaḥ. rántā ánu. 4 sā́nau. 5 tát. pávamānasya a°. sam-násanta. prá āvat. 6 sádma-iva paṣu-mánti. sám-itiḥ. — 93, 1 sākam-úkshaḥ.

dhánutrīḥ | háriḥ páry adravaj jáḥ sūryasya dróṇam nanakshe átyo ná vājí || 1 || sám mātṛíbhir ná śíśur vāvaśānó vṛíshā dadhanve puruvāro adbhíḥ | máryo ná yóshām abhí nishkṛitám yán sám gachate kaláśa usríyābhiḥ || 2 || utá prá pipya údhar ághnyāyā índur dhárābhiḥ sacate sumedháḥ | mūrdhánaṃ gávaḥ páyasā camūshv abhí śrīṇanti vásubhir ná niktaíḥ || 3 || sá no devébhiḥ pavamāna radéndo rayím aśvínaṃ vāvaśānáḥ | rathirāyátām uśatí púraṃdhir asmadryàg á dāváne vásūnām || 4 || nú no rayím úpa māsva nṛivántam punánó vātápyaṃ viśváścandram | prá vanditúr indo tāry áyuḥ prātár makshū dhiyávasur jagamyāt || 5 || 3 ||

94.

Ádhi yád asmin vājínīva śúbha spárdhante dhíyaḥ sūrye ná víśaḥ | ápó vṛiṇānáḥ pavate kavīyán vrajáṃ ná paśuvárdhanāya mánma || 1 || dvitá vyūrṇvánn amṛítasya dhāma svarvíde bhúvanāni prathanta | dhíyaḥ pinvānáḥ svásare ná gáva ṛitāyántīr abhí vāvaśra índum || 2 || pári yát kavíḥ kávyā bhárate śúro ná rátho bhúvanāni víśvā | devéshu yáśo mártāya bhūshan dákshāya rāyáḥ purubhūshu návyaḥ || 3 || śriyé jātáḥ śriyá á nír iyāya śríyaṃ váyo jaritṛíbhyo dadhāti | śríyaṃ vásānā amṛitatvám āyan bhávanti satyá samithá mitádrau || 4 || ísham ūrjam abhy àrshāśvaṃ gám urú jyótiḥ kṛiṇuhi mátsi devān | víśvāni hí sushāhā táni túbhyam pávamāna bādhase soma śátrūn || 5 || 4 ||

95.

Kánikranti hárir á śrijyámānaḥ sídan vánasya jaṭháre

93, 1 adravat. 2 puru-várāḥ. niḥ-kṛitám. kaláśe. 3 pipye údhaḥ. su-medhāḥ. 4 rada índo *iti*. púram-dhiḥ. 5 nú. viśvá -candram. indo *iti*. prātár *etc*. 58, 9. — 94, 1 vājíni-iva śúbhaḥ. kavi -yán. paśu-várdhanāya. 2 vi-ūrṇván. svaḥ-víde. ṛita-yántīḥ. vāvaśre. 3 puru-bhūshu. 4 śriyé á. sam-ithá mitá-drau. 5 abhí arsha á°. su-sáhā.

punānáḥ | nṛíbhir yatáḥ kṛiṇute nirṇíjaṃ gā́ áto matír janayata svadhā́bhiḥ || 1 || háriḥ sṛijānáḥ pathyā̀m ṛitásyéyarti vā́cam aritéva nā́vam | devó devā́nāṃ gúhyāni nā́māvísh kṛiṇoti barhíshi pravā́ce || 2 || apā́m ivéd ūrmáyas tárturāṇāḥ prá manīshā́ īrate sómam ácha | namasyántīr úpa ca yánti sáṃ cā́ ca visanty usatír usántam || 3 || tám marmṛijānám mahishā́ṃ ná sā́nāv aṅsúṃ duhanty uksháṇam girishṭhā́m | tám vāvasānám matáyaḥ sacante tritó bibharti váruṇam samudré || 4 || íshyan vā́cam upavaktéva hótuḥ punāná indo ví shyā manīshā́m | índras ca yát ksháyathaḥ saúbhagāya suvíryasya pátayaḥ syāma || 5 || 6 ||

96.

Prá senānīḥ sū́ro ágre ráthānāṃ gavyánn eti hárshate asya sénā | bhadrā́n kṛiṇvánn indrahavā́n sákhibhya ā́ sómo vástrā rabhasā́ni datte || 1 || sám asya háriṃ hárayo mṛijanty asvahayaír ánisitam nā́mobhiḥ | ā́ tishṭhati ráthaṃ índrasya sákhā vidvā́ñ enā sumatím yāty ácha || 2 || sá no deva devátāte pavasva mahé soma psárasa indrapā́naḥ | kṛiṇvánn apó varsháyan dyā́m utémā́m urór ā́ no varivasyā punānáḥ || 3 || ájītayé 'hataye pavasva svastáye sarvátātaye bṛihaté | tád usanti vísva imé sákhāyas tád ahā́m vasmi pavamāna soma || 4 || sómaḥ pavate janitā́ matīnā́m janitā́ divó janitā́ pṛithivyā́ḥ | janitā́gnér janitā́ sū́ryasya janiténdrasya janitótā víshnoḥ || 5 || 6 ||

brahmā́ devā́nām padavíḥ kavīnā́m ṛíshir víprāṇām mahishó mṛigā́ṇām | syenó gṛídhrāṇāṃ svádhitir vánānāṃ só-

---

95, 1 niḥ-níjam. 2 ṛitásya. íyarti — nā́vam II, 42, 1. nā́ma āviḥ. pra-vā́ce. 3 apā́m-iva ít. ca ā́. 4 giri-sthā́m. 5 upavaktā́ -iva. indo *iti*. sya. su-víryasya. — 96, 1 senā-níḥ. indra-havā́n. 2 asva-hayaíḥ áni-ṣitam. ena su-matím. 3 psárase indra-pā́naḥ. utá i°. varivasya. 4 ájītaye á°. víṣve. 5 janitā́ a°. janitā́ i° janitā́ utá. 6 pada-víḥ. svá-dhitiḥ.

maḥ pavítram áty eti rébhan || 6 || právīvipad vācá ūrmím
ná síndhur gíraḥ sómaḥ pávamāno manīshāḥ | antáḥ páśyan
vṛijánemāvarāṇy ā́ tishṭhati vṛishabhó góshu jānán || 7 || sá
matsaráḥ pṛitsú vanvánn ávātaḥ sahásraretā abhí vā́jam
arsha | índrāyendo pávamāno manīshy àṅśór ūrmím īraya
gā́ ishaṇyán || 8 || pári priyáḥ kaláśe devávāta índrāya sómo
ráṇyo mádāya | sahásradhāraḥ śatávāja índur vājī́ ná sáptiḥ
sámanā jigāti || 9 || sá pūrvyó vasuvíj jā́yamāno mṛijānó
apsú duduhānó ádrau | abhiśastipā́ bhúvanasya rā́jā vidád
gātúm bráhmaṇe pūyámānaḥ || 10 || 7 ||

tváyā hí naḥ pitáraḥ soma pū́rve kármāṇi cakrúḥ pa-
vamāna dhīrā́ḥ | vanvánn ávātaḥ paridhíṁr áporṇu vīrébhir
áśvair maghávā bhavā naḥ || 11 || yáthā́pavathā mánave va-
yodhā́ amitrahā́ varivovíd dhavíshmān | evā́ pavasva drá-
viṇam dádhāna índre sám tishṭha janáyāyudhāni || 12 || pá-
vasva soma mádhumāṅ ṛitávāpó vásāno ádhi sā́no ávye |
áva dróṇāni ghṛitávānti sīda madíntamo matsará indrapā́-
naḥ || 13 || vṛishṭím diváḥ śatádhāraḥ pavasva sahasrasā́ vā-
jayúr devávītau | sám síndhubhiḥ kaláśe vāvaśānáḥ sám
usríyābhiḥ pratirán na āyúḥ || 14 || eshá syá sómo matíbhiḥ
punānó 'tyo ná vājī́ táratīd árātīḥ | páyo ná dugdhám ádi-
ter iṣhirám urv ìva gātúḥ suyámo ná vóḷhā || 15 || 8 ||

svāyudháḥ sotṛíbhiḥ pūyámāno 'bhy àrsha gúhyaṃ cā́ru
nā́ma | abhí vā́jaṃ sáptir iva śravasyā́bhí vāyúm abhí gā́
deva soma || 16 || śíśuṃ jajñānám haryatám mṛijanti śum-
bhánti váhnim marúto gaṇéna | kavír gīrbhíḥ kā́vyenā ka-

96, 7 prá a°. antár *iti*. vṛijánā imā́ á°. 8 sahásra-retāḥ. índrāya indo *iti*. manīshí a°. 9 devá-vātaḥ. sahásra-dhāraḥ śatá-vājaḥ. 10 vasu-vít. abhiśasti-pā́ḥ. 11 pari-dhín ápa ū°. bhava. 12 yáthā ápavathāḥ. vayaḥ-dhā́ḥ amitra-hā́ varivaḥ-vít havíshmān evá. janáya ā́°. 13 ṛitá-vā a°. sā́naü. ghṛitá-vanti. indra-pā́naḥ. 14 śatá-dhāraḥ. sahasra-sā́ḥ. devá-vītau. pra-tirán. 15 átyaḥ. tárati ít. urú-iva. su-yámaḥ. 16 su-āyudháḥ. abhí a°. śravasyā́ a°. gā́ḥ. 17 kā́vyena.'

víḥ sán sómaḥ pavítram áty eti rébhan || 17 || ṛíshimanā yá ṛishikṛít svarshāḥ sahásraṇīthaḥ padavíḥ kavīnām | tṛitíyam dhāma mahishāḥ síshāsan sómo virājam ánu rājati shṭúp || 18 || camūshác chyenáḥ ṣakunó vibhṛítvā govindúr drapsá áyudhāni bíbhrat | apām ūrmím sácamānaḥ samudrám turíyam dhāma mahishó vivakti || 19 || máryo ná ṣubhrás tanvàm mṛijānó 'tyo ná sṛítvā sanáye dhánānām | vṛísheva yūthā pári kóṣam árshan kánikradac camvòr ā́ viveṣa || 20 || 9 ||

pávasvendo pávamāno máhobhiḥ kánikradat pári várāṇy arsha | kríḷañ camvòr ā́ viṣa pūyámāna índram te ráso madiró mamattu || 21 || prásya dhárā bṛihatír asṛigrann aktó góbhiḥ kaláṣāṅ ā́ viveṣa | sáma kṛiṇván sāmanyò vipaścít krándann ety abhí sákhyur ná jāmím || 22 || apaghnánn eshi pavamāna ṣátrūn priyā́m ná jāró abhígīta índuḥ | sídan váneshu ṣakunó ná pátvā sómaḥ punānáḥ kaláṣeshu sáttā || 23 || ā́ te rúcaḥ pávamānasya soma yósheva yanti sudúghāḥ sudhārāḥ | hárir ā́nītaḥ puruvāro apsv ácikradat kaláṣe devayūnām || 24 || 10 ||

Pañcamo 'nuvākaḥ.

97.

Asyá preshā́ hemánā pūyámāno devó devébhiḥ sám aprikta rásam | sutáḥ pavítram páry eti rébhan mitéva sádma paṣumánti hótā || 1 || bhadrā́ vástrā samanyà vásāno mahā́n kavír nivácanāni ṣáṅsan | ā́ vacyasva camvòḥ pūyámāno vicakshaṇó jāgṛivir devávītau || 2 || sám u priyó mṛij-

---

96, 18 ṛíshi-manāḥ. ṛishi-kṛít svaḥ-sāḥ sahásra-nīthaḥ pada-víḥ. síṣāsan. vi-rā́jam. stúp. 19 camū-shát ṣ°. vi-bhṛítvā go-vindúḥ. 20 átyaḥ. vṛíshā-iva. kánikradat. 21 pávasva indo *iti*. 22 prá a° dhārāḥ. vipaḥ-cít. 23 apa-ghnán. abhí-gītaḥ. 24 yóshā -iva. su-dúghāḥ su-dhārāḥ. ā́-nītaḥ puru-vā́raḥ ap-sú. — 97, 1 preshā́. mitā́-iva. paṣu-mánti. 2 ni-vácanāni. vi-cakshaṇáḥ. devá-vītau.

yate sấno ávye yaṣástaro yaṣásāṃ kshaíto asmé | abhí svara dhánvā pūyámāno yūyám pāta svastíbhiḥ sádā naḥ || 3 || prá gāyatābhy àrcāma devấn sómaṃ hinota mahaté dhánāya | svādúḥ pavāte áti vấram ávyam á sīdāti kaláṣaṃ devayúr naḥ || 4 || índur devấnām úpa sakhyám āyán sahásradhāraḥ pavate mádāya | nṛíbhi stávāno ánu dhấma pū́rvam ágann índram mahaté saúbhagāya || 5 || 11 ||

stotré rāyé hárir arshā punāná índram mádo gachatu te bhárāya | devaír yāhi saráthaṃ rádho áchā yūyám pāta svastíbhiḥ sádā naḥ || 6 || prá kávyam uṣáneva bruvāṇó devó devấnāṃ jánimā vivakti | máhivrataḥ ṣúcibandhuḥ pāvakáḥ padấ varāhó abhy èti rébhan || 7 || prá haṅsásas tripálam manyúm áchāmād ástaṃ vṛíshaganā ayāsuḥ | āṅgūshyàṃ pávamānaṃ sákhāyo durmársham sākám prá vadanti vāṇám || 8 || sá raṅhata urugāyásya jūtíṃ vṛithā kríḷantam mimate ná gávaḥ | parīṇasáṃ kṛiṇute tigmáṣṛiṅgo dívā hárir dádṛiṣe náktam ṛijráḥ || 9 || índur vājí pavate gónyoghā índre sómaḥ sáha ínvan mádāya | hánti ráksho bādhate páry árātīr várivaḥ kṛiṇván vṛijánasya rājā || 10 || 12 ||

ádha dhárayā mádhvā pṛicānás tiró róma pavate ádridugdhaḥ | índur índrasya sakhyáṃ jushāṇó devó devásya matsaró mádāya || 11 || abhí priyấṇi pavate punānó devó devấn svéna rásena pṛiñcán | índur dhármāṇy ṛituthấ vásāno dáṣa kshípo avyata sấno ávye || 12 || vṛíshā ṣóṇo abhikánikradad gấ nadáyann eti pṛithivím utá dyấm | índrasyeva vagnúr á ṣṛiṇva ājaú pracetáyann arshati vácam émấm || 13 || rasáyyaḥ páyasā pínvamāna īráyann eshi má-

---

97, 3 sấnau (12). asmé *iti*. dhánva. 4 gāyata abhí a°. 5 ā -yán sahásra-dhāraḥ. nṛí-bhiḥ. 6 arsha. sa-rátham. ácha. 7 uṣánā -iva. jánima. máhi-vrataḥ. ṣúci-bandhuḥ. abhí eti. 8 ácha a°. vṛísha-gaṇāḥ. duḥ-márśham. 9 raṅhate uru-gāyásya. tigmá-ṣṛiṅgaḥ. 10 gó-nyoghaḥ. 11 ádri-dugdhaḥ. 13 abhi-kánikradat gāḥ. índrasya-iva. ṣṛiṇve. pra-cetáyan. ấ i°.

dhumantam aṅśúm | pávamānaḥ saṃtaním eshi kṛiṇvánn índrāya soma parishicyámānaḥ || 14 || evā́ pavasva madiró mádāyodagrābhásya namáyan vadhasnaíḥ | pári várṇam bháramāṇo rúśantaṃ gavyúr no arsha pári soma siktáḥ || 15 || 13 ||

jushṭví na indo supáthā sugā́ny uraú pavasva várivāṅsi kṛiṇván | ghanéva víshvag duritā́ni vighnánn ádhi shṇúnā dhanva sā́no ávye || 16 || vṛishṭíṃ no arsha divyā́ṃ jigatnúm śávatīṃ śaṃgáyīṃ jīrádānum | stúkeva vītā́ dhanvā vicinván bándhūṅr imā́ṅ ávarāṅ indo vāyún || 17 || granthíṃ ná ví shya grathitám punāná ṛijúṃ ca gātúṃ vṛijináṃ ca sóma | átyo ná krado hárir á śṛijānó máryo deva dhanva pastyàvān || 18 || júshṭo mádāya devátāta indo pári shṇúnā dhanva sā́no ávye | sahásradhāraḥ surabhír ádabdhaḥ pári srava vā́jasātau nṛisháhye || 19 || araśmā́no yè 'rathā́ áyuktā átyāso ná sasṛijānā́sa ājaú | eté śukráso dhanvanti sómā dévāsas tā́ṅ úpa yātā píbadhyai || 20 || 14 ||

evā́ na indo abhí devávītim pári srava nábho árṇaś camū́shu | sómo asmábhyaṃ kā́myaṃ bṛihántaṃ rayíṃ dadātu vīrávantam ugrám || 21 || tákshad yádī mánaso vénato vā́g jyéshṭhasya vā dhármaṇi kshór ánīke | ā́d īm āyan váram ā́ vāvaśānā́ júshṭam pátiṃ kaláśe gā́va índum || 22 || prá dānudó divyó dānupinvá ṛitám ṛitā́ya pavate sumedhā́ḥ | dharmā́ bhuvad vṛijanyàsya rā́jā prá raśmíbhir daśábhir bhāri bhū́ma || 23 || pavítrebhiḥ pávamāno nṛicákshā rā́jā devā́nām utá mártyānām | dvitā́ bhuvad rayipátī rayī-

---

97, '14 sam-taním. pari-sicyámānaḥ. 15 evá. mádāya uda-grābhásya. 16 indo *iti* su-páthā su-gā́ni. ghanā́-iva. duḥ-itā́ni vi-ghnán. snúnā. sā́nau (19). 17 śam-gáyīm jírá-dānum stúkā-iva. dhanva vi-cinván. indo *iti* (19. 21). 18 sya. pastyà-vān. 19 devá-tāte. snúnā. sahásra-dhāraḥ. vā́ja-sātau nṛi-sáhye. 20 yé a°. sómāḥ. yāta. 21 evá. devá-vītim. 22 yádi. vāvaśānā́ḥ. 23 dānu-dáḥ. dānu-pinváḥ. su-medhā́ḥ. 24 nṛi-cákshāḥ. rayi-pátiḥ.

ṇắm ṛitắm bharat súbhṛitaṃ cắrv índuḥ || 24 || árvāṅ̃ iva ṣrávase sātím áchéndrasya vāyór abhí vītím arsha | sá naḥ sahásrā bṛihatír ísho dā bhávā soma draviṇovít punānáḥ || 25 || 15 ||

devāvyò naḥ parishicyámānāḥ kshắyaṃ suvíraṃ dhanvantu sómāḥ | āyajyávaḥ sumatím viṣvávārā hótāro ná diviyájo mandrátamāḥ || 26 || evắ deva devátāte pavasva mahé soma psárase devapánaḥ | mahắṣ cid dhí shmási hitắḥ samaryé kṛidhí sushṭhāné ródasī punānáḥ || 27 || áṣvo nó krado vṛíshabhir yujānáḥ siṅhó ná bhīmó mánaso jávīyān | arvācínaiḥ pathíbhir yé rájishṭhā ắ pavasva saumanasám na indo || 28 || ṣatắṃ dhắrā devájātā asṛigran sahásram enāḥ kaváyo mṛijanti | índo sanítraṃ divá ắ pavasva puraetắsi maható dhánasya || 29 || divó ná sárgā asasṛigram áhnāṃ rắjā ná mitrám prá mināti dhírāḥ | pitúr ná putráḥ krátubhir yatāná ắ pavasva viṣé asyắ ájītim || 30 || 16 ||

prá te dhắrā mádhumatīr asṛigran vắrān yát pūtó atyéshy ávyān | pávamāna pávase dhắma gónāṃ jajñānáḥ sūryam apinvo arkaíḥ || 31 || kánikradad ánu pánthām ṛitásya ṣukró ví bhāsy amṛítasya dhắma | sá índrāya pavase matsarávān hinvānó vácam matíbhiḥ kavīnắm || 32 || divyáḥ suparṇó 'va cakshi soma pínvan dhārắḥ kármaṇā devávītau | éndo viṣa kalāṣam somadhānam krándann ihi sūryasyópa raṣmím || 33 || tisró váca īrayati prá váhnir ṛitásya dhītím bráhmaṇo manīshắm | gắvo yanti gópatim pṛichámānāḥ sómaṃ yanti matáyo vāvaṣānắḥ || 34 || sómaṃ gắvo dhenávo vāvaṣānắḥ sómaṃ víprā matíbhiḥ pṛichámānāḥ |

97, 24 sú-bhṛitam. 25 ácha í°. dāḥ bháva. dravinaḥ-vít. 26 deva-avyàḥ. pari-sicyámānāḥ. su-víram. ā-yajyávaḥ su-matím viṣvá-vārāḥ. divi-yájaḥ. 27 evá. deva-pắnaḥ. hí smási. sa-maryé. sushṭhāné *iti* su-sthāné ródasī *iti*. 28 indo *iti*. 29 dhārắḥ devá-jātāḥ. índo *iti*. purah-etā asi. 30 asyaí. 31 dhārắḥ. ati-éshi. 33 su-parṇáḥ áva. devá-vītau ắ indo *iti*. soma-dhānam. sūryasya úpa. 34 gó-patim. 35 víprāḥ.

sómaḥ sutáḥ pūyate ajyámānaḥ sóme arkás trishṭúbhaḥ sám navante || 35 || 17 ||

evá naḥ soma parishicyámāna á pavasva pūyámānaḥ svastí | índram á viśa bṛihatá ráveṇa vardháyā vácam janáyā púraṃdhim || 36 || á jágṛivir vípra ṛitá matīnáṃ sómaḥ punānó asadac camūshu | sápanti yám mithunáso níkāmā adhvaryávo rathirásaḥ suhástāḥ || 37 || sá punāná úpa sūre ná dhātóbhé aprā ródasī ví shá āvaḥ | priyá cid yásya priyasása ūtí sá tū dhánaṃ kāríṇe ná prá yaṅsat || 38 || sá vardhitá várdhanaḥ pūyámānaḥ sómo mīdhváñ abhí no jyótishāvīt | yénā naḥ pūrve pitáraḥ padajñáḥ svarvído abhí gā ádrim ushṇán || 39 || ákrāṇ samudráḥ prathamé vídharmaṇ janáyan prajá bhúvanasya rájā | vṛíshā pavítre ádhi sáno ávye bṛihát sómo vāvṛidhe suvāná índuḥ || 40 || 18 ||

mahát tát sómo mahisháś cakārāpáṃ yád gárbhó 'vṛiṇīta devān | ádadhād índre pávamāna ójo 'janayat sūrye jyótir índuḥ || 41 || mátsi vāyúm ishṭáye rádhase ca mátsi mitrávaruṇā pūyámānaḥ | mátsi śárdho márutam mátsi devān mátsi dyávāpṛithiví deva soma || 42 || ṛijúḥ pavasva vṛijinásya hantápāmīvām bádhamāno mṛídhaś ca | abhiśrīṇán páyaḥ páyasābhí gónām índrasya tvám táva vayám sákhāyaḥ || 43 || mádhvaḥ sūdam pavasva vásva útsaṃ vīráṃ ca na á pavasvā bhágaṃ ca | svádasvéndrāya pávamāna indo rayíṃ ca na á pavasvā samudrát || 44 || sómaḥ sutó dhárayātyo ná hítvā síndhur ná nimnám abhí vājy àkshāḥ | á

97, 35 tri-stúbhaḥ. 36 evá. pari-sicyámānaḥ. vardháya. janáya púram-dhim. 37 asadat. ní-kāmāḥ. su-hástaḥ. 38 dhātā á ubhé *iti* aprāḥ ródasī *iti*. sáḥ āvar *ity* āvaḥ. tú. 39 jyótishā ā°. yéna — padajñáḥ 62, 2. svaḥ-vídaḥ. 40 ví-dharman. pra-jáḥ. sānau. vavṛidhe. 41 cakāra a°. gárbhaḥ á°. ójaḥ á°. 42 dyávāpṛithiví *iti*. 43 hantá ápa á°. abhi-śrīṇán. páyasā a°. 44 pavasva (2). svádasva í°. indo *iti*. 45 dhárayā á°. vājí akshār *iti*.

yónim ványam asadat punānáḥ sám índur góbhir asarat sám adbhíḥ || 45 || 19 ||

eshá syá te pavata indra sómas camūshu dhíra uṣaté távasvān | svàrcakshā rathiráḥ satyáśushmaḥ kámo ná yó devayatắm ásarji || 46 || eshá pratnéna váyasā punānás tiró várpāṅsi duhitúr dádhānaḥ | vásānaḥ śárma trivárūtham apsú hóteva yāti sámaneshu rébhan || 47 || nú nas tvám rathiró deva soma pári srava camvòḥ pūyámānaḥ | apsú svádishṭho mádhumāṅ ṛitávā devó ná yáḥ savitá satyámanmā || 48 || abhí vāyúm vīty àrshā gṛiṇānò 'bhí mitráváruṇā pūyámānaḥ | abhí náram dhījávanam ratheshṭhắm abhíndram vṛíshaṇam vájrabāhum || 49 || abhí vástrā suvasanány arshābhí dhenúḥ sudúghāḥ pūyámānaḥ | abhí candrá bhártave no hiraṇyābhy áśvān rathíno deva soma || 50 || 20 ||

abhí no arsha divyá vásūny abhí víśvā párthivā pūyámānaḥ | abhí yéna drávinam aśnávāmābhy àrsheyám jamadagniván naḥ || 51 || ayá pavá pavasvainá vásūni māṅścatvá indo sárasi prá dhanva | bradhnáś cid átra váto ná jūtáḥ purumédhaś cit tákave náram dāt || 52 || utá na enā pavayá pavasvádhi śruté śravāyyasya tīrthé | shashṭím sahásrā naigutó vásūni vṛikshám ná pakvám dhūnavad ráṇāya || 53 || máhīmé asya vṛíshanáma śūshé māṅścatve vā príśane vā vádhatre | ásvāpayan nigútaḥ sneháyac cápāmítrāṅ ápācito acetáḥ || 54 || sám trí pavítrā vítatāny eshy ánv ékam dhāvasi pūyámānaḥ | ási bhágo ási dātrásya dātási maghávā maghávadbhya indo || 55 || 21 ||

97, 46 pavate. svàḥ-cakshāḥ. satyá-śushmaḥ. 47 tri-várūtham. hótā-iva. 48 nú. ṛitá-vā. satyá-manmā. 49 vīti a° gṛiṇānáḥ. a°. abhí. dhī-jávanam rathe-sthắm abhí í°. vájra-bāhum. 50 su -vasanắni arsha a°. su-dúghāḥ. hiraṇyā abhí. 51 abhí. aśnávāma abhí ā° jamadagni-vát. 52 pavásva enā. māṅścatvé indo *iti* (55). puru-médhaḥ. 53 pavasva á°. 54 máhi imé *iti*. vṛíshanắma śūshé *iti*. vádhatre *iti* ásvāpayat ni-gútaḥ sneháyat ca ápa a° ápa acítaḥ aca í°. 55 ví-tatāni. dātắ ási.

eshá viṣvavít pavate manīshí sómo víṣvasya bhúvanasya rājā | drapsáṅ īráyan vidátheshv índur ví váram ávyaṃ samáyāti yāti || 56 || índuṃ rihanti mahishá ádabdhāḥ padé rebhanti kaváyo ná gṛídhrāḥ | hinvánti dhírā daṣábhiḥ kshípābhiḥ sám añjate rūpám apáṃ rásena || 57 || tváyā vayám pávamānena soma bháre kṛitáṃ ví cinuyāma ṣáṣvat | tán no mitró váruṇo māmahantāṃ áditiḥ síndhuḥ pṛithiví utá dyaúḥ || 58 || 22 ||

98.

Ablíi no vājasátamaṃ rayím arsha puruspṛíham | índo sahásrabharṇasaṃ tuvidyumnáṃ vibhvāsáham || 1 || pári shyá suvānó avyáyaṃ ráthe ná vármāvyata | índur abhí drúṇā hitó hiyānó dhárābhir akshāḥ || 2 || pári shyá suvānó akshā índur ávye mádacyutaḥ | dhárā yá ūrdhvó adhvaré bhrājá naíti gavyayúḥ || 3 || sá hí tváṃ deva ṣáṣvate vásu mártāya dāṣúshe | índo sahasríṇaṃ rayím ṣatátmānaṃ vivāsasi || 4 || vayáṃ te asyá vṛitrahan váso vásvaḥ puruspṛíhaḥ | ní nédishṭhatamā ishāḥ syáma sumnásyādhrigo || 5 || dvír yám páñca sváyaṣasaṃ svásāro ádrisaṃhatam | priyám índrasya kāmyam prasnāpáyanty ūrmíṇaṃ || 6 || 23 ||

pári tyáṃ haryatáṃ hárim babhrúm punanti váreṇa | yó devān víṣvāṅ ít pári mádena sahá gáchati || 7 || asyá vo hy ávasā pánto dakshasádhanam | yáḥ sūríshu ṣrávo bṛihád dadhé svàr ṇá haryatáḥ || 8 || sá vāṃ yajñéshu mānavī índur janishṭa rodasī | devó devī girishṭhā ásredhan táṃ

97, 56 viṣva-vít. samáyā áti. 57 dhírāḥ. 58 tán no *etc.* 94, 16. — 98, 1 vāja-sātamam. puru-spṛíham índo *iti* sahásra-bharṇasam tuvi-dyumnám vibhva-sáham. 2 syáḥ. várma aº. akshār *iti* (3). 3 máda-cyutaḥ. ná éti. 4 índo *iti.* ṣatá-ātmānam. 5 v. t. a. v. 8, 24, 8. váso *iti.* puru-spṛíhaḥ. sumnásya adhrigo *ity* adhri-go. 6 svá-yaṣasam. ádri-saṃhatam. p. í. k. 18, 6. pra-snāpáyanti. 8 hí. daksha-sádhanam. ná. 9 mānavī *iti.* rodasī *iti.* devī *iti* giri-sthāḥ.

tuvishváṇi || 9 || índrāya soma pátave vṛitraghné pári shicyase | náre ca dákshiṇāvate devấya sadanāsáde || 10 || té pratnấso vyùshṭishu sómāḥ pavítre aksharan | apapróthantaḥ sanutár hurasċítaḥ prātás tấñ ápracetasaḥ || 11 || tám sakhāyaḥ purorúcam yūyấm vayấm ca sūráyaḥ | aṣyáma vấjagandhyam sanéma vấjapastyam || 12 || [24] ||

99.

Á haryatấya dhṛishṇáve dhánus tanvanti paúṁsyam | ṣukrấm vayanty ásurāya nirṇíjam vipấm ágre mahīyúvaḥ || 1 || ádha kshapá párishkṛito vấjāñ abhí prá gāhate | yádī vivásvato dhíyo hárim hinvánti yấtave || 2 || tám asya marjayāmasi mádo yá indrapấtamaḥ | yám gấva āsábhir dadhúḥ purá nūnấm ca sūráyaḥ || 3 || tám gấthayā purāṇyấ punānám abhy ànūshata | utó kṛipanta dhītáyo devánām nấma bíbhratīḥ || 4 || tám ṳkshámāṇam avyáye vấre punanti dharṇasím | dūtám ná pūrvácittaya á ṣāsate manīshíṇaḥ || 5 || [25] ||

sá punānó madíntamaḥ sómaṣ camūshu sīdati | paṣaú ná réta ādádhat pátir vacasyate dhiyáḥ || 6 || sá mṛijyate sukármabhir devó devébhyaḥ sutáḥ | vidé yád āsu saṃdadír mahír apó ví gāhate || 7 || sutá indo pavítrá á nṛíbhir yató ví nīyase | índrāya matsaríntamaṣ camūshv á ní shīdasi || 8 || [26] ||

100.

Abhí navante adrúhaḥ priyám índrasya kấmyam | vatsám ná pūrva áyuni jātám rihanti mātáraḥ || 1 || punāná

98, 9 tuvi-sváni. 10 í. s. p. IX, 11, 8. vṛitra-ghné. sicyase. sadana-sáde. 11 ví-ushṭishu. apa-próthantaḥ. huraḥ-cítaḥ prātár *iti*. ápra-cetasaḥ. 12 puraḥ-rúcam. vấja-gandhyam. vấja-pastyam. — 99, 1 niḥ-níjam. 2 pári-kṛitaḥ. yádi. 3 indra-pấtamaḥ. 4 abhí a° utó *iti*. 5 pūrvá-cittaye. 6 ā-dádhat. 7 sukárma -bhiḥ. sam-dadíḥ. 8 indo *iti* pavítre. sīdasi. — 100, 1 abhí. p. í. k. 18, 6. pūrve.

indav ā́ bhara sóma dvibárhasaṃ rayíṃ | tváṃ vásūni pushyasi víṣvāni dāśúsho gṛihé || 2 || tváṃ dhíyam manoyújaṃ sṛijá vṛishṭíṃ ná tanyatúḥ | tváṃ vásūni párthivā divyā́ ca soma pushyasi || 3 || pári te jigyúsho yathā dhā́rā sutásya dhāvati | ráṅhamāṇā vy àvyáyaṃ váraṃ vājíva sānasíḥ || 4 || krátve dákshāya naḥ kave pávasva soma dhā́rayā | índrāya pā́tave sutó mitráya váruṇāya ca || 5 || [27] ||

pávasva vājasā́tamaḥ pavítre dhā́rayā sutáḥ | índrāya soma víshṇave devébhyo mádhumattamaḥ || 6 || tváṃ rihanti mātáro hárim pavítre adrúhaḥ | vatsáṃ jātáṃ ná dhenávaḥ pávamāna vídharmaṇi || 7 || pávamāna máhi śrávas citrébhir yāsi raśmíbhiḥ | śárdhan támāṅsi jighnase víṣvāni dāśúsho gṛihé || 8 || tváṃ dyā́ṃ ca mahivrata pṛithivíṃ cā́ti jabhrishe | práti drāpím amuñcathāḥ pávamāna mahitvaná || 9 || [28] ||

Caturtho 'dhyāyaḥ.

101.

Púrójitī vo ándhasaḥ sutáya mādayitnáve | ápa śvā́naṃ śnathishṭana sákhāyo dīrghajihvyàm || 1 || yó dhā́rayā pāvakáyā pariprasyándate sutáḥ | índur ā́śvo ná kṛítvyaḥ || 2 || táṃ durósham abhí náraḥ sómaṃ viśvā́cyā dhiyā́ | yajñáṃ hinvanty ádribhiḥ || 3 || sutā́so mádhumattamāḥ sómā índrāya mandínaḥ | pavítravanto aksharan devā́n gachantu vo mádāḥ || 4 || índur índrāya pavata íti devā́so abruvan | vācás pátir makhasyate víśvasyéśāna ójasā || 5 || [1] ||

sahásradhāraḥ pavate samudró vācamīṅkhayáḥ | sómaḥ pátī rayīṇā́ṃ sákhéndrasya divé-dive || 6 || ayám pūshā́ ra-

---

100, 2 indo *iti*. dvi-bárhasam. 3 manaḥ-yújam śrijá. 4 ví a°. vāji-íva. 6 vāja-sātamaḥ. 7 ví-dharmaṇi. 9 mahi-vrata. ca áti. — 101, 1 puráḥ-jitī. dīrgha-jihvyàm. 2 pari-prasyándate. 3 abhí. 5 pavate. víśvasya í°. 6 sahásra-dhāraḥ. vācam -īṅkhayáḥ. pátiḥ. sákhā í°.

yír bhágaḥ sómaḥ punānó 'rshati | pátir víśvasya bhúmano vy ākhyad ródasī ubhé || 7 || sám u priyá anūshata gávo mádāya ghṛíshvayaḥ | sómāsaḥ kṛiṇvate pathấḥ pávamānāsa índavaḥ || 8 || yá ójishṭhas tám ấ bhara pávamāna śravấyyam | yáḥ páñca carshaṇír abhí rayíṃ yéna vánāmahai || 9 || sómāḥ pavanta índavo 'smábhyaṃ gātuvíttamāḥ | mitráḥ suvānấ arepásaḥ svādhyàḥ svarvídaḥ || 10 || 2 ||

sushvāṇấso vy ádribhiś citānā gór ádhi tvací | ísham asmábhyam abhítaḥ sám asvaran vasuvídaḥ || 11 || eté pūtấ vipaścítaḥ sómāso dádhyāśiraḥ | sūryāso ná dárśatāso jigatnávo dhruvấ ghṛité || 12 || prá sunvānásyāndhaso márto ná vṛita tád vácaḥ | ápa śvánam arādhásaṃ hatá makhám ná bhṛígavaḥ || 13 || ấ jāmír átke avyata bhujé ná putrá onyòḥ | sáraj jāró ná yóshaṇāṃ varó ná yónim āsádam || 14 || sá vīró dakshasādhano ví yás tastámbha ródasī | hárir pavítre avyata vedhấ ná yónim āsádam || 15 || ávyo vấrebhiḥ pavate sómo gávye ádhi tvací | kánikradad vṛíshā hárir índrasyābhy èti nishkṛitám || 16 || 3 ||

102.

Krāṇấ śíśur mahínāṃ hinvánn ṛitásya dídhitim | víśvā pári priyấ bhuvad ádhā dvitấ || 1 || úpa tritásya pāshyòr ábhakta yád gúhā padám | yajñásya saptá dhấmabhir ádha priyám || 2 || tríṇi tritásya dhārayā pṛishṭhéshv érayā rayím | mímīte asya yójanā ví sukrátuḥ || 3 || jajñānáṃ saptá mātáro vedhấm aśāsata śriyé | ayáṃ dhruvó rayīṇấṃ ciketa yát || 4 || asyá vraté sajóshaso víśve devấso adrúhaḥ | spārhấ bhavanti rántayo jushánta yát || 5 || 4 ||*

101, 7 ví a° ródasī *iti* ubhé *iti*. 10 pavante. gātuvít-tamāḥ. su-ādhyàḥ svaḥ-vídaḥ. 11 susvānásaḥ ví. citānāḥ. vasu-vídaḥ. 12 pūtấḥ vipaḥ-citaḥ. dádhi-āśiraḥ. dhruvấḥ. 13 sunvānásya á°. hatá. 14 sárat. ā-sádam (15). 15 daksha-sādhanaḥ. ródasī *iti*. vedhấḥ. 16 índrasya abhí eti niḥ-kṛitám. — 102, 3 ấ īraya. su-krátuḥ. 5 sa-jóshasaḥ. spārhấḥ.

yám ī gárbham ṛitāvṛídho dṛiṣé cárum ájījanan | kavím máṅhishṭham adhvaré puruspṛíham || 6 || samīcīné abhí tmánā yahví ṛitásya mātárā | tanvānā́ yajñám ānushág yád añjaté || 7 || krátvā ṣukrébhir akshábhir ṛiṇór ápa vrajám diváḥ | hinvánn ṛitásya dídhitim prádhvaré || 8 || 6 ||

103.

Prá punānáya vedháse sómāya váca údyatam | bhṛitím ná bharā matíbhir jújoshate || 1 || pári várāṇy avyáyā góbhir añjānó arshati | trí shadhásthā punānáḥ kṛiṇute háriḥ || 2 || pári kóṣam madhuṣcútam avyáye váre arshati | abhí vā́ṇīr ṛishīṇā́m saptá nūshata || 3 || pári ṇetā́ matīnā́m viṣvádevo ádābhyaḥ | sómaḥ punānáṣ camvòr viṣad dháriḥ || 4 || pári daívīr ánu svadhā́ índreṇa yābhi saráthaṃ | punānó vāghád vāghádbhir ámartyaḥ || 5 || pári sáptir ná vājayúr devó devébhyaḥ sutáḥ | vyānaṣíḥ pávamāno ví dhāvati || 6 || 6 ||

Shashṭho 'nuvākaḥ.

104.

Sákhāya á ní shīdata punānáya prá gāyata | ṣíṣuṃ ná yajñaíḥ pári bhūshata ṣriyé || 1 || sám ī vatsáṃ ná mātṛíbhiḥ ṣrijátā gayasā́dhanam | devāvyàm mádam abhí dvíṣavasam || 2 || punātā dakshasā́dhanaṃ yáthā ṣárdhāya vītáye | yáthā mitráya váruṇāya ṣáṃtamaḥ || 3 || asmábhyaṃ tvā vasuvídam abhí vā́ṇīr anūshata | góbhish ṭe várṇam abhí vāsayāmasi || 4 || sá no madānā́m pata índo devápsarā asi |

102, 6 īm *iti*. ṛita-vṛídhaḥ. puru-spṛíham. 7 samīcīné *iti* sam -īcīné. yahví *iti*. tanvānáḥ. 8 prá a°. — 103, 1 út-yatam. bhara. 2 sadha-sthā. 3 madhu-ṣcútam. 4 netā́. viṣvá-devaḥ. háriḥ. 5 sa-rátham. 6 vi-ānaṣíḥ. — 104, 1 sīdata. 2 īm *iti*. ṣrijáta gaya-sā́dhanam deva-avyàm. dví-ṣavasam. 3 punāta daksha -sā́dhanam. 4 vasu-vídam. góbhiḥ te. 5 pate índo *iti* devá -psarāḥ.

sákheva sákhye gātuvíttamo bhava || 5 || sánemi kṛidhy àsmád á rakshásaṃ káṃ cid atríṇam | ápádevaṃ dvayúm áṅho yuyodhi naḥ || 6 || 7 ||

105.

Táṃ vaḥ sakhāyo mádāya punānám abhí gāyata | śíśuṃ ná yajñaíḥ svadayanta gūrtíbhiḥ || 1 || sáṃ vatsá iva mātṛíbhir índur hinvānó ajyate | devāvír mádo matíbhiḥ párishkṛitaḥ || 2 || ayáṃ dákshāya sádhano 'yáṃ śárdhāya vītáye | ayáṃ devébhyo mádhumattamaḥ sutáḥ || 3 || gómān na indo áśvavat sutáḥ sudaksha dhanva | śúciṃ te várṇam ádhi góshu dīdharam || 4 || sá no harīṇām pata índo devápsarastamaḥ | sákheva sákhye náryo rucé bhava || 5 || sánemi tvám asmád áṅ ádevaṃ káṃ cid atríṇam | sāhvāṅ indo pári bádho ápa dvayúm || 6 || 8 ||

106.

Índram ácha sutá imé vríshaṇaṃ yantu hárayaḥ | śrushṭí jātásа índavaḥ svarvídaḥ || 1 || ayám bhárāya sānasír índrāya pavate sutáḥ | sómo jaítrasya cetati yáthā vidé || 2 || asyéd índro mádeshv á grābháṃ gṛibhṇīta sānasím | vájraṃ ca vríshaṇam bharat sám apsujít || 3 || prá dhanvā soma jágrivir índrāyendo pári srava | dyumántaṃ śúshmam á bharā svarvídam || 4 || índrāya vríshaṇam mádam pávasva viśvádarśataḥ | sahásrayāmā pathikṛíd vicakshaṇáḥ || 5 || 9 ||

asmábhyaṃ gātuvíttamo devébhyo mádhumattamaḥ | sa-

104, 5 sákhā-iva. gātuvít-tamaḥ. 6 kṛidhí a°. ápa á°. — 105, 1 ś. n. y. IX, 104, 1. 2 deva-avíḥ. pári-kṛitaḥ. 4 gó-mat. indo *iti*. su-daksha. 5 pate índo *iti* devápsaraḥ-tamaḥ sákhā-iva. 6 á. sahvān indo *iti*. — 106, 1 svaḥ-vídaḥ. 3 a. í. m. á IX, 1, 10. apsu-jít. 4 dhanva. í. p. s. VIII, 91. 3. bhara svaḥ-vídam. 5 viśvá-darśataḥ sahásra-yāmā pathi-kṛít vi-cakshaṇáḥ. 6 gātuvít-tamaḥ.

hásram yāhi pathíbhiḥ kánikradat ‖ 6 ‖ pávasva devávītaya índo dhárābhir ójasā | á kaláśam mádhumān soma naḥ sadaḥ ‖ 7 ‖ táva drapsá udaprúta índram mádāya vāvṛidhuḥ | tvám devāso amṛítāya kám papuḥ ‖ 8 ‖ á naḥ sutāsa indavaḥ punāná dhāvatā rayím | vṛishṭídyāyo rītyāpaḥ svarvídaḥ ‖ 9 ‖ sómaḥ punāná ūrmínāvyo váram ví dhāvati | ágre vācáḥ pávamānaḥ kánikradat ‖ 10 ‖ [10]

dhībhír hinvanti vājínam váne krīḷantam átyavim | abhí tripṛishṭhám matáyaḥ sám asvaran ‖ 11 ‖ ásarji kaláśāñ abhí mīḷhé sáptir ná vājayúḥ | punānó vácam janáyann asishyadat ‖ 12 ‖ pávate haryató hárir áti hvárāṅsi ráṅhyā | abhyárshan stotṛíbhyo vīrávad yáśaḥ ‖ 13 ‖ ayá pavasva devayúr mádhor dhárā asṛikshata | rébhan pavítram páry eshi viśvátaḥ ‖ 14 ‖ [11] ‖

107.

Párītó shiñcatā sutám sómo yá uttamám havíḥ | dadhanvāñ yó náryo apsv àntár á sushāva sómam ádribhiḥ ‖ 1 ‖ nūnám punānó 'vibhiḥ pári sravādabdhaḥ surabhíntaraḥ | suté cit tvāpsú madāmo ándhasā śrīṇánto góbhir úttaram ‖ 2 ‖ pári suvānáś cákshase devamádanaḥ krátur índur vicakshaṇáḥ ‖ 3 ‖ punānáḥ soma dhárayāpó vásāno arshasi | á ratnadhá yónim ṛitásya sīdasy útso deva hiraṇyáyaḥ ‖ 4 ‖ duhāná údhar divyám mádhu priyám pratnám sadhástham ásadat | āpṛíchyam dharúṇam vājy àrshati nṛíbhir dhūtó vicakshaṇáḥ ‖ 5 ‖ [12] ‖

punānáḥ soma jágṛivir ávyo váre pári priyáḥ | tvám

106, 7 devá-vītaye índo *iti*. 8 uda-prútaḥ. vavṛidhuḥ. 9 punānāḥ dhāvata. vṛishṭi-dyāvaḥ rīti-āpaḥ svaḥ-vidaḥ. 10 ūrmiṇā á°. 11 áti-avim. tri-pṛishṭhám. 12 asisyadat. 13 abhi-árshan. — 107, 1 pári i° siñcata. ap-sú a°. -susáva. 2 ávi-bhiḥ. srava á°. tvā a°. 3 deva-mádanaḥ. vi-cakshaṇáḥ (5. 7. 16). 4 dhárayā a°. ratna-dhāḥ. 5 údhaḥ. sadhástham ā a° ā-pṛíchyam. vājī a°.

vípro abhavó 'ṅgirastamo mádhvā yajñám mimiksha naḥ || 6 || sómo mīḍhvān pavate gātuvíttama ṛíshir vípro vicakshaṇáḥ | tváṃ kavír abhavo devavítama á sūryaṃ rohayo diví || 7 || sóma u shuvāṇáḥ sotṛíbhir ádhi shṇúbhir ávīnām | áśvayeva harítā yāti dhárayā mandráyā yāti dhárayā || 8 || anūpé gómān góbhir akshāḥ sómo dugdhábhir akshāḥ | samudráṃ ná saṃváraṇāny agman mandí mádāya toṣate || 9 || á soma suvānó ádribhis tiró várāṇy avyáyā | jáno ná purí camvòr viṣad dháriḥ sádo váneshu dadhishe || 10 || 13 ||

sá māmṛije tiró áṇvāni meshyò mīḷhé sáptir ná vājayúḥ | anumádyaḥ pávamāno manīshíbhiḥ sómo víprebhir ṛíkvabhiḥ || 11 || prá soma devávītaye síndhur ná pipye árṇasā | aṁśóḥ páyasā madiró ná jágrivir áchā kóśam madhuścútam || 12 || á haryáto árjune átke avyata priyáḥ sūnúr ná márjyaḥ | tám īṃ hinvanty apáso yáthā ráthaṃ nadíshv á gábhastyoḥ || 13 || abhí sómāsa āyávaḥ pávante mádyam mádam | samudrásyādhi vishṭápi manīshíṇo matsarāsaḥ svarvídaḥ || 14 || tárat samudrám pávamāna ūrmíṇā rājā devá ṛitám bṛihát | árshan mitrásya váruṇasya dhármaṇā prá hinvāná ṛitám bṛihát || 15 || 14 ||

nṛíbhir yemānó haryató vicakshaṇó rājā devāḥ samudríyaḥ || 16 || índrāya pavate mádaḥ sómo marútvate sutáḥ | sahásradhāro áty ávyàm arshati tám ī mṛijanty āyávaḥ || 17 || punānáś camū́ janáyan matíṃ kavíḥ sómo devéshu raṇyati | apó vásānaḥ pári góbhir úttaraḥ sídan váneshv avyata || 18 || távāhám soma rāraṇa sakhyá indo divé-dive |

107, 6 abhavaḥ á°. 7 gātuvít-tamaḥ. deva-vítamaḥ. 8 suvānáḥ. snú-bhiḥ. áśvayā-iva. 9 akshār *iti* (2). sam-váraṇāni. 10 háriḥ. 11 mamṛije. anu-mádyaḥ. 12 devá-vītaye. ácha. madhu-scútam. 14 samudrásya á°. svaḥ-vídaḥ. 15 árshat. 17 sahásra-dhāraḥ. īm *iti*. 18 camū́ *iti*. 19 táva a°. raraṇa sakhyé indo *iti*.

purūṇi babhro ní caranti mấm áva paridhíñr áti tấñ ihi || 19 || utấhấṃ náktam utá soma te dívā sakhyấya babhra údhani | ghṛiṇấ tápantam áti súryam paráḥ ṣakuná iva paptima || 20 || [15] ||

mṛijyámānaḥ suhastya samudré vấcấm invasi | rayím piṣáṅgam bahulám puruspṛíham pávamānābhy àrshasi || 21 || mṛijānó vấre pávamāno avyáye vṛíshấva cakrado váne | devấnāṃ sonia pavamāna nishkṛitấṃ góbhir añjānó arshasi || 22 || pávasva vấjasātaye 'bhí víṣvāni kấvyā | tvấṃ samudrám prathamó ví dhārayo devébhyaḥ soma matsaráḥ || 23 || sá tú pavasva pári párthivaṃ rájo divyấ ca soma dhármabhiḥ | tvấṃ víprāso matíbhir vicakshaṇa ṣubhráṃ hinvanti dhītíbhiḥ || 24 || pávamānā asṛikshata pavítram áti dhárayā | marútvanto matsará indriyấ háyā medhấm abhí práyāṅsi ca || 25 || apó vásānaḥ pári kóṣam arshatíndur hiyānáḥ sotṛíbhiḥ | janáyañ jyótir mandánā avīvaṣad gấḥ kṛiṇvānó ná nirṇíjam || 26 || [16] ||

108.

Pávasva mádhumattama índrāya soma kratuvíttamo mádaḥ | máhi dyukshátamo mádaḥ || 1 || yásya te pītvấ vṛishabhó vṛishāyáte 'syá pītấ svarvídaḥ | sá supráketo abhy àkramīd íshó 'chā vấjaṃ naítaṣaḥ || 2 || tvấṃ hy àṅgá daívyā pávamāna jánimāni dyumáttamaḥ | amṛitatvấya ghosháyaḥ || 3 || yénā návagvo dadhyáṅñ apornuté yéna víprāsa āpiré | devấnāṃ sumné amṛítasya cấruṇo yéna ṣrávāṅsy

---

107, 19 babhro *iti*. pari-dhín. 20 utá a°. babhro *iti*. 21 su-hastya. puru-spṛíham pávamāna abhí a°. 22 vṛishā áva. niḥ-kṛitám. 23 vấja-sātaye. 24 sá — rájo IX, 72, 8. vi -cakshaṇa. 25 indriyấḥ háyāḥ. 26 a. v. p. 18. arshati í. niḥ -níjam. — 108, 1 kratuvít-tamaḥ. 2 vṛisha-yáte. svaḥ-vídaḥ. su -práketaḥ abhí a° íshaḥ ácha. ná é°. 3 hí a°. 4 yéna náva -gvaḥ. apa-úrṇuté.

ānaśúḥ || 4 || eshá syá dhárayā sutó 'vyo várebhiḥ pavate madíntamaḥ | kríḷann ūrmír apám iva || 5 || 17 ||

yá usríyā ápyā antár áśmano nír gá ákṛintad ójasā | abhí vrajám tatnishe gávyam áśvyam varmíva dhṛishṇav á ruja || 6 || á sotā pári shiñcatāśvam ná stómam aptúram rajastúram | vanakrakshám udaprútam || 7 || sahásradhāram vṛishabhám payovṛídham priyám devāya jánmane | ṛiténa yá ṛitájāto vivāvṛidhé rájā devá ṛitám bṛihát || 8 || abhí dyumnám bṛihád yáśa íshas pate didīhí deva devayúḥ | ví kóśam madhyamám yuva || 9 || á vacyasva sudaksha camvòḥ sutó viśám váhnir ná vispátiḥ | vṛishṭím diváḥ pavasva rītím apám jínvā gávishṭaye dhíyaḥ || 10 || 18 ||

etám u tyám madacyútam sahásradhāram vṛishabhám dívo duhuḥ | víśvā vásūni bíbhratam || 11 || vṛíshā ví jajñe janáyann ámartyaḥ pratápañ jyótishā támaḥ | sá súshṭutaḥ kavíbhir nirṇíjam dadhe tridhátv asya dáṅsasā || 12 || sá sunve yó vásūnām yó rāyám ānetá yá íḷānām | sómo yáḥ sukshitīnām || 13 || yásya na índraḥ píbād yásya marúto yásya vāryamáṇā bhágaḥ | á yéna mitrāváruṇā kárāmaha éndram ávase mahé || 14 || índrāya soma pátave nṛíbhir yatáḥ svāyudhó madíntamaḥ | pávasva mádhumattamaḥ || 15 || índrasya hárdi somadhānam á viśa samudrám iva síndhavaḥ | júshṭo mitráya váruṇāya vāyáve divó vishṭambhá uttamáḥ || 16 || 19 ||

109.

Pári prá dhanvéndrāya soma svādúr mitráya pūshṇé

108, 5 ávyaḥ. 6 varmí-iva dhṛishṇo *iti*. 7 sota. siñcata á°. ap-túram rajaḥ-túram vana-krakshám uda-prútam. 8 sahásra -dhāram. payaḥ-vṛídham. ṛitá-jātaḥ vi-vavṛidhé. 10 su-daksha. jínva gó-ishṭaye. 11 mada-cyútam sahásra-dhāram. 12 pra -tápan. sú-stutaḥ. niḥ-níjam. tri-dhátu. 13 ā-netá. su-kshitīnām. 14 vā a°. kárāmahe á í°. 15 su-āyudháḥ. 16 soma-dhánam. — 109, 1 dhanva í°.

bhágāya || 1 || índras te soma sutásya peyāḥ krátve dákshāya víṣve ca devāḥ || 2 || evámṛitāya mahé kshāyāya sá ṣukró arsha divyáḥ pīyūshaḥ || 3 || pávasva soma mahán samudráḥ pitā devānām víṣvābhí dhāma || 4 || ṣukráḥ pavasva devébhyaḥ soma divé pṛithivyaí ṣám ca prajāyai || 5 || divó dhartāsi ṣukráḥ pīyūshaḥ satyé vídharman vājí pavasva || 6 || pávasva soma dyumní sudhāró mahám ávīnām ánu pūrvyáḥ || 7 || nṛíbhir yemānó jajñānáḥ pūtáḥ kshárad víṣvāni mandráḥ svarvít || 8 || índuḥ punānáḥ prajām urāṇáḥ kárad víṣvāni drávipāni naḥ || 9 || pávasva soma krátve dákshāyāṣvo ná niktó vājí dhánāya || 10 || [20] ||

tám te sotāro rásam mádāya punánti sómam mahé dyumnāya || 11 || ṣíṣum jajñānám hárim mṛijanti pavítre sómam devébhya índum || 12 || índuḥ pavishṭa cārur mádāyāpām upásthe kavír bhágāya || 13 || bíbharti cārv índrasya náma yéna víṣvāni vṛitrā jaghāna || 14 || píbanty asya víṣve devāso góbhiḥ ṣrītásya nṛíbhiḥ sutásya || 15 || prá suvānó akshāḥ sahásradhāras tiráḥ pavítram ví váram ávyam || 16 || sá vājy àkshāḥ sahásraretā adbhír mṛijānó góbhiḥ ṣrīṇānáḥ || 17 || prá soma yāhíndrasya kukshā nṛíbhir yemānó ádribhiḥ sutáḥ || 18 || ásarji vājí tiráḥ pavítram índrāya sómaḥ sahásradhāraḥ || 19 || añjánty enam mádhvo rásenéndrāya vṛishṇa índum mádāya || 20 || devébhyas tvā vṛithā pājase 'pó vásānam hárim mṛijanti || 21 || índur índrāya tosate ní tosate ṣrīnánn ugró riṇánn apáḥ || 22 || [21] ||

110.

Páry ū shú prá dhanva vājasātaye pári vṛitrāṇi sakshá-

109, 3 evá a°. 4 víṣvā a°. 5 pra-jāyai. 6 dhartā asi. ví-dharman. 7 su-dhāráḥ. 8 svaḥ-vít. 9 pra-jām 10 dákshāya á°. 13 mádāya a° upá-sthe. 16 akshār *iti* sahásra-dhāraḥ (19). 17 vājí akshār *iti* sahásra-retāḥ. 18 yāhi í°. 20 rásena í° vṛishṇe. — 110, 1 ūṁ *iti* sú. vāja-sātaye.

niḥ | dvishás tarádhyā ṛiṇayá na īyase || 1 || ánu hí tvā sutáṃ soma mádāmasi mahé samaryarájye | vájāñ abhí pavamāna prá gāhase || 2 || ájījano hí pavamāna sūryaṃ vidháre śákmanā páyaḥ | gójīrayā ráṅhamānaḥ púraṃdhyā || 3 || ájījano amṛita mártyeshv āñ ṛitásya dhármann amṛítasya cārunaḥ | sádāsaro vájam áchā sánishyadat || 4 || abhy-àbhi hí śrávasā tatárdithótsaṃ ná káṃ cij janapánam ákshitam | śáryābhir ná bháramāṇo gábhastyoḥ || 5 || ád īṃ ké cit páśyamānāsa ápyaṃ vasurúco divyá abhy ànūshata | vāraṃ ná devāḥ savitá vy ūrṇute || 6 || 22 ||

tvé soma pratháma vṛiktábarhïsho mahé vájāya śrávase dhíyaṃ dadhuḥ | sá tváṃ no vīrá vīryàya codaya || 7 || diváḥ pīyūsham pūrvyáṃ yád ukthyàm mahó gāḥád divá á nír adhukshata | índram abhí jáyamānaṃ sám asvaran || 8 || ádha yád imé pavamāna ródasī imá ca víśvā bhúvanābhí majmánā | yūthé ná nishṭhá vṛishabhó ví tishṭhase || 9 || sómaḥ punānó avyáye vāre śíśur ná krílan pávamāno akshāḥ | sahásradhāraḥ śatávāja índuḥ || 10 || eshá punānó mádhumāñ ṛitávéndrāyéndur pavate svādúr ūrmíḥ | vājasánir varivovíd vayodháḥ || 11 || sá pavasva sáhamānaḥ pṛitanyúñ sédhan rákshāṅsy ápa durgáhāṇi | svāyudháḥ sāsahván soma śátrūn || 12 || 23 ||

111.

Ayá rucá háriṇyā punānó víśvā dvéshāṅsi tarati svayúgvabhiḥ sūro ná svayúgvabhiḥ | dhárā sutásya rocate

---

110, 1 tarádhyai ṛiṇa-yāḥ. 2 samarye-rājye. 3 vi-dhāre. gó-jīrayā. púram-dhyā. 4 ā. sádā a°. ácha sánisyadat. 5 abhí -abhi. tatárditha ú°. cit jana-pānam. 6 vasu-rúcaḥ. abhí a°. ví ū°. 7 tvé *iti*. prathamāḥ vṛiktá-barhishaḥ. 9 imé *iti*. ródasī *iti*. bhúvanā a°. niḥ-sthāḥ. 10 akshār *iti* sahásra-dhāraḥ śatá-vājaḥ. 11 ṛitá-vā índrāya í°. vāja-sániḥ varivaḥ-vít vayaḥ -dhāḥ. 12 duḥ-gáhāni su-āyudháḥ sa°. — 111, 1 svayúgva-bhiḥ.

punānó arushó hárih | víśvā yád rūpá pariyáty ṛíkvabhih saptásyebhir ṛíkvabhih || 1 || tváṃ tyát paṇīnáṃ vido vásu sám mātṛíbhir marjayasi svá á dáma ṛitásya dhītíbhir dáme | parāváto ná sáma tád yátrā ránanti dhītáyah | tridhátubhir árushībhir váyo dadhe rócamāno váyo dadhe || 2 || púrvām ánu pradíśam yāti cékitat sáṃ raśmíbhir yatate darśató rátho daívyo darśató ráthah | ágmann ukthāni paúṃsyéndram jaítrāya harshayan | vájraś ca yád bhávatho ánapacyutā samátsv ánapacyutā || 3 || [24] ||

112.

Nānānáṃ vá u no dhíyo ví vratāni jánānām | takshā rishṭáṃ ruṭám bhishág brahmá sunvántam ichatíndrāyendo pári srava || 1 || járatībhir óshadhībhih parṇébhih śakunānām | kārmāró áśmabhir dyúbhir híraṇyavantam ichatíndrāyendo pári srava || 2 || kārúr ahám tató bhishág upalaprakshíṇī naná | nánādhiyo vasūyávó 'nu gá iva tasthiméndrāyendo pári srava || 3 || áśvo vólhā sukháṃ rátham hasanām upamantríṇah | śépo rómaṇvantau bhedaú vár ín mandúka ichatíndrāvendo pári srava || 4 || [25] ||

113.

Śaryaṇávati sómam índrah pibatu vṛitrahá | bálaṃ dádhāna ātmáni karishyán vīryàm mahád índrāyendo pári srava || 1 || á pavasva diśām pata ārjīkát soma mīḍhvah | ṛitavākéna satyéna śraddháyā tápasā sutá índrāyendo pári srava || 2 || parjányavṛiddham mahisháṃ tám sūryasya du-

---

111, 1 pari-yáti. saptá-āsyebhih. 2 své, dáme. yátra. tridhātu-bhih. 3 pra-díśam. paúṃsyā í°. ánapa-cyutā (2) samát-su. — 112, 1 vaí. ichati. índrāyendo *etc.* 8, 91, 3. 3 upala-prakshíṇī. nānā-dhiyah vasu-yávah ánu. tasthima. 4 su-khám. upa-mantríṇah. ít. — 113, 1 vṛitra-há. 2 pate. ṛita-vākéna. 3 parjánya-vṛiddham.

hitábharat | tám gandharváḥ práty agribhṇan tám sóme rásam ádadhur índrāyendo pári srava || 3 || ṛitám vádann ṛitadyumna satyám vádan satyakarman | śraddhám vádan soma rājan dhātrā soma párishkṛita índrāyendo pári srava || 4 || satyámugrasya bṛihataḥ sám śravanti sámsravāḥ | sám yanti rasíno rásāḥ punānó bráhmaṇā hara índrāyendo pári srava || 5 || 26 ||

yátra brahmā́ pavamāna chandasyàm vácam vádan | grávṇā sóme mahīyáte sómenānandám janáyann índrāyendo pári srava || 6 || yátra jyótir ájasram yásmiñ loké svàr hitám | tásmin mám dhehi pavamānāmṛíte loké ákshita índrāyendo pári srava || 7 || yátra rā́jā vaivasvató yátrāvaródhanam diváḥ | yátrāmúr yahvátīr ápas tátra mám amṛítam kṛidhíndrāyendo pári srava || 8 || yátrānukāmám cáraṇam trināké tridivé diváḥ | lokā́ yátra jyótishmantas tátra mám amṛítam kṛidhíndrāyendo pári srava || 9 || yátra kā́mā nikāmā́ś ca yátra bradhnásya vishṭápam | svadhā́ ca yátra tṛíptīś ca tátra mám amṛítam kṛidhíndrāyendo pári srava || 10 || yátrānandā́ś ca módāś ca múdaḥ pramúda ásate | kā́masya yátrāptáḥ kā́mās tátra mám amṛítam kṛidhíndrāyendo pári srava || 11 || 27 ||

114.

Yá índoḥ pávamānasyánu dhā́māny ákramīt | tám āhuḥ suprajā́ íti yás te somávidhan mána índrāyendo pári srava || 1 || ṛíshe mantrakṛítām stómaiḥ kā́śyapodvardháyan gíraḥ |

113, 3 duhitā́ ā́ a°. ā́ a°. 4 ṛita-dyumna. satya-karman. pári-kṛitaḥ. 5 satyám-ugrasya. sam-sravāḥ. hare. 6 sómena ā-nandám. pavamāna a°. ákshite. 8 yátra ava-ródhanam. yátra a°. kṛidhi (9—11). 9 yátra anu-kāmám. tri-nāké tri-divé. lokā́ḥ. 10 kā́māḥ ni-kāmā́ḥ. 11 yátra ā-nandā́ḥ. pra-múdaḥ. yátra ā°. — 114, 1 pávamānasya ánu. su-prajā́ḥ. soma ávidhat. 2 mantra -kṛítām. kā́śyapa ut-vardháyan.

sómaṃ namasya ṛ́jānaṃ yó jajñé vīrúdhām pátir índrāyendo pári srava || 2 || saptá díṣo nā́nāsūryāḥ saptá hótāra ṛitvíjaḥ | devā́ ādityā́ yé saptá tébhiḥ somābhí raksha na índrāyendo pári srava || 3 || yát te rājañ chṛitáṃ havís téna somābhí rakṣha naḥ | arā́tīvā́ mā́ nas tārīn mó ca naḥ kíṃ canā́mamad índrāyendó pári srava || 4 || [28] ||

Saptā́ṃo 'nuvākaḥ.

NAVAMAM MAṆḌALAM.

114, 3 nánā-sūryāḥ. ādityā́ḥ. soma abhí. 4 ṣṛitám. soma arāti-vā́. tārit mó *iti*. caná āmamat.

1.

Ágre bṛihánn ushásām ūrdhvó asthān nirjaganvấn támaso jyótishāgāt | agnír bhānúnā rúśatā śvāñga á jātó víśvā sádmāny aprāḥ || 1 || śá jātó gárbho asi ródasyor ágne cárur víbhṛita óshadhīshu | citráḥ śíśuḥ pári támāṅsy aktūn prá mātṛíbhyo ádhi kánikradat gāḥ || 2 || víshṇur itthá paramám asya vidvấñ jātó bṛihánn abhí pāti tṛitíyam | āśá yád asya páyo ákṛata svám sácetaso abhy àrcanty átra || 3 || áta u tvā pitubhṛíto jánitrīr annāvṛídham práti caranty ánnaiḥ | tá īm práty eshi púnar anyárūpā ási tvám vikshú mánushīshu hótā || 4 || hótāram citráratham adhvarásya yajñásya-yajñasya ketúm rúśantam | prátyardhim devásya-devasya mahná śriyá tv àgním átithim jánānām || 5 || śá tú vástrāny ádha péśanāni vásāno agnír nábhā pṛithivyáḥ | arushó jātáḥ pádā íḷāyāḥ puróhito rājan yakshīhá devấn || 6 || ấ hí dyávāpṛithiví agna ubhé sádā putró ná mātárā tatántha | prá yāhy áchośató yavishṭhátha vaha sahasyeha devấn || 7 || 29 ||

1, 1 asthāt niḥ-jaganvấn. jyótishā á a°. su-áṅgaḥ. 2 ví -bhṛitaḥ. 3 śá-cetasaḥ abhí a°. 4 pitu-bhṛítaḥ. anna-vṛídham. anyá-rūpāḥ. 5 citrá-ratham. práti-ardhim. tú a°. 6 padé. purúḥ-hitaḥ. yakshi ihá. 7 dyávāpṛithiví *iti* agne ubhé *iti*. ácha u° yavishṭha átha á. sahasya ihá.

2.

Piprīhí devắñ uṣató yavishṭha vidvắñ ṛitūñr ṛitupate yajeha | yé daívyā ṛitvíjas tébhir agne tvám hótṛīṇām asy áyajishṭhaḥ || 1 || véshi hotrám utá potrám jánānām mandhātási draviṇodá ṛitávā | svắhā vayắm kṛiṇávāmā haviṁshi devó devắn yajatv agnír árhan || 2 || á devắnām ápi pánthām aganma yác chaknávāma tád ánu právoḷhum | agnír vidvắn sá yajāt séd u hótā só adhvarắn sá ṛitún kalpayāti || 3 || yád vo vayắm praminắma vratắni vidúshām devā ávidushṭarāsaḥ | agnísh ṭád víṣvam á priṇāti vidvắn yébhir devắñ ṛitúbhiḥ kalpáyāti || 4 || yát pākatrā mánasā dīnádakshā ná yajñásya manvaté mắrtyāsaḥ | agnísh ṭád dhótā kratuvíd vijānán yájishṭho devắñ ṛituṣó yajāti || 5 || víṣveshām hy àdhvaráṇām ánīkam citrám ketúm jánitā tvā jajána | sá á yajasva nṛivátīr ánu kshắ spārhắ íshaḥ kshumátīr viṣvájanyāḥ || 6 || yám tvā dyávāpṛithiví yám tvắpas tváshṭā yám tvā sujánimā jajána | pánthām ánu pravidvắn pitṛiyắṇam dyumád agne samidhānó ví bhāhi || 7 || 30 ||

3.

Inó rājann aratíḥ sámiddho raúdro dákshāya sushumắñ adarṣi | cikíd ví bhāti bhāsá bṛihatắsiknīm eti rúṣatīm apắjan || 1 || kṛishṇắm yád énīm abhí várpasā bhűj janáyan yóshām bṛihatáḥ pitúr jắm | ūrdhvám bhānúm súryasya stabhāyán divó vásubhir aratír ví bhāti || 2 || bhadró bhadráyā sácamāna ắgāt svásāram jāró abhy èti paścắt | su-

---

2, 1 ṛitu-pate yaja ihá. ắ-yajishṭhaḥ. 2 v. h. u. p. 76, 4. mandhātắ asi draviṇaḥ-dắḥ ṛitá-vā. kṛiṇávāma. 3 yát ṣ°. prá -voḷhum. sáḥ ít. 4 pra-minắma. ávidur-tarāsaḥ agníḥ tát. 5 dīná -dakshāḥ. agníḥ tát hótā kratu-vít vi-jānán. 6 hí a°. kshắḥ. viṣvá-janyāḥ. 7 dyắvāpṛithiví *iti*. tvā ắ°. su-jánimā. pra-vidvắn pitṛi-yắṇam. sam-idhānáḥ. — 3, 1 sám-iddhaḥ. susu-mắn. bṛihatắ ắ°. apa-ájan. 2 bhűt. 3 ắ a°. abhí eti. su-praketaíḥ.

praketaír dyúbhir agnír vitíshṭhan rúṣadbhir várṇair abhí rāmám asthāt || 3 || asyá yámāso bṛihaté ná vagnún índhānā agnéḥ sákhyuḥ ṣivásya | íḍyasya vríshṇo bṛihatáḥ svāso bhámāso yámann aktávaṣ cikitre || 4 || svaná ná yásya bhámāsaḥ pávante rócamānasya bṛihatáḥ sudívaḥ | jyéshṭhebhir yás téjishṭhaiḥ krīḷumádbhir várshishṭhebhir bhānúbhir nákshati dyám || 5 || asyá ṣúshmāso dadṛiṣānápaver jéhamānasya svanayan niyúdbhiḥ | pratnébhir yó rúṣadbhir devátamo ví rébhadbhir aratír bháti víbhvā || 6 || sá á vakshi máhi na á ca satsi divásprithivyór aratír yuvatyóḥ | agníḥ sutúkaḥ sutúkebhir áṣvai rábhasvadbhī rábhasvāñ éhá gamyāḥ || 7 || 31 ||

4.

Prá te yakshi prá ta iyarmi mánma bhúvo yáthā vándyo no háveshu | dhánvann iva prapá asi tvám agna iyaksháve pūráve pratna rājan || 1 || yáṃ tvā jánāso abhí saṃcáranti gáva ushṇám iva vrajáṃ yavishṭha | dūtó devánām asi mártyānām antár mahāṅṣ carasi rocanéna || 2 || ṣíṣuṃ ná tvā jényaṃ vardháyantī mātá bibharti sacanasyámānā | dhánor ádhi pravátā yāsi háryañ jígīshase paṣúr ivávasṛishṭaḥ || 3 || mūrá amūra ná vayáṃ cikitvo mahitvám agne tvám aṅgá vitse | ṣáye vavríṣ cárati jihváyādán rerihyáte yuvatíṃ viṣpátiḥ sán || 4 || kúcij jāyate sánayāsu návyo váne tasthau palitó dhūmáketuḥ | asnātápo vṛishabhó ná prá veti sácetaso yám parṇáyanta mártāḥ || 5 || tanūtyájeva táskarā vanargú raṣanābhir daṣábhir abhy àdhītām | iyáṃ te agne

---

3, 3 vi-tíshṭhan. 4 su-āsaḥ. 5 svanāḥ. su-dívaḥ. 6 dadṛiṣāná-paveḥ. niyút-bhiḥ. ví-bhvā. 7 diváḥprithivyóḥ. su-túkaḥ su-túkebhiḥ áṣvaiḥ rábhasvat-bhiḥ. á iha. — 4, 1 te. pra-pā. agne. 2 sam-cáranti. 3 paṣúr-iva áva-sṛishṭaḥ. 4 jihváyā a°. 5 kú -cit dhūmá-ketuḥ asnātā ā°. sá-cetasaḥ. pra-náyanta. 6 tanūtyájā -iva. vanargú *iti*. abhí a°.

návyasī manīshā́ yukshvā́ rátham ná śucáyadbhir áṅgaiḥ || 6 || bráhma ca te jātavedo námaś ceyáṃ ca gíḥ sádam íd várdhanī bhūt | rákshā ṇo agne táṇayāni tokā́ rákshotá nas tanvò áprayuchan || 7 || [32] ||

5.

Ékaḥ samudró dharúṇo rayīṇā́m asmád dhṛidó bhū́rijanmā ví cashṭe | síshakty ū́dhar niṇyór upástha útsasya mádhye níhitam padáṃ véḥ || 1 || samānáṃ nīḷáṃ vríshaṇo vásānāḥ sáṃ jagmire mahishā́ árvatībhiḥ | ṛitásya padáṃ kaváyo ní pānti gúhā nā́māni dadhire párāṇi || 2 || ṛitāyínī māyínī sáṃ dadhāte mitvā́ śíśuṃ jajñatur vardháyantī | víśvasya nā́bhiṃ cárato dhruvásya kavéś cit tántum mánasā viyántaḥ || 3 || ṛitásya hí vartanáyaḥ sújātam ísho vā́jāya pradívaḥ sácante | adhīvāsáṃ ródasī ṇāvasāné ghṛitaír ánnair vāvṛidhāte mádhūnām || 4 || saptá svásṛīr árushīr vāvaśānó vidvā́n mádhva új jabhārā dṛiśé kám | antár yeme antárikshe purājā́ ichán vavrím avidat pūshaṇásya || 5 || saptá maryā́dāḥ kaváyas tatakshus tā́sām ékām íd abhy àṅhuró gāt | āyór ha skambhá upamásya nīḷé pathā́ṃ visargé dharúṇeshu tasthaú || 6 || ásac ca sác ca paramé vyòman dákshasya jánmann áditer upásthe | agnír ha naḥ pra thamajā́ ṛitásya pū́rva áyuni vṛishabhā́ś ca dhenúḥ || 7 || [33] ||

Pañcamo 'dhyāyaḥ.

6.

Ayáṃ śá yásya śármann ávobhir agnér édhate jaritā́-

4, 6 yukshvá. 7 jāta-vedaḥ. ca i°. r. ṇ. a. IV, 3, 14. ráksha utá. ápra-yuchan. — 5, 1 hṛidáḥ bhū́ri-janmā. śísakti ū́dhaḥ. upá -sthe. ní-hitam. vér *iti* véḥ. ṛitayínī *ity* ṛita-yínī māyínī *iti*. dadhāte *iti*. vardháyantī *iti*. ví-yántaḥ. 4 sú-jātam. pra-dívaḥ. ródasī *iti* vavasāné *iti*. vavṛidhāte *iti*. 5 út jabhāra. purā-jāḥ. 6 abhí a°. upa-másya. vi-sargé. 7 ásat. sát. ví-oman. upá -sthe. prathama-jāḥ. pū́rve. — 6, 1 jaritā́ a°.

bhíshṭau | jyéshṭhebhir yó bhānúbhir ṛishūṇám paryéti párivīto vibhāvā || 1 || yó bhanúbhir vibhávā vibháty agnír devébhir ṛitávājasraḥ | á yó vivāya sakhyá sákhibhyó 'parihvṛito átyo ná sáptiḥ || 2 || íṣe yó víṣvasyā devávīter íṣe viṣváyur usháso vyùshṭau | á yásmin maná havíṁshy agnáv árishṭaratha skabhnáti ṣūshaíḥ || 3 || ṣūshébhir vṛidhó jushāṇó arkaír devāñ áchā raghupátvā jigāti | mandró hótā sá juhvà yájishṭhaḥ sámmiṣlo agnír á jigharti devān || 4 || tám usrām índraṃ ná réjamānam agníṃ gīrbhír námobhir á kṛiṇudhvam | á yáṃ víprāso matíbhir gṛiṇánti jātávedasaṃ juhvàṃ sahānām || 5 || sám yásmin víṣvā vásūni jagmúr váje nāṣvāḥ sáptīvanta évaiḥ | asmé ūtír índravātatamā arvācīnā agna á kṛiṇushva || 6 || ádhā hy àgne mahná nishádyā sadyó jajñānó hávyo babhūtha | táṃ te devāso ánu kétam āyann ádhāvardhanta prathamāsa úmāḥ || 7 || 1 ||

7.

Svastí no divó agne pṛithivyā viṣváyur dhehi yajáthāya deva | sácemahi táva dasma praketaír urushyá ṇa urúbhir deva ṣáṅsaiḥ || 1 || imā agne matáyas túbhyaṃ jātā gólbhir áṣvair abhí gṛiṇanti rádhaḥ | yadá te márto ánu bhógam ānaḍ váso dádhāno matíbhiḥ sujāta || 2 || agním manye pitáram agním āpím agním bhrātaraṃ sádam ít sákhāyam | agnér ánīkam bṛihatáḥ saparyaṃ diví ṣukrám yajatám sūryasya || 3 || sidhrā agne dhíyo asmé sánutrīr yáṃ trāyase dáma á nítyahotā | ṛitávā sá rohídaṣvaḥ purukshúr dyúbhir

---

6, 1 pari-éti pári-vītaḥ. 2 vi-bháti. ṛitá-vā á°. sákhi-bhyaḥ ápari-hvṛitaḥ. 3 víṣvasyāḥ devá-viteḥ. viṣvá-āyuḥ. ví-ushṭau. árishṭa-rathaḥ. 4 ácha raghu-pátvā. sám-miṣlaḥ. 5 jatá-vedasam. 6 ná á° sápti-vantaḥ. asmé *iti*. índravāta-tamāḥ. agne. 7 ádha hí a°. ni-sádya. ádha a°. — 7, 1 prithivyáḥ viṣvá-āyuḥ. pra-ketaíḥ urushyá naḥ. 2 jātáḥ. yadá-ánad 163, 7. váso *iti*. su-jāta (6). 4 asmé *iti*. dáme. nítya-hotā ṛitá-vā. rohít-aṣvaḥ puru-kshúḥ.

asmā áhabhir vāmám astu || 4 || dyúbhir hitám mitrám iva prayógam pratnám ṛitvíjam adhvarásya jārám | bāhúbhyām agním āyávo 'jananta vikshú hótāraṃ ny àsādayanta || 5 || svayáṃ yajasva diví deva devā́n kíṃ te pā́kaḥ kṛiṇavad ápracetāḥ | yáthā́yaja ṛitúbhir deva devā́n evā́ yajasva tanvàṃ sujāta || 6 || bhávā no agne 'vitótá gopā́ bhávā vayaskṛíd utá no vayodhā́ḥ | rā́svā ca naḥ sumaho havyádātiṃ trā́svotá nas tanvò áprayuchan || 7 || 2 ||

8.

Prá ketúnā bṛihatā́ yāty agnír ā́ ródasī vṛishabhó roravīti | diváṣ cid ántāñ upamā́ñ úd ānaḷ apā́m upásthe mahishó vavardha || 1 || mumóda gárbho vṛishabháḥ kakúdmān asremā́ vatsáḥ ṣímīvāñ arāvīt | sá devátāty údyatāni kṛiṇváñ-svéshu ksháyeshu prathamó jigāti || 2 || ā́ yó mūrdhā́nam pitṛ́ór árabdha ny àdhvaré dadhire sū́ro árṇaḥ | ásya pátmann árushīr áṣvabhudhnā ṛitásya yónau tanvò jushanta || 3 || ushá-usho hí vaso ágram éshi tváṃ yamáyor abhavo vibhā́vā | ṛitā́ya saptá dadhishe padā́ni janáyan mitráṃ tanvè svā́yai || 4 || bhúvaṣ cákshur mahá ṛitásya gopā́ bhúvo váruṇo yád ṛitā́ya véshi | bhúvo apā́ṃ nápāj jātavedo bhúvo dūtó yásya havyáṃ jújoshaḥ || 5 || 3 ||

bhúvo yajñásya rájasaṣ ca netā́ yátrā niyúdbhiḥ sácase ṣivā́bhiḥ | diví mūrdhā́naṃ dadhishe svarshā́ṃ jihvā́m agne cakṛishe havyavā́ham || 6 || asyá tritáḥ krátunā vavré antár ichán dhītím pitúr évaiḥ párasya | sacasyámānaḥ pitrór upásthe jāmí bruvāṇá ā́yudhāni veti || 7 || sá pítryāṇy ā́yu-

---

7, 4 asmai. 5 pra-yógam. ní a°. 6 ápra-cetāḥ yáthā á°. evá. 7 bháva. avitā́ utá gopā́ḥ bháva vayaḥ-kṛít. vayaḥ-dhā́ḥ rā́sva. su-mahaḥ havyá-dātim trā́sva utá. ápra-yuchan. — 8, 1 ā́ r. v. r. VI, 73, 1. upa-mā́n. upá-sthe (7). 2 út-yatāni. 3 ní a°. áṣva-budhnāḥ. 4 vaso *iti*. 5 gopā́ḥ. nápāt jā́ta-vedaḥ. 6 yátra niyút-bhiḥ. svaḥ-sā́m. havya-vā́ham.

dhāni vidvấn índreshita āptyó abhy àyudhyat | triṣīrsháṇaṃ saptáraśmiṃ jaghanvấn tvāshṭrásya cin níḥ sasṛije tritó gấḥ || 8 || bhūríd índra udínakshantam ójo 'vābhinat sátpatir mányamānam | tvāshṭrásya cid viśvárūpasya gónām ācakrāṇás tríṇi śīrshấ párā vark || 9 || 4 ||

9.

Ấpo hí shṭhā mayobhúvas tấ na ūrjé dadhātana | mahé ráṇāya cákshase || 1 || yó vaḥ śivátamo rásas tásya bhājayatehá naḥ | uśatír iva mātáraḥ || 2 || tásmā áram gamāma vo yásya kshāyāya jínvatha | ấpo janáyathā ca naḥ || 3 || śám no devír abhíshṭaya ấpo bhavantu pītáye | śám yór abhí sravantu naḥ || 4 || íśānā váryāṇām kshāyantīś carshaṇīnām | apó yācāmi bheshajám || 5 || apsú me sómo abravīd antár víśvāni bheshajấ | agníṃ ca viśvaśambhuvam || 6 || ápaḥ pṛiṇītá bheshajám várūtham tanvè máma | jyók ca sūryam dṛiśé || 7 || idám āpaḥ prá vahata yát kím ca duritám máyi | yád vāhám abhidudróha yád vā śepá utānṛitam || 8 || ápo adyánv acārisham rásena sám agasmahi | páyasvān agna ấ gahi tám mā sám sṛija várcasā || 9 || 5 ||

10.

Ó cit sákhāyam sakhyấ vavṛityām tiráḥ purú cid arṇaváṃ jaganvấn | pitúr nápātam ấ dadhīta vedhá ádhi kshámi pratarám dídhyānaḥ || 1 || ná te sákhā sakhyám vashṭy etát sálakshmā yád víshurūpā bhávāti | mahás putráso ásurasya

---

8, 8 índra-ishitaḥ. abhi a° tri-śīrshṇam sapta-raśmim. cit. 9 bhūri ít. ut-ínakshantam ójaḥ áva a° sát-patiḥ. viśvá-rūpasya. ā-cakrāṇáḥ. varg *iti* vark. — 9, 1 sthá mayaḥ-bhúvaḥ tấḥ. 2 bhājayata ihá. 3 tásmai. janáyatha. 4 abhíshṭaye. 5 íśānāḥ. 6—9 = 23, 20—23. — 10, 1 ó *iti*. purú. 2 sá-lakshmā. víshu-rūpā.

vīrā́ divó dhartára urviyā́ pári khyan || 2 || uṣánti ghā té amṛ́tāsa etád ékasya cit tyajásam mártyasya | ní te mā́no mánasi dhāyy asmé jányuḥ pátis tanvàm ā́ viviśyāḥ || 3 || ná yát purā́ cakṛmā́ kád dha nūnám ṛtā́ vádanto ánṛtam rapema | gandharvó apsv ápyā́ ca yóshā sā́ no nā́bhiḥ paramā́m jāmí tán nau || 4 || gárbhe nú nau janitā́ dámpatī kar devás tváshṭā savitā́ viśvárūpaḥ | nākir asya prá minanti vratā́ni véda nāv asyá pṛithiví utá dyaúḥ || 5 || 6 ||

kó asyá veda prathamásyāhnaḥ ká īṃ dadarśa ká ihá prá vocat | bṛihán mitrásya váruṇasya dhā́ma kád u brava āhano vícyā nṛ́n || 6 || yamásya mā yamyàm kā́ma ā́gan samāné yónau sahaśéyyāya | jāyéva pátye tanvàm riricyām ví cid vṛiheva ráthyeva cakrā́ || 7 || ná tishṭhanti ná ní mishanty eté devā́nām spáśa ihá yé cáranti | anyéna mád āhano yāhi tū́yam téna ví vṛiha ráthyeva cakrā́ || 8 || rā́trībhir asmā́ áhabhir daśasyet sū́ryasya cákshur múhur ún mimīyāt | divá pṛithivyā́ mithunā́ sábandhū yamír yamásya bibhṛiyād ájāmi || 9 || ā́ ghā tā́ gachān úttarā yugā́ni yátra jāmáyaḥ kṛiṇávann ájāmi | úpa barbṛihi vṛishabhā́ya bāhúm anyā́m ichasva subhage pátim mát || 10 || 7 ||

kím bhrā́tāsad yád anāthā́m bhávāti kím u svásā yán nírṛitir nigáchāt | kā́mamūtā bahv ètád rapāmi tanvà me tanvàm sám pipṛigdhi || 11 || ná vā́ u te tanvà tanvàm sám papṛicyām pāpám āhur yáḥ svásāram nigáchāt | anyéna mát pramúdaḥ kalpayasva ná te bhrātā́ subhage vashṭy etát || 12 || bató batāsi yama naivá te máno hṛídayam cā-

---

10, 2 vīrā́ḥ. 3 gha. asmé *iti*. 4 cakṛimá. ha. ap-sú. tát. 5 dámpatī *iti* dám-patī. viṣvá-rūpaḥ. pṛithivī́. 6 prathamásya á°. bṛihát. 7 ā́ a°. saha-śéyyāya jāyā́-iva. ráthyā-iva (8). 9 asmai. út. sábandhū *iti* sá-bandhū. 10 gha. su-bhage (12). 11 bhrā́tā a°. yát níḥ-ṛitiḥ ni-gáchāt kā́ma-mūtā bahú e°. 12 vaí. ni-gáchāt. pra-múdaḥ. 13 bata asi. ná evá. ca a°.

vidāma | anyá kíla tvám kakshyèva yuktám pári shvajāte líbujeva vṛikshám || 13 || anyám ū shú tvám yamy anyá u tvám pári shvajāte líbujeva vṛikshám | tásya vā tvám mána ichá sá vā távádhā kṛiṇushva saṃvídaṃ súbhadrām || 14 || 8 ||

11.

Vṛíshā vríshṇe duduhe dóhasā diváḥ páyāṅsi yahvó áditer ádābhyaḥ | víṣvaṃ sá veda váruṇo yáthā dhiyá sá yajñíyo yajatu yajñíyāṅ ṛitún || 1 || rápad gandharvír ápyā ca yóshaṇā nadásya nádé pári pātu me mánaḥ | ishṭásya mádhye áditir ní dhātu no bhrátā no jyeshṭháḥ prathamó ví vocati || 2 || só cin nú bhadrá kshumátī yáśasvaty ushá uvāsa mánave svàrvatī | yád īm uśántam uśatám ánu krátum agníṃ hótāraṃ vidáthāya jíjanan || 3 || ádha tyáṃ drapsáṃ vibhvàṃ vicakshaṇáṃ vír ábharad ishitáḥ śyenó adhvaré | yádī víśo vṛiṇáte dasmám áryā agníṃ hótāram ádha dhír ajāyata || 4 || sádāsi raṇvó yávaseva púshyate hótrābhir agne mánushaḥ svadhvaráḥ | víprasya vā yác chasámāná ukthyàṃ vájaṃ sasaváṅ upayási bhūríbhiḥ || 5 || 9 ||

úd īraya pitárā jārá á bhágam íyakshati haryató hṛittá ishyati | vívakti váhniḥ svapasyáte makhás tavishyáte ásuro vépate matí || 6 || yás te agne sumatím márto ákshat sáhasaḥ sūno áti sá prá ṣṛiṇve | ísham dádhāno váhamāno áśvair á sá dyumáṅ ámavān bhūshati dyúṃ || 7 || yád agna eshá sámitir bhávāti devī devéshu yajatā yajatra | rátnā ca yád vibhájāsi svadhāvo bhāgáṃ no átra vásumantaṃ vītāt

---

10, 13 kakshyā́-iva. svajāte líbujā-iva. 14 uṁ *iti* sú. ichá. táva ádha. sam-vídam sú-bhadrām. — 11, 3 so *iti* cit. yáśasvatī. 4 vi-bhvàm vi-cakshaṇám. ā́ a°. yádi. 5 sádā asi. yávasā́-iva. su-adhvaráḥ. yát s°. upa-yā́si. 6 su-apasyaté. 7 su-matím. sūno *iti*. 8 agne. sám-itiḥ. vi-bhájāsi.

|| 8 || śrudhí no agne sádane sadhásthe yukshvá rátham amṛítasya dravitnúm | á no vaha ródasī deváputre mákir devánām ápa bhūr ihá syāḥ || 9 || 10 ||

12.

Dyávā ha kshámā prathamé ṛiténābhiśrávé bhavataḥ satyavácā | devó yán mártān yajáthāya kṛiṇván sídad dhótā pratyáñ svám ásum yán || 1 || devó deván paribhúr ṛiténa váhā no havyám prathamáś cikitván | dhūmáketuḥ samídhā bhárījīko mándró hótā nítyo vācá yájīyān || 2 || svávṛig devásyāmṛítam yádī gór áto jātáso dhārayanta urví | víśve devá ánu tát te yájur gur duhé yád énī divyám ghṛitám váḥ || 3 || árcānū vām várdhāyápo ghṛitasnū dyávābhūmī śṛiṇutám rodasī me | áhā yád dyávó 'sunītim áyan mádhvā no átra pitárā śiśītām || 4 || kím svin no rájā jagṛihe kád asyáti vratám cakṛimā kó ví veda | mitráś cid dhí shmā juhurāṇó devāñ chlóko ná yātám ápi vájo ásti || 5 || 11 ||

durmántv átrāmṛítasya nāma sálakshmā yád víshurūpā bhávāti | yamásya yó manávate sumántv ágne tám ṛishva pāhy áprayuchan || 6 || yásmin devá vidáthe mādáyante vivásvataḥ sádane dhāráyante | súrye jyótir ádadhur māsy àktūn pári dyotanim carato ájasrā || 7 || yásmin devá mánmani saṃcáranty apīcyè ná vayám asya vidma | mitró no átrāditir ánāgān savitá devó váruṇāya vocat || 8 || śrudhí no agne sádane sadhásthe yukshvá — || 9 || 12 ||

11, 9 śrudhí. sadhá-sthe yukshvá. ródasī *iti* deváputre *iti* devá -putre. — 12, 1 prathamé *iti* ṛiténa abhi-śrávé. satya-vácā. yát. hótā. 2 pari-bhūḥ. váha. dhūmá-ketuḥ sam-ídhā bhāḥ-ṛijīkaḥ. 3 devásya a° yádi. dhārayante urví *iti*. vār *iti* váḥ. 4 várdhāya á° ghṛitasnū *iti* ghṛita-snū dyávābhūmī *iti*. rodasī *iti*. dyávaḥ ásu -nītim. 5 svit. asya áti. cakṛima. hí sma. ślókaḥ. 6 duḥ -mántu átra a°. s. y. v. bh. X, 10, 2. su-mántu. ápra-yuchan. 7 devāḥ (8). māsí a°. 8 sam-cáranti. átra á°.

13.

Yujé vām bráhma pūrvyáṃ námobhir ví ślóka etu pathyèva sūréḥ | śṛiṇvántu víśve amṛítasya putrá á yé dhámāni divyáni tasthúḥ || 1 || yamé iva yátamāne yád aítam prá vām bharan mánushā devayántaḥ | á sīdatam svám u lokáṃ vídāne svāsasthé bhavatam índave naḥ || 2 || páñca padáni rupó ánv arohaṃ cátushpadīm ánv emi vraténa | aksháreṇa práti mimā etám ṛitásya nábhāv ádhi sám punāmi || 3 || devébhyaḥ kám avṛiṇīta mṛityúm prajáyai kám amṛítaṃ návṛiṇīta | bṛíhaspátiṃ yajñám akṛiṇvata ríshim priyáṃ yamás tanvàm prárirecīt || 4 || saptá ksharanti śíśave marútvate pitré putráso ápy avīvatann ṛitám | ubhó íd asyobhāyasya rājata ubhé yatete ubhāyasya pushyataḥ || 5 || 13 ||

14.

Pareyiváṅsam praváto mahír ánu bahúbhyaḥ pánthām anupaspaśānám | vaivasvatáṃ saṃgámanaṃ jánānāṃ yamáṃ rájānaṃ havíshā duvasya || 1 || yamó no gātúm prathamó viveda naíshā gávyūtir ápabhartavá u | yátrā naḥ pūrve pitáraḥ pareyúr enā jajñānáḥ pathyà ánu svāḥ || 2 || mátalī kavyaír yamó áṅgirobhir bṛíhaspátir ṛíkvabhir vāvṛidhānáḥ | yáṅś ca devā vāvṛidhúr yé ca devān svāhānyé svadhāyānyé madanti || 3 || imáṃ yama prastarám á hí sídāṅgirobhiḥ pitṛíbhiḥ saṃvidānáḥ | á tvā mántrāḥ kavíśastā vahantv enā rājan havíshā mādayasva || 4 || áṅgirobhir á gahi yajñíyebhir yáma vairūpaír ihá mādayasva | vívasvantaṃ huve yáḥ pitā te 'smín yajñé barhíshy á nishádya || 5 || 14 ||

13, 1 pathyā-iva. 2 yaméiveti yamé-iva yátamāne *iti*. mānushāḥ. vídāne *iti* svāsasthé *iti* su-āsathé. 3 cátuḥ-padīm. mime. 4 pra-jāyai. ná a°. akṛiṇvata. prá a°. 5 ubhé *iti* (2). asya u°. yatete *iti*. — 14, 1 pareyi-váṅsam. anu-paspaśānám. sam-gámanam. 2 ná e°. ápa-bhartavaí. yátra. parā-iyúḥ. 3 vavṛidhānáḥ. devāḥ va°. svāhā a° svadhāyā a°. 4 pra-starám. sída á°. sam-vidānáḥ. kavi-śastāḥ. 5 ni-sádya.

áṅgiraso naḥ pitáro návagvā átharvāṇo bhṛígavaḥ somyāsaḥ | téshāṃ vayáṃ sumataú yajñíyānām ápi bhadré saumanasé syāma || 6 || préhi préhi pathíbhiḥ pūrvyébhir yátrā naḥ púrve pitáraḥ pareyúḥ | ubhá rájānā svadháyā mádantā yamám paśyāsi váruṇaṃ ca devám || 7 || sáṃ gachasva pitṛíbhiḥ sáṃ yaméneshṭāpūrténa paramé vyòman | hitvāyāvadyám púnar ástam éhi sáṃ gachasva tanvà suvárcāḥ || 8 || ápeta vìta ví ca sarpatáto 'smā etám pítáro lokám akran | áhobhir adbhír aktúbhir vyàktaṃ yamó dadāty avasānam asmai || 9 || áti drava sārameyaú śvánau caturakshaú śabálau sādhúnā pathā́ | áthā pitṛín suvidátrāṅ úpehi yaména yé sadhamā́dam mádanti || 10 || [15] ||

yaú te śvánau yama rakshitárau caturakshaú pathirákshī nṛicákshasau | tábhyām enam pári dehi rājan svastí cāsmā anamīvám ca dhehi || 11 || urūṇasáv asutṛípā udumbalaú yamásya dūtaú carato jánāṅ ánu | táv asmábhyaṃ dṛiśáye sūryāya púnar dātām ásum adyéhá bhadrám || 12 || yamā́ya sómaṃ sunuta yamā́ya juhutā havíḥ | yamám ha yajñó gachaty agnídūto áraṃkṛitaḥ || 13 || yamā́ya ghṛitávad dhavír juhóta prá ca tishṭhata | sá no devéshv á yamad dīrghám āyuḥ prá jīváse || 14 || yamā́ya mádhumattamaṃ rā́jñe havyáṃ juhotana | idám náma ṛíshibhyaḥ pūrvajébhyaḥ pūrvebhyaḥ pathikṛídbhyaḥ || 15 || trikadrukebhiḥ patati shál urvír ékam íd bṛihát | trishṭúb gāyatrí chándāṅsi sárvā tā́ yamá áhitā || 16 || [16] ||

14, 6 náva-gvāḥ. su-mataú. ápi — syāma III, 1, 21. 7 prá ihi (2). yátra — pareyúḥ 2. 8 yaména i°. ví-oman hitvā́ya a°. á ihi. su-várcaḥ. 9 ápa ita ví ita. sarpata á° asmaí. ví-aktam. ava-sā́nam. 10 catuḥ-akshaú (11). átha. su-vidátrān úpa ihi. sadha-mā́dam. 11 pathiráksḥī *iti* pathi-rákshī ṛi-cákshasau. ca asmai. 12 uru-nasaú asu-tṛípau. adyá ihá. 13 juhuta. agní-dutaḥ áram-kṛitaḥ. 14 havíḥ. j. p. c. t. 15, 9. pūrva-jébhyaḥ. pathikṛít-bhyaḥ. 16 trí-kadrukebhiḥ. tri-stúp, yamé ā-hitā.

15.

Úd īratām ávara út párāsa ún madhyamáḥ pitáraḥ somyásaḥ | ásuṃ yá īyúr avṛiká ṛitajñás té no 'vantu pitáro háveshu || 1 || idám pitṛíbhyo námo astv adyá yé púrvāso yá úparāsa īyúḥ | yé párthive rájasy á níshattā yé vā nūnáṃ suvṛijánāsu vikshú || 2 || áhám pitṛín suvidátrāñ avitsi nápātaṃ ca vikrámaṇaṃ ca víshṇoḥ | barhishádo yé svadháyā sutásya bhájanta pitvás tá ihágamishṭhāḥ || 3 || bárhishadaḥ pitara ūty àrvāg imá vo havyá cakṛimā jushádhvam | tá á gatávasā śáṃtamenáthā naḥ śáṃ yór arapó dadhāta || 4 || úpahūtāḥ pitáraḥ somyáso barhishyèshu nidhíshu priyéshu | tá á gamaṇtu tá ihá śruvantv ádhi bruvantu tè 'vantv asmán || 5 || 17 ||

ácyā jánu dakshiṇató nishádyemáṃ yajñám abhí gṛiṇīta víśve | má hiṅsishṭa pitaraḥ kéna cin no yád va ágaḥ purushátā kárāma || 6 || ásīnāso aruṇínām upásthe rayíṃ dhatta dāśúshe mártyāya | putrébhyaḥ pitaras tásya vásvaḥ prá yachata tá ihórjaṃ dadhāta || 7 || yé naḥ púrve pitáraḥ somyáso 'nūhiré somapīthám vásishṭhāḥ | tébhir yamáḥ saṃrarāṇó havíṅshy uśánn uśádbhiḥ pratikāmám attu || 8 || yé tātṛishúr devatrá jéhamānā hotrāvída stómatashṭāso arkaíḥ | ágne yāhi suvidátrebhir arvāñ satyaíḥ kavyaíḥ pitṛíbhir gharmasádbhiḥ || 9 || yé satyáso havirádo havishpá índreṇa devaíḥ saráthaṃ dádhānāḥ | ágne yāhi sahásraṃ devavandaíḥ páraiḥ púrvaiḥ pitṛíbhir gharmasádbhiḥ || 10 || 18 ||

15, 1 ávare. út m°. yé. ṛita-jñāḥ. 2 yé. ní-sattāḥ. su-vṛijánāsu. 3 á a°. su-vidátrān. vi-krámaṇam. barhi-sádaḥ. té ihá á-gamishṭhāḥ. 4 bárhi-sadaḥ. ūtí a°. cakṛima. té. gata á° sám-tamena átha. 5 úpa-hūtāḥ. ni-dhíshu. té (2). té a°. 6 ā-ácya. ni-sádya i°. cit. yád va *etc.* VII, 57, 4. 7 upá-sthe. té ihá ū°. 8 anu-ūhiré soma-pīthám. sam-rarāṇáḥ. prati-kāmám. 9 tatṛishúḥ. jéhamānāḥ hotrā-vídaḥ stóma-tashṭāsaḥ. á a°. su-vidátrebhiḥ. gharmasát-bhiḥ (10). 10 haviḥ-ádaḥ haviḥ-páḥ. sa-rátham. á. y. 9. deva-vandaíḥ.

ágnishvāttāḥ pitara éhá gachata sádaḥ-sadaḥ sadata supraṇītayaḥ | átta havíṅshi práyatāni barhíshy áthā rayíṃ sárvavīraṃ dadhātana || 11 || tvám agna īḷito jātavedó 'vāḍ dhavyáni surabhíṇi kṛitví | prádāḥ pitṛíbhyaḥ svadháyā té akshann addhí tváṃ deva práyatā havíṅshi || 12 || yé cehá pitáro yé ca néhá yáṅṣ ca vidmá yáṅ̃ u ca ná pravidmá | tváṃ vettha yáti té jātavedaḥ svadhábhir yajñáṃ súkṛitaṃ jushasva || 13 || yé agnidagdhá yé ánagnidagdhā mádhye diváḥ svadháyā mādáyante | tébhiḥ svaráḷ ásunītim etáṃ yathāvaśáṃ tanvàṃ kalpayasva || 14 || 19 ||

16.

Maínam agne ví daho mábhí śoco másya tvácaṃ cikshipo mấ śárīram | yadá śṛitáṃ kṛiṇávo jātavedó 'them enam prá hiṇutāt pitṛíbhyaḥ || 1 || śṛitáṃ yadá kárasi jātavedó 'them enam pári dattāt pitṛíbhyaḥ | yadá gáchāty ásunītim etáṃ áthā devánāṃ vaśanír bhavāti || 2 || sū́ryaṃ cákshur gachatu vātam ātmā́ dyáṃ ca gacha pṛithivíṃ ca dhármaṇā | apó vā gacha yádi tátra te hitám óshadhīshu práti tishṭhā śárīraiḥ || 3 || ajó bhāgás tápasā táṃ tapasva táṃ te śocís tapatu táṃ te arcíḥ | yás te śivás tanvò jātavedas tábhir vahainaṃ sukṛítām u lokám || 4 || áva śrija púnar agne pitṛíbhyo yás ta áhutaś cárati svadhábhiḥ | áyur vásāna úpa vetu śéshaḥ sáṃ gachatāṃ tanvà jātavedaḥ || 5 || 20 ||

yát te kṛishṇáḥ śakuná ātutóda pipīláḥ sarpá utá vā

15, 11 agni-svāttāḥ. ā́ ihá. su-praṇītayaḥ attá. prá-yatāni. átha. sárva-vīram. 12 agne. jāta-vedaḥ ávāṭ h°. prá a°. prá -yatā. 13 ca ihá. ná ihá. pra-vidmá. jāta-vedaḥ. sú-kṛitam. 14 agni-dagdhā́ḥ. ánagni-dagdhāḥ. sva-rā́ṭ ásu-nītim. yathā-vaśám. — 16, 1 mā́ a°. mā́ a°. mā́ asya. jāta-vedaḥ átha īm (2). pra hiṇutāt. 2 ásu-nītim. átha. vaśa-nír. 3 tishṭha. 4 jāta -vedaḥ (5). vaha e° su-kṛítām. 5 te ā́-hutaḥ. 6 ā-tutóda.

ṣvápadaḥ | agníṣh ṭád viṣvád agadám kṛiṇotu sómaṣ ca yó brāhmaṇáñ āvivéṣa || 6 || agnér várma pári góbhir vyayasva sám prórṇushva pívasā médasā ca | nét tvā dhṛishṇúr hárasā járhṛishāṇo dadhṛíg vidhakshyán paryaṅkháyāte || 7 || imám agne camasám má ví jihvaraḥ priyó devánām utá somyánām | eshá yáṣ camasó devapánas tásmin devá amṛítā mādayante || 8 || kravyádam agním prá hiṇomi dūrám yamárājño gachatu ripravāháḥ | ihaívāyám ítaro jātávedā devébhyo havyám vahatu prajānán || 9 || yó agníḥ kravyát pravivéṣa vo gṛihám imám páṣyann ítaram jātávedasam | tám harāmi pitṛiyajñáya devám sá gharmám invāt paramé sadhásthe || 10 || 21 ||

yó agníḥ kravyavāhanaḥ pitṛín yákshad ṛitāvṛídhaḥ | préd u havyáni vocati devébhyaṣ ca pitṛíbhya á || 11 || uṣántas tvā ní dhīmahy uṣántaḥ sám idhīmahi | uṣánn uṣatá á vaha pitṛín havíshe áttave || 12 || yám tvám agne samádahas tám u nír vāpayā púnaḥ | kiyámbv átra rohatu pākadūrvá vyàlkaṣā || 13 || ṣítike ṣítikāvati hlādike hlādikāvati | maṇḍūkyà sú sám gama imám sv àgním harshaya || 14 || 22 ||

Prathamo 'nuvākaḥ.

17.

Tváshṭā duhitré vahatúm kṛiṇotítīdám víṣvam bhúvanam sám eti | yamásya mātá paryuhyámānā mahó jāyá vívasvato nanāṣa || 1 || ápāgūhann amṛítām mártyebhyaḥ kṛitví sávarṇām adadur vívasvate | utáṣvínāv abharad yát tád

16, 6 agníḥ tát viṣva-át. ā-vivéṣa. 7 prá ū°. ná ít. vi -dhakshyán pari-aṅkháyāte. 8 deva-pánaḥ. amṛítāḥ. 9 kravya -ádam. prá hiṇomi. yamá-rājñaḥ. ripra-vāháḥ ihá evá a°. jātá -vedāḥ. pra-jānán. 10 kravya-át pra-vivéṣa. jātá-vedasam. pitṛi -yajñáya. sadhá-sthe. 11 kravya-vāhanaḥ. ṛita-vṛídhaḥ prá ít. 13 sam-ádahaḥ. vāpaya púnar *iti*. pāka-dūrvá ví-alkaṣā. 14 sú a°. — 17, 1 kṛiṇoti íti i°. pari-uhyámānā. 2 ápa a°. sá-varṇām. utá a°.

ásīd ájahād u dvá mithuná saraṇyúḥ || 2 || pūshá tvetáṣ cyávayatu prá vidvān ánashṭapaṣur bhúvanasya gopáḥ | sá tvaitébhyaḥ pári dadat pitṛíbhyo 'gnír devébhyaḥ suvidatríyebhyaḥ || 3 || áyur viṣvāyuḥ pári pāsati tvā pūshā́ tvā pātu prápathe purástāt | yátrāsate sukṛíto yátra té yayús tátra tvā devā́ḥ savitā́ dadhātu || 4 || pūshémā́ āśā́ ánu veda sárvāḥ só asmā́ṅ ábhayatamena neshat | svastidā́ āghṛiṇiḥ sárvavīró 'prayuchan purá etu prajānán || 5 || 23 ||

prápathe pathā́m ajanishṭa pūshā́ prápathe dívaḥ prápathe pṛithivyā́ḥ | ubhé abhí priyátame sadhásthe ā́ ca párā ca carati prajānán || 6 || sárasvatīṃ devayánto havante sárasvatīm adhvaré tāyámāne | sárasvatīṃ sukṛíto ahvayanta sárasvatī dāśúshe váryaṃ dāt || 7 || sárasvati yā́ sarátham yayátha svadhā́bhir devi pitṛíbhir mádantī | āsádyāsmín barhíshi mādayasvānamīvā́ ísha ā́ dhehy asmé || 8 || sárasvatīṃ yā́m pitáro hávante dakshiṇā́ yajñám abhinákshamāṇāḥ | sahasrārgham iḷó átra bhāgám rāyás póshaṃ yájamāneshu dhehi || 9 || ápo asmā́n mātáraḥ ṣundhayantu ghṛiténa no ghṛitapvàḥ punantu | víṣvaṃ hí riprám pravā́hanti devír úd íd ābhyaḥ śúcir ā́ pūtā́ emi || 10 || 24 ||

drapsáṣ caskanda prathamā́ṅ ánu dyúṅ imā́ṃ ca yónim ánu yáṣ ca pū́rvaḥ | samānā́ṃ yónim ánu saṃcárantaṃ drapsā́ṃ juhomy ánu saptá hótrāḥ || 11 || yás te drapsá skándati yás te aṅśúr bāhúcyuto dhishaṇā́yā upásthāt | adhvaryór vā pári vā yáḥ pavítrāt tā́ṃ te juhomi mánasā váshaṭkṛitam || 12 || yás te drapsá skannó yás te aṅśúr

17, 3 tvā i° cyavayatu. ánashṭa-paṣuḥ. tvā e°. su-vidatríyebhyaḥ. 4 viṣvá-āyuḥ. prá-pathe (6). yátra ā° su-kṛítaḥ. 5 pūshā́ i°. svasti-dā́ḥ. sárva-vīraḥ ápra-yuchan. pra-jānán (6). 6 ubhé *iti*. priyátame *iti* priyá-tame sadhásthe *iti* sadhá-sthe. 7 su-kṛítaḥ. 8 sa-rátham. ā-sádya a°. mādayasva a°. asmé *iti*. 9 abhi-nákshamāṇāḥ sahasra-arghám. 10 ghṛita-pvàḥ. pra-váhanti. 11 sam-cárantam. 12 drapsáḥ. bāhú-cyutaḥ. upá-sthāt. váshaṭ-kṛitam. 13 y. t. d. 11. y. t. a. 11.

avás ca yáḥ paráḥ srucá | ayáṃ devó bṛíhaspátiḥ sáṃ táṃ siñcatu rádhase || 13 || páyasvatīr óshadhayaḥ páyasvan māmakáṃ vácaḥ | apáṃ páyasvad ít páyas téna mā sahá sṛndhata || 14 || 25 ||

18.

Páram mṛityo ánu párehi pánthāṃ yás te svá ítaro devayā́nāt | cákshushmate śṛiṇvaté te bravīmi mā́ naḥ prajā́ṃ rīrisho mótá vīrā́n || 1 || mṛityóḥ padáṃ yopáyanto yád aíta drághīya áyuḥ pratarā́ṃ dádhānāḥ | āpyā́yamānāḥ prajáyā dhánena śuddhā́ḥ pūtā́ bhavata yajñiyāsaḥ || 2 || imé jīvā́ ví mṛitaír ā́vavṛitrann ábhūd bhadrā́ devā́hūtir no adyá | práñco agāma nṛitáye hásāya drā́ghīya áyuḥ pratarā́ṃ dádhānāḥ || 3 || imā́ṃ jīvébhyaḥ paridhíṃ dadhāmi maíshāṃ nú gād áparo ártham etám | śatám jīvantu śarádaḥ purūcír antár mṛityúṃ dadhaṭām párvatena || 4 || yáthā́hāny anupūrvám bhávanti yátha ṛitáva ṛitúbhir yánti sādhú | yáthā ná pū́rvam áparo jáhāty evā́ dhātar āyūṅ́shi kalpayaíshām || 5 || 26 ||

ā́ rohatāyur jarásaṃ vṛiṇānā́ anupūrvā́ṃ yátamānā yáti shṭhá | ihá tváshṭā sujánimā sajóshā dīrghám áyuḥ karati jīváse vaḥ || 6 || imā́ nā́rīr avidhavā́ḥ supátnīr ā́ñjanena sarpíshā sáṃ viśantu | anaśrávo 'namīvā́ḥ surátnā ā́ rohantu jánayo yónim ágre || 7 || úd īrshva nāry abhí jīvalokā́ṃ gatā́sum etám úpa śesha éhi | hastagrābhásya didhishós távedám pátyur janitvám abhí sám babhūtha || 8 || dhánur hástād ādádāno mṛitásyāsmé kshatrā́ya várcase bálāya |

17, 14 páyasvat. — 18, 1 mṛityo *iti*. párā ihi. deva-yā́nāt. pra-jā́m ririshaḥ mā́ utá. 2 d. ā́. p. d. (3) 53, 11. ā-pyā́yamānāḥ pra-jáyā. pūtā́ḥ. 3 jīvā́ḥ. ā́-a°. devá-hūtiḥ. 4 pari-dhím. mā́ e°. 5 yáthā á° anu-pūrvám (6). yáthā ṛi°. evá. kalpaya e°. 6 rohata ā́°. yátamānāḥ. sthá. su-jánimā sa-jóshāḥ. 7 imā́ḥ. su-pátnīḥ ā-ā́ñjanena. su-rátnāḥ. 8 jīva-lokám gatá-asum. śeshe ā́ ihi hasta-grābhásya. táva i°. 9 ā-dádānaḥ mṛitásya asmé *iti*.

átraivá tvám ihá vayám suvírā víṣvā sprídho abhímātīr jayema || 9 || úpa sarpa mātáram bhúmim etám uruvyácasam prithivím susévām | úrṇamradā yuvatír dákshiṇāvata eshá tvā pātu nírṛiter upásthāt || 10 || 27 ||

úc chvañcasva prithivi má ní bādhathāḥ sūpāyanásmai bhava sūpavañcaná | mātá putrám yáthā sicábhy ènam bhūma ūrṇuhi || 11 || ucchváñcamānā prithiví sú tishṭhatu sahásram míta úpa hí śráyantām | té grihāso ghṛitaścúto bhavantu viṣváhāsmai śaraṇáḥ santv átra || 12 || út te stabhnāmi prithivím tvát párīmám logám nidádhan mó aham risham | etám sthúṇām pitáro dhārayantu té 'trā yamáḥ sádanā te minotu || 13 || pratīcíne mám áhanishvāḥ parṇám iva dadhuḥ | pratícīm jagrabhā vácam áśvam raśanáyā yathā || 14 || 28 ||

Shashṭho 'dhyāyaḥ

19.

Ní vartadhvam mánu gātāsmán sishakta revatīḥ | ágnīshomā punarvasū asmé dhārayatam rayím || 1 || púnar enā ní vartaya púnar enā ny á kuru | índra enā ní yachatv agnír enā upájatu || 2 || púnar etá ní vartantām asmín pushyantu gópatau | ihaívágne ní dhārayehá tishṭhatu yá rayíḥ || 3 || yán niyánam nyáyanam samjñánam yát paráyaṇam | āvártanam nivártanam yó gopá ápi tám huve || 4 || yá udánad vyáyanam yá udánat paráyaṇam | āvártanam ni-

---

18, 9 átra evá. su-vírāḥ víṣvāḥ. abhí-mātīḥ. 10 uru-vyácasam. su-śévām úrṇa-mradāḥ. dákshiṇā-vate. níḥ-ṛiteḥ upá-sthāt. 11 út ṣv°. su-upāyaná a°. su-upavañcaná. sicá abhí e° bhūme. 12 ut -ṣváñcamānā. ghṛita-ścútaḥ. viṣváhā a°. 13 pári i°. ni-dádhat mó *iti*. te átra. sádanā. 14 áhāni i° parṇám-iva ā. jagrabha. — 19, 1 má ánu gāta a° sisakta. punarvasū *iti* punaḥ-vasū asmé *iti*. 2 enāḥ (2). ní. índraḥ enāḥ. upa-ájatu. 3 etáḥ. gó-patau ihá evá a°. dhāraya i°. 4 yát ni-yánam ni-áyanam sam-jñánam. parā -áyanam (5) ā-vártanam ni-vártanam (5). 5 ut-únat (2) vi-áyanam.

vártanam ápi gopá ní vartatām || 5 || á nivarta ní vartaya púnar na indra gá dehi | jīvábhir bhunajāmahai || 6 || pári vo viṣváto dadha ūrjá ghṛiténa páyasā | yé devấḥ ké ca yajñíyās té rayyá sám ṣṛijantu naḥ || 7 || á nivartana vartaya ní nivartana vartaya | bhúmyāṣ cátasraḥ pradíṣas tấbhya enā ní vartaya || 8 || 1 ||

20.

Bhadrám no ápi vātaya mánaḥ || 1 || agním īḷe bhujám yávishṭham ṣāsá mitrám durdhárītum | yásya dhárman svàr énīḥ saparyánti mātúr ūdhaḥ || 2 || yám āsá kṛipánīḷam bhāsáketum vardháyanti | bhrájate ṣréṇidan || 3 || aryó viṣám gātúr eti prá yád ánad divó ántān | kavír abhrám dídyānaḥ || 4 || jushád dhavyá mánushasyordhvás tasthāv ṛíbhvā yajñé | minván sádma purá eti || 5 || sá hí kshémo havír yajñáḥ ṣrushṭíd asya gātúr eti | agním devá vāsīmantam || 6 || 2 ||

yajñāsáham dúva ishe 'gním pūrvasya ṣévasya | ádreḥ sūnúm āyúm āhuḥ || 7 || náro yé ké cāsmád á víṣvét té vāmá á syuḥ | agním havíshā várdhantaḥ || 8 || kṛiṣhṇáḥ ṣvetò 'rushó yámo asya bradhná ṛijrá utá ṣóṇo yáṣasvān | hiraṇyarūpam jánitā jajāna || 9 || evá te agne vimadó manīshấm ūrjo napād amṛítebhiḥ sajóshāḥ | gíra á vakshat sumatír iyāná ísham ūrjam sukshitím víṣvam ábhāḥ || 10 || 3 ||

21.

Agním ná svávṛiktibhir hótāram tvā vṛiṇīmahe | yajñáya

19, 5 gopấḥ. 6 ni-varta. gấḥ. 7 dadhe. 8 ni-vartana (2). pra-díṣaḥ. enāḥ. — 20, 1 *Im pada nicht abgetheilt.* 2 duḥ -dhárītum. 3 kṛipá-nīḷam bhāsá-keṭum. ṣréṇi-dan. 5 havyá mānushasya ū°. 6 ṣrushṭí ít. devấḥ. 7 yajña-sábam. 8 ca a°. víṣvā ít. vāmé. syur *iti* syuḥ. 9 ṣvetáḥ a°. hiraṇya-rūpam. 10 evá. vi-madáḥ. sa-jóshāḥ. su-matíḥ. su-kshitím. á abhār *ity* abhāḥ. — 21, 1 á a°. svávṛikti-bhiḥ.

stīrṇábarhishe ví vo máde ṣīrám pāvakáṣocisham vívakshase || 1 || tvám u té svābhúvaḥ ṣumbhánty áṣvarādhasaḥ | véti tvám upasécanī ví vo máda ṛíjītir agna áhutir vívakshase || 2 || tvé dharmáṇa āsate juhúbhiḥ siñcatír iva | kṛishṇá rūpáṇy árjunā ví vo máde víṣvā ádhi ṣríyo dhishe vívakshase || 3 || yám agne mányase rayím sáhasāvann amartya | tám á no vájasātaye ví vo máde yajñéshu citrám á bharā vívakshase || 4 || agníṛ jātó átharvaṇā vidád víṣvāni kávyā | bhúvad dūtó vivásvato ví vo máde priyó yamásya kámyo vívakshase || 5 || 4 ||

tvám yajñéshv ílate 'gne prayaty àdhvaré | tvám vásūni kámyā ví vo máde víṣvā dadhāsi dāṣúshe vívakshase || 6 || tvám yajñéshv ṛitvíjam cárum agne ní shedire | ghṛitápratīkam mánusho ví vo máde ṣukrám cétishṭham akshábhir vívakshase || 7 || ágne ṣukréṇa ṣocíshorú prathayase bṛihát | abhikrándan vṛishāyase ví vo máde gárbham dadhāsi jāmíshu vívakshase || 8 || 5 ||

22.

Kúha ṣrutá índraḥ kásminn adyá jáne mitró ná ṣrūyate | ríshīṇām vā yáḥ kṣháye gúhā vā cárkṛishe girá || 1 || ihá ṣrutá índro asmé adyá stáve vajry ṛícīshamaḥ | mitró ná yó jáneshv á yáṣaṣ cakré ásāmy á || 2 || mahó yás pátiḥ ṣávaso ásāmy á mahó nṛimṇásya tūtujíḥ | bhartá vájrasya dhṛishṇóḥ pitá putrám iva priyám || 3 || yujānó áṣvā vátasya dhúnī devó devásya vājrivaḥ | ṣyántā pathá virúkmatā ṣrijāná stoshy ádhvanaḥ || 4 || tvám tyá cid vátasyá-

---

21, 1 stīrṇá-barhishe. pāvaká-ṣocisham. 2 su-ābhúvaḥ. áṣva-rādhasaḥ. upa-sécanī. máde. agne á-hutiḥ. 3 tvé *iti*. 4 vája-sātaye. bhara. 6 ílate á° pra-yatí a°. 7 tv. y. ṛi°. III, 10, 2. sedire ghṛitá-pratikam. 8 ṣocíshā urú. abhi-krándan vṛisha-yase. — 22, 2 asmé *iti*. vajrí. yáṣaṣ — á 25, 15. 4 dhúnī *iti*. ṣrijānáḥ. 5 vátasya áṣvā á a°.

ṣvágā ṛijrā́ tmánā váhadhyai | yáyor devó ná mártyo yantā́ nákir vidáyyaḥ || 5 || 6 ||

ádha gmántoṣánā prichate vāṃ kádarthā na á gṛihám | á jagmathuḥ parākā́d diváṣ ca gmáṣ ca mártyam || 6 || á na indra prikshase 'smákam brálmódyatam | tát tvā yācāmahé 'vaḥ ṣúshṇaṃ yád dhánn ámānusham || 7 || akarmá dásyur abhí no amantúr anyávrato ámānushaḥ | tváṃ tásyāmitrahan vádhar dāsásya dambhaya || 8 || tváṃ na indra ṣūra ṣū́rair utá tvótāso barháṇā | purutrá te ví pūrtáyo návanta kshoṇáyo yathā́ || 9 || tváṃ tā́n vṛitrahátye codayo nṛín kārpāṇé ṣūra vajrivaḥ | gúhā yádī kavīnā́ṃ viṣā́ṃ nákshatraṣavasām || 10 || 7 ||

makshū́ tā́ ta indra dānápnasa ākshāṇé ṣūra vajrivaḥ | yád dha ṣúshṇasya dambháyo jātáṃ víṣvaṃ sayávabhiḥ || 11 || mákudhryàg indra ṣūra vásvīr asmé bhūvann abhíshṭayaḥ | vayáṃ-vayaṃ ta āsāṃ sumné syāma vajrivaḥ || 12 || asmé tā́ ta indra santu satyáhiṅsantīr upaspṛíṣaḥ | vidyáma yā́sām bhújo dhenūnā́ṃ ná vajrivaḥ || 13 || ahastá yád apádī várdhata kshā́ḥ ṣácībhir vedyā́nām | ṣúshṇam pári pradakshiṇíd viṣváyave ní ṣiṣnathaḥ || 14 || píbā-pibéd indra ṣūra sómam má rishaṇyo vasavāna vásuḥ sán | utá trāyasva gṛiṇató maghóno maháṣ ca rāyó revátas kṛidhī naḥ || 15 || 8 ||

23.

Yájāmaha índraṃ vájradakshiṇaṃ hárīṇāṃ rathyàṃ ví-

22, 6 gmántā u°. kát-arthā. 7 bráhma út-yatam. yācāmahe á°. hán. 8 anyá-vrataḥ. tásya amitra-han vádhaḥ. 9 tvā -ūtāsaḥ. 10 vṛitra-hátye. yádi. nákshatra-savasām. 11 makshú. te. dāná-apnasaḥ. ha. sayā́va-bhiḥ. 12 mā́ a°. asmé *iti* (13). te. 13 te. satyā́ á° upa-spṛíṣaḥ. 14 pra-dakshiṇít viṣvá-āyave. 15 píbā — sómam II, 11, 11. kṛidhi. — 23, 1 yájāmahe. vájra -dakshiṇam. ví-vratānām.

vratānām | prá śmáśru dódhuvad ūrdhváthā bhūd ví sénābhir dáyamāno ví rádhasā || 1 || hárī nv àsya yá váne vidé vásv índro maghaír maghávā vṛitrahá bhuvat | ṛibhúr vája ṛibhukshāḥ patyate śávó 'va. kshṇaumi dásasya náma cit || 2 || yadá vájram híraṇyam íd áthā rátham hárī yám asya váhato ví sūríbhiḥ | á tishṭhati maghávā sánaśruta índro vájasya dīrghāśravasas pátiḥ || 3 || só cin nú vṛishṭír yūthyà svá sácāñ índraḥ śmáśrūṇi háritābhí prushṇute | áva veti sukshāyam suté mádhūd íd dhūnoti váto yáthā vánam || 4 || yó vācá vívāco mṛidhrávācaḥ purú sahásrāśivā jaghána | tát-tad íd asya paúṁsyam gṛiṇīmasi pitéva yás távishīṃ vāvṛidhé śávaḥ || 5 || stómam ta indra vimadá ajījanann ápūrvyam purutámam sudánave | vidmá hy àsya bhójanam inásya yád á paśúṃ ná gopáḥ karāmahe || 6 || mákir na enā sakhyá ví yaushus táva cendra vimadásya ca ṛísheḥ | vidmá hí te prámatiṃ deva jāmivád asmé te santu sakhyá śivāni || 7 || 9 ||

24.

Índra sómam imám piba mádhumantam camū́ sutám | asmé rayíṃ ní dhāraya ví vo máde sahasríṇam purūvaso vívakshase || 1 || tvā́m yajñébhir ukthaír úpa havyébhir īmahe | śácīpate śacīnām ví vo máde śréshṭham no dhehi vāryam vívakshase || 2 || yás pátir vāryāṇām ási radhrásya coditā́ | índra stotṛīṇā́m avitā́ ví vo máde dvishó naḥ pāhy áṁhaso vívakshase || 3 || yuvā́m śakrā māyāvínā samīcí nír

---

23, 2 hárī *iti* (3) nú a°. -vṛitra-hā́. śávaḥ áva. 3 átha. sána -śrutaḥ. dirghá-śravasaḥ. 4 só *iti* cit. sácā. háritā a°. su -kshāyam. mádhu út. 5 ví-vācaḥ mṛidhrá-vācaḥ purú sahásrā á°. tát — gṛiṇīmasi 155, 4. pitā́-iva. vavṛidhé. 6 te. vi-madā́ḥ. su-dā́nave vidmá hí a°. 7 ca i° vi-madásya ca. vidmá. prá -matim. asmé *etc.* VII, 22, 9. — 24, 1 camū́ *iti*. a. r. n. dh. 30, 22. ví vo máde X, 21, 1. puruvaso *iti* puru-vaso. 2 śácī-pate. 4 samīcí *iti* sam-īcí.

amanthatam | vimadéna yád īḷitá násatyā nirámanthatam || 4 || víṣve devá akṛipanta samīcyór nishpátantyoḥ | násatyāv abruvan devấḥ púnar á vahatād íti || 5 || mádhuman me paráyaṇam mádhumat púnar áyanam | tá no devā devátayā yuvám mádhumatas kṛitam || 6 || 10 ||

25.

Bhadrám ṇo ápi vātaya máno dáksham utá krátum | ádhā te sakhyé ándhaso ví vo máde ráṇan gávo ná yávase vívakshase || 1 || hṛidispríṣas ta āsate víṣveshu soma dhámasu | ádhā kấmā imé máma ví vo máde ví tishṭhante vasūyávo vívakshase || 2 || utá vratáni soma te prấhám mināmi pākyà | ádhā pitéva sūnáve ví vo máde mṛiḷá no abhí cid vadhấd vívakshase || 3 || sám u prá yanti dhītáyaḥ sárgāso 'vatấñ iva | krátuṃ naḥ soma jīváse ví vo máde dhāráyā camasấñ iva vívakshase || 4 || táva tyé soma ṣáktibhir níkāmāso vy ṛiṇvire | gṛítsasya dhírās taváso ví vo máde vrajáṃ gómantam aṣvínaṃ vívakshase || 5 || 11 ||

paṣúṃ naḥ soma rakshasi purutrá víshṭhitaṃ jágat | samákṛiṇoshi jīváse ví vo máde víṣvā sampáṣyan bhúvanā vívakshase || 6 || tváṃ naḥ soma viṣváto gopá ádābhyo bhava | sédha rājann ápa srídho ví vo máde má no duḥṣáṅsa īṣatā vívakshase || 7 || tváṃ naḥ soma sukrátur vayodhéyāya jāgṛihi | kshetravíttaro mánusho ví vo máde druhó naḥ pāhy áṅhaso vívakshase || 8 || tváṃ no vṛitrahantaméndrasyendo ṣivấḥ sákhā | yát sīṃ hávante samithé ví vo máde yúdhyamānās tokásātau vívakshase || 9 || ayáṃ

24, 4 vi-madéna. niḥ-ámanthatam. 5 sam-īcyóḥ niḥ-pátantyoḥ. 6 mádhu-mat. parā-áyanam. ā-áyanam. — 25, 1 ádha (2). 2 hṛidi-spṛíṣaḥ te. vasu-yávaḥ. 3 prá a°. ádha pitấ-iva. mṛiḷá. 4 dhārāya. 5 ní-kāmāsaḥ. ví ṛi°. 6 ví-sthitam. sam-ākṛiṇoshi. sam-páṣyan. 7 duḥ-ṣáṅsaḥ īṣata. 8 su-krátuḥ vayaḥ-dhéyāya. kshetravít-taraḥ. 9 vṛitrahan-tama índrasya indo *iti*. sam-ithé. toká-sātau.

gha sá turó máda índrasya vardhata priyáḥ | ayáṃ kakshívato mahó ví vo máde matíṃ víprasya vardhayad vívakshase || 10 || ayáṃ víprāya dāśúshe vájāñ iyarti gómataḥ | ayáṃ saptábhya á váraṃ ví vo máde prándhāṃ śroṇáṃ ca tārishad vívakshase || 11 || 12 ||

26.

Prá hy áchā manīshá spārhá yánti niyútaḥ | prá dasrá niyúdrathaḥ pūshá avishṭu máhinaḥ || 1 || yásya tyán mahitvám vātápyam ayáṃ jánaḥ | vípra á vaṅsad dhītíbhiṣ cíkēta sushṭutīnām || 2 || sá veda sushṭutīnām índur ná pūshá vṛíshā | abhí psúraḥ prushāyati vrajáṃ na á prushāyati || 3 || maṅsīmáhi tvā vayám asmákaṃ deva pūshan | matīnáṃ ca sádhanaṃ víprāṇāṃ cādhavám || 4 || prátyardhir yajñánām aśvahayó ráthānām | ríshiḥ sá yó mánurhito víprasya yāvayatsakháḥ || 5 || 13 ||

ādhíshamāṇāyāḥ pátiḥ śucáyāś ca śucásya ca | vāsovāyó 'vīnām á vāsāṅsi mármṛijat || 6 || inó vájānām pátir ináḥ pushṭīnáṃ sákhā | prá śmáśru haryató dūdhod ví vṛíthā yó ádābhyaḥ || 7 || á te ráthasya pūshann ajá dhúraṃ vavṛityuḥ | víśvasyārthínaḥ sákhā sanojá ánapacyutaḥ || 8 || asmákam ūrjá ratham pūshá avishṭu máhinaḥ | bhúvad vájānāṃ vṛidhá imáṃ naḥ śṛiṇavad dhávam || 9 || 14 ||

27.

Ásat sú me jaritaḥ sábhivegó yát sunvaté yájamānāya

25, 11 prá a°. — 26, 1 hí ácha manīshāḥ spārhāḥ. ni-yútaḥ. niyút-rathaḥ púshā a°. 2 tyát. su-stutīnām (3). 4 ca ā-dhavám. 5 práti-ardhiḥ. aśva-hayáḥ. mánuḥ-hitaḥ. yavayat-sakháḥ. 6 ā-dhíshamāṇāyāḥ. vāsaḥ-vāyáḥ á°. 8 ajáḥ. víśvasya a°. sanaḥ-jáḥ ánapa-cyutaḥ. 9 púshā a°. hávam. — 27, 1 jaritar *iti* sáḥ abhi-vegáḥ.

śíksham | ánāśīrdām ahám asmi prahantá satyadhvṛítaṃ vṛijināyántam ābhúm || 1 || yádíd aháṃ yudháye saṃnáyāny ádevayūn tanvà śúśujānān | amá te túmraṃ vṛishabhám pacāni tīvráṃ sutám pañcadaśáṃ ní shiñcam || 2 || náháṃ táṃ veda yá íti brávīty ádevayūn samáraṇe jaghanvấn | yadấvákhyat samáraṇam ṛíghāvad ấd íd dha me vṛishabhá prá bruvanti || 3 || yád ájñāteshu vṛijáneshv ásaṃ vísve sató maghávāno ma āsan | jinámi vét kshéma á sántam ābhúm prá táṃ kshiṇām párvate pādagṛíhya || 4 || ná vá u mấṃ vṛijáne vārayante ná párvatāso yád ahám manasyé | máma svanát kṛidhukárṇo bhayāta evéd ánu dyūn kiráṇaḥ sám ejāt || 5 || 15 ||

dárśan nv átra śritapấṅ anindrấn bāhukshádaḥ śárave pátyamānān | ghṛíshuṃ vā yé ninidúḥ sákhāyam ádhy ū nv èshu pavāyo vavṛityuḥ || 6 || ábhūr v aúkshīr vy ù áyur ānaḍ dárshan nú púrvo áparo nú darshat | dvé pavāste pári táṃ ná bhūto yó asyá pāré rájaso vivésha || 7 || gávo yávam práyutā aryó akshan tấ apaśyaṃ sahágopāś cárantīḥ | hávā íd aryó abhítaḥ sám āyan kíyad āsu svápatiś chandayāte || 8 || sáṃ yád váyaṃ yavasádo jánānām aháṃ yavấda urvájre antáḥ | átrā yuktò 'vasātáram ichād átho áyuktaṃ yunajad vavanvấn || 9 || átréd u me maṁsase satyám uktáṃ dvipấc ca yác cátushpāt saṃsṛijáni | strībhír yó átra vṛíshaṇam pṛitanyấd áyuddho asya ví bhajāni védaḥ || 10 || 16 ||

yásyānakshá duhitá játv ása kás táṃ vidvấṅ abhí man-

27, 1 ánāśīḥ-dām. pra-hantā́ satya-dhvṛítam vṛijina-yántam. 2 yádi ít. sam-náyāni. pañca-daśám. siñcam. 3 ná a°. sam-áraṇe. yadā́ ava-ákhyat sam-áraṇam. ha. 4 me. vā́ ít kshéme. pāda-gṛíhya. 5 vaí. kṛidhu-kárṇaḥ bhayāte evá ít. 6 nú. śrita-pā́ṅ. bā́hu-kshádaḥ. ūṁ *iti* nú e°. 7 ví uṁ *iti*. dárshat. dvé *iti* pavāste *iti*. 8 prá-yutāḥ. sahá-gopaḥ. svá-patiḥ. 9 yavasa-ádaḥ. yava-ádaḥ uru-ájre antár *iti* átra yuktáḥ ava-sātáram. átho *iti*. 10 átra ít. dvi-pā́t. yát cátuḥ-pāt sam-sṛijāni. 11 yásya a°.

yāte andhám | kataró menim práti tám mucāte yá īṃ váhāte yá īṃ vā vareyát || 11 || kíyatī yóshā maryató vadhūyóḥ páriprītā pánayasā váryeṇa | bhadrá vadhúr bhavati yát supéśāḥ svayáṃ sá mitrám vanute jáne cit || 12 || pattó jagāra pratyáñcam atti śīrshṇá śíraḥ práti dadhau várūtham | ásīna ūrdhvám upási kshiṇāti nyàṅṅ uttānám ánv eti bhúmim || 13 || bṛihánn achāyó apalāśó árvā tasthaú mātá víshito atti gárbhaḥ | anyásyā vatsáṃ rihatī mimāya káyā bhuvá ní dadhe dhenúr údhaḥ || 14 || saptá vīráso adharád úd āyann ashṭóttaráttāt sám ajagmiran té | náva paścátāt sthivimánta āyan dáśa prák sánu ví tiranty áśnaḥ || 15 || 17 ||

daśānám ékaṃ kapilám samānáṃ tám hinvanti krátave páryāya | gárbham mātá súdhitaṃ vakshánāsv ávenantaṃ tushávantī bibharti || 16 || pívānam meshám apacanta vīrá nyùptā akshá ánu dīvá āsan | dvá dhánum bṛihatím apsv àntáḥ pavítravantā caratáḥ punántā || 17 || ví kroṣanáso víshvañca āyan páçāti némo nahí páksha ardháḥ | ayám me devá savitá tád āha drvànna íd vanavat sarpírannaḥ || 18 || ápaśyaṃ gṛámaṃ váhamānam ārád acakráyā svadháyā vártamānam | síshakty aryáḥ prá yugá jánānāṃ sadyáḥ śiśná praminánó návīyān || 19 || etaú me gávau pramarásya yuktaú mó shú prá sedhīr múhur ín mamandhi | ápaś cid asya ví naśanty árthaṃ śúraś ca marká úparo babhūván || 20 || 18 ||

ayáṃ yó vájraḥ purudhá vívṛitto 'váḥ súryasya bṛihatáḥ púrīshāt | śráva íd enā paró anyád asti tád avyathí jarimáṇas taranti || 21 || vṛikshé-vṛikshe níyatā mīmayad

---

27, 11 vare-yāt. 12 pári-prītā. su-péśāḥ. 14 ví-sitaḥ. anyásyā — údhaḥ III, 55, 13. 15 ashṭá u°. 16 sú-dhitam. 17 vīráḥ ní-uptāḥ. dīvé. ap-sú antár *iti*. 18 drú-annaḥ. sarpiḥ -annaḥ. 19 śisakti. pra-minanáḥ. 20 pra-marásya. mó *iti*. sú. ít. 21 ví-vṛittaḥ. 22 ní-yatā.

gaús táto váyaḥ prá patān pūrushádaḥ | átheḍáṃ víṣvam bhúvanam bhayāta índrāya sunvád ṛíshaye ca ṣíkshat || 22 || devánām máne pratháma atishṭhan kṛintátrād eshām úparā úd āyan | tráyas tapanti pṛithivím anūpá dvá bṛíbūkaṃ vahataḥ púrīsham || 23 || sá te jīvátur utá tásya viddhi má smaitādṛíg ápa gūhaḥ samaryé | āvíḥ svàḥ kṛiṇuté gúhate búsáṃ sá pādúr asya nirṇíjo ná mucyate || 24 || 19 ||

28.

Víṣvo hy ànyó arír ājagáma máméd áha ṣváṣuro ná jagāma | jakshīyād dhānā utá sómam papīyāt svàṣitaḥ púnar ástaṃ jagāyāt || 1 || sá róruvad vṛishabhás tigmáṣṛiṅgo várshman tasthau várimann á pṛithivyáḥ | víṣveshv enaṃ vṛijáneshu pāmi yó me kukshí sutásomaḥ pṛiṇáti || 2 || ádriṇā te mandína indra tūyān sunvánti sómān píbasi tvám eshām | pácanti te vṛishabhấñ átsi téshām pṛikshéṇa yán maghavan hūyámānaḥ || 3 || idáṃ sú me jaritar á cikiddhi pratīpáṃ ṣápaṃ nadyò vahanti | lopāṣáḥ sinhám pratyáñcam atsāḥ kroshṭá varāhám nír atakta kákshāt || 4 || kathá ta etád ahám á ciketaṃ gṛítsasya pákas taváso manīshám | tvám no vidvấñ ṛitutha ví voco yám árdhaṃ te maghavan kshemyá dhúḥ || 5 || evá hí mấṃ tavásaṃ vardháyanti diváṣ cin me bṛihatá úttarā dhúḥ | purū sahásrā ní ṣiṣāmi sākám aṣatrúṃ hí mā jánitā jajána || 6 || 20 ||

evá hí mấṃ tavásaṃ jajñúr ugráṃ kárman-karman vṛíshaṇam indra devāḥ | vádhīṃ vṛitráṃ vájreṇa mandasānó 'pa vrajám mahiná dāṣúshe vam || 7 || devāsa āyan para-

---

27, 22 purusha-ádaḥ átha i°.. bhayāte. 23 anūpấḥ. 24 sma e°.. sa-maryé. svàr *iti* svàḥ. niḥ-níjaḥ. — 28, 1 hí a°. ā-jagāma máma ít. ná á. sú-āṣitaḥ. 2 tigmá-ṣṛiṅgaḥ. kukshí *iti* sutá -somaḥ. 3 yát. 4 prati-ípam. atsār *iti*. 5 te. 6 evá. cit. purú. 7 ápa.

śúṅr abibhran vánā vṛiścánto abhí vidbhír āyan | ní sudrvàṃ dádhato vakshánāsu yátrā kṛípītam ánu tád dahanti || 8 || saṣáḥ kshurám pratyáñcaṃ jagārádriṃ logéna vy àbhedam ārát | bṛihántaṃ cid ṛihaté randhayāni váyad vatsó vṛishabhám śúṣuvānaḥ || 9 || suparṇá itthā́ nakhám ā́ sishāyā́varuddhaḥ paripádaṃ ná siṅháḥ | niruddhás cin mahishás tarshyā́vān godhā́ tásmā ayátham karshad etát || 10 || tébhyo godhā́ ayátham karshad etád yé brahmáṇaḥ pratipíyanty ánnaiḥ | simá ukshṇò 'vasṛishṭā́ṅ adanti svayám bálāni tanvàḥ śriṇānáḥ || 11 || eté śámībhiḥ susámī abhūvan yó hinviré tanvàḥ sóma ukthaíḥ | ṛivád vádann úpa no māhi vā́jān diví śrávo dadhishe nā́ma vīráḥ || 12 || 21 ||

29.

Váne ná vā yó ny àdhāyi cākáñ chúcir vāṃ stómo bhuraṇāv ajīgaḥ | yásyéd índraḥ purudíneshu hótā nṛiṇā́ṃ náryo nṛítamaḥ kshapā́vān || 1 || prá te asyā́ ushásaḥ práparasyā nṛitaú syāma nṛítamasya nṛiṇā́m | ánu triṣókaḥ śatám ā́vahan nṛín kútsena rátho yó ásat sasavā́n || 2 || kás te máda indra rántyo bhūd dúro gíro abhy ùgró ví dhāva | kád vā́ho arvā́g úpa mā manīshā́ ā́ tvā śakyām upamā́ṃ rā́dho ánnaiḥ || 3 || kád u dyumnám indra tvā́vato nṛín káyā dhiyā́ karase kán na ā́gan | mitró ná satyá urugāya bhṛityā́ ánne samasya yád ásan manīshā́ḥ || 4 || préraya sū́ro ártham ná pārā́m yé asya kā́mam janidhā́ iva gmán | gíraś ca yé te tuvijāta pūrvír nára indra pratiṣíkshanty ánnaiḥ || 5 || 22 ||

28, 8 su-drvàm. yátra. 9 jagāra á°. ví a°. 10 su-parṇáḥ. sisāya áva-ruddhaḥ. pari-pádam. ni-ruddháḥ cit. tásmai. 11 godhā́ḥ. prati-píyanti. ukshṇáḥ ava-sṛishṭā́n. 12 su-śámī a°. sóme. — 29, 1 ní a°. súciḥ. ajīgar *iti* yásya ít. puru-díneshu. 2 prá áparasyāḥ. tri-ṣókaḥ. ā́ avahat. 3 abhí u°. manīshā́. upa-mā́m. kát. ā́ a°. uru-gāya bhṛityaí. 5 prá ī°. janidhā́ḥ-iva. tuvi-jāta. prati-ṣíkshanti.

mātre nú te súmite índra pūrví dyaúr majmánā pṛthiví kā́vyena | várāya te ghṛtávantaḥ sutā́saḥ svā́dman bhavantu pītáye mádhūni || 6 || ā́ mádhvo asmā asicann ámatram índrāya pūrṇáṃ sá hí satyárādhāḥ | sá vāvṛidhe várimann ā́ pṛthivyā́ abhí krátvā náryaḥ paúṅsyaiṣ ca || 7 || vy ā̀nal índraḥ pṛítanāḥ svójā ásmai yatante sakhyā́ya pūrvíḥ | ā́ smā rátham ná pṛítanāsu tiṣṭha yám bhadráyā sumatyā́ codáyāse || 8 || 23 ||

Dvitīyo 'nuvākaḥ.

30.

Prá devatrā́ brā́hmaṇe gātúr etv apó áchā mánaso ná práyukti | mahím mitrásya váruṇasya dhāsím pṛithujráyase rīradhā suvṛiktím || 1 || ádhvaryavo havíṣmanto hí bhūtáchāpā́ itoṣatír uṣantaḥ | áva yā́ṣ cáṣṭe aruṇáḥ suparṇás tám ásyadhvam ūrmím adyā́ suhastāḥ || 2 || ádhvaryavo 'pā́ itā samudrám apā́m nápātam havíṣhā yajadhvam | sá vo dadad ūrmíṃ adyā́ súpūtam tásmai sómam mádhumantam sunota || 3 || yó anidhmó dídayad apsv ā̀ntár yā́m víprāsa ī́late adhvaréshu | ápām napān mádhumatīr apó dā́ yā́bhir índro vāvṛidhé vīryā̀ya || 4 || yā́bhiḥ sómo módate hárshate ca kalyāṇíbhir yuvatíbhir ná máryaḥ | tā́ adhvaryo apó áchā párehi yád āsiñcā́ óshadhībhiḥ punītāt || 5 || 24 ||

evéd yū́ne yuvatáyo namanta yád īm uṣánn uṣatír éty ácha | sā́m jānate mánasā sā́m cikitre 'dhvaryávo dhiṣhā́ṇāpaś ca devíḥ || 6 || yó vo vṛitā́bhyo ákṛiṇod u lokā́m yó vo mahyā́ abhíṣaster ámuñcat | tásmā índrāya mádhu-

29, 6 mātre *iti*. súmite *iti* sú-mite. pūrví *iti*. 7 asmai. satyá-rādhāḥ. vavṛidhe. 8 ví ā°. su-ójāḥ ā́ a°. sma. su-matyā́. — 30, 1 ácha. prá-yukti pṛithu-jráyase rīradha su-vṛiktím. 2 bhutá ácha a° ita u°. su-parṇáḥ. ā́ ā°. adyā́ su-hastāḥ. 3 ita. adyā́ sú-pūtam. 4 ap-sú a°. napāt. dāḥ. vavṛidhé. 5 adhvaryo *iti*. ácha párā ihi. ā-siñcā́ḥ. 6 evā́ ít. dhiṣhā́ṇā ā́°. 7 abhí -ṣasteḥ. tásmai.

mantam ūrmíṃ devamádanam prá hiṇotanāpaḥ || 7 || prásmai hinota mádhumántam ūrmíṃ gárbho yó vaḥ sindhavo mádhva útsaḥ | ghṛitáprishṭham íḍyam adhvaréshv ápo revatīḥ śṛiṇutá hávam me || 8 || táṃ sindhavo matsarám indrapánam ūrmím prá heta yá ubhé íyarti | madacyútam auśánáṃ nabhojám pári tritántuṃ vicárantam útsam || 9 || āvárvṛitatīr ádha nú dvidhárā goshuyúdho ná niyavám cárantīḥ | ríshe jánitrīr bhúvanasya pátnīr apó vandasva savṛídhaḥ sáyonīḥ || 10 || 25 ||

hinótā no adhvarám devayajyá hinóta bráhma sanáye dhánānām | ṛitásya yóge ví shyadhvam údhaḥ śrushṭívārīr bhūtanāsmábhyam āpaḥ || 11 || ápo revatīḥ kshayathā hí vásvaḥ krátuṃ ca bhadrám bibhṛithámṛítaṃ ca | rāyáś ca sthá svapatyásya pátnīḥ sárasvatī tád gṛiṇaté váyo dhāt || 12 || práti yád ápo ádṛiśram āyatír ghṛitám páyāṅsi bíbhratīr mádhūni | adhvaryúbhir mánasā saṃvidānā índrāya sómaṃ súshutam bhárantīḥ || 13 || émā agman revátīr jīvádhanyā ádhvaryavaḥ sādáyatā sakhāyaḥ | ní barhíshi dhattana somyāso 'pāṃ náptrā saṃvidānása enāḥ || 14 || ágmann ápa uśatír barhír édáṃ ny ádhvaré asadan devayántīḥ | ádhvaryavaḥ sunuténdrāya sómam ábhūd u vaḥ suśákā devayajyá || 15 || 26 ||

31.

Á no devánām úpa vetu śáṅso víśvebhis turaír ávase yájatraḥ | tébhir vayáṃ sushakhāyo bhavema táranto víśvā

30, 7 deva-mádanam prá hiṇotana ā°. 8 prá a°. ghṛitá-prishṭham. śṛiṇutá. 9 indra-pánam. ubhé *iti*. mada-cyútam. nabhaḥ-jām. tri-tántum vi-cárantam. 10 ā-várvṛitatīḥ. dvi-dhárāḥ goshu-yúdhaḥ. ni-yavám. sa-vṛídhaḥ sá-yonīḥ. 11 hinóta. deva-yajyá (15). syadhvam. bhūtana a°. 12 kshayatha. bibhṛithá a°. su-apatyásya. 13 ā-yatíḥ. sam-vidānāḥ. sú-sutam. 14 á imāḥ. jīvá-dhanyāḥ. sādáyata. sam-vidānásaḥ. 15 á. a°. á idám ní a°. sunutá í°. su-śákā. — 31, 1 su-sakhāyaḥ.

duritā́ syāma || 1 || pári cin márto drávinam mamanyād ṛitásya pathā́ námasā́ vivāset | utá svéna krátunā sám vadeta śréyāṅsam dáksham mánasā jagribhyāt || 2 || ádhāyi dhītír ásasrigram áṅśās tīrthé ná dasmám úpa yanty úmāḥ | abhy ànaśma suvitásya śūshám ṅávedaso amṛítānām abhūma || 3 || nítyaś cākanyāt svápatir dámūnā yásmā u devā́ḥ savitā́ jajāna | bhágo vā góbhir aryamém anajyāt só asmai cā́rus chadayad utá syāt || 4 || iyám sā́ bhūyā ushásām iva kshā́ yád dha kshumántaḥ śávasā samā́yan | asyá stutím jaritúr bhíkshamāṇā ā́ naḥ śagmā́sa úpa yantu vā́jāḥ || 5 || [27] ||

asyéd eshā́ sumatíḥ paprathānábhavat pūrvyā́ bhúmanā gaúḥ | asyá sánīḷā ásurasya yónau samāná ā́ bháraṇe bíbhramāṇāḥ || 6 || kím svid vánam ká u sá vrikshá āsa yáto dyā́vāpṛithiví nishṭatakshúḥ | samtasthāné ajáre itáūtī áhāni pūrvír usháso jaranta || 7 || naítávad enā́ paró anyád asty ukshā́ sá dyā́vāpṛithiví bibharti | tvácam pavítram kṛiṇuta svadhā́vān yád īm sū́ryam ná haríto váhanti || 8 || stegó ná kshā́m áty eti pṛithvím míham ná vā́to ví ha vāti bhúma | mitró yátra váruṇo ajyámāno 'gnír váne ná vy ásṛishṭa śókam || 9 || starír yát sū́ta sadyó ajyámānā vyáthir avyathíḥ kṛiṇuta svágopā | putró yát pū́rvaḥ pitrór jánishṭa śamyā́m gaúr jagāra yád dha prichā́n || 10 || utá kā́nvam nṛishádaḥ putrám āhur utá śyāvó dhánam ā́datta vājí | prá kṛishṇā́ya rúśad apinvatódhar ṛitám átra nákir asmā apīpet || 11 || [28] ||

32.

Prá sú gmántā dhiyasānásya sakshā́ṇi varébhir varā́ṅ

31, 1 duḥ-itā́. 2 cit. námasā ā́. 3 abhí ā°. 4 svá-patiḥ dámūnāḥ yásmai. aryamā́ īm. 5 kshā́ḥ. ha. sam-ā́yan. 6 asyá ít. su-matíḥ paprathānā́ á°. sá-nīḷāḥ. samāné. 7 dyā́vā-pṛithiví *iti* (8) niḥ-tatakshúḥ samtasthāné *iti* sam-tasthāné ajáre *iti* itáūtī itītáḥ-ūtī. 8 ná o°. ví. 10 svá-gopā. ha. 11 nṛi-sádaḥ. ā́ a°. apinvata ū́dhaḥ. asmai.

abhí shú prasídataḥ | asmákam índra ubháyaṃ jujoshati yát somyásyándhaso búbodhati || 1 || vîndra yāsi divyáni rocaná ví párthivāni rájasā purushṭuta | yé tvā váhanti múhur adhvaráṅ úpa té śú vanvantu vagvanáṅ arādhásaḥ || 2 || tád ín me chantsat vápusho vápushṭaram putró yáj jánam pitrór adhíyati | jāyā́ pátiṃ vahati vagnúnā sumát puṅsá íd bhadró vahatúḥ párishkṛitaḥ || 3 || tád ít sadhástham abhí cáru dīdhaya gávo yác chásan vahatúṃ ná dhenávaḥ | mātā́ yán mántur yūthásya pūrvyábhí vāṇásya saptádhātur íj jánaḥ || 4 || prá vó 'chā ririce devayúsh padám éko rudrébhir yāti turváṇiḥ | jarā́ vā yéshv amṛíteshu dāváne pári va ūmebhyaḥ siñcatā́ mádhu || 5 || 29 ||

nidhīyámānam ápagūḷham apsú prá me devā́nāṃ vratapā́ uvāca | índro vidvā́ṅ ánu hí tvā cacáksha ténāhám agne ánuśishṭa ā́gām || 6 || ákshetravit kshetravídaṃ hy áprāṭ sá praíti kshetravídānuśishṭaḥ | etád vái bhadrám anuśā́sanasyotá srutím vindaty añjasínām || 7 || adyéd u prā́ṇīd ámamann imā́hāpīvṛito adhayan mātúr ū́dhaḥ | ém enam āpa jarimā́ yúvānam áheḷan vásuḥ sumánā babhūva || 8 || etáni bhadrā́ kalaśa kriyāma kúruśravaṇa dádato maghā́ni | dānā́ íd vo maghavānaḥ só astv ayáṃ ca sómo hṛidí yám bíbharmi || 9 || 30 ||

Saptamo 'dhyāyaḥ.

33.

Prá mā yuyujre prayújo jánānāṃ váhāmi sma pūshá-

32, 1 sú pra-sídataḥ. somyásya á°. 2 ví i°. puru-stuta. 3 ít. yát. adhi-íyati. pári-kṛitaḥ. 4 sadhá-stham. yát ś°. yát. pūrvyā́ a°. saptá-dhātuḥ ít. 5 vaḥ ácha. deva-yúḥ. síñcata. 6 ni-dhīyámānam ápa-gūḷham. prá — ā́gām V, 2, 8. 7 ákshetra-vít kshetra-vídam hí. prá eti kshetra-vídā ánu-śishṭaḥ. anu-śā́sanasya utá. 8 adyá ít. prá ānīt. imā́ áhā ápi-vṛitaḥ adhayat. ā́ īm. su-mánāḥ. 9 kúru-śravaṇa. — 33, 1 pra-yújaḥ.

ṇam ántareṇa | víśve devāso ádha mām arakshan duḥśásur ágād íti ghósha āsīt || 1 || sám mā tapanty abhítaḥ sapátnīr iva párśavaḥ | ní bādhate ámatir nagnátā jásur vér ná vevīyate matíḥ || 2 || músho ná śiśnā́ vy àdanti mādhyà stotā́raṃ te śatakrato | sakrít sú no maghavann indra mṛiḷayā́dhā pitéva no bhava || 3 || kuruśrávaṇam āvríṇi rā́jānaṃ trā́sadasyavam | máṃhishṭhaṃ vāghátām ṛíshiḥ || 4 || yásya mā haríto ráthe tisró váhanti sādhuyā́ | stávai sahásradakshiṇe || 5 || 1 ||

yásya prásvādaso gíra upamáśravasaḥ pitúḥ | kshétraṃ ná raṇvám ūcúshe || 6 || ádhi putropamaśravo nápān mitrātither ihi | pitúśh ṭe asmi vanditā́ || 7 || yád íṣīyāmṛítānām utá vā mártyānām | jíved ín maghávā máma || 8 || ná devā́nām áti vratáṃ śatā́tmā caná jīvati | táthā yujā́ ví vāvṛite || 9 || 2 ||

34.

Prāvepā́ mā bṛiható mādayanti pravātejā́ íriṇe várvṛitānāḥ | sómasyeva maujavatásya bhakshó vibhídako jā́gṛivir máhyam achān || 1 || ná mā mimetha ná jihīḷa eshā́ śivā́ sákhibhya utá máhyam āsīt | akshásyāhám ekaparásya hetór ánuvratām ápa jāyā́m arodham || 2 || dvéshṭi śvaśrūr ápa jāyā́ runaddhi ná nāthitó vindate mardhitā́ram | áśvasyeva járato vásnyasya nā́hám vindāmi kitavásya bhógam || 3 || anyé jāyā́m pári mṛiśanty asya yásyā́gṛidhad védane vājy àkshāḥ | pitā́ matā́ bhrā́tara enam āhur ná jānīmo ná-

---

33, 1 duḥ-śā́suḥ ā́ aº. 2 sám — párśavaḥ 105, 8. 3 mū́sho — śatakrato 105, 8. mṛiḷaya ádha pitā́-iva. 4 kuru-śrávaṇam avríṇi. 5 sahásra-dakshiṇe. 6 prá-svādasaḥ. upamá-śravasaḥ. 7 putra upama-śravaḥ nápāt mitra-atitheḥ. pitúḥ te. 8 íṣiya aº. ít. 9 śatá-ātmā. vavṛite. — 34, 1 prāvepā́ḥ. pravāte-jāḥ. sómasya -iva. ví-bhídakaḥ. 2 jihīḷe. akshásya aº eka-parásya. ánu-vratām. 3 áśvasya-iva. ná aº. 4 yásya áº. vājí aº. náyata.

yatā baddhám etám || 4 || yád ādídhye ná davishāṇy ebhiḥ parāyádbhyó 'va hīye sákhibhyaḥ | nyùptāṣ ca babhrávo váçam ákrataṅ émíd eshāṃ nishkṛitáṃ jāríṇīva || 5 || 3 ||

sabhấm eti kitaváḥ prichámāno jeshyámíti tanvà ṣúṣujānaḥ | akshấso asya ví tiranti kámam pratidívne dádhata á kṛitáni || 6 || akshásа íd aṅkuṣíno nitodíno nikṛítvānas tápanās tāpayishṇávaḥ | kumārádeshṇā jáyataḥ punarháṇo mádhvā sámpṛiktāḥ kitavásya barháṇā || 7 || tripañcāṣáḥ kṛīḷati vráta eshāṃ devá iva savitá satyádharmā | ugrásya cin manyáve ná namante rấjā cid ebhyo náma ít kṛiṇoti || 8 || nīcấ vartanta upári sphuranty ahastáso hástavantaṃ sahante | divyá áṅgārā íriṇe nyùptāḥ ṣītáḥ sánto hṛídayaṃ nír dahanti || 9 || jāyấ tapyate kitavásya hīnấ mātấ putrásya cáratah kvà svit | ṛiṇāvá bíbhyad dhánam ichámāno 'nyéshām ástam úpa náktam eti || 10 || 4 ||

stríyaṃ dṛishṭváya kitavám tatāpānyéshāṃ jāyấṃ súkṛitaṃ ca yónim | pūrvāhṇé áṣvān yuyujé hí babhrún só agnér ánte vṛishaláḥ papāda || 11 || yó vaḥ senānír maható gaṇásya rấjā vrátasya prathamó babhūva | tásmai kṛiṇomi ná dhánā runadhmi dáṣāhám prấcīs tấd ṛitám vadāmi || 12 || akshaír mấ dīvyaḥ kṛishím ít kṛishasva vitté ramasva bahú mányamānaḥ | tátra gávaḥ kitava tátra jāyấ tán me ví cashṭe savitấyám aryáḥ || 13 || mitrám kṛiṇudhvaṃ kháḷu mṛiḷátā no mấ no ghoréṇa caratābhí dhṛishṇú | ní vo nú manyúr viṣatām árātir anyó babhrūṇấm prásitau nv àstu || 14 || 5 ||

34, 5 ā-dídhye. parāyát-bhyaḥ áva. ní-uptāḥ (9). ákrata émi ít. niḥ-kṛitám jāríṇī-iva. 6 jeshyấmi íti. prati-dívne. 7 ni -todínaḥ ni-kṛítvānaḥ. kumārá-deshṇaḥ. punaḥ-hánaḥ. sám-priktāḥ. 8 tri-pañcāṣáḥ. satyá-dharmā. cit. ná. 9 vartante. 10 ṛiṇa -vấ. 11 tatāpa a°. sú-kṛitam. 12 senā-níḥ. dáṣa a°. 13 tát. savitấ a°. 14 mṛiḷáta. carata a°. prá-sitau nú a°.

35.

Ábudhram u tyá índravanto agnáyo jyótir bháranta usháso vyùshṭishu | mahí dyávāpṛithiví cetatām ápo 'dyá devánām áva á vṛiṇīmahe || 1 || diváspṛithivyór áva á vṛiṇīmahe mātṛín síndhūn párvatāñ charyaṇávataḥ | anāgāstvám sūryam ushásaṃ īmahe bhadrám sómaḥ suvānó adyá kṛinotu naḥ || 2 || dyávā no adyá pṛithiví ánāgaso mahí trāyetām suvitáya mātárā | ushá uchánty ápa bādhatām aghám svasty àgníṃ samidhānám īmahe || 3 || iyáṃ na usrá prathamá sudevyàṃ revát saníbhyo revátī vy ùchatu | āré manyúṃ durvidátrasya dhīmahi svasty àgníṃ samidhānám īmahe || 4 || prá yáḥ sísrate sūryasya raśmíbhir jyótir bhárantīr usháso vyùshṭishu | bhadrá no adyá śrávase vy ùchata svasty àgníṃ samidhānám īmahe || 5 || 6 ||

anamīvá ushása á carantu na úd agnáyo jihatāṃ jyótishā bṛihát | áyukshātām aśvínā tūtujiṃ ráthaṃ svasty àgníṃ samidhānám īmahe || 6 || śréshṭhaṃ no adyá savitar váreṇyam bhāgám á suva sá hí ratnadhá ási | rāyó jánitrīṃ dhisháṇām úpa bruve svasty àgníṃ samidhānám īmahe || 7 || pípartu mā tád ṛitásya pravácanaṃ devánāṃ yán manushyā́ ámanmahi | víśvā íd usrá spáḷ úd eti sūryaḥ svasty àgníṃ samidhānám īmahe || 8 || adveshó adyá barhísha stárīmaṇi grāvṇāṃ yóge mánmanaḥ sádha īmahe | ādityánāṃ śármaṇi sthá bhuraṇyasi svasty àgníṃ samidhānám īmahe || 9 || á no barhíḥ sadhamáde bṛihád diví devā́ īḷe sādáyā

35, 1 tyé. ví-ushṭishu mahí *iti* dyávāpṛithiví *iti*. adyá. 2 diváḥpṛithivyóḥ. śaryaṇā́-vataḥ. ushásam. adyá. 3 pṛithiví *iti*. mahí *iti*. uchántī. svastí a° sam-idhānám. 4 su-devyàm. ví u°. duḥ-vidátrasya. 5 ví-ushṭishu bhadrā́ḥ. ví u°. 6 áyukshātām. 7 ratna-dhā́ḥ. 8 pra-vā́canam. yát. usrā́ḥ. 9 barhíshaḥ. sā́dhe. sthā́ḥ. 10 sadha-mā́de. sādáya.

saptá hótṛīn | índram mitráṃ váruṇaṃ sātáye bhágaṃ svasty àgníṃ samidhānám īmahe || 10 || 7 ||

tá ādityā á gatā sarvátātaye vṛidhé no yajñám avatā sajoshasaḥ | bṛíhaspátiṃ pūshánam aśvínā bhágaṃ svasty àgníṃ samidhānám īmahe || 11 || tán no devā yachata supravācanáṃ chardír ādityāḥ subháraṃ nṛipáyyam | páśve tokáya tánayāya jīváse svasty àgníṃ samidhānám īmahe || 12 || víśve adyá marúto víśva ūtí víśve bhavantv agnáyaḥ sámiddhāḥ | víśve no devá ávasá gamantu víśvam astu dráviṇaṃ vájo asmé || 13 || yáṃ devāsó 'vatha vájasātau yáṃ trāyadhve yám pipṛithāty áṅhaḥ | yó vo gopīthé ná bhayásya véda té syāma devávītaye turāsaḥ || 14 || 8 ||

36.

Ushásānáktā bṛihatí supéśasā dyávākshámā váruṇo mitró aryamá | índraṃ huve marútaḥ párvatāñ apá ādityán dyávāpṛithiví apáḥ svàḥ || 1 || dyaúś ca naḥ pṛithiví ca prácetasa ṛitávarī rakshatām áṅhaso risháḥ | má durvidátrā nírṛitir na īśata tád devánām ávo adyá vṛiṇīmahe || 2 || víśvasmān no áditiḥ pātv áṅhaso mātá mitrásya váruṇasya revátaḥ | svàrvaj jyótir avṛikáṃ nasīmahi tád devánām — || 3 || grāvā vádann ápa rákshāṅsi sedhatu dushvápnyaṃ nírṛitiṃ víśvam atríṇam | ādityáṃ śárma marútām aśīmahi tád devánām — || 4 || éndro barhíḥ sídatu pínvatām íḷā bṛíhaspátiḥ sámabhir ṛikvó arcatu | supraketáṃ jīváse mánma dhīmahi tád devánām — || 5 || 9 ||

35, 10 í. m. v. 106, 1. tá — sarvátātaye 106, 2. avata sa-joshasaḥ. 12 tát. devāḥ. su-pravācanám. su-bháram nṛi-pā́yyam. 13 víśve ū°. sám-iddhāḥ. ávasā á. asmé *iti*. 14 devāsaḥ á° vā́ja-sātau. pipṛithá áti. go-pīthé. devá-vītaye. — 36, 1 ushásānáktā bṛihatí *iti* su-péśasā. dyávāpṛithiví *iti*. svàr *iti* svàḥ. 2 prá-cetasā ṛitávarī *ity* ṛitá-varī. duḥ-vidátrā níḥ-ṛitiḥ. adyá. 3 víśvasmāt. svàḥ-vat. 4 duḥ-svápnyam níḥ-ṛitim. 5 á í°. su-praketám.

divispṛíṣaṃ yajñám asmákam aśvinā jīrádhvaraṃ kṛiṇutaṃ sumnám iṣṭáye | prācínaraśmim áhutaṃ ghṛiténa tád devánām — ‖ 6 ‖ úpa hvaye suhávam márutaṃ gaṇám pāvakám ṛishvám sakhyáya śambhúvam | rāyás póshaṃ sauśravasáya dhīmahi tád devánām — ‖ 7 ‖ apám péruṃ jīvádhanyam bharāmahe devāvyàṃ suhávam adhvaraśríyam | suraśmím sómam indriyáṃ yamīmahi tád devánām — ‖ 8 ‖ sanéma tát susanítā sanítvabhir vayáṃ jīvā jīváputrā ánāgasaḥ | brahmadvísho víslrvag éno bharerata tád devánām — ‖ 9 ‖ yé sthā mánor yajñíyās té śriṇotana yád vo devā ímahe tád dadātana | jaítraṃ krátuṃ rayimád vīrávad yáśas tád devánām — ‖ 10 ‖ [10] ‖

mahád adyá mahatām á vṛiṇīmahé 'vo devánām bṛihatām anarvánām | yáthā vásu vīrájātaṃ náśāmahai tád devánām — ‖ 11 ‖ mahó agnéḥ samidhānásya śármany ánāgā mitré váruṇe svastáye | śréshṭhe syāma savitúḥ sávīmani tád devánām — ‖ 12 ‖ yé savitúḥ satyásavasya víśve mitrásya vraté váruṇasya devāḥ | té saúbhagaṃ vīrávad gómad ápno dádhātana drávíṇaṃ citrám asmé ‖ 13 ‖ savitā paścātāt savitā purástāt savitóttaráttāt savitádharáttāt | savitā naḥ suvatu sarvátātiṃ savitā no rāsatāṃ dīrghám áyuḥ ‖ 14 ‖ [11] ‖

37.

Námo mitrásya váruṇasya cákshase mahó devāya tád ṛitám saparyata | dūredríśe devájātāya ketáve divás putráya sūryāya śaṁsata ‖ 1 ‖ sá mā satyóktiḥ pári pātu viśváto

---

36, 6 divi-spríśam. jīrá-adhvaram. prācína-raśmim á-hutam. 7 su-hávam (8). śam-bhúvam. 8 jīvá-dhanyam. deva-avyàm. adhvara-śríyam su-raśmím. 9 sú-sanitā. jīvāḥ jīvá-putrāḥ. brahma-dvíshaḥ. 10 sthá. 11 vṛiṇīmahe á°. vīrá-jātam. 12 sam-idhānasya. ánāgāḥ. 13 satyá-savasya. asmé *iti*. 14 savitā u° savitā a°. — 37, 1 dūre-dríśe devá-jātāya. 2 satyá-uktiḥ.

dyávā ca yátra tatánann áhāni ca | víśvam anyán ní viśate yád éjati viśváhápo viśváhód eti súryaḥ ‖ 2 ‖ ná te ádevaḥ pradívo ní vāsate yád etaśébhiḥ pataraí ratharyási | prācínam anyád ánu vartate rája úd anyéna jyótishā yāsi sūrya ‖ 3 ‖ yéna sūrya jyótishā bádhase támo jágac ca víśvam udiyárshi bhānúnā | ténāsmád víśvām ánirām ánāhutim ápāmīvām ápa dushvápnyaṃ suva ‖ 4 ‖ víśvasya hí préshito rákshasi vratám áheḷayann uccárasi svadhā́ ánu | yád adyá tvā sūryopabrávāmahai tám no devá ánu manśīrata krátum ‖ 5 ‖ tám no dyávāpṛithiví tán na ápa índraḥ śṛiṇvantu marúto hávaṃ vácaḥ | mā́ śúne bhūma sūryasya saṃdṛíśi bhadrám jívanto jaraṇā́m aśīmahi ‖ 6 ‖ 12 ‖

viśváhā tvā sumánasaḥ sucákshasaḥ prajā́vanto anamīvā́ ánāgasaḥ | udyántaṃ tvā mitramaho divé-dive jyóg jīvā́ḥ práti paśyema sūrya ‖ 7 ‖ máhi jyótir bíbhratam tvā vicakshaṇa bhā́svantaṃ cákshushe-cakshushe máyaḥ | āróhantam bṛihatáḥ pā́jasas pári vayáṃ jīvā́ḥ práti paśyema sūrya ‖ 8 ‖ yásya te víśvā bhúvanāni ketúnā prá cérate ní ca viśánte aktúbhiḥ | anāgāstvéna harikeśa sūryā́hnāhnā no vásyasā-vasyasód ihi ‖ 9 ‖ śáṃ no bhava cákshasā śáṃ no áhnā śám bhānúnā śáṃ himā́ śáṃ ghṛiṇéna | yáthā śám ádhvañ chám ásad duroṇé tát sūrya drávinaṃ dhehi citrám ‖ 10 ‖ asmā́kaṃ devā ubháyāya jánmane śárma yachata dvipáde cátushpade | adát píbad ūrjáyamānam áśitaṃ tád asmé śáṃ yór arapó dadhātana ‖ 11 ‖ yád vo devāś cakṛimá jihváyā gurú mánaso vā́ práyutī devahéḷanam |

37, 2 anyát. viśváhā á° viśváhā út. 3 pra-díyaḥ. pataraíḥ. 4 jágat. ut-iyárshi. téna a°. ápa á°. duḥ-svápnyam. 5 prá-ishitaḥ. ut-cárasi. sūrya upa-brávāmahai. 6 dyávāpṛithiví *iti* tát. sam-dṛíśi. 7 su-mánasaḥ su-cákshasaḥ. ut-yántam. mitra-mahaḥ. 8 vi-cakshaṇa. ā-róhantam. 9 ca í°. hari-keśa sūrya áhnā-ahnā. vásyasā-vasyasā út. 10 ádhvan śám. 11 dvi-páde cátuḥ-pade. asmé *iti*. 12 prá-yutī deva-héḷanam.

árāvā yó no abhí duchunāyáte tásmin tád éno vasavo ní dhetana || 12 || 13 ||

38.

Asmín na indra pṛitsutaú yáṣasvati ṣímīvati kráṇdasi práva sātáye | yátra góshātā dhṛishitéshu khādíshu víshvak pátanti didyávo nṛishā́hye || 1 || sá naḥ kshumántaṃ sádane vy ūrṇuhi góarṇaṣaṃ rayím indra ṣravā́yyam | syā́ma te jáyataḥ ṣakra medíno yáthā vayám uṣmási tád vaso kṛidhi || 2 || yó no dā́sa áryo vā purushṭutā́deva indra yudháye cíketati | asmā́bhish ṭe susháhāḥ santu ṣátravas tváyā vayáṃ tā́n vanuyāma saṃgamé || 3 || yó dabhrébhir hávyo yáṣ ca bhū́ribhir yó abhíke varivovín nṛishā́hye | táṃ vikhādé sásnim adyá ṣrutáṃ náram arvā́ñcam índram ávase karāmahe || 4 || svavṛíjaṃ hí tvā́m ahám indra ṣuṣrávānānudáṃ vṛishabha radhracódanam | prá muñcasva pári kútsād ihā́ gahi kím u tvávān mushkáyor baddhá āsate || 5 || 14 ||

39.

Yó vām párijmā suvṛíd aṣvinā rátho doshā́m ushā́so hávyo havíshmatā | ṣaṣvattamā́sas tám u vām idáṃ vayám pitúr ná nā́ma suhávaṃ havāmahe || 1 || codáyataṃ sūnṛítāḥ pínvataṃ dhíya út púraṃdhīr īrayataṃ tád uṣmasi | yaṣā́sam bhāgáṃ kṛiṇutaṃ no aṣvinā sómaṃ ná cā́rum maghávatsu nas kṛitam || 2 || amājúraṣ cid bhavatho yuvám bhágo 'nāṣóṣ cid avitārāpamā́sya cit | andhā́sya cin nāsatyā kṛiṣā́sya cid yuvā́m íd āhur bhishájā rutā́sya cit || 3 ||

37, 12 duchuna-yáte. — 38, 1 prá ava. gó-sātā. nṛi-sáhye. 2 ví ū° gó-arṇasam. vaso *iti*. 3 puru-stuta á°. asmā́bhiḥ te su -sáhāḥ. sam-gamé. 4 varivaḥ-vít nṛi-sáhye. vi-khādé. 5 sva -vṛíjam. ṣuṣráva ananu-dám. radhra-códanam. ihā́ ā́. — 39, 1 pári -jmā su-vṛít. ushā́saḥ. su-hávam. 2 púram-dhīḥ. 3 amā-júraḥ. avitā́rā a°. cit.

yuvám cyávānaṃ sanáyaṃ yáthā rátham púnar yúvānaṃ caráthāya takshathuḥ | níṣh ṭaugryám ūhathur adbhyás pári víṣvét tā vāṃ sávaneshu pravácyā || 4 || purāṇā́ vāṃ vīryà prá bravā jáné 'tho hāsathur bhishájā mayobhúvā | tā́ vāṃ nú návyāv ávase karāmahe 'yáṃ nāsatyā ṣrád arír yáthā dádhat || 5 || 15 ||

iyáṃ vām ahve ṣṛiṇutám me aṣvinā putráyeva pitárā máhyaṃ ṣikshatam | ánāpir ájñā asajātyámatiḥ purā́ tásyā abhíṣaster áva spṛitam || 6 || yuváṃ ráthena vimadā́ya ṣundhyúvaṃ ny ūhathuḥ purumitrásya yóshaṇām | yuváṃ hávaṃ vadhrimatyā́ agachatam yuváṃ súshutiṃ cakrathuḥ púraṃdhaye || 7 || yuváṃ víprasya jaraṇā́m upeyúshaḥ púnaḥ kalér akṛiṇutaṃ yúvad váyaḥ | yuváṃ vándanam ṛiṣyadā́d úd ūpathur yuváṃ sadyó viṣpálām étave kṛithaḥ || 8 || yuváṃ ha rebhám vṛishaṇā gúhā hitám úd airayatam mamṛivā́ṅsam aṣvinā | yuvám ṛibísam utá taptám átraya ómanvantaṃ cakrathuḥ saptávadhraye || 9 || yuváṃ ṣvetám pedáve 'ṣvinā́ṣvaṃ navábhir vā́jair navatí ca vājínam | carkṛítyaṃ dadathur drāvayátsakham bhágaṃ ná nṛíbhyo hávyam mayobhúvam || 10 || 16 ||

ná tám rājānāv adite kútaṣ caná nā́ṅho aṣnoti duritám nákir bhayám | yám aṣvinā suhavā rudravartanī pūroratháṃ kṛiṇuthāḥ pátnyā sahá || 11 || á téna yātam mánasojávīyasā rátham yáṃ vām ṛibhávaṣ cakrúr aṣvinā | yásya yóge duhitā́ jā́yate divá ubhé áhanī sudíne vivásvataḥ || 12 || tā́ vartír yātaṃ jayúshā ví párvatam ápinvataṃ ṣayáve

---

39, 4 níḥ t°. víṣvā ít. pra-vā́cyā. 5 brava jáne átho *iti* ha ā°. mayaḥ-bhúvā. 6 putrā́ya-iva. asajātyā́ á°. abhí-ṣasteḥ. 7 vi-madā́ya. ní ū° puru-mitrásya. sú-sutim. púram-dhaye. 8 upa-íyushaḥ púnar *iti*. ṛiṣya-dā́t. 9 átraye. saptá-vadhraye. 10 aṣvinā á°. dravayát-sakham. mayaḥ-bhúvam. 11 ná a°. duḥ-itám. su-havā rudravartanī *iti* rudra-vartanī puraḥ-rathám. 12 ubhé *iti* áhanī *iti* sudíne *iti* su-díne.

dhenúm aṣvinā | vṛíkasya cid vártikām antár āsyàd yuvám ṣácībhir grasitám amuñcatam || 13 || etáṃ vāṃ stómam aṣvināv akarmátakshāma bhṛígavo ná rátham | ny àmṛikshāma yóshaṇāṃ ná márye nítyaṃ ná sūnúṃ tánayaṃ dádhānāḥ || 14 || 17 ||

40.

Rátham yántam kúha kó ha vāṃ narā práti dyumántam suvitáya bhūshati | prātaryávāṇam vibhvàṃ viṣé-viṣe vástor-vastor váhamānam dhiyā ṣámi || 1 || kúha svid doshā kúha vástor aṣvínā kúhābhipitvám karataḥ kúhoshatuḥ | kó vāṃ ṣayutrā vidháveva deváram máryaṃ ná yóshā kṛiṇute sadhástha ā || 2 || prātár jarethe jaraṇéva kápayā vástor-vastor yajatā gachatho gṛihám | kásya dhvasrā bhavathaḥ kásya vā narā rājaputréva sávanāva gachathaḥ || 3 || yuvám mṛigéva vāraṇā mṛiganyávo doshā vástor haviṣhā ní hvayāmahe | yuvám hótrām ṛituthā júhvate naréṣham jánāya vahathaḥ ṣubhas patī || 4 || yuvám ha ghóshā páry aṣvinā yatí rājña ūce duhitā pṛiché vāṃ narā | bhūtám me áhna utá bhūtam aktávé 'ṣvāvate rathíne ṣaktam árvate || 5 || 18 ||

yuvám kaví shṭhaḥ páry aṣvinā rátham víṣo ná kútso jaritúr naṣāyathaḥ | yuvór ha mákshā páry aṣvinā mádhv āsā bharata nishkṛitám ná yóshaṇā || 6 || yuvám ha bhujyúm yuvám aṣvinā vāṣam yuvám ṣiñjáram uṣánām úpārathuḥ | yuvó rárāvā pári sakhyám āsate yuvór ahám ávasā sumnám ā cake || 7 || yuvám ha kṛiṣám yuvám aṣvinā ṣayúm yuvám vidhántam vidhávām urushyathaḥ | yuvám saníbhya sta-

---

39, 14 akarma á°. ní a°. — 40, 1 prātaḥ-yávānam vi-bhvàm. 2 kúha abhi-pitvám. kúha ū°. vidhávā-iva. sadhá-sthe. 3 jarethe *iti* jaraṇā-iva. rājaputrā-iva sávanā áva. 4 mṛigā-iva. narā í°. patī *iti*. 5 áhne. aktáve áṣva-vate. 6 kaví *iti* sthaḥ. nih-kṛitám. 7 úpa ā° yuvóḥ. 8 saní-bhyaḥ.

náyantam aṣvinā́pa vrajám ūrṇuthaḥ saptā́syam || 8 || jánishṭa yóshā patáyat kanīnakó ví cā́ruhan vīrúdho daṅsánā ánu | ā́smai rīyante nivanéva síndhavo 'smā́ áhne bhavati tát patitvanám || 9 || jīváṃ rudanti ví mayante adhvaré dīrghā́m ánu prásitiṃ dīdhiyur náraḥ | vāmám pitṛíbhyo yá idáṃ sameriré máyaḥ pátibhyo jánayaḥ parishváje || 10 || 19 ||

ná tásya vidma tád u shú prá vocata yúvā ha yád yuvatyā́ḥ kshéti yónishu | priyósriyasya vṛishabhásya retíno gṛiháṃ gamemāṣvinā tád uṣmasi || 11 || ā́ vām agan sumatír vājinīvasū ny àṣvinā hṛitsú kā́mā ayaṅsata | ábhūtaṃ gopā́ mithunā́ ṣubhas patī priyā́ aryamṇó dúryāṅ aṣīmahi || 12 || tā́ mandasānā́ mánusho duróṇá ā́ dhattáṃ rayíṃ sahávīraṃ vacasyáve | kṛitáṃ tīrtháṃ suprapāṇáṃ ṣubhas patī sthāṇúm patheshṭhā́m ápa durmatíṃ hatam || 13 || kvà svid adyá katamā́sv aṣvínā vikshú dasrā́ mādayete ṣubhás pátī | ká īṃ ní yeme katamásya jagmatur víprasya vā yájamānasya vā gṛihám || 14 || 20 ||

41.

Samānám u tyám puruhūtám ukthyàṃ ráthaṃ tricakráṃ sávanā gánigmataṃ | párijmānaṃ vidathyàṃ suvṛiktíbhir vayáṃ vyùshṭā usháso havāmahe || 1 || prātaryújaṃ nāsatyā́dhi tishṭhathaḥ prātaryā́vāṇam madhuvā́hanaṃ rátham | víṣo yéna gáchatho yájvarīr narā kīréṣ cid yajñáṃ hótṛimantam aṣvinā || 2 || adhvaryúṃ vā mádhupāṇiṃ su-

---

40, 8 aṣvinā ápa. saptá-āsyam. 9 ca á°. ā́ asmai. nivanā́ -iva. asmai. 10 prá-sitim. yé. sam-eriré. pari-sváje. 11 sú. priyá-usriyasya. gamema a°. 12 su-matíḥ vājinīvasū *iti* vājinī -vasū ní a°. patī *iti* (13). 13 tā́ — ā́ VIII, 87, 2. sahá-vīram. su-prapānám. pathe-sthā́m. duḥ-matím. 14 mādayete *iti*. pátī *iti*. — 41, 1 puru-hūtám. tri-cakrám. pári-jmānam. suvṛiktí-bhiḥ. ví-ushṭau. 2 prātaḥ-yújam nāsatyā á°. prātaḥ-yā́vānam madhu -vā́hanam. 3 mádhu-pāṇim su-hástyam.

hástyam agnídhaṃ vā dhṛitádakshaṃ dámūnasaṃ | víprasya vā yát sávanāni gáchathó 'ta ấ yātam madhupéyam aṣvinā || 3 || 21 ||

42.

Ásteva sú pratarāṃ lấyam ásyan bhúshann iva prá bharā stómam asmai | vācấ viprās tarata vácam aryó nír rāmaya jaritaḥ sóma índram || 1 || dóhena gấm úpa ṣikshā sákhāyam prá bodhaya jaritar jārám índram | kóṣaṃ ná pūrṇáṃ vásunā nyṛishṭam ấ cyāvaya maghadéyāya ṣúram || 2 || kím aṅgá tvā maghavan bhojám āhuḥ ṣiṣīhí mā ṣiṣayáṃ tvā ṣṛiṇomi | ápnasvatī máma dhír astu ṣakra vasuvídam bhágam indrā bharā naḥ || 3 || tvấṃ jánā mamasatyéshv indra saṃtasthānấ ví hvayante samīké | átrā yújaṃ kṛiṇute yó havíshmān nấsunvatā sakhyáṃ vashṭi ṣúraḥ || 4 || dhánaṃ ná syandrám bahulấṃ yó asmai tīvrấn sómāṅ āsunóti práyasvān | tásmai ṣátrūn sutúkān prātár áhno ní sváshṭrān yuváti hánti vṛitrám || 5 || 22 ||

yásmin vayáṃ dadhimā ṣáṅsam índre yáḥ ṣiṣrấya maghávā kấmam asmé | ārấc cit sán bhayatām asya ṣátrur ny àsmai dyumnấ jányā namantām || 6 || ārấc chátrum ápa bādhasva dūrám ugró yáḥ ṣámbaḥ puruhūta téna | asmé dhehi yávamad gómad indra kṛidhí dhíyaṃ jaritré vấjaratnām || 7 || prá yám antár vṛishasavấso ágman tīvráḥ sómā bahulántāsa índram | náha dāmánam maghávā ní yaṅsan ní sunvaté vahati bhúri vāmám || 8 || utá prahấm atidívyā

41, 3 dhṛitá-daksham. gáchathaḥ. á. ấ y. VIII, 10, 1. madhu-péyam. — 42, 1 ástā-iva. bhara. ramaya jaritār *iti* sóme. 2 ṣiksha. ní-ṛishṭam. cyavaya magha-déyāya. 3 vasu-vídam. indra ấ bhara. 4 jánāḥ mama-satyéshu. sam-tasthānấḥ. sam-ike átra. ná á°. 5 ā-sunóti. su-túkān. su-áshṭrān. 6 dadhimá. asmé *iti* (7) ārát. ní a°. 7 ārát ṣ°. puru-hūta. kṛidhí. vấja-ratnām. 8 vṛisha-savāsaḥ. sómāḥ bahulá-antāsaḥ. ná áha. yaṅsat. 9 pra-hấm ati-dívya.

jayāti kṛitáṃ yác chvaghní vicinóti kālé | yó devákāmo ná dhánā ruṇaddhi sám ít táṃ rāyá́ sṛijati svadhávān || 9 || góbhish ṭaremámatiṃ durévāṃ yávena kshúdham puruhūta víṣvām | vayáṃ rā́jabhiḥ prathamá́ dhánāny asmákena vṛijánenā jayema || 10 || bṛíhaspátir naḥ pári pātu paścā́d utóttarasmād ádharād aghāyóḥ | índraḥ purástād utá madhyató naḥ sákhā sákhibhyo várivaḥ kṛiṇotu || 11 || [23] ||

Tṛitīyo 'nuvākaḥ.

43.

Áchā ma índram matáyaḥ svarvídaḥ sadhrícīr víṣvā uṣatír anūshata | pári shvajante jánayo yáthā pátim máryaṃ ná ṣundhyúm maghávānam ūtáye || 1 || ná ghā tvadríg ápa veti me mánas tvé ít kámam puruhūta ṣiṣraya | rā́jeva dasma ní shadó 'dhi barhíshy asmín sú sóme 'vapā́nam astu te || 2 || vishūvṛíd índro ámater utá kṣhudháḥ sá íd rāyó maghávā vásva īṣate | tásyéd imé pravaṇé saptá síndhavo váyo vardhanti vṛishabhásya ṣushmíṇaḥ || 3 || váyo ná vṛikshám supalāṣám ā́sadan sómāsa índram mandínaṣ camūshádaḥ | praíshām ánīkaṃ ṣávasā dávidyutad vidát svàr mánave jyótir áryam || 4 || kṛitáṃ ná ṣvaghní ví cinoti dévane saṃvárgaṃ yán maghávā sū́ryaṃ jáyat | ná tát te anyó ánu vīryàṃ ṣakan ná purāṇó maghavan nótá nū́tanaḥ || 5 || [24] ||

víṣaṃ-viṣam maghávā páry aṣāyata jánānāṃ dhénā avacā́kaṣad vṛíshā | yásyā́ha ṣakráḥ sávaneshu ráṇyati sá tīvraíḥ sómaiḥ sahate pṛitanyatáḥ || 6 || ā́po ná síndhum abhí

42, 9 yát ṣva-ghní vi-cinóti. devá-kāmaḥ. 10 góbhiḥ tarema á° duḥ-évām. puru-hūta. prathamā́ḥ. vṛijánena. 11 utá ú°. agha-yóḥ. — 43, 1 ácha me. svaḥ-vídaḥ. svajante. 2 gha. tvé *iti*. puru-hūta. rā́jā-iva. sadaḥ á°. ava-pā́nam. 3 vishu-vṛít. tásya ít. 4 su-palāṣám ā́ a°. camū-sádaḥ prá e°. 5 ṣva-ghní. sam-várgam yát. ṣakat. ná utá. 6 ava-cā́kaṣat. yásya áha.

yát samáksharan sómāsa índraṃ kulyā́ iva hradám | várdhanti víprā máho asya sádane yávaṃ ná vṛishṭír divyéna dánunā || 7 || vṛíshā ná kruddháḥ patayad rájassv ā́ yó aryápatnīr ákṛinod imā́ apáḥ | sá sunvaté maghávā jīrádānavé 'vindaj jyótir mánave havíshmate || 8 || új jāyatām paraśúr jyótishā sahá bhūyā́ ṛitásya sudúghā purāṇávát | ví rocatām arushó bhānúnā śúciḥ svàr ṇá śukráṃ śuśucīta sátpatiḥ || 9 || góbhish ṭaremámatiṃ — || 10 || bṛíhaspátir naḥ pári — || 11 || [25] ||

44.

Ā́ yātv índraḥ svápatir mádāya yó dhármaṇā tūtujānás túvishmān | pratvakshāṇó áti víśvā sáhāṅsy apāréṇa mahatā́ vṛíshṇyena || 1 || śushṭhámā ráthaḥ suyámā hárī te mimyáksha vájro nṛipate gábhastau | śíbhaṃ rājan supáthā́ yāhy arvā́ṅ várdhāma te papúśo vṛíshṇyāni || 2 || éndravāho nṛipátiṃ vájrabāhum ugrám ugrásas taviṣā́sa enam | prátvakshasaṃ vṛishabhā́ṃ satyáśushmam ém asmatrā́ sadhamā́do vahantu || 3 || evā́ pátiṃ droṇasā́caṃ sácetasam ūrjá skambhā́ṃ dharúṇa ā́ vṛishāyase | ójaḥ kṛishva sáṃ gṛibhāya tvé ápy áso yáthā́ kenipā́nām inó vṛidhé || 4 || gámann u asmé vásūny ā́ hí śáṅsishaṃ svāśíṣham bháram ā́ yāhi somínaḥ | tvám īśishe sā́smínn ā́ satsi barhíshy anādhṛishyā́ táva pā́trāṇi dhármaṇā || 5 || [26] ||

pṛíthak práyan prathamā́ devā́hūtayo 'kṛiṇvata śravasyā̀ni dushṭárā | ná yé śekúr yajñíyāṃ nā́vam ārúham

---

43, 7 sam-áksharan. víprāḥ. sádane. 8 aryá-patnīḥ. jīrá-dānave ávindat. 9 út. su-dúghā. ná. sát-patiḥ. — 44, 1 ā́ y. í. IV, 21, 1. svá-patiḥ. pra-tvakshāṇáḥ. 2 su-sthā́mā. su-yámā hárī *iti*. nṛi-pate. su-pátha ā́. 3 ā́ indra-vā́haḥ nṛi-pátim vájra-bāhum. prá-tvakshasam. satyá-śushmam ā́ ím. sadha-mā́daḥ. 4 evā́. droṇa-sā́cam sá-cetasam ūrjáḥ. dharúṇe. vṛisha-yase. tvé *iti*. ke-nipā́nām. 5 asmé *iti*. su-āśísham. sáḥ a°. 6 prá ā° prathamā́ḥ devá-hūtayaḥ á°. dustárā. ā-rúham.

īrmaívá té ny àviṣanta képayaḥ || 6 || evaívápāg ápare santu dūḍhyó 'ṣvā yéshāṃ duryúja āyuyujré | itthā́ yé prā́g úpare sánti dāváne purūṇi yátra vayúnāni bhójanā || 7 || girī́ñ ájrān réjamāṇāñ adhārayad dyaúḥ krandad antárikshāṇi kopayat | samīcīné dhishā́ṇe ví shkabhāyati vríshṇaḥ pītvā́ máda ukthā́ni śaṃsati || 8 || imám bibharmi súkṛitaṃ te aṅkuśáṃ yénārujā́si maghavañ chaphārújaḥ | asmín sú te sávane astv okyàṃ sutá ishṭaú maghavan bodhy ábhagaḥ || 9 || góbhish ṭáremāmatiṃ — || 10 || bṛíhaspátir naḥ pári — || 11 || 27 ||

45.

Divás pári prathamáṃ jajñe agnír asmád dvitíyam pári jātávedāḥ | tṛtíyam apsú nṛimáṇā ájasram índhāna enaṃ jarate svādhíḥ || 1 || vidmā́ te agne tredhā́ trayā́ṇi vidmā́ te dhā́ma víbhṛitā purutrā́ | vidmā́ te nā́ma paramáṃ gúhā yád vidmā́ tám útsaṃ yáta ājagántha || 2 || samudré tvā nṛimáṇā apsv àntár nṛicákshā īdhe divó agna ū́dhan | tṛitíye tvā rájasi tasthiváṅsam apā́m upásthe mahishā́ avardhan || 3 || ákrandad agní stanáyann iva dyaúḥ kshā́mā rérihad vīrúdhaḥ samañján | sadyó jajñānó ví hím iddhó ákhyad ā́ ródasī bhānúnā bhāty antáḥ || 4 || ṣṛīṇā́m udāró dharúṇo rayīṇā́m manīshā́ṇām prā́rpaṇaḥ sómagopāḥ | vā́suḥ sūnúḥ sáhaso apsú rā́jā ví bhāty ágra ushā́sām idhānáḥ || 5 || víṣvasya ketúr bhúvanasya gárbha ā́ ródasī apriṇāj jā́yamānaḥ | vīḷúṃ cid ádrim abhinat parāyáñ jánā yád agním áyajanta páñca || 6 || 28 ||

44, 6 īrmā́ evá. ní a°. 7 evá evá á°. duḥ-dhyàḥ áṣvāḥ. duḥ-yújaḥ ā-yuyujré. 8 samīcīné *iti* sam-īcīné dhishā́ṇe *iti*. ska-bhā́yati. máde. 9 sú-kṛitam. yéna ā-rujā́si. ṣapha-ārújaḥ. suté. ā́-bhagaḥ. — 45, 1 jātá-vedāḥ. nṛi-mánāḥ (3). su-ā́dhīḥ. 2 vidmá (4). ví-bhṛitā. ā-jagántha. 3 ap-sú a° nṛi-cákshāḥ agne. upá-sthe. 4 agníḥ. kshā́ma. sam-añján. hí īm. ródasī *iti*. antár *iti*. 5 ut-ā́raḥ. pra-árpaṇaḥ sóma-gopāḥ. ágre. 6 ā́ r. a. j. IV, 18, 5. parā-yán jánāḥ.

uṣík pāvakó aratíḥ sumedhā́ márteshv agnír amṛíto ní dhāyi | íyarti dhūmám arushám bháribhrad úc chukréṇa śocíshā dyā́m ínakshan || 7 || dṛiśānó rukmá urviyā́ vy àdyaud durmársham áyuḥ śriyé rucānáḥ | agnír amṛíto abhavad váyobhir yád enaṃ dyaúr janáyat surétāḥ || 8 || yás te adyá kṛiṇávad bhadraśoce 'pūpáṃ deva ghṛitávantam agne | prá táṃ naya pratarám vásyo áchābhí sumnáṃ devábhaktaṃ yavishṭha || 9 || ā́ tám bhaja sauśravaséshv agna ukthá-uktha ā́ bhaja śasyámāne | priyáḥ sū́rye priyó agnā́ bhavāty új jāténa bhinádad új jánitvaiḥ || 10 || tvā́m agne yájamānā ánu dyún víśvā vásu dadhire vā́ryāṇi | tváyā sahá drāviṇam ichámānā vrajáṃ gómantam uśíjo ví vavruḥ || 11 || ástāvy agnír narā́ṃ śúśevo vaiśvānará ṛíshibhiḥ sómagopāḥ | adveshé dyā́vāpṛithiví huvema dévā dhattá rayím asmé suvíram || 12 || 29 ||

Ashṭamo 'dhyāyaḥ.

SAPTAMO 'SHṬAKAḤ.

46.

Prá hótā jātó mahā́n nabhoyín nṛishádvā sīdad apā́m upásthe | dádhir yó dhā́yi sá te váyāṅsi yantā́ vásūni vidhaté tanūpā́ḥ || 1 || imā́ṃ vidhánto apā́ṃ sadhásthe paśúṃ ná nashṭā́m padaír ánu gman | gúhā cátantam uśíjo námobhir ichánto dhī́rā bhṛígavo 'vindan || 2 || imā́ṃ tritó bhū́ry

---

45, 7 su-medhā́ḥ. márteshu — dhāyi VII, 4, 4. út ś°. 8 ví a° duḥ-márshaṃ. su-rétāḥ. 9 bhadra-śoce. ácha a°. devá-bhaktam. 10 ukthé-ukthe. priyáḥ — bhavāti 5, 36, 5. út (2). 11 ichámānāḥ. vrajám *etc.* IV, 1, 15. 12 su-śévaḥ. sóma-gopāḥ. adveshé *etc.* IX, 68, 10. — 46, 1 nabhaḥ-vít nṛi-sádvā. upá-sthe. tanū-pā́ḥ. 2 i. v. a. s. II, 4, 2. dhī́rāḥ.

avindad ichán vaibhūvasó mūrdhány ághnyāyāḥ | sá ṣévṛidho jātá á harmyéshu nábhir yúvā bhavati rocanásya || 3 || mandráṃ hótāram uṣíjo námobhiḥ práñcaṃ yajñáṃ netáram adhvaráṇām | viṣám akṛiṇvann aratím pāvakáṃ havyaváham dádhato mánusheshu || 4 || prá bhūr jáyantam mahám vipodhám mūrá ámūram puráṃ darmáṇam | náyanto gárbhaṃ vanám dhíyaṃ dhur hiriṣmaśruṃ nárvāṇaṃ dhánarcam || 5 || 1 ||

ní pastyàsu tritá stabhūyán párivīto yónau sīdad antáḥ | átaḥ saṃgṛíbhyā viṣáṃ dámūnā vídharmaṇāyantraír īyate nṛín || 6 || asyájárāso damám aítrā arcáddhūmāso agnáyaḥ pāvakáḥ | ṣvitīcáyaḥ ṣvātráso bhuraṇyávo vanarshádo vāyávo ná sómāḥ || 7 || prá jihváyā bharate vépo agníḥ prá vayúnāni cétasā pṛithivyáḥ | tám āyávaḥ ṣucáyantam pāvakám mandráṃ hótāraṃ dadhire yájishṭham || 8 || dyávā yám agním pṛithiví jánishṭām ápas tváshṭā bhṛígavo yáṃ sáhobhiḥ | īḷényam prathamám mātariṣvā devás tatakshur mánave yájatram || 9 || yáṃ tvā devá dadhiré havyaváham puruspṛího mánushāso yájatram | sá yámann agne stuvaté váyo dhāḥ prá devayán yaṣásaḥ sáṃ hí pūrvíḥ || 10 || 2 ||

47.

Jagṛibhmá te dákshiṇam indra hástaṃ vasūyávo vasupate vásūnām | vidmá hí tvā gópatiṃ ṣūra gónām asmábhyaṃ citráṃ vṛíshaṇaṃ rayím dāḥ || 1 || svāyudháṃ svávasaṃ sunīthám cátuḥsamudraṃ dharúṇaṃ rayīṇám | car-

---

46, 3 vaibhu-vasáḥ. ṣé-vṛidhaḥ. 4 m. h. u. VII, 10, 5. havya-váham (10). 5 vipaḥ-dhām. híri-śmaśrum ná á° dhána-arcam. 6 tritáḥ stabhu-yán pári-vītaḥ. antár *iti*. sam-gṛíbhya. dámūnāḥ ví-dharmaṇā a°. 7 asyá a°. arcát-dhūmāsaḥ. vana-sádaḥ. 9 pṛithiví *iti*. 10 devāḥ. puru-spṛíhaḥ. — 47, 1 jagṛibhmá. vasu-yávaḥ vasu-pate. vidmá. gó-patim. 2 su-āyudhám su-ávasam su-nīthám cátuḥ-samudram.

kṛ́ityaṃ ṣáṅsyam bhū́rivāram asmábhyaṃ citráṃ vṛ́ishaṇaṃ rayíṃ dāḥ ‖ 2 ‖ subráhmāṇaṃ devávantam bṛihántam urúṃ gabhīrám pṛithúbudhnam indra | ṣrutárishim ugrám abhimātisháham asmábhyaṃ citráṃ vṛ́ishaṇaṃ rayíṃ dāḥ ‖ 3 ‖ sanádvājaṃ vípravīraṃ tárutraṃ dhanaspṛ́taṃ ṣūṣuvā́ṅsaṃ sudákṣham | dasyuhánam pūrbhídam indra satyám asmábhyaṃ citráṃ vṛ́ishaṇaṃ rayíṃ dāḥ ‖ 4 ‖ áṣvāvantaṃ rathínaṃ vīrávantaṃ sahasríṇaṃ ṣatínaṃ vā́jam indra | bhadrávrātaṃ vípravīraṃ svarshā́m asmábhyaṃ citráṃ vṛ́ishaṇaṃ rayíṃ dāḥ ‖ 5 ‖ 3 ‖

prá saptágum ṛitádhītim sumedhā́m bṛíhaspátim matír áchā jigāti | yá āṅgirasó nā́masopasádyo 'smábhyaṃ citráṃ vṛ́ishaṇaṃ rayíṃ dāḥ ‖ 6 ‖ vánīvāno máma dūtā́sa índraṃ stómāṣ caranti sumatír iyānáḥ | hṛidispṛ́ṣo mánasā vaṣyámānā asmábhyaṃ citráṃ vṛ́ishaṇaṃ rayíṃ dāḥ ‖ 7 ‖ yát tvā yā́mi daddhí tán na indra bṛihántaṃ kshā́yam ásamaṃ jánānām | abhí tád dyā́vāpṛithiví gṛiṇītām asmábhyaṃ citráṃ vṛ́ishaṇaṃ rayíṃ dāḥ ‖ 8 ‖ 4 ‖

48.

Ahám bhuvaṃ vásunaḥ pūrvyás pátir ahā́ṃ dhánāni sā́ṃ jayāmi ṣā́ṣvataḥ | mā́ṃ havante pitáraṃ ná jantávo 'hā́ṃ dāṣúshe ví bhajāmi bhójanam ‖ 1 ‖ ahám índro ródho váksho átharvaṇas tritā́ya gā́ ajanayam áher ádhi | ahā́ṃ dā́syubhyaḥ pári nṛimṇā́ ā́ dade gotrā́ ṣíkshan dadhīcé mātariṣvane ‖ 2 ‖ máhyaṃ tváshṭā vájram atakshad āyasā́m máyi devā́so 'vṛijann ápi krátum | mámānīkaṃ sū́ryasyeva dushṭáram mā́m ā́ryanti kṛiténa kártvena ca ‖ 3 ‖ ahám

47, 2 bhū́ri-vāram. 3 su-bráhmāṇam. pṛithú-budhnam. ṣrutá-ṛishim. abhimāti-sáham. 4 sanát-vājam vípra-vīram (5). dhana-spṛítam. su-dákṣham dasyu-hánam pūḥ-bhídam. 5 áṣva-vantam bhadrá-vrātam. svaḥ-sā́m. 6 saptá-gum ṛitá-dhītim su-medhā́m. ácha. námasā upa-sádyaḥ. 7 su-matíḥ. hṛidi-spṛíṣaḥ. 8 tát. dyā́vāpṛithiví *iti*. — 48, 3 máma ā́ sū́ryasya-iva dustáram.

etáṃ gavyáyam áśvyam paśúm purīshíṇaṃ sáyakenā hiraṇyáyam | purú sahásrā ní śiśāmi dāśúshe yán mā sómāsa ukthíno ámandishuḥ || 4 || ahám índro na párā jigya íd dhánaṃ ná mṛityávé 'va tasthe kádā caná | sómam ín mā sunvánto yācatā vásu ná me pūravaḥ sakhyé rishāthana || 5 || 6 ||

ahám etāñ chāśvasato dvá-dvéndraṃ yé vájraṃ yudhāyé 'kṛiṇvata | āhváyamānāñ áva hánmanāhanaṃ dṛiḷhā vádann ánamasyur namasvínaḥ || 6 || abhīdám ékam éko asmi nishshāḷ abhí dvā kím u tráyaḥ karanti | khále ná parshān práti hanmi bhūri kím mā nindanti sátravo 'nindráḥ || 7 || ahám guṅgúbhyo atithigvám íshkaram íshaṃ ná vṛitratúraṃ vikshú dhārayam | yát parṇayaghná utá vā karañjahé práhám mahé vṛitrahátye áśuśravi || 8 || prá me námī sāpyá ishé bhujé bhūd gávām éshe sakhyā́ kṛiṇuta dvitā | didyúṃ yád asya samithéshu maṅháyam ād íd enaṃ śáṅsyam ukthyàṃ karam || 9 || prá némasmin dadṛiśe sómo antár gopā́ némam āvír asthā́ kṛiṇoti | sá tigmáśṛiṅgaṃ vṛishabháṃ yúyutsan druhás tasthau bahulé baddhó antáḥ || 10 || ādityánāṃ vásūnāṃ rudríyāṇāṃ devó devánāṃ ná mināmi dhā́ma | té mā bhadráya śávase tatakshur áparājitam ástṛitam áshāḷham || 11 || 6 ||

49.

Ahám dāṃ gṛiṇaté pūrvyaṃ vásv ahám bráhma kṛiṇavam máhyaṃ várdhanam | ahám bhuvaṃ yájamānasya coditā́yajvanaḥ sākshi víśvasmin bháre || 1 || mā́ṃ dhur índraṃ

48, 4 sā́yakena. purú. yát. 5 jigye. mṛityáve áva. ít. yācata. 6 śā́śvasataḥ dvā́-dvā íº. yudháye áº ā-hváyamānān. hánmanā aº. 7 abhí iº. nishshā́ṭ abhí. 8 atithi-gvám. vṛitra-túram. parṇaya-ghné. karañja-hé prá aº. vṛitra-hátye. 9 sam-ithéshu. 10 gopā́ḥ. tigmá-śṛiṅgam. antár *iti*. 11 áparā-jitam. — 49, 1 coditā́ áº.

náma devátā diváṣ ca gmáṣ cāpáṃ ca jantávaḥ | aháṃ hárī vríshaṇā vívratā raghú aháṃ vájraṃ ṣávase dhṛishṇv á dade || 2 || aháṃ átkaṃ kaváye ṣiṣnathaṃ háthair aháṃ kútsam āvam ābhír ūtíbhiḥ | aháṃ ṣúshṇasya ṣnáthitā vádhar yamaṃ ná yó rará áryaṃ náma dásyave || 3 || aháṃ pitéva vetasúñr abhíshṭaye túgraṃ kútsāya smádibhaṃ ca randhayam | aháṃ bhuvaṃ yájamānasya rājáni prá yád bháre túјaye ná priyádhṛíshe || 4 || aháṃ randhayam mṛígayaṃ ṣrutárvaṇe yán májihīta vayúnā canánushák | aháṃ veṣáṃ naṃrám āyáve 'karam aháṃ sávyāya pádgṛibhiṃ arandhayam || 5 || 7 ||

aháṃ sá yó návavāstvam bṛihádratham sáṃ vṛitréva dásaṃ vṛitrahárujam | yád vardháyantam pratháyantam ānushág dūré páre rájaso rocanákaram || 6 || aháṃ sűryasya pári yāmy āṣúbhiḥ praítaṣébhir váhamāna ójasā | yán mā sávó mánusha áha nirṇíja ṛídhak kṛishe dásaṃ kṛítvyaṃ háthaiḥ || 7 || aháṃ saptahá náhusho náhushṭaraḥ práṣrāvayaṃ ṣávasā turváṣaṃ yádum | aháṃ ny ànyáṃ sáhasā sáhas karaṃ náva vrádhato navatíṃ ca vakshayam || 8 || aháṃ saptá sraváto dhārayaṃ vríshā dravitnvàḥ pṛithivyáṃ sīrá ádhi | aháṃ árṇāṅsi ví tirāmi sukrátur yudhá vidam mánave gātúm ishṭáye || 9 || aháṃ tád āsu dhārayaṃ yád āsu ná devás caná tváshṭádhārayad rúṣat | spārháṃ gávām údhassu vakshánāsv á mádhor mádhu ṣvátryaṃ sómam āṣíram || 10 || evá devắñ índro vivye nṛín prá cyautnéna maghávā satyárādhāḥ | víṣvét tá te harivaḥ ṣacīvo 'bhí turáṣaḥ svayaṣo gṛiṇanti || 11 || 8 ||

49, 2 ca a°. hárī *iti*. ví-vratā raghú *iti*. dhṛishṇú. 3 vádhaḥ. raré. 4 pitá-iva. smát-ibham. a. bh. y. 1. priyá ā-dhṛíshe. 5 yát mā á°. caná ā°. pát-gṛibhiṃ. 6 náva-vāstvam bṛihát -ratham. vṛitrá-iva. vṛitra-há á°. rocaná á°. 7 prá e°. yát. niḥ-níje. 8 sapta-há. prá aṣravayam. ní a°. 9 su-krátuḥ. 10 tváshṭā á°. ā-ṣíram. 11 evá. satyá-rādhāḥ. v. t. t. 51, 8. sva-yaṣaḥ.

50.

Prá vo mahé mándamānāyándhasó 'rcā viṣvánarāya viṣvābhúve | índrasya yásya súmakhaṃ sáho máhi ṣrávo nṛimṇáṃ ca ródasī saparyátaḥ || 1 || só cin nú sákhyā nárya iná stutáṣ carkṛítya índro mávate náre | víṣvāsu dhūrshú vājakṛítyeshu satpate vṛitré vāpsv àbhí ṣūra mandase || 2 || ké té nára indra yé ta ishé yé te sumnáṃ sadhanyàm íyakshān | ké te vājāyāsuryàya hinvire ké apsú svāsūrvárāṣu paúṅsye || 3 || bhúvas tvám indra bráhmaṇā mahán bhúvo víṣveshu sávaneshu yajñíyaḥ | bhúvo nṛíṅṣ cyautnó víṣvasmin bhára jyéshṭhaṣ ca mántro viṣvacarshaṇe || 4 || ávā nú kaṃ jyā-yān yajñávanaso mahíṃ ta ómātrāṃ kṛishṭáyo viduḥ | áso nú kam ajáro várdhāṣ ca víṣvéd etā sávanā tūtumā kṛishe || 5 || etā víṣvā sávanā tūtumā kṛishe svayáṃ sūno sahaso yáni dadhishé | várāya te pátraṃ dhármaṇe tánā yajñó mántro bráhmódyataṃ vácaḥ || 6 || yé te vipra brahmakṛítaḥ suté sácā vásūnāṃ ca vásunaṣ ca dāváne | prá té sumnásya mánasā pathā bhuvan máde sutásya somyásyándhasaḥ || 7 || 9 ||

51.

Mahát tád úlbaṃ sthávirāṃ tád āsīd yénāvishṭitaḥ pravivéṣithāpáḥ | víṣvā apaṣyad buhudhā te agne jātavedas tanvò devá ékaḥ || 1 || kó mā dadarṣa katamáḥ sá devó yó me tanvò bahudhā paryápaṣyat | kváha mitrāvaruṇā kshiyanty agnér víṣvāḥ samídho devayānīḥ || 2 || aíchāma tvā bahudhā jātavedaḥ právishṭam agne apsv óshadhīshu | tám

---

50, 1 p. v. m. 62, 2. mándamānāya ándhasaḥ árca. viṣva-bhúve. sú-makham. ródasī *iti*. 2 sáḥ cit. ináḥ. vāja-kṛítyeshu sat-pate. vā ap-sú a°. 3 te. sa-dhanyàm. vājāya a°. svāsu u°. 4 viṣva-carshaṇe. 5 áva. yajñá-vanasaḥ. te. víṣvā ít. 6 sūno *iti*. bráhma út-yatam. 7 brahma-kṛítaḥ. somyásya á°. — 51, 1 yéna ā-vishṭitaḥ pra-vivéṣitha a°. jāta-vedaḥ. 2 pari-ápaṣyat kvà áha. sam-idhaḥ deva-yā́niḥ. 3 jāta-vedaḥ prá-vishṭam. ap-sú.

tvā yamó acikec citrabhāno daṣāntarushyād atirócamānaṃ || 3 || hotrād ahaṃ varuṇa bíbhyad āyaṃ néd evá mā yunájann átra devāḥ | tásya me tanvò bahudhā́ nívishṭā etám ártha ṃ ná ciketāhám agníḥ || 4 || éhi mánur devayúr yajñákāmo 'ramkṛ́tyā támasi ksheshy agne | sugán patháḥ kṛinuhi devayā́nān váha havyáni sumanasyámānaḥ || 5 || 10 ||

agnéḥ pū́rve bhrā́taro ártham etáṃ rathī́vádhvānam ánv ávarīvuḥ | tásmād bhiyā́ varuṇa dū́rám āyaṃ gauró ná 'kshepnór avije jyáyāḥ || 6 || kurmás ta ā́yur ajáraṃ yád agne yáthā yuktó jātavedo ná ríshyāḥ | áthā vahāsi sumanasyámāno bhāgáṃ devébhyo havíshaḥ sujāta || 7 || prayājā́n me anuyājā́ṅś ca kévalān ū́rjasvantaṃ havísho datta bhāgám | ghṛitáṃ cāpā́m púrusha ṃ caúshadhīnām agnéś ca dīrghám ā́yur astu devāḥ || 8 || táva prayājā́ anuyājā́ś ca kévala ū́rjasvanto havíshaḥ santu bhāgā́ḥ | távāgne yajñò 'yám astu sárvas túbhyaṃ namantām pradíśaś cátasraḥ || 9 || 11 ||

52.

Víśve devāḥ śāstána mā yáthehá hótā vṛitó manávai yán nishádya | prá me brūta bhāgadhéyaṃ yáthā vo yéna pathā́ havyám ā́ vo váhāni || 1 || ahám hótā ny àsīdaṃ yájīyān víśve devā́ marúto mā junanti | áhar-ahar aśvinā́dhvaryavaṃ vām brahmā́ samíd bhavati sā́hutir vām || 2 || ayáṃ yó hótā kír u sá yamásya kám ápy ūhe yát samañjánti devā́ḥ | áhar-ahar jāyate māsí-māsy áthā devā́ da-

---

51, 3 aciket citrabhāno *iti* citra-bhāno daṣa-antarushyā́t ati -rócamānam. 4 ná ít. ní-vishṭāḥ. ciketa a°. 5 ā́ ihi. yajñá -kāmaḥ aram-kṛ́tya. su-gā́n. deva-yā́nān. su-manasyámānaḥ. 6 rathī́-iva á°. ā́ avarīvur *iti*. 7 te. jāta-vedaḥ. átha. su -manasyámānaḥ. su-jāta. 8 pra-yājā́n. anu-yājā́n. ca a°. ca ó°. 9 pra-yājā́ḥ. anu-yājā́ḥ. kévale. táva á°. pra-díśaḥ. — 52, 1 yáthā ihá. yát ni-sádya. bhāga-dhéyam. 2 ní a°. devā́ḥ. áhaḥ-ahaḥ (3) aśvinā á°. sam-ít. sā́ ā́-hutiḥ. 3 sam-añjánti. átha devā́ḥ.

dhire havyaváham || 3 || mám devá dadhire havyaváham ápamluktam bahú kṛichrá cárantam | agnír vidván yajñám naḥ kalpayāti páñcayāmam trivṛítam saptátantum || 4 || á vo yakshy amṛitatvám suvíram yáthā vo devā várivaḥ kárāṇi | á bāhvór vájram índrasya dheyām áthemá víśvāḥ pṛítanā jayāti || 5 || tríṇi śatá trí sahásrāṇy agníṃ triṇśác ca devá náva cāsaparyan | aúkshan ghṛitaír ástṛiṇan barhír asmā ád íd dhótāram ny àsādayanta || 6 || 12 ||

53.

Yám aíchāma mánasā sò 'yám ágād yajñásya vidván párushaṣ cikitván | sá no yakshad devátātā yájīyān ní hí shátsad ántaraḥ pūrvo asmát || 1 || árādhi hótā nishádā yájīyān abhí práyāṅsi súdhitāni hí khyát | yájāmahai yajñíyān hánta devāñ ílāmahā íḍyāñ ájyena || 2 || sādhvím akar devávītim no adyá yajñásya jihvám avidāma gúhyām | sá áyur ágāt surabhír vásāno bhadrám akar devāhūtim no adyá || 3 || tád adyá vācáḥ prathamám masīya yénāsurāñ abhí devá ásāma | úrjāda utá yajñiyāsaḥ páñca janā máma hotrám jushadhvam || 4 || páñca jánā máma hotrám jushantām gójātā utá yé yajñíyāsaḥ | pṛithiví naḥ párthivāt pātv áṅhaso 'ntárikṣham divyát pātv asmán || 5 || 13 ||

tántum tanván rájaso bhānúm ánv ihi jyótishmataḥ pathó raksha dhiyá kṛitán | anulbaṇám vayata jóguvām ápo mánur bhava janáyā daívyam jánam || 6 || akshānáho nahyatanotá somyā íshkṛiṇudhvam rasaná ótá piṅśata |

52, 3 havya-váham. 4 d. d. h. 3. ápa-mluktam. páñca-yāmam tri-vṛítam saptá-tantum. 5 su-víram. devāḥ. á. v. p. VIII, 96, 7. 6 = III, 9, 9. — 53, 1 sáḥ ayám ā a°. sá — yájīyān III, 19, 1. sátsat. 2 ni-sádā. sú-dhitāni. ílāmahai. 3 devá-vītim. á ágāt. devá-hūtim. 4 yéna á°. ūrja-adaḥ. janāḥ. 5 jánāḥ. g. u. y. y. VII, 35, 14. pṛithiví *etc.* VII, 104, 23. 6 janáya. 7 aksha-náhaḥ nahyatana utá. ā utá.

ashṭávandhuraṃ vahatābhíto ráthaṃ yéna ḍeváso ánayann abhí priyám || 7 || áśmanvatī rīyate sáṃ rabhadhvam út tiṣhṭhata prá taratā sakhāyaḥ | átrā jahāma yé ásann áśevāḥ śivān vayám út taremābhí vājān || 8 || tváshṭā māyā́ ved apásām apástamo bíbhrat pā́trā devapānāni śáṃtamā | śíśīte nūnám paraśúṃ svāyasáṃ yéna vṛiścā́d étaśo bráhmaṇas pátiḥ || 9 || sató nūnáṃ kavayaḥ sáṃ śiśīta vā́śībhir yā́bhir amṛítāya tákshatha | vidvā́ṅsaḥ padā́ gúhyāni kartana yéna deváso amṛitatvám ānaśúḥ || 10 || gárbhe yóshām ádadhur vatsám āsány apīcyèna mánasotá jihváyā | sá viśvāhā sumánā yogyā́ abhí sishāsánir vanate kārá íj jítim || 11 || [14] ||

54.

Tā́ṃ sú te kīrtím maghavan mahitvā́ yát tvā bhīté ródasī áhvayetām | prā́vo devā́ṅ átiro dā́sam ójaḥ prajā́yai tvasyai yád áśiksha indra || 1 || yád ácaras tanvà vāvṛidhānó bálānīndra prabruvāṇó jáneshu | māyét sā́ te yā́ni yuddhā́ny āhúr nā́dyā́ śátruṃ nanú purā́ vivitse || 2 || ká u nú te mahimánaḥ samasyāsmát pū́rva ṛíshayó 'ntam āpuḥ | yán mātáraṃ ca pitáraṃ ca sākám ájanayathās tanvàḥ svā́yāḥ || 3 || catvā́ri te asuryàṇi nā́mādābhyāni mahishásya santi | tvám aṅgá tā́ni viśvāni vitse yébhiḥ kármāṇi 'maghavañ cakártha || 4 || tváṃ viśvā dadhishe kévalāni yā́ny āvír yā́ ca gúhā vásūni | kā́mam ín me maghavan mā́ ví tārīs tváṃ ājñātā́ tvám indrāsi dātā́ || 5 || yó ádadhāj jyótishi jyótir antár yó áśrijan mádhunā sáṃ mádhūni | ádha

---

53, 7 ashṭā́-vandhuram vahata a°. 8 tarata. átra. tarema a°. 9 māyā́ḥ. deva-pā́nāni. su-āyasám. 11 mánasā utá. su-mánāḥ. sisāsánih. ít. — 54, 1 bhīté *iti* ródasī *iti*. prá ā°. ā́ a°. pra-jā́yai. 2 vavṛidhānáḥ bálāni i° pra-bruvāṇáḥ. māyā́ ít. -ná a°. 3 samasya a° pū́rve ṛíshayaḥ á°. yát. 4 nā́ma á°. 5 ít. ā-jñātā́. indra asi. 6 ádadhāt. áśrijat.

priyáṃ ṣūshám índrāya mánma brahmakṛíto bṛihádukthād avāci || 6 || 15 ||

55.

Dūré tán náma gúhyam parācaír yát tvā bhīté áhvayetāṃ vayodhaí | úd astabhnāḥ pṛithivīṃ dyáṃ abhíke bhrátuḥ putrán maghavan titvishāṇáḥ || 1 || mahát tán náma gúhyam puruspṛíg yéna bhūtáṃ janáyo yéna bhávyam | pratnáṃ jātáṃ jyótir yád asya priyáṃ priyáḥ sám aviṣanta páñca || 2 || á ródasī apṛiṇād ótá mádhyam páñca devấṅ ṛitusáḥ saptá-sapta | cátustriṅṣatā purudhá ví cashṭe sárūpeṇa jyótishā vívratena || 3 || yád usha aúchaḥ prathamá vibhānām ájanayo yéna pushṭásya pushṭám | yát te jāmitvám ávaram párasyā mahán mahatyá asuratvám ékam || 4 || vidhúṃ dadrāṇáṃ sámane bahūnáṃ yúvānaṃ sántam palitó jagāra | devásya paṣya kấvyam mahitvádyá mamára sá hyáḥ sám āna || 5 || 16 ||

ṣákmanā ṣākó aruṇáḥ suparṇá á yó maháḥ ṣúraḥ sanád ánīlaḥ | yác cikéta satyám ít tán ná móghaṃ vásu spārhám utá jétotá dātā || 6 || aíbhir dade vṛíshṇyā paúṅsyāni yébhir aúkshad vṛitrahátyāya vajrí | yé kármaṇaḥ kriyámāṇasya mahná ṛitekármam udájāyanta devấḥ || 7 || yujá kármāṇi janáyan viṣvaújā aṣastithá viṣvámanās turāshāṭ | pītví sómasya divá á vṛidhānáḥ ṣúro nír yudhádhamad dásyūn || 8 || 17 ||

56.

Idáṃ ta ékam pará ū ta ékaṃ tritíyena jyótishā sám

54, 6 brahma-kṛítaḥ bṛihát-ukthāt. — 55, 1 tát. y. t. bh. X, 54, 1. vayaḥ-dhaí. 2 t. n. g. 1. puru-spṛík. 3 ródasī *iti*.- á utá. cátuḥ-triṅṣatā. sá-rūpeṇa. ví-vratena. 4 vi-bhānām. párasyāḥ mahát. 5 mahi-tvā adyá. 6 su-parṇáḥ. yát. tát. jétā utá. 7 á e°. vṛitra-hátyāya. mahná ṛite-karmám ut-ájāyanta. 8 viṣvá-ojāḥ aṣasti-há viṣvá-manāḥ. yudhá a°. — 56, 1 te. ūṃ *iti* te.

viṣasva | saṃvéṣane tanvàṣ cárur edhi priyó devánām paramé janítre || 1 || tanúsh ṭe vājin tanvàṃ náyantī vāmám asmábhyaṃ dhátu ṣárma túbhyam | ábruto mahó dharúṇāya devấn divìva jyótiḥ svám á mimīyāḥ || 2 || vājy àsi vấjinenā suveníḥ suvitá stómaṃ suvitó dívaṃ gāḥ | suvitó dhárma prathamấnu satyấ suvitó devấn suvitó 'nu pátma || 3 || mahimná eṣhām pitáraṣ canéṣire devấ devéshv adadhur ápi krátum | sám avivyacur utá yấny átvishur aíshāṃ tanúshu ní viviṣuḥ púnaḥ || 4 || sáhobhir víṣvam pári cakramū rájaḥ púrvā dhấmāny ámitā mímānāḥ | tanúshu víṣvā bhúvanā ní yemire prấsārayanta purudhá prajấ ánu || 5 || dvídhā sūnávó 'suraṃ svarvídam ấsthāpayanta tṛtíyena kármaṇā | svấm prajấm pitáraḥ pítryaṃ sáha ávareshv adadhus tántum átatam || 6 || nāvấ ná kshódaḥ pradíṣaḥ pṛthivyấḥ svastíbhir áti durgáṇi víṣvā | svấm prajấm bṛihádukthо mahitvávareshv adadhād á páreshu || 7 || 18 ||

57.

Mấ prá gāma pathó vayám mấ yajñấd indra somínaḥ | mántá sthur no árātayaḥ || 1 || yó yajñásya prasádhanas tántur devéshv átataḥ | tám áhutaṃ naṣīmahi || 2 || máno nv á huvāmahe nārāṣaṅséna sómena | pitṛīṇấṃ ca mánmabhiḥ || 3 || á ta etu mánaḥ púnaḥ krátve dákshāya jīváse | jyók ca sū́ryaṃ dṛiṣé || 4 || púnar naḥ pitaro máno dádātu daívyo jánaḥ | jīvấṃ vrấtaṃ sacemahi || 5 || vayấṃ soma vraté táva mánas tanúshu bíbhrataḥ | prajávantaḥ sacemahi || 6 || 19 ||

56, 1 sam-vésane. 2 tanúḥ te. divi-iva. 3 vājí asi vấjinena su-veníḥ suvitáḥ. prathamấ ánu. ánu. 4 caná 1° devấḥ. á e°. púnar *iti*. 5 cakramuḥ. prá a°. pra-jāḥ. 6 sūnávaḥ á° svaḥ-vídam á a°. pra-jấm (7). á a°. á-tatam. 7 pra-díṣaḥ. duḥ-gāni. bṛihát-ukthaḥ mahi-tvá á á°. — 57, 1 mấ antár *iti*. 2 pra-sádhanaḥ. á-tataḥ. á-hutam. 3 nú. 4 te. púnar *iti*. j. c. s. d. 23, 21.

58.

Yát te yamáṃ vaivasvatám máno jagáma dūrakám | tát ta á vartayāmasīhá kshāyāya jīváse || 1 || yát te dívaṃ yát pṛithivīṃ máno jagáma dūrakám | tát ta — || 2 || yát te bhūmiṃ cáturbhṛishṭim máno jagáma dūrakám | tát ta — || 3 || yát te cátasraḥ pradíṣo máno jagáma dūrakám | tát ta — || 4 || yát te samudrám arṇavám máno jagáma dūrakám | tát ta — || 5 || yát te márīcīḥ praváto máno jagáma dūrakám | tát ta — || 6 || 20 ||

yát te apó yád óshadhīr máno jagáma dūrakám | tát ta — || 7 || yát te sūryaṃ yád ushásam máno jagáma dūrakám | tát ta — || 8 || yát te párvatān bṛiható máno jagáma dūrakám | tát ta — || 9 || yát te víṣvam idáṃ jágan máno jagáma dūrakám | tát ta — || 10 || yát te párāḥ parāváto máno jagáma dūrakám | tát ta — || 11 || yát te bhūtáṃ ca bhávyaṃ ca máno jagáma dūrakám | tát ta — || 12 || 21 ||

59.

Prá tāry áyuḥ pratarám návīya sthātāreva krátumatā ráthasya | ádha cyávāna út tavīty ártham parātaráṃ sú nírṛitir jihītām || 1 || sáman nú rāyé nidhimán nv ánnaṃ kárāmahe sú purudhá śrávāṅsi | tá no víṣvāni jaritá mamattu parātaráṃ sú nírṛitir jihītām || 2 || abhí shv àryáḥ paúṅsyair bhavema dyaúr ná bhūmiṃ giráyo nájran | tá no víṣvāni jaritá ciketa parātaráṃ sú nírṛitir jihītām || 3 || mó shú ṇaḥ soma mṛityáve párā dāḥ páśyema nú sūryam uccárantam | dyúbhir hitó jarimá sú no astu parātaráṃ sú

58, 1 te. vartayāmasi ihá. 3 cátuḥ-bhṛishṭim. 4 pra -díṣaḥ. 10 jágat. — 59, 1 návīyaḥ sthātārā-iva. níḥ-ṛitiḥ. 2 nidhi-mát nú. 3 abhí sú aº. ná áº. 4 mó *iti* sú naḥ. ut -cárantam. sú.

nírṛitir jihītām || 4 || ásunīte máno asmásu dhāraya jīvátave sú prá tirā na áyuḥ | rārandhí naḥ sūryasya saṃdṛíṣi ghṛiténa tvám tanvàṃ vardhayasva || 5 || 22 ||

ásunīte púnar asmásu cákshuḥ púnaḥ prāṇám ihá no dhehi bhógam | jyók paśyema sūryam uccárantam ánumate mṛiḷáyā naḥ svastí || 6 || púnar no ásum pṛithivī dadātu púnar dyaúr devī púnar antárikṣham | púnar naḥ sómas tanvàṃ dadātu púnaḥ pūshā pathyàṃ yā svastíḥ || 7 || sáṃ ródasī subándhave yahvī ṛitásya mātárā | bháratām ápa yád rápo dyaúḥ pṛithivi kshamā́ rápo mó shú te kíṃ canámamat || 8 || áva dvaké áva triká diváś caranti bheshajā́ | kshamā́ carishṇv èkakám bháratām ápa yád rápo dyaúḥ pṛithivi kshamā́ rápo mó shú te kíṃ canámamat || 9 || sám indreraya gā́m anaḍváham yá ávahad uṣīnárāṇyā ánaḥ | bháratām ápa yád rápo dyaúḥ pṛithivi kshamā́ rápo mó shú te kíṃ canámamat || 10 || 23 ||

60.

Á jánaṃ tveshásaṃdṛiśam mā́hinānām úpastutam | áganma bíbhrato námaḥ || 1 || ásamātiṃ nitóṣanaṃ tveshám̀ niyayínaṃ rátham | bhajérathasya sátpatim || 2 || yó jánān mahishā́ṅ ivātitasthaú pávīravān | utā́pavīravān yudhā́ || 3 || yásyekshvākúr úpa vraté revā́n marāyy édhate | divìva páñca kṛishṭáyaḥ || 4 || índra kshatrásamātishu ráthaproshṭheshu dhā́raya | divìva sū́ryaṃ dṛiśé || 5 || agástyasya nádbhyaḥ sáptī yunakshi róhitā | paṇín ny àkramīr abhí víśvān rājann arādhásaḥ || 6 || 24 ||

59, 5 ásu-nīte (6). tira. rarandhí. sam-dṛíśi. 6 púnar *iti* pr°. ut-cárantam ánu-mate mṛiḷáya. 7 púnar *iti* pū°. 8 ródasī *iti* su-bándhave yahvī *iti*. mó *iti* sú. caná ā°. 9 dvaké *iti*. carishṇú e°. 10 indra i°. ā́ á°. — 60, 1 tveshá-saṃdṛiśam. úpa -stutam. 2 ni-tóṣanam. ni-yayínam. bhajé-rathasya sát-patim. 3 mahishā́n-iva ati-tasthaú. utá á°. 4 yásya i°. marāyí. diví -iva (6). 5 kshatrā́ á° rátha-proshṭheshu. 6 sáptī *iti*. ní a°.

ayám mātáyám pitáyáṃ jīvátur ágamat | idáṃ táva prasárpaṇaṃ súbandhav éhi nír ihi || 7 || yáthā yugáṃ varatráyā náhyanti dharúṇāya kám | evá dādhāra te máno jīvátave ná mṛityávé 'tho arishṭátātaye || 8 || yátheyám pṛithiví mahí dādhāremán vánaspátīn | evá dādhāra te máno jīvátave ná mṛityávé 'tho arishṭátātaye || 9 || yamád ahám vaivasvatát subándhor mána ábharam | jīvátave ná mṛityávé 'tho arishṭátātaye || 10 || nyàg vátó 'va vāti nyàk tapati súryaḥ | nīcínam aghnyá duhe nyàg bhavatu te rápaḥ || 11 || ayám me hásto bhágavān ayám me bhágavattaraḥ | ayám me víśvábheshajo 'yáṃ śivábhimarśanaḥ || 12 || [25] ||

Caturtho 'nuvākaḥ.

61.

Idám itthá raúdraṃ gūrtávacā bráhma krátvā śácyām antár ājaú | krāṇá yád asya pitárā manhaneshṭháḥ párshat pakthé áhann á saptá hótṛīn || 1 || sá íd dānáya dábhyāya vanváñ cyávānaḥ súdair amimīta védim | túrvayāṇo gūrtávacastamaḥ kshódo ná réta itáūti siñcat || 2 || máno ná yéshu hávaneshu tigmáṃ vípaḥ śácyā vanuthó drávantā | á yáḥ śáryābhis tuvinṛimṇó asyáśrīṇītādíśaṃ gábhastau || 3 || kṛishṇá yád góshv aruṇíshu síd divó nápātāśvinā huve vām | vītám me yajñám á gatam me ánnam vavanvánsā nésham ásmṛitadhrū || 4 || práthishṭa yásya vīrákarmam ishṇád ánushṭhitaṃ nú náryo ápauhat | púnas tád á vṛihati yát kanáyā duhitúr á ánubhṛitam anarvá || 5 || [26] ||

60, 7 mātá a° pitá a°. á a°. pra-sárpaṇam súbandho *iti* sú-bandho á ihi. 8 evá. mṛityáve átho *iti*. 9 yáthā i°. dādhāra i°. 10 su-bándhoḥ. á a°. 11 vātaḥ áva. 12 viśvá-bheshajaḥ. śivá-abhimarśanaḥ. — 61, 1 gūrtá-vacāḥ. manhane-sthāḥ. 2 gūrtávacaḥ-tamaḥ. itáḥ-ūti. 3 tuvi-ṛimṇáḥ asya áśrīṇīta ā-díśam. 4 nápātā a°. ná í° ásmṛitadhrū *ity* ásmṛita-dhrū. 5 vīrá-karmam. ánu-sthitam. ápa au° púnar *iti*. kanáyāḥ. áḥ ánu-bhṛitam.

madhyấ yát kártvam ábhavad abhíke kámaṃ kṛiṇvấṇé pitári yuvatyấm | manānág réto jahatur viyántā sánau níshiktaṃ sukṛitásya yónau || 6 || pitấ yát svấṃ duhitáram adhishkán kshmayấ rétaḥ saṃjagmānó ní shiñcat | svādhyò 'janayan bráhma devấ vấstosh pátiṃ vratapấṃ nír atakshan || 7 || sá īṃ vṛíshā ná phénam asyad ājaú smád á páraid ápa dabhrácetāḥ | sárat padấ ná dákshiṇā parāvṛīṇ ná tấ nú me pṛiṣanyò jagṛibhre || 8 || makṣhṓ ná váhniḥ prajấyā upabdír agníṃ ná nagná úpa sīdad ūdhaḥ | sánitedhmáṃ sánitotá vấjaṃ sá dhartấ jajñe sáhasā yavīyút || 9 || makshṓ kanấyāḥ sakhyấṃ návagvā ṛitáṃ vádanta ṛitáyuktim agman | dvibárhaso yá úpa gopám ấgur adakshiṇáso ácyutā dudukshan || 10 || 27 ||

makshṓ kanấyāḥ sakhyấṃ návīyo rấdho ná réta ṛitám ít turaṇyan | ṣúci yát te rékṇa áyajanta sabardúghāyāḥ páya usríyāyāḥ || 11 || paṣvấ yát paścấ víyutā budhántéti bravīti yaktárī rárāṇaḥ | vásor vasutvấ kārávo 'nehấ víṣvaṃ viveshṭi drávinam úpa kshú || 12 || tád ín nv àsya parishádvāno agman purū sádanto nārshadám bibhitsan | ví ṣúshṇasya sáṃgrathitam anarvấ vidát puruprajātásya gúhā yát || 13 || bhárgo ha nấmotá yásya devấḥ svàr ṇá yé trishadhasthé nishedúḥ | agnír ha ṇámotá jātávedāḥ ṣrudhí no hotar ṛitásya hótādhrúk || 14 || utá tyấ me raúdrāv arcimántā nấsatyāv indra gūrtáye yájadhyai | manushvád vṛiktábarhishe rárāṇā mandū hitáprayasā vikshú yájyū || 15 || 28 ||

61, 6 vi-yántā. ní-siktam su-kṛitásya. 7 adhi-skán. sam-jagmānáḥ. siñcat su-ādhyàḥ. devấḥ *vấstoḥ*. vrata-pấm. 8 párā ait. dabhrá-cetāḥ. parā-vṛík. tấḥ. 9 makshú (10). pra-jấyāḥ. sánitā i° sánitā utá. yavi-yút. 10 náva-gvāḥ. ṛitá-yuktim. dvi-bárhasaḥ yé. ấ á°. dudhukshan. 11 m. k. s. 10. ṣúci *etc.* 125, 5. 12 ví-yutá budhánta iti. vaktári. anehấ. 13 ít nú a° pari-sádvānaḥ. purú. nārsadám. sám-grathitam. puru-prajātásya. 14 nấma utá (2). ná. tri-sadhasthé ni-sedúḥ. jātá-vedāḥ ṣrudhí. hótā a°. 15 vṛiktá-barhishe. mandū *iti* hitá-prayasā. yájyū *iti*.

ayáṃ stutó rājā vandi vedhā apáṣ va vípras tarati svásetuḥ | sá kakshívantaṃ rejayat só agníṃ nemíṃ ná cakrám árvato raghudrú || 16 || sá dvibándhur vaitaraṇó yáshṭā sabardhúṃ dhenúm asvàṃ duhádhyai | sáṃ yán mitrāváruṇā vṛiñjá ukthaír jyéshṭhebhir aryamáṇaṃ várūthaiḥ || 17 || tádbandhuḥ sūrír diví te dhiyaṃdhā nábhānédishṭho rapati prá vénan | sá no nábhiḥ paramásyā vā ghāháṃ tát paṣcá katithāṣ cid āsa || 18 || iyám me nábhir ihá me sadhástham imé me devā ayám asmi sárvaḥ | dvijá áha prathamajā ṛitásyedáṃ dhenúr aduhaj jáyamānā || 19 || ádhāsu mandró aratír vibhāváva syati dvivartanír vaneshāṭ | ūrdhvā yác chréṇir ná ṣíṣur dán makshū́ sthiráṃ ṣevṛidháṃ sūta mātā́ || 20 || 29 ||

ádhā gáva úpamātiṃ kanāyā ánu ṣvāntásya kásya cit páreyuḥ | ṣrudhí tvám sudraviṇo nas tvám yāḷ āṣvaghnásya vāvṛidhe sūnṛítābhiḥ || 21 || ádha tvám indra viddhy àsmā́n mahó rāyé nṛipate vájrabāhuḥ | rákshā ca no maghónaḥ pāhí sūrín anehásas te harivo abhíshṭau || 22 || ádha yád rājānā gávishṭau sárat saraṇyúḥ kāráve jaraṇyúḥ | víprāḥ préshṭhaḥ sá hy èshām babhū́va párā ca vákshad utá parshad enān || 23 || ádhā nv àsya jényasya pushṭaú vṛithā rébhanta īmahe tád ū nú | saraṇyúr asya sūnúr áṣvo vípraṣ cāsi ṣrávasaṣ ca sātaú || 24 || yuvór yádi sakhyā́yāsmé ṣárdhāya stómaṃ jujushé námasvān | viṣvátra yásminn ā́ gíraḥ samīcíḥ pūrvíva gātúr ḍāṣat sūnṛítāyai || 25 || sá gri-

61, 16 svá-setuḥ. raghu-drú. 17 dvi-bándhuḥ. sabaḥ-dhúm. yát. vṛiñjé. 18 tát-bandhuḥ. dhiyam-dhāḥ. paramā́ a°. gha a°. 19 sadhá-stham. dvi-jāḥ. prathama-jāḥ ṛitásya i°. aduhat. 20 ádha āsu. vibhā́-vā áva. dvi-vartaníḥ vaneshāṭ. yát ṣ°. makshú. ṣe -vṛidhám. 21 ádha. úpa-mātim. párā i°. su-draviṇaḥ. yāṭ. vavridhe. 22 viddhí a°. nṛi-pate vájra-bāhuḥ. rákṣha — sūrín 54, 11. 23 gó -ishṭau. hí e°. 24 ádha nú a°. ūḿ *iti*. ca asi. 25 sakhyā́ya asmé *iti*. sam-icíḥ pūrví-iva.

ṇānó adbhír devávān íti subándhur námasā sūktaíḥ | várdhad ukthaír vácobhir á hí nūnáṃ vy ádhvaiti páyasa usríyāyāḥ || 26 || tá ū shú ṇo mahó yajatrā bhūtá devāsa ūtáye sajóshāḥ | yé vájāṅ ánayatā viyánto yé sthá nicetáro ámūrāḥ || 27 || 30 ||

Prathamo 'dhyāyaḥ.

62.

Yé yajñéna dákshiṇayā sámaktā índrasya sakhyám amṛitatvám ānaśá | tébhyo bhadrám aṅgiraso vo astu práti gṛibhṇīta mānavám sumedhasaḥ || 1 || yá udájan pitáro gomáyaṃ vásv ṛiténábhindan parivatsaré valám | dīrghāyutvám aṅgiraso vo astu práti gṛibhṇīta mānavám sumedhasaḥ || 2 || yá ṛiténa súryam árohayan divy áprathayan pṛithivím mātáraṃ ví | suprajāstvám aṅgiraso vo astu práti gṛibhṇīta mānavám sumedhasaḥ || 3 || ayáṃ nábhā vadati valgú vo gṛihé dévaputrā ṛishayas tác chṛiṇotana | subrahmaṇyám aṅgiraso vo astu práti gṛibhṇīta mānavám sumedhasaḥ || 4 || vírūpāsa íd ṛíshayas tá íd gambhīrávepasaḥ | té áṅgirasaḥ sūnávas té agnéḥ pári jajñire || 5 || 1 ||

yé agnéḥ pári jajñiré vírūpāso divás pári | návagvo ṇú dáśagvo áṅgirastamo sácā devéshu maṅhate || 6 || índreṇa yujá níḥ sṛijanta vāgháto vrajáṃ gómantam aśvínam | sahásram me dádato ashṭakarṇyàḥ śrávo devéshv akrata || 7 || prá nūnáṃ jāyatām ayám mánus tókmeva rohatu | yáḥ sahásraṃ śatáśvaṃ sadyó dānáya máṅhate || 8 || ná tám aśnoti káś caná divá iva sánv árábham | sāvarṇyásya dákshiṇā ví

61, 26 su-bándhuḥ. su-uktaíḥ. ví ádhvā eti. 27 té ūṃ *iti* sú naḥ. yajatrāḥ. sa-jóshāḥ. ánayata vi-yántaḥ. sthá ni-cetáraḥ. — 62, 1 sám-aktāḥ. su-medhasaḥ. 2 yé ut-ájan. ṛiténa á°. 3 yé. á á° diví. 4 déva-putrāḥ. tát ṣ° su-brahmaṇyám. 5 ví -rūpāsaḥ (6). té. gambhīrá-vepasaḥ. 6 náva-gvaḥ. dáśa-gvaḥ. 7 v. g. a. X, 25, 5. ashṭa-karṇyàḥ. ṣ. d. a. VIII, 65. 12. 8 tókma -iva. śatá-aśvam. 9 ā-rábham.

síndhur iva paprathe || 9 || utá dāsá parivíshe smáddishṭī góparīṇasā | yádus turváś ca māmahe || 10 || sahasradá grāmaṇír má rishan mánuḥ sūryeṇāsya yátamānaitu dákshiṇā | sávarṇer devāḥ prá tirantv áyur yásminn áśrāntā ásanāma vājam || 11 || 2 ||

63.

Parāváto yé dídhishanta ápyam mánuprītāso jánimā vivásvataḥ | yayáter yé nahushyàsya barhíshi devá ásate té ádhi bruvantu naḥ || 1 || víśve hí vo namasyāni vándyā nāmāni devā utá yajñíyāni vaḥ | yé sthá jātá áditer adbhyás pári yé pṛithivyás té ma ihá śrutā hávam || 2 || yébhyo mātá mádhumat pínvate páyaḥ pīyūshaṃ dyaúr áditir ádribarhāḥ | ukthấśushmān vṛishabharấn svápnasas tấṅ ādityấṅ ánu madā svastáye || 3 || nṛicákshaso ánimishanto arháṇā bṛihád devāso amṛitatvám ānaśuḥ | jyotírathā áhimāyā ánāgaso divó varshmấṇaṃ vasate svastáye || 4 || samrấjo yé suvṛídho yajñám āyayúr áparihvṛitā dadhiré diví kshấyam | tấṅ á vivāsa námasā suvṛiktíbhir mahó ādityấṅ áditiṃ svastáye || 5 || 3 ||

kó va stómaṃ rādhati yáṃ jújoshatha víśve devāso manusho yáti shṭhána | kó vo 'dhvaráṃ tuvijātā áraṃ karad yó naḥ párshad áty áṅhaḥ svastáye || 6 || yébhyo hótrām prathamấm āyejé mánuḥ sámiddhāgnir mánasā sáptā hótṛibhiḥ | tá ādityā ábhayaṃ śárma yachata sugá naḥ karta supáthā svastáye || 7 || yá íśire bhúvanasya prácetaso

---

62, 10 pari-víshe smáddishṭī *iti* smát-dishṭī gó-parīṇasā. mamahe. 11 sahasra-dāḥ grāma-níḥ. ' rishat. sūryeṇa a° yátamānā etu. — 63, 1 dídhishante. mánu-prītāsaḥ jánima. 2 me. śruta. 3 ádri-barhāḥ ukthá-śushmān vṛisha-bharấn su-ápnasaḥ. mada. 4 nṛi-cákshasaḥ áni-mishantaḥ. jyotíḥ-rathāḥ áhi-māyāḥ. 5 sam -rấjaḥ. su-vṛídhaḥ. ā-yayúḥ ápari-hvṛitāḥ. suvṛikti-bhiḥ. 6 vaḥ. sthána. tuvi-jātāḥ. 7 ā-yejé. sámiddha-agniḥ. té. su-gấ. su -páthā. 8 yé. prá-cetasaḥ.

víṣvasya sthātúr jágataṣ ca mántavaḥ | té naḥ kṛitād ákṛitād énasas páry adyā devāsaḥ pipṛitā svastáye || 8 || bháreshv índraṃ suhávaṃ havāmahe 'ṅhomúcaṃ sukṛítaṃ daívyaṃ jánam | agníṃ mitráṃ váruṇaṃ sātáye bhágaṃ dyāvāpṛithivī́ marútaḥ svastáye || 9 || sutrā́māṇam pṛithivíṃ dyā́m anehásaṃ suṣármāṇam áditiṃ supráṇītim | daívīṃ nā́vaṃ svaritrā́m ánāgasam ásravantīm ā́ ruhemā svastáye || 10 || 4 ||

víṣve yajatrā ádhi vocatotáye trā́yadhvaṃ no durévāyā abhihrútaḥ | satyáyā vo devā́hūtyā huvema ṣṛiṇvató devā ávase svastáye || 11 || ápāmīvām ápa víṣvām ánāhutim ápārātiṃ durvidátrām aghāyatáḥ | āré devā dvésho asmád yuyotanorú ṇaḥ ṣárma yachatā svastáye || 12 || árishṭaḥ sá márto víṣva edhate prá prajā́bhir jāyate dhármaṇas pári | yám ādityāso náyathā sunītíbhir áti víṣvāni duritā́ svastáye || 13 || yáṃ devāsó 'vatha vā́jasātau yáṃ ṣū́rasātā maruto hité dháne | prātaryā́vāṇaṃ rátham indra sānasím árishyantam ā́ ruhemā svastáye || 14 || svastí naḥ pathyàsu dhánvasu svasty àpsú vṛijáne svàrvati | svastí naḥ putrakṛithéshu yónishu svastí rāyé maruto dadhātana || 15 || svastír íd dhí prápathe ṣréshṭhā réknasvaty abhí yā́ vāmáṃ éti | sā́ no amā́ só áraṇe ní pātu svāveṣā́ bhavatu devágopā || 16 || evā́ platéḥ sūnúr avīvṛidhad vo víṣva ādityā adite manīshī́ | īṣānáso náro ámartyenāstāvi jáno divyó gáyena || 17 || 5 ||

63, 8 adyá. pipṛita. 9 su-hávam. aṅhaḥ-múcam su-kṛítam. dyā́vāpṛithivī *iti*. 10 su-trā́māṇam. su-ṣármāṇam. su-práṇītim. su-aritrā́m. ruhema. 11 vocata ū°. duḥ-évāyāḥ abhi-hrútaḥ. devá-hūtyā. 12 ápa á°. ápa á° duḥ-vidátrām agha-yátāḥ. devāḥ. yuyotana urú naḥ. yachata. 13 prá — pári VI, 70, 3. náyatha sunītí-bhiḥ. duḥ-itā́. 14 yáṃ — yáṃ X, 35, 14. ṣū́ra-sātā. prātaḥ-yā́vānam. ruhema. 15 svastí ap-sú. putra-kṛithéshu. 16 hí prá-pathe. réknasvatī. só *iti*. su-āveṣā́. devá-gopā. 17 evá. víṣve. ámartyena á°.

64.

Kathā́ devā́nāṃ katamā́sya yā́mani sumántu nā́ma śṛiṇvatā́m manāmahe | kó mṛiḷāti katamó no máyas karat katamá ūtí abhy ā́ vavartati || 1 || kratūyánti krátavo hṛitsú dhītáyo vénanti venā́ḥ patáyanty ā́ díśaḥ | ná mardhitā́ vidyate anyá ebhyo devéshu me ádhi kā́mā ayaṅsata || 2 || nárā vā śáṅsam pūshā́ṇam ágohyam agníṃ devéddham abhy àrcase girā́ | sū́ryāmāsā́ candrámasā yamā́ṃ diví tritā́ṃ vā́tam ushā́sam aktúm aśvínā || 3 || kathā́ kavís tuvīrávān káyā girā́ bṛíhaspátir vāvṛidhate suvṛiktíbhiḥ | ajá ékapāt suhávebhir ṛíkvabhir áhiḥ śṛiṇotu budhnyò hávīmani || 4 || dákshasya vādite jánmani vraté rā́jānā mitrā́váruṇā́ vivāsasi | átūrtapanthāḥ pururátho aryamā́ saptáhotā víshurūpeshu jánmasu || 5 || 6 ||

té no árvanto havanaśrúto hávaṃ víśve śṛiṇvantu vājíno mitádravaḥ | sahasrasā́ medhásātāv iva tmánā mahó yé dhánaṃ samithéshu jabhriré || 6 || prá vo vāyúṃ rathayújam púraṃdhiṃ stómaiḥ kṛiṇudhvaṃ sakhyā́ya pūshā́ṇam | té hí devásya savitúḥ sávīmani krátuṃ sácante sacítaḥ sácctasaḥ || 7 || tríḥ saptá sasrā́ nadyò mahír apó vánaspátīn párvatāṅ agním ūtáye | kṛiśā́num ástṛīn tishyàṃ sadhástha ā́ rudrā́ṃ rudréshu rudríyaṃ havāmahe || 8 || sárasvatī saráyuḥ síndhur ūrmíbhir mahó mahír ávasā́ yantu vákshaṇīḥ | devír ā́po mātáraḥ sūdayitnvò ghṛitávat páyo mádhuman no arcata || 9 || utá mātā́ bṛihaddivā́ śṛiṇotu nas tváshṭā devébhir jánibhiḥ pitā́ vácaḥ | ṛibhukshā́ vā́jo rá-

---

64, 1 su-mántu. ūtí abhí. 2 kratu-yánti. 3 nárāśáṅsam vā. devá-iddham abhí a°. 4 tuvi-rávān. vavṛidhate suvṛikti-bhiḥ. éka-pāt su-hávebhiḥ. 5 vā a°. mitrā́váruṇā ā́. átūrta-panthāḥ puru-ráthaḥ. saptá-hotā víshu-rūpeshu. 6 havana-śrútaḥ. mitá-dravaḥ sahasra-sā́ḥ medhásātau-iva. sam-ithéshu. 7 p. v. v. r. V, 41, 6. púram-dhim. sa-citaḥ sá-cetasaḥ. 8 sasrā́ḥ. sadhá-sthe. 9 ávasā ā́. mádhu-mat. 10 bṛihat-divā́. ṛibhukshā́ḥ. ráthaḥpátiḥ.

thaspátir bhágo raṇváḥ ṣáṅsaḥ ṣaṣamānásya pātu naḥ || 10 || 7 ||

raṇváḥ sáṃdṛishṭau pitumā́ñ iva ksháyo bhadrā́ rudrā́ṇām marútām úpastutiḥ | góbhiḥ shyāma yaṣáso jáneshv ā́ sádā devāsa íḷayā sacemahi || 11 || yā́m me dhíyam máruta índra dévā ádadāta varuṇa mitra yūyám | tā́m pīpayata páyaseva dhenúṃ kuvíd gíro ádhi ráthe váhātha || 12 || kuvíd añgá práti yáthā cid asyá naḥ sajātyàsya maruto búbodhatha | nā́bhā yátra prathamáṃ saṃnásāmahe tátra jāmitvám áditir dadhātu naḥ || 13 || té hí dyā́vāpṛithivī́ mātárā mahī́ devī́ devā́ñ jánmanā yajñíye itáḥ | ubhé bibhṛita ubháyam bhárīmabhiḥ purū́ rétāṅsi pitṛíbhiṣ ca siñcataḥ || 14 || ví shā́ hótrā víṣvam aṣnoti vā́ryam bṛíhaspátir arámatiḥ pánīyasī | grā́vā yátra madhushúd ucyáte bṛihád ávīvaṣanta matíbhir manīshíṇaḥ || 15 || evā́ kavís tuvīrávāñ ṛitajñā́ dravinasyúr dráviṇasaṣ cakānáḥ | ukthébhir átra matíbhiṣ ca vípró 'pīpayad gáyo divyā́ni jánma || 16 || evā́ platéḥ sūnúr — || 17 || 8 ||

65.

Agnír índro váruṇo mitró aryamā́ vāyúḥ pūshā́ sárasvatī sajóshasaḥ | ādityā́ víshṇur marútaḥ svàr bṛihát sómo rudró áditir bráhmaṇas pátiḥ || 1 || indrāgnī́ vṛitrahátyeshu sátpatī mithó hinvānā́ tanvà sámokasā | antáriksham máhy ā́ paprur ójasā sómo ghṛitaṣrī́r mahimā́nam īráyan || 2 || téshāṃ hí mahnā́ mahatā́m anarváṇāṃ stómāñ íyarmy ṛitajñā́ ṛitāvṛídhām | yé apsavám arṇaváṃ citrárā-

64, 11 raṇváḥ — ksháyo 144, 7. úpa-stutiḥ. syāma. 12 páyasā -iva. 13 sa-jātyàsya. sam-násāmahe. 14 t. h. dy. 160, 1. mahī́ *iti* devī́ *iti*. yajñíye *iti*. ubhé *iti*. purú. 15 sā́. madhu-sút. 16 evá. tuvi-rávān ṛita-jñā́ḥ. vípraḥ á°. — 65, 1 sa-jóshasaḥ ādityā́ḥ. 2 indrāgnī́ *iti* vṛitra-hátyeshu sátpatī *iti* sát-patī. sám-okasā. ghṛita -ṣrī́ḥ. 3 ṛita-jñā́ḥ ṛita-vṛídhām. citrá-rādhasaḥ.

dhasas té no rāsantām mahāye sumitryāḥ || 3 || svàrṇaram antárikshāṇi rocaṇā́ dyā́vābhūmī́ prithivím skambhur ójasā | prikshā́ iva mahāyantaḥ surātáyo devā́ stavante mánushāya sūráyaḥ || 4 || mitrā́ya ṣiksha váruṇāya dāśúshe yā́ samrā́jā mánasā ná prayúchataḥ | yáyor dhā́ma dhármaṇā rócate bṛihád yáyor ubhé ródasī nā́dhaṣī vṛítau || 5 || 9 ||

yā́ gaúr vartaním paryéti nishkṛitám páyo dúhānā́ vratanír avārátaḥ | sā́ prabruvāṇā́ váruṇāya dāśúshe devébhyo dāśad dhavíshā vivásvate || 6 || divákshaso agnijihvā́ ṛitāvṛídha ṛitásya yónim vimṛiśánta āsate | dyā́m skabhitvy àpá ā́ cakrur ójasā yajñā́m janitví tanvì ní māmṛijuḥ || 7 || parikshítā pitárā pūrvajā́varī ṛitásya yónā́ kshayataḥ sámokasā | ḍyā́vāpṛithiví váruṇāya sávrate ghṛitávat páyo mahishā́ya pinvataḥ || 8 || parjányāvā́tā vṛishabhā́ purīshíṇendravāyū́ váruṇo mitró aryamā́ | devā́ñ ādityā́ñ áditim havāmahe yé pā́rthivāso divyā́so apsú yé || 9 || tváshṭāram vāyúm ṛibhavo yá óhate daívyā hótārā ushásam svastáye | bṛíhaspátim vṛitrakhādám sumedhásam indriyā́m sómam dhanasā́ u īmahe || 10 || 10 ||

bráhma gā́m áśvam janáyanta óshadhīr vánaspátīn pṛithivím párvatāñ apáḥ | sū́ryam diví roháyantaḥ sudā́nava áryā vratā́ visṛijánto ádhi kshámi || 11 || bhujyúm áṅhasaḥ pipṛitho nír aśvinā syā́vam putrā́m vadhrimatyā́ ajinvatam | kamadyúvam vimadā́yohathur yuvā́m vishṇāpvàm víśvakāyā́va sṛijathaḥ || 12 || pā́vīravī tanyatúr ékapād ajó divó dhartā́ síndhur ā́paḥ samudríyaḥ | víśve devā́saḥ śṛiṇavan

65, 3 su-mitryā́ḥ. 4 svàḥ-naram. dyā́vābhūmī *iti*. su-rātáyaḥ devā́ḥ. 5 sam-rā́jā. pra-yúchataḥ. ubhé *iti* ródasī *iti* nā́dhasī *iti*. 6 pari-éti niḥ-kritám. vrata-nī́ḥ. pra-bruvāṇā́. havíshā. 7 agni-jihvā́ḥ ṛita-vṛídhaḥ. vi-mṛiśántaḥ. skabhitví a°. tanvì. mamṛijuḥ. 8 pari-kshítā. pūrvajā́varī *iti* pūrva-jā́varī. sám-okasā dyā́vāpṛithiví *iti* sávrate *iti* sá-vrate. 9 purīshíṇā indravāyū́ *iti*. 10 yé. hótārau. vṛitra-khādám su-medhásam. dhana-sā́ḥ. 11 su-dā́navaḥ. vi-sṛijántaḥ. 12 kama-dyúvam vi-madā́ya ú°. víśvakāya áva. 13 éka-pāt.

vácāṅsi me sárasvatī sahá dhībhíḥ púraṃdhyā || 13 || víśve devā́ḥ sahá dhībhíḥ púraṃdhyā mánor yájatrā amṛ́tā ṛitajñā́ḥ | rātiṣā́co abhiṣā́caḥ svarvídaḥ svàr gíro bráhma sūktáṃ jusherata || 14 || devā́n vásishṭho amṛ́tān vavande yé víśvā bhúvanābhí pratasthúḥ | té no rāsaṇtā́ṃ urugāyám adyá yūyám pāta svastíbhiḥ sádā naḥ || 15 || 11 ||

66.

Devā́n huve bṛihácchravasaḥ svastáye jyotishkṛ́to adhvarásya prácetasaḥ | yé vāvṛidhúḥ pratarám viśvávedasa índrajyeshṭhāso amṛ́tā ṛitāvṛ́dhaḥ || 1 || índraprasūtā váruṇaprāsishṭā yé sū́ryasya jyótisho bhāgám ānaśúḥ | marúdgaṇe vṛijáne mánma dhīmahi mā́ghone yajñáṃ janayanta sūráyaḥ || 2 || índro vásubhiḥ pári pātu no gáyam ādityaír no áditiḥ ṣárma yachatu | rudró rudrébhir devó mṛiḷayāti nas tváshṭā no gnā́bhiḥ suvitáya jinvatu || 3 || áditir dyávāpṛithiví ṛitám mahád índrāvíshṇū marútaḥ svàr bṛihát | devā́ñ ādityā́ñ ávase havāmahe vásūn rudrā́n savitā́raṃ sudáṅsasaṃ || 4 || sárasvān dhībhír váruṇo dhṛitávrataḥ pūshā́ víshṇur mahimā́ vāyúr aśvínā | brahmakṛ́to amṛ́tā viśvávedasaḥ ṣárma no yaṅsan trivárūtham áṅhasaḥ || 5 || 12 ||

vṛíshā yajñó vṛíshaṇaḥ santu yajñíyā vṛíshaṇo devā́ vṛíshaṇo havishkṛ́taḥ | vṛíshaṇā dyávāpṛithiví ṛitávarī vṛíshā parjányo vṛíshaṇo vṛishastúbhaḥ || 6 || agníṣhómā vṛíshaṇā vā́jasātaye purupraṣastā́ vṛíshaṇā úpa bruve | yā́v ījiré vṛíshaṇo devayajyáyā tā́ naḥ ṣárma trivárūtham ví yaṅsataḥ

65, 13 púram-dhyā (14). 14 m. y. a. ṛi. VII, 35, 15. rāti -sā́caḥ abhi-sā́caḥ svaḥ-vídaḥ. su-uktám. 15 bhúvanā a° pra -tasthúḥ. té no *etc.* VII, 35, 15. — 66, 1 bṛihát-śravasaḥ. jyotiḥ -kṛ́taḥ. prá-cetasaḥ. vavṛidhúḥ. viśvá-vedasaḥ (5) índra-jyeshṭhāsaḥ. ṛita-vṛ́dhaḥ. 2 índra-prasūtāḥ váruṇa-prāsishṭāḥ. marút-gaṇe. 4 dyā́vāpṛithiví *iti* (6. 9). índrāvíshṇū *iti*. su-dáṅsasam. 5 dhṛitá -vrataḥ. brahma-kṛ́taḥ amṛ́tāḥ. tri-várūtham (7). 6 yajñíyāḥ. devā́ḥ. haviḥ-kṛ́taḥ. ṛitávarī *ity* ṛitá-varī. vṛisha-stúbhaḥ. 7 vā́ja -sātaye puru-praṣastā́ vṛíshaṇau. deva-yajyáyā.

|| 7 || dhṛitávratāḥ kshatríyā yajñanishkṛíto bṛihaddivá adhvaráṇām abhiśríyaḥ | ágníhotāra ṛitasápo adrúho 'pó asṛijann ánu vṛitratúrye || 8 || dyávāpṛithiví janayann abhí vratápa óshadhīr vanínāni yajñíyā | antáriksham svàr á paprur ūtáye vásam devásas tanvì ní māmṛijuḥ || 9 || dhartáro divá ṛibhávaḥ suhástā vātāparjanyá mahishásya tanyatóḥ | ápa óshadhīḥ prá tirantu no gíro bhágo rātír vājíno yantu me hávam || 10 || [13] ||

samudráḥ síndhū rájo antáriksham ajá ékapāt tanayitnúr arṇaváḥ | áhir budhnyàḥ śṛiṇavad vácāṅsi me víśve devásа utá sūráyo máma || 11 || syáma vo mánavo devávītaye práñcam no yajñám prá ṇayata sādhuyá | ádityā rúdrā vásavaḥ súdānava imá bráhma śasyámānāni jinvata || 12 || daívyā hótārā prathamá puróhita ṛitásya pánthām ánv emi sādhuyá | kshétrasya pátim prátiveśam īmahe víśvān devāṅ amṛítāṅ áprayuchataḥ || 13 || vásishṭhāsaḥ pitṛivád vácam akrata devāṅ ílānā ṛishivát svastáye | prītá iva jñātáyaḥ kámam étyāsmé devāsó 'va dhūnutā vásu || 14 || devān vásishṭho amṛítān vavande — || 15 || [14] ||

67.

Imám dhíyam saptáśīrshṇīm pitá na ṛitáprajātām bṛihatím avindat | turíyam svij janayad viśvájanyo 'yásya ukthám índrāya śáṅsan || 1 || ṛitám śáṅsanta ṛijú dídhyānā divás putráso ásurasya vīráḥ | vípram padám áṅgiraso dádhānā yajñásya dhámа prathamám mananta || 2 || haṅsaír iva sákhibhir vávadadbhir aśmanmáyāni náhanā vyásyan |

66, 8 dhṛitá-vratāḥ kshatríyāḥ yajñaníḥ-kṛitaḥ bṛihat-divāḥ. abhi -śṛiyaḥ agní-hotāraḥ ṛita-sāpaḥ. vṛitra-tūrye. 9 vratā ā°. tanvi. mamṛijuḥ. 10 su-hástāḥ. 11 síndhuḥ. éka-pāt. 12 devá -vītaye. nayata. ādityāḥ rúdrāḥ. sú-dānavaḥ. 13 d. h. p. III, 4, 7. puráḥ-hitā. práti-veśam. ápra-yuchataḥ. 14 ā-ítya asmé *iti* devāsaḥ áva dhūnuta. — 67, 1 saptá-śīrshṇīm. ṛitá-prajātām. svit. viśvá-janyaḥ. 2 dídhyānāḥ. d. p. á. v. III, 53, 7. dádhānāḥ. 3 vi-ásyan.

bṛíhaspátir abhikánikradad gấ utá prástaud úc ca vidvấñ agāyat || 3 || avó dvábhyām parấ ékayā gấ gúhā tíshṭhantīr ánṛitasya sétau | bṛíhaspátis támasi jyótir ichánn úd usrấ ấkar ví hí tisrá ấvaḥ || 4 || vibhídyā púraṃ śayáthem ápācīṃ nís tríṇi sākám udadhér akṛintat | bṛíhaspátir ushásaṃ sū́ryaṃ gấm arkáṃ viveda stanáyann iva dyaúḥ || 5 || índro valáṃ rakshitáraṃ dúghānāṃ karéṇeva ví cakartā ráveṇa | svédāñjibhir āśíram ichámānó 'rodayat paṇím á gấ anushṇāṭ || 6 || 15 ||

sá īṃ satyébhiḥ sákhibhiḥ śucádbhir gódhāyasaṃ ví dhanasaír adardaḥ | bráhmaṇas pátir vṛíshabhir varāhair gharmásvedebhir dráviṇaṃ vy ànaṭ || 7 || té satyéna mánasā gópatiṃ gấ iyānāsa ishaṇayanta dhībhíḥ | bṛíhaspátir mithóavadyapebhir úd usríyā asṛijata svayúgbhiḥ || 8 || táṃ vardháyanto matíbhiḥ śivábhiḥ siñhám iva nánadatam sadhásthe | bṛíhaspátiṃ vṛíshaṇaṃ śū́rasātau bháre-bhare ánu madema jishṇúm || 9 || yadấ vājam ásanad viśvárūpam ấ dyấm árukshad úttarāṇi sádma | bṛíhaspátiṃ vṛíshaṇaṃ vardháyanto nánā sánto bíbhrato jyótir āśấ || 10 || satyấm āśíśham kṛiṇutā vayodhaí kīríṃ cid dhy ávatha svébhir évaiḥ | paścá mṛídho ápa bhavantu víśvās tád rodasī śṛiṇutaṃ viśvaminvé || 11 || índro mahnấ maháto arṇavásya ví mū́rdhānam abhinad arbudásya | áhann áhim áriṇāt saptá síndhūn devaír dyāvāpṛithivī právatam naḥ || 12 || 16 ||

68.

Udaprúto ná váyo rákshamāṇā vávadato abhríyasyeva

67, 3 abhi-kánikradat. prá aº út. 4 gấḥ. ấ akaḥ. ấvar *ity* ấvaḥ. 5 vi-bhídya. śayáthā īm uda-dhéḥ. 6 karéṇa-iva. cakarta. svédāñji-bhiḥ ā-śíram ichámānaḥ áº. 7 gó-dhāyasam. dhana-saíḥ adardar *ity* adardaḥ. gharmá-svedebhiḥ. ví āº. 8 gó-patim. mithấḥ-avadyapebhiḥ. svayúk-bhiḥ. 9 sadhá-sthe. śū́ra-sātau. 10 viśvá-rūpam. 11 ā-śíśham kṛiṇuta vayaḥ-dhaí. hí. rodasī *iti*. viśvaminvé *iti* viśvam-invé. 12 áhann — síndhum IV, 28, 1. devaír *etc.* 31, 8. — 68, 1 uda-prútaḥ. rákshamāṇāḥ. abhríyasya-iva.

ghóshāḥ | giribhrájo nórmáyo mádanto bṛíhaspátim abhy àrká anāvan || 1 || sáṃ góbhir āṅgirasó nákshamāṇo bhága ivéd aryamáṇaṃ ninīya | jáne mitró ná dámpatī anakti bṛíhaspate vājáyāṣūñr ivājaú || 2 || sādhvaryā́ atithínīr ishirā́ spārhā́ḥ suvárṇā anavadyárūpāḥ | bṛíhaspátiḥ pár[illegible] bhyo vitū́ryā nír gā́ ūpe yávam iva sthivíbhyaḥ || 3 || āprushāyán mádhuna ṛitásya yónim avakshipánn arká ulkā́m iva dyóḥ | bṛíhaspátir uddhárann áśmano gā́ bhū́myā udnéva ví tvácam bibheda || 4 || ápa jyótishā támo antárikshād udnáḥ śípālam iva vā́ta ājat | bṛíhaspátir anumṛíśyā valásyābhrám iva vā́ta ā́ cakra ā́ gā́ḥ || 5 || yadā́ valásya píyato jásum bhéd bṛíhaspátir agnitápobhir arkaíḥ | dadbhír ná jihvā́ párivishṭam ā́dad āvír nidhī́ñr akṛiṇod usríyāṇām || 6 || 17 ||

bṛíhaspátir ámata hí tyád āsāṃ náma svarṇā́m sádane gúhā yát | āṇḍéva bhittvā́ śakunásya gárbham úd usríyāḥ párvatasya tmánājat || 7 || áśnāpinaddham mádhu páry apaśyan mátsyaṃ ná dīná udáni kshiyántam | níṣh ṭāj jabhāra camasáṃ ná vṛikshā́d bṛíhaspátir viravéṇā vikṛítya || 8 || sóshā́m avindat sá svàḥ só agníṃ só arkéṇa ví babādhe támāṅsi | bṛíhaspátir góvapusho valásya nír majjánaṃ ná párvaṇo jabhāra || 9 || himéva parṇā́ mushitā́ vánāni bṛíhaspátinākṛipayad való gā́ḥ | anānukṛityám apúnāś cakāra yā́t sū́ryāmā́sā mithá uccárātaḥ || 10 || abhí śyāvā́ṃ ná kṛíśanebhir áśvaṃ nákshatrebhiḥ pitáro ḍyā́m apiñśan | rā́tryāṃ támo ádadhur jyótir áhan bṛíhaspátir bhinád ádriṃ vidád

---

68, 1 giri-bhrájaḥ ná ū°. abhí a°. 2 bhágaḥ-iva ít. dámpatī *iti* dám-patī. vājáya āśūn-iva ā°. 3 sādhu-aryā́ḥ. ishirā́ḥ. su -várṇāḥ anavadyá-rūpāḥ. vi-tū́rya. 4 ā-prushāyán mádhunā. ava -kshipán. uddhárann. gā́ḥ. udnā́-iva. 5 anu-mṛíśya valásya a°. cakre. 6 agnitápaḥ-bhiḥ. pári-vishṭam. ni-dhī́n. 7 āṇḍā́-iva. tmánā ā°. 8 áśnā ápi-naddham. apaśyat. dīné. níḥ tā́t. vi -ravéṇa vi-kṛítya. 9 sáḥ u°. svàr *iti* svàḥ. gó-vapushaḥ. 10 himā́ -iva. bṛíhaspátinā a°. ananu-kṛityám apúnar *iti*. ut-cárāthaḥ.

gáḥ || 11 || idám akarma námo abhriyáya yáḥ pūrvír ánv ānónavīti | bṛíhaspátiḥ sá hí góbhiḥ só áśvaiḥ sá vīrébhiḥ sá nṛíbhir no váyo dhāt || 12 || 18 ||

Pañcamo 'nuvākaḥ.

69.

Bhadrā́ agnér vadhryaśvásya saṃdṛíśo vāmī́ práṇītiḥ suráṇā úpetayaḥ | yád īṃ sumitrā́ víśo ágra indháte ghṛiténáhuto jarate dávidyutat || 1 || ghṛitám agnér vadhryaśvásya várdhanaṃ ghṛitám ánnaṃ ghṛitám v asya médanam | ghṛiténáhuta urviyā́ ví paprathe sū́rya iva rocate sarpír-āsutiḥ || 2 || yát te mánur yád ánīkaṃ sumitráḥ samīdhé agne tád idáṃ návīyaḥ | sá revác choca sá gíro jushasva sá vā́jaṃ darshi sá ihá śrávo dhāḥ || 3 || yáṃ tvā pū́rvam īḷitó vadhryaśváḥ samīdhé agne sá idáṃ jushasva | sá na stipā́ utá bhavā tanūpā́ dātráṃ rakshasva yád idáṃ te asmé || 4 || bhávā dyumnī́ vādhryaśvotá gopā́ mā́ tvā tārīd abhímātir jánānām | śū́ra iva dhṛishṇúś cyávanaḥ sumitráḥ prá nú vocaṃ vádhryaśvasya nā́ma || 5 || sám ajryà parvatyà vásūni dā́sā vṛitrā́ṇy āryā́ jigetha | śū́ra iva dhṛishṇúś cyávano jánānāṃ tvám agne pṛitanāyū́ṅr abhí shyāḥ || 6 || 19 ||

dīrghátantur bṛihádukshāyam agníḥ sahásrastarīḥ śatánītha ṛíbhvā | dyumā́n dyumátsu nṛíbhir mṛijyámānaḥ sumitréshu dīdayo devayátsu || 7 || tvé dhenúḥ sudúghā jātavedo 'sascáteva samanā́ sabardhúk | tvā́ṃ nṛíbhir dákshiṇāvadbhir agne sumitrébhir idhyase devayádbhiḥ || 8 || devā́ś cit te amṛítā jātavedo mahimā́nam vādhryaśva prá vo-

---

68, 12 ā-nónavīti. — 69, 1 vadhri-aśvásya (2. 11. 12) sam-dṛíśaḥ. prá-nītiḥ su-ráṇāḥ úpa-itayaḥ. su-mitrā́ḥ ágre. ghṛiténa ā́-hutaḥ (2). 2 sarpíḥ-āsutiḥ. 3 su-mitráḥ sam-ídhe. revát ś°. 4 vadhri-aśváḥ (10) sam-ídhe. naḥ sti-pā́ḥ. bhava tanū-pā́ḥ. asmé *iti*. 5 bhávā. vādhri-aśva utá gopā́ḥ. abhí-mātiḥ. su-mitráḥ. 6 ś. i. dh. c. 4. syāḥ. 7 dīrghá-tantuḥ bṛihát-ukshā a°. sahásra-starīḥ śatá-nīthaḥ. su-mitréshu. 8 tvé *iti*. su-dúghā jāta-vedaḥ (9) asaścátā-iva. sabaḥ-dhúk. su-mitrébhiḥ. 9 amṛítāḥ.

can | yát sampṛícham mánushīr víśa ·áyan tvám nṛíbhir ajayas tvávṛidhebhiḥ || 9 || pitéva putrám abibhar upásthe tvám agne vadhryaśváḥ saparyán | jushāṇó asya samídham yavishṭhotá púrvāṅ avanor vrádhataś cit || 10 || śáśvad agnír vadhryaśvásya śátrūn nṛíbhir jigāya sutásomavadbhiḥ | sámanam cid adahaś citrabhānó 'va vrádhantam abhinad vṛidháś cit || 11 || ayám agnír vadhryaśvásya vṛitrahā́ sanakā́t préddho námasopavākyàḥ | sá no ájāmīṅr utá vā víjāmīn abhí tishṭha śárdhato vādhryaśva || 12 || [20] ||

70.

Imā́m me agne samídham jushasvelás padé práti haryā ghṛitā́cīm | várshman pṛithivyā́ḥ sudinatvé áhnām ūrdhvó bhava sukrato devayajyā́ || 1 || ā́ devā́nām agrayā́vehá yātu nárāśáṅso viśvárūpebhir áśvaiḥ | ṛitásya pathā́ námasā miyédho devébhyo devátamaḥ sushūdat || 2 || śaśvattamā́m ílate dūtyàya havíshmanto manushyàso agním | váhishṭhair áśvaiḥ suvṛítā ráthenā́ devā́n vakshi ní shadehá hótā || 3 || ví pratháṭām devájushṭam tiraścā́ dīrghā́m drāghmā́ surabhí bhūtv asmé | áhelatā mánasā deva barhir índrajyeshṭhāṅ uśató yakshi devā́n || 4 || divó vā sánu spṛiśátā várīyaḥ pṛithivyā́ vā mátrayā ví śrayadhvam | uśatír dvāro mahinā́ mahádbhir devā́m rátham rathayúr dhārayadhvam || 5 || [21] ||

devī́ divó duhitárā suśilpé ushā́sānáktā sadatām ní yónau | ā́ vām devā́sa uśatī uśánta uraú sīdantu subhage upásthe || 6 || ūrdhvó grā́vā bṛihád agníḥ sámiddhaḥ priyā́

69, 9 sam-pṛícham. tvā́-vṛidhebhiḥ. 10 pitā́-iva. upá-sthe. sam-ídham yavishṭha utá. 11 citrabhāno *iti* citra-bhāno áva. 12 vṛitra-hā́. prá-iddhaḥ námasā upa-vākyàḥ. ví-jāmīn. — 70, 1 i. m. a. s. II, 6, 1. jushasva i°. harya. sukrato *iti* su-krato deva -yajyā́. 2 agra-yā́vā ihá. viśvá-rūpebhiḥ. susūdat. 3 su-vṛítā ráthena ā́. sada ihá. 4 devá-jushṭam. asmé *iti*. índra-jyeshṭhān. 5 spṛiśáta. 6 devī́ *iti*. suśilpé *iti* su-śilpé ushásānáktā. uśatī *iti*. subhage *iti* su-bhage upá-sthe (7). 7 sám-iddhaḥ.

dhámāny áditer upásthe | puróhitāv ṛitvijā yajñé asmín vidúshṭarā dráviṇam á yajethām || 7 || tísro devīr barhír idáṃ várīya á sīdata cakṛimá vaḥ syonám | manushvád yajñáṃ súdhitā havíṣhíḷā devī ghṛitápadī jushanta || 8 || déva tvashṭar yád dha cārutvám ā́nad yád áṅgirasām ábhavaḥ sacābhúḥ | sá devā́nām pátha úpa prá vidvā́n uṣán yakshi draviṇodaḥ surátnaḥ || 9 || vánaspate raṣanáyā niyúyā devánām pátha úpa vakshi vidvā́n | svádāti devā́ḥ kṛiṇávad dhavíṣhy ávatāṃ dyávāpṛithiví hávam me || 10 || ágne vaha váruṇam ishṭáye na índraṃ divó marúto antárikshāt | sídantu barhír víṣva á yájatrāḥ svā́hā devā́ amṛitā mādayantām || 11 || 22 ||

71.

Bṛíhaspate prathamáṃ vācó ágraṃ yát praírata nāmadhéyaṃ dádhānāḥ | yád eshāṃ ṣréshṭhaṃ yád ariprám ā́sīt preṇá tád eshāṃ níhitaṃ gúhāvíḥ || 1 || sáktum iva títaüṇā punánto yátra dhírā mánasā vácam ákrata | átrā sákhāyaḥ sakhyáni jānate bhadraíṣhāṃ lakshmír níhitādhi vācí || 2 || yajñéna vācáḥ padavíyam āyan tā́m ánv avindann ṛíshishu právishṭām | tā́m ābhṛítyā vy àdadhuḥ purutrā́ tā́ṃ saptá rebhā́ abhí sáṃ navante || 3 || utá tvaḥ páṣyan ná dadarṣa vácam utá tvaḥ ṣṛiṇván ná ṣṛiṇoty enām | utó tvasmai tanvàṃ ví sasre jāyéva pátya uṣatí suvā́sāḥ || 4 || utá tvaṃ sakhyé sthirápītam āhur naínaṃ hinvanty ápi vā́jineshu | ádhenvā carati māyáyaishá vácaṃ ṣuṣruvā́ñ aphalā́m apushpā́m || 5 || 23 ||

yás tityā́ja sacivídaṃ sákhāyaṃ ná tásya vācy ápi

70, 7 puráḥ-hitau. 8 cakṛimá: sú-dhitā havíṣhi íḷā. ghṛitá-padī. 9 ha. sacā-bhúḥ. draviṇaḥ-daḥ su-rátnaḥ. 10 ni-yúya. havíṣhi. dyávāpṛithiví *iti*. 11 ā́ a°. víṣve. svā́hā *etc.* III, 4, 11. — 71, 1 prá ai° nāma-dhéyam. ní-hitam gúhā ā°. 2 dhírāḥ. átra. bhadrā́ e°. ní-hitā á°. 3 pada-víyam. prá-vishṭām. ā-bhṛítya ví a°. 4 utó *iti*. jāyéva *etc.* 124, 7. 5 sthirá-pītam. ná e°. māyáyā e°. 6 suci-vídam. vācí.

bhāgó asti | yád īṃ śṛiṇóty álakaṃ śṛiṇoti nahí pravéda sukṛitásya páthām || 6 || akshaṇvántaḥ kárṇavantaḥ sákhāyo manojavéshv ásamā babhūvuḥ | ādaghnásа upakakshásа u tve hradā́ iva snátvā u tve dadṛiśre || 7 || hṛidā́ tashṭéshu mánaso javéshu yád brāhmaṇā́ḥ saṃyájante sákhāyaḥ | átrāha tvaṃ ví jahur vedyābhir óhabrahmāṇo ví caranty u tve || 8 || imé yé nárvāñ ná paráś cáranti ná brāhmaṇáso ná sutékarāsaḥ | tá eté vā́cam abhipádya pāpáyā sirís tántraṃ tanvate áprajajñayaḥ || 9 || sárve nandanti yaśásāgatena sabhāsāhéna sákhyā sákhāyaḥ | kilbishaspṛít pitushā́ṇir hy èshām áraṃ hitó bhávati vā́jināya || 10 || ṛicā́m tvaḥ pósham āste pupushvā́n gāyatráṃ tvo gāyati śákvarīshu | brahmā́ tvo vádati jātavidyā́ṃ yajñásya mā́trāṃ ví mimīta u tvaḥ || 11 || 24 ||

Dvitīyo 'dhyāyaḥ.

72.

Devā́nāṃ nú vayáṃ jānā prá vocāma vipanyáyā | ukthéshu śasyámāneshu yáḥ pāśyād úttare yugé || 1 || brāhmaṇas pátir etā́ sā́ṃ karmāra ivādhamat | devā́nām pūrvyé yugé 'sataḥ sád ajāyata || 2 || devā́nāṃ yugé prathamé 'sataḥ sád ajāyata | tád āśā ánv ajāyanta tád uttānápadas pári || 3 || bhū́r jajña uttānápado bhuvā́ āśā́ ajāyanta | áditer dákṣho ajāyata dákṣhād v áditiḥ pári || 4 || áditir hy ájanishṭa dákṣha yā́ duhitā́ táva | tā́ṃ devā́ ánv ajāyanta bhadrā́ amṛítabandhavaḥ || 5 || 1 ||

yád devā adáḥ salilé súśaṃrabdhā átishṭhata | átrā vo

71, 6 pra-véda su-kṛitásya. 7 manaḥ-javéshu ásamāḥ. ādaghnā́saḥ upa-kakshā́sa. 8 sam-yájante. átra áha. óha-brahmāṇaḥ. 9 ná arvā́k. suté-karasāḥ té. abhi-pádya. ápra-jajñayaḥ. 10 yaśásā ā́-gatena sabhā-sahéna. kilbisha-spṛít pitu-sánih hí e°. 11 jāta-vidyā́m. mimīte. — 72, 2 karmā́raḥ-iva a°. ásataḥ. 3 á. s. a. 2. uttāná-padaḥ (4). 4 jajñe. 5 hí. amṛita-bandhavaḥ. 6 sú-saṃrabdhāḥ. átra.

nṛ́tyatām iva tīvró reṇúr ápāyata || 6 || yád devā́ yátayo yáthā bhúvanāny ápinvata | átrā́ samudrá ā́ gūḷhám ā́ sū́ryam ajabhartana || 7 || aṣṭaú putráso áditer yé jātā́s tanvàs pári | devā́ñ úpa praít saptábhiḥ párā mārtāṇḍám āsyat || 8 || saptábhiḥ putraír áditir úpa praít pūrvyā́m yugā́m | prajā́yai mṛityáve tvat púnar mārtāṇḍám ā́bharat || 9 || 2 ||

73.

Jánishṭhā ugráḥ sáhase turā́ya mandrá ójishṭho bahulā́bhimānaḥ | ávardhann índram marútaṣ cid átra mātā́ yád vīrám dadhánad dhánishṭhā || 1 || druhó níshattā pṛiṣaní cid évaiḥ purū́ ṣáṅsena vāvṛidhush ṭá índram | abhívṛiteva tā́ maháapadéna dhvāntā́t prapitvā́d úd aranta gárbhāḥ || 2 || ṛishvā́ te pā́dā prá yáj jígāsy ávardhan vā́jā utá yé cid átra | tvám indra sālāvṛikā́n ṡahásram āsán dadhishe aṣvínā vavṛityāḥ || 3 || samaná tū́rṇir úpa yāsi yajñám ā́ nā́satyā sakhyā́ya vakshi | vasā́vyām indra dhārayaḥ sahásrāṣvínā ṣū́ra dadatur maghā́ni || 4 || mándamāna ṛitā́d ádhi prajā́yai sákhibhir índra ishirébhir ártham | ā́bhir hí māyā́ úpa dā́syum ā́gān míhaḥ prá tamrā́ avapat támāṅsi || 5 || 3 ||

sánāmānā cid dhvasayo ny àsmā ávāhann índra usháso yáthānaḥ | ṛishvaír agachaḥ sákhibhir níkāmaiḥ sākám pratishṭhā́ hṛídyā jaghantha || 6 || tvám jaghantha námucim makhasyúm dā́sam kṛiṇvānā́ ṛíshaye vímāyam | tvám cakartha mánave syonā́n pathó devatrā́ñjaseva yā́nān || 7 || tvám etā́ni paprishe ví nā́méṣāna indra dadhishe gábhastau | ánu tvā devā́ḥ ṣávasā madanty upáribudhnān vanínaṣ cakartha || 8 ||

72, 6 ápa ā°. 7 devāḥ. átra samudré. 8 prá ait. 9 prá ait. pra-jā́yai. ā́ a°. — 73, 1 bahulá-abhimānaḥ. 2 ní-sattā. purú. vavṛidhuḥ té. abhívṛitā-iva. mahā-padéna. pra-pitvā́t. 3 yát. sālāvṛikā́n. aṣvínā ā́. 4 sahásrā a°. 5 pra-jā́yai. ā́ ābhiḥ. ā́ agāt. 6 sá-nāmānā. ní asmai áva a°. yáthā á°. ní-kāmaiḥ. prati -sthā́. 7 ví-māyam. deva-trá áñjasā-iva. 8 nā́ma ní°. upári -budhnān.

cakráṃ yád asyāpsv á níshattam utó tád asmai mádhv íc cachadyāt | pṛithivyáṃ átishitaṃ yád ūdhaḥ páyo góshv ádadhā óshadhīshu || 9 || áṣvād iyāyéti yád vádanty ójaso jātám utá manya enam | manyór iyāya haṛmyéshu tasthāu yátaḥ prajajñá índro asya veda || 10 || váyaḥ suparṇá úpa sedur índram priyámedhā ṛíshayo nádhamānāḥ | ápa dhvāntám ūṛṇuhí pūrdhí cákshur mumugdhy àsmán nidháyeva baddhán || 11 || 4 ||

74.

Vásūnāṃ vā carkṛisha íyakshan dhiyá vā yajñaír vā ródasyoḥ | árvanto vā yé rayimántaḥ sātaú vanúṃ vā yé suṣṛúṇaṃ suṣṛúto dhúḥ || 1 || háva eshām ásuro nakshata dyáṃ ṣravasyatā mánasā niñsata kshám | cákshāṇā yátra suvitáya devá dyaúr ná várebhiḥ kṛiṇávanta svaíḥ || 2 || iyám eshām amṛítānāṃ gíḥ sarvátātā yé kṛipáṇanta rátnam | dhíyaṃ ca yajñáṃ ca sádhantas té no dhāntu vasavyàm ásāmi || 3 || á tát ta indrāyávaḥ panantābhí yá ūrváṃ gómantaṃ tíṭṛitsān | sakṛitsvàṃ yé puruputrām mahíṃ sahásradhārām bṛihatíṃ dúdukshan || 4 || ṣácīva índram ávase kṛiṇudhvam ánānataṃ damáyantam pṛitanyún | ṛibhukshāṇam maghávānaṃ suvṛiktím bhártā yó vájraṃ náryam purukshúḥ || 5 || yád vāvána purutámam purāshāḷ á vṛitrahéndro námāny aprāḥ | áceti prāsáhas pátis túvishmān yád īm uṣmási kártave kárat tát || 6 || 5 ||

75.

Prá sú va āpo mahimánam uttamáṃ kārúr vocāti sá-

73, 9 asya ap-sú. ni-sattam utó *iti*. ít. áti-sitam. 10 iyāya íti. manye. pra-jajñé. 11 su-parṇāḥ. priyá-medhāḥ. mumugdhí a° nidháyā-iva. — 74, 1 carkṛishe. su-ṣṛúṇam su-ṣṛútaḥ dhúr *iti* dhúḥ. 2 cákshāṇāḥ. devāḥ. 4 te indra ā° panata a° yé. sakṛit-svàm. puru-putrām. sahásra-dhārām. dúdhukshan. 5 su-vṛiktím. puru-kshúḥ. 6 vavána. purāshāṭ. vṛitra-hā í°. pra-sáhaḥ.

dane vivásvataḥ | prá saptá-sapta tredhá hí cakramúḥ prá sṛítvarīṇām áti síndhur ójasā || 1 || prá te 'radad váruṇo yátave patháḥ síndho yád vájāṅ abhy ádravas tvám | bhúmyā ádhi pravátā yāsi sánunā yád eshām ágraṃ jágatām irajyási || 2 || diví svanó yatate bhúmyopáry anantáṃ súshmam úd iyarti bhānúnā | abhrád iva prá stanayanti vṛishṭáyaḥ síndhur yád éti vṛishabhó ná róruvat || 3 || abhí tvā sindho śíśum ín ná mātáro vāśrá arshanti páyaseva dhenávaḥ | rájeva yúdhvā nayasi tvám ít sícau yád āsām ágraṃ pravátām ínakshasi || 4 || imám me gaṅge yamune sarasvati śútudri stómaṃ sacatā párushṇy á | asiknyā márudvṛidhe vitástayārjīkīye śṛiṇuhy á sushómayā || 5 || 6 ||

tríshṭāmayā prathamáṃ yátave sajúḥ sasártvā rasáyā śvetyá tyá | tvám sindho kúbhayā gomatíṃ krúmum mehatnvá sarátharṃ yábhir íyase || 6 || ṛíjīty énī rúśatī mahitvá pári jráyāṅsi bharate rájāṅsi | ádabdhā síndhur apásām apástamāśvā ná citrá vápushīva darśatá || 7 || svášvā síndhuḥ suráthā suvásā hiraṇyáyī súkṛitā vājínīvatī | úrṇāvatī yuvatíḥ śīlámāvaty utádhi vaste subhágā madhuvṛídham || 8 || sukháṃ rátharṃ yuyuje síndhur aśvínaṃ téna vájaṃ sanishad asmínn ājaú | mahán hy àsya mahimá panasyáté 'dabdhasya svávaśaso virapśínaḥ || 9 || 7 ||

76.

Á va ṛiñjasa ūrjáṃ vyùshṭishv índram maruto ródasī anaktana | ubhé yáthā no áhanī sacābhúvā sádaḥ-sado varivasyáta udbhídā || 1 || tád u śréshṭhaṃ sávanaṃ sunota-

75, 2 síndho *iti*. abhí. 3 bhúmyā u°. 4 síndho *iti* (6). ít. páyasā-iva. rā́jā-iva. 5 sacata. maruṭ-vṛidhe vitástayā á° śṛiṇuhí. su-sómayā. 6 tríshṭá-amayā. sa-jū́ḥ su-sártvā. sa-rátham. 7 ṛíjītī. apáḥ-tamā á°. vápushī-iva. 8 su-áśvā. su-ráthā su-vā́sāḥ. sú-kṛitā. śīlámā-vatī utá á°. su-bhágā madhu-vṛídham. 9 su-khám. hí a°. panasyáte á° svá-yasasaḥ vi-rapsínaḥ. — 76, 1 ṛiñjase. ví-ushṭishu. ródasī *iti*. ubhé *iti*. áhanī *iti* sacā-bhúvā. ut-bhídā. 2 sunotana á°.

nâtyo ná hástayato ádriḥ sotári | vidâd dhy àryó abhíbhūti paúṅsyam mahó rāyé cit tarute yád árvataḥ || 2 || tád íd dhy àsya sávanaṃ vivér apó yáthā purā́ mánave gātúm áśret | góarṇasi tvāshṭṛté áśvanirṇiji prém adhvaréshv adhvarāṅ̃ aśiśrayuḥ || 3 || ápa hata rakshāso bhaũgurávata skabhāyáta nírṛitiṃ sédhatāmatim | ā́ no rayíṃ sárvavīraṃ sunotana devāvyàm bharata ślókam adrayaḥ || 4 || diváś cid ā́ vó 'mavattarebhyo vibhvánā cid āśvàpastarebhyaḥ | vāyóś cid ā́ sómarabhastarebhyo 'gnéś cid arca pitukṛ́ttarebhyaḥ || 5 || 8 ||

bhurántu no yaśásaḥ sótv ándhaso grávāṇo vācā́ divítā divítmatā | náro yátra duhaté kā́myam mádhv āghoshāyanto abhíto mithastúraḥ || 6 || sunvánti sómaṃ rathiráso ádrayo nír asya rásaṃ gavísho duhanti té | duhánty ũdhar upasécanāya kā́ṃ náro havyā́ ná marjayanta āsábhiḥ || 7 || eté naraḥ svápaso abhūtana yá índrāya sunuthá sómam adrayaḥ | vāmáṃ-vāmaṃ vo divyā́ya dhā́mne yásu-vasu vaḥ pā́rthivāya sunvaté || 8 || 9 ||

77.

Abhraprúsho ná vācā́ prushā vásu havíshmanto ná yajñā́ vijānúshaḥ | sumárutaṃ ná brahmā́ṇam arháse gaṇám astoshy eshāṃ ná śobháse || 1 || śriyé máryāso añjíṃr akṛiṇvata sumárutaṃ ná pūrvír áti kshápaḥ | divás putrā́sa étā ná yetira ādityā́sas té akrā́ ná vāvṛidhuḥ || 2 || prá yé diváḥ pṛithivyā́ ná barháṇā tmánā riricré abhrā́n ná sū́ryaḥ |

76, 2 hásta-yataḥ. hí a° abhí-bhūti. 3 hí a°. gó-arṇasi. áśva-nirniji prá īm. 4 bhaṅgurá-vataḥ. níḥ-ṛitim sédhata á°. sárva-vīram. deva-avyàm. 5 vaḥ á° vi-bhvánā. āśvàpaḥ-tarebhyaḥ. sómarabhaḥ-tarebhyaḥ. pitukṛ́t-tarebhyaḥ. 6 ā-ghoshāyantaḥ. mithaḥ-túraḥ. 7 go-íshaḥ. ũdhaḥ upa-sécanāya. marjayante. 8 su-ápasaḥ. yé. — 77, 1 abhra-prúshaḥ. prusha. yajñā́ḥ vi-jānúshaḥ su-márutam (2). 2 étaḥ. yetire. akrā́ḥ. vavṛidhuḥ. 3 pṛithivyā́ḥ. abhrā́t.

pājasvanto ná vīrāḥ panasyávo riṣādaso ná máryā abhídyavaḥ || 3 || yushmākam budhné apām ná yāmani vithuryáti ná mahī ṣratharyáti | viṣvápsur yajñó arvāg ayám sú vaḥ práyasvanto ná satrāca ā gata || 4 || yūyám dhūrshú prayújo ná raṣmíbhir jyótishmanto ná bhāsā vyùshṭishu | ṣyenáso ná ṣváyaṣaso riṣādasaḥ pravāso ná prásitāsaḥ paripṛúshaḥ || 5 || 10 ||

prá yád váhadhve marutaḥ parākād yūyám maháḥ saṃváraṇasya vásvaḥ | vidānáso vasavo rādhyasyārāc cid dvéshaḥ sanutár yuyota || 6 || yá udṛíci yajñé adhvareshṭhā marúdbhyo ná mānusho dádāṣat | revát sá váyo dadhate suvíraṃ sá devānām ápi gopīthé astu || 7 || té hí yajñéshu yajñíyāsa ūmā ādityéna nāmnā ṣámbhavishṭhāḥ | té no 'vantu rathatúr manīshām maháṣ ca yāmann adhvaré cakānāḥ || 8 || 11 ||

78.

Víprāso ná mánmabhiḥ svādhyò devāvyò ná yajñaíḥ svápnasaḥ | rājāno ná citráḥ susaṃdṛíṣaḥ kshitīnām ná máryā arepásaḥ || 1 || agnír ná yé bhrājasā rukmávakshaso yātāso ná svayújaḥ sadyáūtayaḥ | prajñātáro ná jyéshṭhāḥ sunītáyaḥ suṣármāṇo ná sómā ṛitám yaté || 2 || vātāso ná yé dhúnayo jigatnávo 'gnīnām ná jihvā virokíṇaḥ | vármaṇvanto ná yodhāḥ ṣímīvantaḥ pitṛīṇām ná ṣáṅsāḥ surātáyaḥ || 3 || ráthānām ná yè 'rāḥ sánābhayo jigīvāṅso ná ṣūrā abhídyavaḥ | vareyávo ná máryā ghṛitaprúsho 'bhisvartāro arkám ná sushṭúbhaḥ || 4 || áṣvāso ná yé jyéshṭhāsa

77, 3 abhí-dyavaḥ. 4 viṣvá-psuḥ. 5 pra-yújaḥ. ví-ushṭishu. svá-yaṣasaḥ. prá-sitāsaḥ pari-prúshaḥ. 6 sam-váraṇasya. rādhyásya ārāt. 7 ut-ṛíci. adhvare-sthāḥ. su-vīram. go-pīthé. 8 té — ūmā VII, 39, 4. ṣám-bhavishṭhāḥ. ratha-tūḥ. — 78, 1 su-ādhyàḥ deva-avyàḥ. su-ápnasaḥ. su-saṃdṛíṣaḥ. 2 rukmá-vakshasaḥ. sva-yújaḥ sadyáḥ-ūtayaḥ pra-jñātāraḥ. su-nītáyaḥ su-ṣármāṇaḥ. 3 jihvāḥ ví-rokiṇaḥ várman-vantaḥ. su-rātáyaḥ. 4 yé a° sá-nābhayaḥ. abhí-dyavaḥ vare-yávaḥ. máryāḥ ghṛita-prúshaḥ abhi-svartāraḥ. su-stúbhaḥ.

āṣávo didhishávo ná rathyàḥ sudánavaḥ | ápo ná nimnaír udábhir jigatnávo viṣvárūpā áṅgiraso ná sámabhiḥ || 5 || 12 ||

grāvāṇo ná sūráyaḥ síndhumātara ādardiráso ádrayo ná viṣváhā | ṣiṣūlā ná krīḷáyaḥ sumātáro mahāgrāmó ná yámann utá tvishā́ || 6 || ushásām ná ketávo 'dhvaraṣríyaḥ ṣubhaṃyávo nā́ñjíbhir vy àṣvitan | síndhavo ná yayíyo bhrā́jadṛishṭayaḥ parāváto ná yójanāni mamire || 7 || subhāgā́n no devāḥ kṛiṇutā surátnān asmā́n stotṛ́n maruto vāvṛidhānā́ḥ | ádhi stotrásya sakhyásya gāta sanā́d dhí vo ratnadhéyāni sánti || 8 || 13 ||

79.

Ápaṣyam asya maható mahitvám ámartyasya mártyāsu vikshú | nā́nā hánū víbhṛite sám bharete ásinvatī bápsatī bhū́ry attaḥ || 1 || gúhā ṣíro níhitam ṛ́idhag akshí ásinvann atti jihváyā vánāni | átrāṇy asmai padbhíḥ sám bharanty uttānáhastā námasā́dhi vikshú || 2 || prá mātúḥ pratarā́m gúhyam ichán kumāró ná vīrúdhaḥ sarpad urvíḥ | sasā́m ná pakvā́m avidac chucántam ririhvā́ṅsam ripá upásthe antáḥ || 3 || tád vām ṛitā́m rodasī prá bravīmi jā́yamāno mātárā gárbho atti | nā́hā́m devásya mártyaṣ ciketāgnír aṅgá vícetāḥ sá prácetāḥ || 4 || yó asmā́ ánnam trishv ā́dádhāty ā́jyair ghṛitaír juhóti púshyati | tásmai sahásram akshábhir ví cakshé 'gne viṣvátaḥ pratyáñ asi tvám || 5 || kím devéshu tyája énaṣ cakarthā́gne prichā́mi nú tvā́m ávidvān | ákrīḷan krīḷan hárir áttave 'dán ví parvaṣáṣ cakarta gā́m ivā́ṣíḥ

78, 5 su-dā́navaḥ. viṣvá-rūpāḥ. 6 síndhu-mātaraḥ ā-dardirā́saḥ. ṣiṣūlāḥ. su-mātáraḥ mahā-grāmā́ḥ. 7 adhvara-ṣríyaḥ. ná a° ví a°. bhrā́jat-ṛishṭayaḥ. 8 su-bhāgā́n. kṛinuta su-rátnān. vavṛidhānā́ḥ. a. s. s. V, 55,, 9. hí. ratna-dhéyāni. — 79, 1 hánū *iti* víbhṛite *iti* ví-bhṛite. bharete *iti* ásinvatī *iti* bápsatī *iti*. 2 ní -hitam. akshí *iti*. uttāná-hastāḥ námasā á°. 3 avidat ṣ°. upá -sthe antár *iti*. 4 rodasī *iti*. ná a°. ciketa a°. ví-cetāḥ. prá -cetāḥ. 5 asmai. tṛishú ā-dádhāti. cakshe á°. 6 cakartha á°. gā́m-iva a°.

|| 6 || víshūco áśvān yuyuje vanejá ṛíjītibhī rasanábhir gribhītán | cakshadé mitró vásubhiḥ sújātaḥ sám ānṛidhe párvabhir vāvṛidhānáḥ || 7 || 14 ||

80.

Agníḥ sáptiṃ vājambharáṃ dadāty agnír vīráṃ śrútyaṃ karmanishṭhám | agní ródasī ví carat samañjánn agnír nárīṃ vīrákukshim púraṃdhim || 1 || agnér ápnasaḥ samíd astu bhadrágnír mahí ródasī á viveśa | agnír ékaṃ codayat samátsv agnír vṛitráṇi dayate purūṇi || 2 || agnír ha tyáṃ járataḥ kárṇam āvāgnír adbhyó nír adahaj járūtham | agnír átriṃ gharmá urushyad antár agnír nṛimédham pra jáyāśrijat sám || 3 || agnír dād dráviṇaṃ vīrápeśā agnír ṛíshiṃ yáḥ sahásrā sanóti | agnír diví havyám á tatānāgnér dhámāni víbhṛitā purutrá || 4 || agním ukthaír ṛíshayo ví hvayante 'gníṃ náro yámani bādhitāsaḥ | agníṃ váyo antárikshe pátanto 'gníḥ sahásrā pári yāti gónām || 5 || agníṃ víśa īḷate mánushīr yá agním mánusho náhusho ví jātáḥ | agnír gándharvīm pathyàṃ ṛitásyāgnér gávyūtir ghṛitá á níshattā || 6 || agnáye bráhma ṛibhávas tatakshur agním mahám avocāmā suvṛiktím | ágne práva jaritáram yavishṭhágne máhi dráviṇam á yajasva || 7 || 15

81.

Yá imá víśvā bhúvanāni júhvad ṛíshir hótā ny ásīdat pitá naḥ | sá āśíshā dráviṇam ichámānaḥ prathamachád ávarāñ á viveśa || 1 || kíṃ svid āsīd adhishṭhánam ārámbha-

---

79, 7 vane-jáḥ ṛíjīti-bhiḥ. sú-jātaḥ. vavṛidhānáḥ. — 80, 1 vājam -bharám. karmaniḥ-sthám agníḥ ródasī *iti*. sam-añján. vīrá-kukshim púram-dhim. 2 sam-ít. bhadrá a° mahí *iti* ródasī *iti*. samát-su. 3 āva a°. adahat. gharmé. nṛi-médham-pra-jáyā a°. 4 vīrá peśāḥ. tatāna a°. ví-bhṛitā. 6 ṛitásya a°. ghṛité. ní-sattā. 7 bráhma. ávocāma su-vṛiktím. prá ava. yavishṭha. ágne máhi *etc.* III, 1, 22. — 81, 1 ní. ā-śíshā. prathama-chát. 2 adhi-sthānam ā-rámbhaṇam.

ṇam katamát svit kathásīt | yáto bhúmim janáyan viṣvákarmā ví dyắm aúrṇon mahiná viṣvácakshāḥ || 2 || viṣvátaṣcakshur utá viṣvátomukho viṣvátobāhur utá viṣvátaspāt | sám bāhúbhyām dhámati sám pátatrair dyávābhúmī janáyan devá ékaḥ || 3 || kím svid vánaṃ ká u sá vṛikshá āsa yáto dyávāpṛithiví nishṭatakshúḥ | mánīshiṇo mánasā pṛichátéd u tád yád adhyátishṭhad bhúvanāni dhāráyan || 4 || yắ te dhắmāni paramắṇi yávamắ yắ madhyamắ viṣvakarmann utémắ | ṣíkshā sákhibhyo havíshi svadhāvaḥ svayám yajasva tanvàṃ vṛidhānáḥ || 5 || víṣvakarman havíshā vāvṛidhānáḥ svayám yajasva pṛithivím utá dyắm | múhyantv anyé abhíto jánāsa ihásmákam maghávā sūrír astu || 6 || vācás pátim viṣvákarmāṇam ūtáye manojúvaṃ vắje adyá huvema | sá no víṣvāni hávanāni joshad viṣvắṣambhūr ávase sādhúkarmā || 7 || 16 ||

82.

Cákshushaḥ pitá mánasā hí dhíro ghṛitám ene ajanan nánnamāne | yadéd ántā ádadṛihanta pūrva ắd íd dyávāpṛithiví aprathetām || 1 || viṣvákarmā vímanā ắd víhāyā dhātá vidhātá paramótá saṃdṛík | téshām ishṭắni sám ishá madanti yátrā saptaṛishíṇ pará ékam āhúḥ || 2 || yó naḥ pitá janitá yó vidhātá dhắmāni véda bhúvanāni víṣvā | yó devánāṃ nāmadhá éka evá táṃ sampraṣnám bhúvanā yanty anyá || 3 || tá ắyajanta drávinaṃ sám asmā ṛíshayaḥ pūrve jaritáro ná bhūnắ | asúrte sūrte rájasi nishatté yé bhūtắni

---

81, 2 kathắ ā°. viṣvá-karmā. aúrṇot. viṣvá-cakshāḥ. 3 viṣvátaḥ-cakshuḥ. viṣvátaḥ-mukhaḥ viṣvátaḥ-bāhuḥ. viṣvátaḥ-pāt. dyávābhūmī *iti*. 4ª = X, 31, 7. pṛichāta ít. adhi-átishṭhat. 5 yắ av°. viṣva-karman utá imắ ṣíkṣha. 6 víṣva-karman. vavṛidhānáḥ. ihá a°. 7 viṣvá-karmāṇam. manaḥ-júvam. adyá. viṣvá-ṣambhūḥ. sādhú-karmā. — 82, 1 ene *iti* ajanat nánnamāne *iti* yadắ ít. pūrve *iti*. dyávāpṛithiví *iti*. 2 viṣvá-karmā ví-manāḥ. ví-hāyāḥ. vi-dhātắ (3) paramắ utá sam-dṛík. yátra sapta-ṛishíṇ. 3 nāma-dhắḥ. sam-praṣnám. 4 té ắ a°. asmai. ni-satté.

samákṛiṇvann imáni || 4 || paró divá pará enáprithivyá paró devébhir ásurair yád ásti | kám svid gárbham prathamám dadhra ápo yátra devấḥ samápasyanta víśve || 5 || tám íd gárbham prathamám dadhra ápo yátra devấḥ samágachanta víśve | ajásya nábhāv ádhy ékam árpitam yásmin víśvāni bhúvanāni tasthúḥ || 6 || ná tám vidātha yá imá jajñānyád yushmákam ántaram babhūva | nīhāréṇa právṛitā jálpyā cāsutṛípa ukthaśásas caranti || 7 || 17 ||

83.

Yás te manyó 'vidhad vajra sāyaka sáha ójaḥ pushyati víśvam ānushák | sāhyáma dásam áryam tváyā yujá sáhaskṛitena sáhasā sáhasvatā || 1 || manyúr índro manyúr evása devó manyúr hótā váruṇo jātávedāḥ | manyúm víśa īḷate mánushīr yấḥ pāhí no manyo tápasā sajóshāḥ || 2 || abhīhi manyo tavásas távīyān tápasā yujá ví jahi śátrūn | amitrahá vṛitrahá dasyuhá ca víśvā vásūny á bharā tvám naḥ || 3 || tvám hí manyo abhíbhūtyojāḥ svayambhū́r bhámo abhimātishāháḥ | viśvácarshaṇiḥ sáhuriḥ sáhāvān asmásv ójaḥ pṛítanāsu dhehi || 4 || abhāgáḥ sánn ápa páreto asmi táva krátvā tavishásya pracetaḥ | tám tvā manyo akratúr jihīḷāháṃ svá tanū́r baladéyāya méhi || 5 || ayám te asmy úpa méhy arvấñ pratīcīnáḥ sahure viśvadhāyaḥ | mányo vajrinn abhí mám á vavṛitsva hánāva dásyūñr utá bodhy āpéḥ || 6 || abhí préhi dakshiṇató bhavā mé 'dhā vṛitráṇi jaṅghanāva bhū́ri | juhómi te dharúṇam mádhvo ágram ubhá upāṅśú prathamá pibāva || 7 || 18 ||

82, 4 sam-ákṛiṇvan. 5 dadhre. sam-ápasyanta. 6 g. p. d. á. y. d. 5. sam-ágachanta. 7 jajāna a°, právṛitāḥ. ca asu-tṛípaḥ uktha-śásaḥ. — 83, 1 manyo *iti* á°. sahyāma. sáhaḥ-kṛitena. 2 evá āsa. jātá-vedāḥ. manyo *iti* (3—5). sa-jóshāḥ. 3 abhí ihi. amitra -há vṛitra-há dasyu-há. bhara. 4 abhíbhūti-ojāḥ svayam-bhū́ḥ. abhimāti-sahāḥ viśvá-carshaṇiḥ. 5 párā-itaḥ. praceta *iti* pra -cetaḥ. jihīḷa a°. bala-déyāya mā á ihi. 6 mā á ihi. viśva -dhāyaḥ mányo *iti*. 7 prá ihi. bhava me ádha. upa-aṅśú.

84.

Tváyā manyo sarátham āruján̄to hárshamāṇāso dhṛishitā́ marutvaḥ | tigmáshava ā́yudhā saṃsíśānā abhí prá yantu náro agnírūpāḥ || 1 || agnír iva manyo tvishitáḥ sahasva senānír naḥ sahure hūtá edhi | hatvā́ya śátrūn ví bhajasva véda ójo mímāno ví mṛ́dho nudasva || 2 || sáhasva manyo abhímātim asmé ruján mṛiṇán pramṛiṇán préhi śátrūn | ugráṃ te pā́jo nanv ā́ rurudhre vaśí vā́śaṃ nayasa ekaja tvám || 3 || éko bahūnā́m asi manyav īḷitó víśaṃ-viśaṃ yudhā́ye sám śiśādhi | ákṛittaruk tváyā yujā́ vayáṃ dyumántaṃ ghóshaṃ vijayā́ya kṛiṇmahe || 4 || vijeshakṛ́d índra ivānavabravò 'smā́kam manyo adhipā́ bhavehá | priyáṃ te nā́ma sahure gṛiṇīmasi vidmā́ tám útsaṃ yáta ābabhū́tha || 5 || ā́bhūtyā sahajā́ vajra sāyaka sáho bibharshy abhibhūta úttaram | krátvā no manyo sahá medy èdhi mahādhanásya puruhūta saṃsṛ́ji || 6 || sáṃsṛishṭaṃ dhánam ubháyaṃ samákṛitam asmábhyaṃ dattāṃ váruṇaś ca manyúḥ | bhíyaṃ dádhānā hṛídayeshu śátravaḥ párājitāso ápa ní layantām || 7 || 19 ||

Shashṭho 'nuvākaḥ.

85.

Satyénóttabhitā bhū́miḥ sū́ryeṇóttabhitā dyáúḥ | ṛiténādityā́s tishṭhanti diví sómo ádhi śritáḥ || 1 || sómenādityā́ balínaḥ sómena pṛithiví mahí | átho nákshatrāṇām eshā́m

---

84, 1 manyo *iti* (2—6). sa-rátham ā-rujántaḥ. dhṛishitā́ḥ. tigmá-ishavaḥ. sam-śíśānāḥ. agní-rupāḥ. 2 senā-níḥ. 3 abhí-mātim asmé *iti*. pra-mṛiṇán prá ihi. nanú. nayase eka-ja. 4 ákṛitta-ruk. vi-jayā́ya. 5 vijesha-kṛ́t índraḥ-iva anava-bravā́ḥ a°. adhi-pā́ḥ bhava ihá. v. t. ú. y. X, 45, 2. ā́-babhū́tha. 6 ā́-bhūtyā saha-jā́ḥ. abhi-bhūte. medí e° mahā-dhanásya puru-huta sam-sṛ́ji. 7 sám-sṛishṭam. sam-ā́kṛitam. dádhānāḥ. párā-jitāsaḥ. — 85, 1 satyéna úttabhitā. sū́ryeṇa úttabhitā. ṛiténa ā°. 2 sómena ādityā́ḥ. átho *iti*.

upásthe sóma áhitaḥ || 2 || sómam manyate papiván yát sampiṅshánty óshadhim | sómaṃ yám brahmáṇo vidúr ná tásyāśnāti káś caná || 3 || āchádvidhānair gupitó bárhataiḥ soma rakshitáḥ | grávṇām íc chṛiṇván tishṭhasi ná te aśnāti párthivaḥ || 4 || yát tvā deva prapíbanti táta á pyāyase púnaḥ | vāyúḥ sómasya rakshitā sámānām mása ákṛitiḥ || 5 || 20 ||

raíbhy āsīd anudéyī nārāśaṅsī nyócanī | sūryāyā bhadrám íd vāso gáthayaiti párishkṛitam || 6 || cíttir á upabárhaṇaṃ cákshur ā abhyáñjanam | dyaúr bhúmiḥ kóśa āsīd yád áyāt sūryā pátim || 7 || stómā āsan pratidháyaḥ kuríraṃ chánda opaśáḥ | sūryāyā aśvínā varāgnír āsīt purogaváḥ || 8 || sómo vadhūyúr abhavad aśvínāstām ubhā varā | sūryāṃ yát pátye śaṅsantīm mánasā savitádadāt || 9 || máno asyā ána āsīd dyaúr āsīd utá chadíḥ | śukrāv anaḍváhāv āstāṃ yád áyāt sūryā gṛihám || 10 || 21 ||

ṛiksāmábhyāṃ abhíhitau gávau te sāmanāv itaḥ | śrótraṃ te cakré āstāṃ diví pánthāś carācaráḥ || 11 || súcī te cakré yātyā vyānó áksha áhataḥ | áno manasmáyaṃ sūryārohat prayatí pátim || 12 || sūryāyā vahatúḥ prāgāt savitā yám avāsṛijat | aghāsu hanyante gávó 'rjunyoḥ páry uhyate || 13 || yád aśvinā pṛichámānāv áyātaṃ tricakréṇa vahatúṃ sūryāyāḥ | víśve devā ánu tád vām ajānan putráḥ pitárāv avṛiṇīta pūshā || 14 || yád áyātaṃ śubhas patī vareyáṃ sūryāṃ úpa | kvaíkaṃ cakráṃ vām āsīt kvà deshṭrāya tasthathuḥ || 15 || 22 ||

85, 2 upá-sthe. á-hitaḥ. 3 sam-piṅshánti. tásya a°. 4 āchát -vidhānaiḥ. ít ś°. 5 pra-píbanti. púnar *iti*. á-kṛitiḥ. 6 raíbhī. anu-déyī. ni-ócanī sūryāyāḥ. gáthayā eti pári-kṛitam. 7 upa -bárhaṇam. abhi-áñjanam. 8 prati-dháyaḥ. varā a°. puraḥ-gaváḥ. 9 aśvínā ā°. savitā á°. 10 y. á. s. 7. 11 ṛik-sāmābhyām abhí -hitau. cakré *iti* (12). 12 súcī *iti*. yātyāḥ vi-ānáḥ. á-hataḥ. sūryā á a° pra-yatí. 13 sūryāyāḥ. prá a°. ava-ásṛijat. gávaḥ á°. 14 tri-cakréṇa. 15 patī *iti* vare-yám. kvà é°.

dvé te cakré sūrye brahmā́ṇa ṛituthā́ viduḥ | áthaíkaṃ cakráṃ yád gúhā tád addhātáya íd viduḥ || 16 || sūryā́yai devébhyo mitrā́ya váruṇāya ca | yé bhūtásya prácetasa idáṃ tébhyo 'karaṃ námaḥ || 17 || pūrvāparáṃ carato māyáyaitaú ṣíṣū kríḷantau pári yāto adhvarám | víṣvāny anyó bhúvanābhicáshṭa ṛitū́ñr anyó vidádhaj jāyate pū́naḥ || 18 || návo -navo bhavati jā́yamānó 'hnāṃ ketúr ushásām ety ágram | bhāgáṃ devébhyo ví dadhāty āyán prá candrámās tirate dīrghám ā́yuḥ || 19 || sukiṃṣukáṃ ṣalmalíṃ viṣvárūpaṃ híraṇyavarṇaṃ suvṛítaṃ sucakrám | ā́ roha sūrye amṛítasya lokáṃ syonám pátye vahatúṃ kṛiṇushva || 20 || 23 ||

úd īrshvā́taḥ pátivatī hy èshā́ viṣvā́vasuṃ námasā gīrbhír īḷe | anyā́m icha pitṛishádaṃ vyàktāṃ sá te bhāgó janúshā tásya viddhi || 21 || úd īrshvā́to viṣvāvaso námaseḷāmahe tvā | anyā́m icha prapharvyàṃ sáṃ jāyā́m pátyā sṛija || 22 || anṛiksharā́ ṛijávaḥ santu pánthā yébhiḥ sákhāyo yánti no vareyám | sám aryamā́ sám bhágo no ninīyāt sáṃ jāspatyáṃ suyámam astu devāḥ || 23 || prá tvā muñcāmi váruṇasya pā́ṣād yéna tvā́badhnāt savitā́ suṣévaḥ | ṛitásya yónau sukṛitásya loké 'rishṭāṃ tvā sahá pátyā dadhāmi || 24 || prétó muñcā́mi nā́mútaḥ subaddhā́m amútas karam | yátheyám indra mīḍhvaḥ suputrā́ subhágā́sati || 25 || 24 ||

pūshā́ tvetó nayatu hastagṛíhyāṣvínā tvā prá vahatāṃ ráthena | gṛihā́n gacha gṛihápatnī yáthā́so vaṣínī tváṃ vidátham ā́ vadāsi || 26 || ihá priyám prajáyā te sám ṛidhyatām asmín gṛihé gā́rhapatyāya jāgṛihi | enā́ pátyā tanvàṃ

85, 16 dvé *iti.* cakré *iti.* átha é°. 17 prá-cetasaḥ. 18 pūrva -aparám. māyáyā e° ṣíṣū *iti.* bhúvanā abhi-cáshṭe. vi-dádhat. púnar *iti.* 19 jāyamānaḥ á°. ā-yán. 20 su-kiṃṣukám. viṣvá-rūpam híraṇya-varṇam su-vṛítam su-cakrám. 21 īrshva á°. hí e° viṣvá -vasum. pitṛi-sádam ví-aktām. 22 viṣvavaso *iti* viṣva-vaso námasā ī°. pra-pharvyàm. 23 pánthāḥ. jāḥpatyám su-yámam. 24 tvā á°. su-ṣévaḥ. su-kṛitásya. árishṭām. 25 prá i°. ná a° su-baddhā́m. yáthā i°. su-putrā́ su-bhágā á°. 26 tvā i°. hasta-gṛíhya a°. gṛihá -patnī yáthā á°. 27 pra-jáyā.

sám sṛijasvádhā jívrī vidátham á vadāthaḥ || 27 || nīlalohitám bhavati kṛityásaktír vy ájyate | édhante asyā jñātáyaḥ pátir bandhéshu badhyate || 28 || párā dehi sāmulyàm brahmábhyo ví bhajā vásu | kṛityaíshā padvátī bhūtvy á jāyá viśate pátim || 29 || aśrīrā́ tanúr bhavati rúśatī pāpáyāmuyā́ | pátir yád vadhvò vāsasā svám áṅgam abhidhítsate || 30 || 25 ||

yé vadhvàs candrám vahatúm yákshmā yánti jánād ánu | púnas tán yajñíyā devā́ náyantu yáta ágatāḥ || 31 || má vidan paripanthíno yá āsídanti dámpatī | sugébhir durgám átītām ápa drāntv árātayaḥ || 32 || sumaṅgalír iyám vadhúr imā́m saméta páśyata | saúbhāgyam asyai dattvā́yā́thástam ví páretana || 33 || tríshṭám etát kátukam etád apāshṭhávad vishávan naítád áttave | sūryā́m yó brahmā́ vidyā́t sá íd vā́dhūyam arhati || 34 || āśásanam viśásanam átho adhivikártanam | sūryā́yāḥ paśya rūpā́ṇi tā́ni brahmā́ tú śundhati || 35 || 26 ||

gribhṇā́mi te saubhagatvā́ya hástam máyā pátyā jarádashṭir yáthāsaḥ | bhágo aryamā́ savitā́ púraṃdhir máhyaṃ tvādur gárhapatyāya devā́ḥ || 36 || tā́m pūshañ chivátamām érayasva yásyām bíjam manushyà vápanti | yā́ na ūrú uśatí viśráyāte yásyām uśántaḥ prahárāma śépam || 37 || túbhyam ágre páry avahan sūryā́m vahatúnā sahá | púnaḥ pátibhyo jāyā́m dā́ agne prajáyā sahá || 38 || púnaḥ pátnīm agnír adād áyushā sahá várcasā | dīrghā́yur asyā yáḥ pátir jívāti śarádaḥ śatám || 39 || sómaḥ prathamó vivide gandharvó

85, 27 sṛijasva ádha jívrī *iti*. 28 nīla-lohitám. kṛityā́ āsaktíḥ ví a°. asyāḥ. 29 bhaja. kṛityā́ e°. bhūtví. 30 pāpáyā a°. abhi-dhítsate. 31 yákshmāḥ. púnar *iti*. yajñíyāḥ devā́ḥ. ā́-gatāḥ. 32 pari-panthínaḥ yé ā-sídanti dámpatī *iti* dám-patī su-gébhiḥ duḥ-gám áti i°. 33 su-maṅgalíḥ. sam-éta. dattvā́yā́tha á°. párā i°. 34 vishá-vat ná e°. 35 ā-śásanam vi-śásanam átho *iti* adhi-vikártanam. 36 jarát-ashṭiḥ yáthā á°. púram-dhiḥ. tvā a°. 37 śivá-tamām ā́ i°. manushyāḥ. ūrú *iti*. vi-śráyāte. pra-hárāma. 38 púnar *iti* (39). pra-jáyā. 39 dīrghá-āyuḥ asyāḥ.

vivida úttaraḥ | tṛitíyo agníṣh ṭe pátis turíyas te manushyajāḥ || 40 || [27] ||

sómo dadad gandharváya gandharvó dadad agnáye | rayíṃ ca putrāṇṣ cādād agnír máhyam átho imám || 41 || ihaívá stam má ví yaushṭaṃ víṣvam áyur vy àṣnutam | kríḷantau putraír náptṛibhir módamānau své gṛihé || 42 || á naḥ prajáṃ janayatu prajāpatir ājarasáya sám anaktv aryamá | ádurmaṅgalīḥ patilokám á viṣa ṣáṃ no bhava dvipáde ṣám cátushpade || 43 || ághoracakshur ápatighny edhi ṣivá paṣúbhyaḥ sumánāḥ suvárcāḥ | vīrasúr devákāmā syoná ṣáṃ no bhava dvipáde ṣám cátushpade || 44 || imáṃ tvám indra mīḍhvaḥ suputráṃ subhágāṃ kṛiṇu | dáṣāsyām putrán á dhehi pátim ekādaṣáṃ kṛidhi || 45 || samrájñī ṣváṣure bhava samrájñī ṣvaṣrvám bhava | nánāndari samrájñī bhava samrájñī ádhi devṛíshu || 46 || sám añjantu víṣve deváḥ sám ápo hṛídayāni nau | sám mātariṣvā sáṃ dhātá sám u déshṭrī dadhātu nau || 47 || [28] ||

Tṛitīyo 'dhyāyaḥ.

86.

Ví hí sótor ásṛikshata néndraṃ devám amaṅsata | yátrámadad vṛishākapir aryáḥ pushṭéshu mátsakhā víṣvasmād índra úttaraḥ || 1 || párā hīndra dhávasi vṛishākaper áti vyáthiḥ | nó áha prá vindasy anyátra sómapītaye víṣvasmād índra úttaraḥ || 2 || kím ayáṃ tvāṃ vṛishākapiṣ cakára hárito mṛigáḥ | yásmā irasyásíd u nv àryó vā pushṭimád vásu víṣvasmād índra úttaraḥ || 3 || yám imáṃ tvám vṛishākapim

---

85, 40 vivide. agníḥ te. manushya-jāḥ. 41 ca a°. átho *iti*. 42 ihá evá. ví a°. 43 pra-jām. prajā-patiḥ ā-jarasāya. áduḥ-maṅgalīḥ pati-lokám. ṣám *etc.* VII, 54, 1. 44 ághora-cakshuḥ ápati-ghnī. su-mánāḥ su-várcāḥ vīra-sūḥ devá-kāmā. 45 su-putrām su-bhágām. dáṣa a°. 46 sam-rājñī. (4). — 86, 1 ná í°. yátra á°. mát-sakhā. 2 hí i°. nó *iti*. sóma-pītaye. 3 yásmai irasyási ít. nú a°.

priyám indrābhirákshasi | ṣvā́ nv àsya jambhishad ápi kárṇe varāhayúr víṣvasmād índra úttaraḥ ‖ 4 ‖ priyā́ tashṭáni me kapír vyàktā́ vy àdūdushat | síro nv àsya rāviṣham ná sugáṃ dushkṛíte bhuvam víṣvasmād índra úttaraḥ ‖ 5 ‖ 1 ‖

ná mát strī́ subhasáttarā ná suyā́ṣutarā bhuvat | ná mát práticyavīyasī ná sákthy údyamīyasī víṣvasmād índra úttaraḥ ‖ 6 ‖ uvé amba sulābhike yáthevāṅgá bhávishyáti | bhasán me amba sákthi me ṣíro me vìva hṛishyati víṣvasmād índra úttaraḥ ‖ 7 ‖ kím subāho svaṅgure pṛíthushṭo pṛíthujāghane | kím ṣūrapatni nas tvám abhy àmīshi vṛishā́kapim víṣvasmād índra úttaraḥ ‖ 8 ‖ avírām iva mā́m ayám ṣarárur abhí manyate | utā́hám asmi vīríṇīndrapatnī marútsakhā víṣvasmād índra úttaraḥ ‖ 9 ‖ saṃhotrám sma purā́ nárī sámanam vā́va gachati | vedhā́ ṛitásya vīríṇīndrapatnī mahīyate víṣvasmād índra úttaraḥ ‖ 10 ‖ 2 ‖

indrāṇím āsú nárishu subhágām ahám aṣravam | nahy àsyā aparám caná jarásā márate pátir víṣvasmād índra úttaraḥ ‖ 11 ‖ náhám indrāṇi rāraṇa sákhyur vṛishákaper ṛité | yásyedám ápyam havíḥ priyám devéshu gáchati víṣvasmād índra úttaraḥ ‖ 12 ‖ vṛíshākapāyi révati súputra ād u súsnushe | ghásat ta índra ukshā́ṇaḥ priyám kācitkarám havír víṣvasmād índra úttaraḥ ‖ 13 ‖ ukshṇó hí me páñcadaṣa sākám pácanti viṃṣatím | utā́hám admi pīvá íd ubhā́ kukshī́ príṇanti me víṣvasmād índra úttaraḥ ‖ 14 ‖ vṛishabhó ná tigmáṣṛiṅgo 'ntár yūthéshu róruvat | manthás ta indra ṣáṃ

86, 4 indra abhi-rákshasi. nú a°. 5 ví-aktā ví a°. nú a°. su-gám duḥ-kṛíte. 6 subhasát-tarā. ṣuyā́ṣu-tarā. práti-cyavīyasī. út-yamīyasī. 7 yáthā-iva a°. bhasát. ví-iva. 8 subāho *iti* su -bāho su-aṅgure pṛíthushṭo *iti* pṛíthushṭo pṛithu-jaghane. ṣūra-patni. abhí a°. 9 utá a°. vīríṇī índra-patnī (10) marút-sakhā. 10 sam -hotrám. vā áva. 11 su-bhágām. nahí a°. 12 ná a°. raraṇa. yásya i°. 13 sú-putre. sú-snushe. te. kācit-karám. 14 páñca -daṣa. utá a°. kukshī́ *iti*. 15 tigmá-ṣṛiṅgaḥ. te.

hṛidé yám te sumóti bhāvayúr víṣvasmād índra úttaraḥ || 15 || [3] ||

ná séṣe yásya rámbate 'ntarā́ sakthyà kápṛit | séd īṣe yásya romaṣā́m nishedúsho vijṛímbhate víṣvasmād índra úttaraḥ || 16 || ná séṣe yásya romaṣā́m nishedúsho vijṛímbhate | séd īṣe yásya rámbate 'ntarā́ sakthyà kápṛid víṣvasmād índra úttaraḥ || 17 || ayám indra vṛishākapiḥ párasvantaṃ hatáṃ vidat | asíṃ sūnā́m návaṃ carúm ā́d édhasyána ā́citaṃ víṣvasmād índra úttaraḥ || 18 || ayám emi vicā́kaṣad vicinván dā́sam áryam | píbāmi pākasútvano 'bhí dhíram acākaṣaṃ víṣvasmād índra úttaraḥ || 19 || dhánva ca yát kṛintátraṃ ca káti svit tā́ ví yójanā | nédīyaso vṛishākapé 'stam éhi gṛihā́ñ úpa víṣvasmād índra úttaraḥ || 20 || púnar éhi vṛishākape suvitā́ kalpayāvahai | yá eshā́ svapnanáṅṣanó 'stàm éshi pathā́ púnar víṣvasmād índra úttaraḥ || 21 || yád údañco vṛishākape gṛihám indrājagantana | kvà syá pulvaghó mṛigáḥ kám agan janayópano víṣvasmād índra úttaraḥ || 22 || párṣur ha náma mānaví sākáṃ sasūva viṃṣatím | bhadrám bhala tyásyā abhūd yásyā udáram ā́mayad víṣvasmād índra úttaraḥ || 23 || [4] ||

87.

Rakshohánaṃ vājínam ā́ jigharmi mitrám práthishṭham úpa yāmi ṣárma | ṣíṣāno agníḥ krátubhiḥ sámiddhaḥ sá no dívā sa risháḥ pātu náktam || 1 || áyodaṅshṭro arcíshā yātudhā́nān úpa spṛiṣa jātavedaḥ sámiddhaḥ | ā́ jihváyā mū́radevān rabhasva kravyā́do vṛiktvy ápi dhatsvāsán || 2 ||

86, 16 sáḥ īṣe. sáḥ ít. ni-sedúshaḥ vi-jṛímbhate. 17 galita *durchweg*. 18 édhasya ā́° ā́-citam. 19 vi-cā́kaṣat vi-cinván. pāka-sútvanaḥ. 20 vṛishākape ā́° ā́ ihi (21). 21 svapna-náṅṣanaḥ ā́°. 22 índra ā́°. pulvagháḥ. jana-yópanaḥ. 23 tyásyaḥ. — 87, 1 rakshaḥ-hánam. sám-iddhaḥ (2). sá no *etc.* 98, 2. 2 áyaḥ -daṅshṭraḥ. yātu-dhā́nān. jāta-vedaḥ. mū́ra-devān. kravya-ádaḥ vṛiktví. dhatsva ā́°.

ubhóbhayāvinn úpa dhehi dáṁshṭrā hiṁsráḥ śíśānó 'varaṁ páraṁ ca | utántárikshe pári yāhi rājaṁ jámbhaiḥ sáṁ dhehy abhí yātudhánān || 3 || yajñaír íshūḥ saṁnámamāno agne vācá śalyáṁ aśánibhir dihānáḥ | tábhir vidhya hṛídaye yātudhánān pratīcó bāhún práti bhaṁdhy eshām || 4 || ágne tvácaṁ yātudhánasya bhindhi hiṁsráśánir hárasā hanty enam | prá párvāṇi jātavedaḥ śriṇīhi kravyát kravishṇúr vi cinotu vṛikṇám || 5 || 6 ||

yátredáṁīm páśyasi jātavedas tíshṭhantam agna utá vā cárantam | yád vāntárikshe pathíbhiḥ pátantaṁ tám ástā vidhya śárvā śíśānaḥ || 6 || utálabdhaṁ spṛiṇuhi jātaveda álebhānád ṛishṭíbhir yātudhánāt | ágne púrvo ní jahi śóśucāna āmádaḥ kshvíṅkās tám adantv énīḥ || 7 || ihá prá brūhi yatamáḥ só agne yó yātudháno yá idáṁ kṛiṇóti | tám á rabhasva samídhā yavishṭha nṛicákshasaś cákshushe randhayainam || 8 || tīkshṇénāgne cákshushā raksha yajñám práñcaṁ vásubhyaḥ prá ṇaya pracetaḥ | hiṁsráṁ rákshāṁsy abhí śóśucānam má tvā dabhan yātudhánā nṛicakshaḥ || 9 || nṛicákshā rákshaḥ pári paśya vikshú tásya tríṇi práti śṛiṇīhy ágrā | tásyāgne pṛishṭír hárasā śṛiṇīhi tredhá múlaṁ yātudhánasya vṛiśca || 10 || 6 ||

trír yātudhánaḥ prásitiṁ ta etv ṛitáṁ yó agne ánṛitena hánti | tám arcíshā sphūrjáyañ jātavedaḥ samakshám enaṁ gṛiṇaté ní vṛiṇdhi || 11 || tád agne cákshuḥ práti dhehi rebhé śaphārújaṁ yéna páśyasi yātudhánam | atharvaváj jyótishā daívyena satyáṁ dhūrvantam acítaṁ ny òśha || 12 || yád

87, 3 ubhá u°. śíśānaḥ á°. utá a°. yātu-dhánān (4). 4 sam -námamānaḥ. 5 yātu-dhánasya (10). hiṁsrá a°. jāta-vedaḥ (6. 7. 11). kravya-át. 6 yátra i°. agne. vā a°. 7 utá ā-labdham. ā -lebhānát. yātu-dhánāt. āma-ádaḥ. 8 yātu-dhánaḥ (11). sam-idhā. nṛi-cákshasaḥ. randhaya e°. 9 tīkshṇéna a°. naya praceta *iti* pra -cetaḥ. yātu-dhánāḥ nṛi-cakshaḥ. 10 nṛi-cákshāḥ. tásya a°. 11 prá-sitim te. sam-akshám. 12 śapha-árújam. yātu-dhánam atharva-vát. ní osha.

agne adyá mithunā́ ṣápāto yád vācás tṛishṭám janáyanta rebhā́ḥ | manyór mánasaḥ ṣaravyā́ jā́yate yā́ táyā vidhya hṛídaye yātudhā́nān || 13 || párā ṣṛiṇīhi tápasā yātudhā́nān párāgne rákṣo hárasā ṣṛiṇīhi | párārcíshā mū́radevāñ chṛiṇīhi párāsutṛípo abhí ṣóṣucānaḥ || 14 || párādyá devā́ vṛijinā́m ṣṛiṇantu pratyág enam ṣapáthā yantu tṛishṭáḥ | vācā́stenam ṣárava ṛichantu márman víṣvasyaítu prásitim yātudhā́naḥ || 15 || 7 ||

yáḥ paúrusheyeṇa kravíshā samaṅkté yó áṣveyena paṣúnā yātudhā́naḥ | yó aghnyā́yā bhárati kshīrā́m agne téshām ṣīrshā́ṇi hárasāpi vṛiṣca || 16 || saṃvatsarī́ṇam páya usríyāyās tásya mā́ṣīd yātudhā́no nṛícakshaḥ | pīyúsham agne yatamás títṛipsāt tám pratyáñcam arcíshā vidhya márman || 17 || viśā́m gávām yātudhā́nāḥ pibantv ā́ vṛiṣcyantām áditaye durévāḥ | párainān deváḥ savitā́ dadātu párā bhāgám óshadhīnāṃ jayantām || 18 || sanā́d agne mṛiṇasi yātudhā́nān ná tvā rákshāṅsi pṛítanāsu jigyuḥ | ánu daha sahámūrān kravyā́do mā́ te hetyā́ mukshata daívyāyāḥ || 19 || tvā́m no agne adharā́d údaktāt tvā́m paṣcā́d utá rakshā purástāt | práti té te ajárāsas tápishṭhā aghā́ṣaṅsaṃ ṣóṣucato dahantu || 20 || 8 ||

paṣcā́t purástād adharā́d údaktāt kaviḥ kā́vyena pā́hi rājan | sákhe sákhāyam ajáro jarimṇé 'gne mártāñ ámartyas tvā́m naḥ || 21 || pári tvāgne púraṃ vayā́m vípraṃ sahasya dhīmahi | dhṛishádvarṇam divé-dive hantā́ram bhaṅgurā́vatām || 22 || vishéṇa bhaṅgurā́vataḥ práti shma rakshā́so daha | ágne tigména ṣocíshā tápuragrābhir

87, 13 yātu-dhā́nān (14. 19). 14 párā agne. párā a° mū́ra -devān ṣ° párā asu-tṛípaḥ. 15 párā a° devā́ḥ. ṣapáthāḥ. vācā́ -stenam. víṣvasya e° prá-sitim yātu-dhā́naḥ (16. 17). 16 sam-aṅkté. aghnyā́yāḥ. hárasā ápi. 17 mā́ a°. nṛi-cakshaḥ. 18 yātu -dhā́nāḥ. duḥ-évāḥ párā e°. 19 sahá-mūrān kravya-ádaḥ. hetyā́ḥ. 20 rakṣha. aghá-ṣaṅsam. 21 ágne. 22 tvā́ a°. dhṛishát -varṇam. bhaṅgurá-vatām. 23 bhaṅgurá-vataḥ. sma. tápuḥ-agrābhiḥ.

ṛishṭíbhiḥ || 23 || práty agne mithunā́ daha yātudhā́nā kimīdínā | sáṃ tvā ṣiṣāmi jāgṛihy ádabdhaṃ vipra mánmabhiḥ || 24 || práty agne hárasā háraḥ ṣṛiṇīhí viṣvátaḥ práti | yātudhā́nasya raksháso bálaṃ ví ruja vīryàm || 25 || 9 ||

88.

Havísh pā́ntam ajáraṃ svarvídi divispṛíṣy ā́hutaṃ júshṭam agnaú | tásya bhármaṇe bhúvanāya devā́ dhármaṇe káṃ svadháyā paprathanta || 1 || gīrṇám bhúvanaṃ támasā́pagūḷham āvíḥ svàr abhavaj jāté agnaú | tásya devā́ḥ pṛithiví dyaúr utā́pó 'raṇayann óshadhīḥ sakhyé asya || 2 || devébhir nv ìshitó yajñíyebhir agníṃ stoshāṇy ajáram bṛihántam | yó bhānúnā pṛithivíṃ dyā́m utémā́m ātatā́na ródasī antáriksham || 3 || yó hótā́sīt prathamó devájushṭo yáṃ samā́ñjann ā́jyenā vṛiṇānā́ḥ | sá patatrītvaráṃ sthā́ jágad yác chvātrám agnír akṛinoj jātávedāḥ || 4 || yáj jātavedo bhúvanasya mūrdhánn átishṭho agne sahá rocanéna | táṃ tvāhema matíbhir gīrbhír ukthaíḥ sá yajñíyo abhavo rodasiprā́ḥ || 5 || 10 ||

mūrdhā́ bhuvó bhavati náktam agnís tátaḥ sū́ryo jāyate prātár udyán | māyā́m ū tú yajñíyānām etā́m ápo yát tū́rṇiṣ cárati prajānán || 6 || dṛiṣényo yó mahinā́ sámiddhó 'rocata divíyonir vibhā́vā | tásminn agnaú sūktavākéna devā́ havír víṣva ā́juhavus tanūpā́ḥ || 7 || sūktavākám prathamám ā́d íd agním ā́d íd dhavír ajanayanta devā́ḥ | sá eshāṃ yajñó abhavat tanūpā́s táṃ dyaúr veda tám pṛithiví tám ā́paḥ || 8 || yáṃ devā́só 'janayantāgníṃ yásminn ā́juhavúr

87, 24 yātu-dhā́nā. jāgṛihí. 25 yātu-dhā́nasya. — 88, 1 havíḥ. svaḥ-vídi divi-spṛíṣi ā́-hutam. devā́ḥ. 2 támasā ápa-gūḷham. abhavat. utá ā́paḥ á°. 3 nú i°. utá i° ā-tatā́na ródasī *iti*. 4 hótā ā́°. devá-jushṭaḥ. sam-ā́ñjan ā́jyena. papatrí i° sthā́ḥ. yát ṣ°. akṛiṇot jātá-vedāḥ. 5 yát jāta-vedaḥ. tvā a°. rodasi-prā́ḥ. 6 ut-yán. ūm̐ *iti*. pra-jānán. 7 sám-iddhaḥ á° diví-yoniḥ. sūkta-vākéna devā́ḥ. víṣve ā́ a° tanū-pā́ḥ (8). 8 sukta-vākám. havíḥ. 9 devā́saḥ ájanayanta a°. ā́ á°.

bhúvanāni víṣvā | só arcíshā pṛithivím dyám utémám ṛijūyámāno atapan mahitvā || 9 || stómena hí divi devāso agním ájījanañ cháktibhī rodasiprām.| tám ū akṛiṇvan tredhā bhuvé kám sá óshadhīḥ pacati viṣvárūpāḥ || 10 || 11 ||

yadéd enam ádadhur yajñíyāso divi devāḥ sūryam āditeyám | yadā carishṇū mithunāv ábhūtām ád ít prápaṣyan bhúvanāni víṣvā || 11 || víṣvasmā agním bhúvanāya devá vaiṣvānarám ketúm áhnām akṛiṇvan | á yás tatānoshāso vibhātír ápo ūrṇoti támo arcíshā yán || 12 || vaiṣvānarám kaváyo yajñíyāso 'gním devá ajanayann ajuryám | nákshatram pratnám áminac carishṇú yakshásyādhyaksham tavishám bṛihántam || 13 || vaiṣvānarám viṣváhā dīdivāṅsam mántrair agním kavím áchā vadāmaḥ | yó mahimnā paribabhūvorví utāvástād utá devāḥ parástāt || 14 || dvé srutí aṣṛiṇavam pitṛīṇām aháṃ devānām utá mártyānām | tábhyām idám víṣvam éjat sám eti yád antarā pitáram mātáram ca || 15 || 12 ||

dvé samīcí bibhritas cárantam ṣīrsható jātám mánasā vímrishṭam | sá pratyáñ víṣvā bhúvanāni tasthāv áprayuchan taránir bhrājamānaḥ || 16 || yátrā vádete ávaraḥ páraṣ ca yajñanyòḥ kataró nau ví veda | á ṣekur ít sadhamādam sákhāyo nákshanta yajñám ká idám ví vocat || 17 || káty agnáyaḥ káti sūryāsaḥ káty ushásaḥ káty u svid ápaḥ | nópaspíjam vaḥ pitaro vadāmi prichámi vaḥ kavayo vidmáne kám || 18 || yāvanmātrám usháso ná prátīkam suparṇyò vásate mātariṣvaḥ | távad dadhāty úpa yajñám āyán brāhmaṇó hótur ávaro nishídan || 19 || 13 ||

88, 9 p. d. u. III, 32, 8. ṛiju-yámānaḥ atapat. 10 sákti-bhiḥ rodasi-prām. ūṃ *iti*. viṣvá-rūpāḥ. 11 yadā ít. carishṇū *iti*. prā a°. 12 víṣvasmai. devāḥ. tatāna u° vi-bhātīḥ ápo *iti*. 13 áminat. yakshásya ádhi-aksham. 14 ácha. pari-babhūva urví *iti* utá a°. 15 dvé *iti* srutí *iti*. 16 dvé *iti* samīcí *iti* sam-īcí. ví -mrishṭam. ápra-yuchan. 17 yátra vádete *iti*. yajña-nyòḥ. sadha -mádam. 18 ushásaḥ. ná upa-spíjam. 19 yāvat-mātrám. su -parṇyàḥ. ā-yán. ni-sídan.

89.

Índraṃ stavā nṛítamaṃ yásya mahnā vibabādhé rocaná ví jmó ántān | á yáḥ papraú carshaṇīdhṛíd várobhiḥ prá síndhubhyo riricānó mahitvā || 1 || sá sūryaḥ páry urú várāṅsy éndro vavṛityād ráthyeva cakrā | átishṭhantam apasyàṃ ná sárgaṃ kṛishṇā támāṅsi tvíshyā jaghāna || 2 || samānám asmā ánapāvṛid arca kshmayā divó ásamam bráhma návyam | ví yáḥ pṛishṭhéva jánimāny aryá índraś cikáya ná sákhāyam īshé || 3 || índrāya gíro ániṣitasargā apáḥ prérayaṃ ságarasya budhnāt | yó áksheṇeva cakríyā ṣácībhir víshvak tastámbha pṛithivīm utá dyām || 4 || ápāntamanyus tṛipálaprabharmā dhúniḥ ṣímīvāñ chárumāṅ ṛijīshī | sómo víṣvāny atasā vánāni nárvāg índram pratimānāni debhuḥ || 5 || 14 ||

ná yásya dyávāpṛithivī ná dhánva nántárikṣhaṃ nádrayaḥ sómo akshāḥ | yád asya manyúr adhinīyámānaḥ ṣṛiṇáti vīḷú rujáti sthirāṇi || 6 || jaghāna vṛitráṃ svádhitir váneva rurója púro áradan ná síndhūn | bibhéda girím návam ín ná kumbhám á gā índro akṛiṇuta svayúgbhiḥ || 7 || tvám ha tyád ṛiṇayā indra dhíro 'sír ná párva vṛijiná ṣṛiṇāsi | prá yé mitrásya váruṇasya dhāma yújaṃ ná jánā mināntí mitrám || 8 || prá yé mitrám práryamāṇaṃ durévāḥ prá saṃgíraḥ prá váruṇam mināntí | ny àmítreshu vadhám indra túmraṃ vṛíshan vṛíshāṇam arushám ṣiṣīhi || 9 || índro divá índra īṣe pṛithivyā índro apām índra ít párvatānām | índro vṛidhām índra ín médhirāṇām índraḥ kshéme yóge hávya índraḥ || 10 || 15 ||

89, 1 stava. vi-babādhé. carshaṇi-dhṛít. 2 urú. ā íº. ráthyā -iva. 3 asmai ánapa-vṛit. pṛishṭhā-iva. 4 ániṣita-sargāḥ. prá íº. áksheṇa-iva. 5 āpānta-manyuḥ tṛipála-prabharmā. sáru-mān. ná aº. prati-mānāni. 6 dyávāpṛithivī *iti*. ná aº ná áº. akshār *iti*. adhi-nīyámānaḥ. 7 svá-dhitiḥ vánā-iva. áradat. ít. svayúk-bhiḥ. 8 ṛiṇa-yāḥ. jánāḥ. 9 prá aº duḥ-évāḥ. sam-gíraḥ. ní aº. 10 ít.

práktúbhya índraḥ prá vṛidhó áhabhyaḥ prántárikshāt prá samudrásya dhāséḥ | prá vátasya práthasaḥ prá jmó ántāt prá síndhubhyo ririce prá kshitíbhyaḥ || 11 || prá ṣóṣucatyā usháso ná ketúr asinvá te vartatām indra hetíḥ | áṣmeva vidhya dívā á ṣṛijānás tápishṭhena héṣhasā dróghamitrān || 12 || ánv áha mā́sā ánv íd vánāny ánv óshadhīr ánu párvatāsaḥ | ánv índraṃ ródasī vāvaṣāné ánv ápo ajihata jā́yamānam || 13 || kárhi svit sá ta indra cetyā́sad aghásya yád bhinádo ráksha éshat | mitrákrúvo yác chásane ná gávaḥ pṛithivyā́ āpṛíg amuyā́ ṣáyante || 14 || ṣatrūyánto abhí yé nas tatasré máhi vrádhanta ogaṇā́sa indra | andhénāmítrās támasā sacantāṃ sujyotísho aktávas tā́ṅ abhí shyuḥ || 15 || purūṇí hí tvā sávanā jánānām bráhmāṇi mándan gṛiṇatā́m ṛíshīṇām | imā́m āghóshann ávasā sáhūtiṃ tiró víṣvāṅ árcato yāhy arvā́ṅ || 16 || evā́ te vayám indra bhuñjatīnāṃ vidyā́ma sumatīnā́ṃ návānām | vidyā́ma vástor ávasā gṛiṇánto viṣvámitrā utá ta indra nūnáṃ || 17 || ṣunáṃ huvema maghávānam — || 18 || 16 ||

90.

Sahásraṣīrshā púrushaḥ sahasrākṣáḥ saháṣrapāt | sá bhū́miṃ viṣváto vṛitvā́ty atishṭhad daṣāṅgulám || 1 || púrusha evédā́ṃ sárvaṃ yád bhūtáṃ yác ca bhávyam | utā́mṛitatvásyéṣāno yád ánnenātiróhati || 2 || etā́vān asya mahimā́to jyā́yāṅṣ cā́ púrushaḥ | pā́do 'sya víṣvā bhūtā́ni tripā́d asyāmṛítaṃ diví || 3 || tripā́d ūrdhvá úd ait púrushaḥ

89, 11 prá a°. prá a°. 12 áṣmā-iva. drógha-mitrān. 13 ródasī *iti* vāvaṣāné *iti*. 14 te. cetyā́ a°. ā-íshat mitra-krúvaḥ yát ṣ°. ā-prík. 15 satru-yántaḥ. andhéna a°. su-jyotíshaḥ. syur *iti* syuḥ. 16 ā-ghóshan. sá-hūtim. 17 evá. su-matīnā́m. v. v. á. g. 177, 5. utá *etc.* VI, 25, 9. 17 = III, 30, 22. — 90, 1 sahásra-ṣīrshā. sahasra-akṣáḥ sahásra-pāt. vṛitvā́ áti. daṣa-aṅgulám. 2 evá i°. yát ca. utá amṛita-tvásya ī°. ánnena ati-róhati. 3 mahimā́ á°. púrushaḥ. tri-pā́t asya a°. 4 tri-pā́t.

pádo 'syehábhavat púnaḥ | táto víshvañ vy àkrāmat sāśanānaśané ábhí || 4 || tásmād virāḷ ajāyata virājo ádhi púrushaḥ | sá jātó áty aricyata paścād bhúmim átho puráḥ || 5 || 17 ||

yát púruṣheṇa havíshā devá yajñám átanvata | vasantó asyāsīd ájyaṃ grīṣhmá idhmáḥ śarád dhavíḥ || 6 || táṃ yajñám barhíshi praúkshan púrusham jātám agratáḥ | téna devá ayajanta sādhyá ṛíshayaś ca yé || 7 || tásmād yajñát sarvahútaḥ sámbhṛitam pṛishadājyám | paśún tāṅś cakre vāyavyān āraṇyān grāmyáś ca yé || 8 || tásmād yajñát sarvahúta ṛícaḥ sámāni jajñire | chándāṅsi jajñire tásmād yájus tásmād ajāyata || 9 || tásmād áśvā ajāyanta yé ké cobhayádataḥ | gávo ha jajñire tásmāt tásmāj jātá ajāváyaḥ || 10 || 18 ||

yát púrusham vy ádadhuḥ katidhá vy àkalpayan | múkham kím asya kaú bāhú ká ūrú pádā ucyete || 11 || brāhmaṇò 'sya múkham āsīd bāhú rājanyàḥ kṛitáḥ | ūrú tád asya yád vaíśyaḥ padbhyáṃ śūdró ajāyata || 12 || candrámā mánaso jātáś cákshoḥ sū́ryo ajāyata | múkhād índraś cāgníś ca prāṇád vāyúr ajāyata || 13 || nábhyā āsīd antárikshaṃ śīrshṇó dyaúḥ sám avartata | padbhyáṃ bhúmir díśaḥ śrótrāt táthā lokā́ṅ akalpayan || 14 || saptā́syāsan paridháyas tríḥ saptá samídhaḥ kṛitā́ḥ | devá yád yajñáṃ tanvānā́ ábadhnan púrusham paśúm || 15 || yajñéna yajñám ayajanta devā́s tā́ni dhármāṇi prathamā́ny āsan | té ha nā́kaṃ mahimā́naḥ sacanta yátra pū́rve sādhyā́ḥ sánti devā́ḥ || 16 || 19 ||

Saptamo 'nuvākaḥ.

90, 4 asya ihá a° púnar *iti*. ví a° sāśanānaśané *iti*. 5 vi-rā́t. vi-rā́jaḥ. púrushaḥ. átho *iti*. 6 devā́ḥ. asya ā°. havíḥ. 7 prá au°. 8 sarva-hútaḥ sám-bhṛitam pṛishat-ājyám. 10 ca ubhayā́dataḥ. tásmāt j° ajāváyaḥ. 11 ví. ví a°. bāhú *iti* (12) kaú ūrú *iti* (12) pā́dau ucyete *iti*. 12 brāhmaṇáḥ a°. 13 candrámāḥ. ca a°. 15 saptá asya ā° pari-dhā́yaḥ. sam-ídhaḥ. devā́ḥ. 16 = 164, 50. *Im pada wiederholt.*

91.

Sám jāgrivádbhir járamāṇa idhyate dáme dámūnā ishāyann iḷás padé | víṣvasya hótā havísho várenyo vibhúr vibhāvā sushákhā sakhīyaté || 1 || sá darṣatáṣrír átithir gṛihé -gṛihe váne-vane ṣiṣriye takvavír iva | jánaṃ-janaṃ jányo nāti manyate víṣa ā́ ksheti viṣyò víṣaṃ-viṣam || 2 || sudáksho dákshaiḥ krátunāsi sukrátur ágne kavíḥ kā́vyenāsi viṣvavít | vásur vásūnāṃ kshayasi tvám éka íd dyāvā ca yā́ni pṛithiví ca púshyataḥ || 3 || prajānánn agne táva yónim ṛitvíyam íḷāyās padé ghṛitávantam ā́sadaḥ | ā́ te cikitra ushásām ivétayo 'repásaḥ sū́ryasyeva raṣmáyaḥ || 4 || táva ṣríyo varshyàsyeva vidyútaṣ citrā́ṣ cikitra ushásāṃ ná ketávaḥ | yád óshadhīr abhíṣrishṭo vánāni ca pári svayáṃ cinushé ánnam āsyè || 5 || 20 ||

tám óshadhīr dadhire gárbham ṛitvíyaṃ tám ā́po agníṃ janayanta mātáraḥ | tám ít samānáṃ vanínaṣ ca vīrúdho 'ntárvatīṣ ca súvate ca viṣváhā || 6 || vā́topadhūta ishitó vā́ṣā́ṅ ánu tṛishú yád ánnā vévishad vitíshṭhase | ā́ te yatante rathyò yáthā pṛíthak chárdhāṅsy agne ajárāṇi dhákshataḥ || 7 || medhākārám vidáthasya prasádhanam agníṃ hótāram paribhū́tamam matím | tám íd árbhe havíshy ā́ samānám ít táṃ ín mahé vṛiṇate nā́nyáṃ tvát || 8 || tvā́m íd átra vṛiṇate tvāyávo hótāram agne vidátheshu vedhásaḥ | yád devayánto dádhati práyāṅsi te havíshmanto mánavo vṛiktábarhishaḥ || 9 || távāgne hotrā́ṃ táva potrám ṛitvíyaṃ táva

---

91, 1 vi-bhúḥ. su-sákhā sakhi-yaté. 2 darṣata-ṣríḥ. takvavíḥ -iva. ná áti. 3 su-dákshaḥ. krátunā asi su-krátuḥ. kā́vyena asi viṣva-vít. pṛithiví *iti*. 4 pra-jānán. ā́ a°. cikitre ushásam -iva é°. sū́ryasya-iva. 5 varshyàsya-iva vi-dyútaḥ. cikitre. abhí -ṣrishṭaḥ. 6 sárdhāṅsi. 7 vā́ta-upadhūtaḥ. vi-tíshṭhase. 8 medhā-kārám. pra-sā́dhanam. pari-bhū́tamam. ít. ná a°. 9 vṛiktá -barhishaḥ. 10 = II, 1, 2.

neshṭrám tvám agníd ṛitāyataḥ | táva praśāstrám tvám adhvarīyasi brahmā́ cási gṛihápatiś ca no dáme || 10 || 21 ||

yás túbhyam agne amṛítāya mártyaḥ samídhā dā́śad utá vā havíshkṛiti | tásya hótā bhavasi yā́si dūtyàm úpa brūshe yájasy adhvarīyási || 11 || imā́ asmai matáyo vā́co asmád ā́ṅ ṛíco gíraḥ sushṭutáyaḥ sám agmata | vasūyávo vásave jātávedase vṛiddhā́su cid várdhano yā́su cākánat || 12 || imā́m pratnā́ya sushṭutím návīyasīm vocéyam asmā́ uśaté śṛiṇótu naḥ | bhūyā́ántarā hṛidy àsya nispṛíśe jāyéva pátya uśatī́ suvā́sāḥ || 13 || yásminn áśvāsa ṛishabhā́sa uksháṇo vaśā́ meshā́ avasṛishṭā́sa á́hutāḥ | kīlālapé sómapṛishṭhāya vedháse hṛidā́ matím janaye cárum agnáye || 14 || áhāvy agne havír āsyè te srucì́va ghṛitā́m camvì́va sómaḥ | vājasánim rayím asmé suvíram praśastā́m dhehi yaśásam bṛihántam || 15 || 22 ||

92.

Yajñásya vo rathyàm viśpátim viśā́m hótāram aktór átithim vibhā́vasum | śócañ chúshkāsu hāriṇīshu járbhurad vṛíshā ketúr yajató dyā́m aśāyata || 1 || imā́m añjaspā́m ubháye akṛiṇvata dharmā́ṇam agním vidáthasya sā́dhanam | aktúm ná yahvám ushásaḥ puróhitam tánūnápātam arushásya niñsate || 2 || bā́ḷ asya nīthā́ ví paṇéś ca manmahe vayā́ asya práhutā āsur áttave | yadā́ ghorā́so amṛitatvám ā́śatād íj jánasya daívyasya carkiran || 3 || ṛitásya hí prā́sitir dyaúr urú vyáco námo mahy àrámatiḥ pánīyasī | índro

---

91, 11 y. t. a. a. IV, 42, 9. sam-ídhā. havíḥ-kṛiti. adhvari -yási. 12 ā́. su-stutáyaḥ. vasu-yávaḥ. jātá-vedase. 13 su -stutím. asmai. hṛidí a° ni-spríśe. jāyéva *etc.* 124, 7. 14 vaśā́ḥ. ava-sṛishṭā́saḥ ā́-hutāḥ kīlāla-pé sóma-pṛishṭhāya. 15 srucí-iva. camvì-iva. vā́ja-sánim. asmé *iti* su-víram pra-śastám. — 92, 1 vibhā́ -vasum. śúshkāsu. 2 aū́jaḥ-pām. puráḥ-hitam tánū-nápātam. 3 prá-hutāḥ. ā́śata ā́t ít. 4 prá-sitiḥ. mahí a°.

mitró váruṇaḥ sám cikitriré 'tho bhágaḥ savitá pūtádakshasaḥ || 4 || prá rudréṇa yayínā yanti síndhavas tiró mahím arámatim dadhanvire | yébhiḥ párijmā pariyánn urú jráyo ví róruvaj jaṭháre víṣvam uksháte || 5 || 23 ||

krāṇā́ rudrā́ marúto viṣvákṛishṭayo diváḥ ṣyenáso ásurasya nīḷáyaḥ | tébhiṣ cashṭe váruṇo mitró aryaméndro devébhir arvaṣébhir árvaṣaḥ || 6 || índre bhújam ṣaṣamānā́sa āṣata sū́ro dṛíṣīke vṛíshaṇaṣ ca paúṁsye | prá yé nv àsyārhaṇā tatakshiré yújam vájram nṛishádaneshu kārávaḥ || 7 || sū́raṣ cid ā́ haríto asya rīramad índrād ā́ káṣ cid bhayate távīyasaḥ | bhīmásya vṛíshṇo jaṭhárād abhiṣváso divé-dive sáhuri stann ábādhitaḥ || 8 || stómam vo adyá rudrā́ya ṣíkvase kshayádvīrāya námasā didishṭana | yébhiḥ ṣiváḥ svávāñ evayā́vabhir diváḥ síshakti sváyaṣā níkāmabhiḥ || 9 || té hí prajā́yā ábharanta ví ṣrávo bṛíhaspátir vṛishabháḥ sómajāmayaḥ | yajñaír átharvā prathamó ví dhārayad devā́ dákshair bhṛígavaḥ sám cikitrire || 10 || 24 ||

té hí dyā́vāpṛithiví bhū́riretasā nárāṣáṅsaṣ cáturaṅgo yamó 'ditiḥ | devás tváshṭā draviṇodā́ ṛibhukshánaḥ prá rodasí marúto víshṇur arhire || 11 || utá syá na uṣíjām urviyā́ kavír áhiḥ ṣṛiṇotu budhnyò hávīmani | sū́ryāmā́sā vicárantā divikshítā dhiyā́ ṣamīnahushī asyá bodhatam || 12 || prá naḥ pūshā́ carátham viṣvádevyo 'pā́m nápād avatu vāyúr ishṭáye | ātmā́nam vásyo abhí vā́tam arcata tád aṣvinā́ suhavā́ yā́mani ṣrutam || 13 || viṣā́m āsā́m ábhayānām adhikshítam gīrbhír u sváyaṣasam gṛiṇīmasi | gnā́bhir

---

92, 4 cikitrire átho *iti*. pūtá-dakshasaḥ. 5 pári-jmā pari-yán. róruvat. 6 krāṇáḥ rudrā́ḥ. viṣvá-kṛishṭayaḥ. aryamā́ í°. 7 nú asya a°. nṛi-sádaneshu. 8 abhi-ṣvásaḥ. sáhuriḥ. 9 kshayát -vīrāya. svá-vān evayā́va-bhiḥ. síṣakti svá-yaṣāḥ níkāma-bhiḥ. 10 pra -jā́yāḥ. sóma-jāmayaḥ. y. a. pr. 83, 5. devā́ḥ. 11 t. h. d. 160, 1. bhū́ri-retasā. cátuḥ-aṅgaḥ. áditiḥ. draviṇaḥ-dā́ḥ. rodasí *iti*. 12 vi -cárantā divi-kshítā. ṣamīnahushī *iti*. 13 viṣvá-devyaḥ. su-havā. 14 adhi-kshítam. svá-yaṣasam.

víṣvābhir áditim anarvánam aktór yúvānaṃ nṛimáṇā ádhā pátīm || 14 || rébhad átra janúshā pū́rvo áṅgirā́ grā́vāṇa ūrdhvā́ abhí cakshur adhvarám | yébhir víhāyā ábhavad vicakshaṇáḥ páthaḥ sumékaṃ svádhitir vánanvati || 15 || [25] ||

93.

Máhi dyāvāpṛithivī bhūtam urví nárī yahví ná ródasī sádaṃ naḥ | tébhir naḥ pātaṃ sáhyasa ebhír naḥ pātaṃ ṣūsháṇi || 1 || yajñé-yajñe sá mártyo devā́n saparyati | yáḥ sumnaír dīrghaṣrúttama āvívāsaty enān || 2 || víṣveshām irajyavo devā́nāṃ vā́r maháḥ | víṣve hí viṣvámahaso víṣve yajñéshu yajñíyāḥ || 3 || té ghā rā́jāno amṛítasya mandrā́ aryamā́ mitró váruṇaḥ párijmā | kád rudró nṛiṇā́ṃ stutó marútaḥ pūsháṇo bhágaḥ || 4 || utá no náktam apā́ṃ vṛishaṇvasū sū́ryāmā́sā sádanāya sadhanyà | sácā yát sā́dy eshām áhir budhnéshu budhnyàḥ || 5 || [26] ||

utá no devā́v aṣvínā ṣubhás pátī dhā́mabhir mitrā́váruṇā urushyatām | maháḥ sá rāyá ésháté 'ti dhánveva duritā́ || 6 || utá no rudrā́ cin mṛilatām aṣvínā víṣve devā́so ráthaspátir bhágaḥ | ṛibhúr vā́ja ṛibhukshaṇaḥ párijmā viṣvavedasaḥ || 7 || ṛibhúr ṛibhukshā́ ṛibhúr vidhaté máda ā́ te hárī jūjuvānásya vājínā | dushṭáraṃ yásya sā́ma cid ṛídhag yajñó ná mā́nushaḥ || 8 || kṛidhí no áhrayo deva savitaḥ sá ca stushe maghónām | sahó na índro váhnibhir ny èshāṃ carshaṇīnā́ṃ cakrám raṣmím ná yoyuve || 9 || aíshu dyāvāpṛithivī dhātam mahád asmé vīréshu viṣvácarshaṇi ṣrá-

---

92, 14 nṛi-mánāḥ ádha. 15 áṅgirāḥ. ví-hāyāḥ. vi-cakshaṇáḥ. su-mékam svádhitiḥ vánan-vati. — 93, 1 dyāvāpṛithiví *iti* (10). urví *iti* nárī *iti* yahví *iti*. ródasī *iti*. 2 dīrghaṣrút-tamaḥ ā-vívāsati. 3 viṣvá-mahasaḥ. 4 gha. pári-jmā (7). . 5 vṛishaṇvasū *iti* vṛishaṇ-vasū. ṣa-dhanyà. 6 pátī *iti*. mitrā́váruṇau. m. s. r. éshate 149, 1. áti dhánva-iva duḥ-itā. 7 cit. ráthaḥpátiḥ. viṣva-vedasaḥ. 8 hári *iti*. dustáram. 9 kṛidhí. savitar *iti*. sahó *iti*. ní e°. 10 ā́ eshu. asmé *iti*. viṣvá-carshaṇi.

vaḥ | prikshám vájasya sātáye prikshám rāyótā turváṇe || 10 || 27 ||

etám ṣáṅsam indrāsmayúsh ṭvám kúcit sántam sahasāvann abhíshṭaye sádā pāhy abhíshṭaye | medátām vedátā vaso || 11 || etám me stómam tanā́ ná sūrye dyutádyāmānam vāvridhanta nriṇám | saṃvánanam nā́ṣvyam táshṭevánapacyutam || 12 || vāvárta yéshām rāyā́ yuktaíshām hiraṇyáyī | nemádhitā ná paúṅsyā vrítheva vishṭántā || 13 || prá tád duḥṣíme príthavāne vené prá rāmé vocam ásure maghávatsu | yé yuktváya páñca ṣatā́smayú pathā́ visrávy eshām || 14 || ádhín nv. átra saptatím ca saptá ca | sadyó didishṭa tánvaḥ sadyó didishṭa pārthyā́ḥ sadyó didishṭa māyavā́ḥ || 15 || 28 ||

94.

Praíté vadantu prá vayám vadāma grā́vabhyo vā́cam vadatā vádadbhyaḥ | yád adrayaḥ parvatā́ḥ sākám āṣávaḥ ślókam ghósham bhárathéndrāya somínaḥ || 1 || eté vadanti ṣatávat sahásravad abhí krandanti háritebhir āsábhiḥ | vishṭví grā́vāṇaḥ sukṛítaḥ sukrityáyā hótuṣ cit pū́rve havirádyam āṣata || 2 || eté vadanty ávidann aná mádhu ny ūṅkhayante ádhi pakvá ámishi | vrikshásya ṣákhām aruṇásya bápsatas té sū́bharvā vrishabhā́ḥ prém arāvishuḥ || 3 || bṛihád vadanti madiréṇa mandínéndram króṣanto 'vidann aná mádhu | saṃrábhyā dhī́rāḥ svásṛibhir anartishur āghosháyantaḥ prithivím upabdíbhiḥ || 4 || suparṇá vā́cam

---

93, 10 rāyā́ utá. 11 indra asma-yúḥ tvám. vaso *iti*. 12 dyutát -yāmānam va°. sam-vánanam ná á° táshṭā-iva ánapa-cyutam. 13 vavárta. yuktā́ e°. nemá-dhitā. vrithā́-iva vishṭá-antā. 14 duḥ -ṣíme. ṣatā́ a°. vi-ṣrávi. 15 ádhi ít nú. — 94, 1 prá eté. vadata. bháratha í°. 2 su-kṛítaḥ su-krityáyā. haviḥ-ádyam. 3 ní ū°. pakvé. sū́bharvāḥ. prá īm. 4 mandínā í°. sam-rábhya. ā -ghosháyantaḥ. 5 su-parṇā́ḥ.

akratópa dyávy ākharé kṛíshṇā ishirā́ anartishuḥ | nyàñ ní yanty úparasya nishkṛitám purú réto dadhire sūryasvítaḥ || 5 || 29 ||

ugrā́ iva praváhantaḥ samā́yamuḥ sākám yuktā́ vṛíshaṇo bíbhrato dhúraḥ | yác chvasánto jagrasānā́ árāvishuḥ sṛiṇvá eshām prothátho árvatām iva || 6 || dáśāvanibhyo dáśakakshyebhyo dáśayoktrebhyo dáśayojanebhyaḥ | dáśābhīśubhyo arcatājárebhyo dáśa dhúro dáśa yuktā́ váhadbhyaḥ || 7 || té ádrayo dáśayantrāsa āśávas téshām ādhā́nam páry eti haryatám | tá ū sutásya somyásyā́ndhaso 'ṅśóḥ pīyūśham prathamásya bhejire || 8 || té somā́do hárī índrasya niṅsate 'ṅśúṃ duhánto ádhy āsate gávi | tébhir dugdhám papivā́n somyám mádhv índro vardhate práthate vṛishāyáte || 9 || vṛíshā vo aṅśúr ná kílā rishāthanélāvantaḥ sádam ít sthanā́śitāḥ | raivatyéva máhasā cárava sthana yásya grāvāṇo ájushadhvam adhvarám || 10 || 30 ||

tridilā́ átridilāso ádrayo 'śramaṇā́ áśrithitā ámṛityavaḥ | anāturā́ ajárā sthámavishṇavaḥ supīváso átṛishitā átṛishṇajaḥ || 11 || dhruvā́ evá vaḥ pitáro yugé-yuge kshémakāmāsaḥ sádaso ná yuñjate | ajuryáso harishā́co harídrava á dyā́ṃ ráveṇa pṛithivím aśuśravuḥ || 12 || tád íd vadanty ádrayo vimócane yā́mann añjaspā́ iva ghéd upabdíbhiḥ | vápanto bíjam iva dhānyākṛítaḥ priṅcánti sómaṃ ná minanti bápsataḥ || 13 || suté adhvaré ádhi vácam akratā́ kṛī-

---

94, 5 akrata úpa. ā-kharé. nyàk. niḥ-kṛitám purú. sūrya -svítaḥ. 6 pra-váhantaḥ sam-ā́yamuḥ. yuktā́ḥ. yát ś°. śriṇvé. 7 dáśāvani-bhyaḥ dáśa-kakshyebhyaḥ dáśa-yoktrebhyaḥ dáśa -yojanebhyaḥ dáśābhīśu-bhyaḥ arcata á°. yuktā́ḥ. 8 dáśa-yantrāsaḥ. ā-dhā́nam. té ūṃ *iti*. somyásya á°. 9 soma-ádaḥ hárī *iti*. vṛisha -yáte. 10 kíla ṛishāthana í°. sthana ā́° raivatyā́-iva. cáravaḥ. 11 ajárāḥ stha á° su-pīvásaḥ. átṛishṇa-jaḥ. 12 kshéma-kāmāsaḥ. hari-śácaḥ. 13 vi-mócane. añjaḥpā́ḥ-iva gha ít. dhānya-kṛítaḥ. 14 akrata ā́.

ḷáyo ná mātáraṃ tudántaḥ | ví shú muñcā sushuvúsho manīshấṃ ví vartantām ádrayaṣ cấyamānāḥ || 14 || 31 ||

Caturtho 'dhyāyaḥ.

95.

Hayé jấye mánasā tíshṭha ghore vácāṅsi misrấ kṛiṇavāvahai nú | ná nau mántrā ánuditāsa eté máyas karan páratare canấhan || 1 || kím etá vācá kṛiṇavā távāhám prấkrāmisham ushásām agriyéva | púrūravaḥ púnar ástam párehi durāpanấ vấta ivāhám asmi || 2 || íshur ná śriyá ishudhér asanấ goshấḥ śatasấ ná ráṅhiḥ | avíre krátau ví davidyutan nórā ná māyúṃ citayanta dhúnayaḥ || 3 || sấ vásu dádhatī śvaśurāya váya úsho yádi váshṭy ántigṛihāt | ástaṃ nanakshe yásmiñ cākán dívā náktaṃ śnathitấ vaitaséna || 4 || tríḥ sma mấhnaḥ śnathayo vaitasénotá sma mé 'vyatyai pṛiṇāsi | púrūravó 'nu te kétam āyaṃ rấjā me vīra tanvàs tád āsīḥ || 5 || 1 ||

yấ sujūrṇíḥ śréṇiḥ sumnáāpir hradécakshur ná granthínī caraṇyúḥ | tấ añjáyo 'ruṇáyo ná sasruḥ śriyé gávo ná dhenávo 'navanta || 6 || sám asmiñ jāyamāna āsata gnấ utém avardhan nadyàḥ svágūrtāḥ | mahé yát tvā purūravo ráṇāyávardhayan dasyuhátyāya devấḥ || 7 || sácā yád āsu jáhatīshv átkam ámānushīshu mấnusho nishéve | ápa sma mát tarásantī ná bhujyús tấ atrasan rathaspṛíśo nấśvāḥ || 8 || yád āsu márto amṛítāsu nispṛík sám kshoṇíbhiḥ krátubhir ná pṛiṅkté | tấ ātáyo ná tanvàḥ śumbhata svấ áśvāso ná

94, 14 sú muñca susu-vúshaḥ. — 95, 1 caná á°. 2 kṛiṇava táva a° prá a°. agriyā-iva. párā ihi duḥ-āpanấ vấtaḥ-iva a°. 3 śriyé ishu-dhéḥ. go-sāḥ śata-sāḥ. davidyutat ná úrā. 4 ánti-gṛihāt. 5 mā á°. vaitaséna utá. me á°. púrūravaḥ ánu. 6 su-jūrṇíḥ. sumné-āpiḥ hradé-cakshuḥ. 7 jāyamāne. utá īm. svá-gūrtāḥ. ráṇāya á° dasyu-hátyāya. 8 ni-séve. ratha-spríśaḥ ná á°. 9 ni-spṛik.

krīḷáyo dándaśānāḥ || 9 || vidyún ná yā́ pátantī dávidyod bhárantī me ápyā kā́myāni | jánishṭo apó náryaḥ sújātaḥ prórvā́śī tirata dīrghám ā́yuḥ || 10 || 2 ||

jajñishá itthā́ gopīthyāya hí dadhátha tát purūravo ma ójaḥ | áśāsaṃ tvā vidúshī sásminn áhan ná ma ā́śriṇoḥ kím abhúg vadāsi || 11 || kadā́ sūnúḥ pitáraṃ jātá ichāc cakrán nā́śru vartayad vijānán | kó dámpatī sámanasā ví yūyod ádha yád agníḥ śvā́śureshu dídayat || 12 || práti bravāṇi vartáyate ā́śru cakrán ná krandad ādhyè śivā́yai | prá tát te hinavā yát te asmé párehy ástaṃ nahí mūra mā́paḥ || 13 || sudevó adyá prapáted ánāvṛit parāvátaṃ paramā́ṃ gántavā́ u | ádhā śáyīta nírṛiter upásthé 'dhainaṃ vṛíkā rabhasā́so adyúḥ || 14 || púrūravo mā́ mṛithā mā́ prá papto mā́ tvā vṛíkāso áśivāsa u kshan | ná vaí straíṇāni sakhyā́ni santi sālāvṛikā́ṇāṃ hṛídayāny etā́ || 15 || 3 ||

yád vírūpā́caram mártyeshv ávasaṃ rā́trīḥ śarádaś cátasraḥ | ghṛitásya stokā́ṃ sakṛíd áhna āśnāṃ tā́d evédā́ṃ tātṛipāṇā́ carā́mi || 16 || antarikshaprā́ṃ rájaso vimā́nīm úpa śikshāmy urváśīṃ vásishṭhaḥ | úpa tvā rātíḥ sukṛitásya tíshṭhān ní vartasva hṛídayaṃ tapyate me || 17 || íti tvā devā́ imá āhur aiḷa yáthem etád bhávasi mṛityúbandhuḥ | prajā́ te devā́n havíshā yajāti svargā́ u tvám ápi mādayāse || 18 || 4 ||

96.

Prá te mahé vidáthe śaṁsisha ṃ hárī prá te vanve vanúsho haryatā́m mádam | ghṛitā́ṃ ná yó háribhiś cā́ru

95, 10 vidyút. jánishṭo *iti*. sú-jātaḥ prá u°. 11 jajñishé. go-pīthyāya. me. me ā́ a°. 12 ichāt. ná á°. vi-jānán. dámpatī *iti* dám-patī sá-manasā. 13 ā-dhyè. hinava. asmé *iti* párā ihi. mā́ āpaḥ. 14 su-devāḥ. pra-pátet. gántavai. ádha. níḥ-riteḥ upá-sthe ádha e° vṛíkāḥ. 15 mṛithāḥ. sālāvṛikā́ṇām. 16 ví -rūpā á°. evá idā́m ta°. 17 antarikṣha-prā́m. vi-mā́nīm. su -kṛitásya tíshṭhāt. 18 imé. yáthā ım. mṛityú-bandhuḥ pra-jā́. svaḥ-gé. — 96, 1 hárī *iti*.

sécata ā́ tvā viśantu hárivarpasaṃ gíraḥ || 1 || hárim hí yónim abhí yé samásvaran hinvánto hárī divyáṃ yáthā sádaḥ | ā́ yám priṇánti háribhir ná dhenáva índrāya ṣūshám hárivantam arcata || 2 || só asya vájro hárito yá āyasó hárir níkāmo hárir ā́ gábhastyoḥ | dyumní sūṣipró hárimanyusāyaka índre ní rūpā́ háritā mimikshire || 3 || diví ná ketúr ádhi dhāyi haryató vivyácad vájro hárito ná ráṅhyā | tudád áhiṃ hárishipro yá āyasáḥ sahásraṣokā abhavad dharimbharáḥ || 4 || tvám-tvam aharyathā úpastutaḥ pū́rvebhir indra harikeśa yájvabhiḥ | tváṃ haryasi táva víṣvam ukthyàm ásāmi rā́dho harijāta haryatám || 5 || 5 ||

tā́ vajríṇam mandínaṃ stómyam máda índraṃ ráthe vahato haryatā́ hárī | purū́ṇy asmai sávanāni háryata índrāya sómā hárayo dadhanvire || 6 || áraṃ kā́māya hárayo dadhanvire sthirā́ya hinvan hárayo hárī turā́ | árvadbhir yó háribhir jósham íyate só asya kā́mam hárivantam ānaśe || 7 || háriśmaśārur hárikeśa āyasás turaspéye yó haripā́ ávardhata | árvadbhir yó háribhir vājínīvasur áti víṣvā duritā́ párishad dhárī || 8 || srúveva yásya háriṇī vipetátuḥ śípre vā́jāya háriṇī dávidhvataḥ | prá yát kṛité camasé mármṛijad dhárī pītvā́ mádasya haryatásyándhasaḥ || 9 || utá sma sádma haryatásya pastyòr átyo ná vā́jam hárivāñ acikradat | mahí cid dhí dhishánāharyad ójasā bṛihád váyo dadhishe haryatáś cid ā́ || 10 || 6 ||

ā́ ródasī háryamāṇo mahitvā́ návyaṃ-navyaṃ haryasi mánma nú priyám | prá pastyàm asura haryatā́m gór āvísh kṛidhi háraye sū́ryāya || 11 || ā́ tvā haryántam prayújo já-

---

96, 1 sécate. hári-varpasam. 2 sam-ásvaran. hárī *iti* (6. 7). 3 ní-kāmaḥ. su-śipráḥ hárimanyu-sāyakaḥ. 4 hári-śiprah. sahásra-sokāḥ. harim-bharáḥ. 5 úpa-stutaḥ. hari-keśa. hari-jāta. 6 máde. háryate. sómāḥ. 8 hári-śmaśāruḥ hári-keśaḥ. turaḥ-péye. hari-pāḥ. á. y. h. 7. vājínī-vasuḥ. duḥ-itā. hárī *iti*. 9 srúvā-iva. háriṇī *iti* (2) vi-petáthuḥ śípre *iti*. hárī *iti*. haryatásya á°. 10 hí dhisháṇā á°. 11 ródasī *iti*. āvíḥ. 12 pra-yújaḥ.

nānāṃ ráthe vahantu háriṣipram indra | píbā yáthā prátibhṛitasya mádhvo háryan yajñáṃ sadhamā́de dáṣoṇim || 12 || ápāḥ pū́rveshāṃ harivaḥ sutā́nām átho idáṃ sávanaṃ kévalaṃ te | mamaddhí sómam mádhumantam indra satrā́ vṛishañ jaṭhára ā́ vṛishasva || 13 || 7 ||

97.

Yā́ óshadhīḥ pū́rvā jātā́ devébhyas triyugám purā́ | mánai nú babhrū́ṇām ahám ṣatáṃ dhámāni saptá ca || 1 || ṣatáṃ vo amba dhámāni sahásram utá vo rúhaḥ | ádhā ṣatakratvo yūyám imám me agadáṃ kṛita || 2 || óshadhīḥ práti modadhvam púshpavatīḥ prasū́varīḥ | áṣvā iva sajítvarīr vīrúdhaḥ pārayishṇvàḥ || 3 || óshadhīr íti mātaras tád vo devīr úpa bruve | sanéyam áṣvaṃ gā́ṃ vása ātmā́naṃ táva pūrusha || 4 || aṣvatthé vo nishádanam parṇé vo vasatísh kṛitā́ | gobhā́ja ít kílāsatha yát sanávatha pū́rusham || 5 || 8 ||

yátraúshadhīḥ samágmata rā́jānaḥ sámitāv iva | víprāḥ sá ucyate bhishág rakshohā́mīvacātanaḥ || 6 || aṣvāvatíṃ somāvatíṃ ūrjáyantīm údojasaṃ | ávitsi sárvā óshadhīr asmā́ arishṭátātaye || 7 || úc chúshmā óshadhīnāṃ gávo goshṭhā́d iverate | dhánaṃ sanishyántīnām ātmā́naṃ táva pūrusha || 8 || íshkṛitir nā́ma vo mātā́tho yūyám stha níshkṛitīḥ | sīrā́ḥ patatríṇī sthana yád āmáyati níṣh kṛitha || 9 || áti víṣvāḥ parishṭhā́ stená iva vrajám akramuḥ | óshadhīḥ prā́cucyavur yát kíṃ ca tanvò rápaḥ || 10 || 9 ||

96, 12 hári-ṣipram. píba. práti-bhṛitasya. sadha-mā́de dā́ṣa -oṇim. 13 átho *iti*. jaṭhára. — 97, 1 pū́rvāḥ jātā́ḥ. tri-yugám. 2 ádha ṣata-kratvaḥ. 3 pra-sū́varīḥ sa-jítvarīḥ. 4 purusha (8). 5 ni-sádanam. vasatíḥ. go-bhā́jaḥ. kíla a°. pū́rusham. 6 yátra ó° sam-ágmata. sámitau-iva. rakshaḥ-hā́ amīva-cā́tanaḥ. 7 aṣva -vatím soma-vatím. út-ojasam ā́ a°. asmaí. 8 út ṣ°. gosthā́t-iva i°. 9 mātā́ átho *iti*. níḥ-kṛitīḥ. patatríṇīḥ. níḥ. 10 pari -sthā́ḥ. prá a°.

yád imā́ vājáyann ahám óshadhīr hásta ādadhé | ātmā́ yákshmasya naśyati purā́ jīvagṛíbho yathā́ || 11 || yásyaushadhīḥ prasárpathāṅgam-aṅgam párush-paruḥ | táto yákshmaṃ ví bādhadhva ugró madhyamaśīr iva || 12 || sākáṃ yakshma prá pata cáśheṇa kikidīvíṇā | sākáṃ vátasya dhrā́jyā sākáṃ naśya nihā́kayā || 13 || anyā́ vo anyā́m avatv anyā́nyásyā úpāvata | tā́ḥ sárvāḥ saṃvidānā́ idám me prā́vatā vácaḥ || 14 || yā́ḥ phalínīr yā́ aphalā́ apushpā́ yā́ś ca pushpíṇīḥ | bṛíhaspátiprasūtās tā́ no muñcantv áṁhasaḥ || 15 || 10 ||

muñcántu mā śapathyā́d átho varuṇyā́d utá | átho yaṃ́sya pā́dbīśāt sárvasmād devakilbishā́t || 16 || avapátantīr avadan divá óshadhayas pári | yáṃ jīvám aśnávāmahai nā́ sá rishyāti pū́rushaḥ || 17 || yā́ óshadhīḥ sómarājñīr bahvíḥ śatávicakshaṇāḥ | tā́sāṃ tvám asy uttamā́raṃ kā́māya śáṃ hṛidé || 18 || yā́ óshadhīḥ sómarājñīr víshṭhitāḥ pṛithivī́m ánu | bṛíhaspátiprasūtā asyaí sáṃ datta vīryàm || 19 || mā́ vo rishat khanitā́ yásmai cāhám khánāmi vaḥ | dvipác cátushpad asmā́kaṃ sárvam astv anāturám || 20 || yā́ś cedám upaśṛiṇvánti yā́ś ca dūrám párāgatāḥ | sárvāḥ saṃgátya vīrudho 'syaí sáṃ datta vīryàm || 21 || óshadhayaḥ sáṃ vadante sómena sahá rā́jñā | yásmai kṛiṇóti brāhmaṇás tám rājan pārayāmasi || 22 || tvám uttamā́sy oshadhe táva vṛikshā́ úpastayaḥ | úpastir astu sò 'smā́kaṃ yó asmā́ṅ abhidā́sati || 23 || 11 ||

97, 11 imā́ḥ. háste ā-dadhé. jīva-gṛíbhaḥ. 12 yásya o° pra -sárpatha áṅgam-aṅgam páruḥ-paruḥ. bādhadhve. madhyamaśíḥ-iva. 13 ni-hā́kayā. 14 anyā́ a° úpa a°. sam-vidānā́ḥ. pra avata. 15 apushpā́ḥ. bṛihaspáti-prasūtāḥ (19) tā́ḥ. 16 átho *iti* (2). deva -kilbishā́t. 17 ava-pátantīḥ. pū́rushaḥ. 18 sóma-rājñīḥ. śatā́ -vicakshaṇāḥ. ut-tamā́ á°. 19 ví-sthitāḥ. 20 ca a°. dvi-pát. cátuḥ-pat. 21 ca i° upa-śṛiṇvánti. párā-gatāḥ. sam-gátya. asyaí *etc.* 19. 23 ut-tamā́ asi. sáḥ a°. abhi-dā́sati.

98.

Bṛíhaspate práti me devátām ihi mitró vā yád váruṇo vási pūshā́ | ādityaír vā yád vásubhir marútvān sá parjányaṃ sáṃtanave vṛishāya || 1 || ā́ devó dūtó ajirás cikitvā́n tvád devāpe abhí mā́m agachat | pratīcīnáḥ práti mā́m ā́ vavṛitsva dádhāmi te dyumátīṃ vā́cam āsán || 2 || asmé dhehi dyumátīṃ vā́cam āsán bṛíhaspate anamīvā́m ishirā́m | yáyā vṛishṭíṃ sáṃtanave vánāva divó drapsó mádhumāṁ ā́ viveśa || 3 || ā́ no drapsā́ mádhumanto viśantv índra dehy ádhirathaṃ sahásram | ní shīda hotrám ṛituthā́ yajasva devā́n devāpe haviśā saparya || 4 || ārshṭishenó hotrám ṛíshir nishī́dan devā́pir devasumatíṃ cikitvā́n | sá úttarasmād ádharaṃ samudrám apó divyā́ asṛijad varshyà abhí || 5 || asmín samudré ádhy úttarasminn ā́po devébhir nívṛitā atishṭhan | tā́ adravann ārshṭishenéna sṛishṭā́ devápinā préshitā mṛikshíṇīshu || 6 || 12 ||

yád devápiḥ śáṃtanave puróhito hotráya vṛitáḥ kṛipáyann ádīdhet | devaśrútaṃ vṛishṭivániṃ rárāṇo bṛíhaspátir vā́cam asmā ayachat || 7 || yáṃ tvā devápiḥ śuśucānó agna ārshṭishenó manushyàḥ samīdhé | víśvebhir devaír anumadyámānaḥ prá parjányam īrayā vṛishṭimántam || 8 || tvā́m pū́rva ṛíshayo gīrbhír āyan tvā́m adhvaréshu puruhūta víśve | sahásrāṇy ádhirathāny asmé ā́ no yajñā́m rohidaśvópa yāhi || 9 || etā́ny agne návatír náva tvé āhutāny ádhirathā sahásra | tébhir vardhasva tanvàḥ śūra pūrvír divó no vṛishṭím ishitó rirīhi || 10 || etā́ny agne navatíṃ sahásrā sám prá yacha vṛíshṇa índrāya bhāgám | vidvā́n pathá ṛi-

98, 1 vā ási. śám-tanave (3. 7) vṛishaya. 2 deva-āpe (4). 3 asmé *iti*. 4 drapsāḥ. dehí ádhi-ratham. sīda. 5 ni-sídan devá-āpiḥ (7. 8) deva-sumatím. 6 ní-vṛitāḥ. śrishṭāḥ devá-āpinā prá-ishitāḥ. 7 puráḥ-hitaḥ. deva-śrútam vṛishṭi-vánim. asmai. 8 agne. sam-ídhe. anu-madyámānaḥ. īraya. 9 pūrve. puru-hūta. ádhi-rathāni asmé *iti*. rohit-aśva úpa. 10 tvé *iti* ā́-hutāni ádhi-rathā. 11 vṛishṇe.

tuṣó devayánān ápy aulānáṃ diví devéshu dhehi || 11 || ágne bádhasva ví mṛ́dho ví durgáhāpámīvām ápa rákshāṅsi sedha | asmát samudrád bṛiható divó no 'pám bhūmánam úpa naḥ sṛijehá || 12 || 13 ||

99.

Kám naṣ citrám ishaṇyasi cikitván pṛithugmánaṃ vāsrám vāvṛidhádhyai | kát tásya dátu ṣávaso vyùshṭau tákshad vájraṃ vṛitratúram ápinvat || 1 || sá hí dyutá vidyútā véti sáma pṛithúṃ yónim asuratvá sasāda | sá sánīḷebhiḥ prasahānó asya bhrátur ná ṛité saptáthasya māyáḥ || 2 || sá vájaṃ yátāpadushpadā yán svàrshātā pári shadat sanishyán | anarvá yác chatádurasya védo ghnáñ chiṣnádevāñ abhí várpasā bhúṭ || 3 || sá yahvyò 'vánīr góshv árvā juhoti pradhanyàsu sásriḥ | apádo yátra yújyāso 'rathā́ droṇyàṣvāsa írate ghṛitáṃ váḥ || 4 || sá rudrébhir áṣastavāra ṛíbhvā hitví gáyam āréavadya ágāt | vamrásya manye mithuná ví-vavrī ánnam abhítyārodayan mushāyán || 5 || sá íd dásaṃ tuvīrávam pátir dán shaḷakshám triṣīrshā́ṇaṃ damanyat | asyá tritó nv ójasā vṛidhānó vipā́ varāhám áyoagrayā han || 6 || 14 ||

sá drúhvaṇe mánusha ūrdhvasānā́ ā́ sāvishad arṣasānáya ṣárum | sá nṛítamo náhusho 'smát súj ātaḥ púro 'bhinad árhan dasyuhátye || 7 || só abhríyo ná yávasa udanyán ksháyāya gātúṃ vidán no asmé | úpa yát sídad índuṃ ṣá-

98, 11 deva-yānān. 12 duḥ-gāhā ápa á°. sṛija ihá. — 99, 1 pṛithu-gmānam. vavṛidhádhyai. ví-ushṭau. vṛitra-túram. 2 vi-dyútā. asura-tvā́ ā́. sá-nīḷebhiḥ pra-sahānáḥ. ná. 3 yátā ápaduḥ-padā. svàḥ-sātā. sadat. yát ṣatá-durasya. ṣiṣná-devān. 4 árvā ā́. pra-dhanyāsu. arathā́ḥ droṇí-asvāsuḥ. vā́r *iti* vā́ḥ. 5 áṣasta-vāraḥ. āré-avadyaḥ ā́ a°. vívavrī *iti* ví-vavrī. abhi-ítya arodayat. 6 tuvi-rávam. shaṭ-akshám tri-ṣīrshā́ṇam. nú. áyaḥ agrayā hann *iti* han. 7 mánushe. sú-jātaḥ. dasyu-hátye. 8 yávase. vidát. asmé *iti*.

rīraiḥ ṣyenó 'yopāshṭir hanti dásyūn || 8 || sá vrádhataḥ ṣavasānébhir asya kútsāya ṣúshṇaṃ kripáṇe párādāt | ayáṃ kavím anayac chasyámānam átkaṃ yó asya sánitotá nṛiṇām || 9 || ayáṃ daṣasyán náryebhir asya dasmó devébhir váruṇo ná māyí | ayáṃ kanína ṛitupā́ avedy ámimītārāruṃ yáṣ cátushpāt || 10 || asyá stómebhir auṣijá ṛijíṣvā vrajáṃ darayad vṛishabhéṇa píproḥ | sútvā yád yajató dīdáyad gíḥ púra iyānó abhí várpasā bhúvat || 11 || evā́ mahó asura vakṣháthāya vamrakáḥ paḍbhír úpa sarpad índram | sá iyānáḥ karati svastím asmā́ ísham ūrjaṃ sukshitím víṣvam ábhāḥ || 12 || 15 ||

Ashṭamo 'nuvākaḥ.

100.

Índra dṛíhya maghavan tvā́vad íd bhujá ihá stutáḥ sutapā́ bodhi no vṛidhé | devébhir naḥ savitā́ právatu ṣrutám ā́ sarvátātim áditiṃ vṛiṇīmahe || 1 || bhárāya sú bharata bhāgám ṛitvíyam prá vāyáve ṣucipé krandádishṭaye | gaurásya yáḥ páyasaḥ pītím ānaṣá ā́ sarvátātim áditiṃ vṛiṇīmahe || 2 || ā́ no deváḥ savitā́ sāvishad váya ṛijūyaté yájamānāya sunvaté | yáthā devā́n pratibhūshema pākavád ā́ sarvátātim áditiṃ vṛiṇīmahe || 3 || índro asmé sumánā astu viṣváhā rā́jā sómaḥ suvitásyā́dhy etu naḥ | yáthā-yathā mitrádhitāni saṃdadhúr ā́ sarvátātim áditiṃ vṛiṇīmahe || 4 || índra ukthéna ṣávasā párur dadhe bṛíhaspate prataritā́sy áyushaḥ | yajñó mánuḥ prámatir naḥ pitā́ hí kam ā́ sarvátātim áditiṃ vṛiṇīmahe || 5 || índrasya nú súkṛitaṃ daí-

---

99, 8 áyaḥ-apāshṭiḥ. 9 párā a°. ānayat ṣ°. sánitā utá. 10 ṛitu-pā́ḥ. ámimīta a°. cátuḥ-pāt. 12 evá. asmai. ísham *etc.* X, 20, 10. — 100, 1 bhujé. suta-pā́ḥ. prá a°. 2 ṣuci-pé krandát -ishṭaye. ānasé. 3 ṛiju-yaté. prati-bhúshema. 4 asmé *iti* su -mánāḥ. suvitásya á°. mitrá-dhitāni sam-dadhúḥ. 5 pra-tarītā́ asi. prá-matiḥ. 6 sú-kṛitam.

vyaṃ sáho 'gnír gṛihé jaritá médhiraḥ kavíḥ | yajñáś ca bhūd vidáthe cárur ántama á sarvátātim áditiṃ vṛiṇīmahe || 6 || 10 ||

ná vo gúhā cakṛima bhūri dushkṛitáṃ návishṭyaṃ vasavo devahéḷanam | mákir no devā ánṛitasya várpasa á sarvátātim áditiṃ vṛiṇīmahe || 7 || ápāmīvāṃ savitá sāvishan nyàg várīya íd ápa sedhantv ádrayaḥ | grávā yátra madhushúd ucyáte bṛihád á sarvátātim áditiṃ vṛiṇīmahe || 8 || ūrdhvó grávā vasavo 'stu sotári víśvā dvéshāṅsi sanutár yuyota | sá no devāḥ savitā pāyúr íḍya á sarvátātim áditiṃ vṛiṇīmahe || 9 || úrjaṃ gāvo yávase pívo attana ṛitásya yáḷ sádane kóṣe aūgdhvé | tanúr evá tanvò astu bheshajám á sarvátātiṃ áditiṃ vṛiṇīmahe || 10 || kratuprávā jaritá śáśvatām áva índra íd bhadrá prámatiḥ sutávatām | pūrṇám údhar divyáṃ yásya siktáya á sarvátātim áditiṃ vṛiṇīmahe || 11 || citrás te bhānúḥ kratuprá abhishṭíḥ sánti spṛídho jaraṇiprá ádhṛishṭāḥ | rájishṭhayā rájyā paśvá á gós tútūrshaty páry ágraṃ duvasyúḥ || 12 || 17 ||

101.

Úd budhyadhvaṃ sámanasaḥ sakhāyaḥ sám agníṃ indhvam bahávaḥ sánīḷāḥ | dadhikrám agníṃ ushásaṃ ca devím índrāvató 'vase ní hvaye vaḥ || 1 || mandrá kṛiṇudhvaṃ dhíya á tanudhvaṃ návam aritrapáraṇīṃ kṛiṇudhvam | íshkṛiṇudhvam áyudhāraṃ kṛiṇudhvam práñcaṃ yajñám prá ṇayatā sakhāyaḥ || 2 || yunákta sírā ví yugā tanudhvaṃ kṛité yónau vapateha bíjam | girá ca śrushṭíḥ sábharā ásan

---

100, 7 duḥ-kṛitám ná āvíḥ-tyam. deva-héḷanam. 8 ápa á°. sāvishat. grávā — bṛihát X, 64, 15. 10 attana. 11 kratu-právā. prá-matiḥ sutá-vatām. údhaḥ. siktáye. 12 kratu-práḥ. jaraṇi-práḥ. — 101, 1 sá-manasaḥ. sá-nīḷāḥ. d. a. u. c. d. III, 20, 5. índra-vataḥ á°. 2 aritra-páraṇīm. áyudhā á°. nayata. 3 vapata ihá. sá-bharāḥ asat.

no nédīya ít sṛiṇyàḥ pakvám éyāt || 3 || sírā yuñjanti kaváyo yugā ví tanvate pṛíthak | dhírā devéshu sumnayá || 4 || nír āhāvān kṛiṇotana sáṃ varatrā́ dadhātana | siñcámahā avatám udríṇaṃ vayáṃ sushékam ánupakshitam || 5 || íshkṛitāhāvam avatám suvaratrám sushecanám | udríṇaṃ siñce ákshitam || 6 || 18 ||

prīṇītā́ṣvān hitáṃ jayātha svastiváhaṃ rátham ít kṛiṇudhvam | dróṇāhāvam avatám áśmacakram áṅsatrakoṣaṃ siñcatā nṛipā́ṇam | 7 || vrajáṃ kṛiṇudhvaṃ sá hí vo nṛipáṇo várma sīvyadhvam bahulā́ pṛithū́ni | púraḥ kṛiṇudhvam áyasīr ádhṛishṭā mā́ vaḥ susroc camasó dṛíṅhatā tám || 8 || á, vo dhíyaṃ yajñíyāṃ varta ūtáye dévā devíṃ yajatā́ṃ yajñíyām ihá | sā́ no duhīyad yávaseva gatví sahásradhārā páyasā mahí gaúḥ || 9 || á tū.shiñca hárim īṃ drór upásthe vā́śībhis takshatāśmanmáyībhiḥ | pári shvajadhvaṃ dáśa kakshyàbhir uṣṇé dhúrau práti váhniṃ yunakta || 10 || ubhé dhúrau váhnir āpíbdamāno 'ntár yóneva carati ḍvijánīḥ | vánaspátiṃ vána ā́sthāpayadhvaṃ ní shū́ dadhidhvam ákhananta útsam || 11 || kápṛin naraḥ kapṛithám úd dadhātana codáyata khudáta vā́jasātaye | nishṭigryàḥ putrám ā́ cyāvayotáya índraṃ sabā́dha ihá sómapītaye || 12 || 19 ||

102.

Prá te rátham mithūkṛítam índro 'vatu dhṛishṇuyā́ | asmínn ājaú puruhūta śravā́yye dhanabhakshéshu no 'va

---

101, 3 ā́ iyāt. 4 dhírāḥ. 5 ā-hāvā́n. varatrā́ḥ. siñcámahai. su-sékam ánupa-kshitam. 6 íshkṛita-āhāvam. su-varatrám su-secanám. 7 prīṇītá á°. svasti-váham. dróṇa-āhāvam. áśma-cakram áṅsatra-koṣam siñcata nṛi-pā́ṇam. 8 nṛi-pā́ṇaḥ. ádhṛishṭāḥ. susrot. dṛíṅhata. 9 varte. dévāḥ. sā́ no *etc.* IV, 40, 5. 10 tú siñca. upá-sthe. takshata a°. svajadhvam. ubhé *iti* (11). 11 ā-píbdamānaḥ. yónā-iva. dvi-jā́niḥ. váne ā́ a°. sú. 12 kápṛit. vā́ja-sātaye. cyavaya ūtáye. sa-bā́dhaḥ. sóma-pītāye. — 102, 1 mithu-kṛítam. puru-hūta. dhana-bhakshéshu.

|| 1 || út sma váto vahati váso 'syā ádhiratham yád ájayat sahásram | rathír abhūn mudgaláni gávishṭau bháre kṛitám vy àced indrasená || 2 || antár yacha jíghāṅsato vájram indrábhidāsataḥ | dāsasya vā maghavann áryasya vā sanutár yavayā vadhám || 3 || udnó hradám apibaj járbhrishāṇaḥ kū́ṭam sma tṛiṅhád abhímātim eti | prá mushkábhāraḥ śráva ichámāno 'jirám bāhū́ abharat síshāsan || 4 || ny àkrandayann upayánta enam ámeḥayan vṛishabhám mádhya ājéḥ | téna sū́bharvam ṣatávat sahásram gávām múdgalaḥ pradháne jigāya || 5 || kakárdave vṛishabhó yuktá āsīd ávāvacīt sárathir asya keśí | dúdher yuktásya drávataḥ sahánasa ṛichánti shmā nishpádo mudgaláni || 6 || 20 ||

utá pradhím úd ahann asya vidván úpāyunag váṅsagam átra śíkshan | índra úd āvat pátim ághnyānām áraṅhata pádyābhiḥ kakúdmān || 7 || ṣúnám ashṭrāvy àcarat kapardí varatráyām dárv ānáhyamānaḥ | nṛimṇáni kṛiṇván baháve jánāya gāḥ paspaśānás távishīr adhatta || 8 || imám tám paśya vṛishabhásya yúñjam kā́shṭhāyā mádhye dru-ghaṇám śáyānam | yéna jigā́ya ṣatávat sahásram gávām múdgalaḥ pṛitanājyeshu || 9 || āré aghā́ kó nv ìtthá dadarśa yám yuñjánti tám v ā́ sthāpayanti | nā́smai tṛíṇam nódakám á bharanty úttaro dhuró vahati pradédiśat || 10 || parivṛiktéva pativídyam ānaṭ pípyānā kū́cakreṇeva siñcán | eshaishyā́ cid rathyā́ jayema sumaṅgálam sínavad astu sātám || 11 || tvám víśvasya jágataś cákshur indrāsi cákshu-

---

102, 2 ádhi-ratham. abhūt. gó-ishṭau. ví a° indra-senā́. 3 indra abhi-dā́sataḥ. yavaya. 4 apibat. abhí-mātim. mushká-bhāraḥ. bāhū́ *iti*. śisāsan. 5 ní a° upa-yántaḥ. mádhye. sū́bharvam. pra -dháne. 6 sahá ánasā. sma niḥ-pádaḥ. 7 pra-dhím. úpa a°. 8 ashṭrā-ví a°. ā-náhyamānaḥ. 9 kā́shṭhāyāḥ. dru-ghanám. 10 nú i°. ná a°. ná u°. pra-dédiśat. 11 parivṛiktā́-iva pati -vídyam. kū́cakreṇa-iva. esha-eshyā́. su-maṅgálam śína-vat. 12 indra asi.

shaḥ | vṛíshā yád ājím vṛíshaṇā síshāsasi codáyan vádhriṇā yujā́ || 12 || 21 ||

103.

Āsúḥ śíśāno vṛishabhó ná bhīmó ghanāghanáḥ kshóbhaṇaś carshaṇīnā́m | saṃkrándano 'nimishá ekavīráḥ śatáṃ sénā ajayat sākám índraḥ || 1 || saṃkrándanenānimishéṇa jishṇúnā yutkāréṇa duścyavanéna dhṛishṇúnā | tád índreṇa jayata tát sahadhvaṃ yúdho nara íshuhastena vṛíshṇā || 2 || sá íshuhastaiḥ sá nishaṅgíbhir vaśī́ sáṃsrashṭā sá yúdha índro gaṇéna | saṃsṛishṭajít somapā́ bāhuśardhy ùgrádhanvā prátihitābhir ástā || 3 || bṛíhaspate pári dīyā ráthena rakshohā́mítrāñ apabā́dhamānaḥ | prabhañján sénāḥ pramṛiṇó yudhā́ jáyann asmā́kam edhy avitā́ ráthānām || 4 || balavijñāyá sthávirāḥ právīraḥ sáhasvān vājí sáhamāna ugráḥ | abhívīro abhísatvā sahojā́ jaítram indra rátham ā́ tishṭha govít || 5 || gotrabhídaṃ govídaṃ vájrabāhuṃ jáyantam ájma pramṛiṇántam ójasā | imā́ṃ sajātā́ ánu vīrayadhvam índraṃ sakhāyo ánu sā́ṃ rabhadhvam || 6 || 22 ||

abhí gotrā́ṇi sáhasā gā́hamāno 'dayó vīráḥ śatámanyur índraḥ | duścyavanáḥ pṛitanāshā́ḷ ayudhyò 'smā́kaṃ sénā avatu prá yutsú || 7 || índra āsā́ṃ netā́ bṛíhaspátir dákshiṇā yajñáḥ purá etu sómaḥ | devasenā́nām abhibhañjatīnā́ṃ jáyantīnām marúto yantv ágram || 8 || índrasya vṛíshṇo váruṇasya rā́jña ādityā́nām marútāṃ śárdha ugrám | mahā́ma-

---

102, 12 śīśāsasi. — 103, 1 sam-krándanaḥ ani-mishā́ḥ eka-vīráḥ. 2 sam-krándanena ani-mishéṇa. yut-kāréṇa. duḥ-cyavanéna. íshu-hastena. 3 íshu-hastaiḥ. nishaṅgí-bhiḥ. sám-srashṭā. saṃsṛishṭa-jít soma-pā́ḥ bāhu-śardhí ugrá-dhanvā. práti-hitābhiḥ. 4 dīya. rakshaḥ-hā́ a° apa-bā́dhamānaḥ pra-bhañján. pra-mṛiṇáḥ. 5 bala-vijñāyáḥ. prá-vīraḥ. abhí-vīraḥ abhí-satvā sahaḥ-jā́ḥ. go-vít. 6 gotra-bhídam go-vídam vájra-bāhum. pra-mṛiṇántam. sa-jātāḥ. 7 satá-manyuḥ. duḥ-cyavanáḥ. ayudhyáḥ a°. 8 deva-senā́nām abhi-bhañjatīnā́m. 9 mahā́-manāsām.

nasāṃ bhuvanacyavānāṃ ghósho devānāṃ jáyatām úd asthāt || 9 || úd dharshaya maghavann áyudhāny út sátvanām māmakānām mánāṅsi | úd vṛitrahan vājínāṃ vájināny úd ráthānāṃ jáyatāṃ yantu ghóshāḥ || 10 || asmákam índraḥ sámṛiteshu dhvajéshv asmákaṃ yá íshavas tá jayantu | asmákaṃ vīrá úttare bhavantv asmáṅ u devā avatā háveshu || 11 || amíshāṃ cittám pratilobháyantī gṛihāṇáṅgāny apve párehi | abhí préhi nír daha hṛitsú ṣókair andhénāmítrās támasā sacantām || 12 || prétā jáyatā nara índro vaḥ ṣárma yachatu | ugrá vaḥ santu bāhávo 'nādhṛishyá yáthāsatha || 13 || 23 ||

104.

Ásāvi sómaḥ puruhūta túbhyaṃ háribhyāṃ yajñám úpa yāhi tūyam | túbhyaṃ gíro vípravīrā iyānā dadhanvirá indra píbā sutásya || 1 | apsú dhūtásya harivaḥ píbehá nṛíbhiḥ sutásya jaṭháram pṛiṇasva | mimikshúr yám ádraya indra túbhyaṃ tébhir vardhasva mádam ukthavāhaḥ || 2 || prógrām pītíṃ vṛíshṇa iyarmi satyám prayaí sutásya haryaṣva túbhyam | índra dhénābhir ihá mādayasva dhībhír víṣvābhiḥ ṣácyā gṛiṇānáḥ || 3 || ūtí ṣacīvas táva vīryèṇa váyo dádhānā uṣíja ṛitajñáḥ | prajávad indra mánusho duroṇé tasthúr gṛiṇántaḥ sadhamádyāsaḥ || 4 || práṇītibhish ṭe haryaṣva sushṭóḥ sushumnásya pururúco jánāsaḥ | máṅhishṭhām ūtíṃ vitíre dádhānā stotára indra táva sūnṛítābhiḥ || 5 || 24 ||

úpa bráhmāṇi harivo háribhyāṃ sómasya yāhi pītáye

103, 9 bhuvana-cyavānām. 10 harshaya. vṛitra-han. 11 sám -ṛiteshu. tāḥ. avata. 12 prati-lobhayantī gṛihāṇá á°. párā ihi. prá ihi. aṅdhéna *etc.* X, 89, 15. 13 prá ita jáyata. ugrāḥ. anādhṛishyāḥ yáthā á°. — 104, 1 puru-hūta. vípra-vīrāḥ iyānāḥ dadhanviré. píba. 2 píba ihá. uktha-vāhaḥ. 3 prá u°. vṛishṇe. pra-yaí. hari-aṣva (5). 4 ṛita-jñāḥ. sadha-mādyāsaḥ. 5 práṇīti -bhiḥ te. su-stóḥ su-sumnásya puru-rúcaḥ. vi-tire dádhānaḥ.

sutásya | índra tvā yajñáḥ kshámamāṇam ānaḍ dāṣváñ asy adhvarásya praketáḥ || 6 || sahásravājam abhimātishāham sutéraṇam maghávānaṃ suvṛiktím | úpa bhūshanti gíro ápratītam índraṃ namasyā́ jaritúḥ pananta || 7 || saptā́po devíḥ suráṇā ámṛiktā yā́bhiḥ síndhum átara indra pūrbhít | navatíṃ srotyā́ náva ca srávantīr devébhyo gātúm mánushe ca vindaḥ || 8 || apó mahír abhíṣaster amuñcó 'jāgar āsv ádhi devá ékāḥ | índra yā́s tvā́ṃ vṛitratū́rye cakártha tā́bhir viṣvā́yus tanvàm pupushyāḥ || 9 || vīrényaḥ krátur índraḥ susastír utā́pi dhénā puruhūtám ītte | árdayad vṛitrám ákṛinod u lokáṃ sasāhé ṣakráḥ pṛítanā abhishṭíḥ || 10 || ṣunáṃ huvema maghávānam índram — || 11 || 25 ||

105.

Kadā́ vaso stotráṃ háryata áva ṣmaṣā́ rudhad vā́ḥ | dīrghā́ṃ sutáṃ vātā́pyāya || 1 || hárī yásya suyújā vívratā vér árvantā́nu ṣépā | ubhā́ rají ná keṣínā pátir dán || 2 || ápa yór índraḥ pā́paja ā́ márto ná ṣaṣramāṇó bibhīvā́n | ṣubhé yád yuyujé távishīvān || 3 || sácāyór índraṣ cárkṛisha ā́ñ upānasáḥ saparyán | nadáyor vívratayoḥ ṣū́ra índraḥ || 4 || ádhi yás tasthaú kéṣavantā vyácasvantā ná pushṭyaí | vanóti ṣíprābhyāṃ ṣipríṇīvān || 5 || 26 ||

prā́staud ṛishvaújā ṛishvébhis tatáksha ṣū́raḥ ṣávasā | ṛibhúr ná krátubhir mātaríṣvā || 6 || vájraṃ yáṣ cakré suhánāya dā́syave hirīmaṣó hírīmān | árutahanur ádbhutam ná rájaḥ || 7 || áva no vṛijinā́ ṣiṣīhy ṛicā́ vanemāṇṛícaḥ |

104, 6 pra-ketáḥ. 7 sahásra-vājam abhimāti-sáham suté-raṇam. su-vṛiktím. áprati-itam. namasyā́ḥ. 8 saptá ā́°. su-rā́ṇāḥ ámṛiktāḥ. pūḥ-bhít. srotyā́ḥ. 9 abhí-sasteḥ amuñcaḥ á°. vṛitra-tū́rye. viṣvá-āyuḥ. 10 su-sastíḥ utá ā́pi. puru-hūtám. sasahé. 11 = III, 31, 22. — 105, 1 vaso *iti*. háryate ā́ áva. vā́r *iti* vā́ḥ. 2 hárī *iti*. su-yújā ví-vratā. árvantā ánu. rají *iti*. 3 pā́paje. 4 sácā ā°. cárkṛishe ā́ upānasáḥ. ví-vratayoḥ. 6 prá a°. ṛishvá-ojāḥ. 7 su-hánāya. áruta-hanuḥ. 8 vanema a°.

nábrahmā yajñá ṛídhag jóshati tvé ‖ 8 ‖ ūrdhvá yát te tretínī bhūd yajñásya dhūrshú sádman | sajūr návaṃ svá-yaṣasaṃ sácāyóḥ ‖ 9 ‖ ṣriyé te príṣnir upasécanī bhūc chriyé dárvir arepáḥ | yáyā své pátre siñcása út ‖ 10 ‖ ṣatáṃ vā yád asurya práti tvā sumitrá itthástaud durmitrá itthástaut | ávo yád dasyuhátye kutsaputrám právo yád dasyuhátye kutsavatsám ‖ 11 ‖ [27] ‖

Pañcamo 'dhyāyaḥ.

106.

Ubhá u nūnáṃ tád íd arthayethe ví tanvāthe dhíyo vástrāpáscva | sadhrīcīná yátave prém ajīgaḥ sudíneva príksha á taṅsayethe ‖ 1 ‖ ushṭáreva phárvareshu ṣrayethe prāyogéva ṣvátryā ṣásur éthaḥ | dūtéva hí shṭhó yaṣásā jáneshu mápa sthātam mahishévāpánāt ‖ 2 ‖ sākaṃyújā ṣakúnásyeva pakshá paṣvéva citrá yájur á gamishṭam | agnír iva devayór dīdiváṅsā párijmāneva yajathaḥ purutrá ‖ 3 ‖ āpí vo asmé pitáreva putrógréva rucá nṛipátīva turyaí | íryeva pushṭyaí kiráṇeva bhujyaí ṣrushṭīváneva hávam á gamishṭam ‖ 4 ‖ váṅsageva pūsharyà ṣimbátā mitréva ṛitá ṣatárā ṣátapantā | vájevoccá váyasā gharmyeshṭhá méshevesha saparyà púrīshā ‖ 5 ‖ [1] ‖

ṣriṇyèva jarbhárī turpháritū naitoṣéva turphári parpharíkā | udanyajéva jémanā maderū tá me jaráyv ajáram ma-

---

105, 8 ná á°. tvé *iti*. 9 sa-jūḥ. svá-yaṣasam sácā ā°. 10 upa -sécanī bhūt ṣ°. siūcáse. 11 su-mitráḥ itthá a° duḥ-mitráḥ itthá a°. dasyu-hátye kutsa-putrám prá. āvo — dasyuhátye *galita*. kutsa -vatsám. — 106, 1 ubhaú. arthayethe *iti*. tanvāthe *iti*. vástrā apásā -iva. prá ūm ajīgar *iti* sudínā-iva. taṅsayethe *iti*. 2 ushṭárā-iva. ṣrayethe *iti* prāyogā-iva. á i° dūtá-iva. sthāḥ. má ápa. mahishá -iva ava-pānāt. 3 sākam-yújā ṣakunásya-iva. paṣvá-iva. párijmānā -iva. 4 āpí *iti*. asmé *iti* pitárā-iva putrá ugrá-iva. nṛipátīveti nṛipátī-iva. íryā-iva. kiráṇā-iva. ṣrushṭīvānā-iva. 5 váṅsagā-iva. mitrā-iva. vājā-iva uccá. gharmye-sthá méshā-iva i°. 6 ṣriṇyà -iva jarbhárī *iti* turpháritū *iti* naitoṣá-iva turphári *iti*. udanyajā-iva. maderū *iti*.

ráyu ‖ 6 ‖ pajréva cárcaraṃ járam maráyu* kshádmevárthe-shu tartarītha ugrā | ṛibhú nápat kharamajrā́ kharájrur vāyúr ná parpharat kshayad rayīṇā́m ‖ 7 ‖ gharméva mádhu jaṭhára sanérū bhágevitā turpharī phárivāram | pataréva cacarā́ candránirṇiñ mánaṛiñgā mananyà ná jágmī ‖ 8 ‖ bṛi-hánteva gambháreshu pratishṭhā́m pádeva gādhám tárate vidāthaḥ | kárṇeva ṣā́sur ánu hí smárāthó 'ṅseva no bha-jataṃ citrám ápnaḥ ‖ 9 ‖ āraṅgaréva mádhv érayethe sāra-ghéva gávi nīcínabāre | kīnáreva svédam āsishvidānā́ kshā́-mevorjā́ sūyavasā́t sacethe ‖ 10 ‖ ṛidhyáma stómaṃ sanu-yáma vā́jam ā́ no mántraṃ saráthehópa yātam | yáṣo ná pakvám mádhu góshv antár ā́ bhūtā́ṅṣo aṣvínoḥ kā́mam aprāḥ ‖ 11 ‖ 2 ‖

107.

Āvír abhūn máhi mā́ghonam eshāṃ víṣvaṃ jīvā́m tá-maso nír amoci | máhi jyótiḥ pitṛíbhir dattám ā́gād urúḥ pánthā dákshiṇāyā adarṣi ‖ 1 ‖ uccā́ diví dákshiṇāvanto aṣthur yé aṣvadā́ḥ sahá té sū́ryeṇa | hiraṇyadā́ amṛitatvám bhajante vāsodā́ḥ soma prá tiranta áyuḥ ‖ 2 ‖ daívī pūrtír dákshiṇā devayajyā́ ná kavāríbhyo nahí té priṇánti | áthā náraḥ práyatadakshiṇāso 'vadyabhiyā́ bahávaḥ priṇanti ‖ 3 ‖ ṣatádhāraṃ vāyúm arkā́m svarvídaṃ nṛicákshasas té abhí cakshate havíḥ | yé priṇánti prá ca yáchanti saṃgamé té dákshiṇāṃ duhate saptámātaram ‖ 4 ‖ dákshiṇāvān pra-

---

106, 7 pajrā́-iva. kshádma-iva á°. ṛibhū́ *iti* ná āpat. kharā -jruḥ. 8 gharmā́-iva. sanérū́ *iti* bhāge-avitā turpharī *iti* phárivā áram patarā́-iva. candrá-nirnik mánaḥ-riṅgā. jágmī *iti*. 9 bṛihántā -iva. prati-sthā́m pā́dā-iva. kárṇā-iva. smárāthaḥ áṅsā-iva. 10 āraṅgarā́-iva. ā́ īrayethe *iti* sāraghā́-iva. nīcína-bāre kīnā́rā-iva. ā-sisvidānā́ kshā́ma-iva ū° suyavasa-át sacethe *iti*. 11 sa-rátha ihá úpa. bhūtá-aṅsaḥ. — 107, 1 abhūt. ā́ a°. pánthāḥ. 2 aṣva-dā́ḥ. hiraṇya-dā́ḥ. vāsaḥ-dā́ḥ. tirante. 3 deva-yajyā́. kava-aribhyaḥ. átha. práyata-dakshiṇāsaḥ avadya-bhiyā́. 4 ṣatá-dhāram. svaḥ -vídam nṛi-cákshasaḥ. sam-gamé. saptá-mātaram.

thamó hūtá eti dákshiṇāvān grāmaṇír ágram eti | tám evá manye nṛipátiṃ jánānāṃ yáḥ prathamó dákshiṇām āviváya || 5 || 3 ||

tám evá ṛíshiṃ tám u brahmáṇam āhur yajñanyàṃ sāmagáṃ ukthaśásam | sá śukrásya tanvò veda tisró yáḥ prathamó dákshiṇayā rarádha || 6 || dákshiṇáśvaṃ dákshiṇā gáṃ dadāti dákshiṇā candrám utá yád dhíraṇyam | dákshiṇánnaṃ vanute yó na ātmá dákshiṇāṃ várma kṛiṇute vijānán || 7 || ná bhojá mamrur ná nyarthám īyur ná rishyanti ná vyathante ha bhojáḥ | idáṃ yád víśvam bhúvanaṃ svàś caitát sárvaṃ dákshiṇaibhyo dadāti || 8 || bhojá jigyuḥ surabhíṃ yónim ágre bhojá jigyur vadhvàṃ yá suvāsāḥ | bhojá jigyur antaḥpéyaṃ súrāyā bhojá jigyur yé áhūtāḥ prayánti || 9 || bhojáyáśvaṃ sám mṛijanty āśúm bhojáyāste kanyà śúmbhamānā | bhojásyedám pushkaríṇīva véśma párishkṛitaṃ devamānéva citrám || 10 || bhojám áśvāḥ sushṭhuváho vahanti suvṛíd rátho vartate dákshiṇāyāḥ | bhojáṃ devāso 'vatā bháreshu bhojáḥ śátrūn samanīkéshu jétā || 11 || 4 ||

108.

Kím ichántī sarámā prédám ānaḍ dūré hy ádhvā jágurih parācaíḥ | kásmédhitih ká páritakmyāsīt kathám rasáyā atarah páyāṅsi || 1 || índrasya dūtír ishitá carāmi mahá ichántī papayo nidhín vaḥ | atishkádo bhiyásā tán na āvat táthā rasáyā ataram páyāṅsi || 2 || kīdṛíñ índraḥ sarame

---

107, 5 grāma-níḥ. nṛi-pátim. ā-vivāya. 6 evá. yajña-nyàm sāma-gām uktha-sásam. 7 dákshiṇā á°. híraṇyam dákshiṇā á°. vi-jānán. 8 bhojāḥ. ni-arthám. svàr *iti* svàḥ ca e°. dákshiṇā e°. 9 bhojāḥ (4). su-vāsāḥ. antaḥ-péyam súrāyāḥ. pra-yánti. 10 bhojáya á°. bhojáya ā°. bhojásya i° pushkaríṇī-iva. pári-kṛitam devamānā-iva. 11 sushṭhu-vāhaḥ. su-vrít. avata. sam-anīkéshu. — 108, 1 prá i°. hí. kā asmé-hitiḥ. pári-takmyā ā°. 2 ni-dhín. ati-skádaḥ. tát.

ká dṛiṣīká yásyedáṃ dūtír ásaraḥ parākát | á ca gáchān mitrám enā dadhāmáthā gávāṃ gópatir no bhavāti || 3 || náhám táṃ veda dábhyaṃ dábhat sá yásyedáṃ dūtír ásaram parākát | ná táṃ gūhanti sravāto gabhīrá hatá índreṇa paṇayaḥ ṣayadhve || 4 || imá gávaḥ sarame yá aíchaḥ pári divó ántān subhage pátantī | kás ta enā áva sṛijād áyudhvy utásmákam áyudhā santi tigmá || 5 || 5 ||

asenyá vaḥ paṇayo vácāṅsy anishavyás tanvàḥ santu pāpíḥ | ádbṛishṭo va étavá astu pánthā bṛíhaspátir va ubhayá ná mṛiḷāt || 6 || ayáṃ nidhíḥ sarame ádribudhno góbhir áṣvebhir vásubhir nyṛìshṭaḥ | rákshanti tám paṇáyo yé sugopá réku padám álakam á jagantha || 7 || éhá gamann ṛíshayaḥ sómaṣitā ayásyo áṅgiraso návagvāḥ | tá etám ūrváṃ ví bhajanta gónām áthaitád vácaḥ paṇáyo vámann ít || 8 || evá ca tváṃ sarama ājagántha prábādhitā sáhasā daívyena | svásāraṃ tvā kṛiṇavai má púnar gā ápa te gávāṃ subhage bhajāma || 9 || náhám veda bhrātṛitvám nó svasṛitvám índro vidur áṅgirasaṣ ca ghorāḥ | gókāmā me achadayan yád áyam ápáta ita paṇayo várīyaḥ || 10 || dūrám ita paṇayo várīya úd gávo yantu minatír ṛiténa | bṛíhaspátir yá ávindan nígūḷhāḥ sómo grávāṇa ṛíshayaṣ ca víprāḥ || 11 || 6 ||

109.

Tè 'vadan prathamá brahmakilbishé 'kūpāraḥ saliló mātariṣvā | vīḷúharās tápa ugró mayobhúr ápo devíḥ prathamajá ṛiténa || 1 || sómo rājā prathamó brahmajāyám púnaḥ

108, 3 yásya i°. gáchāt. ena dadhāma átha. gó-patiḥ. 4 n. t. v. X, 27, 3. y. d. 3. gabhīrāḥ. 5 imāḥ. su-bhage (9). áyudhvī utá a°. 6 étavaí. pánthāḥ. 7 ni-dhíḥ. ádri-budhnaḥ. ni-rishṭaḥ. su-gopāḥ. 8 ā ihá. sóma-ṣitāḥ. náva-gvāḥ té. átha e°. 9 evá. sarame ā-jagántha prá-bādhitā. 10 ná a°. nó *iti*. gó-kāmāḥ. ápa á°. 11 ávindat ní-gūḷhāḥ. — 109, 1 té a° prathamāḥ brahma-kilbishé á°. vīḷú-harāḥ. mayaḥ-bhūḥ. prathama-jāḥ. 2 brahma-jāyām púnar *iti*.

práyachad áhṛiṇīyamānaḥ | anvartitā váruṇo mitrá āsīd agnír hótā hastagṛíhyā ninā́ya ‖ 2 ‖ hástenaivá grāhyà ādhír asyā brahmajāyéyám íti céd ávocan | ná dūtā́ya prahyè tastha eshā́ táthā rāshṭrám gupitám kshatríyasya ‖ 3 ‖ devā́ etásyām avadanta pū́rve saptarishā́yas tápase yé nishedúḥ | bhīmā́ jāyā́ brāhmaṇā́syópanītā durdhā́m dadhāti paramé vyòman ‖ 4 ‖ brahmacā́rī carati vévishad víshaḥ sá devā́nām bhavaty ékam áṅgam | téna jāyā́m ánv avindad bṛíhaspátiḥ sómena nītā́m juhvàm ná devā́ḥ ‖ 5 ‖ púnar vaí devā́ adaduḥ púnar manushyà utá | rā́jānaḥ satyám kṛiṇvānā́ brahmajāyā́m púnar daduḥ ‖ 6 ‖ punardáya brahmajāyā́m kṛitví devaír nikilbishám | ū́rjam pṛithivyā́ bhaktvā́yorugāyám úpāsate ‖ 7 ‖ 7 ‖

110.

Sámiddho adyá mánusho duroṇé devó devā́n yajasi jātavedaḥ | á ca váha mitramahas cikitvā́n tvā́m dūtā́ḥ kavír asi prácetāḥ ‖ 1 ‖ tánūnapāt pathá ṛitásya yā́nān mádhvā samañján svadayā sujihva | mánmāni dhībhír utá yajñā́m ṛindhán devatrā́ ca kṛiṇuhy adhvarā́m naḥ ‖ 2 ‖ ājúhvāna ídyo vándyas cā́ yāhy agne vásubhiḥ sajóshāḥ | tvā́m devā́nām asi yahva hótā sá enān yakshīshitó yájīyān ‖ 3 ‖ prācínam barhíḥ pradíśā pṛithivyā́ vástor asyā́ vṛijyate ágre áhnām | vy ù prathate vitarā́m várīyo devébhyo áditaye syonám ‖ 4 ‖ vyácasvatīr urviyā́ ví śrayantām pátibhyo ná jánayaḥ śúmbhamānāḥ | dévīr dvāro bṛihatīr viśvaminvā devébhyo bhavata suprāyaṇā́ḥ ‖ 5 ‖ 8 ‖

109, 2 prá a°. anu-artitā́. hasta-gṛíhya ā́. 3 hástena evá. ā-dhíḥ asyāḥ brahma-jāyā́ i°. ca ít. pra-hyè tasthe. 4 sapta -ṛisháyaḥ. ni-sedúḥ. brāhmaṇásya úpa-nītā duḥ-dhā́m. ví-oman. 5 brahma-cārī. 6 kṛiṇvānā́ḥ brahma-jāyā́m (7). 7 punaḥ-dā́ya. ni-kilbishám. pṛithivyā́ḥ bhaktvā́ya uru-gāyám úpa ā°. — 110, 1 sám -iddhaḥ. jāta-vedaḥ. mitra-mahaḥ. prá-cetāḥ. 2 tánū-napāt. sam -añján svadaya su-jihva. 3 ā-júhvānaḥ. ca ā́. sa-jóshāḥ. yakshi i°. 4 pra-díśā pṛithivyā́ḥ. asyā́ḥ. vy — várīyaḥ 124, 5. 5 viśvam -invāḥ. supra-ayanā́ḥ.

á sushváyantī yajaté úpāke ushásānáktā sadatāṃ ní yónau | divyé yóshaṇe bṛihatí surukmé ádhi śríyaṃ śukrapíśaṃ dádhāne || 6 || daívyā hótārā prathamá suvácā mímānā yajñám mánusho yájadhyai | pracodáyantā vidátheshu kārú prācínaṃ jyótiḥ pradíśā diśántā || 7 || á no yajñám bhāratī túyam etv íḷā manushvád ihá cetáyantī | tisró devír barhír édáṃ syonáṃ sárasvatī svápasaḥ sadantu || 8 || yá imé dyávāpṛithiví jánitrī rūpaír ápiṅśad bhúvanāni víśvā | tám adyá hotar ishitó yájīyān devám tváshṭāram ihá yakshi vidván || 9 || upávasṛija tmányā samañján devánām pátha ṛituthá havíṅshi | vánaspátiḥ śamitá devó agníḥ svádantu havyám mádhunā ghṛiténa || 10 || sadyó jātó vy àmimīta yajñám agnír devánām abhavat purogáḥ | asyá hótuḥ pradíśy ṛitásya vācí svāhākṛitaṃ havír adantu devāḥ || 11 || 9 ||

111.

Mánīshiṇaḥ prá bharadhvam manīshāṃ yáthā-yathā matáyaḥ sánti nṛiṇám | índraṃ satyaír érayāmā kṛitébhiḥ sá hí vīró girvaṇasyúr vídānaḥ || 1 || ṛitásya hí sádaso dhītír ádyaut sáṃ gārshṭeyó vṛishabhó góbhir ānaṭ | úd atishṭhat tavishéṇā ráveṇa mahánti cit sáṃ vivyācā rájāṅsi || 2 || índraḥ kíla śrútyā asyá veda sá hí jishṇúḥ pathikṛít sūryāya | án ménāṃ kṛiṇvánn ácyuto bhúvad góḥ pátir diváḥ sanajá ápratītaḥ || 3 || índro mahná maható arṇavásya vratáminād áṅgirobhir gṛiṇānáḥ | purūṇi cin ní tatānā rájāṅsi dādhāra yó dharúṇaṃ satyátātā || 4 || índro diváḥ pratimá-

---

110, 6 susváyantī *iti* yajaté *iti* úpāke *iti*. u. s. n. y. X, 70, 6. divyé *iti* yóshaṇe *iti* bṛihatí *iti* surukmé *iti* su-rukmé. śukra-píśam dádhāne *iti*. 7 d. h. p. III, 4, 7. su-vácā. pra-codáyantā. kārū *iti*. pra-díśā. 8 á idám. su-ápasaḥ. 9 imé *iti* dyávāpṛithiví *iti* jánitrī *iti*. 10 upa-ávasṛija. sam-añján. 11 ví a°. puraḥ -gāḥ. pra-díśi. svāhā-kṛitam. — 111, 1 á īrayāma. 2 tavishéṇa. vivyāca. 3 śrútyai. pathi-kṛít. át. sana-jāḥ áprati-itaḥ. 4 í. m. m. a. X, 67, 12. vratá a°. cit. tatāna. 5 prati-mánam.

nam pṛithivyā́ víṣvā veda sávanā hánti ṣúshṇam | mahī́ṃ cid dyā́m ā́tanot sū́ryeṇa cāskámbha cit kámbhanena skábhīyān || 5 || 10 ||

vájreṇa hí vṛitrahā́ vṛitrám ástar ádevasya ṣū́ṣuvānasya māyā́ḥ | ví dhṛishṇo átra dhṛishatā́ jaghanthā́thābhavo maghavan bāhvòjāḥ || 6 || sácanta yád ushásaḥ sū́ryeṇa citrā́m asya ketávo rā́m avindan | ā́ yán nákshatraṃ dádṛiṣe divó ná púnar yató nákir addhā́ nú veda || 7 || dūráṃ kíla prathamā́ jagmur āsām índrasya yā́ḥ prasavé sasrúr ā́paḥ | kvà svid ágraṃ kvà budhná āsām ā́po mádhyaṃ kvà vo nūnám ántaḥ || 8 || sṛijáḥ síndhūñr áhinā jagrasānā́ñ ā́d íd etā́ḥ prá vivijre javéna | múmukshamāṇā utá yā́ mumucré 'dhéd etā́ ná ramante nítiktāḥ || 9 || sadhrī́cīḥ síndhum uṣatī́r ivāyan sanā́j jārá āritáḥ pūrbhíd āsām | ástam ā́ te pā́rthivā vásūny asmé jagmuḥ sūnṛítā indra pūrvī́ḥ || 10 || 11 ||

112.

Índra píba pratikāmáṃ sutásya prātaḥsāvás táva hí pūrvápītiḥ | hárshasva hántave ṣūra ṣátrūn ukthébhish te vīryā̀ prá bravāma || 1 || yás te rátho mánaso jávīyān éndra téna somapéyāya yāhi | tū́yam ā́ te hárayaḥ prá dravantu yébhir yā́si vṛíshabhir mándamānaḥ || 2 || háritvatā várcasā sū́ryasya ṣréshṭhai rūpaís tanvàṃ sparṣayasva | asmā́bhir indra sákhibhir huvānáḥ sadhrīcīnó mādayasvā nishádya || 3 || yásya tyát te mahimā́nam mádeshv imé mahī́ ródasī nā́viviktām | tád óka ā́ háribhir indra yuktaíḥ priyébhir

---

111, 5 pṛithivyā́ḥ. ā́ a°. skámbhanena. 6 vṛitra-hā́. dhṛishṇo *iti*. jaghantha átha a°. bāhú-ojāḥ. 7 yát. 8 prathamā́ḥ. pra-savé. 9 yā́ḥ. ádha ít etā́ḥ. ní-tiktāḥ. 10 uṣatī́ḥ-iva ā°. sanā́t. pūḥ-bhít. asmé *iti*. — 112, 1 prati-kāmám. prātaḥ-sāváḥ. pūrvá-pītiḥ. ukthébhiḥ te. 2 ā́ i°. soma-péyāya. 3 háritvatā. ṣréshṭhaiḥ. mādayasva ni-sádya. 4 imé *iti* mahī́ *iti* ródasī *iti* ná á°.

yāhi priyám ánnam ácha || 4 || yásya ṣáṣvat papiváñ indra ṣátrūn anānukṛityā ráṇyā cakártha | sá te púraṃdhiṃ távishīm iyarti sá te mádāya sutá indra sómaḥ || 5 || 12 ||

idáṃ te pátraṃ sánavittam indra píbā sómam enā ṣatakrato | pūrṇá āhāvó madirásya mádhvo yáṃ víṣva íd abhiháryanti devāḥ || 6 || ví hí tvām indra purudhā jánāso hitáprayaso vṛishabha hváyante | asmākam te mádhumattamānīmā bhuvan sávanā téshu harya || 7 || prá ta indra pūrvyāṇi prā nūnáṃ vīryā vocam prathamā kṛitāni | satīnámanyur aṣrathāyo ádriṃ suvedanām akṛiṇor bráhmaṇe gām || 8 || ní shú sīda gaṇapate gaṇéshu tvām āhur vípratamaṃ kavīnām | ná ṛité tvát kriyate kíṃ canāré mahām arkám maghavañ citrám arca || 9 || abhikhyā no maghavan nādhamānān sákhe bodhí vasupate sákhīnām | ráṇaṃ kṛidhi raṇakṛit satyaṣushmābhakte cid ā bhajā rāyé 'asmān || 10 || 13 ||

Navamo 'nuvākaḥ.

113.

Tám asya dyāvāpṛithiví sácetasā víṣvebhir devaír ánu ṣúshmam āvatām | yád aít kṛiṇvānó mahimánam indriyám pītví sómasya krátumāñ avardhata || 1 || tám asya víshṇur mahimánam ójasāṅṣúṃ dadhanvān mádhuno ví rapṣate | devébhir índro maghávā sayávabhir vṛitráṃ jaghanvāñ abhavad váreṇyaḥ || 2 || vṛitréṇa yád áhinā bíbhrad āyudhā samásthithā yudháye ṣáṅsam āvíde | víṣve te átra marútaḥ sahá tmánávardhann ugra mahimánam indriyám || 3 || jajñāná

112, 5 ananu-kṛityā. púram-dhim. 6 sána-vittam. píba. ṣatakrato *iti* ṣata-krato. ā-hāvāḥ. víṣve. abhi-háryanti. 7 hitá-prayasaḥ. mádhumat-tamāni imā. 8 te. satīná-manyuḥ aṣrathayaḥ. su-vedanām. 9 sú. gaṇa-pate. ná. caná āré. 10 abhi-khyā. vasu-pate. raṇa-kṛit satya-ṣushma á°. bhaja. — 113, 1 dyāvāpṛithiví *iti* (5) sá-cetasā. 2 ójasā a°. sayā́va-bhiḥ. 3 sam-ásthithāḥ. ā-víde. tmánā á°.

evá vy àbādhata spṛídhaḥ práṇasyad vīró abhí paúṅsyaṃ ráṇam | ávṛiṣcad ádrim áva sasyádaḥ sṛijad ástabhnān nákaṃ svapasyáyā pṛithúm || 4 || ád índraḥ satrá távishīr apatyata váriyo dyávāpṛithiví abādhata | ávābharad dhṛishitó vájram āyasáṃ ṣévam mitráya váruṇāya dāṣúshe || 5 || 14 ||

índrasyátra távishībhyo virapṣína ṛighāyató araṅhayanta manyáve | vṛitráṃ yád ugró vy ávṛiṣcad ójasāpó bíbhratam támasā párīvṛitam || 6 || yá vīryāṇi prathamáni kártvā mahitvébhir yátamānau samīyátuḥ | dhvāntáṃ támó 'va dadhvase hatá índro mahná pūrváhūtāv apatyata || 7 || víṣve devāso ádha vṛíshṇyāni té 'vardhayan sómavatyā vacasyáyā | raddháṃ vṛitrám áhim índrasya hánmanāgnír ná jámbhais tṛishv ánnam āvayat || 8 || bhúri dákshebhir vacanébhir ṛíkvabhiḥ sakhyébhiḥ sakhyáni prá vocata | índro dhúnim ca cúmurim ca dambháyaṅ chraddhāmanasyá ṣṛiṇute dabhítaye || 9 || tvám purūṇy á bharā svāṣvyā yébhir máṅsai nivácanāni ṣáṅsan | sugébhir víṣvā duritá tarema vidó shú ṇa urviyá gādhám adyá || 10 || 15 ||

114.

Gharmá sámantā trivṛítaṃ vy àpatus táyor júshṭim mātaríṣvā jagāma | divás páyo dídhishāṇā aveshan vidúr devāḥ sahásāmānam arkám || 1 || tisró deshṭrāya nírṛitīr úpāsate dīrghaṣrúto ví hí jānánti váhnayaḥ | tāsāṃ ní cikyuḥ kaváyo nidānam páreshu yá gúhyeshu vratéshu || 2 || cátush-

---

113, 4 ví a°. prá a°. sa-syádaḥ. astabhnāt. su-apasyáyā. 5 áva a°. 6 índrasya á°. vi-rapṣínaḥ. ví. ójasā a°. pári-vṛitam. 7 sam-īyátuḥ. támaḥ áva. haté. pūrvá-hūtau. 8 te á°. hánmanā a°. tṛishú. 9 ṣraddhā-manasyá. 10 bhara su-áṣvyā. ni-vácanāni. su-gébhiḥ. duḥ-itá. vidó *iti* sú naḥ. — 114, 1 sám-antā tri-vṛítam ví ā°. saha-sāmānam. 2 níḥ-ṛitīḥ úpa ā° dīrgha-ṣrútaḥ. ni-dānam. yáḥ. 3 cátuḥ-kapardā.

kapardā yuvatíḥ supéśā ghṛitápratīkā vayúnāni vaste | tásyām suparṇā́ vṛíshaṇā ní shedatur yátra devā́ dadhiré bhāgadhéyam || 3 || ékaḥ suparṇáḥ sá samudrám ā́ viveśa sá idáṃ víśvam bhúvanaṃ ví cashṭe | tám pā́kena mánasāpaśyam ántitas tám mātā́ relhi sá u relhi mātáram || 4 || suparṇám víprāḥ kaváyo vácobhir ékaṃ sántam bahudhā́ kalpayanti | chándāṅsi ca dádhato adhvaréshu gráhān sómasya mimate dvádaśa || 5 || 16 ||

shaṭtriṅśáṅś ca catúraḥ kalpáyantaś chándāṅsi ca dádhata ādvādaśám | yajñáṃ vimáya kaváyo manīshá ṛiksāmábhyām prá rátham vartayanti || 6 || cáturdaśānyé mahimáno asya tám dhírā vācā́ prá ṇayanti saptá | ápnānaṃ tīrthám ká ihá prá vocad yéna pathā́ prapíbante sutásya || 7 || sahasradhā́ pañcadaśány ukthā́ yā́vad dyā́vāpṛithiví távad ít tát | sahasradhā́ mahimánaḥ sahásraṃ yā́vad bráhma víshṭhitam távatī vā́k || 8 || káś chándasāṃ yógam ā́ veda dhíraḥ kó dhíshṇyām práti vā́cam papā́da | kám ṛitvíjām ashṭamáṃ śúram āhur hárī índrasya ní cikāya káḥ svit || 9 || bhū́myā ántam páry éke caranti ráthasya dhū́rshú yuktā́so asthuḥ | śrámasya dāyáṃ ví bhajanty ebhyo yadā́ yamó bhávati harmyé hitáḥ || 10 || 17 ||

115.

Citrá íc chíśos táruṇasya vakshátho ná yó mātárāv apyéti dhátave | anūdhā́ yádi jíjanad ádhā ca nú vavákśa sadyó máhi dūtyàṃ cáran || 1 || agnír ha nā́ma dhāyi dánn apástamaḥ sáṃ yó vánā yuváte bhásmanā datā́ | abhipra-

---

114, 3 su-péśāḥ ghṛitá-pratīkā. su-parṇā́... sedatuḥ. devā́ḥ. bhāga-dhéyam. 4 su-parṇáḥ. mánasā a°. 5 su-parṇám. 6 shaṭ-triṅśā́n. ā-dvādaśám. vi-māya. manīshā́ ṛik-sāmā́bhyām. 7 cátuḥ-daśa a°. dhīrāḥ. nayanti. pra-píbante. 8 pañca-daśā́ni. dyā́vāpṛithiví *iti*. ví-sthitam. 9 hárī *iti*. — 115, 1 ít ṣ°. api-éti. anūdhā́ḥ. ádha. 2 abhi-pramúrā.

múrā juhvā svadhvará inó ná próthamāno yávase vṛíshā ‖ 2 ‖ tám vo vím ná drushádam devám ándhasa índum próthantam pravápantam arṇavám | āsā́ váhnim ná ṣocíshā virapsínam máhivratam ná sarájantam ádhvanaḥ ‖ 3 ‖ ví yásya te jrayasānásyājara dhákshor ná vā́tāḥ pári sánty ácyutāḥ | á raṇváso yúyudhayo ná satvanā́m tritā́m naṣanta prá ṣishánta ishṭáye ‖ 4 ‖ sá íd agníḥ káṇvatamaḥ káṇvasakhāryáḥ párasyāntarasya tárushaḥ | agníḥ pātu gṛiṇató agníḥ sūrín agnír dadātu téshām ávo naḥ ‖ 5 ‖ 18 ‖

vājíntamāya sáhyase supitrya tṛishú cyávāno ánu jātávedase | anudré cid yó dhṛishatā́ váram saté mahíntamāya dhánvanéd avishyaté ‖ 6 ‖ evā́gnír mártaiḥ sahá sūríbhir vásu shṭave sáhasaḥ sūnáro nṛíbhiḥ | mitráso ná yé súdhitā ṛitāyávo dyā́vo ná dyumnaír abhí sánti mā́nushān ‖ 7 ‖ úrjo napāt sahasāvann íti tvopastutásya vandate vṛíshā vā́k | tvā́m ṣtoshāma tváyā suvī́rā drāghīya áyuḥ prataráṃ dádhānāḥ ‖ 8 ‖ íti tvāgne vṛishṭihávyasya putrā́ upastutása ṛíshayo 'vocan | tā́ṅṣ ca pāhí gṛiṇatā́ṣ ca sūrín váshaḍ váshaḷ íty ūrdhváso anakshan námo náma íty ūrdhváso anakshan ‖ 9 ‖ 19 ‖

116.

Píbā sómam mahatá indriyā́ya píbā vṛitrā́ya hántave ṣavishṭha | píba rāyé ṣávase hūyámānaḥ píba mádhvas tripā́d indrā́ vṛishasva ‖ 1 ‖ asyá piba kshumátaḥ prásthitasyéndra sómasya váram ā́ sutásya | svastidā́ mánasā mādayasvārvācīnó reváte saúbhagāya ‖ 2 ‖ mamáttu tvā divyáḥ

115, 2 su-adhvaráḥ. 3 dru-sádam. pra-vápantam. vi-rapsínam máhi-vratam. 4 jrayasānásya a°. 5 káṇva-sakhā. aryáḥ — tárushaḥ VI, 15, 3. 6 su-pitrya. jātá-vedase. dhánvanā ít. 7 evá a°. vásuḥ-stave. sú-dhitāḥ ṛita-yávaḥ. 8 tvā upa-stutásya. tvā́m *etc.* 53, 11. 9 tvā a° vṛishṭi-hávyasya. upa-stutā́saḥ. — 116, 1 píba (2). mahaté. indra ā́. 2 prá-sthitasya í°. svasti-dā́ḥ. mādayasva a°.

sóma indra mamáttu yáḥ sūyáte párthiveshu | mamáttu yéna várivaḥ cakártha mamáttu yéna niriṇási śátrūn || 3 || á dvibárhā aminó yātv índro vṛíshā háribhyām párishiktam ándhaḥ | gávy á sutásya prábhṛitasya mádhvaḥ satrá khédām aruṣahá vṛishasva || 4 || ní tigmáni bhrāśáyan bhráśyāny áva sthirá tanuhi yātujúnām | ugráya te sáho bálam dadāmi pratítyā śátrūn vigadéshu vṛiśca || 5 || [20] ||

vy àryá indra tanuhi śrávāṅsy ója sthiréva dhánvano 'bhímātīḥ | asmadryàg vāvṛidhānáḥ sáhobhir ánibhṛishṭas tanvàm vāvṛidhasva || 6 || idáṃ havír maghavan túbhyaṃ rātám práti samrāḷ áhṛiṇāno gṛibhāya | túbhyaṃ sutó maghavan túbhyam pakvò 'ddhìndra píba ca prásthitasya || 7 || addhíd indra prásthitemá haviṅshi cáno dadhishva pacatótá sómam | práyasvantaḥ práti haryāmasi tvā satyáḥ santu yájamānasya kámāḥ || 8 || préndrāgníbhyām suvacasyám iyarmi síndhāv iva prérayam návam arkaíḥ | áyā iva pári caranti devá yé asmábhyaṃ dhanadá udbhídaś ca || 9 || [21] ||

117.

Ná vá u devāḥ kshúdham íd vadhám dadur utāśitam úpa gachanti mṛityávaḥ | utó rayíḥ pṛiṇató nópa dasyaty utāpṛiṇan marditāram ná vindate || 1 || yá ādhráya cakamānáya pitvó 'nnavān sán raphitāyopajagmúshe | sthirám mánaḥ kṛiṇuté sévate purótó cit sá marditāram ná vindate || 2 || sá íd bhojó yó gṛiháve dádāty ánnakāmāya cárate kṛiśáya | áram asmai bhavati yámahūtā utáparíshu kṛiṇute

---

116, 3 ni-riṇási. 4 dvi-bárhāḥ. pári-siktam. prá-bhṛitasya. aruṣa-hā ā. 5 á. s. t. y. IV, 4, 5. prati-ítya. vi-gadéshu. 6 ví a°. ójaḥ sthirā-iva. abhí-mātīḥ. vavṛidhānáḥ. áni-bhṛishṭaḥ. vavṛidhasva. 7 sam-rāṭ. pakváḥ addhí i°. prá-sthitasya. 8 addhí ít. prá-sthitā i°. pacatā utá. 9 prá i° su-vacasyām. prá i°. devāḥ. dhana-dāḥ ud-bhídaḥ. — 117, 1 vaí. utá ā°. utó *iti*. ná úpa. utá á°. 2 ánna-vān. raphitāya upa-jagmúshe. purā utó *iti*. 3 ánna-kāmāya. yáma-hūtau utá a°.

sákhāyam || 3 || ná sá sákhā yó ná dádāti sákhye sacābhúve sácamānāya pitváḥ | ápāsmāt préyān ná tád óko asti pṛiṇántam anyám áraṇam cid ichet || 4 || pṛiṇīyād ín nádhamānāya távyān drághīyāṅsam ánu paśyeta pánthām | ó hí vártante ráthyeva cakrányám-anyam úpa tishṭhanta ráyaḥ || 5 || 22 ||

mógham ánnam vindate ápracetāḥ satyám bravīmi vadhá ít sá tásya | nāryamáṇam púshyati nó sákhāyam kévalāgho bhavati kevalādí || 6 || kṛishánn ít phála áśitam kṛiṇoti yánn ádhvānam ápa vṛiṅkte carítraiḥ | vádan brahmávadato vánīyān pṛiṇánn āpír ápṛiṇantam abhí shyāt || 7 || ékapād bhúyo dvipádo ví cakrame dvipát tripádam abhy èti paścát | cátushpād eti dvipádām abhisvaré sampáśyan paṅktír upatíshṭhamānaḥ || 8 || samaú cid dhástau ná samám vivishṭaḥ sammātárā cin ná samám duhāte | yamáyoś cin ná sámā vīryāṇi jñātí cit sántau ná samám pṛiṇītaḥ || 9 || 23 ||

118.

Ágne háṅsi ny àtríṇam dídyan mártyeshv á | své kshāye śucivrata || 1 || út tishṭhasi svāhuto ghṛitáni práti modase | yát tvā srúcaḥ samásthiran || 2 || sá áhuto ví rocate 'gnír īḷényo girá | srucá prátīkam ajyate || 3 || ghṛiténāgníḥ sám ajyate mádhupratīka áhutaḥ | rócamāno vibhávasuḥ || 4 || járamāṇaḥ sám idhyase devébhyo havyavāhana | tám tvā havanta mártyāḥ || 5 || 24 ||

117, 4 sacā-bhúve. ápa a° prá iyāt. 5 ít. ó *iti*. ráthyā-iva cakrā a°. 6 ápra-cetāḥ. ná a°. nó *iti*. kévala-aghaḥ. kevala-ādí. 7 brahmā á°. syāt. 8 éka-pāt. dvi-pádaḥ. dvi-pāt tri-pádam abhí eti. cátuḥ-pāt. dvi-pádām abhi-svaré sam-páśyan. upa-tíshṭhamānaḥ. 9 hástau. sam-mātárā cit. duhāte *iti*. cit. jñātí *iti*. — 118, 1 ní a° dídyat. śuci-vrata. 2 sú-āhutaḥ. sam-ásthiran. 3 ā-hutaḥ (4). 4 ghṛiténa a° (6). mádhu-pratīkaḥ. vibhā-vasuḥ. 5 havya-vahana.

tám martā ámartyam ghṛiténāgním saparyata | ádābhyam gṛihápatim || 6 || ádābhyena socíshāgne rákshas tvám daha | gopā́ ṛitásya dīdihi || 7 || sá tvám agne prátīkena práty osha yā́tudhānyàḥ | urukshā́yeshu dídyat || 8 || tám tvā gīrbhír urukshā́yā havyavā́ham sám īdhire | yájishṭham mánushe jáne || 9 || 25 ||

119.

Íti vā́ íti me máno gā́m á́svam sanuyām íti | kuvít sómasyāpām íti || 1 || prá vātā iva dódhata ún mā pītā́ ayaṅsata | kuvít — || 2 || ún mā pītā́ ayaṅsata rátham á́svā ivā́ṣávaḥ | kuvít — || 3 || úpa mā matír asthita vā́ṣrā́ putrám iva priyám | kuvít — || 4 || aháṃ táshṭeva vandhúram páry acāmi hṛidā́ matím | kuvít — || 5 || nahí me akshipác canā́chāntsuḥ páñca kṛishṭáyaḥ | kuvít — || 6 || 26 ||

nahí me ródasī ubhé anyám pakshám caná práti | kuvít — || 7 || abhí dyā́m mahiná bhuvam abhīmā́m pṛithivím mahím | kuvít — || 8 || hántāhám pṛithivím imā́m ní dadhānīhá vehá vā | kuvít — || 9 || oshám ít pṛithivím aháṃ jaṅghánānīhá vehá vā | kuvít — || 10 || diví me anyáḥ pakshò 'dhó anyám acīkṛisham | kuvít — || 11 || ahám asmi mahāmahò 'bhinabhyám údīshitaḥ | kuvít — || 12 || gṛihó yāmy áraṃkṛito devébhyo havyavā́hanaḥ | kuvít — || 13 || 27 ||

Shashṭho 'dhyāyaḥ.

120.

Tád íd āsa bhúvaneshu jyéshṭham yáto jajñā́ ugrás tve-

118, 6 gṛihá-patim. 7 socishā́ á°. 8 yātu-dhānyàḥ uru-kshā́yeshu. 9 uru-kshā́yāḥ havya-vā́ham. — 119, 1 vaí. sómasya á°. 2 út. 3 ú. m. p. a. 2. á́svāḥ-iva ā°. 5 táshṭā-iva. 6 akshi-pát caná á°. 7 ródasī *iti* ubhé *iti*. 8 abhí i°. 9 hánta a°. dadhāni ihá vā ihá. 10 jaṅghánāni. i. v. v. 9. 11 pakshā́ḥ a°. 12 mahā-mahā́ḥ abhi-nabhyám út-īshitaḥ. 13 áram-kṛitaḥ. havya-vā́hanaḥ. — 120, 1 jajñé. tveshá-nṛimṇaḥ.

shánṛimṇaḥ | sadyó jajñānó ní riṇāti śátrūn ánu yáṃ víśve mádanty úmāḥ || 1 || vāvṛidhānáḥ śávasā bhúryojāḥ śátrur dāsáya bhiyásaṃ dadhāti | ávyanac ca vyanác ca sásni sáṃ te navanta prábhṛitā mádeshu || 2 || tvé krátum ápi vṛiñjanti víśve dvír yád eté trír bhávanty úmāḥ | svādóḥ svádīyaḥ svādúnā sṛijā sám adáḥ sú mádhu mádhunābhí yodhīḥ || 3 || íti cid dhí tvā dhánā jáyantam máde-made anumádanti víprāḥ | ójīyo dhṛishṇo sthirám á tanushva má tvā dabhan yātudhánā durévāḥ || 4 || tváyā vayáṃ śāśadmahe ráṇeshu prapáśyanto yudhényāni bhúri | codáyāmi ta áyudhā vácobhiḥ sáṃ te śiśāmi bráhmaṇā váyāṅsi || 5 || 1 ||

stushéyyam puruvárpasam ṛíbhvam inátamam āptyám āptyánām | á darshate śávasā saptá dánūn prá sākshate pratimánāni bhúri || 6 || ní tád dadhishé 'varam páraṃ ca yásminn ávithávasā duroṇé | á mātárā sthāpayase jigatnú áta inoshi kárvarā purúṇi || 7 || imá bráhma bṛihádivo vivaktíndrāya śūshám agriyáḥ svarshāḥ | mahó gotrásya kshayati svarájo dúraś ca víśvā avṛiṇod ápa svāḥ || 8 || evá mahán bṛihádivo átharvávocat svàṃ tanvàm índram evá | svásāro mātaríbhvarīr aiprá hinvánti ca śávasā vardháyanti ca || 9 || 2 ||

121.

Hiraṇyagarbháḥ sám avartatágre bhūtásya jātáḥ pátir éka āsīt | sá dādhāra pṛithivíṃ dyám utémáṃ kásmai devāya havíshā vidhema || 1 || yá ātmadá baladá yásya víśva

---

120, 2 vavṛidhānáḥ. bhúri-ojāḥ. ávi-anat. vi-anát. prá-bhṛitā. 3 tvé *iti*. śṛija. mádhunā a°. 4 hí. anu-mádanti. dhṛishṇo *iti*. yātu-dhānāḥ duḥ-évāḥ. 5 pra-pásyantaḥ. te. 6 puru-várpasam. prati-mānāni. 7 dadhishe á°. ávitha á°. jigatnú *iti*. 8 bṛihát -divaḥ (9) vivakti í°. svaḥ-sāḥ. sva-rājaḥ. dúraś *etc.* III, 3, 21. 9 evá. átharvā á°. aiprāḥ. — 121, 1 hiraṇya-garbháḥ. avartata á°. utá i°. 2 ātma-dāḥ bala-dāḥ. víśve.

upásate prasíshaṃ yásya devấḥ | yásya chāyấmṛítaṃ yásya mṛityúḥ kásmai devấya havíshā vidhema || 2 || yáḥ prāṇató nimisható mahitvaíka íd rấjā jágato babhūva | yá íṣe asyá dvipádaṣ cátushpadaḥ kásmai devấya havíshā vidhema || 3 || yásyemé himávanto mahitvấ yásya samudráṃ rasáyā sahấhúḥ | yásyemấḥ pradíṣo yásya bāhū́ kásmai devấya havíshā vidhema || 4 || yéna dyaúr ugrấ pṛithiví ca dṛilhấ yéna svà stabhitáṃ yéna nấkaḥ | yó antárikshe rájaso vimấnaḥ kásmai devấya havíshā vidhema || 5 || [3] ||.

yáṃ krándasī ávasā tastabhāné abhy aíkshetām mánasā réjamāne | yátrấdhi sū́ra údito vibhấti kásmai devấya havíshā vidhema || 6 || ấpo ha yád bṛihatír víṣvam ấyan gárbhaṃ dádhānā janáyantīr agním | táto devấnāṃ sám avartatấsur ékaḥ kásmai devấya havíshā vidhema || 7 || yáṣ cid ấpo mahinấ paryápaṣyad dákshaṃ dádhānā janáyantīr yajñám | yó devéshv ádhi devá éka ấsīt kásmai devấya havíshā vidhema || 8 || mấ no hiṅsīj janitấ yáḥ pṛithivyấ yó vā dívaṃ satyádharmā jajấna | yáṣ cāpáṣ candrấ bṛihatír jajấna kásmai devấya havíshā vidhema || 9 || prájāpate ná tvád etấny anyó víṣvā jātáni pári tấ babhūva | yátkāmās te juhumás tán no astu vayáṃ syāma pátayo rayīṇấm || 10 || [4] ||

122.

Vásuṃ ná citrámahasaṃ gṛiṇīshe vāmáṃ ṣévam átithim advisheṇyám | sá rāsate ṣurúdho viṣvádhāyaso 'gnír hótā gṛihápatiḥ suvíryam || 1 || jushāṇó agne práti harya me váco

---

121, 2 upa-āsate pra-ṣíṣham. chāyā́ a°. 3 prāṇatáḥ ni-mishatáḥ mahi-tvā́ é°. dvi-pádaḥ cátuḥ-padaḥ. 4 yásya imé. sahá ā° yásya imấḥ pra-díṣaḥ. bāhū́ *iti*. 5 svàr *iti* svàḥ. vi-mấnaḥ. 6 krándasī *iti*. tastabhāné *iti* abhí. réjamāne *iti*-yátra á°. út-itaḥ vi-bhấti. 7 dádhānāḥ. avartata á°. 8 pari-ápaṣyat. dádhānāḥ. 9 hiṅsīt. pṛithivyấḥ. satyá-dharmā. ca a° candrấḥ. 10 *Im pada nicht abgetheilt. Vergleiche* VII, 59, 12. — 122, 1 citrá-mahasam. viṣvá-dhāyasaḥ. gṛihá-patiḥ su-víryam.

víṣvāni vidvấn vayúnāni sukrato | ghṛítanirṇig bráhmaṇe gātúm éraya táva devấ ajanayann ánu vratám || 2 || saptá dhấmāni pariyánn ámartyo dấṣad dāṣúshe sukṛíte māmahasva | suvíreṇa rayíṇāgne svābhúvā yás ta ấnaṭ samídhā tám jushasva || 3 || yajñásya ketúm prathamám puróhitaṃ havíshmanta īlate saptá vājínam | sṛiṇvántam agníṃ ghṛitáprishṭham ukshấṇam priṇántaṃ devám priṇaté suvíryam || 4 || tváṃ dūtáḥ prathamó váreṇyaḥ sá hūyámāno amṛítāya mātsva | tvấm marjayan marúto dāṣúsho gṛihé tváṃ stómebhir bhṛígavo ví rurucuḥ || 5 || 5 ||

ísham duhán sudúghām viṣvádhāyasaṃ yajñapríye yájamānāya sukrato | ágne ghṛitásnuṣ trír ṛitáni dídyad vartír yajñám pariyán sukratūyase || 6 || tvấm íd asyấ usháso vyùshṭishu dūtáṃ kṛiṇvānấ ayajanta mấnushāḥ | tvấṃ devấ mahayáyyāya vāvṛidhur ájyam agne nimṛijánto adhvaré || 7 || ní tvā vásishṭhā ahvanta vājínaṃ gṛiṇánto agne vidátheshu vedhásaḥ | rāyás póshaṃ yájamāneshu dhāraya yūyám pāta svastíbhiḥ sádā naḥ || 8 || 6 ||

123.

Ayáṃ venáṣ codayat pṛiṣnigarbhā jyótirjarāyū rájaso vimấne | imám apấṃ saṃgamé sūryasya śíśuṃ ná víprā matíbhī rihanti || 1 || samudrád ūrmím úd iyarti venó nabhojấḥ pṛishṭhám haryatásya darśi | ṛitásya sấnāv ádhi vishṭápi bhrấṭ samānáṃ yónim abhy ànūshata vrấḥ || 2 || samānám pūrvír abhí vāvaśānấs tíshṭhan vatsásya mātáraḥ

122, 2 sukrato *iti* su-krato (6) ghṛíta-nirnik. ấ 1°. 3 pari -yán (6). su-kṛíte ma° su-víreṇa rayíṇā a° su-ābhúvā. te. sam-ídha. 4 y. k. p. p. IV, 11, 2. ghṛitá-pṛishṭham. su-víryam. 6 su-dúghām viṣvá-dhāyasam yajña-príye. ghṛitá-snuḥ. sukratu-yase. 7 vi -ushṭishu. devấḥ. vavṛidhuḥ. ni-mṛijántaḥ. 8 r. p. y. X, 17, 9. — 123, 1 pṛiṣni-garbhāḥ jyótiḥ-jarāyuḥ. vi-mấne. sam-gamé. víprāḥ mati-bhiḥ. 2 nabhaḥ-jấḥ. abhí a°.

sánīḷāḥ | ṛitásya sánāv ádhi cakramāṇá rihánti mádhvo amṛítasya váṇīḥ || 3 || jānánto rūpám akṛipanta víprā mṛigásya ghóshaṃ mahishásya hí gmán | ṛiténa yánto ádhi síndhum asthur vidád gandharvó amṛítāni náma || 4 || apsará jārám upasishmiyāṇá yóshā bibharti paramé vyòman | cárat priyásya yónishu priyáḥ sán sídat pakshé hiraṇyáye sá venáḥ || 5 || 7 ||

náke suparṇám úpa yát pátantaṃ hṛidá vénanto abhy ácakshata tvā | hiraṇyapakshaṃ váruṇasya dūtáṃ yamásya yónau ṣakunám bhuraṇyúm || 6 || ūrdhvó gandharvó ádhi náke asthāt pratyáñ citrá bíbhrad asyáyudhāni | vásāno ítkaṃ surabhíṃ dṛiṣé káṃ svàr ṇá náma janata priyáṇi | 7 || drapsáḥ samudrám abhí yáj jígāti pásyan gṛídhrasya cákshasā vídharman | bhānúḥ ṣukréṇa ṣocíshā cakānáṣ triíye cakre rájasi priyáṇi || 8 || 8 ||

124.

Imáṃ no agna úpa yajñám éhi páñcayāmaṃ trivṛítaṃ aptátantum | áso havyavál utá naḥ purogá jyóg evá dīrhám táma áṣayishṭhāḥ || 1 || ádevād devá pracátā gúhā án prapáṣyamāno amṛitatvám emi | ṣivám yát sántam ṣivo jáhāmi svát sakhyád áraṇīṃ nábhim emi || 2 || páṣyann nyásyā átithiṃ vayúnā ṛitásya dhāma ví mime purúṇi | ṣáṅsāmi pitré ásurāya ṣévam ayajñiyád yajñíyam bhāgám emi || 3 || bahvíḥ sámā akaram antár asminn índraṃ vṛiṇānáḥ pitáraṃ jahāmi | agníḥ sómo váruṇas té cyavante paryávard rāshṭrám tád avāmy āyán || 4 || nírmāyā u tyé ásurā

123, 3 sá-nīḷāḥ. ṛi. s. á. 2. cakramāṇáḥ. 4 víprāḥ. 5 apsaráḥ. upa-sishmiyāṇá. ví-oman. 6 su-parṇám. abhí. hiraṇya-paksham. 7 ūrdhvó — asthāt IX, 85, 12. asya á°. vásāno — ṇa VI, 29, 9. yát. ví-dharman. bh. ṣ. ṣ. IX, 85, 12. — 124, 1 agne. á ihi páñca-yāmam tri-vṛítam saptá-tantum. havya-vāṭ. puraḥ-gáḥ. á a°. 2 pra-cátā. pra-páṣyamānaḥ. 4 pari-āvart. ā-yán. 5 níḥ-māyaḥ.

abhūvan tvám ca mā varuṇa kāmáyāse | ṛiténa rājann ánṛitam viviñcán máma rāshṭrásyádhipatyam éhi ‖ 5 ‖ 9 ‖

idám svàr idám íd āsa vāmám ayám prakāśá urv àntáriksham | hánāva vṛitrám niréhi soma havísh ṭvā sántam havíshā yajāma ‖ 6 ‖ kavíḥ kavitvá diví rūpám ásajad áprabhūtī váruṇo nír apáḥ sṛijat | kṣhémam kṛiṇvānā jánayo ná síndhavas tá asya várṇam súcayo bharibhrati ‖ 7 ‖ tá asya jyéshṭham indriyám sacante tá īm á ksheti svadháyā mádantīḥ | tá īm víṣo ná rājānam vṛiṇānā bībhatsúvo ápa vṛitrád atishṭhan ‖ 8 ‖ bībhatsūnām sayújam haṅsám āhur apām divyānām sakhyé cárantam | anushṭúbham ánu carcūryámāṇam índram ní cikyuḥ kavayo manīshā ‖ 9 ‖ 10 ‖

125.

Ahám rudrébhir vásubhiṣ carāmy ahám ādityaír utá viṣvádevaiḥ | ahám mitrāváruṇobhā bibharmy ahám indrāgnī ahám aṣvínobhā ‖ 1 ‖ aháṃ sómam āhanásam bibharmy aháṃ tváshṭāram utá pūshánam bhágam | aháṃ dadhāmi drávinam havíshmate suprāvyè yájamānāya sunvaté ‖ 2 ‖ aháṃ rāshṭrī samgámanī vásūnām cikitúshī prathamā yajñíyānām | tām mā devā vy àdadhuḥ purutrā bhūristhātrām bhūry āveṣáyantīm ‖ 3 ‖ máyā só ánnam atti yó vipáṣyati yáḥ práṇiti yá īm śṛiṇóty uktám | amantávo mām tá úpa kshiyanti śrudhí śruta śraddhivám te vadāmi ‖ 4 ‖ ahám evá svayám idáṃ vadāmi júshṭam devébhir utá mānushebhiḥ | yám kāmáye tám-tam ugrám kṛiṇomi tám brahmāṇam tám ṛíshim tám sumedhām ‖ 5 ‖ 11 ‖

124, 5 vi-viñcán. rāshṭrásya ádhi-patyam ā ihi. 6 pra-kāśáḥ urú aº. niḥ-éhi. hávíḥ tvā. 7 á aº ápra-bhūtī. kṛiṇvānāḥ. 8 vṛiṇānāḥ. 9 sa-yújam. anu-stúbham. — 125, 1 viṣvá-devaiḥ. mitrāváruṇā uº. indrāgnī *iti*. aṣvínā uº. 2 supra-avyè. 3 sam-gámanī. devāḥ ví aº. bhūri-sthātrām. ā-veṣáyantīm. 4 vi-páṣyati. práṇiti. té. śraddhi-vám. 5 su-medhām.

ahám rudráya dhánur á tanomi brahmadvíshe śárave hántavá u | ahám jánāya samádam kṛiṇomy ahám dyávāpṛithiví á viveśa || 6 || ahám suve pitáram asya mūrdhán máma yónir apsv àntáḥ samudré | táto ví tishṭhe bhúvanánu víśvotámúṃ dyáṃ varshmáṇópa spṛiśāmi || 7 || ahám evá váta iva prá vāmy ārábhamāṇā bhúvanāni víśvā | paró diváḥ pará enā́ pṛithivyaítávatī mahiná sám babhūva || 8 || 12 ||

126.

Ná tám áṅho ná duritám dévāso ashṭa mártyam | sajóshaso yám aryamá mitró náyanti váruṇo áti dvíshaḥ || 1 || tád dhí vayám vṛiṇīmáhe váruṇa mítrāryaman | yénā nír áṅhaso yūyám pāthá nethá ca mártyam áti dvíshaḥ || 2 || té nūnám no 'yám ūtáye váruṇo mitró aryamá | náyishṭhā u no neshaṇi párshishṭhā u naḥ parshány áti dvíshaḥ || 3 || yūyám víśvam pári pātha váruṇo mitró aryamá | yushmákam śármaṇi priyé syáma supraṇītayó 'ti dvíshaḥ || 4 || ādityáso áti srídho váruṇo mitró aryamá | ugrám marúdbhī rudrám huveméndram agním svastáyé 'ti dvíshaḥ || 5 || nétāra ū shú nas tiró váruṇo mitró aryamá | áti víśvāni duritá rājānas carshaṇīnám áti dvíshaḥ || 6 || śunám asmábhyam ūtáye váruṇo mitró aryamá | śárma yachantu saprátha ādityáso yád ímahe áti dvíshaḥ || 7 || yáthā ha tyád vasavo gauryàm cit padí shitám ámuñcatā yajatrāḥ | evó shv àsmán muñcatā vy áṅhaḥ prá tāry agne pratarám na áyuḥ || 8 || 13 ||

125, 6 brahma-dvíshe. hántavaí. sa-mádam. dyávāpṛithiví *iti*. 7 ap-sú antár *iti*. bhúvanā ánu víśvā utá a°. varshmáṇā úpa. 8 ā -rábhamāṇā. paró — pṛithivyá X, 82, 5. etávatī. — 126, 1 duḥ -itám. sa-jóshasaḥ. 2 hí. v. m. V, 67, 1. yéna. nethá. 3 v. m. a. (4—7) 26, 4. 4 su-pranītayaḥ áti. 4 marút-bhiḥ. huvema i°. svastáye áti. 6 ūṃ *iti* sú naḥ. duḥ-itá. 7 sa-práthaḥ. 8 = IV, 12, 6.

127.

Rátrī vy àkhyad āyatī́ purutrā́ devy àkshábhiḥ | víśvā ádhi śríyo 'dhita || 1 || órv àprā́ámartyā niváto devy ùdvátaḥ | jyótishā bādhate támaḥ || 2 || nír u svásāram askṛitoshásaṃ devy āyatī́ | ápéd u hāsate támaḥ || 3 || sā́ no adyá yásyā vayáṃ ní te yā́mann ávikshmahi | vṛikshé ná vasatím váyaḥ || 4 || ní grā́māso avikshata ní padvánto ní pakshíṇaḥ | ní śyenā́sas cid arthínaḥ || 5 || yāváyā vṛikyàṃ vṛíkaṃ yaváya stenám ūrmye | áthā naḥ sutárā bhava || 6 || úpa mā pépiśat támaḥ kṛishṇáṃ vyàktam asthita | úsha ṛiṇéva yātaya || 7 || úpa te gā́ ivákaraṃ vṛiṇīshvá duhitar divaḥ | rátri stómaṃ ná́ jigyúshe || 8 || 14 ||

128.

Mámāgne várco vihavéshv astu vayáṃ tvéndhānās tanvàm pushema | máhyaṃ namantām pradíśas cátasras tváyā́dhyakshena pṛítanā jayema || 1 || máma devā́ vihavé santu sárva índravanto marúto víshṇur agníḥ | mámāntárikṣham urúlokam astu máhyaṃ vā́taḥ pavatāṃ kā́me asmín || 2 || máyi devā́ dráviṇam ā́ yajantām máyy āśír astu máyi devā́hūtiḥ | daívyā hótāro vanushanta pū́rvé 'rishṭāḥ syāma tanvà suvī́rāḥ || 3 || máhyaṃ yajantu máma yā́ni havyā́kūtiḥ satyā́ mánaso me astu | éno mā́ ní gām katamác canáhám víśve devāso ádhi vocatā naḥ || 4 || dévīḥ shaḷ urvīr urú naḥ kṛiṇota víśve devāsa ihá vīrayadhvam | mā́ hās-

---

127, 1 ví a° ā-yatī́. devī́ a°. 2 ā́ urú a°. devī́ u°. 3 ākṛita u° devī́ ā-yatī́ ápa ít. 4 yáśyāḥ. 6 yaváya. átha. su-tárā. 7 ví-aktam. ṛiṇā́-iva. 8 gā́ḥ-iva ā́ a°. — 128, 1 máma a°. vi-havéshu. tvā́ ī°. pra-díśaḥ. tváyā ádhi-akshena pṛítanāḥ. 2 devā́ḥ vi-havé. sárve. máma a° urú-lokam. 3 devā́ḥ. ā-śíḥ. devá-hūtiḥ. daívyāḥ. pū́rve á°. su-vī́rāḥ. 4 havyā́ ā́-kūtiḥ. katamát caná a°. vocata.

mahi prajáyā má tanúbhir má radhāma dvishaté soma rājan || 5 || 15 ||

ágne manyúm pratinudán páreshām ádabdho gopáḥ pári pāhi nas tvám | pratyáñco yantu nigútaḥ púnas tè 'maíshāṃ cittám prabúdhāṃ ví neṣat || 6 || dhātá dhātṛīṇám bhúvanasya yás pátir devám trātáram abhimātishāhám | imáṃ yajñám aṣvínobhá bṛíhaspátir devāḥ pāntu yájamānanam nyarthāt || 7 || uruvyácā no mahishāḥ ṣárma yaṅsad asmín háve puruhūtáḥ purukshúḥ | sá naḥ prajáyai haryaṣva mṛiḷayéndra má no rīrisho má párā dāḥ || 8 || yé naḥ sapátnā ápa té bhavantv indrāgníbhyām áva bādhāmahe tán | vásavo rudrá ādityá uparispṛíṣam mográṃ cétttāram adhirājám akran || 9 || 16 ||

Daṣamo 'nuvākaḥ.

129.

Násad āsīn nó sád āsīt tadánīṃ násīd rájo nó vyòmā paró yát | kím ávarīvaḥ kúha kásya ṣármann ámbhaḥ kím āsīd gáhanaṃ gabhīrám || 1 || ná mṛityúr āsīd amṛítaṃ ná tárhi ná rátryā áhna āsīt praketáḥ | ánīd avātáṃ svadháyā tád ékaṃ tásmād dhānyán ná paráḥ kíṃ canása || 2 || táma āsīt támasā gūḷhám ágre 'praketáṃ saliláṃ sárvam ā idám | tuchyénābhv ápihitaṃ yád āsīt tápasas tán mahinājāyataíkam || 3 || kámas tád ágre sám avartatádhi mánaso rétaḥ prathamáṃ yád āsīt | sató bándhum ásati nír avindan hṛidí pratíshyā kaváyo manīshá || 4 || tirasćíno vítato raṣmír eshām

---

128, 5 pra-jáyā. 6 prati-nudán. ni-gútaḥ púnar *iti* té amā e°. pra-búdhām. 7 abhimāti-sahám. aṣvínā u°. ni-arthāt. 8 uru-vyácāḥ. puru-hūtáḥ puru-kshúḥ. pra-jāyai hari-aṣva mṛiḷaya í°. ririshaḥ. 9 sa-pátnāḥ. upari-spṛíṣam mā u°. adhi-rājám. — 129, 1 ná ásat āsīt nó *iti* (2). ná ā°. ví-oma. ā avarīvar *iti*. 2 pra-ketáḥ. ha anyát. caná āsa. 3 apra-ketám. tuchyéna ābhú ápi-hitam. tát mahinā ajāyata é°. 4 avartata á°. prati-íshya. 5 ví-tataḥ.

adháḥ svid āsī̃d upári svid āsīt | retodhā́ āsan mahimā́na āsan svadhā́ avástāt práyatiḥ parástāt || 5 || kó addhā́ veda ká ihá 'prá vocat kúta ājātā́ kúta iyáṃ víṣṛishṭiḥ | arvā́g devā́ asyá visárjanenāthā kó veda yáta ābabhū́va || 6 || iyáṃ 'víṣṛishṭir yáta ābabhū́va yádi vā dadhé yádi vā ná | yó asyā́dhyakshaḥ paramé vyòman só aṅgá veda yádi vā ná véda || 7 || 17 ||

130.

Yó yajñó viṣvátas tántubhis tatá ékaṣatam devakarmébhir áyataḥ | imé vayanti pitáro yá āyayúḥ prá vayápa vayéty āsate taté || 1 || púmāṅ enam tanuta út kṛiṇatti púmān ví tatne ádhi nā́ke asmín | imé mayū́khā úpa sedur ū́ sádaḥ sā́māni cakrus tásarāṇy ótave || 2 || kā́sīt pramā́ pratimā́ kím nidā́nam ā́jyam kím āsīt paridhíḥ ká āsīt | chándaḥ kím āsīt práugam kím ukthā́m yád devā́ devám áyajanta víṣve || 3 || agnér gāyatry àbhavat sayúgvoshṇíhayā savitā́ sā́m babhū́va | anushṭúbhā sóma ukthaír máhasvān bṛíhaspáter bṛihatī́ vā́cam āvat || 4 || virā́ṇ mitrā́váruṇayor abhiṣrír índrasya trishṭúb ihá bhāgó áhnaḥ | víṣvān devā́ñ jágaty ā́ viveṣa téna cāklipra ṛíshayo manushyā̀ḥ || 5 || cāklipré téna ṛíshayo manushyà yajñé jāté pitáro naḥ purāṇé | pā́syan manye mánasā cákshasā tā́n yá imā́m yajñā́m áyajanta pū́rve || 6 || sahástomāḥ saháchandasa āvṛítaḥ sahápramā ṛíshayaḥ saptá daívyāḥ | pū́rveshām pánthām anudṛíṣya dhīrā́ anvā́lebhire rathyò ná raṣmíṅ || 7 || 18 ||

129, 5 retaḥ-dhā́ḥ. svadhā́. prá-yatiḥ. 6 kó — vocat III, 54, 5. ā́-jātā́. ví-sṛishṭiḥ (7). vi-sárjanena átha. ā-babhū́va (7). 7 asya ádhi-akshaḥ. ví-oman. yádi vā ná *galita*. — 130, 1 éka -śatam deva-karmébhiḥ ā́-yataḥ. yé ā-yayúḥ. vaya ápa vaya íti. 2 tanute. ūṁ *iti*. 3 kā́ ā° pra-mā́ prati-mā́. ni-dā́nam. pari -dhíḥ. devā́ḥ. 4 gāyatrī́ a° sa-yúgvā u°. anu-stúbhā. 5 vi-rā́ṭ. abhi-śríḥ. tri-stúp. jágatī. cāklipre. 6 téna. manushyā̀ḥ. yé. 7 sahá-stomāḥ sahá-chandasaḥ ā́-vṛitaḥ sahá-pramāḥ. anu-dṛíṣya. anu-ā́lebhire.

131.

Ápa práca indra víṣvāñ amítrān ápápāco abhibhūte nudasva | ápódīco ápa ṣūrādharāca uraú yáthā táva ṣármañ mádema || 1 || kuvíd aṅgá yávamanto yávaṃ cid yáthā dánty anupūrvám viyūya | ihéhaishāṃ kṛiṇuhi bhójanāni yé barhísho námovṛiktiṃ ná jagmúḥ || 2 || nahí sthūry ṛitusthá yātám ásti nótá ṣrávo vivide saṃgaméshu | gavyánta índraṃ sakhyáya víprā aṣvāyánto vṛíshaṇaṃ vājáyantaḥ || 3 || yuvám surámam aṣvinā námucāv āsuré sácā | vipipānáṃ ṣubhas patī índraṃ kármasv āvatam || 4 || putrám iva pitárāv aṣvínobhéndrāváthuḥ kávyair daṅsánābhiḥ | yát surámaṃ vy ápibaḥ ṣácībhiḥ sárasvatī tvā maghavann abhishṇak || 5 || índraḥ sutrámā svávāñ ávobhiḥ sumṛiḷīkó bhavatu viṣvávedāḥ | bádhatāṃ dvésho ábhayaṃ kṛiṇotu suvíryasya pátayaḥ syāma || 6 || tásya vayáṃ sumataú yajñíyasyápi bhadré saumanasé syāma | sá sutrámā svávāñ índro asmé ārác cid dvéshaḥ sanutár yuyotu || 7 || 19 ||

132.

Ījānám íd dyaúr gūrtávasur ījānám bhūmir abhí prabhūsháṇi | ījānáṃ devāv aṣvínāv abhí sumnaír avardhatām || 1 || tá vām mitrāvaruṇā dhārayátkshitī sushumnéshitatvátā yajāmasi | yuvóḥ krāṇáya sakhyaír abhí shyāma rakshásaḥ || 2 || ádhā cin nú yád dídhishāmahe vām abhí priyáṃ rékṇaḥ pátyamānāḥ | dadváñ vā yát púshyati rékṇaḥ sám v āran nákir asya maghāni || 3 || asāv anyó asura sūyata dyaús

---

131, 1 ápa á° abhi-bhūte. ápa ú°. ṣūra a°. 2 anu-pūrvám vi-yūya ihá-iha e°. námaḥ-vriktim. 3 ná utá. sam-gaméshu. gavyánta *etc.* IV, 17, 16. 4 surámam. vi-pipānáṃ. patī *iti.* 5 aṣvínā ubhá índra ā°. ví. 6. 7 = VI, 47, 12. 13. — 132, 1 gūrtá -vasuḥ. pra-bhūsháṇi. 2 dhārayátkṣhītī *iti* dhārayát-kshitī su-sumnā i°. syāma. 3 ádhā cit.

tvám víṣveshām varuṇāsi rājā | mūrdhá ráthasya cākan naítávataínasāntakadhrúk || 4 || asmín sv ètác chákapūta éno hité mitré nígatān hanti vīrán | avór vā yád dhát tanúshv ávaḥ priyásu yajñíyāsv árvā || 5 || yuvór hí mātáditir vicetasā dyaúr ná bhúmiḥ páyasā pupūtáni | áva priyá didishṭana sūro ninikta raśmíbhiḥ || 6 || yuvám hy àpnarājāv ásīdatam tíshṭhad ráthaṃ ná dhūrshádam vanarshádam | tá naḥ kaṇūkayántīr nṛimédhas tatre áṅhasaḥ sumédhas tatre áṅhasaḥ || 7 || 20 ||

133.

Pró shv àsmai puroráthám índrāya ṣūshám arcata | abhíke cid u lokakṛít saṃgé samátsu vṛitrahāśmákam bodhi coditá nábhantām anyakéshāṃ jyākā ádhi dhánvasu || 1 || tvám síndhūūr ávāsṛijo 'dharáco áhann áhim | aṣatrúr indra jajñishe víṣvam pushyasi váryam tám tvā pári shvajāmahe nábhantām anyakéshāṃ jyākā ádhi dhánvasu || 2 || ví shú víṣvā árātayo 'ryó naṣanta no dhíyaḥ | ástāsi ṣátrave vadhám yó na indra jíghāṅsati yá te rātír dadír vásu nábhantām anyakéshāṃ jyākā ádhi dhánvasu || 3 || yó na indrābhíto jáno vṛikāyúr ādídeṣati | adhaspadám tám īṃ kṛidhi vibādhó asi sāsahír nábhantām anyakéshāṃ jyākā ádhi dhánvasu || 4 || yó na indrābhidāsati sánābhir yáṣ ca níshṭyaḥ | áva tásya bálaṃ tira mahíva dyaúr ádha tmánā nábhantām anyakéshāṃ jyākā ádhi dhánvasu || 5 || vayám indra tvāyávaḥ sakhitvám ā́ rabhāmahe | ṛitásya naḥ pathā́ nayáti víṣvāni

---

132, 4 tvám — rājā II, 27, 10. ná etávatā énasā antaka-dhrúk. 5 sú etát śáka-pūte. ní-gatān. 6 mātā́ á° vi-cetasā. 7 hí apna -rājau. dhūḥ-sádam vana-sádam táḥ. nṛi-médhaḥ su-médhaḥ. — 133, 1 pró *iti* sú a° puraḥ-ratháṃ. loka-kṛít sam-gé samát-su vṛitra -hā́ a°. 2 áva a°. svajāmahe. 3 ástā asi. 4 indra a°. vṛika -yúr ā-dídeṣati adhaḥ-padám. vi-bādháḥ. sasahíḥ. 5 y. n. indra 4. abhi-dā́sati sá-nābhiḥ. mahí-iva. 6 v. i. tv. VII, 31, 4. naya áti.

duritā́ nábhantām anyakéshām jyākā́ ádhi dhánvasu || 6 || asmábhyam sú tvám indra tā́m ṣiksha yā́ dóhate práti váram jaritré | áchidrodhnī pīpáyad yáthā naḥ sahásradhārā páyasā́ mahī́ gaúḥ || 7 || 21 ||

134.

Ubhé yád indra ródasī āpapráthoshā́ iva | mahántam tvā mahínām samrā́jam carshaṇīnā́m devī́ jánitry ajījanad bhadrā́ jánitry ajījanat || 1 || áva sma durhaṇāyató mártasya tanuhi sthirám | adhaspadā́m tám īm kṛidhi yó asmā́ń ādídeṣati devī́ jánitry ajījanad bhadrā́ jánitry ajījanat || 2 || áva tyā́ bṛihatī́r ísho viṣvā́ṣcandrā amitrahan | ṣácībhiḥ ṣakra dhūnuhíndra víṣvābhir ūtíbhir devī́ jánitry — || 3 || áva yát tvám ṣatakratav índra víṣvāni dhūnushé | rayím ná sunvaté sácā sahasríṇībhir ūtíbhir devī́ jánitry — || 4 || áva svédā ivābhíto víshvak patantu didyávaḥ | dū́rvāyā iva tántavo vy àsmád etu durmatír devī́ jánitry — || 5 || dīrghā́m hy àṅkuṣā́m yathā ṣáktim bíbharshi mantumaḥ | pū́rveṇa maghavan padā́jó vayā́m yáthā yamo devī́ jánitry — || 6 || nákir devā minīmasi nákir ā́ yopayāmasi mantraṣrútyam carāmasi | pakshébhir apikakshébhir átrābhí sā́m rabhāmahe || 7 || 22 ||

135.

Yásmin vṛikshé supalāṣé devaíḥ sampíbate yamáḥ | átrā no viṣpátiḥ pitā́ purāṇā́ń ánu venati || 1 || purāṇā́ń anuvé-

---

133, 6 duh-itā́. 7 áchidra-ūdhnī. sahásradhārā *etc.* IV, 41, 5. — 134, 1 ubhé *iti.* ródasī *iti* ā-paprátha u°. sam-rā́jam. jánitrī (2). 2 duh-hanāyataḥ. a. t. ī. k. X, 133, 4. yó a. ā. IX, 52, 4. 3 tyā́ḥ. viṣvā́-candrāḥ amitra-han. dhūnuhí í°. 4 ṣatakrato *iti* ṣata-krato. 5 svédāḥ-iva a°. ví a°. duḥ-matíḥ. 6 hí a°. padā́ a°. 7 devāḥ. mantra-ṣrútyam. api-kakshébhiḥ átra a°. — 135, 1 su-palāṣé. sam-píbate. átra. 2 anu-vénantam.

nantaṃ cárantam pāpáyāmuyā | asūyánn abhy àcākaṣaṃ tásmā aspṛihayam púnaḥ || 2 || yáṃ kumāra návaṃ rátham acakrám mánasākṛiṇoḥ | ékesham viṣvátaḥ prāñcam ápaṣyann ádhi tishṭhasi || 3 || yáṃ kumāra prāvartayo rátham víprebhyas pári | táṃ sāmānu prāvartata sám itó nāvy āhitam || 4 || káḥ kumārám ajanayad rátham kó nír avartayat | káḥ svit tád adyá no brūyād anudéyī yáthābhavat || 5 || yáthābhavad anudéyī táto ágram ajāyata | purástād budhná átataḥ paścān niráyaṇaṃ kṛitám || 6 || idáṃ yamásya sádanaṃ devamānáṃ yád ucyáte | iyám asya dhamyate nāḷír ayáṃ gīrbhíḥ párishkṛitaḥ || 7 || [23] ||

136.

Keṣy àgníṃ keṣí vishám keṣí bibharti ródasī | keṣí víṣvaṃ svàr dṛiṣé keṣídáṃ jyótir ucyate || 1 || múnayo vātaraṣanāḥ piśáṅgā vasate málā | vátasyánu dhrājiṃ yanti yád devāso ávikshata || 2 || únmaditā maúneyena vātāñ á tasthimā vayám | śárīréd asmákaṃ yūyám mártāso abhí paśyatha || 3 || antárikṣheṇa patati víṣvā rūpávacākaśat | múnir devásya-devasya saúkṛityāya sákhā hitáḥ || 4 || vātasyāśvo vāyóḥ sákhātho devéshito múniḥ | ubhaú samudrāv á ksheti yáś ca pūrva utáparaḥ || 5 || apsarásāṃ gandharvāṇām mṛigāṇāṃ cáraṇe cáran | keṣí kétasya vidvān sákhā svādúr madíntamaḥ || 6 || vāyúr asmā úpāmanthat pináshṭi smā kunannamā | keṣí vishásya pātreṇa yád rudréṇāpibat sahá || 7 || [24] ||

135, 2 pāpáyā a°. abhí a° tásmai. púnar *iti*. 3 mánasā á° éka-īsham. 4 prá á°. sáma ánu prá a°. nāví á-hitam. 5 anu -déyī yáthā á°. 6 yáthā á° anu-déyī. á-tataḥ paścāt niḥ-áyanam. 7 sádanam deva-mānám. pári-kṛitaḥ. — 136, 1 keṣí a°. ródasī *iti*. keṣí i°. 2 vāta-raṣanāḥ. vātasya ánu. 3 út-maditāḥ. tasthima. śárīrā ít. 4 rūpá ava-cākaśat. 5 vātasya á°. sákhā átho *iti* devá-ishitaḥ. utá á°. 5 asmai úpa a°. sma. rudréṇa á°.

137.

Utá devā ávahitaṃ dévā ún nayathā púnaḥ | utágaṣ cakrúshaṃ devā dévā jīváyathā púnaḥ || 1 || dvấv imaú vấtau vāta á síndhor á parāvátaḥ | dákshaṃ te anyá á vātu párānyó vātu yád rápaḥ || 2 || á vāta vāhi bheshajáṃ ví vāta vāhi yád rápaḥ | tváṃ hí viṣvábheshajo devánāṃ dūtá íyase || 3 || á tvāgamaṃ ṣámtātibhir átho arishṭátātibhiḥ | dákshaṃ te bhadrám ábhārsham párā yákshmaṃ suvāmi te || 4 || tráyantām ihá devás tráyatām marútāṃ ganáḥ | tráyantāṃ víṣvā bhūtáni yáthāyám arapá ásat || 5 || ápa íd vấ u bheshajír ápo amīvacátanīḥ | ápaḥ sárvasya bheshajís tás te kṛiṇvantu bheshajám || 6 || hástābhyāṃ dáṣaṣākhābhyāṃ jihvá vācáḥ purogaví | anāmayitnúbhyāṃ tvā tábhyāṃ tvópa spṛiṣāmasi || 7 || 25 ||

138.

Táva tyá indra sakhyéshu váhnaya ṛitám manvānấ vy àdardirur valám | yátrā daṣasyánn usháso riṇánn apáḥ kútsāya mánmann ahyàṣ ca daṁsáyaḥ || 1 || ávāsṛijaḥ prasvàḥ ṣvañcáyo girín úd āja usrấ ápibo mádhu priyám | ávardhayo vaníno asya dáṁsasā ṣuṣóca sū́rya ṛitájātayā girá || 2 || ví sū́ryo mádhye amucad rátham divó vidád dāsấya pratimánam áryaḥ | dṛiḷhấni pípror ásurasya māyína índro vy àsyac cakriváṅ ṛijíṣvanā || 3 || ánādhṛishṭāni dhṛishitó vy àsyan nidhū́r ádevāṅ amṛiṇad ayásyaḥ | māséva sū́ryo vásu púryam á dade gṛiṇānáḥ ṣátrūṅr aṣṛiṇād virúkmatā || 4 ||

137, 1 áva-hitam. út nayatha púnar *iti* (2) utá á°. devāḥ dévāḥ jīváyatha. 2 párā a°. 3 visvá-bheshājaḥ. 4 tvā a°. átho *iti*. á a°. 5 yáthā a°. 6 vaí. amīva-cātanīḥ. 7 dáṣa -ṣākhābhyām. purāḥ-gaví. tvā úpa. — 138, 1 tyé. manvānāḥ ví a°. yátra. 2 áva a° pra-ṣvàḥ. ṛitá-jātayā. 3 prati-mānam. ví āsyat. 4 ví āsyat ni-dhín. māsā́-iva.

áyuddhaseno vibhvā̀ vibhindatā́ dā́ṣad vṛitrahā́ tújyāni tejate | índrasya vájrād abibhed abhiṣnáthaḥ prā́krāmac chundhyū́r ájahād ushā́ ánaḥ || 5 || etā́ tyā́ te ṣrútyāni kévalā yád éka ékam ákṛiṇor ayajñám | māsā́ṃ vidhā́nam adadhā ádhi dyávi tváyā víbhinnam bharati pradhím pitā́ || 6 || 26 ||

139.

Sū́ryaraṣmir hárikeṣaḥ purástāt savitā́ jyótir úd ayāñ ájasram | tásya pūshā́ prasavé yāti vidvā́n sampáṣyan víṣvā bhúvanāni gopā́ḥ || 1 || nṛicákshā eshá divó mádhya āsta āpaprivā́n ródasī antáriksham | sá viṣvā́cīr abhí cashṭe ghṛitā́cīr antarā́ pū́rvam áparaṃ ca ketúm || 2 || rāyó budhnáḥ saṃgámano vásūnāṃ víṣvā rūpā́bhí cashṭe ṣácībhiḥ | devá iva savitā́ satyádharméndro ná tasthau samaré dhánānām || 3 || viṣvā́vasuṃ soma gandharvám ā́po dadṛiṣúshīs tád ṛiténā vy ā̀yan | tád anvávaid índro rārahāṇá āsām pári sū́ryasya paridhī́ñr apaṣyat || 4 || viṣvā́vasur abhí tán no gṛiṇātu divyó gandharvó rájaso vimā́naḥ | yád vā ghā satyám utá yán ná vidmá dhíyo hinvānó dhíya ín no avyāḥ || 5 || ṣásnim avindac cáraṇe nadī́nām ápāvṛiṇod dúro áṣmavrajānām | prā́sāṃ gandharvó amṛítāni vocad índro dáksham pári jānād ahī́nām || 6 || 27 ||

140.

Ágne táva ṣrávo váyo máhi bhrājante arcáyo vibhāvaso |

138, 5 áyuddha-senaḥ vi-bhvā̀ vi-bhindatā́. vṛitra-hā́ abhi-ṣnáthaḥ prá akrāmat ṣ°. 6 vi-dhā́nam. ví-bhinnam. pra-dhím. — 139, 1 sū́rya-raṣmiḥ hári-keṣaḥ. pra-savé. sam-pā́ṣyan. 2 nṛi-cákshāḥ. mádhye. āpapri-vā́n ródasī *iti*. 3 r. b. s. v. 96, 6. rūpā́ a°. d. i. s. satyádharmā X, 34, 8. índraḥ. sam-aré. 4 viṣvá-vasum. ṛiténa ví ā°. anu-ávait. rarahāṇáḥ. pari-dhī́n. 5 viṣvá-vasuḥ. tát. vi-mā́naḥ. yád — vidmá V, 85, 8. ít. 6 avindat. ápa a°. áṣma-vrajānām prá āsām. — 140, 1 vibhāvaso *iti* víbhā-vaso.

bṛíhadbhāno śávasā vā́jam uktʰyàṃ dádhāsi dāśúshe kave || 1 || pāvakávarcāḥ śukrávarcā ánūnavarcā úd iyarshi bhānúnā | putró mātárā vicárann úpāvasi pṛiṇákshi ródasī ubhé ||2|| ū́rjo napāj jātavedaḥ suśastíbhir mándasva dhītíbhir hitáḥ | tvé íshaḥ sáṃ dadhur bhū́rivarpasaś citrótayo vāmájātāḥ ||3|| irajyánn agne prathayasva jantúbhir asmé rā́yo amartya | sá darśatásya vápusho ví rājasi pṛiṇákshi sānasíṃ krátum || 4 || ishkartā́ram adhvarásya prácetasaṃ kshā́yantaṃ rā́dhaso maháḥ | rātíṃ vāmásya subhágām mahī́m íshaṃ dádhāsi sānasíṃ rayím || 5 || ṛitávānam mahishā́m viśvádarśatam agníṃ sumnā́ya dadhire puró jánāḥ | śrútkarṇaṃ sapráthastamaṃ tvā girā́ daívyam mā́nushā yugā́ || 6 || 28 ||

141.

Ágne áchā vadehá naḥ pratyáñ naḥ sumánā bhava | prá no yacha viśas pate dhanadā́ asi nas tvám || 1 || prá no yachatv aryamā́ prá bhágaḥ prá bṛíhaspátiḥ | prá devā́ḥ prótá sūnṛítā rāyó devī́ dadātu naḥ || 2 || sómaṃ rā́jānam ávase 'gníṃ gīrbhír havāmahe | ādityā́n víshṇuṃ sū́ryam brahmā́ṇaṃ ca bṛíhaspátim || 3 || indravāyū́ bṛíhaspátiṃ suhávehá havāmahe | yáthā naḥ sárva íj jánaḥ sáṃgatyāṃ sumánā ásat || 4 || aryamáṇam bṛíhaspátim índraṃ dā́nāya codaya | vā́taṃ víshṇuṃ sárasvatīṃ savitā́raṃ ca vā́jinam || 5 || tvā́m no agne agníbhir bráhma yajñā́m ca vardhaya | tvā́m no devátātaye rāyó dā́nāya codaya || 6 || 29 ||

140, 1 bṛíhadbhāno *iti* bṛíhat-bhāno. 2 pāvaká-varcāḥ śukrá-varcāḥ ánūna-varcāḥ. vi-cáran úpa a°. ródasī *iti* ubhé *iti*. 3 napāt jāta-vedaḥ suśastí-bhiḥ. tvé *iti*. bhūri-varpasaḥ citrá-ūtayaḥ vāmá-jātāḥ. 4 asmé *iti*. 5 prá-cetasam. su-bhágām. 6 ṛitá-vānam. viśvá-darśatam. agníṃ — jánāḥ III, 2, 5. śrút-karṇam sapráthaḥ-tamam. — 141, 1 ácha vada. ihá. su-mánāḥ (4). dhana-dā́ḥ. 2 prá utá. 4 indravāyū́ *iti*. su-hávā ihá. ít. sám-gatyām. 6 tv. n. a. 31, 8.

142.

Ayám agne jaritá tvé abhūd ápi sáhasaḥ sūno nahy ànyád ásty ápyam | bhadráṃ hí ṣárma trivárūtham ásti ta āré hiṁsānām ápa didyúm á kṛidhi || 1 || pravát te agne jánimā pitūyatáḥ sācíva víṣvā bhúvanā ny ṛiñjase | prá ṣáptayaḥ prá sanishanta no dhíyaḥ puráṣ caranti paṣupá iva tmánā || 2 || utá vá u pári vṛiṇakshi bápsad bahór agna úlapasya svadhāvaḥ | utá khilyá urvárāṇām bhavanti má te hetíṃ távishīṃ cukrudhāma || 3 || yád udváto niváto yási bápsat pṛíthag eshi pragardhínīva séná | yadá te váto anuváti ṣocír vápteva ṣmáṣru vapasi prá bhúmá || 4 || práty asya ṣrénayo dadṛiṣra ékaṃ niyánam bahávo ráthāsaḥ | bāhú yád agne anumármṛijāno nyàñn uttānám ánvéshi bhúmim || 5 || út te ṣúshmā jihatām út te arcír út te agne ṣaṣamānásya vájāḥ | úc chvañcasva ní nama várdhamāna á tvādyá víṣve vásavaḥ sadantu || 6 || apám idáṃ nyáyanaṃ samudrásya nivéṣanam | anyám kṛiṇushvetáḥ pánthāṃ téna yāhi vásāñ ánu || 7 || áyane te paráyaṇe dúrvā rohantu pushpíṇīḥ | hradáṣ ca puṇḍárīkāṇi samudrásya gṛihá imé || 8 || 30 ||

Saptamo 'dhyāyaḥ.

143.

Tyáṃ cid átrim ṛitajúram ártham áṣvaṃ ná yátave | kakshívantaṃ yádī púnā ráthaṃ ná kṛiṇuthó návam || 1 || tyáṃ cid áṣvaṃ ná vājínam areṇávo yám átnata | drilhám

---

142, 1 tvé *iti*. sūno *iti* nahí a°. tri-várūtham. te. 2 jánima pitu-yatáḥ sācí-iva. ní ri°. paṣupáḥ-iva. 3 vaí. agne. 4 pragardhínī -iva. v. a. ṣ. IV, 7, 10. váptā-iva. 5 dadṛiṣre. ni-yānam. bāhū *iti*. anu-mármṛijānaḥ. anu-éshi. 6 ṣúshmāḥ. út ṣv°. tvā a°. 7 ni-áyanam. ni-véṣanam. kṛiṇushva i°. 8 ā-áyane. parā-áyane dūrvāḥ. — 143, 1 ṛita-júram. yádi púnar *iti*.

granthíṃ ná ví shyatam átriṃ yávishṭham á rájaḥ || 2 || nárā dáṅsishṭhav átraye ṣúbhrā síshāsataṃ dhíyaḥ | áthā hí vāṃ divó narā púna stómo ná viṣáse || 3 || cité tád vāṃ surādhasā rātíḥ sumatír aṣvinā | á yán naḥ sádane pṛithaú sámane párshatho narā || 4 || yuvám bhujyúṃ samudrá á rájasaḥ pārá īṅkhitám | yātám áchā patatríbhir násatyā sātáye kṛitam || 5 || á vāṃ sumnaíḥ ṣamyū́ iva máṅhishṭhā víṣvavedasā | sám asmé bhūshataṃ narótsaṃ ná pipyúshīr íshaḥ || 6 || 1 ||

144.

Áyáṃ hí te ámartya índur átyo ná pátyate | dáksho viṣvā́yur vedháse || 1 || ayám asmā́su kā́vya ṛibhúr vā́jro dā́svate | ayám bibharty ūrdhvákṛiṣanam mádam ṛibhúr ná kṛítvyam mádam || 2 || ghṛíshuḥ ṣyenā́ya kṛítvana āsú svā́su váṅsagaḥ | áva dīdhed ahīṣúvaḥ || 3 || yáṃ suparṇáḥ parāvátaḥ ṣyenásya putrá ábharat | ṣatácakraṃ yò 'hyò vartaníḥ || 4 || yáṃ te ṣyenáṣ cárum avṛikám padábharad aruṇám mānám ándhasaḥ | enā́ váyo ví tāry áyur jīvása enā́ jāgāra bandhútā || 5 || evā́ tád índra índunā devéshu cid dhārayāte máhi tyájaḥ | krátvā váyo ví tāry áyuḥ sukrato krátvāyám asmád á sutáḥ || 6 || 2 ||

145.

Imā́ṃ khanāmy óshadhiṃ vīrúdham bálavattamām | yáyā sapátnīm bā́dhate yáyā saṃvindáte pátim || 1 || úttānaparṇe

---

143, 2 syatam. 3 sísāsatam. átha. púnar *iti*. vi-ṣáse. 4 su-rādhasā. su-matíḥ. yát. 5 samudré. pāré. ácha. 6 saṃyū́ iveti saṃyū́-iva. víṣva-vedasā. asmé *iti*. narā'útsam. — 144, 1 viṣvá-āyuḥ. 2 ūrdhvá-kṛiṣanam. 3 kṛítvane. 4 su-parṇáḥ. á á° satá-cakram. yáḥ a°. 5 padā́ á á° jīváse. 6 evá. k. v. v. t. á. 5. sukrato *iti* su-krato krátvā a°. — 145, 1 sa-pátnīm (2. 4. 5). sam-vindáte. 2 úttāna-parṇe.

súbhage dévajūte sáhasvati | sapátnīm me párā dhama pátim me kévalaṃ kuru || 2 || úttarāhám uttara úttáréd úttarābhyaḥ | áthā sapátnī yá mámádharā sádharābhyaḥ || 3 || nahy àsyā náma gṛibhṇámi nó asmín ramate jáne | párām evá parāvátaṃ sapátnīṃ gamayāmasi || 4 || ahám asmi sáhamānátha tvám asi sāsahíḥ | ubhé sáhasvatī bhūtví sapátnīm me sahāvahai || 5 || úpa te 'dhāṃ sáhamānām abhí tvādhāṃ sáhīyasā | mám ánu prá te máno vatsáṃ gaúr iva dhāvatu pathá vár iva dhāvatu || 6 || 3 ||

146.

Áraṇyāny áraṇyāny asaú yá préva náśyasi | kathá grámaṃ ná pṛichasi ná tvā bhír iva vindatīñ || 1 || vṛishāravāya vádate yád upávati ciccikáḥ | āghāṭíbhir iva dhāváyann araṇyānír mahīyate || 2 || utá gáva ivādanty utá véśmeva dṛiśyate | utó araṇyāníḥ sāyáṃ śakaṭír iva sarjati || 3 || gám aṅgaíshá á hvayati dárv aṅgaíshó ápāvadhīt | vásann araṇyānyáṃ sāyám ákrukshad íti manyate || 4 || ná vá araṇyānír hanty anyáś cén nábhigáchati | svādóḥ phálasya jagdhváya yathākámaṃ ní padyate || 5 || áñjanagandhiṃ surabhím bahvannám ákṛishīvalām | práhám mṛigáṇām mātáram araṇyāním aśaṅsisham || 6 || 4 ||

147.

Śrát te dadhāmi prathamáya manyávé 'han yád vṛitráṃ náryaṃ vivér apáḥ | ubhé yát tvā bhávato ródasī ánu ré

145, 2 sú-bhage déva-jūte. 3 út-tarā a° ut-tare út-tarā ít átha sa-pátnī. máma á° sá á°. 4 nahí asyāḥ. nó *iti*. 5 sáha mānā átha. sasahíḥ ubhé *iti* sáhasvatī *iti*. 6 tvā a°. — 146, 1 pra -iva. vindati *mit pluta*. 2 vṛisha-ravāya. upa-ávati. 3 gávaḥ -iva a°. vésma-iva. utó *iti*. 4 aṅgá e° (2). ápa a°. 5 vai. ca ít ná abhi-gáchati. yathā-kámam. 6 áñjana-gandhim. bahu-annám ákṛishi-valām prá a°. — 147, 1 manyáve á°. vivéḥ. ubhé *iti*. ródasī *iti*.

jate ṣúshmāt pṛithiví cid adrivaḥ || 1 || tvám māyábhir anavadya māyínam ṣravasyatá mánasā vṛitrám ardayaḥ | tvám ín náro vṛiṇate gávishṭishu tvấm víṣvāsu hávyāsv íshṭishu || 2 || aíshu cākandhi puruhūta sūríshu vṛidháso yé maghavann ānaṣúr maghám | árcanti toké tánaye párishṭishu medhásātā vājínam áhraye dháne || 3 || sá ín nú rāyáḥ súbhṛitasya cākanan mádam yó asya ráṅhyam cíketati | tvávṛidho maghavan dāṣvàdhvaro makshú sá vấjam bharate dhánā nṛíbhiḥ || 4 || tvám ṣárdhāya mahiná gṛiṇāná urú kṛidhi maghavañ chagdhí rāyáḥ | tvám no mitró váruṇo ná māyí pitvó ná dasma dayase vibhaktá || 5 || 6 ||

148.

Sushvāṇāsa indra stumási tvā ṣasavấṅsaṣ ca tuvinṛimṇa vấjam | á no bhara suvitám yásya cākán tmánā tánā sanuyāma tvótāḥ || 1 || ṛishvás tvám indra ṣūra jātó dấsīr víṣaḥ sūryeṇa sahyāḥ | gúhā hitám gúhyam gūḷhám apsú bibhṛimási prasrávaṇe ná sómam || 2 || aryó vā gíro abhy àrca vidvấn ṛíshīṇām víprāḥ sumatím cakānáḥ | té syāma yé raṇáyanta sómair enótá túbhyam ratholha bhakshaíḥ || 3 || imấ bráhmendra túbhyam ṣaṅsi dấ nṛíbhyo nṛiṇấm ṣūra ṣávaḥ | tébhir bhava sákratur yéshu cākánn utá trāyasva gṛiṇatá utá stín || 4 || ṣrudhí hávam indra ṣūra príthyā utá stavase venyásyārkaíḥ | á yás te yónim ghṛitávantam ásvār ūrmír ná nimnaír dravayanta vákvāḥ || 5 || 6 ||

147, 2 ít. gó-ishṭishu. 3 á eshu. puru-hūta. medhá-sātā. 4 ít. sú-bhṛitasya cākanat. tvā́-vṛidhaḥ dāṣú-adhvaraḥ makshú. 5 sagdhí. vi-bhaktā́. — 148, 1 susvāṅsaḥ. tuvi-nṛimṇa. tvā́-ūtāḥ. 2 dấsīr — apsú II, 11, 4, 5. pra-srávaṇe. 3 abhí aº. su-matím. enā́ utá. ratha-oḷha. 4 bráhma iº. dấḥ. sá-kratuḥ. 5 ṣrudhí. venyásya aº.

149.

Savitā́ yantraíḥ pṛithivím aramṇād askambhané savitā́ dyā́m adṛiṁhat | áśvam ivādhukshad dhúnim antárikśham atū́rte baddhā́m savitā́ samudrám || 1 || yátrā samudrá skabhitó vy aúnad ápāṃ napāt savitā́ tásya veda | áto bhū́r áta ā́ útthitaṃ rájo 'to dyā́vāpṛithiví aprathetām || 2 || pascédám anyád abhavad yájatram ámartyasya bhúvanasya bhū́nā́ | suparṇó aṅgá savitúr garútmān pū́rvo jātáḥ sá u asyā́nu dhárma || 3 || gā́va iva grā́maṃ yū́yudhir iváśvān vāśréva vatsáṃ sumánā dúhānā́ | pátir iva jāyā́m abhí no ny ètu dhartā́ diváḥ savitā́ viśvávāraḥ || 4 || hiraṇyastūpaḥ savitar yáthā tvāṅgirasó jūhvé vā́je asmín | evā́ tvárcann ávase vándamānaḥ sómasyevāṅśúm práti jāgarāhám || 5 || 7 ||

150.

Sámiddhas cit sám idhyase devébhyo havyavāhana | ādityaí rudraír vásubhir na ā́ gahi mṛilīkā́ya na ā́ gahi || 1 || imā́ṃ yajñám idā́ṃ váco jujushāṇá upāgahi | mártāsas tyā́ samidhāna havāmahe mṛilīkā́ya havāmahe || 2 || tvā́m u jātávedasaṃ viśvávāraṃ gṛiṇe dhiyā́ | ágne devā́ṅ ā́ vaha naḥ priyávratān mṛilīkā́ya priyávratān || 3 || agnír devó devā́nām abhavat puróhito 'gním manushyā́ ṛíshayaḥ sám īdhire | agním mahó dhánasātāv ahā́m huve mṛilīkā́m dhánasātaye || 4 || agnír átrim bharádvājaṃ gávishṭhiram prā́van naḥ kā́ṇvaṃ trasádasyum āhavé | agním vásishṭho havate puróhito mṛilīkā́ya puróhitaḥ || 5 || 8 ||

149, 1 áśvam-iva a°. 2 yátra samudráḥ. ví. āḥ útthitam rájaḥ á° dyā́vāpṛithiví *iti*. 3 pascā́ i°. su-parṇáḥ. ūṁ *iti* asya ánu. yúyudhiḥ-iva á° vāśrā́-iva. su-mánāḥ. ní etu. viśvá-vāraḥ. 5 hiraṇya-stūpaḥ. tvā ā°. evá tvā á°. sómasya-iva a°. jāgara a°. — 150, 1 sám-iddhaḥ. havya-vāhana ādityaíḥ. 2 imā́m — upāgahi 91, 10. sam-idhāna. 3 jātá-vedasam viśvá-vāram. priyá-vratān (2). 4 puráḥ-hitaḥ. dhána-sātau. dhána-sātaye. 5 bharát-vājam gávishṭhiram prá āvat. ā-havé. puráḥ-hitaḥ (2).

151.

Śraddháyāgníḥ sám idhyate śraddháyā hūyate havíḥ | śraddhắm bhágasya mūrdháni vácasā vedayāmasi || 1 || priyáṃ śraddhe dádataḥ priyáṃ śraddhe dídāsataḥ | priyám bhojéshu yájvasv idám ma uditáṃ kṛidhi || 2 || yáthā devá ásureshu śraddhắm ugréshu cakriré | evám bhojéshu yájvasv asmákam uditáṃ kṛidhi || 3 || śraddhắṃ devá yájamānā vāyúgopā úpāsate | śraddhắṃ hṛidayyàyắkūtyā śraddháyā vindate vásu || 4 || śraddhắm prātár havāmahe śraddhám madhyáṃdinam pári | śraddhắṃ súryasya nimrúci śráddhe śrád dhāpayehá naḥ || 5 || 9 ||

Ekādaśo 'nuvākaḥ.

152.

Śāsá itthā́ mahắñ asy amitrakhādó ádbhutaḥ | ná yásya hanyáte sákhā ná jíyate kádā caná || 1 || svastidā́ viśás pátir vṛitrahā́ vimṛidhó vaśī́ | vṛíshéndraḥ purá etu naḥ somapá abhayaṃkaráḥ || 2 || ví ráksho ví mṛídho jahi ví vṛitrásya hánū ruja | ví manyúm indra vṛitrahann amítrasyābhidā́sataḥ || 3 || ví na indra mṛídho jahi nīcā́ yacha pṛitanyatáḥ | yó asmắñ abhidā́saty ádharaṃ gamayā támaḥ || 4 || ápendra dvisható mánó 'pa jíjyāsato vadhám | ví manyóḥ śárma yacha várīyo yavayā vadhám || 5 || 10 ||

153.

Īṅkháyantīr apasyúva índraṃ jātám úpāsate | bhejānā́saḥ

151, 1 śraddháyā agníḥ. vácasā ā́. 2 me. 3 devā́ḥ yájamānāḥ vāyú-gopāḥ úpa āsate. hṛidayyàyā́ ā́-kūtyā. 5 ni-mrúci. dhāpaya ihá. — 152, 1 amitra-khādáḥ. 2 svasti-dā́ḥ. vṛitra-hā́ vi-mṛidháḥ. vṛíshā índraḥ. soma-pā́ḥ abhayam-karáḥ. 3 hánū *iti*. vṛitra-hann amítrasya abhi-dā́sataḥ. 4 abhi-dā́sati. gamaya. 5 ápa indra. mánaḥ ápa. yavaya. — 153, 1 úpa āsate.

suvíryam || 1 || tvám indra bálād ádhi sáhaso jātá ójasaḥ | tvám̐ vṛishan vṛishéd asi || 2 || tvám indrāsi vṛitrahā́ vy àntárikṣham atiraḥ | úd dyā́m astabhnā ójasā || 3 || tvám indra sajóshasam arkám bibharshi bāhvóḥ | vájram̐ śíśāna ójasā || 4 || tvám indrābhibhū́r asi víśvā jātā́ny ójasā | sá víśvā bhúva ábhavaḥ || 5 || 11 ||

154.

Sóma ékebhyaḥ pavate ghṛitám éka úpāsate | yébhyo mádhu pradhávati tā́ṅś cid evā́pi gachatāt || 1 || tápasā ye anādhṛishyā́s tápasā yé svàr yayúḥ | tápo yé cakriré máhas tā́ṅś cid evā́pi gachatāt || 2 || yé yúdhyante pradháneshu śū́rāso yé tanūtyájaḥ | yé vā sahásradakshiṇās tā́ṅś cid evā́pi gachatāt || 3 || yé cit pū́rva ṛitā́sāpa ṛitā́vāna ṛitāvṛídhaḥ | pitṛ́n tápasvato yama tā́ṅś cid evā́pi gachatāt || 4 || sahásraṇīthāḥ kaváyo yé gopāyánti sū́ryam | ṛíshīn tápasvato yama tapojā́ṅ ápi gachatāt || 5 || 12 ||

155.

Árāyi kā́ne víkaṭe giríṃ gacha sadānve | śirímbiṭhasya sátvabhis tébhish ṭvā cātayāmasi || 1 || cattó itā́ś cattā́mútaḥ sárvā bhrūṇā́ny ārúshī | arāyyàm brahmaṇas pate tíkshṇa-śṛiṅgodṛishánn ihi || 2 || adó yád dā́ru plávate síndhoḥ pāré apūrushám | tád ā́ rabhasva durhaṇo téna gacha parastarā́m || 3 || yád dha prā́cīr ájagantóro maṇḍūradhāṇikīḥ | hatā́

153, 1 su-víryam. 2 vṛíshā it. 3 indra asi vṛitra-hā́ ví antárikṣham. 4 sa-jóshasam. 5 indra abhi-bhūḥ. ā́ abhavaḥ. — 154, 1 éke úpa āsate. pra-dhávati. evá ápi. 3 pra-dháneshu. tanū-tyájaḥ. sahásra-dakshiṇāḥ. 4 pū́rve ṛita-sā́paḥ ṛitá-vānaḥ ṛita-vṛídhaḥ. 5 sahásra-nīthāḥ. tapaḥ-jā́n. — 155, 1 ví-kaṭe. tébhiḥ tvā. 2 cattó *iti*. cattā́ amútaḥ. tíkshṇa-ṣṛiṅga ut-ṛishán. 3 apurushám. durhano *iti* duḥ-hano. 4 ha. ájaganta úraḥ maṇḍura-dhāṇikīḥ.

índrasya ṣátravaḥ sárve budbudáyāṣavaḥ || 4 || párīmé gắm aneshata páry agním ahṛishata | devéshv akrata ṣrávaḥ ká imắṁ á dadharshati || 5 || 13 ||

156.

Agním hinvantu no dhíyaḥ sáptim aṣum ivājishu | tena jeshma dhánaṃ-dhanam || 1 || yáyā gắ ākárāmahe sénayāgne távotyā | tắṃ no hinva maghắttaye || 2 || ágne sthūráṃ rayím bhara pṛithúṃ gómantam aṣvínam | aūdhí kháṃ vartáyā paṇím || 3 || ágne nákshatram ajáram á sūryaṃ rohayo diví | dádhaj jyótir jánebhyaḥ || 4 || ágne ketúr viṣắm asi préshṭhaḥ ṣréshṭha upasthasát | bódhā stotré váyo dádhat || 5 || 14 ||

157.

Imá nú kam bhúvanā sīshadhāméndraṣ ca víṣve ca devắḥ || 1 || yajñáṃ ca nas tanvàṃ ca prajắṃ cādityaír índraḥ sahá cīkḷipāti || 2 || ādityaír índraḥ ságanō marúdbhir asmákam bhūtv avitắ tanūnām || 3 || hatváya devá ásurān yád áyan devá devatvám abhirákshamāṇāḥ || 4 || pratyáñcam arkám anayañ chácībhir ád ít svadhắm ishirắm páry apaṣyan || 5 || 15 ||

158.

Sūryo no divás pātu vắto antárikshāt | agnír naḥ pārthivebhyaḥ || 1 || jóshā savitar yásya te háraḥ ṣatáṃ savắṁ árhati | pāhí no didyútaḥ pátantyāḥ || 2 || cákshur no devắḥ

155, 4 budbudá-yāṣavaḥ. 5 pári imé. — 156, 1 āṣúm-iva ājíshu. 2 ā-kárāmahe sénayā agne táva ūtyā. 3 ā agne. vartáya. 4 dádhat. 5 upastha-sát bódha. — 157, 1 sīsadhāma índraḥ. 2 pra-jắm ca ādityaíḥ. 3 sá-ganaḥ. 4 devắḥ. abhi-rákshamāṇāḥ. 5 ṣácībhiḥ. ád *etc.* 168, 9. — 158, 2 jóshā.

savitā cákshur na utá párvataḥ | cákshur dhātā dadhātu naḥ || 3 || cákshur no dhehi cákshushe cákshur vikhyaí tanūbhyaḥ | sám cedám ví ca paśyema || 4 || susaṃdṛíśaṃ tvā vayám práti paśyema sūrya | ví paśyema nṛicákshasaḥ || 5 || 16 ||

159.

Úd asaú súryo agād úd ayám māmakó bhágaḥ | aháṃ tád vidvalā́ pátim abhy àsākshi vishāsahíḥ || 1 || aháṃ ketúr ahám mūrdhā́hám ugrā́ vivācanī | máméd ánu krátum pátiḥ schānāyā upācaret || 2 || máma putrā́ḥ śatruhāṇó 'tho me duhitā́ virā́ṭ | utā́hám asmi saṃjayā́ pátyau me ślóka uttamáḥ || 3 || yénéndro hàvíshā kṛítvy ábhavad dyumny ùttamáḥ | idáṃ tád akri devā asapatnā́ kílābhuvam || 4 || asapatnā́ sapatnaghnī́ jáyanty abhibhū́varī | ávṛiksham anyā́sāṃ várco rā́dho ástheyasām iva || 5 || sám ajaisham imā́ aháṃ sapátnīr abhibhū́varī | yáthāhám asyā́ vīrásya virājāni jánasya ca || 6 || 17 ||

160.

Tīvrásyābhívayaso asyā́ pāhi sarvarathā́ ví hárī ihá muñca | índra mā́ tvā yájamānāso anyé ní rīraman túbhyam imé sutā́saḥ || 1 || túbhyaṃ sutā́s túbhyam u sótvāsas tvā́ṃ gíraḥ śvátryā á hvayanti | índredám adyá sávanaṃ jushāṇó víśvasya vidvā́ñ ihá pāhi sómam || 2 || yá uṣatā́ mánasā sómam asmai sarvahṛidā́ devákāmaḥ sunóti | ná gā́ índras

---

158, 4 vi-khyaí. ca idám. 5 s. tv. v. 82, 3. p. p. s. X, 37, 7. nṛi-cákshasaḥ. — 159, 1 abhí asākshi vi-sasahíḥ. 2 mūrdhā́ ahám. vi-vā́canī máma ít. upa-ā́caret. 3 śatru-hánaḥ átho *iti*. vi-rā́ṭ utá ahám. sam-jayā́. 4 yéna índraḥ. kṛitví. dyumnī́ ut-tamáḥ. kíla abhuvam. 5 sapatna-ghnī́ jáyantī abhi-bhū́varī ā́ avṛiksham. 6 sa-pátnīḥ abhi-bhū́varī yáthā ahám. vi-rā́jāni. — 160, 1 tīvrásya abhí-vayasaḥ. sarva-rathā́. hári *iti*. 2 índra idám. 3 sarva-hṛidā́ devá-kāmaḥ.

tásya párā dadāti prasastám íc cárum asmai kṛṇoti || 3 || ánuspashṭo bhavaty eshó asya yó asmai revắn ná sunóti sómam | nír aratnaú maghávā tắm dadhāti brahmadvísho hanty ánānudishṭaḥ || 4 || aṣvāyánto gavyánto vājáyanto hávāmahe tvópagantavá u | ābhūshantas te sumataú návāyām vayám indra tvā ṣunắm huvema || 5 || 18 ||

161.

Muñcámi tvā havíshā jívanāya kám ajñātayakshmắd utá rājayakshmắt | gráhir jagráha yádi vaitád enam tásyā indrāgnī prá mumuktam enam || 1 || yádi kshitáyur yádi vā páreto yádi mṛityór antikắm nīta evá | tám ấ harāmi nírṛiter upásthād áspārsham enam ṣatáṣāradāya || 2 || sahasrākshéṇa ṣatáṣāradena ṣatắyushā havíshāhārsham enam | ṣatắm yáthemắm ṣarádo náyātíndro víṣvasya duritásya pārám || 3 || ṣatám jīva ṣarádo várdhamānaḥ ṣatắm hemantắñ chatám u vasantắn | ṣatám indrāgní savitā bríhaspátiḥ ṣatắyushā hávíshemám púnar duḥ || 4 || áhārsham tvávidam tvā púnár ágāḥ punarnava | sárvāṅga sárvam te cákshuḥ sárvam áyuṣ ca te 'vidam || 5 || 19 ||

162.

Bráhmaṇāgníḥ saṃvidānó rakshohắ bādhatām itáḥ | ámīvā yás te gárbham durṇắmā yónim āṣáye || 1 || yás te gárbham ámīvā durṇắmā yónim āṣáye | agníṣ ṭám bráh-

---

160, 3 pra-ṣastám íṭ. 4 ánu-spashṭaḥ. brahma-dvíshaḥ. ánanu-dishṭaḥ. 5 áṣva-yántaḥ. tvā úpa-gantavai. ā-bhūshantaḥ. su-mataú. — 161, 1 ajñata-yakshmắt. rāja-yakshmắt. vā etát. indrāgnī *iti*. 2 kshitá-āyuḥ. párā-itaḥ. ní-itaḥ. níḥ-ṛiteḥ upá-sthāt. ṣatá-sāradāya. 3 sahasra-akshéṇa ṣatá-ṣāradena ṣatá-āyushā (4) havíshā ấ ahārsham. yáthā imám. náyāti índraḥ. duḥ-itásya. 4 hemantắn ṣatám. indrāgní *iti*. havíshā imám. 5 ấ ahárshaṃ tvā ávidam. ấ agāḥ punaḥ-nava sárva-aṅga. — 162, 1 bráhmaṇā agníḥ sam-vidānáḥ rakshaḥ-hā. duḥ-nắmā. ā-ṣáye. 2 y. t. g. 1. d. y. ā. 1. agníḥ tám.

maṇā sahá níṣh kravyádam anīnaṣat || 2 || yás te hánti patáyantaṃ nishatsnúṃ yáḥ sarīsṛipám | jātáṃ yás te jíghāṅsati tám itó nāṣayāmasi || 3 || yás ta ūrū viháraty antarā́ dámpatī ṣáye | yónim yó antár āréḷhi tám itó nāṣayāmasi || 4 || yás tvā bhrā́tā pátir bhūtvā́ jāró bhūtvā́ nipádyate | prajā́ṃ yás te jíghāṅsati tám itó nāṣayāmasi || 5 || yás tvā svápnena támasā mohayitvā́ nipádyate | prajā́ṃ yás te jíghāṅsati tám itó nāṣayāmasi || 6 || 20 ||

163.

Akshíbhyāṃ te nā́sikābhyāṃ kárṇābhyāṃ chúbukād ádhi | yákshmaṃ ṣīrshaṇyàm mastíshkāj jihvā́yā ví vṛihāmi te || 1 || grīvā́bhyas ta ushṇíhābhyaḥ kíkasābhyo anūkyā̀t | yákshmaṃ doshaṇyàm áṅsābhyām bāhúbhyāṃ ví vṛihāmi te || 2 || āntrébhyas te gúdābhyo vanishṭhór hṛídayād ádhi | yákshmam mátasnābhyāṃ yaknáḥ plāṣíbhyo ví vṛihāmi te || 3 || ūrúbhyāṃ te ashṭhīvádbhyām párshṇibhyām prápadābhyām | yákshmaṃ ṣróṇibhyām bhā́sadād bháṅsaso ví vṛihāmi te || 4 || méhanād vanaṃkáraṇāl lómabhyas te nakhébhyaḥ | yákshmaṃ sárvasmād ātmánas tám idáṃ ví vṛihāmi te || 5 || áṅgād-aṅgāl lómno-lomno jātám párvaṇi-parvaṇi | yákshmaṃ sárvasmād ātmánas tám idáṃ ví vṛihāmi te || 6 || 21 ||

164.

Ápehi manasas paté 'pa krāma paráṣ cara | paró nírṛityā ā́ cakshva bahudhā́ jívato mánaḥ || 1 || bhadráṃ vaí

162, 2 níḥ kravya-ádam. 3 ni-satsnúm. 4 te ūrū *iti* vi -hárati. dámpatī *iti* dám-patī. ā-réḷhi. 5 ni-pádyate (6) pra -jā́m. yás te *etc.* 3. 6 prajā́m *etc.* 5. — 163, 1 mastíshkāt jihvā́yāḥ. 2 te. 4 prá-padābhyām. 5 vanam-káraṇāt. 6 áṅgāt -aṅgāt. yákshmaṃ *etc.* 5. — 164, 1 ápa ihi. pate ápa. níḥ-ṛityai.

váraṃ vṛiṇate bhadráṃ yuñjanti dákshiṇam | bhadráṃ vaivasvaté cákshur bahutrā́ jívato mánaḥ || 2 || yád āśásā niḥśásābhiśásopārimá jágrato yát svapántaḥ | agnír víśvāny ápa dushkṛitány ájushṭāny āré asmád dadhātu || 3 || yád indra brahmaṇas pate 'bhidrohám cárāmasi | prácetā na āṅgirasó dvishatā́m pātv áṅhasaḥ || 4 || ájaishmādyásanāma cábhūmānāgaso vayám | jāgratsvapnáḥ saṃkalpáḥ pāpó yáṃ dvishmás táṃ sá ṛichatu yó no dvéshṭi tám ṛichatu || 5 || 22 ||

165.

Dévāḥ kapóta ishitó yád ichán dūtó nírṛityā idám ājagáma | tásmā arcāma kṛiṇávāma níshkṛitiṃ śáṃ no astu dvipáde śáṃ cátushpade || 1 || śiváḥ kapóta ishitó no astv anāgā́ devāḥ śakunó gṛihéshu | agnír hí vípro jushátāṃ havír naḥ pári hetíḥ pakshíṇī no vṛiṇaktu || 2 || hetíḥ pakshíṇī ná dabhāty asmā́n āshṭryā́m padáṃ kṛiṇute agnidhā́ne | śáṃ no góbhyaś ca púrushebhyaś cāstu mā́ no hiṃsīd ihá devāḥ kapótaḥ || 3 || yád úlūko vádati moghám etád yát kapótaḥ padám agnaú kṛiṇóti | yásya dūtáḥ práhita eshá etát tásmai yamā́ya námo astu mṛityáve || 4 || ṛicā́ kapótaṃ nudata praṇódam ísham mádantaḥ pári gā́ṃ nayadhvam | saṃyopáyanto duritā́ni víśvā hitvā́ na úrjam prá patāt pátishṭhaḥ || 5 || 23 ||

166.

Ṛishabhám mā samānā́nāṃ sapátnānāṃ vishāsahím |

164, 3 ā-śásā niḥ-śásā abhi-śásā upa-ārimá. duḥ-kṛitā́ni. 4 abhi-drohám. prá-cetāḥ. 5 ájaishma — vayám VIII, 47, 18. jāgrat svapnáḥ sam-kalpáḥ. — 165, 1 níḥ-ṛityāḥ. ā-jagā́ma tásmai. níḥ-kṛitim. dvi-páde. cátuḥ-pade. 2 anāgā́ḥ. 3 agni-dhā́ne. ca astu. 4 prá-hitaḥ. 5 pra-nódam. sam-yopáyantaḥ duḥ-itā́ni. — 166, 1 sa-pátnānām vi-sāsahím.

hantáram ṣátrūṇām kṛidhi virājam gópatim gávām || 1 || ahám asmi sapatnahéndra ivárishṭo ákshataḥ | adháḥ sapátnā me padór imé sárve abhíshṭhitāḥ || 2 || átraivá vó 'pi nahyāmy ubhé ártnī iva jyáyā | vácas pate ní shedhemán yáthā mád ádharam vádān || 3 || abhibhúr ahám ágamam viṣvákarmeṇa dhámnā | á vas cittám á vo vratám á vo 'hám sámitim dade || 4 || yogakshemám va ādáyāhám bhūyāsam uttamá á vo mūrdhánam akramīm | adhaspadán ma úd vadata maṇḍúkā ivodakán maṇḍúkā udakád iva || 5 || 24 ||

167.

Túbhyedám indra pári shicyate mádhu tvám sutásya kalāṣasya rājasi | tvám rayím puruvírām u nas kṛidhi tvám tápaḥ paritápyājayaḥ svàḥ || 1 || svarjítam máhi mandānám ándhaso hávāmahe pári ṣakrám sutáñ úpa | imám no yajñám ihá bodhy á gahi spṛídho jáyantam maghávānam īmahe || 2 || sómasya rájño váruṇasya dhármaṇi bṛíhaspáter ánumatyā u ṣármaṇi | távāhám adyá maghavann úpastutau dhátar vídhātaḥ kalāṣáñ abhakshayam || 3 || prásūto bhakshám akaram carāv ápi stómam cemám prathamáḥ sūrír ún mṛije | suté sāténa yády ágamam vām práti viṣvāmitrajamadagnī dáme || 4 || 25 ||

168.

Vátasya nú mahimánam ráthasya rujánn eti stanáyann

166, 1 vi-rājam gó-patim. 2 sapatna-hā índraḥ-iva árishṭaḥ. sa-pátnāḥ. abhí-sthitāḥ. 3 átra evá vaḥ ápi. ubhé *iti* ártnīvety ártnī-iva. sedha imán. 4 abhi-bhūḥ. á agamam viṣvá-karmeṇa. sám-itim. 5 yoga-kshemám. ā-dāya ahám. adhaḥ-padāt me. maṇḍúkāḥ-iva udakāt. — 167, 1 túbhya idám. sicyate. puru-vírām. pari-tápya ajayaḥ svàr *iti* svàḥ. 2 svaḥ-jítam. 3 ánu-matyāḥ. táva ahám. úpa-stutau. vídhātar *iti* ví-dhātaḥ. 4 prá-sūtaḥ. ca imám. út. á ágamam. viṣvāmitrajamadagnī *iti*.

asya ghóshaḥ | divispríg yāty aruṇáni kṛiṇvánn utó eti pṛithivyā́ reṇúm ásyan || 1 || sám prérate ánu vā́tasya vishṭhā́ aínaṃ gachanti sámanaṃ ná yóshāḥ | tábhiḥ sayúk sarátham devá īyate 'syá víṣvasya bhúvanasya rā́jā || 2 || antárikshe pathíbhir íyamāno ná ní viṣate katamác canáhaḥ | apā́ṃ sákhā prathamajā́ ṛitávā kvà svij jātáḥ kúta á babhūva || 3 || ātmā́ devánām bhúvanasya gárbho yathāvaśáṃ carati devá eshā́ḥ | ghóshā íd asya śriṇvirė ná rūpáṃ tásmai vā́tāyá havíshā vidhema || 4 || 26 ||

169.

Mayobhúr váto abhí vātūsrā́ úrjasvatīr óshadhīr ā́ riṣantām | pívasvatīr jīvádhanyāḥ pibantv avasā́ya padváte rudra mṛiḷa || 1 || yā́ḥ sárūpā vírūpā ékarūpā yā́sām agnír íshṭyā nā́māni véda | yā́ áṅgirasas tápasehá cakrús tā́bhyaḥ parjanya máhi śárma yacha || 2 || yā́ devéshu tanvàm airayanta yā́sāṃ sómo víṣvā rūpā́ṇi véda | tā́ asmábhyam páyasā pínvamānāḥ prajávatīr indra goshṭhé ririhi || 3 || prajā́patir máhyam etā́ rárāṇo víṣvair devaíḥ pitṛíbhiḥ saṃvidānáḥ | śivā́ḥ satír úpa no goshṭhám ákas tā́sāṃ vayám prajáyā sám sadema || 4 || 27 ||

170.

Vibhrā́ḍ bṛihát pibatu somyám mádhv ā́yur dádhad yajñápatāv ávihrutam | vā́tajūto yó abhirákshati tmánā pra-

---

168, 1 divi-spṛík. utó *iti*. 2 prá ırate. vi-sthā́ḥ ā́ enam. sa-yúk sa-rátham. 3 katamā́t caná áhar *iti*. prathama-jā́ḥ ṛitá -vā. svit. 4 yathā-vaśám. — 169, 1 mayaḥ-bhū́ḥ. vātu usrā́ḥ. jīvá-dhanyāḥ. avasā́ya. 2 sá-rūpāḥ ví-rūpāḥ éka-rūpāḥ. tápasā ihá. 3 yā́ḥ. tā́ — pínvamānāḥ VII, 50, 4. go-sthé. 4 prajā́ -patiḥ. etā́ḥ. sam-vidānáḥ. go-sthā́m ā́ akar *ity* akaḥ. pra-jáyā. — 170, 1 ví-bhrāṭ (2). yajñá-patau ávi-hrutam vā́ta-jūtaḥ. abhi -rákshati. pra-jā́ḥ.

jáḥ puposha purudhā ví rājati || 1 || vibhrāḍ bṛihát súbhṛitam vājasātamam dhárman divó dharúṇe satyám árpitam | amitrahā vṛitrahā dasyuhántamam jyótir jajñe asurahā sapatnahā || 2 || idáṃ śréshṭham jyótishām jyótir uttamám viśvajíd dhanajíd ucyate bṛihát | viśvabhrāḍ bhrājó máhi sūryo dṛiśá urú paprathe sáha ójo ácyutam || 3 || vibhrājañ jyótishā svàr ágacho rocanám diváḥ | yénemā víśvā bhúvanāny ábhṛitā viśvákarmaṇā viśvádevyāvatā || 4 || [28] ||

171.

Tvám tyám iṭáto ratham índra právaḥ sutávataḥ | áśṛiṇoḥ somíno hávam || 1 || tvám makhásya dódhataḥ śíro 'va tvacó bharaḥ | ágachaḥ somíno gṛihám || 2 || tvám tyám indra mártyam āstrabudhnāya venyám | múhuḥ śrathnā manasyáve || 3 || tvám tyám indra sūryam paścā́ sántam purás kṛidhi | devánām cit tiró váśam || 4 || [29] ||

172.

Ā́ yāhi vánasā sahá gávaḥ sacanta vartaním yád údhabhiḥ || 1 || ā́ yāhi vásyā dhiyā́ máṅhishṭho jārayánmakhaḥ sudánubhiḥ || 2 || pitubhṛíto ná tántum ít sudánavaḥ práti dadhmo yájāmasi || 3 || ushā́ ápa svásus támaḥ sám vartayati vartaním sujātátā || 4 || [30] ||

173.

Ā́ tvāhārsham antár edhi dhruvás tishṭhā́vicācaliḥ | víśas tvā sárvā vāñchantu mā́ tvád rāshṭrám ádhi bhraśat || 1 ||

170, 2 sú-bhṛitam vāja-śātamam. amitra-hā́ vṛitra-hā́ dasyu-hántamam. asura-hā́ sapatna-hā́. 3 idáṃ — jyótir 113, 1. viśva-jít dhana-jít. viśva-bhrā́ṭ. dṛiśé. 4 vibhrā́jan — diváḥ VIII, 98, 3. yéna imā́. ā́-bhṛitā viśvá-karmaṇā viśvádevya-vatā. — 171, 1 prá āvaḥ sutá-vataḥ. 2 śíraḥ áva. 3 āstra-budhnāya. śrathnāḥ. — 172, 2 jārayát-makhaḥ sudā́nu-bhiḥ. 3 pitu-bhṛítaḥ. su-dā́navaḥ. 4 su-jātátā. — 173, 1 tvā ahārsham. tishṭha ávi-cācaliḥ. sárvāḥ.

ihaívaídhi mápa cyoshṭhāḥ párvata ivávicācaliḥ | índra ivehá dhruvás tishṭhehá rāshṭrám u dhāraya || 2 || imám índro adīdharad dhruvám dhruvéṇa havíshā | tásmai sómo ádhi bravat tásmā u bráhmaṇas pátiḥ || 3 || dhruvá dyaúr dhruvá pṛithiví dhruvásaḥ párvatā imé | dhruvám víśvam idám jágad dhruvó rájā viśám ayám || 4 || dhruvám te rájā váruṇo dhruvám devó bṛíhaspátiḥ | dhruvám ta índraś cāgníś ca rāshṭrám dhārayatām dhruvám || 5 || dhruvám dhruvéṇa havíshābhí sómam mṛiśāmasi | átho ta índraḥ kévalīr víśo balihṛítas karat || 6 || 31 ||

174.

Abhīvarténa havíshā yénéndro abhivāvṛité | ténāsmán brahmaṇas pate 'bhí rāshṭráya vartaya || 1 || abhivṛítya sapátnān abhí yá no árātayaḥ | abhí pṛitanyántam tishṭhābhí yó na irasyáti || 2 || abhí tvā devāḥ savitābhí sómo avīvṛitat | abhí tvā víśvā bhūtány abhīvartó yáthāsasi || 3 || yénéndro havíshā kṛitvy ábhavad dyumny ùttamáḥ | idám tád akri devā asapatnáḥ kílābhuvam || 4 || asapatnáḥ sapatnahābhírāshṭro vishāsahíḥ | yáthāhám eshām bhūtánām virājāni jánasya ca || 5 || 32 ||

175.

Prá vo grāvāṇaḥ savitá devāḥ suvatu dhármaṇā | dhūrshú yujyadhvam sunutá || 1 || grávāṇo ápa duchúnām ápa sedhata durmatím | usráḥ kartana bheshajám || 2 || grávāṇa úpareshv á mahīyánte sajóshasaḥ | vríshṇe dádhato vríshṇ-

---

173, 2 ihá evá edhi mā́ ápa. párvataḥ-iva ávi-cācaliḥ índraḥ-iva ihá. tishṭha ihá. 3 tásmai. 5 te índraḥ ca agníḥ. 6 havíshā abhí. átho *iti* te. bali-hṛítaḥ. — 174, 1 abhi-varténa. yéna índraḥ abhi-vavṛité téna asmān. 2 abhi-vṛítya sa-pátnān. yā́ḥ. tishṭha abhí. 3 savitā́ abhí. abhi-vartáḥ yáthā ásasi. 4 yénéndro — devā́ X, 159, 4. kíla abhuvam. 5 sapatna-hā́ abhí-rāshṭraḥ vi-sasahíḥ yáthā ahám. virā́jāni *etc.* X, 159, 6. — 175, 2 duḥ-matím. 3 sa-jóshasaḥ.

ṇyam || 3 || grāvāṇaḥ savitā́ nú vo devā́ḥ suvatu dhármaṇā | yájamānāya sunvaté || 4 || 33 ||

176.

Prá sūnáva ṛibhūṇā́m bṛihán navanta vṛijánā | kshā́mā yé viṣvádhāyasó 'ṣnan dhenúṃ ná mātáram || 1 || prá devā́ṃ devyā́ dhiyā́ bháratā jātávedasam | havyā́ no vakshad ānushák || 2 || ayám u shyá prá devayúr hótā yajñā́ya nīyate | rátho ná yór abhívṛito ghṛíṇīvāñ cetati tmánā || 3 || ayám agnír urushyaty amṛítād iva jánmanaḥ | sáhasaṣ cid sáhīyān devó jīvā́tave kṛitáḥ || 4 || 34 ||

177.

Pataṃgám aktám ásurasya māyáyā hṛidā́ paṣyanti mánasā vipaṣcítaḥ | samudré antáḥ kaváyo ví cakshate márīcīnām padám ichanti vedhásaḥ || 1 || pataṃgó vā́cam mánasā bibharti tā́ṃ gandharvò 'vadad gárbhe antáḥ | tā́ṃ dyótamānāṃ svaryàm manīshā́m ṛitásya padé kaváyo ní pānti || 2 || ápaṣyaṃ gopā́m ánipadyamānam ā́ ca párā ca pathíbhiṣ cárantam | sá sadhrīcīḥ sá víshūcīr vásāna ā́ varīvarti bhúvaneshv antáḥ || 3 || 35 ||

178.

Tyám ū shú vājínaṃ devájūtaṃ sahā́vānaṃ tarutā́raṃ ráthānām | árishṭanemim pṛitanā́jam āṣúṃ svastáye tárkshyam ihā́ huvema || 1 || índrasyeva rātím ājóhuvānāḥ svastáye nā́vam ivā́ ruhema | úrvī ná pṛíthvī báhule gábhīre

175, 4 d. s. dh. 1. — 176, 1 bṛihát. kshā́ma. viṣvá-dhāyasaḥ áṣnan. 2 bhárata jātá-vedasam. 3 syáḥ. abhí-vṛitaḥ ghṛíṇi -vān. — 177, 1 vipaḥ-citaḥ. antár *iti*. 2 gandharváḥ avadat. antár *iti*. 3 = 164, 31. — 178, 1 ūṃ *iti* sú. devá-jūtam sahá -vānam. árishṭa-nemim. ihá. 2 índrasya-iva. ā-jóhuvānāḥ. nā́vam-iva ā́. úrvī *iti*. pṛithvī *iti* báhule *iti* gábhīre *iti*.

mā́ vām étau mā́ páretau rishāma || 2 || sadyáṣ cid yáḥ ṣávasā páñca kṛishṭíḥ sū́rya iva jyótishāpás tatā́na | sahasrasā́ḥ ṣatasā́ asya rā́ṅhir ná smā varante yuvatím ná ṣáryām || 3 || 36 ||

179.

Út tishṭhatā́va paṣyaténdrasya bhāgám ṛitvíyam | yádi ṣrātó juhótana yády áṣrāto mamattána || 1 || ṣrātám havír ó shv ìndra prá yāhi jagáma sū́ro ádhvano vímadhyam | pári tvāsate nidhíbhiḥ sákhāyaḥ kulapā́ ná vrājápatim cárantam || 2 || ṣrātám manya ū́dhani ṣrātám agnaú súṣrātam manye tád ṛitám návīyaḥ | mā́dhyaṃdinasya sávanasya dadhnáḥ píbendra vajrin purukṛij jushāṇáḥ || 3 || 37 ||

180.

Prá sasāhishe puruhūta ṣátrūñ jyéshṭhas te ṣúshma ihá rātír astu | índrā bhara dákshiṇenā vásūni pátiḥ síndhūnām asi revátīnām || 1 || mṛigó ná bhīmáḥ kucaró girishṭhā́ḥ parāváta ā́ jaganthā párasyāḥ | ṣrikám saṃsā́ya pavím indra tigmám ví ṣátrūn tāḷhi ví mṛídho nudasva || 2 || índra kshatrám abhí vāmám ójo 'jāyathā vṛishabha carshaṇīnām | ápānudo jánam amitrayántam urúṃ devébhyo akṛiṇor u lokám || 3 || 38 ||

181.

Práthaṣ ca yásya sapráthaṣ ca nā́mānushṭubhasya havísho havír yát | dhātúr dyútānāt savitúṣ ca víshṇo ra-

---

178, 2 ā́-itau. párā-itau. 3 jyótishā apáḥ. sahasra-sā́ḥ ṣata-sā́ḥ. sma. — 179, 1 tishṭhata áva paṣyata índrasya. 2 ó *iti* sú indra. ví-madhyam. tvā āsate nidhí-bhiḥ. kula-pā́ḥ. vrājá-patim. 3 manye. sú-ṣrātam. píba indra. puru-kṛit. — 180, 1 sasahishe puru-hūta. índra ā́. dákshiṇena. 2 mṛigó — girishṭhā́ḥ 154, 2. jagantha. sam-ṣáya. 3 ójaḥ ájāyathāḥ. ápa anudaḥ. — 181, 1 sa-práthaḥ. nā́ma ánu-stubhasya. víshṇoḥ ratham-tarám.

thaṃtarám á jabhārā vásishṭhaḥ || 1 || ávindan té átihitaṃ yád ásīd yajñásya dhấma paramáṃ gúhā yát | dhātúr dyútānāt savitúṣ ca víshṇor bharádvājo bṛihád á cakre agnéḥ || 2 || tè 'vindan mánasā dídhyānā yáju shkannám prathamáṃ devayấnam | dhātúr dyútānāt savitúṣ ca víshṇor á sūryād abharan gharmám eté || 3 || [39] ||

182.

Bṛíhaspátir nayatu durgáhā tiráḥ púnar neshad aghấṣaṅsāya mánma | kshipád áṣastim ápa durmatíṃ hann áthā karad yájamānāya ṣáṃ yóḥ || 1 || nárāṣáṅso no 'vatu prayājé ṣáṃ no astv anuyājó háveshu | kshipád áṣastim ápa durmatíṃ hann áthā karad yájamānāya ṣáṃ yóḥ || 2 || tápurmūrdhā tapatu raksháso yé brahmadvíshaḥ ṣárave hántavấ u | kshipád áṣastim ápa durmatíṃ hann áthā karad yájamānāya ṣáṃ yóḥ || 3 || [40] ||

183.

Ápaṣyaṃ tvā mánasā cékitānaṃ tápaso jātáṃ tápaso víbhūtam | ihá prajấm ihá rayíṃ rárāṇaḥ prá jāyasva prajáyā putrakāma || 1 || ápaṣyaṃ tvā mánasā dídhyānāṃ svấyāṃ tanū́ ṛítvye nádhamānām | úpa mấm uccấ yuvatír babhūyāḥ prá jāyasva prajáyā putrakāme || 2 || ahám gárbham adadhām óshadhīshv ahám víṣveshu bhúvaneshv antáḥ | ahám prajấ ajanayam pṛithivyấm ahám jánibhyo aparíshu putrấn || 3 || [41] ||

181, 1 jabhāra. 2 ati-nitam. bharat-vajan. 3 té avindan. dídhyānāḥ yájuḥ skannám. deva-yấnam. — 182, 1 duḥ-gáhā. aghá-ṣaṅsāya. duḥ-matím. átha. 2 pra-yājé. ṣ. n. a. X, 165, 1. anu-yājáḥ. 3 tápuḥ-mūrdhā. brahma-dvíṣbaḥ. hántavaí. — 183, 1 ví-bhūtam. pra-jấm. pra-jáyā putra-kāma. 2 a. t. m. 1. tanū́ *iti*. p. j. p. 1. putra-kāme. 3 antár *iti*. pra-jấḥ.

184.

Víshṇur yóniṃ kalpayatu tváshṭā rūpáṇi piṅśatu | á siñcatu prajápatir dhātá gárbhaṃ dadhātu te || 1 || gárbhaṃ dhehi sinīvāli gárbhaṃ dhehi sarasvati | gárbhaṃ te aśvínau devāv á dhattām púshkarasrajā || 2 || hiraṇyáyī aráṇī yáṃ nirmánthato aśvínā | táṃ te gárbhaṃ havāmahe daśamé māsí sūtave || 3 || 42 ||

185.

Máhi trīṇām ávo 'stu dyukshám mitrásyāryamṇáḥ | durādhárshaṃ váruṇasya || 1 || nahí téshām amá caná nádhvasu vāraṇéshu | íṣe ripúr aghāśaṅsaḥ || 2 || yásmai putráso áditeḥ prá jīváse mártyāya | jyótir yáchanty ájasram || 3 || 43 ||

186.

Váta á vātu bheshajáṃ śambhú mayobhú no hṛidé | prá ṇa áyūṅshi tārishat || 1 || utá váta pitási na utá bhrātotá naḥ sákhā | sá no jīvátave kṛidhi || 2 || yád adó váta te gṛihè 'mṛítasya nidhír hitáḥ | táto no dehi jīváse || 3 || 44 ||

187.

Prágnáye vácam īraya vṛishabhāya kshitīnām | sá naḥ parshad áti dvíshaḥ || 1 || yáḥ párasyāḥ parāvátas tiró dhánvātirócate | sá naḥ parshad áti dvíshaḥ || 2 || yó rákshāṅsi nijūrvati vṛíshā śukréṇa śocíshā | sá naḥ parshad áti dvíshaḥ || 3 || yó víśvābhí vipáśyati bhúvanā sáṃ ca páśyati |

184, 1 prajā-patiḥ. 2 púshkara-srajā. 3 hiraṇyáyī *iti* aráṇī *iti*. niḥ-mánthataḥ. — 185, 1 mitrásya aryamṇáḥ duḥ-ādhárshaṃ. 2 ná ádhva-su. aghá-śaṅsaḥ. — 186, 1 śam-bhú mayaḥ-bhú. naḥ. 2 pitá asi. bhrātá utá. 3 gṛihé amṛítasya ni-dhíḥ. — 187, 1 prá agnáye. 2 dhánva ati-rócate. 3 ni-jūrvati. 4 yó — páśyati III, 61, 9.

sá naḥ parshad áti dvíshaḥ || 4 || yó asyá pāré rájasaḥ śukró agnír ájāyata | sá naḥ parshad áti dvíshaḥ || 5 || [45] ||

188.

Prá nūnáṃ jātávedasam áśvaṃ hinota vājínam | idáṃ no barhír āsáde || 1 || asyá prá jātávedaso vípravīrasya mīḷhúshaḥ | mahím iyarmi sushṭutím || 2 || yá rúco jātávedaso devatrá havyaváhanīḥ | tábhir no yajñám invatu || 3 || [46] ||

189.

Áyáṃ gaúḥ pṛíśnir akramīd ásadan mātáram puráḥ | pitáraṃ ca prayán svàḥ || 1 || antáś carati rocanásyá prāṇád apānatí | vy àkhyan mahishó dívam || 2 || triṅśád dhấma ví rājati vấk pataṃgấya dhīyate | práti vástor áha dyúbhiḥ || 3 || [47] ||

190.

Ṛitáṃ ca satyáṃ cābhìddhāt tápasó 'dhy ajāyata | táto rátry ajāyata tátaḥ samudró arṇaváḥ || 1 || samudrấd arṇavấd ádhi saṃvatsaró ajāyata | ahorātrấṇi vidádhad víśvasya misható vaśí || 2 || sūryāçandramásau dhātấ yathāpūrvám akalpayat | dívaṃ ca pṛithivíṃ cāntárikśam átho svàḥ || 3 || [48] ||

191.

Sáṃ-sam íd yuvase vṛishann ágne víśvāny aryá á | iḷás padé sám idhyase sá no vásūny ấ bhara || 1 || sáṃ gachadhvaṃ sáṃ vadadhvaṃ sáṃ vo mánāṅsi jānatām | devấ bhāgáṃ yáthā pūrve saṃjānānấ upấsate || 2 || samānó mán-

---

188, 1 jātá-vedasam. i. n b. ā. 13, 7. 2 jātá-vedasaḥ vípra-vīrasya. su-stutím. 3 yāḥ. jātá-vedasaḥ. havya-vāhanīḥ. — 189, 1 ấ ayám. ásadat. pra-yán svàr *iti* svàḥ. 2 antár *iti*. rocanấ asyá. apa-anatí ví akhyat. — 190 *Dieser Hymnus wird im pada nicht abgetheilt.* — 191, 2 devāḥ. sam-jānānāḥ upa-ásate.

traḥ sámitiḥ samāní samānám mánaḥ sahá cittám eshām | samānám mántram abhí mantraye vaḥ samānéna vo havíshā juhomi || 3 || samāní va ákūtiḥ samānā́ hṛídayāni vaḥ | samānám astu vo máno yáthā vaḥ súsahásati || 4 || 49 ||

Dvādaśo 'nuvākaḥ.

DAṢAMAM MAṆḌALAM.

Ashṭamo 'dhyāyaḥ.

ASHṬAMO 'SHṬAKAḤ.

---

3 sám-itiḥ. 4 á-kūtiḥ. sú-saha ásati.

Beigaben.

I. Verzeichniss der angeblichen Dichter, Gottheiten und Maasse.

II. Alphabetisches Verzeichniss der angeblichen Dichter.

III. Versanfänge und Vergleichungsstellen.

IV. Allgemeiner Inhalt der Hymnen.

V. Die Khila des Ṛigveda.

I. Verzeichniss der angeblichen Dichter, Gottheiten und Maasse, gemäss der Sarvānukramaṇī.

Maṇḍala I.

1	Madhuchandas Vaiśvāmitra	Agni	gāyatrī
2	—	Vāyu (1—3), Indra und Vāyu (4—6), Mitra und Varuṇa (7—9)	—
3	—	Aśvinau (1—3), Indra (4—6), Viśve Devāḥ (7—9), Sarasvatī (10—12)	—
4	—	Indra	—
5	—	—	—
6	—	Indra (1—3. 10), Marutaḥ (4. 6. 8. 9), Marutaḥ und Indra (5. 7)	—
7	—	Indra	—
8	—	—	—
9	—	—	—
10	—	—	anushṭubh
11	Jeṭṛi Mādhuchandasa	—	—
12	Medhātithi Kāṇva	Agni. Der erste pāda von 6 ist Agni Nirmathya und Agni Āhavanīya geweiht	gāyatrī
13	—	Āpriyaḥ. Idhmo 'gniḥ oder Samiddho 'gniḥ (1), Tanūnapāt (2), Narāśaṅsa (3), Iḷaḥ (4), Barhis (5), Devīr Dvāraḥ (6), Ushāsānaktā (7), Daivyau Hotārau Pracetasau (8), Tisro Devyaḥ, nämlich Sarasvatī, Iḷā, Bhāratī (9), Tvashṭṛi (10), Vanaspati (11), Svāhākṛitāyaḥ (12) [1]	—

1) In den Hymnen, die mit dem adj. *āpra* bezeichnet sind, ist *Tanūnapāt* übergangen. Wenn die Anukramaṇī den Ausdruck *āpriyaḥ* verwendet und der Hymnus nur 11 Verse enthält, so fehlt *Narāśaṅsa*.

14	Medhātithi Kāṇva	Viśve Devāḥ	gāyatrī
15	—	Ṛitudevatāḥ. Indra (1. 5), Marutaḥ (2), Tvashṭṛi (3), Agni (4. 12), Mitra und Varuṇa (5), Draviṇodā (7—10), Aśvinau (11)	—
16	—	Indra	—
17	—	Indra und Varuṇa	gāyatrī. 4. 5 pādanicṛit
18	—	Brahmaṇaspati (1 — 3), Brahmaṇaspati, Indra und Soma (4), dieselben und Dakshiṇā (5), Sadasaspati (6—8), Sadasaspati oder Narāśaṅsa (9)	gāyatrī
19	—	Agni und Marutaḥ	—
20	—	Ṛibhavaḥ	—
21	—	Indra und Agni	—
22	—	Aśvinau (1—4), Savitṛi (5—8), Agni (9. 10), Devāḥ (11), Indrāṇī, Varuṇānī, Agnāyī (12), Dyāvāpṛithivyau (13. 14), Pṛithivī (15), Vishṇu oder Devāḥ (16), Vishṇu (17—21)	—
23	—	Vāyu (1), Indra und Vāyu (2. 3), Mitra und Varuṇa (4—6), Indra Marutvat (7—9), Viśve Devāḥ (10—12), Pūshan (13—15), Āpaḥ (16—23[a]), Agni (23[b]. 24)	gāyatrī. 19 puraüshṇih. 20 anushṭubh. 21 pratishṭhā. 22—24 anushṭubh
24	Śunaḥśepa Ājīgarti, der von Viśvāmitra an Kindes Statt angenommen den Namen Devarāta erhielt	Ka (1), Agni (2), Savitṛi (3. 4), Savitṛi oder Bhaga (5), Varuṇa (6—15)	trishṭubh. 3—5 gāyatrī
25	—	Varuṇa	gāyatrī
26	—	Agni	—
27	—	Agni (1—12), Devāḥ (13)	gāyatrī. 13 trishṭubh
28	—	Indra (1—4), Ulūkhala (5. 6), Ulūkhala und Musala (7. 8), Prajāpati Hariścandra oder (adhishavaṇa-) carmapraśaṅsā (9)	1—6 anushṭubh. 7—9 gāyatrī
29	—	Indra	paṅkti
30	—	Indra (1—16), Aśvinau (17—19), Ushas (20—22)	gāyatrī. 11 pādanicṛit. 16 trishṭubh

31	Hiraṇyastūpa Āṅgirasa	Agni	jagatī. 8. 16. 18 triṣṭubh
32	—	Indra	triṣṭubh
33	—	—	—
34	—	Aṣvinau	jagatī. 9. 12 triṣṭubh
35	—	Agni, Mitra und Varuṇa, Rātri, Savitṛi (1), Savitṛi (2—11)	triṣṭubh. 1. 9 jagatī
36	Kaṇva Ghaura	Agni (1 — 12. 15 — 20), Yūpa (13. 14)	Strophe um Strophe bṛihatī und satobṛihatī
37	—	Marutaḥ	gāyatrī
38	—	—	—
39	—	—	Strophe um Strophe bṛihatī und satobṛihatī
40	—	Brahmaṇaspati	—
41	—	Varuṇa, Mitra, Aryaman (1—3. 7—9), Ādityāḥ (4—6)	gāyatrī
42	—	Pūshan	—
43	—	Rudra (1. 2. 4—6), Rudra, Mitra und Varuṇa (3), Soma (7—9)	gāyatrī. 9 anuṣṭubh
44	Praskaṇva Kāṇva	Agni, Aṣvinau, Ushas (1. 2), Agni (3—14)	Strophe um Strophe bṛihatī und satobṛihatī
45	—	Agni (1—10[a]), Devāḥ (10[b])	anuṣṭubh
46	—	Aṣvinau	gāyatrī
47	—	—	Strophe um Strophe bṛihatī und satobṛihatī
48	—	Ushas	—
49	—	—	anuṣṭubh
50	—	Sūrya. 10—13 rogaghna, upaniṣhad. 13b ṣatrughnaṣ ca	gāyatrī. 10—13 anuṣṭubh
51	Savya Āṅgirasa (Indra in menschlicher Gestalt)	Indra	jagatī. 14. 15 triṣṭubh
52	—	—	jagatī. 13. 15 triṣṭubh
53	—	—	jagatī. 10. 11 triṣṭubh
54	—	—	jagatī. 6. 8. 9. 11 triṣṭubh
55	—	—	jagatī
56	—	—	—
57	—	—	—
58	Nodhas Gautama	Agni	jagatī. 6—9 triṣṭubh

59	Nodhas Gautama	Vaiśvānara	triṣṭubh
60	—	Agni	—
61	—	Indra	—
62	—	—	—
63	—	—	—
64	—	Marutaḥ	jagatī. 15 triṣṭubh
65	Parāśara Śāktya	Agni	dvipadā virāj
66	—	—	—
67	—	—	—
68	—	—	—
69	—	—	—
70	—	—	—
71	—	—	triṣṭubh
72	—	—	—
73	—	—	—
74	Gotama Rāhūgaṇa	—	gāyatrī
75	—	—	—
76	—	—	triṣṭubh
77	—	—	—
78	—	—	gāyatrī
79		Agni, oder Agni madhyama[1] (1—3), Agni (4—12)	gāyatrī. 1—3 triṣṭubh. 4—6 uṣṇih
80	—	Indra	paṅkti
81	—	—	—
82	—	—	paṅkti. 6 jagatī
83	—	—	jagatī
84	—	—	1—6 anuṣṭubh. 7—9 uṣṇih. 10—12 paṅkti. 13—15 gāyatrī. 16—18 triṣṭubh. 19 bṛihatī. 20 satobṛihatī
85	—	Marutaḥ	jagatī. 5. 12 triṣṭubh
86	—	—	gāyatrī
87	—	—	jagatī
88	—	—	1. 6 prastārapaṅkti. 2—4 triṣṭubh. 5 virāḍrūpā
89	—	Viśve Devāḥ	1—5. 7 jagatī. 6 virāṭsthānā. 8—10 triṣṭubh.
90	—	—	gāyatrī. 9 anuṣṭubh

1) madhyamāya C: madhyamasthānāya vaidyutaya.

91	Gotama Rāhugaṇa	Soma	1—4 trishṭubh. 5—16 gāyatrī. 17 ushṇih. 18—23 trishṭubh
92	—	Ushas (1—15), Aśvinau (16—18)	1—4 jagatī. 5—12 trishṭubh. 13—18 ushṇih
93	—	Agni und Soma	1—3 anushṭubh. 4—7. 12 trishṭubh. 8 jagatī oder trishṭubh. 9—11 gāyatrī
94	Kutsa Āṅgirasa	Agni (1—7. 8a. 9—15. 16^{ab}), Devāḥ (8^{abc}), Agni, oder Mitra, Varuṇa, Aditi, Sindhu, Pṛithivī, Div (16^{cd})	jagatī. 15. 16 trishṭubh
95	—	Agni, oder Agni Aushasa [1])	trishṭubh
96	—	Agni, oder Agni Draviṇodā	—
97	—	Agni, oder Agni Śuci	gāyatrī
98	—	Agni, oder Agni Vaiśvānara	trishṭubh.
99	Kaśyapa Mārīca	Agni, oder Agni Jātavedas	—
100	Ṛijrāśva, Ambarīsha, Śahadeva, Bhayamāna, Surādhas, alle fünf Vārshāgira	Indra	—
101	Kutsa	Indra. 1 garbhasrāviṇī [2]), upanishad	jagatī. 8—11 trishṭubh
102	—	Indra	jagatī. 11 trishṭubh
103	—	—	trishṭubh
104	—	—	—
105	Trita Āptya, oder Kutsa	Viśve Devāḥ	paṅkti. 8 mahābṛihatī yavamadhyā. 19 trishṭubh
106	Kutsa	—	jagatī. 7 trishṭubh
107	—	—	trishṭubh
108	—	Indra und Agni	—
109	—	—	—
110	—	Ṛibhavaḥ	jagatī. 5. 9 trishṭubh
111	—	—	jagatī. 5 trishṭubh
112	—	Dyāvāpṛithivyau (1^{a}), Agni (1^{b}), Aśvinau (1^{cd}—25)	jagatī. 24. 25 trishṭubh

1) C: prātarāhutibhojine.
2) C: asyā japāt sukham garbhāḥ sravanti.

113	Kutsa	Ushas (1ab. 2—20). Ushas und Rātri (1cd)	trishṭubh
114	—	Rudra	jagatī. 10. 11 trishṭubh
115	—	Sūrya	trishṭubh
116	Kakshīvat Dairghatamasa, Sohn der Uśij [1])	Aśvinau	—
117	—	—	—
118	—	—	—
119	—	—	jagatī
120	—	Aśvinau. 10 duḥsvapnanāśinī	1. 10—12 gāyatrī. 2 kakubh. 3 kāvirāj. 4 nashṭarupī. 5 tanuśirā. 6 ushṇih. 7 vishṭārabṛihatī. 8 kṛiti. 9 virāj
121	—	Indra, oder Viśve Devāḥ	trishṭubh
122	—	Viśve Devāḥ	trishṭubh. 5. 6 virādrūpā
123	—	Ushas	trishṭubh
124	—	—	—
125	—	Svanayasya dānastutiḥ	trishṭubh. 4. 5 jagatī
126	Kakshīvat (1—5), Bhāvayavya (6), Romaśā (7)	Bhāvayavya [2]) (1—5. 7), Romaśā (6)	trishṭubh. 6. 7 anushṭubh
127	Paruccheṣa Daivodāsi	Agni	atyashṭi. 6 atidhṛiti
128	—	—	atyashṭi
129	—	Indra (1—5. 7—11), Indu (6)	atyashṭi. 8. 9 atiśakvarī. 11 ashṭi.
130	—	Indra	atyashṭi. 10 trishṭubh
131	—	—	atyashṭi
132	—	Indra (1—5. 6b), Indra und Parvata (6a)	—
133	—	Indra	1 trishṭubh. 2—4 anushṭubh. 5 gāyatrī. 6 dhṛiti. 7 atyashṭi
134	—	Vāyu	atyashṭi. 6 ashṭi
135	—	Vāyu (1—3. 9), Vāyu und Indra (4—8)	atyashṭi. 7. 8 ashṭi
136	—	Mitra und Varuṇa (1—5), liṅgoktadevatāḥ (6. 7)	atyashṭi. 7 trishṭubh

1) C: Aṅgarājasya yā mahishī tasyā yā pradhānadāśī sā uśijnāmā.
2) C: = Svanaya.

137	Parucchepa Daivodāsi	Mitra und Varuṇa	atiśakvarī
138	—	Pūshan	atyashṭi
139	—	Viśve Devāḥ, oder einzeln: Viśve Devāḥ (1. 11), Mitra und Varuṇa (2), Aśvinau (3—5), Indra (6), Agni (7), Marutaḥ (8), Indra und Agni (9), Bṛihaspati (10)	atyashṭi. 5 bṛihatī. 11 trishṭubh
140	Dīrghatamas Aucathya	Agni	jagatī. 10 jagatī oder trishṭubh. 12. 13 trishṭubh.
141	—	—	jagatī. 12. 13 trishṭubh
142	—	Āpriyaḥ (1—12), Indra (13)	anushṭubh
143	—	Agni	jagatī. 8 trishṭubh
144	—	—	jagatī
145	—	—	jagatī. 5 trishṭubh
146	—	—	trishṭubh
147	—	—	—
148	—	—	—
149	—	—	virāj
150	—	—	ushṇih
151	—	Mitra (1), Mitra und Varuṇa (2—9)	jagatī
152	—	Mitra und Varuṇa	trishṭubh
153	—	—	—
154	—	Vishṇu	—
155	—	Vishṇu und Indra (1—3), Vishṇu (4—6)	jagatī
156	—	Vishṇu	—
157	—	Aśvinau	jagatī. 5. 6 trishṭubh
158	—	—	trishṭubh. 6 anushṭubh
159	—	Dyāvāpṛithivyau	jagatī
160	—	—	—
161	—	Ṛibhavaḥ	jagatī. 14 trishṭubh
162	—	aśvastutiḥ	trishṭubh. 3. 6 jagatī
163	—	—	trishṭubh
164	—	Viśve Devāḥ (1—41), Vāc (42a. 45), Āpaḥ (42b), sakadhūma (43a), Soma (43b), Agni, Sūrya, Vāyu (44), Sūrya (46. 47), saṃvatsarasaṃstha - kālacakravarṇanam (48), Sara-	trishṭubh. 12. 15. 23. 29. 36. 41 jagatī. 42 prastārapaṅkti. 51 anushṭubh

		svatī (49), Sadhyaḥ (50), Sūrya, oder Parjanya und Agni (51), Sarasvat oder Sūrya (52)	
165	Indraḥ (1. 2. 4. 6. 8. 10—12), Marutaḥ (3. 5. 7. 9), Agastya (13—15)	Indra Marutvat	trishṭubh
166	Agastya Maitrāvaruṇi	Marutaḥ	jagatī. 14. 15 trishṭubh
167	—	Indra (1), Marutaḥ (2—11)	trishṭubh
168	—	Marutaḥ	jagatī. 8—10 trishṭubh
169	—	Indra	trishṭubh. 2 virāj.
170	Indra (1. 3), Agastya (2. 5), Indra oder Agastya (4)	—	1 bṛihatī. 2—4 anushṭubh 5 trishṭubh
171	Agastya	Marutaḥ (1. 2), Indra Marutvat (3—6)	trishṭubh
172	—	Marutaḥ	gāyatrī
173	—	Indra	trishṭubh
174	—	—	—
175	—	—	anushṭubh. 1 skandhogrīvī. 6 trishṭubh
176	—	—	anushṭubh. 6 trishṭubh
177	—	—	trishṭubh.
178	—	—	—
179	Lopāmudra (1. 2), Agastya (3. 4), dessen Zögling (5. 6)	Rati	trishṭubh. 5 bṛihatī
180	Agastya	Aśvinau	trishṭubh
181	—	—	—
182	—	—	jagatī. 6. 8 trishṭubh
183	—	—	trishṭubh
184	—	—	—
185	—	Dyāvāpṛithivyau	—
186	—	Viśve Devāḥ	—
187	—	annastutiḥ	1 anushṭubhgarbhā. 2. 4. 8. 10 gāyatrī. 3. 5—7 anushṭubh. 11 anushṭubh oder bṛihatī
188	—	Āpriyaḥ	gāyatrī
189	—	Agni	trishṭubh
190	—	Bṛihaspati	—
191	—	Āp, tṛiṇa, Sūrya. Upanishad	anushṭubh. 10—12 mahāpaṅkti. 13 mahābṛihatī

Maṇḍala II.

1	Gṛitsamada Bhārgava Śaunaka, vormals Āngirasa Śaunahotra	Agni	jagatī
2	—	—	—
3	—	Āpra	trishṭubh. 7 jagatī [1])
4	Somāhuti Bhārgava	Agni	trishṭubh
5	—	—	anushṭubh
6	—	—	gāyatrī
7	—	—	—
8	Gṛitsamada	—	gāyatrī. 6 anushṭubh
9	—	—	trishṭubh
10	—	—	—
11	—	Indra	virāṭsthānā trishṭubh. 21 trishṭubh
12	—	—	trishṭubh
13	—	—	jagatī. 13 trishṭubh
14	—	—	trishṭubh
15	—	—	—
16	—	—	jagatī. 9 trishṭubh
17	—	—	jagatī. 8. 9 trishṭubh
18	—	—	trishṭubh
19	—	—	—
20	—	—	trishṭubh. 3 virāḍrūpā
21	—	—	jagatī. 6 trishṭubh
22	—	—	1 ashṭi. 2. 3 atiśakvarī. 4 atiśakvarī oder ashṭi
23	—	Brahmaṇaspati (1. 5. 9. 11. 17. 19), Bṛihaspati (2—4. 6—8. 10. 12—16. 18)	jagatī. 15. 19 trishṭubh
24	—	Brahmaṇaspati (1—11. 13—16), Brahmaṇaspati und Indra (12)	jagatī. 12. 16 trishṭubh
25	—	Brahmaṇaspati	jagatī
26	—	—	—

1) Nach Shaḍgurusishya sind 1—5 trishṭubh, 6—11 jagatī. Beides ist falsch.

27	Kurma Gārtsamada, oder Gṛitsamada	Ādityāḥ	trishṭubh
28	—	Varuṇa. 10 duḥsvapnanāsinī	—
29	—	Viśve Devāḥ	—
30	Gṛitsamada	Indra (1—5. 7. 8b. 10), Indra und Soma (6), Sarasvatī (8a), Bṛihaspati (9), Marutaḥ (11)	trishṭubh. 15 jagatī
31	—	Viśve Devāḥ	jagatī. 7 trishṭubh
32	—	Dyāvāpṛithivyau (1), Indra oder Tvashṭṛi (2.3), Rākā (4. 5), Sinīvālī (6. 7), liṅgoktadevatāḥ (8)	jagatī. 6—8 anushṭubh
33	—	Rudra	trishṭubh
34	—	Marutaḥ	jagatī. 15 trishṭubh
35	—	Aponaptṛi	trishṭubh
36	—	Ṛitavaḥ	jagatī
37	—	—	—
38	—	Savitṛi	trishṭubh
39	—	Aśvinau	—
40	—	Soma und Pūshan (1—6a), dieselben und Aditi (6b)	—
41	—	Vāyu (1—2), Indra und Vāyu (3), Mitra und Varuṇa (4—6), Aśvinau (7—9), Indra (10—12), Viśve Devāḥ (13—15), Sarasvatī (16—18) [1]), Dyāvāpṛithivyau oder havirdhāne (19ab—21), dieselben oder Agni (19c)	gāyatrī. 16. 17 anushṭubh. 18 bṛihatī
42	—	Adhvani vāśyamānasya śakuntasya stutiḥ	trishṭubh
43	—	—	1—3 jagatī. 2 atiśakvarī oder ashṭi

Maṇḍala III.

1	Viśvāmitra Gāthina	Agni	trishṭubh
2	—	Vaiśvānara	jagatī
3	—	—	—
4	—	Āpriyaḥ	trishṭubh
5	—	Agni (anyāsām api devatānām nipāto dṛiśyate)	—
6	—	—	—

1) Dieses sind die praügadevatāḥ.

7	Viśvāmitra Gāthina	Agni	trishṭubh
8	—	Yupa (1—5), Yupaḥ (6. 7. 9. 10), Yupāḥ oder Viśve Devāḥ (8), vraścanī (11)	trishṭubh. 3. 7 anushṭubh
9	—	Agni	bṛihatī. 9 trishṭubh
10	—	—	ushṇih
11	—	—	gāyatrī
12	—	Indra und Agni	—
13	Ṛishabha Vaiśvāmitra	Agni	anushṭubh
14	—	—	trishṭubh
15	Utkīla Kātya	—	—
16	—	—	Str. um Str. bṛihatī und satobṛihatī
17	Kata Vaiśvāmitra	—	trishṭubh
18	—	—	—
19	Gāthin Kauśika	—	—
20	—	Viśve Devāḥ (1. 5), Agni (2—4)	—
21	—	Agni	1. 4 trishṭubh. 2. 3 anushṭubh. 5 virāḍrūpā satobṛihatī
22	—	Purīshyā Agnayaḥ	trishṭubh. 4 anushṭubh
23	Devaśravas Bharata und Devavāta Bhārata	Agni	trishṭubh. 3 satobṛihatī
24	Viśvāmitra	—	gāyatrī. 1 anushṭubh
25	—	Agni (1—3. 5), Agni und Indra (4)	virāj
26	Viśvāmitra (1—6. 8. 9), 7 atman	Vaiśvānara (1—3), Marutaḥ (4—6), Agni oder ātmastutiḥ (pūrvātmagītā 7. 8), upādhyāyastutiḥ (9)	1—6 jagatī. 7—9 trishṭubh
27	Viśvāmitra	Agni oder Ṛitavaḥ (1), Agni (2—15)	gāyatrī
28	—	Agni	1. 2. 6 gāyatrī. 3 ushṇih. 4 trishṭubh. 5 jagatī
29	—	Agni (1—4. 6—16), Agni oder ṛitvijaḥ (5)	trishṭubh. 1. 4. 10. 12 anushṭubh. 6. 11. 14. 15 jagatī
30	—	Indra	trishṭubh
31	Kuśika Aishīrathi, oder Viśvāmitra	—	—
32	Viśvāmitra	—	—

33	Viśvāmitra (1—3. 5. 7. 9. 11—13), Nadyaḥ (4. 6. 8. 10)	Nadyaḥ (1—3. 5. 9. 11—13), Viśvamitra (4. 8. 10), Indra (6. 7)	trishṭubh. 13 anushṭubh
34	Viśvāmitra	Indra	trishṭubh
35	—	—	—
36	Viśvāmitra (1—9. 11), Ghora Āṅgirasa (10) [1]	—	—
37	Viśvāmitra	—	gāyatrī. 11 anushṭubh
38	Prajāpati Vaiśvāmitra, oder Prajāpati Vācya, oder beide vereint, oder Viśvāmitra allein	—	trishṭubh
39	Viśvāmitra	—	—
40	—	—	gāyatrī
41	—	—	—
42	—	—	—
43	—	—	trishṭubh
44	—	—	bṛihatī
45	—	—	—
46	—	—	trishṭubh
47	—	—	—
48	—	—	—
49	—	—	—
50	—	—	—
51	—	—	1—3 jagatī. 4—9 trishṭubh. 10—12 gāyatrī
52	—	—	1—4 gāyatrī. 5. 7. 8 trishṭubh. 6 jagatī
53	—	Indra und Parvata (1), Indra (2—14. 21—24), vāc sasarparī (15. 16), rathāṅgastutiḥ (17—20) [2]	trishṭubh. 10. 16 jagatī. 13 gāyatrī. 12. 20. 22 anushṭubh. 18 bṛihatī
54	Prajāpati Vaiśvāmitra, oder Prajāpati Vācya	Viśve Devāḥ	trishṭubh
55	—	—	—
56	—	—	—
57	Viśvāmitra	—	—
58	—	Aśvinau	—
59	—	Mitra	trishṭubh. 6—9 gāyatrī

1) sā(ṛik) nirdahec chasyamāneti śrūyate.

2) antyāḥ (21—24) abhiṣāpārthās, tā vasishṭhadveshiṇyo na vasishṭhāḥ śṛiṇvanti.

60	Viśvamitra	Ṛibhavaḥ (1—4), Ribhavaḥ und Indra (5—7)	jagatī
61	—	Ushas	trishṭubh
62	Viśvamitra (1—15), Viśvāmitra oder Jamadagni (16—18)	Indra und Varuṇa (1—3), Bṛihaspati (4—6), Pushan (7—9), Savitṛi (10—12), Soma (13—15), Mitra und Varuṇa (16—18)	1—3 trishṭubh. 4—18 gāyatrī

Maṇḍala IV.

1	Vāmadeva Gautama	Agni (1. 6—20), Agni allein, oder Agni und Varuṇa (2—5)	trishṭubh. 1 ashṭi. 2 atijagatī. 3 dhṛiti.
2	—	Agni	trishṭubh
3	—	—	—
4	—	Agni Rakshohan	—
5	—	Vaiśvānara	—
6	—	Agni	—
7	—	—	1 jagatī. 2—6 anushṭubh. 7—11 trishṭubh
8	—	—	gāyatrī
9	—	—	—
10	—	—	padapaṅkti. 4. 6. 7. padapaṅkti oder ushṇih. 5 mahāpadapaṅkti. 8 ushṇih
11	—	—	trishṭubh
12	—	—	—
13	—	Agni oder liṅgoktadevatāḥ	—
14	—	—	—
15	—	Agni (1—6), Somaka Sāhadevya (7. 8), Aśvinau (9. 10)	gāyatrī
16	—	Indra	trishṭubh
17	—	—	trishṭubh. 15 ekapadā virāj
18	saṃvāda Indrāditivāmadevānām		trishṭubh
19	Vāmadeva	Indra	—
20	—	—	—
21	—	—	—
22	—	—	—
23	—	Indra (1—7. 11), Indra oder ṛita (8—10)	—
24	—	Indra	trishṭubh. 10 anushṭubh
25	—	—	trishṭubh
26	Indra oder Vāmadeva (1—3), Vāmadeva (4—7)	Indra oder Vāmadeva (1—3), śyenastutiḥ (4—7)	—

27	Vāmadeva	syenastutiḥ (1—4), syena oder Indra (5)	trishṭubh. 3 sakvarī
28	—	Indra, oder Indra und Soma	trishṭubh
29	—	Indra	—
30	—	Indra (1—8. 12—24), Indra und Ushas (9—11)	gāyatrī. 8. 24 anushṭubh
31	—	Indra	gāyatrī. 3 pādanicṛit
32	—	Indra (1—22), Indrasyāsvau (23. 24)	gāyatrī
33	—	Ṛibhavaḥ	trishṭubh
34	—	—	—
35	—	—	—
36	—	—	jagatī. 9 trishṭubh.
37	—	—	1—4 trishṭubh. 5—8 anushṭubh
38	—	Dyāvāpṛithivyau (1), Dadhikrā (2—10)	trishṭubh
39	—	Dadhikrā	trishṭubh. 6 anushṭubh
40	—	Dadhikrā (1—4), Surya (5)	1 trishṭubh. 2—5 jagatī
41	—	Indra und Varuṇa	trishṭubh
42	Trasadasyu Paurukutsya	Trasadasyu (1—6), Indra und Varuṇa (7—10)	—
43	Purumīḷha Sauhotra und Ajamīḷha Sauhotra	Aṣvinau	—
44	—	—	—
45	Vāmadeva	—	jagatī. 7 trishṭubh
46	—	Vāyu (1), Indra und Vāyu (2—7)	gāyatrī
47	—	Vāyu (1), Indra und Vāyu (2—4)	anushṭubh
48	—	Vāyu	—
49	—	Indra und Bṛihaspati	gāyatrī
50	—	Bṛihaspati (1—9), Indra und Bṛihaspati (10. 11)	trishṭubh. 10 jagatī
51	—	Ushas	trishṭubh
52	—	—	gāyatrī
53	—	Savitṛi	jagatī
54	—	—	jagatī. 6 trishṭubh
55	—	Viṣve Devāḥ	trishṭubh. 8—10 gāyatrī
56	—	Dyāvāpṛithivyau	trishṭubh. 5—7 gāyatrī
57	—	Kshetrapati (1—3), Suna	1. 4. 6. 7 anu-

		(4), Ṣunāsīrau (5. 8), sītā (6. 7)	shṭubh. 2. 3. 8 trishṭubh. 8 puraüshṇih
58	Vāmadeva	Agni, oder Sūrya, oder Āpaḥ, oder gāvaḥ, oder ghṛitastutiḥ	trishṭubh. 11 jagatī

Maṇḍala V.

1	Budha Ātreya und Gavishṭhira Ātreya.	Agni	trishṭubh
2	Kumāra Ātreya, oder Vṛiṣa Jāna, oder beide vereint (1. 3—8. 10—12), Vṛiṣa Jāna (2. 9)	—	trishṭubh. 12 ṣakvarī
3	Vasuṣruta Ātreya	Agni (1. 2. 4—12), Marutaḥ, Rudra und Vishṇu (3)	trishṭubh
4	—	Agni	—
5	—	Āpra	gāyatrī
6	—	Agni	paṅkti
7	Isha Ātreya	—	anushṭubh. 10 paṅkti
8	—	—	jagatī
9	Gaya Ātreya		anushṭubh. 5. 7 paṅkti
10	—	—	anushṭubh. 4. 7 paṅkti
11	Sutambhara Ātreya	—	jagatī
12	—	—	trishṭubh
13	—	—	gāyatrī
14	—	—	—
15	Dharuṇa Āṅgirasa	—	trishṭubh
16	Pūru Ātreya	—	anushṭubh. 5 paṅkti
17	—	—	—
18	Mṛiktavāhas Dvita Ātreya	—	—
19	Vavri Ātreya	—	1. 2 gāyatrī. 3. 4 anushṭubh. 5 virāḍrūpā
20	Prayasvanta Ātreyaḥ	—	anushṭubh. 4 paṅkti
21	Sasa Ātreya	—	—
22	Viṣvasāman Ātreya	—	—
23	Dyumna Viṣvacarshaṇi Ātreya	—	—
24	Bandhu (1), Subandhu (2), Śrutabandhu (3), Viprabandhu (4), sämmtlich Gaupāyana oder Laupāyana	—	dvipadā virāj

25	Vasūyava Ātreyāḥ	Agni	anushṭubh
26	—	Agni (1—8), Viśve Devāḥ (9)	gāyatrī
27	Tryaruṇa Traivṛishṇa, Trasadasyu Paurukutsya, und Aśvamedha Bhārata. Nach einigen Atri	Agni (1—5), Indra und Agni (6)	trishṭubh. 4—6 anushṭubh
28	Viśvavārā Ātreyī	Agni	1. 3 trishṭubh. 2 jagatī. 4 anushṭubh. 5. 6 gāyatrī
29	Gaurivīti Śāktya	Indra (1—8. 9bcd), Indra oder Uśanas (9a)	trishṭubh
30	Babhru Ātreya	Indra (Riṇamcayo 'py atra rājā stutaḥ)	—
31	Avasyu Ātreya	Indra (1—7. 8ab), Indra oder Kutsa (8c), Indra oder Uśanas (8d), Indra und Kutsa (9)	—
32	Gātu Ātreya	Indra	—
33	Saṃvaraṇa Prājāpatya	—	—
34	—	—	jagatī. 9 trishṭubh
35	Prabhūvasu Āṅgirasa	—	anushṭubh. 8 paṅkti
36	—	—	trishṭubh. 3 jagatī
37	Atri Bhauma	—	trishṭubh
38	—	—	anushṭubh
39	—	—	anushṭubh. 5 paṅkti
40	—	Indra (1—4), Sūrya (5), Atri (6—9)	1—3 ushṇih. 4 trishṭubh. 5. 9 anushṭubh. 6—8 trishṭubh
41	—	Viśve Devāḥ	trishṭubh. 16. 17 atijagatī. 20 ekapadā virāj
42	—	Viśve Devāḥ (1—10. 12—18), Rudra (11)	trishṭubh. 17 ekapadā virāj
43	—	Viśve Devāḥ	trishṭubh. 16 ekapadā virāj
44	Avatsāra Kāśyapa (und andere im Liede ersichtliche Ṛishi)	—	jagatī. 14. 15 trishṭubh
45	Sadāpṛiṇa Ātreya	—	trishṭubh
46	Pratikshatra Ātreya	Viśve Devāḥ (1—6), devapatnīstavaḥ (7. 8)	jagatī. 2. 8 trishṭubh
47	Pratiratha Ātreya	Viśve Devāḥ	trishṭubh

48	Pratibhānu Ātreya	Viśve Devāḥ	jagatī
49	Pratiprabha Ātreya [1]	—	trishṭubh
50	Svastyātreya Ātreya	—	anushṭubh. 5 paṅkti
51	—	—	1—4 gāyatrī. 5—10 ushṇih. 11—13 jagatī oder trishṭubh. 14. 15 anushṭubh
52	Śyāvāśva Ātreya	Marutaḥ	anushṭubh. 6. 16. 17 paṅkti
53	—	—	1. 5. 10. 11. 15 kakubh. 2 bṛihatī. 3 anushṭubh. 4 purāüshṇih. 6. 7. 9. 13. 14 [2]). 16 satobṛihatī. 8. 12 gāyatrī
54	—	—	jagatī. 14 trishṭubh
55	—	—	jagatī. 10 trishṭubh
56	—	—	bṛihatī. 3. 7 satobṛihatī
57	—	—	jagatī. 7. 8 trishṭubh
58	—	—	trishṭubh
59	—	—	jagatī. 8 trishṭubh
60	—	Marutaḥ, oder Marutaḥ und Agni	trishṭubh. 7. 8 jagatī
61	—	Marutaḥ (1—4. 11—16), Śaśīyasī Tarantamahishī (5—8), Purumīḷha Vaidadaśvi (9), Taranta Vaidadaśvi (10), Rathavīti Dārbhya (17—19)	gāyatrī. 5 anushṭubh. 9 satobṛihatī
62	Śrutavid Ātreya	Mitra und Varuṇa	trishṭubh
63	Arcanānas Ātreya	—	jagatī
64	—	—	anushṭubh. 7 paṅkti
65	Rātahavya Ātreya	—	anushṭubh. 6 paṅkti
66	—	—	anushṭubh
67	Yajata Ātreya	—	—

1) pra ye vasubhya iti pañcamīm adhīyānaḥ pāṇau tṛiṇaṃ gṛihṇātīty adhyayanadvāreṇeyaṃ *tṛiṇapāṇir* bhavati.

2) caturdaśī vishṭārapaṅktir iti kecit.

68	Yajata Ātreya	Mitra und Varuṇa	gāyatrī
69	Urucakri Ātreya	—	trishṭubh
70	—	—	gāyatrī
71	Bāhuvṛikta Ātreya	—	—
72	—	—	ushṇih
73	Paura Ātreya	Aṣvinau	anushṭubh
74	—	—	—
75	Avasyu Ātreya	—	paṅkti
76	Atri Bhauma	—	trishṭubh
77	—	—	—
78	Saptavadhri Ātreya	Aṣvinau (5—7 garbhasrāviṇyaḥ, upanishat)	1—3 ushṇih. 4 trishṭubh. 5—9 anushṭubh
79	Satyaṣravas Ātreya	Ushas	paṅkti
80	—	—	trishṭubh
81	Ṣyāvāṣva Ātreya	Savitṛi	jagatī
82	—	—	gāyatrī. 1 anushṭubh
83	Atri Bhauma	Parjanya	1. 5—8. 10 trishṭubh. 2—4 jagatī. 9 anushṭubh
84	—	Pṛithivī	anushṭubh
85	—	Varuṇa	trishṭubh
86	—	Indra und Agni	anushṭubh. 6 virāṭpūrvā
87	Evayāmarut Ātreya	Marutaḥ	atijagatī

Maṇḍala VI.

1	Bharadvāja Bārhaspatya	Agni	trishṭubh
2	—	—	anushṭubh. 11 ṣakvarī
3	—	—	trishṭubh
4	—	—	—
5	—	—	—
6	—	—	—
7	—	Vaiṣvānara	trishṭubh. 6. 7 jagatī
8	—	—	jagatī. 7 trishṭubh
9	—	—	trishṭubh
10	—	Agni	trishṭubh. 7 dvipadā virāj
11	—	—	trishṭubh
12	—	—	—
13	—	—	—
14	—	—	anushṭubh. 6 ṣakvarī
15	VītahavyaĀngirasa, oder Bharadvāja	—	jagatī. 3. 15 ṣakvarī. 6 atiṣa-

			kvarī. 10—14. 16. 19 *trishṭubh.* 17 anushṭubh. 18 bṛihatī
16	Bharadvāja	Agni	gāyatrī. 1. 6 vardhamānā. 27. 47. 48 anushṭubh. 46 trishṭubh
17	—	Indra	trishṭubh. 15 dvipadā trishṭubh
18	—	—	trishṭubh
19	—	—	—
20	—	—	trishṭubh. 7 virāj
21	—	Indra (1—8. 10. 12), Viśve Devāḥ (9. 11)	trishṭubh
22	—	Indra	—
23	—	—	—
24	—	—	—
25	—	—	—
26	—	—	—
27	—	Indra (1—17), Abhyāvartinas Cāyamānasya dānastutiḥ	—
28	—	gāvaḥ (1. 3—7. 8^{abc}), gāvaḥ oder Indra (2. 8^{d})	trishṭubh. 2—4 jagatī. 8 anushṭubh
29	—	Indra	trishṭubh
30	—	—	—
31	Suhotra Bhāradvāja	—	trishṭubh. 4 śakvarī
32	—	—	trishṭubh
33	Śunahotra Bhāradvāja	—	—
34	—	—	—
35	Nara Bhāradvāja	—	—
36	—	—	—
37	Bharadvāja	—	—
38	—	—	—
39	—	—	—
40	—	—	—
41	—	—	—
42	—	—	anushṭubh. 4 bṛihatī
43	—	—	ushṇih
44	Śaṃyu Bārhaspatya	—	trishṭubh. 1—6 anushṭubh. 7. 9 virāj oder trishṭubh. 8 virāj
45	—	Indra (1—30), Bṛibu takshan (31—33).	gāyatrī. 29 atinicṛit. 31 pāda-

			nicṛit. 33 anushṭubh
46	Ṣaṃyu Bārhaspatya	Indra	Str. um Str. bṛihatī und satobṛihatī
47	Garga Bhāradvāja	Soma (1—5), Indra (6—19. 20d. 21. 31b), Devāḥ (20a), bhūmi (20b), Bṛihaspati (20c), Prastokasya Sārñjayasya dānastutiḥ (22—25), ratha (26—28), dundubhi (29. 30. 31a)	trishṭubh. 19 bṛihatī. 23 anushṭubh. 24 gāyatrī. 25 dvipadā. 27 jagatī
48	Ṣaṃyu Bārhaspatya	Tṛiṇapāṇikam Pṛiṣnisūktam. Agni (1—10), Marutaḥ (11. 12. 20. 21), Marutaḥ oder liṅgoktadevatāḥ (13—15), Pūshan (16—19), Marutaḥ, oder Dyāvābhūmī, oder Pṛiṣni (22)	1. 3. 5. 9. 14. 19. 20 bṛihatī. 2. 4. 10. 12. 17 satobṛihatī. 6. 8 mahāsatobṛihatī. 7 mahābṛihatī. 11. 16 kakubh. 13. 18 puraüshṇih. 15 atijagatī. 21 yavamadhyā mahābṛihatī. 22 anushṭubh
49	Ṛijiṣvan Bhāradvāja	Viṣve Devāḥ	trishṭubh. 15 ṣakvarī
50	—	—	trishṭubh
51	—	—	trishṭubh. 13—15 ushṇih. 16 anushṭubh
52	—	—	trishṭubh. 7—12 gāyatrī. 14 jagatī
53	Bharadvāja	Pūshan	gāyatrī. 8 anushṭubh
54	—	—	gāyatrī
55	—	—	—
56	—	—	gāyatrī. 6 anushṭubh
57	—	Pūshan und Indra	gāyatrī
58	—	Pūshan	trishṭubh. 2 jagatī
59	—	Indra und Agni	bṛihatī. 7—10 anushṭubh
60	—	—	gāyatrī. 1—3. 13 trishṭubh. 14 bṛihatī. 15 anushṭubh
61	—	Sarasvatī	gāyatrī. 1—3. 13 jagatī. 14 trishṭubh
62	—	Aṣvinau	trishṭubh

63	Bharadvāja	Aśvinau	trishṭubh. 1 virāj. 11 ekapadā
64	—	Uṣhas	trishṭubh
65	—	—	—
66	—	Marutaḥ	—
67	—	Mitra und Varuṇa	—
68	—	Indra und Varuṇa	trishṭubh. 9. 10 jagatī
69	—	Indra und Vishṇu	trishṭubh
70	—	Dyāvāpṛithivyau	jagatī
71	—	Savitṛi	1—3 jagatī. 4—6 trishṭubh
72	—	Indra und Soma	trishṭubh
73	—	Bṛihaspati	—
74	—	Soma und Rudra	—
75	Pāyu Bhāradvāja	Saṃgrāmāṅgāni: varman (1), dhanus (2), jyā (3), ārtnī (4), ishudhi (5), sārathi (6^a), raśmayaḥ (6^b), aśvāḥ (7), ratha (8), rathāgopāḥ (9), liṅgoktadevatāḥ (10), ishavaḥ (11. 12. 15. 16), pratoda (13), hastaghna (14), liṅgoktadevatāḥ (17—19 saṃgrāmāśishaḥ)	trishṭubh. 6. 10 jagatī. 12. 13. 15. 16. 19 anushṭubh. 17 paṅkti

Maṇḍala VII.

1	Vasishṭha Maitrāvaruṇi	Agni	virāj. 19—25 trishṭubh
2	—	Āpra	trishṭubh
3	—	Agni	—
4	—	—	—
5	—	Vaiśvānara	—
6	—	—	—
7	—	Agni	—
8	—	—	—
9	—	—	—
10	—	—	—
11	—	—	—
12	—	—	—
13	—	Vaiśvānara	—
14	—	Agni	1 bṛihatī. 2. 3 trishṭubh
15	—	—	gāyatrī
16	—	—	Str. um Str. bṛihatī und satobṛihatī
17	—	—	dvipadā trishṭubh

18	Vasishṭha Maitrāvaruṇi	Indra (1—21), Sudāsaḥ Paijavanāsya dānastutiḥ (22—25)	trishṭubh
19	—	Indra	—
20	—	—	—
21	—	—	—
22	—	—	virāj. 9 trishṭubh
23	—	—	trishṭubh
24	—	—	—
25	—	—	—
26	—	—	—
27	—	—	—
28	—	—	—
29	—	—	—
30	—	—	—
31	—	—	gāyatrī. 10—12 virāj
32	Vasishṭha (1—25), Śakti. Vāsishṭha (26[a]), Vasishṭha (26[b]. 27), oder auch Verfasser von 26[a]	—	Str. um Str. bṛihatī und Satobṛihatī. 3 dvipadā virāj
33	Vasishṭha (1—9), seine Söhne (10—14)	Vasishṭha's Söhne (1—9), Vasishṭha (10—14)	trishṭubh
34	Vasishṭha	Viśve Devāḥ (1—15. 17[b]. 18—25), Ahi (16), Ahirbudhnya (17[a])	dvipadā. 22—25 trishṭubh
35	—	Viśve Devāḥ	trishṭubh
36	—	—	—
37	—	—	—
38	—	Savitṛi (1—5. 6a), Savitṛi oder Bhaga (6[b]), vājinaḥ (7. 8)	—
39	—	Viśve Devāḥ	—
40	—	—	—
41	—	liṅgoktadevatāḥ (1), Bhaga (2—6), Ushas (7)	trishṭubh. 1 jagatī
42	—	Viśve Devāḥ	trishṭubh
43	—	—	—
44	—	liṅgoktadevatāḥ (1), Dadhikrā (2—5)	trishṭubh. 1 jagatī
45	—	Savitṛi	trishṭubh
46	—	Rudra	jagatī. 4 trishṭubh
47	—	Āpaḥ	trishṭubh
48	—	Ṛibhavaḥ (1—3), Ṛibhavaḥ oder Viśve Devāḥ (4)	—
49	—	Āpaḥ	—
50	—	Mitra und Varuṇa (1), Agni (2), Viśve Devāḥ (3), nadīstutiḥ (4)	jagatī. 4 atijagatī oder śakvarī

51	Vasishṭha	Ādityaḥ	trishṭubh
52	—	—	—
53	—	Dyāvāpṛithivyau	—
54	—	Vāstoshpati	—
55	—	Vāstoshpati (1), prasvāpinyaḥ, upanishad (2—8)	1 gāyatrī. 2—4 uparishṭādbṛihatī. 5—8 anushṭubh
56	—	Marutaḥ	1—11 dvipadā virāj. 12—25 trishṭubh
57	—	—	trishṭubh
58	—	—	—
59	—	Marutaḥ (1—11), Rudra (12 mṛityuvimocanī)	1. 3. 5 bṛihatī. 2. 4. 6 satobṛihatī. 7. 8 trishṭubh. 9—11 gāyatrī. 12 anushṭubh
60	—	Sūrya (1), Mitra und Varuṇa (2—12)	trishṭubh
61	—	Mitra und Varuṇa	—
62	—	Sūrya (1—3), Mitra und Varuṇa (4—6)	—
63	—	Sūrya (1—4. 5[a]), Mitra und Varuṇa (5[b]. 6)	—
64	—	Mitra und Varuṇa	—
65	—	—	—
66	—	Mitra und Varuṇa (1—3. 17—19), Ādityāḥ (4—13), Sūrya (14—16)	gāyatrī. 10—15 Str. um Str. bṛihatī und satobṛihatī. 16 puraüshṇih
67	—	Aśvinau	trishṭubh
68	—	—	virāj. 8. 9 trishṭubh
69	—	—	trishṭubh
70	—	—	—
71	—	—	—
72	—	—	—
73	—	—	—
74	—	—	Str. um Str. bṛihatī und satobṛihatī
75	—	Ushas	trishṭubh
76	—	—	—
77	—	—	—
78	—	—	—
79	—	—	—
80	—	—	—
81	—	—	St. um St. bṛihatī und satobṛihatī

82	Vasishṭha	Indra und Varuṇa	jagatī
83	—	—	—
84	—	—	trishṭubh
85	—	—	—
86	—	Varuṇa	—
87	—	—	—
88	—	— [1]	—
89	—	—	gāyatrī. 5 jagatī
90	—	Vāyu (1—4), Indra und Vāyu (5—7)	trishṭubh
91	—	Vāyu (1. 3), Indra und Vāyu (2. 4—7)	—
92	—	Vāyu (1. 3—5), Indra und Vāyu (2)	—
93	—	Indra und Agni	—
94	—	—	gāyatrī. 12 anushṭubh
95	—	Sarasvatī (1. 2. 4—6), Sarasvat (3)	trishṭubh
96	—	Sarasvatī (1—3), Sarasvat (4—6)	1 bṛihatī. 2 satobṛihatī. 3 prastārapaṅkti. 4—6 gāyatrī
97	—	Indra (1), Bṛihaspati (2. 4—8), Indra und Brahmaṇaspati (3. 9), Indra und Bṛihaspati (10)	trishṭubh
98	—	Indra (1—6), Indra und Bṛihaspati (7)	—
99	—	Vishṇu (1—3. 7), Indra und Vishṇu (4—6)	—
100	—	Vishṇu	—
101	Kumāra Āgneya, oder Vasishṭha	Parjanya	—
102	—	—	1. 3 gāyatrī. 2 pādanicṛit
103	Vasishṭha	Maṇḍūkāḥ (Parjanyastuti)	trishṭubh. 1 anushṭubh
104	—	Rākshoghnaṃ ṣāpābhiṣāpaprāyam. Indra und Soma (1—7. 15. 25), Indra (8. 16. 19—22. 24), Soma (9. 12. 13), Agni (10. 14), Devāḥ (11), grāvāṇaḥ (17), Marutaḥ (18), Vasishṭhasyātmana āṣīḥ (23a), pṛithivī und antariksha (23b)	trishṭubh. 1—6. 18. 21. 23 jagatī. 7 jagatī oder trishṭubh. 25 anushṭubh

1) 7 pāṣavimocanī.

Maṇḍala VIII.

1	Pragātha Kāṇva, früher Pragātha Ghaura, Bruder und Adoptivsohn von Kaṇva (1. 2), Medhātithi Kāṇva und Medhyātithi Kāṇva (3 — 29), Āsaṅga Plāyogi (30—33), Saṣvatī Āṅgirasī, die Gattin des Āsaṅga (34)	Indra (1—29), Āsaṅgasya dānastutiḥ (30—33), Āsaṅga (34)	bṛihatī. 2. 4 satobṛihatī. 33. 34 trishṭubh
2	Medhātithi Kāṇva und Priyamedha Āṅgirasa (1—40), Medhatithi Kāṇva (41. 42)	Indra (1—40), Vibhindor dānastutiḥ (41. 42)	gāyatrī. 28 anushṭubh
3	Medhyātithi Kāṇva	Indra (1—20), Pākasthāmnaḥ Kaurayāṇasya dānastutiḥ (21—24)	Str. um Str. bṛihatī und satobṛihatī. 21 anushṭubh. 22. 23 gāyatrī. 24 bṛihatī
4	Devātithi Kāṇva	Indra (1—14), Indra oder Pūshan (15—18), Kuruṅgasya dānastutiḥ (19—21)	Str. um Str. bṛihatī und satobṛihatī. 21 puraüshṇih
5	Brahmātithi Kāṇva	Aṣvinau (1—36. 37a), Kasos Caidyasya dānastutiḥ (37b—39)	gāyatrī. 37. 38 bṛihatī. 39 anushṭubh
6	Vatsa Kāṇva	Indra (1—45), Tirindirasya Pārṣavyasya dānastutiḥ (46—48)	gāyatrī
7	Punarvatsa Kāṇva	Marutaḥ	—
8	Sadhvaṅsa Kāṇva	Aṣvinau	anushṭubh
9	Ṣaṣakarṇa Kāṇva	—	1. 4. 6. 14. 15 bṛihatī. 2. 3. 20. 21 gāyatrī. 5 kakubh. 7—9. 13. 16—19 anushṭubb. 10 trishṭubh. 11 virāj. 12 jagaṭī
10	Pragātha Kāṇva	—	1. 5 bṛihatī. 2 madhyejyotis. 3 anushṭubh. 4 āstārapaṅkti. 6 satobṛihatī
11	Vatsa Kāṇva	Agni	gāyatrī. 1 pra-

			tishṭhā. 2 vardhamānā. 10 trishṭubh
12	Parvata Kāṇva	Indra	ushṇih
13	Nārada Kāṇva	—	—
14	Goshuktin Kāṇvāyana und Aṣvasūktin Kāṇvāyana	—	gāyatrī
15	—	—	ushṇih
16	Irimbiṭhi Kāṇva	—	gāyatrī
17	—	—	gāyatrī. 14 bṛihatī. 15 satobṛihatī
18		Ādityāḥ (1—7. 10—22), Aṣvinau (8), Agni, Sūrya, Anila (9)	ushṇih
19	Sobhari Kāṇva	Agni (1—33). Ādityāḥ (34. 35), Trasadasyoḥ dānastutiḥ (36. 37)	1—26. 28—33. Str. um Str. kakubh und satobṛihati. 27 dvipadā virāj. 34 ushṇih. 35 satobṛihatī. 36 kakubh. 37 paṅkti
20	—	Marutaḥ	Str. um Str. kakubh und satobṛihatī
21	—	Indra (1—16), Citrasya dānastutiḥ (17. 18)	—
22	—	Aṣvinau	1—7 Str. um Str. bṛihatī und satobṛihatī. 8 anushṭubh. 9. 10. 13—18 Str. um Str. kakubh und satobṛihatī. 11 kakubh. 12 madhyejyotis
23	Viṣvamanas Vaiyaṣva	Agni	ushṇih
24	—	Indra (1—27), Varoḥ Saushāmnasya dānastutiḥ (28—30)	ushṇih. 30 anushṭubh
25	—	Mitra und Varuṇa (1—9. 13—24), Viṣve Devāḥ (10—12)	ushṇih. 23 ushṇiggarbhā
26	Derselbe, oder Vyaṣva Āṅgirasa	Aṣvinau (1—9), Vāyu (20—25)	ushṇih. 16. 19. 21. 25 gāyatrī. 20 anushṭubh
27	Manu Vaivasvata	Viṣve Devāḥ	Str. um Str. bṛihatī und satobṛihatī

28	Manu Vaivasvata	Viśve Devāḥ	gāyatrī. 4 puraüshṇih
29	Derselbe, oder Kaśyapa Mārīca	—	dvipadā virāj
30	Manu Vaivasvata	—	1 gāyatrī. 2 puraüshṇih. 3 bṛihatī. 4 anushṭubh
31	—	ijyāstavo yajamānaprasaṅsā ca (1—4), dampatī (5—9), dampatyor āśishaḥ (10—18)	gāyatrī. 9. 14 anushṭubh. 10 pādanicṛit. 15—18 paṅkti
32	Medhātithi Kāṇva	Indra	gāyatrī
33	Medhyātithi Kāṇva	—	bṛihatī. 16—18 gāyatrī. 19 anushṭubh
34	Nīpātithi Kāṇva (1—15), die tausend ṛishi Vasurocis Āṅgirasa (16—18)	—	anushṭubh. 16—18 gāyatrī
35	Śyāvāśva Ātreya	Aśvinau	uparishṭājjyotis. 22—24 paṅkti. 23 mahābṛihatī
36	—	Indra	śakvarī. 7 mahāpaṅkti
37	—	—	mahāpaṅkti. 1 atijagatī
38	—	Indra und Agni	gāyatrī
39	Nābhāka Kāṇva	Agni	mahāpaṅkti
40	—	Indra und Agni	mahāpaṅkti. 2 śakvarī. 12 trishṭubh
41	—	Varuṇa	mahāpaṅkti
42	Arcanānas, oder der vorige	Varuṇa (1—3), Aśvinau (4—6)	1—3 trishṭubh. 4—6 anushṭubh
43	Virūpa Āṅgirasa	Agni	gāyatrī
44	—	—	—
45	Triśoka Kāṇva	Agni und Indra (1), Indra (2—42)	—
46	Vaśa Aśvya	Indra (1—20. 29. 31. 33), Pṛithuśravasaḥ Kāṇītasya dānastutiḥ (21—24), Vāyu (25—28. 32)	1 pādanicṛit. 2—4. 6. 10. 23. 29. 33 gāyatrī. 5 kakubh. 7. 11. 19. 25. 27 bṛihatī. 8 anushṭubh. 9. 26. 28 satobṛihatī. 12 viparītā. 13 caturviṅśatikā dvipadā. 14 pipīlikamadhyā bṛihatī. 15 ka-

			kubh nyaṅkusirā. 16 virāj. 17 jagatī. 18 uparishṭādbṛihatī. 20 vishamapadā. 21. 22. 24. 32 paṅkti. 30 dvipadā virāj. 31 ushṇih
47	Trita Āptya	Ādityāḥ (1—13), Ādityāḥ und Ushas (14—18)	mahāpaṅkti
48	Pragātha Kāṇva	Soma	trishṭubh. 5 jagatī
[49	Praskaṇva Kāṇva	Indra	Str. um Str. bṛihatī und satobṛihatī
50	Pushṭigu Kāṇva	—	—
51	Srushṭigu Kāṇva	—	—
52	Āyu Kāṇva	—	—
53	Medhya Kāṇva	—	—
54	Mātariśvan Kāṇva	Indra (1. 2. 5—8), Viśve Devāḥ (3. 4)	—
55	Kṛiśa Kāṇva	Praskaṇvasya dānastutiḥ	gāyatrī. 3—5 anushṭubh
56	Pṛishadhra Kāṇva	Praskaṇvasya dānastutiḥ (1—4), Agni und Sūrya (5)	gāyatrī. 5 paṅkti
57	Medhya Kāṇva	Aśvinau	trishṭubh
58	In der Sarvānukramaṇī nicht genannt.		
59	Suparṇa Kāṇva	Indra und Varuṇa	jagatī]
60	Bharga Prāgātha	Agni	Str. um Str. bṛihatī und satobṛihatī
61	—	Indra	—
62	Pragātha Kāṇva	—	paṅkti. 7. 9 bṛihatī
63	—	Indra (1—11), Devāḥ (12)	gāyatrī. 1. 4. 5. 7 anushṭubh. 12 trishṭubh.
64	—	Indra	gāyatrī
65	—	—	—
66	Kali Prāgātha	—	Str. um Str. bṛihatī und satobṛihatī. 15 anushṭubh
67	Matsya Sāmmada[1]), oder Mānya Maitrāvaruṇi, oder bahavo matsyā jālanaddhāḥ	Ādityāḥ	gāyat

1) C: Sammadākhyamahāmīnarājaputraḥ.

68	Priyamedha Āṅgirasa	Indra (1-13), Ṛikshāsvamedhayor dānastutiḥ (14-19)	gāyatrī. 1. 4. 7. 10 anushṭubh
69	—	Indra (1—10. 13—18), Visve Devāḥ (11[a]), Varuṇa (11[b]. 12)	anushṭubh. 2 ushṇih. 4—6 gāyatrī. 11. 16 paṅkti. 17. 18 bṛihatī
70	Puruhanman Āṅgirasa	Indra	1—6 Str. um Str. bṛihatī und satobṛihatī. 7—12 bṛihatī. 13 ushṇih. 14 anushṭubh. 15 puraüshṇih
71	Sudīti Āṅgirasa, und Purumīḷha Āṅgirasa, oder einer von beiden	Agni	gāyatrī. 10—15 Str. um Str. bṛihatī und satobṛihatī
72	Haryata Prāgātha	Agni, oder havishāṃ stutiḥ	gāyatrī
73	Gopavana Ātreya, oder Saptavadhri Ātreya	Aśvinau	—
74	Gopavana Ātreya	Agni (1—12), Śrutarvaṇa Ārkshyasya dānastutiḥ (13—15)	gāyatrī. 1. 4. 7. 10. 13—15 anushṭubh
75	Virupa Āṅgirasa	Agni	gāyatrī
76	Kurusuti Kāṇva	Indra	—
77	—	—	gāyatrī. 10 bṛihatī. 11 satobṛihatī
78	—	—	gāyatrī. 10 bṛihatī
79	Kṛitnu Bhārgava	Soma	gāyatrī. 9 anushṭubh
80	Ekadyū Naudhasa	Indra (1—9), Devāḥ (10)	gāyatrī. 10 trishṭubh
81	Kusīdin Kāṇva	Indra	gāyatrī
82	—	—	—
83	—	Viśve Devāḥ	—
84	Uśanas Kāvya	Agni	—
85	Kṛishṇa Āṅgirasa	Aśvinau	—
86	Derselbe, oder Viśvaka Kārshṇi	—	jagatī
87	Dyumnīka Vāsishṭha, oder Priyamedha Āṅgirasa, oder Kṛishṇa Āṅgirasa	—	Str. um Str. bṛihatī und satobṛihatī
88	Nodhas Gautama	Indra	—
89	Nṛimedha Āṅgirasa und Purumedha Āṅgirasa	—	1. 3. 7 bṛihatī. 2. 4 satobṛihatī. 5. 6 anushṭubh

90	Nṛimedha Āṅgirasa und Purumedha Āṅgirasa	Indra	Str. um Str. bṛihatī und satobṛihatī
91	Apālā Ātreyī	—	anushṭubh. 1. 2 paṅkti
92	Śrutakaksha Āṅgirasa, oder Sukaksha Āṅgirasa	—	gāyatrī. 1 anushṭubh
93	Sukaksha Āṅgirasa	Indra (1—33), Indra und Ribhu (34)	gāyatrī
94	Bindu Āṅgirasa, oder Pūtadaksha Āṅgirasa	Marutaḥ	—
95	Tirascī Āṅgirasa	Indra	anushṭubh
96	Der vorige, oder Dyutāna Māruti	Indra (1—13. 14^{abc}), Marutaḥ (14^{d}), Indra und Bṛihaspati (15)	trishṭubh. 4 virāj
97	Rebha Kāśyapa	Indra	bṛihatī. 10. 13 atijagatī. 11. 12 uparishṭādbṛihatī. 14 trishṭubh. 15 jagatī
98	Nṛimedha Āṅgirasa	—	ushṇih. 7. 10. 11 kakubh. 9. 12 puraüshṇih
99	—	—	Str. um Str. bṛihatī und satobṛihatī
100	Nema Bhārgava (1—3. 6—12), Indra (4. 5)	Indra (1—9. 12), vāc (10. 11)	trishṭubh. 6 jagatī. 7—9 anushṭubh
101	Jamadagni Bhārgava	Mitra und Varuṇa (1—4. 5^{abc}), Ādityāḥ (5^{d}. 6), Aśvinau (7. 8), Vāyu (9. 10), Sūrya (11. 12), Ushas od. sūryaprabhāstuti (13), Pavamāna (14), go (15. 16)	1. 5. 7. 9. 11. 13 bṛihatī. 2. 4. 6. 8. 10. 12 satobṛihatī. 3 gāyatrī. 14—16 trishṭubh
102	Prayoga Bhārgava, oder Agni Pāvaka Bārhaspatya, oder Agni Gṛihapati Sahasaḥ sūnu u. Agni Yavishṭha Sahasaḥ sūnu vereint, oder einer von beiden	Agni	gāyatrī
103	Sobhari Kāṇva	Agni (1—13), Agni und Marutaḥ (14)	1—4. 6 bṛihatī. 5 virāḍrūpā. 7. 9. 11. 13 satobṛihatī. 8. 12 kakubh. 11 gāyatrī hrasīyasī. 14 anushṭubh

Maṇḍala IX.

1	Madhuchandas Vaiśvāmitra	Soma Pavamāna	gāyatrī
2	Medhātithi Kāṇva	—	—
3	Śunaḥśepa Ājīgarti	—	—
4	Hiraṇyastūpa Āṅgirasa	—	—
5	Asita Kāśyapa, oder Devala Kāśyapa	Āpriyaḥ	gāyatrī. 8—11 anushṭubh
6	—	Soma Pavamāna	gāyatrī
7	—	—	—
8	—	—	—
9	—	—	—
10	—	—	—
11	—	—	—
12	—	—	—
13	—	—	—
14	—	—	—
15	—	—	—
16	—	—	—
17	—	—	—
18	—	—	—
19	—	—	—
20	—	—	—
21	—	—	—
22	—	—	—
23	—	—	—
24	—	—	—
25	Dṛiḷhacyuta Āgastya	—	—
26	Idhmavāha Dārḍhacyuta	—	—
27	Nṛimedha Āṅgirasa	—	—
28	Priyamedha Āṅgirasa	—	—
29	Nṛimedha Āṅgirasa	—	—
30	Bindu Āṅgirasa	—	—
31	Gotama Rāhūgaṇa	—	—
32	Śyāvāśva Ātreya	—	—
33	Tṛita Āptya	—	—
34	—	—	—
35	Prabhūvasu Āṅgirasa	—	—
36	—	—	—
37	Rahūgaṇa Āṅgirasa	—	—
38	—	—	—
39	Bṛihanmati Āṅgirasa	—	—
40	—	—	—
41	Medhyātithi Kāṇva	—	—

42	Medhyātithi Kāṇva	Soma Pavamāna	gāyatrī
43	—	—	—
44	Ayāsya Āṅgirasa	—	—
45	—	—	—
46	—	—	—
47	Kavi Bhārgava	—	—
48	—	—	—
49	—	—	—
50	Ucathya Āṅgirasa	—	—
51	—	—	—
52	—	—	—
53	Avatsāra Kāśyapa	—	—
54	—	—	—
55	—	—	—
56	—	—	—
57	—	—	—
58	—	—	—
59	—	—	—
60	—	—	gāyatrī. 3 puraüshṇih
61	Amahīyu Āṅgirasa	—	gāyatrī
62	Jamadagni Bhārgava	—	—
63	Nidhruvi Kāśyapa	—	—
64	Kaśyapa Mārīca	—	—
65	Bhṛigu Vāruṇi, oder Jamadagni Bhārgava	—	—
66	śataṃ vaikhānasāḥ	Pavamāna Soma (1—18. 22—30), Agni (19—21)	gāyatrī. 18 anushṭubh
67	Bharadvāja (1—3), Kaśyapa (4—6), Gotama (7—9), Atri (10—12), Viśvāmitra (13—15), Jamadagni (16—18), Vasishṭha (19—21), Pavitra Āṅgirasa, oder Vasishṭha, oder beide vereint (22—32)	Pavamāna Soma (1—9. 13—22. 28—30), Pavamāna Soma oder Pūshan (10—12), Agni (23. 24), Agni oder Savitṛi (25), Agni oder Agni und Savitṛi (26), Agni oder Viśve Devāḥ (27), pāvamānyadhyetṛistutiḥ (31. 32)	gāyatrī. 16—18 dvipadā gāyatrī. 27. 31. 32 anushṭubh. 30 puraüshṇih
68	Vatsaprī Bhālandana [1])	Pavamāna Soma	jagatī. 10 trishṭubh
69	Hiraṇyastūpa Āṅgirasa	—	jagatī. 9. 10 trishṭubh
70	Reṇu Vaiśvāmitra	—	jagatī. 10 trishṭubh

1) Zur Beruhigung schüchterner Seelen genüge es zu bemerken, dass die Form Vatsaprī nicht jünger ist als die Taittirīya Saṃhitā, also ein wenig älter als die Anukramaṇī sammt Sāyaṇa.

71	Rishabha Vaiśvāmitra	Pavamāna Soma	jagatī. 9 trishṭubh	
72	HarimantaĀṅgirasa	—	jagatī	
73	Pavitra Āṅgirasa	—	—	
74	Kakshīvat Dairghatamasa	—	jagatī. 8 trishṭubh	
75	Kavi Bhārgava	—	jagatī	
76	—	—	—	
77	—	—	—	
78	—	—	—	
79	—	—	—	
80	Vasu Bhāradvāja	—	—	
81	—	—	jagatī. 5 trishṭubh	
82	—	—	—	
83	Pavitra Āṅgirasa	—	jagatī	
84	Prajāpati Vācya	—	—	
85	Vena Bhārgava	—	jagatī. 11. 12 trishṭubh	
86	Akṛishṭāḥ alias Māshā ṛishigaṇāḥ (1—10), Sikatāḥ alias Nivāvarī ṛishigaṇāḥ (11—20), Pṛiśnayaḥ alias Ajā ṛishigaṇāḥ (21—30), Atrayaḥ (31—40)[1]), Atri Bhauma (41—45), Gṛitsamada (46—48)	—	jagatī	
87	Uśanas Kāvya	—	trishṭubh	
88	—	—	—	
89	—	—	—	
90	Vasishṭha Maitrāvaruṇi	—	—	
91	Kaśyapa Mārīca	—	—	
92	—	—	—	
93	Nodhas Gautama	—	—	
94	Kaṇva Ghaura	—	—	
95	Praskaṇva Kāṇva	—	—	
96	Pratardana Daivodāsi	—	—	
97	Vasishṭha (1—3), Indrapramati Vāsishṭha (4—6), Manyu Vāsishṭha (10	—	—	

1) Caturthe daśarce Atraya itināmānaḥ. So Shaḍgurusishya in Cod. Wilson Oxford, und Cod. Chambers Berlin. Wären, wie Sāyaṇa und seine Nachbeter wollen, die drei vorhergehenden gemeint, so musste es unvermeidlich in der Anukramaṇī trayo 'pi heissen.

	—12), Upamanyu Vāsishṭha(13—15), Vyāghrapād Vāsishṭha(16—18), Śakti Vāsishṭha (19—21), Karṇaśrut Vāsishṭha (22—24), Mṛilīka Vāsishṭha(25—27), Vasukra Vāsishṭha(28—30), Parāśara Śāktya (31—44), Kutsa Āṅgirasa (45—58)		
98	Ambarīsha Vārshāgira und Ṛijiśvan Bhāradvāja	Pavamāna Soma	anushṭubh. 11 bṛihatī
99	Rebhasūnū Kāśyapau	—	anushṭubh. 1 bṛihatī
100	—	—	anushṭubh
101	Andhīgu Śyāvāśvi (1—3), Yayāti Nāhusha (4—6), Nahusha Mānava (7—9), Manu Sāṃvaraṇa (10—12), Prajāpati (13—16)	—	anushṭubh. 2. 3 gāyatrī
102	Trita Āptya	—	ushṇih
103	Dvita Āptya	—	—
104	Parvata Kāṇva und NāradaKāṇva,oder die beiden Apsaras Śikhaṇḍinī, Töchter des Kaśyapa	—	—
105	Parvata und Nārada	—	—
106	Agni Cākshusha (1—3. 10—14), Cakshus Mānava (4—6), Manu Āpsava (7—9)	—	—
107	Sapta ṛishayaḥ	—	1. 4. 6. 8—10. 12. 14. 17. 19. 21. 23. 25 bṛihatī. 2. 5. 7. 11. 13. 15. 18. 22. 24. 26 satobṛihatī. 3 dvipadā virāj bhurij. 16 dvipadā virāj
108	Gaurivīti Śāktya (1. 2), Śakti Vāsishṭha (3. 14—16), Ūru	—	1—12 Str. um Str. kakubh und satobṛihatī. 13

	Āṅgirasa (4. 5), Rijiśvan Bhāradvāja (6. 7). Ūrdhvasadman Āṅgirasa (8. 9), Kṛitayasas Āṅgirasa (10. 11), Riṇaṃcaya (12. 13)		gāyatrī yavamadhyā. 14. 16. satobṛihatī. 15 kakubh
109	Agnayo Dhishṇyā Aiśvarayaḥ	Pavamāna Soma	dvipadā virāj
110	Tryaruṇa und Trasadasyu	—	1—3 anushṭubh pipīlikamadhyā. 4—9 ūrdhvabṛihatī. 10—12 virāj
111	Anānata Pārucchepi	—	atyashṭi
112	Śiśu Āṅgirasa	—	paṅkti
113	Kaśyapa Mārīca	—	—
114	—	—	—

Maṇḍala X.

1	Trita Āptya	Agni	trishṭubh
2	—	—	—
3	—	—	—
4	—	—	—
5	—	—	—
6	—	—	—
7	—	—	—
8	Triśiras Tvāshṭra	Agni (1—6), Indra (7—9)	—
9	Derselbe, oder Sindhudvīpa Āmbarīsha	Āpaḥ	gāyatrī. 5 vardhamānā. 7 pratishṭhā. 8. 9 anushṭubh
10	Yama Vaivasvata (2. 4. 8—10. 12. 14), Yamī Vaivasvatī (1. 3. 5—7. 11. 13)	Saṃvāda. Yama (1. 3. 5—7. 11. 13), Yamī (2. 4. 8—10. 12. 14)	trishṭubh
11	Havirdhāna Āṅgi	Agni	jagatī. 7—9 trishṭubh
12	—	—	trishṭubh
13	Der vorige, oder Vivasvat Āditya	havirdhāna [1])	trishṭubh. 5 jagatī
14	Yama Vaivasvata	Yama (1—5. 13—16), liṅgoktadevatāḥ (6), dieselben oder Pitaraḥ (7—9), Śvānau Sārameyau (10—12)	trishṭubh. 13. 14. 16 anushṭubh. 15 bṛihatī

1) C: havirdhānākhye dve śakaṭe.

15	Śaṅkha Yāmāyana	Pitaraḥ	trishṭubh. 11 jagatī
16	Damana Yāmāyana	Agni	trishṭubh. 11—14 anushṭubh
17	Devaśravas Yāmāyana	Saraṇyū (1. 2). Pūshan (3—6), Sarasvatī (7—9). Āpaḥ (10. 14), Āpaḥ oder Soma (11—13)	trishṭubh. 14 anushṭubh. 13 anushṭubh oder purastādbṛihatī
18	Saṃkusuka Yāmāyana	Mṛityu (1—4), Dhātṛi (5), Tvashṭṛi (6), pitṛimedhāḥ (7—13). pitṛimedha oder Prajāpati (14. aniruktā C: aprakāśadevatābhidhānā)	trishṭubh. 11 prastārapaṅkti. 13 jagatī. 14 anushṭubh
19	Mathita Yāmāyana, oder Bhṛigu Vāruṇi, oder Cyavana Bhārgava	Āpaḥ oder gāvaḥ (1a. 2—7), Agni und Soma (1b)	anushṭubh. 6 gāyatrī
20	Vimada Aindra oder Prājāpatya, oder auch Vasukṛit Vāsukra	Agni	gāyatrī. 1 ekapadā virāj, oder ein pāda (śāntyarthaḥ). 2 anushṭubh. 9 virāj. 10 trishṭubh
21	—	—	āstārapaṅkti
22	—	Indra	purastādbṛihatī. 5. 7. 9 anushṭubh. 15 trishṭubh
23	—	—	jagatī. 1. 7 trishṭubh. 5 abhisāriṇī
24	—	Indra (1—3), Aśvinau (4—6)	āstārapaṅkti. 4—6 anushṭubh
25	—	Soma	āstārapaṅkti
26	—	Pūshan	anushṭubh. 1. 4 ushṇih
27	Vasukra Aindra	Indra	trishṭubh
28	Vasukrapatnī (1), Indra (2. 6. 8. 10. 12), Vasukra (3—5. 7. 9. 11)	Indra (1. 3—5. 7. 9. 11), Vasukra (2. 6. 8. 10. 12)	—
29	Vasukra Aindra	Indra	—
30	Kavasha Ailūsha	Āpaḥ oder Aponaptṛi	—
31	—	Viśve Devāḥ	—
32	—	Indra	1—5 jagatī. 6—9 trishṭubh
33	—	Viśve Devāḥ (1), Indra (2. 3), Kuruśravaṇasya Trāsadasyavasya dānastutiḥ (4. 5). Upamaśra-	1 trishṭubh. 2 bṛihatī. 3 satobṛihatī. 4—9 gāyatrī

		vas Mitrātithiputra (6—9)	
34	Derselbe, oder Aksha Maujavat	akshakṛishiprasaṅsā ca, akshakitavanindā ca	trishṭubh. 7 jagatī
35	Lusa Dhānāka	Viśve Devāḥ	jagatī. 13. 14 trishṭubh
36	—	—	—
37	Abhitapas Saurya	Sūrya	jagatī. 10 trishṭubh
38	Indra Mushkavat	Indra	jagatī
39	Ghoshā Kākshīvatī	Aśvinau	jagatī. 14 trishṭubh
40	—	—	jagatī
41	Subastya Ghausheya	—	—
42	Kṛishṇa Āṅgirasa	Indra	trishṭubh
43	—	—	jagatī. 10. 11 trishṭubh
44	—	—	jagatī. 1—3 10. 11 trishṭubh
45	Vatsaprī Bhālandana	Agni	trishṭubh
46	—	—	—
47	Saptagu Āṅgirasa	Indra Vaikuṇṭha	—
48	Indra Vaikuṇṭha	—	jagatī. 7. 10. 11 trishṭubh
49	—	—	jagatī. 2. 11 trishṭubh
50	—	—	1. 2. 6. 7 jagatī. 3. 4 abhisāriṇī. 5 trishṭubh
51	Agni Saucīka (2 4. 6. 8), Devāḥ (1. 3. 5. 7. 9)	Agni (1. 3. 5. 7. 9), Devāḥ (2. 4. 6. 8)	trishṭubh
52	Agni Saucīka	Devāḥ	—
53	Agni Saucīka (4. 5), Devāḥ (1—3. 6—11)	Agni (1—3. 6—11), Devāḥ (4. 5)	trishṭubh. 6. 7. 9—11 jagatī
54	Bṛihaduktha Vāmadevya	Indra	trishṭubh
55	—	—	—
56	—	Viśve Devāḥ	trishṭubh. 4—6 jagatī
57	Bandhu, Subandhu, Śrutabandhu, Viprabandhu, alle vier Gaupāyana oder Laupāyana	—	gāyatrī
58	—	manaāvartanam [1])	anushṭubh

1) manaso dehān nirgatasya punaḥpraveśahetu manodevatyaṃ jepuḥ.

59	Die vorigen	Nirṛiti (1—3), Nirṛiti und Soma (4), Asunīti (5. 6), liṅgoktadevatāḥ (7), Dyāvāpṛithivyau (8. 9. 10^b), Dyāvāpṛithivyau oder Indra (10_a)	trishṭubh. 8 paṅkti. 9 mahāpaṅkti. 10 paṅktyuttarā
60	Dieselben, aber 6 von ihrer Mutter, einer Schwester des Agastya	Asamāti (1—4. 6). Indra (5), Subandhor jīvitāhvānam (7—11), hastastutiḥ (12)	anushṭubh. 1—5 gāyatrī. 8. 9 paṅkti
61	Nābhānedishṭha Mānava	Viśve Devāḥ	trishṭubh
62	—	Viśve Devāḥ, oder Aṅgirasām stutiḥ (1—6), Viśve Devāḥ (7), Sāvarṇer dānastutiḥ (8—11)	1—4 jagatī. 5. 8. 9 anushṭubh. 6 bṛihatī. 7 satobṛihatī. 10 gāyatrī. 11 trishṭubh
63	Gaya Plāta	Viśve Devāḥ (1—14. 17), pathyā svasti (15. 16)	jagatī. 16. 17 trishṭubh. 15 trishṭubh od. jagatī
64	—	Viśve Devāḥ	jagatī. 12. 16. 17 trishṭubh
65	Vasukarṇa Vāsukra	—	jagatī. 15 trishṭubh
66	—	—	—
67	Ayāsya Āṅgirasa	Bṛihaspati	trishṭubh
68	—	—	—
69	Sumitra Bādhryaśva	Agni	trishṭubh. 1. 2 jagatī
70	—	Āpra	trishṭubh
71	Bṛihaspati Āṅgirasa	jñāna	trishṭubh. 9 jagatī
72	Derselbe, oder Bṛihaspati Laukya, oder Aditi Dākshāyaṇī	Devāḥ	anushṭubh
73	Gaurivīti Śāktya	Indra	trishṭubh
74	—	—	—
75	Sindhukshit Praiyamedha	nadīstutiḥ	jagatī
76	Jāratkarṇa Airāvata sarpa	grāvāṇaḥ	—
77	Syūmaraśmi Bhārgava	Marutaḥ	trishṭubh. 5 jagatī
78	—	—	1. 3. 4. 8 trishṭubh. 2. 5—7 jagatī
79	Agni Saucīka, oder Agni Vaiśvānara, oder Sapti Vājambhara	Agni	trishṭubh

80	Agni Saucīka, oder Agni Vaiṣvānara	Agni	trishṭubh
81	Viṣvakarman Bhauvana	Viṣvakarman	—
82	—	—	—
83	Manyu Tāpasa	Manyu	trishṭubh. 1 jagatī
84	—	—	1—3 trishṭubh. 4—7 jagatī
85	Sūryā Sāvitrī	Soma (1—5), Sūryāvivāha (6—16), Devāḥ (17), Soma und Arka (18), Candramas (19), nṛiṇām vivāhamantrā āṣiṣaṣ ca (20—28), vadhūvāsaḥsaṃsparśaninda (29. 30), dampatyor yakshmanāṣana (31), Sūryā (32—47)	anushṭubh. 14. 19—21. 23. 24. 26. 36. 37. 44 trishṭubh. 18. 37. 43 jagatī. 34 urobṛihatī
86	Indra (1. 8. 11. 12. 14. 19—22), Indrāṇī (2—6. 9. 10. 15—18), Vṛishākapi Aindra (7. 13. 23)	Vṛishākaper Aindrasya, Indrāṇyāḥ, Indrasya ca saṃvādaḥ	paṅkti
87	Pāyu Bhāradvāja	Agni Rakshohan	trishṭubh. 22—25 anushṭubh
88	Mūrdhanvat, ein Āṅgirasa oder Vāmadevya	Surya und Vaiṣvanara	trishṭubh
89	Reṇu Vaiṣvāmitra	Indra (1—4. 6—18), Indra und Soma (5)	—
90	Nārāyaṇa	Puruṣha	anushṭubh. 16 trishṭubh
91	Aruṇa Vaitahavya	Agni	jagatī. 15 trishṭubh
92	Ṣāryāta Mānava	Viṣve Devāḥ	jagatī
93	Tānva Pārtha	—	prastārapaṅkti. 2. 3. 13 anushṭubh. 9 den Syiben nach paṅkti. 11 nyaṅkusāriṇī. 15 purastādbṛihatī
94	Arbuda Kādraveya sarpa	grāvāṇaḥ	jagatī. 5. 7 14. trishṭubh
95	Purūravas Aila (1. 3. 6. 8—10. 12. 14. 17), Urvaṣī (2. 4. 5. 7. 11. 13. 15. 16. 18)	Urvaṣī (1. 3. 6. 8—10. 12. 14. 17), Purūravas (2. 4. 5. 7. 11. 13. 15. 16. 18)	trishṭubh
96	Baru Āṅgirasa, oder Sarvahari Aindra	hariṣtutiḥ	jagatī. 12. 13 trishṭubh

97	Bhishaj Ātharvaṇa	oshadhīstutiḥ	anushṭubh
98	Devāpir Ārshṭiṣheṇo	vṛishṭikāmo devāṅs tushṭāva	trishṭubh
99	Vamra Vaikhānasa	Indra	—
100	Duvasyu Vāndana	Viśve Devāḥ	jagatī. 12 trishṭubh
101	Budha Saumya	Viśve Devāḥ, oder ṛitvikstutiḥ	trishṭubh. 4. 6 gāyatrī. 5 bṛihatī. 9. 12 jagatī
102	Mudgala Bhārmyaśva	Indra oder drughaṇa [1])	trishṭubh. 1. 3. 12 bṛihatī
103	Apratiratha Aindra	Indra (1—3. 5—11), Bṛihaspati (4), Apvā (12), Indra oder Marutaḥ (13)	trishṭubh. 13 anushṭubh
104	Ashṭaka Vaiśvāmitra	Indra	trishṭubh
105	Durmitra (seinen Eigenschaften nach sumitra) Kautsa, oder Sumitra (seinen Eigenschaften nach durmitra) Kautsa	—	ushṇih. 1 ushṇih oder gāyatrī. 2. 7 pipīlikamadhyā. 11 trishṭubh
106	Bhūtāṅśa Kāśyapa	Aśvinau	trishṭubh
107	Divya Āṅgirasa, oder Dakshiṇā Prājāpatyā	dakshiṇā, oder dakshiṇādātāraḥ	trishṭubh. 4 jagatī
108	Paṇayo 'surāḥ (1. 3. 5. 7. 9), Saramā Devaśunī (2. 4. 6. 8. 10. 11)	Saramā (1. 3. 5. 7. 9), Paṇayaḥ (2. 4. 6. 8. 10. 11)	trishṭubh
109	Juhū Brahmajāyā, oder Ūrdhvanābhan Brāhma	Viśve Devāḥ	trishṭubh. 6. 7 anushṭubh.
110	Jamadagni Bhārgava, oder Rāma Jāmadagnya	Āpriyaḥ	trishṭubh
111	Ashṭrādaṅshṭra Vairūpa	Indra	—
112	Nabhaḥprabhedana Vairūpa	—	—
113	Śataprabhedana Vairūpa	—	jagatī. 10 trishṭubh
114	Sadhri Vairūpa, oder Gharma Tāpasa	Viśve Devāḥ	trishṭubh. 4 jagatī

1) Mudgalasya hṛitā gāvaś caurais tyaktvā jaradgavam | so 'gniṣhṭhaśakaṭaṃ kṛitvā yuktvaikatra jaradgavam || drughaṇaṃ yuyuje 'nyatra cauramārgānusārataḥ | drughaṇaṃ cāgrataḥ kṛitvā caurebhyo jagṛihe svagāḥ ||

115	Upastuta Vārshṭihavya	Agni	jagatī. 8 trishṭubh. 9 śakvarī
116	Agniyuta[1])Sthaura, o.Agniyūpa Sthaura	Indra	trishṭubh
117	Bhikshu Āṅgirasa	dhanānnadānaprasaṁsā	trishṭubh. 1. 2 jagatī
118	Urukshaya Āmahīyava	Agni Rakshohan	gāyatrī
119	Laba Aindra	Labasya (Indrasya) ātmastutiḥ	—
120	Bṛihaddiva Āthar-vaṇa	Indra	trishṭubh
121	Hiraṇyagarbha Prājāpatya	Ka	—
122	Citramahas Vāsishṭha	Agni	jagatī. 1. 5 trishṭubh
123	Vena Bhārgava	Vena	trishṭubh
124	Agni (2—4), Agni, Varuṇa, Soma (1. 5—9)	Agni (1—4), yathānipātam (5—8), Indra (9)	trishṭubh. 7 jagatī
125	Vāc Āmbhṛiṇī		trishṭubh. 2 jagatī
126	Kulmalabarhisha Śailūshi, oder Aṅhomuc Vāmadevya	Viśve Devāḥ	uparishṭādbṛihatī. 8 trishṭubh
127	Kuśika Saubhara, oder Rātri Bhāradvājī	rātristavaḥ	gāyatrī
128	Vihavya Āṅgirasa	Viśve Devāḥ	trishṭubh. 9 jagatī
129	Prajāpati Parameshṭhin	bhāvavṛittam[2])	trishṭubh
130	Yajña Prājāpatya	—	trishṭubh. 1 jagatī
131	Sukīrti Kākshīvata	Indra (1—3. 6. 7), Aśvinau (4. 5)	trishṭubh. 4 anushṭubh
132	Śakapūta Nārmedha	Dyāvābhūmī und Aśvinau (1), Mitra und Varuṇa (2—7)	1 nyaṅkusāriṇī. 2. 6 prastārapaṅkti. 3—5 virāḍrūpā. 7 mahāsatobṛihatī
133	Sudās Paijavana	Indra	1—3 śakvarī. 4—6 mahāpaṅkti. 7 trishṭubh

1) Agniyūta lesen beide von mir verglichene Hss. von Shaḍguruśishya.

2) C: bhāvānām padārthānaṃ vṛittiḥ sṛishṭyādipravṛittir yasya devatā, tad bhāvavṛittīyam.

134	Māndhātṛi Yauvanāśva (1—5. 6[a]), Godhā (6[b]. 7)	Indra	mahāpaṅkti. 7 paṅkti
135	Kumāra Yāmāyana	Yama	anushṭubh
136	Jūti (1), Vātajūti (2), Viprajūti (3), Vṛishāṇaka (4), Karikrata (5), Etaśa (6), Ṛiśyaśṛiṅga (7), alle sieben muni Söhne des Vātaraśana	Keśinaḥ (= Agni, Sūrya, Vāyu)	—
137	Bharadvāja (1), Kaśyapa (2), Gotama (3), Atri (4), Viśvāmitra (5), Jamadagni (6), Vasishṭha (7)	Viśve Devāḥ	
138	Aṅga Aurava	Indra	jagatī
139	Viśvāvasu Devagandharva	Sūrya (1—3), Viśvāvasu (4—6)	trishṭubh
140	Agni Pāvaka	Agni	1 vishṭārapaṅkti. 2—4 satobṛihatī. 5 uparishṭājjyotis. 6 trishṭubh
141	Agni Tāpasa	Viśve Devāḥ	anushṭubh
142	Jaritṛi (1. 2), Droṇa (3. 4), Sāriśṛikva (5. 6), Stambamitra (6. 7), alle vier Śārṅga [1])	Agni	trishṭubh. 1. 2 jagatī. 7. 8 anushṭubh
143	Atri Sāṃkhya	Aśvinau	anushṭubh
144	Suparṇa Tārkshyaputra, oder Ūrdhvakṛiśana Yāmāyana	Indra	1. 3. 4 gāyatrī. 2 bṛihatī. 5 satobṛihatī. 6 vishṭārapaṅkti
145	Indrāṇī	upanishad, sapatnībādhanam	anushṭubh. 6 paṅkti
146	Devamuni Airammada	araṇyānī	anushṭubh
147	Suvedas Śairīshi	Indra	jagatī. 5 trishṭubh
148	Pṛithu Vainya	—	trishṭubh
149	Arcat Hairaṇyastūpa	Savitṛi	—
150	Mṛiḷika Vāsishṭha	Agni	1—3 bṛihatī. 4 uparishṭājjyotis oder jagatī. 5 uparishṭājjyotis

1) C: Śārṅgā jātitaḥ | śārṅga iti pakshiviśeshākhyā.

151	Śraddhā Kāmāyanī	śraddhā	anushṭubh
152	Śāsa Bhāradvāja	Indra	—
153	Devajāmaya Indramātaraḥ	—	gāyatrī
154	Yamī	bhāvavṛittam	anushṭubh
155	Śirimbiṭha Bhāradvaja	alakshmīnāśa (1. 4), Brahmaṇaspati (2. 3), Viśve Devāḥ (5)	—
156	Ketu Āgneya	Agni	gāyatrī
157	Bhuvana Āptya, oder Śādhana Bhauvana	Viśve Devāḥ	dvipadā trishṭubh
158	Cākshus Saurya	Sūrya	gāyatrī
159	Śacī Paulomī		anushṭubh
160	Pūraṇa Vaiśvāmitra	Indra	trishṭubh
161	Yakshmanāśana Prājāpatya	Indra (rājayakshmaghnam)	trishṭubh. 5 anushṭubh
162	Rakshohan Brāhma	garbhasaṃsrāve prāyaścittam [1]	anushṭubh
163	Vivṛihan Kāśyapa	yakshmaghnam	—
164	Pracetas Āṅgirasa	duḥsvapnaghnam	1. 2. 4 anushṭubh. 3 trishṭubh. 5 pañkti
165	Kapota Nairṛita	Viśve Devāḥ (kapotopahatau prāyaścittam)	trishṭubh
166	Rishabha, ein Vairāja oder Śākvara	sapatnaghnam	anushṭubh. 5 mahāpañkti
167	Viśvāmitra und Jamadagni	Indra (1. 2. 4), liṅgoktadevatāḥ (3) [2]	jagatī
168	Anila Vātāyana	Vāyu	trishṭubh
169	Śabara Kākshīvata	gāvaḥ	—
170	Vibhrāj Saurya	Sūrya	jagatī. 4 āstārapañkti
171	Iṭa Bhārgava	Indra	gāyatrī
172	Saṃvarta Āṅgirasa	Ushas	dvipadā virāj
173	Dhruva Āṅgirasa	rājñaḥ stutiḥ	anushṭubh
174	Abhīvarta Āṅgirasa	—	—
175	Ūrdhvagrāvan Ārbudi	grāvāṇaḥ	gāyatrī
176	Sūnu Ārbhava	Ṛibhavaḥ (1), Agni (2—4)	anushṭubh. 2 gāyatrī
177	Pataṃga Prājāpatya	māyābhedaḥ	1 jagatī. 2. 3 trishṭubh

1) C: garbhasya nihatasya srāve pātavishayabhūte tasya prāyaścittaṃ samādhāyakam | garbhasamādhānam atra devatā |

2) Weder Shaḍguruśishya, noch die beiden von mir benutzten Hss. der Sarvānukramaṇī lesen *vā*. Bei Sāyaṇa ist dieses wahrscheinlich aus dem hinter liṅgoktadevatā unmittelbar folgenden vātasya entstanden.

178	Arishṭanemi Tārkshya	Tārkshya	trishṭubh
179	Śibi Auśīnara (1), Pratardana Daivodāsi Kāśirāja (2), Vasumanas Rauhidaśva (3)	Indra	1 anushṭubh. 2. 3 trishṭubh
180	Jaya Aindri	—	trishṭubh
181	Pratha Vāsishtha (1), Śapratha Bhāradvāja (2), Gharma Saurya (3)	Viśve Devāḥ	—
182	Tapurmūrdhan Bārhaspatya	Bṛihaspati	—
183	Prajāvat Prājāpatya	yajamāna (1), yajamānapatnī (2), hotṛi (3)	—
184	Tvashṭṛi garbhakartṛi, oder Vishṇu Prājāpatya	liṅgoktadevatāḥ (garbhārthāśīḥ)	anushṭubh
185	Satyadhṛiti Vāruṇi	Aditi (svastyayanam)	gāyatrī
186	Ula Vātāyana	Vāyu	—
187	Vatsa Āgneya	Agni	—
188	Śyena Āgneya	Agni Jātavedas	—
189	Sārparājñī	Sārparājñī, oder Sūrya	—
190	Aghamarshaṇa Mādhuchandasa	bhāvavṛittam	anushṭubh
191	Saṃvanana Āṅgirasa	Agni (1), saṃjñānam (2—4)	anushṭubh. 3 trishṭubh

II. Alphabetisches Verzeichniss der angeblichen Hymnendichter, deren Patronymica und Attribute.

Aṅhomuc Vāmadevya X, 126
Akṛishṭā Māshā ṛishigaṇāḥ 9, 86, 1—10
Aksha Maujavat 10, 34
Agastya Maitrāvaruṇi 1, 165, 13—15. 166—169. 170, 2. 4. 5. 171—178. 179, 3. 4. 180—191
Agastyaśishya 1. 179, 5. 6
Agastyasya svasā 10, 60, 6
Agnayo Dhishṇyā Aiśvarayaḥ 9, 109
Agni 10, 124
Agni Gṛihapati Sahasaḥ sunu 8, 102
— Cākshusha 9, 106, 1—3. 10—14
— Tāpasa 10, 141
— Pāvaka 10, 140
— — Bārhaspatya 8, 102
— Yavishṭha Sahasaḥ sūnu 8, 102
— Vaiśvānara 10, 79. 80
— Saucīka 10, 51 (2. 4. 6 8). 52. 53 (4. 5). 79. 80
Agniyuta Sthaura 10, 116
Agniyūpa Sthaura 10, 116

Aghamarshaṇa Mādhuchandasa 10, 190
Aṅga Aurava 10, 138
Ajamīḷha Sauhotra 4, 43. 44
Ajāḥ s. Pṛiśnayaḥ
Atrayaḥ 9, 86, 31—40
Atri Bhauma 5, 27. 37—43. 76. 77. 83—86. 9, 67, 10—12. 86, 41—45. 10, 137, 4
— Sāṃkhya 10, 143
Aditi 4, 18
— Dākshāyaṇī 10, 72
Anānata Pāruchchepi 9, 111
Anila Vātāyana 10, 168
Andhīgu Śyāvāśvi 9, 101, 1—3
Apāla Ātreyī 8, 91
Apratiratha Aindra 10, 103
Apsaras s. Śikhaṇḍinī
Abhitapas Saurya 10, 37
Abhīvarta Āṅgirasa 10, 172
Amahīyu Āṅgirasa 9, 61
Ambarīsha Vārshāgira 1, 100. 9, 98
Ayāsya Āṅgirasa 9, 44—46. 10, 67. 68
Arishṭanemi Tārkshya 10, 178
Aruṇa Vaitahavya 10, 91
Arcat Hairaṇyastūpa 10, 149
Arcanānas Ātreya 5, 63. 64. 8, 42
Arbuda Kādraveya sarpa 10, 94
Avatsāra Kāśyapa 5, 44. 9, 53—60
Avasyu Ātreya 5, 31. 75
Aśvamedha Bhārata 5, 27
Aśvasuktin Kāṇvāyana 8, 14. 15
Aśvya s. Vaśa
Ashṭaka Vaiśvāmitra 10, 104
Ashṭrādaṅshṭra Vairupa 10, 111
Asita Kāśyapa 9, 5—24
Asurāḥ s. Paṇayaḥ
Āgastya s. Dṛiḷhachyuta
Āgnēya s. Kumāra. Ketu, Vatsa, Śyena
Āṅgi s. Havirdhāna
Āṅgirasa s. Abhīvarta, Amahīyu, Ayāsya, Ucathya, Ūru, Ūrdhvasadman, Kutsa, Kṛitayaśas, Kṛishṇa, Gṛitsamada, Ghora, Tirascī, Divya, Dharuṇa, Dhruva, Ṇṛimedha, Pavitra, Purumīḷha, Purumedha, Puruhanman, Pūtadaksha, Pracetas, Prabhūvasu, Priyamedha. Baru, Bindu, Bṛihanmati, Bṛihaspati, Bhikshu, Mūrdhanvat, Rahūgaṇa, Virupa, Vihavya. Vītahavya, Vyaśva, Śiśu, Śrutakaksha, Saṃvanana, Saṃvarta, Saptagu, Savya, Sukaksha, Sudīti, Harimanta, Hiraṇyastupa
Āṅgirasāḥ s. Vasurocis
Āṅgirasī s. Śaśvatī
Ājīgarti s. Śunaḥśepa
Ātman 3, 26, 7
Ātreya s. Arcanānas, Avasyu, Isha, Urucakri, Evayāmarut, Kumāra, Gaya, Gavishṭhira, Gātu, Gṛitsamada, Gopavana, Dyumna, Pūru, Paura, Pratikshatra, Pratiprabha, Pratibhānu, Pratiratha, Babhru, Bāhuvṛikta, Budha, Mṛiktavahas, Yajata, Rātahavya, Vavri, Vasuśruta, Viśvasāman, Śyāvāśva, Śrutavid, Satyaśravas, Sadāpṛiṇa, Saptavadhri, Sasa, Sutambhara, Svastyātreya
Ātreyāḥ s. Prayasvantaḥ, Vasūyavaḥ
Ātreyī s. Apālā, Viśvavārā
Ātharvaṇa s. Bṛihaddiva, Bhishaj
Āditya s. *Vivasvat*
Āptya s. Trita, Dvita, Bhuvana
Āpsava s. Manu
Āmahīyava s. Urukshaya
Āmbarīsha s. Sindhudvīpa
Āmbhriṇī s. Vāc
Āyu Kāṇva 8, 52
Ārbudi s. Ūrdhvagrāvan
Ārbhava s. Sūnu
Ārshṭishēṇa s. Devāpi
Āsaṅga Plāyogi 8, 1, 30—33
Iṭa Bhārgava 10, 171
Idhmavāha Dārdhacyuta 9, 26
Indra 1, 165, 1. 2. 4. 6. 8. 10—12. 170, 1. 3. 4. 4, 18. 26, 1—3. 8, 100, 4. 5. 10, 28, 2. 6. 8. 10. 12. 86, 1. 8. 11. 12. 14. 19—22
— Mushkavat 10, 38
— Vaikuṇṭha 10, 48—50
Indrapramati Vāsishṭha 9, 97, 4—6
Indramātaro Devajāmayaḥ 10, 153
Indrāṇī 10, 86, 2—6. 9. 10. 15—18. 145
Irimbithi Kāṇva 8, 16—18
Isha Ātreya 5, 7. 8

Ucathya Āṅgirasa 9, 50—52
Utkīla Kātya 3, 15. 16
Upamanyu Vāsishṭha 9, 97, 13—15
Upastuta Vārshṭihavya 10, 115
Urukshaya Āmahīyava 10, 118
Urucakri Ātreya 5, 69. 70
Urvasī 10, 95, 2. 4. 5. 7. 11. 13. 15. 16. 18
Ūla Vātāyana 10, 186
Uśanas Kāvya 8, 84. 9, 87—89
Uśij s. Kakshīvat
Ūru Āṅgirasa 9, 108, 4. 5
Ūrdhvakriśana Yāmāyana 10, 144
Ūrdhvagrāvan Ārbudi 10, 175
Ūrdhvanābhan Brāhma 10, 109
Ūrdhvasadman Āṅgirasa 9, 108, 8. 9
Ṛijiśvan Bhāradvāja 6, 49—52. 9, 98. 108, 6. 7
Ṛijrāśva Vārshāgira 1, 100
Ṛiṇamcaya 9, 108, 12. 13
Ṛishabha Vairāja oder Śākvara 10, 166
— Vaiśvāmitra 3, 13. 14. 9, 71
Riśyaśṛiṅga Vātaraśana 10, 136, 7
Ekadyū Naudhasa 8, 80
Etaśa Vātaraśana 10, 136, 6
Evayāmarut Ātreya 5, 87
Aiḷa s. Purūravas
Aindra s. Apratiratha, Laba, Vasukra, Vimada, Vṛishākapi, Sarvahari
Aindri s. Jaya
Airammada s. Devamuni
Airāvata s. Jaratkarṇa
Ailūsha s. Kavasha
Aiśvari s. Agnayaḥ
Aishīrathi s. Kuśika
Aucathya s. Dīrghatamas
Aurava s. Aṅga
Auśīnara s. Śibi
Kakshīvat Dairghatamasa, Sohn der Uśij 1, 116—125. 126, 1—5. 9, 74
Kaṇva Ghaura 1, 36—43. 9, 94
Kata Vaiśvāmitra 3, 17. 18
Kapota Nairṛita 10, 165
Karikrata Vātaraśana 10, 136, 5
Karnaśrut Vāsishṭha 9, 97, 22—24
Kali Prāgātha 8, 66
Kavasha Ailūsha 10, 30—34
Kavi Bhārgava 9, 47—49. 75—79
Kaśyapa Mārīca 1, 99. 8. 29. 9, 64. 67, 4—6. 91. 92. 113. 114. 10, 137, 2
Kākshīvata s. Śabara, Sukīrti
Kākshīvatī s. Ghoshā
Kāṇva s. Āyu, Irimbiṭhi, Kurusuti, Kusīdin, Kriśa, Triśoka, Devātithi, Nābhāka, Nārada, Nīpātithi, Parvata, Punarvatsa, Pushṭigu, Pṛishadhra, Pragātha, Praskaṇva, Brahmātithi, Bharga, Medhātithi, Medhya, Medhyātithi, Vatsa, Śaśakarṇa, Śrushṭigu, Sadhvaṅśa, Suparṇa, Sobhari
Kāṇvāyana s. Aśvasūktin, Goshūktin
Kātya s. Utkīla
Kādraveya s. Arbuda
Kāmāyanī s. Śraddhā
Kārshṇi s. Viśvaka
Kāvya s. Uśanas
Kāśīrāja s. Pratardana
Kāśyapa s. Avatsāra, Asita, Devala, Nidhruvi, Bhūtāṅśa, Rebha, Rebhasūnū, Vivṛihan
Kāśyapī s. Śikhaṇḍinī
Kutsa Āṅgirasa 1, 94—98, 101—115. 9, 97, 45—58
Kumāra Āgneya 7, 101. 102. Vgl. Vatsa
— Ātreya 5, 2, 1. 3—8. 10—12
— Yāmāyana 10, 135
Kurusuti Kāṇva 8, 76—78
Kulmalabarhisha Śailūshi 10, 126
Kuśika Aishīrathi 3, 31
— Saubhara 10, 127
Kusīdin Kāṇva 8, 81—83
Kūrma Gārtsamada 2, 27—29
Kṛitayaśas Āṅgirasa 9, 108, 10. 11
Kṛitnu Bhārgava 8, 79
Kriśa Kāṇva 8, 55
Kṛishṇa Āṅgirasa 8, 85—87. 10, 42—44
Ketu Āgneya 10, 156
Kautsa s. Durmitra, Sumitra
Kauśika s. Gāthin
Gaya Ātreya 5, 9. 10
— Plātṛi 10, 63. 64
Garga Bhāradvāja 6, 47
Garbhakartṛi s. Tvashṭṛi
Gavishṭhira Ātreya 5, 1

Gātu Ātreya 5, 32
Gāthin 3, 19—22
Gāthina s. Viśvāmitra
Gārtsamada s. Kurma
Gṛitsamada Āṅgirasa Śaunahotra s. d. f.
— Bhārgava Śaunaka 2, 1—3. 8—43. 9, 86, 46—48
Gṛihapati s. Agni
Gotama Rāhūgaṇa 1, 74—93. 9, 31. 67, 7—9. 10, 137, 3
Godhā 10, 134, 6b. 7
Gopavana Ātreya 8, 73. 74
Goshūktin Kāṇvāyana 8, 14. 15
Gautama s. Nodhas, Vāmadeva
Gaupāyana s. Bandhu, Viprabandhu, Śrutabandhu, Subandhu. Vgl. *Laupāyana*
Gaurivīti Śāktya 5, 29. 9, 108, 1. 2. 10, 73. 74
Gharma Tāpasa 10, 114
— Saurya 10, 181, 3
Ghora Āṅgirasa 3, 36, 10
Ghoshā Kākshīvatī 10, 39. 40
Ghaura s. Kaṇva, Pragātha
Ghausheya s. Subastya
Cakshus Mānava 9, 106, 4—6
— Saurya 10, 158
Cākshusha s. Agni
Citramahas Vāsishṭha 10, 122
Cyavana Bhārgava 10, 19
Jamadagni Bhārgava 3, 62, 16—18. 8, 101. 9, 62. 65. 67, 16—18. 110. 10, 110. 137, 6. 167
Jaya Aindri 10, 180
Jaratkarṇa Airāvata sarpa 10, 76
Jaritṛi Śārṅga 10, 142, 1. 2
Jāna s. Vṛiśa
Jāmadagnya s. Rāma
Juhū Brahmajāyā 10, 109
Jūti Vātaraśana 10, 136, 1
Jetṛi Mādhuchandasa 1, 11
Tapurmūrdhan Bārhaspatya 10, 182
Tānva Pārtha 10, 93
Tāpasa s. Agni, Gharma, Manyu
Tārkshya s. Arishṭanemi
Tārkshyaputra s. Suparṇa
Tirascī Āṅgirasa 8, 95. 96
Trasadasyu Paurukutsya 4, 42. 5, 27. 9, 110
Trita Āptya 1, 105. 8, 47. 9, 33. 34. 102. 10, 1—7
Triśiras Tvāshṭra 10, 8. 9
Triśoka Kāṇva 8, 45
Traivṛishṇa s. Tryaruṇa
Tryaruṇa Traivṛishṇa 5, 27. 9, 110
Tvashṭṛi Garbhakartṛi 10. 184.
Tvāshṭra s. Triśiras
Dakshiṇā Prājāpatyā 10, 107
Damana Yāmāyana 10, 16
Dākshāyaṇī s. Aditi
Dārḍhacyuta s. Idhmavāha
Divya Āṅgirasa 10, 107
Dīrghatamas Aucathya 1, 140—164
Durmitra Kautsa 10, 105
Duvasyu Vāndana 10, 100
Dṛiḍhacyuta Āgastya 9, 25
Devagandharva s. Viśvāvasu
Devajāmayaḥ s. Indramātarah
Devamuni Airammada 10, 146
Devarāta s. Śunaḥśepa 1, 24—30
Devala Kāśyapa 9, 5—24
Devavāta Bhārata 3, 23
Devaśunī s. Saramā
Devaśravas Bhārata 3, 23
— Yāmāyana 10, 17
Devāḥ 10, 51, 1. 3. 5. 7. 9. 53, 1—3. 6—11
Devātithi Kāṇva 8, 4
Devāpi Ārshṭiśeṇa 10, 98
Dairghatamasa s. Kakshīvat
Daivodāsi s. Parucchepa, Pratardana
Dyutāna Māruti 8, 96
Dyumna Viśvacarshaṇi Ātreya 5, 23
Dyumnīka Vāsishṭha 8, 87
Droṇa Śārṅga 10, 142, 3. 4
Dvita Āptya 9, 103
— s. Mṛiktavāhas
Dharuṇa Āṅgirasa 5, 15
Dhānāka s. Lusa
Dhishṇya s. Agnayaḥ
Dhruva Āṅgirasa 10, 173
Nadyaḥ 3, 33, 4. 6. 8. 10
Nabhaḥprabhedana Vairūpa 10, 112
Nara Bhāradvāja 6, 35. 36
Nahusha Mānava 9, 101, 7—9
Nābhāka Kāṇva 8, 39—42
Nābhānedishṭha Mānava 10, 61. 62
Nārada Kāṇva 8, 13. 9, 104. 105
Nārāyaṇa 10, 90
Nārmedha s. Śakapūta
Nāhusha s. Yayāti
Nidhruvi Kāśyapa 9, 63

Nivāvarī s. Sikatāh
Nīpātithi Kāṇva 8, 34, 1—15
Nṛimedha Āṅgirasa 8. 89. 90. 98. 99. 9, 27. 29
Nema Bhārgava 8, 100, 1—3. 6—12
Nairṛita s. Kapota
Nodhas Gautama 1, 58—64. 8, 88. 9, 93
Naudhasa s. Ekadyū
Paṇayo 'surāḥ 10, 108, 1. 3. 5. 7. 9
Pataṃga Prājāpatya 10, 177
Parameshṭhin s. Prajāpati
Parāśara Śāktya 1, 65—73. 9, 97, 31—44
Paruchchepa Daivodāsi 1, 127—139
Parvata Kāṇva 8, 12. 9, 104. 105
Pavitra Āṅgirasa 9, 67, 22—32. 73. 83
Pāyu Bhāradvaja 6, 75. 10, 87
Pāruchchepi s. Anānata
Pārtha s. Tānva
Pāvaka s. Agni
Punarvatsa Kāṇva 8, 7
Purumīḷha Āṅgirasa 8, 71
— Sauhotra 4, 43. 44
Purumedha Āṅgirasa 8, 89. 90
Puruhanman Āṅgirasa 8, 70
Purūravas Aiḷa 10, 95, 1. 3. 6. 8—10. 12. 14. 17
Pushṭigu Kāṇva 8, 50
Pūtadaksha Āṅgirasa 8, 94
Pūraṇa Vaiśvāmitra 10, 160
Pūru Ātreya 5, 16. 17
Prithu Vainya 10, 148
Pṛiśnayo 'jā ṛishigaṇāḥ 9, 86, 21—30
Pṛishadhra Kāṇva 8, 56
Paijavana s. Sudās
Paura Ātreya 5, 73. 74
Paurukutsya s. Trasadasyu
Paulomī s. Śacī
Pragātha Kāṇva 8, 1, 1. 2. 10. 48. 62—65
— Ghaura s. d. v.
Pracetas Āṅgirasa 10, 164
Prajāpati 9, 101, 13—16
— Parameshṭhin 10, 129
— Vāchya 3, 38. 54—56. 9, 84
— Vaiśvāmitra 3, 38. 54—56
Prajāvat Prājāpatya 10, 183
Pratardana Daivodāsi Kāśirāja 9, 96. 10, 179, 2
Pratikshatra Ātreya 5, 46
Pratiprabha Ātreya 5, 49
Pratibhānu Ātreya 5, 48
Pratiratha Ātreya 5, 47
Pratha Vāsishṭha 10, 181, 1
Prabhūvasu Āṅgirasa 5, 35. 36. 9, 35. 36
Prayasvanta Ātreyāḥ 5, 20
Prayoga Bhārgava 8, 102
Praskaṇva Kāṇva 1, 44—50. 8, 49. 9, 95
Prāgātha s. Kali, Bharga, Haryata
Prājāpatya s. Pataṃga, Prajāvat, Yakshmanāśana, Yajña, Vimada, Vishṇu, Saṃvaraṇa, Hiraṇyagarbha
Prājāpatyā s. Dakshiṇā
Priyamedha Āṅgirasa 8, 2, 1—40. 68. 69. 87. 9, 28
Praiyamedha s. Sindhukshit
Plāta s. Gaya
Plāyogi s. Āsaṅga
Bandhu Gaupāyana oder Laupāyana 5. 24. 1. 10, 57—60
Babhru Ātreya 5, 30
Baru Āṅgirasa 10, 96
Bādhryaśva s. Sumitra
Bārhaspatya s. Agni, Tapurmūrdhan, Bharadvāja, Śaṃyu
Bāhuvṛikta Ātreya 5, 71. 72
Bindu Āṅgirasa 8, 94. 9, 30
Budha Ātreya 5, 1
— Saumya 10, 101
Bṛihaduktha Vāmadevya 10, 54—56
Bṛihaddiva Ātharvaṇa 10, 120
Bṛihanmati Āṅgirasa 9, 39. 40
Bṛihaspati Āṅgirasa 10, 71. 72
— Laukya 10, 72
Brahmajāyā s. Juhu
Brahmātithi Kāṇva 8, 5
Brāhma s. Ūrdhvanābhan, Rakshohan
Bhayamāna Vārshāgira 1, 100
Bharadvāja Bārhaspatya 6, 1—30. 37—43. 53—74. 9, 67, 1—3. 10, 137, 1
Bharga Prāgātha 8, 60. 61
Bhārata s. Aśvamedha, Devavāta, Devaśravas

Bhāradvāja s. Rijiṣvan, Garga, Nara, Pāyu, Vasu. Ṣāsa, Śirimbitha, Śunahotra, Sapratha, Subotra
Bhāradvājī s. Rātri
Bhārgava s. Iṭa, Kavi, Kṛitnu, Gṛitsamada, Cyavana, Jamadagni, Noma, Prayoga, Vena, Somāhuti, Syūmaraśmi
Bhārmyaśva s. Mudgala
Bhālandana s. Vatsaprī
Bhāvayavya 1, 126, 6
Bhikshu Āṅgirasa 10, 117
Bhishaj Ātharvaṇa 10, 97
Bhuvana Āptya 10, 157
Bhūtāṁśa Kāśyapa 10, 106
Bhṛigu Vāruṇi 9, 65. 10, 19
Bhauma s. Atri
Bhauvana s. Viśvakarman, Sādhana
Matsya Sāmmada 8, 67
Matsyāḥ 8, 67
Mathita Yāmāyana 10, 19
Madhuchandas Vaiśvāmitra 1, 1—10. 9, 1
Manu Āpsava 9, 106, 7—9
— Vaivasvata 8, 27—31
— Sāṃvaraṇa 9, 101, 10—12
Manyu Tāpasa 10, 83. 84
— Vāsishṭha 9, 97, 10—12
Marutaḥ 1, 165, 3. 5. 7. 9
Mātariśvan Kāṇva 8, 54
Mūdhuchandasa s. Aghamarshaṇa, Jetṛi
Mānava s. Cakshus, Nahusha, Nābhānedishṭha, Śāryāta
Māndhātṛi Yauvanāśva 10, 134, 1—5. 6[a]
Mānya Maitrāvaruṇi 8, 67
Mārīca s. Kaśyapa
Māruti s. Dyutāna
Māshāḥ s. Akṛishṭāḥ
Mudgala Bhārmyaśva 10, 102
Mushkavat s. Indra
Mūrdhanvat Āṅgirasa oder Vāmadevya 10, 88
Mṛiktavāhas Dvita Ātreya 5, 18
Mṛilīka Vāsishṭha 9, 97, 25—27. 10, 150
Medhātithi Kāṇva 1, 12—23. 8, 1, 3—29. 2. 32. 9, 2
Medhya Kāṇva 8, 53. 57
Medhyātithi Kāṇva 8, 1, 3—29. 3. 33. 9, 41—43
Maitrāvaruṇi s. Agastya, Mānya, Vasishṭha
Maujavat s. Aksha
Yakshmanāśana Prājāpatya 10, 161
Yajata Ātreya 5, 67. 68
Yajña Prājāpatya 10, 130
Yama Vaivasvata 10, 10 (2. 4. 6. 8—10. 12. 14). 14
Yamī 10, 154
Yamī Vaivasvatī 10, 10, 1. 3. 5—7. 11. 13
Yayāti Nāhusha 9, 101, 4—6
Yavishṭha s. Agni
Yāmāyana s. Ūrdhvakṛiśana, Kumāra, Damana, Devaśravas, Mathita, Śaṅkha, Saṃkusuka
Yauvanāśva s. Māndhātṛi
Rakshohan Brāhma 10, 162
Rahūgaṇa Āṅgirasa 9, 37. 38
Rātahavya Ātreya 5, 65. 66
Rātri Bhāradvājī 10, 127
Rāma Jāmadagnya 10, 110
Rāhūgaṇa s. Gotama
Reṇu Vaiśvāmitra 9, 70. 10, 89
Rebha Kāśyapa 8, 97
Rebhasūnū Kāśyapau 9, 99. 100
Romaśā 1, 126, 7
Rauhidaśva s. Vasumanas
Laba Aindra 10, 119
Luśa Dhānāka 10, 35. 36
Lopāmudrā 1, 179, 1. 2
Laukya s. Bṛihaspati
Laupāyana s. Bandhu, Viprabandhu, Śrutabandhu, Subandhu. Vgl. *Gāupayana*
Vatsa Āgneya 10, 187. Vgl. Kumāra
— Kāṇva 8, 6. 11
Vatsaprī Bhālandana 9, 68. 10, 45. 46
Vamra Vaikhānasa 10, 99
Varuṇa 10, 124, 1. 5—9
Vavri Ātreya 5, 19
Vaśa Aśvya 8, 46
Vasishṭha Maitrāvaruṇi 7, 1—32. 33, 1—9. 34—104. 9, 67, 19—32. 90. 97, 1—3. 10, 137, 7
Vasishṭhaputrāḥ 7. 33, 10—14
Vasu Bhāradvāja 9, 80—82
Vasukarṇa Vāsukra 10, 65. 66

Vasukṛit Vāsukra 10, 20—26
Vasukra Aindra 10, 27. 28 (3—5. 7. 9. 11). 29
— Vāsishṭha 9, 97, 28—30
Vasukrapatnī 10, 28, 1
Vasumanas Rauhidaśva 10, 179, 3
Vasurocisha Āṅgirasāḥ 8, 34, 16—18
Vasuśruta Ātreya 5, 3—6
Vasūyava Ātreyāḥ 5, 25. 26
Vāc Āmbhṛiṇī 10, 125
Vācya s. Prajāpati
Vājambhara s. Sapti
Vātajūti Vātaraśana 10, 136, 2
Vātaraśana s. Ṛiśyaśṛiṅga, Etaśa, Karikrata, Jūti, Vātajūti, Viprajūti, Vṛishāṇaka
Vātāyana s. Anila, Ula
Vāṅdana s. Duvasyu
Vāmadeva Gautama 4, 1—41. 45—58
Vāmadevya s. Aṅhomuc, Bṛihaduktha, Mūrdhanvat
Vāruṇi s. Bhṛigu, Satyadhṛiti
Vārshāgira s. Ambarīsha, Ṛijrāśva, Bhayamāna, Sahadeva, Surādhas
Vārshṭihavya s. Upastuta
Vāsishṭha s. Indrapramati, Upamanyu, Karṇaśrut, Citramahas, Dyumnīka, Pratha, Manyu, Mṛiḷika, Vasukra, Vṛishagaṇa, Vyāghrapād, Śaktī
Vāsukra s. Vasukarṇa, Vasukṛit
Viprajūti Vātaraśana 10, 136, 3
Viprabandhu Gaupāyana oder Laupāyana 5, 24, 4. 10, 57—60
Vibhrāj Saurya 10, 170
Vimada Aindra oder Prājāpatya 10, 20—26
Virūpa Āṅgirasa 8, 43. 44. 75
Vivaśvat Āditya 10, 13
Vivṛihan Kāśyapa 10, 163
Viśvaka Kārshṇi 8, 86
Viśvakarman Bhauvana 10, 81. 82
Viśvacarshaṇi s. Dyumna
Viśvamanas Vaiyaśva 8, 23—26
Viśvavārā Ātreyi 5, 28
Viśvaśāman Ātreya 5, 22
Viśvāmitra Gāthina 3, 1—12. 24. 25. 26 (1—6. 8. 9). 27—32. 33 (1—3. 5. 7. 9. 11—13). 34. 35. 36 (1—9. 11). 37—53. 57—62. 9, 67, 13—15. 10, 137, 5. 167
Viśvāvasu Dovagandharva 10, 139
Vishṇu Prājāpatya 10, 184
Vihavya Āṅgirasa 10, 128
Vītahavya Āṅgirasa 6, 15
Vṛiśa Jāna 5, 2
Vṛishagaṇa Vāsishṭha 9, 97, 7—9
Vṛishākapi Aindra 10, 86, 7. 13. 23
Vṛishāṇaka Vātaraśana 10, 136, 4
Vena Bhārgava 9, 85. 10, 123
Vaikuṇṭha s. Indra
Vaikhānasa s. Vamra
Vaikhānasāḥ śatam 9, 66
Vaitahavya s. Aruṇa
Vainya s. Pṛithu
Vaiyaśva s. Viśvamanas
Vairāja s. Ṛishabha
Vairūpa s. Ashṭrādaṅshṭra, Nabhaḥprabhedana, Śataprabhedana, Sadhri
Vaivasvata s. Manu, Yama
Vaivasvatī s. Yamī
Vaiśvānara s. Agni
Vaiśvāmitra s. Aṣhṭaka, Ṛishabha, Kata, Pūraṇa, Prajāpati, Madhuchandas, Reṇu
Vyaśva Āṅgirasa 8, 26
Vyāghrapād Vāsishṭha 9, 97, 16—18
Śaṃyu Bārhaspatya 6, 44—46. 48
Śakapūta Nārmedha 10, 132
Śakti Vāsishṭha 7, 32, 26a. 9, 97, 19—21. 108, 3. 14—16
Śaṅkha Yāmāyana 10, 15
Śacī Paulomī 10, 159
Śataprabhedana Vairūpa 10, 113
Śabara Kākshīvata 10, 169
Śaśakarṇa Kāṇva 8, 9
Śaśvatī Āṅgirasī 8, 1, 34
Śāktya s. Gaurivīti, Parāśara
Śākvara s. Ṛishabha
Śārṅga s. Jaritṛi, Droṇa, Sāriśṛikva, Stambamitra
Śāryāta Mānava 10, 92
Śāsa Bhāradvāja 10, 92
Śikhaṇḍinyāv Apsarasau Kāśyapyau 9, 104
Śibi Auśīnara 10, 179, 1
Śirimbiṭha Bhāradvāja 10, 155
Śiśu Āṅgirasa 9, 112
Śunaḥśepa Ājīgarti 1, 24—30. 9, 3

Śunahotra Bhāradvāja 6, 33. 34
Śairīshi s. Suvedas
Śailūshi s. Kulmalabarhisha
Śaunaka s. Gṛitsamada
Śaunahotra s. Gṛitsamada
Śyāvāśva Ātreya 5, 52—61. 81. 82. 8, 35—38. 6, 32
Śyāvāśvi s. Andhīgu
Śyena Āgneya 10, 188
Śraddhā Kāmāyanī 10, 151
Śrutakaksha Āṅgirasa 8, 92
Śrutabandhu Gaupāyana oder Laupāyana 5, 24, 3. 10, 57—60
Śrutavid Ātreya 5, 62
Śrushṭigu Kāṇva 8, 51
Śaṃvanana Āṅgirasa 10, 191
Śaṃvaraṇa Prājāpatya 5, 33. 34
Śaṃvarta Āṅgirasa 10, 172
Śaṃkusuka Yāmāyana 10, 18
Satyadhṛiti Vāruṇi 10, 185
Satyaśravas Ātreya 5, 79. 80
Sadāpriṇa Ātreya 5, 45
Sadhri Vairūpa 10, 114
Sadhvaṅśa Kāṇva 8, 8
Sapta ṛishayaḥ 9, 107. Vgl. 10, 137
Saptagu Āṅgirasa 10, 47
Saptavadhri Ātreya 5, 78. 8, 73
Sapti Vājambhara 10, 79
Sapratha Bhāradvāja 10, 181, 2
Saramā Devaśunī 10, 108, 2. 4. 6. 8. 10. 11
Sarpa s. Arbuda, Jaratkarṇa
Sarvahari Aindra 10, 96
Savya Āṅgirasa 1, 51—57
Sasa Ātreya 5, 21
Sahadeva Vārshāgira 1, 100
Sahasaḥ sūnu s. Agni
Sāṃvaraṇa s. Manu
Sāṃkhya s. Atri
Sādhana Bhauvanā 10, 157
Sāmmada s. Matsya
Sārisṛikva Śārṅga 10, 142, 5. 6
Sārparājñī 10, 189
Sāvitrī s. Sūryā
Sikatā Nivāvarī ṛishigaṇāḥ 9, 86, 11—20
Sindhukshit Praiyamedha 10, 75
Sindhudvīpa Āmbarīsha 10, 9
Sukaksha Āṅgirasa 8, 92. 93
Sukīrti Kākshīvata 10, 131
Sutambhara Ātreya 5, 11—14
Sudās Paijavana 10, 133
Sudīti Āṅgirasa 8, 71
Suparṇa Kāṇva 8, 59
— Tārkshyaputra 10, 144
Subandhu Gaupāyana oder Laupāyana 5, 24, 2. 10, 57—60
Sumitra Kautsa 10, 105
— Bādhryaśva 10, 69. 70
Surādhas Vārshāgira 1, 100
Suvedas Śairīshi 10, 147
Suhastya Ghaushēya 10, 41
Suhotra Bhāradvāja 6, 31. 32
Sūnu Ārbhava 10, 176
Sūryā Sāvitrī 10, 85
Sobhari Kāṇva 8, 19—22. 103
Soma 10, 124, 1. 5—9
Somāhuti Bhārgava 2, 4—7
Saucīka s. Agni
Saubhara s. Kuśika
Saumya s. Budha
Saurya s. Abhitapas, Gharma, Cakshus, Vibhrāj
Sauhotra s. Ajamīḍha, Purumīḍha
Stambamitra Śārṅga 10, 142, 7. 8
Sthaura s. Agniyuta, Agniyūpa
Syūmaraśmi Bhārgava 10, 77. 78
Svastyātreya Ātreya 5, 50. 51
Harimanta Āṅgirasa 9, 72
Haryata Prāgātha 8, 72
Havirdhāna Āṅgi 10, 11—13
Hiraṇyagarbha Prājāpatya 10, 121
Hiraṇyastūpa Āṅgirasa 1, 31—35. 9, 4. 69
Hiraṇyastūpa s. Arcat

III. Versanfänge und Vergleichungsstellen.

Ait. ā = Aitareya Āraṇyaka; Ait. Br. = Aitareya Brāhmaṇa; Av. = Atharvaveda; Aśv. Śr. = Āśvalāyana Śrautasūtra; Kāty. Śr. = Kātyāyana Śrautasutra; Ta. = Taittirīya Āraṇyaka; Tāṇḍya = Tāṇḍya Brāhmaṇa; Tb. = Taittirīya Brāhmaṇa; Ts. = Taittirīya Saṃhitā; N. = Nirukta; Vs. = Vājasaneyi Saṃhitā; Ś. P. = Śatapatha Brāhmaṇa; Sv. = Sāmaveda.

aṁśum duhanti stanayantam 9, 72, 6
aṁseshu va ṛishṭayaḥ 5, 54, 11
aṁseshv ā marutaḥ 7, 56, 13. Tb. 2, 8, 5, 5
aṁhoyuvas tanvas 5, 15, 3
akarma te svapaso 4, 2, 19. Av. 18, 3, 24
akarmā dasyur abhi no 10, 22, 8
akāri ta indra gotamebhir 1, 63, 9
akāri brahma samidhāna 4, 6, 11
akāri vām andhaso 6, 63, 3
akrandad agni stanayann 10, 45, 4. Vs. 12, 6. Ts. 1, 3, 14, 2. 4, 2, 1, 2. 2, 2
akravihastā 5, 62, 6
akrān samudraḥ prathame 9, 97, 40. Sv. 1, 529. 2, 603. Ta. 10, 1, 15. N. 14, 16
akro na babhriḥ 3, 1, 12. N. 6, 17
akshaṇvantaḥ karṇavantaḥ 10, 71, 7. N. 1, 9
akshann amīmādanta 1, 82, 2. Sv. 1, 415. Vs. 3, 51. Ts. 1, 8, 5, 2
akshānaho nahyatanota 10, 53, 7
akshāsa id aṅkuśino 10, 34, 7
akshitotiḥ saned imaṃ 1, 5, 9. Av. 20, 69, 7
akshībhyaṃ te 10, 163, 1. Av. 2, 33, 1. 20, 96, 17
akshetravit kshetravidaṃ 10, 32, 7
akshair mā dīvyaḥ 10, 34, 13
akshodayac chavasā 4, 19, 4. Tb. 2, 4, 5, 2
aksho na cakryoḥ śūra 6, 24, 3. N. 1, 4
akshṇaś cid gātuvittarā 8, 25, 9
agachataṃ kṛipamāṇam 1, 119, 8
agachad u vipratamaḥ 3, 31, 7
agann indra śravo bṛihad 3, 37, 10. Av. 20, 20, 3. 57, 6
aganma mahā namasā 7, 12, 1. Sv. 2, 654. Tb. 3, 11, 6, 2
agavyūti kshetram 6, 47, 20
agastyaḥ khanamānaḥ 1, 179, 6
agastyasya nadbhyaḥ 10, 60, 6
agorudhāya gavishe 8, 24, 20 Av. 20, 65, 2
agna ā yāhi vītaye 6, 16, 10. Sv. 1, 1. 2, 10. Ts. 2, 5, 7, 3. 8, 1. Tb. 3, 5, 2, 1
agna ā yūhy agnibhir 8, 60, 1. Sv. 2, 902. Av. 20, 103, 2
agna āyūñshi pavasa 9, 66, 19. Sv. 2, 814. 868. Vs. 19, 38. 35, 16. Ts. 1, 3, 14, 7. 4, 29, 1. 5, 5, 1. 6, 6, 2. Tb. 2, 6, 3, 4. Ta. 2, 5, 1
agna ilā sam idhyase 3, 24, 2
agna indra varuṇa 5, 46, 2. Vs. 33, 48
agna indraś ca dāśusho 3, 25, 4
agna ojishṭham ā bhara 5, 10, 1. Sv. 1, 81
agnaye brahma ṛibhavas 10, 80, 7
agnā yo mārtyo duvo 6, 14, 1
agniṃ yanturam 3, 27, 11
agniṃ vaḥ pūrvyaṃ huve 8, 23, 7
agniṃ vaḥ pūrvyaṃ girā 8, 31, 14 Ts. 1, 8, 22, 3
agniṃ vardhantu no giro 3, 10, 6
agniṃ viśa īlate 10, 80, 6
agniṃ viśvā abhi prikshaḥ 1, 71, 7

agnim viśvāyuvepasam 8, 43, 25
agnim vo devam agnibhiḥ 7, 3, 1. Sv. 2. 569
agnim vo devayajyayāgnim 8, 71, 12
agnim vo vṛidhantam adhvarāṇām 8, 102, 7. Sv. 1, 21. 2, 296
agnim suditim sudṛiśam 3, 17, 4. Tb. 3, 6, 9, 1
agnim sumnāya dadhire puro 3, 2, 5
agnim sunum sanaśrutam 3, 11, 4
agnim sunum sahaso jātavedasam 8, 71, 11. Sv. 2, 905
agnim stomena bodhaya 5, 14, 1. Vs. 22, 15. Ts. 4, 1, 11. 4
agnim hinvantu no dhiyaḥ 10, 156, 1. Sv. 2, 877
agnim hotaram ṛilate 1, 128, 8
agnim hotāram pra vṛiṇe 3, 19, 1
agnim hotāram manye 1, 127, 1. Sv. 1, 465. 2, 1163. Av. 20, 67, 3. Vs. 15, 47. Ts. 4, 4, 4, 8. N. 6, 8
agnih pūrvebhir ṛishibhir 1, 1, 2. N. 7, 16
agnih pratnena manmanā 8, 44, 12. Sv. 2, 1061. Tb. 3, 5, 6, 1
agnih sucivratatamah 8, 44, 21. Ts. 1, 3, 14, 8. 5, 5, 3
agnih sanoti vīryāni 3, 25, 2
agnih saptim vajambharam 10, 80, 1
agnim ghṛitena vāvṛidhuḥ 5, 14, 6
agnināgnih sam idhyate 1, 12, 6. Sv. 2, 194. Ts. 1, 4, 46, 3. 3, 5, 11, 5. Tb. 2, 7, 12, 3
agninā turvaśam yadum 1, 36, 18
agninā rayim aśnavat 1, 1, 3. Ts. 3, 1, 11, 1. 4, 3, 13, 5
agninendreṇa varuṇena 8, 35, 1. N. 5, 5
agnim tam manye yo vasur 5, 6, 1. Sv. 1, 425. 2, 1087. Vs. 15, 41
agnim dutam vṛiṇīmahe 1, 12, 1. Sv. 1, 3. 2, 40. Av. 20, 101, 1. Ts. 2, 5, 8, 5. Tb. 3, 5, 2, 3
agnim dutam puro dadhe 8, 44, 3
agnim dūtam prati yad 1, 161, 3
agnim devāso agriyam 6, 16, 48
agnim devāso mānushīshu 2, 4, 3
agnim dvesho yotavai 8, 71, 15
agnim dhībhir manīshiṇo 8, 43, 19
agnim na mā mathitam 8, 48, 6
agnim naro dīdhitibhir 7, 1, 1. Sv. 1, 72. 2, 723. N. 5, 10
agnim-agnim vaḥ samidhā 6, 15, 6
agnim-agnim vo adhrigum 8, 60, 17.
agnim-agnim havīmabhiḥ 1, 12, 2. Sv. 2, 141. Av. 20, 101, 2. Ts. 4, 3, 13, 8
agnim achā devayatām 5, 1, 4
agnim astoshy ṛigmiyam 8, 39, 1. N. 5, 23
agnim indhāno manasā 8, 102, 22. Sv. 1, 19
agnim ṛilishvāvase 8, 71, 14. Sv. 1, 49. Av. 20, 105, 1
agnim ṛilenyam kavim 5, 14, 5
agnim ṛile purohitam 1, 1, 1. Ts. 4, 3, 13, 3. N. 7, 15
agnim ṛilo bhujām 10, 20, 2
agnim ukthair ṛishayo 10, 80, 5
agnim ushasam aśvinā 3, 20, 1
agnim mandram purupriyam 8, 43, 31
agnim manye pitaram 10, 7, 3
agnir atrim bharadvājam 10, 150, 5
agnir apsām ṛitīshaham 6, 14, 4
agnir asmi janmanā 3, 26, 7. Vs 18, 66. N. 14, 2
agnir id dhi pracetā 6, 14, 2
agnir indro varuṇo mitro 10, 65, 1
agnir iva manyo 10, 84, 2. Av. 4, 31, 2. N. 1, 17
agnir ishām sakhye 8, 71, 13
agnir īśe bṛihataḥ kshatriyasyā 4, 12, 3
agnir īśe bṛihato adhvarasyā 7, 11, 4
agnir īśe vasavyasyāgnir 4, 55, 8
agnir ukthe purohito 8, 27, 1. Sv. 1, 48
agnir ṛishiḥ pavamānaḥ 9, 66, 20. Sv. 2, 869. Vs. 26, 9. Ta. 2, 5, 2
agnir jajñe juhvā 3, 31, 3
agnir jāgāra tam 5, 44, 15. Sv. 2, 1177
agnir jātā devānām agnir 8, 39, 6
agnir jāto atharvaṇā 10, 21, 5
agnir jāto arocata ghnan 5, 14, 4
agnir jushata no giro 5, 13, 3. Sv. 2, 756
agnir dadāti satpatim 5, 25, 6
agnir dād draviṇam vīra° 10, 80, 4. Ts. 2, 2, 12, 6

agnir devebhir manushaṣ ca 3, 3, 6
agnir deveshu rājaty 5, 25, 4
agnir deveshu saṃvasuḥ 8, 39, 7
agnir devo devānām abhavat 10, 150, 4
agnir dyāvāpṛithivī viṣvajanye 3, 25, 3
agnir dhiyā sa cetati 3, 11, 3
agnir na ye bhrājasā 10, 78, 2. N. 3, 15
agnir na yo vana ā 9, 88, 5
agnir na śushkaṃ vanam 6, 18, 10
agnir netā bhāga iva 3, 20, 4
agnir no yajñam upa vetu 5, 11, 4
agnir mūrdhā divaḥ kakut 8, 44, 16. Sv. 1, 27. 2, 882. Vs. 3, 12. 13, 14. 15, 20. Ts. 1, 5, 5, 1. 4, 4, 1, 1. Tb. 3, 5, 7, 1
agnir vavne suvīryam 1, 36, 17
agnir vṛitrāṇi jaṅghanad 6, 16, 34. Sv. 1, 4. 2, 746. Vs. 33, 9. Ts. 4, 3, 13, 1. Tb. 3, 5, 6, 1
agnir ha tyaṃ jaratāḥ 10, 80, 3
agnir ha nāma dhāyi 10, 115, 2
agnir hi jāni pūrvyaṣ 8, 7, 36
agnir hi vājinaṃ viśe 5, 6, 3. Sv. 2, 1088. Tb. 3, 11, 6, 4
agnir hi vidmanā nido 6, 14, 5
agnir hotā kavikratuḥ 1, 1, 5
agnir hotā gṛihapatiḥ 6, 15, 13. Tb. 3, 5, 12, 1
agnir hotā dāsvataḥ 5, 9, 2
agnir hotā no adhvare 4, 15, 1. Tb. 3, 6, 4, 1
agnir hotā ny asīdad 5, 1, 6. Tb. 1, 3, 14, 1
agnir hotā purohito 3, 11, 1
agniṣ ca yan maruto 5, 60, 7
agniśriyo maruto 3, 26, 5. Tb. 2, 7, 12, 3
agnishvāttāḥ pitara eha 10, 15, 11. Av. 18, 3, 44. Vs. 19, 59. Ts. 2, 6, 12, 2
agnis tigmena śocishā 6, 16, 28. Sv. 1, 22. Vs. 17, 16. Ts. 4, 6, 1, 5
agnis tuviśravastamaṃ 5, 25, 5
agnis trīṇi tridhātūny 8, 39, 9. Ts. 3, 2, 11, 3
agnīparjanyāv avataṃ 6, 52, 16
agnī rakshāṅsi sedhati 7, 15, 10. Av. 8, 3, 26. Tb. 2, 4, 1, 6
agnīshomā ceti 1, 93, 4. Tb. 2, 8, 7, 10
agnīshomā pipṛitam 1, 93, 12
agnīshomā ya āhutiṃ 1, 93, 4. Tb. 2, 8, 7, 10
agnīshomā yo adya vām 1, 93, 2. Tb. 2, 8, 7, 9
agnīshomāv anena vāṃ 1, 93, 10
agnīshomāv imaṃ su me 1, 93, 1. Ts. 2, 3, 14, 2
agnīshomāv imāni no 1, 93, 11
agnīshomā vṛishaṇā 10, 66, 7
agnīshomā savedasā 1, 93, 9. Ts. 2, 3, 14, 1. Tb. 3, 5, 7, 2
agnīshomā havishaḥ 1, 93, 7. Ts. 2, 3, 14, 2
agne achā vadeha naḥ 10, 141, 1. Av. 3, 20, 2. Vs. 9, 28. Ts. 1, 7, 10, 2
agne apāṃ sam idhyase 3, 25, 5
agneḥ pūrve bhrātaro 10, 51, 6
agne kadā ta ānushag 4, 7, 2
agne kavir vedhā asi 8, 60, 3
agne ketur viṣām asi 10, 156, 5. Sv. 2, 881
agne ghṛitasya dhītibhis 8, 102, 16
agne cikiddhy asya na 5, 22, 4
agne jarasva svapatya 3, 3, 7
agne jaritar viṣpatis 8, 60, 19. Sv. 1, 39
agne jushasva no haviḥ 3, 28, 1
agne jushasva prati harya 1, 144, 7
agne tam adyāśvaṃ na 4, 10, 1. Sv. 1, 434. 2, 1127. Vs. 15, 44. 17, 77. Ts. 4, 4, 4, 7
agne tava tyad ukthyaṃ 1, 105, 13
agne tava tye ajarendhā 8, 23, 11
agne tava śravo vayo 10, 140, 1. Sv. 2, 1166. Vs. 12, 106. Ts. 4, 2, 7, 2
agne tṛitīye sávane hi 3, 28, 5
agne trī te vājinā 3, 20, 2. Ts. 3, 2, 11, 1
agne tvaṃ yaśā asy 8, 23, 30
agne tvacaṃ yātudhānasya 10, 87, 5. Av. 8, 3, 4
agne tvaṃ no antama 5, 24, 1. Sv. 1, 448. 2, 457. Vs. 3, 25. 15, 48. 25, 47. Ts. 1, 5, 6, 2. 4, 4, 4, 8
agne tvam asmad yuyodhy 1, 189, 3. Tb. 2, 8, 2, 4

agne tvam pārayā 1, 189, 2. Ts. 1, 1, 14, 4. Tb. 2, 8, 2, 5. Ta. 10, 2, 1
agne dā dāṣushe 3, 24, 5. Ts. 2, 2, 12, 6
agne divaḥ sunur asi 3, 25, 1
agne divo arṇam achā 3, 22, 3. Vs. 12, 49. Ts. 4, 2, 4, 2
agne devāṅ̃ ihā vaha jajñāno 1, 12, 3. Sv. 2, 142. Av. 20, 101, 3. Tb. 3, 11, 6, 2
agne devāṅ̃ ihā vaha sādayā 1, 15, 4
agne dyumnena jāgrive 3, 24, 3
agne dhṛitavratāya te 8, 44, 25
agne nakshatram ajaram 10, 156, 4. Sv. 2, 880
agne naya supathā rāye 1, 189, 1. Vs. 3, 36. 7, 43. 40, 16. Ts. 1, 1, 14, 3. 4, 43, 1. Tb. 2, 8, 2, 3. Ta. 1, 8, 8. S. P. 14, 8, 3, 1
agne ni pāhi nas tvam 8, 44, 11
agne nemir arāṅ̃ iva 5, 13, 6. Ts. 2, 5, 9, 3
agne patnīr ihā vaha 1, 22, 9. Vs. 26, 20
agne pavasva svapā 9, 66, 21. Sv. 2, 870. Vs. 8, 38. Ts. 1, 3, 14, 8. 5, 5, 2. 6, 6, 2. Tb. 2, 6, 3, 4. Ta. 2, 5, 1
agne pāvaka rocishā 5, 26, 1. Sv. 2, 871. Vs. 17, 8. Ts. 1, 3, 14, 8. 5, 5, 3. 4, 6, 1, 2
agne pūrvā anūshaso 1, 44, 10
agne bādhasva vi mṛidho 10, 98, 12. Tb. 2, 5, 8, 11
agne bhava sushamidhā 7, 17, 1
agne bhūrīṇi tava jātavedo 3, 20, 3. Ts. 3, 1, 11, 6
agne bhrātaḥ sahaskṛita 8, 43, 16
agne manmāni tubhyaṃ kaṃ 8, 39, 3
agne manyum pratinudan 10, 128, 6. Av. 5, 3, 2. Ts. 4, 7, 14, 2
agne marudbhiḥ śubhayadbhir 5, 60, 8
agne mākish ṭe devasya 8, 71, 8
agne mṛiḷa mahāṅ̃ asi 4, 9, 1. Sv. 1, 23
agne yaṃ yajñam 1, 1, 4. Ts. 4, 1, 11, 1
agne yajasva havishā 2, 9, 4
agne yajishṭho adhvare 3, 10, 7. Sv. 1, 100
agne yat te divi varcaḥ 3, 22, 2. Vs. 12, 48. Tb. 4, 2, 4, 2
agne yad adya viśo 6, 15, 14. Ts. 4, 3, 13, 4. Tb. 3, 5, 7, 6. 6, 12, 2
agne yāhi dūtyam mā 7, 9, 5. Tb. 2, 8, 6, 4
agne yāhi suśastibhir 8, 23, 6
agne yukshvā hi ye tava 6, 16, 43. Sv. 1, 25. 2, 733. Vs. 13, 36. Ts. 4, 2, 9, 5
agne rakshā no aṁhasaḥ 7, 15, 13. Sv. 1, 24. Tb. 2, 4, 1, 6
agner apnasaḥ samid 10, 80, 2
agner indrasya somasyā 2, 8, 6
agner gāyatry abhavat 10, 130, 4
agner vayam prathamasyā 1, 24, 2
agner varma pari gobhir 10, 16, 7. Av. 18, 2, 58. Ta. 6, 1, 4
agne vājasya gomata 1, 79, 4. Sv. 1, 99. 2, 911. Vs. 15, 35. Ts. 4, 4, 4, 5
agne vivasvad uśhasaś 1, 44, 1. Sv. 1, 40. 2, 1130
agne viśvāni vāryā 3, 11, 9
agne viśvebhiḥ svanīka 6, 15, 16. Ts. 3, 5, 11, 2
agne viśvebhir agnibhir 3, 24, 4
agne viśvebhir ā gahi devebhīr 5, 26, 4
agne vīhi puroḷāśam 3, 28, 3
agne vīhi havishā yakshi 7, 17, 3
agne vṛidhāna āhutim 3, 28, 6
agne śakema te vayaṃ 3, 27, 3. Tb. 2, 4, 2, 5
agne śardhantam ā ganam 5, 56, 1
agne śardha mahate 5, 28, 3. Av. 7, 73, 10. Vs. 33, 12. Tb. 2, 4, 1, 1. 5, 2, 4
agne śukreṇa śocishā viśvābhir 1, 12, 12
agne śukreṇa śocishoru 10, 21, 8
agne sa kṣheshad ṛitapā 6, 3, 1
agne sahantam ā bhara 5, 23, 1. Ts. 1, 3, 14, 6
agne sahasva pṛitanā 3, 24, 1. Vs. 9, 37
agne sukhatame rathe 1, 13, 4. Sv. 2, 700
agne sutasya pītaye 5, 51, 1
agne stomaṃ jushasva me 8, 44, 2

agne stomam manāmahe 5, 13, 2. Sv. 2, 755
agne hañsi ny atriṇam 10, 118, 1. Tb. 2, 4, 1, 7
agram pibā madhūnāṃ 4, 46, 1
agrego rājāpyas 9, 86, 45. Sv. 2, 966
agre bṛihann ushasām 10, 1, 1. Vs. 12, 13. Ts. 4, 2, 1, 4
agre sindhūnām pavamāno 9, 86, 12. Sv. 2, 383
aghoracakshur apatighny 10, 85, 44. Av. 14, 2, 17
aghnate vishṇave 8, 25, 12
aṅgād-aṅgāl lomno-lomno 10, 163, 6. Av. 2, 33, 7. 20, 96, 22
aṅgiraso naḥ pitaro 10, 14, 6. Av. 18, 1, 58. Vs. 19, 50. Ts. 2, 6, 12, 6. N. 11, 19
aṅgirasvantā uta 8, 35, 14
aṅgirobhir ā gahi 10, 14, 5. Av. 18, 1, 59. Ts. 2, 6, 12, 6
acikitvāñ cikitushaṣ cid 1, 164, 6. Av. 9, 9, 7
acikradad vṛishā harir 9, 2, 6. Sv. 1, 497. 2, 392. Vs. 38, 22. Ta. 4, 11, 6
acittī yac cakṛimā 4, 54, 3. Ts. 4, 1, 11, 1
aceti dasrā vy u 1, 139, 4
aceti divo duhitā 7, 78, 4
acety agniṣ cikitur 8, 56, 5. Sv. 1, 447
acodaso no dhanvantv 9, 79, 1. Sv. 1, 555
acyutā cid vo ajmann ā 8, 20, 5
acha ṛishe mārutaṃ 5, 52, 14
achā kaviṃ nṛimaṇo 4, 16, 9
achā koṣam madhuṣcutam 9, 66, 11. Sv. 2, 8
achā giro matayo deva 7, 10, 3. Tb. 2, 8, 2, 4
achā ca tvainā namasā 8, 21, 6
achā naḥ śīraśocishaṃ 8, 71, 10. Sv. 2, 904
achā nṛicakshā asarat 9, 92, 2
achā no aṅgirastamaṃ 8, 23, 10
achā no mitramaho deva 6, 2, 11. 14, 6
achā no yāhy ā vahā 6, 16, 44. Sv. 2, 734
achā ma indram matayaḥ 10, 43, 1. Av. 20, 17, 1
achā mahī bṛihatī 5, 43, 8
achāyaṃ vo marutaḥ śloka 7, 36, 9
achā yo gantā nādhamānam 4, 29, 4
achā vada tanā girā 1, 38, 13
achā vada tavasaṃ gīrbhir 5, 83, 1. Tb. 2, 4, 5, 5
achā vivakmi rodasī 3, 57, 4
achā vo agnīm avase 5, 25, 1
achā voceya śuśucānam 4, 1, 19
achā vo devīm ushasaṃ 3, 61, 5
achā samudram indavo 9, 66, 12. Sv. 2, 9
achā sindhum mātṛitamām 3, 33, 3
achā hi tvā sahasaḥ suno 8, 60, 2. Sv. 2, 903. Av. 20, 103, 3
achā hi somaḥ kalaśāñ 9, 81, 2
achidrā śarma jaritaḥ 3, 15, 5
achidrā śuno sahaso no 1, 58, 8
ajā anyasya vahnayo 6, 57, 3
ajātaśatrum ajarā 5, 34, 1
ajā vṛita indra śurapatnīr 1, 174, 3
ajāśvaḥ paśupā 6, 58, 2. Tb. 2, 8, 5, 4
ajirāsas tadapa 5, 47, 2
ajirāso harayo ye ta 8, 49, 8
ajījanann amṛitam martyāso 3, 29, 13. Tb. 1, 2, 1, 19
ajījano amṛita martyeshv 9, 110, 4. Sv. 2, 858
ajijāno hi pavamāna 9, 110, 3. Sv. 2, 715. Vs. 22, 18
ajītaye 'hataye 9, 96, 4
ajaishmādyāsanāma cābhūmānāgaso vayam | usho 8, 47, 18
ajaishmādyāsanāma cābhūmānāgaso vayam | jāgratsvapnaḥ 10, 164, 5
ajo na kshāṃ 1, 67, 5
ajo bhāgas tapasā 10, 16, 4. Av. 18, 2, 8. Ta. 6, 1, 4
ajohavīd aśvinā taugryo 1, 117, 15
ajohavīd aśvinā vartikā 1, 117, 16. N. 5, 21
ajohavīn nāsatyā karā 1, 116, 13
ajyeshṭhāso akanishṭhāsa 5, 60, 5
ajre cid asmai kṛiṇutha 8, 27, 18
añjate vy añjate sam añjate 9, 86, 43. Sv. 1, 564. 2, 964. Av. 18, 3, 18

añjanti tvām adhvare devayanto 3, 8, 1. Tb. 3, 6, 1, 1. N. 8, 18
añjanti yam prathayanto 5, 43, 7. Ta. 4, 5, 2
añjanty enam madhvo rasene° 9, 109, 20
ata u tvā pitubhrito 10, 1, 4
atah parijmann 1, 6, 9. Av. 20, 70, 5
atah samudram udvatas 8, 6, 29
atah sahasranirnijā 8, 8, 11
atapyamāne avasāvantī 1, 185, 4
atas cid indra ṇa upā 8, 92, 10. Sv. 1, 215
atas tvā rayim abhi 9, 48, 3. Sv. 2, 188
atārishur bharatā 3, 33, 12
atārishma tamasas pāram asya prati vām stomo 1, 183, 6. 184, 6
atārishma tamasas pāram asya prati stomam 7, 73, 1
atārishma tamasas pāram asyoshā 1, 92, 6
ati trishtam vavakshithā 3, 9, 3
ati trī soma rocanā 9, 17, 5
atithim mānushāṇām sunum 8, 23, 25
ati drava sārameyau 10, 14, 10. Av. 18, 2, 11. Ta. 6, 3, 1
ati nah sascato naya 1, 42, 7
ati no vishpitā puru 8, 83, 3
ati vā yo maruto manyate 6, 52, 2. Av. 2, 12, 6
ati vāyo sasato I, 135, 7
ati vārān pavamāno 9, 60, 3
atividdhā vithurenā cid 8, 96, 2
ati visvāh parishthā 10, 97, 10. Vs. 12, 84. Ts. 4, 2, 6, 3
ati srito tirascatā 9, 14, 6
atishthantīnām 1, 32, 10. N. 2, 16
atīd u sakra ohata 8, 69, 14. Av. 20, 92, 11
atīyāma nidas tirah 5, 53, 14
atihi manyushāvinam 8, 32, 21. Sv. 1, 223
atripnuvantam viyatam 4, 19, 3
ato devā avantu no 1, 22, 16. Sv. 2, 1024
ato na ā nrīn atithīn 5, 50, 3
ato vayam antamebhir 1, 165, 5
ato visvāny adbhutā 1, 25, 11
atyam havih sacate 5, 44, 3
atyam mrijanti kalase 9, 85, 7
atyāyātam asvinā 5, 75, 2. Sv. 2, 1094
atyā vridhasnū 4, 2, 3
atyāso na ye marutah 7, 56, 16. Ts. 4, 3, 13, 7
atyā hiyānā na hetribhir 9, 13, 6. Sv. 2, 541
aty ū pavitram akramīd 9, 45, 4
atyūrmir matsaro madah 9, 17, 3
atyo na hiyāno abhi vājam 9, 86, 3
atyo nājman 1, 65, 6
atrā te rupam uttamam 1, 163, 7. Vs. 29, 18. Ts. 4, 6, 7, 3. N. 6, 8
atrā vi nemir eshām 8, 34, 3. Sv. 2, 1158
atrāha gor amanvata 1, 84, 15. Sv. 1, 147. 2, 265. Av. 20, 41, 3. Tb. 1, 5, 8, 1. N. 4, 25
atrāha tad vahethe 1, 135, 8
atrāha te harivas tā 4, 22, 7
atrim anu svarājyam 2, 8, 5
atrir yad vām avarohann 5, 78, 4
atrīnām stomam adrivo 8, 36, 6
atred u me manasse 10, 27, 10
atrer iva srinutam 8, 35, 19
atraiva vo 'pi nahyāmy 10, 166, 3
athā te angirastamāgne 1, 75, 2
athā te antamānām 1, 4, 3. Sv. 2, 439. Av. 20, 57, 3. 68, 3
athā na ubhayeshām 1, 26, 9
adatrayā dayate vāryāni 5, 49, 3
adadā arbhām 1, 51, 13
adabdha indo pavase 9, 85, 3
adabdhasya svadhāvato 8, 44, 20
adabdhebhih savitah pāyubhish 6, 71, 3. Vs. 33, 69. 84. Ts. 1, 4, 24, 1. Tb. 2, 4, 4, 7
adabdhebhis tava gopābhir 6, 8, 7
adardar utsam asrijo 5, 32, 1. Sv. 1, 315. N. 10, 9
adarsi gātur uravē 1, 136, 2
adarsi gātuvittamo 8, 103, 1. Sv. 1, 47. 2, 865
adān me paurukutsyah 8, 19, 36
adābhyah puraetā visām 3, 11, 5. Sv. 2, 906. Tb. 2, 4, 8, 1
adābhyena socishāgne 10, 118, 7
adābhyo bhuvanāni pracākasad 4, 53, 4
aditir dyāvāprithivī 10, 66, 4

aditir dyaur aditir 1, 89, 10. Av. 7, 6, 1. Vs. 25, 23. Ta. 1, 13, 2. N. 4, 23.
aditir na urushyatv 8, 47, 9. Ts. 1, 5, 11, 5
aditir no divā pasum 8, 18, 6
aditir hy ajanishṭa 10, 72, 5
adite mitra varuṇota 2, 27, 14
aditsantaṃ cid āghṛiṇe 6, 53, 3
adidyutat sv apāko 9, 11, 4. vgl Av. 3, 3, 1
adrisram asya ketavo 1, 50, 3. Av. 13, 2, 18. 20, 47, 15. Vs. 8, 40
adrishṭān hanty 1, 191, 2
adedishṭa vṛitrahā gopatir 3, 31, 21
adevād devaḥ pracatā 10, 124, 2
adevena manasā yo 2, 23, 12
ado yad dāru plavate 10, 155, 3
addhīd indra prasthitemā 10, 116, 8. N. 6, 16
adbhiḥ soma papṛicānasya 9, 74, 9
adyā cin nū cit tad apo 6, 30, 3. N. 4, 17
adyā dūtaṃ vṛiṇīmahe 1, 44, 3
adyā devā uditā 1, 115, 6. Vs. 33, 42. Tb. 2, 8, 7, 2
adyādyā svaḥ-sva 8, 61, 17. Sv. 2, 808
adyā no deva savitaḥ 5, 82, 4. Sv. 1, 141. Tb. 2, 4, 6, 3. Ta. 10, 10, 2
adyā murīya yadi 7, 104, 15. Av. 8, 4, 15. N. 7, 3
adyed u prāṇīd 10, 32, 8
adriṇā te mandinā 10, 28, 3
adribhiḥ sutaḥ pavate gabhastyor 9, 71, 3
adribhiḥ sutaḥ pavase pavitra ā 9, 86, 23
adribhiḥ suto matibhiṣ 9, 75, 4
adroghaṃ ā vahoṣato 8, 60, 4
adrogha satyaṃ tava 3, 32, 9
adrau cid asmā 1, 70, 4
advesho adya barhisha 10, 35, 9
advesho no maruto gātum 5, 87, 8
adhaḥ paśyasva mopari 8, 33, 19
adha kratvā maghavan 5, 29, 5
adha kshapā parishkṛito 9, 99, 2. Sv. 2 981
adha gmantā nahusho 1, 122, 11.
adha gmantoṣanā prichate 10, 22, 6
adha jihvā pāpatīti 6, 6, 5. N. 4, 17
adha jmo adha vā divo 8, 1, 18. Sv. 1, 52
adha te viśvam anu hāsad 1, 57, 2. Av. 20, 15, 2
adha tyaṃ drapsaṃ vibhvaṃ 10, 11, 4. Av. 18, 1, 21
adha tvam indra viddhy 10, 61, 22
adha tvashṭā te maha 6, 17, 10
adha tvā viśve pura indra 6, 17, 8
adha tvishīmāñ abhy ojasā 2, 22, 2. Sv. 2, 838
adha dyutānaḥ pitroḥ 4, 5, 10
adha dyauṣ cit te apa 6, 17, 9
adha drapso aṃśumatyā 8, 96, 15. Av. 20, 137, 9
adha dhārayā madhvā 9, 97, 11. Sv. 2, 370
adha pra jajñe taraṇir 1, 121, 6
adha priyam ishirāya 8, 46, 29
adha plāyogir 8, 1, 33
adha yac cārathe gaṇe 8, 46, 31
adha yad ime pavamāna 9, 110, 9. Sv. 2, 846
adha yad rājānā gavishṭau 10, 61, 23
adha śrutaṃ kavasbaṃ 7, 18, 12
adha śvetaṃ kalasaṃ gobhir aktaṃ kārshmann 9, 74, 8
adha śvetaṃ kalasaṃ gobhir aktam āpīpyānam 4, 27, 5
adha sma yasyārcayaḥ 5, 9, 5
adha smā te carshaṇayo 6, 25, 7
adha smā na ud avatā 2, 31, 2
adha smā no vṛidhe 6, 46, 11
adha smāsya panayanti 6, 12, 5
adha syā yoshaṇā mahī 8, 46, 33
adha svanād uta 1, 94, 11
adha svanān marutāṃ 1, 38, 10
adha svapnasya nir vide 1, 120, 12
adhākṛiṇoḥ pṛithivīṃ 2, 13, 5
adhākṛiṇoḥ prathamaṃ vīryam 2, 17, 3
adhā gāva upamātiṃ kanāyā 10, 61, 21
adhā cin nu yad didhishāmahe 10, 132, 3
adhā te apratishkutaṃ 8, 93, 12
adhā tvaṃ hi naṣ karo 8, 84, 6. Sv. 2, 901
adhā nāro ny ohate 5, 52, 11
adhā no viśvasaubhaga 1, 42, 6
adhā nv asya jenyasya 10, 61, 24
adhā nv asya saṃdṛiśaṃ 7, 88, 2

adhā manye bṛihad asuryam 6, 30, 2
adhā manye śrat 1, 104, 7
adhā mahī na āyasy 7, 15, 14
adhā mātur ushasaḥ sapta 4, 2, 15
adhā yathā ṇaḥ pitaraḥ 4, 2, 16. Av. 18, 3, 21. Vs. 19, 69. Ts. 2, 6, 12, 4
adhāyi dhītir asasṛigram 10, 31, 3
adhā yo viśvā bhuvanābhi 2, 17, 4
adhāyy agnir mānushīshu 3, 5, 3
adhārayatam pṛithivīm uta 5, 62, 3
adhārayanta vahnayo 1, 20, 8
adhāsu mandro aratir 10, 61, 20
adhā ha yad vayam agne 4, 2, 14
adhā ha yanto aśvinā 7, 74, 5
adhā hi kāvyā yuvam 5, 66, 4
adhā hinvāna indriyaṃ 9, 48, 5. Sv. 2, 189
adhā hi vikshv īḍyo 6, 2, 7
adhā hīndra girvaṇa 8, 98, 7. Sv. 1, 406. 2, 60. Av. 20, 100, 1
adhā hotā ny asīdo 6, 1, 2. Tb. 3, 6, 10, 1
adhā hy agna eshāṃ 5, 16, 4
adhā hy agne krator 4, 10, 2. Sv. 2, 1128. Vs. 15, 45. Ts. 4, 4, 4, 7
adhā hy agne mahnā nishadyā 10, 6, 7
adhi dyām asthād vṛishabho 9, 85, 9
adhi dvayor adadhā 1, 83, 3. Av. 20, 25, 3
adhi na indraishāṃ 8, 83, 7. Vs. 33, 47
adhi putropamaśravo 10, 33, 7
adhi peśāṅsi vapate 1, 92, 4
adhi bṛibuḥ paṇīnāṃ 6, 45, 31
adhi yad asmin vājinīva 9, 94, 1. Sv. 1, 539. Ts. 7, 1, 20, 1
adhi yas tasthau keśavantā 10, 105, 5
adhi yā bṛihato divo 8, 25, 7
adhi śriyaṃ ni dadhuṣ 1, 72, 10
adhi śriye duhitā sūryasya 6, 63, 5
adhi sānau ni jighnate 1, 80, 6
adhīn nv atra saptatiṃ 10, 93, 15
adhīva yad girīṇāṃ 8, 7, 14
adhīvāsam pari mātū 1, 140, 9
adhukshata priyam madhu 9, 2, 3. Sv. 2, 389
adhukshat pipyushīm isham 8, 72, 16
adhenuṃ dasrā 1, 117, 20
adhvaryavaḥ kartanā 2, 14, 9
adhvaryavaḥ payasodhar 2, 14, 10
adhvaryavaś cakṛivāṅso 5, 43, 3
adhvaryāv ā tu hi shīṅca 8, 32, 24
adhvaryavo 'pa itā 10, 30, 3
adhvaryavo bharatendrāya 2, 14, 1. N. 5, 1
adhvaryavo ya uraṇaṃ 2, 14, 4
adhvaryavo yaḥ śataṃ śambarasya 2, 14, 6
adhvaryavo yaḥ śatam ā 2, 14, 7
adhvaryavo yaḥ sv aśnaṃ 2, 14, 5
adhvaryavo yan naraḥ 2, 14, 8
adhvaryavo yo apo vavṛīvāṅsaṃ 2, 14, 2
adhvaryavo yo divyasya 2, 14, 11. N. 3, 20
adhvaryavo yo dṛibhīkaṃ 2, 14, 3
adhvaryavo 'ruṇaṃ dugdham 7, 98, 1. Av. 20, 87, 1
adhvaryavo havishmanto hi 10, 30, 2
adhvaryuṃ vā madhupāṇiṃ 10, 41, 3
adhvaryubhiḥ pañcabhiḥ sapta 3, 7, 7
adhvaryo adribhiḥ sutaṃ 9, 51, 1. Sv. 1, 499. 2, 575. Vs. 20, 31
adhvaryo drāvayā tvaṃ 8, 4, 11. Sv. 1, 308
adhvaryo vīra pra maho 6, 44, 13
anac chaye 1, 164, 30. Av. 9, 10, 8
anaptam apsu dushṭaraṃ 9, 16, 3
anamīvā ushasa ā carantu 10, 35, 6
anamīvāsa iḷayā 3, 59, 3. Ts. 2, 8, 7, 5
anarvāṇaṃ vṛishabham 1, 190, 1. N. 6, 23
anarvāṇo hy eshām panthā 8, 18, 2
anarśarātiṃ vasudām 8, 99, 4. Sv. 2, 670. Av. 20, 58, 2. N. 6, 23
anavadyair abhidyubhir 1, 6, 8. Av. 20, 40, 2. 70, 4
anavas te ratham aśvāya 5, 31, 4. Sv. 1, 439. 440. Ts. 1, 6, 12, 6
anaśvo jāto anabhīśur arvā 1, 152, 5
anaśvo jāto anabhīśur ukthyo 4, 36, 1

anasvantā satpatir 5, 27, 1
anāgaso aditaye devasya 5, 82, 6
anādhṛishṭāni dhṛishito 10, 138, 4
anānudo vṛishabho jagmir 2, 23, 11
anānudo vṛishabho dodhato 2, 21, 4
anāyato anibaddhaḥ 4, 13, 5. 14, 5
anārambhaṇe tad ī, 116, 5
anireṇa vacasā 4, 5, 14
anukāmaṃ tarpayethām 1, 17, 3
anu kṛishṇe vasudhitī jihāte 3, 31, 17
anu kṛishṇe vasudhitī yemāte 4, 48, 3
anu tad urvī rodasī 7, 34, 24
anu tan no jāspatir 7, 38, 6
anu te dāyi maha 6, 25, 8. Ts. 1, 6, 12, 1. Tb. 2, 8, 5, 7
anu te śushmaṃ turayantam 8, 99, 6. Sv. 2, 988. Av. 20, 105, 2. Vs. 33, 67
anuttam ā te 1, 165, 9. Vs. 33, 79
anu tritasya yudhyataḥ 8, 7, 24
anu tvā mahī pājasī 1, 121, 11
anu tvā ratho anu 1, 163, 8. Vs. 29, 19. Ts. 4, 6, 7, 3
anu tvā rodasī ubhe krakshamāṇam 8, 76, 11. Sv. 2, 339. Av. 20, 42, 2
anu tvā rodasī ubhe cakraṃ 8, 6, 38
anu tvāhigne adha deva 6, 18, 14
anu dyāvāpṛithivī tat ta ojo 6, 18, 15
anu drapsāsa indava 9, 6, 4
anu dvā jahitā 4, 30, 19
anu pūrvāṇy okyā 8, 25, 17
anu pratnasyaukasaḥ priyamedhāsa 8, 69, 18. Av. 20, 92, 15
anu pratnasyaukaso huve 1, 30, 9. Sv. 2, 94. Av. 20, 26, 3
anu pratnāsa āyavaḥ 9, 23, 2. Sv. 1, 502
anu pra yeje jano 6, 36, 2
anu yad īm maruto 5, 29, 2
anuvratāya randhayann 1, 51, 9
anu śrutām amatiṃ 5, 62, 5
anuspashṭo bhavaty esho 10, 160, 4. Av. 20, 96, 4
anu svadhām aksharann 1, 33, 11. Tb. 2, 8, 3, 4
anu hi tvā sutaṃ soma 9, 110, 2. Sv. 1, 432. 2, 716
anūnod atra hastayato 5, 45, 7
anupe gomān gobhir 9, 107, 9. Sv. 2, 348. N. 5, 3
anṛikṣharā ṛijavaḥ santu 10, 85, 23. Av. 14, 1, 34
aneno vo maruto yāmo 6, 66, 7
anehasaṃ vo havamānam 8, 50, 4
anehasaṃ prataraṇaṃ 8, 49, 4
aneho dātram aditer 1, 185, 3
ancho na uruvraja 8, 67, 12
aneho mitāryaman 8, 18, 21
antarikshaprāṃ rajaso 10, 95, 17
antarikṣheṇa patati viśvā 10, 136, 4. vgl. Av. 6, 80, 1
antarikshe pathibhir 10, 168, 3
antar ichanti taṃ jane 8, 72, 3
antarais cakrais 6, 62, 10
antar duto rodasī 3, 3, 2
antar yacha jighāṅsato 10, 102, 3
antar hy agna iyase 2, 6, 7
antaṣ ca prāgā 8, 48, 2
antaṣ carati rocanāsya 10, 189, 2. Sv. 2, 727. Av. 6, 31, 2. 20, 48, 5. Vs. 3, 7. Ts. 1, 5, 3, 1
anti cit santam aha 8, 11, 4
antivāmā dūre amitram 7, 77, 4
anyad adya karvaram 6, 24, 5
anyam asmad bhiyā 8, 75, 13. Ts. 2, 6, 11, 3
anyam ū shu tvaṃ yamy 10, 10, 14. Av. 18, 1, 16. N. 11, 34
anyavratam amānusham 8, 70, 11
anyasyā vatsaṃ rihatī 3, 55, 13
anyā vo anyām avatv 10, 97, 14. Vs. 12, 88. Ts. 4, 2, 6, 3
anye jāyām pari 10, 34, 4
anyo anyam anu gribhṇāty 7, 103, 4
anv apāṃ khāny atṛintam 7, 82, 3
anv asya sthūraṃ dadṛiśe 8, 1, 34
anv aha māsā anv 10, 89, 13. Ts. 1, 7, 13, 1
anv eko vadati yad 2, 13, 3
apaghnanto arāvṇaḥ 9, 13, 9. Sv. 2, 545
apaghnann eshi pavamāna 9, 96, 23
apaghnan pavate mṛidho 9, 61, 25. Sv. 1, 510. 2, 563
apaghnan pavase mṛidhaḥ 9, 63, 24. Sv. 1, 492. 2, 587
apaghnan soma rakshaso 9, 63, 29

apa jyotishā tamo 10, 68, 5 Av. 20, 16, 5
apa tyaṃ vṛijinaṃ ripuṃ 6, 51, 13. Sv. 1, 105
apa tyam paripanthinam 1, 42, 3
apa tyā asthur anirā 8, 48, 11
apa tye tāyavo yathā 1, 50, 2. Av. 13, 2, 17. 20, 47, 14
apa dvārā matīnām 9, 10, 6. Sv. 2, 474
apa naḥ śośucad 1, 97, 1. Av. 4, 33, 1. Ta. 6, 10, 1. 11, 1
apa prāca indra 10, 131, 1. Av. 20, 125, 1. Tb. 2, 4, 1, 2
apa yor indraḥ pāpaja 10, 105, 3
apaś cid esha vibhvo 3, 31, 16
apaśyaṃ gopām ani° 1, 164, 31. 10, 177, 3. Ait. ā. 2, 6. Av. 9, 10, 11. Vs. 37, 17. Ta. 4, 7, 1. N. 14, 3
apaśyaṃ grāmaṃ vahamānam 10, 27, 19
apaśyaṃ tvā manasā cekitānaṃ 10, 183, 1
apaśyaṃ tvā manasā dīdhyānāṃ 10, 183, 2
apaśyam asya mahato 10, 79, 1. N. 6, 4
apa svasur ushaso 7, 71, 1
apa hata rakshaso 10, 76, 4
apāḥ pūrveshām harivaḥ 10, 96, 13. Av. 10, 32, 3
apāḥ somam astam indra 3, 53, 6
apāgūhann amṛitām 10, 17, 2. Av. 18, 2, 33. N. 12, 10
apām garbhaṃ darśatam 3, 1, 13
apāñ prāñ 1, 164, 38. Ait. ā. 2, 8. Av. 9, 10, 16. N. 14, 23
apād ahasto 1, 32, 7
apād ita ud u naś 6, 38, 1
apād indro apād agnir 8, 69, 11. Av. 20, 92, 8
apad u śipry andhasaḥ 8, 92, 4. Sv. 1, 145
apād eti prathamā 1, 152, 3. Av. 9, 10, 23
apād dhotrād uta potrād 2, 37, 4
apādhamad abhiśastīr 8, 89, 2. Vs. 33, 95
apāṃ napātam avase 1, 22, 6
apāṃ napād ā hy asthād 2, 35, 9. Ts. 2, 5, 12, 1
apānyad ety abhy 1, 123, 7
apām atishṭhad dharuṇa° 1, 54, 10
apāma somam amṛitā 8, 48, 3. Ts. 3, 2, 5, 4
apām idaṃ nyayanam 10, 142, 7. Av. 6, 106, 2. Ts. 4, 6, 1, 3. vgl Vs. 17, 7
apām ived ūrmayas 9, 95, 3. Sv. 1, 544.
apāmīvām savitā sāvishan 10, 100, 8
apāmīvām apa visvām 10, 63, 12
apāmīvām apa sridham 8, 18, 10. Sv. 2, 397
apām upasthe mahishā 6, 8, 4. N. 7, 26
apām urmir madann iva 8, 14, 10. Av. 20, 28, 4. 39, 5
apām perum jīvadhanyam 10, 36, 8
apām phenena namuceḥ 8, 14, 13. Sv. 1, 211. Av. 20, 29, 3. Vs. 19, 71
apām madhye tasthivāṅsam 7, 89, 4
apāyy asyāndhaso 2, 19, 1
apāro vo mahimā 5, 87, 6
api panthām aganmahi 6, 51, 16. Vs. 4, 29. Ts. 1, 2, 9, 1
apibat kadruvaḥ sutam 8, 45, 26. Sv. 1, 131
api vṛisca purāṇavad 8, 40, 6. Av. 7, 90, 1
api shṭutaḥ savitā devo 7, 38, 3
apurvyā purutamāny 6, 32, 1. Sv. 1, 322
apeta vīta vi ca sarpatāto 10, 14, 9. Av. 18, 1, 55. Vs. 12, 45. Ts. 4, 2, 4, 1. Tb. 1, 2, 1, 16. Ta. 1, 27, 5. 6, 6, 1
apendra dvishato mano 10, 152, 5. Av. 1, 21, 4
apehi manasas pate 10, 164, 1. Av. 20, 96, 23. N. 1, 17
apo devīr upa hvaye 1, 23, 18. Av. 1, 4, 3
apo mahīr abhiśaster 10, 104, 9
apo yad adrim puruhūta 4, 16, 8. Av. 20, 77, 8
apo vasānaḥ pari kośam 9, 107, 26
apo vṛitraṃ vavrivāṅsam 4, 16, 7. Av. 20, 77, 7
aposhā anasaḥ sarat 4, 30, 10. N. 11, 47

apo shu ṇa iyaṃ sarur 8, 67, 15
apo su myaksha 2, 28, 6. N. 13, 1
apo hy eshām ajúshanta 4, 33, 9
aptūrye maruta āpir 3, 51, 9
apnasvatīm aṣvinā 1, 112, 24. Vs. 34, 29
aprakshitaṃ vasu bibharshi 1, 55, 8
apratīto jayati saṃ 4, 50, 9
aprayuchann aprayuchadbhir 1, 143, 8
aprāmisatya maghavan 8, 61, 4
apsarasāṃ gandharvāṇām 10, 136, 6
apsarā jāram upasishmiyāṇā 10, 123, 5
apsā indrāya vāyave 9, 65, 20. Sv. 2, 345
apsu tvā madhumattaṃ 9, 30, 5
apsu dhūtasya harivaḥ 10, 104, 2. Av. 20, 33, 1
apsu me somo abravīd 1, 23, 20. 10, 9, 6. Av. 1, 6, 2. Tb. 2, 5, 8, 6
apsv agne sadhish ṭava 8, 43, 9. Vs. 12, 36. Ts. 4, 2, 3, 2. 11, 3
apsv antar amṛitam 1, 23, 19. Av. 1, 4, 4. Vs. 9, 6. Ts. 1, 7, 7, 1
abudhne rājā 1, 24, 7
abudhram u tya indra° 10, 35, 1
abodhi jāra ushasām 7, 9, 1
abodhi hotā yajathāya 5, 1, 2. Sv. 2, 1097. N. 6, 13
abodhy agniḥ samidhā 5, 1, 1. Sv. 1, 73. 2, 1096. Av. 13, 2, 46. Vs. 15, 24. Ts. 4, 4, 4, 1
abodhy agnir jma 1, 157, 1. Sv. 2, 1108
abjām ukthair ahiṃ 7, 34, 16. N. 10, 44
abhāgaḥ sann apa 10, 83, 5. Av. 4, 32, 5
abhi kaṇvā anūshatāpo 8, 6, 34
abhi kratvendra bhūr 7, 21, 6. Ts. 7, 4, 15, 1
abhikrandan kalaṣaṃ vājy 9, 86, 11. Sv. 2, 382
abhi kranda stanaya 5, 83, 7. Ts. 3, 1, 11, 6. vgl. Av. 4, 15, 6
abhi kshipaḥ sam agmata 9, 14, 7
abhikhyā no maghavan 10, 112, 10
abhi gandharvam atṛinad 8, 77, 5
abhi gavyāni vītaye 9, 62, 23. Sv. 2, 412
abhi gāvo adhanvishur 9, 24, 2. Sv. 2, 312
abhi gāvo anūshata yoshā 9, 32, 5
abhi gotrāṇi sahasā 10, 103, 7. Sv. 2, 1205. Av. 19, 13, 7. Vs. 17, 39. Ts. 4, 6, 4, 2
abhi jaitrīr asacanta 3, 31, 4
abhi tashṭeva dīdhayā 3, 38, 1
abhi te madhunā payo 9, 11, 2. Sv. 2, 2
abhi tyaṃ vīraṃ girvaṇasam 6, 50, 6
abhi tyaṃ gāvaḥ payasā 9, 84, 5
abhi tyam pūrvyam madam 9, 6, 3
abhi tyam madyam madam 9, 6, 2
abhi tyam mesham 1, 51, 1. Sv. 1, 376
abhi triprishṭham vṛishaṇaṃ 9, 90, 2. Sv. 1, 528. 2, 758
abhi tvā gotamā girā jātavedo 1, 78, 1
abhi tvā gotamā girānūsha° 4, 32, 9
abhi tvā devaḥ savitābhi 10, 174, 3. Av. 1, 29, 3
abhi tvā deva savitar 1, 24, 3. Ts. 3, 5, 11, 3
abhi tvā naktīr ushaso 2, 2, 2
abhi tvā pājo rakshaso 6, 21, 7
abhi tvā pūrvapītaya indra 8, 3, 7. Sv. 1, 256. 2, 923. Av. 20, 99, 1
abhi tvā pūrvapītaye sṛijāmi 1, 19, 9. N. 10, 37
abhi tvā yoshaṇo daśa 9, 56, 3
abhi tvā vṛishabhā sute 8, 45, 22. Sv. 1, 161. 2, 88. Av. 20, 22, 1
abhi tvā śūra nonumo 7, 32, 22. Sv. 1, 233. 2, 30. Av. 20, 121, 1. Vs. 27, 35. Ts. 2, 4, 14, 2
abhī tvā sindho śiśum 10, 75, 4
abhi dyām mahinā bhuvam 10, 119, 8
abhi dyumnam bṛihad yaśa 9, 108, 9. Sv. 1, 579. 2, 361
abhi dyumnāni vanina 3, 40, 7. Av. 20, 6, 7
abhi droṇāni babhravaḥ 9, 33, 2. Sv. 2, 115
abhi dvijanmā trivṛid 1, 140, 2
abhi dvijanmā trī rocanāni 1, 149, 4. Sv. 2, 1125

abhi na ilā yūthasya 5, 41, 19. N. 11, 49
abhinakshanto abhi ye 2, 24, 6
abhi no devīr avasā 1, 22, 11
abhi no naryaṃ vasu 6, 53, 2
abhi no vājasātamaṃ 9, 98, 1. Sv. 1, 549. 2, 588
abhi pra gopatiṃ girendram 8, 69, 4. Sv. 1, 168. 2, 839. Av. 20, 22, 4. 92, 1
abhi pra dadrur 4, 19, 5
abhi pra bhara dhṛishatā 8, 89, 4
abhi prayāṅsi vāhasā 3, 11, 7. Sv. 2, 907
abhi prayāṅsi sudhitāni 6, 15, 15
abhi pra vaḥ surādhasam 8, 49, 1. Sv. 1, 235. 2, 161. Av. 20, 51, 1
abhi pravanta samaneva 4, 58, 8. Vs. 17, 96. N. 7, 17
abhi pra sthātāheva 7, 34, 5
abhi priyāṇi kāvyā 9, 57, 2. Sv. 2, 1112
abhi priyāṇi pavate canohito 9, 75, 1. Sv. 1, 554. 2, 50
abhi priyāṇi pavate punāno 9, 97, 12. Sv. 2, 871
abhi priyā divas padam 9, 10, 9. Sv. 2, 477
abhi priyā divas padā 9, 12, 8. Sv. 2, 554
abhi priyā maruto yā 8, 27, 6
abhi prehi dakshiṇato 10, 83, 7. Av. 4, 32, 7
abhi brahmīr anūshata 9, 33, 5. Sv. 2, 220
abhibhuve 'bhibhāṅgāya 2, 21, 2
abhibhūr aham āgamaṃ 10, 166, 4
abhi yajñaṃ gṛiṇīhi no 1, 15, 3. Vs. 26, 21
abhi yaṃ devī nirṛitis cid 7, 37, 7
abhi yaṃ devy aditir gṛiṇāti 7, 38, 4
abhi ye tvā vibhāvari 5, 79, 4
abhi ye mitho vanushaḥ 7, 38, 5
abhi yo mahinā divam 3, 59, 7. Vs. 38, 17. Ts. 4, 1, 6, 3. Ta. 4, 3, 1
abhi vastrā suvasanāny 9, 97, 50. Sv. 2, 777
abhi vahnaya ūtaye 8, 12, 15
abhi vahnir amartyaḥ 9, 9, 6
abhi vāṃ nūnam aśvinā 7, 67, 3
abhi vāyum vīty arshā 9, 97, 45. Sv. 2, 776
abhi viprā anūshata gāvo 9, 12, 2. Sv. 2, 547
abhi viprā anūshata mūrdhan 9, 17, 6
abhi viśvāni vāryābhi 9, 42, 5
abhivṛityā sapatnān 10, 174, 2. Av. 1, 29, 2
abhi venā anūshateyakshanti 9, 64, 21
abhi vo arce poshyāvato 5, 41, 8
abhi vo devīṃ dhiyaṃ 7, 34, 9
abhi vo vīram andhaso 8, 46, 14. Sv. 1, 265
abhi vyayasya khadirasya 3, 53, 19
abhi vrajaṃ na tatnishe 8, 6, 25
abhivlagyā cid adrivaḥ 1, 133, 2
abhi śyāvaṃ na kṛiśanebhir 10, 68, 11. Av. 20, 16, 11
abhishṭano te adrivo 1, 80, 14
abhishṭaye sadāvṛidhaṃ 8, 68, 5
abhi sidhmo ajigād 1, 33, 13. Tb. 2, 8, 4, 4. N. 6, 16
abhi suvānāsa indavo 9, 17, 2
abhi sūyavasaṃ naya 1, 42, 8
abhi somāsa āyavaḥ pavante madyam madam | abhi 9, 23, 4
abhi somāsa āyavaḥ pavante madyam madam | samudrasyādhi 9, 107, 14. Sv. 1, 528. 2, 206
abhi svapūbhir mitho 7, 56, 3
abhi svarantu ye tava 8, 13, 28
abhi svavṛishṭim made 1, 52, 5
abhi hi satya somapā 8, 98, 5 Sv. 2, 598. Av. 20, 64, 2
abhīka āsām padavīr 3, 56, 4
abhīdam ekam eko 10, 48, 7. N 3, 10
abhī na ā vavṛitsva 4, 31, 4
abhī navante adruhaḥ 9, 100, 1. Sv. 1, 550
abhī no agna uktham 1, 140, 13
abhī no arshā divyā 9, 97, 51. Sv 2, 778
abhīmam aghnyā uta 9, 1, 9
abhīm avanvan svabhishṭim 1, 51, 2
abhīm ṛitasya dohanā 1, 144, 2
abhīm ṛitasya vishṭapaṃ 9, 34, 5
abhīvartena haviśā 10, 174, 1. Av. 1, 29, 1

abhīvṛitaṃ kṛiśanair 1, 35, 4. Tb. 2, 8, 6, 1
abhī shatas tad ā bharendra 7, 32, 24. Sv. 1, 309
abhī shu ṇaḥ sakhīnām 4, 31, 3. Sv. 2, 34. Av. 20, 124, 3 Vs. 27, 41. 36, 6. Ta. 4, 42, 3
abhī ṣhu ṇas tvaṃ rayim 8,93,21
abhī shv aryaḥ pauṅsyair 10, 59, 3
abhīhi manyo tavasas 10, 83, 3. Av. 4, 32, 3
abhutsy u prá devyā 8, 9, 16. Av. 20, 142, 1
abhūd idaṃ vayunam 1, 182, 1
abhud u pāram etave 1, 46, 11
abhud u bhā u 1, 46, 10
abhud u vo vidhate 4, 34, 4
abhud ushā indratamā 7, 79, 3
abhud ushā ruṣatpaṣur 5, 75, 9
abhūd devaḥ savitā vandyo 4, 54, 1. Tb. 3, 7, 13, 4
abhūr u vīra girvaṇo 6, 45, 13
abhur eko rayipate 6, 31, 1
abhur v aukshīr 10, 27, 7
abhy-abhi hi sravasā 9, 110, 5. Sv. 2, 857. N. 5, 4
abhy arca nabhākavad 8, 40, 4
abhy arshata sushṭutiṃ 4, 58, 10. Av. 7, 82, 1. Vs. 17, 98
abhy arsha bṛihad yaṣo 9, 20, 4. Sv. 2, 321
abhy arsha mahānāṃ devānāṃ 9, 1, 4
abhy arsha vicakshaṇa 9, 51, 5
abhy arsha sahasriṇaṃ rayiṃ 9, 63, 12
abhy arsha svāyudha 9, 4, 7. Sv. 2, 403
abhy arshānapacyuto 9, 4, 8. Sv. 2, 404
abhy avasthāḥ 5, 19, 1
abhyāram id adrayo 8, 72, 11. Sv. 2, 953
abhy ūrṇoti yan nagnam 8, 79, 2
abhraprusho na vācā 10, 77, 1
abhrāji ṣardho maruto 5, 54, 6 N. 6, 4
abhrātaro na yoshaṇo 4, 5, 5
abhrātṛivyo anā tvam 8, 21, 13. Sv. 1, 399. 2, 739. Av. 20, 114, 1
abhrāteva puṅsa eti 1, 124, 7. N. 3, 5
amanthishṭām bhāratā 3, 23, 2
āmandān mā maruta 1, 165, 11
amandān stomān pra bhare 1, 126, 1. N. 9, 10
amanmahīd anāśavo 8, 1, 14. Av. 20, 116, 2 Tāṇḍya 9, 10, 1
amājuras cid bhavatho 10, 39, 3
amājur iva pitroḥ 2, 17, 7
amād eshām bhiyasā 5, 59, 2
amāya vo maruto yātave 8, 20, 6
amitrahā vicarshaṇiḥ 9, 11, 7. Sv. 2, 797
amitrāyudho marutām 3, 29, 15
aminatī daivyāni vratāni 1, 124, 2
amī ya ṛikshā 1, 24, 10. Ta. 1, 11, 2. N. 3, 20
amī ye devā sthana 1, 105, 5. Sv. 1, 368
amī ye pañcokshaṇo 1, 105, 10
amī ye sapta raśmayaḥ 1, 105, 9
amīvahā vāstosh pate 7, 55, 1. N. 10, 17
amīshāṃ cittam 10, 103, 12. Sv. 2, 1211. Av 3, 2, 5. Vs. 17, 44. N. 6, 12. 9, 33
amuraḥ kavir aditir 7, 9, 3
amūrā viśvā vṛishanāv 7, 61, 5
amūro hotā ny asādi 4, 6, 2
amur yā upa 1, 23, 17. Av. 1, 4, 2. Vs. 6, 24
amṛiktena ruṣatā vāsasā 9, 69, 5
amṛitaṃ jātavedasaṃ tiras 8, 74, 5
ameva naḥ suhavā 2, 36, 3. Vs. 26, 24
ambayo yanty 1, 23, 16. Av. 1, 4, 1
ambitame nadītame 2, 41, 16
amyak sā ta indra 1, 169, 3. N. 6, 15
ayaṃ yaḥ sṛiñjaye puro 4, 15, 4
ayaṃ yajño devayā 1, 177, 4
ayaṃ yathā na ābhuvat 8, 102, 8. Sv. 2, 297
ayaṃ yonir cakṛimā 4, 3, 2
ayaṃ yo vajraḥ purudhā 10, 27, 21
ayaṃ yo hotā kir u sa 10, 52, 3. N. 6, 35
ayaṃ rocayad aruco 6, 39, 4
ayaṃr vāṃ kṛishṇo aśvinā 8, 85, 3
ayaṃ vāṃ gharmo aśvinā 8, 9, 4. Av. 20, 139, 4

ayaṃ vām adribhiḥ sutaḥ 8, 22, 8
ayaṃ vām pari shicyate 4, 49, 2. Ts 3, 3, 11, 1
ayaṃ vām bhāgo nihito 8, 57, 4
ayaṃ vām madhumattamaḥ 1, 47, 1. Sv. 1, 306
ayaṃ vām mitrāvaruṇā sutaḥ 2, 41, 4. Sv. 2, 260. Vs. 7, 19. Ts 1, 4, 5, 1
ayaṃ vicarshaṇir hitaḥ 9, 62, 10. Sv. 1, 508
ayaṃ vidac citradṛiśikam 6, 47, 5
ayaṃ viprāya dāśushe 10, 25, 11
ayaṃ viśvā abhi śriyo 8, 102, 9. Sv. 2, 298
ayaṃ viśvāni tishṭhati 9, 54, 3. Sv. 2, 107
ayaṃ vṛitaś cātayate 4, 17, 9
ayaṃ venaś codayat 10, 123, 1. Vs. 7, 16. Ts. 1, 4, 8, 1. N. 10, 39
ayaṃ vo yajña ṛibhavo 4, 34, 3
ayaṃ śriṇve adha jayann 4, 17, 10. Tb. 2, 8, 3, 3
ayaṃ samaha mā tanū 1, 120, 11
ayaṃ sa yasya śarmann 10, 6, 1
ayaṃ sa yo divas pari 9, 39, 4. Sv. 2, 250
ayaṃ sa yo varimāṇam 6, 47, 4
ayaṃ sa śiṅkte yena 1, 164, 29. Av. 9, 10, 7. N. 2, 9
ayaṃ sahasram ṛishibhiḥ 8, 3, 4. Sv. 2, 958. Av. 20, 104, 2. Vs. 33, 83
ayaṃ sa hotā yo dvijanmā 1, 149, 5. Sv. 2, 1126
ayaṃ su tubhyaṃ varuṇa 7, 86, 8
ayaṃ sūrya ivopadṛig 9, 54, 2. Sv. 2, 106
ayaṃ so agnir āhutaḥ 7, 1, 16
ayaṃ so agnir yasmin 3, 22, 1. Vs. 12, 47. Ts. 4, 2, 4, 2
ayaṃ soma indra tubhyaṃ sunva ā tu 7, 29, 1
ayaṃ soma indra tubhyam sunve tubhyam 9, 88, 1. Sv. 2, 821
ayaṃ somaḥ kapardine 9, 67, 11
ayaṃ somaś camū suto 5, 51, 4
ayaṃ stuto rājā vandi 10, 61, 16
ayaṃ svādur iha madishṭha 6, 47, 2
ayaṃ ha yad vāṃ devayā 7, 68, 4
ayaṃ ha yena vā idaṃ 8, 76, 4
ayaṃ hi te amartya 10, 144, 1
ayaṃ hi netā varuṇa 7, 40, 4
ayaṃ hotā prathamaḥ 6, 9, 4
ayaṃ kavir akavishu 7, 4, 4
ayaṃ kṛitnur agribhīto 8, 79, 1. Tb. 2, 4, 7, 6
ayaṃ gha sa turo mada 10, 25, 10
ayaṃ cakram ishaṇat 4, 17, 14
ayaṃ jāyata manusho 1, 128, 1
ayaṃ ta āghriṇe suto 9, 67, 12
ayaṃ ta indra somo 8, 17, 11. Sv. 1, 159. 2, 75. Av. 20, 5, 5
ayaṃ ta emi tanvā 8, 100, 1
ayaṃ te astu haryataḥ 3, 44, 1
ayaṃ te asmy upa 10, 83, 6. Av. 4, 32, 6
ayaṃ te mānushe jane 8, 64, 10
ayaṃ te yonir ṛitviyo 3, 29, 10. Av. 3, 20, 1. Vs. 3, 14. 12, 52. 15, 56. Ts. 1, 5, 5, 2. 4, 2, 4, 3. 7, 13, 5. Tb. 1, 2, 1, 16. 2, 5, 8, 8
ayaṃ te śaryaṇāvati 8, 64, 11
ayaṃ te stomo agriyo 1, 16, 7
ayaṃ dakshāya sādhano 9, 105, 3. Sv. 2, 450
ayaṃ daśasyan naryebhir 10, 99, 10
ayaṃ diva iyarti viśvam 9, 68, 9
ayaṃ dīrghāya cakshase 8, 13, 30
ayaṃ devaḥ sahasā 6, 44, 22
ayaṃ devānām apasām 1, 160, 4
ayāṃ devāya janmane 1, 20, 1
ayaṃ deveshu jāgriviḥ suta 9, 44, 3
ayaṃ dyāvāpṛithivī vi shkabhāyad 6, 44, 24
ayaṃ dyotayad adyuto 6, 39, 3
ayaṃ nābhā vadati 10, 62, 4
ayaṃ nidhiḥ sarame 10, 108, 7
ayaṃ no vidvān vanavad 9, 77, 4
ayam akṛinod ushasaḥ supatnīḥ 6, 44, 23
ayaṃ agnih sahasriṇo 8, 75, 4. Vs. 15, 21. Ts. 2, 6, 11, 1. 4, 4, 4, 1
ayam agnih suvīryasyeṣe 3, 16, 1. Sv. 1, 60
ayam agnir urushyaty 10, 176, 4. Ts. 3, 5, 11, 1

ayam agnir vadhryaśvasya 10, 69, 12
ayam agne jaritā tve 10, 142, 1
ayam agne tve api jaritā 8, 44, 28
ayam asmān vanaspatir mā 3, 53, 20
ayam asmāsu kāvya 10, 144, 2
ayam asmi jaritaḥ paśya 8, 100, 4
ayam indra vṛishākapiḥ 10, 86, 18. Av. 20, 126, 18
ayam indro marutsakhā 8, 76, 2
ayam iha prathamo dhāyi 4, 7, 1. Vs. 3, 15. 15, 26. 33, 6 Ts. 1, 5, 5, 1
ayam u te sam atasi 1, 30, 4. Sv. 1, 183. 2, 949. Av. 20, 45, 1. N. 1, 10
ayam u te sarasvati vasishṭho 7, 95, 6
ayam u tvā vicarshaṇe 8, 17, 7. Av. 20, 5, 1
ayam u vām purutamo 3, 62, 2
ayam uśānaḥ pary 6, 39, 2
ayam u shya pra devayur 10, 176, 3. Ts. 3, 5, 11, 1
ayam u shya sumahāñ 7, 8, 2
ayam eka itthā purūru 8, 25, 16
ayam emi vicākaśad 10, 86, 19. Av. 20, 126, 19
ayam panthā anuvittaḥ 4, 18, 1
ayam punāna ushaso vi 9, 86, 21. Sv. 2, 173
ayam pūshā rayir bhagaḥ 9, 101, 7. Sv. 1, 546. 2, 168
ayam bharāya sānasir 9, 106, 2. Sv. 2, 45
ayam matavāñ chakuno 9, 86, 13
ayam mātāyam 10, 60, 7
ayam mitrasya varuṇasya 1, 94, 12
ayam mitrāya varuṇāya samtamaḥ 1, 136, 4
ayam mitro namasyaḥ 3, 59, 4. Tb. 2, 8, 7, 5
ayam me pīta ud iyarti 6, 47, 3
ayam me hasto bhagavān 10, 60, 12. Av. 4, 13, 6
ayāṅsam agne sukshitim 2, 35, 15
ayā citto vipānayā 9, 65, 12. Sv. 2, 155
ayā te agne vidhemorjo 2, 6, 2
ayā te agne samidhā vidhema 4, 4, 15, Ts. 1, 2, 14, 6. N. 3, 21
ayā dhiyā ca gavyayā 8, 93, 17. Sv. 1, 188
ayā nijaghnir ojasā 9, 53, 2. Sv. 2, 1065
ayā pavasva devayur 9, 106, 14. Sv. 2, 122
ayā pavasva dhārayā yayā 9, 63, 7. Sv. 1, 493. 2, 566
ayā pavā pavasvainā 9, 97, 52. Sv. 1, 541. 2, 454
ayāma dhīvato dhiyo 8, 92, 11
ayāmi ghosha indra 7, 23, 2. Av. 10, 12, 2
ayāmi te namaüktim 3, 14, 2
ayā rucā hariṇyā 9, 111, 1. Sv. 1, 463. 2, 940
ayā vājam devahitam 6, 17, 15. Sv. 1, 454. Av. 19, 12, 1. 20, 63, 3. 124, 6
ayā vītī pari srava 9, 61, 1. Sv. 1, 495. 2, 560
ayā somaḥ sukṛityayā 9, 47, 1. Sv. 1, 507
ayā ha tyam māyayā 6, 22, 6. Av. 20, 36, 6
ayukta sapta sundhyuvaḥ 1, 50, 9. Av. 13, 2, 24. 20, 47, 21. Tb. 2, 4, 5, 4
ayukta sapta haritaḥ 7, 60, 3
ayukta sūra etaśam 9, 63, 8. Sv. 2, 567
ayujo asamo nṛibhir 8, 62, 2
ayujran ta indra viśva° 1, 169, 2
ayuddha id yudhā 8, 45, 3. Sv. 2, 690
ayuddhaseno vibhvā 10, 138, 5
ayuyutsann 1, 33, 6
ayodaṅshṭro arcishā 10, 87, 2. Av. 8, 3, 2
ayoddheva durmada 1, 32, 6. Tb. 2, 5, 4, 3. N. 6, 4
aram hi shmā suteshu naḥ 8, 92, 26
aram kāmāya harayo 10, 96, 7. Av. 20, 31, 2
aram kṛiṇvantu vediṃ 1, 170, 4
aram kshāyāya no mahe 8, 15, 13
araṇyāny araṇyāny 10, 146, 1. Tb. 2, 5, 5, 6. N. 9, 30
araṇyor nihito jātavedā 3, 29, 2. Sv. 1, 79

aram ta indra kukshaye 8, 92, 24. Sv. 2, 1012
aram dāso na mīḷhushe 7, 86, 7
aramatir anarvaṇo 8, 31, 12
aramamāṇo aty eti gā 9, 72, 3
aramayaḥ sarapaso 2, 13, 12
aram aśvāya gāyati 8, 92, 25. Sv. 1, 118
aram ma usrayāmṇe 4, 32, 24
aram me gantaṃ havanāyā 6, 63, 2
araṣmāno ye 'rathā 9, 97, 20
arā ived acaramā 5, 58, 5. Tb. 2, 8, 5, 7
arādhi hotā nishadā 10, 53, 2
arādhi hotā svar 1, 70, 8
arāyi kāṇe 10, 155, 1. N. 6, 30
arāvīd aṁśuḥ sacamāna 9, 74, 5
aritraṃ vāṃ divas pṛithu 1, 46, 8
arishṭaḥ sa marto viśva 10, 63, 13
aruṇapsur ushā abhūd 8, 73, 16
aruṇo mā sakṛid 1, 105, 18. N. 5, 21
arushasya duhitarā 6, 49, 3
arusho janayan giro 9, 25, 5
arūrucad ushasaḥ pṛiśnir 9, 83, 3. Sv. 2, 227
aroravīd vṛishṇo asya 2, 11, 10
arcata prārcata 8, 69, 8. Sv. 1, 362. Av. 20, 92, 5
arcad vṛishā vṛishabhiḥ 1, 173, 2
arcanta eke mahi sāma 8, 29, 10
arcantas tvā havāmahe 5, 13, 1
arcanti nārīr apaso 1, 92, 3. Sv. 2, 1107
arcā dive bṛihate 1, 54, 3. N. 6, 18
arcāmi te sumatiṃ ghoshy 4, 4, 8. Ts. 1, 2, 14, 3
arcāmi vāṃ vardhāyāpo 10, 12, 4. Av. 18, 1, 31
arcā śakrāya śākine 1, 54, 2
arṇāṁsi cit paprathānā 7, 18, 5
artham id vā u 1, 105, 2
arthino yanti ced artham 8, 79, 5
ardhaṃ vīrasya śritapām 7, 18, 16
arbhako na kumārako 8, 69, 15. Av. 20, 92, 12
aryamaṇaṃ varuṇam mitram 4, 2, 4
aryamaṇam bṛihaspatim indram 10, 141, 5. Av. 3, 20, 7. Vs. 9, 27. Ts. 1, 7, 10, 2
aryamā no aditir yajñiyāso 3, 54, 18
aryamyaṃ varuṇa 5, 85, 7
aryo vā giro abhy arca 10, 148, 3
aryo viśām gātur eti 10, 20, 4
arvadbhir agne arvato 1, 73, 9
arvanto na śravaso 7, 90, 7. 91, 7
arvāg rathaṃ viśvavāraṃ 6, 37, 1
arvāg rathaṃ ni yachatam 8, 35, 22
arvāñ ehi somakāmaṃ 1, 104, 9. Av. 20, 8, 2
arvāñ tricakro madhu° 1, 157, 3. Sv. 2, 1110
arvāñ narā daivyenāvasā 7, 82, 8
arvāciṇaṃ su te mana 3, 37, 2. Av. 20, 19, 2
arvāciṇo vaso bhavāsme 4, 32, 14
arvāci subhage bhava 4, 57, 6. Av. 3, 17, 8. Ta. 6, 6, 2
arvāñcaṃ tvā purushṭuta 8, 6, 45. 32, 30
arvāñcaṃ tvā sukhe rathe 3, 41, 9. Av. 20, 23, 9
arvāñcaṃ daivyaṃ janam 1, 45, 10
arvāñcam adya yayyaṃ 2, 37, 5
arvāñcā vāṃ saptayo 1, 47, 8
arvāñco adyā bhavatā 2, 29, 6. Vs 33, 51
arvāñ iva śravase 9, 97, 25
arvāvato na ā gahi parāvataś ca 3, 40, 8. Av. 20, 6, 8
arvāvato na ā gahy atho śakra 3, 37, 11. Av. 20, 20, 4. 57, 7
arshā naḥ soma śaṃ gavé 9, 61, 15. Sv. 2, 687
arshā soma dyumattamo 9, 65, 19. Sv. 1, 503. 2, 344
arhanto ye sudānavo 5, 52, 5
arhan bibharshi sāyakāni 2, 33, 10. Ta. 4, 5, 7
alātṛino vala indra 3, 30, 10. N. 6, 2
alāyyasya paraśur 9, 67, 30
avaṅśe dyām astabhāyad 2, 15, 2
avaḥ pareṇa para enā 1, 164, 17. Av. 9, 9, 17
avaḥ pareṇa pitaraṃ 1, 164, 18. Av. 9, 9, 18
avakrakshiṇaṃ 8, 1, 2. Sv. 2, 711. Av. 20, 85, 2
ava kranda dakshiṇato 2, 42, 3

ava kshipa divo aśmānam 2, 30, 5
ava cashṭa ricīshamo 8, 62, 6
ava te helo varuṇa 1, 24, 14. Ts. 1, 5, 11, 3
ava tmanā bharate 1, 104, 3
ava tyā bṛihatīr isho 10, 134, 3
ava tve indra pravato 6, 47, 14
avadyam iva manyamānā 4, 18, 5
ava dyutānaḥ kalaśāñ 9, 75, 3. Sv. 2, 52
ava drapso aṁśumatīm 8, 96, 13. Sv. 1, 323. Av. 20, 137, 7. Ta. 1, 6, 3
ava drugdhāni pitryā 7, 86, 5
ava dvake ava trikā 10, 59, 9
ava no vṛijinā śiśīhy 10, 105, 8
avantam atraye gṛiham 8, 73, 7
avantu naḥ pitaraḥ 1, 106, 3
avantu mām ushaso 6, 52, 4
avapatantīr avadan 10, 97, 17. Vs. 12, 91. Ts. 4, 2, 6, 5
ava yac chyeno asvanīd 4, 27, 3
ava yat tvaṃ śatakratav 10, 134, 4
ava yat sve sadhasthe 8, 79, 9
avartyā śuna āntrāṇi 4, 18, 13
avardhayan subhagaṃ sapta 3, 1, 4
avar maha indra 1, 133, 6
avarshīr varsham 5, 83, 10
avaviddhaṃ taugryam 1, 182, 6
ava vediṃ hotrābhir 7, 60, 9
ava sindhuṃ varuṇo dyaur 7, 87, 6
avasṛijann upa tmanā 1, 142, 11
ava sṛija punar agne pitṛibhyo 10, 16, 5. Av. 18, 2, 10. Ta. 6, 4, 2
ava sṛijā vanaspate 1, 13, 11
avasṛishṭā parā pata 6, 75, 16. Sv. 2, 1213. Av. 3, 19, 8. Vs. 17, 45. Ts. 4, 6, 4, 4. Tb. 3, 7, 6, 23
ava spṛidhi pitaraṃ 5, 3, 9
ava sma durhaṇāyato 10, 134, 2. Sv. 2, 442
ava sma yasya veshaṇe 5, 7, 5
avasyate stuvate 1, 116, 23
ava sya śūrādhvano 4, 16, 2. Av. 20, 77, 2
ava syūmeva cinvatī 3, 61, 4
ava svayuktā diva ā 1, 168, 4
ava svarāti gargaro 8, 69, 9. Av. 20, 92, 6
ava svedā ivābhito 10, 134, 5
avā kalpeshu naḥ pumas 9, 9, 7
avācacakshaṃ padam 5, 30, 2
avā nu kaṃ jyāyān 10, 50, 5
avā no agna ūtibhir 1, 79, 7. Sv. 2, 874
avā no vājayuṃ ratham 8, 80, 6
avāvaśanta dhītayo 9, 19, 4
avāśām maghavañ jahi 1, 133, 3
avāsṛijaḥ prasvaḥ 10, 138, 2
avāsṛijanta jivrayo na 4, 19, 2
avitā no ajāśvaḥ 9, 67, 10
avitāsi sunvato 8, 36, 1
avidad daksham mitro 6, 44, 7
avindad divo nihitaṃ 1, 130, 3
avindan te atihitaṃ 10, 181, 2
avipre cid vayo dadhad 6, 45, 2
avipro vā yad avidhad 8, 61, 9
avishṭaṃ dhīshv aśvinā 7, 67, 6. Tb. 2, 4, 3, 7
avishṭo asmān viśvāsu 7, 34, 12
avīn no agnir havyān 7, 34, 14
avīrām iva mām 10, 86, 9. Av. 20, 126, 9. N. 6, 31
avīvṛidhad vo amṛitā 8, 80, 10
avīvṛidhanta gotamā 4, 32, 12
aveyam asvaid 1, 124, 11
avocāma kavaye medhyāya 5, 1, 12. Vs. 15, 25. Ts. 4, 4, 4, 2
avocāma namo asmā 1, 114, 11
avocāma nivacanāny 1, 189, 8
avocāma mahate saubhagāya 8, 59, 5
avocāma rahūgaṇā 1, 78, 5
avo dvābhyām para ekayā 10, 67, 4. Av. 20, 91, 4
avor itthā vām 6, 67, 11
avor vāṃ nūnam aśvinā 7, 67, 4
avye punānam pari vāra 9, 86, 25
avye vadhūyuḥ pavate 9, 69, 8
avyo vāre pari priyaṃ hariṃ 9, 50, 3. Sv. 2, 557
āvyo vāre pari priyo harir 9, 7, 6. Sv. 2, 483
avyo vārebhiḥ pavate 9, 101, 16
asocy agniḥ samidhāno 7, 67, 2
aśnāpinaddham madhu 10, 68, 8. Av. 20, 16, 8. N. 10, 12
aśmanvatī rīyate 10, 53, 8. Av. 12, 2, 26. Vs. 35, 10. Ta. 6, 3, 2
aśmāsyam ayatam 2, 24, 4. N. 10, 13

aśyāma tam kāmam agne 6, 5, 7. Vs. 18, 74. Ts. 1, 3, 14, 3
aśyāma te sumatim deva 1, 114, 3
aśravam hi bhūridāvattarā 1, 109, 2. Ts. 1, 1, 14, 1. N. 6, 9
aśrīrā tanūr bhavati 10, 85, 30. Av. 14, 1, 27
aśvatthe vo nishadanam 10, 97, 5. Vs. 12, 79. 35, 4. Ts. 4, 2, 6, 2
aśvam na gīrbhī rathyam 8, 103, 7. Sv. 2, 934
aśvam na gūḷham 1, 117, 4
aśvam na tvā vāravantam 1, 27, 1. Sv. 1, 17. 2, 984. N. 1, 20
aśvam id gām rathaprām 8, 74, 10
aśvasyātra janimāsya 2, 35, 6
aśvā ived arushāsaḥ 5, 59, 5
aśvād iyāyeti yad 10, 73, 10
aśvā na yā vājinā 6, 67, 4
aśvāyanto gavyanto vājayanto 10, 160, 5. Av. 20, 96, 5. Tb. 2, 5, 8, 12
aśvāvati prathamo 1, 83, 1. Av. 20, 25, 1
aśvāvatīm somāvatīm 10, 97, 7. Vs. 12, 81. Ts. 4, 2, 6, 4
aśvāvatīr gomatīr na ushāso 7, 41, 7. 80, 3. Av. 3, 16, 7. Vs. 34, 40. Tb. 2, 8, 9, 9
aśvāvatīr gomatīr viśvavārā 1, 123, 12
aśvāvatīr gomatīr viśvasuvido 1, 48, 2
aśvāvantam rathinam vīra° 10, 47, 5
aśvāso na ye jyeshṭhāsa 10, 78, 5
aśvāso ye vām upa 7, 74, 4
aśvinā pari vām ishaḥ 3, 58, 8
aśvinā pibatam madhu 1, 15, 11. Tb. 2, 7, 12, 1
aśvinā purudaṁsasā 1, 3, 2
aśvinā madhumattamam pātam 1, 47, 3
aśvinā madhushuttamo yuvākuḥ 3, 58, 9
aśvinā yajvarīr isho 1, 3, 1
aśvinā yad dha karhi cic 5, 74, 10
aśvinā yāmahūtamā 8, 73, 6
aśvinā vartir asmad ā 1, 92, 16. Sv. 2, 1084
aśvinā vājinīvasū jushethām 5, 78, 3
aśvinā vāyunā yuvam 3, 58, 7
aśvināv eha gachatam nāsatyā mā vi venatam | tiraś cid 5, 75, 7. N. 3, 20
aśvināv eha gachatam nāsatyā mā vi venatam | haṁsāv iva 5, 78, 1
aśvinā su vicākaśad 8, 73, 17
aśvinā sv rishe stuhi 8, 26, 10
aśvinā hariṇāv iva 5, 78, 2
aśvinor asanam ratham 1, 120, 10.
aśvī rathī surūpa 8, 4, 9. Sv. 1, 277
aśveva citrārushī 4, 52, 2. Sv. 2, 1076
aśvo na krado vṛishabhir 9, 97, 28
aśvo na krandañ janibhiḥ 3, 26, 3
aśvo na cakrado vṛishā 9, 64, 3
aśvo voḷhā sukham 9, 112, 4. N. 9, 2
aśvyasya tmanā rathyasya 4, 41, 10
aśvyo vāro 1, 32, 12
ashāḷham yutsu 1, 91, 21. Vs. 34, 20. Tb. 2, 4, 3, 8. 7, 4, 1
ashāḷham ugram pṛitanāsu 8, 70, 4. Sv. 2, 506. Av. 20, 92, 19
ashāḷho agne vṛishabho 3, 15, 4
ashṭā maho divo 1, 121, 8
ashṭau putrāso aditer 10, 72, 8. Ta. 1, 13, 2. Tāṇḍya 24, 12, 6
ashṭau vy akhyat kakubhaḥ 1, 35, 8. Vs. 34, 24
asac ca sac ca parame 10, 5, 7
asat su me jaritaḥ 10, 27, 1
asad atra suvīryam 8, 31, 18
asann it tve āhavanāni 7, 8, 5
asapatnaḥ sapatnahā 10, 174, 5. Av. 1, 29, 6
asapatnā sapatnaghnī 10, 159, 5
asamam kshatram asamā 1, 54, 8
asamātim nitoṣanam 10, 60, 2
asammṛishṭo jāyase 5, 11, 3. Tb. 2, 4, 3, 3
asarji kalaśāñ abhi 9, 106, 12. Sv. 2, 292
asarji rathyo yathā 9, 36, 1. Sv. 1, 490
asarji vakvā rathye 9, 91, 1. Sv. 1, 543
asarji vām sthavirā 1, 181, 7

asarji vājī tiraḥ pavitram 9, 109, 19
asarji skambho diva 9, 86, 46
asaścataḥ śatadhārā 9, 86, 27
asaścatā maghavadbhyo 7, 67, 9
asaścantī bhuridhāre 6, 70, 2. N. 5, 2
asādi vṛitro vahnir 7, 7, 5
asāma yathā sushakhāya 1, 173, 9
asāmi hi prayajyavaḥ 1, 39, 9
asāmy ojo bibhṛithā 1, 39, 10. N. 6, 23
asāv anyo asura 10, 132, 4
asāvi te jujushāṇāya 5, 43, 5
asāvi devaṃ gorijīkam 7, 21, 1. Sv. 1, 313
asāvi soma indra te 1, 84, 1, Sv. 1, 347. 2, 378. Ts. 1, 4, 39, 1
asāvi somaḥ puruhūta 10, 104, 1
asāvi somo arusho vṛishā 9, 82, 1. Sv. 1, 562. 2, 666
asāvy aṃśur madāyāpsu 9, 62, 4. Sv. 1, 473. 2, 358
asikuyāṃ yajamāno 4, 17, 15
asi yamo asy 1, 163, 3. Vs. 29, 14. Ts. 4, 6, 7, 1
asi hi vīra senyo 1, 81, 2. Sv. 2, 353. Av. 20, 56, 2
asunīte punar asmāsu 10, 59, 6
asunīte mano asmāsu 10, 59, 5. N. 10, 40
asunvantaṃ samaṃ jahi 1, 176, 4
asunvām indra saṃsadaṃ 8, 14, 15. Av. 20, 29, 5
asūta pūrvo vṛishabho 3, 38, 5
asūta pṛiśnir mahate 1, 168, 9
aṣṛikshata pra vājino 9, 64, 4. Sv. 1, 482. 2, 384
aṣṛigran devavītaye 'tyāsaḥ 9, 46, 1
aṣṛigran devavītaye vājayanto 9, 67, 17. Sv. 2, 1162
aṣṛigram indavaḥ pathā 9, 7, 1. Sv. 2, 478
aṣṛigram indra te giraḥ 1, 9, 4. Sv. 1, 205. Av. 20, 71, 10
asenyā vaḥ paṇayo 10, 108, 6
asau ca yā na urvarād 8, 91, 6
asau ya eshi vīrako 8, 91, 2
asau yaḥ panthā ādityo 1, 105, 16
astabhnād dyām asuro 8, 42, 1. Vs. 4, 30. Ts. 1, 2, 8, 1
astāvi manma pūrvyam 8, 52, 9. Sv. 2, 1027. Av. 20, 119, 1
astāvy agnih śimīvadbhir 1, 141, 13
astāvy agnir narāṃ suṣevo 10, 45, 12. Vs. 12, 29
asti devā aṅhor urv 8, 67, 7
asti somo ayaṃ sutaḥ 8, 94, 4. Sv. 1, 174. 2, 1135
asti hi vaḥ sajātyaṃ 8, 27, 10. N. 6, 14
asti hi vām iha stotā 5, 74, 6
asti hi shmā madāya 1, 37, 15
astīdam adhimanthanam 3, 29, 1
astu śraushaṭ puro 1, 139, 1. Sv. 1, 461
asteva su prataraṃ 10, 42, 1. Av. 20, 89, 1
astoḍhvaṃ stomyā 1, 124, 13
asthur u citrā ushasaḥ 4, 51, 2
asmabhyaṃ rodasī rayim 9, 7, 9. Sv. 2, 486
asmabhyaṃ vājinīvasū 8, 5, 12
asmabhyaṃ su tvam indra 10, 133, 7
asmabhyaṃ su vṛishaṇvasū 8, 26, 15
asmabhyaṃ gātuvittamo 9, 106, 6
asmabhyaṃ tad divo adbhyaḥ 2, 38, 11
asmabhyaṃ tad vaso dānāya 2, 13, 13. 14, 12
asmabhyaṃ tāñ apā vṛidhi 4, 31, 13
asmabhyaṃ tvā vasuvidam 9, 104, 4. Sv. 1, 575
asmabhyam indav indrayur 9, 2, 9. Sv. 2, 396
asmā-asmā id andhaso 6, 42, 4. Sv. 2, 793
asmā it kāvyaṃ vaca 5, 39, 5
asmā id u gnāś cid 1, 61, 8. Av. 20, 35, 8
asmā id u tyad anū 1, 61, 15. Av. 20, 35, 15
asmā id u tyam upamaṃ 1, 61, 3. Av. 20, 35, 3
asmā id u tvashṭā 1, 61, 6. Av. 20, 35, 6
asmā id u pra tavase 1, 61, 1. Av. 20, 35, 1. N. 5, 11
asmā id u pra bharā 1, 61, 12. Av. 20, 35, 12. N. 6, 20
asmā id u praya iva 1, 61, 2. Av. 20, 35, 2

asmā id u̇ saptim iva 1, 61, 5. Av. 20, 35, 5
asmā id u stomaṃ 1, 61, 4. Av. 20, 35, 4
asmā ukthāya parvatasya 5, 45, 3
asmā u te mahi mahe 6, 1, 10. Tb. 3, 6, 10, 4
asmā ushāsa ātiranta 8, 96, 1
asmā ū shu prabhūtaye 8, 41, 1
asmā etad divy arceva 6, 34, 4
asmā etan mahy āṅgusham 6, 34, 5
asmākaṃ va indram uṣmasī° 1, 129, 4
asmākaṃ ṣipriṇīnāṃ 1, 30, 11
asmākaṃ su ratham pura 8, 45, 9
asmākaṃ joshy adhvaram 4, 9, 7
asmākaṃ tvā matīnām 4, 32, 15
asmākaṃ tvā sutāṅ upa 8, 6, 42
asmākaṃ devā ubhayāya 10, 37, 11
asmākaṃ dhṛishṇuyā ratho 4, 31, 14
asmākam agne adhvaraṃ 5, 4, 8
asmākam agne maghavatsu dīdihy 1, 140, 10
asmākam agne maghavatsu dhārayā 6, 8, 6. Ts. 1, 5, 11, 2
asmākam atra pitaras ta 4, 42, 8
asmākam atra pitaro manushyā 4, 1, 13
asmākam adya vām ayaṃ 8, 5, 18
asmākam adyāntamaṃ stomaṃ 8, 33, 15
asmākam āyur vardhayann 3, 62, 15
asmākam it su ṣṛiṇuhi 4, 22, 10
asmākam indraḥ samṛiteshu 10, 103, 11. Sv. 2, 1209. Av. 19, 13, 11. Vs. 17, 43. Ts. 4, 6, 4, 3
asmākam indra dushṭaram 5, 35, 7
asmākam indra bhūtu te 6, 45, 30
asmākam indrāvaruṇā bhare-bhare 7, 82, 9
asmākam indrehi no 5, 35, 8
asmākam uttamaṃ kṛidhi 4, 31, 15
asmākam ūrjā ratham 10, 26, 9
asmākam mitrāvaruṇāvatam 2, 31, 1
asmākebhiḥ satvabhiḥ 2, 30, 10
asmād ahaṃ tavishād 1, 171, 4
asmāṅ avantu te ṣatam 4, 31, 10
asmāṅ aviḍḍhi viṣvahendra 4, 31, 12
asmāṅ ihā vṛiṇīshva 4, 31, 11
asmān samarye pavamāna 9, 85, 2
asmān su tatra codayendra 1, 9, 6. Av. 20, 71, 12
asmin na indra pṛitsutau 10, 38, 1
asmin pade parame tasthi° 2, 35, 14
asmin yajñe adābhyā 5, 75, 8
asmin samudre adhy 10, 98, 6
asmin sv etac chakaputa 10, 132, 5
asme ā vahataṃ rayiṃ 8, 5, 15
asme indrābṛihaspatī 4, 49, 4. Ts. 3, 3, 11, 1
asme indrāvaruṇā viṣvavārāṃ 7, 84, 4
asme indro varuṇo 7, 82, 10. 83, 10
asme ū shu vṛishaṇā 1, 184, 2
asme tad indrāvaruṇā 3, 62, 3
asme tā ta indra santu 10, 22, 13
asme dhehi dyumatīṃ 10, 98, 3
asme dhehi dyumad yaṣo 9, 32, 6
asme dhehi ṣravo bṛihad 1, 9, 8. Av. 20, 71, 14
asme pra yandhi maghavann 3, 36, 10. N. 6, 7
asme rayiṃ na svarthaṃ 1, 141, 11
asme rāyo dive-dive 4, 8, 7
asme rudrā mehanā 8, 63, 12. Vs. 33, 50
asme vatsam pari 1, 72, 2
asme varshishṭhā kṛiṇuhi 4, 22, 9
asme vasuni dhāraya 9, 63, 30
asme vīro marutaḥ 7, 56, 24
asme ṣreshṭhebhir bhānubhir 7, 77, 5
asme sā vām mādhvī 1, 184, 4
asme soma ṣriyam adhi 1, 43, 7
asmai tisro avyathyāya 2, 35, 5
asmai te pratiharyate 8, 43, 2
asmai bahūnām avamāya 2, 35, 12
asmai bhīmāya 1, 57, 3. Av. 20, 15, 3
asmai vayaṃ yad vāvāna 6, 23, 5
asya kratvā vicetaso 5, 17, 4
asya ghā vīra īvato 4, 15, 5
asya te sakhye vayaṃ tavendo 9, 61, 29. Sv. 2, 129
asya te sakhye vayam iyakshantas 9, 66, 14
asya tritaḥ kratunā 10, 8, 7
asya tveshā ajarā asya 1, 143, 3

asya devasya mīḷhusho 7, 40, 5
asya devasya saṃsady 7, 4, 3
asya piba kshumataḥ 10, 116, 2
asya pibatam aśvinā 8, 5, 14
asya piba yasya jajñāna 6, 40, 2
asya pītvā madānāṃ devo 8, 92, 6
asya pītvā madānām indro 9, 23, 7
asya pītvā śatakrato 1, 4, 8. Av. 20, 68, 8
asya pra jātavedaso 10, 188, 2
asya prajāvatī gṛihe 8, 31, 4
asya pratnām anu dyutaṃ 9, 54, 1. Sv. 2, 105. Vs. 3, 16. Ts. 1, 5, 5, 1
asya preshā hemanā 9, 97, 1. Sv. 1, 526. 2, 749
asya made puru varpāṅsi 6, 44, 14
asya made svaryaṃ dā 1, 121, 4
asya mandāno madhvo 2, 19, 2
asya me dyāvāpṛithivī 2, 32, 1
asya yāmāso bṛihato 10, 3, 4
asya raṇvā svasyeva 2, 4, 4
asya vāmasya palitasya 1, 164, 1. Av. 9, 9, 1. N. 4, 26
asya vāsā u arcishā 5, 17, 3
asya vīrasya barhishi 1, 86, 4
asya vṛishṇo vyodana 8, 63, 9
asya vo hy avasā pānto 9, 98, 8
asya vratāni nādhṛishe 9, 53, 3. Sv. 2, 1066
asya vrate sajoshaso 9, 102, 5
asya śāsur ubhayāsaḥ 1, 60, 2
asya śushmāso dadṛiśāna° 10, 3, 6
asya śravo nadyaḥ 1, 102, 2. Tb. 2, 8, 9, 2
asya śriye samidhānasya 4, 5, 15
asya śreshṭhā subhagasya 4, 1, 6
asya śroshantv ā bhuvo 1, 86, 5
asya śloko divīyate 1, 190, 4
asya suvānasya mandinas 2, 11, 20
asya stushe mahimaghasya 1, 122, 8
asya stomebhir ausija 10, 99, 11
asya stome maghonaḥ 5, 16, 3
asya hi svayaśastara āśā 5, 17, 2
asya hi svayaśastaraṃ savituḥ 5, 82, 2
asyā ū shu ṇa upa 1, 138, 4. N. 4, 25
asyājarāso damām 10, 46, 7. Vs. 33, 1. Tb. 2, 7, 12, 1
asyed indro madeshv ā grābhaṃ 9, 106, 3. Sv. 2, 46
asyed indro madeshv ā viśvā 9, 1, 10
asyed indro vāvṛidhe 8, 3, 8. Sv. 2, 924. Av. 20, 99, 2. Vs. 33, 97
asyed u tveshasā 1, 61, 11. Av. 20, 35, 11
asyed u pra brūhi 1, 61, 13. Av. 20, 35, 13
asyed u bhiyā girayaś 1, 61, 14. Av. 20, 35, 14
asyed u mātuḥ 1, 61, 7. Av. 20, 35, 7. N. 5, 4
asyed eva pra ririce 1, 61, 9. Av. 20, 35, 9. Ts. 2, 4, 14, 2
asyed eva śavasā 1, 61, 10. Av. 20, 35, 10
asyed eshā sumatiḥ 10, 31, 6
aśvapnajas taraṇayaḥ 4, 4, 12. Ts. 1, 2, 14, 5
aśvāpayad dabhītaye 4, 30, 21
ahaṃ randhayam mṛigayaṃ 10, 49, 5
ahaṃ rājā varuṇo 4, 42, 2
ahaṃ rāshṭrī 10, 125, 3. Av. 4, 30, 2
ahaṃ rudrāya dhanur 10, 125, 6. Av. 4, 30, 5
ahaṃ rudrebhir vasubhiś 10, 125, 1. Av. 4, 30, 1
ahaṃ sapta śravato 10, 49, 9
ahaṃ saptahā nahusho 10, 49, 8
ahaṃ sa yo navavāstvam 10, 49, 6
ahaṃ suve pitaram 10, 125, 7. Av. 4, 30, 7
ahaṃ sūryasya pari yāmy 10, 49, 7
ahaṃ so asmi yaḥ purā 1, 105, 7
ahaṃ somam āhanasam 10, 125, 2. Av. 4, 30, 6
ahaṃ hi te harivo 8, 53, 8
ahaṃ huvāna ārkṣhe 8, 74, 13
ahaṃ hotā ny asīdaṃ 10, 52, 2
ahaṃ ketur aham mūrdhā 10, 159, 2
ahaṃ garbham adadhām 10, 183, 3
ahaṃ gūṅgubhyo 10, 48, 8
ahaṃ ca tvaṃ ca vṛitrahan 8, 62, 11. Ts. 7, 4, 15, 1. N. 1, 4
ahaṃ cana tat sūribhir 6, 26, 7
ahaṃ tad āsu dhārāyaṃ 10, 49, 10
ahaṃ tashṭeva vandhuram 10, 119, 5
ahaṃ tā viśvā cakaraṃ 4, 42, 6

aham dāṃ gṛiṇate 10, 49, 1
ahann ahim pariṣayānam 3, 32, 11. Ṣ. P. 4, 5, 3, 3
ahann ahim parvate 1, 32, 2. Av. 2, 5, 6. Tb. 2, 5, 4, 2
ahann indro adahad 4, 28, 3
ahan vṛitraṃ vṛitrataraṃ 1, 32, 5. Tb. 2, 5, 4, 3. N. 6, 4
ahan vṛitram ṛicīshama 8, 32, 26
aham atkaṃ kavaye 10, 49, 3
aham apo apinvam 4, 42, 4
aham asmi mahāmaho 10, 119, 12
aham asmi sapatnahendra 10, 166, 2
aham asmi sahamānā 10, 145, 5. Av. 3, 18, 5
aham id dhi pitush pari 8, 6, 10. Sv. 1, 152. 2, 850. Av. 20, 115, 1
aham indro na parājigya 10, 48, 5
aham indro rodho vakshо 10, 48, 2
aham indro varuṇas te 4, 42, 3
aham etaṃ gavyayam 10, 48, 4
aham etāñ chāṣvasato 10, 48, 6
aham eva vāta iva 10, 125, 8. Av. 4, 30, 8
aham eva svayam idaṃ 10, 125, 5. Av. 4, 30, 3
aham piteva vetasuīr 10, 49, 4
aham puro mandasāno 4, 26, 3
aham pratnena manmanā 8, 6, 11. Sv. 2, 851. Av. 20, 115, 2
aham bhuvaṃ vasuṇaḥ 10, 48, 1
aham bhūmim adadām 4, 26, 2
aham manur abhavaṃ 4, 26, 1
ahaṣ ca kṛishṇam ahar 6, 9, 1. N. 2, 21
ahastā yad apadī 10, 22, 14
ahāni gṛidhrāḥ 1, 88, 4
ahā yad indra sudinā 7, 30, 3
ahāvy agne havir āsye 10, 91, 15. Vs. 20, 79. Tb. 1, 4, 2, 1
ahitena cid arvatā 8, 62, 3
ahir iva bhogaiḥ 6, 75, 14. Vs. 29, 51. Ts. 4, 6, 6, 5. N. 9, 15
aheḷatā manasā ṣrushṭim 2, 23, 3
aheḷamāna upa yāhi 6, 41, 1. Tb. 2, 4, 3, 12
ahema yajñiam pathām 7, 73, 3
aher yātāraṃ 1, 32, 14

ākare vasor jaritā 3, 51, 3
ā kalaṣā anūshatendo 9, 65, 14
ā kalaseshu dhāvati pavitre 9, 17, 4
ā kalaseshu dhāvati syeno varma 9, 67, 14
ākīṃ sūryasya rocanād 1, 14, 9
ā kṛishṇena rajasā 1, 35, 2. Vs. 33, 43. 34, 31. Ts. 3, 4, 11, 2
ākenipāso ahabhir 4, 45, 6
ā krandaya balam ojo 6, 47, 30. Av. 6, 126, 2. Vs. 29, 56. Ts. 4, 6, 7, 7
ākshit purvāsv aparā 3, 55, 5
ā kshodo mahi vṛitaṃ 6, 17, 12
ākshṇayāvāno vahanty 8, 7, 35
āgadhitā 1, 126, 6. N. 5, 15
ā gantā mā rishaṇyata 8, 20, 1. Sv. 1, 401
āgan deva ṛitubhir 4, 53, 7
āgann ṛibhuṇām iha 4, 35, 2
āganma vṛitrahantamaṃ 8, 74, 4. Sv. 1, 89
ā gāvo agmann uta 6, 28, 1. Av. 4, 21, 1. Tb. 2, 8, 8, 11
ā gomatā nāsatyā rathenā 7, 72, 1
ā gnā agna 1, 22, 10
āgniṃ na svavṛiktibhir 10, 21, 1. Sv. 1, 420
āgnir agāmi bhārato 6, 16, 19
āgne giro diva ā pṛithivyā 7, 39, 5
āgne yāhi marutsakhā 8, 103, 14
āgne vaha varuṇam 10, 70, 11
āgne vaha haviradyāya 7, 11, 5
āgne sthuraṃ rayim bhara 10, 156, 3. Sv. 2, 879
āgmann āpa uṣatīr 10, 30, 15
ā grāvabhir ahanyebhir 5, 48, 3
ā ghā gamad yadi 1, 30, 8. Sv. 2, 95. Av. 20, 26, 2
ā ghā tā gachān 10, 10, 10. Av. 18, 1, 11. N. 4, 20
ā ghā tvāvāu tmanā 1, 30, 14. Sv. 2, 435. Av. 20, 122, 2
ā ghā ye agnim indhate 8, 45, 1. Sv. 1, 133. 2, 688. Vs. 7, 32. Tb. 2, 4, 5, 7. N. 6, 14
ā ghā yosheva 1, 48, 5
ā ca tvām etā vṛishaṇā 3, 43, 4
ā cana tvā cikitsāmo 8, 91, 3
ā ca no barhiḥ sadatā 7, 59, 6
ā carshaṇiprā vṛishabho 1, 177, 1. Tb. 2, 4, 3, 11
ā ca vahāsi tāñ iha 1, 74, 6

ā cashṭa āsām pātho 7, 34, 10. N. 6, 7
ā cikitāna sukratū 5, 66, 1
ācyā jānu dakshinato 10, 15, 6. Av. 18, 1, 52. Vs. 19, 62
āchadvidhānair 10, 85, 4. Av. 14, 1, 5
ā jaṅghanti sānv eshām 6, 75, 13. Vs. 29, 50. Ts. 4, 6, 6, 5. N. 9, 20
ā janaṃ tveshasaṃdṛiśam 10, 60, 1
ā janāya druhvaṇe 6, 22, 8. Av. 20, 36, 8
ā jāgṛivir vipra ṛitā 9, 97, 37. Sv. 2, 707
ā jātaṃ jātavedasi 6, 16, 42. Ts. 3, 5, 11, 4
ā jāmir atke avyata 9, 101, 14. Sv. 2, 737
ājāsaḥ pushaṇaṃ rathe 6, 55, 6
ājituraṃ satpatiṃ 8, 53, 6
ājipate nṛipate 8, 54, 6
ā juhotā duvasyata 5, 28, 6. Tb. 3, 5, 2, 3
ā juhotā svadhvaraṃ 3, 9, 8. N. 4, 14
ājuhvāna īḍyo vandyaś 10, 110, 3. Av. 5, 12, 3. Vs. 29, 28. Tb. 3, 6, 3, 2. N. 8, 8
ājuhvāno na īḍyo devāñ 1, 188, 3
āñjanagandhiṃ 10, 146, 6. Tb. 2, 5, 5, 7
ā ta indo madāya kam 9, 62, 20
ā ta indra mahimānaṃ 8, 65, 4
ā ta etā vacoyujā 8, 45, 39
ā ta etu manaḥ 10, 57, 4. Vs. 3, 54. Ts. 1, 8, 5, 2
ā takshata sātim 1, 111, 3
ā tat ta indrāyavaḥ 10, 74, 4. Vs. 33, 28
ā tat te dasra 1, 42, 5
ā tam bhaja sausravaseshv 10, 45, 10. Vs. 12, 27. Ts. 4, 2, 2, 3
ā tishṭhataṃ suvṛitaṃ yo 1, 183, 3
ātishṭhantam pari 3, 38, 4. Av. 4, 8, 3. Vs. 33, 22. Tb. 2, 7, 8, 1
ā tishṭha rathaṃ vṛishaṇaṃ 1, 177, 3
ā tishṭha vṛitrahan ratham 1, 84, 3. Vs. 8, 33. Ts. 1, 4, 37, 1
ā tū gahi pra tu drava 8, 13, 14
ā tū na indo sata° 9, 72, 9
ā tū na indra kauśika 1, 10, 11
ā tū na indra kshumantaṃ 8, 81, 1. Sv. 1, 167. 2, 78
ā tu na indra madryag 3, 41, 1. Av. 20, 23, 1
ā tū na indra vṛitrahann 4, 32, 1. Sv. 1, 181. Vs. 33, 65
ā tū bhara mākir 3, 36, 9. Ts. 1, 7, 13, 3
ā tū shiñca kaṇvamantaṃ 8, 2, 22
ā tu shiñca harim 10, 101, 10. N. 4, 19
ā tū suśipra dampate 8, 69, 16. Av. 20, 92, 13
ā te agna idhīmahi 5, 6, 4. Sv. 1, 419. 2, 372. Av. 18, 4, 88. Ts. 4, 4, 4, 6
ā te agna ṛicā havih śukrasya 5, 6, 5. Sv. 2, 373. Ts. 4, 4, 4, 6
ā te agna ṛicā havir hṛidā 6, 16, 47
ā te kāro śṛiṇavāmā 3, 33, 10. N. 2, 27
ā te daksham vi rocanā 8, 93, 26
ā te daksham mayobhuvaṃ 9, 65, 28. Sv. 1, 498. 2, 487
ā te dadhāmīndriyam 8, 93, 27
ā tena yātam manaso 10, 39, 12
ā te pitar marutāṃ 2, 33, 1. Tb. 2, 8, 6, 9
ā te maha indroty 7, 25, 1. Ts. 1, 7, 13, 2
ā te rathasya pūshann 10, 26, 8
ā te rucaḥ pavamānasya 9, 96, 24
ā te vatso mano yamat 8, 11, 7. Sv. 1, 8. 2, 516. Vs. 12, 115
ā te vṛishan vṛishaṇo droṇam 6, 44, 20
ā te 'vo vareṇyaṃ 5, 35, 3
ā te śushmo vṛishabha 6, 19, 9. Tb. 2, 5, 8, 1. 8, 5, 9
ā te saparyū 3, 50, 2
ā te siñcāmi kukshyor 8, 17, 5. Av. 20, 4, 2
ā te suparṇā amināntañ 1, 79, 2. Ts. 3, 1, 11, 5
ā te svastim īmahe 6, 56, 6
ā te hanū harivaḥ 5, 36, 2
ātmanvan nabho duhyate 9, 74, 4
ātmā te vāto raja 7, 87, 2

ātmā devānām bhuvanasya 10, 168, 4
ātmānam te manasārād 1, 163, 6. Vs. 29, 17. Ts. 4, 6, 7, 2
ātmā pitus tanur 8, 3, 24
ātmā yajñasya raṅhyā 9, 6, 8
ā tv adya sadhastutim 8, 1, 16
ā tv adya sabardughām 8, 1, 10. Sv. 1, 295
ā tv aśatrav ā gahi 8, 82, 4
ā tvā kaṇvā ahūshata 1, 14, 2
ā tvā kaṇvā ihāvase 8, 34, 4
ā tvāgamam saṁtātibhir 10, 137, 4. Av. 4, 13, 5
ā tvā giro rathīr ivāsthuḥ 8, 95, 1. Sv. 1, 849
ā tvā gīrbhir mahām uruṃ 8, 65, 3
ā tvā gobhir iva vrajam 8, 24, 6
ā tvā grāvā vadann iha 8, 34, 2. Sv. 2, 1159
ā tvā juvo rārahāṇā 1, 134, 1
ā tvā bṛihanto harayo 3, 43, 6
ā tvā brahmayujā harī 8, 17, 2. Sv. 2, 17. Av. 20, 3, 2. 38, 2. 47, 8
ā tvā madacyutā harī 8, 34, 9
ā tvā ratham yathotaye 8, 68, 1. Sv. 1, 354. 2, 1121. N. 5, 3
ā tvā rathe hiraṇyaye 8, 1, 25. Sv. 2, 742
ā tvā rambham na jivrayo 8, 45, 20. N. 3, 21
ā tvā vahantu harayo 1, 16, 1
ā tvā viprā acucyavuḥ 1, 45, 8
ā tvā viśantv āśavaḥ 1, 5, 7. Av. 20, 69, 5
ā tvā viśantv indavaḥ 8, 92, 22. Sv. 1, 197. 2, 1010
ā tvā śukrā acucyavuḥ 8, 95, 2
ā tvā sahasram ā śatam 8, 1, 24. Sv. 1, 245. 2, 741
ā tvā sutāsa indavo 8, 49, 3
ā tvā harayo vṛishaṇo 6, 44, 19
ā tvā haryantam prayujo 10, 96, 12. Av. 20, 32, 2
ā tvāhārsham antar edhi 10, 173, 1. Av. 6, 87, 1. Vs. 12, 11. Ts. 4, 2, 1, 4. Tb. 2, 4, 2, 8
ā tvā hotā manurhito 8, 34, 8
ā tvetā ni shīdate° 1, 5, 1. Sv. 1, 164. 2, 90. Av. 20, 68, 11
āt soma indriyo raso 9, 47, 3
ātharvaṇāyāśvinā 1, 117, 22
ā dakshiṇā śrijyate 9, 71, 1
ād aṅgirāḥ prathamam 1, 83, 4. Av. 20, 25, 4
ā dadhikrāḥ śavasā 4, 38, 10. Ts. 1, 5, 11, 4. N. 10, 31
ā daśabhir vivasvata 8, 72, 8
ād asya te dhvasayanto 1, 140, 5
ād asya śushmiṇo rase 9, 14, 3
ā dasyughnā manasā 4, 16, 10
ād aha svadhām anu 1, 6, 4. Sv. 2, 101. Av. 20, 40, 3. 69, 12
ādāya śyeno abharat 4, 26, 7. N. 11, 1
ādāro vām matīnām 1, 46, 5
ād it te asya vīryasya 1, 131, 5. Av. 20, 75, 3
ād it te viśve kratum 1, 68, 3
ād it paścā bubudhānā 4, 1, 18
ād it pratnasya retaso 8, 6, 30. Sv. 1, 20
ādityā ava hi khyatā 8, 47, 11
ādityānām vasunām 10, 48, 11
ādityānām avasā 7, 51, 1. Ts. 2, 1, 11, 6
ādityā rudrā vasavaḥ sunīthā 3, 8, 8
ādityā rudrā vasavo jushantedam 7, 35, 14. Av. 19, 11, 4
ādityā viśve marutas ca 7, 51, 3
ādityāso ati śridho 10, 126, 5
ādityāso aditayaḥ 7, 52, 1
ādityāso aditir mādayantām 7, 51, 2
adityair indraḥ sagaṇo 10, 157, 3. Sv. 2, 461. Av. 20, 63, 2. 124, 5. Ta. 1, 27, 1
ād it sāptasya carkirann 8, 55, 5
ād id dha nema indriyam 4, 24, 5
ād id dhotāram vṛiṇate 1, 141, 6
ād indraḥ satrā tavishīr 10, 113, 5
ād in mātrīr aviśad 1, 141, 5
ā divas pṛishṭham aśvayur 9, 36, 6
ād īm śavasy abravīd 8, 77, 2
ād īm haṅso yathā 9, 32, 3. Sv. 2, 120
ād īm ke cit pasyamānāsa 9, 110, 6. Sv. 2, 845
ād īm tritasya yoshaṇo 9, 32, 2. Sv. 2, 121

ād īm aśvaṃ na hetāro 9, 62, 6. Sv. 2, 360
ād ū me nivaro 8, 93, 15
ād u nu te anu kratuṃ 8, 63, 5
ād ṛidhnoti 1, 18, 8
ā devānām agrayāveha 10, 70, 2
ā devānām api panthām 10, 2, 3. Av. 19, 59, 3. Ts. 1, 1, 14, 3
ā devānām abhavaḥ ketur 3, 1, 17
ā devo dade budhnyā 7, 6, 7
ā devo duto ajiras 10, 98, 2
ā devo yātu savitā 7, 45, 1. Tb. 2, 8, 6, 1
ā daivyāni pārthivāni 5, 41, 14
ā daivyāni vratā 1, 70, 2
ā daivyā vṛiṇīmahe 7, 97, 2
ādya ratham bhānumo 5, 1, 11
ā dyāṃ tanoshi raśmibhir 4, 52, 7
ād rodasī vitaraṃ 5, 29, 4
ā dvābhyāṃ haribhyām 2, 18, 4. N. 7, 6
ā dvibarhā amino 10, 116, 4
ā dharṇasir bṛihaddivo 5, 43, 13
ā dhāvatā suhastyaḥ 9, 46, 4. N. 2, 5
ādhīshamāṇāyāḥ patiḥ 10, 26, 6
ā dhūrshv asmai dadhātā 7, 34, 4
ā dhenavaḥ payasā 5, 43, 1
ā dhenavo dhunayantām 3, 55, 16
ā dhenavo māmateyam 1, 152, 6
ādhreṇa cit tad 7, 18, 17
ā na ilābhir vidathe 1, 186, 1. Vs. 33, 34. 47
ā na indo mahīm isham 9, 65, 13
ā na indo śatagvinaṃ rayim 9, 67, 6
ā na indo śatagvinaṃ gavām poshaṃ 9, 65, 17. Sv. 2, 185
ā na indra prikshase 10, 22, 7
ā na indra mahīm isham 8, 6, 23
ā na indrābṛihaspatī 4, 49, 3
ā na indro dūrād ā 4, 20, 1. Vs. 20, 48
ā na indro haribhir 4, 20, 2. Vs. 20, 49
ā na ūrjaṃ vahatam 1, 157, 4
ā naḥ pavasva dhārayā 9, 35, 1
ā naḥ pavasva vasumad 9, 69, 8
ā naḥ pūshā pavamānaḥ 9, 81, 4
ā naḥ prajāṃ janayatu 10, 85, 43. Av. 14, 2, 40
ā naḥ śushmaṃ nṛishāhyaṃ 9, 30, 3
ā naḥ sahasraśo bharā 8, 34, 15
ā naḥ sutāsa indavaḥ 9, 106, 9. Sv. 2, 678
ā naḥ soma pavamānaḥ kirā 9, 81, 3
ā naḥ somam pavitra ā 9, 62, 21
ā naḥ soma saṃyatam 9, 86, 18. Sv. 2, 504
ā naḥ soma saho juvo 9, 65, 18. Sv. 2, 184
ā naḥ some svadhvara 8, 50, 5
ā napātaḥ śavaso 4, 34, 6
ā nas tujaṃ rayim 3, 45, 4
ā nas te gantu matsaraḥ 1, 175, 2. Sv. 2, 783
ā na stuta upa vājebhir 4, 29, 1
ā na stomam upa dravat tuyam 8, 5, 7
ā na stomam upa dravad dhiyāno 8, 49, 5
ā nāmabhir maruto 5, 43, 10
ā nāryasya dakshiṇā 8, 24, 29
ā nāsatyā gachatam 1, 34, 10
ā nāsatyā tribhir 1, 34, 11. Vs. 34, 47
ā nirekam uta priyam 8, 24, 4
ā nivartana vartaya 10, 19, 8. Ts. 3, 3, 10, 1
ā nivarta ni vartaya 10, 19, 6
ā nunaṃ yātam aśvinā rathena 8, 8, 2
ā nunaṃ yātam aśvināśvebhiḥ 8, 87, 5
ā nunaṃ yātam aśvinemā 8, 9, 14. Av. 20, 141, 4
ā nūnaṃ raghuvartaniṃ 8, 9, 8. Av. 20, 140, 3
ā nūnam aśvinā yuvaṃ 8, 9, 1. Av. 20, 139, 1
ā nūnam aśvinor ṛishi 8, 9, 7. Av. 20, 140, 2
ā no agne rayim bhara 1, 79, 8. Sv. 2, 875
ā no agne vayovṛidhaṃ 8, 60, 11. Sv. 1, 43
ā no agne sucetunā 1, 79, 9. Sv. 2, 876. Tb. 2, 4, 5, 3
ā no adya samanaso 8, 27, 5
ā no aśvāvad aśvinā 8, 22, 17
ā no aśvinā trivṛitā 1, 34, 12
ā no gantaṃ riśādasā varuṇa 5, 71, 1
ā no gantaṃ riśādasemaṃ 8, 8, 17

ā no gantam mayobhuvā 8, 8, 19
ā no gavyāny aśvyā 8, 34, 14
ā no gavyebhir aśvyaiḥ sahasrair 8, 73, 14
ā no gavyebhir aśvyair vasavyair 6, 60, 14
ā no gahi sakhyebhiḥ 3, 1, 19
ā no gotrā dardṛihi 3, 30, 21
ā no gomantam aśvinā 8, 5, 10
ā no dadhikrāḥ pathyām 7, 44, 5
ā no diva ā pṛithivyā 7, 24, 3
ā no divo bṛihataḥ 5, 43, 11. Ts. 1, 8, 22, 1
ā no devaḥ savitā trāyamāṇo 6, 50, 8
ā no devaḥ savitā śāvishad 10, 100, 3
ā no deva śavasā 7, 30, 1
ā no devānām upa vetu 10, 31, 1
ā no devebhir upa devahutim 7, 14, 3
ā no devebhir upa yātam 7, 72, 2
ā no dyumnair ā 8, 5, 32
ā no drapsā madhumanto 10, 98, 4
ā no nāvā matīnām 1. 46, 7
ā no niyudbhiḥ śatinībhir adhvaram sahasriṇībhir upa yāhi yajñam 7, 92, 5. Vs. 27, 28. Tb. 2, 8, 1, 2
ā no niyudbhiḥ śatinībhir adhvaram sahasriṇībhir upa yāhi vītaye 1, 135, 3
ā no barhiḥ sadhamāde 10, 35, 10
ā no barhī riśādaso 1, 26, 4
ā no bṛihantā bṛihatībhir 4, 41, 11
ā no brahmāṇi marutaḥ 2, 34, 6
ā no bhaja parameshv 1, 27, 5. Sv. 2, 849
ā no bhadrāḥ kratavo 1, 89, 1. Vs. 25, 14. N. 4, 19
ā no bhara dakshiṇenābhi 8, 81, 6
ā no bhara bhagam 3, 30, 19. Tb. 2, 5, 4, 1. N. 6, 7
ā no bhara vṛishaṇam śushmam 6, 19, 8
ā no bhara vyaśvajanam 8, 78, 2
ā no makhasya dāvane 8, 7, 27
ā no mahīm aramatim 5, 43, 6
ā no mitra sudītibhir 5, 64, 5
ā no mitrāvaruṇā ghṛitair 3, 62, 16. Sv. 1, 220. 2, 13. Vs. 21, 8. Ts. 1, 8, 22, 3
ā no mitrāvaruṇā havyajushṭim 7, 65, 4 Tb. 2, 8, 6, 7
ā no yajñam divispṛiśam 8, 101, 9. Vs. 33, 85
ā no yajñam namovṛidham 3, 43, 3
ā no yajñam bhāratī 10, 110, 8. Av. 5, 12, 8. Vs. 29, 33. Tb. 3, 6, 3, 4. N. 8, 13
ā no yajñāya takshata 1, 111, 2
ā no yātam divas pary 8, 8, 4
ā no yātam divo achā 4, 44, 5. Av. 20, 143, 5
ā nō yātam upaśruty 8, 8, 5
ā no yāhi parāvato 8, 6, 36
ā no yāhi mahemate 8, 34, 7
ā no yāhi sutāvato 8, 17, 4. Av. 20, 4, 1
ā no yābhy upaśruty 8, 34, 11
ā no ratnāni bibhratāv 5, 75, 3. Sv. 2, 1095
ū no rayim madacyutam 8, 7, 13
ā no rādhāṅsi savita 7, 37, 8
ā no rudrasya sunavo 6, 50, 4
ā no vāyo mahe tane 8, 46, 25
ā no viśva āskrā 1, 186, 2. Tb. 2, 8, 6, 3
ā no viśvāny aśvinā 8, 8, 13
ā no viśvābhir utibhiḥ sajoshā 7, 24, 4. Tb. 2, 4, 3, 6. 7, 13, 4
ā no viśvābhir ūtibhir aśvinā 8, 8, 1
ā no viśvāsu havya 8, 90, 1. Sv. 1, 269. 2, 842. Av. 20, 104, 3
ā no viśveshām rasam 8, 53, 3
ā no viśve sajoshaso 8, 54, 3
ā no 'vobhir maruto 1, 167, 2
āntrebhyas te 10, 163, 3. Av. 2, 33, 4. 20, 96, 19
ānyam divo mātariśvā 1, 93, 6. Ts. 2, 3, 14, 2
āpa id vā u bheshajīr 10, 137, 6. Av. 3, 5, 7. 6, 91, 3
āpaḥ pṛiṇīta bheshajam 1, 23, 21. 10, 9, 7. Av. 1, 6, 3
ā pakthāso bhalānaso 7, 18, 7
āpathayo vipathayo 5, 52, 10
ā paprāṭha mahinā 8, 70, 6. Sv. 2, 213. Av. 20, 81, 2. 92, 21
āpaprushī pārthivāny uru 6, 61, 11
āpaprushī vibhāvari 4, 52, 6
ā paprau pārthivam 1, 81, 5
ā paramābhir uta 6, 62, 11

ā parvatasya marutām 4. 55, 5
ā pavamāna dhāraya 9, 12, 9. Sv. 2, 553
ā pavamāna no bharāryo 9, 23, 3
ā pavamāna sushṭutiṃ 9, 65, 3. Sv. 2, 256
ā pavasva gavishṭaye 9, 66, 13
ā pavasva diśām pata 9, 113, 2
ā pavasva madintama 9, 25, 6. 50, 4. Sv. 2, 558
ā pavasva mahīm isham 9, 41, 4. Sv. 2, 245
ā pavasva sahasriṇam rayiṃ soma 9, 63, 1. Sv. 1, 501
ā pavasva sahasriṇam rayiṃ gomantam 9, 62, 12
ā pavasva suvīryam 9, 65, 5. Sv. 2, 136
ā pavasva hiraṇyavad 9, 63, 18. Vs. 8, 63
ā paśuṃ gāsi pṛithivīm 8, 27, 2
ā paścātān nāsatyā 7, 72, 5. 73, 5
āpaś cit pipyu staryo 7, 23, 4. Av. 20, 12, 4. Vs. 33, 18
āpaś cid asmai pinvanta 7, 34, 3
āpaś cid dhi svayaśasaḥ 7, 85, 3
āpānāso vivasvato 9, 10, 5. Sv. 2, 473
āpāntamanyus 10, 89, 5. Ts. 2, 2, 12, 3. Ta. 10, 1, 9. N. 5, 12
āpī vo asme pitareva 10, 106, 4
ā putrāso na mātaraṃ 7, 43, 3
āpurṇo asya kalaśaḥ 3, 32, 15. Av. 20, 8, 3
ā pūshañ citrabarhisham 1, 23, 13
āpo adyānv 1, 23, 23. 10, 9, 9. Vs. 20, 22. Ts. 1, 4, 45, 3. 46, 2. Tb. 2, 6, 6, 5
āpo asmān mātaraḥ śundhayantu 10, 17, 10. Av. 6, 51, 2. Vs. 4, 2. Ts. 1, 2, 1, 1
āpo na devīr upa yanti 1, 83, 2. Av. 20, 25, 2
āpo na sindhum abhi yat 10, 43, 7. Av. 20, 17, 7
āpo bhūyishṭhā ity 1, 161, 9
āpo yaṃ vaḥ prathamaṃ 7, 47, 1
āpo revatīḥ kshayathā 10, 30, 12
āpo ha yad bṛihatīr 10, 121, 7. Av. 4, 2, 6 Vs 27, 25. 32, 7. Ts. 2, 2, 12, 1. 4, 1, 8, 5. Ta. 1, 23, 8
āpo hi shṭhā mayobhuvas 10, 9, 1. Sv. 2, 1187. Av. 1, 5, 1. Vs. 11, 50. 36, 14. Ts. 4, 1, 5, 1. 5, 6, 1, 4. 7, 4, 19, 4. Ta. 4, 42, 4. 10, 1, 11. N. 9, 27
ā pyāyasva madintama 1, 91, 17. Vs. 12, 114. Ts. 1, 4, 32, 1. Ta. 3, 17, 1
ā pyāyasva sam etu 1, 91, 16. 9, 31, 4. Vs. 12, 112. Ts. 3, 2, 5, 3. 4, 2, 7, 4. Tāṇḍya 1, 5, 8
ā pra drava parāvato 8, 82, 1
ā pra drava harivo 5, 31, 2. N. 3, 21
ā pra yāta maruto 8, 27, 8
āprā rajāṅsi divyāni 4, 53, 3
āprushāyan madhuna 10, 68, 4. Av. 20, 16, 4
ā bundaṃ vṛitrahā 8, 45, 4. Sv. 1, 216
ā bhandamāne upāke 1, 142, 7
ā bhandamāne ushasā 3, 4, 6
ā bharataṃ sikshataṃ 1, 109, 7. Tb. 3, 6, 11, 1
ā bhāty agnir ushasām 5, 76, 1. Sv. 2, 1102
ā bhānunā pārthivāni 6, 6, 6
ā bhāratī bhāratībhiḥ 3, 4, 8. 7, 2. 8
ābhir vidhemāgnaye 8, 23, 23
ābhish ṭe adya girbhir 4, 10, 4. Ts. 4, 4, 4, 7
ābhi spridho mithatīr 6, 25, 2. Tb. 2, 8, 3, 3
ābhūtyā sahajā 10, 84, 6. Av. 4, 31, 6
ābhushenyaṃ vo maruto 5, 55, 4
ābhogayam pra 1, 110, 2
ā madhvo asmā asicann 10, 29, 7. Av. 20, 76, 7
ā manishām antarikshasya 1, 110, 6
ā mandram ā vareṇyam 9, 65, 29. Sv. 2, 488
ā mandrasya sanishyanto 3, 2, 4
ā mandrair indra haribhir 3, 45, 1. Sv. 1, 246. 2, 1068. Av. 7, 117, 1. Vs. 20, 53. Ta. 1, 12, 2
ā manyethām ā gataṃ 3, 58, 4
ā mā pūshann upa drava 6, 48, 16
ā mām mitrāvaruṇeha 7, 50, 1
āmāsu pakvam airaya 8, 89, 7. Sv. 2, 781. Ts. 1, 6, 12, 2. N. 6, 14

ā mitrāvaruṇā bhagam 9, 7, 8. Sv. 2, 485
ā mitre varuṇe vayaṃ 5, 72, 1
āmūr aja pratyāvartaye° 6, 47, 31. Av. 6, 126, 3. Vs. 29, 57. Ts. 4, 6, 6, 7
ā me asya pratīvyam 8, 26, 8
ā me vacāṁsy udyatā 8, 101, 7
ā me havaṃ nāsatyāsvinā 8, 85, 1
ā yaṃ haste na khādinaṃ 6, 16, 40. Ts. 3, 5, 11, 4
ā yaḥ paprau jāyamāna 6, 10, 4
ā yaḥ paprau bhānunā 6, 48, 6
ā yaḥ puraṃ nārmiṇīm 1, 149, 3. Sv. 2, 1124
ā yaḥ somena jaṭharam 5, 34, 2
ā yaḥ svar ṇa bhānunā 2, 8, 4
āyaṃ gauḥ pṛisnir 10, 189, 1. Sv. 2, 726. Av. 6, 31, 1. 20, 48, 4. Vs. 3, 6. Ts. 1, 5, 3, 1
āyajī vājasātamā 1, 28, 7. N. 9, 36
ā yajñair deva martya 5, 17, 1
āyaṃ janā abhicakshe 5, 31, 12
ā yat patanty enyaḥ 8, 69, 10. Av. 20, 92, 7
ā yat sākaṃ yaśaso 7, 36, 6
ā yad aśvān vanavatah 8, 1, 31
ā yad indraś ca dadvahe 8, 34, 16
ā yad ishe nṛipatiṃ teja 1, 71, 8. Vs. 33, 11. Ts. 1, 3, 14, 6
ā yad duvaḥ śatakratav 1, 30, 15. Sv. 2, 436. Av. 20, 122, 3
ā yad duvasyād 1, 165, 14
ā yad dharī indra 1, 63, 2
ā yad yoniṃ hiraṇyayaṃ varuṇa 5, 67, 2
ā yad yoniṃ hiraṇyayam āśur 9, 64, 20
ā yad ruhāva varuṇaś ca 7, 88, 3
ā yad vajram indra dhatse 8, 96, 5
ā yad vāṃ yoshaṇā ratham 8, 8, 10
ā yad vāṃ sūryā ratham 5, 73, 5
ā yad vām īyacakshasā 5, 66, 6
āyane te parāyaṇe 10, 142, 8. Av. 6, 106, 1
āyantāram mahi sthiram 8, 32, 14
ā yan naḥ patnīr 7, 34, 20
ā yaṃ narah sudānavo 5, 53, 6. Ts. 2, 4, 8, 1
ā yan mā venā 8, 100, 5
ā yan me abhvam 2, 4, 5. N. 6, 17
āyam adya sukṛitam 1, 125, 3
ā yam priṇanti divi 1, 52, 4
ā yayos triṅśatam tanā 9, 58, 4. Sv. 2, 410
ā yas tatantha rodasī 6, 1, 11. Tb. 3, 6, 10, 5
ā yas tasthau bhuvanāny 9, 84, 2
ā yas te agna idhate 7, 1, 8
ā yas te sarpirāsute 5, 7, 9
ā yasmin te sv apāke 6, 12, 2
ā yasmin sapta raśmayas 2, 5, 2
ā yasmin haste naryā 6, 29, 2
ā yasya te mahimānam 8, 46, 3
ā yātaṃ nahushas pary 8, 8, 3
ā yāta maruto diva 5, 53, 8
ā yātam upa bhushatam 7, 74, 3. Vs. 33, 18
ā yātam mitrāvaruṇā jushāṇāv 7, 66, 19
ā yātam mitrāvaruṇā susasty 6, 67, 3
ā yātv indraḥ svapatir 10, 44, 1. Av. 20, 94, 1
ā yātv indro diva ā 4, 21, 3
ā yātv indro 'vasa upa 4, 21, 1. Vs. 20, 47
ā yāhi kṛiṇavāma ta 8, 62, 4
ā yāhi parvatebhyaḥ 8, 34, 13
ā yāhi pūrvīr ati 3, 43, 2
ā yāhi vanasā saha 10, 172, 1. Sv. 1, 443
ā yāhi vasvyā dhiyā 10, 172, 2
ā yāhi śaśvad uśata 6, 40, 4
ā yāhi sushumā hi ta 8, 17, 1. Sv. 1, 191. 2, 16. Av. 20, 3, 1. 38, 1. 47, 7
ā yāhīma indavo 8, 21, 3. Sv. 1, 402
ā yāhy agne pathyā anu 7, 7, 2
ā yāhy agne samidhāno 3, 4, 11. 7, 2, 11
ā yāhy adribhiḥ sutaṃ 5, 40, 1
ā yāhy arya ā pari 8, 34, 10
ā yāhy arvāṅ upa 3, 43, 1
āyur viśvāyuḥ pari pāsati 10, 17, 4. Av. 18, 2, 55. Ta. 6, 1, 2
ā yuvānaḥ kavayo 6, 49, 11
ā yūtheva kshumati paśvo 4, 2, 18. Av. 18, 3, 23
ā ye tanvanti 1, 19, 8
ā ye tasthuḥ prishatīshu 5, 60, 2
ā ye rajāṁsi tavishībhir 1, 166, 4
ā ye viśvā pārthivāni 8, 94, 9

ā ye viśvā svapatyāni 1, 72, 9. Tb. 2, 5, 8, 10
ā yo gobhiḥ śrijyata 9, 84, 3
ā yonim agnir ghṛita° 3, 5, 7
ā yonim aruṇo ruhad 9, 40, 2. Sv. 2, 275
ā yo mūrdhānam pitror 10, 8, 3
ā yo yoniṃ devakṛitaṃ 7, 4, 5
ā yo vanā tātṛishāṇo 2, 4, 6
ā yo vivāya sacathāya 1, 156, 5
ā yo viśvāni vāryā 9, 18, 4
ārañgareva 10, 106, 10
ā rayim ā sucetunam 9, 65, 30. Sv. 2, 489
ārāc chatrum apa 10, 42, 7. Av. 20, 89, 7. Tb. 2, 8, 2, 7. N. 5, 24
ā rājānā maha ṛitasya 7, 64, 2
ā rikha kikirā kṛiṇu 6, 53, 7
ā rukmair ā yudhā 5, 52, 6. N. 6, 16
ā rudrāsa indravantaḥ 5, 57, 1. N. 11, 15
āre aghā ko nv itthā 10, 102, 10
āre asmad amatim 4, 11, 6
āre te goghnam 1, 114, 10. Ts. 4, 5, 10, 3
āre sā vaḥ sudānavo 1, 172, 2
ārokā iva ghed aha 8, 43, 3
ā rodasī apṛiṇad ā svar 3, 2; 7. Vs. 33, 75
ā rodasī apṛiṇā jāyamāna 3, 6, 2
ā rodasī apṛiṇād ota 10, 55, 3
ā rodasī bṛihatī vevidānaḥ 1, 72, 4
ā rodasī haryamāṇo 10, 96, 11 Av. 20, 32, 1
ā rohatāyur 10, 18, 6. Av. 12, 2, 24. Ta. 6, 10, 1
ārcann atra marutaḥ 1, 52, 15
ārshṭisheṇo hotram 10, 98, 5. N. 2, 11
ālāktā yā ruruśīrshny 6, 75, 15
ā va indraṃ kriviṃ 1, 30, 1. Sv. 1, 214
ā va ṛiñjasa ūrjāṃ 10, 76, 1. N. 6, 21
ā vaṅsate maghavā 8, 103, 9. Sv. 2, 229
āvaḥ kutsam indra 1, 33, 14
āvaḥ samaṃ 1, 33, 15
ā vakshi devāñ iha vipra 2, 36, 4. Av. 20, 67, 5
ā vacyasva mahi psaro 9, 2, 2. Sv. 2, 388
ā vacyasva sudaksha 9, 108, 10. Sv. 2, 362
āvadaṅs tvaṃ śakune 2, 43, 3
āvad indraṃ yamunā 7, 18, 19
āvarvṛitatīr adha nu 10, 30, 10
āvahantī poshyā 1, 113, 15
āvahanty aruṇīr 4, 14, 3
ā vahethe parākāt 8, 5, 31
ā vāṃ yeshṭhāśvinā 5, 41, 3
ā vāṃ rathaṃ yuvatis 1, 118, 5
ā vāṃ rathaṃ duhitā 1, 116, 17
ā vāṃ ratham avamasyāṃ 7, 71, 3
ā vāṃ ratham purumāyam 1, 119, 1
ā vāṃ ratho aśvinā 1, 118, 1
ā vāṃ ratho niyutvān 1, 135, 4
ā vāṃ ratho rathānāṃ 5, 74, 8
ā vāṃ ratho rodasī 7, 69, 1. Tb. 2, 8, 7, 6
ā vāṃ ratho 'vanir 1, 181, 3
ā vāṃ rājānāv adhvare 7, 84, 1
ā vāṃ vayo 'śvāso 6, 63, 7
ā vāṃ vahishṭhā iha 4, 14, 4
ā vāṃ vāhishṭho aśvinā 8, 26, 4
ā vāṃ vipra ihāvase 8, 8, 9
ā vāṃ viśvābhir utibhiḥ priyamedhā ahushata | tā vartir 8, 87, 3
ā vāṃ viśvābhir ūtibhiḥ priyamedhā ahushata | rājantāv 8, 8, 18
ā vāṃ śyenāso aśvinā 1, 118, 4
ā vāṃ sahasraṃ haraya 4, 46, 3
ā vāṃ sumne variman 6, 63, 11
ā vāṃ sumnaiḥ samyū 10, 143, 6
ā vāṃ grāvāṇo aśvinā 8, 42, 4
ā vājā yātopa na 4, 34, 5
ā vāta vāhi bheshajaṃ 10, 137, 3. Av. 4, 13, 3. Tb. 2, 4, 1, 7. Ta. 4, 42, 1
ā vātasya dhrajato ranta 7, 36, 3
ā vāṃ dānāya vavṛitīya 1, 180, 5
ā vāṃ dhiyo vavṛityur 1, 135, 5
ā vāṃ narā manoyujo 5, 75, 6
ā vām agan sumatir 10, 40, 12. Av. 14, 2, 5
ā vām aśvāsaḥ śucayaḥ 1, 181, 2
ā vām aśvāsaḥ suyujo 5, 62, 4
ā vām aśvāso abhimātishāha 6, 69, 4
ā vām upastham adruhā 2, 41, 21. N. 9, 37

ā vām ṛitāya kesinīr 1, 151, 6
ā vām bhūshan kshitayo I, 151, 3
ā vām mitrāvaruṇā havya° 1, 152, 7. Tb. 2, 8, 6, 5
ā vāyo bhūsha sucipā 7, 92, 1. Vs. 7, 7. Ts. 1, 4, 4, 1. 3, 4, 2, 1
ā viṁsatyā triṁsatā 2, 18, 5
ā vidyunmadbhir 1, 88, 1. N. 11, 14
ā vibādhyā parirāpas 2, 23, 3
āvir abhūn mahi māghonam 10, 107, 1
āvivāsan parāvato 9, 39, 5. Sv. 2, 252
aviṣan kalaṣaṃ suto 9, 62, 19. Sv. 1, 489
ā viṣvatah pratyañcam jigharmy 2, 10, 5. Vs. 11, 24. Ts. 4, 1, 2, 5
ā viṣvadevam satpatiṃ 5, 82, 7. Ts. 3, 4, 11, 2
ā viṣvavārāṣvinā gatam 7, 70, 1
āvishtyo vardhate 1, 95, 5. Tb. 2, 8, 7, 4. N. 8, 15
ā vritrahanā vritrahabhih 6, 60, 3. Tb. 3, 6, 8, 1
ā vrishasva purūvaso 8, 61, 3
ā vrishasva mahāmaha 8, 24, 10
ā vedhasam nīlapṛishṭham 5, 43, 12. Tb. 2, 5, 5, 4
ā vo dhiyam yajñiyām 10, 101, 9
ā vo makshū tanāya kam 1, 39, 7
a vo yakshy amṛitatvam 10, 52, 5
ā vo yantūdavāhāso 5, 58, 3. Tb. 2, 5, 5, 3
āvo yasya dvibarhaso 1, 176, 5
ā vo rājānam adhvarasya 4, 3, 1. Sv. 1, 69. Ts. 1, 3, 14, 1
ā vo ruvaṇyum 1, 122, 5
ā vo vahantu saptayo 1, 85, 6. Av. 20, 13, 2
ā vo vāhishṭho vahatu 7, 37, 1
ā vo hotā johavīti 7, 56, 18
ā śarma parvatānām vṛiṇīmahe 8, 31, 10
ā śarma parvatānām otāpām 8, 18, 16
āśasanam viśasanam 10, 85, 35. Av. 14, 1, 28
āśītyā 2, 18, 6
āśuh śiśāno vrishabho 10, 103, 1. Sv. 2, 1199. Av. 19, 13, 2. Vs. 17, 33. Ts. 4, 6, 4, 1. N. 1, 15
āśum dadhikrām tam 4, 39, 1
āśum dūtam vivasvato 4, 7, 4
āśubhiṣ cid yān 2, 38, 3
ā śubhrā yātam aśvinā 7, 68, 1
āśur arsha bṛihanmate 9, 39, 1. Sv. 2, 248
āśṛiṇvate adṛipitāya 4, 3, 3
ā śyenasya javasā 1, 118, 11. N. 6, 7
āśrutkarṇa śrudhī 1, 10, 9. N. 7, 6
āśvināv aśvāvatyeshā 1, 30, 17
ā śvaitreyasya jantavo 5, 19, 3
ā sa etu ya īvad 8, 46, 21
ā samyatam indra nah 6, 22, 10. Av. 20, 36, 10
ā sakhāyah sabardughām 6, 48, 11
ā satyo yātu maghavāñ 4, 16, 1. Av. 20, 77, 1
ā savam savitur yathā 8, 102, 6. Ts. 3, 1, 11, 8
āsasrāṇāsah śavasānam 6, 37, 3. N. 10, 3
ā sahasram pathibhir indra 6, 18, 11
āsām pūrvāsām ahasu 1, 124, 9
āsīnāso arṇīnām 10, 15, 7. Av. 18, 3, 43. Vs. 19, 63
ā sīm arohat suyamā 3, 7, 3
ā sugmyāya sugmyam 8, 22, 15
ā sute siñcata śriyam 8, 72, 13. Sv. 2, 830. Vs. 33, 21
ā sushṭutī namasā 5, 43, 2
āsu shmā ṇo maghavann 6, 44, 18
ā sushvayantī yajate 10, 110, 6. Av. 5, 12, 6. Vs. 29, 31. Tb. 3, 6, 3, 3. N. 8, 11
ā sūrye na raśmayo 1, 59, 3
ā sūryo aruhac chukram 5, 45, 10
ā sūryo na bhānumadbhir 6, 4, 6
ā sūryo yātu saptāśvah 5, 45, 9
ā sotā pari shiñcatā 9, 108, 7. Sv. 1, 580. 2, 744
ā soma suvāno adribhis 9, 107, 10. Sv. 1, 513. 2, 1039
ā stutāso maruto viśva 7, 57, 7
āsthāpayanta yuvatim 1, 167, 6
āsno vṛikasya 1, 116, 14
ā smā ratham vrisha° 1, 51, 12
āsmin piśāngam indavo 9, 21, 5

ā svam adma yuvamāno 1, 58, 2
āhaṃ sarasvatīvator 8, 38, 10
āhaṃ pitṛīn suvidatrāṅ 10, 15, 3. Av. 18, 1, 45. Vs. 19, 56. Ts. 2, 6, 12, 3
ā harayaḥ sasṛijrire 8, 69, 5. Sv. 2, 840. Av. 20, 22, 5. 92, 2
ā haryatāya dhṛishṇave 9, 99, 1. Sv. 1, 551
ā haryato arjune atke 9, 107, 13. Sv. 2, 118
āhārshaṃ tvāvidaṃ tvā 10, 161, 5. Av. 8, 1, 20. 20, 96, 10
ā hi dyāvāpṛithivī agna 10, 1, 7
ā hi ruhatam aṣvinā 8, 22, 9
ā hi shmā yāti naryas 4, 29, 2
ā hi shmā sūnave 1, 26, 3
ā hotā mandro vidathāny 3, 14, 1

ichanta reto 1, 68, 8
ichanti tvā somyāsaḥ 3, 30, 1. Vs. 34, 18
ichanti devāḥ sunvantaṃ 8, 2, 18. Sv. 2, 71. Av. 20, 18, 3
ichann aṣvasya 1, 84, 14. Sv. 2, 264. Av. 20, 21, 2. Tb. 1, 5, 8, 1
iḷām agne purudaṅsaṃ 3, 1, 23. 5, 11. 6, 11. 7, 11. 15, 7. 22, 5. 23, 5. Sv. 1, 76. Vs. 12, 51. Ts. 4, 2, 4, 3
iḷāyās tvā pade vayaṃ 3, 29, 4. Vs. 34, 15. Ts. 3, 5, 11, 1
iḷā sarasvatī mahī 1, 13, 9. 5, 5, 8
ita ūtī vo ajaram 8, 99, 7. Sv. 1, 283. Av. 20, 105, 3
iti cid dhi tvā dhanā 10, 120, 4. Av. 5, 2, 4. 107, 7
iti cin nu prajāyai 5, 41, 17
iti cin manyum adhrijas 5, 7, 10
iti tvāgne vṛishṭihavyasya 10, 115, 9
iti tvā devā ima 10, 95, 18
iti vā iti me mano 10, 119, 1
iti stutāso asathā 8, 30, 2
ito vā sātim 1, 6, 10. Av. 20, 70, 6
itthā dhīvantam adrivaḥ 8, 2, 40. N. 3, 16
itthā yathā ta ūtaye 5, 20, 4
itthā hi soma in made 1, 80, 1. Sv. 1, 410
idaṃ yamasya sādanaṃ 10, 135, 7
idaṃ vacaḥ parjanyāya 7, 101, 5. Ta. 1, 29, 1
idaṃ vacaḥ ṣatasāḥ 7, 8, 6
idaṃ vapur nivacanaṃ 5, 47, 5
idaṃ vaso sutam andhaḥ 8, 2, 1. Sv. 2, 84
idaṃ vām āsye haviḥ 4, 49, 1. Ts. 3, 3, 11, 1
idaṃ vām madiram madhv 8, 38, 3. Sv. 2, 425
idaṃ vishṇur vi cakrame 1, 22, 17. Sv. 1, 222. 2, 1019. Av. 7, 26, 4. Vs. 5, 15. Ts. 1, 2, 13, 1. N. 12, 19
idaṃ ṣreshṭhaṃ jyotishāṃ jyotir āgāc 1, 113, 1. Sv. 2, 1099. N. 2, 19
idaṃ ṣreshṭhaṃ jyotishāṃ jyotir uttamaṃ 10, 170, 3. Sv. 2, 805
idaṃ su me jaritar 10, 28, 4. N. 5, 3
idaṃ svar idam id 10, 124, 6
idaṃ ha nūnam eshām 8, 18, 1
idaṃ havir maghavan tubhyaṃ 10, 116, 7. N. 7, 6
idaṃ hi vām pradivi 5, 76, 4
idam hy anv ojasā 3, 51, 10. Sv. 1, 165. 2, 87
idaṃ kaver ādityasya 2, 28, 1
idaṃ ta ekam para ū 10, 56, 1. Sv. 1, 65. Av. 18, 3, 7. Tb. 3, 7, 1, 3. Ta. 6, 3, 1. 4, 2
idaṃ te pātraṃ sanavittam 10, 112, 6
idaṃ te somyam madhv 8, 65, 8
idaṃ tyat pātram indrapānam 6, 44, 16
idaṃ dyāvāpṛithivī satyam 1, 185, 11. Tb. 2, 8, 4, 8
idaṃ namo vṛishabhāya 1, 51, 15
idam akarma namo 10, 68, 12. Av. 20, 16, 12
idam agne sudhitaṃ 1, 140, 11
idaṁ āpaḥ pra vahata 1, 23, 22. 10, 9, 8. Av. 7, 89, 3. Vs. 6, 17
idam itthā raudraṃ 10, 61, 1
idam u tyat purutamam 4, 51, 1. N. 4, 25
idam u tyan mahi mahām 4, 5, 9
idam udakam pibatety 1, 161, 8
idaṁ pitṛibhyo namo astv 10, 15, 2. Av. 18, 1, 46. Vs. 19, 68. Ts. 2, 6, 12, 4

idam pitre marutām 1, 114, 6
idam me agne kiyate 4, 5, 6
idā hi ta usho adrisāno 6, 65, 5
idā hi te vevishataḥ 6, 21, 5
idā hi va upastutim 8, 27, 11
idā hi vo vidhate 6, 65, 4
idāhnaḥ pītim 4, 33, 11
idhmaṃ yas te jabharac 4, 12, 2
idhmenāgna ichamāno 3, 18, 3. Av. 3, 15, 3
inota pricha 3, 38, 2
ino rājann aratiḥ 10, 3, 1. Sv. 2, 896
ino vājānām patir 10, 26, 7
indav indrāya brihate 9, 69, 10
induṃ rihanti mahishā 9, 97, 57
induḥ pavishṭa cārur 9, 109, 13. Sv. 1, 431
induḥ pavishṭa cetanaḥ 9, 64, 10. Sv. 1, 481
induḥ punānaḥ prajām 9, 109, 9
induḥ punāno ati gāhate 9, 86, 26
indur atyo na vājasṛit 9, 43, 5
indur indrāya toṣate 9, 109, 22
indur indrāya pavata 9, 101, 5. Sv. 2, 223. Av. 20, 137, 5
indur devānām upa sakhyam 9, 97, 5
indur vājī pavate 9, 97, 10. Sv. 1, 540. 2, 369
indur hinvāno arshati 9, 67, 4
indur hiyānaḥ sotṛibhir 9, 30, 2
indo yathā tava stavo 9, 55, 2. Sv. 2, 326
indo yad adribhiḥ sutaḥ 9, 24, 5. Sv. 2, 314
indo vy avyam arshasi 9, 67, 5
indo samudramīnkhaya 9, 35, 2
indra āsābhyas pari 2, 41, 12. Av. 20, 20, 7. 57, 10. Tb 2, 5, 3, 1. N. 6, 1
indra āsāṃ netā 10, 103, 8. Sv. 2, 1206. Av. 19, 13, 9. Vs. 17, 40. Ts. 4, 6, 4, 3
indra it somapā eka 8, 2, 4
indra id dharyoḥ 1, 7, 2. Sv. 2, 147. Av. 20, 38, 5. 47, 5. 70, 8. Tb. 1, 5, 8, 2
indra in no mahānām 8, 92, 3. Sv. 2, 65
indra ishe dadātu na 8, 93, 34. Sv. 1, 199
indra ukthena savasā 10, 100, 5
indra ṛibhubhir vājavadbhiḥ 3, 60, 5
indra ṛibhubhir vājibhir 3, 60, 7
indra ṛibhumān vājavān 3, 60, 6
indra oshadhīr asanod 3, 34, 10. Av. 20, 11, 10
indraṃ vayam mahādhana 1, 7, 5. Sv. 1, 130. Av. 20, 70, 11. Tb. 2, 7, 13, 1
indraṃ vardhantu no gira 8, 13, 16
indraṃ vardhanto apturaḥ 9, 63, 5
indraṃ vāṇīr anutta° 7, 31, 12. Sv. 2, 1145
indraṃ viśvā avīvṛidhan 1, 11, 1. Sv. 1, 343. 2, 177. Vs. 12, 56. 15, 61. 17, 61. Ts. 4, 6, 3, 4. Tb. 2, 7, 15, 5
indraṃ vṛitrāya hantave dēvāso 8, 12, 22
indraṃ vṛitrāya hantave puruhūtam 3, 37, 5. Av. 20, 19, 5
indraṃ vo naraḥ sakhyāya 6, 29, 1
indraṃ vo viśvatas 1, 7, 10. Sv. 2, 970. Av. 20, 39, 1. 70, 16. Ts. 1, 6, 12, 1
indraṃ somasya pītaye 3, 42, 4. Av. 20, 24, 4
indraṃ stavā nṛitamaṃ 10, 89, 1
indraḥ kila srutyā asya 10, 111, 3
indraḥ pūrbhid ātirad 3, 34, 1. Av. 20, 11, 1. N. 4, 17
indraḥ sa dāmane kṛita 8, 93, 8. Sv. 2, 573. Av. 20, 47, 2. 137, 13. Tb. 1, 5, 8, 3
indraḥ samatsu yajamānam 1, 130, 8
indraḥ sahasradāvnām 1, 17, 5
indraḥ sītāṃ ni 4, 57, 7. Av. 3, 17, 4
indraḥ suteshu someshu 8, 13, 1. Sv. 1, 381. 2, 96
indraḥ sutrāmā svavāṅ 6, 47, 12. 10, 131, 6. Av. 7, 91, 1. 20, 125, 6. Vs. 20, 51. Ts. 1, 7, 13, 4
indraḥ su pūshā vṛishaṇā 3, 57, 2
indraḥ susipro maghavā 3, 30, 3
indraḥ sūryasya raśmibhir 8, 12, 9
indraḥ svarshā janayann 3, 34, 4. Av. 20, 11, 4. Tb. 2, 4, 3, 6

indraḥ svāhā pibatu 3, 50, 1
indra kratuṃ na ā bhara 7, 32, 26. Sv. 1, 259. 2, 806. Av. 18, 3, 67. 20, 79, 1. Ts. 7, 5, 7, 4
indra kratuvidaṃ sutaṃ 3, 40, 2. Av. 20, 6, 2. 7, 4
indra kshatram abhi vāmam 10, 180, 3. Av. 7, 84, 2. Ts. 1, 6, 12, 4
indra kshatrāsamātishu 10, 60, 5
indra gṛiṇīsha u stushe 8, 65, 5
indraṃ kāmā vasūyanto 4, 16, 15
indraṃ kutso vṛitrahaṇaṃ 1, 106, 6
indra jahi pumāṁsaṃ 7, 104, 24. Av. 8, 4, 24
indra jāmaya uta ye 6, 25, 3
indra jyeshṭhaṃ na ā bharaṁ 6, 46, 5. Av. 20, 80, 1
indrajyeshṭhān bṛihadbhyaḥ 4, 54, 5
indrajyeshṭhā marudgaṇā 1, 23, 8. 2, 41, 15
indratamā hi dhishṇyā 1, 182, 2
indra tubhyam id adrivo 1, 80, 7. Sv. 1, 412
indra tubhyam in maghavann 6, 44, 10
indra tridhātu śaraṇaṃ 6, 46, 9. Sv. 1, 266. Av. 20, 83, 1
indra tvam avited asi 8, 13, 26
indra tvā vṛishabhaṃ vayaṃ 3, 40, 1. Av. 20, 1, 1. 6, 1
indra tvotāsa ā 1, 8, 3. Av. 20, 70, 19
indra dṛihya maghavan 10, 100, 1
indra dṛihya yāmakoṣā 3, 30, 15
indra dṛihyasva pūr asi 8, 80, 7
indra nedīya ed ihi 8, 53, 5. Sv. 1, 282
indraṃ taṃ śumbha 8, 70, 2. Sv. 2, 284. Av. 20, 92, 17. 105, 5
indraṃ naro nemadhitā 7, 27, 1. Sv. 1, 318. Ts. 1, 6, 12, 1
indraṃ no agne vasubhiḥ 7, 10, 4
indra piba tubhyaṃ suto 6, 40, 1
indra piba pratikāmaṃ 10, 112, 1
indra piba vṛishadhūtasya 3, 43, 7
indra piba svadhayā cit 3, 35, 10
indra pra ṇaḥ puraeteva 6, 47, 7
indra pra ṇo dhitāvānaṃ 3, 40, 3. Av. 20, 6, 3
indra pra ṇo ratham ava 8, 80, 4
indraprasūtā varuṇaprasishṭā 10, 66, 2
indra prehi puras tvaṃ 8, 17, 9. Av. 20, 5, 3
indra brahma kriyamāṇā 5, 29, 15
indram agniṃ kavichadā 3, 12, 3. Sv. 2, 21
indram acha sutā ime 9, 106, 1. Sv. 1, 566. 2, 44
indra marutva iha pāhi 3, 51, 7. Vs. 7, 35. Ts. 1, 4, 18, 1
indram it keśinā harī 8, 14, 12. Av. 20, 29, 2
indram itthā giro 3, 42, 3. Av. 20, 24, 3
indram id gāthino 1, 7, 1. Sv. 1, 198. 2, 146. Av. 20, 38, 4. 47, 4. 70, 7. Ts. 1, 6, 12, 2. Tb 1, 5, 8, 1. N. 7, 2
indram id devatātaya 8, 3, 5. Sv. 1, 249. 2, 937. Av. 20, 118, 3
indram id dharī vahato 1, 84, 2. Sv. 2, 380. Vs. 8, 35. Ts. 1, 4, 38, 1
indram id vimahīnām 8, 6, 44
indram ived ubhaye 4, 39, 5
indram iśānam ojasābhi 1, 11, 8. Sv. 2, 602
indram ukthāni vāvṛidhuḥ 8, 6, 35
Indra mṛiḷa mahyaṃ 6, 47, 10
indram eva dhishaṇā 6, 19, 2
indram pare 'vare 4, 25, 8
indram pratnena manmanā 8, 76, 6
indram prātar havāmaha 1, 16, 3
indram matir hṛida ā 3, 39, 1
indram mitraṃ varuṇam agnim āhur 1, 164, 46. Av. 9, 10, 28. N. 7, 18
indram mitraṃ varuṇam agnim ūtaye 1, 106, 1
indra ya u nu te asti 8, 81, 8
indra yathā hy asti te 8, 24, 9
indra yas te navīyasīṃ 8, 95, 5. Sv. 2, 234
indra vājeshu no 'va 1, 7, 4. Sv. 2, 148. Av. 20, 70, 10. Tb. 1, 5, 8, 2
indravāyū ayaṃ sutas 4, 46, 6
indravāyū ime sutā 1, 2, 4. Vs. 7, 8. 33, 56. Ts. 1, 4, 4, 1
indravāyū bṛihaspatiṃ suhaveha 10, 141, 4. Av. 3, 20, 6. Vs. 33, 86

indravāyū bṛihaspatim mitrāgnim 1, 14, 3. Vs. 33, 45
indravāyū manojuvā 1, 23, 3
indra ṣavishṭha satpate 8, 13, 12
indra ṣuddho na ā gahi 8, 95, 8. Sv. 2, 753
indra ṣuddho hi no rayim 8, 95, 9. Sv. 2, 754
indraṣ ca mṛilayāti 2, 41, 11. Av. 20, 20, 6. 57, 9
indraṣ ca vāyāv eshāṃ sutānām pītim arhathaḥ | tāū jushethām 5, 51, 6
indraṣ ca vāyāv eshāṃ somānām pītim arhathaḥ | yuvāṃ hi 4, 47, 2. Sv. 2, 979
indraṣ ca somam pibatam 4, 50, 10. Av. 20, 13, 1
indraṣ cid ghā tad abravīt 8, 33, 17
indra ṣrudhi su me havam 8, 82, 6
indra ṣreshṭhāni draviṇāni 2, 21, 6
indra somaṃ somapate 3, 32, 1
indra somam imam piba 10, 24, 1
indra somam piba ṛitunā 1, 15, 1
indra somāḥ sutā ime tava 3, 40, 4. Av. 20, 6, 4
indra somāḥ sutā ime tān 3, 42, 5. Av. 20, 24, 5
indraṣ tujo barhaṇā ā 3, 34, 5. Av. 20, 11, 5
indras te soma sutasya 9, 109, 2. Sv. 2, 719
indra sthātar harīṇām 8, 24, 17. Sv. 2, 1035. Av. 20, 64, 5
indra spaḷ uta vṛitrahā 8, 61, 15
indrasya karma sukṛitā 3, 32, 8
indrasya dūtīr 10, 108, 2
indrasya nu vīryāṇi pra vocam 1, 32, 1. Av. 2, 5, 5. Tb. 2, 5, 4, 1. N. 7, 2
indrasya nu sukṛitaṃ daivyaṃ 10, 100, 6
indrasya vajra āyaso 8, 96, 3
indrasya vajro marutām 6, 47, 28. Av. 6, 125, 3. Vs. 29, 54. Ts. 4, 6, 6, 6
indrasya vṛishṇo varuṇasya 10, 103, 9. Sv. 2, 1207. Av. 19, 13, 10. Vs. 17, 41. Ts. 4, 6, 4, 3
indrasya sakhyam ṛibhavaḥ 3, 60, 3
indrasya soma pavamāna 9, 76, 3. Sv. 2, 580
indrasya soma rādhase punāno 9, 8, 3. Sv. 2, 530
indrasya soma rādhase ṣam 9, 60, 4
indrasya hārdi somadhānam 9, 108, 16
indrasyāṅgirasām ceshṭau 1, 62, 3
indrasyātra tavishībhyo 10, 113, 6
indrasyeva rātim 10, 178, 2
indrākutsā vahamānā 5, 31, 9
indrā ko vāṃ varuṇā 4, 41, 1
indrāgnī apasas pary 3, 12, 7. Sv. 2, 927. 1044
indrāgnī apād iyam 6, 59, 6. Sv. 1, 281. Vs. 33, 93
indrāgnī avasā gatam 7, 94, 7
indrāgnī ā gataṃ sutaṃ 3, 12, 1. Sv. 2, 19. Vs. 7, 31. Ts. 1, 4, 15, 1
indrāgnī ā hi tanvate 6, 59, 7
indrāgnī ukthavāhasā 6, 59, 10
indrāgnī ko asya vāṃ 6, 59, 5
indrāgnī jarituḥ sacā 3, 12, 2. Sv. 2, 20
indrāgnī tapanti māghā 6, 59, 8
indrāgnī tavishāṇi vāṃ 3, 12, 8. Sv. 2, 928. 1045
indragnī navatim puro 3, 12, 6. Sv. 2, 926. 1054. Ts. 1, 1, 14, 1
indrāgnī mitrāvaruṇāditiṃ 5, 46, 3. Vs. 33, 49
indrāgnī yam avatha ubhā 5, 86, 1
indrāgnī yuvaṃ su naḥ 8, 40, 1
indrāgnī yuvām ime 'bhi 6, 60, 7. Sv. 2, 341
indrāgnī yuvor api vasu 6, 59, 9
indrāgnī rocanā divaḥ 3, 12, 9. Sv. 2, 1043. Ts. 4, 2, 11, 1. Tb. 3, 5, 7, 3
indrāgnī vṛitrahatyeshu 10, 65, 2
indrāgnī ṣatadāvny 5, 27, 6
indrāgnī ṣriṇutaṃ havaṃ 6, 60, 15
indrāṇīm āsu nārishu 10, 86, 11. Av. 20, 126, 11. Ts. 1, 7, 13, 1. N. 11, 38
indrā nu pūshaṇā vayaṃ 6, 57, 1. Sv. 1, 202
indrāparvatā bṛihatā rathena 3, 53, 1. Sv. 1, 338
indrābṛihaspatī vayaṃ 4, 49, 5

indrāya gāva āśiraṃ 8, 69, 6. Sv. 2, 841. Av. 20, 22, 6. 92, 3. Tb. 2, 7, 13, 4. N. 6, 8
indrāya giro anisitasargā 10, 89, 4. Sv. 1, 339. Tb. 2, 4, 5, 2
indrāya nūnam arcato° 1, 84, 5. Sv. 2, 301
indrāya pavate madaḥ 9, 107, 17. Sv. 1, 520
indrāya madvane sutam 8, 92, 19. Sv. 1, 158. 2, 72. Av. 20, 110, 1
indrāya vṛishaṇam madam 9, 106, 5
indrāya sāma gāyata 8, 98, 1. Sv. 1, 388. 2, 375. Av. 20, 62, 5. N. 7, 2
indrāya su madintamaṃ 8, 1, 19
indrāya soma pari shicyase 9, 78, 2
indrāya soma pavase 9, 23, 6
indrāya soma pātave nṛibhir 9, 108, 15
indrāya soma pātave madāya 9, 11, 8. Sv. 2, 798
indrāya soma pātave vṛitraghne 9, 98, 10. Sv. 2, 681. 1029
indrāya soma sushutaḥ 9, 85, 1. Sv. 1, 561
indrāya somāḥ pradivo 3, 36, 2. Tb. 2, 4, 3, 12
indrāya hi dyaur asuro 1, 131, 1
indrā yāhi citrabhāno 1, 3, 4. Sv. 2, 496. Av. 20, 84, 1. Vs. 20, 87
indrā yāhi tutujāna 1, 3, 6. Sv. 2, 498. Av. 20, 84, 3. Vs. 20, 89
indrā yāhi dhiyeshito 1, 3, 5. Sv. 2, 497. Av. 20, 84, 2. Vs. 20, 88
indrā yuvaṃ varuṇā didyum 4, 41, 4
indra yuvaṃ varuṇā bhūtam 4, 41, 5
indrāyendum punītano° 9, 62, 29
indrāyendo marutvate 9, 64, 22. Sv. 1, 472. 2, 426
indrāvaruṇa nū nu vāṃ 1, 17, 8
indrāvaruṇayor ahaṃ 1, 17, 1. Ts. 2, 5, 12, 2
indrāvaruṇa vām aham 1, 17, 7
indrāvaruṇā madhumattamasya vṛishṇaḥ 6, 68, 11. Av. 7, 58, 2
indrāvaruṇā yad imāni cakrathur 7, 82, 5
indrāvaruṇā yad ṛishibhyo 8, 59, 6
indrāvaruṇā yuvam adhvarāyo° 7, 82, 1. Ts. 2, 5, 12, 2. Tb. 2, 8, 4, 5. N. 5, 2
indrāvaruṇā vadhanābhir 7, 83, 4
indrāvaruṇāv abhy ā tapanti 7, 83, 5
indrāvaruṇā sutapāv 6, 68, 10. Av. 7, 58, 1
indrāvaruṇā saumanasam 8, 59, 7
indrāvishṇū tat panayāyyaṃ 6, 69, 5
indrāvishṇū dṛiṅhitāḥ 7, 99, 5. Ts. 3, 2, 11, 3
indrāvishṇū pibatam madhvo 6, 69, 7
indrāvishṇū madapatī 6, 69, 3
indrāvishṇū havishā 6, 69, 6
indrāsomā tapataṃ raksha 7, 104, 1. Av. 8, 4, 1
indrāsomā dushkṛito 7, 104, 3. Av. 8, 4, 3
indrāsomā pakvam 6, 72, 4
indrāsomā pari vām bhūtu 7, 104, 6. Av. 8, 4, 6
indrāsomā mahi tad vām 6, 72, 1
indrāsomā yuvam aṅga 6, 72, 5
indrāsomā vartayataṃ divas pary 7, 104, 5. Av. 8, 4, 5
indrāsomā vartayataṃ divo vadhaṃ 7, 104, 4. Av. 8, 4, 4
indrāsomāv ahim apaḥ 6, 72, 3
indrāsomā vāsayatha 6, 72, 2
indrāsomā sam aghaśaṅsam 7, 104, 2. Av. 8, 4, 2. N. 6, 11
indrā ha yo varuṇā 4, 41, 2
indrā ha ratnaṃ varuṇā 4, 41, 3
indriyāṇi satakrato 3, 37, 9. Av. 20, 20, 2. 57, 5. Ts. 1, 6, 12, 1
indre agnā namo bṛihat 7, 94, 4. Sv. 2, 150
indreṇa yātha sarathaṃ 3, 60, 4
indreṇa yujā niḥ śrijanta 10, 62, 7
indreṇa rocanā divo 8, 14, 9. Av. 20, 28, 3. 39, 4
indreṇa saṃ hi dṛikshase 1, 6, 7. Sv. 2, 200. Av. 20, 40, 1. 70, 3. N. 4, 12
indreṇaite tṛitsavo 7, 18, 15. N. 6, 6. 7, 2
indre bhujaṃ śaśamānāsa 10, 92, 7
indre viśvāni vīryā 8, 63, 6

indreshite prasavam bhi° 3, 33, 2
indrehi matsy andhaso 1, 9, 1. Sv. 1, 180. Av. 20, 71, 7. Vs. 33, 25
indro aṅga mahad bhayam 2, 41, 10. Av. 20, 20, 5. 57, 8
indro asṛāyi sudhyo 1, 51, 14. N. 6, 31
indro asmāṅ aradad 3, 33, 6. N. 2, 26
indro asme sumanā astu 10, 100, 4
indrotibhir bahulābhir 3, 53, 21. Av. 7, 31, 1
indro dadhīco asthabhir 1, 84, 13. Sv. 1, 179. 2, 263. Av. 20, 41, 1. Tb. 1, 5, 8, 1
indro diva indra iṣe 10, 89, 10. N. 7, 2
indro divaḥ pratimānam 10, 111, 5
indro dīrghāya 1, 7, 3. Sv. 2, 149. Av. 20, 38, 6. 47, 6. 70, 9. Tb. 1, 5, 8, 2
indro na yo mahā °karmāṇi 9, 88, 4
indro nedishṭham avasā 6, 52, 6
indro brahmendra ṛishir 8, 16, 7
indro madāya vāvṛidhe 1, 81, 1. Sv. 1, 411. 2, 352. Av. 20, 56, 1
indro madhu sambhṛitam 3, 39, 6
indro mahāṃ sindhum 2, 11, 9
indro mahnā mahato arṇavasya vi murdhānam 10, 67, 12. Av. 20, 91, 12
indro mahnā mahato arṇavasya vratā 10, 111, 4
indro mahnā rodasī 8, 3, 6. Sv. 2, 938. Av. 20, 118, 4
indro yajvane pṛiṇate ca 6, 28, 2. Av. 4, 21, 2. Tb. 2, 8, 8, 11
indro yātūnām abhavat 7, 104, 21. Av. 8, 4, 21. N. 3, 20. 6, 30
indro yāto 1, 32, 15. Tb. 2, 8, 4, 3
indro rathāya pravatam 5, 31, 1
indro rājā jagatas 7, 27, 3. Av. 19, 5, 1. Tb. 2, 8, 5, 8
indro valaṃ rakshitāraṃ 10, 67, 6. Av. 20, 91, 6
indro vasubhiḥ pari pātu 10, 66, 3
indro vā ghed iyan 8, 21, 17
indro vājasya sthavirasya 6, 37, 5
indro viśvair vīryaiḥ 3, 54, 15
indro vṛitram avṛinoc 3, 34, 3. Av. 20, 11, 3. Vs. 33, 26
indro vṛitrasya tavishīm 1, 80, 10
indro vṛitasya dodhataḥ 1, 80, 5
indro harī yuyuje 1, 161, 6
indro haryantam arjunam 3, 44, 5
indhanvabhir dhenubhī 2, 34, 5
indhāno agniṃ vanavad 2, 25, 1. Tb. 2, 8, 5, 2
indhe rājā sam aryo 7, 8, 1. Sv. 1, 70
ima ā yātam indavaḥ 1, 137, 2
ima indra bharatasya 3, 53, 24
ima indrāya sunvire 7, 32, 4. Sv. 1, 293
ima u tvā purusāka 6, 21, 10
ima u tvā vi cakshate 8, 45, 16. Sv. 1, 136
imaṃ yajñam sahasāvan 3, 1, 22
imaṃ yajñaṃ cano dhā 6, 10, 6
imaṃ yajñaṃ tvam asmākam 4, 20, 3
imaṃ yajñam idaṃ vaco jujushāṇa upāgahi | martāsas 10, 150, 2
imaṃ yajñam idaṃ vaco jujushāṇa upāgahi | soma 1, 91, 10
imaṃ yama prastaram 10, 14, 4. Av. 18, 1, 60. Ts. 2, 6, 12, 6
imaṃ ratham adhi ye 1, 164, 3. Av. 9, 9, 3
imaṃ vidhanto apāṃ sadhastho dvitā 2, 4, 2
imaṃ vidhanto apāṃ sadhastho pasum 10, 46, 2
imaṃ stomaṃ rodasī 3, 54, 10
imaṃ stomaṃ sakratavo 2, 27, 2
imaṃ stomam abhishṭaye 8, 12, 4
imaṃ stomam arhate 1, 94, 1. Sv. 1, 66. 2, 414. Av. 20, 13, 3
imaṃ sv asmai hṛida ā 2, 35, 2
imaṃ kāmam mandayā 3, 30, 20. 50, 4. Tb. 2, 5, 4, 1
imaṃ ghā vīro amṛitam 8, 23, 19
imaṃ ca no gaveshaṇam 6, 56, 5
imaṃ jīvebhyaḥ paridhim 10, 18, 4. Av. 12, 2, 23. Vs. 35, 15. Tb. 3, 7, 11, 3. Ta. 6, 10, 2
imaṃ jushasva girvaṇaḥ 8, 12, 5
imaṃ tam pasya vṛishabhasya 10, 102, 9. N. 9, 24
imaṃ trito bhūry avindad 10, 46, 3

imaṃ naraḥ parvatās 3, 35, 8
imaṃ naro marutaḥ saścatānu 7, 18, 25
imaṃ naro marutaḥ saścatā vṛidhaṃ 3, 16, 2
imaṃ nu māyinaṃ huva 8, 76, 1
imaṃ nu somam antito 1, 179, 5. N. 6, 4
imaṃ no agna upa yajñam 10, 124, 1
imaṃ no agne adhvaraṃ hotar 6, 52, 12
imaṃ no agne adhvaraṃ jushasva 7, 42, 5
imaṃ no yajñam amṛiteshu 3, 21, 1. Tb. 3, 6, 7, 1
imam agne camasam mā 10, 16, 8. Av. 18, 3, 53. Ta. 6, 1, 4
imam añjaspām 10, 92, 2
imam indra gavāśiraṃ 3, 42, 7. Av. 20, 24, 7
imam indra sutam piba 1, 84, 4. Sv. 1, 344. 2, 299
imam indro adīdharad 10, 173, 3. Av. 6, 87, 3. Tb. 2, 4, 2, 9
imam u tyam atharvavad 6, 15, 17
imam ū shu tvam asmākaṃ 1, 27, 4. Sv. 1, 28. 2, 847. Ta. 4, 11, 8
imam ū shu vo atithim 6, 15, 1
imam bibharmi sukṛitaṃ te 10, 44, 9. Av. 20, 94, 9
imam māhe vidathyāya 3, 54, 1
imam me gaṅge 10, 75, 5. Ta. 10, 1, 13. N. 9, 26
imam me varuṇa śrudhi 1, 25, 19. Sv. 2, 935. Vs. 21, 1. Tb. 2, 1, 11, 6
imam me stomam aśvinemam 8, 85, 2
imā agne matayas tubhyaṃ 10, 7, 2
imā abhi pra ṇonumo 8, 6, 7
imā asmai matayo vāco 10, 91, 12
imā asya praturtayaḥ 8, 13, 29
imā indraṃ varuṇam me 4, 41, 9
imā u tvā paspṛidhānāso 7, 18, 3
imā u tvā purutamasya 6, 21, 1
imā u tvā purūvaso 8, 3, 3. Sv. 1, 250. 2, 957. Av. 20, 104, 1. Vs. 33, 81
imā u tvā śatakrato 6, 45, 25. Sv. 1, 146
imā u tvā sute-sute 6, 45, 28
imā u vaḥ sudānavo 8, 7, 19
imā u vām divishṭaya 7, 74, 1. Sv. 1, 304. 2, 103
imā u vām bhṛimayo 3, 62, 1. N. 5, 5
imāṃ vām mitrāvaruṇā suvṛiktim 7, 36, 2
imāṃ su pūrvyāṃ dhiyam 8, 6, 43
imā gāvaḥ sarame 10, 108, 5
imā girā ādityebhyo 2, 27, 1. N. 12, 36
imā giraḥ savitāraṃ sujihvam 7, 45, 4
imāṃ khanāmy oshadhiṃ 10, 145, 1. Av. 3, 18, 1
imāṃ gāyatravartaniṃ 8, 38, 6
imā jushethāṃ savanā 8, 38, 5
imā juhvānā yushmad ā 7, 95, 5. Tb. 2, 4, 6, 1
imāṃ ca naḥ pṛithivīṃ 3, 55, 21
imā te vājinn ava° 1, 163, 5. Vs. 29, 16. Ta. 4, 6, 7, 2
imā dhānā ghṛitasnuvo 1, 16, 2. Tb. 2, 4, 3, 10
imā nārīr avidhavāḥ 10, 18, 7. Av. 12, 2, 31. 18, 3, 57. Ta. 6, 10, 2
imāni trīṇi vishṭapā 8, 91, 5
imāni vāṃ bhāgadheyāni 8, 59, 1
imā nu kam bhuvanā 10, 157, 1. Sv. 1, 452. 2, 460. Av. 20, 63, 1. 124, 4. Vs. 25, 46. Ta. 1, 27, 1
imāṃ ta indra sushṭutiṃ 8, 12, 31
imāṃ te dhiyam pra bhare 1, 102, 1. Vs. 33, 29. Tb. 2, 7, 13, 4
imāṃ te vācaṃ vasūyanto 1, 130, 6
imāṃ tvam indra mīḍhvaḥ 10, 85, 45
imāṃ dhiyaṃ śikshamāṇasya 8, 42, 3. Ts. 1, 2, 2, 2
imāṃ dhiyaṃ saptaśīrshṇīm 10, 67, 1. Av. 20, 91, 1
imā brahma bṛihaddivo 10, 120, 8. Av. 5, 2, 8. 20, 107, 11
imā brahma brahmavāhaḥ 3, 41, 3. Av. 20, 23, 3. Tb. 2, 4, 6, 2. N. 4, 19
imā brahma sarasvati 2, 41, 18
imā brahmāṇi vardhanā 5, 73, 10

imā brahmendra tubhyaṃ 10, 148, 4
imām agne saraṇim 1, 31, 16. Av. 3, 15, 4. N. 6, 20
imām u shu somasutim 7, 93, 6
imām ū nu kavitamasya 5, 85, 6. N. 6, 13
imām u shu prabhṛitiṃ 3, 36, 1
imāṃ ū shv āsurasya 5, 85, 5
imām pratnāya sushṭutiṃ 10, 91, 13
imām ma indra sushṭutiṃ 8, 6, 32
imām me agne samidhaṃ jushasveḷas 10, 70, 1
imām me agne samidham imām 2, 6, 1
imām me maruto giram 8, 7, 9
imā rudrāya tavase 1, 114, 1. Vs. 16, 48. Ts. 4, 5, 10, 1
imā rudrāya sthiradhanvane 7, 46, 1. Tb. 2, 8, 6, 8. N. 10, 6
imās ta indra prisnayo 8, 6, 19. Sv. 1, 187
ime cit tava manyave 1, 80, 11
ime cetāro anṛitasya 7, 60, 5
ime jīvā vi mṛitair 10, 18, 3. Av. 12, 2, 22. Ta. 6, 10, 2
ime ta indra te vayam 1, 57, 4. Sv. 1, 373. Av. 20, 15, 4
ime ta indra somās 8, 2, 10
ime turam maruto 7, 56, 19. Tb. 2, 8, 5, 6
ime divo animishā 7, 60, 7. N. 6, 20
ime naro vṛitrahatyeshu 7, 1, 10
ime bhojā aṅgiraso 3, 53, 7
ime mā pītā yaṣasa 8, 48, 5
ime mitro varuṇo dūḷabhāso 7, 60, 6
ime yāmāsas tvadrig 5, 3, 12
ime ye te su vāyo 1, 135, 9
ime ye nārvāṇ na paraṣ 10, 71, 9
ime radhrāṃ cin maruto 7, 56, 20
ime vāṃ somā apsv 1, 135, 6
ime viprasya vedhaso 8, 43, 1
ime somāsa indavaḥ 1, 16, 6
ime hi te kāravo vāvaśur 8, 3, 18
ime hi te brahmakṛitaḥ 7, 32, 2. Sv. 2, 1026
imo agne vītatamāni 7, 1, 18. Ts. 4, 3, 13, 6
imau devau jāyamānau 2, 40, 2. Ts. 1, 8, 22, 5
iyaṃ yā nīcy arkiṇī 8, 101, 13
iyaṃ vām āsya manmana 7, 94, 1. Sv. 2, 266
iyaṃ vām ahve śṛiṇutam 10, 39, 6
iyaṃ vām brahmaṇas pate 7, 97, 9
iyaṃ visṛishṭir 10, 129, 7. Tb. 2, 8, 9, 6
iyaṃ vediḥ paro 1, 164, 35. Av. 9, 10, 14. Vs. 23, 62
iyaṃ śushmebhir bisakhā 6, 61, 2. Tb. 2, 8, 2, 8. N. 2, 24
iyaṃ sā bhuyā ushasām iva 10, 31, 5
iyaṃ sā vo asme dīdhitir 1, 186, 11
iyattakaḥ kushumbhakas 1, 191, 15
iyattikā śakuntikā 1, 191, 11
iyaṃ ta indra girvaṇo rātiḥ 8, 13, 4
iyaṃ ta ṛitviyāvatī 8, 12, 10
iyaṃ te navyasī matir 8, 74, 7
iyaṃ te pushann āghṛiṇe 3, 62, 7
iyaṃ deva purohitir 7, 60, 12. 61, 7
iyaṃ na usrā prathamā 10, 35, 4
iyam adadād rabhasam 6, 61, 1
iyam indram varuṇam ashṭa 7, 84, 5. 85, 5
iyam u te anushṭutiṣ 8, 63, 8
iyam eshām āmṛitānāṃ gīḥ 10, 74, 3
iyam mad vām pra stṛiṇīte 6, 67, 2
iyam manīshā iyam aśvinā 7, 70, 7. 71, 6
iyam manīshā bṛihatī 7, 99, 6
iyam me nābhir iha me 10, 61, 19
irajyann agne prathayasva 10, 140, 4. Sv. 2, 1169. Vs. 12, 109. Ts. 4, 2, 7, 2
irāvatī dhenumatī hi 7, 99, 3. Vs. 5, 16. Ts. 1, 2, 13, 1. Ta. 1, 8, 2
irāvatīr varuṇa dhenavo 5, 69, 2
isham tokāya no dadhad 9, 65, 21. Sv. 2, 346
isham duhan sudughām 10, 122, 6
isham ūrjaṃ ca pinvasa 9, 63, 2
isham ūrjam abhy arshaº 9, 94, 5
isham ūrjam pavamāna 9, 86, 35
ishā mandasvād u te 8, 82, 3
ishireṇa te manasā 8, 48, 7. N. 4, 7

ishur na dhanvan pari 9, 69, 1
ishur na śriya 10, 95, 3
ishe pavasva dhārayā 9, 64, 13. Sv. 1, 505. 2, 191
ishkartāram adhvarasya 10, 140, 5. Sv. 2, 1170. Vs. 12, 110. Ts. 4, 2, 7, 3
ishkartāram anishkritam 8, 99, 8
ishkritāhāvam 10, 101, 6. Ts. 4, 2, 5, 5
ishkritir nama vo 10, 97, 9. Vs. 12, 83. Ts. 4, 5, 6, 2
ishtā hotrā asrikshatendram 8, 93, 23. Sv. 1 151
ishyan vācam upavakteva 9, 95, 5
iha tyā purubhūtamā devā 8, 22, 3
iha tyā purubhūtamā purū 5, 73, 2
iha tyā sadhamādyā yujānah 8, 13, 27. N. 6, 21
iha tyā sadhamādyā harī 8, 32, 29. 93, 24
iha tvam sūno sahaso 4, 2, 2
iha tvashtāram agriyam 1, 13, 10. Ts. 3, 1, 11, 1
iha tvā goparīnasā 8, 45, 24. Sv. 2, 83. Av. 20, 22, 3
iha tvā bhūry ā cared 4, 4, 9. Ts. 1, 2, 14, 4
iha prajām iha rayim 4, 36, 9
iha pra brūhi yatamah 10, 87, 8. Av. 8, 3, 8
iha prayānam astu vām 4, 46, 7
iha priyam prajayā 10, 85, 27. Av. 14, 1, 21. N. 3, 21
iha bravītu ya īm ānga 1, 164, 7. Av. 9, 9, 5
iha śruta indro asme 10, 22, 2. N. 6, 23
ihā gatam vrishanvasū 8, 73, 10
ihi tisrah parāvata ihi 8, 32, 22
ihendrāgnī upa hvaye 1, 21, 1
ihendrānīm 1, 22, 12. N. 9, 34
iheva śriṇva eshām 1, 37, 3. Sv. 1, 135
iheha jātā sam 1, 181, 4. N. 12, 3
iheha yad vām samanā 4, 43, 7. 44, 7. Av. 20, 143, 7
iheha vah svatavasah 7, 59, 11. Ta. 1, 4, 3
iheha vo manasā bandhutā 3, 60, 1
ihaiva stam mā 10, 85, 42. Av. 14, 1, 22. N. 1, 16
ihaivaidhi māpa cyoshthāh 10, 173, 2. Av. 6, 87, 2. Tb. 2, 4, 2, 8
ihopa yāta śavaso 4, 35, 1

ikshe rāyah kshayasya 4, 20, 8
īkhayantīr apasyuvo 10, 153, 1. Sv. 1, 175. Av. 20, 93, 4
ījānam id dyaur 10, 132, 1
ije yajñebhih śaśame 6, 3, 2
ilate tvām avasyavah 1, 14, 5
ilānāyāvasyave 2, 6, 6
ilito agna ā vahendram citram iha priyam | iyam hi 1, 142, 4
ilito agna ā vahendram citram iha priyam | sukhai 5, 5, 3
ilito agne manasā 2, 3, 3
ilishvā hi pratīvyam 8, 23, 1. Sv. 1, 103
ile agnim vipaścitam 3, 27, 2. Tb. 2, 4, 2, 4
ile agnim svavasam 5, 60, 1. Av. 7, 50, 3 Tb. 2, 7, 12, 4
ile girā manurhitam 8, 19, 21
ile ca tvā yajamāno 3, 1, 15
ile dyāvāprithivī pūrvacittaye 1, 112, 1
ilenyam vo asuram 7, 2, 3
ilenyah pavamāno 9, 5, 3
ilenyo namasyah 3, 27, 13. Sv. 2, 288. Av. 20, 102, 1. Tb. 3, 5, 2, 2
ilenyo vo manusho yugeshu 7, 9, 4
iyivāńsam ati sridhah 3, 9, 4
iyur artham na nyartham 7, 18, 9
iyur gāvo na yavasād 7, 18, 10
iyush te ye pūrva° 1, 113, 11. Ts. 1, 4, 33, 1. Ta 3, 18, 1
irmāntāsah silika° 1, 163, 10. Vs. 29, 21. Ts. 4, 6, 7, 4. N. 4, 13
irmānyad vapushe 5, 73, 3
isāna imā bhuvanāni vīyase 9, 86, 37. Sv. 2, 307
isānakrito dhunayo 1, 64, 5
isānāya prahutim 7, 90, 2
isānā vāryānām 10, 9, 5. Av. 1, 5, 4. Tb. 2, 5, 8, 5. Ta. 4, 42, 4
isānāso ye dadhate 7, 90, 6
isishe vāryasya hi 8, 44, 18. Sv. 2, 883

iṣe yo viṣvasyā devaviter 10, 6, 3
iṣe hy agnir amṛitasya 7, 4, 6

uktha-ukthe soma indram 7, 26, 2. Ts. 1, 4, 46, 1
uktham cana śasyamānam 8, 2, 14. Śv. 1, 225. 2, 1155
ukthabhṛitaṃ sāmabhṛitam 7, 33, 14
uktham indrāya śaṁsyaṃ 1, 10, 5. Sv. 1, 363
ukthavāhase vibhve 8, 96, 11
ukthebhir arvāg avase 1, 47, 10
ukthebhir vṛitrahantamā 7, 94, 11. Vs. 33, 76
uktheshv in nu śūra 2, 11, 3
ukshante aśvāṅ̃ atyāṅ̃ 2, 34, 3
ukshānnāya vaśānnāya 8, 43, 11. Av. 3, 21, 6. 20, 1, 3. Ts. 1, 3, 14, 7
ukshā mahāṅ̃ abhi vavaksha 1, 146, 2
ukshā mimāti prati yanti 9, 69, 4. Sv. 2, 722
ukshā samudro arushaḥ 5, 47, 3. Vs. 17, 60. Ts. 4, 6, 3, 3
uksheva yūthā pariyann 9, 71, 9
ukshṇo hi me pañcadaśa 10, 86, 14. Av. 20, 126, 14
ugraṃ yuyujma pṛitanāsu 8, 61, 12
ugráṃ va oja sthirā 7, 56, 7
ugraṃ na vīraṃ namasopa 8, 49, 6
ugrabāhur mrakshakṛitvā 8, 61, 10
ugras turāshāḷ abhibhūtyojā 3, 48, 4
ugrā iva pravahantaḥ 10, 94, 6
ugrā vighaninā mṛidha 6, 60, 5. Sv. 2, 204. Vs. 33, 61
ugrā santā havāmaha 1, 21, 4
ugreshv in nu śūra 2, 11, 17
ugro jajñe vīryāya 7, 20, 1
ugro vāṃ kakuho yayiḥ 5, 73, 7
ucathye vapushi 8, 46, 28
uccā te jātam andhaso 9, 61, 10. Sv. 1, 467. 2, 22. Vs. 26, 16
uccā divi dakshiṇāvanto 10, 107, 2
uc chishṭaṃ camvor 1, 28, 9
uc chushmā oshadhīnāṃ 10, 97, 8. Vs. 12, 82. Ts. 4, 2, 6, 3
uc chocishā sahasas putra 3, 18, 4
uc chrayasva vanaspate 3, 8, 3. Tb. 3, 6, 1, 1
ucchvañcamānā pṛithivī 10, 18, 12. Av. 18, 3, 51. Ta. 6, 7, 1
uc chvañcasva pṛithivi 10, 18, 11. Av. 18, 3, 50. Ta. 6, 7, 1
uchantī yā kṛiṇoti 7, 81, 4
uchantīr adya citayanta 4, 51, 3
uchantyām me yajatā 5, 64, 7
uchann ushasaḥ sudinā 7, 90, 4
uchā divo duhitaḥ 6, 65, 6
uj jātam indra te sava 8, 62, 10
uj jāyatām parasur 10, 43, 9. Av. 20, 17, 9
uta ṛitubhir ṛitūpāḥ 3, 47, 3
uta kaṇvaṃ nṛishadaḥ 10, 31, 11
uta gāva ivādanty 10, 146, 3. Tb. 2, 5, 5, 6
uta gnā agnir adhvara 4, 9, 4
uta gnā vyantu devapatnīr 5, 46, 8. Av. 7, 49, 2. Tb. 3, 5, 12, 1. N. 12, 46
uta ghā nemo astutaḥ 5, 61, 8
uta ghā sa ratbītamaḥ 6, 56, 2
uta te sushṭutā harī 8, 13, 23
uta tyaṃ vīraṃ dhanasām 8, 86, 4
uta tyaṃ camasaṃ 1, 20, 6
uta tyad āśvaśvyaṃ 8, 6, 24. Tb. 2, 7, 13, 2
uta tyad vāṃ jurate 7, 68, 6
uta tyan no mārutaṃ śardha 5, 46, 5
uta tyam putram agruvaḥ 4, 30, 16
uta tyam bhujyum aśvinā 7, 68, 7
uta tyā turvaśāyadū 4, 30, 17
uta tyā daivyā bhishajā 8, 18, 8. Tb. 3, 7, 10, 5
uta tyā me yaśasā 1, 122, 4. N. 6, 21
uta tyā me raudrāv 10, 61, 15
uta tyā me havam ā 6, 50, 10
uta tyā yajatā harī 4, 15, 8
uta tyā sadya āryā 4, 30, 18
uta tyā harito daśa 9, 63, 9. Sv. 2, 568
uta tye devī subhage 2, 31, 5
uta tye naḥ parvatāsaḥ 5, 46, 6
uta tye no maruto mandasānā 7, 36, 7
uta tye mā dhvanyasya 5, 33, 10
uta tye mā paurukutsyasya 5, 33, 8
uta tye mā mārutāśvasya 5, 33, 9

uta tvaṃ sakhye sthira° 10, 71, 5. N. 1, 8. 20
uta tvaṃ sūno sahaso no 6, 50, 9
uta tvaḥ paśyan na 10, 71, 4. N. 1, 8. 19
uta tvam maghavañ chṛiṇu 8. 45, 6
uta tvāgne mama stuto 8, 43, 17
uta tvā dhītayo mama 8, 44, 22
uta tvā namasā vayaṃ 8, 43, 12
uta tvābadhiraṃ vayaṃ 8, 45, 17
uta tvā bhṛiguvac chucc 8, 43, 13
nta tvām adite mahy 8, 67, 10
uta tvām aruṇaṃ vayaṃ 9, 45, 3
uta tvā stṛi 5, 61, 6
uta dāsaṃ kaulitaram 4, 30, 14
uta dāsasya varcinaḥ 4, 30, 15
uta dāsā parivishe 10, 62, 10
uta devā avahitaṃ 10, 137, 1. Av. 4, 13, 1
uta dyāvāpṛithivī kshatram 6, 50, 3
uta dyumat suvīryam 1, 74, 9
uta dvāra uṣatīr 7, 17, 2
uta na īṃ tvashṭā gantv 1, 186, 6
uta na īm matayo 'śvayogāḥ 1, 186, 7
uta na īm maruto vṛiddha° 1, 186, 8
uta na enā pavayā 9, 97, 53. Sv. 2, 455
uta na eshu nṛishu 7, 34, 18
uta naḥ karṇaśobhanā 8, 78, 3
uta naḥ pitum ā bhara 8, 32, 8
uta naḥ priyā priyāsu 6, 61, 10. Sv. 2, 811. Tb. 2, 4, 6, 1
uta naḥ sindhur apāṃ 8, 25, 14
uta naḥ sutrātro devagopāḥ 6, 68, 7
uta naḥ sudyotmā 1, 141, 12
uta naḥ subhagāñ arir 1, 4, 6. Av. 20, 68, 6
uta nūnaṃ yad indriyaṃ 4, 30, 23
uta no gomatas kṛidhi 8, 32, 9
uta no gomatīr iśha ā vahā 5, 79, 8
uta no gomatīr isha uta 8, 5, 9
uta no gomatīr isho viśvā 9, 62, 24. Sv. 2, 413
uta no govid aśvavid 9, 55, 3. Sv. 2, 327
uta no goshaṇiṃ dhiyam 6, 53, 10. Sv. 2, 943
uta no divyā iśha 8, 5, 21
uta no deva devāñ 8, 75, 2. Ts. 2, 6, 11, 1
uta no devāv aśvinā 10, 93, 6
uth no devy aditir 8, 25, 10
uta no dhiyo goagrāḥ 1, 90, 5
uta no naktam apāṃ 10, 93, 5
uta no brahmann avisha 3, 13, 6
uta no rudrā cin 10, 93, 7
uta no vājasātaye 9, 13, 4. Sv. 2, 540
uta no vishṇur uta vāto 5, 46, 4
uta no 'hir budhnyaḥ śṛiṇotu 6, 50; 14. Vs. 34, 53. N. 12, 33
uta no 'hir budhnyo mayas 1, 186, 5
uta pradhim ud ahann 10, 102, 7
uta pra pipya ūdhar 9, 93, 3. Sv. 2, 770
uta prahām atidīvyā 10, 42, 9. Av. 7, 50, 6. 20, 89, 9
uta brahmaṇyā vayaṃ 8, 6, 33
uta brahmāṇo maruto me 5, 29, 3
uta bruvantu jantava 1, 74, 3. Sv. 2, 732. Ts. 3, 5, 11, 4
uta bruvantu no nido 1, 4, 5. Av. 20, 68, 5
uta ma ṛijre purayasya 6, 63, 9
uta manye pitur adruho 1, 159, 2
uta mātā bṛihaddivā 10, 64, 10
uta mātā mahisham 4, 18, 11. Ts. 3, 2, 11, 3
uta me prayiyor 8, 19, 37. N. 4, 15
uta me rapad yuvatir 5, 61, 9
uta me vocatād iti 5, 61, 18
uta yāsi savitas 5, 81, 4
uta yo mānusheshv ā 1, 25, 15
uta yoshaṇe divye mahī 7, 2, 6
uta vaḥ śaṅsam uśijām 2, 31, 6
uta vā u pari vṛiṇakshi 10, 142, 3
uta vāṃ vikshu madyāsv 1, 153, 4. N. 4, 19
uta vājinam purunishshidhvānaṃ 4, 38, 2
uta vāta pitāsi na 10, 186, 2
uta vā yaḥ sahasya 1, 147, 5
uta vā yasya vājino 1, 86, 3
uta vā yo no marcayād 2, 23, 7
uta vratāni soma te 10, 25, 3
uta śushṇasya dhṛishṇuyā 4, 30, 13

uta sakhāsy aśvinor 4, 52, 3. Sv. 2, 1077
uta sindhuṃ vibālyaṃ 4, 30, 12
uta su tye payovṛidhā 8, 2, 42
uta stutāso maruto vyantu 7, 57, 6
uta sma te parushṇyām 5, 52, 9. N. 5, 5
uta sma te vanaspate 1, 28, 6
uta sma durgṛibhīyase 5, 9, 4
uta sma yaṃ śiśuṃ 5, 9, 3
uta sma rāśiṃ pari yāsi 9, 87, 9
uta sma sadma haryatasya 10, 96, 10. Av. 20, 31, 5
uta smā sadya it pari 4, 31, 8
uta smāsu prathamaḥ 4, 38, 6
uta smāsya tanyator 4, 38, 8
uta smāsya dravatas 4, 40, 3. Vs. 9, 15. Ts. 1, 7, 8, 3
uta smāsya panayanti 4, 38, 9
uta smā hi tvām āhur 4, 31, 7
uta smainaṃ vastramathiṃ 4, 38, 5. N. 4, 24
uta sya devaḥ savitā 6, 50, 13
uta sya devo bhuvanasya 2, 31, 4
uta sya na indro 2, 31, 3
uta sya na usijām 10, 92, 12
uta sya vājī kshipaṇiṃ 4, 40, 4. Vs. 9, 14. Ts. 1, 7, 8, 3. N. 2, 28
uta sya vājī sahurir 4, 38, 7
uta sya vājy arushas 5, 56, 7
uta syā naḥ sarasvatī ghorā 6, 61, 7
uta syā naḥ sarasvatī jushāṇopa 7, 95, 4
uta syā no divā matir 8, 18, 7. Sv. 1, 102. Tb. 3, 7, 10, 4
uta syā vāṃ ruśato 1, 181, 8
uta syā vām madhumatī 1, 119, 9
uta syā śvetayāvarī 8, 26, 18
uta svayā tanvā saṃ 7, 86, 2
uta svarāje aditi stomam 8, 12, 14
uta svarājo aditir 7, 66, 6. Sv. 2, 703
uta svasyā arātyā arir 9, 79, 3
uta svānāso divi 5, 2, 10. Ts. 1, 2, 14, 7
utādaḥ parushe gavi 6, 56, 3. N. 2, 6
utābhaye puruhūta 3, 30, 5. N. 6, 1. 7, 6
utāyātaṃ saṃgave 5, 76, 3. Sv. 2, 1104
utūlabdhaṃ 10, 87, 7. Av. 8, 3, 7
utāśishṭhā anu 2, 24, 13
utāsi maitrāvaruṇo 7, 33, 11. N. 5, 14
utāhaṃ naktam uta 9, 107, 20. Sv. 2, 273
utedānīm bhagavantaḥ 7, 41, 4. Av. 3, 16, 4. Vs. 34, 37. Tb. 2, 8, 9, 8
uteśishe prasavasya 5, 81, 5
uto ghā te purushyā 7, 29, 4
uto no asya kasya cid 5, 38, 4
uto no asyā ushaso 1, 131, 6. Av. 20, 72, 3
uto nv asya josham āṅ 8, 94, 6. Sv. 2, 1137
uto nv asya yat padaṃ 8, 72, 18
uto nv asya yan mahad 8, 72, 6
uto patir ya ucyate 8, 13, 9
uto pitṛibhyām pravidānu 3, 7, 6
uto sa mahyam indubhiḥ 1, 23, 15
uto sahasrabharṇasaṃ 9, 64, 26
uto hi vāṃ ratnadheyāni 7, 53, 3
uto hi vāṃ dātrā santi 4, 38, 1
uto hi vām purvyā 3, 54, 4
uttarāham uttara 10, 145, 3. Av. 3, 18, 4
uttānaparṇe subhage 10, 145, 2. Av. 3, 18, 2
uttānāyām ajanayan 2, 10, 3
uttānāyām ava bharā 3, 29, 3. Vs. 34, 14
ut tishṭhatāva paśyate° 10, 179, 1. Av. 7, 72, 1
ut tishṭha nūnam eshām 5, 56, 5
uttishṭhann ojasā saha 8, 76, 10. Sv. 2, 338. Av. 20, 42, 3. Vs. 8, 39. Ts. 1, 4, 30, 1
ut tishṭha brahmaṇas pate 1, 40, 1. Vs. 34, 56. Ta. 4, 2, 2
ut tishṭhasi svāhuto 10, 118, 2
ut te bṛihanto arcayaḥ 8, 44, 4. Sv. 2, 891
ut te vayaś cid vasater 1, 124, 12. 6, 64, 6
ut te śatān maghavan 1, 102, 7
ut te śushmā jihatām 10, 142, 6
ut te śushmāsa īrate 9, 50, 1. Sv. 2, 555
ut te śushmāso asthū 9, 53, 1. Sv. 2, 1064

ut te stabhnāmi pṛithivīm 10, 18, 13. Av. 18, 3, 52. Ta. 6, 7, 1
ut tvā mandantu stomāḥ 8, 64, 1. Sv. 1, 194. 2, 704. Av. 20, 93, 1
ut purastāt sūrya eti 1, 191, 8. Av. 5, 23, 6
ut pūshaṇam yuvāmahe 6, 57, 6
ut suryo bṛihad archīshy 7, 62, 1
ut sma vāto vahati 10, 102, 2
ud agād ayam ādityo 1, 50, 13. Tb. 3, 7, 6, 23
ud agne tava tyad ghṛitād 8, 43, 10
ud agne tishṭha praty 4, 4, 4. Vs. 13, 12. Ts. 1, 2, 14, 2
ud agne bhārata dyumad 6, 16, 45. Sv. 2, 735
ud agne śucayas tava 8, 44, 17. Sv. 2, 884. Ts. 1, 3, 14, 8. 5, 5, 3. 2, 4, 14, 4
ud apaptad asau sūryaḥ 1, 191, 9. Av. 6, 52, 1
ud apaptann aruṇā 1, 92, 2. Sv. 2, 1106
udapruto na vayo 10, 68, 1. Av. 20, 16, 1. Ts. 3, 4, 11, 3
ud abhrāṇīva stanayann 6. 44, 12
ud asau sūryo agād ud 10, 159, 1. Av. 1, 29, 5
ud astambhīt samidhā 3, 5, 10
ud asya bāhū śithirā 7, 45, 2
ud asya śushmād bhānur 7, 34, 7
ud asya śocir asthād ājuhvāṇ 7, 16. 3. Ts. 4, 4, 4, 5
ud asya śocir asthād dīdiyusho 8, 23, 4
ud ātair jihate bṛihad 9, 5, 5
ud ānaṭ kakuho divam 8, 6, 48
udāvatā tvakshasā 6, 18, 9
uditā yo niditā veditā 8, 103, 11
ud in nv asya ricyate 7, 32, 12. Av. 20, 59, 3
ud īratām sūnṛitā ut 1, 123, 6
ud īratām avara ut 10, 15, 1. Av. 18, 1, 44 Vs. 19, 49. Tb. 2, 6, 12, 3. N. 11, 18
ud īraya kavitamaṃ 5, 42. 3
ud īrayathā marutaḥ 5, 55, 5. Ts. 2, 4, 8, 2
ud īrayata vāyubhir 8, 7, 3
ud īraya pitarā 10, 11, 6. Av. 18, 1, 23. N. 3, 16
ud īrāthām ṛitāyate 8, 73, 1
ud īrdhvaṃ jīvo asur 1, 113, 16
ud īrshva nāry abhi 10, 18, 8. Av. 18, 3, 2. Ta. 6, 1, 3
ud īrshvātaḥ pativatī 10, 85, 21. Av. 14, 2, 33
ud īrshvāto viśvāvaso 10, 82, 22. Av. 14, 2, 33. Ṣ. P. 14, 9, 4, 18
ud u jyotir amṛitaṃ 7, 76, 1. N. 11, 10
ud u tishṭha savitaḥ śrudhy 7, 38, 2
ud u tishṭha svadhvara 8, 23, 5. Vs 11, 41. Ts. 4, 1, 4, 1
ud uttamaṃ varuṇa 1, 24, 15. Av. 7, 83, 3. 18, 4, 69. Vs. 12, 12. Ts. 1, 5, 11, 3. 4. 2, 1, 3. N. 2, 13.
ud uttamam mumugdhi no 1, 25, 21. Tb. 2, 4, 2, 6
ud u tyac cakshur mahi 6, 51, 1
ud u tyaṃ jātavedasaṃ 1, 50, 1. Sv. 1, 31. Av. 13, 2, 16. 20, 47, 13. Vs. 7, 41. 8, 41. 33, 31. Ts. 1, 2, 8, 2. 4, 43, 1. N. 12, 15
ud u tyad darśataṃ vapur 7, 66, 14
ud u tye aruṇapsavas 8, 7, 7
ud u tye madhumattamā gira 8, 3, 15. Sv. 1, 251. 2, 712. Av. 20, 10, 1. 59, 1
ud u tye sūnavo giraḥ 1, 37, 10. Sv. 1, 221
ud u brahmāṇy airata 7, 23, 1. Sv. 1, 330, Av. 20, 12, 1
ud u śriya ushaso 6, 64, 1
ud u shṭutaḥ samidhā 3, 5, 9
ud u shya devaḥ savitā damūnā 6, 71, 4
ud u shya devaḥ savitā yayāma 7, 38, 1
ud u shya devaḥ savitā savāya 2, 38, 1
ud u shya devaḥ savitā hiraṇyayā 6, 71, 1
ud u shya vaḥ savitā 8, 27, 12
ud u shya śaraṇe divo 8, 25, 19
ud u stomāsa aśvinor 7, 72, 3
ud usriyāḥ sṛijate sūryaḥ 7, 81, 2. Sv. 2, 1102. Tb. 3, 1, 3, 2
ud u svānebhir īrata 8, 7, 17
ud ū ayāṅ upavakteva 6, 71, 5
ud ū shu ṇo vaso mahe 8, 70, 9

ud gā ājad aṅgirobhya 8, 14, 8. Sv. 2, 991. Av. 20, 28, 2. 39, 3
udgāteva śakune 2, 43, 2
ud ghed abhi śrutāmagham 8, 93, 1. Sv. 1, 125. 2, 800. Av. 20, 7, 1
ud dyām ivet tṛishṇajo 7, 33, 5
ud dharshaya maghavann 10, 103, 10. Sv. 2, 1208. Vs. 17, 42. Ts. 4, 6, 4, 4
udno hradam apibaj 10, 102, 4
ud budhyadhvam 10, 101, 1
ud yat sahaḥ sahasa 5, 31, 3
ud yad indro mahate dānavāya 5, 32, 7
ud yad bradhnasya vishṭapam 8, 69, 7. Av. 20, 92, 4
udyann adya mitramaha 1, 50, 11. Tb. 3, 7, 6, 22
ud yaṃyamīti 1, 95, 7
ud yasya te navajātasya 7, 3, 3. Sv. 2, 571
ud va ūrmiḥ śamyā 3, 33, 13. Av. 14, 2, 16
udvatsv asmā akṛṇotanā 1, 161, 11. N. 11, 16
ud vandanam airatam 1, 118, 6
ud vayam tamasas pari 1, 50, 10. Av. 7, 53, 7. Vs. 20, 21. 27, 10. 35, 14. 38, 24. Ts. 4, 1, 7, 4. Tb. 2, 4, 4, 9. 6, 6, 4. Ta. 6, 3, 2
ud vām cakshur varuṇa 7, 61, 1
ud vām pṛikshāso madhumanta īrate 4, 45, 2
ud vām pṛikshaso madhumanto asthur 7, 60, 4
ud vṛiha rakshaḥ saha° 3, 30, 17. N. 6, 3
ud v eti prasavītā 7, 63, 2
ud v eti subhago viśva° 7, 63, 1
unatti bhūmim pṛithivīm 5, 85, 4
unmaditā mauneyena 10, 136, 3
un madhva ūrmir vanaṇā 9, 86, 40
un mā pītā ayaṅsata 10, 119, 3
un mā mamanda vṛishabho 2, 33, 6
upa kramasvā bhara 8, 81, 7
upa kshatram pṛiñcīta 1, 40, 8
upa ksharanti sindhavo 1, 125, 4. Ts. 1, 8, 22, 4
upakshetāras tava supraṇīte 3, 1, 16
upa chāyām iva ghṛiṇer 6, 16, 38. Tb. 2, 4, 4, 6
upa te gā ivākaram 10, 127, 8. Tb. 2, 4, 6, 10
upa te dhām sahamānām 10, 145, 6. Av. 3, 18, 6
upa te stomān paśupā 1, 114, 9
upa tmanyā vanaspate 1, 188, 10
upa tyā vahnī gamato 7, 73, 4
upa tritasya pāshyor 9, 102, 2. Sv. 2, 364
upa tvā karmann ūtaye 8, 21, 2. Sv. 2, 59. Av. 20, 14, 2. 62, 2
upa tvāgne dive-dive 1, 1, 7. Sv. 1, 14. Vs. 3, 22. Ts. 1, 5, 6, 2
upa tvā jāmayo giro 8, 102, 13. Sv. 1, 13. 2, 920. Tb. 1, 8, 8, 1
upa tvā juhvo mama 8, 44, 5. Sv. 2, 892
upa tvā ranvasaṃdṛiśam 6, 16, 37. Sv. 2, 1055
upa tvā śātaye naro 7, 15, 9
upa naḥ pitav ā cara 1, 187, 3
upa naḥ savanā gahi 1, 4, 2. Sv. 2, 438. Av. 20, 57, 2. 68, 2
upa naḥ sutam ā gatam 5, 71, 3
upa naḥ sutam ā gahi somam indra 3, 42, 1. Av. 20, 24, 1
upa naḥ sutam ā gahi haribhir indra 1, 16, 4
upa naḥ sūnavo giraḥ 6, 52, 9. Sv. 2, 945. Vs. 33, 77. Ts. 2, 4, 14, 5
upa no devā avasā gamantv 1, 107, 2
upa no yātam aśvinā rāyā 8, 26, 7
upa no vājā adhvaram 4, 37, 1
upa no vājinīvasū yātam 8, 22, 7
upa no haribhiḥ sutam 8, 93, 31. Sv. 1, 150. 2, 1140
upa pra jinvann uśatīr 1, 71, 1
upaprayanto adhvaram 1, 74, 1. Sv. 2, 729. Vs. 3, 11. Ts. 1, 5, 5, 1
upa prāgāc chasanam 1, 163, 12. Vs. 29, 23. Ts. 4, 6, 7, 4
upa prāgāt paramam yat 1, 163, 13. Vs. 29, 24. Ts. 4, 6, 7, 5
upa prāgāt suman 1, 162, 7. Vs. 25, 30. Ts. 4, 6, 8, 3. N. 6, 22
upa priyam panipnatam 9, 67, 29. Av. 7, 32, 1

upa preta kuṣikāṣ 3, 53, 11. N. 7, 2
upa bradhnaṃ vāvātā 8, 4, 14
upa brahmāṇi harivo 10, 104, 6
upamaṃ tvā maghonāṃ 8, 53, 1
upa mā pepiṣat tamaḥ 10, 127, 7
upa mā matir asthita 10, 119, 4
upa mā śyāvāḥ svanayena 1, 126, 3
upa mā shad dvā-dvā 8, 68, 14
upa yam eti yuvatiḥ 7, 1. 6. Ts. 4, 3, 14, 6
upa yo namo namasi 4, 21, 5
upa va eshe namasā 1, 186. 4
upa va eshe vandyebhiḥ 5, 41, 7
upa śikshāpatasthusho 9, 19, 6. Sv. 2, 111
upa śvāsaya pṛithivīm 6, 47, 29. Av. 6, 126, 1. Vs. 29, 55. Ts. 4, 6, 6, 6. N. 9, 13
upasadyāya mīḷhusha āsye 7, 15, 1
upa sarpa mātaram bhūmim 10, 18, 10. Av. 18, 3, 49. Ts. 6, 7, 1
upastutiṃ namasa udyatiṃ ca 1, 190, 3
upastutir aucathyam 1, 158, 4
upastuhi prathamaṃ ratna° 5, 42, 7
upa stṛiṇītam atraye 8, 73, 3
upasthāyaṃ carati 1, 145, 4
upasthāya mātaram annam 3, 48, 3
upa srakveshu bapsataḥ 8, 72, 15. Sv. 2, 832
upahūtāḥ pitaraḥ somyāso 10, 15, 5. Av. 18, 3, 45. Vs. 19, 57. Ts. 2, 6, 12, 3
upa hvaye sudughāṃ 1, 164, 26. Av. 7, 73, 7. 9, 10, 4. N. 11, 43
upa hvaye suhavam mārutaṃ 10, 36, 7
upahvare girīṇāṃ 8, 6, 28. Sv. 1, 143. Vs. 26, 15
upahvareshu yad 1, 87, 2. Ts. 4, 3, 13, 7
upājirā puruhūtāya 3, 35, 2
upāyātaṃ dāśushe martyāya 7, 71, 2
upāvasṛija tmanyā 10, 110, 10. Av. 5, 12, 10. Vs. 29, 35. Tb. 3, 6, 3, 4. N. 8, 17
upāsmai gāyata naraḥ 9, 11, 1. Sv. 2, 1. 113. Vs. 33, 62. Tb. 1, 5, 9, 7
upedam upaparcanam 6, 28, 8. Av. 9, 4, 23. Tb. 2, 8, 8, 12
uped ahaṃ dhanadām 1, 33, 2
upem aśṛikshi vājayur 2, 35, 1
upo adarśi śundhyuvo 1, 124, 4. N. 4, 16
upo nayasva vṛishaṇā 3, 35, 3
upopa me parā mṛiśa 1, 126, 7. N. 3, 20
upo matiḥ pṛicyate 9, 69, 2. Sv. 2, 721
upo ratheshu ṛishatīr 1, 39, 6
upo ṣu ruruce yuvatir na yoshā 7, 77, 1
upo shu jātam apturaṃ 9, 61, 13. Sv. 1, 487. 2, 112. 685
upo shu śṛiṇuhī 1, 82, 1. Sv. 1, 416
upo ha yad vidathaṃ 7, 93, 3. Tb 3, 6, 12, 1
upo harīṇām patiṃ 8, 24, 14. Sv. 2, 860
ubhayaṃ śṛiṇavac ca no 8, 61, 1. Sv. 1, 290. 2, 583. Av. 20, 113, 1
ubhayataḥ pavamānasya 9, 86, 6. Sv. 2, 237
ubhayaṃ te na kshīyate 2, 9, 5
ubhayāso jātavedaḥ syāma 2, 2, 12
ubhā u nūnaṃ tad id 10, 106, 1
ubhā jigyathur na 6, 69, 8. Av. 7, 44, 1. Ts. 3, 2, 11, 2. 7, 1, 6, 7
ubhā devā divispṛiśe° 1, 23, 2
ubhā devā nṛicakshasā 9, 5, 7
ubhā pibatam aśvinobhā 1, 46, 15. Vs. 34, 28
ubhābhyāṃ deva savitaḥ 9, 67, 25. Vs. 19, 43. Tb. 1, 4, 8, 2. 2, 6, 3, 4
ubhā vām indrāgnī āhuvadhyā 6, 60, 13. Vs. 3, 13. Ts. 1, 1, 14, 1. 5, 5, 1
ubhā śaṃsā naryā mām 1, 185, 9
ubhā hi dasrā bhishajā 8, 86, 1
ubhe asmai pīpayataḥ 2, 27, 15
ubhe cid indra rodasī 7, 20, 4
ubhe dyāvāpṛithivī viśvaminve 9, 81, 5
ubhe dhurau vahnir 10, 101, 11
ubhe punāmi rodasī 1, 133, 1
ubhe bhadre joshayete 1, 95, 6
ubhe yat te mahinā 7, 96, 2

ubhe yad indra rodasī 10, 134, 1. Sv. 1, 379. 2, 440
ubhe suścandra sarpisho 5, 6, 9. Sv. 2, 374. Vs. 15, 43. Ts. 2, 2, 12, 7. 4, 4, 4, 6
ubhe somāvacākaśan 9, 32, 4
ubhobhayāvinn upa 10, 87, 3. Av. 8, 3, 3
urum yajñāya cakrathur hi 7, 99, 4
urum hi rājā varuṇas 1, 24, 8. Vs. 8, 23. Ts. 1, 4, 45, 1
urugavyūtir abhayāni 9, 90, 4. Sv. 2, 760
urum gabhīram janushābhy 8, 46, 4
uru ṇas tanve tana 8, 68, 12
uru te jrayaḥ pary 1, 95, 9
urum nṛibhya urum gava 8, 68, 13
urum no lokam anu neshi 6, 47, 8. Av. 19, 15, 4. Ts. 2, 7, 13, 3. N. 7, 6
uru vāṃ rathaḥ pari 4, 43, 5
uruvyacasā mahinī 1, 160, 2
uruvyacase mahine 7, 31, 11. Sv. 2, 1144
uruvyacā no mahishaḥ 10, 128, 8. Av. 5, 3, 8. Ts. 4, 7, 14, 3
uruśaṅsā namovṛidhā 3, 62, 17. Sv. 2, 14
urushyā ṇo abhiśasteḥ soma 1, 91, 15
urushyā ṇo mā parā dā 8, 71, 7
urūṇasāv asutṛipā 10, 14, 12. Av. 18, 2, 13. Ta. 6, 3, 1
urosh ṭa indra rādhaso 5, 38, 1. Sv. 1, 366
urau devā anibādhe 5, 42, 17. 43, 16
urau mahāṅ anibādhe 3, 1, 11
urau vā ye antarikshe madanti 3, 6, 8
urvī pṛithvī bahule 1, 185, 7. Tb. 2, 8, 4, 8
urvī sadmanī bṛihatī 1, 185, 6
ulūkayātuṃ 7, 104, 22. Av. 8, 4, 22
uvāca me varuṇo medhirāya 7, 87, 4
uvāsoshā uchāc 1, 48, 3
uve amba sulābhike 10, 86, 7. Av. 10, 126, 7
uvocitha hi maghavan 7, 37, 3
uśanā kāvyas tvā 8, 23, 17
uśanā yat parāvata 8, 7, 26
uśanā yat sahasyair 5, 29, 9
uśantas tvā ni dhīmahy 10, 16, 12. Av. 18, 1, 56. Vs. 19, 70. Ts. 2, 6, 12, 1
uśantā dūtā na dabhāya 7, 91, 2
uśanti ghā te amṛitāsa 10, 10, 3. Av. 18, 1, 3
uśann u shu ṇaḥ sumanā 4, 20, 4
uśik pāvako aratiḥ 10, 45, 7. Vs. 12, 24. Ts. 4, 2, 2, 2
uśik pāvako vasur 1, 60, 4
usha ā-bhāhi 1, 48, 9
usha-usho hi vaso agram 10, 8, 4
ushaḥ pratīcī bhuvanāni 3, 61, 3
ushasaḥ pūrvā adha yad 3, 55, 1
ushasāṃ na ketavo 10, 78, 7
ushas tac citram ā bharā 1, 92, 13. Sv. 2, 1081. Vs. 34, 33. N. 12, 6
ushas tam asyāṃ 1, 92, 8
ushā apa svasus tamaḥ 10, 172, 4. Sv. 1, 451. Av. 19, 12, 1
ushā uchantī samidhāne 1, 124, 1
ushāsānaktā bṛihatī 10, 36, 1
usho adyeha gomaty 1, 92, 14. Sv. 2, 1082
usho devy amartyā 3, 61, 2
usho na jāraḥ pṛithu 7, 10, 1
usho na jāro vibhāvo 1, 69, 9
usho bhadrebhir ā gahi 1, 49, 1
usho maghony ā vaha 4, 55, 9
usho yad agniṃ samidhe 1, 113, 9
usho yad adya bhānunā 1, 48, 15
usho ye te pra yāmeshu 1, 48, 4
usho vājaṃ hi vaṅsva 1, 48, 11
usho vājena vājini 3, 61, 1
ushṭāreva pharvareshu 10, 106, 2
usrā veda vasūnām 9, 58, 2. Sv. 2, 408

ūtī devānāṃ vayam 1, 136, 7
ūtī sacīvas tava 10, 104, 4. Av. 20, 33, 3
ūrubhyāṃ te 10, 163, 4. Av. 2, 33, 5. 20, 96, 20
ūrjaṃ gāvo yavase 10, 100, 10
ūrjaṃ no dyaus ca 6, 70, 6
ūrjā devāñ avasy 8, 36, 3

ūrjo napāj jātavedaḥ 10, 140, 3. Sv. 2, 1168. Vs. 12, 108. Ts. 4, 2, 7, 2
ūrjo napātaṃ sa hinūyam 6, 48, 2. Sv. 2, 54. Vs. 27, 44
ūrjo napātaṃ subhagaṃ 8, 19, 4. Sv. 2, 764
ūrjo napātam adhvare 3, 27, 12
ūrjo napātam ā huve 8, 44, 13. Sv. 2, 1062
ūrjo napāt sahasāvann 10, 115, 8
ūrṇamradā vi prathasvā 5, 5, 4
ūrdhva ū shu ṇa ūtaye 1, 36, 13. Sv. 1, 57. Vs. 11, 42. Ts. 4, 1, 4, 2. Tb. 3, 6, 1, 2
ūrdhva ū shu ṇo adhvarasya 4, 6, 1
ūrdhvaṃ ketuṃ savitā devo 4, 14, 2
ūrdhvaṃ nunudre 1, 85, 10
ūrdhvam bhānuṃ savitā 4, 13, 2
ūrdhvas tishṭhā na ūtaye 1, 30, 6. Sv. 2, 951. Av. 20, 45, 3
ūrdhvā dhītiḥ praty 1, 119, 2
ūrdhvā yat te tretinī 10, 105, 9
ūrdhvāsas tvānv indavo 7, 31, 9
ūrdhvā hi te dive-dive 8, 45, 12
ūrdhvo agniḥ sumatiṃ 7, 39, 1
ūrdhvo gandharvo adhi nāke asthāt pratyañ 10, 123, 7. Sv. 2, 1197
ūrdhvo gandharvo adhi nāke āsthād viśvā 9, 85, 12
ūrdhvo grāvā bṛihad agniḥ 10, 70, 7
ūrdhvo grāvā vasavo 10, 100, 9
ūrdhvo naḥ pāhy aṁhaso 1, 36, 14. Tb. 3, 6, 1, 2
ūrdhvo bhava prati vidhyā 4, 4, 5. Vs. 13, 13. Ts. 1, 2, 14, 2
ūrdhvo vāṃ gātur 3, 4, 4
ūrdhvo vām agnir adhvareshv 6, 63, 4
ūrdhvo hy asthād adhy 2, 30, 3
ūrmir yas te pavitra ā 9, 64, 11

ṛiksāmābhyām abbihitau 10, 85, 11, Av. 14, 1, 11
ṛicā kapotaṃ 10, 165, 5. Av. 6, 28, 1
ṛicāṃ tvaḥ posham 10, 71, 11. N. 1, 8
ṛico akshare parame 1, 164, 39. Av. 9, 10, 18. Tb. 3, 10, 9, 14. Ta. 2, 11, 1. N. 13, 10
ṛijipya īm indrāvato 4, 27, 4
ṛijīte pari vṛiṅdhi no 6, 75, 12. Vs. 29, 49. Ts. 4, 6, 6, 4
ṛijīty enī rusatī 10, 75, 7
ṛijīpī śyeno 4, 26, 6
ṛijīshī vajrī vṛishabhas 5, 40, 4. Av. 20, 12, 7
ṛijuḥ pavasva vṛijinasya 9, 97, 43
ṛijunītī no varuṇo 1, 90, 1. Sv. 1, 218. N. 6, 21
ṛijur ic chaṅso 2, 26, 1
ṛijram ukshaṇyāyaṇe 8, 25, 22. N. 5, 15
ṛijrāv indrota ā dade 8, 68, 15
ṛitaṃ yemāna ṛitam 4, 23, 10
ṛitaṃ vadann ṛitadyumna 9, 113, 4
ṛitaṃ voce namasā 4, 5, 11
ṛitaṃ saṅsanta ṛiju 10, 67, 2. Av. 20, 91, 2
ṛitajyena kshipreṇa 2, 24, 8
ṛitaṃ ca satyaṃ cābhīddhāt 10 190, 1. Ta. 10, 1, 13
ṛitaṃ cikitva ṛitam ic 5, 12, 2
ṛitadhītaya ā gata 5, 51, 2
ṛitaṃ dive tad avocam 1, 185, 10
ṛitaṃ devāya kṛiṇvate 2, 30, 1
ṛitam ṛitena sapanteshiraṃ 5, 68, 4. Sv. 2, 816
ṛitasya gopā na dabhāya 9, 73, 8
ṛitasya gopāv adhi 5, 63, 1
ṛitasya jihvā pavate madhu 9, 75, 2. Sv. 2, 51
ṛitasya tantur vitataḥ 9, 73, 9
ṛitasya dṛiḷhā dharuṇāni 4, 23, 9
ṛitasya devā anu 1, 65, 3
ṛitasya pathi vedhā 6, 44, 8
ṛitasya preshā 1, 68, 5
ṛitasya budhna ushasām 3, 61, 7
ṛitasya raśmim anuyachamānā 1, 123, 13
ṛitasya vā keśinā 3, 6, 6
ṛitasya vo rathyaḥ pūta° 6, 51, 9
ṛitasya hi dhenavo 1, 73, 6
ṛitasya hi prasitir 10, 92, 4
ṛitasya hi vartanayaḥ 10, 5, 4
ṛitasya hi surudhaḥ 4, 23, 8. N. 6, 16. 10, 41
ṛitasya hi sadaso dhītir 10, 111, 2
ṛitāyinī māyinī 10, 5, 3
ṛitāvarī divo arkair 3, 61, 6

ṛitāvāna ṛitajātā ṛitāvṛidho 7, 66, 13
ṛitāvānaṃ yajñiyaṃ vipram 3, 2, 13
ṛitāvānaṃ vicetasam pasyanto 4, 7, 3
ṛitāvānaḥ praticakshyānṛitā 2, 24, 7
ṛitāvānam ṛitāyavo 8, 23, 9
ṛitāvānam mahisham viśva° 10, 140, 6. Sv. 2, 1171. Vs. 12, 111. Ts. 4, 2, 7, 3
ṛitāvānā ni shedatuḥ 8, 25, 8
ṛitāvā yasya rodasī 3, 13, 2
ṛitur janitrī 2, 13, 1
ṛitena ṛitaṃ dharuṇaṃ 5, 15, 2
ṛitena ṛitaṃ niyatam 4, 3, 9
ṛitena ṛitam apihitaṃ 5, 62, 1
ṛitena devaḥ savitā samāyata 8, 86, 5
ṛitena devīr amṛitā 4, 3, 12
ṛitena mitrāvaruṇāv 1, 2, 8. Sv. 2, 198
ṛitena yāv ṛitāvṛidhāv 1, 23, 5. Sv. 2, 144
ṛitena hi shmā vṛishabhaś 4, 3, 10
ṛitenādriṃ vy asan 4, 3, 11
ṛite sa vindate yudhaḥ 8, 27, 17
ṛidhadareṇa sakhyā 8, 48, 10. Ts. 2, 2, 12, 3. N. 6, 4
ṛidhak sā vo maruto 7, 57, 4
ṛidhak soma svastaye 9, 64, 30. Sv. 2, 6
ṛidhag itthā sa martyaḥ 8, 101, 1. Vs. 33, 87
ṛidhad yas te sudānave 6, 2, 4. Sv. 1, 365
ṛidhyāma stomaṃ sanuyāma 10, 106, 11
ṛibhukshaṇaṃ na vartava 8, 45, 29
ṛibhukshaṇam indram ā huva 1, 111, 4
ṛibhukshaṇo vājā mādayadhvam 7, 48, 1
ṛibhuto rayiḥ 4, 36, 5
ṛibhumantā vṛishaṇā 8, 35, 15
ṛibhum ṛibhukshaṇo rayiṃ 4, 37, 5
ṛibhur ṛibhukshā ṛibhur 10, 93, 8
ṛibhur ṛibhubhir abhi vaḥ 7, 48, 2. N. 5, 2
ṛibhur na indraḥ 1, 110, 7
ṛibhur na rathyaṃ navaṃ 9, 21, 6
ṛibhur bharāya saṃ śiśātu 1, 111, 5
ṛibhur vibhvā vāja 4, 34, 1
ṛibhuṣ cakra īḍyaṃ 3, 5, 6
ṛiṣyo na tṛishyann 8, 4, 10
ṛishabham mā samānānāṃ 10, 166, 1
ṛishiṃ narāv aṅhasaḥ 1, 117, 3
ṛishimanā ya ṛishikṛit 9, 96, 18. Sv. 2, 526
ṛishir na stubhvā 1, 66, 4
ṛishir viprāḥ puraetā 9, 87, 3. Sv. 2, 29
ṛishir hi pūrvajā 8, 6, 41
ṛishe mantrakṛitāṃ stomaiḥ 9, 114, 2
ṛishṭayo vo maruto 5, 57, 6
ṛishvas tvam indra śūra 10, 148, 2
ṛishvā te pādā pra 10, 73, 3

eka evāgnir bahudhā 8, 58, 2
ekaṃ vi cakra camasaṃ 4, 36, 4
ekaḥ samudro dharuṇo 10, 5, 1
ekaḥ suparṇaḥ sa 10, 114, 4. Ait. ā. 3, 6. N. 10, 46
ekaṃ camasaṃ caturaḥ 1, 161, 2
ekaṃ ca yo viṃśatiṃ ca 7, 18, 11
ekaṃ nu tvā satpatiṃ 5, 32, 11
ekapād bhūyo 10, 117, 8. Av. 13, 2, 27. 3, 25
ekayā pratidhāpibat 8, 77, 4. N. 5, 10
ekarāḷ asya bhuvanasya 8, 37, 3
ekas tvashṭur aśvasyā 1, 162, 19 Vs. 25, 42. Ts. 4, 6, 9, 3
ekasmin yoge bhuraṇā 7, 67, 8
ekasya cin me vibhv 1, 165, 10.
ekasyā vastor 1, 116, 21
ekācetat sārasvatī 7, 95, 2
eko dve vasumatī 3, 30, 11
eko bahūnām asi manyav 10, 84, 4. Av. 4, 31, 4
eta u tye avīvaśan 9, 21, 7
eta u tye patayanti 7, 104, 20. Av. 8, 4, 20
eta u tye praty adṛiśran 1, 191, 5
etaṃ vāṃ stomam aśvināv 10, 39, 14
etaṃ śaṅsam indrāsmayush ṭvaṃ 10, 93, 11
etaṃ śardhaṃ dhāma 1, 122, 12

etac cana tvo vi 1, 152, 2
etat ta indra vīryaṃ 8, 54, 1
etat tyat ta indra vṛishṇa 1, 100, 17
etat tyat ta indriyam 6, 27, 4
etat tyan na yojanam 1, 88, 5. N. 5, 4
etad asyā anaḥ śaye 4, 30, 11. N. 11, 48
etad ghed uta vīryam 4, 30, 8
etad vaco jaritar māpi 3, 33, 8
etaṃ te stomaṃ tuvijāta 5, 2, 11. Tb. 2, 4, 7, 4
etaṃ tyaṃ harito daśa 9, 38, 3. Sv. 2, 629
etaṃ tritasya yoshaṇo 9, 38, 2. Sv. 2, 625
etam u tyaṃ daśa kshipo mṛijanti sapta dhītayaḥ 9, 15, 8. Sv. 2, 623
etam u tyaṃ daśa kshipo mṛijanti sindhumātaram 9, 61, 7. Sv. 2, 431
etam u tyam madacyutaṃ 9, 108, 11. Sv. 1, 581
etam mṛijanti marjyam upa droṇeshv 9, 15, 7. Sv. 2, 618
etam mṛijanti marjyam pavamānaṃ 9, 46, 6
etam me stomaṃ tanā 10, 93, 12
etam me stomam ūrmye 5, 61, 17
etā agna āśushaṇāsa 7, 93, 8
etā arshanti hṛidyāt 4, 58, 5. Vs. 17, 93. 13, 38
etā arshanty alalā° 4, 18, 6
etā u tyā ushasaḥ 1, 92, 1. Sv. 2, 1105. N. 12, 7
etā u tyāḥ praty adṛiśran 7, 78, 3
etā cikitvo bhūmā 1, 70, 6
etā cyautnāni te kṛitā 8, 77, 9
etā te agna ucathāni vedho jushṭāni 1, 73, 10
etā te agna ucathāni vedho 'vocāma 4, 2, 20
etā te agne janimā 3, 1, 20
etā tyā te śrutyāni 10, 138, 6
etā dhiyaṃ kṛiṇavāmā 5, 45, 6
etāni dhīro niṇyā ciketa 7, 56, 4
etāni bhadrā kalaśa 10, 32, 9
etāni vāṃ śravasyā 1, 117, 10
etāni vāṃ aśvinā vardhanāni 2, 39, 8
etāni vām aśvinā vīryāṇi 1, 117, 25
etāni soma pavamāno 9, 78, 5
etā no agne saubhagā 7, 3, 10. 4, 10
etāny agne navatiṃ sahasrā 10, 98, 11
etāny agne navatir 10, 98, 10
etāyāmopa gavyanta 1, 33, 1
etāvataś cid eshāṃ sumnam 8, 7, 15
etāvatas ta imaha indra 8, 49, 9
etāvatas te vaso vidyāma 8, 50, 9
etāvad vāṃ vṛishaṇvasū 8, 5, 27
etāvad ved ushas 5, 79, 10
etāvān asya mahimā 10, 90, 3. Av. 19, 6, 3. Vs. 31, 3. Ta. 3, 12, 1
etā viśvā cakṛivāñ 5, 29, 14
etā viśvā vidushe 4, 3, 16
etā viśvā savanā tūtumā 10, 50, 6. N. 5, 25
etā vo vaśmy udyatā 2, 31, 7
eti pra hotā vratam 1, 144, 1
ete aśrigram āśavo 'ti 9, 63, 4
ete aśrigram indavas tiraḥ 9, 62, 1. Sv. 2, 180
ete ta indra jantavo 1, 81, 9. Av. 20, 56, 6
ete tye bhānavo darśatāyāś 7, 75, 3
ete tye vṛithag agnaya 8, 43, 5
ete dyumnebhir viśvam ātiranta 7, 7, 6
ete dhāmāny āryā 9, 63, 14
ete dhāvantīndavaḥ 9, 21, 1
ete naraḥ svapaso 10, 76, 8
etenāgne brahmaṇā 1, 31, 18
ete putā vipaścitaḥ somāso dadhyāśiraḥ | vipā 9, 22, 3
ete putā vipaścitaḥ somāso dadhyāśiraḥ | sūryāso na 9, 101, 12. Sv. 2, 452
ete pṛishṭhāni rodasor 9, 22, 5
ete mṛishṭā amartyāḥ 9, 22, 4
ete vadanti śatavat 10, 94, 2
ete vadanty avidann anā 10, 94, 3
ete vātā ivoravaḥ 9, 22, 2
ete viśvāni vāryā 9, 21, 4
ete śamībhiḥ suśamī 10, 28, 12
ete somā ati vārāṇy avyā 9, 88, 6
ete somā abhi gavyā 9, 87, 5

ete somā abhi priyam 9, 8, 1. Sv. 2, 528
ete somā asṛikshata 9, 62, 22. Sv. 2, 411
ete somāḥ pavamānāsa 9, 69, 9
ete somāsa āśavo 9, 22, 1
ete somāsa indavaḥ 9, 46, 3
ete stomā naram nṛitama 7, 19, 10. Av. 20, 37, 10
eto nv adya sudhyo 5, 45, 5
eto nv indram stavāma suddham 8, 95, 7. Sv. 1, 350. 2, 752
eto nv indram stavāma sakhāyaḥ 8, 24, 19. Av. 20, 65, 1
eto nv indram stavāmeśānam 8, 81, 4
etau me gāvau pramarasya 10, 27, 20
edam maruto aśvinā 5, 26, 9
ed u madhvo madintaram 8, 24, 16. Sv. 1, 385. 2, 1034. Av. 20, 64, 4
enāṅgūsheṇa vayam indravanto 1, 105, 19. N. 5, 11.
enā mandāno jahi śūra 6, 44, 17
enā vayam payasā 3, 33, 4
enā viśvāni arya ā 9, 61, 11. Sv. 2, 24. Vs. 26, 18
enā vo agnim namaso° 7, 16, 1. Sv. 1, 45. 2, 99. Vs. 15, 32. Ts. 4, 4, 4, 4. N. 3, 21
endum indrāya siñcata 8, 24, 13. Sv. 1, 386. 2, 859
endo pārthivam rayim 9, 29, 6
endra no gadhi priyaḥ 8, 98, 4. Sv. 1, 393. 2, 597. Av. 20, 64, 1
endra yāhi pītaye 8, 33, 13
endra yāhi matsva 8, 1, 23
endra yāhi haribhir upa kaṇvasya 8, 34, 1. Sv. 1, 348. 2, 1157
endra yāhy upa naḥ 1, 130, 1. Sv. 1, 459
endravāho nṛipatim 10, 44, 3. Av. 20, 94, 3
endra sānasim rayim 1, 8, 1. Sv. 1, 129. Av. 20, 70, 17. Ts. 3, 4, 11, 3. Tb. 3, 5, 7, 3
endrasya kukshā pavate 9, 80, 3
endro barhiḥ sīdatu 10, 36, 5
ebhir dyubhiḥ sumanā 1, 53, 4. Av. 20, 21, 4
ebhir na indrābhabhir 7, 28, 4
ebhir nṛibhir indra tvāyubhish 4, 16, 19
ebhir no arkair bhavā 4, 10, 3. Sv. 2, 1129. Vs. 15, 46. Ts. 4, 4, 4, 7
ebhir bhava sumanā agne 4, 3, 15
emā agman revatīr 10, 30, 14
em āśum āśave 1, 4, 7. Av. 20, 68, 7
em enam śrijatā 1, 9, 2. Av. 20, 71, 8. N. 1, 10
em enam pratyetana 6, 42, 2. Sv. 2, 791
evāñ agnim vasūyavaḥ 5, 25, 9
evāñ agnim ajuryamur 5, 6, 10
evā kavis tuvīravāñ 10, 64, 16
evāgnim sahasyam vasishṭho 7, 42, 6
evāgnir gotamebhir ṛitāvā 1, 77, 5
evāgnir martaiḥ saha 10, 115, 7
evā ca tvam sarama 10, 108, 9
evā jajñānam sahase 6, 38, 5
evā ta indo subhvam 9, 79, 5
evā ta indrocatham ahema 2, 19, 7
evā tad indra indunā 10, 144, 6
evā tam āhur uta 7, 26, 4
evā tā viśvā cakṛivāṅsam 6, 17, 13
evā te agne vimado 10, 20, 10
evā te agne sumatim 5, 27, 3
evā te gṛitsamadāḥ 2, 19, 8
evā te vayam indra bhuñjatīnām 10, 89, 17
evā te hāriyojanā 1, 61, 16. Av. 20, 35, 16
evā tvām indra vajrinn 4, 19, 1
evā deva devatāte pavasva 9, 97 27
evā devāñ indro vivye 10, 49, 11
evā na indo abhi devavītim 9, 97, 21
evā na indra vāryasya 7, 24, 6. 25, 6
evā na indrotibhir ava 5, 33, 7
evā na indro maghavā 4, 17, 20
evā naḥ soma parishicyamāna ā pavasva 9, 97, 36. Sv. 2, 211
evā naḥ soma parishicyamāno vayo 9, 68, 10
evā napāto mama tasya 6, 50, 15
eva na spṛidhaḥ sam ajā 6, 25, 9
evā nūnam upa stuhi 8, 24, 23. Av. 20, 66, 2
evā nṛibhir indraḥ susravasyā 1, 178, 4

evā no agne amṛiteshu 2, 2, 9
evā no agne vikshv ā daṣasya 7, 43, 5
evā no agne samidhā 1, 95, 11. 96, 9
evā patiṃ droṇasācaṃ 10, 44, 4. Av. 20, 94, 4
evā pavasva ´madiro 9, 97, 15. Sv. 2, 158
evā pāhi pratnathā 6, 17, 3. Av. 20, 8, 1. Tb. 2, 5, 8, 11
evā pitre viśvadevāya 4, 50, 6. Av. 20, 88, 6 Ts. 1, 8, 22, 2
evā punāna indrayur 9, 6, 9
evā punāno apaḥ svar 9, 91, 6
evā plateḥ sūnur 10, 63, 17. 64, 17
evā babhro vṛishabha 2, 33, 15. Tb. 2, 8, 6, 9
evā mahas tuvijātas 1, 190, 8
evā mahān bṛihaddivo 10, 120, 9. Av. 5, 2, 9. 20, 107, 12
evā maho asura vakshathāya 10, 99, 12. N. 5, 3
evāmṛitāya mahe kshayāya 9, 109, 3 Sv. 2, 718
evā rājeva kratumāñ 9, 90, 6
evā rātis tuvīmagha 8, 92, 29. Sv. 2, 175. Av. 20, 60, 2
evāre vṛishabhā sute 8, 45, 38
evā vandasva ´varuṇam 8, 42, 2. Tb. 2, 5, 8, 4
evā vasishṭha indram 7, 26, 5
evā vasvaḥ indraḥ satyaḥ 4, 21, 10
evā vām ahva ūtaye yathāhuvanta medhirāḥ | indrāgnī 8, 38, 9
evā vām ahva ūtaye yathāhuvanta medhirāḥ | nāsatyā 8, 42, 6
evā satyam maghavānā 4, 28, 5
evā hi te vibhūtaya 1, 8, 9. Av. 20, 60, 5. 71, 5
evā hi te ṣaṃ savanā 1, 173, 8
evā hi tvām ṛituthā 5, 32, 12
evā hi māṃ tavasaṃ vardhayanti 10, 28, 6
evā hi māṃ tavasaṃ jajñur 10, 28, 7
evā hy asi vīrayur 8, 92, 28. Sv. 1, 232. 2, 174. Av. 20, 60, 1
evā hy asya kāmyā 1, 8, 10. Av. 20, 60, 6. 71 6
evā hy asya sūnṛitā 1, 8, 8. Av. 20, 60, 4. 71, 4
eved indraṃ vṛishaṇaṃ 7, 23, 6. Av. 20, 12, 6. Vs. 20, 54
eved indraḥ sute astāvi 6, 23, 10
eved indraḥ suhava 6, 29, 6
eved indrāya vṛishabhāya 4, 16, 20
eved ete prati mā 1, 165, 12
eved esha tuvikurmir 8, 2, 31
eved eshā purutamā 1, 124, 6
eved yūne yuvatayo 10, 30, 6
evena sadyaḥ pary eti 1, 128, 3
evendrāgnibhyām ahāvi 5, 86, 6
evendrāgnibhyām pitṛivan 8, 40, 12
evendrāgnī papivāṅsā 1, 108, 13
even nu kaṃ sindhum 7, 33, 3
evaivāpāg apare 10, 44, 7. Av. 20, 94, 7
esha indrāya vāyave 9, 27, 2. Sv. 2, 637
esha u sya puruvrato 9, 3, 10. Sv. 2, 615
esha u sya vṛishā ratho 9, 38, 1. Sv. 2, 624
esha etāni cakārendro 8, 2, 34
ēsha kavir abhishṭutaḥ 9, 27, 1. Sv. 2, 636
esha kṣheti rathavītir 5, 61, 19
esha gavyur acikradat 9, 27, 4. Sv. 2, 639
esha grāveva jaritā 5, 36, 4
esha chāgaḥ puro 1, 162, 3. Vs. 25, 26. Ts. 4, 6, 8, 1
esha tunno abhishṭutaḥ 9, 67, 20
esha te deva netā 5, 50, 5
esha divaṃ vi dhāvati 9, 3, 7. Sv. 2, 612
esha divaṃ vy āsarat 9, 3, 8. Sv. 2, 613
esha devaḥ śubhāyate 9, 28, 3. Sv. 2, 632
esha devo amartyaḥ 9, 3, 1. Sv. 2, 606
esha devo ratharyati 9, 3, 5. Sv. 2, 609. N. 6, 28
esha devo vipanyubhiḥ 9, 3, 3. Sv. 2, 610
esha devo ṿipā kṛito 9, 3, 2. Sv. 2, 611
esha drapso vṛishabho 6, 41, 3
esha dhiyā yāty aṇvyā 9, 15, 1. Sv. 2, 616
esha nṛibhir vi nīyate 9, 27, 3. Sv. 2, 638

esha pavitre aksharat 9, 28, 2. Sv. 2, 631
esha punāno madhumāñ 9, 110, 11
esha puru dhiyāyate 9, 15, 2. Sv. 2, 617
esha pra kośe madhumāñ 9, 77, 1. Sv. 1, 556
esha pratnena janmanā 9, 3, 9. Sv. 2, 108. 614
esha pratnena manmanā 9, 42, 2. Sv. 2, 109
esha pratnena vayasā 9, 97, 47
esha pra purvīr ava 1, 56, 1
esha rukmibhir iyate 9, 15, 5. Sv. 2, 620
esha vasūni pibdanā 9, 15, 6. Sv. 2, 622
esha va stomo maruta iyaṃ 1, 165, 15. 167, 11. 168, 10
esha va stomo maruto namasvān 1, 171, 2
esha vāṃ stomo aśvināv 1, 184, 5
esha vājī hito nṛibhir 9, 28, 1. Sv. 2, 630
esha vāṃ devāv aśvinā 4, 15, 9
esha viprair abhishṭuto 9, 3, 6. Sv. 2, 607
esha viśvayit pavate 9, 97, 56
esha viśvāni vāryā 9, 3, 4. Sv. 2, 608
esha vṛishā kanikradad 9, 28, 4. Sv. 2, 633
esha vṛishā vṛishavratah 9, 62, 11
esha śushmy adābhyah 9, 28, 6. Sv. 2, 641
esha śushmy asishyadat 9, 27, 6. Sv. 2, 640
esha śriṅgāṇi dodhuvac 9, 15, 4. Sv. 2, 621
esha sunvānah pari somah 9, 87, 7
esha sūryam arocayat 9, 28, 5. Sv. 2, 634
esha sūryeṇa hāsate 9, 27, 5. Sv. 2, 635
esha somo adhi tvaci 9, 66, 29
esha stoma indra tubhyam 1, 173, 13
esha stomo acikradad 7, 20, 9
esha stomo maha ugrāya 7, 24, 5. Ait. ā. 1, 21
esha stomo mārutaṃ śardho 5, 42, 15
esha stomo varuṇa mitra 7, 64, 5. 65, 5
esha sya kārur jarate 7, 68, 9
esha sya te tanvo 2, 36, 5. Av. 20, 67, 6
esha sya te pavata indra 9, 97, 46
esha sya te madhumāñ 9, 87, 4. Sv. 1, 531
esha sya dhārayā suto 9, 108, 5. Sv. 1, 584
esha sya pari shicyate 9, 62, 13
esha sya pītaye suto 9, 38, 6. Sv. 2, 628
esha sya bhānur ud iyarti 4, 45, 1
esha sya madyo raso 9, 38, 5. Sv. 2, 627
esha sya mānushīshv ā 9, 38, 4. Sv. 2, 626
esha sya mitrāvaruṇā nṛicakshā 7, 60, 2
esha sya vām pūrvagatveva 7, 67, 7
esha sya somah pavate 9, 84, 4
esha sya somo matibhih 9, 96, 15
esha hito vi nīyate 9, 15, 3. Sv. 2, 619
eshā gobhir aruṇebhir 5, 80, 3
eshā janaṃ darśatā 5, 80, 2
eshā divo duhitā praty adarśi jyotir 1, 124, 3
eshā divo duhitā praty adarśi vyuchantī 1, 113, 7
eshā netrī rādhasah 7, 76, 7
eshā pratīcī duhitā 5, 80, 6
eshā yayau paramād antar 87, 8
eshāyukta parāvatah 1, 48, 7
eshā vyenī bhavati 5, 80, 4
eshā śubhrā na tanvo 5, 80, 5
eshā śyā navyam āyur 7, 80, 2
eshā syā no duhitā divojāh 65, 1
eshā syā yujānā 7, 75, 4
eshā syā vo maruto 1, 88, 6
esho ushā apūrvyā 1, 46, 1. Sv. 1, 178. 2, 1078
eha gamann ṛishayah 10, 108, 8
eha devā mayobhuvā 1, 92, 18. Sv. 2, 1085
eha vām prushitapsavo 8, 5, 33
eha harī brahmayujā 8, 2, 27. Sv. 2, 1008

ehi prehi kshayo 8, 64, 4
ehi manur devayur 10, 51, 5
ehi vāṃ vimuco napād 6, 55, 1. N. 5, 9
ehi stomāṅ̃ abhi svarābhi 1, 10, 4
ehy agna iha hotā 1, 76, 2
ehy ū shu bravāṇi te 6, 16, 16. Sv. 1, 7. 2, 55. Vs. 26, 13

aichāma tvā bahudhā 10, 51, 3
aitān ratheshu tasthushaḥ 5, 53, 2
aitu pushā rayir 8, 31, 11
aibhir agne duvo giro 1, 14, 1
aibhir agne sarathaṃ 3, 6, 9. Av. 20, 13, 4
aibhir dade vṛishṇyā 10, 55, 7. Sv. 2, 1134
aishu cākandhi puruhūta 10, 147, 3
aishu cetad vṛishaṇvaty 8, 68, 18
aishu dyāvāpṛithivī 10, 93, 10
aishu dhā vīravad yaśa 5, 79, 6

okivāṅsā sute sacāṅ̃ 6, 59, 3
o cit sakhāyaṃ sakhyā 10, 10, 1. Sv. 1, 340. Av. 18, 1, 1
ojas tad asya titvisha 8, 6, 5. Sv. 1, 182. 2, 1003. Av. 20, 107, 2
ojishṭhaṃ te madhyato 3, 21, 5. Tb. 3, 6, 7, 2
o tyam ahva-ā ratham 8, 22, 1
o tye nara indram 1, 104, 2
omānam āpo mānushīr 6, 50, 7
omāsaś carshaṇīdhṛito 1, 3, 7. Ait. ā. 1, 4. Vs. 7, 33. Ts. 1, 4, 16, 1. N. 12, 40
orv aprā amartyā 10, 127, 2
o śrushṭir vidathyā 7, 40, 1
oshadhayaḥ saṃ vadante 10, 97, 22. Vs. 12, 96. Ts. 4, 2, 6, 5
oshadhīḥ prati modadhvam 10, 97, 3. Vs. 12, 77. Ts. 4, 2, 6, 1
oshadhīr iti mātaras 10, 97, 4. Vs. 12, 78. Ts. 4, 2, 6, 1. N. 6, 3
osham it pṛithivīm ahaṃ 10, 119, 10
o shu ghṛishvirādhaso 7, 59, 5
o shu pra yāhi vājebhir 8, 2, 19. Sv. 1, 227
o shu vṛishṇaḥ prayajyūn 8, 7, 33
o shu svasāraḥ kārave 3, 33, 9
o shū ṇo agne 1, 139, 7
oshṭhāv iva madhv 2, 39, 6
o sushṭuta indra yāhy 1, 177, 5

auchat sā rātrī 5, 30, 14
aurvabhṛiguvac chucim 8, 102, 4 Sv. 1, 18. Ts. 3, 1, 11, 8

ka imaṃ vo niṇyam 1, 95, 4
ka imaṃ daśabhir mame° 4, 24, 10
ka īṃ veda sute sacā 8, 33, 7. Sv. 1, 297. 2, 1046. Av. 20, 53, 1. 57, 11
ka īṃ vyaktā 7, 56, 1. Sv. 1, 433
ka īṃ stavat kaḥ 6, 47, 15
ka īshate tujyate 1, 84, 17. N. 14, 26
ka u nu te mahimanaḥ 10, 54, 3
ka u śravat katamo 4, 43, 1
kaṃ yāthaḥ kaṃ ha gachathaḥ 5, 74, 3
kaḥ kumāram ajanayad 10, 135, 5
kaḥ svid vṛiksho 1, 182, 7
kakardave vṛishabho 10, 102, 6
kakuhaḥ somyo rasa 9, 67, 8
kakuhaṃ cit tvā kave 8, 45, 14
kaṅkato na kaṅkato 1, 191, 1
kanvā indraṃ yad akrata 8, 6, 3. Sv. 2, 658. Av. 20, 138, 3
kaṇvā iva bhṛigavaḥ 8, 3, 16. Sv. 2, 713. Av. 20, 10, 2. 59, 2
kaṇvāsa indra te matiṃ 8, 6, 31
kaṇvebhir dhṛishṇav ā dhṛishad 8, 33, 3. Sv. 2, 216. Av. 20, 52, 3. 57, 16
katarā pūrvā katarā 1, 185, 1. N. 3, 22
katy agnayaḥ kati 10, 88, 18
kathā kad asyā ushaso 4, 23, 5
kathā kavis tuvīravān 10, 64, 4.
kathā ta etad aham ā ciketaṃ 10, 28, 5
kathā te agne śucayanta 1, 147, 1
kathā dāśema namasā 5, 41, 16
kathā dāśemāgnaye 1, 77, 1
kathā devānāṃ katamasya 10, 64, 1
kathā nūnaṃ vāṃ vimanā 8, 86, 2
kathā mahām avṛidhat 4, 23, 1
kathā mahe pushṭimbharāya 4, 3, 7
kathā mahe rudriyāya 5, 41, 11
kathā rādhāma sakhāya 1, 41, 7

kathā ṣardhāya marutām 4, 3, 8
kathā śriṇoti hūyamānam 4, 23, 3
kathā sabādhaḥ ṣaṣamāno 4, 23, 4
kathā ha tad varuṇāya 4, 3, 5
katho nu te pari carāṇi 5, 29, 13
kad atvishanta surayas 8, 94, 7
kadā kshatraṣriyaṃ 1, 25, 5
kadā gachātha maruta 8, 7, 30
kadā cana pra yuchasy 8, 52, 7. Vs. 8, 3. Ts. 1, 4, 22, 1
kadā cana starīr asi 8, 51, 7. Sv. 1, 300. Vs. 3, 34. 8, 2. Ts. 1, 4, 22, 1. 5, 6, 4
kadā ta indra girvaṇa 8, 13, 22
kadā bhuvan rathakshayāṇi 6, 35, 1
kadā martam arādhasam 1, 84, 8. Sv. 2, 693. Av. 20, 63, 5. N. 5, 17
kadā vaso stotram 10, 105, 1. Sv. 1, 228. N. 5, 12
kadā vāṃ taugryo vidhat 8, 5, 22
kadā sunuḥ pitaraṃ jāta 10, 95, 12
kad itthā nṛiṇḥ pātraṃ 1, 121, 1
kad u dyumnam indra 10, 29, 4. Av. 20, 76, 4
kad u priyāya dhāmne 5, 48, 1. N. 5, 5
kad u preshṭhāv ishāṃ 1, 181, 1
kad u stuvanta ṛitayanta 8, 3, 14. Av. 20, 50, 2
kad u nv asyākṛitam 8, 66, 9. Av. 20, 97, 3
kad u mahīr adhṛishṭā 8, 66, 10. N. 6, 26
kad dha nūnaṃ kadhapriyaḥ pitā 1, 38, 1
kad dha nūnaṃ kadhapriyo yad 8, 7, 31
kad dhishṇyāsu 4, 3, 6
kad rudrāya pracetase 1, 43, 1. Ta. 10, 17, 1
kad va ṛitasya dharṇasi 1, 105, 6
kad vo adya mahānāṃ 8, 94, 8
kanikradat [illegible] 2, 42, 1. N.
kanīnakeva vidradhe 4, 32, 23. N. 4, 15
kaṃ te dānā ásakshata 8, 64, 9
kan navyo atasīnāṃ 8, 3, 13. Av. 20, 50, 1
kaṃ naṣ citram ishaṇyasi 10, 99, 1
kanyā iva vahatum 4, 58, 9. Vs. 17, 97
kanyā vār avāyatī 8, 91, 1
kanyeva tanvā 1, 123, 10
kapṛin naraḥ 10, 101, 12. Av. 20, 137, 2
kam u shvid asya senayāgner 8, 75, 7. Ts. 2, 6, 11, 2
kam etaṃ tvaṃ yuvate 5, 2, 2
kayā tac chṛiṇve 4, 20, 9
kayā te agne aṅgira 8, 84, 4. Sv. 2, 899
kayā tvaṃ na ūtyābhi 8, 93, 19. Sv. 2, 936. Vs. 36, 7
kayā naṣ citra ā bhuvad 4, 31, 1. Sv. 1, 169. 2, 32. Av. 20, 124, 1. Vs. 27, 39. 36, 4. Ts. 4, 2, 11, 2. Ta. 4, 42, 2
kayā no agna ṛitayann 5, 12, 3
kayā no agne vi vasaḥ 7, 8, 3
kayā ṣubhā savayasaḥ 1, 165, 1
karambha oshadhe bhava 1, 187, 10
karṇagṛihyā maghavā 8, 70, 15
karhi svit tad indra yaj jaritre 6, 35, 3
karhi svit tad indra yan nṛibhir 6, 35, 2
karhi svit sā ta indra 10, 89, 14
kavim ṣaṣāsuḥ 4, 2, 12
kaviḥ kavitvā 10, 124, 7
kavim ketum dhāsim 7, 6, 2
kavim agnim upa stuhi 1, 12, 7. Sv. 1, 32
kavim iva pracetasaṃ 8, 84, 2. Sv. 2, 595
kavim mṛijanti marjyaṃ 9, 63, 20
kavir na niṇyaṃ 4, 16, 3. Av. 20, 77, 3
kavim [illegible] 2, 54, 6

kas tam indra tvāvasum 7, 32, 14. Sv. 1, 280. 2, 1032
kas te jāmir janānām 1, 75, 3. Sv. 2, 885
kas te mada indra rantyo 10, 29, 3. Av. 20, 76, 3
kas te mātaraṃ vidhavām 4, 18, 12
kas tvā satyo madānām 4, 31, 2. Sv. 2, 33. Av. 20, 124, 2. Vs. 27, 40. 36, 5. Ta. 4, 42, 3
kasmā adya sujātāya 5, 53, 12.
kasya nūnaṃ katamasya° 1, 24, 1
kasya nūnam parīṇaso 8, 84, 7. Sv. 1, 34
kasya brahmāṇi jujushur 1, 165, 2
kasya vṛishā sute sacā 8, 93, 20. Tb. 2, 4, 5, 1. 7, 13, 1
kasya svit savanaṃ vṛishā 8, 64, 8
kā ta upetir manaso 1, 76, 1
kā te asty araṃkṛitiḥ 7, 29, 3
kā maryādā vayunā 4, 5, 13
kāmas tad agre 10, 129, 4. Tb. 2, 4, 1, 10. 8, 9, 4. Ta. 1, 23, 1
kāyamāno vanā 3, 9, 2. Sv. 1, 53. N. 4, 14
kā rādhad dhotrāśvinā 1, 120, 1
kārur ahaṃ tato 9, 112, 3. N. 6, 6
kā vām bhūd upamātiḥ 4, 43, 4
kāvyebhir adābhyā 7, 66, 17
kāsīt pramā pratimā 10, 130, 3. Av. 10, 7, 43. 44
kā sushṭutiḥ śavasaḥ sūnum 4, 24, 1
kiṃ sa ṛidhak 4, 18, 4
kiṃ subāho svaṅgure 10, 86, 8. Av. 20, 126, 8
kiṃ svid āsīd adhishṭhānam 10, 81, 2. Vs. 17, 18. Ts. 4, 6, 2, 4
kiṃ svid vanaṃ ka u sa vṛiksha āsa yato dyāvāprithivī nishṭatakshuḥ | manīshiṇo 10, 81, 4. Vs. 17, 20. Ts. 4, 6, 2, 5. Tb. 2, 8, 9, 6
kiṃ svid vanaṃ ka u sa vṛiksha āsa yato dyāvāprithivī nishṭatakshuḥ | saṃtasthāne 10, 31, 7
kiṃ svin no rājā jagṛihe 10, 12, 5. Av. 18, 1, 33
kitavāso yad riripur na 5, 85, 8. Ts. 3, 4, 11, 6
kiṃ te kṛiṇvanti kīkaṭeshu 3, 53, 14. N. 6, 32
kiṃ deveshu tyaja enas 10, 79, 6
kiṃ na indra jighāṅsasi 1, 170, 2
kiṃ no asya draviṇaṃ 4, 5, 12
kiṃ no bhrātar agastya 1, 170, 3
kim aṅga tvā brahmaṇaḥ 6, 52, 3
kim aṅga tvā maghavan 10, 42, 3. Av. 20, 89, 3
kim aṅga radhracodanaḥ 8, 80, 3
kim atra dasrā kṛiṇuthaḥ 1, 182, 3
kim anye pary āsate 8, 8, 8
kim ayaṃ tvāṃ vṛishākapiś 10, 86, 3. Av. 20, 126, 3
kim asya made kim 6, 27, 1
kim ūga āsa vāruṇa 7, 86, 4
kim ād amatraṃ 4, 23, 6
kim ād utāsi vṛitrahan 4, 30, 7
kim ichantī saramā 10, 108, 1. N. 11, 25
kim it te vishṇo parī° 7, 100, 6. Sv. 2, 975. Ts. 2, 2, 12, 5. N. 5, 8
kim idaṃ vām purāṇavaj 8, 73, 11
kim u śreshṭhaḥ kiṃ 1, 161, 1
kim u shvid asmai nivido 4, 18, 7
kim ū nu vaḥ kṛiṇavāmā 2, 29, 3
kim etā vācā kṛiṇavā 10, 95, 2. Ṣ. P. 11, 5, 1, 7
kim bhrātāsad 10, 10, 11. Av. 18, 1, 12
kimmayaḥ svic camasa 4, 35, 4
kiyatī yoshā maryato 10, 27, 12
kiyat svid indro adhy 4, 17, 12
kiyāty ā yat 1, 113, 10
kīdriṅṅ indraḥ sarame 10, 108, 3
kīriś cid dhi tvām avase 7, 21, 8
kutas tvam indra māhinaḥ 1, 165, 3. Vs. 33, 27
kutrā cid yasya samṛitau 5, 7, 2. Ts. 2, 1, 11, 3
kutsā ete haryaśvāya 7, 25, 5
kutsāya śushṇam aśushaṃ 4, 16, 12
kumāraṃ mātā 5, 2, 1
kumāraś cit pitaraṃ 2, 33, 12
kuruśravaṇaṃ āvṛiṇi 10, 33, 4
kurmas ta āyur 10, 51, 7
kuvic chakat kuvit 8, 91, 4
kuvit sa devīḥ sanayo 4, 51, 4
kuvitsasya pra hi 6, 45, 24. Sv. 2, 1018. Av. 20, 78, 3

kuvit su no gavishṭaye 8, 75, 11. Sv. 2, 999. Ts. 2, 6, 11, 3
kuvid aṅga namasā ye 7, 91, 1
kuvid aṅga prati yathā 10, 64, 13
kuvid aṅga yavamanto 10, 131, 2. Av. 20, 125, 2. Vs. 10, 32. 19, 6. 23, 38. Ts. 1, 8, 21, 1. 5, 2, 11, 2. Tb. 2, 6, 1, 3
kuvid vṛishaṇyantībhyaḥ 9, 19, 5
kuvin no agnir ucathasya 1, 143, 6
kuvin mā gopāṃ karase 3, 43, 5
kushumbhakas tad 1, 191, 16
kuha tyā kuha na śrutā 5, 74, 2
kuha yāntā sushṭutiṃ 1, 117, 12
kuha śruta indraḥ kasminn 10, 22, 1
kuha sthaḥ kuha jagmathuḥ 8, 73, 4
kuha svid doshā kuha 10, 40, 2. N. 3, 15
kucij jāyate sanayāsu 10, 4, 5
kushṭho devāv aśvinādyā 5, 74, 1
kṛinushva pājaḥ prasitiṃ 4, 4, 1. Vs. 13, 9. Ts. 1, 2, 14, 1. N. 6, 12
kṛiṇota dhumāṃ 3, 29, 9
kṛiṇoty asmai varivo 4, 24, 6
kṛinvanto varivo gave 9, 62, 3. Sv. 1, 182
kṛitaṃ cid dhi shmā sanemi 4, 10, 7
kṛitaṃ na śvaghnī vi 10, 43, 5 Av. 20, 17, 5. N. 5, 22
kṛitaṃ no yajñaṃ vidatheshu 7, 84, 3
kṛitānīd asya kartvā 9, 47, 2
kṛite cid atra maruto 7, 57, 5
kṛidhi ratnaṃ yajamānāya 7, 16, 6
kṛidhi ratnaṃ susanitar 3, 18, 5
kṛidhī no ahrayo deva 10, 93, 9
kṛishanu it phāla 10, 117, 7
kṛishṇaḥ śveto 'rusho 10, 20, 9
kṛishṇaṃ ta ema rusataḥ 4, 7, 9
kṛishṇaṃ niyānaṃ 1, 164, 47. Av. 6, 22, 1. 9, 10, 22. 13, 3, 9. Ts. 3, 1, 11, 4. N. 7, 24
kṛishṇaprutau vevije 1, 140, 3
kṛishṇāṃ yad enīṃ abhi 10, 3, 2. Sv. 2, 897
kṛishṇā yad goshv aruṇīshu 10, 61, 4
kṛishṇā rajāṅsi patsutaḥ 8, 43, 6
ketuṃ yajñānāṃ vidathasya 3, 3, 3
ketuṃ kṛinvan divas pari 9, 64, 8. Sv. 2, 309
ketuṃ kṛinvann aketave 1, 6, 3. Sv. 2, 820. Av. 20, 26, 6. 47, 12, 69, 11. Vs. 29, 37. Ts. 7, 4, 20, 1. Tb. 3, 9, 4, 3
ke te agne ripave 5, 12, 4
ke te nara indra ye ta 10, 50, 3
ketena śarman sacate 8, 60, 18
ke me maryakaṃ 5, 2, 5
kesy agniṃ kesī 10, 136, 1. N. 12, 26
ke shṭhā naraḥ śreshṭhatamā 5, 61, 1
ko agnim ṭṭṭe havishā 1, 84, 18. N. 14, 27
ko addhā veda ka iha pra vocat kuta 10, 129, 6. Tb. 2, 8, 9, 5
ko addhā veda ka iha pra vocad devāñ 3, 54, 5
ko adya naryo 4, 25, 1
ko adya yuṅkte 1, 84, 16. Sv. 1, 341. Av. 18, 1, 6, Ts. 4, 2, 11, 3. N. 14, 25
ko asya vīraḥ sadhamādam 4, 23, 2
ko asya veda prathamasyā° 10, 10, 6. Av. 18, 1, 7
ko asya śushmaṃ tavishīṃ 5, 32, 9
ko dadarśa prathamaṃ 1, 164, 4. Av. 9, 9, 4
ko devayantam aśnavaj 1, 40, 7
ko devānām avo adyā 4, 25, 3
ko nānāma vacasā 4, 25, 2
ko nu maryā amithitaḥ 8, 45, 37. Ta. 1, 3, 1. N. 4, 2
ko nu vām mitrāvaruṇāv ṛitāyan 5, 41, 1
ko nu vām mitrāstuto 5, 67, 5
ko nv atra maruto 1, 165, 13
ko mā dadarśa katamaḥ 10, 51, 2
ko mṛiḷāti katama 4, 43, 2
ko va stomaṃ rādhati 10, 63, 6
ko vas trātā vasavaḥ 4, 55, 1
ko vāṃ dāśat sumataye 1, 158, 2
ko vām adya purūṇām 5, 74, 7
ko vām adyā karate 4, 44, 3. Av. 20, 143, 3
ko veda jānam eshāṃ 5, 53, 1
ko veda nūnam eshāṃ 5, 61, 14
ko vo 'ntar maruta 1, 168, 5
ko vo mahānti mahatām 5, 59, 4
ko vo varshishṭha ā 1, 37, 6

kratuprāvā jaritā 10, 100, 11
kratuyanti kratavo 10, 64, 2
kratuyanti kshitayo 4, 24, 4
kratva it pūrṇam uduraṃ 8, 78, 7
kratvaḥ samaha dīnatā 7, 89, 3
kratvā dakshasya tarusho 3, 2, 3
kratvā dakshasya rathyam 9, 16, 2
kratvā dā astu 6, 16, 26. Tb. 2, 4, 6, 2
kratvā mahāñ anu° 1, 81, 4. Sv. 1, 423
kratvā yad asya tavishīshu 1, 128, 5
kratvā śukrebhir akshabhiḥ 9, 102, 8
kratvā hi drone ajyase 6, 2, 8
kratve dakshāya naḥ kave 9, 100, 5
kravyādam agnim pra hiṇomi 10, 16, 9. Av. 12, 2, 8. Vs. 35, 19
krāṇā rudrā maruto 10, 92, 6
krāṇā rudrebhir vasubhiḥ 1, 58, 3
krāṇā śiśur mahīnāṃ 9, 102, 1 Sv. 1, 570. 2, 363
krīḷaṃ vaḥ śardho 1, 37, 1. Ts. 4, 3, 13, 6. N. 7, 2
krīḷanty asya sūnṛitā 8, 13, 8
krīḷan no raśma 5, 19, 5
krīḷur makho na 9, 20, 7. Sv. 2, 324
kva tyāni nau sakhyā 7, 88, 5
kva tyā valgū 6, 63, 1
kvā trī cakrā 1, 34, 9
kva nūnaṃ sudānavo 8, 7, 20
kva nūnaṃ kad vo arthaṃ 1, 38, 2
kva vaḥ śumnā navyāṅsi 1, 38, 3
kva vo 'śvāḥ kvā° 5, 61, 2
kva sya te rudra mṛiḷayākur 2, 33, 7
kva sya vīraḥ ko apaśyad 5, 30, 1
kva sya vṛishabho yuvā 8, 64, 7. Sv. 1, 142
kva syā vo marutaḥ 1, 165, 6. Tb. 2, 8, 3, 5
kva svid adya katamāsv 10, 40, 14
kva svid asya rajaso 1, 168, 6
kva svid āsāṃ katamā 4, 51, 6
kveyatha kved asi 8, 1, 7. Sv. 1, 271
kshatraṃ jinvatam uta 8, 35, 17
kshatrāya tvaṃ śravase 1, 113, 6
kshatrāya tvam avasi 8, 37, 6
kshapa usraś ca dīdihi 7, 15, 8
kshapo rājann uta 1, 79, 6. Sv. 2, 913. Vs. 15, 37. Ts. 4, 4, 4, 5
kshiyantaṃ tvam akshiyantaṃ 4, 17, 13
ksheti kshemebhiḥ sādhubhir 8, 84, 9
kshetram iva vi mamus 1, 110, 5
kshetrasya patinā vayaṃ 4, 57, 1. Ts. 1, 1, 14, 2. N. 10, 15
kshetrasya pate madhumantam 4, 57, 2. Ts. 1, 1, 14, 3 N. 10, 16
kshetrād apaśyaṃ sanutaś 5, 2, 4
kshemasya ca prayujaś ca 8, 37, 5
kshemo na sādhuḥ 1, 67, 2

khe rathasya khe 8, 91, 7. Av. 14, 1, 41

gachataṃ dāśusho gṛiham 8, 85, 6
gaṇānāṃ tvā gaṇapatiṃ 2, 23, 1. Ts. 2, 3, 14, 3
gantā no yajñaṃ yajñiyāḥ 5, 87, 9
gantārā hi stho 1, 17, 2
ganteyānti savanā 6, 23, 4
gandharva itthā padam 9, 83, 4
gamad vājaṃ vājayann 7, 32, 11
gamann asme vasūny 10, 44, 5. Av. 20, 94, 5
gambhīrāñ udadhīñr iva 3, 45, 3. Sv. 2, 1070
gambhīreṇa na uruṇā 6, 24, 9
gayasphāno amīvahā 1, 91, 12. Ts. 4, 3, 13, 5
garbhaṃ dhehi sinīvāli 10, 184, 2. Av. 5, 25, 3. Ṣ. P. 14, 9, 4, 20
garbhe nu nau janitā 10, 10, 5. Av. 18, 1, 5
garbhe nu sann anv 4, 27, 1. Ait. ā. 2, 24
garbhe mātuḥ pitush pitā 6, 16, 35. Sv. 2, 747
gárbhe yoshām adadhur 10, 53, 11
garbho yajñasya devayuḥ 8, 12, 11
garbho yo apāṃ 1, 70, 3
gavām iva śriyase 5, 59, 3
gavāśiram manthinam 3, 32, 2
gavyanta indraṃ sakhyāya 4, 17, 16
gavyo shū ṇo yathā purā 8, 46, 10. Sv. 1, 186
gāthapatim medhapatiṃ 1 43, 4
gāthaśravasaṃ satpatiṃ 8, 2, 38
gām aṅgaisha ā hvayati 10, 146, 4. Tb. 2, 5, 5, 7

gāyatreṇa prati 1, 164, 24. Av. 9, 10, 2
gāyat sāma nabhanyaṃ 1, 173, 1
gāyanti tvā gāyatriṇo 1, 10, 1. Sv. 1, 342. 2, 694. Ts. 1, 6, 12, 2. N. 5, 5
gārhapatyena santya 1, 15, 12
gāva iva grāmaṃ 10, 149, 4
gāva upāvatāvataṃ 8, 72, 12. Sv. 1, 117. 2, 952. Vs. 13, 19. 71
gāvaṣ cid ghā samanyavaḥ 8, 20, 21. Sv. 1, 404
gāvo na yuthaṃ upa 8, 46, 30
gāvo bhago gāva indro 6, 28, 5. Av. 4, 21, 5. Tb. 2, 8, 8, 12
gāvo yavaṃ prayutā 10, 27, 8
girayaṣ cin ni jihate 8, 7, 34
giraṣ ca yās te 8, 2, 30
giras ta inda ojasā 9, 2, 7. Sv. 2, 393
girā jāta iha stuta 9. 62, 15
girā ya etā yunajad 7, 36, 4
girā yadī sabandhavaḥ 9. 14, 2
girā vajro na sambhṛitaḥ 8, 93, 9. Sv. 2, 574. Av. 20, 47, 3. 137, 14. Tb. 1, 5, 8, 3
girir na yaḥ svatavāṅ 4, 20, 6
girīṅr ajrān rejamānāṅ 10, 44, 8. Av. 20, 94, 8
giro jushethām adhvaraṃ 8, 35, 6
girvaṇaḥ pāhi naḥ sutam 3, 40, 6. Sv. 1, 195. Av. 20, 6, 6
gīrṇam bhuvanaṃ 10, 88, 2
gīrbhir viprāḥ pramatim 7, 93, 4. Tb. 3, 6, 9, 1
guhā ṣiro nihitam 10, 79, 2
guhā satīr upa tmanā 8. 6, 8
guhā hitaṃ guhyaṃ 2, 11, 5
guhatā guhyaṃ tamo 1, 86, 10
gṛiṇānā jamadagninā 3, 62, 18. Sv. 2, 15
gṛiṇāno aṅgirobhir dasma 1, 62, 5
gṛiṇe tad indra te ṣava 8, 62, 8. Sv. 1, 391
gṛibhītaṃ te mana indra 7, 24, 2
gṛibhṇāmi te saubhagatvāya 10, 85, 36. Av. 14, 1, 50
gṛishṭiḥ sasūva 4, 18, 10
gṛihaṃ-gṛihaṃ ahanā 1, 123, 4
gṛihamedhāsa ā gata 7, 59, 10. Ts. 4, 3, 13, 5
gṛiho yāmy araṃkṛito 10, 119, 13
gojitā bāhu amitakratuḥ 1, 102, 6
gojin naḥ somo rathajid 9, 78, 4
gotrabhidaṃ govidaṃ 10, 103, 6. Sv. 2, 1204. Av. 6, 97, 3. 19, 13, 6. Vs. 17, 38. Ts. 4, 6, 4, 2
gobhir mimikshuṃ dadhire 3, 50, 3
gobhir yad īm anye 8, 2, 6. N. 5, 3
gobhir vāṇo ajyate 8, 20, 8
gobhish ṭaremāmatiṃ 10, 42, 10. 43, 10. 44, 10. Av. 7, 50, 7. 20, 17, 10. 89, 10. 94, 10
gomad aṣvāvad rathavat 5, 57, 7
gomad u shu nāsatyāṣvāvad 2, 41, 7. Vs. 30, 81
gomad dhiraṇyavad vasu 7, 94, 9
goman na indo aṣvavat 9, 105, 4. Sv. 1, 574. 2, 961
goman naḥ soma vīravad 9, 42, 6
gomātaro yac chubhayante 1, 85, 3
gomāṅ agne 'vimāṅ 4, 2, 5. Ts. 1, 6, 6, 4. 3, 1, 11, 1
gomāyur adād 7, 103, 10
gomāyur eko 7, 103, 6
govit pavasva vasuvid 9, 86, 39. Sv. 2, 305
goshā indo nriṣhā asy 9, 2, 10. Sv. 2, 395
goshu praṣastiṃ 1, 70, 9
gaur amīmed anu 1, 164, 28. Av. 9, 10, 6. 1. 8. N. 11, 42
gaurīr mimāya 1, 164, 41. Av. 9, 10, 21. 13, 1, 42. Tb. 2, 4, 6, 11. Ta. 1, 9, 4. N. 11, 40
gaur dhayati marutāṃ 8, 94, 1. Sv. 1, 149
gnāṣ ca yan naraṣ ça 6, 68, 4
granthiṃ na vi ṣhya 9, 97, 18
grāvāṇa upareshv ā 10, 175, 3
grāvāṇaḥ savitā nu vo 10, 175, 4
grāvāṇaḥ soma no hi kaṃ 6, 51, 14
grāvāṇeva tad id 2, 39, 1
grāvāṇo apa duchunām 10, 175, 2
grāvāṇo na sūrayaḥ 10, 78, 6
grāvā vadann apa 10, 36, 4
grāvṇā tunno abhishṭutaḥ 9, 67, 19
grāvṇo brahmā yuyujānaḥ 5, 40, 8
grīvābhyas ta 10, 163, 2. Av. 2, 33, 2. 20, 96, 18

ghaneva vishvag vi jahy 1, 36, 16

gharmā samantā 10, 114, 1
gharmeva madhu 10, 106, 8
ghṛitam na pūtam tanur 4, 10, 6. Ts 2, 2, 12, 7
ghṛitapṛishṭhā manoyujo 1, 14, 6
ghṛitapratīkam va ṛitasya 1, 143, 7. Tb. 1, 2, 1, 12
ghṛitaprushaḥ saumyā 8, 59, 4
ghṛitam agner vadhryaṣvasya 10, 69, 2
ghṛitam pavasva dhārayā 9, 49, 3. Sv. 2, 787
ghṛitam mimikshe ghṛitam 2, 3, 11. Vs. 17, 88. Ta. 10, 10, 2
ghṛitavatī bhuvanānām 6, 70, 1. Sv. 1, 378. Vs. 34, 45
ghṛitavantaḥ pāvaka te 3, 21, 2. Tb. 3, 6, 7, 1
ghṛitavantam upa māsi 1, 142, 2
ghṛitāhavana dīdivaḥ 1, 12, 5
ghṛitāhavana santyemā 1, 45, 5
ghṛitena dyāvāpṛithivī abhīvṛite 6, 70, 4
ghṛitenāgniḥ sam ajyate 10, 118, 4
ghṛishuḥ śyenāya 10, 144, 3
ghṛishum pāvakam 1, 64, 12
ghnanto vṛitram ataran 1, 36, 8
ghnan mṛidhrāṇy apa dvisho 8, 43, 26

cakāra tā kṛiṇavan 7, 26, 3
cakṛivāṅsa ṛibhavas 1, 161, 4
cakram yad asyāpsv ā 10, 73, 9. Sv. 1, 331
cakram na vṛittam puruhūta 5, 36, 3
cakrāṇāsaḥ parīṇaham 1, 33, 8
cakrāthe hi sadhryañ 1, 108, 3
cakrir divaḥ pavate 9, 77, 5
cakrir yo viśvā bhuvanābhi 3, 16, 4
cakshur no devaḥ savitā 10, 158, 3
cakshur no dhehi cakshushe 10, 158, 4
cakshushaḥ pitā 10, 82, 1. Vs. 17, 25. Ts. 4, 6, 2, 4
catasra īṃ ghṛitaduhaḥ 9, 89, 5
catuḥsahasram gavyasya 5, 30, 15
caturaś cid dadamānād 1, 41, 9. N. 3, 16
caturdaśānye 10, 114, 7
caturbhiḥ sākam navatim 1, 155, 6
catushkapardā yuvatiḥ 10, 114, 3. Tb. 1, 2, 1, 27. 3, 7, 6, 5. 7, 14
catustriṅśad vājino 1, 162, 18. Vs. 25, 41. Ts. 4, 6, 9, 3
catto itaś cattā 10, 155, 2
catvāra īm bibhrati 5, 47, 4
catvāriṅśad daśarathasya 1, 126, 4
catvāri te asuryāṇi 10, 54, 4
catvāri vāk parimitā 1, 164, 45. Av. 9, 10, 27. Tb. 2, 8, 8, 5. Ṣ. P. 4, 1, 3, 17. N. 13, 9
catvāri śṛiṅgā trayo 4, 58, 3. Vs. 17, 91. Ta. 10, 10, 2. N. 13, 7
catvāro mā paijavanasya 7, 18, 23
catvāro mā maṣarṣārasya 1, 122, 15
canishṭham devā oshadhīshv 7, 70, 4
candram agnim candrarathaṃ 3, 3, 5
candramā apsv antar ā 1, 105, 1. Sv. 1, 417. Av. 18, 4, 89. Vs. 33, 90
candramā manaso jātaś 10, 90, 13. Av. 19, 6, 7. Vs. 31, 12. Ta. 3, 12, 6
camūshac chyenaḥ śakuno 9, 96, 19. Sv. 2, 527
caran vatso ruśann 8, 72, 5
caritraṃ hi ver 1, 116, 15
carur na yas tam 9, 52, 3
carkṛityam marutaḥ pṛitsu 1, 64, 14
carshaṇīdhṛitam maghavānam 3, 51, 1. Sv. 1, 374
cāklipre tena ṛishayo 10, 130, 6
cikitvinmanasaṃ tvā 5, 22, 3
cite tad vāṃ surādhasā 10, 143, 4
cittim acittiṃ cinavad 4, 2, 11. Ts. 5, 5, 4, 4
cittir apāṃ 1, 67, 10
cittir ā upabarhaṇam 10, 85, 7. Av. 14, 1, 6
citra ic chiśos 10, 115, 1. Sv. 1, 64
citra id rājā rājakā 8, 21, 18
citraṃ ha yad vām bhojanaṃ 7, 68, 5
citraṃ tad vo maruto yāma 2, 34, 10
citraṃ devānām ud agād 1, 115, 1. Ait. ā. 3, 9. Av. 13, 2, 35. 20, 107, 14. Vs. 7, 42. 13, 46. Ts. 1, 4, 43, 1. 2, 4, 14, 4. Tb.

2, 8, 7, 3. Ta. 1, 7, 6. 2, 13, 1. N. 12, 16
citras te bhānuḥ kratuprā 10, 100, 12
citrā vā yeshu dīdhitir 5, 18, 4
citrair añjibhir vapushe 1, 64, 4
citro yad abhrāṭ 1, 66, 6
citro vo 'stu yāmaṣ 1, 172, 1
codayatam sunṛitāḥ 10, 39, 2
codayitrī sunṛitānām 1, 3, 11. Vs. 20, 85. Ts. 4, 1, 11, 2

chandastubhaḥ kubhanyava 5, 52, 12
chardir yantam adābhyam 8, 85, 5

jagatā sindhum 1, 164, 25. Av. 9, 10, 3
jagṛibhmā te dakshiṇam indra 10, 47, 1. Sv. 1, 317. Tb. 2, 8, 2, 5
jaghano coda eshām 5, 61, 3
jaghanvāñ indra mitreruñ 1, 174, 6
jaghanvāñ u haribhiḥ 1, 52, 8
jaghāna vṛitram svadhitir 10, 89, 7
jaghnir vṛitram amitriyam 9, 61, 20. Sv. 2, 166
jajñāna eva vy abādhata 10, 113, 4
jajñānam sapta mātaro 9, 102, 4. Sv. 1, 101
jajñānaḥ somam sahase 7, 98, 3. Av. 20, 87, 3
jajñāno nu śatakratur 8, 77, 1
jajñāno harito vṛishā 3, 44, 4
jajñisha itthā gopīthyāya 10, 95, 11
janam vajriu mahi cin 6, 19, 12
janayan rocanā divo 9, 42, 1
janasya gopā ajanishṭa 5, 11, 1. Sv. 2, 257. Vs. 15, 27. Ts. 4, 4, 4, 2
janāya cid ya ivata 6, 73, 2. Av. 20, 90, 2
janāso agnim dadhire 1, 36, 2
janāso vṛiktabarhisho havish° 8, 5, 17
janitā divo janitā 8, 36, 4
janitāśvānām janitā 8, 36, 5
janishṭa yoshā patayat 10, 40, 9
janishṭa hi jenyo agre 5, 1, 5. Ts. 4, 1, 3, 4
janishṭhā ugraḥ sahase 10, 73, 1. Vs. 33, 64. Tb. 2, 8, 3, 4
janishvā devavītaye 6, 15, 18
janīyanto nv agravaḥ 7, 96, 4. Sv. 2, 810. vgl. Av. 14, 2, 72
januṣ cid vo marutas 7, 58, 2
jane na śeva āhuryaḥ 1, 69, 4
jano yo mitrāvaruṇāv 1, 122, 9
janmañ-janman nihito 3, 1, 21
jambhayatam abhito 1, 182, 4
jayatam ca pra stutam ca 8, 35, 11
jayatām iva tanyatur 1, 23, 11
jayema kāre puruhuta 8, 21, 12
jaratībhir oshadhībhiḥ 9, 112, 2
jaramāṇaḥ sam idhyase 10, 118, 5
jarābodha tad vividdhi 1, 27, 10. Sv. 1, 15. 2, 1013. N. 10, 8
jātavedase sunavāma somam 1, 99, 1. Ta. 10, 2, 1. N. 14, 33 und p. 201
jāto agnī rocate 3, 29, 7
jāto jāyate sudinatve 3, 8, 5. Tb. 3, 6, 1, 3
jāto yad agne bhuvanā 7, 13, 3. Ts. 1, 5, 11, 2
jānaty ahnaḥ prathamasya 1, 123, 9
jānanti vṛishṇo arushasya 3, 7, 5
jānanto rupam akṛipanta 10, 123, 4
jāmiḥ sindhūnām 1, 65, 7
jāmy atītape dhanur 8, 72, 4
jāyā tapyate kitavasya 10, 34, 10
jāyed astam 3, 53, 4
jāyeva patyāv adhi śeva 9, 82, 4
jigharmy agnim haviṣhā 2, 10, 4. Vs. 11, 23. Ts. 4, 1, 2, 4
jihmaṃ nunudre 'vatam 1, 85, 11
jihmasye caritave 1, 113, 5
jihvābhir aha nannamad 8, 43, 8
jīmutasyeva bhavati 6, 75, 1. Vs. 29, 38. Ts. 4, 6, 6, 1
jīvam rudanti vi mayante 10, 40, 10. Av. 14, 1, 46
jīvān no abhi dhetanā 8, 67, 5. N. 6, 27
jujurusho nāsatyota 1, 116, 10
jushad dhavyā mānushasyo° 10, 20, 5
jushasva naḥ samidham 7, 2, 1
jushasva saprathastamam 1, 75, 1. Tb. 3, 6, 7, 1
jushasvāgna ilayā 5, 4, 4
jushāṇo agne prati harya 10, 122, 2

jushāṇo aṅgirastameṃmā 8, 44, 8
jushethāṃ yajñam ishtaye 8,38,4
jushethāṃ yajnam bodhataṃ havasya me viśveha 8, 35, 4
jushethāṃ yajñam bodhataṃ havasya me satto 2, 36, 6
jushṭa indrāya matsaraḥ 9, 13, 8. Sv. 2, 544
jushṭī naro brahmaṇā vaḥ 7, 33, 4. Tb. 2, 4, 3, 1
jushṭo damūnā atithir 5, 4, 5. Av. 7, 73, 9. Tb. 2, 4, 1, 1. N. 4, 5
jushṭo madāya devatāta 9, 97, 19
jushṭo hi duto asi 1, 44, 2. Sv. 2, 1131
jushṭvī ,na indo supathā 9, 97, 16
juhurāṇā cid aśvinā 8, 26, 5
juhure vi cityanto 5, 19, 2. N. 4, 19
jetā nṛibhir indraḥ pṛitsu 1,178,3
joshad yad īm asuryā 1, 167, 5
joshā savitar yasya te 10, 158, 2
joshy agne samidhaṃ 2, 37, 6
johūtro agniḥ 2, 10, 1
jñeyā bhāgaṃ sahasāno 2, 10, 6
jmayā atra vasavo 7, 39, 3. N. 12, 43
jyāyāṅsam asya yatunasya 5, 44, 8. N. 6, 15
jyeshṭha āha 4, 33, 5
jyeshṭhena sotar indrāya 8, 2, 23
jyotir yajñasya pavate 9, 86, 10. Sv. 2, 381
jyotir yajñāya rodasī 3, 39, 8
jyotir vṛiṇīta tamaso 3, 39, 7
jyotishmatīm aditiṃ 1, 136, 3
jyotishmantaṃ ketumantaṃ 8, 58, 3

ta ādityā ā gatā sarvatātaye bhūta 1, 106, 2
ta ādityā ā gatā sarvatātaye vṛidhe no 10, 35, 11
ta ādityāsa uravo 2, 27, 3
ta āyajanta draviṇaṃ 10, 82, 4. Vs. 17, 28. Ts. 4, 6, 2, 2. N. 6, 15
ta id ugrāḥ ṣavasā 6, 66, 6
ta id devānāṃ sadhamāda 7, 76, 4
ta id vediṃ subhaga 8, 19, 18
ta in niṇyaṃ hṛidayasya 7, 33, 9
ta in nv asya madhumad 3, 32, 4
ta ukshitāso mahimānam 1, 85, 2
ta ugrāsa vṛishaṇa 8, 20, 12
ta ū shu ṇo maho yajatrā 10, 61, 27
taṃ yajñam barhishi 10,90,7. Av. 19, 6, 11. Vs. 31, 9. Ta. 3, 12, 3
taṃ yajñasādham api 1, 128, 2
taṃ yuñjāthāṃ manāso yo 1, 183, 1
taṃ yuvaṃ devāv aśvinā 4,15,10
taṃ va indraṃ catinam 6, 19, 4
taṃ va indraṃ na sukratuṃ 6, 48, 14
taṃ vaḥ ṣardhaṃ rathānāṃ 5, 53, 10
tāṃ vaḥ ṣardhaṃ ratheṣubhaṃ 5, 56, 9
taṃ vaḥ ṣardhaṃ mārutaṃ 2, 30, 11
taṃ vaḥ sakhāyaḥ saṃ 6, 23, 9
taṃ vaḥ sakhāyo madāya 9, 105, 1. Sv. I, 569. 2, 448
taṃ vardhayanto matibhiḥ 10, 67, 9. Av. 20, 91, 9
taṃ vaṣ carāthā 1, 66, 9. N. 10, 21
taṃ vāṃ rathaṃ vayam adyā huvema pṛithujrayam 4, 44, 1. Av. 20, 143, 1
taṃ vāṃ rathaṃ vayam adyā huvema stomair 1, 180, 10
taṃ vṛidhantam mārutam 6,66,11
taṃ vedhāṃ medhayāhyan 9,26,3
taṃ vo dasmam ṛitīshaham 8, 88, 1. Sv. 1, 236. 2, 35. Av. 20, 9, 1. 49, 4. Vs. 26, 11
taṃ vo dīrghāyuṣocisham 5, 18, 3
taṃ vo dhiyā navyasyā 6, 22, 7. Av. 20, 36, 7
taṃ vo dhiyā paramayā 6, 38, 3
taṃ vo maho mahāyyam 8, 70, 8
taṃ vo vājānāṃ patim 8, 24, 18. Sv. 2, 1036. Av. 20, 64, 6
taṃ vo viṃ na drushadam 10, 115, 3
taṃ ṣagmāso arushāso 7, 97, 6
taṃ ṣaṣvatīshu mātṛishu 4, 7, 6
taṃ ṣiṣītā suvṛiktibhis 8, 40, 10
taṃ ṣiṣītā svadhvaram 8, 40, 11
taṃ ṣubhram agnim avase 3, 26, 2
taṃ sakhāyaḥ pururucam 9, 98, 12. Sv. 2, 1030. N. 5, 15
taṃ sadhrīcīr ūtayo 6, 36, 3. Tb. 2, 4, 5, 2

taṃ sabādho yatasruca 8, 27, 6. Tb. 3, 6, 1, 3
taṃ sānāv adhi jāmayo 9, 26, 5
taṃ sindhavo matsaram 10, 30, 9
taṃ supratīkaṃ sudṛiśaṃ 6, 15, 10. Ts. 2, 5, 12, 5
taṃ sushṭutyā vivāse 8, 16, 3. Av. 20, 44, 3
taṃ sotāro dhanaspṛitam 9, 62, 18
taṃ smā ratham maghavan 1, 102, 3
taṃ hinvanti madacyutaṃ 9, 53, 4. Sv. 2, 1067
taṃ hi sasvanta īḷate 5, 14, 3. Ts. 4, 3, 13, 8
taṃ hi svarājaṃ vṛishabham 8, 61, 2. Sv. 2, 584. Av 20, 113, 2
taṃ huvema yatasrucaḥ 8, 23, 20
taṃ hotāram adhvarasya 7, 16, 12. Sv. 2, 864
takvā na bhūrṇir 1, 66, 2
takshad yat ta 1, 51, 10
takshad yadī manaso 9, 97, 22. Sv. 1, 537
takshan nāsatyābhyām 1, 20, 3
takshan ratham suvṛitaṃ 1, 111, 1
taṃ gāthayā purāṇyā 9, 99, 4. Sv. 2, 983
taṃ gāvo abhy anūshata 9, 26, 2
taṃ gīrbhir vācamīṅkhayam 9, 35, 5
taṃ gūrtayo nemannishaḥ 1, 56, 2
taṃ gurdhayā 8, 19, 1. Sv. 1, 109. 2, 1037
taṃ gobhir vṛishaṇaṃ rasam 9, 6, 6
taṃ ghem itthā namasvina upa svarājam āsate | artham cid 8, 69, 17. Av. 20, 92, 14
taṃ ghem itthā namasvina upa svarājam āsate | hotrābhir 1, 36, 7
tac cakshur devahitaṃ 7, 66, 16. Vs. 36, 24. Ta. 4, 42, 5
tac citraṃ rādha ā bharosho 7, 81, 5
tatam me apas 1, 110, 1. Tb. 3, 7, 11, 2
taturir vīro naryo 6, 24, 2
tatṛidānāḥ sindhavaḥ 5, 53, 7
tat ta indriyam paramam 1, 103, 1
tat-tad agnir vayo dadhe 8, 39, 4
tat-tad id aśvinor 1, 46, 12
tat-tad id asya pauṅsyaṃ 1, 155, 4
tat tu te daṅso 1, 69, 8
tat tu prayaḥ pratnathā 1, 132, 3
tat te bhadraṃ yat 1, 94, 14
tat te yajño ajāyata 8, 89, 6. Sv. 2, 780
tat te sahasva īmahe 8, 43, 33
tat tvā yāmi brahmaṇā 1, 24, 11. Vs. 18, 49. 21, 2. Ts. 2, 1, 11, 6
tat tvā yāmi suvīryaṃ 8, 3, 9. Av. 20, 9, 3. 49, 6
tatro api prāṇīyata 8, 56, 4
tat savitā vo 'mṛitatvam 1, 110, 3
tat savitur vareṇyam 3, 62, 10. Sv. 2, 812. Vs. 3, 35. 22, 9. 30, 2. 36, 3. Ts. 1, 5, 6, 4. 4, 1, 11, 1. Ta. 1, 11, 2
tat savitur vṛiṇīmahe vayaṃ 5, 82, 1. Ta. 1, 11, 3
tat su naḥ śarma yachatā° 8, 18, 12
tat su naḥ savitā bhago varuṇo mitro aryamā | indro 4, 55, 10
tat su naḥ savitā bhago varuṇo mitro aryamā | śarma 8, 18, 3
tat su no navyaṃ sanyasa 8, 67, 18
tat su no viśve arya ā sadā gṛiṇanti kāravaḥ | bṛibuṃ 6, 45, 33
tat su no viśve arya ā sadā gṛiṇanti kāravaḥ | marutaḥ 8, 94, 3
tat su vām mitrāvaruṇā 5, 62, 2. Tb. 2, 8, 6, 6
tat sūryaṃ rodasī ubhe 8, 25, 21
tat sūryasya devatvaṃ 1, 115, 4. Av. 20, 123, 1. Vs. 33, 37. Tb. 2, 8, 7, 1. N. 4, 11
tathā tad astu somapāḥ 1, 30, 12
tad agne cakshuḥ prati 10, 87, 12. Av. 8, 3, 21
tad agne dyumnam ā bhara 8, 19, 15. Sv. 1, 113
tad adya vācaḥ prathamam 10, 53, 4. N. 3, 8
tad adyā cit ta ukthino 8, 15, 6. Sv. 2, 232. Av. 20, 61, 3
tadannāya tadapase 8, 47, 16
tad astu mitrāvaruṇā 5, 47, 7. Av. 19, 11, 6
tad asmai navyam āṅgirasvad 2, 17, 1

tad asya priyam abhi 1, 154, 5. Tb. 2, 4, 6, 2
tad asyānīkam uta cāru 2, 35, 11
tad asyedam paśyatā 1, 103, 5
tad it sadhastham abhi cāru 10, 32, 4
tad it samānam 1, 25, 6
tad id āsa bhuvaneshu 10, 120, 1. Ait. ā. 1, 12. Av. 5, 2, 1. 20, 107, 4. N. 14, 24
tad id dhy asya savanam 10, 76, 3
tad id rudrasya cetati 8, 13, 20
tad id vadanty adrayo 10, 94, 13
tad indra preva vīryam 1, 103, 7
tad indrāva ā bhara 8, 24, 25
tad in naktam 1, 24, 12
tad in nu te karaṇam 5, 31, 7
tad in nv asya parishadvāno 10, 61, 13
tad in nv asya vṛishabhasya 3, 38, 7
tad in nv asya savitur 3, 38, 8
tad in me chantsad 10, 32, 3
tad u prayakshatamam 1, 62, 6
tad u śreshṭham savanam 10, 76, 2
tad ucushe mānushemā 1, 103, 4
tad ū shu vam enā kṛitam 5, 73, 4
tad ṛitam pṛithivi 5, 66, 5
tad dadhānā avasyavo 8, 63, 10
tad devasya savitur vāryam 4, 53, 1
tad devānām devatamāya 2, 24, 3
tad dhi vayam vṛiṇīmahe 10, 126, 2
tadbandhuḥ sūrir divi 10, 61, 18
tad bhadram tava darśanā 3, 9, 7
tad rādho adya savitur 1, 159, 5
tad va ukthasya barhaṇe° 6, 44, 6
tad vaḥ sujātā maruto 1, 166, 12
tad vām narā nāsatyāv 1, 182, 8
tad vām narā śaṁsyam rādhyam 1, 116, 11
tad vām narā śaṁsyam pajriyeṇa 1, 117, 6
tad vām narā sanaye 1, 116, 12
tad vām ṛitam rodasī 10, 79, 4
tad vāryam vṛiṇīmahe 8, 25, 13. N. 5, 1
tad viprāso vipanyavo 1, 22, 21. Sv. 2, 1023. Vs. 34, 44
tad vividdhi yat tā indro 8, 96, 12
tad vishṇoḥ paramam padam 1, 22, 20. Śv. 2, 1022. Av. 7, 26, 7. Vs. 6, 5. Ts. 1, 3, 6, 2. 4, 2, 9, 3
tad vīryam vo maruto 5, 54, 5
tad vo adya manāmahe 7, 66, 12
tad vo gāya sute sacā 6, 45, 22. Sv. 1, 115. 2, 1016. Av. 20, 78, 1
tat vo jāmitvam marutaḥ 1, 166, 13
tad vo divo duhitaro 4, 51, 11
tad vo yāmi draviṇam 5, 54, 15
tad vo vājā ṛibhavaḥ 4, 26, 3
tanutyajeva taskarā 10, 4, 6. N. 3, 14
tanūnapāt patha ṛitasya 10, 110, 2. Av. 5, 12, 2. Vs. 29, 26. Tb. 3, 6, 3, 1. N. 8, 6
tanūnapāt pavamānaḥ 9, 5, 2
tanūnapād ucyate 3, 29, 11
tanūnapād ṛitam yate 1, 188, 2
tanūsh ṭe vājin 10, 56, 2
tam-tam id rādhase maha 8, 68, 7
tantum tanvan rajaso 10, 53, 6. Ts. 3, 4, 2, 2
tantum tanvānam uttamam 9, 22, 6
tam te madam gṛiṇīmasi 8, 15, 4. Śv. 1, 383. 2, 330. Av. 20, 61, 1
tam te yavam yathā gobhiḥ 8, 2, 3. Śv. 2, 86
tam te sotāro rasam madāya 9, 109, 11. Sv. 2, 683
tam tripṛishṭhe trivandhure 9, 62, 17
tam tvā gīrbhir urukshayā 10, 118, 9
tam tvā gīrbhir girvaṇasam 2, 6, 3
tam tvā ghṛitasnav 5, 26, 2. Sv. 2, 872
tam tvājananta mātaraḥ 8, 102, 17
tam tvā dutam kṛiṇmahe 7, 16, 4
tam tvā devebhyo madhumattamam 9, 80, 4
tam tvā dhartāram oṇyoḥ 9, 65, 11. Sv. 2, 154
tam tvā naro dama ā 1, 73, 4
tam tvā nṛimṇāni bibhratam 9, 48, 1. Śv. 2, 186
tam tvām ajmeshu 8, 43, 20
tam tvā madāya ghṛishvaya 9, 2, 8. Sv. 2, 394
tam tvā marutvatī pari 7, 31, 8
tam tvā martā agṛibhṇata 3, 9, 6

taṃ tvā yajñebhir īmahe 8, 68, 10
taṃ tvā vayaṃ viśvavārā 1, 30, 10
taṃ tvā vayaṃ sudhyo 6, 1, 7. Tb. 3, 6, 10, 3
taṃ tvā vayaṃ havāmahe 8, 43, 23
taṃ tvā vayam patim 1, 60, 5
taṃ tvā vayam pito 1, 187, 11
taṃ tvā vājeshu vājinaṃ 1, 4, 9. Av. 20, 68, 9
taṃ tvā viprā vacovidaḥ 9, 64, 23. Sv. 2, 427
taṃ tvā viprā vipanyavo 3, 10, 9
taṃ tvā śocishṭha dīdivaḥ 5, 24, 4. Sv. 2, 459. Vs. 3, 26. 15, 48. Ts. 1, 5, 6, 3. 4, 4, 4, 8
taṃ tvā samidbhir aṅgiro 6, 16, 11. Sv. 2, 11. Vs. 3, 3. Ts. 2, 5, 8, 1. Tb. 1, 2, 1, 10. 3, 5, 2, 1
taṃ tvā sahasracakshasam 9, 60, 2
taṃ tvā suteshv ābhuvo 9, 65, 27
taṃ tvā havishmatīr viśa 8, 6, 27
taṃ tvā hastino madhumantam 9, 80, 5
taṃ tvā hinvanti vedhasaḥ 9, 26, 6
taṃ durosham abhī naraḥ 9, 101, 3. Sv. 2, 49
taṃ devā budhne rajasaḥ 2, 2, 3
tan na indras tad varuṇas 1, 107, 3
tan na indro varuṇo 7, 34, 25. 56, 25
tan naḥ pratnaṃ sakhyam 6, 18, 5
taṃ navyasī hṛida ā 1, 60, 3
tan nas turīpam adbhutam 1, 142, 10. Vs. 27, 20. Ts. 4, 1, 8, 3. N. 6, 21
tan nas turīpam adha 3, 4, 9. 7, 2, 9. Ts. 3, 1, 11, 1
taṃ nākam aryo 5, 54, 12
tan nu vocāma rabhasāya 1, 166, 1
tan nu satyam pavamānasyāstu 9, 92, 5
taṃ nemim ṛibhavo yathā 8, 75, 5. Ts. 2, 6, 11, 1
taṃ no agne abhī naro 5, 9, 7
taṃ no agne maghavadbhyaḥ 7, 5, 9
tan no anarvā savitā 5, 49, 4
taṃ no dāta maruto 2, 34, 7
tan no devā yachata 10, 35, 12
taṃ no dyāvāpṛithivī 10, 37, 6
tan no rāyaḥ parvatās 7, 34, 23
taṃ no vājā ṛibhukshaṇa 4, 37, 8
tan no vāto mayobhu 1, 89, 4. Vs. 25, 17
tan no vi voco yadi 6, 22, 4. Av. 20, 36, 4
taṃ no viśvā avasyuvo 9, 43, 2
tan no 'hir budhnyo adbhir 6, 49, 14
tan ma ṛitam indra śūra 8, 97, 15
tan mitrasya varuṇasyā° 1, 115, 5. Av. 20, 123, 2. Vs. 33, 38. Tb. 2, 8, 7, 2
tapanti śatrum svar na 7, 34, 19
tapasā ye anādhṛishyās 10, 154, 2. Av. 18, 2, 16. Ta. 6, 3, 2
tapurjambho vana ā 1, 58, 5
tapurmūrdhā tapatu 10, 182, 3
taposh pavitraṃ vitataṃ 9, 83, 2. Sv. 2, 226
tapo shv agne antarāṅ 3, 18, 2. Ta. 4, 5, 5
tama āsīt tamasā 10, 129, 3. Tb. 2, 8, 9, 4. N. 7, 3
tam agnim aste 7, 1, 2. Sv. 2, 724
tam agne pāsy uta 6, 15, 11
tam agne pṛitanāshahaṃ 5, 23, 2. Ts. 1, 3, 14, 7
tam agruvaḥ keśinīḥ 1, 140, 8
tam aṅgirasvan namasā 3, 31, 19
tam adya rādhase mahe 8, 64, 12
tam adhvareshv īḷate 5, 14, 2
tam apsanta śavasa 1, 100, 8
tam amrikshanta vājinam 9, 26, 1
tam arkebhis taṃ sāmabhis 8, 16, 9
tam arvantaṃ na sānasiṃ gṛiṇīhi 8, 102, 12
tam arvantam na sānasim arusham 4, 15, 6
tam asmerā yuvatayo 2, 35, 4. Ts. 2, 5, 12, 2
tam asya dyāvāpṛithivī 10, 113, 1
tam asya pṛikshaṃ uparāsu 1, 127, 5
tam asya marjayāmasi 9, 99, 3. Sv. 2, 982
tam asya rājā varuṇas 1, 156, 4
tam asya vishṇur 10, 113, 2
tam ahyan bhurijor 9, 26, 4
tam ahve vājasātaya 8, 13, 3. Sv. 2, 98

tam āganma sobharayaḥ 8, 19, 32
tam ā nūnaṃ vṛijanam 6, 35, 5
tam ā no arkam amṛitāya 7, 97, 5
tam ic cyautnair āryanti 8, 16, 6
tam it pṛichanti na simo 1, 145, 2
tam it sakhitva 1, 10, 6
tam it subavyam aṅgirah 1, 74, 5
tam it gachanti juhvas 1, 145, 3
tam it garbham prathamaṃ 10, 82, 6. Vs. 17, 30. Ts. 4, 6, 2, 3
tam it doshā tam ushasi 7, 3, 5
tam id dhaneshu hiteshv 8, 16, 5
tam id va indraṃ suhavaṃ 4, 16, 16
tam id vardhantu no giro 9, 61, 14. Sv. 2, 686
tam id viprā avasyavaḥ 8, 13, 17
tam id vocema vidatheshu 1, 40, 6
tam indraṃ vājayāmasi 8, 93, 7. Sv. 1, 119. 2, 572. Av. 20, 47, 1. 137, 12. Tb. 1, 5, 8, 3. 2, 4, 1, 3
tam indraṃ johavīmi 8, 97, 13. Sv. 1, 460. Av. 20, 55, 1. Tb. 2, 5, 8, 9
tam indraṃ dānam īmahe 8, 46, 6
tam indra madam ā gahi 3, 42, 2. Av. 20, 24, 2
tam in naro vi hvayante 4, 24, 3
tam in nv eva samanā 4, 5, 7. N. 6, 17
tam īṃ hinvanti dhītayo 1, 144, 5
tam īṃ hinvanty agruvo 9, 1, 8
tam īṃ hotāram ānushak 4, 7, 5
tam īḷata prathamaṃ yajña° 1, 96, 3
tam īḷishva yo arcishā 6, 60, 10. Sv. 2, 499
tam īm anvīḥ samarya ā 9, 1, 7
tam īmaha indram asya 6, 22, 3. Av. 20, 36, 3. N. 6, 3
tam īmahe purushṭutaṃ 8, 13, 24
tam ī mṛijanty āyavo 9, 63, 17
tam īśānaṃ jagatas 1, 89, 5. Vs. 25, 18
tam ukshamāṇaṃ rajasi 2, 2, 4
tam ukshamāṇam avyaye 9, 99, 5
tam u jyeshṭhaṃ namasā 7, 97, 3
tam u tvā gotamā girā 1, 78, 2
tam u tvā dadhyaṅṅ ṛishiḥ 6, 16, 14. Vs. 11, 33. Ts. 3, 5, 11, 3. 4, 1, 3, 2
tam u tvā nūnam asura 8, 90, 6. Sv. 2, 762. N. 5, 22
tam u tvā nūnam īmahe 8, 24, 26
tam u tvā pāthyo vṛishā 6, 16, 15. Vs. 11, 34. Ts. 3, 5, 11, 4. 4, 1, 3, 3
tam u tvā yaḥ purāsitha 6, 45, 11
tam u tvā vājasātamam 1, 78, 3
tam u tvā vājinaṃ naro 9, 17, 7
tam u tvā vṛitrahantamaṃ 1, 78, 4
tam u tvā satya somapā 6, 45, 10
tam u dyumaḥ 6, 10, 2
tam u naḥ pūrve pitaro 6, 22, 2. Av. 20, 36, 2
tam u nūnaṃ tavishīmantam 5, 58, 1
tam u shṭavāma ya imā 8, 96, 6
tam u shṭavāma yaṃ gira 8, 95, 6. Sv. 2, 235
tam u shṭuhi yaḥ svishuḥ 5, 42, 11
tam u shṭuhi yo abhibhūty° 6, 18, 1. Tb. 2, 8, 5, 8
tam u shṭuhīndraṃ yo ha 1, 173, 5
tam u stusha indraṃ yo 6, 21, 2
tam u stusha indraṃ taṃ 2, 20, 4
tam u stotāraḥ pūrvyaṃ 1, 156, 3. Tb. 2, 4, 3, 9
tam usrām indraṃ na 10, 6, 5
tam ūtayo raṇayaṅ 1, 100, 7
tam ūrmim āpo 7, 47, 2
tam ū shu samanā girā 8, 41, 2. N. 10, 5
tam ṛitviyā upa vācaḥ 1, 190, 2
tam eva ṛishiṃ tam u 10, 107, 6
tam oshadhīr dadhire garbham 10, 91, 6. Sv. 2, 1174
tam pṛichatā sa 1, 145, 1
tam pṛichantī vajrahastaṃ 6, 22, 5. Av. 20, 36, 5
tam pṛichanto 'varāsaḥ 6, 21, 6
tam pratnathā pūrvathā 5, 44, 1. Vs. 7, 12. Ts. 1, 4, 9, 1. N. 3, 16
tam marjayanta sukratum 8, 84, 8. Ts. 3, 5, 11, 5
tam martā amartyaṃ 10, 118, 6
tam marmṛijānam mahisham 9, 95, 4
tam v abhi pra gāyata 8, 15, 1. Sv. 1, 382. Av. 20, 61, 4. 62, 8
tam v abhi prārcatendraṃ 8, 92, 5

tayā pavasva dhārayā yayā gāva 9, 49, 2. Sv. 2, 786
tayā pavasva dhārayā yayā pīto 9, 45, 6
tayor id amavac chavas 5, 86, 3
tayor id avasā vayam 1, 17, 6
tayor id ghṛitavat 1, 22, 14
taraṇim vo janānām 8, 45, 28. Sv. 1, 204
taraṇir it sishāsati 7, 32, 20. Sv. 1, 238. 2, 217
taraṇir visvadarsato 1, 50, 4. Av. 13, 2, 19. 20, 47, 16. Vs. 33, 36. Ts. 1, 4, 31, 1. Ta. 3, 16, 1
tarat sa mandī dhāvati 9, 58, 1. Sv. 1, 500. 2, 407. N. 13, 6
tarat samudram pavamāna 9, 107, 15. Sv. 2, 207
tarobhir vo vidadvasum 8, 66, 1. Sv. 1, 137. 2, 37
tava kratvā tava tad 6, 17, 6
tava kratvā tavotibhir 9, 4, 6. Sv. 2, 402
tava kratvā saneyam 8, 19, 29
tava cyautnāni vajrahasta 7, 19, 5. Av. 20, 37, 5
tava tya indo andhaso 9, 51, 3. Sv. 2, 576
tava tya indra sakhyeshu 10, 138, 1. N. 4, 25
tava tyad indriyam brihat 8, 15, 7. Sv. 2, 995. Av. 20, 106, 1
tava tyan naryam 2, 22, 4. Sv. 1, 466
tava tye agne arcayo bhrājanto 5, 10, 5
tava tye agne arcayo mahi 5, 6, 7
tava tye agne harito 4, 6, 9
tava tye pito dadatas 1, 187, 5
tava tye pito rasā 1, 187, 4
tava tye soma pavamāna 9, 92, 4
tava tye soma śaktibhir 10, 25, 5
tava tridhātu prithivī 7, 5, 4
tava tvisho janiman 4, 17, 2
tava dyumanto arcayo 5, 25, 8
tava dyaur indra pauṅsyam 8, 15, 8. Sv. 2, 996. Av. 20, 106, 2
tava drapsā udapruta 9, 106, 8. Sv. 2, 677
tava drapso nīlavān 8, 19, 31. Sv. 2, 1173
tava praṇītīndra johuvānān 7, 28, 3
tava pratnebhir adhvabhir 9, 52, 2
tava pra yakshi saṃdṛisam 6, 16, 8
tava prayājā anuyājāś ca 10, 51, 9. N. 8, 22
tava bhramāsa āśuyā 4, 4, 2. Vs. 13, 10. Ts. 1, 2, 14, 1
tava vāyāv ṛitaspate 8, 26, 21. Vs. 27, 34
tava visve sajoshaso 9, 18, 3. Sv. 2, 445
tava vrate subhagāsaḥ syāma 2, 28, 2
tava śarīram patayishnv 1, 163, 11. Vs. 29, 22. Ts. 4, 6, 7, 4
tava śukrāso arcayo divas 9, 66, 5
tava śriyā sudriśo 5, 3, 4
tava śriye maruto marjayanta 5, 3, 3
tava śriye vy ajihīta 2, 23, 18
tava śriyo varshyasyeva 10, 91, 5. Sv. 2, 332
tava syāma puruvīrasya 2, 28, 3
tava svādishṭhāgne 4, 10, 5
tava ha tyad indra viśvam 6, 20, 13
tavāgne hotram tava 2, 1, 2. 10, 91, 10
tavāyam somas tvam ehy 3, 35, 6. Vs. 26, 23
tavāham śūra rātibhiḥ 1, 11, 6
tavāham soma rāraṇa 9, 107, 19. Sv. 1, 516. 2, 272. Tāṇḍya 12, 9, 3
tavāham agna ūtibhir nedishṭhābhiḥ 8, 19, 28
tavāham agna ūtibhir mitrasya 5, 9, 6
tavedam viśvam abhitaḥ 7, 98, 6. Av. 20, 87, 6. Tb. 2, 8, 2, 6
taved indra praṇītishūta 8, 6, 22
taved indrāvamam vasu 7, 32, 16. Sv. 1, 270
taved indrāham āśasā 8, 78, 10
taved u tāḥ sukīrtayo 8, 45, 33
tavemāḥ prajā divyasya 9, 86, 28
taveme sapta sindhavaḥ 9, 66, 6
tavotibhiḥ sacamānā 5, 42, 8
tasmā agnir bhāratah 4, 25, 4
tasmā aram gamāma vo 10, 9, 3. Sv. 2, 1189. Av. 1, 5, 3. Vs. 11, 52. 36, 16. Ts. 4, 1, 5, 1. 5, 6, 1, 4. 7, 4, 19, 4. Ta. 4, 42, 4. 10, 1, 12

tasmā arshanti divyā 2, 25, 4
tasmā id āsye havir 7, 102, 3. Tb. 2, 4, 5, 6
tasmā id viśve dhunayanta 2, 25, 5
tasmād aśvā ajāyanta 10, 90, 10. Av. 19, 6, 12. Vs. 31, 8. Ta. 3, 12, 5
tasmād yajñāt sarvahuta ṛicaḥ 10, 90, 9. Av. 19, 6, 13. Vs. 31, 7. Ta. 3, 12, 4
tasmād yajñāt sarvahutaḥ sambhṛitam 10, 90, 8. Av. 19, 6, 14. Vs. 31, 6. Ta. 3, 12, 4
tasmād virāḷ ajāyata 10, 90, 5. Av. 19, 6, 11. Vs. 31, 5. Ta. 3, 12, 2
tasminn ā veśayā giro 1, 176, 2
tasmin hi santy ūtayo 8, 46, 7
tasmai tavasyam anu 2, 20, 8
tasmai nūnam abhidyave 8, 75, 6. Ts. 2, 6, 11, 2
tasya te vājino vayaṃ 9, 65, 9
tasya dyumāñ asad ratho 8, 31, 3
tasya vajraḥ krandati 1, 100, 13
tasya vayaṃ sumatau 6, 47, 13. 10, 131, 7. Av. 7, 92, 1. 20, 125, 7. Vs. 20, 52. Ts. 1, 7, 13, 5. N. 6, 7
tasyāḥ samudrā 1, 164, 42. Tb. 2, 4, 6, 11. N. 11, 41
tasyed arvanto raṁhayanta 8, 19, 6
tasyed iha stavatha 4, 21, 2
tā atnata vayunaṃ 5, 48, 2
tā abhi santam astṛitam 9, 9, 5
tā asya jyeshṭham indriyaṃ 10, 124, 8
tā asya namasā sahaḥ 1, 84, 12. Sv. 2, 357. Av. 20, 109, 3
tā asya pṛiśanāyuvaḥ 1, 84, 11. Sv. 2, 356. Av. 20, 109, 2
tā asya varṇam āyuvo 2, 5, 5
tā asya sūdadohasaḥ 8, 69, 3. Vs. 12, 55. 15, 60. Ts. 4, 2, 4, 4. Tb. 3, 11, 6, 2
tā ā caranti samanā 4, 51, 8
tā in nv eva samanā 4, 51, 9
tā īṃ vardhanti mahy 1, 155, 3
tāṃ vāṃ dhenuṃ na 1, 137, 3
tāṃ vo devāḥ sumatim 5, 41, 18
tāṃ su te kīrtim 10, 54, 1
tā karmāshatarāsmai 1, 173, 4
tā gṛiṇīhi namasyebhiḥ 6, 68, 3
tā ghā tā bhadrā 4, 51, 7
tā jihvayā sadam edaṃ 6, 67, 8
tāṃ jushasva giram mama 3, 62, 8
tā tū ta indra mahato 4, 22, 5
tā tū te satyā tuviᵒ 4, 22, 6
tā te gṛiṇanti vedhaso 4, 32, 11
tā na ā volham 2, 41, 9. Vs. 20, 83
tā naḥ śaktam pārthivasya 5, 68, 3. Śv. 2, 495. 815
tā navyaso jaramāṇasya 6, 62, 4
tā na stipā tanūpā 7, 66, 3
tāñ ā rudrasya mīḷhusho 7, 58, 5. N. 4, 15
tāñ āśiram purolāśam 8, 2, 11
tāñ iyāno mahi 2, 34, 14
tānīd ahāni bahulāny 7, 76, 3
tāñ uśato vi bodhaya 1, 12, 4
tā nṛibhya ā sauśravasā 6, 13, 5
tā no adya vanaspatī 1, 28, 8
tā no rāsan rātishāco 7, 34, 22. N. 6, 14
tā no vājavatīr isha 6, 60, 12. Sv. 2, 501
tān pūrvayā nividā 1, 89, 3. Vs. 25, 16
tān yajatrāñ ṛitāvṛidho 1, 14, 7
tān vandasva marutas 8, 20, 14
tān vo maho maruta 2, 34, 11
tā bāhavā sucetunā 5, 64, 2
tābhir ā gachataṃ naroᵒ 6, 60, 9. Sv. 2, 343
tābhir ā yātaṃ vṛishaṇopa 8, 22, 12
tābhir ā yātam ūtibhir 8, 5, 24
tā bhujyuṃ vibhir adbhyaḥ 6, 62, 6
tā bhūripāśāv anṛitasya 7, 65, 3
tābhyāṃ viśvasya rājasi 9, 66, 2
tām agne asme isham 7, 5, 8
tā mandasānā manusho 10, 40, 13. Av. 14, 2, 6
tām asya rītim 5, 48, 4
tā mahāntā sadaspatī 1, 21, 5
tā mātā viśvavedasā 8, 25, 3
tā mitrasya praśastaya 1, 21, 3
tā me aśvinā sahīnāṃ 8, 5, 37
tā me aśvyānāṃ 8, 25, 23
tām pūshañ chivatamām 10, 85, 37. Av. 14, 2, 38. N. 3, 21
tām pūshṇaḥ sumatiṃ vayaṃ 6, 57, 5
tā yajñam ā śucibhiś 6, 62, 2

tā yajñeshu pra saṁsate° 1, 21, 2
tā yodhishṭam abhi gā 6, 60, 2
tā rājānā ṣucivratā° 6, 16, 24
tā vajriṇam mandinaṃ 10, 96, 6. Av. 20, 31, 1
tāvad usho rādho asmabhyaṃ 7, 79, 4
tā vartir yātaṃ jayushā 10,39,13
tā valgu dasrā puru° 6, 62, 5
tā vāṃ vāstūny 1, 154, 6. Vs. 6, 3. Ts 1, 3, 6, 1. N. 2, 7
tā vāṃ viṣvasya gopā 8, 25, 1
tā vāṃ samyag adruhvāṇe° 5, 70, 2. Sv. 2, 336
tā vāṃ girbhir vipanyavaḥ 7, 94, 6. Sv. 2, 152
tā vāṃ dhiyo 'vase 4, 41, 8
tā vāṃ narā sv avase 1, 118, 10
tā vāṃ adya tāv aparaṃ 1, 184, 1
tā vām adya havāmahe 8, 26, 3
tā vām iyāno 'vase 5, 65, 3
tā vām eshe rathānām indrāgnī 5, 86, 4
tā vām eshe rathānām urviṃ 5, 66, 3
tā vām mitrāvaruṇā 10, 132, 2
tā vigraṃ dhaithe 6, 67, 7
tāv idā cit ahānāṃ 8, 22, 13
tāv id duhsaṅsam martyaṃ 7, 94, 12
tāv id doshā tā ushasi 8, 22, 14
tā vidvāṁsā havāmahe vāṃ 1, 120, 3
tā vṛidhantāv anu dyun 5, 86, 5
tā samrājā ghṛitāsutī 2, 41, 6. Sv. 2, 262. N. 2, 13
tā sānasī ṣavasānā 7, 93, 2
tā sujihvā upa hvaye 1, 13, 8
tā sudevāya dāṣushe 8, 5, 6
tā ha tyad vartir yad 6, 62, 3
tā hi kshatraṃ dhārayethe 6, 67, 6
tā hi kshatram avihrutaṃ 5, 66, 2
tā hi devānām asurā tā 7, 65, 2
tā hi madhyam bharāṇām 8,40,3
tā hi sasvanta ilata 7, 94, 5. Sv. 2, 151
tā hi ṣreshṭhavarcasā 5, 65, 2
tā hi ṣreshṭhā devatātā 6, 68, 2
tā huve yayor idam 6, 60, 4. Sv. 2, 203
tigmajambhāya taruṇāya 8, 19, 22
tigmaṃ cid ema 6, 3, 4
tigmam āyudham marutām 8,96,9
tigmam eko bibharti 8, 29, 5
tigmā yad antar aṣaniḥ 4, 16, 17
tigmāyudhau tigmaheti 6, 74, 4
tiraḥ puru cid aṣvinā 3, 58, 5
tirashcino vitato 10, 129, 5. Vs. 33, 74. Tb. 2, 8, 9, 5
tishṭhā su kam maghavan 3, 53, 2
tishṭhā harī ratha ā 3, 35, 1. Tb. 2, 7, 13, 1
tisraḥ kshapas trir 1, 116, 4. Ta. 1, 10, 3
tisro devīr barhir idaṃ varīya 10, 70, 8
tisro deshṭrāya 10, 114, 2
tisro dyāvaḥ savitur 1, 35, 6
tisro dyāvo nihitā 7, 87, 5
tisro bhūmīr dhārayan 2, 27, 8. Ts. 2, 1, 11, 5
tisro mātṛīs trīn 1, 164, 10. Av. 9, 9, 10
tisro yad agne ṣaradas 1, 72, 3. Tb. 2, 4, 5, 6
tisro yahvasya samidhaḥ 3, 2, 9
tisro vāca īrayati pra vahnir 9, 97, 34. Sv. 1, 525. 2, 209. N. 14, 14
tisro vāca ud īrate 9, 33, 4. Sv. 1, 471. 2, 219
tisro vācaḥ pra vada 7, 101, 1
tīkshṇenāgne cakshushā 10, 87, 9. Av. 8, 3, 9
tīvrasyābhivayaso 10, 160, 1. Av. 20, 96, 1
tīvrāḥ somāsa ā gahi sutāso 8, 82, 2
tīvrāḥ somāsa ā gahy āṣīrvantaḥ 1, 23, 1
tīvrān ghoshān kṛiṇvate 6, 75, 7. Vs. 29, 44. Ts. 4, 6, 6, 3
tīvro vo madhumāṁ ayaṃ 2,41,14
tugro ha bhujyum 1, 116, 3. Ta. 1, 10, 2
tuce tanāya tat su no 8, 18, 18. Sv. 1, 395
tuje nas tane parvatāḥ 5, 41, 9
tuñje-tuñje ya 1, 7, 7. Av. 20, 70, 13. N. 6, 18
tubhyaṃ vātā abhipriyas 9, 31, 3
tubhyaṃ ṣukrāsaḥ ṣucayas 1, 134, 5

tubhyam scotanty adhrigo 3, 21, 4. Tb. 3, 6, 7, 2
tubhyam sutās tubhyam u 10, 160, 2. Av. 20, 96, 2
tubhyam somāḥ sutā ime 8, 93, 25. Sv. 1, 213
tubhyam stokā ghṛita° 3, 21, 3. Tb. 3, 6, 7, 2
tubhyam hinvāno vasishṭa 2, 36, 1
tubhyam gāvo ghṛitam 9, 31, 5
tubhyam ghet te janā 8, 43, 29
tubhyam tā aṅgirastama 8, 43, 18. Vs. 12, 116. Ts. 1, 3, 14, 3. Tb. 3, 7, 1, 1
tubhyam daksha kavikrato 3, 14, 7
tubhyam agre pary avahan 10, 85, 38. Av. 14, 2, 1
tubhyam ushāsaḥ sucayaḥ 1, 134, 4
tubhyam payo yad 1, 121, 5
tubhyam brahmāṇi gira 3, 51, 6
tubhyam bharanti kshitayo 5, 1, 10. Tb. 2, 4, 7, 9
tubhyāyam somaḥ pariputo 1, 135, 2
tubhyāyam adribhiḥ suto 8, 82, 5
tubhyedam agne madhumattamam 5, 11, 5
tubhyedam indra pari shicyate 10, 167, 1
tubhyed indra marutvate 8, 76, 8
tubhyed indra sva okye 3, 42, 8. Av. 20, 24, 8
tubhyed imā savanā 7, 22, 7. Av. 20, 73, 1
tubhyed ete bahulā 1, 54, 9
tubhyed ete marutaḥ 5, 30, 6
tubhyemā bhuvanā kave 9, 62, 27. Sv. 2, 127
turaṇyavo 'ṅgiraso 7, 52, 3
turaṇyavo madhumantam 8, 51, 10. Sv. 2, 960. Av. 20, 119, 2
turīyam nāma yajñiyam 8, 80, 9
tuvikshaṃ te sukṛitam 8, 77, 11. N. 6, 33
tuvigrīvo vapodaraḥ 8, 17, 8. Av. 20, 5, 2
tuvigrīvo vṛishabho vāvṛidhāno 5, 2, 12
tuvishushma tuvikrato 8, 68, 2. Sv. 2, 1122
tūtujāno mahemate 8, 13, 11
turvann ojīyān 6, 20, 3
triṇaskandasya nu viśaḥ 1, 172, 3
tṛitīye dhānāḥ savane 3, 52, 6
tṛidilā atṛidilāso 10, 94, 11
tṛishu yad annā tṛishuṇā 4, 7, 11
tṛishṭam etat kaṭukam 10, 85, 34. Av. 14, 1, 29
tṛishṭāmayā prathamam 10, 75, 6
te ajyeshṭhā akanishṭhāsa 5, 59, 6
te adrayo daśayantrāsa 10, 94, 8
te asmabhyam śarma 1, 90, 3
te asya santu ketavo 9, 70, 3 Sv. 2, 775
te ācarantī samaneva 6, 75, 4. Vs. 29, 41. Ts. 4, 6, 6, 2. N. 9, 40
te kshoṇībhir aruṇebhir 2, 34, 13
te gavyatā manasā 4, 1, 15
te ghā rājāno amṛitasya 10, 93, 4
te ghed agne svādhyo ye tvā 8, 19, 17
te ghed agne svādhyo 'hā viśvā 8, 43, 30
te cid dhi purvīr abhi 7, 48, 3
te jajñire diva ṛishvāsa 1, 64, 2
te jānata svam okyam 8, 72, 14. Sv. 2, 831
tejishṭhayā tapanī 2, 23, 14
tejishṭhā yasyāratir 6, 12, 3
te te agne tvotā 6, 16, 27
te tū deva netar 5, 50, 2
te te devāya dāśataḥ 7, 17, 7
te tvā madā amadan 1, 53, 6. Av. 20, 21, 6
te tvā madā indra mādayantu 7, 23, 5. Av. 20, 12, 5
te tvā madā bṛihad indra 6, 17, 4
te daśagvāḥ prathamā 2, 34, 12
te na āsno vṛikāṇām 8, 67, 14
te na indraḥ pṛithivī 6, 51, 11
te naḥ pūrvāsa uparāsa 9, 77, 3
te naḥ santu yujaḥ sadā 8, 83, 2
te naḥ sahasriṇaṃ rayim 9, 13, 5 Sv. 2, 542
tena nāsatyā gataṃ 1, 47, 9
tena no vājinīvasū parāvataś 8, 5, 30
tena no vājinīvasū paśve 8, 5, 20
tena satyena jāgṛitam 1, 21, 6
tena stotṛibhya ā bhara 8, 77, 8
te nas trādhvaṃ te 8, 30, 3
te nūnaṃ no 'yam ūtaye 10, 126, 3
te no arvanto havanaśruto 10, 64, 6. Vs. 9, 17. Ts. 1, 7, 8, 2

te no gṛiṇāno mahinī 1, 160, 5
te no gopā apācyās 8, 28, 3
te no nāvam urushyata 8, 25, 11
te no bhadreṇa śarmaṇā 8, 18, 17
te no mitro varuṇo 5, 41, 2
te no ratnāni dhattana 1, 20, 7
te no rāyo dyumato 6, 50, 11
te no rudraḥ sarasvatī 6, 50, 12
te no vasuni kāmyā 5, 61, 16
te no vṛishtim divas pari 9, 65, 24, Sv. 2, 515
te pratnāso vyushṭishu 9, 98, 11
tebhyo godhā ayatham 10, 28, 11
tebhyo dyumnam bṛihad yaśa 5, 79, 7
te ma āhur ya āyayur 5, 53, 3
te manvata prathamaṃ nāma 4, 1, 16
te marmṛijata dadṛivāṅso 4, 1, 14
te māyino mamire 1, 159, 4
te rāyā te suvīryaiḥ 4, 8, 6
te 'ṛuṇebhir varam ā 1, 88, 2
te rudrāsaḥ sumakhā 5, 87, 7
te 'vadan prathamā 10, 109, 1. Av. 5, 17, 1
te 'vardhanta svatavaso 1, 85, 7. Ts. 4, 1, 11, 3
te 'vindan manasā 10, 181, 3
te viśvā dāśushe vasu 9, 64, 6. Sv. 2, 386
te vo hride manase 4, 37, 2
teshāṃ hi citram ukthyaṃ 8, 67, 3
teshāṃ hi mahnā mahatām 10, 65, 3
te satyena manasā gopatiṃ 10, 67, 8. Av. 20, 91, 8.
te satyena manasā dīdhyānāḥ 7, 90, 5
te śishapanta josham 7, 43, 4
te sutāso madintamāḥ 9, 67, 18. Sv. 2, 1161
te sunavaḥ svapasaḥ 1, 159, 3
te somādo harī 10, 94, 9. N. 2, 5
te syandrāso nokshaṇo 5, 52, 3
te syāma deva varuṇa 7, 66, 9. Sv. 2, 419
te syāma ye agnaye 4, 8, 5
te hi dyāvapṛithivī bhūriretasā 10, 92, 11
te hi dyāvāpṛithivī mātarā 10, 64, 14
te hi dyāvāpṛithivī viśva° 1, 160, 1
te hinvire aruṇaṃ 8, 101, 6
te hi putrāso aditer 8, 18, 5
te hi prajāyā abharanta 10, 92, 10
te hi yajñeshu yajñiyāsa-ūmā ādityena 10, 77, 8
te hi yajñeshu yajñiyāsa umāḥ sadhastham 7, 39, 4. N. 6, 13
te hi vasvo vasavānās 1, 90, 2
te hi śreshṭhavarcasas 6, 51, 10
te hi śhmā vanusho naro 8, 25, 15
te hi satyā ṛitaspṛiśa 5, 67, 4
te hi sthirasya śavasaḥ 5, 52, 2
toke hite tanaya 4, 41, 6
tośā vṛitrahaṇā huve 3, 12, 4. Sv. 2, 1052
tośāsā rathayāvānā 8, 38, 2. Sv. 2, 424
tmanā vahanto 1, 69, 10
tmanā samatsu hinota 7, 34, 6
tyaṃ su mesham 1, 52, 1. Sv. 1, 377
tyaṃ cit parvataṃ girim 8, 64, 5
tyaṃ cid atrim ṛitajuram 10, 143, 1
tyaṃ cid arṇam 5, 32, 8.
tyaṃ cid aśvaṃ na 10, 143, 2
tyaṃ cid asya kratubhir 5, 32, 5
tyaṃ cid itthā katpayaṃ 5, 32, 6. N. 6, 3
tyaṃ cid eshāṃ svadhayā 5, 32, 4
tyaṃ cid ghā dīrgham 1, 37, 11
tyaṃ nu mārutaṃ gaṇaṃ 8, 94, 12
tyaṃ u vaḥ satrāśāham 8, 92, 7. Sv. 1, 170. 2, 992
tyaṃ u vo aprahaṇaṃ 6, 44, 4. Sv. 1, 357
tyaṃ ū shu vājinaṃ 10, 178, 1. Sv. 1, 382. Av. 7, 85, 1-N. 10, 28
tyasya cin mahato 5, 32, 3
tyān nu kshatriyāñ 8, 67, 1. Ts. 2, 1, 11, 5
tyān nu putadakshaso 8, 94, 10
tyān nu ye vi rodasī 8, 94, 11
tyā nv aśvinā huve 8, 10, 3
traya indrasya somāḥ 8, 2, 7
trayaḥ kṛiṇvanti bhuvaneshu 7, 33, 7
trayaḥ keśina 1, 164, 44. Av, 9, 10, 26. N. 12, 27
trayaḥ kośāsa ścotanti 8, 2, 8
trayaḥ pavayo madhuvāhane 1, 34, 2
trātā no bodhi dadṛiśāna 4, 17, 17

trātāraṃ tvā tanūnāṃ 2, 23, 8
trātāraṃ indram avitāram 6, 47, 11. Sv. 1, 333. Av. 7, 86, 1. Vs. 20, 50. Ts. 1, 6, 12, 5
trātāro devā adhi vocatā 8, 48, 14
trāyantām iha devās 10, 137, 5. Av. 4, 13, 4
triṇṣacchatam varmiṇa 6, 27, 6
triṇṣad dhāma vi rājati 10, 189, 3. Sv. 2, 728. Av. 6, 31, 3. 20, 48, 6. Vs. 3, 8. Ts. 1, 5, 3, 1
triḥ shashṭis tvā maruto 8, 96, 8
triḥ sapta mayūryaḥ 1, 191, 14
triḥ sapta yad guhyāni 1, 72, 6
triḥ sapta vishpuliṅgakā 1, 191, 12
triḥ sapta sasrā nadyo 10, 64, 8
triḥ smā māhnaḥ 10, 95, 5. N. 3, 21
trikadrukebhiḥ patati 10, 14, 16. Av. 18, 2, 6. Ta. 6, 5, 3
trikadrukeshu cetanaṃ devāso yajñam atnata | tam id vardhantu no girah || 8, 92, 21. Sv. 2, 74. Av. 20, 110, 3
trikadrukeshu cetanaṃ devāso yajñam atnata | tam id vardhantu no girah sadāvṛidham || 8, 13, 18. N. 1, 10
trikadrukeshu mahisho 2, 22, 1. Sv. 1, 457. 2, 836. Av. 20, 95, 1. Tb. 2, 5, 8, 9
tritah kūpe 1, 105, 17. N. 6, 27
tridhā hitam paṇibhir 4, 58, 4. Vs. 17, 92. Ta. 10, 10, 2
tripañcāsaḥ krīḷati 10, 34, 8
tripājasyo vṛishabho 3, 56, 3
tripād ūrdhva 10, 90, 4. Av. 19, 6, 2. Vs. 31, 4. Ta. 3, 12, 2
tribhiḥ pavitrair apupod 3, 26, 8
tribhish ṭvaṃ deva savitar 9, 67, 26
trimūrdhānaṃ saptaraśmim 1, 146, 1
trir antariksham savitā 4, 53, 5
trir aśvinā sindhubhiḥ 1, 34, 8
trir asmai sapta dhenavo 9, 70, 1. Sv. 1, 560. 2, 773
trir asya tā paramā 4, 1, 7
trir ā divaḥ savitar 3, 56, 6
trir ā divaḥ savitā soshavīti 3, 56, 7
trir uttamā duṇaśā 3, 56, 8
trir devaḥ pṛithivīm 7, 100, 3. Tb. 2, 4, 3, 5
trir no aśvinā divyāni 1, 34, 6
trir no aśvinā yajatā 1, 34, 7
trir no rayim vahatam 1, 34, 5
trir yātudhānaḥ prasitim 10, 87, 11. Av. 8, 3, 11
trir vartir yātam trir 1, 34, 4
trivandhureṇa trivṛitā rathena tricakreṇa 1, 118, 2
trivandhureṇa trivṛitā rathenā yātam 8, 85, 8
trivandhureṇa trivṛitā supeśasā 1, 47, 2
trivishṭidhātu pratimānam 1, 102, 8
triṣ cid aktoḥ pra cikitur 7, 11, 3
triṣ cin no adyā 1, 34, 1
trishadhasthā saptadhātuḥ 6, 61, 12
trishadhasthe barhishi 1, 47, 4
trīṇi jānā pari 1, 95, 3
trīṇi ta āhur divi 1, 163, 4. Vs. 29, 15. Ts. 4, 6, 7, 2
trīṇi tritasya dhārayā 9, 102, 3. Sv. 2, 365
trīṇi padāny aśvinor 8, 8, 23
trīṇi padā vi cakrame 1, 22, 18. Sv. 2, 1020. Av. 7, 26, 5. Vs. 34, 43. Tb. 2, 4, 6, 1
trīṇi rājānā vidathe 3, 38, 6
trīṇi śatā trī sahasrāṇy 3, 9, 9. 10, 52, 6. Vs. 33, 7. Tb. 2, 7, 12, 2
trīṇi śatāny arvatām 8, 6, 47
trīṇi śarāṅsi pṛiśnayo 8, 7, 10
trīṇy āyūṅshi tava 3, 17, 3. Ts. 3, 2, 11, 2
trīṇy eka urugāyo 8, 29, 7
trī yac chatā mahishānām 5, 29, 8
trī rocanā divyā dhārayanta 2, 27, 9
trī rocanā varuṇa 5, 69, 1
trī shadhasthā sindhavas 3, 56, 5
tryambakam yajāmahe 7, 59, 12. Av. 14, 1, 17. Vs. 3, 60. Ts. 1, 8, 6, 2. N. 14, 35
try aryamā manusho 5, 29, 1
tryudāyam devahitam 4, 37, 3
tvam yaviṣṭha dāśusho 8, 84, 3. Sv. 2, 596. Vs. 13, 52. 18, 77
tvam ratham pra bharo 6, 26, 4
tvam rayim puruvīram 8, 71, 6
tvam rājendra ye ca 1, 174, 1

tvaṃ rājeva suvrato 9, 20, 5. Sv. 2, 322
tvaṃ varuṇa uta mitro 7, 12, 3. Sv. 2, 656. Tb. 3, 5, 2, 3. 6, 1, 3
tvaṃ varo sushāmṇe 8, 23, 28
tvaṃ varmāsi saprathaḥ 7, 31, 6. Av. 20, 18, 6
tvaṃ valasya gomato 1, 11. 5. Sv. 2, 601
tvaṃ vikshu pradivaḥ sīda 6, 5, 3
tvaṃ vipras tvaṃ kavir 9, 18, 2. Sv. 2, 444
tvaṃ viśvasya jagataś cakshur 10, 102, 12
tvaṃ viśvasya dhanadā 7, 32, 17
tvaṃ viśvasya medhira 1, 25, 20
tvaṃ viśvā dadhishe 10, 54, 5
tvaṃ viśveshāṃ varuṇāsi 2, 27, 10
tvaṃ vishṇo sumatiṃ viśva° 7, 100, 2
tvaṃ vṛithā nadya indra 1, 130, 5
tvaṃ vṛidha indra pūrvyo 6, 20, 11
tvaṃ vṛishā janānām 8, 15, 10
tvaṃ śatāny ava śambarasya 6, 31, 4
tvaṃ śardhāya mahinā 10, 147, 5
tvaṃ śraddhābhir mandasānāḥ 6, 26, 6
tvaṃ satya indra dhrishṇur 1, 63, 3
tvaṃ sadyo apibo jāta 3, 32, 10
tvaṃ samudriyā apo 9, 62, 26. Sv. 2, 126
tvaṃ samudro asi viśvavit 9, 86, 29
tvaṃ sindhuṅr avāsṛijo 10, 133, 2. Sv. 2, 1152. Av. 20, 95, 3. N. 1, 15
tvaṃ sutasya pītaye 1, 5, 6. Av. 20, 69, 4. Ts. 3, 4, 11, 4
tvaṃ suto nṛimādano 9, 67, 2. Sv. 2, 674
tvaṃ sushvāṇo adribhir 9, 67, 3. Sv. 2, 675
tvaṃ sūkarasya dardṛihi 7, 55, 4
tvaṃ sūro harito rāmayo 1, 121, 13
tvaṃ sūrye na ā bhaja 9, 4, 5. Sv. 2, 401
tvaṃ soma kratubhiḥ 1, 91, 2. Tb. 2, 4, 3, 8
tvaṃ soma tanūkṛidbhyo 8, 79, 3. Vs. 5, 35. Ts. 1, 3, 4, 1
tvaṃ soma nṛimādanaḥ 9, 24, 4. Sv. 2. 315
tvaṃ soma paṇibhya ā 9, 22, 7
tvaṃ soma pavamāno 9, 59, 3
tvaṃ soma pitṛibhiḥ saṃvidāno 8, 48, 13. Vs. 19, 54. Ts. 2, 6, 12, 2
tvaṃ soma pra cikito 1, 91, 1. Vs. 19, 52. Ts 2, 6, 12, 1
tvaṃ soma mahe 1, 91, 7. Tb. 2, 4, 5, 3
tvaṃ soma vipaścitaṃ tanā 9, 16, 8
tvaṃ soma vipaścitam punāno 9, 64, 25
tvaṃ soma sūra eshas tokasya 9, 66, 18
tvaṃ somāsi dhārayur 9, 67, 1. Sv. 2, 673
tvaṃ somāsi satpatis 1, 91, 5. Ts. 4, 3, 13, 1. Tb. 3, 5, 6, 1
tvaṃ ha tyat saptabhyo jāyamāno 8, 96, 16. Sv. 1, 326. Av. 20, 137, 10
tvaṃ ha tyad apratimānam 8, 96, 17. Av. 20, 137, 11
tvaṃ ha tyad indra kutsam 7, 19, 2. Av. 20, 37, 2
tvaṃ ha tyad indra codiḥ 1, 63, 4
tvaṃ ha tyad indra sapta 1, 63, 7
tvaṃ ha tyad indrārishaṇyan 1, 63, 5
tvaṃ ha tyad ṛiṇayā indra 10, 89, 8
tvaṃ ha tyad vṛishabha 8, 96, 18
tvaṃ ha nu tyad adamāyo 6, 18, 3
tvaṃ ha yad yavishṭhya 8, 75, 3. Ts. 2, 6. 11, 1
tvaṃ hi kshaitavad yaśo 6, 2, 1. Sv. 1, 84
tvaṃ hi naḥ pitā vaso 8, 98, 11. Sv. 2, 520. Av. 20, 108, 2
tvaṃ hi nas tanvaḥ soma 8, 48, 9
tvaṃ hi manyo abhibhūty° 10, 83, 4. Av. 4, 32, 4
tvaṃ hi mānushe jane 5, 21, 2
tvaṃ hi rādhaspate 8, 61, 14. Sv. 2, 672
tvaṃ hi viśvatomukha 1, 97, 6. Av. 4, 33, 6. Ta. 6, 11, 2
tvaṃ hi vṛitrahann eshām 8, 93, 33. Sv. 2, 1142

tvaṃ hi sasvatīnām indra 8, 98, 6. Sv. 2, 599. Av. 20, 64, 3
tvaṃ hi sūraḥ sanitā 1, 175, 3. Sv. 2, 784
tvaṃ hi shmā cyāvayann 3, 30, 4
tvaṃ hi satyo maghavann 8, 90, 4
tvaṃ hi supratūr asi 8, 23, 29
tvaṃ hi soma vardhayann 9, 51, 4
tvaṃ hi stomavardhana 8, 14, 11. Av. 20, 29, 1
tvaṃ hotā manurhito 'gne 1, 14, 11
tvaṃ hotā manurhito vahnir 6, 16, 9
tvaṃ hotā mandratamo 6, 11, 2
tvaṃ hy agne agninā 8, 43, 14. Ts. 1, 4, 46, 3. 3, 5, 11, 5
tvaṃ hy agne divyasya 1, 144, 6
tvaṃ hy agne prathamo 6, 1, 1. Tb. 3, 6, 10, 1
tvaṃ hy aṅga daivyā 9, 108, 3. Sv. 1, 583. 2, 288
tvaṃ hy eka īṣisha 4, 32, 7
tvaṃ hy ebhi cerave 8, 61, 7. Sv. 1, 240. 2, 931
tvaṃ karañjam uta 1, 53, 8. Av. 20, 21, 8
tvaṃ kaviṃ codayo 6, 26, 3
tvaṃ kutsaṃ śushṇahatyeshv 1, 51, 6
tvaṃ kutsenābhi śushṇam 6, 31, 3
tvaṃ gotram aṅgirobhyo 1, 51, 3
tvaṃ ca soma no vaśo 1, 91, 6. Ts. 3, 4, 11, 1
tvaṃ cittī tava dakshair 8, 79, 4
tvaṃ cin naḥ śamyā 4, 3, 4
tvaṃ jaghantha namucim 10, 73, 7
tvaṃ jāmir janānām 1, 75, 4. Sv. 2, 886
tvaṃ jigetha na dhanā 1, 102, 10
tvad agne kāvyā 4, 11, 3
tvad dhi putra sahaso 3, 14, 6
tvad bhiyā viśa āyann 7, 5, 3
tvad bhiyendra pārthivāni 6, 31, 2
tvad vājī vājambharo 4, 11, 4
tvad vipro jāyate 6, 7, 3
tvad viśvā subhaga 6, 13, 1
tvaṃ tad uktham indra 6, 26, 5
tvaṃ taṃ deva jihvayā 6, 16, 32
tvaṃ tam agne amṛitatva 1, 31, 7
tvaṃ tam indra parvataṃ na 1, 55, 3
tvaṃ tam indra parvatam mahām 1, 57, 6. Av. 20, 15, 6
tvaṃ tam indra martyam 5, 35, 5
tvaṃ tam indra vāvṛidhāno 1, 131, 7
tvaṃ tam brahmaṇas pate 1, 18, 5
tvaṃ tasya dvayāvino 1, 42, 4
tvaṃ tāñ agna ubhayān 1, 189, 7
tvaṃ tāñ indrobhayāñ 6, 33, 3
tvaṃ tān vṛitrahatye 10, 22, 10
tvaṃ tān saṃ ca prati cāsi 2, 1, 15
tvaṃ tū na indra taṃ 1, 169, 4
tvaṃ tyat paṇīnāṃ vido 9, 111, 2 Sv. 2, 942
tvaṃ tyam iṭato ratham 10, 171, 1
tvaṃ tyam indra martyam 10, 171, 3
tvaṃ tyam indra śūryam 10, 171, 4
tvaṃ tyā cid acyutāgne 6, 2, 9. Ts. 3, 1, 11, 6
tvaṃ tyā cid vātasyāśvā 10, 22, 5
tvaṃ tyāṃ na indra deva 1, 63, 8
tvaṃ tyebhir ā gahi 1, 30, 22
tvaṃ-tvam ahaṃyathā 10, 96, 5. Av. 20, 30, 5
tvaṃ dātā prathamo 8, 90, 2. Sv. 2, 843. Av. 20, 104, 4
tvaṃ divo dharuṇaṃ dhisha 1, 56, 6
tvaṃ divo bṛihataḥ sānu 1, 54, 4
tvaṃ dūtaḥ prathamo 10, 122, 5
tvaṃ dūtas tvam u naḥ 2, 9, 2. Ts. 3, 5, 11, 2
tvaṃ dūto amartya ā 6, 16, 6
tvaṃ devi sarasvaty avā 6, 61, 6
tvaṃ dyāṃ ca mahivrata 9, 100, 9. Sv. 2, 368
tvaṃ dhiyam manoyujam 9, 100, 3
tvaṃ dhunir indra 1, 174, 9. 6, 20, 12
tvaṃ dhṛishṇo dhṛishatā 7, 19, 3. Av. 20, 37, 3
tvaṃ na indra ṛitayus 8, 70, 10
tvaṃ na indra tvābhir 2, 20, 2
tvaṃ na indra rāyā tarūshaso° 1, 129, 10
tvaṃ na indra rāyā parīṇasā 1, 129, 9
tvaṃ na indra vājayus 7, 31, 3. Sv. 2, 68
tvaṃ na indra śūra 10, 22, 9.

tvaṃ na indrā bharaṅ ojo 8, 98, 10, Sv. 1, 405. 2, 519. Av. 20, 108, 1
tvaṃ na indrāsāṃ haste 8, 70, 12
tvaṃ naḥ paścād adharād 8, 61, 16
tvaṃ naḥ pāhy aṅhaso jātavedo 6, 16, 30
tvāṃ naḥ pāhy aṅhaso doshāvastar 7, 15, 15
tvaṃ naḥ soma viśvato gopā 10, 25, 7
tvaṃ naḥ soma viśvato rakshā 1, 91, 8. Ts. 2, 3, 14, 1
tvaṃ naḥ soma viśvato vayodhās 8, 48, 15
tvaṃ naḥ soma sukratur 10, 25, 8
tvaṃ nas citra utyā 6, 48, 9. Sv. 1, 41. 2, 973
tvaṃ nṛicakshā asi soma 9, 86, 38. Sv. 2, 306
tvaṃ nṛicakshā vṛishabhānu 3, 15, 3
tvaṃ nṛibhir nṛimaṇo 7, 19, 4. Av. 20, 37, 4. Tb. 2, 5, 8, 10
tvaṃ no agna āyushu 8, 39, 10
tvaṃ no agna eshāṃ gayam 5, 10, 3
tvaṃ no agne agnibhir 10, 141, 6. Sv. 2, 855. Av. 3, 20, 5
tvaṃ no agne aṅgira stutaḥ 5, 10, 7
tvaṃ no agne adbhuta 5, 10, 2
tvaṃ no agne adharād 10, 87, 20. Av. 8, 3, 19
tvaṃ no agne tava deva 1, 31, 12. Vs. 34, 13
tvaṃ no agne pitror 1, 31, 9
tvaṃ no agne mahobhiḥ 8, 71, 1. Sv. 1, 6
tvaṃ no agne varuṇasya 4, 1, 4. Vs. 21, 3. Ts. 2, 5, 12, 3
tvaṃ no agne sanaye 1, 31, 8
tvaṃ no asi bhāratāgne 2, 7, 5
tvaṃ no asyā amater uta 8, 66, 14
tvaṃ no asyā indra durhaṇāyāḥ 1, 121, 14
tvaṃ no asyā ushaso 3, 15, 2
tvaṃ no gopāḥ pathikṛid 2, 23, 6
tvaṃ no vāyav eshām 1, 134, 6
tvaṃ no vṛitrahantame° 10, 25, 9
tvam agna indro 2, 1, 3
tvam agna īḷito jātavedo 10, 15, 12. Av. 18, 3, 42, Vs. 19, 66. Ts. 2, 6, 12, 5
tvam agna urusaṅsāya 1, 31, 14
tvam agna ṛibhur āke 2, 1, 10
tvam agne aditir deva 2, 1, 11
tvam agne gṛihapatis 7, 16, 5. Sv. 1, 61
tvam agne tvashṭā 2, 1, 5
tvam agne dyubhis 2, 1, 1. Vs. 11. 27. Ts. 4, 1, 2, 5. Ta. 10, 76, 1. N. 6, 1. 13, 1
tvam agne draviṇodā 2, 1, 7
tvam agne pururūpo 5, 8, 5
tvam agne prathamo aṅgirastamaḥ 1, 31, 2
tvam agne prathamo aṅgirā 1, 31, 1. Vs. 34, 12
tvam agne prathamo mātariśvana 1, 31, 3
tvam agne pramatis tvam 1, 31, 10
tvam agne prayatadakshiṇaṃ 1, 31, 15
tvam agne bṛihad vayo 8, 102, 1. Ts. 3, 4, 11, 1
tvam agne manave dyām 1, 31, 4
tvam agne yajñānāṃ 6, 16, 1. Sv. 1, 2. 2, 824
tvam agne yajyave pāyur 1, 31, 13
tvam agne rājā varuṇo 2, 1, 4
tvam agne rudro asuro 2, 1, 6. Ts. 1, 3, 14, 1. Tb. 3, 11, 2, 1
tvam agne vanushyato 6, 15, 12. 7, 4, 9
tvam agne varuṇo jāyase 5, 3, 1
tvam agne vasūṅr iha 1, 45, 1. Sv. 1, 96
tvam agne vāghate 4, 2, 13
tvam agne vīravad yaśo 7, 15, 12
tvam agne vṛijinavartaniṃ 1, 31, 6
tvam agne vṛishabhaḥ 1, 31, 5
tvam agne vratapā asi 8, 11, 1. Av. 19, 59, 1. Vs. 4, 16. Ts. 1, 1, 14, 4. 2, 3, 1
tvam agne śaśamānāya 1, 141, 10
tvam agne śocishā 7, 13, 2. Ts. 1, 5, 11, 2
tvam agne saprathā asi 5, 13, 4. Sv. 2, 757. Tb. 2, 4, 1, 6. N. 6, 7
tvam agne sahasā 1, 127, 9
tvam agne subhṛita 2, 1, 12
tvam agne suhavo 7, 1, 21
tvam aṅga jaritāraṃ 5, 3, 11

tvam aṅga pra śaṁsisho 1, 84, 19. Sv. 1, 247. 2, 1073. Vs. 6, 37. N. 14, 28.
tvam adha prathamaṃ 4, 17, 7
tvam adhvaryur uta hotāsi 1, 94, 6
tvam apām apidhānā 1, 51, 4
tvam apo yadave turvaśāyā° 5, 31, 8
tam apo yad dha vṛitraṃ 3, 32, 6
tvam apo vi duro 6, 30, 5
tvam aryamā bhavasi yat 5, 3, 2
tvam asi praśasyo 8, 11, 2
tvam asmākam indra viśvadha 1, 174, 10
tvam asya pāre rajaso 1, 52, 12
tvam āyasam prati 1, 121, 9
tvam āvitha naryaṃ 1, 54, 6
tvam āvitha suśravasaṃ 1, 53, 10. Av. 20, 21, 10
tvam it sapratha asy 8, 60, 5. Sv. 1, 42
tvam indo pari srava 9, 62, 9. Sv. 2, 331
tvam indra naryo yaṁ 1, 121, 12
tvam indra pratūrtishv 8, 99, 5. Sv. 1, 311. 2, 987. Av. 20, 105, 1. Vs. 33, 66
tvam indra balād adhi 10, 153, 2. Sv. 1, 120. Av. 20, 93, 5. N. 7, 2
tvam indra yasā asy 8, 90, 5. Sv. 1, 248. 2, 761
tvam indra sajoshasam 10, 153, 4. Av. 20, 93, 7
tvam indra śravitavā 7, 21, 3
tvam indra svayaśā 7, 37, 4
tvam indrābhibhūr asi tvaṃ sūryam 8, 98, 2. Sv. 2, 376. Av. 20, 62, 6
tvam indrābhibhūr asi viśvā 10, 153, 5. Av. 20, 93, 8
tvam indrāya vishṇave 9, 56, 4
tvam indrāsi vṛitrahā 10, 153, 3 Av. 20, 93, 6
tvam imā oshadhīḥ 1, 91, 22. Vs. 34, 22. Tb. 2, 8, 3, 1
tvam imā vāryā puru 6, 16, 5
tvam iśishe vasupate vasūnāṃ 1, 170, 5
tvam iśishe sutānām 8, 64, 3. Sv. 2, 706. Av. 20, 93, 3
tvam uttamāsy oshadhe 10, 97, 23. Av. 6, 15, 1. Vs. 12, 101
tvam utsāṁ ṛitubhir 5, 32, 2
tvam ekasya vṛitrahann 6, 45, 5
tvam etad adhārayaḥ 8, 93, 13
tvam etāṁ janarājño 1, 53, 9. Av. 20, 21, 9
tvam etāni paprishe 10, 73, 8
tvam etān rudato 1, 33, 7
tvam pavitre rajaso 9, 86, 30
tvam pāhīndra sahīyaso 1, 171, 6
tvam piprum mṛigayaṃ 4, 16, 13
tvam pura indra cikid 8, 97, 14
tvam puraṃ carishṇvaṃ 8, 1, 28
tvam purūṇy ā bharā 10, 113, 10
tvam purū sahasrāṇi 8, 61, 8. Sv. 2, 932
tvam bhago na ā hi 6, 13, 2
tvam bhuvaḥ pratimānam 1, 52, 13
tvam makhasya dodhataḥ 10, 171, 2
tvam mahāṁ indra tubhyaṃ 4, 17, 1
tvam mahāṁ indra yo 1, 63, 1
tvam mahīm avaniṃ 4, 19, 6
tvam mānebhya indra 1, 169, 8
tvam māyābhir anavadya 10, 147, 2
tvam māyābhir apa 1, 51, 5
tvayā manyo saratham 10, 84, 1. Av. 4, 31, 1. Tb. 2, 4, 1, 10. N. 10, 30
tvayā yathā gṛitsamadāso 2, 4, 9
tvayā vayaṃ śāśadmahe 10, 120, 5. Av. 5, 2, 5. 20, 107, 8
tvayā vayaṃ sadhanyas 4, 4, 14. Ts. 1, 2, 14, 6. N. 5, 15
tvayā vayaṃ suvṛidhā 2, 23, 9. N. 3, 11
tvayā vayam uttamaṃ 2, 23, 10
tvayā vayam pavamānena 9, 97, 58
tvayā vayam maghavann indra 1, 178, 5
tvayā vayam maghavan pūrvye 1, 132, 1. N. 5, 2
tvayā vīreṇa vīravo 9, 35, 3
tvayā ha svid yujā vayaṃ codishṭhena 8, 102, 3
tvayā ha svid yujā vayaṁ prati 8, 21, 11. Sv. 1, 403
tvayā hitam apyam 2, 38, 7
tvayā hi naḥ pitaraḥ 9, 96, 11. Vs. 19, 53. Ts. 2, 6, 12, 1
tvayā hy agne varuṇo 1, 141, 9

tvayed indra yujā vayam 8,92,32
tvashṭā duhitre vahatum 10, 17, 1. Av. 18, 1, 53. 3, 31, 5. N. 12, 11
tvashṭā māyā ved 10, 53, 9
tvashṭhā yad vajram 1, 85, 9
tvashṭāram vāyum 10, 65, 10
tvashṭāram agrajām gopām 9,5,9
tvashṭā rupāṇi hi prabhuḥ 1,188,9
tvashṭur jāmātaram vayam 8, 26, 22
tvām yajñebhir ukthair 10, 24, 2
tvām yajñeshv iḷate 10, 21, 6
tvām yajñeshv ṛitvijam cārum 10, 21, 7
tvām yajneshv ṛitvijam agne 3, 10, 2
tvām yajñair avivṛidhan 9, 4, 9. Sv. 2, 405
tvām rihanti mātaro 9, 100, 7. Sv. 2, 367
tvām vardhanti kshitayaḥ 6, 1, 5. Tb. 3, 6, 10, 2
tvām vājī havate vājineyo 6, 26, 2
tvām viśve amṛita 6, 7, 4. Sv. 2, 491
tvām viśve sajoshaso 5, 21, 3
tvām vishṇur bṛihan kshayo 8, 15, 9. Sv. 2, 997. Av. 20, 106, 3
tvām sushmin puruhūta 8, 98, 12. Sv. 2, 521. Av. 20, 108, 3
tvām sutasya pītaye 3, 42, 9. Av. 20, 24, 9
tvām soma pavamānam 9, 86, 24
tvām stomā avivṛidhan 1, 5, 8. Av. 20, 69, 6
tvām ha tyad indrārṇa° 1, 63, 6
tvām hi mandratamam 6, 4, 7. Vs. 33, 13. N. 1, 17
tvām hi shmā carshaṇayo 6, 2, 2
tvām hi satyam adrivo 8, 46, 2
tvām hi supsarastamam 8, 26, 24
tvām hīndrāvaso vivāco 6, 33, 2
tvām hy agne sadam it 4, 1, 1
tvām citrasravastama 1, 45, 6. Vs. 15, 31. Ts. 4, 4, 4, 3
tvām janā mamasatyeshv 10, 42, 4. Av. 20, 89, 4
tvādattebhī rudra 2, 33, 2. Tb. 2, 8, 6, 8
tvām dūtam agne 6, 15, 8. Sv. 2, 918
tvām deveshu prathamam 1, 102, 9
tvām agna ādityāsa 2, 1, 13. Tb. 2, 7, 12, 6
tvām agna ṛitāyavaḥ 5, 8, 1
tvām agne aṅgiraso guhā 5, 11, 6. Sv 2, 258. Vs. 15, 28. Ts. 4, 4, 4, 2
tvām agne atithim pūrvyam 5, 8, 2
tvām agne dama ā 2, 1, 8
tvām agne dharṇasim 5, 8, 4
tvām agne pushkarād adhy 6, 16, 13. Sv. 1, 9. Vs. 11, 32. 15, 22. Ts. 3, 5, 11, 3. 4, 1, 3, 2. 4, 4, 1
tvām agne prathamam devayanto 4, 11, 5
tvām agno prathamam āyum 1, 31, 11
tvām agne pradiva 5, 8, 7. Tb. 1, 2, 1, 12
tvām agne manīshiṇaḥ samrājam 3, 10, 1
tvām agne manīshiṇas tvām 8, 44, 19
tvām agne mānushīr iḷate 5, 8, 3. Ts. 3, 3, 11, 2
tvām agne yajamānā 10, 45, 11. Vs. 12, 28 Ts. 4, 2, 2, 4
tvām agne vasupatim 5, 4, 1. Ts. 1, 4, 46, 2
tvām agne vājasātamam 5, 13, 5. Ts. 1, 4, 46, 3
tvām agne samidhānam 5, 8, 6. Tb. 1, 2, 1, 12
tvām agne samidhāno vasishṭho 7, 9, 6. N. 6, 17
tvām agne svādhyo 6, 16, 7
tvām agne harito vāvaśānā 7,5,5
tvām agne havishmanto 5, 9, 1. Tb. 2, 4, 1, 4
tvām achā carāmasi 9, 1, 5
tvām asyā vyushi deva 5, 3, 8
tvām ic chavasas pate 8, 6, 21
tvām id atra vṛiṇate 10, 91, 9
tvām id asyā ushaso 10, 122, 7
tvām idā hyo naro 8, 99, 1. Sv. 1, 302. 2, 163
tvām id dhi tvāyavo 8, 92, 33
tvām id dhi sahasas putra 1,40,2
tvām id dhi havāmahe sātā 6,46, 1. Sv. 1, 234. 2, 159. Av. 20, 98, 1. Vs. 27, 37. Ts. 2, 4, 14, 3

tvām id yavayur mama 8, 78, 9
tvām id vṛitrahantama janāso vṛiktabarhishaḥ | ugram 5,35,6
tvām id vṛitrahantama janāso vṛiktabarhishaḥ | havante 8, 6, 37
tvām id vṛitrahantama sutāvanto 8, 93, 30
tvām īḷate ajiraṃ 7, 11, 2. Tb. 3, 6, 8, 2
tvām īḷe adha dvitā 6, 16, 4
tvām ugram avase 6, 46, 6. Av. 20, 80, 2
tvām u jātavedasaṃ 10, 150. 3
tvām u te dadhire havya° 7,17,6
tvām u te svābhuvaḥ 10, 21, 2
tvām pūrva ṛishayo 10, 98, 9
tvām mṛijanti daśa 9, 68, 7
tvā yujā tava tat soma 4, 28, 1
tvā yujā ni khidat 4, 28, 2
tvāyendra somaṃ sushumā 1, 101, 9
tvāvataḥ purūvaso 8, 46, 1. Sv. 1, 193
tvāvato hindra kratve 7, 25, 4
tvishīmanto adhvarasyeva 6,66,10
tve agna āhavanāni 7, 1, 17
tve agne viśve amṛitāso 2, 1, 14
tve agne sumatim 1, 73, 7. Tb. 2, 7, 12, 5
tve agne svāhuta priyāsaḥ 7, 16, 7. Sv. 1, 38. Vs. 33, 14
tve asuryaṃ vasavo ny 7, 5, 6
tve id agne subhage 1, 36, 6
tve indrāpy abhūma viprā 2, 11, 12
tve kratum api vṛiñjanti 10, 120, 3. Ait. ā. 1, 12. Sv. 2, 835. Av. 5, 2, 3. 20, 107, 6. Ts. 3, 5, 10, 1
tve dharmāṇa āsate 10, 21, 3
tve dhenuḥ sudughā 10, 69, 8
tve pito mahānāṃ 1, 187, 6
tve rāya indra tośatamāḥ 1, 169, 5
tve vasūni purvaṇīka 6, 5, 2. Ts. 1, 3, 14, 2
tve vasūni saṃgatā 8, 78, 8
tve viśvā tavishī 1, 51, 7
tve viśvā sarasvatī 2, 41, 17
tveshaṃ rūpaṃ kṛiṇuta uttaraṃ 1, 95, 8
tveshaṃ rūpaṃ kṛiṇute varṇo 9, 71, 8
tveshaṃ vayaṃ rudraṃ 1, 114, 4
tveshaṃ śardho na mārutaṃ 6, 48, 15
tveshaṃ gaṇaṃ tavasaṃ 5, 58, 2
tvesham itthā samaraṇaṃ 1, 166, 2. N. 11, 7
tveshas te dhūma ṛiṇvati 6, 2, 6. Sv. 1, 83. Av. 18, 4, 59
tveshāso agner amavanto 1, 36, 20
tve su putra śavaso 8, 92, 14. Ts. 1, 4, 46, 1
tve soma prathamā 9, 110, 7. Sv. 2, 856
tve ha yat pitaraś cin 7, 18, 1
tvotāsas tavāvasā 9, 61, 24
tvotāsas tvā yujāpsu 8, 68, 9
tvotāso maghavann indra 4, 29, 5
tvoto vājy ahrayo 1, 74, 8

dakshasya vādite janmani 10, 64, 5. N. 11, 23
dakshiṇāvatām id imāni 1, 125, 6
dakshiṇāvān prathamo 10, 107, 5
dakshiṇāśvaṃ dakshiṇā 10, 107, 7
daṇḍā ived goajanāsa 7, 33, 6
dadānam in na dadabhanta 1, 148, 2
dadī rekṇas tanve 8, 46, 15
dadhann ṛitaṃ 1, 71, 3
dadhanve vā yad īm anu 2, 5, 3. Sv. 1, 94. Ts. 3, 3, 3, 3
dadhāno gomad aśvavat 8, 46, 5
dadhāmi te madhuno 8, 100, 2
dadhāmi te sutānāṃ 8, 34, 5
dadhikrāṃ vaḥ prathamam 7,44,1
dadhikrām agnim ushasaṃ 3,20,5
dadhikrām u namasā 7, 44, 2
dadhikrāvāṇam bubudhāno 7,44,3
dadhikrāvā prathamo vājy 7,44,4
dadhikrāvṇa id u nu 4, 40, 1
dadhikrāvṇa isha ūrjo 4, 39, 4
dadhikrāvṇo akārisham 4, 39, 6. Sv. 1, 358. Av. 20, 137, 3. Vs. 23, 32. Ts. 1, 5, 11, 4. 7, 4, 19, 4. Tāṇḍya 1, 6, 17
dadhishvā jaṭhare sutaṃ 3, 40, 5. Av. 20, 6, 5
dadhush tvā bhṛigavo 1, 58, 6
dadhyaṇ ha me janusham 1,139,9
dano viśa indra 1, 174, 2. N. 6, 31

dabhraṃ cid dhi tvāvataḥ 8, 45, 32
dabhrebhiṣ cic chaṣṭyāṅsaṃ 4, 32, 3
damūnaso apaso ye 5, 42, 12
darṣaṃ nu viṣvadarṣatam 1, 25, 18
dārṣan nv atra ṣṛitapāū 10, 27, 6
davidyutatyā rucā 9, 64, 28. Sv. 2, 4
daṣa kshipaḥ pūrvyaṃ sīm 3, 23, 3
daṣa kshipo yuñjate 5, 43, 4
daṣa te kalaṣānāṃ 4, 32, 19
daṣa mahyam pautakratah 8, 56, 2
daṣa māsāñ chaṣayānaḥ 5, 78, 9
daṣa rathān prashṭimataḥ 6, 47, 24
daṣa rājānaḥ samitā 7, 83, 7
daṣa rātrīr aṣivenā 1, 116, 24
daṣa ṣyāvā ṛidhadrayo 8, 46, 23
daṣasyantā manave 8, 22, 6
daṣasyanto no maruto 7, 56, 17
daṣasyā naḥ purvaṇīka 6, 11, 6
daṣānām ekaṃ kapilaṃ 10, 27, 16
daṣāvanibhyo daṣa 10, 94, 7. N. 3, 9
daṣāṣvān daṣa 6, 47, 23
daṣemaṃ tvashṭur 1, 95, 2. Tb. 2, 8, 7, 4
dasmo hi shmā vṛishaṇam 1, 129, 3
dasyūñ chimyūñṣ ca 1, 100, 18
dasrā yuvākavaḥ 1, 3, 3. Vs. 33, 58
dasrā hi viṣvam āṇushañ 8, 26, 6
dātā me pṛishatīnāṃ 8, 65, 10
dādṛihāṇo vajram indro 1, 130, 4
dādhāra kshemam 1, 66, 3
dānā mṛigo na vāraṇaḥ 8, 33, 8. Sv. 2, 1047. Av. 20, 53, 2. 57, 12
dānāya manaḥ somapāvann 1, 55, 7
dānāsaḥ pṛithuṣravasaḥ 8, 46, 24
dā no agne dhiyā 7, 1, 5
dā no agne bṛihato 2, 2, 7. Ts. 2, 2, 12, 6
dāmānaṃ viṣvacarshaṇe 8, 23, 2
dāṣarājñe pariyattāya 7, 83, 8
dāṣema kasya manasā 8, 84, 5. Sv. 2, 900
dāsapatnīr ahigopā 1, 32, 11. N. 2, 17
didṛikshanta ushaso 3, 30, 13
didṛikshenyaḥ pari kāshṭhāsu 1, 146, 5
divaḥ pīyūsham uttamaṃ 9, 51, 2. Sv. 2, 577
divaḥ pīyūsham pūrvyaṃ 9, 110, 8. Sv. 2, 844
divakshaso agnijihvā 10, 65, 7
divakshaso dhenavo 3, 7, 2
divaṣ cit te bṛihato 1, 59, 5
divaṣ cid asya varimā 1, 55, 1
divaṣ cid ā te rucayanta 3, 6, 7
divaṣ cid ā pūrvyā 3, 39, 2
divaṣ cid ā vo 'mavattarebhyo 10, 76, 5
divaṣ cid ghā duhitaram 4, 30, 9
divaṣ cid rocanād adhy 8, 8, 7
divas kaṇvāsa indavo 1, 46, 9
divas pari prathamaṃ jajñe 10, 45, 1. Vs. 12, 18. Ts. 1, 3, 14, 5. 4, 2, 2, 1. N. 4, 24
divas pṛithivyā adhi bhavendo 9, 31, 2
divas pṛithivyā pary oja 6, 47, 27. Av. 6, 125, 2. Vs. 29, 53. Ts. 4, 6, 6, 5
divaspṛithivyor ava ā 10, 35, 2
divā cit tamaḥ 1, 38, 9. Ts. 2, 4, 8, 1
divā yānti maruto 1, 161, 14
divi kshayantā rajasaḥ 7, 64, 1
divi te nābhā paramo 9, 79, 4
divi na ketur adhi 10, 96, 4. Av. 20, 30, 4
divi me anyaḥ paksho 10, 119, 11
divispṛiṣaṃ yajñam asmākam 10, 36, 6
divi svano yatate 10, 75, 3
dive-dive sadṛiṣīr anyam 6, 47, 21
divo dhartā bhuvanasya 4, 53, 2
divo dhartāsi ṣukraḥ 9, 109, 6. Sv. 2, 593
divo dhāmabhir varuṇa 7, 66, 18
divo na tubhyam anv 6, 20, 2
divo na yasya retaso 1, 100, 3
divo na yasya vidhato 6, 3, 7
divo na sarga asasṛigram 9, 97, 30
divo na sānu pipyushī 9, 16, 7
divo na sānu stanayann 9, 86, 9
divo nāke madhujihvā 9, 85, 10
divo nābhā vicakshaṇo 9, 12, 4. Sv. 2, 549
divo no vṛishṭim maruto 5, 83, 6. Ts. 3, 1, 11, 7
divo mānam not sadau 8, 63, 2
divo ya skambho dharuṇaḥ 9, 74, 2

divo rukma urucakshā 7, 63, 4. Tb. 2, 8, 7, 3
divo varāham arusham 1, 114, 5
divo vā sānu spṛishatā 10, 70, 5
divyam suparnam vāyasam 1, 164, 52. Av. 7, 39, 1. Ts. 3, 1, 11, 3
divyah suparno 'va cakshi 9, 97, 33
divy anyah sadanam 2, 40, 4. Tb. 2, 8, 1, 5
divyā āpa abhi yad enam 7, 103, 2
disah sūryo na mināti 3, 30, 12
didivāmsam apūrvyam 3, 13, 5
dīrgham hy ankusam 10, 134, 6. Sv. 2, 441
dīrghatantur brihadukshāyam 10, 69, 7
dīrghatamā māmateyo 1, 158, 6
dīrghas te astv ankuso 8, 17, 10. Av. 20, 5, 4
durādhyo aditim srevayanto 7, 18, 8
duro asvasya 1, 53, 2. Av. 20, 21, 2
durokasocih 1, 66, 5
durge cin nah sugam 8, 93, 10
durmantv atrāmritasya 10, 12, 6. Av. 18, 1, 34
duhanti saptaikām 8, 72, 7
duhāna ūdhar divyam 9, 107, 5. Sv. 2, 26
duhānah pratnam it paya 9, 42, 4. Sv. 2, 110
duhīyan mitradhitaye 1, 120, 9
dūnāsam sakhyam tava 6, 45, 26
dūtam vo visvavedasam 4, 8, 1. Sv. 1, 12
dūram kila prathamā 10, 111, 8
dūram ita panayo 10, 108, 11
dūrāc cid ā vasato 6, 38, 2
dūrād indram anayann 7, 33, 2
dūrād iheva yat saty 8, 5, 1. Sv. 1, 219
dūre tan nāma guhyam 10, 55, 1
drilhā cid asmā anu dur 1, 127, 4
drilhā cid yā vanaspatīn 5, 84, 3
driter iva te 'vrikam 6, 48, 18
drisāna rukma urviyā 10, 45, 8. Vs. 12, 1. 25. Ts. 1, 3, 14, 5. 4, 1, 10, 4. 2, 2, 4
drisenyo yo mahinā 10, 88, 7
devam vo adya savitāram 5, 49, 1
devam vo devayajyayā° 5, 21, 4
deva tvashtar yad dha 10, 70, 9
devam-devam rādhase 7, 79, 5
devam-devam vo 'vasa indram-indram 8, 12, 19
devam-devam vo 'vase devam-devam 8, 27, 13. Vs. 33, 91
devam narah savitāram 3, 62, 12
devam barhir vardhamānam 2, 3, 4
devayanto yathā matim 1, 6, 6. Av. 20, 70, 2
devas tvashtā savitā 3, 55, 19. N. 10, 34
devasya vayam savituh savīmani 6, 71, 2. N. 6, 7
devasya savitur vayam vāja° 3, 62, 11
devahitim jugupur 7, 103, 9
devā etasyām avadanta 10, 109, 4. Av. 5, 17, 6
devāh kapota ishito 10, 165, 1, Av. 6, 27, 1. N. 1, 17
devānām yuge prathame 10, 72, 3
devānām cakshuh subhagā 7, 77, 3
devānām dūtah purudha 3, 54, 19
devānām nu vayam jānā 10, 72, 1
devānām id avo mahat 8, 83, 1. Sv. 1, 138
devānām patnīr usatīr 5, 46, 7. Av 7, 49, 1. Tb. 3, 5, 12, 1. N. 12, 45
devānām bhadrā sumatir 1, 89, 2. Vs. 25, 15. N. 12, 39
devānām māne prathamā 10, 27, 23. N. 2, 22
devān vasishtho amritān 10, 65, 15. 66, 15
devān vā yac cakrimā 1, 185, 8
devān huve brihacchravasah 10, 66, 1
devāvyo nah parishicyamānāh 9, 97, 26
devās cit te amritā 10, 69, 9
devās cit te asurya 2, 23, 2
devās cit te asuryāya 7, 21, 7
devāsa āyan parasūr 10, 28, 8
devāsas tvā varuna mitro 1, 36, 4
devāso hi shmā manave 8, 27, 14. Vs. 33, 94
devīm vācam ajanayanta 8, 100, 11. Tb. 2, 4, 6, 10. N. 11, 29

devīḥ shaḷ urvīr 10, 128, 5. Av. 5, 3, 6. Ts. 4, 7, 14, 2
devī divo duhitarā 10, 70, 6
devī devasya rodasī 7, 97, 8
devī devebhir yajate 4, 56, 2
devī yadi tavishī 1, 56, 4
devīr dvāro vi śrayadhvaṃ 5,5,5
devena no manasā deva 1, 91, 23. Vs. 34, 23
devebhir devy adite 8, 18, 4
devebhir nv ishito yajñiyebhir 10, 88, 3
devebhyaḥ kam avṛiṇīta 10, 13, 4. Av. 18, 3, 41
devebhyas tvā madāya kaṃ 9, 8, 5. Sv. 2, 532
devebhyas tvā vṛithā 9, 109, 21
devebhyo hi prathamaṃ 4, 54, 2. Vs. 33, 54
devair no devy aditir ni pātu devas trātā trāyatām aprayuchan | tan 1, 106, 7
devair no devy aditir ni pātu devas trātā trāyatām aprayuchan | nahi 4, 55, 7
devo devānām asi mitro 1, 94, 13
devo devān paribhūr 10, 12, 2. Av. 18, 1, 30. N. 6, 4
devo devāya dhārayendrāya 9, 6, 7
devo na yaḥ pṛithivīṃ 1, 73, 3
devo na yaḥ savitā 1, 73, 2
devo bhagaḥ savitā 5, 42, 5
devo vo draviṇodāḥ 7, 16, 11. Sv. 1, 55. 2, 863
daivī pūrtir 10, 107, 3
daivyā hotārā prathamā ny ṛiñje 3, 4, 7. 7, 8
daivyā hotārā prathamā purohita 10, 66, 13
daivyā hotārā prathamā vidushṭara 2, 3, 7
daivyā hotārā prathamā suvācā 10, 110, 7. Av. 5, 12, 7. Vs. 29, 32. Tb. 3, 6, 3, 3. N. 8, 12
dohena gām upa śikshā 10, 42, 2. Av. 20, 89, 2
dyām indra haridhāyasam 3, 44, 3
dyāvā cid asmai pṛithivī 2, 12, 13. Av. 20, 34, 14
dyāvā naḥ pṛithivī imaṃ 2, 41, 20. Ts. 4, 1, 11, 4. N. 9, 38
dyāvā no adya pṛithivī 10, 35, 3
dyāvāpṛithivī janayann abhi 10, 66, 9
dyāvābhūmī adite 7, 62, 4
dyāvā yam agnim pṛithivī 10, 46, 9
dyāvā ha kshāmā prathame 10, 12, 1. Av. 18, 1, 29
dyāvo na yasya panayanty 6, 4, 3
dyāvo na stṛibhiṣ 2, 34, 2
dyukshaṃ sudānum tavishībhir 8, 88, 2. Sv. 2, 36. Av. 20, 9, 2. 49, 5
dyutadyāmānam bṛihatīm 5, 80, 1
dyutānaṃ vo atithiṃ 6, 15, 4
dyubhir aktubhiḥ 1, 112, 25. Vs. 34, 30. Ta. 4, 42, 3
dyubhir hitam mitram iva 10, 7, 5
dyumattamaṃ dakshaṃ dhehy 6, 44, 9
dyumnī vāṃ stomo 8, 87, 1
dyumneshu pṛitanājye 3, 37, 7. Av. 20, 19, 7
dyaur na ya indrābhi 6, 20, 1
dyaur me pitā janitā 1, 164, 33. Av. 9, 10, 12. N. 4, 21
dyaur vaḥ pitā pṛithivī 1, 191, 6
dyauṣ ca tvā pṛithivī 3, 6, 3
dyauṣ ca naḥ pṛithivī ca 10, 36, 2
dyauṣ cid asyāmavāṅ 1, 52, 10
dyaush pitaḥ pṛithivi 6, 51, 5. Tb. 2, 8, 6, 5
drapsaḥ samudram abhi yaj 10, 123, 8. Sv. 2, 1198
drapsam apasyaṃ vishuṇe 8, 96, 14 Av. 20, 137, 8
drapsas caskanda prathamāṅ 10, 17, 11. Av. 18, 4, 28. Vs. 13, 5. Ts. 3, 1, 8, 3. 4, 2, 8, 2. 9, 5. Ta. 6, 6, 1
dravatāṃ ta ushasā 3, 14, 3
draviṇodāḥ pipīshati 1, 15, 9. Vs. 26, 22
draviṇodā dadātu no 1, 15, 8
draviṇodā draviṇasas turasya 1, 96, 8
draviṇodā draviṇaso grāva° 1, 15, 7. N. 8, 2
drāpiṃ vasāno yajato 9, 86, 14
druhaṃ jighāṅsan dhvarasam 4, 23, 7
druho nishattā 10, 73, 2

drvannah sarpirāsutih 2, 7, 6. Vs. 11, 70. Ts. 4, 1, 9, 2
dvayāñ agne rathino 6, 27, 8
dvādaśa dyūn yad 4, 33, 7
dvādaśa pradhayas 1, 164, 48. Av. 10, 8, 4. N. 4, 27
dvādaśāraṃ nahi taj 1, 164, 11. Av. 9, 9, 13. N. 4, 27
dvāv imau vātau 10, 137, 2. Av. 4, 13, 2. Tb. 2, 4, 1, 7. Ta. 4, 42, 1
dvā suparṇā sayujā 1, 164. 20. Av. 9, 9, 20. N. 14, 30
dvitā yad īṃ kistāso 1, 127, 7
dvitāya mṛiktavāhase 5, 18, 2
dvitā yo vṛitrahantamo 8, 93, 32. Sv. 2, 1141. Tb. 2, 7, 13, 2
dvitā vi vavre sanajā 1, 62, 7
dvitā vyūrṇvann amṛitasya 9, 94, 2
dvidhā sūnavo 'suraṃ 10, 56, 6
dvimātā hotā vidatheshu 3, 55, 7
dvir yam pañca jījanan 4, 6, 8
dvir yam pañca svayaśasaṃ 9, 98, 6. Sv. 2, 680
dvisho no viśvatomukhā 1, 97, 7. Av. 4, 33, 7. Ta. 6, 11, 2
dve id asya kramaṇe 1, 155, 5
dve te cakre sūrye 10, 85, 16. Av. 14, 1, 16
dve naptur devavatah 7, 18, 22
dve virūpe caratah 1, 95, 1. Vs. 33, 5. Tb. 2, 7, 12, 2
dveshṭi śvaśrūr 10, 34, 3
dve samīcī bibhṛitaṣ 10, 88, 16
dve srutī aśṛiṇavam 10, 88, 15. Vs. 19, 47. Tb. 1, 4, 2, 3. 2, 6, 3, 5. Ṣ. P. 14, 9, 1, 4

dhanaṃ na syándram 10, 42, 5. Av. 20, 89, 5
dhanur hastād ādadāno 10, 18, 9. Av. 18, 2, 59. 60. Ta. 6, 1, 3
dhanyā cid dhi tve 6, 11, 3
dhanva ca yat kṛintatraṃ 10, 86, 20. Av. 20, 126, 20
dhánvanā gā 6, 75, 2. Vs. 29, 39. Ts. 4, 6, 6, 1. N. 9, 17
dhanvan srotah kṛiṇute 1, 95, 10
dhartā divah pavate 9, 76, 1. Sv. 1, 588. 2, 578
dhartā divo rajasas 3, 49, 4
dhartāro diva ṛibhavah 10, 66, 10
dharmaṇā mitrāvaruṇā 5, 63, 7
dhātā dhātṛiṇām 10, 128, 7. Av. 5, 3, 9. Ts. 4, 7, 14, 3
dhānāvantaṃ karambhiṇam 3, 52, 1. Sv. 1, 210. Vs. 20, 29
dhāman te viśvam bhuvanam 4, 58, 11. Vs. 17, 99
dhāyobhir vā yo yujyebhir 6, 3, 8
dhārayanta ādityāso 2, 27, 4. Ts. 2, 1, 11, 4
dhārāvarā maruto 2, 34, 1. Tb. 2, 5, 5, 4
dhāsiṃ kṛiṇvāna oshadhīr 8, 43, 7
dhiyaṃ vo apsu 5, 45, 11
dhiyam pūshā jinvatu 2, 40, 6. Tb. 2, 8, 1, 6
dhiyā cakre vareṇyo 3, 27, 9. Sv. 2, 829
dhishā yadi dhishaṇyantah 4, 21, 6
dhishva vajraṃ gabhastyo 6, 45, 18
dhishvā śavah śura 2, 11, 18
dhībhih sātāni kāṇvasya 8, 4, 20
dhībhir arvadbhir arvato 6, 45, 12
dhībhir hinvanti vājinaṃ 9, 106, 11. Sv. 2, 291
dhīrā tv asya mahinā 7, 86, 1
dhīrāsah padaṃ kavayo 1, 146, 4
dhīro hy asy admasad 8, 44, 29
dhunetayah supraketam 4, 50, 2. Av. 20, 88, 2
dhūnutha dyām parvatān 5, 57, 3
dhṛitavratā ādityā 2, 29, 1
dhṛitavratāh kshatriyā 10, 66, 8
dhṛitavrato dhanadāh 6, 19, 5
dhṛishataṣ cin dhṛishan 8, 62, 5
dhṛishat piba kalaśe 6, 47, 6. Av. 7, 76, 6
dhenuh pratnasya kāmyaṃ 3, 58, 1
dhenuṃ na tvā sūyavase 7, 18, 4
dhenush ṭa indra sūnṛitā 8, 14, 3. Sv. 2, 1186, Av. 20, 27, 3
dhenūr jinvatam uta 8, 35, 18
dhruvaṃ jyotir nihitaṃ 6, 9, 5
dhruvaṃ te rājā varuṇo 10, 173, 5. Av. 6, 88, 2
dhruvaṃ dhruveṇa havishā 10, 173, 6. Av. 7, 94, 1. Vs. 7, 25. Ts. 3, 2, 8, 6
dhruvā eva vah pitaro 10, 94, 13
dhruvā dyaur dhruvā 10, 173, 4. Av. 6, 88, 1. Tb. 2, 4, 2, 8
dhruvāsu tvāsu kshitishu 7, 88, 7

dhvasrayoḥ purushantyor 9,58,3. Sv. 2, 409

nakiḥ parishṭir maghavan 8,88,6
nakiḥ sudāso ratham 7, 32, 10
nakir asya ṣacīnāṃ 8, 32, 15
nakir asya ṣahantya 1, 27, 8. Sv. 2, 766
nakir indra tvad uttaro 4, 30, 1. Sv. 1, 203
nakir eshāṃ ninditā 3, 39, 4
nakir devā minīmasi 10, 134, 7. Sv. 1, 176
nakir hy eshāṃ januṅshi 7, 56, 2
nakish ṭa etā vratā 1, 69, 7
nakish ṭaṃ karmāṇā naṣad yas 8, 70, 3. Sv. 1, 243. 2, 505. Av. 20, 92, 18
nakish ṭaṃ karmaṇā naṣan na pra 8, 31, 17. Ts. 1, 8, 22, 4
nakish ṭvad rathītaro 1,84,6. Sv. 2, 800
nakīṃ vṛidhīka indra te 8, 78, 4
nakīṃ indro nikartave 8, 78, 5
nakī revantaṃ sakhyāya 8, 21, 14. Sv. 2, 740. Av. 20, 114, 2
naktoshāsā varṇam 1,96,5. Vs. 12, 2. 17, 70. Ts. 4, 1, 10, 4. 6, 5, 2. 7, 12, 3
naktoshāsā supeṣasāsmin 1, 13, 7
nakshad dhavam aruṇīḥ 1, 121, 3
nakshad dhotā pari sadma 1, 173, 3
nakshanta indram avase 8, 54, 2
na kshoṇībhyām paribhve 2, 16, 3
na ghā ṭvadrig apa 10, 43, 2. Av. 20, 17, 2
na ghā rājendra ā dabhan 1, 178, 2
na ghā vasur ni yamate 6, 45, 23. Sv. 2, 1017. Av. 20, 78, 2
na ghā sa mām apa 4, 27, 2
na ghem anyad ā papana 8, 2, 17. Sv. 2, 70. Av. 20, 18, 2
na jāmaye tānvo 3, 31, 2. N. 3, 6
na ta indra sumatayo 7, 18, 20
na taṃ rājānāv adite 10, 39, 11
na taṃ vidātha ya 10, 82, 7. Vs. 17, 31. Ts. 4, 6, 2, 2. N. 14, 10
na taṃ jinanti 4, 25, 5
na tad divā na pṛithivyā 6, 52, 1
na taṃ tigmaṃ cana tyajo 8, 47, 7
na tam aṅho na duritaṃ kutas 2, 23, 5
na tam aṅho na duritaṃ devāso 10, 126, 1. Sv. 1, 426
na tam aṅho na duriṭāni 7, 82, 7
na tam agne arātayo 8, 71, 4
na tam aṣnoti kaṣ cana 10, 62, 9
na tasya māyayā çana 8, 23, 15. Sv. 1, 104
na tasya vidma tad u shu 10,40,11
na tā arvā reṇukakāṭo 6, 28, 4. Av. 4, 21, 4. Tb. 2, 4, 6, 9
na tā naṣanti na dabhāti 6, 28, 3. Av. 4, 21, 3. Tb. 2, 4, 6, 9
na tā minanti māyino 3, 56, 1
na tishṭhanti na ni 10, 10, 8. Av. 18, 1, 9. N. 5, 2
na te adevaḥ pradivo 10, 37, 3
na te antaḥ ṣavaso 6, 29, 5
na te giro api mṛishye 7, 22, 5. Sv. 2, 1149
na te ta indra abhy asmad 5, 33, 3. Vs. 10, 22
na te dūre paramā 3, 30, 2. Vs. 34, 19
na te vārtāsti rādhasa 8, 14, 4. Av. 20, 27, 4
na te vishṇo jāyamāno 7, 99, 2
na te sākhā sakhyaṃ 10, 10, 2. Av. 18, 1, 2
na te savyaṃ na dakshiṇaṃ 8,24,5
na tvad dhotā pūrvo 5, 3, 5
na tvā gabhīraḥ puruhūta 3,32,16
na tvā devāsa āṣata 8, 97, 9
na tvā bṛihanto adrayo 8, 88, 3. Sv. 1, 296
na tvā rāsīyābhiṣastaye 8, 19, 26
na tvā varante anyathā 4, 32, 8
na tvāvāṅ anyo divyo 7, 32, 23. Sv. 2, 31. Av. 20, 121, 2. Vs. 27, 36
na tvā ṣataṃ cana hruto 9, 61, 27. Sv. 2, 565
nadaṃ va odatīnāṃ 8,69,2. Ait. ā. 1, 13. Sv. 2, 862
na dakshiṇā vi cikite 2, 27, 11. Ts. 2, 1, 11, 5
nadaṃ na bhinnam 1, 32, 8
nadasya mā rudhataḥ 1, 179, 4. N. 5, 2
na dushṭutī martyo 7, 32, 21. Sv. 2, 218
na devānām ati vrataṃ 10, 33, 9
na devānām api hnutaḥ 8, 31, 7

na dyāva indram ojasā 8, 6, 15
na nūnam asti 1, 170, 1. N. 1, 6
na nūnam brahmaṇām ṛiṇam 8, 32, 16
na pañcabhir daśabhir 5, 34, 5
na parvatā na nadyo 5, 55, 7
napātā śavaso mahaḥ 8, 25, 5
napāto durgahasya me 8, 65, 12
na pāpāso manāmahe 8, 61, 11. N. 6, 25
na pūshaṇam methāmasi 1, 42, 10
naptībhir yo vivasvataḥ 9, 14, 5
na pramiye savitur daivyasya 4, 54, 4
na bhojā mamrur na 10, 107, 8
nama id ugraṃ nama 6, 51, 8
na ma indreṇa sakhyaṃ 2, 18, 8
namaḥ purā te varuṇota 2, 28, 8
na mat strī subhasattarā 10, 86, 6. Av. 20, 126, 6
namased upa sīdata 9, 11, 6. Sv. 2, 796
namas te agna ojase 8, 75, 10. Sv. 1, 11. 2, 998. Ts. 2, 6, 11, 2
namasyata havyadātiṃ 3, 2, 8
na mā garan nadyo 1, 158, 5
na mā taman na 2, 30, 7
na mā mimetha 10, 34, 2
na mṛityur āsīd 10, 129, 2. Tb. 2, 8, 9, 4. N. 7, 3
na mṛishā śrāntaṃ yad 1, 179, 3
namo dive bṛihate 1, 136, 6
namo mahadbhyo 1, 27, 13. N. 3, 20
namo mitrasya varuṇasya 10, 37, 1. Vs. 4, 35. Ts. 1, 2, 9, 1
namovāke prasthite 8, 35, 23
na ya īshante janusho 'yā 6, 66, 4
na yaṃ ripavo na 1, 148, 5
na yaṃ vivikto rodasī 8, 12, 24
na yaṃ śukro na durāśīr 8, 2, 5
na yaṃ hiṅsanti dhītayo 6, 34, 3
na yaḥ sampṛiche na punar 8, 101, 4
na yajamāna rishyasi 8, 31, 16. Ts. 1, 8, 22, 4
na yaṃ jaranti śarado 6, 24, 7
na yat paro nāntara 2, 41, 8. Vs. 20, 82
na yat purā cakṛimā 10, 10, 4. Av. 18, 1, 4
na yaṃ dipsanti 1, 25, 14
na yaṃ dudhrā varante 8, 66, 2. Sv. 2, 38
nayasīd v ati dvishaḥ 6, 45, 6
na yasya te śavasāna 8, 68, 8
na yasya devā devatā 1, 100, 15
na yasya dyāvāpṛithivī anu 1, 52, 14
na yasya dyāvāpṛithivī na dhanva 10, 89, 6. N. 5, 3
na yasya vartā janushā 4, 20, 7
na yasya sātur 4, 6, 7
na yasyendro varuṇo 2, 38, 9
na yātava indra 7, 21, 5. N. 4, 19
na yushme vājabandhavo 8, 68, 19
na ye divaḥ pṛithivyā 1, 33, 10
na yor upabdir 1, 74, 7
na yo varāya marutām 1, 143, 5
narā gaureva vidyutaṃ 7, 69, 6
narā dańśishṭhāv atraye 10, 143, 3
narā vā śaṅsam pūshaṇam 10, 64, 3
narāśaṅsaṃ vājinam 1, 106, 4
narāśaṅsaṃ sudhṛishṭamam 1, 18, 9
narāśaṅsaḥ prati dhāmāny 2, 3, 2
narāśaṅsaḥ sushūdatī° 5, 5, 2
narāśaṅsam iha priyam 1, 13, 3. Sv. 2, 699
narāśaṅsasya mahimānam 7, 2, 2. Vs. 29, 27. Tb. 3, 6, 3, 1. N. 8, 7
narāśaṅso no 'vatu 10, 182, 2
na revatā paṇinā 4, 25, 7
naro ye ke cāsmad ā 10, 20, 8
navagvāsaḥ sutasomāsa 5, 29, 12
navaṃ nu stomam agnaye 7, 15, 4. Tb. 2, 4, 8, 1
nava yad asya navatiṃ 5, 29, 6
nava yo navatim puro 8, 93, 2. Sv. 2, 801. Av. 20, 7, 2
na vā araṇyānir hanty 10, 146, 5. Tb. 2, 5, 5, 7
na vā u etan mriyase 1, 162, 21. Vs. 23, 16. 25, 44. Ts. 4, 6, 9, 4, Tb. 3, 7, 7, 14
na vā u te tanvā 10, 10, 12. Av. 18, 1, 13. 14
na vā u devāḥ kshudham 10, 117, 1
na vā u māṃ vṛijane 10, 27, 5
na vā u somo vṛijinaṃ 7, 104, 13. Av. 8, 4, 13
navānāṃ navatīnāṃ 1, 191, 13
navā no agna ā bhara 5, 6, 8

na vi jānāmi yad 1, 164, 37. Av. 9, 10, 15. N. 7, 3. 14, 22
na vīḷave namate 6, 24, 8
na vepasā na tanyatendraṃ 1, 80, 12
na vo guhā cakṛima 10, 100, 7
navo-navo bhavati jāyamāno 10, 85, 19. Av. 7, 81, 2. 14, 1, 24. Ts. 2, 3, 5, 3. 4, 14, 1. N. 11, 6
navyaṃ tad ukthyaṃ 1, 105, 12
na saṃskṛitam pra mimīto 5, 76, 2. Sv. 2, 1103
na sa jīyate maruto 5, 54, 7
na sa rājā vyathate 5, 37, 4
na sa sakhā yo na dadāti 10, 117, 4
na sa svo daksho 7, 86, 6
na sāyakasya cikite 3, 53, 23. N. 4, 14
na sīm adeva āpad 8, 70, 7. Sv. 1, 268
na seṣe yasya rambate 10, 86, 16. Av. 20, 126, 16
na seṣe yasya romaśaṃ 10, 86, 17. Av. 20, 126, 17
na soma indram asuto 7, 26, 1
nahi grabhāyāraṇaḥ 7, 4, 8. N. 3, 3
nahi te agne vṛishabha 8, 60, 14
nahi te kshatraṃ na 1, 24, 6
nahi te pūrtam akshipad 6, 16, 18. Sv. 2, 57
nahi te śūra rādhaso 8, 46, 11
nahi teshām amā cana 10, 185, 2. Vs. 3, 32
nahi tvā rodasī ubhe 1, 10, 8
nahi tvā śūra devā 8, 81, 3. Sv. 2, 80
nahi tvā śūro na turo 6, 25, 5
nahi devo na martyo 1, 19, 2
nahi nu te mahimanaḥ 6, 27, 3
nahi nu yād adhīmasī^{6} 1, 80, 15
nahi manyuḥ paurusheya 8, 71, 2
nahi me akshipac 10, 119, 6
nahi me asty aghnyā 8, 102, 19
nahi me rodasī ubhe 10, 119, 7
nahi va ūtiḥ pṛitanāsu 7, 59, 4
nahi vaḥ śatrur vivide 1, 39, 4
nahi vaṣ caramaṃ cana 7, 59, 3. Sv. 1, 241
nahi vāṃ vavrayāmahe 8, 40, 2
nahi vām asti dūrake 1, 22, 4
nahi vo asty arbhako 8, 30, 1
nahi shas tava no mama 8, 33, 16
nahi shma yad dha vaḥ purā 8, 7, 21
nahi shmā te śataṃ cana 4, 31, 9
nahi sthūry ṛitusthā 10, 131, 3. Av. 20, 125, 3
nahī nu vo maruto 1, 167, 9
nahy aṅga nṛito tvad 8, 24, 12
nahy aṅga purā cana 8, 24, 15. Sv. 2, 861
nahy anyam balākaram 8, 80, 1
nahy asyā nāma gṛibhṇāmi 10, 145, 4. Av. 3, 18, 3
nākasya pṛishṭhe adhi 1, 125, 5
nāke suparṇam upapaptivāṅsaṃ 9, 85, 11
nāke suparṇam upa yat 10, 123, 6. Sv. 1, 123, 2, 1196. Av. 18, 3, 66. Tb. 2, 5, 8, 5. Ta. 6, 3, 1
nānā cakrāte yamyā 3, 55, 11
nānānaṃ vā u no dhiyo 9, 112, 1
nānā hi tvā havamānā 1, 102, 5
nānā hy agne 'vase 6, 14, 3
nānaukāṅsi 2, 38, 5
nāpābhūta na vo 4, 34, 11
nābhā nābhiṃ na ā dade 9, 10, 8. Sv. 2, 476
nābhā pṛithivyā dharuṇo 9, 72, 7
nābhiṃ yajñānāṃ 6, 7, 2. Sv. 2, 492
nābhyā āsīd antarikshaṃ 10, 90, 14. Av. 19, 6, 8. Vs. 31, 13. Ta. 3, 12, 6
nāmāni te śatakrato 3, 37, 3. Av. 20, 19, 3
nāvā na kshodaḥ 10, 56, 7
nāveva naḥ pārayatam 2, 39, 4
nāsatyābhyām barhir iva 1, 116, 1
nāsatyā me pitarā 3, 54, 16
nāsad āsīn 10, 129, 1. Tb. 2, 8, 9, 3. Ṣ. P. 10, 5, 3, 2
nāsmākaṃ asti tat tara 8, 67, 19
nāsmai vidyun na tanyatuḥ 1, 32, 13
nāsya vartā na tarutā 6, 66, 8
nāhaṃ veda bhrātṛitvaṃ 10, 108, 10
nāhaṃ taṃ veda dabhyaṃ 10, 108, 4
nāhaṃ taṃ veda ya iti 10, 27, 3
nāhaṃ tantuṃ na vi 6, 9, 2

nāham ato nir ayā 4, 18, 2
nāham indrāṇī rāraṇa 10, 86, 12. Av. 20, 126, 12. Ts. 1, 7, 13, 2. N. 11, 39
ni kāvyā vedhasaḥ 1, 72, 1. Ts. 2, 2, 12, 1
nikramaṇaṃ nishadanaṃ 1, 162, 14. Vs. 25, 38. Ts. 4, 6, 9, 1
nikhātaṃ cid yaḥ puru° 8, 66, 4
ni gavyatā manasā 3, 31, 9
ni gavyavo 'navo 7, 18, 14
ni gāvo goshṭhe 1, 191, 4. Av. 6, 52, 2
ni grāmāso avikshata 10, 127, 5
nicetāro hi maruto 7, 57, 2
ni tad dadhishe 'varam 10, 120, 7. Av. 5, 2, 6. 20, 107, 10
nitikti yo vāraṇam annam 6, 4, 5
ni tigmam abhy aṅsuṃ 8, 72, 2
ni tigmāni bhrāṣayan 10, 116, 5
nityaṃ na sūnum madhu 1, 166, 2
nityaṣ cākanyāt svapatir 10, 31, 4
nityastotro vanaspatir 9, 12, 7. Sv. 2, 552
nitye cin nu yaṃ 1, 148, 3
ni tvā dadhe vara ā 3, 23, 4
ni tvā dadhe vareṇyaṃ 3, 27, 10
ni tvā nakshya viṣpate 7, 15, 7. Sv. 1, 26
ni tvām agne manur dadhe 1, 36, 19. Sv. 1, 54
ni tvā yajñasya sādhanam 1, 44, 11. Tb. 2, 7, 12, 6
ni tvā vasishṭhā ahvanta 10, 122, 8
ni tvā hotāram ṛitvijaṃ dadhire 1, 45, 7
ni duroṇe amṛito 3, 1, 18
ni durga indra ṣnathihy 7, 25, 2
nidhīyamānam apagūḷham 10, 32, 6
ni no hotā vareṇyaḥ 1, 26, 2
ni parvataḥ sādy 2, 11, 8
ni pastyāsu trita stabhūyan 10, 46, 6
nimishaṣ cij javīyasā 8, 73, 2
ni yad yāmāya vo girir 8, 7, 5
ni yad yuvethe 1, 180, 6
ni yad vṛiṇakshi ṣvasanasya 1, 54, 5. N. 5, 16
niyutvanto grāmajito 5, 54, 8
niyutvān vāyav ā gahy 2, 41, 2. Vs. 27, 29
niyuvānā niyuta spārha° 7, 91, 5
ni yena mushṭihatyayā 1, 8, 2. Av. 20, 17, 18
ni ye riṇanty ojasā 5, 56, 4
nir agnayo rurucur 8, 3, 20
nir āvidbhyad giribhya ā 8, 77, 6. N. 6, 34
nir āhāvān kṛiṇotana 10, 101, 5. Ts. 4, 2, 5, 5
niriṇāno vi dhāvati 9, 14, 4
nir indra bṛihatībhyo 8, 3, 19
nir indra bhūmyā adhi 1, 80, 4
nir u svasāram askṛito° 10, 127, 3
nirmathitaḥ sudhita ā 3, 23, 1
nirmāyā u tye asurā 10, 124, 5
nir yat puteva svadhitiḥ 7, 3, 9
nir yad īm budhnān 1, 141, 3
niryuvāṇo aṣastīr 4, 48, 2
ni vartadhvam mānu 10, 19, 1
ni veveti palito 3, 55, 9
ni vo yāmāya mānusho 1, 37, 7
ni ṣatroḥ soma vṛishṇyaṃ 9, 19, 7
ni ṣushṇa indra dharṇasiṃ 8, 6, 14
ni ṣushmam indav eshām 9, 52, 4
niṣ carmaṇa ṛibhavo gām 1, 110, 8
niṣ carmaṇo gām ariṇīta 1, 161, 7
ni shasāda dhṛitavrato 1, 25, 10. Vs. 10, 27. 20, 2. Ts. 1, 8, 16, 1. Tb. 1, 7, 10, 2. 2, 6, 5, 1
ni shīm id atra guhyā 3, 38, 3
ni shu brahma janānām 8, 5, 13
ni shu sīda gaṇapate 10, 112, 9
ni shū namātimatiṃ 1, 129, 5
nishkaṃ vā ghā kṛiṇavate 8, 47, 15
ni shvāpayā mithūdṛiṣā 1, 29, 3. Av. 20, 74, 3
nishshidhvarīr oshadhīr āpa 8, 59, 2
nishshidhvarīs ta oshadhīr 3, 55, 22
ni sarvasena ishudhiṁr 1, 33, 3
ni sāmanām ishirām 3, 30, 9
ni hotā hotṛishadane 2, 9, 1. Vs. 11, 36. Ts. 3, 5, 11, 2. 4, 1, 3, 3
nīcāvayā abhavad 1, 32, 9
nīcā vartanta upari 10, 34, 9
nīciṇabāraṃ varuṇaḥ 5, 85, 3. N. 10, 4
nīlalohitam bhavati 10, 85, 28. Av. 14, 1, 26
nu anyatrā cid adrivas 8, 24, 11

nū itthā te pūrvathā ca 1, 132, 4
nū indra rāye varivas 7, 27, 5
nū indra śūra stavamāna 7, 19, 11. Av. 20, 37, 11
nū gṛiṇāno gṛiṇate 6, 39, 5
nu ca purā ca sadanaṃ 1, 96, 7. N. 4, 17
nū cit sa bhreshate jano 7, 20, 6
nū cit sahojā amṛito 1, 58, 1
nū cin na indro maghavā 7, 27, 4
nū cin nu te manyamānasya 7, 22, 8. Av. 20, 73, 2
nu ta ābhir abhishṭibhis 5, 38, 5
nu te purvasyāvaso 2, 4, 8
nūtnā id indra te vayam 8, 21, 7
nū tvām agna īmahe 7, 7, 7. 8, 7
nū devāso varivaḥ kartanā 7, 48, 4
nū na id dhi vāryam 5, 17, 5
nu na indrāvaruṇā gṛiṇānā 6, 68, 8
nū na ehi vāryam 5, 16, 5
nūnaṃ sā te prati varam 2, 11, 21. 15, 10. 16, 9. 17, 9. 18, 9. 19, 9. 20, 9. N. 1, 7
nūnaṃ tad indra daddhi no 8, 13, 5
nūnaṃ na indrāparāya ca 6, 33, 5
nunam arca vihāyase 8, 23, 24
nūnam punāno 'vibhiḥ 9, 107, 2. Sv. 2, 664
nū navyase navīyase 9, 9, 8
nu naṣ citram puruvājābhir 6, 10, 5
nū nas tvaṃ rathiro 9, 97, 48
nū na agna ūtaye sabādhasaṣ 5, 10, 6
nū no agne 'vṛikebhiḥ 6, 4, 8
nū no gomad vīravad dhehi 7, 75, 8
nū no rayiṃ rathyaṃ 6, 49, 15
nū no rayiṃ upa māsva 9, 93, 5. N. 6, 28
nu no rayim puruvīram 4, 44, 6. Av. 20, 143, 6
nū no rayim mahām indo 9, 40, 3. Sv. 2, 276
nū no rāsva sahasravat 3, 13, 7
nū ma ā vācam upa 6, 21, 11
nū manvāna eshāṃ 5, 52, 15
nū marto dayate 7, 100, 1. Tb. 2, 4, 3, 4
nū mitro varuṇo aryamā 7, 62, 6. 63, 6
nū me giro ṇāsatyāṣvinā 8, 85, 9
nū me brahmāṇy agna 7, 1, 20. 25
nū me havam ā śṛiṇutaṃ 7, 67, 10. 69, 8
nū rodasī abhishṭute 7, 39, 7. 40, 7
nū rodasī ahinā budhnyena 4, 55, 6
nū rodasī bṛihadbhir no 4, 56, 4
nū shṭuta indra nū 4, 16, 21. 17, 21. 19, 11. 20, 11. 21, 11. 22, 11. 23, 11 24, 11
nū shṭhiram maruto 1, 64, 15
nū sadmānaṃ divyaṃ 6, 51, 12
nṛicakshasaṃ tvā vayam 9, 8, 9. Sv. 2, 535
nṛicakshaso animishanto 10, 63, 4
nṛicakshā esha divo madhya 10, 139, 2. Vs. 17, 59. Ts. 4, 6, 3, 3
nṛicakshā rakshaḥ pari 10, 87, 10. Av. 8, 3, 10
nṛiṇām u tvā nṛitamaṃ 3, 51, 4
nṛidhūto adrishuto 9, 72, 4
nṛibāhubhyāṃ codito 9, 72, 5
nṛibhir dhūtaḥ suto 8, 2, 2. Sv. 2, 85
nṛibhir yemāno jajñānaḥ 9, 109, 8
nṛibhir yemāno haryato 9, 107, 16. Sv. 2, 208
nṛivat ta indra nṛitamābhir 6, 19, 10. N. 6, 6
nṛivad dasrā manoyujā 8, 5, 2
nṛivad vaso sadam id 6, 1, 12. Tb. 3, 6, 10, 5
netāra ū shu ṇas tiro 10, 126, 6
nemiṃ namanti cakshasā 8, 97, 12. Sv. 2, 281. Av. 20, 54, 3
neṣat tamo dudhitaṃ 4, 1, 17
neha bhadraṃ rakshasvine 8, 47, 12
naitāvad anye maruto 7, 57, 3
naitāvad enā paro 10, 31, 8
ny akratūn grathino 7, 6, 3
ny akrandayann upayanta 10, 102, 5. N. 9, 23
ny agniṃ jātavedasaṃ hotra° 5, 26, 7
ny agniṃ jātavedasaṃ dadhātā 5, 22, 2

ny agne navyasā vacas 8, 39, 2
nyag vāto 'va vāti 10, 60, 11. Av. 6, 91, 2
ny aghnyasya mūrdhani 1, 30, 19
ny arbudasya vishṭapaṃ 8, 32, 3
ny asmai devī svadhitir 5, 32, 10
ny āvidhyad ilībiṣasya 1, 33, 12. N. 6, 19
ny u priyo manushaḥ 7, 73, 2
ny ū shu vācam 1, 53, 1. Av. 20, 21, 1

pajreva carcaraṃ 10, 106, 7
pañca janā mama hotraṃ 10, 53, 5
pañca padāni rupo 10, 13, 3. Av. 18, 3, 40
pañcapādam pitaraṃ 1, 164, 12. Av. 9, 9, 12
pañcāre cakre 1, 164, 13. Av. 9, 9, 11. N. 4, 27
pataṃgam aktam 10, 177, 1. Ta. 3, 11, 10
pataṃgo vācam manasā 10, 177, 2. Ta. 3, 11, 11
patāti kuṇḍriṇācyā 1, 29, 6. Av. 20, 74, 6
patir bhava vṛitrahan 3, 31, 18
patir hy adhvarāṇām 1, 44, 9
patto jagāra 10, 27, 13. N. 6, 6
patnīvantaḥ sutā ima 8, 93, 22. N. 5, 18
patnīva purvahūtiṃ 1, 122, 2
patha ekaḥ pīpāya 8, 29, 6
pathas-pathaḥ paripatiṃ 6, 49, 8. Vs. 34, 42. Ts. 1, 1, 14, 2. N. 12, 18
padaṃ devasya namasā 6, 1, 4. Tb. 3, 6, 10, 2. N. 4, 19
padaṃ devasya mīḷhusho 8, 102, 15. Sv. 2, 922
padā paṇīṁr arādhaso 8, 64, 2. Sv. 2, 705. Av. 20, 93, 2
pade iva nihite dasme 3, 55, 15
pade-pade me jarimā 5, 41, 15
padyā vaste pururūpā 3, 55, 14
panāyyaṃ tad aśvinā 8, 57, 3. Av. 20, 143, 9
panya ā dardirac 8, 32, 18
panya id upa gāyata 8, 32, 17
panyam-panyam it 8, 2, 25. Sv. 1, 123. 2, 1007
panyāṁsaṃ jātavedasam 8, 74, 3. Sv. 2, 916
paprikshenyam indra tve 5, 33, 6
paprātha kṣhām mahi 6, 17, 7
payasvatīr oshadhayaḥ 10, 17, 14. Ts. 1, 5, 10, 2. vgl. Av. 3, 24, 1. 18, 3, 56.
para ṛiṇā sāvīr 2, 28, 9
paraḥ so astu tanvā 7, 104, 11. Av. 8, 4, 11
param mṛityo anu 10, 18, 1. Av. 12, 2, 21. Vs. 35, 7. Tb. 3, 7, 14, 5. Ta. 3, 15, 2. 6, 7, 3. N. 11, 8
paraṣuṃ cid vi tapati 3, 53, 22
parasyā adhi saṃvato 8, 75, 15. Vs. 11, 71. Ts. 2, 6, 11, 3. 4, 1, 9, 2
parākāttāc cid adrivas 8, 92, 27
parā gāvo yavasaṃ 8, 4, 18
parā cic chīrshā 1, 33, 5
parā ṇudasva maghavann 7, 32, 25
parā dehi śāmulyam 10, 85, 29. Av. 14, 1, 25
parādya devā vṛijinaṃ 10, 87, 15. Av. 8, 3, 14
parā pūrveshāṃ sakhyā 6, 47, 17
parā me yanti dhītayo 1, 25, 16
parāyatīnām anv eti 1, 113, 8
parāyatīm mātaram 4, 18, 3
parā yāhi maghavann ā ca 3, 53, 5
parāvataṃ nāsatyā 1, 116, 9
parāvato ye didhishanta 10, 63, 1
parā vīrāsa etana 5, 61, 4
parā vyakto arusho 9, 71, 7
parā śubhrā ayāso 1, 167, 4
parā śṛiṇīhi tapasā 10, 87, 14. Av. 8, 3, 13
parā ha yat sthiraṃ 1, 39, 3
parā hi me vimanyavaḥ 1, 25, 4
parā hīndra dhāvasi 10, 86, 2. Av. 20, 126, 2
pari koṣam madhuścutam 9, 103, 3. Sv. 1, 577
parikshitā pitarā 10, 65, 8
pari cin marto draviṇam 10, 31, 2
pari ṇaḥ śarmayantyā 9, 41, 6. Sv. 2, 247
pari ṇeta matīnāṃ 9, 103, 4
pari ṇo aśvam aśvavid 9, 61, 3. Sv. 2, 562
pari ṇo devavītaye 9, 54, 4

pari ṇo yāhy asmayur 9, 64, 18
pari ṇo vṛinajann aghā 8, 47, 5
pari ṇo hetī rudrasya 2, 33, 14. Vs. 16, 50. Ts. 4, 5, 10, 4
pari tṛindhi paṇīnām 6, 53, 5
pari te jigyusho yathā 9, 100, 4
pari te dulabho ratho 4, 9, 8. Vs. 3, 36
pari tmanā mitadrur eti 4, 6, 5
pari tyaṃ haryataṃ harim 9, 98, 7. Sv. 1, 552. 2, 679. 1031
pari tridhātur adhvāraṃ 8, 72, 9
pari trivishty adhvaraṃ 4, 15, 2. Tb. 3, 6, 4, 1
pari tvā girvaṇo gira 1, 10, 12. Vs. 5, 29. Ts. 1, 3, 1, 2
pari tvāgne puraṃ vayaṃ 10, 87, 22. Av. 7, 71, 1. 8, 3, 22. Vs. 11, 26. Ts. 1, 5, 6, 4. 4, 1, 2, 5
pari divyāni marmṛisad 9, 14, 8
pari daivīr anu svadhā 9, 103, 5
pari dyuksham sahasaḥ 9, 71, 4
pari dyukshaḥ sanadrayir 9, 52, 1. Sv. 1, 496
pari dhāmāni yāni te 9, 66, 3
pari pūshā parastād 6, 54, 10. Av. 7, 9, 4
pari prajātaḥ kratvā 1, 69, 2
pari pra dhanvendrāya 9, 109, 1. Sv. 1, 427. 2, 717
pariprayantaṃ vayyaṃ 9, 68, 8
pari pra soma te raso 9, 67, 15
pari prāsishyadat kaviḥ 9, 14, 1. Sv. 1, 486
pari priyaḥ kalase 9, 96, 9
pari priyā divaḥ kavir 9, 9, 1. Sv. 1, 476. 2, 285
pari yat kaviḥ kāvyā 9, 94, 3
pari yat kāvyā kavir 9, 7, 4. Sv. 2, 481
pari yad indra rodasī 1, 33, 9
pari yad eshām eko 1, 68, 2
pari yo rasminā divo 8, 25, 18
pari yo rodasī ubhe 9, 18, 6
pari vājapatiḥ kavir 4, 15, 3. Sv. 1, 30. Vs. 11, 25. Ts. 4, 1, 2, 5. Tb. 3, 6, 4, 1
pari vāje na vājayum 9, 63, 19
pari vārāṇy avyayā 9, 103, 2
pari visvāni cetasā 9, 20, 3. Sv. 2, 320
pari visvāni sudhitāgner 3, 11, 8
parivishṭaṃ jāhusham 1, 116, 20
parivṛikteva patividyam 10, 102, 11
pari vo visvato dadha 10, 19, 7
parishadyaṃ hy araṇasya 7, 4, 7. N. 3, 2
parishkṛiṇvann anishkṛitaṃ 9, 39, 2. Sv. 2, 249
parishkṛitāsa indavo yosheva 9, 46, 2
pari shya suvāno aksha indur 9, 98, 3. Sv. 2, 590
pari shya suvāno avyayaṃ 9, 98, 2
pari sadmeva paśumānti 9, 92, 6
pari saptir na vājayur 9, 103, 6
pari suvānaṣ cakshase 9, 107, 3. Sv. 2, 665
pari suvānāsa indavo 9, 10, 4. Sv. 1, 485. 2, 472
pari suvāno girishṭhāḥ 9, 18, 1. Sv. 1, 475. 2, 443
pari suvāno harir aṅsuḥ 9, 92, 1
pari soma ṛitam bṛihad 9, 56, 1
pari soma pra dhanvā 9, 75, 5. N. 4, 15
pari spaśo varuṇasya 7, 87, 3
pari hi shmā puruhūto 9, 87, 6
parihvṛited anā jano 8, 47, 6
parīṃ ghriṇā carati 1, 52, 6
parīto vāyave sutaṃ 9, 63, 10
parīto shiñcatā sutaṃ somo 9, 107, 1. Sv. 1, 512. 2, 663. Vs. 19, 2. Tb. 2, 6, 1, 1
parīme gām aneshata 10, 155, 5. Av. 6, 28, 2. Vs. 35, 18
pareyivāṅsam pravato 10, 14, 1. Av. 18, 1, 49. Ta. 6, 1, 1. N. 10, 20
parehi vigram astṛitam 1, 4, 4. Av. 20, 68, 4
paro divā para enā 10, 82, 5. Vs. 17, 29. Ts. 4, 6, 2, 2
paromātram ṛicīshamam 8, 68, 6
paro mātrayā tanvā 7, 99, 1. Tb. 2, 8, 3, 2
paro yat tvam parama 5, 30, 5
paro hi martyair asi 6, 48, 19
parjanyaḥ pitā mahishasya 9, 82, 3. Sv. 2, 667
parjanyavātā vṛishabhā 6, 49, 6
parjanyavṛiddham mahisham 9, 113, 3
parjanyāya pra gāyata 7, 102, 1. Tb. 2, 4, 5, 5, Ta. 1, 29, 1

parjanyāvātā vṛishabhā 10, 65, 9
pary ū shu pra dhanva 9, 110, 1. Sv. 1, 428. 2, 714. Av. 5, 6, 4
parvatas cin mahi vṛiddho 5, 60, 3. Ts. 3, 1, 11, 5
parśur ha nāma mānavī 10, 86, 23. Av. 20, 126, 23
parshi tokam tanayam 6, 48, 10. Sv. 2, 974
parshi dīne gabhīra āñ 8, 67, 11
pavate haryato harir ati 9, 106, 13. Sv. 1, 576. 2, 123
pavate haryato harir gṛiṇāno 9, 65, 25
pavante vājasātaye 9, 13, 3. Sv. 2, 539. Tāṇḍya 4, 2, 15
pavamāna ṛitaḥ kaviḥ 9, 62, 30
pavamāna ṛitam bṛihac 9, 66, 24
pavamānaḥ suto nṛibhiḥ 9, 62, 16
pavamānaḥ so adya naḥ 9, 67, 22. Vs. 19, 42
pavamāna dhiyā hito 9, 25, 2. Sv. 2, 271
pavamāna ni toṣase 9, 63, 23. Sv. 2, 586
pavamānam avasyavo 9, 13, 2. Sv. 2, 538
pavamāna mahi śravas citrebhir 9, 100, 8
pavamāna mahi śravo gām 9, 9, 9
pavamāna mahy arṇo 9, 86, 34. N. 5, 6
pavamāna rasas tava 9, 61, 18. Sv. 2, 241
pavamāna rucā-rucā 9, 65, 2. Sv. 2, 255
pavamāna vidā rayim asmabhyam soma dushṭaram 9, 63, 11
pavamāna vidā rayim asmabhyam soma suśriyam 9, 43, 4
pavamāna suvīryam 9, 11, 9. Sv. 2, 799
pavamānasya jaṅghnato 9, 66, 25. Sv. 2, 660
pavamānasya te kave 9, 66, 10. Sv. 2, 7
pavamānasya te raso 9, 61, 17. Sv. 2, 240
pavamānasya te vayam 9, 61, 4. Sv. 2, 137
pavamānasya viśvavit 9, 64, 7. Sv. 2, 308
pavamāna svar vido 9, 59, 4
pavamānā asṛikshata pavitram ati 9, 107, 25. Sv. 1, 522
pavamānā asṛikshata somāḥ 9, 63, 25. Sv. 2, 1049
pavamānā divas pary 9, 63, 27. Sv. 2, 1050
pavamānāsa āśavaḥ 9, 63, 26. Sv. 2, 1051
pavamānāsa indavas tiraḥ 9, 67, 7
pavamāno ajījanad divas 9, 61, 16. Sv. 1, 484. 2, 239
pavamāno ati sridho 9, 66, 22
pavamāno abhi spṛidho 9, 7, 5. Sv. 2, 482
pavamāno abhy arshā suvīryam 9, 85, 8
pavamāno asishyadad rakshāṅsy 9, 49, 5. Sv. 2, 789
pavamāno rathītamaḥ 9, 66, 26. Sv. 2, 661
pavamāno vy aśnavad 9, 66, 27. Sv. 2, 662
pavasva gojid aśvajid 9, 59, 1
pavasva janayann isho 9, 66, 4
pavasva dakshasādhano 9, 25, 1. Sv. 1, 474. 2, 269
pavasva devamādano 9, 84, 1
pavasva devavītaya indo 9, 106, 7. Sv. 1, 571. 2, 676
pavasva devavīr ati 9, 2, 1. Sv. 2, 387
pavasva devāyushag 9, 63, 22. Sv. 1, 483. 2, 585
pavasva madhumattama indrāya 9, 108, 1. Sv. 1, 578. 2, 42
pavasva vāco agriyaḥ 9, 62, 25. Sv. 2, 125
pavasva vājasātamaḥ 9, 100, 6. Sv. 2, 366
pavasva vājasātaye 'bhi viśvāni 9, 107, 23. Sv. 1, 521
pavasva vājasātaye . viprasya 9, 43, 6
pavasva viśvacarshaṇe 9, 66, 1
pavasva vṛitrahantamokthebhir 9, 24, 6. Sv. 2, 316
pavasva vṛishṭim ā su no 9, 49, 1. Sv. 2, 785
pavasva soma kratuvin 9, 86, 48
pavasva soma kratve 9, 109, 10. Sv. 1, 430. 2, 682

pavasva soma divyeshu 9, 86, 22
pavasva soma devavītaye 9, 70, 9
pavasva soma dyumnī sudhāro 9, 109, 7. Sv. 1, 436
pavasva soma madhumāñ 9, 96, 13. Sv. 1, 532
pavasva soma mandayann 9, 67, 16. Sv. 2, 1160
pavasva soma mahān 9, 109, 4. Sv. 1, 429. 2, 591
pavasvādbhyo adābhyaḥ 9, 59, 2
pavasvendo pavamāno 9, 96, 21
pavasvendo vṛishā sutaḥ 9, 61, 28. Sv. 1, 479. 2, 128
pavitraṃ te vitatam 9, 83, 1. Sv. 1, 565. 2, 225. Ta. 1, 11, 1. Tāṇḍya 1, 2, 8
pavitravantaḥ pari vācam 9, 73, 3. Ta. 1, 11, 1. N. 12, 32
pavitrebhiḥ pavamāno 9, 97, 24
pavītāraḥ punītana 9, 4, 4. Sv. 2, 400
paśuṃ naḥ soma rakshasi 10, 25, 6
paśun na citrā subhagā 1, 92, 12
paścāt purastād adharād 10, 87, 21. Av. 8, 3, 20
paścedam anyad abhavad 10, 149, 3
paśyann anyasyā atithiṃ 10, 124, 3
paśvā na tāyuṃ 1, 65, 1
paśvā yat paścā 10, 61, 12
pākaḥ pṛichāmi 1, 164, 5. Av. 9, 9, 6
pākatrā sthana devā 8, 18, 15
pātaṃ no rudrā pāyubhir 5, 70, 3. Sv. 2, 337
pātā vṛitrahā sutam 8, 2, 26. Sv. 2, 1009
pātā sutam indro astu somaṃ hantā 6, 44, 15
pātā sutam indro astu somam praṇenīr 6, 23, 3
pāti priyaṃ ripo 3, 5, 5
pāntam ā vo andhasa 8, 92, 1. Sv. 1, 155. 2, 63
pānti mitrāvaruṇāv 1, 167, 8
pārāvatasya rātishu 8, 34, 18
pārshadvāṇaḥ praskaṇvam 8, 51, 2
pāvakayā yas citantyā 6, 15, 5. Vs. 17, 10. Ts. 4, 6, 1, 2
pāvakavarcāḥ śukra° 10, 140, 2. Sv. 2, 1167. Vs. 12, 107. Ts. 4, 2, 7, 3
pāvakaśoce tava hi kshayam 3, 2, 6
pāvakā naḥ sarasvatī 1, 3, 10. Sv. 1, 189. Vs. 20, 84. Tb. 2, 4, 3, 1. N. 11, 26
pāvamānīr yo adhyety 9, 67, 32. Sv. 2, 649
pāvīravī kanyā 6, 49, 7. Ts. 4, 1, 11, 2
pāvīravī tanyatur 10, 65, 13. N. 12, 30
pāhi gāyāndhaso 8, 33, 4. Sv. 1, 289
pāhi na indra sushṭuta 1, 129, 11
pāhi no agna ekayā 8, 60, 9. Sv. 1, 36. 2, 894. Vs 27, 43
pāhi no agne pāyubhir 1, 189, 4
pāhi no agne rakshasaḥ pāhi 1, 36, 15
pāhi no agne rakshaso ajushṭāt 7, 1, 13
pāhi viśvasmād rakshaso 8, 60, 10. Sv. 2, 895
pitā yajñānām asuro 3, 3, 4. N. 5, 2
pitā yat svāṃ duhitaram 10, 61, 7
pituḥ pratnasya janmanā 1, 87, 5
pituṃ nu stoshaṃ 1, 187, 1. Vs. 34, 7. N. 9, 25
pitubhṛito na tantum it 10, 172, 3
pitur na putraḥ subhṛito 8, 19, 27
pitur na putrāḥ kratuṃ 1, 68, 9
pitur mātur adhy ā ye 9, 73, 5
pituṣ ca garbhaṃ janituṣ 3, 1, 10
pituṣ cid ūdhar janushā 3, 1, 9
piteva putram abibhar 10, 69, 10
pitre cic cakruḥ sadanaṃ 3, 31, 12
pinvanty apo marutaḥ 1, 64, 6. Ts. 3, 1, 11, 7
pipartu no aditī 2, 27, 7
pipartu mā tad ṛitasya 10, 35, 8
pipīḷe aṃśur madyo 4, 22, 8
piprīhi devāñ uśato 10, 2, 1. Ts. 4, 3, 13, 4. Tb. 3, 5, 7, 5. 6, 11, 4
pibataṃ somam madhumantam 8, 87, 4
pibataṃ gharmam madhumantam 8, 87, 2
pibataṃ ca tripṇutaṃ ca 8, 35, 10
pibanti mitro aryamā 8, 94, 5. Sv. 2, 1136
pibanty asya viśve devāso 9, 109, 15

piba svadhainavānām 8, 32, 20
pibā tv asya girvaṇaḥ 8, 1, 26. Sv. 2, 743
pibā-pibed indra sūra somam mandantu 2, 11, 11
pibā-pibed indra sūra somam mārishaṇyo 10, 22, 15
pibā vardhasva tava ghā 3, 36, 3
pibā sutasya rasino 8, 3, 1. Sv. 1, 239. 2, 771
pibā somam abhi yam 6, 17, 1
pibā somam indra mandatu 7, 22, 1. Sv. 1, 398. 2, 277. Av. 20, 117, 1. Ts. 2, 4, 14, 3
pibā somam indra suvānam 1, 130, 2
pibā somam madāya kam 8, 95, 3
pibā somam mahata 10, 116, 1
pibed indra marutsakhā 8, 76, 9
pisaṅgabhṛishtim ambhṛiṇam 1, 133, 5
pisaṅgarūpaḥ subharo 2, 3, 9. Ts. 3, 1, 11, 2
pīpāya dhenur aditir 1, 153, 3
pīpāya sa śravasā 6, 10, 3
pīpivāṅsam sarasvata 7, 96, 6. Ts. 3, 1, 11, 2
pīvānam mesham 10, 27, 17
pīvoannān rayivṛidhaḥ 7, 91, 3. Vs. 27, 33. Tb. 2, 8, 1, 1
pīvoaśvāḥ śucadrathā 4, 37, 4
putram iva pitarāv 10, 131, 5. Av. 20, 125, 5. Vs. 10, 34. 20, 77. Tb. 1, 4, 2, 1
putriṇā tā kumāriṇā 8, 31, 8
putro na jāto raṇvo 1, 69, 5
punaḥ patnīm agnir adād 10, 85, 39. Av. 14, 2, 2 N. 4, 25
punaḥ-punar jāyamānā 1, 92, 10
punaḥ sam avyad 2, 38, 4. N. 4, 11
punantu mām devajanāḥ 9, 67, 27. Vs. 19, 39. Tb. 1, 4, 8, 1. 2, 6, 3, 4
punar etā ni vartantām 10, 19, 3
punar enā ni vartaya 10, 19, 2.
punar ehi vṛishākape 10, 86, 21. Av. 20, 126, 21. N. 12, 28
punardāya brahmajāyām 10, 109, 7. Av. 5, 17, 11
punar naḥ pitaro mano 10, 57, 5. Vs. 3, 55. Ts. 1, 8, 5, 3
punar no asum pṛithivī 10, 59, 7
punar ye cakruḥ pitarā 4, 33, 3
punar vai devā 10, 109, 6. Av. 5, 17, 10
punātā dakshasādhanam 9, 104, 3. Sv. 2, 509
punāti te parisrutam 9, 1, 6. Vs. 19, 4. Ts. 1, 8, 21, 1. Tb. 2, 6, 1, 2
punāna indav ā bhara soma dvibarhasam rayim | tvam vasūni 9, 100, 2
punāna indav ā bhara soma dvibarhasam rayim | vṛishann 9, 40, 6
punāna indav eshām puruhūta 9, 64, 27
punānaḥ kalaśeshv ā 9, 8, 6. Sv. 2, 533
punānaḥ soma jagṛivir 9, 107, 6. Sv. 1, 519
punānaḥ soma dhārayāpo 9, 107, 4. Sv. 1, 511. 2, 25
punānaḥ soma dhārayendo 9, 63, 28
punānaś camū janayan 9, 107, 18
punānāsaś camūshado 9, 8, 2. Sv. 2, 529
punāne tanvā mithaḥ 4, 56, 6. Sv. 2, 947
punāno akramīd abhi 9, 40, 1. Sv. 1, 488. 2, 274
punāno devavītaya 9, 64, 15. Sv. 2, 193
punāno yāti haryataḥ 9, 43, 3
punāno rūpe avyaye 9, 16, 6
punāno varivas kṛidhy 9, 64, 14. Sv. 2, 192
punīshe vām arakshasam 7, 85, 1
pumāñ enam tanuta 10, 130, 2. Av. 10, 7, 43. 44
puraḥ sadya itthādhiye 9, 61, 2. Sv. 2, 561
puramdarā śikshatam 1, 109, 8
puram na dhṛishṇav ā ruja 8, 73, 18
purāgne duritebhyaḥ 8, 44, 30
purāṇam okaḥ sakhyam 3, 58, 6
purāṇāñ anuvenantam 10, 135, 2
purāṇā vām vīryā 10, 39, 5
purām bhindur yuvā 1, 11, 4. Sv. 1, 359. 2, 600. Tāṇḍya 14, 12, 3
purā yat sūras tamaso 1, 121, 10
purā sambādhād 2, 16, 8

purīshyāso agnayaḥ 3, 23, 4. Vs. 12, 50. Ts. 4, 2, 4, 3
purukutsānī hi vām 4, 42, 9
purutrā cid dhi vām narā 8, 5, 16
purutrā hi sadṛiñī asi 8, 11, 8. 43, 21. Sv. 2, 517. Tb. 2, 4, 4, 4
puru tvā dāṣvān voce 1, 150, 1. Sv. 1, 97. N. 5, 7
purudrapsā añjimantaḥ 5, 57, 5
purupriyā ṇa ūtaye 8, 5, 4
purumandrā purūvasū 8, 8, 12
purusha evedam sarvam 10, 90, 2. Av. 19, 6, 4. Vs. 31, 2. Ta. 3, 12, 1
purushṭutasya dhāmabhiḥ 3, 37, 4. Av. 20, 19, 4
puru hi vām purùbhujā 6, 63, 8. N. 6, 29
puruhūtam purushṭutam 8, 92, 2. Sv. 2, 64
puruhūto yaḥ purugūrta 6, 34, 2
purūṇi dasmo ni riṇāti 1, 148, 4
purūṇi hi tvā savanā 10, 89, 16
purūṇy agne purudhā tvāyā 6, 1, 13. Tb. 3, 6, 10, 5
purūtamam purūṇām stotṛiṇām 6, 45, 29
purutamam purūṇām iṣānam 1, 5, 2. Sv. 2, 91. Av. 20, 68, 12
purū yat ta indra santy 5, 33, 4
purūravo mā mṛithā 10, 95, 15. Ṣ. P. 11, 5, 1, 9
purūruṇā cid dhy asty 5, 70, 1. Sv. 2, 335
purū varpāṅsy aśvinā 1, 117, 9
purogā agnir devānām 1, 188, 11
purojitī vo andhasaḥ 9, 101, 1. Sv. 1, 545. 2, 47
puroḷā agne pacatas 3, 28, 2. N. 6, 16
puroḷā it turvaśo 7, 18, 6
puroḷāśam yo asmai somam 8, 31, 2
puroḷāśam sanaśruta 3, 52, 4
puroḷāśam ca no ghaso 3, 52, 3. 4, 32, 16
puroḷāśam no andhasa 8, 78, 1
puroḷāśam pacatyam 3, 52, 2
puro vo mandram 6, 10, 1
pushṭir na raṇvā 1, 65, 5
pushyāt ksheme 5, 37, 5
pūrvāparam carato 10, 85, 18. Av. 7, 81, 1. 13, 2, 11. 14, 1, 23. Tb. 2, 7, 12, 2. 8, 9, 3
pūrvāpusham suhavam 8, 22, 2
pūrvām anu pradiśam yāti 9, 111, 3. Sv. 2, 941
pūrvām anu prayatim 1, 126, 5
pūrvā viśvasmād bhuvanād 1, 123, 2
pūrvibhir hi dadāśima 1, 86, 6. Ts. 4, 3, 13, 5
pūrvīr asya nishshidho 3, 51, 5
pūrvīr aham śaradaḥ 1, 179, 1
pūrvīr indrasya rātayo 1, 11, 3. Sv. 2, 179
purvīr ushasaḥ śaradaś ca 4, 19, 8
pūrvīṣ cid dhi tve tuvikūrmiṇn 8, 66, 12
pūrvīsh ṭa indropamātayaḥ 8, 40, 9
pūrve ardhe rajaso 1, 124, 5
pūrvo devā bhavatu 1, 94, 8
pūrvya hotar asya no 1, 26, 5
pūshaṇam nv ajāśvam 6, 55, 4
pushaṇvate te cakṛimā 3, 52, 7
pūshaṇvate marutvate 1, 142, 12
pushan tava vrate vayam 6, 54, 9. Av. 7, 9, 3. Vs. 34, 41. Tb. 2, 5, 5, 5
pūshann anu pra gā ihi 6, 54, 6
pūshā gā anv etu naḥ 6, 54, 5. Ts. 4, 1, 11, 2. Tb. 2, 4, 1, 5
pūshā tvetaś cyāvayatu 10, 17, 3. Av. 18, 2, 54. Ta. 6, 1, 1. N. 7, 9
pūshā tveto nayatu 10, 85, 26. Av. 14, 1, 20
pūshā rājānam āghṛiṇir 1, 23, 14
pushā vishṇur havanam me 8, 54, 4
pūshā subandhur 6, 58, 4. Tb. 2, 8, 5, 4
pūshemā āśā anu veda 10, 17, 5. Av. 7, 9, 2. Tb. 2, 4, 1, 5. Ta. 6, 1, 1
pūshṇas cakram na rishyati 6, 54, 3
pṛikshaprayajo dravinaḥ 3, 7, 10
pṛikshasya vṛishṇo arushasya 6, 8, 1
pṛikshe tā viśvā bhuvanā 2, 34, 4
pṛiksho vapuḥ pitumān 1, 141, 2

pṛichāmi tvā param antam 1, 164, 34. Av. 9, 10, 13. Vs. 23, 61
pṛiche tad eno varuṇa 7, 86, 3
pṛiṇīyād in nādhamānāya 10, 117, 5
pṛithak prāyan prathamā 10, 44, 6. Av. 20, 94, 6. N. 5, 25
pṛithupājā amartyo 3, 27, 5. Tb. 3, 6, 1, 3
pṛithū karasnā bahulā 6, 19, 3
pṛithū ratho dakshiṇāyā 1, 123, 1
pṛidākusānur yajato 8, 17, 15
pṛishadaśvā marutaḥ 1, 89, 7. Vs. 25, 20
pṛishadhre medhye 8, 52, 2
pṛishṭho divi dhāyy 7, 5, 2
pṛishṭho divi pṛishṭho 1, 98, 2. Vs. 18, 73. Ts. 1, 5, 11, 1. Tb. 3, 11, 6, 4
pauraṃ cid dhy udaprutam 5, 74, 4
pauro aśvasya purukṛid 8, 61, 6. Sv. 2, 930. Av. 20, 118, 2
pra ṛibhubhyo dūtam iva 4, 33, 1
pra kavir devavītaye 9, 20, 1. Sv. 2, 318
pra kāravo mananā 3, 6, 1. Tb. 2, 8, 2, 5
pra kāvyam uśaneva 9, 97, 7. Sv. 1, 524. 2, 466
pra kṛitāny ṛijīshiṇaḥ 8, 32, 1
pra kṛishṭiheva śūsha 9, 71, 2
pra ketunā bṛihatā yāty agnir 10, 8, 1. Sv. 1, 71. Av. 18, 3, 65. Ta. 6, 3, 1
pra kshodasā dhāyasā 7, 95, 1
pra gāyatābhy arcāma 9, 97, 4. Sv. 1, 535
pra gāyatreṇa gāyata 9, 60, 1
pra ghā nv asya mahato 2, 15, 1
pra cakre sahasā saho 8, 4, 5
pra carshaṇibhyaḥ pṛitanā° 1, 109, 6. Ts. 4, 2, 11, 1
pra citraṃ arkaṃ gṛiṇate 6, 66, 9. Ts. 4, 1, 11, 3. Tb. 2, 8, 5, 5. N. 3, 21
pracetasaṃ tvā kave 8, 102, 18
pra cyavānāj jujurusho 5. 74, 5
prajānann agne tava 10, 91, 4
prajāpatir mahyam etā 10, 169, 4. Ts. 7, 4, 17, 2
prajāpate na tvad etāny 10, 121, 10. Av. 7, 79, 4. 80, 3. Vs. 10, 20. 23, 65. Ts. 1, 8, 14, 2. 3, 2, 5, 6. Tb. 2, 8, 1, 2. 3, 5, 7, 1. N. 10, 43
prajabhyaḥ pushṭiṃ 2, 13, 4
prajāṃ ṛitasya pipratāḥ 8, 6, 2. Sv. 2, 659. Av. 20, 138, 2
prajāvatā vacasā 1, 76, 4
prajāvatīḥ sūyavasaṃ 6, 28, 7. Av. 4, 21, 7. Tb. 2, 8, 8, 12
prajā ha tisro atyāyam 8, 101, 14. Ait. ā. 2, 1. Av. 10, 8, 3
pra jihvayā bharate vepo 10, 46, 8
pra ṇa indo mahe tana 9, 44, 1. Sv. 1, 509
pra ṇa indo mahe raṇa 9, 66, 13
praṇītibhish te 10, 104, 5
pra ṇu tyaṃ vipram 5, 1, 7
praṇetāraṃ vasyo achā 8, 16, 10. Av. 20, 46, 1
pra ṇo devī sarasvatī 6, 61, 4. Ts. 1, 8, 22, 1
pra ṇo dhanvantv indavo 9, 79, 2
pra ta āśavaḥ pavamāna 9, 86, 1
pra ta āśvinīḥ 9, 86, 4. Sv. 2, 236
pra ta indra pūrvyāṇi 10, 112, 8
pra taṃ vivakmi 1, 167, 7
pra tat ta adya śipivishṭa 7, 100, 5. Sv. 2, 976. Ts. 2, 2, 12, 5. N. 5, 9
pra tat te adyā karaṇaṃ 6, 18, 13
pra tad duhśīme 10, 93, 14
pra tad vishṇu stavate 1, 154, 2. Av. 7, 26, 2. 3. Tb. 2, 4, 3, 4. N. 1, 20
pra tad voceyam bhavyāye° 1, 129, 6. N. 10, 42
pra tam indra naśīmahi 8, 6, 9
pra tavyasīṃ navyasīṃ 1, 143, 1
pra tavyaso namaüktiṃ 5, 43, 9
pra tāñ agnir babhasat 4, 5, 4
pra tāry āyuḥ prataraṃ 10, 59, 1
prati ketavaḥ prathamā 7, 78, 1
prati ghorāṇām etānām 1, 169, 7
prati cakshva vi cakshve° 7, 104, 25. Av. 8, 4, 25
prati te dasyave vṛika 8, 56, 1
prati tyaṃ cārum 1, 19, 1. Sv. 1, 16. N. 10, 36
prati tvā duhitar diva 7, 81, 3

prati tvādya sumanaso 7, 78, 5
prati tvā savasī vadad 8, 45, 5
prati tvā stomair īlate 7, 76, 6
prati dyutānām arushāso 7, 75, 6
prati dhānā bharata 3, 52, 8
prati na stomaṃ tvashṭā 7, 34, 21
prati prayāṇam asurasya 5, 49, 2
prati pra yāhīndra mīḷhusho 1, 169, 6
prati prāśavyāñ itaḥ 8, 31, 6
prati priyatamaṃ rathaṃ 5, 75, 1. Sv. 1, 418. 2, 1093
prati bravāṇi vartayate 10, 95, 13
prati bhadrā adṛikshata 4, 52, 5
prati me stomam aditir 5, 42, 2
prati yat syā nīthā 1, 104, 5. N. 5, 16
prati yad āpo adṛiśram 10, 30, 13
prati va enā namasāham 1, 171, 1
prati vāṃ ratham nṛipatī 7, 67, 1
prati vāṃ sura udite mitraṃ 7, 66, 7. Sv. 2, 417
prati vāṃ sūra udite suktair 7, 65, 1
prati vo vṛishadañjayo 8, 20, 9
prati śrutāya vo dhṛishat 8, 32, 4. N. 5, 16
prati shīm agnir jarate 7, 78, 2
prāti shṭobhanti sindhavaḥ 1, 168, 8
prati shyā sūnarī janī 4, 52, 1. Sv. 2, 1075
prati stomebhir ushasaṃ 7, 80, 1.
prati spaśo vi śrija 4, 4, 3. Vs. 13, 11. Ts. 1, 2, 14, 1
prati smarethāṃ tujayadbhir 7, 104, 7. Av. 8, 4, 7
pratīcīne mām abanī° 10, 18, 14
pra tu drava pari kośaṃ 9, 87, 1. Sv. 1, 523. 2, 27
pra tuvidyumnasya sthavirasya 6, 18, 12
pra te agnayo 'gnibhyo 7, 1, 4
pra te agne havishmatīm 3, 19, 2
pra te aśnotu kukshyoḥ 3, 51, 12. Sv. 2, 89
pra te asyā ushasaḥ 10, 29, 2. Av. 20, 76, 2
pra te divo na vṛishṭayo 9, 62, 28
pra te dhārā aty aṇvāni 9, 86, 47
pra te dhārā asaścato 9, 57, 1. Sv. 2, 1111
pra te dhārā madhumatīr 9, 97, 31. Sv. 1, 534
pra te nāvaṃ na samane 2, 16, 7
pra te pūrvāṇi karaṇāni viprā 4, 19, 10
pra te pūrvāṇi karaṇāni vocam 5, 31, 6
pra te babhrū vicakshaṇa 4, 32, 22
pra te madāso madirāsa 9, 86, 2
pra te mahe vidathe 10, 96, 1. Av. 20, 30, 1. Tb. 2, 4, 3, 10. 3, 7, 9, 6
pra te yakshi pra ta 10, 4, 1. Ts. 2, 5, 12, 4
pra te ratham mithūkṛitam 10, 102, 1
pra te 'radad varuṇo 10, 75, 2
pra te vocāma vīryā 4, 32, 10
pra te sotāra oṇyo 9, 16, 1
pratnaṃ rayīṇāṃ yujam 6, 45, 19
pratnaṃ hotāram īḍyam 8, 44, 7
pratnavaj janayā giraḥ 8, 13, 7
pratnān mānād adhy ā ye 9, 73, 6
pratno hi kam īḍyo 8, 11, 10. Ta. 10, 2, 1
praty agnir ushasaś cekitāno 3, 5, 1
praty agnir ushasām agram 4, 13, 1
praty agnir ushaso jātavedā 4, 14, 1
praty agne mithuṇā 10, 87, 24
praty agne harasā harah 10, 87, 25. Sv. 1, 95. N. 4, 19
pratyañ devānāṃ viśaḥ 1, 50, 5. Av. 13, 2, 20. 20, 47, 17. N. 12, 24
pratyañcam arkam anayañ 10, 157, 5. Av. 20, 63, 3. 124, 6
praty arcī rusad asyā 1, 92, 5
pratyardhir yajñānām 10, 26, 5
praty asmai pipīshate 6, 42, 1. Sv. 1, 352. 2, 790. Tb. 3, 7, 10, 6
praty asya śreṇayo dadṛiśra 10, 142, 5
praty u adarśy āyaty 7, 81, 1. Sv. 1, 303. 2, 101. Tb. 3, 1, 3, 1
pratyakshasaḥ pratavaso 1, 87, 1
pra tvā dūtaṃ vṛiṇīmahe 1, 36, 3
pra tvā namobhir indava 9, 16, 5

pra tvā muñcāmi varuṇasya 10, 85, 24. Av. 14, 1, 19. 58
prathamaṃ jātavedasam agniṃ 8, 23, 22
prathamabhājaṃ yaśasaṃ 6, 49, 9
prathamā hi suvācasā 1, 188, 7
prathaś ca yasya saprathaś 10, 181, 1
prathishṭa yasya vīrakarmam 10, 61, 5
prathishṭa yāman pṛithivī 5, 58, 7
pradakshinid abhi gṛiṇanti 2, 43, 1
pra dānudo divyo 9, 97, 23
pra dīdhitir viśvavārā 3, 4, 3
pra devatrā brahmaṇe 10, 30, 1
pra devaṃ devavītaye 6, 16, 41. Ts. 3, 5, 11, 4
pra devaṃ devyā dhiyā 10, 176, 2. Ts. 3, 5, 11, 1
pra devam achā madhumanta 9, 68, 1. Sv. 1, 563
pra daivodāso agnir 8, 103, 2. Sv. 1, 51. 2, 867
pra dyāvā yajñaiḥ pṛithivī ṛitāvṛidhā 1, 159, 1
pra dyāvā yajñaiḥ pṛithivī namobhiḥ 7, 53, 1
pra dyumnāya pra śavase 8, 9, 20. Av. 20, 142, 5
pra dhanvā soma jāgṛivir 9, 106, 4. Sv. 1, 567
pra dhārā asya śushmiṇo 9, 30, 1
pra dhārā madhvo agriyo 9, 7, 2. Sv. 2, 479
pra naḥ pūshā caratham 10, 92, 13
pra navyasā sahasaḥ sūnum 6, 6, 1
pra nimneneva sindhavo 9, 17, 1
pra nu yad eshām mahinā 1, 186, 9
pra nu vayaṃ sute yā 5, 30, 3
pra nu vocā suteshu vām 6, 59, 1
pra nūnaṃ jātavedasam 10, 188, 1. N. 7, 20
pra nūnaṃ jāyatām ayam 10, 62, 8
pra nūnaṃ dhāvatā 8, 100, 7
pra nūnam brahmaṇas patir 1, 40, 5. Vs. 34, 57
pra nū mahitvaṃ vṛishabhasya 1, 59, 6. N. 7, 23
pra nū sa martaḥ śavasā 1, 64, 13
pra nemasmin dadṛiśe 10, 48, 10
pra no yachatv aryamā 10, 141, 2. Av. 3, 20, 3. Vs. 9, 29. Ts. 1, 7, 10, 2
prapathe pathām ajanishṭa 10, 17, 6. Av. 7, 9, 1. Tb. 2, 8, 5, 3
pra parvatānām uśatī 3, 33, 1. N. 9, 39
pra pavamāna dhanvasi 9, 24, 3. Sv. 2, 313
pra pastyām aditiṃ 4, 55, 3
pra pīpaya vṛishabha 3, 15, 6
pra punānasya cetasā 9, 16, 4
pra punānāya vedhase 9, 103, 1. Sv. 1, 573
pra pūtas tigma° 1, 79, 10
pra pūrvaje pitarā 7, 53, 2. Ts. 4, 1, 11, 4. Tb. 2, 8, 4, 7
pra pūshaṇaṃ vṛiṇīmahe 8, 4, 15
pra pyāyasva pra syandasva 9, 67, 28
pra-pra kshayāya panyase 9, 9, 2. Sv. 2, 287
pra-pra pūshṇas tuvi° 1, 138, 1
pra-pra vas trishṭubham isham 8, 69, 1. Sv. 1, 360
pra-prāyam agnir bharatasya 7, 8, 4. Vs. 12, 34. Ts. 2, 5, 12, 4. 4, 2, 3, 2
pra-pra vo asme 1, 129, 8. N. 6, 4
pra babhrave vṛishabhāya 2, 33, 8
pra bāhavā sisṛitaṃ 7, 62, 5. Vs. 21, 9. Ts. 1, 8, 22, 3. Tb. 2, 7, 15, 6. 8, 6, 7
pra budhnyā va īrate 7, 56, 14. Ts. 4, 3, 13, 6
pra bodhayoshaḥ pṛiṇato 1, 124, 10
pra bodhayosho aśvinā 8, 9, 17. Av. 20, 142, 2
pra brahmāṇi nabhākavad 8, 40, 5
pra brahmāṇo aṅgiraso 7, 42, 1
pra brahmaitu sadanād 7, 36, 1
prabhaṅgaṃ durmatīnām 8, 46, 19
prabhaṅgī śūro maghavā 8, 61, 18. Sv. 2, 809
prabhartā ratham 8, 2, 35
pra bhūr jayantam 10, 46, 5. Sv. 1, 74
pra bhrātṛitvaṃ sudānavo 8, 83, 8
pra manhishṭhāya gāyata 8, 103, 8. Sv. 1, 107. 2, 228
pra manhishṭhāya bṛihate 1, 57, 1. Av. 20, 15, 1

pra manmne pitumad 1,101,1. Sv. 1, 380. N. 4, 24
pra manmahe śavasānāya 1, 62, 1. Vs. 34, 16
pra mātuḥ prataraṃ 10, 79, 3. N. 5, 3
pra mātrābhī ririce 3, 46, 3
pra mā yuyujre prayujo 10, 33, 1
pra mitrayor varuṇayo 7, 66, 1
pra mitrāya prāryamṇe 8, 101, 5. Sv. 1, 255
pra me namī sāpya 10, 48, 9
pra me panthā devayānā 7, 76, 2
pra me vivikvāñ avidan 3, 57, 1
pra ya āruḥ śitipṛishṭhasya 3, 7, 1
pra yaṃ rāyo ninīshasi 8, 103, 4. Sv. 1, 58
pra yajña etu hetvo na 7, 43, 2
pra yajña etv ānushag 5, 26, 8
prayajyavo maruto 5, 55, 1
pra yat te agne sūrayo 1, 97, 4. Av. 4, 33, 4. Ta. 6, 11, 1
pra yat pituḥ paramān 1, 141, 4
pra yat sindhavaḥ prasavaṃ 3, 36, 6. Tb. 2, 4, 3, 11
pra yad agneḥ sahasvato 1, 97, 5. Av. 4, 33, 5. Ta. 6, 11, 1
pra yad itthā parāvataḥ 1, 39, 1
pra yad itthā mahinā 1, 173, 6
pra yad bhandishṭha 1, 97, 3. Av. 4, 33, 3. Ta. 6, 11, 1
pra yad ratheshu pṛishatīr 1, 85, 5
pra yad vas trishṭubham 8, 7, 1
pra yad vahadhve marutaḥ 10, 77, 6
pra yad vahethe mahinā 1, 180, 9
pra yad vām mitrāvaruṇā 6, 67, 9
prayantam it pari jūraṃ 1, 152, 4
pra yanti yajñaṃ vipayanti 7, 21, 2
pra yantu vājās tavishībhir 3, 26, 4
pra yam antar vṛishasavāso 10, 42, 8. Av. 20, 89, 8
pra yāḥ sisrate sūryasya 10, 35, 5
pra yā ghoshe 1, 120, 5
prayājān me anuyājāṃś ca 10, 51, 8. N. 8, 22
pra yū jigāti khargaleva 7, 104, 17. Av, 8, 4, 17.
pra yāta śībham 1, 37, 14
pra yābhir yāsi dāśvāṅsam 7, 92, 3. Vs. 27, 27. Ts. 2, 2, 12, 7
pra yā mahimnā mahināsu 6, 61, 13
pra yujo vāco agriyo 9, 7, 3. Sv. 2, 480
prayuñjatī diva eti 5, 47, 1
pra ye gāvo na bhūrṇayas 9, 41, 1. Sv. 1, 491. 2, 242
pra ye grihād amamadus 7, 18, 21. N. 6, 30
pra ye jātā mahinā 5, 87, 2
pra ye divaḥ pṛithivyā na 10, 77, 3
pra ye divo bṛihataḥ 5, 87, 3
pra ye dhāmāni pūrvyāṇy 4, 55, 2
pra ye mitram prāryamāṇaṃ 10, 89, 9
pra ye me bandhveshe 5, 52, 16
pra ye yayur avṛikāso 7, 74, 6
pra ye vasubhya īvad 5, 49, 5
pra ye śumbhante janayo 1, 85, 1
pra yo nanakshe abhy ojasā 8, 51, 8
pra yo vām mitrāvaruṇājiro 8, 101, 3
pra rājā vācaṃ janayan 9, 78, 1
pra rudreṇa yayinā 10, 92, 5
pra rebha ety ati vāram 9, 86, 31
pra va indrāya bṛihate 8, 89, 3. Sv. 1, 257. Vs. 33, 96
pra va indrāya mādanaṃ 7, 31, 1. Sv. 1, 156. 2, 66
pra va ugrāya nishṭure 8, 32, 27
pra va eko mimaya 2, 29, 5
pra va ete śuyujo 5, 44, 4
pra vaḥ pāntaṃ raghu° 1, 122, 1
pra vaḥ pāntam andhaso 1, 155, 1
pra vaḥ śaṅsāmy adruhaḥ 8, 27, 15
pra vaḥ śardhāya ghṛishvaye 1, 37, 4
pra vaḥ śukrāya bhānave 7, 4, 1, Tb. 2, 8, 2, 3
pra vaḥ sakhāyo agnaye 6, 16, 22
pra vaḥ satāṃ jyeshṭhatamāya 2, 16, 1
pravatā hi kratūnām 4, 31, 5
pravat te agne janimā 10, 142, 2
pravatvatīyam pṛithivī 5, 54, 9
pravadyāmanā suvṛitā 1, 118, 3
pra vartayā divo aśmānam 7, 104, 19. Av. 8, 4, 19
pra va spaḷ akran 5, 59, 1
pra vāṃ ratho manojavā 7, 68, 3
pra vāṃ śaradvān 1, 181, 6

pra vāṃ sa mitrāvaruṇāv 7, 61, 2
pra vāṃ stomāḥ suvṛiktayo 8, 8, 22
pra vācam indur ishyati 9, 12, 6. Sv. 2, 551
pravācyaṃ vacasaḥ 4, 5, 8
pravācyaṃ sasvadhā 3, 33, 7
pra vājam indur ishyati 9, 35, 4
pra vātā iva dodhata 10, 119, 2
pra vātā vānti 5, 83, 4. Ta. 6, 6, 2
pra vāṃ daṅsānsy 1, 116, 25
pra vāṃ niceruḥ 1, 181, 5
pra vām andhāṅsi madyāny 7, 68, 2
pra vām arcanty ukthino 3, 12, 5. Sv. 2, 925. 1053
pra vām avocam aśvinā 4, 45, 7
pra vām aśnotu sushṭutir 1, 17, 9
pra vām mahi dyavī 4, 56, 5 Sv. 2, 946
pra vāyum achā bṛihatī 6, 49, 4. Vs. 33, 55. Tb. 2, 8, 1, 1
pra vāvṛije suprayā barhir 7, 39, 2. Vs. 33, 44. N. 5, 28
pra viśvasāmann 5, 22, 1
pra vishṇave śūsham 1, 154, 3
pra vīram ugraṃ vivicim 8, 50, 6
pra vīrayā śucayo dadrire 7, 90, 1. Vs. 33, 70
pra vīrāya pra tavase 6, 49, 12
pravṛiṇvanto abhiyujaḥ 9, 21, 2
pra vedhase kavaye 5, 15, 1. vgl. Tb. 1, 2, 1, 9
pra vepayanti parvatān 1, 39, 5. Tb. 2, 4, 4, 3
pra vo grāvāṇaḥ savitā 10, 175, 1
pra vo 'chā ririce 10, 32, 5
pra vo devaṃ cit sahasānam 7, 7, 1
pra vo devāyāgnaye 3, 13, 1. Āśv. Śr. 5, 9, 21
pra vo dhiyo mandrayuvo 9, 86, 17. Sv. 2, 503
pra vo bhriyanta indavo 1, 14, 4
pra vo marutas tavishā 5, 54, 2
pra vo mahīm aramatim 7, 36, 8
pra vo mahe matayo 5, 87, 1. Sv. 1, 462
pra vo mahe mandamānāyā° 10, 50, 1. Vs. 33, 23. N. 11, 9
pra vo mahe mahi namo 1, 62, 2. Vs. 34, 17
pra vo mahe mahivṛidhe 7, 31, 10. Sv. 1, 328. 2, 1143. Av. 20, 73, 3
pra vo maho sahasā 1, 127, 10
pra vo mitrāya gāyata 5, 68, 1. Sv. 2, 493
pra vo yajñeshu devayanto 7, 43, 1
pra vo yahvam puruṇām 1, 36, 1. Sv. 1, 59
pra vo rayiṃ yuktāśvam 5, 41, 5
pra vo vājā abhidyavo 3, 27, 1. Ts. 2, 5, 7, 2. Tb. 3, 5, 2, 1
pra vo vāyuṃ rathayujaṃ kṛiṇudhvam 5, 41, 6
pra vo vāyuṃ rathayujam puraṃdhiṃ 10, 64, 7
praśaṅsamāno atithir na 8, 19, 8
pra śaṅsā goshv aghnyaṃ 1, 37, 5
pra śaṃtamā varuṇaṃ 5, 42, 1
pra śardha ārta 4, 1, 12
pra śardhāya mārutāya 5, 54, 1
pra śukrāśo vayojuvo 9, 65, 26
pra śukraitu devī 7, 34, 1. Ta. 4, 17, 1. Tāṇḍya 1, 2, 9
pra śundhyuvaṃ varuṇāya 7, 88, 1
pra śośucatyā ushaso 10, 89, 12
pra śyāvāśva dhṛishṇuyā 5, 52, 1
pra śyeno na madiram 6, 20, 6
pra sakshaṇo divyaḥ 5, 41, 4
pra sa kshayaṃ tirate 8, 27, 16
pra sadyo agne aty eshi 5, 1, 9. Tb. 2, 4, 7, 10
pra saptagum ṛitadhītim 10, 47, 6
pra saptavadhrir āśasā 8, 73, 9
pra saptahotā sanakād 3, 29, 14
pra sa mitra márto astu 3, 59, 2. Ts. 3, 4, 11, 5. N. 2, 13
pra samrājaṃ carshaṇīnām 8, 16, 1. Sv. 1, 144. Av. 20, 44, 1
pra samrāje bṛihate 6, 68, 9
pra samrāje bṛihad arcā 5, 85, 1
pra samrājo 'asurasya praśastim 7, 6, 1. Sv. 1, 78
prasave ta ud īrate 9, 50, 2. Sv. 2, 556
pra sasāhishe 10, 180, 1. Ts. 3, 4, 11, 4. Tb. 2, 6, 9, 1. 3, 5, 7, 4
pra sākamukshe arcatā 7, 58, 1
pra sā kshitir asura 1, 151, 4
pra sā vāci sushṭutir 7, 58, 6

pra sim ādityo asṛijad 2, 28, 4. N. 1, 7
pra su gmantā dhiyasānasya 10, 32, 1
pra su jyeshṭhaṃ nicirābhyām 1, 136, 1
pra sunvānasyāndhaso 9, 101, 13. Sv. 1, 553. 2, 124. 736
pra sumedhā gātuvid 9, 92, 3
pra su va āpo 10, 75, 1
pra suvāna indur akshāḥ 9, 66, 28
pra suvāno akshāḥ sahasra° 9, 109, 16. Sv. 2, 510
pra suvāno dhārayā 9, 34, 1
pra su viṣvān rakshaso 1, 76, 3
pra su śrutaṃ surādhasam 8, 50, 1. Av. 20, 51, 3
pra su sha vibhyo 4, 26, 4
pra sushṭuti stanayantaṃ 5, 42, 14
pra su stomam bharata 8, 100, 3
pra sū ta indra pravatā 3, 30, 6. Av. 3, 1, 4
prasūto bhaksham akaraṃ 10, 167, 4
pra su na etv adhvaro 8, 27, 3
pra sūnava ṛibhūṇām 10, 176, 1
pra sū mahe suṣaraṇāya 5, 42, 13
pra senānīḥ śūro agre 9, 96, 1. Sv. 1, 533
pra so agne tavotibhiḥ 8, 19, 30. Sv. 1, 108. 2, 1172. Ts. 3, 2, 11, 1
pra sotā jīro adhvareshv 7, 92, 2
pra soma devavītaye 9, 107, 12. Sv. 1, 514. 2, 117
pra soma madhumattamo 9, 63, 16
pra soma yāhi dhārayā 9, 66, 7
pra soma yāhīndrasya kukshā 9, 109, 18. Sv. 2, 512
pra somasya pavamānasyormaya 9, 81, 1
pra somāya vyaśvavat 9, 65, 7
pra somāsaḥ svādhyaḥ 9, 31, 1
pra somāso adhanvishuḥ 9, 24, 1. Sv. 2, 311
pra somāso madacyutaḥ 9, 32, 1. Sv. 1, 477. 2, 119
pra somāso vipaścito 9, 33, 1. Sv. 1, 478. 2, 114
pra somo ati dhārayā 9, 30, 4
pra skambhadeshṇā 1, 166, 7
prastutir vāṃ dhāma 1, 153, 2
prastoka in nu rādhasas 6, 47, 22
pra stoshad upa gāsishac 8, 81, 5
pra svānāso rathā ivārvanto 9, 10, 1. Sv. 2, 469
pra haṅsāsas tṛipalam 9, 97, 8. Sv. 2, 467
pra hi kratuṃ vṛihatho 2, 30, 6
pra hi tvā pūshann 1, 138, 2
pra hinvānāsa indavo 9, 64, 16
pra hinvāno janitā 9, 90, 1. Sv. 1, 536
pra hi ririksha ojasā 8, 88, 5. Sv. 1, 312
pra hotā jāto mahān 10, 46, 1. Sv. 1, 77
pra hotre pūrvyaṃ vaco 3, 10, 5. Sv. 1, 98. Ts. 3, 2, 11, 1
pra hy achā manīshā 10, 26, 1
prāktubhya indraḥ pra 10, 89, 11
prāgnaye tavase bharadhvaṃ 7, 5, 1
prāgnaye bṛihate yajñiyāya 5, 12, 1
prāgnaye vācam īraya 10, 187, 1. Av. 6, 34, 1
prāgnaye viśvaśuce 7, 13, 1
prāgruvo nabhanvo 4, 19, 7
prācīnam barhiḥ pradiśā 10, 110, 4. Av. 5, 12, 4. Vs. 29, 29. Tb. 3, 6, 3, 2. N. 8, 9
prācīnam barhir ojasā 1, 188, 4
prācīno yajñaḥ sudhitaṃ 7, 7, 3
prācīm u devāśvinā 7, 67, 5
prāñcaṃ yajñaṃ cakṛima 3, 1, 2
prātaḥ sutam apibo 4, 35, 7
prātar agniḥ purupriyo 5, 18, 1. Sv. 1, 85
prātar agnim prātar indram 7, 41, 1. Av. 3, 16, 1. Vs. 34, 34. Tb. 2, 8, 9, 7
prātar jarethe jaraṇeva 10, 40, 3
prātarjitam bhagam ugram 7, 41, 2. Av. 3, 16, 2. Vs. 34, 35. Tb. 2, 8, 9, 7. N. 12, 14
prātar devīm aditim 5, 69, 3
prātar yajadhvam aśvinā 5, 77, 2. Tb. 2, 4, 3, 13. N. 12, 5
prātaryāvabhir ā gatam 8, 38, 7
prātaryāvāṇā prathamā yajadhvam 5, 77, 1. Tb. 2, 4, 3, 13
prātaryāvāṇā rathyeva 2, 39, 2
prātaryāvṇaḥ sahaskṛita 1, 45, 9

prātaryujam nāsatyādhi tishṭhatah 10, 41, 2
prātaryujā vi bodhaya 1, 22, 1. Ts. 1, 4, 7, 1. Tb. 2, 4, 3, 13. N. 12, 4
prātā ratnam prātaritvā 1, 125, 1
prātā ratho nava 2, 18, 1
prānyac cakram avṛihaḥ 5, 29, 10
prāva stotāram maghavann 8, 36, 2
prāvīvipad vāca ūrmim 9, 96, 7. Sv. 2, 395
prāvepā mā 10, 34, 1. N. 9, 8
prāstaud ṛishvaujā 10, 105, 6
prāsmā urjam ghṛitaścutam 8, 8, 16
prāsmai gāyatram arcata 8, 1, 8
prāsmai hinota madhumantam 10, 30, 8
prāsya dhārā akshara 9, 29, 1. Sv. 2, 1115
prāsya dhārā bṛihatīr 9, 96, 22
priyam śraddhe dadatah 10, 151, 2. Tb. 2, 8, 8, 6
priyam dugdham na kāmyam 5, 19, 4
priyamedhavad atrivaj 1, 45, 3. N. 3, 17
priyā tashṭāni me 10, 86, 5. Av. 20, 126, 5
priyā padāni paśvo 1, 67, 6
priyā vo nāma huve 7, 56, 10. Ts. 2, 1, 11, 1
priyāsa it te maghavann 7, 19, 8. Av. 20, 37, 8
priyo no astu viśpatir 1, 26, 7. Sv. 2, 969
prīṇītāśvān 10, 101, 7. N. 5, 26
pretām yajñasya śambhuvā 2, 41, 19
pretā jayatā nara 10, 103, 13. Sv. 2, 1212. Av. 3, 19, 7. Vs. 17, 46. Ts. 4, 6, 4, 4
preto muñcāmi nāmutah 10, 85, 25. Av. 14, 1, 18
predam brahma vṛitratūryeshv 8, 37, 1
preddho agne dīdihi 7, 1, 3. Sv. 2, 725. Vs. 17, 76. Ts. 4, 6, 5, 4
pred v agnir vāvṛidhe 3, 5, 2
prendrasya vocam prathamā 7, 98, 5. Av. 20, 87, 5
prendrāgnibhyām suvacasyām 10, 116, 9
preraya suro artham na 10, 29, 5. Av. 20, 76, 5
preshṭham vo atithim stushe 8, 84, 1. Sv. 1, 5. 2, 594
preshṭham vo atithim gṛiṇishe 1, 186, 3
preshṭham u priyāṇām 8, 103, 10
prehi prehi pathibhih 10, 14, 7. Av. 18, 1, 54
prehy abhīhi 1, 80, 3. Sv. 1, 413
praitu brahmaṇas patih 1, 40, 3. Sv. 1, 56. Vs. 33, 89. 37, 7. Ta. 4, 2, 2
praite vadantu pra 10, 94, 1. N. 9, 9
praisha stomah pṛithivīm 5, 42, 16
praishām ajmeshu vithureva 1, 87, 3. Ts. 4, 3, 13, 7
pro ayāsīd indur indrasya 9, 86, 16. Sv. 1, 557. 2, 502. Av. 18, 4, 60
pro aśvināv avase 1, 186, 10
pro asmā upastutim 8, 62, 1
progrām pītim 10, 104, 3. Av. 20, 25, 7. 33, 2
protaye varuṇam mitram 6, 21, 9
pro tye agnayo 'gnishu 5, 6, 6
prothad aśvo na yavase 7, 3, 2. Sv. 2, 570. Vs. 15, 62. Ts. 4, 4, 3, 3
pro drone harayah 6, 37, 2
proror mitrāvaruṇā 7, 61, 3
proshṭheśayā vahyeśayā 7, 55, 8. Av. 4, 5, 3
pro shv asmai puroratham 10, 133, 1. Sv. 2, 1151. Av. 20, 95, 2. Ts. 1, 7, 13, 5. Tb. 2, 5, 8, 1
pro sya vahnih pathyābhir 9, 89, 1

bat sūrya śravasā 8, 101, 12. Sv. 2, 1139. Av. 20, 58, 4. Vs. 33, 40
bal asya nīthā vi 10, 92, 3
bal itthā tad vapushe 1, 141, 1
bal itthā deva nishkṛitam 5, 67, 1
bal itthā parvatānām 5, 84, 1. Ts. 2, 2, 12, 2. N. 11, 37
bal itthā mahimā vām 6, 59, 2
bal ṛitviyāya dhāmna 8, 63, 11

ban mahāñ asi sūrya 8, 101, 11. Sv. 1, 276. 2, 1138. Av. 13, 2, 29. 20, 58, 3. Tb. 1, 4, 5, 3
bato batāsi 10, 10, 13. Av. 18, 1, 15. N. 6, 28
babhravo nu svatavase 9, 11, 4. Sv. 2, 794
babhrāṇaḥ suno sahaso 3, 1, 8
babhrur eko vishunaḥ 8, 29, 1
barhiḥ prācīnam ojasā 9, 5, 4
barhir vā yat svapatyāya 1, 83, 6. Av. 20, 25, 6
barhishadaḥ pitara ūty 10, 15, 4. Av. 18, 1, 51. Vs. 19, 55. Ts. 2, 6, 12, 2. N. 4, 21
balaṃ dhehi tanūshu no 3, 53, 18
balavijñāya sthaviraḥ 10, 103, 5. Sv. 2, 1203. Av. 19, 3, 5. Vs. 17, 37. Ts. 4, 6, 4, 2
bahavaḥ suracakshaso 7, 66, 10
bahvīḥ samā akaram 10, 124, 4
bahvīnām pitā 6, 75, 5. Vs. 29, 42. Ts. 4, 6, 6, 2. N. 9, 14
bādhase janān vṛishabheva 6, 46, 4
bibhayā hi tvāvata 8, 45, 35
bibharti cārv indrasya 9, 109, 14
bibhrad drāpiṃ hiraṇyayaṃ 1, 25, 13.
bibhatsūnām sayujam 10, 124, 9
bṛibaduktham havāmahe 8, 32, 10. Sv. 1, 217. N. 6, 4. 17
bṛihatī iva sunave 1, 59, 4
bṛihatsumnaḥ prasavītā 4, 53, 6
bṛihat svascandram 1, 52, 9
bṛihad indrāya gāyata 8, 89, 1. Sv. 1, 258. Vs. 20, 30. Tb. 2, 5, 8, 3
bṛihad u gāyisho vaco 7, 96, 1
bṛihadbhir agne arcibhiḥ 6, 48, 7. Sv. 1, 37
bṛihad vadanti madireṇa 10, 94, 4
bṛihad vayo bṛihate 5, 43, 15
bṛihad vayo maghavadbhyo 7, 58, 3
bṛihad vayo hi bhānave 5, 16, 1. Sv. 1, 88
bṛihad varūtham marutām 8, 18, 20
bṛihanta id bhānavo 3, 1, 14
bṛihanta iu nu ye te 2, 11, 16
bṛihanteva gambharoshu 10, 106, 9
bṛihanu achāyo 10, 27, 14
bṛihanu id idhma eshām 8, 45, 2. Sv. 2, 689. Vs. 33, 24
bṛihaspata indra vardhataṃ 4, 50, 11
bṛihaspatiḥ prathamaṃ jāyamāno 4, 50, 4. Av. 20, 88, 4. Tb. 2, 8, 2, 7
bṛihaspatiḥ sam ajayad 6, 73, 3. Av. 20, 90, 3. Tb. 2, 8, 2, 8
bṛihaspatir amata hi 10, 68, 7. Av. 20, 16, 7
bṛihaspatir naḥ pari pātu 10, 42, 11. 43, 11. 44, 11. Av. 7, 51, 1. 20, 17, 11. 89, 11. 94, 11. Ts. 3, 3, 11, 1
bṛihaspatir nayatu durgahā 10, 182, 1
bṛihaspate ati yad aryo 2, 23, 15. Vs. 26, 3. Ts. 1, 8, 22, 2
bṛihaspate jushasva no 3, 62, 4. Ts. 1, 8, 22, 2
bṛihaspate tapushāṣneva 2, 30, 4
bṛihaspate pari dīyā 10, 103, 4. Sv. 2, 1202. Av. 19, 13, 8. Vs. 17, 36. Ts. 4, 6, 4, 1
bṛihaspate prati me devatām 10, 98, 1
bṛihaspate prathamaṃ vāco 10, 71, 1. Ait. ā. 1, 11. 14
bṛihaspate yā paramā 4, 50, 3. Av. 20, 88, 3
bṛihaspate yuvam indraś ca 7, 97, 10. 98, 7. Av. 20, 17, 12. 87, 7. Tb. 2, 5, 6, 3
bṛihaspate sadam iu 1, 106, 5
bodhad yan mā haribhyāṃ 4, 15, 7
bodhā me asya vacaso 1, 147, 2. Vs. 12, 42. Ts. 4, 2, 3, 4. N. 3, 20
bodhā su me maghavan 7, 22, 3. Sv. 2, 279. Av. 20, 117, 3
bodhinmanasā rathye° 5, 75, 5
bodhinmanā id astu no 8, 93, 18. Sv. 1, 140
brahma gām aśvaṃ janayanta 10, 65, 11
brahma ca te jātavedo 10, 4, 7
brahmacārī carati 10, 109, 5. Av. 5, 17, 5
brahma jinvatam uta 8, 35, 16
brahmaṇas patir etā 10, 72, 2

brahmaṇas pate tvam asya yantā 2, 23, 19. 24, 16. Vs. 34, 58. Tb. 2, 8, 5, 1
brahmaṇas pater abhavad 2, 24, 14. Tb. 2, 8, 5, 2
brahmaṇas pate suyamasya 2, 24, 15. Tb. 2, 8, 5, 2
brahmaṇāgniḥ saṃvidāno 10, 162, 1. Av. 20, 96, 11
brahmaṇā te brahmayujā 3, 35, 4. Av. 20, 86, 1
brahman vīra brahmakṛitiṃ 7, 29, 2
brahma prajāvad ā bhara 6, 16, 36. Sv. 2, 748
brahmā kṛiṇoti varuṇo 1, 105, 15
brahmā ṇa indropa 7, 28, 1
brahmāṇam brahmavāhasaṃ 6, 45, 7
brahmāṇas tvā vayaṃ yujā 8, 17, 3. Sv. 2, 18. Av. 20, 3, 3. 38, 3. 47, 9
brahmāṇi me matayaḥ 1, 165, 4. Vs. 33, 78
brahmāṇi hi cakṛishe vardhanāni 6, 23, 6
brahmā ta indra girvaṇaḥ 8, 90, 3
brahmā devānāṃ padavīḥ 9, 96, 6. Sv. 2, 294. Ts. 3, 4, 11, 1. Ta. 10, 10, 1. N. 14, 13
brāhmaṇād indra rādhasaḥ 1, 15, 5. Sv. 1, 229,
brāhmaṇāsaḥ pitaraḥ 6, 75, 10. Vs. 29, 47. Ts. 4, 6, 6, 3
brāhmaṇāsaḥ somino 7, 103, 8
brāhmaṇāso atirātre 7, 103, 7
brāhmaṇo 'sya mukham 10, 90, 12. Av. 19, 6, 6. Vs. 31, 11. Ta. 3, 12, 5

bhaga eva bhagavāṉ 7, 41, 5. Av. 3, 16, 5. Vs. 34, 38. Tb. 2, 5, 5, 1. 8, 9, 8
bhagaṃ dhiyaṃ vājayantaḥ 2, 38, 10. Tb. 2, 8, 6, 3
bhaga praṇetar bhaga 7, 41, 3. Av. 3, 16, 3. Vs. 34, 36. Tb. 2, 5, 5, 2. 8, 9, 8
bhagabhaktasya te vayam 1, 24, 5
bhagasya svasā varuṇasya 1, 123, 5
bhajanta viśve devatvaṃ 1, 68, 4
bhadraṃ vai varaṃ 10, 164, 2
bhadraṃ karṇebhiḥ śṛiṇuyāma 1, 89, 8. Sv. 2, 1224. Vs. 25, 21. Ta. 1, 1, 1
bhadraṃ te agne sahasinn 4, 11, 1. Ts. 4, 3, 13, 1
bhadraṃ no api vātaya manaḥ 10, 20, 1
bhadraṃ no api vātaya mano 10, 25, 1. Sv. 1, 422
bhadram idaṃ ruśamā 5, 30, 12
bhadram id bhadrā 7, 96, 3
bhadram-bhadram na ā 8, 93, 28, Sv. 1, 173
bhadram manaḥ kṛiṇushva 8, 19, 20. Sv. 2, 910. Vs. 15, 39. 40
bhadrā agner vadhryaśvasya 10, 69, 1
bhadrā aśvā haritaḥ 1, 115, 3. Tb. 2, 8, 7, 1
bhadrā te agneḥ svanīka 4, 6, 6. Ts. 4, 3, 13, 1
bhadrā te hastā sukṛitota 4, 21, 9
bhadrā dadṛiksha urviyā 6, 64, 2
bhadrā vastrā samanyā 9, 97, 2. Sv. 2, 750
bhadro no agnir āhuto 8, 19, 19. Sv. 1, 111. 2, 909. Vs. 15, 38. 39
bhadro bhadrayā sacamāna 10, 3, 3. Sv. 2, 898
bharad yadi vir ato 4, 26, 5
bharadvājāya saprathaḥ 6, 16, 33
bharadvājāyāva dhukshata 6, 48, 13
bharāmedhmaṃ 1, 94, 4. Sv. 2, 415
bharāya su bharata 10, 100, 2
bhareshu havyo namaso° 2, 23, 15
bhareshv indraṃ suhavaṃ 10, 63, 9. Ts. 2, 1, 11, 1. Tb. 2, 7, 13, 3
bhargo ha nāmota 10, 61, 14
bhavā dyumnī vādhryaśvota 10, 69, 5
bhavā no agne 'vitota 10, 7, 7
bhavā no agne sumanā 3, 18, 1
bhavā mitro na śevyo 1, 156, 1. Tb. 2, 4, 3, 8
bhavā varūthaṃ gṛiṇate 1, 58, 9
bhavā varūtham maghavan 7, 32, 7
bhāratīḷe sarasvati 1, 188, 8
bhāratī pavamānasya 9, 5, 8
bhāsvatī netrī sūnṛitānāṃ diva 1, 92, 7
bhāsvatī netrī sūnṛitānām aceti 1, 113, 4

bhinat puro navatim indra 1, 130, 7
bhinad girim ṣavasā 4, 17, 3
bhinad valam aṅgirobhir 2, 15, 8. Ts. 2, 3, 14, 5
bhindhi viṣvā apa dvishaḥ 8, 45, 40. Sv. 1, 134. 2, 420. Av. 20, 43, 1
bhītāya nādhamānāya 5, 78, 6
bhīmo viveshāyudhebhir 7, 21, 4
bhujyum aṁhasaḥ pipṛitho 10, 65, 12
bhurantu no yaṣasaḥ 10, 76, 6
bhuvat tritasya mārjyo 9, 34, 4
bhuvanasya pitaraṃ gīrbhir 6, 49, 10
bhuvaṣ cakshur maha 10, 8, 5
bhuvas tvam indra brahmaṇā 10, 50, 4. Ts. 3, 4, 11, 4
bhuvo janasya divyasya 6, 22, 9. Av. 20, 36, 9
bhuvo yajñasya rajasaṣ ca 10, 8, 6. Vs. 13, 15. 15, 23. Ts. 4, 4, 4, 1. Tb. 3, 5, 7, 1
bhuvo 'vitā vāmadevasya 4, 16, 18
bhumyā antam pari 10, 114, 10
bhūya id vāvṛidhe 6, 30, 1
bhūyasā vasnam acarat 4, 24, 9
bhūyāma te sumatau 8, 3, 2. Sv. 2, 772
bhūyāmo shu tvāvataḥ 4, 32, 6
bhūrikarmaṇe vṛishabhāya 1, 103, 6
bhūri cakartha yujyebhir 1, 165, 7. N. 6, 7
bhūri cakra marutaḥ 7, 56, 23
bhūri ta indra vīryaṃ 1, 57, 5. Av. 20, 15, 5
bhūri dakshebhir 10, 113, 9
bhūridā bhūri dehi 4, 32, 20
bhūridā hy asi śrutaḥ 4, 32, 21
bhūri nāma vandamāno 5, 3, 10
bhūriṃ dve acarantī 1, 185, 2. Tb. 2, 8, 4, 8
bhūribhiḥ samahā ṛishibhir 8, 70, 14
bhūri hi te savanā 7, 22, 6. Sv. 2, 1150
bhūrīṇi bhadrā naryeshu 1, 166, 10
bhūrīṇi hi tve dadhire 3, 19, 4
bhūrid indra udinakshantam 10, 8, 9
bhūrid indrasya vīryaṃ 8, 55, 1
bhūr jajña uttāna° 10, 72, 4
bhūshan na yo 'dhi 1, 140, 6
bhṛimiṣ cid ghāsi 4, 32, 2
bhojaṃ tvāṃ indra 2, 17, 8
bhojam aṣvāḥ 10, 107, 11
bhojā jigyuḥ surabhiṃ 10, 107, 9
bhojāyāṣvaṃ sam 10, 107, 10. N. 7, 3

maṁsimahi tvā vayam 10, 26, 4. N. 6, 29
maṁhishṭhaṃ vo maghonāṃ 5, 39, 4
maṁhishṭhā vājasātamesha° 8, 5, 5
makshū kanāyāḥ sakhyaṃ navagvā 10, 61, 10
makshū kanāyāḥ sakhyaṃ navīyo 10, 61, 11
makshū tā ṭa indra dānāpnasa 10, 22, 11
makshū devavato rathaḥ 8, 31, 15. Ts. 1, 8, 22, 3
makshu na yeshu dohase 6, 66, 5
makshū na vahniḥ prajāyā 10, 61, 9
makshu hi shmā gachatha 4, 43, 3
makhasya te tavishasya 3, 34, 2. Av. 20, 11, 2
maghona ā pavasva no 9, 8, 7. Sv. 2, 534
maghonaḥ sma vṛitrahatyeshu 7, 32, 15. Sv. 2, 1033
matayaḥ somapām uruṃ 3, 41, 5. Av. 20, 23, 5
matī jushṭo dhiyā hitaḥ 9, 44, 2
matsi no vasyaïshṭaya 1, 176, 1
matsi vāyum ishṭaye 9, 97, 42. Sv. 2, 604
matsi soma varuṇam 9, 90, 5
matsy apāyi te mahaḥ 1, 175, 1. Sv. 2, 782
matsvā suṣipra mandibhi 1, 9, 3. Av. 20, 71, 9
matsvā suṣipra harivas 8, 99, 2. Sv. 2, 164
mathīd yad īṃ vibhṛito 1, 71, 4
mathīd yad īṃ vishṭo 1, 148, 1
madacyut kṣheti sādane 9, 12, 3. Sv. 2, 548
madeneshitam madam 8, 1, 21
made-made hi no dadir 1, 81, 7. Av. 20, 56, 4. Tb. 2, 4, 4, 7

madhu naktam utoshaso 1, 90, 7. Vs. 13, 28. Ts. 4, 2, 9, 3. Ta. 10, 10, 2. Ṣ. P. 14, 9, 3, 12
madhu no dyāvāpṛithivī 6, 70, 5
madhupṛishṭhaṃ ghoram 9, 89, 4
madhumatīr oshadhīr dyāva 4, 57, 3. Av. 20, 143, 8
madhumantaṃ tanūnapād 1, 13, 2. Sv. 2, 689
madhuman me parāyaṇam 10, 24, 6
madhumān no vanaspatir 1, 90, 8. Vs. 13, 29. Ts. 4, 2, 9, 3. Ta. 10, 10, 2. Ṣ. P. 14, 9, 3, 13
madhu vātā ṛitāyate 1, 90, 6. Vs. 13, 27. Ts. 4, 2, 9, 3. Ta. 10, 10, 2. Ṣ. P. 14, 9, 3, 11
madhor dhārām anu kshara 9, 17, 8
madhyā yat kartvam 10, 61, 6
madhye hotā duroṇe 6, 12, 1
madhva ū shu madhūyuvā 5, 73, 8
madhvaḥ pibatam madhupebhir 4, 45, 3
madhvaḥ sūdam pavasva 9, 97, 44
madhvaḥ somasyāśvinā 1, 117, 1
madhvo vo nāma mārutaṃ 7, 57, 1
manīshiṇaḥ pra bharadhvam 10, 111, 1
manīshibhiḥ pavate pūrvyaḥ 9, 86, 20. Sv. 2, 172
manushvat tvā ni dhīmahi 5, 21, 1. Tb. 3, 11, 6, 3
manushvad agne aṅgirasvad 1, 31, 17
manushvad indra savanaṃ 3, 32, 5
mano asyā ana āsīd 10, 85, 10. Av. 14, 1, 10
manojavasā vṛishaṇā mada° 8, 22, 16
manojavā ayamāna 8, 100, 8
mano na yeshu havaneshu 10, 61, 3. Vs. 7, 17
mano na yo 'dhvanaḥ 1, 71, 9
mano nv ā huvāmahe 10, 57, 3. Vs. 3, 53. Ts. 1, 8, 5, 2
mantram akharvaṃ 7, 32, 13. Av. 20, 59, 4
manthatā naraḥ kavim 3, 29, 5
mandantu tvā maghavann 8, 4, 4. Sv. 2, 1072
mandantu tvā mandino 1, 134, 2
mandamāna ṛitād adhi 10, 73, 5
mandasva hotrād anu josham 2, 37, 1
mandasvā su svarṇara 8, 6, 39
mandāmahe daśatayasya 1, 122, 13
mandishṭa yad uśane 1, 51, 11
mandraṃ hotaraṃ śucim 3, 2, 15
mandraṃ hotāraṃ uśijo namobhiḥ 10, 46, 4
mandraṃ hotāram uśijo yavishṭham 7, 10, 5
mandraṃ hotāram ṛitvijaṃ 8, 44, 6. Sv. 2, 893
mandrajihvā jugurvaṇi 1, 142, 8
mandrayā soma dhārayā 9, 6, 1. Sv. 1, 506
mandrasya kaver divyasya 6, 39, 1
mandrasya rūpaṃ vividur 9, 68, 6
mandrā kṛiṇudhvaṃ 10, 101, 2
mandro hotā gṛihapatir 1, 36, 5
manyur indro manyur 10, 83, 2. Av. 4, 32, 2. Tb. 2, 4, 1, 11
manye tvā yajñiyaṃ 8, 96, 4
mamac cana te maghavan 4, 18, 9
mamac cana tvā yuvatiḥ 4, 18, 8
mamattu tvā divyaḥ 10, 116, 3
mamattu naḥ parijmā 1, 122, 3. Ts. 2, 1, 11, 1
mama tvā sūra udite 8, 1, 29
mama devā vihave 10, 128, 2. Av. 5, 3, 3. Ts. 4, 7, 14, 1
mama dvitā rāshṭraṃ 4, 42, 1
mama putrāḥ śatruhaṇo 10, 159, 3
mama brahmendra yāhy 2, 18, 7
mamāgne varco 10, 128, 1. Av. 5, 3, 1. Ts. 4, 7, 14, 1
mayā so annam atti 10, 125, 4. Av. 4, 30, 4
mayi devā draviṇam 10, 128, 3. Av. 5, 3, 5. Ts. 4, 7, 14, 1
mayo dadhe medhiraḥ 3, 1, 3
mayobhūr vāto abhi vātū° 10, 169, 1. Ts. 7, 4, 17, 1. N. 1, 17
marutaḥ pibata ṛitunā 1, 15, 2.
maruto mārutasya na 8, 20, 23
maruto yad dha vo divaḥ 8, 7, 11. Ts. 1, 5, 11, 4
maruto yad dha vo balaṃ 1, 37, 12
maruto yasya hi kshaye 1, 86, 1. Av. 20, 1, 2. Vs. 8, 31. Ts. 4, 2, 11, 1

maruto vilupāṇibhiṣ 1, 38, 11
marutvato apratītasya 5, 42, 6
marutvantaṃ vṛishabhaṃ 3, 47, 5. 6, 19, 11. Vs. 7, 36. Ts 1, 4, 17, 1. Tb. 2, 8, 3, 4
marutvantaṃ havāmaha 1, 23, 7
marutvantam ṛijīshinam 8, 76, 5
marutvāñ indra mīḍhvaḥ 8, 76, 7
marutvāñ indra vṛishabho 3, 47, 1. Vs. 7, 38. Ts. 1, 4, 19, 1. N. 4, 9
marutsu vo dadhīmahi 5, 52, 4
marutstotrasya vṛijanasya 1, 101, 11
martas cid vo nṛitavo 8, 20, 22
martā amartyasya te 8, 11, 5
marmāṇi te varmaṇā 6, 75, 18. Sv. 2, 1220. Av. 7, 118, 1. Vs. 17, 49. Ts. 4, 6, 4, 5
marmṛijānāsa āyavo 9, 64, 17
maryo na śubhras tanvam 9, 96, 20
maha ugrāya tavase 8, 96, 10
mahaḥ sa rāya eshate 1, 149, 1
mahaḥ su vo aram ishe 8, 46, 17
mahat tat somo mahishas 9, 97, 41. Sv. 1, 542. 2, 605. N. 14, 17
mahat tad ulbaṃ 10, 51, 1. N. 6, 35
mahat tad vaḥ kavayas 3, 54, 17
mahat tan nāma guhyam 10, 55, 2
mahad adya mahatām 10, 36, 11
mahas carkarmy arvataḥ 4, 39, 2
mahas cit tvam indra yata 1, 169, 1
mahas cid agna enaso 4, 12, 5
mahāñ amatro vṛijane 3, 36, 4. N. 6, 23
mahāñ asi soma jyeshṭha 9, 66, 16
mahāñ asy adhvarasya 7, 11, 1
mahāñ ādityo namasopa° 3, 59, 5. Tb. 2, 8, 7, 6
mahāñ indraḥ paraś 1, 8, 5. Sv. 1, 166. Av. 20, 71, 1
mahāñ indro nṛivad ā 6, 19, 1. Vs. 7, 39. Ts. 1, 4, 21, 1. Tb. 3, 5, 7, 4. N. 6, 16. 17
mahāñ indro ya ojasā 8, 6, 1. Sv. 2, 657. Av. 20, 138, 1. Vs. 7, 40. Ts. 1, 4, 20, 1. Tb. 3, 5, 7, 4
mahāñ ugro vāvṛidhe vīryāya 3, 36, 5
mahāñ utāsi yasya te 7, 31, 7
mahāñ ṛishir devajā 3, 53, 9
mahāntaṃ kosam ud acā 5, 83, 8. Av. 4, 15, 16
mahāntaṃ tvā mahīr anv 9, 2, 4. Sv. 2, 390
mahantam mahinā vayaṃ 8, 12, 23
mahāntā mitrāvaruṇā 8, 25, 4
mahānto mahnā vibhvo 1, 166, 11
mahān sadhasthe dhruva 3, 6, 4
mahikerava ūtaye 1, 45, 4
mahi kshetram puru scandram 3, 31, 15. Tb. 2, 7, 13, 3
mahi jyotir nihitaṃ 3, 30, 14
mahi jyotir bibhratam tvā. 10, 37, 8
mahi trīṇām avo 'stu 10, 185, 1. Sv. 1, 192. Vs. 3, 31
mahi tvāshṭram ūrjayantīr 3, 7, 4
mahi dyāvāpṛithivī bhūtam 10, 93, 1
mahi psaraḥ sukṛitaṃ 9, 74, 3
mahi mahe tavase 5, 33, 1
mahi mahe dive arcā 3, 54, 2
mahimna eshām pītaraś 10, 56, 4
mahi rādho viśvajanyaṃ 6, 47, 25
mahi vo mahatām avo varuṇa mitra dāśushe 8, 47, 1
mahi vo mahatām avo varuṇa mitrāryaman 8, 67, 4
mahishāso māyinaś 1, 64, 7
mahī atra mahinā 1, 151, 5
mahī dyāvāpṛithivī iha 4, 56, 1
mahī dyauḥ pṛithivī 1, 22, 13. Vs. 8, 32. 13, 32. Ts. 3, 3, 10, 2. 5, 11, 3. 4, 2, 9, 3
mahī mitrasya sādhathas 4, 56, 7. Sv. 2, 948
mahīme asya vṛishanāma 9, 97, 54. Sv. 2, 456
mahī yadi dhishaṇā 3, 31, 13
mahīr asya praṇītayaḥ pūrvīr uta praśastayaḥ | nāsya 6, 45, 3
mahīr asya praṇītayaḥ pūrvīr uta praśastayaḥ | viśvā vasūni 8, 12, 21
mahī vām ūtir aśvinā 1, 117, 19
mahī sam airac 3, 55, 20
maho cana tvām adrivaḥ 8, 1, 5. Sv. 1, 291
mahe no adya bodhayosho 5, 79, 1. Sv. 1, 421. 2, 1090

mahe no adya suvitāya 7, 75, 2
mahe yat pitra īm 1, 71, 5
mahe śulkāya varuṇasya 7, 82, 6
maho agneḥ samidhānasya 10, 36, 12. Vs. 33, 17
maho arṇaḥ sarasvatī 1, 3, 12. Vs. 20, 86. N. 11, 27
maho devān yajasi 6, 48, 4
maho druho apa viśvāyu 6, 20, 5
maho no agne suvitasya 7, 1, 24
maho no rāya ā bhara 9, 61, 26. Sv. 2, 564
maho mahāni panayanty 3, 34, 6. Av. 20, 11, 6
maho yas patiḥ śavaso. 10, 22, 3
maho rujāmi bandhutā 4, 4, 11. Ts. 1, 2, 14, 4
maho viśvāñ abhi shato 8, 23, 26
mahyaṃ yajantu mama 10, 128, 4. Av. 5, 3, 4. Ts. 4, 7, 14, 2
mahyaṃ tvashṭā vajram 10, 48, 3
mahy ā te sakhyaṃ 3, 31, 14
mā kasmai dhātam 1, 120, 8
mā kasya no ararusho 7, 94, 8
mā kasya yakshaṃ 4, 3, 13
mā kasyādbhutakratu 5, 70, 4
mā kākambīram ud vṛiho 6, 48, 17
mākir enā pathā gād 8, 5, 39
mākir na enā sakhyā 10, 23, 7
mākir neśan mākīṃ 6, 54, 7
mākudhryag indra śūra 10, 22, 12
mā cid anyad vi 8, 1, 1. Sv. 1, 242. 2, 710. Av. 20, 85, 1. N. 7, 2
mā chedma raśmīṅr iti 1, 109, 3. Tb. 3, 6, 9, 1
mā jasvane vṛishabha 6, 44, 11
māṃ catvāra āśavaḥ 8, 74, 14
mātalī kavyair 10, 14, 3. Av. 18, 1, 47. Ts. 2, 6, 12, 5
mātā ca yatra duhitā 3, 55, 12
mātā devānām aditer 1, 113, 19
mātā pitaram ṛita 1, 164, 8. Av. 9, 9, 8
mātā rudrāṇāṃ duhitā 8, 101, 15. Ta. 6, 12, 1
mātur didhishum 6, 55, 5. N. 3, 16
mātush pade parame 5, 43, 14
mā te amājuro yathā 8, 21, 15
mā te asyāṃ sahasāvan 7, 19, 7. Av. 20, 37, 7. Ts. 1, 6, 12, 5
mā te godatra nir arāma 8, 21, 16
mā te rādhāṅsi mā 1, 84, 20. Sv. 2, 1074. N. 14, 37
māteva yad bharase 5. 15, 4
mā te harī vṛishaṇā 3, 35, 5
mātra pūshann āghṛiṇa 7, 40, 6
mātre nu te sumite 10, 29, 6. Av. 20, 76, 6
mā tvāgnir dhvanayīd 1, 162, 15. Vs. 25, 37. Ts. 4, 6, 9, 2
mā tvā tapat priya 1, 162, 20. Vs. 25, 43. Ts. 4, 6, 9, 3
mā tvā murā avishyavo 8, 45, 23. Sv. 2, 82. Av. 20, 22, 2
mā tvā rudra cukrudhāmā 2, 33, 4
mā tvā śyena ud vadhīn 2, 42, 2
mā tvā somasya galdayā 8, 1, 20. Sv. 1, 307. N. 6, 24
mādayasva sute sacā 1, 81, 8. Av. 20, 56, 5
mādayasva haribhir 1, 101, 10. N. 6, 17
mādhyaṃdinasya savanasya dhānāḥ 3, 52, 5
mādhyaṃdine savane jātavedaḥ 3, 28, 4
mā na indra parā vṛiṇag 8, 97, 7. Sv. 1, 260
mā na indra pīyatnave 8, 2, 15. Sv. 2, 1156
mā na indrābhy ādiśaḥ 8, 92, 31. Sv. 1, 128
mā na ekasminn āgasi 8, 45, 34
mā naḥ saṅso ararusho 1, 18, 3. Vs. 3, 30
mā naḥ samasya dūdhyaḥ 8, 75, 9. Ts. 2, 6, 11, 2. N. 5, 23
mā naḥ setuḥ sished 8, 67, 8
mā naḥ somaparibādho 1, 43, 8
mā naḥ soma saṃ vīvijo 8, 79, 8. Ts. 3, 2, 5, 2
mā na stenebhyo ye 2, 23, 16
mā nas toke tanaye 1, 114, 8. Vs. 16, 16. Ts. 3, 4, 11, 2. 4, 5, 10, 3
mā nindata ya imām 4, 5, 2
mā no agno durbhṛitaye 7, 1, 22
mā no agne 'mataye 3, 16, 5
mā no agne 'va sṛijo 1, 189, 5
mā no agne 'vīrate 7, 1, 19
mā no agne sakhyā 1, 71, 10
mā no ajñātā vṛijanā 7, 32, 27. Sv. 2, 807. Av. 20, 79, 2. Taṇḍya 4, 7, 5. 6

mā no arātir īṣata 2, 7, 2
ma no asmin mahādhane° 8, 75. 12. Sv. 2, 1000. Ts. 2, 6, 11, 3
mā no gavyebhir aśvyaiḥ 8, 73, 15
mā no guhyā ripa 2, 32, 2
mā no devānāṃ viśaḥ 8, 75, 8. Ts. 2; 6, 11, 2
mā no nide ca vaktave 7, 31, 5. Av. 20, 18, 5
mā no martā abhi 1, 5, 10. Av. 20, 69, 8
ma no martāya ripave 8, 60, 8
mā no mardhīr ā bharā 4, 20, 10. Ts. 1, 7, 13, 3
mā no mahāntam uta 1, 114. 7. Vs. 16, 15. Ts. 4, 5, 10, 2
mā no mitro varuṇo aryamāyur 1, 162, 1. Vs. 25, 24. Ts. 4, 6, 8, 1. N. 9, 3
mā no mṛicā ripūṇāṃ 8, 67, 9
mā no rakṣha ā veśīd 8, 60, 20
mā no rakṣho abhi naḍ 7, 104, 23. Av. 8, 4, 23
mā no vadhāya hatnave 1, 25, 2
mā no vadhīr indra mā 1, 104, 8
mā no vadhī rudra mā 7, 46, 4
mā no vadhair varuṇa 2, 28, 7
mā no vṛikāya vṛikye 6, 51, 6
mā no hiṅsīj janitā 10, 121, 9. Vs. 12, 102. Ts. 4, 2, 7, 1
mā no 'hir budhnyo 7, 34, 17. N. 10, 45
mā no hṛiṇītām atithir 8, 103, 12. Sv. 1, 110
mā no hetir vivasvata 8, 67, 20
māṃ devā dadhire havyavāham 10, 52, 4.
māṃ dhur indraṃ nāma 10, 49, 2
māṃ naraḥ svaśvā 4, 42, 5
mā pāpatvāya no nare° 7, 94, 3. Sv. 2, 268
mā pṛiṇanto duritam 1, 125, 7
mā pra gāma patho 10, 57, 1. Av. 13, 1, 59
mā bhūma nishṭyā 8, 1, 13. Av. 20, 116, 1. Tāṇḍya 9, 10, 1
mā bhema mā śramishmo° 8, 4, 7. Sv. 2, 955
mā māṃ imaṃ tava 5, 40, 7
māyābhir indra māyinaṃ 1, 11, 7
māyābhir ut sisṛipsata 8, 14, 14. Av. 20, 29, 4
māyā vām mitrāvaruṇā 5, 63, 4
māre asmad vi mumuco 3, 41, 8. Av. 20, 23, 8
mārjālyo mṛijyate sve 5, 1, 8
mā va eno anyakṛitam 6, 51, 7
mā vāṃ vṛiko 1, 183, 4
mā vidan paripanthino 10, 85, 32. Av. 14, 2, 11
mā vo ghnantam 1, 41, 8
mā vo dātrān maruto 7, 56, 21
mā vo mṛigo na yavase 1, 38, 5
mā vo rasānitabhā 5, 53, 9
mā vo rishat khanitā 10, 97, 30. Vs. 12, 95. Ts. 4, 2, 6, 5
mā śūne agne ni shadāma 7, 1, 11
mā sakhyuḥ śunam ā vide 8, 45, 36
mā sā te asmat sumatir 1, 121, 15
mā sīm avadya ā bhāg 8, 80, 8
mā sredhata somino 7, 32, 9
māham maghono varuṇa 2, 27, 17. 28, 11. 29, 7
mitraṃ vayaṃ havāmahe 1, 23, 4. Sv. 2, 143
mitraṃ huve pūtadakṣhaṃ 1, 2, 7. Sv. 2, 197. Vs. 33, 57
mitraṃ kṛiṇudhvaṃ 10, 34, 14
mitraṃ na yaṃ śimyā 1, 151, 1. Tb. 2, 8, 7, 6
mitraṃ na yaṃ sudhitam 6, 15, 2
mitraś ca tubhyaṃ varuṇaḥ 3, 14, 4
mitraś ca no varuṇaś ca 5, 72, 3
mitras tan no varuṇo devo 7, 64, 3
mitras tan no varuṇo māmahanta 7, 52, 2
mitras tan no varuṇo rodasī 7, 40, 2
mitrasya carshaṇīdhṛito 'vo 3, 59, 6. Vs. 11, 62. Ts. 3, 4, 11, 5. 4, 1, 6, 3. Ta. 4, 3, 2
mitrā tanā na rathyā 8, 25, 2
mitrāya pañca yemire 3, 59, 8
mitrāya śiksha varuṇāya 10, 65, 5
mitrāvaruṇavantā 8, 35, 13
mitro aṅhoś cid ād uru 5, 65, 4
mitro agnir bhavati yat 3, 5, 4
mitro janān yātayati 3, 59, 1. Ts. 3, 4, 11, 5. Tb. 3, 7, 2, 3. N. 10, 22
mitro deveshv āyushu 3, 59, 9

mitro no aty aṁhatim 8, 67, 2
mimāti vahnir etasaḥ 9, 64, 19
mimātu dyaur aditir 5, 59, 8
mimīhi ślokam āsye 1, 38, 14
mimyaksha yeshu rodasī 6, 50, 5. N. 6, 6
mimyaksha yeshu sudhitā 1, 167, 3
mihaḥ pāvakāḥ 3, 31, 20
mīḷhushmatīva pṛithivī 5, 56, 3
muñcantu mā śapathyād 10, 97, 16. Av. 6, 96, 2. 7, 112, 2. Vs. 12, 90
muñcāmi tvā havishā jīvanāya 10, 161, 1. Av. 3, 11, 1, 20, 96, 6
munayo vātaraśanāḥ 10, 136, 2
mumukshvo manave 1, 140, 4
mumoda garbho vṛishabhaḥ 10, 8, 2
mushāya sūryaṁ kave 1, 175, 4
mūrā amūrā na vayaṁ 10, 4, 4. N. 6, 8
mūrdhā divo nābhir agniḥ 1, 59, 2
mūrdhānaṁ divo aratim 6, 7, 1. Sv. 1, 67. 2, 490. Vs. 7, 24. 33, 8. Ts. 1, 4, 13, 1
mūrdhā bhuvo bhavati 10, 88, 6. N. 7, 27
mūsho na śiśnā vy adanti 10, 33, 3
mṛigo na bhīmaḥ kucaro 10, 180, 2. Sv. 2, 1223. Av. 7, 84, 3. Vs. 18, 71. Ts. 1, 6, 12, 4
mṛijanti tvā daśa kshipo 9, 8, 4. Sv. 2, 531
mṛijanti tvā sam agruvo 9, 66, 9
mṛijāno vāre pāvamāno 9, 107, 22. Sv. 2, 430
mṛijyamānaḥ suhastya 9, 107, 21. Sv. 1, 517. 2, 429
mṛilata no maruto mā 5, 55, 9
mṛiḷā no rudrota 1, 114, 2. Ts. 4, 5, 10, 2
mṛityoḥ padaṁ yopayanto 10, 18, 2. Av. 12, 2, 30. Ta. 6, 10, 2
medyantu te vahnayo 2, 37, 3. N. 8, 3
medhākāraṁ vidathasya 10, 91, 8. Sv. 2, 334. Tb. 3, 11, 6, 3
mohanād vanaṁkaraṇāl 10, 163, 5. Av. 20, 96, 21
mainam agne vi daho 10, 16, 1. Av. 18, 2, 4. Ta. 6, 1, 4
mogham annaṁ vindate 10, 117, 6. Tb. 2, 8, 8, 3. N. 7, 3
mo te rishan ye achoktibhir 8, 103, 13
mo shu ṇaḥ parā-parā 1, 38, 6
mo shu ṇaḥ soma mṛityave 10, 59, 4
mo shu tvā vāghataś canāre 7, 32, 1. Sv. 1, 284. 2, 1025
mo shu devā adaḥ svar 1, 105, 3
mo shu brahmeva 8, 92, 30. Sv. 2, 176. Av. 20, 60, 3
mo shu varuṇa mṛinmayaṁ 7, 89, 1
mo shu vo asmad abhi tāni 1, 139, 8. Av. 20, 67, 2
mo shu ṇa indrātra pṛitsu 1, 173, 12. Vs. 3, 46
mo shū ṇo atra juhuranta 3, 55, 2
mo shv adya durhaṇāvān 8, 2, 20

ya ātmadā baladā 10, 121, 2. Av. 4, 2, 1. 13, 3, 24. Vs. 25, 13. Ts. 4, 1, 8, 4. 7, 5, 17, 1
ya ādhrāya cakamānāya 10, 117, 2
ya ānayat parāvataḥ 6, 45, 1. Sv. 1, 127
ya āpir nityo varuṇa 7, 88, 6
ya āyuṁ kutsam 8, 53, 2
ya ārjīkeshu kṛitvasu 9, 65, 23. Sv. 2, 514
ya āste yaś ca carati 7, 55, 6. Av. 4, 5, 5
ya āsv atka āsaye 8, 41, 7
ya iddha āviyāsati 6, 60, 11. Sv. 2, 500
ya indoḥ pavamānasyānu 9, 114, 1
ya indra camaseshv ā 8, 82, 7. Sv. 1, 162
ya indra yatayas tvā 8, 6, 18
ya indra sushmo maghavan 7, 27, 2. Tb. 2, 8, 5, 7
ya indra sasty avrato 8, 97, 3
ya indra somapātamo 8, 12, 1. Sv. 1, 394. Av. 20, 63, 7
ya indrāgnī citratamo 1, 108, 1
ya indrāgnī suteshu vāṁ 6, 59, 4. N. 5, 22
ya indrāya vacoyujā 1, 20, 2
ya indrāya sunavat somam 4, 24, 7
ya imā viśvā jātāny 5, 82, 9

ya imā viśvā bhuvanāni juhvad 10, 81, 1. Vs. 17, 17. Ts. 4, 6, 2, 1
ya ime ubhe ahanī 5, 82, 8
ya ime dyāvāprithivī janitrī 10, 110, 9. Av. 5, 12, 9. Vs. 29, 34. Tb. 3, 6, 3, 4. N. 8, 14
ya ime rodasī ubhe aham 3, 53, 12
ya ime rodasī mahī samīcī 8, 6, 17
ya ime rodasī mahī sam mātareva 9, 18, 5
ya īṃ rājānāv ṛitathā 6, 62, 9
ya īṃ vahanta āśubhiḥ 5, 61, 11
ya īṅkhayanti 1, 19, 7
ya īṃ cakāra na so 1, 164, 32. Av. 9, 10, 10. N. 2, 8
ya īṃ ciketa guhā 1, 67, 7
ya iśire bhuvanasya 10, 63, 8
ya ukthā kevalā dadhe 8, 52, 3
ya ukthebhir na vindhate 8, 51, 3
ya ugra iva śaryahā 6, 16, 38. Sv. 2, 1057. Ts. 2, 6, 11, 4
ya ugraḥ sann anishṭṛita 8, 33, 9. Sv. 2, 1048. Av. 20, 53, 3. 57, 13
ya ugrā arkam 1, 19, 4
ya ugrebhyaś cid ojīyāñ 9, 66, 17
ya udājan pitaro 10, 62, 2
ya udānad vyayanaṃ 10, 19, 5. Av. 6, 77, 2
ya udṛici yajñe 10, 77, 7
ya udṛiciṃdra 1, 53, 11. Av. 20, 21, 11
ya udnaḥ phaligam 8, 32, 25
ya uśatā manasā somam 10, 160, 3. Av. 20, 96, 3
ya u śriyā dameshv ā 2, 8, 3
ya usriyā apyā antar 9, 108, 6. Sv. 1, 585
ya ṛikshād aṁhaso 8, 24, 27
ya ṛijrā mahyam māmahe 8, 1, 32
ya ṛijrā vātaraṁhaso 8, 34, 17
ya ṛite cid abhiśrishaḥ 8, 1, 12. Sv. 1, 244. Av. 14, 2, 47. Ta. 4, 20, 1. Kāty. Śr. 25, 5, 30. Tāṇḍya 9, 10, 1
ya ṛite cid gās 8, 2, 39
ya ṛitena sūryaṃ ārohayan 10, 62, 3
ya ṛishvaḥ śrāvayatsakhā 8, 46, 12
ya ṛishvā ṛishṭividyutaḥ 5, 52, 13
ya eka ic cyāvayati 4, 17, 5
ya eka it tam u shṭuhi 6, 45, 16
ya eka id dhavyaś 6, 22, 1. Av. 20, 36, 1
ya eka id vidayate 1, 84, 7. Sv. 1, 389 2, 691. Av. 20, 63, 4. N. 4, 17
ya ekas carshaṇīnāṃ 1, 7, 9. Av. 20, 70, 15
ya eko asti dańsanā 8, 1, 27
ya enam ādideśati 6, 56, 1
ya ojishṭha indra taṃ 6, 33, 1
ya ojishṭhas tam ā bhara 9, 101, 9. Sv. 2, 170
ya ohate rakshaso 5, 42, 10
yaṃ yajñaṃ nayathā 1, 41, 5
yaṃ yuvaṃ dāśvadhvarāya 6, 68, 6
yaṃ rakshanti pracetaso 1, 41, 1. Sv. 1, 185
yaṃ vardhayantīd girah 6, 44, 5
yaṃ viprā ukthavāhaso 8, 12, 13
yaṃ vai sūryaṃ svarbhānus 5, 40, 9
yaṃ sīm akṛiṇvan tamase 4, 13, 3
yaṃ sīm anu pravateva 4, 38, 3
yaṃ suparṇaḥ parāvataḥ 10, 144, 4.
yaṃ somam indra pṛithivī° 3, 46, 5
yaṃ smā pṛichanti kuha 2, 12, 5. Av. 20, 34, 5
yah kakubho nidhārayah 8, 41, 4
yah kukshiḥ soma° 1, 8, 7. Av. 20, 71, 3
yah kṛintad id vi yonyaṃ 8, 45, 30
yah pañca carshaṇīr abhi 7, 15, 2
yah parasyāḥ parāvatas 10, 187, 2. Av. 6, 34, 3. N. 5, 5
yah pāvamānīr adhyety 9, 67, 31. Sv. 2, 648
yah pushpiṇīś ca 2, 13, 7
yah pūrvyāya vedhase 1, 156, 2. Tb. 2, 4, 3, 9
yah pṛithivīṃ vyathamānām 2, 12, 2. Av. 20, 34, 2
yah paurusheyeṇa kravishā 10, 87, 16. Av. 8, 3, 15
yah prāṇato nimishato 10, 121, 3. Av. 4, 2, 2. Vs. 23, 3. 25, 11. Ts 4, 1, 8, 4. 7, 5, 16, 1
yah śakro mṛiksho 8, 66, 3
yah śagmas tuviśagma 6, 44, 2
yah śambaram parvateshu 2, 12, 11. Av. 20, 34, 11
yah śaśvato mahy eno 2, 12, 10. Av. 20, 34, 10

yaḥ śukra iva sūryo 1, 43, 5
yaḥ śurebhir havyo 1, 101, 6
yaḥ śvetāñ adhinirṇijaṣ 8, 41, 10
yaḥ saṃsthe cic chatakratur 8, 32, 11
yaḥ satrāhā vicarshaṇir 6, 46, 3. Sv. 1, 286
yaḥ saptaraśmir vṛishabhas 2, 12, 12. Av. 20, 34, 13
yaḥ samidhā ya āhutī 8, 19, 5
yaḥ sunīthо dadāśushe 2, 8, 2
yaḥ sunvate pacate 2, 12, 15. Av. 20, 34, 18
yaḥ sunvantam avati 2, 12, 14. Av. 20, 34, 15
yaḥ sushavyaḥ sudakshiṇa 8, 33, 5
yaḥ sribindam 8, 32, 2
yaḥ somaḥ kalaśeshv āñ 9, 12, 5. Sv. 2, 550
yaḥ soma sakhye tava 1, 91, 14
yaḥ snīhitīshu 1, 74, 2. Sv. 2, 730
yaḥ smārundhāno 4, 38, 4
yaṃ kumāra navaṃ ratham 10, 135, 3
yaṃ kumāra prāvartayo 10, 135, 4
yaṃ krandasī avasā 10, 121, 6. Av. 4, 2, 3. Vs. 32, 7. Ts. 4, 1, 8, 5
yaṃ krandasī saṃyatī 2, 12, 8. Av. 20, 34, 8
yac ca goshu dushvapnyaṃ 8, 47, 14
yac citram apna ushaso 1, 113, 20
yac cid dhi te api vyathir 8, 45, 19
yac cid dhi te gaṇā ime 5, 79, 5
yac cid dhi te purushatrā 4, 12, 4. Ts. 4, 7, 15, 6
yac cid dhi te viśo 1, 25, 1. Ts. 3, 4, 11, 4
yac cid dhi tvaṃ gṛihe-gṛiha 1, 28, 5. N. 9, 21
yac cid dhi tvā janā ime 8, 1, 3. Av. 20, 85, 3
yac cid dhi vāṃ pura ṛishayo 8, 8, 6
yac cid dhi śaśvatā tanā 1, 26, 6. Sv. 2, 968
yac cid dhi śaśvatām asīndra 4, 32, 13. 8, 65, 7
yac cid dhi satya 1, 29, 1. Av. 20, 74, 1
yac chakrāsi parāvati yad arvāvati vṛitrahan | atas tvā 8, 97, 4. Sv. 1, 264
yac chakrāsi parāvati yad arvāvati vṛitrahan | yad vā 8, 13, 15
yac chalmalau bhavati 7, 50, 3
yac chuśrūyā imaṃ havaṃ 8, 45, 18
yajadhvainam priyamedhā 8, 2, 37
yajante asya sakhyaṃ 7, 36, 5
yajamānāya sunvata āgne 5, 26, 5
yajasva vīra pra vihi 2, 26, 2
yajasva hotar ishito 6, 11, 1
yajā no mitrāvaruṇā 1, 75, 5. Sv. 2, 887. Vs. 33, 8. Tb. 2, 7, 12, 1
yajāma in namasā vṛiddham 3, 32, 7
yajāmaha indraṃ vajra° 10, 23, 1. Sv. 1, 334
yajāmahe vāṃ mahaḥ 1, 153, 1
yajishṭhaṃ tvā yajamānā 1, 127, 2. Sv. 2, 1164
yajishṭhaṃ tvā vavṛimahe 8, 19, 3. Sv. I, 112. 2, 763
yaj jatavedo bhuvanasya 10, 88, 5
yaj jūyathā apurvya 8, 89, 5. Sv. 2, 779
yaj jāyathās tad ahar 3, 48, 2
yajña indram avardhayad 8, 14, 5. Sv. 1, 121. 2, 989. Av. 20, 27, 5
yajñaṃ ca nas tanvaṃ ca 10, 157, 2. Sv. 2, 461. Av. 20, 63, 1. 124, 4
yajñam prichāmy 1, 105, 4
yajñasya ketuḥ pavate 9, 86, 7
yajñasya ketum prathamam purohitaṃ havishmanta 10, 122, 4
yajñasya ketum prathamam purohitam agniṃ 5, 11, 2. Sv. 2, 259. Ts. 4, 4, 4, 3
yajñasya vo rathyaṃ 10, 92, 1
yajñasya hi stha ṛitvijā 8, 38, 1 Sv. 2, 423
yajñānāṃ rathye vayaṃ 8, 44, 27
yajñā-yajñā vaḥ samanā 1, 168, 1
yajñā-yajñā vo agnaye 6, 48, 1. Sv. 1, 35 2, 53. Vs. 27, 42
yajñāsāhaṃ duva ishe 10, 20, 7
yajñe divo nṛishadane 7, 97, 1
yajñena gātum apturo 2, 21, 5
yajñena yajñam ayajanta 1, 164, 50. 10, 90, 16. Av. 7, 5, 1. Vs. 31, 16. Ts. 3, 5, 11, 5. Ta. 3, 2, 7. Ś. P. 10, 2, 2, 2

yajñena vardhata jātavedasam 2, 2, 1
yajñena vācaḥ padaviyam 10, 71, 3
yajñendram avasā cakre 3, 32, 13
yajñebhir adbhutakratum 8, 23, 8
yajñebhir yajñavāhasam 8, 12, 20
yajñe-yajñe sa martyo 10, 93, 2
yajñaiḥ sammiślāḥ 2, 36, 2. Av. 20, 67, 4
yajñair atharvā 1, 83, 5. Av. 20, 25, 5
yajñair ishuḥ 10, 87, 4. Av. 8, 3, 6
yajñair vā yajñavāhaso 1, 86, 2. Ts. 4, 2, 11, 2
yajño devānām praty eti 1, 107, 1. Vs. 8, 4. 33, 68. Ts. 1, 4, 22, 1. 2, 1, 11, 4
yajño hi ta indra vardhano 3, 32, 12
yajño hi shmendraṃ 1, 173, 11
yajño hilo vo antara 8, 18, 19
yaṃ janāso havishmanto 8, 74, 2. Sv. 2, 915
yata indra bhayāmahe 8, 61, 13. Sv. 1, 274. 2, 671. Av. 19, 15, 1. Tb. 3, 7, 11, 4. Ta. 10, 1, 1. Tāṇḍya 15, 4, 3
yatā sujurṇī rātinī 4, 6, 3
yat kiṃ cedaṃ varuṇa 7, 89, 5. Av. 6, 51, 3. Ts. 3, 4, 11, 6
yat tudat sūra 8, 1, 11
yat tṛitīyaṃ savanaṃ 4, 35, 9
yat te apo yad oshadhīr 10, 58, 7
yat te krishṇaḥ śakuna 10, 16, 6. Av. 18, 3, 55. Ta. 6, 4, 2
yat te gātrād agninā 1, 162, 11. Vs. 25, 34. Ts. 4, 6, 8, 4
yat te catasraḥ pradiśo 10, 58, 4
yat te ditsu-prarādhyam 5, 39, 3. Sv. 2, 524
yat te divaṃ yat 10, 58, 2
yat te parāḥ parāvato 10, 58, 11
yat te parvatān bṛihato 10, 58, 9
yat te pavitram arcivad 9, 67, 24
yat te pavitram arcishy 9, 67, 23. Vs. 19, 41. Tb. 1, 4, 8, 2
yat te bhūtaṃ ca 10, 58, 12
yat te bhūmiṃ caturbhṛishṭim 10, 58, 3
yat te manur yad anikam 10, 69, 3
yat te marīchiḥ pravato 10, 58, 6
yat te yamaṃ vaivasvatam 10, 58, 1
yat te rājañ chritaṃ 9, 114, 4
yat te viśvam idaṃ jagan 10, 58, 10
yat te samudram arṇavam 10, 58, 5
yat te sāde 1, 162, 17. Vs. 25, 40. Ts. 4, 6, 9, 2
yat te sūryaṃ yad ushasam 10, 58, 8
yat te soma gavāśiro 1, 187, 9
yat tvā turīyam 1, 15, 10
yat tvā devā prapibanti 10, 85, 5. Av. 14, 1, 4. N. 11, 5
yat tvā prichād ijānaḥ 8, 24, 30
yat tvā yāmi daddhi tan 10, 47, 8
yat tvā sūrya svarbhānus 5, 40, 5
yat tvā hotāram anajan 3, 19, 5
yat tveshayāmā nadayanta 1, 166, 5
yat parjanya kanikradat 5, 83, 9
yat pākatrā manasā 10, 2, 5. Tb. 3, 7, 11, 5
yat pāñcajanyayā viśendre 8, 63, 7. N. 3, 8
yat purusham vy adadhuḥ 10, 90, 11. Av. 19, 6, 5. Vs. 31, 10. Ta. 3, 12, 5
yat purusheṇa havisha 10, 90, 6. Av. 19, 6, 10. Vs. 31, 14. Ta. 3, 12, 3
yat purvyam maruto yac ca 5, 55, 8
yat prāyāsishṭa pṛishatībhir 5, 58, 6
yatra kāmā nikāmāś ca 9, 113, 10
yatra kva ca te mano 6, 16, 17. Sv. 2, 56
yatra grāvā pṛithubudhna 1, 28, 1
yatra jyotir ajasraṃ 9, 113, 7
yatra devāñ ṛighāyato 4, 30, 5
yatra dvāv iva jaghanā 1, 28, 2
yatra nāry apacyavam 1, 28, 3
yatra bāṇāḥ sampatanti 6, 75, 17. Sv. 2, 1216. Vs. 17, 48. Ts. 4, 6, 4, 4
yatra brahmā pavamāna 9, 113, 6
yatra manthām 1, 28, 4
yatra rājā vaivasvato 9, 113, 8
yatra vahnir abhihito 5, 50, 4
yatra vettha vanaspate 5, 5, 10. Tb. 3, 7, 2, 5
yatra śūrāsas tanvo 6, 46, 12

yatrā cakrur amṛitā 7, 63, 5. N. 6, 7
yatrānandāṣ ca 9, 113, 11
yatrā naraḥ samayante 7, 83, 2
yatrānukāmaṃ caraṇaṃ 9, 113, 9
yatrā vadete avaraḥ 10, 88, 17. N. 7, 30
yatrā samudra skabhito 10, 149, 2
yatrā suparṇā amṛitasya 1, 164, 21. Av. 9, 9, 22. N. 3, 12
yatredānīm paśyasi 10, 87, 6. Av. 8, 3, 5
yatrota bādhitebhyaṣ 4, 30, 4
yatrota martyāya kam 4, 30, 6
yatraushadhīḥ samagmata 10, 97, 6. Vs. 12, 80. Ts. 4, 2, 6, 2
yat saṃvatsam ṛibhavo 4, 33, 4
yat sānoḥ sānum 1, 10, 2. Sv. 2, 695
yat sindhau yad asiknyāṃ 8, 20, 25
yat soma ā sute nara 7, 94, 10
yat soma citram ukthyaṃ 9, 19, 1. Sv. 2, 349
yat somam indra vishṇavi 8, 12, 16. Sv. 1, 384. Av. 20, 111, 1
yat somo vājam arshati 9, 56, 2
yat stho dīrghaprasadmani 8, 10, 1
yathā kaṇve maghavan trasadasyavi 8, 49, 10
yathā kaṇve maghavan medhe 8, 50, 10
yathā kalāṃ yathā 8, 47, 17. Av. 6, 46, 3. 19, 57, 1
yathā gauro apā kṛitaṃ 8, 4, 3. Sv. 1, 252. 2, 1071. N. 3, 20
yathā cit kaṇvam āvatam 8, 5, 25
yathā cit vṛiddham atasam 8, 60, 7
yathā cin manyase hṛidā 5, 56, 2
yathā devā asureshu 10, 151, 3. Tb. 2, 8, 8, 7
yathā no aditiḥ karat 1, 43, 2. Ts. 3, 4, 11, 2
yathā no mitro aryamā 8, 31, 13
yathā no mitro varuṇo 1, 43, 3
yathāpavathā manave 9, 96, 12
yathā pūrvebhyaḥ ṣatasā 9, 82, 5
yathā pūrvebhyo jaritṛibhya 1, 175, 6. 176, 6
yathābhavad anudeyī 10, 135, 6
yathā manau vivasvati 8, 52, 1
yathā manau sāṃvaraṇau 8, 51, 1
yathāyajo hotram agne 3, 17, 2
yathā yugaṃ varatrayā 10, 60, 8
yathā rudrasya sūnavo 8, 20, 17
yathā vaḥ svābhāgnaye 7, 3, 7
yathā varo sushāmṇe 8, 24, 28
yathā vasanti devās 8, 28, 4
yathā vātaḥ pushkariṇīṃ 5, 78, 7. Ṣ. P. 14, 9, 4, 22
yathā vāto yathā vanaṃ 5, 78, 8. Vs. 8, 28. N. 3, 15
yathā vām atrir aśvinā 8, 42, 5
yathā vidvāñ araṃ 2, 5, 8
yatha viprasya manusho 1, 76, 5
yathā ha tyad vasavo 4, 12, 6. 10, 126, 8. Ts. 4, 7, 15, 7
yathāhāny anupūrvam 10, 18, 5. Av. 12, 2, 25. Ta. 6, 10, 1
yathā hotar manusho devatātā 6, 4, 1. Ts. 4, 3, 13, 2
yatheyam pṛithivī mahī 10, 60, 9
yathota kṛitvye dhane 8, 5, 26
yad akrandaḥ 1, 163, 1. Vs. 29, 12. Ts. 4, 2, 8, 1. 6, 7, 1
yad agna eshā samitir 10, 11, 8. Av. 18, 1, 26
yad agne adya mithunā 10, 87, 13. Av. 8, 3, 12
yad agne kāni kāni cid 8, 102, 20. Av. 19, 64, 3. Vs. 11, 73. Ts. 4, 1, 10, 1
yad agne martyas tvaṃ 8, 19, 25
yad agne syām ahaṃ tvaṃ 8, 44, 23
yad aṅga tavishīyavo 8, 7, 2
yad aṅga tavishīyasa 8, 6, 26
yad aṅga tvā bharatāḥ 3, 33, 11
yad aṅga dāśushe 1, 1, 6
yad acaras tanvā vāvṛidhāno 10, 54, 2. Ṣ. P. 11, 1, 6, 10
yad ajñāteshu vṛijaneshv 10, 27, 4
yad atty upajihvikā 8, 102, 21. Vs. 11, 74. Ts. 4, 1, 10, 1. N. 3, 20
yad ado divo arṇava 8, 26, 17.
yad ado pīto ajagan 1, 187, 7
yad ado vāta te gṛihe 10, 186, 3. Sv. 2, 1192. Tb. 2, 4, 1, 8. Ta. 2, 42, 2
yad adbhiḥ pariśicyase 9, 65, 6. Sv. 2, 135

yad adya kac ca vritrahann 8, 93, 4. Sv. 1, 126. Av, 20, 112, 1. Vs. 33, 35
yad adya karhi karhi cic 8, 73, 5
yad adya tvā purushtuta 6, 56, 4
yad adya tvā prayati 3, 29, 16. Av. 7, 97, 1. Vs. 8, 20. Ts. 1, 4, 44, 2
yad adya bhāgaṃ vibhajāsi 1, 123, 3
yad adya vāṃ nāsatyokthair 8, 9, 9. Av. 20, 140, 4
yad adya sūra udite 'nāgā 7, 66, 4. Sv. 2, 701. Vs. 33, 20
yad adya sūra udite yan 8, 27, 21
yad adya surya udyati 8, 27, 19
yad adya sūrya bravo 7, 60, 1
yad adya sthaḥ parāvati 5, 73, 1
yad adyāśvināv apāg 8, 10, 5
yad adyāśvināv ahaṃ 8, 9, 13. Av. 20, 141, 3
yad adhrigāvo adhrigu 8, 22, 11
yad antarā parāvatam 3, 40, 9. Av. 20, 6, 9
yad antarikshe patathaḥ 8, 10, 6
yad antarikshe yad divi 8, 9, 2. Av. 20, 139, 2
yad anti yac ca dūrake 9, 67, 21
yad anyāsu vṛishabho 3, 55, 17
yad apām oshadhīnām 1, 187, 8
yad apsu yad vanaspatau 8, 9, 5. Av. 20, 139, 5
yad abravam prathamaṃ 1, 108, 6
yad ayātaṃ śubhas patī 10, 85, 15. Av. 14, 1, 15
yad ayātaṃ divodāsāya 1, 116, 18
yad ayukthā arushā 1, 94, 10
yad arjuna sārameya 7, 55, 2
yad aśvasya kravisho 1, 162, 9. Vs. 25, 32. Ts. 4, 6, 8, 3
yad aśvān dhūrshu 5, 55, 6
yad aśvāya vāsa 1, 162, 16. Vs. 25, 39. Ts. 4, 6, 9, 2
yad aśvinā pṛichamānāv 10, 85, 14. Av. 14, 1, 14
yad asya dhāmani priye 8, 12, 32
yad asya manyur adhvanīd 8, 6, 13
yad ājiṃ yāty ājikṛid 8, 45, 7
yadā te mārutīr viśas 8, 12, 29
yadā te vishṇur ojasā 8, 12, 27
yadā te haryatā harī 8, 12, 28
yad ādidhye 10, 34, 5. N. 12, 7
yad āpītāso aṅśavo 8, 9, 19. Av. 20, 142, 4
yadāram akrann ṛibhavaḥ 4, 33, 2
yadā vajraṃ hiraṇyam id 10, 23, 3. Av. 20, 73, 4
yadā valasya pīyato 10, 68, 6. Av. 20, 16, 6
yadā vājam asanad 10, 67, 10. Av. 20, 91, 10
yad āvir yad apīcyaṃ 8, 47, 13
yadā vīrasya revato 7, 42, 4
yadā vṛitraṃ nadīvṛitam 8, 12, 26
yad āśasā niḥśasā 10, 164, 3. Av. 6, 45, 2. Tb. 3, 7, 12, 4
yadā samaryaṃ vy aced 4, 24, 8
yad āsu marto amṛitāsu 10, 95, 9
yadā suryam amuṃ divi 8, 12, 30
yadi kshitāyur yadi vā 10, 161, 2. Av. 3, 11, 2. 20, 96, 7
yad indra citra mehanāsti 5, 39, 1. Sv. 1, 345. 2, 522. Tāṇḍya 14, 6, 4. N. 4, 4
yad indra te catasro 5, 35, 2
yad indra divi pārye 6, 40, 5
yad indra nāhushīshv āṅ 6, 46, 7. Sv. 1, 262
yad indra pūrvo aparāya 7, 20, 7
yad indra pṛitanājye 8, 12, 25
yad indra prāg apāg udaṅ nyag vā hūyase nṛibhiḥ | ā yāhi 8, 65, 1
yad indra prāg apāg udaṅ nyag vā hūyase nṛibhiḥ | simā 8, 4, 1. Sv. 1, 279. 2, 581. Av. 20, 120, 1
yad indra brahmaṇas pate 10, 164, 4. Av. 6, 45, 3
yad indra manmaśas tvā 8, 15, 12
yad indra yāvatas tvām 7, 32, 18. Sv. 1, 310. 2, 1146. Av. 20, 82, 1
yad indra rādho asti te 8, 54, 5
yad indra sarge arvatas 6, 46, 13
yad indrāgnī avamasyām 1, 108, 9
yad indrāgnī uditā sūryasya 1, 108, 12
yad indrāgnī janā ime 8, 40, 7
yad indrāgnī divi shṭho 1, 108, 11
yad indrāgnī paramasyām 1, 108, 10. N. 12, 31

yad indrāgnī madathaḥ sve 1, 108, 7
yad indrāgnī yadushu 1, 108, 8
yad indrāham yathā tvam 8, 14, 1. Sv. 1, 122. 2, 1184 Av. 20, 27, 1
yad indrāhan prathamajām 1, 32, 4. Tb. 2, 5, 4, 3
yad indrena saratham yātho 8, 9, 12. Av. 20, 141, 2
yad indro anayad rito 6, 57, 4. Sv. 1, 148
yad in nv indra pṛithivī 1, 52, 11
yadi pravṛiddha satpate 8, 12, 8
yad imā vājayann aham 10, 97, 11. Vs. 12, 85. Ts. 4, 2, 6, 2. N. 3, 15
yadi me rāraṇaḥ suta 8, 32, 6
yadi me sakhyam āvara 8, 13, 21
yadi vāham anṛitadeva 7, 104, 14. Av. 8, 4, 14
yadi stutasya maruto 7, 56, 15
yadi stomam mama śravad 8, 1, 15
yad īṃ sutāsa indavo 'bhi 8, 50, 3
yad īṃsomā babhrudhūtā 5, 30, 11
yadī ghṛitebhir āhuto 8, 19, 23
yad īṃ gaṇasya raśanām 5, 1, 3. Sv. 2, 1098
yadīd aham yudhaye 10, 27, 2
yadī manthanti bāhubhir 3, 29, 6
yadī mātur upa svasā 2, 5, 6
yad īm indra śravāyyam 5, 38, 2
yad īm ṛitasya payasā 1, 79, 3
yad īm enāṅ uśato 7, 103, 3
yad iṣṭayāmṛitānām 10, 33, 8
yadī sutebhir indubhiḥ 6, 42, 3. Sv. 2, 792
yad uttame maruto 5, 60, 6. Tb. 2, 7, 12, 4
yad udañco vṛishākape 10, 86, 22. Av. 20, 126, 22. N. 13, 3
yad udīrata ājayo 1, 81, 3. Sv. 1, 414. 2, 354. Av. 20, 56, 3
yad udvato nivato yāsi 10, 142, 4
yad uluko vadati 10, 165, 4
yad usha auchaḥ 10, 55, 4
yad usho yāsi bhānunā 8, 9, 18. Av. 20, 142, 3
yad ūvadhyam udarasyā° 1, 162, 10. Vs. 25, 33. Ts. 4, 6, 8, 4
yaded enam adadhur yajñiyāso 10, 88, 11. N. 7, 29
yad emi prasphuraṇn iva 7, 89, 2
yad eshām anyo anyasya 7, 103, 5
yad eshām pṛishatī rathe 8, 7, 28. Av. 13, 1, 21
yad gāyatre adhi gāyatram 1, 164, 23. Av. 9, 10, 1
yad gopāvad aditiḥ 7, 60, 8
yad dadhishe pradivi cārv 7, 98, 2. Av. 20, 87, 2
yad dadhishe manasyasi 8, 45, 31
yad devā adaḥ salile 10, 72, 6
yad devāḥ śarma śaraṇam 8, 47, 10
yad devānām mitramahaḥ 1, 44, 12
yad devapiḥ śamtanave 10, 98, 7. N. 2, 12
yad devā yatayo yathā 10, 72, 7
yad dyāva indra te śatam 8, 70, 5. Sv. 1, 278. 2, 212. Av. 20, 81, 1. 92, 20. Ts. 2, 4, 14, 3. Ta. 1, 7, 5. N. 13, 1
yad dha tyad vām puru° 1, 151, 2
yad dha tyan mitrāvaruṇāv 1, 139, 2
yad dha nūnam yad vā 8, 49, 7
yad dha nūnam parāvati 8, 50, 7
yad dha prācīr ajagantoro 10, 155, 4. Av. 20, 137, 1
yad dha yānti marutaḥ 1, 37, 13
yad dhavishyam ṛituśo 1, 162, 4. Vs. 25, 27. Ts. 4, 6, 8, 2
yad dha śyā ta indra 1, 178, 1
yad bahbishṭham nātividhe 5, 62, 9. Tb. 2, 8, 6, 7
yad yuñjate maruto rukma° 2, 34, 8
yad yuñjāthe vṛishaṇam 1, 157, 2. Sv. 2, 1109
yad yūyam pṛiśnimātaro 1, 38, 4
yad yodhayā mahato 7, 98, 4. Av. 20, 87, 4
yad rodasī pradivo asti 6, 62, 8
yad vaḥ śrāntāya sunvate 8, 67, 6
yad vā u viśpatiḥ śitaḥ 8, 23, 13. Sv. 1, 114
yad vāg vadanty avicetanāni 8, 100, 10. Tb. 2, 4, 6, 11. N. 11, 28
yad vām kakshīvāñ uta 8, 9, 10. Av. 20, 140, 5

yad vājinó dāma 1, 162, 8. Vs. 25, 31. Ts. 4, 6, 8, 3
yad vātajuto vanā 1, 65, 8
yad vā trikshau 6, 46, 8
yad vā divi pārye sushvim 6, 23, 2
yad vā pravriddha satpate 8, 93, 5. Av. 20, 112, 2
yad vā prasravaṇe divo 8, 65, 2
yad vābhipitve asurā 8, 27, 20
yad vā marutvaḥ parame 1, 101, 8
yad vā yajñam manave 8, 10, 2
yad vā rume rusame 8, 4, 2. Sv. 2, 582. Av. 20, 120, 2
yad vāvantha purushṭuta 8, 66, 5
yad vāvāna purutamam 10, 74, 6
yad vā sakra parāvati 8, 12, 17. Av. 20, 111, 2
yad vāsi rocane divaḥ 8, 97, 5
yad vāsi sunvato vridho 8, 12, 18. Av. 20, 111, 3
yad vāhishṭham tad 5, 25, 7. Sv. 1, 86. Vs. 26, 12. Ts. 1, 1, 14, 4
yad vijāman parushi 7, 50, 2
yad virūpācaram 10, 95, 16. Ṣ. P. 11, 5, 1, 10
yad vīlāv indra yat sthire 8, 45, 41. Sv. 1, 207. 2, 422. Av. 20, 43, 2
yad vritram tava cā° 1, 80, 13
yad vo devaṣ cakrima jihvayā 10, 37, 12
yad vo vayam praminīma 10, 2, 4. Av. 19, 59, 2. Ts. 1, 1, 14, 4
yam te syenaḥ padubharat 8, 82, 9
yam te syenaṣ cārum 10, 144, 5
yam trāyadhva idam-idam 7, 59, 1
yam tvam ratham indra 1, 129, 1
yam tvam vipra medhasātāv 8, 71, 5
yam tvam agne samadahas 10, 16, 13. Av. 18, 3, 6. Ta. 6, 4, 1
yam tvā gopavano girā 8, 74, 11. Sv. 1, 29
yam tvā janāsa indhate 8, 43, 27
yam tvā janāsa iḷate 8, 74, 12
yam tvā janāso abhi saṃcaranti 10, 4, 2. N. 5, 1
yam tvā devā dadhire havyavāham 10, 46, 10
yam tvā devāpiḥ ṣuṣucāno 10, 98, 8
yam tvā devāso manave 1, 36, 10
yam tvā dyāvāprithivī yam 10, 2, 7
yam tvā purvam iḷito 10, 69, 4. N. 6, 17
yam tvā vājinn aghnyā 9, 80, 2
yam devāsas trir ahann 3, 4, 2
yam devāso 'janayantāgnim 10, 88, 9
yam devāso 'vatha vājasātau yam ṣurasātā 10, 63, 14
yam devāso 'vatha vājasātau yam trāyadhve 10, 35, 14
yan na indrō jujushe 4, 22, 1
yan nāsatyā parāke arvāke 8, 9, 15. Av. 20, 141, 5
yan nāsatyā parāvati yad vā stho adhi turvaṣe 1, 47, 7
yan nāsatyā parāvati yad vā stho adhy ambare 8, 8, 14
yan nāsatyā bhuranyatho 8, 9, 6. Av. 20, 140, 1
yan niyānam nyayanam 10, 19, 4
yan nirṇijā rekṇasā 1, 162, 2. Vs. 25, 25. Ts. 4, 6, 8, 1
yan nīkshaṇam 1, 162, 13. Vs. 25, 36. Ts. 4, 6, 9, 1
yam nu nakiḥ pritanāsu 3, 49, 2. N. 5, 9
yan nunam dhībhir aṣvinā 8, 9, 21. Av. 20, 142, 6
yan nunam aṣyām gatim 5, 64, 3
yan manyase vareṇyam 5, 39, 2. Sv. 2, 523. N. 4, 18
yan marutaḥ sabharasaḥ 5, 54, 10
yam agnim medhyātithiḥ 1, 36, 11
yam agne pritsu martyam 1, 27, 7. Sv. 2, 765. Vs. 6, 29. Ts. 1, 3, 13, 2
yam agne manyase rayim 10, 21, 4
yam agne vājasātama 5, 20, 1. Vs. 19, 64
yam atyam iva vājinam 9, 6, 5
yam aṣvinā dadathuḥ 1, 116, 6
yam aṣvī nityam 7, 1, 12
yamasya mā yamyam 10, 10, 7. Av. 18, 1, 8
yamā cid atra 3, 39, 3
yamād aham vaivasvatāt 10, 60, 10
yam ādityāso adruhaḥ 8, 19, 34
yam āpo adrayo vanā 6, 48, 5
yamāya ghritavad dhavir 10, 14, 14. Av. 18, 2, 3. Ta. 6, 5, 1

yamāya madhumattamam 10, 14, 15. Av. 18, 2, 2. Ta. 6, 5, 1
yamāya somam sunuta 10, 14, 13. Av. 18, 2, 1. Ta. 6, 5, 1
yam āsā kṛipaṇilam 10, 20, 3
yam indra dadhishe tvam 8, 97, 2. Av. 20, 55, 3
yam imam tvam vṛishākapim 10, 86, 4. Av. 20, 126, 4
yam ī garbham ṛitāvṛidho 9, 102, 6
yam īṃ dvā savayasā 1, 144, 4
yam u pūrvam ahuve 2, 37, 2. Av. 20, 67, 7
yam ṛitvijo bahudhā 8, 58, 1
yame iva yatamāne 10, 13, 2. Av. 18, 3, 38. Ta. 6, 5, 1
yamena dattam trita 1, 163, 2. Vs. 29, 13. Ts. 4, 6, 7, 1. N. 4, 13
yam erire bhṛigavo 1, 143, 4. N. 4, 23
yam aichāma manasā so 10, 53, 1
yamo no gātum prathamo 10, 14, 2. Av. 18, 1, 50
yamo ha jāto 1, 66, 8. N. 10, 21
yam bāhuteva pipṛati 1, 41, 2
yam martyaḥ puruspṛiham 5, 7, 6
yam me dur indro 8, 3, 21. N. 5, 15
yayā gā ākarāmahe 10, 156, 2. Sv. 2, 878
yayā radhram pārayathāty 2, 34, 15
yayor adhi pra yajñā 8, 10, 4
yavaṃ-yavaṃ no andhasā 9, 55, 1. Sv. 2, 325
yavam vṛikeṇāśvinā 1, 117, 21. N. 6, 26
yaṣ ciketa sa sukratur 5, 65, 1
yaṣ cid āpo mahinā 10, 121, 8. Vs. 27, 26. 32, 7. Ts. 4, 1, 8, 6
yaṣ cid dhi ta itthā bhagaḥ 1, 24, 4
yaṣ cid dhi tvā bahubhya 1, 84, 9. Sv. 2, 692. Av. 20, 63, 6
yas ta idhmaṃ jabharat 4, 2, 6. Ta. 6, 2, 1
yas ta indra priyo jano 7, 20, 8
yas ta indra mahīr apa 8, 6, 16
yas ta ūrū 10, 162, 4. Av. 20, 96, 14
yas tastambha sahasā 4, 50, 1. Av. 20, 88, 1
yas tā cakāra sa kuha 6, 21, 4
yaṣ tigmaśriṅgo vṛishabho 7, 19, 1. Av. 20, 37, 1
yas tityāja sacividam 10, 71, 6. Ait. ā. 3, 10. Ta. 1, 3, 1. 2, 15, 1
yas tubhyaṃ dāṣād 1, 68, 6
yas tubhyam agne amṛitāya dāṣad 4, 2, 9
yas tubhyam agne amṛitāya martyaḥ 10, 91, 11
yas te agne namasā yajñam 5, 12, 6
yas te agne sumatim mārto 10, 11, 7. Av. 18, 1, 24
yas te adya kṛiṇavad 10, 45, 9. Vs. 12, 26. Ts. 4, 2, 2, 3
yas te anu svadhām asat 3, 51, 11. Sv. 2, 88
yas te garbham amīvā 10, 162, 2. Av. 20, 96, 12. N. 6, 12
yas te citraśravastamo 8, 92, 17
yas te drapsa skandati 10, 17, 12. Vs. 7, 26. Ts. 3, 1, 10, 1
yas te drapsa skanno 10, 17, 13
yas te nūnaṃ satakratav 8, 92, 16. Sv. 1, 116
yas te bharād anniyate 4, 2, 7
yaṣ te madaḥ pṛitanāshāḷ 6, 19, 7
yas te mado yujyaṣ cārur 7, 22, 2. Sv. 2, 278. Av. 20, 117, 2
yas te mado vareṇyas tenā 9, 61, 19. Sv. 1, 470. 2, 165
yas te mado vareṇyo ya 8, 46, 8
yas te manyo 'vidhad 10, 83, 1. Av. 4, 32, 1
yas te yajñena samidhā 6, 5, 5
yas te ratho manasā 10, 112, 2
yas te revāñ adāśuriḥ 8, 45, 15
yas te śriṅgavṛisho napāt 8, 17, 13. Sv. 2, 77. Av. 20, 5, 6. Tb. 2, 4, 5, 1
yas te sādhishṭho 'vasa indra 5, 35, 1
yas te sādhishṭho 'vase te 8, 53, 7
yas te sūno sahaso gīrbhir 6, 13, 4
yas te stanaḥ śaśayo 1, 164, 49. Av. 7, 10, 1. Vs. 38, 5. Ta. 4, 8, 2. Ṣ. P. 14, 9, 4, 28
yas te hanti patayantam 10, 162, 3. Av. 20, 96, 13

yas tvad dhotā purvo 3, 17, 5. N. 5, 3
yas tvā devi sarasvaty 6, 61, 5
yas tva doshā ya ushasi 4, 2, 8
yas tvā bhrātā patir 10, 162, 5. Av. 20, 96, 15
yas tvām agna inadhate 4, 12, 1
yas tvām agne havishpatir 1, 12, 8. Sv. 2, 195
yas tvā svapnena 10, 162, 6. Av. 20, 96, 16
yas tvā svasvaḥ 4, 4, 10. Ts. 1, 2, 14, 4
yas tvā hṛidā kiriṇā 5, 4, 10. Ts. 1, 4, 46, 1
yas patir vāryāṇām asi 10, 24, 3
yasmā anye dasa prati 8, 3, 23
yasmā arāsata kshayaṃ 8, 47, 4
yasmā arkaṃ saptaśīrshāṇam 8, 51, 4
yasmā umāso amṛitā 1, 166, 3
yasmād indrād bṛihataḥ 2, 16, 2
yasmād ṛite na sidhyati 1, 18, 7
yasmād rejanta kṛishṭayas 8, 103, 3. Sv. 2, 866
yasmān na ṛite vijayante 2, 12, 9. Av. 20, 34, 9
yasmin devā manmani 10, 12, 8. Av. 18, 1, 36
yasmin devā vidathe 10, 12, 7. Av. 18, 1, 35
yasminn aśvāsa ṛishabhāsa 10, 91, 14. Vs. 20, 78. Tb. 1, 4, 2, 2
yasminn ukthāni raṇyanti 8, 16, 2. Av. 20, 44, 2
yasmin vayaṃ dadhimā 10, 42, 6. Av. 20, 89, 6
yasmin viśvā adhi śriyo 8, 92, 20. Sv. 2, 73. Av. 20, 110, 2
yasmin viśvāni kāvyā cakre 8, 41, 6
yasmin visvāni bhuvanāni 7, 101, 4
yasmin viśvāś carshaṇaya 8, 2, 33
yasmin vṛikshe madhvadaḥ 1, 164, 22. Av. 9, 9, 21
yasmin vṛikshe supalāśe 10, 135, 1. Ta. 6, 5, 3
yasmai tvaṃ vaso dānāya maṅhase 8, 52, 6
yasmai tvaṃ vaso dānāya śikshasi 8, 51, 6
yasmai tvaṃ sukṛite 5, 4, 11. Ts. 1, 4, 46, 1
yasmai tvaṃ sudraviṇo 1, 94, 15. N. 11, 24
yasmai tvam āyajase 1, 94, 2. N. 4, 25
yasmai tvam maghavann 8, 53, 8
yasmai dhāyur adadhā 3, 30, 7
yasmai putrāso aditeḥ 10, 185, 3. Vs. 3, 33
yasya gā antar aśmano 6, 43, 3
yasya gāvāv arushā 6, 27, 7
yasya tivrasutam madam 6, 45, 2
yasya te agne anye agnaya 8, 19, 33
yasya te dyumnavat payaḥ 9, 66, 30
yasya te nū cid ādiśaṃ 8, 93, 11
yasya te pītvā vṛishabho 9, 108, 2. Sv. 2, 43
yasya te pushan sakhye 1, 138, 3
yasya te madyaṃ rasaṃ 9, 65, 15
yasya te mahinā mahaḥ 8, 68, 3. Sv. 2, 1123
yasya te viśvamānusho 8, 45, 42. Sv. 2, 421. Av. 20, 43, 3
yasya te viśvā bhuvanāni ketunā 10, 37, 9
yasya te svādu sakhyaṃ 8, 68, 11
yasya tyac chambaram made 6, 43, 1. Sv. 1, 392
yasya tyat te mahimānam 10, 112, 4
yasya tyan mahitvaṃ vātāpyam 10, 26, 2
yasya tridhātv avṛitam 8, 102, 14. Sv. 2, 921
yasya trī pūrṇā madhunā 1, 154, 4
yasya tvam agne adhvaraṃ 4, 2, 10
yasya tvam indra stomeshu 8, 52, 4
yasya tvam ūrdhvo adhvarāya 8, 19, 10
yasya dūto asi kshaye 1, 74, 4
yasya dyāvāpṛithivī pauṃsyam 1, 101, 3
yasya dvibarhaso bṛihat 8, 15, 2. Av. 20, 61, 5. 62, 9
yasya na indraḥ pibād 9, 108, 14. Sv. 2, 447
yasya prayāṇam anv anya 5, 81, 3. Vs. 11, 6. Ts. 4, 1, 1, 2
yasya prasvādaso gira 10, 33, 6

yasya mandano andhaso 6, 43, 4
yasya mā parushāḥ śatam 5, 27, 5
yasya mā harito rathe 10, 33, 5
yasya varṇam madhuścutam 9, 65, 8
yasya vā yuyam prati 8, 20, 16
yasya vāyor iva dravad 6, 45, 32
yasya viśvāni hastayoḥ pañca 1, 176, 3
yasya viśvāni hastayor ūcur 6, 45, 8
yasya vrate pṛithivī nannamīti 5, 83, 5
yasya śarmann upa viśve 7, 6, 6
yasya śaśvat papivāñ 10, 112, 5
yasya śravo rodasī antar 7, 18, 24
yasya śvetā vicakshaṇā 8, 41, 9
yasya saṃsthe na 1, 5, 4. Av. 20, 69, 2
yasyā ananto ahrutas 6, 61, 8
yasyāgnir vapur gṛihe 8, 19, 11
yasyājasraṃ śavasā 1, 100, 14
yasyājushan namasvinaḥ 8, 75, 14. Ts. 2, 6, 11, 3
yasyā devā upasthe vratā 8, 94, 2
yasyānakshā duhitā 10, 27, 11
yasyānāptaḥ suryasyeva 1, 100, 2
yasyānūnā gabhīrā 8, 16, 4
yasyāmitāni vīryā 8, 24, 21. Av. 20, 65, 3
yasyāyaṃ viśva āryo 8, 51, 9. Sv. 2, 959. Vs. 33, 82
yasyā rusanto arcayaḥ 1, 48, 13
yasyāvadhīt pitaraṃ 5, 34, 4
yasyāśvāsaḥ pradiśi 2, 12, 7. Av. 20, 34, 7
yasyekshvākur upa 10, 60, 4
yasyeme himavanto 10, 121, 4. Av. 4, 2, 5. Vs. 25, 12. Ts. 4, 1, 8, 4
yasyaushadhīḥ prasarpathā° 10, 97, 12. Vs. 12, 86
yā āpo divyā uta vā 7, 49, 2
yā indra prasvas tvāsā 8, 6, 20
yā indra bhuja ābharaḥ 8, 97, 1. Sv. 1, 254. Av. 20, 55. 2
yā oshādhīḥ pūrvā 10, 97, 1. Vs. 12, 75. Ts. 4, 2, 6, 1. N. 9, 28
yā oshadhīḥ somarājñīr bahvīḥ 10, 97, 18. Av. 6, 96, 1. Vs. 12, 92. Ts. 4, 2, 6, 4
yā oshadhīḥ somarājñīr vishṭhitāḥ 10, 97, 19. Vs. 12, 93. Ts. 4, 2, 6, 4
yāḥ pravato nivata 7, 50, 4
yāḥ phalinīr yā 10, 97, 15. Av. 6, 96, 1. Vs. 12, 89. Ts. 4, 2, 6, 4
yāḥ sarupā virupā 10, 169, 2. Ts. 7, 4, 17, 1
yāḥ suryo raśmibhir ātatāna 7, 47, 4
yā guṅgur 2, 32, 8
yā gomatīr ushasaḥ 1, 113, 18
yā gaur vartanim 10, 65, 6
yā jāmayo vṛishṇa ichanti 3, 57, 3
yā ta ūtir amitrahan 6, 45, 14
yā ta utir avamā 6, 25, 1
yātaṃ chardishpā uta 8, 9, 11. Av. 20, 141, 1
yāti devaḥ pravatā 1, 35, 3
yā te agne parvatasyeva 3, 57, 6
yā te ashṭrā goopaśā 6, 53, 9
yā te kākut sukṛitā 6, 41, 2. Tb. 2, 4, 3, 13
yā te jihvā madhumatī 3, 57, 5
yā te didyud avasṛishṭā 7, 46, 3. N. 10, 7
yā te dhāmāni divi 1, 91, 4. Ts. 2, 3, 14, 1. Tb. 2, 8, 3, 2
yā te dhāmāni paramāṇi 10, 81, 5. Vs. 17, 21. Ts. 4, 6, 2, 5
yā te dhāmāni haviśhā 1, 91, 19. Vs. 4, 37. Ts. 1, 2, 10, 1
yā te bhīmāny āyudhā 9, 61, 30. Sv. 2, 130
yā dampatī samanasā 8, 31, 5
yā dasrā sindhumātarā 1, 46, 2. Sv. 2, 1079
yādṛig eva dadṛiśe 5, 44, 6
yā doveshu tanvam 10, 169, 3. Ts. 7, 4, 17, 1
yādrādhyaṃ varuṇo 2, 38, 8
yā dhartārā rajaso 5, 69, 4
yā dhārayanta devāḥ 7, 66, 2. Tb. 2, 4, 6, 4
yā nah pīparad aśvinā 1, 46, 6
yāñ ābhajo maruta 3, 35, 9
yāni sthānāny aśvinā 7, 70, 3
yānīndrāgnī cakrathur 1, 108, 5
yā nu śvetāv avo diva 8, 40, 8
yāṃ tvā divo duhitar 7, 77, 6
yān rāye martān sushūdo 1, 73, 8

yān vo naro devayanto 3, 8, 6
yā pṛitanāsu dushṭarā 5, 86, 2
yābhiḥ kaṇvam abhishṭibhiḥ 1, 47, 5
yābhiḥ kaṇvam medhātithim 8, 8, 20
yabhiḥ kutsam ārjuneyam 1, 112, 23
yābhiḥ kṛiśānum asane 1, 112, 21
yābhiḥ paktham avatho 8, 22, 10
yābhiḥ paṭharvā 1, 112, 17
yābhiḥ patnīr 1, 112, 19
yābhiḥ parijmā tanayasya 1, 112, 4
yabhiḥ śacibhir vṛishaṇā 1, 112, 8
yābhiḥ śacībhis camasāñ 3, 60, 2
yābhiḥ śaṃtātī bhavatho 1, 112, 20
yābhiḥ śucantim dhanasām 1, 112, 7
yābhiḥ sindhum avatha 8, 20, 24
yābhiḥ sindhum madhumantam 1, 112, 9
yābhiḥ sudānū auśijāya 1, 112, 11
yābhiḥ suryam pariyāthaḥ 1, 112, 13
yābhiḥ somo modate 10, 30, 5
yābhir aṅgiro manasā 1, 112, 18
yabhir antakam jasamānam 1, 112, 6
yābhir naram goshuyudham 1, 112, 22
yābhir narā trasadasyum 8, 8, 21
yābhir narā śayave 1, 112, 16
yābhir mahām atithigvam 1, 112, 14
yābhir vamram vipipānam 1, 112, 15
yābhir viṣpalām 1, 112, 10
yābhī rasām kshodaso° 1, 112, 12
yābhī rebham 1, 112, 5
yāmam yeshṭhāḥ 7, 56, 6
yām atharvā manush pitā 1, 80, 16. N. 12, 34
yām pūshan brahmacodanīm 6, 53, 8
yām me dhiyam maruta 10, 64, 12
yā ruco jātavedaso 10, 188, 3
yā vaḥ śarma 1, 85, 12. Ts. 1, 5, 11, 5. Tb. 2, 8, 5, 6
yāvat taras tanvo 7, 91, 4
yāvad idam bhuvanam 1, 108, 2
yāvanmātram ushaso 10, 88, 19. N. 7, 31
yāvayaddveshasam tvā 4, 52, 4
yāvayaddveshā ṛitapā 1, 113, 12
yāvaya vṛikyam 10, 127, 6
yā vām śatam niyuto 7, 91, 6
yā vām santi puruspṛiho niyuto dāśushe narā | asme tā 4, 47, 4
yā vām santi puruspṛiho niyuto dāśushe narā | indrāgnī 6, 60, 8. Sv. 2, 342
yā vām kaśā madhumaty 1, 22, 3. Vs. 7, 11. Ts. 1, 4, 6, 1
yā vā tē santi dāśushe 7, 3, 8
yāv itthā ślokam 1, 92, 17. Sv. 2, 1086
yā viśvāśām janitārā 6, 69, 2
yā vīryāṇi prathamāni 10, 113, 7
yā vṛitrahā parāvati 8, 45, 25
yā vo bheshajā marutaḥ 2, 33, 13
yā vo māyā abhidruhe 2, 27, 16.
yā śardhāya mārutāya 6, 48, 10
yāś cedam upaśṛiṇvanti 10, 97, 21. Vs. 12, 94. Ts. 4, 2, 6, 5
yāsām rājā varuṇo 7, 49, 3. Av. 1, 33, 2. Ts. 5, 6, 1, 1
yāsām tisraḥ pañcāśato 1, 133, 4
yāsi kutsena sartham 4, 16, 11. N. 5, 15
yā sujūrṇiḥ śreṇiḥ 10, 95, 6
yā sunīthe śaucadrathe 5, 79, 2. Sv. 2, 1090
yā subāhuḥ svaṅgurir 2, 32, 7. Av. 7, 46, 2. Ts. 3, 1, 11, 4
yā surathā rathītamobhā 1, 22, 2
yāsu rājā varuṇo yāsu 7, 49, 4
yās te dhārā madhuścuto 9, 62, 7. Sv. 2, 329
yās te pūshan nāvo 6, 58, 3. Tb. 2, 5, 5, 5
yās te prājā amṛitasya 1, 43, 9
yās te rāke 2, 32, 5. Av. 7, 48, 2. Ts. 3, 3, 11, 5
yuktas te astu dakshiṇa 1, 82, 5
yuktā mātāsīd 1, 164, 9. Av. 9, 9, 9
yukto ha yad vām taugryāya 1, 158, 3
yukshvā hi keśinā harī 1, 10, 3. Sv. 2, 696. Vs. 8, 34
yukshvā hi tvam rathāsahā 8, 26, 20
yukshvā hi devahūtamāñ aśvāñ 8, 75, 1. Vs. 13, 37. 33, 4. Ts. 2, 6, 11, 1

yukshvā hi vājinīvaty 1, 92, 15. Sv. 2, 1083
yukshvā hi vṛitrahantama 8, 3, 17. Sv. 1, 301
yukshvā hy arushī rathe 1, 14, 12
yuge-yuge vidathyaṃ 6, 8, 5
yuṅgdhvaṃ hy arushī rathe 5, 56, 6
yujaṃ hi māṃ akṛithā 5, 30, 8
yujā karmāṇi janayan 10, 55, 8
yujāno aṣvā vātasya 10, 22, 4
yujāno haritā rathe 6, 47, 19
yuje rathaṃ gaveshaṇaṃ 7, 23, 3. Av. 20, 12, 3. Tb. 2, 4, 1, 3
yuje vaṃ brahma pūrvyaṃ 10, 13, 1. Av. 18, 3, 39. Vs. 11, 5. Ts. 4, 1, 1, 2
yuñjate mana uta yuñjate 5, 81, 1. Vs. 5, 14. 11, 4. 37, 2. Ts. 1, 2, 13, 1. 4, 1, 1, 1. Ta. 4, 2, 1
yuñjanti bradhnaṃ 1, 6, 1. Sv. 2, 818. Av. 20, 26, 4. 47, 10. 69, 9. Vs. 23, 5. Ts. 7, 4, 20, 1
yuñjanti harī ishirasya 8, 98, 9. Sv. 2, 62. Av. 20, 108, 3
yuñjanty asya kāmyā 1, 6, 2. Sv. 2, 819. Av. 20, 26, 5. 47, 11. 69, 10. Vs. 23, 6. Ts. 7, 4, 20, 1
yuñjāthāṃ rāsabhaṃ rathe 8, 85, 7. Vs. 11, 13
yudhā yudham upa ghed 1, 53, 7. Av. 20, 21, 7
yudhendro mahnā varivaṣ 3, 34, 7. Av. 20, 11, 7
yudhmaṃ santam anarvāṇaṃ 8, 92, 8. Sv. 2, 993
yudhmasya te vṛishabhasya 3, 46, 1
yudhmo anarvā khajakṛit 7, 20, 3
yunakta sīrā vi yugā 10, 101, 3. Av. 3, 17, 2. Vs. 12, 68. Ts. 4, 2, 5, 5. N. 5, 28
yunajmi te brahmaṇā 1, 82, 6
yuyūshataḥ savayasā 1, 144, 3
yuyotā ṣarum asmad āṅ 8, 18, 11
yuyopa nābhir 1, 104, 4
yuvaṃ rathena vimadāya 10, 39, 7
yuvaṃ rebham parishūter 1, 119, 6
yuvaṃ vandanaṃ nirṛitaṃ 1, 119, 7
yuvaṃ varo sushāmṇe 8, 26, 2
yuvaṃ vastrāṇi pīvasā 1, 152, 1. Tb. 2, 8, 6, 6
yuvaṃ viprasya jaraṇām 10, 39, 8
yuvaṃ ṣakrā māyāvinā 10, 24, 4
yuvaṃ ṣyāvāya ruṣatīm 1, 117, 8. N. 6, 6
yuvaṃ ṣriyam aṣvinā 4, 44, 2. Av. 20, 143, 2
yuvaṃ ṣrībhir darṣatābhir 6, 63, 6
yuvaṃ ṣvetam peḍava indrajutam 1, 118, 9
yuvaṃ ṣvetam peḍave 'ṣvinā 10, 39, 10
yuvaṃ surāmam 10, 131, 4. Av. 20, 125, 4. Vs. 10, 33. 20, 76. Tb. 1, 4, 2, 1
yuvaṃ ha kṛiṣaṃ yuvam 10, 40, 8
yuvaṃ ha garbhaṃ jagatīshu 1, 157, 5
yuvaṃ ha gharmam madhumantam 1, 180, 4
yuvaṃ ha bhujyuṃ yuvam 10, 40, 7
yuvaṃ ha rebhaṃ vṛishaṇā 10, 39, 9
yuvaṃ ha stho bhishajā 1, 157, 6
yuvaṃ hi shmā purubhujemam 8, 86, 3
yuvaṃ hi sthaḥ svarpatī 9, 19, 2. Sv. 2, 351
yuvaṃ hy apnarājāv 10, 132, 7
yuvaṃ hy āstam maho ran 1, 120, 7
yuvaṃ kaṇvāya nāsatyā 8, 5, 23
yuvaṃ kavī shṭhaḥ 10, 40, 6
yuvaṃ citraṃ dadathur 7, 74, 2. Sv. 2, 104
yuvaṃ cyavānaṃ sanayaṃ 10, 39, 4. N. 4, 19
yuvaṃ cyavānaṃ jaraso 7, 71, 5
yuvaṃ cyavānam aṣvinā 1, 117, 13
yuvaṃ tam indrāparvatā 1, 132, 6. Vs. 8, 53*
yuvaṃ tāsāṃ divyasya 1, 112, 3
yuvaṃ tugrāya pūrvyebhir 1, 117, 14
yuvaṃ daksham dhṛitavrata 1, 15, 6
yuvaṃ devā kratunā 8, 57, 1
yuvaṃ dhenuṃ ṣayave 1, 118, 8
yuvaṃ narā stuvate kṛishṇiyāya 1, 117, 7

yuvaṃ narā stuvate pajriyāya 1, 116, 7
yuvaṃ no yeshu varuṇa 5, 64, 6
yuvam atyasyāva nakshatho 1, 180, 2
yuvam atraye 'vanītāya 1, 118, 7
yuvam etaṃ cakrathuḥ sindhushu 1, 182, 5
yuvam etāni divi 1, 93, 5. Ts. 2, 3, 14, 1. Tb. 3, 5, 7, 2
yuvam paya usriyāyām 1, 180, 3
yuvam pedave puruvāram 1, 119, 10
yuvam pratnasya sādhatho 3, 38, 9
yuvam bhujyuṃ samudra ā 10, 143, 5
yuvam bhujyum avaviddhaṃ samudra 7, 69, 7. Tb. 2, 8, 7, 8
yuvam bhujyum bharamāṇaṃ 1, 119, 4
yuvam mitremaṃ janaṃ 5, 65, 6
yuvam mṛigaṃ jāgrivāṅsaṃ 8, 5, 36
yuvāṃ yajñaiḥ prathamā 1, 151, 8
yuvāṃ stomebhir devayanto 1, 139, 3
yuvāṃ ha ghoshā pary 10, 40, 5
yuvāṃ havanta ubhayāsa 7, 83, 6
yuvāku hi śācīnāṃ 1, 17, 4
yuvāṃ gotamaḥ purumīḷho 1, 183, 5
yuvāṃ cid dhi shmāśvināv 1, 180, 8
yuvādattasya dhishṇyā 8, 26, 12
yuvānaṃ vispatiṃ kaviṃ 8, 44, 26
yuvānā pitarā punaḥ 1, 20, 4
yuvāno rudrā ajarā 1, 64, 3
yuvāṃ devās traya 8, 57, 2
yuvāṃ narā paśyamānāsa 7, 83, 1
yuvābhyāṃ vājinīvasū 8, 5, 3
yuvābhyāṃ devī dhishaṇā 1, 109, 4
yuvābhyām mitravaruṇopamaṃ 5, 64, 4
yuvām id dhy avase 4, 41, 7
yuvām id yutsu pṛitanāsu 7, 82, 4
yuvām indrāgnī vasuno 1, 109, 5
yuvām pushevāśvinā 1, 181, 9
yuvām mṛigeva vāraṇā 10, 40, 4
yuvā sa māruto gaṇas 5, 61, 13
yuvā suvāsāḥ parivīta 3, 8, 4. Tb. 3, 6, 1, 3
yuvoḥ śriyam pari yoshāvriṇīta 7, 69, 4. Tb. 2, 8, 7, 8. N. 6, 4
yuvo rajāṅsi suyamāso 1, 180, 1
yuvor atriś ciketati 5, 73, 6
yuvo rathasya pari cakram 8, 22, 4
yuvor aśvinā vapushe 1, 119, 5
yuvo rāshṭram bṛihad 7, 84, 2
yuvor ushā anu 1, 46, 14
yuvor u shū ratham huve 8, 26, 1
yuvor ṛitaṃ rodasī 3, 54, 3
yuvor dāṇāya subharā 1, 112, 2
yuvor yadi sakhyāyāsme 10, 61, 25
yuvor hi mātāditir 10, 132, 6
yushmākaṃ smā rathāṅ anu 5, 53, 5
yushmākaṃ devā avasāhani 7, 59, 2
yushmākam budhne apāṃ 10, 77, 4
yushmādattasya maruto 5, 54, 13
yushmāṅ u naktam 8, 7, 6
yushme devā api shmasi 8, 47, 8
yushmeshito maruto 1, 39, 8
yushmoto vipro marutaḥ 7, 58, 4
yūna ū shu navishṭhayā 8, 20, 19
yupāvraskā uta ye 1, 162, 6. Vs. 25, 29. Ts. 4, 6, 8, 2
yūyaṃ rayim maruta 5, 54, 14
yūyaṃ rājānaḥ kaṃ cic 8, 19, 35
yūyaṃ rājānam iryaṃ 5, 58, 4
yuyaṃ viśvam pari pātha 10, 126, 4
yūyaṃ ha ratnam maghavatsu 7, 37, 2
yūyaṃ hi devīr ṛitayugbhir 4, 51, 5
yūyaṃ hi shṭhā sudānava indrajyeshṭhā abhidyavaḥ | adhā cid 8, 83, 9
yūyaṃ hi shṭhā sudānava indrajyeshṭhā abhidyavaḥ | kartā 6, 51, 15
yūyaṃ hi shṭhā sudānavo rudrā 8, 7, 12
yūyaṃ gāvo medayathā 6, 28; 6. Av. 4, 21, 6. Tb. 2, 8, 8, 12
yūyaṃ tat satyaśavasa 1, 86, 9
yuyaṃ devāḥ pramatir 2, 29, 2
yūyaṃ dhūrshu prayujo 10, 77, 5
yūyaṃ na ugrā marutaḥ 1, 166, 6. N. 6, 30
yūyam asmabhyaṃ dhishanābhyas 4, 36, 8

yuyam asmān nayata 5, 55, 10
yuyam martaṃ vipanyavaḥ 5, 61, 15
ye aṅsyā ye aṅgyāḥ 1, 191, 7
ye agnayo na soṣucanu 6, 66, 2
ye agnidagdhā yé 10, 15, 14. Av. 18, 2, 35. Vs. 19, 60
ye agneḥ pari jajñire 10, 62, 6
ye agne candra te giraḥ 5, 10, 4
ye agne nerayanti te 5, 20, 2
ye añjishu ye vāśishu 5, 53, 4
ye arvāñcas tāṅ 1, 164, 19. Av. 9, 9, 19
ye aśvinā ye pitarā 4, 34, 9
ye ke ca jmā mahino 6, 52, 15
ye gavyatā manasā śatrum 6, 46, 10. Av. 20, 83, 2
ye gomantaṃ vājavantaṃ 4, 34, 10
ye ca purva ṛishayo 7, 22, 9
ye cākananta cākananta 5, 31, 13
ye cārhanti marutaḥ 8, 20, 18
ye cit purva ṛitasāpa 10, 154, 4. Av. 18, 2, 15
ye cid dhi tvām ṛishayaḥ 1, 48, 14
ye cid dhi pūrva ṛitasāpa 1, 179, 2
ye cid dhi mṛityubandhava 8 18, 22
ye ceha pitaro ye ca 10, 15, 13. Vs. 19, 67
ye tātṛishur devatrā 10, 15, 9. Av. 18, 3, 47. Tb. 2, 6, 16, 2. N. 6, 14
ye te trir ahan savitaḥ 4, 54, 6
ye te panthāḥ savitaḥ 1, 35, 11. Vs. 34, 27. Ts. 7, 5, 24, 1
ye te pavitram ūrmayo 9, 61, 5. Sv. 2, 138
ye te vipra brahmakṛitaḥ 10, 50, 7
ye te vṛishaṇo vṛishabhāsa 1, 177, 2
ye te śukrāsaḥ śucayaḥ 6, 6, 4
ye te śushmaṃ ye tavishīm 3, 32, 3
ye te santi daśagvinaḥ 8, 1, 9
ye te sarasva ūrmayo 7, 96, 5. Ts. 3, 1, 11, 3. N. 10, 24
ye triṅśati trayas paro 8, 28, 1
ye tvā devosrikam 1, 190, 5. N. 4, 25
ye tvām indra na tushṭuvur 8, 6, 12. Sv. 2, 852. Av. 20, 115, 3
ye tvāhihatye maghavann 3, 47, 4. Vs. 33, 63. Ait. Br. 3, 20
ye devānāṃ yajñiya 7, 35, 15. Av. 19, 11, 5
ye devāsa iha sthana viśve 8, 30, 4
ye devāso abhavatā śukṛitya 4, 35, 8
ye devāso divy ekādaśa 1, 139, 11. Vs. 7, 19. Ts. 1, 4, 10, 1
ye drapsā iva rodasī 8, 7, 16
ye naḥ purve pitaraḥ somyāso 10, 15, 8. Av. 18, 3, 46. Vs. 19, 51
ye naḥ sapatnā apa te 10, 128, 9. Av. 5, 3, 10. Vs. 34, 46. Ts. 4, 7, 14, 4
yena cashṭe varuṇo mitro 8, 19, 16
yena jyotiṅshy āyave 8, 15, 5. Sv. 2, 231. Av. 20, 61, 2
yena tokāya tanayāya dhānyam 5, 53, 13
yena dīrgham marutaḥ 1, 166, 14
yena dyaur ugrā pṛithivī 10, 121, 5. Av. 4, 2, 4. Vs. 32, 6. Ts. 4, 1, 8, 5
yena mānāsāṣ citayanta 1, 171, 5
yena vaṅsāma pṛitanāsu 8, 60, 12
yena vṛiddho na śavasā 6, 44, 3
yena sindhum mahīr apo 8, 12, 3. Av. 20, 63, 9
yena surya jyotishā bādhase 10, 37, 4
ye nākasyādhi rocane 1, 19, 6
yenā daśagvam adhriguṃ 8, 12, 2. Av. 20, 63, 8
yenā navagvo dadhyaṅñ 9, 108, 4. Sv. 2, 289
yenā pāvaka cakshasā 1, 50, 6. Av. 13, 2, 21. 20, 47, 18. Vs. 33, 32. N. 12, 22—25
yenāva turvaśaṃ yaduṃ 8, 7, 18
yenā samudram aśrijo 8, 3, 10. Av. 20, 9, 4. 49, 7
yenendro havishā kṛitvy abhavad dyumny uttamaḥ | idaṃ tad akri devā asapatnaḥ 10, 174, 4
yenendro havishā kṛitvy abhavad dyumny uttamaḥ | idaṃ tad akrir devā asapatnā 10, 159, 4
yenemā viśvā cyavanā 2, 12, 4. Av. 20, 34, 4
ye pākaśaṅsaṃ viharanta 7, 104, 9. Av. 8, 4, 9
ye pātayanto ajmabhir 8, 46, 18

ye pāyavo mamatcyam 1, 147, 3. 4, 4, 13. Ts. 1, 2, 14, 5
ye prishatībhir ṛishṭibhiḥ 1, 37, 2
yebhiḥ suryam ushasam 6, 17, 5
yebhis tisraḥ parāvato 8, 5, 8
yebhyo mātā madhumat 10, 63, 3
yebhyo hotrām prathamām 10, 63, 7
ye maho rajaso vidur 1, 19, 3
ye murdhānaḥ kshitīnām 8, 67, 13
ye me pañcāśatam dadur 5, 18, 5. Tb. 2, 7, 5, 2
ye yajatrā ya idyās 1, 14, 8
ye yajñena dakshiṇayā 10, 62, 1
ye yudhyanto pradhaneshu 10, 154, 3. Av. 18, 2, 17. Ta. 6, 3, 2
ye rādhāṅsi dadaty 7, 16, 10
ye vadhvaḥ candram 10, 85, 31. Av. 14, 2, 10
ye vājinam paripaṣyanti 1, 162, 12. Vs. 25, 35. Ts. 4, 6, 9, 1
ye vāṃ daṅsāṅsy aṣvinā 8, 9, 3. Av. 20, 139, 3
ye vāyava indramādanāsa 7, 92, 4
ye vāvṛidhanta pārthivā 5, 52, 7
ye vṛikṇāso adhi-kshami 3, 8, 7
ye śubhrā ghoravarpasaḥ 1, 19, 5
yeshāṃ śriyādhi rodasī 5, 61, 12
yeshām ajmeshu pṛithivī 1, 37, 8
yeshām arṇo na sapratho 8, 20, 13
yeshām ābādha ṛigmiya 8, 23, 3
yesham ilā ghṛitahastā 7, 16, 8
ye satyāso havirado 10, 15, 10. Av. 18, 3, 48
ye savituḥ satyasavasya 10, 36, 13. Tb. 2, 8, 6, 4
ye somāsaḥ parāvati ye arvāvati sunvire | ye vādaḥ 9, 65, 22. Sv. 2, 513
ye somāsaḥ parāvati ye arvāvati sunvire | sarvāṅs tān 8, 93, 6. Av. 20, 112, 3
ye stotṛibhyo goagrām 2, 1, 16. 2, 13
ye sthā manor yajñiyās 10, 36, 10
ye ha tye te sahamānā 4, 6, 10
ye harī medhayokthā 4, 33, 10
yo agnim havyadātibhir 8, 19, 13
yo agniḥ kravyavāhanaḥ 10, 16, 11. Vs. 19, 65
yo agniḥ kravyāt praviveśa 10, 16, 10. Av. 12, 2, 7
yo agniḥ saptamānushaḥ 8, 39, 8
yo agnim tanvo dame 8, 44, 15
yo agnim devavītaye 1, 12, 9. Sv. 2, 196
yo agnishomā havishā 1, 93, 8. Tb. 2, 8, 7, 9
yo atya iva mṛijyate 9, 43, 1
yo adadhāj jyotishi 10, 54, 6
yo adribhit prathamajā 6, 73, 1. Av. 20, 90, 1
yo adhvareshu saṃtama 1, 77, 2
yo anidhmo dīdāyad 10, 30, 4. Av. 14, 1, 37. N. 10, 19
yo apācīno tamasi 7, 6, 4
yo apsu candramā iva 8, 82, 8
yo apsv ā śucinā 2, 35, 8
yo aryo martabhojanam 1, 81, 6
yo aśvasya dadhikrāvṇo 4, 39, 8
yo aśvānām yo 1, 101, 4. N. 5, 15
yo aśvebhir vahate 8, 46, 26
yo asmā annam tṛishv 10, 79, 5
yo asmai ghraṅsa uta vā 5, 34, 3. N. 6, 19
yo asmai havishāvidhan 6, 54, 4
yo asmai havyadātibhir 8, 23, 21
yo asmai havyair ghṛita° 2, 26, 4
yo asya pāre rajasaḥ 10, 187, 5. Av. 6, 34, 5
yogakshemam va ādāyāham 10, 166, 5
yo garbham oshadhīnām 7, 102, 2. Tb. 2, 4, 5, 6. Ta. 1, 29, 1
yo gṛiṇatām id āsithāpir 6, 45, 17
yoge-yoge tavastaram 1, 30, 7. Sv. 1, 163. 2, 93. Av. 20, 26, 1. Vs. 11, 14. Ts. 4, 1, 2, 1
yo janān mahishāṅ iva° 10, 60, 3
yo jāgāra tam ṛicaḥ 5, 44, 14. Sv. 2, 1176
yo jāta eva prathamo 2, 12, 1. Av. 20, 34, 1. Ts. 1, 7, 13, 2. N. 3, 21. 10, 10
yo jināti na jīyate 9, 55, 4. Sv. 2, 328
yo dabhrebhir havyo yaś ca 10, 38, 4
yo dushṭaro viśvavāra 8, 46, 9
yo devo devatamo 4, 22, 3
yo dehyo anamayad 7, 6, 5. Tb. 2, 4, 7, 9

yoddhāsi kratvā 8, 88, 4
yo dhartā bhuvanānām 8, 41, 5
yo dhārayā pāvakayā 9, 101, 2. Sv. 2, 48
yo dhrishito yo 'vṛito 8, 33, 6
yo na āgo abhy eno 5, 3, 7
yo na idam-idam purā 8, 21, 9. Sv. 1, 400. Av. 20, 14, 3. 62, 3
yo na induḥ pitaro 8, 48, 12
yo na indrābhito jano 10, 133, 4
yo na indrābhidāsati 10, 133, 5. Av. 6, 6, 3
yo nah kas cid ririkshati 8, 18, 13
yo nah pitā janitā 10, 82, 3. Av. 2, 1, 3. Vs. 17, 27. Ts. 4, 6, 2, 1. Ta. 10, 1, 4
yo nah pushann agho 1, 42, 2
yo nah sasvat purāvithā 8, 80, 2
yo nah sanutya uta 2, 30, 9
yo nah sanutyo abhidāsad 6, 5, 4
yo nah svo araṇo yas ca 6, 75, 19. Sv. 2, 1222
yo nantvāny anaman 2, 24, 2
yo nārmaram sahavasum 2, 13, 8
yonim eka ā sasāda 8, 29, 2
yonish ṭa indra nishade 1, 104, 1. N. 1, 17
yonish ṭa indra sadane 7, 24, 1. Sv. 1, 314
yo no agne ararivāñ 1, 147, 4
yo no agne dureva ā 6, 16, 31
yo no agne 'bhidāsaty 1, 79, 11
yo no dātā vasunām 8, 51, 5
yo no dātā sa nah pitā 8, 52, 5
yo no dāsa āryo vā 10, 38, 3
yo no devah parāvatah 8, 12, 6
yo no maruto abhi durhṛiṇāyus 7, 59, 8. Av. 7, 77, 2. Ts. 4, 3, 13, 3
yo no maruto vṛikatāti 2, 34, 9
yo no rasam dipsati 7, 104, 10. Av. 8, 4, 10
yo brahmaṇe sumatim 7, 60, 11
yo bhānubhir vibhāvā 10, 6, 2
yo bhūyishṭham nāsatyābhyām 5, 77, 4
yo bhojanam ca dayase 2, 13, 6
yo ma iti pravocaty 5, 27, 4
yo ma imam cid u 8, 46, 27
yo martyeshv amṛita ṛitāvā 4, 2, 1
yo mā pākena manasā 7, 104, 8. Av. 8, 4, 8
yo māyātum 7, 104, 16. Av. 8, 4, 16
yo mitrāya varuṇāyāvidhaj 1, 136, 5
yo mṛilayati cakrushe cid 7, 87, 7
yo me dhenunām satam 5, 61, 10
yo me rājan yujyo 2, 28, 10
yo me satā ca 5, 27, 2
yo me hiraṇyasamdṛiso 8, 5, 38
yo yajāti yajata it 8, 31, 1
yo yajñasya prasādhanas 10, 57, 2. Av. 13, 1, 60
yo yajño visvatas 10, 130, 1
yo rakshāṅsi nijūrvati 10, 187, 3. Av. 6, 34, 2
yo rajāṅsi vimame pārthivāni 6, 49, 13
yo radhrasya 2, 12, 6. Av. 20, 34, 6
yo rayivo rayimtamo 6, 44, 1. Sv. 1, 351
yo rājabhya ṛitanibhyo 2, 27, 12
yo rājā carshanīnām yātā 8, 70, 1. Sv. 1, 273. 2, 283. Av. 20, 92, 16. 105, 4
yo rāyo 'vanir mahān supārah sunvatah sakhā | tam indram 8, 32, 13
yo rāyo 'vanir mahān supārah sunvatah sakhā | tasmā indrāya 1, 4, 10. Av. 20, 68, 10
yo revān yo amīvahā 1, 18, 2. Vs. 3, 29. N. 3, 21
yo rohitau vājinau 5, 36, 6
yo vah sivatamo rasas 10, 9, 2, Sv. 2, 1188. Av. 1, 5, 2. Vs. 11, 51. 36, 15. Ts. 4, 1, 5, 1. 7, 4, 19, 4. Ta. 4, 42, 4. 10. 1, 11
yo vah sunoty abhipitve 4, 35, 6
yo vah senānīr mahato 10, 34, 12
yo 'vare vṛijane 2, 24, 11
yo vardhana oshadhīnām 7, 101, 2
yo vām yajñebhir āvṛito 8, 26, 13
yo vām yajñaih sasamāno 1, 151, 7. N. 6, 8
yo vām yajño nāsatyā 7, 70, 6
yo vām rajāṅsy asvinā 8, 73, 13
yo vām ratho nṛipatī asti 7, 71, 4
yo vāghate dadāti 1, 40, 4
yo vām gartam manasā 7, 64, 4
yo vācā vivāco 10, 23, 5. Av. 20, 73, 6
yo vām nāsatyāv ṛishir 8, 8, 15

yo vām aśvinā mānaso 1, 117, 2
yo vām uruvyacastamaṃ 8, 26, 14
yo vām ṛijave kramaṇāya 6, 70, 3
yo vām parijmā suvṛid 10, 39, 1
yo viśvataḥ supratīkaḥ 1, 94, 7. N. 3, 11
yo viśvasya jagataḥ 1, 101, 5
yo viśvā dayate vasu 8, 103, 6. Sv. 1, 44. 2, 933
yo viśvāny abhi vratā 8, 32, 28
yo viśvābhi vipaśyati bhuvanā saṃ ca paśyati | sa naḥ parshad 10, 187, 4. Av. 6, 34, 4
yo viśvābhi vipaśyati bhuvanā saṃ ca paśyati | sa naḥ pūshā 3, 62, 9
yo vṛitrāya sinam 2, 30, 2
yo vedishṭho avyathishv 8, 2, 24
yo vo devā ghṛitasnunā 6, 52, 8
yo vo vṛitābhyo akṛiṇod 10, 30, 7
yo vyaṅsaṃ jābṛishaṇena 1, 101, 2
yo vyatīṁr aphāṇayat 8, 69, 13. Av. 20, 92, 10
yo hatvāhim ariṇāt 2, 12, 3. Av. 20, 34, 3
yo ha vām madhuno dṛitir 8, 5, 19
yo havyāny airayatā 8, 19, 24
yo ha sya vāṃ rathīrā 7, 69, 5. Ts. 2, 8, 7, 8
yo hotāsīt prathamo 10, 88, 4. N. 5, 3
yau te svānau yama 10, 14, 11. Av. 18, 2, 12. Ta. 6, 3, 1

rakshā ṇo agne tava 4, 3, 14
rakshā su no ararushaḥ 9, 29, 5
rakshohaṇaṃ vājinaṁ ā jigharmi 10, 87, 1. Av. 8, 3, 1. Ts. 1, 2, 14, 6
rakshohā viśvacarshaṇir 9, 1, 2. Sv. 2, 40. Vs. 26, 26
raṇvaḥ saṁdṛishṭau 10, 64, 11
ratham yāntam kuha ko 10, 40, 1
ratham yuñjate marutaḥ 5, 63, 5. Tb. 2, 4, 5, 3. N. 4, 19
ratham ye cakruḥ suvṛitam nareshṭham 4, 33, 8
ratham ye cakruḥ suvṛitam sucetaso 4, 36, 2
ratham vām anugāyasam 8, 5, 34
ratham hiraṇyavandhuram hiraṇyābhīśum 8, 5, 28
ratham hiraṇyavandhuram indravāyū 4, 46, 4
ratham nu mārutam vayam 5, 56, 8. N. 11, 50
rathavāhanam havir asya 6, 75, 8. Vs. 29, 45. Ts. 4, 6, 6, 3
rathānām na ye 'rāh 10, 78, 4
rathāya nāvam 1, 140, 12
rathirāso harayo ye te 8, 50, 8
rathītamaṃ kapardinam 6, 55, 2
rathīva kaśayāśvāñ 5, 83, 3
rathe tishṭhan nayati 6, 75, 6. Vs. 29, 43. Ts. 4, 6, 6, 2. N. 9, 16
rathena pṛithupājasā 4, 46, 5
ratheshṭhāyādhvaryavaḥ 8, 4, 13
ratho na yātaḥ śikvabhiḥ 1, 141, 8
ratho yo vāṃ trivandhuro 8, 22, 5
radat patho varuṇaḥ 7, 87, 1
rapat kavir indrārkasātau 1, 174, 7
rapad gandharvīr apyā 10, 11, 2. Av. 18, 1, 19
ramadhvam me vacase 3, 33, 5. N. 2, 25
rayiṃ sukshatraṃ svapatyam 1, 116, 19
rayiṃ divo duhitaro 4, 51, 10
rayiṃ naś citram aśvinam 9, 4, 10. Sv. 2, 406
rayir na citrā 1, 66, 1
rayir na yaḥ pitṛivitto 1, 73, 1
rare havyaṃ matibhir 7, 39, 6
raśmīṁr iva yachatam 8, 35, 21
rasaṃ te mitro aryamā 9, 64, 24. Sv. 2, 428
rasāyyaḥ payasā pinvamāna 9, 97, 14. Sv. 2, 157
rākām ahaṃ 2, 32, 4. Av. 7, 48, 1. Ts. 3, 3, 11, 5. N. 11, 31
rājantam adhvarāṇām 1, 1, 8. Vs. 3, 23. Ts. 1, 5, 6, 2
rājānāv anabhidruhā 2, 41, 5. Sv. 2, 261
rājāno na prasastibhiḥ 9, 10, 3. Sv. 2, 471
rājā medhābhir īyate 9, 65, 16. Sv. 2, 183
rājā rāshṭrānām 7, 34, 11
rājā samudraṃ nadyo vi 9, 86, 8
rājā sindhūnām avasishṭa 9, 89, 2
rājā sindhunām pavate patir 9, 86, 33

rājeva hi janibhiḥ 7, 18, 2
rājño nu te varuṇasya 1, 91, 3. 9, 88, 8
rātiṃ yad vām arakshasaṃ 8, 101, 8
rātrībhir asmā ahabhir 10, 10, 9. Av. 18, 1, 10
rātrī vy akhyad 10, 127, 1. Tb. 2, 4, 6, 10
rāyaḥ samudrāṃś caturo 9, 33, 6. Sv. 2, 221
rāyaskāmo vajrahastaṃ 7, 32, 3
rāyas pūrdhi svadhāvo 1, 36, 12
rāyā vayaṃ sasavāṃso 4, 42, 10. Vs. 7, 10
rāyā hiraṇyayā 7, 66, 8. Sv. 2, 418
rāye nu yaṃ jajñatu 7, 90, 3. Vs. 27, 24. Tb. 2, 8, 1, 1
rāyo dhārāsy āghṛiṇe 6, 55, 3
rāyo budhnaḥ saṃgamano vasūnāṃ yajñasya 1, 96, 6
rāyo budhnaḥ saṃgāmano vasūnāṃ viśvā rūpābhi 10, 139, 3. Av. 10, 8, 42. Vs. 12, 66. Ts. 4, 2, 5, 4
rārandhi savaneshu ṇa 3, 41, 4. Av. 20, 23, 4
rāsi kshayaṃ rāsi 2, 11, 14
riśādasaḥ satpatīṁr 6, 51, 4
rujā dṛiḷhā cid rakshasaḥ 9, 91, 4
rudrasya ye mīḷhushaḥ santi 6, 66, 3
rudrāṇāṃ eti pradiśā 1, 101, 7
ruvati bhīmo vṛishabhas 9, 70, 7
rusadvatsā ruśatī 1, 113, 2. Sv. 2, 1100. N. 2, 20
rūpaṃ-rūpam pratirūpo 6, 47, 18
rupaṃ-rūpam maghavā 3, 53, 8
rebhad atra janushā 10, 92, 15
revatīr naḥ sadhamāda 1, 30, 13. Sv. 1, 153. 2, 434. Av. 20, 122, 1. Ts. 1, 7, 13, 5. 2, 2, 12, 8. 4, 14, 4
revad vayo dadhāthe 1, 151, 9
revāṁ̃ id revata stotā 8, 2, 13. Sv. 2, 1154. Ts. 2, 2, 12, 8
raibhy āsīd anudeyī 10, 85, 6. Av. 14, 1, 7
rodasī ā vadatā 1, 64, 9
rohie chyāvā 1, 100, 16
rohitam me pākasthāmā 8, 3, 22
vaṅsageva pusharyā 10, 106, 5
vaṅsva viśvā vāryāṇi 7, 17, 5
vaṅsvā no vāryā puru 8, 23, 27
vakshyantived ā 6, 75, 3. Vs. 29, 40. Ts. 4, 6, 6, 1. N. 9, 18
vaco dīrghaprasadmanīśe 8, 25, 20
vacovidaṃ vācam 8, 101, 16
vacyante vāṃ kakuhāso 1, 46, 3. Sv. 2, 1080
vajraṃ yaś cakre suhanāya 10, 105, 7
vajram eko bibharti 8, 29, 4
vajreṇa hi vṛitrahā 10, 111, 6
vadmā śuno sahaso 6, 13, 6
vadmā hi śūno asy 6, 4, 4. Ts. 1, 3, 14, 7
vadhīṃ vṛitram maruta 1, 165, 8. Tb. 2, 8, 3, 6
vadhīd indro varaśikhasya 6, 27, 5
vadhīr hi dasyuṃ 1, 33, 4
vadhūr iyam patim 5, 37, 3
vadhena dasyum pra hi 5, 4, 6
vadhair duḥśaṅsāṅ apa 1, 94, 9
vanaspatim pavamāna 9, 5, 10
vanaspatir avasṛijann upa 2, 3, 10
vanaspate rasanayā niyuyā 10, 70, 10. N. 6, 7
vanaspate 'va sṛijopa 3, 4, 10. 7, 2, 10. Vs. 27, 21. Ts. 4, 1, 8, 3
vanaspate vīḍvaṅgo 6, 47, 26. Av. 6, 125, 1. Vs. 29, 52. Ts. 4, 6, 6, 5. N. 2, 5. 9, 12
vanaspate śatavalśo 3, 8, 11. Ts. 1, 3, 5, 1
vanīvāno mama dutāsa 10, 47, 7
vāne na vā yo ny 10, 29, 1. Av. 20, 76, 1. N. 6, 28
vanema tad dhotrayā 1, 129, 7
vanema pūrvīr aryo 1, 70, 1
vaneshu jāyur 1, 67, 1
vaneshu vy antarikshaṃ 5, 85, 2. Vs. 4, 31. Ts. 1, 2, 8, 1
vanoti hi sunvan 1, 133, 7. Av. 20, 67, 1
vandasva mārutaṃ gaṇaṃ 1, 38, 15
vanvann avāto abhi 9, 89, 7
vapanti maruto miham 8, 7, 4
vapur nu tac cikitushe 6, 66, 1
vamrībhiḥ putram agruvo 4, 19, 9. N. 3, 20
vayaṃ vo vṛiktabarhisho 8, 27, 7

vayaṃ sūrebhir astṛibhir 1, 8, 4. Av. 20, 70, 20
vayaṃ soma vrate tava 10, 57, 6. Vs. 3, 56. Tb. 2, 4, 2, 7. 3, 7, 14, 3
vayaṃ hi te amanmahy 1, 30, 21
vayaṃ hi tvā bandhumantaṃ 8, 21, 4
vayaṃ hi vāṃ havāmaha ukshaṇyanto 8, 26, 9
vayaṃ hi vāṃ havāmahe vipanyavo 8, 87, 6
vayaḥ suparṇā upa sedur 10, 73, 11. Sv. 1, 319. Tb. 2, 5, 8, 3. Ta. 4, 42, 3. N. 4, 3
vayaṃ gha tvā sutāvanta 8, 33, 1. Sv. 1, 261. 2, 214. Av. 20, 52, 1. 57, 14
vayaṃ ghā te api shmasi 8, 32, 7. Sv. 1, 230
vayaṃ ghā te apūrvyendra 8, 66, 11
vayaṃ ghā te tve id 8, 66, 13
vayaṃ cid dhi vāṃ jaritāraḥ 1, 180, 7
vayaṃ jayema tvayā yujā 1, 102, 4. Av. 7, 50, 4
vayaṃ ta indra stomebhir 8, 54, 8
vayaṃ ta ebhiḥ puruhuta 6, 19, 13
vayaṃ tad vaḥ samrāja 8, 27, 22
vayaṃ te agna ukthair 5, 4, 7
vayaṃ te agne samidhā 7, 14, 2
vayaṃ te adya rarimā 3, 14, 5. Vs. 18, 75
vayaṃ te asya vṛitrahan vaso 9, 98, 5. Sv. 2, 589
vayaṃ te asya vṛitrahan vidyāma 8, 24, 8
vayaṃ te asyām indra dyumnahūtau 6, 26, 8
vayaṃ te ta indra ye ca deva 7, 30, 4
vayaṃ te ta indra ye ca naraḥ 5, 33, 5
vayaṃ te vaya indra 2, 20, 1
vayaṃ nāma pra bravāmā 4, 58, 2. Vs. 17, 90. Ta. 10, 10, 2
vayam agne arvatā 2, 2, 10
vayam agne vanuyāma tvotā 5, 3, 6
vayam adyendrasya preshṭhā 1, 167, 10
vayam id vaḥ sudānavaḥ 8, 83, 6
vayam indra tvāyavaḥ sakhitvam 10, 133, 6
vayam indra tvāyavo 'bhi pra ṇonumo 7, 31, 4. Sv. 1, 132. Av. 20, 18, 4
vayam indra tvāyavo havishmanto 3, 41, 7. Av. 20, 23, 7
vayam indra tve sacā 4, 32, 4
vayam u tvā grihapate 6, 15, 19. Tb. 3, 5, 12, 1
vayam u tvā tadidarthā 8, 2, 16. Sv. 1, 157. 2, 69. Av. 20, 18, 1
vayam u tvā divā sute 8, 64, 6
vayam u tvā pathas pate 6, 53, 1. Ts. 1, 1, 14, 2
vayam u tvām apurvya 8, 21, 1. Sv. 1, 408. 2, 58. Av. 20, 14, 1. 62, 1
vayam u tvā śatakrato 8, 92, 12
vayam enam idā hyo 8, 66, 7. Sv. 1, 272. 2, 1041. Av. 20, 97, 1
vayam mitrasyāvasi 5, 65, 5
vayaś cit te patatriṇo 1, 49, 3. Sv. 1, 367
vayā id agne agnayas 1, 59, 1
vayo na ye śreṇīḥ 5, 59, 7
vayo na vṛikshaṃ supalāśam 10, 43, 4. Av. 20, 17, 4
varā ived raivatāso 5, 60, 4
varivodhātamo bhava 9, 1, 3. Sv. 2, 41.
varishṭhe na indra vandhure 6, 47, 9
varishṭho asya dakshiṇām 6, 37, 4
varuṇaṃ vo riśādasam 5, 64, 1
varuṇaḥ prāvitā bhuvan 1, 23, 6. Sv. 2, 145. Vs. 33, 46
varuṇo mitro aryamā 8, 28, 2
varethe agnim ātapo 8, 73, 8
vardhantīm āpaḥ pānvā 1, 65, 4
vardhasvā su purushṭuta 8, 13, 25
vardhād yaṃ yajña uta 6, 38, 4
vardhān yaṃ viśve marutaḥ 6, 17, 11
vardhān yam pūrvīḥ 1, 70, 7
varshishṭhakshatrā urucakshasā 8, 101, 2
vavaksha indro amitam 4, 16, 5. Av. 20, 77, 5
vavakshur asya ketavo 8, 12, 7
vavrājā sīm anadatīr 3, 1, 6

vavrāso na ye 1, 168, 2
vashaṭ te vishṇav āsā 7, 99, 7. 100, 7. Sv. 2, 977. Ts. 2, 2, 12, 4
vasāṃ rājānaṃ 5, 2, 6
vasishṭhaṃ ha varuṇo 7, 88, 4
vasishṭhāsaḥ pitṛivad 10, 66, 14
vasishvā hi miyedhya 1, 26, 1
vasuṃ na citramahasaṃ 10, 122, 1
vasur agnir vasuśravā 5, 24, 2. Sv. 2, 458. Vs. 3, 25. 15, 48. Ts. 1, 5, 6, 3. 4, 4, 4, 8
vasur vasupatir hi kam 8, 44, 24. Ts. 1, 4, 46, 2
vasūnāṃ vā carkṛisha 10, 74, 1
vasu rudrā purumantū 1, 158, 1
vasor indraṃ vasupatiṃ 1, 9, 9. Av. 20, 71, 15
vasyāñ indrāsi me pitur 8, 1, 6. Sv. 1, 292
vasvī te agne saṃdṛishṭir 6, 16, 25
vaha kutsam indra yasmiñ 1, 174, 5
vahanti sīm aruṇāso ruśanto 6, 64, 3
vahantu tvā manoyujo 4, 48, 4
vahantu tvā ratheshṭhām 8, 33, 14
vahishṭhebhir viharan 4, 13, 4. Tb. 2, 4, 5, 4
vahniṃ yaśasaṃ vidathasya 1, 60, 1
vācaṃ su mitrāvaruṇāv 5, 63, 6. Tb. 2, 4, 5, 4
vācam ashṭāpadīm 8, 76, 12. Sv. 2, 340. Av. 20, 42, 1
vācas patiṃ viśvakarmāṇam 10, 81, 7. Vs. 8, 45. 17, 23. Ts. 4, 6, 2, 5
vāco jantuḥ kavīnām 9, 67, 13
vajayann iva nu rathān 2, 8, 1
vājinīvatī sūryasya 7, 75, 5
vājintamāya sahyase 10, 115, 6
vājī vājeshu dhīyate 3, 27, 8. Sv. 2, 828
vājebhir no vājasātāv 1, 110, 9
vāje-vāje 'vata vājino 7, 38, 8. Vs. 9, 18. 21, 11. Ts. 1, 7, 8, 2. 4, 7, 12, 1
vājeshu' sāsahir bhava 3, 37, 6. Av. 20, 19, 6
vājo nu te śavasas 5, 15, 5
vājy asi vājinenā 10, 56, 3
vāta ā vātu bheshajaṃ 10, 186, 1. Sv. 1, 184. 2, 1190. Tb. 2, 4, 1, 8. Ta. 4, 42, 2. N. 10, 35
vātatvisho niaruto 5, 57, 4
vātasya nu mahimānaṃ 10, 168, 1
vātasya patmann ilitā 5, 5, 7
vātasya yuktān suyujaś 5, 31, 10
vātasyāśvo vāyoḥ 10, 136, 5
vātāso na ye dhunayo 10, 78, 3
vātevājuryā 2, 39, 5
vātopadhuta ishito 10, 91, 7. Sv. 2, 333
vāmām-vāmaṃ ta ādure 4, 30, 24. N. 6, 31
vāmaṃ no astv aryamaṇi 8, 88, 4
vāmaṃ adya savitar vāmam 6, 71, 6. Vs. 8, 6. Ts. 1, 4, 23, 1. 2, 2, 12, 2
vāmasya hi praccetasa 8, 83, 5
vāmī vāmasya 6, 48, 20
vāya ukthebhir jarante 1, 2, 2
vāyav ā yāhi darśatemc 1, 2, 1. N. 10, 2
vāyav ā yāhi vītaye 5, 51, 5
vāyav indraś ca cetathaḥ 1, 2, 5
vāyav indraś ca śushmiṇā 4, 47, 3. Sv. 2, 980
vāyav indraś ca sunvata 1, 2, 6
vāyur asmā upāmanthat 10, 136, 7
vāyur na yo niyutvāñ 9, 88, 3
vāyur yuñkte rohitā 1, 134, 3
vāyo tava prapṛiñcatī 1, 2, 3
vāyo yāhi śivā divo 8, 26, 23
vāyo ye te sahasriṇo 2, 41, 1. Vs. 27, 32
vāyo sataṃ harīṇāṃ 4, 48, 5. Ts. 2, 2, 12, 7
vāyo śukro ayāmi te 4, 47, 1. Sv. 2, 798. Vs. 27, 30. Tb. 2, 4, 7, 6
vār ṇa tvā yavyābhir 8, 98, 8. Sv. 2, 61. Av. 20, 100, 2
vārtrahatyāya śavase 3, 37, 1. Av. 20, 19, 1. Vs. 18, 68. Tb. 2, 5, 6, 1
vāvarta yeshāṃ rāyā 10, 93, 13
vāvasānā vivasvati 1, 46, 13
vāvṛidhāna upa dyavi 8, 6, 40
vāvṛidhānaḥ śavasā bhūryojāḥ 10, 120, 2. Ait. a. 1, 12. Sv. 2, 834. Av. 5, 2, 2. 20, 107, 5
vāvṛidhānasya te vayaṃ 8, 14, 6. Av. 20, 27, 6

vāvṛidhānāya tūrvaye 9, 42, 3
vāvṛidhānā ṣubhas patī 8, 5, 11
vāvṛidhāno marutsakhendro 8, 76, 3
vāṣīmanta ṛishṭimanto 5, 57, 2
vāṣīm eko bibharti 8, 29, 3
vāsrā arshantīndavo 9, 13, 7. Sv. 2, 543
vāsreva vidyun 1, 38, 8. Ts. 3, 1, 11, 5
vāsayasīva vedhasas 7, 37, 6
vāstosh pate dhruvā sthūṇā 8, 17, 14. Sv. 1, 275
vāstosh pate prataraṇo 7, 54, 2
vāstosh pate prati jānīhy 7, 54, 1. Ts. 3, 4, 10, 1
vāstosh pate sagmayā saṃsadā 7, 54, 3. Ts. 3, 4, 10, 1
vāhishṭho vāṃ havānāṃ 8, 26, 16. N. 5, 1
vi krosanāso 10, 27, 18
vi gha tvāvāṅ ṛitajāta 1, 189, 6
vighnanto duritā puru 9, 62, 2. Sv. 2, 181
vi cakrame pṛithivīm esha 7, 100, 4. Tb. 2, 4, 3, 5.
vi cid vṛitrasya dodhato 8, 6, 6. Sv. 2, 1002. Av. 20, 107, 3
vi ced uchanty aśvinā 7, 72, 4
vi janāṅ chyāvāḥ 1, 35, 5. Tb. 2, 8, 6, 2
vi jayushā rathyā 6, 62, 7
vi jānīhy āryān 1, 51, 8
vi jihīshva vanaspate 5, 78, 5
vijeshakṛid indra 10, 84, 5. Av. 4, 31, 5. N. 6, 29
vi jyotishā bṛihatā bhāty 5, 2, 9. Av. 8, 3, 24. Ts. 1, 2, 14, 7. N. 4, 18
vi tad yayur aruṇayugbhir 6, 65, 2
vi tanvate dhiyo asmā 5, 47, 6
vi tartūryante 8, 1, 4. Av. 20, 85, 4
vi tishṭhadhvam maruto 7, 104, 18. Av. 8, 4, 18
vi te vajrāso asthiran 1, 80, 8
vi te vishvag vātajūtāso 6, 6, 3. Ts. 3, 3, 11, 1
vitvakshaṇaḥ samṛitau 5, 34, 6
vi tvad āpo na parvatasya 6, 24, 6. Sv. 1, 68
vi tvā tatasre mithunā 1, 131, 3. Av. 20, 72, 2. 75, 1
vi tvā naraḥ purutrā 1, 70, 10
vidad yat pūrvyaṃ nashṭam 8, 79, 6
vidad yadī saramā 3, 31, 6. Vs. 33, 59. Tb. 2, 5, 8, 10
vidantīm atra 1, 67, 4
vidā cin nu mahānto 5, 41, 13
vidā divo vishyann 5, 45, 1
vidā devā aghānām 8, 47, 2
vidānāso janmano 4, 34. 2
viduḥ pṛithivyā divo 7, 34, 2. Tāṇḍya 1, 2, 9
vi durgā vi dvishaḥ 1, 41, 3
vidush ṭe asya vīryasya 1, 131, 4. Av. 20, 75, 2
vidush ṭe viśvā bhuvanāni 4, 42, 7
vi dṛiḷhāni cid adrivo 6, 45, 9
vidmā te agne tredhā trayāṇi 10, 45, 2. Vs. 12, 19. Ts. 4, 2, 2, 1
vidmā sakhitvam uta 8, 21, 8. N. 6, 17
vidmā hi te purā 8, 75, 16. Ts. 2, 6, 11, 4
vidmā hi tvā tuvikūrmim 8, 81, 2. Sv. 2, 79
vidmā hi tvā dhanaṃjayaṃ vājeshu 3, 42, 6. Av. 20, 24, 6
vidmā hi tvā dhanaṃjayam indra 8, 45, 13
vidmā hi tvā vṛishantamaṃ 1, 10, 10
vidmā hi yas te adrivas 8, 92, 18
vidmā hi rudriyāṇāṃ 8, 20, 3
vidmā hy asya vīrasya 8, 2, 21
vidyām ādityā avaso 2, 27, 5
vi dyām eshi rajas 1, 50, 7. Av. 13, 2, 22. 20, 47, 19. N. 12, 23
vidyuto jyotiḥ pari 7, 33, 10
vidyuddhastā abhidyavaḥ 8, 7, 25
vidyudrathā maruta 3, 54, 13
vidyun na yā patantī 10, 95, 10. N. 11, 36
vidyunmahaso naro 5, 54, 3
vidvāṅ agne vayunāni 1, 72, 7
vidvāṅsāv id duraḥ 1, 120, 2
vi dvīpāni pāpatan 8, 20, 4
vi dveshāṅsīnuhi 6, 10, 7
vidhuṃ dadrāṇaṃ 10, 55, 5. Sv. 1, 325. 2, 1132. Av. 9, 10, 9. Ta. 4, 20, 1. N. 14, 18

vidhema te parame janman 2, 9, 3. Vs. 17, 75. Ts. 4, 6, 5, 4
vi na indra mṛidho jahi 10, 152, 4. Sv. 2, 1218, Av. 1, 21, 2. Vs. 8, 44. 18, 70. Ts. 1, 6, 12, 4. N. 7, 2
vi naḥ pathaḥ suvitāya 1, 90, 4
vi naḥ sahasraṃ ṣurudho 7, 62, 3
vi no devāso adruho 8, 27, 9
vi no vājā ṛibhukshaṇaḥ 4, 37, 7
vi patho vājasātaye 6, 53, 4
vipaṣcite pavamānāya 9, 86, 44. Sv. 2, 965. Tb. 3, 10, 8, 1
vi pājasā prithupā 3, 15, 1. Vs. 11, 49. Ts. 4, 1, 5, 1
vi pipror ahimāyasya 6, 20, 7
vi pūshann ārayā 6, 53, 6
vi pṛikṣho agne maghavāno 1, 73, 5
vi pṛichāmi pākyā na 1, 120, 4
vipraṃ viprāso 'vase 8, 11, 6. N. 14, 32
vipraṃ hotāram adruhaṃ 8, 44, 10
vi prathatāṃ devajushṭaṃ 10, 70, 4
viprasya vā stuvataḥ 8, 19, 12
viprā yajñeshu mānusheshu 7, 2, 7
viprāso na manmabhiḥ 10, 78, 1
viprebhir vipra santya 5, 51, 3
vibhaktāraṃ havāmahe 1, 22, 7. Vs. 30, 4. Ta. 10, 10, 2
vibhaktāsi citrabhāno 1, 27, 6. Sv. 2, 848
vibhāvā devaḥ suraṇaḥ 3, 3, 9
vibhidyā puraṃ ṣayathem 10, 67, 5. Av. 20, 91, 5
vibhir dvā carata 8, 29, 8
vibhu prabhu prathamam 2, 24, 10
vibhūtarātiṃ vipra 8, 19, 2. Sv. 2, 1038
vibhūshann agna ubhayāñ 6, 15, 9. Sv. 2, 919
vibhrājañ jyotishā svar agacho rocanaṃ divaḥ | devās ta 8, 98, 3. Sv. 2, 377. Av. 20, 62, 7
vibhrājañ jyotishā svar agacho rocanaṃ divaḥ | yenemā 10, 170, 4
vibhrājamāna ushasām 7, 63, 3
vibhrād bṛihat pibatu 10, 170, 1. Sv. 2, 803. Vs. 33, 30
vibhrād bṛihat subhṛitaṃ 10, 170, 2. Sv. 2, 804
vi mac chrathāya raṣanām 2, 28, 5
vi mṛiḷīkāya te mano 1, 25, 3
vi me karṇā patayato 6, 9, 6
vi me purutrā patayanti 3, 55, 3
vi yat tiro dharuṇam 1, 56, 5
vi yad asthād yajato 1, 141, 7
vi yad aher adha tvisho 8, 93, 14
vi yad varāṅsi 4, 21, 8
vi yad vācaṃ kīstāso 6, 67, 10
vi yasya te jrayasānasyā° 10, 115, 4
vi yasya te pṛithivyām 7, 3, 4
vi yā jānāti jasuriṃ 5, 61, 7
vi yā ṣṛijati samanam 1, 48, 6
vi ye cṛitanty 1, 67, 8
vi ye te agne bhejire 7, 1, 9
vi ye dadhuḥ ṣaradam 7, 66, 11
vi ye bhrājante sumakhāsa 1, 85, 4
vi yo mame yamyā 9, 68, 3
vi yo rājāṅsy amimīta 6, 7, 7
vi yo rarapṣa ṛishibhir 4, 20, 5
vi yo vīrutsu 1, 67, 9
vi rakshe vi mṛidho jahi 10, 152, 3. Sv. 2, 1217. Av. 1, 21, 3
virāṭ samrād vibhvīḥ 1, 188, 5
virāṇ mitrāvaruṇayor 10, 130, 5
vi rāya aurṇod 1, 68, 10
virūpāsa id ṛishayas 10, 62, 5. N. 11, 17
vi vātajūto ataseshu 1, 58, 4
vi vṛikshān hanty uta 5, 83, 2. N. 10, 11
vi vṛitram parvaṣo 8, 7, 23
vivesha yan mā dhishaṇā 3, 32, 14. Ts. 1, 6, 12, 3
vivyaktha mahinā vṛishan 8, 92, 23. Sv. 2, 1011
viṣaṃ-viṣam maghavā 10, 43, 6. Av. 20, 17, 6
viṣāṃ rājānam adbhutam 8, 43, 24
viṣāṃ kaviṃ viṣpatiṃ ṣaṣvatīnāṃ 6, 1, 8. Tb. 3, 6, 10, 3
viṣāṃ kaviṃ viṣpatim mānushīṇām 5, 4, 3
viṣāṃ kaviṃ viṣpatim mānushīr 3, 2, 10
viṣāṃ gopā asya caranti 1, 94, 5
viṣām āsām abhayānām 10, 92, 14
viṣo yad ahve 1, 69, 6
viṣo-viṣa īḍyam 6, 49, 2

viso-viso vo atithim 8, 74, 1. Sv. 1, 87. 2, 914
vispatim yahvam atithim 3, 3, 8
vi srayantām urviyā 2, 3, 5
vi srayantām ritāvridhah prayai 1, 142, 6
vi srayantām ritāvridho dvāro 1, 13, 6
visvam satyam maghavānā 2, 24, 12
visvakarman havishā vāvridhānah 10, 81, 6. Sv. 2, 939. Vs. 17, 22. Ts 4, 6, 2, 6. N. 10, 27
visvakarmā vimanā 10, 82, 2. Vs. 17, 26. Ts. 4, 6, 2, 1. N. 10, 26
visvajite dhanajite 2, 21, 1
visvatascakshur uta 10, 81, 3. Av. 13, 2, 26. Vs. 17, 19. Ts. 4, 6, 2, 4. Ta. 10, 1, 3
visvadānīm sumanasah syāma 6, 52, 5
visvam asyā nānāma 1, 48, 8
visvam it savanam sutam 1, 16, 8
visvam pasyanto bibhrithā 8, 20, 26
visvam pratīcī saprathā 7, 77, 2
visvavedaso rayibhih 1, 64, 10
visvasmā agnim bhuvanāya 10, 88, 12
visvasmā it svar drise 9, 48, 4. Sv. 2, 190
visvasmāt sīm adhamāñ 4, 28, 4
visvasmān no aditih pātv 10, 36, 3
visvasya ketur bhuvanasya 10, 45, 6. Vs. 12, 23. Ts. 4, 2, 2, 2
visvasya rājā pavate 9, 76, 4
visvasya hi pracetasā 5, 71, 2
visvasya hi prānanam 1, 48, 10
visvasya hi preshito 10, 37, 5
visvasya hi srushtaye 2, 38, 2
visvā agne 'pa dahārātīr 7, 1, 7
visvā uta tvayā vayam 2, 7, 3
visvāh pritanā abhibhūtaram 8, 97, 10. Sv. 1, 370. 2, 280. Av. 20, 54, 1
visvā dveshānsi jahi 8, 53, 4
visvā dhāmāni visvacaksha 9, 86, 5. Sv. 2, 238
visvānarasya vas patim 8, 68, 4. Sv. 1, 364. N. 12, 21
visvāñ aryo vipascito 8, 65, 9
visvāni deva savitar duritāni 5, 82, 5. Vs. 30, 3. Tb. 2, 4, 6, 3. Ta. 10, 10, 2
visvāni devī bhuvanā 1, 92, 9
visvāni no durgahā jātavedah 5, 4, 9. Tb. 2, 4, 1, 5. Ta. 10, 2, 1
visvāni bhadrā maruto 1, 166, 9
visvāni visvamanaso 8, 24, 7
visvāni sakro naryāni vidvān 4, 16, 6. Av. 20, 77, 6
visvān devāñ ā vaha 1, 48, 12
visvān devān havāmahe 1, 23, 10
visvāny anyo bhuvanā 2, 40, 5. Tb. 2, 8, 1, 6
visvābhir dhībhir bhuvanena 8, 35, 2
visvāmitrā arāsata 3, 53, 13
visvā rūpāni prati muñcate 5, 81, 2. Vs. 12, 3. Ts. 4, 1, 10, 4. N. 12, 13
visvā rūpāny āvisan 9, 25, 4
visvā rodhānsi pravatas ca 4, 22, 4
visvāvasum soma gandharvam 10, 139, 4. Ta. 4, 11, 7
visvāvasur abhi tan no 10, 139, 5. Ta. 4, 11, 7
visvā vasūni samjayan 9, 29, 4
visvāsām grihapatir visām 6, 48, 8
visvāsām tvā visām 1, 127, 8
visvā soma pavamāna 9, 40, 4
visvāhā tvā sumanasah 10, 37, 7
visvā hi martyatvanā 8, 92, 13
visvā hi vo namasyāni 10, 63, 2
visvāhendro adhivaktā 1, 100, 19. 102, 11
visve adya maruto visva 10, 35, 13. Vs. 18, 31. 33, 52. Ts. 4, 7, 12, 1
visve asyā vyushi 5, 45, 8
visve caned anā tvā 4, 30, 3
visvo ta indra vīryam 8, 62, 7
visvet tā te savaneshu 8, 100, 6
visvet tā vishnur ābharad 8, 77, 10. N. 5, 4
visved anu rodhanā 2, 13, 10
visved ete janimā 3, 54, 8
visve devā akripanta 10, 24, 5
visve devā anamasyan 6, 9, 7
visve devā ritāvridha 6, 52, 10. Ts. 2, 4, 14, 5
visve devāh sāstana mā 10, 52, 1. Ş. P. 1, 5, 1, 26
visve devāh srinutemam 6, 52, 13. Vs. 33, 53. Ts. 2, 4, 14, 5. Tb. 2, 8, 6, 5

viśve devāḥ saha 10, 65, 14
viśve devāḥ svāhākṛitim 9, 5, 11
viśve devā no adyā svastaye 5, 51, 13
viśve devā mama śṛiṇvantu 6, 52, 14
viśve devāsa ā gata 2, 41, 13. 6, 52, 7. Vs. 7, 34
viśve devāso adha vṛishṇyāni 10, 113, 8
viśve devāso apturaḥ 1, 3, 8. N. 5, 4
viśve devāso asridhā 1, 3, 9
viśvebhiḥ somyam madhv 1, 14, 10. Vs. 33, 10
viśvebhir agne agnibhir 1, 26, 10. Sv. 2, 967
viśvebhyo hi tvā bhuvanebhyas 2, 23, 17
viśve yajatrā adhi 10, 63, 11
viśve yad vām mahinā 6, 67, 5
viśveshām vaḥ satām 6, 67, 1
viśveshām hy adhvarāṇām 10, 2, 6
viśveshām aditir yajñiyānām 4, 1, 20. Vs. 33, 16. Tb. 2, 7, 12, 5
viśveshām irajyantam 8, 46, 16
viśveshām irajyavo 10, 93, 3
viśveshām iha stuhi 8, 102, 10
viśveshu hi tvā savaneshu 1, 131, 2. Av. 20, 72, 1
viśve hi tvā sajoshaso janāso 5, 23, 3
viśve hi tvā sajoshaso devāso 8, 23, 18
viśve hi viśvavedaso 5, 67, 3
viśve hi shmā manave 8, 27, 4
viśve hy asmai yajatāya 2, 16, 4
viśvair devais tribhir 8, 35, 3
viśvo devasya netur 5, 50, 1. Vs. 4, 8. 11, 67. 22, 21. Ts. 1, 2, 2, 1. 4, 1, 9, 1
viśvo yasya vrate jano 9, 35, 6
viśvo vihāyā aratir 1, 128, 6. Tb. 2, 5, 4, 4
viśvo hy anyo arir 10, 28, 1
vishaṃ gavām yātudhānāḥ 10, 87, 18. Av. 8, 3, 16
vi shā hotrā viśvam 10, 64, 15
vi shāhy agne gṛiṇate 4, 11, 2
vi shu dvesho vy aṁhatim 8, 67, 21
vi shu viśvā abhiyujo 8, 45, 8
vi shu viśvā arātayo 10, 133, 3. Sv. 2, 1153. Av. 20, 95, 4
vi shū cara svadhā anu 8, 32, 19
vishūco aśvān yuyuje 10, 79, 7
vi shu mṛidho janushā 5, 30, 7
vishūvṛid indro amater 10, 43, 3. Av. 20, 17, 3
visheṇa bhāṅgurāvataḥ 10, 87, 23. Av. 8, 3, 23
vishṭambho divo dharuṇaḥ 9, 89, 6
vishṭvī samī taraṇitvena 1, 110, 4. N. 11, 16
vishṇum stomāsaḥ purudasmam 3, 54, 14
vishṇur itthā paramam 10, 1, 3
vishṇur gopāḥ paramam 3, 55, 10
vishṇur yoniṃ kalpayatu 10, 184, 1. Av. 5, 25, 5. Ṣ. P. 14, 9, 4, 20
vishṇoḥ kārmāṇi paśyata 1, 22, 19. Sv. 2, 1021. Av. 7, 26, 6. Vs. 6, 4. 13, 33. Ts. 1, 3, 6, 2
vishṇor nu kaṃ vīryāṇi 1, 154, 1. Av. 7, 26, 1. Vs. 5, 18. Ts. 1, 2, 13, 2
vishpardhaso narām na 1, 173, 10
vi sadyo viśvā dṛiṁhitāny 7, 18, 13
visarmāṇam kṛiṇuhi 5, 42, 9
vi suparṇo antarikshāṇy 1, 35, 7. Tb. 2, 8, 6, 2
vi sūryo amatim na 5, 45, 2
vi sūryo madhye amucad 10, 138, 3
vi hi tvām indra purudhā 10, 112, 7
vi hi sotor asṛikshata 10, 86, 1. Av. 20, 126, 1. N. 1, 4. 13, 4
vihi hotrā avītā 4, 48, 1
vi hy akhyam manasā 1, 109, 1. Tb. 3, 6, 8, 1
vīḷu cid ārujatnubhir 1, 6, 5. Sv. 2, 202. Av. 20, 70, 1
vīḷu cid dṛiḷhā pitaro 1, 71, 2
vīḷupatmabhir āśuhemabhir 1, 116, 2
vīḷupavibhir maruta 8, 20, 2
vīḷau satīr abhi dhīrā 3, 31, 5
vītihotraṃ tvā kave 5, 26, 3. Sv. 2, 873
vītihotrā kṛitadvasū 8, 31, 9
vītī janasya divyasya 9, 91, 2

vīti yo devam marto 6, 16, 46
vindra yāsi divyāni 10, 32, 2
vīrasya nu svaśvyam 3, 55, 18
vīrenyaḥ kratur indraḥ 10, 104, 10
vīrebhir vīrāṇu vanavad 2, 25, 2
vṛikaś cid asya varaṇa 8, 66, 8. Sv. 2, 1042. Av. 20, 97, 2. N. 5, 21
vṛikāya cij jasamānāya 7, 68, 8
vṛikshāś ciṅ me abhipitve 8, 4, 21
vṛikshe-vṛikshe niyatā 10, 27, 22. N. 2, 6
vṛijyāma te pari dvisho 8, 45, 10
vṛiñje ha yan namasā 6, 11, 5. Tb. 2, 4, 3, 2
vṛiteva yantam bahubhir 6, 1, 3. Tb. 3, 6, 10, 1
vṛitrakhādo valaṃrujaḥ 3, 45, 2. Sv. 2, 1069
vṛitrasya tvā svasathād 8, 96, 7. Sv. 1, 324. Tb. 2, 8, 3, 5. Ait. Br. 3, 20.
vṛitrāṇy anyaḥ samitheshu 7, 83, 9
vṛitreṇa yad ahinā 10, 113, 3
vṛithā kṛiṇanta indavaḥ 9, 21, 3
vṛishaṇaṃ tvā vayaṃ vṛishan 3, 27, 15. Sv. 2, 890. Av. 20, 102, 3. Tb. 3, 5, 2, 2
vṛishaṇaṃ dhībhir apturaṃ 9, 63, 21
vṛishaṇaśvena maruto 8, 20, 10
vṛishaṇas te abhīśavo 8, 33, 11
vṛishann indra vṛishapāṇāsa 1, 139, 6
vṛishabhaṃ carshaṇīnāṃ 3, 62, 6
vṛishabho na tigmaśṛiṅgo 10, 86, 15. Av. 20, 126, 15
vṛishākapāyi revatī 10, 86, 13. Av. 20, 126, 13. N. 12, 9
vṛishā grāvā vṛishā mado vṛishā somo ayaṃ sutaḥ | vṛishann indra 5, 40, 2
vṛishā grāvā vṛishā mado vṛishā somo ayaṃ sutaḥ | vṛishā yajño 8, 13, 32
vṛishā jajāna vṛishaṇaṃ raṇāya 7, 20, 5
vṛishāṇaṃ vṛishabhir yataṃ 9, 34, 3
vṛishā te vajra uta 2, 16, 6
vṛishā tvā vṛishaṇaṃ vardhatu 5, 36, 5
vṛishā tvā vṛishaṇaṃ huve vajriñ citrābhir utibhiḥ | vāvantha 8, 13, 33
vṛishā tvā vṛishaṇaṃ huve vajriñ citrābhir utibhiḥ | vṛishann indra 5, 40, 3
vṛishā na kruddhaḥ patayad 10, 43, 8. Av. 20, 17, 8
vṛishā pavasva dhārayā 9, 65, 10. Sv. 1, 469. 2, 153
vṛishā punāna āyushu 9, 19, 3. Sv. 2, 350
vṛishā matīnāṃ pavate 9, 86, 19. Sv. 1, 559. 2, 171. Av. 18, 4, 58
vṛishā mada indre śloka 6, 24, 1
vṛishā yajño vṛishaṇaḥ 10, 66, 6
vṛishāyante make atyāya 3, 7, 9
vṛishāyamāṇo 'vṛiṇita 1, 32, 3. Av. 2, 5, 7. Tb. 2, 5, 4, 2
vṛishāyam indra te ratha 8, 13, 31
vṛishā yutheva 1, 7, 8. Sv. 2, 972. Av. 20, 17, 14
vṛishāravāya vadate 10, 146, 2. Tb. 2, 5, 5, 6
vṛishā vi jajñe janayann 9, 108, 12
vṛishā vṛishandhiṃ 4, 22, 2
vṛishā vṛishṇe duduhe dohasā 10, 11, 1. Av. 18, 1, 18
vṛishā vṛishṇe roruvad 9, 91, 3
vṛishā vo aṃśur na kilā 10, 94, 10
vṛishā soṇo abhikanikradad 9, 97, 13. Sv. 2, 156
vṛishāsi divo vṛishabho 6, 44, 21. N. 6, 17
vṛishā sotā sunotu te 8, 33, 12
vṛishā soma dyumāṅ asi 9, 64, 1. Sv. 1, 504. 2, 131. Ts. 4, 2, 11, 3. 3, 13, 3
vṛishā hy agne ajaro 6, 48, 3
vṛishā hy asi bhānunā 9, 65, 4. Sv. 1, 480. 2, 134
vṛishā hy asi rādhase 5, 35, 4
vṛisheva yūthā pari koṣam 9, 76, 5
vṛisho agniḥ sam idhyate 3, 27, 14. Sv. 2, 889. Av. 20, 102, 2. Tb. 3, 5, 2, 2
vṛishṭidyāvā rītyāpeshas 5, 68, 5. Sv. 2, 817
vṛishṭiṃ divaḥ pari srava 9, 8, 8. Sv. 2, 536
vṛishṭiṃ divaḥ śatadhāraḥ 9, 96, 14

vṛishṭim no arsha divyām 9, 97, 17
vṛishṇaḥ kośaḥ pavate 2, 16, 5
vṛishṇas te vṛishṇyaṃ śavo 9, 64, 2. Sv. 2, 132
vṛishṇe yat te vṛishaṇo 5, 31, 5. Ts. 1, 6, 12, 6
vṛishṇe śardhāya sumakhāya 1, 64, 1
vṛishṇo astoshi bhūmyasya 5, 41, 10
vetthā hi nirṛitīnām 8, 24, 24. Sv. 1, 396. Av. 20, 66, 3
vetthā hi vedho adhvanaḥ 6, 16, 3. Sv. 2, 826
vety agrur janivān 5, 44, 7
vety adhvaryuḥ pathibhī 8, 101, 10
veda māso dhṛitavrato 1, 25, 8
veda yas trīṇi vidathāny 6, 51, 2
veda vātasya vartanim 1, 25, 9
vedā yo vīnām padam 1, 25, 7
vedishade priyadhāmāya 1, 140, 1
vedhā adṛipto 1, 69, 3
vemi tvā pūshann 8, 4, 17
ver adhvarasya-dūtyāni 4, 7, 8. N. 6, 17
veshī hotram uta potram 10, 2, 2
veshi hy adhvarīyatām agne 6, 2, 10
veshi hy adhvarīyatām upavaktā 4, 9, 5
veshīd v asya dūtyam 4, 9, 6
vaiyaśvasya śrutam naroto 8, 26, 11
vaiśvānaram viśvahā 10, 88, 14
vaiśvānaraḥ pratnathā nākam 3, 2, 12. Tāṇḍya 1, 7, 6
vaiśvānaram kavayo yajñiyāso 10, 88, 13
vaiśvānara tava tat 1, 98, 3
vaiśvānara tava tāni vratāni 6, 7, 5
vaiśvānara tava dhāmāny 3, 3, 10
vaiśvānaram manasāgnim 3, 26, 1
vaiśvānarasya daṅsanābhyo 3, 3, 11. Ts. 1, 5, 11, 1
vaiśvānarasya vimitāni 6, 7, 6. N. 6, 3
vaiśvānarasya sumatau 1, 98, 1. Vs. 26, 7. Ts. 1, 5, 11, 3. N. 7, 22
vaiśvānarāya dhishaṇām 3, 2, 1
vaiśvānarāya pṛithupājase 3, 3, 1
vaiśvānarāya mīḷhushe 4, 5, 1
vaiśvānaro mahimnā 1, 59, 7
vocemed indram 7, 28, 5. 29, 5. 30, 5
vy akṛiṇota camasaṃ 4, 35, 3
vy aktūn rudrā 5, 54, 4
vyacasvatīr urviyā 10, 110, 5. Av. 5, 12, 5. Vs. 29, 30. Tb. 3, 6, 3, 3. N. 8, 10
vy añjate divo anteshv 7, 79, 2
vy añjibhir diva ātāsv 1, 113, 14
vy aniṇasya 1, 150, 2
vy antarikśham atiran 8, 14, 7. Sv. 2, 990. Av. 20, 28, 1. 39, 2
vyantv in nu yeshu mandasānas 2, 11, 15
vy arya indra tanuhi 10, 116, 6
vy aryamā varuṇas 4, 55, 4
vyaśvas tvā vasuvidam 8, 23, 16
vy astabhnād rodasī mitro 6, 8, 3
vy asme adhi śarma 8, 47, 3
vy ānaḷ indraḥ pṛitanaḥ 10, 29, 8. Av. 20, 76, 8
vyuchantī hi raśmibhir 1, 49, 4
vy uchā duhitar divo 5, 79, 9
vy ushā āvaḥ pathyā 7, 79, 1
vy ushā āvo divijā 7, 75, 1
vyūrṇvatī divo antāñ 1, 92, 11
vy etu didyud dvishām 7, 34, 13
vrajaṃ kṛiṇudhvaṃ 10, 101, 8
vratā te agne mahato 3, 6, 5
vratena stho dhruvakshemā 5, 72, 2
vrātaṃ-vrātaṃ gaṇaṃ-gaṇam 3, 26, 6

śaṃ rodasī subandhave 10, 59, 8
śaṅsā mahām indraṃ 8, 49, 1
śaṅsā mitrasya varuṇasya 7, 61, 4
śaṅsāvādhvaryo 3, 53, 3. N. 4, 16
śaṅsed ukthaṃ sudānava 7, 31, 2. Sv. 2, 67
śakamayaṃ dhūmam 1, 164, 43. Av. 9, 10, 25
śakema tvā samidhaṃ 1, 94, 3. Sv. 2, 416
śagdhi pūrdhi pra 1, 42, 9
śagdhi vājasya subhaga 3, 16, 6
śagdhī na indra yat tvā 8, 3, 11
śagdhī no asya yad dha 8, 3, 12
śagdhy ū shu śacīpata 8, 61, 5. Sv. 1, 253. 2, 929. Av. 20, 118, 1

ṣacībhir naḥ ṣacīvasū 1, 139, 5. Sv. 1, 287
ṣacīva indra purukṛid 1, 53, 3. Av. 20, 21, 3
ṣacīva indram avase 10, 74, 5
ṣacīvatas te puruṣāka 6, 24, 4
ṣacyākarta pitarā 4, 35, 5
ṣatam rājño nādhamanasya 1, 126, 2
ṣatam vā yaḥ ṣucīnāṃ 1, 30, 2
ṣatam vā yad asurya 10, 105, 11
ṣatam vā yasya daṣa 2, 13, 9
ṣatam veṇūñ 8, 55, 3
ṣatam vo amba dhāmāni 10, 97, 2. Vs. 12, 76. Ts. 4, 2, 6, 1
ṣatam ṣvetāsa ukshaṇo 8, 55, 2
ṣatakratum arṇavaṃ 3, 51, 2
ṣataṃ jīva ṣarado 10, 161, 4. Av. 8, 11, 4. 20, 96, 9. N. 14, 36
ṣatadhāraṃ vāyum 10, 107, 4. Av. 18, 4, 29
ṣatadhāram utsam akshīyamāṇaṃ 3, 26, 9
ṣataṃ te rājan bhishajaḥ 1, 24, 9. Ts. 1, 4, 45, 1
ṣataṃ te ṣiprinn 7, 25, 3
ṣataṃ dāṣe balbūthe 8, 46, 32
ṣataṃ dhārā devajātā 9, 97, 29
ṣataṃ na inda ūtibhiḥ 9, 52, 5
ṣatapavitrāḥ svadhayā 7, 47, 3. N. 5, 6
ṣatabradhna ishus tava 8, 77, 7
ṣatabhujibhis tam 1, 166, 8
ṣatam aṣmanmayīnām 4, 30, 20
ṣatam ahaṃ tirindire 8, 6, 46
ṣatam in nu ṣarado 1, 89, 9. Vs. 25, 22
ṣatam me gardabhānāṃ 8, 56, 3
ṣatam meshān vṛikye cakshadānam 1, 116, 16. N. 5, 21
ṣatam meshān vṛikye māmahānaṃ 1, 117, 17
ṣatānīkā hetayo asya 8, 50, 2. Av. 20, 51, 4
ṣatānīkeva pra jigāti 8, 49, 2. Sv. 2, 162, Av. 20, 51, 2
ṣatenā no abhishṭibhir 4, 46, 2
ṣatair apadran paṇaya 6, 20, 4
ṣatrūyanto abhi ye nas 10, 89, 15
ṣanaiṣ cid yanto adrivo 8, 45, 11
ṣaṃ na indrāgnī bhavatām 7, 35, 1. Av. 19, 10, 1. Vs. 36, 11
ṣaṃ na indro vasubhir 7, 35, 6. Av. 19, 10, 6
ṣaṃ naḥ karaty 1, 43, 6
ṣaṃ naḥ satyasya 7, 35, 12. Av. 19, 11, 1
ṣaṃ naḥ surya urucakshā 7, 35, 8. Av. 19, 10, 8
ṣaṃ naḥ somo bhavatu 7, 35, 7. Av. 19, 10, 7
ṣaṃ no agnir jyotiranīko 7, 35, 4. Av. 19, 10, 4
ṣaṃ no aja ekapād 7, 35, 13. Av. 19, 11, 3
ṣaṃ no aditir bhavatu vratebhiḥ 7, 35, 9. Av. 19, 10, 9
ṣaṃ no devaḥ savitā 7, 35, 10. Av. 19, 10, 10
ṣaṃ no devā visvadevā 7, 35, 11. Av. 19, 11, 2. Tb. 2, 8, 6, 3
ṣaṃ no devīr abhishṭaya 10, 9, 4. Sv. 1, 33. Av. 1, 6, 1. Vs. 36, 12. Tb. 1, 2, 1, 1. 2, 5, 8, 5. Ta. 4, 42, 4
ṣaṃ no dyāvāpṛithivī 7, 35, 5. Av. 19, 10, 5
ṣaṃ no dhātā 7, 35, 3. Av. 19, 10, 3
ṣaṃ no bhagaḥ 7, 35, 2. Av. 19, 10, 2
ṣaṃ no bhava cakshasā 10, 37, 10. Tb. 2, 8, 7, 3
ṣaṃ no bhavantu vājino 7, 38, 7. Vs. 9, 16. 21, 10. Ts. 1, 7, 8, 2. N. 12, 44
ṣaṃ no bhava hṛida ā 8, 48, 4
ṣaṃ no mitraḥ ṣaṃ 1, 90, 9. Av. 19, 9, 6. Vs. 36, 9
ṣam agnir agnibhiḥ karac 8, 18, 9. Tb. 3, 7, 10, 5
ṣam ū shu vām madhuyuvā 5, 74, 9
ṣayuḥ parastād adha nu 3, 55, 6
ṣarasya cid ārcatkasyā° 1, 116, 22
ṣarāsaḥ kuṣarāso 1, 191, 3
ṣardhaṃ-ṣardhaṃ va. eshāṃ 5, 53, 11
ṣardho mārutam uc chaṃsa 5, 52, 8
ṣaryāṇavati somam indraḥ 9, 113, 1
ṣavasā hy asi ṣruto 8, 24, 2. Av. 18, 1, 38
ṣavishṭhaṃ na ā bhara 6, 19, 6

ṣaṣaḥ kshuram 10, 28, 9
ṣaṣamānasya vā naraḥ 1, 86, 8. Sv. 2, 944
ṣaṣvattamam ıḷate dutyāya 10, 70, 3
ṣaṣvat puroshā 1, 113, 13
ṣaṣvad agnir vadhryaṣvasya 10, 69, 11
ṣaṣvad indraḥ popruthadbhir 1, 30, 16
ṣaṣvad dhi vaḥ sudānava 8, 67, 16
ṣaṣvantaṃ hi pracetasaḥ 8, 67, 17
ṣaṣvanto hi ṣatravo 7, 18, 18
ṣākmanā ṣāko 10, 55, 6. Sv. 2, 1133
ṣācigo ṣācipūjanā° 8, 17, 12. Sv. 2, 76. Av. 20, 5, 6. N. 3, 10
ṣāsa itthā mahāṅ asy 10, 152, 1. Av. 1, 20, 4
ṣāsad vahnir duhitur 3, 31, 1. N. 3, 4
ṣikshā na indra rāya 8, 92, 9. Sv. 2, 994
ṣikshā vibhindo 8, 2, 41
ṣiksheyam asmai ditseyaṃ 8, 14, 2. Sv. 2, 1185. Av. 20, 27, 2
ṣiksheyam in mahayate 7, 32, 19. Sv. 2, 1147. Av. 20, 82, 2
ṣiprin vājānām 1, 29, 2. Av. 20, 74, 2. Tb. 2, 4, 4, 8
ṣivaḥ kapota ishito 10, 165, 2. Av. 6, 27, 2
ṣivas tvashṭar ihā gahi 5, 5, 9. Ts. 3, 1, 11, 2
ṣivā naḥ sakhyā santu 4, 10, 8
ṣiṣāno vṛishabho yathāgniḥ 8, 60, 13
ṣiṣuṃ jajñānaṃ harim 9, 109, 12. Sv. 2, 684
ṣiṣuṃ jajñānaṃ haryatam 9, 96, 17. Sv. 2, 525
ṣiṣuṃ na tvā jenyaṃ 10, 4, 3
ṣiṣur na jāto 'va cakradad 9, 74, 1
ṣītike ṣītikāvati 10, 16, 14. Av. 18, 3, 60. Ta. 6, 4, 1.
ṣīram pāvakaṣoṣicham 8, 102, 11
ṣīrshṇaḥ-ṣīrshṇo jagatas 7, 66, 15
ṣukeshu me harimāṇaṃ 1, 50, 12. Av. 1, 22, 4. Tb. 3, 7, 6, 22
ṣukraḥ pavasva devebhyaḥ 9, 109, 5. Sv. 2, 592
ṣukraḥ ṣuṣukvāṅ usho 1, 69, 1
ṣukraṃ te anyad 6, 58, 1. Sv. 1, 75. Ts. 4, 1, 11, 2. Ta. 1, 2, 4. 10, 1. 4, 5, 6. N. 12, 17
ṣukrasyadya gavāṣira 2, 41, 3
ṣukrebhir aṅgai raja 3, 1, 5
ṣuciḥ pāvaka ucyate 9, 24, 7. Sv. 2, 317
ṣuciḥ pāvaka vandyo 2, 7, 4. Ts. 1, 3, 14, 5
ṣuciḥ pāvako adbhuto 1, 142, 3
ṣuciḥ punānas tanvam 9, 70, 8
ṣuciḥ ṣhma yasmā atrivat 5, 7, 8
ṣuciṃ na yāmann ishiram 3, 2, 14
ṣuciṃ nu stomam 7, 93, 1. Ts. 1, 1, 14, 1. Tb. 2, 4, 8, 3
ṣucim arkair brihaspatim 3, 62, 5. Tb. 2, 4, 6, 3
ṣucir apaḥ ṣuyavasā 2, 27, 13. Ts. 2, 1, 11, 4
ṣucir asi paruniṣhṭhāḥ 8, 2, 9
ṣucir deveshv arpitā 1, 142, 9
ṣucī te cakre 10, 85, 12. Av. 14, 1, 12
ṣucī vo havyā marutaḥ 7, 56, 12. Tb. 2, 8, 5, 5
ṣunaṃ vāhāḥ ṣunaṃ 4, 57, 4. Av. 3, 17, 6. Ta. 6, 6, 2.
ṣunaṃ huvema maghavānam 3, 30, 22. 31, 22. 32, 17. 34, 11. 35, 11. 36, 11. 38, 10. 39, 9. 43, 8. 48, 5. 49, 5. 50, 5. 10, 89, 18. 104, 11. Sv. 1, 329. Av. 20, 11, 11. Tb. 2, 4, 4, 3
ṣunaḥṣepo hy ahvad 1, 24, 13
ṣunaṃ naḥ phālā 4, 57, 8. Av. 3, 17, 5. Vs. 12, 69. Ts. 4, 2, 5, 6
ṣunam andhāya bharam 1, 117, 18
ṣunam ashṭrāvy acarat 10, 102, 8
ṣunām asmabhyam ūtaye 10, 126, 7
ṣunas cic chepaṃ 5, 2, 7
ṣunāsīrāv imāṃ vācaṃ 4, 57, 5. Ta. 6, 6, 2. N. 9, 41
ṣubhraṃ nu te ṣushmaṃ 2, 11, 4
ṣubhram andho devavātam 9, 62, 5. Sv. 2, 359
ṣubhro vaḥ ṣushmaḥ krudhmī 7, 56, 8
ṣumbhamāna ṛitāyubhir 9, 36, 4
ṣumbhamānā ṛitāyubhir 9, 64, 5. Sv. 2, 385
ṣuṣruvāṅsā cid aṣvinā 7, 70, 5

ṣushṇam piprum kuyavam 1, 103, 8
ṣushmāso ye te adrivo 5, 38, 3
ṣushmintamam na ūtaye 3, 37, 8. Av. 20, 20, 1. 57, 4
ṣushmintamo hi te mado 1, 175, 5
ṣushmi ṣardho na mārutam 9, 88, 7. Sv. 2, 823
ṣūragrāmah sarvavīrah 9, 90, 3. Sv. 2, 759
ṣurasyeva yudhyato 3, 55, 8
ṣūrā ived yuyudhayo 1, 85, 8
ṣuro na dhatta āyudhā 9, 76, 2 Sv. 2, 579
ṣuro vā ṣuram vanate 6, 25, 4
ṣushebhir vṛidho jushāno 10, 6, 4
ṣṛiṅgāṇīvec chṛiṅginām 3, 8, 10. Tb. 2, 4, 7, 11
ṣṛiṅgeva nah prathamā 2, 39, 3
ṣṛinutam jaritur havam kṛishṇasya 8, 85, 4
ṣṛinutam jaritur havam indrāgnī 7, 94, 2. Sv. 2, 267
ṣṛiṇotu na ūrjām patir 5, 41, 12
ṣṛiṇvantam pushaṇam vayam 6, 54, 8
ṣṛiṇvantu no vṛishaṇah 3, 54, 20
ṣṛiṇvantu stomam marutah 1, 44, 14
ṣṛiṇve vīra ugram-ugram 6, 47, 16. N. 6, 22
ṣṛiṇve vṛishṭer iva svanah 9, 41, 3. Sv. 2, 244
ṣṛitam yadā karasi 10, 16, 2. Av. 18, 2, 5. Ta. 6, 1, 4
ṣevāre vāryā 8, 1, 22
ṣeshan nu ta indra 1, 174, 4
ṣeshe vaneshu mātroh 8, 60, 15. Sv. 1, 46
ṣocā ṣocishṭha dīdihi 8, 60, 6
ṣnathad vṛitram uta 6, 60, 1. Ts. 4, 2, 11, 1. Tb. 3, 5, 7, 3
ṣyāvāṣvasya rebhatas 8, 37, 7
ṣyāvāṣvasya sunvatas tathā 8, 36, 7
ṣyāvāṣvasya sunvato 'trīṇām 8, 38, 8
ṣyena āsām aditih 5, 44, 11
ṣyenāv iva patatho 8, 35, 9
ṣyeno na yonim sadanam 9, 71, 6
ṣrat te dadhāmi prathamāya 10, 147, 1. Sv. 1, 371
ṣraddhayāgnih sam idhyate 10, 151, 1. Tb. 2, 8, 8, 6. N. 9, 31
ṣraddhām devā yajamānā 10, 151, 4. Tb. 2, 8, 8, 7
ṣraddhām prātar havāmahe 10, 151, 5. Tb. 2, 8, 8, 7
ṣravah suribhyo amṛitam 7, 81, 6
ṣravac chrutkarṇa iyate 7, 32, 5
ṣravo vājam isham 6, 65, 3
ṣrātam havir 10, 179, 2. Av. 7, 72, 2
ṣrātam manya ūdhani 10, 179, 3. Av. 7, 72, 3
ṣrāyanta iva sūryam 8, 99, 3. Sv. 1, 267. 2, 669. Av. 20, 58, 1. Vs. 33, 41. N. 6, 8
ṣrāvayed asya karṇā 4, 29, 3
ṣriyase kam bhānubhih 1, 87, 6. Ts. 2, 1, 11, 2. 4, 2, 11, 2. N. 4, 16
ṣriye kam vo adhi 1, 88, 3
ṣriye jātah ṣriya ā nir 9, 94, 4
ṣriye te pādā duva 6, 29, 3
ṣriye te prishnir 10, 105, 10
ṣriye pūshann ishukṛiteva 1, 184, 3
ṣriye maryāso aṅjiṣir 10, 77, 2
ṣriye sudṛisīr 5, 44, 2
ṣrīṇann upa sthād 1, 68, 1
ṣrīṇām udāro dharuṇo 10, 45, 5. Vs. 12, 22. Ts. 4, 2, 2, 3
ṣrutam vo vṛitrahantamam 8, 93, 16. Sv. 1, 208
ṣrutam gāyatram 1, 120, 6
ṣrutam me mitrāvaruṇā 1, 122, 6
ṣrudhi ṣrutkarṇa vahnibhir 1, 44, 13. Sv. 1, 50. Vs. 33, 15. Tb. 2, 7, 12, 5
ṣrudhī na indra hvayāmasi 6, 26, 1
ṣrudhī no agne sadane 10, 11, 9. 12, 9. Av. 18, 1, 25
ṣrudhī havam vipipānasyā° 7, 22, 4. Sv. 2, 1148
ṣrudhī havam tirascyā 8, 95, 4. Sv. 1, 346. 2, 233
ṣrudhī havam indra mā 2, 11, 1
ṣrudhī havam indra sūra 10, 148, 5
ṣrushṭī vām yajña udyatah 6, 68, 1
ṣrushṭivāno hi dāṣushe 1, 45, 2
ṣrushṭy agne navasya me 8, 23, 14. Sv. 1, 106
ṣrūyā agnis citrabhānur 2, 10, 2

śreshṭhaṃ yavishṭha bhāratāgne 2, 7, 1. Ts. 1, 3, 14, 3
śreshṭhaṃ yavishṭham atithiṃ 1, 44, 4
śreshṭhaṃ vaḥ peso adhi 4, 36, 7
śreshṭhaṃ no adya savitar 10, 35, 7
śreshṭho jātasya rudra 2, 33, 3
śroṇām eka 1, 161, 10
śvasity apsu haṅso na 1, 65, 9
śvityañco mā dakshiṇatas° 7, 33, 1
śvetaṃ rūpaṃ kṛiṇute 9, 74, 7

shaṭtriṅśāṅs ca caturaḥ 10, 114, 6
shaḍ bhārāṅ eko 3, 56, 2
shaḷ aśvāṅ ātithigva 8, 68, 17
shashṭiṃ sahasrāśvyasyā° 8, 46, 22

sa ā gamad indro yo 5, 36, 1
sa ā no yoniṃ sadatu 7, 97, 4
sa ā vakshi mahi na ā ca 10, 3, 7. N. 4, 18
sa āhuto vi rocate 10, 118, 3
sa ij janena sa viśā 2, 26, 3. Ts. 2, 3, 14, 3. Tb. 2, 8, 5, 3
sa it ksheti sudhita 4, 50, 8. Tb. 2, 4, 6, 4
sa it tantuṃ sa vi 6, 9, 3
sa it tamo 'vayunaṃ 6, 21, 3. N. 5, 15
sa it sudānuḥ svavāṅ 6, 68, 5
sa it svapā bhuvaneshv 4, 56, 3. Tb. 2, 8, 4, 7
sa id agniḥ kaṇvatamaḥ 10, 115, 5
sa id asteva prati dhād 6, 3, 5
sa id dānāya dabhyāya 10, 61, 2
sa id dāsaṃ tuvīravam 10, 99, 6
sa id bhojo yo gṛihave 10, 117, 3
sa id rājā pratijanyāni 4, 50, 7
sa id vane namasyubhir 1, 55, 4
sa idhāna ushaso rāmyā 2, 2, 8
sa idhāna vasush kavir 1, 79, 5. Sv. 2, 912. Vs. 15, 36. Ts. 4, 4, 4, 5
sa in nu rāyaḥ śubhṛitasya 10, 147, 4
sa in mahāni samiṭhāni 1, 55, 5
sa ishuhastaiḥ 10, 103, 3. Sv. 2, 1201. Av. 19, 13, 4. Vs. 17, 35. Ts. 4, 6, 4, 1
sa īṃ ratho na bhurishāḷ 9, 88, 2. Sv. 2, 822
sa īṃ rebho na prati vasta 6, 3, 6
sa īṃ vṛishājanayat 2, 35, 13
sa īṃ vṛishā na phenam 10, 61, 8
sa īṃ satyebhiḥ sakhibhiḥ 10, 67, 7. Av. 20, 91, 6. Tb. 2, 8, 5, 1. N. 5, 4
sa īṃ spṛidho vanate 6, 20, 9
sa īm pāhi ya ṛijīshī 6, 17, 2. Tb. 2, 5, 8, 1
sa īm mahīṃ dhunim 2, 15, 5
sa īm mṛigo apyo 1, 145, 5
sam yaṃ stubho 'vanayo na 1, 190, 7
saṃ yaj janāu 1, 132, 5
saṃ yaj janau sudhanau 5, 34, 8
saṃ yat ta indra manyavaḥ 4, 31, 6
saṃ yad isho vanāmahe 5, 7, 3. Ts. 2, 1, 11, 3
saṃ yad dhananta manyubhir 7, 56, 22
saṃ yad vayaṃ yavasādo 10, 27, 9
saṃ yan madāya śushmiṇa 1, 30, 3
saṃ yan mahī mithatī 7, 93, 5
saṃ yan mithaḥ paspṛidhānāso 1, 119, 3
saṃ yasmin viśvā vasūni 10, 6, 6
saṃ yā dānūni yemathur 8, 25, 6
saṃ vatsa iva mātṛibhir 9, 105, 2. Sv. 2, 449
saṃvatsaraṃ śaśayānā 7, 103, 1. Av. 4, 15, 13. N. 9, 6
saṃvatsarīṇam paya 10, 87, 17. Av. 8, 3, 17
saṃ vāṃ śatā nāśatyā 6, 63, 10
saṃ vāṃ karmaṇā sam 6, 69, 1. Ts. 3, 2, 11, 1
saṃvṛiktadhṛishṇum 9, 48, 2. Sv. 2, 187
saṃ vo madāso agmato° 1, 20, 5
saṃ-sam id yuvase vṛishann 10, 191, 1. Av. 6, 63, 4. Vs. 15, 30. Ts. 2, 6, 11, 4. 4, 4, 4, 4
saṃ sīdasva mahāṅ asi 1. 36, 9. Vs. 11, 37. Ts. 4, 1, 3, 3. Ta. 4, 5, 2
saṃsṛishṭaṃ dhanam 10, 84, 7. Av. 4, 31, 7
saṃhotraṃ sma 10, 86, 10. Av. 20, 126, 10

sakṛid dha dyaur ajāyata 6, 48, 22
sa ketur adhvarāṇām 3, 10, 4
saktum iva titaüṇā 10, 71, 2. N. 4, 10
sa kshapaḥ pari shasvaje 8, 41, 3
sakhāya ā ni shīdata punānāya 9, 104, 1. Sv. 1, 568. 2, 507
sakhāya ā ni shīdata savitā 1, 22, 8
sakhāya ā śishāmahi 8, 24, 1. Sv. 1, 390. Av. 18, 1, 37
sakhāyaḥ kratum ichata 8, 70, 13
sakhāyaḥ saṃ vaḥ samyañcam 5, 7, 1. Vs. 15, 29. Ts. 2, 6, 11, 4. 4, 4, 4, 3
sakhāyas ta indra viśvaha 7, 21, 9
sakhāyas te vishṇuṇā 5, 12, 5
sakhāyas tvā vavṛimahe 3, 9, 1. Sv. 1, 62
sakhāyo brahmavāhase 6, 45, 4
sakhā sakhye apacat 5, 29, 7
sakhā ha yatra sakhibhir 3, 39, 5
sakhīyatām avitā bodhi 4, 17, 18
sakhe vishṇo vitaraṃ 8, 100, 12
sakhe sakhāyam abhy ā 4, 1, 3
sakhye ta indra vājino 1, 11, 2. Sv. 2, 178
sa gṛiṇāno adbhir devavān 10, 61, 26
sa gṛitso agnis taruṇas 7, 4, 2
sa gomaghā jaritre 6, 35, 4
sa gor asvasya vi vrajam 8, 32, 5
sa grāmebhiḥ saṇitā 1, 100, 10
sa ghā taṃ vṛishaṇaṃ 1, 82, 4. Sv. 1, 424
sa ghā naḥ sunuḥ śavasā 1, 27, 2. Sv. 2, 985
sa ghā no devaḥ savitā 7, 45, 3. Tb. 2, 8, 6, 1
sa ghā no yoga 1, 5, 3. Sv. 2, 92. Av. 20, 69, 1
sa ghā yas te dadāśati 3, 10, 3
sa ghā rājā satpatiḥ 1, 54, 7
sa ghā vīro na 1, 18, 4
sa ghed utāsi vṛitrahan 4, 30, 22
saṃkrandanenānimisheṇa 10, 103, 2. Sv. 2, 1200. Av. 19, 13, 3. Vs. 17, 34. Ts. 4, 6, 4, 1
saṃ gachadhvaṃ 10, 191, 2. Av. 6, 64, 1. Tb. 2, 4, 4, 4
saṃgachamāne yuvatī 1, 185, 5
saṃ gachasva pitṛibhiḥ 10, 14, 8. Av. 18, 3, 58. Ta. 6, 4, 2
saṃ gobhir aṅgiraso 10, 68, 2. Av. 20, 16, 2
saṃ gomad indra vājavad 1, 9, 7. Av. 20, 71, 13
saṃ ghoshaḥ śṛiṇve 3, 30, 16
sa cakrame mahato nir 5, 87, 4
sacanta yad ushasaḥ 10, 111, 7
sa candro vipra martyo 1, 150, 3
sacasva nāyam avase 6, 24, 10
sacā yad āsu jahatīshv 10, 95, 8
sacāyor indraś carkṛisha 10, 105, 4
sacā someshu puruhūta 8, 66, 6
sa ciketa sahīyasāgniṣ 8, 39, 5
sa citra citraṃ citayantam 6, 6, 7
sa cetayan manusho 4, 1, 9
sa jātūbharmā 1, 103, 3
sa jātebhir vṛitrahā 3, 31, 11
sa jāto garbho asi rodasyor 10, 1, 2. Vs. 11, 43. Ts. 4, 1, 4, 2
sa jāmibhir yat 1, 100, 11
sa jūyata prathamaḥ pastyāsu 4, 1, 11
sa jāyamānaḥ parame vyomani vratāni 6, 8, 2
sa jāyamānaḥ parame vyomany āvir 1, 143, 2
sa jāyamānaḥ parame vyoman vāyur na 7, 5, 7
sa jinvate jaṭhareshu 3, 2, 11
sa jihvayā caturanīka 5, 48, 5
sajūr ādityair vasubhiḥ 5, 51, 10
sajūr devebhir apāṃ 7, 34, 15
sajūr mitrāvaruṇābhyāṃ 5, 51, 9
sajūr viśvebhir devebhir 5, 51, 8
sajoshasa ādityair māda° 4, 34, 8
sajoshas tvā divo naro 6, 2, 3
sajoshā indra varuṇena 4, 34, 7
sajoshā indra sagaṇo 3, 47, 2. Vs. 7, 37. Ts. 1, 4, 42, 1. Ta. 10, 1, 11
sajoshā dhīrāḥ padair 1, 65, 2
saṃ ca tve jagmur gira 6, 34, 1
saṃ codaya citram 1, 9, 5. Av. 20, 71, 11
saṃjarbhurāṇas taruṣhiḥ 5, 44, 5
saṃ jāgṛivadbhir jaramāṇa 10, 91, 1
saṃjānānā upa sīdann 1, 72, 5
sataḥ-sataḥ pratimānam 3, 31, 8
sa tat kṛidhīshitas 6, 5, 6
sa turvaṇir mahāṅ areṇu 1, 56, 3. N. 6, 14

sa tu vastrāṇy adha 10, 1, 6
sa tu śrudhi śrutyā 6, 36, 5
sa tu śrudhīndra nūtanasya 6, 21, 8
sa tu no agnir nayatu 4, 1, 10
sa tu pavasva pari pārthivaṃ raja stotre 9, 72, 8
sa tu pavasva pari pārthivaṃ rajo divya ca 9, 107, 24
sa te jānāti sumatiṃ 4, 4, 6. Ts. 1, 2, 14, 2
sa tejīyasā manasā 3, 19, 3. Ts. 1, 3, 14, 6
sato nūnaṃ kavayaḥ 10, 53, 10
satto hotā na ṛitviyās 3, 41, 2. Av. 20, 23, 2
satto hotā manushvad ā 1, 105, 14
satyaṃ tat turvaśe yadau 8, 45, 27
satyaṃ tad indrāvaruṇā 8, 59, 3
satyaṃ tveshā amavanto 1, 38, 7
satyaṃ it tan na tvāvāñ 6, 30, 4. Tb. 2, 6, 9, 1
satyam it tvā mahenadi 8, 74, 15
satyam itthā vṛished asi 8, 33, 10. Sv. 1, 263
satyam id vā u aśvinā 5, 73, 9
satyam id vā u taṃ vayam 8, 62, 12
satyamugrasya bṛihataḥ 9, 113, 5
satyam ūcur nara evā 4, 33, 6
satyām āśiśham kṛiṇutā 10, 67, 11. Av. 20, 91, 11
satyā satyebhir mahatī 7, 75, 7
satyenottabhitā 10, 85, 1. Av. 14, 1, 1
satrā te anu kṛishṭayo 4, 30, 2
satrā tvam purushṭutañ 8, 15, 11
satrā madāsas tava 6, 36, 1
satrā yad īm bhārvarasya 4, 21, 7
satrāśāham vareṇyaṃ 3, 34, 8. Av. 20, 11, 8
satrāśāho janabhaksho 2, 21, 3
satrā somā abhavann 4, 17, 6
satrāhaṇaṃ dādhṛishiṃ 4, 17, 8. Sv. 1, 335
sa tritasyādhi sānavi 9, 37, 4. Sv. 2, 645
satro ha jātāv ishitā 7, 33, 13
sa tvaṃ viprāya dāśushe 8, 43, 15
sa tvaṃ dakshasyāvṛiko 6, 15, 3
sa tvaṃ na indra dhiyasāno 5, 33, 2
sa tvaṃ na indra vājebhir 8, 16, 12. Av. 20, 46, 3
sa tvaṃ na indra surye 1, 104, 6
sa tvaṃ na indrākavābhir 6, 33, 4
sa tvaṃ na urjām pate 8, 23, 12
sa tvaṃ nas citra vajrahasta 6, 46, 2. Sv. 2, 160. Av. 20, 98, 2. Vs. 27, 38
sa tvaṃ no agne 'vamo 4, 1, 5. Vs. 21, 4. Ts. 2, 5, 12, 3
sa tvaṃ no arvan nidāyā 6, 12, 6
sa tvaṃ no deva manasā 8, 26, 25
sa tvaṃ no rāyaḥ śiśīhi 3, 16, 3
sa tvaṃ agne pratīkena 10, 118, 8. Ts. 2, 5, 12, 5
sa tvaṁ agne vibhāvasuḥ 8, 43, 32
sa tvam agne saubhagatvasya 1, 94, 16
sa tvam asmad apa dvisho 8, 11, 3
satvā bharisho 4, 40, 2
sa tvāmadad vṛishā 1, 80, 2
sa darśatasrīr atithir 10, 91, 2
sadasas patim adbhutam 1, 18, 6. Sv. 1, 171. Vs. 32, 13. Ta. 10, 1, 4
sad asya made sad 6, 27, 2
sadā kavī sumatim 1, 117, 23
sadāpṛiṇo yajato 5, 44, 12
śadāsi raṇvo yavaseva 10, 11, 5. Av. 18, 1, 22
sadā sugaḥ pitumāñ 3, 54, 21
sad id dhi te tuvijātasya 6, 18, 4
sa duto viśved abhi vashṭi 4, 1, 8
sa dṛilhe cid abhi tṛiṇatti 8, 103, 5
sadṛisīr adya sadṛisīr 1, 123, 8
sa devaḥ kavineshito 9, 37, 6. Sv. 2, 647
sado dvā cakrāte 8, 29, 9
sadmeva prāco 2, 15, 3. Ts. 2, 3, 14, 5
sadyas cid yaḥ śavasā 10, 178, 3. N. 10, 29
sadyas cid yasya carkṛitiḥ 6, 48, 21
sadyas cin nu te maghavann 7, 19, 9. Av. 20, 37, 9
sadyo adhvare rathiraṃ 7, 7, 4
sadyo jāta oshadhībhir 3, 5, 8
sadyo jātasya dadṛiśānam 4, 7, 10
sadyo jāto vy amimīta 10, 110, 11. Av. 5, 2, 11. Vs. 29, 36. Tb. 3, 6, 3, 4. N. 8, 21

sadyojuvas te vājā 8, 81, 9
sadyo ha jāto vṛishabhaḥ 3, 48, 1
sa druhvane manusha 10, 99, 7
sa dvibandhur vaitaraṇo 10, 61, 17
sa dhārayat pṛithivīm 1, 103, 2
sadhrīcīḥ sindhum 10, 111, 10
sadhrīm ā yanti pari 2, 13, 2
sa na indraḥ sivaḥ sakhā 8, 93, 3. Sv. 2, 802. Av. 20, 7, 3
sa na indra tvayatāyā 7, 20, 10. 21, 10
sa na indra yajyave 9, 61, 12. Sv. 2, 23. Vs. 26, 17
sa na iḷānayā saha 8, 102, 2
sa na urje vy avyayam 9, 49, 4. Sv. 2, 788
sa naḥ kshumantaṃ sadane 10, 38, 2
sa naḥ paprih pārayāti 8, 16, 11. Av. 20, 46, 2
sa naḥ pavasva vājayus 9, 44, 4
sa naḥ pavasva saṃ gave 9, 11, 3. Sv. 2, 8
sa naḥ pāvaka dīdivo 1, 12, 10. Vs. 17, 9. Ts. 1, 3, 14, 8. 5, 5, 3. 4, 6, 1, 3
sa naḥ pāvaka dīdihi 3, 10, 8
sa naḥ piteva sūnave 1, 1, 9. Vs. 3, 24. Ts. 1, 5, 6, 2. N. 3, 21
sa naḥ punāna ā bhara rayiṃ vīravatīm 9, 61, 6. Sv. 2, 139
sa naḥ punāna ā bhara rayiṃ stotre 9, 40, 5
sa naḥ pṛithu śravāyyam 6, 16, 12. Sv. 2, 12. Tb. 3, 5, 2, 1
sa naḥ śakras cid ā 8, 32, 12
sa naḥ śarmāṇi vītaye 3, 13, 4
sa naḥ sindhum iva nāvayāti 1, 97, 8. Av. 4, 33, 8. Ta. 6, 11, 2
sa naḥ someshu somapāḥ 8, 97, 6
sanat sāśvyam paśum 5, 61, 5
sanadvājaṃ vipravīraṃ 10, 47, 4
sa nas citrābhir adrivo 4, 32, 5
sa na stavāna ā bhara gāyatreṇa 1, 12, 11
sa na stavāna ā bhara rayiṃ 8, 24, 3
sanā ca soma jeshi ca 9, 4, 1. Sv. 2, 397
sanā jyotiḥ sanā svar 9, 4, 2. Sv. 2, 398
sanā tā kā cin bhuvanā 2, 24, 5
sanā tā ta indra navyā 1, 174, 8
sanā tā ta indra bhojanāni 7, 19, 6. Av. 20, 37, 6
sanāt sanīḷā avanīr 1, 62, 10
sanā dakshaṃ uta kratuṃ 9, 4, 3. Sv. 2, 399
sanād agne mṛiṇasi yātudhānān 10, 87, 19. Sv. 1, 80. Av. 5, 29, 11. 8, 3, 18
sanād eva tava rāyo 1, 62, 12
sanād divam pari bhumā 1, 62, 8
sanā purāṇam adhy emi 3, 54, 9
sanāmānā cid dhvasayo 10, 73, 6
sanāyate gotama indra 1, 62, 13
sanāyuvo nāmasā 1, 62, 11
sanitaḥ susanitar ugra 8, 46, 20
sanitā vipro arvadbhir 8, 2, 36
sanitāsi pravato 7, 37, 5
sanir mitrasya papratha 8, 12, 12
sa nīvyābhir 6, 32, 4
sanema tat susanitā 10, 36, 9
sanema te 'vasā navya 6, 20, 10
sanema ye ta utibhis 2, 11, 19
sanemi kṛidhy asmad ā 9, 104, 6
sanemi cakram ajaraṃ 1, 164, 14. Av. 9, 9, 14
sanemi tvam asmad āñ adevaṃ 9, 105, 6. Sv. 2, 963
sanemi sakhyaṃ svapasyamānaḥ 1, 62, 9
sanemy asmad yuyota didyum 7, 56, 9
sa no adya vasuttaye 9, 44, 6
sa no arsha pavitra ā 9, 64, 12
sa no arshābhi dūtyaṃ 9, 45, 2
sa no jyotīṃshi purvya 9, 36, 3
sa no dūrāc cāsāc ca 1, 27, 3. Sv. 2, 986
sa no deva devatāte 9, 96, 3
sa no devebhiḥ pavamāna 9, 93, 4
sa no dhītī varishṭhayā 5, 25, 3
sa no navyebhir vṛishakarmann 1, 130, 10
sa no niyudbhiḥ puruhūta 6, 22, 11. Av. 20, 36, 11
sa no niyudbhir ā pṛiṇa 6, 45, 21
sa no nṛiṇāṃ nṛitamo 1, 77, 4
sa no nediṣhṭhaṃ dadṛiśāna 1, 127, 11
sa no bodhi puraetā sugeshūta 6, 21, 12
sa no bodhi purolāśaṃ 6, 23, 7

sa no bodhi śrudhī havam 5, 24, 3. Vs. 3, 26
sa no bodhi sahasya 2, 2, 11
sa no bhagāya vāyave pūshṇe 9, 61, 9. Sv. 2, 433
sa no bhagāya vāyave vipravīraḥ 9, 44, 5
sa no madānām pata 9, 44, 5
sa no mandrābhir adhvare 6, 16, 2. Sv. 2, 825
sa no mahāñ animāno 1, 27, 11. Sv. 2, 1014
sa no mitramahas tvam 8, 44, 14. Sv. 2, 1063
sa no yuvendro 2, 20, 3
sa no rādhāṅsy ā bhare° 7, 15, 11
sa no revat samidhānaḥ 2, 2, 6
sa no vasva upa māsi 8, 71, 9
sa no vājāya śravasa 6, 17, 14
sa no vājeshv avitā 8, 46, 13
sa no vibhāvā cakshaṇir 6, 4, 2
sa no viśvā divo vasūto 9, 57, 4. Sv. 2, 1114
sa no viśvāny ā bhara suvitāni 8, 93, 29
sa no viśvāhā sukratur 1, 25, 12
sa no viśvebhir devebhir 8, 71, 3
sa no vrishann amum 1, 7, 6 Sv. 2, 971. Av. 20, 70, 12. N. 6, 16
sa no vṛishan sanishṭhayā 8, 92, 15
sa no vṛishṭim divas pari 2, 6, 5
sa no vedo amātyam 7, 15, 3. Sv. 2, 731
sa no harīṇām pata 9, 105, 5. Sv. 2, 962
santy hy arya āśisha 8, 54, 7
saṃ te payāṅsi 1, 91, 18. Vs. 12, 113. Ts. 4, 2, 7, 4
saṃ trī pavitrā vitatāny 9, 97, 55
saṃ dakshṇa manasā jāyate 9, 68, 5
saṃ devaiḥ śobhate vṛishā 9, 25, 3. Sv. 2, 270
saṃ naḥ śiśīhi bhurijor 8, 4, 16
saṃ nu vocāvahai 1, 25, 17
saṃ no rāyā bṛihatā 1, 48, 16
sa patyata ubhayor 6, 25, 6
sa prathāno abhi pañca 7, 69, 2. Tb. 2, 8, 7, 7
saparyavo bharamāṇā 7, 2, 4
saparyeṇyaḥ sa priyo 6, 1, 6. Tb. 3, 6, 10, 3
sa parvato na dharuṇeshv 1, 52, 2
sa pavasva dhanaṃjaya 9, 46, 5
sa pavasva madāya kaṃ 9, 45, 1
sa pavasva madintama 9, 50, 5. Sv. 2, 559
sa pavasva ya āvithendraṃ 9, 61, 22. Sv. 1, 494
sa pavasva vicarshaṇa 9, 41, 5. Sv. 2, 246
sa pavasva sahamānaḥ 9, 110, 12
sa pavitre vicakshaṇo 9, 37, 2. Sv. 2, 643
sa pitryāṇy āyudhāni vidvān 10, 8, 8
sa punāna upa sūre na 9, 97, 38. Sv. 2, 708
sa punāno madintamaḥ 9, 99, 6
sa pūrvayā nividā 1, 96, 2
sa pūrvyaḥ pavate 9, 77, 2
sa pūrvyo mahānāṃ 8, 63, 1. Sv. 1, 355
sa pūrvyo vasuvij jāyamāno 9, 96, 10
sapta ksharanti śiśave 10, 13, 5. Av. 7, 57, 2
sāpta tvā harito rathe 1, 50, 8. Av. 13, 2, 23. 20, 47, 20. Ts. 2. 4, 14, 4
sapta diśo nānāsūryāḥ 9, 114, 3. Ta. 1, 7, 4
sapta dhāmāni pariyann 10, 122, 3
saptabhiḥ putrair aditir 10, 72, 9. Ta. 1, 13, 3
sapta maryādāḥ kavayas 10, 5, 6. Av. 5, 1, 6. N. 6, 27
sapta me sapta śākina 5, 52, 17
sapta yuñjanti ratham 1, 164, 2. Av. 9, 9, 2. 13, 3, 18. Ta. 3, 11, 8. N. 4, 27
sapta vīrāso adharād 10, 27, 15
sapta svasāro abhi mātaraḥ 9, 86, 36
sapta svaśīr arushīr 10, 5, 5. N. 5, 1
sapta hotāras tam id īḷate 8, 60, 16
sapta hotrāṇi manasā 8, 4, 5
saptānāṃ sapta ṛishṭayaḥ 8, 28, 5
saptāpo devīḥ suraṇā 10, 104, 8

saptārdhagarbhā 1, 164, 36. Av. 9, 10, 17. N. 14, 21
saptāsyāsan paridhayas 10, 90, 15. Av. 19, 6, 15. Vs. 31, 15. Ta. 3, 12, 3
saptim mṛijanti vedhaso 9, 29, 2. Sv. 2, 1116
saptī cid ghā madacyutā 8, 33, 18
sa praketa ubhayasya 7, 33, 12
sa pratnathā kavivridha 8, 63, 4
sa pratnathā sahasā 1, 96, 1
sa pratnavan navīyasā 6, 16, 21. Ts. 2, 2, 12, 1. Tb. 2, 4, 8, 1
sa pratnavan navyase 9, 91, 5
sa prathame vyomani 8, 13, 2. Sv. 2, 97
sa pravoḷhṛīn 2, 15, 4
sa prācīnāṇ parvatān 2, 17, 5
sabādho yaṃ janā ime 8, 74, 6
sa bodhi sūrir maghavā 2, 6, 4. Vs. 12, 43. Ts. 4, 2, 3, 4
sa bhandanā ud iyarti 9, 86, 41. N. 5, 2
sabhām eti kitavaḥ 10, 34, 6
sa bhikshamāṇo amṛitasya 9, 70, 2. Sv. 2, 774
sa bhūtu yo ha prathamāya 2, 17, 2
sa bhrātaraṃ varuṇam 4, 1, 2
sam ajaisham imā 10, 159, 6
sa majmanā janima mānushāṇām 6, 18, 7
sam ajryā parvatyā 10, 69, 6
sam aṇjantu viśve devāḥ 10, 85, 47
sam atra gāvo 'bhito 5, 30, 10
sa matsaraḥ pṛitsu vanvanu 9, 96, 8
samatsu tvā śūra satām 1, 173, 7
samatsv agnim avase 8, 11, 9. Sv. 2, 518. Tb. 2, 4, 4, 4
sam adhvarāyoshaso 7, 41, 6. Av. 3, 16, 6. Vs. 34, 39. Tb. 2, 8, 9, 9
samanā tūṛṇir upa 10, 73, 4
samaneva vapushyataḥ 8, 62, 9
sa mandasvā hy anu josham 6, 23, 8
sa mandasvā hy andhaso 3, 41, 6. 6, 45, 27. Av. 20, 23, 6
sa mandrayā ca jihvayā 7, 16, 9
sam anyā yanty upa yanty 2, 35, 3. Ts. 2, 5, 12, 1
sa manyumīḥ 1, 100, 6
sa manyum martyānām 8, 78, 6
sa marto agne svanīka 7, 1, 23
sa marmṛijāna āyubhiḥ prayasvān 9, 66, 23
sa marmṛijāna āyubhir ibho 9, 57, 3. Sv. 2, 1113
sa marmṛijāna indriyāya 9, 70, 5
sam asvinor avasā 5, 42, 18. 43, 17. 76, 5. 77, 5
sam asmiñ jāyamāna āsata 10, 95, 7. N. 10, 47
sam asya manyave viśo 8, 6, 4. Sv. 1, 137. 2, 1001. Av. 20, 107, 1
sam asya harim harayo 9, 96, 2
sa mahnā viśvā duritāni 7, 12, 2. Sv. 2, 655
sa mātarā na dadṛiśāna 9, 70, 6
sa mātarā vicaran vājayann 9, 68, 4
sa mātarā śūryeṇā 6, 32, 2
sa mātariśvā puruvāra 1, 96, 4
samāna ūrve adhi saṃgatāsaḥ 7, 76, 5
samānam vatsam abhi 1, 146, 3
samānam vām sajātyam 8, 73, 12
samānam nīlam vṛishaṇo 10, 5, 2
samānam añjy eshām 8, 20, 11
samānam asmā anapāvṛid 10, 89, 3
samānam u tyam puruhutam 10, 41, 1
samānam etad udakam 1, 164, 51. Ta. 1, 9, 5. N. 6, 22. 7, 23
samānam pūrvīr abhi vāvaśānās 10, 123, 3
samānayojano hi vām 1, 30, 18
samānī va ākūtiḥ 10, 191, 4. Av. 6, 64, 3. Tb. 2, 4, 4, 5
sa mānushīshu dūḷabho 4, 9, 2
sa mānushe vṛijane saṃtamo 1, 128, 7
samāne ahan trir 1, 34, 3
samāno adhvā svaṣror 1, 113, 3. Sv. 2, 1101
samāno mantraḥ samitiḥ 10, 191, 3. Av. 6, 64, 2. Tb. 2, 4, 4, 5
samāno rājā vibhṛitaḥ 3, 55, 4
samānyā viyute dūre° 3, 54, 7. N. 4, 25
sa māmṛije tiro aṇvāni 9, 107, 11. Sv. 2, 1040

samāvavarti vishṭhito 2, 38, 6
sa māhina indro arṇo 2, 19, 3
sam it tam agham aśnavad 8, 18, 14
sam it tān vṛitrahākhidat 8, 77, 3
samit-samit sumanā 3, 4, 1
samiddham agniṃ samidhā 6, 15, 7. Sv. 2, 917
samiddhaś cit sam idhyase 10, 150, 1
samiddhasya pramahaso 5, 28, 4
samiddhasya śrayamāṇaḥ 3, 8, 2. Tb. 3, 6, 1, 1
samiddhāgnir vanavat 5, 37, 2
samiddhe agnau suta indra 6, 40, 3
samiddheshv agnishv ānajānā 1, 108, 4
samiddho agna ā vaha 1, 142, 1
samiddho agna āhuta devān 5, 28, 5. Ts. 2, 5, 8, 6. Tb. 3, 5, 2, 3
samiddho agnir divi 5, 28, 1
samiddho agnir nihitaḥ pṛithivyām 2, 3, 1
samiddho adya manusho durone 10, 110, 1. Av. 5, 12, 1. Vs. 29, 25. Tb. 3, 6, 3, 1. N. 8, 5
samiddho adya rājasi 1, 188, 1
samiddho viśvatas patiḥ 9, 5, 1
samidhāgniṃ duvasyata 8, 44, 1. Vs. 3, 1. 12, 30. Ts. 4, 2, 3, 1. Tb. 1, 2, 1, 9.
samidhā jātavedase devāya 7, 14, 1
samidhāna u santya 8, 44, 9
samidhānaḥ sahasrajid agne 5, 26, 6
samidhā yáś ta āhutiṃ niśitim 6, 2, 5
samidhā yó niśitī dāśad 8, 19, 14
samidhyamānaḥ prathamānu 3, 17, 1. Tb. 1, 2, 1, 10
samidhyamāno adhvare 'gniḥ 3, 27, 4. Tb. 3, 5, 2, 3
samidhyamāno amṛitasya 5, 28, 2
sam indra gardabham 1, 29, 5. Av. 20, 74, 5
sam indra no manasā 5, 42, 4. Av. 7, 97, 2. Vs. 8, 15. Ts. 1, 4, 44, 1. Tb. 2, 8, 8, 6
sam indra rāyā sam 1, 53, 5. Av. 20, 21, 5
sam indreṇota vāyunā 9, 61, 8. Sv. 2, 432
sam indreraya gām 10, 59, 10
sam indro gā ajayat 4, 17, 11
sam indro rāyo bṛihatīr 8, 52, 10. Sv. 2, 1082
sam īṃ rebhāso asvaran 8, 97, 11. Sv. 2, 282. Av. 20, 54, 2
samīcīnā anushata 9, 39, 6. Sv. 2, 253
samīcīnāsa āsate 9, 10, 7. Sv. 2, 475
samīcīne abhi tmanā yahvī 9, 102, 7
sam īm paṇer ajati 5, 34, 7
sam ī ratham na bhurijor 9, 71, 5
sam ī vatsaṃ na matṛibhiḥ 9, 104, 2. Sv. 2, 508
sam ī sakhāyo asvaran 9, 45, 5
sam u tye mahatīr apaḥ 8, 7, 22
sam u tvā dhībhir asvaran 9, 66, 8
samudraḥ sindhū rajo 10, 66, 11
samudrajyeshṭhāḥ salilasya 7, 49, 1
samudram āśām ava. tasthe 5, 44, 9
samudrād arṇavād adhi 10, 190, 2. Ta. 10, 1, 14
samudrād ūrmim ud iyarti 10, 123, 2
samudrād ūrmír madhumāṅ 4, 58, 1. Vs. 17, 89. Ta. 10, 10, 2
samudriyā apsaraso 9, 78, 3
samudre antaḥ śayata 8, 100, 9
samudreṇa sindhavo 3, 36, 7
samudre tvā nṛimaṇā 10, 45, 3. Vs. 12, 20. Ts. 4, 2, 2, 1
samudro apsu māmṛije 9, 2, 5. Sv. 2, 391
sam u pūshṇā gamemahi 6, 54, 2
sam u pra yanti dhītayaḥ 10, 25, 4
sam u priyā anūshata 9, 101, 8. Sv. 2, 169
sam u priyo mṛijyate 9, 97, 3. Sv. 2, 751
sam u vāṃ yajñam mahayaṃ 7, 61, 6
sam u vo yajñam mahayan 7, 42, 3
sa mṛijyate sukarmabhir 9, 99, 7
sa mṛijyamāno daśabhiḥ 9, 70, 4
sam enam ahrutā imā 9, 34, 6
sa me vapuś chadayad 6, 49, 5

samohe vā ya āśata 1, 8, 6. Av. 20, 71, 2
samau cid dhastau 10, 117, 9
sampaśyamānā amadann 3, 31, 10
sam pushann adhvanas 1, 42, 1
sam pushan vidushā naya 6, 54, 1
sam prerate anu vātasya 10, 168, 2
sam bhānunā yatate 5, 37, 1. N. 5, 7
sam bhūmyā antā 7, 83, 3
sam māgne varcasā 1, 23, 24. Av. 7, 89, 2. 9, 1, 15. 10, 5, 47
sam mā tapanty abhitaḥ sapatnīr iva parśavaḥ | ni bādhate 10, 33, 2
sam mā tapanty abhitaḥ sapatnīr iva parśavaḥ | mūsho 1, 105, 8 N. 4, 6
sam mātṛibhir na śiśur 9, 93, 2. Sv. 2, 769
sammiślo arusho bhava 9, 61, 21. Sv. 2, 167
sammilya yad 1, 161, 12
samyak samyanco mahishā 9, 73, 2
samyak sravanti sarito na 4, 58, 6. Vs. 13, 38. 17, 94. Ts. 4, 2, 9, 6
samrājā ugrā vṛishabhā 5, 63, 3
samrājā yā ghṛitayonī 5, 68, 2. Sv. 2, 494
samrājāv asya bhuvanasya 5, 63, 2
samrājo ye suvṛidho 10, 63, 5
samrājñī śvaśure 10, 85, 46. Av. 14, 1, 44
samrāḷ anyaḥ svarāḷ 7, 82, 2
sa yantā vipra eshām 3, 13, 3
sa yahvyo 'vanīr goshv 10, 99, 4
sa yudhmaḥ satvā khajakṛit 6, 18, 2
sa yojate arushā 7, 16, 2. Sv. 2, 100. Vs. 15, 33. Ts. 4, 4, 4, 4
sa yo na muhe na mithū 6, 18, 8
sa yo vṛishā narām na 1, 149, 2
sa yo vṛishā vṛishnyebhiḥ 1, 100, 1. Tb. 2, 8, 3, 6
sa yo vy asthād abhi 2, 4, 7
sa raṁhata urugāyasya 9, 97, 9. Sv. 2, 468
sa ratnam martyo vasu 1, 41, 6
sa rathena rathītamo 6, 45, 15
sa randhayat sadivaḥ 2, 19, 6
sarasvati tvam asmāṁ aviddhi 2, 30, 8
sarasvati devanido ni 6, 61, 3
sarasvati yā sarathaṃ 10, 17, 8. Av. 18, 1, 43
sarasvatīṃ yāṃ pitaro 10, 17, 9. Av. 18, 1, 42
sarasvatīṃ devayanto havante 10, 17, 7. Av. 18, 1, 41
sarasvatī sarayuḥ 10, 64, 9
sarasvatī sādhayantī 2, 3, 8
sarasvaty abhi no neshi 6, 61, 14. Tb. 2, 4, 3, 1
sarasvān dhībhir 10, 66, 5
sa rājasi purushṭutaṁ eko 8, 15, 3. Av. 20, 61, 6. 62, 10
sa rāyas khām upa śṛijā 6, 36, 4
sa rudrebhir aśastavāra 10, 99, 5
sarūpair ā su no gahi 8, 34, 12
sa retodhā vṛishabhaḥ 7, 101, 6
sa revāṁ iva viśpatir 1, 27, 12. Sv. 2, 1015
sa rocayaj janushā 3, 2, 2
sa roruvad abhi pūrvā 9, 68, 2
sa roruvad vṛishabhas 10, 28, 2
sargāṁ iva śṛijataṃ 8, 35, 20
sarvam parikrośaṃ 1, 29, 7. Av. 20, 74, 7
sarve nandanti yaśasā 10, 71, 10
sa vajrabhṛid dasyuhā 1, 100, 12
sa vardhitā vardhanaḥ 9, 97, 39. Sv. 2, 709
sa vahniḥ putraḥ 1, 160, 3
sa vahniḥ soma jāgṛivih 9, 36, 2
sa vahnibhir ṛikvabhir 6, 32, 3
sa vahnir apsu dushṭaro 9, 20, 6. Sv. 2, 323
sa vāṃ yajñeshu mānavī 9, 98, 9
sa vājaṃ yātāpa° 10, 99, 3
sa vājaṃ viśvacarshaṇir 1, 27, 9. Sv. 2, 767
sa vājī rocanā divaḥ 9, 37, 3. Sv. 2, 644
sa vājy akshāḥ sahasraretāḥ 9, 109, 17. Sv. 2, 511
sa vājy arvā sa ṛishir 4, 36, 6
sa vāvṛidhe naryo yoshaṇāsu 7, 95, 3
savitā paścātāt savitā 10, 36, 14
savitā yantraiḥ pṛithivīm 10, 149, 1. N. 10, 32
savitāram ushasam aśvinā 1, 44, 8

sa vidvāñ aṅgirobhya indro 8, 63, 3
sa vidvāñ apagoham 2, 15, 7
sa vidvāñ ā ca piprayo 2, 6, 8
sa vipraṣ carshaṇīnāṃ 4, 8, 8
sa viṣvā dāsushe vasu 9, 36, 5
sa vīro aprātishkuta 7, 32, 6
sa vīro dakshasādhano 9, 101, 15. Sv. 2, 738
sa vṛitrahatye havyaḥ sa 4, 24, 2
sa vṛitrahā vṛishā suto 9, 37, 5. Sv. 2, 646
sa vṛitrahendra ṛibhukshāḥ 8, 96, 21
sa vṛitrahendraḥ kṛishṇayonīḥ 2, 20, 7
sa vṛitrahendraṣ carshaṇīdhṛit 8, 96, 20
sa vetasum daṣamāyaṃ 6, 20, 8
sa veda deva ānamaṃ 4, 8, 3
sa veda sushṭutīnām 10, 26, 3
sa vāyum indram aṣvinā 9, 7, 7. Sv. 2, 484
sa vāvaṣāna iha pāhi 3, 51, 8
savyām anu sphigyaṃ 8, 4, 8. Sv. 2, 956
sa vrādhataḥ ṣavasānebhir 10, 99, 9
sa vrādhato nahusho 1, 122, 10
sa ṣushmī kalaseshv ā 6, 18, 7
sa ṣevṛidham adhi dhā 1, 54, 11. Tb. 2, 6, 9, 1
sa ṣrudhi yaḥ smā pṛitanāsu 1, 129, 2
sa ṣvitānas tanyatū 6, 6, 2. Ts. 1, 3, 14, 4
sa saṃstiro vishṭiraḥ 1, 140, 7
sa satpatiḥ ṣavasā hanti 6, 13, 3
sa satyasatvan mahate 6, 31, 5
sa sadma pari ṇīyate 4, 9, 3
sasantu tyā arātayo 1, 29, 4. Av. 20, 74, 4
sa saṃnayaḥ sa vinayaḥ 2, 24, 9
sa ṣapta dhītibhir hito 9, 9, 4
sa samudro apīcyas 8, 41, 8
sa sargeṇa ṣavasā 6, 32, 5
sasarparīr abharat 3, 53, 16
sasarparīr amatim 3, 53, 15
sa savyena yamati 1, 100, 9
sasasya yad viyutā 4, 7, 7
sasānātyāñ uta sūryaṃ 3, 34, 9. Av. 20, 11, 9
sa sukratuḥ purohito 1, 128, 4
sa sukratur ṛitacid 7, 85, 4
sa sukratur yo vi durah 7, 9, 2
sa sukratu raṇitā yaḥ 8, 96, 19
sa sutaḥ pītaye vṛishā 9, 37, 1. Sv. 2, 642
sa sunvata indraḥ sūryam 2, 19, 5
sa sunve yo vasūnāṃ 9, 108, 13. Sv. 1, 582. 2, 446
sa sushṭubhā sa ṛikvatā 4, 50, 5. Av. 20, 80, 5. Ts. 2, 3, 14, 4
sa sushṭubhā sa stubhā 1, 62, 4
sa sūnubhir na rudrebhir 1, 100, 5
sa sūnur mātarā ṣucir 9, 9, 3. Sv. 2, 286
sa sūryaḥ pary urū 10, 89, 2
sa sūrya prati puro na 7, 62, 2
sa sūryasya raṣmibhiḥ pari vyata 9, 86, 32
saṣrivāṅsam iva tmanā 3, 9, 5
sa soma āmiṣlatamaḥ 6, 29, 4
sastu mātā sastu pitā 7, 55, 5. Av. 4, 5, 6
sa stomyaḥ sa havyaḥ 8, 16, 8
sasthāvānā yavayasi 8, 37, 4
sasnim avindac carane 10, 139, 6. Ta. 4, 11, 8. N. 5, 1
sa smā kṛiṇoti ketum ā 5, 7, 4
saṣvaṣ cid dhi tanvaḥ 7, 59, 7
sasvaṣ cid dhi samṛitis 7, 60, 10
sahadānum puruhūta 8, 30, 8. Vs. 18, 69. N. 6, 1
saha vāmena na usho 1, 48, 1
sa havyavāḷ amartya 3, 11, 2. Vs. 22, 16. Ts. 4, 1, 11, 4
sa ha ṣruta indro nāma 2, 20, 6
sahastomāḥ sahachandasa 10, 130, 7. Vs. 34, 49
sahasraṃ vyatīnāṃ 4, 32, 17
sahasraṃ sākam arcata 1, 80, 9
sahasraṇīthaḥ satadhāro 9, 85, 4
sahasraṇīthāḥ kavayo 10, 154, 5. Av. 18, 2, 18
sahasradā grāmaṇīr 10, 62, 11
sahasradhā pañcadaṣāny 10, 114, 8. Ait. ā. 1, 16
sahasradhāraṃ vṛishabham 9, 108, 8. Sv. 2, 745
sahasradhāraḥ pavate samudro 9, 101, 6 Sv. 2, 224. Av. 20, 137, 6
sahasradhāre 'va tā asaṣcatas 9, 74, 6

sahasradhāre 'va te sam 9, 73, 4. Av. 5, 6 3
sahasradhāre vitato pavitra 9, 73, 7
sahasraṃ ta indrotayo 1, 167, 1
sahasravājam abhimātishāham 10, 104, 7
sahasrasīrshā purushaḥ 10, 90, 1. Av. 19, 6, 1. Vs. 31, 1. Ta. 3, 12, 1
sahasraśṛiṅgo vṛishabho yaḥ 7, 55, 7. Av. 4, 5, 1
sahasrasām āgniveśim 5, 34, 9
sahasrākshena śatasāradena 10, 161, 3. Av. 3, 11; 3. 20, 96, 8
sahasrākṣho vicarshaṇir 1, 79, 12
sahasrā te śatā vayaṃ 4, 32, 18
sahasreṇeva sacate yavīyudhā 8, 4, 6
sahasre pṛisbatīnām 8, 65, 11
sahasrotiḥ śatāmagho 9, 62, 14
sahasva manyo abhimātim 10, 84, 3. Av. 4, 31, 3
sahāvā pṛitsu taraṇir 3, 49, 3
sa hi kratuḥ sa maryaḥ 1, 77, 3
sa hi kshatrasya manasasya 5, 44, 10
sa hi kshapāvāñ agnī 1, 70, 5
sa hi kshayeṇa kshamyasya 7, 46, 2
sa hi kshemo havir yajñaḥ 10, 20, 6
sa hi tvaṃ deva śasvate 9, 98, 4
sa hi dyutā vidyutā 10, 99, 2
sa hi dyubhir janānāṃ 5, 16, 2
sa hi dvaro dvariṣhu 1, 52, 3
sa hi dhībhir havyo asti 6, 18, 6
sa hi purū cid ojasā 1, 127, 3. Sv. 2, 1165
sa hi yo mānushā yugā 6, 16, 23
sa hi ratnāni dāśushe 5, 82, 3
sa hi viśvāti pārthivā 6, 16, 20
sa hi viśvāni pārthivāñ eko 6, 45, 20
sa hi vedā vasudhitim 4, 8, 2
sa hi śardho na mārutaṃ 1, 127, 6
sa hi śuciḥ śatapatraḥ 7, 97, 7. Tb. 2, 5, 5, 4
sa hi śravasyuḥ 1, 55, 6
sa hi shmā jaritṛibhya ā 9, 20, 2. Sv. 2, 319
sa hi shmā dhanvākshitaṃ 5, 7, 7
sa hi shmā viśvacarshaṇir 5, 23, 4
sa hi satyo yam pūrve 5, 25, 2
sa hi svaśvit pṛishadaśvo 1, 87, 4
sa hotā yaśya rodasī 3, 6, 10
sa hotā viśvam pari 2, 2, 5
sa hotā sed u dūtyaṃ 4, 8, 4
sahobhir viśvam pari cakramā 10, 56, 5
saho shu ṇo vajrahastaiḥ 8, 7, 32
sākaṃ yakshma pra pata 10, 97, 13. Vs. 12, 87. Ts. 4, 2, 6, 4
sākaṃyujā śakunasyeva 10, 106, 3
sākaṃ vadanti bahavo 9, 72, 2
sākaṃ hi śucinā śuciḥ 2, 5, 4
sākaṃ jātaḥ kratunā 2, 22, 3. Sv. 2, 837
sākaṃ jātāḥ subhvaḥ 5, 55, 3
sakāṃjānāṃ saptatham 1, 164, 15. Av. 9, 9, 16. Ta. 1, 3, 1. N. 14, 19
sākamuksho marjayanta 9, 95, 1. Sv. 1, 538. 2, 768
sātir na vo 'mavatī 1, 168, 7
sā te agne śaṃtamā 8, 74, 8
sā te jīvātur uta 10, 27, 24. N. 5, 19
sā dyumnair dyumninī 8, 74, 9
sādhur na gridhnur 1, 70, 11
sādhv apāṅsi sanatā 2, 3, 6
sādhvaryā atithinīr 10, 68, 3. Av. 20, 16, 3
sādhvīm akar devavītiṃ 10, 53, 3. Ts. 1, 3, 14, 2
sā no adya yasyā vayaṃ 10, 127, 4
sā no adyābharadvasur 5, 79, 3. Sv. 2, 1092
sā no viśvā ati dviśaḥ 6, 61, 9
sāṃtapanā idaṃ havir 7, 59, 9. Av. 7, 77, 1. Ts. 4, 3, 13, 3
sāma dvibarhā mahi 4, 5, 3
sāman nu rāye 10, 59, 2
sā mā satyoktiḥ pari pātu 10, 37, 2
sā vasu dadhatī śvaśurāya 10, 95, 4
sā vaha yokshabhir 6, 64, 5
sā viṭ suvīrā 7, 56, 5
sāśmā aram prathamaṃ 2, 18, 2
sāśmā aram bāhubhyāṃ 2, 17, 6
sāśmākebhir etarī na 6, 12, 4. N. 6, 15
sāhā ye santi mushṭiheva 8, 20, 20
sāhvān viśvā abhiyujaḥ 3, 11, 6. Sv. 2, 908

siṅham nasanta madhvo 9, 89, 3
siṅhā iva nānadati 1, 64, 8
siñcanti namasāvatam 8, 72, 10. Sv. 2, 954
sidhrā agne dhiyo asme 10, 7, 4
sinīvali prithushṭuke 2, 32, 6. Av. 7, 46, 1. Vs. 34, 10. Ts. 3, 1, 11, 3. N. 11, 32
sindhur na kshodaḥ pra 1, 66, 10
sindhur na kshodaḥ śimīvāñ 2, 25, 3
sindhur ha vāṃ rasayā 4, 43, 6
sindhūñr iva pravaṇa āśuyā 6, 46, 14
sindhor iva pravaṇe nimna 9, 69, 7
sindhor iva prādhvane 4, 58, 7. Vs. 17, 95
sishakti sā vāṃ sumatis 7, 70, 2
sishaktu na ūrjavyasya 5, 41, 20. N. 11, 49
sishāsatū rayīṇāṃ 9, 47, 5
sīdantas te vayo yathā 8, 21, 5. Sv. 1, 407
sīda hotaḥ sva u loke 3, 29, 8. Vs. 11, 35. Ts. 3, 5, 11, 2. 4, 1, 3, 3
sīrā yuñjanti kavayo 10, 101, 4. Av. 3, 17, 1. Vs. 12, 67. Ts. 4, 2, 5, 5
sukarmāṇaḥ suruco 4, 2, 17. Av. 18, 3, 22
sukiṃśukaṃ śalmaliṃ 10, 85, 20. Av. 14, 1, 61. N. 12, 8
sukṛit supāṇiḥ svavāñ 3, 54, 12
sukshetriyā sugātuyā 1, 97, 2. Av. 4, 33, 2. Ts. 6, 11, 1
sukhaṃ rathaṃ yuyuje 10, 75, 9
sugaḥ panthā anṛikshara 1, 41, 4
sugavyaṃ no vājī 1, 162, 22. Vs. 25, 45. Ts. 4, 6, 9, 4
sugas te agne sanavitto 7, 42, 2
sugur asat suhiraṇyaḥ 1, 125, 2. N. 5, 19
sugota te supathā 6, 64, 4
sugo hi vo aryaman 2, 27, 6
sujyotishaḥ sūrya dakshapitṛīn 6, 50, 2
suta it tvaṃ nimiśla indra 6, 23, 1
suta indo pavitra ā 9, 99, 8
suta indrāya vāyave 9, 34, 2
suta indrāya vishṇave 9, 63, 3
suta eti pavitra ā 9, 39, 3. Sv. 2, 251
sutaḥ somo asutād 6, 41, 4
sutapāvne sutā ime 1, 5, 5. Av. 20, 69, 3
sutambharo yajamānasya 5, 44, 13
sutā anu svam ā rajo 9, 63, 6
sutā indrāya vajriṇe 9, 63, 15
sutā indrāya vāyave varuṇāya 9, 33, 3. Sv. 2, 116
sutā indrāya vāyave somāso 5, 51, 7
sutāvantas tvā vayam 8, 65, 6
sutāso madhumattamāḥ 9, 101, 4. Sv. 1, 547. 2, 222. Av. 20, 137, 4
sute adhvare adhi vācam 10, 94, 14
sute-sute nyokase 1, 9, 10. Av. 20, 71, 16
sutrāmāṇam pṛithivīṃ dyām 10, 63, 10. Av. 7, 6, 3. Vs. 21, 6. Ts. 1, 5, 11, 5
sudaksho dakshaiḥ 10, 91, 3
sudāse dasrā vasu bibhratā 1, 47, 6
sudevaḥ samahāsati 5, 53, 15
sudevā stha kāṇvāyanā 8, 55, 4
sudevo adya prapated 10, 95, 14. S. P. 11, 5, 1, 8. N. 7, 3
sudevo asi varuṇa 8, 69, 12. Av. 20, 92, 9. N. 5, 27
sunirmathā nirmathitaḥ 3, 29, 12
sunītibhir nayasi 2, 23, 4
sunītho ghā sa martyo 8, 46, 4. Sv. 1, 206
sunotā madhumattamaṃ somam 9, 30, 6
sunotā somapāvne somam 7, 32, 8. Sv. 1, 285. Av. 6, 2, 3
sunvanti somaṃ rathirāso 10, 76, 7
suparṇa itthā nakham 10, 28, 10
suparṇaṃ vaste mṛigo 6, 75, 11. Vs. 29, 48. Ts. 4, 6, 6, 4. N. 2, 5. 9, 19
suparṇaṃ viprāḥ kavayo 10, 114, 5
suparṇā eta āsate 1, 105, 11
suparṇā vācam akratopa 10, 94, 5. Av. 6, 49, 3
supeśasaṃ sukhaṃ ratham 1, 49, 2
supeśasam māva sṛijanty 5, 30, 13
supratīke vayovṛidhā 5, 5, 6
supravācanaṃ tava vīra 2, 13, 11
suprāvargaṃ suvīryaṃ 8, 22, 18

suprāvīr astu sa kshayaḥ 7, 66, 5. Sv. 2, 702
supravyaḥ prāṣushāḷ 4, 25, 6
supraitūḥ suyavaso 1, 190, 6
subrahmāṇam devavantam 10, 47, 3. Tb. 2, 5, 6, 1
subhagaḥ sa prayajyavo 1, 86, 7
subhagaḥ sa va ūtishv 8, 20, 15
subhagān no devāḥ kṛiṇutā 10, 78, 8
sumaṅgalīr iyaṃ vadhur 10, 85, 33. Av. 14, 2, 28
suyugbhir aśvaiḥ suvṛitā 3, 58, 3
suyug vahanti prati 3, 58, 2
surathāñ ātithigve 8, 68, 16
surukme hi supeśasādhi 1, 188, 6
surūpakṛitnum ūtaye 1, 4, 1. Sv. 1, 160. 2, 437. Av. 20, 57, 1. 68, 1
suvijñānam cikitushe 7, 104, 12. Av. 8, 4, 12
suvitasya manāmahe 'ti 9, 41, 2. Sv. 2, 243
suvivṛitaṃ sunirajam 1, 10, 7
suvīraṃ rayim ā bhara 6, 16, 29
suvīras te janitā manyata 4, 17, 4
suvīrāso vayaṃ dhanā 9, 61, 23
suvīryaṃ svaśvyaṃ sugavyam*8, 12, 33
suvṛid ratho vartate 1, 183, 2
susaṅso bodhi gṛiṇate 1, 44, 6
susilpe bṛihatī mahī 9, 5, 6
susevo no mṛilayākur 8, 79, 7
sushahā soma tāni te 9, 29, 3. Sv. 2, 1117
sushupvāṅsa ṛibhavas 1, 161, 13
sushupvāṅsam na nirṛiter 1, 117, 5
sushumā yātam adribhir 1, 137, 1
sushome saryaṇāvaty 8, 7, 29
sushṭubho vāṃ vṛishaṇvasū 5, 75, 4
sushṭhāmā rathaḥ 10, 44, 2. Av. 20, 94, 2
sushvāṇāsa indra stumasi tvā 10, 148, 1. Sv. 1, 316
sushvāṇāso vy adribhis 9, 101, 11. Sv. 2, 453
susaṃkāśā mātṛimṛishṭeva 1, 123, 11
susaṃdṛik te svanīka 7, 3, 6
susaṃdṛiśaṃ tvā vayam prati paśyema 10, 158, 5
susaṃdṛiśaṃ tvā vayam maghavan 1, 82, 3. Vs. 3, 52. Ts. 1, 8, 5, 1
susamiddhāya śocishe 5, 5, 1. Vs. 3, 2
susamiddho na ā vaha 1, 13, 1. Sv. 2, 697
suktavākam prathamāṃ 10, 88, 8
sūktebhir vo vacobhir 5, 45, 4
sūnor mānenāśvinā 1, 117, 11
suyavasād bhagavatī 1, 164, 40. Av. 7, 73, 11. 9, 10, 20. N. 11, 44
sūra upāke tanvaṃ dadhāno 4, 16, 14
sūraś cakram pra vṛihaj 1, 130, 9
sūraś cid ā harito 10, 92, 8
sūraś cid ratham paritakmyāyām 5, 31, 11
sūro na yasya dṛiśatir 6, 3, 3
suryaṃ cakshur gachatu 10, 16, 3. Av. 18, 2, 7. Ta. 6, 1, 4. 7, 3
suryaraśmir harikeśaḥ 10, 139, 1. Vs. 17, 58. Ts. 4, 6, 3, 3
suryasyeva raśmayo drāvayitnavo 9, 69, 6. Sv. 2, 720. N. 7, 2
sūryasyeva vakshatho 7, 33, 8. N. 11, 20
suryācandramasau dhātā 10, 190, 3. Ta. 10, 1, 14
sūryāyā vahatuḥ prāgāt 10, 85, 13. Av. 14, 1, 13
sūryāyai devebhyo 10, 85, 17. Av. 14, 2, 46
surye visham ā sajāmi 1, 191, 10
suryo devīm ushasaṃ 1, 115, 2. Av. 20, 107, 15. Tb. 2, 8, 7, 1
suryo no divas pātu 10, 158, 1
suryo raśmiṃ yathā sṛijā 8, 32, 23
sṛijaḥ sindhuñr ahinā 10, 111, 9
sṛijanti raśmim ojasā 8, 7, 8
sṛijo mahīr indra yā 2, 11, 2
sṛinyeva jarbharī 10, 106, 6. N. 13, 5
sed agnir agnīñr aty 7, 1, 14. Tb. 2, 5, 3, 3
sed agnir yo vanushyato 7, 1, 15
sed agne astu subhagaḥ 4, 4, 7. Ts. 1, 2, 14, 3
sed ugro astu marutaḥ 7, 40, 3
sed ṛibhavo yam avatha 4, 37, 6
seneva sṛishṭāmaṃ 1, 66, 7. N. 10, 21
semaṃ naḥ kāmam ā pṛiṇa 1, 16, 9

semaṃ na stomam 1, 16, 5
semāṃ vetu vashaṭkṛitim 7, 15, 6
semām aviḍḍhi prabhṛitiṃ 2, 24, 1
sehāna ugra pṛitanā 8, 37, 2
sainānīkena 2, 9, 6. Ts. 4, 3, 13, 2
so agna ije ṣaṣame ca 6, 1, 9. Tb. 3, 6, 10, 4
so agna enā namasā 7, 93, 7
so agnir yo vasur gṛiṇe 5, 6, 2. Sv. 2, 1089. Vs. 15, 42
so agre ahnāṃ harir 9, 86, 42
so aṅgirasām ucathā 2, 20, 5
so aṅgirobhir 1, 100, 4
so addhā dāṣvadhvaro 8, 19, 9
so apratīni manave 2, 19, 4
so abhriyo na yavasa 10, 99, 8
so arṇavo na nadyaḥ 1, 55, 2
so arshendrāya pītaye 9, 62, 8. Sv. 2, 330
so asya vajro harito 10, 96, 3. Av. 20, 30, 3
so asya vise mahi sarma 9, 86, 15
so cin nu bhadrā 10, 11, 3. Av. 18, 1, 20
so cin nu vṛishṭir yūthyā 10, 23, 4. Av. 20, 73, 5
so cin nu sakhyā narya 10, 50, 2
sotā hi somam adribhir 8, 1, 17
sodañcaṃ sindhum 2, 15, 6
soma id vaḥ suto astu 8, 66, 15
soma u shuvānaḥ sotṛibhir 9, 107, 8. Sv. 1, 515. 2, 347
soma ekebhyaḥ pavate 10, 154, 1. Av. 18, 2, 14. Ta. 6, 3, 2
somaṃ rājānam avase 10, 141, 3. Sv. 1, 91. Av. 3, 20, 4. Vs. 9, 26. Ts. 1, 7, 10, 3
somaḥ pavate janitā matīnāṃ 9, 96, 5. Sv. 1, 527. 2, 293. N. 14, 12
somaḥ punāna ūrmiṇāvyo 9, 106, 10. Sv. 1, 572. 2, 290
somaḥ punāno arshati 9, 13, 1. Sv. 2, 537
somaḥ punāno avyaye 9, 110, 10
somaḥ prathamo vivide 10, 85, 40. Av. 14, 2, 3
somaḥ suto dhārayātyo 9, 97, 45
soma gīrbhish ṭvā 1, 91, 11. Tb. 3, 5, 6, 1. Tāṇḍya 1, 5, 7
somaṃ gāvo dhenavo 9, 97, 35. Sv. 2, 210. N. 14, 15
somam anya upāsadat 6, 57, 2
somam indrābṛihaspatī 4, 49, 6
somam manyate papivān 10, 85, 3. Av. 14, 1, 3. N. 11, 4
soma yās te mayobhuva 1, 91, 9. Ts. 4, 1, 11, 1
soma rājan mṛiḷayā naḥ 8, 48, 8
soma rārandhi no hṛidi 1, 91, 13. Tāṇḍya 1, 5, 6
somasya dhārā pavate 9, 80, 1
somasya mā tavasaṃ 3, 1, 1
somasya mitrāvaruṇodita 8, 72, 17
somasya rājño varuṇasya dharmaṇi 10, 167, 3. N. 11, 12
somā aṣṛigram āṣavo 9, 23, 1
somā aṣṛigram indavaḥ 9, 12, 1. Sv. 2, 546
somāḥ pavanta indavo 9, 101, 10. Sv. 1, 548. 2, 451
somānaṃ svaraṇaṃ 1, 18, 1. Sv. 1, 139. 2, 813. Vs. 3, 28. Ts. 1, 5, 6, 4. Ta. 10, 1, 11. N. 6, 10
somāpūshaṇā jananā 2, 40, 1. Ts. 1, 8, 22, 5
somāpūshaṇā rajaso 2, 40, 3. Ts. 1, 8, 22, 5. Tb. 2, 8, 1, 5
somārudrā dhārayethām 6, 74, 1
somārudrā yuvam etāny 6, 74, 3. Av. 7, 42, 2. Ts. 1, 8, 22, 5
somārudrā vi vṛihataṃ 6, 74, 2. Av. 7, 42, 1. Ts. 1, 8, 22, 1
somāso na ye sutās 1, 168, 3
somenādityā balinaḥ 10, 85, 2. Av. 14, 1, 2
somo arshati dharṇasir 9, 23, 5
somo asmabhyaṃ dvipade 3, 62, 14
somo jigāti gātuvid 3, 62, 13. Ts. 1, 3, 4, 1
somo dadad gandharvāya 10, 85, 41. Av. 14, 2, 4
somo devo na sūryo 9, 63, 13
somo dhenuṃ somo 1, 91, 20. Vs. 34, 21. Tb. 2, 8, 3, 1
somo na yedhā ṛitaº 1, 65, 10
somo mīḍhvān pavate 9, 107, 7
somo rājā prathamo brahmaº 10, 109, 2. Av. 5, 17, 2
somo vadhūyur abhavad 10, 85, 9. Av. 14, 1, 9
soshām avindat sa svaḥ 10, 68, 9. Av. 20, 16, 9

stambhīd dha dyām 1, 121, 2
starīr u tvad bhavati 7, 101, 3
starīr yat suta 10, 31, 10
stavā nu ta indra purvyā 2, 11, 6
stavishyāmi tvām aham 1, 44, 5
stīrṇam te barhiḥ suta 3, 35, 7
stīrṇam barhir upa no yāhi 1, 135, 1
stīrṇā asya saṃhato 3, 1, 7
stīrṇe barhishi samidhāne agnā urdhvo 4, 6, 4
stīrṇe barhishi samidhāne agnau suktena 6, 52, 17
stuta indro maghavā yad 4, 17, 19
stutaṣ ca yās tvā 8, 2, 29
stutāso no maruto 1, 171, 3
stusha u vo maha ṛitasya 6, 51, 3
stushe janam suvratam 6, 49, 1
stushe narā divo asya prasantā 6, 62, 1
stusheyyam puruvarpasam 10, 120, 6. Av. 5, 2, 7. 20, 107, 9. N. 11, 21
stushe sā vām varuṇa mitra 1, 122, 7
stuhi bhojān stuvato 5, 53, 16
stuhi śrutam vipaścitam 8, 13, 10
stuhi śrutam gartasadam 2, 33, 11. Av. 18, 1, 40. Ts. 4, 5, 10, 3
stuhi stuhīd ete ghā 8, 1, 30
stuhīndram vyaśvavad 8, 24, 22. Av. 20, 66, 1
stṛṇānāso yatasruco 1, 142, 5
stṛṇīta barhir ānushag 1, 13, 5
stego na kshām 10, 31, 9. Av. 18, 1, 39
stenam rāya sārameya 7, 55, 3
stotā yat te anuvrata 8, 13, 19
stotā yat te vicarshaṇir 8, 15, 6
stotram rādhānām pate 1, 30, 5. Sv. 2, 950. Av. 20, 45, 2
stotram indrāya gāyata 8, 45, 21
stotram indro marudgaṇas 6, 52, 11
stotre rāye harir arshā 9, 97, 6
stomam vo adya rudrāya 10, 92, 9
stomam jushethām yuvaśeva 8, 35, 5
stomam ta indra vimadā 10, 23, 6
stomā āsan pratidhayaḥ 10, 85, 8. Av. 4, 1, 8
stomāsas tvā vicāriṇi 5, 84, 2. Ts. 2, 2, 12, 3
stomena hi divi devāso 10, 88, 10. N 7, 28
striyaḥ satīs tāñ u 1, 164, 16. Av. 9, 9, 15. Ta. 1, 11, 4. N. 5, 1. 14, 20
striyam drishṭvāya 10, 34, 11
striyo hi dāsa āyudhāni 5, 30, 9
sthiram hi jānam eshām 1, 37, 9
sthiram manaś cakṛishe 5, 30, 4
sthirā vaḥ santu nemayo 1, 38, 12
sthirā vaḥ santv āyudhā 1, 39, 2
sthirebhir aṅgaiḥ pururupa 2, 33, 9
sthirau gāvau bhavatām 3, 53, 17
sthūram rādhaḥ śatāśvam 8, 4, 19. N. 6, 22
sthūrasya rāyo bṛihato 4, 21, 4. Tb. 2, 8, 5, 8
spardhante vā u devahūye 7, 85, 2
spārhā yasya śriyo dṛiśe 7, 15, 5. Tb. 2, 4, 8, 1
smatpuraṃdhir na ā gahi 8, 34, 6
smadabhīśū kaśāvantā 8, 25, 24
smad etayā sukīrtyā 8, 26, 19
syāma te ta indra ye ta 2, 11, 13
syāma vo manavo 10, 66, 12
syūmanā vāca ud iyarti 1, 13, 17
syonā pṛithivi bhavā° 1, 22, 15. Av. 18, 2, 19. Vs. 35, 21. 36, 13. Ta. 10, 1, 10. N. 9, 32
srakve drapsasya dhamataḥ 9, 73, 1
sruveva yasya hariṇī 10, 96, 9. Av. 20, 81, 4
sva ā dame sudughā 2, 35, 7
sva ā yas tubhyam 1, 71, 6
svaḥ svāya dhāyase 2, 5, 7
svagnayo vo agnibhiḥ 8, 19, 7
svagnayo hi vāryam 1, 26, 8
svadasva havyā sam isho 3, 54, 22
svadhām anu śriyam naro 8, 20, 7
svadhvarā karati jātavedā 7, 17, 4
svadhvarāso madhumanto 4, 45, 5
svanā na yasya bhāmāsaḥ 10, 3, 5
svano na vo 'mavān 5, 87, 5
svapnenābhyupyā 2, 15, 9
svayam yajasva divi deva 10, 7, 6
svayam kavir vidhartari 9, 47, 4
svayam cit sa manyate 8, 4, 12
svayam dadhidhve tavishīm 5, 55, 2

svayur indra svaraḷ asi 3, 45, 5
svaranti tvā sute naro 8, 33, 2. Sv. 2, 215. Av. 20, 52, 2. 57, 15
svarjitam mahi mandānam 10, 167, 2
svarjeshe bhara āprasya 1, 132, 2
svarṇaram antarikshāṇi 10, 65, 4
svar ṇa vastor ushasām 7, 10, 2
svarbhānor adha yad 5, 40, 6
svar yad vedi sudṛiṣīkam 4, 16, 4. Av. 20, 77, 4
svavṛijaṃ hi tvām aham 10, 38, 5
svasvā yaṣasā yātam 7, 69, 3. Tb. 2, 8, 7, 7
svaṣvā sindhuḥ surathā 10, 75, 8
svasa svasre jyāyasyai 1, 124, 8
svastaye vājibhiṣ ca 3, 30, 18
svastaye vāyum upa bravāmahai 5, 51, 12
svastidā viṣas patir 10, 152, 2. Av. 1, 21, 1. Tb. 3, 7, 11, 4. Ta. 10, 1, 9
svasti na indro vṛiddhaṣravāḥ 1, 89, 6. Sv. 2, 1225. Vs. 25, 19. Ta. 1, 1, 1. 21, 3. 10, 1, 9
svasti naḥ pathyāsu 10, 63, 15
svasti no divo agne pṛithivyā 10, 7, 1. Ts. 4, 3, 13, 2
svasti no mimītām aṣvinā 5, 51, 11
svasti panthām anu carema 5, 51, 15
svasti mitrāvaruṇā svasti 5, 51, 14
svastir id dhi prapathe 10, 63, 16. N. 11, 46
svādavaḥ somā ā yāhi 8, 2, 28
svādishṭhayā madishṭhayā pavasva 9, 1, 1. Sv. 1, 468. 2, 39. Vs. 26, 25. N. 11, 3
svāduḥ pavasva divyāya janmane 9, 85, 6
svādushaṃsadaḥ pitaro 6, 75, 9. Vs. 29, 46. Ts. 4, 6, 6, 3
svādush kilāyam 6, 47, 1. Av. 18, 1, 48
svādush ṭe astu saṃsude 8, 17, 6. Av. 20, 4, 3
svādo pito madho pito 1, 187, 2
svādor abhakshi vayasaḥ 8, 48, 1
svādor itthā vishūvato 1, 84, 10. Sv. 1, 409. 2, 355. Av. 20, 109, 1
svādhyo diva ā sapta 1, 72, 8. Tb. 2, 5, 8, 10
svādhyo vi duro devayanto 7, 2, 5
svāyudhaṃ svavasaṃ sunītham 10, 47, 2
svāyudhaḥ pavate deva indur 9, 87, 2. Sv. 2, 28
svāyudhaḥ sotṛibhiḥ pūyamāno 9, 96, 16
svāyudhasya te sato 9, 31, 6
svāyudhāsa ishmiṇaḥ 7, 56, 11
svāvṛig devasyāmṛitam yadi 10, 12, 3. Av. 18, 1, 32
svāhākṛitasya tṛimpatam 8, 35, 24
svāhākṛitāny ā gahy 1, 142, 13
svāhāgnaye varuṇāya 5, 5, 11
svāhā yajñaṃ kṛiṇotane 1, 13, 12
svidhmā yad vanadhitir 1, 121, 7

haṅsaḥ śucishad 4, 40, 5. Vs. 10, 24. 12, 14. Ts. 1, 8, 15, 2. 4, 2, 1, 5. Ta. 10, 10, 2
haṅsā iva kṛiṇutha ślokam 3, 53, 10
haṅsā iva śreṇiśo yatānāḥ 3, 8, 9
haṅsāv iva patatho 8, 35, 8
haṅsāso ye vām madhumanto 4, 45, 4
haṅsair iva sakhibhir 10, 67, 3. Av. 20, 91, 3. Ts. 3, 4, 11, 3
hatam ca śatrūn yatatam ca 8, 35, 12
hata vṛitram sudānava 1, 23, 9
hato vṛitrāṇy āryā 6, 60, 6. Sv. 2, 205
hatvāya devā asurān 10, 157, 4. Av. 20, 63, 2
hanāmaināñ iti tvashṭā 1, 161, 5
hantā vṛitram dakshiṇenendraḥ 8, 2, 32
hantā vṛitram indraḥ 7, 20, 2
hantāham pṛithivīm imām 10, 119, 9. N. 1, 4
hanto nu kim āsase 8, 80, 5
haye jāye manasā 10, 95, 1. Ṣ. P. 11, 5, 1, 6
haye devā yūyam id 2, 29, 4
haye nāro maruto mṛiḷatā 5, 57, 8. 58, 8
hayo na vidvāñ ayuji 5, 46, 1
harayo dhūmaketavo 8, 43, 4
harim hi yonim 10, 96, 2. Av. 20, 30, 2
hariḥ śṛijānaḥ pathyām 9, 95, 2
haritvatā varcasā 10, 112, 3

harim mṛijanty arusho na 9, 72, 1
harisṃasārur 10, 96, 8. Av. 20, 31, 3
harī nu kaṃ ratha indrasya 2, 18, 3
harī nu ta indra vāja° 2, 11, 7
harī nv asya yā vane 10, 23, 2
harī yasya suyujā vivratā 10, 105, 2
haryann ushasam arcayaḥ 3, 44, 2
haryasvaṃ satpatiṃ 8, 21, 10. Av. 20, 14, 4. 62, 4
hava eshām asuro 10, 74, 2
havaṇ ta indra mahimā 7, 28, 2
havanta u tvā havyaṃ 7, 30, 2
havir havishmo mahi sadma 9, 83, 5
havishā jūro apām 1, 46, 4. N. 5, 24
havish kṛiṇudhvam a gamad 8, 72, 1
havish pāntam ajaraṃ 10, 88, 1. N. 7, 25
havīmabhir havate 2, 33, 5
have tvā sūra udite 8, 13, 13
havyavāḷ agnir ajaraḥ 5, 4, 2. Ts. 3, 4, 11, 1
haskārād vidyutas pary 1, 23, 12
hastacyutebhir adribhiḥ 9, 11, 5°. Sv. 2, 795
hastābhyāṃ dasasākhābhyāṃ 10, 137, 7. Av. 4, 13, 7
haste dadhāno nṛimṇā 1, 67, 3
hastenaiva grāhya 10, 109, 3. Av. 5, 17, 3
hasteva śaktim abhi 2, 39, 7
hāridraveva patatho vaned 8, 35, 7
hiṅkṛiṇvatī vasupatnī 1, 164, 27. Av. 7, 73, 8. 9, 10, 5. N. 11, 45
hito na saptir abhi 9, 70, 10
hinotā no adhvaraṃ devayajyā 10, 30, 11. N. 6, 22
hinvanti sūram usrayaḥ pavamānam 9, 67, 9
hinvanti sūram usrayaḥ svasāro 9, 65, 1. Sv. 2, 254
hinvānāso rathā iva 9, 10, 2. Sv. 2, 470
hinvāno vācam ishyasi 9, 64, 9. Sv. 2, 310
hinvāno hetṛibhir yata 9, 64, 29. Sv. 2, 5
himenāgniṃ ghraṃsam 1, 116, 8. N. 6, 36
himeva parṇā mushitā 10, 68, 10. Av. 20, 16, 10
hiraṇyakarṇam maṇigrīvam 1, 122, 14
hiraṇyakeśo rajaso 1, 79, 1. Ts. 3, 1, 11, 4
hiraṇyagarbhaḥ samavartatā° 10, 121, 1. Av. 4, 2, 7. Vs. 13, 4. 23, 1. 25, 10. Ts. 4, 1, 8, 3. 2, 8, 2. Tāṇḍya 9, 9, 12. N. 10, 23
hiraṇyatvañ madhuvarṇo 5, 77, 3
hiraṇyadantaṃ śucivarṇam 5, 2, 3
hiraṇyanirṇig ayo asya 5, 62, 7
hiraṇyapāṇiḥ savitā vicarshaṇir 1, 35, 9. Vs. 34, 25
hiraṇyapāṇiḥ savitā sujihvas 3, 54, 11
hiraṇyapāṇim utaye 1, 22, 5. Vs. 22, 10. Ts. 1, 4, 25, 1. 2, 2, 12, 2
hiraṇyayī araṇī 10, 184, 3. Ṣ. P. 14, 9, 4, 21
hiraṇyayī vāṃ rabhir 8, 5, 29
hiraṇyayena purubhū 4, 44, 4. Av. 20, 143, 4
hiraṇyayena rathena dravat° 8, 5, 35
hiraṇyayebhiḥ pavibhiḥ 1, 64, 11
hiraṇyarūpaḥ sa hiraṇyasaṃdrig 2, 35, 10. N. 3, 16
hiraṇyarūpam ushaso vyushtāv 5, 62, 8. Vs. 10, 16. Ts. 1, 8, 12, 3. N. 3, 5
hiraṇyaśṛiṅgo 'yo 1, 163, 9. Vs. 29, 20. Ts. 4, 6, 7, 4
hiraṇyastūpaḥ savitar 10, 149, 5. N. 10, 33
hiraṇyahastam aśvinā rarāṇā 1, 117, 24
hiraṇyahasto asuraḥ sunīthaḥ 1, 35, 10. Vs. 34, 26
huve vaḥ sudyotmānaṃ 2, 4, 1
huve vaḥ sūnuṃ sahaso 6, 5, 1
huve vātasvanaṃ kavim 8, 102, 5. Ts. 3, 1, 11, 8
huve vo devīm aditiṃ 6, 50, 1
hṛiṇīyamāno apa hi mad 5, 2, 8
hṛitsu pītāso yudhyante 8, 2, 12. N. 1, 4

hṛidā tashṭeshu manaso 10, 71, 8. N. 13, 13
hṛidispṛiśas ta āsate 10, 25, 2
hetiḥ pakshiṇī 10, 165, 3. Av. 6, 27, 3
hotājanishṭa cetanaḥ 2, 5, 1
hotā devo amartyaḥ 3, 27, 7. Sv. 2, 827. N. 6, 7
hotādhvaryur āvayā 1, 162, 5. Vs. 25, 28. Ts. 4, 6, 8, 2
hotā nishatto manor apatye 1, 68, 7
hotā yakshad vanino 1, 139, 10
hotāraṃ viśvavedasaṃ sam 1, 44, 7
hotāraṃ sapta juhvo 1, 58, 7
hotāraṃ citraratham 10, 1, 5. Tb. 2, 4, 3, 6
hotāraṃ tvā vṛiṇīmahe 5, 20, 3
hotrād ahaṃ varuṇa 10, 51, 4
hradaṃ na hi tvā nyṛishanty 1, 52, 7
hradā iva kukshayaḥ 3, 36, 8
hvayāmasi tvendra yāhy 6, 41, 5. Tb. 2, 4, 3, 11
hvayāmi devāñ ayātur 7, 34, 8
hvayāmy agnim prathamaṃ 1, 35, 1

IV. Kurze Inhaltsangabe.

Agastya s. Indra
Agastya und Lopāmudrā I, 179
Agni I, 1. 12. 14. 26. 27. 31. 36. 44. 45. 58. 59. 60. 65—79. 94—99. 127. 128. 140. 141. 143—150. 189. II, 1. 2. 4—10. III, 1—3. 5—7. 9—29. IV, 1—12. V, 1—4. 6—28. VI, 1—16. VII, 1. 3—17. 42. 43. VIII, 11. 23. 39. 43. 44. 60. 71. 74. 75. 84. 102. 103. X, 1—8. 11. 12. 16. 20. 21. 45. 46. 51—53. 69. 79. 80. 87. 88. 91. 115. 118. 122. 140. 142. 150. 156. 172. 176. 187. 188 I, 23, 24. 24, 1. 2. 139, 7. IX, 66, 19—21. 67, 24. 25. X, 98, 8—12 Āprī-Hymnen. s. Indra, Devāpi
Agni, dann Aśvinau IV, 15
Agni, dann Ādityāḥ VIII, 19
Agni und Indra III, 25, 4
Agni, Indra, Varuṇa X, 124
Agni, dann Marutaḥ I, 19. III, 26. V, 60
Agni, vāc, Pūshan, Marutaḥ VI, 48
Agni, Savitri, Varuṇa I, 24
Agni und Soma I, 93
Āṅgirasaḥ X, 62
Atri V, 40, 5—9
Apāmnapāt II, 35
Apālā und Indra VIII, 91
araṇyānī X, 146
Aryaman s. Mitra und Varuṇa, Varuṇa und Mitra
aśvamedha I, 162. 163.
Aśvinau I, 34 (bei den drei savana). 46. 47. 112. 116—120. 157. 158, 180—184.

II, 39. III. 58. IV, 14. 43—45. V, 73—78. VI, 62. 63. VII, 67—74. VIII, 5. 8—10. 22. 35. 57. 58. 73. 85—87. X, 39—41. 106. 143
I, 30, 17—19. 92, 16—18. 139, 3—5. II, 41, 7—9. VIII, 18, 8. 42, 4—6. 101, 7. 8. X, 24, 4—6. 131, 4. 5. s. Agni
Aṣvinau, Indra, Devāḥ, Sarasvatī I, 3
Aṣvinau, dann Vāyu VIII, 26
Aṣvinau, Savitṛi, Devyaḥ, Vishṇu I, 22
Ādityāḥ II, 27. VII, 51. 52. 60. VIII. 18. 67.
VIII, 19, 34. 35. s. Mitra und Varuṇa
Ādityāḥ, Aṣvinau, Vāyu, Sūrya, Pṛiṣṇi VIII, 101
Ādityāḥ, dann Ushas VIII, 47
Āpaḥ VII, 47. 49. X, 9. 30.
I, 23, 16—23. X, 17, 10
āprīsūkta I, 13. 142. 188. II, 3. III, 4. V, 5. VII, 2. IX, 5. X, 70. 110
Indra I, 4. 5. 7—11. 16. 29. 32. 33. 51—57. 61—63. 80—84. 100—104. 121. 129—133. 169. 173—178. II, 11—22. 30. III, 30—32. 34—37. 39—53. IV, 16—27. 29—32. V, 29—39. VI. 17—47. VII, 18—32. 98. VIII, 1—4. 6. 12—17. 21. 24. 32—34. 36. 37. 45. 49—55. 61—66. 68—70. 76—78. 80—82. 88—90. 92. 93. 95—100. X, 22. 23. 27—29. 32. 33. 38. 42—44. 47—50. 54. 55. 73. 74. 89. 99. 103—105. 111—113. 116. 119. 120. 133. 134. 138. 147. 148. 152. 153. 160. 167. 171. 179. 180
I, 3, 4—6. 23, 7. 8. 139, 6. 142, 12. 13. II, 32, 2. 3. 41, 10—12. s. Agni, Apālā, Ribhavaḥ, Bṛihaspati, Vāyu, Vishṇu, Hari
Indra und Agastya I, 170
Indra und Agni I, 21. 108. 109. V, 86. VI, 59. 60. VII, 93. 94. VIII, 38. 40.
Indra und Atri V, 40
Indra, dann Aṣvinau X, 24. 131
Indra, Aṣvinau, Ushas I, 30
Indra und Kutsa V, 29, 9. 31, 9
Indra und Parvata I, 132, 6. III, 53, 1
Indra und Pūshan VI, 57
Indra und Bṛihaspati IV, 49. VII, 97
II, 24, 12
Indra und Marutaḥ I, 6. 165. 171
I, 23, 7. 8
Indra und Varuṇa I, 17. IV, 41. 42. VI. 68. VII, 82—85. VIII, 59
Indra und Varuṇa, Bṛihaspati, Pūshan, Savitṛi, Soma, Mitra und Varuṇa III, 62
Indra und Vāyu I, 2. IV, 46. 47
I, 23, 2. 3. 135, 4—8. II, 41, 3
Indra, dann Vāyu VIII, 46
Indra und Vishṇu VI, 69
I, 155, 1. 2
Indra und Vṛishākapi X, 86
Indra und Soma IV, 28. VI. 72. VII, 104
II, 30, 6
Urvaśī s. Purūravas

ulūkhala und musala I, 28
Ushas I, 48. 49. 113. 123. 124. III, 61. IV, 51. 52. V, 79. 80. VI, 64. 65. VII, 75. 81
I, 30, 20—22. VIII, 47, 14—18
Ushas und Asvinau I, 92
Ushāsānaktā I, 13, 7. 142, 7. 188, 6. II, 3, 6. III, 4, 6. V, 5, 6. VII, 2, 6. IX, 5, 6. X, 70, 6. 110, 6
Ritavah I, 15. II, 36. 37
ritvijah X, 101
Ribhavah I, 20. 110. 111. 161. IV, 33—37. VII, 48
Ribhavah und Indra III, 60
oshadhayah X. 97. 145
Kutsa s. Indra
Kesin X, 136
Kshetrapati IV, 57
gāvah VI, 28. X, 19. 169
grāvānah X, 76. 94. 175
gharma X, 181
ghrita IV, 58
Tanūnapāt I, 13, 2. 142, 2. 188, 2. III, 4, 2. IX, 5, 2. X, 110, 2
Tārkshya X, 178
Tisro devyah I, 13, 9. 142, 9. 188, 8. II, 3, 8. III, 4, 8. IX, 5, 8. X, 70, 8. 110, 8
Tvashtri I, 13, 10. 142, 10. 188, 9. II, 3, 9. III, 4, 9. V, 5, 9. IX, 5, 9. X, 70, 9. 110, 9
dakshinā I, 125. X, 107. 117
Dadhikrā IV, 38—40. VII, 44
dānastuti I, 122, 15. 126, 1—5 IV, 15, 7—10. V, 27, 30, 12—15. 33, 8—10. 34, 9. 36, 6. 61, 5—10. 17—19. VI, 45, 31—33. 47, 21—25. 63, 9. 10. VII, 18, 22—25. VIII, 1, 30—34. 2, 41. 42. 3, 21—24. 4, 19—21. 5, 37—39. 6, 46—48. 19, 36. 37. 21, 17. 18. 24, 28—30. 25, 22—24. 46, 21—24. 29—33[1]). 55, 3—5. 56. 68, 14—19. 70, 13—15. 74, 13—15. X, 32, 9. 33, 4—8. 62, 7—11. Im ganzen 34
dundubhi VI, 47, 29—31.
Devāh I, 89. 90. 105—107. 122. 139. 186. II, 29. 31. III, 54—57. IV, 55. V, 41—43. 44 (?). 45. 46. 51. VI, 49—52. 59. VII, 34—37. 39. 40. VIII, 27—30. 83. X, 31. 35. 36. 61. 63—66. 72. 92. 93. 100. 128. 137. 141. 157
I, 3, 6—9. II, 41, 13—15
Devāh und Ritavah I, 15
Devāpi, Brihaspati, Agni X, 98
Devyah I, 22, 9—15. II, 32, 8. V, 46, 7. 8
Dyāvāprithivyau I, 159, 160. 185. IV, 56. VI, 70. VII, 53
I, 22, 13—15. II, 41, 9—12
Dyāvāprithivyau, Indra, Rākā, Sinīvālī, Devyah II, 32
Dvāro devyah I, 13, 6. 142, 6. 188, 5. II, 3, 5. V, 5, 5. VII, 2, 5. IX, 5, 5. X, 70, 5. 110, 5
Naktoshāsau s. Ushāsānaktā
Nadyah X, 75. s. Visvāmitra

1) Dieser Hymnus ist aus zwei verschiedenen zusammengeschweisst.

Narāśaṅsa I, 13, 3. 18, 6—9. 142, 3. II, 3, 2. V, 5, 2. VII, 2, 2. X, 70, 2
Panayaḥ s. Saramā
Parjanya V, 83. VII, 101. 102
Parvata s. Indra
Pitaraḥ X, 15. 154
pitu I, 187
Purusha X, 90
Purūravas und Urvasī X, 95
Pūshan I, 42. 138. VI, 53—56. 58. X, 26
I, 23, 13—15. III, 62, 7—9. VI, 48, 14—19. VIII, 4, 15—18. IX, 67, 10—12. X, 17, 3, 6. s. Indra, Soma
Pṛithivī 5, 84. s. Dyāvāpṛithivyau
Pṛiśni VIII, 101, 15. 16
Prajāpati X, 121
Brihaspati I, 18. 40. 190. II, 23—26. VI, 73. X, 67. 68. 182
I, 139, 10. III, 62, 4—6. s. Indra, Devāpi
Brihaspati und Indra VII, 97
Brihaspati, dann Indra IV, 50
brahmajāyā X, 109
Brahmaṇaspati s. Brihaspati
Bhaga VII, 41
maṇḍūkāḥ VII, 103
Manyu X, 83. 84
Marutaḥ I, 19. 37—39. 64. 85—88. 166—168. 172. II, 34. V, 52—59. 61. 87. VI, 66. VII, 56—58. VIII, 7. 20. 94. X, 77. 78
I, 23, 8—12. VI, 48, 20—22. s. Agni, Indra
Mitra III, 59
Mitra und Varuṇa I, 2. 136. 137. 151—153. V, 62—72. VI, 67. VII, 61. 64. 65. X, 132
I, 23, 4—6. 139, 2. II, 41, 4—6. III, 62, 16—18. s. Varuṇa, Mitra, Sūrya
Mitra, Varuṇa, Aryaman X, 185. s. Ādityāḥ
Mitra, Varuṇa, Aryaman, Sūrya VII, 66
Mitra und Varuṇa, dann Sūrya VIII, 25
Mudgalasya vṛishā X, 102
yajña X, 114. 130
Yama X, 14. 135
Yama und Yamī X, 10
yūpa III, 8
ratha VI, 47, 26—28
Rākā II, 32, 4. 5. 8
Rātri X, 127
Rudra I. 114. II, 33. VII, 46. VII, 59, 12. s. Soma
Rudra, dann Soma I, 43
Lopāmudrā s. Agastya
Varuṇa I, 25. II, 28. V, 85. VII, 86—89. VIII, 41
I, 24, 6—15. VIII, 69, 12. X, 124, 5—9. s. Mitra
Varuṇa, dann Aśvinau VIII, 42
Varuṇa, Mitra, Aryaman I, 41. X, 126
Vasishṭhāḥ und Vasishṭha VII, 33
vāc X, 71. 125
VI, 48, 11—13. VIII, 100, 10. 11
Vāta X, 168. 186. s. Vāyu
Vāyu I, 134. 135. IV, 48. VII, 92
VIII, 26, 20—25. 46, 25—28. 32. 101, 9. 10. s. Indra, Vāta
Vāyu und Indra VII, 90. 91
Vāyu, Indra und Vāyu, Mitra und Varuṇa I, 2
Vāyu, Indra und Vāyu, Mitra und Varuṇa, Aśvinau, In-

dra, Devāḥ, Sarasvatī, Dyāvāprithivyau II, 41
Vāyu. Indra und Vāyu, Mitra und Varuṇa, Indra und Marutaḥ, Pūshan, Āpaḥ I, 23
Vāstoshpati VII, 54
VII, 55, 1
Visvakarman X, 81. 82
Visvāmitra und die Flüsse Vipāṣ und Ṣutudrī III, 33
Visvāvasu X, 139
Vishṇu I, 154. 156. VII, 100
I, 22, 16—21. 155, 2—6. s. Indra
Vishṇu und Indra VII, 99
Vrishākapi s. Indra
Vena X, 123
Vaiṣvānara s. Agni
ṣakuna II, 42. 43. X, 165
ṣraddhā X, 151
ṣamvatsara I, 164
Saraṇyū X, 17, 1. 2
Saramā und Paṇayaḥ X, 108
Sarasvat s. Sarasvatī
Sarasvatī VI, 61. VII, 95
I, 3, 10—12. II, 41, 16—18. X, 17, 7—9
Sarasvatī und Sarasvat VII, 96
Savitri I, 21. 35. II, 38. III, 38. IV, 13. 53. 54. V, 47—50. 81. 82. VI, 71. VII, 38. 45. X, 149
I, 22, 5—8. 24, 3—5. III. 62, 10—12. s. Sūrya
Sinīvālī II, 32, 6. 7. 8
Sūrya I, 50. 115. VII, 63. X, 37. 158. 170. 177. 189
VII, 66, 14—16. VIII, 25, 18—21. 101, 11. 12. s. Savitri
Sūrya, Indra und Marutaḥ I, 6
Sūrya, Mitra und Varuṇa VII, 62
Sūryā X, 85
Soma I, 91. VIII, 48. 72. 79. IX, 1—4. 6—111. 113. 114. X, 25. 144
I, 43, 7—9. III, 62, 13—15. VI, 47, 1—5. X, 17, 11—13. s. Agni, Indra
Soma und Pūshan II, 40
Soma und Rudra VI, 74
Hari (Indra) X, 96
havirdhāne X, 13

Ackersegen IV, 57
Augurien II, 42. 43. X, 165
Aussatz, Heilung von VIII, 91
Bestrebungen, verschiedene IX, 112
Eintracht X, 191
Feinde, Spruch zur Vertilgung derselben X, 166
Froschlied VII, 103
Gewürme, Spruch gegen I, 191
Gift, Abwehr von VII, 50
Gleichklang, künstlicher, im Versbau I, 127—139. II, 22, 1. IV, 1, 2. 3. V, 2, 12. 41, 16. 17. 50, 5. 86, 6. VI, 2, 11. 14, 5. 15, 3. 6. 15. 48, 6. 7. 21. 49, 15. VII, 50, 4. IX, 111. X, 115, 9
Götterpaare: Agnīshomau, Indravāyū, Indrākutsau, Indrāgnī, Indrāparvatau, Indrāpūshaṇau, Indrābṛihaspatī, Indrāvarunau, Indrāvishṇū, Indrāsomau, Ushāsānaktā, Dyāvākshāmā, Dyāvāprithivyau, Parjanyāvātau, Prithivīdyāvau, Mitrāvarunau, Sūryācandramasau, Sūryāmāsau, Somāpūshaṇau, Somārudrau

Handauflegung zur Heilung X, 60, 12. 137, 7
Heilungssprüche X, 57—60. 137. 161
Hochzeitslied X, 85
Königsweihe X, 173. 174
Kräuter, s. oshadhayah
Leibesfrucht, Spruch zur Erhaltung der X, 162
Nachkommenschaft, Spruch zur Erlangung von X, 183. 184
Nebenbuhlerin, Beseitigung der X, 145. 159
Regen, Gebet um X, 98
Rinder VI, 28
Schlachtsegen VI, 75
Schlaf, Spruch zur Einschläferung VII, 55
Schöpfung X, 72. 129. 190
Schwindsucht, Abwehr von X, 163
Segen der Frommen VIII, 31
Sündenerlösung VII, 89. X, 164
Todtenbestattung X, 16—18
Träume, böse VIII, 47, 14—18
Unholdinnen, Verscheuchung von X, 155
Waffenrüstung VI, 75
Waldeinsamkeit X, 146
Würfelspiel X, 34
Zauberer, Spruch gegen VII, 104. X, 87
Zote I, 126, 6. 7
Zwiegespräche I, 165. 170. 179. III, 33. IV, 42. X, 10. 28. 51. 86. 95. 108

V.

ATHA KHAILIKĀNI SŪKTĀNI.

I [1]).

I, 50 [2]).

ṣanaiṣ cit sūryeṇa ādityena sahīyasā |
aham yaṣasvināṃ yaṣo vidyārūpāny ā dade ‖ 1 ‖
udyann adyā vi no bhaja pitā putrebhyo yathā |
dīrghāyutvasya heṣishe tasya no dehi sūrya ‖ 2 ‖ [3])
udyantaṃ tvā mitramaha ārohantaṃ vicakshaṇa |
paṣyema ṣaradaḥ ṣataṃ jīvema ṣaradaḥ ṣatam ‖ 3 ‖ [4])

II.

I, 191 [5]).

mā bibher na marishyasi pari tvā pāmi sarvataḥ |
ghanena hanmi vṛiṣcikam ahaṃ daṇḍenāgatam ‖ 1 ‖ [6])
ādityarathavegena vishṇubāhubalena ca |

---

1) Für den Abdruck der Khila in Ashṭaka I—VI habe ich Chambers 44 abc, und für Ashṭaka I—VIII I. O. 129—132 benutzt. Für XIX—XXIV verdanke ich Herrn Dr. Klatt in Berlin eine genaue Vergleichung des Abdrucks von Müller mit Chambers 67s. 72. Die Hss. von Chambers bezeichne ich mit A, die des I. O. mit B, Chambers 67s mit a, Chambers 72 mit b. 2) Fehlt in A. 3) Tb. III, 7, 6, 22. dhehi B. 4) Vgl. VII, 66, 16. 5) Nur in B. 6) Vgl. Av. X, 4, 9. V, 30, 8.

garuḍapakshanipātena bhūmiṃ gacha mahāyaśāḥ ‖ 2 ‖
garuḍasya jātamātreṇa trayo lokāḥ prakampitāḥ |
prakampitā mahī sarvā saśailavanakānanā ‖ 3 ‖
gagaṇaṃ nashṭacandrārkaṃ jyotishaṃ na prakāśate |
devatā bhayavitrastā māruto na plavāyati ‖ 4 ‖[1]).
bhoḥ sarpa bhadra bhadraṃ te dūraṃ gacha mahavisha |[2])
janmejayasya yajñānte āstīkavacanaṃ smara ‖ 5 ‖
āstīkavacanaṃ śrutvā yaḥ sarpo na nivartate |
śatadhā bhidyate mūrdhni śiṃśavṛikshaphalaṃ yathā ‖ 6 ‖[3])

III.

II, 43.

bhadrám vada dakshiṇató bhadrám uttarató vada |
bhadrám purástān no vada bhadrám paścát kapíñjala ‖ 1 ‖[4])
bhadrám vada putraír bhadrám vada gṛihéshu ca |
bhadrám asmákaṃ vada bhadrám no ábhayaṃ vada ‖ 2 ‖
bhadrám adhástān no vada bhadrám upárishṭān no vada |
bhadrám-bhadraṃ na á vada bhadrám naḥ sarvató vada ‖ 3 ‖
asapatnám purástān naḥ śivám dakshiṇatas kṛidhi |
abháyaṃ śátatam paścád bhadrám uttarató gṛihé ‖ 4 ‖
yauvánāni mahāyasi jigyúshām iva dundubhíḥ |
śákuntaka pradakshiṇám śatapatrābhí no vada ‖ 5 ‖
āvádaṅs tvám[0] ‖ 6 ‖[5])

IV.

V, 44.

jāgárshi tvám bhúvane jātavedo
jāgárshi yátra yájate havíshmān |

---

1) Vgl. Suparṇādhyāya 2. 2) mahāvishāḥ B. 3) 5 und 6 Mhbh. I, 2190. 4) Nirukta 9, 5. 5) Alle diese Verse finden sich in Kauśikasūtra 46.

idáṃ havíḥ śraddádhāno juhomi
téna pāsi gúhyaṃ náma gónām || 1 ||[1])

V.

V, 51.

svastyáyanaṃ tárkshyam árishṭanemim
mahádbhutaṃ[2]) vāyasáṃ devátānām |
asuraghnám índrasakhaṃ samátsu
bṛihád yáśo návam ivá ruhemá || 1 ||
aṅhomúcam āṅgírasaṃ gáyaṃ ca
svastyātreyam mánasā ca tárkshyam |
práyatapāṇiḥ śaraṇám prá padye |
svastí sambādhéshv ábhayaṃ ca no astu || 2 ||[3])

VI.

V, 84

várshantu te vibhāvari divó abhrásya vidyútaḥ |
róhantu sárvabījāny áva brahmadvísho jahi || 1 ||

VII. Śrīsūkta.

V, 87[4])

hiraṇyavarṇāṃ hariṇīṃ suvarṇarajatasrajam |
candrāṃ hiraṇmayīṃ lakshmīṃ jātavedo mamā vaha || 1 ||
tām ma ā vaha jātavedo lakshmīm anapagāminīm |[5])
yasyāṃ hiraṇyaṃ vindeyaṃ gām aśvān purushān aham || 2 ||
aśvapūrṇāṃ rathamadhyāṃ hastinādapramodinīm |

1) téna *etc.* V, 3, 3. 2) mahádbhūtam A. B. 3) Beide Verse finden sich als pratīka im Suparṇādhyāya 10. 4) Accente sind in A beigeschrieben, aber, wie in allen späteren Sachen, in ganz verkehrter Weise. 5) alapa° A. B.

śriyaṃ devīm upa hvaye śrīr mā devī jushatām || 3 ||
kāṅsosmitāṃ hiraṇyaprākārām ārdrāṃ jvalantīṃ tṛiptāṃ tarpayantīm |
padme sthitām padmavarṇām tām ihopa hvaye śriyam || 4 ||
candrām prabhāsām yaśasā jvalantīṃ śriyaṃ loke devajushṭām udārām |
tām padmanemiṃ śaraṇam pra padye alakshmir me naśyatāṃ tvāṃ vṛiṇomi || 5 || [1] ||
ādityávarne tapaso 'dhi jāto vanaspatis tava vṛikśho 'tha bilvaḥ |
tasya phalāni tapasā nudantu [1]) yā antarā yāś ca bāhyā alakshmīḥ || 6 ||
upaitu mām devasakhaḥ kīrtiś ca maṇinā saha |
prādurbhūto 'smi [2]) rāshṭre 'smin kīrtiṃ vṛiddhiṃ dadātu me || 7 ||
kshutpipāsāmalā jyeshṭhā alakshmīr nāśayāmy ahaṃ |
abhūtim asamṛiddhiṃ ca sarvāṃ nir nuda [3]) me gṛihāt || 8 ||
gandhadvārāṃ durādharshāṃ nityapushṭāṃ karīshiṇīm |
īśvarīṃ sarvabhūtānāṃ tām ihopa hvaye śriyam || 9 ||
manasaḥ kāmam ākūtiṃ vācaḥ satyam aśīmahi |
paśūnāṃ rūpam annasya mayi śrīḥ śrayatāṃ yaśaḥ [4]) || 10 || [2] ||
kardamena prajā bhūtā mayi saṃ bhrama kardama |
śriyaṃ vāsaya me gṛihe [5]) mātaram padmamālinīm || 11 ||
āpaḥ sṛijantu [6]) snigdhāni ciklīta vasa me gṛihe |
ni ca devīm mātaraṃ śriyaṃ vāsaya me kule || 12 ||
ārdrām pushkariṇīṃ yashṭīṃ suvarṇāṃ hemamālinīm |
sūryāṃ hiraṇmayīṃ lakshmīṃ jātavedo mamā vaha || 13 ||
ārdrām pushkariṇīm pushṭīm piṅgalām padmamālinīm |
candrāṃ hiraṇmayīṃ lakshmīṃ jātavedo mamā vaha [7]) || 14 ||

---

1) mā eingeschoben in A. B. 2) stu B. 3) sarvā nirnuda B. sarvānirnuda A. Vgl. Ta. (Bibl. Ind.) p. 922. 4) Tb. II, 4, 6, 6. 5) kule B. 6) srajantu A. B. 7) In B. steht 14 vor 13.

tām ma ā vaha jātavedo lakshmīm anapagāminīm [1] |
yasyām hiraṇyam prabhūtam [2] (gāvo dāsyo 'śvān) [3] vindeyam purushān aham || 15 || [3] ||
aśvadāyī godāyī dhanadāyi mahādhane |
dhanam me jushatām devī [4] sarvakāmāṁś ca dehi me || 16 ||
putrapautradhanam dhānyam hastyaśvāśvatarai rathaiḥ |
prajānām bhavasī [5] mātā āyushmantam karotu mām || 17 ||
dhanam agnir dhanam vāyur dhanam sūryo dhanam vasuḥ |
dhanam indro bṛihaspatir varuṇo dhanam aśvinā [6] || 18 ||
vainateya somam piba somam pibatu vṛitrahā |
somam dhanasya somino mahyam [7] dadātu sominaḥ || 19 ||
na krodho na ca mātsaryam na lobho nāśubhā matiḥ |
bhavanti kṛitapuṇyānām bhaktānām śrīsūktam japet || 20 ||
padmānane padmaūrū padmākshi padmasambhave |
tan me bhajasi padmākshi yena saukhyam labhāmy aham || 21 ||
yaḥ śuciḥ prayato bhūtvā juhuyād ājyam anvaham |
śriyaḥ pañcadaśarcam ca śrikāmaḥ satatam japet [8] || 22 ||
śrīvarcasyam [9] āyushyam ārogyam āvidhāt pavamānam mahīyate |
dhānyam dhanam paśum putralābham śatasaṃvatsaram dīrgham āyuḥ || 23 || [4] ||

VIII.

VI, 45.

cákshuṣ ca śrótram ca mánaṣ ca vāk ca
prāṇāpānaú déha idám śárīram |

1) alapa° A. 2) prabhūtim B. 3) Des Guten zu viel. 4) devi B. 5) hastyaśvādigave ratham, und bhavasi B. 6) indram, varuṇam dhanam ucyate A. varuṇam auch B. 7) miham A. 8) 21 und 22 stehen in B. nach 15. In derselben Hss. folgen noch zu Schlusse eine Anzahl von Versen gleichen Werthes. 9) śrīvarcahsvam A. śrīvarcasvam B. bahuputralābham B. Da 23 den Nachsatz zu 22 bildet, wird vielleicht āpnuyād avasāne für āvidhāt pavamānam zu lesen sein.

dvaú pratyáñcāv anulomaú visárgāv
etáṃ tám manye dáśayantraṃ útsaṃ || 1 ||
úraś ca prishṭháś ca kárau ca bāhú
jáṅghe corú udáraṃ śíraś ca |
lómāni māṃsáṃ rudhírāsthimájjam
étac charīrám jalábudbudópamam || 2 ||[1])
bhrúvau lalāṭé ca táthā ca kárṇau
hánū[2]) kapolaú chubúkas tathá ca |
óshṭhau ca dantáś ca táthaiva jihvá
etát suśubhrám mukháratnakośam[3]) || 3 ||

IX.

VII, 34[4]).

śaṃvatīḥ pārayanti[5]) tám priñcanti váco yáthā |
abhyāyántaṃ samāyántaṃ[6]) yá evédám íti brávat || 1 ||
jāyáketum puruspríham bháratīm brahmavárdhanīm |
saṃjānānā mahí mātá yá evédám íti brávat || 2 ||
índras tám kar[7]) víbhum prabhúm bhānúneyaṃ sárasvatī |
yéna sūryam árocayad yénemé ródasī ubhé || 3 ||
jushásvāgne aṅgiraḥ kāṇvám médhyātithim |
má tvā sómasya bárbṛihan sutáso mádhumattamāḥ || 4 ||
tvám[8]) agne áṅgirastamaḥ śócasva devavítamaḥ |
á śaṃtama śámtamābhir abhíshṭibhiḥ śāntíṃ svastím akurvata || 5 ||
śáṃ naḥ kánikradad devá parjányo abhí varshatv óshadhayaḥ práti dhīyantām |
śáṃ no dyávāpṛithiví śám prajábhyaḥ śáṃ no astu dvipáde cátushpade || 6 ||

1) B. setzt 2 vor 1. Statt śiras lies pasas. 2) lalāṭás ca, und hánuḥ A. 3) jihvám etác charīrám B. jihvá etáchuśubhrám A. 4) Gehört zu 35. Dieses khila nur in A. 5) pārayante A. 6) abhyānantáṃ yamāyantam A. 7) kaṃ A. 8) tvām A.

X.

VII, 55.

svapnáḥ svapnádhikáraṇe sárvaṃ ní shvāpayā jánam |
ásūryám anyán svāpáya dvyùshaṃ [1]) jāgriyād ahám || 1 ||
ájagaro nāma sarpáḥ sarpír avishó mahán |
tásminn u sárpaḥ súdhitas téna tvā svāpayāmasi || 2 ||
sarpáḥ sárpo ajágaraḥ sarpír avishó mahán |
yásya śúshkāt sindhávas tásya gādhám aśīmahi || 3 ||
kālikó nāma sarpó navánāgasahásrabalaḥ |
yamunahradè 'sau jātò [2]) yó nārāyaṇavāhanaḥ || 4 ||
yádi kālikadūtasya yadí káḥ kālikád bhayam |
jánmabhūmíparikrānto nirvísho yāti kálikaḥ || 5 ||
áti kālíkaraudrasya vishṇuḥ saumyena bhávinā |
yamunanadí kálikaṃ téna vishṇústotram anú smaram [3]) || 6 ||
karkoṭakó nāma sarpo yo dríshṭīvisha úcyate |
tásya sarpásya sarpatvám tasmaí sarpa namó 'stu te [4]) || 7 ||
á yāhīndra pathíbhir īḷitébhir
yajñám imáṃ no bhāgadhéyaṃ jushasva |
tṛiptá juhur mátulasyeva yóshā
bhāgás te paitṛishvaseyí vapám iva [5]) || 8 ||
yáśaskaram bálavantam prabhútvam
tam evá rājādhipátir babhūva |
sáṃkīrṇanāgāśvapátir narāṇāṃ
sumaṅgályaṃ satataṃ dīrghám áyuḥ [6]) || 9 ||

XI.

VII, 96.

yásya vratám paśávo yánti sárve
yásya vratám upatíshṭhanta ápaḥ |

1) dvyùlhaṃ B, und A. s. m. Siehe Av. IV, 5, 7. 2) hasojāto B. sojāto A. 3) 6 fehlt in B. 4) 7 steht in B. nach 9. 5) Nir. 14, 31. 6) suvarṇáṃ taṃ vitátaṃ A.

yásya vraté pushṭipátir nívishṭas
tám sárasvantam ávase huvema[1]) || 1 ||

XII.

VII, 103.

upaplávada maṇḍūki varshám á vada tāduri |
mádhye hradásya plavásvā vigríhya catúraḥ padáḥ[2]) || 1 ||

XIII.

IX, 67.

pávamāníḥ svastyáyanīḥ sudúghā hí ghṛitaścútaḥ |
ríshibhiḥ sámbhṛito ráso brāhmaṇéshv amṛítam hitám[3]) || 1 ||
pávamānír diśantu na imám lokám átho amúm |
kámān sám ardhayantu no devaír devíḥ samáhitāḥ[4]) || 2 ||
prājāpatyám pavítram śatódyāmam hiraṇyáyam |
téna brahmavído vayám pūtám bráhma punīmahe[5]) || 3 ||
yéna devāḥ pavítreṇātmáśham punáte sádā
téna sahásradhāreṇa pávamānyāḥ punantu[6]) mā[7]) || 4 ||
índraḥ sunītí sahá mā punātu
sómaḥ svastyá váruṇaḥ samícyā |
yamó rájā pramṛiṇábhiḥ punātu[8])
jātávedā ūrjáyantyā punātu || 5 ||[9])
ṛishayas tu tapas tepuḥ sarve svargajigīshavaḥ |
tapasas tapaso 'gryam tu pāvamānīr ṛico 'bravīt || 6 || 1 ||
yan me garbhe vasataḥ pāpam ugram
yaj jāyamānasya ca kiṃcid anyat |
jātasyā 'ca yac cāpi ca vardhato me

1) Av. VII, 40, 1. Ts. III, 1, 11, 3. 2) Av. IV, 15, 14. Nir. 9, 7. 3) Sv. 2, 650. Tb. I, 4, 8, 6. 4) Sv. 2, 651. Tb. I, 4, 8, 6. 5) Tb. eds. 6) punātu B. 7) Sv. X, 2, 652. Tb. I, 4, 8, 6. 8) Tb. eds. 9) mā B.

tat pāvamānībhir aham punāmi ‖ 7 ‖
mātāpitror yan na kṛitaṃ vaco me
yat sthāvaraṃ jaṅgamam ābabhūva |
viṣvasya tat prahṛishitaṃ vaco me
tat pāva° ‖ 8 ‖
krayavikrayād yonidoshād bhakshād bhojyāt pratigrahāt
asambhojanāc cāpi nṛiṣaṅsaṃ tat pāva° ‖ 9 ‖
goghnāt taskaratvāt strīvadhād yac ca kilbisham |
pāpakaṃ ca caraṇebhyas tat pāva° ‖ 10 ‖
brahmavadhāt surāpānāt svarṇasteyād vṛishalīgamanamaithunasaṃgamāt |
guror dārābhigamanāc ca tat pāva° ‖ 11 ‖
bālaghnān mātṛipitṛivadhād bhūmitaskarāt sarvavarṇagamanamaithunasambhavāt |
pāpebhyaṣ ca pratigrahāt sadyaḥ praharati sarvadushkṛitaṃ tat pāva° ‖ 12 ‖ 2 ‖
duryashṭaṃ duradhītam pāpaṃ yac cājñānataḥ [1]) kṛitam |
ayājitāṣ cāsamyājyās tat pāva° ‖ 13 ‖
amantram annaṃ yat kiṃcid dhūyate ca hutāṣane |
saṃvatsarakṛitam pāpaṃ tat pāva° ‖ 14 ‖
ṛitasya yonayo 'mṛitasya dhāmā viṣvā devebhyaḥ puṇyagandhāḥ |
tā na āpaḥ pra vahantu pāpaṃ ṣuddhā yacāmi sukṛitām u lokaṃ tat pāva° ‖ 15 ‖
pāvamānīḥ svastyayanīr yābhir gachati nāndanam |
puṇyāṅṣ ca bhakshān bhakshayaty amṛitatvaṃ ca gachati ‖ 16 ‖
pāvamānam pitṛīn devān dhyāyed yaṣ ca sarasvatīm |
ṛishīṅṣ tasyopa varte tat kshīraṃ sarpir madhūdakam ‖ 17 ‖
pāvamānam param brahma ṣukraṃ jyotiḥ sanātanam |

1) cājñānato B.

pitṛīṁs tasyopa tishṭhe ṭat kshīraṃ sarpir madhūdakam ‖ 18 ‖
pāvamānam param brahma ye paṭhanti manīshiṇaḥ ‖
sapta janma bhaved vipro dhanāḍhyo vedapāragaḥ ‖ 19 ‖
daśottarāṇy ṛicāṁs caiva pāvamānīḥ ṣatāni shaṭ ‖
etaj juhvaj japen mantraṃ ghoram mṛityubhayaṃ haret ‖ 20 ‖ [3] ‖

XIV.

IX, 113.

yátra tát paramám padáṃ víshṇor loké ṃahīyaté
devaíḥ sukṛítakármabhis tátra mā[0] ‖ 1 ‖
yátra tát paramávyam bhūtánām adhipáti [1]) ‖
bhávabhāví vayó gíṣ ca tátra mám a[0] ‖ 2 ‖
yátra lokás tanutyájāḥ ṣraddháyā tápasā jitáḥ ‖
téjaṣ ca yátra bráhma ca tátra mā[0] ‖ 3 ‖
yátra devá mahātmánaḥ sendráṣ ca marúdgaṇāḥ ‖
brahmá ca yátra víshṇuṣ ca tátra[0] ‖ 4 ‖
yátra gaṅgá ca yamuná yátra prácī sarásvatī ‖
yátra soméṣvaro devás tátra mám a[0] ‖ 5 ‖

XV.

X, 9.

sasrúshīs tádapaso dívā náktaṃ ca sasrúshīḥ ‖
várenyakratūr ahám á devír ávase huve ‖ 1 ‖ [2])

XVI.

X, 75, 5.

sitásité saríte yátra saṃgaté tátrāplutáso dívam út patanti ‖
yé vai tanvàṃ ví ṣrijanti dhírās te jánāso amṛitatvam bhajante ‖ 1 ‖

---

1) adhipátim B. 2) Av. VI, 23, 1.

XVII.

X, 85.

avidhavā bhava varshāṇi ṣataṃ sāgraṃ tu suvratā |
tejasvī ca yaṣasvī ca dharmapatnī pativratā || 1 ||[1])
janayad bahuputrāṇi mā ca duḥkhaṃ labhe kvacit |
bhartā te somapā nityam bhaved dharmaparāyaṇaḥ || 2 ||
ashṭaputrā bhava tvaṃ ca subhagā ca pativratā |
bhartuṣ caiva pitur bhrātur hṛidayānandinī sadā || 3 ||
indrasya tu yathendrāṇī ṣrīdharasya yathā ṣriyā |
ṣaṃkarasya yathā gaurī tad bhartur api bhartari || 4 ||
atrer yathānasūyā syād vasishṭhasyāpy arundhatī |
kauṣikasya yathā satī tathā tvam api bhartari || 5 ||
dhruvaidhi poshyā mayi mahyaṃ tvādād bṛihaspatiḥ |
mayā patyā prajāvatī saṃ jīva ṣaradaḥ ṣatam || 4 ||

XVIII.

X, 103.

asaú yá séna marutaḥ páreshām abhyaíti na ójasā spárdhamānā |
tấṃ gūhata támasápavratena yáthāmíshām anyó anyáṃ ná jánāt || 1 ||[2])
andhá amítrā bhavatāṣīrshāṇá áhaya iva |
téshaṃ vo agnídagdhānām agnímūḷhānām índro hantu váraṃ-varam || 2 ||[3])

XIX.

X, 127.

á rātri pārthivaṃ rájaḥ pitúr aprāyi dhámabhiḥ |

1) Die sogenannten Accente habe ich fortgelassen. 2) Sv. 1, 1210. Av. 3, 2, 6. Vs. 17, 47. 3) Sv. 2, 1221.

divāḥ sádāṅsi bṛihatī ví tishṭhasa á tveshám vartate támaḥ ‖ 1 ‖ [1]
yé te rātri nṛicákshaso yuktáso navatír náva |
aṣītíḥ santv ashṭá utó te saptá saptatíḥ ‖ 2 ‖ [2]
rātrīm pra padye jananīṃ sarvabhūtaniveṣanīm |
bhadrām [3] bhagavatīṃ kṛishṇāṃ viṣvasya jagato niṣām ‖ 3 ‖
saṃveṣanīṃ saṃyamanīṃ grahanakshatramālinīm |
prapanno 'haṃ ṣivāṃ rātrīm bhadre pāram aṣīmahi bhadre pāram aṣīmahy oṃ namaḥ ‖ 4 ‖ [4]
stoshyāmi prayato devīṃ ṣaraṇyām bahvṛicapriyām |
sahasrasammitāṃ durgāṃ jātavedase sunavāma somam ‖ 5 ‖ [5]
ṣāntyarthaṃ tvaṃ dvijātīnām ṛishibhiḥ somapaiḥ ṣritā [6]
ṛigvede tvaṃ samutpannārātīyato ni dahāti vedaḥ ‖ 6 ‖
ye tvāṃ devi prapadyante [7] brāhmaṇā havyavāhanīm |
avidyā bahuvidyā vā sa naḥ parshad ati durgāṇi viṣvā ‖ 7 ‖
agnivarṇāṃ ṣubhāṃ saumyāṃ kīrtayishyanti ye dvijāḥ |
tāṅs tārayati durgāṇi nāveva sindhuṃ duritāty agniḥ ‖ 8 ‖
durgeshu vishame ghore saṃgrāme ripusaṃkaṭe |
agnicoranipāteshu sarvagrahanivāraṇe ‖ 9 ‖
durgeshu vishameshu tvaṃ saṃgrāmeshu vaneshu ca |
mohayitvā prapadyante teshām me abhayaṃ kuru teshām me abhayaṃ kurv oṃ namaḥ ‖ 10 ‖
keṣinīṃ sarvabhūtānām pañcamīti ca nāma ca |
sā māṃ samā niṣā devī sarvataḥ pari rakshatu sarvataḥ pari rakshatv oṃ namaḥ ‖ 11 ‖
tām agnivarṇāṃ tapasā jvalantīṃ vairocanīṃ karmaphaleshu jushṭām |
durgāṃ devīṃ ṣaraṇam aham pra padye sutarasi tarase namaḥ sutarasi tarase namaḥ ‖ 12 ‖ [8]

---

1) Av. XIX, 47, 1. Vs. 34, 32. Nir. 9, 29. 2) Av. XIX, 47, 3. 3) durgām b. 4) b bricht hiermit ab. 5) Der letzte pāda dieses und der drei folgenden Verse sind Viertel des Hymnus I, 99. 6) tadvijātīnām und somapāṣritāḥ Hss. 7) prapadyanti Hss. 8) Ta. X, 1, 1 (p. 788).

durgā durgeshu sthāneshu ṣaṃ no devīr abhishṭaye |
ya imaṃ durgāstavam puṇyaṃ rātrau-rātrau sadā paṭhet ‖13‖
rātriḥ kuṣikaḥ saubharo rātristavo gāyatrī |
rātrīsūktaṃ japen nityam tatkāla upa padyate ‖ 14 ‖

XX.

X, 128.

arvāñcam índram amúto havāmahe yó gojíd dhanajíd aṣvajíd yaḥ |
imáṃ no yajñáṃ vihavé jushasvāsyá kulmo harivo medínaṃ tvā ‖ 1 ‖[1])
āyushyàṃ varcasyàṃ rāyás pósham aúdbhidam |
idáṃ hiraṇyaṃ várcasvaj jaítrāyá viṣatād u mám ‖ 2 ‖[2])
uccairvāji pṛitanāshāṭ sabhāsāhaṃ dhanaṃjayam |
sarvāḥ samagrā ṛiddhayo hiraṇye 'smin samāhitāḥ ‖ 3 ‖
ṣunam ahaṃ hiraṇyasya pitur nāmeva jagrabha |
tena māṃ sūryatvacam akaram pūrushu priyam ‖ 4 ‖
samrājaṃ cā virājaṃ cābhishṭir yā ca me dhruvā |
lakshmī rāshṭrasya yā mukhe tayā mām indra saṃ sṛija ‖ 5 ‖
agneḥ prajātam pari yad dhiraṇyam amṛitaṃ jajñe[3]) adhi martyeshu |
ya enad veda sa id enad[4]) arhati jarāmṛityur bhavati yo bibharti ‖ 6 ‖[5])
yad veda rājā varuṇo yad u devī sarasvatī |
indro yad vṛitrahā veda tan me varcasa āyushe ‖ 7 ‖[6])
na tad rakshāṅsi na piṣācāṣ carānti devānām ojaḥ prathamajaṃ hy etat |

---

1) Av. V, 3, 11. Ts. IV, 7, 14, 4. Tb. II, 4, 3, 2. B. hat nur diesen Vers. 2) Vs. 34, 50. 3) yajñe a. und zwei Hss. von Devarāja. 4) sa hi vedam a. 5) Av. XIX, 26, 1. 6) Av. XIX, 26, 4.

yo bibharti dākshāyaṇāhiraṇyaṃ sa deveshu kṛiṇute dīrgham
āyuḥ sa manushyeshu kṛiṇute dīrgham āyuḥ ‖ 8 ‖ [1])
yad ābadhnan dākshāyaṇā hiraṇyaṃ śatānīkāya sumanas-
yamānāḥ |
tad [2]) ā badhnāmi śataśāradāyāyushmān jaradashṭir yathā-
sam ‖ 9 ‖ [3])
ghṛitād ulluptam madhumat suvarṇaṃ dhanaṃjayaṃ dha-
ruṇaṃ dhārayishṇu |
ṛiṇak sapatnān adharāṅṣ ca kṛiṇvad ā roha mām mahate
saubhagāya ‖ 10 ‖ [4])
priyam mā kuru deveshu priyaṃ rājasu mā kuru |
priyaṃ viśveshu gotreshu [5]) mayi dhehi rucā rucam ‖ 11 ‖ [6])
agnir yena virājati sūryo yena virājati |
virad yena virājati tenāsmān brahmaṇas 'pate virāja sami-
dham kuru ‖ 12 ‖.

XXI. Gegen Feuersbrunst.

X, 142 [7])

himasya tvā jarāyuṇā śāle pari vyayāmasi [8]) |
śītahradā [9]) hi no bhuvo 'gnir dadātu bheshajam ‖ 1 ‖
antikām agnim ajanayad durvāraḥ śiśur āgamat [10]) |
ajātaputrapakshāyā hṛidayam mama dūyate [11]) ‖ 2 ‖
vipulaṃ vanam bahvākāśaṃ cara jātavedaḥ kāmāya |
māṃ ca rakṣha putrāṅṣ ca śaraṇam abhūt tava ‖ 3 ‖
piṅgaksha lohitagrīva kṛishṇavarṇa namo 'stu te |
asmān vi varjaya sthānaṃ [12]) sāgarasyormayo yathā ‖ 4 ‖

1) Av. I, 35, 2. Vs. 34, 51. 2) tan na *ab.* 3) yathāsat *a.* yathāsan *b.* Av. I, 35, 1. Vs. 34, 52. 4) Av. V, 28, 14. XIX, 33, 2. 46, 6. 5) goptreshu *ab.* 6) Av. XIX, 62. Ts. V, 7, 6, 4. 7) Nach Wilson 445 und Chambers *a.* 8) Nach vyayāmasi haben beide noch: uta hrado hi no bhuvo 'gnir dadātu bheshajam. 9) śiśitahrado *Wa.* Siehe Av. VI, 106, 3. 10) ajanadūrvādaḥ śiśulāgamat *a.* ajanayad durvādaḥ śiśulāgamat *W.* 11) hūyate *Wa.* 12) asmān vi barhaṇa syonaṃ *Wa.*

indraḥ kshatraṃ dadātu varuṇam abhi shiñcatu |
ṣatravo nidhanaṃ yāntu jaya tvaṃ brahmatejasā || 5 ||
kapilajaṭiṃ [1]) sarvabhakshaṃ cāgnim pratyakshadaivatam |
varuṇaṃ ca vaṣāmy agre mama putrāṇṣ ca rakshatu mama
putrāṇṣ ca rakshatv oṃ namaḥ || 6 ||
ṣāgraṃ varshaṣataṃ jīva piba khāda ca moda ca |
duḥkhitāṇṣ ca [2]) dvijāṇṣ caiva prajāṃ ca paṣu pālaya || 7 ||
yāvad ādityas tapati yāvad bhrājati candramāḥ |
yāvad vāyuḥ plavāyati tāvaj jīva jayā jaya || 8 ||
yena kena prakāreṇa ko hīnam [3]) anujīvati |
pareshām upakārārtham yaj jīvati sa jīvati |
etāṃ vaiṣvānara sarvadeva [4]) namo 'stu te || 9 ||

XXII.

X, 151 [5]). Medhāsūkta.

medhām mahyam aṅgiraso medhāṃ sapta ṛishayo daduḥ |
medhām indraṣ cāgniṣ ca medhāṃ dhātā dadātu me || 1 || [6])
medhām me varuṇo rājā medhāṃ devī sarasvatī
medhām me aṣvinau devāv ādhattām pushkarasrajau || 2 || [7])
yā medhā apsarāsu gandharveshu ca yan manaḥ |
daivī yā mānushī medhā sā medhā viṣatād u mām [8]) || 3 ||
yan me noktaṃ tad ramatām ṣakeyaṃ yad anubruve |
niṣāmanaṃ naṣāmahai [9]) mayi vrataṃ ṣaḥā priyeṇa bhūyā-
sam brahmaṇā saṃ gamemahi || 4 ||
ṣarīram me vicakshaṇaṃ vāṅ me madhumad duhām |[10])
avriddham aham asau sūryo brahmaṇānī stha ṣrutam me
mā pra hāsīḥ [11]) || 5 ||

1) °jaṭīm *Wa.* 2) duḥkhitān ta *Wa.* 3) vīnām *a.* vainān *W.* 4) vaiṣvānaraṃ sarvadevaṃ *Wa.* 5) Nur in a. Vgl. Av VI, 108. 6) Vs. 32, 15. 7) Ta. 10, 40. Pāraskara Grihy. 2, 4. Āsv. Grihya I, 15. 8) sāmāyāvisatādimām *a.* Vgl. Ta. 10, 41 9) niṣāmatam niṣāmayi *a.* 10) Ta. VII, 4, 1. Pāraskara Grihy. 3, 16. 11) Es bedarf kaum der Bemerkung, dass der zweite The jedem Verständniss sich entzieht.

00048565

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 18 July, 2018